

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

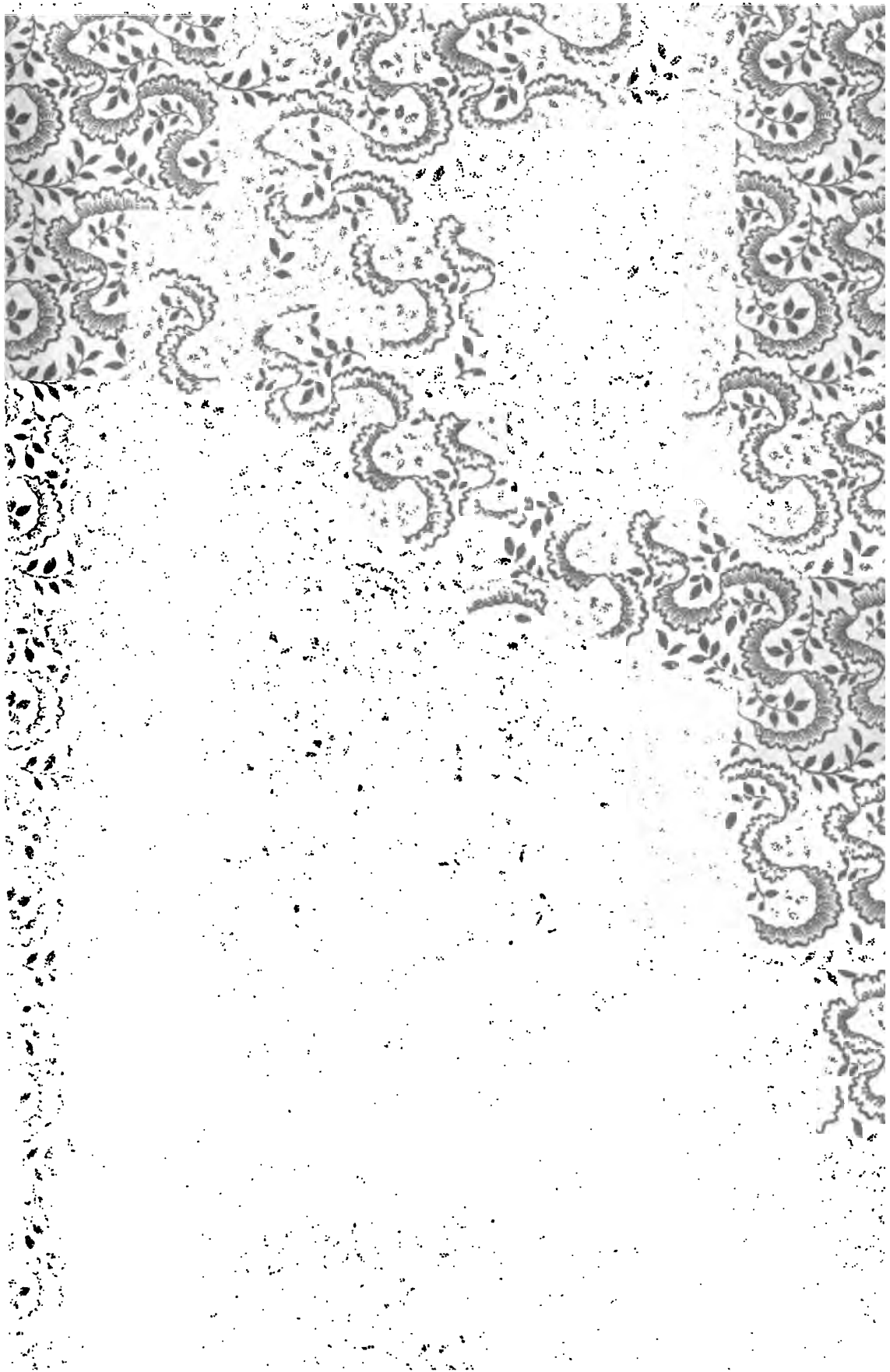
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

LELAND STANFORD JUNIOR UNIVERSITY

185.13
C 734s

◦ SUPPLEMENTUM
ARISTOTELICUM

EDITUM CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

VOLUMINIS II

PARS I ALEXANDRI DE ANIMA CUM MANTISSA

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMER
MDCCCLXXXVII

ALEXANDRI APHRODISIENSIS
PRAETER COMMENTARIA
SCRIPTA MINORA

DE ANIMA LIBER CUM MANTISSA

CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

EDIDIT

I V O B R U N S

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMER
MDCCLXXXVII

173833

YAWAL: GONNATÉ

P R A E F A T I O

Alexandri Aphrodisiensis De anima librum post Aldinam anni 1534 editionem neque ediderunt viri docti neque accuratius in eum inquisiverunt. ita factum est, ut proximo demum anno J. Freudenthal¹⁾ apertis verbis pronuntiaret Alexandrum de anima unum, non duos scripsisse libros; id quod et re patet et confirmatur Alexandri apud Arabes memoria. alterum autem qui fertur librum idem vir doctus vidit collectionem esse variarum quaestionum ei persimilem, cui 'Quaestionum naturalium et moralium libri quattuor' vulgo inscribunt. cuius tametsi contra Adolphi Torstrik dubitationes persuasum habeo maximam certe partem eidem deberi Alexandro, hoc tamen loco rationem satis habeo indicasse, cur a solita operis inscriptione recesserim, eam quae de singulis instituenda erit quaestionem alibi propositurus.

In adornanda utriusque operis editione principem secutus sum ducem ^Vcodicem VENETUM bibliothecae S. Marci 258 membranaceum, qui in ^{archetypus}catalogo Zanettiano saeculo quinto decimo inepte tribuitur, re vera decimo scriptus est. constat foliis 324 altis 18 cm. latis 13 cm., quorum singulae paginae versus vicanos octonos continent. glutinatoris socordia fol. 105—107 ante fol. 97 leguntur; p. 260^r scriptura caret. totum codicem idem librarius manu venusta et usque ad extremam paginam aequabili exaravit; notabile autem est literarum ductum prorsus eundem esse, qui in celeberrimo Platonis codice Parisino No. 1807 (cf. Mnemos. III 1875 p. 157sq.) conspicuus est. eo tantum a Parisino differt Venetus, quod in hoc minusculis quas dicunt literis crebro intermiscuntur maiusculae²⁾,

1) Commentationes Academiae Boruss. 1884 p. 13 adn. cf. ib. p. 27 adn. 2.

2) De hac inter Parisinum et Venetum affinitate Carolus Graux me olim commonefecit. idem qua erat summa in hac provincia peritia meum de tempore quo Venetus scriptus sit iudicium confirmavit. cf. Mélanges Graux p. 567.

largiorque est compendiorum praecipue in praepositionibus adhibitorum usus. insunt autem in hoc libro Alexandri praeter commentaria et de mistione libellum genuina omnia quae novimus, hoc ordine collocata: 1) fol. 1—36^v quaestionum qui fertur liber quartus, moralia continens, cuius in fine (fol. 36^v) legitur a manu prima scriptus hic index: σχολικῶν ἠθικῶν προβλημάτων βιβλίον $\bar{\alpha}$, dum fol. 1 argumenti conspectus verbis inducitur σχολικῶν ἠθικῶν ἀποριῶν καὶ λύσεων κεφάλαια 2) fol. 37^r—69^r quaestionum liber primus, cuius inscriptio legitur in calce φυσικῶν σχολικῶν ἀποριῶν καὶ λύσεων $\bar{\alpha}$ 3) fol. 69^r—138^v de anima liber (σχολικῶν περὶ ψυχῆς $\bar{\alpha}$) 4) fol. 139^r—221^r de anima libri mantissa titulo vulgato περὶ ψυχῆς β 5) fol. 221^r—260^r de fato liber, cui licet genuina inscriptio praemissa sit Ἀλεξάνδρου Ἀφροδισέως (cf. p. 1 adn.) πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας περὶ εἰμαρμένης memorabile est tamen numerum praefixum esse \overline{KH} quasi sit haec commentatio novissimum alterius de anima libri caput 6) fol. 261^r—290^v quaestionum liber alter 7) fol. 291^r—324^r quaestionum liber tertius, sed animadvertas horum duorum librorum indicem esse σχολίων (sic) φυσικῶν ἀποριῶν καὶ λύσεων β γ . extremam paginam idem librarius, qui totum codicem confecit, explevit Zachariae Metropolitani περὶ χρόνου commentatiuncula.

correctores

Distinxi ¹⁾ inter primam manum et veterem correctorem haud nescius utriusque fortasse additamenta ab eodem homine profecta esse. similis est in utroque literarum ductus eidemque sine dubio aetati uterque tribuendus est; tamen is, quem veterem correctorem appellavi ab altero differt non solum literarum tenuitate, sed etiam tempore. nimirum prima manus eius est qui in scribendo codice interdum substitit, addidit, correxit. paulo post sive alius sive idem diligenter collato codice archetypo iterum totum librum ad huius normam exegit, quem v. c. signavi. is autem etsi post 169,32 ad finem capitis: ἔτι μὴ ἕτερον τῶ εἶδει τὸ θῆλο καὶ τὸ ἄρρεν' verba adscripsit: ἕως ὧδε διώρθωται, tamen codici usque ad extremam paginam salutarem adhibuit operam.

Vm¹ Sed ut ad commodiorem partitionem redeam, haec habeo quae de m¹ moneam. solet primum minutiore verba, velut δὲ μὲν γὰρ καὶ similia supra infrave versum addere, id quod non negligentia factum puto, sed ut chartae parceret. perraro enim maiores voces seu enuntiatorum particulas in margine supplevit. inveniuntur tamen talia, 30,28 33,6 81,20.

¹⁾ Quae sequuntur tantummodo de animae enarratione eiusque additamento dicta sunt, quia Quaestionum librique De fato historia seorsum persequenda erit.

contra memorabilis est ut in scriba diligenti magna lectionum copia in litura positarum, cuius rei non possum non suspicari eandem fuisse causam, cui etiam literae debeantur in contextu hic illic suprapositae: nimirum describendi onus satis molestum fuit librario ut ex exemplari temporis iniuria multifariam laeso. accidit enim ut de obscura voce plane desperaret eamque non intellectam cum fide depingeret (170,13). saepius accidit, ut scriptura codicis archetypi denuo examinata errasse se in describendo intellegeret ideoque id quod iam posuerat radendo deleret. item igitur variarum quoque lectionum, quae a m¹ insertae occurrunt, maior saltem pars neque coniecturae librarii deberi persuasum habeo neque copiis aliunde accersitis, sed subtilitati describentis et an recte legerit dubitantis. omnes enim praeter duas notatu dignum est ita comparatas esse ut singulis literis singulae literae suprapositae sint. pensites

176,4: τῶνδε δειγμενον. cum in archetypo τῶνδεδογμενον legeretur corrupta extrema syllaba, proclive erat verba falso distinguere, unde novus error ortus est δειγμενον. tum vero curiosius traditam lectionem examinantem non fugit esse ο, non ει in codice, quod non intellexit quidem, noluit tamen occultare. atque similis generis sunt: συντιθέμένων^ο 135,14 ἔρχεται^α 173,33 δλω^{οι} 175,7 αὐτο^{αι} 176,20 ἀοριστω^ο 178,7 ἄστατον^{αχ} 179,27 γε^τ 180,8 ὄραθεισα^{ισ} 182,34 οἷσα^{ης} 185,15 εἶδη^{αιδε} 60,11, ubi verum primum viderat librarius. nam si pro διό διότι mutaveris omnia sana sunt, quod ego falsae rationi indulgens sero intellexi. meam de hac re exposui sententiam. itaque si quis nisus p. 183,8, ubi, quae in margine ad περιωμένους adscripta legitur, vario lectio προηρημένους sine dubio ex archetypo sumpta est, non solum 120,22 (ὄλιχοις in mg. ξύλοις) sed cetera quoque de quibus dixi eadem ratione interpretari velit, eum non possum redarguere: hoc autem teneo neque de suo mutasse m¹ neque aliis praeter archetypum usam esse libris. denique signa inveniuntur ab eadem ut videtur manu prima falsis adposita scripturis (cf. ἔχει 150,9 οὖν 160,19 ἀπεσθα 167,18) aut ipsa quoque depicta ex archetypo aut a librario de verbi sanitate dubitantis addita. proprios enim errores ubi agnovit statim videtur correxisse.

Atque de vetere correctore consimile erit iudicium. quem dixi nihil aliud egisse nisi ut codicem archetypum iterum diligenter cum apographo conferret. itaque ubi quid sibi visus est aut omissum deprehendisse aut falso descriptum rectius intellexisse, id quam cautissime in apographo

adnotavit. semel tantum (119,35) paulo licentius deleta prima manu correcturam posuit. atque servatae sunt spicilegio eius primum syllabae et voculae parvae, quas m¹ transierat, καὶ 135,32 τε 152,25 δὴ 158,15 γὰρ 163,8 ἔχον m¹ ἔχοντα v. c. 167,13 διαφνές m¹ διαφανές v. c. 142,11, correxit δευτέραν 142,13 λήψομεν 148,16. deinde iterum inquisivit in dubias sive evanidas scripturas. ita bene animadvertit 120,31 sub νον delitescere πυρ; contra 71,7 recordatio fortasse 137,16 (πληκτικόν) eum in errorem abduxit. sed contigit ei, ut 170,3 (πασιν ἔδοκει) 170,9 (τύχη) 170,17 (ἄλλα φθειρόμενα) 170,18 (οὐ ὄντος) curiosiore observatione pristinam eliceret scripturam. potissimum vero debita nolo eum fraudare laude, quod aperte hiuleis accuratissime examinatis, etiamsi nil certi profecerat, tamen literarum vestigia fere intermortua religiose in posteriorum usum servavit. cf. 170,13 172,9.

Facile igitur colligitur ex eis, quae disputavi, cura prorsus laudabili Venetum ex vetustiore exemplari descriptum esse, ita ut eius imago servata sit satis distincta. leviuscula tantum Veneti librarius in describendo peccavit. velut confudit similes voculas (ι η ει αι): ἄπισι 143,29 ἀντερίσεως 21,15 ἐγκατάλλημα 68,7 μετακομησθέντος 123,26 παλαιστηκῆς 23,19 ὑγείαζεται 100,7 στεραιός 45,5 47,3 γαιώδους 54,10 οἶονται 27,2 28,16 40,14 (lege οἶοντε) οἶοντε (lege οἶονται) 128,15 cf. ἀλαιενότερον 132,13 ἀλαίαν 132,36 νοεῖτε (lege νοεῖται) 88,3 etc. quorum magnam partem ipse correxit. deinde ι adscriptum aut omisit (ταύτη τοσοῦτω ἀπωσθῆ, sed haec rarissima) aut falso adscripsit: φυλάσσηται (41,14) λάβηται ὄρῃν γεννᾶν (etiam haec rarissima et saepe litura deleta), syllabas in fine versus sive transiit (cf. μεμιγμέν| 25,13 ἐνέρ|α 39,3 παρο| (lege παρόντα) 165,20 ἐμπιπτόν| 136,17) sive in initio repetiit, velut κα| κατ' 88,1 αἰσθητη|τήριον 64,10 ἐναν|αντίων 126,14 cf. συνεχέζεται 115,3. contra legit fortasse ἀντιπες 125,9 εἴ ἄν 9,25 σῶμα (lege σώματα) 128,29 νόημα (lege νοήματα) 86,6 πρᾶμα 16,6 φυλάσσεσθαι 135,18 πορωτέρω 143,26 παραλάτειν 147,13 ὄπιθεν 41,17 (cf. Ind.) μετεβήσεται 141,7 εἰν (lege εἶη) 154,25 ἀλλοιωδέστερα 146,12 (lege ἄχλωδέστερα) αἰρεσθαι (sic; lege ἐρέσθαι) 167,18 θερμένεσθαι (lege θερμαίνεσθαι) 117,19.

Vm² Venio ad manum alteram. ita enim signavi uberrimam et additio-
num et mutationum segetem ex parte egregiarum, quas saeculo duode-
cimo ut videtur homo doctus Byzantinus et graecae linguae et philoso-
phiae peritus in librum effudit, quas statim moneo oculatiores fortasse
in plures classes discripturos esse. ipse quoque huius tentamenti saepius
periculum feci sine certo effectu. nolo autem speciosiora quam veriora

proferre; nam mendacia sunt indicia quae ex solis atramenti similibusque literarum leviusculis differentiis capiuntur. itaque satis esto omnes has lectiones si non uni homini, at profecto eidem aetati eidemque doctrinae deberi. atque breviter comprehendam, quae de m² sentiam: ut largiar posse eam non nihil eorum quae novavit e vetusto codice sumpsisse, tamen omnia eiusmodi sunt, ut ab homine acuto illa aetate coniectura inventa esse haud incredibile sit. sunt autem, quae coniectantem luculenter prodant. evolvas p. 27,12. apertum est post ὀργάνων substantivum excidisse et, si sequentia (εἴ γε ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἐνεργεῖν καὶ αὐτὰς δι' ἀπορίαν ὀργάνων κωλύεται) perlegeris, quaerentibus sponte occurrit ἀπορίαν, quod Alexandrum scripsisse hebraica interpretatio testatur. idem divinavit, non proditum legit vir doctus, de quo agitur. dubitavit enim, quale inserendum sit, cum scriberet ἀπορίαν ἢ ἀνεπιτηδειότητα. accedunt alia quae contra morem scriptoris mutavit. sic 57,16 Alexander solita usus periphrasi γίνεται ἐπιτιθέμενα scripserat, quod displicebat Byzantino, qui elegantius fortasse, sed plane otiose substituit ἐπιθεμένων τῶν ἀπτῶν. item 139,34 σῶμα αὐτοῦ πλήρες (*corpus plenum cui nullum inane admixtum est*) offensione prorsus caret (idem legitur de mistione 597,17 Ideler); praepostere igitur αὐτοῦ delevit m². porro 130,10 bene se habet οὐκ ἄρα κατὰ κίνησιν τινος τὸ ὄρᾶν (*nihil in videndo movetur*); minuit igitur vim sententiae m², dum τινος in τινα mutat. plane eam occultat θλωμένου (117,13) in τεθλωμένου depravato. praeterea genuina verba praepostere delevit 59,10 et ne 128,12 cum eo οὐδ' addam, impediunt ea, quae 122,14 dixi. denique animadvertas de libero arbitrio commentationem priorem (169,34sq.), quae in Veneto gravissimis turbis affecta est, pertractasse quidem m², sed ne una, quidem litera legisse saniozem.

Talia igitur reputemus, ne festinantius viri sagacis emendationes pro traditis lectionibus habeamus, quarum praestantiores nonnullas digito attingam κοινῶς 17,7 ἔξεων 33,3 δριμεῖς 51,24 ἀπλῶς 91,14 (notatu dignum est huic uni lectioni γρ. esse adpositum) 104,20 128,3 137,19 ἀτονία 172,20. in primis autem laudabilia sunt additamenta aut certa aut veri prorsus similia δυνάμενα 30,23 εἰ 104,20 δίδεισιν ἢ 130,5 οὐκ 137,27 τῆν ἰδούνην ἔλατ' ἄν 154,7 καὶ 155,3 μὲν τὸν ἄνθρωπον 156,29.

Religiosissime hunc librum repraesentavi in adnotatione critica ne orthographicis quidem neglectis, in eo fortasse paulo superstitiosius vestigia eius premens quod etiam spirituum et accentuum insigniores saltem indicavi. prototypum enim constat et aspiratione et accentibus caruisse, utrumque primum Veneti librarium (Vm¹) addidisse (nimis accurate, ut fieri solet,

cod. Sinaitic. n. 128)¹⁾. quare non mirabere, quod huius quoque codicis partem priorem manu perpolita exaravit ἐν τῷ ἀγιωνύμφῳ ὄρει σινᾶ (fol. 243^r); frustulo vero, quod postea ex Alexandri de fato libello neglegentissime excerpserit verba adscripsit: ταῦτα ἐκ πολλῶν ὀλίγα, διότι ἔμελλεν εἰσιέναι εἰς τὸ πλοῖον. κόπος Μαθουσαλα τοῦ καὶ Μαχεῖρος ἐν Κρήτη (sic) ἐγράφη. atque in itinere etiam librorum, quos edimus, partes conscriptae esse videntur. sunt autem hae

181,2 — 186,31 Vindob. vol. I, 244^r — 246^r

(quae sequuntur omnia in margine Themistiani de anima commentarii leguntur)

11,14 — 18,7	=	Vindob. vol. II, 251 ^r — 256 ^v
33,13 — 34,26	=	258 ^r — 259 ^r
80,20 — 86,4	=	329 ^r — 333 ^r
86,4 — 92,15	=	340 ^r — 344 ^v
102,10 — 118,4	=	345 ^r — 361 ^v
119,22 — 125,4	=	275 ^r — 281 ^r
126,24 — 127,26	=	361 ^r — 361 ^v
127,27 — 130,17	=	281 ^r — 284 ^r
132,10—30	=	284 ^r — 284 ^v
137,34 — 139,28	=	285 ^r — 287 ^v
139,29 — 141,28	=	289 ^v — 291 ^v
147,27 — 150,29	=	300 ^r — 302 ^v
181,2 — 186,31	=	244 ^r — 246 ^r

Iam vero mirabilis inter hunc librum et Trincavelli editionem similitudo intercedit. primum omnia, quae in Aldina omissa sunt, desunt in Vindobonensi. accedit utriusque et in corruptelis vel minimis et in verborum collocatione consensus. duo tantum exempla delibabo: ὅτι quod

¹⁾ Quibus angustiis pressus per varias orientis partes vagans libros exaraverit, multa loquacitate ipse lamentatur cum alias tunc in cod. Vindob. phil. gr. 155 (Nessel) f. 271^r μαθουσαλά τοῦ καὶ μαχεῖρος κόπος ἀρπακτικὸς καὶ ἐν ἐπιδρομῇ καὶ ἐν ξενιτείᾳ καὶ σπάνει τῶν χρειῶν πολλῇ. εἰ δὲ βούλοιοτο, καὶ ἐν διωγμοῖς καὶ ἐν ἀσθενείαις πολλαῖς καὶ καιρικαῖς ἀνωμαλίαις καὶ μεταβάσεσι συχναῖς εἰπεῖν τις, ἐκεῖνος οὐχ ἀμαρτήσῃ τοῦ πρέποντος, ὅς δ' ἂν καὶ εἴη; et similiter f. 227^r χειρὶ μαθουσαλά τοῦ καὶ μαχεῖρος βιαίως καὶ ἐν ξενίᾳ καὶ πένῃ, εἰ δὲ χρὴ εἰπεῖν καὶ ἐν ἐξορίᾳ ἔτι (sic) ζῆω (1552) ἐν νήσῳ τῇ κύπρῳ εἰς τὴν ἀγίαν παρασκευὴν ἐν τῷ θέματι τῆς κυρήνης τυραννοῦντος τοῦ ἐξώλους εὐμένους (?): ἕως οὖν ἐγραφή (sic) τὸ παρὸν, ἐξοδιάσθησαν (sic) ὀκτὼ δουκᾶτα χρυσᾶ διὰ τὴν ἐκ τόπου εἰς τόπον μετάβασιν, tunc f. 274^r ἐγὼ ἕως οὖν ἐγραφή (sic), καὶ ἐξοδιάσθησαν ὀκτὼ δουκᾶτα χρυσᾶ εἰς τὸ ζῆν. εἰς δὲ τὸ ἐπλοῖπον οὐκ ἐνθυμούμαι· οὕτως ἐγὼ πολλὰ ἐπόνησα ὑπὲρ τούτου καὶ ὑπὲρ ἄλλων πολλῶν καὶ ἐξ αὐτῶν οὐδὲν ὠφελήθη. ὅτε ἐγραφοῦντο τούτο κάλαμον οὐκ εἶχον, ἀλλὰ πέναν, ἤγουν πτερὸν. τὴν δὲ ἐξοδὸν ἦν ἐκίνησα ἀπὸ τοῦ ἀγίου ὄρους (sic) σινᾶ ὑπὲρ τούτου et quae deinceps per tres paginas eiulat.

compendio non intellecto in Aldina permultis locis in ἄρα corruptum est, constanter etiam in Vindobonensi in hanc vocem abiit, et in utroque verba, quae leguntur 112,27—28 inepte iterata sunt. noli tamen coniecturae, in quam facile aliquis incidat, monachum in Creta Aldinam invenisse indeque sua hausisse, adstipulari. non desunt enim, quae Vindobonensis aperte emendatiora exhibeat. quae ne ipsum Mathusalam correxisse putemus impedimur nimia festinatione, qua excerpta haec ille quasi raptim marginibus adleverit multasque novas maculas ultro adperserit¹⁾. consentit igitur VK contra a in his: τὸ δλον VK τὸ τόλον a 14,11 βοῦς VK βοῦν a 106,9 ἦ VK ἦ a 114,4. 17 ἐδείξαμεν VK καὶ δεῖξαμεν a 123,13 φῶς VK φωτός a 128,4 ἡμίσει VK ἡμισυ a 141,14 ὀπέκκαυμα VK ὀπεκκαυμένα a 149,15 etc., medium inter V et a locum tenet K, ita ut a vero propius absit παράμονον V: παραμένον K: παρὰ μένον a 86,11 ἀλλὰ εἰ V: ἀλλ' αἰεὶ K: ἀλλ' αἰεὶ a 115,10 τις τρόπος V: τις τόπος K: τι τόπος a 119,31 ἦτοι χεῖται V: εἶτα χεῖται K: ἦ ταχεῖται a sim. (a vestigia verae lectionis fidelius servavit 104,36 παλαίει V: παλαιά a: πάσχει K ἐναντίων ἐναντίως V: ἐναντίως ἐναντιώς a: ἐναντιώς K). denique levissima nonnulla in uno Vindobonensi emendate leguntur, cf. 132,13 ἀλεινότερον K: ἀλαινότερον Va, cf. ib. 30 139,19 185,20.

Ex his ipse colliges, quod supra dixi, ex castigato Veneti apographo Ka K et a stirpem ducere neque tamen recta via, sed apographo illo iterum descripto foedeque depravato. quocum bene congruit in utroque non paucas pristinae illius censurae reliquias conspicuas esse, quae qualis fuerit facile intellegitur ex his 4,18 7,2. 24 9,25 25,13 27,2 33,17. 27 36,17 38,15 39,3 43,18 72,21 74,4 84,27 86,6 88,3 92,9 95,5 100,3. 7. 11 101,9 115,14 116,35 117,19 120,26 125,9 129,26 136,17 142,18 144,19 151,34 152,32 154,20. 25 155,7 165,20 166,1 167,18. haec secutus sum, alia recipere non potui cf. 10,17 11,7 28,10 29,2 94,7 102,2 121,28 122,14 125,30 127,24 137,25 161,13 162,32.

Accedunt eiusdem generis breviora excerpta codicis MONACENSIS M (I. Hardt. Cat. codd. IV, 298) 417 chartacei saec. XV, qui post Simplicii de anima commentarium (cf. Hayduck in ed. Simplicii p. VII) fol. 195^r—198^v ex Alexandri de anima libri mantissa p. 106,18—113,24 continet, et

ΜΑΤΡΙΤΙΣ cod. reg. 109 saec. XV mauu Lascaris scripti (Iriarte cat. C

¹⁾ 14,7 34,7 105,7. 15 106,11 115,19 116,12 etc. omittit verba 13,16 15,3 82,3 104,8. 15—17 110,11 etc.

codd. p. 428), in quo (fol. 25sq.) eiusdem libri novissima quatuor capita (169,34—186,21) insunt. utrumque enim codicem ex omissionum communione patet eidem classi adscribendum esse, etsi in Monacensi nonnulla bene correctata, in utroque opera tumultuaria multa inutiliter mutata sunt.

H Aliter de codicis HAUNIENSIS¹⁾ Fabriciani 88 (continet 176,1—186,31) excerptis iudicandum est, quae tam prope absunt a Veneto 258, ut possint ab homine docto saeculi XVI vel XVII ex hoc ipso descripta esse. sed de hoc libro accuratius disputabitur, cum critica libelli De fato subsidia paravero.

ex. Victorii Praeter hos libros exemplum editionis olim Petri VICTORII, nunc bibliothecae Monacensis regiae praesto fuit, in quo a viro docto leviora quaedam correctata sunt.

Latinae
versiones

Latinam interpretationem ediderunt De anima libri Hieronymus DONATUS, patricius Venetus, primum 1502, „alterius de anima libri“ Angelus CANINIUS Anglariensis 1555, uterque Venetiis. annos ex Fabricii Bibliotheca²⁾ describo, cum principes editiones neque noverim neque circumspexerim, ubi cognovi eas in re critica nihil valere. atque Caninium probabile erat ipsa Aldina usum esse, Donatum autem Venetum mirabile est antiquissimum illum Alexandri codicem, Venetum dico 258, in censum vocare noluisse. sed ille alterius quidem miscellaneorum libri ut integrum exemplum indagaret Angelum Politianum literis³⁾ incitavit, priorem De anima ex pravo illo codice vertit, ex quo Aldina expressa est. utrumque apertissime declarat et Donati et Caninii in omissionibus cum Aldina conspiratio.

Arabum
studia

Restat ut quale subsidium Arabum studia Aristotelica nobis praebuerint, breviter moneam. atque primum memorabile est libri miscellanei ne vestigium quidem apud eos reperiri; de anima autem librum⁴⁾ arabice vertit Ishac ben Honein († 910 vel 911), commentariis illustrasse dicitur al Farabi († 950): sed utrumque opus adhuc latet.

hebraica
versio

Itaque ad hebraicam libri de anima versionem refugiendum erat. hebraice autem Ishac Arabis librum reddidit Samuel ben Jehuda Marsiliensis Murciae anno 1323 (mundi 5084), quam versionem novis curis retractatam in urbe Montelimart edidit anno 1340. qua in re

¹⁾ Cf. Alexandri De fato ed. Orelli p. IV et Graux *Notices sommaires d. msc. gr. de Copenhague* p. 104.

²⁾ V, 661.

³⁾ Cf. A. Politiani opera Luguduni 1539 p. 56.

⁴⁾ appellatur „tractatus de anima“ in libro Fihrist auctore Muhammed ben Ishak, cogn. an — Nadim ed. Flügel p. 252, „paraphrasis (Talkhis)“ apud Hagi Khalfa V, 164 n. 10579.

fideliter videtur arabicam versionem secutus esse, sed ita, ut orationem, quam in arabico exemplo continuo scriptam fuisse testatur, primus interpungeret, et de dubiis proprio iudicio decerneret. ea enim, quae in margine exempli arabici correctae erant, solet quidem respicere, negligit autem ea, quae minus placuerant. unde rursus sequitur librum arabicum ad eius normam, ex quo fluxerat, exactum fuisse. ceterum notandum est Samuelem in fine interpretationis graviter queri de Alexandri obscuritate¹⁾. huius interpretationis memoriam servaverunt tres libri, Parisini duo 893, 894 (Pp) et Berolinensis Oct. 332 (B), inter quos p primum locum obtinere videtur, Berolinensi multifariam truncato uterque Parisinus praestat²⁾. quibus copiis ut ego uterer, cura factum est Mauriti Steinschneider, qui nostra lingua Alexandri librum refingere studebat talem³⁾, qualem ex Arabico exemplari verterat Samuel ben Jehuda. sed viro doctissimo impedimento erant primum orationis in cola discriptio librorum socordia aut neglecta aut mutata, deinde arabicae hebraicaeque linguae cum particularum inopia tum magna in verbis philosophorum propriis ambiguitas⁴⁾. quare cum Steinschneiderus ne aliena inmisceret in solis hebraicis codicibus sese continuisset, multa erant de quibus dubitarem. itaque literis invicem missis totum librum una iterum pertractavimus et ad eam formam redegitur quam in adnotatione⁵⁾ proposui.

Summopere autem dolendum est unum hunc testem, qui non ex Veneto pendeat, ita corruptum esse, ut expectatione minor inde fructus redundet. cum vero prorsus inutile esset ea, quae in hac interpretatione aut vitata aut omisa sunt, ad sua genera revocare et de mendorum origine singillatim quaerere, ea tantum attingam, quae ex hoc fonte quamvis valde turbato lucramur. atque primum interpretatio singulas voces, quae in Veneto desunt, servavit 4,2 6,23 25,12 27,9. 12 30,23 40,5 65,6 69,12 92,19 96,1. verae autem lectionis vestigia vel

¹⁾ accuratiora docebit de Samuele M. Steinschneiderus in editione huius interpretationis, quam parat.

²⁾ de his plura invenies in libro *Die Abhandlung Alexanders von Aphrodisias über den Intellekt*, quam edidit Aron Günsz Berol. 1886 (ibi p. 3—16 Alexandri de anima 82,16—92,12 hebraice editum est).

³⁾ maximam partem libri e codice Berolinensi iam verterat Steinschneiderus, cum Parisini Berolinum missi sunt; in quibus excutiendis auxilio usus est Gotthelii Neo-Eboracensis.

⁴⁾ de sermone Samuelis disputabit Steinschneider in libro ab academia Parisiensi coronato „de hebraicis medii aevi versionibus“, quem in nostram linguam vertet.

⁵⁾ in hac si quid duplici ratione verti poterat, id unciis rotundis inclusum adposui, necessaria Steinschneideri supplementa circumscripsi.

obscuriora vel clariora emicare videntur, ut in certioribus me contineam, in his locis: 3,26 33,3 38,5 40,19 41,7? 44,8 46,11 50,27 62,7 72,6 74,6 78,24 91,4. 5 99,15. contra mirum est sententias, quae exciderunt in Veneto, tam raro servatas esse. non desunt tamen, ubi plura legerit Arabs, ita ut supplendi inde capiamus aliquid adminiculi, cf. 37,11 41,6 45,14.

Atque potui haec multo brevius adnotare, quare vituperabor fortasse, quod nimia otiosarum lectionum mole instrumentum criticum oneraverim. sed reputandum erat, oportere nos, ut talibus subsidiis bene uteremur, etiam vitia eorum perspexisse. putabam igitur paulo fideliozem huius interpretationis imaginem mihi esse repraesentandam. itaque non solum lectionis discrepantiam sed ea quoque proposui, quae ad interpretis cognoscendam et dicendi et cogitandi rationem videbantur aptiora. ex quibus nunc ut unum moneam unusquisque legentium statim videbit, quam timide additamenta eius adhibere oporteat, quippe qui nihil fere sine verborum circuitu exprimat, singula autem verba binis soleat reddere, singula enuntiata in plura dividere, singulas particulas sententiis interpretari.

De anima commentationem graeci libri in singula capita divellunt, quod ut perspicias quam inepte factum sit, conferas 80,20 81,22 82,16.18. quare et hanc divisionem neglexi et argumenta singulis particulis praescripta, cum aperte post Alexandrum ficta sint, in adnotationem relegavi.

Amat scriptor et ea, de quibus disputavit, in memoriam revocare et utura polliceri: quae, si paulo remotiora respiciuntur, in adnotatione designavi. semel (53,13) id, quod promittitur, non sequitur. Aristotelis libros etiam non addito auctoris nomine commemorat, de motu animarum 97,6, totum de sensu et sensili librum 58,21, eiusdem caput quintum 53,26; et liberiore modo ad eundem auctorem provocat 143,30, ubi non tam certa Aristotelis verba sed ea intellegas, quae ex Aristotelica luminis descriptione Alexander concludit. sed cum de his tum de universa ratione quae inter Aristotelis et Alexandri de anima librum intercedit peculiari libro disputabo. denique tametsi paucorum¹⁾ praeter Aristotelem libros respicit Alexander, tamen contra multos adversarios, inter quos primum Stoici locum obtinent, et in libro De anima et in eius mantissa ita pugnat, ut nomina eorum taceantur. etiam in hos alibi accuratius inquiretur.

¹⁾ cf. Indicem alterum.

In colligendis huius editionis subsidiis plures viri docti benevole me adiuverunt. ita J. Bywater confirmavit Oxoniensem de anima et codicem manu scriptum et librum anno 1481 editum, cuius mentionem fecit Fabricius (Harles) Bibl. Graec. p. 661 v. 6 et adn. ee, non Aphrodisiensis esse, sed medii aevi commentatoris, ut videtur, Alexandri de Alexandria. deinde Italos libros mea causa inspexerunt A. Mau Romanus et Eduardus meus Schwartz Bonnensis. inprimis vero Guilelmus Meyerus olim Monacensis, nunc Gottingensis et Fridericus Fliedner Matritensis evangelicae ecclesiae minister singulari me devinxerunt benevolentia, quorum alter correcturas exempli Victoriani mihi exscripsit et Monacensem librum iterum contulit, alter excerpta Matritensia in meum usum excussit. quantum vero debeam consilio et amicitiae Hermanni Diels et Hermanni Usener, non possum singillatim enumerare. animo grato quid sentiam, ipsi scient.

Kiliae
mense Novembre.

Ivo BRUNS.

ALEXANDRI
DE ANIMA
LIBER CUM MANTISSA

Ἡ μὲν πρόθεσις ἡμῖν, περὶ ψυχῆς εἰπεῖν τῆς (τοῦ) ἐν γενέσει τε καὶ φθορᾷ σώματος, τίς τέ ἐστιν αὐτῆς ἡ οὐσία καὶ τίνες αἱ δυνάμεις καὶ πόσαι, καὶ τίς αὐτῶν ἡ πρὸς ἀλλήλας διαφορά. ἐπεὶ γὰρ δεῖ πρὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων πείθεσθαι τοῖς προστατομένοις ὑπὸ τῶν θεῶν (προστατ-
 5 τεται δὲ καὶ προκηρύττεται τὸ γινῶθι σαυτὸν ὑπὸ τοῦ Πυθίου, οὐχ ὡς ὑπὸ τοῦ θεοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς ὑπὸ θεοῦ τοῦ προγινώσκειν τὰ μέλλοντα πεπι-
 στευμένου, προλέγοντος καὶ προαγορεύοντος, ὡς διὰ τῆς αὐτοῦ γνώσεως ἐκάστῳ περιεσομένου τοῦ κατὰ φύσιν βίου, ἡ δ' ἑαυτοῦ γινῶσις ἐν τῇ

INTERPRETATIO HEBRAICA

4—2,9 ἐπεὶ γὰρ—παραμυθίας] und dies [geschieht] weil es sich gebührt, dass wir in jeder Sache des Glaubens zuvorkommen dem (voranschicken) was Gott befiehlt. Der Prophet aber befiehlt und ermahnt vorher indem er spricht: „Kenne dich selbst“; dieser Ausspruch ist von Gott, erhaben ist er, von dem bewährt ist, dass er kenne, was sein (begehrt) wird; er verkündet uns voraus und erklärt uns, dass jeder von uns, der Genossenschaft der Menschen [i. e. was anbetrifft jeden von uns] durch seine Erkenntniss (d. s. E. add. P) sein Leben auf dem natürlichen Wege [vor sich] geht, indem er sein Wesen kennt. Die Kenntniss des Menschen von seiner Substanz ist aber, indem er das Ding kennt, wodurch er ist, was er ist. Der Mensch ist aber Mensch durch die Seele; es gebührt sich also, dass, wer gewählt hat, dass er Gott glaube, und dass sein Leben den ihm natürlichen Lauf nehme, seine Speculation zuerst auf die Seele richte, sodass (bis) er wisse, was sie sei. Wie wir nun auf Aristoteles vertrauen in den anderen Dingen, weil wir glauben, dass die Ansichten, die uns von ihm gebracht wurden, wahrer und richtiger sind, als die Ansichten anderer Menschen, so sind wir auch der Ansicht, dass wir desgleichen thun in Bezug auf die Kenntniss der Seele. Das Erreichen des Zieles, das wir im Auge haben, wird vollendet sein, wenn wir bezeichnen, was jener Mann über die Seele gesagt, so weit es offenbar ist, und hinzufügen (und wir geprüft haben jedes?) zu jedem Worte, das er gesagt hat und wir gefunden haben als angemessen und ähnlich in Aufstellung (Bestätigung) und Auseinandersetzung (Rechtfertigung)

ADNOTATIO

1 Ἀλεξάνδρου ἀφροδισιέως σχολικῶν περὶ ψυχῆς a V (ἀφροδισιέως fol. 1,36 v, 69 r, item 221 r, ubi de fato libello inscriptum est Ἀλεξάνδρου ἀφροδισιέως πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας περὶ εἰμαρμένης καὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν. sed in fine eiusdem ἀφροδισιέως et ita usque ad finem codicis)
 2 τοῦ add. Diels: cf. p. 28,25 γίνεται δὲ ἡμῖν, ὡς προεῖπον, ὁ λόγος περὶ ψυχῆς τῆς τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ 3 φθορᾷ a 6 προκηρύττεται] ἡ in lit. V 8 αὐτοῦ
 scripsi: αὐτοῦ Va. 9 ἐκάστῳ a δὲ αὐτοῦ a

γνώσει τῆ καθ' ὃ ἐστὶν αὐτός, κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν ὁ ἄνθρωπος ἄνθρωπος), ἀναγκαῖον τῷ βουλομένῳ προσεῖσθαι τῷ θεῷ καὶ τὸν κατὰ φύσιν 10 αὐτῷ ζῆν βίον περὶ ψυχῆς πρῶτον διειληφέναι καὶ ταύτην ἵτις ἐστὶν ἐγνωκέναί. ἐπειδὴ ὅσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις τὰ Ἀριστοτέλους προσβέουμεν ἀληθευτέρας ἡγούμενοι τὰς ὑπ' αὐτοῦ παραδεδομένας δόξας τῶν ἄλλοις εἰρημένων, οὕτω δὲ καὶ ἂ ἐν τῷ περὶ ψυχῆς δόγματι φρονοῦμεν, ἔσται τὰ κατὰ τὴν πρόθεσιν ἡμῖν πεπληρωμένα, ἂν τὰ ὑπ' ἐκείνου περὶ ψυχῆς εἰρημένα ὡς ἐνδέχεται σαφῶς ἐκθώμεθα καὶ τοῦ καλῶς ἕκαστον αὐτῶν εἰρησθαι τὰς οἰκείας παρασχώμεθα παραμυθίας. 15

10 Δεῖ δὲ τὸν μέλλοντα παρακολουθήσειν τε τοῖς περὶ ψυχῆς λεγομένοις καὶ συνθήσεσθαι τοῖς περὶ τῆς οὐσίας αὐτῆς λόγοις πρῶτον ἐπ' ἄλλων τινῶν τὸ τῆς φύσεως ἀμήχανόν τε καὶ περιττὸν ἐγνωκέναί. μαθόντες γὰρ ὁποῖόν τί ἐστὶν ἡ φύσις καὶ πεισθέντες ὅτι παντὸς τοῦ κατὰ τέχνην γινόμενου θαύματος παραδοξότερα τὰ ἔργα αὐτῆς, ῥᾶον πιστεύσομεν τοῖς μέλουσι περὶ ψυχῆς λέγεσθαι. τοῦ γὰρ μένειν ἐν ταῖς περὶ τῆς ψυχῆς ἀπορῖαις οὐδὲν οὕτως αἴτιον ὡς τὸ μὴ ῥάδιον εἶναι τὰς δυνάμεις τε αὐτῆς καὶ τὰ ἔργα ἐφαρμόζειν τοῖς περὶ αὐτῆς λεγομένοις ὡς ὄντα θεϊοτέρα τε. καὶ μεῖζον πάσης σωματικῆς δυνάμεως. διὸ χρὴ τοὺς βουλομένους μὴ ἀντιπράσσειν τοῖς εὐλόγως περὶ αὐτῆς λεγομένοις πρῶτον ἰδεῖν τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ τοῦ σώματος τοῦ τὴν ψυχὴν ἔχοντος καὶ τὴν τε τῶν ἐντὸς μερῶν οἰκονομίαν ἱστορῆσαι καὶ τὴν τῶν ἐκτὸς πάλιν πρὸς ἐκεῖνα μετ' εὐσχημοσύνης συμφωνίαν. μετὰ γὰρ τὴν τούτων θεωρίαν οὐκέθ' ὁμοίως παραδόξον φανεῖται τὸ καὶ τὴν ψυχὴν τοσαύτας ἀρχὰς ἐν αὐτῇ κινήσεων ἔχουσαν τούτου τι εἶναι τοῦ σώματος τοῦ οὕτως παραδόξως τε καὶ περιττῶς κατεσκευασμένου. δοκεῖ δὴ παντὸς μᾶλλον ἀληθές τε καὶ ἐναργές εἶναι τοῖς περὶ τῶν τοιούτων διαλαμβάνειν ἔργον ποιουμένοις τὸ πᾶσαν 20 οὐσίαν σωματικὴν τε καὶ αἰσθητὴν σύνθετον εἶναι ἕκ τε ὑποκειμένου τινός,

11—12 πρῶτον — ἐγνωκέναί muss zunächst kennen die Subtilität der Natur und die Erhabenheit der ihr beiwohrenden Kraft in Dingen, welche andere sind, als die Dinge in welchen ihre Wirkungen sich zeigen 15 ἐν ταῖς ἀπορῖαις] im Zweifel und in der Verwirrung 17—18 ὡς ὄντα — δυνάμεως] da sie erhaben ist in der Größe des Maassos und der Annäherung an die göttlichen Dinge 18—19 τοὺς βουλομένους — λεγομένοις] dem der nicht müde werden will, die richtige Rede über sie anzustellen 19—22 τὴν κατασκευὴν — συμφωνίαν] in welcher Weise die Leitung der Glieder, die von innen, stattfindet, wie auch die Angemessenheit der Glieder, welche von aussen, nebst der Trefflichkeit der Anordnung und Verbindung, welche zwischen diesen beiden Arten von Gliedern existiren und die Vollkommenheit der Beschaffenheit (Construction?) 22—24 οὐκέθ' — σώματος] der wird nicht der Ansicht sein zu läugnen, dass auch die Seele, weil sie Principien der Bewegung hat, durch dieselben irgend etwas sei für den Körper 26 τοῖς περὶ τοιούτων διαλαμβάνειν ἔργον ποιουμένοις] derjenige, der sein Vertrauen auf die Speculation über diese Dinge gesetzt hat

2 τὸν V: τὴν a 4 δὲ a 6 δὲ] cf. Ind. 10 „τίς ἡ τῆς ψυχῆς οὐσία.“ Δεῖ δὲ Va τε om. a εἰρημένοις a 15 ἐν III ταῖς V 23 αὐτῆ scripsi: αὐτῆ Va 24 τὴν οὕτω a

ὁ ὕλην καλοῦμεν, καὶ ἐκ τῆς ταύτης τὴν ὕλην σχηματιζούσης τε καὶ ὀρι-
 ζούσης φύσεως, ἣν εἶδος ὀνομάζομεν. ὅτι γὰρ τοῦτο τοῦτον ἔχει τὸν τρό-
 πον, σαφῶς μάθοι τις ἂν ἀπιδῶν πρὸς τὰ γινόμενα κατὰ τὰς τέχνας. ὁ
 γὰρ ἂν τις τούτων προχειρίσῃται, εὐρήσει τὸ μὲν ὕλην τε καὶ ὑποκείμενον
 5 ἐν αὐτῷ, τὸ δὲ εἶδος, ὑποκείμενον μὲν τὸν χαλκὸν ἢ λίθον ἢ ἔυλον ἢ
 κηρὸν ἢ ὅτι ἂν ᾖ τὸ σχηματιζόμενον κατὰ τὴν τέχνην, εἶδος δὲ τὸ ὑπὸ α:
 τοῦ τεχνίτου γινόμενον ἐν αὐτῷ. τοῦ γὰρ ἀνδριάντος ὕλη μὲν ὁ χαλκὸς
 ἢ λίθος, εἰ ἔκ τινος τούτων ὁ ἀνδριάς εἴη, εἶδος δὲ τὸ τοιόνδε σχῆμα καὶ
 ἡ τοιαύτη μορφή, ὅ ἐστιν τὸ κατὰ τὴν τέχνην γινόμενον καὶ ἡ τέχνη.
 10 τέχνη γὰρ πᾶν τὸ κατὰ τὴν τέχνην ἐν τῇ ὑποκειμένῃ ὕλῃ γινόμενον ὑπὸ
 τοῦ τὴν τέχνην ἔχοντος, ὕλη δὲ τῆς τέχνης τὸ σῶμα τὸ πεφυκὸς αὐτὴν
 δεξασθαι οὐκ ἔχον ἐν τῷ οἰκείῳ λόγῳ τὸ γινόμενον ὑπὸ τῆς τέχνης ἐν
 αὐτῷ. ὡς δὲ τῶν κατὰ τέχνην ὄντων τε καὶ συνεστώτων σωμάτων ἕκα- 40
 στον ἔχει τὸ διττόν, οὕτως δὲ ἔχει πολὺ πρότερον ἐπὶ τῶν φυσικῶν τε καὶ
 15 φύσει συνεστώτων. ἡ γὰρ τέχνη μιμαῖται τὴν φύσιν, ἀλλ' οὐχ ἡ φύσις
 τὴν τέχνην· καὶ ἔστιν ἐκάστω τῶν φυσικῶν σωμάτων τὸ μὲν ὑποκείμενόν
 τε καὶ ὕλη, τὸ δ' εἶδος ἐν αὐτῇ. τοῦ γὰρ χαλκοῦ ὕλη μὲν ὕδωρ ἢ ἡ
 ἀτιμιδῶδης ἀναθυμίασις, εἴ γε πάντα τὰ τηκτὰ τῶν μεταλλευτῶν τὸ ὑγρὸν
 ὕλην ἔχει, εἶδος δὲ ἡ τοιαύτη τοῦ ὑγροῦ σύστασις τε καὶ πῆξις· καὶ ἔστιν,
 20 ὡς περ τὸ κατὰ τέχνην ἐν τινι | γινόμενον εἶδος ἢ τέχνη, οὕτως καὶ ἐν 128v
 τοῖς φύσει συνεστώσιν τὸ οὕτως γινόμενον εἶδος ἢ φύσις. οὕσης δὲ ἐν τοῖς
 φυσικοῖς σώμασιν διαφορᾶς (τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐστὶν ἀπλᾶ, τὰ δὲ σύνθετα),
 ἡ μὲν τῶν συνθέτων σωμάτων ὕλη καὶ τὸ τούτοις ὑποκείμενον καὶ αὐτὸ
 φυσικὸν σῶμα ἐξ ὕλης τε καὶ εἶδους ἐστίν (πᾶν γὰρ φυσικὸν σῶμα ἐκ
 25 τούτων σύνθετον), τὰ δὲ ἀπλᾶ σώματα οὐκέτ' ἔχει τὸ ὑποκείμενον αὐτοῖς ὁ
 σύνθετον. ἣν γὰρ ἂν καὶ αὐτὸ σύνθετον. εἰ δὲ μὴ σύνθετον τὸ τούτοις
 ὑποκείμενον, οὐδὲ σῶμα, εἴ γε πᾶν σῶμα ἐκ τῆς ὕλης καὶ εἶδους σύνθετον.
 ἔσται δὲ τὸ τοῖς ἀπλοῖς σώμασιν ὑποκείμενον καὶ ἡ τούτων ὕλη ἀπλῆ τις

3—4 ὁ—προχειρίσῃται] er mag die Speculation richten auf welches immer 5 ὑποκει-
 μένον μὲν om. χαλκὸν] Kupfer λίθον] om. P 7 ἐν αὐτῷ] in jenem
 Dinge τοῦ γὰρ ἀνδριάντος] zum Beispiel diese Figur, welche nach der Schöpfung
 des Menschen gemacht wird 9 καὶ ἡ τέχνη] das ist die Gestalt [P addit: welche
 im Arabischen Form genannt wird] 14 πολὺ πρότερον] peculiari enuntiato explicat:
 jedoch sind diese geeigneter jenen darin voranzugehen 20 ὡς περ τὸ—εἶδος ἢ τέχνη]
 sowie die Beschaffenheit (Aussehen), das ist die Form, welche an einem Dinge entsteht,
 die Kunst ist 26 ἣν γὰρ—σύνθετον] denn wenn er [der Träger, τὸ ὑποκείμενον]
 zusammengesetzt wäre, wären jene ebenfalls zusammengesetzt 28—4,3 ἀπλῆ—
 στερήσεως] eine einfache Natur der Form entblösst. Das Wesen, welches keine Be-
 schaffenheit, keine Form und Gestalt in seiner eigenen Wesenheit hat, wird, weil es
 nicht eine Form in sich selbst hat, deshalb Hyle genannt, und was an ihm neu ge-

2 ὅτι] o in lit. V ἔχειν a 3 μάθοι] a et o in lit. V 6 ἡ τὸ a
 8 λίθος a 9 τὸ om. a 10 ὕλη a 16 ἐκάστω a 18 μεταλατῶν a
 19 τοιαύτη τῶν ὑγρῶν a σύστασις a 21 συνεστώσιν V: συνεστώσι a 26 fortasse
 καὶ αὐτὰ σύνθετα cf. int. hebr.

φύσις καὶ χωρὶς εἶδους, ἄμορφός τε καὶ ἀνείδεος οὕσα καὶ ἀσχημάτιστος
κατὰ τὸν αὐτῆς λόγον, δι' ἣν ἀνείδεον οὐσάν τε καὶ λεγομένην εἶδος ὠνό-
μασται, ὃ γενόμενον ἐν αὐτῇ παύει τῆς προειρημένης αὐτῆν στερήσεως,
καὶ τὴν τοιαύτην φύσιν κυρίως ἂν τις ὕλην λέγοι. τὸ μὲν γὰρ ἐν τοῖς
5 συνθέτοις σώμασιν ὑποκείμενον, ἐκείνων ὕλη οὐχ ἀπλῶς ἐστὶν ὕλη, ὅτι 10
ἐστὶ μετὰ εἶδους τινός καὶ ἔστι καὶ τούτου ἄλλη πάλιν ὕλη, ἐν οἷς δὲ τὸ
ὑποκείμενον ἀπλοῦν, ἢ τούτων ὕλη κυρίως καὶ ἀπλῶς ἐστὶν ὕλη, ἣν αὐτὴν
μὲν ὑφεστάναι καθ' αὐτὴν ἀδύνατον τῷ πᾶν τὸ οὕτως ὄν σῶμά τι εἶναι
καὶ σύνθετον, ὡς προείρηται. οὕσα δὲ ἀεὶ σὺν εἶδει τινὶ χωρίζεται αὐτοῦ
10 τῇ νοήσει μόνῃ, οὕτως ἔχουσα πρὸς τὰ τῶν ἀπλῶν σωμάτων εἶδη, ὡς ὁ
κηρὸς ἔχει πρὸς τὰ σχήματα. ὡς γὰρ ἀναγκαῖον μὲν πάντα τὸν λαμβανόμενον
κηρὸν εἶναι μετὰ σχήματος (ἀδύνατον γὰρ ἀσχημάτιστόν τινα κηρὸν 15
λαβεῖν· οὐ μὴν τὸ κηρῷ εἶναι τὸ εἶναι μετὰ τριουδέ τινος σχήματος· εἰ
γὰρ ἦν ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ κηροῦ ἀφωρισμένον σχήμα τι, οὐκέτ' ἂν ἦν κηρὸς
15 ὁ μὴ μετὰ τούτου, μετ' ἄλλου δέ τινος ὦν σχήματος), οὕτως δὲ καὶ ἡ
κυρίως ὕλη πρὸς τὰ εἶδη τῶν φυσικῶν τε καὶ ἀπλῶν ἔχει σωμάτων. οὕτε
γὰρ χωρὶς αὐτῶν τινος οἷα τε ὑποστῆναι οὕτε μετὰ τινος αὐτῶν τὸ εἶναι
αὐτῇ. ἦν γὰρ ἂν οὕτως οὕτε ἀπλῆ καὶ ἀσώματος οὕτε ἄλλου τινός ἔτι
τῶν ἀπλῶν σωμάτων ὕλη τῷ φθίρεισθαι αὐτῆν ἐν τῇ τοῦ οἰκείου εἶδους 20
ἀποβολῇ. οὐ μόνον δὲ τὴν τοιαύτην ὕλην ἀδύνατον αὐτῆν καθ' αὐτὴν
ὑποστῆναι, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐν αὐτῇ γινόμενον εἶδος. καὶ μᾶλλον γε τὸ εἶδος
τοῦτο τῆς ὕλης πέπονθεν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ὕλης, εἰ καὶ μὴ ἡ κυρίως ὕλη
οἷα τε καθ' αὐτὴν εἶναι, ἀλλ' ἡ γε ἐν τοῖς συνθέτοις σώμασιν ὕλη προ-
σεχῆς λαμβανομένη οὐκ οὕσα μὲν ἀπλῶς ὕλη, τοῦδε δὲ τινος ὕλη, καὶ καθ'
25 αὐτῆν ὑφέστηκεν (ἡ γοῦν ἐν τοῖς κατὰ τέχνην γινομένοις ὕλη τοιαύτη),
τῶν δὲ εἰδῶν τῶν ἐν ὕλῃ γινομένων οὐδὲν οἷόν τε καθ' αὐτὸ ὑποστῆναι 25
ποτε, οὐτ' ἂν ἡ σώματος ἀπλοῦ οὐτ' ἂν συνθέτου. τὰ γοῦν εἶδη τὰ γινόμενα
κατὰ τὰς τέχνας ἐν ταῖς ὑποκειμέναις ὕλαις ἀχώριστα αὐτῶν, καίτοι

macht wird, Form, d. i. dasjenige wodurch, wenn es an ihr [der Hyle] entsteht, sie aus dem Zustand des Mangels, der Privation, des Vermisstwerdens in die Gestalt und die Natur übergeht 11 ὡς γὰρ] und wie 14 ἀφωρισμένον] berührend oder anlangend 17 οὕτε μετὰ—εἶναι αὐτῇ] ihre Qualität, Wesen [besteht] nicht [darin], [dass sie] in einer Form mit Ausschluss einer [andern Form] [vorhanden sei] 23—24 προσεχῆς λαμβανομένη] die nur approximative genommen wird 27 οὐτ' ἂν—συνθέτου] nicht wenn sie eines einfachen Körpers entblösst ist, und nicht wenn sie eines zusammengesetzten Körpers entblösst (abstrahirt?) ist

2 αὐτῆς scripsi: αὐτῆς Va fortasse λεγομένην (ὕλην) cf. int. hebr. 3 προηγούμενης a 4 τὸ μὲν γὰρ κτλ.] quod attinet ad id subiectum, quod in compositis corporibus inest, eorum materia et q. s. cf. 128v43 πᾶν γὰρ σύνθετον εἶναι τε καὶ ἐνεργεῖν λεγόμενον καθ' ἑκάτερον τῶν ἐν τῇ συνθέσει, καθὸ μὲν πρῶτόν ἐστὶ τε ὃ ἐστὶ καὶ ἐνεργεῖ τὰς οἰκείας ἐνεργείας, τοῦτο ἕξις τε καὶ εἶδος ἐστὶν αὐτοῦ cf. Ind. s. v. anacoluton 8 ὑφεστάναι a 9 del et alii variare solet V αὐτοῦ] οὐ in lit. V 14 ἀφωρισμένου a 17 οἷά τε Va 18 αὐτῇ a: αὐτῇ V 19 τῷ V: τὸ a 23 οἷά τε a 27 ἡ scripsi: ἡ a: ἡ V

δυναμένων ἐκείνων καὶ χωρὶς τούτων ὑφεστάναι. τὸ μὲν οὖν κατὰ τέχνην
 γινόμενον εἶδος οὐκ οὐσία, ὅτι μὴδὲ ἡ τέχνη (τέχνη γὰρ καὶ τὸ τοιοῦτον
 εἶδος, ὡς πρὸς πρὸς), τὸ δὲ κατὰ φύσιν οὐσία, ὅτι καὶ ἡ φύσις οὐσία, τὸ
 δὲ τοιοῦτον εἶδος φύσις. τοῦ γὰρ πυρὸς ὄντος φυσικοῦ τε καὶ ἀπλοῦ σώ-
 5 ματος εἶδος μὲν ἡ θερμότης καὶ ἡ ξηρότης καὶ ἡ ἐκ τούτων τε καὶ ἐπὶ 80
 τούτοις γεννωμένη κρυφότης, ὕλη δὲ τὸ τούτοις ὑποκείμενον, ὃ κατὰ τὴν
 αὐτοῦ φύσιν οὐδὲν ὄν τούτων ὁμοίως τούτων τε καὶ τῶν ἐναντίων αὐτοῖς
 ἐστὶν ἐπιδεκτικόν (δι' ἣν φύσιν αἱ τῶν ἀπλῶν σωμάτων εἰς ἄλληλα γίνον-
 ται μεταβολαί). ὣν οὐδέτερα μὲν ἐστὶ σῶμα, τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἦδη σῶμα τε
 10 καὶ πῦρ ἀρχὴν παρὰ τῆς φύσεως καὶ τῆς κατὰ τὸ εἶδος οὐσίας ἔχον τῆς
 εἰς τὸ ἄνω κινήσεως τὴν κρυφότητα· ἥτις κρυφότης εἰδός τε καὶ φύσις
 οὐσα τοῦ πυρὸς αὐτῆ μὴ κινουμένη. πῶς γὰρ ἂν κρυφότης αὐτῆ καθ' 35
 αὐτὴν κινήθει; ποῦ ἂν ἄλλου τι οὐσα καὶ οὐ καθ' αὐτὴν; δύναμις μὲν
 γὰρ τις ἡ κρυφότης τοῦ ἔχοντος αὐτὴν σώματος· οὐδεμία δὲ δύναμις
 15 χωριστῆ τοῦ δυναμένου. διὸ καὶ οὐ κινουμένη καθ' αὐτὴν τῷ ἔχοντι
 αὐτὴν σώματι αἰτία τῆς ἐξ αὐτοῦ γίνεται κινήσεως καὶ κατὰ τούτο λέγεται
 τὸ ἔχον αὐτὴν σῶμα κινεῖν, ὅτι διὰ ταύτης τε καὶ κατὰ ταύτην αὐτῷ τὸ
 κινεῖσθαι οὐσαν αὐτοῦ δυνάμιν τε καὶ φύσιν. σῶμα μὲν οὖν οὐδέτερον
 ἐστὶν, ἐξ ὧν πρώτων τὸ ἀπλοῦν ἐστὶ σῶμα. οὔτε γὰρ ἡ ὕλη σῶμα· πᾶν 40
 20 μὲν γὰρ σῶμα ἀπτόν τε καὶ μετ' ἐναντιώσεώς τινος, ἡ δὲ ὕλη πάσης ἀπ-
 τῆς ποιότητος καὶ ἐναντιώσεως ἐκτός ἐστὶν, καὶ τὸ μὲν σῶμα ὑφεστός, ἡ
 δὲ ὕλη εἶδους δεῖται πρὸς τὸ εἶναι. διὰ τοῦτο δὲ οὐδὲ τὸ εἶδος σῶμα,

1 ἐκείνων] jene Materien 8 αἱ τῶν ἀπλῶν] der übrigen 9—12 τὸ δὲ ἐξ—αὐτῆ
 μὴ κινουμένη] sondern was durch beide entsteht, ist dann ein Körper und das ist Feuer.
 Das Princip der Bewegung, welche es seiner Natur und seinem Wesen nach hat auf dem
 Wege der Form, nämlich der Bewegung nach oben, ist die Leichtigkeit. Diese Leichtig-
 keit ist die Form des natürlichen Feuers; sie selbst bewegt sich nicht (ist nicht beweg-
 lich?) 15—16 διὸ—αὐτὴν σώματι] Wenn also der Körper sich durch sie bewegt,
 dessen sie ist 18 αὐτοῦ om. 19 οὔτε γὰρ ἡ ὕλη σῶμα] denn die Hyle ist nicht
 Körper und die Form ist nicht Körper 20 ἀπτῆς om.

1 ὑφεστάναι ut solet a 2 ὅτι V: ἄρα a μὴ δὲ Va 3 ὅτι V: ἄρα a
 4 ἀπλοῦ, σώματος V: ἀπλοῦν σώματος a 6 γενομένη a 7 αὐτοῦ scripsi: αὐτοῦ Va
 8 αἱ τῶν V: αὐτῶν a 10 exspectas ἔχει et ἐστὶ. Sed cf. εἰ γὰρ τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ
 σῶμα τὸδε τι ὄν καὶ καθ' αὐτὸ ὑφίστασθαι δυνάμενον, εἴτε πνεῦμα ὄν, εἴτε ἄλλο τι οὐκ ἐμ-
 ψυχον, ὃ σωζομένη τῷ σώματι τούτῳ προσγιγόμενον ἐμψυχον αὐτὸ ἐξ ἀψύχου ποιεῖ τοῦτ' ἂν
 εἴη ἡ ψυχὴ κατ' αὐτούς 126r34 ἀλλὰ μὴν πᾶσα βίαιος κίνησις παρὰ φύσιν καὶ διὰ σωματικῆς
 ἀντερείσεως γινόμενη 126v45 ὑφ' ὧν τρεπομένη πως ὁμοιοτρόπως τῷ ἐκτός διαφανεῖ II
 152r41 vid. Ind. s. v. ellipsis 11 in enuntiativis per relativa adnectendis ne a tali
 quidem iteratione abhorret δι' ἣν—ὧν οὐδέτερα—ἥτις. Cf. ἐστὶ δὲ παρὰ ταύτας δυνάμεις τις
 ... ἡ λογικὴ... ἣν ἄνθρωπος ἐξαιρετον ἔχων τιμιώτερον τέ ἐστὶ ζῶον καὶ τελειότερον, καθ'
 ἣν δυνάμιν καὶ λογικὸς καλεῖται. ἥτις ἐστὶ δύναμις 137v42 cf. Ind. s. v. pronomem relati-
 vum 12 αὐτῆ a: αὐτῆ V 17 ὅτι V: ἄρα a 18 σῶμα] post ω una lit.
 er. V 19 πρώτων a fortasse ὕλη σῶμα (οὔτε τὸ εἶδος) cf. int. hebr.
 20 πᾶσα a 22 διατοῦτο a

ὅτι μηδὲ τοῦτο οἶόν τε καὶ αὐτὸ εἶναι τῆς ὕλης ἀχώριστον ὄν, ὡς δέ-
δεικται. οὐσία μέντοι ἐκότερον αὐτῶν. ὡς γὰρ ἡ ὕλη, οὕτως δὲ καὶ τὸ
φυσικὸν εἶδος οὐσία. οὐσίαι γὰρ τὰ μέρη τῆς οὐσίας, μᾶλλον δὲ, διότι
ἐκότερον ἐκείνων οὐσία, καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν οὐσία καὶ μία. τις φύσις, οὐχ 15
ὡς τὰ κατὰ τέχνην γινόμενα, ἀ κατὰ τὸ ὑποκείμενόν τε καὶ τὴν ὕλην εἰσὶν
οὐσίαι, κατὰ δὲ τὰ εἶδη ποιότητες. οἱ δὲ ἀποροῦντες, πῶς οἶόν τε ἐξ
ἀσωμάτων σῶμα γίνεσθαι, οὐκ ἂν ἠπόρουν, εἰ ἐπιστήσαντες αὐτοὺς ἔμαθον,
ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον τόδε τι ἐκ τοῦ μὴ τοῦτο ὄντος γίνεται. θερμόν τε
γὰρ ἐξ οὗ θερμοῦ καὶ ψυχρὸν οὐκ ἐκ ψυχροῦ καὶ λευκὸν οὐκ ἐκ τοιούτου.
10 καὶ γὰρ εἰ ἄλλο τι θερμόν ὄν αἴτιον τῷδε τῷ γινομένῳ θερμῷ τῷδε τῆς
γενέσεως, ἀλλ' αὐτὸ τε τὸ γινόμενον θερμόν ἐξ οὗ θερμοῦ θερμόν γίνεται. 50
οὐ γὰρ γίνεται τὸ ὄν ἕδη. ὥστε καὶ εἰ σώματος γένεσιν ὑποθιτό τις,
ἀνάγκη τούτῳ λέγειν ἐκ μὴ σώματος αὐτὸ γίνεσθαι. ἀλλ' ἐπεὶ μὴ φαμεν
ἀπλῶς σῶμα γίνεσθαι (ἀεὶ γὰρ ἔστι σῶμα, εἴ γε καὶ ὁ κόσμος αἰδῖος ἀγέ-
15 νητός τε καὶ ἀφθαρτος ὢν), ἔστι δὲ ἡ γένεσις τοῦδε τοῦ σώματος καὶ τῆς
σώματος ἐκ μὴ τοῦδε τοῦ σώματος, ἡ τοῦδε γένεσις τοῦ σώματος οὐκέθ'
ἀπλῶς ἐκ μὴ σώματος. ὡς γὰρ τῆ ἐπινοία καὶ τῷ λόγῳ τὴν ὕλην τοῦ
εἶδους χωρίζομεν οὐκ οὐσαν χωριστήν (τοῦδε | μὲν γὰρ τινος εἶδους ἔστι 124
χωριστή, ἀπλῶς δὲ εἶδους ἀχώριστος ὡς ὁ κηρὸς σχήματος), οὕτως δὲ
20 ἐπινοία τε καὶ λόγῳ μόνοις καὶ ἡ τοῦ σώματος γένεσις ἔστιν ὡς σώματος.
ἔχον δὲ τό τε πῦρ καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων ἕκαστον τὸ εἶναι τοῦτο, ὃ
ἔστι, παρά τε τῆς ὑποκειμένης ὕλης καὶ τοῦ εἶδους τοῦ ἐν αὐτῇ, κατὰ τὸ
εἶδος ἔστι τοῦτο ὃ ἔστι. τό τε γὰρ πῦρ κατὰ τὸ εἶδος καὶ ἡ γῆ κατὰ τὸ
αὐτὸ γῆ, ὁ δ' αὐτὸς λόγος ἐπὶ τε ὕδατος καὶ ἀέρος. καὶ γὰρ τούτων 5
25 ἐκότερον κατὰ τὸ εἶδος ἔστιν, ὃ εἶναι λέγεται. καθ' ὃ μὲν γὰρ ἡ πρὸς
τὰ ἄλλα ἐκάστῳ ἔστιν αὐτῶν διαφορά, κατὰ τοῦτο ἕκαστον αὐτῶν ἔστι
τόδε τι. κατὰ δὲ τὸ οἰκεῖον εἶδος ἡ πρὸς τὰ ἄλλα ἐκάστῳ διαφορά, εἴ γε
ἡ ὕλη καὶ τὸ ὑποκείμενον ταῦτων ἐν πᾶσιν αὐτοῖς. κατὰ τὸ εἶδος ἄρα
ἕκαστον αὐτῶν ἔστι τοῦτο ὃ ἔστιν. εἰ δὲ καθ' ὃ ἔστιν ἕκαστον τοῦθ' ὃ
30 ἔστιν, τοῦτ' ἔστιν αὐτοῦ τελειότης (ἐν ᾧ γὰρ γενόμενον τὸ γινόμενον ὡς

3 μᾶλλον δὲ] jedoch weil 5 ἀ κατὰ .. κατὰ δὲ] entweder .. oder 6—7 ἐξ
ἀσωμάτων] aus nicht Körper 7 οὐκ ἂν—ἐμαθον] wenn sie ihre Seelen nach allen
Seiten wendeten und überlegten, würden sie wissen 9—11 καὶ ψυχρὸν—θερμόν γίνεται
om. 12 τὸ ὄν ἕδη] welches schon war und vollendet war καὶ om. 13—14 ἀλλ'
—γίνεσθαι] Allein da unser Sagen, dass ein Körper entstehe, nicht schlechtweg gemeint
ist 14—15 αἰδῖος—ἀφθαρτος] nicht entstanden ewig unvergänglich 15—16 τοῦδε
τοῦ σώματος καὶ—γένεσις τοῦ σώματος om. 20 ὡς σώματος om. 23 τό τε—εἶδος]
denn durch die Form ist Feuer Feuer 29 καθ' ὃ] worin (wodurch)

3 διότι] i post δ corr. ex ei V 7 ἡ πόρουν a αὐτοὺς scripsi: αὐτοὺς Va
10 τῷ supra lin. V 11 ἀλλὰ in apodosi vide Ind. 12 γένεσιν σώματος a
ὑποθιτό a 13 τοῦτο a 20 ἐπινοία a ὡς σώματος V: ὡς ἀσώματος a
23 fortasse πῦρ (πῦρ).cf. int. hebr. 28 καὶ V: κατὰ a ἄρα a 30 του-
τέστιν a

γενηνός ἤδη καὶ ὡς τετελεσμένον τοῦ γίνεσθαι παύεται, τοῦτο ἢ τελειότης 10
αὐτοῦ· παύεται δὲ τοῦ γίνεσθαι, ὅταν ὀλοκλήρως ἐν τῷ εἶδει γένηται), εὐ-
λόγως ἐκάστω τῶν σωμάτων ἐν τῷ εἶδει ἢ τελειότης ἂν εἶναι λέγοιτο.
ἀλλὰ εἰ κατὰ τὸ εἶδος ἐκάστω τῶν τε κατὰ τέχνην συνεστώτων καὶ πολὺ
5 πρότερον ἔτι τῶν κατὰ φύσιν τὸ εἶναι τοῦτο ἔστι, καὶ τοῦτ' ἔστιν ἢ
ἐκάστου τελειότης, καὶ ἀντιστρέψαντι ἀληθὲς τὸ κατ' ὃ τὸ εἶναι ἔστιν ἐκά-
στω τῶν ἐξ ὕλης τε καὶ εἶδους συνθέτων, τοῦτ' εἶναι τὸ εἶδος αὐτοῦ καὶ
τὴν τελειότητα.

Οὐ μόνον δὲ παρὰ τοῦ εἶδους τό τε εἶναι ἐκάστω καὶ αἰ πρὸς τὰ 15
10 ἄλλα τὰ ὄντα διαφοραὶ, ἀλλὰ καὶ αἰ κατὰ τὸ ποιεῖν τε καὶ πάσχειν δια-
φοραὶ τοῖς σώμασι γίνονται κατὰ τὰ εἶδη. ποιῶντα γὰρ καὶ πάσχοντα
καθὸ σώματα τὸ τὸδε τι ποιεῖν καὶ τὸδε τι πάσχειν παρὰ τοῦ εἶδους ἔχει.
κατὰ γὰρ τὴν κατ' εἶδη διαφορὰν καὶ τούτων ἐκάτερον. διὸ καὶ εὐλόγως 20
λέγεται τὸ κατὰ τὰ ἀσώματα ποιεῖν τε καὶ πάσχειν τὰ σώματα. οἷς μὲν
15 οὖν φυσικοῖς σώμασιν ἀπλοῦν τὸ ὑποκείμενον (ἔστι δὲ τοῦτο ἢ κυρίως ὕλη,
ἣτις ὑπόκειται τοῖς ἀπλοῖς τε καὶ πρώτοις σώμασιν, ἃ στοιχεῖα τῶν ἄλλων
ἔστι σωμάτων), τούτων ἀπλοῦν καὶ τὸ εἶδος καὶ ἢ φύσις. διὸ καὶ μιᾶς
τε καὶ ἀπλῆς κινήσεως τούτοις ἢ φύσις αἰτία. εἰ γὰρ ἢ φύσις ἀρχὴ κι-
νήσεως, εἴη ἂν καὶ ἢ ἀπλῆ φύσις ἀπλῆς ἀρχῆς κινήσεως. ἢ δὲ ἀπλῆ καὶ
20 κυρίως μία. διὸ ἢ ἄνω τι τούτων μόνον ἢ κάτω μόνον κατὰ τὴν αὐτοῦ 25
κινεῖται φύσιν. οἷς ὁ' οὐκ ἐπ' ἀπλοῦν τὸ προσεχῶς ὑποκείμενον, ἀλλ' ἔστιν
ἤδη σῶμα τι καὶ σύνθετον (πᾶν γὰρ σῶμα σύνθετον τοιοῦτον), ἐν τούτοις
καὶ τὸ εἶδος ποικιλώτερον τε καὶ τελειότερον, καὶ ἢ φύσις τούτων τοιαύτη,
καὶ εὐλόγως· συντελεῖ γὰρ τι πρὸς τὸ τούτων εἶδος καὶ τὸ εἶδος τὸ ἐν

1 παύεται] in einer Grenze [ist] 2 ὅταν—γένεται] wenn sich die Form über das
Ganze verteilt 4—5 τῶν τε κατὰ τέχνην—φύσιν] der Körper, deren Bestand durch
die Kunst und um ihretwillen die natürlichen Körper benannt werden. [P et p in mg.:
Es spricht Samuel der Uebersetzer: ich wollte die 4 bezeichneten Wörter wären nicht
geschaffen. Ich kann mich in keiner Weise über das Verständniß derselben beruhigen.
Aber so fand ich und so habe ich gelassen. Man könnte auch das Wort „sie werden
genannt“ übersetzen: „sie werden herausgebracht“ oder „sie werden“. Ich möchte in
keiner Weise entscheiden] 6 τὸ εἶναι] das Etwas sein 9 τό τε εἶναι] seine
Qualität 11—13 ποιῶντα—ἐκάτερον] Denn im Thun und Leiden der Körper wirkt
dieser so der andere leidet so von Seiten seiner Form, weil jedes von diesen beiden je
nach der Verschiedenheit der Form stattfindet 17—18 μιᾶς τε καὶ ἀπλῆς κινήσεως]
für eine einfache Bewegung 19 δὲ] und 21 τὸ προσεχῶς ὑποκείμενον] der Trä-
ger, [nämlich] im Range des Trägers, der annähernd so genannt wird 22 ἤδη om.
22—23 τοιοῦτον—ποικιλώτερον] die Qualität eines derartigen unter den Körpern ist mehr-
gestaltig

1 ἤδη V: εἶδη a 2 εἶδει a: εἶδη V 3 τῷ] τω in lit. V 4 ἐκάστω a 6 ἐκά-
στω a 9 „ὅτι κατὰ τὰ ἀσώματα ποιεῖ καὶ πάσχει τὰ σώματα.“ οὐ (sic) μόνον V: „ὅτι κατὰ
τὰ ἀσώματα ποιεῖν καὶ πάσχειν.“ οὐ μόνον a 11 γίνονται] νται in lit. V 20 αὐτοῦ
scripsi: αὐτοῦ Va 22 γὰρ supra lineam V 24 πρὸς τὸ τούτων a: πρὸς τούτων V

τῆ ὕλης τε καὶ τῆ ὑποκειμένου· ἔτι δὲ μᾶλλον τοῦτο, εἰ μὴδὲ ἐν εἴῃ μόνον
 σῶμα τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ, δ' ἐπὶ τῶν φυσικῶν τε καὶ συνθέτων σωμα-
 των ἀναγκαῖον. οὐδενὶ γὰρ τούτων ἐν τὸ ὑποκείμενον σῶμα τῶν ἀπλῶν. 30
 τοῦ γὰρ ἑνὸς καὶ ἀπλοῦ σώματος ἢ κατὰ φύσιν μεταβολὴ εἰς ἀπλοῦν ἄλλο
 5 σῶμα γίνεται. ὥστ' εἴ τι μέλλει παρὰ τὰ ἀπλᾶ σώματα σύνθετόν τι φυ-
 σικὸν ἔσεσθαι σῶμα, δεῖ τούτῳ πλείω τῶν ἀπλῶν σωματίων εἶναι τὰ ὑπο-
 κείμενα, δ' πλῆθος παρὰ τὴν τῶν εἰδῶν τῶν ἐν αὐτοῖς διαφορὰν ἔστι πλῆ-
 θος, καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα σώματα σύνθετα. ἢ δὲ πλείω καὶ διαφέ-
 ροντα εἶδη τὰ μετὰ τῆς ὕλης ὑποκείμενα, ἐξ ἀνάγκης τούτου καὶ ἢ φύσις
 10 καὶ τὸ εἶδος ποικιλώτερόν τε καὶ τελειότερον, ἐκάστης φύσεως τῶν ἐν τοῖς 35
 ὑποκειμένοις αὐτῇ σώμασιν συντελοῦσης· τι πρὸς τὸ ἐπὶ πᾶσιν κοινὸν εἶδος
 αὐτοῖς. εἶδος γὰρ πῶς εἰδῶν γίνεται τὸ τοιοῦτον εἶδος καὶ τελειότης τις
 τελειότητων. διὸ καὶ οὐ δεῖ θαυμάζειν τὴν ἐν τοῖς φυσικοῖς σώμασιν τῶν
 εἰδῶν διαφορὰν ἔχοντας αὐτῶν τῆς παραλλαγῆς φανερώς ἐν τοῖς ὑποκει-
 15 μένοις τὰς αἰτίας. τό τε γὰρ πλῆθος τῶν εἰδῶν τῶν ἐν τοῖς ὑποκειμένοις
 αὐτοῖς σώμασιν καὶ ἢ τούτων διάφορος μῆξις τῆς τοσαύτης παραλλαγῆς εὐ- 40
 λόγως ἂν τὰς αἰτίας φέροιτο. εἰ γὰρ ἑνὸς ὄντος τοῦ ὑποκειμένου καὶ εἰς
 μίγδαιαν διαφορὰν τοῖς γινομένοις ἐξ αὐτοῦ συντελοῦντος (ἢ γὰρ ὕλη τοι-
 οῦτον) ξηρότης καὶ ὑγρότης καὶ θερμότης καὶ ψυχρότης σύνδου ἐν αὐτῇ
 20 γινόμενα τοσαύτης γίνεται διαφορᾶς τοῖς ἐξ αὐτῆς γινομένοις αἰτία, ὡς τὸ
 μὲν αὐτῶν πῦρ γίνεσθαι, τὸ δὲ ἀέρα, τὸ δὲ γῆν, τὸ δὲ ὕδωρ, καὶ τὸ μὲν
 βαρὺ, τὸ δὲ κοῦφον, τὰ δὲ δευτέρως ἑκάτερον τούτων ἔχειν, πῶς οὐκ εὐ-
 λογον καὶ τὰ ἐκ τῆς τούτων ἀπάντων ποιᾶς μίξεώς τε καὶ κράσεως γινό- 45
 μενα σώματα πάμπλου διαφέρειν ἀλλήλων κατὰ τὰ εἶδη τε καὶ τὰς δυνά-
 25 μεις τὰς κινητικὰς αὐτῶν; τοῦτό τοι καὶ τὰ δένδρα καὶ τὰ φυτὰ πάντα
 φυσικὰ ὄντα καὶ σύνθετα σώματα τῶν ἀπλῶν σωματίων ταῖς κινητικαῖς

1—2 ἔτι δὲ μᾶλλον—τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ] Die Körper sind also geeigneter zur Vielgestaltung als jene und vollendeter, wenn ihr Träger noch dazu nicht ein Körper allein ist
 4 γὰρ] indem 5—6 ὥστ'—ὑποκείμενα] Daher muss das (bei dem), was verlangt, dass aus den einfachen Körpern irgend ein natürlicher zusammengesetzter Körper werde, sein Träger von den natürlichen Körpern mehr als ein Körper sein 8—9 ἢ δὲ—ὑποκείμενα] Derjenige von den Körpern, deren Träger mehr als einer, und die in den Formen, welche mit der Hyle sind, verschieden sind 10—12 ἐκάστης—αὐτοῖς] denn jede der Naturen, die sich an den dieselbe tragenden Körpern finden, trägt etwas bei zum Vorhandensein der Form, welche sich in ihnen allen verbreitet 13 θαυμάζειν] läugnen 13—14 τὴν ἐν—διαφορὰν] die Verschiedenheit der Formen, welche sich im Einzelnen in den natürlichen Körpern finden 16 εὐλόγως] notwendiger Weise 24 σώματα] einige von den Körpern 25 τοῦτό τοι] aus dieser Ursache

4 ἀπλοῦ a 5 παρὰ cf. παρὰ τὴν διαφορὰν v. 7 οὐ παρὰ τὸ πλεόν ἢ ἔλαττον ἔχειν γῆς τὸ ἀντιτυπὲς αὐτῷ, ἀλλὰ παρὰ τὴν οἰκείαν φύσιν 148r17 et Ind. 6 τούτῳ scripsi: τούτων Va 8 ἢ δὲ scripsi: ὡ δὲ V: ὡς δὲ a 12 αὐτοῖς sic V: αὐτῆς a 16 μίξις semper V παλλαγῆς a 19 ὄν δὲ V 20 γινόμενα] cf. ἢ δὲ ὁρμή τε καὶ ὄρεξις δραστηκὰ μᾶλλον καὶ ποιητικὰ 137r6 et Ind. s. v. neutrum nonne αἰτία? 21 αὐτῶν V: αὐτῆς a 23 ποιῆς a 25 τοῦτό τοι cf. τοῦτό τοι καὶ ἐν τοῖς φόβοις κτλ. 141r1

δυναμίσειν πλείστον ὅσον διαφέρει. τὰ μὲν γε μιᾶς καὶ ἀπλῆς κινήσεως ἀρχὴν ἐν αὐτοῖς ἔχει, τούτων δὲ ἕκαστον ἐν αὐτῷ καὶ τοῦ τρέφεσθαι τὴν ἀρχὴν ἔχει καὶ τῆς ἐπὶ πάσας τὰς διαστάσεις κατὰ τὴν αὔξησιν κινήσεως. ἔχει δὲ δύναμιν καὶ τοῦ γεννᾶν ἕκαστον αὐτῶν ὅμοιον αὐτῷ. ἔχοντα δὲ 50
 5 τὰ φυτὰ κοινὰ πάντα ταῦτα πλείστον ὅσον ἀλλήλων πάλιν κατ' εἶδος διαφέρει τῷ τὴν ὕλην τε καὶ τὴν τῆς ὕλης τῆς ὑποκειμένης αὐτοῖς μίξιν τε καὶ κρᾶσιν εἶναι διαφέροντα. τὰ τε γὰρ δένδρα ἀλλήλων πλείστον κεύρω-
 ριστὰ καὶ πολὺ πλέον ἐτι τῶν | λαχάνων καὶ αὐτῶν φυτῶν τε καὶ φουσι- 124v
 κῶν καὶ συνθέτων ὄντων σωμάτων. ἀλλὰ καὶ τούτων αὐτῶν πρὸς ἀλλήλα
 10 πάλιν πλείστην ὀρώμεν οὖσαν διαφορὰν, ἧς οὐκ ἄλλη τις αἰτία τῆς προειρημένης. καὶ ἔστι τὸ τοιοῦτον εἶδος ἤδη καὶ ἡ τοιαύτη τελειότης ἡ πρώτη δύναμις ψυχῆς. εἰ γὰρ πᾶν τὸ ζῶν ζῆ κατὰ ψυχὴν, τὰ δὲ φυτὰ ζῆ, εἴ γε ζῆν ἐστὶ τὸ δι' αὐτοῦ τρέφεσθαι καὶ αὔξεσθαι, τὰ φυτὰ ἂν ψυχὴν ἔχοι, καὶ εἴη ἂν ψυχὴ τὸ εἶδος αὐτῶν. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τῶν ἀπλῶν σωμά- 5
 15 των τὸ εἶδος οὐ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τὴν ἀπὸ τῆς δυνάμεως ἐστίν, ἀλλὰ κατὰ τὴν δύναμιν, ἀφ' ἧς ἡ ἐνέργεια (οὐ γὰρ τὸ κάτω φέρεσθαι τῆς γῆς ἦν ἡ φύσις, ἦν γὰρ οὐδὲν ἤττον γῆ καὶ μένουσα, ἀλλ' ἡ δύναμις, ἀφ' ἧς αὐτῇ τὸ κάτω φέρεσθαι, ὅπερ ἡ βαρύτης ἦν, καὶ ἔστιν ἐκότερον μὲν τελειότης, ἡ τε βαρύτης, εἴ γε εἶδος, ἡ τε κατὰ ταύτην ἐνέργεια, εἴ γε τελειότης
 20 τε τῶν ἕξεων τε καὶ δυνάμεων αἱ ἀπ' αὐτῶν ἐνέργειαι, πρώτη μὲντοι ἡ 10 κατὰ τὸν χρόνον προϋφισταμένη, ἐν οἷς ἄμφω γίνεται, ἡ κατὰ τὴν ἕξιν τε καὶ τὴν δύναμιν τελειότης τῆς κατ' αὐτὴν ἐνεργείας), οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν συνθέτων σωμάτων. εἰ δὲ οὐχ αἱ ἀπὸ τῶν δυνάμεων ἐνέργειαι τὰ εἶδη, ἀλλ' αἱ δυνάμεις, αἱ διὰ τὸ προϋφίστασθαι τῶν ἀπ' αὐτῶν ἐνεργειῶν
 25 πρῶταί τε καὶ πρὸ ἐκείνων εἰσίν, εἴη ἂν καὶ τῶν φυτῶν εἶδος τε καὶ ψυχὴ ἡ πρώτη τελειότης. τούτων τοίνυν ὁμολογουμένων τε καὶ κειμένων, οὐκ

7 κεύρωσται] unterscheidet sich 9 τούτων αὐτῶν] auch die Kräuter selbst
 16—17 οὐ γὰρ—φύσις] denn es ist nicht die Natur der Erde [p. des Steines] dass sie sich nach unten beuge 17—18 ἀλλ—βαρύτης ἦν] sondern die Kraft ... ist die Schwere 19 ἡ τε βαρύτης] ich meine die Schwere 20—22 πρώτη—ἐνεργείας] nur dass die Vollendung, welche in Erwerbung und Kraft, der Zeit nach die erste, und ihr Vorhandensein an den Dingen, in welchen beide Zustände zugleich [vorhanden sind], vorangeht der Vollendung, welche in actu durch die Erwerbung und die Kraft
 22—26 οὕτως ἔχει—τελειότης] ebenso ist die Form in den zusammengesetzten Körpern nicht die Wirkungen, welche von den Kräften [kommen]; sondern die Kräfte gleichfalls, weil ihre Existenz der der Wirkungen vorangeht, welche von ihnen entstanden, sind erste, diesen [den Wirkungen] vorangehende; daher ist die Form der Pflanze und ihre Seele gleichfalls die erste Vollendung.

2 ἐν αὐτοῖς scripsi: ἐν αὐτοῖς V: ἐν αὐτοῖς om. a αὐτῷ scripsi: αὐτῷ Va 4 δε V γεννᾶν a αὐτῷ scripsi: αὐτῷ Va 5 ταῦτα πάντα a 7 κρᾶσιν V ut solet
 11 τὸ τοιοῦτον diphthongo in initio versus repetita, τὸ εἰ infra lineam V: τὸ τοιοῦτο a
 13 αὐτοῦ scripsi: αὐτοῦ Va 15 ἀπο V 18 αὐτῇ a: αὐτῆ V τὸ om. a ὅπερ] cf. ὅπερ ἐστὶν ἡ κουφότης 126 v 31 ὅπερ ἦν ἡ ἀρμονία 147 v 14 et saepe. ἦν ἐστὶν καὶ ἐστὶν a 20 fortasse μέντοι καὶ κατὰ cf. v. 25 πρῶταί τε καὶ πρὸ ἐκείνων 22 τὴν om. a 23 δε a 24 αἱ scripsi: αἱ Va 25 εἴη ἂν a: εἴ ἂν V 26 ὁμολογουμένων] vide Ind.

τῆ ὕλης τε καὶ τῆ ὑποκειμένου· ἔτι δὲ μᾶλλον τοῦτο, εἰ μὴδὲ ἐν εἴῃ μόνον
 σῶμα τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ, ὃ ἐπὶ τῶν φυσικῶν τε καὶ συνθέτων σωμα-
 των ἀναγκαῖον. οὐδενὶ γὰρ τούτων ἐν τὸ ὑποκείμενον σῶμα τῶν ἀπλῶν. 30
 τοῦ γὰρ ἐνὸς καὶ ἀπλοῦ σώματος ἢ κατὰ φύσιν μεταβολὴ εἰς ἀπλοῦν ἄλλο
 5 σῶμα γίνεται. ὥστ' εἴ τι μέλλει παρὰ τὰ ἀπλᾶ σώματα σύνθετόν τι φυ-
 σικὸν ἔσεσθαι σῶμα, δεῖ τούτῳ πλείω τῶν ἀπλῶν σωμαμάτων εἶναι τὰ ὑπο-
 κείμενα, ὃ πλῆθος παρὰ τὴν τῶν εἰδῶν τῶν ἐν αὐτοῖς διαφορὰν ἔστι πλῆ-
 θος, καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα σώματα σύνθετα. ᾧ δὲ πλείω καὶ διαφέ-
 ροντα εἶδη τὰ μετὰ τῆς ὕλης ὑποκείμενα, ἐξ ἀνάγκης τούτου καὶ ἡ φύσις
 10 καὶ τὸ εἶδος ποικιλώτερόν τε καὶ τελειότερον, ἐκάστης φύσεως τῶν ἐν τοῖς 35
 ὑποκειμένοις αὐτῇ σώμασιν συντελούσης τι πρὸς τὸ ἐπὶ πᾶσιν κοινὸν εἶδος
 αὐτοῖς. εἶδος γὰρ πῶς εἰδῶν γίνεται τὸ τοιοῦτον εἶδος καὶ τελειότης τις
 τελειότητων. διὸ καὶ οὐ δεῖ θαυμάζειν τὴν ἐν τοῖς φυσικοῖς σώμασιν τῶν
 εἰδῶν διαφορὰν ἔχοντας αὐτῶν τῆς παραλλαγῆς φανερωῖς ἐν τοῖς ὑποκει-
 15 μένοις τὰς αἰτίας. τὸ τε γὰρ πλῆθος τῶν εἰδῶν τῶν ἐν τοῖς ὑποκειμένοις
 αὐτοῖς σώμασιν καὶ ἡ τούτων διάφορος μῆξις τῆς τισαύτης παραλλαγῆς εὐ- 40
 λόγως ἂν τὰς αἰτίας φέροιτο. εἰ γὰρ ἐνὸς ὄντος τοῦ ὑποκειμένου καὶ εἰς
 μῆδεμίαν διαφορὰν τοῖς γινομένοις ἐξ αὐτοῦ συντελοῦντος (ἡ γὰρ ὕλη τοι-
 οῦτον) ἐξηρότης καὶ ὑγρότης καὶ θερμότης καὶ ψυχρότης σύνδου ἐν αὐτῇ
 20 γινόμενα τισαύτης γίνεται διαφορᾶς τοῖς ἐξ αὐτῆς γινομένοις αἰτία, ὡς τὸ
 μὲν αὐτῶν πῦρ γίνεσθαι, τὸ δὲ ἀέρα, τὸ δὲ γῆν, τὸ δὲ ὕδωρ, καὶ τὸ μὲν
 βαρὺ, τὸ δὲ κοῦφον, τὰ δὲ δευτέρως ἑκάτερον τούτων ἔχειν, πῶς οὐκ εὐ-
 45 λογον καὶ τὰ ἐκ τῆς τούτων ἀπάντων ποιᾶς μίξεώς τε καὶ κράσεως γινό-
 μενα σώματα πάμπολυ διαφέρειν ἀλλήλων κατὰ τὰ εἶδη τε καὶ τὰς δυνά-
 25 μεις τὰς κινητικὰς αὐτῶν; τοῦτό τοι καὶ τὰ δένδρα καὶ τὰ φυτὰ πάντα
 φυσικὰ ὄντα καὶ σύνθετα σώματα τῶν ἀπλῶν σωμαμάτων ταῖς κινητικαῖς

1—2 ἔτι δὲ μᾶλλον—τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ] Die Körper sind also geeigneter zur Vielge-
 staltung als jene und vollendeter, wenn ihr Träger noch dazu nicht ein Körper allein ist
 4 γάρ] indem 5—6 ὥστ'—ὑποκείμενα] Daher muss das (bei dem), was verlangt, dass
 aus den einfachen Körpern irgend ein natürlicher zusammengesetzter Körper werde, sein
 Träger von den natürlichen Körpern mehr als ein Körper sein 8—9 ᾧ δὲ—ὑπο-
 κείμενα] Derjenige von den Körpern, deren Träger mehr als einer, und die in den Formen,
 welche mit der Hyle sind, verschieden sind 10—12 ἐκάστης—αὐτοῖς] denn jede der
 Naturen, die sich an den dieselbe tragenden Körpern finden, trägt etwas bei zum Vor-
 handensein der Form, welche sich in ihnen allen verbreitet 13 θαυμάζειν] läugnen
 13—14 τὴν ἐν—διαφορὰν] die Verschiedenheit der Formen, welche sich im Einzelnen in
 den natürlichen Körpern finden 16 εὐλόγως] notwendiger Weise 24 σώματα]
 einige von den Körpern 25 τοῦτό τοι] aus dieser Ursache

4 ἀπλοῦ a 5 παρὰ cf. παρὰ τὴν διαφορὰν v. 7 οὐ παρὰ τὸ πλεόν ἢ ἕλαττον ἔχειν γῆς
 τὸ ἀντιτυπὲς αὐτῷ, ἀλλὰ παρὰ τὴν οἰκείαν φύσιν 148r17 et Ind. 6 τούτῳ scripsi: τού-
 των Va 8 ᾧ δὲ scripsi: ὡ δὲ V: ὡς δὲ a 12 αὐτοῖς sic V: αὐτῆς a 16 μῆξις
 sempitern V παραλλαγῆς a 19 σύν δύο V 20 γινόμενα] cf. ἡ δὲ ὁρμητὴ τε καὶ ὄρεξις
 δραστηκὰ μᾶλλον καὶ ποιητικὰ 137r6 et Ind. s. v. neutrum nonne αἰτία? 21 αὐτῶν
 V: αὐτῆς a 23 ποιῆς a 25 τοῦτό τοι cf. τοῦτό τοι καὶ ἐν τοῖς φόβοις κτλ. 141r1

δυνάμεις πλεῖστον ὅσον διαφέρει. τὰ μὲν γε μιᾶς καὶ ἀπλῆς κινήσεως ἀρχὴν ἐν αὐτοῖς ἔχει, τούτων δὲ ἕκαστον ἐν αὐτῷ καὶ τοῦ τρέφεσθαι τὴν ἀρχὴν ἔχει καὶ τῆς ἐπὶ πάσας τὰς διαστάσεις κατὰ τὴν αὔξησιν κινήσεως. ἔχει δὲ δυνάμιν καὶ τοῦ γεννᾶν ἕκαστον αὐτῶν ὅμοιον αὐτῷ. ἔχοντα δὲ 50
 5 τὰ φυτὰ κοινὰ πάντα ταῦτα πλεῖστον ὅσον ἀλλήλων πάλιν κατ' εἶδος διαφέρει τῷ τὴν ὕλην τε καὶ τὴν τῆς ὕλης τῆς ὑποκειμένης αὐτοῖς μίξιν τε καὶ κράσιν εἶναι διαφέροντα. τὰ τε γὰρ δένδρα ἀλλήλων πλεῖστον κεχώρισται καὶ πολλὸ πλεόν ἐτι τῶν | λαχάνων καὶ αὐτῶν φυτῶν τε καὶ φουσι· 124
 κῶν καὶ συνθέτων ὄντων σωματῶν. ἀλλὰ καὶ τούτων αὐτῶν πρὸς ἀλλήλα
 10 πάλιν πλεῖστην ὁρῶμεν οὐσαν διαφορὰν, ἣς οὐκ ἄλλη τις αἰτία τῆς προειρημένης. καὶ ἔστι τὸ τοιοῦτον εἶδος ἧδη καὶ ἡ τοιαύτη τελειότης ἡ πρώτη δύναμις ψυχῆς. εἰ γὰρ πᾶν τὸ ζῶν ζῆ κατὰ ψυχὴν, τὰ δὲ φυτὰ ζῆ, εἴ γε ζῆν ἔστι τὸ δι' αὐτοῦ τρέφεσθαι καὶ αὔεσθαι, τὰ φυτὰ δὲ ψυχὴν ἔχει, καὶ εἴη δὲ ψυχῆ τὸ εἶδος αὐτῶν. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τῶν ἀπλῶν σωμα- 5
 15 τῶν τὸ εἶδος οὐ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τὴν ἀπὸ τῆς δυνάμεως ἔστιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν δυνάμιν, ἀπ' ἧς ἡ ἐνέργεια (οὐ γὰρ τὸ κάτω φέρεσθαι τῆς γῆς ἦν ἡ φύσις, ἦν γὰρ οὐδὲν ἦττον γῆ καὶ μένουσα, ἀλλ' ἡ δύναμις, ἀπ' ἧς αὐτῇ τὸ κάτω φέρεσθαι, ὕπερ ἡ βαρύτερ ἦν, καὶ ἔστιν ἐκότερον μὲν τελειότερ, ἢ τε βαρύτερ, εἴ γε εἶδος, ἢ τε κατὰ ταύτην ἐνέργεια, εἴ γε τελειότητές
 20 τε τῶν ἕξιων τε καὶ δυνάμεων αἱ ἀπ' αὐτῶν ἐνέργειαι, πρώτη μὲντοι ἡ 10 κατὰ τὸν χρόνον προῦφισταμένη, ἐν οἷς ἄμφω γίνεται, ἡ κατὰ τὴν ἕξιν τε καὶ τὴν δυνάμιν τελειότης τῆς κατ' αὐτὴν ἐνεργείας), οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν συνθέτων σωματῶν. εἰ δὲ οὐχ αἱ ἀπὸ τῶν δυνάμεων ἐνέργειαι τὰ εἶδη, ἀλλ' αἱ δυνάμεις, αἱ διὰ τὸ προῦφίστασθαι τῶν ἀπ' αὐτῶν ἐνεργειῶν
 25 πρῶταί τε καὶ πρὸ ἐκείνων εἰσίν, εἴη δὲ καὶ τῶν φυτῶν εἶδος τε καὶ ψυχῆ ἡ πρώτη τελειότης. τούτων τοίνυν ὁμολογουμένων τε καὶ κειμένων, οὐκ

7 κεχώρισται] unterscheidet sich 9 τούτων αὐτῶν] auch die Kräuter selbst
 16—17 οὐ γὰρ—φύσις] denn es ist nicht die Natur der Erde [p. des Steines] dass sie sich nach unten beuge 17—18 ἀλλ—βαρύτερ ἦν] sondern die Kraft ... ist die Schwere 19 ἡ τε βαρύτερ] ich meine die Schwere 20—22 πρώτη—ἐνεργείας] nur dass die Vollendung, welche in Erwerbung und Kraft, der Zeit nach die erste, und ihr Vorhandensein an den Dingen, in welchen beide Zustände zugleich [vorhanden sind], vorangeht der Vollendung, welche in actu durch die Erwerbung und die Kraft
 22—26 οὕτως ἔχει—τελειότης] ebenso ist die Form in den zusammengesetzten Körpern nicht die Wirkungen, welche von den Kräften [kommen]; sondern die Kräfte gleichfalls, weil ihre Existenz der der Wirkungen vorangeht, welche von ihnen entstanden, sind erste, diesen [den Wirkungen] vorangehende: daher ist die Form der Pflanze und ihre Seele gleichfalls die erste Vollendung.

2 ἐν αὐτοῖς scripsi: ἐν αὐτοῖς V: ἐν αὐτοῖς om. a αὐτῷ scripsi: αὐτῷ Va 4 δε V γεννᾶν a αὐτῷ scripsi: αὐτῷ Va 5 ταῦτα πάντα a 7 κράσιν V ut solet
 11 τὸ τοιοῦτον diphthongo in initio versus repetita, τὸ et i infra lineam V: τὸ τοιοῦτο a
 13 αὐτοῦ scripsi: αὐτοῦ Va 15 ἀπο V 18 αὐτῇ a: αὐτῇ V τὸ om. a δπερ] cf. ὅπερ ἔστιν ἡ κουφότης 126 v 31 ὅπερ ἦν ἡ ἀρμονία 147 v 14 et saepe. ἦν ἔστιν καὶ ἔστιν a 20 fortasse μὲντοι καὶ κατὰ cf. v. 25 πρῶταί τε καὶ πρὸ ἐκείνων 22 τὴν om. a 23 δε a 24 αἱ scripsi: αἱ Va 25 εἴη δὲ a: εἴ δὲ V 26 ὁμολογουμένων] vide Ind.

οἷμαί τινα ἀμφοιβητήσιν, ὡς οὐχὶ καὶ τὸ ζῷον φυσικόν ἐστι σῶμα καὶ 15
 σύνθετον, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συγκείμενον. εἰ δὲ σῶμα ὄν ἐκ τούτων
 τὸ εἶναι ἔχει, πᾶν δὲ σῶμα ἐξ ὕλης τε καὶ εἶδους σύνθετον. ὁτλον ὡς καὶ
 τούτων τὸ μὲν ὕλη τοῦ ζώου, τὸ δὲ εἶδος ἔσται. ἔστι μὲν οὖν καὶ ἐκ
 5 τῶν εἰρημένων περὶ τῶν φυτῶν ὁτλον τὸ τὴν ψυχὴν τὸ εἶδος εἶναι. οὐ
 μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ κατ' ἀρχὰς ἡμῖν τῶν λόγων δεδειγμένου τοῦτο γινώ-
 ρισμον. ἦν γὰρ κείμενον τὸ καθ' ἑκάστω τὸ εἶναι ἔστι, τοῦτ' εἶναι τὸ
 εἶδος αὐτοῦ καὶ τὴν τελειότητα. τῷ δὲ ζῷω ἐστὶ τὸ εἶναι ζῷον κατὰ τὴν 20
 τοιαύδε ψυχὴν (τὴν γὰρ αἰσθητικὴν), ταύτη γὰρ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἂ
 10 μὴ ζῷά ἐστι τὸ ζῷον διαφέρων ζῷόν ἐστιν. εἶδος ἄρα ἐν τῷ ζῷω ἢ
 ψυχῇ τοῦ σώματος, εἴ γε ἐν πᾶσιν τοῖς σώμασιν τὰ εἶδη τῆς ὑποκειμένης
 ἐν αὐτοῖς ὕλης ἐστὶν εἶδη, τοσοῦτω τελειότερον ἢ ψυχῇ εἶδος οὐσα τῆς ἐν
 τοῖς φυτοῖς, ὅσον ἢ ἐν ἐκείνοις ψυχῇ τῶν εἰδῶν τῶν ἐν τοῖς ἀπλοῖς τε
 καὶ πρώτοις σώμασιν. καὶ αἰ κατὰ τὴν αἰσθητικὴν δὲ ψυχὴν πάλιν δια-
 15 φοραὶ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν σώζοιεν ἂν πρὸς ἀλλήλας, ἦν εἶχεν τὰ μὲν 25
 τῶν ἀπλῶν σωμάτων εἶδη πρὸς τὴν τῶν φυτῶν ψυχὴν, αὐτὴ δὲ πρὸς τὴν
 αἰσθητικὴν, καὶ τῆς ἀνάλογον αὐτοῖς διαφορᾶς αἰτία ἢ τῶν ὑποκειμένων
 αὐτοῖς σωμάτων κατὰ τε πλῆθος καὶ κατὰ ποιὰν κρᾶσιν τε καὶ μῖξιν καὶ
 20 καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ παντὸς μέρος, καὶ ἢ κατὰ τὰς ἀρχὰς διαφορᾶ. καὶ
 ἢ βραχεῖα, μεγάλῃς ἂν εὐλόγως γίνοιτο διαφορᾶς αἰτία. καὶ τοῦτο ὁτλον
 καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐκτροπῶν. βραχεῖα γὰρ ἐν ταύταις παραλλαγῇ 30
 πολλάκις αἰτία τῆς ἐπὶ τοῖς πλεῖστον ἀλλήλων διεστῶτας τόπους κινήσεως.
 ἀρχὴ δὲ καὶ ἢ προσεχῆς ἐκάστω τῶν γινομένων ὕλη. ὥστε καὶ ταῖς ταύ-
 25 τῆς διαφοραῖς τὴν τῶν γινομένων ἐπ' αὐταῖς εἰδῶν διαφορὰν εὐλογον ἔπε-
 σθαι. οὐ γὰρ πᾶσα ὕλη τῆς αὐτῆς τελειότητός ἐστιν ἐπιδεκτικῆ. οἷς μὲν
 οὖν τὴν ἀρχὴν τὸ ὑποκείμενον οὐδέπω σῶμα, τούτων καὶ τὸ εἶδος ἀπλού-
 στερον· οἷς δὲ τὸ ὑποκείμενον σῶμα τε καὶ τοῦτο σύνθετον καὶ ἔχον μέρος,
 διάφορα, ὡς ἄλλο πρὸς ἄλλην ἐνέργειαν εἶναι γρησίμον, τούτων δὲ καὶ τὸ 35

3 δὲ] om. ὁτλον] also ist es klar 5 οὐ μὴν ἀλλὰ om. 6 τοῦτο] dasselbe
 12 τοσοῦτω τελειότερον ὅσον] nur ist sie vollendeter gemäss der Erhabenheit 14 πάλιν
 om. 15 ἦν εἶχεν] welche wir angaben als bestehend 21 εὐλόγως] und das
 ist notwendig so 22 παραλλαγῇ] Abweichung und Ablenkung 24 προσεχῆς—ὕλη]
 die Hyle, welche die nächste ist für jedes der entstandenen Dinge 26 ἐπιδεκτικῆ]
 es passt dass an ihr gesehen werde 27 οὖν] denn 28 σύνθετον] addit: aus den
 Körpern

2 σῶμα ὄν a 4 ζῷου a ut semper 7 respicit p. 6,25 sq. de imperfecto v. Ind.
 9 γὰρ i. e. λέγω cf. Ind. ταύτη a 11 ἄγε a 12 τοσοῦτω V: τοσοῦτο a
 15 σώζοιεν πάλιν ἂν a 17 ἀνάλογον V: ἀναλόγου a, at cf. δύναμις ἀνάλογον ἔχουσα 127 v 15
 αἰσθησις ἀνάλογον ἔχουσα 130 v 47 ὡς εἶναι τὰ εἶδη τῶν ὁσφραντῶν ἀνάλογον τοῖς τῶν χυ-
 μῶν εἶδασιν 132 v 9 (ψυχῆς δύναμις) ἀνάλογον ἔχουσαι 137 v 8. plura vide in Ind.
 αὐτῆς a 18 κρᾶσιν a: κρᾶσιν V 20 καὶ ut saepe a 22 βραχεῖα a
 25 αὐταῖς] ai in lit. V: αὐτῆς a

εἶδος μετὰ δυνάμεων πλειόνων, ἅτε ὃν εἶδος καὶ τελειότης ὀργανικοῦ τε καὶ ποικίλου σώματος· διὸ τοῦ τοιούτου σώματος εἶδος ἤδη ἢ ψυχῆ, ἀλλ' ἢ μὲν ἀπλουστέρα, ἢς καὶ τὸ σῶμα τὸ ὀργανικὸν ἀπλουστέρον, ἢ δὲ ἐκ πλειόνων δυνάμεων καὶ τελειότερα, ἢς καὶ τὸ ὑποκείμενον σῶμα, οὗ ἐστὶν εἶδος ἢ τοιαύδε ψυχῆ, ποικιλιώτερον τε καὶ ὀργανικώτερον. εἰ δὲ τῷ δοκεῖ αὐτόθεν ἀκούσαντι παραδόξον εἶναι τὸ τὴν ψυχὴν εἶδος εἶναι λέγειν τοῦ τοιούτου σώματος καὶ φύσιν, ὡς τοῦ πυρὸς τὴν κουφότητα, εἰς τὴν τῶν 40 σωμάτων ἀπιδῶν διαφορὰν, ὧν ταῦτα εἶδη, καὶ τὴν ἐν τοῖς ἐμφύχοις σώμασιν ἰδῶν κατασκευὴν ἀμύθητον ὅσον διαφέρουσιν τῆς τῶν ἀπλῶν σωμάτων, οὐκ ἂν ἔτι παραδόξα λέγειν τοὺς οὕτω λέγοντας ὑπολαμβάνοι, εἴ γε μὴ παραδόξον, ἀλλὰ παντὸς μᾶλλον εὐλογον, τὸ ἦν ἔχει τὰ ὑποκείμενα τοῖς εἶδεσιν σώματα ἀναλογίαν πρὸς ἄλληλα, ταύτην καὶ τὰ εἶδη αὐτῶν σώζειν πρὸς αὐτά.

Ὅτι γὰρ εἶδος ἢ ψυχῆ, καὶ ὡς ἂν δεικνύοιτο. ὁμολογεῖται τὸ ζῶον 45 ἐκ ψυχῆς εἶναι καὶ σώματος. ἔκ τινων δὲ εἶναι τι λέγεται ἤτοι ὡς ἐκ μερῶν σωζομένων ἐν τῷ ὅλῳ καὶ τοιούτων, εἰς αὐτὰ καὶ διαιρεῖται, ὡς τὴν οἰκίαν λέγομεν ἐκ πλίνθων, ἢ ὡς τὸ κεκραμένον ἔκ τινων, ὡς τὸ μελίκρατον (τοῦτο γὰρ ἐξ ὕδατος καὶ μέλιτος εἶναι φαμεν, εἰς αὐτὸ οὐκέτι τὸ μελί- 50 κρατον διαιρεῖται τῷ μήτε σώζεσθαι τι αὐτῶν μήτε μετὰ τὴν κρᾶσιν ἔτι τὴν αὐτῶν φυλάσσειν φύσιν), ἢ ὡς ἐξ ὕλης τε καὶ εἶδους, ὡς τὸν ἀνδριάντα λέγομεν ἐκ χαλκοῦ τε καὶ σχήματος. κατὰ τούτους δὲ τοὺς τρόπους τοῦ ἔκ τινων εἶναι λεγομένου καὶ τὸ ζῶον ἂν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος 125.

1 μετὰ—πλειόνων] eingerichtet für (entsprechend) verschiedene Kräfte 2 διὸ om.
4 τελειότερα] hebr. vertit τελειότερων ὑποκείμενον om. 5—9 εἰ δὲ τῷ—κατασκευῆν] Wenn aber jemand, der gehört hat, was wir hier gesagt haben, dass [nämlich] die Seele fürwahr eine Form für einen derartigen Körper und eine Natur desselben sei, wie die Leichtigkeit im Verhältniss zum Feuer, glauben sollte, dass das Ketzerei sei, so wird er, wenn die Verschiedenheit der Körper betrachtet wird, denen diese Form gehört, und wenn die Einrichtung in den beseelten Körpern bedacht wird, und er sieht 12—13 ταύτην—πρὸς αὐτά] ganz dasselbe Verhältniss ist zwischen ihren Formen; [nämlich] der einen zur andern 14 γὰρ] aber καὶ ὡς ἂν δεικνύοιτο] die Erläuterung davon kann auch von der folgenden Seite aus begriffen werden ὁμολογεῖται] nämlich davon dass zugegeben [worden] 16 καὶ—ὡς] so dass es [das Ganze] in sie geteilt werden kann, wie 17 ἐκ πλίνθων] aus Ziegeln und Steinen 19 τῷ μήτε... μήτε] denn keines bleibt — noch bewahren sie

1 ὃν Va 2 ποικίλου a 3 τὸ post σῶμα om. a 5 ποικιλιώτερον a δε V τῷ a 6 αὐτόθεν] cf. περὶ κρᾶσεως καὶ ἀεθέσεως 142 v 53: αὐτόθεν ἤδη προσπίπτει τὸ μὴ σῶμα εἶναι τὸ σῶμα δεδεγμένον 7 καὶ φύσιν V: καὶ παρὰ φύσιν a, cf. 3, 20 τὸ οὕτως γινόμενον εἶδος ἢ φύσις 11 ἦν ἔχει a 13 fortasse πρὸς ἄλληλα vide int. hebr. et cf. οὐ σώζουσιν οἱ οὕτως λέγοντες τὴν τοῦ εἶδους ἀναλογίαν τοῦ ἐν τῷ ζῳῳ πρὸς τὰ εἶδη τὰ τε τῶν ἀπλῶν σωμάτων καὶ τὰ τῶν γινομένων κατὰ τέχνην 126 v 27 14 „Ἀρχὴ τῆς ἀποδείξεως. ὅτι εἶδος ἢ ψυχῆ.“ ὅτι γὰρ V (ἀρχὴ—ψυχὴ in marg.) a: „ἀρχὴ τῆς ἀποδείξεως.“ ὅτι γὰρ K 15 ἐκ τινων V 16 καὶ τούτων Ka 17 οἰκίαν] i corr. ex ei V κεκραμένον a 19 μήτε... μήτε scripsi: μὴ δὲ... μὴ δὲ VKa κρᾶσιν V 20 αὐτῶν Va ἀνδριάντα a

εἷη κατά τινα τούτων τῶν τρόπων. ἀλλ' οὕτε κατά τὸν πρῶτον οἶόν τε
 (παράθεσις γὰρ ἔσται ψυχῆς τε καὶ σώματος, οὕτως δὲ οὐκέτ' ἂν εἷη τὸ
 σῶμα διόλου ἔμψυχον, ἔσται τε εἰ οὕτως ἔχοι οὐκ εἰς τὸ ποιόν, ἀλλ' εἰς
 τὸ ποσὸν ἢ ψυχῆ τῆ ζῳή συντελοῦσα), ἀλλ' οὐδὲ κατά τὸν δεύτερον.
 5 οὐ γὰρ φθειρομένης τῆς ψυχῆς τε καὶ τοῦ σώματος ἢ τοῦ ζῳίου γένεσις
 ὡς τῶν γινομένων ἐκ κράσεως τινων. λείπεται τοίνυν οὕτω λέγειν συγχεῖ- 5
 σθαι τὸ ζῳιον ἐκ ψυχῆς τε καὶ σώματος, ὡς ἐξ ὕλης καὶ εἶδους. ὅτι δὲ
 εἶδος ἢ ψυχῆ τοῦ σώματος καὶ οὐκ οὐσία τις αὐτῆ καθ' αὐτήν, μάθοι τις
 ἂν καὶ ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς. οὐ γὰρ οἶόν τε ἐνέργειάν τινα ψυχικὴν
 10 γενέσθαι χωρὶς σωματικῆς κινήσεως, ὥσπερ οὐδὲ κατά τὰς φυσικὰς ῥοπὰς
 φεράν, ὡς τοῦ σώματος ἐνεργοῦντος αὐτὰς κατά τὴν δύναμιν τὴν ἐν αὐτῇ.
 τό τε γὰρ τρέφεσθαι τε καὶ αὔξεσθαι καὶ γεννᾶν οἶον αὐτὸ γίνεται μὲν
 κατά δύναμιν ψυχικὴν, αἱ δὲ κινήσεις τοῦ σώματος. ἀλλὰ καὶ αἰσθάνεται 10
 τὸ ζῳιον διὰ τῶν αἰσθητηρίων σωματίων ὄντων, αἱ τε ὁρέξεις αὐταὶ φανε-
 15 ρῶς κινουμένου τινὸς γίνονται σώματος. αἱ τε γὰρ ἐπιθυμίαι καὶ οἱ θυμοί
 τε καὶ ὄργαι ἐν τοῖς ζῳίοις τοῦτον γίνονται τὸν τρόπον. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς
 φέροις τοῦ σώματος ἢ ἀλλοιώσεις τε καὶ συστολή. καὶ ἡ φαντασία δὲ διὰ
 σώματος, εἴ γε ἤρτηται τῆς κατ' ἐνέργειαν αἰσθησεως, ὡς δειχθήσεται. ὅτι
 δὲ καὶ ἐν ταῖς ὁρμαῖς σῶμα ἔστι τὸ κινούμενον, οὐδεὶς ἂν ἀντείποι. καὶ
 20 τὸ φρονεῖν δέ, εἰ μὴ ἄνευ φαντασίας γίνεται, καὶ αὐτὸ ἂν εἷη γινόμενον 15
 διὰ σώματος. εἰ δὲ μηδεμίαν οἶόν τε ψυχῆς ἐνέργειαν χωρὶς σωματικῆς
 λαβεῖν κινήσεως, ὀτλον ὡς τοῦ σώματος ἔστι τι καὶ ἀχώριστος αὐτοῦ.
 μάτην γὰρ ἂν εἷη χωριστὴ μηδεμίαν τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν καθ' αὐτήν
 ἐνεργῆσαι δυναμένη. ὁτλοῖ δὲ τὸ εἶδος αὐτῆν εἶναι τοῦ σώματος καὶ τὸ
 25 κατά τὰς τοῦ σώματος ἐπιτηδεύτητας καὶ τὰς κατ' αὐτὴν κινήσεις γίνεσθαι.

2 παράθεσις] Anreihung und Anordnung, sed addit: denn wenn es so wäre οὕτως δὲ]
 addit: denn wenn ihr Verhältniss so wäre 3 εἰ οὕτως ἔχοι om. 4 ἀλλ' om.
 6 ἐκ κράσεως om. 7 ὡς ἐξ ὕλης καὶ εἶδους] wie das Ding, welches aus Hyle und
 Form, wie das Abbild (ἰδέω) δὲ om. sed addit „fürwahr“ 8 καὶ om.
 μάθοι τις ἂν] wir wissen 10—11 ὥσπερ—ἐν αὐτῇ] dies ist klar daraus dass der
 Leib in natürlichen Bewegungen sich bewpigt durch die Kraft, die in ihm ist
 13 αἱ—σώματος] Nur dass diese Bewegungen des Körpers sind 14 διὰ—όντων]
 durch die Sinne; die Sinne sind Körper αἱ τε—σώματος] die Begierde, welche ihr
 ebenfalls angehört, ist nur, wenn sich etwas im Leib bewegt 16 ὄργαι] Sorge
 21 δὲ] also εἰ οἶόν τε λαβεῖν] weil ist 23 οἰκείων om. 25 ἐπιτηδεύτητας]
 addit: für dieselben κατ' αὐτὴν] welche sie hat

1—4 οὕτε—ἀλλ' οὐδὲ] cf. p. 14,5 οὕτε ὡς μέρος οὐσα . . . ἀλλ' οὐδὲ et οὕτε γὰρ τὸ σώματων
 σώματι μὴ συμπάσχειν ἀληθές . . . ἀλλ' οὐδὲ 146r14. 153, a, 29. contra excidit fortasse alte-
 rum οὕτε p. 5, 19 et, nisi fallor, 146v43, et mutandum videtur οὐδὲ οὕτε excipiens p. 146v54
 in οὕτε 2 τε om. Ka 3 δι' ὅλου V ἔχει Ka εἰς] ι in lit. V 5 ζῳίου V
 7 ὅτι V: ἄρα Ka 9 ψυχικῆν] inter ι et x paululum erasum V 10 κατ' αὐτὰς
 Usenerus. hoc dicit philosophus: neque anima sine corpore neque corpus sine anima quid-
 quam agere potest, quia corpus secundum facultatem insitam, si agit, agit 13 τοῦ σώ-
 ματος scil. εἰσὶν 14 αὐταὶ scripsi: αὐτὰ Va 18 ἤρτηται] alterum η in lit. V
 20 γίνεται scripsi: γίνηται V: γίνοιτο Ka 25 ἐπιτηδεύτητας V: ἰδιότητας Ka

ποτέ μὲν γὰρ ἰσχυρῶν ὄντων τῶν ἐκτὸς αἰτίων, ἂ ἢ ὀργὴν ἢ φόβον ἢ ἐπιθυμίαν ἢ τι τοιοῦτο πάθος ἄλλο κινεῖν οἷά τε, ἢ οὐδὲν ἰσχυρομένον παντά- 20 πασιν ἢ ἐπιπολαίως τε καὶ πρὸς ὀλίγον, ποτέ δὲ μικρῶν καὶ τῶν τυχόντων τῶν ἐκτὸς ὄντων ὑπερβάλλομεν τοῖς πάθεσιν, ὅταν ὀργᾶ τε καὶ προ- 5 πᾶρσευασμένον ἢ καὶ ἐπιτίθειον πρὸς τὸ πάθος τὸ σῶμα ἢ διὰ τινα ἔνδειαν ἢ διὰ πλῆθος ἢ διὰ χυμῶν τινων παράθεσιν. καὶ γὰρ ὀργιζόμεθα ῥᾶρον χολῆς πλεοναζούσης καὶ φοβούμεθα καὶ λυπούμεθα πολλάκις ἐπὶ τοῖς τυχοῦσιν τῷ τὸ σῶμα ἡμῶν οὕτω πως ἔχειν.

Δεικνύοιτο δ' ἂν εἶδος οὐσα ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος καὶ διὰ τοῦ εἶναι 25 μὲν αὐτὴν ἐν τῷ σώματι τοῦ ζῴου πρὸς πάντων ὁμολογεῖσθαι, πλεοναχῶς δὲ τοῦ εἶναι ἐν τινι λεγομένου κατὰ μηδὲν ἄλλο σημαίνονμενον τοῦ ἐν τινι τῷ σώματι τὴν ψυχὴν εἶναι δύνασθαι. ἐν τινι γὰρ τι εἶναι λέγεται ἢ ὡς εἶδος ἐν γένει, ὡς ἄνθρωπος ἐν τῷ ζῴῳ, ἢ ὡς γένος ἐν εἶδεσιν, ὡς τὸ 30 ζῴον ἐν πτηνῷ καὶ πεζῷ καὶ ἐνύδρῳ (ἐν γὰρ τοῖς ἐκ τοῦ γένους ἀντιδι- 15 αρουμένοις ἀλλήλοις εἶδεσιν τὸ εἶναι τῷ εἰς αὐτὰ διαιρουμένῳ γένει), ἢ ὡς μέρος ἐν ὅλῳ, ὡς ἡ χεὶρ ἐν τῷ σώματι, ἢ ὡς τὸ ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν. ὅλον γὰρ τὸ τοῦ ἀνθρώπου σῶμα εἶναι λέγεται ἐν κεφαλῇ καὶ τραχήλῳ καὶ θώρακι καὶ τοῖς ἄλλοις, μεθ' ὧν τὸ ὅλον ἀναπληροῦται σῶμα. ἔστι τι ἐν τινι καὶ ὡς ἐν ἀγγείῳ καὶ ὡς ἐν τόπῳ, ὡς λέγομεν Δίωνα ἐν ἀγορᾷ 20 εἶναι καὶ τὸν οἶνον ἐν τῷ κεραμίῳ. καὶ τὰ συμβεβηκότα δὲ τισιν ἐν ἐκεί- 35 νοις εἶναι λέγεται, ὡς τὸ λευκὸν ἐν τῷ λευκῷ σώματι λέγεται, καὶ τὰ κεκραμένα ἐν τῷ ἐξ αὐτῶν εἶναι κράματι, ὡς ἐν τῷ οἴνομέλιτι τὸ τε μέλι καὶ ὁ οἶνος. παρὰ τοῦ εἰρημένους τρόπους ἐν τινι εἶναι λέγεται καὶ ὡς εἶδος ἐν ὄλῳ. καθ' ὃ γὰρ τι ἐκ τινων ὄν αὐτὸ τὸ εἶναι ἔχει, τοῦτ' ἔστι

1 ὀργὴν] Sorge (Kummer) 3 καὶ τῶν τυχόντων] schwache 4 ὑπερβάλλομεν τοῖς πάθεσιν] es überwältigen uns ihre Eindrücke sehr 4—6 ὅταν ὀργᾶ—ἐνδειαν] Das geschieht wenn sie den Leib treffen, nachdem er von früherer Zeit her bereit war, passend für das Empfangen des Eindrucks, sei es durch den Mangel 6 παράθεσιν] Ueberhandnehmen und Verbreitung 10 τοῦ ζῴου om. 11 τοῦ εἶναι ἐν τινι] das Ding in einem Dinge [videtur igitur non legisse εἶναι] κατὰ μηδὲν ἄλλο] addit: als in jenem 13 ἐν τῷ ζῴῳ] im Lebenden τὸ ζῴον] das Lebende 14—15 ἐν γὰρ—γένει] denn die Existenz der Gattung ist fürwahr in ihren Arten, in welche geteilt zu werden ihre Weise ist, indem einige den anderen gegenüber (= entgegen) gesetzt [sind] 15—16 ἢ ὡς μέρος—ἐν τῷ σώματι om. 18 σῶμα om. 18—19 ἔστι—τόπῳ] Man sagt auch von den Körpern, dass ein Ding in einem [anderen] Dinge sei entweder in der Weise dessen, das in einem Gefässe ist, oder in der Weise dessen, das in einem Orte ist 19 Δίωνα] Zeid 20—21 καὶ τὰ—εἶναι λέγεται] Man sagt auch in der Weise des Zufalls, dass ein Ding in einem Dinge sei 21 λέγεται] ist

3 ἐπιπολαίως K: ἐπιπολέως Va πρὸς ὀλίγον VK: προσολίγον a 6 τινων] τι in lit. V 8 πῶς in lit. V: πως Ka 9 „ποσαχῶς τὸ ἐν τινι“. δεικνύοιτο VKa ἡ ψυχὴ οὐσα Ka 11 εἶναι om. Ka 12 fortasse ἐν τῷ σώματι cf. 14,15 ἐν τοῖς εἶδεσιν ἐν τῷ σώματι et 14,12,25. 15,10 τι εἶναι τι Ka 16. 17 ἡ χεὶρ—εἶναι λέγεται om. K 17 κεφαλῇ] sub e paululum erasum V 20 κεραμίῳ K 24 ὄν] ὄν a τουτέστιν a

ὡς εἶδος ἐν ὕλῃ τῷ λοιπῷ. οὕτως ἔχει τὸ μὲν τοιόνδε σχῆμα ἐν τῷ ἀνδριάντι ὄντι ἐκ χαλκοῦ τε καὶ σχήματος, ἡ δὲ βαρύτης ἐν τῇ γῆ οὕση ἐξ ὕλης τε καὶ ταύτης. κατὰ τούτους δὲ τοὺς τρόπους τοῦ ἐν τινι λεγομένου (ὁ γὰρ κυβερνήτης ἐν τῇ νηϊ κατὰ τινὰ τῶν προειρημένων ἂν εἴη 40 τῆς ψυχῆς), ἡ ψυχὴ ἐν τῷ σώματι οὕσα οὐτε ὡς μέρος οὕσα αὐτοῦ ἐστὶν ἐν αὐτῷ (σῶμά τε γὰρ ἂν εἴη, σῶμα γὰρ τὸ τοῦ σώματος μέρος, καὶ εἰς τὸ προσὸν ἂν, οὐκ εἰς τὸ ποιὸν τῷ ζῴῳ συντελοῖ· ἔτι τε οὐκ ἂν ἦν πᾶν ἔμψυχον τὸ σῶμα, ἀλλὰ ἐκάτερον αὐτῶν τοῦ ἐτέρου κεχώριστο, εἰ μὴ σῶμα διὰ σώματος οἶόν τε χωρεῖν τε καὶ διέναι, οὐ οὐδὲ ἐπίνοιαν σχεῖν ῥάδιον), 10 ἀλλ' οὐδὲ ὅλον μὲν τι ἡ ψυχὴ, μέρος δὲ τῆς ψυχῆς τὰ μέρη τοῦ σώματος, 45 ὡς εἶναι τὴν ψυχὴν ὡς τὸ ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν τοῖς αὐτοῦ. ἀλλ' οὐδὲ ὡς εἶδος ἐν γένει ἐν τῷ σώματι ἡ ψυχὴ. οὐ γὰρ γένος τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἐν τῷ ἔστιν· ἐκάτερον γὰρ αὐτῶν ἐν τι κατ' ἀριθμὸν, τὰ δὲ γένη τε καὶ εἶδη κοινὰ τε καὶ καθόλου· ἔτι τε σῶμα ἂν ἡ ψυχὴ εἴη. ἀλλ' 15 οὐδὲ ὡς τὸ γένος ἐν τοῖς εἶδεσιν ἐν τῷ σώματι ἡ ψυχὴ διὰ τε τὴν προειρημένην αἰτίαν καὶ ὅτι, εἰ ἡ ψυχὴ γένος τοῦ σώματος λέγεται, πᾶν σῶμα ψυχὴ, ὡς πᾶς ἄνθρωπος ζῷον. ἀλλ' οὐδὲ τόπος τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς· 20 σῶμά τε γὰρ ἂν ἡ ψυχὴ εἴη (πᾶν γὰρ τὸ καθ' αὐτὸ ἐν τόπῳ σῶμα) καὶ ἔτι τὸ σῶμα τόπος ἐστὶ. οὕτως γὰρ ἐστὶ τὸ σῶμα ἡ διάστημά τι κενὸν 25 ἢ πέρασ τοῦ περιέχοντος· αὐταὶ γὰρ αἰ. περὶ τόπου δόξαι. ἔτι τῷ μὲν τόπῳ οὐδὲν τὸ ὄν ἐν αὐτῷ συντελεῖ πρὸς τὸ εἶναι τοιῷδε, τὸ δὲ ἔμψυχον σῶμα παρὰ τῆς ψυχῆς ἔχει τὰς διαφορὰς τὰς πρὸς τὰ ἄλλα σώματα. 125. οὐδ' ὡς ἐν ἀγγείῳ ὃ ἂν εἴη· καὶ γὰρ τὸ ἀγγεῖον τόπος τοῦ ἐν αὐτῷ, διάφορον τοῦ τόπου μόνῳ τῷ συμμεταφέρεσθαι τοῖς ἐν αὐτῷ. ἀλλ' οὐδ' 25 ὡς ἐν ὑποκειμένῳ τε καὶ ὡς συμβεβηκὸς ἐν τῷ σώματι ἡ ψυχὴ· οὐδὲ

1 ὡς om. τῷ λοιπῷ] und das ist das zweite (p: dann ist das eine) von den zwei Dingen woraus das Ding geworden 6 σῶμα] addit: denn wenn sie es wäre 6—7 εἰς τὸ ποιὸν συντελοῖ] der Teil würde sich anlehnen an das Thier^f [p. var. l. zusammenhängen mit dem Thier] in der Kategorie der Qualität 9 χωρεῖν—διέναι] übergehen und eintreten 11 τοῖς αὐτοῦ] des Körpers 16 λέγεται] wäre 17 ἀλλ' κτλ.] addit: denn wenn es so wäre 18—19 καὶ ἔτι ἐστὶ] also wäre auch γὰρ om. 19 οὕτως nach dieser Analogie 20—21 ἔτι—τοιῷδε] Ferner was in einem Orte ist, trägt zu dem, worin es ist, in Bezug auf das, was es ist, nichts bei, so dass es dieses bestimmte Ding würde 23 οὐδ'] addit: sie kann nicht im Leibe sein, wie 24 διάφορον—ἐν αὐτῷ] der Unterschied besteht nur in dieser Einheit allein, ich meine dass jenes übertragen (räumlich bewegt) wird, wenn das worin es ist [sic Steinschneider coniecit. libri: das was in ihm ist] übertragen wird

1 fortasse ἐν τῷ λοιπῷ 5 τῶν V: τῶν Ka 7 συντελεῖ K πᾶν om. Ka 8 σῶμα πᾶν Ka 11 τὸ ὅλον VK: τὸ ὅλον a αὐτοῦ V: αὐτοῦ Ka 14 ἔτι τε V: ἔτι τε καὶ Ka cf. ἔτι τε οὐκ ἂν ἦν v. 7 ἔτι τε βίᾳ ἂν κινήσῃ p. 15, 17 ἔτι τε πῶς οὐκ ἄτοπον 128+20 et Ind. s. v. τε 19 οὕτως γὰρ ἐστὶ] οὐ γὰρ ἐστὶ in lit. V: γὰρ om. Ka. γὰρ ineleganter iteratum, ut κοινότερον γὰρ λέγεται τὸ ὕδωρ εἶναι τροφή τῷ πυρὶ. μόνῳ γὰρ κυρίως τρέφεται τὰ τὴν θρεπτικὴν ψυχὴν ἔχοντα: τὸ γὰρ τρέφειν ταύτης 129^v in. v. Ind. 21 τοιῷδε a 24 διάφορον scripsi: διαφόρων V: διαφέρων Ka

μὲν γὰρ ἡ ψυχὴ καὶ τῶν ἐναντίων ἐπιδεκτικὴ· οὐδὲν δὲ συμβεβηκὸς οὐσία·
 ἔτι τε τὸ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ οὐκ ἔστι τῷ ὑποκειμένῳ αὐτῷ αἴτιον 5
 τοῦ εἶναι· δύνανται γὰρ καὶ χωρὶς τούτου εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ· τῷ
 δὲ ὀργανικῷ σώματι, ἐν ᾧ ἔστιν ἡ ψυχὴ, τὸ εἶναι ὀργανικῶν παρὰ τῆς
 5 ψυχῆς· ἀλλ' οὐδὲ ὡς ἐν τῷ κεκραμένῳ τὰ ἐξ ὧν κέκραται ἐν τῷ σώματι
 ἡ ψυχὴ· οὐδὲν γὰρ τῶν οὕτως ὄντων ἐν τινὶ ἔτι σώζει τὴν αὐτοῦ φύσιν·
 οὔτε γὰρ ὁ οἶνος οὔτε τὸ μέλι ἐν τῷ οἶνομέλει σώζεται, ἡ δὲ ψυχὴ καὶ
 τὸ σῶμα ἀμφοτέρα ἐν τῷ ζῳίῳ μένει· ἔτι πᾶσα κρᾶσις σωμάτων, ὥστε
 10 εἴη ἂν καὶ ἡ ψυχὴ σῶμά τι· ἀλλ' οὐδὲ ὡς ὁ κυβερνήτης ἐν τῇ νηϊ οὕτως 10
 οἷόν τε εἶναι τὴν ψυχὴν ἐν τῷ σώματι· εἰ μὲν γὰρ τὸν κυβερνήτην οὕτως
 λαμβάνοι τις ὡς τὴν τέχνην τὴν κυβερνητικὴν, εἴη ἂν ὡς ἕξις τις καὶ εἶδος
 ἐν ὄλῃ ἡ ψυχὴ ἐν τῷ σώματι (οὕτως γὰρ αἱ ἕξεις εἰσὶν ἐν τοῖς ὧν εἰσὶν
 ἕξεις· ἀσώματόι τε γὰρ εἰσι καὶ ἀχώριστοι τῶν ἐν οἷς εἰσιν), εἰ δ' ὡς
 αὐτὸν τὸν κυβερνήτην τὸν ἔχοντα τὴν ἕξιν, σῶμά τε ἔσται ἡ ψυχὴ (καὶ
 15 γὰρ ὁ κυβερνήτης μετὰ σώματος), καὶ ἔσται ἐν τινὶ μέρει τοῦ σώματος
 ἀποκεκριμένῳ ὡς ἐν τόπῳ, οὐκ ἔσται τε πᾶν τὸ σῶμα ψυχὴν ἔχον οὐδὲ 15
 συμπαθὲς ἑαυτῷ οὐδὲ ἔχον συναίσθησιν· ἔτι τε βίᾳ ἂν κινῆται τὸ σῶμα,
 δύναντο τε ἂν οὔσα ἡ ψυχὴ τοιαύτη καὶ χωρὶς ὀριμένη τοῦ σώματος εἰσεῖναι
 πάλιν εἰς αὐτό, ὡς τὸ αὐτὸ σῶμα ποτὲ μὲν ἔμψυχον εἶναι, ποτὲ δὲ μὴ,
 20 τίς τε ἡ αἰτία, δι' ἣν τοιοῦτόν τι οὔσα ἡ ψυχὴ εἰσεῖσιν εἰς τὸ σῶμα, καὶ
 τίς τῆς εἰσόδου τρόπος; καὶ τί τοῦ συμμένειν αἴτιον, καὶ πολὺ πρότερον
 ἔτι τίς ἡ οὐσία αὐτῆς καὶ ἡ φύσις; εἴ τέ ἐστιν ἡ ψυχὴ ὡς ὁ κυβερνήτης,
 οὐκ ὡς ἡ κυβερνητικὴ, εἴη ἂν καὶ αὐτὴ ἐξ ὄλης καὶ εἶδους τινός, ὃ εἶδος 20
 εἴη ἂν ἡ ψυχὴ, εἴ γε παρ' οὗ τὸ εἶναι κυβερνήτη αὐτῆ, παρὰ τούτου καὶ
 25 τὸ εἶναι ψυχῆ· κατὰ γὰρ τὸ εἶδος ἐκάστῳ τὸ εἶναι τοῦτο ὃ ἐστι· παρὰ
 δὲ τοῦ εἶδους, οὐ παρὰ τῆς ὄλης τῷ κυβερνήτῃ τὸ κυβερνήτη εἶναι· εἰ δὲ
 κατὰ μηδένα τῶν προειρημένων τρόπων οἷόν τε εἶναι τὴν ψυχὴν ἐν τῷ σώ-
 ματι, λείποιν' ἂν τὸ εἶναι αὐτὴν ἐν αὐτῷ ὡς εἶδος, εἴ γε εἶδος μὲν ἐκάστου,
 καθ' ὃ ἐστι τοῦτο ὃ ἐστι, κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν τὸ ζῳὸν ζῳόν ἐστι· ἐπεὶ

6 τὴν αὐτοῦ φύσιν] seine Natur, die es specificirt 7 ὁ οἶνος] Wasser 9 ἀλλ' οὐδὲ] addit: wenn es sich so verhielte 15—16 καὶ ἔσται—τόπῳ] sie wäre begriffen in einem der Glieder des Leibes, in ihm abgeschlossen, wie ein Ding in einem Orte abgeschlossen ist 17 ἔτι τε—τὸ σῶμα om. 20 τίς τε ἡ αἰτία—τὸ σῶμα] Welches wäre die Ursache für die Seele, dass ihr Zustand so [werde], dass sie in den Leib trete 21 τοῦ συμμένειν] ihres Aufenthaltes in ihm und Bleibens in ihm 22 εἴ τε] ferner wenn 22 ὡς om. 24—25 εἴ γε—ψυχῆ] da das Ding wodurch der Steuermann selbst ist, was er ist, dasselbe ist, wodurch die Seele ist 25 ἐκάστῳ] jeder von Beiden 26 δὲ (τοῦ)] nämlich

3 γὰρ om. K 6 αὐτοῦ scripsi: αὐτοῦ VKa 7 τὸ μέλι V: τὸ μὲν μέλι Ka
 8 κρᾶσις VKa 11 κυβερνητικὴν] κήν in lit. V 16 fortasse ἀποκεκριμένῳ 17 βίᾳ Ka
 κινῆται V: κινῶται Ka 18 δύναντο τε] cf. ἔτι τε p. 14, 14 οὐδὲν τε 128+20 ἐν ἀσφαλεστάτῳ
 τε κτλ. 141+28 20 εἰσεῖσιν V: εἰσεῖσιν V 21 τοῦ ex. Vict.: τὸ VKa 23 αὐτῆ V
 24 αὐτῆ a: αὐτῆ V 25 ψυχῆ scripsi: ψυχῆ Va 26 κυβερνήτη εἶναι a (ut 24)

τοῖνον ἢ ψυχὴ [ἦν καὶ τελειότητα καὶ ἐντελέχειαν ἔθος Ἀριστοτέλει λέγειν] 25
 εἶδος τε ἐστίν, ὡς δέδεικται, καὶ εἶδος ἔνυλον (σώματος γάρ, καὶ σώματος
 φυσικοῦ· οὐ γὰρ τεχνικοῦ, ὡς τὸ τοῦ ἀνδριάντος· καὶ φυσικοῦ οὐχ ἀπλοῦ
 ὡς τὸ τοῦ πυρός, ἀλλὰ συνθέτου τε καὶ ὀργανικοῦ), τὸ δὲ εἶδος, οὐ ἐστίν
 5 εἶδος, ἐδείχθη καὶ τελειότης ὄν, ἔθος δὲ Ἀριστοτέλει τὴν τελειότητα καὶ
 ἐντελέχειαν λέγειν, ὡς τοῦ ἐν τῷ τέλει εἶναι τὸ πρᾶγμα οὐ ἐστίν οὖσαν
 αἰτίαν, εἰκότως αὐτῆς ἀπέδωκε τοιοῦτον τὸν λόγον· ἐντελέχεια ἡ πρώτη.
 διττὴ γὰρ ἦν ἡ τελειότης, ἡ μὲν ἕξις τε καὶ δύναμις, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς δυνά- 30
 μεις ἐνέργεια, ὣν ἡ δύναμις ἦν πρώτη καὶ τὸ εἶδος ἦν ἡ κατὰ τὴν δύ-
 10 ναμιν τελειότης. ἐντελέχεια οὖν ἡ πρώτη σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ.
 ἔστι γὰρ ὀργανικὸν σῶμα τὸ ἔχον πλείω τε καὶ διαφέροντα μέρη ψυχικαῖς
 δυνάμεσιν ὑπηρετεῖσθαι δυνάμενα. διὸ τὸ ὀργανικὸν σῶμα καὶ δυνάμει ζωὴν
 ἔχειν λέγει, τῷ δυνάμει ζωὴν ἔχον ἀντὶ τοῦ δυναμένου κατ' ἐνέργειαν ζῆν χρώ-
 15 μενος. τὴ γὰρ ἤδη τὴν τέλειον ψυχὴν ἔχον πολλὰ κατ' αὐτὴν δύναται ποιεῖν
 τε καὶ πάσχειν, τρέφεσθαι, αὔξεσθαι, γεννᾶν, αἰσθάνεσθαι, ὑρέγεσθαι, διανο- 35
 εῖσθαι, λέγειν, πράττειν, ὑγιαίνειν, νοσεῖν. ἔμψυχα γὰρ οὐδὲν ἤττον, κἄν μὴ
 ἐνεργῆ μὲν, δύνηται δέ, καὶ ἔστι τὸ δυνάμει, τὸ προσκειμένον, τῆς πρώτης
 ἐντελεχειᾶς ὀηλωτικόν. καὶ αὕτη μὲν ἡ τῆς ψυχῆς οὐσία, ὡς ἐνὶ λόγῳ
 περιλαβεῖν πλείους ψυχὰς οὕτε ὁμοειδεῖς ἀλλήλαις τάξιν τε ἐχούσας πρὸς
 20 ἀλλήλας, ὡς εἶναι τὴν μὲν τινα αὐτῶν ἀτελεστέραν τε καὶ πρώτην, τὴν
 δὲ μετὰ ταύτην τελειότεραν ἐκείνης τῷ πρὸς ἐκείναις καὶ ἀλλήν δυνάμιν 40
 τινα προσειληφέναι, καὶ μετὰ ταύτην τρίτην τινα πάλιν πρὸς ἐκείναις ταῖς

1 ἦν καὶ—λέγειν om. 2 γάρ] und 4—5 τὸ δὲ εἶδος—τελειότης ὄν] aber bereits
 erläutert ist, dass die Form, welche für das, dessen Form sie ist, auch eine Vollendung
 desselben ist. 6—7 ὡς τοῦ—ἡ πρώτη om. 8 γάρ om. 9—10 ὣν—τελειό-
 τη] die Kraft ist von jenen beiden die erste Vollendung, die Form die Vollendung
 in der Weise der Kraft 9 ἦν v. 8 et 9 ist 10 οὖν] also ist sie
 11—12 ψυχικαῖς—δυνάμενα] welche die Arbeit ertragen durch die Kräfte der Seele BP.
 p: welche den Kräften der Seele dienen 12—13 διὸ—χρώμενος] er sagt dass in
 ihm Leben in potentia sei, anstatt dass er sage, er vermöge in actu zu leben 15 ante
 τρέφεσθαι addit: denn es vermag γεννᾶν] das ähnliche zu erzeugen 16 οὐδὲν
 ἤττον] sind beseelte 18—19 καὶ αὕτη—πρὸς ἀλλήλας] Dies ist der wesentliche
 Inhalt des Wesens der Seele, wenn sie in eine Definition gefasst wird. Die Theile der
 Seele sind vollkommen, keiner derselben ist passender der Art nach [P: Form], als (ist
 untergeordnet?) der andere; jedoch ist eine Abstufung zwischen einzelnen, ich meine
 20 καὶ πρώτην] und geringer τὴν δὲ] p. addit: derselben 21 πρὸς] mit
 22 τρίτην τινα] addit: für dieselbe

1 ἦν καὶ—λέγειν] haec verba cum male ex v. 5 praecepta sint et in interpretatione
 hebraica desint, uncis circumscripti 6 πρᾶγμα Ka: πρᾶμα V 7 εἰκότως] incipit
 apodosis 10 ἐντελέχεια—ὀργανικοῦ scil. ἐστὶ ψυχὴ 12 διὸ τὸ ὀργανικὸν σῶμα
 om. Ka 13 ἔχειν V: ἔχει Ka ἔχον m¹, ἔχειν m² V: ἔχον Ka ἀντὶ m²,
 παντὶ m¹ V: παντὶ Ka. Alexandrum puto scripsisse τῷ „δυνάμει ζωὴν ἔχον“ ἀντὶ τοῦ
 „δυνάμενον κατ' ἐνέργειαν ζῆν“ χρώμενος ut l. II p. 143r7 καὶ ἐστὶν ἴσον τὸ δυνάμει ζωὴν
 ἔχον τῷ „ὀργανικόν“ 15 γεννᾶν] post a una lit. cr. V 18 ψυχῆς a

δυνάμεισιν καὶ ἄλλας τινὰς δυνάμεισ ἐχουσαν. οὐ γὰρ οἶόν τε τῶν οὕτως
 ἐχόντων πρὸς ἄλληλα σαφῆ τὸν κοινὸν εἶναι λόγον τῷ δεῖν μὲν τὸν ὀρισμὸν
 τινῶν κατὰ πάντων αὐτῶν κατηγορεῖσθαι, μὴ δύνασθαι δὲ ἐν τῷ τοιοῦτῳ
 λόγῳ διασημαίνεσθαι τι τῶν τελειοτέρων ἐν αὐτοῖς. οὐκέτι γὰρ ἂν τὰ
 5 ἀτελέστερα ἐν τῷ ὀρισμῷ περιλαμβάνοιτο. δι' ἣν αἰτίαν καὶ ὁ τῆς ψυχῆς
 κοινὸς λόγος ἀπλοῦστερός τε καὶ κοινότερος ὢν οὐδεμιᾶς τῶν μάλιστα ὁ-
 κουσῶν εἶναι ψυχικῶν δυνάμεων ἐστὶν ἐνδεικτικός. ἀπὸ γὰρ τίνος κοινῶς
 πάσαις αὐταῖς ὑπάρχοντος ὁ τοιοῦτος λόγος. |

Εἰ δὲ ἐστὶν εἶδος ἡ ψυχῆ, ὡς δέδεικται, ἀναγκαῖον αὐτὴν ἀχώριστόν 126
 10 τε εἶναι τοῦ σώματος οὗ ἐστὶν καὶ ἀσώματος καὶ ἀκίνητον καθ' αὐτήν.
 πᾶν γὰρ εἶδος τοιοῦτον. τὸ μὲν γὰρ σῶμα συναμφοτέρον τε καὶ ὑπεστὸς
 καθ' αὐτό, τὸ δὲ εἶδος ἄλλου ὄν (τοιοῦτον γὰρ ἡ ἐντελέχεια τε καὶ τελει-
 ότης) οὐχ οἶόν τε ἄνευ ἐκείνου οὗ ἐστὶν εἶναι, ὡς οὐδὲ τὸ πέρας χωρὶς τοῦ
 οὗ πέρας ἐστί, ὥστ' οὐδὲ τὴν ψυχὴν οἶόν τε εἶναι χωρισθῆναι καὶ καθ'
 15 αὐτὴν ὑπεστάναι. οὐδὲ σῶμα ἄρα. ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τοὺς λέγοντας, πᾶν
 σῶμα, ἢ ὕλην ἢ ἐξ ὕλης, εἶναι (ὡς τοῖς ἀπὸ τῆς Στωᾶς δοκεῖ) εἶη ἂν τὸ
 εἶδος σῶμα. οὔτε γὰρ ὕλη τὸ εἶδος (ἡ μὲν γὰρ ἄποιος, τὸ δὲ ποιότης
 τις), οὔτε ἐξ ὕλης· εἰ γὰρ εἶη τὸ εἶδος ἐξ ὕλης καὶ εἶδους, πρῶτον μὲν
 20 εἶ γε τὸ μὲν εἶδος ἐξ ὕλης τε καὶ εἶδους, πάλιν δὲ ἐκείνο τὸ εἶδος ὕλης 10
 τε καὶ εἶδους δεῖσεται. εἰ γὰρ οὕτως λέγοιεν τὸ εἶδος ἐξ ὕλης τε καὶ

3 μὴ δύνασθαι διασημαίνεσθαι] man kann nicht andeuten mit solcher Definition, so dass
 sie es bedeute 7—8 ἀπὸ—λόγος] denn jene Definition ist fürwahr genommen von
 irgend einer Gemeinschaftlichkeit, die sich in ihnen findet 12 τὸ δὲ εἶδος ἄλλου ὄν]
 die Form hingegen, wenn sie ist, so ist sie fürwahr für einen anderen Gegenstand
 ἐντελέχεια] p: erste Entelechie 13—14 οὐχ—πέρας ἐστί] sie kann nicht entblösst
 von jenem Dinge sein, da (nachdem) auch in Bezug auf das Ende sie nicht von dem
 Dinge getrennt werden kann, dessen Ende sie ist 15—17 ἀλλ'—ποιότης τις] denn
 es ist nicht möglich, auch nicht nach dem Ausspruch derjenigen, welche sagen dass sie
 ein einfacher Körper oder Hyle oder aus Hyle und Form [sei] (wie die Leute der Finster-
 niss [arab. Ahlal-ruwak, quod interpres hebraeus non intellexerit? St.] glauben), dass
 die Form Körper sei. [Pp in mg: nachdem er gesagt hat, dass die Form Körper sei,
 hätte er einen diese Frage erläuternden Beweis bringen sollen, nämlich dass die Form
 nicht Körper sei; wenn aber dies selbstverständlich ist, so hätte er fortfahren müssen:
 die Form ist nicht Hyle.] Die Form ist nämlich nicht Hyle, weil die Hyle nicht quali-
 ficirbar, die Form ist aber irgend eine Qualität 18 οὔτε ἐξ ὕλης] addit: und Form
 εἰ γὰρ—εἶδους] nach dieser Analogie 20 εἶ γε] addit: notwendig 20—21 πάλιν—
 δεῖσεται om.

1 ἄλλας τινὰς K: ἀλλά τινὰς a 7 κοινῶς m² κοινός m¹V: κοινῶς Ka 9 „ἔτι ἀχώ-
 ριστος ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος οὗ ἐστὶ ψυχῆ.“ εἰ δὲ VKa (nisi quod K οὗ ἐστὶ ψυχῆ om.)
 10 καὶ ante ἀσώματος om. Ka 11 καὶ ὑπεστὸς] καὶ ὡ in lit. V 12 αὐτὸ] ὁ in
 lit. V 13 χωρὶς om. Ka 15 ὑπεστάναι Ka 16 σῶμα et ἡ interpuncti.
 sine dubio enim haec dicit Alexander: ne secundum eos quidem, qui omne corpus esse di-
 cunt, forma corpus est

τοίνυν ἡ ψυχὴ [ἦν καὶ τελειότητα καὶ ἐντελέχειαν ἔθος Ἀριστοτέλει λέγειν] 25
 εἶδος τε ἐστίν, ὡς δέδεικται, καὶ εἶδος ἔνυλον (σώματος γάρ, καὶ σώματος
 φυσικοῦ· οὐ γὰρ τεχνικοῦ, ὡς τὸ τοῦ ἀνδριάντος· καὶ φυσικοῦ οὐχ ἀπλοῦ
 ὡς τὸ τοῦ πυρός, ἀλλὰ συνθέτου τε καὶ ὀργανικοῦ), τὸ δὲ εἶδος, οὐ ἐστίν
 5 εἶδος, ἐδείχθη καὶ τελειότης ὄν, ἔθος δὲ Ἀριστοτέλει τὴν τελειότητα καὶ
 ἐντελέχειαν λέγειν, ὡς τοῦ ἐν τῷ τέλει εἶναι τὸ πρᾶγμα οὐ ἐστίν οὖσαν
 αἰτίαν, εἰκότως αὐτῆς ἀπέδωκε τοιοῦτον τὸν λόγον· ἐντελέχεια ἡ πρώτη.
 διττὴ γὰρ ἦν ἡ τελειότης, ἡ μὲν ἕξις τε καὶ δύναμις, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς δυνά- 30
 μως ἐνέργεια, ὣν ἡ δύναμις ἦν πρώτη καὶ τὸ εἶδος ἦν ἡ κατὰ τὴν δύ-
 10 ναμιν τελειότης. ἐντελέχεια οὖν ἡ πρώτη σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ.
 ἔστι γὰρ ὀργανικὸν σῶμα τὸ ἔχον πλείω τε καὶ διαφέροντα μέρη ψυχικῆς
 δυνάμεσιν ὑπηρετεῖσθαι δυνάμενα. διὸ τὸ ὀργανικὸν σῶμα καὶ δυνάμει ζωὴν
 ἔχειν λέγει, τῷ δυνάμει ζωὴν ἔχον ἀντὶ τοῦ δυναμένου κατ' ἐνέργειαν ζῆν χρώ-
 15 μενος. τὴ γὰρ ἤδη τὴν τέλειον ψυχὴν ἔχον πολλὰ κατ' αὐτὴν δύναται ποιεῖν
 τε καὶ πάσχειν, τρέφεσθαι, αὔξεσθαι, γεννᾶν, αἰσθάνεσθαι, ἠρέγεσθαι, διανο- 35
 εῖσθαι, λέγειν, πράττειν, ὑγιαίνειν, νοσεῖν. ἔμψυχα γὰρ οὐδὲν ἤττον, κἂν μὴ
 ἐνεργῆ μὲν, δύνηται δέ, καὶ ἔστι τὸ δυνάμει, τὸ προσκειμένον, τῆς πρώτης
 ἐντελεχείας δηλωτικόν. καὶ αὕτη μὲν ἡ τῆς ψυχῆς οὐσία, ὡς ἐνὶ λόγῳ
 περιλαβεῖν πλείους ψυχᾶς οὕτε ὁμοειδεῖς ἀλλήλαις τάξιν τε ἐχούσας πρὸς
 20 ἀλλήλας, ὡς εἶναι τὴν μὲν τινα αὐτῶν ἀτελεστέραν τε καὶ πρώτην, τὴν
 δὲ μετὰ ταύτην τελειότεραν ἐκείνης τῷ πρὸς ἐκείναις καὶ ἀλλήν δυνάμιν 40
 τινα προσειληφέναι, καὶ μετὰ ταύτην τρίτην τινα πάλιν πρὸς ἐκείναις ταῖς

1 ἦν καὶ—λέγειν om. 2 γάρ] und 4—5 τὸ δὲ εἶδος—τελειότης ὄν] aber bereits
 erläutert ist, dass die Form, welche für das, dessen Form sie ist, auch eine Vollendung
 desselben ist. 6—7 ὡς τοῦ—ἡ πρώτη om. 8 γάρ om. 9—10 ὣν—τελειό-
 τητος] die Kraft ist von jenen beiden die erste Vollendung, die Form die Vollendung
 in der Weise der Kraft 9 ἦν v. 8 et 9 ist 10 οὖν] also ist sie
 11—12 ψυχικῆς—δυνάμενα] welche die Arbeit ertragen durch die Kräfte der Seele BP.
 p: welche den Kräften der Seele dienen 12—13 διὸ—χρώμενος] er sagt dass in
 ihm Leben in potentia sei, anstatt dass er sage, er vermöge in actu zu leben 15 ante
 τρέφεσθαι addit: denn es vermag γεννᾶν] das ähnliche zu erzeugen 16 οὐδὲν
 ἤττον] sind beseelte 18—19 καὶ αὕτη—πρὸς ἀλλήλας] Dies ist der wesentliche
 Inhalt des Wesens der Seele, wenn sie in eine Definition gefasst wird. Die Theile der
 Seele sind vollkommen, keiner derselben ist passender der Art nach [P: Form], als (ist
 untergeordnet?) der andere; jedoch ist eine Abstufung zwischen einzelnen, ich meine
 20 καὶ πρώτην] und geringer τὴν δὲ] p. addit: derselben 21 πρὸς] mit
 22 τρίτην τινα] addit: für dieselbe

1 ἦν καὶ—λέγειν] haec verba cum male ex v. 5 praecepta sint et in interpretatione
 hebraica desint, uncis circumscripti 6 πρᾶγμα Ka: πρᾶμα V 7 εἰκότως] incipit
 apodosis 10 ἐντελέχεια—ὀργανικοῦ scil. ἐστὶ ψυχὴ 12 διὸ τὸ ὀργανικὸν σῶμα
 om. Ka 13 ἔχειν V: ἔχει Ka ἔχον m¹, ἔχειν m² V: ἔχον Ka ἀντὶ m²,
 παντὶ m¹ V: παντὶ Ka. Alexandrum puto scripsisse τῷ „δυνάμει ζωὴν ἔχον“ ἀντὶ τοῦ
 „δυνάμενον κατ' ἐνέργειαν ζῆν“ χρώμενος ut l. II p. 143r7 καὶ ἐστὶν ἴσον τὸ δυνάμει ζωὴν
 ἔχον τῷ „ὀργανικόν“ 15 γεννᾶν] post a una lit. cr. V 18 ψυχῆς a

δυνάμεισιν καὶ ἄλλας τινὰς δυνάμεισ ἐχουσαν. οὐ γὰρ οἷόν τε τῶν οὕτως
 ἐχόντων πρὸς ἄλληλα σαφῆ τὸν κοινὸν εἶναι λόγον τῷ δεῖν μὲν τὸν ὁρισμὸν
 τινῶν κατὰ πάντων αὐτῶν κατηγορεῖσθαι, μὴ δύνασθαι δὲ ἐν τῷ τοιοῦτῳ
 λόγῳ διασημαίνεσθαι τι τῶν τελειότερων ἐν αὐτοῖς. οὐκέτι γὰρ ἂν τὰ
 5 ἀτελέστερα ἐν τῷ ὁρισμῷ περιλαμβάνοιτο. δι' ἣν αἰτίαν καὶ ὁ τῆς ψυχῆς
 κοινὸς λόγος ἀπλούστερός τε καὶ κοινότερος ὢν οὐδεμιᾶς τῶν μάλιστα δο- 45
 κουσῶν εἶναι ψυχικῶν δυνάμεων ἐστὶν ἐνδεικτικός. ἀπὸ γὰρ τίνος κοινῶς
 πάσαις αὐταῖς ὑπάρχοντος ὁ τοιοῦτος λόγος. |

Εἰ δὲ ἐστὶν εἶδος ἡ ψυχῆ, ὡς δέδεικται, ἀναγκαῖον αὐτὴν ἀχώριστόν 126
 10 τε εἶναι τοῦ σώματος οὐ ἐστὶν καὶ ἀσώματος καὶ ἀκίνητον καθ' αὐτήν.
 πᾶν γὰρ εἶδος τοιοῦτον. τὸ μὲν γὰρ σῶμα συναμφοτέρον τε καὶ ὑφεστός
 καθ' αὐτό, τὸ δὲ εἶδος ἄλλου ὄν (τοιοῦτον γὰρ ἡ ἐντελέχεια τε καὶ τελει-
 ότης) οὐχ οἷόν τε ἄνευ ἐκείνου οὐ ἐστὶν εἶναι, ὡς οὐδὲ τὸ πέρας χωρὶς τοῦ 5
 οὐ πέρας ἐστί, ὥστ' οὐδὲ τὴν ψυχὴν οἷόν τε εἶναι χωρισθῆναι καὶ καθ'
 15 αὐτὴν ὑφεστάναι. οὐδὲ σῶμα ἄρα. ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τοὺς λέγοντας, πᾶν
 σῶμα, ἢ ὕλην ἢ ἐξ ὕλης, εἶναι (ὡς τοῖς ἀπὸ τῆς Στωικῆς δοκεῖ) εἶη ἂν τὸ
 εἶδος σῶμα. οὔτε γὰρ ὕλη τὸ εἶδος (ἡ μὲν γὰρ ἄποιος, τὸ δὲ ποιότης
 τις), οὔτε ἐξ ὕλης· εἰ γὰρ εἶη τὸ εἶδος ἐξ ὕλης καὶ εἶδους, πρῶτον μὲν
 20 ἔσται ταῦτόν τὸ ἕτερον τῷ συναμφοτέρῳ, ἔπειτα εἰς ἄπειρον προελεύσεται,
 εἰ γὰρ τὸ μὲν εἶδος ἐξ ὕλης τε καὶ εἶδους, πάλιν δὲ ἐκείνο τὸ εἶδος ὕλης 10
 τε καὶ εἶδους δεῖσεται. εἰ γὰρ οὕτως λέγοιεν τὸ εἶδος ἐξ ὕλης τε καὶ

3 μὴ δύνασθαι διασημαίνεσθαι] man kann nicht andeuten mit solcher Definition, so dass
 sie es bedeute 7—8 ἀπὸ—λόγος] denn jene Definition ist fürwahr genommen von
 irgend einer Gemeinschaftlichkeit, die sich in ihnen findet 12 τὸ δὲ εἶδος ἄλλου ὄν]
 die Form hingegen, wenn sie ist, so ist sie fürwahr für einen anderen Gegenstand
 ἐντελέχεια] p: erste Entelechie 13—14 οὐχ—πέρας ἐστί] sie kann nicht entblösst
 von jenem Dinge sein, da (nachdem) auch in Bezug auf das Ende sie nicht von dem
 Dinge getrennt werden kann, dessen Ende sie ist 15—17 ἀλλ'—ποιότης τις] denn
 es ist nicht möglich, auch nicht nach dem Ausspruch derjenigen, welche sagen dass sie
 ein einfacher Körper oder Hyle oder aus Hyle und Form [sei] (wie die Leute der Finster-
 niss [arab. Ahlal-ruwak, quod interpres hebraeus non intellexerit? St.] glauben), dass
 die Form Körper sei. [Pp in mg: nachdem er gesagt hat, dass die Form Körper sei,
 hätte er einen diese Frage erläuternden Beweis bringen sollen, nämlich dass die Form
 nicht Körper sei; wenn aber dies selbstverständlich ist, so hätte er fortfahren müssen:
 die Form ist nicht Hyle.] Die Form ist nämlich nicht Hyle, weil die Hyle nicht quali-
 ficierbar, die Form ist aber irgend eine Qualität 18 οὔτε ἐξ ὕλης] addit: und Form
 εἰ γὰρ—εἶδους] nach dieser Analogie 20 εἰ γὰρ] addit: notwendig 20—21 πάλιν—
 δεῖσεται om.

1 ἄλλας τινὰς K: ἀλλά τινὰς a 7 κοινῶς m² κοινὸς m¹V: κοινῶς Ka 9 „ὅτι ἀχώ-
 ριστος ἡ ψυχῆ τοῦ σώματος οὐ ἐστὶ ψυχῆ.“ εἰ δὲ VKa (nisi quod K οὐ ἐστὶ ψυχῆ om.)
 10 καὶ ante ἀσώματος om. Ka 11 καὶ ὑφεστός] καὶ ὡ in lit. V 12 αὐτό] ὁ in
 lit. V 13 χωρὶς om. Ka 15 ὑφεστάναι Ka 16 σῶμα et ἡ interpuncti.
 sine dubio enim haec dicit Alexander: ne secundum eos quidem, qui omne corpus esse di-
 cunt, forma corpus est

εἶδους, οὐχ ὡς ἐξ ἄλλου τινὸς εἶδους, ἀλλ' ὡς αὐτοῦ σὺν ὕλῃ τὸ εἶναι ἔχοντος, οὐδ' ἂν ἡ ὕλη κατ' αὐτοὺς ἄποιος εἶη κατὰ τὸν αὐτῆς λόγον: καὶ γὰρ αὕτη πρὸς τὸ εἶναι εἶδους τινὸς δεῖται καὶ ποιότητος. εἰ δὲ ταύτην καίτοι μὴ δυναμένην ὑποστῆναι χωρὶς ποιότητος ἄποιον λέγουσιν, ὅτι ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει αὐτῆς οὐκ ἔστιν ἡ ποιότης, καὶ τὸ εἶδος ἂν καὶ ἡ ποιότης κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον χωρὶς ὕλης εἶεν, εἰ καὶ μεθ' ὕλης ἡ ὑπόστασις 15 αὐτοῖς, τῷ ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει αὐτῶν τὴν ὕλην μὴ περιέχεσθαι. ἔτι δὲ πῶς οὐκ ἄτοπον τὸ τὴν ὕλην λέγειν ἐν τῷ τὸ εἶδος καὶ τὴν ποιότητα λαμβάνειν καὶ ὕλην τινὰ προσλαμβάνειν; ὁ ἀναγκαῖόν ἐστι λέγειν τοῖς τὸ εἶδος 20 τε καὶ τὴν ποιότητα σῶμα ἔνυλον λέγουσιν. τὸ δὲ λέγειν τῶν τοῦ σώματος μερῶν ἀνάγκη ἐν εἶναι καὶ τὰ μέρη σώματα εἶναι, ὡς περὶ καὶ τῆς ἐπιφανείας καὶ τῆς γραμμῆς καὶ τοῦ χρόνου τὰ μέρη, τῆς μὲν ἐπιφανείας, τῆς δὲ γραμμῆς, τοῦ δὲ χρόνου, μέρη δὲ τοῦ ζήου σώματος ὄντος τό τε 25 εἶδος καὶ ἡ ὕλη, ὥστε καὶ σῶμα, πεπλανημένων. οὐ γὰρ οὕτως μέρη ταῦτα τοῦ σώματος, ὡς εἰς αὐτὰ τέμνεσθαι τὸ σῶμα. τὰ μὲν γὰρ μέρη τοῦ σώματος, εἰς ἃ τέμνεται, εἰς τε τὸ ποσὸν συντελεῖ τῷ σώματι καὶ τμηθέντα ὑφέστηκέν τε καὶ μένει. οὐχ οὕτως δὲ μέρη τοῦ σώματος τό τε εἶδος καὶ ἡ ὕλη, ἀλλὰ ὡς τοῦ ἀνδριάντος ὃ τε χαλκὸς καὶ ἡ μορφή, εἰς ἃ οὐκέτι ἡ τοῦ ἀνδριάντος γίνεται διαιρέσεις, ὡς εἰς κεφαλὴν καὶ θώρακα 20 καὶ σκέλη, καίτοι καὶ ἐξ ἐκείνων ὡς μερῶν τοῦ συναμφοτέρου συγκατεμένου, εἰ καὶ μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. τὸ γὰρ σχῆμα τοῦ ἀνδριάντος μέρος οὐχ ὡς εἰς τὸ ποσὸν αὐτῷ συντελοῦν τι, ἀλλ' ὡς εἰς τὸ ποιόν, καὶ οὐχ ὡς ἐν τῷ ἀπὸ τῆς ὕλης χωρισμῷ σώζεσθαι δυνάμενον. εἰς δὲ τὰ ὡς ποσοῦ μέρη καὶ εἰς τὰ σωζόμενα μετὰ τὴν διαιρέσιν ἡ προειρημένη τοῦ 25 τε σώματος καὶ τῶν ἄλλων συνεχῶν διαιρέσεις. διὸ οὐδὲ μέρη ταῦτα ἀπλῶς σώματος, ἀλλὰ τοιοῦδε σώματος, οὐ μέρος καὶ τὸ δι' ὃ τοιοῦδε ἐστὶν οὐκ ὄν σῶμα. ἀλλ' οὐδὲ ὁ λέγων λόγος οὐ τὸ μέρος σῶμα καὶ αὐτὸ σῶμα, 20 τῆς δὲ ψυχῆς ἡ αἰσθησις μέρος οὐσα σῶμά ἐστι, καὶ αὕτη ἄρα σῶμα,

1—2 ἀλλ'—ἔχοντος] sondern in der Weise dass sie fürwahr sich finde*mit Hyle
6 κατὰ—λόγον] ihrem Wesen nach 6—9 εἰ καὶ—προσλαμβάνειν] wenn aber deren
Bestehen fürwahr mit der Hyle ist, weil insbesondere ihre Natur nicht eine Hyle um-
fasst: so ist es also offenbar (ἔτι δὲ πῶς οὐκ) tadelhaft, dass man sage, dass die Hyle
[Pp in margine coniciunt Form pro Hyle] derart sei, dass, wenn eine Form oder Qua-
lität sich finde, sich mit derselben auch eine weitere Hyle finde 10—11 τὸ δὲ λέ-
γειν—σώματα εἶναι] Sagt aber jemand, dass die Teile des Körpers auch Körper sein
müssen 14—15 οὐ γὰρ—τὸ σῶμα] denn diese beiden sind nicht zwei Teile des
Körpers, weil (indem) der Körper in sie geteilt wird 18 post μορφή addit: zwei
Teile sind 19 ὡς εἰς] wenn es sich teilt in 20 σκέλη] die beiden Füße
21 εἰ—τρόπον] obwohl seine Zusammensetzung aus jenen nicht von ein und derselben
Seite [anzusehen ist] 22 καὶ οὐχ ὡς κτλ. om. usque ad p. 20,23

1 οὐχ ὡς, ἀλλ' ὡς cf. p. 18,22 τὸ εἶναι scripsi: τὸ εἶδος Va cf. τὸ νοούμενον ἐπ' ὕλη
τινὶ τὸ εἶναι ἔχει 138 r fin. 2 αὐτῆς scripsi: αὐτῆς VKa 3 αὕτη V 10—11 τὰ
τοῦ σώματος μέρη a 11 τὰ μέρη om. a 20 φ post συγκατεμένου videtur erasum
esse V: φ εἰ a 23 δυνάμενον scripsi: δυναμένη Va 28 αὕτη V

δείκνωσίν τι· τὴν γὰρ αἰσθησιν, εἰ μὲν ὡς τὸ αἰσθητήριον λαμβάνει, σῶμα
 μὲν τὸ λαμβανόμενον, ἀλλ' οὐ τῆς ψυχῆς μέρος, εἰ δὲ ὡς τὴν δύναμιν
 τὴν αἰσθητικὴν, μέρος μὲν ψυχῆς, ἀλλ' οὐ σῶμα λήφεται. καὶ γὰρ εἰ σῶμα
 ἢ ψυχῆ, καὶ σῶμα οὐχ ὡς ἡ ὕλη, ἔσται ἐξ ὕλης καὶ εἶδους, εἴ γε πᾶν
 5 σῶμα κατ' αὐτοὺς τῷ παρὰ τὴν ὕλην τοιοῦτον. ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἔσται καὶ
 ἐν ἐκείνῳ τῷ σώματι τὸ εἶδος ἢ ψυχῆ. εἰ γὰρ τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ
 σῶμα τίθε τι ὄν καὶ καθ' αὐτὸ ὑφίστασθαι δυνάμενον εἴτε πνεῦμα ὄν εἴτε 85
 ἄλλο τι οὐκ ἔμψυχον, ὃ σωζομένῳ τῷ σώματι τούτῳ προσγιγνώμενον ἔμ-
 ψυχον αὐτὸ ἐξ ἀψύχου ποιεῖ, τοῦτ' ἂν εἴη ἡ ψυχῆ κατ' αὐτοῦς. οὐ γὰρ
 10 οἷόν τε λέγειν κατὰ τὴν τῆς ποιότητος τῷ πνεύματι προσθήκην ψυχὴν
 γίνεσθαι τὸ πνεῦμα. εἰ μὲν γὰρ ἡ τῆς ποιότητος προσθήκη τῷ πνεύματι
 κατὰ τὴν οὐσίαν ἐποίει τοῦ πνεύματος μεταβολὴν, ἐντὴν λέγειν εἰς ψυχὴν
 τὸ πνεῦμα μεταβάλλειν. εἰ δὲ καὶ μετὰ τὴν τῆς ποιότητος προσθήκην 40
 μένει πνεῦμα, οὐκ ἔν δὲ ψυχῆ τὸ πνεῦμα, οὐδ' ἂν ἡ προστιθεμένη ποι-
 15 ὄτης αὐτῷ ψυχῆν αὐτὸ ποιῶι ἄτε μὴ μεταβάλλουσα αὐτοῦ τὴν οὐσίαν, ἀλλ'
 οὕσα συμβεβηκός τι τῷ πνεύματι. οὐδὲν γὰρ σῶμα φυσικὸν μὴ κατ'
 οὐσίαν μεταβάλλον οἷόν τε. ἐξ ἄλλης φύσεως εἰς ἄλλην τινὰ μεταστῆναι.
 ἀλλῆ δὲ φύσις ψυχῆς τε καὶ πνεύματος. οὐ γὰρ δὴ γένος οἷόν τε λέγειν
 τῆς ψυχῆς τὸ πνεῦμα, ἔχον ὑπόστασιν καθ' αὐτό. οὐδὲν γὰρ γένος τοι-
 20 οῦτον, ὡς ὑφεστάναι καθ' αὐτό. |

Οἱ δὲ λέγοντες εἶδος μὲν εἶναι τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος, ἐν δὲ τι τῶν 126
 ὑποκειμένων ἐν τῷ ζῳῳ σωμάτων ποιούντες αὐτήν, οἷον πῦρ ἢ ἀέρα ἢ
 τι ἄλλο, λανθάνουσιν αὐτοὺς τὸ μέρος τῆς ὕλης εἶδος τῆς λοιπῆς ὕλης ποι-
 οῦντες, τοῦτο δὲ ἄτοπον. ἀλλῆ γὰρ φύσις εἶδους τε καὶ ὕλης, ὡς δέδεικται. 5
 25 τὸ μὲν γὰρ ὑποκείμενον, τὸ δὲ ἐν ἐκείνῳ, καὶ τὸ μὲν σχηματίζομενον, τὸ
 δὲ καθ' ὃ σχηματίζεται, ἀκολουθήσει τε τοῖς οὕτως λέγουσιν τελειότητα
 τῶν λοιπῶν τριῶν σωμάτων λέγειν τὸ πῦρ ἢ τὸν ἀέρα, καὶ τὴν γένεσιν
 ἔχειν αὐτὸ ἐκ τῆς ἐκείνων μίξεως· τοιοῦτον γὰρ ἡ τελειότης. οὕτως δὲ
 οὐκέτ' ἂν ἀπλοῦν εἴη σῶμα. ἢ γὰρ ἡ γένεσις ἐκ μίξεως πλειόνων σω-
 30 μάτων, οὐχ ἀπλοῦν τοῦτο. οὕτως τε οὐκ ἂν εἴη τὰ ἀπλᾶ σώματα τέτ-
 ταρα. ἀλλ' οὐδὲ οἷόν τε τῶν τεσσάρων τι σωμάτων ἐκ τῆς τῶν κατὰ 10
 πομένων γενέσθαι μίξεως, εἴ γε δεῖ μὲν ἐμφαίνεσθαι τῷ ἐκ τῆς μίξεως τινι
 ὄντι πάσας τὰς δυνάμεις τὰς ἐκείνων, ἐξ ὧν μέμικται· ταύτη γὰρ φθορᾶς
 μίξις διαφέρει, ὅτι μὴ ὁλόκληρος ἡ τῶν μιγνυμένων φθορά. ἀδύνατον δὲ
 35 ἢ ἐν τῷ πυρὶ λέγειν εἶναι ὑγρότητα τε καὶ ψυχρότητα, ἢ ἐν τῷ ἀέρι ἐγ-
 ρότητα τε καὶ ψυχρότητα. ἔτι τί μᾶλλον τόδε τι τῶν τεσσάρων, ἢ ἄλλο

1 αἰσθητήριον a 5 τῷ Usenerus: τὸ erasum in V: τὸ a 6 ὑποκείμενον a
 9 ἢ ἀψύχου sic V 13 καὶ om. a 15 τὴν V 21 „ὅτι οὐδὲν τῶν ἀπλῶν σωμάτων ἡ
 ψυχῆ.“ οἱ δὲ Va 23 αὐτοὺς scripsi: αὐτοὺς Va 24 ὕλης τε καὶ εἶδους a
 25 ἐν infra lineam m' V 27 σωμάτων a 28 τοιοῦτον γὰρ ἡ τελειότης] cf. τοιοῦτον
 γὰρ ἡ ψυχῆ 127 v 21 τοιοῦτον γὰρ ἡ πέψις 129 v 41 τοιοῦτον μὲν ἡ τροφή 129 v 14 etc.
 32 τῷ τινι ὄντι] cf. οἷς διαφέρουσιν ἀλλήλων τὰ τινὰ σώματα 146 v in. ὥστε ἐκ τοῦ τινος
 σώματος τὸ σῶμα γίνεται 147 v 26 33 ταύτη a 36 fortasse τόδε τῶν, ut ὁμοίων
 γὰρ ἐν τῶν ἐκατέρων οὐδὲν μᾶλλον τόδε μείζον ἂν ἐν τῇ συνθέσει γεγενῆσθαι εἴη 129 v 10 cf. Ind.
 2*

τι εἶδος ἂν εἴη τῶν λοιπῶν τριῶν; ἔτι μόναι ἂν εἶεν ἐν τῷ ζῳίῳ δυνάμεις 15
αἱ τοῦ σώματος τοῦ ἐκ τῆς τῶν ἄλλων κράσεως γεγονότος, εἰ μὲν εἴη τὸ
γεγονὸς πῦρ, θερμότης τε καὶ ξηρότης, εἰ δ' ἄλλο τι αἱ ἐκείνου, τῷ τοῦτ'
εἶναι τὸ γεγονὸς ἐξ ἐκείνων. εἰ δὲ μηδὲν μᾶλλον τῶν ἐκείνου δυνάμεων
5 αἱ τῶν ἄλλων ἐν τῷ ζῳίῳ μένουσιν, οὐκ ἂν εἴη τοῦτο γεγονὸς ἐξ ἐκείνων,
ὥστε οὐδὲ εἶδος. εἰ δὲ μὴ τοῦτο, οὐδὲ ψυχῆ. ἔτι εἰ ἐν τι τούτων ἐστὶν
ἢ ψυχῆ, ἢ οὐ πᾶν τὸ ζῳῖον ἐμψυχον ἔσται, ἢ σῶμα διὰ σώματος διελεύ-
σεται, ἢ δόξης τίς ἂν ἀτοπωτέρα γένοιτο; πῶς γὰρ οἶόν τε σῶμά τι με-
στον ὂν αὐτοῦ καὶ μηδὲν ἔχον ἐν αὐτῷ κενὸν ἄλλο ἐν αὐτῷ σῶμα δέξα- 20
σθαι ὁμοίως μεστὸν αὐτοῦ; εἰ γὰρ τὸ πλήρες ὂν αὐτοῦ ἄλλο τι πάλιν καὶ
αὐτὸ ὁμοίως ὂν πλήρες αὐτοῦ δέξεται, οὐδὲν ἔσται τὸ κωλύον καὶ ἄλλο
πάλιν αὐτὸ καὶ ἄλλο δέξασθαι. οὐδὲν γὰρ ἑλαττον πλήρες ὂν, ὅτε ἦν
μόνον, τοῦ νῦν, ὅτε ἐδέξατό τι ἄλλο ἐν αὐτῷ, οὐκ ἐκωλύθη δέξασθαι τι
καὶ δεύτερον, οὕτως τε οὐδὲν κωλυθήσεται τὸ μέγιστον ἐν τῷ μικροτάτῳ
15 γενέσθαι σώματι. πῶς δὲ οὐκ ἄτοπον καὶ τὸ τὸν πεπληρωμένον τόπον
ὑπὲρ σώματός τινος λέγειν δύνασθαι καὶ ἄλλο τι σῶμα δέξασθαι τὸν αὐτὸν 25
μένοντα τοῦ πεπληρωκότος αὐτὸν σώματος ἐν αὐτῷ μένοντος καὶ μὴ μεθι-
σταμένου που; ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τούτου τοῦ δόγματος ἀτοπίας ἐν ἄλλοις ἡμῖν
ἐπὶ πλεῖον εἴρηται. ἔτι δὲ οὐ σώζουσιν οἱ οὕτως λέγοντες τὴν τοῦ εἶδους
20 ἀναλογίαν τοῦ ἐν τῷ ζῳίῳ πρὸς τὰ εἶδη τὰ τε τῶν ἀπλῶν σωμάτων καὶ
τὰ τῶν γινομένων κατὰ τέχνην. οὐ γὰρ τοιοῦτον ἢ βαρύτερης εἶδος οὐδὲ
ἢ κουφότερης οὐδὲ τὸ σχῆμα. ἔτι δὲ εἰ ἐν τι τῶν ἀπλῶν σωμάτων τὴν
ὡς ψυχῆν εἶδος λέγοιεν, ἐπεὶ τὸ εἶδος τὸ τὴν ὕλην εἰδοποιῶν ἐστίν, ἀλλ' 30
οὐ τὸ συναμφοτέρον, εἴη ἂν καὶ ψυχῆ κατὰ τοὺς οὕτω λέγοντας τὸ εἶδος
25 τούτου τοῦ σώματος, ὅπερ ἐστὶν ἢ κουφότερης ἢ ἢ μετὰ ταύτης θερμότης
τε καὶ ξηρότης ἢ τι εἶδος τῶν ἀπλῶν τινος σωμάτων. οὐδὲ οἱ εἶδος δὲ
λέγοντες τὴν ψυχῆν τοῦ ζῳίου, εἶδος δὲ ὡς οὐσίαν τινὰ χωριστὴν τε καὶ
αὐτὴν καθ' αὐτήν, ὡς τῆς νεῶς τὴν κυβερνήτην (εἶναι γὰρ κακείνον εἶδος
τῆς νεῶς καὶ τελειότητα) ὁρθῶς λέγουσιν. οὐ γὰρ ἐστὶ τῆς νεῶς εἶδος
30 οὔτε τελειότης ὁ κυβερνήτης. ἔστι γὰρ ναῦς καὶ χωρὶς τοῦ κυβερνήτου. 35

23—26 ἐπεὶ τὸ εἶδος—σωμάτων] Denn wenn die Form nach dieser Ansicht fürwahr das Bildende [sic P in mg. PpB: die Form] der Hyle ist, nicht das aus den beiden Gegenständen Verbundene, so wird auch die Seele fürwahr die Form dieses Körpers sein, das ist die Leichtigkeit und die Wärme mit ihr und Trockenheit oder irgend eine der Formen der einfachen Körper. Ita pergit post lacunam, quam indicavi p. 18, 22, praemissis bis verbis: Es darf auch niemand sagen, dass die Form, welche in Bezug auf die Seele [angenommen wird] fürwahr der Unterschied sei, welcher zwischen den Körpern stattfindet, wegen der Hyle. Adscriptis autem interpres hebr. in P et p ad „es darf“: „Von hier bis „einfachen Körper“ ist schwierig und uns nicht verständlich“.

3 τῷ] post ω paululum erasum V 4 ἐκείνου] inter o et υ paululum erasum V
6 δὲ om. a 9 αὐτοῦ etc. scripsi: αὐτοῦ etc. Va 13 δέξατο a 18 ἐν ἄλλοις] cf.
de an. II 151 v 18 sq. et de mixt. 142 v 16 sq. 22. 23 τὴν ὡς sic V: τὸ ὡς [Uenerus
25 ἢ ἢ scripsi: ἢ et una litera erasa V: ἢ a 28 κακείνον a, saepe

ἀλλ' οὐδ' ὡς τῆς ἐνεργείας τῆς νεῶς εἶδος ὁ κυβερνήτης λέγοιτ' ἄν. γί-
νεται μὲν γὰρ τῆ νηὶ κατὰ τοιόνδε σχῆμα, ὃ ἐστὶν εἶδος αὐτῆς, ὡς νεῶς
ἢ ἐνέργεια, πρὸς δὲ ταύτην ὁ κυβερνήτης συντελεῖ τι. ἡ δὲ ψυχὴ εἶδος
τοῦ ζῆου καθὼς ζῶον καὶ οὐχ, ὅτε ἐνεργεῖ μόνον, τότε ἔμψυχον. διὰ τοῦτο
5 γὰρ ἡ πρώτη ἐντελέχεια ἡ ψυχὴ. ὅτι γὰρ μὴ ἐστὶν ὁμοίως ὡς ἡ ψυχὴ
τοῦ ζῆου, οὕτως καὶ ὁ κυβερνήτης εἶδος τῆς νεῶς, ὁῦλον ἐκ τοῦ τὴν μὲν
ναῦν μένειν, κἄν ὁ κυβερνήτης ἀπέλθῃ, τὸ δὲ ζῶον ἀπελθούσης τῆς ψυχῆς 40
μηκέτι ζῶον εἶναι. διὸ μᾶλλον ἄν πρὸς τὸ σχῆμα τῆς νεῶς ἢ ψυχῆ τὴν
ἀναλογίαν ἔχοι. κατὰ γὰρ τοῦτο τὸ εἶναι τῆ νηὶ, ὡς τῶ ζῶου κατὰ τὴν
10 ψυχῆν. ἔτι ὁ μὲν κυβερνήτης οὐ διὰ πάσης ἐστὶ τῆς νεῶς. ἔμψυχον δὲ
πᾶν τὸ τοῦ ζῆου σῶμα. ἀλλὰ καὶ εἰ οὕτως ἦν ἐν τῷ σώματι ἡ ψυχὴ,
ἐνεδέχετ' ἄν αὐτὴν καὶ χωριθεῖσαν αὐτοῦ εἰσεῖναι πάλιν εἰς αὐτό. τί
γὰρ ἐστὶ τὸ τοιαύτην οὖσαν τὴν ψυχὴν κατέχον ἐν τῷ σώματι; ἔτι οὐ
κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἐστὶ τὸ σῶμα κινούμενον· παρὰ φύσιν ἄρα. ἀλλὰ 45
15 μὴν πᾶσα βίαιος κίνησις παρὰ φύσιν καὶ διὰ σωματικῆς ἀντερείσεως γίνο-
μένη, ὥστε γένοιτο ἄν κατὰ τὸν λόγον τοῦτον πάλιν ἡ ψυχὴ σῶμα. ἀλλὰ
καὶ καθόλου τις ἄν εὐλόγως ἀπαιτήσαι τοὺς οὕτως λέγοντας τὴν ψυχὴν
εἶδος εἶναι τοῦ σώματος, τί τὸ συνάγον καὶ τί τὸ συνέχον ἀμφοτέρω κω-
ρισμένα τε ἀλλήλων ὄντα καὶ τὰς φύσεις διαφέροντα, ὡς ἐν τι γίνεσθαι τὸ
20 ἐξ αὐτῶν καὶ συμμένειν; χαλεπὸν γὰρ εὐρεῖν τὸ αἴτιον τῆς τῶν τοιούτων
τὴν ἀρχὴν τε συνόδου καὶ μετὰ τὴν σύνοδον ἐνώσεως. | 50

Οὕσα δὲ ἡ ψυχὴ εἶδος τοῦ σώματος, ὅποιον προερίρηται, τῷ ἀχώ- 127r
ριστον εἶναι τοῦ σώματος τὸ τοιοῦτον εἶδος καὶ συμφθεῖροιο ἄν τῷ σώ-
ματι, ὅση γε αὐτῆς φθαρτοῦ σώματος εἶδος ἐστὶν. εἴη δ' ἄν καὶ ἀκίνητος
25 καθ' αὐτὴν. οὐ γὰρ πᾶν ἀνάγκη τὸ κινήσεως αἰτιῶν τι καὶ αὐτὸ κινεῖ-
σθαι. ἀλλ' ὅσα μὲν ἀπολελυμένα καὶ κωχωρισμένα τῶν κινουμένων ὑπ'
αὐτῶν τῆ ἀφῆ καὶ σωματικῶς αὐτὰ κινεῖ, ταῦτα ἀνάγκη κινούμενα καὶ
αὐτὰ κινεῖν. τὰ τε γὰρ ὠθοῦντά τι καὶ τὰ ἔλκοντα καὶ τὰ δινοῦντα καὶ

1—3 ἀλλ' οὐδ' ὡς—συντελεῖ τι] wenn aber ohne Zweifel Jemand sagen möchte, dass der
Steuermann eine Form sei für das Thun des Schiffes, da das Thun des Schiffes fürwahr
von dem Schiffe stattfindet in derjenigen Gestalt, welche es hat, und diese ist seine
Form, insofern es ein Schiff ist; der Steuermann ist derjenige, der beiträgt zur Voll-
kommenheit dieses Thuns 11 οὕτως] wie der Steuermann im Schiffe 12 τί γάρ]
addit: wenn es so wäre 14 ἐστὶ] ist 17 εὐλόγως ἀπαιτήσαι] stellt eine not-
wendige Frage 18 καὶ τί τὸ συνέχον om. 19—20 ὡς· συμμένειν] so dass aus
beiden Verbundenen eins wird, oder eins bleibt was es ist 21 καὶ μετὰ—ἐνώσεως]
während ihr Zustand noch in ihrer Vereinigung nach der Verbindung so ist

1 οὐδ' ὡς scripsi: εἰ ὅπως Va 4 καὶ V: ἀλλ' a 5 γὰρ ante ἡ om. a
7 κ' ἄν V: κἄν a ἀπέλθῃ a 8 δι' ὃ an δ' ὃ dubium V 9 τῷ ζῶου scripsi:
τῷ ζῶον V: τὸ ζῶον a 14 αὐτοῦ Va 15 ἀντερείσεως a: ἀντερείσεως V
17 τις a: τίς V ἀπαιτήσαι a 20 χαλεπὸν] γὰ supra lin. V 22 „ὅτι ἡ ψυχὴ
ἀκίνητος αὐτὴ καθ' ἑαυτήν.“ οὕσα δὲ Va (nisi quod a αὐτὴ omisit.) 27 καὶ om. a
28 τὰ δεινοῦντα sic V: δινοῦντα a

τὰ ὀχοῦντα αὐτὰ κινούμενα οὕτως καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῶν κινουμένοις αἴτια κινήσεως γίνεται. ὅσα δὲ δυνάμεις τε καὶ ἕξεις ὄντα τῶν κινουμένων αἴτια τοῖς ἔχουσιν αὐτὰ ποιᾶς κινήσεως γίνεται, ταῦτα οὐ μόνον οὐκ ἀνάγκη κινεῖν κινούμενα αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον. ἀδύνατον γὰρ καθ' αὐτὸ κινεῖ- 10 σθαι μὴ ὄν χωριστόν τε καὶ καθ' αὐτό. τοιαῦται δὲ αἷ τε ἕξεις καὶ αἰ δυνάμεις καὶ ὅλως τὰ τῶν σωμάτων εἶδη, ὧν οὐσα καὶ ἡ ψυχὴ δέδεικται. ὡς γὰρ ἡ βαρύτες αἰτία μὲν γίνεται τῇ γῆ τῆς εἰς τὸ κάτω φορᾶς καὶ κατὰ τοῦτ' αὐτῆς ἐστὶ κινήσιμος, οὐ μὲν κινουμένη καθ' αὐτήν (πῶς γὰρ ἂν βαρύτες κινήθει καθ' αὐτήν εἶδος οὐσα καὶ φύσις τοῦ ἔχοντος αὐτήν 10 σώματος;), οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ τῶν ζῴων πασῶν τῶν ὡς ζῴου κινήσεων ἔχουσα τὴν αἰτίαν, ἐπεὶ κατὰ ταύτην αὐτῇ ἡ τοῦ κινεῖσθαι τοῦτον τὸν 15 τρόπον ἐξουσία, οὐκ αὐτὴ κινουμένη καθ' αὐτήν οὕτως κινεῖ τὸ σῶμα· κινουμένη μὲντοι τῷ σώματι συγκινεῖται καὶ αὐτῇ, καὶ γίνεται κινουμένη κατὰ συμβεβηκός, ὅπερ καὶ πᾶν εἶδος πάσχειν ἀνάγκη συνὸν καὶ συνοδεῦον 15 τῷ σώματι, οὐ ἐστὶ, τῷ εἶναι ἀχώριστον αὐτοῦ. καὶ ὅταν γε τῆς κινήσεως τῷ σώματι τὸ εἶδος ἢ τὸ οἰκείον αἴτιον, τότε γίνεται τὸ εἶδος προηγου- μένως μὲν κινεῖν τὸ σῶμα, κατὰ συμβεβηκός δὲ καὶ αὐτὸ τῷ συγκινεῖ- 20 σθαι τῷ σώματι τὴν κίνησιν, ἣν αὐτὸ κινεῖ. ἡ γὰρ βαρύτες αὐτὴν κινεῖ κατὰ συμβεβηκός, ὅταν αὐτῇ τῆς εἰς τὸ κάτω φορᾶς τῷ ἔχοντι αὐτὴν σώ- 20 ματι αἰτία ἦ. καὶ ἡ ψυχὴ δὲ κατὰ συμβεβηκός ἑαυτὴν κινήσει τότε, ὅταν τὸ ἔχον αὐτὴν ζῶον κινῆται κατ' αὐτήν. κινήθησεται μὲν γὰρ κατὰ συμ- βεβηκός κἂν δι' ἄλλην τινα αἰτίαν τὸ ζῶον κινῆται κατὰ τόπον, ὑφ' αὐτῆς δὲ ἐν τῇ καθ' αὐτὴν κινουμένη κινήσει μόνη. καὶ γὰρ εἰ, διότι κινεῖ, διὰ τοῦτο κινεῖσθαι λέγουσιν αὐτήν, καὶ ἐπεὶ καὶ ἡρεμία αἰτία γίνεται τῷ σώ- 25 ματι, ἡρεμεῖν ἂν τότε λέγοιτο. τίς γὰρ ἡ ἀποκλήρωσις τοῦ κινεῖν μὲν αὐτὴν κινουμένην, μηκέτι δὲ ἡρεμοῦσαν ἡρεμίζειν τὸ σῶμα; εἰ δὲ τοῦτο, οὐκέτ' ἂν ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῆς ἡ κίνησις εἴη. καὶ γὰρ εἰ τὸ οἰκείον ἔργον

1 ὀχοῦντα] was drückt (drängt) 8 οὐ μὲν—αὐτήν] nur dass die Schwere fürwahr nicht bewegt in dem sie sich selbst bewegt 10—12 οὕτως—ἔχουσα τὴν αἰτίαν—κινεῖ] so ist auch die Seele die Ursache — also bewegt sie, cetera paria 13 κινου- μένως μὲντοι—καὶ αὐτῇ] nur wenn der Leib sich bewegt, bewegt sie sich. [Ar. non μέντοι, sed μόνη legisse videtur] 14 συνὸν καὶ συνοδεῦον] verknüpft und gleich 15—16 καὶ—αἴτιον] Ist also die eigentümliche Form des Leibes Ursache seiner Bewe- gung 16 προηγουμένως] wegen ihres [der Form] Voranseins. 18 αὐτὴν] sich selbst 22—23 ὑφ' αὐτῆς—μόνη] so ist jedoch seine [des Thier's] Bewegung durch dieselbe bei [p var. lect.: wegen] der Bewegung welche durch sie allein stattfindet 23 καὶ om. 24 τῷ σώματι om. 25 τίς—ἀποκλήρωσις] denn es ist [etwas] was uns nicht genügt κινεῖν] addit: den Körper 27 καὶ om.

3 τοῖς] οἱ in lit. V οὐκ om. a 8 καὶ καθ' a 12 αὐτῇ] a in lit. V 13 συ-|≡|κινεῖται i. e. συν|≡|κινεῖται V αὐτῇ a: αὐτῇ V 14 post εἶδος quin- que lit. erasae V 16 εἶδος a 17 αὐτὸ scripsi: αὐτὸ Va 18 κινεῖν a αὐτὴν scripsi: αὐτὴν Va 19 αὐτῇ a: αὐτῇ V 22 κἂν a 23 μόνη a 25 ἡρεμεῖν a: ἡρεμεῖν V ubique cf. καὶ τίς μὲν ἡ ἀποκλήρωσις τοῦ .. εἶναι 147 v4 27 εἰ in lit. V

αὐτῆς ἐν ἡρεμίᾳ μᾶλλον ἢ κινήσει περιγίνεται, οἰκειότερον ἂν αὐτῇ καὶ
κατὰ φύσιν μᾶλλον εἶη τὸ ἡρεμεῖν. ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον. τὸ γὰρ νοεῖν,
οἰκειότατον ὄν ἔργον αὐτῆς, ἡρεμούση μᾶλλον, ἢ κινουμένη περιγίνεται.
διὰ τοῦτο γὰρ τὸ νοεῖν ἐν γῆρα μᾶλλον ἢ νεότητι, καὶ νήφουσι μᾶλλον 30
5 ἢ μεθύουσι, καὶ ἡρεμοῦντος τοῦ σώματος μᾶλλον ἢ φερομένου. μᾶλλον
ἄρα αὐτῇ τὸ ἡρεμεῖν τοῦ κινεῖσθαι κατὰ φύσιν. διὸ ἀληθέστερον τὸ λέ-
γειν μῆτε κινεῖσθαι μῆτε ἡρεμεῖν τὴν ψυχὴν καθ' αὐτήν, ἀλλ' ἐκάτερον
τούτων ποιεῖν τὸ ζῆλον κατ' αὐτήν. ὡς γὰρ οὐ λέγομεν βαδίζειν τὴν
ψυχὴν ἢ ὁρᾶν ἢ ἀκούειν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ψυχὴν τὸν ἄνθρωπον, οὕτως καί,
10 ὅσας ἄλλας ἐνεργείας τε καὶ κινήσεις ὡς ἔμψυχός τε καὶ ὡς ἄνθρωπος
ἐνεργεῖ, οὐχ ἢ ψυχῆ ἐστὶν ἢ ἐνεργοῦσά τε καὶ κινουμένη, εἰ καὶ ἡμεῖς πολ- 35
λάκις ἐπὶ τοῦτο φερόμεθα διὰ τὸ μὴ ὁμοίως εἶναι γνώριμον ἡμῖν τὸ κι-
νούμενον ἐν ταῖς τοιαύταις ἐνεργείαις σώμα. ἀλλ' ἐστὶν καὶ ἐν ἐκείναις
τὸ ζῆλον καὶ ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν ψυχὴν ἐνεργῶν, καθ' ἣν ἐστὶν αὐτῷ
15 τὸ εἶναι ἄνθρωπος. καὶ γὰρ ἡδέεται καὶ λυπεῖται καὶ ὀργίζεται καὶ φοβεῖ-
ται καὶ φιλεῖ καὶ μισεῖ καὶ μανθάνει καὶ νοεῖ καὶ ἀναμιμνήσκειται καὶ μνη-
μονεύει ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν ψυχὴν. δύναται γὰρ ταῦτα τῷ τοιοῦτον
εἶδος ἔχειν καὶ τοιαύτην τελειότητα. ὡς γὰρ ὁ παλαιστῆς παλαίει κατὰ 40
τὴν ξίει τὴν παλαιστικὴν αὐτῆς τῆς παλαιστικῆς οὐ παλαιούσης, καὶ ὁ
20 ἀσλητῆς αὐλεῖ κατὰ τὴν ἀσλητικὴν οὐκ ἀλούσης τῆς ἀσλητικῆς, καὶ ὁ
ὑφαντῆς ὑφαίνει τῆς ὑφαντικῆς οὐκ ὑφαινούσης, οὕτως ἔχειν ὑποληπτέον
καὶ ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν, ἃς ἐνεργεῖ τὰ ψυχὴν ἔχοντα καθὼς ἐστὶν ἔμψυχα.
οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τούτων ἢ ψυχῆ τινα τῶν ζωτικῶν ἐνεργειῶν ἐνεργεῖ καθ'
αὐτήν, ἀλλὰ κατὰ ταύτην τὸ ἔχον αὐτήν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἐκεῖνο ἀληθές
25 τὸ ὅτι τῆς ψυχῆς εἰσὶν αἶθε αἱ ἐνεργεῖαι προσχρωμένης ὡς ὀργάνω τῷ 45
σώματι. ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων δυνάμεων καὶ ἕξεων οὐδεμία δύναμις
οὐδὲ ἕξις ἐνεργεῖ χρωμένη τούτῳ οὐ ἐστὶν ἕξις, ἀλλ' ἐμπαλιν τὰ τὰς δυ-
νάμεις τε καὶ τὰς ἕξεις ἔχοντα κατὰ τὰς δυνάμεις τε καὶ τὰς ἕξεις ἐνεργεῖ
(οὐδὲ γὰρ ἢ βαρύτης κάτω φέρεται προσχρωμένη τῇ γῆ, ἢ δυνάμις ἐστὶν,
30 ἀλλ' ἢ γῆ φέρεται κάτω κατὰ τὴν βαρύτητα δυνάμιν οὖσαν αὐτῆς καὶ εἶδος

1 ἐν] durch περιγίνεται] vollendet wird 2 ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον] Jedoch ist das
Frühere wahr 4 νήφουσι] deren Verstand lauter ist 6 ἀληθέστερον] die wahreste
9 τὸν ἄνθρωπον] addit: dies thue 11 κινουμένη] addit: durch sie 11—12 εἰ
καὶ—διὰ τὸ] Wenn uns aber auch die Sache dazu trägt, dass wir häufig sagen [so ge-
schieht das], weil 25 προσχρωμένης] weil sie sich bedient und unterstützt wird
Item. v. 29

1 αὐτῇ V 2 cf. ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον. τὸ ἄρα δεύτερον 147:42, 156 v 1 3 ἡρεμούση a
κινουμένη a 4 γῆρα a 6 αὐτῇ a: αὐτῇ V 8 κατ' αὐτήν scripsi: καθ'
αὐτήν Va 9 fortasse ἄνθρωπον ταῦτα ποιεῖν cf. int. hebr. 13 ἐκείναις] κε in
lit. V 18 παλαίει V ex. Vict.: om. a 19 παλαιστικῆς a: παλαιστηκῆς V
21 ὑφαντῆς a ὑφαινοῦσ, ὅ in lit. V 24 οὐ γὰρ a 25 ὅτι V: ἄρα a αἶθε
αἱ V: αἱ δὲ a 26 οὐδεμίᾳ a 27 τούτῳ V: τούτων a

καὶ τελειότητά τε καὶ ἐντελέχειαν), οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἔχει, ἐπεὶ 50
καὶ αὐτὴ δύναμις τε καὶ εἶδος καὶ ἐντελέχεια ἔστι τοῦ ἔχοντος αὐτὴν σώ-
ματος. ἡ γὰρ γένεσις αὐτῆς ἐκ τῆς ποιᾶς μίξεως τε καὶ κράσεως τῶν
πρώτων σωμάτων, ὡς ἐδείχθη. καὶ τὸ μὲν ἐνεργοῦν κατὰ τὴν ψυχὴν ἐκεῖνο,
5 ἐν ᾧ τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικόν | (ἐκεῖνο γὰρ καὶ τὸ πρῶτως τε ἔμφυον 127v
καὶ καθ' αὐτό), πρὸς δὲ τὰς κατὰ ταύτην ἐνεργείας χρῆται τοῖς ὀργανικοῖς
μέρεσιν τοῦ σώματος. τοῖς γὰρ ζώοις τὰ ὄργανα, οἷς πρὸς τὰς κατὰ τὴν
ψυχὴν ἐνεργείας χρῆται, σύμφυτά τε καὶ μέρη τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐχ ὡς
ἐπὶ τῶν τεχνῶν κεχωρισμένα. τοιαῦτα γὰρ μέρη τοῦ σώματος νεῦρά τε
10 καὶ χεῖρες καὶ πόδες καὶ τὰ αἰσθητήρια. ἔστιν γὰρ αἰσθητήριον μόνιον 5
σώματος ὀργανικοῦ πρὸς ἀντίληψιν αἰσθητοῦ. ἔστι δὲ ἡ ψυχὴ τοῖς ἐμ-
ψύχοις ἀρχή τε καὶ αἰτία, οὐ μόνον ὡς τῶν ζωτικῶν κινήσεων ποιητικὴ
αὐτὴ ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ τὸ εἶδος αἰτία, ὡς δέδεικται, καὶ πρὸς
τούτοις καὶ ὡς οὐ ἕνεκα, τουτέστιν ἡ ὡς τέλος, εἴ γε τέλος μὲν καὶ τελειό-
15 τῆς ᾗδε τῶν ψυχῆν ἔχόντων, τοῦ δὲ τέλους χάριν τὰ πρὸ τοῦ τέλους.
πάντα γὰρ τὰ κατὰ φύσιν γινόμενα ἕνεκά του γίνεται, τοῦτ' ἔστιν τέλος
ἐν αὐτοῖς.

Οὐ δεῖ δὲ ὑπολαμβάνειν τὴν ψυχὴν ἀρμονίαν λέγειν τοὺς λέγοντας 10
αὐτὴν εἶδος εἶναι γινόμενον ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ μίξει τε καὶ κράσει τῶν ὑπο-
20 κειμένων αὐτῇ σωμάτων. οὐ γὰρ εἰ χωρὶς τῆς τοιαύτης κράσεως τε καὶ
μίξεως ἀδύνατον αὐτὴν εἶναι, ᾗδε ταύτην αὐτῇ γίνεται. οὐ γὰρ ἡ τοιαύτη
τῶν σωμάτων κράσις ἡ ψυχὴ, ὅπερ ἦν ἡ ἀρμονία, ἀλλ' ἡ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ 15
κράσει δύναμις γεννωμένη, ἀνάλογον ἔχουσα ταῖς δυνάμειν τῶν ἰατρικῶν
φαρμάκων ταῖς ἀθροισμέναις ἐκ μίξεως πλειόνων. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνοις ἡ
25 μὲν τῶν φαρμάκων μίξις τε καὶ σύνθεσις καὶ ὁ λόγος, καθ' ὃν τὸ μὲν
αὐτῶν διπλάσιόν ἐστι, τὸ δ' ἡμισυ, τὸ δ' ἡμιόλιον, ἀν οὕτω τύχη, ἀνα-
λογίαν τιὰ πρὸς ἀρμονίαν ἔχει. οὐ μέντοι ἔτι καὶ ἡ ἐκ τῆς κατὰ τὴν
ἀρμονίαν ταύτην καὶ τὸν λόγον τῶν φαρμάκων μίξεως δύναμις γεννωμένη
ἀρμονία. ἡ μὲν γὰρ ἀρμονία ὁ λόγος καὶ ἡ σύνθεσις τῶν μεμιγμένων, ἡ 20

8 σύμφυτά] elementar oder zur Grundlage gehörig 9—10 τοιαῦτα—αἰσθητήρια] denn jene sind in der Stufe der Gefässe der Hände der Füße der Sinne zum Leibe [i. e. verhalten sich zu] 11 ὀργανικοῦ om. πρὸς ἀντίληψιν] addit: geeignet zu 14 ὡς τέλος] addit: welcher beabsichtigt ist durch dasselbe 15 τὰ πρὸ τοῦ τέλους] das was um des Endzweckes willen geschieht 18 ἀρμονίαν] Verbindung ut solet 20 τε καὶ μίξεως om. 23—24 ἀνάλογον—πλειόνων] es verhält sich damit so wie mit den medicinischen aus vielen Mischungen zusammengesetzten Mitteln 26 ἀν—τύχη om.

2 ἐντελέχεια καὶ εἶδος a 7 ὄργανα] alterum a supra lin. V 8 ἐνεργείαις a 13 αὐτὴ ἐν αὐτοῖς a: αὐτὴ ἐν αὐτοῖς V 14 καὶ ante ὡς om. a εἴ γε V: εἰ a 15 ᾗδε a: ἡ δὲ V 16—17 τέλους ἐν αὐταῖς a 18 „ἔτι οὐκ ἔστιν ἀρμονία ἡ ψυχὴ.“ οὐ δεῖ Va 19 τοιαύτη a 20—21 μίξεως τε καὶ κράσεως a 21 αὐτῇ V: αὐτῇ a 22 τοιαύτη a 23 γεννωμένη a 24 μίξεων legisse videtur Arabs sed cf. μίξεως καὶ συνθέσεως τινων p. 26,14 ἡ γὰρ ἐκείνοις a 26 τύχη a 28 γεννωμένη a 29 ἀρμονία] mo supra lin. V

ὁ δὲ τῆς ἐμπλάστου δύναμις οὐκ ἔστιν ὁ λόγος καθ' ὃν μέμικται τὰ μεμιγ-
 μένα. τοιοῦτον δὲ καὶ ἡ ψυχὴ. ἡ γὰρ δύναμις καὶ τὸ εἶδος τὸ ἐπιγινό-
 μενον τῆ κατὰ τὸν τοιόνδε λόγον κράσει τῶν σωμάτων ψυχῆ, ἀλλ' οὐχ ὁ
 λόγος τῆς κράσεως οὐδὲ ἡ σύνθεσις. μάλλον γὰρ ἂν τὴν ὑγίειάν τις εὐλό-
 5 γως ἀρμονίαν, ἢ τὴν ψυχὴν λέγοι. ἐγγυτέρω γὰρ ἀρμονίας ἦδε τῆς ψυχῆς.
 ἡ μὲν γὰρ ὑγεία συμμετρία τῶνδὲ τιῶν, ἥτις συμμετρία σύνθεσις τιῶν
 καὶ μίξις ἐστὶ κατὰ λόγον τινά, ἡ δὲ ψυχὴ οὐχ ἡ συμμετρία, ἀλλ' ἡ ἐπὶ 25
 τῆ συμμετρίας δύναμις οὐκ ἄνευ μὲν ταύτης εἶναι δυναμένη, οὐκ οὕσα δὲ
 αὐτή. διχῶς δὲ τῆς ἀρμονίας λεγομένης, τῆς μὲν ἐπὶ τῆς τῶν σωμάτων
 10 συνθέσεως (ὅταν γὰρ οὕτως ἡ συγκείμενα, ὡς μηδὲν αὐτῶν συγγενὲς παρα-
 δέχεται μεταξὺ, ἡρόσθαι λέγεται, καὶ ἀρμονία ἡ τοιαύδε σύνθεσις), τῆς
 δὲ ἐπὶ τοῦ λόγου τῶν μιγνυμένων, οἷον εἰ κατὰ διπλάσιον λόγον (ἡ) ἐπί-
 τριτον εἴη μεμιγμένον (τὸ γὰρ οὕτως μεμιγμένον, φέρ' εἰπεῖν ὡς τὸ μὲν
 εἶναι διπλάσιον, τὸ δὲ ἡμισυ τῶν ἐν τῇ μίξει, καθ' ἀρμονίαν τινά μεμῖ- 30
 15 χθαι δοκεῖ καὶ εἶναι καὶ ἡ τοιαύδε μίξις ἀρμονία), ἐπὶ τῆς πρώτης ἀρμονίας
 οὐ ταῦτον ἡ ἀρμονία καὶ τὸ γινόμενον ἐκ τῶν ἡρμοσμένων. οὐ γὰρ ἐπεὶ
 καθ' ἀρμονίαν παράκειται τὰ ξύλα ἀλλήλοις τὰ ἐν τῷ βάρῳ, διὰ τοῦτο
 τὸ βάρῳ ἀρμονία. οὐδ' ἐπεὶ οἱ λίθοι εἰσὶν καθ' ἀρμονίαν συγκείμενοι,
 ἡδὴ καὶ ὁ νεὼς ἀρμονία ὁ ἐκ τῆς τούτων γεγῶνος ἀρμονίας. ὡς δὲ ἐπὶ
 20 ταύτης τῆς ἀρμονίας ἄλλο ἢ ἀρμονία καὶ ἄλλο τὸ γεγῶνος ἐκ τῶν καθ' 35
 ἀρμονίαν συγκειμένων, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ τὸν λόγον ἀρμονίας.
 οὐ γὰρ εἴ τινα ἐν λόγῳ τινὲ μέμικται καὶ καθ' ἀρμονίαν, ἡδὴ καὶ τὸ ἐκ
 τῆς τοιαύτης γεγῶνος μίξεως ἀρμονία τε καὶ λόγος, οὐδὲ ταῦτον. τὸ ἡρό-

2 τοιοῦτον—ψυχῆ om. 2—3 ἡ γὰρ—ψυχῆ] Ebenso ist auch die Seele das Verhält-
 niss und die Zusammensetzung der Kraft und die Form, welche entsteht durch die Mi-
 schung der Körper in irgend einem der Verhältnisse 4—5 μάλλον—λέγοι] denn das
 Wahrscheinliche und das am ehesten sich Ergebende ist, dass man sage, dass die Ver-
 bindung des Leibes die Gesundheit sei, nicht die Seele 6 συμμετρία] addit: irgend
 eine 8 δύναμις] addit: welche entsteht 10 συγκείμενα] angeordnet 10—11 ὡς
 —μεταξὺ] wobei es unmöglich ist, dass sie zwischen sich Etwas von anderer Gattung
 aufnehmen 12—15 οἷον εἰ κατὰ—ἀρμονία] z. B. dass das Ding im Verhältniss des
 doppelten, oder im Verhältniss der Aehnlichkeit (Gleichheit) und des Drittels ge-
 mischt sei. Denn was gemischt wird, so dass in ihm zum Beispiel das eine das Dop-
 pelte des anderen und das andere die Hälfte jenes Gemengten, das hält man für ein
 Gemengtes in irgend einer Verbindung und dass es verbunden (harmonisirt) sei,
 und man hält diese Mengung für eine Verbindung 17 παράκειται] geordnet ist
 βάρῳ] Sessel 18 συγκείμενοι] geordnet, et addit: in einer Mauer 19 νεὼς]
 Mauer 22 τινα] die Dinge, var. lect.: zwei Dinge

3 ψυχῆ] ψ in lit. V ὁ V: οἱ a 4 ὑγιεταν a: ὑγείαν V τις] ι in lit. V 9 αὐτή
 scripsi: αὐτῆ V: αὐτῆ a 12 ἡ addidi cf. vers. hebr. 13 μεμιγμένον a:
 μεμιγμένον V 15 καὶ ἡρμοσμένον εἶναι vertit Arabs offensus fortasse solita καὶ parti-
 culae abundantia. Cf. καὶ πρὸς τούτοις καὶ ὡς p. 24, 14 ἀλλὰ καὶ ἐμφαίνεται τινα χρώματα
 καὶ ἐν τῷ 153+16 et Ind. 16 καὶ] κα in lit. V 18 ἀρμονίαν a 23 καὶ καὶ a

σθαι τὴν κιθάραν τῷ τοιοῦτον ἤχειν. ἤρμονται μὲν γὰρ οὐδὲν ἤττω καὶ
 μηδὲν ἤχοῦσα· ὁ δὲ ἐκ τῆς τοιαύτης καὶ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἀρμονία γινόμενος
 ψόφος ἄλλος τῆς ἀρμονίας ἐφ' ἣ γίνεται. λέγοι δ' ἂν τις μηδὲ πάντων
 τῶν κατὰ λόγον τινὰ μιγνυμένων ἀρμονίαν εἶναι τὸν λόγον. οὐ γὰρ ἀρμονία 40
 5 ὁ διπλάσιος λόγος, ὅταν ἐν οἴνῳ καὶ μέλιτι ἦ. ἐν γὰρ ποιᾷ συνθέσει
 μελῶν τε καὶ ῥυθμῶν ἡ ἀρμονία, ἀλλ' οὐ τῶν τυχόντων οὐδὲ κατὰ τὸν
 τυχόντα γινόμενη λόγον. πᾶσα μὲν γὰρ ἀρμονία ἐν ὠρισμένῳ λόγῳ. οὐκ
 ἐν ὠρισμένῳ δὲ λόγῳ ἢ τῶν θερμῶν τε καὶ ψυχρῶν καὶ ξηρῶν καὶ ὑγρῶν
 μίξις, τούτέστιν ἡ τῶν στοιχείων, ἧς μίξεως εἶδος ἡ ψυχῆ. ἡ γὰρ αὐτῆ
 10 ψυχῆ μένει καὶ ἐπιτεινομένων καὶ ἀνισμένων· ἕως τινὸς τῶν ἐν τῇ μίξει
 δυνάμεων. ὅπως γὰρ εἰ λέγοι τις ἀρμονίαν τὴν τῶν τυχόντων μίξιν κατὰ 45
 λόγον τινὰ, συμβήσεται τούτῳ πάντα τὰ συγκείμενα ἡρμόσθαι λέγειν. εὐ-
 ρεθήσεται γὰρ τις λόγος ἐν πᾶσιν τοῖς συγκειμένοις. μᾶλλον δὲ κατὰ τοῦς
 τὴν ψυχῆν γεννῶντας ἐκ ποιᾶς μίξεως τε καὶ συνθέσεως τινῶν εἴη ἂν ἡ
 15 ψυχῆ ἦτοι ἀρμονία ἢ σύνθεσις καθ' ἀρμονίαν τινῶν σωμάτων. ὧν εἰσιν
 οἷ τε ἀπὸ τῆς Στοᾶς, πνεῦμα αὐτὴν λέγοντες εἶναι συγκείμενόν πως ἕκ τε
 πυρὸς καὶ ἀέρος, καὶ οἱ περὶ Ἐπικούρου· καὶ γὰρ κατ' ἐκείνους σύνθετος ἡ
 ψυχῆ ἐκ πλειόνων τινῶν καὶ διαφερόντων σωμάτων. καὶ κατὰ Πλάτωνα 50
 δὲ ἐκ συνθέσεως τινῶν ἢ τῆς ψυχῆς οὐσία κατὰ λόγον τινὰ συγκειμένον,
 20 ὡς ἐν τῷ Τιμαίῳ λέγει. μᾶλλον, ὡς εἶπον, κατὰ τοῦς | οὕτω λέγοντας 12*
 εἴη ἂν ἀρμονία ἢ ψυχῆ, ἢ κατὰ τὸν λέγοντα αὐτὴν ἕξιν τε καὶ δύναμιν
 καὶ εἶδος ἐπιγινόμενον ποιᾷ κράσει τε καὶ μίξει τῶν ἀπλῶν σωμάτων. καθ'
 οὐς μὲν γὰρ αὐτὰ τὰ συγκείμενά πως ἐστὶν ἡ ψυχῆ, κατὰ τούτους παρὰ
 τῆς ποιᾶς συνθέσεως τὸ ψυχῆ εἶναι τῷ συγκειμένῳ. ἦτις σύνθεσις εἰ
 25 ἔστιν ἀρμονία, παρὰ τῆς ἀρμονίας ἂν τὸ ψυχῆ εἶναι ἔχοι τὸ συγκείμενον.
 καθ' ὃν δὲ ἐστὶν ἡ ψυχῆ οὐχ ἀπλῶς τὰ συγκείμενα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ποιᾷ 5
 τῶν πρώτων σωμάτων κράσει τε καὶ μίξει δύναμις γεννωμένη, ἡ μὲν κρᾶσις
 ὕλης ἔξει λόγον. τὸ δ' εἶναι τῇ ψυχῆ οὐ κατὰ τὴν ἀρμονίαν τε καὶ κρᾶσιν
 ἔσται, ὡς ἐκείνοις ἔπεται λέγειν. ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπ' αὐτῇ δύναμιν γεν-
 30 νωμένην.

1 τὴν κιθάραν] addit: wenn sie geschlagen wird 1—2 καὶ μηδὲν ἤχοῦσα] auch wenn
 sie nicht geschlagen und ein Ton aus ihr gehört wird 2 δὲ om. καὶ ἐπὶ τῇ
 τοιαύτῃ om. 3 ἄλλος] etwas anderes 7—9 οὐκ—μίξις] Dies (so) ist aber die
 Mischung des Warmen etc. 9 γὰρ om. Hebr. 9—11 ἡ γὰρ—δυνάμεων] Es bleibt
 die Seele in ihrem Zustande, sei sie stark oder schwach, bis zu einem gewissen Grade
 der Schwäche und der Stärke, welche in jener Mischung 15 ἡ—σωμάτων] oder Zu-
 sammensetzung für eine Art der Verbindung der Körper 16 Στοᾶς] cf. p. 17
 πνεῦμα] Paarung 17 κατ' ἐκείνους] Epikur 23 παρὰ] in 24 τῷ συγκειμένῳ]
 dem Verbundenen 25 τὸ συγκείμενον] cf. 24 28 ἀρμονίαν τε καὶ κρᾶσιν] Ver-
 bindung der Mischung

I ἤχειν V ex. Vict.: ἔχειν a 5 ποιᾶ a 8 καὶ ξηρῶν] καὶ ξ in lit. V 12 τού-
 τω a 20 Τιμαίῳ] p. 34esq. 21 ἡ ex. Vict.: ἡ Va 24 τῆς ἐκ ποιᾶς a
 ψυχῆ a: ψυχῆ V 25 ψυχῆ a: ψυχῆ V

Τίς μὲν οὖν ἡ τῆς ψυχῆς οὐσία, καὶ τίνα τὰ ἐπόμενα αὐτῇ. ὡς ἦν οἶόν τε δι' ἁλίγων καθόλου συλλέξαντας εἰπεῖν περὶ αὐτῆς, δεδηλώκαμεν· 10 ἀκόλουθον δὲ ἐξῆς περὶ τῶν μερῶν αὐτῆς εἰπεῖν, πόσα τε καὶ τίνα, δεξίαντας πρῶτον, ὅτι πλείω τέ ἐστὶ καὶ πεπερασμένα. τοῦ μὲν οὖν πλείους 5 δυνάμεις τῆς ψυχῆς εἶναι καὶ μὴ τὴν αὐτὴν ταῖς μεταβολαῖς καὶ ἄλλοτε πρὸς ἄλλα τε καὶ δι' ἄλλων ἐνεργείαις δοκεῖν πλείους εἶναι, ὡς Δημοκρίτω τε καὶ ἄλλοις τισὶν δοκεῖ, ἰκανῆ δεῖξαι καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ἐγκρατῶν τε καὶ ἀκρατῶν μάχη πρὸς ἀλλήλας τῶν δυνάμεων. φανερώτατα δ' ἂν δεικνύοιτο 15 καὶ διὰ τοῦ μηδὲν τὴν φύσιν δοκεῖν μάτην ποιεῖν, εἶναι δὲ τίνα (ζῆα). ἃ 10 δύνανται ψυχῆς ἔχοντα μήκέτ' ἐνεργεῖν κατὰ τὰς ἄλλας ἐνεργείας δύναται καίτοι τῶν πραγμάτων ὄντων περὶ ἃ αἱ κατ' ἐκείνας τὰς δυνάμεις ἐνεργεῖται. εἰ γὰρ λέγοι τις δι' ὀργάνων ἀπορίαν ἐν τούτοις μὴ γίνεσθαι τὰς ἐνεργείας, ἀναιρήσει τὸ μηδὲν μάτην ποιεῖν τὴν φύσιν. μάτην γὰρ ἔσται πλείους ἐνεργείας ἐνεργεῖν ἢ ψυχῇ ἢ ἐν ἐκείνοις δυναμένη, εἴ γε ὑπ' αὐτῆς 20 15 τῆς φύσεως ἐνεργεῖν καὶ αὐτὰς δι' ἀπορίαν ὀργάνων κωλύεται. ἔτι τε πῶς οὐκ ἄτοπον τὸ τὸν ἄνθρωπον λέγειν τῶν βατράχων καὶ τῶν τοχόντων ζῴων διαφέρειν μὴ τῇ τῆς ψυχῆς δυνάμει, ἀλλὰ ὀργανικῶ τιτι σώματι; οὐδὲν τε οἰοῖται τῆς ὑπὸ τινων λεγομένης μετεμψυχώσεως ἦδε ἢ ὀόξα, εἰ μὴ παρὰ τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις, ἀλλὰ παρὰ τὰ ὄργανα ἢ τῶν ζῴων καὶ τῶν 20 ἐνεργειῶν αὐτῶν γίνεται διαφορὰ. ἡ αὐτὴ μὲν γὰρ ἐν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις

1 καὶ—αὐτῇ] von den Dingen welche ihr zukommen 3 ἀκόλουθον] daran knüpft sich und damit verbindet sich 4—8 τοῦ μὲν—δυνάμεων] wir sagen es genügt zur Nachweisung, dass die Kräfte der Seele mehr als eine sind, und dass sie fürwahr nicht eine Kraft sind, und [damit] geglaubt werde, dass sie mehr als eine sind in ihren Veränderungen und ihren Wirkungen zu verschiedenen Zeiten und in verschiedenen Dingen, wie Demokritos und andere Leute meinen, bei (sic) dem Krieg welcher unter den Kräften stattfindet zwischen der einen und der anderen, indem der seine Seele bewältigt und sie überwindet [i. e. sich beherrscht] 8 φανερώτατα] klar und im höchsten Grade offenbar 9—10 εἶναι—δύναται] Wir finden manches Thier, welches eine der Kräfte der Seele besitzt, aber die anderen Wirkungen derselben nicht gleichfalls ausüben kann 11 καίτοι—ἐνεργεῖται] obwohl die Zustände (Gegenstände), deren es für die Wirkungen bedarf, die man durch jene Kräfte ausübt, vorhanden sind 12 δι'—ἀπορίαν] wegen des Mangels an Organen μὴ] in interpretatione arabica deesse notat Hebraeus 13 μάτην] zwecklos inhaltlos 15 ἐνεργεῖν καὶ αὐτὰς] jene Wirkungen auszuüben δι' ἀπορίαν ὀργάνων] dadurch dass sie entzieht und mangeln lässt die Organe κωλύεται] addit: bei einigen von ihnen 16 τῶν τοχόντων ζῴων] dem geringsten der Thiere 18 οὐδὲν οἰοῖται .. ἦδε ἢ ὀόξα] diese Ansicht widerspricht nicht [der Ansicht]

2 οἶόνται V 3 „πόσα καὶ τίνα μέρη τῆς ψυχῆς.“ ἀκόλουθον δὲ V: πόσα—ψυχῆς post γεννωμένην (26,29) inserit a: Post δεδηλώκαμεν in interpretatione hebraica maior incisio 7 ἐγκρατῶν .. ἀκράτων Va 9 μάτην δοκεῖν a ζῆα addidi cf. int. hebr. 10 κατὰ] Arabs καὶ legisse videtur ἐνεργείας insititium videtur 12 ἀπορίαν om. m¹ ἀνεπιτηδεύεσθαι ἢ ἀπορίαν m² in mg. adscripsit V: om. a cf. Praef. 13 ante τὸ paululum erasum V μά τὴν V 15 καὶ αὐτὰς] cf. p. 25,15 et Ind. 17 ὀργανικῶ a 18 τε cf. p. 15,18

ἔσται ψυχῆ, κατὰ δὲ τὰς τῶν σωμάτων διαφορὰς διαφόρως ἐνεργήσει· ὁ 25
κακείνοι λέγουσιν.

Ὅτι μὲν οὖν πλείους αἱ τῆς ψυχῆς δυνάμεις, ὄγλον ἐκ τῶν εἰρημέ-
νων, ὅτι δ' οὐκ ἄπειροι, καὶ τοῦτο ὄγλον ἐκ τοῦ μηδὲν μὲν μάτην ποι-
5 εἶν τὴν φύσιν, μάτην δὲ λέγεσθαι τὴν τῶν δυνάμεων ἀπειρίαν, εἰ γε μὴ
οἶόν τε ἔστι ζῳόν τι κατὰ ἀπείρους δυνάμεις ἐνεργεῖν. ἔτι ὡς τὰ τοῦ 30
σώματος τοῦ ἔχοντος τὴν ψυχὴν μόρια πεπερασμένα, εὐλογον καὶ τὰ τῆς
ἐν αὐτῇ ψυχῆς. ἔτι πάντα ἡ φύσις ἕνεκά του ποιεῖ, καὶ ἐν οἷς τὸ μὲν
πρῶτόν ἐστι, τὸ δὲ δεύτερον, αἰεὶ τὸ πρῶτον ἐπὶ τὸ δεύτερον ἔχει τὴν ἀνα-
10 φοράν. ἡ δὲ ψυχὴ φύσει καὶ φύσει τε καὶ τάξις τις ἐστὶ τῶν ἐν αὐτῇ
δυνάμεων. ἔστιν ἄρα τις ἐν αὐταῖς τελευταία, ἧς χάριν αἱ πρὸ αὐτῆς
ἀναιρεθῆσεται γὰρ τὸ τὴν φύσιν ἕνεκά του ποιεῖν πάντα, εἰ ἐπ' ἀπειρον
ἡ πρόοδος εἴη τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων· ἐπεὶ δὲ πλείους τε αἱ τῆς ψυχῆς 35
δυνάμεις καὶ πεπερασμένοι, ἐπισκεπτέον, πόσαι τε καὶ τίνας. ἐπεὶ γὰρ, ὡς
15 ἡδὴ προεῖρηται, τῶν ἐχόντων ἐν αὐτοῖς τὸ πρῶτόν τε καὶ δεύτερον καὶ τὸ
ἀτελέστερόν τε καὶ τελειότερον οὐχ οἶόν τε διὰ τινος κοινοῦ λόγου τὴν οὐσίαν
ἀκριβῶς τε καὶ προσεχῶς παραστήσαι τῷ μάλιστα μὲν ἐν τοῖς τελειότεροις
διασημαίνεσθαι τὴν τοῦ πράγματος φύσιν, τὸν δὲ κοινὸν λόγον μὴ δύνασθαι
τούτων εἶναι δηλωτικὸν τῷ μηκέτ' ἐφαρμόζειν τὸν τοιοῦτον λόγον τοῖς 40
20 ἀτελεστέροις, οὕτως δὲ μηδὲ κοινὸν ἔτι μένειν (τῶν τοιούτων δὲ καὶ ἡ
ψυχῆ· εἰσὶν γὰρ τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων αἱ μὲν πρῶται τε καὶ ἀπλού-
στεραι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀτελέστεραι, αἱ δὲ μετὰ ταύτας καὶ ἐπὶ ταῖσδε
πάλιν ἄλλαι, καὶ οὕτως ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας ἅπασαι, ὡς τὴν μὲν πρῶτην
δύνασθαι χωρίζεσθαι τῶν μετ' αὐτάς, τὰς δὲ ὑστέρας ἄνευ τῶν πρῶτων
25 εἶναι μὴ δύνασθαι· γίνεται δὲ ἡμῖν ὡς προεῖπον ὁ λόγος περὶ ψυχῆς τῆς
τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ· ταύτης γὰρ καὶ ὁ προεῖρημένος ὀρισμὸς· ἡ γὰρ 45
τῶν θεῶν ψυχῆ, εἰ καὶ ταύτην δεῖ ψυχὴν καλεῖν, ὁμωνύμως ἂν ταύτη
ψυχῆ λέγοιτο), ἀναγκαῖον τῷ περὶ ψυχῆς λέγοντι περὶ ἐκάστης δυνάμεως

5 μάτην—ἀπειρίαν] das Dasein unendlicher Kräfte im Thiere hat aber keinen Zweck
6 κατὰ] mit 8 ψυχῆς] addit: unendlich sind 9 ἔχει τὴν ἀναφοράν] steigt, er-
hebt sich zu 10 δὲ om. καὶ φύσει τε om. 11 ἔστιν ἄρα—αὐτῆς] also ist
in ihr eine Kraft, welche die würdigste ist unter den Kräften und sie ist es, um derent-
willen das, was um ihretwillen 13 πρόοδος] Uebergang 14 (δυνάμεις) καὶ] je-
doch 15 προεῖρηται] vorausgeschickt und gesagt 16 κοινοῦ λόγου] Definition
17 παραστήσαι] erkennen 19—20 τῷ μηκέτ'—ἔτι μένειν] denn eine derartige Rede
hängt auch mit dem Mangelhafteren zusammen und wäre dann nicht allgemein beide
(Gegenstände umfassend 20—21 τῶν τοιούτων—ψυχῆ] mit der Seele aber es sich
ebenso verhält 27—28 ὁμωνύμως—λέγοιτο] so sagt man von ihr Seele nur in der
Weise des Zusammentreffens mit dieser im Namen

3 „ὅτι οὐκ ἄπειροι αἱ τῆς ψυχῆς δυνάμεις.“ ὅτι μὲν Va 4 μὲν om. a 5 fortasse
ἔσεσθαι cf. μάτην γὰρ ἔσται πλείους ἐνεργείας ἐνεργεῖν ἡ ψυχὴ ἢ ἐν ἐκείνοις δυναμένη p. 27,13
et Ind. s. v. Futurum 8 ποιεῖν a 10 φύσις τε καὶ φύσει καὶ a: φύσις καὶ φύσει
(σύνθεσις) τε καὶ τάξις Usenerus 12 ἐπαπειρον V 14 ὡς ἡδὴ προεῖρηται] p. 17,1 sq.
15 τὸ δεύτερον a 16 οἶόντι V 26 φθορὰ a 27 ταύτη a

αὐτῆς ἰδίᾳ ποιήσασθαι τὸν λόγον. τῆς δὲ ψυχῆς τῆς τῶν ἐμφύχων τῶν ἐν γενέσει τε καὶ φθορᾷ πρώτη μὲν ἐστὶν ἡ θρεπτικὴ, ἣ συνέξουκται ἢ τε αὐξητικὴ καὶ ἡ γεννητικὴ. ταύτη γὰρ τῇ δυνάμει πρώτη τὸ ἐμψυχον τοῦ ἀψύχου χωρίζεται. ζῆν γοῦν ἤδη τῶν ταύτην ἐχόντων τὴν δύναμιν κατη-
 5 γοροῦμεν, ὃ διὰ ψυχῆς παρουσίαν | γίνεται. καὶ ἐστὶ τὸ ζῆν πᾶσιν τοῖς 128v
 ἐμφύχοις, οὐ τοῖς φυτοῖς μόνον παρὰ τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως, ὡς τοῖς αἰσθανομένοις τὸ αἰσθάνεσθαι παρὰ τῆς αἰσθητικῆς. ἀποθνήσκει τε γὰρ τὰ ζῶντα ἐξ ἀνάγκης ταύτης τῆς δυνάμεως στερηθέντα καὶ ζῆ πάντα ταύ-
 10 της κεκοινωνηκότα, καὶ ὅσα πλείους δυνάμεις ἔχει τῇ τοῦ πρώτου ζῆ πα-
 ρουσίᾳ. διὸ καὶ τὸ ζῆν ὀριζόμεθα τῇ δι' αὐτοῦ τροφῇ τε καὶ αὐξήσει. 5
 δευτέρα δὲ ψυχὴ ἡ αἰσθητικὴ τε καὶ ὁρμητικὴ, ἔτι δὲ ἢ τε ὁρεκτικὴ καὶ φανταστικὴ, αἵτινες αὐταὶ μὲν οὐχ οἶαί τε ἐν τινι χωρὶς τῆς θρεπτικῆς γενέσθαι, ἢ μέντοι θρεπτικὴ καὶ χωρὶς τούτων ὑφίσταται. τοιαύτη γὰρ ἡ τῶν φυτῶν. ὅσα δὲ τὴν αἰσθητικὴν ἔχει (ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ ζῶα· ταύτη
 15 γὰρ τῇ δυνάμει τὸ ζῆν ὀρίζεται), ταῦτα ἐξ ἀνάγκης ἔχει καὶ τὴν θρεπ-
 τικὴν. ἀλλὰ καὶ οἷς ἡ ὁρεκτικὴ τε καὶ φανταστικὴ, τούτοις καὶ ἡ αἰσθη-
 10 τικὴ συνέξουκται. καὶ γὰρ τῇ αἰσθητικῇ πάλιν ἢ τε ὁρεκτικὴ καὶ ἡ φαν-
 ταστικὴ. καὶ οἷς δὲ ἡ ὁρμητικὴ τε καὶ κατὰ τρόπον κινητικὴ, τούτοις καὶ ἡ φανταστικὴ τε καὶ ἡ αἰσθητικὴ. πᾶν μὲν γὰρ τὸ κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ
 20 ψυχῆν κατὰ τρόπον τε καὶ μεταβατικῶς κινούμενον καὶ φανταστικὸν καὶ αἰσθητικὸν καὶ θρεπτικὸν ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης. οὐ μὲν πᾶν τὸ φανταστικὸν
 τε καὶ αἰσθητικὸν ἤδη καὶ μεταβατικῶς κινητικόν. ἔσχατον δὲ εἶδος ψυ-
 χικῶν δυνάμεων, ὃ λογικὸν μὲν κοινῶς καλεῖται, εἰσὶν δὲ ἐν αὐτῷ δυνά-
 25 μεις ἢ τε βουλευτικὴ καὶ δοξαστικὴ, καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ τε καὶ νοητικὴ, αἱ 15
 καὶ τελειόταται τῶν τῆς ψυχῆς εἰσι δυνάμεων τῶν τε τὸ τιμιώτερον ἐν αὐ-
 ταῖς ἔχειν καὶ τῶν τὴν ἔχουσιν τάσδε τὰς δυνάμεις ψυχῆν καὶ τὰς ἄλλας

4—5 ζῆν—γίνεται] das Lebende nämlich, womit bezeichnet wird, was diese Kraft besitzt, ist fürwahr [lebend] durch das Vorhandensein dieser Kraft an ihm 5—7 καὶ ἐστὶν αἰσθητικῆς] Das Leben alles dessen, was eine Seele hat, um so viel mehr der Pflanzen insbesondere, [kommt] fürwahr von der nährenden Kraft, wie das, was wahrnimmt, die Kraft der Wahrnehmung hat von der sinnlichen Kraft 9 τῇ—παρουσίᾳ], [Alles] hat sie [i. e. diese Kräfte] nach dem Vorhandensein des Lebens in ihm als erste [Seele?] (zuerst) 10 δι' αὐτοῦ] dem Wesen (Substanz) nach 11.—12 αἰσθητικὴ—φανταστικὴ] sinnliche, vergleichende (vorstellende Phantasie?), dann die Wolgefallen findende begehrende 12—13 αἵτινες—γενέσθαι] diese können aber in keinem Dinge ohne die ernährende sein 14—15 ταύτη—ὀρίζεται] denn diese Kraft findet sich am Thier 17 post φανταστικὴ addit: und findet sich beim Finden derselben 18 καὶ οἷς ἡ ὁρμητικὴ τε καὶ κατὰ τρόπον κινητικὴ] was die Wolgefallen findende Kraft besitzt [und?] im Orte fortgerückt wird 24 βουλευτικὴ] kraft der Leitung (Hegemonie) δοξαστικὴ] des Denkens 25—30,2 τῶν τε—δυναμένων] Denn das Schätzbarere unter dem, was in der Seele ist,

1 ἰδίᾳ V: ἰδίᾳ a δὴ supra lin. V 2 ἢ τε V: καὶ ἡ a 3 γεννητικὴ a
 12 αὐτῇ a πρώτῃ Va 10 αὐτοῦ scripsi: αὐτοῦ Va 11 ἡ ὁρεκτικὴ τε καὶ a
 12 αὐτὰν scripsi: αὐτὰ Va 14 ταύτη a 18 ὁρμητικὴ τε καὶ V: ὁρεκτικὴ τε
 καὶ a 19 fortasse αὐτῷ 23 κοινῶς μὲν a 25 αὐταῖς Va

ἀπάσας δυνάμεις αὐτῆς ἔχειν, οὐ πασῶν τῶν ἐκεῖνας ἔχουσῶν καὶ τούτων
 κοινοῦν δυνάμενον. διὰ τοῦτο γὰρ καίτοι πολλῶν οὐσῶν τῶν ψυχικῶν
 δυνάμεων. ἐν οἷς ἡ λογικὴ δυνάμις ἐστὶ, μία ἢ ἐξ ἀπασῶν ψυχῆ, ὅτι μὴ
 δεμῖα τῶν ὑστέρων δυνάμεων ἀνευ τῆς πρὸ αὐτῆς οἷα τε εἶναι, ἀλλ' εἰσὶν
 5 ὡς μέρη τῆς αὐτῆς ἀπασαι προστιθεμένων ταῖς πρώταις τῶν δευτέρων καὶ 20
 διὰ τοῦτο αὐξήσιν τε καὶ ἐπίδοσιν τῶν πρώτων λαμβανουσῶν. κατὰ δὲ
 τὴν προσηρημένην τῶν ψυχῶν τε καὶ ψυχικῶν δυνάμεων διαφορὰν γίνεται
 τις καὶ τῶν ἐμψύχων κινωτέρα διαίρεσις, καθ' ἣν λέγουμεν τῶν ψυχῆν
 ἐχόντων τὰ μὲν εἶναι φασά. τὰ δὲ ζῶα, καὶ τῶν ζῶων τὰ μὲν λογικά, τὰ
 10 δὲ ἄλογα. ὅσα μὲν γὰρ πάσας τὰς προσηρημένας δυνάμεις ἔχει, ταῦτα
 λογικά τε καὶ τέλεια ἀπὸ τῆς κυριωτάτης τῶν ἐν αὐτοῖς δυνάμεων καλοῦ- 25
 μενα. τοιοῦτο δὲ ὁ ἄνθρωπος ζῶον βέβητον. τὰ δὲ λόγου μὲν μὴ κοι-
 νωνηκότα, αἰσθησὶν δὲ ἔχοντα, ἄλογα ζῶα πάντα, τὰ τε πρὸς τῇ αἰσθήσει
 καὶ τὴν κατὰ τὸν κινήτικὴν ἔχοντα καὶ τὰ χωρὶς ταύτης ἐκείνην, κατὰ
 15 ἀπουσίαν καὶ στέρησιν τῆς κυριωτάτης δυνάμεως οὕτως καλούμενα. ὅσα
 δὲ ὑπὸ τῆς θρησκευτικῆς τε καὶ γεννητικῆς μόνης διοικεῖται δυνάμεως, φασά
 ταῦτα. οὐσης τοίνυν τοιαύτης τῆς ψυχῆς, καὶ διὰ τοῦτο μὴ δυναμένης ὑπὸ
 τοῦ κοινοῦ λόγου δηλωθῆναι γνωρίμως, ἀναγκαῖον τοῖς περὶ ψυχῆς λέγουσιν 30
 ἰδίᾳ περὶ ἐκάστης τῶν δυνάμεων αὐτῆς ποιήσασθαι τὸν λόγον. οὕτως γὰρ
 20 ὅποια τις ἐστὶν ἡ οὐσία τε καὶ ἡ φύσις αὐτῆς φωραθήσεται. ἔσται δὲ
 ἡμῖν ὁ περὶ αὐτῶν λόγος μέχρι τοῦ τὴν τε φύσιν ἐκάστης αὐτῶν ἐνδεί-
 ξασθαι καὶ τὰς διαφορὰς τῶν δυνάμεων. τὰ γὰρ περὶ ἐκάστης αὐτῶν ἀπο-
 ρεῖσθαι τε καὶ ζητεῖσθαι δυνάμενα πλείονος σχολῆς δεόμενα οὐκ ἂν εἴη
 τῆς προκειμένης οἰκεία πραγματείας· πρὸς γὰρ τὸ γνωρίμως παραστῆσαι
 25 τὴν τῆς ψυχῆς φύσιν ἐμποδῶν ἢ τῶν περὶ ἐκάστης δυνάμεως αὐτῆς εἰρη- 35
 μένων τε καὶ ἡπορημένων ἐπικύκλησις. οὐκ ἐπεὶ μέρη δὲ τῆς ψυχῆς λέ-
 γομέν τινα, ἧδὴ καὶ μέγεθος αὐτὴν ποιῶμεν. οὐ γὰρ πᾶν τὸ μέρη ἔχον
 ἀναγκαῖον εἶναι μέγεθος τι. οὐδὲ γὰρ ὁ ἀριθμὸς μέγεθος καίτοι συγκεί-
 μενος ἐκ μερῶν. ἡ δὲ ψυχὴ οὐ μόνον οὐχ ὡς μέγεθος, ἀλλ' οὐδὲ ὡς

und das Wichtigere darunter ist fürwahr in diesen (durch diese?) Kräften, und da die
 Seele, welche diese Kräfte hat, auch alle anderen Kräfte der Seele besitzt, aber nicht
 jede Seele, welche diese Kräfte besitzt, vermögend ist einen Theil von ihnen zu nehmen
 11 τε καὶ om. 14 τὴν — κινήτικὴν] die im Orte bewegende Kraft 17 καὶ διὰ
 τοῦτο] incipit apodosis 22 διαφορὰς τῶν δυνάμεων] deren Arten und Unterschieden
 22—23 ἀπορεῖσθαι—δυνάμενα] was bezweifelt werden kann und erforscht werden muss
 24—26 πρὸς γὰρ—ἐπικύκλησις] da die Beschäftigung mit der Speculation über das, was
 von den einzelnen ihrer Kräfte gesagt wird, und die Zweifel, welche darüber vorgekommen,
 bedrängen und zurückhalten die Erkenntniss der Natur der Seele, so dass sie erkannt
 werde 28 οὐδὲ] nicht 29 μόνον om.

2 δυνάμενον scripsi: δυνάμεων Va 4 τῶν om. a 11 post καὶ paululum erasum V
 τέλεια a ἐν αὐτῇ a 19 ἰδίᾳ a 23 δυνάμενα] m² in marg. adscripsit post
 ζητεῖσθαι, om. m¹ V: om. a 24 προσηρημένης a 25 ἐμποδῶν V 28 μέγεθος m¹
 in marg. V

ἀριθμὸς ἐστὶ μεριστή. οὐ γὰρ εἰς ἄ διαιροῦμεν αὐτήν, ὡς ἐκ τούτων κε-
χωρισμένον συγκειμένην διαιροῦμεν, ἀλλὰ τῇ τῶν δυνάμεων ὧν ἔχει κατα-
ριθμήσει καὶ τῇ τῶν διαφορῶν αὐτῶν εὐρέσει τὴν διαίρεσιν αὐτῆς ποιού- 40
μεθα, ὡς ἂν εἰ τὸ μῆλον τις διαιροίη εἰς τε εὐωδίαν καὶ εἰς εὐχροίαν καὶ
5 εἰς σχῆμα καὶ εἰς χυμόν. ἡ γὰρ τοιαύτη τοῦ μῆλου διαίρεσις οὔτε ὡς
σώματος γίνεται, εἴ καὶ ὅτι μάλιστα σῶμα τὸ μῆλον, οὔτε ὡς ἀριθμοῦ.
ἐπεὶ τοίνυν τὸ ζῆν τῷ ζῶντι παντὶ ψυχῆς παρουσία, τὰ δὲ φυτὰ ζῆ, τὰ
φυτὰ ψυχὴν ἂν ἔχοι καὶ εἴη ἂν αὐτῶν ψυχὴ ἢ δύναμις, καθ' ἣν ζῆ. ζῆ
δὲ καθὸ τρέφεται τε καὶ αὔξεται, ἡ θρεπτικὴ ἄρα καὶ ἡ αὐξητικὴ δύναμις
10 ἐν αὐτοῖς ψυχῇ τε καὶ εἶδος τῶν φυτῶν. πᾶν γὰρ σύνθετον εἶναι τε καὶ ἄς
ἐνεργεῖν λεγόμενον καθ' ἑκάτερον τῶν ἐν τῇ συνθέσει, καθὸ μὲν πρῶτόν
ἐστὶ τε ὃ ἐστὶ καὶ ἐνεργεῖ τὰς οἰκείας ἐνεργείας, τοῦτο ζῆς τε καὶ εἶδος
ἐστὶν αὐτοῦ, καθὸ δὲ δευτέρον, τοῦτο ἐν αὐτῷ ὕλη τε καὶ ὑποκαίμενον
ἐκαίνω, καὶ ἔστι τὸ μὲν, καθ' ὃ δευτέρον ἐστὶ τι, τὸ δεδεγμένον ἐν αὐτῷ,
15 τὸ δὲ, καθ' ὃ πρῶτον, ὃ τοῦτο δέδεκται. οἷον τὸ ὑγιαῖνον ζῶν, ἐξ ὑγείας
καὶ σώματος συγκειμένον, λέγεται μὲν ὑγιαίνειν καὶ τῇ ὑγείᾳ, λέγεται δὲ
καὶ τῷ σώματι, καὶ ἔστιν ἡ μὲν ὑγεία ἢ ζῆς τε καὶ τὸ εἶδος ὃ δέδεκται 50
τὸ σῶμα, τὸ δὲ σῶμα, καθὸ δευτέρως ὑγιαίνει, ἢ ὕλη τε καὶ τὸ ὑποκαί-
20 μενον καὶ δεδεγμένον τῆν ὑγείαν. εἰ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ ζῆν τὰ ζῶντα συγ-
κειμένα ἐκ τε ψυχῆς καὶ σώματος ἀμφοτέρους ζῆν λεγόμενα τῇ τε ψυχῇ
καὶ τῷ σώματι πρώτη μὲν τῇ ψυχῇ ζῆ, δευτέρω δὲ τῷ σώματι, εἴη ἂν
καὶ ἐκ τούτου δεικνύμενον, ὅτι ἡ μὲν ψυχὴ εἶδος τε τοῦ σώματος καὶ ὃ
δέδεκται τὸ τοιόνδε σῶμα, τὸ δὲ σῶμα ὕλη τε τῆς | ψυχῆς καὶ τὸ δεδεγ- 129r
25 μένον. καὶ ἡ θρεπτικὴ ἄρα ψυχὴ εἶδος τοῦ ἔχοντος αὐτὴν σώματος. ὅτι
γὰρ ἡ ψυχὴ τοῦτο καὶ οὐχ ἀπλῶς φύσις, ὁτλον ἐκ τοῦ μηδὲν τῶν ἄλλων
ζῆν, ἃ ὠμολόγηται φύσιν ἔχοντα μὴ ἔχειν ψυχὴν. οὐδὲν γὰρ τῶν ἀπλῶν
σωμάτων ζῆν λέγεται, ὡς τοῦ ζῆν λεγομένου κατὰ ψυχῆς παρουσίαν. πάντα

3] εὐρέσει] Existenz 10—15 πᾶν—δέδεκται] Denn in Bezug auf alles Zusammen-
gesetzte, wovon wir sagen, dass es vorhanden sei, und dass es wirke durch jedes der bei-
den Dinge, aus denen seine Zusammensetzung [besteht], ist das Ding, wodurch jenes [das
Zusammengesetzte] zuerst ist, was es ist, und wodurch es seine Wirkungen ausübt,
welche dasselbe specificiren, — jenes Ding (subject. repet.) ist dessen Aneignung und
Form, und das Ding, wodurch jenes so ist, das Ding ist in ihm die Hyle und der Träger
für jenes. Das Ding, wodurch jenes zweitens ist, ist das in ihm Aufnehmende und das,
wodurch jenes erstens ist, ist das, was dieses aufgenommen hat 18 post σώματι
addit: Es ist aber zuerst gesund durch die Gesundheit und es ist zweitens gesund durch
den Leib ὃ δέδεκται τὸ σῶμα] welche der Leib angenommen hat 23—24 δ—τὸ
τοιόνδε σῶμα] welches der bestimmte Körper aufgenommen hat 24 τὸ δεδεγμένον] das
Aufnehmende 25 τοῦ ἔχοντος αὐτὴν om. 27 ἃ ὠμολόγηται] bei denen vorkommt

1 κεχωρισμένην a 2 συγκειμένην om. a 8 ἂν ἔχοι V: ἄρα ἔχει a 10 πᾶν
γὰρ κτλ.] cf. p. 4,4 13 ἐν αὐτῷ om. a 14 ἐκαίνω a αὐτῷ scripsi: αὐτῷ Va
15 τοῦτο sc. ἡ ὕλη δέδεκται V: δέδεκται a, corr. ex. Vict. ὑγείας V: ὑγείας a
16 ὑγείᾳ Va 18 fortasse τῷ σώματι. (ἔστι δὲ πρῶτως ὑγιαῖνον τῇ ὑγείᾳ, δευτέρως δὲ
τῷ σώματι) καὶ ἔστιν cf. int. hebr. ὃ δέδεκται] cf. v. 5 ὃ τοῦτο δέδεκται et v. 23 ὃ
δέδεκται τὸ τοιόνδε σῶμα 19 δευτέρον ὑγιαίνειν a 24 δεδεγμένον] δεδ in lit. V

γουῶν τὰ ψυχὴν ἔχοντα ζῆ καὶ οὐδὲν ζῆ τῶν μὴ ψυχὴν ἔχόντων. ἔτι δὲ
 εἰ αἱ δυνάμεις, καθ' ὅς τὰ σπέρματα ἐνεργεῖ, συγγενεῖς καὶ οἰκεῖται τοῖς, 5
 ἀφ' ὧν τὰ σπέρματα, καθ' ὅς δυνάμεις ἐνεργεῖ τὰ ἀπὸ τῶν ἐμφύχων
 σπέρματα, εἶεν ἂν αὐταὶ ψυχικαί. ἀλλὰ μὴν κατὰ πρώτην τὴν θρεπτικὴν
 5 δύνανται ἐνεργεῖ πάντα τὰ ἀπὸ τῶν ἐμφύχων σπέρματα. ψυχικὴ ἄρα ἡ
 δύναμις ἡ θρεπτικὴ. ἐπεὶ τοίνυν ψυχὴ τε ἡ θρεπτικὴ δύναμις καὶ πρώτη
 τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων, περὶ ταύτης πρώτον ῥητέον καὶ τὴν οὐσίαν αὐ-
 τῆς καὶ τὴν φύσιν δεικτέον, ἥτις ποτὲ ἐστὶ. συνέζευκται δὲ τῷ περὶ τῆς
 θρεπτικῆς ψυχῆς λόγῳ καὶ ὁ περὶ τῆς γεννητικῆς. τῆς γὰρ θρεπτικῆς 10
 ψυχῆς οἰκεῖα ἔργα ὡσπερ τὸ θρέψαι τε καὶ ἀξέῃσαι, οὕτως δὲ καὶ τὸ γεν-
 νῆσαι ὅμοιον τῷ σπεύραντι. τῶν γὰρ ζώντων ὅσα τέλεια ἐστὶ καὶ μὴ
 πηρώματα, ὡς οἱ εὐνοῦχοι, μηδὲ τὴν γένεσιν αὐτομάτην ἔχει, ἔργον τὸ
 ποιῆσαι ἕτερον οἶον αὐτό, ἵνα τοῦ ἀεὶ εἶναι καὶ τῆς πρὸς τὸ θεῖον ὁμοι-
 ότητος ὡς δύναται πάντα μετέχει. πάντα γὰρ τὰ κατὰ φύσιν συνεστῶτα
 15 ἐκεῖνου ἐπίεται καὶ πάντα πράττει κατὰ φύσιν ἐκεῖνου χάριν. ἀλλὰ μὴν 15
 ψυχὴ αἰτία τῷ ἐμφύχῳ τοῦ πράσσειν τὰ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν. ἐν δὲ
 τῶν ὑπὸ τοῦ ἐμφύχου κατὰ φύσιν γινομένων καὶ ἡ τοῦ αὐτῷ ὁμοίου γέ-
 νεσις. καὶ γὰρ τὰ φυτὰ καὶ τῶν ζώων ὅσα μὴ πεπρωται κατὰ τὴν οἰ-
 κείαν φύσιν ὁμοίον αὐτοῖς ἐστὶ γεννητικά. ψυχικὴ ἄρα καὶ ἡ δύναμις ἡ
 20 γεννητικὴ. ἀλλὰ μὴν τὰ φυτὰ μόνον τὴν θρεπτικὴν ψυχὴν ἔχοντα πρὸς
 τῷ τρέφεσθαι τε καὶ ἀξέσθαι καὶ τὸ γεννᾶν ἔχει. τῆς θρεπτικῆς ἄρα
 δυνάμεως τε καὶ ψυχῆς μόνον καὶ τὸ γεννητικόν. κοινὸς οὖν ἡμῖν ὁ 20
 περὶ ἀμφοτέρων λόγος. ἐπεὶ δὲ ἐν πᾶσιν ἡ τῶν ἀσαφεστέρων γινώσις διὰ
 τῶν σαφεστέρων γίνεται, καὶ ἐπὶ τῶν προκειμένων οὕτω χρὴ ποιεῖν. καὶ
 25 ἐπεὶ αἱ κατὰ τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις ἐνεργεῖται σαφέστεραι τῶν δυνάμεων,
 ἀφ' ὧν ἐνεργεῖνται, τὸ αἰσθάνεσθαι τῆς αἰσθήσεως καὶ τὸ τρέφεσθαι τῆς
 θρεπτικῆς δυνάμεως, ἀρκτέον ἀπὸ τοῦ τρέφεσθαι. καὶ γὰρ πρὸς τῷ γνω-
 ριμώτερον εἶναι καὶ πρώτον ἐστὶ κατὰ τὸν λόγον τῆς δυνάμεως ἀφ' ἧς
 γίνεται. ταῦτα γὰρ πρώτα τῷ λόγῳ, ἃ ἐν τῷ οἰκείῳ λόγῳ περιέχει τινὰ 25
 30 ὧν οὐκέτ' αὐτὰ ἐν τῷ λόγῳ παραλαμβάνεται. οὕτως δὲ ἔχει καὶ τὸ τρέ-

2 συγγενεῖς καὶ οἰκεῖται] ähnlich der Gestalt nach und ähnlich der Gattung nach
 4—5 κατὰ—ἐνεργεῖ] wirken zuerst durch die nährende Kraft 6 τοίνυν om.
 ψυχῆ] seelisch 8 συνέζευκται] es ziemt sich, dass wir verbinden 9 γεννητικῆς]
 der wachsmachenden und erzeugenden 10 ὡσπερ—γεννῆσαι] das Nähren Wachsen-
 Machen und Erzeugen 11—12 μὴ πεπρωμένα] nicht impotent 12 ὡς οἱ—ἔχει]
 wie der Verschnittene und dessen Erzeugung nicht von selbst 16 τοῦ—φύσιν] dass
 es durch seine Natur wirke 18—19 κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν] durch seine Natur und
 das Wesen seiner Seele 20 τὰ φυτὰ—ἔχοντα] die Pflanze und das, was hat
 23 δὲ om. 29—30 ταῦτα γὰρ—παραλαμβάνεται] Denn die in der Definition ersten
 Dinge sind die Dinge, welche in der Definition, die dieselben specificirt, die Dinge be-
 greifen, durch welche sie in einer Definition gefasst werden.

10 ἔργω a θρέψαι] ψαι in lit. V 14 μετέχει a 16 αὐτοῦ Va 21 γεννᾶν a
 27 τρέφεσθαι] post τρεφε 3 lit. erasae V 30 ὧν pendet ab ἐν τῷ λόγῳ. ideo enim
 τὸ τρέφεσθαι est πρῶτον τῷ λόγῳ, quod in sua definitione τὴν δύνανται τὴν θρεπτικὴν con-
 tinet, in cuius definitione ipsum non inest.

φρῆσθαι πρὸς τὴν δύναμιν τὴν θρεπτικὴν. τῷ μὲν γὰρ τρεφομένῳ τὸ τρέ-
φῆσθαι ἀπὸ τῆς δυνάμεως τῆς θρεπτικῆς. οὐ μὴν ἢ δύνάμει ἢ θρεπτικῇ
πρὸς τὸ εἶναι δεῖται τῆς ἐνεργείας. τὰς μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἕξεων γινο-
μένας ἐνεργείας ἀδύνατον εἶναι χωρὶς τῶν ἕξεων, αἱ δὲ ἕξεις καὶ χωρὶς
5 τῶν ἐνεργειῶν εἶναι δύνανται. ἀλλὰ μὴν τὸν περὶ τοῦ τρέφῆσθαι λέγοντα
δεῖ πρῶτον περὶ τροφῆς εἰπεῖν. ἀδύνατον γὰρ γινώριμον γενέσθαι τὸ τρέ- 30
φῆσθαι ἀγνοουμένης τῆς τροφῆς, ἢ τὸ τρεφόμενον τρέφεται. ἢ δὲ αὐτὴ
τῆς ζητήσεως τάξις εἴη ἂν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῆς ψυχῆς δυνάμεων. καὶ
γὰρ ἐπ' ἐκείνων αἱ ἐνεργεῖαι τῶν ἕξεων γνωριμώτεραι. συνέζευκται δὲ τῷ
10 τῶν ἐνεργειῶν λόγῳ καὶ ὁ τῶν περὶ αἱ ἐνεργεῖαι λόγος. δεῖ ἄρα τῷ
μέλλοντι δεικνύναι, τίς ποτὲ ἐστὶν ἢ θρεπτικὴ ψυχῆ, πρῶτον εἰπεῖν περὶ
τροφῆς.

Διττὴ δὲ ἢ τροφή δοκεῖ εἶναι. ἦν τε γὰρ προσφερόμεθα ἕξωθεν, 35
τὴν ἄπεπτον ἔτι, τροφή καλεῖται [τροφὴ λέγεται] καὶ ἢ κατειργασμένη τε
15 ἢ δὴ καὶ προσκρινόμενη. καὶ διὰ τὸ διττὸν τοῦτο τῆς τροφῆς ποτὲ μὲν
λέγεται τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ τρέφῆσθαι, ποτὲ δὲ τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ.
ἢ μὲν γὰρ ἄπεπτος ἔτι καὶ ἀκατεργαστος τροφή. αὕτη δ' ἐστὶν ἢ πρώτη, 40
ἐναντία τῷ τρεφομένῳ τῷ δεῖν μὲν αὐτῇ μεταβολῆς, ὅπως ἐξομοιωθῆ τῷ
τρεφομένῳ, τοιοῦτον γὰρ ἢ πέψις. ἢ δὲ μεταβολὴ πᾶσιν εἰς τὸ ἐναντίον.
20 οὔτε γὰρ τῷ λευκῷ εἰς ἄλλο τι καθὸ λευκὸν ἐστὶν ἢ μεταβολή, ἢ εἰς τὸ
μέλαν ἢ τι τῶν μεταξύ χρωμάτων, ὃ καὶ αὐτὸ κατὰ τὴν εἰς τοῦναντίον
μεταβολὴν γίνεται, οὔτε τῷ θερμῷ εἰς ἄλλο τι ἢ τὸ ψυχρόν, καὶ τῷ
ψυχρῷ πάλιν εἰς ἐκεῖνο· ἀλλ' οὐδὲ τὸ γλυκὸν εἰς λευκὸν ἢ μέλαν ἢ εἰς
ψυχρόν ἢ θερμὸν μεταβάλλει καθὸ γλυκὸν, ἀλλ' εἰς τὸν ἐναντίον χυμόν. 45
25 καὶ ἢ ἄπεπτος δὲ τροφή, εἰ διὰ τῆς πέψεως μεταβάλλουσα ὁμοία γίνεται
τῷ τρεφομένῳ, πρὸ τῆς πέψεως τε καὶ μεταβολῆς εἴη ἂν ἐναντία αὐτῷ.
διὸ δεῖ πᾶσαν τὴν τοιαύτην τροφήν πέττεσθαι δύνασθαι καὶ μεταβάλλειν
εἰς τὸ τρεφόμενον ὑπ' αὐτῆς. οὕτως μὲν οὖν τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ

2—3 οὐ μὴν—ἐνεργείας] nur braucht die nährende Kraft nicht zum Act (in actu) vor-
handen zu sein 3 ἀπὸ τῶν ἕξεων] von den Aneignungen 5 ἀλλὰ μὴν] also
λέγοντα] gesprochen hat. var. lect. spricht 10 περὶ α] in welchen 13 δοκεῖ
εἶναι] wir sehen vom Wissen aus 13—14 ἦν—ἔτι] das Ding nämlich, das er er-
reicht, das zu ihm von aussen gelangt, das noch nicht verdaut ist 14 τροφή λέ-
γεται] aber Nahrung wird genannt 17 ἢ μὲν γὰρ—αὕτη δ' ἐστὶν] Die Nahrung näm-
lich, welche noch nicht verdaut und verkocht ist, das ist die erste Nahrung, ist das
dem von ihm Ernährten Entgegengesetzte 19 τοιοῦτον—πέψις] das ist der Sinn der
Verdauung 23—24 ἀλλ' οὐδὲ—καθὸ γλυκὸν] die Veränderung des Süßes ist nicht
[anders], als in den Geschmack, der das ihm Entgegengesetzte 27 διὸ δεῖ] daher
muss 28 τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ] das E. dem E.

3 ἕξεων m² ἕξωθεν m¹ V: ἕξεων ex. Vict.: ἕξωθεν a 5 δύνανται] tat in lit. V
6 τὸ τρέφῆσθαι m¹ in mg. V 13 „ὅτι διττὴ ἢ τροφή.“ διττὴ δὲ Va 14 τροφή
λέγεται unciis seclusi τε om. Ka 17 αὕτη a: αὐτῇ V 18 αὐτῇ a: αὐτῇ V
21 ἢ a: ἢ V 26 corr. ex πρὸς m¹ V 27 δεῖ Ka: δεῖ V 28 τῷ ἐναντίῳ
τὸ ἐναντίον Ka

τροφή. οὐ μὴν πᾶν· οὐ γὰρ πᾶν τὸ μεταβάλλον εἰς τὸ ἐναντίον ἤδη τρέφει αὐτὸ δύναιται. τὸ γοῦν δεῦ εἰς τὸ βαρὺ μεταβάλλει καὶ τοῦτο εἰς ἐκεῖνο καὶ τὸ ἀσχημάτιστον εἰς τὸ ἐσχηματισμένον καὶ τὸ λευκὸν εἰς τὸ μέλαν, ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἤδη τρέφεται καὶ αὔξεται ὧν ἡ μεταβολὴ γέγονεν 5 εἰς τάναντία. ἀλλ' ἔστι ταῦτα τῶν ἐναντίων τροφή, ἃ μεταβάλλοντα εἰς τὰ ἐναντία αὔξιν δύναιται τὰ εἰς ἃ ἡ μεταβολὴ γέγονεν αὐτοῖς. αὐξητικὰ δὲ τὰ σώματα· | δεῖ ἄρα τὴν τροφήν ἐναντίον τε εἶναι καὶ σῶμα ἄλλο τοῦ 129^ν τρεφομένου. οὐκ εἶ τὴν τροφήν δὲ δεῖ τοιαύτην εἶναι ὡς δύνασθαι συναύξειν, ἤδη καὶ πᾶν τὸ συναυξόν τι ὡς τροφή συναύξει. τὰ γοῦν ἀπλᾶ 10 τῶν σωμάτων, ἃ στοιχεῖα καλοῦμεν, συναύζεται μὲν ὑπὸ τῶν εἰς αὐτὰ μεταβαλλόντων, οὐ μὴν ὡς ὑπὸ τροφῆς. κοινότερον γὰρ λέγεται τὸ ὕδωρ εἶναι τροφή τῷ πυρί· μόνα γὰρ κυρίως τρέφεται τὰ τὴν θρεπτικὴν ψυχὴν 5 ἔχοντα· τὸ γὰρ τρέφειν ταύτης. διὸ τῶν ἀψύχων οὐδὲν τρέφεται, εἰ καὶ αὔξεται. καὶ οὕτως μὲν ἡ τροφή τὸ ἐναντίον. ἡ γὰρ πρώτη τοιαύτη. 15 καθὼ δὲ καὶ τὸ προσκρινόμενον ἤδη τροφή, προσκρίνεται δὲ τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ, κατὰ τοῦτο πάλιν τὸ ὅμοιον τρέφει. τροφῆς γάρ, ὡς φασιν, τὸ τρέφον τροφή, τρέφον δὲ τὸ προσκρινόμενον, τοιοῦτον δὲ τὸ ὁμοιούμενον ἤδη τῷ τρεφομένῳ. ὅτι δὲ τὸ ἔχον τὴν θρεπτικὴν ψυχὴν τρέφεται καὶ οὐκ ἄλλο τι, δῆλον καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῇ τῶν ὁμοίων συνθέσει τοῦ τρέφοντος καὶ 20 τοῦ τρεφομένου μεῖζον μὲν ἐκάτερον αὐτῶν δύνασθαι λέγεσθαι γεγόναι (ὁμοίων γὰρ ὄντων ἐκατέρων οὐδὲν μᾶλλον τόδε μεῖζον ἢ ἐν τῇ συνθέσει γεγονὸς εἶη), τεθράφθαι δὲ καὶ διὰ τροφῆς ἡβῆσθαι τὸ μὲν ἐκ τῆς τροφῆς μεταβεβληκὸς μὴ δύνασθαι λέγεσθαι, ἐκεῖνο δὲ ὅτι τοῦτο προστίθεται διὰ τὸ καὶ τὴν τρέφουσαν ψυχὴν ἐκεῖνο ἔχειν, κάκεινο μὲν ἀμετάβλητον 25 μένειν, τὴν δὲ τροφήν μεταβαλλομένην ὑπ' αὐτῆς τῆς δυνάμεως προσκρίνεσθαι τῷ ἐμψύχῳ τε καὶ μένοντι. 15

Καὶ τοιοῦτον μὲν ἡ τροφή· ἡ δὲ κατὰ τὸ τρέφεσθαι ἐνέργεια γίνεται τῆς θρεπτικῆς ψυχῆς μεταβαλλούσης τὴν ἔξωθεν προσενεχθεῖσαν τροφήν διὰ

1—2 οὐ μὴν—δύναιται] aber nicht Alles, was sich in das ihm Entgegengesetzte verändert, ist so angethan, dass es ihn da durch (davon) ernähre 4 τρέφεται om. 4—5 αὔξεται — τάναντία] wachsen nicht auch die Dinge, in welche sie sich verändert haben 6—7 αὐξητικά—σώματα] die Vergrössernden sind aber Körper 8 post τοῦ τρεφομένου addit: für den er angemessen ist, Nahrung zu sein 11 γάρ] denn 12 γάρ] denn 13 μόνα] fürwahr 19—22 δῆλον—γεγονὸς εἶη] wird daraus klar, dass wir von dem, in dessen Zusammensetzung die beiden ähnlichen Dinge, ich meine das Nährende und das Genährte, in Bezug auf jedes Eine von ihnen sagen müssen, dass es mehr war, als es [gewesen] war, denn da sie alle beide ähnlich waren, so war keines von beiden das erste vor dem andern durch Zusammensetzung grösser geworden zu sein, als es [gewesen] war 28—35,2 τῆς θρεπτικῆς—αὐτῆ] [die Wirkung ist die], dass

1 μεταβάλλου, ου ex corr. V 5 τάναντία Usenerus restituit: ταύτα Va 6 αὐξητικὴ Ka 7 ἐναντίαν K καὶ τὸ σῶμα K 11 κοινότερον] vid. Ind. γὰρ κτλ.] cf. p. 14,19 18 ἔχον καὶ θρεπτικὴν Ka 21 τόδε scripsi: τὸ δὲ Va, exspectas τόδε ἢ τὸ ἕτερον 23 ἐκεῖνο δὲ ὅτι τοῦτο προστίθεται], suppl. τεθράφθαι καὶ διὰ τροφῆς ἡβῆσθαι 27 „περὶ τῆς θρεπτικῆς ἐνεργείας.“ ἡ δὲ Va 28 μεταβαλοῦσης a

πέψεως και ἐξομοιούσης και προσκρινούσης τῷ σώματι, οὐ ἐστιν εἰδός τε και
 δύναμις αὐτή. ὄργανον δ' αὐτῇ πρὸς τὰς τοιαύτας ἐνεργείας τε και μεταβολὰς 20
 τὸ θερμόν. διὸ και τισιν ἔδοξεν ἦδη τοῦτ' εἶναι τὸ τρέφον τὴν τῆς ποιούσης
 ἀρχῆς δύναμιν ἐπὶ τὸ δι' οὐ ποιεῖ μεταφέρουσιν διὰ τὸ ὄραν χωρὶς ταύτης
 5 μὴ δυνάμενον τρέφεσθαι τι. κινήτικόν μὲν γὰρ και τὸ θερμόν, ἀλλ' οὔτε
 ὠρισμένη οὔτε τεταγμένη κίνησις, ἧς προηγουμένως ἀρχὴ τὸ θερμόν. τὸ 25
 δὲ τρεφόμενον τάξει τινὶ και ὑδῶν πρῆεσιν και ὄρον ἔχει τινά, ἀ οἰκεία
 ψυχῆς, ἀλλ' οὐ πυρός. ᾧ δὲ τρέφεται τὰ τρεφόμενα, τούτω και αὔξεται,
 ὡς ἦδη προεῖρηται. οὐ μὴν ταύτόν ἐστιν αὔξεσθαι τε και τρέφεσθαι, οὐδὲ
 10 ἅμα γίνεται οὐδὲ ἐκατέρῳ αὐτῶν ὁ αὐτὸς σκοπός. τρέφεται μὲν γὰρ αἰεὶ
 τὸ ζῶν, ἔστ' ἂν ἦ (διὸ και συνεχεστάτη ἦδε τῶν ψυχικῶν ἐνεργειῶν),
 αὔξεται δὲ οὐκ αἰεὶ τρεφόμενα, εἴ γε τρέφεται μὲν ἔστ' ἂν ἦ. ἔστι δὲ και
 τὰ γηράσκοντά τε και μειούμενα. σκοπὸς δὲ τῷ μὲν τρέφονται ἢ τοῦ τρε- 30
 φομένου σωτηρία, τῷ δὲ αὔξονται εἰς μέγεθος ἢ συντέλεια τῷ τρεφομένῳ.
 15 διὸ και τῶν δυνάμεων ἡ μὲν τοῦ εἶναι τε και τῆς οὐσίας ἐστὶ τρηητική
 (τοιαύτη γὰρ ἡ θρεπτική), ἡ δὲ αὐξητική προηγουμένως ἐστὶ τῆς κατὰ τὸ
 ποσὸν ἐπιδόσεως ποιητική. ἔστι δὲ και τὸ γεννᾶν τε και ὁμοιον ἑαυτῷ
 καταλιπεῖν ἐπόμενον ταῖς προεῖρημέναις ἐνεργείαις ταῖς κατὰ τὸ αὔξεσθαι
 τε και τρέφεσθαι, οὐ πᾶσιν μὲν ὑπάρχον οἷς κἀκεῖνων ἐκάτερον, τοῖς μέντοι
 20 μῆτε πεπηρωμένοις μῆτε ἀτελέσιν ἅπασιν, ὡς προεῖρηται. και ἔστι τῶν 35
 τῆς θρεπτικῆς ψυχῆς δυνάμεων ἦδε τελειοτάτη. τελεία γὰρ ἦδη ἡ κατὰ
 ταύτην ἐνέργεια οὕσα κατὰ φύσιν και ἦδη τελείων. παντὶ γὰρ τῷ κατὰ
 φύσιν ἔχοντι τέλος ἐστίν, ὡς ἦδη προεῖρηται, τὸ γεννηῖσαι οἶον αὐτό. και
 αὐταὶ μὲν αἰ τῆς φυτικῆς τε και πρώτης ψυχῆς ἐνεργεῖται· τρέφειν αὔξειν
 25 γεννᾶν. εἶεν δ' ἂν και αἰ δυνάμεις ἀφ' ὧν αἶδε αἰ ἐνεργεῖται φανεραί·
 ἡ μὲν θρεπτικὴ δύναμις, οὕσα ἡ πρώτη ψυχῆς, σωστικὴ τοῦ ἔχοντος αὐ-
 τὴν διὰ τῆς οἰκείας ἐνεργείας, ἧτις ἐπὶ παρουσίᾳ τροφῆς γίνεται, ἡ δὲ 40

die nährende Seele die Nahrung verdaut, welche von aussen genommen wird (?), sie
 verändert, assimiliert und mit dem Körper zusammenhängend macht 6 ἧς—θερμόν]
 so dass das Wärme selbst das vorangehende Princip wäre 6—7 τὸ δὲ—ἔχει τινά]
 Das Nährende aber befolgt Abstufung, Ordnung und Gesetz 11 συνεχεστάτη] nie-
 drigere von den (als die) Wirkungen der Seele. Interpres hebr. se in margine legisse
 contendit: ausser (verschieden von) 12—13 ἔστι—μειούμενα] und das Abgenutzte
 und Mangelhafte dauert fort 16—17 ἡ δὲ—ποιητική] und fürwahr der Zweck, den
 das Wachsenmachen zuerst beabsichtigt, ist etwas von der Kategorie der Quantität
 21 τελειοτάτη] die letzte und das worin ihre Vollendung 21—22 τελεία—τελείων]
 und es ist eine natürliche Wirkung der zwei Vollendeten [i. e. Mann und Weib, adn. interpr.
 hebr.] 24 φυτικῆς τε και πρώτης] der nährenden Seele, welche die erste Seele ist

2 „ἔτι ὄργανον τὸ θερμόν τῆς θρεπτικῆς ψυχῆς.“ ὄργανον δ' Va αὐτῇ a: αὐτῇ V
 τοιαύτας m² τοιαύτης m¹ V: τοιαύτας a 4 ὄραν a 10 γὰρ supra lin. V
 11 ἦδε V 12 ἔστ' a. etiam ἔστι δὲ—μειούμενα pendent ab εἴ γε 17 γεννᾶν a:
 γεννᾶν V 20 μῆτε ante πεπηρωμένοις om. a 21 δυνάμειος a ἦδε V
 24 φυτικῆς ex Vict.: φυσιτικῆς Va. cf. p. 38,12 μετὰ δὲ τὴν ζωτικὴν και φυτικὴν ψυχὴν
 verba confundi solent vid. Ind. 27 παρουσία a cf. ὁ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἀρμονίᾳ γινώ-
 μενος ψόφος p. 26,2

αὐξητική δύναμις ψυχῆς, διὰ τροφῆς αὐξητική τοῦ ἔχοντος αὐτὴν σώματος
 διὰ τῆς οἰκείας ἐνεργείας, ἣ δὲ γεννητική δύναμις ψυχῆς, γεννητική ὁμοίου
 τῷ ἔχοντι αὐτὴν, ἣ καὶ αὐτὴ τροφῇ πως χρῆται, εἴ γε τὸ σπέρμα δι' οὗ
 ἢ γέννησις τῆς ἐσχάτης τροφῆς περίττωμα, ὡς ἐν ἄλλοις δέδεικται, τελειο-
 5 τέρα τις οὕσα τῶν πρὸ αὐτῆς. οὐ γὰρ εἰς αὐτὸ καὶ τὴν αὐτοῦ σιωτηρίαν
 τε καὶ τελείωσιν συντελεῖ ἢ κατὰ τὴν γεννητικὴν δύναμιν ἐνεργεῖα, ἀλλὰ
 τοῖς ἤδη τελείοις οὖσιν αἰτία γίνεται τῆς ἄλλου ὁμοίου γενέσεως ἐφέσει 45
 ἀθανασίας ἐπισκευαστῆς τινος, ὡς ἐνδέχεται τὸ θνητὸν ἀθανασίας μετέχειν
 οὕτως αὐτῷ χορηγούσης αὐτὸ τῆς φύσεως διὰ τῆσδε τῆς δυνάμεως. τριῶν
 10 δὲ ὄντων ἐξ ὧν τὸ τρέφεσθαι γίνεται, τοῦ τρέφοντος, τοῦ τρεφόμενου, ᾧ
 τρέφεται, τὸ μὲν τρέφον ἐστὶν ἡ θρεπτικὴ τε καὶ πρώτη ψυχὴ, τὸ δὲ τρε-
 φόμενον τὸ σῶμα, οὗ εἶδος ἡ προειρημένη δύναμις, τὸ δὲ ᾧ τρέφεται ἡ
 τροφή. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τοῦ αὔξεσθαι τε καὶ γεννᾶν. ἐπεὶ δὲ 50
 πάντα ἀπὸ τοῦ τέλους καὶ ἀπὸ τοῦ τελειοτάτου τῶν ἐν αὐτοῖς δίκαιον ὄνο-
 15 μάζειν (διὰ τοῦτο γοῦν καὶ τὸν ἀνθρώπον λέγομεν λογικὸν καίτοι ὄντα καὶ
 αἰσθητικόν), τέλος δὲ τῆς πρώτης ψυχῆς ὡς ἐδείχθη τὸ γεννησαί ὁμοιον 100
 αὐτῷ, καὶ ἡ πρώτη ἂν ψυχὴ εὐλόγως καλοῖτο γεννητικὴ ὁμοιοῦσα τῷ
 ἔχοντι αὐτὴν, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἐστὶ πρὸς τοῦτο καὶ θρεπτικὴ καὶ αὐξη-
 τική. ἐστὶ δ' ἡ θρεπτικὴ ψυχὴ τε καὶ δύναμις αἰτία καὶ τῆς συστάσεως
 20 τὴν ἀρχὴν τῷ τοῦ ζῴου σώματι, ὡσπερ οὖν καὶ τοῦ εἶναι τε καὶ τῆς ἐπι-
 δόσεώς τε καὶ αὔξεσεως. ταύτης γὰρ ἔργον τὸ ἐν ᾧ ἂν ἡ παρασκευάζειν 5
 αὐτὸ τρέφεσθαι τε δι' αὐτοῦ καὶ αὔξεσθαι δύνασθαι, ἥτις ἐν τῷ κατα-
 βαλλομένῳ σπέρματι ἐνυπάρχουσα, ὅταν ὕλης ἐπιτηδεῖου λάβηται, πρὸς
 τοῦτο συνίστησιν τε αὐτὴν οὕτως, ὡς ἐν τῇ τροφῇ τε καὶ τῇ αὔξει τὸ
 25 συνιστάμενον ἐξ αὐτῆς ὁμοιον γίνεσθαι τῷ προεμένῳ, καὶ τοῦ τρέφεσθαι
 τε αὐτὸ καὶ αὔξεσθαι παρούσης τῆς τροφῆς αἰτία γίνεται. καὶ κατὰ ταύτην
 μόνην τὴν ψυχικὴν δύναμιν ἐνεργεῖ τὸ κατὰ γαστρός ὃν ἐξ αὐτοῦ ἔχον

4 ἐσχάτης om. 5—6 εἰς αὐτὸ—τελείωσιν] in der Substanz des Dinges, dessen Ret-
 tung und Vollständigkeit 7 τοῖς ἤδη—οὖσιν] in den zwei Vollendeten (vide 35,22)
 8 ἐπισκευαστῆς—μετέχειν] welche erworben wird in dem möglichen Maasse in dem Teile, der
 [v. l. dem, was] ihm zukommt an Unsterblichkeit 9 οὕτως—δυνάμεως] und dies ist ihm
 Leben von der Natur durch diese Kraft 17—18 γεννητικὴ—αὐτὴν] welche etwas erzeugt,
 dem sie ähnlich ist 18 μάλιστα om. πρὸς τοῦτο] vordem 19 ἐστὶ—δύναμις]
 Auch die nährende Seele hat eine Kraft, welche 21 γὰρ] om. 21—22 ταύτης
 γὰρ—δι' αὐτοῦ] die Wirkung dessen ist, dass sie das, worin sie ist, vermögend macht,
 dass es sich selbst ernähre 23—25 πρὸς τοῦτο—τῷ] so versetzt er dieselbe in einen
 Zustand, dass mit ihm (dabei) das Ding, woraus er es macht, auf die Weise der Nah-
 rung und des Wachsens ähnlich wird dem 27 ἐνεργεῖ ἐξ αὐτοῦ] wirkt von selbst

1 ψυχῆς om. a 3 αὐτὴ τροφῇ m² αὐτῆ τροφή m¹ V: αὐτὴ τροφῇ a 5 αὐτοῦ
 scripsi: αὐτοῦ Va 8 ἐπισκευαστῆς V: ἐπισκευαστικῆς a 9 αὐτῷ V: αὐτὸ a
 χορηγούσης V 13 αὐτὸς a: αὐτός V γεννᾶν a 17 αὐτῷ scripsi: αὐτῷ a
 καλοῖτο a: καλοῖτο V ὁμοιοῦσα] fortasse ὁμοιον ποιοῦσα cf. καὶ τὸ γεννησαί ὁμοιον τῷ
 σπεῖραντι 32,11 ποιῆσαι ἕτερον ὅσον αὐτὸ 32,13 18 ὅτι V: ἄρα a 21 ἐν ᾧ ἂν ἡ]
 cf. quae coll. ad 137r20 22 ἥτις a 23 πρὸς a 27 αὐτοῦ Va

μὲν καὶ τῶν ἄλλων δυνάμεων ἀρχάς τε καὶ ἐπιτηδεϊότητας, ὧν τὰς ἕξεις 10 εἶχεν καὶ τὸ γεννῆσαν αὐτό, οὐ μὴν ἤδη καὶ ἔχον αὐτὰς ἐνεργεία, τῆ μὴδὲ μόριά πως ἔχειν, δι' ὧν αἱ κατ' ἐκείνας τὰς δυνάμεις ἐνεργεῖαι.

Αἰτίαν δὲ ἡγητέον καὶ τοῦ ἀπὸ μὲν τῶν φυτῶν ἀφαιρούμενά τινα μέρη 5 ζῆν τε καὶ τελειοῦσθαι δύνασθαι, μηκέτι δὲ καὶ τῶν ζώων, ὅτι ταῦτα μὲν 15 τὴν θρεπτικὴν μόνην ψυχὴν ἔχοντα, ἥτις ἐστὶν ἐν παντὶ τῷ σώματι, καὶ διὰ τοῦτο ὄντα ἀπλοῦστερά τε καὶ οὐ δεόμενα τοσούτων ὀργάνων, ὅτι ἂν μόριον αὐτῶν ἀφαιρεθὲν δυνήθη τὴν ἐν αὐτῷ δύναμιν θρεπτικὴν τηρεῖν δι' εὐπορίαν τροφῆς, σώζεται τε καὶ ὁμοίον τῷ ὅλῳ γίνεται. καθ' ἣν γὰρ 10 δύναμιν ἐνεργεῖ καὶ τὰ ἀπὸ σπέρματος γεννώμενα, κατὰ ταύτην ἐνεργεῖν 20 καὶ ταῦτα οἶά τε, οὕσης αὐτοῖς ἐν ταύτῃ καὶ τῆς τελειότητος· ἐπὶ δὲ τῶν ζώων οὐχ ὁμοίως ἐν παντὶ αὐτῷ παρεσπαρμέναι, διὸ οὐδὲ ἐν τῷ ἀφαιρουμένῳ μέρει. οὐ γὰρ ὁμοιομερῆς ἢ τῶνδε ψυχῆ, ὥσπερ ἢ τῶν φυτῶν, οὔτε δύναμις ἐστὶν ἐν αὐτοῖς ἐκείνων τινός, ὥσπερ ἐν τοῖς σπέρμασιν, τῷ 15 τὴν ἀρχὴν τὰ μέρη ταῦτα μὴδὲ δεκτικὰ ἐκείνων αὐτῶν εἶναι τινός, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν τροφὴν αὐτὰ μὴδὲ ὡς ἔτυχεν δύνασθαι λαμβάνειν, ἀλλὰ διὰ τινων ἀφωρισμένων ὀργάνων, ἃ οὐχ οἷόν τε ἐστὶ τοῖς μὴ ἀπὸ σπερματικῆς 25 ἀρχῆς συνισταμένοις προσγενέσθαι, ὡς τὰς ρίζας τοῖς φυτοῖς. ἐκείναι μὲν

1 ἀρχάς om. 6 post ἔχοντα addit: wie erläutert worden 6 ἐστὶν] sich findet
var. lect. verbreitet ist 6—7 καὶ διὰ τοῦτο—δεόμενα] daher weil sie einfacher ist
und nicht bedarf, addit: wie das Thier 7—9 ὅτι ἂν—γίνεται] welcher Teil der-
selben auch abgesondert worden, so vermag er die nährende Kraft, die in ihm ist, zu
bewahren, wenn er die Nahrung gesund und gut findet: er gleicht also der Totalität,
von der er abgesondert worden 9—11 καθ' ἣν—τελειότητος] Durch die Kraft näm-
lich, wodurch das wirkt, was aus dem Samen erzeugt wird, können auch jene Teile wir-
ken, da sie gleichfalls in dieser Kraft die Vollendung besitzen 11—18 ἐπὶ δὲ τῶν
—ρίζας τοῖς φυτοῖς] Beim Thiere ist aber das unmöglich, weil in ihm fürwahr nicht die

2 ἐνεργεία a 4 „διὰ τί ἀπὸ μὲν τῶν φυτῶν ἀφαιρούμενα μέρη ζῆ καὶ τελειοῦται, ἀπὸ
δὲ τῶν ζώων οὐκέτι.“ αἰτίαν δὲ Va, nisi quod a τὰ μέρη 6 ἔχοντα δέδεικται legebat
Arabs 7 ζῆ V: ἄρα a 9 cf. 32,4: ἀλλὰ μὴν κατὰ πρώτην τὴν θρεπτικὴν δύναμιν
ἐνεργεῖ πάντα τὰ ἀπὸ τῶν ἐμφύχων σπέρματα 11—15 ἐπὶ δὲ τῶν ζώων—εἶναι τινός]
supra παρεσπαρμέναι manus recentissima μέρει scripsit V (12) αὐτῷ a (15) haec
manca esse et apertum est et confirmat interpretatio hebraica. quam secutus totum locum
ita fere restituere conatus sum. ἐπὶ δὲ τῶν ζώων (οὐχ οἶά τε (sc. τὰ μέρη ταῦτα ἐνεργεῖν),
ὅτι οὐ μόνον ἢ θρεπτικῆ, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι ψυχαὶ εἰσιν ἐν τῷ ζῳῳ) οὐχ ὁμοίως ἐν παντὶ
αὐτῷ παρεσπαρμέναι (βιὸ οὐδὲ ἐν τῷ ἀφαιρουμένῳ μέρει· οὐ γὰρ ὁμοιομερῆς ἢ τῶνδε ψυχῆ,
ὥσπερ ἢ τῶν φυτῶν) οὐδὲ δύναμις ἐστὶν ἐν αὐτοῖς ἐκείνων τινός, ὥσπερ ἐν τοῖς σπέρμασιν, τῷ
τὴν ἀρχὴν τὰ μέρη ταῦτα μὴδὲ δεκτικὰ ἐκείνων αὐτῶν εἶναι τινός ad διὸ οὐδὲ ἐν τῷ
ἀφαιρουμένῳ μέρει suppleas ὁμοίως ἐν παντὶ αὐτῷ παρεσπαρμέναι εἰσὶν αἱ ψυχαί. ὅτι usque
ad φυτῶν primam rationem, cur desectae animalium partes agere nequeant, continent.
de quibus disserere pergit verbis οὐδὲ—εἶναι τινός, quae sic intellegas: „neque facultas
inest in eis (partibus) τινός ἐκείνων (i. e. ullius illorum animalium), quali facultate praedita
sunt semina“. cuius rei ea est causa „quod hae partes nihil omnino eorum recipere pos-
sunt, quae illis ipsis (ἐκείνων αὐτῶν sc. animalibus) propria sunt“. οὔτε mutavi in οὐδέ, ut
145v7 153r29, nisi mavis οὔτε μόνον ἢ θρεπτικῆ, ∴ οὔτε δύναμις ἐστὶν

γὰρ βραδίως τῇ τῆς τροφῆς παρουσίᾳ συνίστανται τε καὶ αὐξοῦνται οὐ πολλὰς
 τῆς οἰκονομίας δεόμεναι. οὐδὲν δὲ τῶν ζώων οἷόν τε οὔτε χωρὶς τῶν
 ἀφωρισμένων πρὸς τὴν τροφήν ὀργάνων τρέφεσθαι, οὔτε οἶά τε ταῦτα συ-
 5 στῆναι μὴ τοῦ σπέρματος τὰς δυνάμεις αὐτῶν ἔχοντος. διὸ καὶ κατὰ γασ-
 τρὸς ὄντα ἔτι ὡς μέρη τῆς φερούσης αὐτὰ τὴν τροφήν λαμβάνει. τρέ-
 φεται μὲν γὰρ κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐν αὐτοῖς, δέχεται δὲ τὴν τροφήν 30
 ὡς μέρος. διὸ οὔτε ζῶον ἤδη οὔτε ἀπλῶς ζῆν καὶ καθ' αὐτὰ λέγεται τὰ
 ἔτι κατὰ γαστρὸς ὄντα. ζῆ μόντοι καὶ τὰ τῶν ζώων μέρη πολλαίαις διαι-
 ρηθέντων αὐτῶν ἐπὶ χρόνον τινά, εἰς ὅσον ἐπὶ τῶν ψυχικῶν δυνάμεων
 10 ἔχειν οἶά τε τὰ μέρη ἐγκαταλείμματά τινα τῶν τε ἐνεργειῶν καὶ τῶν δυνά-
 μεων ὧν εἶχον ὅτε ἦν ἠνωμένα τε καὶ συνεχῆ τῷ ὄλῳ.

Καὶ τοιαῦτα μὲν ἡ πρώτη τῆς ψυχῆς δύναμις, μετὰ δὲ τὴν ζωτικὴν 35
 τε καὶ φυτικὴν ψυχὴν, ἣ δέδεικται διὰ τῶν περὶ αὐτῆς λόγων εἶδος οὕσα
 τοῦ ἔχοντος αὐτὴν σώματος, ἧς δυνάμεις αἱ προειρημένας ἦ τε θρεπτικὴ καὶ
 15 ἡ αὐξητικὴ καὶ ἡ γεννητικὴ, μετὰ δὲ τὸν περὶ ἐκείνης λόγον εἶη ἂν ἐπό-
 μενον λέγειν περὶ τῆς αἰσθητικῆς. δευτέρα γὰρ ἦδε μετ' ἐκείνην. πάντα
 γὰρ τὰ ἄλλην τινὰ δύναμιν ἔχοντα ψυχικὴν ἀναγκαῖον, ὥσπερ ἔχει τὴν 40
 θρεπτικὴν, οὕτως δὲ ἔχειν καὶ τὴν αἰσθητικὴν· καὶ ἔστιν ἡ δύναμις αὕτη,
 καθ' ἣν τὰ ζῶντα πρὸς τῷ ζῆν καὶ ζῆν ἔστιν ἤδη. ἔστι μὲν οὖν ὁ περὶ
 20 αἰσθήσεως λόγος πλείων τε καὶ οἰκείας δεόμενος πραγματείας, ὡς δὲ συνε-
 λόντι καθόλου περὶ τῆς αἰσθητικῆς ψυχῆς εἰπεῖν, δύναμις ἔστι ψυχῆς, καθ'

ernährende Seele allein ist, sondern [auch] andere Seelen, welche nicht nach jenem Bei-
 spiele (wie jene) in seinem ganzen Körper gestellt sind (Stand haben), daher findet sie
 sich nicht einmal in einem Gliede, welches von ihm abgesondert wird; denn die Seele
 des Thieres ist nicht von gleichartigen Theilen, wie die Seele der Pflanze, und in ihm
 (ihr) ist nicht die Kraft zu Manchem, was in jenen ist, wie in den Samen, weil es (sie)
 überhaupt Manches nicht annimmt, was jene besitzen. Ferner nach diesem, wenn die
 Glieder die Nahrung nehmen (würden?), so wäre es unmöglich, dass ein empfangender
 Teil vorkomme (?), [deest: es sei denn] mit irgend welchen bestimmten Organen. Denn es
 ist unmöglich, dass jene in (mit?) Organen entstehen, wie die Wurzeln [an] der Pflanze
 entstehen, es sei denn, dass sie vom Beischlaf ihren Anfang nehmen. 1—2 οὐ—δε-
 όμεναι] da in dem Regimen ihres Zustandes keine grosse Arbeit ist 3—4 οὔτε—
 ἔχοντος] diese Organe können aber nur vorhanden sein durch Beischlaf, da durch den-
 selben ihr Bestand ist 4—5 διὸ—λαμβάνει] daher so lange der Foetus im Mutter-
 leibe bleibt, nimmt er fürwahr die Nahrung, insofern er ein Teil der Schwangeren
 ist, die ihn trägt 7 ζῶον] ein Lebendes καὶ om. 8 πολλαίαις] viele
 8—9 διαρρηθέντων—αὐτῶν] wenn sie abgeschnitten werden 9 εἰς ὅσον—δυνάμεων]
 in dem Maasse als es möglich ist, dass in diesen Gliedern von den Kräften der Seele
 ein Rest von den Wirkungen und Kräften übrig bleibe 18—19 καὶ ἔστιν—καθ' ἣν]
 diese Kraft ist die, durch welche 19—20 ἔστι—πλείων] die Rede über den Sinn ist
 lange 20—21 ὡς δὲ συνελόντι—εἰπεῖν] die kurze summarische Rede über die sinn-
 liche Seele ist die, dass man von ihr sagt

5 φερούσης scripsi cf. int. hebr.: τρεφούσης Va 8 τοι supra lin. V 9 ἐπὶ] fortasse ἀπὸ
 12 „περὶ τῆς αἰσθητικῆς ψυχῆς“. καὶ τοιαῦτα Va (τοιαῦτα) 13 οὔσα a 15 τὸν a:
 τῶν V 16 ἦδε V 17 ἔχειν a 18 αὕτη ex. Vict.: αὐτὴ Va 19 καὶ om. a
 20 αἰσθήσεων a

ἦν τὸ ἔχον αὐτὴν οἷόν τε ἐστὶν ὁμοιούμενον ταῖς δεκτοῖς αἰσθητοῖς διὰ
 τινος ἀλλοιώσεως τῇ πρὸς αὐτὰ ἐνεργείᾳ κρίνειν αὐτά. ὡς γὰρ ἡ θεραπευτικὴ
 δύναμις τροφῆς ἐδεῖτο πρὸς τὸ ἐνεργεῖν (περὶ γὰρ ταύτην ἡ ἐνέργεια αὐ- 45
 τῆς), οὕτως καὶ ἡ αἰσθητικὴ τῶν αἰσθητῶν. περὶ γὰρ ταῦτα ἡ ἐνέργεια
 5 καὶ ταύτης καὶ τούτων ἐστὶν ἀντιληπτικὴ τε καὶ κριτικὴ. διὸ μὴ παρόν-
 των αὐτῶν οὐκ ἐνεργεῖ, ἀλλ' ἐστὶν δυνάμει αἰσθησις, ἀνάλογον ἔχουσα ταῖς
 ἔχουσι μὲν τινα ἐπιστήμην, μὴ ἐνεργοῦσι μὲντοι κατ' αὐτήν. ὁμοίως γὰρ
 ἐκεῖνά τε δυνάμει ἐπιστήμονα καὶ ἡ ἀνεργητὸς αἰσθησις δυνάμει αἰσθησις.
 ἐκτὸς δὲ τὰ αἰσθητά, ὅτι ἡ αἰσθησις ἐπὶ χρῆσιμόν τι τὴν ἀναφορὰν ἔχει. 50
 10 ἡ γὰρ τοῦ λαβεῖν τι χάριν, ἢ τοῦ φυγεῖν, ἐκτὸς δὲ ταῦτα. ἐστὶ δὲ τὸ
 αἰσθητόν τε | καὶ ἡ αἰσθησις πρὸ μὲν τῆς ἐνεργείας ἀνόμοια, ἐν δὲ τῇ 1:30
 ἐνεργείᾳ ὅμοια γίνεται. κατὰ ὁμοίωσιν γὰρ τινα γινόμενῃ δι' ἀλλοιώσεως
 τὸ αἰσθάνεσθαι. τὸ γὰρ εἶδος τοῦ αἰσθητοῦ χωρὶς τῆς ὕλης γινόμενον ἐν
 τῷ αἰσθητικῷ ἢ κατ' ἐνεργείαν ἐστὶν αἰσθησις. εἰ δὲ δι' ἀλλοιώσεως ἡ
 15 ὁμοίωσις, δῆλον ὡς πρὸ τῆς ἀλλοιώσεως ἕτερα τε καὶ ἀνόμοια ἦν, ὡς
 ἐδείχθη καὶ ἐπὶ τῆς τροφῆς. διὸ καὶ εὐλόγως λέγεται ἐστὶ μὲν ὡς ὑπὸ 5
 τοῦ ὁμοίου πάσχειν τὴν αἰσθησιν, ἐστὶ δ' ὡς ὑπὸ τοῦ ἀνομοίου. παθοῦσα
 γὰρ ἐστὶν ὁμοία. γίνεται δὲ τὸ πάθος τοῦτο ἐν τῷ πρώτῳ τὴν αἰσθητι-
 κὴν ψυχὴν ἔχοντι σώματι διὰ τινων ὀργάνων ὄντων ἄλλης φύσεως τῶν
 20 αἰσθητῶν οἷς διακονεῖται τῷ δυνάμει ἔχειν πάσχειν ὑπ' αὐτῶν, ἃ ὅταν
 πάθῃ εἴτ' ἐκεῖνο τὸ πάθος διαδίδωσιν. ἐστὶ δὲ ἐκεῖνο ἰδρυμένον περὶ τὴν
 καρδίαν, ἔνθα καὶ ὅλως τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικόν, ὡς προῖών ὁ λόγος δεῖξει.
 ἐν ᾧ γὰρ μάλιστα τὸ εἶναι τῷ ζῷῳ, ἐν ἐκείνῳ εὐλογον εἶναι καὶ τὸ εἶδος 10

1 τὸ ἔχον αὐτήν] sie [i. e. die Kraft] δεκτοῖς om. 2 πρὸς αὐτά om. κρίνειν
 αὐτά] so dass sie über dieselben allgemein urteilt [p mg: in Allgemeinheit]
 4—5 περὶ—κριτικῆ] denn an ihnen ist ihr Wirken und durch dieses Wirken ergreift sie
 und urteilt über dieselben 7—8 ὁμοίως—αἰσθησις] Denn dieses und jenes (dieser
 und jener) ist einerlei, denn dieser erkennt virtualiter und der Sinn ohne Wirkung ist
 fürwahr [nur] virtualiter ein Sinn 9—10 ἐκτὸς—ταῦτα om. 12 κατὰ ὁμοίωσιν]
 [die Wahrnehmung] ist eine Aehnlichkeit 17 πάσχειν] zum Wirken gebracht
 [var. lect. mit Abbild versehen] werden 17—18 παθοῦσα—ὁμοία] Es wird nämlich
 zum Wirken gebracht (afficiert?) durch den Umriss (von dem Eindruck?), der nicht äh-
 nlich ist; dann werden sie einander ähnlich 20—21 οἷς διακονεῖται—διαδίδωσιν] durch
 welche dasjenige, was die Kraft besitzt, den Umriss von ihnen anzunehmen vermag; wenn
 es den Umriss angenommen hat, dann bringt (?) es selbst den Umriss 22 ἔνθα]
 weil (weil in ihm??) 23 ἐν ᾧ γὰρ] durch welches ἐν ἐκείνῳ—εἶδος] das muss
 in ihm die Form sein

1 δεκτικοῖς a 3 ἐνεργεία a: ἐνέρ|α V 4 Arabs ἡ ἐνέργεια αὐτῆς καὶ ταύτη
 τούτων legisse videtur 7 τινός a 8 ἐκεῖνα .. ἐπιστήμονα] cf. Alexandri de sensu
 comment. 105,11 ed. Thurot et ib. 422: κατὰ γὰρ ποιῶν σχέσιν .. τῶν ὀρωμένων .. πρὸς
 τὰ ὀρωόμενα. de an. 42,17 εἰ τινες παρεστῶτες τύχοιεν .. τοῦ πεφωτισμένου διαδιδόντος καὶ
 ἐπὶ ταῦτα τὸ χρῶμα, Ind. s. v. neutrum 10 ἐκτός] sc. τὰ ληπτὰ καὶ φευκτά (Diels)
 19 τινῶν] sub i litura V 20 οἷς διακονεῖται] quibus (i. e. sensibilibus) inserviunt or-
 gana, quippe quae ita instituta sint, ut a sensibilibus patiantur. de διακονεῖσθαι cf. Ind.
 21 πάθῃ a εἴτ' scripsi: εἴτ' Va 22 δεῖξει] 140 r48 sq.

τὸ κυριώτατον. ἐν θερμῷ δὲ καὶ ὑγρῷ τὸ εἶναι μάλιστα τῷ ζῳῆ. τοιοῦτος δὲ ὁ περὶ καρδίαν τόπος. ἀρχὴ γὰρ αὕτη καὶ πηγὴ τοῦ αἵματος, ᾧ τρεφόμεθα, καὶ τοῦ πνεύματος, ταῦτα δὲ ὑγρά τε καὶ θερμά. καὶ τοιοῦτος μὲν ὁ κοινὸς τῆς αἰσθήσεως λόγος. ἐπεὶ δὲ ἐστὶ μέρη τῆς αἰσθήσεως πέντε, καὶ ἔχει ταῦτα πρὸς ἄλληλα ὁμοίως τοῖς τῆς (φυτικῆς) ψυχῆς μέρεσιν τὸ πρῶτόν τε καὶ ὕστερον (ἐν δὲ τοῖς οὕτως ἔχουσιν οὐκ ἔστιν ὁ κοινὸς λόγος γνωρίμως τὴν τοῦ προκειμένου πράγματος σημαίνων φύσιν, 15 ἀλλ' ἔδει περὶ ἐκάστου αὐτῶν ἰδίᾳ ποιεῖσθαι τὸν λόγον τῷ βουλομένῳ περὶ αὐτῶν οἰκείως τε καὶ προσεχῶς λέγειν), δεῖ καὶ τὸν περὶ αἰσθήσεως λέγοντα ἰδίᾳ περὶ ἐκάστου μέρους εἰπεῖν. μέρη δὲ τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως ἀφή, γεῦσις, ὄσφρησις, ἀκοή, ὄρασις ἢ ὄψις. ὧν ἡ μὲν ἀφή τῶν ἄλλων χωρίζεται (ἔστι δὲ τρόπον τινα καὶ ἡ γεῦσις ἀφή). ἔστι γοῦν τινα τῶν ζῳῶν, ἃ ταύτην τὴν αἰσθησιν ἔχει μόνην. τῶν δὲ ἄλλων τινα αἰσθήσεων ἀδύνατον παρῆναι τι χωρὶς ἀφῆς. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν οἷόν τε ζῳῶν 20 εἶναι τι χωρὶς ταύτης τῆς αἰσθήσεως. μέλλοντας δὲ λέγειν περὶ τε τῶν αἰσθητικῶν δυνάμεων καὶ περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν κατ' αὐτάς, ἐπεὶ αἱ ἐνεργεῖαι αὐτῶν ἐκάστης γίνονται περὶ οἰκειῶν τι αἰσθητῶν, ἀναγκαῖον πρὸς τὴν δῆλωσιν αὐτῶν πρῶτον ἐπ' ὀλίγον περὶ τῶν αἰσθητῶν διαλαβεῖν, ἐπεὶ ὁμοιώσει τούτων τὸ αἰσθάνεσθαι.

20 Καθόλου δὲ τῶν αἰσθητῶν τὰ μὲν καθ' αὐτά ἐστὶν αἰσθητά, τὰ δὲ 25 κατὰ συμβεβηκός, καὶ τῶν καθ' αὐτά αἰσθητῶν τὰ μὲν ἰδίᾳ ἐκάστη αἰσθήσει ἐστὶν αἰσθητά (ἄλλα μὲν γὰρ ὄψεως ἰδία αἰσθητά, ὡς τὰ χρώματα, ἄλλα δὲ ἀκοῆς, ὡς ψόφοι, ἄλλα δὲ ὄσφρησεως, ὅσμαι γάρ, ἄλλα δὲ γεύσεως, χυμοὶ γάρ, ἄλλα δὲ ἀφῆς, αἱ γὰρ ἅπται ἐναντιώσεις, ὧν θερμότητες, 25 ψυχρότητες, ξηρότητες, ὑγρότητες, τραχύτητες, λειότητες. ἔστι γὰρ ἐκάστη αἰσθήσει αἰσθητά, ὧν οὐχ οἷόν τε αἰσθέσθαι ἄλλην τινα αἰσθησιν καθ' αὐτά.

2 ὁ [τόπος] die Beschaffenheit des Gliedes Herz 3 ᾧ τρεφόμεθα—πνεύματος] wodurch der Geist (Hauch) ernährt wird 5 τῆς ψυχῆς] der vitalen Seele 6 τὸ πρῶτόν τε καὶ ὕστερον] dass nämlich das eine ein erstes, das andere ein letztes ist 7 γνωρίμως] so dass sie erkannt werden τοῦ προκειμένου πράγματος] des Gegenstandes, welcher gemeint ist durch sie [plur. die Dinge?] . 8—9 ἀλλ' ἔδει—προσεχῶς λέγειν] sondern derjenige, der darüber in einer Rede reden will, wodurch sie (?) erkannt werden (γνωρίμως?), die Rede über jedes Einzelne trennen muss 11 ὄρασις ἢ ὄψις] und das Gesicht 15 δὲ om. 17—18 πρὸς τὴν δῆλωσιν] in einer Belehrung 18—19 ἐπεὶ—αἰσθάνεσθαι] da die Wahrnehmung durch das ihnen ähnlich werden geschieht 20 ἐστὶν] wir sagen, dass ist 21—23 τὰ μὲν—ἀκοῆς] teils spezifische Sinnesobjekte für je einen der Sinne, z. B. die Sinnesobjecte des Gesichts sind ihm spezifisch, wie wenn du sagst, die Farben, die Sinnesobjekte des Gehörs sind andere

5 τέντε a ἔγη a φυτικῆς addidi cf. int. hebr. sed potest etiam ζωτικῆς legisse Arabs 6 ἔν cf. 17, 1. 28, 14 7 λόγον γνώριμος a 8 ἔδη a ἰδία a 10 ἰδία a 11 ἦ a: η V. cur ἦ ὄψις adiunxerit nescio 13 μόνην] η in lit. V 14 οἷονται V 17 ἀνα-|καῖον i. e. ἀναγκαῖον V 19 ὁμοιώσει scripsi cf. int. hebr. ὁμοίως ei Va τι αἰσθάνεσθαι a 20 „περὶ αἰσθητῶν (αἰθητῶν V) τῶν τε καθ' αὐτά δόντων καὶ τῶν κατὰ συμβεβηκός.“ καθόλου δὲ Va 21 ἰδία ἐκάστη a 22 ἰδία ἐστὶν αἰσθητά a ἄλλα V: ἀλλὰ a (item 23) 25 ξυρότητες a

αὐτά), τὰ δὲ τινα τῶν καθ' αὐτὰ αἰσθητῶν ἐστὶ κοινά. ἔστι δὲ τριαῦτα, ὅσα τὸ μὲν γνωρίζεσθαι δι' αἰσθήσεως ἔχει, πλείους μὲντοι εἰσὶν αὐτῶν αἰσθήσεις διάκονοι. μεθ' ὧν γὰρ τὸ ἐκάστη αἰσθήσει ἴδιον αἰσθητὸν ὑποπίπτει, μετὰ τούτων καὶ τὰ αἰσθητήρια τὴν ἐπὶ τὴν αἴσθησιν αὐτῶν ποι-
 5 εῖται διάδοσιν. τοιαῦτα δὲ ἐστὶ κίνησις, ἡρεμία, ἀριθμός, σχῆμα, μέγεθος. κατὰ συμβεβηκὸς δὲ αἰσθητὰ τῷ συμβεβηκέναι τι αὐτοῖς αἰσθητὸν αἰσθητὰ καὶ αὐτὰ καλούμεν, οἷον εἴ τις τὸν ἀφρόν αἰσθητὸν εἶναι λέγοι, διότι συμβεβηκεν αὐτῷ λευκῷ εἶναι, τοῦτο δὲ αἰσθητόν. τὰ μὲν οὖν οὕτως λεγόμενα αἰσθητὰ οὐδὲ αἰσθητὰ τὴν ἀρχήν, ὅτι μηδὲ πάσχει τι ἢ αἰσθησις
 10 ὑπ' αὐτῶν ἢ τοιαῦτα. τῶν δὲ καθ' αὐτὰ αἰσθητῶν περὶ μὲν τὰ κοινὰ συμβαίνει τὰς αἰσθήσεις ἀπατᾶσθαι, ὡς μὴ πάσχειν, ὡς ἔχει τὰ ὑποκείμενα. αὕτη γὰρ αἰσθήσεως διαμαρτία τὸ διὰ τινα περιστάσιν ἄλλοῖον αὐτῇ γίνεσθαι τὸ πάθος καὶ μὴ ὅμοιον τῷ ἀφ' οὗ γίνεται. περὶ δὲ τὰ ἴδια
 15 αἰσθητὰ ἀληθεύουσι μάλιστα, ὅταν αὐταῖς φυλάσσηται ταῦτα, μεθ' ὧν εἰσὶν αὐτῶν ἀντιληπτικά. ὧν πρῶτον μὲν ἂν εἴη τὸ ὑγιαίνειν τε καὶ κατὰ φύσιν ἔχειν τὰ αἰσθητήρια, δεύτερον δὲ ἢ θέσις τοῦ αἰσθητοῦ (οὐ γὰρ τοῦ ὄπισθεν κειμένου ἢ ὄψις ἀντιληπτική), τρίτον ἢ τοῦ διαστήματος συμμετρία. οὐ γὰρ ἀπὸ παντὸς διαστήματος τοῖς αἰσθητηρίοις ἢ τῶν αἰσθητῶν ἀντιληψις γίνεται. καὶ ἐπὶ τούτοις δεῖ τὸ μεταξύ, δι' οὗ ἢ τῶν αἰσθητῶν ἀντι-
 20 ληψις, ἐπιτηδεῖως ἔχειν πρὸς τὸ τοῖς αἰσθητηρίοις διακονεῖσθαι (οὐ γὰρ

1 τὰ δὲ — κοινά] Einige Sinnesobjecte sind ihrem Wesen nach gemeinschaftlich
 3—5 μεθ' ὧν—διάδοσιν] und zwar was die Dinge anbetrifft, bei welchen das einem einzelnen der Sinne spezifische Sinnesobject dem Sinne unterliegt, mit diesen [Dingen] gelangen wir zur Wahrnehmung jener (durch jene?) 6—7 κατὰ συμβεβηκός—αἰσθητὸν εἶναι λέγοι] Was man Sinnesobjecte per accidens nennt, das sind die Dinge, die nicht nach dem Wesen ihrer Natur Sinnesobjecte sind, aber da sie zufällig trifft und erreicht ein sinnlich wahrnehmbares Ding, so nennen wir auch sie Sinnesobjecte, z. B. dass Jemand von dem Nachdenkenden (Einsichtigen) sagt, er ist ein Sinnesobject
 10 ἢ] insofern 11—15 ὡς μὴ πάσχειν—ἀντιληπτικά] so dass sie nicht einsehen (richtig wahrnehmen), wie ihnen passirt, in dem, was wir vor uns sehen von diesem Buche. Denn der Irrtum kommt vor im Sinn, wenn ihm der Gegenstand ähnlich vorkommt (?). und er irre wird, und der Umriss, welcher in ihm ist (wird), verschieden ist von dem Dinge, von welchem er kommt, wegen seiner Aehnlichkeit. Was die Dinge anbetrifft, welche den Sinnen dienen, so ist er in ihnen insbesondere wahrhaft, so lange die Dinge, mit welchen ihnen die Wahrnehmung stattfindet, erhalten (gegenwärtig?) sind 17 ἢ —συμμετρία] dass die Entfernung zwischen e. u. d. a. kurz sei 19 μεταξύ] zwischen dem Wahrnehmenden und dem Wahrgenommenen 20 τοῖς αἰσθητηρίοις] durch das Sinnesorgan

2 ἀδ-ῶν V ex. Vict.: αὐτῷ a 3 ἐκάστη a 5 ἡρεμία ut solet V 6 post αἰσθητὰ plura excidisse interpretatio hebraica docet. fortasse κατὰ συμβεβηκός δὲ αἰσθητὰ (τὰ καθ' αὐτὰ οὐκ αἰσθητὰ, α) τῷ συμβεβηκέναι τι αὐτοῖς αἰσθητὸν αἰσθητὰ καὶ αὐτὰ καλούμεν 7 ἀφρόν] ἀφορόν a. casu sensibilia Aristoteles nominis appellativi exemplo solet notare [Διάρους οἶός de an. 2,6. 418*21]. latet fortasse Εὐφρόν', quod Arabs der Einsichtige vertit 10 ἢ scripsi: ἢ V: om. a 11 ἀπατᾶσθαι a 12 αὐτῇ a: αὕτη V 14 ἀληθεύουσι sc. αἰ αἰσθήσεις φυλάσσηται V 17 ὄπισθεν a: ὄπισθεν V

οἶόν τε ὄραν μὴ ὄντος τοῦ διαφανοῦς πεφωτισμένου), ἔτι ὑπὸ μηδενὸς ἐνοχλεῖσθαι· οὐ γὰρ οἶόν τε ἀκούειν οὐ τις βούλεται, ὅταν ἐνοχλῶσιν ψόφοι μείζονες.

Τῆς μὲν οὖν ὄψεως ἰδιά ἐστὶν αἰσθητὰ τὰ τε χρώματα καὶ ὅσα φω-
 5 τὸς οὐχ ὀρώμενα σκότους ὁρᾶται, ἀ οὐκ ἂν εἶη χρώματα, ὅτι μὴ ὑποπί-
 πτει τῷ τοῦ χρώματος ὀρισμῷ, εἴ γε χρωμά ἐστὶ τὸ κινητικὸν τοῦ κατ'
 ἐνέργειαν διαφανοῦς. ἔστι δὲ διαφανῆ μὲν ὃ τε ἀήρ καὶ τὸ ὕδωρ καὶ ὅσα
 τῶν στερεῶν οἰκείῃ οὐ κέχρηται χρώματι, κινούμενα δὲ πως ὑπὸ τῶν χρω- 50
 μάτων διακονεῖσθαι τῇ ὄψει δύναται πρὸς τὴν ἀντιλήψιν αὐτῶν. ταῦτα δὲ
 10 κατ' ἐνέργειαν γίνεται διαφανῆ, ὅταν ἢ πεφωτισμένα. οὕτως γὰρ ἐχόντων
 αὐτῶν κινητικὰ τὰ χρώματα. ὅτι γὰρ τὸ φῶς καὶ τὰ πεφωτισμένα τῶν
 διαφανῶν ὑπὸ τῶν χρωμάτων κινεῖταιί πως. | δῆλον ἐκ τοῦ πολλοῖς τῶν 131r
 χρωμάτων τῶν διὰ τοῦ φωτὸς ὀρωμένων ὁμόχροον ὄραν γινόμενον αὐτὸ
 καὶ συναναφέρον αὐτῷ τὸ χρωμα. ἀπὸ γὰρ χρυσοῦ χρυσοειδὲς καὶ αὐτὸ
 15 φαίνεται καὶ ἀπὸ ἀλουργοῦς πορφυροειδὲς, καὶ ἀπὸ τῶν χλωρῶν ποῶδες.
 πολλάκις δὲ ἔστιν ἰδεῖν καὶ τοὺς καταντικρῶ τοίχους τοῦ τοιοῦτου χρώ-
 ματος καὶ τὸ ἔδαφος ὥσπερ χρωσσόμενα τῷ ἐκείνων χρώματι, καὶ εἴ τινες
 δὲ παρεστῶτες τόχοιεν, ὡς τοῦ πεφωτισμένου τῷ πάσχειν ἀπ' αὐτῶν δια- 5
 δίδόντος καὶ ἐπὶ ταῦτα τὸ τοιόνδε χρωμα. γίνεται δὲ τὸ χρωμα ἐν τῷ
 20 πεφωτισμένῳ τε καὶ φωτὶ οὕτως ὡς καὶ τὸ φῶς ἐν τῷ διαφανεῖ, οὔτε κατὰ
 ἀπόρροϊάν τινα, οὔτε ὡς ὕλης ἢ τοῦ διαφανοῦς δεχομένου τὸ φῶς ἢ τοῦ
 φωτὸς τὸ χρωμα (ἀπελθόντων γούν τῶν ταῦτα ἐμποιούντων εὐθὺς συνα-
 πέρχεται τὸ μὲν χρωμα ἐκ τοῦ φωτός, εἰ τὰ χρωσσόμενα αὐτὸ ἀπέλθοι, τὸ

3 μείζονες] addit: als die Töne jenes Dings, das er hören will 7 καὶ om.
 12—14 δῆλον—χρωμα] der Beweis [ist], dass du, wenn du viele der Farben im Lichte
 siehst, auch von ihren Farben das Licht gefärbt siehst, welches ihre Farben mit sich
 fortgetragen 14—15 ἀπὸ—ποῶδες] wir sehen nämlich, dass es von der goldenen
 Farbe zur Farbe des Goldes werde, und von der Farbe der Violett zur Farbe des Purpurs
 und von den grünen Farben grasartig (grün) 16—19 πολλάκις—χρωμα] Häufig sehen
 wir die Wände, welche einer von jenen Farben gegenüberstehen, und die Erde (der Boden)
 der Pflanze von der (den) Farbe(n) derselben (desselben) gefärbt werden [i. e. Wände
 und Boden werden gefärbt, jene von der gegenüberstehenden Farbe, dieser von der Farbe
 der Pflanze. St.], ebenso auch, wenn es sich trifft, dass ein Mensch in der Nähe derselben
 steht, so wird er von ihren Farben gefärbt, weil das Licht von ihnen afficirt wird und
 die Farbe, die er empfängt, auch zu diesen Dingen bringt 20—22 οὔτε—χρωμα]
 nicht indem Etwas aus beiden sich ergiesst auch nicht in der Weise, dass das Sap-
 phirische, indem es das Licht aufnimmt, Hyle für das Licht wird, und das Licht, indem
 es die Farbe aufnimmt, Hyle für die Farbe [wird] 22—23 ἀπελθόντων—τοῦ φωτός]
 denn wenn die beiden Wirkenden (Wirkungen?) für diese entweichen, so entweicht
 auch der Umriss mit ihrem Entweichen, also entweicht auch die Farbe dem Licht

1 ὄραν a 2 οὐ τις βούλεται om. a 8 οἰκείῃ a κέχρηται χρώματα a 13 αὐτὸ]
 i. e. τὸ φῶς ὄραν] ante V i erasum V: ὄραν a τὸ γινόμενον a 14 fortasse
 αὐτῷ 15 ἀλουργοῦς V: ἀλουργοῦ a 16 κατ' ἀντικρῶ V: κατ' ἀντικρῶ a. plurā
 aut legit aut coniecit Arabs. cf. int. hebr. sed fortasse tantummodo ἐκείνων corruptum
 ex παρακειμένῳ cf. 153r 16 sq. 17 κινούμενα a 19 ἐπὶ ταῦτα] cf. p. 39,8
 20 οὕτως] u et c in lit. V 22 Arabs legerat εὐθὺς συναπέρχεται (καὶ τὸ πάθος) τὸ μὲν

δὲ φῶς ἐκ τοῦ διαφανοῦς, εἰ τὸ φωτίζον αὐτὸ μὴ παρείη), ἀλλ' ἔστι τις 10
 ἢ ἀπ' ἀμφοτέρων κινήσεις ἐν τοῖς δεχομένοις αὐτὰ γινομένη κατὰ παρου-
 σίαν τε καὶ ποιὰν σχέσιν, ὡς γίνεται καὶ ἐν τοῖς κατόπτροις τὰ ἐν αὐτοῖς
 ὁρώμενα. ἔστιν οὖν κατ' ἐνέργειαν, ὡσπερ εἶπον, διαφανῆ τὰ πεφωτι-
 5 σμένα. ὅτε γὰρ δύναται διαφαίνεσθαι τι κατ' ἐνέργειαν δι' αὐτῶν, τότε
 ἔστι κυρίως τε καὶ κατ' ἐνέργειαν διαφανῆ τὴν τελειότητα καὶ τὸ οἰ-
 κεῖον εἶδος καθὸ ἔστι διαφανῆ παρὰ τοῦ φωτὸς λαμβάνοντα. ἔστι γὰρ
 φῶς ἐνέργεια καὶ τελειότης τοῦ διαφανοῦς καθὸ τοιοῦτον. γίνεται δὲ
 τόδε τὸ φῶς ἐν τῷ διαφανεῖ παρουσίᾳ πυρὸς ἢ τοῦ θείου σώματος. 15
 10 κατὰ σχέσιν γὰρ τοῦ φωτίζειν δυναμένου πρὸς τὰ φωτίζεσθαι πεφω-
 κότα τὸ φῶς. οὐ γὰρ σῶμα τὸ φῶς. διὸ καὶ ἀχρόνως γίνεται. εἰ δὲ
 τὸ χρῶμα ἐν φωτὶ ὁρατόν, καὶ τούτου κινήτικόν. τῷ γὰρ τὸ κατ' ἐνέρ-
 γειαν διαφανές, τοῦτο δ' ἔστι τὸ πεφωτισμένον, πρῶτον πάσχειν ὑπὸ τοῦ
 χρώματος (τούτου γὰρ τὸ χρῶμα κινήτικόν), τὴν δὲ ὄψιν ὑπὸ τούτου, οὕσαν
 15 καὶ αὐτὴν διαφανῆ, τούτῳ ἢ τῶν χρωμάτων αἰσθησίς τε καὶ κρίσις γίνεται, 20
 ὡς δέδεικται ἐν τοῖς περὶ τοῦ πῶς ὁρῶμεν ἐζητημένοις (ὥστε οὐκ ἂν εἶη
 χρώματα ὅσα ὁρᾶται σκότους· πῶς δὲ ταῦτα ὁρᾶται καὶ τίνος γινομένου,
 ἐν τοῖς περὶ τοῦ πῶς ὁρῶμεν καὶ αὐτὸ εἴρηται). ἀφ' ἐκάστου γὰρ τῶν
 ὁρατῶν ἀνακεχρωσμένον τὸ φῶς κατ' εὐθυωρίαν τεταγμένον ταῖς κατὰ
 20 τοῦτο οὕσαις ὄψεσιν διαδίδωσιν τὸ ἴδιον πάθος, ὡς ἀπ' ἐκείνων ἔπαθεν

1—3 ἀλλ'—σχέσιν] Vielmehr die Bewegung von beiden fürwahr entsteht in den (durch die)
 Dingen, welche dieselben aufnehmen durch das Gesehenwerden und durch eine Art von Be-
 ziehung 5 ὅτε—δι' αὐτῶν] wenn es nämlich möglich ist, dass irgend eines der Dinge
 sapphirisch in actu sei 6—7 τὸ—διαφανῆ] die Form und dasjenige, was ihnen, in so-
 fern sie sapphirisch sind, angemessen ist 11 εἰ δὲ] wenn auch 12—16 τῷ γὰρ—
 ἐζητημένοις] denn die Wahrnehmung der Farben geschieht fürwahr, wenn das Sapphirische
 in actu ist, und dasjenige, welches schon beleuchtet ist, wird zuerst von der Farbe af-
 ficirt, nachdem die Farbe dasjenige ist, was es bewegt. Davon wird das Gesicht afficirt,
 nachdem das Gesicht ebenfalls beleuchtet worden, wie erläutert werden wird in unserer
 Forschung über das Gesicht, wie es sei 18 εἴρηται] Futur 18—20 ἀφ' ἐκάστου
 —ἴδιον πάθος] denn wenn das Licht von jedem einzelnen der sichtbaren Dinge dessen
 Farbe erhalten hat, und ein Jedes von diesen Beiden gegenübergestellt ist in grader Linie
 dem Anblicken [adspectus 𐤀𐤓𐤁𐤁𐤁 = v 21 (καὶ αὐταῖς). conf. p. 44,7 𐤀𐤓𐤁𐤁𐤁, die Be-
 trachtenden = κόραι, St.], welches im Sehen, so bringt es ihnen den Umriss, welchen
 es insbesondere von ihnen erhalten hat

1 τις κινήσις ἢ γινομένη] cf. 152r31 καὶ εἰ τις τοιαύτη ἔστιν ἐν διαφέρουσιν σώμασιν κοινή
 φύσις ἢ τοῦτο δυναμένη 2 ἢ om. a ἀμφοτέρων a 4 διαφανῆ] δι in lit. V
 5 τότε (sic) V ἐνέργειαν αὐτῶν legerat Arabs 8 „πῶς γίνεται τὸ φῶς ἐν τῷ δια-
 φανεῖ“ γίνεται δὲ V: γίνεται δὲ a 9 παρουσία a 15 τούτῳ] cf. τῷ γὰρ εὐκρατον
 μάλιστα εἶναι τὸ σῶμα αὐτῷ (διὰ τοῦτο γὰρ κτλ.), τούτῳ καὶ τὴν ἀφὴν ἀκριβεστάτην ἔχει
 132v19 τῷ δὲ ἄλλοτε ἄλλη ταῦτα εἶναι καὶ δύνασθαι πᾶν τὸ ὄν ἢ νοηθῆναι ἢ ὑπὸ αἰσθησιν
 πεσεῖν, τούτῳ πάντα γίνεται 140r in. 16 ἐν τοῖς περὶ τοῦ πῶς ὁρῶμεν ἐζητημένοις] hunc
 librum exstare in l. qui fertur de anima altero coniecit Fabricius B. G. V, 660, frustula ibi
 eius servata esse Val. Rose, Arist. Pseud. 274 sq. et hoc verum est de visu secundum
 Aristotelem agi 152r22—153v13 passim. locus 43,18 citatus ibi non legitur 18 τοῦ a:
 τὸ V 19 εὐθεωρίαν a 20 οὕσαις a: fōrtasse βλεπούσαις

αὐτό, λείπεις τε οὐσαις καὶ διαφανέσιν καὶ αὐταῖς καὶ προσέτι δυναμέναις
δέχεσθαι τὴν ἔμφασιν. ἐπεὶ δὲ τῷ δέξασθαι τὸ χρῶμα τὸ αἰσθητήριον 25
καὶ ὁμοιωθῆναι αὐτῷ πως τὸ ὄραν γίνεται, δεκτικὸν δὲ χρώματος τὸ ἢ μὴ
ἔχον οἰκειὸν χρῶμα ἢ τοιοῦτον ὡς ὁρᾶσθαι μόγις (τοιοῦτον δὲ μάλιστα τὸ
5 ὑγρὸν τε καὶ ἀόριστον διαφανές, τοιαῦτα δὲ ὅ τε ἀήρ καὶ τὸ ὕδωρ), τὸ
αἰσθητήριον, δι' οὗ ἢ τῶν χρωμάτων ἀντιληψίς, ἐκ τοιούτων. ἐξ ὕδατος
γὰρ ἢ κόρη, ἐπεὶ τοῦτο τῶν ἀόριστων διαφανῶν ἴδιον καὶ στέγειν οἶόν τε
τὸ πάθος τὸ ὑπὸ τοῦ χρώματος γινόμενον ἐν αὐτῷ διὰ παχύτητά τε καὶ
σύστασιν· ὁ γὰρ ἀήρ οὐ τοιοῦτος. τὸ μὲν οὖν ὄραν γίνεται διὰ τῆς περι 30
τὰ ὁρατὰ ἐνεργείας διὰ τῶν ὀμμάτων τῆς ὁρατικῆς δυνάμεως κατὰ ὁμοίωσιν
τὴν πρὸς αὐτά. ἢ δὲ ὁρατικὴ δυνάμις ἐστὶ, καθ' ἣν τὸ ἔχον αὐτὴν οἶόν
τέ ἐστὶν ἀλλοιούμενον ὑπὸ τῶν ὁρατῶν διὰ τῆς περι αὐτὰ ἐνεργείας ἀντι-
λαμβάνεσθαι τε αὐτῶν καὶ κρίνειν αὐτά. τὸ μὲν οὖν φῶς, ὃ μάλιστα τέ
ἐστὶν ὁρατὸν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὁρατοῖς αἴτιον τοῦ ὁρᾶσθαι γίνεται, τί
15 ποτέ ἐστὶν εἴρηται, ὅτι γὰρ ἐνέργεια τοῦ ἀόριστου διαφανοῦς ἢ διαφανές.
λέγεται δὲ καὶ χρῶμα τοῦ διαφανοῦς ἢ διαφανές· ὡς γὰρ ἐν τοῖς χρῶμα
ἔχουσιν τὸ χρῶμα, οὕτως ἐν τοῖς διαφανέσιν τὸ φῶς γινόμενον ἐν αὐ- 35
τοῖς καὶ αἴτιον ἐν προειρήκαμεν τρόπον. τὸ δὲ χρῶμα, ὃ κινητικὸν ἐστὶ
τοῦ οὕτως διαφανοῦς, ἐστὶ μὲν καὶ αὐτὸ ἐν διαφανεῖ, ἀλλὰ ἐν ὀρισμένῳ.
20 πᾶν γὰρ σῶμα, ἐπεὶ χρώματός ἐστὶ δεκτικόν, ἢ μᾶλλον ἢ ἥττον κεκοινώ-
νηκεν τῆς φύσεως ταύτης, ἣν διαφάνειαν καλοῦμεν. αὕτη γὰρ προσεχῆς
ἕλη τῶν χρωμάτων· δεῖ γὰρ ὄντος χρώματος εἶναι καὶ τὴν φύσιν τὴν τού-
του δεκτικὴν. τὸ μὲν οὖν ἀόριστον διαφανές, ὃ καὶ μάλιστα ἐστὶ τε καὶ
καλεῖται διαφανές, τῷ τε τὸ φῶς, τουτέστι τὸ φῶς δέχεσθαι καὶ τῷ τοῖς 40
25 ἄλλοις αἴτιον τοῦ φαίνεσθαι εἶναι ὑπὸ τινος ἐκτὸς ὄντος χρωματίζεται. τὸ

2 ἔμφασιν] das Sehen 7 ἢ κόρη] das Betrachtende 7 9 ἐπεὶ - σύστασιν] denn
das Wasser ist aus dem sapphirischen Unbegrenzten, und wenn in ihm der Umriss ent-
steht, welcher von der Farbe entsteht, [so geschieht es] wegen seiner Dicke und Festigkeit
9 ὁ γὰρ—τοιοῦτος om. 9—10 τὸ μὲν οὖν—δυνάμεως] Das Sehen geschieht [var. l. P.
in mg: mit zwei Gegenständen, indem die Sehkraft die Dinge aufnimmt] mit den Augen
durch die Wirkung der Kraft, welche die sichtbaren Dinge sieht 11—13 καθ' ἣν
—αὐτῷ] wodurch der, welcher sie besitzt, vermögend ist, aufzunehmen die Veränderung
von den sichtbaren Dingen, indem er auf sie wirkt und sie erreicht und über sie ur-
teilt 16—18 λέγεται—τρόπον om. 20 κεκοινώνηκεν] hat Teil und Gemeinschaft
21—22 προσεχῆς τῶν χρωμάτων] welche den Farben nahe ist 22—25 δεῖ γὰρ χρωμα-
τίζεται] denn es ist notwendig, wenn die Farbe sich in dem unbegrenzten Sapphirischen
findet, dass auch die Natur, welche die Farbe aufnimmt, sich finde, das ist das, was
insbesondere sapphirisch genannt wird. Dies ist selbst so, weil es das Offenbarwerden,
ich meine das Licht aufnimmt, und weil es Ursache für das Gesehenwerden der übrigen
Dinge vom Auge ist, und von einem von aussen befindlichen Dinge gefärbt wird

1 οὐσαις a προς' ἔτι V 2 δὲ τῷ V: δὲ τὸ a 3 αὐτῷ V: αὐτό a 6 τοιούτων m²
τοιούτων m¹ V: τοιούτων a 8 ὑπὸ scripsi cf. int. hebr.: αὐτό Va 15 γὰρ] cf. 10,9
16 λέγεται—ἢ διαφανές om. a 17—18 τὸ φῶς—τρόπον] temptavi τὸ φῶς, γινόμενον ἐν
αὐτοῖς (ὡςπερ χρῶμα, οὐχ ἀπλῶς μὲν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός [cf. Al. de sens. 90,2], ἀρχὴ
δὲ τοῦ ὁρᾶσθαι τοῖς χρώμασιν αὐτοῖς) καὶ αἴτιον ἐν προειρήκαμεν τρόπον. meliora invenienda
sunt 24 τε τὸ om. a

γὰρ φῶς χρῶμά πως γίνεται τοῦ οὕτως διαφανοῦς, ὡς προεῖρηται, ὃ ἐν αὐτῷ
 γίνεται παρουσίᾳ τοῦ φωτίζειν αὐτὴ πεφυκότος, τοιοῦτον δὲ τί τε πῦρ καὶ
 τὸ θεῖον σῶμα. κατὰ γὰρ τὴν τούτων ποιᾶν σχέσιν πρὸς αὐτὰ τὸ φῶς
 γίνεται, διὸ καὶ παρόντων μὲν αὐτῶν πεφώτισται, ἀπελθόντων δὲ συναπέ-
 5 ρχεται καὶ τὸ φῶς. ἡ δὲ ἐν τοῖς στερεοῖς διαφάνεια ἐντὸς καὶ μεμιγμένον 45
 καὶ συνὸν ἔχει τὸ χρῶμα. διὸ οὐ ποτὲ μὲν πάρεστιν αὐτῇ, ποτὲ δ' οὐ,
 ὡς τοῖς ἀορίστοις διαφανέσιν τὸ φῶς. ἔστι δὲ τῶν οὕτως διαφανῶν τὰ
 μὲν μᾶλλον, τὰ δ' ἥττον διαφανῆ, ὃ γίνεται ποσῇ μίξει τοῦ ἥμιστα δια-
 φανοῦς σώματος. τοιοῦτον δὲ ἡ γῆ· αὕτη γὰρ ἐν οἷς ἂν μιχθῇ ἐμποδίζει
 10 τὴν διαφάνειαν αὐτῶν. παρ' ἣν αἰτίαν καὶ ἡ τῶν χρωμάτων γίνεται δια-
 φηρά. τὸ μὲν γὰρ χρῶμα ἐν παντὶ διαφανεῖ γίνεται λευκοῦ τινος παρουσίᾳ,
 τοιοῦτον γὰρ καὶ τὸ πῦρ, ἀλλὰ ἡ ἐκτὸς ὄντος, ἢ μεμιγμένου αὐτῷ. ἡ δὲ 50
 κατὰ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἥττον τοῦ διαφανοῦς διαφορὰ καὶ τοῦ φωτίζειν αὐτὸ
 πεφυκότος πλείονος ἢ ἐλάττονος μίξις ποιεῖ τὰς τῶν χρωμάτων διαφορὰς.
 15 λευκὸν μὲν γὰρ καὶ φωτεινῶδες, ἐν οἷς καθαρώτερόν τε τὸ διαφανές καὶ
 πλείον τὸ χρωμόν, ἔλαττον δὲ καὶ ὑφειμένον, ἤδη δὲ καὶ εἰς τὸ μέλαν
 ἀποκλίνον, ἐν οἷς ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τὸ διαφανές. ἐν οἷς μέντοι διαφανέσιν
 τὸ ἐνεργεῖα αὐτὰ ποιοῦν τοιοῦτον μέμικται, ταῦτα συνὸν ἔχει καὶ οἰκεῖον
 τὸ χρῶμα, ὃ καὶ κυρίως | καλεῖται χρῶμα. τὸ γὰρ φῶς οὐ τοιοῦτον. 131
 20 καὶ ἔστι τὸ πέρασ τῶν ὀρισμῶν διαφανῶν καθὸ ἔστι διαφανῆ τὸ χρῶμα.
 καθὸ μὲν γὰρ σῶμα, πέρασ αὐτῶν ἐπιφάνεια, καθὸ δὲ διαφανῆ, τὸ χρῶμα.
 διὸ καὶ σύνεστιν τῇ ἐπιφάνειᾳ τὸ χρῶμα. ἐν ταύτῃ γὰρ ἡ φαντασία τῶν
 χρωμάτων. μόνον τε γὰρ τῶν αἰσμάτων τὸ πέρασ φανερόν, καὶ τὸ χρῶμα
 φανερόν τε καὶ φαινόμενον· καθὸ μὲν γὰρ ὄρατὰ τὰ σώματα, κατὰ τοῦτο 5
 25 καὶ κέχρωσται· κατὰ δὲ τὸ πέρασ ὄρατά. διὸ εὐλόγως τὸ χρῶμα λέγεται

1 ὡς προεῖρηται om. 5 δὲ om. 5-6 ἐντὸς—ἔχει τὸ χρῶμα] die Farbe (das Fär-
 bende? פָּרֹחַ) findet sich von inwendig (P: darin vermenget) 6 οὐ Arabem omisise
 vidit int. Hebr. 8 ἥμιστα διαφανοῦς] addit: unter den Körpern 12 ἡ ἐκτὸς—αὐτῷ] von
 aussen oder von innen oder darin vermenget. alterum „oder“ absurdum esse notat Hebr.
 22 om. 13-14 καὶ τοῦ φωτίζειν—μίξις] und wenn (ob?) das Gemenge von einem Dinge,
 dessen Natur es ist, dass es dasselbe beleuchte, und dessen Art, dass es dasselbe beleuchte
 in grösserem oder geringerem Maasse 15-19 λευκόν—οὐ τοιοῦτον] Es wird nämlich
 die Farbe des Dinges weiss [var. lect. des Weissen], leuchtend, wenn das Sapphirische in
 ihm lauter und rein ist und es mehr Färbendes (?) hat, aber geringer an Weisse und
 Licht ist, und schwächer von (in?) jenen beiden Gegenständen, zum Schwarzen
 neigend. Wie (?) das Sapphirische ebenfalls, wenn das, was dasselbe in actu in diesem
 Maasse macht (und) dieser Gegenstand, der vermenget ist in ihm, wird demselben eine be-
 sondere Farbe. Und das ist das Ding, welches in Wahrheit Farbe genannt wird, denn das
 Licht ist nicht so 20 διαφανῆ] begrenzte, sapphirische 23-24 μόνον τε γὰρ—φαι-
 νόμενον] die Fläche ist nämlich allein das Ende der Körper und ist auch das Offenbare,
 was von ihnen gesehen wird 24-25 καθὸ—ὄρατὰ] om.

3 fortasse αὐτὸ 5 στερεοῖς (sic) V 6 αὐτῇ m², αὐτῇ m¹ V: αὐτῇ a δὲ a
 8 ἥμιστα] ἡ supra lin. V 9 μιχθῇ a 15-17 λευκόν—διαφανές] Arabs legisse videtur
 ἔλαττον (κατὰ λευκότητά τε καὶ φῶς) καὶ ὑφειμένον. sed ut int. hebr. ita verba graeca gra-
 vius corrupta videntur, velut postulatur v. 16 (τὸ χρωμόν) καὶ τὸ διαφανές 17 ἐν οἷς
 ἐπὶ] v. οἷ in lit. V 23 μόνον scripsi: μόνων Va 24 σώματα scripsi: χρώματα Va

εἶναι πέρας τοῦ ἐν ὀρισμένῳ διαφανοῦς ἢ διαφανές. ἥτις δὲ ἐν τῷ πυρὶ
καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τοῖς φωτὸς ποιητικοῖς ἐνοῦσα δύναμις αὐτὰ τε μάλιστα
ὄρατὰ ποιεῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις χρώμασιν αἴτια τοῦ ὄρασθαι, τῷ φωτὸς αὐτὰ
εἶναι ποιητικά, δι' οὗ ὄραται τὰ ὀρώμενα, ταύτην ἡγητέον τὴν φύσιν καὶ
5 ἐν τοῖς ὀρισμένοις διαφανέσιν μεμιγμένην ἢ μᾶλλον ἢ ἕλαττον τῆς τε τῶν
χρωμάτων γενέσεως καὶ τῆς διαφορᾶς αὐτοῖς αἰτίαν εἶναι. τοῦ δὲ εἶναι 10
τὸ χρῶμα πέρας τοῦ διαφανοῦς, ἢ διαφανές, σημείον τὸ καὶ τῶν διαφανῶν
ὅσα μὲν οἰκεῖον πέρας οὐκ ἔχει, τοιαῦτα δὲ τὰ ἀόριστα, ταῦτα δὲ μὴδὲ
χρῶμα ἔχειν οἰκεῖον. τῷ γὰρ πέρατι τοῦ σώματος σύνεστι καὶ τὸ ὡς δια-
10 φανοῦς αὐτοῦ πέρας. ὡς γὰρ ὑπὸ τινος ἕξωθεν περατοῦταί τε καὶ σχημα-
τίζεται, οὕτω δὲ καὶ χρώννυται. ὧν γὰρ ὡς σωμάτων τὸ πέρας ἀόριστον,
τούτων καὶ ὡς διαφανῶν. ὧν δὲ ὄρισται τὸ πέρας διαφανῶν, ταῦτα καὶ
χρῶμα οἰκεῖον ἔχει ὡς συνημμένου τοῦ τε πέρατος καὶ τοῦ χρώματος. 15
συνῆπται μὲν οὖν, οὐ μὴν ταύτῳ ἐστιν. τοῦ μὲν γὰρ ἐνός κατ' ἀριθμὸν
15 σώματος μία κατ' ἀριθμὸν καὶ ἐπιφάνεια, οὐ μὴν, εἰ μία κατ' ἀριθμὸν
ἐπιφάνεια, καὶ ἐν χρῶμα κατ' ἀριθμὸν. ἐνδέχεται γὰρ τὴν αὐτὴν ἐπιφά-
νειαν καὶ τὰ ἐναντία ἔχειν ἐν αὐτῇ χρώματα. καὶ τὰ ὀριστὰ διαφανῆ
πέρας μὲν ἔχει, ἂν τε ἢ πεφωτισμένα ἂν τε μὴ, χρῶμα δὲ ἔχει τότε
μόνον, ὅτε καὶ πεφώτισται.

20 Ἡ δὲ γε ἀκοή ἐστὶ μὲν τῶν κατ' ἐνέργειαν ψόφων ἀντιληπτικὴ τε καὶ 20
κριτικὴ, γίνεται δὲ ὁ κατ' ἐνέργειαν ψόφος ὑπὸ πληγῆς. ἡ δὲ πληγὴ ὑπὸ
τέ τινος καὶ πρὸς τι καὶ διὰ τινος. ὑπὸ μὲν τινος, τοῦ γὰρ πλήσσοντος·
πρὸς τι δέ, πρὸς γὰρ τὸ πλησσομένον· διὰ τινος δέ, δι' οὗ ἡ πληγὴ. ἡ
γὰρ πληγὴ κίνησις τίς ἐστὶ κατὰ τόπον· πᾶσα δὲ ἡ τοιαύτη κίνησις διὰ 25
25 τινος· ὥστε καὶ ἡ πληγὴ μὲν διὰ τινος, οὐ μὴν τοῦ τυχόντος. οὔτε γὰρ
διὰ στερεοῦ, ὅτι μὴ οἶόν τε διὰ τοιοῦτου κίνησιν γενέσθαι, οὔτε διὰ κενοῦ,

1—4 ἥτις—ὀρώμενα] die Kraft, die sich im Feuer findet und in den übrigen Körpern,
welche das Licht bewirken, das sie insbesondere sichtbar macht, sie ist auch die Ursache
für die anderen Farben, dass sie gesehen werden, weil sie selbst das Licht bewirkt und
das ist dasjenige, wodurch die durch dasselbe gesehenen Dinge gesehen werden
9—11 τῷ γὰρ πέρατι—χρώννυται] weil nämlich ihr Zustand zur Zeit der Aufnahme der
Farbe [so ist], wie ihr Zustand während der Aufnahme des Beendetwerdens und der
Form von einem Dinge ausserhalb 11 ἀόριστον] unbegrenzt 14—15 τοῦ μὲν
γὰρ—ἐπιφάνεια] denn das Sein, in dem es ist, ist Eines der Zahl nach und die Fläche,
in welchem sie ist, auch Eines der Zahl nach 17 ὀριστὰ] die nicht begrenzten
20 δέ γε om. ἐστὶ ἀντιληπτικὴ] ist dasjenige, was wahrnimmt 22—23 ὑπὸ—ἡ
πληγῆ] Das Ding, von welchem das Klopfen kommt, ist das Klopfende. Das Ding, an
welches geklopft wird, ist das Angeklopfte. Das Ding, durch welches das Klopfen ent-
steht, ist dasjenige, durch dessen Vermittlung das Klopfen wird

1 ἢ V 3 τῷ m³ τὸ m¹ V: τῷ a 6 αἰτίαν scripsi: αἴτια litera post ια eras. V: αἴτια a
7 ἢ V: ἡ a 9—11 γὰρ] cf. 14,19 11 ἀόριστον scripsi cf. int. hebr.: ὀριστόν Va;
apertum enim est v. 6—12 (τοῦ δὲ εἶναι—ὡς διαφανῶν) de rebus non terminatis dici, de
terminatis 12 sq. (ὧν δὲ ὄρισται κτλ.) 20 „περὶ ἀκοῆς.“ ἡ δέ Va γε om. a. cf. ἡ
δέ γε τῶν ἀγαθῶν ὁρεῖς 136v28 26 στερεοῦ (sic) V ὁ μὴ V: τῷ μὴ ex. Vict.: τὸ μὴ a

5 ὅτι μὴ δὲ τὴν ἀρχὴν τὸ κενόν ἐστὶ τι. ἀλλὰ μάλιστα μὲν ἐν ἀέρι καὶ δι' ἀέρος ὁ ψόφος, ἧδη δὲ καὶ δι' ὕδατος. οὔτε τὸ πλήσσον δὲ οὔτε τὸ πλησσομένον τὰ τυχόντα ὄντα ψόφον ποιεῖ, ἀλλὰ δεῖ στερεῶν γενέσθαι πληγὴν πρὸς ἄλληλα. οὐ γὰρ πάντα τὰ πλησσομένα οἶά τε ψοφεῖν. ἡ γοῦν
 5 τῶν ἐρίων πρὸς ἄλληλα πληγὴ οὐ ποιεῖ ψόφον. οὐδὲ τὰ στερεὰ δὲ πάντα
 80 τὰ ψοφητικά ποιεῖ ψόφον. αἱ γοῦν βελόναι οὔτε πλήσσουσαι ἀλλήλας, οὔτε πλησσομέναι ὑπ' ἀλλήλων ποιῶσι ψόφον. ὁ γὰρ ἀήρ ἀθρόος ἀπολαμβανόμενος πρὸς τῆν πλησσομένην λείψῃ ἢ κοίλῃ ὄντι ὑπὸ τοῦ πλήσσοντος ὄντος καὶ αὐτοῦ τοιοῦτου ψοφεῖ. τὸ μὲν οὖν λείον τυπτόμενον ψόφον ποιεῖ διὰ
 10 τὸ ἀθρόον ὑπὸ τοῦ τύπτοντος πρὸς τῆν τοιοῦτον σώματι ἀπολαμβάνεσθαι τὸν ἀέρα. τὸ δὲ κοῖλον, ὅτι ὁ ἀήρ ἐν τούτοις ἀδυνατῶν ἐξελεθεῖν ὁ πρῶτος πληγεὶς διὰ τὴν κοιλότητα τοῦ περιέχοντος αὐτὸν ἄλλοτε πρὸς ἄλλα μέρη
 35 αὐτοῦ φερόμενος καὶ ἀνακλώμενός τε καὶ ἐνειλούμενος βιαίως ἐπὶ πολὺ ἤχηε, ἅτε διὰ τῶν ἀνακλάσεων πλείους πληγὰς ποιῶν. δεῖ δέ, εἰ μέλλοι
 15 ψόφος ἔσεσθαι, τὴν πληγὴν ταχυτέραν γίνεσθαι τῆς τοῦ ἀέρος θρύψεως τε καὶ χύσεως τοῦ μεταξὺ ὄντος τοῦ τε πλήσσοντος καὶ πλησσομένου. οὕτως γὰρ ὑπομένων καὶ ἀθρόος προσπίπτων τῆν πλησσομένην ποιεῖ τὸν ψόφον. ἧδη δὲ καὶ μόνος ὁ ἀήρ πληγεὶς πως ψόφον ποιεῖ διὰ τὴν τῆς πληγῆς
 40 ταχυτῆτα ὡς στερεὸς ἀντιτυπῶν τῆν πλήσσοντι φθάνοντι διὰ τὴν ταχυ-
 20 τῆτα τῆς πληγῆς τὴν οἰκείαν αὐτοῦ διαίρεσίν τε καὶ θρύψιν, ὡς ἐπὶ τῶν μαστίγων γίνεται. ὡς εἴ γε μὴ γίνοιτο θάττον ἢ ἀπὸ τῆς πληγῆς κίνησις τῆς θρύψεως τοῦ ἀέρος, οὐκ ἂν ψόφος γίνοιτο, ὥσπερ οὐδ' ἐὰν εἰς σωρὸν ἄμμου τύπη τις φερόμενον ταχὺ μὴ φθάνων τὴν θρύψιν αὐτοῦ καὶ φθορὰν τῆν πληγῆν.

25 Καὶ ἡ ἤχῃ δὲ γίνεται κατ' ἀνάκλασιν ἀέρος. ὅταν γὰρ ὁ πληγεὶς 45

2 δὲ] auch 4 γοῦν] denn 5 ἐρίων] der luftigen Körper 5—7 οὐδὲ—ψόφον] om. 7—9 ὁ γὰρ—ψοφεῖ] Denn der Ton wird, wenn die Luft gepresst wird, bei dem Angeklopfen, wenn es glatt oder hohl ist, von Luft, [welche] daran klopft, von Seiten des Klopfenden, und [wenn?] das Klopfende ist von derselben Beschaffenheit 10 ἀπολαμβάνεσθαι] gepresst werden 11—14 ὅτι—ποιῶν] weil die Luft, welche in ihm ist, nicht aus der Höhlung des ihn umgebenden hinauskommen kann, und das Erste, wovon es geklopft wird, das Klopfen einem Andern bringt, dann wieder einem Andern, und es sich in ihm nach verschiedenen Seiten bewegt, sich umwendet und umkreist durch Zwang; dies erschafft den Ton bis zu einem längeren Maasse, weil die Klopfungen sich vermehren durch die Umkehrungen 19 ὡς στερεός] plötzlich 19—20 τῆν πλήσσοντι—θρύψιν] und das Klopfende geht voran durch die Schnelligkeit des Klopfens, teilt die Luft und bricht sie 21 ὡς εἴ γε] denn wenn 22—24 ὥσπερ—πληγῆ] so wie kein Ton erschaffen wird, wenn ein Mensch sich an Weizenkleie oder etwas anderes lehnt und sie [die Weizenkleie] sich schnell bewegt, denn das Klopfen derselben ist ein Klopfen, welches nicht voranging dem Brechen und Teilen derselben

1 ὅτι V: τῆν a εἶναι τι a 3 στερεῶν (sic) V 5 στερεὰ V 6 βελῶναι a 7 οὐ γὰρ a ἀπολαμβανόμενος ἀθρόος a 11 ὅτι V: ἄρα a 13 ἐνειλούμενος a 14 μέλλει a 16 τοῦ πλησσομένου a 17 τῆν πλησσομένην] de concavis dicit 19 στερεῶς Va ἀντιτυπῶν a 23 ἄμμου a: ἄμμου V τύπη a 25 „ὅπως ἤχῃ γίνεται.“ καὶ ἡ Va

ἄηρ εἰς μείνας ἐνεχθεῖς ἐπὶ τι στερεὸν ἔχον τινὰ κοιλότητα ὑπὸ τοῦ ἀέρος
 τοῦ ὄντος ἐν τῷ κοίλῳ τούτῳ ἴνωμένου διὰ τὸ περιέχεσθαι καὶ μὴ θρυ-
 πτομένου ἀλλ' ἐνὸς μένοντος ἀπωσθῆ, διὰ τὴν βίαν ἐπὶ ταῦτόν φέρεται
 ὄθεν ἰνέχθη. οὐ γὰρ κενῶ τῷ ἀγγεῖῳ προσπίπτει, ἀλλὰ ἀέρος πλήρει,
 5 ὅφ' οὐ διὰ τὸ συνέχεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἀγγεῖου κωλυθεῖς εἰς τὸ πρόσω 50
 ἐνεχθῆναι ἢ θρυβῆναι, ἀπωσθεῖς εἰς τοῦπίσω πάλιν φέρεται ταχέως ἄτε
 εὐκίνητος ὢν τὸν αὐτὸν ἔτι φυλάσσω ψόφον. δύναται δὲ λέγεσθαι καὶ
 ὅτι οὐχ ὁ πρῶτος ἄηρ πληγεῖς φέρεται | ἐπὶ τὸ κοῖλον σῶμα καὶ τὸν ἐν 132
 τούτῳ ἀπειλημμένον ἀέρα καὶ πάλιν ἀπὸ τούτων εἰς ταῦτόν ἀνακάμπει
 10 (οὕτως γὰρ ἀντιπερίστασις ἂν γίνωτο διπλῆ τοῦ μετὰ τὸν πεπληγῶτα ἀέρα
 καὶ φερόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὸν κοῖλον τρόπον ὑποχωροῦντος καὶ πάλιν ἀνα-
 στρέφοντος), ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος ἄηρ πληγεῖς διὰ τὸ τάχος τῆς πληγῆς
 συνεχῆς καὶ ἀδιαίρετος μείνας τὸν μετ' αὐτὸν σχηματίζει ἂν τῇ ὁμοίᾳ
 πληγῇ, καὶ οὗτος τὸν μετ' αὐτὸν, καὶ οὕτως κατὰ συνέχειαν μέχρι τοῦ 5
 15 ἀγγεῖου ἢ πρόοδος τοῦ ψόφου κατὰ διάδοσιν γίνωιτ' ἂν, ὁ δὲ τελευταῖος ὁ
 πρὸς τῷ ἀγγεῖῳ πληγεῖς τε καὶ σχηματισθεῖς κωλυθεῖς εἰς τὸ πρόσω δια-
 δοῦναι τὴν πληγὴν ὑπὸ τοῦ ἀγγεῖου, ἀνάπαλιν ὑπὸ τῆς τοῦ στερεοῦ ἀντι-
 τυπίας ἀπωσθεῖς, ὡς σφαῖρα ἀπὸ στερεοῦ τινος, τὸν ἐπὶ τὰδε αὐτοῦ πλήσοι
 τε ἂν καὶ σχηματίζοι πάλιν, καὶ οὗτος πάλιν τὸν πρὸ αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἢ
 20 διάδοσις ἐπὶ ταῦτα γίνεσθαι τῆς τε πληγῆς καὶ τοῦ ψόφου ὄθεν ἤρξατο τὴν 10
 ἀρχήν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν κατοπτρῶν τὸ ὄρᾶν αὐτοὺς γίνεται. ἐπεὶ δὲ ὁ
 ἄηρ δοκεῖ κενὸς εἶναι, οὗτος δὲ τοῦ ἀκούειν αἴτιος (διὰ γὰρ ἀέρος τὸ

7 δύναται δὲ λέγεσθαι] man könnte aber auch sagen 9 εἰς ταῦτόν] zu ein und dem-
 selben Orte, an welchem sie früher gewesen ist ἀνακάμπει] sich wieder wendet und
 zurückkehrt 10—11 οὕτως—ἀναστρέφοντος] denn so würde die Luft insbesondere,
 welche nach der geklopften Luft kommt, eine Trennung von ihrem Orte zweimal erleiden,
 ich meine [1] in ihrer Bewegung nach der Seite des hohlen Ortes, während sie (er?)
 von jener Luft unterdrückt (gepresst?) wird, und [2] in ihrer Rückkehr und Umkehr zu
 dem Orte, an welchem sie gewesen ist 13 τῇ ὁμοίᾳ πληγῇ] nach der Form seines
 Klopfens 15—16 ὁ δὲ τελευταῖος—πληγεῖς] wenn zu der letzten Luft gelangt ist,
 was sich von jenem Klopfen zum Gefäss hinzieht und jene Form empfangen hat
 19—21 καὶ οὕτως—γίνεται] und es hört dieser Zusammenhang und das Hervorbringen
 rückwärts, welches vorfällt im Klopfen und im Tone, nicht auf, bis es endet an ein und
 demselben Ort, von welchem es angefangen hat, damals vom Anfange, wie das geschieht
 in den Spiegeln, wenn wir sie ansehen

1 στερεὸν] ε post ρ in lit. V 3 ἐνὸς] fortasse ἐνός ἀπωσθῆ Va 4 ἰνέχθη a
 5 αὐτὸν V ex. Vict.: αὐτῶν a 6 τουπίσω a 7 λέγεσθαι scripsi: γίνεσθαι Va
 8 ὅτι V: ἄρα a 9 ἀπαλλημμένον a ταῦτόν Usenerus, ut v. 3: αὐτόν Va
 10—12 de antiperistasi cf. quod de simili ἀντιπεριστάσεως genere dicitur 148v48sq. τοῦ
 ὑποχωροῦντος καὶ πάλιν ἀναστρέφοντος] scil. ἀέρος, quod aut legit aut supplevit Arabs. διπλῆ]
 bis enim, si echo fit, locum mutant ὁ ἄηρ πεπληγῶς καὶ φερόμενος et ὁ ἄηρ ὑποχωρῶν. αὐτῷ]
 αὐτὸν Usenerus, quod ego sic intellego ut prior explicatio, secundum quam aer ipse ad
 concava fertur, opponatur alteri, ex qua loco non movetur. hanc alteram qui sequitur, is
 ἀντιπερίστασιν non admittet 12 πάχος a 20 ταῦτά m² ταυτα m¹ V: ταῦτά a
 γίνεσθαι] fort. γίνωιτ' ἂν. cf. v. 14 καὶ οὕτως κατὰ συνέχειαν ἢ πρόοδος κατὰ διάδοσιν γίνωιτ' ἂν
 21 fortasse αὐτοῦς

ἀκούειν, ὁ γὰρ ἐν τοῖς ὠσίν ἀὴρ ἐγκατακδομημένος ὄργανον τοῦ ἀκούειν),
 διὰ ταύτην τῆς αἰτίας εὐλόγως δοκεῖ λέγεσθαι εὐ ὑπό τινων τὸ ἀκούειν
 ἡμᾶς τῷ κενῷ. ἡ δὲ φωνὴ εἰδὸς ἐστὶ ψόφος. ὁ γὰρ ὑπὸ τοῦ ζήου ὡς
 ζήου γινόμενος ψόφος φωνή· ἐστὶ δὲ ὑπὸ ζήου ὡς ὑπὸ ζήου γινόμενα τὰ
 5 κατὰ φαντασίαν τινὰ καὶ καθ' ὁρμὴν γινόμενα. τῶν γὰρ ἀψύχων ὅσα φων-
 νεῖν λέγεται, κατὰ μεταφορὰν λέγεται. ἐπεὶ γὰρ τὸ μέλος καὶ ἡ διαλεκτός 15
 ἐμψύχου ψόφοι, ὅσα δοκεῖ ταῦτα μιμῆσθαι, ὡς ἀόλοι τε καὶ κιθάραι καὶ
 σάλπιγγες καὶ λύραι, ταῦτα λέγεται διὰ τοῦτο φωνεῖν. φωνὴν δὲ προίεται
 τῶν ζήων τὰ ἀναπνεύοντα. ἐστὶ γὰρ ἡ φωνὴ πληγὴ τοῦ ἀναπνεομένου
 10 αἵρος ὑπὸ τῆς ἐν τοῖς φωνητικοῖς ὀργάνοις δυνάμεως ψυχικῆς διὰ τούτων
 γινομένη πρὸς τὴν καλουμένην ἀρτηρίαν κατὰ φαντασίαν τινὰ. τῷ γὰρ ἀνα-
 πνεομένῳ αἵρι καταχρῆται ἡ φύσις ἐπὶ δύο ἔργα, πρὸς τε τὴν ἔμφυξιν τοῦ 20
 πλεονάζοντος θερμοῦ περὶ τε τὸν πλεύμονα καὶ τὴν καρδίαν καὶ πρὸς τὴν
 φωνήν, ὥσπερ γε καὶ τῆ γλώττῃ πρὸς τε τὴν χυμῶν διάκρισιν καὶ πρὸς
 15 τὴν διάλεκτον. αὕτη γὰρ τὸ φωνητικὸν ὄργανον, δι' οὗ ἡ ψυχὴ πρὸς τὴν
 ἀρτηρίαν καὶ τὸν ἐν ταύτῃ αἶρα τὸν ἀναπνεόμενον αἶρα πλήσσει. καὶ
 ὥσπερ ἐπὶ τῆς γλώττης τὸ μὲν κατὰ τὴν γεῦσίν τε καὶ τὴν τῶν χυμῶν
 διάκρισιν ἔργον αὐτῆς ἀναγκαῖον τῷ ἔχοντι αὐτήν, ἐπεὶ μὴ ἐστὶ ζῆν μὴ
 τρεφομένοις, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἐρμηγείαν τοῦ βελτίονός τε καὶ τοῦ εὐ ἔνεκεν, 25
 20 οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ ἀναπνεομένου πνεύματος τὸ μὲν πρὸς τὴν τοῦ ἐντός
 θερμοῦ κατάψυξιν γινόμενον ἔργον δι' αὐτοῦ ἀναγκαῖον (ἡ γὰρ ἔμφυξις ἡ
 ἀπ' αὐτοῦ γινομένη τοῖς περὶ τὸν θώρακα μέρεσιν εἰς τὸ εἶναι συντελεῖ
 τοῖς ἀναπνεύουσιν), τὸ δὲ πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ εὐ χάριν. ὁ γὰρ λόγος καὶ
 ἡ μήνυσις τῶν τῆς ψυχῆς νοημάτων, γινόμενα διὰ τούτων, εἰς τὴν ἀρίστην
 25 συντελεῖ τῷ ἀνθρώπῳ κοινωνίαν. ὅτι δὲ τῷ ἀναπνεομένῳ αἵρι χρῆται τὰ

1 ὁ—ἀὴρ] die Luft, welche in den Ohren ist ἐγκατακδομημένος om. 7 ταῦτα] diese Töne.
 8 λέγεται] wird gesagt werden 9—11 ἐστὶ γὰρ—φαντασίαν τινὰ] denn die Stimme ist fürwahr das Klopfen der gehauchten Luft durch die seelische Kraft, welche in dem Organ des Tones entsteht durch die Organe, welche genannt werden die Röhren der Lunge durch eine Art von Vorstellung 13 τὸν πλεύμονα] die Seiten der Lunge 14 καὶ om. 15—16 πρὸς—αἶρα] an die gewehrte Luft in den Röhren der Lunge und der Luft, welche in ihr ist (sic) 17—18 κατὰ—διάκρισιν] im Bereich der Geschmäcke und der Erkennung der Speisen 19 τοῦ βελτίονός—ἔνεκεν] das Vorzüglichste und am meisten Lobenswerte 20 τοῦ ἐντός θερμοῦ] elementare Wärme 21—23 ἡ γὰρ—ἀναπνεύουσιν] das Wehen des Windes nämlich aus den Gliedern, welche in der Brust sind, und die Abkühlung, welche ihnen daraus zukömmt, beider bedarf—das, was im Leibe atmet [für?] sein Leben 23 τὸ—χάριν] jedoch die Wirkung, welche von ihm im Bereich des Tones und der Stimme ausgeht, geschieht für das Vorzüglichere 24 τούτων] dieselbe [scil. Zunge] 24—25 εἰς τὴν—κοινωνίαν] davon erhält der Mensch einen Nutzen im Bereich seiner Genossenschaft mit Andern, so dass sie von der besten Beschaffenheit sei

1 ὠσίν γρ. ex. Vict.: σώμασιν Va ἐγκατωκδομημένος a 8 λύραι a δὲ om.
 13 πλεύμονα scripsi: πνεύμονα a. hoc loco et 145+19 utrum πλεύμων an πνεύμων V
 dubium, πλεῦμων certe 141+35

φωνοῦντα δῆλον ἐκ τοῦ μήτ' ἀναπνέοντας αὐτὸν μήτε ἐκπνέοντας φωνεῖν 30
 δύνασθαι, ἀλλὰ μόνον κατέχοντας. οὐ γὰρ ἐκπνεόμενος πλήσσεται, ἀλλὰ
 πλησσομένους κατὰ μόρια ἐκπνέεται. διὸ καὶ μετὰ τὴν φωνὴν ἀναπνέομεν
 ἀλλ' οὐκ ἐκπνέομεν. οὐχ ἡγητέον δὲ πάντα ψόφον ὑπὸ ζόφου γινόμενον
 5 φωνὴν εἶναι, ἀλλὰ μόνον τὸν οὕτως γινόμενον ὡς προεῖρηται. διὰ τοῦτο
 γὰρ οὐδὲ ὁ τοῦ βήττοντος ψόφος φωνή· καίτοι πληγῆ καὶ αὐτός ἐστιν ὑπὸ
 τῶν φωνητικῶν ὀργάνων γινόμενῃ· ἀλλ' ὅτι μὴ κατὰ φαντασίαν μηδὲ καθ'
 ὄραμην γίνεται, οὐκ ἔστι φωνή. τὸ μὲν οὖν ἀκουστὸν ποιούτων, τὸ δὲ ἀκού- 35
 εῖν ἐν τῇ περὶ τοῦτο ἐνεργείᾳ τῆς ἀκουστικῆς ψυχῆς. ἡ δὲ ἀκουστικῆ
 10 ψυχὴ δύναμις, καθ' ἣν τὸ ἔχον αὐτὴν ἀντιληπτικὸν τε καὶ κριτικὸν ἐστὶ.
 τῶν ἀκουστῶν διὰ τινος ἀλλοιώσεως γινομένης ἐν αὐτῇ. γίνεται δὲ τὸ
 ἀκούειν τόνδε τὸν τρόπον· ὁ ἐναπειλημμένος τε καὶ ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης
 ἐγκαταφοδομημένος τοῖς ὡσὶν ἀήρ κινούμενος ὑπὸ τοῦ ἐπεισιόντος ἔξωθεν
 καὶ ὑπὸ τῆς πληγῆς ἐσχηματισμένου πως ἀέρος, ἄθρυπτος μένων διὰ τὸ
 15 πάντοθεν περιέχεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς δεχόμενος τὰ τοῦ κινούντος 40
 αὐτὸν σχήματα, παραπέμπων ταῦτα μέχρι τοῦ πρώτου αἰσθητικοῦ διὰ τῶν
 ἀπ' αὐτοῦ μέχρι τῶν ὠτων διατεινόντων πόρων, αἴτιος γίνεται τῇ ἐν ἐκείνῳ
 αἰσθητικῇ ψυχῇ τῆς ἀντιλήψεως τε καὶ κρίσεως τῶν ψόφων. συναισθά-
 νεται δὲ τὸ πρῶτον αἰσθητικὸν καὶ τοῦ διαστήματος μετροῦν αὐτὸ τῇ σφο-
 20 δρότητί τε καὶ τῇ ἀνέσει τῆς πληγῆς. εἰ μὲν γὰρ σφοδρὰ ἢ ἐν τῷ ἀέρι
 τῷ ἐν τοῖς ὡσὶν ἢ πληγῆ ὑπὸ τοῦ ἐκτὸς γίνοιτο, ὡς ἐγγύς που τῆς πλη-
 γῆς γενοῦσας συνήσθητο, εἰ δὲ ἡρεμαία, ὡς πόρρω. καὶ ἔστιν ἡ τοῦ δια- 45
 στήματος ἀντιλήψις τῇ ἀκοῇ γινομένη διὰ τῆς σφοδρᾶς ἢ ἡρεμαίας τοῦ ἐν
 τοῖς ὡσὶν ἀπειλημμένου ἀέρος πληγῆς. ὁμοίως δὲ τῇ ἀκοῇ καὶ τὴν ὄψιν
 25 ὑποληπτέον τοῦ διαστήματος ἀντιλαμβάνεσθαι. τὰ μὲν γὰρ ἐναργέστερον
 ὀρώμενα ἐγγυτέρω αὐτῇ εἶναι φαίνεται, τὰ δὲ ἀμαυρότερον πορρωτέρω. δ
 πάθος τῆς ὄψεως τηρήσαντες οἱ γραφεῖς τῶν ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ σχη-
 μάτων τὰ μὲν ὡς ἐγγυτέρω ὄντα φαίνεσθαι παρασκευάζουσιν αὐτῇ, τὰ δ'
 ὡς πορρωτέρω τῇ τῶν χρωμάτων παρ' ἀλληλα θέσει τῶν τε μᾶλλον κι- 50

2—4 οὐ γὰρ—ἐκπνέομεν om. 8—9 τὸ δὲ ἀκούειν—ἀκουστικῆς ψυχῆς] Das Hören ist
 eine Wirkung des Hörenden in dem (durch das) Gehörten 9—11 ἡ δὲ—ἀκουστῶν]
 Das Gehör ist eine Kraft der Seele, durch welche in demjenigen, der sie besitzt, eine
 Wahrnehmung [entsteht], welche das Hörbare erkennt 11—12 γίνεται—τρόπον] das
 Gehör ist demnach 14 ἄθρυπτος μένων] fest geworden (?) und nicht gebrochen
 22 καὶ] also 27 πάθος τῆς ὄψεως] Ursache, [durch] welche das Gesicht wahrnimmt
 27—28 οἱ γραφεῖς—παρασκευάζουσιν] die Maler stützen sich auf die Formen, welche in
 einer und derselben Fläche sind, und trafen eine Bereitung in einer Weise 29 τῶν
 χρωμάτων] ihre Farben 29—51,1 τῶν—ἦττον] was von ihnen stärker an Bewe-
 gung ist für das Sehen und was weniger an Bewegung ist für dasselbe

3 πλησσομένοι a 10 ψυχῆς legit Arabs 12 ἐν ἀπειλημμένος V 13 ἐπεισιόντος a
 20 τῆς supra lin. V ἡ ἐν τῷ κτλ. ἢ πληγῆ] cf. τὸ τῆς ψυχῆς τῆς ἐν τοῖς ζόφοις τὸ
 ἡγεμονικόν 141 v 7 ἡ ἐν τῷ μῆλῳ ἢ κατὰ τὴν ὁσμὴν ποιότης 147 v 15 22 συνήσθητο a
 ἡρεμαία ut solet V 23 γινομένη a 24 ὁμοίως κτλ.] hunc locum de visu dispu-
 tans omisit, at cf. 153 r 46 sq. 27 σχημάτων scripsi et legit Arabis: χρωμάτων Va
 29 παράλληλα V

νούντων καὶ τῶν ἤττων τὴν τοιαύτην ἀπάτην παρασκευάζοντες αὐτῇ· ἐπεὶ γὰρ τὰ ἐγγυτέρω ὄντα μᾶλλον ὀρᾷ τῶν ἀπὸ πλείονος διαστήματος, καὶ ἂ μᾶλλον ὀρᾷ ταῦτα ἐγγυτέρω εἶναι φαντάζεται πρὸς τὴν ἀντιστροφὴν οὐ προσηκόντως γινομένην ἀπατωμένη. |

5 Ὁμοίως δὲ ταύταις καὶ ἡ ὄσφρησις ἀντιλαμβάνοιτ' ἂν τοῦ διαστήμα- 132v
τος. ἔστι δὲ ἡ ὄσφρησις ἀντίληψις τε καὶ κρίσις τῶν ὄσφραντῶν. ὄσφραντὰ
δὲ αἱ ὀσμαί. οὐχ ὁμοίως δὲ γνώριμα ἡμῖν τὰ ὄσφραντὰ τοῖς τε ἀκουστοῖς
καὶ τοῖς ὀρατοῖς, καὶ πολὺ πλέον ἔτι τοῖς ἀπτοῖς τε καὶ γευστοῖς. τὸ δ' 5
αἷτιον, ὅτι μὴδὲ τὴν αἰσθησιν ταύτην ἔχομεν ἀκριβῆ. φαυλότερον γὰρ
10 πολλῶν ζῴων ἄνθρωπος ὀσμᾶται. μόνων γοῦν αἰσθάνεται τῶν λυπηρῶν
τε καὶ ἡδέων ὀσμῶν οὐχ οὕτως ὀρῶν οὐδὲ ἀκούων. ἐπὶ γὰρ ἐκείνων οὐ
τῶν ἡδέων τε καὶ λυπηρῶν μόνων ἡ ἀντίληψις. ἀκούομεν γὰρ καὶ ὀρῶμεν
καὶ τὰ μῆτε λυπηρὰ μῆτε ἡδέα. ἔοικε μὲν γὰρ τὰ ὄσφραντὰ ὁμοίως ἔχειν
τοῖς γευστοῖς, ὡς εἶναι τὰ εἶδη τῶν ὄσφραντῶν ἀνάλογον τοῖς τῶν χυμῶν 10
15 εἶδεσιν. ἀπ' ἐκείνων γὰρ πως καὶ ἡ γένεσις αὐτοῖς, εἴ γέ ἐστιν ὁ μὲν
χυμός, ὡς φησιν ἐν τῷ περὶ αἰσθήσεως τε καὶ αἰσθητῶν Ἀριστοτέλης, τὸ
ἐν τῷ ὕδατι γινόμενον πάθος ὑπὸ τοῦ γεώδους ἐρηοῦ διὰ τινος θερμότητος
τε καὶ πέψεως τῆς κατὰ δύναμιν γεύσεως μεταβλητικὸν εἰς ἐνέργειαν, ὄσφραν-
τὸν δὲ τὸ ἐν τῷ ὑγρῷ γινόμενον πάθος ὑπὸ τῆς ἐγγύμου ἐρηότητος. τὸ
20 γὰρ δίοσμον πλυτικὸν ὄν καὶ ῥυπτικὸν ἐγγύμου ἐρηότητος, ὅταν τοῦτο δέ-
ξηται τὸ πάθος, ὄσφραντὸν κατ' ἐνέργειαν γίνεται. ἀνάλογον μὲν οὖν διὰ 15
τοῦτο τῷ χυμῷ τὸ ὄσφραντὸν. διὸ καὶ ὡς τῶν χυμῶν οἱ μὲν εἰσι γλυκεῖς,
οἱ δὲ πικροί, καὶ οἱ μὲν λιπαροί, οἱ δὲ ἄλμυροί, καὶ πρὸς τούτοις οἱ μὲν
αὐστηροί, οἱ δὲ ὀξεῖς, οἱ δὲ στρυφνοί, οἱ δὲ δριμεῖς, οὕτως δὲ καὶ αἱ τῶν
25 ὄσφραντῶν ἔχουσι διαφοραί. ἀλλ' ἐπεὶ τὴν μὲν γεῦσιν ἀκριβεστάτην αἰ-
σθησιν ἔχομεν, ὅτι καὶ τὴν ἀφήν (ἀφή γὰρ τις καὶ ἡ γεῦσις· κατὰ γὰρ

1 τὴν τοιαύτην ἀπάτην] eine Vorstellung, wie jene Täuschungen 2 μᾶλλον ὀρᾷ] für
wahrer hält 2—3 ἂ μᾶλλον ὀρᾷ] dessen Sehen ihm wahrhafter ist 3—4 πρὸς τὴν
—ἀπατωμένη] Dieser Irrtum entsteht in ihm, weil er das Umkehren an dem nicht Not-
wendigen (in ungebührlicher Weise) vornimmt 8 τε καὶ γευστοῖς om. 9 ὅτι—
ἀκριβῆ] dass dieser Sinn nicht [ist] wahrhaft in uns 10 λυπηρῶν] die schädlichen
12 γὰρ om. 16 ἐν τῷ—αἰσθητῶν] im Buche von den Sinnen 19 ἐγγύμου] ge-
schmacklos 19—20 τὸ γὰρ δίοσμον—ἐρηότητος om. 20—21 τοῦτο . . τὸ πάθος]
die Spuren des Geruches 22 καὶ om. 24 αὐστηροί] zusammenziehend (herb)
ὀξεῖς] sauer στρυφνοί] gallig δριμεῖς] scharf (herb) 25 διαφοραί] Arten
25—26 ἀλλ' ἐπεὶ—ἔχομεν] Jedoch im Bereich des Geschmackes ist unser Sinn im höch-
sten Grade der Gesundheit [cf. 52,7 κατὰ—ἀκριβείας was den Geruch anbetrifft, so sind
wir verkürzt]

3 ἐγγυτέρω V 5 „περὶ ὄσφρήσεως.“ ὁμοίως δὲ Va 7 γνώριμα V 9 ὅτι V:
ἀρα a 10 ὁ ἄνθρωπος a 16 αἰσθήσεώς a ἐν τῷ κτλ.] Ar. de sens. 4,441b19
20 πλυτικὸν a (et 53,5) 24 δριμεῖς m² in lit. πικροί ut videtur m¹ V: πικροί a cf.
52,10 25 ἐπεὶ μὲν τὴν γεῦσιν m¹ m² corr. τὴν μὲν V: ἐπεὶ τὴν μὲν γεῦσιν a ἐπεὶ
non legit int. hebr. fortasse ἀλλ' ἐκείνην μὲν [τὴν γεῦσιν] sive ἀλλ' ἐκείνην μὲν, τὴν γεῦσιν
26 ὅτι V: ἀρα a ἀφή γὰρ τις κτλ.] parenthesis parenthesis continet 52,2—4 διὰ
τοῦτο—τελειότερα

τὴν ἀφὴν διαφερόντως ὁ ἄνθρωπος αἰσθητικός· τῷ γὰρ εὐκρατον μάλιστα
 εἶναι τὸ σῶμα αὐτῷ, διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἡ ἐντελέχεια τε καὶ ἡ τελειό- 20
 της αὐτοῦ, ὅπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, τῶν ἄλλων ἀπάντων ζῴων ἀμείνων τε καὶ
 τελειότερα, τούτῳ καὶ τὴν ἀφὴν ἀκριβεστάτην ἔχει γινομένην σχεδὸν διὰ
 5 παντὸς τοῦ σώματος τοῦ τὴν προειρημένην εὐκράσιαν ἔχοντος· διὸ καὶ ση-
 μείον τοῖς ἀνθρώποις εὐφυίας εἶναι δοκεῖ ἡ ἐκ φύσεως κατὰ τὴν ἀφὴν εὐ-
 αισθησία), κατὰ δὲ τὴν ὁσφρησιν ἀπολειπόμεθα τῆς ἀκριβείας. οὕτε γὰρ
 πάσας τῶν ὁσφρητῶν τὰς διαφορὰς γνωρίζομεν οὔτε ἀπὸ τῆς οἰκείας αὐτὰ
 διαφραῖς ὀνομάζομεν, ἀλλὰ συνάπτοντες αὐτὰς τοῖς χυμοῖς τὰς μὲν τῶν 25
 10 γλυκέων χυμῶν ὀσμᾶς καὶ αὐτὰς γλυκείας λέγομεν, τὰς δὲ τῶν ὀριμέων
 ὀριμείας. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὥσπερ δὲ ἡ τε ἀκοή καὶ ἡ
 ὄψις οὐ μόνον ἡ μὲν τῶν ἀκουστῶν ἡ δὲ τῶν ὀρατῶν κριτικαί, ἀλλὰ καὶ
 τῶν ἀντικειμένων αὐταῖς στερήσεων (ἀκοῆς γὰρ τὸ ἀνήκουστον οὕτως κρῖναι
 καὶ ὄψεως τὸ ἀόρατον· τοῦ γὰρ σκότους οὐκ ἄλλη τις ἢ ὄψις ἐστὶ κριτικὴ),
 15 οὕτως δὲ καὶ ἡ ὁσφρησις τοῦ τε ὁσφρητοῦ καὶ ἀνοσφρητοῦ τοῦ κατὰ στέ-
 ρησιν. πᾶσα γὰρ αἰσθησις κριτικὴ καὶ τῆς ἀντικειμένης τῷ αἰσθητῷ αὐ- 30
 τῷ στερήσεως· ἔχει δὲ καὶ τοῦτο ἡ ὁσφρησις παραπλήσιον τῇ τε ὄψει καὶ
 τῇ ἀκοῇ τὸ διὰ μέσου τε καὶ ἐκτὸς ὄντος γίνεσθαι ἀέρος ἢ ὕδατος, ἃ
 ἐστὶν, ὥσπερ διαφανῆ καὶ δίτηχα, οὕτως δὲ καὶ δόγμα κατὰ δύναμιν τινα
 20 οἰκείαν οὔσαν ἐν αὐτοῖς ἐκάστῳ αὐτῶν διακονούμενα. καὶ γὰρ τὰ ἐνούδρα
 ὀσμῆς αἰσθάνεται· πόρρωθεν γοῦν ἐπὶ τὴν τροφήν ἀπαντᾷ ὑποσμα γινώ-
 μενα. γίνεται δὲ τοῖς μὲν ἀνθρώποις τε καὶ ὄλιως τοῖς ἀναπνεύουσιν διὰ
 τοῦ ἀναπνεῖν ἡ ὁσφρησις, διὰ τῆς ἀναπνοῆς ἀποκαλυπτομένου καὶ ἀνευ- 35
 ρυνομένου τοῦ τῆς ὁσφρήσεως ὄργάνου, τέως ἐπικεκαλυμμένου τε καὶ με-
 25 μυκότες, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν γίνεται τοῖς ἔχουσι βλέφαρα. τοῖς δὲ
 μὴ ἀναπνεύουσιν οὐχ οὕτω γίνεται τῷ τοῖς ὁσφρητικούς πόρους ἔχειν αὐτὰ

2 εἶναι] addit: unter den Leibern 2—3 ἡ ἐντελέχεια — αὐτοῦ] seine Vollkommenheit
 d. i. das, was Entelechie genannt wird 4—5 σχεδὸν—ἔχοντος] weil dieser Sinn den
 grössten Teil der Haut seines Leibes, welcher von der früher bezeichneten Gleichmässig-
 keit ist, umfasst 5—6 διὰ—εὐαισθησία] daher glauben wir, dass es ein Zeichen ist (?)
 desjenigen unter den Menschen, der mit einer vorzüglichen Natur begabt ist, dass er
 von Natur einen feinen Tastsinn habe 7 ἀπολειπόμεθα] wir die Genossenschaft der
 Menschen sind im höchsten Grade verkürzt ἀκριβείας] Gesundheit 12—13 καὶ—
 στερήσεων] und die Negation, die ihnen entgegengesetzt ist 13 οὕτως om. 15 τοῦ
 κατὰ στέρησιν om. 17 ὁσφρησις] Geschmack 18 διὰ—ὄντος] vermittelt eines
 Dinges von aussen 19—20 οὕτως—διακονούμενα] so tragen sie auch den Geruch;
 sie dienen je einem von diesen Sinnen durch eine Kraft in ihnen, angemessen je
 einem derselben 20 αὐτῶν] von diesen Sinnen 20—21 καὶ γὰρ—ὑποσμα γινώ-
 μενα] Denn das Thier, dessen Aufenthalt im Wasser, wenn es auch von der Ent-
 fernung nicht wahrnimmt, so riecht es auf alle Fälle, denn wir finden, dass es
 sich wendet nach der Seite der Speise, bis es sie findet

6 εὐαισθησία a 10 ὀριμέων ὀριμείας a 13 κρῖναι a: κρῖναι V ut solet (κρῖνον)
 14 σκότους V: σκόπους a 25 ἔχουσι] σι supra lin. V 26 ὁσφραντικούς a

ἀσκητεῖς, ὡς ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἔχει ἐν τοῖς σκληροφθαλμοῖς τῶν ζώων.
 ὥσπερ δὲ χυμὸς ὑγροῦ ἐστὶ καὶ ἐν ὑγρῷ (οὐ γὰρ οἶόν τε ἀντιληψὶν χυμοῦ
 γενέσθαι μὴ πρῶτον διυγρυνθέντος τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶν εἰ ξηρὸν εἶη), οὕτως
 καὶ ἡ ὄσμη τοῦ ξηροῦ τε καὶ ἐν ξηρῷ. ἡ γὰρ φύσις ἡ τῶν ὄσμων δεκ- 40
 5 τικὴ, ἣν ὀίσμον καλοῦμεν, οὐσα ἐν ἀέρι τε καὶ ὕδατι, πλυντικὴ τε καὶ
 ῥυπτικὴ ἐστὶν ἐγγύμου ξηρότητος, ἣν ἔγχυμον ξηρότητα δεξαμένη γίνεται
 κατ' ἐνέργειαν ὀσφραντῆ, ὡς προεῖρηται. οὐδὲν γὰρ τῶν μὴ ἐγγύμων
 ὀσφραντῶν. οὔτε γὰρ πῦρ οὔτε ἀήρ οὔτε ὕδωρ οὔτε γῆ καθ' αὐτὰ
 ὀσφραντά, ὅτι ἄχυμα. ἡ δὲ θάλαττα ὄσμην ἔχει. ἤδη γὰρ προσεληφεν
 10 χυμὸν τινα καὶ ξηρότητα. καὶ οἱ μὲν λίθοι ἄοσμοι διότι ἄχυμοι. τὰ δὲ
 ξύλα ὄσμάδη, ὅτι καὶ ἔγχυμα. ὡς γὰρ ὁ χυμὸς γίνεται τῆς γεώδους 45
 ξηρότητος ἐναποπλυνομένης ἐν τῷ ὕδατι καὶ πεσσομένης διὰ τινος θερμό-
 τητος (αὕτη γὰρ γένεσις καὶ τῶν ἐν τοῖς καρποῖς χυμῶν ὡς ῥηθήσεται),
 οὕτως καὶ αἱ ὄσμαι γίνονται ἐν τῷ ἀέρι τε καὶ ὕδατι ἐναποπλυνομένης ἐν
 15 αὐτοῖς τῆς ἐγγύμου ξηρότητος καθὸ ἐστὶ ὀίσμα. τὸ μὲν γὰρ γεῶδες ξη-
 ρὸν μηδέπω χυμὸν ἔχον ἐν αὐτῷ, μιγνύμενον καὶ ἐναποπλυνόμενον πως
 τῷ ὕδατι διὰ τινος πέψεως τοὺς χυμοὺς ποιεῖ, τὰς δὲ ὄσμας οὐκέτι τὸ
 ἄχυμον ξηρὸν ποιεῖ, ἀλλὰ τὸ μεμιγμένον ἤδη τῷ ὕδατι καὶ χυμὸν ἔχον. 50
 ὅτι γὰρ αἱ ὄσμαι ὑπὸ τῆς ἐγγύμου ὑγρότητος τε καὶ ξηρότητος (ἄμφω γὰρ
 20 ἐν τῷ χυμῷ), ὁτλον ἐκ τοῦ πάντα τὰ ὀσφραντά καὶ χυμὸν ἔχειν τινα.
 διὰ τοῦν τῆς ὀσφρήσεως πολλακίς καὶ τῶν σηπομένων καὶ τῶν προσκαί-
 μένων χυμῶν καὶ τῶν εἰς δξύτητα μεταβαλλόντων τινὰς γνωρίζομεν, ὡς
 ἐκ τῶν χυμῶν τὴν γένεσιν τῶν ὀσφρητῶν ἐχόντων καὶ διὰ τοῦτο ἐπό- 125
 25 μένων τῷ ἐκείνων μεταβολῇ. διὸ εἶη ἂν ὀσφραντῶν τὸ ἐγγινόμενον ὑπὸ
 τοῦ ἐγγύμου ξηροῦ καθὸ τοιοῦτον ἐστὶ πάθος ἐν τῷ ὑγρῷ. ἐπὶ πλέον δὲ
 εἴρηται περὶ τούτων ἐν τῷ περὶ αἰσθητῶν τε καὶ αἰσθήσεων. τὸ μὲν οὖν
 ὀσφραντῶν τοιοῦτον, ὀσφραντικὸν δὲ ἐστὶν τὸ δύναμιν ἔχον ψυχῆς, καθ'
 ἣν δι' ἀλλοιώσεως τε καὶ ὁμοιώσεως τῷ ὀσφραντῷ ἀντιληπτικόν τε αὐτοῦ
 καὶ χριτικόν ἐστίν.

30 Ἡ δὲ γευστικὴ αἰσθησίς τε καὶ δύναμις ἐστὶ μὲν ἀντιληπτικὴ τε καὶ ὁ

4 ἐν] durch 4—6 ἡ γὰρ φύσις—ἐγγύμου ξηρότητος] indem die Natur, welche die
 Gerüche aufnimmt, das ist diejenige, die wir bezeichnen, als den Träger der in der Luft
 oder im Wasser vorhandenen Gerüche, die Trockenheit des Geschmacksgegenstandes auf-
 nimmt 9—10 ἤδη γὰρ—ξηρότητα] weil es einen bitteren und trockenen Geschmack
 erworben hat 11 ξύλα] die Arten des Baumes 13 αὕτη—ῥηθήσεται] denn so
 ist die Erzeugung der übeln Geschmäcke ebenfalls und der ekligen, fremdartigen, die
 einen schlechten Geschmack haben, wie wir später in einer Rede auseinandersetzen wer-
 den 15 καθὸ—ὀίσμα] weil diese die Gerüche tragen 19—20 ἄμφω—χυμῷ]
 und dass beide Dinge zusammen sich zusammenfinden im Geschmack 21 τοῦν] daher
 26 ἐν—αἰσθήσεων] in dem Buche der Sinne und Sinnesobjecte 28 τῷ ὀσφραντῷ] in
 dem Gerochenen 29 ἐστίν] wird

ὁ ὄσμαν a 8 ὀσφραντῶν a 17 τινος] τι supra lin. V 22 δξύτητος a τινὰ a
 26 ἐν τῷ κτλ.] cf. Praef. 29 ἐστίν om. 30 „περὶ γευστικῆς αἰσθήσεως.“ ἡ δὲ Va

κριτική τῶν γευστῶν, ἅπερ εἰσὶν οἱ χυμοί, τὸ δὲ γευστὸν ἀπτὸν τι, διὰ γὰρ ἀφῆς ἢ ἀντιληψίς αὐτοῦ. διὸ οὐκ ἔστι διὰ τινος μεταξύ, ὄντος σώματος ἄλλου παρὰ τὸ γευστικὸν καὶ τὸ γευστὸν, ἢ γεῦσις γινομένη, διότι μὴδὲ ἡ ἀφή. τὸ μὲν γὰρ γευστὸν χυμός, ὁ δὲ χυμὸς ὑγρὸν, τὸ δὲ ὑγρὸν 5 ἀπτὸν (ἀφή γὰρ αἰσθησις ὑγροῦ), ὥστε τὸ γευστὸν ἀπτὸν. ὑγρὸν δὲ ὁ χυμός, ὅτι ὕλη τῆ ποιότητι ταύτῃ τὸ ὑγρὸν ὕδωρ γίνεται. οὐδὲν γὰρ γευστὸν ἄνευ ὑγρότητος. τὸ γὰρ ὕδωρ ἄχυμον ὃν καθ' αὐτό, πάσχον καθ' ὃ ὑγρὸν ἔστιν ὑπὸ τῆς ἐν τῇ γῆ ξηρότητος οὔσης ἐναντίας αὐτῆ, ὅταν ἐν αὐτῇ ἦ καὶ δι' αὐτῆς ῥέη, προσγινομένης τινὸς αὐτῆ διὰ θερμότητος 10 πέψεως ἔγχυμον γίνεται. γένεσις γὰρ χυμοῦ ἢ τοῦ ὑγροῦ διὰ τοῦ γεώδους ξηροῦ διήθησις προσλαβοῦσα πέψιν τινὰ καὶ σύστασιν διὰ τινος θερμότητος. κατ' ἰδίαν μὲν γὰρ ἑκάτερον αὐτῶν ἄχυμον, ὅτι καὶ πᾶν ἀπλοῦν σώμα. ἢ δὲ κατὰ τὸν προειρημένον τρόπον μίξις αὐτῶν γινομένη χυμῶν γεννητική. καὶ γὰρ οἱ ἐν τῇ γῆ δοκοῦντες εἶναι χυμοὶ κατὰ μίξιν ὑγροῦ 15 καὶ σύστασιν ὑπὸ θερμότητος γινομένην τὴν γένεσιν ἔχουσιν. εἰσι γὰρ ἐν τῇ γῆ ἐγκαταμειγμέναι καὶ ὑγρότητες καὶ θερμότητες. διὸ καὶ ὠρίσατο τὸν χυμὸν Ἀριστοτέλης πάθος τὸ ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ γῆ ξηροῦ γινόμενον ἐν τῇ ὑγρῇ τῆς γεύσεως τῆς κατὰ δύναμιν ἀλλοιωτικῶν εἰς ἐνέργειαν. ἐπεὶ 20 δὲ τὸ γευστὸν ὑγρὸν, ἀνάγκη τὸ τῶν χυμῶν ἀντιληπτικὸν ὄργανον μῆτε ἐντελεγεῖα ὑγρὸν εἶναι μῆτε ἀδύνατον ὑγραίνεσθαι, εἴ γε δι' ὁμοιώσεως μὲν ἢ αἰσθητικῆ ἀντιληψίς, ἢ δὲ ὁμοίωσις δι' ἀλλοιώσεως, ἢ δὲ ἀλλοίωσις μεταβολή· τὸ γὰρ εἰς τὸ ὅμοιον τινὶ μεταβάλλον ἐξ ἀνομοίου ποιεῖται τὴν μεταβολήν. τοιοῦτον δὲ ἡ γλῶττα· οὔτε γὰρ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ὑγρά (οὐ γὰρ ἂν ἔτι τῆς ἀλλοτρίας ὑγρότητός ἡσθάνετο μὴ πάσχουσα ὑπ' αὐτῆς 25 δι' ὁμοιότητα, μὴ αἰσθανομένη δὲ τοῦ ὑγροῦ οὐδ' ἂν τοῦ ἐν αὐτῇ χυμοῦ 25

1 τὸ δὲ—τι] der Geschmack ist eine Art des Getasteten 2 ἀφῆς] addit: desselben
5 ὥστε τὸ γευστὸν ἀπτὸν] also ergibt sich, dass das Geschmacksobjekt Tastobjekt feucht sei
5—6 ὑγρὸν δὲ—ὕδωρ γίνεται] der Geschmack ist die Qualität, welche in der Hyle des Geschmacksobjectes (Schmeckbaren) ist. Die Hyle des Geschmacksobjectes ist das Feuchte, da es Wasser ist 7 καθ' αὐτό om. 8—9 ἔταν—ῥέη] indem sie (die Erde) in ihm (dem Wasser) ist und es in ihrem Durchgang (Canal?) bewegt
11 διήθησις] Mengung mit σύστασιν] Geteiltwerden 12 ἑκάτερον] addit: Wasser und Erde 12 ὅτι καὶ πᾶν] addit: weil jedes eine von beiden in seiner Gesamtheit
13—14 ἢ δὲ κατὰ—γεννητικῇ] wenn aber in dem, was zwischen beiden ist, die Mengung entsteht in der Weise, die wir geschildert haben, so werden daraus die Geschmäcke erzeugt 15 σύστασιν] Geteiltwerden 18 γεύσεως] Geschmacksobjekt 19 τῶν χυμῶν] die Feuchtigkeiten 20 ἐντελεγεῖα] addit: das heisst in seiner Vollendung
25 οὐδ' ἂν—χυμοῦ] selbst das nicht, was darin [i. e. in dem Feuchten] ist

2 σώματι a 5 ἀφή a: ἀφη V fortasse ἀφῆ 6 graeca sana videntur, gustus autem definitio, quae corruptis hebraicae interpretationis verbis subest [*gustus qualitas est, quae in gustabilium materia inest*] unde fluxerit, non video 9 ῥέη a 10 γαλιώδους sic V 15 γινομένην a: γινομένης V 16 prius καὶ om. a διὸ καὶ κτλ.] Ar. de sens. 4, 441^b 19 sq. 17 τὸ om. a 24 ἡσθάνετο a 25 δὲ supra lin. V

ἡσθάνετο, εἴ γε διὰ τῆς τοῦ ὑγροῦ ἀντιλήψεως ἢ τῶν ἐν αὐτῷ χυμῶν αἰσθήσιν γίνεται), οὐτ' αὖ πάλιν ἐστὶ τοιαύτη, ὡς μὴ ῥαδίως ὑγραίνεσθαι. καὶ ἔστιν ὡς ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις αἰσθητηρίων τὸ αἰσθη-
 5 τήριον δυνάμει μὲν ὁμοιον τῷ αἰσθητῷ, ἐνεργείᾳ δὲ ἀνόμοιον, οὕτω δὲ καὶ
 τὸ τῆς γεύσεως ὄργανον ἢ γλῶττα. τὰ δὲ εἶδη τῶν χυμῶν, ἀφ' ὧν κατὰ
 μεταφορὰν καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ὄσφραντῶν ἐλέγετο, ὡς ἐπὶ τῶν χρωμάτων
 ἔχει. ὡς γὰρ ἐπ' ἐκείνων ἀπλᾶ μὲν τὸ λευκὸν καὶ μέλαν, τὰ δ' ἄλλα
 20 ἐκ τούτων μίχτα, οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν χυμῶν ἀπλοῦς μὲν ὁ γλυκὺς καὶ ὁ
 πικρὸς, ἐκ δὲ τῆς μίξεως τούτων ἐγγυτέρω μὲν τοῦ γλυκέος ὁ λιπαρὸς, τοῦ
 10 δὲ πικροῦ ὁ ἀλμυρὸς, μεταξὺ δὲ τούτων ἐκ τῆς τούτων πάλιν μίξεως ὁ
 τε ὀριμὸς καὶ αὐστηρὸς καὶ στρυφνὸς καὶ ὀξύς. τὸ μὲν οὖν γευστόν ἐστι
 τὸ ποιῶν ἐντελεχείᾳ ὁμοιον αὐτῷ τὸ γεύμενον αὐτοῦ, γευστικὸν δὲ τὸ
 ἔχον δυνάμιν ἀντιληπτικὴν τε καὶ κριτικὴν τοῦ τοιοῦτου διὰ τῆς πρὸς αὐτὸ
 κατ' ἀλλοίωσιν ὁμοιότητος.

15 Λοιπὸς δὲ τοῦ περὶ αἰσθήσεων ὁ περὶ ἀφῆς λόγος. ἔστι δὲ καὶ ἡ
 ἀφῆ ἀντιληψὶς τε καὶ κρίσις τῶν ἀπτῶν, ἣ γίνεται τοῦ τῆν ἀπτικὴν δύν-
 αμιν ἔχοντος ὁμοιουμένου τῷ ἀπτῷ. ἀμφισβήτησιν δὲ ἔχει, μήποτε οὐ
 μία αἰσθησίς ἐστιν ἡ ἀφῆ, ἀλλὰ πλείους καὶ τοσαῦται, ὅσαι καὶ αἱ ἀπται
 ἐναντιώσεις. δοκεῖ γὰρ ἐκάστη αἰσθησίς μιᾶς ἐναντιώσεως εἶναι κριτικῆ,
 20 ὅψις μὲν λευκοῦ καὶ μέλανος καὶ τῶν τούτων μεταξύ, ἀκοή δὲ βαρέος
 καὶ ὀξέος καὶ γεῦσις πικροῦ καὶ γλυκέος. ἐν δὲ τοῖς ἀπτοῖς πλείους εἰσὶν
 ἐναντιώσεις· θερμότης γὰρ καὶ ψυχρότης καὶ ὑγρότης καὶ ξηρότης καὶ σκλη-
 ρότης καὶ μαλακότης καὶ λειότης καὶ τραχύτης καὶ βαρύτης καὶ κουφότης,
 ἐναντιώσεις ἑτεραί τε ἀλλήλων καὶ διαφέρουσαι, ὥστ', εἰ καθ' ἐκάστην
 25 ἐναντίωσιν ἐστὶ τις ἀφῆ ἰδίως ἐκείνης τῆς ἐναντιώσεως κριτικῆ, εἴεν ἂν
 πλείους ἀφαί. ἢ ἔστι καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων εὐραῖν πλειόνων
 ἐναντιώσεων τὴν αὐτὴν αἰσθησιν κριτικὴν. ἐν γοῦν φωνῇ οὖση ἀκουστῆ
 οὐ μόνον ἐστὶν ἐναντιώσεις ὀξύτης καὶ βαρύτης, ἀλλὰ καὶ μέγεθος καὶ μι-
 κρότης καὶ λειότης καὶ τραχύτης καὶ τινες ἄλλαι τοιαῦται, ὁμοίως δὲ καὶ

3 καὶ] sondern 6 μεταφορὰν] Entlehnung und Aehnlichkeit καὶ τὰ ἐπὶ τῶν
 ὄσφραντῶν] die Gerochenen 9 λιπαρὸς] fade (fett) 12 ἐντελεχεία] vollständig
 13 τοῦ τοιοῦτου] das Geschmacksobjekt 19 δοκεῖ γὰρ] denn man könnte meinen
 κριτικῆ] erkennt und kennt 21 πλείους] addit: als einer 24 ἐναντιώσεις—δια-
 φέρουσαι] sind einander entgegengesetzt und sie sind verschieden 24—25 ὥστ' εἰ
 — κριτικῆ] und wenn jeder Gegensatz unter diesen Entgegengesetzten denselben Gegen-
 25 satz nicht kennt 26—27 ἢ ἔστι—ἐν γοῦν φωνῇ] und vielleicht findet sich (p: ist
 Etwas, was sich findet) nach dieser Analogie auch bei den anderen Sinnen in jedem
 Sinn derselben mehr als einer [scil. Sinn], da wir finden, dass ein und derselbe Sinn
 unter ihnen mehr als einen Gegensatz kenne. Dahin [gehört], dass im Tone

1 ἡσθάνετο a 2 τοιαύτη] ia in lit. V 4 μὲν om. 6 fortasse τὰ τῶν
 8 ἀπλᾶ a 15 „περὶ ἀφῆς.“ λοιπὸς δὲ Va καὶ ἡ om. a 22 ἐναντιώσεις] i et
 ei in lit. V ψυχρότης a 26 ἢ] cf. ἢ οὐκ εἰσὶν 56,1 et 58,2 63,6 Ind.
 27 ἀκουστῆ Va

περὶ χρῶμα ἔστιν εὐρεῖν διαφορὰς τοιαύτας. ἢ οὐκ εἰσὶν αὐταὶ αἱ ἐναντιώσεις, τὸ μέγεθος καὶ ἡ μικρότης καὶ ἡ λειότης καὶ ἡ τραχύτης, ἴδια αἰσθητὰ φωνῆς. κοινὰ γὰρ ταῦτα αἰσθητά. εἰ δὲ τοῦτο, μένοι ἂν τὸ ἠπορημένον, καὶ ἐκεῖνο δὲ διαφέρον ἔχει τὰ ἀπτά πρὸς τὰ ταῖς ἄλλαις 50 αἰσθήσεσιν αἰσθητά, ὅτι ἐκείνων μὲν ἐκάστη ἐν τί ἐστι τὸ ὑποκείμενον οἰκειὸν | ἔχον ὄνομα (τῇ μὲν γὰρ ἀκοῇ ψόφος τὸ ὑποκείμενον, τῇ δὲ ὄψει 133 χρῶμα, χυμὸς δὲ γεύσει, ὁσφρήσει δὲ ὁσμῇ), τῇ δὲ ἀφῆ, ὅτι ἐν τὸ ὑποκείμενον, περὶ δ' αἱ ἀπτά εἰσιν ἐναντιώσεις, οὐκ ἔστι δῆλον. οὐ γὰρ ἔστι τὸ ἀπτόν ὄνομα τοῦ ὑποκειμένου, ἀλλὰ τῆς σχέσεως, ὡς τὸ δρατόν, ὡς 10 τὸ ἀκουστόν, ὀνόματα δὲ ἐκείνων μὲν τὸ χρῶμα καὶ ὁ ψόφος, τοῦ δὲ ἀπτοῦ οὐδὲν ἔστιν ἐν ὄνομα οἰκειόν. ἢ οὐδὲ ἐπὶ τῶν ὀρατῶν ἐνὶ οἴον τε ὀνόματι περιλαβεῖν αὐτά, εἴ γέ ἐστιν ὀρατὰ χρώματα καὶ ὁ λόγος μὲν ἔστιν 5 εἰπεῖν, ἀνώνομον δὲ τυγχάνει ὄν, ὡς εἶρηκεν Ἀριστοτέλης· τοιαῦτα γὰρ τὰ σκότους στίλβοντά τε καὶ ὀρώμενα. ἀπορήσαι δ' ἂν τις καὶ τοῦτο περὶ τῆς 15 ἀφῆς, πότερον ἢ σὰρξ ἔστιν ἡ τῶν ἀπτῶν ἀντιλαμβανομένη καὶ τὴν ἀπτικὴν δύναμιν ἔχουσα ἐν αὐτῇ, ἢ ἐντός τί ἐστιν ἄλλο τὸ τῶν ἀπτῶν ἀπτικῆς; οὐ γὰρ ἰκανὸν σημεῖον τοῦ ἐν τῇ σαρκὶ εἶναι τὴν ἀπτικὴν δύναμιν τὸ εὐθὺς τῷ ἀψασθαι τὸ ἀπτόν τῆς σαρκὸς τὴν αἰσθησιν γίνεσθαι. 10 καὶ γὰρ εἰ ὕμνενα τις ἔξωθεν περιτείνειεν τῇ σαρκί, εὐθὺς ἂν ἀψαμένῃ ἢ αἰσθησὶς γίνοιτο, καίτοι οὐκ ὄντος τοῦ ὕμνετος μέρους τῆς σαρκὸς οὐδὲ ἔχοντος δύναμιν ἀπτικῆς. ἔτι δ' ἂν μᾶλλον εὐθὺς αἰσθανοίμεθα διὰ τοῦ ὕμνετος, εἰ συμφυῆς ἡμῖν οὗτος ὁ ὕμνη γένοιτο, ὥσπερ ἔστι καὶ ἡ σὰρξ 20 συμφυῆς. ὥστ' οὐ δόξει ἰκανὸν σημεῖον εἶναι τοῦ εἶναι τὴν σὰρκα τὴν

1 διαφορὰς] Arten 1—3 ἢ οὐκ—φωνῆς] vielleicht sind diese Gegensätze, ich meine die Grösse und die Kleinheit und die Glätte und die Rauheit, nicht Sinnesobjekte (Wahrnehmungen?), welche dem Gehör, sondern dem Ton (Schall) eigentümlich sind; denn darüber scheint er zu zweifeln (dies scheint zweifelhaft) 3 κοινὰ γὰρ ταῦτα αἰσθητὰ om. 3—4 εἰ δὲ τοῦτο—πρὸς τὰ] Es giebt auch einen Unterschied zwischen den Tastobjecten und 7 ἡ ὁσμῇ] die Gerüche 8 ἐν] was sein Träger sei 9 ἀλλὰ τῆς σχέσεως ὡς τὸ] sondern nur ein auf dasselbe bezüglicher Name, wie es der Fall ist bei dem 11 οὐδὲν—οἰκειόν] hat nicht einen Namen, welcher dasselbe umfasst 11—12 ἐντὶ .. ὀνόματι] in einen Namen, der sie umfasse 18 τὸ—γίνεσθαι] dass, wenn der Betaster das Fleisch betastet, man sofort es wahrnimmt 19 εἴ τις .. περιτείνειεν] wenn du bekleidest und dann es betastest 21—23 ἔτι—σὰρξ συμφυῆς] Wenn du diese Haut vom Leibe gefasst, ihm anhaftend vorstellst, wie das Fleisch gefasst ist, und ihm anhaftet, so wäre es viel angemessener, dass das Tasten des Tastenden sofort wahrnehme 23—57,1 ὥστ'—αἰσθάνεσθαι] Aus dieser Ursache scheint es nicht, dass, wenn wir finden, dass das Fleisch, wenn es betastet, empfinde, genügend beweise, dass das Fleisch es sei, welches wahrnimmt

1 αἱ om. a 2 in verbis ἴδια αἰσθητὰ φωνῆς merito haesit Arabs. sed coniecit nisi fallor, non legit: ἴδια αἰσθητὰ ἀκοῆς, ἀλλὰ φωνῆς. hoc enim dicit philosophus *contraria illa*, de quibus disputat, *non tantum in voce, sed etiam in coloribus aliis sensibilibus percipi: ἔστι γὰρ κοινὰ, ὅσα τὸ μὲν γνωρίζεσθαι δι' αἰσθήσεως ἔχει, πλείους μέντοι εἰσὶν αὐτῶν αἰσθήσεις διάκονοι* (41,1). quare lenissime fortasse mutabis ἴδια αἰσθητὰ ἐπὶ φωνῆς. 5 ἐκάστη a 13 ὡς εἶρηκεν Ἀριστοτέλης] Ar. de an. 2,7. 419a2

αἰσθανομένην τὸ εὐθὺς αὐτῇ ἀψαμένου τινὸς αἰσθάνεσθαι. μήποτ' οὖν ἀληθέστερον μήτε ἐν τῇ σαρκὶ λέγειν τὴν αἰσθησιν εἶναι τὴν ἀπτικὴν, 15 μήτ' αὐτὴν μέσσην οὕτως εἶναι τὴν σάρκα ὡς τὸν ἀέρα ἢ τὸ ὕδωρ, ἀλλ' εἶναι τὴν μὲν σάρκα τὸ αἰσθητῆριον ἀνάλογον οὕσαν τοῖς τε ὡσὶ καὶ τοῖς ὀφθαλ- 5 μοῖς καὶ τῇ ῥίνι, ἔνδον δὲ εἶναι τὸ τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν ἔχον σῶμα τῶν ἀπτῶν, τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ ὑποκείμενον ἐν πάσαις ὄν ταῖς αἰσθήσεσιν. ὥσπερ γὰρ ἐπ' ἐκείνων ἡ αἰσθησις ἐγένετο πᾶσχοτος τι ὑπὸ τοῦ αἰσθη- τηρίου (τοῦ) ἐν ᾧ πρῶτον τὸ αἰσθητικόν, οὕτως δὲ καὶ ὑπὸ τῆς σαρκὸς πά- σχον τι τῶν ἐν ἡμῖν αἰτιον τῆς αἰσθήσεως γίνεται. ἀλλ' ἡ μὲν σὰρξ ὑπὸ 20 τοῦ αἰσθητοῦ πάσχει ἀπτομένου αὐτῆς, ὁ δὲ ὀφθαλμὸς οὐχ ἀπτόμενος αὐ- τὸς τοῦ αἰσθητοῦ πάσχει, ἀλλὰ διὰ τοῦ μεταξὺ διαφανοῦς. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ἐκάστη. ἅμα δὲ τῷ τῆς σαρκὸς πάθει ἡ κατὰ τὴν ἀφήν αἰσθησις, ὡς καὶ ἅμα τῷ τῶν ὀφθαλμῶν ὑπὸ τοῦ διαφανοῦς πάθει ἡ ὄψις. ἅμα γὰρ τῷ πάθει τῶν ὀργάνων ἡ αἰσθησις. οὐκ εἰ τῆς σαρ- 15 κὸς δὲ παθούσης ὑπ' αὐτοῦ τοῦ αἰσθητοῦ ἡ κατὰ τὴν ἀφήν αἰσθησις, ἤδη γίνεται αὐτῷ τῷ αἰσθητικῷ ἐπιτιθέμενα τὰ ἀπτά ἐν τῇ αἰσθήσει. κείτῃ 20 γὰρ τὸ μὴ εἶναι ἐν τῇ σαρκὶ τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν, ἀλλ' εἶναι ταύτην ὄργανον, διαφέροι δ' ἂν ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων αἰσθήσεων οὐδὲ τοῖς αἰ- σθητικοῖς ὀργανοῖς ἐπιτιθεμένων τῶν αἰσθητῶν ἡ αἰσθησις ἐγένετο (ἔδειτο γὰρ τινος ἄλλου μεταξὺ), ἐπὶ δὲ τῆς ἀφῆς αὐτῷ μὲν τῷ αἰσθητικῷ οὐχ

3 ὡς] addit: wie die Vermittlung des 5—8 ἔνδον—αἰσθητικόν] und dass der Besitzer der Kraft, durch die er die Tastobjekte wahrnimmt, von innen ist und ein und dasselbe in dem Träger in allen Sinnen. Wie also die Sinnestätigkeit in jenen wird, wenn in irgend einer Weise afficirt wird von dem Organ des Sinnes das Ding, in welchem zuerst die Existenz des Wahrnehmenden ist, weil das Organ des Sinnes in der Mitte ist zwischen dem Wahrnehmenden und dem Wahrgenommenen 8—9 οὕτως δὲ—γίνεται] Ebenso wird dieser Sinn (Sinneswahrnehmung), wenn in irgend einer Weise vom Fleische afficirt wird das Ding, welches in uns die Ursache für die Sinnestätigkeit ist 10 ἀπτομένου αὐτῆς] wenn es (ut videtur das Fleisch) dasselbe berührt und betastet ἀπτόμενος] berührt und betastet 14 ἅμα τῷ] durch 14—16 οὐκ εἰ—ἐν τῇ αἰσθήσει] und nicht daraus, dass das Fleisch vom Sinnesobjekt selbst afficirt wird, ergibt sich, dass der Sinn des Tastens stattfindet, wenn zur Zeit des Sinnes (der Sinnesvorstellung) die Tastobjekte vor den Wahrnehmenden selbst gestellt werden 17 ταύτην] Fleisch 18 διαφέροι δ' ἂν] der Unterschied zwischen diesem Sinn und den anderen Sinnen ist 18—19 οὐδὲ τοῖς—αἰσθησις ἐγένετο] dass bei jenen Sinnen der Sinn (Sinnestätigkeit) nicht geschieht, wenn ihre Objekte nicht vor die Sinne und nicht vor die Sinnesorgane, geschweige denn von einem anderen als sie, gestellt werden

4 τὸ supra lin. V 8 τοῦ manus recentissima addidit V 8—9 traditū sensu non carent, sed notandum est Arabem vertere πάσχοτον τι τὸ ἐν ἡμῖν αἰτιον τῆς αἰσθήσεως (i. e. τὸ πρῶτον αἰσθητικόν) γίνεται (scil. ἡ αἰσθησις). = πάσχοτος τι τοῦ ἐν ἡμῖν αἰτιου τῆς αἰσθήσεως 10 ἀπτεσθαι de tangibili dictum ut 56, 18 58, 14. 12 ἡ in lit. V 15 ἤδη γίνεται] incipit apodosim creberrima in priore enuntiato ellipsi. cf. οὐ γὰρ ἐπέτ ἡ ἐρεξίς ἐκείνων τινὸς προηγησαμένου, ἤδη καὶ τὸ κινουὺν ἐκείνων τι 137v25 et Ind. s. v. ἤδη, et Ellipsis 16 ἐπιτιθέμενα τὰ ἀπτά m¹ ἐπιτιθεμένων τῶν ἀπτῶν m² V: ἐπιτιθέμενα τὰ ἀπτά a 18 ὄργανον a

Τίς μὲν οὖν ἐστὶν ἐκάστη τῶν πέντε αἰσθήσεων, καὶ τίνος ἐκάστη, καὶ πῶς ἢ καθ' ἐκάστην αὐτῶν τοῦ οἰκείου αἰσθητοῦ ἀντιληψίς τε καὶ κρίσις γίνεται, εἴρηται τύπω· καθόλου δὲ συλλαβόντι περὶ αἰσθήσεως ἀλη- 15 θές ἐστιν εἰπεῖν τὸ εἶναι αὐτὴν δύναμιν ψυχῆς δι' αἰσθητηρίων τινῶν δεκ- 5 τικὴν τε καὶ κριτικὴν τῶν αἰσθητῶν εἰδῶν χωρὶς τῆς ὑποκειμένης αὐτοῖς ὄλης. τὸ δὲ πρῶτον αἰσθητήριον, ἐν ᾧ ἡ τοιαύτη δύναμις τῆς ψυχῆς, σῶμα μὲν ἐστίν, οὐ μὴν καθὼ σῶμα αἰσθητικόν, ἀλλὰ κατὰ τὴν δύναμιν ἦν ἔχει. ἡ γὰρ αἴσθησις οὐ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ ὁ λόγος καὶ τὸ εἶδος τοῦ μεγέθους τοῦ τοιούτου. αἱ δὲ τῶν αἰσθητῶν ὑπερβολαὶ φθείρουσι τὰς 20 αἰσθήσεις· διὸ φθείρουσι τὴν συμμετρίαν τοῦ σώματος, οὐ αἱ αἰσθητικαὶ δυνάμεις εἶδη. φθειρομένης δὲ τῆς ἐν ἐκείνῃ συμμετρίας, φθίρεται καὶ τὸ εἶδος τὸ ἐπ' αὐτῇ. φθίρεται δὲ καὶ ἡ συμμετρία αὐτῶν ὑπὸ τῆς σφοδροτέρας κινήσεως, ὥσπερ καὶ ἡ τῶν χορδῶν ἀρμονία ὑπὸ τῆς βιαιο- 15 τέρας πληγῆς τε καὶ κινήσεως. ἐκάστη μὲν οὖν αἴσθησις τοῦ ὑποκειμένου αὐτῇ αἰσθητοῦ ἐστὶν αἴσθησις, ὅσα ἐν τῷ αἰσθητηρίῳ οὐχ ἡ σῶμα ἐκεῖνο, ἀλλ' ἡ ἔχει τὴν τοιάνδε δύναμιν, ὡς εἶπον, καὶ κρίνει τὰς τοῦ ὑποκειμένου 25 αὐτῇ αἰσθητοῦ διαφοράς. οὐ γὰρ ἄλλη τις κριτικὴ τῶν ἐν χρώμασι διαφορῶν παρὰ τὴν ὄψιν, οὐδὲ ἄλλη τῶν ἐν ψόφοις παρὰ τὴν ἀκοήν, ὁ δ' αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων λόγος. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ ταῖς διαφερούσαις αἰ- 20 σθήσεσιν αἰσθητὰ κρίνομεν πρὸς ἀλλήλα καὶ τῶν διαφορῶν αὐτῶν αἰσθανόμεθα (τίνι γὰρ γλυκὺ λευκοῦ διαφέρει, αἰσθήσεως κρίναι, αἰσθητὰ γὰρ ἄμφω), ἐπιζητήσαι τις ἂν, τί ποτέ ἐστι τὸ τὰς τούτων κρίνον διαφοράς. οὔτε γὰρ κεχωρισμένα ἔσται τὰ κρίνοντα τὰς τῶν ταῖς διαφερούσαις αἰ- 30 σθήσεσιν αἰσθητῶν διαφοράς (ἀμφοτέρα γὰρ ἐνὶ τινι εἶναι δεῖ δῆλα· οὕτως 25 γὰρ εἴσεται τις ὅτι ἕτερον τὸ γλυκὺ τοῦ λευκοῦ, ὁμοιον γὰρ τὸ λέγειν κεχωρισμένα καὶ διαφέροντα εἶναι τὰ αἰσθανόμενα αὐτῶν ἐκάστου καὶ τὰς οἰκείας ἐκάστου αὐτῶν γνωρίζοντα διαφοράς τῷ λέγειν· εἰ δύο ὄντων τῶν

1 τίς—τίνος ἐκάστη] dass jeder der fünf Sinne eine Kraft ist und wofür er eine Kraft ist 5 τε καὶ κριτικὴν om. 6 δὲ om. 8 λόγος] Inhalt 9 δὲ om. 10—11 διὸ—δυνάμεις εἶδη] weil sie die Gleichmässigkeit des Körpers, welchem die sinnliche Kraft gehört, dessen Form die fünf Kräfte sind, zu Grunde richten 11 ἐν ἐκείνῃ] jenes Körpers καὶ om. 12 αὐτῶν] seine [Gleichmässigkeit] 14 post κινήσεως addit: zu Grunde geht 15—16 ὅσα—δύναμιν] durch seine Organe, nicht insofern seine Organe Körper sind, sondern insofern er diese Kraft besitzt [der Körper?] 16 ὡς εἶπον καὶ κρίνει] wie wir davon gesagt haben, dass er wahrnehme und erkenne 19—20 ἐπεὶ—ἀλλήλα] da wir aber auch die Sinnesobjekte der von einander verschiedenen Sinne erkennen 22 ἐπιζητήσαι τις ἂν] so ist es nötig, dass wir nachforschen, bis erkannt werde, was es ist 24 ἀμφοτέρα—δῆλα] denn es müssen die beiden verschiedenen Dinge zusammen in einem Dinge unterschieden werden

2 γε a 3 τῶν a 10 διὸ] constans scriptoris usus διότι postulat. vid. Ind. αὶ om. 11 εἶδη m¹ eadom manus αἶδε supra lineam V: εἶδη a: εἶδη quod non intellexit Arabs interpretando circumscriptis videtur. fortasse δυνάμεις. ἡ δὲ φθειρομένης δὲ cf. Ind. s. v. ἡδη 15 ἐκεῖνο V ex. Vict: ἐκεῖνος a 24 δεῖ εἶναι a

αἰσθητῶν τοῦ μὲν οὐ αἰσθητοῦ, τοῦ δὲ ἐγώ, γνωρίζειν ἐκότερον ἡμῶν τὴν
 διαφορὰν οὐ αὐτὸς ἤσθητο πρὸς τὴν τοῦ οὐ οὐκ αὐτός, ἀλλ' ἕτερος ἤσθητο·
 δεῖ γὰρ ἔν τι εἶναι τὸ λέγον τόδε τοῦδε ἕτερον εἶναι. καὶ γὰρ τὴν τῶν 35
 αἰσθητῶν πρὸς τὰ νοητὰ διαφορὰν τὸ κρῖνον ἔν· ὁ γὰρ νοῦς· πάντα γὰρ
 5 οὗτος νοεῖ καὶ κρίνει, ἐν τίνι ἐκάστω τῶν ὄντων τὸ εἶναι. ὡς μὲν γὰρ
 αἰσθητῶν τῶν αἰσθητῶν τὰς διαφορὰς αἰσθήσεως κρῖναι, τὴν δὲ κατὰ τὴν
 οὐσίαν αὐτῶν διαφορὰν πρὸς ἀλλήλα τε καὶ τὰ τῆ αὐτῶν φύσει νοητὰ ὁ
 νοῦς αὐτὰ νοῦς κρίνει), οὔτε οὖν ὑπὸ κευρωσιμένων καὶ διαφερουσῶν αἰ-
 σθήσεων οἷόν τε τὰς τῶν ἀνομοειδῶν αἰσθητῶν κρίνεσθαι διαφορὰς. ἀλλ'
 10 οὐδὲ ἐν διαφέροντι χρόνῳ οἷόν τε τὰς διαφορὰς αὐτῶν γνωρίζεσθαι, ὡς νῦν
 μὲν γνωρίζειν ὅτι ἕτερον τὸ γλυκὺ τοῦ λευκοῦ, αἰσθανόμενον νῦν τοῦ γλυ- 40
 κέως, μετὰ ταῦτα δὲ ὅτι τὸ λευκὸν τοῦ γλυκέως, πάλιν αἰσθανόμενον τότε
 τοῦ λευκοῦ, ὡς εἶναι τὸ αὐτὸ μὲν τῶν διαφερόντων αἰσθητῶν ἀντιληπτικόν,
 τοῦ τε γλυκέως καὶ τοῦ λευκοῦ, οὐχ ἅμα δέ, ἀλλ' ἐν μέρει. ὡς γὰρ ἔν
 15 τι δεῖ εἶναι τὸ λέγον ἕτερα εἶναι τὸ γλυκὺ καὶ λευκόν, οὕτως καὶ ὅτε τὸ
 ἕτερον τοῦ ἐτέρου διαφέρειν λέγοι, τότε καὶ τὸ ἕτερον τοῦ ἐτέρου, καὶ οὐ
 λέγειν μόνον ὅτι διαφέρει ταῦτα ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ ὅτι νῦν διαφέρει· νῦν
 γὰρ λέγει, ὅτι νῦν διαφέρει. τὸ γὰρ λέγειν ἐστὶν αὐτῷ τὸ αἰσθάνεσθαι. 45
 ἀλλ' εἰ τοῦτο, καὶ ἅμα αὐτῶν αἰσθήσεται καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. ἀλλὰ
 20 μὴν ἀδύνατον δοκεῖ τὸ αὐτὸ τι ὄν κατ' ἀριθμὸν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἀδιαι-
 ρέτω χρόνῳ πλείους τε καὶ διαφερούσας, ἔτι τε ἐναντίας κινήσεις κινεῖσθαι
 καὶ ἅμα πλείους ὁμοιοῦσθαι. τοῦτο δ' ἂν γίνοιτο, εἰ οὕτως μὲν ἡ αἰ-
 σθησις ὡς προεῖρηται γίνεται, αἱ δ' ἀπὸ τῶν ἐναντίων αἰσθητῶν γινόμεναι
 κινήσεις ἐναντία· γίνεται τε οὕτως οὐ μόνον ἄπορον τὸ τῶν διαφερόντων
 25 κατ' εἶδος αἰσθητῶν μίαν εἶναι κριτικὴν αἰσθησιν, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον 50
 ἐπὶ τῶν μιᾷ αἰσθήσει ὑποκειμένων, οἷον ἐν χρώμασιν, ὧν ἡ ὄψις ἀντι-
 ληπτική, πῶς ἡ ὄψις δυνήσεται τὰς τοῦ λευκοῦ τε καὶ | μέλανος γνωρίζειν 134
 διαφορὰς, εἴ γε δεῖ μὲν αὐτὴν ἅμα αὐτῶν ποιεῖσθαι τὴν ἀντιληψιν, ἡ δὲ
 ἀντιληψις διὰ τῆς πρὸς τὰ αἰσθητὰ ὁμοιώσεως, ἀδύνατον δὲ ἅμα τὸ αὐτὸ
 30 τοῖς ἐναντίοις ὁμοιοῦσθαι; ἢ εἰ μὲν οὕτως κινεῖτο, ὡς πάσχειν τε καὶ δέ-
 χεσθαι τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, ἅμα ἂν ἀναλαμβάνοι τὰ ἐναντία, ὅ ἐστιν

3—8 καὶ γὰρ—νοῦς κρίνει om. 12—13 πάλιν—τοῦ λευκοῦ] wenn er auch zur selben
 Zeit das Weiße wahrnimmt 13 ὡς] und 15 ἕτερα] unidentische verschiedene
 17—18 νῦν—διαφέρει om. 22 τοῦτο—γίνοιτο] dies sei notwendig 25 πολὺ πρό-
 τερον (ἄπορον)] es wird ein ähnlicher Zweifel viel die Dinge treffen 31 ἀναλαμβάνοι]
 addit: bei meinem Leben

2 fortasse διαφορὰν (τοῦ) οὐ αὐτός πρὸς τὴν τοῦ οὐ οὐκ—ἤσθητο om. a 5—6 ὡς
 μὲν γὰρ—κρῖναι om. a 10 hoc dicit: *differentia non ita cognosci potest, ut primum
 dulce ab albo diversum esse cognoscas (hoc priore tempore dulce tantummodo animadvertens),
 tum album a dulci (hoc altero temporis momento album animadvertens)* 7 αὐτῶν scripsi:
 αὐτῶν Va 8 αἰσθήσεων om. a 11 ὅτι V: ἄρα a 12 ὅτι V: ἄρα a
 τότε V: τοῦδε a 15 ἕτερα λέγον a 16 λέγει a 16—17 οὐ λέγει a
 17 ζτι V: ἄρα a

ἀδύνατον. εἰ δ' ἄλλος ὁ τρόπος τῆς ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν κινήσεως τῆ αἰσθήσει καὶ οὐχ ὡς ὕλη τῶν αἰσθητῶν τὰ πάθη δέχεται τὰ αἰσθητήρια, 5 οὐκέτ' ἂν ὁμοίως ἀπορον εἶη. ὅτι γὰρ οὐχ ὡς ὕλη δέχεται τὰ πάθη ἢ ὄψις ἐναργές. ὁρῶμεν γὰρ ὅτι οὐ γίνεται ἢ ὄψις μέλαινα καὶ λευκή, ὅταν 5 ἐκείνων αἰσθάνηται. ἀλλ' οὐδὲ ὁ πεφωτισμένος ἀήρ, καίτοι διακονούμενος τῆ ὄψει πρὸς τὴν ἀντίληψιν τῶν χρωμάτων διὰ τοῦ αὐτοῦ ὑπ' αὐτῶν πρώτος κινεῖσθαι καὶ μέλας αὐτὸς ἢ λευκὸς γίνεσθαι τοῦτο ποιεῖ. οὐδὲν γοῦν κωλύει διὰ τοῦ αὐτοῦ τὸν μὲν μέλανος ἀντιλαμβάνεσθαι τὸν δὲ λευκοῦ, ὅταν κειμένων τοῦ τε λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος ἐπ' εὐθείας τῶν ὁρώντων 10 αὐτὰ μὴ τὸ κατ' αὐτὸν ἐκάτερος αὐτῶν κείμενον χρῶμα βλέπη, ἀλλὰ τὸ κατὰ τὸν ἕτερον. ἀλλ' οὐδ' εἰ μέλας καὶ λευκὸς ἀλλήλους ὄρῃεν, κεκώλυται ὁ μεταξὺ ἀήρ ἀμφοτέροις αὐτοῖς ἅμα διακονεῖσθαι τῷ μὴ παθητικῶς μηδὲ ὡς ὕλη γινόμενος αὐτῶν ὑπ' αὐτῶν κινεῖσθαι. οὐδὲ τὰ ἐν τοῖς κατόπτροις δὲ ἢ ἐν τοῖς ὕδασι ἐμφαινόμενα χρώματα τριαῦτα αὐτὰ ποιεῖ 15 ὅποιά ἐστιν αὐτά. συμπαύεται γοῦν ἐκάστου τούτων ἢ ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ 15 κινήσει ἐν αὐτοῖς γινομένη, ὅταν μηκέτι ἢ παρὸν τὸ αἰσθητόν. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων οὕτως γίνοιτο τὰ πάθη ἐν τῷ τὴν αἴσθησιν ἔχοντι σώματι, δυνήσεται κατὰ τὴν πάροδον αὐτῶν ἢ δύναμις ἢ αἰσθητικὴ πάντων μὲν τῶν αἰσθητῶν ἀντιλαμβανομένη, οὐ μὴν πάντων διὰ τῶν αὐτῶν 20 ὀργάνων, ἦν καὶ κοινήν αἴσθησιν καλοῦσιν, κρίνειν τε ἕκαστον αὐτῶν καὶ γνωρίζειν αὐτῶν τὰς πρὸς ἀλλήλα διαφορὰς μὴ ἐν διχηρημένῳ χρόνῳ, ἀλλὰ ἐν ἐνί τε καὶ συνεχεῖ. ἔτι δοκεῖ τὸ μετὰ ψυχικῆς δυνάμεως οὕτως 20

5 καίτοι] weil . . . 5—7 ἀλλ' οὐδὲ—τοῦτο ποιεῖ] auch nicht die Luft, die das Licht aufnimmt, weil (damit) es dem Gesicht zur Wahrnehmung der Farben dient, indem sie zuerst von ihnen bewegt wird, dies bewirkt, indem sie schwarz oder weiss wird . . . 8 διὰ τοῦ αὐτοῦ] durch ein und dieselbe Luft . . . 10—11 μὴ τὸ κατ' αὐτὸν κείμενον—ἕτερον] nicht die Farbe, die in demselben selbst ist, sondern die Farbe, die in dem andern ist . . . 11 μέλας καὶ λευκός] ein weisser und ein schwarzer . . . 12 ὁ μεταξὺ ἀήρ] die Luft, die zwischen beiden ist . . . 13 ὑπ' αὐτῶν] von beiden . . . 15—16 συμπαύεται—αἰσθητόν] Der Beweis dafür ist, dass sie von jeder jener Bewegungen, welche in ihnen von dem Sinnesobjekte [aus] entstehen, gestört werden beim Weichen des Sinnesobjektes und dessen Trennung von ihnen . . . 18—19 δυνήσεται—ἀντιλαμβανομένη] so ist es möglich, dass die wahrnehmende Kraft, welche alle Sinnesobjekte wahrnimmt, [eine?] sei . . . 19 πάντων om. διὰ τῶν αὐτῶν] durch ein Organ . . . 20 ἦν—κρίνειν] und diese Kraft, welche der gemeinschaftliche Sinn heisst, erkennt . . . ἕκαστον αὐτῶν] jede jener Spuren, wenn sie auf ihn übergeben . . . 22 μετὰ] wegen

1 ὁ supra lin. V . . . 4 ὅτι V: ἄρα α . . . 7 καὶ corruptum est. lege τῷ. tantum negatur aera colorari. Cf. int, hebr. . . 9 cf. Alex. de sens. comm. 63,10 τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο ἀνάγκη γίνεσθαι, καὶ εἰ δύο τινὲς εἴεν οἱ ὁρώντες ἀντικρυς ἰστώτες ἀλλήλων, εἴη δὲ ἐπ' εὐθείας ἑκατέρῳ τῶν ὁρώντων ὁρατόν τι κείμενον, οἱ δὲ ὄρῃεν μὴ καθ' ἑαυτούς, ἀλλ' ἑκατέρως αὐτῶν τὸ τῷ ἑτέρῳ ἐπ' εὐθείας κείμενον et [de an.] 153v9 . . . 10 βλέπη α . . . 11 τὸ ἕτερον α . . . 11 ὄρῃεν i subscriptis vetus corr. V: ὁρῶμεν α . . . 15 ἕκαστον α . . . 16 παρὸν V: παρὰ α . . . εἰ δὲ α . . . 18 exspectaveris παροῦσαν . . . 22—63,5 ἔτι δοκεῖ—τοῖς ἐμφύγοις σώμασιν] opp. τὰ κάτοπτρα καὶ ὕδατα (13), sed haec verba num re vera huic loco destinata sint a scriptore dubium

κινούμενον σώζειν τι καὶ ἀπελθόντος τοῦ αἰσθητοῦ ἔχουσι τῆς ἀπ' αὐτοῦ
κινήσεως διὰ τῆς φαντασίας καίτοι μηκέτι τοῦ αἰσθητοῦ παρόντος. οἱ γοῦν
τῶν σφύδρα λευκῶν αἰσθανόμενοι ἔχουσι τινα ἐγκαταλείμματα ἐν τῇ ὄψει
τῆς ἀπ' αὐτῶν κινήσεως καίτοι μηκέτ' ἐκείνων παρόντων· οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ
5 κίνησις ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν τοῖς τε ἀψύχοις καὶ τοῖς ἐμψύχοις σώμασιν.
ἢ δυνήσεται οὕτως ἡ κοινὴ αἰσθησις ἅμα τὰς διαφορὰς γνωρίζειν τῶν δια-
φόρων αἰσθητῶν, εἰ πῆ μὲν ἐν εἴῃ τὸ αἰσθητικόν, πῆ δὲ πλείω τε καὶ 20
διαιρούμενον. ὥς γὰρ ἐπὶ κύκλου αἱ ἀπὸ τῆς περιφερείας αὐτοῦ ἐπὶ τὸ
κέντρον ἐπιζευγόμεναι οὔσαι πολλαὶ πᾶσαι κατὰ τὸ πέρασ εἰσὶν αἱ αὐταὶ
10 τῶν τὰ τε πέρατα αὐτῶν ἐφαρμόζειν τῶν τοῦ κύκλου κέντρων καὶ ἔστι τὸ
πέρασ τοῦτο ἐν τε καὶ πολλά, καθόσον μὲν πολλῶν ἔστι καὶ διαφερόντων
πέρασ, πολλά, καθόσον δὲ πάντα ἀλλήλοις ἐφήρμοσεν, ἐν, οὕτως ἔχειν ὑπο-
ληπτέον καὶ τὴν κοινὴν αἰσθησιν τὸ ἐν τε καὶ πολλά. τῶν μὲν γὰρ ἐκά-
στης τῶν διὰ τῶν αἰσθητηρίων γινομένων κινήσεων ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν 30
15 ἐν τῶν ἐσχάτων αἰσθητηρίων πέρασ εἶναι τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν (μέχρι γὰρ
ἐκείνου καὶ ἐπ' ἐκεῖνο ἢ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν διὰ τῶν αἰσθητηρίων διάδοσις)
πολλὰ ἔσται, πολλῶν καὶ διαφόρων κινήσεων γινομένη πέρασ, τῶν δὲ δύ-
ναμις ἀσώματος εἶναι ὁμοίως ἢ αὐτὴ παντός τε οὔσα τοῦ ἐσχάτου αἰσθη-
τηρίου καὶ ἐκάστου μέρους αὐτοῦ, ἀδιαίρετός τε ἔσται καὶ μία. ἐν δὲ καὶ
20 οὐχ ἐν ἡ δύναμις ἢ αἰσθητικὴ. ἢ μὲν οὖν οὐχ ἐν, ἀλλὰ πλείω, ταύτη
καὶ πλείων ἅμα αἰσθησεται καὶ διαφερόντων τῶν καθ' ἕνα μέρους τοῦ 35
αἰσθητηρίου πάσχοντος αἰσθάνεσθαι τοῦ πάθους διὰ τὸ εἶναι δύναμις τε
καὶ πέρασ ἐκάστου, ἢ δὲ πάντα τὰ πέρατα ἐν τί ἐστιν καὶ ταῦτόν (ᾧ γὰρ
τὸ τῆς ἀπ' ἐνὸς αἰσθητηρίου γινομένης κινήσεως ἐφαρμόζει πέρατι, τούτῳ
25 καὶ τὰ τῶν ἄλλων ὁμοίως), ταύτη δὲ ὡς ἐνὶ τὰς πάντων αὐτῶν κρίνει δια-
φορὰς, ὅταν ἅμα αἱ ἀπ' αὐτῶν κινήσεις γίνωνται, οὕτως τε δυνήσεται ἐν
τι ὄν καὶ ἀδιαίρετον ἐν ἀδιαίρετῳ τε καὶ συνεχεῖ χρόνῳ γνωρίζειν τὰς τῶν 40
ἀνομογενῶν αἰσθητῶν διαφορὰς. ὥς δὲ ἐπὶ τῶν ἀνομογενῶν αἰσθητῶν οὐ-

2 διὰ] in γοῦν] denn 4 τῆς—κινήσεως] von der Bewegung, welche von jenen
im Gesichte war 5 σώμασιν om. 8 γὰρ] und 8—9 αἱ ἀπὸ—οὔσαι πολλαὶ]
die geraden Linien, welche hineinkommen zwischen ihrem Mittelpunkt und ihrem Um-
fang, wenn sie auch viele sind 10 ἐφαρμόζειν] verbunden sind mit dem Mittelpunkt
12 πολλά] ein Vieles 13 τὸ—πολλά] [man muss sich vorstellen], dass sie eine und
dass sie viele sei 17 διαφόρων om. 18 ὁμοίως ἢ αὐτῆ] in einer Weise und ein
und dasselbe 19 καὶ ante μία om. 21—23 τῶν καθ'—ἐκάστου] wenn jeder einzelne
von den Teilen des wahrnehmenden, nachdem er die Spur aufgenommen hat, diese Spur
wahrnimmt, weil sie Kraft und Ende ist für jeden einzelnen derselben 23—25 ᾧ
γὰρ—ὁμοίως] indem dasselbe Ding, womit das Ende der Bewegung, welches durch eines
der Sinnesorgane stattfindet, auch mit den Enden der übrigen Bewegungen in einer Weise
übereinstimmt 25 ὡς ἐνὶ κρίνει] sie erkennt, weil sie ein Ding ist 26 τε om.
26—27 ἐν—ἀδιαίρετον] das eine unteilbare Ding 27 τε καὶ om.

7 πῆ a 18 παντός τε V: πάντα τὰ a 24 τὸ (scil. πέρασ) V: τῶν a 25 for-
tasse κρίνει ut αἰσθησεται (21 cf. 26)

τως ἅμα τὰ διαφέροντα κρίνει τῷ ἅμα αὐτὴν ἔχειν τὰ πάντων εἶδη πέρας
οὐσαν τῶν αἰσθητηρίων τῶν τὰ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν πάθη διαγγελλόντων
αὐτῇ, οὕτως κρίνει καὶ τὰς τῶν ἐναντίων διαφοράς, ὧν ἡ αἰσθησις γίνεται
δι' ἐνὸς αἰσθητηρίου. καὶ γὰρ ἐπὶ τούτων τὸ αἰσθητήριον ἔσται κατ' ἄλλο
5 καὶ ἄλλο μέρος αὐτοῦ ἅμα τὰ πάθη τῶν ἐναντίων αἰσθητῶν δεχόμενον,
ἐπεὶ μὴ οἶόν τε ἅμα τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ γενέσθαι πάθη. πάσχοντος 45
δὲ τούτου κατὰ διαφέροντα μόρια ὑπὸ τῶν ἐναντίων αἰσθητῶν καὶ ὡς πά-
σχει οὕτως διαδιδόντος ἐπὶ τὸ ἔσχατον αἰσθητήριον τὰ πάθη κακείνου παρα-
πλησίως κατὰ μόρια παθόντος, ἡ δύναμις ἢ αὐτὴ καὶ μία οὐσα ἐκ παντός
10 τε τοῦ αἰσθητηρίου καὶ ἐκάστου τῶν μερῶν αὐτοῦ ἅμα αἰσθάνεται τε καὶ
κρίνει τὰ ἐναντία. οὐ γὰρ ὥσπερ ἐπὶ τοῦ πάσχειν ἀδύνατον συνυπάρξει
τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία, οὕτως δὲ ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς κρίσεως αὐτῶν. οὐ γὰρ
ἐναντία κρίσις ἢ περὶ τῶν ἐναντίων κρίνουσα τὰ ἐναντία, ἦν δὲ ἀδύνατον
τὰ ἐναντία ἅμα περὶ τῷ αὐτῷ γενέσθαι. ἐν κρίσει γὰρ ἐναντία οὐ τὸ τὰ 50
15 ἐναντία ἐναντία λέγειν, ἀλλὰ τὸ τὸ αὐτὸ ἅμα εἶναι τάναντία. διὸ τοῦτο
μὲν ἀδύνατον συνυπάρξει τῷ κρίνοντι ὡς ἅμα ταῦτον εἰπεῖν λευκὸν τε καὶ
μέλαν, τὸ δὲ τὰ ἐναντία κρίναι ὅτι ἐναντία οὐκ ἀδύνατον. κρίνει δὴ ἡ
δύναμις ἢ αἰσθητικὴ ἅμα τὰ ἐναντία ὅτι ἐναντία, τοῦ ἐσχάτου αἰσθητηρίου
οὐ δύναμις ἐστὶν αὐτὴ κατὰ διαφέροντα μόρια πάσχοντός τε καὶ τὰ εἶδη 135
20 τῶν ἐναντίων αἰσθητῶν διαγγέλλοντος αὐτῇ. ἡ γὰρ αὐτὴ δύναμις ἂν μὲν
κατὰ ἕν τι αἰσθητὸν καὶ ἀφ' ἐνὸς τὸ αἰσθητήριον πάθη, τοῦτο κρίνει, ἂν
δὲ κατὰ πλείω, ταῦτα. ὧν γὰρ ἅμα τὸ αἰσθητήριον τὰ εἶδη λαμβάνει,

1 αὐτὴν] es [scil. τὸ ἐν καὶ ἀδιαίρετον]. 1—3 πέρας οὐσαν—διαγγελλόντων αὐτῇ] weil es
das Ende ist für das Organ (sic) des Sinnes, welcher sie (sic) unterscheidet von den Spuren,
welche in ihnen durch die Sinnesobjekte entstehen 4—5 καὶ γὰρ—δεχόμενον] Denn
dabei nimmt auch das Sinnesorgan in jedem besonderen Teile davon zugleich zwei Spuren
zweier entgegengesetzter Sinnesobjekte auf 6 ἐναντία] zwei entgegengesetzte
7 ἐναντίων] zwei entgegengesetzte 9 κατὰ μόρια] in jedem besonderen Teile
11 πάσχειν] Aufnahme der Spur und Affection 12 κρίσεως] Erkenntnis und Urteil
14—15 τὸ—λέγειν] dass man die zwei Entgegengesetzten unterscheidet 15—17 διὸ
—μέλαν] Daher ist die Existenz desselben zugleich im Beurteiler unmöglich, so dass er
von einem und demselben Dinge sage, dass es weiss und dass es schwarz sei
17 κρίναι] Erkenntnis und Urteil δὴ] vielmehr 18 ὅτι ἐναντία om. 20 δια-
γγέλλοντος] unterscheidet über [cf. v. 1—3] 20—65,1 ἡ γὰρ—ποιεῖται] denn wenn die
Wahrnehmung ein und derselben Kraft den zwei Gegensätzen wird, und die Affection des
Wahrnehmenden von einem der Organe des Sinnes [herrührt], so fällt die Erkenntnis
zwischen den beiden Gegensätzen, und wenn seine Wahrnehmung das, was mehr als
dieses ist, [betrifft], so fällt die Erkenntnis zwischen die Gesamtheit. Das Ding näm-
lich, mit welchem der Wahrnehmende die Formen derselben annimmt, dasselbe er-
kennt, was zwischen ihnen ist, zugleich

1 διφέροντα a τέρας a 2 αἰσθηρίων a διαγγελλόντων a 4 αἰσθητηριον a
8 διαδιδόντως a 10 αἰσθητητηρίου V 11—12 οὐ γὰρ ὥσπερ—τὰ ἐναντία om. a
13 ἐναντία a 14 γὰρ ἐναντία a 15 ἐναντία ἐναντία] τιο ἐναν m' in mg. V:
ἐναντία a 18 ὅτι V: ἄρα a 21 πάθη] sub θ paululum erasum V: πάθη a
22 πλείω a

τούτων ἅμα τὰς κρίσεις ἐκείνη ποιεῖται· πῶς δὲ οἷόν τε ἅμα τὸ αἰσθη-
 τήριον τὰ τε διαφέροντα εἶδη λαμβάνειν καὶ τὰ ἐναντία, προσίρηται. τῇ
 κοινῇ δὲ αἰσθήσει ταύτη καὶ ὁρώντων αὐτῶν αἰσθανόμεθα καὶ ἀκούοντων 5
 καὶ καθ' ἑκάστην αἰσθησιν αἰσθανομένων. ὁ γὰρ ὁρῶν αἰσθάνεται αὐτοῦ
 5 ὁρῶντος καὶ ἀκούων ἀκούοντος. οὐ γὰρ δὴ ἄλλη τινὶ δυνάμει παρὰ τὴν
 (κοινὴν) αἰσθησιν αὐτῶν αἰσθανομένων αἰσθανόμεθα. οὐ γὰρ ὁρῶμεν ὅτι
 ὁρῶμεν οὐδὲ ἀκούομεν ὅτι ἀκούομεν. οὔτε γὰρ τὸ ὁρᾶν ὁρατὸν οὔτε τὸ
 ἀκούειν ἀκουστόν, ἀλλ' ἔστιν αὕτη ἡ ἐνέργεια τῆς πρώτης τε καὶ κυρίας
 αἰσθήσεως καὶ κοινῆς λεγομένης, καθ' ἣν γίνεται συναίσθησις τοῖς αἰσθα-
 10 νομένοις τοῦ αἰσθάνεσθαι. καὶ τῶν κοινῶν δὲ καλουμένων αἰσθητῶν διὰ 10
 ταύτης ἡ ἀντιληψις. συναναφέρεται μὲν γὰρ ἕκαστον αὐτῶν τοῖς ἰδίαις
 ἐκάστης αἰσθήσεως αἰσθητοῖς διὰ τῶν οἰκείων αὐτοῖς ὀργάνων. κινεῖται
 γὰρ ἡ ὄψις ὑπὸ χρώματος ὄντος μετὰ μεγέθους, μετὰ σχήματος, μετὰ ἡρε-
 μίας ἢ κινήσεως, μετὰ ἀριθμοῦ, μετὰ ἀποστήματος· μεθ' ὧν ὄν ὄν τὸ
 15 χρῶμα ἐκίνησεν αὐτήν, καὶ τὰς ἀπὸ τούτων κινήσεις συναναφέρει τοῖς χρώ-
 μασιν. οὐ μὲν ἡ τῶν χρωμάτων κριτικὴ δύναμις καὶ περὶ τῶνδε κρίνει, 15
 ἀλλ' ἔστι καὶ ἡ τούτων κρίσις τῆς κοινῆς ἔργον αἰσθήσεως· ὅτι γὰρ οὐχ
 ἡ ὄψις, δῆλον ἐκ τοῦ μὴ μόνον αὐτὰ τοῖς χρώμασιν παρυφίστασθαι, ἀλλὰ
 καὶ τοῖς ψόφοις καὶ τοῖς ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσιν αἰσθητοῖς. διὸ ἐλέγχεται
 20 οὔτε ὁρατὰ ὄντα οὔτε ἀκουστά οὔτε τινὸς τῶν ἄλλων αἰσθήσεων τῶν ταύ-
 ταις ἀντιδιηρημένων ἰδία αἰσθητά. τὸ δὲ εἶναι μόνας τὰς πέντε αἰσθήσεις,

- 1 πῶς οἷόν τε] was die Art betrifft, in welcher man erkennt, dass τὸ αἰσθητήριον]
 der Wahrnehmende 3 δὲ om. 3—4 ὁρώντων—αἰσθανομένων] wenn wir diese Dinge
 sehen, nehmen wir wahr, dass wir sie gesehen haben, und wenn wir sie gehört haben,
 nehmen wir wahr, dass wir sie hören, ebenso wenn wir durch jeden einzelnen der Sinne
 wahrgenommen haben 5—6 οὐ γὰρ δὴ—ὁρῶμεν] Das Ding nämlich, durch welches
 wahrgenommen wird, wenn wir wahrgenommen haben, dass wir wahrnehmen, ist durch
 keine andere Kraft, als diejenige, in welcher der Sinn gesammelt (zusammenge-
 fasst) wird. Denn wir nehmen nicht wahr, dass (wenn) wir wahrnehmen
 durch die Kraft, durch welche wir wahrnehmen. Wir sehen nämlich nicht
 11—12 συναναφέρεται—αἰσθητοῖς διὰ] wir steigen nämlich zu jedem einzelnen von diesen
 Sinnesobjekten mit den je einem der Sinne spezifischen Sinnesobjekten durch
 13 μεγέθους] Maass 14—15 μεθ' ὧν—χρώμασιν] also sieht das Ding, welches die
 Farbe im Sehen bewegt — und diese vereinigt jene — mit den Farben auch die Be-
 wegungen, welche von jenen entstehen 18 post ὄψις addit: dieser Sinn sei
 αὐτὰ] seine [i. e. dieses Sinnes] Existenz 19—21 διὸ—αἰσθητά] daher wird aus
 ihrem Zustande offenbar, dass sie nicht sichtbare und nicht hörbare und nicht sinnlich
 wahrnehmbare sind, welche einem von den anderen diesen beiden ähnlichen Sinnen in
 der Teilung eigentümlich sind

3 αὐτῶν scripsi: αὐτῶν Va 4 αὐτοῦ scripsi: αὐτοῦ Va 5 ἄλλη a 6 κοινὴν
 addidi, cf. int. hebraicam; ex eadem potuerit concludi Arabem legisse αἰσθανόμεθα. (οὐ
 γὰρ αἰσθανόμεθα, ὅτι αἰσθανόμεθα αὐτῇ τῇ δυνάμει ἢ αἰσθανόμεθα) οὐ γὰρ ὁρῶμεν αὐ-
 τῶν scripsi: αὐτῶν (ἡ supra ω vet corr. sive m!) V: αὐτῶν a 7 ὁρᾶν a 9 συναί-
 σθησις] v supra lin. V 12 αὐτῆς a 14 ὄν om. a 18 αὐτὰ] scil. μέγεθος,
 ἀριθμός, τὰ κοινὰ αἰσθητά 20 τῶν ante ἄλλων supra lin. V 21 ἀντιδιηρημένων a

περὶ ὧν προειρηκάμεν, καὶ μηδεμίαν παρὰ ταύτας ἄλλην, δεικνύοιτο μὲν ἂν καὶ ἐκ τοῦ μηδὲν αἰσθητήριον οἷόν τε εἶναι παρὰ τὰ ὄντα ἐν τοῖς τελείοις 20 ζῷοις. ἔδει δέ, εἰ αἰσθησίς τις ἔλειπεν, καὶ αἰσθητήριόν τι λείπειν, ὡς ἔδειξεν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ ψυχῆς. δεικνύοιτο δ' ἂν καὶ διὰ 5 τοῦ πᾶσαν μὲν αἰσθησιν ἐν ζῷῳ εἶναι, μηδὲν δὲ ζῷον ἔχειν ἄλλην τινα παρὰ τὰς προειρημένας. ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ τελειοτάτην μὲν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων εἶναι τὴν λογικὴν, ἐπὶ δὲ ταῖς πρώταις τετελεσμέναις αἰτελειότεραι, ὥστε ἐν οἷς ἡ λογικὴ, ἐν τούτοις πρώτων πᾶσα ἡ αἰσθητικὴ.

Ἡ δὲ φανταστικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς ἐστὶ μὲν κριτικὴ καὶ αὐτὴ, ἡ 25 τούτων μία οἷς ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι λεγόμεθα. ἐστὶ γὰρ καὶ ἀληθὴς καὶ ψευδὴς φαντασία, ὥσπερ καὶ αἰσθησίς, καὶ πολλὰ κατὰ φαντασίαν καὶ ποιεῖ καὶ πάσχει τὰ ζῷα. λεγόμεθα δὲ ἀληθεύειν αἰσθήσει, δόξη, ἐπιστήμη, νῶ. ὧν αἰσθησίς μὲν ἐστίν, ὡς εἴρηται, δύναμις δεκτικὴ τε καὶ 30 κριτικὴ τῶν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἰδῶν χωρὶς τῆς ὑποκειμένης αὐτοῖς ὕλης, 15 ἐν τοῖς ἰδίῳ ἀληθεύουσα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δόξα δὲ ὑπόληψις περὶ τὰ ἐνδεχόμενα καὶ ἄλλως ἔχειν, ἐπιστήμη δὲ συλλογισμὸς ἀποδεικτικὸς ἢ γνῶσις τῆς τοῦ ἐπιστητοῦ αἰτίας, ὅτι ἐκείνου ἐστὶ καὶ ἀδύνατον αὐτὸ ἄλλως ἔχειν, νοῦς δὲ δύναμις τῶν ἀύλων εἰδῶν ληπτικὴ, ἡ δύναμις ἣ ἀληθεύομεν περὶ τὰς ἀναποδείκτους ἀρχάς. οὐ μὲν τούτων ἐστὶ τι ἡ φαντασία ἡ 20 αὐτὴ, εἰ τὴν ἰδίως τις καὶ κυρίως λεγομένην φαντασίαν λέγοι. αὕτη δὲ 25 ἐστὶ κίνησίς τις, καθ' ἣν λέγομεν φάντασμα τι ἡμῖν ἐν τῇ ψυχῇ γίνεσθαι, ἐπεὶ κατὰ μεταφορὰν γε κατὰ πάντων τῶν προειρημένων τῇ φαντασίᾳ χρώμεθα πολλάκις. καὶ γὰρ κατὰ αἰσθήσεως καὶ κατὰ δόξης καὶ κατὰ ἐπιστήμης καὶ νοῦ τὴν φαντασίαν κατηγοροῦμεν. τῆς μὲν οὖν αἰσθήσεως χω- 25 ρίζεται ἡ τοιαύτη φαντασία τῷ τὴν μὲν αἰσθησιν παρόντων εἶναι τῶν αἰσθητῶν, φαντασίαν δὲ γίνεσθαι καὶ μὴ παρόντων, καὶ αἰσθησιν μὲν ἐγγρηγορότων γίνεσθαι, φαντασίαν δὲ καὶ κοιμωμένων. ἔτι αἰσθησίς μὲν 40 οὐκ ἐφ' ἡμῖν (οὐ γὰρ ἐφ' ἡμῖν μὴ παρόντων τῶν αἰσθητῶν αἰσθάνεσθαι),

2 μηδὲν αἰσθητήριον] Kein anderes Organ (B: Organ für einen anderen Sinn)
 3 ἔδει] es ist [so] dass, wenn ἔλειπεν] addit: diesen (dat.) 7 ἐπὶ δὲ ταῖς —
 τελειότεραι] er [der Intellect] ist aber der vollkommenste dadurch, dass die ersten Kräfte
 in ihm vollendet sind 9—10 ἡ δὲ — λεγόμεθα] Die Kraft der Phantasie gehört zu
 den Kräften der Seele, auch sie ist eine erkennende, eine der Kräfte, durch welche von
 uns gesagt wird, ob wir die Wahrheit reden oder lügen 11 καὶ ante πολλά om.
 12 δόξη] Glaube, Meinung 15 ἰδίῳ] die Sinnesobjekte, die sie wahrnimmt 17 τοῦ
 ἐπιστητοῦ] des durch das Lernen Erkannten 17—18 ὅτι ἐκείνου — ἔχειν] und es ist
 nicht möglich, dass es (?) anders als das durch Lernen Erkannte sei 21 φάντασμα
 τι γίνεσθαι] dass eines der Dinge vorgestellt werde 23 πολλάκις om. 24 τῆς
 αἰσθήσεως χωρίζεται] was den Sinn betrifft, so wird [die Phantasie] von uns (ihm?) unter-
 schieden 26 καὶ om. 27—28 ἔτι αἰσθησίς — αἰσθάνεσθαι] Das Verhältniss des
 Sinnes zu uns ist nicht dieses; er ist uns nämlich nicht, dass wir Sinnesobjekte wahr-
 nehmen, wenn sie für uns nicht vorhanden sind

3 ὡς ἔδειξεν κτλ.] Ar. de an. 3,1. 424^b22. 4 ἀριστοτέλους α 9 „περὶ φαντασίας
 καὶ φανταστικῆς δυνάμεως.“ ἡ δὲ Va 10 fortasse αἰς 17 fortasse ἐκείνο cf. Ar.
 an. post. 71^b15

φαντασία δὲ καὶ ἐφ' ἡμῖν· ἐφ' ἡμῖν γὰρ φαντασίαν τινὸς καὶ μὴ παρόντος
 λαβεῖν. καὶ αἰσθησεως μὲν πάντα μετέχει τὰ ζῷα, φαντασίας δὲ οὐ δοκεῖ,
 ὡς τὰ τε ὑπερώδη τῶν θαλασσίων καὶ οἱ σκώληκες. καὶ ἡ μὲν αἰσθησις
 αἰεὶ τῶν ἰδίων ἀληθῆς ἐστί. τῶν δὲ φαντασιῶν αἰ πλείσται ψευδεῖς. ὅτι
 5 δὲ μὴ ταῦτ' αἰσθησις καὶ φαντασία, ὁῦλον καὶ ἐκ τοῦ ὅταν μὲν ἀκριβῶς 46
 αἰσθανώμεθα τινος μὴ λέγεσθαι ἡμᾶς φαντασίαν ἔχειν αὐτοῦ, ἀμαυρῶς δὲ
 τινος αἰσθανόμενοι φαίνεσθαι ἡμῖν ἐκεῖνο λέγομεν. καίτοι, εἰ ἦν ταῦτά,
 ἔδει τὴν μᾶλλον αἰσθησιν μᾶλλον φαντασίαν εἶναι, καὶ τὴν ἀκριβεστέραν
 αἰσθησιν καὶ φαντασίαν ἀκριβεστέραν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἐπιστήμη οὐδὲ νῆ
 10 ταῦτ' ἡ φαντασία, ὅτι ἐπιστήμη μὲν καὶ νοῦς αἰεὶ ἀληθῆ, τῶν δὲ φαντα-
 σιῶν αἰ πλείσται ψευδεῖς. ἔτι ἐπιστήμη μὲν καὶ νοῦς, ὡσπερ οὖν καὶ φρό-
 νησις, ἐν μόνις τοῖς λόγον ἔχουσιν, φαντασία δὲ καὶ ἐν ἀλόγοις. δόξει δ' ὡ
 ἂν κατὰ τὸ ἀληθῆ καὶ ψευδῆ γίνεσθαι φαντασία ἡ αὐτὴ εἶναι τῇ δόξει.
 καὶ γὰρ τῶν δοξῶν αἰ μὲν ἀληθεῖς εἰσιν, αἰ δὲ ψευδεῖς. οὐ μὴν οὐδὲ
 15 οὕτως ἔχει. τῇ μὲν γὰρ πάντως πίστις ἔπεται (ὁ γὰρ δοξάζων περὶ τινος 135
 πάντως καὶ συγκατατίθεται ὡς οὕτως ἔχοντι· ἡ γὰρ περὶ τινος δόξα συγ-
 καταθέσις ἐκεῖνη ὡς οὕτως ἔχοντι· ἡ δὲ συγκατάθεσις μετὰ πίστεως, λο-
 γικῆ γὰρ συγκατάθεσις ἡ δόξα καὶ μετὰ κρίσεως), οὐ πᾶσα δὲ φαντασία
 μετὰ πίστεως. τῶν γοῦν ἀλόγων ζῴων φαντασίαν μὲν ἔχει πολλά, πίστιν
 20 δὲ οὐδέν. εἰ δὲ μὴ πίστιν, οὐδὲ τὴν μετὰ κρίσεως συγκατάθεσιν. ἔτι πᾶσα 6
 μὲν δόξα ἐν συνθέσει (ἡ γὰρ καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ), οὐ πᾶσα δὲ φαν-
 τασία τοιαύτη. διὸ οὐδὲ τὸ ἀληθές τε καὶ ψεῦδος ἐν ἀμφοτέροις ὁμοίως,
 ὡσπερ οὐδὲ τὸ ἐν αἰσθῆσει τε καὶ δόξει. εἰ δὲ μηδὲν τούτων ἐστὶν ἡ φαν-
 τασία τῶ μῆτε τὰ τῇ αἰσθῆσει ἐπόμενα μῆτε τὰ τῇ δόξει μῆτε τὰ τῇ
 25 ἐπιστήμῃ μῆτε τὰ τῶ νῆ ἔπεσθαι αὐτῇ, ὁῦλον ὡς οὐδὲ ἐκ συνθέσεως εἶη
 ἂν αἰσθησεώς τε καὶ δόξης, ὡς δοκεῖ τισιν. ἦν γὰρ ἂν τὰ ἑκατέρῃ τού-
 των ἐπόμενα καὶ τῇ φαντασίᾳ τῶ τὸ συγκείμενον ἔκ τινων σωζομένων ἐν 10

1—2 φαντασία—λαβεῖν] das Verhältniss der Phantasie ist ebenfalls für uns, dass wir näm-
 lich Etwas vorstellen können, auch wenn es nicht da ist 2 καὶ om. 4 τῶν
 ζῴων] über die Sinnesobjekte, die ihn specificiren 7 καίτοι] nun 8 ἀκρι-
 βεστέραν] wahrere und wahrhaftigere 11 φρόνησις] Erkenntniss. post μόνις addit:
 „nicht anderen“ 14 οὐ μὴν οὐδὲ οὕτως ἔχει] was bei Intellect und Syllogis-
 mus nicht der Fall ist 15 τῇ μὲν γὰρ] denn der Meinung 17 δὲ om.
 17 ἡ δὲ συγκατάθεσις—πίστεως] die Ansicht ist mit dem Glauben an die Sache verbun-
 den, von welcher man eine Ansicht hat 17—18 λογικῆ—μετὰ κρίσεως] denn die
 Meinung ist eine redende, folgernde 19 πίστιν δε οὐδέν] [viele Thiere besitzen Phan-
 tasie], wovon nichts Bewährung hat 20 συγκατάθεσιν] Meinung 21 δόξα] Meinung.
 22 ὁμοίως] zusammen auf dieselbe Weise 23 ὡσπερ—δόξει] wie auch nicht Wahr-
 heit und Falschheit im Sinn und der Meinung auf dieselbe Weise ist 26 ante ἦν
 γὰρ addit: Bestände sie in einer Zusammensetzung beider 27 σωζομένων ἐν αὐτῶ]
 Unter Beibehaltung

5 δὲ μὴ V: μὴδὲ a 6 αἰσθανόμεθα a 11 ἔτι] inter ε et τ paululum erasum V
 ὡσπερ οὖν] cf. Ind. 12 μόνις a 13 ἀληθές a 20 μετὰ] τα in lit. V
 22 ψεῦδος] cf. 70,7 23 τούτων] ω in lit. V

αὐτῶ τῶν ἐξ ὧν σύγκειται οὕτως εἶναι ἐξ αὐτῶν. οὐ γὰρ ταῦτόν ἡ σύν-
 θεσις τῆς κράσει. τὸ μὲν γὰρ κεκραμένον ἔκ τινων ἐστὶ μὲν ἐξ ἐκείνων,
 οὐ μὴν ἐκεῖνα, τὸ δὲ συγκείμενον ἐκεῖνά ἐστι μετὰ τινος θέσεώς τε καὶ
 τάξεως. τί τοίνυν ἐστὶν ἡ φαντασία, ὣδε ἂν γνωρίσαιμεν· δεῖ νοεῖν γίνε-
 5 σθαι ἐν ἡμῖν ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν τῶν περὶ τὰ αἰσθητὰ οἷον τύπον τινα
 καὶ ἀναζωγράφημα ἐν τῷ πρώτῳ αἰσθητηρίῳ (τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ σῶμα, ἐν
 ᾧ ἡ αἰσθητικὴ τῆς ψυχῆς δυνάμις ἐστὶ), ἐγκατάλειμμά τι ὃν τῆς ὑπὸ τοῦ 15
 αἰσθητοῦ γινομένης κινήσεως, ἡ καὶ μηκέτι τοῦ αἰσθητοῦ παρόντος ὑπο-
 μένει τε καὶ σώζεται, ὃν ὥσπερ εἰκῶν τις αὐτοῦ, ἡ καὶ τῆς μνήμης ἡμῖν
 10 σωζόμενον αἴτιον γίνεται. τὸ τοιοῦτον ἐγκατάλειμμα καὶ τὸν τοιοῦτον ὥσπερ
 τύπον φαντασίαν καλοῦσιν. διὸ καὶ ὀρίζονται τὴν φαντασίαν τύπωσιν ἐν
 ψυχῇ καὶ τύπωσιν ἐν ἡγεμονικῷ. μήποτε δὲ οὐχ ὁ τύπος αὐτὸς ἡ φαν-
 τασία, ἀλλὰ ἡ περὶ τὸν τύπον τοῦτον τῆς φανταστικῆς δυνάμεως ἐνέργεια.
 εἰ γὰρ ἦν αὐτὸς ὁ τύπος ἡ φαντασία, ἦμεν ἂν ἐν φαντασίᾳ καὶ μὴ ἐνερ- 20
 15 γοῦντες περὶ αὐτόν, ἔχοντες δὲ αὐτόν, καὶ ἅμα ἂν ἐν πλείοσιν ἦμεν φαν-
 τασίαις καὶ τοσαύταις ὄσων τὸν τύπον σώζομεν. ἔτι ἦτοι τὴν γινομένην
 τύπωσιν φαντασίαν λέγουσιν ἢ τὴν γενοῦσαν ἤδη καὶ οὐσαν. ἀλλ' εἰ μὲν
 τὴν γινομένην, τὴν αἰσθησιν ἂν λέγοιεν τὴν κατ' ἐνέργειαν φαντασίαν.
 αὕτη γὰρ ἡ γένεσις τοῦ τύπου, ἀλλὰ γίνονται φαντασίαι καὶ χωρὶς τῆς κατὰ
 20 τὰς αἰσθήσεις ἐνεργείας. εἰ δὲ τὴν γενοῦσαν καὶ σωζομένην, τὴν μνήμην 25
 ἂν λέγοιεν φαντασίαν. ἀλλὰ εἴη ἂν ὡς ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως. ὡς γὰρ ἐπ'
 ἐκείνης ἐστὶ μὲν τι αἰσθητόν, ἐστὶ δὲ τις καὶ δυνάμις αἰσθητικὴ, ἐστὶ καὶ
 ἐνέργεια τῆς δυνάμεως περὶ τὸ αἰσθητόν, ἢν αἰσθησιν καλοῦμεν (ὁμοίως
 δὲ καὶ ἐπὶ τῆς νοήσεως· νοητὸν μὲν τὸ πρᾶγμα, νοῦς δὲ ἡ δυνάμις, νόησις
 25 δὲ ἡ τοῦ νοῦ περὶ τὸ νόητόν ἐνέργεια), οὕτως δὲ ὑποληπτέον ἔχειν καὶ
 ἐπὶ τῆς φαντασίας τὸ μὲν τι εἶναι φανταστόν (τοῦτο δ' ἂν εἴη τὸ ἀπὸ τῆς
 κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεως γινόμενον ἐγκατάλειμμα, ἀνάλογον ὃν τῷ αἰσθητῷ 30
 30 τε καὶ νοητῷ), τὸ δὲ φανταστικόν, ἀνάλογον ὃν καὶ αὐτὸ τῷ αἰσθητικῷ τε
 καὶ τῷ νοῷ, τὸ δὲ φαντασίαν, οὐσαν καὶ αὐτὴν ἀνάλογον τῇ αἰσθήσει καὶ
 τῇ νοήσει, ἐνέργειαν οὐσαν τῆς φανταστικῆς δυνάμεως περὶ τὰ φανταστά.
 ὑπόκειται γὰρ τῇ φανταστικῇ δυνάμει τὰ ἀπὸ τῆς κατ' ἐνέργειαν αἰσθη-

1 οὕτως om. 1—2 οὐ—κράσει] eine Zusammensetzung dieser Art wird nicht durch
 Mischung 3 post ἐκεῖνά ἐστι addit: aus denen es zusammengesetzt ist 4 ὥδε
 ἂν γνωρίσαιμεν] wer gäbe, dass ich es wüsste! (= möchte ich wol wissen) 5—6 οἷον
 —ἀναζωγράφημα] [Etwas] einer Spur und einem Eingepprägten Aehnliches 9 ὃν—εἰ-
 κῶν τις] auf der Stufe einer Aehnlichkeit 11 τύπωσιν ἐν ψυχῇ καὶ om. 13 περὶ
 τὸν τύπον τοῦτον om. post ἐνέργεια addit: wodurch es ist (entsteht) 16—17 ἔτι
 ἦτοι—φαντασίαν om. 21 εἴη ἂν ὡς] es ist mit der Phantasie, wie
 23—25 ὁμοίως—ἐνέργεια] so auch bei der intellectuellen Vorstellung ein intelligibles
 Ding, und dies ist das, was intellectuall vorgestellt wird, und der Intellect, d. i. die
 Kraft, durch welche jenes wird (?) und die intellectuelle Vorstellung, d. i. die Wirkung
 des Intellects im Vorgestellten 29 καὶ αὐτὴν om.

4 ὥδε a 5 τύπον a 7 ἐγκατάλλημα V ὃν om. a 22 fortasse ἐστὶ (δὲ) καὶ

σεως γινόμενα ἐγκαταλείμματα ὡς ὄντα τινὰ αἰσθητὰ ἐντός, ὡς τῇ αἰσθη-
 τικῇ τὰ αἰσθητὰ ὄντα ἐκτός. καλεῖται δὲ τὰ τοιαῦτα ἐγκαταλείμματα κατ'
 ἐνέργειαν αἰσθησις, ὅτι τῆς ἐνεργείας τῆς αἰσθητικῆς ταῦτ' ἐστὶν ἔργα. καὶ 35
 τὸ κατ' ἐνέργειαν αἰσθέσθαι ἐστὶ τὸν τύπον τοῦτον σχεῖν ἐν αὐτῷ ἀπὸ
 5 τῶν αἰσθητῶν ἐκτός ὄντων· ἡ δὲ φανταστικὴ δύναμις ἐστὶν ἡ αὐτὴ μὲν
 κατὰ τὸ ὑποκείμενον τῇ αἰσθητικῇ, τῷ λόγῳ μέντοι διαφέρουσα. αἰσθη-
 τικὴ μὲν γάρ ἐστι, καθόσον τῶν αἰσθητῶν κεχωρισμένων τε τοῦ ἔχοντος
 αὐτῆν καὶ παρόντων ἐστὶν ἀντιληπτικὴ μόνων, φανταστικὴ δέ, καθόσον ὡς
 ἐκείνη περὶ τὰ αἰσθητὰ ἐκτός ὄντα ἐνεργεῖ, οὕτως αὐτὴ περὶ τὰ φανταστὰ
 10 ὄντα ἐν τῷ ἔχοντι αὐτῆν σώματι ὡσπερ αἰσθητὰ αὐτῇ, εἰ καὶ μὴ παρεῖη 40
 εἶ τὰ αἰσθητὰ. ὅταν μὲν γὰρ παρόντων τῶν αἰσθητῶν ἡ ἐνέργεια αὐτῇ
 γίνηται, αἰσθησις γίνεται. ἡ γὰρ περὶ τὴν διὰ τοῦ αἰσθητηρίου (κίνησιν)
 παρόντος τοῦ αἰσθητοῦ ἐν τῷ αἰσθητικῷ γινομένη ἐνέργεια τῆς αἰσθητικῆς
 ψυχῆς αἰσθησις ἐστὶ. διὸ καὶ ταῦτόν ἐστι δοκεῖ ἢ τε αἰσθησις καὶ ἡ
 15 φαντασία. ὅταν δὲ μηκέτι τοῦ αἰσθητοῦ παρόντος ἡ ἐνέργεια τῇ αἰσθη-
 τικῇ ψυχῇ περὶ τὸ γεγόμενον ἀπὸ τῆς κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεως ἐγκατά-
 λειμμα γίνηται ὡς αἰσθητόν τι, φαντασία τότε. ἡ γὰρ περὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο 45
 ἐνέργεια, ὅταν μὴ ἀπλῶς ὡς περὶ τοιοῦτον γίνηται, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπ' ἄλλου
 τινὸς ἐγγεγόμενον, τὸ μὲν μνήμη, τὸ δὲ ἀνάμνησις ἐστὶν. ὦν περὶ τῆς
 20 διαφορᾶς ἐν ἄλλοις εἴρηται, νῦν δὲ περὶ τῆς φαντασίας λέγωμεν. ἐπεὶ γὰρ
 ἐνδόμεται τι ὑπ' ἄλλου κεινημένον αὐτὸ πάλιν ἄλλο κινῆσαι (ἡ γοῦν βα-
 κτηρία κινεῖ τὸν λίθον ὑπ' ἄλλου κεινημένη), καὶ τὸ πρῶτον αἰσθητήριον
 κινηθὲν ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν διὰ τῆς περὶ αὐτὰ ἐνεργείας αὐτὸ πάλιν διὰ 50
 τῆς ὑπ' ἐκείνων γενομένης ἐν αὐτῷ κινήσεως κινεῖ τὴν φανταστικὴν ψυχὴν
 25 ὡς τὰ αἰσθητὰ τὴν αἰσθητικὴν, παραπλησίως δὲ τοῦτοις καὶ τὰ κατὰ ἀνα-
 ζωγράφησιν ἐν ἡμῖν γινόμενα καὶ τὰ ἀπὸ μὴ παρόντων κινεῖ. καὶ γὰρ

1 post αἰσθητὰ addit desselben 4 τὸν τύπον—ἐν αὐτῷ] dass in uns zurückbleibt
 die Spur 6 τῷ λόγῳ] im Inhalt 10 ὡσπερ αἰσθητὰ αὐτῇ] weil dieselben ihr
 sinnlich wahrnehmbar sind 11 ὅταν .. αὐτῇ γίνηται] wenn sie ihre Tätigkeit so aus-
 übt 12—14 ἡ γὰρ—αἰσθησις ἐστὶ] denn die Tätigkeit der sensuellen Seele, welche
 besteht in Bewegung, welche im Sinnesorgan am Wahrnehmenden während des Wahr-
 genommenen vorhanden und bleibend ist, ist Sinn 17 ὡς—τι] weil es irgend ein
 Wahrgenommenes ist 17—19 ἡ γὰρ—ἐγγεγόμενον] Ist die Tätigkeit in diesem Reste
 selbst nicht schlechtweg, [nämlich] wie wir sie geschildert haben, sondern aus einer an-
 deren Sache entstanden, 21 γοῦν] wie βακτηρία] Schleuder 22—24 καὶ
 τὸ—κινεῖ τὴν φανταστικὴν ψυχὴν] haec verba corrupta legit interpres 25 παραπλησίως
 —τούτοις] in derselben Weise 25—26 τὰ—γινόμενα] die Dinge, welche in ihr [der
 phantastischen Seele?] entstehen auf dem Wege der Abbildung und Vorstellung

3 αἰσθησις] alterum ε in lit. V 8τι V: ἄρα a 4 αὐτῷ Va 9 τὰ ante αἰσθητὰ]
 x supra lin. V 11 αὐτῇ scripsi, scil. τῇ δυνάμει, quae secundum res, de quibus agit,
 aut αἰσθητικὴ aut φανταστικὴ fit: αὐτῇ V: αὐτὴ a 12 γίνεται a κίνησιν addidi
 secutus interpretationem hebraicam 17 τοῦτο] το supra lin. V 23 αὐτὸ V: αὐτὰ a
 26 ἡμῖν a

ταῦτα γίνεται τῷ γεγονέναι τινὰ αὐτῶν αἰσθησιν. ὥστε καὶ ταῦτα ὡς ἀπὸ
 τῆς κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεως γινόμενα κινεῖ. διὸ καὶ εἴη ἂν τῆς φαντα-
 σίας | λόγος κίνησις ὑπὸ τῆς κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεως. τὸ γὰρ λέγειν 136r
 τύπτωσιν ἐν ἡγεμονικῷ, ἐν τῷ ἐγκαταλείμματι, οὐκ ἐν τῇ περὶ αὐτὸ ἐνεργ-
 5 γείᾳ τὴν φαντασίαν τιθεμένων ἐστίν. ἡ μὲν οὖν περὶ τὸ ἐγκαταλείμμα τὸ
 ἀπὸ τοῦ καθ' αὐτὸ αἰσθητοῦ σωζόμενον γινομένη ἐνέργεια τε καὶ φαντασία
 ὁμοίως τὸ ἀληθές τε καὶ τὸ ψεῦδος. ἔξει τῇ αἰσθήσει ἐφ' ἣ γίνεται. διὸ
 αἱ πλείσται τῶν τοιούτων καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα φαντασιῶν ἀληθεῖς, αἱ δὲ 5
 περὶ τὰ ἐγκαταλείμματα ἀπὸ τῶν κοινῶν τε αἰσθητῶν καὶ κατὰ συμβεβη-
 10 κῶς πολὺ τὸ ψεῦδος ἔχουσιν τῷ καὶ τὰς αἰσθήσεις διαψεύδεσθαι περὶ τὰ
 τοιαῦτα, ἐφ' αἷς αἱ γινόμεναι φαντασίαι εἰκότως καὶ αὐταὶ τὸ ψεῦδος ἔχουσι
 πολὺ. αἱ δὲ γινόμεναι μὲν ἀπὸ τῶν ἐγκαταλείμμάτων, μὴ πάντη δὲ σωζο-
 μένων, ἀλλὰ τῆς φαντασίας προσανατοπούσης αὐτά, πολὺ τὸ ψεῦδος ἔχου-
 σιν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς καθ' αὐτὰ αἰσθητοῖς γίνονται ψευδεῖς αἱ γινόμεναι
 15 τοῦτον τὸν τρόπον τῷ τὴν φανταστικὴν δύναμιν κινεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἐγκατα- 10
 λειμμάτων καὶ ὡς ἀπὸ παρόντων τῶν οὐ παρόντων καὶ οὐχ ὡς ἀπὸ τρι-
 ούτων ὅποια ἐστίν, οἷαι εἰσιν αἶ τε τῶν κοιμημένων καὶ ὄσαι γίνονται, ὡς
 εἶπον, κατὰ ἀναζωγράφησίν τινα ἐν αὐτοῖς. τοιαῦται καὶ αἱ τῶν παρακοπ-
 τόντων. ἀρχὴ μὲν γὰρ καὶ ταύταις ἀπὸ τινος ἐγκαταλείμματος ἀπὸ τῆς
 20 κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεως γενομένου. τῆς δὲ περὶ τὴν ἐνέργειαν τὴν περὶ
 αὐτὸ γινομένης διαμαρτίας αἰτία ἡ παρὰ τὸ σχῆμα ἢ παρὰ τὸ μέγεθος ἢ 15
 παρὰ τὸ χρῶμα ἢ τινα ἄλλην ποιότητα, ἢ τὴν κίνησιν ἢ τὸν τόπον, ἢ τὸ
 πλῆθος, ἢ τὴν σύνθεσιν. ἀληθής μὲν οὖν φαντασία ἡ περὶ τοιοῦτον ἐγ-
 καταλείμμα ἐνεργοῦσα, ὃ ἀπὸ ὄντος τε γέγονεν καὶ ὅποιον ἐκεῖνο καὶ ὡς
 25 ἔχει γινομένη περὶ αὐτό, ψευδὴς δὲ ἡ τε περὶ τὰ ἀπὸ μὴ ὄντος, ὅποια

1 ὥστε καὶ ταῦτα . . κινεῖ] dadurch werden diese Dinge ebenfalls bewegt. 3--5 τὸ
 γὰρ—ἐστίν] denn der Ausspruch, dass sie eine Spur im Leiter ist, welche am Ueberrest
 [stattfindet], ist der Ausspruch desjenigen, der die Phantasie nicht in die Wirkung
 (in actu) am Ueberreste setzt 6 ἀπὸ—αἰσθητοῦ] von dem Wahrgenommenen selbst
 7—8 διὸ—φαντασιῶν] daher ist der grösste Teil dieser Vorstellung, welche diesen Verlauf
 nimmt 8—9 αἱ δὲ—συμβεβηκῶς] Die Vorstellung hingegen, welche in den Resten
 ist, welche von den gemeinschaftlichen Sinnesobjekten übrig bleiben, und welche durch
 Zufall [entstehen] 12—13 αἱ δὲ—ἔχουσιν] Was die Vorstellung anbetrifft, welche
 aus den Resten entsteht, so sind (sic) diese nicht von allen Seiten gerettet, sondern die
 Vorstellung, [welche?] eine hinzugefügte Einwirkung in ihren Spuren hat, ist lügenhaft
 17—18 καὶ ὄσαι—ἐν αὐτοῖς] und die Phantasie, welche auf dem Wege der Abbildung (?)
 [stattfindet], wie ich in Bezug auf diese Reste gesagt habe 18 τοιαῦται—παρα-
 κοπτόντων] Diesen Verlauf nimmt die Vorstellung der Dinge, von denen aus man zur
 Vefirung (Sophismus) abweicht 23—25 ἡ περὶ—περὶ αὐτό] ist die, welche am
 Reste vorgeht, welcher von einem vorhandenen Dinge übrig geblieben und in ihr ist,
 indem er in seinem selbigen Zustande geblieben ist 25—71,1 ὅποια—γινόμεναι] wie
 das, was davon im Schlafe [vorkommt], was entsteht

2 φανσίας a 4 τύπτωσιν ἐν ἡγεμονικῷ a 6 ἀπὸ scripsi: ὑπὸ Va καθ'
 αὐτοῦ a 11 αὐταὶ V 12 μὴ πάντη δὲ V: μηδὲ αὐτὴ δὲ a 16 ὡς supra lin. V
 21 αἷτα Va

κατὰ τοὺς ὕπνους αἱ γινόμεναι ὡς ἀπὸ παρόντων τῶν αἰσθητῶν τῶν οὐ
παρόντων, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀπὸ παρόντων μὲν, μὴ οἷα δὲ ἔστι. ψευδὴς γὰρ
φαντασία, ἣ οὐ συμφωνεῖ τὸ φαινόμενον, ὡς καὶ δόξα, ἣ ἀντιμαρτυρεῖ τὸ
οὐ ἢ δόξα. καὶ ἔστιν ἣ τε ἀληθὴς καὶ ἡ ψευδὴς φαντασία κατὰ τὴν πρὸς 20
5 τὸ οὐ εἰσι σχέσιν. τῶν δὲ φαντασιῶν αἱ μὲν εἰσιν ἀμυδραί, αἱ δὲ σφοδραί,
ὥσπερ ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων. ἀμυδραὶ μὲν αἱ ἐπιπόλοιαι καὶ μὴδὲν
ἔχουσαι καταληπτικόν, μὴδὲ τρανῶς τὰς διαφορὰς τοῦ φανταστοῦ μνηνού-
σαι, σφοδραὶ δὲ αἱ ἐναντίως ἔχουσαι. γίνονται δὲ τοιαῦται ὁμοίως καὶ
ἀληθεῖς καὶ ψευδεῖς, οὔτε γὰρ τῆς ἀληθοῦς ἴδιον τὸ σφοδρόν, οὔτε τῆς
10 ψευδοῦς τὸ ἀμυδρόν, ἀλλὰ ἐναλλάττουσιν αὐτῶν αἱ διαφοραί. τὰς δὲ ἀλη-
θεῖς τῶν φαντασιῶν καὶ σφοδρὰς εἰώθαμεν λέγειν καὶ καταληπτικὰς τῆ 25
κατὰληψιν εἶναι τὴν ταῖς τοιαύταις φαντασίαις συγκατάθεσιν, ἀκατάληπτον
δὲ φαντασίαν καλοῦμεν τὴν τε ψευδῆ καὶ τῶν ἀληθῶν τὰς ἀμυδρὰς. ἐναρ-
γῆς δὲ φαντασία λέγεται ποτὲ μὲν ἣ τε ἀληθὴς καὶ σφοδρὰ (τουτέστιν ἡ
15 καταληπτικῆ), ποτὲ δὲ ἡ σφοδρὰ μόνον ἢ τῆ ἀμυδρᾶ ἀντιτιθεμένη. ἔπε-
ταὶ δὲ τῆ σφοδρᾶ φαντασίᾳ συγκατάθεσις, εἰ μὴ εἴη δι' ἄλλων τινῶν πε-
ρρωραμένη ψευδὴς οὖσα, ὡς ἐπὶ τῆς φαντασίας τῆς τοῦ μὴ κινεῖσθαι τοὺς 30
ἀστέρας πάσχομεν, καὶ ἐπὶ τῶν γραφῶν κατὰ τὰς εἰσοχὰς τε καὶ ἐξοχὰς,
καὶ ἐπὶ τῶν ἐμφαινομένων τοῖς κατόπτοις. οὐ γὰρ διότι μὴ εἰσι σφοδραὶ
20 ἀπιστοῦμεν αὐταῖς, ἀλλ' ὅτι διαβέβληται δι' ἄλλων· καὶ γὰρ ἀληθεῖσι τισὶ
καὶ σφοδραῖς πολλάκις ἀπιστοῦμεν, ἂν ὦμεν προδιαβεβλημένοι. τῆ δὲ τῆς
φαντασίας συγκατάθεσις ἔπεται ἐνέργεια πρακτικῆ. διὸ τὰ τε ἄλογα ζῆα
κατὰ τὰς φαντασίας, ἃ ποιεῖ, ποιεῖ καὶ ταῖς ἐπὶ ταύταις συγκαταθέσεσιν
τῆ μὴ ἔχειν λόγον. καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲ ταῖς φαντασίαις ἔπονται πολλάκις 35
25 διὰ τὸ ἐπιτεκαλύφθαι τὸν νοῦν αὐτῶν ἢ ὑπὸ πάθους τινὸς ἢ ὑπὸ νόσου
ἢ ὑπὸ ὕπνου· ἔχει γὰρ τὸ ζῆον παρὰ τῆς φύσεως τὴν ψυχὴν τὴν φαντα-
στικὴν, ὥσπερ οὖν καὶ τὴν αἰσθητικὴν, ὑποβάθραν καὶ ἀρχὴν πρὸς τὴν ἐπί-

3 ὡς καὶ δόξα] wie die lügenhafte Meinung die ist 4—5 κατὰ—σχέσιν] im Ver-
hältniss zu dem phantastisch vorgestellten Ding 6—7 ἀμυδραὶ—μνηνούσαι] die
schwache ist die, welche in oberflächlicher Betrachtung vorfällt, ohne dass in ihm (!) Etwas
sei, was verhindert, dass das Phantasieobjekt zur Deutlichkeit gelange 11 κατα-
ληπτικῆς] anlangende, erreichende 14—15 καὶ σφοδρὰ—καταληπτικῆ] ich meine die
starke anlangende 18 καὶ ἐπὶ—ἐξοχὰς] und in Vorstellungen in der Kategorie der
Vertiefung und Erhabenheit 20 ἀπιστοῦμεν] beseitigen sie und halten sie nicht für
wahr ἀλλ'—ἄλλων] sondern weil sie nach unserer Ansicht etwas Anderes fälscht
21 ἂν—προδιαβεβλημένοι] weil wir schon früher belehrt worden sind, dass sie schadhaft
(lügenhaft) sind 22 ἐνέργεια πρακτικῆ] die intellectuelle Wirkung (aus dem In-
tellect hervorgehend) 25 διὰ—νοῦν] weil Etwas die Erkenntniss derselben hindert
27 ὑποβάθραν] Basis ἐπίχρισιν] Anordnung

3 ἀντιμαρτυρεῖ] τυ supra lin. V 6 ἐπιπόλοιαι Va 7 καταληπτικόν (πατ vet. corr.
supra lin.) V: καταληπτικόν a τρανῶν a 13 ἀληθῶν] ἀλη in lit. V ἀμη-
δρὰς a 15 ἀμυδρὰ a 16 σφοδρὰ a 19 διότι V: δι' ἀρχ a 25 ἐπιτε-
καλύφθαι a

κρισίν τε καὶ γινῶσιν τῶν πραγμάτων καὶ τῶν μὲν αἴρεσιν, τῶν δὲ φυγῆν.
 ὡς γὰρ ἡ δόξα ἄλλου τινὸς χάριν ἐστίν (τοῦ γὰρ ᾧδε ἢ ᾧδε δοξάσαντος
 ἢ συνθέσθαι τῷ δοξαζομένῳ ἢ ἀποστραφῆναι αὐτό), οὕτως δὲ καὶ ἡ αἰ-
 σθησίς τε καὶ ἡ ἐπ' αὐτῇ φαντασία. κρίσεως γὰρ καὶ αἰρέσεως ἡ φυγῆς
 5 αὐτῶν ταῦτα ἀρχαί. χρῆ δὲ τοῦ τύπου κοινότερον ἐπὶ τῆς φαντασίας 40
 ἀκούειν. κυρίως μὲν γὰρ τύπος τὸ κατ' εἰσοχὴν τε καὶ ἐξοχὴν, ἢ τὸ τοῦ
 τυποῦντος ἐν τῷ τυπουμένῳ σχῆμα γινόμενον, ὡς ὁρῶμεν τὰ ἐπὶ τῶν
 σφραγίδων ἔχοντα. οὐχ οὕτως δὲ τὰ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐγκαταλείμματα
 ἐν ἡμῖν γίνεται. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν κατὰ σχῆμά τι ἢ τῶν αἰσθητῶν ἀντί-
 10 ληψίς. ποῖον γὰρ σχῆμα τὸ λευκὸν ἢ ὄλωσ; τὸ χρῶμα; ἢ ποῖον σχῆμα
 ἢ ὁσμῆ; ἀλλὰ δι' ἀπορίαν κυρίου τινὸς ὀνόματος τὸ ἔχνος καὶ ἐγκατά-
 λειμμα τὸ ὑπομένον ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐν ἡμῖν τύπον καλοῦμεν μεταφέ- 45
 ροντες τοῦνομα. ἔπεται μὲν οὖν τῇ φαντασίᾳ συγκατάθεσις, οὐ μὴν πάση,
 ὥσπερ οὖν καὶ τῇ συγκαταθέσει ὁρμῆ, οὐδὲ ταύτῃ δὲ πάση. ἀλλ' οὐδὲ
 15 τῇ ὁρμῇ ἐξ ἀνάγκης πρᾶξις. καὶ ἔστιν ἐφεξῆς ταῦτα ἐν τῷ ζῴῳ τὴν
 τάξιν ἔχοντα· αἰσθησίς φαντασία συγκατάθεσις ὁρμῆ πρᾶξις. ἀλλ' οὐτε
 πάση αἰσθησίσει δοκεῖ φαντασία ἔπασθαι, εἰ δοθείη τὸ μὴ πάντα τὰ ζῴα
 φαντασίας μετέχειν, οὔτε πάση φαντασίᾳ συγκατάθεσις (οὐ γὰρ τῷ τὸν
 ἥλιον ποδιαῖον εἶναι συγκατατιθέμεθα καίτοι ταύτην φαντασίαν περὶ αὐτοῦ 50
 20 λαμβάνοντες· ὁμοίως οὐδ' ἄλλῃ τι τῶν ἀδῆλων), οὔτε πάση συγκατα-
 θέσει ὁρμῆ· οὐ γὰρ ὁ συγκαταθέμενός τινα ὡς λευκῶ ἤδη καὶ ὁρμῆ ἐπ'
 αὐτό, ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ ταῖς τῶν μαθηματικῶν συγκαταθέσεσιν. ἡ γὰρ συγ-
 καταθέσις τῷ τὴν διάμετρον ἀσύμμετρον εἶναι τῇ πλευρᾷ οὐκ ἔστιν ὁρμῆς
 κινητικῆ. ἢ αἰ μὲν τοιαῦτα συγκαταθέσεις οὐκ ἐπὶ φαντασίαις· οὐ γὰρ
 25 καὶ αἰ ἐπιστῆμαι φαντασίαι, ἀλλὰ τῷ Σωκράτῃ εἶναι | τὸν προσιόντα συγ- 136v
 καταθέμενοι οὐ δῆπου καὶ ὁρμῶμεν ἐπὶ τι πάντως. ἡ γὰρ ἐπὶ τισὶ συγ-

3 ἀποστραφῆναι αὐτό] abweichend meinen, dass sie so sei. 4—5 κρίσεως—ἀρχαί] sie
 beide sind zwei Principien für die Wahl der Dinge, welche sie wahrnehmen, und deren
 Entfernung und das Fliehen vor ihnen 5—7 χρῆ δὲ—σχῆμα γινόμενον] wir müssen
 unter unserem Ausdruck in Bezug auf die Phantasie „die Spur“ (ρ: von der afficirten
 Phantasie) verstehen den allgemeineren Begriff. Denn die Spur im wahren Sinne ge-
 braucht ist die Figur, welche entsteht in der Tiefe oder in Erhabenheit durch die Spur
 in dem Spurobjekt 12 τύπον] Rest 14 ταύτῃ om. 15 τῇ ὁρμῇ] an jede
 Anregung καὶ] sondern 20 ἄλλῃ] addit: als die Sonne 21 ἤδη καὶ] ohne
 Zweifel 22—24 ἀλλ' οὐδ'—κινητικῆ] Ebenso entsteht nicht aus der Ansicht im Be-
 reich der mathematischen Wissenschaften, dass die Diagonale nicht gemeinschaftlich sei
 der Seite, ich meine von derselben verschieden sei, eine bewegende Anregung 24 ἡ—
 φαντασίαις] nur gehört diese Ansicht und was ihr ähnlich ist, nicht der Phantasie an

2 ᾧδε a ἢ in lit. V 5 κοινότερον et ἀκούειν cf. Ind. 6 ἢ τὸ male di-
 stinguunt cohaerentia. nam τὸ ἐν τῷ τυπουμένῳ σχῆμα γίνεται κατ' εἰσοχὴν καὶ ἐξοχὴν.
 fortasse ὑπὸ cf. etiam int. hebr. 7 ὡς] ω in lit. V 9 γίνεται ἐν ἡμῖν a
 11 ἐγκατάλημμα a 13 (et 18) πάση a 19 τὴν φαντασίαν a 20 πάση συγ-
 καθέσει a 21 συγκαταθέμενός τινα a: συγκαταθέμενός τι V 25 σωκράτῃ V: σω-
 κράτῃ a 26 γὰρ ἐπὶ τι a

κατάθεσις οὐ παροῦσιν ὡς αἰρετοῖς ὁρμή, τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὄρεξις. ἔστι δὲ ἐφ' ὧν καὶ ὁρμήσαντες οὐκ ἐπράξαμεν, μηκέτι τῆς βουλήσεως συνδραμούσης. τὸ δὲ ὄνομα τῆ φαντασία ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως, ἐφ' ἧς καὶ τὸ εἶναι. ἐπεὶ γὰρ κυριωτάτη τῶν αἰσθήσεων ἡ ὄψις εἶναι δοκεῖ, ταύτης δὲ ἡ ἐνέργεια 5 διὰ φωτός (ἀνευ γὰρ φωτὸς ἀδύνατον τὴν κατ' ἐνέργειαν ὄψιν γενέσθαι), ἀπὸ τοῦ τῆ κυριωτάτη τῶν αἰσθήσεων αἰτίου τῆς ἐνεργείας, ὅπερ ἐστὶ τὸ φῶς, ἀπὸ τούτου τῆ φαντασία τοῦνομα. ἔστι δὲ ἡ συγκατάθεσις ἡ μὲν ἐπὶ τοῖς ἀπλοῖς καὶ ἐν τῷ εἶναι τι ἢ μὴ εἶναι γινομένη οὐκ ἐφ' ἡμῖν (ἔπεται γὰρ τῆ τε αἰσθήσει καὶ τῆ φαντασία ἡ τοιαύτε συγκατάθεσις), ἡ 10 δὲ ἐπὶ τοῖς πρακτέοις ἢ μὴ πρακτέοις γινομένη, ὧν συγκαταθέσεων ὁ λόγος αἴτιος, ἐφ' ἡμῖν. τὸ γὰρ διὰ τοῦ βουλευσασθαι προκρίναι τι καὶ τούτῳ συγκαταθέσθαι ἐφ' ἡμῖν. ἦτις συγκατάθεσις οὐκέτ' ἂν ἐπὶ φαντασία γί- 10 νεσθαι λέγοιτο.

Αἱ μὲν οὖν κριτικαὶ δυνάμεις τῆς ἀλόγου ψυχῆς τίνες εἰσὶν εἴρηται (τοι- 15 αῦται γὰρ ἢ τε αἰσθητικὴ καὶ ἡ φανταστικὴ· ἡ γὰρ λογικὴ τε καὶ διανοη- τικὴ δύναμις, οὕσα καὶ αὐτὴ κριτικὴ, ἴδιός ἐστιν ἀνθρώπου· διὸ περὶ μὲν ταύτης ὕστερον ἐροῦμεν), ἀκόλουθον δὲ ἐστὶ τοῖς προειρημένοις περὶ τῆς 15 ὁρμητικῆς εἰπεῖν. αὕτη γὰρ τοῖς ζῴοις ἀρχὴ καὶ αἰτία πράξεώς τε καὶ τῆς κατὰ τόπον κινήσεως, ὅσα γε αὐτῶν τοῦτον κινεῖται τὸν τρόπον, καὶ ἔχει τὴν 20 τάξιν μετὰ τὴν φανταστικὴν. δοκεῖ γὰρ ἔπασθαι μετὰ τὴν ἐπὶ ταῖς φαντασίαις συγκατάθεσιν ὁρμὴ ὡσπερ οὕσα τέλος αὐτῆς, οὐκέτ' οὕσα κριτικὴ, ἀλλὰ τοῦ ἐτέρου μέρους τῆς ψυχῆς, τοῦ πρακτικοῦ. κριτικῷ γὰρ καὶ πρακτικῷ ἡ τῶν ζῴων ψυχὴ διήρηται, τοῦ οὕτως κριτικοῦ τε καὶ γνωστικοῦ τὴν ἀνα- 20 φορὰν ὡς ἐπὶ τέλος τὴν πρᾶξιν ἔχοντός, καὶ ἔστιν ἐκάτερον αὐτῶν ἀρχὴ 25 τοῦ ἐτέρου, ἀλλὰ τὸ μὲν αἰσθητικὸν τοῦ πρακτικοῦ ὡς ὄθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, τὸ δὲ πρακτικὸν τοῦ αἰσθητικοῦ ὡς οὐ ἕνεκα καὶ τέλος. τὸ δ' ὁρμητικὸν συνέζευκται τῷ ὄρεκτικῷ· αὕτη γὰρ ἡ δύναμις τῆς κατὰ τόπον ἐξ αὐτῶν κινήσεως τοῖς ζῴοις ἀρχὴ τε καὶ αἰτία. ἡ γὰρ ὀρεγόμενά τινος ἐπὶ τὸ λαβεῖν αὐτὸ ὁρμᾶ τε καὶ κινεῖται, ἢ ἀποστρεφόμενα ἐπὶ τὸ ἐκ-

1 παροῦσιν] vorhanden und bleibend 6 τῆς ἐνεργείας, ὅπερ ἐστὶ τὸ φῶς om.
7—8 ἔστι δὲ—ἡμῖν] Was die Ansicht betrifft, so ist ihre Entstehung bei den einfachen Dingen [und ob] ein Ding vorhanden sei oder nicht, so ist die Angelegenheit dieser Entstehung in uns nicht unsere 9—10 ἡ δὲ—γινομένη] was aber von ihr entsteht, nach der Speculation über die Gegenstände, [die betreffen] was zu thun sei oder nicht zu thun sei 19 ὅσα—τρόπον] von welchem [Orte?] es [das Thier] in dieser Bewegung bewegt wird 21 τοῦ ἐτέρου μέρους] vom letzten Teil 23 κριτικοῦ om.
23—24 τὴν ἀναφορὰν—ἔχοντός] wendet sich (wird?) auf dem Wege des Endzwecks, welcher beabsichtigt ist, zur Praxis 26 ὡς—τέλος] inwiefern um seinetwillen der sinnliche [Teil] ist und er der im sinnlichen beabsichtigte Zweck ist 29 ὁρμᾶ] wird angeregt [ὁρμητικὴ δ. die anregende Kraft] ἀποστρεφόμενα] verabscheut es das Ding, so

8 ἀπλοῖς] non intellego. exspectas κριτέοις sive aliud verbum oppositum τοῖς πρακτέοις (10) 11 του V 17 „περὶ ὁρμῆς καὶ τῆς ὁρμητικῆς δυνάμεως“. ἀκόλουθον δὲ Va τῆς om. a 20 ταῖς om. a 21 οὕσα V 24 ὡς ἐπὶ τέλος τὴν πρᾶξιν] cf. ὡς ἐπὶ ἀρχὴν τὴν καρδίαν 141 r 1. ὡς ἀπὸ παρόντων τῶν οὐ παρόντων 70,16. 71,1 28 αὐτῶν scripsi: αὐτῶν Va 29 ὁρμᾶται καὶ a

κλῖναι τε καὶ φυγεῖν. ὀρμηὴ γὰρ τις καὶ ἡ ὄρεξις. ἔστι δὲ τῆς ὀρέξεως 25
τὸ μὲν ἐπιθυμία, τὸ δὲ θυμὸς, τὸ δὲ βούλησις. ἡ μὲν γὰρ τῶν ἰδέων ὄρεξις
ἐπιθυμία, ἥτις ἐν πᾶσιν ἔστι τοῖς μετέχουσιν αἰσθήσεως, ἡ δὲ τοῦ τιμω-
ρήσασθαι τινα ὡς ὀλιγωροῦντα ὄρεξις θυμὸς καλεῖται, οὐκέθ' ἡ ὄρεξις ἡ τοι-
5 αὐτῆ ἐν πᾶσιν τοῖς ἔχουσιν αἰσθησιν. οὐ γὰρ καὶ ἐν σκώληξίν τε καὶ
ὀστρέοις, ἀλλ' ἐν τελειότεροις ἦδη. ἡ δὲ γε τῶν ἀγαθῶν ὄρεξις γινομένη
μετὰ κρίσεώς τε καὶ βουλῆς βούλησις καλεῖται, ἥτις ἐν ἀνθρώποις γίνεται
μόνοις. ἡ γὰρ βούλησις ὄρεξις λογικῆ. λογικῆ δὲ οὐχ ὡς τῆς λογικῆς 30
οὕσα ψυχῆς ἐνέργεια, ἀλλ' ὡς ἐπὶ ταῖς ἐκείνης ἐνεργείαις γινομένη. τὸ
10 γὰρ ὀρεκτικὸν τῷ ὑποτάσσασθαι τῷ λόγῳ δύνασθαι καὶ πείθεσθαι, ὅταν
ὀρέγηται τῶν ὑπὸ τοῦ λόγου κριθέντων, ἡ τοιαύτη ὄρεξις αὐτοῦ βούλησις
καλεῖται. ἡ γὰρ βούλησις μετὰ βουλῆς, ἡ δὲ βουλή καὶ τὸ βουλευέσθαι
τοῦ λόγον ἔχοντος. ὅτι δὲ ἑτέρα δύναμις ψυχῆς ἡ ὀρμητικῆ, ἀλλὰ καὶ
ὅτι αἱ προειρημένας οὐ μόνον τῆς ὀρεκτικῆς, ἀλλὰ καὶ ἀλλήλων διαφέρουσιν,
15 ἐκ τῶνδε ἂν τις γνωρίσαι. τοῦ μὲν γὰρ φυτικῶν τὸ αἰσθητικὸν χωρίζεται 25
τῷ τε τὸ μὲν ὑπάρχειν ἐν τοῖς φυτοῖς αὐτῶν, τὸ δὲ μή. εἰ γὰρ ἦν τὰ
αὐτά, ἐν ᾧ τὸ ἕτερον ἔστιν αὐτῶν, ἐν τούτῳ ἂν ἦν καὶ θάτερον. ἀλλὰ
καὶ ἐπὶ τῶν ζῴων τὸ μὲν θρεπτικὸν ἀπὸ τῆς πρώτης συστάσεως αὐτοῖς
ἐνυπάρχει (τρέφεται γὰρ εὐθύς γινόμενον ἔτι τὸ ζῷον, καὶ κατὰ γαστρὸς ὄν
20 ζῆ κατὰ μόνην τήνδε τὴν δύναμιν ἐνεργοῦν), ἡ δὲ αἰσθητικὴ ψυχὴ ἐγγίνεται
αὐτοῖς ὕστερον ἀποτεχθεῖσιν. αἱ γὰρ συστολαὶ τε καὶ αἱ ἐκτάσεις μερῶν
τινων, ἃς ποιεῖται κατὰ γαστρὸς ὄν, οὐ γίνονται κατ' οἰκείαν αἰσθησιν αὐτῷ,
ἀλλ' ὡς ἐμφύχου μέρος κατὰ ταῦτα κινεῖται. ἔτι τῇ μὲν θρεπτικῇ δυνάμει 40
ἀεὶ ἐνεργοῦμεν (διὰ παντὸς γὰρ τρεφόμεθα καὶ μάλιστα δοκεῖ κοιμωμένων
25 ἡ κατὰ τὴν δύναμιν ταύτην ἐνέργεια γίνεσθαι), οὐκ ἀεὶ δὲ τῇ αἰσθητικῇ.
ὁ γοῦν ὕπνος ἐν τῇ τῶν αἰσθήσεών ἐστιν ἀργία τε καὶ ἡσυχία· διὸ καὶ
ἡ μὲν τῶν αἰσθήσεων ἀνενεργησία ὕπνος, ἡ δὲ τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως θά-
νατος. καὶ τὸ μὲν θρεπτικὸν ποιητικὸν ἔστι, τὸ δὲ αἰσθητικὸν κριτικὸν τε
καὶ γνωστικόν. ἔτι τοῦ μὲν θρεπτικοῦ πάντα τὰ μέρη τῶν ζῴων μετέχει,

2 μὲν γὰρ om. 4 ὡς ὀλιγωροῦντα om. 6 δὲ γε om. 9.—12 τὸ γὰρ ὀρεκτικόν
—καλεῖται] wenn nämlich der begierdliche Teil sich an die Vernunft lehnen kann und
nach der Vernunft begehrt, dadurch gebunden an das, was die Vernunft beurteilt und
für erforderlich hält, so nennt man diese Art von Begierde, welche daraus entsteht,
Willen 12 καὶ τὸ βουλευέσθαι] und die Leitung 13 ἀλλὰ om. 15 ἐκ —
γνωρίσαι] das können wir auch ersehen aus dem, wodurch wir sie beschreiben 16 ἐν
τοῖς φυτοῖς] in der Pflanze 20 ζῆ — ἐνεργοῦν] wirkt 23 ἀλλ' — μέρος] sondern
weil er ein Teil des beseelten Wesen ist ἔτι] also 26 γοῦν] dahin gehört dass
ἀργία] Aufhebung 27 ἀνενεργησία] Aufhebung

1 ἐκκλῖναι a καὶ ante ἡ ὄρεξις om. a 3 τοῦ om. a 4 ὀλιγωροῦντα a: ὀλι-
γοροῦντα V 8 μόνον a 11 ἡ τοιαύτη ὄρεξις κτλ.] cf. 4,4 12 μεταβολῆς a
13 λόγου a δυναμὶς V 16 φυτοῖς scripsi, quod et argumentatio postulat et legit
Arabs: ζῴοις Va 17 τὸ om. a 19 ὑπάρχει a 22 γίνεται a αἰσθησιν
om. a 23 μέρος scripsi: μέρους Va 26 ἀργία a ἡσυχία a

εἴ γε πάντα τρέφεται, οὐ πάντα δὲ τοῦ αἰσθητικοῦ, εἴ γε ἀναίσθητοι τρίγες 45
 τε καὶ ὕστα καὶ ὄνουχες. αὐταὶ μὲν οὖν αἰ δυνάμεις οὐ μόνον κατὰ τὸν
 λόγον διαφέρουσιν ἀλλήλων, ἀλλ' ἤδη χωρίζεσθαι δύνανται καὶ κατὰ τὸ
 ὑποκείμενον καὶ κατὰ τὴν ἐνέργειαν. κατὰ μὲν γὰρ τὸν λόγον ἡ ἑτερότης
 5 αὐτῶν, ὅτι μὴ ταῦτόν τὸ θρεπτικῶν εἶναι καὶ τὸ αἰσθητικῶν (ἄλλος γὰρ ὁ
 ἑκατέρου λόγος καθὼς ἐστὶ τοιαῦτα), κατὰ δὲ τὴν ἐνέργειαν, ὅτι μὴ, ὅτε
 τὸ θρεπτικὸν ἐνεργεῖ, τότε πάντως καὶ τὸ αἰσθητικόν (τὸ μὲν γὰρ αἰεὶ, τὸ
 δὲ αἰσθητικὸν ἀνενέργητον κοιμωμένων), κατὰ δὲ τὸ ὑποκείμενον, ὅτι τὸ 50
 μὲν θρεπτικὸν ἐν ἅπαντι μορίῳ, τὸ δὲ αἰσθητικὸν οὐ. καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς
 10 τὸ μὲν θρεπτικόν ἐστὶ, τὸ δὲ αἰσθητικὸν οὐδέτι. τὸ δὲ ὀρμητικόν τε καὶ
 ὄρετικὸν τοῦ μὲν θρεπτικοῦ διοίσει σχεδὸν τοῖς αὐτοῖς, οἷς καὶ τὸ αἰσθη-
 τικόν. μόνον γὰρ παραλλάξει τῷ τὸ μὲν αἰσθητικὸν διαφέρειν τοῦ θρεπτι-
 κοῦ τῷ αὐτὸ μὲν κριτικὸν εἶναι, ἐκεῖνο δὲ ποιητικόν. οὐκ ἐστὶ γὰρ καὶ τὸ
 ὄρετικὸν ὁμοίως τῷ αἰσθητικῷ κριτικόν· ποιητικὸν γὰρ καὶ αὐτὸ καὶ
 15 πρακτικόν, εἴ γε αὐτὸ | τῆς τοῦ ζώου κινήσεως αἴτιον. τοῦ δὲ αἰσθη- 137r
 τικοῦ τὸ ὄρετικὸν ἕτερον τῆ τε τάξει καὶ τῷ χρόνῳ τῶν ἐνεργειῶν. πρῶτα
 γὰρ αἰ κατὰ τὴν αἰσθησίν τε καὶ τὴν ἐπομένην αὐτῆ φαντασίαν ἐνέργειαι
 τῶν κατὰ τὴν ὄρεξιν. ἐπ' ἐκείναις γὰρ καὶ μετ' ἐκείνας αἰθε. τέλος γὰρ
 ἡ ὄρεξις τινῶν αἰσθητικῶν ἐνεργειῶν. καὶ πάντως μὲν πρὸ τῆς ὀρέξεως
 20 αἰσθησις, οὐ πάντως δὲ μετὰ τὴν αἰσθησιν ὄρεξις. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ὅτε
 ἡ ἑτέρα αὐτῶν ἐστὶν, πάντως ἐστὶ καὶ ἡ ἑτέρα. ἔτι, ὡς ἤδη προεῖρηται, ὅ
 ἡ μὲν αἰσθησις γνώσεως καὶ κρίσεως αἰτία τοῖς ζώοις, ἡ δὲ ὀρμὴ τε καὶ
 ὄρεξις πράξεως. καὶ ἡ μὲν αἰσθησις ἐν τῷ πάσχειν, ἡ δὲ ὀρμὴ τε καὶ
 ὄρεξις δραστικά μᾶλλον καὶ ποιητικά. ἔχουσιν δὲ οὕτως αἰ τῆς ψυχῆς
 25 δυνάμεις πρὸς ἀλλήλας, ἐν οἷς εἰσὶν πᾶσαι, ὡς τὰς πρῶτας τῶν ὑστέρων
 εἶναι χάριν καὶ πρὸς ταύτας συντελεῖν τι, ἀνάλογον ἔχουσαι τοῖς μέρεσιν
 τοῦ ἐμψύχου σώματος. ὡς γὰρ ἐν ἐκείνῳ ἄλλο ἄλλου χάριν γέγονέ τε καὶ
 ἐστὶ (ἀλλὰ καὶ τὰ πλεῖστα μέρη τοῦ σώματος τῶν κατὰ ψυχὴν ἐνεργειῶν, 10
 εἴ γε ὄργανικὸν τὸ ἐμψυχον σῶμα, πᾶν δὲ ὄργανον ἐκείνου χάριν ἢ ὑπη-
 30 ρετεύεται), οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων χάριν ἐστὶν.
 ἡ μὲν γὰρ φυτικὴ ψυχὴ ἐστὶν ἐν τοῖς ζώοις σωτηρίας τε καὶ τοῦ εἶναι

5 τὸ . . εἶναι] Qualität 6 τοιαῦτα] nährend oder sinnlich 7 πάντως ante ἐνεργεῖ
 vertit. 11 οἷς—αἰσθητικόν] worin sich auch die nährende von der sinnlichen
 unterscheidet 12—15 τῷ τὸ μὲν—καὶ πρακτικόν] dass die begierdliche und die
 wahrnehmende [Kraft] verschieden ist von der nährenden, und dass die begierdliche
 erkennend ist, die nährende praktisch (p: dienend), denn die nährende ist nicht er-
 kennend, wie die sinnliche, denn (P mg: obwohl) die begierdliche ist ebenfalls praktisch,
 wirkend 16 τῆ—ἐνεργειῶν] jene [i. e. Begierde] ist später als diese [i. e. Sinn] im
 Range und in der Zeit ihrer Wirkungen 18 τέλος] Zweck und Absicht 19 καὶ
 . . μὲν om. 22 κρίσεως] Theorie 25 πρῶτας] die mehr primären 28 ἀλλὰ
 om. 30 χάριν] nur wegen

5 θρεπτικῶν] t adscriptum in lit. V post καὶ τὸ paululum erasum V 16 πρῶτα V:
 πρῶτα a 22 ζῶσι a 28 fortasse ἐνεργειῶν χάριν

χάριν, ὧν χωρὶς οὐδ' ἂν τὸ αἰσθητικὸν ἦν. τὸ δὲ αἰσθητικὸν καὶ οὕτως κριτικὸν τοῦ πρακτικοῦ τε καὶ ὀρμητικοῦ χάριν, ὡς προεῖρηται. ἀλλὰ καὶ τὸ πρακτικὸν τε καὶ ὀρμητικὸν πάλιν τοῦ κριτικοῦ χάριν. οὐ μὴν τοῦ αἰσθητικοῦ κριτικοῦ, ἀλλὰ τοῦ νοῦ τε καὶ τῆς κατὰ τοῦτον ἐνεργείας, ἐν 15 οἷς τῶν ζώων καὶ ἦδε ἡ δυνάμις ἐστίν, ὡς ἐν τοῖς περὶ τούτων λεγομένοις δείκνυται. καὶ αἱ τοῦ ὀρμητικοῦ δὲ καὶ ὀρεκτικοῦ δυνάμεις, ὅτι πλείους τέ εἰσιν καὶ διαφέρουσιν ἀλλήλων καὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ περὶ ἃ τε καὶ ὧν ἐστίν, εἰρηται. προεῖρηται δέ, ὅτι καὶ τῶν γνωστικῶν τε καὶ κριτικῶν δυνάμεων ἐστὶ διαφορὰ. ἡ μὲν γὰρ τίς ἐστὶ δυνάμις ὑπηρετικὴ κριτικὴ (τοι- 10 αὐτὴ γὰρ ἡ τε αἰσθησις καὶ φαντασία), τὸ δέ τι τῆς ψυχῆς ἡγεμονικὸν ἐστὶ κριτικόν (τοιούτου γὰρ τὸ λογιστικόν), ὃ διανοητικόν τέ ἐστὶ καὶ νοη- 20 τικόν. τὸ γὰρ αἰσθητικὸν ἐπὶ τὸ διανοητικὸν ἔχει τὴν ἀναφοράν, ἐν οἷς ἐστὶν ἄμφω, ὅπως γὰρ εἰσαγγέλλῃ καὶ μὴν ἡ τὰς τῶν αἰσθητῶν αὐτῷ δια- φορὰς. ὡς δὲ ἐν τῷ κριτικῷ τὸ μὲν ἐστὶν ἡγεμονικόν, τὸ δὲ ὑπηρετικόν, 15 οὕτως ἐστὶ καὶ ἐν τῷ πρακτικῷ τὸ μὲν ἡγεμονικόν, ὃ ὀρμητικόν τε καὶ ὀρεκτικόν καλοῦμεν, τὸ δέ τι ἐστὶν ἐν τοῖς νεύροις. δυνάμις γὰρ ἐστὶ καὶ ἐν τούτοις, καθ' ἣν ὑπηρετεῖται τὸ σῶμα ταῖς καθ' ὀρμὴν ἐνεργείαις. ἐπεὶ γὰρ τὰ κατ' ὄρεξιν πραττόμενα πάθους τινὸς ἐγγενομένου πράττεται, 25

1 καὶ om. 2 τοῦ πρακτικοῦ—χάριν] ist wegen der Wirkung der anregenden [Kraft vorhanden] 3 πρακτικόν—ὀρμητικόν] die Wirkung der anregenden πάλιν om. 5—6 ὡς δείκνυται] wie wir erläutern werden, wenn wir zur Rede darüber kommen 6 καὶ . . καὶ om. 7—8 περὶ—ἐστίν] um derentwillen und in welchen sie sind 8 δὲ om. κριτικῶν] theoretisch 10 τῆς ψυχῆς om. 11 τὸ λογιστικόν] das Denken (die Rede) 13 ὅπως—διαφορὰς] er ist nämlich [dazu] da, dass zu ihm die Arten der Sinnesobjekte kommen und er ihn [es? das Denken?] (auf sie hinweise?) über sie belehre 14 δὲ] und 16—17 τὸ δέ τι—τούτοις] und Etwas, was sich in dem Nerv findet, denn auch im Nerv ist eine Kraft 17 καθ' ἣν—ἐνεργείαις] durch welche der Leib in den Wirkungen dient, welche durch die Anregung stattfinden 18—77,9 ἐπεὶ γὰρ—αἰτία γίνεται] die Wirkungen nämlich, welche wir durch die Begierde ausüben, üben wir aus, wenn in uns eine der Spuren entsteht, wovon nämlich [manche], die den Leib schwächt [p. vermehrt] und die Anschwellung und Zunahme entstehen lässt, durch eine gleichmässige Wärme, die dadurch entsteht, manche ihn erkaltet und zusammenzieht (denn die Arten der Phantasie, nachdem was phantastisch vorgestellt (geglaubt) wird von den Gegenständen und ihrer Wahrnehmung und ihrer Vorstellung im Intellekt — nachdem sie gewesen sind, da sie im Zusammenhange mit jenen Gegenständen stehen (sind) und in der Aehnlichkeit mit ihnen: entstehen im Leibe, als ob sie vorhanden wären, sei es [durch?] Zerstreung, sei es Ausbreitung, sei es Zusammenziehung), diese Zusammenziehung und Ausbreitung, wenn sie durch Wind entsteht, der dem Nerv sich nähert, so wird dadurch vorbereitet, dass er sich bewege in den Wirkungen, welche durch die Anregung werden. Die Aufnahme des Anfangs der Bewegung aber [geschieht] wegen der Begierde, denn eine kleine Veränderung, die am Anfange entsteht, wird Ursache für eine grosse Verschiedenheit

1 καὶ οὕτως κριτικόν] cf. τοῦ οὕτως κριτικοῦ 73,23 9 τις om. a 12 ἐν οἷς ἐστὶν ἄμφω] cf. ἐν οἷς εἰσι πάσαι 75,25 ἐν οἷς εἰσιν αἱ δυνάμεις ἀμφοτέραι 140v39 et 9,21 30,3 36,21 45,9 76,4 140v47 16 διανοητικόν vel ὑπηρετικόν excidisse videtur post νεύροις 18 ἐγγενομένου a

ὧν παθῶν τὰ μὲν ἀνίησιν τε τὸ σῶμα καὶ αὐξήσιν αὐτοῖς ἐμποιοῖ διὰ θερ-
 μότητα εὐκρατον, τὰ δὲ καταψύχει τε καὶ συστέλλει (αἱ γὰρ φαντασῖαι καὶ
 αἰσθήσεις καὶ ἔννοιαι τῶν πραγμάτων κατὰ ὁμοίωσιν τινα αὐτῶν γινόμεναι
 ὡς ἐπὶ παροῦσιν ἐκείνοις ἢ ἀνιᾶσιν τὸ σῶμα ἢ συστέλλεσθαί τε καὶ φρίτ-
 5 τειν ποιοῦσιν), ὧν γινομένων συστολῶν τε καὶ ἐκτάσεων περὶ τὸ σύμφυτον
 πνεῦμα καὶ ἀπὸ τούτου διαδιδόμενων ἐπὶ τὰ νεῦρα, κινεῖσθαι ταῦτα δύναται
 τὰς καθ' ὄρμην ἐνεργείας τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως παρὰ τῆς ὀρέξεως λαμ- 30
 βάνοντα. μικρὰ γὰρ μεταβολὴ περὶ τὴν ἀρχὴν γενομένη μεγάλων καὶ πολ-
 λῶν διαφορῶν αἰτία γίγνεται. τοῦ γοῦν οἴακος ἀκαριαῖον μεθισταμένου
 10 πολλὴ ἢ τῆς πρώρας γίνεται μετάστασις, καὶ περὶ τὴν καρδίαν ἤδη καὶ
 τὸ πνεῦμα τὸ ἐν αὐτῇ, ὅταν ἀλλοίωσῖς τις γένηται διὰ αἰσθήσεις τινῶν ἢ
 νοήσεις, αἷς ἔπεται κινήσεις τις καὶ πάθος, εἰ καὶ ἐν ἀναισθητῶ μορίῳ γέ-
 νοιτο ἐν αὐτῇ ἢ τοιαύτη τροπή, τῷ ἀρχὴν τοῦ ζῴου τὴν καρδίαν εἶναι
 πολλὴν ποιεῖ τοῦ σώματος παντὸς διαφορὰν ἐρυθθήμασιν, ὠχρότησιν, θερ- 35
 15 μότησιν, ψύξεσιν, φρίκαις τε καὶ τρώμοις. ἀρχὴ μὲν οὖν τῆς κινήσεως τὸ
 ἐν τῷ πρακτῷ διωκτόν τε καὶ φευκτόν. ἔστι γὰρ ὄρμη κινήσις ἐμφύχου
 γινομένη κατὰ φαντασίαν διωκτοῦ τινος ἢ φευκτοῦ. ἐξ ἀνάγκης δὲ ἀκο-
 λουθεῖ τῇ νοήσει καὶ τῇ φαντασίᾳ αὐτῶν θερμότης καὶ ψύξις. ἔστι γὰρ
 τὰ λυπηρὰ καὶ ἡδέα πάντα σχεδὸν μετὰ ψύξεώς τινος καὶ θερμότητος.
 20 ὧν γινομένων περὶ ἡμᾶς ὀρώμεν ποτὲ μὲν μόριά τινα κινούμενα ἐν ἡμῖν,
 ὡς ἐν τοῖς ὀνειρωγμοῖς, ὅτε δὲ καὶ ὄλον τὸ σῶμα. ἃ πάθη γινόμενα καὶ 40
 περὶ τὰς ἀρχὰς τῶν ὀργανικῶν μορίων πρὸς τὰς ἐνεργείας αὐτὰ καὶ τὰς
 ὑπερσίας ἄγει τῇ ὀρμητικῇ δυνάμει, ἀφ' ἧς καὶ τὴν ἀρχὴν ἐγγίνεται.

10 πολλή om. 10—12 καὶ περὶ—νοήσεις] so ist es auch notwendig mit dem Hauche,
 welcher im Nerv ist, wenn in ihm irgend eine Veränderung entsteht, so ergiebt sich für
 ihn irgend eine Wahrnehmung von Dingen und deren Vorstellung 12—15 εἰ καὶ—
 τρώμοις] findet eine derartige Veränderung in dem ersten wahrnehmenden Gliede statt, so
 wird, weil das Princip des Thieres das Herz ist, im ganzen Leibe eine grosse Veränderung
 in den Arten der Röthe und der Bläue und der Wärme und der Kälte und des Schauerns
 und des Zitterns und in actu ist . . cetera usque ad φευκτόν plane corrupta 17—18 ἐξ
 ἀνάγκης—ψύξις] und es zieht notwendig nach sich eine Vorstellung, deren Art und Aehn-
 lichkeit Wärme und Kälte ist 19 πάντα] addit: mit Ausnahme des ihnen Fremden
 σχεδὸν om. καὶ] oder 21 ὡς—ὀνειρωγμοῖς] wie es vorkommt bei der Bewegung
 des Beischlafs im Schlafe 21—23 ἃ πάθη—δυνάμει] weil nämlich die ersten Spuren,
 wenn sie sich auf die Anfänge der organischen Glieder erstrecken, dieselben auch zu
 ihren Tätigkeiten und ihrem Dienste heranziehen durch die Kraft der Anregung
 23 καὶ τὴν ἀρχὴν] von jeher von Anfang in uns

1 fortasse αὐτῷ 3 ἔννοιαι] cf. ἐγγίνεται ἢ τοιαῦτε ἔστις τῷ νῷ κατὰ μετάβασιν ἀπὸ τῆς
 περὶ τὰ αἰσθητὰ συνεχοῦς ἐνεργείας, ἃ κατ' ἀρχὰς μὲν νόημα καὶ ἔννοια καλεῖται, πλεονάσαν
 δὲ καὶ κοικλον καὶ πολύτροπον γινόμενον, ὡς δύνασθαι καὶ χωρὶς τῆς αἰσθητικῆς ὑποβάθρας
 ποιεῖν τοῦτο, νοῦς ἤδη 138 v 42 5 ὧν γινομένων—ἐπὶ τὰ νεῦρα] per anacoluthon,
 quod raro occurrit in hoc scriptore (cf. Ind.), continuatur prius enuntiatum: ἐπεὶ—πράτ-
 τεται, ὧν παθῶν τὰ μὲν ἀνίησιν, τὰ δὲ συστέλλει. exspectas τούτων τῶν συστολῶν γινομέ-
 νων κτλ. cf. ὧν γινομένων περὶ ἡμᾶς ὀρώμεν ποτὲ μὲν κτλ. v. 20 9 γίγνεται V: γί-
 νεται a 11 δι' a 12 γέγοντο a 14 ἐρυθθήμασιν a 22 τας V

πᾶσαι γὰρ αἱ τοιαῦται πράξεις ἐνεργοῦνται διὰ τῆς τῶν σωματικῶν μέρων
 ἐνεργείας. καὶ τίνα μὲν τὰ μόρια τῆς κοινῆς τῶν ζώων ψυχῆς, καὶ τίνες
 αὐτῶν αἱ πρὸς ἀλλήλας διαφοραί, γινώριμον ἐκ τῶν εἰρημένων. εἰσὶ δὲ
 καὶ αἱ οἰκείαι ἐκάστου τούτων ἐνεργεῖαι αἴθε. τὸ μὲν ζῆν ἐνέργεια τοῦ
 5 θρεπτικοῦ, κοινὸν ὄν ζήου καὶ φυτοῦ. ζῶη δὲ ἐστίν, ὡς ἐρρήθη, ἡ δὲ αὐτοῦ
 αὐτοῦ τροφή τε καὶ αὔξεισι. τὸ δὲ αἰσθάνεσθαι, ὅπερ ἰδίον ἐστὶ τοῦ ζήου
 μετὰ τὸ ζῆν ὄν, τῆς αἰσθητικῆς ἐστὶ ψυχῆς ἐνέργεια, γινομένη διὰ τῆς
 τῶν εἰδῶν τῶν αἰσθητῶν διὰ τῶν αἰσθητηρίων λήψεως χωρὶς ὕλης, ἧς τὸ
 μὲν ὄραν τῆς ὀράσεως, τὸ δὲ ἀκούειν τῆς ἀκοῆς καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως, αὐτὸ
 10 δὲ τὸ αἰσθάνεσθαι τῆς κοινῆς αἰσθήσεως. ὡς δὲ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως τὰ
 μὲν καθέκαστα αἰσθητὰ διὰ τῶν καθέκαστα αἰσθητηρίων κρίνομεν, καθόλου
 δὲ τὰ αἰσθητὰ τῇ κοινῇ αἰσθήσει, ὡς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν γινομένης πάσης
 αἰσθήσεως, κατ' ἄλλο μὲντοι καὶ ἄλλο, οὕτως πάλιν, ἐπεὶ κρίσις μὲν τις
 καὶ ἡ αἰσθησις, εἰσὶν δὲ καὶ ἄλλαι κρίσεις, ὡς τὸ φαντασιοῦσθαι, συγκατα-
 15 τίθεσθαι, ἀντιλαμβάνεσθαι, ὑπολαμβάνειν, δοξάζειν, ἐπίστασθαι, λογίζεσθαι,
 διανοεῖσθαι, νοεῖν, ὑποληπτέον πάσας μὲν τὰς κρίσεις ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ τινος
 καὶ κοινοῦ γίνεσθαι (τοῦ γὰρ κριτικοῦ), ἐκάστην δὲ κρίσιν κατ' ἄλλην καὶ
 ἄλλην ὑπ' αὐτοῦ γίνεσθαι δύναμιν, ὡς εἶχεν καὶ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως. τοῦ
 γὰρ κριτικοῦ | τό τε φαντασιοῦσθαι καὶ τὸ συγκατατίθεσθαι καὶ τὸ ἀντι-
 20 λαμβάνεσθαι καὶ τὸ ὑπολαμβάνειν καὶ τὸ δοξάζειν καὶ τὸ καταλαμβάνειν,
 ὧν τὰς διαφορὰς κρίνομεν τῷ κοινῷ κριτικῷ. ὡς δὲ ἐστὶ τι κοινὸν κριτι-
 κόν, οὕτως πάλιν ἐστὶ καὶ κοινὸν ὀρμητικόν τε καὶ ὀρεκτικόν. ἡ γὰρ
 ὄρεξις ὀρμητὴ ἐπὶ τι, ἧς τὸ μὲν ἐπιθυμία, τὸ δὲ θυμός, τὸ δὲ βούλησις.
 κινεῖ δὲ ἡ ὀρμητικὴ τε καὶ ὀρεκτικὴ ψυχὴ τὸ ζῆον οὐκ αὐτὴ κινουμένη,
 25 ὡς προεῖρηται. ἀκίνητος γὰρ καθ' αὐτὴν πᾶσα ἐντελέχεια. καὶ ἡ ψυχὴ
 δὲ ἐδείχθη οὕσα ἐντελέχεια. διὸ οὐδὲ κυρίως λέγεται κινεῖσθαι τὸ σῶμα
 ὑπὸ τῆς ψυχῆς. τοῦτο γὰρ λέγεται, ἐφ' ὧν κεχώρισται τό τε κινῶν καὶ
 τὸ κινούμενον, ὡς οἱ βούς οἱ κινῶντες τὴν ἄμαξαν, ἀλλ' ἐπεὶ κοινότερον
 λέγεται ὑπὸ τινος κινεῖσθαι καὶ τὸ κατ' αὐτὸ κινούμενον (οὕτως γὰρ ὁ τεχ-

2 καὶ ante τίνα om. τὰ μόρια—ψυχῆς] die allen Thieren gemeinschaftlichen Teile
 der Seele 4 μὲν] jedoch 10 τῆς κοινῆς αἰσθήσεως] eine Wirkung des gemein-
 schaftlichen Sinnes δὲ] und ἐπὶ] durch 13 κατ' ἄλλο—ἄλλο] nur dass sie
 [die Sinneswahrnehmung] in verschiedenen Dingen [wird] πάλιν om. 14 καὶ
 ante ἄλλαι om. 15 ἀντιλαμβάνεσθαι ὑπολαμβάνειν] Erfindung, Denken 16 ὑπο-
 ληπτέον] musst du wissen 17—18 ἐκάστην—δύναμιν] nur dass jede einzelne jener
 Gattungen [der Erkenntniss] [P. addit: aus ihm] entsteht durch eine Kraft, die verschie-
 den ist von einer andern 19—20 καὶ τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι—καταλαμβάνειν] Denken,
 Glauben, Wahrnehmung, Erfindung 22 τε καὶ om. 24 τε καὶ om. 26 δὲ om.
 27 ψυχῆς] addit: welche sich nicht bewegt λέγεται] addit: nur 28—29 ἀλλ'
 ἐπεὶ—κινούμενον] Aber da man in einer allgemeineren Weise sagt, dass ein Ding von
 einem anderen Ding bewegt wird, indem es auch in jenem Ding bewegt wird

5 ὡς ἐρρήθη] 29,10 6 αὐτοῦ Va 8 ὕλη a 14 κρίσις a 24 ὀρεκτικὴ
 scripsi v. int. hebr.: θρεπτικὴ Va 25 ὡς προεῖρηται] 21,24 sq. 29 κατ' ἄλλο
 legit Arabs

νίτης ὑπὸ τῆς τέχνης, ὅτι κατ' αὐτήν, καὶ οὕτως ὑπὸ τῆς κορυφότητος τὸ
 πῦρ), οὕτως λέγεται καὶ τὸ ζῷον ὑπὸ τῆς ψυχῆς κινεῖσθαι, ὅτι κατὰ ταύ- 10
 τήν. κατὰ γὰρ τὸ ἔμφυχον εἶναι ἢ τοιάδε αὐτῷ κίνησις γίνεται, οὐ κατὰ
 τὸ βαρὺ ἢ κοῦφον ἢ λευκὸν ἢ μέλαν ἢ θερμὸν ἢ ψυχρόν. οὐ γὰρ πάντα
 5 τὰ κινεῖν λεγόμενα ὁμοίως κινεῖ. τὰ μὲν γὰρ οὕτως κινεῖ ὡς λέγομεν τὸ
 ὄρεκτόν τε καὶ ἐρετόν κινεῖν· κινεῖ γὰρ πᾶν τὸ ἐρώμενον τὸν ἐραστὴν τῆ
 ἐφῆσει αὐτοῦ ἐκτός τε ὢν αὐτοῦ καὶ μὴ κινούμενον. διὸ οὐδὲν ὑπὸ τοῦ
 οὕτως κινήτικῶ τῶν ἀψύχων κινεῖται. ἢ δὲ ψυχὴ κινεῖ τὸ ζῷον τῷ κατὰ
 τὴν ὄρεξιν τε καὶ ὀρμῆν τὴν διὰ ταύτην οὔσαν ἐν αὐτῷ διὰ τι ὧν ἤσθητο 15
 ἢ ἐνόησεν κινεῖσθαι αὐτὸ ἢ λήψεως χάριν ἢ φυγῆς. τὰ δὲ γε ἄψυχα κινεῖ
 10 ἐμπεσόντα τούτοις, ἃ κινεῖ. καὶ βίᾳ κεχωρισμένοις οὔσιν αὐτῶν. ἢ μὲν
 οὖν τοιαύτη κίνησις ὑπὸ κινουμένων καὶ αὐτῶν τῶν κινούντων γίνεται. αἱ
 δὲ πρὸ ταύτης εἰρημένας οὐ τούτων τὸν τρόπον. οὔτε γὰρ τὸ τῷ νοεῖσθαι
 κινῶν κινούμενον κινεῖ, οὐδ' ὁ τῷ νοεῖν τι καὶ ὀρέγεσθαι αὐτοῦ καὶ ὀρ-
 15 μᾶν ἐπ' αὐτὸ κινούμενος τῷ κινεῖσθαι τὸ νοῦν οὕτως ὑπ' αὐτοῦ κινεῖται.
 αἰσθιάνεται μὲν γὰρ τὸ ζῷον καὶ νοεῖ καὶ βαδίζει κατὰ τὴν ψυχὴν, οὐ μὴν 20
 τῆς ψυχῆς αὐτῆς καθ' αὐτήν, ἵνα κινήσῃ, κινουμένης. οὐδὲ γὰρ ἐπεὶ ὁ
 ὀρχηστής κατὰ τὴν ὀρχηστικὴν κινεῖται, διὰ τοῦτο ἀνάγκη κινεῖσθαι καθ'
 αὐτήν καὶ τὴν ὀρχηστικὴν. οὐ γὰρ ἔστιν οὕτως ἐν ἡμῖν ἢ ψυχῇ ὡς ὁ
 20 ἐρέτης ἐν τῇ νηϊ, ἀλλ' ὡς εἰδός τι καὶ τελειότης, ὡς ἐδείχθη. ἀλλὰ περὶ
 μὲν τούτου καὶ ἐν τοῖς πρώτοις εἰρήκαμεν. οὐχ ὅτι δὲ προγίνεται τῆς κί-
 νήσεως ἢ νόησις ἢ φαντασία, διὰ τοῦτο ἡγεῖσθαι χρὴ ταῦτ' εἶναι τὰ κί-
 νῶντα, ἀλλ' ὅτι χωρὶς ὀρμῆς τε καὶ ὀρέξεως οὐδέτερον ἐκείνων κινεῖ, τού-
 25 τοις τὴν κίνησιν ἀνατιθέναι χρὴ. οὐ γὰρ ἐπεὶ ἢ ὄρεξις ἐκείνων τινὸς προη-
 25 γασαμένου, ἤδη καὶ τὸ κινῶν ἐκείνων τι, ἀλλ' ὅτι μηδὲν ὄφελος πρὸς κί-
 νησιν ἐκείνων, εἰ μὴ καὶ ὀρμὴ τις εἴη καὶ ὄρεξις ἐπιγίνοιτο, ταύτην ἡγεῖ-
 σθαι χρὴ τὴν κινῶσαν εἶναι. δεῖ γάρ, εἰ κινήθησεται τὸ ζῷον, οἶον κατα-

1 ὑπὸ τῆς—αὐτήν] von seiner Arbeit, weil er sich durch sie bewegt 2 καὶ om.
 5 τὰ μὲν γὰρ] Denn Einiges, wovon wir sagen, dass es bewege 5—6 οὕτως—κινεῖν]
 bewegt, weil es geliebt und ersehnt wird 7 καὶ om. 8 κινεῖται] finden wir be-
 wegt 9 ὧν ἤσθητο] addit: durch sie [die Seele] 10 ἢ ἐνόησεν om. (τῷ)
 κινεῖσθαι αὐτό] denn es scheint sich zu bewegen 11 ἐμπεσόντα] indem es sich ver-
 mengt καὶ—αὐτῶν] und dies geschieht mit Zwang, weil es nicht abgesondert ist
 von dem, was es bewegt 12—13 αἱ—εἰρημένας] die beiden Bewegungen, deren wir
 früher gedacht haben 17 [ἵνα] wie 19 ἐν ἡμῖν] in ihm 20 ἐρέτης] Ruder
 21 τῆς κινήσεως] addit: im Tiere 23 ἀλλ' om. τούτοις] diesen beiden
 24 ἀνατιθέναι χρὴ] pendet ex ἡγεῖσθαι

1 ὅτι V: ἄρα a 2 κατὰ ταύτην V: κατ' αὐτήν a 13 πρὸ ταύτης scripsi: πρὸ
 ταύταις V (in margine m¹ ἦν scripsit, quod quo referatur dubium est): πρὸς ταύταις a
 ἢ
 νοεῖσθαι (ἢ m¹ supra lin.) V 14 κινεῖ V: κινεῖν a 15 ἐπ' αὐτοκινούμενον V: ὑπ'
 αὐτὸ κινούμενος a τὸ, νοῦν V: τὸ νοῦν a: fortasse τὸν νοῦν 20 ἐρετῆς a
 21 ἐν τοῖς πρώτοις] p. 1—26, praec. cf. 15,9sq. et 21,22.

φῆσαι ἢ ἀποφῆσαι πρῶτον αὐτό. ἢ γὰρ περὶ τὰ πρακτικὰ τοιαύτη τοῦ ἐμφύχου διαθέσις αἰτία τῆς κατὰ τόπον κινήσεως. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν λογικῶν πράξεων, λέγω δὲ λογικὰς τὰς ὑπὸ τῶν λογικῶν τε καὶ κατὰ λόγον τινὰ πραττομένας, αὗται δὲ εἰσὶν ὧν λόγος προηγείται, ἃς καὶ κυρίως ἂν 30 τις πράξεις λέγοι, καὶ τούτων δὴ ἡ ὁρμὴ καὶ ἡ ὄρεξις αἰτία. οὐδὲν γὰρ ὄφελος τοῦ βουλευέσασθαι περὶ τοῦ πρακτέου, εἰ μὴ καὶ προαίρεσις ἐπακολουθήσῃ, ἣτις ἐστὶν ὄρεξις βουλευτική. ὡς γὰρ ἐν τοῖς θεωρητοῖς τὸ συμπέρασμα τὸ ἐπὶ τοῖς λαμβανομένοις δεικνύμενον ἢ γνωσὶς ἐστὶ τοῦ προκειμένου, οὕτως ἐν τοῖς πρακτοῖς ἢ πράξις τὸ τῆς βουλήσεως γίνεται συμ- 10 πέρασμα. ἅμα τε γὰρ ἐδείχθη, ὅτι χρὴ μεταδιώκειν τι ἢ φεύγειν ἢ ἢ ὄρεξις τῷ δειχθέντι συνοδεύῃ τοῦτο γίνεται, ἂν μὴ τι τὸ κωλύον ἔξωθεν ἦ. ὁ γὰρ ἐννόησας ὅτι παντὶ ἀνθρώπῳ περιπατητέον, ἐγὼ δὲ ἀνθρωπος, 35 συμπέρασμα ποιεῖται τῶν προειρημένων προτάσεων τὸ περιπατεῖν. ἀλλὰ καὶ ὁ ἐννόησας ὅτι σκεπάζματός μοι δεῖ, τὸ δὲ ἱμάτιον σκέπασμα, τὸ συμ- 15 πέρασμα τὸ ἱματίου μοι ἄρα δεῖ' εἰς τὸ κατασκευάζειν ἱμάτιον μεταφέρει. Καὶ αὗται μὲν καὶ τοιαῦται αἱ τῆς ἀλόγου ψυχῆς δυνάμεις, καὶ αἱ κατὰ ταύτας τε καὶ ἀπὸ τούτων ἐνέργειαι, αἱ πάντως μὲν καὶ ἐν τῇ λογικῇ περιέχονται τῷ τελειότεραν μὲν εἶναι ταύτην, εἶναι δὲ τὴν τε- 40 λειότεραν κατὰ προσθήκην δυνάμεως ἢ δυνάμεων (ἢ γὰρ πρώτη δύνα- 20 μιν κατὰ προσθήκην τινὰ δυνάμεως τελειότερα γίνεται), ἐστὶν δὲ παρὰ ταύτας τε καὶ ἐπὶ ταύταις δυνάμεις τις ψυχῆς καὶ ἡ λογική, ὡς προείρηται, κριτική τις οὕσα καὶ αὕτη, ἣν ἀνθρωπος ἐξαιρετον ἔχων παρὰ τὰλλα ζῷα τιμιώτερον τέ ἐστι ζῷον καὶ τελειότερον, καθ' ἣν δύ- 45 ναμιν καὶ λογικὸς καλεῖται. ἣτις ἐστὶ δύναμις ψυχῆς διττὴ καὶ αὕτη

1—2 ἢ γὰρ—κινήσεως] Denn dies ist in dem Beseelten, in den Intelligibeln die Ursache seiner Bewegung im Orte 7 ἐν τοῖς θεωρητοῖς] in den Dingen, in welchen das Vorgestellte ist 8 συμπέρασμα—δεικνύμενον] Schlussfolgerung, welche erscheint aus den Prämissen 9 βουλήσεως συμπέρασμα] Folgerung des Ratschlages 10—12 ἅμα τε γὰρ—ἔξωθεν ἦ] Denn es ist erläutert, dass mit dem Ratschlage (Beschluss) eintreffen müsse das Aufsuchen eines Dinges oder das Flichen desselben, und dass, wenn jemand, dem es gelingt (?), mit einer Meinung (Vernunft) handelt aus jener Begierde, jener Gegenstand ausgeführt wird, wenn kein Hinderniss von aussen es verhindert 13 συμπέρασμα—περιπατεῖν] so wird er als Folgerung der beiden Prämissen, welche er erwähnt hat, annehmen müssen, das er gehe ἀλλὰ om. 14 μοι δεῖ] ein Glied bedarf [Bp: mein Vater, quod corruptum videtur ex ich St.] 15 συμπέρασμα.. μεταφέρει] die Folge der Praemissen bringt ihn dazu 16 αὗται—τοιαῦται] dies 17 post ἐνέργειαι addit: und dies ist ihre Beschaffenheit 18 δὲ τὴν om. 19—20 προσθήκην τινὰ δυνάμεως] durch das Hinzukommen einer Kraft von irgend einer Art 21 καὶ om. 22 ἣν—ἔχων] durch sie wird der Mensch specificirt 23 τιμιώτερον] das bedeutendste τελειότερον] das vollkommenste

5 πράξεις ἂν τις a 6 ἐπακολουθήσαι Va 10 ὅτι V: ἄρα a 11 συνοδεύῃ a 13 ποιεῖ a περιπατεῖν a 15 εἰς V: ὡς a 17 αἱ scripsi: αἱ Va 20 „περὶ τῆς λογικῆς δυνάμεως“. ἔστιν δὲ Va 23 τ' ἄλλα V: τὰ ἄλλα a 24 αὕτη scripsi αὕτη Va

τῶ διαφέροντα εἶναι καὶ τὰ περὶ α ἢ δυνάμεις τε καὶ ἐνέργειά ἐστιν αὐτῆς. πρὸς γὰρ τὰ κατὰ τὴν φύσιν διαφέροντα καὶ τῶν τῆς ψυχῆς μορίων ἕτερον τῇ φύσει τὸ πρὸς ἑκάτερον πεφυκός, εἴπερ καθ' ὁμοιότητά τινα καὶ οἰκειότητα ἢ γνῶσις αὐτοῖς γίνεται, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων ἔχον
 5 ἐδείχθη. διαφέρει δὲ ἀλλήλων τὰ ὑποκείμενα τῇ λογικῇ δυνάμει τῶ τὰ 50 μὲν πρακτικά τε εἶναι καὶ ἐν γενέσει καὶ ἐνδεχόμενα καὶ οὕτως καὶ μὴ οὕτως γίνεσθαι, τὰ δὲ αἰδιότα τε καὶ ἀναγκαῖα, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν εἶναι δοξαστά, τὰ δὲ ἐπιστητά. διὸ καὶ τῶν τῆς λογικῆς ψυχῆς δυνάμεων ἢ μὲν τίς ἐστι δοξαστική, ἢ δὲ ἐπιστημονική. καλεῖται δὲ ἑκατέρα νοῦς, ἀλλ' ὁ
 10 μὲν πρακτικός τε καὶ δοξαστικός καὶ βουλευτικός, δε ἀρχὴ γίνεται πράξεως, ὅταν ἢ βούλησις τε καὶ ὄρεξις συνοδεύσῃ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κριθεῖσιν, ὁ δὲ ἐπιστημονικός | τε καὶ θεωρητικός. τὰ μὲν γὰρ ζητοῦμεν πράξεως χάριν, 138^a τὰ δὲ γνώσεως. γίνεται δὲ ὁ ἄνθρωπος οὐκ εὐθὺς ἔχων τήνδε τὴν ἔξιν, ἀλλ' ἔχων μὲν δυνάμιν καὶ ἐπιτηδειότητα τοῦ δέξασθαι αὐτήν, ὕστερον
 15 μέντοι λαμβάνων αὐτήν. δ καὶ σημεῖον ἐναργέστατον τοῦ μὴ πρὸς τὸ εἶναι τήνδε τὴν δυνάμιν συντελεῖν τοῖς ἔχουσιν αὐτήν, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὖ εἶναι. ὅσα μὲν γὰρ πρὸς τὸ εἶναι συντελεῖ, ταῦτα ἀχώριστα τοῦ ἔχοντος, ὡς ἢ ὁ
 20 θρηπτική δύναμις καὶ τῆς αἰσθητικῆς ἢ ἀπτική, ὅσα δὲ πρὸς τὸ εὖ εἶναι, ταῦτα τελειομένοις προσγίνεται, ὅτε τοῦ κυρίως εὖ εἶναι ἐστιν ἐπιδεκτικά. ἐν γὰρ τῶ τελείῳ τὸ εὖ. ἐγγίνεται δὲ πρῶτος μὲν ὁ πρακτικός τε καὶ δοξαστικός νοῦς, ἐπειδὴ καὶ αἱ ἐνέργειαι περὶ α οὗτός ἐστι χρησιμώτερά τε
 25 ἡμῖν καὶ συνηθέστεραι, ὕστερον δὲ ὁ ἐπιστημονικός τε καὶ θεωρητικός. ὁ δὲ δυνάμει νοῦς, ὃν ἔχοντες γινόμεθα, διττός ὢν καὶ αὐτός, ἑκάτερος ἑκατέρου δεκτικός, ὕλικός νοῦς καλεῖται τε καὶ ἔστι (πᾶν γὰρ τὸ δεκτικόν τινος ὅλῃ ἐκείνου), ὁ δὲ διὰ διδασκαλίας τε καὶ ἐθῶν ἐγγινόμενος εἶδος ἐκείνου τε καὶ ἐντελέχεια. καὶ ὁ μὲν φυσικός τε καὶ ὕλικός ἐν πᾶσιν τοῖς μὴ πεπηρωμένοις, τὴν διαφορὰν ἔχων, καθόσον οἱ μὲν εἰσιν εὐφυέστεροι τῶν ἀνθρώπων, οἱ δὲ ἀφυέστεροι (καθ' ὃν καὶ λέγομεν πάντας ἀνθρώπους νοῦν ἔχειν), 16

1 τῶ—αὐτῆς] weil auch die Dinge, welche die Seele durch diese Kraft bezweckt, und diese Tätigkeit verschieden sind 3—4 καὶ οἰκειότητα om. 5—7 τῶ—γίνεσθαι] dass einige, welche gemacht werden, [so] entstehen, [dass sie] möglicherweise von dieser Beschaffenheit sind, möglicherweise von jener 10 καὶ βουλευτικός om. 11 ὅταν—κριθεῖσιν] wenn man das getan hat, worüber der Wille und die Begierde geurteilt hat 14 ἐπιτηδειότητα] Anlage und Geeignetheit 19—20 ὅτε—εὖ] durch diese Beschaffenheit nämlich ist es im wahren Sinne die Vortrefflichkeit annehmend, denn die Geeignetheit und die Schönheit sind in dem Vollkommenen 20 πρακτικός—δοξαστικός] der praktische gedankliche 23 δὲ om. δν—γινόμεθα] welcher wird und den wir besitzen 24 καὶ ἐστι] und mit Recht wird er so genannt 26 ἐν—πεπηρωμένοις] in denen, die nicht vollendet sind

1 τὰ om. Ka 2 τὴν om. Ka 5 ἐδείχθη] 39,1 sq. 12 ἐπιστημονικός a
 15 αὐτή a ἐναργέστατον Ka 20 τε καὶ δοξαστικός in lit. V 21 νοῦς in mg.
 addidit m! V οὗτοί Ka 22 „περὶ τοῦ δυνάμει νοῦ“. ὁ δὲ Va 24 cf. ἐστι
 καὶ λέγεται 144r20

ὁ δὲ ἐπίκτητός τε καὶ ὕστερον ἐγγινόμενος, καὶ εἶδος καὶ ἕξις ὧν καὶ τελειό-
της τοῦ φυσικοῦ, οὐκέτι ἔν παῖσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀσκήσασίν τε καὶ μαθοῦσιν,
ὄν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν ἔχει. καὶ γὰρ ἐκείνων πάντες μὲν ἐσμεν
φύσει δεκτικοί, οὐκέτι δὲ καὶ δεδόμεθα πάντες αὐτάς, ὅτι μηκέτι τὸ δέ- 20
5 ἴασθαι αὐτάς φύσει. οὐ γὰρ ὡς περ ἐπὶ τοῦ περιπατεῖν, οὕτως δὲ ἔχει καὶ
ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν τε καὶ τοῦ κατ' ἐνέργειαν νοῦ. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ περιπα-
τεῖν, ὡς περ ἡ δύναμις ἡμῖν τοῦ περιπατεῖν ἐνυπάρχει φύσει, καὶ ἔχομεν αὐ-
τὴν εὐθὺς γινόμενοι, οὕτως καὶ ἡ ἐνέργεια προϋούσιν τε καὶ τελειούμενοις
προσγίνεται φύσει, ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιστήμης τε καὶ τοῦ νοῦ αἱ μὲν δυνάμεις φύ- 30
10 σαι, οὐκέτι δὲ αἱ ἕξεις τε καὶ ἐνέργειαι φύσει. διὸ τοῦτον τὸν νοῦν λέγομεν 25
οὐ πάντας ἔχειν ἔτι, ἀλλὰ μόνου τοῦ σπουδαίου τὸ νοῦν ἔχειν κατηγοροῦμεν·
ἢ καὶ τούτου μέχρι τινὸς πάντες οἱ μὴ πεπηρωμένοι μεταλαμβάνουσιν,
ἐπὶ τὴν τοῦ καθόλου τε περιληψὶν καὶ κατὰ σύνθεσιν γινώσιν τινῶν ὑπ'
αὐτῆς τῆς φύσεως ὀδηγούμενοι· οὗτός ἐστι κυριώτερον ὁ κοινὸς νοῦς καλού-
15 μενος, ἡ δὲ ἐπὶ πλεόν ἐξεργασία κατ' αὐτὸν γίνεται τὸν εἰρημένον τρόπον.
ὁ μὲν οὖν πρακτικὸς νοῦς βουλευτικὸς ἐστὶ (τῷ γὰρ τὰ πρακτὰ ἐνδέχασθαι 30
καὶ οὕτως καὶ μὴ οὕτως πραχθῆναι βουλῆς δεῖ πρὸς τὴν ἀρεσιν τοῦ βελ-
τίονος), ὁ δὲ θεωρητικὸς τῶν αἰδίων καὶ ὁμοίως ἐχόντων αἰεὶ γνωστικὸς ὧν
ἐπιστημονικὸς ἐστίν, ἀλλ' οὐ βουλευτικὸς. τὸν μὲν οὖν δυνάμει τε καὶ
20 ὀλικὸν νοῦν καλούμενον ἐκάτερον ὡς εἶπον εὐθὺς ἔχομεν γινόμενοι, τοὺς 35
δὲ κατ' ἐνέργειάν τε ὄντας καὶ ἕξεις τούτων ὕστερον κτώμεθα διὰ τῆς

1 ἐγγινόμενος] der in uns der Genossenschaft der Menschen entsteht καὶ
εἶδος—ὧν] welche eine Form ist, da er eine Aneignung und Vollendung ist für den
natürlichen Intellect 2 ἀσκήσασίν—μαθοῦσιν] welche ausgegangen sind (sic) und sich
unterrichtet haben 3 καὶ ante ἐπὶ om. 6—9 ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ περιπατεῖν—προ-
σγίνεται φύσει] denn was das Gehen betrifft, sowie die Kraft des Gehens sich in uns von
Natur findet, und uns von jeher angeboren ist, ebenso entsteht in uns fortfahrend die
Tätigkeit des Gehens, wenn wir wachsen und vervollkommenet geworden sind 11 ἀλλὰ
—κατηγοροῦμεν] sondern wir bezeichnen die vorzüglichen unter den Menschen, mit Aus-
schluss der anderen, wenn wir sagen, dass sie Intellect besitzen 12 ἢ καὶ] wenn
auch 14 κοινός] der allgemeine, der gemeinschaftliche 16 μὲν οὖν om.
17 βουλῆς—βελτίονος] deren [der πρακτὰ] bedarf man zur Leitung, so dass man das
Bessere von beiden Gegenständen wählt 18 καὶ om. 19 ἀλλ' οὐ βουλευτικός]
nicht die Leitung und der Rat 21—83,2 ὕστερον—θεωρητῶν] erwerben wir zu-
letzt durch Uebung im Erlernen und zwar ist dieses in Beziehung auf die partiellen
(Einzelheiten?) im praktischen Intellect; hingegen in Beziehung auf die Werke und im
theoretischen Intellect in Bezug auf die Dinge, über welche speculirt wird

1 „περὶ τοῦ καθ' ἕξιν νοῦ“. ὁ δὲ Va 2 τοῖς V 3 τρόπον] π in lit. V
μὲν om. K 5 δὲ om. K 7 ἐνυπάρχει V 11 τὸ, νοῦν V: τὸν νοῦν Ka
12 ἢ καὶ] ei καὶ legit Arabs, sed cf. Ind. haec enim verba quasi per parenthesim dicta
vim praecedentis enuntiatu restringunt 13 cf. ἦ τις περιληψὶς τε καὶ διὰ τῆς τῶν καθ'
ἕκαστα αἰσθητῶν ὁμοιότητος τοῦ καθόλου λῆψις νόησις ἐστίν 83,11 [Cf. etiam: ταῖς μετα-
βολαῖς καὶ ἄλλοτε πρὸς ἄλλα τε καὶ δι' ἄλλων ἐνεργείαις p. 27,5] 14 οὗτός ἐστι cf. 24,16
93,16 16 „περὶ τοῦ πρακτικοῦ νοῦ“. ὁ μὲν Va 18 „περὶ τοῦ θεωρητικοῦ νοῦ“. ὁ δὲ Va
ἐχόντων] των in lit. V 19 δυνάμει] ei in lit. V 20 ἐκάτερον] cf.
ἐκάτερος ἐκάτερου δεκτικὸς 81,23

καθ' ἡμέραν διδασκαλίας, ἧς γίνεται δεκτικὸς ἐκ τῆς ἐνεργείας, τὸν δὲ θεωρητικὸν ἐκ τῆς τῶν θεωρητικῶν. γεννᾶται γὰρ ὁ ἄνθρωπος αἰσθήσεις ἔχων, καθ' ἃς ἐνεργῶν φαντασίας λαμβάνει. ὁρῶν οὖν ἐκάστοτε καὶ ἀκούων καὶ κατὰ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις αἰσθανόμενος καὶ τυπούμενος ὑπ' αὐτῶν πρῶτον 5 μὲν ἐν τῇ τῶν τύπων τούτων τηρήσει μνημονεύειν ἐθίζεται, ἔπειτα δὲ ἐκ 40 τε μνήμης καὶ τῆς συνεχοῦς κατὰ τὰς αἰσθήσεις ἐνεργείας περὶ τὰ αἰσθητὰ γίνεται τις αὐτῷ ἀπὸ τοῦ 'τόδε τε καὶ καθέκαστον' ἐπὶ τὸ 'τοιόνδε καὶ καθόλου' μετάβασις δι' ἐμπειρίας. τοῦδε γὰρ τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦδε τῆς αἰσθήσεως ἀντιλαμβανομένης ἐκ τῶν τοιούτων ἀντιλήψεων ἔλαβεν τὸ εἶναι 10 τὸ τοιόνδε χρῶμα λευκόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθητικῶν ἐκάστου. ἦτις περιληψίς τε καὶ διὰ τῆς τῶν καθ' ἕκαστα αἰσθητικῶν ὁμοιότητος τοῦ καθόλου λῆψις νόησις ἐστίν. ἡ γὰρ τῶν ὁμοίων σύνθεσις ἔργον ἤδη νοῦ. ὥσπερ δὲ ἡ αἰσθησις ἡ κατ' ἐνέργειαν διὰ τῆς τῶν εἰδῶν τῶν αἰσθητικῶν λήψεως ἄνευ τῆς ὕλης γίνεται, οὕτως δὲ καὶ ἡ νόησις λῆψις 45 15 τῶν εἰδῶν ἐστὶ χωρὶς ὕλης, ταύτη τῆς αἰσθητικῆς ἀντιλήψεως διαφέρουσα, ἣ ἢ μὲν αἰσθησις, εἰ καὶ μὴ ὡς ὕλη τὰ αἰσθητὰ εἶδη | λαμβάνει, ἀλλ' 188 οὕτως γε αὐτῶν ποιεῖται τὴν ἀντιλήψιν ὡς ὄντων ἐν ὕλῃ (τὰ γὰρ κοινὰ αἰσθητὰ συμπεπλεγμένα τῇ τῶν ἰδίων αἰσθητικῶν ἀντιλήψει μαρτύρια τοῦ ὡς ἐνόλων αὐτῶν ὄντων τὴν αἰσθησιν ἀντιλαμβάνεσθαι· ἅμα γὰρ χρωμάτων ὄψις αἰσθανομένη σὺν αὐτῷ καὶ μεγέθους καὶ σχήματος καὶ κινήσεως ἢ ἡρεμίας αἰσθησιν λαμβάνει, 2 μαρτύρια τοῦ περὶ τι ὑποκείμενον εἶναι τὸ χρῶμα), ὁ δὲ νοῦς οὔτε ὡς ὕλη τὰ εἶδη λαμβάνει, οὔτε ὡς ἐν 5 ὕλῃ ὄντα καὶ μεθ' ὕλης. ἐστὶ δὲ τὸ μὲν ὡς ὕλην εἰδός τι λαμβάνειν τὸ

3 ἐκάστοτε] er hört nicht auf zu 5 μνημονεύειν] die Aufbewahrung 7—8 ἀπὸ —ἐμπειρίας] ein Aufsteigen von jenem particulären Dinge (B addit: bestimmten) zu diesem allgemeinen Dinge durch die Prüfung (Versuch) und die Wahl 8 τοῦδε γὰρ τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦδε] dieses Weisse und dieses Weisse 9 ἐκ—ἀντιλήψεων] daraus 11—12 ἦτις—ἐστίν] diese Allgemeinheit und diese Wahrnehmung eines allgemeinen Begriffes, welche stattfindet, wenn die partiellen Sinnesobjekte verglichen (vorgestellt) werden, ist eine intellectuelle Vorstellung (Abbildung) 13 ἤδη ὁμ. δὲ] und 16 λαμβάνει] entnahm 17 γὰρ ὁμ. 18 συμπεπλεγμένα—ἀντιλήψει] da ihre Wahrnehmung die Wahrnehmung der einzelnen sinnlich Wahrgenommenen zusammenfasst 19 ἀντιλαμβάνεσθαι] wahrgenommen hat χρωμάτων] der Farbe 21—22 τοῦ—χρῶμα] dass die Farbe befindlich ist an einem Dinge. [adnotatio int. arab. P. mg.: so im griechischen Text, es muss aber heissen, dass seine Wahrnehmung der Farbe [derart sei? daher komme, dass? insofern?] sie befindlich ist an einem Dinge 23—84,1 ἐστὶ—λαμβανομένη] wenn wir sagen „das Entnehmen der Formen auf dem Wege der Hyle“, so meinen wir, dass der Entnehmende Hyle des Entnommenen wird

1 τὸν δὲ θεωρητικὸν κτλ.] plura ante haec verba excidisse patet, quae ex vestigiis in int. hebr. servatis restituere mihi non contigit. hoc tantum moneo videri legisse Arabem διδασκαλίας (καὶ ἀσκήσεως) et verbis τὸν δὲ θεωρητικὸν—θεωρητικῶν respondisse olim tale fere enuntiatum: τὸν μὲν πρακτικὸν ἐκ τῆς τῶν πρακτικῶν [an τῶν καθέκαστα legit Arabs?] συνεχοῦς κρίσεως, quod quomodo cum verbis ἧς γίνεται—ἐνεργείας coniungendum sit, non video 4 αἰσθήσεις V 5 μνημονεύειν ἐθίζεται] cf. 68,9 7 τόδε τε V: τόδε a. Cf. 87,15 διὸ οὐ τοῦδε, ἀλλὰ τοιούδε, καὶ οὐ τοῦ καθέκαστα, ἀλλὰ τοῦ καθόλου τόδε (non τοῦδε)] cf. 16,13 19 ὄντων αὐτῶν Ka fortasse χρώματος cf. τὸ χρῶμα (22) et int. hebr. 6*

αὐτὸ (τῷ) ὕλην γίνεσθαι τῷ λαμβανομένῳ, ὃ ἐπὶ τῶν παθῶν τῶν οὐ κατὰ
 ψυχὴν γινομένων ἰδεῖν ἔστι. τὰ γὰρ ἀπλῶς πάσχοντα ὕλαι γίνονται τῶν
 παθῶν. τὸ γὰρ θερμαινόμενον θερμὸν γινόμενον αὐτὸ ὕλη τῷ πάθει γί-
 νεται, ὃ οὔτε ἢ αἰσθησις οὔτε ὁ νοῦς ἔχουσι. καὶ γὰρ εἰ διὰ τινων
 5 παθῶν σωματικῶν τὸ αἰσθάνεσθαι γίνεται, ἀλλ' αὐτὸ γε τὸ αἰσθάνεσθαι
 οὐ πάσχειν ἔστιν, ἀλλὰ κρίνειν. οὔτε οὖν ὡς ὕλη γινόμενος ὁ νοῦς τῶν 10
 εἰδῶν οὕτως αὐτὰ λαμβάνει οὔτε ὡς μετὰ ὕλης ὄντα ὡς τὰ αἰσθανόμενα,
 ἀλλ' αὐτὰ καθ' αὐτὰ χωρίζων αὐτὰ ἀπὸ πάσης ὕλικῆς περιστάσεως μόνον
 λαμβάνων θεωρεῖ. οὐ γὰρ λευκὸν νοῦν ὡς μετὰ σχήματος ἢ μεγέθους
 10 ὄντος αὐτοῦ τὴν νόησιν ποιεῖται. αἴτιον δὲ τούτου τὸ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ὀρ-
 γάνῳ τινὶ σωματικῷ προσχρῆσθαι πρὸς τὴν λῆψιν τῶν νοουμένων, ἀλλ'
 ἀρκεῖσθαι αὐτὸν αὐτῷ πρὸς τὸ γῶναι τὸ νοούμενον· διὸ ἢ μὲν αἰσθησις,
 εἰ καὶ μὴ ἀλλοιώσις, ἀλλὰ δι' ἀλλοιώσεώς γε τινος γίνεσθαι δοκεῖ, ὃ δὲ 15
 νοῦς οὐ τοῦτον τὸν τρόπον. ἐπεὶ δὲ δεῖ τὸ ληψόμενον εἶδη τινὰ μηδὲν
 15 τούτων ἔχειν ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει (παρεμφαινόμενον γὰρ τὸ οἰκεῖον εἶδος
 κωλύει τὴν τοῦ ἀλλοτρίου λῆψιν· οὕτως γοῦν ἔχοντα ἐδείχθη, καὶ τὰ αἰ-
 σθητήρια), δεῖ καὶ τὸν ὕλικόν τε καὶ ὑποκείμενον νοῦν μηδὲν εἶναι τῶν
 νοεῖσθαι δυναμένων ὑπ' αὐτοῦ. ἀλλὰ μὴν πάντα τὰ ὄντα ὑπὸ τοῦ νοῦ
 νοεῖται, εἴ γε τῶν ὄντων τὰ μὲν ἔστι νοητά, τὰ δὲ αἰσθητά. ποιεῖ γὰρ ὁ
 20 νοῦς καὶ τὰ αἰσθητά αὐτῷ νοητὰ χωρίζων αὐτὰ τῆς ὕλης καὶ τί ποτέ 20
 ἔστιν αὐτοῖς τὸ εἶναι θεωρῶν. οὐδὲν ἄρα τῶν ὄντων ἐνεργεία ἔστιν ὁ ὕλι-
 κὸς νοῦς, ἀλλὰ πάντα δυνάμει. πρὸ γὰρ τοῦ νοεῖν οὐδὲν ὦν ἐνεργεία, ὅταν
 νοῆ τι, τὸ νοούμενον γίνεται, εἴ γε τὸ νοεῖν αὐτῷ ἐν τῷ τὸ εἶδος ἔχειν
 τὸ νοούμενον. ἐπιτηδειότης τις ἄρα μόνον ἔστιν ὁ ὕλικὸς νοῦς πρὸς τὴν
 25 τῶν εἰδῶν ὑποδοχὴν ἰοικῶς πινακίδι ἀγράφῳ, μᾶλλον δὲ τῷ τῆς πινακίδος
 ἀγράφῳ, ἀλλ' οὐ τῇ πινακίδι αὐτῇ. αὐτὸ γὰρ τὸ γραμματεῖον ἦδη τι τῶν
 ὄντων ἔστιν. διὸ ἢ μὲν ψυχὴ καὶ τὸ ταύτην ἔχον εἴη μᾶλλον (2ν) κατὰ τὸ 25
 γραμματεῖον, τὸ δὲ ἄγραφον ἐν αὐτῇ ὁ νοῦς ὁ ὕλικὸς λεγόμενος, ἢ ἐπι-

1—2 τῶν—γινομένων] welche ausser der Seele sich finden 4—5 διὰ—σωματικῶν]
 an irgend welchen Spuren und von den Spuren des Körpers 7 ὡς τὰ αἰσθανόμενα]
 wie das geschieht bei den Formen, welche mit den Sinnen wahrgenommen werden
 15—16 παρεμφαινόμενον—λήψιν] das Gesicht nämlich stören die Formen, welche dasselbe
 specificiren von der Annahme der ihm fremden Formen 20 αὐτῷ om. 20—21 καὶ
 τ(—θεωρῶν] und indem er ihre Qualitäten betrachtet 21 ἄρα om. 23 post γίνεται
 p addit: aber es ist (?) eine Kraft, wie vorangegangen ist 23—24 ἐν—νοούμενον] wenn
 sich in ihm die intelligible Form substanziirt 24 μόνον om. 25 ἀγράφῳ] auf
 welche geschrieben wird 25—26 τῷ—ἀγράφῳ] dem Fehlen der Schrift auf der Tafel
 26—27 αὐτὸ—ἔστιν] denn die Oberfläche der Tafel, auf welche man schreibt, ist von der
 Beschaffenheit der wirklichen Dinge 27—28 κατὰ τὸ γραμματεῖον] auf der Stufe der Ober-
 fläche der Tafel 28—85,2 τὸ δὲ ἄγραφον—ἀντιγραφόμενον] Der Zustand der Tafel hin-
 gegen, wenn die Schrift fehlt, ist ähnlich dem Intellect. Davon (?) ist die Vorstellung des

1 αὐτὸ τῷ scripsi: αὐτὸ VKa 4 ἔχουσι] fortasse πάσχουσιν 9 fortasse (τὸ) λευκὸν
 12 fortasse αὐτῷ 14 τὸ om. Ka 16 ἐδείχθη κτλ.] 59,12sq. cf. 44,3 63,4
 17 ὑποκείμενων a 20 αὐτῷ VKa 23 τὸ τὸ (sic) εἶδος V 24 τοῦ νοουμένου Ka
 25 ἰοικῶς a 27 εἴη Ka: εἴην V 2ν addidi 28 ἢ scripsi: ἢ VKa

τηδειότης ἢ πρὸς τὸ ἐγγραφῆναι. ὡς οὖν ἐπὶ τοῦ γραμματείου τὸ μὲν
 γραμματεῖον πάσχοι (ἄν) ἀντιγραφόμενον, ἐν ᾧ ἢ πρὸς τὸ γραφῆναι
 ἐπιτηδειότης, ἢ μέντοι ἐπιτηδειότης αὐτῆ οὐδὲν πάσχει εἰς ἐνέργειαν
 ἀγομένη (οὐδὲ γὰρ ἐστὶ τι ὑποκείμενον), οὕτως οὐδ' ἄν ὁ νοῦς πάσχοι
 5 τι, μηδὲν γε ὦν τῶν ἐνεργεία. διὸ καὶ οὐκ ἀλόγως τινὲς ἀπὸ τῆς τοῦ
 νοῦ δυνάμεως κινούμενοι τόπον εἰδῶν τὴν ψυχὴν εἶπον εἶναι, ὃ τῷ κυ- 30
 ριωτάτῳ τῆς ψυχῆς ὑπάρχει, τοῦτ' ἐπὶ πᾶσαν αὐτὴν μεταφέροντες. τό-
 πος δ' ἄν εἴη τῶν εἰδῶν οὐ κατ' ἐνέργειαν (οὐδὲν γὰρ κατὰ τὴν αὐτοῦ
 φύσιν τῶν εἰδῶν ἔχων ἐδείχθη), ἀλλ' ὡς δυνάμενος αὐτὰ λαμβάνειν τό-
 10 πος αὐτῶν ἄν εἴη δυνάμει κατὰ τοῦτο. καὶ τοιοῦτος μὲν ὁ ὕλικὸς νοῦς,
 ὁ δὲ ὡς ἕξις λεγόμενος εἶδος ἐστὶ [καὶ δύνამις] καὶ τελειότης τοῦτου, ἧτις 35
 ἕξις ἐν αὐτῷ γίνεται ἔκ τε τῆς τοῦ καθόλου περιλήψεως καὶ ἔκ τοῦ τὰ
 εἶδη χωρίζει ἀπὸ τῆς ὕλης [δύνασθαι], ἃ τρόπον τινὰ ταῦτά ἐστιν ἀλλή-
 λους. ὃ τε γὰρ τὸ εἶδος τινος χωρὶς τῆς ὕλης λαβῶν ἔχει τὸ κοινόν τε
 15 καὶ καθόλου (ὁ γὰρ τὸ εἶδος τοῦ ἀνθρώπου λαβῶν χωρὶς τῶν ὕλικῶν
 περιστάσεων ἔχει τὸν κοινὸν ἀνθρωπὸν· ἢ γὰρ τῶν καθ' ἕκαστα ἀνθρώ- 40
 πων πρὸς ἀλλήλους διαφορὰ παρὰ τῆς ὕλης γίνεται, ἐπεὶ τὰ γε εἶδη αὐ-
 τῶν, καθ' ἃ εἰσὶν ἀνθρωποὶ, οὐδεμίαν ἔχει διαφορὰν), ὃ τε τὸ κοινόν τὸ
 ἐπὶ τοῖς καθ' ἕκαστα συνιδῶν τὸ εἶδος πάλιν χωρὶς τῆς ὕλης λαμβάνει.
 20 τοῦτο γὰρ ἐν αὐτοῖς τὸ κοινόν τε καὶ ταῦτόν. ἐγγίνεται δὲ ἡ τοιαύτη ἕξις
 τῷ νῷ τὴν ἀρχὴν κατὰ μεταβάσιν ἀπὸ τῆς περὶ τὰ αἰσθητὰ συνεχοῦς
 ἐνεργείας ὡσπερ ὄψιν τινὰ ἀπ' αὐτῶν λαμβάνοντος τοῦ καθόλου θεωρητικῆν,
 ὃ κατ' ἀρχὰς μὲν νόημα καὶ ἔννοια καλεῖται, πλεονάσαν δὲ καὶ ποικίλον 45
 καὶ πολύτροπον γινόμενον, ὡς δύνασθαι καὶ χωρὶς τῆς αἰσθητικῆς ὑποβά-
 25 θρας ποιεῖν τοῦτο, νοῦς ἦδη. ὅταν γὰρ ἐν ἕξει γένηται διὰ τὰς συνεχεῖς
 ἐνεργείας τοιαύτη, ὡς δι' αὐτοῦ λοιπὸν ἐνεργεῖν δύνασθαι, τότε ὁ ὡς ἕξις

Intellects aber nichts als die (von diesem Zustande ist für den Intellect keine [andere]
 Vorstellung als die der) Vorbereitung zum Eintreffen der Schrift auf derselben, und wie
 die Oberfläche der Tafel afficiert wird, wenn darauf geschrieben wird. 7 πᾶσαν αὐτὴν]
 die Seele selbst 13 ταῦτά.. ἀλλήλοις] zu einander passend 17—18 ἐπεὶ—δια-
 φοράν] wenn nicht, so würden ihre Formen, durch welche sie Menschen sind, durchaus
 ohne Unterschied sein 18—19 ὃ τε—συνιδῶν] [zu wem] der gemeinschaftliche Begriff
 gelangt, welcher aus den Individuen entsteht, so dass er ihn in der Seele festhält
 20 ταῦτόν] angemessen, conform 22 post ἐνεργείας addit: des Intellects 23 νόημα
 καὶ ἔννοια] Einsicht und Wissenschaft 23—25 πλεονάσαν—ἦδη] wenn es zunimmt,
 und eine Gestaltung annimmt und sich verzweigt und ausgeübt wird, so dass es sich
 befestigt, um sein Thun ohne Unterstützung der sinnlichen Begriffe auszuführen, dann
 heisst es Intellect 26 ὡς—δύνασθαι] dass er sich dadurch befestigen kann, während
 er für sich abgesondert ist, so dass er seine Wirkung ausüben kann.

2 ἄν addidi 4 οὐδ' ἄν scripsi: οὐδὲν V πάσχοι scripsi: πάσχει V οὕτως
 καὶ ὁ νοῦς. οὐδ' ἄν πάσχοι τι a 5 γε om. a fortasse ὑπὸ 8 οὐ om. Ka
 αὐτοῦ V: αὐτοῦ a 9 ἐδείχθη] 84,15 11 „περὶ τοῦ ἐν ἕξει νοῦ“. ὁ δὲ Va
 11—86,6 ὁ δὲ ὡς—νόηματα] cf. Ps. Alex. in met. Ar. 671,28—672,16 et Freudenthal
 Abb. d. Berl. Ac. 1884 p. 24sq. 11 καὶ δύνამις del. Freudenthal 13 δύνασθαι
 del. Freud. 16 ἀνθρώπων om. Ps. Al. del. Freudenthal 22 fortasse λαμβάνοντι,
 sed cf. 152r3 θεωρητικῆν a 26 τοιαύτη Ka

καλούμενος νοῦς γίνεται, ἀνάλογον ὡν τῷ ἐπιστήμονι, ὃς τοῦ τε κατὰ
 δυνάμιν ἐπιστήμονος λεγομένου καὶ τοῦ κατ' ἐπιστήμην ἐνεργοῦντός ἐστι
 μεταξύ, ὅσον ἀπολείπεσθαι δοκεῖ τοῦ κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἐνεργοῦντος,
 τοσοῦτον πλεονεκτῶν τὸν κατὰ δυνάμιν ἐπιστήμονα. | ἐνεργοῦσα δὲ ἦδε 139r
 5 ἡ ἕξις ὁ κατ' ἐνέργειαν γίνεται νοῦς. ὁ γὰρ κατὰ ἕξιν νοῦς ἀποκείμενά
 πῶς ἐστὶν ἀθρόα καὶ ἡρεμοῦντα τὰ νοήματα. ὅτι δὲ οὐχ ὁμοίως ὁ
 νοῦς ὑπὸ τῶν νοητῶν πάσχει τῇ αἰσθήσει, ἀλλ' ἡ μὲν ὑπὸ τῶν αἰ-
 σθητῶν διατίθεται πως ἅτε διὰ σωματικῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν ἀντιλαμ- 5
 βανομένη, ὁ δὲ ἀπαθῆς ὑπ' αὐτῶν μένει, δῆλον καὶ ἐκ τοῦ τὴν μὲν
 10 αἰσθησιν ἀπὸ τῆς περὶ τὰ σφόδρα αἰσθητὰ ἐνεργείας μὴ δύνασθαι τῶν
 ἥττον αἰσθητῶν ἀντιλαμβάνεσθαι ὡς ἔχουσάν τι πάθος ἔτι παράμικρον ἀπ'
 ἐκείνων ἐγγεγόμενον, τὸν δὲ νοῦν ἀπὸ τῶν σφόδρα νοητῶν μηδὲν ἥττον,
 ἢ καὶ μᾶλλον νοεῖν τὰ ἕλαττον νοητά, ὡς ἂν ἐν τῷ προγεγυμνάσθαι περὶ
 αὐτὰ ἐτοιμότερον πρὸς τὰς οἰκείας ἐνεργείας γεγνότα. καὶ ἐπεὶ ἐστὶν ὁ 10
 15 κατ' ἐνέργειαν νοῦς οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ εἶδος τὸ νοούμενον, ὥσπερ καὶ ἐπὶ
 τῆς αἰσθήσεως ἐδείχθη, ὁ ἐν ἕξει νοῦς (οὗτος δὲ ἐστὶν ὁ νοεῖν ἐπ' αὐτοῦ
 δυνάμενος καὶ τὰ τῶν νοητῶν εἶδη λαμβάνειν καθ' αὐτά), οὗτος ἦδη ὄ-
 νηται καὶ αὐτὸν νοεῖν. ἐπεὶ γὰρ τὸ νοούμενον εἶδος αὐτός ἐστιν, εἴ γε
 νοῦν δὲ νοεῖ γίνεται, ὁ ἄρ' ἕξιν ἔχων τοῦ τὰ εἶδη νοεῖν, οὗτος ἕξιν καὶ
 20 δυνάμιν ἔχει τοῦ νοεῖν ἑαυτόν. ὁ γὰρ δύναται νοεῖν, τοῦτο αὐτὸ αὐτός
 νοῦν γίνεται, καὶ ἔστιν ὅταν νοῆ προηγουμένως μὲν καὶ καθ' αὐτὸν νοῦν
 τὸ νοητὸν εἶδος, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ἑαυτὸν τῷ συμβεβηκέναι αὐτῷ, ὅταν 15
 νοῆ, γίνεσθαι ἐκεῖνο, ὁ νοεῖ. πρὸ μὲν οὖν τοῦ κατ' ἐνέργειαν τὸν νοῦν
 νοεῖν πρὸς ἀλλήλα ἐστὶ τὸ νοοῦν τε καὶ τὸ νοούμενον καὶ ἀντικείμενα
 25 ἀλλήλοις ὡς τὰ πρὸς τι, ὅταν δὲ ἐνεργῶσιν, ἐν γινόμενα παύεται τῆς ἀν-
 τιθέσεως. οὐδὲ γὰρ ἐφαρμόζειν αὐτοῖς οἷόν τε ἐστὶ τὸν τοῦ πρὸς τι λόγον.
 διὸ ὁ κατ' ἐνέργειαν νοῦς ὁ αὐτὸς γινόμενος τῷ νοητῷ εὐλόγως αὐτὸν λέ-
 γεται νοεῖν. ὁ μὲν οὖν νοῦς ὁ κατ' ἐνέργειαν αὐτὸν νοεῖ. ὁ γὰρ νοεῖ,
 τοῦτο αὐτὸς γίνεται. τὰ γὰρ εἶδη χωρὶς ὕλης νοεῖ. οὐ γὰρ τόδε, ἀλλὰ 20

4 ἐνεργοῦσα] wenn sie wirkend gemacht (?) wird 5—6 ὁ κατ'—τὰ νοήματα] entsteht
 der Intellect in actu bei der Erkenntnis der Wissenschaften von irgend einer Seite und
 der Erreichung (Ableitung?) der einen aus der anderen; vorher waren sie gesammelt,
 gemengt ruhend 11—12 ὡς—ἐγγεγόμενον] weil nach seiner Trennung von den
 starken Sinnesobjekten ein Rest von einer Spur derselben in ihm bestehen bleibt
 13—14 ὡς ἂν—γεγνότα] wenn er nämlich mit jenen begonnen hat, so wird er in seinen
 Tätigkeiten, die ihn specificiren, mehr übergehend (i. e. fortschreitend) 16 ὁ ἐν ἕξει
 νοῦς] der Intellect in actu 23—24 πρὸ—νοεῖν] Ehe der Begreifende (Intellect) in
 actu begriffen hat

1 ἀνάλογος Freudenthal, sed cf. Ind. 3 ἀπολείπεσθαι] οὐ in lit. V τὴν del.
 Freudenthal 4 „περὶ τοῦ κατ' ἐνέργειαν νοῦ“. ἐνεργοῦσα δὲ Va ἦδε V: ἦδη Ka
 6 ἡρεμοῦντα V ut solet. K νοήματα Ka: νόημα V 11 παράμικρον V: παραμένον K:
 παρὰ μένον a 12 τῶν ex. Vict.: τοῦ VKa ἥττον] ττ in lit. V 13 προγε-
 γυμνάσθαι a 14—87,1 καὶ ἐπεὶ—προεῖρηται Ps. Al. in Ar. met. 672,16—31
 15—16 ὁ ὑφ' αὐτοῦ νοεῖν δυνάμενος Ps. Al. 16 ἐδέχθη a 18 καὶ αὐτὸν VKa
 20 αὐτὸ Ps. Al.

τὸ τῶδε εἶναι νοεῖ, ὡς προεῖρηται. οὐκέτι δὲ ὁμοίως ἢ κατ' ἐνέργειαν αἰσθησις αὐτῆς αἰσθάνεσθαι λέγεται, καίτοι καὶ αὐτὴ τὰ εἶδη τῶν αἰσθητῶν λαμβάνουσα, ὅτι αἰσθάνεται μὲν ὧν αἰσθάνεται ὡς ὄντων ἐν ὕλη (τοῦδε γὰρ ἡ αἰσθησις), οὐ γίνεται δὲ αὐτὴ τῶν αἰσθητῶν ἢ αὐτῆ, ὅτι μὴ ὡς ὕλη 5 τὸ εἶδος λαμβάνει. καὶ γὰρ τὰ ἔνυλα εἶδη καὶ αἰσθητὰ ἄλλως μὲν ἢ αἰσθησις, ἄλλως δὲ ὁ νοῦς κρίνει. ἔστι μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν τοιούτων καὶ δίωξις ἐπὶ τῶν συνθέτων ἐξ ὕλης τε καὶ εἶδους ἄλλο τὸ τόδε τι, καὶ ἄλλο τὸ 25 τῶδε εἶναι. οὐ γὰρ ταῦτόν ἐστι χαλκός καὶ τὸ εἶναι χαλκῶ· χαλκός μὲν γὰρ τὸ συναμφοτέρον, τὸ δὲ χαλκῶ εἶναι οὐ κατὰ τὸ συναμφοτέρον ἔτι, 10 ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος τε καὶ τὸν λόγον, ὅς ἐν τῇ ὑποκειμένῃ ὕλει γενόμενος ἐποίησεν χαλκὸν αὐτήν. οὐσης δὲ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ταύτης τῆς διαφορᾶς, ἡ μὲν αἰσθησις τοῦ συναμφοτέρου ἐστὶ κριτική (τοῦ γὰρ εἶδους ὡς ἐν ὕλει ὄντος τὴν ἀντίληψιν ποιεῖται· διὸ καὶ πᾶν τὸ αἰσθητὸν τόδε τί ἐστὶ καὶ καθ' ἕκαστον, τὸ γὰρ συναμφοτέρον τοιοῦτον), ὁ δὲ νοῦς τοῦ εἶδους καὶ 30 τοῦ λόγου καθ' ὅν ἐστὶ τόδε τι θεωρητικός ἐστὶ. διὸ οὐ τοῦδε, ἀλλὰ τοιοῦδε, καὶ οὐ τοῦ καθέκαστα, ἀλλὰ τοῦ καθόλου. κατὰ γὰρ τὸν λόγον· πᾶντα τὰ ὁμοειδῆ ἀλλήλοις εἰσὶν ὁμοειδῆ τὸν αὐτὸν ὄντα, οὐ ἐστὶν ὁ νοῦς θεωρητικός· ἐφ' ὧν μὲν οὖν ἄλλο ἐστὶ τὸ τόδε καὶ τὸ τῶδε εἶναι, ἐπὶ τούτων ἄλλη μὲν ἢ γνωστικὴ δύναμις τοῦδε (ἡ γὰρ αἰσθησις), ἄλλη δὲ ἡ 20 τοῦ τῶδε εἶναι (ὁ γὰρ νοῦς), ἐφ' ὧν δὲ ταῦτόν τὸ τόδε καὶ τὸ τῶδε εἶναι (τοῦτο δὲ ἐστὶν ἐπὶ τῶν εἰδῶν τῶν χωρὶς ὕλης), τούτων νοῦς μόνος ἐστὶ 35 θεωρητικός. οὐδὲν γὰρ τῶν τοιούτων αἰσθητὸν ἔτι. πᾶν γὰρ τὸ αἰσθητὸν ἔνυλόν τε καὶ σύνθετον.

Τὰ μὲν οὖν τῶν συνθέτων τὸ τί ἦν εἶναι τε καὶ τὰ τούτων εἶδη ὁ 25 νοῦς αὐτῶν νοητὰ ποιεῖ χωρίζων αὐτὰ τῶν σὺν οἷς αὐτοῖς τὸ εἶναι. εἰ δὲ τινὰ ἐστὶν εἶδη, ὡς τὰ καθ' αὐτά, χωρὶς ὕλης τε καὶ ὑποκειμένου τινός, 40 ταῦτα κυρίως ἐστὶ νοητὰ, ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει τὸ εἶναι τοιαῦτα ἔχοντα, ἀλλ' οὐ παρὰ τῆς τοῦ νοοῦντος αὐτὰ βοήθειας λαμβάνοντα. τὰ δὲ τῇ αὐτῶν φύσει νοητὰ κατ' ἐνέργειαν νοητὰ, δυνάμει γὰρ νοητὰ τὰ ἔνυλα. ἀλλὰ μὴν

1 κατ' ἐνέργειαν om. 2 λέγεται] man kann sagen 5 τὸ εἶδος] die Formen
9 κατὰ] wegen 24 τὰ μὲν—τούτων εἶδη] Die Qualitäten der zusammengesetzten
Dinge und ihre Formen 26 ὡς—αὐτά] welche für sich bestehen 27—28 ταῦτα
—λαμβάνοντα] so sind diese allein im wahren Sinne intelligible ihrer Natur nach, welche
sie specificirt, nicht insofern sie dies sich aneignen durch eine Hülfe, welche sie begreift
(intelligent macht) 29 νοητὰ] in der Seele begriffen 29—88,1 ἀλλὰ μὴν—ἐνέρ-
γειαν νῶ] in dem Intellectuellen in actu ist das Begriffene und Begreifende ein und das-
selbe Ding

1 τῶν τόδε εἶναι Ka ὡς κτλ.] 83,7 2 αὐτῆς Ka 5 καὶ τὰ αἰσθητὰ Ka
7 εἶδους ἄλλος Ka 8 τῶν εἶναι K 11 δε K 15 οὐδὲ τοῦδε Ka 17 ὁμο-
ειδῆ a 20 καὶ τῶν τῶδε Ka 21 μόνον Ka 24 „περὶ τοῦ κατ' ἐνέργειαν νοη-
τοῦ καὶ νοῦ καὶ τοῦ ἀλλοῦ εἶδους“. τὰ μὲν Va τὰ μὲν οὖν κτλ.] cf. p. 4,4 25 αὐ-
τῶν scriptis: αὐτῶν V: αὐτῶν Ka 28 τῶν νοοῦντος Ka αὐτῶν VKa 29 μὴν
τῶ Ka

τὸ κατ' ἐνέργειαν νοητὸν ταῦτὸν τῷ κατ' ἐνέργειαν νοῦ, εἴ γε ταῦτὸν τὸ
 νοούμενον τῷ νοοῦντι. τὸ ἄρα ἄυλον εἶδος νοῦς ὁ κυρίως τε καὶ κατ'
 ἐνέργειαν. καὶ ὁ νοῶν ἄρα τοῦτο νοῦν νοεῖ οὐ γινόμενον νοῦν ὅτε νοεῖται,
 ὡς ἐπὶ τῶν ἐνύλων εἰδῶν ἔχει, ἀλλὰ ὄντα νοῦν καὶ χωρὶς τοῦ ὑπὸ τοῦ 45
 5 νοῦ νοεῖσθαι. εἰ δὴ ὁ νοῶν νοῦς ἐν τῷ νοεῖν δ νοεῖ γίνεται, καὶ ὁ ἐν
 ἡμῖν νοῦς, οὗτος δέ ἐστιν ὁ καθ' ἑξιν, ὅταν ταῦτα τὰ εἶδη νοῦ, ὁ αὐτὸς
 ἐκείνους τότε γίνεται· ὅποια γὰρ ἐστὶ κατὰ τὴν οἰκείαν ὑπόστασιν καὶ χωρὶς
 τοῦ νοεῖσθαι (ἀπλᾶ γὰρ τοιαῦτα), καὶ ἐν τῷ νοοῦντι αὐτὰ γίνεται. ὥσθ'
 ὁ ταῦτα νοῶν νοῦς ὁ αὐτὸς αὐτοῖς, ὅτε νοεῖ, γίνεται. νοῦς δὴ ἐπὶ τούτων
 10 τὸ τε νοούμενον καὶ τὸ νοοῦν, καὶ ἄμφω τότε ταῦτό. ὅταν δέ γε τῶν
 ἐνύλων τι εἰδῶν νοῦ καὶ τὸ τί ἦν εἶναι ἐνύλου τινὸς λαμβάνη, οὐκέθ' ὁ 50
 αὐτὸς πάντῃ γίνεται τῷ νοουμένῳ πράγματι, ὅτι τὸ μὲν νοούμενον ὑπ'
 αὐτοῦ ἐπὶ ὕλη τι τὸ εἶναι ἔχει, ὁ δ' αὐτὸ ὡς κεχωρισμένον ὕλης λαμ-
 βάνει. διὸ τὸ τοιοῦτον εἶδος νοούμενον μὲν νοῦς ἐστὶ καὶ αὐτό, ἔξω δὲ
 15 τοῦ νοεῖσθαι γενόμενον οὐκέτι. ἔτι ὁ μὲν νοῦς χωρὶς ὕλης εἰδός τι, τὸ
 δὲ ἐν ὕλη τὸ εἶναι ἔχει. |

Ἐπεὶ δὲ ἐν πᾶσιν τοῖς γινομένοις τε καὶ συνεστῶσιν κατὰ φύσιν, ἐν 139
 οἷς ὕλη τίς ἐστίν, τὸ μὲν τι ὕλη ἐστὶν ἐν ἐκείνῳ τῷ λαμβανομένῳ γένει
 (τοῦτο δέ ἐστίν, δ πάντα δυνάμει ἐστὶ τὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ γένει), τὸ δέ τι
 20 ποιητικὸν τοῦ ἐν τῇ ὕλη γίνεσθαι ταῦτα ὧν ἐστὶ δεκτικὴ (ὥσπερ καὶ ἐπὶ 5
 τῶν κατὰ τέχνην γινομένων ἔχον ὁρώμεν· ἡ γὰρ τέχνη τοῦ τὸ εἶδος ἐν
 τῇ ὕλη γίνεσθαι τὴν αἰτίαν ἔχει), ἀναγκαῖον δοκεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ νοῦ ταύτας
 εἶναι τὰς διαφοράς. καὶ ἐπεὶ ἐστὶν ὑλικὸς τις νοῦς, εἶναι τινα δεῖ καὶ
 ποιητικὸν νοῦν, ὃς αἴτιος τῆς ἕξεως τῆς τοῦ ὑλικοῦ νοῦ γίνεται. εἴη δ' ἂν
 25 οὗτος τὸ κυρίως τε καὶ μάλιστα νοητὸν εἶδος, τοιοῦτον δὲ τὸ χωρὶς ὕλης.
 ἐν πᾶσιν γὰρ τὸ μάλιστα καὶ κυρίως τι ὄν καὶ τοῖς ἄλλοις αἰτίον τοῦ εἶναι

1—2 εἴ γε—νοοῦντι om. 3 ὅτε νοεῖται om. 5 ἐν τῷ νοεῖν] in der Zeit, in der
 er begreift 6 ὅταν ταῦτα τὰ εἶδη νοῦ] wenn er die Formen begreift, mit denen
 keine Hyle vermengt ist 8 ἀπλᾶ—τοιαῦτα] und wenn sie auch einfach sind
 9 ἐπὶ τούτων om. 11 τι] einige καὶ τὸ—λαμβάνη] und wenn sein Entnehmen
 (was er entnimmt?) ein mit der Hyle verbundenes Ding ist 13 ἔχει] addit: damals
 14 ἐστὶ] wird 15 ἔτι ὁ—εἰδός τι] denn der Intellect besteht in (ist) irgend welchen
 (welche) Formen ohne Hyle 17—20 ἐπεὶ—δεκτικὴ] da nun in allen Dingen, deren Sein
 (Werden?) und Bestehen in der (durch?) Natur, bei Allem was irgend eine Hyle hat,
 Etwas ist, welches Hyle ist in der entnommenen Gattung und dieses ist das Ding, welches
 Alles, was in jener Gattung in potentia [ist], ist, und irgend Etwas in actu, und das
 ist dasjenige, wodurch an der Hyle jene Dinge entstehen, welche die Hyle aufzunehmen
 pflegt 26 τὸ—ὄν] das, was in irgend einer Weise in Priorität im wahren Sinne ist
 τοῖς ἄλλοις] addit: was diesen Zustand hat

1 κα|κατ sic V νοητὸν usque ad ἐνέργειαν om. Ka 3 νοεῖται Ka: νοεῖτε V
 11 οὐκέτι ὁ Ka 12 ὅτι V: ἄρα Ka 13 ὁ scripsi: δ VKa 17 „περὶ τοῦ
 ποιητικοῦ νοῦ“. ἐπεὶ δὲ Va 18 ἐκείνῳ] lege ἐκάστῳ, ut Ar. de an. 3,5 430^a10 ἐπεὶ
 δ' ὥσπερ ἐν ἀπάσῃ τῇ φύσει ἐστὶ τι τὸ μὲν ὕλη ἐκάστῳ γένει (τοῦτο δὲ δ πάντα δυνάμει
 ἐκεῖνα) λαμβανομένῳ] cf. ὡς ἀναγκαῖον μὲν πάντα τὸν λαμβανόμενον κηρὸν εἶναι μετὰ
 σχήματος 4,11 εἰ πᾶν τὸ λαμβανόμενον τὰ τέτταρα ἐν αὐτῷ ἔχει 148^r26, 147^r10 20 δε-
 κτικῆ] sc. ἡ ὕλη 23 δεῖ post ποιητικὸν (24) Ka

τοιούτοις. τό τε γάρ μάλιστα ὁρατόν, τοιοῦτον δὲ τὸ φῶς, καὶ τοῖς ἄλλοις 10
 τοῖς ὁρατοῖς αἴτιον τοῦ εἶναι ὁρατοῖς, ἀλλὰ καὶ τὸ μάλιστα καὶ πρῶτως
 ἀγαθὸν καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς αἴτιον τοῦ εἶναι τοιούτοις· τὰ γὰρ ἄλλα
 ἀγαθὰ τῇ πρὸς τοῦτο συντελείᾳ κρίνεται. καὶ τὸ μάλιστα δὴ καὶ τῇ αὐτοῦ
 5 φύσει νοητὸν εὐλόγως αἴτιον καὶ τῆς τῶν ἄλλων νοήσεως. τοιοῦτον δὲ ὄν
 εἶη ἂν ὁ ποιητικὸς νοῦς. εἰ γὰρ μὴ ἦν τι νοητὸν φύσει, οὐδ' ἂν τῶν
 ἄλλων τι νοητὸν ἐγένετο, ὡς προεῖρηται. ἐν γὰρ πᾶσιν ἐν οἷς τὸ μὲν κυ-
 ρίως τί ἐστιν, τὸ δὲ δευτέρως, τὸ δευτέρως παρὰ τοῦ κυρίως τὸ εἶναι ἔχει. 15
 ἔτι, εἰ ὁ τοιοῦτος νοῦς τὸ πρῶτον αἴτιον, δὲ αἰτία καὶ ἀρχὴ τοῦ εἶναι πᾶσι
 10 τοῖς ἄλλοις, εἶη ἂν καὶ ταύτῃ ποιητικὸς, ἢ αὐτὸς αἴτιος τοῦ εἶναι πᾶσι
 τοῖς νοουμένοις. καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος νοῦς χωριστός τε καὶ ἀπαθῆς καὶ
 ἀμιγῆς ἄλλω, ἂ πάντα αὐτῷ διὰ τὸ χωρὶς ὕλης εἶναι ὑπάρχει. χωριστός
 τε γὰρ καὶ αὐτὸς καθ' αὐτὸν ὢν διὰ τοῦτο. τῶν γὰρ ἐνύλων εἰδῶν οὐδὲν
 χωριστὸν ἢ λόγῳ μόνον τῷ φθορὰν αὐτῶν εἶναι τὸν ἀπὸ τῆς ὕλης χω-
 15 ρισμὸν. ἀλλὰ καὶ ἀπαθῆς, ὅτι τὸ πάσχον ἐν πᾶσιν ἢ ὕλη καὶ τὸ ὑπο- 20
 κείμενον. ἀπαθῆς δὲ ὢν καὶ μὴ μεμιγμένος ὕλητιν καὶ ἀφθαρτός ἐστιν,
 ἐνέργεια ὢν καὶ εἶδος χωρὶς δυνάμεώς τε καὶ ὕλης. τοιοῦτον δὲ ὄν δέ-
 δεικται ὑπ' Ἀριστοτέλους τὸ πρῶτον αἴτιον, δὲ καὶ κυρίως ἐστὶ νοῦς. τὸ
 γὰρ αὐτὸν εἶδος ὁ κυρίως νοῦς. διὸ καὶ τιμιώτερος οὗτος ὁ νοῦς τοῦ ἐν
 20 ἡμῖν τε καὶ ὕλικου, ὅτι ἐν πᾶσιν τὸ ποιοῦν τοῦ πάσχοντος τιμιώτερον καὶ
 τὸ χωρὶς ὕλης τοῦ σὸν ὕλη. ὄν ὁ νοῦν νοῦς, ὅταν αὐτὸν νοῆ, ἐκεῖνός
 πως γίνεται, εἴ γε τὸ νοεῖν ἐν τῷ λαβεῖν τὸ εἶδος τὸ νοούμενον καὶ ὁμοιω- 25
 θῆναι αὐτῷ, ἀναλόγως τῇ ἐπιστήμῃ, ἢ ὅταν ἐνεργῇ τὸ θεωρούμενον ὑπ'

2—5 ἀλλὰ καὶ τὸ—ἄλλων νοήσεως] Ebenso ist das Ding, welches in Priorität und haupt-
 sächlich gut ist, auch die Ursache, dass die anderen Dinge, welche dem Guten beigezählt
 werden (verwandt sind?), dem Guten beigezählt werden (auf — bezogen?). Denn alles
 Uebrige, was den Guten beigezählt wird, erkennen und beurteilen wir als gut in seiner
 Richtung nach dieser Seite und durch sein Aufnehmen der Spuren desselben.
 Was also insbesondere im Wesen seines natürlichen Laufes Begriffenes ist, das ist not-
 wendig die Ursache, dass die übrigen intelligibeln Dinge begriffen werden 7 κυρίως]
 im wahren Sinn und in der ersten Weise 8 τὸ δευτέρως—ἔχει] wird wegen dessen
 was in jenem Zustande in der ersten Weise ist, das zweite in jenem Zustande sein
 10—11 εἶη ἂν—νοουμένοις] so ist er deshalb auch die Ursache, welche bewirkt, dass alle
 intelligibeln Dinge intelligibel sind 11 καὶ αὐτὸ ἐστὶν ὄν. 12 ἂ πάντα] Pp: und
 alle Dinge B: und welche alle Dinge (sic) 13 ὢν] er wird nämlich 15 πάσχον
 ἐν πᾶσιν] die Spur von jeder Sache aufnehmend 16 δὲ ὄν. 17 ἐνέργεια—εἶδος]
 eine in actu vorhandene Form 21—23 ὄν ὁ—θεωρούμενον] nur dass der Intellect
 welcher begreift, wenn er es begreift, dasselbe wird in irgend einer Weise, da die intel-
 lectuelle Vorstellung das Entnehmen der intelligibeln Formen ist und das Richten [var.
 lect. der Zusammenhang mit ihr] nach ihr ist, und die Analogie dazu ist das Wissen,
 wenn es wirksam gewesen ist. Denn das durch es (Wissen? Form?) Gewusste ist zu je-
 der Zeit ein Wissen in actu

4 αὐτοῦ VKa 7 τι νοητὸν om. Ka ὡς προεῖρηται] 88,26 fortasse κυρίως
 (καὶ πρῶτως) v. int. hebr. 11 τοῖς ἄλλοις νοουμένοις Ka 21 fortasse ἐν νοῦν
 ὁ νοῦς αὐτὸ νοῆ Ka 23 ἢ ex. Vict.

αὐτῆς ἐκάστοτέ ἐστιν αὐτή. ἡ γὰρ κατ' ἐνέργειαν ἐπιστήμη τὸ θεωρούμενον. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἐνύλων εἰδῶν, ὡσπερ εἶπον, ὅταν μὴ νοῆται τὰ τοιαῦτα εἶδη, οὐδέ ἐστιν αὐτῶν τι νοῦς, εἴ γε ἐν τῷ νοεῖσθαι αὐτοῖς ἡ τοῦ νοητοῦ εἶναι ὑπόστασις. τὰ γὰρ καθόλου καὶ κοινὰ τὴν μὲν ὑπαρξίν ἐν 5 τοῖς καθέκαστά τε καὶ ἐνύλοις ἔχει. νοούμενα δὲ χωρὶς ὕλης κοινὰ τε καὶ καθόλου γίνεται, καὶ τότε ἐστὶ νοῦς ὅταν νοῆται. εἰ δὲ μὴ νοοῖτο, οὐδὲ ἐστιν ἔτι. ὥστε χωρισθέντα τοῦ νοοῦντος αὐτὰ νοῦ φθίρεται, εἴ γε ἐν 30 τῷ νοεῖσθαι τὸ εἶναι αὐτοῖς. ὁμοια δὲ τούτοις καὶ τὰ ἐξ ἀφαιρέσεως, 10 ὁποῖα ἐστὶ τὰ μαθηματικά. φθαρτὸς ἄρα ὁ τοιοῦτος νοῦς, τουτέστιν τὰ τοιαῦτα νοήματα. ἐν οἷς δὲ τὸ νοούμενον κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἐστὶ τοιοῦτον, οἷον νοεῖται (ἐστὶ δὲ τοιοῦτον ὃν καὶ ἄφθαρτον), ἐν τούτοις καὶ χωρισθὲν τοῦ νοεῖσθαι ἄφθαρτον μένει, καὶ ὁ νοῦς ἄρα ὁ τοῦτο νοήσας ἄφθαρτός ἐστιν, οὐχ ὁ ὑποκείμενός τε καὶ ὕλικός (ἐκεῖνος μὲν γὰρ σὺν τῇ 15 ψυχῇ, ἡς ἐστὶ δύναμις, φθειρομένη φθίρεται, ἢ φθειρομένη συμφθίρειτο 35 ἂν καὶ ἡ ἕξις τε καὶ ἡ δύναμις καὶ τελειότης αὐτοῦ), ἀλλ' ὁ ἐνεργείᾳ τούτῳ, ὅτε ἐνόει αὐτό, ὁ αὐτὸς γινόμενος (τῷ γὰρ ὁμοιοῦσθαι τῶν νοομένων ἐκάστω, ὅτε νοεῖται, ὁποῖον ἂν ἦ τὸ νοούμενον, τοιοῦτος καὶ αὐτὸς ὅτε αὐτὸ νοεῖ γίνεται), καὶ ἐστὶν οὗτος ὁ νοῦς ὁ θύραθεν τε ἐν ἡμῖν γινό- 20 μενος καὶ ἄφθαρτος. θύραθεν μὲν γὰρ καὶ τὰ ἄλλα νοήματα, ἀλλ' οὐ νοῦς ὄντα, ἀλλ' ἐν τῷ νοεῖσθαι γινόμενα νοῦς. οὗτος δὲ καὶ ὡς νοῦς θύραθεν. μόνον γὰρ τοῦτο τῶν νοομένων νοῦς καθ' αὐτό τε καὶ χωρὶς τοῦ νοεῖσθαι. ἄφθαρτος δέ, ὅτι ἡ φύσις αὐτοῦ τοιαύτη. ὁ οὖν νοούμενος ἄφθαρτος ἐν 40

6—7 οὐδὲ ἐστιν ἔτι] so sind sie nichts 9—10 ὁμοια—μαθηματικά om. 11 νοήματα] Wissenschaften 14 τε καὶ om. 16—20 ἀλλ' ὁ—νοήματα] der Intellect hingegen, welcher jenes Intelligible begreift, da er und jenes ein Ding werden 17—19 τῷ γὰρ—γίνεται] da die intellectuelle Vorstellung jedem einzelnen der intelligibeln Dinge durch seine Ausdauer [var. lect. Verbindung] wird, wird, wenn er es begreift, von der Beschaffenheit jenes Begriffenen (sic), und das ist der Intellect, welchen wir erwerben, und der in uns entsteht, und den wir begreifen, weil er selbst Intellect ist. Wir eignen uns nämlich auch die anderen Wissenschaften an 20—91,5 ἀλλ' οὐ—νοούμενον τότε] aber wir eignen sie uns nicht an, weil sie an sich Intellect sind, sondern sie werden Intellect, wenn sie begriffen werden, jenen aber eignen wir uns an, weil er selbst ebenfalls Intellect ist, denn dieser Gegenstand allein unter den andern intelligibeln Gegenständen ist selbst Intellect, auch wenn er nicht begriffen wird, und seine Natur ist eine Natur, die nicht das Vergehen aufnimmt, und der Intellect, welcher ihn in uns begreift (welchen er in uns begreift), vergeht nicht, sondern dieser Intellect ist derjenige, der in uns separat ist und nicht das Vergehen annimmt, welchen Aristoteles den angeeigneten Intellect nennt, der in uns von aussen entsteht, nicht die Kraft, welche in der Seele, die in uns ist, und nicht die Aneignung, durch welche oder durch [deren??] Kraft der Intellect die übrigen Dinge und auch diesen Intellect begreift, auch nicht die Wissenschaft, insofern sie Wissenschaft ist, ist unvergänglich, sondern das Intelligible von jener Beschaffenheit

1 ἐστὶν αὐτό Ka ἐπιστήμη a 2 ὡσπερ εἶπον] 88,14 9 τῷ εἶναι K 11 αὐτοῦ VKa 18 ἡ Ka 19 θύραθεν τε καὶ Ka 21 γινόμενα Ka 23 ὁ οὖν νοούμενος κτλ.] hoc dicere videtur: *animus aeternus, qui in nobis cogitatur, hic est (quem modo descripsi): plane autem diversus est a facultate nostrae ipsius animae*

ἡμῖν νοῦς οὗτός ἐστιν, [ἔτι χωριστός τε ἐν ἡμῖν καὶ ἀφθαρτος νοῦς, ὃν καὶ
 θύραθεν Ἀριστοτέλης λέγει, νοῦς ὁ ἔξωθεν γινόμενος ἐν ἡμῖν,] ἀλλ' οὐχ ἡ
 δύναμις τῆς ἐν ἡμῖν ψυχῆς, οὐδὲ ἡ ἕξις, καθ' ἣν ἕξιν ὁ δυνάμει νοῦς τὰ τε
 ἄλλα καὶ τοῦτον νοεῖ. ἀλλ' οὐδὲ τὸ νόημα ὡς νόημα ἀφθαρτον διὰ τὸ
 5 νοούμενον τότε. διὸ οἷς μέλει τοῦ ἔχειν τι θεῖον ἐν αὐτοῖς, τούτοις προ-
 νοητέον τοῦ δύνασθαι νοεῖν τι καὶ τοιοῦτον.

Εἰ δὲ ὁ τε νοῦς καὶ ἡ κατὰ τοῦτον ἐνέργεια λήψει τῶν νοητῶν εἰδῶν 45
 χωρὶς ὕλης καὶ ὁμοιώσει τῇ πρὸς αὐτὰ γίνεται (γίνεται δὲ καὶ ἡ κατ'
 ἐνέργειαν αἰσθησις καὶ αὐτὴ κατὰ λήψιν τῶν αἰσθητῶν εἰδῶν καὶ ὁμοίωσιν
 10 τῆν πρὸς αὐτὰ, ὡς δέδεικται), εἴη ἂν ἡ ψυχὴ τὰ ὄντα πῶς πάντα, εἴ γε
 πάντα μὲν τὰ ὄντα διήρηται εἰς τε αἰσθητὰ καὶ νοητὰ, ἔστι δὲ ἐκάστη 50
 τῶν ὄντων κατὰ τὸ εἶδος τὸ εἶναι, ὁ δὲ νοῦς καὶ ἡ αἰσθησις πάντων τῶν
 εἰδῶν εἰσιν δεκτικά, ὁ μὲν τῶν νοητῶν, ἡ δὲ τῶν αἰσθητῶν. εἰ μὲν οὖν
 μεθ' ὕλης ἐδέχετο ἡ ψυχὴ τὰ εἶδη, ἀπλῶς ἂν ἐγίνετο πάντα τὰ ὄντα,
 15 ἐπεὶ δὲ οὐ μεθ' ὕλης, ἀλλὰ ἄνευ ταύτης, τὰ δὲ πράγματα σὺν ταύτῃ τὸ
 εἶναι ἔχει πῶς, ἔσται ἡ αὐτὴ πᾶσιν τοῖς οὖσιν οὐχ ἀπλῶς· καθόσον γὰρ
 τὰ εἶδη δέχεται αὐτῶν, ταῦτα δὲ πῶς ἐστὶ τὰ πράγματα τῶν κατὰ ταῦτα
 αὐτοῖς εἶναι μάλιστα τὸ εἶναι. οὐχ ὡς ἀνθρώπων δὲ τῶν πραγμάτων τῆς 55
 ψυχῆς οὕσης, ἀλλὰ κατὰ μέρος ὁμοιοῦσθαι αὐτῶν ἐκάστη | δυναμένης, 140
 20 οὕτως ἡ ψυχὴ τὰ ὄντα πῶς πάντα ἐστὶ τε καὶ γίνεται· ἐκαστοτε μὲν γάρ,
 οὐ αἰσθάνεται καὶ ὁ νοεῖ, ἐκεῖνό πῶς γίνεται, τῶν δὲ ἄλλοτε ἄλλα ταῦτα
 εἶναι καὶ δύνασθαι πᾶν τὸ ὄν ἢ νοηθῆναι ἢ ὑπὸ αἰσθησιν πεσεῖν, τούτῳ
 πάντα γίνεται. λέγοιτο δ' ἂν οὐ περὶ πάσης ψυχῆς ταῦτα, ἀλλὰ τῆς τε-
 25 λείου, ἧτις πρὸς τῇ αἰσθήσει καὶ τὸν νοῦν ἔχει. οἱ μὲν οὖν ἀρχαῖοι τὴν
 ψυχὴν πάντα ἔλεγον εἶναι τὰ πράγματα τῶν ποιεῖν αὐτὴν ἐκ τῶν ἀρχῶν,
 ἐξ ὧν καὶ τὰ ὄντα πάντα αὐτοῖς ἦν, τὰ δὲ νῦν εἰρημένα περὶ ψυχῆς

5—6 διὸ—καὶ τοιοῦτον om. 7 ὁ τε—ἐνέργεια] der Intellekt in actu 14 ἀπλῶς]
 schlechtweg 15—20 τὰ δὲ πράγματα—τε καὶ γίνεται] die Existenz der Dinge aber
 in irgend einer Weise mit der Hyle ist, so ergibt sich, dass die Seele nicht alle Dinge
 schlechtweg ist, sondern insofern sie deren Formen aufnimmt, und die Formen von ir-
 22—23 τούτῳ πάντα γίνεται] so wird sie auf diese Weise
 alle Dinge 26 ἦν] addit: nach ihrer Ansicht

1 ἔτι χωριστός τε—γινόμενος ἐν ἡμῖν ut lemma marginale delevi 2 οὐχ ἡ V: οὐ Ka
 4 τοῦτο νοεῖ Ka διὰ τὸ] fortasse ἀλλὰ τὸ cf. int. hebr. 5 τότε] fortasse τοιοῦτον
 cf. int. hebr. *ipsa cogitatio non est aeterna, sed id, quod cogitatur tale (i. e. aeternum) est*
 αὐτοῖς VKa μέλει ex. Vict: μέλλει VKa 7 „ἔτι ἡ ψυχὴ τὰ ὄντα πῶς ἐστὶν
 πάντα“. εἰ δὲ Va 8 γίνεται γίνεται m², γίνεται m¹ V: γίνεται Ka 10 ὡς δέδεικται]
 38,20 14 ἀπλῶς γρ. m² in mg. ἄλλως m¹ V: ἄλλως Ka 16 πῶς m¹, ἦ' (sic)
 ἠδὲ πῶς in mg. m² V: πῶς Ka οὐ ἀπλῶς a γάρ] i. e. λέγω cf. Ind. 17 ἐστὶ m²
 supra lineam, εἶναι m¹ V: ἐστὶ Ka 20—23 ἐκαστοτε usque ad πάντα γίνεται om. Ka
 22 ἢ νοηθῆναι ἢ scripsi: ἢ νοηθῆναι ἢ V

ἔδειξεν οὐχ οὕτως αὐτὴν οὖσαν τὴν αὐτὴν, τῷ ἐκ τῶν αὐτῶν αὐτοῖς ἀρχῶν 5
γεγονέναι. οὕτως μὲν γὰρ οὐχ ἡ ψυχὴ μόνη, πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἡ αὐτὴ,
ἀλλὰ καὶ εἴ τι ἄλλο σύνθετον ὄν ἐκ πασῶν τῶν ἀρχῶν συνέστηκεν. ἔτι
τε ἀναγκαῖον οὕτως μέγεθός τι αὐτὴν εἶναι καὶ σῶμα, πρὸς δὲ τούτοις μηδὲ
5 δύνασθαί τινα τῶν ὄντων οὕτως αὐτὴν εἶναι τὴν αὐτὴν (εἴ γε ἐν τῇ ποιᾷ
μὲν συνθέσει τε καὶ μίξει τῶν ἀρχῶν ἡ ἐκάστου τῶν πραγμάτων οὐσία),
ἐπεὶ τῷ γε ἐκ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν εἶναι πάντα ἂν ἦν ταῦτ' ἀλλήλοις, μη-
δενὸς δὲ τῶν ἐτέρων τῆς ψυχῆς δύνασθαί εἶναι τὴν κρασιν τε καὶ μίξιν 10
ἐν τῇ ψυχῇ. ἦν γὰρ ἂν ἐκεῖνο, ἀλλ' οὐ ψυχῆ. ἀλλ' ἔστιν ἡ ψυχὴ τοῖς
10 οὖσιν οὕτως ἡ αὐτὴ τῷ δυνάμεις εἶναι τῶν εἰδῶν αὐτῶν ληπτικὴ κατὰ τε
τὸ νοεῖν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι. ἐν τούτῳ γὰρ τῇ τοιαύτῃ ψυχῇ τὸ εἶναι.

Καὶ ὁ μὲν περὶ ψυχῆς λόγος, ὃ τε κοινὸς καὶ ὁ περὶ ἐκάστης τῶν κυ-
ριωτάτων δυνάμεων αὐτῆς, καὶ τίς ἡ τέλειος ψυχῆ, καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὴν
ἀτελεῆ, ὡς ἐπὶ κεφαλαίων ἐκθέσθαι συντόμως ὑπὲρ τῆς καθόλου περιλήψεως
15 τοιοῦτος· γνῶριμος δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ἡ τάξις τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων. 16
τὴν μὲν γὰρ θρεπτικὴν ψυχὴν ἀναγκαῖον ἐν πᾶσιν τοῖς ἐμψύχοις εἶναι, εἴ
γε ψυχῆς μὲν παρουσίᾳ πᾶν τὸ ζῶν ζῆ, ἀδύνατον δὲ τι ζῆν χωρὶς τῆσδε
τῆς δυνάμεως, εἴ γε τὸ ζῆν ὠρισταί τῇ δι' αὐτοῦ τροφῆ τε καὶ αὐξήσει,
καθὰ τὰ (φυτὰ) τῶν ἄλλων σωματίων διαφέροντα ζῆν καλεῖται. ταύτης δὲ 20
20 τελειότῃς τῆς δυνάμεως τὸ γεννᾶν δύνασθαι· τὸ γὰρ σπέρμα τροφῆς περι-
τωμα. οὐ μὴν πᾶν τὸ ζῶν ἤδη καὶ αἰσθησιν ἔχειν ἀνάγκη. ὅσα γὰρ μὴ
δεκτικὰ τῶν εἰδῶν χωρὶς ὕλης, οὐδὲ αἰσθητικά. τῶν δὲ φυτῶν οὐδὲν τοι-
οῦτον. τὰ μέντοι ζῶα ἀναγκαῖον αἰσθησιν ἔχειν. ὅσα γὰρ ζῶντα μὴ τῷ
προσπεφυκέναι τινα ἀφ' οὗ τρέφεται ζῆ, μηδὲ ἀπλῆ τινα τροφῆ, ὅποια ἡ
25 τῶν φυτῶν, ταῦτα ἀναγκαῖον ἔχειν τὴν γευστικὴν αἰσθησιν, ὡς δύνασθαι
διακρίνειν τὰ τε τρόφιμα τῶν προσφερομένων αὐτῷ καὶ τὰ μὴ. τῷ γὰρ 26

1 οὐχ οὕτως—τὴν αὐτὴν] dass sie nicht die Gegenstände selbst ist 1—2 τῷ—
γεγονέναι] weil sie zu den Principien selbst, von welchen jene Gegenstände kommen, ge-
höre 3—4 ἔτι τε ἀναγκαῖον] und es ergäbe sich 4—5 πρὸς—δύνασθαί] dabei wäre
es nicht möglich 5 εἴ γε] da 7—9 ἐπεὶ—ἀλλ' οὐ ψυχῆ] wenn nicht, so würden
alle die Dinge teilweise zu einander passen, insofern (?) sie von ein und denselben Prin-
cipien [herkommen], und es wäre unmöglich, dass die Mischung und die Mengung, welche
sich in irgend einem Dinge finden, welche das Gegenteil der Seele sind, sich in der
Seele befänden. Denn, wenn sie sich in ihr befänden, so wäre dieses Ding dann Nicht-
Seele 14—15 ὡς ἐπὶ—τοιοῦτος] in allgemeiner kurzer Methode gemäss dem, was von
ihr begriffen werden kann im Allgemeinen 15 δὲ om. 18 ὠρισταί] wird erneuert
(entsteht?) 19 καθὰ—καλεῖται] und dies sind die zwei Dinge, welche die Pflanze
mehr hat, als die übrigen Dinge, und man sagt, sie sei lebend 22 τῶν δὲ—τοι-
οῦτον] Es ist aber nicht die Weise irgend einer Pflanze, die Aufnahme dessen

6 μὲν] δὲ non sequitur; sed totum enuntiatum genuinam formam non videtur servasse,
cf. δύνασθαι v. 8 μίξει] ξει in lit. V 9 ἀλλ' οὐ Ka: ἄλλου V 15 „ἡ τάξις
τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων“. γνῶριμος δὲ Va 17 ζῶον a 18 αὐτοῦ Va 19 φυτὰ
addidi, cf. interpr. hebr. σωματίων] exspectas ζώντων 20 γεννᾶν a περι-
πτωμα a 25 ἔχην a 26 τὰ ante μὴ om. a

ἔξωθεν εἶναι καὶ κεχωρισμένον τὸ τρέφον, καὶ μὴ πᾶν τρέφειν δεῖ τὰ μέλ-
 λοντα τῷ τοιοῦτῳ τρέφεσθαι αἰσθησὶν ἔχειν τῶν τρεφόντων τε καὶ μὴ,
 ὅπως τὰ μὲν λαμβάνη, τὰ δὲ ἀποστρέφηται. τὰ δὲ γεῦσιν ἔχοντα καὶ ἀφήν
 ἔχει. ἀφή γάρ τις καὶ ἡ γεῦσις. ἀλλὰ καὶ πρὸς σωτηρίαν τοῖς πορευτι-
 5 κοῖς τῶν ζῴων ἡ ἀφή συνεργεῖ. ἐν γὰρ τῇ μεταστάσει περιπίπτοντα ἄλ-
 λοις σώμασιν, ὧν τὰ μὲν φθαρτικά ἐστὶν αὐτῶν, τὰ δὲ σωστικά, εἰ μὴ
 διακρίνειν οἶά τε ἦν ταῦτα; ὡς ἀποστρέφεσθαι μὲν τὰ φθαρτικά, προσεί- 30
 σθαι δὲ τὰ σωστικά, βραδίως ἂν διεφθείρετο καὶ ἦν ἂν αὐτοῖς πρὸς κακοῦ
 ἢ κίνησις ἢ κατὰ τόπον γινομένη. οὐδὲν δὲ τοιοῦτον τῶν κατὰ φύσιν. εἰ
 10 δὲ ἀναγκαῖον πᾶν ζῴον ἀπτικὴν αἰσθησὶν ἔχειν, οὐχ οἶόν τε δὲ τῶν ἀπ-
 τῶν τινος αἰσθῆσθαι δι' ἀπλοῦ τινος σώματος (οὐδενὸς γὰρ ἐκεῖνα τῶν
 οἰκείων αὐτοῖς αἰσθητῶν τῷ ἀπτεσθαι ἀντιληπτικά, ἀλλὰ τὰ μὲν τρία διὰ
 τινος μεταξὺ αἰσθάνεται, ὡς δέδεικται, ἢ δὲ γῆ παντάσῃ ἀναίσθητος καθ'
 αὐτήν), ἀδύνατον τὸ τοῦ ζῴου σῶμα ἀπλοῦν εἶναι. ἢ γὰρ ἀφή, ἐν μεσό- 35
 15 τητι οὖσα ὧν αἰσθάνεται, τῷ πασῶν τῶν ἀπτῶν ἐναντιώσεων αἰσθάνεσθαι
 ἐν τῇ πάντων τῶν ἀπτῶν μεσότητί τε καὶ μίξει τὸ εἶναι ἔχει, τοιοῦτόν
 ἐστὶν ἡ σὰρξ καὶ ἐν τοῖς οὐκ ἔχουσιν ταύτην τὸ ἀνάλογον αὐτῇ. αὗται μὲν
 οὖν ἀναγκαῖαι αἰσθήσεις τοῖς ζῴοις πρὸς τὸ εἶναι. διὸ καὶ χωρὶς τούτων
 ἀδύνατόν τι ζῴον εἶναι. αἰ δὲ λοιπαὶ τρεῖς οὐ πρὸς τὸ εἶναι οὕτως ἔτι,
 20 ἀλλὰ πρὸς τὸ εἶναι συνεργουσίαι. διὸ οὐδὲ πάντα αὐτῶν μετέχει, ἀλλ' 40
 ὅσα ἤδη τελειότερα. τοιαῦτα δὲ τὰ πορευτικά. ταῦτα γὰρ δεῖται οὐ μόνως
 τῆς πρὸς τὰ προσπίπτοντα αὐτοῖς μένουσιν αἰσθήσεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἄπο-
 θέν τινων αἰσθανόμενα τὰ φθαρτικά αὐτῶν φυλάσσεσθαι. διὸ διὰ τινος
 μεταξὺ ἢ τούτων αἰσθήσεως αὐτοῖς καὶ ἐξ ἀποστήματος γίνεται. τῆς δὲ αἰ-
 25 σθητικῆς ψυχῆς καὶ ἡ φανταστική, καὶ ἐπομένη ταύτη, ὡς προεῖρηται. τῆς

1 καὶ μὴ πᾶν τρέφειν] aber nicht ganz ernährend 1—2 δεῖ—καὶ μὴ] es bedarf
 also dasjenige, dessen Weise die Ernährung ist eines derartigen, damit es wahrnehme,
 was ernährt und was nicht ernährt 4—5 ἀλλὰ καὶ—συνεργεῖ] auch des Tastens be-
 darf das Thier, welches schnell ist in seiner Rettung, denn darin hat es ebenfalls eine
 Hilfe für die Schnelligkeit [der Bewegung] 9—14 εἰ δὲ ἀναγκαῖον—αὐτήν] Da sich
 nun mit Notwendigkeit ergibt, dass jedes Thier einen Sinn hat, so hat es den Tastsinn,
 und es ist unmöglich, dass es eines der tastbaren Dinge an einem der einfachen Körper
 betaste, denn mit (unter) jenen Sinnen [ita se arab. interpretationis „Körper“ emendasse
 int. hebr. profitetur] wird kein Ding von den sinnlich Wahrnehmbaren, welche ihnen eigen-
 tümlich sind, mit Tasten wahrgenommen, sondern die drei von ihnen nehmen ein Ding
 wahr durch ein anderes Ding, wie erläutert worden ist; die Erde aber ist gänzlich ausser-
 halb [Betracht], als dass sie auf den Sinn in ihrem Wesen bezogen werden könnte
 16 μεσότητι] Gleichsein, Ausgleichung 17 ἐν τοῖς—ταύτην om. 20—21 ἀλλ'
 —τελειότερα] sondern es wird dadurch das vollkommener Thier specificirt 23 φυ-
 λάσσεσθαι] fliehe und sich hüte

1 τρεφεῖν V 10 ἀπτικὴν scripsi: ἀπτὴν Va 11 ante οὐδενὸς colon excidit, for-
 tasse δι' ἀπλοῦ τινος σώματος ((ἐνεργεῖ δὲ τὰ ἄλλα αἰσθητήρια δι' ἀπλοῦ τινος σώματος.)
 οὐδενὸς γὰρ ἐκεῖνα 12 αἰσθητῶν] supra θ paululum erasum V 13 ὡς δέδεικται]
 58,5sq. ἢ δὲ γῆ κτλ.] cf. Alex. de sens. 83,3sq. (Thurot) 25 ὡς προεῖρηται] 66,9sq.

αὐτῆς δὲ καὶ ὀρεκτικῆ τε καὶ ὀρεκτικῆ, οὖσαι μετὰ τὴν φανταστικῆν. πᾶσαι γὰρ αὗται μία οὖσαι κατὰ τὸ ὑποκειμένον, ταῖς διαφοραῖς τῶν δυνάμεων 45 αὐταῖς διήρηται. ἔστι δὲ ἐπὶ ταύταις ἡ λογικὴ ψυχὴ τε καὶ δύναιμις, ἐσχάτη τε καὶ ἐπὶ πάσαις ταῖς ἄλλαις δυνάμεσιν καὶ τοῖς τελείοις τῶν ζώων 5 μόνους ὑπάρχουσα, καὶ οὐδὲ τούτοις ἐκ γενετῆς, ἀλλὰ προϊούσιν κατὰ τὸν χρόνον.

Ποῦ δὲ ἐστὶν τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς· καὶ ἐν τίνι μορίῳ τοῦ σώματος καὶ πότερον ἐν ἐνὶ ὑποκειμένῳ κατ' ἀριθμὸν πᾶσα ἡ ψυχὴ κατὰ 50 τὰς δυνάμεις μόνον καὶ κατὰ τὸν λόγον ἔχουσα τὰς διαφοράς, ἢ καὶ κατὰ 10 τόπον εἰσὶν ἀλλήλων αἱ τῆς ψυχῆς δυνάμεις κεχωρισμέναι, ἄξιον ἐπὶ τούτοις ἰδεῖν. εἰ δὴ ἐν πᾶσιν, ἐν οἷς τὸ μὲν τί ἐστὶ τελειότερον, τὸ δὲ ἀτελέστερον, προσθήκη τιτὶ τὸ ἀτελὲς γίνεται τελειον, ἢ δὲ προσθήκη τῷ προϋπάρχοντι προστιθεμένου τινὸς γίνεται, ἔστι δὲ καὶ ἐν τῇ ψυχῇ ἡ προειρημένη διαφορὰ, | δεῖ καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἐν ᾧ ἡ ἀτελής, ἐν τούτῳ εἶναι 140 15 καὶ τὴν τελειον, εἰ γε κατὰ ἐπίδοσίν τινα καὶ προσθήκην τὸ ἀτελὲς γίνεται τελειον. ἔστι δὲ τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων ἡ θρεπτικὴ δύναμις ἀτελεστέρα. ἐν ᾧ ἄρα ἡ θρεπτικὴ δύναμις, ἐν τούτῳ καὶ αἱ τελειότεραι. ἀλλὰ μὴν περὶ τὴν καρδίαν ἡ θρεπτικὴ ψυχὴ, εἰ γε τοῦ μὲν ζῆν ἦδε αἰτία, τῷ δὲ ζῆν ὅλη ὕψότης τε καὶ θερμότης, τοιοῦτος δὲ ὁ περὶ τὴν καρδίαν τόπος 5 20 μάλιστα, ὡς προεῖρηται. ἔτι ὡς ἐπὶ τῶν φυτῶν, εὐλογον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐμφύχων ἔχειν. ἐν δὲ τοῖς φυτοῖς ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς αὐξήσεως, ἐν τούτῳ καὶ ἡ θρεπτικὴ ψυχὴ· διὸ μεταξὺ δοκεῖ εἶναι ῥίζης τε καὶ καυλοῦ ἦδε ἡ δύναμις ἐν αὐτοῖς. ὥστε εἴη ἂν καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ἐν τούτῳ ἡ θρεπτικὴ ψυχὴ, ὅθεν αὐτοῖς ἡ ἀρχὴ τῆς αὐξήσεως. ἀπὸ καρδίας δὲ ἐν 25 αὐτοῖς ἡ τῆς αὐξήσεως τε καὶ τροφῆς εἰς πᾶν τὸ σῶμα χορηγία. καὶ ἡ θρεπτικὴ ἄρα δύναμις ἐν ταύτῃ ἢ ἐν τῷ ἀνάλογον ταύτῃ. τοῦ δὲ τὴν 10 χορηγίαν τοῖς ζώοις τῆς τροφῆς ἀπὸ ταύτης εἶναι σημεῖον αἱ φλέβες αἱ τῆς τροφῆς τουτέστι τοῦ αἵματος διάκονοι (ἐσχάτη γὰρ τροφή τὸ αἷμα)· αὗται γὰρ διὰ μὲν τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ σώματος διαπεφύκασιν, ἐκ δὲ τῆς 30 καρδίας ἐκπεφύκασιν ὡς· ἐκ ταύτης τὴν ἀρχὴν ἔχουσαι τῆς βλαστήσεως.

3 ψυχὴ τε καὶ om. 5—6 καὶ οὐδὲ—χρόνον] und dessen Existenz nicht in dieser Art der Thiere von damals geboren worden (von damals, wo es geboren worden ist?), sondern nach längerer Zeit 7 ποῦ δὲ ἐστίν] wo sei 14—15 ἐν ᾧ—τέλειον] dass in dem Ding, worin der Mangel in ihr [liegt], auch die Vollkommenheit bestehen wird 16 ἀτελεστέρα] die mangelhafteste 20 ἔτι] also 22 καυλοῦ] ihren Zweigen 24—25 δὲ ἐν αὐτοῖς om. 25 χορηγία] gelangt 26 ταύτῃ] dem Herzen

1 fort. δὲ καὶ ἡ οὖσα a 3 διήρηται a 5 ἐκ γενετῆς scripsi: ἐγγενητῆς m¹, ἐκ-γενητῆς m² V: ἐκ γενητῆς a 7 „περὶ τοῦ ποῦ τακτέον τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς καὶ ἐν τίνι μορίῳ τοῦ σώματος“. ποῦ δὲ Va ἐστίν V: τακτέον a 9 ἢ a: ἢ V 11 εἰδεῖν V 12 προσθήκη a 15 κατ' a 16 ἀτελεστέρα a: ἀτελεστέω (sic) V 16—17 ὕψους—ἡ θρεπτικὴ δὲ in mg. suppl. m¹ V 19 ὅλη Va 20 ὡς προεῖρηται] 39,21—40,3 cf. 49,13.22 77,10

ὧν αἱ μὲν τινες αὐτῇ διακονοῦνται πρὸς τὸ τὸ ἀκατέργαστον ἔτι καὶ ἄπεπτον αἷμα ἀπὸ τῶν περὶ τὸ ἥπαρ τόπων δεχομένη πέσσειν ἐν αὐτῇ, αἱ δὲ πρὸς τὴν τοῦμπαλιν μετὰ τὴν κατεργασίαν τε καὶ πέψιν ἐπὶ πᾶν τὸ σῶμα παρα- 15 πομπήν. διὸ καὶ εὐρύτεραι μὲν περὶ τὴν καρδίαν, ἅτε ἔτι οὐσαι ἄσχιστοι, 5 προιοῦσαι δὲ εἰς τὸ πρόσθεν σχίζονται τε εἰς πλείω καὶ εἰς στενότητα συνάγονται κατὰ τὸ τῆς διαιρέσεως πλῆθος. ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτην φαίνεσθαι τὴν καρδίαν διηρθρωμένην τῶν ἄλλων μερῶν σημεῖον τοῦ μάλιστα καὶ πρῶτην ταύτην τρέφεσθαι τε καὶ τὴν θρεπτικὴν δύναμιν ἔχειν ἐν αὐτῇ. τοῦ δὲ περὶ τὴν καρδίαν εἶναι τὴν ζωτικὴν καὶ θρεπτικὴν ψυχὴν σημεῖον καὶ 10 τὸ ἐν τοῖς θανάτοις ταύτην τελευταίαν ἀποψύχεσθαι, ὥσπερ ἀναλυομένης 20 τῆς φύσεως καὶ παλινδρομούσης ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἐσχάτων τε καὶ ῥᾶν ἀπὸ τοῦ ζῆν μεθίστασθαι δυναμένων. ἐν τῇ καρδίᾳ δ' ἂν ἡ ἀρχὴ τοῦ ζῆν εἶναι πιστεύοιτο καὶ καθόσον ἔδει μὲν ἐν τῷ ἀσφαλεστάτῳ τε καὶ 15 δυσπαθεστάτῳ εἶναι αὐτὴν ὡς οἶόν τε. ἐν πᾶσι γὰρ ἡ φύσις τῆς τοῦ κατ' αὐτὴν γινομένου σωτηρίας στοχάζεται. ἀσφαλέστατον δὲ τὸ μέσον. τοῦτο δὲ ἐστὶν ὁ θώραξ τε καὶ ὁ περὶ τὴν καρδίαν τόπος. ἀλλὰ καὶ καθόσον 25 οὗτος ἐν μέσῳ ἐστὶ τῶν ὀργάνων τῶν τε δι' ὧν τὴν τροφήν λαμβάνομεν, καὶ τῶν, δι' ὧν ἀποσκευαζόμεθα τὰ ἀπ' αὐτῆς περιττώματα ἀμφοτέρων ἐχόντων τινὰ δυσχέρειαν, καὶ κατὰ τοῦτο εἴη ἂν ἐν τῷδε. ἔτι καὶ καθόσον 20 ἐν μέσῳ ὧν πρὸς ἄμφω ἂν τὰ μέρη ὁμοίως ἔχοι καὶ ὁμοίως ἂν αὐτοῖς ἀμφοτέροις χορηγοῖ τῆς τροφῆς, καὶ οὐ τοῖς μὲν πλῆσιον τοῖς δὲ πόρρω, καὶ κατὰ τοῦτο ἂν εἴη περὶ καρδίαν. καὶ γὰρ ἐστὶν ὁ μὲν θώραξ τὸ σῶμα τοῦ ζῆν, τὰ δ' ἄλλα ὡς ὄργανα τούτου καὶ τῆς ἐν τούτῳ δυνάμεως τούτῳ 30 προσπέφυκεν. διὸ εὐλόγως ἂν ἐν τούτῳ εἴη ἡ ἀρχὴ ἢ τοῖς ὀργανοῖς χρω- 25 μένη. ἔτι δὲ καὶ καθόσον τὴν μὲν κοινὴν δύναμιν τοῖς ζῆν πᾶσιν εὐλογον ἐν τῷ κοινῷ πᾶσιν αὐτοῖς εἶναι σώματι, κοινὴ δὲ δύναμις ἐν αὐτοῖς

1—3 διακονοῦνται—παραπομπήν] dienen ihm, indem sie in dasselbe giessen, was in ihnen an Blut ist, damit, wenn in dasselbe das Blut gelangt, dessen Kochen nicht gut ist und dessen Eintrocknung nicht bereitet ist, welches es getragen hat, von Seiten der Leber, es dasselbe eintrockne und das Kochen bereite; und einige dienen ihm durch das Tragen (Verbreiten??) dieses Blutes, nachdem das Kochen desselben gut und das Eintrocknen bereitet ist, [damit] es dasselbe in alle übrigen Glieder des Körpers schicke
6—7 τὸ πρῶτην—διηρθρωμένην] dass wir sehen, dass das Herz zuerst geschaffen und geläutert (ausgebildet) wird 9 τὴν [ζωτικὴν—ψυχὴν] die lebende Seele, wir meinen das Leben und die Ernährung 10 ὥσπερ] weil 16 θώραξ] Ofen der Brust
17—19 τῶν τε δι' ὧν—δυσχέρειαν] [zwischen den Organen], welche die Extremitäten sind, und in welche es die Ueberschüsse, welche aus ihm entstehen, wirft, die beiden Arten der Organe gemeinschaftlich etwas Uebles trifft (sic) 23 δυνάμεως] der Seele

1 αὐτῇ a ἀπεπτον V: ἀπταιστον a 2 ἥπαρ a δεχομένη V: δεχομένη a
4 εὐρύτεραι a 5 εἰς στενότητα a: εἰ στενότητα V 8 ἂν a αὐτῇ Va 13 ἐν τῷ V ex. Vict.: αὐτῷ a 14 supra αὐτὴν litura V 20 ἔχει a 21 χορηγοῖ V: χορηγεῖ a καὶ ἐν τοῖς a 24 ἡ ante τοῖς supra lin. V

ἡ θρεπτική, σῶμα δὲ ὁ θώραξ (τὰ ἄλλα γὰρ τούτῳ προσπέφυκεν), [ὥστε] καὶ κατὰ τοῦτο ἂν ἡ τοῦ ζῆν ἀρχὴ περὶ τὸν θώρακα πᾶσιν εἴη. οὐκέτι γὰρ οὕτως κοινὰ τὰ ἄλλα. οὕτε γὰρ κεφαλὴ πᾶσιν κοινόν (ἔστι γὰρ ζῆν ἄτινα χωρὶς τούτου τοῦ μέρους), ἀλλ' οὐδὲ χεῖρες, ἢ πτέρυγες, ἢ πόδες. 5 ἀλλ' εἰ καὶ ἡ καταργασία τῆς τροφῆς διὰ τοῦ θερμοῦ μάλιστα, εὐλογον ἐν φ' τὸ πλεῖστον θερμόν, ἐν τούτῳ καὶ τὴν δύναμιν εἶναι τὴν θρεπτικὴν πρὸς τῷ οἰκείῳ ὄργανῳ, ὡς ὁ μὲν κυβερνήτης πρὸς τοῖς οἰαξίν, ὁ δὲ χαλκεὺς πρὸς τοῖς χαλκευτικοῖς ὄργανοις. καὶ ὅτι μὲν ἐν τῷ θώρακι καὶ περὶ καρδίας ἡ τε θρεπτικὴ καὶ αἰσθητικὴ τε καὶ γεννητικὴ ψυχὴ, ἦν καὶ φυτικὴν 10 καλοῦμεν, ἐκ τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἂν δεικνύοιτο. ἀκόλουθον δέ, ἐν φ' τοῦτο, ἐν τούτῳ εἶναι καὶ τὴν αἰσθητικὴν, ἐν οἷς εἰσὶν αἱ δυνάμεις ἀμφοτέραι. εἰ γὰρ εἴεν κεχωρισμέναι, οὐκέτ' ἂν τὰ ἔχοντα ἀμφοτέρας τὰς δυνάμεις μίαν ἔχοι ψυχὴν, ἀλλὰ πλείους. αὕτη γὰρ καθ' αὐτὴν οὐσα ἡ θρεπτικὴ δύναμις ἐν τοῖς φυτοῖς ἔμψυχα αὐτὰ παρεῖχεν. ὥστε ἔσται καὶ 15 ἐν τῷ ζῆν ἔμψυχον τὸ μόριον τὸ ταύτην τὴν δύναμιν ἔχον καθ' αὐτό. εἰ δὲ τοῦτο, ὀρθῶς ὅτι καὶ τὸ τὴν αἰσθητικὴν ἔχον πάλιν ἂν ἔμψυχον εἴη καθ' αὐτό. οὕτως δὲ δύναντ' ἂν αἰθε αἱ δυνάμεις χωρίζεσθαι ἀπ' ἀλλήλων, ὡς εἶναι ἐν τῷ ζῆν τὸ μὲν τι τρεφόμενον μόνον καὶ διὰ τοῦτο ζῶν, 45 τὸ δὲ αἰσθανόμενον μόνον, οὐκέτι δὲ καὶ τρεφόμενον. ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον εἶναι τὴν αἰσθητικὴν χωρὶς τῆς θρεπτικῆς. οὐ γὰρ οἶόν τε τι αἰσθάνεσθαι μὲν, μὴ τρέφεσθαι δέ, ἢ τὴν θρεπτικὴν χωρὶς τῆς αἰσθητικῆς ἐν οἷς εἰσὶν ἄμφω. οὐ σημείον τὸ φθειρομένης τῆς ἀφῆς μηδὲ ζῆν εἶναι δύνασθαι τὸ ζῆν. καίτοι, εἰ ἦν ἡ θρεπτικὴ κεχωρισμένη, φθαρείσης τῆς αἰσθητικῆς οἶόν τε ἂν ἦν ζῆν εἶναι τὸ ζῆν, ἔχον γε τὴν θρεπτικὴν δύναμιν, ἥτις ἦν τοῦ 25 ζῆν χορηγός. εἶτι δέ, εἰ ἀναγκαῖον τὸ αἰσθητικὸν μὴ διεσπᾶσθαι, ἀλλ' εἶναι 50 τήνδ' τὴν δύναμιν περὶ ταῦτό τι, προδήλως δὲ διὰ τῶν ἀνατομῶν εὐρίσκεται ἀρχὴ οὐσα ἡ καρδία τῆς τε ἀφῆς καὶ τῆς γέυσεως, εἴεν ἂν καὶ αἱ λοιπαὶ περὶ τὴν καρδίαν. καὶ γὰρ αἱ τρεῖς εἰ καὶ μὴ ἐξ εὐθείας πρὸς τὴν καρδίαν συντέτρηται, ἀλλ' ἔστιν ἡ ὁδὸς αὐταῖς διὰ τῆς κεφαλῆς. διὰ γὰρ

1 σῶμα] der gemeinschaftliche Körper τούτῳ προσπέφυκεν] sind nur um dessentwillen geschaffen 3 οὕτως om. addit: wie die Brust γὰρ ante κεφαλὴ om. 5 καὶ om. 7 ὄργανον] Organe 7—8 ὁ δὲ χαλκεὺς—ὄργανοις] und die Ruderer neben den Ruderwerkzeugen 10 ἀκόλουθον] nōtīg 18 τὸ μὲν τι] ein Teil seiner Glieder 23 καίτοι εἰ] denn wenn κεχωρισμένη] getrennt würde und für sich selbst getrennt würde (sic) 25 δέ om. 28 λοιπαὶ] übrigen Sinne 28—29 καὶ γὰρ—κεφαλῆς] denn die drei Sinne, obwohl sie zu dem Herzen nicht übergehen (Passage haben), haben doch einen Weg zu demselben mittelst des Kopfes 29—97,1 διὰ γὰρ—καρδίαν om.

1 fortasse σῶμα δὲ (κοινόν) v. int. hebr. θώραξ V ὥστε delevi 3 οὕτως τὰ κοινὰ a 8 καρδίαν a 9 τε ante καὶ om. a γεννητικὴ a 17 αἱ supra lin. V 21 ἢ τὴν V: ἡ τὴν a 25 ἀναγκαῖον a διεσπᾶσθαι a 29 αὐτῆς διὰ a fortasse κεφαλῆς πρὸς αὐτήν cf. int. hebr.

τῆσδε | καὶ ταύταις ἡ ἀνοδος ὡς ἐπὶ ἀρχὴν τὴν καρδίαν. τοῦτό τοι καὶ 141
 ἐν τοῖς φόβοις καὶ ταῖς ὀργαῖς καὶ ὄλωσ ἐν τοῖς πάθεσιν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ
 τῆς αἰσθήσεως ἔχει τοῦτο μάλιστα τὸ μόριον. προκινεῖται τε γὰρ καὶ προ-
 πάσχει ὡσπερ ζῆφόν τι ὄν ἐν ζῆφῳ. ἀλλὰ καὶ εἰ μήτε τῶν ἀναίμων τι
 5 μορίων ἐστὶν αἰσθητικόν, ὡς ὕστᾶ, τρίχες, ὄνυχες, μήτε αὐτὸ τὸ αἷμά ἐστι
 τὸ ταύτην τὴν δύναμιν ἔχον, ὁδῶν ὡς τὸ πρῶτον ἐναιμον πρῶτον ἂν εἴη 5
 καὶ αἰσθητικόν· πρῶτον δὲ ἐναιμον ἡ καρδία. τὸ γὰρ ἐν τῷ ἦπατι ἀκατέρ-
 γαστον ἔτι καὶ οὐδὲ κυρίως αἷμα. καὶ ὅτι μὲν καὶ ἡ αἰσθητικὴ ὡσπερ καὶ
 ἡ θρεπτικὴ περὶ τὴν καρδίαν ἐστὶν ἐν τοῖς καρδίαν ἔχουσιν, ἡ περὶ τὸ
 10 ἀνάλογον ὄν τούτῳ τῷ μορίῳ ἐν τισιν τῶν ζῴων, ἐκ τούτων γνώριμον ἂν
 εἴη. ἀλλὰ μὴν ὅπου αἱ αἰσθήσεις τελευτῶσιν, ἐκεῖ καὶ τὴν φανταστικὴν
 ψυχὴν ἀναγκαῖον εἶναι, εἴ γε ἡ ἐνέργεια αὐτῆς καὶ τὸ ἔργον περὶ τὰ ἀπὸ
 τῶν αἰσθητῶν ἐγκαταλείμματα, ἃ γίνεται ἐν τῷ μορίῳ, ἐν ᾧ ἡ κοινὴ αἰ- 10
 σθησις. τοῦτο δ' ὄν ἡ καρδία δέδεικται· ἀλλὰ μὴν ἐν ᾧ ἡ φαντασία, ἐν
 15 τούτῳ καὶ αἱ συγκαταθέσεις, ἐν ᾧ δὲ αἱ συγκαταθέσεις, ἐν τούτῳ καὶ ὀρ-
 μαὶ τε καὶ ὀρέξεις, αἵτινες εἰσιν ἀρχαὶ τῆς κατὰ τόπον κινήσεως. ὡστε
 καὶ ἡ ὀρμητικὴ τε καὶ ὀρεκτικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς εἴη ἂν περὶ καρδίαν.
 καὶ εὐλόγως· ἐφ' ὃ γὰρ αἱ ἀπὸ τῶν ἐξωθεν κινήσεις τελευτῶσιν ὡς ἐπ'
 ἀρχὴν, ἀπὸ τούτου εὐλόγον γίνεσθαι καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπὶ τὰ ἔξω κινή-
 20 σεως. οὕτως γὰρ ὀρῶμεν καὶ ἐν τοῖς στρατοπέδοις γινόμενον. ἐφ' ὃν γὰρ 15
 αἱ τῶν ἐξωθεν προσαγγελίαι γίνονται, οὕτως δὲ ἐστὶν ὁ στρατηγός, ἀπὸ τού-
 του καὶ αἱ πρὸς τὰ ἔξω κινήσεις τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσιν. διὸ καὶ τὰ πρὸς
 τὴν κίνησιν ὄργανα ἀπὸ τῆς καρδίας τὴν ἀρχὴν ἔχει. ἀλλὰ καὶ τῆς κινή-
 σεως τῆς ἐξ αὐτῶν τοῖς μέρεσιν πᾶσιν ὄραν ἐστὶ τὸν περὶ τὴν καρδίαν
 25 τόπον ἀρχὴν οὔσαν. ἐφ' ὃ γὰρ μόριον παύεται τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ
 μέρη κινούμενα, ἐντεῦθεν αὐτοῖς ἡ τῆς κινήσεως ἀρχή, ὡς ἐν τοῖς περὶ
 ζῴων κινήσεως δέδεικται. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ ἄνω τε 20
 καὶ κάτω μερῶν διηρημένων. πᾶσιν γὰρ τούτοις ἀρχὴ τε καὶ πέρας ὁ μέσος
 τε καὶ περὶ τὴν καρδίαν τόπος ἢ τὸ ταύτη ἀνάλογον. ὡστε καὶ ἐκ τούτου

1—4 τοῦτό τοι—[ζῆφ] daher dieses Glied insbesondere bei der Furcht und beim Zorn und
 überhaupt bei den Vorgängen der Seele, deren Princip im Sinne ist, insbesondere
 sich vorher bewegt und zuerst Schmerz empfindet nach der Stufe (Art) eines Thieres, das
 in einem Thiere wohnt 5 ὄνυχες om. 6 πρῶτον om. 11 τελευτῶσιν] der
 Sitz ist 15 αἱ συγκαταθέσεις] der Beschluss ἐν ᾧ δὲ—συγκαταθέσεις om.
 17 ὀρμητικὴ—ψυχῆς] die Kraft der anregenden Seele und der begehrenden 18 ὡς
 ἐπ' ἀρχὴν] wie in ein Ding, welches an seinem Principe zu Ende geht 19 ἀπὸ] in
 21 γίνονται] enden 23 post ὄργανα addit: welche Principien derselben sind

1 ὡς ἐπὶ ἀρχὴν τὴν καρδίαν] cf. p. 73,24 τοῦτό τοι] cf. p. 8,25. sed ita mihi videntur
 haec esse legenda: τοῦτό τοι καὶ ἐν τοῖς φόβοις καὶ ταῖς ὀργαῖς καὶ ὄλωσ ἐν τοῖς πάθεσιν,
 <2> (cf. int. hebr.) τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως ἔχει, τοῦτο μάλιστα τὸ μόριον <κινεῖται>.
 προκινεῖται τε γὰρ καὶ κτλ. 3 γε γὰρ a 5 τρίχες a 7 ἦπατι a 8 ὅτι V:
 ἀρα a μὲν om. a 10 ὄν τι a 12 τὸ om. a 15 καὶ ἡ συγκαταθέσεις a
 24 ὡς ἐν τοῖς κτλ.] Ar. de mot. animal. 9. 702^b12sq. 28 καὶ ante κάτω in lit. V

δεικνύοιτο ἄν οὐσα ἢ ὀρμητικὴ τε καὶ ὀρεκτικὴ δύναμις περὶ καρδίαν. καὶ
 εἰκότως ἄρα ἡ καρδία ἔχουσα καὶ τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν ἐν ἑαυτῇ καὶ
 τὴν κινήτικὴν πῆ μὲν ὁμοιομερῆς ἐστὶ (τοιούτων γὰρ τὸ αἰσθητήριον), πῆ
 δὲ ἀνομοιομερῆς, τοιούτων γὰρ πᾶν πρακτικὸν μόριον, ὡς χεῖρ, πούς. ἐστὶ
 5 γὰρ ὁμοιομερῆς μὲν κατὰ τὸ σῶμα, ἀνομοιομερῆς δὲ κατὰ τὸ σχῆμα. ἡ 25
 μὲν γὰρ σὰρξ οὐ κατὰ σχῆμα σὰρξ, ἡ δὲ καρδία κατὰ τὸ σχῆμα τοιαύτη,
 ὥσπερ καὶ ἡ χεῖρ. μάθοι δ' ἂν τις, ὅτι τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικὸν περὶ
 καρδίαν, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτοῦ τοῦ σπλάγγνου κατασκευῆς, ἣν ἔχει παρὰ τῆς
 φύσεως τῆς μηδὲν ποιούσης μάτην. ἐν ἀσφαλεστάτῳ τε γὰρ κεῖται τοῦ
 10 σώματος (πλείστοις γὰρ καὶ ἰσχυροτάτοις ὅστοις καὶ σαρκὶν περιέχεται)
 ἰσχυροτάτῳ τε χιτῶνι περιεἰληπταὶ τῷ καλουμένῳ περικαρδίῳ, δεῦρ οὐδ' ὑπὸ
 σιδήρου διαιρεῖται ῥαδίως, αὐτῆς τε τὸ σῶμα μεταξύ πῶς ἐστὶ νεύρου τε 30
 καὶ σαρκός, πρὸς τῇ διὰ τὴν ἐκ τοιούτων σωματίων σύνθεσιν στερεότητι
 ἐπιτηδεῖως ἔχουσα πρὸς τε τὰς αἰσθητικὰς ἀντιλήψεις (τοιούτων γὰρ ἡ σὰρξ)
 15 καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως (τοιαῦτα γὰρ τὰ νεύρα). ἔχει δὲ καὶ
 πρὸς μὲν τὸν τῆς θερμότητος ἀναγκαῖον πλεονασμὸν ἐπίκουρον τὸ ἀναπνε-
 ῶμενον πνεῦμα, ὑφ' οὗ διὰ τὴν συνέχειαν ὑπὸ τῆς ἀπ' αὐτοῦ γινομένης
 ἐμφύσεως εἰς τὸ σύμμετρον ἄγεται, πρὸς δὲ τὰς πηδῆσεις τὰς ἀπὸ τῶν
 φαντασιῶν ἐγγινομένας αὐτῇ ὁ πλεούμενος περιεκείμενος, ἀραιὸς τε καὶ εἰκτικὸς 35
 20 ὢν, βοηθεῖ πρὸς τὸ μηδεμιᾶ περιπίπτειν βλάβῃ. εἰκότως δὲ ὑπὸ τισού-
 των βοηθεῖται· τῷ γὰρ ἔχειν τὰς κυρίας ἀρχὰς ἐν αὐτῇ καὶ τὸ τυχόν πα-
 θούσα ἀπωλείας αἰτία τῷ ἔχοντι αὐτὴν ζῶψ γίνεται. ἡ γὰρ λεγομένη
 καρδιακὴ νόσος, ἣν νόσον σώζεται τινα νοσήσαντα, οὐ καρδίας, ἀλλὰ στο-
 μάχου πάθος ἐστίν. ὅτι δὲ καὶ τὸ λογιστικὸν μόριον τῆς ψυχῆς, ὃ καὶ
 25 ἰδίως ἡγεμονικὸν καλεῖται, ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ αὐτό, δεικνύοιτο ἂν τῷ εἶναι 40
 μὲν τοῦ λογιστικοῦ τὸ μὲν πρακτικόν, οὗ ἀμηγέπη καὶ τῶν ἀλόγων ζῶων
 κοινωνεῖ τινα, τὸ δὲ θεωρητικόν, ὃ ἴδιον ἀνθρώπου. ὢν τὸ μὲν πρακτικόν,
 ὃ καὶ βουλευτικόν τε καὶ λογιστικὸν καλοῦμεν, ἀκόλουθον εἶναι, ἐνθα τὸ
 ὀρεκτικόν τε καὶ κατὰ τὸν κινήτικόν. ἐνθα γὰρ τὸ ὀρεκτικόν, ἐκεῖ καὶ

1—3 καὶ εἰκότως—ὁμοιομερῆς ἐστὶ] auch ergibt sich, dass das, wodurch das Herz die
 sinnliche Kraft und die bewegende Kraft besitzt. von einer Seite gleichteilig ist
 4—7 ἐστὶ γὰρ—ἡ χεῖρ] das Herz ist nämlich gleichteilig in seinem Körper und ungleich-
 artig in seiner Gestalt. Denn das Herz, insofern es ein Körper ist, ist es Fleisch, und
 insofern es in dieser Gestalt ist, in welcher es ist, ist es Herz, und ebenso die Hand
 7 περὶ καρδίαν] vom Herzen kommt 8 σπλάγγνου] Körpers 11 περικαρδίῳ]
 Schild des Herzens 13 τοιούτων] diesen zwei [Körpern] στερεότητι] Zuversicht
 und Hoffnung 14 ἐπιτηδεῖως] bereit und vorbereitet 18 ἐμφύσεως] Anwehen
 20—21 εἰκότως—βοηθεῖται] notwendig ist es verknüpft mit allen diesen Gelenken
 22 τῷ—ζῶψ] für das, was Leben besitzt 24 πάθος] Krankheit

1 ἂν om. a περὶ] ρι in lit. V 2 ἐν αὐτῇ a 8 σπλάγγνου a 10 ἰσχυρο-
 τάτοις a: ἰσχυρωτάτοις V 19 πνεύμων ἐπιεκείμενος a 21 αὐτῇ Va 22 αἰτίον a
 24 ὅτι V: ἄρα a 26 ἀμηγέπη a

τὸ βουλευτικόν. ὄρεξις γάρ τις ἢ βούλησις. ὅπου δὲ τὸ βουλευτικόν, ἐκεῖ
καὶ τὸ βουλευτικόν τε καὶ τὸ λογιστικόν. ἡ γὰρ βούλησις ὄρεξις βουλευ-
τικῆ τε καὶ λογιστικῆ. ἀλλὰ καὶ ὅπου τὸ αἰσθητικόν, ἐκεῖ καὶ τὸ συγ- 45
καταθετικόν. ὅπου δὲ τοῦτο, ἐκεῖ καὶ ὃ ὑπολαμβάνομεν καὶ ὃ δοξάζομεν
5 καὶ ὃ διανοοῦμεθα τε καὶ ἐπιστάμεθα. πάντα γὰρ ταῦτα μετὰ συγκατα-
θέσεως. ἀλλὰ μὴν ὃ ἐπιστάμεθα, ἐν τούτῳ καὶ ὁ θεωρητικὸς νοῦς. κα-
θόλου δέ, εἰ μὲν ἐδύνατο ἡ λογικὴ δύναμις αὐτὴ καθ' αὐτὴν εἶναι χωρὶς
τῶν πρὸ ταύτης εἰρημένων θρεπτικοῦ αἰσθητικοῦ φανταστικοῦ ὁρμητικοῦ,
ἐνεδέχετο μὲν ἂν καὶ ἐν ἡμῖν εἶναι κειχωρισμένην κατὰ τὸ ὑποκείμενον τήνδε
10 τὴν δύναμιν τῶν πρὸ αὐτῆς. οὐ μὴν ἀλλ' ἀναγκαῖον ἂν ἦν πλείους λέγειν 50
ψυχᾶς ἡμᾶς ἔχειν, καὶ εἶναι ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων ζῷα πλείω. εἰ δ'
ἀδύνατον τοῦτο (ἀναγκαῖον γὰρ τὸν τὴν ἐσχάτην τῆς ψυχῆς δύναμιν ἔχοντα
καὶ τὰς πρὸ ταύτης ἔχειν· τελειότης μὲν γὰρ τῆς ψυχῆς ἦν ἡ δύναμις,
ἡ δὲ τελειότης ἐπ' ἐκείνῳ καὶ σὺν ἐκείνῳ ἐστίν. οὐ ἐστὶ τελειότης), ἀνάγκη
15 καὶ τὴν λογιστικὴν ψυχὴν εἶναι περὶ καρδίαν. ἔτι εὐλογον μὲν μήτε τὸ
πρακτικόν τῆς ψυχῆς διεσπᾶσθαι, ὡς εἶναι ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ μορίῳ, ἀλλ'
ἐν τῷ αὐτῷ πᾶν αὐτὸ εἶναι, μήτε πάλιν τὸ | κριτικόν, ἀλλ' εἶναι καὶ τοῦτο 141v
πᾶν ἐν τῷ αὐτῷ. εἰς δύο δὲ ταῦτα ἀνάγονται αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς,
τὸ τε πρακτικόν καὶ τὸ κριτικόν. (ἔτι) εἰ ἔστιν, ἐν ὃ τὸ θρεπτικόν, ἐν τούτῳ
20 καὶ τὸ αἰσθητικόν. ἀνάγκη ἐν τῷ αὐτῷ κατ' ἀριθμὸν εἶναι πᾶσαν τὴν
ψυχὴν. τὸ μὲν γὰρ θρεπτικόν ἀρχὴ τῆς πρακτικῆς ψυχῆς (ταύτης γὰρ
τοῦτό τε καὶ τὸ ὁρμητικόν καὶ τὸ ὁρεκτικόν), τὸ δὲ γε αἰσθητικόν πάλιν
ἀρχὴ τῆς κριτικῆς. τοῦ γὰρ κριτικοῦ καὶ τὸ φανταστικόν, ἔτι δὲ τὸ βου- 5
λευτικόν τε καὶ θεωρητικόν. ἀλλὰ μὴν περὶ τὴν καρδίαν ἄμφω ἐκεῖνα
25 ὄντα ἐδείχθη. περὶ ταύτην ἄρα καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς ψυχῆς δυνάμεις. περὶ
καρδίαν ἄρα τὸ τῆς ψυχῆς τῆς ἐν τοῖς ζῴοις τὸ ἡγεμονικόν. ἔστι δὲ ἐν
ἐκατέρᾳ δυνάμει, τῇ τε κριτικῇ καὶ τῇ πρακτικῇ, τὸ μὲν ὑπηρετικόν, τὸ
δὲ ἡγεμονικόν. αἱ τε γὰρ κρίσεις ὑπηρεσίας ὁργανικῆς δέονται (τοιαῦτα
γὰρ τὰ αἰσθητήρια), αἱ τε πράξεις καὶ αὐταὶ δι' ὀργάνων ἐπιτελοῦνται. 10
30 χεῖρες γὰρ καὶ πόδες πρὸς τὰς πράξεις ὄργανα φανερώτατα. τὰ δὲ λεγό-
μενα πρὸς δεῖξιν τοῦ τὸ ἡγεμονικόν περὶ κεφαλὴν τε καὶ ἐγκέφαλον εἶναι

1—2 βουλευτικόν—ἐκεῖ καὶ τὸ om. 2 βούλησις] Meinung, Ansicht 4—5 ὑπολαμβάνομεν—ἐπιστάμεθα] Denken, Einsicht, Wissenschaft 5 πάντα—ταῦτα] denn diese sind zuerst 6 ἀλλὰ μὴν] und 7 αὐτὴ καθ' αὐτὴν om. 10 πλείους] viele, nicht eine Seele 11 πλείω] viele, nicht ein Thier τελειότης—ἦν ἡ δύναμις om. 15—16 ἔτι εὐλογον—τῆς ψυχῆς] Ferner, wenn es nötig ist, dass der praktische Teil der Seele [vielfach sei; apod. deest] 17—18 μήτε πάλιν—ἐν τῷ αὐτῷ] und ebenso verhält es sich mit dem erkennenden Teile, dass er nicht vielfach sei, sondern dass er ganz in ein und demselben Gliede sein muss 18 δὲ] und 20 κατ' ἀριθμὸν om. πᾶσαν om. 21 ταύτης] dieser Seele 22 τοῦτο] die Ernährung 25—26 περὶ καρδίαν om. 28 αἱ .. κρίσεις] die Erkenntniß

15 ἔτι scripsi cf. int. hebr.: εἶτε Va 16 διεσπᾶσθαι a 19 ἔτι εἰ scripsi: εἰ Va
23 τῆς V τὸ post καὶ supra lin. V 26 τὸ τῆς ψυχῆς τῆς κτλ. τὸ ἡγεμονικόν]
cf. 50,20

τὰ μὲν ἐστὶ κενά, ὅσα δὲ ἔχεται τινος πιθανότητος, τούτοις ἢ συμπάθεια τῶν ἐν τῷ τοῦ ζῴου σώματι μορίων αἰτία τῆς πλάνης. πάντα γὰρ τὰ μόρια ἀλλήλοις ἐστὶν ἐν τῷ σώματι συμπαθῆ, εἴπερ πᾶν ὄργανον καλῶς ἡρμοσμένον. διὰ γὰρ τὴν τοιαύτην συμπάθειαν ψηλαφωμένων τέ τινων 5 περὶ τὸν ἐγκέφαλον γίνεται τινα περὶ τὸν ἄνθρωπον πάθη καὶ νοσοῦντων 15 μὲν τῶν περὶ τὴν κεφαλὴν παραφροσύναι γίνονται, θεραπευομένων δὲ ἀποκαταστάσεις, ὥσπερ καὶ ἄλλων μορίων θεραπευομένων ἄλλα ὑγιάζεται οὐδὲν ἐκείνοις ἐοικότα. ἀλλ' οὐδὲ αἱ τῶν μορίων ἀφαιρέσεις, αἳ ἐπὶ τινων ζῴων ποιοῦνται, δεικτικαὶ τοῦ προκειμένου. κοιναὶ γὰρ εἰσιν πρὸς ἀμφοτέρα. ὡς 10 γὰρ καρδίας ἐξαιρεθείσης ἕνια ζῴα διαμένει ζῶντα πλείω χρόνον, ὡς χελώνη καὶ χαμαιλέον, οὕτως καὶ κεφαλῆς ἀφαιρεθείσης τινῶν ζῴων ἐπὶ πολὺ τὸ 20 λοιπὸν σῶμα ζῆ. πολλάκις δὲ καὶ ἐκάτερον αὐτῶν μένει τὰς οἰκείας ἐνεργείας ἐνεργοῦν. τὸ μὲν οὖν ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς, ὡς δέδεικται, περὶ τὴν καρδίαν καθιῶνται, τὸ δὲ ὑπηρετικὸν καὶ εἰς τὰ ἄλλα τοῦ σώματος μέρη 15 διατείνει. τό τε γὰρ αἰσθητικὸν εἰς πᾶσαν τὴν σάρκα, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς 25 κινήσεως διακονικὸν εἰς τε νεῦρα καὶ τοὺς μῦς, δι' ὧν ὅλων τῶν μορίων ἢ κινήσεις τε καὶ μεταβάσεις τοῖς ζῴοις, γίνεται. 30

3—4 εἴπερ—ἡρμοσμένον] denn alle Glieder des Leibes sind miteinander verbunden, da der Leib in der besten Anordnung construiert ist 4—5 ψηλαφωμένων—ἐγκέφαλον] wenn Dinge das Gehirn bedrängen (in's Gehirn gedrängt werden?) 5—6 καὶ νοσοῦντων—κεφαλὴν] Wenn Stellen (Ecken?) des Herzens erkranken 6 θεραπευομένων] und wenn es [das Herz?] gesund wird 12 λοιπὸν om. 12—13 πολλάκις—ἐνεργοῦν] manchmal wird jedes von beiden entfernt und es bleiben seine specifischen Tätigkeiten in ihrem Zustande 14 καὶ om. 15 ἀλλὰ om. 16 εἰς τε—μορίων] im Gefäss (Nerv) und im Muskel und überhaupt in den Gliedern, in welchen

1 κενά] supra κεν lit. V 2 αἰτία a 3 συμπαθῆ a εἴπερ a: ὑπὲρ V
7 ὑγιάζεται a: ὑγιάζεται V 8 ἐοικότα] ὅτα in lit. V ἀφαιρέσεις a 11 χαμαι-
λέων V ἐπιτολὸν a 15 διατῆνει a το τῆς V 17 ζῴοις in lit. V

[ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ Β']

Περὶ ψυχῆς τί τέ ἐστι καὶ τίς αὐτῆς ἡ οὐσία καὶ τίνα αὐτῇ τὰ συμβε-
 βηκότα, οὐ πρόχειρον οὐδὲ ἐκ τοῦ ῥάστου καταμαθεῖν, ἀλλ' ἔστιν τῶν χα-
 5 λεπτωτάτων ἢ περὶ τούτων θεωρία, καίτοι τό γε εἶναι τὴν ψυχὴν γνωρι-
 μώτατον καὶ φανερώτατον. ἀλλ' ἔστιν πολλὰ τῶν ὄντων, ἃ τὴν μὲν
 ὑπερξίν ἔχει γνωριμωτάτην, ἀγνωστοτάτην δὲ τὴν οὐσίαν. ὡσπερ ἦ τε κίνησις
 καὶ ὁ τόπος, ἔτι δὲ μᾶλλον ὁ χρόνος. ἐκάστου γὰρ τούτων τὸ μὲν εἶναι
 γνωρίμων καὶ ἀναμφίλεκτον, τίς δὲ ποτέ ἐστιν αὐτῶν ἡ οὐσία, τῶν χαλε-
 10 πωτάτων ὁραθῆναι. ἔστι δὲ δὴ τι τῶν τοιούτων καὶ ἡ ψυχὴ. τὸ μὲν
 γὰρ εἶναι τι τὴν ψυχὴν γνωριμωτάτον τε καὶ φανερώτατον, τί δὲ ποτέ ἐστιν
 οὐ ῥάδιον καταμαθεῖν· εἰ δὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ περὶ αὐτῆς λόγου ἀνωθεν
 ἀρξάμενοι ποιησαίμεθα ἀπὸ τῆς τοῦ ὄντος εἰς τὰ πρῶτα γένη διαιρέσεως
 καὶ φανερόν ποιησαίμεθα, ὑπὸ τί τῶν γενῶν ἐστὶν ἡ ψυχὴ, ἴσως ἂν τούτου
 15 κειμένου καὶ τὴν ὅλην οὐσίαν αὐτῆς λάβοιμεν. διαιρουμένου τοίνυν τοῦ
 ὄντος εἰς τὰ πρῶτα καὶ ἀνωτάτω γένη δέκα ἔν τι τούτων καὶ τὴν οὐσίαν
 εἶναι φαμεν, ἧς τὴν μὲν σύνθετον λέγομεν, τὰς δὲ ἐξ ὧν τῇ συνθέτῳ τὸ
 εἶναι. σύνθετον μὲν οὖν οὐσίαν λέγομεν εἶναι ταύτην, ἧς τότε τι κατηγο-
 ρῆσαι δυνάμεθα, τὴν αἰσθητὴν τε καὶ ἐνεργεῖα οὐσαν καὶ πᾶσιν τοῖς ἄλλοις
 20 γένεσιν τοῦ ὄντος ὑποκειμένην, οἷον τόνδε τὸν λίθον, τότε τὸ ξύλον, τόνδε
 τὸν χρυσόν, τότε τὸ πῦρ καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ
 τοιαῦτα πάντα οὐσίαι σύνθετοι. ἔστι γὰρ ἓν αὐτοῖς τὸ μὲν τι ὑποκείμενον,
 ὃ ὕλην καλοῦμεν, δύνάμιν ἔχον τοῦ εἶδός τι ἐν αὐτῷ δέχεσθαι, τὸ δὲ εἶδος,
 ὃ δεξάμενον τὸ ὑποκείμενον ἀδιάφορον ὃν πᾶσιν κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν,
 25 ἐν οἷς ἐστι, διάφορόν τε γίνεται καὶ ἤδη τότε τι, τὸ μὲν γὰρ ἄργυρος,
 τὸ δὲ χρυσός, τὸ δὲ πῦρ, τὸ δὲ ἄλλο τι. πάντα γὰρ ταῦτα, ταῦτόν ἀλλή-
 λοις ὄντα κατὰ τὴν ὕλην τε καὶ τὸ ὑποκείμενον, κατὰ τὸ εἶδος ἔχει τὴν
 διαφορᾶν. ἀναλόγως γὰρ ὡς ἐπὶ τῶν κατὰ τέχνην γινομένων ἔχει, οὕτως

3 τις] post i una lit. er. V 7 γνωριμωτάτην] ην in lit. V ἀγνωστοτάτην a
 9 ἀναμφίλεκτον a: ἀναφίλεκτον V 14 ποιησαίμεθα om. a 17 τὰς V: τῆς a
 23 αὐτῷ Va 24 fortasse ὃν (ἐν) πᾶσιν αὐτοῦ Va 28 γινομένων] post o una
 lit. erasa V

ἡγητέον ἔχειν καὶ ἐπὶ ζῶν φυσικῶν οὐσιῶν· ὡςπερ γὰρ ἐπὶ τῆς τέχνης,
 τῆς ἀνδριαντοποιητικῆς φέρε εἰπεῖν, ὁ μὲν χαλκὸς ὑπόκειται πᾶσι τοῖς ἐξ
 αὐτοῦ γινόμενοις ὑπὸ τοῦ τεχνίτου, τὰ δὲ κατὰ τὴν τέχνην εἶδη γινόμενα
 ἐν αὐτῷ τῆς τε διαφορᾶς αἷτια καὶ τοῦ τότε τι εἶναι ἕκαστον αὐτῶν, τὸν
 5 μὲν δισκεύοντα, τὸν δὲ διαδοῦμενον, καὶ ἔστιν ἕκαστον αὐτῶν σύνθετον ἔκ
 τε τοῦ χαλκοῦ καὶ τῆς τοιαύδε μορφῆς, οὕτως ἡγητέον ἔχειν καὶ ἐπὶ τῶν
 συνθέτων οὐσιῶν. καὶ γὰρ ἐν ταύταις, τὸ μὲν ἔστιν ὑποκείμενον, τὸ δὲ
 εἶδος, καθ' ὃ καὶ ἕκαστον αὐτῶν ἔστι τότε τι, τὸ μὲν ὕδωρ, τὸ δὲ αἶθρ, τὸ
 δὲ ἄλλο τι... |

10 ... μένης τῆς ψυχῆς ἐν τῇ πρὸς τὸ σῶμα μίξει τὸ ζῶον γίνεται. 142v
 εἰ δὲ κατὰ μῆδέτερον τῶνδε τῶν τρόπων τὸ ζῶον οὐσία σύνθετος, κατὰ
 τὸν τρίτον λείπεται ἄρα. ἦν δ' οὕτως. καθ' ὃν ἦν τοῦ συγκαίμενου τὸ μὲν
 ὑποκαίμενόν τε καὶ ὄλη, τὸ δὲ εἶδος. οὐ γὰρ δὴ ὡς οἱ ἀριθμοί· ἀσώ-
 ματων γὰρ τὸ ἐκ τούτων, τὸ δὲ ζῶον οὐ τοιοῦτον. τὸ ἄρα ζῶον, συγκαί-
 15 μενον ἐκ ψυχῆς τε καὶ σώματος, τῷ τὸ μὲν ὑποκαίμενον τούτων εἶναι, τὸ δὲ
 εἶδος ἐκ τούτων ἔχει τὴν σύνθεσιν. λείπεται δὴ ἡ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς
 εἶδος εἶναι, ἢ τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος. ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα τῆς ψυχῆς
 εἶδος λέγειν ἀδύνατον· ὑποκαίμενον γὰρ τὸ σῶμα. ἔτι καὶ ἕκαστον τῶν ὄν-
 των τότε τι κατὰ τὸ εἶδος ἔστιν, οἷον ἀνδριάς, οἰκία, ναῦς, πῦρ, ὕδωρ, γῆ.
 20 καὶ τὸ ζῶον δὲ κατὰ τὴν ψυχὴν ζῶόν ἐστι. ὥστε ἡ ψυχὴ τὸ εἶδος. ἔτι
 εἰ τοῦτο ἔστιν εἶδος, οὐ μῆκετι παρόντος μῆδ' ὄντος ἐν τῷ ὑποκαίμενῳ
 πέπαυται τότε τι εἶναι ὁ πρότερον ἦν, καὶ τὸ ζῶον δὲ ζῶον εἶναι πέπαυται
 χωρισθείσης τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος (ὡς γὰρ ὁ πέλεκυς κατὰ τὸ
 σχῆμα πέλεκυς ἔστι καὶ ἔστιν εἶδος αὐτοῦ τοῦτο, καὶ εἰ ἦν ἔμψυχον. ἦν (ἀν)
 25 αὐτοῦ τὸ σχῆμα, ἀλλ' οὐχ ὁ σίδηρος ἡ ψυχὴ, οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ ἐν τῷ
 ζῶῳ ἀνάλογον οὔσα τῷ τοῦ πελέκεως σχήματι, κατὰ γὰρ ταύτην ζῶόν
 ἔστι τὸ ζῶον), εἴη ἂν ἡ κατὰ τὸ εἶδος οὐσία. ἔτι εἰ, οἷς διαφέρει τὰ φυ-
 σικὰ σώματα ἀλλήλων, εἴη ἔστιν, διαφέρει δὲ τῷ τὰ μὲν ἔμψυχα εἶναι,
 τὰ δὲ ἄψυχα, εἴη ἂν καὶ ἡ ψυχὴ εἶδος. ἔτι εἰ, ὡς πρῶτον ἐπιστάμεθα,
 30 ἐπιστήμη ἔστι (κατὰ γὰρ τὴν ἐπιστήμην ἐπιστάμεθα), καὶ ἔστιν ἡ ἐπι-
 στήμη οὐχ ὑποκαίμενόν τι, ἀλλ' ὃ τὸ ὑποκαίμενον δεξιόμενον δευτέρως ἐπι-
 στασθαι λέγεται (τοῦτο δ' ἔστιν ψυχὴ), καὶ ὡς πρῶτον ὑγιαίνομεν, τοῦτο
 ἔστιν ὑγίεια, τοῦτο δὲ οὐχ ὑποκαίμενον (τὸ γὰρ σῶμα ὑποκαίμενον, δὲ
 35 ζῶμεν, ψυχὴ, οὐδὲ ἡ ψυχὴ ὑποκαίμενον, ἀλλὰ τοῦτο δὲ τὸ ὑποκαίμενον

2 ἀνδριαντοποιητικῆς V: ἀνδριαντοποιητικῆς a 5 δισκεύοντα V γρ. ex. Vict: δισκεύοντα a
 9 post ἄλλο τι spatio octo versuum et unius paginae relicto plura deesse indicat V
 10 fortasse (οὐ γὰρ φθειρο) μένης τῆς ψυχῆς κτλ. cf. 12,5 12 λείπεται] cf. p. 12,6
 13 οὐ γὰρ κτλ.] cf. p. 30,29 18 ἔτι καὶ κτλ.] cf. p. 6,21 24 ἂν addidi 27 for-
 tasse (ψυχὴ) εἴη ἂν ἡ κτλ., ut ψυχὴ ἄρα ἔστιν ἡ κατὰ τὸ εἶδος οὐσία 103,2 28 διαφέρει a
 29—103,3 ἔτι εἰ—κατὰ τὸ εἶδος οὐσία] cf. p. 31,10—25 29 εἰ om. Ka 31 δ—
 δεξιόμενον] cf. p. 101,23 et 31,18 32 ὑγιαίνομεν Ka 35 οὐδὲ] incipit apodosis
 τὸ ὑποκαίμενον Ka

δεξάμενον ζῆν καὶ αὐτὸ λέγεται δευτέρως, ὡς ὑγιαίνειν τὸ τὴν ὑγίαιαν δε-
 δεγμένον σῶμα καὶ ἐπίστασθαι ἢ τὴν ἐπιστήμην δεδεγμένη ψυχῇ. ψυχῇ 20
 ἄρα ἐστὶν ἢ κατὰ τὸ εἶδος οὐσία. τὸ δὲ εἶδος τελειότητά τε καὶ ἐντε-
 λέχειαν ὁ Ἀριστοτέλης λέγει. ὥστε εἰκότως καὶ ἡ ψυχῇ οὐσία οὕσα ἢ
 5 κατὰ τὸ εἶδος ἐντελέχεια καλεῖται παρ' αὐτοῦ. ἐπεὶ γὰρ τῶν ὄντων τὰ
 μὲν δυνάμει λέγεται εἶναι, τὰ δὲ ἐντελεχεία, καὶ ἔστι τὰ ἐντελεχεία εἶναι
 λεγόμενα τὰ ἤδη τὸ εἶδος, ὃ ἐδύνατο ἔχειν, ἔχοντα καὶ τὴν μορφήν, εἰ-
 κότως οὐ παρουσία τὸ δυνάμει τι ὄν εἰς τὸ ἐντελεχεία γίνεται, ἐντελέχεια
 τοῦτο. τὸ δὲ δυνάμει ζῶν, ὥσπερ τὸ σπέρμα, ἐντελεχεία ζῶν γίνεται 25
 10 παρουσία ψυχῆς. εἴη ἂν οὖν καὶ οὕτως δεικνύμενον, ὅτι ἡ ψυχῇ ἐστὶν
 εἶδος τε καὶ ἐντελέχεια. ἔστι δὲ ἐντελέχεια ἢ μὲν τις πρώτη, ἢ δὲ δευ-
 τέρα. αἱ μὲν γὰρ ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι καὶ ὅλως αἱ ἕξεις ἐντελέχειαι
 πρώται, αἱ δὲ κατ' αὐτάς καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐνέργειαι ἐντελέχειαι δεύτεραι.
 ὁ γὰρ μουσικὸς ἐντελεχεία μὲν ἐστὶ τοιοῦτος (ἔχει γὰρ τὴν μουσικὴν), ἀλλ'
 15 ἔστιν κατὰ τὴν πρώτην ἐντελέχειαν οὗτος ἐντελεχεία λεγόμενος μουσικός,
 ἡδὴ δὲ καὶ ὁ ἐνεργῶν κατὰ τὴν μουσικὴν, ὃς καὶ τὴν δευτέραν ἐντελέχειαν 30
 ἡδὴ προσεῖληφεν. οὕσης τοίνυν διττῆς τῆς ἐντελεχείας ἡ ψυχῇ ἐντελέχεια
 ἐστὶν ὡς ἡ ἕξις. οὐδὲν γὰρ ἦττον ἔχει ψυχὴν καὶ ὁ μὴ ἐνεργῶν κατ' αὐ-
 τήν, ὡς ὁ κοιμώμενος. οὐ γὰρ ἐνεργῶν τότε κατ' αἰσθησιν ἡμῶς τὴν αἰ-
 20 σθητικὴν ἔχει ψυχὴν. ἐντελέχεια οὖν ἐστὶν ἡ ψυχῇ πρώτη. ἐπεὶ δὲ πᾶν
 εἶδος καὶ πᾶσα ἐντελέχεια τινός ἐστι, ὁῦλον ὅτι ἀκόλουθόν ἐστι ἐπισκέ-
 ψασθαι, τίνος. τὸ μὲν οὖν εἶναι σώματος σχεδὸν ἡδὴ ὁδεύεται. ὄντος
 γὰρ τοῦ ζῶντος οὐσίας συνθέτου ἐξ ὑποκειμένου τε καὶ εἶδους, τὸ μὲν ὑπο- 35
 κείμενον ἦν σῶμα ἐν αὐτῷ, ἐντελέχεια δὲ ἡ ψυχῇ. ἀλλ' ἐπεὶ τῶν σωμα-
 25 των τὰ μὲν ἐστὶ τεχνικά, τὰ δὲ φυσικά, ποδαποῦ τίνος σώματος ἐστὶν ἐν-
 τελέχεια ἢ ψυχῇ; οὐ γὰρ δὴ ἐν παντί γε σώματι οἶα τε ψυχῇ γενέσθαι.
 τεχνικοῦ μὲν οὖν οὐδενός· ἦν γὰρ ἂν καὶ αὐτὴ τεχνικὸν εἶδος ὡς τὸ τοῦ
 ἀνδριάντος, καὶ ἦν ἂν τὰ ζῶντα ὑπὸ τέχνης γινόμενα, ὥσπερ τὰ ἀγάλματα,
 οὕτως δ' οὐκ ἂν εἴη οὐδὲ οὐσία. τὸ γὰρ τεχνικὸν εἶδος οὐκ οὐσία. φυ-
 30 σικοῦ τοίνυν σώματος ἐντελέχεια ἢ ψυχῇ (ἔστι δὲ σῶμα φυσικὸν τὸ ἀρχὴν 40
 ἔχον κινήσεως ἐν αὐτῷ), καὶ γὰρ καὶ τὸ ζῶν φύσει, οὐ μόνον ἢ ψυχῇ.
 ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τῶν φυσικῶν σωματίων εἰσὶν διαφοραὶ (τὰ μὲν γὰρ ἐστὶν
 αὐτῶν ἀπλά, τὰ δὲ σύνθετα, καὶ οὐδενός τῶν ἀπλῶν σωματίων ἐντελέχεια
 ἐστὶν ἢ ψυχῇ· οὔτε γὰρ τὸ τοῦ πυρός οὔτε τὸ τοῦ ἀέρος οὔτε τὸ τοῦ ὕδα-
 35 τος, ἀλλ' οὐδὲ τὸ τῆς γῆς εἶδος ἐστὶ ψυχῇ, ἐπεὶ μηδὲ ζῶν τι τούτων)
 ποδαπόν τι σῶμα τὸ τοῦ ζῶντος οὐ ἐστὶν ἐντελέχεια ἢ ψυχῇ; ἐπεὶ τοίνυν
 πᾶν σῶμα ψυχὴν ἔχον καὶ ζῶν τρέφεται τε καὶ αὔξεται δι' αὐτοῦ (ταύτη 45
 γὰρ τὸ ζῶν τοῦ μὴ ζῶντος διαφέρει), ἢ δὲ τροφή καὶ ἡ πέψις καὶ ἡ προ-

3—5 τὸ δὲ εἶδος—αὐτοῦ] cf. p. 15,29 sq. 6 ταδ' K: τὰ δ' a 7 ἡδὴ V ex. Vict:
 εἶδη Ka 8 ἐντελέχεια VK: ἐντελέχεια a (ut 6) 10 παρουσία VKa ἂν οὖν scripsi:
 post ἂν videtur οὖν erasum esse V: ἂν Ka ἔτι V: ἄρα Ka 16 μουσικὴν] sc.
 is est, qui 18 οὐδὲν γὰρ ἦττον κτλ.] cf. p. 16,12 23 οὐσία Ka 25 ποδαποῦ]
 post o una lit. eras. V 28 ἂν om. Ka 31 αὐτῇ VKa 37 αὐτοῦ VKa

σθήκη τε καὶ αὔξησης δέονται τινων ὀργάνων (τὰ μὲν γὰρ στόματος καὶ
 φάρυγγος καὶ κοιλίας καὶ ἐντέρων χρεῖαν ἔχει πρὸς ταῦτα, τὰ δὲ ῥιζῶν
 καὶ ἐντερίωνης καὶ φλοιῶ· ὅσα δὲ τῶν ζώων τελειότερα, πλείονων κατ'
 ἀναλογίαν χρῆζει καὶ τῶν ὀργάνων, καὶ τῶν ψυχικῶν δυνάμεων πασῶν διὰ
 5 τινων οἰκείων ἐνεργούσων ὀργάνων, ὡς φανερόν ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων), εἴη
 ἂν ἡ ψυχὴ ἐντελέχεια ἡ πρώτη σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ. οὐδὲν γὰρ
 σῶμα οἷον τε ζῆν ἢ ψυχὴν ἔχειν μὴ ὄν ὀργανικὸν | μηδὲ ἔχον τὰ δια- 143:
 κνησόμενα ταῖς ψυχικαῖς δυνάμεσιν. καὶ οὗτος μὲν ἂν ὄρος τε καὶ λόγος
 κοινότατος ψυχῆς εἴη. ἐμπεριεἰληπταὶ γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ ἡ τῶν φυτῶν ψυχὴ.
 10 γίνεται δὲ ὁ λόγος ἡμῖν περὶ ψυχῆς τῆς ἐν τοῖς θνητοῖς γινομένης σώμασιν.
 ὅταν δὲ λέγωμεν τὴν ψυχὴν εἶναι σώματος φυσικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος,
 οὐχ οὕτως τὸ δυνάμει κατηγοροῦμεν τοῦ σώματος τότε, ὡς εἰώθαμεν λέ-
 γειν ἐπὶ τῶν μηδέπω μὲν ἔχόντων τι, ἐπιτηδείων δὲ πρὸς τὸ δέξασθαι. ὁ
 οὐ γὰρ ἔστι τὸ σῶμα τοῦτο χωρὶς ψυχῆς πρότερον, εἴτα δέχεται τὴν ψυχὴν,
 15 ἀλλ' ἔστιν τὸ δυνάμει ζωὴν ἔχον τὸ δυνάμενον ζῆν, τούτεστιν τὸ ἔχον ὀρ-
 γανα πρὸς τὰς κατὰ τὸ ζῆν ἐνεργείας καὶ ἔστιν ἴσον τὸ 'δυνάμει ζωὴν
 ἔχον' τῷ 'ὀργανικόν'. εἰ δὲ ἔστιν ἡ ψυχὴ σώματος εἰδὸς τε καὶ ἐντε-
 λέχεια, ὁτῆλον ὡς ἀσώματος ἔσται. πᾶν γὰρ εἶδος ἀσώματον. εἰ γὰρ εἴη
 καὶ τὸ εἶδος αὐτὸ σῶμα, ἤτοι ἀνείδεόν τε καὶ ἄπειρον ἔσται (τοιούτου δὲ
 20 ἡ ὕλη), ἢ εἰ εἶδος ἔξει, καὶ τὸ εἶδος, ὄν σῶμα, ἄλλο εἶδος, εἰς ἄπειρον 10
 προελεύσεται. ἔστι δὲ ἡ ψυχὴ ἐντελέχεια οὕσα δι' ὅλου τοῦ σώματος.
 πᾶν γὰρ ἐμψυχον τὸ ἐμψύχου μέρος. καὶ ἔστιν ἐντελέχεια ἡ ψυχὴ οὔτε
 ὡς τὸ σχῆμα τῶν ἐσχηματισμένων, οὔτε ὡς ἡ θέσις καὶ τάξις τῶν συγ-
 κειμένων, οὐθ' ὡς διάθεσις τις καὶ πάθος, οὐθ' ὡς μῆξις ἢ κρᾶσις (ἡ μὲν
 25 γὰρ ἡδονὴ καὶ ἡ ἀλγηδὼν πάθος ἢ διάθεσις, ἀλλ' οὐθὲν ἡ ψυχὴ τούτων),
 ἀλλὰ πάντως μὲν ἐν τῷ σώματι παραγίνεται ταῦτα (διὰ γὰρ τούτων τὰ
 ὄργανα οἷς ἡ ψυχὴ χρῆται). αὐτὴ δὲ ἔστι δυνάμει τις καὶ οὐσία ἐπὶ τοῦ- 15
 τοῖς γινομένη. καὶ ἔστι τὸ σῶμα καὶ ἡ τούτου κρᾶσις αἰτία τῆς ψυχῆς τῆς
 ἐξ ἀρχῆς γενέσεως. τοῦτο δὲ ὁτῆλον ἐκ τῆς τῶν ζώων διαφορᾶς κατὰ τὰ
 30 μόρια. οὐ γὰρ ψυχαὶ διαπλάσσουσι τὰς μορφάς, ἀλλ' ἐπὶ τῆς τούτων ποιᾶ
 συστάσει ἐπηκολούθησαν αἱ διαφοραὶ ψυχαί, συμμεταβάλλουσιν δὲ ἀλλήλοις·
 ἔστι γὰρ ἀλλήλων ἢ τε ἐντελέχεια καὶ τὸ οὐ ἐντελέχεια. ὅτι δὲ τῆς ποιᾶ
 κρᾶσει τοῦ σώματος καὶ ἡ τῆς ψυχῆς ἔπεται διαφορὰ, δηλοῖ καὶ τὰ θηρία
 παρὰ τὴν ποιᾶν κρᾶσιν τοῦ σώματος ἀλλοιοτέραν ἴσχοντα τὴν ψυχὴν. ἄς 20
 35 δὲ φαμεν τῆς ψυχῆς ἐνεργείας εἶναι, οὐκ εἰσὶν τῆς ψυχῆς αὐτῆς καθ' αὐ-
 τήν, ἀλλὰ τοῦ ἔχοντος αὐτήν. ὡς γὰρ οὐ βαδίζει ἡ ψυχὴ αὐτὴ οὐδὲ πα-
 λαίει, ἀλλ' ὁ ἔχων αὐτὴν ἄνθρωπος, οὕτω καὶ λυπεῖται καὶ δρέγεται καὶ

1 στόματος V: σώματα Ka 5 εἴη ἂν ἡ ψυχὴ κτλ.] cf. p. 16,2 8 fortasse δυνά-
 μεσιν (ὄργανα) τε om. K 10 γίνεται δὲ κτλ.] cf. p. 28,25 11 ἔχοντος] alterum
 o in lit. V 12 κατηγοῦμεν a 15—17 τὸ δυνάμενον—ζωὴν ἔχον om. K
 17 ὀργανικόν] cf. p. 16,11sq. 18 ὁτῆλον ὡς ἀσώματος κτλ.] cf. p. 17,10sq. 20 ἢ
 εἰ εἶδος m², ἢ εἶδος m¹ V: ἡ εἶδος Ka 25 ἀλγηδῶν Ka 26 ἀλλὰ] supra primam
 lit. paululum erasum V 27 τις supra lin. V 34 ἄς δὲ φαμεν κτλ.] cf. p. 23,8sq.,
 ubi superfluum supplementum meum 36 παλαίει V ex. Vict.: πάσχει K: παλαιά a

χαίρει καὶ ὀργίζεται τὸ τὴν ψυχὴν ἔχον, ἀλλ' οὐχὶ ἡ ψυχὴ· πᾶσαι γὰρ αἱ λεγόμεναι τῆς ψυχῆς κινήσεις τοῦ συναμφοτέρου τοῦ ζῶντος εἰσιν. εἰσὶ δὲ αἱ τῆς ψυχῆς δυνάμεις τάξιν ἔχουσαι πρὸς ἀλλήλας. ἡ μὲν γὰρ ἐστὶν αὐτῶν πρώτη, ἡ δὲ δευτέρα, ἡ δὲ ἐπὶ ταύταις. σημείον δὲ τοῦδε· τὸ 25 μὲν γὰρ πρώτην ἔχον οἶόν τε μὴ μετέχειν τῆς δευτέρας, τὴν δὲ δευτέραν ἀδύνατον ἔχειν ἄνευ τῆς πρώτης. καὶ ἔστι πρώτη μὲν ἡ θρεπτικὴ τε καὶ αἰσθητικὴ καὶ γεννητικὴ, ἣν ψυχὴν ἔχει καὶ τὰ φυτά· οὐ γὰρ, ὡς τινες ἡγοῦνται, φύσις τοῦτο, ἀλλὰ ψυχῆς δύναμις ἡ πρώτη, ἐπεὶ φύσιν γε ἔχει καὶ τὰ ἀπλᾶ τῶν σωματίων, ἀλλ' οὐπω ζῆν φαμεν ταῦτα. ἡ γὰρ φύσις 10 ἀρχὴ κινήσεώς ἐστιν. πλέον δὲ τι ἢ κατὰ ταύτην ἔχει τὰ φυτά· ἔχει γὰρ 30 καὶ τὸ δι' αὐτῶν τρέφεσθαι τε καὶ αὔξεσθαι καὶ γεννητικὰ εἶναι τῶν ὁμοίων, ἃ κατὰ τὸ ζῆν ὀρίζεται. τὸ δὲ ζῆν παρούσα ψυχῆς. δευτέρα δὲ ψυχῆς δύναμις ἐστὶν ἡ αἰσθητικὴ, ἣ τὰ ζῆα ὀρίζεται, ἣν οὐχ οἶόν τε χωρὶς τῆς πρώτης ἔχειν. τὰ μέντοι φυτὰ τὴν θρεπτικὴν ψυχὴν ἔχοντα τὴν αἰσθητι- 15 κὴν οὐκ ἔχει. ἐπὶ δὲ ταύταις ταῖς δυνάμεσιν ἐστὶ τὸ ὀρητικὸν συνεζευγμένον τῷ αἰσθητικῷ· οὐδὲν γὰρ ὄφελος τοῖς ζῴοις αἰσθήσεως μὴ ἐνυπαρχούσης ὀρητῆς· τοῦτο γὰρ πάσης ἀρχὴ πράξεως. καὶ ταῦτα μὲν ἀναγκαῖ- 35 ὄτατα καὶ πρώτα μόρια τῆς ψυχῆς τρία, κοινὰ πᾶσιν ὄντα τοῖς ζῴοις. φυτικόν, αἰσθητικόν, ὀρητικόν, ἕκαστον αὐτῶν χρήσιμον ὃν πρὸς τι τούτων, 20 ἐν οἷς τῷ ζῴῳ τὸ εἶναι. ἔστι γὰρ ἔργα τοῦ ζῴου πρῶτον μὲν τὸ εἶναι τε καὶ ζῆν, δευτέρον δὲ κρίσις τῶν προσπιπτόντων, ἐπὶ δὲ τούτοις ἐνέργειά τε καὶ πράξις. ἡ μὲν οὖν φυτικὴ τῆς ψυχῆς δύναμις εἰς τὸ εἶναι τε καὶ 30 ζῆν τῷ ζῴῳ συντελεῖ, ἡ δὲ αἰσθητικὴ πρὸς τὴν κρίσιν, πρὸς δὲ τὸ πράσσειν τὸ ὀρητικόν. πράξις δὲ ἐστὶ κυρίως ζῴου ἢ μετὰ συγχρήσεως τῶν 40 ὀργανικῶν τοῦ σώματος μορίων ἐνέργεια, ὡς τὸ βαδίσειν, ὡς τὸ λέγειν. διαιρεῖται δὲ ἡ μὲν θρεπτικὴ δύναμις εἰς τε τὸ τρέφειν καὶ εἰς τὸ αὔξειν καὶ εἰς τὸ γεννᾶν, ἡ δὲ αἰσθητικὴ εἰς τε τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ φαντασιου- σθαι καὶ τὸ μνημονεύειν καὶ τὸ συγκατατίθεσθαι, τὸ δὲ ὀρητικόν ἐστὶν ὡσπερ τέλος τι τῆς φαντασίας καὶ τῆς συγκαταθέσεως. ταύτης γὰρ χάριν 30 ἐκεῖνα. πάντως γὰρ τῆς μὲν ὀρητῆς ἡγεῖται συγκατάθεσις, ταύτης δὲ φαντασία. τούτου δὲ τοῦ ὀρητικοῦ τε καὶ πρακτικοῦ τὸ μὲν ἐστὶν ὡς ἡγε- 45 μονικόν, τὸ δὲ ὡς ὑπηρετικόν, ἡγεμονικόν μὲν τὸ ἰδίως ὀρητικόν τε καὶ ὀρητικὸν καλούμενον, τὸ δὲ ἕτερον νευροσπαστικόν, ἐν ᾧ καὶ τὸ φωνητικόν. τοῦ δὲ ὀρητικοῦ ἐστὶ τὸ τ' ἐπιθυμεῖν καὶ θυμοῦσθαι καὶ τὸ βούλεσθαι.

2 εἰσὶ δὲ κτλ.] cf. p. 16,19 4 τὸ μὲν γὰρ κτλ.] cf. p. 29,26sq. 7 καὶ γεν. Va: τε καὶ γεν. K γεννητικὴ VK: γεννητικὴ a οὐ in lit. V οὐ γὰρ, ὡς τινες κτλ.] cf. p. 31,25 10 πλέον δὲ τι ἢ κτλ.] *plus habent plantae, quam haberent secundum naturam solam* cf. ἀλλ' ἐκεῖνος πλέον τι παρὰ τοῦτον ἔχει p. 109,24 ἔχει γὰρ κτλ.] cf. p. 31,7
11 αὐτῶν VKa 12 ἃ κατὰ] *fortasse καθ' ἃ* παρούσα Ka 14 μέντοι V: μὲν Ka
15 ἐπὶ V ex. Vict: ἐπεὶ Ka ὀρητικόν Va: ὀρητικόν K 18 φυτικόν scripsi: φασκόν VKa
20 τῷ ζῴῳ V: τὸ ζῴῳ Ka 22 φυτικὴ scripsi: φασκὴ VKa
28 τὸ δ' ὀρητικόν κτλ.] cf. p. 73,18sq. 33 ὀρητικόν VK: ὀρητικόν a 34 τὸ post καὶ om. Ka βούλεσθαι ex. Vict: βουλεύεσθαι VKa cf. 146v11 ἔστι δὲ τοῦ ὀρητικοῦ καὶ τοῦ ὀρητικοῦ τὸ τε ἐπιθυμεῖν καὶ τὸ θυμοῦσθαι καὶ τὸ βούλεσθαι

ταῦτα γὰρ ὀρέξεως εἶδη. ὧν ἡ βούλησις ἤδη δοκεῖ μετέχειν καὶ λογισμοῦ·
 ἔστι γὰρ ὀρεξεις μετὰ βουλήν. ἔστι δέ τις καὶ ἄλλη δύναμις τῆς ψυχῆς
 κριτικὴ ἢ λογιστικὴ, ἣ τοῖς τελειότεροις τῶν ζώων ἐγγίνεται. τοῦτο δὲ
 ἔστιν ἄνθρωπος, οὗ τό τε βουλευέσθαι ταύτης τῆς δυνάμεως ἔστι καὶ τὸ 50
 5 καταλαμβάνειν καὶ τὸ δοξάζειν. κινεῖ δὲ ἡ ψυχὴ τὸ σῶμα οὐχ ὡς αὐτὴ
 κινουμένη τε καὶ οὕτω κινουσα αὐτό (αὐτὴ γὰρ ἀκίνητος καθ' αὐτήν), ἀλλ'
 ὡς αἰτία τῆς ζώου τῆς κινήσεως, ὡς ἡ ἐνυπάρχουσα βαρύτερῃ τῇ γῆ τῆς
 εἰς τὸ κάτω κινήσεως. οὐ γὰρ πάντα τὰ κινούμενα ὁμοίως κινεῖ. ἄλλως
 μὲν γὰρ οἱ βοῦς τὴν ἄμαξαν κινουῖσιν, ἄλλως τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐφετὸν καὶ
 10 τὸ ὀρεκτὸν κινεῖ τὰ ἐπιέμενα αὐτοῦ· οὐ γὰρ κινούμενον. διὸ καὶ ἐμψύχων
 ἢ ὑπὸ τῶν τοιῶνδε κινήσις. | ἡ δὲ ψυχὴ κινεῖ τῶν καθ' αὐτήν ἡμᾶς νοεῖν 143v
 τε καὶ προαιρεῖσθαι· τὸ μὲν οὖν ἀγαθὸν τῶν νοηθῆναι κινεῖ, ἡ δὲ ψυχὴ τῶν
 νοῆσαι. ὡς γὰρ διὰ τὰς τέχνας καὶ κατὰ τὰς τέχνας οἱ τεχνῖται κινουῦνται,
 καὶ εἰσὶν αὐτοῖς αὐταὶ τῆς τοιαύτου κινήσεως αἰτιαί, αὐταὶ μὴ κινούμεναι,
 15 οὕτως καὶ τὰ ἔμψυχα κατὰ τὴν ψυχὴν κινεῖται μὴ κινουμένης αὐτῆς. ἔστι
 δὲ ἡ ὀρμητικὴ καὶ ἡ ὀρεκτικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς, καθ' ἣν τὰ ζῶα κινεῖ- 5
 ται. αὐτὴ γὰρ τοῖς ζῴοις τῆς οἰκείας κινήσεως αἰτία.

Περὶ νοῦ.

Νοῦς ἔστι κατὰ Ἀριστοτέλην τριττός, ὁ μὲν γὰρ τίς ἔστι νοῦς ὑλικός.
 20 ὑλικὸν δὲ λέγω οὐ τῶν ὑποκείμενόν τινα εἶναι ὡςπερ τὴν ὕλην (ὕλην γὰρ
 λέγω ὑποκείμενόν τι δυνάμενον εἶδους τινὸς παρουσίᾳ τὸδε τι γενέσθαι),
 ἀλλ' ἐπεὶ τῇ ὕλῃ τὸ εἶναι ὕλην ἐν τῶν δύνασθαι πάντα, ἐν ᾧ τὸ δύνασθαι 10
 καὶ αὐτὸ τὸ δυνάμει, καθόσον ἔστι τοιοῦτον, ὑλικόν. καὶ οὕτως καὶ νοῦς ὁ
 μήπω μὲν νοῶν, δυνάμενος δὲ τοιοῦτος γενέσθαι, ὑλικός, καὶ ἡ δύναμις ἢ
 25 τοιαύτη τῆς ψυχῆς ὁ ὑλικὸς νοῦς, οὐδὲν μὲν ἐνεργεῖα τῶν ὄντων ὧν, δυνά-
 μενος δὲ πάντα γίνεσθαι, εἴ γε πάντων τῶν ὄντων οἶόν τε νόησιν γενέσθαι.
 τὸ γὰρ πάντων μέλλον ἀντιλήψεσθαι οὐδὲν αὐτῶν εἶναι δεῖ κατὰ τὴν οἰ-
 κείαν φύσιν ἐνεργεῖα. παρεμφαινόμενον γὰρ τὸ οἰκεῖον εἶδος αὐτοῦ ἐν ταῖς 15
 τῶν ἐκτὸς ἀντιλήψεσιν ἐμελλεν ἐμπόδιον γίνεσθαι ταῖς ἐκείνων νόησεσιν.
 30 οὕτως γὰρ αἱ αἰσθήσεις τούτων ἀντιλαμβάνονται, ἐν οἷς τὸ εἶναι αὐταῖς. διὰ
 τοῦτ' οὖν ἡ μὲν ὄψις χρωμάτων οὕσα ἀντιληπτικὴ ἄχρουν τὸ ὄργανον ἔχει,
 ἐν ᾧ τέ ἔστι καὶ δι' οὗ ἡ ἀντίληψις αὐτῆ. ἄχρουν γὰρ τὸ ὕδωρ οἰκείω

4 τό τε V: τὸ Ka 5 κινεῖ δὲ κτλ.] cf. p. 21, 24sq 9 βοῦς VK: βοῦν a ἄμα-
 ξαν a 11 νοεῖν τε καὶ V: νοεῖσθαι καὶ K: νοεῖν καὶ a 12 νοηθῆναι] η post o in
 lit. V 14 αἰτιαί Ka: αἰτιαί V 15 τὴν om. Ka 19 καθ' ἀριστοτέλην MKa
 ὁ μὲν γὰρ τις] cf. 76, 9 ἢ μὲν γὰρ τίς ἔστι δύναμις ὑπερρετικῆ·, τὸ δὲ τι τῆς ψυχῆς ἡγεμο-
 νικόν ἔστι et 81, 8 ἢ μὲν τίς ἔστι δόξαστικῆ, ἢ δὲ 22 ὕλη ἐν scripsi: ὕλη ἐν VMKa
 ὕλη εἶναι M πάντας M fortasse πάντα (γίνεσθαι) cf. v. 26 ἐν ᾧ τὸ δύνασθαι] in-
 cipit apodosis 24 νοῶν supra lin. m¹ M 28 παρεμφαινόμενον γὰρ κτλ.] cf. p. 84, 15
 et adn. 29 ἐμελλεν VM: ἐμελεν Ka 30 οὕτως] fortasse οὐδὲ cf. Ind. οἷς M:
 αἷς VKa αὐταῖς εἶναι M 31 τοῦτο οὖν M 32 ἀντιληπτικῆ a

χρώματι. ἀλλὰ καὶ ἡ ὄσφρησις ἐξ ἀέρος (ἄσμος δὲ οὗτος), ὁσμῶν δὲ
 ἐστὶν ἀντιληπτική· καὶ ἡ ἀφή δὲ τῶν μὲν ὁμοίως αὐτῇ θερμῶν ἢ ψυχρῶν
 ἢ σκληρῶν ἢ μαλακῶν οὐκ αἰσθάνεται, τῶν δὲ παρηλλαγμένων ἐπὶ τὸ 80
 μᾶλλον ἢ ἦτο. τοῦτο δέ, ἐπεὶ ἦν ἀδύνατον σῶμα οὖσαν μὴ ταύτας
 5 ἔχειν τὰς ἐναντιώσεις. πᾶν γὰρ σῶμα φυσικόν τε καὶ γενητὸν ἄπτόν. ὡς
 οὖν ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων ἀδύνατον τὴν ἔχουσαν τι τούτου οὐ ἔχει εἶναι ἀν-
 τιληπτικήν τε καὶ κριτικήν, οὕτως, ἐπεὶ καὶ ὁ νοῦς ἀντίληψίς τις καὶ κρίσις
 τῶν νοητῶν, οὐδὲ αὐτὸν οἶόν τε εἶναι τῶν κρινομένων ὑπ' αὐτοῦ. πάντων
 δὲ τῶν ὄντων ἐστὶν ἀντιληπτικός, εἴ γε πάντα ἐστὶ νοεῖν. οὐδὲν ἄρα τῶν
 10 ὄντων ἐστὶν ἐνεργεία, δυνάμει δὲ πάντα. τοῦτο γὰρ ἐστὶν αὐτῷ τὸ εἶναι 25
 νῆ. αἱ μὲν γὰρ αἰσθήσεις γινόμεναι διὰ σωμάτων οὐκ εἰσὶν μὲν ταῦτα
 ὧν ἀντιλαμβάνονται, ἀλλὰ δὲ τινὰ ἐστὶν ἐνεργεία, ἐστὶ δὲ ἡ δύναμις σώ-
 ματός τινος. διὸ καὶ τοῦ σώματος τι πάσχοντος ἢ τῶν αἰσθητῶν ἀντί-
 ληψις. καὶ διὰ τοῦτο οὐ πάντων πᾶσα αἰσθησις ἀντιληπτική. ἐστὶ γὰρ
 15 τις καὶ αὐτῇ ἡδὴ ἐνεργεία. ὁ δὲ νοῦς οὔτε διὰ σώματος ἀντιλαμβανόμενος
 τῶν ὄντων, οὔτε σώματος δυνάμει ὧν, οὐδὲ πάσχων, οὐδὲ ἐστὶ τι τῶν
 ὄντων ὅλως ἐνεργεία, οὐδὲ ἐστὶ τῆδε τι τὸ δυνάμενον, ἀλλ' ἐστὶν δυνάμις 30
 τις ἀπλῶς τῆς τοιαύτης ἐντελεχείας τε καὶ ψυχῆς εἰδῶν καὶ νοημάτων δε-
 κτική. οὗτος μὲν οὖν ὁ νοῦς ὕλικός ὧν ἐν πᾶσιν ἐστὶ τοῖς τῆς τελείας
 20 ψυχῆς κεκοινωνηκόσιν, τουτέστιν ἀνθρώποις.

Ἄλλος δὲ ἐστὶν ὁ ἡδὴ νοῦν καὶ ἕξιν ἔχων τοῦ νοεῖν καὶ δυνάμενος
 τὰ εἶδη τῶν νοητῶν κατὰ τὴν αὐτοῦ δυνάμει λαμβάνειν, ἀνάλογον ὧν τοῖς
 τὴν ἕξιν ἔχουσιν τῶν τεχνιτῶν καὶ δυνάμενοις δι' αὐτῶν ποιεῖν τὰ κατὰ 35
 τὴν τέχνην. ὁ γὰρ πρῶτος οὐ τούτοις ἦν ἰσικῶς, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς δυνα-
 25 μένοις τὴν τέχνην ἀναλαβεῖν καὶ γενέσθαι τεχνίταις. καὶ ἐστὶν οὗτος ὁ
 ὕλικός ἕξιν ἡδὴ καὶ τὸ νοεῖν τε καὶ ἐνεργεῖν προσειληφώς. ὁ τοιοῦτος νοῦς
 ἐν τοῖς τελειότεροις ἐστὶν ἡδὴ καὶ νοοῦσιν. οὗτος μὲν οὖν ὁ δευτέρος
 νοῦς ἐστὶ.

Τρίτος δὲ ἐστὶ νοῦς παρὰ τοὺς προειρημένους δύο ὁ ποιητικός, δι' ὃν 40
 30 ὁ ὕλικός ἐν ἕξει γίνεται, ἀνάλογον ὧν οὗτος ὁ ποιητικός, ὡς φησὶν ὁ Ἄρι-
 στοτέλης, τῷ φωτί. ὡς γὰρ τὸ φῶς αἴτιον γίνεται τοῖς χρώμασιν τοῦ δυ-
 νάμει οὖσιν ὁρατοῖς ἐνεργεία γίνεσθαι τοιοῦτοις, οὕτως καὶ οὗτος ὁ τρίτος
 νοῦς τὸν δυνάμει καὶ ὕλικόν νοῦν ἐνεργεία νοῦν ποιεῖ ἕξιν ἐμποιωῦν αὐτῷ
 τὴν νοητικήν. ἐστὶ δὲ οὗτος τὸ τῇ αὐτοῦ φύσει νοητὸν καὶ ἐνεργεία τοι-

2 ἀφ' M δὲ om. M 3 τῶν δὲ VKa: ἀλλὰ τῶν M 4 ἀδυνάτου M
 5 γενητὸν MKa 6 ἀδύνατον ἦν τὴν M 7 τις VKa: τίς ἐστὶ M 8 οὐδὲν
 αὐτῶν M fortasse οἶόν τέ τι 11 γὰρ om. M 13 αἰσθητῶν V: αἰσθήσεων MKa
 14 fortasse ἐστὶ γὰρ τι ut v. 16 οὐδὲ ἐστὶ τι τῶν ὄντων ὅλως ἐνεργεία 15 ἐνέργεια M
 16 πάσχων M 17 τὸ om. Ka δυνάμενον] v post o in lit. V 19 οὖν om. M
 20 κεινονωχόσι M 21 „περὶ τοῦ ἐν ἕξει νοῦ.“ ἄλλος δὲ VMKa 22 αὐτοῦ V:
 αὐτοῦ MKa ὧν corr. ex. οὖν (?) K 23 αὐτῶν VKMa 28 νοῦς om. M
 29 „περὶ τοῦ ποιητικοῦ νοῦ.“ τρίτος δὲ VKMa νοῦς ὁ παρὰ MKa εἰρημένους MKa
 30 ὡς φησὶν κτλ.] Ar. de an. 3,5. 430a15 ὁ om. MKa 34 αὐτοῦ MKa καὶ
 —τοιοῦτον om. M

οὐτὸν· τοῦτο γὰρ ποιητικόν τε τοῦ νοεῖν καὶ εἰς ἐνέργειαν ἄγον τὸν ὕλικόν 45
 νοῦν. νοῦς οὖν καὶ αὐτός· τὸ γὰρ αὔλον εἶδος, ὅπερ ἐστὶ μόνον τῇ αὐτοῦ
 φύσει νοητόν, νοῦς. τὰ μὲν γὰρ ἔνυλα εἶδη ὑπὸ τοῦ νοῦ νοητὰ γίνονται
 ὄντα δυνάμει νοητά. χωρίζων γὰρ αὐτὰ τῆς ὕλης ὁ νοῦς, μεθ' ἧς ἐστὶν
 5 αὐτοῖς τὸ εἶναι, ἐνεργεῖα νοητὰ αὐτὸς αὐτὰ ποιεῖ, καὶ τότε ἕκαστον αὐτῶν,
 ὅταν νοῆται, ἐνεργεῖα τε νοητὸν καὶ νοῦς γίνεται | οὐ πρότερον οὐδὲ τῇ 144r
 αὐτῶν φύσει ὄντα τοιαῦτα. ὁ γὰρ κατ' ἐνέργειαν νοῦς οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ
 νοοῦμενον εἶδος ἐστὶν, ὥστε καὶ τούτων ἕκαστον τῶν οὐκ ὄντων ἀπλῶς
 νοητῶν νοῦς, ὅταν νοῆται, γίνονται. ὡς γὰρ ἡ κατ' ἐνέργειαν ἐπιστήμη
 10 ταῦτόν τῃ κατ' ἐνέργειαν ἐπιστητῆ, καὶ ὡς ἡ κατ' ἐνέργειαν αἰσθησις ἡ
 αὐτὴ τῃ κατ' ἐνέργειαν αἰσθητῆ, καὶ τὸ κατ' ἐνέργειαν αἰσθητὸν τῇ κατ'
 ἐνέργειαν αἰσθήσει, οὕτως δὲ καὶ ὁ κατ' ἐνέργειαν νοῦς ὁ αὐτός ἐστι τῷ 5
 κατ' ἐνέργειαν νοητῷ καὶ τὸ κατ' ἐνέργειαν νοητὸν τῷ κατ' ἐνέργειαν νῷ.
 ὁ γὰρ νοῦς τὸ εἶδος τοῦ νοουμένου λαμβάνων καὶ χωρίζων αὐτὸ τῆς ὕλης
 15 κατ' ἐνέργειαν ἐκείνῳ τε νοητὸν ποιεῖ καὶ νοῦς αὐτὸς κατ' ἐνέργειαν γίνεται.
 εἰ δὴ τι τῶν ὄντων ἐστὶν ἐνεργεῖα νοητὸν τῇ αὐτοῦ φύσει καὶ ἐξ αὐτοῦ
 τὸ εἶναι τοιοῦτον ἔχον τῷ αὔλον εἶναι, οὐ παρὰ τοῦ χωρίζοντος αὐτὸ τῆς
 ὕλης νοῦ, τὸ τοιοῦτον ἐνεργεῖα νοῦς ἐστὶν αἰεὶ. νοῦς γὰρ τὸ κατ' ἐνέργειαν
 νοητόν. τοῦτο δὴ τὸ νοητόν τε τῇ αὐτοῦ φύσει καὶ κατ' ἐνέργειαν νοῦς, 10
 20 αἷτιον γινόμενον τῷ ὕλικῷ νῷ τοῦ κατὰ τὴν πρὸς τὸ τοιοῦτο εἶδος ἀνα-
 φορὰν χωρίζειν τε καὶ μιμεῖσθαι καὶ νοεῖν καὶ τῶν ἐνόλων εἰδῶν ἕκαστον
 καὶ ποιεῖν νοητὸν αὐτό, θύραθεν ἐστὶ λεγόμενος νοῦς ὁ ποιητικός, οὐκ ὦν
 μόνον καὶ δυνάμεις τις τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, ἀλλ' ἐξωθεν γινόμενος ἐν ἡμῖν,
 ὅταν αὐτὸν νοῶμεν, εἴ γε κατὰ μὲν τὴν τοῦ εἶδους λῆψιν τὸ νοεῖν γίνεται,
 25 τὸ δὲ ἐστὶν εἶδος αὔλον αὐτὸ οὐ μεθ' ὕλης ὃν ποτε οὐδὲ χωριζόμενον
 αὐτῆς ἐπειθὸν νοῆται. χωριστὸς δὲ ἐστὶν ἡμῶν τοιοῦτος ὦν εἰκότως, ἐπεὶ 15
 μὴ ἐν τῷ νοεῖσθαι αὐτῷ ὑφ' ἡμῶν τὸ εἶναι νῷ γίνεται, ἀλλ' ἐστὶν τῇ
 αὐτοῦ φύσει τοιοῦτος, ἐνεργεῖα νοῦς τε ὦν καὶ νοητός. τὸ δὲ τοιοῦτον
 εἶδος καὶ ἡ χωρὶς ὕλης οὐσία ἀφθαρτος. διὸ καὶ ποιητικὸς νοῦς, ὁ κατ'
 30 ἐνέργειαν θύραθεν ὦν τὸ τοιοῦτον εἶδος, εἰκότως ἀθάνατος ὑπ' Ἀριστοτέ-

2 αὐτοῦ V: αὐτοῦ MKa 3—15 τὰ μὲν γὰρ—ἐνέργειαν γίνεται] cf. Ps. Alex. in Ar.
 met. 668,24—669,3 3—4 τὰ μὲν γὰρ—νοητὰ] ὅσα τῶν εἰδῶν ἔνυλα ἐστὶ καὶ ἐν ὕλη
 τὸ εἶναι ἔχει, ταῦτα ὑπὸ τοῦ νοῦ γίνεται νοητὰ, δυνάμει ὄντα νοητὰ καὶ μὴ καθ' αὐτὰ μηδὲ
 ἐνεργεῖα Ps. Al. 24—25 4 ἐστὶν om. M 5 αὐτοῖς VM: αὐτῆς Ka 6 καί]

ἐστὶ καὶ Ps. Al. 28 7 αὐτῶν V: αὐτῶν MKa: ἑαυτοῦ Ps. Al. 28 7—8 τὸ νοο-
 μενον VKM: τὸν νοοῦμενον a 8 ἀπλῶς VM: ἀπλῶν Ka 9—10 ἐπιστήμη—ἡ κατ'
 ἐνέργειαν om. Ps. Al. 11 αὐτῇ] αὐτὴ ἐστὶ Ps. Al. 31 τῇ VKa: ταῦτόν τῇ M
 12 δὲ καὶ om. Ps. Al.: δὲ del. Freudenthal. sed. cf. Ind. 12—13 ὁ αὐτός—ἐνέργειαν
 νῷ om. M 14 λαμβάνων om. M: λαβῶν Ps. Al. χωρίσας Ps. Al. 15 κατ'
 ἐνέργειαν ante ἐκείνο om. M 16 δὴ VKa: δέ M ἐνεργεῖα a νοητόν V:
 νοῦς MKa τῇ VKa: τῷ τῇ M αὐτοῦ VMKa bis 17 τοῦ αὔλον M
 αὐτὸ M ex. Vict.: αὐτῷ VKa 19 αὐτοῦ V: αὐτοῦ MKa 20 τοιοῦτον MKa
 24 αὐτὸ νοῶμεν MKa 25 fortasse τότε δέ 25—26 τὸ δὲ—νοῆται om. M
 26 εἰκότως ἐπειδὴ ἐπεὶ M 27 αὐτὸ M 28 αὐτοῦ V: αὐτοῦ MKa 29 ὁ om. M

λους καλεῖται νοῦς. νοῦς μὲν γὰρ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τῶν νοουμένων
 εἰδῶν ὅταν νοῖται. ἀλλ' οὐ θύραθεν οὐδ' ἐξωθεν νοῦς ὢν, ἀλλ' ὅτε νοεῖ-
 ται γινόμενος. οὗτος δὲ νοῦς, ὢν καὶ πρὸ τοῦ νοεῖσθαι, εἰκότως ὅταν 20
 νοηθῆ, θύραθεν τέ ἐστι καὶ λέγεται. νοεῖν δὲ αὐτὸν ὁ ἐν ἕξει νοῦς καὶ
 5 ἐνεργῶν δύναται· οὐ καθὼς νοῦς ἐστίν, ἅμα γὰρ καὶ κατὰ ταῦτόν αὐτῷ τὸ
 νοεῖν ἐστίν· καὶ νοεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ταύτῃ μὲν, ἣ ὁ κατ' ἐνέργειαν νοῦς
 ὁ αὐτός ἐστι τοῖς κατ' ἐνέργειαν νοουμένοις. ἐκεῖνα δὲ νοῶν αὐτὸν
 νοεῖ, εἴ γε ταῦτα ἃ νοεῖ ἐν τῷ νοεῖσθαι νοῦς γίνεται. εἰ γὰρ τὰ νοούμενά
 ἐστίν ὁ κατ' ἐνέργειαν νοῦς, ταῦτα ὅς νοεῖ, αὐτὸν νοῶν γίνεται. νοῶν
 10 μὲν γὰρ ὁ αὐτός γίνεται τοῖς νοουμένοις, μὴ νοῶν δὲ ἄλλος ἐστίν αὐτῶν. 25
 οὕτως δὲ καὶ ἡ αἰσθησις αὐτῆς αἰσθάνεσθαι λέγοιτ' ἂν αἰσθανομένη τού-
 των, ἃ ἐνεργεία· αὐτῇ ταῦτά γίνεται. ὡς γὰρ ἔφαμεν, καὶ ἡ κατ' ἐνέρ-
 γειαν αἰσθησις τὸ αἰσθητόν ἐστι. καὶ γὰρ ἡ αἰσθησις καὶ ὁ νοῦς τῇ τῶν
 εἰδῶν λήψει χωρὶς ὕλης τῶν οἰκείων αὐτοῖς ἀντιλαμβάνονται. ἔτι δὲ λέγοιτ'
 15 ἂν αὐτὸν νοεῖν ὁ νοῦς οὐχ ἣ νοῦς ἐστίν, ἀλλ' ἣ καὶ αὐτός νοητός· ὡς
 γὰρ νοητοῦ ἀντιλήψεται, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστου τῶν νοητῶν, οὐχ
 ὡς νοῦ. συμβέβηκε γὰρ τῷ νῷ εἶναι καὶ νοητῷ· ἐπεὶ γὰρ ἐστὶ τῶν ὄν-
 των τι καὶ αὐτός, καὶ οὐκ ἐστὶν αἰσθητός, λείπεται νοητὸν αὐτὸν εἶναι. 30
 εἰ γὰρ ὡς νοῦς καὶ καθὼς νοῦς ἐστὶν ἐνοεῖτο ὑφ' αὐτοῦ, οὐδὲν ἂν ἄλλο, δ
 20 μὴ νοῦς ἦν, ἐνόει, ὥστε αὐτὸν ἂν ἐνόει μόνον. νοῶν δὲ τὰ νοητά. ἃ μὴ
 ἐστὶν νοῦς πρὸ τοῦ νοεῖσθαι, καὶ αὐτὸν ὡς τοιοῦτον νοεῖ ὡς ἐν τι τῶν νοη-
 τῶν. γίνεται οὖν κατὰ συμβεβηκὸς αὐτὸν νοῶν ὁ νοῦς οὗτος ἀπὸ τοῦ ὕλι-
 κοῦ νοῦ προΐων. καὶ ὁ πρῶτος δὲ νοῦς καὶ ἐνεργεία νοῦς αὐτὸν νοεῖ παρα-
 πλησίως καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἀλλ' ἐκεῖνος πλέον τι παρὰ τοῦτον ἔχει.
 25 οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ αὐτὸν νοεῖ. τῷ μὲν γὰρ εἶναι νοητός νοεῖται πρὸς αὐ- 35
 τοῦ, καὶ τῷ ἐνεργεία καὶ φύσει τῇ αὐτοῦ νοητός εἶναι ἀεὶ νοούμενος ἐστίν,
 ὁτλονότι ὑπὸ τοῦ (ἀεὶ) ἐνεργεία νοοῦντος. ἀεὶ δὲ ἐνεργεία νοῶν ἐστὶ νοῦς
 αὐτός μόνος· ἀεὶ ἄρα αὐτὸν νοήσει. μόνον δέ. καθόσον ἐστὶν ἀπλοῦς. ὁ
 γὰρ ἀπλοῦς νοῦς ἀπλοῦν τι νοεῖ, οὐδὲν δὲ ἄλλο ἀπλοῦν ἐστὶ νοητὸν πλὴν
 30 αὐτός. ἀμιγῆς γὰρ οὗτος καὶ ἄυλος καὶ οὐδὲν ἔχων ἐν αὐτῷ δυνάμει.
 αὐτὸν ἄρα μόνον νοήσει. καθὼς μὲν ἄρα νοῦς ἐστίν, αὐτὸν ὡς νοητὸν νοήσει,

1 νοῦς om. M καὶ τῶν] αὐτῶν M 2 οὐδὲ M νοῖται M 4 τέ om. M
 ἐστὶ καὶ λέγεται] cf. εὐρίσκεται καὶ ἐστὶ 159r12 καλεῖται καὶ ἐστὶ 153v26 αὐτὸν V:
 αὐτὸν M: ἐαυτοῦ Ka 7 αὐτὸν M 11 δὲ VKa: ἂν M αὐτῆς scripsi: αὐτῆς VMKa
 12 ταῦτά M ex. Vict.: ταῦτα VKa ὡς γὰρ ἔφαμεν] 108,10 14 αὐτοῖς M: αὐτῆς
 VKa 15 αὐτὸν V: αὐτὸν MKa αὐτός VKM: αὐτός a 16 fortasse νοητοῦ (αὐ-
 τοῦ) ἀντιλήψεται 19 ἐνοεῖτο V: ἐννοεῖτο M: ἐννοεῖ τὸ Ka 20 ἐννοεῖ M 21 ἐστὶν
 scripsi: εἶσιν VMKa 22 αὐτὸν om. M 23 αὐτὸν νοεῖ sic V 25—110,2 οὐδὲν
 γὰρ ἄλλο—νοήσει] cf. Ps. Al. in met. 673,19—27 25 αὐτὸν V: αὐτὸν MKa τὸ M
 πρὸ M αὐτοῦ VMKa 26 αὐτοῦ V: ἐαυτοῦ M: αὐτοῦ Ka 27 (ἀεὶ) Freudenthal
 addit cf. Ps. Al. v. 21 δὲ VKa: δι' M 28 μόνον] μᾶλλον Ps. Al. 23 30 οὗτος
 VKM ex. Vict.: οὗ τις a αὐτῷ V: αὐτῷ MKa 31 γὰρ ἄρα μόνον M μὲν ἄρα]
 μὲν γὰρ Ps. Al. 25

καθὸ δὲ ἐνεργεία καὶ νοῦς ἐστὶ καὶ νοητόν, αὐτὸν ἀεὶ νοήσει, καθὸ δὲ 40
ἀπλοῦς μόνος, αὐτὸν μόνον νοήσει. αὐτός τε γὰρ μόνος ἀπλοῦς ὢν ἀπλοῦ
τινος νοητικός ἐστὶν καὶ μόνος ἀπλοῦς τῶν νοητῶν ἐστὶν αὐτός.

Ἦκουσα δὲ περὶ νοῦ τοῦ θύραθεν παρὰ τὴν Ἀριστοτέλους, ἡ δὲ διεσώσαμην.
5 τὰ γὰρ κινήσαντα Ἀριστοτέλη εἰσαγαγεῖν τὸν θύραθεν νοῦν, ταῦτα ἐλέγετο
εἶναι· ἢ τε ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἀναλογία καὶ ἢ ἐπὶ τῶν γινομένων ἀπάντων.
ὥσπερ γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν γινομένων ἐστὶ τι τὸ πάσχον, ἔστι τι καὶ τὸ
ποιῶν καὶ τρίτον ἐκ τούτων τὸ γινόμενον (καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν ὁμοίως· 45
ἔστι γὰρ πάσχον τὸ αἰσθητήριον, ποιῶν δὲ τὸ αἰσθητόν, γινόμενον δὲ ἢ
10 ἀντιληψὶς ἢ διὰ τοῦ αἰσθητηρίου τοῦ αἰσθητοῦ), τὸν αὐτὸν τρόπον δὴ καὶ
ἐπὶ τοῦ νοῦ ὑπελάμβανεν δεῖν εἶναι τινα ποιητικὸν νοῦν, ὅστις τὸν δυνάμει
νοῦν καὶ ὕλικὸν εἰς ἐνεργεῖαν ἄγειν δυνήσεται (ἔστι δὲ ἐνεργεῖα τὸ αὐτῶ
ποιεῖν νοητὰ πάντα τὰ ὄντα). ὥσπερ γὰρ ἐστὶν αἰσθητὰ, ἡ κατ' ἐνεργεῖαν
καὶ ἐνεργεῖα τὴν αἰσθησιν ποιεῖ, οὕτω δεῖ εἶναι τινα καὶ τὸν νοῦν ποι-
15 ὄντα ἐνεργεῖα ὄντα αὐτὰ νοητὰ. οὐ γὰρ οἷόν τε ποιητικὸν τι εἶναι τινος 50
μὴ ὄν αὐτὸ ἐνεργεῖα. ἐνεργεῖα δὲ νοητὸν τούτων τῶν νοουμένων ὑφ' ἡμῶν
οὐδὲν ἐστὶν. ὁ γὰρ νοῦς ὁ ἡμέτερος νοεῖ τὰ αἰσθητὰ δυνάμει ὄντα νοητὰ,
καὶ ὑπὸ τοῦ νοῦ νοητὰ ταῦτα γίνεται. αὕτη γὰρ ἐνεργεῖα τοῦ νοῦ, τὰ
ἐνεργεῖα αἰσθητὰ τῇ αὐτοῦ δυνάμει χωρῖσαι καὶ ἀφελεῖν τούτων, σὺν οἷς
20 ὄντα ἐστὶν αἰσθητὰ, καὶ ὀρίσασθαι καθ' αὐτά. εἰ δὴ αὕτη ἐστὶν ἢ τοῦ νοῦ
τοῦ δυνάμει πρότερον ὄντος ἐνεργεῖα, δεῖ δὲ τὸ γινόμενον καὶ ἀγόμενον ἐκ
τοῦ δυνάμει εἰς ἐνεργεῖαν ὑπὸ τινος γίνεσθαι ἐνεργεῖα ὄντος, δεῖ τινα 144
εἶναι καὶ νοῦν ποιητικὸν ἐνεργεῖα ὄντα, ὃς ποιήσει τὸν τέως ὄντα δυνάμει
ἐνεργεῖν δύνασθαι καὶ νοεῖν. τοιοῦτος δὲ ἐστὶν ὁ θύραθεν εἰσιών. ταῦτα
25 μὲν τὰ κινήσαντα ἐκείνων. ἔσται δὴ τι καὶ ἐνεργεῖα νοητὸν τῇ αὐτοῦ φύσει
τοιοῦτον ὄν, ὥσπερ αὖ καὶ αἰσθητὸν οὐχ ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως γινόμενον τοι-
οῦτον. τοῦτο δὲ ἐστὶ νοῦς, φύσις τις καὶ οὐσία, οὐδενὶ ἄλλῃ γνωστὴ ἢ 5
νοῦ. οὐ γὰρ δὴ αἰσθητός γέ ἐστὶν, οὐδὲ πάντα τὰ νοούμενα ὑπὸ τοῦ ἡμε-
τέρου νοῦ νοητὰ γίνεται οὐκ ὄντα τῇ ἑαυτῶν φύσει νοητὰ, ἀλλ' ἐστὶν τι
30 καὶ καθ' αὐτὸ νοητὸν τῇ αὐτοῦ φύσει τοιοῦτον ὄν. τοῦτο δὴ καὶ αὐτὸ ὁ
δυνάμει νοῦς τελειούμενος καὶ ἀυξόμενος νοεῖ. ὥσπερ γὰρ ἡ περιπατητικὴ
δύναμις, ἣν ἔχει ὁ ἄνθρωπος εὐθὺς τῶ γενέσθαι, εἰς ἐνεργεῖαν ἄγεται προϊ-
όντος τοῦ χρόνου τελειομένου αὐτοῦ οὐ κατὰ πάθους τι, τὸν αὐτὸν τρόπον

1—2 νοῦς—μόνος om. K I νοήσει ἀεὶ Ps. Al. 26 1—2 καθὸ—νοήσει] καθὸ δὲ
ἀπλοῦς ἐστὶ, μόνος τῶν νοητῶν μόνον ἑαυτὸν νοήσει Ps. Al. 26—27 4 Ἀριστοτέλους]
Ἀριστοκλέους Zeller, die Philos. d. Griechen IV³785 5 ἀριστοτέλην MKa
ταῦτα δὲ M 7 τι καὶ V (τ in lit.) M: καὶ Ka 9 δὲ τί τὸ M 10 δὴ om. M
12 αὐτῶ MKa: αὐτῶ V 18 ἢ ἐνεργεῖα M, sed cf. αὕτη γὰρ αἰσθήσεως διαμαρτία τὸ . .
γίνεσθαι p. 41,12 αὕτη γὰρ φύσις αἰσθήσεως τὸ . . κρίνειν p. 152r52 19 ὄντα αἰ-
σθητὰ M αὐτοῦ VMKa 20 δὴ αὕτη V: δὲ (δὴ?) αὕτη M: δὲ αὐτῆ Ka fortasse
καθ' αὐτὰ (τὰ εἶδη αὐτῶν). εἰ δὴ αὕτη 21 ἐνεργεῖα VK: ἐνεργεῖα a: ἐνεργεῖα M
22 γίνεσθαι V: ἄγεσθαι MKa sed cf. 112,1 25 αὐτοῦ V: αὐτοῦ MKa 27 οὐσία a
29 ἑαυτῶν φύσει VK: ἑαυτοῦ φύσει M: ἑαυτῶν φύσειν a 31 τελειούμενον M πα-
τητικῆ M

καὶ ὁ νοῦς τελειωθείς τὰ τε φύσει νοητὰ νοεῖ καὶ τὰ αἰσθητὰ δὲ νοητὰ 10
 αὐτῷ ποιεῖ, ἅτε ὦν ποιητικός. οὐ γὰρ παθητικός ὁ νοῦς τῇ αὐτοῦ φύσει,
 ὡς ὑπὸ ἄλλου γίνεσθαι καὶ πάσχειν, καθάπερ ἡ αἴσθησις. ὑπεναντίως
 γὰρ ἔχει. ἡ μὲν γὰρ αἴσθησις κατὰ πάθος, παθητικὸν γάρ, καὶ ἡ ἀντί-
 5 ληψίς αὐτῇ διὰ πάθος, ὁ δὲ νοῦς ποιητικόν. νοητικὸς γὰρ ὦν τῶν πλεί-
 στων ἅμα καὶ ποιητὴς ἵνα αὐτὰ νοήσῃ γίνεσθαι, πλὴν εἰ μὴ κατὰ τοῦτό-
 τις καὶ τὸν νοῦν βούλοιο παθητικὸν λέγειν, καθὼ ληπτικός ἐστὶ τῶν εἰδῶν.
 πάσχειν γὰρ εἶναι δοκεῖ τὸ λαμβάνειν. καὶ τοῦτο μὲν κοινὸν πρὸς τὴν 15
 αἴσθησίν ἐστὶν αὐτῷ, ἀλλ' ἐπεὶ ἕκαστον αὐτῶν χαρακτηρίζεται καὶ ὀρίζεται
 10 οὐκ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τοῦ πρὸς ἄλλο τι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἰδίου, καὶ τοῦτο ἂν
 τὸ πρὸς τὴν αἴσθησιν αὐτῷ κοινὸν ὑπὸ ἰδίου χαρακτηρίζοιτο, ὥστε εἰ κοι-
 νὸν μὲν ἐστὶν αὐτῷ πρὸς τὴν αἴσθησιν τὸ τῶν εἰδῶν εἶναι ληπτικῷ, εἰ
 καὶ μὴ ὁμοίως, ἴδιον δὲ τὸ ποιητικῷ εἶναι τούτων τῶν εἰδῶν ἂ λαμβάνει,
 ἀπὸ τοῦ ποιεῖν ἂν μᾶλλον ὀρίζοιτο. ὥστε ποιητικὸν ἂν, οὐ παθητικὸν ὁ
 15 νοῦς εἴη. ἔτι καὶ πρότερον αὐτῷ τὸ ποιεῖν καὶ οὐσιῶδες. πρότερον γὰρ 20
 ποιεῖ τῇ ἀφαιρέσει νοητὸν, εἴθ' οὕτως λαμβάνει τούτων τι ὁ νοῦς τε καὶ
 ὀρίζεται, ὅτι τόδε τί ἐστὶ. καὶ γὰρ εἰ ἅμα χωρίζεται καὶ λαμβάνει, ἀλλὰ
 τὸ χωρίζειν προεπινοεῖται· τοῦτο γὰρ ἐστὶν αὐτῷ τὸ ληπτικῷ εἶναι τοῦ
 εἰδούς. ὥσπερ δὲ τὸ πῦρ ποιητικώτατον λέγομεν, ἐπειδήπερ πάσης ὕλης
 20 ἥς ἂν ἐπιλάβηται ταύτην ἀναλίσκει καὶ αὐτῷ τροφήν παρέχει (καίτοι καθὼ
 τρέφεται πάσχει), τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸν νοῦν τὸν ἐν ἡμῖν ποιητικὸν
 ἡγητέον. τὰ γὰρ οὐκ ὄντα ἐνεργείᾳ νοητὰ αὐτὸς νοητὰ ποιεῖ. οὐδὲν γὰρ 25
 ἄλλο νοητὸν ἐστὶν ἢ ὁ νοῦς ὁ ὦν ἐνεργείᾳ καὶ καθ' αὐτὸν. καὶ τὰ ὑπὸ
 τοῦ νοουμένου δὲ γινόμενα νοητὰ καὶ αἱ τούτου ἐνεργεῖαι νοῦς καὶ αὐτὰ δταν
 25 νοηται. ὥστε μὴ ὄντος νοῦ, οὐδὲν ἂν εἴη νοητὸν. οὔτε γὰρ ὁ φύσει (αὐτὸς
 γὰρ ἦν μόνος τοιοῦτος), οὔτε τὸ ὑπὸ τούτου γινόμενον. οὐκ ὦν γὰρ οὐδ'
 ἂν ποιοῖ. συνεργὸς δ' ἂν γίνοιτο τῷ ἐν ἡμῖν ὁ φύσει τε νοῦς καὶ θύ-
 ραθεν, ὅτι οὐδ' ἂν τὰ ἄλλα νοητὰ ἦν ὄντα δυνάμει μὴ ὄντος τινὸς τῇ ἰδίᾳ
 φύσει νοητοῦ. τοῦτο δὴ τῇ αὐτοῦ φύσει νοητὸν ὄν ἐν τῷ νοουντι γενό- 30
 30 μενον διὰ τοῦ νοηθῆναι νοῦς τέ ἐστὶ γεγεννημένος ἐν τῷ νοουντι καὶ θύ-
 ραθεν νοεῖται καὶ ἀθάνατος καὶ ἐντίθησιν τὴν ἕξιν τῷ ὕλικῷ ὥστε νοεῖν
 τὰ δυνάμει νοητά. ὡς γὰρ τὸ φῶς, ποιητικὸν ὄν τῆς κατ' ἐνεργεῖαν ὄψεως,
 καὶ αὐτὸ ὁράται καὶ τὰ σὺν αὐτῷ, καὶ δι' αὐτοῦ τὸ χρῶμα, οὔτως δὲ καὶ
 ὁ θύραθεν νοῦς αἴτιος γίνεται τοῦ νοεῖν ἡμῖν, νοούμενος καὶ αὐτός, οὐ ποιω-
 35 αὐτὸν νοῦν, ἀλλὰ τὸν ὄντα νοῦν τῇ αὐτοῦ φύσει τελειῶν καὶ ἄγων ἐπὶ τὰ
 αἰκείᾳ. ἐστὶν οὖν φύσει μὲν νοητὸν ὁ νοῦς, τὰ δὲ ἄλλα τὰ νοητὰ τέχνη 35

1 δὲ om. M 2 αὐτῷ VMKa ὁ om. M αὐτοῦ V: αὐτοῦ MKa 8 παρὰ
 τὴν M 10 οὐκ M 11 χαρακτηρίζοντο M 13 ποιητικὸν M 16 τε] αἰ
 del. supra τε M 17 τί om. M 20 αὐτῷ VMKa 21 αὐτὸ M ποιητικό-
 τaton M 23 ἢ ex. Vict.: ἢ VMKa 25 οὔτε VKa: οὐδὲ M 27 τῷ scripsi:
 τῶν VKa: τοῦ M 28 τοῦ ἰδίᾳ M 29 αὐτοῦ VMKa γινόμενον M 31 καὶ
 ἀθάνατος suspectum cf. 112,5 τὴν VM: γε Ka 35 τῇ] τ in lit. V τῇ αὐτοῦ
 τελειῶν φύσει Ka: τελειῶν τῇ αὐτοῦ φύσει M 36 ἐστὶ μὲν οὖν M τέχνη VMKa

τούτου καὶ τούτου ποιήματα, ἃ ποιεῖ οὐ παθῶν καὶ γενόμενος ὑπό τινος ὁ
 δυνάμει (ἦν γὰρ νοῦς καὶ πρὸ τοῦ ἐνεργεῖν), ἀλλὰ ἀυξηθεὶς καὶ τελειού-
 μενος. τελειωθεὶς δὲ τὰ τε φύσει νοητὰ νοεῖ καὶ τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν
 ἐνέργειαν καὶ τέχνην. ἴδιον γὰρ τοῦ νοῦ τὸ ποιητικόν, καὶ τὸ νοεῖν αὐτῷ
 5 ἐνεργεῖν ἐστὶν οὐ πάσχειν. βουλόμενος δὲ τὸν νοῦν ἀθάνατον δεικνύοναι καὶ
 φεύγειν τὰς ἀπορίας ἅς ἐπιφέρουσιν τῷ θύραθεν νῷ ἀνάγκην ἔχοντι τόπον
 ἀλλάττειν, οὐ δυνάμενῳ δέ, εἰ γέ ἐστιν ἀσώματος, οὔτε ἐν τόπῳ εἶναι οὔτε 40
 μεταβαίνειν καὶ ἄλλοτε ἐν ἄλλῳ γίνεσθαι, κατ' ἴδιον ἐπίνοιον ἔλεγε τοι-
 αῦτα περὶ τοῦ νοῦ ἐν παντὶ εἶναι τῷ θνητῷ λεγόμενου σώματι. καὶ δὴ
 10 ἔφρασκεν τὸν νοῦν καὶ ἐν τῇ ὕλῃ ὡς οὐσίαν ἐν οὐσίᾳ καὶ ἐνεργεῖα εἶναι
 ἀεὶ ἐνεργούντα τὰς αὐτοῦ ἐνεργείας. ὅταν μὲν οὖν ἐκ τοῦ σώματος τοῦ
 κραθέντος πῦρ γένηται ἧ τι τοιοῦτον ἐκ τῆς μίξεως, ὡς καὶ ὄργανον δύ-
 νασθαι τῷ νῷ τούτῳ παρασχεῖν, ὅς ἐστιν ἐν τῷ μίγματι τούτῳ (διότι
 ἐστὶν ἐν παντὶ σώματι, σῶμα δὲ καὶ τοῦτο), τοῦτο τὸ ὄργανον δυνάμει 45
 15 νοῦς λέγεται ἐπιτήθειός τις δύναμις ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ κράσει τῶν σωμάτων
 γινομένη πρὸς τὸ δέξασθαι τὸν ἐνεργεῖα νοῦν. ὅταν δὴ τούτου τοῦ ὄργανου
 λαβηθῆται, τότε καὶ ὡς δι' ὄργανου καὶ ὡς περὶ ὕλην καὶ ὡς δι' ὕλης ἐνήρ-
 γησεν, καὶ τότε λεγόμεθα νοεῖν ἡμεῖς. ὁ γὰρ ἡμέτερος νοῦς σύνθετός
 ἐστὶν ἐκ τε τῆς δυνάμεως, ἧτις ὄργανόν ἐστι τοῦ θείου νοῦ, ὃν δυνάμει
 20 νοῦν ὁ Ἀριστοτέλης καλεῖ, καὶ τῆς ἐκείνου ἐνεργείας. ὦν θατέρου μὴ πα-
 ρόντος ἀδύνατον ἡμᾶς νοεῖν. εὐθὺ μὲν γὰρ τῇ πρώτῃ κατάβολῃ τοῦ σπέρ-
 ματός ἐστιν ὁ ἐνεργεῖα νοῦς διὰ πάντων γε κευχωρικῶς καὶ ὦν ἐνεργεῖα, 50
 ὡς καὶ ἐν ἄλλῳ τινὶ σώματι τῶν τυχόντων. ἐπειδὴν δὲ καὶ διὰ τῆς ἡμε-
 τέρας δυνάμεως ἐνεργήσῃ, τότε ἡμέτερος νοῦς οὗτος λέγεται καὶ ἡμεῖς νο-
 25 οῦμεν, ὥσπερ εἴ τις τεχνίτην ἐννοῆσαι τοτὲ μὲν ἄνευ ὀργάνων ἐνεργούντα
 κατὰ τὴν τέχνην, τοτὲ δὲ καὶ μετ' ὀργάνων, ὅτε καὶ ἡ κατὰ τὴν τέχνην
 ἐνέργεια αὐτῷ περὶ τὴν ὕλην γίνεται. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ θεῖος νοῦς
 ἀεὶ μὲν ἐνεργεῖ (διὸ καὶ ἔστιν ἐνεργεῖα), | καὶ δι' ὄργανου δέ, ὅταν ἐκ 145
 τῆς συγχρίσεως τῶν σωμάτων καὶ τῆς εὐκρασίας γένηται ὄργανον τοιοῦτον.
 30 Ὀλικὴν γὰρ ἤδη τινὰ τότε ἐνέργειαν ἐνεργεῖ καὶ ἔστιν οὗτος ἡμέτερος νοῦς.
 καὶ ἐκκρίνεται δὴ, ὅνπερ τρόπον καὶ εἰσκρίνεται. οὐ γὰρ ἀλλαγοῦ ὦν
 μεταβαίνει, ἀλλὰ τῷ πανταχοῦ εἶναι μένει καὶ ἐν τῷ ἐκ τῆς ἐκκρίσεως δια- 5

1 τούτου καὶ VKa: τοῦτον καὶ M ποιήματα VM: ποιήμα τις K: ποιήματος a πα-
 θῶν V: παθῶν corr. in παθῶν M: παθῶν Ka ὑπό τινος καὶ γενόμενος M 2 νοῦς
 M: νοῦν VKa 3 τελειωθεὶς MKa: τελειωθεὶς V τὰ τῇ φύσει M τὴν om. M
 4 τοῦ νοῦ VM: νοῦ Ka νοεῖν VKM ex. Vict.: νοεῖ a 6 τὰς ἐπιφερομένης M
 ἀνάγκη M post ἔχοντι paululum erasum V 7 δέ M: γε VKa 8 ταῦτα περὶ
 νοῦ M 9 λεγόμενου scripsi: λεγόμενῳ VKMa 11 αὐτοῦ V: αὐτοῦ MKa 12 δύ-
 νασθαι] cf. Ind. 13 fortasse τοῦτο 14 παντὶ γενομένῳ M 15—16 ἐπὶ usque
 ad γινομένη om. MKa 17 τότε VKa: τὸ M δι' om. M 19 ἧτις scripsi: ἧ
 τις VKMa δν] fortasse ἦν 20 νοῦ καλεῖ ὁ ἀριστοτέλης M 22 κευχωρικῶς M
 23 διὰ VKa: ὁ τὰ M 25 ἐννοῆσαι VMKa 26 τότε M 27 ἐνεργεῖ M
 τὴν ὕλην M: τῇ ὕλῃ VKa cf. Ind. 27—28 αὐτῷ περὶ τῇ ὕλῃ—καὶ ἔστιν ἐνεργεῖα bis Ka
 30 τότε om. M 32 διαινομένῳ M

λουμένῃ σώματι φθειρομένου τοῦ ὀργανικοῦ, ὡς ὁ τεχνίτης ἀποβαλὼν τὰ
 ὄργανα ἐνεργεῖ μὲν καὶ τότε, οὐ μὴν ὕλικήν καὶ ὀργανικὴν ἐνέργειαν. ἔλεγεν
 δὴ ὅτι εἰ δλωσ ὑπολαμβάνειν χρὴ κατὰ Ἀριστοτέλη θεῖον καὶ ἀφθαρτον
 εἶναι τὸν νοῦν, οὕτως ἡγεῖσθαι δεῖν, οὐκ ἄλλως. καὶ τὴν λέξιν δὲ τὴν ἐν
 5 τῷ τρίτῳ Περὶ ψυχῆς τούτοις προσοικειοῦν ἔλεγεν δεῖν καὶ τὴν ἕξιν καὶ τὸ
 φῶς ἐπὶ τούτῳ φέρειν τὸν πανταχοῦ ὄντα. οὗτος δὲ ὁ νοῦς ἕτοι μόνος
 αὐτὸς τὰ ἐνθάδε διοικεῖ πρὸς τὴν τῶν θεῶν ἀναφορὰν καὶ συγχρίνει τε 10
 καὶ διακρίνει, ὥστε αὐτὸς καὶ τοῦ δυνάμει νοῦ δημιουργός, ἢ μετὰ τῆς τῶν
 οὐρανίων εὐτάκτου κινήσεως. ὑπὸ γὰρ ταύτης γίνεται τὰ ἐνθάδε τῇ προ-
 10 σόδῳ καὶ ἀφόδῳ τοῦ ἡλίου μάλιστα ἢ ὑπ' αὐτοῦ γινόμενα καὶ τοῦ ἐνθάδε
 νοῦ ἢ ὑπὸ τούτων μὲν καὶ τῆς τούτων κινήσεως ἢ φύσει γίνεται, αὐτὴ δὲ
 τὰ καθέκαστα μετὰ τοῦ νοῦ διοικεῖ. ἀντιπίπτειν ἐδόκει μοι τούτοις τό τε
 τὸν νοῦν καὶ ἐν τοῖς φαυλοτάτοις εἶναι θεῖον ὄντα, ὡς τοῖς ἀπὸ τῆς Στωῆς
 15 ἔδοξεν, καὶ τὸ δλωσ εἶναι καὶ ἐν τοῖς ἐνταῦθα νοῦν καὶ προηγουμένην τινὰ 15
 πρόνοιαν (καὶ μὴν κατὰ τὴν ἐπὶ τὰ θεῖα ἀναφορὰν τὴν τῶν ἐνταῦθα γί-
 νεσθαι πρόνοιαν), καὶ τὸ μὴ ἐφ' ἡμῖν εἶναι τὸ νοεῖν μηδ' εἶναι τοῦτο
 ἡμέτερον ἔργον, ἀλλ' εὐθύ γινομένοις ἡμῖν ἐνουπάρχειν φύσει τὴν τε σύστασιν
 τοῦ δυνάμει καὶ ὀργανικοῦ καὶ τὴν διὰ τοῦ θύραθεν ἐνέργειαν. ἢ οὐκ ἀλ-
 λάσσει τόπον τὸ τῷ νοεῖσθαι ἐν τινι γινόμενον. οὐδὲ γὰρ τὰ τῶν αἰσθη-
 20 τῶν εἶδη, ἐπειδὴν αὐτῶν αἰσθώμεθα, ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις ὡς τόποις αὐτῶν
 γίνεται. χωριστὸς δὲ λέγεται ὁ θύραθεν νοῦς καὶ χωρίζεται ἡμῶν, οὐχ 20
 ὡς μετῶν που καὶ ἀμείβων τόπον, ἀλλὰ χωριστὸς μὲν ὡς καθ' αὐτόν τε
 ὢν καὶ μὴ σὺν ὄλῃ, χωριζόμενος δὲ ἡμῶν τῷ μὴ νοεῖσθαι, οὐ τῷ μετέρ-
 χεσθαι. οὕτως γὰρ ἐγένετο καὶ ἐν ἡμῖν.

25

Ὅτι ἀσώματος ἡ ψυχὴ.

Ὅτι μὲν ἡ ψυχὴ ἀσώματος, ἱκανὸς μὲν παραστήσαι καὶ ὁ λόγος, καθ'
 ὃν εἶδος οὐσα δεῖκνυται παρὰ Ἀριστοτέλους ἡ ψυχὴ (οὐδὲν γὰρ εἶδος 25
 σῶμα), οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶνδε τῶν λόγων δειχθεῖη ἂν οὐσα ἀσώματος.
 εἰ παντὸς σώματος αἰ ποιότητες αἰσθηταί, τῆς ψυχῆς δὲ αἰ ποιότητες οὐκ
 30 αἰσθηταί (αἰ γὰρ ἀρεταὶ καὶ αἰ κακίαι οὐ τοιαῦται), οὐκ ἄρα σῶμα ἡ ψυχὴ.
 (ἔτι) εἰ ἡ ψυχὴ σῶμα, πᾶν δὲ σῶμα μιᾷ γέ τινι αἰσθήσει αἰσθητὸν τῇ αὐ-
 τοῦ φύσει (λέγω δὲ περὶ τῶν ἐνεργείᾳ ὄντων σωματίων καί, ὡς φασιν αὐ-
 τοί, πεποιμένων), εἴη ἂν καὶ ἡ ψυχὴ αἰσθητὴ (οὐ γὰρ δὴ ἀποιόν γε 80
 σῶμα αὐτὴν ἐροῦσιν, ἔσται γὰρ ὄλῃ). οὐκ ἔστιν δέ· οὐκ ἄρα σῶμα. οὐ
 35 γὰρ δὴ οὕτω ἔστιν οὐκ αἰσθητὴ ὡς τὰ διὰ σμικρότητα ἀναίσθητα σώματα.

1 fortasse τῷ ὄργάνου 3 post δὴ lacuna trium literarum M ἀριστοτέλην MKa
 4—5 τὴν λέξιν δὲ τὴν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Ψυχῆς] Ar. de an. 3,5. 430^a11sq. 5 προσοικειοῦν VK: προσοικειοῦν M: προσοικειοῦν a 7 ὁ αὐτὸς M 9 τὰ om. M 12 τότε τούτοις MKa 15 καὶ μὴν καὶ MKa 17 ἐν ὑπάρχει M 18 ἢ ex Vict.: ἢ VKa: ἕτις M cf. p. 82,12 19 τὸ om. M 22 ἀμείβων a 31 ἔτι εἰ scripsi: εἰ VKa αὐτοῦ Ka 32 ἐνεργείᾳ V ex. Vict.: ἐνέργειαν Ka

ἔτι πᾶν σῶμα ἢ ἐνεργείᾳ ἢ δυνάμει αἰσθητόν, ἢ δὲ ψυχῇ οὔτε ἐνεργείᾳ
 οὔτε δυνάμει αἰσθητόν· ὥστε οὐ σῶμα. ἔτι εἰ ἡ ψυχῇ ὡς αἰσθητῆς αὐτῆς
 αἰσθάνεται, καὶ ἄλλης αἰσθίθεται. οὐκ αἰσθάνεται δὲ ἄλλης, οὐδ' αὐτῆς
 ἄρα ὡς αἰσθητῆς. ἔτι εἰ ἡ ψυχῇ σῶμα, ἦτοι ἔμφυχον ἢ ἄψυχον. ἀλλὰ
 5 μὴν ἄτοπον τὸ ἄψυχον. εἰ δὲ ἔμφυχον, ζῶόν τε ἔσται καὶ πάλιν ἐκείνου
 ἢ ψυχῇ ἦτοι ἔμφυχος ἢ ἄψυχος, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον. ἂν δ' ἐνισταί-
 μενοι πρὸς τὴν διαίρεσιν τῶν σωμάτων τὴν λέγουσαν τὰ μὲν ἔμφυχα εἶναι
 αὐτῶν, τὰ δὲ ἄψυχα, λέγουσιν μὴ ὑγιῶς διτηρῆσθαι, εἶναι γὰρ τὰ μὲν ἔμ-
 ψυχα, τὰ δὲ ἄψυχα, τὰ δὲ ψυχᾶς, ῥητέον, ὅτι τοῖς κατὰ ἀντίφασιν διαι-
 10 ρουμένοις οὐδέποτε ἀντιδιαίρεται τοῦτο, οὐ ἔστιν ἡ ἀπόφασις· οἷον εἰ διαι-
 ρούμενοι τῶν σωμάτων τὰ μὲν λέγομεν εἶναι κεχρωσμένα, τὰ δὲ ἄχροα
 (ἂν γὰρ τῷ αὐτῷ γένει τῷ τῆς ἕξεως δεκτικῷ ταῦτόν δύναται τῇ ἀποφάσει
 ἢ στέρησις), οὐκέτι μέντοι λέγομεν· τὰ δὲ χρώματα. διαφορὰ γὰρ σωμά-
 15 των τὸ κεχρωῆσθαι ἢ ἄχροα εἶναι, ἀλλ' οὐ τὰ χρώματα. καὶ πάλιν τῶν
 σωμάτων τὰ μὲν ὁσμὴν ἔχοντά ἐστιν, τὰ δὲ οὐκ ἔχοντα καὶ ἄοσμα, οὐκέτι
 λέγομεν· τὰ δὲ ὁσμαί. καὶ τὰ μὲν ποιότητα ἔχοντα, τὰ δὲ οὐκ ἔχοντα
 ποιότητα καὶ ἄποια, οὐκέτι· τὰ δὲ ποιότητες. ἢ [τῶν σωμάτων] τὰ μὲν
 20 σύνθετα, τὰ δὲ οὐ σύνθετα, οὐκέτι· τὰ δὲ συνθέσεις. οὐ γὰρ σῶμα ἢ σύν-
 θεσις. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ζῶων τὰ μὲν θνητά, τὰ δὲ οὐ θνητά τε καὶ
 ἀθάνατα, οὐκέτι· τὰ δὲ θάνατοι. οὐ γὰρ ζῶον ὁ θάνατος. πάλιν τῶν ζῶων
 τὰ μὲν λογικά, τὰ δ' οὐ λογικά τε καὶ ἄλογα, οὐκέτι· τὰ δὲ λόγοι. οὐ γὰρ
 λόγοι τὰ ζῶα. τὸν αὐτὸν οὖν τρόπον ἐροῦμεν καὶ τῶν σωμάτων τὰ μὲν
 εἶναι ἔμφυχα, τὰ δὲ οὐκ ἔμφυχα καὶ ἄψυχα, οὐκέτι δὲ καὶ ψυχᾶς· οὐ γὰρ
 αἰ ψυχᾶι σώματα. ἔτι· εἰ ἡ ψυχῇ σῶμα, ἦτοι ὑπό τινος συνέχεται ἢ ὑφ'
 25 αὐτῆς. ἀλλ' ὑφ' αὐτῆς μὲν οὐχ οἷόν τε ὡς μιᾶς καὶ δι' ὅλης ὁμοίας.
 ἀδύνατον γὰρ τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ συνέχειν τε καὶ συνέχεσθαι. λείπεται
 ἄρα μέρος μὲν συνέχειν αὐτῆς, μέρος δὲ συνέχεσθαι. εἰ δὲ τοῦτο, εἴη ἂν
 τὸ μέρος τὸ συνέχον ἢ ψυχῇ, οὐ τὸ συνεχόμενον, ὅ, εἰ καὶ αὐτὸ σῶμα,
 ἦτοι ὑπὸ ἄλλου συνέχεται, ἢ ὑφ' αὐτοῦ, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον. εἰ γὰρ
 30 ὅλην λέγοιεν αὐτὴν συνέχειν τε καὶ συνέχεσθαι ὡς ἓν τι καὶ ταῦτόν ὄν,
 δυνήσεται τι καὶ ἔχειν καὶ ἔχεσθαι ὑφ' αὐτοῦ | καὶ ποιεῖν ταῦτό καὶ πᾶ-
 145v σχειν. οὐδὲ γὰρ ἡ τρίβουσα χεῖρ καὶ ἀντιπάσχουσα κατὰ τὴν αὐτὴν δύ-
 ναμιν ποιεῖ τε καὶ πάσχει. καὶ καθόλου οὐδὲν τῶν ὑπό τινος ἐχομένων
 καὶ αὐτὸ ἔχει. οὔτε γὰρ θερμότης οὔτε γλυκύτης, οὔτε σχῆμα οὔτε χρῶμα
 35 οὔτε ὑγίεια οὔτε ἁρμονία. ἀλλ' οὐδὲ ἀρετὴ ἢ ἐπιστήμη. τοιοῦτον δὲ καὶ
 ἡ ψυχῇ. ἔτι εἰ ἡ ψυχῇ λεπτομερές τι σῶμα οὐσα συνέχει μὲν τὸ σῶμα
 αὐτῇ, πάλιν δὲ συνέχεται ὑφ' αὐτοῦ, ἔσται καὶ τοῦτο τὸ παχυμερέστατον
 6 σῶμα ψυχῇ, εἴ γε τὸ συνέχον ψυχῇ. ὥστε ἔσται τὸ σῶμα ψυχῇ τῆς
 ψυχῆς, συνέχον γε αὐτῆν. ὅτι γὰρ οὐδὲν αὐτὸ συνέχει, ὀτλον ἐκ τοῦ μηδὲ

3 αὐτῆς Ka 4 ἢ VK: ἢ a 5 ἐκείνου scripsi: ἐκείναι V: ἐκείνη Ka 8 ὑγιῶς Ka
 11 εἶναι λέγομεν Ka 13 μέντοι] cf. p. 158^a 30 εἰ.. λέγοιτο, προσδεύεται μέντοι
 16 λέγομεν delendum videtur 17 ἢ VK: ἢ a τῶν σωμάτων delevi 19 τε
 om. Ka 21 οὐ post τὰ δ'] u in lit. V 22 οὖν om. Ka 39 αὐτὸ Ka
 ἐκ τῶν Ka

τὰ δοκοῦντα τοῦτον ἔχειν τὸν τρόπον τοιαῦτα εἶναι. οὔτε γὰρ ἡ κόλλα αὐτὴν συνέχει καὶ τὰ κεκολλημένα. ἕτερον γὰρ αὐτῆς τὸ συνέχον καὶ ἕτερον τὸ συνεχόμενον. ἕσον μὲν γὰρ σωματικόν, συνέχεται, τὸ δὲ συνέχον ἔστιν ἡ ποιότης καὶ ἡ δύναμις ἀσώματος οὐσα. φθαρείσης γοῦν τῆς τοιαύτης ποιότητος, τὸ ὑλικὸν καὶ σωματικὸν μένον οὔτε αὐτὸ ἔτι οὔτε τὰ 10 ξύλα συνέχειν δύναται. ἔτι εἰ ἡ ψυχὴ σῶμα. ἡ πῦρ ἡ πνεῦμα λεπτομερές ἐστι διὰ παντὸς διτήκον τοῦ ἐμψύχου σώματος. εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον ὡς οὐκ ἀργὸν οὐδὲ ὡς ἔτυχεν ἔχον ἑροῦσιν αὐτό. οὐ γὰρ πᾶν πῦρ οὐδὲ πᾶν πνεῦμα ταύτην ἔχει τὴν δύναμιν. μετὰ τινος οὖν ἔσται εἶδους ἰδίου 10 καὶ λόγου καὶ δυνάμεως καί, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, τόνου. ἀλλὰ εἰ τοῦτο, οὐ τὸ πνεῦμα ἔσται ἡ τὸ πῦρ ἡ ψυχὴ, ἀλλὰ τὸ ἐν τούτοις εἶδος καὶ ἡ δύναμις καὶ ὁ τόνος, καθὼ τῶν ἁμογενῶν τῶν ἄλλων διαφέρει. ἔτι ὡς σῶμα ἀν- 15 εἶδον, οὕτως εὐλογον καὶ εἶδος ἄλλον καὶ ἀσώματος εἶναι. ἐκ τούτων γὰρ τὸ συναμφοτέρον. ἔτι εἰ σῶμα ἄψυχον, διὰ τί μὴ καὶ ψυχὴ ἀσώματος; ἔτι εἰ σῶμα ἡ ψυχὴ, ἤτοι ἀπλοῦν ἢ σύγκριμα. ἀλλὰ εἰ μὲν ἀπλοῦν, ἡ 15 γῆ ἡ πῦρ ἡ ἀήρ ἡ ὕδωρ. εἰ δὲ τούτων τι καθ' ἑαυτὸ ψυχὴ, πᾶν τε τὸ τοιοῦτον ἔσται ψυχὴ (οἶον πᾶν πῦρ, πᾶς ἀήρ), καὶ πᾶν τὸ τοῦτον περιέχον σῶμα ἔμψυχον. ὥστε εἰ ὁ ἀήρ ἡ ψυχὴ, ἔσται ζῆλον ἡ ἀρτηρία καὶ ὁ πνεύμων καὶ ὁ πεφουσημένος ἀσχός, καὶ πᾶν τὸ ἀέρα ἔχον ἐν αὐτῷ 20 σῶμα. εἰ δὲ ὕδωρ, ὁ τοῦτου πλήρης κάδος. ταῦτα δὲ ἄτοπα. ἔτι εἰ μὲν τῶν ἀπλῶν τι σωματῶν ἡ ψυχὴ, πᾶν σύγκριμα, ἐν ᾧ καὶ τοῦτο ἐνουπάρχει τὸ σῶμα, ἔμψυχόν τε καὶ ζῆλον ἔσται. εἰ δὲ σύγκριμα ἐκ τῶν ἀπλῶν ἡ ψυχὴ, ἔσται καὶ τὸ ἡμέτερον ἡ ψυχὴ. ἔτι παντὸς σώματος οἰκεία τις κίνησις, οἶον ἀπλῆ μὲν τοῦ ἀπλοῦ, μικτὴ δὲ τοῦ συνθέτου ἢ κατὰ τὸ πλεονάζον, τῆς δὲ ψυχῆς οὐδεμία τοπικὴ κίνησις οἰκεία. οὐκ ἂν οὖν οὔτε τῶν ἀπλῶν, οὔτε τῶν συνθέτων εἴη σωματῶν. οὐδὲ γὰρ αἰ κατὰ αἰσθησιν καὶ 25 φαντασίαν ἢ πάθος, οὔσαι κατὰ ἀλλοιώσιν, οὐ τοπικαὶ τῆς ψυχῆς εἰσι κινήσεις καθ' αὐτήν, ἀλλὰ τοῦ συναμφοτέρου. ἔτι εἰ σῶμα ἡ ψυχὴ, πῶς μετέχει τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς; καὶ πῶς ἔστιν ἡ ψυχὴ ἐν αὐτῷ; ἡ γὰρ ὡς μέρος ἔσται, καὶ οὕτως οὐδὲν τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ σώματος ἔμψυχον, 30 μᾶλλον δὲ οὐδὲν ὅλως ἔμψυχον αὐτοῦ, ἀλλὰ ψυχὴ καὶ σῶμα κατ' ἰδίαν. ἀλλὰ οὐδὲ ὡς ἐν ἀγγείῳ τῷ σώματι εἴη ἂν ἡ ψυχὴ. εἴη γὰρ ἂν καὶ οὕτως οὐκ ἔλον ἔμψυχον τὸ σῶμα. ἀλλὰ οὐδὲ κατὰ παράθεσιν. οὐδὲ γὰρ 30 οὕτως ἔλον ἔμψυχον ἔσται τὸ σῶμα. μᾶλλον δὲ οὐδ' ὅλως ἔμψυχον. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τοῦ σωροῦ ἐν τῇ κριθῇ ὁ πυρός. εἰ δὲ ἔλον δι' ἔλου, ἐπειδὴ πᾶν τὸ σῶμα ἔμψυχον, πῶς σῶμα διὰ σώματος διήκει, δεικνύναι δεῖ. καὶ γὰρ καί, ἐπεὶ μὲν τῆς ψυχῆς ποιότητες σώματα κατ' αὐτοὺς καὶ αἰ τοῦ σώματος, πολλὰ σώματά ἐστιν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ διάφορα δι' ἀλλήλων διή-

1 fortasse οὐδὲ 2 αὐτήν Ka 3 συνέχεται V 4 ἀσώματα Ka 5 αὐτὸ VKa 8 πᾶν] post v paululum erasum V 9 ταυτήν a 10 τόνου ἀλλά] u ἂ in lit. V ἀλλὰ εἰ V: ἀλλ' αἰ K: ἀλλ' αἰεῖ a: ex. Vict. in mg. γρ. ἐν 13 ἀσώματος Ka 14 μὴ καὶ Ka: καὶ μὴ V 19 πεφουσημένος K αὐτῷ VKa 23 fortasse ἡμέτερον σῶμα 25 οὔτε V ex. Vict: ὄντε Ka 38 fortasse ἔσται 8*

κοντα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ὃ λόγου δεῖται καὶ ἀποδείξεως. ἔτι προσγι-
 νόμενα καὶ ἀπογινόμενα πῶς οὔτε ἀξήσει οὔτε μειώσει τὸ σῶμα; ἔτι ὑπαλ- 35
 λαγείσων τῶν ποιότητων, αἱ πρῶται χωρισθεῖσαι σώματα οὔσαι εἰς τὸ μὴ
 ὄν φθαρῆσονται, οὐδαμοῦ γὰρ εἰσιν· οὕτω δὲ καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἔσσονται.
 5 ἔτι εἰ οὕτως ἡ ψυχὴ τῷ σώματι ὡς ὄλον δι' ὄλου διήκειν καὶ κεκράσθαι
 τῷ σώματι, οὐκέτι ἔσται τοῦ ζῆου τὸ μὲν ψυχῆ, τὸ δὲ σῶμα, ἀλλὰ ἐξ
 ἀμφοῖν ἐν τι ἄλλο συνεφθαρμένον καὶ συνηλλοιωμένον, ὡς τὸ μελίκρατον.
 καὶ οὐκέτι τι τὸ μὲν ἡγήσεται, τὸ δὲ ὑπηρετήσει, οὐδὲ τὸ μὲν τιμιώτερον, 40
 τὸ δὲ ἥττον, οὐδὲ τὸ σῶμα ἔξει ψυχῆν, οὐδὲ ἡ ψυχὴ ἔσται ἐν τῷ σώματι.
 10 οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν τὸ μὲν ψυχῆ ἔσται τοῦ ζῆου, τὸ δὲ σῶμα, ἀλλὰ
 μόνον ζῆον τὸ ἐκ τούτων κρᾶμα καὶ ἐν τι καὶ ὄλον ὁμοιον ἑαυτῷ, ὅποιον
 τὸ οἶνόμελι, ὅπερ ἄτοπον. ἔστι γὰρ τοῦ ζῆου τὸ μὲν ψυχῆ, τὸ δὲ σῶμα,
 ὡς τὸ μὲν ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο. διὸ καὶ χωρίζεται. ἔτι εἰ καὶ αἱ ἀρτὰι
 σώματα καὶ αἱ τέχναι, πῶς οὐ προσηγνόμενα ταῦτά τινι στενοχωρήσει τὸ
 15 σῶμα ἢ ἀξήσει; ἔτι εἰ καθ' ὃ τὸ εἶναι τινὶ ἔστι τοῦτο, ὅπερ εἶναι λέγεται, 45
 τοῦτο εἶδος ἔστι, κατὰ δὲ τὴν ψυχῆν τῷ ζῆου τὸ ζῆον εἶναι ἔστιν, ἡ ψυχὴ
 εἶδος. ὅτι δὲ εἶδος ἡ ψυχῆ, ὀτλον καὶ ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι κατ' ἄλλον
 τρόπον δεῖξαι τὸ ζῆον ἐκ ψυχῆς ὄν καὶ σώματος. ἔτι εἰ σῶμα σώματος
 ἢ σῶμα οὐδὲν διαφέρει, τῷ δὲ ψυχῆν ἔχειν διαφέρει, οὐκ ἔστιν ἡ ψυχὴ
 20 σῶμα. τὰ γὰρ τῷ γένει τὰ αὐτὰ φύσιν κοινὴν ἔχει. τὰ φύσιν κοινὴν
 ἔχοντα ἀδιάφορα κατὰ τὸ κοινόν. τὰ τῷ γένει ἄρα κοινὰ ἀδιάφορα κατὰ
 τὸ γένος, γένος δὲ αὐτῶν τὸ σῶμα· ὥστε τὰ σώματα ἀδιάφορα καθὸ σώ- 50
 ματα. οὐκ ἄρα σῶμα σώματος καθὸ σῶμα διαφέρει. ὥστε, οἷς διαφέρει
 τὰ σώματα ἀλλήλων, οὐ σώματα ταῦτα. τὰ μέντοι ἀσώματα οὐκ ἔστι τῷ
 25 γένει τὰ αὐτά. ὥστε οὐδὲ ἀδιάφορα καθὸ ἀσώματα. ὁμόνυμον γὰρ τὸ
 ἀσώματον. ἔστι γὰρ τῶν ἀσωμάτων τὰ μὲν ἐν οὐσίᾳ, τὰ δὲ ἐν ποσότητι,
 τὰ δὲ ἐν ταῖς ἀλλαις κατηγορίαις. εἰ δὲ τις λέγοι, ὅτι σῶμα σώματος οὐ
 διαφέρει μὲν κατὰ τὸ κοινὸν σῶμα, ἢ δὲ τι σῶμα, ἐκότερον αὐτῶν δια-
 φέρει, ῥητέον, ὅτι τὸ ἐνὶ ἐκάστω τῶν σωμάτων εἶναι παρὰ τὰς οἰκείας 146
 30 διαφορὰς καὶ τὰ οἰκεία εἶδη, διάφορα ὄντα ἀλλήλων, ἔστιν, ταῦτα δὲ ἀσώ-
 ματα· ὥστε οἷς διαφέρουσιν ἀλλήλων τὰ τινα σώματα, οὐ σώματα. πρὸς
 τούτοις εἰ τὸ πνεῦμα ἢ ἐν τῷ πνεύματι ἢ τῷ πυρὶ τῷ ἐν ἡμῖν ἢ ψυχῆ
 πρώτη, οἷα τε ἔσται καὶ ἐν χωρισθεῖσιν αὐτοῖς εἶναι. χωριζόμενα γὰρ τοῦ
 ζῆου διαμένει καὶ πνεῦμα καὶ πῦρ ὄν. εἰ δὲ τοῦτο, ἔσται καὶ τὸ πνεῦμα
 35 καὶ τὸ πῦρ ζῆα. εἰ δὲ ἀδύνατον τοῦτο, ἀδύνατον καὶ ἐν τούτων τινὶ εἶναι 5
 τὴν ψυχῆν, ἀλλὰ ἐν τῷ μίκτῳ τῷ ἐκ τῶν τεσσάρων, τῷ οὕτως πως με-
 μιγμένῳ καὶ συγχειμένῳ ὡς τὸ σῶμα τὸ τῶν ζῆων μέμιχται. ἀ δὲ λέ-

1 προσγινόμενα Ka: προσγενόμενα V 7 fort. συνεφθαρμένων καὶ συνηλλοιωμένων
 8 τι om. K sed cf. 106,19 adn. 11 τὸ ἐκ V: τι Ka 12 τοῦ Va: τι K 14 προ-
 σγινόμενα K 23 καθὸ σῶμα m², καθὸ σῶμα σώματι m¹ V: καθὸ σῶμα Ka 25 τὸ V:
 τι Ka 29 τὸ V: τῷ Ka 33 αὐτοῖς V ex. Vict.: αὐταῖς Ka 35 τοῦτο Ka:
 τοῦτον V ἐν τούτων m², ἐν τούτῳ m¹ V: ἐν τούτων Ka 36 οὕτως] ω in lit. V
 37 ὡς τὸ m², ὡς m¹ V: ὡς τὸ Ka

γουσιν δεικνύοναι πειρώμενοι σῶμα τὴν ψυχῆν, οὐκ ἔστιν ὑγιῆ. οὔτε γὰρ
 ἐπεὶ κατηγορεῖται τὸ ὅμοιον αὐτῆς, διὰ τοῦτό ἐστι σῶμα. τὸ γὰρ ὅμοιον
 οὐκ ἐπὶ σωμάτων. καὶ γὰρ ἐν γραμμαῖς καὶ σχήμασιν καὶ ἐπιπέδοις καὶ
 ἔτι μᾶλλον ἐν χρώμασιν καὶ ποιότησιν τὸ ὅμοιον, ἅπερ οὐ σώματα. κα-
 5 θόλου δὲ τὸ μὲν σῶμα οὐσία. οὐσίας δὲ ἴδιον τὸ ταῦτόν κατ' αὐτὴν λέ- 10
 γεσθαι, οὐ τὸ ὅμοιον, ποιότητος δὲ τὸ ὅμοιον οὐσης ἀσωμάτου, ὥστε καὶ
 τῶν ἄλλων τι ὅμοιον λέγεται, καθὸ ποιότητος μετέχει, ὅμοιον ῥηθῆσεται.
 καὶ ψυχῆ οὖν ψυχῆ ὁμοία, οὐχ ἢ ψυχῆ. οὐ γὰρ ἢ ψυχῆ, ἀλλ' ἢ ποιό-
 τητός τινος καὶ διαθέσεως κεκονιώντηκεν ὁμοίας. ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος ψευδῆς
 10 ὁ λέγων ἀσώματον σώματι μὴ συμπάσχειν, ὥστε μὴ εἶναι ἀσώματον τὴν
 ψυχῆν. οὔτε γὰρ τὸ ἀσώματον σώματι μὴ συμπάσχειν ἀληθές (συμπάσχει
 γὰρ τῶν σωμάτων πασχόντων καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἀσώματα, τὰ μὲν πλεῖστα 15
 κατὰ συμβεβηχός, ἤδη δὲ τινα καὶ ἀπλῶς, ὡς ἡ ἐπιφάνεια τοῦ θλωμένου
 σώματος), ἀλλ' οὐδὲ ἡ ψυχῆ τῷ σώματι συμπάσχει ὡς ἄλλη οὐσα καὶ
 15 κεχωρισμένη, ὡς οἱ φίλοι λέγονται συμπάσχειν, ἀλλὰ ἔστι τὸ πάσχον τὸ
 συναμφοτέρον, τὸ γὰρ ζῶον, ὃν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, κατὰ μὲν τὸ σῶμα
 τεμνόμενον, ἀλγοῦν δὲ κατὰ τὴν ψυχῆν· καὶ ἔστι τὸ ἀλγοῦν τὸ ζῶον, ὥσπερ
 καὶ τὸ βαδίζον καὶ τὸ ὄρων καὶ τὸ ἐπιθυμοῦν καὶ φιλοῦν καὶ μισοῦν, πάθη 20
 δὲ τοῦ μὲν σώματος ἔστιν ἴδια, ὥσπερ τὸ θερμαίνεσθαι καὶ τέμνεσθαι, τῆς
 20 δὲ ψυχῆς οὐκέτι, διότι σῶμα μὲν καὶ ἄνευ ψυχῆς ὑφίσταται, ψυχῆ δὲ
 ἄνευ σώματος οὐ. ἐντελέχεια γὰρ καὶ εἶδος τούτου. οὐχ ὑγιῆς δὲ λόγος
 οὐδὲ ὁ λέγων μηδὲν ἀσώματον σώματος χωρίζεσθαι, τὴν δὲ ψυχῆν τοῦ
 σώματος χωρίζεσθαι, ὥστε μὴ εἶναι ἀσώματον. τὸ γὰρ χωρίζεσθαι διττόν,
 τὸ μὲν ὑποστάσει, ὅταν ἐκάτερον χωρισθὲν μένη, τὸ δὲ τῆ θατέρου φθορᾷ,
 25 ὡς τὸ λευκὸν χωρίζεται τοῦ σώματος μέλανος γενομένου. κατὰ τὸ δεύ- 25
 τερον σημαίνον καὶ ἀσώματον σώματος χωρίζεται. οὕτω καὶ ἡ ψυχῆ
 τοῦ σώματος. ἔστι τινα καὶ λόγιω χωριστὰ ἀσώματα σωμάτων, ὡς τῆς
 ὄλης τὸ εἶδος, ὡς τοῦ τόπου τὸ σῶμα. οὐκ ἀληθές δὲ οὐδὲ τὸ λέγειν
 ταῦτα χωρίζεσθαι ἀπ' ἀλλήλων, ὅσα ἄπτεται ἀλλήλων. πάντα γὰρ τὰ
 30 συμβεβηκότα χωρίζεσθαι μὲν οἶά τε, οὐ μὴν καὶ ἄπτεται. ἔτι οὐκ ἀληθές
 τὸ ὅτι ἀναπνέομεν τούτῳ ἔσμεν ἔμπνοι, τῆ δὲ ψυχῆ ἔμψυχοι· οὐδὲ εἰ ἄνευ

1 δεικνύοναι V τὴν] ἦν in lit. V οὔτε .. ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος ψευδῆς (v. 9)] cf. v. 11
 et 14 et p. 12,1 6 ὥστε καὶ] ὦ et ἄν in lit. V 7 ποιότητος] οἷο in lit. V
 8 ψυχῆ οὖν ψυχῆ Ka 12 ante πασχόντων συμ erasum V πλεῖστα] εἶ in lit. V
 13 θλωμένου m¹, τεθλωμένου m² V: τεθλωμένου Ka 14 ἀλλ' οὐδὲ κτλ.] expectas
 ἀλλ' οὐδὲ ὡς ἄλλη οὐσα καὶ κεχωρισμένη τῷ σώματι συμπάσχει ἡ ψυχῆ sed cf. 7,1 οὐ μό-
 νον δὲ παρὰ τοῦ εἶδους τό τε εἶναι κτλ. 16 συναμφοτέρον m² ἀμφοτέρον m¹, sed lit.
 trium liter. ante α m¹ V: συναμφοτέρον Ka 19 θερμαίνεσθαι Ka: θερμένεσθαι V 21 οὐ
 om. Ka ὑγιῆς VK: ἰγυῆς a 22 χωρίζεσθαι σώματος Ka 24 μένει Ka
 25 σώματος om. K κατὰ κτλ.] cf. 122,14 adn. 26 ἀσώματος Ka 29 ἀπ'
 om. Ka 30 ἔτι οὐκ ἀληθές κτλ.] aut argumentatio (eo, quo respiramus animati sumus.
anima autem respirare possumus. spiritus igitur anima) mutilata est, aut, quod magis placet,
hoc tantum dixit Alex. „non verum est, nos eo, quo respiramus, animatos esse“ (οὐκ
ἀληθές τὸ ὅτι ἀναπνέομεν τούτῳ ἔσμεν ἔμπνοι), in margine autem aliquis inter ἔμπνους
et ἔμψυχος distinxit, unde verba ἔμπνοι τῆ δὲ ψυχῆ in textum irrepsērunt 31 ἔμπνοι
 m², ἔμπνοι m¹ V: ἔμπνοι Ka

τοῦ συμφύτου πνεύματος μὴ δύναίτο τὰ ζῶα εἶναι, διὰ τοῦτο τοῦτο ἐστὶ 30
 ψυχὴ. καὶ γὰρ ἄλλα τιμὰ ἐστίν, ὧν οὐχ οἶόν τε χωρὶς τὸ ζῶον εἶναι. ἃ
 οὐδὲ αὐτοὶ ψυχὴν λέγουσιν. οὐδὲ γὰρ αἵματος χωρὶς τὰ ἔναιμα οὐδὲ ὑγρό-
 τητος ὄλως.

5 Ὅτι πλείους αἱ τῆς ψυχῆς δυνάμεις καὶ οὐ μία.

Ὅτι μὴ μία ἡ τῆς ψυχῆς δύναμις, ὡς τὴν αὐτὴν πως ἔχουσιν ποτὲ
 μὲν διανοεῖσθαι, ποτὲ δὲ ὀργίζεσθαι, ποτὲ δ' ἐπιθυμεῖν παρὰ μέρος, δει-
 κτέον ἕκ τε τῆς διαμάχης τῶν παθῶν πρὸς τὸν λόγον τῆς ἐπὶ τοῦ ἐγκρα- 25
 τοῦς καὶ ἀκρατοῦς. οὐ γὰρ τοῦ αὐτοῦ ἐν τούτοις καὶ ἡ νίκη καὶ ἡ ἥττα.
 10 ἔπειτα εἰ τὸ μὲν χειρόν, τὸ δὲ βέλτιον τῆς ψυχῆς, εὐλογον ἄλλο ἐκάτερον
 αὐτῶν εἶναι, ἔπειτα χωριζομένας τὰς δυνάμεις, καὶ οὐ πάσας ἐν πᾶσιν.
 ὅτι γὰρ τὸ φυτικὸν ψυχὴ ἐστὶ καὶ ψυχῆς μέρος καὶ δύναμις, οὐ μόνον τὸ
 θρεπτικὸν καὶ τὸ αὐξητικὸν καὶ γεννητικόν, ἀλλὰ οὐχ, ὡς τινὲς φασιν,
 φύσις, δεῖξομεν ἕκ τε τοῦ μὴ πάντα τὰ φύσιν ἔχοντα καὶ κατὰ φύσιν ὄντα 40
 15 ἔχειν τὰς δυνάμεις ταύτας. τὰ τε γὰρ ἀπλᾶ σώματα φύσει μὲν ἐστὶ καὶ
 ἔχει φύσιν, οὔτε δὲ τρέφεται δι' αὐτῶν οὔτε αὐξεται οὔτε γεννᾷ. ἔτι εἰ
 τὸ τρέφειν καὶ τὸ αὐξεῖν καὶ γεννᾶν φύσεως, οὐ ψυχῆς, τὸ δ' αἰσθάνεσθαι
 ψυχῆς, ἢ ῥητέον μὴδὲ ζῆν ἡμᾶς, ὅταν μὴ αἰσθανόμεθα, ἢ ὄνο ζῶας ἐν
 ἡμῖν ὑπάρχειν, ὅπερ ἄτοπον. ἔτι εἰ τὸ ζῆν ψυχῆς παρουσία, ζῆν δὲ καὶ
 20 τὰ τὴν φυτικὴν δύναμιν ἔχοντα μόνον, ἢ φυτικὴ δύναμις ψυχὴ ἂν εἴη. ζῶη
 γὰρ ἐστὶν ἢ δι' αὐτοῦ τροφή τε καὶ αὐξησις. ἔτι εἰ τὸ φύσει χρῆσθαι 45
 ζῆν ἐστὶν, τὰ ἀπλᾶ στοιχεῖα κατὰ φύσιν κινούμενα ζῶη ἂν. ἔτι εἰ τὰ ψυχῆ
 μὲν χρώμενα ζῆν, τὰ δὲ φύσει χρώμενα οὐ ζῆν, ἢ φύσις οὐ ψυχὴ. ἔτι
 εἰ τὰ μὲν ψυχῆ χρώμενα ζῆν, τὰ δὲ τὸ φυτικὸν ἔχοντα καὶ θρεπτικὸν ζῆν,
 25 ψυχὴ τὸ θρεπτικὸν καὶ φυτικόν. ἔτι εἰ τὸ γεννητικὸν μόνον ψυχικόν
 φασιν, τοῦτο δὲ ὑπὸ τὸ φυτικόν, εἴη ἂν καὶ τὸ φυτικὸν πᾶν ψυχικόν.
 χρήσιμος δὲ ἡ τούτου δεῖξις μάλιστα πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι οὐκ εἰσὶν αἱ
 ψυχικαὶ διαφοραί, περὶ ἃ τῆ ψυχῆ ἡ ἐνέργεια, ἀλλ' ὅτι αὐταὶ αἱ δυνάμεις 50
 τῆς ψυχῆς διαφέρουσιν ἀλλήλων, καὶ οὐχ οἶόν τε τῆ αὐτῆ δυνάμει, οἶον
 30 τῆ αἰσθητικῆ νοῆσαι ἢ τῆ νοητικῆ αἰσθάνεσθαι. εἰ γὰρ καὶ τὸ φυτικὸν
 ψυχικόν, ἀδύνατον δὲ τῆ αὐτῆ δυνάμει ἅμα πλέονα καὶ διάφορα ἐνεργεῖν,
 αἰεὶ δὲ ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν ζώντων | τὸ θρεπτικόν, ἤτοι οὐδεμίαν ἄλλην ἐνέρ- 146v
 γειαν ἐνεργήσομεν κατὰ ψυχὴν, εἰ μία ἡ ψυχικὴ δύναμις, ἢ εἰ καὶ ἄλλας
 ἐνεργουμένους, οἶον αἰσθανόμεθα κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ τρεφόμεθα, οὐ μία ἡ ψυ-
 35 χικὴ δύναμις, οὐδέ πως ἔχον τὸ ἡγεμονικὸν περὶ ἕκαστα ἐνεργεῖ. οὐδὲ
 γὰρ αἱ τέχνηαι τῆ τῶν ὀργάνων ἑτερότητι τὴν διαφορὰν ἔχουσιν οὐδὲ τῶν περὶ
 ἃ καὶ ὧν εἰσιν, ἀλλ' ἐστὶν ἡ διαφορὰ αὐταῖς κατὰ τὰς οἰκείας δυνάμεις 5
 πρότερον. ἔτι πλείουσιν αἰσθήσεσιν αἰσθανόμεθα ἅμα. ἔτι εἰ πρᾶξις ἐστὶν

8 cf. 27,7 11 τὰ a 14 cf. 105,8 18 αἰσθανόμεθα Va 20 φυτικὴ V:
 φυτικὴν a 21 τε om. a 22 ζῶη Va 25 ψυχικόν V: ψυχὴν a 27 οὐκ
 εἰσὶν κτλ.] *differentiae non [in eis rebus positae sunt], de quibus anima agit, sed cf. v. 36*
 οὐδὲ τῶν περὶ ἃ 28 αὐταὶ scripsi: αὐταὶ Va 31 πλέονα a 34 θρεφόμεθα a
 37 ἀλλ' ἐστὶν] λ ἐστὶν in lit. V

ἡ μετὰ συγχρόσεως τῶν ὀργανικῶν τοῦ σώματος μορίων ἐνέργεια, ὡς τὸ λαλεῖν, τὸ βαδίζειν, τὸ ταῖς χερσὶ τι ἐνεργεῖν, οὐκ ἂν εἴη τὸ θεωρεῖν πράσσειν οὐδὲ τὸ νοεῖν, ὥστε οὐδὲ τὸ κριτικὸν πρακτικόν. ἔτι εἰ τοῦ αἰσθητικοῦ τὸ τέλος θεωρητικόν (κριτικὸν γάρ), διὰ σώματος μέντοι (διὸ καὶ μετὰ 5 πάθους), τοῦ δὲ ὀρηκτικοῦ τὸ τέλος πρακτικόν καὶ αἱ πράξεις, διαφέρει ἂν ταῦτα καὶ τῷ τέλει. καὶ τῷ μὴ ἀντακλουθεῖν δὲ μηδὲ ἅμα ἄμφω παρα- 10 γίνεσθαι καὶ τῷ ἡγεῖσθαι τὸ αἰσθητικόν καὶ τῷ μὴ αἰεὶ τῇ αἰσθήσει ἐπεσθαι τὴν ὀρμήν, καὶ τῷ αἰεὶ τὴν ὀρμήν, ὅτε ἂν γένηται, μετὰ αἰσθησιν γίνεσθαι. ἔστι δὲ τοῦ ὀρηκτικοῦ καὶ τοῦ ὀρηκτικοῦ τό τε ἐπιθυμεῖν καὶ 10 τὸ θυμοῦσθαι καὶ τὸ βούλεσθαι. ἔτι καὶ τὸ λογικὸν κριτικόν, καὶ ὡς ἡγούμενον γε. τοῦ γὰρ κριτικοῦ ἡγεῖται μὲν τὸ λογικόν, δ καὶ νοητικὸν καλοῦμεν. ἔπεται δὲ καὶ ὑποτέτακται τὸ αἰσθητικόν, οὐ καὶ τὸ φαντασιοῦσθαι καὶ τὸ συγκατατίθεσθαι καὶ τὸ μνημονεύειν. ὅτι δὲ καὶ ἡ κοινὴ αἰ- 15 σθησις ἄλλη παρὰ τὰς καθέκαστα, ὁῦλον ἐκ τοῦ τὸ ὄραν αἰσθητὸν μὲν εἶναι, μὴ ὀρατὸν δέ. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔτι δὲ ὁ θεωρητικὸς νοῦς οὐκ ἔστι περὶ τὰ πρακτικά, οὐδὲ περὶ τὰ αἰρετὰ καὶ φευκτά. ἔτι τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐν τῷ πράττειν καὶ ἐν προαιρέσει, οὔτε δὲ ἐν τῷ ὀρμᾶν οὔτε ἐν τῷ συγκατατίθεσθαι οὔτε ἐν τῷ φαντασιοῦσθαι οὔτε ἐν τῷ αἰσθάνεσθαι. ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῷ φυτικῷ. ἔτι κατὰ τὸ ὀρηκτικὸν ὑπὸ ψυχῆς κινού- 20 μεθα, οὐ κατὰ ἄλλην τινὰ δύναμιν, ὥστε ἄλλη αὕτη ἐκείνων.

Ὅτι οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ ἡ ψυχὴ.

20

Λέγει μὲν καὶ Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς Κατηγορίαις, μηδεμίαν οὐσίαν ἐν τῷ ὑποκειμένῳ εἶναι. ὥστε, εἰ ἡ ψυχὴ οὐσία, οὐκ ἂν εἴη ἐν ὑποκειμένῳ. ἀλλὰ ἐπεὶ πρὸς τοῦτο δύναται λέγεσθαι, ὡς περὶ τῶν οὐσιῶν εἰρηκτότος αὐ- 25 τοῦ τούτων ὧν ἐμνημόνευσεν ἐν ταῖς Κατηγορίαις (αὗται δὲ εἰσιν ἡ τε ἄτομος καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος), οὐκέτι δὲ περὶ τῆς ὕλης καὶ τῆς κατὰ 25 τὸ εἶδος οὐσίας εἴρηκεν (τῇ γὰρ οὐσίᾳ εἴρηκεν ἐκεῖ μηδὲν ἐναντίον εἶναι, καίτοι λέγων, τῷ εἶδει τῷ φυσικῷ οὐσίᾳ ὄντι τὴν στέρησιν ἐναντίαν, ἀλλὰ ἐκείνων γε τῶν οὐσιῶν οὐδεμιᾶ ἐναντίον οὐδὲν ἦν), φέρε οὖν αὐτὸ καθ' 30 αὐτὸ ἐπισκεψώμεθα, εἰ οἷόν τε ἔστιν, ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι τὴν ψυχὴν τῷ σώματι, ἢ ὅλως τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλει. μήποτε οὖν ἄλλος τις τρόπος τοῦ ἐν τινι παρὰ τὸ ἐν ὑποκειμένῳ ἔστιν ὁ τοῦ ὡς εἶδος ἐν ὕλει. οὐ γὰρ οἷόν τε τὸ εἶδος ἐν ὕλει ὡς ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, εἴ γε τὸ ἐν ὑποκειμένῳ 30 ἔστιν, δ ἐν τινι μὴ ὡς μέρος ὃν ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἔστιν 35 (δεῖ γὰρ τὸ ὑποκείμενον τῷ ἐν ὑποκειμένῳ ὄντι τόδε τι εἶναι), οὐδὲν δὲ

10 τὸ ante βούλεσθαι om. a 17 ὀρμᾶν V: ὄρᾶν a 21 Cf. Alexandri quaest. nat. 1,8 et 1,17 22 καὶ ὁ Ka ἐν ταῖς Κατηγορίαις] Ar. Cat. 5,3*7 23 τῷ om. K ὡς ἐν K 25 ὧν om. Ka ἡ τε V: εἴ γε Ka 26 οὐκέτι δὲ] de anacolutho cf. p. 122,14 27 εἴρηκεν ἐκεῖ] Ar. Cat. 5. 3^b24 28 καίτοι λέγων] saepius cf. Ind. Ar. 700*20 sq. 29 οὖν om. Ka 31 τις τρόπος V: τις τόπος K: τι τόπος a 35 parenthesis posuit Usenerus τι εἶναι οὐδὲν δὲ (τι supra versum vai ou in marg. δὲν δὲ in lit. m' sive vet. corr.) VKa οὐδὲν δὲ κτλ.] „neque quidquam, si referatur (πρὸς τὸ) ad actualem existentiam definitivae qualitatis, etiam extra id, in quo inesse dicitur, separatim forma [corr. εἶδος] est.“ Usenerus

πρὸς τὸ εἶναι ἐνεργεία τὸδε τι καὶ τοῦ ἐν ᾧ λέγεται εἶναι χωρὶς εἶδους.
 διὰ τοῦτο γοῦν οὐδὲ ἡ ὕλη αὐτὴ καθ' αὐτὴν ὑπόστασιν ἔχειν δύνανται, ὅτι
 μηδέπω τὸ εἶδος ἐστὶν ἐν αὐτῇ. ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων μετὰ εἶδους ἐστὶ
 τὸδε τι. κατὰ γὰρ τὸ εἶδος πᾶν ἐστὶ τοῦτο ὃ λέγεται. ὥστε οὐκ ἂν εἴη
 5 ἐν ὑποκειμένῳ τῇ ὕλῃ τὸ φυσικὸν εἶδος. τὸ μὲν γὰρ κατὰ τέχνην γινό-
 μενον εἶδος ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶ τῷ τὸδε τι εἶναι καὶ εἶδος ἔχειν τὸ ὑπο- 85
 κείμενον, ὡς ὁ τεχνίτης τὸ τεχνικὸν εἶδος ἐμποιεῖ τε καὶ περιτίθησιν. οὐ-
 κέτι δὲ τὸ φυσικὸν εἶδος οἶόν τε οὕτως εἶναι ἐν τῇ ὕλῃ λέγειν. οὐ γὰρ
 τὸδε τι οὐδὲ ἐνεργεία ὑποκείμενον ἡ ὕλη καθ' αὐτήν. εἰ οὖν τὸ μὲν φυ-
 10 σικὸν εἶδος οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ ἡ ψυχὴ δὲ φυσικὸν εἶδος, οὐκ ἂν οὐδὲ
 ἡ ψυχὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἴη. οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἐν σώματι ἀπλῶς γινο-
 μένη, ἐπεὶ κἂν ἐν παντὶ σώματι ἐγίνετο, ὥστε καὶ ἐν τοῖς ἀπλοῖς, πυρί,
 ἀέρι, ὕδατι, γῆ· τοῦτο δὲ ἀδύνατον. ἀλλ' ἐστὶν ὑποκείμενον αὐτῷ καὶ 40
 ὕλη τὸ ὀργανικὸν σῶμα, ὃ οὔτε πρὸ τοῦ τὴν ψυχὴν ἔχειν οἶόν τε ὀργα-
 νικὸν εἶναι, οὔτε ἀποβαλὼν τὴν ψυχὴν ὀργανικὸν ἔτι. οὐδὲν γὰρ ἄψυχον
 σῶμα ὀργανικόν. οὐκ ἄρα ἐστὶ λαβεῖν διὰ τοῦτο ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ψυχὴ. σὺν
 γὰρ ταύτῃ ὄν ὀργανικόν, ὡς ὁ μόλιβδος σὺν τῇ βαρύτητι. ἀλλ' οὔτε τὸ πῦρ
 ἐν τῷ ἀνθρακί ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. τὸ μὲν γὰρ πρῶτως καὶ κυρίως πῦρ
 λεγόμενον οὐκ ἐστὶν ἐν τῷ ἀνθρακί οὐδὲ ἐν ξύλῳ ἢ ἄλλῃ τινὶ τοιαύτῃ ὕλῃ
 20 (καθ' αὐτὸ γὰρ ἡ ὑπόστασις ἐκείνη, ὡσπερ ἀέρι τε καὶ γῆ καὶ ὕδατι), τὸ 45
 δὲ διακονικὸν πῦρ τὸ τῆς παρ' ἡμῖν ὕλης δεόμενον οὐδὲ αὐτὸ ἐν ὑποκει-
 μένοις τοῖς ξύλοις ἐστὶν ἢ τῷ ἀνθρακί, ἀλλ' ἐστὶν τούτων ἕκαστον ὕλη τῆς
 πυρί. ὅτε γὰρ πῦρ γέγονεν, οὐκ ἀνθραξ ἐστὶν ἔτι οὐδὲ ξύλον, ἀλλὰ ἐνε-
 ργεία μὲν πῦρ ἐστὶν τότε, δυνάμει δὲ ἀνθραξ, ὡς, εἴ γε ἦν τότε ἀνθραξ,
 25 ἦν ἂν ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ τὸ πῦρ. ὅτι δὲ οὐκ ἐστὶν ἀνθραξ, δηλον ἐκ
 τοῦ μὴ ἔχειν αὐτὸ τὰ τοῦ ἀνθρακος ἴδια. τὸ δὲ ἔχον ἐν ὑποκειμένῳ τι
 τὴν οἰκείαν φυλάσσειν οὐσίαν ἔχει τοῦτο. ὡς γὰρ ὁ ἀήρ ἐξ ὕδατος μετα- 50
 βάλλων δυνάμει μὲν ὕδωρ ἐστίν, ἐνεργεία δὲ οὐ (διὰ τοῦτο οὐδ' ἐν ὑπο-
 κειμένῳ τῷ ὕδατι ὁ ἀήρ), οὕτως οὐδὲ ὁ ἀνθραξ πῦρ γενόμενος ἐν ὑποκει-
 30 μένῳ αὐτῷ τὸ πῦρ ἔξει μηκέτ' ἀνθραξ μένων. οὔτε γὰρ ἐν τούτῳ ἐν
 ὑποκειμένῳ ἔσται, ὃ ἐν τῷ νῦν τὸ εἶναι ἔχει, οὐδὲ ἐν ἐκείνῳ ὃ πρὸ τοῦ 147r
 μὲν ἦν ἀνθραξ, νῦν δὲ τοῦ πυρὸς ἐν αὐτῷ γενομένου μηκέτι ἐστίν, ἀλλὰ
 ἐφθάρται. σημειωτέον ὅτι Ἀριστοτέλης τὴν φύσιν εἶδος οὐσαν ἐν ὑποκει-

6 τὸ om. K 7 ὡς] fortasse ᾧ 16 σὺν γὰρ ταύτῃ ὄν ὀργανικόν] cf. 5,10, nisi exciderunt
 quaedam post βαρύτητι 17 οὔτε] fortasse οὐδὲ, sed cf. v. 31 adn. 18 ἐν om. Ka
 19 τῷ ξύλῳ K 22 ξύλοις m¹ in marg. ὕλοις in text. V: ὕλοις Ka 24 τότε om. Ka

ἀνθραξ] ἂν in lit. V 26 τι Ka: τινὶ V 31 νῦν (πρ. vet. corr. supra lin.) V: πῦρ
 Ka: fortasse πυρί; ἐν τούτῳ enim (v. 30) cum ad carbonem referri debeat, sequitur ut ἐν
 ἐκείνῳ (v. 31) dictum sit de igni. sensus autem est: neque in carbone ὡς ἐν ὑποκειμένῳ
 esse id, cuius natura in igni posita est (δ ἐν τῷ πυρί τὸ εἶναι ἔχει cf. τὸ δὲ ἐν ὕλῃ τὸ εἶναι
 ἔχει 88,15) neque in igni esse ὡς ἐν ὑποκειμένῳ carbonem. carbonem autem ita circum-
 scribit: id quod antea carbo erat, nunc vero, ubi ignis in eo exstitit, carbo esse desiit et in-
 teriit. quae cum ita sint, poterit aliquis conicere v. 17 excidisse post οὔτε τὸ πῦρ ἐν τῷ
 ἀνθρακί: οὐδ' ὁ ἀνθραξ ἐν τῷ πυρί 33 σημειωτέον] cf. 122,14 adn. ὁ ἀριστοτέλης K

μένῳ λέγει εἶναι ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Φυσικῆς Ἀκροάσεως. ὑποκείμενον
 γάρ τι καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν ἡ φύσις αἰεί. λέγει δὲ καὶ ἀρχόμενος τοῦ
 δευτέρου Περὶ ψυχῆς· ὁ γὰρ ἐστὶ τῶν καθ' ὑποκειμένου τὸ σῶμα, καθ'
 ὑποκειμένου μὲν λέγων τὸ ἐν ὑποκειμένῳ. λέγων δὲ τὸ μὲν σῶμα μὴ
 5 εἶναι τοιοῦτον, τὴν δὲ ψυχὴν, ἣ δύναται καθ' ὑποκειμένου οὐ τὸ ἐν ὑπο-
 κειμένῳ λέγειν οὖν, ἀλλ' ὁ δεῖται πρὸς τὸ εἶναι ὑποκειμένου τινός. οὕτως
 δὲ ἔχει καὶ τὸ εἶδος τὸ ἐν τῇ ὕλῃ. ὅτι δὲ τὸ εἶδος οὕτως, ἐντεῦθεν ἂν
 τις ἐπιδείξαι. εἰ τὸ εἶδος σῶμα, ἤτοι χωρὶς εἶδους ἔσται αὐτό, ἣ εἶδος
 ἔξει τὸ σῶμα τοῦτο. εἰ μὲν οὖν χωρὶς εἶδους, ὕλη ἔσται τὸ εἶδος. εἰ δὲ
 10 εἶδος ἔξει τὸ εἶδος, ἐκεῖνο ἦτοι καὶ αὐτὸ σῶμα ἔσται, καὶ ὁ αὐτὸς πάλιν
 ἐπ' ἐκείνου λόγος, ἣ, εἰ ἀσώματον, ἔσται καὶ τὸ πρῶτον εἰλημμένον εἶδος 10
 ἀσώματον. ἔτι, εἰ τὸ εἶδος ἐκεῖνο, ὁ ἦν σῶμα, εἶδος ἔξει, τὸ εἶδος ἐκεῖνο,
 καθ' ὃ τὸ σωματικὸν εἶδος ψυχῆ, ἣ ἀσώματον ἢ σῶμα ἔσται. εἰ ἀσώ-
 ματον, τὸ δὲ ψυχῆ εἶναι κατὰ τὸ εἶδος εἶχεν τὸ σῶμα, ἔσται ἀσώματος
 15 ἢ ψυχῆ. εἰ δὲ καὶ τοῦτο σῶμα, ἐπ' ἀπειρον ὁ λόγος προελεύσεται. διὰ
 τί δὲ ἡ ψυχῆ ἐντελέχεια οὐσα οὐσία; ἣ πάντων τῶν φυσικῶν οὐσιῶν
 ἅτινα κυρίως οὐσίαι. καὶ γὰρ τὰ τεχνητὰ οὐσίαι οὐ καθὼ τεχνητὰ, ἀλλὰ
 καθὼ ὑπόκειται αὐτοῖς φυσικὰ σώματα· τῶν δὲ φύσει ὄντων τὰ εἶδη καὶ
 αἱ ἐντελέχειαι οὐσίαι, καθά ἐστιν ἕκαστον αὐτῶν τόδε τι, οἶον γῆ, πῦρ.
 20 καὶ τὸ ζῶον δὲ φυσικὴ οὐσία καὶ ἔστιν εἶδος αὐτοῦ καὶ ἐντελέχεια, καθὼ 15
 ζῶον, ἢ ψυχῆ. οὐσία ἄρα καὶ αὕτη. ἐξ οὐσιῶν γὰρ αἱ οὐσίαι. ἐκ γὰρ μὴ
 οὐσιῶν οὐκ ἂν οὐσία γένοιτο. ὥστε ἐπεὶ ἐξ ὕλης καὶ εἶδους αἱ φυσικαὶ οὐ-
 σίαι, ἣ ὕλη καὶ τὸ εἶδος οὐσίαι. ἔτι ἐξ ὕλης καὶ εἶδους φυσικῶν ἢ φυσικῆ
 οὐσία. ἐξ ὧν δὲ ἡ φυσικὴ οὐσία σύγκειται, οὐσίαι ταῦτα. τὸ εἶδος ἄρα καὶ
 25 ἢ ὕλη φυσικαὶ οὐσίαι. ἔτι εἰ οὐσίας ἴδιον τὸ τῶν ἐναντίων παρὰ μέρος εἶναι
 δεκτικόν, δεκτικὴ δὲ καὶ ἡ ψυχῆ τῶν ἐναντίων παρὰ μέρος (κακίας γὰρ καὶ
 ἀρετῆς), εἴη ἂν οὐσία. πῶς οὖν ἐκ μὲν μὴ οὐσιῶν ἀδύνατον οὐσίαν γενέσθαι, 20
 ἐκ δὲ ἀσωμάτων σῶμα γίνεται; οὔτε γὰρ ἡ ὕλη σῶμα, οὔτε τὸ εἶδος, ἐκ τού-
 των τὸ σῶμα. ἢ εἰ μὲν ἐγένετο σῶμα, ἔδει αὐτὸ ἐκ μὴ σώματος γενέσθαι,
 30 πᾶν γὰρ τὸ γινόμενον ἐκ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῷ γίνεται. ὁμοίως καί, εἰ
 οὐσίας ἦν γένεσις ἀπλῶς, ἐκ μὴ οὐσίας ἂν ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν τούτων
 ἀπλῶς γίνεται, οὐδὲ ἡ ὕλη ποτὲ αὐτὴ καθ' αὐτὴν οὐδὲ τὸ εἶδος ὄντα ἰδίᾳ
 συνελθόντα σῶμα ποιεῖ, ἀλλὰ ἐπινοίᾳ μὲν ταῦτα χωρίζεται, αἰεὶ δὲ ἐστὶν
 ἢ ὕλη ἐν εἴδει τινί, καὶ οὐδέποτε ἐστὶν, ὅτε χωρὶς εἶδους ἐστίν, ἢ δὲ 25
 35 γένεσις τοῖς γινομένοις οὐκ ἐξ ὕλης ἀπλῶς καὶ εἶδους, ἀλλὰ ἐκ τοῦδε τοῦ

1 ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Φυσικῆς Ἀκροάσεως] Ar. ausc. phys. 2,1 192b 34 2 ἀρχόμενος τοῦ
 δευτέρου περὶ Ψυχῆς] de an. 2,1 412a 18 τοῦ περὶ ψυχῆς δευτέρου Ka 4 μὲν om. Ka
 5 τὴν δὲ ψυχὴν V: δηλον ὅτι τὴν ψυχὴν εἶναι φησιν Ka 6 λέγει Ka 7 εἶδος] εἰ
 in lit. V τὸ ante ἐν om. Ka 14 ψυχῆ scripsi: ψυχῆ V: ψυχῆς Ka 16 for-
 tasse πάντων τῶν φυσικῶν (γένεσις ἐξ) οὐσιῶν. ita concludit: partes, quibus formantur verae
 substantiae physicae, substantiae sunt. animal autem substantia physica et anima pars ani-
 malis. anima igitur substantia physica 17—19 καὶ γὰρ τὰ τεχνητὰ—αἱ ἐντελέχειαι
 οὐσίαι om. Ka 21 αἱ om. Ka 22 οὐσίαι a 27 μὴ] οὖν Ka 28 ἀσωμάτων V:
 σωματῶν Ka ἐκ τούτων V: ἐξ ὧν Ka cf. 122,14 adn.

σώματος εἰς τὸδε κατὰ τὴν τοῦ εἶδους ὑπαλλαγὴν γίνεται, ὥστε ἐκ τοῦ
 τινος σώματος τι σῶμα γίνεται, οὐχ ἀπλῶς σῶμα ἐκ σώματος. ἐγίνετο
 δ' ἂν σῶμα ἀπλῶς, εἴ ποτε ἐνεργεῖα κεχωρισμένον τὸ εἶδος καὶ ἡ ὕλη
 συνήεσαν, καὶ οὕτως ἐκ μὴ σωμάτων. πῶς οὖν τὰ μὲν μέρη τῆς οὐσίας
 5 οὐσίαν λέγομεν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ εἶδος καὶ τὴν ὕλην οὐσίαν φαμέν, τὰ δὲ
 μέρη τοῦ σώματος οὐκέτι σώματα, εἴ γε καὶ ταῦτα μέρη σώματος, τὸ εἶ- 30
 δος καὶ ἡ ὕλη; ἢ οὐκ ἔστι τὸ εἶδος καὶ ἡ ὕλη ὡς σώματος μέρος. σώ-
 ματος μὲν γὰρ μέρη τὰ συμπληρωτικὰ τοῦ σώματος, ταῦτα δὲ οὐ συμπληροῖ
 τὸ σῶμα. ὡς δὲ οὐσίας ἐστὶ μέρος· διὰ ταῦτα, οὐ μὲν ἐστὶ μέρος, τῆς
 10 αὐτῆς φύσεως ἐστὶν ἐκείνῳ, οὐ δὲ μὴ ἐστὶ μέρος, οὐκ ἔστι ταῦτα τούτῳ.
 ὅτι δὲ ὡς οὐσίας ἐστὶ μέρος, δῆλον ἐκ τοῦ τὴν οὐσίαν τὴν συναμφοτέρον
 καὶ καθὸ ὑπόκειται οὐσίαν λέγεσθαι καὶ καθὸ τὸδε τί ἐστὶ τὸ εἶδος. ἢ
 γὰρ οὐσία ὑποκείμενον· οὐδὲν δὲ οἶόν τε ὑποκεῖσθαι μὴ τὸδε τι ὄν. εἴη
 ἂν πρὸς τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἡ οὐσία βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ εἶδους. ὥστε 35
 15 παρ' ὧν ἔχει τὸ ὑποκεῖσθαι ἡ οὐσία καθὸ ἐστὶν οὐσία, οὐσία ταῦτα.

Ὅτι αἱ ποιότητες οὐ σώματα.

Εἰ ἡ ποιότης σῶμα φυσικόν, πᾶν δὲ σῶμα φυσικόν οὐσία, ἡ ποιότης
 οὐσία. ἢ ἡ ποιότης ἑτέρα τῆς ὑποκειμένης αὐτῇ φύσεως, οὐ γὰρ ταῦτόν
 ὕδωρ καὶ ἡ περὶ αὐτὸ ψυχρότης, ἐπεὶ ἦν ἂν πᾶν τὸ ψυχρὸν ὕδωρ καὶ πᾶν 40
 20 ὕδωρ ψυχρὸν, καὶ ἔστιν ἡ ὑποκειμένη τῇ ποιότητι φύσις οὐσία. ἡ ποιότης
 οὐκ οὐσία, ἑτέρας γὰρ φύσεως. τοῦτο δὲ τῇ ἐπαγωγῇ πιστωτέον· πάσης
 γὰρ οὐσίας ἑτέρα ἡ περὶ αὐτὴν ποιότης. ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον, τὸ ἄρα
 δεύτερον. ἡ ποιότης οὖν ἕτερον οὐσίας, τὸ ἕτερον οὐσίας οὐκ οὐσία, ἡ ποιό-
 25 τής ἄρα οὐκ οὐσία. ἀλλὰ εἰ πᾶν σῶμα οὐσία, ἡ δὲ ποιότης οὐκ οὐσία,
 οὐκ ἄρα ἡ ποιότης σῶμα. ἔτι εἰ ἡ λευκότης σῶμα φυσικόν, πᾶν δὲ σῶμα 45
 φυσικὸν ἀπτόν, ἡ λευκότης ἄρα ἀπτή. ἀλλὰ μὴν οὐχ ἀπτή. οὐκ ἄρα
 σῶμα. εἰ γὰρ ἀπτὴ ἡ λευκότης, πάσχοι ἂν ἡ ἀφῆ ὑπ' αὐτῆς. ἀλλὰ μὴν
 οὐ πάσχει. οὐκ ἄρα ἀπτή. ἔτι ἡ ἀφῆ ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἐναντίως δια-
 τίθεται καὶ πάσχει, σκληροῦ, μαλακοῦ, θερμοῦ, ψυχροῦ. ὥστε καὶ ὑπὸ
 30 λευκότητος καὶ μελανίας, ὅ ἐστιν ἐναντίον τῆ λευκῆ, ὑπεναντίως πάσχοι
 ἂν καὶ γλυκύτητος καὶ πικρότητος. ἀλλὰ μὴν οὐ πάσχει ἐναντίως. οὐκ
 ἄρα ἡ λευκότης ἀπτή. ἔτι πᾶν σῶμα φυσικὸν κινῶν ἢ σῶμα τοπικῶς 50

2 οὐχ ἀπλῶς] incipit apodosis 3 ὕλης Ka κεχωρισμένον scripsi: κεχωρισμέ-
 νου Va 4 μὲν om. Ka 4.5 fortasse οὐσίας οὐσίας 5 τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶ-
 δος Ka 12 τὸ εἶδος insiticiū videtur 14 ἂν V: ἂν οὖν Ka cf. Ind. s. v. asyn-
 deton quae est hypomnematica in hoc libro scribendi ratio, permulta dissoluti sermonis
 exempla nolui mutare 20 ἡ ποιότης οὐκ οὐσία] cf. quae dixi ad v. 14, quae nisi ob-
 starent, confidentius totum enuntiatum ita conformarem: ἢ (εἰ) ἡ ποιότης ἑτέρα τῆς ὑποκει-
 μένης αὐτῇ φύσεως (οὐ γὰρ ταῦτόν ὕδωρ καὶ ἡ περὶ αὐτὸ ψυχρότης, ἐπεὶ ἦν ἂν πᾶν τὸ ψυχρὸν
 ὕδωρ καὶ πᾶν ὕδωρ ψυχρὸν), καὶ ἔστιν ἡ ὑποκειμένη τῇ ποιότητι φύσις οὐσία, ἡ ποιότης οὐκ
 οὐσία 22 ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον, τὸ κτλ.] cf. Ind. 28 ἐναντίων ἐναντιῶς (sic) V:
 ἐναντίως K: ἐναντίως ἐναντίως a 30 μελανίας VK: μελανείας a 32 ἀπτὴ Ka:
 ἢ (sic) ἀπτὴ V

κινεῖ καὶ σωματικῶς, τρυτέστιν ἀπτόμενον (ἡ γὰρ ὠθοῦν, ἡ ῥιπτοῦν, ἡ ἔλ-
 κων, ἡ θλίβων, ἡ δινοῦν, ἡ ὀχοῦν καὶ φέρον, ἡ εἴ τις ἄλλος τρόπος σω-
 ματικῆς κινήσεως), ποιότης δὲ οὐδεμία τοπικῶς κινεῖ καθ' ἑαυτήν. οὐκ
 ἄρα σῶμα ἡ ποιότης. (ἔτι) εἰ ἡ ποιότης σῶμα, πᾶν δὲ σῶμα ποιότητα ἔχει
 5 ἢ οἶόν τε | δέξασθαι ποιότητα, καὶ ἡ ποιότης ἡ ποιότητα ἔχει ἂν ἡ οἶα 147
 τε εἴη δέξασθαι ποιότητα, ὅπερ ἄτοπον. οὐκ ἄρα σῶμα ἡ ποιότης. εἰ
 γὰρ δέχοιτο, ἐπ' ἄπειρον ἢ πρόοδος. ἔτι εἰ ἡ ποιότης σῶμα, πᾶν δὲ σῶμα
 ἐνεργεῖα ὄν ποιότητα ἔχει (ἡ γὰρ ὕλη δυνάμει σῶμα), ἔξει καὶ ἡ ποιότης
 ποιότητα, ὅπερ ἄτοπον. ἔτι, ἣν ἔχει ποιότητα, ἡ σῶμα ἡ οὐ σῶμα. εἰ
 10 μὲν οὖν οὐ σῶμα, οὐκέτι ποιότης σῶμα καὶ τίς ἡ ἀποκλήρωσις τοῦ τὴν 5
 μὲν πρὸ αὐτῆς ποιότητα σῶμα εἶναι, ταύτην δὲ μή; εἰ δὲ καὶ αὐτὴ σῶμα,
 ἔξει καὶ αὕτη ποιότητα, καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον. ἔτι πολλὰ ἂν εἴη σώματα
 ἐν τῷ αὐτῷ. τοῦτο δ' ὅτι ἀδύνατον ἐν ἄλλοις ἐδείξαμεν. ἔτι, εἰ αἱ ποιό-
 τητες σώματα, πῶς τῇ παρουσίᾳ αὐτῶν καὶ τῇ ἀπουσίᾳ οὐκ αὐξεται καὶ
 15 μειοῦται τὰ σώματα; εἰ δὲ λέγοιεν διὰ τὸ ἄλλας παραγίνεσθαι ἄλλων ἀπι-
 ουσῶν, ἄξιον ἀπορῆσαι, πῶς ἴσαι πᾶσαι αἱ παραγινόμεναι ταῖς ἀπιούσαις.
 ἔτι πόθεν ἔρχονται αἱ ἐρχόμεναι, ἡ ποῦ ἀπίσιν αἱ χωριζόμεναι; δεῖ γὰρ 10
 τόπον αὐτῶν εἶναι, εἰ σώματα. ἔτι ἐπὶ τῶν ὁσμῆν ἐχόντων πῶς συνεχῶς
 τῆς ὁσμῆς ἀπιούσης τὸ ἔχον αὐτήν, ἀφ' οὗ ἄπεισιν, οὐ μειοῦται; οὐ γὰρ
 20 δὴ καὶ τότε ἀντεῖσεισιν ἄλλη. ἔτι (εἰ) προσλαμβάνει τινὰ σώματα ποιότητος
 χωρὶς τοῦ ἀποβάλλειν ὧν ἔχουσιν τινας, ὡς ὁ ἀῆρ ὁ μὴ ἔχων ὁσμῆν, τῶν
 ὀδωδότην τινὸς παρακομισθέντος δίσμος γίνεται, καὶ ὁ ἀρετὴν ἢ κακίαν
 ἀναλαβῶν, μὴ πρότερον ὧν ἐν κακίᾳ, πῶς οὖν οὐκ αὐξοῦνται; ἔτι εἰ ἡ ποιό- 15
 τῆς σῶμα, ἡ ἐν τῷ μῆλῳ ἢ κατὰ τὴν ὁσμῆν ποιότης διτλὸν ὡς δι' ὄλου
 25 διτρεῖ τοῦ σώματος τοῦ μῆλου καὶ ἴσον αὐτῷ κατέχει τόπον. ἀλλὰ μὴν
 μετακομισθέντος τοῦ μῆλου καὶ ὁ περὶ ἀῆρ εὐωδίας ἀνεπλήσθη πολλα-
 πλάσιος ὧν, ὥστε καὶ διὰ τούτου ἡ αὐτὴ ποιότης διτλῆθεν καὶ ἴσον αὐτῷ
 κατέσχευε τόπον, κἄν πάλιν μετακομισθῆ τὸ μῆλον πάλιν ἄλλον ἀέρα ἀνα-
 πλήσει. πῶς οὖν τὸ ἴσον σῶμα μένον καὶ διτῆρον καὶ διὰ τοῦ μῆλου ἐκεί-
 30 νόν τε μένει κατέχον τὸν τόπον σὺν τῷ μῆλῳ καὶ ἄμα πολλαπλάσιον ἄλλον 20
 καὶ ἄλλοτε ἄλλον; οὔτε γὰρ ἡ αὐτὴ εὐωδία ἐν τῷ πρώτῳ ἀέρι συμμετα-
 φέρεται τῷ μῆλῳ, οὔτε ἐκ τοῦ μῆλου ἀεὶ ἄλλη καὶ ἄλλη εὐωδία γεννᾶται.
 πῶς γὰρ οἶόν τε ἐξ ὀλίγου σώματος πολυπλάσιον προῖέναι μηδενὸς προσ-
 γινομένου αὐτῷ; ἔτι οὐδὲν σῶμα εἰς τὸ μὴ ὄν φθείρεται, αἱ δὲ ποιότητες
 35 εἰς τὸ μὴ ὄν φθίρονται. οὐκ ἄρα αἱ ποιότητες σώματα. οὐ γὰρ ἡ λευ-
 κότης μελανία ἐγένετο ὑπομείνασα. ἔτι εἰ ἡ ποιότης σῶμα, πᾶν δὲ σῶμα
 ἢ ὕλη ἢ ἐξ ὕλης καὶ ποιότητος, εἴη ἂν καὶ ἡ ποιότης τούτων τι. ὕλη 25
 μὲν οὖν ἀδύνατον. λείπεται ἄρα ἐξ ὕλης καὶ ποιότητος λέγειν τὴν ποιότητα.

4 ἔτι εἰ scripsi: εἰ VKa 5 ἔχει Ka 13 ἐν ἄλλοις] de mixtione libellum re-
 spicere videtur. Cf. 20,18 εἰδείξαμεν VK: καὶ δείξαμεν a 19 ἀπίσιν V
 20 ἀντεῖσεισιν V ἔτι εἰ scripsi: ἔτι VKa 26 μετακομισθέντος, μ in lit. V, for-
 tasse παρακομισθέντος cf. v. 22 27 ἴσον semper V: ἴσον a 31 fortasse (ἡ) ἐν τῷ
 πρώτῳ ἀέρι 33 πολυπλάσιον V: πολλαπλάσιον Ka 37—38 εἴη ἂν—ποιότητος om. K

εἰ δὲ τοῦτο, πρῶτον μὲν ἡ ποιότης οὐ ποιότης, ἀλλὰ ὕλη^β καὶ ποιότης
 (ἕτερα γὰρ ἀλλήλων ταῦτα), ἔτι δὲ ἡ μετὰ τῆς ὕλης ποιότης καὶ αὐτὴ
 πάλιν ὕλη καὶ ποιότης εἶη ἄν, εἰ σῶμα, καὶ οὕτως ἐπ' ἄπειρον, καὶ ἄπειροι
 ὕλαι εἶεν ἄν ἐν ἐκάστη ποιότητι. εἰ γὰρ ἡ ὕλη ποιότης, πᾶν ἐνεργεῖα
 5 σῶμα ὃν εἶη ἄν οὐκ ἐξ ὕλης καὶ ποιότητος, ἀλλ' ἐκ ποιότητος καὶ ποιό-
 τητος, τουτέστιν ἐξ ὕλης καὶ ὕλης, εἴ γε ταῦτόν ἡ ὕλη καὶ ἡ ποιότης, καὶ 30
 οὐδὲν διοίσει ἡ ὕλη τοῦ κατ' ἐνεργεῖαν σώματος. εἰ δὲ τοῦτο, ἄποιος δὲ
 ἡ ὕλη, ἄπειρον ἄν εἶη καὶ τὸ κατ' ἐνεργεῖαν σῶμα καὶ ἡ οὐδ' ὄλως ἔσται
 ἡ ποιότης ἢ οὐδὲν ἄλλο σῶμα ἢ ποιότης. ἔτι εἰ σῶμα αἰ ποιότητες, καὶ
 10 τὸ φῶς ποιότης, καὶ ὡς δοκεῖ αὐτοῖς σῶμα, πῶς ἀπὸ τοῦ λύχνου οὕτως
 ὄντος μικροῦ σώματος τοσοῦτον ἀπέρχεται σῶμα, ὥστε ἐξισωθῆναι τῷ περίε-
 ἀερί τοσοῦτον ὄντι καὶ μετενεχθέντος πάλιν εἰς ἄλλον ἀέρα ἄλλο πάλιν
 ἄπεισιν τοσοῦτον; ἢ πῶς οὐκ αὐξεται ὁ ἀήρ τοσοῦτου προσγινομένου σώ- 35
 ματος αὐτῷ, ἢ πῶς διήκει δι' αὐτοῦ μεστοῦ ὄντος καὶ κινᾶται αὐτῷ τὸ
 15 φῶς; ἢ, εἰ τοῦτο συµμεταφέρεται, πῶς ἦνται τῷ λύχνῳ τὸ ἐκτός ὑπ'
 αὐτοῦ γινόμενον φῶς; ἔτι πῶς ὁ ἐν τῷ οἰκιδίῳ ἀήρ ὅταν πολλὰς λάβῃ
 ποιότητας οὐκ αὐξεται; ἐν ἴσῳ γὰρ τῷ αὐτῷ καὶ φῶς καὶ θερμότης καὶ
 ὁσμὴ καὶ χρῶμα καὶ ψόφος. ταῦτα δὲ πάντα σῶματα ὄντα καὶ δι' ὄλου
 τοῦ ἀέρος τοῦ ἐν τῷ οἰκιδίῳ ὄντα πῶς οὐκ αὐξεῖ αὐτόν ἢ πῶς οὐ ῥήγνυσιν
 20 τὸν οἶκον; ὁ γὰρ ἐν τῷ ἀσκήῳ ἀήρ ὀλίγον αὐξηθεὶς ῥήγνυσιν τὸν ἀσκόν. 40
 ὅτι γὰρ ἄλλο ἐστὶ ποιότης παρὰ τὸ ποιότητα ἔχον καὶ πεποιωμένον σῶμα
 τῇ τε ἐπινοίᾳ καὶ τῷ λόγῳ, ἐντεῦθεν ὀτλον. ἦτοι ταῦτόν ἐστι τὸ σῶμα
 καὶ τὸ ποιὸν σῶμα ἢ ἕτερον. εἰ μὲν ἕτερον, ὀτλον ὡς προσθήκη τινὶ καὶ
 διαφορᾷ τὸ ποιὸν σῶμα τοῦ σώματος ἕτερον. [ἐναργὲς δὲ τὸ εἶναι αὐτὸ
 25 ἕτερον. καὶ γὰρ αἰ ὀρισμοὶ αὐτῶν καὶ οἱ λόγοι διαφέρουσιν.] ἢ δὲ δια-
 φέρει τὸ ποιὸν σῶμα τοῦ σώματος, τοῦτ' ἐστὶν ποιότης, ὥστε τὸ σῶμα
 ποιότητος παρουσίᾳ καὶ προσθήκῃ ποιὸν σῶμα ἐγένετο. ἕτερον δὲ τὸ μετε- 45
 ληφός τινος τοῦ πρὸ τοῦ μετεληφέναι, καὶ ἕτερον τὸ μεταλαμβάνομενον τοῦ
 μεταλαμβάνοντος. ἢ δὲ διαφέρει τὸ ποιὸν σῶμα τοῦ σώματος, τοῦτ' ἐστὶν
 30 ποιότης, οὐ σῶμα οὔσα δηλονότι. τὸ γὰρ σῶμα κοινόν τῷ τε σώματι
 καὶ τῷ ποιῷ σώματι, καὶ οὐ διαφέρει τὸ ποιὸν σῶμα τοῦ σώματος ποιῷ
 σώματι, ἀλλὰ ποιότητι. ὀρισζόμενοι γοῦν τὸ ποιὸν σῶμα καὶ τὸ σῶμα τὴν
 διαφορὰν αὐτῶν οὐ κατὰ ποιὸν σῶμα, ἀλλὰ κατὰ ποιότητα ποιούμεθα. εἰ 50
 δέ τις λέγοι ταῦτόν εἶναι σῶμα· καὶ ποιὸν σῶμα, πρῶτον οἱ λόγοι αὐτῶν
 35 οἱ αὐτοὶ ἔσονται, ὥστε ἔσται λευκοῦ σώματος καὶ πάλιν σώματος καὶ μέ-
 λανος σώματος ὁ αὐτὸς λόγος. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ λευκοῦ σώματος καὶ μέ-
 λανος σώματος ὁ αὐτὸς ἔσται λόγος. ἐκότερος γὰρ αὐτῶν ὁ αὐτὸς τῷ τοῦ
 σώματος. ἔτι εἰ ταῦτόν ἐστι σώματι εἶναι καὶ ποιῷ σώματι, ταῦτόν ἐσται

1 ἡ—οὐ ποιότης] ἡ ποιότης οὐ ποιότης K: οὐ ποιότης ἡ ποιότης a 4 ἄν om. Ka
 15 συµμεταφέρεται]. verba respicit: καὶ μετενεχθέντος πάλιν εἰς ἄλλον ἀέρα ἄλλο πάλιν ἄπει-
 σιν τοσοῦτον 19 ὄντα VKa: ὄντος ex Vict.: fortasse διήκοντα 22 ἐπινοία V
 24. 25 ἐναργὲς—διαφέρουσιν] argumentum ex margine inlatum delevi 27 τὸ μὴ μετε-
 ληφός Ka 34 λέγον Ka 37 σώματος om. Ka τῷ] fortasse ὡς

τὸ σῶμα τὸ ὑποκείμενον τῷ λευκῷ καὶ τὸ ἤδη δεδεγμένον τὴν λευκότητα καὶ λευκόν, καὶ θατέρου φθειρομένου φθαρήσεται | καὶ τὸ ὑποκείμενον 148· σῶμα τῷ λευκῷ. οὐχ ὁρώμεν δὲ τοῦτο γινόμενον. ὑπομένον γὰρ τοῦτο τὸ τέως λευκὸν ταῦτὸν τῷ ἀριθμῷ δέχεται τὰ ἐναντία.

5 Πρὸς τοὺς μηδὲν τῶν τεττάρων σωμάτων ἃ στοιχεῖα λέγομεν κατ' ἰδίαν ὑφίστασθαι λέγοντας.

Εἰ τὰ τέσσαρα σώματα αἰεὶ μετ' ἀλλήλων μέμικται καὶ καλεῖται ἕκα-
στον αὐτῶν τόδε τι ἀπὸ τοῦ πλεονάζοντος ἐν αὐτῷ, μὴ δύναται δὲ κατ' 5
ἰδίαν τι αὐτῶν ληφθῆναι διὰ τὸ εἶναι γῆς μὲν ἴδιον τὸ ἀντιτυπές, πυρὸς
10 δὲ τὸ ὁρατόν, τῶν δὲ ἄλλων ἐκάστου ἄλλο τι, καὶ διὰ τοῦτο ἕκαστον αὐτῶν
πλείοσιν αἰσθήσεσιν αἰσθητὸν εἶναι, καθόσον κεκοινωνήκεν καὶ τῶν ἄλλων
(καὶ γὰρ τὸ πῦρ ἄπτὸν καὶ ἀντιτυπές, διότι γῆν ἔχει, καὶ ἡ γῆ ὁρατόν.
διότι πῦρ ἐστὶν ἐν αὐτῇ), τί ποτε ἐροῦσιν ἴδιον εἶναι σώματος καὶ τίνα τὸν
λόγον ἀποδώσουσιν τοῦ κοινῷ καὶ φυσικῷ σώματος, καθὸ σῶμα; εἰ γὰρ 10
μὴ ἐστὶ παντὸς σώματος ἡ ἀντιτυπία μηδὲ ἐστὶν ὁ λόγος αὐτοῦ τὸ τριχῆ
διαστατὸν μετὰ ἀντιτυπίας (τοῦτο γὰρ ἴδιόν φασὶ τῆς γῆς), τίς ὁ τοῦ κοινῷ
σώματος λόγος; δεῖ γὰρ εἶναι τίνα, εἰ γε τῶν γενῶν ἐστὶν τις λόγος καὶ
ἄλλος τις παρὰ τὸν τῶν εἰδῶν ἐκάστου. ταύτη γὰρ τὸ γένος τῶν ὁμο-
νόμως λεγομένων διαφέρει. ἔτι, εἰ διὰ τοῦτο ὁ ἀῆρ ἄπτός, ὅτι γῆς ἔχει,
20 καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐστὶν ἀντιτυπίαν ἔχων πάνυ τι, διότι ἔλαττον ἔχει γῆς,
τί δὴ ποτε, ἐπειδὴν ἀσχὸν πνεύματος πληρώσει τις, ἀντιτυπεῖ τότε μᾶλλον; 15
δεήσει γὰρ αὐτοῦ λέγειν γῆς τότε πλείον τὸ πνεῦμα μετεिल्φέναι, εἰ γε
παρὰ τῆς γῆς ἡ ἀντιτυπία. εἰ δέ, ὅτι μὴ χεισθαι δύναται συγκεκλειμένος,
διὰ τοῦτο ἔχει τὴν ἀντιτυπίαν, οὐ παρὰ τὸ πλέον ἢ ἔλαττον ἔχειν γῆς τὸ
25 ἀντιτυπές αὐτῷ, ἀλλὰ παρὰ τὴν οἰκείαν φύσιν. ὁ γὰρ αὐτὸς μένων ποτὲ
μὲν μᾶλλον, ποτὲ δὲ ἥττον ἀντιτυπεῖ, ὥστε παρ' ἄλλο τι ἡ ἀντιτυπία.
ἔτι, εἰ εἰς ἄλληλα τὰ σώματα μεταβάλλει ταῦτα, κοινῆς ὕλης ὑποκειμένης 30
αὐτοῖς, καὶ ἐστὶ κατὰ τὸ εἶδος ἐναντίωσιν ἔχοντα πρὸς ἄλληλα, καὶ αἰεὶ τὸ
ἐπικρατοῦν μεθίστησιν εἰς τὴν οἰκείαν φύσιν τὸ κρατούμενον, τί δὴ ποτε
30 ἐπὶ μὲν τῶν ἔξω κεχωρισμένων τὰ παρακείμενα ἀλλήλοις τὰ ἐλάττονα ὑπὸ
τῶν πλειόνων, εἰ εἴη ἐναντία, φθείρεται, ἐνυπάρχοντα δὲ ἐκάστῳ τὰ ἐλάτ-
τονα ἐν τοῖς μείζουσιν καὶ διὰ τοῦτο λεγομένοις τόδε τι εἶναι, ἀπὸ τοῦ πλεο-
νάζοντος οὐ φθείρεται τὴν αὐτῶν φύσιν; τοῖς γὰρ οὕτως λέγουσιν συμβή-
σεται κατὰ τὰς ὁμοιομερείας τὰς Ἀναξαγόρου τὴν γένεσιν κατὰ σύγκρισιν 35
καὶ ἔκχρισιν τῶν στοιχείων λέγειν, οὐ κατὰ μεταβολήν. ἔτι, εἰ πᾶν τὸ
λαμβανόμενον τὰ τέτταρα ἐν αὐτῷ ἔχει, καὶ μὴ δυνατὸν εἰλικρινές τι λη-
φθῆναι, ἐπ' ἄπειρον ἢ πρόοδος ἐστὶ αἰεὶ τοῦ λαμβανομένου καὶ ἀφαιρου-

1 τὸ ante ὑποκείμενον om. Ka 5 τεσσάρων a ut solet 9 ἀντιτυπές a: ἀντιπές V
13 ἐν αὐτῷ a 18 ὁμονόμως a 22 τότε om. a πλέον a πνεῦμα τότε a
23 συγκεκλειμένα a 30 ἔξω V: ἄλλων a 31 εἴη] εἰ in lit. V 33 αὐτῶν V:
αὐτῶν a 36 αὐτῷ?

μένου τῶν τεττάρων κεκοινωνηκότος. εἰ γάρ, ὅτε ἐκπίπτει τὴν αἰσθησιν
 διὰ σμικρότητα, τότε ἐροῦσιν αὐτὰ εἰλικρινῆ λαμβάνεσθαι, οὐκ ἔτι ἔσται
 μεμιγμένα πάντα. [ἔτι εἰ καὶ μηκέτι ὀρώμενον ἔτι μέμικται πυρὶ, οὐ διότι
 ὀρατὸν ἔστιν, διὰ τοῦτο πυρὸς ἔχει· καὶ γὰρ μηκέτι ὀρατὸν ὄν μηδὲ ὀρώ- 30
 5 μενον ἔτι κεκοινωνήκεν πυρὸς τότε.] ἔτι πῶς ἐκ τῆς τῶν τοιούτων συν-
 θέσεως τὸ ὀρατὸν ἔσται; οὐ γὰρ δὴ ἐκ τῶν ἀμίκτων ἢ σύνθεσις μίξιν τινος
 τῶν ἄλλων ποιήσει. εἰ δὲ ἢ τῶν τοιούτων σύνθεσις ἀόρατος ἔσται τῷ ἄμικ-
 τον ἕκαστον αὐτῶν εἶναι πυρὸς, δυνήσεται τι οὕτως συντιθέμενον σῶμα ἐπ'
 ἄπειρον ἀξέόμενον ἀόρατον μένειν. ὁμοίως δὲ καὶ ἀναφές, εἰ ἐκ τῶν καθα-
 10 ρεούτων τῆς γῆς συντίθεται. ἔτι πότερον λέγουσιν ἀδύνατον εἶναι τὴν ὕλην
 θερμότητα καὶ ξηρότητα δέξασθαι καὶ πῦρ γενέσθαι ἄνευ ψυχρότητος καὶ 35
 ξηρότητος, ἐν οἷς τῇ γῆ τὸ εἶναι, ἢ οἷα τε καὶ χωρὶς ψυχρότητος δέχε-
 σθαι θερμότητα; εἰ μὲν γὰρ ἀδύνατον ἐροῦσιν, πῶς οὐκ ἄτοπον κατὰ τὸ
 αὐτὸ αὐτὴν ψυχρότητος τε καὶ θερμότητος εἶναι δεκτικὴν, τῶν ἐναντίων, ὧν
 15 ἀδύνατός ἐστι τὸ ἕτερον ἰδίᾳ δέξασθαι; εἰ δέ, ὅπερ εὐλογον, χωρὶς τοῦ ἐτέ-
 ρου θάτερον οἷα τε δέξασθαι (κατὰ γὰρ ταῦτόν ἀδύνατον), πῶς οὐκ ἔσται
 τὸ ὑποκείμενον θερμότητα καὶ ξηρότητα ἔχον ἄπτῳ; ἔσται γὰρ οὕτως τὸ
 θερμὸν οὐκ αἰσθητὸν αὐτοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν. εἰ δέ γε ἀδύνατόν 40
 ἔστιν αὐτὸ ὑφεστός ἐνεργείᾳ ὑπ' αἰσθησιν πεσεῖν, εἰ μὴ καὶ ψυχρότητος
 20 αὐτῷ μεμιγμένον εἶη· ἐν γὰρ τούτῳ τῇ γῆ τὸ εἶναι, καὶ τούτῳ τοῦ πυρὸς
 διαφέρει. ὥστε ἔσται παρὰ τοῦ ἐναντίου αὐτῷ τὸ αἰσθητόν. ὁμοίως δὲ
 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, καὶ οὕτως οὐδὲν ἄμικτον ὄν τοῦ ἐναντίου καὶ εἰλικρινὲς
 αἰσθητόν ἔσται.

Ὅτι ὁ ἀήρ φύσει θερμός.

25 Εἰ τὸ πῦρ, θερμὸν καὶ ξηρὸν ὄν, φύσει κοῦφόν ἐστιν, εἶη ἂν τὸ μετ' 45
 αὐτὸ κοῦφον κοινωνοῦν αὐτῷ κατ' ἐκεῖνο, καθ' ὃ κοῦφον ἦν. ἀλλὰ μὴν
 τὸ πῦρ κοῦφόν τε καὶ θερμὸν ἐστιν, τὸ γούν ξηρὸν φύσει ἐν τῇ γῆ ἐστιν,
 οὔση βαρεία, καὶ ὁ ἀήρ ἄρα, δευτέρως κοῦφος ὢν, θερμός ἐστιν. ἔτι, εἰ
 τὰ ἄλλα τὰ γειννιῶντα ἀλλήλοις στοιχεῖα κατὰ κοινόν τι γειννιᾶ, εὐλογον
 30 καὶ τὸν ἀέρα τῷ πυρὶ ἔχειν τι κοινὸν σύμβολον. ὑγρὸς δ' ὢν τί ἂν ἄλλο

1 κεκοινωνηκότος a 2 ἔτι om. a 3 καὶ om. a verba, quae uncis seclusi,
 huic loco non potest scriptor destinasse, cum verbis sequentibus (ἔτι πῶς ἐκ τῆς κτλ.) eorum
 opinionem refellere pergat, qui esse quaedam minima corpora ignis expertia contendunt;
 fortasse igitur post συντίθεται v. 10 collocanda sunt 6 μίξιν a 8 αὐτῶν ἕκαστον a
 14 θερμότητος V: ξηρότητος a ἐναντιῶν V 15—16 εἰ δέ usque ad δέξασθαι om. a
 18 fortasse φύσιν, εἰ γε ἀδύνατόν ἐστιν .. πεσεῖν, εἰ μὴ .. μεμιγμένον εἶη· ἐν γὰρ τούτῳ ..
 διαφέρει, ὥστε. continent enim haec verba εἰ δέ γε—διαφέρει adversariorum argumenta,
 quae si cum praecedentibus artius coniunxerimus, et anacoluthon tollitur et sententiae
 (inde a πῶς οὐκ v. 16) bene sic procedunt: cur materia cum calido siccoque coniuncta non
 tactilis est? hoc enim negantibus futendum erit (ἔσται γὰρ οὕτως αὐτοῖς), calidum per se non
 sensibile esse, quia (secundum eosdem) calidum, licet ὑφεστός ἐνεργείᾳ, nisi cum frigido mix-
 tum peripi non potest 21 αὐτοῦ a 24 θερμὸν a 27 fortasse κοῦφον καθ' ὃ
 θερμὸν 28 βαρεία a: βαρεία K: βαρεία V

κοινὸν ἔχει πρὸς αὐτὸ ἢ τὸ θερμὸς εἶναι; ἔστιν γὰρ τῆ μὲν γῆ καὶ τῷ 50
 ὕδατι τὸ ψυχρὸν κοινόν, τῷ δὲ ὕδατι καὶ τῷ ἀέρι τὸ ὑγρὸν, τῷ δὲ ἀέρι
 καὶ τῷ πυρὶ λείπεται τὸ θερμὸν. ἔτι εἰ τὰ ἀπλᾶ ἐστὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ
 ψυχρὸν καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ ταῦτά ἐστὶ τὰ εἰδοποιουόμενα τὰ στοι-
 5 χεῖα, εἶδει ἂν ἀλλήλων διαφέρει τὰ ἀπτικῆ ἀπλῆ διαφορᾷ διαφέροντα. 118v
 ὥστε εἰ τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀήρ εἶδει διαφέρουσιν, ἀπλῆ ἂν τινι διαφορᾷ δια-
 φέροιεν. ἀλλὰ μὴν τὸ ὑγρὸν αὐτοῖς τὸ αὐτὸ ἐστὶ, λείπεται ἄρα κατὰ ψυ-
 χρὸν καὶ θερμὸν εἶναι τὴν διαφορὰν αὐτοῖς. ἔτι εἰ τὰ κατὰ τὸ μάλλον
 καὶ ἤττον ἀλλήλων διαφέροντα εἶδει οὐ διαφέρει, καὶ ὁ ἀήρ ψυχρὸς καὶ
 10 ὑγρὸς, οὐκ ἂν τοῦ ὕδατος εἶδει διαφέρει· καὶ γὰρ ἐκεῖνο ψυχρὸν τε καὶ 5
 ὑγρὸν ἐστὶ. καὶ γὰρ εἰ τὸ μὲν μάλλον, τὸ δὲ ἤττον λέγει τις, ἀλλ' οὖν
 εἶδει οὐ διοίσει· ἄμφω ἄρα ἓν, καὶ οὐκέτι τὰ στοιχεῖα τέσσαρα. ἔτι εἰ
 τεττάρων οὐσῶν συμπλοκῶν ἐκ τοῦ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ
 αἱ τρεῖς τὰ ἄλλα στοιχεῖα εἰδοποιουσιν, εὐλογον τὴν καταλειπομένην συ-
 15 ζυγίαν τὸν ἀέρα εἰδοποιεῖν. εἰδοποιεῖ γὰρ τὸ μὲν θερμὸν καὶ ξηρὸν τὸ
 πῦρ, τὸ δὲ ξηρὸν καὶ ψυχρὸν τὴν γῆν, τὸ δὲ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν τὸ ὕδωρ,
 τὸ ἄρα θερμὸν καὶ ὑγρὸν εἰδοποιήσει τὸν ἀέρα. ἔτι οὐ ἢ γένεσις διὰ θερ-
 μοῦ, τοῦτο θερμὸν τῆ αὐτοῦ φύσει. τῷ δὲ ἀέρι γένεσις ἐξ ὕδατος διὰ 10
 θερμοῦ γίνεται. θερμαινόμενον γὰρ τὸ ὕδωρ εἰς ἀέρα μεταβάλλει. ἀλλὰ
 20 καὶ ὅσον ἐκ γῆς εἰς ἀέρα μεταβάλλει, θερμαινόμενης τρέπεται καὶ μετα-
 βάλλει. ὥστε θερμὸς ὁ ἀήρ τῆ αὐτοῦ φύσει. ἔτι εἰ κατὰ τὸ σύμβολον
 ἢ μεταβολῇ τοῖς στοιχείοις εὐκολωτέρα γίνεται εἰς ἀλλήλα καὶ ἐστὶ τοῖς
 τρισὶν κοινόν τι σύμβολον ἄλλω πρὸς ἄλλο, εἴη ἂν καὶ τῷ ἀέρι καὶ τῷ
 πυρὶ κοινὸν σύμβολον. οὐδὲν δὲ ἄλλο δύναται, ἢ θερμὸν. θερμὸς ἄρα ὁ
 25 ἀήρ. ἐστὶ δὲ σύμβολον τὸ κοινὸν γῆ μὲν καὶ ὕδατι τὸ ψυχρὸν, πυρὶ δὲ 15
 καὶ γῆ τὸ ξηρὸν, ὕδατι δὲ καὶ ἀέρι τὸ ὑγρὸν, πυρὶ δὲ καὶ ἀέρι τὸ θερμὸν.

Πρὸς τοὺς δι' ἀκτίνων λέγοντας γίνεσθαι τὸ ὄραν.

Εἰ κατὰ ἀκτίνων ἔχουσιν καὶ πρόπτωσιν τὸ ὄραν, ὀηλον ὅτι σώματα
 αὐταὶ οὐδὲ γὰρ οἶόν τε ἄλλως κινηθῆναι αὐτάς καὶ προσελθεῖν. τοῦτο δὴ
 30 τὸ σῶμα τὸ τῶν ἀκτίνων πότερον ἀήρ ἐστὶν ἢ φῶς ἢ πῦρ; καὶ πότερον
 συνεχές ἐστὶν, ἢ διηρημένον; καὶ εἰ συνεχές, πότερον ἐκπίπτει τοιοῦτον, ἢ 20
 ἐκπίπτει μὲν διηρημένον, ἐκπεσὸν δὲ συμφύεται καὶ γίνεται συνεχές; πάντα
 γὰρ ταῦτα ἄτοπα. εἰ μὲν οὖν ἀήρ ἐστὶ, τί δεῖ αὐτὸν ἐκπεσεῖν, ὄντος γε καὶ
 ἐξω ἀέρος; εἰ δὲ φῶς καὶ οἶον ἀήρ διαυγῆς (τοιοῦτον γὰρ τι τὸ φῶς εἶναι
 35 οἴόμεθα), καὶ οὕτως μὲν περίεργος ἢ ἔκπτωσις, ὄντος γε καὶ ἐξω φωτός.
 καὶ γὰρ οὐδὲ ἄνευ τοῦ ἐξω δυνατὸν ὄραν ἐστίν. εἴτα διὰ τί νύκτωρ καὶ
 σκότους οὐχ ὄρωμεν; αὐτὸ γὰρ τὸ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκπίπτων φῶς ἰκανὸν

5 διαφέρει Ka 9 εἶδει ex. Vict.: εἶδη VKa 10 διαφέρει Ka 23—24 ἄλλω usque
 ad σύμβολον om. Ka 24 δύναται εἶναι ἢ Ka cf. Ind. 27 διὰ τῶν Ka τὸ ὄραν
 λέγοντας Ka γίνεσθαι om. Ka 33—34 εἰ μὲν—ἀέρος] cf. Al. de sens. comm.
 64,10—11 35 μὲν] fortasse μένει sed cf. Ind. 36 εἴτα διὰ τί κτλ.] cf. Al. de
 sens. 65,6—11

ἄν ἦν φωτίζειν τὸν θύραθεν ἀέρα, ὃ γε καὶ μέχρι τῶν ἄστρον ἀποταίνε- 25
 σθαι πέφυκεν· οὕτως ἐστὶν ἰσχυρόν. εἰ δὲ ἐστὶν ἀσθενέστερον τοῦ μεθη-
 μερινοῦ φωτός, ἐχρῆν τοσοῦτον μᾶλλον νύκτωρ μὲν καὶ σκότους ὄραν, ἡμέ-
 ρας δὲ μή. τὸ γὰρ ἦττον αἰεὶ φῶς ὑπὸ τοῦ λαμπροτέρου φωτός μαραι-
 5 νεται· οὕτως γοῦν καὶ λάμπει ἕνα νυκτός, τῆς ἡμέρας δὲ ἐπισκοτεῖται τὸ
 λάμπον αὐτῶν, ὡς ὁστέα τινὰ καὶ κεφαλαὶ ἰχθύων καὶ αἱ πυγολαμπίδες
 λεγόμεναι. ἔτι πῶς, εἰ ἀσθενές ἐστὶ τὸ ἐκπεμπόμενον, ἅμα πολλῶν εἰς
 ταῦτὸ συνελθόντων σκότους, τί δὴ ποτε οὐχ ἱκανὸν γίνεται τὸ ἐκ πάντων 30
 μίχθῆν, ὥσπερ καὶ τὸ ἀπὸ λύχνων πλειόνων φωτίζει πλέον, ὣν ἕκαστος
 10 οὐκ ἦν αὐτάρκης, φωτίζειν τοσοῦτον; ἔτι εἰ τὸ φῶς ὁρατὸν ἐστὶν, πῶς τὰς
 ἀλλήλων ὄψεις οὐχ ὁρώμεν οὔτε ἡμέρας οὔτε ἐν σκότῳ; εἰ δὲ μήτε
 ἀήρ ἐστὶ τὸ ἐκπεμπόμενον μήτε φῶς, λείπεται πῦρ εἶναι. εἰ πῦρ ἐστὶν,
 εἴη ἄν θερμὸν τε καὶ καυστικόν. οὐκ ἔστι δέ· ὥστ' οὐδὲ πῦρ. εἰ γὰρ
 μὴ καυστικόν, φῶς πάλιν ἐροῦσιν. τί δὴ ποτε ἔσται τοῦτο τὸ φῶς; πυρὸς
 15 μὲν γὰρ ἀπὸρροια οὐκ ἔστιν, ὡς οἴονται· καὶ γὰρ ἄλλα τινὰ φωτίζει οὐκ 35
 ὄντα πῦρ. ἔτι εἰ πῦρ ἐστὶ τὸ ἐκπεμπόμενον, πῶς οὐκ ἀποσβεσθήσεται ἐν
 ὕδατι; ὁρώμεν δὲ καὶ ἐν ὕδατι, ὅρα δὲ καὶ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ζῆα. ἔτι εἰ
 πῦρ τὸ ἐκπεμπόμενον ἐστὶ, κατὰ φύσιν ἄν εἴη αὐτῷ ἢ εἰς τὸ ἄνω κίνησις.
 ὥστε ἐχρῆν ἡμᾶς μὴ ὁμοίως ὄραν ἄνω τε καὶ κάτω ὁρώντας, ἀλλὰ ἄνω
 20 μὲν ὄραν, κάτω δὲ βιαζόμενους καὶ μόγις. ἔτι εἰ δι' ἀκτίνων τὸ ὄραν,
 ἀφή τις ἢ ὄψις ἔσται καὶ κατὰ ἀφήν ἢ τῶν ἀκτίνων ἀντίληψις. εἰ δὲ αἱ
 ἀποτεινόμεναι ὄψεις αἰσθητικαὶ εἰσιν, διὰ τί οὐχὶ καὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ 40
 αἰσθάνονται; μᾶλλον γὰρ (ἄν) τῶν ἀπτῶν διαφορῶν, ἢ τῶν χρωμάτων αἰ-
 σθάνοιντο. ἔτι εἰ συνεχές ἐκπίπτει τὸ τῆς ὄψεως σῶμα, δεήσει πρῶτον
 25 μὲν πόρον τινὰ σύμπασαν τὴν κόρην εἶναι, ὅπερ οὐχ οὕτως ἔχειν φαίνεται.
 ἔπειτα, εἰ καὶ συνεχές ἐκπέμπεται, πῶς οὐ σκεδάννυται τοῦτ' τὸ βεῦμα τὸ
 τῆς ὄψεως σχιζόμενον περὶ τὸν ἀέρα τὸν ἐξωθεν λεπτότερον ὢν αὐτοῦ; ἢ
 εἰ μὴ σκεδάννυται, πῶς οὐκ εἰς στενὸν συνάγεται προῖόν; τοιοῦτον γὰρ τι
 ὁρώμεν καὶ τὰ ἄλλα σώματα πάσχοντα προχωροῦντα· καὶ γὰρ ὕδωρ προ- 45
 30 χωροῦν ἦτοι χεῖται ἢ στενοῦται, καθάπερ τὸ ἐκ τῶν κρουσῶν βέρον, καίτοι
 στερεώτερον ὢν τῶν ἀκτίνων· ἢ δὲ φλῆξ εἰς ὀξὺ ἀπολήγει. τὸ δὲ τῆς
 ὄψεως σῶμα πῶς εἰς κῶνον πλατύνεται καὶ μείζονα ἐπὶ πλέον προχωροῦν
 μήτε τῶν παχυτέρων μήτε τῶν λεπτοτέρων σωμάτων τοῦτο πασχόντων;
 ἔτι εἰ σῶμά ἐστι, τίπον κατέχει. ἦτοι οὖν σῶμα διὰ σώματος δίαισιν ἢ

3 σκότους m², σκότος m¹ V: σκότους Ka 4 τὸ γὰρ ἦττον κτλ.] cf. Al. de sens. 47,13sq.
 φῶς ὑπὸ VK: φωτός ὑπὸ a 6 λαμπόν Va 8 supra ταῦτὸ: τὸ m² V 11 ἄλλων
 Usenerus 12 εἰ m¹ V, εἰ οὖν m²: εἰ οὖν Ka cf. 122,14 14 δὴ m², δέ m¹ V: δὴ Ka
 ἐστὶ Ka 15 οἴονται Ka: οἴον τε V 16 ἔτι εἰ κτλ.] cf. Al. de sens. 47,12
 εἰ πῦρ ἐστὶ om. Ka 17 ὁρώμεν δὲ κτλ.] cf. Al. de sens. 65,3 ἔτι εἰ πῦρ κτλ.]
 cf. Al. de sens. 64,11· 65,3 20 εἰ δι' V ex Vict.: ἢ δι' corr. in εἰ δι' K: ἢ δι' a
 23 ἄν addidi 24 ἐκπίπτει Ka 25 πόρον] ante p 2—3 lit. er. V 27 τὸν
 ante ἐξωθεν] ante v una lit. eras. V 29 σώματα Ka: σῶμα V 30 ἦτοι χεῖται V:
 εἴτα χεῖται K: ἢ ταχεῖται a: ἦτοι παχεῖται ex. Vict. 34 ἔτι εἰ σῶμά ἐστὶ κτλ.] cf. Al.
 de sens. 61,6—62,11 δίαισιν m², διαισιν m¹ V

κενόν ἐστὶν ἀφωρισμένον ἢ ἀντιπερίστασις γίνεται, εἰ μὲν ἐν ἀέρι ἐκπέμ- 5
 ποίτο, ἀέρος, εἰ δὲ ἐν ὕδατι, ὕδατος· εἰς μὲν οὖν τὴν κόρην ἀποποιῶν λέγειν
 τὸ ὕδωρ ἀντιμεθίστασθαι, χρῆ δὲ ζητεῖν εἰς τί. οὐδὲ γὰρ εἰς τὴν ἀνα-
 πνοήν. οὐδὲ γὰρ ἀναπνεῖ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ὄρωντα, οὐδὲ δλωσ τὰ ἔνυδρα
 5 χωρὶς τινων. ἔτι εἰ εἰς τὴν κόρην ἀντιμεθίσταται, οὐ πάσῃ αὐτῇ ἐκπέμ-
 φουμεν, οὐδὲ ὀψόμεθα, ἀλλ' ἔσται τις εὐρυχωρία, | καθ' ἣν τὸ ἀντιμεθι- 149r
 στάμενον χώραν ἔξει. κατὰ τι οὖν αὐτῆς ὀψόμεθα καὶ κατὰ τι μῆ. ἔτι
 διὰ τί τῶν ζώων τὰ μὴ ἐπιμόοντα ἐν τῷ κοιμᾶσθαι οὐκ ὀφεται, εἴ γε
 πλήρεις ἔχει τοὺς τοῦ σώματος πόρους; εἰ δὲ μὴ συνεχῆς ἔξοισιν τὸ σῶμα
 10 τοῦτο τὸ τῆς κόρης, ἀλλὰ διηρημένον, ἦτοι διεκπιπτον συμφύεται καὶ συ-
 νεχῆς γίνεται ἢ μένει διηρημένον. εἰ μὲν οὖν συμφύεται, πῶς πάλιν εἰς
 κῶνον συμφυόμενον ἐξαπλοῦται καὶ τηλικουῦτον, ὡς ἀποτέμενεσθαι τινος κῶ- 5
 νου βάσει τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ οὐρανοῦ; ἐχρῆν γὰρ αὐτό, ἀρξάμενον ἀπαξ
 ξυιέναι καὶ συμφύεσθαι, ὑπὸ τοῦ περιέχοντος ἀέρος μᾶλλον συστέλλεσθαι
 15 καὶ εἰς στενὸν συναγεσθαι. ἔτι εἰ ὑπ' ἀκτίνων ὁ κῶνος περιέχεται διηρη-
 μένων καὶ κεχωρισμένων, εἰ μὲν εἴη [μὴ] μείζον τὸ μεταξὺ τῶν ἀκτίνων,
 πλεόν ἔσται τὸ μὴ ὀρώμενον τοῦ ὀρωμένου, καὶ τὸ μὲν περίε ὀφθῆσεται,
 καθὸ αἰ εὐθείαι προσβάλλουσιν, τὸ δὲ μέσον οὐ. εἰ δὲ ἴσον, ἴσον οὐκ
 ὀφθῆσεται. ἔλαττον δὲ πῶς ἂν εἴη (τὸ) τῶν εὐθειῶν μεταξὺ, τῶν εὐθειῶν 10
 20 τηλικαύτην βᾶσιν ποιουσῶν; ἔτι τε πῶς οἷον τε οὕτως τὰς ἀκτῖνας εἶναι
 παχέα σώματα ἐκ τῆς κόρης προπεμπόμενα ἀπὸ ὀλίγου σώματος; ἔτι δὲ
 αἰ ἀκτῖνες αἰ ἐκπεμπόμεναι τί δὴ ποτε οὔτε ὑπὸ τῶν ἀνέμων οὔτε ὑπὸ
 τῶν ὑδάτων τῶν κινουμένων περιφέρονται, ἀλλ' ἐπ' εὐθείας αἰ καὶ τούτων
 ὄντων ὀρώμεν, εἰ ἢ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐν ταύτῃ μένοι; ἔτι πῶς διὰ
 25 τῶν στερεῶν διαφανῶν αἰ ἀκτῖνες διέρχονται; εἰ γὰρ λέγοιεν πόρους ἔχειν 15
 ταῦτα, ἦτοι κενὸς ἔξει καὶ ἔσται τι κενὸν ἀφωρισμένον ἢ πλήρεις ἀέρος
 ἢ τινος ἄλλου σώματος, καὶ ποῦ τοῦτο χωρήσει; πῶς δὲ καὶ πλείους διὰ
 τοῦ αὐτοῦ ὀφθῆσονται; πλείω γὰρ σώματα διὰ τῶν αὐτῶν πόρων διελεύ-
 σεται. ἔπειτα διὰ τί συνεχῆ τὰ διαφανῆ ὀράται; μόνους γὰρ ἔδει τοὺς
 30 πόρους αὐτῶν ὀραῖσθαι ἢ διαλείπουσάν γε τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν, καθάπερ
 τῶν κοσκίνων. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ δι' αὐτῶν ὀρώμενα ἐπισκοτεῖσθαι ἔδει,
 καθὰ μὴ πόρους ἔχει τὰ διαφανῆ. πόθεν δὲ καὶ τὸ τοσοῦτον σῶμα ἐν 30
 ἡμῖν, ὥστε καὶ μέχρι τῶν ἄστρον ἐκπέμπεσθαι καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἐν ἡμῖν

9 πλήρεις VK: πληρεῖς a: fortasse εἴ γε (μὴ) πλήρεις 10 τὸ τῆς m¹, τῆς m² V: τῆς Ka
 (corpus quod in pupilla inesse solet) cf. τοῦτο τὸ σῶμα τὸ τῶν ἀ. 127,29 τοῦτ' ὁ βρεῦμα
 τὸ τῆς ὀψεως 128,26 16 supra καὶ v. c. συν scripsit V μείζον scripsi: μὴ μεί-
 ζον VKa 19 ἔλαττον m¹, ἐπ' ἔλαττον v. c. V: ἐπ' ἔλαττον Ka τὸ addidit Usenerus
 20 ποιούσαν Ka [εἰ τε πῶς κτλ.] cf. Al. de sens. 60,2—7 21 [εἰ δὲ αἰ ἀκτῖνες
 κτλ.] cf. [εἰ πῶς οὐ συγγέονται οἱ τοιοῦτοι τύποι, ἐπειδὴν βῆν τὸ ὕδωρ, τὸ δὲ αὐτό, εἰ καὶ ἐν
 ἀέρι πνεῦμα πολὺ εἴη 134,9 23 παραφέρονται Usenerus καὶ τούτων κτλ.] de rapidis
 fluvii dicere videtur, quorum vadum perlucet, dumne superficies perturbata sit. sed plura
 exciderunt 26 καὶ ἔσται Ka: ἢ ἔσται V ἢ πλήρεις ex. Vict.: ἢ πλήρες a: πλήρες V
 28 fortasse ὀφονται σώματος Ka 31 ἐπισκοτεῖσθαι] i in lit. V 32 τὸ om. Ka
 33 ἀστέρων Ka καὶ τοῦτ'] fortasse καὶ ποῦ

Supplem. Arist. II. Alexand. d. Anima.

πρὶν ἡμᾶς ὁρᾶν; πῶς δὲ οἶόν τε οὕτως ταχέως τὸ σῶμα κινεῖσθαι τοῦτο, ὥστε εὐθὺς τῷ ἀναβλέψαι ἅμα τὸν οὐρανὸν ἡμᾶς ὁρᾶν; ἔτι πῶς οἱ ἐξ ἐναντίας ἀλλήλους ὁρῶντες ὀφθίθονται, ἐὰν κατὰ τὸ αὐτὸ αἱ ἀκτίνες ἀπαντήσωσιν ἀλλήλαις; ἢ γὰρ ἐν μέσῳ στήσονται καὶ οὐκ ἔσται ὄψις ἀλλήλων, 5 ἢ δι' ἀλλήλων ἐλεύσονται καὶ οὕτως πάλιν σῶμα διὰ σώματος δίεισιν, ἢ ἢ ἑτέρα κρατῆσει καὶ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον ὄψεται μόνον. ἔτι πᾶν τὸ κινού- 25 μενον τοπικῶς ἐν χρόνῳ κινεῖται καὶ ἀδύνατον κατὰ τὸ αὐτὸ τι τῷ αὐτῷ τάχει χρώμενον τὴν διπλασίαν ἐν τῷ αὐτῷ κινήθῃναι χρόνῳ. ἀλλὰ μὴν ἅμα ὁρῶμεν τὰ τὰ ἐγγύς καὶ τὰ ἀπὸ πολλαπλασίου διαστήματος. τοὺς γοῦν 10 ἀστέρας πλεῖστον ἀπέχοντας ἅμα ὁρῶμεν τοῖς παρεστῶσιν. οὐκ ἄρα κατὰ κίνησιν τινος τὸ ὁρᾶν. εἰ δὲ μὴ κατὰ κίνησιν, οὔτε κατὰ ἀκτίνων προβολὴν οὔτε κατὰ εἰδώλων ἀπόρροϊαν οὔτε κατὰ τὴν ἀπ' ἀμφοῖν.

Πρὸς τοὺς διὰ τῆς τοῦ ἀέρος συνεντάσεως τὸ ὁρᾶν ποιοῦντας. 20

Εἰσὶν δὲ τινες, οἱ διὰ τῆς τοῦ ἀέρος συνεντάσεως τὸ ὁρᾶν φασὶ γίνε- 15 σθαι. νυττόμενον γὰρ ὑπὸ τῆς ὄψεως τὸν συνάπτοντα τῇ κόρῃ ἀέρα σχηματίζεσθαι εἰς κῶνον. τούτου δὲ οἶον τυπομένου κατὰ τὴν βᾶσιν ὑπὸ τῶν ὁρατῶν τὴν αἴσθησιν γίνεσθαι, καθάπερ καὶ τῇ ἀφῆ διὰ βακτηρίας. πολλὰ μὲν οὖν τὰ αὐτὰ ἔστι καὶ πρὸς τούτους εἰπεῖν τῶν εἰρημένων πρὸς 25 τοὺς δι' ἀκτίνων τὸ ὁρᾶν ποιοῦντας, ἰδίᾳ δὲ παρ' αὐτῶν ἐπιζητήσειεν ἂν 20 τις περὶ τε τῆς ἐντάσεως αὐτῆς τῆς ὑπὸ τῶν ὄψεων γινομένης τοῦ συνάπτοντος ἀέρος τῇ κόρῃ καὶ τῆς κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τυπώσεως ὑπὸ τοῦ ὁρωμένου, ἔτι τε τῆς ἐπερείσεως, πῶς οἶόν τε παραδέξασθαι μανοῦ τοῦ ἀέρος ὄντος, ἄλλως τε καί, εἰ τοιοῦτόν τι ἦν, ἐγένετο ἂν συναίσθησις ἡμῖν ἀντιβάσεώς τινος. ἀλλὰ καὶ ἀναχωροῦντες εἰς τοῦπίσω οὐδὲν ἤττον ὁρῶμεν· 25 καίτοι ἐπερείδοντας μὲν ὁρᾶν ἔδει, ὑποχωροῦντας δὲ μὴ. τίς γὰρ τότε ἢ 40 ἐπέρεις δι' ἡμῶν αὐτῶν; ἢ ἐπέρεις φήσουσιν γίνεσθαι; ἀλλὰ καὶ τῆς ὄψεως ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ γινομένης, εἰ καὶ ἐπὶ ταύτης τὰ τῆς τονικῆς κινήσεώς ἐστιν, ὥσπερ λέγεται πρὸς αὐτῶν, πῶς οὐ γίνονται διαλείψεις τινὲς τοῦ ὁρᾶν, ἅτε μὴ συνεχοῦς ἐπὶ τὰ πέρατα τῆς τάσεως γινομένης, δι' αὐτὸ 30 δὲ τοῦτο μὴδὲ τῆς ἐπερείσεως; ὅπερ ἂν τις ἐπιζητήσειεν καὶ περὶ τῆς

2 ὁρᾶν ἡμᾶς Ka ἔτι πῶς οἱ ἐξ ἐναντίας κτλ.] cf. Al. de sens. 63,4—9 5 σώματος δίεισιν ἢ m², σώματος m¹ V: σώματος δίεισιν ἢ Ka 6—10 ἔτι πᾶν—παρεστῶσιν] cf. Al. de sens. 62,11—63,3 7 κατὰ τὸ αὐτὸ τι] fortasse τὸ αὐτὸ τι cf. Al. de sens. ib. ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον τὸ αὐτὸ τι καὶ ἰσοταχῶς κινούμενον ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ κινήθῃναι τότε τι τὸ διάστημα καὶ τὸ τούτου πολλαπλάσιον κτλ. 8 fortasse (καὶ) τὴν διπλασίαν 11 τινος m¹, τινὰ m² V: τινὰ Ka 17 διὰ βακτηρίας] cf. Galen. de plac. Hipp. et Plat. 642,12 (Iw. Müller) μὴ τοίνυν ὡς διὰ βακτηρίας τοῦ περίε ἀέρος ὁρᾶν ἡμᾶς οἱ Στωϊκοὶ λεγέτωσαν. ἢ γὰρ τοιαύτη διάγνωσις ἀντιβαινόντων ἐστὶ σωμάτων, κατὰ συλλογισμόν ἔτι μᾶλλον, οὐ πιλητοῦ δὲ αἰσθητικῆ ἢ τοῦ ὁμματος αἰσθησις ἡμῖν ἐστίν, οὐδὲ τῆς σκληρότητος ἢ μαλακότητος, ἀλλὰ γρῶας καὶ μεγέθους καὶ θέσεως, ὧν οὐδὲν ἢ βακτηρία διαγνώσθαι δύναται 21 τυπώσεως] τ in lit. V 25 ἐπερείδοντας] ε in lit. V τὸ τε Va 26 αὐτῶν a: αὐτῶν V ἢ ἐπέρεις—γίνεσθαι] an tum quoque dicent esse ἐπέρεις? 28 διαλείψεις a 30 ἐπιζητήσεις a

ἀφ᾽ ἧς, καθ' ἣν ἀπτόμεθα τῶν ἐτέρων σωμαίων· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ ταύτης δια- 45
 λείψεις τῆς ἀντιλήψεως γίνονται, ἔδει δὲ γε· τοιαύτη γὰρ ἡ τονικὴ κίνησις
 κατ' αὐτούς. εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦτο δῆ, δ' καλοῦσιν ὄψιν, μόνον κινεῖται
 τὴν προειρημένην κίνησιν, ἣν λέγουσι τονικὴν, ἄλογον τὸ ἐπὶ μόνου τοῦτου
 5 λέγειν οὕτω, καίτοι γε οὐ φασιν. τὸ δὲ ὅλον ἀπορίας ἔχει πολλὰς ἢ περὶ
 τῆς τονικῆς κινήσεως δόξα. πρῶτον μὲν γὰρ ὁμοειδές τι ὄν αὐτὸ ἑαυτὸ
 κινήσει, δ' ἀδύνατον δεικνύεται προχειριζομένοις τὰς καθέκαστα κινήσεις.
 ἔπειτα, εἴπερ ἔν τι συνέχει τὸν τε σύνολον κόσμον ἅμα τοῖς ἐν αὐτῷ, καὶ 50
 καθ' ἕκαστον τῶν ἐπὶ μέρους σωμαίων ἐστὶ τι δ' συνέχει, πῶς οὐκ ἀναγ-
 10 καῖον ταῦτόν ἅμα τὰς ἐναντίας κινεῖσθαι κινήσεις; ὁπότε γὰρ ἀπὸ τοῦ μέσου
 τοῦ κόσμου πρὸς τὰ πέρατα ἡ κίνησις τῷ διήκοντι πνεύματι γίνοιτο, τότε' 149v
 ἀνάγκη καὶ ἐκάστῳ τῶν ἐπὶ μέρους σωμαίων ἦτοί ἀπὸ τοῦ μέσου ἢ πρὸς
 τὸ μέσον τὴν κίνησιν τῷ τοῦ παντός πνεύματος μορίῳ, δ' δι' ἐκάστου κε-
 χώρηκεν, γίνεσθαι. διαφέρει δὲ οὐδὲν ὀποτερωθενὸν λέγειν γίνεσθαι. εἰ
 15 μὲν δὴ καὶ τοῦτο ἀπὸ τοῦ μέσου κινεῖτο, λέγω δὲ τὸ ἔν τι τῶν ἐπὶ μέ-
 ρους σωμαίων, ἅμα κάτω καὶ ἄνω κινήσεται τὸ διὰ τῶν κατωτέρω τοῦ
 μέσου μερῶν τῆς ἕξεως αὐτοῦ διήκον. καθὼ μὲν τὸ πᾶν εἰς τὸ ἄνω, οὐ 5
 μέρος τοῦτο, ἄνω, καθὼ δὲ ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶν ἐπὶ τὰ πέρατα
 κινεῖται τὰ κατωτέρω τοῦ μέσου, εἰς τὸ κάτω κινήσεται δηλονότι. ὥστε
 20 ἅμα ἄνω καὶ κάτω τὸ αὐτό. εἰ δὲ ἀπὸ τῶν περάτων ἐπὶ τὸ μέσον, ταῦ-
 τὸν συμβήσεται περὶ τὰ τῶν ἀνωτέρω τοῦ μέσου μερῶν αὐτοῦ διεληλυθό-
 τος τοῦ πνεύματος. ἀλλὰ εἰ καὶ δοθείη διὰ τῆς τοῦ μεταξὺ ἀέρος ἐπε-
 ρείσεως τὸ ὄραν γίνεσθαι, ὅπως δηλοῦν ἐχρῆν μᾶλλον σκληρότητος καὶ
 μαλακότητος καὶ τραχύτητος καὶ λειότητος καὶ ὑγρότητος καὶ ξηρότητος 10
 25 ἀντιληψὶν οὕτως ἢ χρώματος γίνεσθαι. τούτων γὰρ τι καὶ διὰ βακτηρίας
 δυνάμεθα γινώσκειν, ἀλλ' οὐχὶ χρώματα οὐδὲ σχήματα ἢ ποσὸν ἢ τι τῷ
 μεγέθει, ἅπερ ἐστὶ τὰ ὀρώμενα. τὰ γὰρ χρώματα καὶ τὰ σχήματα καὶ
 τὰ μεγέθη ἐστίν, ὧν ἡ ἀντιληψὶς διὰ τῆς ὄψεως. ὅλως δὲ ἔσται ἀφή τις
 ἢ ὄψις. ἀφ᾽ ἧς δὲ τὰ ἀπτά ὑπόπτωτα, ὥστ' ἦτοί τὰ σώματα, καθὼ σώματά
 30 ἐστίν, ὁρατὰ ἔσται, ἢ τὰ γε πάθη τὰ κατὰ συμβεβηκός. ἔτι διὰ τί ἐκ μὲν
 φωτός τὰ ἐν σκότῳ ὄντα οὐχ ὁράται, ἐκ δὲ σκότους τὰ ἐν τῷ φωτί; τὸ 15
 γὰρ λέγειν τὸν μὲν πεφωτισμένον ἀέρα τῷ διακεκρίσθαι μᾶλλον ἔχειν ἰσχὴν
 καὶ δύνασθαι τῇ ἐπερείσει τὴν αἰσθησὶν κινεῖν, τὸν δὲ ἀφώτιστον τῷ (μὴ)
 κεγαλαῖσθαι μὴ δύνασθαι ὑπὸ τῆς ὄψεως συνενταίνεσθαι, καίτοι πυκνότερον
 35 ὄντα τοῦ πεφωτισμένου, πῶς πιθανόν; τοῦναντίον γὰρ εὐλογον τὸν πυκνό-
 τερον ῥᾶον συνενταίνεσθαι, ἄλλως τε καὶ τοῦτο πεφυκότα πάσχειν, ὁπότε
 ἐκ σκοτεινοῦ τὰ ἐν φωτὶ θεῖτο. εἰ δὲ μὴ ὁ συναπτῶν τῇ κόρῃ ἀφώτι- 20
 στος ὧν ἐνταίνεσθαι πέφυκεν, ἀλλὰ μόνον ὁ πεφωτισμένος, τί διαφέρει ἐν-

1 διαλείψει a 4 λέγουσι] σι m² add. V 8 ἔν V: ἐν a 14 ante ὀποτέρωθεν
 duas lit. erasae V: ὀπωτέροθεν a 21 ἀνωτέρω a 23 ὅπως δηλοῦν] fortasse πως,
 ὅλλον ὡς 26 fortasse ἢ [ποσὸν ἢ τι τῷ] μεγέθη sive ἢ ποσὸν τι τῷ μ. Diels
 28 μεγέθει a ἀντιληψίς] ις in lit. V 29 ἢ ὄψις m¹ in mg. V δὲ om. a
 αἰ τοι a 30 πάθη τὰ scripsi: παθητά Va 33 μὴ addidi

τεῦθεν ἢ ἐντεῦθεν εἶναι τὸ κεχλασμένον τοῦ ἀέρος, λέγω δὲ πρὸς τοῦ
 ὀρωμένου ἢ πρὸς τοῦ ὀρώοντος; εὐλογον γὰρ καὶ ὅταν ἢ ἀφώτιστος ὁ πρὸς
 τῇ κόρῃ, ὁ δὲ πεφωτισμένος πρὸς τῆ ὀρωμένῃ, ἐκλύεσθαι πάλιν τὸν τόνον
 τὸν ἀπὸ τῆς ὄψεως ἰόντα πρῶτον διὰ τοῦ ἀφωτίστου ὄντος δυσκινήτου, ἐκλυ-
 5 θέντα δὲ μηκέθ' οἶόν τε εἶναι συνεντείνειν τὸν πεφωτισμένον τὰ πρὸς τῆ
 ὀρωμένῃ. οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ἔδει τὰ ἐν τῆ φωτὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῆ σκότῃ 25
 ὀρᾶσθαι ἢ τὸ ἐμπαλιν. ἔτι ἔστιν, ὅτε δύο οἰκημάτων καταντικρῶ ὄντων
 καὶ φῶς ἐχόντων, τοῦ δὲ μεταξὺ τῶν οἰκημάτων ἀέρος σκότος ἐχόντος,
 οὐδὲν ἦττον ἀλλήλους ὀρώσιν ἐκ τῶν οἰκημάτων, καίτοι τοῦ μεταξὺ μὴ
 10 συνεντεινομένου ἀέρος. πῶς οἶόν τε τοῦτο συμβαίνει; ἔτι τὰ ἄστρα αὐτὰ
 διὰ τί ἡμέρας μὲν οὐχ ὀρώμεν, νύκτωρ δὲ ὀρώμεν; φαινόμεθα γὰρ ἐνταῦθα
 τὸν ζοφερὸν μὲν ἀέρα καὶ συνεστῶτα δυνατοὶ ὄντες ἐντείνειν μέχρι τῶν
 ἄστων, τὸν δὲ διακρινόμενον καὶ ἀλεινότερον καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἰσχυρὸν
 ἔχοντα, ὡς φασιν, μήτε ἐντείνειν μήτε ἐπερῆσαι δυνάμενοι μέχρι τοσούτου, 30
 15 ἀλλὰ μέχρι πολλῶ ἐλάττονος. ἀλλὰ καὶ τῆς σελήνης ὑπελθούσης τὸν ἥλιον
 καὶ ἐκλειψῖν παντελῆ αὐτοῦ ποιησάσης δυνατοὶ γινόμεθα συστάντα καὶ ζο-
 φωθέντα τὸν ἀέρα ἐντείνειν ἕως τῶν ἄστων πρὸ τοῦ μὴ δυνάμενοι. ἀλλὰ
 καὶ ἐν ὕδατι συσπίψοντες ἢ ἐν βαθεῖ φρέατι τὸ αὐτὸ ποιοῦμεν. φαίνεται
 γὰρ ἀπὸ τῶν τοιούτων τόπων ἡμῖν ἄστρα καὶ μεθ' ἡμέραν. ἔτι ὅταν
 20 ὀρώμεν τὰ ἐν τῆ ὑγρῇ, καὶ τὸ ὕδωρ τῆ ἀέρι συνεντείνεται ἢ οὐ; εἰ μὲν
 γὰρ μὴ συνεντείνεται, οὐχ οὕτως τὸ ὀρᾶν. ὀρᾶται γὰρ καὶ τὰ ἐν τῆ ὕδατι. 25
 εἰ δὲ συνεντείνεται καὶ τὸ ὕδωρ, πολὺ εὐλογώτερον τὸν ζοφερὸν ἀέρα.
 πυκνότερον γὰρ τὸ ὕδωρ μακρῇ τούτου. εἰ δέ, ὅτι μανὸς, ὁ ζοφερός οὐ
 συνεντείνεται, πολλῶ μᾶλλον τοῦ ὕδατος ὁ πεφωτισμένος μανὸς ὦν οὐ συν-
 25 εντείνεται. ἔτι ἐν αὐτῇ τῆ ὕδατι ὄντες ὀρώμεν ἔσθ' ὅτε τὰ ἐν βυθῷ,
 καίτοι μηδενὸς ἀέρος συνάπτοντος τῇ κόρῃ· ὥστε καὶ τοῦτο ψεῦδος τὸ λέ-
 γειν διὰ τῆς τοῦ μεταξὺ ἀέρος συνεντάσεως τὸ ὀρᾶν γίνεσθαι. ἔτι τὰ ἐνυ-
 ὄρα πῶς οἶόν τε ὀρᾶν, εἴπερ μὴ ἔστιν ἐν τῆ ὕδατι ἀήρ; εἰ δὲ φήσουσιν 40
 καὶ ἐν ἐκείνοις εἶναι ἀέρα, πῶς οὐκ ἐκπυρηνίζεται οὗτος ἐκ τοῦ ὕδατος
 30 ἐπιπολάζειν αὐτῷ πεφυκώς; ἔτι εἰ τὸ φῶς σῶμα ὄν καὶ δι' ὕδατος καὶ διὰ
 τῶν ἄλλων κεχωρηκέναι λέγουσιν, ὁτλήλον ὡς, ἂν φανῆ τὸ φῶς μὴ ὄν σῶμα,
 κενὸς ὁ λόγος ἂν εἴη. εἰ γάρ, διότι σῶμα, ἐπερῆσις αὐτῷ γίνεται, ἂν μὴ
 σῶμα ἦ, ὁτλήλον ὅτι οὐκ ἐπερῆσθήσεται. ἔτι πῶς οὐ συγκρίνεται τῇ τοῦ
 ὕδατος ψυχρότητι τὸ φῶς τοῦτο καὶ παύεται τοῦ φῶς εἶναι, εἴπερ διακρίσει 45
 35 φῶς ἔστιν; ἔτι καὶ ἐν τοῖς πάγοις ἐχρῆν ἦττον φῶς γίνεσθαι, καθάπερ καὶ
 ἀλέαν. τὸ γὰρ μὴ συγκρίνεσθαι τὸ πνεῦμα ὕδατος συγκρινομένου καὶ κρυ-
 στάλλου γινομένου παράλογον, εἰ γέ ἔστιν ἀήρ διακρινόμενος τὸ φῶς. τοῦ
 γὰρ ὕδατος συγκρινομένου καὶ πηγνυμένου τὸν ἀέρα εὐπαθέστερον ὄντα μὴ

5 τὰ] fortasse τὸν 7 κατ' ἀντικρῶ α: κατ' ἀντικρυ V 8 τοῦ δὲ V: τοῦ μὴ δὲ a
 8—9 ἀέρος usque ad τῶν οἰκημάτων om. a 13 ἀλεινότερον K: ἀλαινότερον Va
 17 ἐκτείνειν Ka 19 ἡμῖ V 20 τὰ V: τε Ka μὲν om. K 23 ὅτι V:
 ἄρα Ka οὐ om. Ka 30 πεφυκώς K: πεφυκώς a: πεφυκός V 34 τοῦ om. a
 36 ἀλαίαν Va κρυστάλον a

λέγειν συγκρίνεσθαι παράλογον. ὁρῶμεν δὲ καὶ τὴν φλόγα πάσχουσαν τι ὑπὸ τῶν πάγων. καὶ πρὸς τοὺς λέγοντας δὲ ἐν τῇ χιόνι φωτοειδές τι πνεῦμα ἀπειλῆσθαι καὶ τοῦτο τῆς λευκότητος αἰτιον εἶναι ῥητέον· πῶς οὐ 50 συγκρίνεται τοῦτο ὑπὸ τῆς ψυχρότητος; ἔτι πῶς μετὰ τὴν κλάσιν ἦτοι τὴν 5 ἀπὸ τοῦ κατόπτρου ἢ τὴν ἀπὸ τῶν διαφανῶν ἔτι τὸ τῆς ἐπερείσεως σώζεται; οὐδὲ γὰρ ἐπὶ βακτηρίας τοῦτο δυνατόν· πάντα γὰρ τὰ κεκλασμένα, ὥσπερ τὰ πηρὰ σώματα πρὸς τὰς ἐνεργείας, κάκεινα πρὸς τὰς ἐπερείσεις ἐκλύεται. ἔτι εἰς φρέαρ βαθὺ καὶ ζοφερὸν ἀποβλέψαντες τί δὴ ποτε τὸ μὲν ὕδωρ οὐχ ὁρῶμεν, τὴν δ' ἐχυτῶν ἔμφασιν ὁρῶμεν; γελοῖον γὰρ | τὸ 150 λέγειν τῷ μὲν ὕδατι μὴ γίνεσθαι ἐπέρειςιν, κλασθέντος δὲ τοῦ μὴ ἐπερείσαντος τῷ ὕδατι ἐπέρειςιν τινα μετὰ τὴν κλάσιν γίνεσθαι τῷ κεκλασμένῳ. ὅμοιον γὰρ τῷ φάναι κλασθείσης ῥάβδου καὶ διπλωθείσης τὸ μὲν κατὰ τὴν κλάσιν ἀντέρεισιν ἡμῖν αἰσθητὴν μὴ παρέχειν, διὰ δὲ τῆς κλάσεως θατέρῳ τῶν περάτων ἀντερείδειν δύνασθαι. ἔτι εἴπερ διὰ πάντων κενώρηκεν τὸ 15 πνεῦμα, δῆλον ὅτι καὶ διὰ τῶν τοίχων, ὥσπερ καὶ διὰ τῶν διαφανῶν. τί δὲ ὅτι ποτ' οὐκ τὸν μὲν ἐν τοῖς διαφανέσιν ἀέρα συνεντείνομεν καὶ ὁρῶμεν δι' αὐτῶν, τὸν δὲ ἐν τοῖς μὴ διαφανέσιν οὔτε συνεντείνομεν οὔτε ὁρῶμεν δι' αὐτῶν; εἰ δὲ λέγοιεν τὸ στερεὸν ἐπιπροσθεῖν, στερεὰ καὶ ἡ ὕαλος καὶ τὸ κέρας καὶ οἱ διαφανεῖς λίθοι. εἰ γὰρ ταῦτα λέγοιεν μὴ στερεὰ, διότι εὐ- 20 θραυστα, καὶ διὰ τοῦτο δι' αὐτῶν ὁρᾶν ἡμᾶς, εὐθραυστος οὐδὲν ἦττον τούτων καὶ ὁ κέραμός ἐστιν, ὥστε ἐχρῆν ἡμᾶς ὁρᾶν καὶ διὰ τούτου. τί ποτ' οὐκ τὸ ἐπιπροσθεῖν τοῖς τοιούτοις καὶ διὰ τί ὁ μὲν ἀήρ διήκει διὰ πάντων, τὸ δὲ φῶς λεπτότερον αὐτοῦ ὃν οὐ διήκει; ἐχρῆν γὰρ, ὅπερ εἰ ἐγένετο συνέβαινεν ἄν, μηδαμοῦ γίνεσθαι σκιάν διὰ παντὸς ἰόντος τοῦ φωτὸς κα- 25 θάπερ καὶ τοῦ ἀέρος. πῶς δὲ φασὶ κατὰ τὸ πέρασ τυποῦσθαι τὸν ἀέρα προσπίπτοντα τοῖς ὀρωμένοις; τὰ γὰρ μάλιστα λεπτὰ καὶ ὑγρὰ τῶν σωματῶν οὐ δυνατὰ ἐστὶ τὸ ἐνσημαίνόμενον δέχεσθαι, ὥσπερ δι' ὑγρότητα ὕδωρ καὶ πηλὸς [ἢ ἀήρ] ὑγρός. ἔτι, εἰ καὶ δοθεῖη τυποῦσθαι καὶ δέχεσθαι τὸ ἀποματτόμενον, πῶς ἄλλο τι παρὰ τὸ σχῆμα δύναται δέξασθαι; χρῶμα 15 30 γὰρ οὐδενὸς οὔτε ἐνσημαίνεσθαι πέφυκεν οὔτε ἐν τοῖς ἐκτυποῦμένοις ἐγγίνεσθαι, ὥστ' ἔδει χροῶς ἡμᾶς μὴ ὁρᾶν, σχῆμα δὲ μόνον. τάχα δὲ οὐδὲ σχῆμα. νῦν μὲν γὰρ διὰ βακτηρίας τινὰ τῶν σχημάτων γνωρίζομεν, οἷον τὰ μὲν κυρτά, ὅτι περιολισθάνει περὶ αὐτὰ ἡ βακτηρία, τὰ δὲ κοῖλα, ὅτι προσπίπτει ταῖς ἐκατέρωθεν ἐξοχαῖς αὐτῶν, τὰ δὲ εὐθέα, ὅτι τούτων οὐ- 35 δέτερον, ἀ οὐκ ἂν ἐγινώσκομεν διὰ βακτηρίας, εἰ συνέβαινε τὸ πέρασ τῆς βακτηρίας μετασχηματίζεσθαι ψαῦδον ὄτουοῦν σώματος οἷον περιπλαττόμενον, 20 περὶ δὲ τὸν ἀέρα τοῦτο συμβαίνει, ὥστε οὐδὲ τῶν σχημάτων ἂν ἀντίληψις οὕτω γίνετο δι' αὐτοῦ. ἔτι ὁ τύπος πρὸς τῷ πέρατι γίνεται. πῶς οὖν

12 τὸ μὲν κατὰ τὴν κλάσιν] soil. πέρασ, quod nisi excidit certe supplendum est (cf. 63,24), i. e. baculi in fractura terminus. hoc enim dicit: absurdum esse dicere nos in baculi termino per fracturam orto nisi non posse, posse in altero eius termino, i. e. in eo, qui ante fracturam proprius erat baculi terminus (δύνασθαι cf. Ind.) 19 εὐθραυστα a 22 τὸ in lit. V 28 ἢ ἀήρ insititium videtur 33 περιολισθάνει a βακτηρία a 34 παραπίπτει a

ὀρώμεν κατὰ θάτερον πέρας; οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἱ τυπώσεις δι' ὄλων γίνονται. εἰ δὲ λέγοιεν, ὅτι διαφανῆς ὁ ἀήρ καὶ διὰ τοῦτο δι' ὄλου τετύπεται καὶ ὀρώμεν οὕτως, ἄλλο ἂν τι τοῦ ὄραν αἴτιον λέγοιεν, τὴν διαφανείαν γάρ, καὶ οὐ τὴν ἐπέρεισιν. ἔτι θαυμαστόν, πῶς τοῖς μὲν μάλιστα 25 τυποῦσθαι δυναμένοις οὐ συμβαίνει τὸ διὰ βάθους τυποῦσθαι, τῷ δ' ἀέρι τῷ ἥμισυ ὄντι τοιοῦτον δι' ὄλου ἢ τύπωσης ἐγγίνεται. ἔτι εἰ πέφυκεν ὁ ἀήρ οὕτως τυποῦσθαι, τί δὴ ποτε οὐχὶ καὶ ἀπελθόντος τοῦ τυποῦντος ἔτι μένει ἐν αὐτῷ ἢ τύπωσης, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὥστε καὶ μὴ παρόντα τὰ ὁρατὰ ἐχρῶν ἡμᾶς ἔτι ὄραν; ἔτι πῶς οὐ συγγέρονται οἱ τοιοῦτοι 10 τύποι, ἐπειδὴν βέη τὸ ὕδωρ, τὸ δὲ αὐτό, εἰ καὶ ἐν ἀέρι πνεῦμα πολὺ εἴη; ἔτι ἔμπαλιν φαίνεται, ἢ ὡς ἔχει τῶν ὁρατῶν ἔνια, τὰ μὲν κυρτὰ κοῖλα, 30 τὰ δὲ κοῖλα κυρτά, καὶ ἀπλῶς τὰ μὲν ἐξέχοντα εἰσέχοντα, τὰ δὲ εἰσέχοντα τούναντίον ἐξέχοντα; οὕτως γὰρ ἢ τύπωσης γίνεται. εἰ δὲ λέγοιεν τῇ μὲν κοιλότητι τῆς βάσεως τοῦ κώνου τὸ κυρτὸν κρίνεσθαι, τῇ δὲ κυρτότητι τὸ 15 κοῖλον, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς διὰ τῶν χειρῶν ἀφῆς, τὰ ἐπὶ τῆς γραφῆς συμβαίνοντα μάλιστα τοῦτο ἐλέγξει. ὁμαλοῦς γὰρ οὔσης αὐτῆς τὰ μὲν ἐξέχοντα, τὰ δὲ εἰσέχοντα φαίνεται, καίτοι ὁμαλεῖ τῇ τοῦ κώνου βάσει κρινόμενα. ἔτι περὶ τῶν δι' ἀνακλάσεως ὀρωμένων τί φήσουσιν; τὸ γὰρ πέρας 25 τοῦ κώνου ἐπὶ τούτων τῇ τοῦ κατόπτρου ἐπιφανείᾳ τυποῦται, ὅπερ ἐνδέχεται ἂν ἐναντίως ἐσχηματίζεσθαι τῷ ἐμφαινομένῳ, οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ φέρε εἰπεῖν κυρτοῦ ὄντος τοῦ ἐμφαινομένου ἢ εὐθέως κοῖλον εἶναι τὸ κατόπτρον. θαυμαστόν δὲ καὶ τὸ μὴ τὴν ἀπὸ τούτου τύπωσης ἐπιπροσθεῖν τῇ ἀπὸ τοῦ ἐμφαινομένου γινομένη, ἢ κωλύειν τὴν ἐκείνου μορφήν ἐμφαίνεσθαι. ἔτι 30 ἄπορος ἢ ἀπὸ τοῦ κατόπτρου πρὸς τὸ ὀρώμενον ἀνάκλασις τε καὶ ἔντασις 25 τοῦ ἀέρος, ὡς εἰρήκαμεν. πῶς γὰρ μετὰ τὴν κλάσιν οἶόν τε ἔτι τὴν ἐπέ- 40 ρεισιν γίνεσθαι; ἔτι τί δὴ ποτε τὰ ἐγγυτάτω τῆς κόρης οὐχ ὀρώμεν; καίτοι ἔδει· καὶ γὰρ καὶ ἢ ἐπέρεισις δι' ὀλίγου καὶ ἢ τύπωσης ἐγγύθεν.

Πρὸς τοὺς διὰ τῆς τῶν εἰδώλων ἐμπτώσεως τὸ ὄραν λέγοντας γίνεσθαι.

30 Πρὸς δὲ τοὺς διὰ τῶν εἰδώλων τὸ ὄραν λέγοντας γίνεσθαι πρῶτον μὲν προσαπορήσειεν ἂν τις, πῶς οὐκ ἀναλίσκεται τοσούτων ἀπορρεόντων ἕκαστον τῶν ὀρωμένων ταχέως, εἰ δὲ λέγοιεν ἀντιπροσκρίνεσθαι αὐτοῖς ἄλλα, 45 ἀλλ' οὖν τῶν ἀπορρεόντων καὶ τῶν προσκρινόμενων οὐκ ὄντων ἀλλήλοις ὁμοιοσχημόνων (τὰ μὲν γὰρ ἀπορρέοντα εἶδωλα καὶ ὁμοιόμορφα, τὰ δὲ 35 προσκρινόμενα οὐχ οὕτως προσκρίνεται) οὐκ ἔδει τὰ ὑποκείμενα καὶ ὀρώμενα ὁμοιοσχήμονα μένειν, ἀλλὰ ἄλλοτε ἄλλοιόν ἴσχειν σχῆμα. ἔτι πῶς συνεχοῦς τῆς ἀπορροίας γινομένης καὶ πανταχοῦ καὶ πανταχόθεν οἶόν τε

2 γίνεται a 4 γάρ] cf. Ind. 6 διόλου V 12—13 εἰσέχοντα τούναντίον] a τούναν
in lit. V 16 ἐξελέγχει a 18 ἔτι περὶ τῶν δι' ἀνακλάσεως] cf. 133,12
21 εὐθέως a 25 τὴν post ἔτι om. a 26 τί supra lin. V δήποτε τὰ m², δήποτε
ταῦτα m¹ V: δήποτε τὰ a 27 ἢ post γάρ καὶ om. a 29 γίνεσθαι om. a 33 ἀπορ-
ρέοντων] ante v una litera erasa V

τὴν πρόσκρισιν γίνεσθαι; ἀλλήλοις γὰρ ἂν τὰ ἀποκρινόμενα τοῖς προσκρινο- 50
 μένοις ἐμποδίζοι ἀδιαλείπτου ἀμφοτέροις τῆς φορᾶς οὐσης. ἔτι πῶς οἶόν
 τε τοῦ διαστήματος ἀντίληψιν γίνεσθαι, εἰ τὰ εἰδωλά ἐστι τὰ ὁρώμενα;
 ἀνεπαίσθητος γάρ, ὃν λέγουσιν προεμπίπτειν, ὁ ἀήρ, οὗ τῇ ποσότητι τὸ
 5 διάστημα ἀναμετρεῖσθαι. καὶ τί τὸ μετροῦν τὸν ἀέρα τοῦτον; | καὶ πῶς 150v
 ἔτι εὐθὺ τῷ ἀναβλέψαι καὶ τὰ πόρρωθεν ὁρᾶται; πῶς δὲ οἶόν τε καὶ τῶν
 σχημάτων καὶ τῶν μεγεθῶν ἀντίληψιν γίνεσθαι διὰ τῶν εἰδώλων (ἂ βου-
 λόμενοι σώζειν τὰ εἰδωλα ποιούσιν), εἴ γε κατὰ βραχὺ ἢ ἔμπροσθεν εἰς τὸν
 ὀφθαλμὸν αὐτῶν γίνεσθαι; οὐ γὰρ δὴ μεϊζόν ἐστι τὸ τῆς κόρης, ἢ ὁρώμεν,
 10 μέγεθος τοῦ εἰδώλου, ὃ δεχόμεθα κατ' αὐτοῦ εἰς τὴν κόρην. εἰ γὰρ
 καὶ συγχωρήσειε τις αὐτοῖς διὰ τὸ τάχος συνεχῶς ἄλλο καὶ ἄλλο δέχε- 5
 σθαι, ἀλλὰ πόθεν γε ὅτι τὸ ἐξῆς λήψεται τοῦ εἰδώλου, καὶ (οὐχί) πολλάκις
 τὸ αὐτὸ ἢ ἄλλο τι μόριον πόρρω τούτου κείμενον καὶ διεσπασμένον εἶτα
 συντιθέμενον; πῶς οἶόν τε τὸ σῶμα σωθῆναι τοῦ ὁρωμένου; πῶς δὲ τὸ
 15 μέγεθος τὸ οἰκεῖον ἐκάστου; ὕναται γὰρ καὶ τὰ τῶν ἄλλων τοῖς πρώτοις
 προστίθεσθαι τε καὶ μίγνυσθαι καὶ μὴ κατ' οἰκειάν περιγραφῆν ἕκαστον
 αὐτῶν ὁρᾶσθαι, μὴδὲ σημεῖον τοῦ ταῦτα μὲν τούτου τὰ εἰδωλα, ταῦτα δὲ
 μὴ τούτου εἶναι. ὅπως δὲ τί γίνεσθαι τὰ προεισελθόντα; τὸ γὰρ φυλάσσε- 10
 σθαι αὐτὰ λέγειν καταβυσσοῦμενα καὶ συντίθεσθαι ἐν τῷ ὀφθαλμῷ λίαν
 20 ἐστὶ μυθῶδες. ποῦ γὰρ καταβυσσοῦται ἢ μένει, τίς δὲ ὁ οἰκοδομῶν αὐτὰ
 ἐμβαδὸν καὶ συντιθεῖς; ἢ πῶς ἐκάστου αὐτῶν κατ' ἰδίαν κειμένου ἢ συν-
 ἔχεια καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα φαίνεται; πῶς δέ, εἰ οὕτως ἐστὶ τὰ
 εἰδωλα εὐπαθῆ, τῇ ἔμπροσθεν τῇ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν μένει αὐτῶν τὸ σχῆμα
 καὶ ἡ ἐξοχή καὶ εἰσοχή καὶ οὐ συγγεῖται; πῶς δὲ καὶ ἀπὸ τῶν λείων
 25 τοίχων ὡς ἐσχηματισμένα λαμβάνει τὰ εἰδωλα οὐκ ἐχόντων ἐξοχὰς καὶ 15
 εἰσοχὰς; πῶς δὲ ἀπὸ τῶν κατόπτρων ὑδάτων ἐμφαινόμενων ἐκείνοις τὰ
 σχήματα λείων ὄντων; πῶς δὲ εἰδώλου ὄντος τοῦ ἐν τῷ κατόπτρῳ εἰδωλα
 πάλιν ἀπορρεῖ τοσαῦτα, καὶ διὰ τί τὰ ἐν τοῖς κατόπτροις εἰδωλα παχύτερα,
 ὡς τοσαύτην ἀπ' αὐτῶν ἀπορροὴν γίνεσθαι; διὰ τί δὲ καὶ μένει ταῦτα καὶ
 30 οὐ κινεῖται; διὰ τί δὲ καὶ μένοντα οὐχί καὶ ἀπελθόντος τοῦ ὁρῶντος αὐτὰ
 κἂν ἐπ' ὀλίγον μένει; διὰ τί δὲ οὐκ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν κατόπτρων τὰ 20
 εἰδωλα, ἀλλὰ ἐν βᾶθει; πῶς δὲ οὐχί καί, εἰ οὕτως ἐστὶν εὐπαθῆ καὶ
 εὐκίνητα, ἀνέμου πνέοντος οὐ παρασύρονται τῷ ἀέρι ἐν ᾧ εἰσιν; τὸ γὰρ
 λέγειν διεκπίπτειν δι' αὐτῶν τὰ ἄλλα φερόμενα οὐ σωζόντων ἐστὶ τῆν

5 ἀναμετρεῖσθαι] cf. 158r34 6 τῷ V ex. Vict.: τὸ a 8 κατὰ βραχὺ] cf. 136,26
 ἢ scripsi: ἢ ex. Vict.: ἢ Va 9 fortasse τοῦ τῆς κόρης 11 fortasse αὐτὴν διὰ
 12 οὐχί addidi cf. Al. de sens. 121,1sq. . . καὶ γὰρ εἰ πολλάκις καὶ πολλὰ δέχεται, πῶς καὶ
 διὰ τί ἄλλο τε καὶ ἄλλο μέρος τοῦ εἰδώλου δέξεται καὶ οὐχί αἰετὸν αὐτὸ καὶ ἐκ διαστημάτων;
 14 συντιθέμενων (o supra ω m¹) V 17 αὐτῶν om. a 18 φυλάσσεσθαι V 22 πῶς
 24 κτλ.] cf. Al. de sens. 122,1sq. 24 πῶς δὲ καὶ κτλ.] cf. Al. de sens. 121,14sq.
 26 fortasse (ἦ) ὑδάτων ἐμφαινόμενα cf. 62,13 29 ἀπ' αὐτῶν om. a 30 διὰ τί
 δὲ κτλ.] fortasse τοῦ ὁρωμένου cf. Al. de sens. 122,3 διὰ τί δὲ κἂν ὀλίγον ἀπελθόντος τοῦ
 ὁρωμένου ταῦτα (ταῦτά Thurot) μένει ἢ ἐξ ὧν ἐν τῇ ὄψει; 31 φανεῖας a
 32 πῶς δὲ οὐχί κτλ.] cf. Al. de sens. 120,11 καὶ ante ei add. v. c. V 34 φερό-
 μενα] supra ep: ἔν ut videtur v. c. V

συνέχειαν τοῦ εἰδώλου, προσέτι δὲ καὶ στερεότητά τινα καὶ ἀντιτυπίαν καταλιπόντων. οὕτως γὰρ αὐτὰ μένοι, διεκπίπτοι δὲ διὰ τῶν κενῶν τὰ φερόμενα. εἰ δὲ ἐστὶν εὐκολος αὐτῶν ἢ κίνησις ἐκ φλοιωδῶν καὶ ὑμενωδῶν, ὡς φασιν, καὶ πᾶσα ῥοπή ἱκανὴ παρασύραι αὐτά, ἔδει μὴ ὄραν ³⁵ τοὺς κατὰ τὸν ἄνεμον βλέποντας. ἔτι εἰ τὰ εἰδωλά ἐστὶν αὐτὰ τὰ ἐμπύπτοντα καὶ ὀρώμενα, διὰ τί τὰ ὀρώμενα πόρρω ὄντα φαίνεται; τὸ γὰρ μωπιζεσθαι λέγειν (τὴν ὄψιν) ὑπὸ τῶν εἰδώλων οὐ τῶν εἰδώλων ἐστὶ τὸ ὄραν ποιεῖν, ἀλλὰ ἄλλον τινὰ χρῆν τὸν τρόπον ζητεῖν αὐτούς; δι' οὐ μωπισθεῖσα ἢ ὄψις τὸ ὀρατὸν ὄψεται κάκεινψ προσβαλεῖ. πῶς γὰρ ὀρατὸν ἔτι τὸ εἰδωλον γίνεται, εἴ γε μόνον πρὸς τὸ παρασκευάσαι τὴν ὄψιν αὐτὴν καὶ διεγεῖραι τὸ εἰδωλον χρῆσιμόν ἐστιν; τὸ δὲ λέγειν τῷ ποσῷ τοῦ ἀέρος τοῦ ³⁰ μεταξὺ τοῦ τε ὀρωμένου, ἀφ' οὗ τὰ εἰδωλα, καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ τὴν ἀντίληψιν γίνεσθαι τοῦ διαστήματος (τοῦτο γὰρ ὑπὸ τοῦ εἰδώλου προωθούμενον προεμπίπτειν τῇ κόρῃ πρὸ τοῦ εἰδώλου) ἀτοπίαν οὐδεμίαν ὑπερβάλλει. πῶς γὰρ τὰ εἰδωλον δύναται τὸν πρὸ αὐτοῦ προωθεῖν ἀέρα, ὃν οὕτως εὐπαθές; καὶ πῶς τοῦτον ἢ κόρῃ δέχεται, προσέτι τε πολλακίς τοσοῦτον δέξεται; οὐ γὰρ ἐνὸς εἰδώλου ἐμπτώσει τὸ ὄραν. ἕκαστον οὖν τῶν ἐμπύπτόντων τοσοῦτον ἀέρα προπέμψει αὐτοῦ εἰς τὴν κόρην, εἰ μὴ ἄρα τὰ φερόμενα ³⁵ εἰδωλα ἀπὸ τοῦ ὀρωμένου οὐχ ὅτε τις βλέπει τότε φέρεται, ἀλλὰ παρακείμενα τῷ ὀφθαλμῷ. οὐ γὰρ δὴ, ὅτε ὄρᾳ ὀφθαλμός, τότε ἀπορρεῖ τὰ εἰδωλα. πῶς οὖν τὰ παρακείμενα ἔτι προώδει τὸν μεταξὺ ἀέρα; ἔτι εἰ ὑπὸ τῶν ἀνέμων μὴ σκιδνάται τὰ εἰδωλα διὰ τὸ ὑποκάτω καὶ λεπτότερα καὶ ἀραιότερα τὴν φύσιν εἶναι. τοῦ φερομένου ἀέρος ὑπὸ τῶν ἀνέμων, πῶς ἅμα τὸν ἀέρα τοῦτον οἶόν τε ἔσται προωθεῖν; ἔτι εἰ ἄχροα ἐστὶ τὰ ²⁵ εἰδωλα καὶ τοιαῦτα αὐτὰ δέχεται ἢ ὄψις, πῶς χρωμάτων ἀντιλαμβάνεται; ⁴⁰ πῶς δὲ τῶν σχημάτων κατ' ἐλάχιστον αὐτὰ δεχομένη; ὥστε οὔτε χρωμάτων οὔτε σχημάτων ἂν γίνοντο ἢ ὄψις, εἴ τις ἀκριβῶς ἐξετάζει καὶ μὴ πάντα αἰτουμένοις αὐτοῖς διδοίη. τίνος οὖν ἔτι ἢ ὄψις ἔσται;

Πρὸς τοὺς διὰ τῆς ἀπορροίας τῆς ἀπ' ἀμφοῖν τὸ ὄραν λέγοντας.

³⁰ Πρὸς δὲ τοὺς λέγοντας τὸ ὄραν γίνεσθαι ἐξ ἀμφοτέρων, ἀπορροίας γινόμενης ἀπὸ τε τῆς ὄψεως καὶ ἀπὸ τῶν ὀρωμένων, καὶ κατὰ τὴν τούτων ⁴⁵ μίξιν γίνεσθαι τὴν ἀντίληψιν τῇ ὄψει (φῶς γὰρ τι ἐκπέμπεσθαι ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ὄψεως, δὲ τῇ ἀπορροίᾳ τῇ ἀπὸ τοῦ ὀρωμένου συμμιγῆν ἐχούσῃ

2 fortasse (ἀν) αὐτὰ μένει a διεκπίπτει a 3 εὐκόλως a 6 ὀρώμενα καὶ ἐμπύπτοντα a 7 τὴν ὄψιν addidi, cf. Al. de sens. 122,4sq. τὸ δὲ λέγειν μωπιζεσθαι τὴν ὄψιν ὑπὸ τῶν φερομένων ἐπ' αὐτὴν εἰδώλων καὶ διορίζεσθαι καὶ πρὸς τὸ ὄραν παρασκευάζεσθαι οὐκέτι τηρούντων ἐστὶ τὸ διὰ τῶν εἰδώλων γίνεσθαι τὸ ὄραν. δηλον γὰρ ὅτι μωπισθεῖσα ἢ ὄψις ὑπὸ τοῦ εἰδώλου ἄλλο τι οὐκ ὄψεται, εἰ μὴ τὸ εἰδωλον. τί οὖν ταῦτα καὶ πῶς 11 τὸ δὲ λέγειν κτλ.] cf. Al. de sens. 120,5sq. huc pertinet etiam de sens. 120,12—121,1, quo summonvetur Thuroti aporia 14 ἀτοπ[αν] το supra lin. V 15 αὐτοῦ V: τοῦ αὐτοῦ a 17 ἐμπύπτόν| V 18 fortasse τὸν πρὸ αὐτοῦ 21 προώσει] ante ω una lit. eras. V 24 ἄχροα a 25 αὐτὰ om. a 27 ἐξετάζει a 29 fortasse λέγοντας (γίνεσθαι) cf. 127,27 134,28 136,30 33 συμμιγῆς a

τὸ εἶδος τοῦ ὀρωμένου ἀναλαμβάνον καὶ ἀναμασσόμενον τὸ παρ' ἐκείνου εἶδος ἀναγγέλλειν τῇ αἰσθήσει), πρὸς δὴ τούτους χρὴ λέγειν πρῶτον μὲν ὅτι, εἰ τὸ ἀφ' ἑκατέρου ἐκπέμπεσθαι τι σῶμα κατ' ἰδίαν ἢ ἀπὸ τῆς ὀψεως ἢ ἀπὸ τοῦ ὀρωμένου ἄτοπον, δῆλον ὡς ἄτοπον καὶ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων 50 τὴν ἀπορροϊαν αὐτῶν ποιεῖν (ἀπαντήσῃ γὰρ καὶ τούτοις ἄτοπα, ὅσα ἑκατέρους ἐκείνων· καὶ γὰρ τὸ ἐν χρόνῳ δεῖν γίνεσθαι τὴν ἀντίληψιν διαφέροντι τῶν ἐγγύς καὶ πόρρωθεν ὀρωμένων, καὶ τὸ ἀναλίσκεσθαι τὰ τε ὀρῶντα καὶ τὰ ὀρώμενα | καὶ μειοῦσθαι ἐν τῇ ἐνεργείᾳ ταύτῃ ἑκάτερον 151r αὐτῶν τσαύτης ἀπορροΐας ἀπ' αὐτῶν γινομένης), καὶ τὸ μέχρι πόσου δὲ 10 ἄπεισι τὸ ἐκπεμπόμενον, ἔπειτα συμμίσγεται τῷ ἀπὸ τοῦ ὀρωμένου ἀπορρέοντι, ὠρίσθαι δεῖ. τῆν γὰρ ἂν ἀναλογίαν ποιήσωσιν, δεήσει ἐν πλείονι χρόνῳ τὰ μακρὰν ὁρᾶν τῶν ἐγγύς, ἅτε πλείονα κίνησιν κινουμένου τοῦ ἐκπεμπόμενου ἀφ' ἑμῶν ἐν τῇ πρὸς ἐκεῖνα προσβολῇ, τὴν δὲ πλείονα κί- 5 νησιν ἐν πλείονι γίνεσθαι χρόνῳ. οὐδὲ γὰρ τὸ ἀπορρέον θᾶττον ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὴν ὄψιν αὐταρκές πρὸς τὸ μὴ ἐπὶ πλεόν προχεῖσθαι τὸ ἀπὸ τῆς ὀψεως ἐκπεμπόμενον ὑπὸ τῶν πόρρωθεν ὀρωμένων. ἐπὶ γὰρ τῶν ἐγγύς ὀρωμένων, εἰ τὸ μὲν πληκτικώτερον ἐγγυτέρω τεθείη, οἶον τὸ πῦρ, τὸ δ' οὐχ ὁμοίως πληκτικὸν πορρωτέρω, οἶον ἄνθρωπος (ἐλάττω γὰρ τὸ τούτου χρῶμα πληκτικόν), ὡς τὸ μὲν ἀπὸ πήχεως ἑνός, τὸ δὲ ἀπὸ δύο ἢ τεσ- 20 σάρων πηγῶν εἶναι, ἔπειτα ἀναβλέψαιμεν, ἅμα ἂν ἴδοιμεν καὶ οὐ θᾶττον 10 τὸ πληκτικὸν καίτοι πλησίον κείμενον, ὥστ' οὐδὲν τὸ πληκτικὸν ἢ μὴ πρὸς τὸ ἐλάττονα τὴν πρόθεον γίνεσθαι ἢ πλείονα τὴν ἀπὸ τῆς ὀψεως συντελεῖ. ἔτι εἰ ἑκάτερον τῶν ἐκπεμπομένων ἐπ' εὐθείας φέρεται, τίς ἢ χρεῖα τοῦ ἀπ' ἀμφοτέρων ἐκπέμπεσθαι; ἐδύνατο γὰρ ἢ ἀπὸ τοῦ ὀρωμένου ἐπὶ τὴν 25 ὄψιν ἀφικνεῖσθαι ἢ τὸ ἀπὸ τῆς ὀψεως ἐπὶ τὸ ὀρώμενον. ἔτι τίς ἢ ἀνάμαξις τοῦ εἶδους, καὶ πῶς γίνεται τῷ ἐκπεμπομένῳ ἀπὸ τῆς ὀψεως παρὰ τοῦ ἀπορρέοντος ἀπὸ τοῦ ὀρωμένου τύπωσις, ἀλλὰ οὐκ ἀλλοίωσις; δεῖ γὰρ 15 καὶ τοῦτο διωρισθαι. ἔτι ποδαπὸν ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ὀρωμένου φερόμενον; εἰ μὲν γὰρ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα ὅμοιον τῷ ἀφ' οὗ φέρεται ἔχει, οὐδὲν ἄλλ' ἢ εἰδῶλον ἐστὶ ἢ καὶ πλεόν ἔχον τι. ἐκεῖνα γὰρ οὐ φασιν 30 ἔχειν χρῶμα. εἰ δὲ τὸ μὲν χρῶμα ἔχον, τὸ δὲ σχῆμα μὴ, πῶς τῶν σχημάτων ἢ ἀντίληψις, ἐχρῆν λέγειν. εἰ δὲ τὸ μὲν σχῆμα ἔχει, τὸ δὲ χρῶμα μὴ, οὐ χρωμάτων ἔτι ἢ ὄψις ἀντιληπτική. τίς δὲ καὶ ὁ τρόπος τῆς μετὰ τὸ παθεῖν τὸ ἐκ τῆς ὀψεως ἐκπεμφθὲν μηνύσεως τῇ ὄψει; ἔτι εἰ φῶς ἐστὶ 35 τὸ ἐκ τῆς ὀψεως ἐκπεμπόμενον, δῆλον ὅτι ὁρατὸν ἐστίν. διὰ τί οὖν ἐν τῷ σκότῳ ἀναβλέποντες οὐχ ὀρώμεν ἄλλος τὸ ἄλλου; ὡς γὰρ ἐν τοῖς σκοτεινοῖς οἰκίμασιν, κἄν διὰ βραχείας ὁπῆς εἰσέλθῃ φῶς, ὁρατὸν γίνεται καὶ

2 ἀναγγέλλειν] cf. 158r34 9 δὲ πόσου a 10 ἄπεισι corr. ex. ἄπεισι V 16 for-
tasse ἐπὶ τῶν πόρρωθεν 19 πήχεως m², πήχος m¹ V: πήχεως a 24 fortasse ἢ
(τὸ) ἀπὸ 25 ἀνάμαξις V: ἀνάμειξις a. Cf. φῶς . . ὅ τῇ ἀπορροΐᾳ συμμίσγην . . ἐχούσῃ τὸ
εἶδος τοῦ ὀρωμένου ἀναλαμβάνον καὶ ἀναμασσόμενον τὸ παρ' ἐκείνου εἶδος 136,32
27 ἀλλὰ οὐκ m², ἀλλὰ m¹ V: ἀλλὰ οὐκ a 29 μὲν om. a 30 ἀλλ' Va οὐ
φασιν V ex. Vict.: ὄν φασιν a 36 τί ἄλλου Ka 37 τὸ φῶς Ka

εὐθὺς ὁράται, οὕτως ἔδει καὶ ἀπὸ τῶν ὀμμάτων ἀπὸν ὁρᾶσθαι, ἐπειδὴν ἐν σκότῳ ἀναβλέψωμεν. ἔτι καὶ κατὰ τούτους σῶμα ἔσται τὸ φῶς.

Ὅτι μὴ σῶμα τὸ φῶς.

Εἰ σῶμα τὸ φῶς, ἦτοι πῦρ ἐστὶ ἢ πυρὸς ἀπορροή, ἣν αὐγὴν τε λέ- 25
 5 γουσιν καὶ τρίτον τι πυρὸς εἶδος. πῦρ μὲν οὖν οὐκ ἂν εἴη. φῶς μὲν γὰρ
 ἐστὶ μᾶλλον καὶ ἦττον, πῦρ δὲ μᾶλλον καὶ ἦττον οὐκ ἔστιν. οὐκ ἄρα πῦρ
 τὸ φῶς. ἢ εἰ ἦν τὸ μᾶλλον πῦρ, μᾶλλον ἂν ἦν καὶ φῶς, εἴ γε ταῦτόν
 πῦρ τε καὶ φῶς. μᾶλλον δὲ πῦρ ἢ φλόξ τοῦ φωτὸς ὀμολογεῖται καὶ οὐκ
 ἐστὶ μᾶλλον φῶς. ἔτι τὸ μὲν πῦρ θερμαίνει τε καὶ καίει, τὸ δὲ φῶς οὐ-
 10 δέτερον. ἔτι τὸ φῶς καὶ ἐν ὕδατι ἐστὶν, πῦρ δὲ οὐχ οἶόν τε ἐν ὕδατι, 30
 καὶ φῶς μὲν καὶ ἐν χρυστάλλοις, πῦρ δὲ ἀδύνατον, εἴ γε ἐν ὑπερβολῇ ψυ-
 χρότητος ὁ χρυστάλλος. ἔτι εἰ πῦρ τὸ φῶς, παρὰ φύσιν αὐτῆ ἢ ἀνωθεν
 κάτω κίνησις καὶ βίαιος. ὀρωμεν δὲ οὐδὲν ἔλαττον τὸ φῶς κάτωθεν ἄνω
 ἢ ἀνωθεν κάτω φερόμενον κατὰ φύσιν. εἰ δὲ ἀπορροήν τις λέγοι πυρὸς,
 15 πῶς καὶ μὴ ἀπὸ πυρὸς φῶς γίνεται; πολλὰ γὰρ φωτίζει καὶ μὴ τοιαῦτα,
 ὡς ἡ λαμπυρίς. ἔτι εἰ ἔστιν ἀπορροή, διὰ τί οὐδὲ πρὸς ὀλίγον ὑπομένει
 παραφερομένων τούτων, ἀφ' ὧν ἀπορρεῖ; ἐπὶ γὰρ ὧν εἰσιν ἀπόρροιαί, ἐπὶ 25
 τούτων ὑπομένει πρὸς τινα χρόνον καὶ ἀπελθόντων τὸ ἀπορρεῦσαν. εἰ δὲ
 ἐστὶν εὐφθαρτον οὕτως, ὡς μὴδ' ὄλωσ ὑπομένει, ἀλλὰ πρὸς τὸ εἶναι συν-
 20 εχοῦς δεῖσθαι χορηγίας, διὰ τί οὐ ταχέως καταναλίσκεται τὰ φωτίζοντα
 τοσαύτης ἀπ' αὐτῶν γινομένης ἀπορροῆς; πόση γὰρ ἢ ἐκ τῆς τροφῆς προ-
 σθήκη; πῶς δὲ οἱ λίθοι, μὴ τρεφόμενοι, φωτίζοντες δέ, οὐκ ἀναλίσκονται;
 πόσης δὲ δεῖ χορηγίας καὶ τροφῆς ταῖς λαμπυρίσιν; ὄλωσ δὲ εἰ τὸ φῶς
 σῶμα, δῆλον ὅτι τόπον καθέξει καὶ ἔσται που. τίς οὖν ὁ τοῦ φωτὸς τόπος; 40
 25 ἢ γὰρ ὁ αὐτὸς ἔσται τοῦ φωτὸς καὶ τῶν διαφανῶν, καὶ ἦτοι ἐκεῖνα οὐ
 σώματα ἢ σῶμα διὰ σώματος διελεύσεται καὶ δύο σώματα τὸν αὐτὸν κα-
 θέξει τόπον, ἢ, εἰ ταῦτα ἄτοπα, οὐκ ἔσται τὸ φῶς σῶμα. γελοῖον γὰρ τοι
 τὸν μὲν λίθον τὸν διαφανῆ ἢ τὴν ὕαλον μὴ λέγειν εἶναι σῶμα, τὸ δὲ φῶς
 λέγειν. ἔτι τὸ σκότος σῶμα καὶ αὐτὸ ἐρούσιν ἢ ἀσώματον; ἀλλὰ τὸ μὲν
 30 σῶμα λέγειν σκιὰν λέγοντας ἄτοπον, εἰ δ' ἀσώματον, εὐλογον καὶ τὸ φῶς
 ἀσώματον λέγειν, ἐναντίον ὃν τῷ σκότῳ. ἔτι εἰ τὸ σκότος σῶμα, πότερον 45
 ὑπομένον δέχεται τὸ φῶς ἢ ἀντιπερίσταται; εἰ μὲν γὰρ ὑπομένει, ἔσται οὐ
 δύο μόνον ἐν αὐτῷ σώματα, ἀλλὰ καὶ τρία, ὃ τε γὰρ ἄηρ καὶ τὸ σκότος
 καὶ τὸ φῶς. εἰ δὲ ἀντιπερίσταται, ποῦ ἀντιπεριστήσεται; ἢ δηλονότι ὅθεν
 35 ἔπεισιν τὸ φῶς; ἔσται ἄρα τὸ σκότος ἐν τῷ ἡλίῳ καὶ τοῖς ἄστρῳ καὶ τῷ
 πυρί. τοῦτο δὲ παντάπασιν ἄτοπον. ἔτι εἰ τὸ σκότος, σῶμα ὄν, ὑπομένον
 δέχεται τὸ φῶς, ἔσται τὸ ἐναντίον τοῦ ἐναντίου δεκτικόν. τοῦτο δὲ ἀδύ- 50
 νατον. εἰ γὰρ ἀλλοιοῦσθαί τις λέγοι τὸ ὑποκείμενον, οὔτε τὸ φῶς ἔσται

4 ἔσται Ka 7 τὸ] τι Usenerus 9 fortasse φῶς· (οὐκ ἄρα πῦρ τὸ φῶς). Usenerus
 11 γε om. Ka 12 τὸ πῦρ φῶς Ka 14 λέγει Ka 24 ἔσται Diels: ἔστι VKa
 25—26 οὐ σώματος Ka 27 γὰρ τι Ka 29 ἀσώματος a 31 τῷ om. Ka
 33 fortasse (τῷ) αὐτῷ καὶ ante τρία om. Ka

σῶμα οὔτε τὸ σκότος. ἔτι εἰ σῶμα τὸ σκότος, ὁ ἀήρ, ἐν ᾧ γίνεται τὸ φῶς, ἦτοι δι' ἴλου σῶμα ὦν δέξεται τὸ φῶς, καὶ οὕτω σῶμα διὰ σώματος χωρήσει, ἢ ἔξει πόρους, δι' ὧν δίδεισιν τὸ φῶς. οὗτοι δὲ ἦτοι, ὅταν μὴ ἦ φῶς, ἔσονται τινος | ἄλλου σώματος πλήρεις, ὃ τί ποτε ἐροῦσιν εἶναι, 151
 5 ἢ ποῦ μεθίστασθαι; δεήσει γὰρ αὐτὸ λεπτότερον ἀέρος εἶναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ φωτὸς αὐτοῦ, εἴ γε καὶ τούτῳ ὑποχωρεῖ καὶ μεθίσταται· τί δ' ἂν εἴη σῶμα κατ' αὐτοῦς τοῦ φωτὸς λεπτότερον; εἰ δὲ λέγοιεν πῦρ εἶναι τοῦτο, πυρὸς ἔσται πλήρης, ὃ ἀτοπώτατον, εἴ γε τοῦ πυρὸς τό τε φωτίζειν καὶ τὸ θερμαίνειν, ὦν οὐδέτερον ἐν τῷ σκότῳ. εἰ δὲ οἱ τοῦ ἀέρος πόροι κενοὶ 10 μένουσιν ὄντος σκότους, πρῶτον μὲν ἔσται κενόν τι ἐνεργεία ἐν τῷ κόσμῳ κατ' αὐτοῦς, ὅπερ οὐ θέλουσιν, ἔτι καὶ μανότερος ὁ ἀήρ ἔσται τῆς νυκτὸς, ἅτε ἔχων ἐν αὐτῷ κενά (δοκεῖ δὲ πυκνότερος γίνεσθαι τότε), ἔτι τὸ φῶς οὐκ ἔσται διακριτικὸν καὶ λεπτοντικὸν τοῦ ἀέρος, ὡς λέγουσιν, ἀλλὰ τούναντιόν. ἔτι πῶς ὁμαλὲς ἔσται τὸ φῶς ἐν τῷ ἀέρι, μόνων τῶν πόρων 15 ἐχόντων αὐτό, εἴ γε, ἔνθα μὲν ἔστι τὸ φῶς, τοῦτο πεφώτισται (τοῦτο δ' εἰσὶν οἱ πόροι), ἔνθα δὲ ὁ ἀήρ ἢ ἄλλο τι τῶν διαφανῶν σῶμα, μὴ πεφώτισται. ἔτι εἰ σῶμα τὸ φῶς, πῶς ἐὰν διὰ βραχείας ὁπῆς εἰς οἶκόν τινα σκότους ὄντος εἰσέλθῃ. ἀπό τινος φωτίσαντος, ἀποληφθείσης ἀθρόως τῆς ὁπῆς οὐχ ὑπομένει οὐκ ἔχων ἄλλην ἔξοδον; ἔτι εἰ σῶμα τὸ φῶς, πῶς οἶόν 20 τε ἅμα φωτίζεσθαι καὶ τὰ πόρρω καὶ τὰ ἐγγύς, τὰ δυνάμενα ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ διαστήματος φωτισθῆναι; ἔδει γὰρ ἐν πλείονι χρόνῳ τὰ πλεόν ἀφεστώτα, εἴ γε παντὸς σώματος ἢ τοπικῆς κινήσεως ἐν χρόνῳ. ὅτι δὲ ἅμα τὸ φῶς καὶ ἐν τῷ ἐγγυτάτῳ καὶ ἐν τῷ πορρωτάτῳ γίνεται διαστήματι τῷ οἴῳ τε φωτίζεσθαι, ἐν ταύτῳ τοῦ φωτίζοντος μένοντος, ἐναργές. ἔτι εἰ τὸ φῶς 16 25 σῶμα ὃν ἔστιν ἐν τοῖς τοῦ ἀέρος πόροις ἢ τοῖς τοῦ ὕδατος, πῶς ἢ τοῦ ὕδατος βέοντος ἢ τοῦ ἀνέμου μετακινουμένου οὐ συμμεταφέρεται καὶ συγκινεῖται καὶ αὐτό, ἀλλ' αἰεὶ ἐν τῷ αὐτῷ μένει τῶν ἐν οἷς ἔστιν οὐ μενόντων;

Ὅτι σῶμα διὰ σώματος ἀδύνατον διήκειν.

30 Τὸ σῶμα διὰ σώματος διήκειν, εἰ μὲν ὡς ἐχόντων κενὰ τῶν σωματίων καὶ διὰ τούτων χωροῦντος θατέρου διὰ θατέρου, ἄλλος ὁ λόγος (ἀτοπίας 20 δ' ἔχει, καὶ ἅμα οὐ σῶμα διὰ σώματος γίνεται, ἀλλὰ σῶμα διὰ κενοῦ διτῶν), εἰ δὲ μὴ διὰ κενῶν (οὐδὲ γὰρ εἶναι φασιν κενὸν ἐν τῷ κόσμῳ ἐνεργεία οἷς τοῦτο ἀρέσκει), ἀλλὰ μεστόν τι ὃν αὐτοῦ σῶμα ἄλλο δεξάμενον 35 αὐτοῦ σῶμα κάκεινο μεστόν ὃν ὁμοίως ἐν αὐτῷ οὐδὲν ἠδέξθη, ἀλλ' ἔμεινεν ἐν τῷ αὐτῷ τύπῳ, τί δὴ ποτε τόδε μὲν τὸ σῶμα δέξεται ἐν αὐτῷ ἄλλο σῶμα, τόδε δὲ οὐ, εἴ γε τὸ σῶμα δέξεται καὶ παρεκταθήσεται καὶ ἰσω- 25

4 ὃ τί scripsi: ὅτι VKa 8 ἀτοπώτατον V: ἀτοπον K ex. Vict.: ὃ τόπον a 12 αὐ-
 τῷ VKa 18 ἀπολειφθείσης Ka 19 οὐχ K: οὐ Va. 20 τὰ δυνάμενα κτλ.] cf.
 143,22 34 μεστόν V: μέσον Ka ὃν αὐτοῦ VKa δεξάμενον αὐτοῦ scripsi:
 δεξάμενον αὐτοῦ m¹, δεξάμενον m² V: δεξάμενον Ka 35 αὐτῷ VKa 36 ἐν αὐτῷ VKa

θήσεται αὐτῷ, οἷον τὸ πῦρ, ὕδωρ δὲ οὐ δέξεται; οὐδὲ γάρ, διότι λεπτότερον
 τὸ πῦρ τοῦ ὕδατος, διὰ τοῦτο ἐκεῖνο μένον οὐσίαν προσδέξεται, τὸ δὲ ὕδωρ
 παχύτερον ὃν οὐκέτι. ἐπίσης γὰρ πλήρες τὸ λεπτομερέστερον τῷ παχυ-
 μερεστάτῳ, εἰ μηδαμοῦ χώρα κενοῦ σώματος. ἔτι εἰ παχύτερος χαλκὸς
 5 ὕδατος, πῶς χρυσῷ χαλκὸς μὲν μίγνυται, ὕδωρ δὲ οὐ; καὶ καττίτερος χαλ-
 κῷ, ἔλαιον δ' οὐ; καὶ μόλιβδῳ χαλκὸς μὲν μίγνυται, κηρὸς δὲ οὐ; ὅσον
 γὰρ ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἢ πᾶν παντὶ ἔχρη μίγνυσθαι, ἢ ταῦτα μᾶλλον ἐκείνων,
 ἢ, ὅπερ εὐλογον, μηδὲν μηδενί. εἰ γὰρ πόρους αἰτιῶνται, οὐκέτι γίγνεται 30
 πᾶν παρεκτεινόμενον παντί, ἀλλὰ παράθεσις ἂν εἴη καὶ τὸ κεκόν αἴτιον ἂν
 10 οὕτως λέγοιεν. ἔτι εἰ ὅλα ὄλοις παρεκτείνεται καὶ τὰ βραχύτατα τοῖς με-
 γίστοις μέχρι τῆς ἑσχάτης ἐπιφανείας, ὃν κατέχει τὸ ἐν τόπον, τὸ συναμ-
 φότερον καθέξει. τὰ μὲν γὰρ μόρια τοῦ ὄλου, ἔστ' ἂν ἐν τῷ ὄλῳ ἢ, πέ-
 ρασιν οἰκείους μὴ περιγεγραμμένα εἰκότως οὐκ ἔστιν ἐν τόπῳ καθ' αὐτά,
 τῶν δὲ μεμιγμένων ἑκάτερον ὁμοίως τῷ ὄλῳ τῷ ἔξ ἀμφοτέρων ὑπὸ πέ-
 15 ρασιν περιγέγραπται, εἴ γε δι' ὄλων κευωρήκασιν ἀλλήλων. ἑκάτερον γὰρ 35
 αὐτῶν τὸν πάντα καθέξει τόπον, ὃν καὶ θάτερον κατεῖχεν πρὸ τῆς μίξεως
 καὶ μετὰ τὴν μίξιν τὸ συναμφότερον. καὶ γὰρ τὸ μεμιγμένον, τῷ ἑτέρῳ
 ἴσον αὐτῷ γινόμενον, ἀνάγκη τὸν αὐτὸν καὶ ἴσον ἐκείνῳ κατέχειν τόπον.
 ἔσται ἄρα ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ πλείω σώματα, καὶ ἕκαστον αὐτῶν τὸν ὄλον
 20 καθέξει τόπον. εἰ δέ, ὣν ὁ τόπος ἴσος, καὶ αὐτὰ ἴσα, τὰ τε, ἔξ ὧν τὸ
 συναμφότερον, ἴσα ἀλλήλοις ἔσται, καὶ τὸ συναμφότερον ἑκατέρῳ αὐτῶν 40
 καὶ ὁ κύαθος ἄρα τοῦ οἴνου εἰς πέλαγος ἐχυθεὶς ἴσος ἔσται τῷ πελάγει,
 καὶ τὸ πέλαγος μετὰ τοῦ κυάθου τῷ κυάθῳ μόνῳ. τὸ γὰρ λέγειν, ὅτι τῇ
 δυνάμει οὐκ ἴσον, οὐδὲν πρὸς τὸν λόγον. ἀρκεῖ γὰρ εἰς τὴν τοῦ προκει-
 25 μένου δεξιῆν τὸ κατὰ τὸ ποσὸν ἴσα αὐτὰ πεφυκέναι. ἔτι τε οὐδὲν μᾶλλον
 τὸ πῦρ διὰ τοῦ σιδήρου δίεισιν, ἢ ὁ σίδηρος διὰ τοῦ πυρός· καὶ γὰρ καὶ
 ἡ ψυχὴ διὰ τοῦ σώματος καὶ ἡ φύσις διὰ τῶν φυτῶν καὶ ἡ ἔξις διὰ τῶν
 30 ἄλλων σωματίων, καὶ ἀνάπαλιν ταῦτα δι' ἐκείνων. οὐδὲν γὰρ τὸ λεπτό- 45
 τερόν τι εἶναι καὶ παχύτερον εἰς τοῦτο συντελεῖ, εἴ γε ἀμφοτέρα ὁμοίως
 ἐστὶ πλήρη· εἰ δὲ καὶ τοῦτο συγχωρηθείη, ἐπὶ οἴνου καὶ ὕδατος πότερον
 διὰ ποτέρου διελεύσεται; ἔτι τίς αἰτία, δι' ἣν ἔκ τινων μὲν μίγνυμένων ὁ
 ὄγκος γίνεται μείζων, ἔκ τινων δὲ ὁ αὐτὸς μένει; τὸ γὰρ λέγειν τὸν σίδηρον
 παχύτερον γεγονέναι τῇ μίξει τοῦ πυρός παράλογον. τὰ μὲν γὰρ παχυνό-
 35 μενα συγκρίνεται, ὁ δὲ σίδηρος ὑπὸ τοῦ πυρός διακρίνεται. ἔτι ὅτι λεπτό-
 νεται ὑπὸ τοῦ πυρός δῆλον. θερμανθεὶς γὰρ ἐλαύνεσθαι δύναται πρὸ τοῦ 50
 τοῦ μὴ δυνάμενος. ἔτι εἰ τὸ χερόμενον ὑπὸ τινός λεπτόνεται, μᾶλλον χεῖται
 δὲ ὑπὸ τοῦ πυρός τὰ οἷα τε χεῖσθαι, οὐκ ἂν εἴη παχυντικὸν τὸ πῦρ. ἀκο-
 λουθήσει δὲ λέγειν καὶ τὸν ἄνθρακα τοῦ ξύλου παχύτερον, ἀλλὰ καὶ τὸν
 πεφωτισμένον ἀέρα τοῦ μῆ. | καίτοι δοκεῖ λεπτότερος ὁ ἡλιούμενος εἶναι 152.

3 παχυμερεστέρῳ Ka 5—6 ὕδωρ usque ad μίγνυται om. Ka 6 δέ] ε in lit. V
 8 γίγνεται a 10 εἰ om. Ka 11 ὃν VK: ὃν a 13 αὐτό K 14 τῷ ἔξ V
 ex. Vict.: τὸ ἐξ Ka ὑπὸ delendum videtur cf. v. 12 23 μόνον Ka 25 τὸ
 ποσὸν V: τόπον Ka 29 τοῦτο m², τοῦ m¹ V: τοῦτο Ka 30 συγχωρηθείη] ρι m¹
 ρη m² V 38 τὸν post ἀλλὰ καὶ] ante v una liter. erasa V 39 εἶναι om. Ka

τοῦ μῆ. ἔτι εἰ ἐν μικρῷ οἴκῳ πολλάς τις δᾶδας στήσειεν ἢ λόχνους
 ἀφειεν, παχύτερος ἂν ὁ ἀήρ μελανθεῖς γίνοιτο καὶ ὅσα τὰ φωτίζοντα, το-
 σαῦτα ἅμα σώματα δι' ἀλλήλων χωρήσει καὶ τὸν ἴσον καθέξει τόπον·
 ταῦτα δὲ ἄτοπα. ἔτι, εἰ ἴσον τόπον κατέχει ἢ τε ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα σὺν
 5 αὐτῇ, καὶ χωρισθείσης τὸ σῶμα μηδὲν ἐλάττονα, τίς ἔσται τόπος τῆς ψυ-
 χῆς; ἢ γὰρ κενὸν ἔσται, ὃ καθέξει, ἢ ἄλλο τι ἐξ ἀνάγκης ἔσται ζφίου
 σῶμα, εἰς ὃ μεταβήσεται, καὶ οὕτως οὐδέποτε ψυχὴ ἔξω σώματός τε καὶ
 ζφίου ἔσται. ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τοῦ πυρὸς τοῦ ὄντος ἐν τῷ σιδήρῳ.
 ἔτι, ὅταν οἴνου κοτύλη δύο κοτύλαις ὕδατος μιχθῇ, γίνεται μὲν τὸ πᾶν
 10 κρᾶμα καὶ μῖγμα τρικοτυλαῖον. πῶς δὲ κατ' ἐκείνους οἶόν τε; εἰ γὰρ ἡ
 τοῦ οἴνου κοτύλη διὰ παντὸς τοῦ ὕδατος ἐχώρησεν καὶ παρισώθη αὐτῷ, ἢ
 τέσσαρες ἔσονται κοτύλαι τὸ πᾶν (καὶ γὰρ ὁ οἶνος τῷ ὕδατι ἴσος γέγονεν 10
 κατὰ τὸ ποσόν, ὥστε δύο κοτυλῶν· οὐ γὰρ δὴ ἰσῶθεις κοτύλαις δύο κοτυ-
 λαῖος ἔτι ἔσται· ἀδύνατον γὰρ ἦν τὸ διπλάσιον ἴσον τῷ ἡμίσει εἶναι), ἢ
 15 ἀνάπαλιν τὸ ὕδωρ τῷ οἴνῳ ἴσον ἔσται καὶ ἔσται κοτύλης· καὶ οὕτως πάλιν
 τὸ μῖγμα δύο κοτυλῶν. τὸ γὰρ λέγειν τὸν μὲν οἶνον ἐκτείνεσθαι, τὸ δὲ
 ὕδωρ συστέλλεσθαι καὶ οὕτως εἰς τὸ μέσον ἦκειν, τοῦ μὲν ὕδατος ἀπο-
 βᾶλλοντος ἡμισυ κοτύλης, τοῦ δ' οἴνου προσλαμβάνοντος τὸ τοσοῦτον, λίαν
 ἄτοπόν ἐστίν αἰτούμενον. καὶ ὁ σταλαγμὸς δὲ ὁ μεμιγμένος τῇ θαλάττῃ 15
 20 αὐτὸς ἴσος ἔσται κατὰ τὸ ποσὸν τῇ πάσῃ θαλάττῃ, ἢ πᾶσα ἡ θάλασσα τῷ
 σταλαγμῷ. ἄλλως γὰρ οὐχ οἶόν τε παρισωθῆναι αὐτὰ καὶ μιχθῆναι ἀλλή-
 λους κατ' αὐτούς. ἔτι πῶς ὁ σταλαγμὸς τοῦ ὕδατος ὁ τῇ θαλάττῃ παρε-
 κτεινόμενος ἐπὶ τοσοῦτον λεπυνόμενος ὕδωρ ἔτι μένει; διακρινόμενος γὰρ
 καὶ ἐπιτεινόμενος εἰς τοσοῦτο φθάσει ἂν πῦρ γενόμενος. πολλῶν γὰρ ἦταν
 25 ἡ διάκρισις ταύτης ἀέρα μὲν ἐξ ὕδατος, ἐκ δὲ ἀέρος πῦρ ποιεῖ· ἔτι ὡς
 ἄτοπον τὸ ἐξ ἀμεγεθῶν μέγεθος ποιεῖν, οὕτως ἄτοπον καὶ τὸ ἐκ μεγεθῶν
 μηδὲν μέγεθος ποιεῖν, ὃ ἔπεται τοῖς δύο σώματα ἐν ταύτῃ τόπῳ ποιούσιν. 20
 μεγέθη γὰρ ὄντα οὐδὲν συναυξήσει.

Πῶς κατὰ Ἀριστοτέλη τὸ ὄρᾶν γίνεται.

30 Δοκεῖ τοίνυν Ἀριστοτέλει, ὥσπερ καὶ αἱ ἄλλαι αἰσθήσεις πασχόντων
 γίνονται τῶν αἰσθητηρίων, οὕτως δὲ καὶ τὸ ὄρᾶν πασχούσης τῆς ὄψεως
 γίνεσθαι, [ἀλλ' οὐχὶ ἐκπεμπούσης τι καὶ ποιούσης, εἰ μὴ καὶ τὸ πάσχειν
 ποιεῖν τις λέγοι.] πάσχει δὲ οὐκ ἀπορρέοντά τινα ἀπὸ τῶν ὄρατῶν δεχο- 25
 μένη, ἀλλὰ τοῦ μεταξὺ τῆς τε ὄψεως καὶ τοῦ ὀρωμένου διαφανοῦς ἀλλοι-
 35 ουμένου πως ὑπὸ τοῦ ὄρατοῦ καὶ τὸ εἶδος τὸ ἀπὸ τοῦ ὄρατοῦ τῇ ὄψει
 διαγγέλλοντος. πᾶν γὰρ τὸ διαφανές, ὅταν ἦ κατ' ἐνέργειαν τοιοῦτον, του-

1 δάδας Va 2 παχύτερος] χ in lit. V 4 εἰ supra lin. V 5 χωρισθείσης] cf.
 156r11 7 μεταβήσεται V 11 παρισώθη Ka 13 κοτυλῶν] post o una lit.
 er. V ἰσῶθεις a 14 ἔτι om. Ka ἡμίσει VK: ἡμισυ a 21 αὐτὰ V: αὐ-
 τοῦς Ka 25 αὐτῇ ταύτης Ka 26—27 οὕτως usque ad ποιεῖν om. Ka 28 με-
 γέθη V ex. Vict.: μεγέθει Ka 29 ἀριστοτέλην a ut solet 34 τε om. a

τέστιν, ὅταν ἢ πεφωτισμένον (τὸ γὰρ φῶς ἐστὶν ἐνέργεια τοῦ διαφανοῦς, ἢ διαφανές), τὸ δὴ κατ' ἐνέργειαν διαφανές τρέπεται πως καὶ πάσχει πρὸς τῶν χρωμάτων τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ τὸ κατὰ δύναμιν διαφανές τῇ τοῦ φωτίζειν πεφυκὸς παρουσία τρεπόμενον φωτίζεται. ἔστι δὲ τὸ φω- 30
 5 τίζειν πεφυκὸς τὸ τε τῶν ἄστρον σῶμα καὶ τὸ πῦρ καὶ εἴ τις τοιαύτη ἐστὶν ἐν διαφέρουσιν σώμασιν κοινὴ φύσις ἢ τοῦτο δυναμένη. ἡ γὰρ τούτων παρουσία ἐν τῷ διαφανεῖ φῶς, καὶ τοῦτό ἐστὶ τὸ κατ' ἐνέργειαν διαφανές. τότε γὰρ τὴν αὐτοῦ τελειότητα τὸ διαφανές ἴσχει, λέγω δὲ τὸ δυνάμει διαφανές, ἐπειδὴν ἢ πεφωτισμένον, καὶ ἔστι κυρίως διαφανές τὸ 10 πεφωτισμένον. ὡς οὖν ἡ τῶν φωτίζειν πεφυκῶν παρουσία ποιεῖ τὸ διαφανές δυνάμει κατ' ἐνέργειαν διαφανές, οὕτως πάλιν τὸ κατ' ἐνέργειαν δια- 35 φανές τὸ χρῶμα τῶν ὀρωμένων ὡς δευτέρον τι φῶς τῇ παρουσίᾳ αὐτῶν λαμβάνει δευτέραν τινὰ ταύτην ἐνέργειαν δεχόμενον· ἔστι γὰρ τὸ χρῶμα τοῦ κατ' ἐνέργειαν διαφανοῦς κινητικόν, ὡς τὸ φῶς τοῦ κατὰ δύναμιν, παν- 15 τὸς ἀθρόως τοῦ δυναμένου ἀπὸ τῆς τοιαύτης τοῦ χρώματος παρουσίας τραπῆναι τρεπομένου τε καὶ χρωματιζομένου τρόπον τινά. ἔστιν δὲ τῶν διαφανῶν καὶ ἡ κόρη, καὶ αὕτη δὴ σὺν τῷ μεταξὺ ἀέρι τῷ πεφωτισμένῳ 40 καὶ αὕτῃ οὐδὲν ἔλαττον ἐκείνου τὸ φῶς δεχομένη, εἴ γε καὶ αὕτη διαφανῆς ἐκκείται, τῇ τροπῇ τῇ ὑπὸ τῶν χρωμάτων, ὅφ' ὧν τρεπομένη πως ὁμοιοτρόπως τῷ ἐκτὸς διαφανεῖ, ὀρατικὴ τε καὶ αἰσθητικὴ ψυχὴ γίνεται. τὸ δὲ χρῶμα ἐν μὲν τῷ ἀέρι οὐκ ἐμφαίνεται ὄν, ἐν δὲ τῇ κόρῃ, ὅτι τῶν 20 διαφανῶν τὰ μὲν ἐστὶ διαφανῆ μόνον, τὰ δὲ πρὸς τῷ εἶναι διαφανῆ καὶ ἐμφανῆ ἐστὶν, διὰ λειότητά τε καὶ πυκνότητά τε στέγειν καὶ ἀθροίζειν τὴν ἐμφασιν δυνάμενά. τὰ μὲν οὖν διαφανῆ μόνον οὐχ οὕτως ἐν αὐτοῖς σώζει 45 τὸ ὀρώμενον, ὥστε καὶ ἐμφαίνεσθαι ἐν αὐτοῖς (τοιαῦτα δὲ ἐστὶν, ὅσα λεπτὰ τῶν διαφανῶν, ὡς ὁ ἀήρ), ὅσα δὲ πυκνότητός τινος καὶ στερρότητος μετέχει, ταῦτα διαδείκνυσιν ἐν αὐτοῖς καὶ σώζει τὴν ἀπὸ τοῦ ὀρωμένου εἰκόνα καὶ σκιάν. τοιαῦτά ἐστὶ τῶν διαφανῶν τὰ τε κάτοπτρα καὶ αἱ ὕδαλοι καὶ αἱ διαφανεῖς λίθοι καὶ δὴ καὶ τὸ ὕδωρ· στερεώτερον γὰρ καὶ παχύτερον 30 τοῦτο τοῦ ἀέρος καὶ μᾶλλον στέγειν τε καὶ ἀθροίζειν τὰς ἀπὸ τῶν ὀρωμένων εἰκόνας τε καὶ σκιάς δυνάμενον. ὕδατώδης δὲ οὖσα καὶ ἡ κόρη δέ- 50 δεικται, καὶ ὁ ἀπὸ τῆσδε διήκων πόρος ἐπὶ τὸ πρῶτον αἰσθητικόν τοιοῦτος

4 τρεπόμενον] p in lit. V 6 τις φύσις ἢ τοῦτο δυναμένη] cf. 43,1 ἀλλ' ἔστι τις ἢ ἀπ' ἀμφοτέρων κίνησις γινομένη 11 διαφανές m¹, διαφανές v. c. V fortasse (τὸ) δυνάμει 13 δευτέραν v. c., δευτέρα·m¹ V: δευτέραν a ταύτην V: ταύτης a 14 τοῦ κατὰ m², κατὰ m¹ V: τοῦ κατὰ a τὸ φῶς] suspectum. exspectas τὸ φω- τίζειν πεφυκὸς τοῦ κατὰ δύναμιν cf. v. 4 18 δεχομένη a: δεχομένη V 20 ὀρα- τικὴ τε καὶ αἰσθητικὴ ψυχὴ γίνεται] pupillam animam ὀρατικὴν fieri dici nequit, ὅτι μὴ ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ ἡ ὀρατικὴ δύναμις ἐν τῷ ὀφθαλμῷ (Al. de sens. 76,3). itaque aut scri- bendum erit (ἢ) τῇ τροπῇ aut prius enuntiatum (καὶ αὕτη—δεχομένη) per absolutum quem dicunt nominativum constructum est (inter perspicua corpora etiam pupilla est; et quia haec, sicut aer, lumen accipit, siquidem ipsa quoque perspicua est, per mutationem, quae fit coloribus, quibus (pupilla) sicut perspicuum externum mutatur quodammodo, anima ὀρατικὴ fit et αἰσθητικὴ) 24 et 27 αὐτοῖς? 26 ὁ ἀήρ m², ἀήρ m¹ V: ὁ ἀήρ a 28 at scripsi: ol Va ὕδαλοι a

ὧν τὸ ἀπὸ τοῦ ὁρωμένου εἶδος καὶ χρῶμα διαγγέλλει τῷ αἰσθητικῷ. τοῦτο
 δὲ κρίνει τῇ προσβολῇ τῇ ἀπὸ τούτων τὸ προσπεσὸν χρῶμα. αὕτη γὰρ
 φύσις αἰσθήσεως τὸ διὰ τῶν αἰσθητηρίων τὰ | διαγγελλόμενα κρίνειν πάθη. 152v
 ἔστι δὲ οὐ τοιαύτη ἢ ἐν τῷ ἀέρι καὶ τῷ διαφανεῖ τῷ κατὰ δύναμιν ὑπό
 5 τε τοῦ πυρὸς καὶ τῶν χρωμάτων τροπή, ὁποῖαν φαμέν ἐν τοῖς ἀλλοιου-
 μένοις γίνεσθαι. ἢ μὲν γὰρ ἀλλοιώσεις κινήσις ἐστὶν καὶ ἐν χρόνῳ γίνεται
 καὶ κατὰ μεταβολήν, τὸ δὲ διαφανὲς οὐχ οὕτως τὸ φῶς καὶ τὰ χρώματα
 δέχεται, ὡς ἡλλοιωθῆναι καὶ ταῦτα, ἀλλ' ἔστιν οὕτως λεγόμενον πάσχειν
 τὸ διαφανές, ὡς εἰ καὶ τὸν δεξιὸν γενόμενον τινος πεπονθέναι λέγοι τις 5
 10 μῆτε κινήθῃν αὐτὸν μῆτε τι πάθος ἀναδεξάμενον ἐν αὐτῷ. τοιαύτη γὰρ
 καὶ ἡ τοῦ διαφανοῦς τροπή κατὰ τε τὸ φῶς καὶ τὰ χρώματα· τῇ γὰρ τοῦ
 φωτίζοντος ἢ κεχρωσμένου παρουσίας τοιοῦτον τὸ διαφανὲς γίνεται, ὡς καὶ
 τῇ τοῦ ἐξ ἀριστερῶν παραστάτης σχέσει ὁ δεξιός· σημεῖον δὲ τοῦ τοῦτον
 ἔχειν τὸν τρόπον, ὅτι ὡς ὁ δεξιὸς παύεται δεξιὸς ὧν μεταστάντος τοῦ ἀρι-
 15 στεροῦ, οὕτως καὶ τὸ φῶς παύεται μεταστάντος τοῦ φωτίζοντος, ὁμοίως
 δὲ καὶ τοῦ ὁρᾶσθαι πεφυκότος παύεται τοιοῦτον εἶναι ὡς οὐδὲν πάθος 10
 ἀναδεξάμενον κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ μεταβολήν, ἀλλὰ γενομένης αὐτῷ τῆς δο-
 κούσης ἀλλοιώσεως κατὰ σχέσιν. καὶ ἔοικεν καὶ τὸ φῶς καὶ τὰ χρώματα
 ἐν τῷ διαφανεῖ γίνεσθαι ὡσπερ καὶ ἡ σκιά τρόπον τινά. ὡς γὰρ ἡ σκιά
 20 τῇ τοῦ ἐπισκοτεῖν πεφυκότος παρουσίας ἐν τοῖς ἐπισκοτουμένοις γίνεται, οὐ-
 τως δὲ καὶ τὸ φῶς καὶ τὰ χρώματα. ἀθρόως γοῦν καὶ ταῦτα τοσοῦτον
 καὶ οὕτως τοῦ ἀέρος ἐπιλαμβάνει, ὅσον δύναται ἀπὸ τοῦ τοσοῦτου διαστή- 15
 ματος ἐπιλαβεῖν, ὡσπερ καὶ ἡ σκιά. καὶ ὁ μέγιστός ἐστι σημεῖον τοῦ μὴ
 ἀλλοιώσιν μὴδὲ κινήσιν εἶναι διαφανοῦς τὸ γινόμενον· πᾶν γὰρ τὸ κινού-
 25 μενον ἐν χρόνῳ κινεῖται καὶ πρῶτον ἐπὶ τὰ ἐγγυτέρω πρόεισιν καὶ ἐν ἐλάτ-
 τῳ χρόνῳ, εἰθ' οὕτως ἐπὶ τὰ πορρωτέρω καὶ ἐν πλείονι, τὸ δὲ φῶς καὶ
 τὰ εἶδη τῶν ὁρωμένων ἀθρόως καὶ ὁμοίως ἐν παντὶ τῷ κατὰ ταῦτα δια-
 φανεῖ γίνεται, ὡσπερ καὶ ἡ σκιά καὶ τὸ σκότος. καὶ γὰρ ἅμα ἐξ ἅπαντος
 τοῦ διαφανοῦς ἅπεισιν τὸ φῶς καὶ ἅμα ἐν παντὶ γίνεται. διὰ τοῦτο δὴ 20
 30 καὶ ἀχρόνως δείκνυσιν ὁ Ἀριστοτέλης γινόμενον τὸ ὁρᾶν. τοῦ γὰρ χρόνου,
 ἐν ᾧ τις ὁρᾷ, τούτου ἐν φῆτινι οὐδὲν μορίῳ καὶ τῷ τυχόντι τοῦτο ὁρᾷ. ἀ δὲ
 μὴ δεῖται χρόνου πρὸς τὸ συμπληρωθῆναι τε καὶ τελειωθῆναι, ταῦτα ἀχρό-
 νως γίνεται. οὐ γὰρ τὸ εἶναι, ἀλλὰ τὸ δεῖσθαι χρονικοῦ διαστήματος πρὸς
 τὸ τελειωθῆναι τε καὶ γενέσθαι ὅλον † οὕτως οὐδὲ τὸ ἡδεσθαι ἐν χρόνῳ
 35 γίνεται. τῶν δὲ διαφανῶν τὰ μὲν ἐστὶν ἐνεργεῖα διαφανῆ, τὰ δὲ δυνάμει.
 ἐνεργεῖα μὲν αἰεὶ τὸ ἐν τοῖς θεοῖς καὶ αἰθέρις διαφανές· ἀνεπίδεκτα γὰρ 25

3 κρίνειν V ex. Vict.: κρίνει a πάθει a 5 ἀλλοιουμένοις m², ἡλλοιωμένοις m¹ V:
 ἀλλοιουμένοις a 10 ἐν αὐτῷ m², ἐν αὐτῷ m¹ V: ἐν αὐτῷ a 16 τοῦ ὁρᾶσθαι
 πεφυκότος] sc. μεταστάντος 17 μεταβολήν] cf. οὐδ' αὐτὰ κατὰ τὴν ἐν αὐτοῖς μεταβολὴν
 ἡλλοιωθέντα 144,18 22 τοσοῦτου V: τοιοῦτου a 26 οὕτως] ω in lit. V πορω-
 τέρας V 29 ἅπεισιν V 30 δείκνυσιν ὁ Ἀριστοτέλης] cf. Praef. γινόμενον] v
 post o in lit. V 30—31 τοῦ γὰρ—ὁρᾷ] in *quavis particula eius temporis, per quod quis
 videt, id (quod videt) videt* 32 τε om. a

τὰ αἰδία τοῦ δυνάμει. δυνάμει δέ ἐστι διαφανὲς τὸ ἐν τοῖς ἐν γενέσει. τοῦτο γάρ, ὡσπερ οὖν καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐν γενέσει, ἐκ τοῦ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ πρόεισιν, καὶ ἔστιν ὁ ἀήρ καὶ ὅσα παρ' ἡμῖν διαφανῆ πρόδ τῆς παρουσίας τοῦ φωτίζειν πεφυκότος ὕλη τοῦ κατ' ἐνεργείαν διαφανοῦς του-
5 τέστιν τοῦ φωτός, ἡ δὲ τοῦ φωτίζοντος παρουσία διαφανὲς τε αὐτὸ ποιεῖ καὶ χρώννουσιν τρόπον τινά. τὸ γὰρ φῶς οἶον χρώμα τοῦ διαφανοῦς ἐστίν. ἔστι δὲ διαφανὲς οὔτε ὁ ἀήρ καθὸ ἀήρ οὔτε τὸ ὕδωρ καθὸ ὕδωρ. ἔστι 80 γὰρ πλείω σώματα διαφέροντα κατ' εἶδος ἀλλήλων κοινόν τι τὸ τῆς διαφανείας πάθος ἔχοντα. καὶ γὰρ τὸ αἰδίων σῶμα καὶ ὁ ἀήρ καὶ τὸ ὕδωρ, 10 καὶ αἱ ὕλοι δὲ καὶ λίθοι τινὲς ταύτης κεκοινωνήκασιν τῆς φύσεως. τὸ μὲν οὖν αἰδίων σῶμα αἰεὶ κατ' ἐνεργείαν ἐστὶ διαφανὲς, ὡσπερ εἴρηται, τὰ δ' ἄλλα ποτὲ μὲν δυνάμει, ποτὲ δὲ ἐντελεχείᾳ, καὶ ἡ μὲν τοιαύτη φύσις δεκτικὴ φωτός. ὅσα δὲ μὴ κεκοινωνήκων τῆς τοιαύτης φύσεως, ἀνεπίδεκτα τούτου. διὰ τοῦτο οὔτε διὰ τοίχου τὸ φῶς οὔτε διὰ τινος ἄλλου τῶν μὴ 85 15 διαφανῶν χωρεῖ, ὅτι μόνη ἡ τοῦ διαφανοῦς φύσις πέφυκεν ταυτὶ πάσχειν, τρόπον τινά, καθάπερ εἰρήκαμεν, ὡς οἰκείον χρώμα τὸ φῶς δεχομένη. χρωματίζεται δὲ ταῦτα καὶ φωτίζεται οὐ σώματός τινος χωροῦντος δι' αὐτῶν, ἀλλ' οὐδ' αὐτὰ κατὰ τὴν ἐν αὐτοῖς μεταβολὴν ἀλλοιωθέντα δέχεται τὸ φῶς, παρουσία δὲ πυρὸς ἢ τοιούτου τινὸς ἐν διαφανεῖ ἢ αἰτία γε αὐτοῦ. οὐ 20 γὰρ πυρὸς παρουσία μόνον φωτίζει τὸ διαφανὲς, ἀλλ' ἐστὶν καὶ τὸ αἰθέριον σῶμα τοιοῦτον καὶ ἄλλα τινὰ μόρια ζῶων θαλασσιῶν τε καὶ χερσαίων καὶ 40 πτηνῶν καὶ λίθων τινῶν γένη, ἃ πάντα, ἢ τοιαῦτά ἐστιν, οὐ βράδιον ἐνὶ περιλαβεῖν ὄνοματι. διὸ βητέον τὸ φῶς πυρὸς ἢ τοιούτου τινὸς παρουσίαν ἐν τῷ διαφανεῖ εἶναι. ἔτι εἰ τὸ σκότος, στέρησις ὄν φωτός, ἀπουσία τοῦ- 25 των ἐστὶν ἢ γίνεταί γε τῇ τούτων ἀπουσίᾳ, εὐλογον καὶ τὸ φῶς τὴν τούτων λέγειν εἶναι παρουσίαν. ἡ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, ἢ αἰτία γε ταῦτα τούτων. οὐ γὰρ πᾶν ὑπὸ παντός πάσχειν τε καὶ διατιθε- 45 σθαι φύσιν ἔχει, ἀλλὰ ἄλλα ὑπ' ἄλλων παθητικά, ὡσπερ οὖν καὶ τὸ δια- φανὲς ὑπὸ τῶν προειρημένων. εἰ δὲ ἐστὶν ἐντελέχεια τοῦ διαφανοῦς τὸ 80 φῶς, ἀσώματον ἂν εἴη. κοινότερον δὲ φῶς καὶ τὸ πεφωτισμένον λέγομεν, ὅπερ ἤδη σῶμα. δεδειγμένου δέ, ὅτι οὐκ ἐστὶ πάθος τὸ φῶς τοῦ διαφανοῦς (ἀλλ' οὐδὲ τὸ χρώμα πάθος οὐδ' αὐτό, ἀλλὰ σχέσει τινὶ ἢ τούτων ἐν τῷ διαφανεῖ παρουσίᾳ), οὐκέτι γίνεταί οὐδὲ τὸ θεῖον σῶμα παθητόν, εἰ δι' αὐτοῦ τὰ ἄστρα ὁράται. οὐ γὰρ πάσχει τὸ διαφανὲς ὑπὸ τῶν ὁρα- 85 τῶν, ὡσπερ οὖν οὐδ' ὑπὸ τοῦ φωτός· οὐδὲ γὰρ ἡμῖν παθεῖν ἐστὶ τὸ ἐν 50 φωτὶ εἶναι, ἀλλ' ἔοικεν τὸ φωτίζεσθαι τε καὶ τὸ χρώννουσθαι τοῖς διαφανέσιν παραπλησίως γίνεσθαι τῷ θεωρεῖν, ὃ ἅμα τε εὔρεν ὁ ζητῶν καὶ ἐπι-

1 διαφανὲς m², διανὲς m¹ V 3 πρόεισιν V 10 ὕλοι] ὕ in lit. V ταύτης sic V
13 τοιαύτης V: τοιαύτης a 14 διὰ τοῦτο om. a 15 ταυτὸ a πάσχειν] π in lit. V
16 καθάπερ εἰρήκαμεν] cf. v. 6 τῶν μὲν οἰκείον πέρας οὐκ ἔχει, ταῦτα
δὲ μὴδὲ χρώμα ἔχειν οἰκείον 46,8 18 δέχεται τὸ] ἔχεται τ in lit. V 19 παρουσία
a: παρουσία V ἢ a: ἡ V 20 παρουσία i v. c. (?) adscripsit 22 πάντα] v
in lit. V 24 τῷ V: τὸ a 31 ὅτι V: ἄρα a 32 sc. τῶν χρωμάτων
36 χρώννουσθαι a 37 εὔρεν V ex. Vict.: εὔρον a

στῆμων ἐστίν, οἷον θιγόντος τοῦ νοῦ καὶ διὰ παρουσίαν τοῦ ἐπιστητοῦ ἐπι-
 στῆμνος γενομένου. οὕτω καὶ τὸ δυνάμει διαφανὲς διὰ παρουσίαν πυρὸς
 ἢ τοιοῦτου τινὸς ἀθρώως φωτίζεται, τὸ δὲ πεφωτισμένον πάλιν καὶ κατ'
 ἐνέργειαν διαφανὲς ὑπὸ τῆς τῶν χρωμάτων παρουσίας εἰδοποιεῖται πως τῶν |
 5 χρωμάτων ὁμοίως τῷ φωτὶ γινομένων ἐν αὐτῷ. οὕτως δὲ οὐδὲ ἡ σελήνη, 153r
 εἰ καὶ φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου, πάσχειν ἂν λέγοιτο. ὡς γὰρ τὸ ἐπισκια-
 ζόμενον οὐ πάσχει, οὕτως οὐδὲ τὸ φωτιζόμενον. τὸ δὲ ἀπελθόντων τῶν
 ὀρωμένων ἔτι τινὰ δοκεῖν καταλείπεσθαι τῶν χρωμάτων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς
 τοῖς ἰδοῦσιν οὐκ ἔστιν σημεῖον ἀλλοιώσεως. τοῦτο γὰρ οὐχ ἡ διαφανὲς
 10 πάσχει, ἀλλ' ἡ ἔμψυχόν τε καὶ φαντασιουῖσθαι δυνάμενον. διὰ γὰρ τοῦτο 5
 δύναται φυλάττειν μέχρι τινὸς τὰς γενομένας κινήσεις ἔτι ἀπὸ τῶν ἔξωθεν
 ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις. καὶ γὰρ καὶ ἐν ὑστέρῳ χρόνῳ πρὸ ὀμμάτων τίθεσθαι
 τὰ ἔμψυχα δυνατὰ ἐστὶν τὰ γενόμενα αὐτοῖς φαντάσματα. τὰ γοῦν κάτο-
 πτρα καίτοι λεῖα ὄντα καὶ διαυγῆ οὐδὲν ἐν αὐτοῖς φυλάττει τῶν ἐμφαινο-
 15 μένων χρωμάτων ἦτοι τοῦ φωτὸς ἀπελθόντος ἢ τῶν φωτιζόντων ἢ τῶν
 ὀρατῶν, ὅτι μήτε πάσχει μήτε ἐστὶν ἔμψυχα. ὅτι δὲ ἡ ὄψις καὶ ἡ κόρη,
 διαφανῆς οὖσα, ὡς ὑπὸ τοῦ φωτὸς διατίθεται, οὕτως δὲ καὶ ὑπὸ τῶν χρω- 10
 μάτων κινήτικῶν ὄντων τοῦ κατ' ἐνέργειαν διαφανοῦς καὶ πεφωτισμένου ἐπ'
 εὐθείας, καὶ τὸ ὄραν οὕτως γίνεται, ἀλλ' οὐ πρὸς τῷ ὀρωμένῳ ἐκπεμπο-
 20 μένου τινὸς ἀπὸ τῆς ὄψεως, σημεῖον τὸ καὶ ὑπὸ τῶν πάνυ λαμπρῶν δάκνε-
 σθαι τῶν ὀρώντων τοὺς ὀφθαλμούς, ὥσπερ γε καὶ τὰς ἀκοὰς ὑπὸ τῶν με-
 γάλων ψόφων. τὸ γὰρ, διότι [ἐπεὶ] ἀφραστῶτες αἰσθανόμεθα τοῦ ὀρωμένου,
 ἐκεῖ καὶ τὴν ἀντιληψὶν ἡγεῖσθαι γίνεσθαι, κενόν. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 αἰσθήσεων, καίτοι κατὰ πάθος ἀντιλαμβανομένων αὐτῶν τῶν οἰκείων αἰ- 15
 σθητῶν, ὁμοῦ ἀφραστῶτων ἢ ἀντιληψὶς γίνεται. ἀλλὰ καὶ ἐμφαίνεται τινα
 χρώματα καὶ ἐν τῷ μεταξὺ διαφανεῖ ὡς αὐτῷ δεχομένῳ τε τὰ εἶδη καὶ
 διακονουμένῳ. φαίνεται γοῦν ἐπιχρῶννουσθαι τινα ταῖς τῶν παρακειμένων
 χροιαῖς· φοινικῶν γοῦν τὸ ἐπὶ τούτου τοῦ χρώματος φαίνεται ἡ ἀλουργόν,
 εἰ εἴη τοιαῦτα παρακείμενα χρώματα ὡς διαπεμπομένων τῶν χρωμάτων
 30 διὰ τοῦ ἀέρος, ἀλλ' οὐχὶ ὀρωμένων ἐκεῖ. ἔτι δὲ τῶν χρωμάτων τὰ μὲν
 ἀμυδρότερα ἦττον, τὰ δὲ λαμπρότερα μᾶλλον καὶ σφοδρότερον κινεῖ τὴν 20
 ὄψιν. ἔτι δὲ καὶ παρὰ τὰς διαφορὰς αὐγὰς καὶ παρὰ τὸ διάφορον φῶς
 καὶ παρὰ τὰς θέσεις τὰς πρὸς τοὺς ὀρώντας τε καὶ τὸ φῶς ἄλλοῖα τὰ
 ὀρώμενα φαίνεται. ἀλλὰ καὶ ταῦτόν χρῶμα ἐγγύθεν τε καὶ πόρρωθεν
 35 φαινόμενον διάφορον φαίνεται· οὐ γὰρ ὁμοίως λευκὸν τὸ πόρρωθεν ὀρώ-

3 ἀθρόον a 10 ἀλλ' ἡ—δυνάμενον] oculus imaginari dici nequit (cf. 68,5sq.); quare
 fortasse ἐμψύχου et δυναμένου: quia (oculus) pars est hominis animati et phantasia prae-
 dii. eadem de causa δύναται (v. 11) aut impersonaliter (cf. Ind.) aut de homine dictum
 est, non de oculo 14 λεῖα V ex. Vict.: λεῖα a οὐδὲν scripsi: οὐδὲ Va αὐ-
 τοῖς Va 17 τῶν om. a 19 fortasse πρὸς τὰ ὀρώμενα 20 ante ὑπὸ una
 lit. erasa V 22 ἐπεὶ delendum videtur 24 τῶν om. a 27 ταῖς] a in lit. V
 28 ἀλουργόν Va 30 χρωμάτων] χρω in lit. V 31 ἀμυδρότερα] μ in lit. V
 λαμπρότερα] μ in lit. V

μενον. παρὰ δὴ τὰς τοιαύτας διαφορὰς τῶν ὀρωμένων σχημάτων ἡ ὄψις ἀντιλαμβάνεται. τὴν μὲν γὰρ ἔξωθεν περιγραφὴν τῶν ὀρωμένων τῇ δια- 25 φηρᾷ τῆς χροῆς πρὸς τὸ περιέχον κρίνει· διὸ καὶ δυσόρατα ἢ ὀρατὰ καθ' αὐτά, ὅσοις ὁμόχρουν τὸ περιέχον. τὴν δὲ μεταξὺ τῆς ἔξωθεν περιγραφῆς 5 ἐπιφάνειαν ὁμόχρουν μὲν οὖσαν καὶ ἐπίπεδον τοιαύτην καὶ ὀρᾶ, ὁμοίως ὑπὸ τοῦ χρώματος κινουμένου τοῦ αὐτοῦ καὶ ὁμοίως κινουμένου διὰ τοῦ μεταξὺ. εἰ δὲ μὴ ἐπίπεδον εἴη τὸ μεταξὺ, ἀλλὰ ἀνώμαλον, εἰ καὶ μὴ ἀνομοιόχρουν, τῇ ἀνομοιότητι τῆς τοῦ χρώματος ἀντιλήψεως κρίνει. οὔτε γὰρ τὸ φῶς ὁμοίως ἐπὶ πάντα τὰ μέρη τοῦ ἀνωμάλου πίπτει διὰ τὸ τὰ 30 μὲν αὐτῶν εἶναι κοῖλα, τὰ δὲ κυρτά, καὶ τὰ μὲν ἐκ πλαγίου τοῦ φωτίζοντος, τὰ δὲ κατανηκρῦ. διὰ γὰρ ταῦτας τὰς διαφορὰς, καὶ ὁμοιόχρουν ἢ τὸ ὀρωμένον, τὰ μὲν ἀχλωδέστερα αὐτοῦ, τὰ δὲ εὐσημότερα φαίνεται, οὐ- 10 τως δὲ τὰ μὲν εἰσέχοντα, τὰ δὲ ἐξέχοντα ὀραθήσεται. 8 μιμούμενοι καὶ οἱ ζῳογράφοι, ὅταν βούλωνται ἄνισον δεῖξαι ἐν τῷ αὐτῷ ὄν ἐπιπέδῳ. τὰ 15 μὲν φωτίζουσιν, τὰ δὲ ἐπισκιαζουσιν. οὕτω γὰρ τὰ μὲν ἐξέχοντα, τὰ δὲ εἰσέχοντα αὐτῶν φαίνεται, καὶ ἐξέχοντα μὲν τὰ μᾶλλον πεφωτισμένα, εἰ- 25 σέχοντα δὲ τὰ ἐπεσκιασμένα. μέγεθος δὲ ὀρᾶ καὶ κρίνει τῇ τοῦ κῶνου γωνίᾳ τῇ πρὸς τῇ ὄψει συνισταμένη. κατὰ κῶνον γὰρ ὀρᾶ τὰ ὀρώμενα κορυφὴν μὲν τὴν κόρην ἔχοντα, βάσιν δὲ τὴν ὀρίζουσαν γραμμὴν τό τε 20 ὀρώμενον τοῦ αἰσθητοῦ σώματος καὶ μή. γίνεται δὲ ὁ κῶνος οὗτος οὐ κατὰ ἀκτίνων ἔκχυσιν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ὀρωμένου. τῆς γὰρ χροῆς κινήσεως οὐσης τοῦ κατ' ἐνέργειαν διαφανοῦς καὶ τῆς ἐν τούτῳ γινομένης ὥσπερ χρώσεως ἐπ' εὐθείας γινομένης παραπλησίως τῷ φωτὶ παντὶ τε τῷ κατα- 40 τικρῷ προσκαθημένης, μάλιστα δὲ τοῖς λείοις καὶ λαμπροῖς προσιζούσης τε 25 καὶ προσλαμπούσης (τοιαύτη δὲ καὶ ἡ κόρη), συνίστανται τινες πρὸς ταύτην κῶνοι ἀπὸ τοῦ ὀρωμένου, οἵοι τὴν ἔμφασιν ὀρέσθαι τὴν ἀπ' αὐτοῦ. κατὰ γὰρ κῶνον ἐκάστου τῶν ἐπ' εὐθείας ὀρωμένων τὸ εἶδος τοῦ ὀρατοῦ ἐμφαίνεται. ὧν κῶνων ταῖς γωνίαις τὰ μείζω καὶ τὰ ἐλάττω καὶ τὰ ἴσα κρίνει· τὰ μὲν γὰρ ἴσαις ὀρώμενα γωνίαις ἴσα, τὰ δὲ μείζουσιν μείζω ὀρᾶ. 30 ἀποστήματος δὲ τοῦ ἀφ' αὐτῆς πρὸς τὸ ὀρώμενον καὶ διαστήματος τοῦ 45 μεταξὺ τῶν ὀρωμένων ἀντιλαμβάνεται ἡ ὄψις τοῦ μὲν διαστήματος τῇ τοῦ κῶνου γωνίᾳ, ὅς ἀπὸ τοῦ μεταξὺ τῶν ὀρωμένων καὶ αὐτοῦ συνίσταται πρὸς τῇ κόρῃ (τῷ ταύτης δὴ μεγέθει τῆς γωνίας κρίνει τὸ διάστημα τῶν ὀρωμένων· τότε γὰρ ἀφεστῶτα ἀλλήλων τινὰ φαίνεται, ὅταν ἐν τῷ μεταξὺ αὐ- 35 τῶν ὀρατὸν τι ἦ), τοῦ δὲ ἀφ' αὐτῆς ἀποστήματος αἰσθάνεται διὰ συνη-

3 fortasse ἢ (μὴ) ὀρατὰ 5 ὁμόχρω- sic in medio versu V: ὁμόχρω a 6 fortasse ὑπὸ τοῦ χρώματος κινουμένη (scil. ἡ ὄψις) διὰ τοῦ μεταξὺ] intellegas de aere intermedio. hoc enim dicit: *visus animadvertit superficiem unicolorem talem, qualis est, quia aequaliter per colorem movetur* (ὁμοίως ὑπὸ τοῦ χρώματος κινουμένη), *quippe qui et (in quavis superficiei particula) idem sit* (ὑπὸ τοῦ χρώματος τοῦ αὐτοῦ) *et aequaliter moveatur per spatium intermedium* (καὶ ὁμοίως κινουμένου διὰ τοῦ μεταξὺ) 12 ἀχλωδέστερα scripsi: ἀλλοιωδέστερα Va 13 8 μιμούμενοι κτλ.] cf. p. 50,26 14 βούλονται a fortasse (τι) ἄνισον 16 αὐτῶν om. a 17 τε καὶ a 18 γωνία a 26 ὄρεται a 35 τι in lit. V

θείας τινός. ἐπεὶ γὰρ τῶν ὁρωμένων ἡρέμα μὲν ἡμᾶς τὰ πόρρωθεν κινεῖ, 50
 σφοδρῶς δὲ τὰ ἐγγύς, διὰ τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα συνηθείας τὰ μὲν ἀχλυω-
 δέστερα φαινόμενα πόρρω ἡγείται εἶναι, τὰ δὲ εὐσημότερα καὶ ἐναργέστερα
 ἐγγύς. τὸ δὲ αὐτὸ γίνεται καὶ περὶ τὴν φωνὴν τε καὶ τὴν ἀκοήν· διὸ καὶ
 5 οἱ μιμούμενοι τοὺς πόρρω ὄντας ἀδρανῆ τὴν φωνὴν προίενται. κινήσεως
 δὲ αἰσθάνεται τῷ διαστήματός τε καὶ ἀποστήματος αἰσθάνεσθαι. ὅταν γὰρ
 ἦτοι πρὸς τι ὠρισμένον ἢ μὴ τὴν αὐτὴν ἔχον διάστασιν φαίνεται τι ἢ
 πρὸς αὐτὴν τὴν ὄψιν μὴ τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν, ἦτοι μὴ | κινουμένου τοῦ 153v
 ὄρωντος ἢ λανθάνοντος αὐτὸν ὅτι κινεῖται, τότε ὡς κινούμενον ὄρα τὸ ὁρώ-
 10 μενον. ὅλως γὰρ τοῦ κινουμένου αἰσθάνεται τῷ πρὸς τι μένον καὶ ὠρι-
 σμένον αὐτὸ συγκρίνειν. διὸ καὶ τῶν μὲν ἐν ἀχανεῖ κινουμένων ἤμιστα ὡς
 κινουμένων ἀντιλαμβάνεται, τῶν δὲ ἐν στενωποῖς καὶ παρὰ τινα κινουμένων
 μάλιστα. θᾶττον γὰρ αὕτη παραλλάττειν δοκεῖ. στάσεως δὲ καὶ ἀριθμοῦ
 αἰσθάνεται, τῆς μὲν στάσεως τῇ τῆς κινήσεως ἀποφάσει, τοῦ δὲ ἀριθμοῦ 5
 15 τῇ τοῦ συνεχοῦς στεργίσει. τὰ γὰρ διηριζόμενα διαστήματι σωμάτων ἄλλων
 τῷ εἶδει πλείω λέγει. οὕτως δὲ τοῦ ὄραν γινόμενου, οὐ κατὰ πάθος καὶ
 ἀλλοίωσιν τοῦ μεταξύ, ἀλλὰ κατὰ σχέσιν, λύεται καὶ ἡ ἀπορία, ἣν ἀπο-
 ροῦσίν τινες, πῶς οἶόν τε τοὺς τὰ διαφέροντα ἢ καὶ ἐναντία ὄρωντας ἀλλή-
 λους διαγώνια κείμενα ὄραν. ὁ γὰρ μεταξύ ἀγρ καθὼ συμβάλλει ἀλλήλοις
 20 τὰ χρώματα, τοῦτο δὲ ἐστὶ καθὼ τέμνουσιν ἀλλήλα. αὐτῶν τὰ διαγώνια
 ὄρωντων, ἅμα δόξει τὰ ἐναντία χρώματα ἀναδέχεσθαι. τοῦτο δὲ λύεται 10
 τῷ μὴ χρώνεσθαι τὸν αἴρα, ἀλλὰ κατὰ σχέσιν τὴν τοῦ ὁρωμένου πρὸς
 αὐτὸν ἐμφαίνεσθαι ἐπ' εὐθείας τοῦ ὁρωμένου τὸ χρῶμα. οὐδὲν γὰρ κω-
 λυεῖ τὸ αὐτὸ πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο μὴ τὴν αὐτὴν σχέσιν φυλάττειν, ὥσπερ
 25 οὐδὲν καὶ τὸ αὐτὸ οὐδὲν κωλύει τοῦ μὲν ἡμισυ εἶναι, τοῦ δὲ διπλάσιον.

Ἔστι τὸ χρῶμα πέρασ τοῦ διαφανοῦς.

Ἡ διαφάνεια κοινή τις φύσις καὶ κοινὸν πάθος ἀπάντων ἐστὶ τῶν σω- 15
 μῶτων, ἀλλὰ τὰ μὲν μᾶλλον αὐτῆς μετέχει, τὰ δὲ ἥττον, πῦρ μὲν καὶ ἀγρ
 καὶ ὕδωρ μᾶλλον, ἥττον δὲ γῆ, πλὴν ἐν πᾶσιν γ' ἐστὶ τοῖς σώμασιν. ἐστὶ
 20 γὰρ ἡ διαφάνεια ὕλη πως χρώματος. ὡς γὰρ ἐστὶ μεγάλου καὶ μικροῦ
 ὕλη τις, καὶ κούφου καὶ βαρέος καὶ τῶν ἄλλων ἐναντιότητων ὁμοίως, ὁ
 δεκτικὸν αὐτῶν ἐστὶ παρὰ μέρος, οὕτως καὶ τῆς ἐν χρώμασιν ἐναντιότητος 20

1 ἐπεὶ Va: ἐπὶ ex. Vict. ἡρέμα ut solet V 2 περὶ ταῦτα a ἀχλυωδέστερα V:
 ἀχλωδέστερα a 7 ἢ] expectamus ὠρισμένον ἡρεμοῦν vel ὠρισμένον καὶ μένος, ut v. 10.
 hoc enim dicit: si quid aut a certa stabilique re aut ab ipso visu (sive manet sive manere
 videtur) idem intervallum videtur non tenere, id moveri putamus φαίνεται a 8 μὴ
 τὴν ἀπόστασιν τὴν αὐτὴν a 9 αὐτὸν a 11 αὐτῷ a 13 αὐτῇ] fortasse ταῦτα
 nisi ἀντιπαραλλάττειν (Usenerus) latet παραλάτειν V 16 λέγει] scil. ἡ ὄψις
 17 ἀπορία] cf. 62,9, de sens. 63,11 20 τέμνουσιν] fortasse τέμνει, nisi pauca excide-
 runt: τέμνουσιν ἀλλήλους (οἱ κῶνοι οἱ ἀπὸ) τῶν τὰ διαγώνια ὄρωντων cf. Al. de sens. 64,3
 21 τὰ in lit. V 23 αὐτὸν] ante v una lit. erasa V 26 ὅτι τὸ χρῶμα πέρασ τοῦ
 διαφανοῦς] cf. Al. de sens. 91,8 sq. 32 δεκτικὸν αὐτῶν] ὅν σὺ in lit. V τοῖς ἐν Ka

ὕλη τὸ διαφανές. εἴπερ οὖν πᾶν σῶμα χρώματός ἐστι δεκτικόν, πᾶν καὶ
διαφανές ἐστιν. ἔστι γὰρ τὸ τοῖς χρώμασιν ὑποκείμενον τοῦτο, καὶ ἔστιν
ἐν τῷ πέρατι τοῦ ὀρισμένου διαφανοῦς κατὰδηλος ἢ τῶν χρωμάτων φύσις.
τῶν γὰρ ἀδιόπτων σωμάτων, ἅπερ ἐστὶν ὀρισμένα καὶ στερεά, μόνον τὸ
5 πέρας φανερόν ἐστι, ἕπερ ἐστὶ τὸ χρῶμα. τῶν δὲ διαφανῶν ἐναργέστατόν
ἐστὶ τοῦτο, κρινόμενον τῆ πρὸς τὸ περιέχον ἐτερότητι καὶ ἀνομοιότητι.
διαφανῆ δὲ καλεῖται μόνα τῶν σωμάτων τὰ δίοπτα, ἕπει ὅψει ληπτὸν αὐ- 25
τῶν ἐστὶ τὸ χρῶμα. δι' οὗ δὲ τοῦτο φαίνεσθαι πέφυκεν δέξασθαι δυνα-
μένου τὸ εἶδος αὐτοῦ, τοῦτο διαφανές ἰδίως καλεῖται καὶ ἔστι. τί ποτ'
10 οὖν, εἰ ἐν ἅπασιν τοῖς σώμασιν ἐστὶν ἡ διαφάνεια, οὐ πάντα ἐστὶ διαφανῆ;
ἢ διαφέρει τὰ σώματα τῆ μᾶλλον τε καὶ ἥττον ἔχειν τήνδε τὴν φύσιν.
τὸ δὲ μᾶλλον τε καὶ ἥττον μίξει τοῦ ἀντικειμένου γίνεται. ἐναντίον
δὲ τὸ ἐλάχιστον διαφανές. τοῦτο δὲ ἐστὶν ἡ γῆ. τὸ γὰρ ἐναντίον τῆ
μάλιστα διαφανεῖ γῆ. ὀῦλον δὲ τοῦτο ἐντεῦθεν· φαμέν γὰρ τὸ δυνάμει 30
15 διαφανές λεγόμενον ἐνεργείᾳ γίνεσθαι τοιοῦτον διὰ πυρὸς ἢ τινος τοιοῦτου
παρουσίαν. κατὰ λόγον οὖν λήψομεν ἐγγὺς τοῦ πυρὸς τὴν τε φύσιν καὶ
τὴν θέσιν, ὃ μάλιστα καὶ τάχιστα ἀναπύμπλαται φωτός (καὶ τοῦτ' ἔστιν
τὸ μάλιστα διαφανές), τὸ δὲ πορρωτάτω ἥχιστα, τῶν δὲ ἄλλων ἄλλο ἄλλου
μᾶλλον, ὡς ἂν ἔχουσιν ἀποστάσεως πρὸς τὸ πῦρ καὶ πᾶν τὸ φωτίζειν πε-
20 φυκόσ. ἐγγυτάτω μὲν οὖν ἐστὶν τοῦ πυρὸς τε καὶ τοῦ φωτίζειν πεφυκότος
σῶμα τῶν ἐν γενέσει τὸ ὑπὸ σελήνην, ὃ καὶ ὑπέκκαυμα καλοῦμεν, μετὰ 35
δὲ τοῦτο ἀήρ, καὶ τρίτον τὸ ὕδωρ, πορρωτάτω δὲ ἡ γῆ. διὸ κἀκεῖνα μὲν
τοῦ μάλιστα ὄρατοῦ, λέγω δὲ τοῦ φωτός ἐστὶ δεκτικὰ μάλιστα, ὄντα δια-
φανῆ, ἡ δὲ γῆ οὐχ ὁμοίως. ἐναντία γὰρ αὕτη τῆ τε φωτίζειν καὶ τῆ
25 μάλιστα φωτίζεσθαι δυναμένη, ἢπερ φαμέν ὕλην· ὡσπερ γὰρ πᾶσιν τοῖς
ἐν ἄλλῃ πεφυκόσιν γίνεσθαι ἐστὶ τι ὑποκείμενον, ἐπιτηδειότητα ἔχον πρὸς
τὸ κατ' αὐτὸ εἰδοποιεῖσθαι, ὃ καὶ ὕλη ἐστὶν αὐτῶν (καὶ γὰρ βαρεῖ καὶ
κρούφω καὶ μεγάλῳ καὶ μικρῳ καὶ θερμῳ καὶ ψυχρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς 40
ἀνάλογον τοῦτοις ἔχουσιν ὑπόκειται), ὁρῶν δὲ καὶ τοῖς χρώμασιν καὶ τῆς
30 ἐν τοῦτοις ἐναντιώσεώς ἐστὶ τις ὕλη καὶ ἔστιν αὕτη τὸ διαφανές σῶμα.
τὸ γὰρ τοιοῦτο πᾶν κατὰ τὴν δύναμιν ταύτην, καὶ ἢ ἦν διαφανές ἐστὶ, δεκ-
τικόν ἐστὶ χρωμάτων. εἴη δ' ἂν ἡ δύναμις αὕτη διαφάνεια. ἔστι δὲ ἡ

1 χρώματι Ka 7 δίοπτα Ka ὅψει V: ὄψει a ἐπει ὅψει ληπτὸν αὐτῶν ἐστὶ
τὸ χρῶμα] haec non pertinere ad praecedentia (τὰ δίοπτα), et res ipsa et verba docent
quae sequuntur δι' οὗ δὲ τοῦτο φαίνεσθαι πέφυκεν et q. s. agitur enim de differentia quae
interest inter φαίνεσθαι et διαφαίνεσθαι, de qua cf. Al. de sens. 95,1 ἰδίως δὲ διαφανῆ,
ὡς εἴθισται λέγεσθαι, τῶν σωμάτων μόνα τὰ δίοπτα, ἀπὸ τοῦ φαινόμενον μὲν ἰδίως λέγε-
σθαι τὸ τῆ ὄψει ἀντιληπτὸν παρὰ τὸ φῶς. ὡν δὲ τοῦτο χρῶμα, ταῦτα ἰδίως διαφανῆ.
τὰ γὰρ δεχόμενα τὸ φῶς ἦτοι φῶς, δι' οὗ πάντα τὰ δρώμενα ὁρᾶται, ταῦτα λέγεται συνήθως
διαφανῆ. quare fortasse legendum est τὰ δίοπτα· (φαινόμενα γὰρ καὶ τὰ ἄλλα σώματα
παρὰ τὰ δίοπτα), ἐπει ὅψει ληπτὸν κτλ. 12 γίνεται V: λέγεται Ka 14 διαφανεῖ]
φ in lit. V 16 λήψομεν v. c., λείψομεν m! V: λείψομεν Ka 20 οὖν om. Ka
τε καὶ V: τὰς Ka 21 ὑπέκκαυμα] cf. 149,14 τὸ δυνάμει πῦρ, τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ ὑπέκ-
καυμα et Arist. met. 1,4. 371^b17 sq. 22 καὶ om. Ka πορρωτάτω corr. ex
πορρωτάτω V κἀκεῖνα (sic) V

δύναμις αὐτῆ ἐν ἅπασιν μὲν τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ τοῖς μὲν μᾶλλον, τοῖς δὲ ἥττον. ἐφ' ὅσον δὲ ἕκαστον αὐτῶν μετέχει, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τοῦ χρώματός ἐστι δεκτικόν. ἔστιν δ' ἐναντία αὐτοῖς οὐ κατὰ τὰς ἀπτάς δυνάμεις. 45 τὸ γὰρ ὕδωρ μᾶλλον οὕτω γε καὶ κατὰ ταύτας ἐναντίον τῷ πυρὶ. τὸ μὲν γὰρ θερμόν τε καὶ ἐξηρόν, τὸ δὲ ὕδωρ ψυχρόν τε καὶ ὑγρόν. ἀλλ' οὐ κατὰ τούτο τὸ φωτίζειν τῷ πυρὶ. καὶ γὰρ ἄλλα μὴ τοιαύτης ὄντα φύσεως φωτίζει. ἀλλ' ὡς ἐναντία ἢ γῆ τῷ πυρὶ καὶ κατὰ τὴν ῥοπήν καὶ κατὰ τὸν οἰκειῶν τε καὶ κατὰ φύσιν τρόπον καὶ κατὰ τὸ μανθὸν καὶ πυκνόν, τουτέστιν λεπτόν καὶ παχύ, οὕτω καὶ κατὰ τὴν τοῦ φωτός δύναμιν καὶ δια- 10 φάνειάν τε καὶ φῶς ἐναντία ἢ γῆ τῷ πυρὶ. καὶ γὰρ δὴ ὁ μὲν ἀήρ οἶ- 50 καῖρος τῷ πυρὶ (διὸ καὶ ταχὺ ἐκπίμπραται), τὸ δὲ ὕδωρ καὶ τροφή δοκεῖ τῷ πυρὶ εἶναι. καὶ γὰρ ἐν τοῖς καιομένοις ξύλοις ἢ ὑγρότης ἐστὶν ἢ καιομένη ἐν αὐτοῖς. ὁ γὰρ καπνὸς τοιοῦτον. ἢ δὲ γῆ πορρωτάτω ἀφέστηκεν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο δὴ μάλιστα μὲν ἐστι δεκτικὸν φωτός τὸ δυνάμει πῦρ. 15 τούτο δὲ | ἐστὶ τὸ ὑπέκκαυμα, δευτέρως δὲ ἀήρ καὶ τρίτον τὸ ὕδωρ. ἢ 154r δὲ γῆ πλεῖστον ἀφεστῶσα τοῦ πυρός καὶ τῆς δεκτικῆς φύσεως τοῦ φωτός ἐλάχιστα μετέχει. αὐτῆ δὲ ἐστὶν ἢ διαφάνεια. τὸ γὰρ ἕτερον τῶν ἐναντίων στέρησις. ἐναντίον δὲ τὸ πλεῖστον ἀφεστός. πλεῖστον δὲ ἀφέστηκεν, μεθ' ὃ εἰς ἄλλο μεταβάσις οὐκ ἔστιν· τοιοῦτον δὲ ἢ γῆ. ἔσχατόν τε γὰρ 20 τῶν ὑφισταμένων καὶ τελευταῖον τῆς ἐπὶ τὰδε μεταβάσεως. εἰκότως οὖν ἢ τὴν τῆς στερήσεως τοῦ φωτός χώραν ἔχει οὔτε αὐτῆ δεχόμενη τὸ φῶς ἐν αὐτῇ, ὅτι τ' ἂν ἄλλω μιχθῆ ἀντιφράττουσα καὶ κωλύουσα αὐτὸ δι' ἔλου φωτίζεσθαι. δηλοῖ δὲ ὁ ἀήρ ὁ ἀνάπλεως καπνοῦ· ἥττον γὰρ δέχεται τὸ φῶς διὰ τὴν μίξιν τοῦ γεώδους· τοιοῦτος δὲ ὁ κωνιορτός. διὰ τὴν αὐτὴν 25 δὲ αἰτίαν οὐδὲ ἢ φλόξ δίοπτός ἐστιν, διότι γεῶδες αὐτῇ μέμικται, εἰ ἢ φλόξ ἐστὶ καιόμενος καπνός. ἢ δὲ ὕαλος καὶ τὰ διαφανῆ, οἷς τοὺς οἴκους φράττουσιν, ὕδατός ἐστιν, ὡς δῆλον ἐκ τῆς γενέσεως αὐτῶν. διὸ καὶ δια- 10 φανῆ. καὶ κέρας δὲ καὶ τὸ χελώνιον τὸ πλεῖον ὕδατος ἔχει. διὰ πῶς ἐργασθέντα γίνεται διαφανῆ· ὅτι γὰρ ὕδατος, δῆλον τῷ μαλακτὰ εἶναι. ὅτι 30 δὲ τὰ γῆς πλεῖον ἔχοντα τῶν διαφανῶν ἥττον ἐστὶ διαφανῆ δηλοῖ καὶ τὸ γλεῦκος. γεωδέστερον γὰρ τοῦ καθεστῶτος οἴνου. ὥστε ἢ μὲν γῆ διὰ ταῦτα οὔτε αὐτῆ διαφανῆς οὔτε τὰ ἐν οἷς μέμικται. τὰ μὲν οὖν δίοπτα καὶ διαφανῆ τὸ μάλιστα ὄρατόν ἔχει τε καὶ δέχεται χρῶμα, τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ φῶς καὶ πρὸς τούτῳ καὶ τοῖς ἄλλοις χρώμασιν τοῦ ὄρασθαι παρέχει 15 τὴν αἰτίαν. τὸ γὰρ ὄραῖν τοῦ κατ' ἐνέργειαν διαφανοῦς. τούτου γὰρ κινητικὰ τὰ χρώματα. τὰ δὲ στερεὰ καὶ διωρισμένα τῶν σωμάτων καὶ γῆνα

7 ῥοπήν] ante π una lit. eras. V 10 ἐναντία—πυρὶ suspectum 10—14 καὶ γὰρ
 31—ἀφέστηκεν αὐτοῦ] cf. Al. de sens. 96,12—97,3 15 ὑπέκκαυμα VK: ὑπέκκαυ-
 μένα a 18 ἀφεστῶς Ka 20—29 εἰκότως—μαλακτὰ εἶναι] cf. Al. de sens.
 97,3—12 22 αὐτῆ Ka 23 ἀήρ ἀνάπλεως Ka 24 γεώδους Ka: γαιώδους
 V, ut semper 26—27 οἷς—διαφανῆ om. K 29 δῆλον scripsi: δηλοῖ VKa cf. Al.
 de sens. 97,10 κέρας δὲ καὶ τὸ χελώνιον διαφανῆ ἐργασθέντα πῶς γίνεται, ὅτι τὸ πλεῖστον
 ὕδατος ἐν αὐτοῖς· δῆλον δὲ τῷ μαλακτὰ εἶναι 31 δὲ in lit. V 32 δίοπτρα Ka

ἢ γῆς ἔχοντα πλεῖον οὐκέτι μὲν ἐστὶ δίοπτρα. οὐδὲ γὰρ οὕτω διαφανῆ,
οὐδὲ τὸ φῶς ἔτι ὡς χρῶμα οἰκείον ταῦτα δέχεται. οἰκείον δὲ ἕκαστον
αὐτῶν ἔχει χρῶμα καὶ κατὰ τοῦτό ἐστιν ὁρατὸν, καθόσον καὶ τῆς δια-
φανείας μετέχει τῆς ὑποκειμένης τοῖς χρώμασιν. κατὰ μὲν γὰρ τὴν τῆς
5 γεώδους φύσεως μῆτιν ἐστέργηται τοῦ δίοπτρα εἶναι. πρώτη γὰρ τῶν σω- 20
μάτων πέπονθεν τοῦτο. καθ' ὅσον δὲ μετέχει τῆς διαφανείας, κατὰ το-
σοῦτον καὶ οὕτω κέχρωσται. τὰ μὲν γὰρ μᾶλλον διαφανῆ φωτειοὶδὲς ἔχει
τὸ χρῶμα, τὰ δὲ ἐγγύς τούτοις λευκόν, καὶ δεῖ τὰ μᾶλλον ὁρατὸν ἔχοντα
chrōma μᾶλλον ἔχειν καὶ διαφάνειαν. ἔστιν δὲ μᾶλλον μὲν ὁρατὰ τὰ φω-
10 τοειδῆ καὶ λευκά, δευτέρως δὲ τὰ τούτοις ἀκρολύθως παρακείμενα, ἥμισυ
δὲ τὰ μέλανα. αἰσθητὰ μὲν γὰρ ἐστὶ καὶ ταῦτα, οὐ μὴν ὁρατὰ προηγου-
μένως· [ὧν κατὰ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἥττον μετέχειν διάφορα καὶ τὰ χρώ- 25
ματα τοῖς σώμασιν] οἰκείον δὲ τοῦτο τῇ γῆ. ἐπεὶ δὲ πᾶν διαφανὲς ὁρα-
τὸν ἐστίν, πᾶν δὲ ὁρατὸν ὁράται κατὰ τὸ πέρας, πᾶν διαφανὲς ὁρατὸν ἐστὶ
15 κατὰ τὸ πέρας. ἀλλὰ μὴν χρῶμά ἐστιν, καθὼ ὁρατὸν ἐστίν, χρῶμα ἄρα
ἐστὶ καθὼ τὸ διαφανὲς ὁρατὸν ἐστίν, ὁρατὸν δὲ ἐστίν, ὡς ἔφαμεν, κατὰ τὸ
πέρας τὸ ἴδιον. τὸ ἄρα χρῶμά ἐστίν τοῦ διαφανοῦς πέρας. μόνον γὰρ
ὁρατὸν κατ' ἐνέργειαν τοῦτο.

Τῶν παρὰ Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ πρώτου οἰκείου.

20 Ἐπειδὴ ἐστὶ τι ὁρεκτὸν καὶ ὁρεκτικόν, ἔστι δὲ καὶ ἔσχατόν τι ὁρεκτὸν, 20
ὡς ἡ εὐδαιμονία, τὸ δὲ ἔσχατον πρώτου τινός ἐστίν ἔσχατον, εἴη ἂν τι
καὶ πρῶτον ὁρεκτὸν. καὶ γὰρ ἐν ᾧ ἔσχατόν τί ἐστίν ὄντι συνεχεῖ, ἀνάγκη
ἐν τούτῳ εἶναι καὶ τὴν ἀρχήν, ἀφ' ἧς ἡ πρόοδος διὰ τῶν μεταξὺ ἐπὶ τὸ
τέλος καὶ τὸ ἔσχατον γίνεται, ὥστε, εἴ ἐστίν ἔσχατόν τι ὁρεκτὸν, ἐστὶν τις
25 τούτου ἀρχή, δ καὶ πρῶτον οἰκείον καλοῦσιν. τοῦτο δὴ τὸ πρῶτον οἰκείον
ἐζητήται, τί ποτέ ἐστι, παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, καὶ οὐ ταῦτο πᾶσιν ἔδοξεν, 25
ἀλλὰ σχεδὸν κατὰ τὴν τοῦ ἐσχάτου ὁρεκτοῦ διαφορὰν καὶ ἡ περὶ τοῦ πρῶ-
του τοῖς περὶ αὐτοῦ λέγουσιν γίνεται. οἱ μὲν οὖν Στωϊκοὶ οὐ πάντες δέ,
λέγουσιν πρῶτον οἰκείον εἶναι τὸ ζῆλον αὐτῶ (ἕκαστον γὰρ ζῆλον εὐθύς
30 γενόμενον πρὸς τε αὐτὸ οἰκειοῦσθαι, καὶ δὴ καὶ τὸν ἄνθρωπον· οἱ δὲ χα-
ριέστερον δοκοῦντες λέγειν αὐτῶν καὶ μᾶλλον διαρθρῶν περὶ τοῦδὲ φασιν
πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τήρησιν ὑκειῶσθαι εὐθύς γενομένους ἡμᾶς τὴν 40
ἡμῶν αὐτῶν), τοῖς δὲ περὶ Ἐπίκουρον ἡδονὴ τὸ πρῶτον οἰκείον ἔδοξεν εἶναι
ἀπλῶς, προϊόντων δὲ διαρθροῦσθαι ταύτην τὴν ἡδονὴν φασιν, τοῖς δὲ α-
35 χλησία, ὥσπερ τοῖς Μεγαρικοῖς, τοῖς δὲ Ἀκαδημαῖκοις ἡ ἀπροσπτωσία.

1 διαφανῆ] α ante v in lit. V 6 πέπονθεν] cf. καὶ μᾶλλον γε τὸ εἶδος τοῦτο τῆς βλης
πέπονθεν 4,21 9 μᾶλλον] μάλ in lit. V ἔχει sic V 12—13 ὧν κατὰ—σώ-
μασιν] inistitium videtur 13 δὴ τοῦτο Ka 19 οἰκείους Ka 20 ἐπεὶ δὲ ἐστὶ ἂ
ἐστὶ δὲ om. a 21 πρῶτως a 24 γίνεται] ai in lit. V εἰ om. a 27 ἐσχά-
του V 29 αὐτῶ a 30 γενόμενον a αὐτὸ scripsi: αὐτό V: αὐτόν a
31 διαρθρῶντες a 32 ὑκειῶσθαι Va 33 ἡμῶν a 34 φασιν in lit. V

πρὸς ταύτην γὰρ φασιν ἡμᾶς οἰκείως ἔχειν πρῶτην, ὥστε μηδὲν προσπταίειν.
καὶ καθόλου ἀκολούθους τοῖς τελικοῖς ὄρεκτοῖς καὶ τὰς ἀρχὰς ἕκαστοι, ὡς
ἔφραμεν, ὑποτίθενται. κατὰ δὲ Ἀριστοτέλη οἱ μὲν φασιν εἶναι πρῶτον οἰ-
κείον ἡμῖν ἡμᾶς αὐτούς. εἰ γὰρ τὸ φιλητὸν ὄρεκτὸν ἐστί (φιλοῦμεν δὲ 15
οὐδένας πρὸ ἡμῶν αὐτῶν, οὐδὲ φκείώμεθα πρὸς τι ἄλλο οὕτως· καὶ γὰρ
τῶν ἄλλων ἀντιποιούμεθα καὶ φιλοῦμέν τινα κατὰ τὴν ἐφ' ἡμᾶς ἀνα-
φορὰν), εἴη ἂν τὸ πρῶτον οἰκείον ἕκαστος αὐτῷ κατὰ τοῦτο. ταύτης τῆς
δόξης οἱ περὶ Ξέναρχον εἰσι καὶ Βοηθόν, τὴν ἀφορμὴν λαβόντες ἀπὸ τῶν
περὶ φιλίας εἰρημέων ἐν τῷ ὀγδόῳ τῶν Νικομαχείων, οὗ ἡ ἀρχὴ τῆς λέ-
10 ξως· 'τάχα δ' ἂν γένοιτο περὶ αὐτῶν φανερόν, γνωρισθέντος τοῦ φιλητοῦ'
ἕως· 'διοίσει δ' οὐδέν· ἔσται γὰρ τὸ φιλητὸν φαινόμενον'· καὶ ἐν τῷ ἐνάτῳ 50
δὲ ὁμοίως λέγει· 'τοῖς λόγοις δὲ τούτοις τὰ ἔργα διαφανεῖ' ἕως· 'φιλητέον
δὴ μάλιστα ἑαυτόν'. ἀδιάρθρωτος δὲ ἡ δόξα. ἡμᾶς γὰρ φιλοῦμεν ἦτοι
ὡς ὄρεκτὰ ὄντας καὶ ὥσπερ πρᾶγμα τι ἄλλο ἄλλου κεχωρισμένον ἡμῶν, οὗ
15 ὄρεγόμεθα (οὐδὲν γὰρ αὐτοῦ ὄρεγεται | οὐδὲ τοῦ παρόντος αὐτῷ καθ' 151v
πᾶρεσιν), ἢ τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἡμᾶς ὄρεγόμεθα ἀπλῶς, ἐπεὶ μὴ ἐκείνως
οἶόν τε. οὐ γὰρ ἡμεῖς γε ἡμῶν αὐτῶν ἄλλοι. καὶ μοχθηρῶς ἄρα καὶ
λυπηρῶς. καὶ γὰρ ἐν τούτοις ὄντες ὁμοῦ ἐσμέν. εἰσὶν δὲ οἱ λέγοντες
ἡδονὴν εἶναι κατὰ Ἀριστοτέλη τὸ πρῶτον οἰκείον, κινούμενοι καὶ αὐτοὶ ἐξ
20 ὧν ἐν Ἠθικοῖς Νικομαχείοις λέγει. τρία γὰρ φησιν εἶναι τὰ ὄρεκτὰ, τὸ
καλόν, τὸ συμφέρον, τὸ ἡδύ. ὄρεκτὸν δὲ τι καὶ πρὸς δ οἰκείωμεθα. ἀλλὰ 5
τοῦ μὲν καλοῦ καὶ τοῦ συμφέροντος ἀντιλαμβανόμεθα προϊόντες τῇ ἡλικίᾳ,
τοῦ δὲ ἡδέος εὐθύς. εἰ οὖν μόνον μὲν ταῦτα ὄρεκτὰ τε καὶ οἰκεία, πρῶ-
τον δὲ τούτων τὸ ἡδύ, καὶ πρῶτον ἂν ἡμῖν οἰκείον εἴη τοῦτο. ἔτι εἰ
25 ὄρεξι μὲν πᾶσα ἀγαθοῦ ἢ φαινομένου ἀγαθοῦ, ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς ἀληθῶς
ἀγαθὸν τελικόν, τὸ δὲ φαινόμενον οὐ τοιοῦτον, φαινόμενον δὲ ἀγαθὸν τὸ
ἡδύ, πρῶτον ἂν ἡμῖν τοῦτο εἴη ὄρεκτὸν κατὰ φύσιν. καὶ τοῦτο δὲ ἀδιάρ-
θρωτῶς λέγεται. ἡδέος γὰρ ὄρεγόμεθα ἢ τοῦ ἀπλῶς ἢ τοῦ πῆ, δ κατὰ τι 10
ἡδύ ἐστιν, ἀπλῶς μηδὲν ἔχοντες οἰκείον πρὸς αὐτό, ἵνα ἡμῖν περιγένηται.
30 Βεργίνιος δὲ Ποῦφος καὶ πρὸ αὐτοῦ Σωσικράτης φησίν, ἕκαστον ὄρεγέσθαι
τῆς τελειότητος καὶ τοῦ ἐνεργείᾳ εἶναι, δηλονότι ἀνεμποδίστως ἐνεργοῦντα.
διὸ καὶ ἡμῖν φησιν ὄρεκτὸν εἶναι τὸ εἶναι ἐνεργείᾳ, τούτεστιν τὸ ζῆν καὶ
τὰς ἀπὸ τοῦ ζῆν ἐνεργείας οὐσὰς ἡδεΐας. αἱ γὰρ τοιαῦται ἐνεργεῖαι κατὰ
φύσιν, ἕως ἂν ᾧσιν ἀνεμποδιστοὶ, ἡδεΐαι. ἀλλὰ ἐκάστῳ ἢ τελειότης ἀγα-

2 ὄρεκτικοῖς a 4 αὐτούς V 5 αὐτῶν V οἰκείωμεθα Va 9 ἐν τῷ ὀγδόῳ τῶν
Νικομαχείων] ὀγδόῳ (i. e. ἐν τῷ Θ) scripsi: ἐνάτῳ Va cf. Arist. Eth. Nic. 8,2 1155b17—27
11 γὰρ τὸ Aristoteles: γὰρ τοι V: γὰρ τι a ἐν τῷ ἐνάτῳ] ἐνάτῳ (i. e. ἐν τῷ I) scripsi:
ἐκείῳ Va cf. Eth. Nic. 9,8 1168a35—b10 12 διαφανῆ a 15 αὐτοῦ a
16 ἀπλῶς ἡμᾶς αὐτοὺς ὄρεγόμεθα a αὐτοὺς ἡμᾶς] cf 152,26 ἐκείνων a 17 αὐ-
τῶν V καὶ μοχθηρῶς ἄρα καὶ λυπηρῶς] videtur supplendum esse ἔχοντες οὐκ ἄλλοι
ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν 18 fortasse εἰσὶν δέ, οἱ cf. 5,10 et 168,24 19 εἶναι om. a
20 ἐν Ἠθικοῖς Νικομαχείοις] Ar. Eth. Nic. 2,2 1104b30 27 τοῦτο] το in lit. v
30 βεργίνιος a Σωσικράτης] σωκράτης a 31 ἐνεργεία a 33 τοῦ a: τὸ V
fortasse ζῆν (ἐνεργεῖν) ἐνεργείας 34 ἡδύαι V

θόν. τελειότης δὲ τοῦ δυνάμει παντός τὸ ἐνεργεῖα γενέσθαι τοῦθ' ὃ ἦν 15
 δυνάμει, καὶ ἔστιν τὸ ζῶον οὐκ ἐν τῷ ἐνεργεῖν, ἀλλ' ἐν τῷ δύνασθαι. καὶ
 γὰρ κριμώμενοι ζῶσιν. ὀρεγόμενος ἄρα τοῦ ἐνεργεῖα εἶναι ὀρέγοιτ' ἂν τῆς
 οἰκειάς τελειότητος. ἀγαθὸν δ' ἐκάστω τοῦτο, ὥστε τούτου ὀρεγόμεθα.
 5 ἀκολουθεῖ δὲ τοῖς τιθεμένοις πρῶτον οἰκεῖον τὸ εἶναι καὶ ζῆν κατ' ἐνέρ-
 γειαν καὶ τὸ ἡδονὴν εἶναι λέγειν τὸ πρῶτον οἰκεῖον καὶ τὸ ἀγαθόν. ἀλλὰ
 καὶ τὸ τέλος συνάδει τούτῳ. τὸ γὰρ ἐνεργεῖν κατὰ τὸν νοῦν καὶ τὸ ἐνερ- 20
 γεῖα νοητὸν εἶναι τὸ τέλος ἐστίν, ὃ ἤρτηται ἐκ τοῦ οἰκειῶσθαι ἡμᾶς πρὸς
 τὸ κατὰ δύναμιν. τελειώθεις δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ νοητικὸς εἶναι τὸ εἶναι
 10 ἔχει. δεῖται δὲ τὸ λεγόμενον διαρθρώσεως καὶ διορισμοῦ, πότερον γὰρ ὡς
 πάσης τῆς ἀπὸ τοῦ ζῆν ἐνεργείας ἡδέας οὐσίας εὐθὺς τῷ γενέσθαι ὀρεγόμε-
 μεθα αὐτῆς ἡμεῖς, ἢ οὐ πάσης; ἴσως γὰρ οὐ τῆς ἀρίστης. αὕτη γὰρ τελικὴ
 τε καὶ ἐσχάτη. ἢ λέγουσιν τῇ καθύ ἐσμεν; ἐσμὲν δὲ τότε αἰσθητικοί (ὥστε
 τῆς κατ' αὐτάς), ὕστερον δὲ λογικοί. ἐν δὲ τῷ δεκάτῳ τῶν Νικομαχείων λέ- 25
 15 γει· 'ἐκάστω ἢ κατὰ τὴν οἰκειάν ξιν αἰρετωτάτη ἐνέργεια'. αὐταὶ μὲν αἰ
 περὶ τοῦ πρῶτου οἰκειοῦ δόξαι κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ Περιπάτου. διαρθρώσει-
 δὲ ἐπιμελεστέρας ὁ τίπος δεῖται. ἐπεὶ γὰρ διττὸν τὸ τέλος, ὡς φησὶν Ἀρι-
 στοτέλης, τὸ μὲν εἶ, τὸ δὲ ψ, τὸ μὲν εἶ ὡς ἡ εὐδαιμονία (τούτο γὰρ πάν-
 των ἐσχατὸν καὶ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν καὶ σκοπός), τὸ δὲ ψ ἡμῖν (τελι-
 20 κώτατον γὰρ ἡμῖν τούτο τὸ ἡμῖν τὴν εὐδαιμονίαν περιγενέσθαι), καὶ ὡς
 μὲν πρὸς τὰ πράγματα ἡ εὐδαιμονία τέλος καὶ σκοπός, ὡς δὲ πρὸς ἡμᾶς 30
 ἡμεῖς εὐδαιμονοῦντες. διττοῦ τοίνυν τοῦ τέλους ὄντος, δεῖ καὶ περὶ τὰς
 ἀρχὰς διφυῆσαι τινὰ εἶναι, ἐκάστης ἀρχῆς κατὰ τὴν συνέχειαν τῶν ὀρεκτῶν
 ἐπὶ τὸ οἰκεῖον τέλος ἀγούσης. ἔστιν οὖν ὡς φημεν καὶ τὸ πρῶτον ὀρεκτὸν
 25 σύνθετον. ἡμεῖς τε γὰρ ἡμῖν αὐτοῖς ἐσμεν οἰκειότατοι καὶ οὐκ ἀπλῶς πρὸς
 ἑαυτοὺς οἰκειώμεθα, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῖς ἡμῖν περιγενέσθαι τὰ ἀγαθὰ. τοῦτ'
 οὖν τὸ πρῶτον οἰκεῖον τὸ ἡμέτερον ἀγαθόν, καὶ τούτου ὀρεγόμεθα. ἐπεὶ
 δὲ εὐθὺς γενομένους ἀδύνατον τοῦ ἀληθῶς ἀγαθοῦ ἀντιληψὶν ἴσχειν, τοῦ 35
 φαινομένου ἀγαθοῦ ὀρεγόμεθα. φαινόμενον δὲ ἀγαθὸν τὸ ἡδύ. τὸ ἄρα
 30 ἡμῖν ἡδύ ἐστὶ τὸ πρῶτον οἰκεῖον, τουτέστιν τὸ φαινόμενον ἀγαθόν, ὅπερ,
 εἰ καὶ τοῖς ἄλλοις εἰρηκόσιν τὸ πρῶτον οἰκεῖον ἀκόλουθόν ἐστι λέγειν διὰ
 τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκ τῶν λόγων ἀκολουθίας, ἀλλ' αὐτοὶ γε οὐ διελόντες
 οὐδὲ διαστειλάμενοι, οἱ μὲν ἡμᾶς ἔφασαν εἶναι, οἱ δὲ τὸ πρᾶγμα τὸ ἐκτὸς
 τὸ ἡδύ τὸ πρῶτον οἰκεῖον, οὐδεὶς δὲ αὐτῶν συνθεῖς τὸ πᾶν ἐξειργάσατο.
 35 ἀμφοτέρω μὲν οὖν ὑγιῶς λέγουσιν, ἅμα ἐκάτεροι δὲ οὐκ ὑγιῶς. ἢ καὶ ὁ 40
 λέγων ἐκάστω οἰκεῖον εἶναι τὸ ἐνεργεῖα εἶναι καὶ ζῆν καὶ τὴν καθὼ εἶναι

4 τελειότητος] ε in lit. V 8 οἰκειῶσθαι V: οἰκειοῦσθαι a cf. Ind. 10 πότερον] π in
 in lit. V 11 (et 151,33) ἡδέας V 13 καὶ τε a τῇ] fortasse τὴν 14 τῆς
 κατ' αὐτάς] scil. τῆς κατὰ τὰς αἰσθήσεις ἐνεργείας ὀρεγόμεθα cf. 153,4 ἐν δε τῷ δε-
 κάτῳ τῶν Νικομαχείων] Ar. Eth. Nic. 10,6 1176b26 17 ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης] cf.
 de animal. gen. 2,6 742a22, phys. ausc. 2,2 194a35 19 ἐσχατὸν] ον in lit. V
 ψ] fortasse ψ (ὡς) 23 τὴν om. a 25 τε add. v. c. V αὐτοῖς V οὐκ]
 χ in lit. V 26 τοῦ] fortasse τὸ αὐτοῖς V 28 ἀληθῶς] ω in lit. V 32 ἀλλ'
 αὐτοὶ γε a: ἀλλὰ τοῖγε V 33 οἱ μὲν V: ἡμῖν a 36 καὶ ζῆν V: ζῆν a

ἐστὶν αὐτῷ ἐν συνεχείᾳ (τὸ γὰρ κατὰ φύσιν, καθὸ ἐστὶ τὸ εἶναι ἐκάστω,
 ἡδὺ τε καὶ οἰκτεῖον καὶ πρῶτον ὀρεκτόν) διηρθρωμένως λέγει. τὸ γὰρ
 παιδίον τῷ μηδέπω λογικὸν εἶναι οὐκ ἂν εἴη πρῶτον οἰκτωμένον τῇ κατὰ
 τοῦτο ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ ἐπεὶ αἰσθητικὸν ἐστὶ ταῖς κατὰ τὰς αἰσθήσεσι ἐνε-
 5 ργείαις εἴη ἂν προσοικτωμένον καὶ ἔτι τῷ τρέφεσθαι. ὀρεγόμενα δὲ τῆς
 καθὸ ἐστὶν ἐνεργείας ἀνεμποδίστου, τοῦ τε οἰκτείου ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς 45
 ἂν ὀρέγοιτο, εἴ γέ ἐστὶν ἡδονὴ ἐνέργεια τῆς κατὰ φύσιν ἕξεως ἀνεμποδίστου
 καὶ ἔτι τοῦ αὐτοῖς περιγενέσθαι αὐτὴν (τῆς γὰρ ἰδίας ἐνεργείας ὀρέγονται).
 ὁ γὰρ τῆς οἰκτείας ἐνεργείας τῆς καθὸ ἐστὶ δυνάμει ὀρεγόμενος ὀρέγεται
 10 μὲν δηλονότι τῆς ἀνεμποδίστου (τὸ γὰρ κωλυτικὸν καὶ ἐμποδιστικὸν τῆς
 ἐνεργείας φευκτὸν τῷ ὀρεγόμενῳ αὐτῆς), ἀμα δὲ ἡ τοιαύτη καὶ ἡδεῖα.
 ὀρέγεται δὲ οὐχ ἀπλῶς ἐνεργείας, ἀλλὰ τοῦ αὐτὸ ἐνεργεῖν καὶ τῆς οἰκτείας
 [τοῦ αὐτὸ ἡδεσθαι ὀρέγοιτο ἂν] μᾶλλον δὲ ἐπεὶ ἡ ἡδονὴ ἔπεται τῇ τοι- 50
 αύτῃ ἐνεργείᾳ πρὸς ἣν οἰκτεῖται πρῶτην. οὐ γὰρ σκοπὸν τῆς ὀρέξεως
 15 τὴν ἡδονὴν πεποιήται, ἀλλὰ ἔχει ἐπομένην αὐτὴν τῇ ἐνεργείᾳ. πᾶν γὰρ
 τὸ κατὰ φύσιν ἡδύ. οὐ γὰρ ἡσθεῖς πρῶτον, εἴθ' οὕτως ὀρέγεται τοῦ δι'
 οὐ ἡσθη. οὐ γὰρ δὴ λόγου γε ἡ φύσις οἰκτείου χρῆζει, ἀλλ' ἔπεται τῇ
 τοιαύτῃ ἀρχῇ τοῖς γινόμενοις φύσει πάντως τὰ μετ' αὐτὴν καὶ τοιόνδε τέ-
 λος, εἰ μηδὲν ἐμποδίσει, οὐ προνοηθὲν ὡς ἐπὶ τῶν τεχνῶν, ἀλλ' οὕτω κατα-
 20 σευασμένον. σύμφωνον δὲ τῇ τοιαύτῃ ἀρχῇ καὶ τὸ τέλος τὸ κατὰ Ἄρι- 155r
 στοτέλη, ὃν ἐνέργεια κατὰ ἀρετὴν. λέγει δὲ ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν Νικομαχείων
 Ἠθικῶν καὶ Ἀριστοτέλης οὕτως περὶ τούτου· ὀρέγεσθαι δὲ τῆς ἡδονῆς
 οἰκτεῖται τις ἂν ἅπαντας, ὅτι καὶ τοῦ ζῆν ἅπαντες ἐφίενται. ἡ δὲ ζωὴ ἐνέρ-
 γειά τις ἐστὶ, καὶ ἕκαστος περὶ ταῦτα καὶ τούτοις ἐνεργεῖ, ἃ μάλιστα
 25 ἀγαπᾷ. ἡ δὲ ἡδονὴ τελειοῖ τὰς ἐνεργείας, καὶ τὸ ζῆν δέ, οὐ ὀρέγονται. 5
 εὐλόγως οὖν καὶ τῆς ἡδονῆς ἐφίενται· τελειοῖ γὰρ ἐκάστω τὸ ζῆν ὕπερ
 ἐστὶν αἰρετόν'.

Ἔστι ἀντακολουθοῦσιν αἱ ἀρεταί.

Τὸ τὰς ἀρετάς ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις καὶ ταύτῃ μὲν ἂν δεικνύοιτο,
 30 ἢ ἀδόνατον μίαν τινα ἐξ αὐτῶν ἔχειν ὀλόκληρον μὴ καὶ τὰς ἄλλας ἔχοντα.
 οὔτε γὰρ δικαιοσύνην οἶόν τε ἔχειν μόνην, εἴ γε τοῦ μὲν δικαίου τὸ ἐν

1 post ἐν συνεχείᾳ, nisi corruptum est, aliquid excidisse videtur. expectas enim τὴν
 καθὸ τὸ εἶναι ἐστὶν αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐνέργειαν (sive ἕξιν sive τελειότητα) cf. 151,31, 153,6,7.
 5 ἂν om. a προσοικτωμένον] σ m¹ suppl. in mg. ante σ una lit. erasa V ὀρεγόμε-
 να] ὁ in lit. V: ὀρεγόμεθα a 8 fortasse αὐτοῖς ἰδίας m², ἡδίας m¹ V: ἰδίας a
 cf. 152,26 11 ἡδεῖα corr. ex. ἡδία V 12 αὐτὸ ἐνεργεῖν] expectas αὐτὸς ἐνεργεῖν
 et αὐτὸς ἡδεσθαι, sed. cf. Ind. s. v. neutrum 13 τοῦ αὐτὸ ἡδεσθαι ὀρέγοιτο ἂν] haec
 nisi transposueris post πρὸς ἣν οἰκτεῖται πρῶτην non intellego 14 γὰρ] ρ in lit. V
 20 ἀριστοτέλην a 21 ἐν a δεκάτῳ scripsi: x V: i a ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν Νι-
 κομαχείων Ἠθικῶν] Ar. Eth. Nic. 10,3 1175^a 10 22 δὲ om. a 24 ἐστὶ] εἶναι Va
 ἕκαστον Va 26 ὕπερ ἐστὶν αἰρετόν Va: αἰρετόν δὲ Arist. 28 Ἔστι ἀντακολουθοῦσιν αἱ
 ἀρεταί] cf. Alexandri quaest. nat. et mor. 4,22 29 ἀκολουθεῖν a 31 ἔχειν v. c.
 ἔχει m¹ V: ἔχειν a

πᾶσιν τοῖς δεομένοις τῆς ἀρετῆς δικαίως ἐνεργεῖν (οὐκ ἐνεργήσει δὲ δικαίως 10
 ὁ μὲν ἀκόλαστος ἔνθα περιέλκει τι τῶν ἡδέων αὐτόν, ὁ δὲ δειλὸς ἔνθα
 φοβερὸν ἀπειλεῖται τι τὰ δίκαια πράξαντι, ὁ δὲ φιλοχρήματος ἔνθα λήμ-
 ματος ἐλπίς, καὶ ὅλως πᾶσα κακία τῇ κατ' αὐτὴν ἐνεργείᾳ λυμαίνεται τι
 5 τοῦ δικαίου), ἀλλ' οὐδὲ ἀνδρεῖον οἶόν τε τὸν ἀκόλαστον ἢ τὸν ἄδικον εἶναι
 ἢ τὸν ἄλλην τινὰ κακίαν ἔχοντα· ὁ μὲν γὰρ ἀκόλαστος πρὸ τῆς κατ' ἀν-
 δρεῖαν ἐνεργείας (τὴν ἡδονὴν ἔλοιτ' ἄν), ὁ δὲ ἄδικος αἰρήσεται ποτε τὸ
 πλεόν ἔχειν ἀμελήσας τοῦ κατὰ ἀνδρεῖαν ἐνεργεῖν· ἀλλὰ καὶ τοὺς προδότας 15
 ὑπὸ τούτων τῶν κακιῶν γινομένους ἰδεῖν ἔστιν. πῶς δὲ οἶόν τε κατὰ σω-
 10 φροσύνην καὶ σωφρόνως ἐνεργεῖν τὸν δειλὸν ἢ τὸν ἄδικον; ὁ μὲν γὰρ ἄδι-
 κος αὐτῷ πλεόν καὶ τῶν ἡδέων νεμεῖ, ὁ δὲ δειλὸς ἐνδῶσει ποτε διὰ φόβον
 ἀπειλούμενος ὑπὸ τυράννου αἰσχυραῖς τισιν ἡδοναῖς ἢ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀρέ-
 σκειν βουλόμενος αὐτῷ διὰ δειλίαν ταῖς αὐταῖς ἡδοναῖς χαίρειν ἐθισθήσεται,
 καὶ καθόλου ἀδύνατον ἡντινοῦν ἔχοντα κακίαν μὴ τὴν κατ' ἐκεῖνο λυμαίνε- 20
 15 σθαι τῆς ἀρετῆς ἐνεργείαν, ὥστ' οὐδὲ ταύτην ἂν ἔχοι τις, ἣν οἶεται, μὴ
 δυνάμενος ἐν πᾶσιν τοῖς καιροῖς καὶ πρὸς πάντα αὐτῇ χρῆσθαι, πρὸς ἃ
 ἔστιν ἢ κατὰ ταύτην ἐνεργεία. ἔτι, εἰ ταύτη διαφέρουσιν οἱ διὰ παρουσίαν
 ἀρετῆς ἀγαθοὶ λεγόμενοι τῶν κατὰ τινὰ τέχνην ἢ ἐπιστήμην ἀγαθῶν λε-
 γομένων, ὅτι οἱ μὲν μετὰ προσθήκης ἀγαθοὶ λέγονται (ἀγαθὸς γὰρ τέκτων
 20 καὶ ἀγαθὸς σκυτεὺς καὶ ἀγαθὸς γεωμέτρης καλεῖται τὸ ὅλον τοῦτο), ὁ δὲ
 τὴν ἀρετὴν ἔχων ἀπλῶς καὶ χωρὶς προσθήκης ἀγαθὸς καλεῖται (ἀδύνατον 25
 δὲ ἀπλῶς ἀγαθὸν εἶναι τὸν μὴ κατὰ πάντα ἀγαθόν), ἀδύνατον ἄρα μίαν
 τινὰ μόνην ἀρετὴν ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῆς κακίας οἶόν τε ταυτόν τοῦτο
 δεῖξαι. εἰ γὰρ ὁ κακίαν ἔχων ἀπλῶς κακός (ὁ δ' ἀπλῶς κακὸς οὐκ ἂν
 25 εἶη καὶ ἀπλῶς ἀγαθός· ἅμα γὰρ ἂν εἶη ἐν τῷ αὐτῷ κατὰ ταυτόν τάναν-
 τία ἔχων), ἀδύνατον τὸν ἔχοντα κακίαν τινὰ καὶ ἀρετὴν ἔχειν ἅμα. ἔτι εἰ
 οὐκ ἀντακολουθοῦσιν ἀλλήλαις αἱ κακίαι (πῶς γὰρ οὐσαί γε ἀλλήλαις ἐναν-
 τίαι, εἴ γε αἱ μὲν ἐν ὑπερβολῇ, αἱ δὲ ἐν ἐνδείᾳ) καὶ ἔστιν αὐτάρκης ἢ 30
 κακία πρὸς κακοδαίμονιαν, εἶη ἂν καὶ μία κακία αὐτάρκης πρὸς κακοδαί-
 30 μονίαν. τὸν δὲ κακοδαίμονα πῶς οἶόν τε λέγειν ἔχειν ἀρετὴν τινὰ; ἔτι εἰ
 ἢ ἀρετὴ τοῦ καλοῦ χάριν ἢ καλὸν πάντα πράττει (πρακτικῇ γὰρ ἢ ἀρετῇ
 τῶν ἐν τοῖς πρακτοῖς καλῶν), ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων φιλόκαλός τις ἂν εἶη·
 ὁ δὲ φιλόκαλος τὸ ἐν πᾶσιν καλὸν ἀσπάζεται· ὁ δὲ τὸ ἐν πᾶσι καλὸν ἀσπα-
 35 ζόμενος πᾶσαν ἀρετὴν ἔχει. εἰ γὰρ τις τὸ μὲν ἐν ἀνδρείᾳ καλὸν ἀσπά-
 ζοιτο, μηκέτι δὲ καὶ τὸ ἐν δικαιοσύνῃ, οὐδὲ τὸ ἐν ἀνδρείᾳ ἂν καλὸν ἢ κα- 35
 λὸν μεταδιώκοι. εἰ δὲ τοῦτο, οἷδ' ἂν ἀνδρεῖος εἶη. πᾶν γὰρ καλὸν ἀδι-

2 μὲν om. a αὐτόν a: αὐτόν V 3 πράξαντι] π in lit. V φιλοχρήματος V
 6 πρὸ V ex. Vict.: πρὸς a 7 τὴν ἡδονὴν ἔλοιτ' ἄν m² in mg. add. V 8 ἀλλὰ
 in lit. V ante προδότας desideratur sive θρασεῖς sive λεγομένους ἀνδρεῖους 11 αὐτῷ a
 νεμεῖ scripsi: νέμει Va cf. 63,25 ἐνδῶσει a 12 ἀπειλούμενος scripsi: ἀπειλούμενον Va
 13 χαίρειν ταῖς αὐταῖς ἡδοναῖς a 14 fortasse τῇ κατ' ἐκεῖνο (cf. Ind. s. v. neutrum)
 λυμαίνεσθαι (τὴν) τῆς 20 γεωμέτρης a: γεωμέτρης V καλεῖται] ei in lit. V
 23 τινὰ om. a ταυτό a 24 γὰρ καὶ ὁ a 25 γὰρ ἂν εἶη a: γὰρ ἂν εἶν Va
 29 εἶη ἂν καὶ—πρὸς κακοδαίμονιαν om. a 32 πρακτοῖς V: πρακτικοῖς a

φορον ἢ καλόν. εἴτε γὰρ μὴ γνωρίζει πᾶν καλόν, οὐδ' ἂν τόδε τι ὡς
καλόν γνωρίζοι (μία γὰρ γνώσις ἢ τοῦ καλοῦ καθὼ καλόν), εἴτε γνωρίζει
μέν, μὴ αἰρεῖται δέ, οὐκ ἂν εἴη φιλόκαλος· ὥστ' οὐδέ, δ πράττει καὶ
προαιρεῖται, πράξει καθὼ καλόν· ὥσπερ γὰρ ὁ φιλόκομος πρὸς πάντα οἶνον
5 οἰκείως ἔχει, οὕτως δὲ καὶ ὁ φιλόκαλος πᾶν καλόν αἰρεῖται τε καὶ ἀσπά-
ζεται. ἔτι εἰ αἱ ἀρεταὶ ἀλλήλων [διαφέρουσιν] οὐ τῷ σκοπῷ, ἀλλὰ τῷ 40
περὶ α διαφέρουσιν (σκοπὸς μὲν γὰρ πάσαις αὐταῖς εἰς τὸ καλὸν πρόκειται,
ἢ δὲ διαφορὰ αὐταῖς καθὼ ἢ μὲν περὶ τάδε τὰ πάθη, θάρρη φέρ' εἰπεῖν
καὶ φόβους, ἢ δὲ περὶ τὰς δι' ἀφῆς ἡδονάς, ἄλλη δὲ περὶ τινα ἄλλα), ὁ
10 μίαν ἔχων ἀρετὴν καὶ τὸν κοινὸν πάσης ἀρετῆς σκοπὸν τὸ καλὸν ἔχει. ὁ
ἔχων δὲ τοῦτο τῶν ὑπ' αὐτοῦ πραττομένων σκοπὸν πάντα ἂν τούτου χάριν
πράττοι. οὕτως δὲ πάσας ἂν τὰς ἀρετὰς ἔχοι σκοπὸν τὸ καλὸν ἐν πᾶσιν
οἷς πράττει ποιούμενος. ἔτι εἰ πᾶσα ἀρετὴ τινος ἀκρότης ἐστὶ τῆς φύσεως 45
τῆς ἐκείνου, εἴη ἂν καὶ ἡ ἀνθρώπου ἀρετὴ ἀκρότης ἀνθρώπου φύσεως τε
καὶ ψυχῆς. ἔστι δὲ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ λογικὴ μὲν, οὐκ ἀπλῶς δέ,
15 ἀλλ' ἔχουσα δυνάμεις πλείους (τὴν μὲν γὰρ λογικὴν κυρίως, τὴν δὲ ὡς
ὑπακούουσαν λόγῳ), καὶ ἀρετὴ εἴη ἂν αὐτοῦ ἢ καθ' ἕκαστα τῶν τῆς λο-
γικῆς ψυχῆς δυνάμεων ἀκρότης, ὥστε μία τις ἐξ αὐτῶν οὐδ' ἂν ἀρετὴ εἴη
ἀνθρώπου λαμβανομένη καθ' αὐτήν. οὐ γὰρ τῷ χωρίζεσθαι καὶ καθ' αὐ-
20 τὰς ὑφίστασθαι δύνασθαι ἀρεταὶ πᾶσαι καθ' ἕκαστην καλοῦνται, ἀλλὰ τῷ
δυνάμεώς τε εἶναι ἄλλης καὶ περὶ ἕλην ἄλλην ἐνεργεῖν. ὅλον γὰρ τι ἢ 50
τέλειος ἀρετῆ, μέρη δὲ αὐτῆς ἀνδρεία σωφροσύνη δικαιοσύνη τῶν λοιπῶν
ἐκάστη, οὐκ ἀπλῶς ἀρεταὶ οὔσαι, ἀλλὰ περὶ τάδε καὶ μετὰ προσθήκης·
ἀπλῶς γὰρ ἢ ὅλη. ὡς οὖν ἐπὶ τῶν ἄλλων μερῶν ἐν τῷ ὅλῳ τὰ μέρη
25 λαμβανόμενα τότε ἐστὶ μέρη, ὅταν ἢ συμπληροῦντα τὸ ὅλον, χωρισθέντα
δὲ καὶ καθ' αὐτὰ γενόμενα οὐκέτι | μέρη, εἰ μὴ ὁμωνύμως, οὕτως δὲ καὶ 155
αἱ ὡς μέρη ἀρεταὶ ἐν μὲν τῇ ὅλῃ οὔσαι ἀρεταὶ εἰσιν, πλὴν ὁμωνύμως τὰς
ἐπιτηδειότητος καὶ τὰς εὐφυίας εἰώθημεν ἀρετὰς λέγειν. ὡς γὰρ ὁ μίαν
πρᾶξιν πράξας δικαίως οὐκ ἔστιν δίκαιος, εἰ μὴ ὁμοίως ἐν πάσαις εἴη, οὕτως
30 οὐδὲ τὸν καλοῦ τινος χάριν πράσσοντά τινα περὶ μίαν ὕλην ἀρετὴν τις ἂν
ἔχειν λέγοι, εἰ μὴ πανταχοῦ· καὶ ἐν πᾶσιν ὁμοίως τὸ καλὸν διώκοι. ἔτι
εἰ τοῦ μὲν λογιστικοῦ ἐστὶν ἀρετὴ ἐπιστήμη καὶ γνώσις τῶν ἀγαθῶν, τοῦ
δὲ παθητικοῦ πρᾶξις τῶν ἀγαθῶν (οὔτε δὲ πράσσειν οἶόν τε τὰ ἀγαθὰ μὴ 5
γνωρίζοντα αὐτὰ καὶ εἰδόντα, οὔτε γινῶναι τὰ ἀγαθὰ οἶόν τε ὅτι ἐστὶν ἀγαθὰ
35 μὴ αἰρούμενον αὐτὰ καὶ πρόσκλισιν ἔχοντα πρὸς αὐτὰ· σημεῖον δὲ τούτου
τὸ τὸν αἰρούμενόν τινα ταῦτα καὶ ἀγαθὰ εἶναι προεπιληφέναι), οὔτε τὴν τοῦ
λογιστικοῦ χωρὶς τοῦ παθητικοῦ οἶόν τε ἀρετὴν ἔχειν οὔτε τούτων τινα
χωρὶς ἐκείνης τε καὶ ἀλλήλων. ἔτι εἰ τῷ μὲν εἰδέναι τὰ ἀγαθὰ ὅτι ἀγαθὰ

1 γνωρίζει] εἰ in lit. V 3 πράττει καὶ m², πράττει m¹ V: πράττει καὶ a 6 δια-
φέρουσιν delevi 7 εἰς a: εἰ sic V 12 ἔχει a 14 καὶ ἢ V: καὶ a
26—27 οὕτως δὲ—πλὴν ὁμωνύμως om. a 27 post ἀρεταὶ εἰσιν nonnulla excidisse vi-
dentur. fortasse εἰσιν, (οὐκέτι δὲ χωρισθῆναι) 31 τῷ καλῷ a 32 (et 37) логи-
στικοῦ V: λογικοῦ a 33 δὲ supra lin. V 38 τὰ ἀγαθὰ a

τὸ καὶ αἰρεῖσθαι ἔπεται (διὰ τοῦτο γὰρ τὸν ἀκρατῆ οὐδὲ κυρίως καὶ ἀπλῶς 10 εἰδέναι φαμέν) καὶ ἔστι τὸ μὲν εἰδέναι τῆς φρονήσεως, τὸ δὲ αἰρεῖσθαι τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν, ἔπειτα ἂν τῇ φρονήσει αἱ ἠθικαὶ ἀρεταί· ἀλλὰ καὶ ταύταις ἐκείνη, εἴ γε ἐκάστη αὐτῶν ἀρετὴ ἔστιν ἐν τῷ πράττειν κατὰ τὸν 5 ὀρθὸν λόγον τουτέστιν κατὰ φρόνησιν. ἀλλὰ καὶ ἀλλήλαις αἱ ἠθικαί, εἴ γε ὁ μίαν τούτων ἔχων ἔχει καὶ φρόνησιν καὶ τὰς ἠθικάς. ἔτι εἰ πᾶσα κατὰ ἀρετὴν πράξις ἐκ τοῦ τὸν τε σκοπὸν τοιοῦτον ἔχειν καὶ οὕτω πως πράττεσθαι σύγκαιται, καὶ ἔστιν τὸ μὲν τὸν σκοπὸν ὑγιῆ θέσθαι τῆς ἠθικῆς ἀρε- 15 τῆς, τὸ δὲ γνωρίζειν τὰ συντείνοντα πρὸς τοῦτον τῆς φρονήσεως, πῶς ἂν εἴη κεχωρισμένη; ἔτι εἰ ἀδύνατον φρόνησιν ἔχειν τὸν μὴ περὶ πάντα φρόνιμον, ὁ τὴν φρόνησιν ἔχων εἴη ἂν πάντων τῶν πρακτέων γνωριστικός. ἀδύνατον δὲ ἐν οἷς μὴ ὁ προσήκων πρόκειται σκοπός, τὴν τὰ πρὸς τοῦτο συντείνοντα γνωρίζειν δυναμένην δύναμιν φρόνησιν εἶναι· οὐκέτι γὰρ ὡν 20 χρὴ πράττειν ὁ φρόνιμος ἔσται κριτικός τε καὶ γνωριστικός· ἀλλὰ μὴν ἐν πᾶσιν ὡν χρὴ πράττειν γνωριστικός τε καὶ κριτικός καὶ πρακτικός ὁ φρόνιμος. ἐν πᾶσιν ἄρα ἔξει τοῖς πρακτοῖς ὑγιᾶ τὸν προκειμένον σκοπὸν. οὕτω δὲ καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχει, εἴ γε τῶν μὲν ἠθικῶν ἀρετῶν τὸ τέλος καὶ τὸν σκοπὸν τὸν ἄριστον τῶν πρακτέων ὀρίζειν, ὁ δὲ φρόνιμος ἐν πᾶσιν ἔχει τοῖς πρακτοῖς τὸν ἄριστον σκοπὸν ὠρισμένον. δεινοῦ μὲν γὰρ τὸ πρὸς 25 πάντα σκοπὸν τὰ συντείνοντα συνορᾶν, φρονίμου δὲ τὰ πρὸς τὸν ἄριστον. εἰ οὖν ἀδύνατον μὲν κατὰ τινα τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν χωρὶς φρονήσεως ἐνεργεῖν, ἡ δὲ φρόνησις οὕσα περὶ πάντα τὰ πρακτὰ συνάγει πάσας τὰς ἠθικάς 26 ἀρετάς ἑαυτῇ (εἴ γε ἔστιν ἕξις κατὰ λόγον πρακτικῆ περὶ πάντα τὰ ἀνθρώπου ἢ ἀνθρώπου ἀγαθὰ, οὐ τὰδε μὲν, τὰδε δὲ οὐ, ἀλλὰ πάντα), πᾶσαι ἂν ἔπειτα αἱ ἀρεταὶ τῇ φρονήσει. οὐδὲ γὰρ βράδιον τῶν ἀρετῶν κατὰ τὸν 27 Θεόφραστον τὰς διαφορὰς οὕτω λαβεῖν· ὡς μὴ κατὰ τι κινῶναι αὐτάς ἀλλήλαις, γίνονται δ' αὐταῖς αἱ προσηγορίαι κατὰ τὸ πλεῖστον.

Ὅτι φύσει τὸ δίκαιον.

Ὅτι φύσει τὸ δίκαιον, δείκνυται ἐκ τοῦ φύσει κοινωνικόν (μὲν) εἶναι 30 (τὸν ἄνθρωπον), μὴ δύνασθαι δὲ κοινωνίαν διαμένειν χωρὶς δικαιοσύνης. ὅτι δὲ φύσει κοινωνικόν, ὁκλον ἐκ τῆς ἐναργείας. οὐ γὰρ τοιοῦτον ὁ ἄνθρωπος, ὡς μόνον βιοῦν καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ δύνασθαι. ὡς οὖν τὰ ἄλλα ζῷα τὰ συναγελάζεσθαι πεφυκότα φύσει φαμέν τοῦτ' ἔχειν, οὕτως καὶ ὁ ἄνθρωπος φύσει ἂν ἔχοι τὸ κοινωνικὸς εἶναι, ἐν κοινωνίᾳ τῇ πρὸς ἀλλήλους

1 ἀκρατῆ V ex. Vict.: ἀπροατῆ a 2 φρονήσεως a 3 ἔπειτα ἂν a 8 τὸ μὲν ex. Vict.: τὸν μὲν Va 9 ἂν εἴη m², εἴη m¹ V: ἂν εἴη a 12 fortasse τοῦτον scil. τὸν μὴ προσήκοντα σκοπὸν 13 δύναμιν om. a 14 ἐν πᾶσιν om. a 15 κριτικός] ti in lit. V 16 πρακτοῖς ex. Vict.: πρακτικοῖς Va σκοπὸν ἔχειν a
17 ἔχει a: ἔχοι V fortasse πᾶσαν (ἂν) ἀρετὴν ἔχοι 20 φρονίμου scripsi: φρόνιμον Va
24 τὰδε δὲ m², τὰδε m¹ V: τὰ δὲ a 29 μὲν εἶναι τὸν ἄνθρωπον m², εἶναι m¹ V: μὲν εἶναι τὸν ἄνθρωπον a 30 δικαιοσύνης a 31 ἐνεργείας a

αἰεὶ καταζῶν. ἔτι τῶν μὲν συναγελάζεσθαι ζώων πεφυκότων καίτοι φύσει 85
 τοῦτ' ἐργόντων (ἐφ' ὃ γὰρ ἐκ φύσεως ὄρμᾳ τι, μήτε ἐκ διδασκαλίας μήτε
 ἐξ ἔθους μήτε ὑπ' ἀνάγκης ἀγόμενον, τοῦθ' ὑπάρχειν αὐτῶ φαμεν φύσει.
 οὕτω δὲ τὰ συναγελάζόμενα ζῶα τὸ σὺν ἀλλήλοις εἶναι ἔχει κατὰ φυσικὴν
 5 ὄρμησιν), ἀλλ' ὅμως, τούτων καίτοι πεφυκότων οὕτως, ἔστι που χωρίσαντα
 ἔν τι τῆς σὺν τοῖς ἄλλοις ἀνατροφῆς ἀνατρέφειν καθ' αὐτό, καὶ διήρκεσέν
 τινα ἐπὶ πλείστον τῶν ἀλλήλοις συναγελάζεσθαι πεφυκότων ἐστρηγμένα τῆς 40
 ἐκείνων κοινωνίας. ἀνθρώπος δὲ οὐδεὶς ἂν οὐδὲ διαρκέσαι χωρὶς ἀνθρώ-
 πων ἄλλων γενόμενος. σημεῖον δὲ μέγιστον τοῦ φύσει κοινωνικὸν εἶναι
 10 τὸν ἀνθρώπον, καὶ πολλὸ πλεόν τῶν ἄλλων ζώων ἀπάντων, τὸ καὶ μόνον
 λογικὸν εἶναι καὶ χρῆσθαι μόνον δύνασθαι λόγῳ, τὸν δὲ λόγον πρὸς μόνην
 τὴν μήνυσιν τῶν οἰκειῶν νοημάτων τε καὶ θεαμάτων τοῖς συνοῦσιν τὴν
 ἀναφορὰν ἔχειν. ὅτε γοῦν μηδεὶς ἡμῖν πάρεστιν, ἢ μὴ βουλόμεθα τῶν
 παρόντων τινὲ μνηῦσαι τι τῶν ἡμετέρων (νοημάτων) ἢ μαθεῖν τι παρ' ἐκεί-
 15 νου, τὴν ἡσυχίαν ἔχομεν ἀρκούμενοι τῷ διανοεῖσθαι μόνῳ. ὥστε, εἰ πρὸς 45
 τι τούτῳ χριόμεθα μόνον τῷ δεδομένῳ παρὰ τῆς φύσεως ἡμῖν λόγῳ, μη-
 δὲν δὲ ἢ φύσις μάτην ποιεῖ τε καὶ οἰδωσιν, ὡς κοινωνικοῖς ἂν ἡμῖν εἶη
 τὸν λόγον δεδωκυῖα. ἔτι καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ θέσει λέγειν τὸ δίκαιον εἶναι
 μαρτυροῦσ' ἂν τὸ φύσει κοινωνικὸν εἶναι τὸν ἀνθρώπον. εἰ γὰρ θέονται
 20 μὲν τοῦ δικαίου καὶ τῆς συνθήκης ταύτης φυσικῶς πάντες ἀνθρώποι (οὐ
 γὰρ οἱ μὲν, οἱ δὲ οὐ), τοῦτο δὲ ὡς τῆς κοινωνίας ὃν σωστικὸν παραλαμ-
 βάνουσιν, εἶη ἂν πᾶσιν ἀνθρώποις τὸ κοινωνικὸν ὑπάρχον φύσει. φύσει 50
 δὲ οὕσης τῆς κοινωνίας ἀνάγκη καὶ τὸ δίκαιον αὐτοῖς ὑπάρχειν φύσει. οὐ
 γὰρ οἷόν τε λέγειν τὸ δεῖσθαι δικαίου, μηκέτι δὲ εἶναι τὸ δίκαιον φύσει.
 25 οὐ γὰρ χωρὶς ἀδύνατον εἶναι τι τῶν ὑπαρχόντων ἡμῖν, ἀνάγκη καὶ τοῦτο
 εἶναι φύσει. οἷον ἀδύνατον | ὄρᾶν χωρὶς ὀφθαλμῶν. διό, καὶ τοῦ ὄρᾶν 156
 ὄντος φύσει, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ φύσει. ὁμοίως καὶ τὰ ὅσα φύσει (οὔτε γὰρ
 χωρὶς τούτων ἀκούειν οἷόν τε, καὶ τὸ ἀκούειν φύσει), καὶ καθόλου τὰ αἰ-
 σθητήρια ἡμῖν φύσει τῷ καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς δι' αὐτῶν ὑπάρχειν ἡμῖν
 30 φύσει. εἰ δὲ καὶ κοινωνικοὶ μὲν ἐσμεν φύσει, ἀδύνατος δ' ἢ κοινωνία
 χωρὶς δικαιοσύνης, ἀνάγκη καὶ τὸ δίκαιον εἶναι φύσει. εἰ δ', ὅτι παρ'
 ἄλλοις ἄλλο τι δίκαιον, διὰ τοῦτο οὐ φύσει φήσουσιν αὐτό, ὁῦλον, ὡς φύσει 5
 τοῦτ' ἐροῦσιν, ὃ παρὰ πᾶσιν ἐστὶν ταῦτό. καὶ εἰ τὸ ἐγγραφον ἐροῦσιν, διότι
 ἐστὶν ἐγγραφον, κατὰ συνθήκην καὶ οὐ φύσει, ὁῦλον ὡς ἀνάγκη τούτοις
 35 φύσει καὶ μὴ κατὰ συνθήκην λέγειν τὸ τὴν ἰσχὺν οὐκ ἐν τοῖς γράμμασιν
 ἔχον. ἔστι δὲ τοιαῦτα πολλὰ καὶ προσαγορεύειν εἰώθαμεν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ
 πάθους ἄγραφα νόμιμα, κοινὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὄντα, τοῖς γε μὴ πεπηρω-

2 ὄρμα τι a 3 φαμεν V: μὲν a 10 ζῶων m², ζῶων m¹ V: ζῶων a 14 τι
 τῶν m², τῶν m¹ V: τι τῶν a νοημάτων ἢ scripsi: ἢ Va 16 τι τι m¹ V
 μόνον V: μόνῳ a: fortasse μὲν 18 λέγειν] λ in lit. V: λέγειν θέσει a 19 μαρτυ-
 ρεῖτ' a γὰρ supra lin. V 23 αὐτοῖς] αἱ τοῖς a 25 argumentatio postulare videtur
 ὑπαρχόντων ἡμῖν (φύσει) cf. v. 29 τῷ καὶ τὰς ἐνεργείας ὑπάρχειν ἡμῖν φύσει 30 κοι-
 νωνικοῖ] post un una lit. erasa V 35 γράμμασιν om. a 36 fortasse πολλά <2>

μένοις. τό τε γάρ αἰδεῖσθαι τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τὸ σέβειν τὸ θεῖον
 καὶ τὸ τιμᾶν τοὺς γονεάς καὶ τοὺς βελτίονας, ἄγραφα καὶ κοινὰ δίκαια 10
 παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις φύσει τηρούμενα. οὐ γάρ περὶ τούτων οὔτε συντί-
 θενται πρὸς ἀλλήλους οὔτε γράφουσιν, ἀλλ' ὡς ὁμολογουμένων καὶ κεκυ-
 5 ρωμένων ὑπὸ τῆς φύσεως οὕτως ἔχειν, περὶ τοῦ τρόπου τῆς τιμῆς νομο-
 θετοῦσιν, οἱ μὲν οὕτως, οἱ δὲ οὕτως, καὶ οἱ μὲν διὰ τοιῶνδε, οἱ δὲ διὰ
 τοιῶνδε ταῦτα ποιήσιν ἡγούμενοι, ἐν οἷς ἂν ἕκαστος ἢ προειθισμένος, περὶ
 α ἁλοπὸν τὸ κατὰ συνθήκην δίκαιον ἰσχύον ἔχει. οὐδε μὲν γάρ ἢ οὐδε σέ-
 βειν τὸ θεῖον ἢ τιμᾶν τοὺς γονεῖς τὸ κατὰ συνθήκην δίκαιόν τε καὶ νό- 15
 10 μιμον λέγει. διὸ καὶ ἄλλοτε ἄλλως παρ' ἄλλοις τούτων ἕκαστον. αἰεὶ
 δὲ καὶ παρὰ πᾶσιν ἔστι τὸ τιμᾶν τε καὶ σέβειν τὸ θεῖον ἐν τῇ τῶν ἀν-
 θρώπων ἐνιδρυμένον φύσει. διὸ καὶ οὐχ ὅτε μὲν, ὅτε δ' οὐδ', οὐδὲ παρ'
 οἷς μὲν, παρ' οἷς δ' οὐδ'. καθόλου δὲ ταῦτά τις λέγων εἶναι φύσει δίκαια
 οὐκ ἂν ἀμαρτάνοι τῆς ἀληθείας, ὧν χωρὶς ἀδύνατον εἶναι κοινωνίαν. οὐ
 15 γάρ δὴ τὸ μὲν τῆς κοινωνίας φύσει, οὐ φύσει δὲ τὸ δι' ὧν ἡ κοινωνία
 σώζεται, ἀλλ' ἔστιν ἀνάγκη, φυσικῆς οὐσης τῆς κοινωνίας, εἶναι φύσει καὶ
 τὰ δίκαια, δι' ὧν ἔστιν ἡ κοινωνία. ὅτι γάρ τὸ δίκαιον συνέχει τὴν κοι- 20
 νωνίαν δῆλόν ἐστιν ἐπὶ τῶν ἀδικωτάτων εἶναι δοκούντων. οὗτοι δὲ εἰσιν
 οἱ λησταί, οἷς ἢ πρὸς ἀλλήλους κοινωνία ὑπὸ δικαιοσύνης σώζεται τῆς πρὸς
 20 ἀλλήλους. διὰ τε γάρ τὸ μὴ πλεονεκτεῖν ἀλλήλους καὶ διὰ τὸ μὴ ψεύδε-
 σθαι, καὶ διὰ τὸ τιμᾶν τὸ κρεῖττον δοκοῦν καὶ τὸ τὰ συγκείμενα φυλάτ-
 τειν, καὶ διὰ τὸ βοηθεῖν τοῖς ἀσθενεστέροις, διὰ ταῦτα ἢ πρὸς ἀλλήλους
 αὐτοῖς κοινωνία συμμένει, ὧν πᾶν τούναντίον εἰς οὐδ' ἀδικοῦσιν ποιοῦσιν.
 ὅτι γάρ φύσει ταῦτά ἐστι δίκαια, σημεῖον μέγιστον τὸ μὴδ', ἂν συνθῶνται 25
 25 τὰ ἀντικείμενα τούτων πρὸς ἀλλήλους ὡς δίκαια, δύνασθαι συμμένειν αὐτῶν
 τὴν κοινωνίαν, καίτοι γε ἦν ἂν ἀκόλουθον πᾶν ὁμοίως τῆς κοινωνίας εἶναι
 σωστικὸν ἐν συνθήκῃ γενόμενον. εἰ δὲ τὰ μὲν συνθεμένων καὶ μὴ συν-
 θεμένων τηρεῖ τὴν κοινωνίαν, τὰ δ' ἀντικείμενα τούτων φθείρει, α συνθε-
 μένους σώζει, φύσει ταῦτά ἐστιν, κἂν κατὰ συνθήκην γένηται. εἴκειν γάρ
 30 ἢ συνθήκῃ ζήτησίς τις εἶναι τοῦ φύσει δικαίου καὶ ὁμολογία κοινῆ τῶν
 εὐρημένων. ἀλλ' οἱ μὲν τῶν ζητούντων καὶ εὐρίσκουσιν τὸ ζητούμενον, 30
 οἱ δὲ διαμαρτάνουσιν, ὥσπερ οὖν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσιν τοῖς διὰ ζητή-
 σεως εὐρίσκεισθαι πεφυκόσιν. ἔτι οἱ διεγνωκότες ἀδικεῖν τε καὶ ληστεύειν
 οὐκ ἐξετάσαντες τὰ κείμενα νόμιμα διὰ τοῦ ταῦτα παραβαίνειν ληστεύουσιν
 35 τε καὶ κακουργοῦσιν, ἀλλ' ὡς ὄντων φανερωῶν ἀδικημάτων, δι' ὧν τὸ λη-
 στεύειν, ἄγουσιν ἐπ' αὐτό. εἰ δ' ἔστιν ἀδικία τινα φύσει, καὶ οὐ τῇ τῶν
 συγκειμένων δικαίων παραβάσει, ἀνάγκη καὶ δίκαια φύσει λέγειν εἶναι τὰ
 τούτοις ἐναντία. ὅτι δὲ ἔστιν ἀδίκια φύσει, δῆλον ἐκ τοῦ παρὰ πᾶσιν καὶ 35

4 ὁμολογουμένων καὶ κεκυρωμένων] cf. οὕτως καὶ ὑποκειμένων μὲν, μὴ προηγησαμένης μὲν
 τῆς φαντασίας ὁρμὴν ἀδύνατον γενέσθαι 161,11 εἰ [σον τόπον κατέχει ἢ τε ψυχὴ καὶ τὸ
 σῶμα σὺν αὐτῇ, καὶ χωρισθείσης τὸ σῶμα μὴδὲν ἐλάττωνα 141,4 δεδειγμένου δὲ 141,31
 7 ἡγούμενον a 15 γάρ δὴ v. c. γάρ m¹ V: γάρ δὴ a ἢ supra lin. V 19 λη-
 σταί, ληστεύειν a δικαιοσύνης a 24 τὸ m², τοῦ m¹ V: τὸ a

τοῖς ὑπεναντιωτάτους ἔχουσι νόμους εἶναι τινα κοινά, ἀ οἱ τὸ ἀδικεῖν προ-
 αιρούμενοι πράττουσιν, εἰς οὐδὲ ἀδικούσιν. πάντα γὰρ σχεδὸν οἱ ληστεύον-
 τες παρὰ πᾶσιν τὰ αὐτὰ ποιούσιν, εἰς οὐδὲ ἀδικούσιν. εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον
 ὡς καὶ τὰ τούτοις ἀντικείμενα, οὖσιν ἀδίκους φύσει, δίκαιά ἐστι φύσει. καὶ
 5 γὰρ οὐδ' ἄλλο τί ἐστὶν τὸ ἀδικεῖν ἢ παράβασις τοῦ δικαίου. ὥστε εἰ παρά-
 βασις δικαίου ἐστὶν τις φύσει, δῆλον ὡς καὶ τὸ δίκαιον πολὺ πρότερον, οὐ
 ἢ παράβασις ἀδίκος ἐστὶ, φύσει. ὕστερον γὰρ ἢ παράβασις τινος ἐκείνου, 40
 οὐ ἐστὶν παράβασις. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἀδικόν ἐστὶ τὸ φύσει, ἢ παράβασις
 καὶ ἐναντίωσις τοῦ φύσει δικαίου. ἔτι ὡς ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἔχει,
 10 οὕτως εὐλογον καὶ ἐπὶ δικαιοσύνης ἔχειν. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων καθ' ἑκά-
 στην αὐτῶν φύσει ἐστὶ τὰ πρασσόμενα ὑπ' αὐτῶν τοιαῦτα. φύσει γὰρ ἀν-
 δρεῖα ὁ τὴν ἀνδρείαν ἔχων πράττει, καὶ φύσει σωφρονικὰ τὰ ἀπὸ σωφρο-
 σύνης πραττόμενα, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔστιν ἄρα καὶ δίκαια φύσει
 πραττόμενα καὶ δικαιοσύνη.

15 Ὅτι οὐκ αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν. 45

Εἰ ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων εὐδαίμων, ὁ δὲ εὐδαίμων εὐδαιμόνως βιοῖ (ἡ
 γὰρ εὐδαιμονία ἐν βίῳ), ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων εὐδαίμονα βιοῖ βίον. ὁ δὲ
 εὐδαίμων βίος αἰρετός, οὐκ ἀβούλητος· ὁ εὐδαίμων ἄρα βίος οὐκ ἀβούλητος.
 οὐκ ἄρα, ὃν καταλείπει τις βίον ἐκῶν, εὐδαίμων οὗτος βίος. ὁ δὲ τὴν
 20 ἀρετὴν ἔχων καταλείπει ἂν ποτε τὸν βίον τὸν μετὰ ἀρετῆς ἐκῶν διὰ τὴν
 ἐξαγωγήν τὴν εὐλογον. ὁ τὴν ἀρετὴν ἄρα ἔχων βίος καὶ ὁ κατὰ ἀρετὴν
 οὐκ εὐδαίμων. οὐκ ἄρα ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν αὐτάρκης. ἔτι εἰ ὁ
 ζητῶν, εἰ αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν οὐκ ἄτοπὸν τι ζητεῖ, ὁ δὲ
 ζητῶν, εἰ αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς ἀρετὴν, ἄτοπὸν τι ζητεῖ, οὐ ταῦτόν ζη-
 25 τημα ἐκάτερον αὐτῶν. εἰ δὲ μὴ ταῦτα ταῦτά, οὐ ταῦτόν | ἀρετὴ καὶ εὐ- 156-
 δαιμονία. ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον, τὸ ἄρα δεύτερον. εἰ δὲ ἄλλο ἐστὶν ἀρετὴ
 καὶ εὐδαιμονία, δῆλον ὡς οὐκ ἐν τῇ ἀρετῇ ἔχει τὸ εὐδαιμονεῖν, ὥσπερ
 οὐδὲ ἐν τῇ ἀθλητικῇ ἔχει τὸ αὐλεῖν. οὐκ ἄρα ἐν ἑξεί μόνῃ καὶ κτήσει
 τῆς ἀρετῆς ἡ εὐδαιμονία. ἔτι εἰ ἄλλο τὸ ὑπὸ τινος γινόμενον τοῦ ποιῶν-
 30 τος αὐτό, καὶ ἔστιν ἡ εὐδαιμονία γινομένη κατ' αὐτοῦς ὑπὸ τῆς ἀρετῆς,
 ἄλλο ἢ ἀρετὴ τῆς εὐδαιμονίας. τὸ δὲ πρῶτον, τὸ ἄρα δεύτερον. ἔτι εἰ
 ἡ εὐδαιμονία ἐν βίῳ καὶ ἐνέργειᾳ, ἡ δὲ ἀρετὴ ἐξίς, οὐ ταῦτόν εὐδαιμονία
 καὶ ἀρετὴ. ἔτι εἰ πᾶσα τέχνη ἕτερον ἑαυτῆς ποιῶν τι καὶ οὐχ ἑαυτήν, ἡ
 δὲ ἀρετὴ τέχνη κατ' αὐτοῦς εὐδαιμονίας ποιητικὴ, ἕτερον ἂν εἴη τῆς ἀρε-

1 ὑπεναντιωτάτους a 11 πραττόμενα a ἀνδρεῖα scripsi: ἀνδρεῖα Va 12 ἀπὸ
 τῆς a 15 editum est Basileae apud Joan. Vualder „Aristotelis et Xenophontis ethica
 politica et oeconomica“ (anno incerto) cf. p. 592sq., deinde ex hac Vualderi editione a
 Sylburgio post Aristotelis Ethica Francofurti 1584 p. 248sq. cf. 301. utrumque scias
 cum Aldinae lectione consentire, si hanc solam adnotavi 18 fortasse βίος αἰρετός,
 (ὁ δὲ βίος αἰρετός) οὐκ ἀβούλητος 21 ἐξαγωγή] v in lit. V fortasse κατὰ ἀρετὴν
 (ζῶν) οὐκ 26 τὸ ἄρα V: ἄρα a, cf. 23,2 et 159,31 28 ἐν om. a μόνῃ a
 32 ἐνεργείᾳ a 33 ποιῶν V: ποιῆ a καὶ post τι om. a

τῆς ἢ εὐδαιμονία, τὸ γινόμενον ὑπ' αὐτῆς. ἔτι εἰ ἢ κατὰ ἀρετὴν ἐνέρ-
 γεια τῆς εὐδαιμονίας ποιητικῆ, πρὸς δὲ τὴν κατὰ ἀρετὴν ἐνέργειαν οὐκ
 ἔστιν αὐτάρκης ἢ ἀρετῆ, ἢ ἀρετὴ ἄρα οὐκ ἔστιν αὐτάρκης πρὸς εὐδαιμο-
 νίαν. ἤτοι γὰρ περὶ τὴν ἐκλογὴν ἔστι τῶν ἡδέων κατ' Ἐπίκουρον, ἢ περὶ 10
 5 τὴν ἐκλογὴν τῶν κατὰ φύσιν, ὡς τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς δοκεῖ, ἢ τῶν ὁπω-
 σοῦν ἄλλως οἰκείων, ἃ δεῖ ταῖς ἐνεργείαις αὐτῆς ὡς ὕλην ὑποκεῖσθαι πάντα
 ὡς τῇ χαλκευτικῇ χαλκόν, σίδηρον, πῦρ, ἄνθρακας. ὣν οὐδενός ἐστιν αὐτὴ
 ποιητικῆ, χρῆται δὲ ὑποκειμένοις. τῶν γὰρ κατὰ φύσιν οὐχ ἢ κατὰ ἀρετὴν
 ἐνέργειά ἐστι ποιητικῆ. εἰ δὴ περὶ ὑποκειμένα τινα ἢ ἐνέργεια αὐτῆς, ὣν
 10 οὐκ ἔστιν αὐτὴ ποιητικῆ, οὐκ ἔστιν αὐτάρκης ἢ ἀρετῆ πρὸς τὰς οἰκείας
 ἐνεργείας, ἐπεὶ δεῖται καὶ τῶν περὶ ἃ ἢ ἐνέργεια ἐξωθεν ὄντων αὐτῆς.
 οὐδὲ γὰρ, ὡς φασιν, τὸν ὣν οὐκ ἄνευ λόγον ἔχει ταῦτα, ἀλλ' ἔστιν κινήτικα
 τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ πράττειν αὐτὴν καὶ ἐνεργεῖν αἷτια. στοχάζεται γὰρ αὐ- 15
 τῶν ὡς καὶ τῆς οἰκείας ὕλης οἱ τεχνῖται. ἀναιρεθήσεσθαι γοῦν φασὶ τὰς
 15 πράξεις αὐτοῖς τούτων μὴ ἐπισπωμένων καὶ κινούντων ταῖς ἐν αὐτοῖς δια-
 φοραῖς τὰς ἀρετάς. οὐδὲ γὰρ οἱ αὐλοῖ, εἰ πρὸς τὸ εἶναι ἡμῖν συνετέλουσιν,
 διὰ τοῦτο οὐκ ἦσαν συντελοῦντες πρὸς τὸ αὐλεῖν, ἀλλὰ τὸν ὣν οὐκ ἄνευ
 λόγον ἐπεῖχον. οὐκ ἄρ' εἰ ἀναγκαίως ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ ταῦτα οἷς ἢ
 ἀρετῆ χρῆται καὶ ἄνευ αὐτῶν μὴ ἔστι, διὰ τοῦτο οὐ γίνεται πρὸς τὴν 20
 20 ἐνέργειαν τῇ ἀρετῇ συντελοῦντα ἄλλα γε ὄντα αὐτῆς. ἔτι εἰ πρὸς τὴν τῶν
 κατὰ φύσιν ἐκλογὴν χρεῖα καὶ σώματος ὑγιαίνοντος καὶ αἰσθήσεων, ἃ
 ἔστιν ἔξω τῆς ἀρετῆς (πῶς γὰρ ἄνευ τούτων κατὰ τρόπον ἂν τῶν κατὰ
 φύσιν τὴν ἐκλογὴν ποιήσαιο; ταῦτα δὲ τῆς ἀρετῆς ἔξω), οὐκ αὐτάρκης
 ἢ ἀρετῆ, καὶ ἔτι, εἰ περὶ τὴν τῶν κατὰ φύσιν καὶ οἰκείων ἐκλογὴν ἢ ἐνέρ-
 25 γεια τῆς ἀρετῆς καὶ περὶ τὴν ἀποικονομίαν καὶ ἔκκλισιν τῶν τούτοις ἐναν-
 τίων, δεῖ δηλονότι παρεῖναι, ἃ ἐκλέξεται. οὐ γὰρ δὴ αἰεὶ τῷ ἀνθρώπῳ
 ταῦτα πάρεστι. διὰ γοῦν τὴν τούτων ἔνδειαν ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων ἑαυτὸν 25
 ἐξάγει ποτέ. οὐδὲ γὰρ διὰ τὸ ἀδυνατεῖν ἐκλέγεσθαι ταῦτα ἢ ἐξαίμαγῃ, ὅπερ
 ἔργον τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ τῷ μὴ παρεῖναι, ἃ οὐκ ἐπ' αὐτῇ. εἰ δὴ οὐκ ἐπ'
 30 αὐτῇ μὲν ἢ τούτων παρουσία, ἢ δὲ ἐνέργεια αὐτῆς περὶ τὴν τούτων ἐκ-
 λογὴν, οὐκ αὐτάρκης ἢ ἀρετῆ πρὸς τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν. ἔτι διττῆς οὐ-
 σης τῆς ἐνεργείας καθ' ἑκάστην τέχνην, τῆς μὲν ἐν προηγουμένοις, ὡς
 τῷ ἀθλητῇ, εἰ ὑγιαῖνοι τε τῷ σώματι καὶ ἀλόους, οἷους βούλεται ἔχει καὶ 30
 μηδὲν ἔξωθεν αὐτὸν ἐνοχλοῖ, τῆς δὲ ἐν ἀβουλήτοις καὶ ἐναντίοις τῶν προ-

6 πάντα Usenerus: ταῦτα Va 7 χαλκευτικῆ a 8—9 χρῆται δὲ—ἐστι ποιητικῆ
 om. a Vualder Sylburg 10 αὐτῆ Usenerus: αὐτῆ V: αὐτῆ a 12 τὸν ὣν οὐκ ἄνευ
 λόγον] de hoc cf. 161,26 αἱ αἰσθήσεις . . εἰ μὲν πρὸς τὸ εἶναι τὸν ἀνθρώπον ἀναγκαίου χώραν
 ἔχουσιν, μηκέτι δὲ συνεργῶσιν πρὸς τὰς ἐνεργείας τῆς ἀρετῆς, τὸν ὣν οὐκ ἄνευ λόγον ἔχουσιν
 ἂν. εἰ δὲ πρὸς τῷ ἀναγκαίᾳ εἶναι καὶ συνεργῶσιν . . ., οὐκ ἔχουσιν τὸν ὣν οὐκ ἄνευ
 λόγον 15 μὴ V: μὲν a 17 fortasse ἦσαν (ἂν) 18 οὐκ ἄρ' Usenerus: οὐ γὰρ Va
 19 οὐ scripsi: οὖν (sic) V: οὖν a 21 ἐκλογὴν] x in lit. V ὑγιαίνοντος om. Vualder
 22 ἄνευ] eu in lit. V 23 ποιήσαντο a 24 περὶ] ἐπὶ Vualder ut solet. Sylburg correxit
 in adnot. 30 παρουσίᾳ a τούτων] v in lit. V 31 οὐκ om. a 33 ὑγι-
 αῖνοι τε] ι τ in lit. V ἀλόους] a in lit. V 34 αὐτῶν ἐνοχλεῖ a ἐναβουλήτοις a

ειρηθμένων. ὥσπερ ταῖς ἄλλαις τέχναις τὸ τέλος ἐν ταῖς περὶ τὰ βουλητὰ
καὶ ἐν προηγουμέναις ἐνεργείαις, οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς ἀρετῆς, εἴ γε καὶ αὕτη
τέχνη. ἔτι εἰ μηδεμία τέχνη αὐτάρκης πρὸς τὴν οἰκίαν ἐνέργειαν τῷ
δεῖσθαι δι' ὧν τε ἐνεργήσῃ καὶ περὶ ἧ, τέχνη δὲ καὶ ἡ ἀρετή, οὐδ' ἂν
5 αὐτὴ αὐτάρκης εἴη πρὸς τὴν κατ' αὐτὴν ἐνέργειαν. ἔτι εἰ ἡ ἀρετὴ περὶ
τὴν ἐκλογὴν τῶν κατὰ φύσιν, μὴ οἷόν τε δὲ ἐκλογὴν τινων ποιεῖσθαι καὶ
κρίσιν μὴ πρότερον φαντασίαν περὶ αὐτῶν λαβόντα, ταύτην δὲ οὐχ οἷόν τε 35
μὴ αἰσθανομένην ὑπάρξει καὶ αἰσθανομένην ὕγιως, δεῖ μὲν αἰσθητέως ὕγιαι-
νούσης πρὸς τὴν καὶ περὶ ταῦτα ἐνέργειαν αὐτῆ, οὐκ ἔστιν δὲ ταύτης κυρία,
10 οὐδ' ἂν τῆς ἐνεργείας εἴη κυρία. ὡς γὰρ μὴ ὄντων τῶν ὑποκειμένων οὐχ
οἷα τε ἦν ἐνεργεῖν, ὧν οὐκ ἦν αὐτὴ κυρία, οὕτως καὶ ὑποκειμένων μὲν,
μὴ προηγησάμενης δὲ φαντασίας ὁρμὴν ἀδύνατον γενέσθαι, φαντασία δὲ
αἰσθητέως πως ἐχούσης, ἂν μὴ διαψεύδωνται αὐτὴν αἱ φαντασίαι. •εἰ δὲ 40
μῆτε πρὸς τὴν ὑπόστασιν τῶν περὶ ἧ ἡ ἐνέργεια, μῆτε πρὸς φαντασίαν καὶ
15 αἰσθησιν ἡ ἀρετὴ αὐτάρκης, ὧν χωρὶς οὐκ ἐνεργεῖ, οὐδ' ἂν πρὸς τὴν ἐνέρ-
γειαν αὐτάρκης εἴη τὴν ἑαυτῆς. ἔτι εἰ οἷόν τε τὴν ἀρετὴν ἔχοντα καὶ ἐν
ληθάρῳ καὶ ἐν μελαγχολίᾳ καὶ ἐν σκοτώσει καὶ ἐν παρακοπῇ γενέσθαι,
ἐν οἷς ὄντα ἀδύνατον κατ' ἀρετὴν ἐνεργεῖν, οὐκ αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς
τὰς οἰκείας ἐνεργείας. πῶς γὰρ οἷόν τε λέγειν τὸν παρακόπτοντα καὶ δε-
20 σμῶν δεσόμενον διὰ τοῦτο καὶ τῆς ἐκ τῶν φίλων βοήθειας φρονίμως ἐνερ-
γεῖν τότε μὴ βουλομένους θέσιν φυλάττειν; ἔτι εἰ ἡ ἀρετὴ τὰ μὲν διωθεῖ
καὶ ἐκκλίνει τῶν ἀδιαφόρων κατὰ τούτους, τὰ δὲ αἰρεῖται καὶ ἐκλέγεται,
οὐκ αὐτάρκης ἂν εἴη πρὸς εὐδαιμονίαν. πῶς γὰρ εὐδαιμόνων ὁ ὧν ἐν τού-
τοις, ἧ ἡ ἀρετὴ διωθεῖται; ἡ γὰρ οὐκ εὖ ποιεῖ διωθουμένη αὐτά, ἡ οὐχ
25 οἷόν τε εὐδαιμονεῖν παρόντων τούτων, ἧ ἦν διωθεῖσθαι τῆς ἀρετῆς ἔργον.
αἱ δὲ αἰσθησεις καὶ αὐταί, εἰ μὲν πρὸς τὸ εἶναι τὸν ἀνθρώπον ἀναγκαίου
χώραν ἔχουσιν, μηκέτι δὲ συνεργοῦσιν πρὸς τὰς ἐνεργείας τῆς ἀρετῆς, τὸν 50
ὧν οὐκ ἄνευ λόγον ἔχουσι ἂν. εἰ δὲ πρὸς τῷ ἀναγκαίῳ εἶναι τῷ ἀν-
θρώπῳ καὶ συνεργοῦσιν πρὸς τὰς πράξεις, καὶ προσχρῆται αὐταῖς ἡ ἀρετὴ
30 πρὸς τὰς ἰδίας ἐνεργείας (ἡ γὰρ φαντασία κρηπίς τῶν κατ' ἀρετὴν πρά-
ξεων), οὐκ ἔχουσιν τὸν ὧν οὐκ ἄνευ λόγον πρὸς τὰς κατ' αὐτὴν ἐνεργείας,
ὡς ἔχει ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος. εἰ γὰρ ἐνεργή-
σομεν κατὰ ἀρετὴν ὁπωσοῦν ἔχουσῶν τῶν αἰσθητέων, ἤτοι καὶ ταῖς ψευ-
δῶσιν φαντασίαις ταῖς ἀπὸ τῶν τοιούτων αἰσθητέων | συγκαταθησόμεθα 157r
35 καὶ ταύταις ἀκόλουθα πράξομεν (καὶ πῶς σπουδαίου τοῦτο;), ἧ, εἰ ἐφέξομεν
καὶ μὴ συγκαταθησόμεθα, οὐδὲν δὲ πράξομέν τι τῶν ἐπ' αὐταῖς, ὥστ' οὐδὲν
ἐνεργήσομεν. εἰ δ' ἄλλα τινα ἐνεργήσομεν, ἐφέξομεν δὲ περὶ τούτων, οὐ
πρὸς πάντα κατὰ τὸν βίον κατὰ τοῦτο κατὰ ἀρετὴν ἐνεργήσῃ ὁ τὴν ἀρετὴν
ἔχων, ὥστε οὐκ αὐτάρκης πρὸς τὰς οἰκείας ἐνεργείας, ἧς γε διὰ τὴν τινων
ἀπουσίαν οὐδὲ ἐνεργεῖ. τὸ δὲ λέγειν καὶ κοιμωμένους ἐνεργεῖν (καὶ γὰρ ὁ

11 οἷόν τε a οὐκ ἦν] cf. 160,4 sq. αὐτὴ a: αὕτη V ὑποκειμένων] cf. 158,4
12 fortasse φαντασία δὲ (δεῖ) 13 αὐτὸν V: αὐτῶν a: fortasse αὐτὴν 21 εἰ om. a
24 αὐτα V: αὐτοῦ; a 26 αὐταί a: αὐταί V 28 ἀναγκαίῳ a 30 κρηπίς a:
κρηπίς; Vualder Sylburg 35 fortasse ἡ [εἰ] ἐφέξομεν

μνημονεύειν τινῶν· διεγερθέντες γοῦν ἔχουσιν τὴν μνήμην καὶ οὐκ ἀποβε-
 βλήκασιν) ὅμοιον καὶ τῷ λέγειν κοιμωμένους ὄρα, ἐπεὶ καὶ ἐξυπνισθέντες
 ὄρωσιν καὶ μὴ ἀπέβαλον τὴν δύναμιν τὴν ὁρατικὴν. ἔτι εἰ μὴ ψυχῆς εὐ-
 δαιμονία ζητεῖται, ἀλλὰ ἀνθρώπου, ὁμολογεῖται δὲ τὸν ἄνθρωπον ἐκ ψυχῆς
 5 εἶναι καὶ σώματος, ὧν ἑκατέρου ἐστὶ καὶ ἀγαθὰ οἰκεία καὶ κακὰ διαφέ-
 ροντα ἀλλήλων, ὡσπερ οὖν καὶ αὐτὰ ἀλλήλων ἕτερα, πῶς οὐκ ἀκολουθεῖ
 τὸ τὸ τέλος τοῦ ἐξ ἀμφοῖν ὄντος καὶ τὸ ἀγαθὸν προσδεῖσθαι τοῦ ἑκατέρου
 τούτων, ἐξ ὧν ἐστὶν, ἀγαθοῦ; εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ αὐτάρκης τὸ τῆς ψυχῆς
 ἀγαθὸν πρὸς τὸ τοῦ ἀνθρώπου τέλος, ἀλλὰ δεῖ αὐτῷ καὶ τῶν τοῦ σώμα-
 10 τος, σώματος δὲ ἀγαθὰ ὑγεία, ἣ γίνεται περὶ τὴν τῶν πρώτων σωμάτων,
 ἐν οἷς τῷδε τὸ εἶναι, εὐκрасίαν, ἰσχύς, ἣ ἐστὶν ἐν τῇ εὐτονίᾳ τῶν δευτέ-
 ρων καὶ ἐξ ἐκείνων συγχειμένων σωμάτων, κάλλος, δ' ἐστὶν ἐν τῇ εὐσχη-
 μούσῳ καὶ συμμετρίᾳ τῶν τρίτων ἤδη καὶ ἀνομοιομερῶν σωμάτων, α' καὶ
 μέρη τοῦ σώματος λέγομεν προσεχῆ. ὡς γὰρ ἐπὶ τῆς ψυχῆς πασῶν τῶν
 15 ἀρετῶν κατ' ἑκάστην δύναμιν χρεῖα πρὸς τὸ τοῦ ἀνθρώπου τέλος, οὕτως
 δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος. ἔτι εἰ πρὸς α' ἐκ φύσεως ὁ ἄνθρωπος οἰκείωται,
 ταῦτα καὶ ἔχειν εὐ βούλεται ἢ ἀρετῇ, ἀβούλητον δὲ ἐστὶν αὐτῇ τὸ μὴ εὐ
 ἔχειν ταῦτα, οἰκείωται δ' ἐκ φύσεως ὡσπερ πρὸς αὐτὸν αὐτὸς καὶ τὰ μόρια
 αὐτοῦ καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἀκρότητας, οὕτως δὲ καὶ πρὸς τοὺς πλη-
 20 σίον, γονεῖς τε καὶ φίλους, οἰκείους, πολίτας (κοινωνικὸν γὰρ καὶ πολιτικὸν
 ζῆον), δῆλον ὡς καὶ ταῦτα εὐ ἔχοντα καὶ σωζόμενα συντελοῖ τι ἂν αὐτῷ
 πρὸς τὸ οἰκείον ἀγαθὸν καὶ τέλος καὶ ἕσων αὐτῷ χρεῖα πρὸς τὸ σώζειν
 δύνασθαι αὐτόν τε καὶ ἕκαστον τῶν πρὸς α' οἰκείωται ἐκ φύσεως. ὥστε
 καὶ τῶν ὠφελίμων ἀγαθῶν αὐτῷ δεῖ, α' τῇ ποιητικῇ γίνεται τῶν δι' αὐτὰ
 25 αἰρετῶν τῷ ἀνθρώπῳ (ταῦτα δὲ ἐστὶν πρὸς α' ἐκ φύσεως οἰκείωται), τῇ
 φυλακτικῇ αὐτῶν, τῇ τῶν ἐναντίων αὐτοῖς ἀλεξητικῇ. ἔτι εἰ ἡ εὐδαιμονία
 συμπλήρωσις ἀγαθῶν, ἕκαστον δὲ τῶν πρὸς α' ἐκ φύσεως οἰκείωμεθα ἐστὶν
 ἀγαθόν τι, πῶς οὐ πάντων δεῖ τούτων εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀγαθῶν; α'
 τὸ γὰρ οἰκείωσθαι μὲν λέγειν ἡμᾶς πρὸς πλείω, μηδὲν μέντοι διαφέρειν
 30 ἡμῖν ὁπωσοῦν ἐχόντων αὐτῶν, μαχόμενα λέγειν ἐστίν. εἰ δὲ δεόμεθα
 αὐτῶν, πῶς ἂν εὐδαιμονεῖν τις λέγοιτο ἀπολειπομένων αὐτοῦ τούτων ὧν
 δεῖται, εἴ γε ἀνευθεὲς ἡ εὐδαιμονία καὶ τέλειον. ἔτι εἰ αἱ κοινὰ περὶ εὐδαι-
 μονίας ἔννοια αὐτάρκειαν τε αὐτὴν ζωῆς τίθενται (ἀνεπιδεῖ γὰρ τὸν εὐδαι-
 μονία προειλήφασιν) καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τὸ ἔσχατον τῶν ὀρεκτῶν ὑπολαμ-
 35 βάνουσιν (ἀλλὰ καὶ τὸ ζῆν κατὰ φύσιν καὶ τὸν κατὰ φύσιν βίον εὐδαιμονίαν
 λέγουσιν, πρὸς δὲ τούτοις τὸ εὐ ζῆν καὶ τὸ εὐ βιοῦν καὶ τὴν εὐζωίαν
 εὐδαιμονίαν φασὶν εἶναι), εἰ τοιοῦτον μὲν ἡ εὐδαιμονία προειληπται, πρὸς
 μηδὲν δὲ τούτων αὐτάρκης ἡ ἀρετῇ, οὐδ' ἂν πρὸς εὐδαιμονίαν αὐτάρκης

2 τῷ scripsi: τὸ Va cf. 60,25 ὅμοιον γὰρ το λέγειν κειρωσιμένα εἶναι τὰ αἰσθανόμενα τῷ
 λέγειν 3 εὐδαιμονία a 6 οὖν del. Madvig Cic. de fin. 4,11,26, sed cf. Ind. 7 τὸ
 τὸ V: τὸ a καὶ τὸ ἀγαθὸν del. Madvig ib. 9 σώματος] s in lit. V 17 τὸ in
 lit. V 18 αὐτόν a 21 συντελεῖ a 23 δύναται Vualder Sylburg αὐτόν Va
 καὶ om. a 24 αὐτὰ Sylburg 26 εἰ ἡ om. a Vualder: ἡ om. Sylburg 27 ἕκα-
 στον scripsi: ἐκάστου Va 32 ἀνευθεὲς V: ἀνευθεὲς a cf. Ind. s. v. neutrum

εἶη. ἀρ' οὖν ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων ἐν αὐταρκειᾷ ἐστὶν καὶ οὐδενὸς ἐπιδεδίται
κατὰ τὸν βίον; ἢ πολλά ἐστὶν, ὧν ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων δεῖται· ὑγιείας
ἰσχύος, εὐπορίας καὶ πλεόνων ἄλλων καὶ τοῦτο καὶ καθ' οὗς ἡ ἀρετὴ αὐ-
τάρκης πρὸς εὐδαιμονίαν τίθεται. λέγουσι γὰρ εἶναι τινα προηγημένα τῷ 35
5 σοφῷ καὶ ἀξίαν ἔχοντα καὶ οἰκειᾶ τινα καὶ ἐπισπαστικά, ἀλλὰ καὶ δίχα κει-
μένων ἀρετῆς τε σὺν τούτοις καὶ ἀρετῆς μόνης, μηδέποτε' ἂν τὸν σοφὸν
τὴν κεραιρισμένην ἐλέσθαι, εἰ εἶη αὐτῷ δυνατὸν τὴν μετὰ τῶν ἄλλων λα-
βεῖν. εἰ δὲ τοῦτο, ὀλίγον ὡς χρείαν ὁ σοφὸς ἔξει τούτων. γελοῖος γὰρ
ἂν εἶη ἐκλεγεμένου μὲν αὐτά, πρὸς οὐδὲν δ' αὐτῶν ἀναφέρων τὴν ἐκλογὴν.
10 πῶς οὖν ἔτι τὸ ἔσχατον ὄρεκτον ἡ ἀρετὴ εἶη ἂν, καὶ οὐ τυχόντες οὐδενὸς
ἂν ἄλλου ἔτι ὀρεγοίμεθα, καὶ αὐτάρκης εἶη πρὸς τὸ ζῆν; εἰ δὲ μὴ πρὸς 40
ταῦτα, οὐδὲ πρὸς εὐδαιμονίαν. κεῖται γὰρ ἡ εὐδαιμονία τοιοῦτον. εἰ δὲ
εἶη ὁ κατὰ φύσιν βίος εὐδαιμῶν κείμενος, πῶς ἡ ἀρετὴ πρὸς τοῦτον αὐ-
τάρκης; ἡ γὰρ φύσις ἡ τὴν ψυχὴν ἡμῶν δοῦσα ἔδωκε καὶ τὸ σῶμα, καὶ
15 πρὸς τὰς ἐκατέρου τούτων τελειότητάς τε καὶ οἷας δεῖ κατασκευάσαι ἠκείων
ἡμᾶς, ὥστε ὁ τῆς τοῦ ἐτέρου τούτων τελειότητος κατὰ φύσιν στερρόμενος
οὐδ' ἂν κατὰ φύσιν βιοῖ (τὸ γὰρ κατὰ φύσιν τὸ κατὰ τὸ βούλημα τῆς
φύσεως ἀκούεται)· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, οὐδὲ εὐδαιμόνως. ἔτι εἰ τὸ σῶμα ἡμῶν 45
ὄργανον ὄν ὑπὸ τῆς φύσεως ὀρέεται πρὸς τὰς κατὰ φύσιν πράξεις, ἐν παντὶ
20 δὲ ὄργάνου δεομένου, οὐ χάριν τὸ ὄργανόν ἐστίν, εἰς τοῦτο συντείνει καὶ
ἡ τοῦ ὄργάνου ἀρετὴ, εἶη ἂν καὶ ἡ τοῦ σώματος ἀρετὴ συντείνουσα πρὸς
τὰς κατὰ φύσιν πράξεις καὶ τὸν κατὰ φύσιν βίον. οὐκ ἄρα οἷον τε ἄνευ
τῶν τοῦ σώματος ἀρετῶν κατὰ φύσιν βιοῦν. εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲ εὐδαιμονεῖν.
ἔτι εἰ μηδὲν μάτην ἡ φύσις ποιεῖ (οὐδὲ γὰρ ἄλλη τις τέχνη τῶν ὑπ' αὐ-
25 τῆς γινομένων μάτην τι ποιεῖ, ἀλλ' ἕκαστον τῶν ὑπὸ τέχνης γινομένων 50
συντείνει πρὸς τὸ οἰκεῖον αὐτῆς τέλος, τέχνη δὲ τις θεία καὶ ἡ φύσις, ὥστε
καὶ τὰ ἀπ' αὐτῆς γινομένα συντείνει ἂν πρὸς τὸ οἰκεῖον τοῦ ἐν ᾧ γίνεται
τέλος, οἰκειώσει δὲ ἡμᾶς πρὸς τοῦτο τὰ τε σωματικά καὶ ἐκτὸς ἀγαθὰ,
συνεργὰ ἄρα καὶ ταῦτα πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἡμῶν τέλος, καὶ οὐ μάτην ἡ
30 οἰκειώσις ἢ πρὸς ταῦτα), οὐκ ἄρα αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς τὸ κατὰ φύσιν
τοῦ ἀνθρώπου τέλος, εἴ γε μήτε πρὸς τὴν κτῆσιν μήτε πρὸς τὴν τήρησιν
τούτων πρὸς ἃ ἐκ φύσεως οἰκειώμεθα ἐστὶν αὐτάρκης. ἔτι εἰ | ὑπὸ ἐκ- 157v
λογὴν πίπτει ταῦτα τῇ ἀρετῇ κατ' αὐτούς, καὶ ἡ φύσις τῆς τούτων ἐκ-
λογῆς ἔνεκεν οἰκείων ὄντων ἡμῶν τὴν ἀρετὴν παραλαμβάνει, τῶν δὲ τούτοις
35 ἀντικειμένων ἀποικονομίας, ἄρα ἐκλέγεσθαι μὲν δεῖ τὰ σωματικά καὶ ἐκ-
τὸς ἀγαθὰ, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν; τί δὲ τοῦτο μὲν, οὐχὶ δὲ καὶ
κτᾶσθαι αὐτά; τί δὲ κτᾶσθαι μὲν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν χρῆσιν πρὸς τι αὐτῶν

2 ὑγιείας Va 4 πρὸς (sic) V προηγημένα V: προηγούμενα a 5 ἐπι-
σπαστικά V: ἐπιστατικά a 8 γὰρ ἂν v. c. ἂν m¹ V: γὰρ ἂν a 13 τοῦτο a
15 δεῖ V: δεῖ a ὠκειώσεν V: ἐκείνωσεν a: οἰκειώσεν Vualder Sylburg 18 ἡμῶν in
lit. V 20 δεομένου a 27 συντείνει V Sylburg: συντείνει a 34 παραλαμβάν-
εν a 35 ἀποικονομίας V Sylburg: ἀπ' οἰκονομίας a cf. 160,25 36 οὐχὶ] χ
in lit. V

συντείνειν; πρὸς τί οὖν, εἰ μὴ πρὸς τὸ τέλος; οὔτε γὰρ ἂν ἡ φύσις ἐβού- 5
 λετο, οὐθ' ἡ ἀρετὴ προσέταττεν, οὐθ' ὁ σοφὸς ἐξελέγετο, εἴπερ οὐδὲν δι-
 έφερον ἔχειν αὐτὰ ἢ μὴ. οὐδὲ γὰρ ἄλλη τις τέχνη ἐκλέγεται τι αὐτοῦ
 χάριν τοῦ ἐκλέεσθαι μόνου, ἀλλὰ πάντων ἡ ἐκλογὴ πρὸς τὸ τέλος ἔχει
 5 τὴν ἀναφορὰν. ἐν γὰρ τῇ χρήσει τῶν ἐκλεγομένων, οὐκ ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν
 ὑποκειμένων τὸ τέλος, καὶ καθόλου πῶς οὐκ ἄτοπον τὸ τὴν ἀρετὴν ἐπὶ
 τοῦτο λέγειν εἶναι μόνον, ἐπὶ τὸ ἐκλέεσθαι; εἰ γὰρ ἀδιάφορος ἡ κτῆσις
 τῶν ἐκλεγομένων καὶ μὴ συντείνουσα πρὸς τὸ τέλος, κενὴ ἂν εἴη καὶ μα- 10
 ταία ἡ ἐκλογὴ. ἀλλ' εἰ καὶ ἡ εὐδαιμονία ἐν τῷ εὐ ζῆν εἴη, οὐδὲ πρὸς
 10 τοῦτο ἡ ἀρετὴ αὐτάρκης. λέγεται γὰρ εὐ ζῆν ὁ χρώμενος ἀρετῇ καὶ ζῶν
 κατὰ ἀρετὴν καὶ πράττων τι. ἐν γὰρ πράξει ποιᾷ ἡ εὐζωΐα ἀνθρώπου,
 τῶν δὲ πράξεων αἱ μὲν εἰσιν κτητικαί, αἱ δὲ χρηστικαὶ τοῖς κτηθεῖσιν. ἐν
 μὲν οὖν ταῖς κτητικαῖς οὐκ ἂν εἴη τὸ τέλος (ἐτέρου γὰρ χάριν αὐταί), ἐν
 δὲ ταῖς χρηστικαῖς. οὐδὲ γὰρ τοῖς τεχνίταις τὸ τέλος ἐν τῷ κτᾶσθαι τὰ
 15 οἷς χρῆσονται, ἀλλ' ἐν τῇ χρήσει τούτων τῇ κατὰ τὴν τέχνην. καὶ τῇ 15
 ἀρετῇ δὴ τὸ ἔσχατον καὶ τὸ τέλος οὔτῃ τέχνῃ καὶ αὐτῇ οὐκ ἐν ἐκλογῇ
 καὶ περιποιήσει τινῶν, ἀλλ' ἐν χρήσει τῶν περιποιηθέντων. εἰ δ' ἐν ταῖς
 χρηστικαῖς τῶν ἐνεργειῶν καὶ πράξεων ἡ εὐδαιμονία καὶ ἡ εὐζωΐα, αὐταί
 δὲ οὐκ ἄνευ τῶν σωματικῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐκτὸς καὶ τῶν οἰκείων καὶ
 20 κατὰ φύσιν, ὧν ἡ ἀρετὴ ἐκλεκτικὴ, οὐκ ἂν ἡ ἀρετὴ εἴη αὐτάρκης πρὸς
 εὐζωΐαν τε καὶ εὐδαιμονίαν. ἔτι εἰ ὑπὸ τῆς φύσεως τὸ σῶμα ὄργανον τῷ
 ἀνθρώπῳ πρὸς τὰς πράξεις δέδοται, καὶ τὰ τούτου ἀγαθὰ συντείνειν ἂν πρὸς 20
 τὸ ἐν ταῖς πράξεσιν ἀγαθὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ τέλος, ὥσπερ καὶ ἐπὶ
 τῶν τεχνῶν. καὶ γὰρ τὸ τῶν αὐλῶν ἀγαθὸν πρὸς τὸ εὐ αὐλεῖν. εἰ δὲ
 25 τοῦτο, οὐκ αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν. εἰ γὰρ μηδὲν πρὸς τὴν
 κατὰ τὸν βίον ἐνεργεσίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ τέλος ταῦτα συντελοῖ,
 μάτην ἂν εἴη ὑπὸ τῆς φύσεως ἡμῖν δεδωμένον τὸ σῶμα. οὐ γὰρ δὴ, ὡ
 παρόντα ὠφελεῖ, ταῦτα ἀπόντα οὐκ ἐλαττοῖ τὸ ἔργον, ὃ ὠφελεῖ. ἔτι εἰ,
 ὅσα τῆς ἰατρικῆς ἐστὶν ἕνεκεν, ταῦτα καὶ τῆς υἱείας χάριν ἐστὶν τῆς γινο- 25
 30 μένης ὑπ' αὐτῆς, καὶ ὅσα τῆς κυβερνητικῆς, καὶ τῆς εὐπλοίας, ἣν αὐτὴ
 ποιεῖ, καὶ ὅσα τῆς ἀρετῆς ἕνεκεν, καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐστὶν, εἰ ταύτης
 ἔργον ἡ εὐδαιμονία, τὰ δὲ σωματικὰ καὶ τὰ ἐκτὸς καὶ αὐτοῖ φασιν τῆς
 ἀρετῆς ἕνεκα εἶναι, ὅπως ἐκλέγεται αὐτὰ καὶ περιποιῆται, ὥστε καὶ πρὸς
 τὸ τέλος ταῦτα χρήσιμα. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ αὐτάρκης πρὸς τὸ τέλος ἡ
 35 ἀρετὴ. ἔτι ὅσα τοῦ ἰατροῦ χάριν, ἢ ἰατροῦ, ταῦτα καὶ τῆς υἱείας, ὃ τέ-
 λος ἐστὶ καὶ σκοπὸς τῷ ἰατρῷ, καὶ ὅσα τοῦ κυβερνήτου χάριν, ἢ κυβερ-
 νήτης, ταῦτα καὶ τῆς εὐπλοίας, ὃ τέλος ἐστὶ τοῦ κυβερνήτου. καὶ ὅσα δὴ
 τοῦ ἀνθρώπου ἕνεκεν, ἢ ἀνθρώπου, ταῦτα καὶ τοῦ τέλους αὐτοῦ τουτέστιν 30

3 ἡ in lit. V 4 μόνου corr. ex. μόνον V 5 ἐν] v in lit. V 10 ἀρετὴ καὶ
 Va 11 ποιὰ a 16 ἐν V Sylburg: ἐν om. a 19 ἐκτὸς] o in lit. V
 25 ἡ a 26 συντελεῖ a 28 ὃ Valder: ὃ Va 29 υἱείας Va 32 εὐδαιμία a
 αὐτοῖ] αὐτὰ Sylburg 35 υἱείας V: υἱείας a 36—37 καὶ σκοπὸς τῷ—ὃ τέλος
 ἐστὶ om. a Valder Sylburg 37 ταῦτά V

τῆς εὐδαιμονίας. τὰ δὲ σωματικά καὶ τὰ ἐκτός τοῦ ἀνθρώπου ἕνεκά ἐστι
 καὶ ἡ ἀνθρωπος, ὥστε καὶ τῆς εὐδαιμονίας. οὐκ αὐτάρκης ἄρα ἡ ἀρετὴ
 πρὸς τὸ τέλος. ἔτι εἰ ὡσπερ κατὰ νοῦν πράττειν λέγομέν τινα οὐχ ὅτι
 νοῦν ἔχων πράττει ὅπως δὴ, ἀλλ' ὅτι ὡς ὁ νοῦς βούλεται, καὶ κατὰ ψυχὴν
 5 οὐχ ὅτι ψυχὴν ἔχων, ἀλλ' ὅτι ὡς ἡ ψυχὴ βούλεται, οὕτως καὶ ὁ κατὰ
 ἀρετὴν πράττων πράττει ἂν κατὰ ἀρετὴν οὐχ ὅτι ἔχει ἀρετὴν, ἀλλ' ὅτι
 ὡς ἡ ἀρετὴ βούλεται, καὶ ἐν οἷς καὶ δι' ὧν. ἔστιν δὲ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐν 35
 τῷ κατὰ ἀρετὴν πράττειν. τὸ εὐδαιμονεῖν ἄρα ἐστὶν ἐν τῷ κατὰ τὸ βού-
 λημα τῆς ἀρετῆς. κατὰ βούλημα δὲ τῆς ἀρετῆς ἐστὶν τὸ εἶναι μετὰ τῶν
 10 ἐκλεκτῶν τε αὐτῆ καὶ οἰκείων καὶ αὐτῆς ἕνεκα κατεσκευασμένων. φησὶ
 ἄρα καὶ ταῦτα πρὸς τὴν κατὰ ἀρετὴν ἐνέργειαν, τουτέστιν πρὸς εὐδαιμονίαν.
 εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ. ἔτι ὡσπερ τῷ αὐλητῇ [πρὸς] τὸ εὐ
 αὐλεῖν ἐν τῷ αὐλεῖν ἐστὶν καὶ οὐκ ἔστιν ἀδιάφορον τῷ αὐλητῇ πρὸς τὸ
 εὐ αὐλεῖν καὶ τὸ ἴδιον τέλος τὸ αὐλεῖν (ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχν- 40
 15 ῶν), οὕτως καί, εἰ τῷ εὐδαιμονοῦντι ἐν τῷ εὐ ζῆν ἐστὶν τὸ εὐδαιμονεῖν,
 οὐκ ἂν εἴη αὐτῷ ἀδιάφορον τὸ ζῆν πρὸς τὸ εὐ ζῆν, ἀλλὰ συντελοῦν πρὸς
 τὸ εὐ ζῆν. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς τὸ τέλος, εἴ γε κατὰ
 ταύτην οὐ τὸ ζῆν, ἀλλὰ τὸ εὐ ἡμῖν περιγίνεται μόνον. ἔτι εἰ ὁ τὴν ἀρε-
 τὴν ἔχων μάλιστα ἂν παρῆναι αὐτῷ βούλοιο τὰ τε σωματικά ἀγαθὰ καὶ
 20 τὰ ἐκτός, καὶ παρόντα τε φυλάττοι καὶ μὴ παρόντα ἐκλέγοιτό τε καὶ κτήτο,
 καὶ ὑπὲρ αὐτῶν εὐχοιο τοῖς θεοῖς, ὁῦλον ὡς ἐλαττούμενος πρὸς τὸ προ- 45
 κείμενον αὐτῶν, εἰ μὴ παρῆναι ταῦτα, βούλοιο ἂν αὐτά. εἰ δὲ ἐλαττοῦται,
 τῶν ἐναντίων τούτοις παρόντων αὐτῷ, πῶς εὐδαίμων; ἔτι εἰ τὸν μὲν τὴν
 ἀρετὴν ἔχοντα ἐνδέχεται μαίνεσθαι καὶ νοσεῖν, εὐδαιμονεῖν δὲ τὸν μαινό-
 25 μενον, ὅτε μαίνεται, ἢ τὸν νοσοῦντα ἢ τὸν κοιμώμενον οὐδεὶς ἂν εἴποι, οὐκ
 ἂν εἴη τὸ εὐδαιμονεῖν ἐν τῷ τὴν ἀρετὴν ἔχειν. ἔτι εἰ ὅλως πρὸς τὸ εἶναι
 τε καὶ ὅπως οὖν ἐνεργεῖν ἢ ἀρετὴν δεῖται τινων, ἐν δὲ τῇ κατ' αὐτὴν ἐνεργείᾳ
 τὸ εὐδαιμονεῖν τινα, πῶς ἂν αὐτάρκης πρὸς εὐδαιμονίαν εἴη, ὁρομένη 50
 τιῶν ἔξωθεν πρὸς τὸ ἐνεργεῖν, ἐν ᾧ τὸ εὐδαιμονεῖν; ἔτι εἰ τῷ σοφῷ τὰ
 30 κατὰ φύσιν ὀρεκτά, οὐδενὸς δὲ μάτην ὁ σοφὸς ὀρέγεται, ἔχοι ἂν ταῦτα,
 ὧν ὀρέγεται, πρὸς τὸ τέλος τὸ οἰκείον αὐτοῦ τὴν ἀναφορὰν καὶ συντελοῖ
 ἂν τι αὐτῷ πρὸς εὐδαιμονίαν. ἔτι ἤτοι προσχρωμένη τισὶν ἢ ἀρετὴ τυγ-
 χάνει τοῦ τέλους ἢ ὅλως αὐτὴ καθ' αὐτήν. εἰ μὲν δὴ προσχρωμένη, οὐκ
 αὐτάρκης ἔσται πρὸς τὸ τέλος, εἰ δὲ καθ' αὐτήν, ταῦτόν ἔσται ἀρετὴ καὶ
 35 εὐδαιμονία. ἀλλὰ ὁρῶμεν ἀδύνατον ἐπὶ τῶν τεχνῶν τὸ | τοιοῦτον· τριῶν 158·
 γὰρ δεῖ καθ' ἐκάστην πρὸς τὸ τέλος, τοῦ τέλους καὶ τοῦ τυγχάνοντος τοῦ
 τέλους καὶ τοῦ ἐπιφέροντος τὸ τέλος· ὁ μὲν γὰρ τυγχάνων ἰατρός ἢ κυβερ-
 νήτης, τὸ δὲ τέλος ἡ εὐπλοία ἢ ὑγίεια, τὸ δ' ἐπιφέρειν ταῦτα ἰατρικὴ ἢ

4 βούλεται] a in lit. V 6 ἂν κατὰ ἂν κατὰ a 12 αὐτάρκης V 12—13 ὡσπερ
 τῷ αὐλητῇ—αὐλεῖν ἐστὶν] τὸ αὐλεῖν post ἐστὶν addit Sylburg, melius πρὸς delebis, quod
 suadent verba respondentia εἰ τῷ εὐδαιμονοῦντι ἐν τῷ εὐ ζῆν ἐστὶν τὸ εὐδαιμονεῖν
 19 αὐτῷ Sylburg: αὐτῷ Va 20 παρόντα a: παρον (παρο-|) V 31 συντελεῖ a
 38 ὑγεία Va

κυβερνητική. καὶ ἐπὶ εὐδαιμονίας δὴ ὁ μὲν τυγχάνων ὁ σοφός, τὸ δὲ τέ-
 λος ἢ εὐδαιμονία, τὸ δ' ἐπιφέρων ἢ ἀρετή. ὡς οὖν ἡ ἱατρικὴ οὐκ ἔστιν
 ὑγίεια, ὑγείας δὲ ποιητικὴ, καὶ ἡ κυβερνητικὴ, οὕσα εὐπλοίας ποιητικὴ, 5
 οὐκ ἔστιν εὐπλοία, οὕτως οὐδὲ ἡ ἀρετὴ, οὕσα εὐδαιμονίας ποιητικὴ, εἴη
 5 ἂν εὐδαιμονία. οὐδὲν γὰρ ἔστι τῶν ποιούντων τι αὐτοῦ ποιητικόν. ὥστε
 οὐκ αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τὴν γινομένην ὑπ' αὐτῆς. ἔτι
 εἰ ἕκαστος τῶν τεχνιτῶν, ἃ κατὰ τὴν τέχνην ἐκλέγεται, συνεργὰ πρὸς τὸ
 τέλος τὸ τῆς τέχνης ἔχει, καὶ ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων, ἃ ἐκλέγεται κατὰ τὴν
 ἀρετὴν, ὡς συνεργὰ ἂν πρὸς τὸ τέλος αὐτῶ ἐκλέγοιτο. ἐκλέγεται δὲ τὰ
 10 τε σωματικά καὶ τὰ ἐκτός, εἴ γε καὶ ὅλως ἡ ἀρετὴ τῆς τούτων χάριν ἐκ-
 λογῆς παρῆλθεν. οὐ γὰρ δὴ, ἀρετὴ οὕσα, μάτην ἐκλέγεται τινα. οὐκ ἄρα
 αὐτάρκης. εἰ δ', ὅτι καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι τέχναι ἐκλέγονται καὶ τὰ σωμα-
 τικά ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐκτός, μὴ λέγουσιν αὐτὰ ὄργανα γίνεσθαι τῆς ἀρετῆς,
 ῥητέον πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲν ἄτοπον τὸ ταῦτα πλείουσιν τέχναις εἶναι χρή-
 15 σιμα. εἶτα ἐκείνων μὲν οὐδεῖς, καθὼς ἔστιν τεχνίτης τῆσδὲ τινος τῆς τέχ-
 νης, ἐκλέγεται αὐτά, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηχός. οὐ γὰρ καθὼς αὐλητής τις
 ἔστιν ἢ κυβερνήτης ἐκλέγεται πλοῦτον ἢ δόξαν, ἀλλὰ καθὼς ἄνθρωπος. ἡ 15
 δὲ ὑγίεια, εἰ ἦν κακείνοις ὄργανον, τῇ δὲ ἀρετῇ προηγουμένως τούτων ἐκ-
 λογῆ. τοῦτο γὰρ ἔργον αὐτῆς. ἐκλεκτικὴ γὰρ τούτων ἔστι καὶ δοκιμα-
 20 στικὴ, ὥστε εἴη ἂν καὶ ὄργανα αὐτῆς καὶ συνεργὰ πρὸς τὸ ὑπ' αὐτῆς γι-
 νόμενον τέλος. ἔτι οὐκ, εἰ ᾧ ὀρώμεν, τῇ τούτου ἀρετῇ εὐ ὀρώμεν, καὶ
 ᾧ ἀκούομεν τῇ τούτου ἀρετῇ εὐ ἀκούομεν, καὶ διὰ τοῦτο, ᾧ ζῶμεν, τῇ
 τούτου ἀρετῇ εὐ ζῶμεν, ὥστε εἴη ἂν (τῇ) τῆς ψυχῆς ἀρετῇ εὐδαιμονία (ψυχῆ
 γὰρ ζῶμεν), οὐ δὴ διὰ τοῦτο οὐδενὸς ἐξωθεν ἄλλου δεησόμεθα παρὰ τὴν 20
 25 ἀρετὴν τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ εὐ ζῆν. καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ τῶ μὲν
 ὀφθαλμῷ ὀρώμεν καὶ τῇ τούτου ἀρετῇ εὐ ὀρώμεν. ἀλλ' ὅμως πρὸς τὸ εὐ
 ὄραν καὶ φωτὸς δεόμεθα καὶ ἄλλων τινῶν. καὶ γὰρ τοῦ μηδὲν ἐπισκοτεῖν
 καὶ διαστήματος συμμέτρου καὶ μεγέθους προσοῦ καὶ τοῦ ὀραθησομένου
 χρώματος. οὕτως δὴ καὶ εὐ μὲν ζῶμεν τῇ τῆς ψυχῆς ἀρετῇ, δεόμεθα
 30 μέντοι καὶ ἄλλων τινῶν εἰς τοῦτο συνεργῶν τε καὶ ὀργάνων. καὶ γὰρ καὶ
 κατὰ τὰς τέχνας καὶ ταῖς κατ' αὐτάς ἀρεταῖς εὐ πράττομεν τὰ κατὰ ταύ- 25
 τας, ἀλλ' ὅμως δεόμεθα πρὸς τὰ κατὰ τὰς τέχνας τέλη καὶ ἄλλων τινῶν,
 ἃ ἔστιν ἕτερα παρὰ τὰς τέχνας. καὶ ἡ ἀρετὴ ὅη ὡς τέχνη ποιητικὴ τῆς
 εὐδαιμονίας ἔσται, οὐ μὴν διὰ τοῦτο ἄνευ τῆς ὕλης καὶ τῶν οἰκείων ὀρ-
 35 γάνων. ἔτι εἰ μὲν οὕτως λέγοιτο ἡ ἀρετὴ αὐτάρκης πρὸς εὐδαιμονίαν, ὡς
 καὶ τῶν τεχνῶν ἐκάστη πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔργον, ὅτι οὐκ ἄλλης τινὸς τέχνης
 προσδέονται πρὸς τὸ τὸ κατ' αὐτάς ποιεῖν ὑγιές (οὐδὲ γὰρ ἡ ἀρετὴ ἄλλης
 τινὸς δυνάμεως καὶ τέχνης προσδεῖται πρὸς τὸ σὺν ἐκείνῃ τὴν εὐδαιμονίαν 30
 ποιεῖν· προσδεῖσεται μέντοι κατὰ τοῦτο ὁμοίως ταῖς τέχναις καὶ ἄλλων

1 τέλος ἢ a: τέλος V 2 ἡ ἀρετὴ m¹ in mg. V 3 ὑγεία ὑγείας V: ὑγεία ὑγείας a
 5 αὐτοῦ a 9 αὐτῶ Sylburg: αὐτῶ Va ἐκλέγοιτο] ιτ in lit. V 11 παρῆλθεν]
 cf. p. 163,33 ἡ φύσις τῆς ἐκλογῆς ἔνεκεν τὴν ἀρετὴν παραλαμβάνει ἄρα] accent. et spir.
 in lit. V 23 τῇ αἰδίδι ἀρετῇ scripsi: ἀρετῇ Va 24 οὐ V Sylburg: οὐ a
 36 (et 38) τινὸς sic V

τινῶν πρὸς τὸ τὸ ἴδιον ἔργον ἀποδιδοῖναι), εἰ δὲ τις λέγει τὰς ἀρετὰς οὕτως
αὐτάρχεις πρὸς εὐδαιμονίαν, ὅτι μηδὲ τινος ὄλως ἔξωθεν προσδέονται, οὐχ
ὕγιως ἐρᾷ. πολλῶν γὰρ ἔξωθεν, ὡσπερ αἱ τέχναι, οὕτως δὲ καὶ ἡ ἀρετὴ
δεῖται, ὡς ἐδείχθη, πρὸς τὸ περιποιῆσαι τὸ τέλος. τὸ δὲ φάναι ὡσπερ
5 τὴν ἀλληλικὴν παντὶ τῷ δοθέντι μέλει ὀρθῶς δύνασθαι χρῆσθαι, οὕτως
καὶ τὴν ἀρετὴν παντὶ πράγματι, ὕγιες μὲν ἐστίν, προσδιασταλτέον δέ, ὡς 85
οὔτε ἡ ἀλληλικὴ ἄνευ τῶν οἰκείων ὀργάνων δυνατὴ ποιῆσαι τοῦτο, οὐθ'
ἡ ἀρετὴ, ἀλλὰ μόνως μὲν αὐτῆς τὸ ἔργον ἐστὶ τοῦτο, οὐ μὴν χωρὶς γε
τῶν εἰς αὐτὸ συνεργῶν. ἔτι οὐκ, ἐπεὶ πᾶσιν τοῖς πράγμασιν καλῶς χρῆται,
10 ἤδη καὶ ἡ παντὸς χρῆσις εὐδαιμονική, ἀλλ' ἡ τῶν βουλητῶν τοιαῦδε χρῆσις.
ἔστι δὲ τίνα καὶ ἀβούλητα τῷ σπουδαίῳ προσπίπτοντα, οἷς εὖ μὲν καὶ αὐ-
τοῖς χρῆται, οὐ μὴν περὶ ταῦτα ἐνέργεια αὐτῷ καὶ ἡ τοιαῦδε χρῆσις τῶνδε
εὐδαιμονική. ἔτι τὰ οἰκεία προηγημένα καὶ εὐχρηστοῦ καὶ ἀξίαν ἔχοντα 40
πρὸς τί ποτε ταύτας ἔχει τὰς ὀνομασίας, εἰ μὴρὸν συνεργεῖ πρὸς εὐδαιμο-
νίαν; πᾶν γὰρ τὸ προηγημένον πρὸς τι προῖχεται, καὶ τῷ φορὸν εἶναι πρὸς
τὸ προκειμένον μᾶλλον ἄλλου διὰ τοῦτο λέγεται καὶ προῖχθαι πρὸς τὸ τέ-
λος, καὶ ἡ προαγωγὴ αὐτῶν ὀφθαλμῶν ὡς συνεργεῖ πρὸς εὐδαιμονίαν. εἰ δὲ
μὴ πρὸς τοῦτο συνεργεῖ, πρὸς δὲ τὸν κατὰ φύσιν βίον, ἄξιον ἐρέσθαι περὶ
τοῦ κατὰ φύσιν αὐτοῦ βίου, πότερον οὗτος ἀγαθόν ἐστίν, ἢ οὐκ ἀγαθόν 45
20 μὲν, οἰκείον δὲ καὶ αὐτὸ καὶ προηγημένον, ἢ ἀλλότριον καὶ ἀποπροηγημένον
ἢ ἀρρεπές ὄλως. παρὰ γὰρ ταῦτα οὐδὲν οἷόν τε ἀποκρίνασθαι. οὐ γὰρ
ὁ κακόν γε ἐροῦσιν αὐτόν· εἰ μὲν οὖν ἀγαθόν, πρῶτον μὲν πῶς οὐχὶ
τὰ συμπληρωτικά αὐτοῦ καὶ ποιητικὰ ἀγαθὰ ἂν καὶ αὐτὰ εἶη, ὥστε ἀγαθὰ
τὰ προηγημένα; ἔπειτα δὲ οὐ μόνον ἔσται τὸ καλὸν ἀγαθόν· καὶ γὰρ ὁ
25 κατὰ φύσιν βίος, εἴ γε ἀγαθόν καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἔσται συντελῶν, εἴ γε
ἡ εὐδαιμονία συμπλήρωσις ἀγαθῶν, ὥστε οὐκ αὐτάρχεις πρὸς εὐδαιμονίαν 50
ἡ ἀρετὴ. εἰ δὲ ἀλλότριον καὶ ἀποπροηγημένον ἢ ἀρρεπές, πῶς οὐ γελοῖον
τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ προηγημένα λέγειν; τί γὰρ μᾶλλον τὰ πρὸς τοῦτο φορὰ
προηγημένα, ἢ τὰ πρὸς τὸ ἀντικείμενον αὐτῷ; εἰ δὲ καὶ αὐτὸς προηγημένος
30 τε καὶ ἀξίαν ἔχων ἐστὶν ὁμοίως ἐκείνοις, καὶ διὰ τοῦτον τοιαῦτα ἦν καὶ
τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ, εἰς τί προῖχεται καὶ ἀξίαν ἔχει, πεισόμεθα παρ' αὐτῶν,
ὡσπερ καὶ περὶ τῶν τούτου ποιητικῶν, ἐπεὶ πᾶν τὸ προηγημένον πρὸς τι
προῖχεται. εἰ μὲν οὖν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν φήσουσιν, συνεργὸς ἂν ὁ κατὰ 158v
φύσιν εἶη βίος πρὸς εὐδαιμονίαν, οὕτως δὲ καὶ τὰ τούτου ποιητικὰ, καὶ
35 οὐκ αὐτάρχεις ἡ ἀρετὴ πρὸς αὐτόν, εἰ δὲ πρὸς ἄλλο τι φήσουσιν, ὁ αὐ-

1 οὕτως] fortasse ἀπλῶς 2 αὐτάρχεις] εἰ in lit. V ἔξω a 3 ὕγιως a
4—5 τὸ δὲ φάναι, ὡσπερ .. δύνασθαι χρῆσθαι, οὕτως κτλ.] cf. ἀνεπαίσθητος γάρ, ὃν λέ-
γουσιν προεμπίπτειν, ὁ ἀήρ, οὗ τῆ ποσότητι τὸ διάστημα ἀναμετρεῖσθαι p. 135,5 φῶς γάρ τι
ἐκπέμπεται ἀπὸ τῆς ὀφθαλμοῦ, ὃ τῆ ἀπορροῆς ... ἀναγγέλλειν p. 137,2 6 πρὸς διασταλ-
τέον V 13 ἔχοντα v. c. ἔχον m' V: ἔχοντα a 16 λέγεται] αἰ in lit. V
προῖχθαι] αἰ in lit. V 18 ἐρέσθαι scripsi: ἐρεσθαι a: ἄρεσθαι (sic) V 20 καὶ
post αὐτὸ om. a ἀποπροηγημένον V Sylburg: ἀπὸ προηγουμένου a 21 ἡ Vualder:
ἡ Va 27 ἀπὸ προηγημένου V 28 φορὰ V Sylburg: φορὰ a 29 προηγημένος]
ante ; unā lit. eras. V 32 προηγημένου V Vualder Sylburg: προηγημένου a

τὸς καὶ περὶ ἐκείνου, καὶ τοῦτ' εἰς ἄπειρον. καθόλου δέ, εἰ ἡ ἀρετὴ αὐ-
 τάρχης πρὸς τὸ παρασχέσθαι τὸν βίον ἡμῶν ἄκρω εὐδαιμόνα καὶ μακάριον,
 πῶς εὐλογος ἐξαγωγὴ τῆς τὴν ἀρετὴν ἔχοντι ἐν μακαρίῳ βίῳ ὄντι; ὡς γὰρ 5
 ἄτοπον τὸ λέγειν τὸν Δία ἐθέλειν ἀποθανεῖν, οὕτως ἄτοπον καὶ τὸν ἐπίσης
 5 τούτῳ μακαρίως ζῶντα ἑαυτὸν ἐξάγειν εὐλόγως τοῦδε τοῦ βίου, τῶν μὲν
 σωματικῶν καὶ ἐκτὸς ἀδιαφόρων ὄντων καὶ μήτε ποιούντων τὴν εὐδαιμονίαν
 μήτε ἀναιρούντων, τῆς δὲ ἀρετῆς, ἣ μόνῃ καὶ κατασκευάζει τὸν μακάριον
 βίον καὶ φυλάττει βέβαιον παροῦσα, μηδέποτε' ἂν ἀπολειπούσης τὸν σοφόν.
 τὸ γὰρ μήτε παρόντος τινὸς κακοῦ μήτε προσδοκωμένου τῆς τε ἄκρας εὐ- 10
 δαιμονίας περὶ αὐτὸν οὔσης τὸν βίον ἀπολιπεῖν καὶ αὐτὴν τὴν ἀρετὴν βρού-
 λεσθαι θαυμάσιον καὶ τῆς κατὰ λόγον μαχόμενον. πῶς γὰρ εὐλογον τὴν
 ἀρετὴν τοῦθ' ὑποβάλλειν τῆς σοφῆς; οὐδὲ γὰρ, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων τινός,
 οὕτως δὲ καὶ ἐπὶ εὐδαιμονίας εὐλογον λέγειν, ἅλις ἔχειν. οὐδεὶς γὰρ κόρος
 εὐδαιμονίας καὶ ἀρετῆς. εἰς ἄπειρον γὰρ τῶν τελῶν ἡ ὄρεξις καὶ οὐκ ἐπ'
 15 ἄλλο τι αὐτῶν ἡ ἀναφορά. τὸ γὰρ εὐλογον ἐξαγωγὴν τίθεσθαι ἐξομολο-
 γούντων ἐστὶ τὸ ἀδύνατον εἶναι χωρὶς τῶν σωματικῶν καὶ ἐκτὸς εὐδαιμόνα 15
 γενέσθαι βίον. ἔτι εἰ εὐλογος μὲν ἡ ἐξαγωγὴ, κωλυθείμεν δὲ ἐξάγειν
 ἑαυτοὺς ἀπὸ τινος, πῶς οὐκ ἄθλιος ὁ βίος ἐν τοῖς τοιούτοις, δι' ἃ ἦν εὐ-
 λογον ἐξάγειν ἑαυτόν; εἰ δὲ ἄθλιος ὁ βίος, ὀτλον ὡς οὐκ εὐδαιμων ἔτι.
 20 ὥστ' οὐδὲ ἀναπόβλητος ἡ εὐδαιμονία ἔσται κατὰ γε τοῦτο.

Ὅτι μὲν ἕτερον τῆς εἶδει τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν.

Τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν οὐ φησὶν Ἀριστοτέλης διαφορὰς εἰδοποιούς εἶναι
 τοῦ ζήου, ὅτι καθόλου αὐταὶ εἰσὶν διαιρετικαὶ τῶν γενῶν εἰς τὰ εἶδη δια- 20
 φοραί, αἷ ἔχουσαι ἐναντίωσιν καὶ ἀντίθεσιν κατὰ τὸν λόγον, αἷ δὲ ὕλικαί
 25 διαφοραὶ καὶ τὰ τοῦ ὑποκειμένου πάθη οὐ ποιῶσιν ἕτερα τῆς εἶδει. διὰ
 τοῦτο τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, καίτοι ἐναντία ὄντα, οὐ ποιεῖ σώματος
 εἰδικὴν διαίρεσίν τε καὶ διαφοράν. πάθη γὰρ ταῦτα τοῦ ὑποκειμένου, ἀλλ'
 οὐ τοῦ κοινοῦ εἶδους τε καὶ λόγου τοῦ σώματος διαίρεσις. ἐπεὶ τοίνυν καὶ
 τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν κατὰ πάθος ὕλικόν τὴν διαφορὰν ἔχει, οὐ ποιεῖ τὰ 25
 30 ζῆα τῆς εἶδει διάφορα. πέψει γὰρ καὶ ἀπεψία καὶ θερμότητι καὶ ψυχρότητι
 τῆς ὑποκειμένης ὕλης ἡ τούτων διαφορά. οὐ γὰρ ἐστὶ ταῦτα τὰ πάθη οἰκεία
 τοῦ ζήου κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ τὸν λόγον, ἀλλὰ κατὰ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὴν
 ὕλην καὶ τὸ σῶμα. διὸ τὸ αὐτὸ σπέρμα καὶ θῆλυ καὶ ἄρρεν οἶόν τε γενέσθαι,
 ἀλλ' οὐ λογικὸν ἢ ἄλογον ἢ πτηνὸν ἢ χερσαῖον. διὰ τὴν αὐτὴν δὲ αἰτίαν καὶ
 35 οἷ καθ' ἕκαστα ἄνθρωποι καίτοι διαφέροντες ἀλλήλων οὐκ εἰσὶν ἕτεροι κατὰ 30
 τὸ εἶδος. ὕλικοὶς γὰρ πάθεσιν διαφέρουσιν ἀλλήλων, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸν

I fortasse περὶ ἐκείνου (λόγος) 4 καὶ τὸν V: καὶ τὸ a 7 ἡ Va 11 τὴν a:
 τ cetera evanuerunt V 13 εὐδαιμονίας] ὑδ in lit. V λέγειν om. a ἅλις V
 Sylburg: ἄλος a 14 τῶν a: τῶν τῶν V 18 δι' ἃ ἦν Sylburg: διὰ ἦν V: δι'
 ἦν a 20 εὐδαιμόνα a 22 οὐ φησὶν Ἀριστοτέλης] Ar. Met. 10,9 1858*31 24 αἷ
 ἔχουσαι] cf. 151,18 28 ἐπεὶ V: ἐπὶ a 36 ὕλικοὶς V: εἰδικοὶς a

λόγον καὶ τὴν ἐν τούτῳ διαφορὰν, ποιότητι γὰρ σαρκῶν καὶ ποσότητι καὶ
 τοῖς τοιούτοις. διάφορος οὖν ὁ χαλκοῦς κύκλος καὶ ξύλινος, οὐχ ἕτεροι τῷ
 εἶδει, ὅτι κατὰ τὸ ὑποκείμενον αὐτοῖς, οὐ κατὰ τὸν λόγον ἢ διαφορὰ.
 οὕτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀτόμων ἀνθρώπων. ἢ γὰρ ἐν τῷ λόγῳ ἐναντίως
 5 εἶδη διαφέροντα γεννᾶ, οὐχὶ τὰ κατὰ τὸ ὑλικὸν πάθη. καὶ τὸ ἄρρεν δὴ
 καὶ τὸ θῆλυ, ἐπεὶ μὴ κατὰ τὸν λόγον, ἀλλὰ κατὰ πάθος ὑλικὸν διαφέ- 35
 ρουσιν, οὐχ ἕτερα τῷ εἶδει. ὅτι δὲ μὴ εἰσιν διαιρετικαὶ διαφοραὶ καὶ
 εἰδοποιοὶ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ καὶ [τὸ] ἐκ τούτων δῆλον. ἤτοι γὰρ ἀν-
 θρώπου εἰσιν διαφοραὶ ἢ ἄλλου τινὸς εἶδους, ἐν οἷς τὸ μὲν ἄρρεν ἐστί, τὸ
 10 δὲ θῆλυ, ἢ τοῦ ζῴου τοῦ τούτων γένους. ἀλλ' ἀνθρώπου μὲν οὐκ ἐστὶ
 διαιρετικὴ διαφορὰ. αἱ γὰρ οἰκειαὶ τινος διαιρετικαὶ διαφοραὶ οὐκ εἰσὶν
 ἐπὶ πλεόν ἐκείνου. ὁ διαιρούσιν, οἷον τῶν τὸ ζῴον διαιρούστων διαφορῶν
 οὐδεμία ἔξω τοῦ ζῴου πίπτει οὐδὲ ὑπάρχει τινί, ὁ μὴ ζῴον ἐστίν. πε- 40
 ριέχεσθαι γὰρ δεῖ τὰς τεμνούσας τι κυρίως διαφορὰς ἐν τῷ τεμνομένῳ
 15 πρὸς αὐτῶν. εἰ γὰρ τινες ἐπὶ πλεόν εἶναι δοκοῦσιν τῶν τεμνομένων πρὸς
 αὐτῶν, τῷ μὴ τούτων εἶναι κυρίως, ἀλλὰ τῶν ἐπαναβεβηκότων αὐτοῖς γε-
 νῶν κατὰ τοῦτο δοκοῦσιν ὑπερβάλλειν τούτων, οὐκέτι ἐκείνων ἐκπίπτουσι.
 οἷον εἴ τις τὸ πεζὸν ζῴον τέμῃ τῷ δίποδι, δοκεῖ ἢ δίπουν διαφορὰ εἶναι
 καὶ ἐν παντὶ ζῴῳ. ἐστὶ γὰρ καὶ ἐν τῷ πτηνῷ· τοῦ γὰρ ζῴου κυρίως
 20 ἐστὶν διαιρετικὴ, οὐ οὐκέτι ἐπὶ πλεόν βῆθηται δύναται. οὐ γὰρ ἐστὶ τι 45
 μὴ ζῴον δίπουν. καὶ τὸ θῆλυ δὴ καὶ τὸ ἄρρεν οὐκ ἂν εἴεν ἀνθρώπου
 τμητικαὶ διαφοραί, ἐπεὶ καὶ ἐν ἄλλοις ζῴοις εἰσὶν, καὶ οὐκ ἐν ἀνθρώποις
 μόνοις. διὰ ταῦτα οὖν οὐδὲ τῶν ἄλλων τινὸς εἶεν ἂν διαφοραὶ τῶν εἰδῶν
 τοῦ ζῴου, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ ζῴου οἷόν τε λέγειν αὐτὰς τμητικὰς εἶναι καὶ
 25 εἰδῶν ποιητικὰς. αἱ γὰρ ἀντιδιαιρούμεναι ἀλλήλαις διαφοραὶ οὐ δύνανται
 συνυπάρχειν ἐν εἶδει τῷ αὐτῷ. οὕτε γὰρ τὸ λογικὸν καὶ ἄλογον ἐν τῷ
 αὐτῷ εἶδει οἷόν τε εἶναι, οὕτε τὸ πεζὸν καὶ πτηνὸν ἢ ἐνυδρον οὕτε δίπουν 50
 καὶ ἄπουν, τὸ δὲ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐστὶν εἶδουσιν. καὶ γὰρ
 ἐν ἀνθρώπῳ ὄντι ταῦτα κατὰ τὸ εἶδος καὶ ἐν ἵππῳ καὶ κυνὶ καὶ τοῖς
 30 ἄλλοις ὁμοίως, ὅσα ἐκ συνδυασμοῦ γίνεται, οὐκ ἄρα τμητικαὶ διαφοραὶ τὸ
 θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν· οὐδ' ἄρα ἕτερον τῷ εἶδει τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ,
 ὥστε οὐδὲ γυνή καὶ ἀνήρ. |

Τῶν παρὰ Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν.

159r

Περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν ἐλέγετό τις καὶ τοιαῦτα δόξα. εἰ ἢ μὲν φύσις οὐχ
 35 ὁμοία πάντων, ἀλλ' ἔχει διαφορὰν (φύσει γὰρ εὐφρεῖς τινες, οἱ δ' ἀφρεῖς·
 μεγίστην δὲ ἰσχὺν ἢ φύσις ἔχει πρὸς τὸ τοίους ἢ τοίους γίνεσθαι. μετὰ
 δὲ τὴν φύσιν τὰ ἔθνη, ἐξ ὧν ἀμφοτέρων καὶ ἢ προαίρεσις ποιά γίνεται), 5
 πῶς ἔτι ἐστὶ ἐφ' ἡμῖν ἢ προαίρεσις, ὅπως ἀπορήσειεν ἂν τις. καὶ γὰρ,
 εἰ καὶ τὴν διδασκαλίαν αἰτιῶτο, οὐδὲ τὸ μαθεῖν ἐφ' ἡμῖν, λέγω δὲ τὸ

8 τὸ delevi 10 ζῴου a γένος a 18 fortasse ἢ (κατὰ τὸ) δίπουν 19 εἰμῖν
 παντὶ V γὰρ post ἐστι om. a 25 δύναται a 27 πτηνὸν καὶ πεζὸν καὶ ἐνυδρον a

τοιούτων ἐφ' ἡμῖν, οὐ καὶ τὸ ἀντικείμενον δυνατὸν τέ ἐστι καὶ ἐφ' ἡμῖν,
 [ὅποσον ἡμεῖς εἶναι τὸ ἐφ' ἡμῖν ἀξιοῦμεν]. ἔτι δὲ μᾶλλον ἀπρηοῖτ' ἂν τούτο,
 εἰ μὴδὲν ἀναίτιως γίνετο· καὶ αὐτὸ ἅπασιν ἐδόκει. δεῖ γάρ τῶν ἐπὶ τοῦ
 παρόντος ὑφ' ἡμῶν γιγνομένων προὑπάρχειν τὸ αἷτιον, ἀδύνατον δὲ ἐστὶ
 5 τὴν αὐτὴν αἰτίαν εἶναι τῶν ἀντικειμένων, ἀλλ', εἰ τοῦτο, ἐξ ἀνάγκης πάντα 10
 τὰ γιγνώμενα γίνεται. προκαταβέβληται γὰρ αὐτῶν τὰ αἷτια. τοῦτο δὲ
 οὕτως ἔχειν ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἐὰν μὴ τις ἀνάιτιος κίνησις εὐρεθῆ. εὐρίσκα-
 ται δὲ καὶ ἔστιν. οὗ δειχθέντος καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν σωθήσεται καὶ τὸ αὐ-
 τόματον καὶ τὰ ἐπὶ τῇ τύχῃ. δοκεῖ δὲ καὶ Ἀριστοτέλει εἶναι τις ἀνάιτιος
 10 κίνησις ὡς ἐν τῷ πέμπτῳ λέγεται τῶν Μετὰ τὰ φυσικά. ἡ δὲ κατασκευὴ
 τοῦ εἶναι ἀνάιτιον κίνησίν ἐστιν, εἰ δειχθεῖται ἐν τοῖς οὖσιν τὸ μὴ ὄν
 παρεσπαρμένον πῶς αὐτοῖς καὶ συνοδεῦον. εἰ γάρ ἐστὶν πῶς τὸ μὴ ὄν 15
 ἐν τοῖς οὖσιν, ἔστι τὸ κατὰ συμβεβηκὸς ὄν. τὸ γὰρ μὴ ὄν, † συμβέ-
 βηκεν εἶναι λεγόμενον κατὰ συμβεβηκὸς τι ὄν, εἴη ἂν τις καὶ κίνησις ἀναί-
 15 τιος, οὗ ὄντος δεδειγμένον ἂν εἴη τὸ προκείμενον. ὅτι δὲ ἐστὶ πῶς τὸ μὴ
 ὄν ἐν τοῖς οὖσιν ἐνεργεῖα, εὐκόλως ἂν τις ἐπιστήσας μάθοι. εἰ γάρ τῶν
 ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν αἰδία, ἀλλὰ δὲ φθειρόμενα, οὐ παρ' ἄλλην τιὰ ἂν
 αἰτίαν ἢ διαφορὰ τούτων ἐν αὐτοῖς εἴη ἂν ἢ παρὰ τὴν τοῦ μὴ ὄντος με-
 20 τουσίαν. παρὰ γὰρ τὴν τούτου μίξιν τε καὶ κρᾶσιν καὶ παρουσίαν ἢ 20
 20 ἀτονία τε καὶ ἀσθένεια τοῖς μὴ αἰδίους ἐγγιγνομένη κωλύει αὐτὰ ἀεὶ τε

1 τε καὶ ἐφ' ἡμῖν suspectum cf. 171,23 2 ὅποσον—ἀξιοῦμεν insiticiū videtur
 3 ἅπασιν ἐδόκει m², ὑπεσιν ἐδοῦε m¹, πασιν ἐδοῦε v. c. V: ἅπασιν ἐδόκει Ca: fortasse
 γίνετο, (β) καὶ αὐτὸ τισιν ἐδόκει 4 γιγνομένων V: γινομένων Ca 6 γίνεται
 corr. ex. γίνεται V: γίνεται Ca 8 ἡ V: δὲ Ca 9 τύχη v. c. et m², εὐχῆ m¹ V:
 τύχη Ca 9 ἀριστοτέλει VC: ἀριστοτέλει a 10 ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Μετὰ τὰ
 φυσικά] i. e. ἐν τῷ E (cf. p. 151,9.11) τῶν Μετὰ τὰ φυσικά. respicit enim, ut videtur,
 Ar. Met. E2, 1026^a33—1027^b16. 11 τοῦ Va: τῶν C τὸ μὴ m², μὴ m¹ V:
 τὸ μὴ Ca 13 συμβεβηκὸς ὄν v. c. συμβεβηκῶσιν m¹ V: συμβεβηκὸς τι ὄν C: συμ-
 βεβηκὸς ὄν a τὸ γὰρ μὴ ὄν v. c. τὸ γὰρ δι' ὄν ὄν m¹ V: τὸ γὰρ μὴ ὄν ὄν C: τὸ
 γὰρ μὴ ὄν ὄν a 14 ۱۱۱۱) συμβέβηκε (βη in mg. m¹, τιτι sive γινι, quod in extremo
 margine a v. c. adscriptum est, ad vocem obscuram ۱۱۱۱) referendum esse videtur) V:
 συμβέβηκεν C: καὶ συμβέβηκεν a. locus corruptus ita fero restituendus videtur: εἰ γάρ ἐστὶν
 πῶς τὸ μὴ ὄν ἐν τοῖς οὖσιν ((ἔστι δέ, ἐπεὶ ἐν τοῖς οὖσιν) ἐστὶ τὸ κατὰ συμβεβηκὸς ὄν· τὸ
 γὰρ μὴ ὄν, εἴ τιτι συμβέβηκεν εἶναι, λεγόμενον [sc. ἐστὶ cf. p. 5,10] κατὰ συμβεβηκὸς τι ὄν),
 εἴη ἂν τις καὶ κίνησις ἀνάιτιος. omnis quantum ego video huius capituli disputatio mirabili
 quadam nititur verborum Aristoteliorum interpretatione (Met. E2, 1026^b13) ὥσπερ γὰρ ὀνό-
 ματι μόνον τὸ συμβεβηκὸς ἐστίν. διὸ Πλάτων τρόπον τινα οὐ κακῶς τὴν σοφιστικὴν περὶ τὸ
 μὴ ὄν ἔταξεν et (v. 21, ib) φαίνεται γὰρ τὸ συμβεβηκὸς ἐγγὺς τι τοῦ μὴ ὄντος. haec enim
 a logica ad physicam rationem transferens sumit scriptor idem esse secundum Aristotelem
 τὸ μὴ ὄν atque τὸ κατὰ συμβεβηκὸς, et, cum τὸ συμβεβηκὸς in rebus esse appareat, esse
 etiam τὸ μὴ ὄν. hoc autem (in parenthesi v. 13, quam ego constitui) demonstrato
 pergīt (v. 15), etiam actu esse τὸ μὴ ὄν: ὅτι δὲ ἐστὶ πῶς τὸ μὴ ὄν ἐν τοῖς οὖσιν ἐνεργεῖα κτλ.
 15 οὗ ὄντος v. c. et m², οὗ παντος m¹ V: οὗ ὄντος Ca πῶς m², πῶ m¹ V: πῶς (a
 16 ὄν) ὄν a 17 ἐστὶν αἰδία sic m¹ V ἀλλὰ δὲ φθειρόμενα m², ἀλλὰ αειρομενα m¹,
 ἀλλὰ φθειρόμενα v. c. V: ἀλλὰ δὲ φθειρόμενα Ca 18 αἰτίαν Ca: αἰτίαν v. c. αἰτία m¹ V
 19 τε VC: τι a 20 ἀτονία m², ἀτοπία m¹ V: ἀτονία Ca

εἶναι καὶ ὁμοίως ἔχειν αἰεί. εἰ γὰρ μὴ ἦν ἡ τοῦ μὴ ὄντος ἐν τοῖς οὐσιν, οὐδ' ἂν τοῦ εὐ ἐγγίνετο. εἰ δὲ παρὰ μὲν τὴν τοῦ μὴ ὄντος μίξιν τὰ τε φθαρτὰ τοιαῦτ' ἔστι, καὶ πρὸς αὐτοῖς τὰ ψευδοῦ, ἔστι δὲ τινα ἐν τοῖς οὐσιν φθαρτὰ τε καὶ φθειρόμενα καὶ ψευδοῦ, ἔστιν τι τοῦ μὴ ὄντος ἐν αὐτοῖς.
 5 καὶ ἀνάπαλιν δὲ ὑγιές ἔστι ληφθέν· εἰ μὴ ἔστι τὸ μὴ ὄν ἐν τοῖς οὐσιν, οὐκ ἔσται τινα τῶν ὄντων φθαρτὰ. ἔστιν ἄρα τὸ μὴ ὄν. εἰ δὲ ἔστιν τὸ
 10 μὴ ὄν ἐν τοῖς ἐν γενέσει παρεσπαρμένον καὶ μεμιγμένον, τῶν δὲ γιγνομένων αἰτία τινα προηγεῖται οὐδ' αὐτὰ ὄντα αἰδία, ἔστι καὶ ἐν τοῖς αἰτίοις τι τοῦ μὴ ὄντος καὶ τοῦτ' ἔστιν, ὃ λέγομεν κατὰ συμβεβηκὸς αἴτιον.
 15 τὸ γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς ὄν ἐν τοῖς αὐτοῖς, ὅταν ὡς αἰτίοις ἦ, κατὰ συμβεβηκὸς αἴτιον ἂν εἶη. ὅταν γὰρ ἐπὶ τινι αἰτίᾳ ἐπακολουθήσῃ τι, μὴ τοῦ τοῦτο γενέσθαι χάριν τῆς αἰτίας οὐσης, τότε τούτου τοῦ ἐπακολουθηκότος κατὰ συμβεβηκὸς αἴτιον λέγεται τὸ προηγούμενον, τουτέστιν οὐκ αἴτιον ἄρα.
 20 ἐπακολουθήσαν τούτῳ ἀναίτιως ἐγένετο· οὐ γὰρ δι' οἰκείαν αἰτίαν. τοῦτο δὲ ἐν μὲν τοῖς ἐκτὸς αἰτίοις γενόμενον τὴν τύχην ἐποίησεν καὶ τὸ αὐτόματον, ἐν δὲ τοῖς ἐν ἡμῖν τὸ ἐφ' ἡμῖν. αἰτία γὰρ ἐν ἡμῖν φύσις δοκεῖ καὶ ἔθος εἶναι τῆς προαιρέσεως, ἀλλὰ, καθόσον καὶ ἐν τούτοις ἔστι τὸ μὴ ὄν, κατὰ τὸσούτον καὶ ἐν τῇ προαιρέσει. διὸ καὶ προαιρούμεθα ἔσθ' ὅτε ταῦτα, ὧν ἡ αἰτία οὐ προκαταβέβληται ἐν ἡμῖν δι' ἀσθένειαν καὶ ἀτονίαν
 25 τῆς θνητῆς φύσεως· αἰεὶ γὰρ ἂν ὁμοίως ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐκινούμεθα. ἀλλὰ ἡ τοῦ μὴ ὄντος φύσις, ὡς εἶπον, ἐν οἷς ἂν ἦ ταῦτα, ἀφαιρεῖται τὴν αἰδιότητα καὶ τὴν κατὰ τὰ αὐτὰ αἰεὶ ἐνέργειαν. ἃ οὖν ἀναίτιως καὶ μὴ προύπαρχούσης αἰτίας προαιρούμεθα, ταῦτά ἐστιν τὰ λεγόμενα ἐφ' ἡμῖν, ὧν καὶ τὰ ἀντικείμενά ἐστι δυνατὰ διὰ τὸ τὴν αἰτίαν μὴ προκαταβέβλησθαι, ἧτις προ-
 30 ὑπάρχουσα πάντως ἂν τοῦ γενέσθαι τοῦτο τὴν ἀνάγκην παρῆχεν. διὰ ταῦτα πολλάκις τινὲς καὶ πεφυκότες ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἔθεσιν ἡγμένοι διαφέροντες ἀλλήλων γίνονται παρὰ τὰς ἀναίτιους προαιρέσεις.
 35 ἔστιν δὲ τὸ μὴ ὄν ἐγκεκραμένον τοῖς οὐσιν οὔτε πολλοῖς, οὔτε, ἐν οἷς ἔστι, πολὺ τι, ἀλλὰ καὶ ἐν ὀλίγοις τῶν ὄντων καὶ ὀλίγον· τῶν τε γὰρ ὄντων ἐν τούτοις, ἐν οἷς τὸ μὴ αἰδιον (τοῦτο δὲ ἔστι τὸ περὶ τὴν γῆν, καὶ ὁ τόπος οὗτος ἐλάχιστός ἐστιν ὡς πρὸς πάντα τὸν κόσμον· εἰ γὰρ ἡ γῆ σημείου λόγον ἐπέχει κατὰ τοὺς ἀστρολόγους πρὸς τὸν ἅπαντα οὐρανόν, περὶ ταύτην δὲ καὶ τὰ ἐν ταύτῃ τὸ μὴ ὄν, περὶ ὀλίγον πᾶν ἂν εἶη)· καὶ ἐν τούτοις δὲ ἀμυδρῶς πῶς ἔστι καὶ οὐκέτι πολὺ. ἐν γὰρ τοῖς ἐν
 40 35 γενέσει οὐσιν τὸ μὲν ἐπὶ πολὺ ἔστιν, οὐ ἡ φύσις αἰτία, ὅσον δὲ παραλύε-

2 ἐγγίνετο] fortasse ἐφίετο 3—4 δὲ τινα—ψευδοῦ ἔστιν om. C 7 γενέσει V: γενέσει Ca
 8 προηγεῖται οὐδ' αὐτὰ om. C αὐτὰ corr. ex. αὐ τὰ V 9 τι τοῦ m², του m¹ V:
 τι τοῦ Ca 10 ὄν ἐν—κατὰ συμβεβηκὸς om. C 11 αἰτία a ἐπακολουθήσει Ca
 μὴ τοῦ m², μὴ m¹ V: μὴ τοῦ Ca 12 ἐπακολουθηκότος VC: ἐπακολουθηκότως a
 13 fortasse οὐκ αἴτιον. (τὸ) ἄρα ἐπακολουθήσαν τούτῳ κτλ. 14 τούτῳ a
 15 αὐτόματος a 17 εἶναι om. Ca 19 προκαταβέβληται] προκ in lit. V
 20 ἐκινούμεθα] κί in lit. V 21 fortasse τοῦτο 22 κατ' αὐτὰ C 28 πολλῶν C
 29 ὀλίγον m², οὐκ ὀλίγον m¹ V: ὀλίγον Ca τε] cf. Incl. 33 εἶη ἂν Ca

ται τῆς φύσεως καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῆς πρὸς τὸ ἐξ ἀνάγκης τὰ κατ' αὐ-
 τὴν γίνεσθαι γιγνόμενα (τοῦτό ἐστι τὸ ἐπ' ἔλαττον, ἐν ᾧ τὸ ἐνδεχόμενον
 καὶ ἄλλως ἔχει), περὶ τοῦτο ἐστὶ καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος ἀσθένεια. οὔτε
 ἄρα ἐν τοῖς ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ τὸ μὴ ὄν (διὸ οὐδὲ τὸ ἐνδεχόμενον), οὐδὲ
 5 τὸ ἐν τοῖς ἐπὶ πολὺ, καθόσον οὕτως ἔχει, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀντικειμένοις αὐ-
 τοῖς. ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ ἐπ' ἔλαττον· ἐν τούτοις δὲ ἐστὶ καὶ τὰ τυχηρὰ 50
 καὶ αὐτόματα καὶ κυρίως λεγόμενα ἐφ' ἡμῖν. ὧν γὰρ προαιρέσεων ἡ φύσις
 ἡ ἀγωγαὶ καὶ ἔθνη ἐστὶν αἰτία, αὐταὶ οὕτως ἐφ' ἡμῖν λέγονται ὡς δι' ἡμῶν
 γιγνόμεναι, † ἀνάιτιοι αἱ κατὰ τὸ μὴ ὄν αὐταὶ δεῖ τὸ κυρίως λεγόμενον
 10 ἐφ' ἡμῖν οὕτως σώζουσιν, γιγνόμεναι διὰ φύσεως ἀσθένειαν καὶ ἔστι τὸ
 ἐφ' ἡμῖν τοῦτο, οὐ καὶ τὸ ἀντικείμενον ἐνεδέχεται προελέσθαι τὸν τοῦτο
 προηρημένον. τὸ οὖν διὰ | τὴν τοῦ μὴ ὄντος ὑπαρξίν ἐξησθενηκὸς τὴν 159
 συνέχειαν τῶν αἰτίων τῶν ἐν ἡμῖν τὸ ἐφ' ἡμῖν κατέχει, καὶ ταύτην τὴν
 χώραν ἔχει, αἰτιον γιγνόμενον ἐν οἷς τὸ ἀναγκαῖον ἐπιέλοιπεν αἰτιον διὰ
 15 τὴν τοῦ μὴ ὄντος ἐν τῷ ὄντι μίξιν τε καὶ συμπλοκὴν.

Τῶν παρὰ Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν.

Τῶν γιγνομένων τε καὶ συνισταμένων ὑπὸ τῆς θείας δυνάμεως τῆς δ
 ἐν τῷ γεννητῷ σώματι ἐγγιγνομένης ἀπὸ τῆς πρὸς τὸ θεῖον γειννιάσεως.
 ἦν καὶ φύσιν καλοῦμεν, τιμιώτατον ἀνθρωπός ἐστι· μόνον γὰρ κεκοινώ-
 20 νηκεν τοῦτο τῶν τῆδε τῆς τελειοτάτης τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, αὕτη δὲ
 ἐστὶ νοῦς, καὶ μόνον ψυχὴν λογικὴν ἔχει, καθ' ἣν βουλεύεσθαι τε καὶ
 ζητεῖν δύναται περὶ τῶν πρακτέων αὐτῷ, καὶ οὐ παραπλήσιόν ἐστι τοῖς 10
 ἄλλοις ζῴοις, ἃ τῷ μὴ κοινωνεῖν τῆς τοιαύτης δυνάμεως ἄλλα καλοῦμεν,
 ταῖς προσπιπτούσαις φαντασίαις ἐπόμενά τε καὶ συγκατατιθέμενα καὶ ἀνεξε-
 25 τάστως ἕκαστον, ὧν πράττει, ποιῶντα. ὁ γὰρ ἀνθρώπος μόνον τῶν ἄλλων
 ζῴων μετὰ τὴν προσπεσοῦσαν αὐτῷ φαντασίαν περὶ τινος ὡς πρακτέου
 οἷός τε ζητεῖν περὶ αὐτοῦ καὶ βουλεύεσθαι, εἴτε χρὴ συγκατατίθεσθαι τῷ
 φανέντι, εἴτε καὶ μὴ. βουλευοσάμενος δὲ καὶ κρίνας οὕτως ὁρμᾶ καὶ ἐπὶ
 τὸ πράττειν ἢ μὴ πράττειν ὁπότερον· καὶ ὁπότερον προέχρινεν ἐκ τῆς 15
 30 βουλῆς ἔρχεται. διὰ τοῦτο καὶ μόνον τῶν ζῴων ἀπάντων ἐφ' αὐτῷ τὸ
 πράττειν ἔχει, ὅτι καὶ τοῦ μὴ πράττειν τὸ αὐτὸ τοῦτο τὴν ἐξουσίαν ἔχει.
 ἐφ' ἑαυτῷ γὰρ ἡ αἴρεσις τῶν πρακτέων, εἴ γε βουλεύεσθαι καὶ κρίνειν

4—5 οὐδὲ τὸ ἐν τοῖς ἐπὶ πολὺ] fortasse οὔτε ἐν οἷς τὸ ἐπὶ πολὺ 9 αἱ ἀνάιτιοι (sic)
 spatio duarum litterarum post αἱ relicto (ad hanc lacunam φ referenda est, quam litteram
 in mg. posuit v. c.) V: ἀνάιτιος C: αἱ ἀνάιτιοι (post αἱ fenestra) a δέι sic V: δε? C:
 δεῖ a 11 τοῦτο ante οὐ] οὔτω (in mg. τοῦτο) C. apertum est scriptorem inter ea
 distinguere, quae iussu naturae coacti agimus eaque, quae propter τοῦ μὴ ὄντος praesentiam
 libera voluntate ipsi comittimus. temptavi igitur γιγνόμεναι, (αἱ δὲ γίνονται) ἀνάιτως
 (cf. v. 171, 13 sq.) καὶ κατὰ τὸ μὴ ὄν, αὐταὶ δὲ τὸ κτλ. τούτων C 13 τῶν post
 αἰτίων om. C 14 ἔχειν C 18 γεννητῷ Ca 27 οἷόν τε Ca 29 καὶ
 ὁπότερον m¹ in mg. V 30 ἔρχεται (a supra ε m¹) V: ἄρχεται Ca: fortasse βουλῆς,
 ἔργεται (ἐπὶ τοῦτο)

ἐφ' ἑαυτῷ. ἔστι γὰρ τὸ ἐφ' αὐτῷ τὸ αὐτὸ (τῷ) ἀρχὴν τε καὶ αἴτιον
ποιητικὸν εἶναι τούτων, ἃ φασιν εἶναι ἐφ' αὐτῷ. ἔστι δὲ τὸ ἐφ' ἡμῖν
ἐν τούτοις, περὶ ἃ καὶ τὸ βουλευέσθαι. βουλευόμεθα δὲ οὕτε περὶ τῶν
γεγονότων οὕτε περὶ τῶν ὄντων ἕδη, ἀλλὰ περὶ τῶν μελλόντων καὶ ἐνδε-
5 χόμενων γενέσθαι καὶ μὴ γενέσθαι, καὶ ὧν αἰτία διάνοια. ταῦτα γὰρ οἷά
τε ὑφ' ἡμῶν παραχθῆναι τε καὶ μὴ. ἐν τούτοις ἄρα καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν, 20
καὶ ἔστιν ἀρχὴ καὶ αἰτία τῶν δι' αὐτοῦ πραττομένων ὁ ἄνθρωπος, τοῦτο
παρὰ τῆς φύσεως ἐξάιρετον ἔχων παρὰ τὰ ἄλλα πάντα τὰ γινόμενα πρὸς
αὐτῆς, ὅτι καὶ μόνον λογικὸν ἔστι φύσει καὶ βουλευτικόν. τὸ γὰρ λογικὸν
10 ἐν τούτῳ τὸ εἶναι ἔχει. εἰ δὲ ἀρχὴ μὲν ἡ αἰτία τούτων, ὧν ἔστιν αἰτία,
ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀρχὴ τῶν πραττομένων ὑπ' αὐτοῦ, καὶ αἴτιος τούτων ἂν
εἴη. εἴπερ οὖν ἀρχὴν ἀρχῆς ζητεῖν τε καὶ λέγειν ἄτοπον (οὐ γὰρ ἔτι
ἀπλῶς ἀρχὴ τοῦτο, οὐ ἔστιν ἀρχὴ τις ἄλλη), οὐδ' ἂν τῆς προαιρέσεως 25
καὶ τῆς βουλήσεώς τε καὶ τοιαῦδε κρίσεως τοῦ τε ἀνθρώπου αἴτιον ἄλλο
15 τι ποιητικὸν προκαταβεβλημένον εἴη (οὐ γὰρ ἂν ἔτι ἀρχὴ μένοι), ἀλλὰ
τῶν μὲν πραττομένων ὑφ' αὐτοῦ αὐτὸς αἴτιος καὶ ἡ κρίσις τε καὶ προαι-
ρεσις καὶ ἡ ποιητικὴ τούτων αἰτία, αὐτῶν δὲ ἐκείνων οὐκέτι ἄλλο τι. εἰ
γὰρ ἀρχὴ μὲν ταῦτα, οὐκ ἔστιν δὲ τῆς κυρίως λεγομένης ἀρχῆς ἀρχὴ τε
καὶ αἴτιον (τοῦ μὲν γὰρ εἶναι καὶ γενέσθαι τὸν ἄνθρωπον ἔστι τις ἀρχὴ,
20 τοῦ δὲ τάδε ἢ τάδε προαιρεῖσθαι οὐ, καὶ τοῦτο γὰρ εἶναι τρυτέστιν αὐτῷ 30
τὸ τὴν τοιάνδε ἔχειν δύναμιν ἐν αὐτῷ) †. τί γὰρ ἔτι καὶ χρήσιμον ἂν εἴη
τὸ βουλευέσθαι, εἰ προκαταβεβλημένας ἔχομεν τῶν πραττομένων τὰς αἰτίας;
πῶς δ' ἂν ἔτι τῶν ἄλλων ζῶων τιμιώτερον ἄνθρωπος εἴη ἀχρήστου τοῦ
βουλευέσθαι φανέντος; ἀχρηστον δέ, εἰ μὴ ἐφ' ἡμῖν εἴη τὸ ἐκ τῆς βουλῆς
25 προκρίναι τι καὶ τὸ προκρίθην ἐλέσθαι. τὸ μὲν γὰρ λέγειν αἰτίαν τὴν
φαντασίαν τοῦ βουλευέσθαι περὶ τοῦ φανέντος οὐδὲν ἄτοπον, τὸ δὲ καὶ 35
τοῦ πράττειν τόδε τι μὴ τὴν βουλήν, ἀλλὰ τὴν φαντασίαν αἰτιᾶσθαι ἀναι-
ρεῖν ἔστι τὴν βουλήν, ἣν τε ἔχομεν ὡς οὔσης τινὸς τὴν φαντασίαν αἰτίαν.
ὣστ' εἰ τοῦ μὲν βουλευέσθαι τὸ φανέν αἴτιον, τῆς δὲ κρίσεως ἡ βουλή,
30 τῆς δὲ ὁρμῆς ἡ κρίσις, ἡ δὲ ὁρμὴ τῶν πραττομένων, οὐδὲν ἐν τούτοις
ἔστιν ἀναίτιον. ὥσπερ δὲ τὸ βουλευέσθαι τοῦ ἐφ' ἡμῖν εἶναι τι δεικτικόν,
οὕτως καὶ τὸ μεταγινώσκειν ἐπὶ παραχθῆσιν τισιν καὶ αὐτοῦ καὶ τὴν αὐτῶν
ἀρεσιν αἰτιᾶσθαι· μαρτύριον γὰρ ἡ τοιαύτη αἰτία τοῦ καὶ τοῦ πράξαι
τότε τὸ πεπραγμένον ἡμᾶς τὴν αἰτίαν ἔχειν, τὸ δὲ ἄλλο τι ζητεῖν αἴτιον 40
35 τοῦ τόδε τι ἐκ τῆς βουλῆς προκρίναι ἀνελεῖν ἔστι τὴν βουλήν. τὸ γὰρ

1—2 γὰρ τὸ usque ad ἐφ' αὐτῷ ἔστι om. Ca τὸ αὐτὸ τῷ scripsi: τὸ αὐτὸ m¹, τῷ αὐτὸ
m² V 5 γενέσθαι καὶ m², καὶ m¹ V: καὶ Ca 14 τοῦ τε ἀνθρώπου] cf. v. 16 et
p. 174,9: ἡ βουλή καὶ ἡ προαιρέσις καὶ ἡ κρίσις καὶ ὁ ἄνθρωπος τῆς τοιαύτης πράξεως
αἴτιος αἴτιον] scil. τῶν πραττομένων 20 αὐτῷ] fortasse αὐτό 21 post ἐν
αὐτῷ apodosis excidisse videtur ἔχει C 27 ἀνερεῖν Ca 28 τὴν βουλήν,
ἣν τε — αἰτίαν] i. e. τὴν βουλήν τὴν τε αἰτίαν, ἣν ὡς οὔσης τινὸς (scil. τῆς βουλῆς) τὴν
φαντασίαν ἔχομεν (*hoc est tollere consilium consiliūque causam in phantasia positam*
31 τὸ V: τοῦ Ca 32 τὸ om. C τισιν Va: αὐτοῖς C 33 τοῦ πράξαι scripsi:
τὸ πράξαι sic (ὁ in lit.) V: τὸ πράξαι Ca

εἶναι τῷ βουλεύεσθαι ἐν τῷ δύνασθαι κρίνειν τε καὶ αἰρεῖσθαι τὸ φανέν
ἐκ τῆς βουλῆς ἄριστον. ὁ δὲ τοῦτο τῆς βουλῆς ἀφαιρῶν ὄνομα βουλῆς
καταλείπει μόνον. τὸ γὰρ λέγειν πάντων τῶν ἐκτὸς περιεστῶτων ὁμοίων
ἢ ταῦτά αἰρήσεσθαι τινα, ἢ καὶ πράξειν, ἢ δὲ ἀναιτίως ἔσσεσθαι τι, τού-
των δὲ τὸ μὲν ἀναιτίως τι γίνεσθαι ἀδύνατον εἶναι, τὸ δὲ ταῦτά αἰρεῖ-
σθαι τῶν αὐτῶν περιεστῶτων δεικτικὸν εἶναι τοῦ τὰ ἐκτὸς αἷτια κύρια 45
τῶν ὕφ' ἡμῶν πραττομένων εἶναι, οὐχ ὑγιές. οὔτε γὰρ ἀνάγκη τὰ αὐτὰ
αἰρεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον ἀεὶ τῶν αὐτῶν περιεστῶτων ἀπάντων, οὔτε ἀναί-
τιος ἢ πρᾶξις, εἰ μὴ κατὰ τὰ αὐτὰ γίγνεται. ἢ γὰρ βουλή καὶ ἢ προαι-
10 ρεσις καὶ ἢ κρίσις καὶ ὁ ἄνθρωπος τῆς τοιαύτης πράξεως αἷτιος, ἔχων ἐν
αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν τοῦ βουλεύεσθαι περὶ τῶν περιεστῶτων, ἔχει καὶ τὸ
δύνασθαι ἐκ τῶν αὐτῶν μὴ τὰ αὐτὰ αἰρεῖσθαι. καὶ τοῦτο οὐκ ἀλόγως τί- 50
θεσται, οὐδέ ἐστιν αἷτημα τὸ λεγόμενον. εἰ μὲν γὰρ ἦν εἰς ὁ σκοπὸς αὐτῷ,
πρὸς ὃν τὴν ἀναφορὰν τῆς κρίσεως ἐποιεῖτο, εὐλογον ἦν ἀπὸ τῶν αὐτῶν
15 ἀεὶ ταῦτόν αὐτὸν αἰρεῖσθαι τὴν αὐτὴν γε σχέσιν ἔχοντα ἀεὶ καὶ φυλάτ-
τοντα πρὸς τὸν προκειμένον αὐτῷ σκοπὸν, πρὸς ὃν ὁρῶν ἐποιεῖτο | τὴν 160
κρίσιν αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ἐστὶ πλείω τὰ τέλη, πρὸς ἃ βλέπων τὴν κρίσιν
καὶ τὴν αἵρεσιν τῶν πρακτέων ποιεῖται (καὶ γὰρ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ συμφέρον
καὶ τὸ καλὸν ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν), ταῦτα δὲ ἀλλήλων διαφέρει, οὐ πάντα
20 δὲ τὰ περιεστῶτα ὁμοίαν τὴν σχέσιν ἔχει πρὸς τούτων ἕκαστον, τὴν κρίσιν
αὐτῶν καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν αἵρεσιν ποιούμενος ποτὲ μὲν πρὸς τὸ ἡδὺ, ποτὲ
δὲ πρὸς τὸ καλόν, ἄλλοτε δὲ πρὸς τὸ συμφέρον καὶ οὐκ ἀεὶ ταῦτά πράξει 5
οὐδὲ ἀεὶ ταῦτά αἰρήσεται τῶν αὐτῶν περιεστῶτων ἀπάντων, ἀλλ' ἐκάστοτε
ταῦτα τὰ πρὸς τὸν κριθέντα σκοπὸν μάλιστα συντείνειν δοκοῦντα. λύοιτο
25 δ' ἂν διὰ τούτου καὶ ὁ τῆ φαντασίᾳ τὴν αἷτιαν ἀνατιθεὶς τῶν πραττο-
μένων λόγος, διότι παρὰ τὸ φαινόμενον ἄμεινον αὐτῷ οὐδεὶς ἂν τι πράξει
ποτέ. πλείους γὰρ οἱ σκοποί, πρὸς οὓς ἢ τῆς φαντασίας κρίσις. ὅτι δὲ
οὐδ' εἰ τὰ αὐτὰ αἰροῖτό τις τῶν αὐτῶν περιεστῶτων, ἤδη τούτῳ καὶ τὸ
κατηναγκασμένως αἰρεῖσθαι ταῦτα ἔπεται καὶ τὸ εἶναι τῆς κρίσεως τὰ ἐκτὸς 10
30 αἷτια· ἐφ' ἐκάστης γὰρ αἰρέσεως ἔνεστιν αὐτὸν δεῖκνῆναι πρὸ τοῦ πρᾶξει
καὶ προκρινᾶν γέ τι καὶ τὸ ἀντικείμενον ἐλέσθαι δυνάμενον· οὐ γὰρ ὡς οὐ
δυνάμενος καὶ τὰ ἀντικείμενα τούτοις ἐλέσθαι αἰρεῖται ταῦτα, ἀλλ' ὡς εὐ-
λογα μᾶλλον αὐτῷ δοκοῦντα. ἔξεστιν γοῦν αὐτῷ αὐτὸ τὸ μὴ κατηναγκα-
σμένῃ τὴν αἵρεσιν εἶναι βουληθέντι δεῖξαι ποτε καὶ πρὸς τοῦτο φιλονει-
35 κήσαντι καὶ τὸ μὴ δοκοῦν εὐλογον ἐλέσθαι. ἔτι, εἰ μὴ ἀεὶ τὴν ἕξιν ἐσμὲν 15
ἴμοιοι, καθ' ἣν βουλευόμεθα, οὐκ ἀεὶ τὰ αὐτὰ αἰρησόμεθα ἐκ τῶν περιε-
στῶτων ὄντων ὁμοίων. εἰ δὲ τῶν αὐτῶν περιεστῶτων τοῖς ἀνομοίοις οὐ
τῶν αὐτῶν ἢ αἵρεσις, ὁἷλον ὡς καὶ τῆς τῶν ὁμοίων αἰρέσεως αἷτια οὐ τὰ
περιεστῶτα ἴμοια ὄντα, ἀλλ' ἢ περιέστηκεν ὧν ἴμοιος αὐτῷ. ὅπως δὲ,

1 εἶναι VC: εἰ a κρίνειν Va: κινεῖν C 2 ἐκ τῆς βουλῆς Va: ἐν ταῖς βουλαῖς C
3 τῶν Va: τῶν κακῶν C 4 ἢ δὲ scripsi: ἢδη VCa 7 ἡμῶν VC: ἡμῖν a
12 ἀλόγως VC: ὀλίγως a 15 γε om. C 21 ποτὲ δὲ om. C 27 τῆς supra lin. V
28 οὐδ' εἰ Va: οὐδεὶς C τὰ αὐτὰ VC: τὰ κατὰ a: τὰ κακὰ ex. Viet. 39 ὄντα Va:
ἀεὶ ὄντα C ἴμοιος] ante os lit. unius lit. V αὐτῷ scripsi: αὐτῷ VCa

ὅτι ἐστὶν τι ἐφ' ἡμῶν, πειραῖσθαι δεικνύσθαι διὰ λόγων οὕτως ἐναργῆς ὄν, οὐκ εἰδότητων κρίνειν ἐστὶ τὸ τε γινώσκον καὶ τὸ μή· ὁῦλον γὰρ τοῦτο, ὡς ἔφαμεν, ἐκ πολλῶν, ἐκ τοῦ βουλευέσθαι, ἐκ τοῦ μετανοεῖν, ἐκ τοῦ συμ- 20 βουλευέσθαι, ἐκ τοῦ καταγιγνώσκειν τινῶν, ἐκ τοῦ προτρέπειν, ἐκ τοῦ ἐπαινεῖν, ἐκ τοῦ ψέγειν, ἐκ τοῦ τιμᾶν, ἐκ τοῦ κολάζειν, ἐκ τοῦ διδάσκειν, ἐκ τοῦ κελεύειν, ἐκ τοῦ μαντεύεσθαι, ἐκ τοῦ εὐχεσθαι, ἐκ τοῦ ἐθίζειν, ἐκ τοῦ νομοθετεῖν. ὅλως γὰρ τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ὁ πᾶς τῶν ἀνθρώπων βίος χρώμενος μαρτυρεῖ μηδὲν οὕτως ἴδιον εἶναι τοῦ ἀνθρώπου παρὰ τὰ ἄλλα ζῷα ὡς τὸ ἐφ' ἡμῶν. ὅτι δὲ καὶ τοῦ ποιοῦ γενέσθαι τὸ ἦθος αὐτοὶ 10 τὴν ἀρχὴν ἔχουμεν, δι' αὐτὴν καὶ τὰς αἰρέσεις διαφόρους ποιούμεθα, ὁῦλον ἐκ 25 τοῦ διὰ τῶν ἐθῶν ἡμᾶς ποιῶν γίνεσθαι, τῶν δὲ ἐθῶν τὰ πλεῖστα ἐφ' ἡμῶν εἶναι. καὶ γὰρ εἰ τὰ πρῶτά τις μοχθηρῶς ἐθισθεῖται παῖς ὦν ἔτι, ἀλλὰ φύσει γε πάντες ἀνθρώποι διορατικοὶ τῶν καλῶν εἰσιν τελειούμενοι. οὐδεὶς γοῦν κατὰ φύσιν ἔχων ἀνεκνήχως ἐστίν, τίνα μὲν ἐστὶ δίκαια, τίνα 15 δὲ ἀδίκαια, καὶ τίνα μὲν καλὰ, τίνα δὲ αἰσχροῦ. ἀλλ' οὐδ' ὅτι ἐκ τοῦ ἐθίζεσθαι πῶς ἢ τῶν καλῶν ἢ τῶν αἰσχροῦ γίνονται προαιρετικοὶ τε καὶ πρακτικοί, οὐδὲ τοῦτο αὐτοὺς λανθάνει. οἱ γοῦν ἀσκήσά τι καὶ μαθεῖν βουλό- 30 μενοι ἐπὶ τὸ διὰ τῶν ἐθῶν αὐτοὺς προάγειν τῷ προκειμένῳ τρέπονται, ὡς οὐκ ἀγνοοῦντες τὴν τῶν ἐθῶν ἰσχὺν πρὸς τὸ τῶν προκειμένων τυγχάνειν. τίνι γὰρ ἄδῳλον, ὅτι διὰ τοῦ τὰ σωφρονικὰ ποιεῖν περιγίνεται τὸ σωφρονεῖν; εἰ δὲ μήτε τὰ καλὰ τοῖς κατὰ φύσιν ἔχουσιν ἔτι καὶ μηδέπω 20 διὰ κακίαν πεπηρωμένοις † οὐκ ἀγνοεῖται ἢ γε ὁδὸς ἢ ἐφ' αὐτὰ ἐφ' ἡμῶν τε καὶ γινώσκον, ἐφ' ἡμῶν ἂν εἴη καὶ τὸ ποιοῦν γίνεσθαι τὰ ἥθη καὶ τὰς ἕξεις κτήσασθαι, ἀφ' ὧν ἢ τάδε (ἢ τὰδε) αἰρησόμεθα τε καὶ πράξο- 35 μεν. αἱ δὲ εὐφυῖαι τε πρὸς τίνα καὶ ἀφυῖαι ἔστ' ἂν ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει τηρῶσιν τὸν ἀνθρώπον, πρὸς εὐκολωτέραν ἀνάληψιν τούτων συντελοῦσιν μόνον ἢ χαλεπωτέραν, πρὸς αὐτὰ πεφύκασιν εὐ τε καὶ κακῶς. πᾶσιν γὰρ ἀνθρώποις τοῖς κατὰ φύσιν τε ἔχουσιν καὶ ἀστρόφοις ἐπὶ τὴν κρίσιν τε καὶ τὴν αἴρεσιν δυνατὸν ἀρετὴν κτήσασθαι καὶ δυνατὸν δι' αὐτοῦ. διὸ 30 πολλῶν καλῶς πρὸς ἀρετὴν πεφυκῶν φαυλότερόν τινες πεφυκότες ἀμείνους γίνονται πολλαίαι τὴν ἔνδειαν τῆς φύσεως ἰσάμενοι τῇ παρ' αὐτῶν 40 ἐξουσίᾳ.

7 ὅλως γὰρ τούτοις scripsi: ὅλως (m¹) τούτοις γὰρ V: ὅλοις γὰρ τούτοις Ca 9 ὡς τι (a
12 ἐθῶν Ca 14 ἀνεκνήχως (v post a in mg. m¹) V: ἀνοητος C: ἀνεκνήχως a
τὰ δίκαια Ca 15 τὰ ἀδίκαια Ca 16 προαιρετικοί a 18 αὐτοὺς scripsi: αὐτοὺς
VCa 22—23 ἢ γε ὁδὸς—γινώσκον] „si quidem via ad ipsa in nostro arbitrio est et
nota“ Caninius. ante οὐκ ἀγνοεῖται plura exciderunt. sensum fortasse haec assequuntur:
πεπηρωμένοις (ἀγνοεῖται μήτε τὰ αἰσχροῦ (ἀμφοτέρω γὰρ) οὐκ ἀγνοεῖται, εἰ γε ὁδὸς ἢ ἐπ' αὐτὰ
ἐφ' ἡμῶν τε καὶ γινώσκον) 22 ὁδὸς ἐστὶν ἢ C 23 ποιοῦ a 24 ἢ τάδε addidi
25 εὐφυῖαι] ai in lit. V τε πρὸς τίνα καὶ (a supra lin. καὶ supra lin. et in lit.) V:
τε καὶ πρὸς τινος C: τε πρὸς τινος a ἀφυῖαι] εὐφυῖαι a 26 τηρῶσιν] fortasse μὴ
τηρῶσιν cf. τοῖς κατὰ φύσιν ἔχουσιν ἔτι καὶ μηδέπω διὰ κακίαν πεπηρωμένοις 28 ἀστρο-
φόροις Ca 29 αὐτοῦ scripsi: αὐτοῦ VCa

Περὶ τύχης.

Ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον, ὅτι μὲν ἐστὶν ἐν τοῖς οὖσιν, ἱκανὴ περὶ αὐτῶν ἢ κοινὴ τῶν ἀνθρώπων πρόληψις μαρτυροῦσα, τί δὲ ποτέ ἐστὶν ἐκότερον αὐτῶν καὶ περὶ τίνα τῶν ὄντων, οὐκέθ' οἱ πολλοὶ τῆς τῶν δεδογμένων 5 διδασκαλίας κύριοι. οὔτε γὰρ ἑαυτοῖς οὔτε ἀλλήλοις συμφωνοῦσιν περὶ αὐτῶνδε, συμφωνοῦντες ἐν τῇ περὶ τοῦ εἶναι ἐκότερον αὐτῶν δόξει. ἄξιον τοίνυν ἐπιστῆσαι, τίς ποθ' ἢ φύσις αὐτῶν καὶ περὶ τίνα τῶν ὄντων γίνε- 10 ται. δοκεῖ τοίνυν ἐν τοῖς [αὐτοῖς] αἰτίοις καὶ ταῦτα καταριθμεῖσθαι· καὶ γὰρ ἡ τύχη αἰτία δοκεῖ τῶν γιγνομένων ἀπὸ τύχης, καὶ τὸ αὐτόματον τῶν 15 τριούτων. ὄντων τοίνυν αἰτίων τεττάρων, περὶ ὧν πολλαῖς ἡμῖν λέγειν ἔθος, τοῦ τε ὑλικοῦ καὶ τοῦ κατὰ τὸ εἶδος, καὶ τοῦ ποιητικοῦ, καὶ τοῦ τέλους, ἐν τούτοις ἀνάγκη κάκεινων ἐκότερον εἶναι, εἴ γέ ἐστὶν αἴτια. ὡς μὲν οὖν ὕλην τὴν τύχην καὶ τὸ αὐτόματον οὐδεὶς ἂν αἰτιάσαιτο τῶν γιγνο- 5 μένων δι' αὐτά. οὐ γὰρ ὑποκείμενόν τι ἢ τύχη, σχηματιζόμενόν τε καὶ 15 εἰδοποιούμενον ὑπό τινος ὡς ὕλη. ὑπομένουσα γὰρ αὕτη δέχεται τὸ εἶδος καὶ ἐστὶν αἰτία τῶν γιγνομένων ὡς ἐνυπάρχουσα τοῖς ἐξ αὐτῆς γεγονόσιν, ἢ δὲ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον ἐν τοῖς | δι' αὐτὰ γιγνομένοις οὐκ ἐστὶν ἐν- 160v υπάρχον· τὸ γὰρ αὐτὸ τοῦτο γιγνόμενον κατὰ τύχην ἔχει τὴν τύχην ἐν αὐτῇ· διὰ ταῦτα δὲ οὐδ' ὡς εἶδος τε καὶ τὸ τί ἦν εἶναι αἰτία ταῦτα τοῖς 20 δι' αὐτά· τὸ μὲν γὰρ εἶδος ἐνυπάρχει τῷ οὐ αἰτιόν ἐστι, γιγνόμενον ἐν τῇ ὕλῃ καὶ μένον, τούτων δὲ οὐδέτερον. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὡς τέλος καὶ τὸ οὐ ἔνεκεν αἰτίον ἢ τύχη τε καὶ τὸ αὐτόματον· οὐδενὶ γὰρ τῶν γιγνομένων ἢ τύχη σκοπός· ἐκάστω μὲν γὰρ τῶν γιγνομένων ἔνεκεν τινος ὠρισμένου 3 ὁ σκοπός, ἀόριστον δὲ τούτων ἐκότερον. ἀλλὰ μὴν εἰ ἐν μηδενὶ τῶν τριῶν 25 αἰτίων τούτων ἐστὶν ἢ τύχη, ἢ οὐδενός ἐστὶν αἰτία, ἢ εἴη ἂν ἐν τοῖς ποιη- 30 τικοῖς. καὶ μὴν τὰ ποιητικὰ αἰτία τινος ἔνεκεν ποιεῖ τὰ γιγνόμενα πρὸς αὐτῶν, καὶ ἐστὶν αὐτοῖς ὠρισμένον τι τέλος προκείμενον, ὥσπερ ἢ τε φύσις καὶ ἡ τέχνη καὶ ἡ προαίρεσις. οὐδενὶ δὲ τούτων ταύτων οὔτε τὸ αὐτόματον οὔτε ἡ τύχη. ἄλλο γὰρ τι παρὰ ταῦτα τούτων ἐκότερον εἶναι δοκεῖ, καὶ 10 τὰ μὲν ἐστὶν ὠρισμένα, καὶ ἐφ' ὠρισμένον ἄγει τι, ἄστατον δὲ καὶ ἀόρι-

1 edidit Ioan. Conr. Orelli in libro „Alexandri Aphr. Ammonii etc. de fato quae supersunt“ Turici 1824 p. 124 2 καὶ Va: δὲ καὶ HC ἱκανὴ περὶ αὐτῶν κτλ.] cf. 179,25 et Alex. de fato 163+30 τὸ μὲν οὖν εἶναι τι τὴν εἰμαρμένην . . ἱκανῶς ἢ τῶν ἀνθρώπων συνίστησι πρό-

ληψίς κτλ. 4 πῆς om. C τῶν δεδογμένων HCa: τῶνδε δειγμένον V 6 αὐτῶν om. C Orelli 7 τίς ποιῆ a 8 αἰτίοις Ca: αὐτοῖς αἰτίοις VH καὶ ταῦτα VHα: καὶ καταυτα C 10 τεττάρων] τε in lit. V 12 κάκεινων VC: καὶ τούτων H: κάκεινων a 13 αὐτόματον] ante v una litera erasa V καὶ τὸ αὐτόματον om. Orelli 15 αἴτη scripsi: αὐτῇ VHCa 16 αἰτιατῶν a ἐξ αὐτῆς VH: ἐξ αὐτῶν C: ἐξ αὐτοῖς a 17 fortasse ἐνυπάρχοντα· οὐ γὰρ αὐτὸ τὸ γιγνόμενον 18 οὐκ ἔχει Orelli 19 αὐτῷ

VHCa 20 δι' αὐτῷ V: αὐτά HCa 22 τε om. Ca 24 ὁ σκοπός ὠρισμένος Ca 26 ποιητικὰ a ποιεῖν C 27 φύσει a 28 δὲ VHCa: τε Orelli 30 ἄστα- 30 τον VH: ἄστατον Ca

στον τὸ τῆς τύχης. εἰ δὴ δοκεῖ μὲν αἰτία τινων εἶναι, μηδενὶ δὲ ἐστὶ τῶν αἰτίων ταῦτά, κινδυνεύει ἢ μηδ' ὄλως εἶναι, ἢ ἄλλος τις αἰτίων τρόπος ζητητέος. μηδὲ ὄλως μὲν οὖν λέγειν εἶναι αὐτὰ ἄτοπον, πράγματα τῶσαύτην ἰσχὺν ἐν τοῖς οὖσιν ἔχειν πεπιστευμένα, ἄλλος δὲ τίς ποτ' ἂν εἴη παρὰ τοὺς προειρημένους τρόπους αἰτίων; μήποτ' οὖν, ἐπεὶ τῶν αἰτίων τὰ μὲν ἐστὶ καθ' αὐτά, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός (ἔστι γὰρ τινα καὶ κατὰ συμβεβηκός αἰτία· τὸ γὰρ τῷ καθ' αὐτὸ καὶ κυρίως αἰτίῳ τινός; 15 συμβεβηκός κατὰ συμβεβηκός αἴτιον, καὶ αὐτὸ τοῦτο προηγουμένως ἦν αἴτιον, ὃ τοῦτο συμβεβήκει. ὁ μὲν γὰρ ἰατρὸς αἴτιος καθ' αὐτὸ τῆς ὑγείας, ὁ δὲ λευκὸς κατὰ συμβεβηκός, εἰ εἴη τῷ ἰατρῷ τοῦτο συμβεβηκός· τὸ γὰρ συμβεβηκός τῷ ποιοῦντι ποιητικὸν αἴτιον κατὰ συμβεβηκός· ἔτι κατὰ συμβεβηκός ὁ ἰατρὸς ποιητικὸν αἴτιον, ἰσχνότητος φέρε εἰπεῖν, ἂν τῷ ὑγιαζομένῳ τοῦτο ἦ συμβεβηκός), ἐπεὶ τοίνυν ἐστὶ τῶν αἰτίων τὰ μὲν καθ' αὐτά, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός, καὶ ἐν τοῖς καθ' αὐτὰ αἰτίοις οὐχ 20 οἶόν τε τιθέναι τὴν τύχην, ἐν τοῖς κατὰ συμβεβηκός ἂν εἴη. τὰ μὲν γὰρ ὠρισμένα οὐ κατὰ συμβεβηκός ἂν εἴη, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός ἀόριστα τε καὶ ἄστατα, ὁποῖον καὶ τὸ τῆς τύχης εἶναι φιλεῖ· ἀόριστα γὰρ τὰ τῷ καθ' αὐτὸ καὶ κυρίως αἰτίῳ συμβεβηκέναι δυνάμενα, ἃ πάντα καὶ αὐτὰ κατὰ συμβεβηκός αἰτία γίνεσθαι. ἀλλ' εἰ κατὰ συμβεβηκός αἴτιον ἢ τύχη, δεῖ 20 τινι τῶν κυρίως αἰτίων λεγομένων αὐτὴν συμβεβηκέναι. ἐπεὶ οὖν δοκεῖ ποιητικὸν εἶναι τινος ἢ τύχη (τὰ γὰρ κατὰ τύχην ἀπὸ τύχης φαμὲν γίγνεσθαι τε καὶ γεγονέναι), τῶν ποιητικῶν αἰτίων τινὶ ταῦτα ὑπάρχειν ἀνάγκη, εἴ γε φυλάξει τὴν χώραν τῶν αἰτίων. ἀλλὰ μὴν τὰ κυρίως αἰτία ποιητικὰ φύσις τε καὶ τέχνη καὶ προαίρεσις. πάντα μὲν γὰρ τὰ κυρίως ὠρισμένως ποιητικὰ ἕνεκά τινος τέλους τὰ πρὸς αὐτῶν γιγνόμενα ποιεῖ, ὁρῶμεν δὲ πάντα τὰ τινος ἕνεκεν γιγνόμενα ὑπὸ τούτων γιγνόμενά τινος· τούτων ἄρα τινὶ συμβεβηκέναι ἢ τύχη. ἐπεὶ δὲ δοκεῖ ἐν τοῖς προαιρετικοῖς εἶναι τὰ κατὰ τύχην, (ταῦτα γὰρ ἀπὸ τύχης γίγνεσθαι φαμὲν, ὧν χάριν 30 καὶ προελοίμεθα τι πράξει πρὸς τὸ τυχεῖν αὐτῶν, ἐφ' ὧν τὴν εὐτυχίαν λέγομεν, ἢ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν, ὧν τὴν δυστυχίαν κατηγοροῦμεν), εἴη ἂν ἢ τύχη τοῖς κατὰ προαίρεσιν γιγνομένοις ἐπόμενον, καὶ ἐν τούτοις αἰτία κατὰ συμβεβηκός. ὅταν γὰρ πράττουσιν τι κατὰ προαίρεσιν ἡμῖν ἀπαντήσῃ μὴ τὸ προκειμένον τέλος κατὰ τὴν προαίρεσιν, ἄλλο δὲ τι κατὰ συμβεβηκός γένηται, ἢ κατὰ προαίρεσιν γενομένη πρᾶξις αἰτία τοῦ ἀπαντήσαντός μὲν, 35 οὐ προκειμένου δέ. λέγομεν δὲ τοῦτ' ἀπὸ τύχης γεγονέναι· τῷ [τε] γὰρ

2 ταῦτα] ταῦ supra lin. V 5 οὖν ἐπεὶ V: οὖν ἐπὶ C: οὖν ἐπὶ (in mg. ἐπεὶ) H: ἦν ἐπὶ a
7 αὐτῷ καὶ κυρίῳ C 8—10 κατὰ συμβεβηκός—λευκός κατὰ συμβεβηκός om. C

8 τοῦτο H: τούτου Va 9 αἴτι H: αἴτιος Orelli 10 ὑγείας a τούτῳ C
11 ἔτι γὰρ Orelli 12 αἴτιον om. Orelli 15 τὴν om. C 18 ἅπαντα Orelli
19 ἀλλ' ἃ κατὰ C 21 φασὶ Orelli 24 ὠρισμένα H 26 πάντα τὰ HCα: πάντα V
28 τύχην V φασιν Orelli 30 τυχεῖν VHa: τυχεῖν αὐτῶν ἐφ' C: πράξει Orelli
31 ἢ om. a 32 ἀπαντήσῃ C 35 προκειμένου (supra ei i m') V δέλεομεν V
λέγομεν τοῦτ Ca γεγονέναι VHa: εἶναι C τε om. C

σκάπτουντι κατὰ προαίρεσιν τοῦ φυτεῦσαι χάριν ἂν ἀπαντήσῃ ἐκ τοῦ σκάπτειν θησαυροῦ τινος εὐρεσις, ἀπὸ τύχης φαμέν τὴν εὐρεσιν τοῦ θησαυροῦ γεγονέναι· οὐκ ἀπὸ τύχης δέ, εἰ τούτου χάριν ἔσκαπτεν. τότε μὲν γὰρ ἂν ἦν οὐ κατὰ συμβεβηκὸς τὸ σκάπτειν τῆς εὐρέσεως αἴτιον, ὥσπερ οὐδὲ 5 τὸ φυτεῦσαι, νῦν δὲ κατὰ συμβεβηκός, οὐ γὰρ τούτου χάριν ἐγένετο. ἡ γοῦν τύχη ἐστὶ τὸ κατὰ προαίρεσιν γινόμενον, ὅταν αἰτιὸν τινος γένηται 40 κατὰ συμβεβηκός, ἀόριστον δὲ ἀεὶ αἴτιον οὕτως τὸ τινος χάριν γινόμενον γίγνοιτο, καὶ εἴη ἂν ἡ τύχη αἰτία κατὰ συμβεβηκός· οὐχ ἀπλῶς δέ, ἀλλ' ἐν τοῖς ποιητικοῖς τοῖς ἕνεκά του γινομένοις, καὶ τούτων ἐν τοῖς κατὰ 10 προαίρεσιν. οὐ γὰρ λέγομεν τὸ ἀπὸ τύχης ἐν τοῖς κατὰ φύσιν γινομένοις, ὅταν ἄλλο τι παρὰ τὸν τῆς φύσεως σκοπὸν γένηται, ὥσπερ τὰ τέρατα· καὶ γὰρ τούτων ἐστὶ μὲν τὸ φύσει γινόμενον κατὰ συμβεβηκός αἴτιον· οὐ μὴν τύχης τοῦτο. ἀλλ' οὐδ' ὧν τὰ κατὰ τέχνην γινόμενα κατὰ συμβε- 45 βηκός αἰτία γίνεται, ὡς ἐπὶ τῇ τῶν διαστρόφων, οὐδὲ ἐπὶ τούτων ἡ τύχη 15 τὴν αἰτίαν ἔχει. ἐν τοῖς κατὰ προαίρεσιν ἄρα, ὡς ἔφαμεν. ὅταν μὲν οὖν τὸ γινόμενον κατὰ προαίρεσιν δεξιῶν τινος κατὰ συμβεβηκός αἴτιον γένηται, ὡς τὸ σκάπτειν τῆς εὐρέσεως τοῦ θησαυροῦ, εὐτυχίαν τοῦτο λέγομεν, ὅταν δὲ φαύλου, δυστυχίαν· οἷον εἰ σκάπτων ὑπὸ τινος ἔρπετοῦ δηχθεῖη τις ἐν αὐτῷ τῷ σκάπτειν εὐρεθέντος, οὐκ ὄντος ἐπιτηδεῖου τὴν ἄλλως τοῦ 20 τόπου πρὸς ἔρπετὰ τοιαῦτα· εἰ γὰρ πλήθους ὄντος ἔρπετῶν ὅδε ὠρυττεν 50 ἀπερισκέπτως, οὐ τύχη τοῦτῃ τῆς πληγῆς αἰτία, ἀλλ' ἀβουλία τις οἰκεία καὶ ἀπρονοησία. καὶ τὸ μὲν τῆς τύχης τοιοῦτόν τε καὶ οὕτως αἴτιον, τὸ δὲ αὐτόματον εἶωθεν μὲν καὶ ἐπὶ τῶν ἀπὸ τύχης γινομένων κατηγορεῖσθαι, οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ τῶν φύσει. ὅταν γὰρ τῷ γινομένῳ φύσει 25 ἄλλο τι ἐπακολουθήσῃ, ἀλλὰ μὴ τὸ οὐ χάριν ἐγένετο, αὐτομάτως τοῦτο λέγομεν γεγονέναι, ὥσπερ τὰ τέρατα. ὅταν γὰρ μὴ οὐ χάριν τέλους γίγνεται τὸ γινόμενον φύσει γένηται, μάτην καὶ αὐτὸ λέγομεν γεγονέναι, καὶ 161 τὸ ἐπακολουθῆσαν αὐτῷ, ὅτι κατὰ συμβεβηκός αἴτιον τὸ μάτην γερονός ἐστίν, αὐτομάτως φαμέν γεγονέναι. καὶ ἀπλῶς πᾶν τὸ τῷ κατὰ φύσιν 30 ἐπακολουθῆσαν γινομένῳ, οὐκ ὄν οὐ χάριν ἐγένετο, αὐτομάτως λέγεται

3 εἰ VHa: ἡ C 4 ἂν om. Ca 7 ἀόριστον scripsi: ἀορίστῳ V: ἀορίστῃ HC: ἀορίστῳ a: ἀορίστως Bloch. cf. τὸ μὲν οὖν καθ' αὐτὸ αἴτιον ὠρισμένον, τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκός ἀόριστον Ar. ausc. phys. 2,5 196b28 9—10 καὶ τούτων—γινομένοις om. C
12 τὸ] fortasse τι 14 γένηται Orelli . διαστρόφων] ante φ paululum erasum V
»ἡ (τέχνη) τῶν διαστρόφων scil. ἀνθρώπων significare videtur artes eorum, quorum membra distorta sunt, v. c. funambulorum, saltatorum et aliorum id genus praestigatorum* Orelli. sed neque διάστροφος saltatorem significat neque quid sibi velint in hac argumentatione funambuli assequor. ad ὧν suppleas τεράτων; aliud enim prodigiorum genus auctor tangere videtur, pumilos dico et distortos (διάστροφοι). notum enim erat illo tempore, non solum natura, sed etiam arte procreari haec monstra; testis est de subl. liber 44,5. cf. Jahn Arch. Beitr. p. 430 Casaub. ad Suet. Aug. 83. Marquardt VII, 1, 152,4. sed τῇ post ἐπὶ delendum videtur 18 δυστυχίαν] χι in lit. supra lin. V 19 τὴν ἄλλως V: τὴν ἄλλως Ha 21 τούτων Ca 23 εἰώθαμεν καὶ τῶν (in mg. suppl. ἐπὶ) H 24 γενομένῳ Orelli 25 τὸ οὐ Ca: τοῦ οὐ VH: οὐ Orelli 26 γεγονέναι καὶ τὸ ἐπακολουθῆσαν ὥσπερ C γίγνεται Orelli: γίγνεται VHCa 29 ἐστὶ Π 30 γινομένῳ ἐπακολουθῆσαν H

γεγονέναι. οὕτως ὁ κατενεχθεὶς λίθος καὶ οὕτως πως πεσών, ὡς ἐπ' αὐ-
 τοῦ καθέζεσθαι δύνασθαι, αὐτομάτως τήνδε τὴν θέσιν ἔσχεν ἐπακολουθή- 5
 σασαν τῇ φυσικῇ τοῦ λίθου διὰ τὴν βαρύτητα καταφορᾶ. ὁμοίως καὶ ὁ
 μὲν διὰ τὴν τροφήν ἐλθὼν ἐπὶ τόνδε τὸν τόπον ἵππος, σωθεὶς δὲ διὰ τοῦτο
 5 ἀπὸ τῶν πολεμίων· καὶ γὰρ τούτῳ ἡ φυσικὴ τῆς τροφῆς ὄρεξις τῆς σω-
 τηρίας αἰτία, οὐκ ἐλθόντι τοῦ σωθῆναι χάριν. τὸ δὲ λέγειν τὴν τύχην
 αἰτίαν ἀδηλον ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ οὐκ ἔστι φύσιν τινὰ τύχης τιθεμένων,
 ἀλλ' ἐν τῇ τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ αἰτία ποιᾶ σχέσει τὴν τύχην εἶναι λε-
 γόντων, ἔσται τε οὕτως τὸ αὐτὸ τῷ μὲν ἀπὸ τύχης, τῷ δ' οὐ, ὅταν ὁ 10
 μὲν αὐτοῦ γινώσκῃ τὴν αἰτίαν, ὁ δὲ ἀγνοῇ. προσέτι τε ἐπεὶ πλείω τοῦ
 αὐτοῦ αἰτία, εἴ γε τετραχῶς, ὧν τὰ μὲν ἐνδέχεται τινὰ εἰδέναι, τὰ δὲ μὴ,
 τὸ αὐτὸ τι ἅμα τῷ αὐτῷ καὶ ἀπὸ τύχης καὶ οὐχὶ ἀπὸ τύχης ἔσται, ἂν τὰ
 μὲν τινὰ τῶν αἰτίων αὐτοῦ γνωρίζῃ, τὰ δὲ ἀγνοῇ· οὐ γὰρ διώριστα παρὰ
 τὴν ποτέρου τῶν αἰτίων ἀγνοίαν ἡ τύχη. εἰ γὰρ λέγοιεν μὴ τὴν τισιν
 15 ἀνθρώποις αἰτίαν ἀδηλον εἶναι τὴν τύχην, ἀλλὰ τὴν καθόλου πᾶσιν ἀνθρώ-
 ποις, οὐδ' ὅλως εἶναι τι συγχωροῖεν ἂν τὴν τύχην, διδόντες τε εἶναι μαν- 15
 τικὴν καὶ τῶν ἀδήλων δοκούντων εἶναι τοῖς ἄλλοις γνωστικὴν αὐτὴν τι-
 θέμενοι. εἰ γὰρ τοῦτο διορίζειν βουλόμενοι λέγοιεν τὴν ἀδηλον τοῖς ἀν-
 επιστήμοσιν αἰτίαν τύχην, ἔσται κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ τὰ κατὰ τὰς
 20 επιστήμας τε καὶ τέχνας γινόμενα τοῖς ἀνεπιστήμοσιν τε καὶ ἀτέχνους ἀπὸ
 τύχης. οὔτε γὰρ ὁ μὴ τέκτων οἶδεν τῶν τεκτονικῶν τὴν αἰτίαν, οὐθ' ὁ
 μὴ μουσικὸς τῶν μουσικῶν, οὔτε ἄλλος τις ἄτεχνος τὰ τῆς τέχνης· ἐν
 γὰρ τῷ τὰς αἰτίας εἰδέναι τῶν γιγνομένων κατὰ τέχνην ἢ τέχνην. 20

Περὶ εἰμαρμένης.

25 Περὶ τῆς εἰμαρμένης ἄξιον ἐπισκέψασθαι, τί τέ ἐστι καὶ ἐν τίνι τῶν
 ὄντων. τὸ μὲν γὰρ εἶναι τι τὴν εἰμαρμένην, ἱκανῶς ἢ κοινῇ τῶν ἀνθρώ-
 πων συνίστησιν πρόληψις (ἡ γὰρ φύσις οὐ κενὸν οὐδὲ ἄστοχον· ὁ γὰρ
 Ἀναξαγόρας οὐκ ἀξιοπίστος ἀντιμαρτυρῶν τῇ κοινῇ δόξῃ· λέγει γὰρ οὗτός 25
 γε, μηδὲν εἶναι τὴν εἰμαρμένην ὅλως, ἀλλ' εἶναι κενὸν τοῦτο τοῦνομα), τί
 30 δὲ πότε ἔστιν καὶ ἐν τίνι, οὐκέθ' ἡ τῶν ἀνθρώπων πρόληψις ἱκανὴ τοῦτο
 μὴνῦσαι. οὔτε γὰρ ἀλλήλοις οὔτε αὐτοῖς περὶ τοῦδε συμφωνεῖν δύνανται.
 πρὸς γὰρ τοὺς καιροὺς καὶ τὰς περιστάσεις καὶ τὴν περὶ τῆς εἰμαρμένης

1 ὁ HC: οὐ Va 2 κατέζεσθαι a τήνδε τὴν θέσιν Va: τὴν θέσιν C: τήνδε τὴν
 φύσεως θέσιν H: τήνδε τῆς φύσεως θέσιν Orelli 3 καὶ ὁ μὲν VHCa: δὲ καὶ ὁ Orelli
 4 ἵππον C 5 τούτῳ om. Ca 8 τῶν ἀνθρώπων om. Orelli ποιά a
 10 ἐπεὶ πλείω VH: ἐπὶ πλείω C: ἐπὶ πλείω a 11 τινὰς om. Orelli 12 τῷ αὐτό
 τι ἅμα a ἔσται Orelli: εἶναι VHCa 16 συγχωροῦν ἂν τὸ τοῦον C
 19 τὰς om. C 21 τεκτονικῶν V 24 edidit Orelli ib. p. 134 sq.
 25 τίς Orelli 26 εἶναι τε Orelli 27 ἄστατον m^o V: ἄστοχον H: ἄστατον C:
 ἄστατον a 29 γε H: τε VCa τὸ ὄνομα Ca 31 αὐτοῖς scripsi: αὐτοῖς VHCa

μεταβάλλουσι δόξαν. ποτὲ μὲν γὰρ ἀπαράβατόν τι καὶ ἀναπόδραστον τὴν
 εἰμαρμένην τίθενται, καὶ πάντα γε τὰ τε ὄντα καὶ τὰ γιγνόμενα ὑποτάσ- 30
 σουσιν αὐτῇ, ὅτε δὲ ἔστιν αὐτῶν καὶ τὸ παρὰ τὴν εἰμαρμένην ἀκοῦσαι
 πολλάκις λεγόντων, καὶ τὸ παρὰ μοῖραν. καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἷς μὲν
 5 μῆτε τὰ τῆς τύχης εὖ κυρεῖ, μῆτε τι μᾶλλον τὰ τῆς γνώμης τε καὶ τῆς
 οἰκείας προαιρέσεως ἔρρωται, ἐπὶ τὴν εἰμαρμένην τε ὡς χρησφύγετόν τι
 καταφεύγουσιν, τὴν αἰτίαν τῶν μὴ δεόντως πεπραγμένων ἢ πραττομένων
 ἑαυτοῖς ἀφ' αὐτῶν ἐπ' ἐκείνην μεταφέροντες, καὶ πάντα γέ φασιν οὗτοι
 τότε γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην, μεταπεσοῦσθαι δὲ τῆς τύχης αὐτοῖς ἐπὶ τὸ 35
 βέλτιον, οὐκέτι ἐπὶ τῆς αὐτῆς δόξης μένουσιν· οἷς δὲ τὰ τῆς οἰκείας γνώ-
 μης δεξιὰ καὶ ταύτη συνφθὰ τὰ παρὰ τῆς τύχης, εἰς ἑαυτοὺς μᾶλλον ἢ
 τὴν εἰμαρμένην τὴν αἰτίαν τῶν γινομένων ἀνάπτουσιν. ἄλλοι δ' αὖ τῶν
 μὲν δεξιῶν ἀπάντων ἢ ἑαυτοῦς ἢ τὸ θεῖον αἰτιῶνται, ἐπὶ δὲ τοῖς χείροσιν
 ἐπιβοῶνται τὴν εἰμαρμένην. εἰσὶ δὲ τινες καὶ γόητες ἄνθρωποι, οἳτινες
 15 κατανοήσαντες τὴν τῶν πολλῶν ἀσθένειαν περὶ τὴν τῆς εἰμαρμένης καὶ
 τῶν κατ' αὐτὴν γινομένων κρίσιν, καὶ τὸ βῆδιον αὐτῶν διὰ φιλαυτίαν καὶ 40
 τὸ μὴδὲν αὐτοῖς συνειδέναι δεξιὸν πρὸς πίστιν τοῦ πάντων τῶν ἁμαρτανο-
 μένων τὴν εἰμαρμένην αἰτιᾶσθαι ἀποφαίνονται πᾶν τὸ γιγνόμενον γίγνε-
 σθαι καθ' εἰμαρμένην, καὶ τέχνην ὑποκρίνονταί τινα τοιαύτην, καθ' ἣν
 20 φασιν οἳοί τε εἶναι πάντα προγιγνώσκειν τε καὶ προμηνύειν τὰ ὅπως οὖν
 ἐσόμενα, τῷ μὴδὲν αὐτῶν γίνεσθαι χωρὶς ἀνάγκης τινός, ἣν εἰμαρμένην
 λέγουσιν· καὶ λαβόντες βοήθους τοὺς καὶ τῆς τέχνης αὐτοῖς αἰτίους, ἀνα-
 πεῖθουσιν τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων, ἐν ταῖς περιστάσεσιν αὐτοῖς ἐπι- 45
 τιθέμενοι καὶ ταῖς συμφοραῖς, μόνον οὐκ εὐχόμενοι τοῦθ' οὕτως ἔχον
 25 φανῆναι, κατὰ τινα τριβῆν τε καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα σύνεσιν καὶ τῆς ἐν τοῖς
 τοιούτοις ἀκολουθίας θεωρίαν προλέγοντες εὐστόχως τινὰ τῶν τοῖς οὕτως
 ἔχουσιν ἀκολούθως ἐσομένων, ὡς δὴ τοῦτ' ἐκ τῆς τέχνης τῆς περὶ τὴν
 εἰμαρμένην ἔχειν λέγοντες μισθοῦς οὐκ ὀλίγους ὑπὲρ τῆς τοιαύτης κακοτε-
 χνίας ἐκλέγοντες, ἀσμένως αὐτοῖς τῶν πειρωμένων διδόντων ὡς βοηθοῖς 50
 30 καὶ συνηγόροις τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων. οἱ καὶ τοὺς πλείστους τῶν ἀν-
 θρώπων ἀναπεπείκασιν δι' ἀργίαν ἀφρμένους τοῦ σκοπεῖν, ἕπη ποτὲ ταῦτα
 ἔχει, καὶ τίς ἢ τάξις ἐν τοῖς οὖσιν τῆς εἰμαρμένης, πάντα τὰ γιγνόμενα
 καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι λέγειν. ἀλλ' ἐπειδὴ μὴδὲ οἱ πάνυ τὴν εἰμαρ-
 μένην ἐπιβρώμενοι ἐν ταῖς κατὰ τὸν βίον πράξεσιν ἐκείνη φαίνονται πάντα

3 ποτὲ Orelli 5 εὐκυρεῖ a 6 ἔρωται C τε om. Orelli: fortasse τε (καὶ
 μοῖραν) τι om. C 7 πεπραγμένων τε ἢ Orelli 8 ἑαυτῶν H ἐκείνοις C
 τ
 γε V: γε HC: καὶ a 9 αὐτοῖς VHa: αὐτῆς C: om. Orelli 12 αὖ τῶν VCa:
 αὐτῶν H 17 αὐτοῖς scripsi: αὐτοῖς VCHa συνειδέναι VCa: συνείναι H Orelli
 20 οἶον Ca προμηνύσειν Orelli 22 αὐτοῖς VH: αὐτῆς Ca: αὐτῶν Orelli
 25 φανῆναι καὶ κατὰ C τὰς τοιαύτας H σύνεσιν a 26 τοῖς οὕτως ἔχουσιν]
 cf. ἐν ταῖς περιστάσεσιν αὐτοῖς ἐπιθέμενοι καὶ ταῖς συμφοραῖς v. 23 28 ἔχειν om. Orelli
 κατατεχνίας a 30 οἱ καὶ VHC: οἷς καὶ a 34 ἐκείνη a

πεπιστευκένας, | (ικανὸν γὰρ τάληθές μαχομένους αὐτοῖς ἀποφῆναι τοὺς τὰ 161v
 ψευδῆ πεπιστευμένους λέγειν) ἄξιον ἡμᾶς ἄνωθεν ἀρξάμενους ἰδεῖν, τίς ποτέ
 ἔστιν ἢ φύσις τῆς εἰμαρμένης καὶ ἐν τίσιν καὶ μέχρι πόσου τὴν ἰσχὺν
 ἔχει. καὶ πρῶτόν γε περὶ τίνα τῶν ὄντων εὐλογον αὐτὴν λέγειν εἶναι,
 5 διασχεψώμεθα· τοῦτο γὰρ φανερόν γενόμενον πρὸ ἔργου γενήσεται καὶ πρὸς
 τὰ ἄλλα τὰ ζητούμενα περὶ αὐτῆς. τὸ μὲν οὖν πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐπιτάσσειν 5
 αὐτὴν καὶ πάντα λέγειν εἶναι τὰ ὄντα καθ' εἰμαρμένην, ὁμοίως ἀδίδια τε
 καὶ μή, οὔτε εὐλογον ἄλλως οὐδ' ὑπὸ τῶν ὑμνούμενων μάλιστα τὴν εἰμαρ-
 μένην ὡς αἰτίαν τῶν γιγνομένων ἀπάντων ὁμολογούμενον. οὔτε γὰρ τὰ
 10 ἀδίδια καθ' εἰμαρμένην εἶναι τοιαύτην λέγειν εὐλογον· γελοῖον γὰρ τὸ τὴν
 διάμετρον ἀσύμμετρον τῇ πλευρᾷ λέγειν εἶναι καθ' εἰμαρμένην, ἢ τὸ τρί-
 γωνον διὰ τοῦτο δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν τὰς ἐντὸς γωνίας, καὶ καθόλου
 τὰ αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχοντα οὐδαμῶς εὐλογον καθ' εἰμαρ- 10
 μένην οὕτως ἔχειν λέγειν. ἀλλ' οὐδὲ τὰ γιγνόμενα πάντα· ὅσα γὰρ καὶ
 15 τούτων εὐτακτὸν τε καὶ ὠρισμένην ἔχει τὴν γένεσιν τε καὶ κίνησιν, ἔξω
 πίπτει καὶ ταῦτα τῆς εἰμαρμένης. οὐ γὰρ καθ' εἰμαρμένην ὁ ἥλιος ἐν
 χειμεριναῖς ἢ θεριναῖς τροπαῖς γίγνεται, οὐδὲ ἕκαστον τῶν ἄστρον εἰμαρ-
 μένην αἰτίαν ἔχει τῆς οἰκείας φορᾶς, ἀλλ' ἔστιν ὡσπερ κατὰ τὸ εἶναι καὶ
 τὴν οὐσίαν ἐλεύθερα τῆς τοιαύτης αἰτίας, οὕτως δὲ καὶ κατὰ τὰς οἰκείας
 20 ἐνεργείας. διὸ τῶν μὲν αἰδίων ἢ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως αἰεὶ γιγνο- 15
 μένων οὐθενὸς αἴτιον ἢ εἰμαρμένη, δοκεῖ δὲ ἐν τοῖς ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ
 τῆς εἰμαρμένης ἔργον εἶναι. ἐν γὰρ τοῖς ἐπιτηδείοις ὅσον ἐπὶ τῇ φυσικῇ
 παρασκευῇ πρὸς τὰ ἀντικείμενα τῆς εἰμαρμένης ἰσχύς εἶναι δοκεῖ, ἐν θα-
 τέραρ τῶν ἀντικειμένων κατέχουσα αὐτὰ καὶ φυλάττουσα κατὰ τινὰ τάξεως
 25 ἀκολουθίαν. ἂ γὰρ οὐκ ἂν οὕτως ἔχοι ἄνευ τῆς εἰμαρμένης, ταῦτα παρὰ
 τῆς εἰμαρμένης ἐν τῇδε τῇ τάξει φυλάττεσθαι δοκεῖ· τοιαῦτα δὲ ἔστιν
 οὐκ ἄλλα τινὰ τῶν ὄντων ἢ τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ· ὥστε ἐνταῦθά 20
 που καὶ τὸ τῆς εἰμαρμένης. ἐπεὶ δὲ καὶ τούτων τὰ μὲν κατὰ τέχνην
 τε καὶ λόγον τεχνικόν τινα, τὰ δὲ κατὰ προαίρεσιν, τὰ δὲ κατὰ φύσιν
 30 γίγνεται, σκεπτέον ἐν τίσιν τούτων τὸ τῆς εἰμαρμένης, εἰ μὴ οἷόν τε
 ἐν πᾶσιν. τὰ μὲν οὖν κατὰ τέχνην γιγνόμενα καθ' εἰμαρμένην εἶναι
 τε καὶ γίνεσθαι λέγειν οὐδαμῶς ταῖς περὶ τῆς εἰμαρμένης δόξαις συμφ-
 δόν· γελοῖον γὰρ τὸ τὴν κλίνην ἢ τὸ βᾶθρον καθ' εἰμαρμένην γεγο-
 νένας λέγειν, ἢ τὴν λύραν ἡρμόσθαι καθ' εἰμαρμένην· οὕτω γὰρ ἐροῦμεν 25
 35 πᾶσαν τέχνην εἰμαρμένην. ἀλλ' οὐδ' ὧν προαίρεσις αἰτία, ταῦτα καθ'
 εἰμαρμένην ἂν εἴη· τούτων γὰρ ἐν ἡμῖν ἢ ἀρχή, ἀλλ' οὐκ ἔξωθεν,

1 αὐτοῖς scripsi: αὐτοῖς VHC? a: αὐτοῖς Orelli 2 λέγω C 3 τῆς εἰμαρμένης om.
 Orelli 4 τίνα VCKa: ποῖα H 5 περὶ ἔργου a 6 τὰ ζητούμενα VH: ζητού-
 μενα KCa 10 τ' ἀδίδια Ka τὴν τοιαύτην KCa 13 ὡς αὐτως V 16 ἡμαρ-
 μένην a 18 καὶ κατὰ C 19 αἰτίας VHCka: οὐσίας Orelli 21 δὲ καὶ ἐν τοῖς C
 22 τῆς VKa: οἶ? C: τὸ τῆς H 23 ἀντι
 προκείμενα C 25 ἔχοι scripsi: ἔχειν VHKCa:
 ἔχει Orelli 28 δὲ] μὲν Orelli 32 συνωδόν a: συνωδον V 34—35 οὕτω—
 εἰμαρμένην om. C 36 ἀλλ' VKa: καὶ C?: καὶ (in mg. ἀλλ') H

ἡ δὲ εἰμαρμένη οὐκ ἐν ἡμῖν· καὶ γὰρ εἰ καὶ περὶ ταῦτά ἐστιν ἡ εἰμαρ-
 μένη, περὶ δὲ καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἀλλὰ ἄλλο γέ ἐστι τοῦ ἐφ' ἡμῖν. ἀφαι-
 ρετέον ἄρα τῆς εἰμαρμένης καὶ τῶν ἐν γενέσει τὰ γιγνόμενα κατὰ τέχνην
 τε καὶ προαίρεσιν. τούτων δ' ἀφηρημένων λοιπὸν καταλείπεται ταῦτα, οἷς
 5 ἡ φύσις τῆς γενέσεως αἰτία, ἐν οἷς δὴ καὶ δοκεῖ δυναστεύειν τὸ τῆς εἰ-
 μαρμένης. εἰ γὰρ τις ἐπιστήσας ἐξετάζειν βούλοιοτο τὰς δόξας τὰς περὶ
 τῆς εἰμαρμένης καταβεβλημένας, οὐ περὶ ἄλλα τινα, οὐδὲ ἐν ἄλλοις αὐτὰς
 εὐρήσει τὴν εἰμαρμένην τιθείσας, ἀλλ' ἐν τοῖς γινομένοις φύσει, καὶ τούτων
 μάλιστα ἐν τῇ τῶν ζῶων καὶ τῶν ἐκ συγκρίσεων τῶν ἐν γενέσει· οὐ γὰρ
 10 τὴν τῶν στοιχείων εἰς ἄλληλα μεταβολὴν καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι λέ-
 γειν πάνυ τι σύνηδες. ὄντος τοίνυν τοῦ καθ' εἰμαρμένην ἐν οἷς προειρη-
 κάμεν, καὶ τούτου γνωρίμου γεγονότος, ἀκόλουθον ἂν εἴη μετὰ τοῦτο ζη-
 15 τῆσαι, πότερον τοιούτων ἐστὶν ὡς ἀναγκαῖόν τε καὶ ἀπαράβατον εἶναι κατὰ
 τὸν ποιητὴν τὸν λέγοντα·

15 μοῖραν δ' οὐ τίνα φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
 οὐ κακὸν οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.

ἡ τοιούτων οἶον καὶ παραβαίνεσθαι, καὶ μὴ πάντῃ τὸ ἀναγκαῖον ἔχειν ἐν
 αὐτῇ. ἐκ μὲν οὖν τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων περὶ τοῦδε κρίσεως οὐδέ-
 τερον ἔχομεν βεβαίως τούτων τιθέμενον. ποτὲ μὲν γὰρ τὸ τῆς εἰμαρμένης
 20 ὕμνουσιν ὡς ἀναγκαῖον, ποτὲ δὲ οὐ πάντῃ τὴν συνέχειαν αὐτῆς πιστεύουσι ἄ-
 σῶζειν. καὶ γὰρ οἱ διὰ τῶν λόγων ὑπὲρ αὐτῆς ὡς οὔσης ἀναγκαίας δια-
 τεινόμενοι σφόδρα καὶ πάντα ἀνατιθέντες αὐτῇ ἐν ταῖς κατὰ τὸν βίον
 πράξεσιν οὐκ ἐπίκασιν αὐτῇ πεπιστευένας· τύχην γοῦν πολλακίς ἐπιβοῶν-
 ται, ἄλλην ὁμολογοῦντες εἶναι ταύτην αἰτίαν τῆς εἰμαρμένης· ἀλλὰ καὶ
 25 τοῖς θεοῖς οὐ διαλείπουσιν εὐχόμενοι, ὡς δυναμένου τινὸς ὑπ' αὐτῶν διὰ
 τὰς εὐχὰς γενέσθαι καὶ παρὰ τὴν εἰμαρμένην· ἀλλὰ καὶ βουλευόμενοι περὶ ἄ-
 τῶν πρακτέων αὐτοῖς, καίτοι καὶ ταῦτα καθ' εἰμαρμένην εἶναι λέγοντες,
 καὶ συμβούλους παρακαλοῦσιν καὶ μαντείας οὐκ ὀκνοῦσι χρῆσθαι, ὡς ἐνὸν
 αὐτοῖς, εἰ προμάθουεν, φυλάξασθαι τι τῶν εἰμαρμένων. ἐπεὶ δὲ οὗτοι μὲν
 30 αὐτοῖς περιπίπτουσιν περὶ τὰ μέγιστα φανερώς οὕτως διαφωνίαν ἔχοντες
 (ἀπιθανώταται γοῦν εἰσὶν αὐτῶν αἱ πρὸς τὴν τούτων συμφωνίαν εὐρησιλο-
 γίαι), δοκεῖ δὲ ἐν τοῖς ἐν γενέσει καὶ φθորᾷ καὶ τὸ ἐνδεχόμενον εἶναι, δ
 τοῦ μηδὲν ἀναγκαίως ἐν τούτοις ἐν οἷς ἂν ἡ γίγνεσθαι αἰτίαν ἐστὶν, ἄξιόν ἑ
 35 ἐστὶν ἐπιστῆσαι περὶ τοῦδε, εἴτε ἔστιν εἴτε μὴ. αὕτη γὰρ ἡ φύσις ὀρι-
 σθείσα πρὸς τὸ τὴν τῆς εἰμαρμένης οὐσίαν εὑρεῖν ἡμῖν τὸ μέγιστον συμ-

1 ταῦτά Va: ταῦτα HK: τὰ αὐτά C 3 τέχνην τε om. C 4 τε om. Ka
 5 δὴ VHKCa: δὲ Orelli 8 ἡμαρμένην a ἀλλ' ἐν VHKa: καὶ ἐν C 12 μετὰ
 τούτου Orelli 13 τε εἶναι καὶ ἀπαράβατον H 14 τὸν ποιητὴν] Hom. II. 6,488
 16 ἐπ' ἦν V 18 αὐτῇ Orelli: αὐτῇ VHKCa τάδε Orelli 20 αὐτῆς C: αὐτὴν
 VKHa 22 ἀνατιθέντες corr. ex. ἀναγκαίως K 26 καὶ ante παρὰ om. H Orelli
 28 ἐνὸν HKCa: ἐμὸν V 29 εἰ VHKC: ἄ a: ἂν ex. Vict. 30 αὐτοῖς V: αὐτοῖς
 KHCa 31 εὐρησιλογίαι V: εὐρεσιλογίαι a 32 τοῖς γενέσει C 34 φύσιν a
 ὀραθείσα m' V: ὀρισθείσα KHa: ὀραισθείσα C 35 τὰ μέγιστα Orelli

βάλλεται. ἰκανὴ μὲν οὖν καὶ ἡ χρῆσις ἢ κοινὴ συστῆσαι τὴν ἐνδεχομένην φύσιν· οὐδεις γὰρ οὐδὲ τῶν ἐξ ἀνάγκης πάντα γίνεσθαι λεγόντων ἐν τῷ ζῆν καὶ ταῖς κατὰ τὸν βίον ἐνεργείαις οὐ μαρτυρεῖ τῷ δύνασθαι τινα καὶ τῶν γιγνομένων μὴ γίνεσθαι καὶ τῶν μὴ γιγνομένων γίνεσθαι. οὐ μὴν ἄλλὰ καὶ τῷ λόγῳ τοῦτο | δεῖξαι βῆδιον. πολλὰ γὰρ τῶν γιγνομένων τὰ 162 μὲν ἀπὸ τύχης, τὰ δὲ ἀπὸ ταυτομάτου γίνεσθαι πεπίστευται, τὸ δ' εἶναι τι καὶ ἐφ' ἡμῖν οὕτως ἐναργές ἐστιν, ὡς μηδὲ τοὺς τὰ τῆς εἰμαρμένης ὡς ἀναγκαῖα πάνυ κρατύνειν πειρωμένους ἀντιβλέπειν δύνασθαι τῷδε τῷ δόγματι. ἄλλὰ μὴν εἰ ἔστιν ἐφ' ἡμῖν τι, καὶ τοῦτο περὶ ταῦτά ἐστι, περὶ ἃ 10 καὶ τὴν εἰμαρμένην εἶναι συμβέβηκεν, ἀναιρεῖται τὸ τὴν εἰμαρμένην ἀπαράβατον τε καὶ ἀχώλυτον καὶ ἀναγκαῖον εἶναι· ὦν γὰρ ἡμεῖς ἐσμεν ἀρχαὶ ἐλέσθαι τε καὶ μὴ, ταῦτα ἀδύνατον κατηγορεῖσθαι λέγειν. ἄλλὰ μὴν ἀνάγκη τοῖς λέγουσιν τὴν εἰμαρμένην εἶναι, περὶ ταῦτά λέγειν εἶναι, περὶ ἃ καὶ τὰ ἐφ' ἡμῖν. εἴτε γὰρ τὰ τέλη μόνον λέγοιεν καθ' εἰμαρμένην 15 γίνεσθαι, εἴτε καὶ τὰς πράξεις, αἷς ἔπεσθαι τὰ τέλη συμβέβηκεν, ἀμφοτέρως ἀκολουθεῖ περὶ τὰ αὐτὰ λέγειν εἶναι τὴν εἰμαρμένην, περὶ ἃ καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν. εἰ μὲν οὖν καὶ τὰς πράξεις καθ' εἰμαρμένην λέγοι τις, αὐτόθεν 20 ὄγλον τὸ κείμενον· ἐν γὰρ ταύταις ἐστὶ καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν· εἰ δὲ τὰ τέλη μόνον, ὦν αἱ πράξεις χάριν, ἀκολουθεῖ δὲ ταῖς τοιαῖσδε πράξεσιν τὰ τοιαῦτα 25 τέλη (οὐ γὰρ δὴ τοῖς ὀπισσοῦν πραχθεῖσιν ἔπεται ταῦτόν τέλος), ἀνάγκη καὶ τὰς πράξεις, αἷς ἀκολουθήσει τὰ τοιαῦτα τέλη, καθειμάρθαι λέγειν. οὐ γὰρ ἀκολουθήσει τὸ καθ' εἰμαρμένην τέλος μὴ προηγησαμένων τῶν ἐπὶ τοῦτο ἀγούσων πράξεων. καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν δὲ περὶ ταῦτα· ὅτι γὰρ ἐστὶ τι ἐφ' ἡμῖν, ὄγλον καὶ ἐκ τῶνδ' ἂν γένοιτο, εἴ γε δεῖ περὶ τῶν ἐναργῶν 16 ἀποδείξεσιν χρῆσθαι· ἔκ τε γὰρ τοῦ μηδὲν μὲν (τῶν) ὑπὸ τῆς φύσεως προηγουμένως γιγνομένων γίνεσθαι μάτην, ἐν δὲ τοῖς ἀνθρώποις ὃν τὸ βουλευέσθαι φύσει, ὃν δὲ καὶ προηγουμένον ἔργον τῆς φύσεως, εἴ γε τούτῳ δοκεῖ μάλιστα τῶν ἄλλων ζῴων ἄνθρωπος διαφέρειν, μάτην γίνεσθαι, [γεγονότος κενῶς] εἰ μηδὲν ἐκ τῆς βουλῆς ὁ βουλευόμενος ἐλέσθαι κύριος. 30 ἄλλὰ γὰρ ὡς ἔχοντες τοῦδε τὴν ἐξουσίαν αὐτοὶ γε ἐφ' αὐτῶν βουλευόμεθα περὶ τῶν πρακτέων ἡμῖν, ἀλλ' οὐκ εἴξαντες ταῖς φαντασίαις τοῖς ἀλόγοις 30 τῶν ἄλλων ζῴων παραπλησίως αὐταῖς ἐπόμεθα, συμβούλους τε παρακαλοῦμεν, οὐς ἂν εἰδῶμεν πλεον τι δυναμένους ἡμῶν, εἰς τὴν κρίσιν τῶν προκει-

1 καὶ om. Orelli fortasse ἐνδεχομένου cf. 184,32 3 τὸν om. Orelli 8 ἀναγκαῖα a πειρωμένους (in mg. προηγημένους) VH: πειρωμένους KCa 9 τοῦ τὸ Ka ταῦτά scripsi cf. 182,1: ταῦτα VKHCa παρ' ἃ Orelli 10 τὰ τὴν Orelli ἐπαράβατον a 13 ταῦτά scripsi: ταῦτα VKHCa 14 γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην λέγοιεν H λέγοιεν Orelli 16 εἶναι om. Ka C? καὶ τὰ ἐφ' Orelli 17 καὶ ante τὰς om. Orelli 19—20 μόνον—τέλη om. C 20—22 ἀνάγκη—εἰμαρμένην τέλος om. C 23 ὅτι γὰρ om. C 25 γὰρ i. e. λέγω cf. Ind. τε] cf. Ind. τῶν add. Bloch apud Orelli τῆς om. KCa 26 ante ἐν δὲ τοῖς ἀνθρώποις Blochio nonnulla excidisse videbantur, at omnia sana sunt, dummodo γὰρ v. 25 recte interpretemur 27 ὃν δὲ VH: οὐδὲ KCa 28 δοκεῖ τούτῳ KCa γίνετα Orelli γεγονότος κενῶς del. Bloch 30 τοῦδε VKCa: τούτου H 33 ἡμῶν Orelli: ἡμῖν VCHKa

μένων, καὶ τὴν αἴρεσιν συναράσθαι. ἤδη δὲ περὶ τῶν μειζόνων καὶ χαλεπωτέρων οὐκ ὀκνοῦμεν συμβούλους καὶ τοὺς θεοὺς παρακαλεῖν, ἀξιοῦν-
 τες παρ' αὐτῶν μαθεῖν ἢ διὰ χρησμῶν ἢ διὰ συμβούλων, ἢ δι' ὀνειρών
 τινῶν, ὁπότερα χρῆ μᾶλλον ἡμᾶς ἐλέσθαι τῶν ζητουμένων. ἱκαναὶ δὲ καὶ
 5 αἱ νομοθεσίαι τοῦτο συστήσαι, ἐν αἷς διδασκαλίαις τέ τινων κελεύονται καὶ 25
 προστάσσεται τὰ ποιητέα, καὶ τιμῶνται μὲν οἱ πειθόμενοι τούτοις, κολάζου-
 νται δὲ οἱ μὴ. ἀλλὰ μὴν ὄντος γέ τινος ἐφ' ἡμῖν καὶ τὸ ἐνδεχόμενον
 ἐστίν, εἴ γε ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τό τε πράξει τι καὶ τὸ μὴ. τούτου δὲ ὄντος,
 ἀδύνατον ἀναγκαῖον εἶναι τὸ τῆς εἰμαρμένης ὄν ἐν τούτοις, ἐν οἷς καὶ τὸ
 10 ἐφ' ἡμῖν ἔχει χώραν. ἱκαναὶ δὲ καὶ αἱ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχαί, τῶν μὲν
 ἀποτροπῆν τινων αἰτουμένων παρ' αὐτῶν, τῶν δὲ δόσιν ἀγαθῶν ὡς ὄντων
 τιῶν ἐνδεχομένων καὶ γενέσθαι καὶ μὴ διὰ τὴν ἡμετέραν αἴτησιν ὑπὸ τῶν 30
 θεῶν, συστήσαι τὸ εἶναι τινα ἐνδεχόμενα. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐκ τῆς φυσικῆς
 συστάσεως τῶν ὄντων ἐκάστου τοῦθ' οἶόν τε καταμαθεῖν. ἡ γὰρ φύσις
 15 αὐτῇ τοῖς μὲν ἐξ ἀνάγκης οὐσίῃ τε καὶ γιγνομένοις οὐδεμίαν ἐπιτηδειότητα
 πρὸς ἀντικείμενον ἔδωκεν, τὴν δὲ ἀνεπιτηδειότητα πρὸς ἀδύνατα· μάτην
 γὰρ ἔξειν ἡμελλεν τὴν ἐπιτηδειότητα πρὸς τὴν εἰς ταῦτα μεταβολήν, ὄντα
 καὶ ἀδύνατα ἄλλως ἔχειν. ὀρωμεν γὰρ ὅτι οὔτε τὸ πῦρ ἔχει δύναμιν
 ψυχρότητος ἐν αὐτῷ, οὔτε ἡ χιών μελανίας, οὔτε τὰ βαρέα κουφότητος, 35
 20 μένοντά γε ταῦτα (ἀ) ἐστίν, οὔτε (τι) τῶν αἰδίων τοῦ φθαρῆναι. οἷς δὲ οὐκ
 ἀναγκαῖον ἐν θατέρῳ τῶν ἀντικειμένων ἀφωρισμένως εἶναι τε καὶ μένειν,
 ταῦτα καὶ τῆς εἰς τὸ ἀντικείμενον μεταβολῆς ἐκ φύσεως ἔχει τὴν παρα-
 σκευήν. τοιαῦτα τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ πλεῖστα, οἷς μὴ ἐστὶ θάτερον
 τῶν ἀντικειμένων σύμφυτον· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν οἶόν τε τὰ ἀντικείμενα·
 25 πᾶσχειν τε καὶ μὴ, τοῦτ' ἐνδέχεται παθεῖν τε καὶ μὴ παθεῖν. ὁ δὲ ἐν- 40
 δέχεται μεταβάλλειν εἰς τὸ ἀντικείμενον, τοῦτο οὐκ ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης, ἐν
 ᾧ φθίσαν ἐστὶν αὐτῶν. συνίστησιν δὲ τὸ μὴ πάντα ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι
 τὰ γιγνόμενα τό τε ἐφ' ἡμῖν, ὡς ἔφαμεν, καὶ ἡ τύχη, ἱκανὴ διακόψαι τὴν
 συνέχειαν τῶν ἐν τάξει τινὶ γίνεσθαι δοκούντων. εἰ δὲ οὐδὲν μὲν ἦττον
 30 ἐναργὲς τῆς εἰμαρμένης τὸ εἶναι τι ἐφ' ἡμῖν, καὶ τὸ γίνεσθαι καὶ ἀπὸ
 τύχης πολλὰ καὶ ἀπὸ ταυτομάτου, καὶ ὅλως ἐν τοῖς ἐν γενέσει, ἐν οἷς
 ἐστὶ καὶ ἡ εἰμαρμένη, εἶναι καὶ τὴν τοῦ ἐνδεχομένου φύσιν, τοῦτο δὲ 45
 ἀναίρει τὸ ἀναγκαῖον, ἀδύνατον εἶναι τὴν εἰμαρμένην ἀναγκαῖόν τι καὶ πα-

1 συναίρασθαι V 3 fortasse συμβουλιῶν cf. 185,21 4 τινῶν om. H 5 συστήσαι
 om. H fortasse διδασκαλίαι κελεύεται Orelli 8 τι om. H 10 αἱ om. Ka
 11 τινων supra τινα C 16 τήνδε a 17 ἔμελλε HCKa 18 ἐπιτηδειότητα ante δύνα-
 μιν del. K 19 μελανίας μελανίας a βουρέα a 20 ταῦτα & Bloch: ταῦτά VHKCa
 οὔτε τι Orelli: οὔτε VKHCa οἷς δὲ scripsi: τοῖς δὲ VHKCa 21 ὑποκείμενον (in mg.
 ἀντικείμενον) H ἀφωρισμένως HC: ἀφορισμένως VKa 22 ταῦτά H ἀντικείμενον a
 ἔχει scripsi: ἔχειν VKHCa 25 ἐνδέχεται VH: ἐνδέχεσθαι KCa: Blochius ante τοῦτ' ἐνδέ-
 χεται nonnulla excidisse putat, sed legendum videtur τουτέστι ἐνδέχεται cf. Al. de fato
 165r41 εἰ τὰ ἐξ ἀνάγκης ὄντα ἐν θατέρῳ οὐκ ἔχει δύναμιν τοῦ δέεσθαι τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ
 ἐναντίον, οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀν εἴη ἐν οἷς ἐστὶ τὰ καὶ τοῦ ἐναντίου αὐτοῖς δεκτικά. εἰ δὲ μὴ ἐξ
 ἀνάγκης, ἐνδεχομένως 26 ἐξ om. Ka 26—27 ἐν ᾧ—ἀνάγκης om. C 27 ἀνάγκην V
 30 καὶ ante ἀπὸ om. C 32 ἡ om. C 33 παραβασθῆναι V: παραβαθῆναι HCKa

ραβασθῆναι μὴ δυνάμενον. ἀλλὰ μὴν ὁμολογεῖται πάντα τὰ καθ' εἰμαρ-
 μένην γιγνόμενα κατὰ τάξιν καὶ ἀκολουθίαν γίνεσθαι τινα καὶ τι ἐφεξῆς
 ἔχειν ἐν αὐτοῖς. οὐ γὰρ δὴ τοῖς ἀπὸ τύχης ὅμοια τὰ τῆς εἰμαρμένης·
 ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἄστατά τε καὶ σπανίως γιγνόμενα καὶ σχεδὸν ἀνάιτια, τὸ
 5 δὲ καθ' εἰμαρμένην πᾶν τούναντίον· εἰρμὸν γούν αἰτίων αὐτὴν φασιν εἶναι.
 ἀλλ' οὐδὲ τῷ κατὰ προαίρεσιν ταυτὸν ἢ εἰμαρμένη δοκεῖ εἶναι· διακόπτε- 50
 σθαι γὰρ τὸ συνεχὲς αὐτῆς ὑφ' ἡμῶν καὶ τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως πολ-
 λάκις. ἀλλὰ μὴν ἐν τοῖς γενητοῖς τε καὶ φθορτοῖς ταῦτα ὀρωμεν αἷτια
 παρὰ τὴν συνιστάσαν φύσιν αὐτὰ καὶ δημιουργοῦσαν, προαίρεσιν τε καὶ τὸ
 10 αὐτόματον καὶ τὴν τύχην (οὐ γὰρ ἐν τούτοις τὸ κατὰ τέχνην), ὧν οὐδενὶ
 ταυτὸν τὸ τῆς εἰμαρμένης εἶναι δοκεῖ. λείπεται ἄρα τὴν εἰμαρμένην μη-
 δὲν ἄλλο ἢ τὴν οἰκείαν εἶναι φύσιν ἐκάστου. οὐ γὰρ δὴ ἐν τῷ καθόλου 162v
 καὶ κοινῷ τὸ τῆς εἰμαρμένης, οἷον ἀπλῶς ζώων, ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν τοῖς
 καθ' ἕκαστα, Σωκράτη τε καὶ Καλλίᾳ. ἐν δὲ τούτοις ἢ ἰδία φύσις ἀρχῆ
 15 καὶ αἰτία, τοιάδε οὖσα, τῆς κατὰ ταῦτα γιγνομένης τάξεως. ἀπὸ γὰρ ταύ-
 τῆς ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν καὶ οἱ βίῳ καὶ αἱ τῶν βίῳ γίνονται καταστροφαί, μὴ
 ἐμποδισθείσης ὑπὸ τινων. ὀρωμεν γὰρ, ὅτι καὶ τὸ σῶμα τῷ τοιόνδε ἢ
 τοιόνδε ἐκ φύσεως εἶναι καὶ ἐν νόσοις γίνεσθαι καὶ ἐν φθοραῖς, ἀκολουθίως 5
 τῇ φυσικῇ συστάσει. οὐ μὴν ἐξ ἀνάγκης· ἱκαναὶ γὰρ ἐκχροῦσαι τήνδε
 20 τὴν τάξιν ἐπιμέλειαί τε καὶ ἀέρων ὑπαλλαγαί καὶ πρόσταξις ἰατρῶν, καὶ
 συμβουλίαι θεῶν. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς εὐροι-
 τισ ἂν παρὰ τὴν φυσικὴν κατασκευὴν διαφόρους γιγνομένας καὶ τὰς πράξεις
 καὶ τὰς προαιρέσεις καὶ τοὺς βίους. ἦθος γὰρ ἀνθρώπων κατὰ τὸν Ἡρά-
 κλειτον, δαιμών, τουτέστι φύσις. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γὰρ ταῖς φυσικαῖς
 25 κατασκευαῖς τε καὶ διαθέσεσιν καὶ τὰς πράξεις καὶ τοὺς βίους καὶ τὰς τῶν 10
 βίῳ καταστροφὰς ἀκολουθεῖν συμβέβηκεν. τῶν μὲν γὰρ ἀψιμάχων καὶ
 φιλοκινδύων φύσει βίαιός τις καὶ ὁ θάνατος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, αὕτη γὰρ
 εἰμαρμένη τε καὶ φύσις αὐτῶν, τῷ δὲ ἀκολάστῳ καὶ ἐν ἡδοναῖς ζῶντι ὁ
 ἐν ταῖς ἀκρασίαις· καὶ τῷ καρτερικῷ ὁ δι' ὑπερβολῆς πόνων καὶ κακο-
 30 παθειῶν, τῷ δὲ ἀνελευθέρῳ ὁ ἐκ τῆς περὶ τὸ ἀδιάφορον σπουδῆς, δι' ἣν
 καὶ ἀδικοῦσιν καὶ αὐτῶν ὀλιγωροῦσιν καὶ πονοῦσιν ὑπὲρ τὴν δύναμιν· διὰ
 τοῦτο γούν εἰώθησιν καὶ ἐπιλέγειν τοῖς τοιούτοις, ὡς αὐτὸς αὐτῷ γέγονεν 15
 αἷτιος τοῦ θανάτου. τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ καθ' εἰμαρμένην οὔτε τὴν
 μαντικὴν ἐροῦμεν ἄχρηστον ἔτι, προορωμένην τε τὸ κατὰ φύσιν ἀποβη-
 35 σόμενον καὶ βοηθοῦσαν διὰ τοῦ συμβουλευεῖν τε καὶ κελεύειν ἐνίστασθαι
 τῇ τῆς φύσεως χείρονος ἀκολουθία. ἀλλ' οὐδ' ἢ τῆς τύχης ἀναιρεθίσε-

3 αὐτοῖς scripsi: αὐτοῖς VHCKa 5 αὐτὴν εἶναι φασιν C 6 τῷ VHC: τῶν Ka
 8 γενητοῖς CKa 9 συνιστάσαν Ka: συστάσαν VH: συνιστώσαν C 12 φύσιν εἶναι H
 13 fortasse ζῳψ, ἀνθρώπων 14 Σωκράτει HKa Καλλία a 15 οὖσα V: οὖσης
 HKCa κατὰ ταῦτα H: ταυτὰ Va: κατ' αὐτὰ K 19 ἱκανῶς Ka 20 πρόστα-
 ξις VH: προστάξις a: προστάξις K, fortasse recte cf. Al. de fato 164r38 24 τὸ om.
 Orelli 26 ἀψιμάχων a 28 αὐτῶν (i. mg. αὐτοῦ) H: αὐτοῦ VKCa 29 καὶ post
 πόνων om. Ka 31 καὶ post ἣν om. Orelli αὐτῶν KHa 31—33 διὰ—θανάτου
 in mg. suppl. H 32 αὐτῷ Ka 35 τε om. C

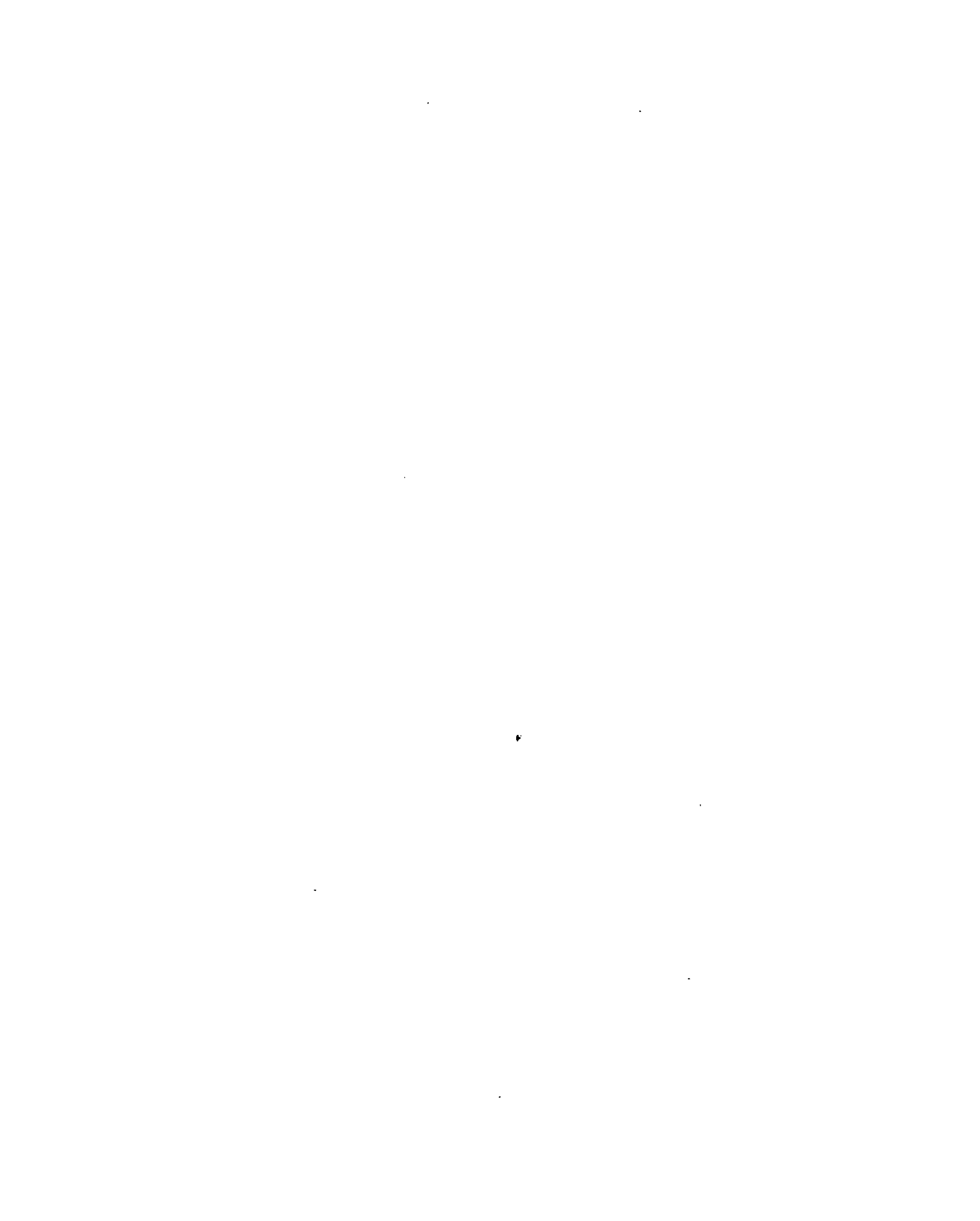
ται φύσις, ἀλλ' ἕξει τινῶν αἰτίαν συμπύπτουσαν τοῖς γιγνομένοις κατὰ
 προαίρεσιν. ἔτι δὲ μᾶλλον τὸ θεῖον καὶ αἰ ἐκ τούτου βοήθειαι, καὶ αἰ
 παρ' ἡμῶν εὐχαί τε καὶ δεήσεις τὴν οἰκείαν χώραν φυλάττουσιν, ὅντος τοῦ 20
 τῆς εἰμαρμένης τοιοῦτου. ὁμολογήσει δὲ τούτοις καὶ τὸ λεγόμενον, ὅτι
 5 πολλά καὶ παρὰ μοῖραν γίγνεται καὶ παρὰ τὴν εἰμαρμένην, ὥς που καὶ ὁ
 ποιητὴς ἐμφαίνει λέγων

μη καὶ ὑπὲρ μοῖραν δόμον Ἄιδος εἰσαφίκηαι.

συνίστατο δ' ἂν ἦδε ἡ δόξα καὶ ὑπὸ τοὺς μάντις, ἐν οἷς προλέγουσιν μὴ
 πάντα ἐπιτυγχάνειν. εἰ δὲ μὴ τήνδε τὴν δόξαν περὶ τῆς εἰμαρμένης τοὺς
 10 ἀνθρώπους ἔχειν συμβέβηκεν, θαυμαστὸν οὐδέν. οἱ γὰρ πολλοὶ τοῖς μὲν 25
 τύποις οὐ κακῶς περὶ τῶν πραγμάτων στοχάζονται, ἐν δὲ τοῖς καθ' ἕκαστα
 καὶ ἐν τῇ διορίζειν τε καὶ ἐξακριβοῦν πολλά διαμαρτάνουσιν. τὸ μὲν γὰρ
 φύσεως, τὸ δὲ ἐπιστήμης ἔργον. ἦδη δὲ τοῦ τῆς εἰμαρμένης ὀνόματος
 Ἀριστοτέλης μνημονεύει καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Μετεωρολογουμένων οὕτως·
 15 “ἀλλὰ πάντων τούτων αἴτιον ὑποληπτέον, ὅτι γίγνεται διὰ χρόνων εἰ-
 μαρμένων, οἷον ἐν ταῖς κατ' ἐνιαυτὸν ὥραις χειμῶν, οὕτω περιόδου τινὸς
 μεγάλης μέγας χειμῶν.” ἔοικεν δὲ διὰ τε τούτων τὴν εἰμαρμένην τὴν 30
 φύσιν λέγειν (οὗτοι γὰρ εἰμαρμένοι χρόνοι, χειμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων,
 οἱ φυσικὰς τὰς ἀνταποδόσεις ἔχοντες οὐκ ἔχουσιν αὐτὰς ἀπαραβάτους καὶ
 20 κατηναγκασμένας), ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πέμπτῃ τῆς Φυσικῆς Ἀκροάσεως οὕτως
 πάλιν εἰμαρμένης μνημονεύει· “ἄρ' οὖν καὶ γενέσεις εἰσι βίαιαι καὶ οὐχ
 εἰμαρμέναι, αἷς ἐναντία αἰ κατὰ φύσιν.” [ῆ] δι' ὧν πάλιν, ὅτι τῇ τῆς
 εἰμαρμένης ὀνόματι ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν γιγνομένων χρῆται, γνώριμον. εἰ
 γὰρ μὴ τῇ εἰμαρμένῃ ἐναντίον φησὶν εἶναι τὸ κατὰ φύσιν, τῇ δὲ παρὰ 25
 25 τὴν εἰμαρμένην τὸ καθ' εἰμαρμένην ἐναντίον, ταῦτόν ἂν εἴη τῇ κατὰ φύσιν
 τὸ καθ' εἰμαρμένην. οὐ γὰρ δὴ πλείω οἷόν τε ἐνὶ ὄντι τῇ μὴ καθ' εἰ-
 μαρμένην ἐναντία λέγειν εἶναι, τό τε καθ' εἰμαρμένην, προδήλως ὄν ἐναν-
 τίον αὐτῇ, καὶ τὸ κατὰ φύσιν ἄλλο ὄν τοῦ καθ' εἰμαρμένην. φανερώτατα
 δὲ Θεόφραστος δείκνυσιν ταῦτόν ὄν τὸ καθ' εἰμαρμένην τῇ κατὰ φύσιν 40
 30 ἐν τῇ Καλλισθένει, καὶ Πολύζηλος δὲ ἐν τῇ οὕτως ἐπιγραφομένῃ Περὶ
 εἰμαρμένης συγγράμματι.

1 αἰτίαν Bloch: αἰτίων VKCHa συμπύπτει Orelli 2 αἰ ἐκ KHa: ὡς ἐκ C: ἐκ V
 3—4 τῶν τῆς C 5 τὴν om. Π ὁ ποιητῆς] Hom. II. 20,336 6 λέγων om. H
 7 ὑπερμοῖραν V 8 συνίσται Ka fortasse ὑπὸ (τοῦ) 9 τήνδε om. C 11 τῇ
 καθ' KCa 14 ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Μετεωρολογουμένων] Ar. met. 1,14 352*28
 μετεωρολογουμένων V 15 ὑπολείπεται Orelli 17 μέγας Aristoteles: μέγα H: μέρος
 VKHa τῆς εἰμαρμένης K 18 χειμῶν V 19 οὐκ ἔχοντες C αὐτοὺς CKa
 τε καὶ Orelli 20 ἐν τῇ πέμπτῃ τῆς Φυσικῆς Ἀκροάσεως] Ar. ausc. phys. 5,5 230*32
 22 ἡ del. Orelli τῇ om. H 24 φησὶν εἶναι ἐναντίον H 28 μὴ ἄλλο Orelli
 30 καλλισθένει V

I N D I C E S

I INDEX VERBORUM

Verba asterisco notata desiderantur in lexicis

- ἀβούλητος 159,18 ἀβούλητα ἐναντία τῶν προηγουμένων 160,34
 ἀβουλία 178,21
 ἀγαθὸς ἀρετῆ—τέχνη 154,18 ἀπλῶς ἀγαθός 154,21 *opp.* ἀ. μετὰ προσθήκης 154,19 τὸ ἀγαθὸν φαινόμενον *opp.* τὸ ὡς ἀληθῶς ἀγαθόν 151,25 πῶς κινεῖ 106,9
 ἀγαλμα 103,28
 ἀγγεῖον 13,19 14,23 48,4.15
 ἀγέννητος 6,14
 ἀγνοέω 33,7 175,19.22 179,10.13
 ἀγνοια 179,14
 ἀγνωστος 101,7
 ἀγορά 13,19
 ἀγραφοῦς πινακίς 84,25 τὸ ἀγραφον ἐν τῇ πινακίδι 84,28 δίκαια 158,2 νόμιμα 157,37
 ἄγω ἐκ τοῦ δυνάμει εἰς ἐνέργειαν 85,4 108,1 110,21.32 πνεῦμα καρδίαν εἰς σύμμετρον 98,18 ἐπὶ τι 183,23 ὑπ' ἀνάγκης ἀγεσθαι 157,3 ἡγμένοι ἐν τοῖς αὐτοῖς ἔθεσι 171,27 ἄγουσι ἐπ' αὐτὸ *proficiuntur* 158,36
 ἀγωγῆ. ἀγωγαὶ καὶ ἔθη 172,8
 ἀδηλος 72,20 179,7.18
 ἀδιάλειπτος φορὰ 135,2
 ἀδιάθροτος 151,13.27
 ἀδιάφορος κατὰ τι 116,21 *sq.* 155,1 τὸ ἀδιάφορον 161,22 185,30
 ἀδικος οὐκ ἀνδρείος 154,7 οἱ ἀδικώτατοι δοκοῦντες 158,18 τὸ ἀδικον φύσει 158,36 *sq.*
 ἀδίοπτος 148,4
 ἀδρανής ἀ. τὴν φωνὴν προίενται 147,5
 ἀδυνατέω 47,11 160,28
 ἀήρ 19,22 δευτέρως κοῦφος 126,28 ἐξ ὕδατος μεταβάλλων δυνάμει ὕδωρ ἐστὶ 120,27 φύσει θερμός 126,25—127,26 εὐκίνητος 48,7 δοκεῖ κενός εἶναι 48,22 ἄσμος 107,1 — ὕλη τοῦ φωτός 144,3 ταχὺ ἐκπίμπραται 149,11 οὐ παθητικῶς οὐδὲ ὡς ὕλη γινόμενος αὐτῶν (ὑπὸ χρωμάτων) κινεῖται 62,12 — τοῦ ἀκούειν αἴτιος 48,22 ὑπὸ πληγῆς ἐσχηματισμένος 50,14 πληγῆς τὸν μετ' αὐτὸν σχηματίζει ὁμοίᾳ πληγῇ 48,13 ἐκπνεόμενος οὐ πλήσεται ἀλλὰ πλησόμενος κατὰ μόρια ἐκπνέεται 50,3 ἐν τοῖς ὡσὶν ἐγκαταρκδομημένος ὄργανον τοῦ ἀκούειν 49,1 ἀθρόος ἀπολαμβανόμενος 47,7 ἀέρος θρύψις καὶ χύσις 47,15 — ἀέρα ἐκπνέω, ἀναπνέω, κατέχω 50,1 — ἡλιούμενος λεπτότερος δοκεῖ 140,39 συστάς καὶ ζοφωθεὶς 132,16 ζοφερός καὶ συνεστῶς 132,12 οὐ μανότερος τῆς νυκτός 139,11 πεφωτισμένος, ἀφώτιστος 131,32 διακρινόμενος καὶ ἀλεινότερος 132,13 ὁ προεμπύπτων κατ' Ἐπίκουρον 135,4 πνεῦμα ἐξ ἀέρος καὶ πυρός συγκείμενον ψυχὴ κατὰ τινος 26,17 ἀέρος συνέντασις 130,14—134,27 ἀέρων ὑπαλλαγὰι 185,20
 ἀθανασία ἐπισκευαστή 36,8
 ἀθάνατος νοῦς ποιητικὸς 108,30
 ἀθροίζω. δυνάμεις ἀθροίζομαι ἐκ μίξεως 24,24 στέγειν καὶ ἀθροίζειν τὴν ἔμφασιν 142,23
 ἀθρόος. ἀήρ ἀθρόος ἀπολαμβανόμενος 47,7. 10.17 νοήματα ἀθρόα καὶ ἀποκείμενα 86,6 ὡς ἀθρόων τῶν πραγμάτων τῆς

- ψυχῆς οὐσῆς 91,18 ἀθρόως 139,18 142,15
 143,21 145,3
 ἄθροπος 50,14
 αἰδέομαι 158,1
 αἰδέιος 6,14 81,7 143,36 170,17 τῶν αἰδέων
 οὐθενός αἴτιον εἰμαρμένη 181,20
 αἰδιότης 171,21
 αἰθέριος 144,21
 αἶμα 40,2 94,28 95,2 οὐκ αἰσθητικόν 97,5
 118,1
 αἴρσεις καὶ φυγή 72,4 τοῦ βελτίονος 82,17
 αἰσθάνομαι 29,7 32,26 sq. etc. οὐ πάσχειν,
 ἀλλὰ κρίνειν 84,5 ἀφαστώτες 145,22 sq.
 αἰσθησις. μέρη πέντε 40,4. 11 μόνος τὰς
 πέντε αἰσθήσεις εἶναι 65,21 def. 60,4 66,13
 dist. ὁρμή 75,22 ἐπὶ χρήσιμόν τι τὴν
 ἀναφορὰν ἔχει 39,9 καὶ αἰσθητὸν πρὸ μὲν
 τῆς ἐνεργείας ἀνόμοια, ἐν δὲ τῇ ἐνεργείᾳ
 ὁμοία 39,11 κατ' ἐνεργείαν 108,10 ἀνε-
 νέργητος 39,8 Ἐν τί ἐστὶ ἐκάστη (χωρὶς
 ἀφῆς) τὸ ὑποκείμενον οἰκείον ἔχον ὄνομα
 56,5 μᾶς ἐναντιώσεως ἐκάστη κριτική
 55,19. 26 sq. πῶς εἶδη λαμβάνει οἱρ. νοῦς
 83,13 — αἰσθησις κοινὴ τὰς τῶν αἰσθητῶν
 πρὸς ἄλληλα διαφορὰς ἐν ἐνὶ καὶ ἀδιαιρέτῳ
 χρόνῳ κρίνει 62,20 cf. 60,22 sq. 61,25 sq.
 τῶν κοινῶν αἰσθητῶν ἀντιληπτική 65,10
 αὐτῆς αἰσθάνεται 109,11 κοινῇ αἰσθ. ὁρῶν-
 των αὐτῶν αἰσθανόμεθα 65,3
 αἰσθητήριον σῶμα 12,14 def. 24,10 41,4
 δυνάμει ὁμοιον τῷ αἰσθητῷ, ἐνεργείᾳ ἀνό-
 μοιον 55,4 εἶδη ληψόμενον οὐδὲν τούτων
 ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει ἔχει 84,16 κατ' ἄλλο
 καὶ ἄλλο μέρος τὰ πάθη δέχεται 64,4
 ὡς πάσχει διαδίδωσι ἐπὶ τὸ ἔσχατον αἰσθη-
 τήριον 64,8 ἀφῆς 59,1 πρῶτον αἰσθη-
 τήριον σῶμα μὲν ἐστὶ, οὐ μὴν καθὸ σῶμα
 αἰσθητικόν 60,6 τύπος καὶ ἀναζωγράφημα
 ἐν τῷ πρ. αἰ. 68,6 κινήθην ὑπὸ τῶν
 αἰσθητῶν κινεῖ τὴν φανταστικὴν ψυχὴν
 69,24 ἔσχατον αἰ. 64,9 κρίνει τὰ ἐναν-
 τία 64,10
 αἰσθητικός. δύναμις sive ψυχὴ 29,7. 11 105,
 13 cf. ψυχῇ ὑστερον ἐγγίνεται 74,20 οὐκ αἰεὶ
 ἐνεργοῦμεν 74,25 αἰσθητικόν dist. ὀρε-
 κτικόν 75,5 ἐπὶ τὸ διανοητικόν ἔχει τὴν
 ἀναφορὰν 76,12 αἰσθητικοῦ τέλος 119,3
 αἰσθητικόν πρῶτον 39,18 sq. ἰδρυμένον
 περὶ τὴν καρδίαν 39,21 57,8 97,7
 αἰσθητός 24,11 τὰ ὄντα διήρηται εἰς τε
 αἰσθητὰ καὶ νοητὰ 91,11 αἰσθητῶν τὰ μὲν
 καθ' αὐτὰ, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός 40,20
 ἐκτός dist. ἐπιστητά 39,9 ἴδια αἰσθητὰ χρώ-
 ματα, ψόφοι, χυμοί, ὄσμοι, ἀπται ἐναντιώσεις
 40,21 κοινὰ 41,1 κατὰ συμβεβηκός 41,6
 περὶ τὰ ἴδια ἀληθεύουσι αἰσθήσεις 41,14
 περὶ τὰ κοινὰ ἀπατώνται 41,10 αἰσθητὰ
 εἶδη ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις οὐχ ὡς τόποις
 γίνεται 113,20 αἰσθητῶν διαφοραὶ 61,6
 αἰσθητῶν κατὰ τὴν οὐσίαν διαφορὰν νοῦς
 κρίνει 61,6 αἰσθητῶν ἀνομοειδῶν διαφοραὶ
 61,8 ἀνομογενῶν αἰ. διαφοραὶ 63,28 αἰ.
 ὑπερβολαὶ φθεύρουσι αἰσθήσεις 60,9
 αἰσχροός 175,15
 αἰτέω. ἀποτροπήν κακῶν αἰτεῖσθαι 184, 11
 αἰτουμένοις διδόναι 136,28 ἀτοπον αἰτού-
 μενον 141,19
 αἰττημα 174,13
 αἰτῆσις 184,12
 αἰτιάομαι 140,8 169,39 173,27. 33 176,13
 180,13. 18
 αἰτίας. αἰτία τέτταρα 176,10 179,11 κυρίως
 ποιητικὰ φύσις τέχνη προαίρεσις 177,23
 τὰ μὲν καθ' αὐτὰ, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός
 171,9 177,6. 11 δεῖ προὑπάρχον 170,4
 καὶ ἐν τοῖς αἰτίοις τι τοῦ μὴ ὄντος 171,8
 αἰτία ἢ κατὰ τὸ εἶδος 24,13 ἢ ὡς τέλος
 24,14 ἀδύνατον τὴν αὐτὴν εἶναι τῶν αντι-
 κειμένων 170,5 ἀρχὴ τούτων, ὧν ἐστὶν
 αἰτία 173,10 δῆλος 179,7 τῆς πλάνης
 100,2
 ἀκαριαῖος 77,9
 ἀκατάληπτος 71,12
 ἀκατέργαστος 33,17 95,1 97,7
 ἀκίνητος 17,10 21,24 106,6
 ἀκόλαστος 154,2. 5. 6 καὶ ἐν ἡδοναῖς ζῶν
 185,28
 ἀκολουθία 152,32 181,25 185,2 φύσεως
 χείρονος 185,36
 ἀκόλουθος. ἀ. ἐστὶ εἰπεῖν 73,17 ἐξῆς εἰπεῖν
 27,3 sq. ἀκολούθως παρακείσθαι 150,10
 τὰ ἀκολούθως ἐσόμενα 180,27
 ἀκολουθέω 19,26 etc. saepe
 ἀκούειν 50,12 sq. τῷ κενῷ 49,2 — τὸ
 κατὰ φύσιν τὸ κατὰ βούλημα τῆς φύσεως
 ἀκούεται 163,18 χρῆ δὲ τοῦ τύπου κοινό-
 τερον ἐπὶ τῆς φαντασίας ἀκούειν (fortasse
 τὸν τύπον?) 72,6 — αὐτόθεν ἀκούειν 11,6
 τὸ ... ἐστὶν ἀκούσαι πολλάκις λεγόντων
 180,3
 ἀκουστικός 50,9
 ἀκρασ(α. ὁ ἐν ταῖς ἀκρασίαις (θάνατος) 185,29

ἀκρατής 27,8 118,9 156,1
 ἀκριβής 28,17 51,25 52,4 136,27
 ἀκρίβεια 52,7
 ἀκρος. ἀκρα εὐδαιμονία 168,9 ἀκρως εὐδαι-
 μων 168,2
 ἀκρότης. δυνάμεις καὶ ἀκρότητες 162,19 τῆς
 φύσεως 155,13
 ἀκτίς. πρὸς τοὺς δι' ἀκτ. λέγοντας γίνεσθαι
 τὸ ὄρᾶν 127,28—130,12 ἀκτίνες ἐν χρόνῳ
 κινουῦνται 130,6 ἀπαντήσωσιν ἀλλήλαις
 130,3 πῶς ἐξέρχονται ἐκ τῆς ὄψεως 129,
 5sq. πῶς διὰ διαφανῶν 129,25
 ἀλγέα. ζῶν ἀλγοῦν κατὰ τὴν ψυχὴν 117,17
 ἀλγηδῶν 104,25
 ἀλέα 132,36
 ἀλεινός 132,13
 ἀλεξητικός 162,26
 ἀληθεύω 41,14 66,12.18
 ἄλις 168,13
 ἀλλά. ἀλλά et ἀλλά γε incipit apodosin post
 εἰ —, 4,23 6,11 83,16 84,5.13 96,29
 111,17 152,32 175,13 182,2 ἀλλ' οὖν
 in apodosi post εἰ 127,11 134,33 ἀλλὰ
 γάρ 183,30 ἀλλὰ μὴν 23,2 32,4.15.20
 33,5 61,19 67,9 84,18 87,29 94,17 96,19
 97,11.14 99,6.24 114,4 122,22.26.27.31
 126,26 127,7 130,8 150,15 156,14 176,
 21.24 177,23 183,9 184,7.13 185,1.8
 ἀλλάττω 112,6 113,18
 ἀλλαχοῦ ὧν μεταβαίνειν 112,31
 ἀλλοῖος 104,34 145,33
 ἀλλοιόω 44,12 138,38 144,18 etc.
 ἀλλοιώσις ἐν τοῖς φόβοις 18,17 39,12 84,13
 οὐ τύπως 137,27 ἀλλοιώσεως σημεῖον
 145,9 δοκοῦσα 143,18 κίνησις ἐν χρόνῳ
 καὶ κατὰ μεταβολήν 143,6
 ἄλλοτε 27,5 47,12 91,21 123,31 134,36
 158,10 174,22
 ἀλλότριος 84,16
 ἄλλως 160,6 181,8 ἄλλως μὲν, ἄλλως δέ
 87,5 106,9 ἄλλως τε καὶ 130,23 131,36
 ἀλμυρός 51,23 55,10
 ἄλογος 30,10 85,5 98,26 etc.
 ἀλουργής 42,15
 ἀλουργός 145,28
 ἄμα τε γὰρ εἰδείχθη κλν συνοδεύη γίνεται 80,10
 ὁ ἄμα τε εὐρεν καὶ ἐπιστήμων ἐστίν 144,37
 ἄμα γὰρ χρωμάτων αἰσθανομένη σὺν αὐ-
 τῷ . . λαμβάνει 83,19
 ἄμαξα 78,28 106,9
 ἀμαρτάνω τῆς ἀληθείας 158,14

ἀμάρτημα 180,30
 ἀμαυρός 50,26 67,6
 ἀμεγέθης 141,26
 ἀμείβω τόπον 113,22
 ἀμελέω 154,8
 ἀμετάβλητος 34,24
 ἀμηγέπη 98,26
 ἀμήχανος 2,12
 ἀμιγής 89,12 109,30
 ἄμικτος 126,6
 ἄμμος 47,23
 ἄμορφος 4,1
 ἀμυδρός 71,6sq. 145,31
 ἀμύθητος. ἀ. ὅσον διαφέρειν 11,9
 ἀμφισβήτησις. ἀ. ἔχει, μήποτε οὐ μία
 ἐστίν 55,17
 ἀμφισβητέω 10,1
 ἀναβλέπω 130,2 137,36 138,2
 ἀναγγέλλω 137,2
 ἀνακατός. ἀ καὶ ἀδία 81,7
 ἀνάγκη. φύσις τοῖς ἐξ ἀνάγκης οὖσιν οὐδε-
 μίαν ἐπιτηδεύουσα πρὸς ἀντικείμενον ἔδω-
 κεν 184,15 ἢ ἀ. τῆς ἐκ τῶν λόγων ἀκο-
 λουθίας 152,32 ἀ. παρέχειν τινος 171,25
 ἀ. ἔχειν c. Inf. 112,6 scil. ἐστὶ 21,25
 22,14 etc. ἐξ ἀνάγκης 29,8.15.21 etc.
 ἀνάγω τι εἰς τι 58,28 99,18
 ἀναδέχομαι 143,10.17 147,21
 * ἀναζωγράφημα 68,6
 ἀναζωγράφσις 69,25 70,18
 ἀναθυμιασις 3,13
 ἀναίσθητος. μύριον 75,1 77,12 93,13 διὰ
 σμικρότητα 113,35
 ἀναίτιος. εἰ μὴδὲν ἀναίτιως γίνοιτο 170,3sq.
 κίνησις 170,10 174,5sq. σχεδὸν ἀναίτιος
 185,4
 ἀναιμος. μύρια 97,4
 ἀναιρέω 27,13 28,12 160,14
 ἀνάκλασις ἄερος 47,14.25 τὰ δι' ἀνά-
 κλασιν ὀρώμενα 134,18.24 cf. 133,4sq.
 ἀνακλάω 47,13 cf. 133,4sq.
 Anacoluthon. τὸ μὲν γὰρ ἐν τοῖς συνθέ-
 τοις σώμασιν ὑποκείμενον ἐκείνων ὕλη
 οὐκ ἀπλῶς ἐστὶν ὕλη 4,4 πᾶν γὰρ σύν-
 θετον εἶναι τε καὶ ἐνεργεῖν λεγόμενον
 καθ' ἑκάτερον τῶν ἐν τῇ συνθέσει, καθ'
 ὃ μὲν πρῶτόν ἐστι τε ὃ ἐστὶ . . . τοῦ-
 το ἔστι τε καὶ εἶδος ἐστὶν αὐτοῦ 31,10
 τὸ γὰρ ὀρεκτικὸν τῷ ὑποτάσσασθαι τῷ
 λόγῳ δύνασθαι καὶ παθεσθαι, ὅταν ὀρέ-
 γηται τῶν ὑπὸ τοῦ λόγου κριθέντων, ἢ

τοιᾶδε ὄρεξις αὐτοῦ βούλησις καλεῖται 74,9 τὰ μὲν οὖν τῶν συνθέτων τὸ τί ἦν εἶναι τε καὶ τὰ τούτων εἶδη ὁ νοῦς αὐτῷ νοητὰ ποιεῖ 87,24 (cf. ἔστιν δὲ τῶν διαφανῶν καὶ ἡ κόρη, καὶ αὕτη δὴ σὺν τῷ μεταξὺ ἀέρι τῷ πεφωτισμένῳ καὶ αὐτῇ οὐδὲν ἕλαττον ἐκείνου τὸ φῶς δεχομένη .. τῇ τροπῇ τῇ ὑπὸ τῶν χρωμάτων, ὑφ' ὧν τρεπομένη πως ὁμοιοτρόπως τῷ ἐκ- τὸς διαφανεῖ, ὁρατικῇ τε καὶ αἰσθητικῇ ψυχῇ γίνεται 142,16 ἡ γὰρ βουλή καὶ ἡ προαίρεσις καὶ ἡ κρίσις καὶ ὁ ἄνθρωπος, τῆς τοιαύτης πράξεως αἴτιος, ἔχων ἐν αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν τοῦ βουλεύεσθαι περὶ τῶν περιεστώτων ἔχει καὶ τὸ δύνασθαι ἐκ τῶν αὐτῶν μὴ τὰ αὐτὰ αἰρεῖσθαι 174,9) — ἐπεὶ γὰρ τὰ κατ' ὄρεξιν πραττόμενα πάθους τινὸς ἐγγενομένου πράττεται, ὧν παθῶν τὰ μὲν ἀνίησιν τε τὸ σῶμα καὶ αὐξήσιν αὐτοῖς (fortasse αὐτῷ) ἐμποιεῖ διὰ θερμότητα εὐκρατον, τὰ δὲ καταψύχει τε καὶ συστέλλει (αἱ γὰρ φαντασῆαι καὶ αἰσθήσεις καὶ ἔννοιαι τῶν πραγμάτων κατὰ ὁμοίωσιν τινὰ αὐτῶν γινόμεναι ὡς ἐπὶ παροῦσιν ἐκείνοις ἢ ἀνιᾶσιν τὸ σῶμα ἢ συστέλλεσθαι τε καὶ φρῖττειν ποιοῦσιν), ὧν γινομένων συστολῶν τε καὶ ἐκτάσεων περὶ τὸ σύμφυτον πνεῦμα καὶ ἀπὸ τούτου δια- διδομένων ἐπὶ τὰ νεῦρα κινεῖσθαι ταῦτα δύναται τὰς καθ' ὁρμὴν ἐνεργείας τὴν ἀρ- χὴν τῆς κινήσεως παρὰ τῆς ὀρέξεως λαμ- βάνοντα. — ὁ λογικὸν μὲν καλεῖται, εἰσὶν δὲ ἐν αὐτῷ 29,23 107,16 133,6 126,18? — ἀλλ' ἐπεὶ μὲν τὴν γεῦσιν ἀκριβε- στάτην αἰσθησιν ἔχομεν (ἀφῆ γὰρ τις κτλ....), κατὰ δὲ τὴν ὄσφρησιν ἀπολει- πόμεθα τῆς ἀκριβείας sed cf. adn. 51,25 ἀλλ' ἐπεὶ πρὸς τοῦτο δύναται λέγεσθαι, ὡς περὶ τῶν οὐσιῶν εἰρηχότος αὐτοῦ., οὐκέτι δὲ περὶ τῆς ὕλης .. εἰρηκεν, φέρε οὖν ἐπι- σκεψώμεθα 119,24 161,35 cf. adn. 166,18 cf. Ind. s. v. δέ. — (ἐπιζητήσκειν ἂν τις περὶ) τῆς ἐπερείσεως πῶς οἶόν τε παρα- δέξασθαι μανοῦ τοῦ ἀέρος ὄντος, ἄλλως τε καί, εἰ τοιοῦτόν τι ἦν, ἐγένετο ἂν 130,23 ἔτι τῶν μὲν συναγελάζεσθαι ζῳίων πεφυ- κότων καίτοι φύσει τοῦτ' ἐχόντων (ἐφ' ὃ γὰρ κτλ....), ἀλλ' ὁμως, τούτων καίτοι πεφυκότων οὕτως, ἔστι που 157,1 — τε..., ἀλλὰ καὶ 100,16 177,35 (?) τέ.... ἀλλὰ γὰρ 183,25 — μετὰ δὲ τὴν ζωτικὴν κτλ.....,

μετὰ δὲ τὸν περὶ ἐκείνης λόγον εἴη ἂν ἐπόμενον 38,15 137,2 142,2 146,33 τῷ γὰρ κτλ., τούτῳ ἡ τῶν χρωμάτων αἰσθησις γίνεται 43,15 52,4 86,19 91,22 143,31 158,22 ἐπεὶ...., ἐπεὶ τοίνυν 177,13 ἔτι πῶς, εἰ...., τί δὴ ποτε 128,7 ἀναλαμβάνω 61,31 107,25 123,23 137,1 ἀνάληψις 175,26 ἀναλίσκω 111,20 134,31 137,7 ἀναλογία ἡ ἀπὸ .. καὶ ἡ ἐπὶ τῶν .. 110,6 πρὸς τι ἔχειν 11,12 21,9 24,26 σώζειν 10,15 20,20 κατ' ἄ. 104,4 ἀναλογίαν ποιεῖν 137,11 ἀνάλογος. τὸ ἀνάλογον τῇ καρδίᾳ 97,10 σαρκί 93,17 ἀνάλογον adverb. 10,17 24,23 39,6 51,14 57,4 68,27 75,26 86,1 94,26 102,26 107,22.30 148,29 ἀναλόγως 89,23 101,28 ἀναλύω 95,10 ἀνάμαξις 137,25 ἀναμάττω 137,1 ἀναμετρέω 135,5 ἀναμιμνήσκω 23,16 ἀνάμνησις 69,19 ἀναμφίλεκτος 101,9 ἀνάπαλιν 48,17 140,28 141,15 171,5 ἀναπε(θω) 180,22.31 ἀναπέμπημι 123,26.28 148,17 ἀνάπλεως 149,23 ἀναπληρώω. ἀναπληροῦται τι μετὰ τινος 13,18 ἀναπνέω. ἀναπνέοντα 49,9.23 dist. ἐκ- πνέω, κατέχω 50,1 ἀναπνεομένη ἀέρι καταχρῆται φύσει ἐπὶ δύο ἔργα 49,11 98,16 dist. ἐμφυχον εἶναι 117,31 ἀναπνοῆ καὶ ὄσφρησις 52,23 οὐκ ἔστι ἀντι- περίστασις ἀέρος εἰς τὴν ἀναπνοήν 129,3 ἀναπόδραστος 180,1 ἀνάπτω τὴν αἰτίαν εἰς 180,12 ἀναστρέφω 48,11 ἀνατομή. διὰ τῶν ἀνατομῶν εὐρίσκειται 96,26 ἀνατ(θ)ημι τινί τι 79,24 174,25 182,22 ἀνατρέφω 157,6 ἀνατροφή 157,6 ἀναφῆς 126,9 ἀναφέρω 163,9 ἀναφορά 28,9 76,12 108,20 113,7.15 151,6 ἀναχρώννυμι 43,19 ἀναχωρέω 130,24

ἄν om. 161,25 174,14 160,17 cf. ἔδει ἐχρῆν
 . ἤμελλεν — (ἐάν) οὐτ' ἄν .. οὐτ' ἄν 4,27
 ἄν μὲν — ἄν δέ 64,20 ἄν τε — ἄν τε 46,18
 ἀνδριαντοποιική 102,2
 ἀνδριάς 3,7 11,20 16,3 18,18 102,19
 ἀνείδεος 4,1
 ἀνελεύθερος 185,30
 ἄνεμος 129,22 135,33 136,5 139,26
 ἀνεμπόδιστος 151,31sq.
 ἀνεργησία 74,27
 ἀνεέργητος 39,8
 ἀνευνόητος 175,14
 ἀνεξέταστος 172,24
 ἀνεπαίσθητος 135,4
 ἀνεπιδεής 162,33
 ἀνεπίδεκτος 143,36
 ἀνεπιστήμων 179,18
 ἀνεπιτηδειότης πρὸς ἀδύνατα 184,16
 ἀνεσις opp. σφοδρότης τῆς πληγῆς 50,20
 ἀνευ. ὦν οὐκ ἄνευ λόγος 160,12 161,26
 ἀνευρύων 52,23
 ἀνήκουστος τὸ ἄ ἀκοῆς κρῖναι 52,13
 ἀνθραξ 120,18.22.26 140,38
 ἀνθρωπος μόνος λογικός 157,11 κοινωνι-
 κὸν καὶ πολιτικὸν ζῶον 162,20 φαυλό-
 τερον πολλῶν ζῴων ὁσμεῖται 51,10 ἀρχὴ
 καὶ αἰτία τῶν δι' αὐτοῦ πραττομένων
 173,7 κοινὸς ἀνθρωπος 85,16 οὐκ ἄν
 διαρκέσται χωρὶς ἀνθρώπων γενόμενος 157,8
 ἀνίημι 26,10 77,1.4
 ἀνισος 146,14
 ἀνοδος ὡς ἐπὶ ἀρχὴν 97,1
 ἀνομογενής 63,28
 ἀνομοιομερής 98,4 162,13
 * ἀνομοιόχρους 146,8
 * ἀνόσφρητος 52,15
 ἀντέρεσις 21,15 133,13
 ἀντίβασις 130,24
 ἀντιβλέπω δόγματι 183,8
 ἀντιγράφω 85,2
 ἀντιδιαίρειω 13,14 65,21 114,10 169,25
 ἀντίθεσις 168,24
 ἀντικείμενον τινι εἰ τινος 52,13.16 121,30
 167,29 170,1 174,32 181,23 184,16sq.
 ἀντακολουθίω 119,6 153,29sq.
 ἀντιλέγω 12,19
 ἀντιμαρτυρέω 71,3 179,28
 ἀντιμεθίστημι 129,3.5.6
 ἀντιπράσχω 114,32
 ἀντιπερίστασις ἄερος 48,10 οὐ γίνεται ἐν
 τῷ ὄρᾶν 129,1sq.

Supplem. Arist. II. Alexand. d. Anima.

ἀντιπερίστημι 138,32.34
 ἀντιπίπτω 113,12
 ἀνταπόδοσις. ἀνταποδόσεις φυσικὰς ἀπαρα-
 βάτους ἔχειν 186,19
 ἀντιποιέω 151,6
 ἀντιπράσσω 2,19
 * ἀντιπροσchrίνω 134,32
 ἀντιστρέφω 7,6
 ἀντιστροφή 51,5
 ἀντιτίθημι 71,15
 ἀντιτυπέω 47,19 125,26
 ἀντιτυπής 125,9.25.26
 ἀντιτυπία 48,17 125,16.20.23 136,1
 ἀντιφασίς 114,9
 ἀντιφράττω 149,22
 ἄνω (ἀνωθεν) 101,12 138,12 181,2 cf.
 κάτω
 ἀνώμαλος 146,7.9
 ἀξία. ἀξίαν ἔχοντα καὶ προηγμένα 167,13
 ἀξιος. ἀξιον ἀπορῆσαι 123,16 ἐρέσθαι 167,18
 ἐπιστῆσαι 176,6 182,33 ἐπισκέψασθαι
 179,25 ἰδεῖν 181,2
 ἀξιόπιστος 179,28
 ἀξιώματι παρὰ θεῶν μαθεῖν 184,2
 ἄσμος 107,1 cf. 53,8
 ἀσχηλσία 150,34
 ἀπαιτέω. εὐλόγως τις ἀπαιτῆσαι τοὺς οὕτως
 λέγοντας, τί... 21,17
 ἀπαντάω πόρρωθεν ἐπὶ τὴν τροφήν 52,21
 ἀλλήλαις 130,3 ἀπαντῆσαι τοῦτοις ἄτοπα
 137,5 τὸ τέλος πρᾶσσουσιν 177,32.34
 ἀπαράβατος 180,1 182,13 183,10 186,19
 ἀπατάω 41,11 πρὸς τὴν ἀντιστροφήν ἀπα-
 τωμένη ὄψις 51,4
 ἀπάτη 51,1
 ἀπειλέω 154,3.12
 ἀπειμι 123,15 124,13 138,1
 ἀπειρία δυνάμεων 28,5
 ἀπειρος 17,19 28,4 λόγος ἐπ' ἀπειρον
 προελεύσεται 121,15 ἐπ' ἀπειρον ἢ πρό-
 οδος 123,7 τοῦτο εἰς ἀπειρον 114,6.29
 168,1.14 ἐπ' ἀπειρον 123,12 124,3
 ἀπεπτος 33,14 95,1
 ἀπερίσκεπτος 178,21
 ἀπέρχομαι 21,7 42,22 124,11 135,30
 ἀπιστέω 71,20.21
 ἀπλοῦς 4,7 10,27 17,6 28,21 92,24 ἄ. σώ-
 ματα 3,22.39 19,30 26,22 31,27 οὐ
 τρέφεται 34,10 τὸ τῶν ζῴων σῶμα ἀδύ-
 νατον ἀπλοῦν εἶναι 93,14 ἄχυμα 53,8
 φύσει, οὐτε δὲ τρέφεται οὐτε γεννᾶ 118,15

- οὐχ οἶόν τε δι' ἀπλοῦ τινος σώματος τῶν ἀπτῶν τινος αἰσθῆσθαι 93,11 τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν κτλ. 127,3 ἀπλῶς 26,26 91,14 150,34 151,28
- ἀπό τινος ὀρῆσθαι 110,10 μανθάνειν 12,9 καλεῖσθαι 30,11 κινεῖσθαι? 85,5 ἀπό τινος κοινῶς ὑπάρχοντος ὁ λόγος 17,7 ἀπό τῆς περι τὰ σφοδρὰ αἰσθητὰ ἐνεργείας μὴ δύνασθαι τῶν ἤτων αἰσθητῶν ἀντισταμβάνεσθαι 86,10 αἱ ἀπὸ τῶν ἐμψύχων σπέρματα 32,5 ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐγκαταλείμματα 97,12 ἡ ἐνέργεια ἡ ἀπὸ τῆς δυνάμεως 9,15 ἔξις ἐγγινομένη ἀπὸ συνεχοῦς ἐνεργείας 85,21 ἀπὸ καρδίας τροφῆς χορηγία 94,24
- ἀποβαίνω 185,34
- ἀποβάλλω 113,1 120,15 123,21 141,17 162,1
- ἀποβλέπω 133,8
- ἀποβολή 4,20
- ἀπογίνομαι 116,2
- ἀπόδειξις. λόγου καὶ ἀ. δεῖσθαι 116,1
- ἀποδίδωμι 16,7 125,14
- ἀποθεν 93,22
- ἀποθνήσκω 29,7 168,4
- ἀποικονομία καὶ ἔκκλησις τῶν οἰκεῖοις ἐναντιῶν 160,25 163,35
- ἀποιος 17,17 18,2 124,7sq.
- ἀποκαλύπτω 52,23
- ἀποκατάστασις 100,6
- ἀποκλήρωσις 22,25 123,10
- ἀποκρίνω 15,16 135,1
- ἀπολαμβάνω 47,7,10 48,9 133,3 139,18
- ἀπολείπω 168,8. 10 κατὰ τὴν ὁσφρησιν ἀπολειπόμεθα ἀκριβείας 52,7 πῶς ἂν εὐδαιμονεῖν τις λέγοιτο ἀπολειπομένων αὐτοῦ τούτων ὧν δεῖται 162,31
- ἀπολήγω 128,31
- ἀπολύω 21,26
- ἀπομάττω 133,29
- ἀποπροάγω. ἀποπροηγμένον 167,20sq.
- ἀπορέω 6,6 30,26 56,14 τὰ ἀπορεῖσθαι δυνάμενα 30,22 μένοι ἂν τὸ ἠπορημένον 56,4
- ἀπορία ὀργάνων 27,12.15 ὀνόματος κυρίου 72,11 ἀπορίας ἐπιφέρειν τινί 112,6
- ἀπορος ἐστὶ ἡ ἀνάγκαις τοῦ ἀέρος 134,24
- ἀπορροή ἡ ἀπὸ εἰδώλου 135,29 πυρός 138,4
- ἀπόρροια πυρός 128,15 οὐχ ὀρώμεν διὰ τῆς (ἢ ἀπὸ τοῦ ὀρώμεντος ἢ ἀπὸ τοῦ ὀρωμένου) ἀπορροίας 136,30—138,2
- ἀποσβέννυμι 128,16
- ἀποσκευάζω 95,18
- ἀπόστασις 147,8.19
- ἀπόστημα 93,24 dist. διάστημα 146,30
- ἀποστρέφομαι τι 73,29 93,3.7
- ἀποτείνω 128,1.22
- ἀποτέμνω 129,12
- ἀποτροπή 184,11
- ἀπουσία 30,15 144,25 161,39
- ἀποφαίνω 180,18 181,1
- ἀπόφασις 114,10
- ἀπόφθιμι 79,27
- ἀποψύχω 95,10
- ἀπρονοησία 178,22
- ἀπροσπρωσία 150,35
- ἀπτικός. ἀ. σῶμα τῶν μὲν ὁμοίως ἐχόντων αὐτῷ τῶν ἀπτῶν τινος ἐναντιώσεις οὐκ αἰσθάνεται, τῶν δὲ ἐλλειπόντων ἢ ὑπερβαλλόντων 59,5
- ἀπτός. ἀπτοῦ οὐδὲν ἐστὶ ὄνομα οἰκεῖον 56,10 ἐστὶν ὄνομα τῆς σχέσεως 56,9 ἐν τοῖς ἀπτοῖς πλείους ἐναντιώσεις 55,21 enum. 40,24 εἰς πρώτας ἀνάγονται 58,27 ἀπτά εἰ ἐπιτίθεται τῷ ὀργάνῳ 58,1sq.
- ἀπτω λύχνους 141,2 Med. de tangibili dictum 56,18 57,10 58,14 οὐκ ἀληθὲς τὸ λέγειν ταῦτα χωρῆσθαι ἀπ' ἀλλήλων, ὅσα ἀπτεται ἀλλήλων 117,29
- ἀπωθέω 48,3.18
- ἀπώλεια 98,22
- ἄρα 18,28 28,11 31,9.21.25 32,5.19 34,7 80,15 84,21.24 90,10.13 94,17.26 98,2 99,25 102,14 103,3 107,9 109,28.31 113,30.34 114,4.27 116,21 120,16 121,21.24 122,24.25.26.28.32 123,4 126,28 127,24 138,6.35 140,19 150,15 152,3.29 156,16 159,13.19.21.26.31 165,11 κατὰ τὸ τρίτον λείπεται ἄρα 102,12 οὐκ ἄρα τμητικαὶ διαφοραὶ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν· οὐδ' ἄρα 169,31 cf. 88,2 99,26 εἰ ἢ λευκότης σῶμα φυσικόν, πᾶν δὲ σῶμα φυσικόν ἀπτόν, ἢ λευκότης ἄρα ἀπτή 122,26 cf. 86,19 154,22 163,30 εἰ μὴ ἄρα 136,18
- ἀραιός 98,19 136,23
- ἀργία 74,26 180,31
- ἀργός 115,8
- ἄργυρος 101,25
- ἀρέσκω 139,34 154,12
- ἀρετὴ ἀκρότης τῆς φύσεως 155,13 dist. εὐδαιμονία 159,32 οὐκ αὐτάρκης πρὸς εὐδαιμονίαν 159,16—168,20 οὐ σῶμα

- 116,13 λογιστικοῦ, παθητικοῦ 155,32 ἀντακολουθοῦσιν ἀρεταί ἀλλήλαις 153,29—156,27 ἀρετῆς ἠθικῆς τὸν σκοπὸν ὑγιῆ θέσθαι 156,8 ἠθικαὶ ἀρεταὶ ἐποιεῖν ἂν τῆ φρονήσῃ 156,3 ἀρετῆς μέρη 155,22. 27 τῷ περὶ ἃ διαφέρουσι 155,6 καλοῦ χάριν πράττει πάντα 154,31 περὶ ἐκλογὴν τῶν ἡδέων κατὰ Ἐπίκουρον 160,4 τῶν κατὰ φύσιν, ὡς τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς δοκεῖ 160,5 τὰ ἔξωθεν ἀρετῆς 160,11
- ἀριθμός 14,13 30,28 102,13 κοινὸν αἰσθητὸν 41,5 ψυχῇ οὐχ ὡς ἃ μεριστή 31,1 ἐν τῷ αὐτῷ κατ' ἀριθμὸν πᾶσα ἡ ψυχῇ 99,20 ἀριθμοῦ ἀντιληψίς 147,13
- ἀριστερός 97,25 143,13
- ἀρκέω εἰς δεῖξιν 140,24 Med. 84,12 157,15
- ἀρμονία 24,18 sq. διχῶς λεγομένη 25,9 πᾶσα ἐν ὠρισμένῳ λόγῳ 26,7
- ἀρμόζω 25,11.16 26,1 100,4 181,34
- ἀρρεπῆς coni. ἀποπροηγμένος 167,21.27
- ἀρτάω 12,18 152,7
- ἀρτηρία 49,11 115,18
- Articulus totis enuntiatis additus 4,8.19 9,6 10,5 11,6.11.14.19 13,8.9 14,24 15,28 16,6 17,2 18,7.8 20,3.15 21,6.22 22,15.17 23,17 27,4.9.13.16 28,4.12.17 29,25 30,21 33,18 34,24 43,12 44,24 47,10 48,5 etc. 102,15 106,20 112,32 113,12.23 122,11 132,36 134,5 137,15.34 145,7.22 146,9 147,22 152,20 157,29 172,23 180,21 etc. relativis 17,13 18,26 32,2 33,10 35,4 41,13 53,3 71,5 76,7 81,1 87,25 95,17.18 118,36 155,7 160,11 161,14 162,27 163,27 164,14 176,21 178,25 τὸ ὅτι 23,25 118,27 τὸ τῆς τύχης 177,1.17 178,22 τὰ τῆς τύχης 180,5 τὸ τῆς εἰμαρμένης 181,28.30 182,19 184,9 185,11 τὰ τῆς εἰμαρμένης 183,7 185,3 τὸ τῆς ἐπιρρέσεως 133,5 — ἡ ἐν τῷ ἀέρι τῷ ἐν τοῖς ὕδατι ἢ πληγῇ 50,20 cf. 99,26 123,24
- ἀρχαῖος οἱ ἀρχαῖοι 91,24
- ἀρχή 5,10 7,19 9,3 10,20 21,21 24,12 35,4 81,10 94,21.30 95,11 ἡ τοῖς ὀργανοῖς χρωμένη 95,24 96,27 97,16 105,17 173,1 sq. ἀρχὰς ὑποτιθέναι ἀκολούθους τοῖς τελικοῖς ὀρεκτοῖς 151,2 λαμβάνειν 97,22 τοῦ λόγου ἄνωθεν ἀρξάμενοι ποιῆσθαι 101,13 τὴν ἃ ἔχειν ἀπὸ 97,23 ψυχῆν ποιεῖν ἐκ τῶν ἀρχῶν 91,25 cf. 92,1 sq. σπερματικῇ 37,18 ἃ ἀρχῆς 173,12.18 καὶ πέρας 97,28 οὐχ ἡμισυ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ παντός μέρος 10,19 κατ' ἀρχὰς 10,6 τὴν ἀρχὴν 36,20 37,15 41,9 72,9 77,23 84,10 85,21 116,10
- ἀρχομαι 32,27 48,20 101,13 129,13 181,2 ἀσαφῆς 32,23 ἀσθένεια καὶ ἀτονία θνητῆς φύσεως 171,19 ἡ ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος 172,3 ἀσθενῆς 128,7 ἀσκεπῆς 53,1 ἀσκέω 82,2 175,17 ἀσκός 115,19 124,20 125,21 ἀσμενος 180,29 ἀσπάζομαι τὸ καλὸν 154,33.34 ἀστατος 177,17 185,4 ἀστήρ 71,17 ἄστοχος 179,27 ἀστρολόγος 171,32 ἄστρον 128,1 129,33 132,10.13.17 φαίνεται καὶ μεθ' ἡμέραν ἐν ὕλῃ συσκήφῃ 132,19 138,35 142,5 ἄστρον φορὰ οὐχ εἰμαρμένη 181,17 ἄστροφος 175,28
- Asyndeton 13,18 24,16 82,14 107,26 116,21 117,25.26.27 120,33 121,28 122,14.20.23 128,2 132,10 135,14 184,23 cf. τοιοῦτος
- ἀσφαλῆς 95,13 98,9
- ἀσχημάτιστος 4,1.12
- ἄσχιστος 95,4
- ἀσώματος 17,10 πῶς οἶόν τε ἐξ ἀσωμάτων σῶμα γενέσθαι 6,7 κατὰ τὰ ἀσώματα ποιεῖ καὶ πάσχει τὰ σώματα 7,14 ἃ σώματι συμπάσχει 117,10 οὐκ ἔστι τῷ γένει τὰ αὐτὰ 116,24
- ἄτε c. Part. 11,1 19,15 47,14 48,6 86,8 95,4 111,2 139,12 c. gen. abs. 130,29 137,12
- ἀτελής 16,20 17,5 28,16
- ἀτμιδώδης ἀναθυμίασις 3,18
- ἄτομος 119,26 169,4
- ἀτονία 170,20 171,19
- ἀτοπία 20,18 ἃ οὐδεμίαν ὑπερβάλλει 136,14
- ἀτοπος 18,8 19,24 20,8 ἀτοπώτατον 139,8 αὐ 180,12
- αὐγή def. 138,4 145,32
- αὐλέω 23,20 159,28 165,13 sq.
- αὐλητῆς 23,20 160,33
- αὐλητικὸς 23,20 αὐλητικῇ 159,28
- αὐλός ἐμφύχου φόνου μιμεῖται 49,7 αὐ. τὸν ὦν οὐκ ἀνευ λόγου οὐκ ἐπέχουσιν 160,16.33

αὔξεις 9,3 118,21 etc.
 αὔξητικός 29,3 31,9 etc.
 αὔξω 16,15 34,4.22 35,9.24 123,14 105,11
 112,2 126,9
 αὐστηρός 55,11
 αὐτάρχεια ζωῆς 162,33
 αὐτάρχεις. ὧν ἕκαστος οὐκ ἦν αὐτάρχεις
 128,10 οὐκ αὐτάρχεις τὸ... πρὸς τὸ μὴ
 προγεῖσθαι 137,15 μία κακία πρὸς κακο-
 δαιμονίαν 154,28 159,22sq.
 αὐτόθεν 11,6 183,17
 αὐτόματος 32,12 τὸ αὐτόματον καὶ τὰ
 ἐπὶ τῇ τύχῃ 170,8 176,2sq. 178,23sq.
 ἀφαίρεσις τῶν μορίων 100,8 ἀφαίρει
 νογόν ποιεῖν 111,16 τὰ ἐξ ἀφαιρέσεως
 ὡσπερ τὰ μαθηματικά 90,10
 ἀφαίρεω 100,11 110,19 125,37
 ἀφή def. 55,15 ἀναγκαιοτάτη αἰσθήσεων
 59,20 κατὰ τὴν ἀφήν ἄνθρωπος διαφε-
 ρόντως αἰσθητικός 52,1 σχεδὸν διὰ παν-
 τὸς τοῦ σώματος 52,4 93,4 ὑπὸ τῶν
 ἐναντίων ἐναντίως διατίθεται 122,28 πα-
 ρόντων ἀντιληπτική 58,15 φθειρομένης
 τῆς ἀ. οὐ ζῶμεν 96,22 εἰ μία αἰσθησις
 55,18 ἀφῆς αἰσθητήριον 58,3 τὸ μεταξὺ
 58,2.6 χειρῶν 134,15 διαλεῖψις ἀφῆς
 131,1 ἀφῆ καὶ σωματικῶς κινεῖν 21,27
 ἀφθαρτος 6,15 90,12.14.20.23 91,4 108,29
 ἀφήμι med. τινος δι' ἀργίαν 180,31
 ἀφίστημι 145,22 146,34 149,18
 ἀφοδος 113,10
 ἀφοράω 3,3 11,8
 ἀφορίζω 4,14 129,1
 ἀφορμή. ἀ. λαμβάνειν ἀπὸ 151,8
 ἀφρός? 41,7
 ἀφύης 81,28 169,35
 ἀφυῖα 175,25
 ἀχανής 147,11
 ἀχλωδής 146,12 147,2
 ἀχρηστος 173,24 185,34
 ἀχρονος 43,11 143,30.32
 ἀχρους 106,31 136,24
 ἀχυμος 53,9
 ἀχώριστος 17,9 21,22
 ἀψιμάχος 185,26
 ἀψυχος 29,4 οὐδὲν τρέφεται 34,13 φωνεῖν
 κατὰ μεταφορὰν λέγεται 49,6

βαδίζω 23,8 79,16 105,25 119,2
 βάθος τῶν κατόπτρων 135,32

βάθρον 25,17
 βαθύς 132,18
 βακτηρία 130,17 131,25 133,6 τινὰ σχή-
 ματα γνωρίζομεν διὰ βακτηρίας 133,32.35
 βαρύτης 9,18sq. 14,2 20,21 22,7 23,29
 opp. κορυφότης 55,23sq.
 βάσις κώνου 129,13 130,16 134,14 τῆς
 καύτην ποιεῖν β. 129,20
 βάτραχος 27,16
 βέβαιος. βεβαίως τιθέναι 182,19
 βελόνη 47,6
 βελτίων. βελτίονος ἐρμηνεία 49,19 αἴρεσις
 82,17
 βήττω. βήττοντος ψόφος οὐ φωνή 50,6
 βία. βία κινεῖν 15,17 διὰ τὴν βίαν φέ-
 ρεσθαι 48,3
 βιάζω. βιαζόμενος καὶ μόγις 128,20
 βίαιος 21,15 47,13 138,13
 βίος ὁ κατὰ φύσιν 1,9 162,35 163,13 167,18
 εὐδαίμων β. αἰρετός, οὐκ ἀβούλητος 159,18
 βίαι 185,16 βίων καταστροφά 185,26
 βλάβη 98,20
 βλάστησις 94,30
 βλέφαρον 52,25
 βοήθεια ἐκ τοῦ θεοῦ 186,2
 βοηθία. β. ἀσθενεστέροις 158,22 185,35
 πρὸς τι 98,20 βοηθεῖσθαι ὑπὸ τινος πρὸς
 τι 122,14
 βοηθός καὶ συνήγορος 180,29 β. λαμβά-
 νειν 180,20
 βουλεύω 172,32sq. τὸ εἶναι τῷ βουλευέσθαι
 ἐν τῷ δύνασθαι κρίνειν τε καὶ αἰρεῖσθαι
 τὸ φανὲν ἐκ τῆς βουλῆς ἀριστον 174,1
 τὸ β. προηγούμενον ἔργον φύσεως 183,27
 βουλευτικός. β. δύναμις 29,24 νοῦς 81,
 10sq. πρακτικός νοῦς β. ἐστίν 82,16
 ὁ θεωρητικός νοῦς ἐπιστημονικός, οὐ β.
 82,20
 βουλή 82,17 172,30sq. ἐκ τῆς βουλῆς αἰ-
 ρεῖσθαι 183,29
 βούλησις. βουλήσεως συνδραμούσης 73,2
 def. 74,2sq. 99,2 173,14sq.
 βούλομαι 105,34 119,10
 βούς κινούντες τὴν ἄμαξαν 78,28 106,9
 βραχύς διαφορά 10,21 ὅπη 137,37 τὰ
 βραχύτατα opp. τὰ μέγιστα 140,10
 βυθός 132,25

γάρ scilicet (= λέγω) τῷ δὲ ζῳῷ ἐστὶ τὸ
 εἶναι ζῳῷ κατὰ τὴν τοιάνδε ψυχῆν (τὴν

γάρ αισθητικὴν) 10,9 39,10 40,23.24 bis 44.15 46,22.23 51,26 56,6 67,21 72,2 76,13 78,17 87,19.20 106,10 108,3 119,4 121,26 123,1 134,4 138,27.33 152,10 155,16 169,1 171,14 185,24 — ineleganter iteratum 14,19 34,10 84,2 85,15 86,28 etc. — ἐπὶ γὰρ ὧν... ἐπὶ τούτων 138,17

γαστήρ. τὸ κατὰ γαστρός ὃν τῶν ἄλλων δυνάμεων ἀρχὰς ἔχει, ὧν τὰς ἔξει εἶχεν τὸ γεννησάν 37,2 ἐνεργεῖ κατὰ θρεπτικὴν ψυχὴν 36,27 74,20.22

γεινίσεις ἢ πρὸς τὸ θεῖον 172,18

γεινίσιω 126,29

γένεσις σώματος 6,12 19,29 24,3 τοῖς γινόμενοις οὐκ ἐξ ὕλης ἀπλῶς καὶ εἶδους, ἀλλὰ ἐκ τούτου τοῦ σώματος εἰς τόδε κατὰ τὴν τοῦ εἶδους ὑπαλλαγὴν γίνεται 121,35 τῷ ἀέρι ἐξ ὕδατος διὰ θερμοῦ 127,18 κατὰ σύγκρισιν καὶ ἔκκρισιν 125,24 ὁμοίου 32,17 36,7 αὐτομάτη 32,12 πρακτικὰ εἶναι καὶ ἐν γενέσει καὶ ἐνδεχόμενα οὕτως ἢ μὴ οὕτως γίνεσθαι 81,6 ὕδατος καὶ διαφανῶν 149,27 τὰ ἐν γενέσει (καὶ φθορᾷ) 1,3 28,26 29,2 144,1 148,21 181,27 τῶν ἐν γενέσει τὰ μὲν κατὰ τέχνην, τὰ δὲ κατὰ προαίρεσιν, τὰ δὲ κατὰ φύσιν 181,28 ζῶα καὶ τὰ ἐκ συγκρίσεων τῶν ἐν γενέσει 182,9 ἐν τοῖς ἐν γενέσει τὸ μὴ ὄν 171,7 τὴν γένεσιν ἔχειν ἐξ 19,27

γενετή. ἐκ γενετῆς? 94,5

Genetivus. ἄλλης φύσεως (ἐστὶ) 39,19 ἀκοῆς κρῖναι 52,13 τὸ ἀπτεσθαι παρόντων 58,17 τὸ ὄρᾶν τοῦ κατ' ἐνέργειαν διαφανοῦς 149,35 ἀλλήλων 104,32 cf. 60,21 66,27 78,9 106,4 118,17 156,2 178,13 cf. 60,21 66,27 78,9 τῶν χαλεπωτάτων 101,4 ταύτης τῆς δόξης εἰσὶν 151,7 δεινοῦ 156,19 cf. 161,35 τιθεμένων 70,5 179,7 οὐ σωζόντων 136,2 εἰδόντων 175,2 πεπλανημένων 18,14 ἐξομολογούντων 168,15 gen. absol. 3,21 4,28 8,10 9,26 11,22 12,11 13,11 18,1 21,7 23,5. 19.21 25,9 30,1. 5. 17 34,21. 28 36,10 37,11 ζῆ μόντοι καὶ τὰ τῶν ζῴων μέρη πολλάκις διαιρεθέντων αὐτῶν ἐπὶ χρόνον τινὰ 38,9 39,5 42,1. 22 45,4 52,23 53,3. 11 54,9 55,16 57,7 64,6. 18 αἱ δὲ γινόμεναι μὲν ἀπὸ τῶν ἐγκαταλειμμάτων, μὴ πάντη δὲ σωζομένων, ἀλλὰ τῆς φαντασίας προσανατυπόσης αὐτά, πολὺ τὸ ψεῦδος ἔχουσι

70,13 73,2.23 77,9 83,9 87,11 91,18 94,13 95,10 100,7. 10 101,15 102,10. 20.22 103,17.22 105,16 106,15 107,13 ὡσπερ ἡ περιπατητικὴ δύναμις.. εἰς ἐνεργεῖαν ἀγεται προϊόντος τοῦ χρόνου τελειομένου αὐτοῦ οὐ κατὰ πάθος τι, τὸν αὐτὸν τρόπον.. 110,31 111,28 112,20 115,4 119,24 123,22.26.33 129,19 132,7. 10. 15. 26 133,12 134,21 138,17. 18 139,24.30 141,18.30 142,15 143,14.17 144,17 145,1. 19 157,1. 5. 22 158,16 160,15 163,5 168,5 170,8. 15 173,23 174,3 176,10 180,9 184,11. 12 — πῶς ἀπὸ λύχνου οὕτως ὄντος μικροῦ σώματος τοσοῦτον ἀπέργεται σῶμα, ὥστε.., καὶ μετενεχθέντος πάλιν εἰς ἄλλον ἄερα ἄλλο πάλιν ἀπεισιν τοσοῦτον 124,10 cf. 85,22 127,20 138,18 141,5 144,31 158,4.27? 161,11

γενητός. φυσικός καὶ γ. 107,5 γ. καὶ φθαρτός 185,8 θεία δύναμις ἐν τῷ γενητῷ σώματι ἐγγινομένη 172,18

γεννάω 9,4 12,12 16,15 32,10.21 35,17 sq. οἶον αὐτό 35,23 83,2 92,20 γεννᾶται εὐωδία 123,32 θερμότης καὶ ξηρότης καὶ ἢ ἐκ τούτων καὶ ἐπὶ τούτοις γεννωμένη κουφότης 5,6 δύναμις γ. ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ κρᾶσει 24,23.28 26,27.29 οἱ τὴν ψυχὴν γεννῶντες ἐξ 26,14

γέννησις 36,4

γεννητικός 32,19.22 δύναμις 30,16 ψυχῆ 29,3 32,9 36,2 πρώτη ἂν ψυχῆ εὐλόγως ἂν καλοῖτο γεννητικὴ 36,17 γ. δύναμις αἰτία τῆς ὁμοίου γενέσεως ἐφέσει ἀθανασίας 36,6 μῖζις χυμῶν γεννητικὴ 54,14

γένος dist. εἶδος 13,13 οὐδὲν γ. τοιοῦτον ὡς ὑπεστάναι καθ' αὐτό 19,19 τὰ ἐκ τοῦ γένους ἀντιδιαρούμενα εἶδη 13,14 τὰ πρῶτα καὶ ἀνωτάτω γένη δέκα 101,16 γενῶν λόγος ἄλλος παρὰ τὸν τῶν εἰδῶν ἐκάστου 125,17 γ. τῶν ὁμωνύμων λεγομένων διαφέρει 125,18 τὰ γένη τὰ αὐτὰ φύσιν κοινὴν ἔχει 116,20

γεῦσις οὐ διὰ τινος μεταξὺ 54,2 ἀκριβεστέρα ἀσφρήσεως 51,25

γευστικός. γ. αἰσθησις def. 53,30 sq. 92,25 τὸ γ. 55,12

γευστός. τὸ γευστὸν χυμός 54,4 sq.

γεώδης 53,15 149,25 sq.

γεωμέτρης 154,20

γῆ 23,29 ἐν τῇ γῇ ὑγρότητες καὶ θερμότητες

ἐγκαταμεμιγμένοι 54,16 γῆ καὶ ὁ τόπος οὗτος ἐλάχιστος ὡς πρὸς πάντα τὸν κόσμον 171,30 ὅσον ἐκ γῆς εἰς ἀέρα μεταβάλλει 127,20 παντάπασιν ἀναίσθητος 93,13 ὄρατὸν διότι πῦρ ἐν αὐτῇ (κατά τινας) 125,12 γῆς ὄδιον τὸ ἀντιτυπὲς (κατά τινας) 125,9 κατὰ τὴν τοῦ φωτὸς δύναμιν ἐναντία τῆς πυρὶ 149,10 τὸ ἐναντίον τῆς μάλιστα διαφανεῖ 148,14 ἥμιστος διαφανὲς σῶμα 45,9 τὴν τῆς στερήσεως τοῦ φωτὸς χώραν ἔχει 149,21

γήϊνος 149,36

γῆρας. τὸ νοεῖν ἐν γῆρα μᾶλλον ἢ νεότητι 23,4

γηράσκω. γηράσκοντα καὶ μειούμενα 35,13

γίνομαι (gignis γίγνομαι) πᾶν γινόμενον ἐκ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς γ. 121,30 παύεται τοῦ γίνεσθαι (τὸ γινόμενον), ὅταν ὀλοκλήρως ἐν τῆς εἶδει γένηται 7,2 εἶδος γινόμενον ἐπὶ τῆς τοιαύτης μίξεως 24,19 σῶμα (οὐ) διὰ σώματος γίνεταί 139,32 γίνεταί ὁ ἄνθρωπος οὐκ εὐθύς ἔχων τὴν δύναμιν, ὑστερον μέντοι λαμβάνων αὐτήν 81,13 ὁ κῶνος γ. κατὰ ἔκχυσιν 146,20 ἐν τινι 6,30 7,2 20,14 39,18 42,19 43,8 45,2 53,14 111,29 113,19.21 ἐπὶ τινι 24,19 26,2 35,27 ἀπὸ τινος 33,2 ὑπὸ τινος 110,22 111,3 112,1 113,9 εἰς τι 100,17 103,8 διὰ τινος 52,4 139,32 περὶ τι 176,7 etc. χρώσεως ἐπ' εὐθείας γινομένης 146,23

γινώσκω (γιγνώσκω) γινώθει σαυτὸν 1,6

γλευκος γεωδέστερον τοῦ καθεστῶτος οἴνου 149,31

γλυκύς 51,22 52,10 55,8sq.

γλυκύτης 122,31

γλώττα. γλώττης δύο ἔργα 49,14sq. φωνητικὸν ὄργανον 49,15 γέυσεως ὄργανον 55,5 οὔτε καθ' αὐτὴν ὑγρά, οὔτε τοιαύτη ὡς μὴ βραδίως ὑγραίνεσθαι 55,23sq.

γνωρίζω. ἐκ τῶνδε ἂν τις γνωρίσαι 74,15 saepe

γνώριμος 10,6 23,12 32,27 γνωρίμως παραστήσαι 30,24 δηλοῦν 30,18 γνώριμον γίνεταί ἐξ 92,15 78,2 γνωριμώτατος καὶ φανερώτατος 101,5.11

γνώσις 32,23 συμπέρασμα τὸ ἐπὶ τοῖς λαμβανομένοις δεικνύμενον ἐν τοῖς θεωρητοῖς 80,8 καθ' ὁμοιότητα γίνεταί 81,4 ἢ κατὰ σύνθεσιν 82,13

γνωστικός 82,18

γνωστός 110,27

γότης. γότητες ἄνθρωποι 180,14

γονεύς 158,2.9 καὶ φλοιὸς 162,20

γράμμα 157,35

γραμματεῖον 84,26.28 85,1

γραμμὴ 18,12 117,3

γραφεός. γραφεῖς σχήματα τὰ ἐν τῆς αὐτῆς ἐπιπέδῳ τὰ μὲν ὡς ἐγγυτέρω, τὰ δὲ ὡς πορρωτέρω ὄντα φαίνεσθαι παρασκευάζουσι 50,27

γραφὴ 134,15 γραφαί 71,18

γράφω 85,2 158,4

γωνία 146,18 181,12

δαίμων ἀνθρώπων ἦθος 185,24

δάκνω 178,18

δέ in apodosis post οὕτως 38,18 46,11 51,24 52,15.19 55,4.8 57,8 68,25 72,3 108,12 111,33 141,31 143,21 145,17 155,6.26 162,15.19 168,13 181,19 — τοῦ ... σημείον τὸ καὶ τῶν διαφανῶν ὅσα μὲν οἰκτεῖον πέρας οὐκ ἔχει, τοιαῦτα δὲ τὰ ἀόριστα, ταῦτα δὲ μὴδὲ χρῶμα ἔχειν οἰκτεῖον 46,8 ἢ δὲ ὑγεία, εἰ τὴν ἀκακίαν ὄργανον, τῆς δὲ ἀρετῆς προηγουμένως τούτων ἐκλογή 166,18 cf. Anacoluthon 119,26 161,36? — ἢ μὲν... ταύτη., ἢ δὲ — ταύτη δὲ 10,29 63,20 172,9? — δὲ γε 46,20 74,6 79,10 99,22 126,18 131,2 — οὐκ εἰ τὴν τροφήν δὲ 34,8 καὶ εἰ τινες δὲ 42,18 καὶ ἢ ἡχώ δὲ 47,25 56,4 οὐκ εἰ τῆς σαρκὸς δὲ παθούσης 57,15 τῆς κοινῆς δὲ 65,3 71,24 111,1 καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ νοῦντος δὲ γινόμενα 111,24 καὶ τῆς μὴ ἀντακολουθεῖν δὲ 119,6 133,2 168,34 178,3 183,23

δέησις 186,3

δεῖ τινί τινος 33,18 161,12? 162,24 saepe

εἶδει 66,3 67,8 130,25 131,2 132,6 134,7.35 136,4

δείκνυμι c. Part. 13,25 97,14 98,1 99,25 143,30 saepe ὅτι 156,29 etc. ὡς δὲ δεικνύται 17,9 etc. τὸ ... ταύτη δεικνύοιτο ἂν, ἢ 153,29 δεικνύοιτο δ' ἂν καὶ ἐκ 66,1 ὁ ἀδύνατον δεικνύται τοῖς προχειριζομένοις 131,7 δεικνύται ἐκ 156,29 cf. ὁμολογεῖται

δεικτικός 100,9

δειλία 154,13

δειλός 154,2 ἐνδῶσει διὰ φόβον 154,11

- δεινός dist. φρόνιμος 156,19
 δεῖξις. τὰ λεγόμενα πρὸς δεῖξιν τοῦ 99,31
 δ. χρήσιμος πρὸς 118,27
 δεξιός 143,13sq. μόρια 97,25 δεξιῦ τινος
 αἵτων 178,16 δεξιά τὰ τῆς γνώμης 180,11
 δέομαι 93,21 116,1 120,21 121,6 152,
 10.17 154,1 157,19 160,11
 δεσμός. δ. δεόμενος 161,19
 δευτέρως 31,19 102,32
 δῆ 2,25 33,13.25 40,20 62,16 63,19 64,17
 71,10 80,5 108,16.19 109,7 110,10.
 20.25.28.30 111,29 112,16.31 113,3
 124,18.25.29 εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦτο δὴ
 131,3.15 139,3 147.21 149,14 160,9.29
 164,16 165,33 166,1.29.33 169,5.21
 170,6 171,6 174,2 177,1 ἢ — ἢ —
 ἢ δῆ? 174,4 εὐ δῆπου 72,26 οὐ γὰρ δῆ
 19,18 102,13 113,33.34 123,19 126,6
 136,20 135,9 141,13 153,17 158,15
 160,26 164,27 166,11 167,22 183,20
 185,3.12 186,26 — μετὰ δὲ τὴν ζωτικὴν
 ψυχὴν, ἢ . . . μετὰ δὴ τὸν περὶ ἐκείνης
 λόγον 38,15 137,2 142,2 146,33
 δῆλος. δῆλον εἶτι, δῆλον, ὡς saepe δῆλον
 ἐκ 34,19 39,15 42,12 53,20 114,39
 122,11 etc. δηλονότι 109,27 124,30
 131,19 138,34 148,14 153,10 160,26
 δῆλον αὐτόθεν 183,17 δῆλον ἐντεῦθεν
 148,14
 δευλόω. γῆ τὴν τῆς στερήσεως τοῦ φωτός
 χάραν ἔχει . . . δηλοῖ δὲ ὁ ἀήρ ὁ ἀνάπλευς
 καπνοῦ 149,23
 δῆλωσις 40,18
 δευμορργέω. δ. φύσις 185,9
 δευμορργός 113,8
 διαβάλλω 71,20
 διαγγέλλω 64,2.20
 διαγινώσκω. οἱ διεγνωκότες ἀδικεῖν 158,33
 διαγώνιος 147,19.20
 διαδέω. ὁ διαδόμενος 102,5
 διαδίδωμι 39,21 42,18 43,20 48,16 77,6
 διάδοσις. δ. ποιεῖσθαι 41,5 κατὰ δ. 48,15
 ἢ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν διὰ τῶν αἰσθητηρίων
 δ. 63,16
 διάθεσις 117,9 ἐμψύχου περὶ τὰ πρακτά
 80,2 καὶ πάθος 104,24
 διαίρεσις. τὸ τῆς διαιρέσεως πλῆθος 95,6
 τῶν σωμάτων ἢ λέγουσα τὰ μὲν ἐμψυχα
 εἶναι, τὰ δὲ ἀψυχα, τὰ δὲ ψυχὰς, ψευδῆς
 114,7sq. καὶ θρύψις ἀέρος 47,20
 διαίρεω 91,10 94,3 97,28 98,12 101,15
 105,26 μὴ ὑγιῶς 114,18 τοῖς κατ'
 ἀντίφασιν διαιρουμένοις οὐδέποτε ἀντιδιαι-
 ρεῖται τοῦτο, οὐ ἔστιν ἡ ἀντίφασις 114,10
 καὶ διαστέλλειν 152,32
 διακονέομαι 39,20 41,20 42,9 52,20 62,
 5.12 95,1 104,7 145,27
 * διακονητικός 59,14
 διακονικός. τὸ τῆς κινήσεως δ. εἰς τε
 νεῦρα καὶ μῦς γίνεται 100,16
 διάκονος 41,3 94,28 etc.
 διακόπτω τὴν συνέχειαν 184,28 τὸ συνεχές
 185,6
 διακρίνω 92,26 93,7 113,8
 διάκρισις χυμῶν 49,14
 διαλαμβάνω περὶ τινος *inquirere in* 2,26
 40,18
 διαλείπω. οὐ διαλείπουσι εὐχόμενοι 182,25
 διάλεκτος 49,6.15
 διαμαρτάνω 158,32 186,12
 διαμαρτία αἰσθήσεως 41,12 φαντασίας 70,21
 διαμάχη τῶν παθῶν πρὸς τὸν λόγον 118,8
 διαμένω 100,10 116,34 156,30
 διάμετρος ἀσύμμετρος τῇ πλευρᾷ 72,23
 181,11
 διάνοια 173,5
 διανοοῦμαι 99,5
 διαπέμπω 145,29
 διαπλάττω 104,30
 διαρθρώ. καρδία πρώτη διηρθρωμένη 95,7
 οἱ χαριέστερον δοκοῦντες λέγειν καὶ μᾶλλον
 διαρθροῦν 150,31.34 διηρθρωμένως λέ-
 γειν 153,2
 διάρθρωσις. διάρθρωσεως δεῖται τὸ λεγό-
 μενον καὶ διορισμοῦ 152,10 ἐπιμελεστέρα
 152,16
 διαρκέω 157,6 ἄνθρωπος οὐδεὶς ἂν διαρ-
 κέσαι χωρὶς ἀνθρώπων ἄλλων γενόμενος
 157,8
 διασκέπτομαι 181,5
 διασπάω 96,25 99,16
 διάστασις 147,7
 διαστατός 125,16
 διαστέλλω 152,32
 διάστημα. δ. πῶς ὄψις ἀντιλαμβάνεται 50,25
 146,30 πῶς ἀκοῇ ἀντιλ. 50,19 147,5
 σύμμετρος 166,28 δ. συμμετρία 41,17
 διάστροφος *distortus?* 178,14
 διασώζω 110,4
 διατείνω. τὸ ὑπερρετικὸν καὶ εἰς τὰ ἄλλα
 τοῦ σώματος μέρη διατείνει 100,15 διὰ
 τῶν λόγων σφόδρα διατείνεσθαι ὑπὲρ

- τινος 182,21 πόροι διατεινόμενοι από τι-
νος μέχρι τινός 50,17
διατίθημι 122,28 144,27 145,17
διαυγής 127,34 145,14
διαφαίνομαι 43,5
διαφάνεια 44,21sq. 147,27sq. προσεχής
ὕλη τῶν χρωμάτων 44,21 147,30 ἐφ'
ὅσον τι αὐτῆς μετέχει, ἐπὶ τοσοῦτον δε-
κτικὸν χρώματος 149,2 150,7 ἐν ἄπασιν
τοῖς σώμασιν 148,10sq.
διαφανής 42,7sq. δ. ἀόριστα 44,5sq. opp.
φαινόμενον 148,7 cf. adn. τὰ μὲν μᾶλλον,
τὰ δὲ ἦττον ποσῆ μῆξει τοῦ ἥκιστα δια-
φανοῦς σώματος 45,7 τὸ φῶς ὡς χρώμα
οἰκτεῖον δέχεται 150,2 ἀόριστα δ. οἰκτεῖον
χρῶμα οὐκ ἔχει 46,8 ὧν ὠριστα τὸ
πέρας διαφανῶν, ταῦτα χρώμα οἰκτεῖον ἔχει
46,12 δ. οἷς τοὺς οἰκτους φράττουσι 149,26
διαφέρω. κοινὴ φύσις ἐν διαφέρουσι σώμασιν
142,6
διαφθέρω 93,8
διαφορὰ τέμνουσα 169,14 τμητική 169,22
οἰκτεῖα τινος διαιρετικά οὐκ εἰσὶν ἐπὶ πλέον
ἐκείνου, δ διαιροῦσιν 169,11 ἀντιδιαιρού-
μενα ἀλλήλαις 169,25 διαιρετικά εἰς
τὰ εἶδη, εἰδικαὶ opp. ὕλκα 168,24
διαφύω 94,29
διαφωνία. δ. ἔχειν περὶ τι 182,30
διαψεύδω 70,10 161,13
διδασκαλία καὶ ἔθος 157,2 169,39 τῶν
δεδομένων 176,5 δ. κελεύονται? 184,5
δίδωμι *concedere* 72,17 179,16 etc.
διεγείρω 162,1
διήθησις 54,11
δικαίος 153,31sq. δίκαιον ὅτι φύσει 156,29
— 159,14 οὐ θέσει 157,18 παρ' ἄλλοις
ἄλλο 157,32 συνέχει κοινωνίαν 158,17
aequum est 36,14
δικαιοσύνη 153,31sq. 156,30sq.
δινέω 21,28 123,2
δοικέω 113,7,12
δίοπτος 148,7 dist. ὄρατόν 150,3sq.
διορατικός τῶν καλῶν 175,26
διορίζω opp. τοῖς τύποις στοχάζεσθαι 186,12
διορισμός. διορισμοῦ δεῖται τι πότερον —
ἢ 152,10
δίοςμος 53,5 123,22 τὸ δίοςμον πλυντικὸν
καὶ ῥυπτικὸν ἐγγύμου ἐηρότητος 51,20
δίότι 41,7 53,10 54,3 71,19 112,13 117,20
125,12.13.20 126,3 132,32 133,19 140,1
145,22 149,25 157,33 174,26
- δισκεύω 102,5
διττός 33,15 80,24 103,17 117,23 152,17
160,31
διυγραίνω 53,3
διφύα 152,23
δίχα κείσθαι 163,5
διωθέω. διωθεῖ (διωθεῖται) ἢ ἀρετὴ τινα
161,21.24
διώκω τὸ καλόν 155,31
διωκτός. τὸ ἐν τῷ πρακτῷ δ. τε καὶ φευ-
κτὸν ἀρχὴ κινήσεως 77,15
δόγμα 183,8
δοκέω. δοκούντες εἶναι 54,14 115,1 158,
18.21 176,4 179,17 184,29 ἢ τῶν δε-
δογμένων διδασκαλία 176,4
δόξα ὑπόληψις περὶ τὰ ἐνδεχόμενα καὶ ἄλλως
ἔχειν 66,15 δόξη πάντως πίστις ἔπεται
67,15 ἢ καταφατική ἢ ἀποφατική 67,21
ἐν συνθέσει ib. μετὰ κρίσεως 67,18 ψευδῆς
def. 71,3 ἄλλου τινός χάριν 72,2 δόξας
τὰς περὶ . . . καταβεβλημένας 182,6
δοξάζω 99,4 106,5
δόσις 184,11
δριμύς 51,24 55,11
δύναμαι *usus impers.* δύνασθαι 50,2? 112,
12? 116,17 133,14 179,2 δύναται 127,24
145,11
δύναμις. τελειότερα κατὰ προσθήκην δυνά-
μεως ἢ δυνάμεων 80,18 θεία δ. ἐν τῷ
γενητῷ σώματι ἐγγυνομένη 172,17 ψυχῆς
ὑπακούουσα λόγῳ 155,16 cf. ψυχῆ
δυναστεύω 182,5
δυσπαθής 95,14
δυστυχία 177,30 178,18
δυσχέρεια 95,19
- ἐγγίνομαι 81,20.25 82,1 85,20 98,19 106,3
ἐγγραφος opp. ἄγραφος 157,33
ἐγγράφω 85,1
ἐγγύς που 50,21 τιμὴ 150,8 137,7,16 ἐγ-
γυτέρω 50,26 51,3 137,17 λιπαρὸς χυ-
μὸς ἐγγυτέρω τοῦ γλυκέος 25,5 55,9 τὰ
ἐγγυτέρω 51,2 143,25
ἐγείρω 66,27
ἐγκατάλειμμα 38,10 63,3 68,7 97,13
ἐγκαταμίγνυμι 54,16
ἐγκατοικοδομέω 49,1 50,13
ἐγκέφαλον 99,31 100,5
ἐγκρατής 27,7 118,9
ἐγχυμος 51,20 54,10sq.

- ἔδαφος** 42,17
ἔθελω 168,4
ἔθελω 83, 5 154, 13 175, 6. 15 μοχθηρῶς 175,12
ἔθος 16,5 81,25 157,3 169,37 171,26 172,8 175,11. 18. 19 176,11
εἰ. εἴ γε adversariorum opiniones respicit 17, 20 19,4 27,14 114,38 124,6 138,7 propria scriptoris argumenta 19,32 35,12 42,6 55,1 54,20 75,1 84,23 88,1 90,3 92,16 94,15 107,9 108,24 119,33 138,11 153,31 156,4 162,32 εἴ γε φυλάξει τὴν χώραν τῶν .. 177,23 εἴ γε ἀγαθὸν μὲν καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἔσται συντελών, εἴ γε ἡ εὐδαιμονία συμπλήρωσις ἀγαθῶν 167,25 εἴπερ 81,3 100,3 131,8 132,28. 34 133,14 148,1 164,2 173,8 εἰ καὶ 18,6. 21. 27 31,6 34,13 36,18 69,10 83,16 84,13 96,5. 28 111,13 131,22 145,6 146,7 164,9 169,39
εἰδικός opp. ὑλικός 168,36
εἰδοποιέω 20,23 127,14 145,4
εἶδος καὶ ἔλη 2,25—11,13 dist. γένος 13,13 κατὰ τὰ εἶδη αἰ κατὰ τὸ ποιεῖν καὶ πράσχειν διαφοραὶ τοῖς σώμασι 7,9—11,13 συνθέτων 8,5 εἰδῶν 8,12 φυτῶν 8,25 ζῴων 10,1 ἀκίνητον 17,11 101,23 τεχνικόν 103,27 οὐ σῶμα 121,8 οὐσία 121,23 καὶ ἔλη οὐκ ἔστι ὡς σώματος μέρος 122,7 κατὰ τέχνην γινόμενον ἐν ὑποκειμένῳ 120,5 αἰσθητηρίου παρεμφαινόμενον ἐν ταῖς ἀντιλήψεσι ἐμπόδιον 106,28 ἔσχατον ψυχῆς δυνάμεων 29,23
εἶδωλον. εἰδώλων ἔμπρωσις 134,30—136,28 εἰ μέγεθος 135,10 ὄψις ὑπὸ εἰδώλων μωμισθεῖσα 136,6 τὰ ἀπὸ τῶν κατόπτρων 135,26
εἰκτικός 98,19
εἶκω φαντασίαις 183,31
εἰκῶν αἰσθητοῦ 68,9 καὶ σκια ἀπὸ τοῦ ὁρωμένου 142,28. 31
εἰλικρινής 125,36 126,2. 22
εἰμαρμένη 179,25—186,31 ἐν τούτοις, ἐν οἷς καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν, χώραν ἔχει 184,9 εἰ ἔργον ἐν τοῖς ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ 181,22 οἰκία φύσις ἐκείνου 185,11 τὸ καθ' εἰμαρμένην opp. τὸ παρὰ τὴν εἰμαρμένην 186,25
εἰμί. εἶσιν, οἱ 130,14 151,18 ἔστι μὲν, ἔστι δέ 39,16 ἔστι ἐφ' ὧν 73,1 ἔστιν ὅτε 132,7 171,18 ἔσθ' ὅτε 132,25 — τὸ μὴ
ἐν 116,2 123,34 ἐν τοῖς οὐσῶν ἔστι 170, 11sq. τὸ κατὰ συμβεβηκός ἐν 170,13
εἰρμός αἰτῶν 185,5
εἰσαγγέλλω 76,13
εἰσάγω 110,5
εἰσειμι 15,18. 20 21,12 110,24
εἰσέρχομαι 157,37
εἰσπρίνω 112,31
εἴσοδος 15,21
εἰσοχή καὶ ἐξοχή 71,18 135,24
εἴτα 39,21 104,14 111,16 127,36 135,13 143,26 153,16 166,15
εἴωθα 71,11 104,12 155,28 157,36 178,23 185,32
ἐκεῖ 98,29 119,27 145,23
ἐκείνω 151,16
ἐκλέγω 160,28sq. 180,29
ἐκλειψις παντελής ἡλίου 132,16
ἐκλογή 160,4. 21 161,6sq.
ἐκκείμαι 142,19
ἐκκλίνω τι 73,29 161,22
ἐκκλισις 160,25
ἐκκρίνω 112,31
ἐκκρισις 112,32 125,35
ἐκκρούω τὴν τάξιν 185,19
ἐκλύω 132,3 133,8
ἐκπέμπω 128,12 129,1 137,10
ἐκπέμπρημι 149,11
ἐκπίπτω 127,31 τὴν αἰσθησιν διὰ σμικρότητα 126,1 τινος 169,17
ἐκπτωσις 127,35
ἐκπυρηνίζω 132,29
ἐκτασις 74,21
ἐκτίθημι Med. σαφῶς 2,8 συντόμως 92,14
ἐκτροπή κατὰ τὰς ὁδοὺς 10,22
ἐκτυπώ 133,30
ἐκφύω 94,30
ἐκχέω 140,22
ἐκχυσις 127,28 146,21
ἐκῶν 159,20
ἐλαιον 140,6
ἐλαττώ 165,21sq.
ἐλαύνω. σίδηρος θερμανθεὶς ἐλαύνεσθαι δύναται 140,35
ἐλέγχω 134,16
ἐλεύθερος τινός 181,19
ἐλπω 21,28 123,1
ἐλλείπω opp. ὑπερβάλλω 59,6
Ellipsis cf. Periphrastica coniugatio
ἐλπίζω 154,4
ἐμβαδόν 135,21

- ἔμπαλιν 23,27 95,3 132,7 134,11
 ἐμπειρία 83,8
 ἐμπεριλαμβάνω 104,9
 ἐμπίπτω 79,11 136,5
 ἔμπλαστον 25,1
 ἐμποδίζω 45,9 135,2 185,17
 ἐμπόδιος 106,29
 ἐμποδιστικός 153,10
 ἐμποδίων 30,25
 ἐμποιέω 42, 22 107, 33 καὶ περιτιθέναι 120,7
 ἔμπτωσις εἰδώλων 134,29—136,29
 ἐμφαίνω 19,32 142,21 186,6
 ἐμφανής dist. διαφανής 142,23
 ἔμφασις 44,2 133,9 142,23 146,26
 ἔμφυξις 49,12.21 98,18
 ἔμφυχος 12,3 14,7 19,7 27,20 32,3 etc.
 ἐ. διαίρεσις 30,8 πρῶτον ἔμφυχον 24,5
 ἔμφυχον εἶναι dist. ἀναπνεῖν 117,30
 ἔναιμος 118,1 πρῶτον ἔναιμον 97,6
 ἐναλλάττω 71,10
 ἐναντίος. ἐ. ἐναντίω τρέφεται 33, 16 ἐξ ἐναντίας 130,3
 ἐναντίωσις 5,20 93,15 ἀπτή 40,24 55,22
 ἐναπολαμβάνω 50,12
 ἐναποπλύνω 53,12.14
 ἐνάργεια 156,31
 ἐναργής 50,25 62,4 81,15 139,24 147,3 175,1 183,7.24 184,30
 ἔνδεια 13,6 154,28 160,27 ἔνδειαν φύσεως ἰάσασθαι 175,31
 ἐνδείκνυμι 30,21
 ἐνδεικτικός 17,7
 ἐνδέχομαι 21,12 46,16 81,6 82,16 134,19
 τὸ ἐνδεχόμενον 172,4 182,32sq. 184,7sq.
 ἢ τοῦ ἐνδεχομένου φύσις 183,1? 184,32
 ἐνδίδωμι διὰ φόβον 154,11
 ἔνειμι 46,2 ἔνεστι 19,12 174,30
 ἐνειλέω 47,13
 ἔνεκα (ἔνεκεν). ἢ ὡς οὗ ἔνεκα αἰτία 24,14
 τινός ἔνεκεν 177,26 etc. ἔνεκά τινος 177, 25 etc.
 ἐνέργεια ἀδύνατον εἶναι χωρὶς τῶν ἔξεων 33,4 ἐ. ἔξεων γνωριμώτεροι 33,9 εἶδος οὐ κατὰ τὴν ἐνέργειαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν δύναμιν 9,15 ἐ. αἰσθητικῆς ἔργα 69,3 ὀργανική καὶ ὑλική 113,2 δευτέρα τοῦ διαφανοῦς (= χρώματα) 142,13 ἕως ἀν ὧσιν ἀνεμπόδιστοι ἴδεται 151,33 διττὴ καθ' ἑκάστην τέχνην 160,32 ἀρίστη, τε- λική, ἐσχάτη 152,12
 ἔνθα 39,22 98,28.29 139,15 154,2
 ἐνθάδε. τὰ ἐ. διοικεῖν 113,7
 ἐνιδρύω 158,12
 ἔνιοι 100,10 128,5
 ἐνίστημι. ἐνιστάμενοι πρὸς τι 114,6 ἐν- στασθαι τῇ τῆς φύσεως χείρονος ἀκολουθίᾳ 185,35
 ἐννοέω 112,25
 ἔννοια descr. 85,23 τῶν πραγμάτων 77,3 κοινή 162,33
 ἐνοχλέω 42,2
 ἐνόω 38,11 48,2 124,15
 ἐνσημαίνω 133,27.30
 ἔντασις 130,20 134,24
 ἐνταῦθα που 181,27 τὰ ἐνταῦθα 113,14
 ἐντείνω 131,38sq.
 ἐντελέχεια 16,1.6 17,12 24,1 103,3.9
 ἐντεριώνη 104,3
 ἔντερον 104,2
 ἐντεῦθεν ἐπιδεικνύναι 121,8
 ἐντ(θ)ημι 111,31
 ἔνυδρος 13,14 132,27 169,27 ἐ. ὕψωμα 52,20 οὐκ ἀναπνεῖ χωρὶς τινων 129,4 ὄρα 128,17
 ἔνυλος 16,2 18,10 etc.
 ἔνωσις 21,21
 ἐξάγω 160,27 168,5sq.
 ἐξαγωγή 159,21 160,28 168,3sq.
 ἐξαιρέω. τῆς καρδίας ἐξαιρεθείσης ἔνια ζῆα διαμένει ζῶντα 100,10
 ἐξαίρετος 80,22
 ἐξακριβώω 186,12
 ἐξαπλώω 129,12
 ἐξασθενέω 172,12
 ἐξεργάζω 152,34
 ἐξεργασία ἢ ἐπὶ τὸ πλεόν 82,15
 ἐξετάζω 136,27
 ἐξέχω 134,12 146,16
 ἔξειμι 174,33
 ἐξῆς 27,3 τὸ ἐξῆς τοῦ εἰδώλου 135,12
 ἔξις 9,20 31,17 33,4 82,1.21 85,11.25 86,5 107,21.33
 ἐξιτόω 124,11
 ἔξοδος 139,19
 ἐξομοίω 33,18 35,1
 ἐξομολογέω 168,15
 ἐξουσία τοῦ κινεῖσθαι 22,12 172,31 175,31 183,30
 ἐσοχή 133,34 135,24 cf. εἰσοχή
 ἐξυπνίζω 162,2
 ἔζω τινός γίνεσθαι 88,14 εἶναι 160,22 τὰ ἔζω κεχωρισμένα 125,30

ἔωθεν 93,1 97,18 108,22 160,11
 ἴοικα 84,25 100,8 107,24
 ἔπαγωγή. ἔπαγωγή πιστώ 122,21
 ἐπακολουθῶ 104,31 171,11.12
 ἐπαναβαίνω 169,16
 ἐπειδήπερ 111,19
 ἐπίσειμι 50,13
 ἐπειτα 17,19 37,15 118,10,11 128,26
 129,29 131,8 137,10.20 167,24
 ἐπερείδω 130,25 132,14.33
 ἐπέρειςσις 130,22 131,22.33 132,32
 ἐπέχω abs. 160,16 161,35.37 τὸν ὦν οὐκ
 ἄνευ λόγον 160,18 σημείου λόγον 171,32
 ἐπέ c. dat. 8,11 23,22 24,19 25,7 26,2.26
 28,22 41,19 66,7 73,8.20 74,9 85,19
 88,13 94,3.4.10 95,3.11 104,27 105,15
 140,7 c. Acc. 23,12 85,7 164,6.7 175,28
 ἐπ' ὄλιγον 40,18 ἐπ' ἑλαττον 172,2
 ἐπὶ πολὺ 47,13 100,11 ἐπὶ πλέον (πλεῖον)
 128,32 137,15 157,7 169,11.12.20 171,
 35 ἐπὶ τοσοῦτον 45,17 ἐπὶ ταῦτα 48,18
 149,20 τὸ ἐφ' ἡμῖν 113,16 169,33—172,15
 172,17 — 175,32 183,7.24 sq. 184,10
 def. 170,1 τὸ ἐφ' αὐτῶν 173,1 ἐφ' αὐτῶν
 βουλευόμεθα 183,30
 ἐπιβόω 180,14.34 182,23
 ἐπιγίνομαι τινί 25,2 26,22 79,26
 ἐπιγράφω 186,30
 ἐπιδείκνυμι 121,8
 ἐπιδεικτικός 5,8 10,26 15,1
 ἐπιδέομαι 163,1
 ἐπίδοσις ἢ κατὰ τὸ ποσόν 35,17 36,20 καὶ
 προσθήκη 94,15 καὶ αὐξήσις 30,6
 ἐπειμι 138,35
 ἔπομαι 10,25 26,29 27,1 73,20 93,25
 ἐπιζεύγνυμι αἱ ἀπὸ τῆς περιφερείας τοῦ
 κύκλου ἐπὶ τὸ κέντρον ἐπιζευγνύμεναι 63,9
 ἐπιζητέω 130,19.30
 ἐπιθυμέω 105,34 119,9
 ἐπιθυμία 12,15 13,2 def. 74,2 78,23
 ἐπικαλύπτω 52,24 71,25
 ἐπικουρος 98,16
 ἐπικρατέω. τὸ ἐπικρατοῦν μεθίστησιν εἰς
 τὴν οὐσίαν φύσιν τὸ κρατούμενον 125,29
 ἐπικρῖσις 71,27
 ἐπικτητός καὶ ὑστερον ἐγγινόμενος νοῦς 82,1
 * ἐπικύκλῃσις. ἢ τῶν ἡπορημένων ἐ. ἐμ-
 ποδῶν πρὸς τὸ παραστήσαι 30,26
 ἐπιλαμβάνω 143,22.23 Med. τινος 111,20
 ἐπιλέγω τινί, ὡς 185,32
 ἐπιλείπω. τὸ ἀναγκαῖον ἐπιλείπειν διὰ 172,14

ἐπιμέλεια 185,20
 ἐπιμελέομαι 163,36
 ἐπιμελής 152,17
 ἐπιμύω 129,8
 ἐπίνοια καὶ λόγος 6,17.20 124,22 ἐπινοία
 χωρίζειν 121,33 οὐδὲ ἐπίνοιαν σχεῖν ῥάδιον
 14,9 κατ' ἴδιαν ἐπίνοιαν 112,8
 ἐπίπεδον 146,5.14
 ἐπιπολάζω 132,30
 ἐπιπόλαιος 13,3 71,6
 ἐπιπροσθέω 133,18.22 134,22
 ἐπίσης 140,3 168,4
 ἐπισκέπτω 28,14 103,21 119,30 179,25
 ἐπισκευαστός 36,8
 ἐπισκιδάζω 145,6 146,15
 ἐπισκοτέω 128,5 143,20 166,27
 ἐπισπάω 160,15
 ἐπιστήμη συλλογισμὸς ἀποδεικτικὸς ἢ γνώσις
 τῆς τοῦ ἐπιστητοῦ αἰτίας 66,16 67,10
 82,3 102,30 ἐντελέχεια πρώτη 103,12
 108,9 ἐ. ἔργον 186,13
 ἐπιστημονικός 29,24 81,9
 ἐπιστητός 66,16 145,1
 ἐπιτάσσω πᾶσιν τὴν εἰμαρμένην 181,6
 ἐπιτήδειος πρὸς τι 13,5 41,20 98,14 104,
 13 178,19
 ἐπιτηδείότης 12,25 84,24 85,3 πρὸς τὸ
 ἐγγραφῆναι 85,1 πρὸς τὰ ἀντικείμενα
 181,22 184,15 ἐ. καὶ εὐφύτας εἰώθαμεν
 ἀρετὰς λέγειν 155,28
 ἐπιτείνω. ἐπιτείνεσθαι καὶ ἀνίσθαι 26,10
 ἐπιτελέω 99,29
 ἐπιτίθημι τὰ αἰσθητὰ τῶν ὀργάνων 57,19.16
 Med. τινι 180,23
 ἐπίτριτος 25,12
 ἐπιτυγχάνω 186,9
 ἐπιφάνεια 18,11 140,11 144,13 146,5
 θλωμένου σώματος ἀπλῶς συμπάσχει τῶν
 σώματι 117,13 κατόπτρου opp. ἐν βᾶθει
 135,31 134,19 ὕδατος 129,24 διαλεί-
 πουσα 129,30
 ἐπιφέρω 112,6 165,37 sq.
 ἐπιχρώννυμι 145,27
 ἐργάζω 149,28
 ἔργον φύσεως 2,14 προηγούμενον φύσεως
 183,27 ψυχῆς 23,3 32,10.12 36,21
 97,12 γλώσσης 49,18 αἰσθήσεως 65,17
 νοῦ 83,12 ζήτου ἔργα 105,20 ἀρετῆς 160,
 29 161,25 εἰμαρμένης 181,22 ἡμέτερον
 113,17 ἔργον ποιῆσθαι περὶ τινος διαλαμ-
 βάνειν 2,26 πρὸ ἔργου γενήσεται 181,5

ἔραστής 79,6
 ἔράω. τὸ ἐρώμενον πῶς κινεῖ 79,6
 ἐρέτης 79,20
 ἔριον 47,5
 ἐρμηνεία τοῦ βελκίονος 49,19
 ἐρπετόν 178,18
 ἐρύθημα 77,14
 ἔρχομαι 123,17 172,30?
 ἔστε. ἔστ' ἂν 35,11 140,12 175,25
 ἔσχατος. ἔ. εἶδος τῶν ψυχικῶν δυνάμεων
 29,22 ψυχὴ 94,4 99,12 τροφή (αἷμα)
 94,18 τὰ ἔσχατα καὶ ῥᾶον ἀπὸ τοῦ ζῆν
 μεθίστασθαι δυνάμενα 95,11
 εὖ. τὸ εὖ ἐν τῷ τελείῳ 81,20 τὸ εὖ εἶναι
 81,16 τὸ εὖ 171,2
 εὐαισθησία 52,6
 εὐδαιμονία ἔσχατον ὀρεκτόν 150,21 dist.
 ἀρετὴ 159,32 αὐτάρκεια ζωῆς 162,33
 οὐκ αὐτάρκεια ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν
 159,16—168,20
 εὐδαίμων 159,16sq.
 εὐζωία 162,36 164,11
 εὐθραυστος 133,20
 εὐθύς. τὰ εὐθέα dist. κοῖλα κυρτά 133,34
 ἢ εὐθεία 129,18.19 ἐπ' εὐθείας φέρε-
 σθαι 137,23 ὄρασθαι 146,27 κείσθαι
 62,9 ἐμφάνεσθαι 147,23 γίνεσθαι 146,23
 φωτίζεσθαι 145,18 — ἐξ εὐθείας 96,28
 εὐθύς adv. 42,22 56,19 57,1 74,19 81,13
 82,8 150,29.32 152,28 εὐθύς τῷ ἀνα-
 βλέπειν 130,2 110,32 152,11 εὐθύ 113,17
 εὐθύ τῇ πρώτῃ καταβολῇ 112,21 cf. 56,
 18 135,6
 εὐθυωρία 43,19
 εὐκίνητος 48,7 135,33
 εὐκόλος 127,22 136,3 175,26 εὐκόλως τις
 ἂν μάθοι 170,16
 εὐκρασία 52,5 112,29 162,11
 εὐκρατος. εὖ. μάλιστα σῶμα ἀνθρώπου 52,1
 77,2
 εὐνοῦχος 32,12
 εὐπαθής 132,38 135,23
 εὐπορία τροφῆς 37,9 163,3
 εὐρεσις 31,3 θησαυροῦ 178,2sq.
 εὐρησιλογία 182,31
 εὐρίσκω 21,20 26,12 170,8 182,8
 εὐρύς. φλέβες 95,4
 εὐρυχωρία 129,6
 εὐσημος 146,12 147,3
 εὐστοχος. εὐστόχως προλέγειν 180,26
 εὐσημοσύνη 2,22 162,12

εὐστατος 113,9 181,15
 εὐτυχία 177,29 def. 178,17
 εὐφθαρτος 138,19
 εὐφυής 81,27 169,35
 εὐφυΐα. σημείον εὐφυΐας ἢ κατὰ τὴν ἀφῆν
 εὐαισθησία 52,6 dist. ἀρετὴ 155,28 opp.
 ἀφυΐα 175,25
 εὐχὴ 182,26 184,10
 εὐχομαι 165,21 175,6 180,24
 εὐχρηστος. εὖ. καὶ προηγημένα 167,13
 εὐχροία 31,4
 εὐωδία 31,4 ἀῆρ εὐωδίας ἀνεπλήσθη 123,
 26.31
 ἐφαρμόζω 28,19 63,10 etc.
 ἐφεξῆς 72,15 185,2
 ἐφεςις 79,7 ἀθανασίας 36,7
 ἐφετός 79,6 106,9
 ἐφήμι 32,15 106,10
 ἐπίστημι. εἰ ἐπιστήσαντες αὐτοὺς ἔμαθον
 6,7 ἂν τις ἐπιστήσας μάθοι 170,16 εἰ
 γὰρ τις ἐπιστήσας ἐξετάζειν βούλοιοτο 182,6
 ἀξιον ἐπιστήσαι 176,7 182,34
 ἔχω. οὐδὲν τῶν ὑπὸ τινος ἐχομένων καὶ
 αὐτὸ ἔχει 114,33 ἔχεσθαι τινος πιθανό-
 τητος 100,1 οὐδέτερον ἔχομεν βεβαίως
 τιθέμενον 182,19
 ἔως τινός 26,10 ἔως ἂν 151,34
 ζάω 9,13 29,4.10 31,7 32,11 103,37 τῷ
 ζῆν ὕλη θερμότης τε καὶ ὑγρότης 94,19
 ζητέω 30,23 81,12 150,26
 ζήτησις. ζ. τάξις 33,8
 ζοφερός 132,12 133,8
 ζοφώω 132,16
 ζωγράφος 146,14
 ζωή def. 118,20 αὐτάρκεια ζωῆς 163,32
 ζῶον 30,9 τὰ μὲν θνητά, τὰ δὲ ἀθάνατα,
 οὐκέτι τὰ δὲ θάνατοι 114,20 τὰ ἐν ὕδατι
 128,17 ἄλογα 71,22 172,23 183,31 τε-
 λειότερα καὶ τῶν ἀφεστῶτων αἰσθάνονται
 58,13 ἀναγκαῖον αἰσθησθαι ἔχειν 92,23
 ζῆου σῶμα στερεόν καὶ μικτόν 58,28
 ἀδύνατον ἀπλοῦν εἶναι 93,14 τῷ ζ. ἐν
 θερμῷ καὶ ὑγρῷ τὸ εἶναι 40,1 ἔστι τὸ ἀλ-
 γοῦν, βαδίζον, τὰ δὲ πάθη τοῦ σώματος
 ἴδια 117,19 συναγαλάζεσθαι πέφυκεν 156,
 33 ἔστι που χωρίσαντα ἐν τι τῆς σὺν
 ἄλλοις ἀνατροφῆς ἀνατρέφειν 157,6 χωρὶς
 κεφαλῆς 96,3
 ζωτικός 23,23 24,12 38,17 95,9

- ἡ affirmans (cf. Ind. Ar. 313^a1sq.) 55,26
 56,1.11 58,2 61,30 63,6 72,24 82,12
 113,18 121,16.29 122,7.18 138,7.34
 148,11 152,13.35 163,2 — ἦτοι.. ἦ 11,15
 26,15 68,16 104,19 113,6 114,4.24
 115,15 121,8 128,34 129,10 131,12.29
 138,4.25 139,3 145,15 160,4
 ἡγεμονικός 24,5 39,22 ποῦ τὸ ἡγεμονικὸν
 τῆς ψυχῆς τακτέον 94,7—100,17 100,13
 τοῦ πρακτικοῦ 105,31 118,35 130,27
 ἡγέομαι opp. ὑπηρετέω 116,8 ἡγητέον 37,4
 46,4 102,1.6 111,20
 ἡδὲ a temporali ad logicum usum trans-
 latum 5,9 9,11 16,14 29,4.22 34,1.4.
 9.15 35,3.21.22 38,19 44,7 45,16 47,
 2.18 53,9.18 59,7 72,21 74,6 75,3
 83,13 84,26 85,25 86,17 92,21 93,21
 101,25 103,7.16.17 106,1 107,15.21.
 26.27 112,30 117,13 125,1 144,31
 162,13 idem in initio apodosij 24,21
 25,19.22 30,27 57,16 79,25 167,10
 174,28 184,1 186,13
 ἡδομαι 23,15 153,16 οὐκ ἐν χρόνῳ γίνεται
 143,34
 ἡδονή 104,25 ἐνέργεια τῆς κατὰ φύσιν ἔξεως
 ἀνεμπόδιτος 153,7 αἰσχροί 154,12 δι'
 ἀφῆς 155,9
 ἡδύς ἡδέα μετὰ φύξεως καὶ θερμότητος
 77,19 τῆ ἀπλῶς καὶ τὸ πῆ 151,28 πᾶν
 κατὰ φύσιν 153,16 dist. τὸ κατὰ φύσιν
 160,5 εὐθύς ὀρεγόμεθα ἡδέος 151,23 φαι-
 νόμενον ἀγαθόν 151,26 152,29
 ἡθος 175,9.23 ἀνθρώπων δαίμων 185,23
 ἡλιξία 151,22
 ἡλιος 72,19 132,15 138,35 145,6 ἡ. πρόσσδος
 καὶ ἀφοδος 113,10 καὶ εἰμαρμένη 181,16
 ἡλιόω 140,39
 ἡμέρα. ἡ καθ' ἡμέραν διδασκαλία 83,1
 ἡμέρας 128,3 132,11 τῆς ἡμέρας 128,5
 μεθ' ἡμέραν ἀστρα ὀράται 132,19
 ἡμιόλιος 24,26
 ἡμισυ 10,19 24,26 25,14 141,14
 ἡπαρ 95,2 97,7
 ἡρέμα τὰ πόρρωθεν ὀρώμενα κινεῖ 147,1
 ἡρεμέω 22,25 23,2.7 νοήματα ἡρεμοῦντα
 86,6
 ἡρεμία 22,24 83,21
 ἡρεμίζω 22,26
 ἡρόμην ἐρέσθαι 167,18
 ἡσυχ(α. ἡ. ἔχειν 157,15
 ἡττα 118,9
 ἡχέω 26,1.2 47,14
 ἡχώ 47,25—48,21
 θαλάσσιος 67,3
 θάλαττα ὁμῆν ἔχει 53,9 σταλαγμῶ ἴσος
 141,20
 θάνατος 95,10 ἡ τῆς θρεπτικῆς ψυχῆς
 ἀνεργησία 74,27 βίαιος 185,27 οὐ ζῶα
 114,20
 θάρρος 155,8
 θαῦμα 2,14
 θαυμάζω 8,13
 θαυμάσιος 168,11
 θαυμαστός. θ. οὐδέν 186,10
 θέαμα 157,12
 θεάω 131,37
 θεῖος 2,17 91,5 143,36 163,26 θ. σῶμα
 43,9 45,3 οὐ παθητόν 144,33 νοῦς
 112,19 113,13 τὸ θεῖον 32,13 172,18
 180,13 ἐκ τοῦ θ. βοήθειαι 186,2 τὸ θεῖον
 108,1.9.11 τὰ θεῖα 113,7.15
 θεός. οἱ θεοί 1,5 165,21 182,25 184,2.13
 θεῶν ψυχῆ 28,27
 θεραπεύω 100,6
 θερινός. θ. τροπαί 181,17
 θερμάνω 84,3 117,19 138,9 140,35
 θερμός 26,8 ἀήρ 126,25—127,26 θερμόν
 κινητικόν 35,5 τροφῆς ὄργανον 35,3 96,5
 ἐξ οὐ θερμοῦ 6,9
 θερμότης εὐκρατος 77,1 θ. πλεονασμός 98,16
 θέσις καὶ τάξις 104,23 τοῦ αἰσθητοῦ 41,16
 δίκαιον εἰ θέσει 157,18 θέσιν φυλάττειν
 161,21
 θεωρέω 84,21 144,37
 θεωρητικός νοῦς τῶν αἰδίων γνωστικός
 82,18
 θεωρητός 83,2
 θεωρία 2,22 101,5
 θῆλυς. ὅτι μὴ ἕτερον τῷ εἶδει τὸ θῆλυ καὶ
 τὸ ἄρρεν 168,21—169,32
 θησαυρός. εὐρεσις θ. 178,2sq.
 θιγγάνω 145,1
 θλάω 117,13
 θλίβω 123,2
 θνητός 104,10 112,9 ἀθανασίας μετέχει 36,8
 θρεπτικός (δύναμις, ψυχῆ) 29,2 31,9 92,16
 105,6 θρεπτικόν dist. αἰσθητικόν 75,5
 ποιητικόν 74,28 θρ. δυνάμει ἀεὶ ἐνεργ-

- σόντα τούτοις, ἀ κινεῖ 79,10 ἀπὸ τῆς τοῦ νοῦ δυνάμεως κινούμενοι εἶπον 85,6 τὰ κινήσαντα Ἀριστοτέλη εἰσαγαγεῖν 110, 5.25 κινήση 15,17
- κίνησις σωματικῆ 12,10 πᾶσα βίαιος διὰ σωματικῆς ἀντερείσεως 21,15 ἡ ἄνω 5,11 ἡ κατὰ τὴν αὐξήσιν 9,3 ἀπλῆ 7,18 ἀπλῆ τοῦ ἀπλοῦ, μικτῆ δὲ τοῦ συνθέτου ἢ κατὰ τὸ πλεονάζον 115,23 ζωτικῆ 24,12 εὐτακτος 113,9 τεταγμένη 35,6 κατὰ τόπον 73,19 ἀρχῆ κινήσεως τὸ ἐν τῷ πρακτικῷ διωκτὸν τε καὶ φευκτὸν 77,15 ἀνάτιος 170,7 τονικῆ ἀπορίας ἔχει πολλές 131, 2—22 αἱ λεγόμεναι ψυχῆς τοῦ συναμφοτέρου εἰσὶν 105,2 αἱ κατὰ αἰσθησιν ἢ πάθος 115,27 κοινὸν αἰσθητὸν 41,5 πῶς ὄψις ἀντιλαμβάνεται κ. 147,5sq. τὰς καθέκαστα κινήσεις προχειρίζεσθαι 131,7
- κίρνημι 124,14
κλάσις 133,4sq.
κλάω 133,6sq.
κλίνη οὐ καθ' εἰμαρμένην 181,33
κοιλία 104,2
κοῖλος 47,11 133,33
κοιλότης 134,14
κοιμάομαι 74, 24 103, 19 129, 8 152, 3 161,39
κοινός. τὸ κ. καὶ καθόλου 85,14 14,14 τὸ ἐπὶ τοῖς καθέκαστα 85,18 τὴν ὑπαρξιν ἐν τοῖς καθέκαστα ἔχει 90,4 ἄνθρωπος 85, 16 κ. αἰσθησις 63,6.13.25 97,13 κοινή δύναμις ἐν κοινῷ σώματι 95,26 νοῦς 82, 14 κ. κριτικόν 78,21 ὀρμητικόν 78,22 κ. αἰσθητὰ 41,1sq. 65,10 83,17 λόγος 17,2 28,18 32,22 ἀπλούστερος καὶ κοινότερος 17,6 κοινότητα λόγος 104,9 διαίρεσις 30,8 λόγος οὐ κοινὸς μένει 28,20 — ἀδιάφορον κατὰ τὸ κοινόν 116,21 πρὸς ἀμφοτέρα 100,9 τί ἐστὶ τινι πρὸς τι 111,8.11 κοινῶς καλεῖται 29,23 ὑπάρχει 17,7 — κοιναὶ ἔννοιαι 162,32 — κοινότερον λέγεται τὸ ὕδωρ εἶναι τροφή τῷ πυρὶ 34,11 78,28 κοινότερον φῶς καὶ τὸ πεφωτισμένον λέγομεν 144,30 γρηὶ δὲ τοῦ τύπου κοινότερον ἐπὶ τῆς φαντασίας ἀκούειν 72,5
- κοινωνέω 30,2 126,26 172,23 Perf. τὰ δὲ λόγῳ μὲν μὴ κεκοινωνηκότα, αἰσθησιν δὲ ἔχοντα 29,9 30,12 44,20 117,9 125,11 126,1.5 144,10.13 172,19
- κοινωνία ἀρίστη 49,25 156,30sq.
- κοινωνικός 156,34sq.
κολάζω 175,5 184,6
κόλλα. τὸ συνέχον αὐτῆς ἡ ποιότης καὶ ἡ δύναμις ἀσώματος 115,4
κολλάω 115,2
κονιορτός 149,24
κόρη ἐξ ὕδατος 44,7sq. οὐκ ἀναγκαῖον ἔχειν οἰκτεῖον χρώμα 59,14 142,15 διαφανῆς ἔκκεται 142,17 145,16
κόρος οὐδεὶς εὐδαιμονίας 168,13
κορυφή γωνίας 146,19
κόσκινοσ 129,31
κόσμος 6,14 131,8 139,33 171,31
κοτύλη 141,9sq.
κουφότης 5,11 20,22
κράμα 13,22
κρατέω 125,29 130,6
κρατύνω 183,8
κρηπίς φαντασία τῶν κατ' ἀρετὴν πράξεων 161,30
κρησφύγετον 180,6
κριθῆ 115,35
κρίσις. κρίσεως καὶ αἰρέσεως ἢ φυγῆς ἀρχαὶ δύοα, φαντασία, αἰσθησις 72,4 τῶν προσπιπτόντων 105,21 περὶ ἐναντίων οὐκ ἐναντία 64,13 κ. ὑπερησίας ὀργανικῆς δέονται 99,28 ἐκ τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων κρίσεως 182,18
κριτικός. κριτικῶν δυνάμεων ἢ μὲν ὑπηρετικῆ κριτικῆ 76,9 τὸ δὲ τι τῆς ψυχῆς ἡγεμονικόν κριτικόν 76,10 κριτικῶ καὶ πρακτικῶ ἢ τῶν ζώων ψυχῆ διττήρηται 73,22 119,3 κοινόν κριτικόν 78,17 κριτικόν καὶ πρακτικόν ψυχῆς ἐκάτερον αὐτῶν ἀρχῆ τοῦ ἐτέρου 73,24
κρουνός 128,30
κρύσταλλον 132,36 138,11
κτάομαι 82,21
κύαθος οἴνου 140,22
κυβερνήτης 14,4 15,9 20,28.30 96,7
κύκλος 63,8sq. ξύλινος 169,2
κύριος. κυριώτατον τῆς ψυχῆς 85,6 δύναμις ψυχῆς 30,11 92,12 εἰ μηδὲν ἐκ τῆς βουλῆς ἐλέσθαι ἄνθρωπος κύριος 183,29 τῆς διδασκαλίας τῶν δεδογμένων 176,5 κυριώτερον καλεῖσθαι 82,14
κυρέω. εὐ κυρεῖ τὰ τῆς τύχης 180,5
κυρώω. ὁμολογουμένων καὶ κεκυρωμένων 158,4
κυρτός 133,33 134,14
κυλυτικός 153,10

κωλύω τι 84,16 οὐδὲν ἔσται τὸ κωλύον
καὶ ἄλλο πάλιν αὐτὸ καὶ ἄλλο δέξασθαι
20,11 62,8 134,23 147,23.25 149,22
170,20 οὐκ ἐκωλύθη δέξασθαι τι 20,13.
14 27,15 48,16 62,11 168,17
κῶνος 128,32 130,16 κῶνου βάσις 134,17
πῆρας 134,19 γωνία 146,17 εἰς κῶνον
ἐξαπλοῦσθαι 129,12 κ. περιέχεται ὑπ'
ἀκτινῶν 129,15

λαλέω 119,2

λαμβάνω. μηδεμίαν ψυχῆς ἐνέργειαν χωρὶς
σωματικῆς κινήσεως οἶόν τε λαβεῖν 12,22
85,15.19 101,15 οὕτως λαμβάνειν ὡς
15,11 κατ' ἰδίαν 125,9 οὐκ ἔστι λαβεῖν,
ἐν ᾧ ἔστι 120,16 ἐγγὺς τοῦ πυρός λ., ὁ
μάλιστα ἀνατίμπλαται φωτός 148,16 ἀναγ-
καῖον πάντα τὸν λαμβανόμενον κηρὸν
εἶναι μετὰ σχήματος 4,11 cf. 4,24 19,1
88,18 (cf. adn.) 121,11 125,36.37 155,
19.25 — εἶδος 18,8 ὄψιν θεωρητικὴν
85,22 φαντασίας 83,3 ἡ αἰσθησις ἔλαβεν
τὸ εἶναι τοιόνδε χρῶμα λευκόν 83,9 λαμ-
βάνεσθαι τινας 36,23 112,17 — ἐπιβοσιν
30,6 ὑγιᾶς ληφθέν 171,15 ληπτὸς ὄψει
148,7

λαμπρός 145,20.31

λαμπυρίς 138,16.23

λάμπω 128,5.6

λανθάνω 19,22

λάχανος 9,8

λέγειν 16,16 πρὸς τι 119,24 τί ἐπὶ τινας
177,30 λέγω = scilicet 131,15 132,1
142,8 148,23 113,32 cf. γάρ. λέγειν ὁμοιον
τῷ λέγειν (φάναι) 60,25 133,12 162,2
αἰσθησις λέγει 61,3.15 ὄψις 147,16 δι-
αιρέσις 114,7 λέγειν ἔστι αὐτῷ τὸ αἰσθά-
νεσθαι 61,18 λόγος λέγων 18,27 117,
10.22 τὸ μὲν σῶμα λέγειν σκιάν λέγον-
τας? 138,30 λεγόμενος 2,10.17 4,2 25,9
27,18 31,11.21 41,7 65,9 66,20 79,5
84,28 85,11 98,22 99,30 103,7.15 105,2
108,22 112,9 120,19 125,19.32 128,7
148,15 152,10 154,18 170,14 172,7.9
173,18 174,13 177,20 186,4

λεῖτος 47,8.9 135,24.27 λ. καὶ λαμπρᾶ 146,24

λειότης opp. τραχύτης 55,23.29 142,23

λείπω 66,3 λείπομαι 12,6 15,28 102,12.16
109,18 114,26 123,38 127,3.7 128,12
185,11

Supplem. Arist. II. Alexand. d. Anina.

λέξις. λ. Ἀριστοτέλους προσοικειοῦν τι 113,4
λεπτομερής 114,36

λεπτός. τὰ μάλιστα λ. οὐ δυνατὰ τὸ ἐνη-
μαινόμενον δέχεσθαι 133,26

λεπτυντικός 139,13

λεπτύνω 140,34.36

λευκότης 133,3 οὐχ ἀπτή 122,27

λευκός 13,21 45,12.15 83,8 117,25 150,8
λήθαργος 161,17

λήμμα. λ. ἐλπίς 154,3

ληστεύω 158,33sq.

ληστής 158,19sq.

λήψις τοῦ καθόλου 83,12 τῶν νοουμένων
84,11

λίαν 135,19 141,18

λίθος 3,5 25,18 ἄσμος 53,10 φωτίζων
138,22 διαφανής 133,19 138,28 142,29
κατενεχθεὶς 179,1

λιπαρός 51,23 55,9

λογικός 29,23 30,9 80,18 94,3 cf. ψυχῆ

λογισμός 106,1

λογιστικός. λογιστικοῦ ἀρετῆ 155,32.37

λόγος (i. e. τὸ λογικόν) 73,10 opp. πάθη 118,8

(i. e. ὁρισμός) def. 32,28 18,2 124,34 κατὰ
τὸν λόγον ἔχειν τὰς διαφορὰς 94,9 οἰκειός
3,12 ὡς ἐνὶ λόγῳ περιλαβεῖν 16,18 κοινός
17,2 28,16.18 30,18 32,23 40,7 92,12
104,8 τῆς κράσεως 25,4 τῆς συνθέσεως
24,25 τῶν μιγνυμένων 25,12 cf. 25,1 26,4
καὶ σύνθεσις 24,29 ὁρισμένος 26,7 δι-
πλάσιος 25,12 26,5 ἐπίτριτος 25,12 κρᾶσις
ὑλης λόγον ἔξει 26,28 ἐπίνοια καὶ λόγος
6,17.20 etc. καὶ μήνυσις τῶν νοημάτων
157,18 49,23 ὁ αὐτὸς λόγος ἐπὶ τινας 36,13
60,19 121,11 141,8 161,28.31 τὸν ὦν οὐκ
ἄνευ λ. ἔχειν 160,12.17 161,26 γίνεται
28,25 λ. ἰδίᾳ ποιεῖσθαι 29,1 30,19 ἔσται
ἡμῖν ἡμῖν μέχρι τινός 30,21 συνέζευκται
τῷ περι... λ. ὁ περι... λ. 32,9 ἄλλος ὁ λόγος
139,31 ὅσον ἐπὶ τῷ λόγῳ 140,7 οὐδὲν
πρὸς τὸν λόγον 140,23 κατὰ τὸν λόγον
τούτου 21,16 κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον 18,6
κατ' ἀρχὰς τῶν λόγων 10,6 λ. ἀποδιδόναι
16,7 125,14 λύεται 174,26

λοιπός 19,23.27 20,1 55,15 93,19 96,28
99,25 100,12 155,22 ὡς εἶδος ἐν ὑλῇ
τῷ λοιπῷ 14,1 ὡς δι' αὐτοῦ λοιπὸν ἐνε-
ργεῖν δύνασθαι 85,26 περι ἃ λοιπὸν τὸ
κατὰ συνθήκην δίκαιον ἰσχὺν ἔχει 158,8
λοιπὸν καταλείπεται ταῦτα 182,4

λύω. λύεται ἀπορία 147,17 λόγος 174,24

λυμαίνω Med. 154,4.14
 λυπέω 13,7 23,15 104,37
 λυπηρός. λ. και ἡδέα μετὰ ψύξεως και
 θερμότητος 77,19 151,18
 λύρα 49,8
 λύχνος 124,10.15 128,9 λύχον ἄπτω 141,1

 μαθηματικός συγκατάθεσις 72,22 τὰ μ.
 ἐξ ἀφαιρέσεως 90,10
 μαίνομαι 165,24
 μακάριος 168,2.3.5
 μακρός. τὰ μακρὰν ὄραν 137,12
 μάλα. μᾶλλον και ἤττον 45,13 107,4 127,8
 138,6 παντός μᾶλλον 2,25 11,11 etc.
 μᾶλλον δὲ 84,25 153,13 etc. οὐδὲν μᾶλλον
 μηδὲν μᾶλλον cf. οὐδέν
 μαλακός 122,29
 μαλακτός 149,29
 μανθάνω 23,16 82,2 98,8
 μανός 130,22 132,23
 μαντεία 182,28
 μαντεύω 175,6
 μαντική 179,16 185,34
 μάντις 186,8
 μαραίνω 128,4
 μαρτυρέω 157,19 176,3 τινι 183,3
 μαρτύριον 83,18
 μάστιξ 47,20
 ματαίος 164,9
 μάτην 12,23 27,8.9.13 28,4 cf. φύσις
 μάχομαι μαχόμενα λέγειν 162,30 τῇ κατὰ
 λόγον μαχόμενον 168,11 αὐτοῖς 181,1
 μέγας. τὸ μέγιστον ἐν τῷ μικροτάτῳ 20,14
 μέγεθος 30,27.29 83,20 84,9 92,4 146,17
 μεθίστημι 19,17 20,17 77,9 95,12 125,29
 139,6 143,14
 μεθύω 23,5
 μείωω 35,13 116,2 137,8
 μελαγχολία 161,17
 μελαίνω 141,2
 μελανία 122,30 184,19
 μέλας. εἰς τὸ μέλαν ἀποκλίνον 45,17 55,20
 τὰ μέλανα οὐχ ὁρατὰ προηγουμένως 150,11
 μέλι 11,18 13,22 26,5
 μελίκρατον 11,17 116,7
 μέλλω c. Inf. Praes. 33,11 40,15 παρεμ-
 παίνόμενον τὸ οἰκτεῖον εἶδος ἐμελλεν ἐμ-
 πόδιον γίνεσθαι 106,29 c. Inf. Fut. 8,5 47,14
 106,27 ἤμελλεν ἔξειν 184,17 μέλλοντα
 1,7 173,4 c. Inf. Fut. 2,10 Praes. 2,15

μέλος 26,6 49,6 167,5
 μέλω. οἷς μέλει τοῦ ἔχειν τι θεῖον 91,5
 μέν δὲ non sequitur 110,25 113,26 127,35
 cf. adn. — 109,6 (δὲ v. 14) 106,19 (δὲ
 107,21)
 μέντοι 6,2 9,20 22,13 24,27 29,13 35,19
 38,8 39,7 41,2 45,17 58,1 69,6 78,13
 81,15 85,3 92,23 105,14 114,13 116,24
 119,3 162,29 166,30.39
 μένω 15,8 18,17 19,13 20,5.17 26,10 28,20
 50,14 93,22 100,12 112,32 117,24 125,25
 139,35 ἐν ταῖς ἀπορίαις 2,15 χωρισθὲν
 ἀφθαρτον 90,13 ἀῆρ εἰς μείνας 48,1
 ἀμετάβλητον 34,25 ἐν ταύτῳ ἢ ἐπιφάνεια
 τοῦ ὕδατος 129,24 ἐπὶ τῆς αὐτῆς δόξης
 180,10
 μεριστός. ψυχὴ πῶς μ. 31,1
 μέρος 10,20 18,11 24,7 τὰ ἐντὸς και ἐκτὸς
 τοῦ σώματος 2,21 ἐν ὄλῳ 13,16 ὕλης 19,
 23 ὡς ποσοῦ 18,24 κατὰ μέρος ὁμοιοῦσθαι
 91,19 ἐν τῷ ὄλῳ opp. χωρισθὲν 155,
 24 τὰ κατὰ τὸ ἄνω και κάτω διηρημένα
 μ. 97,28 τὰ πλείστα μ. σώματος τῶν
 κατὰ ψυχὴν ἐνεργειῶν χάριν 75,28 παρὰ
 μέρος 118,7 121,25.26 ἐπὶ μέρος
 131,9
 μέσος. τὸ μέσον ἐκατέρου τῶν ἄκρων κρι-
 τικόν 59,9 τὸ ἀσφαλέςτατον 95,15 εἰς τὸ
 μ. ἔχειν 141,17 τοῦ κόσμου 131,11
 μεσότης αἰσθησις τῆς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐν-
 αντιώσεως 59,8sq. μεσότητες 59,18
 μεστός. μ. σῶμα 124,14 αὐτοῦ 20,8 139,34
 μεταβαίνω 112,8.32 141,7
 μεταβάλλω τροφήν 34,28 δόξαν 180,1
 intr. 19,13.15.17 34,1 54,22 120,28
 127,19
 μετάβασις 83,8 85,21 100,17 149,18.20
 μεταβατικός 29,20.22
 μεταβολή 5,9 8,4 19,12 27,5 33,19sq.
 125,35 143,17 184,17
 μεταγινώσκω 173,32
 μεταδιώκω 80,10 τὸ καλόν 154,36
 μετακινέω 131,26
 μετακομίζω 123,26.28
 μεταλαμβάνω τινός μέχρι τινός 82,12
 ἕτερον τὸ μετεληφός τινος τοῦ πρὸ τοῦ
 μετεληφέναι και ἕτερον τὸ μεταλαμβάνο-
 μενον τοῦ μεταλαμβάνοντος 124,28 125,22
 μεταλλευτός. τὰ τηκτά τῶν μεταλλευτῶν
 3,18
 μετανοεῖω 175,3

μεταξύ. οὕτως συγκείσθαι ὡς μηδὲν αὐτῶν
συγγενὲς παραδέχεσθαι μ. 25,11 μ. εἶναι
νεύρου τε καὶ σαρκός 98,12 86,3 (αἰσθη-
τήρια) διὰ τινος μ. αἰσθάνεται 93,13 τὸ
μεταξὺ ἐπὶ τῆς ἀφῆς 58,1 sq. τὸ μεταξὺ
τῶν ἀκτίων 129,16

μεταπίπτω ἐπὶ τὸ βέλτιον 180,9
μετάστασις 77,10 93,5
μετασχηματίζω 133,38
μεταφέρω 35,4 72,12 80,15 85,7 124,12
τι ἀπὸ τινος ἐπὶ τι 180,8
μεταφορά 49,6 55,6 66,22
μετεμψύχωσις 27,18
μετέρχομαι 113,23
μετέχω 32,14 93,20 105,5
μετουσία τοῦ μὴ ὄντος 170,18
μετρέω 50,19 135,5
μέχρι 30,21 48,14 50,16 82,12 132,15
145,11 181,3
μῆλον 31,4.5 123,24.28.30
μήνυσις 49,24 137,34 157,12
μηνυτικός 59,14
μηνύω 71,7 157,14 179,31
μήποτε. ἀμφισβήτησιν ἔχει, μήποτε οὐ μία
αἰσθησίς ἐστιν ἢ ἀφή 55,17 — μήποτε
οὖν 57,1 119,31 177,5 μήποτε οὐ 68,12
μίγμα 112,13
μίγνυμι 19,33.34 24,29 25,14 26,4 etc.
μικρὸς τὸ μέγιστον ἐν τῷ μικροτάτῳ 20,14
μιέομαι 3,15 49,7 108,21 146,13 147,5
μίξις 8,16.23 9,6 19,28 dist. φθορά 19,34
24,3.19 καὶ συμπλοκή 172,15
μισέω 23,16
μισθός. μισθοὺς ἐκλέγειν ὑπὲρ τινος 180,28
μνήμη 68,9 69,19 83,6
μνημονεύω 23,16 83,5 105,28 119,25
162,1 186,21
μόγισ 44,4 128,20
μοῖρα 180,4 182,15
μόλιβδος 120,17 χαλκὸς μολιβδῶ μίγνυται
140,6
μόνον οὐ 142,24 180,24
μόριον 24,10 32,22 μ. σώματος πεπερασ-
μένα 28,7 τοῦ ὄλου ἔστ' ἂν ἐν τῷ ὄλω
ἢ πάρασιν οἰκείοις μὴ περιγεγραμμένον
140,12 μ. ζῶων φωτίζοντα 144,21 ψυχῆς
81,2
μορφή 18,18
μουσικός 103,14
μοχθηρός 151,17 μοχθηρῶς ἐθίζεσθαι
175,12

μυθώδης 135,20
μῦς 100,16
μύω 52,24
μυωπίζω 136,6.7

ναῦς 14,4 15,9 20,28 21,2 79,20
νέμω τι ἡδέων αὐτῷ 154,11
νέπτω 23,4
νεῦρον 24,9 76,16 77,6 98,12 100,16
νευροσπαστικός 105,33
Neutrum. θερμότης καὶ ξηρότης καὶ ἡ ἐκ
τούτων τε καὶ ἐπὶ τούτοις γεννωμένη
κουφότης 5,8 ἄλλο ἢ ἄρμονία 25,20
ἀνάλογον τοῖς ἔχουσι μὲν τινα ἐπιστήμην
... ὁμοίως γὰρ ἐκεῖνά τε δυνάμει ἐπι-
στήμονα 39,7 εἴ τινες παρεστῶτες τύ-
χοιεν.. τοῦ πεφωτισμένου διαδιδόντος καὶ
ἐπὶ ταῦτα τὸ χρῶμα 42,17 ὑγρὸν ὁ
χυμὸς 54,5 ὀρμὴ τε καὶ ὀρεξίς δραστικά
καὶ ποιητικά 75,24 ὀρμῆς τοῦτο γὰρ
ἀρχή 105,17 τοῖς τελειοτέροις· τοῦτο δὲ
ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος 106,4 ποιητικὸν καὶ
παθητικὸν ὁ νοῦς 111,4 τοῦ αὐτοῦ ἐνεργ-
εῖν ὀρέγεσθαι 153,12.13 ἀνευδὲς ἡ εὐ-
δαιμονία 162,32 βίος πότερον ἀγαθὸν ἐστὶ
ἢ οὐκ ἀγαθὸν μὲν, οἰκτεῖον δὲ 167,19
τιμιώτατον ἄνθρωπος 172,19.20 τύχη
εἴη ἂν ἐπόμενον 177,31 φύσις οὐ κενὸν
οὐδ' ἄστοχον 179,27 cf. τοιοῦτον — δύνα-
μις, ὅπερ ἡ βαρύτης ἦν 9,18 52,3 85,23
147,31 150,25 164,35.37 166,28 177,19
— ἅ εἰσιν οὐσαί 6,5 τὰ ἀπλῶς πάσχοντα
ὑλαί γίνονται 84,2 τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ,
ἐπεὶ διαφέρουσιν, οὐχ ἕτερα τῷ εἶδει 169,5
νεῶς 25,19
νήφω 23,4
νίκη 118,9
νοέω 23,2.16 84,23 sq. 107,9 sq.
νόημα def. 85,22 49,24 90,10 91,4 157,12
νόησις def. 83,12 4,10 νόησιν τινος ποι-
εῖσθαι 84,10
νοητικός 29,24
νοητός. τὸ τῆ ἑαυτοῦ φύσει νοητὸν 87,27 sq.
108,16 sq. ἐνεργεῖα νοητὸν τούτων τῶν
νοουμένων ὑφ' ἡμῶν (sc. τῶν αἰσθητῶν)
οὐδὲν ἐστὶ 110,16 sq.
νόμιμος 158,9
νομοθεσία 184,5
νομοθετέω 158,5 175,7
νοσέω 16,16 98,23 165,24

νόσος 185,18 καρδιακή 98,23
 νοῦς a) in libro de anima δύναμις τῶν δῶλων
 εἰδῶν ληπτική 66,18 δοξαστικός και βου-
 λευτικός dist. ἐπιστημονικός τε και θεω-
 ρητικός 81,9 82,16 ὁ πρακτικός ἐγγίνεται
 πρῶτος 81,20 ὑλικός dist. εἶδος ἐκεῖνου
 81,24 sq. ἐπίκτητος 82,1 κοινός 82,14
 ὑλικός 81,24—85,10 εἶδη λαμβάνει 83,
 12 sq. ἐπιτηδεύτης πρὸς τὴν εἰδῶν ὑπο-
 δοχὴν 84,24 ὁ καθ' ἕξιν 85,10—86,4
 ὁ καθ' ἐνέργειαν 86,4. 15 νοῦς dist. αλ-
 σθησις 83,3 sq. 15 sq. 85,21 sq. 87,11
 μέχρι τινὸς πάντες μεταλαμβάνουσι 82,12
 ὁμοίων σύνθεσις ἔργον νοῦ 83,12 ποιεῖ
 τὰ αἰσθητὰ αὐτῷ νοητὰ 84,20 sq. τόπος
 εἰδῶν 85,7 ἑαυτὸν νοεῖ 86,18 sq. σὺν
 τῇ ψυχῇ, ἧς ἐστὶ δύναμις, φθειρομένη
 φθίρεται 90,14 ποιητικός 88,24—91,6
 ποιητικός νοῦς αἰτία και ἀρχὴ τοῦ εἶναι
 πᾶσι τοῖς νοουμένοις 89,11 χωριστός
 ἀπαθής, ἀμιγής ἄλλῳ 89,12 ἀφθαρτος
 89,16 τιμιώτερος 89,19 θύραθεν ἐν
 ἡμῖν γενόμενος 90,19 dist. ὁ ἐν ἡμῖν νοῦς
 89,30 sq. b) in de anima libri mantissa
 κατά Ἀριστοτέλη τρίτος 106,19 νοῦς
 ὑλικός 106,19—107,20 ἀντιλήψεις και
 κρίσις τῶν νοητῶν 107,7 οὐ σώματος
 δύναμις 107,16 ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις 107,20
 ὁ καθ' ἕξιν 107,21—28 ὁ ποιητικός 107,
 29—110,3 ἀνάλογον τῷ φωτὶ 107,30 sq.
 θύραθεν 108,22 χωριστός 108,26 ἀφ-
 θαρτος 108,29 αὐτὸν νοεῖ 109,4 sq. αἰ
 αὐτὸν νοεῖ 109,28 — νοῦς ποιητικός par-
 ticularis doctrina Aristotelis cuiusdam
 (Aristoclis? Zeller) 110,4—113,24 ἐν
 παντὶ τῷ θνητῷ σώματι 112,9 ὅταν ὀρ-
 γάνου λάβηται, τότε λεγόμεθα νοεῖν ἡμεῖς
 112,18 ὁ θεὸς νοῦς αἰ ἐνεργεῖ 112,28
 μένει και ἐν τῷ ἐκ τῆς ἐκκρίσεως λυο-
 μένῳ σώματι 112,32 τὰ ἐνθάδε διοικεῖ
 113,7 ὁ δυνάμει νοῦς (i. e. ὁ ἡμέτερος
 νοῦς) 112,18 sq.—172,21
 νύκτωρ 127,36 132,11
 νύττω 130,15

ξηρός. τὸ ξηρὸν φύσει ἐν τῇ γῆ 126,27
 ξηρότης 19,35 126,17 131,24 ξηρότητες
 40,25 58,26
 ἔβλον 25,27 101,20 149,12 ὁσμώδη 53,11
 ἔβνειμι v. σύννειμι

δγκος 140,32
 ἔδε. μᾶλλον γὰρ ἂν τὴν ὑγίαιαν τις εὐλόγως
 ἀρμονίαν ἢ τὴν ψυχὴν λέγοι. ἐγγυτέρω γὰρ
 ἀρμονίας ἦδε τῆς ψυχῆς 25,5 cf. 24,15
 35,11.21 38,16 65,16 75,18 94,18 178,20
 182,18.34. 183,30 — ὁμοίων γὰρ ὄντων
 ἐκατέρων οὐδὲν μᾶλλον τόδε μείζον ἂν ἐν
 τῇ συνθέσει γεγονὸς εἴη 34,21 162,11
 19,36? τὸ τόδε οἰρ. τὸ τῷδε, τὸ τοιόνδε
 87,1.15.20 τάδε ἢ τῷδε 175,24 cf. 156,24
 — οἱ τῷδε 172,20
 ὀδηγέω 82,14
 ὀδός 10,22 96,29 τάξει και ὀδῷ 35,7
 ὄζω 123,22
 οἶαξ. οἶακος ἀκαριαῖον μεθισταμένου πολλῆ
 ἢ τῆς πρῶρας μετάστασις 77,9
 οἶδα 60,25 κυρίως και ἀπλῶς 156,2
 οἶκεῖος 22,16 23,1 30,24 31,12 32,2.10.
 18.29 84,15 96,7 οἶκεῖοι και πολῖται
 162,20 πρῶτον οἶκεῖον 150,20—153,27
 κατά τοὺς Στωϊκούς 150,28.31 κατ'
 Ἐπίκουρον 150,33 κατά τοὺς Μεγαρικούς
 150,35 κατά τοὺς Ἀκαδημαϊκούς 150,35
 κατά Ἀριστοτέλη 151,3 κατά Ξεναρχον
 και Βοηθόν 151,8 κατά Βεργίνιον Ρούφον
 και Σωσιπράτην 151,30
 οἶκειότης 81,4
 οἶκειόω (οἶκειωμαι et ὀκειωμαι) 150,30.32
 151,5.21 152,8.26 153,3.5.14 162,16.
 18.23.25.27.29 163,15.28.32
 οἶκημα 132,7 137,37
 οἶκία 11,17 102,19
 οἶκίδιον 124,16
 οἶκοδομέω ἐμβαδὸν τὰ εἰδῶλα 135,20
 οἶκονομία 2,21 38,2
 οἶκος 139,17
 οἶνόμελι 13,22 116,12
 οἶνος 13,20.23 26,5 καθεστώς 149,31
 οἶος. ποιῆσαι ἕτερον οἶον αὐτό 32,13 γενῶν
 οἶον αὐτό 12,12 τοιούτων οἶον 90,12
 τοιούτων οἶον και παραβαίνεσθαι 182,17
 οἶοι δέχεσθαι 146,26 γίνεσθαι ἐν ἡμῖν
 ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν τῶν περὶ τὰ αἰσθητὰ
 οἶον τύπον τινὰ 68,5 δεῖ τὸ ζῆρον . . οἶον
 καταφῆσαι ἢ ἀποφῆσαι 79,27 φῶς και
 οἶον ἀπὸ διαυγῆς 127,34 130,16 133,36
 144,6 145,1 185,13 *exempli causa* 19,22
 31,15 61,26 101,20 102,19 115,17
 118,29 121,18 133,32 137,17.18 140,1

157,26 169,12 οἶον εἰ 25,12 41,7 169,18 178,18
 ὀκνέω 182,28 184,2
 ὀλίγος. ὀλίγον 124,20 πρὸς ὀλίγον 13,3 ἐπ' ὀλίγον cf. ἐπὶ δι' ὀλίγων εἶπεν 27,2
 ὀλιγωρέω 74,4 185,31
 ὀλόκληρος 7,2 19,34 153,29
 ὄλος. τὸ δὲ ὄλον ἀπορίας ἔχει 131,5 τὸ ὄλον τοῦτο 154,20 opp. μέρη 155,25 ὄλα ὄλοις παρεκτείνεται 140,10 ὄλας 22,6 26,11 103,12 113,3 115,31 118,4 119,31 131,28 135,18 138,23 147,10 154,4 165,26. 33 166,10 167,2 169,38 174,39 175,7? 184,31 ἀντιπίπτειν ἔδοξε τὸ ... καὶ τὸ ὄλας εἶναι καὶ ἐν τοῖς ἐνταῦθα νοῦν 113,14
 ὀμαλής 134,17.18 139,14
 ὄμμα 44,10 πρὸ ὀμμάτων τίθεσθαι 145,12
 ὀμογενής 115,12
 ὀμοειδής 16,19 131,6
 ὀμοιομέρεια 125,34
 ὀμοιομερής 37,13 98,3
 ὀμοιόμορφος 134,34
 ὀμοιος. γεννησάι δ. τῷ σπείραντι 32,11 ἑαυτῷ καταλιπεῖν 35,17 δ. ὀμοίω τρέφεται 33,16 τρέφει 34,16 sq. δ. ἀπαθὲς ὑπὸ τοῦ ὀμοίου 59,4 — τὸ ὀμοιον οὐκ ἐπὶ σωμάτων 117,2 ποιότητος τὸ ὀμοιον οὐσης ἀσωμάτου 117,6 ψυχῆ ψυχῆ ὀμοία οὐχ ἧ ψυχῆ 117,8
 ὀμοιότης ἢ πρὸς τὸ θεῖον 32,13 καθ' ὀμοιότητα ἢ γνῶσις (τοῖς ψυχῆς μορίοις) γίνεται 81,4 ἥτις περιληψίς τε καὶ διὰ τῆς τῶν καθ' ἕκαστα αἰσθητῶν ὀμοιότητος τοῦ καθόλου λήψις νόησις ἐστίν 83,11
 ὀμοιοσχέμων 134,34
 ὀμοιότροπος. ὀμοιοτρόπως τρέπεσθαι 142,20
 ὀμοιόγροος 146,11
 ὀμοιώω 39,1 sq. 90,17 sq. 91,19 sq.
 ὀμοίωσις γινόμενη δι' ἀλλοιώσεως 39,12
 ὀμολογέω. ὀμολογεῖται 11,14 138,8 162,4 185,1 ὀμολογεῖσθαι 13,10 ὀμολογοῦντες 182,24 ὀμολογούμενον 181,9 ὀμολογούμενων καὶ κειμένων 9,26 καὶ κεκυρωμένων 158,4 ὀμολογήσει 186,4 ὀμολόγηται 31,27
 ὀμολογία 158,30
 ὀμόχροος 42,13 146,4.5.
 ὀμόνυμος 28,27 116,25 155,26. 27
 ὄνειρος 184,3
 ὄνειρωγμός 77,21
 ὄνομα κύριον 72,11 μόνον καταλείπω 174,2

ὄνομάζω τι ἀπό τινος 36,14 52,9
 ὄνομασία 167,14
 ὄνουξ 75,2 97,5
 ὄξύς χυμός 51,24 ὄσμη 55,11 εἰς ὄξυ ἀπολήγει φλόξ 128,31
 ὄξύτης opp. βαρύτες αἰσθητὰ ἀκοῆς 55,28 εἰς ὄξύτητα μεταβάλλειν 53,22
 ὄπή 137,37 139,17.19
 ὄπισθεν 41,17, ubi V ὄπιθεν fortasse recte, cf. Phryg. Lob. p. 8
 ὄπισω. εἰς τοῦπισω φέρεσθαι 48,6
 ὄποιος 21,22 30,20 58,23 62,15 70,17. 24. 25 88,7 90,10. 18 92,24 116,11 143,5 177,17
 ὄπότερος 172,29 184,4
 ὄποτερωθεν οὖν 131,14
 ὄπου 97,11 99,1.4
 Optativus cum particula ἄν. ἀλλ' οὐδὲ τόπος τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς· σῶμα γὰρ ἂν ἢ ψυχῆ εἶη 14,18 cf. 14,6 15,23 17,5 19,30 20,24 59,18 118,22 123,12 124,3.4.8 133,38 154,25 164,27 173,15. 21. 23. 24 181,25
 ὄπως c. Coni. 33,18 76,13 93,3 164,33
 ὄπως δὴ 165,4
 ὄπωσοῦν 160,6 161,33 162,30 165,27 180,20 183,20
 ὄραω def. 44,9 sq. οὐχ ὄρατόν 65,8 πῶς κατὰ Ἀριστοτέλη γίνεται 141,29—147,25 πρὸς τοὺς δι' ἀκτίων λέγοντας γίνεσθαι τὸ ὄραῖν 127,28—130,12 πρὸς τοὺς διὰ τῆς τοῦ ἀέρος συνεντάσεως τὸ ὄραῖν ποιούντας 130,14—134,27 πρὸς τοὺς διὰ τῆς τῶν εἰδώλων ἐμπτώσεως τὸ ὄραῖν λέγοντας γίνεσθαι 134,30—136,28 πρὸς τοὺς διὰ τῆς ἀπορροίας τῆς ἀπ' ἀμφοῖν (sc. τοῦ ὀρώοντος καὶ τοῦ ὀρωμένου) τὸ ὄραῖν λέγοντας 136,30—138,2 ὀρώμενα ἄλλοια φαίνεται παρὰ τὰς διαφορὰς αὐγὰς 145,32 πᾶν ὄραται κατὰ τὸ πέρας 150,14 ὄψομαι 129,6. 8 ὄφθῆσομαι 130,3 ὄραθήσομαι 146,13 166,28
 ὄργανικός 11,1 15,4 16,4. 11 24,6 27,17 75,29 νοῦς 113,18
 ὄργανον 23,25 24,7 27,12.19 ἀφωρισμένα τροφῆς 37,17 τῶν ὀ. δι' ἂν τροφήν λαμβάνομεν καὶ τῶν δι' ἂν ἀποσκευαζόμεθα τὰ ἀπ' αὐτῆς περιτώματα 95,17 χυμῶν ἀντιληπτικόν 54,19 sq. 23 ἀφῆς 57,18 sq. τὰ πρὸς τὴν κίνησιν δ. 97,23 σωματικόν 84,10 τοῦ νοῦ ἐν σώματι πῦρ ἢ τοιοῦτόν τι 112,12
 ὄργαω 13,4

ὀργή 12,16 13,1 97,2
 ὀργίζω 13,6 23,15 105,1
 ὀρέγομαι 16,15 73,28sq. 104,37
 ὀρεκτικός 29,11 73,27sq. 150,20
 ὀρεκτός. ὀρεκτὸν πῶς κινεῖ 79,6 ἔσχατον
 150,20 πρῶτον 150,22 τελικόν 151,2
 ὀρεκτὰ τρία, καλὸν συμφέρον ἡδύ 151,21
 ὄρεξις 12,14 74,1sq. 76,18sq.
 ὀρθός. ὀρθῶς λέγειν 20,29
 ὀρίζω 3,1 26,7 29,10.15 92,18 110,20
 111,9.14 137,11
 ὀρισμός 17,2.5 28,26
 ὀρμή def. 77,16 copl. συγκατάθεσις 73,11
 ὄρεξις 73,1 97,15 ὀρμη φυσική 157,5
 ἐν ταῖς ὁ. σώμα ἐστὶ τὸ κινούμενον 12,19
 ὀρμητικός ψυχῆ 29,11.18 94,1 πῶς κινεῖ
 τὸ ζῷον 78,24 ὀρμητικόν 105,15 συνέ-
 ζευκται τῷ ὀρεκτικῷ 73,27 dist. θρεπτι-
 κόν 75,10 δυνάμεις ἀλλήλων διαφέρουσι
 76,7 κοινὸν ὀρμητικόν 78,22 δύναμις
 ἀρχὴ καὶ αἰτία πράξεως καὶ τῆς κατὰ
 τόπον κινήσεως 73,18sq. τέλος 119,5
 ὄρος καὶ λόγος 104,8 ὄρον ἔχειν 35,7
 ὀρύττω 178,20
 ὀρχηστής κατὰ ὀρχηστικὴν κινεῖται 79,18
 ὀσμᾶομαι 51,10
 ὀσμή. μόνων τῶν λυπηρῶν καὶ ἡδέων ὀσ-
 μῶν αἰσθανόμεθα 51,11 ξηροῦ καὶ ἐν
 ξηρῷ 53,4 expl. 53,14sq. συνεχῶς ἀπι-
 ούσης τῆς ὁ. 123,19 ἀπὸ ἔχων ὁ. 123,21
 ἡ ἐν τῷ μῆλι κατὰ τὴν ὁ. ποιότης 123,24
 ὀσμώδης 53,11
 ὄσος. ὄσον ἐπὶ 140,7 181,22
 ὄσπερ 22,4 24,22 52,3 54,1 78,6 116,12.15
 117,4 118,19 123,9 126,15 128,25 130,30
 131,27 134,19 139,11 140,8 142,3 144,31
 148,4.5.25 152,30 160,28
 ὄστειον 97,4 98,10 128,6
 ὄστιτι qualis 2,3 25,6 32,8 37,7 56,7 97,16
 qui 5,11 7,15 26,24 29,12 35,27 36,22
 37,6 46,1 73,12 74,3.7 80,7.24 83,11
 85,11 91,24 96,24 112,19 171,24 180,14
 ὄστισοῦν 133,36 143,31 154,14
 ὄστρεον 74,6
 ὄστρεώδης 67,3
 ὄσφραντικός. τὸ ὄσφρ. def. 53,27
 ὄσφραντός. ὄσφραντὰ οὐχ ὁμοίως γινώριμα
 τοῖς ἀκουστοῖς 51,7sq. εἶδη ἀνάλογον τοῖς
 τῶν χυμῶν εἶδεσιν 51,14 διαφοραὶ 51,25
 οὐδὲν ὁ. τῶν μὴ ἐγγύμων 53,8
 ὄσφρησις def. 51,6 διὰ μέσου τε καὶ ἐκτός

ἄντος 52,18 διὰ τοῦ ἀναπνεῖν 52,23 ἀντι-
 λαμβάνεται διαστήματος 51,5 ἐξ ἀέρος
 107,1 ὄσφρησις ὄργανον 52,24
 ὄσφρητικός 52,26
 ὄσφρητός. ὁ. διαφορὰς οὐ πάσας γνωρίζομεν
 52,8 γένεσιν ἐκ τῶν χυμῶν ἔχουσι 53,23
 οὐ μὴν 4,13 22,8 29,21 33,2 34,1.11 35,9
 37,2 46,14.16.25 60,7 62,19 65,16 66,19
 67,14 68,3 72,13 76,3 79,16 92,21
 113,2.26 117,30 166,34 167,8.12 178,12
 185,19
 οὐ μὴν ἀλλὰ 10,5 99,10 178,19 183,4
 οὐδέεις (οὐθεῖς 104,25 181,21). οὐδὲν 20,14
 139,25 166,14 οὐδὲν πρὸς τὸν λόγον
 140,24 οὐδὲν μᾶλλον (μῆδὲν μᾶλλον)
 20,4 132,6 140,25 etc. οὐδὲν ἔλαττον
 138,13 142,18 184,29 etc. οὐδὲν ἦττον
 16,16 20,12 26,1 86,12 103,18 130,24
 132,9 133,20 etc.
 οὐδέπω 10,27 (cf. οὐκέτι, ἦδη. οὕπω 105,9
 πρότερον 118,38)
 οὐκέτι (μηκέτι) a temporali ad logicum
 usum translatum 3,25 4,14 6,16 7,21
 11,18 12,2 17,4 18,19 19,29 21,8 22,
 26.27 27,10 28,19 32,30 37,5 53,17
 58,16 62,3 73,12.21 74,4 75,10 82,2.
 4.10 87,1 88,15 96,2.19 114,18 116,6
 117,20 120,7 etc.
 οὐράνιος. οὐρανίων εὐτακτος κίνησις 113,9
 οὐρανός 129,13 161,32 171,33
 οὐς 50,13
 οὐσία 121,16sq. σωματική 2,27 ψυχῆ οὐχ
 οὐσία τις αὐτῆ καθ' αὐτήν 12,8 οὐδὲν
 συμβεβηκός οὐσία 15,1 20,27 σύνθετος
 101,22 ἀφθαρτος 108,29 ἡ κατὰ τὸ εἶδος
 119,27 οὐσίας ἴδιον τὸ τῶν ἐναντίων παρὰ
 μέρος εἶναι δεκτικόν 121,25 ἐκ μὴ οὐσιῶν
 οὐκ ἂν οὐσία γένοιτο 121,20sq. μέρη
 τῆς οὐσίας οὐσαι 6,3 122,4 οὐσίας ἴδιον
 τὸ ταυτόν, οὐ τὸ ὅμοιον 117,5
 οὐσιώδης. πρότερον καὶ οὐσιώδες 111,15
 οὔτε .. τε 16,19 149,22 οὔτε .. ἀλλ' οὐδ'
 12,4 61,8 103,35 107,16 114,34 οὔτε?
 37,14 106,30 120,17 172,3
 οὔτος. τοὔτο τοι 8,25 97,1 ταύτη διαφέρειν
 125,18 ταύτη .. ἢ 83,15 89,10 109,6
 153,29 ταυτί 144,15
 ὄφελος 79,25 80,6 105,16
 ὄφθαλμός ὑπὸ τῶν πάντων λαμπρῶν δάκνεται
 145,20 ἰδῶν 145,8 ἔχειν πρὸ τῶν ὀφ-
 θαλμῶν 174,19

- ὀλίγω 22,1 123,2
 ὄψις οὐχ ὡς ὕλη δέγεται τὰ πάθη 62,4 οὐ
 γίνεταί μελαινα *ib.* διαστήματος ἀντιλαμ-
 βάνεται 50,24 διαφορὰς λευκοῦ καὶ μέ-
 λανος γνωρίζει 61,27 πάσχει ἀλλοιούμενου
 πως τοῦ μεταξὺ διαφανοῦς 141,33 ὄψεως
 ἴδια αἰσθητὰ 42,4 ἄχρουν τὸ ὄργανον
 ἔχει 106,31 μυωπισθεῖσα 136,9 ὄψεις
 λείπει καὶ διαφανεῖς 44,1 θεωρητικὴ ὄψις
 τοῦ καθόλου 85,22
- πάθος 132,35 133,2
 παθητικός. ἄλλα ἀπ' ἄλλων π. 144,28 πα-
 θητικοῦ ἀρετὴ πράξις τῶν ἀγαθῶν 155,33
 πάθος ἀνίησιν τὸ σῶμα καὶ ἀβησιν ποιεῖ
 77,1 καταψύχει καὶ συστέλλει 77,2 τὴν
 ἀρχὴν ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως ἔχει 97,2 ὑλι-
 κόν 168,36 τοῦ ὑποκειμένου 168,27 ἢ
 διάθεσις 104,25 οὐ κατὰ ψυχὴν γινόμενον
 84,1 ὕλη τῷ πάθει γίνεσθαι 84,3 ὑπερ-
 βάλλειν τοῖς πάθεσιν 13,4 παθῶν δια-
 μάχη πρὸς τὸν λόγον 118,8 ἀπὸ τοῦ
 πάθους προσαγορεύειν 157,37
- παιδίον 153,3
 παῖς 175,12
 παλαιστής 23,18
 παλαιστικὴ 23,19
 παλαίω 23,18 104,36
 πάλιν 4,6 17,20 20,10.12 21,12.16 28,23
 29,17 85,19 99,22 114,37 142,9 etc.
 παλινδρομέω. ὡσπερ ἀναλυομένης τῆς
 φύσεως καὶ παλινδρομούσης ἐπὶ τὴν ἀρ-
 χὴν ἀπὸ τῶν ἐσχάτων 95,11
 πάλμπολυ 8,24
 πᾶν τούναντιον 185,5
 παντάπασιν 13,2 93,13 138,36
 πανταχοῦ 112,32 καὶ πανταχόθεν 134,37
 παντελής 132,16
 πάντη 70,12 182,17
 πάντοθεν 50,15
 πάντως 67,15 72,26 75,21 80,17 104,26
 105,30 171,25
 πάνυ 125,20 145,20 180,33 182,11 183,8
 παρά *c. gen.* 26,23.25 29,6.7 43,7 85,17
 89,8 98,8 108,17 125,23 126,21 173,8
 180,11 *c. dat.* 120,21 150,26 158,3.
 11.38 159,3 *c. acc.* παρά φύσιν 21,14
praeter 8,5 13,23 19,5 54,3 58,3 60,18
 66,2 80,21 107,29 109,24 119,32 124,21
 125,18 133,29 166,24.33 167,21 173,8
 174,26 175,8 176,29 180,3.4 186,5
secundum 8,7 διαφορὰ (αἰτία) παρά τί
 ἐστὶ 27,19 45,10 70,21 170,17.18.19
 171,27 185,22 παρά τὴν ποιὰν κρᾶσιν
 τοῦ σώματος ἀλλοιοτέραν ἴσχοντα τὴν ψυχὴν
 104,34 *sim.* 116,29 125,24.25.26 145,32
 146,1 171,2 179,13 185,9 παρά μέρος
 147,32
 παραβᾶίνω 158,34 παραβασθῆναι 185,1
 παράβασις 158,37 159,7
 παραγίνομαι 104,26 119,6 123,15
 παραδέχομαι 25,10 130,22
 παραδίδωμι 2,5
 παράδοξος. τὰ ἔργα τῆς φύσεως π. 2,14.23
 παραδόξως καὶ περιττῶς κατεσκευασμένον
 σῶμα 2,24 11,6 etc.
 παράθεσις 12,2 13,6 115,33 140,9
 παρακαλέω 182,28 183,3
 παράκειμαι 25,17 125,30 136,20 145,
 27.29 150,10
 παρακολουθεῖω 2,10
 παρακομίζω 123,22
 παρακοπή 161,17
 παρακόπτω 70,18 161,19
 παραλαμβάνω 32,30 157,21 163,34
 παραλλαγὴ 8,14.16 10,22
 παραλλάττω τινι 75,12 τῶν παρηλλαγ-
 μένων ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον 107,3
 δοκεῖ θᾶπτον τὰ ἐν στενωποῖς κινούμενα
 147,13
 παράλογος 132,37 140,33
 παραλύω. ὅσον παραλύεται τῆς φύσεως
 171,35
 παραμυθία. τοῦ καλῶς ἕκαστον εἰρῆσθαι
 τὰς οἰκείας παραμυθίας παρέχεσθαι 2,9
 παραπλήσιος 144,37 172,22
 παραπομπή 95,3
 παρασκευάζω τὴν δψιν 136,10
 παρασκευὴ φυσικὴ 181,23 ἐκ φύσεως ἔχειν
 τὴν π. τῆς εἰς τὸ ἀντικείμενον μεταβολῆς
 184,22
 παρασπεύρω 37,12 170,12 171,7
 παρασύρω 135,33 136,4
 παραφέρω 129,23? 138,17
 παραφροσύνη 100,6
 πάρειμι. τὰ τελειότερα τῶν ζῴων οὐ μόνων
 αἰσθάνεται τῶν παρόντων τε καὶ ἄπτο-
 μένων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀφροσύτων
 58,13 οὐδὲν τοῦ παρόντος ὀρέγεται 151,15
 ἐπὶ τοῦ παρόντος 170,3

- παρεκτείνω 139,37 παρεκτείνεσθαι μέχρι
 τῆς ἐσχάτης ἐπιφανείας 140,9.10
 παρεμφαίγω 84,15 106,28
 παρέρχομαι ἡ ἀρετὴ τῆς ἐκλογῆς χάριν
 π. 166,11
 παρέχω 2,9 96,14 112,13 168,2
 παρισόω 141,11
 παρίστημι ἀκριβῶς παραστήσαι 28,17 γνω-
 ρίμως π. 30,24 ὅτι 113,26 ὁ ἐξ ἀρι-
 στερῶν παραστάς 143,13 παρεστῶτες 42,18
 τὰ παρεστῶτα 130,10
 παρουσία 29,5.9 31,28 92,17
 Participium (parataxis) 43,19 47,13 48,1.
 6.12.16 180,28 — φύσις ὁρισθεῖσα πρὸς
 τὸ .. συμβάλλεται 182,35 .. φανερόν γε-
 νόμενον .. πρὸ ἔργου γενήσεται 181,5
 πάσχω opp. ποιεῖν 7,11 16,15 22,14 110,7
 τὰ ἀπλῶς πάσχοντα ὕλαι γίνονται τῶν πα-
 θῶν 84,2 ὁ δεξιὸς γενόμενος πάσχει 143,
 9sq. οὐ πάσχειν ἐστὶ ἡμῖν τὸ ἐν φωτὶ εἶναι
 144,35 τὸ εἶδος μᾶλλον τοῦτο τῆς ὕλης
 πέπονθεν 4,22 cf. 128,29.33 150,6 πρὸς
 τινος 142,2
 παύω τί τινος 4,3 παύομαι τοῦ c. inf. 7,
 1.2 97,25 132,34 εἶναι 102,22 143,16
 ὤν 143,14
 παχυμερῆς 114,37
 παχύς 129,21
 παχύνω 140,33
 πεζός 13,14 169,27
 πέθω 1,5 2,2.13 74,10 184,6
 πειράομαι 117,1 175,1 180,29 183,8
 πέλαγος 140,22
 πέλεκυς. κατὰ τὸ σχῆμα πέλεκυς 102,23
 περαίνω 27,4 28,7.14
 πέρας 17,13 σωματῶν μόνον πέρας ὄρατόν
 45,23 διαφανῶν 46,7sq. τῶν ὠρισμένων
 48,3 πέρας οἰκεῖον 140,13 τὰ πέρατα
 τοῦ κόσμου 131,11 τοῦ περιέχοντος 14,20
 περατόω 46,10
 περί c. Acc. 26,17 27,11 39,3.21 41,10.13
 49,13 69,9 70,9 81,1.21 82,6 83,21
 85,21 86,10 94,18 95,22 96,2.8.26 97,
 9.12.17 98,1.7 99,15.25 100,5 112,17
 118,35 119,16 122,19.22 147,2.4 155,
 7.8.9.23.30 156,10 158,7 160,9 167,12
 171,30 — c. Dat.? 112,27
 περιγίνομαι 23,1.3 151,29 152,20.26
 153,8 165,18 175,20
 περιγραφῆ. οἰκείαν ἔχειν 135,16 ἡ ἔξωθεν
 146,2
 περιγράφω. πέρασιν οἰκείους περιγεγραμμένον
 140,13.15
 περίειμι 1,9
 περιέλκω 154,2
 περιέρχος 127,35
 περιέχω 14,20 18,7 32,29 48,2 50,15 80,18
 98,10 115,17 129,15 169,13
 περιστήμι. τὰ περιεστῶτα 174,3.6.7.8 etc.
 περικάρδιος 98,11
 περίκειμαι 98,19
 περιλαμβάνω 16,19 17,5 98,11 ἐνὶ ὀνό-
 ματι 144,23
 περιλήψις τοῦ καθόλου 82,13 83,11 85,12
 92,14
 πέριξ. ὁ π. ἀήρ 123,26 124,11
 περιολισθάνω 133,33
 περιπατέω 80,12 82,5
 περιπατητικός. π. δύναμις 110,31
 Periphrastica coniugatio (εἶναι, γίνομαι)
 12,20 21,14 22,13.16 23,11.14 31,23
 35,18 38,15 39,21 40,7 50,23 54,2 57,16
 97,6 103,10 105,3 109,22 120,11 122,14
 64,5 72,15 125,28 143,8 157,18.22 160,
 17 170,15 177,31 coniuncta cum ellipsi
 verbi 5,10.11 6,15 19,6 21,15 59,10 107,
 15 108,1 117,17 136,20 137,31 142,19
 151,18 168,24 176,3 179,28
 περιπίπτω ἄλλοις σώμασι 93,5 βλάβη 98,20
 αὐτοῖς περὶ τὰ μέγιστα διαφωνίαν ἔχοντες
 182,30
 περιπλάττω 133,36
 περιποιέω τὸ τέλος 167,4 χρῆσις τῶν περι-
 ποιηθέντων 164,17
 περιποίησης 164,17
 περιστασις 41,12 84,8 85,16 179,32 180,23
 περιτείνω 56,19
 περιτλήθημι. ἐμποιεῖ καὶ π. τὸ τεχνικόν
 εἶδος ὁ τεχνίτης 120,7
 περιττός. ἀμήχανος καὶ π. 2,12 παρα-
 δόξως καὶ περιττῶς 2,24
 περιττωμα 36,4 92,20 95,18
 περιφέρεια κύκλου 63,8
 περιφέρω? 129,23
 πέσσω 33,27 53,12 95,2
 πέψις 33,19.26 35,1 54,11 95,3 103,38
 168,30
 πῆ 63,7 98,3
 πηγῆ αἵματος 40,2 πνεύματος 40,3
 πηγνυμι. πηγνυμένου ὕδατος 132,38
 πήδησις ἡ ἀπὸ τῶν φαντασιῶν 98,18
 πῆξις 3,19

πηρός 133,7
 πηρώω 32,18 81,26 82,12 157,37 πεπη-
 ρωμένος καὶ ἀτελής 35,20 διὰ κακίαν
 175,22
 πήρωμα 32,11
 πήχυς 137,19sq.
 πιθανός 131,35
 πιθανότης 100,1
 πικρός 51,23 55,9
 πινακίς 84,25.26
 πίπτω ὑπό τι 91,22 126,19 163,33 ἔξω τινός
 169,13 181,16 φῶς πίπτει 146,9
 πιστεύω 1,7 2,14 95,13 177,4 181,1.2
 182,20.23 183,6
 πίστις 67,15sq. π. ἀλόγων ζώων οὐδὲν
 ἔχει 67,19
 πιστόω 122,21
 πλάγιος ἐκ πλαγίου 146,10
 πλανάω 18,14
 πλάνη 100,2
 πλατύνω εἰς κῶνον 128,32
 πλεονάζω 13,7 49,13 85,23 125,8.32
 πλεονασμός 98,16
 πλεοναχῶς 13,10
 πλεονεκτέω τινα 86,4 158,20
 πλεύμων (πνεύμων) 49,13 98,19 115,19
 πληγή 46,23sq. κίνησις κατὰ τόπον 46,24
 στερεῶν πρὸς ἄλληλα 47,3 *morans* 178,21
 πλήθος 8,7 εἰδῶν 8,15 τῆς διαιρέσεως
 95,6 σώματος πάθος ἢ διὰ τινα ἔνδειαν
 ἢ διὰ πλήθος 13,6
 πληκτικὸς οὐ θάττον ἀν ἴσοιμον τὸ πλη-
 κτικὸν καίτοι πλησίον κεῖμενον 137,16sq.
 πλήν οὐδὲν ἄλλο πλήν αὐτός 109,29 πλ.
 ἐν πᾶσιν γέ ἐστιν 147,29 πλ. εἰώθαμεν
 155,27 πλ. εἰ μή 111,6
 πλήρης 20,10 115,20 140,3 πόρος 129,9
 πληρώω 2,17 20,15.17 125,21
 πλησίον 95,21 137,21 οἱ πλησίον 162,19
 πλήσσω 46,23sq.
 πλίνθος 11,17
 πλοῦτος 166,17
 πλυντικός 51,20 53,5
 πνεῦμα ἀναπνεόμενον 49,20sq. 40,3 σύμ-
 φυτόν 77,5 ἀνευ τοῦ α. πν. ζῆα οὐκ ἐστὶ
 118,1 ἀσκὸν πνεύματος πληροῦν 125,21
 οὐ ψυχῆ 19,7sq. 26,16 115,6 116,32
 συνέχει τὸν τε σύνολον κόσμον ἅμα τοῖς
 ἐν αὐτῷ κατὰ τινας 131,8sq. ὅψις πνεύμα
 ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ κατὰ τινας 131,3sq.
 φωτισιὰς λευκότητος αἴτιον κατὰ τινας

133,3 — εἰ ἐν ἀέρι πολὺ πνεῦμα εἴη
 134,10
 ποδαπός 103,25.26 137,28
 ποδιαῖος 72,19
 ποιέω opp. πάσχω 7,12 — οἱ τὴν ψυχὴν
 σώμα ποιῶντες 19,22 130,19 137,5
 141,27 ἐν φρέατι τὸ αὐτὸ ποιῶμεν
 (ὀρώμεν) 132,18 ποιῆσθαι 40,8 54,22
 65,1 124,33 153,15 155,13 174,14 175,10
 ποίημα τὰ δὲ ἄλλα τὰ νοητὰ τέχνη τούτου
 καὶ τούτου ποιήματα 112,1
 ποιητῆς ὁ νοῦς τῶν πλείστων, ἵνα αὐτὰ
 νοήσῃ 111,6
 ποιητικός 24,12 cf. νοῦς
 ποικίλος 7,23 8,10 11,2 85,23
 ποῖός εἰς τὸ ποιόν, οὐ τὸ ποσὸν συντελέω
 12,3 18,22 etc. ποῖα κίνησις, κρᾶσις,
 σύνθεσις 22,3 etc. ποιοὶ γίνεσθαι 175,9.11
 ποιὸν σῶμα dist. σῶμα 124,22sq.
 ποιότης 6,6 17,17 18,4 19,10 ἀπτή ποιότης
 καὶ ἐναντίωσις 5,21 τὴν ποιότητα σῶμα
 ἔνυλον λέγειν 18,10 π. ψυχῆς οὐκ αἰσθη-
 τὰ 113,29 π. ὅτι οὐ σώματα 122,17—
 125,4 οὐδεμία τοπικῶς κινεῖ 123,3 dist.
 σῶμα πεποιωμένον 124,20sq. ἑτέρα τῆς
 ὑποκειμένης αὐτῇ φύσεως 122,18 οὐκ
 οὐσία 122,23
 ποῖώω 113,33 124,21
 πολιτικός 162,20
 πολλαπλάσιος 123,26.30 130,9
 πολυπλάσιος 123,33
 πολύς οἱ πολλοὶ 176,4 186,10 πολὺ πλεόν
 ἔτι 9,8 51,8 157,10 etc. πολὺ πρότερον
 3,14 7,5 15,21 61,25 159,6 etc. πλεών
 (πλεῶν) ἐπὶ πλεόν (πλείον) 20,19 53,25
 82,15 πλεόν τι δύνασθαι 183,33 ἔχειν
 154,8 τι ἔχειν 137,30 τι ἔχειν ἢ κατὰ τι
 105,10 τι παρὰ τι 109,24 πλείω χρόνον
 100,10 πλείστον 9,7 10,23 πλείστον
 ὅσον 9,1.5 κατὰ τὸ πλείστον 156,27
 πολύτροπος 85,24
 πονέω ὑπὲρ τὴν δύναμιν 185,31
 πόρος 185,29
 πορευτικός 93,4.21
 πόρος ὁσφρητικός 52,26 π. διατεινόμενοι ἀπὸ
 τοῦ πρώτου αἰσθητικοῦ μέχρι τῶν ἑπτῶν
 50,17 ἀπὸ κόρης ἐπὶ τὸ πρ. αἰσθητικόν
 142,32 σώματος 129,9 σύμπασα ἢ κόρη
 128,25 τὸ ἀέρος 139,3
 πορφυροειδής 42,15
 ποσός cf. ποῖός

- πόσος 131,26? 138,21
 ποσότης. ἄερος ποσότητι τὸ διάστημα ἀνα-
 μετρεῖσθαι 135,4
 ποτέ .. ποτέ 13,3 33,15 45,6 71,14 118,6
 125,26 182,19 ποτέ .. ποτέ .. ἄλλοτε
 174,21 ποτέ .. ὅτε 77,20 180,1
 πούς 24,10 96,4 98,4 99,30
 πώδης 42,15
 πᾶγμα 16,6 28,18 40,7 72,1 77,3 91,15.
 17,25 92,6 151,14 152,21.33 177,3
 πραγματεία προκειμένη 30,24 π. οἰκίας
 δεῖσθαι 38,20
 πρακτικός cf. νοῦς. τὸ πρακτικόν 73,22
 μῦθον 98,4 opp. κριτικόν 99,16 τὸ
 μὲν ἡγεμονικόν, τὸ δὲ (ὑπηρετικόν) ἐν τοῖς
 νεύροις 76,15
 πᾶξις τὸ τῆς βουλήσεως συμπέρασμα 80,9
 ἢ μετὰ συγχρήσεως τῶν ὀργανικῶν τοῦ
 σώματος μορίων ἐνέργεια 118,38 λογική
 80,3 sq. opp. γνῶσις 81,12 χρηστική
 ἢ κτητική 164,12 π. δι' ὀργάνων ἐπιτε-
 λούνται 99,29 καὶ τέλη 183,15 sq.
 πράττω 16,16 32,15 172,25 sq. 173,33 sq.
 175,24 etc. πρακτός 77,15 82,16 πρακ-
 τέος 73,10 172,22 174,18
 πρεσβεύω τὰ Ἀριστοτέλους 2,4
 πρῖν 130,1
 πρό 24,15 28,11 30,4 33,26 36,5 39,11
 84,22 86,23 99,8.10.13 109,3 124,28
 132,17 140,14 154,6
 προαγορεύω 1,8
 προάγω διὰ τῶν ἐθῶν αὐτοῦς τῷ προκει-
 μένῳ 175,18 προηγμένον 163,4 167,13 sq.
 προήχται 167,15 sq.
 προαγωγή 167,17
 προαίρεσις 169,38 sq. 173,13 sq. ἐν τῷ
 προαίρεσει ἐστὶ τὸ μὴ ὄν 171,18
 προαιρετικός 175,16 τὰ π. 177,27
 προβολή ἀκτίνων 130,11
 προγίνομαι τινός 79,21
 προγινώσκω 1,7
 πρόδηλος 96,26 186,27
 προδιαβάλλω 71,21
 προδότης 154,8
 προεθίζω 158,7
 πρόειμι 17,19 82,8 94,5 109,23 110,32
 123,33 144,3 150,34 εἰς τὸ πρόσθεν 95,5
 προεισέρχομαι 135,18
 προεμπέπτω 135,4 136,14
 προεπινοέω 111,18
 προέρχομαι 121,15 127,29
 προηγέομαι 79,24 80,4 113,14 160,32
 161,12 171,8.13 183,22 προηγουμένως
 22,16 35,6.16 150,11 177,8 183,26
 πρόθεσις 1,2 2,7
 προῖημι φωνῆν 49,8 147,5
 προκαταβάλλω 170,6 171,24 173,15
 πρόκειται 30,24 32,24 100,9 140,25
 155,7 156,12
 προκηρύττω 1,6
 προκινέω 97,3
 προκρίνω ἐκ τῆς βουλῆς 172,29 173,25
 προλαμβάνω 155,36 162,34
 προλέγω 1,8 18,24 21,22 28,15 30,7 180,26
 186,8
 πρόληψις κοινή 176,3 179,27
 προμανθάνω 182,29
 προμηγνύω 180,20
 προνοέω 91,5 153,19
 πρόνοια 113,15
 Pronomen relativum adnectit 5,9 17,5
 18,9 26,15.24 28,1 29,5 33,21 40,11
 41,15 45,8.10 50,26 65,3 66,13 69,19
 77,20.21 80,12 116,37 130,30 135,7
 139,4 146,13.28 180,30 186,22 at-
 tractio 9,21 31,1 36,21 38,11 42,2 45,
 9.15.17 75,24 76,4.12 96,11 111,20
 118,28.36 119,25 128,9 143,23 151,20
 158,13.23 159,2.3 161,4 165,7 171,
 21.28 172,14.25 173,5 174,39 180,4
 182,5.11 186,8 pronomen reflexivum
 130,26 150,33 151,4.5 152,25 (151,16
 152,26 ipsis nobis) τὴν δ' ἑαυτῶν
 ἔμφασιν ὀρώμεν 133,9 κωλυθείημεν δὲ
 ἐξάγειν ἑαυτοῦς 168,18 ἐφ' αὐτῶν βου-
 λεύομεθα 183,30 τὸ ἐφ' αὐτῷ 173,1
 πρόοδος ψόφου 48,15 ἀπὸ τῆς ὄψεως 137,
 22 διὰ τῶν μεταξὺ ἐπὶ τὸ τέλος 150,23
 ἐπ' ἄπειρον 28,13 123,7 125,37
 προοράω 185,34
 προπαρασκευάζω 13,4
 προπᾶσχω 97,3
 προπέμπω 129,21
 πρόπτωσις 127,28
 πρὸς c. gen. 93,8 132,1 142,2 177,25 c.
 dat. 32,20.27 47,8.10 48,16 91,24 92,4
 96,6.7.8 146,18 c. acc. 81,8 84,11.
 12,24 86,24.25 91,8 93,4.18.20 95,1.2
 πρὸς ὀλίγον 138,16 πρὸς τινα χρόνον
 ὑπομένειν 138,18
 προσαγγεῖλαι 97,21
 προσαγορεύω τι ἀπὸ τίνος 157,36

* προσανατυπῶ 70,13
 προσασπορέω 134,31
 προσβάλλω 129,18 136,9
 προσβολή 137,13 143,2
 προσγίνομαι 19,8 37,18 81,19 82,9 116,1.14 123,33 124,13
 προσδέομαι 162,7 166,37
 προσδιαστέλλω 167,6
 προσδοκάω 168,9
 προσέτι 44,1 136,1.2.16
 προσεχής ὕλη 4,23 10,24 44,21 ὑποκει-
 μενον 7,21 μέρη σώματος 162,14 ἀκρι-
 βῶς καὶ π. παραστήσαι 28,17 οἰκείως
 καὶ π. λέγειν 40,9
 προσήκω 50,4
 πρόσθεν. φλέβες εἰς τὸ πρόσθεν σχίζονται
 95,5
 προσθήκη 19,10.13 80,20 94,12 103,38
 124,23 138,21 154,19 155,23
 προσίζω 146,24
 προσίημι. προσίεσθαι τὰ σωστικά 93,7
 προσκάθημαι 146,24
 προσκαίω 53,21
 πρόσκειμαι 16,17
 πρόσκλισις 155,35
 προσκρίνω 33,15sq. 134,35
 προσπίπτω 93,22 167,11 κρίσις τῶν π.
 105,21 ἀήρ 47,17 48,4 133,26 βακτηρία
 ταῖς ἐξοχαῖς τῶν κοιλῶν 133,34 χρῶμα
 143,2 φαντασάι 172,24sq.
 προσλαμβάνω 16,22 18,9 53,9 123,20
 141,18
 προσλάμπω 146,25
 πρόσδοδος καὶ ἄφοδος τοῦ ἡλίου 113,9
 προσοικειόω 153,5 λέξιν ἐν τῷ τρίτῳ
 περὶ ψυχῆς 113,4
 προσπταίω 151,1
 πρόσταξις ἰατρῶν 185,20
 προστάσσω 1,5 164,2 184,6
 προστ(θ)ημι 19,14 30,5 94,13 135,16
 προσφέρω 33,13sq. 92,26
 προσφύω 92,24 95,24 96,1
 προσχράομαι 23,25.29 84,11 161,29 165,32
 πρόσω 48,16
 πρότασις 80,13
 πρότερος (cf. οὐδέπω) πρότερον.. εἶτα 111,15
 πολὺ πρότερον cf. πολὺς. πρῶτος πρ. σώ-
 ματα 24,4 (cf. ἀπλοῦς) τὰ κατὰ τὸν λόγον
 πρῶτα 32,28sq. δυνάμεις dist. δεύτεραι
 30,5 τῶν ἐχόντων ἐν αὐτοῖς τὸ πρῶτόν
 τε καὶ δεύτερον.. οὐχ οἶόντε διὰ τινος

κοινοῦ λόγου τὴν οὐσίαν ἀκριβῶς παρα-
 στῆσαι 28,15 τὸ πρῶτον ἐπὶ τὸ δεύτερον
 ἔχει τὴν ἀναφορὰν 28,9 ζῆν λεγόμενα
 πρώτη τῆ ψυχῆ ζῆ, δευτέρῳ τῷ σώματι
 31,21 ἢ πρῶτῳ ἐπιστάμεθα 102,29 ὑγι-
 αίνομεν 102,32 — cf. οἰκείον, αἰσθητικόν,
 αἰσθητήριον—πρῶτά τινος 75,16 πρῶτως
 24,5 etc. πρῶτως καὶ κυρίως 120,19 etc.
 πρῶτον.. ἔπειτα 17,18 83,5 etc. — ἀλλὰ
 μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον 23,2
 122,22 159,26 τὸ δὲ πρῶτον, τὸ ἄρα
 δεύτερον 159,31
 προτρέπω 175,4
 προὔπαρχω 94,12 171,22
 προὔφιστημι 9,21.24
 προχειρίζομαι 3,4 131,7
 πρόχειρος. οὐ π. οὐδὲ ἐκ τοῦ ῥήστου κατα-
 μαθεῖν 101,4
 προχέω 137,15
 προχωρέω 128,29
 προωθέω 136,13.24
 πρῶρα 77,10
 πτέρυξ 96,4
 πτηνός 13,14 144,22 169,19
 πυγολαμπίς 128,6
 πυκνότης 142,23.26
 πυνθάνομαι 167,31
 πυρός 115,35
 πῦρ 5,4sq. 19,22 τὸ πρῶτως καὶ κυρίως
 120,19sq. τὸ διακονικὸν τῆς παρ' ἡμῶν
 ὕλης δεόμενον 120,21 ποιητικώτατον
 111,19 θερμὸν καὶ ξηρὸν—φύσει κούφον
 126,25 καυστικόν 128,13 ἐν τῷ ἀνθρακι
 οὐχ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ 120,18 οὐ παχυ-
 τικόν 140,37 πληκτικώτερον ἀνθρώπου
 137,17 πυρὶ κατὰ φύσιν ἢ εἰς τὸ ἄνω
 κίνησις 128,18 ἢ ἐν τῷ πυρὶ ἐνοῦσα
 δύναμις 46,2 ἴδιον π. τὸ φωτίζειν καὶ
 θερμαίνειν 139,8 ἴδιον π. τὸ ὄρατόν κατὰ
 τινος 125,9 ἀπτόν καὶ ἀντιτυπὲς διότι γῆν
 ἔχει κατὰ τινος 125,12 πυρὸς ἀπορροή,
 ἣν αὐγὴν τε λέγουσιν καὶ τρίτον πυρὸς
 εἶδος 138,4 ὅταν γένηται ἐκ τοῦ σώμα-
 τος τοῦ κραθέντος ὄργανον τοῦ νοῦ 112,12
 πνεῦμα ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος συγχείμενον
 ἢ ψυχὴ κατὰ τινος 26,17
 πῶς. πῶς οὐ 18,8 20,15 27,15 116,2.14
 123,13 124,13.19 126,13 128,26.28
 131,9 133,3 134,9.31 135,32 162,6.28
 164,6 πως 36,3 37,3 42,8.12 44,3 45,1
 47,18 50,14 51,15 53,16 86,6.8 89,22

- 91,10. 16. 17. 20. 21 98,12 116,36 118, 6. 35 141,35 142,2. 19 145,4 147,30 149,28 156,7 161,13 170,12 171,34 175,16 179,1
- ῥάβδος 133,12
 ῥάβδιος 13,7 14,9 ἐκ τοῦ ῥάβδου 101,4 τὸ ῥάβδιον πρὸς πίστιν 180,16
 ῥεῦμα τὸ τῆς ὄψεως 128,26
 ῥέω 128,30 134,10
 ῥήγνυμι 124,20
 ῥίζα 37,18 94,22 104,2
 ῥιπτέω 123,1
 ῥοπή. φυσικαὶ ῥοπαί 12,10 136,4
 ῥυθμός 26,6
 ῥυπτικός 51,20 53,6
 ῥώννυμι ἔρρωται τὰ τῆς γνώμης 180,6
- σάλπιγξ 49,8
 σὰρξ τῶν ἀπτῶν ἀντιλαμβάνεται 56,15 57, 4.18 93,17 τὸ ἀνάλογον σαρκί 58,24 οὐ κατὰ σχῆμα σὰρξ 98,6 καρδία ἰσχυροτάτοις σαρκῖν περιέχεται 98,10 μεταξὺ πῶς ἐστι νεύρου τε καὶ σαρκός 98,13
 σαφής 17,2 σαφῶς ἐκτιθέναι 2,8 ἀσαφεστέρων γνώσις διὰ τῶν σαφεστέρων 32,21
 σέβω 158,1.11
 σελήνη φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου 145,5 ὑπέρχεται τὸν ἥλιον 132,15 σῶμα τὸ ὑπὸ σελήνην 148,21
 σημαίνω. σημαινόμενον 13,11 117,26
 σημείον. τοῦ εἶναι ... σημείον τὸ .. 46,7 56,17 81,15 94,27 95,7 9 96,22 155,35 157,9 σημείον τοῦ .. ἔχειν, ὅτι 143,13 145,20 158,24 σημείον τοῦ ... γὰρ 105,4 143,23 — σημείου λόγον ἐπέχει γῆ 171,32
 σημειόω 120,33
 σήπω 53,21
 σίδηρος 98,12 102,25 140,26
 σκάπτω 178,1
 σκεδάννυμι 128,26. 28
 σκέλος 18,20
 σκέπασμα 80,14
 σκέπτομαι 181,30
 σκιά 133,24 138,30 τῆ τοῦ ἐπισκοπεῖν πε-
 φυκός παρούσις 143,19 sq. ἀπὸ τοῦ ὄρωμένου 142,28.31
 σκίδνημι 136,22
 σκληρότης opp. μαλακότης 131,23
 σκληρόφθαλμος 53,1
 σκοπέω 180,31
 σκοπός 35,13 155,6. 10 174,14 176,23
 σκοτεινός 131,37
 σκότος στέρησις φωτός 144,24 σκότους ὄψις κριτική 52,14 σκ. οὐ σῶμα 138,29 sq. 131,30 σκότους 42,5 43,17 56,14
 σκότωσις 161,17
 σκυτεύς 154,20
 σκώληξ 67,3 74,5
 σμικρότης. διὰ σμικρότητα τὴν αἰσθησιν ἐκπίπτειν 126,2
 σοφός. ὁ σοφός 163,5. 8 168,12
 σπάνιος 185,4
 σπείρω 32,11
 σπέρμα 32.2 sq. 36,23 37,14 38,4 112,21 ἐσχάτης ψυχῆς περίττωμα 36,3 92,20 τὸ αὐτὸ καὶ θῆλυ καὶ ἄρρεν οἷόν τε γενέσθαι 168,33 τὰ ἀπὸ σπέρματος γεννώμενα 37,10
 σπερματικός 37,17
 σπλάγχνον 98,8
 σπουδαίος 82,11 167,11
 σπουδὴ ἢ περὶ τὸ ἀδιάφορον 185,30
 σταλαγμός 141,19
 στάσις. πῶς ἀντιλαμβάνεται ὄψις στάσεως 147,13
 στέγω 44,7 καὶ ἀθροίζει τὴν ἔμφασιν 142, 23.30
 στενός 128,28 εἰς στενὸν συνάγειν 129,15
 στενότης 95,5
 στενοχωρέω 116,14
 στενώω 128,30
 στενωπός 147,12
 στερεός 45,5 133,18 142,29 149,36
 στερεότης καὶ ἀντιτυπία 136,1
 στέρησις 4,3 30,15 52,13. 16 144,24 149,21
 στερίσχω 29,8 59,24 157,7 163,16
 στερρότης 142,26
 στίβω 56,14
 στοιχεῖον 7,16 26,19 126,29 sq. 127,12. 22 182,10 πρὸς τοὺς μηδὲν τῶν τεττάρων σωμάτων, ἃ στοιχεῖα λέγομεν, κατ' ἴδιαν ὑφίστασθαι λέγοντας 125,7—126,23
 στόμα 104,1
 στόμαχος. στομάχου πάθος ἐστὶ ἢ λεγομένη καρδιακὴ νόσος 98,24

στοχάζομαι 95,15 160,13 186,11
στρατηγός 97,21
στρυφνός 51,24 55,11
συγγενής 25,10 32,2
σύγγραμμα 186,31
συγκατάθεσις 67,17 71,16. 21 72,18 sq.
73,21 97,15 105,30
συγκαταθετικός 99,3
συγκατατίθημι 67,16 72,19sq. 78,14. 19
105,28 119,13. 18 161,34 172,24. 27
σύγκειμαι 12,6 18,20 25,10. 18. 21 26,
12. 23 30,28 31,2. 16 116,37 156,8
συγκινέω 22,13. 17 139,26
συγκλείω 125,23
σύγκριμα 115,15. 21
συγκρίνω. πῶς οὐ συγκρίνεται φῶς ὕδατος
ψυχρότητι 132,33. 38 140,34 νοῦς σ.
καὶ διακρίνει 113,7 τοῦ κινουμένου αἰ-
θάνεται τῆ πρὸς τι μένον αὐτὸ συγκρίνειν
147,10
σύγκρισις 112,29 125,34 182,9
συγχέω 134,9 135,24
σύγχρησις 105,24 119,1
συγχωρέω 135,11 140,30
συζεύγνυμι 29,2. 17 32,8 33,9 73,27 105,15
συζυγία 127,14
συλλαμβάνω. καθόλου δὲ συλλαβόντι ἀλη-
θές ἐστὶν εἰπεῖν 60,3
συλλέγω 27,2
συμβαίνω. συμβήσεται τούτῳ λέγειν 26,12
125,33 πῶς οἶόν τε τοῦτο συμβαίνειν
132,10 τὰ ἐπὶ γραφῆς συμβαίνοντα 134,16
συμβεβηκός 13,20 14,25 19,16 22,14
40,21 109,22 170,14sq. 177,8sq.
συμβάλλω 147,19 αὕτη γὰρ ἡ φύσις ὀρι-
σθεῖσα πρὸς τὸ .. εὐρεῖν ἡμῖν τὸ μέγιστον
συμβάλλεται 182,35
σύμβολον 126,30 127,21
συμβουλεύω 175,3 185,35
συμβουλίαι 185,21 184,3?
σύμβουλος 182,28 183,32
συμμένω 15,21 21,19 158,23
συμμεταβάλλω τινί 104,31
συμμεταφέρω 14,23 123,31 124,15 139,26
συμμετρία 25,6 διαστήματος 41,17 σώματος
60,10 τῶν ἀνομοιομερῶν σωμάτων 162,13
σύμμετρος. εἰς σύμμετρον ἄγεται 98,18
συμμίγνυμι 136,33 137,10
συμπάθεια 100,1. 4
συμπάθηξ 15,17 πάντα τὰ μόρια ἀλλήλοις
ἐν τῆ σώματι 100,3

συμπάσχω 117,10
συμπαύομαι 62,15
συμπέρασμα ποιεῖσθαι 80,12 ἐν τοῖς θεω-
ρητοῖς 80,8 ἐν τοῖς πρακτοῖς 80,9
συμπέπτω 186,1
συμπλέκω. τὰ κοινὰ αἰσθητὰ συμπεπλεγ-
μένα τῆ τῶν ἰδίων ἀντιλήψει 83,18
συμπληρώω 122,8 143,32 155,25
συμπλήρωσις ἀγαθῶν εὐδαιμονία 162,27
συμπληρωτικός 122,8
συμπλοκή 127,13
συμφείρω 21,22 90,15 116,7
συμφορά 180,24
συμφυής 56,22
συμφύω 127,32 129,10sq.
σύμφυτος 24,8 πνεῦμα σ. 77,5 118,1
οἷς μὴ ἐστὶ θάτερον τῶν ἀντικειμένων
σύμφυτον 184,24
συμφωνέω τινί 176,5
συμφωνία 2,22
σύμφωνος 153,20
συναγελάζω 156,33 157,1. 4
συνάγω καὶ συνέχω 21,18 εἰς στενότητα
95,5 εἰς στενόν 128,28 129,15
συναῖδω 152,7
συναίρειω. ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν 38,20
συναίρω 184,1
συναίσθάνομαι 50,18 cf. 65,2
συναίσθησις 15,17 65,9sq. 130,23
συναλλοιόω 116,7
συναναφέρω 42,14 65,11. 15
συναμφότερος 17,11. 19 18,20 20,24 115,14
117,16 140,11. 21 etc.
συναπέρχομαι 42,22
συνάπτω τὰς τῶν ὀσφρητῶν διαφορὰς τοῖς
χυμοῖς 52,9 συνημμένου πέρατος καὶ
χρώματος 46,13 συνάπτων τῆ κόρη ἀήρ
130,15sq.
συναύξω 34,10
* συνδιδράσκω 73,2
συνδυασμός 169,30
σύνδυο 8,19
σύνειμι. συνὸν καὶ συνοδεῦον 22,14
σύνειμι. ξυνίεναι καὶ συμφύεσθαι 129,14
συνέντασις. πρὸς τοὺς διὰ τῆς τοῦ ἀέρος
συνεντάσεως τὸ ὄραν ποιοῦντας 130,14—
134,27
συνεντείνω 131,34sq.
συνεργός πρὸς τι 163,29 166,7. 9. 20 167,33
εἰς τι 167,9 τινί? 111,27
σύνεσις 180,25 τῶν ὀρεκτῶν 152,23

συνέχεια ἐμφύσεως 98,17 τῶν αἰτίων 172,13
 εἰμαρμένης 182,20 τῶν ἐν τάξει γίγνε-
 σθαι δοκούντων 184,29 κατὰ συνέχειαν
 48,14
 συνεχής 18,25 83,6 85,25 123,18 129,9
 συνέχω 21,18 48,5 114,24sq.
 συνήγορος 180,30
 συνήθεια. διὰ συνηθείας τινὸς ὄψις ἀντι-
 λαμβάνεται ἀποστήματος 146,35
 συνήθης 81,22 182,11
 σύνθεσις 24, 25. 29 25, 4. 6 70, 23 82, 13
 dist. κρᾶσις 68,1 μελῶν τε καὶ ῥυθμῶν
 26,6 πᾶσα δόξα ἐν συνθέσει 67,21 ὁμοίων
 σ. ἔργον νοῦ 83,12
 σύνθετος 3,22sq. 31,10 87,7. 23. 24 92,2
 112,18 114,18 152,25
 συνθήκη 157,20. 35 158,27. 30
 συνίστημι. θρηπτική ψυχή σ. ὕλην πρὸς τι
 36,24 185,9 συνίστασθαι 36,25 37,18
 38,1 146,18 172,17 συνέστηκεν 92,3
 ὄντα καὶ συνεστῶτα 3,13 32,14 ἀήρ συ-
 στάς 132,16 συνεστῶς 132,12 τὸ .. εἶναι
 ... ἰκανῶς ἢ κοινῇ τῶν ἀνθρώπων συνί-
 στησιν πρόληψις 179,27 183,1 184,27 186,8
 συνοδεύω 22,14 80,11 81,11 170,12
 σύνοδος 21,21
 σύνοδος. αὐτοῖς συνειδέναι μηδὲν ἄξιον 180,17
 σύνολος 131,8
 συνοράω 85,19
 συντείνω εἰς τι 163,20 πρὸς τι 156,13
 163,26 164,1. 8. 22
 συντελέω εἰς τι 8,18 12,4 14,7 18,22 105,23
 πρὸς τι 7,24 8,11 14,21 18,16 21,3 etc.
 συντείνω 2,11 72,3 135,14 152,34 158,3sq.
 συντιτράω. αἱ τρεῖς (αἰσθήσεις) εἰ καὶ μὴ
 ἐξ εὐθείας πρὸς τὴν καρδίαν συντέτρηται
 96,29
 σύντομος. συντόμως ἐκθέσθαι 92,14
 σύσκιος 132,18
 σύστασις 36,19 πρώτη ζῳίων 74, 18 καὶ
 τήρησις ἡμῶν αὐτῶν 150,32 φυσική 184,
 14 185,19 ὑπὸ θερμότητος 54,15 πα-
 χύτης καὶ σ. 44,9 τοῦ ὑγροῦ 3,19 ποτὰ
 μῆξις καὶ σ. 10,19
 συστέλλω 77,2. 4 129,14 141,17
 συστολή σώματος ἐν τοῖς φόβοις 12,27 καὶ
 ἔκτασις σώματος περὶ τὸ σύμφυτον πνεῦμα
 γινόμενον 77,5 ἄς ποιεῖται τὰ κατὰ γα-
 στρὸς ὄντα 74,21
 σφαῖρα 48,18
 σφῶδρα 86,12 182,22

σφῶδρος. σφῶδρὰ πληγὴ 50,23 φαντασία
 71,5. 14 σφῶδρῶς κινεῖ τὰ ἐγγύς δρώμενα
 147,2
 σφραγίς 72,8
 σχεδόν 52,4 75,11 77,19 103,22 150,27
 159,2 185,4
 σχῆμα 11,21 18,21 20,22 31,5 84,9 opp.
 σῶμα 98,5 πῶς σχήματος ἀντιλαμβάνεται
 ὄψις 146,1sq.
 σχηματίζω 3,1 19,25 130,15 134,20
 σχίζω 95,5 128,27
 σχολή 30,23
 σώζω 10, 15 11, 13. 16 15, 6 18, 23 19, 8
 20, 19 98, 23 etc. σώζεσθαι ἀπὸ τινος 179,4
 σῶμα. πρῶτα σώματα 24,4 ἀπλᾶ 20,22
 103,33 — κοινῶ καὶ φυσικοῦ σ. λόγος
 τὸ τριπλῆ διαστατόν μετὰ ἀντιτιπίδας 125,15
 τὰ μὲν φυσικά, τὰ δὲ τεχνικά 103,24 πᾶν
 σῶμα φυσικὸν οὐσία 122,17 σ. φυσικὸν
 τὸ ἀρχὴν ἔχον κινήσεως ἐν αὐτῷ 103,30
 σ. συναμφοτέρον καὶ ὑφεστός καθ' αὐτό
 17,11 κοινόν 95,26 — κατασκευὴ τοῦ
 σώματος τοῦ τὴν ψυχὴν ἔχοντος 2,20
 ὀργανικὸν σῶμα 16,10sq. αἰτία τῆς ψυχῆς
 τῆς γενέσεως 104,28 ἀποβαλὼν τὴν ψυχὴν
 οὐκέτι ὀργανικόν 120,15 οὐκ ἄποιον
 113,33 ἐνεργεῖα ὄν καὶ πεποιτωμένον ib.
 κινεῖν τοπικῶς καὶ σωματικῶς κινεῖ 122,
 32 σώματος μέρη συμπληρωτικά τοῦ σώ-
 ματος 122,8 μέρη σώματος προσεχῆ
 162,14 τρίτα καὶ ἀνομοιομερῆ 162,13
 — σωματῶν ἢ σώματα διαφορὰ 58,26
 οἷς διαφέρει σώματα, οὐ σώματα 116,24
 σ. ἀδιάφορα καθὼ σώματα 116,22 σ. οὐχ
 ἀπλῶς ἐκ σώματος, ἀλλὰ ἐκ τοῦ τινος
 σώματος 122,2 σώματα μεταβάλλει κοι-
 νῆς ὕλης ὑποκειμένης αὐτοῖς, καὶ ἔστι
 κατὰ τὸ εἶδος ἐναντίωσιν ἔχοντα πρὸς ἄλ-
 ληλα 125,28 — καρδία ὁμοιομερῆς κατὰ
 τὸ σῶμα, ἀνομοιομερῆς κατὰ τὸ σχῆμα
 98,5 — σ. διὰ σώματος οὐ χωρεῖ 14,8
 115,36 μεστὸν αὐτοῦ 20,8 ἐν τῷ αὐτῷ
 οὐ πολλὰ σώματα 123,13 σ. διὰ σώματος
 ἀδύνατον διήκειν 139,30 — 141,28 — σ.
 τὸ τῆς ὄψεως 128,24. 32
 σωματικός. σ. ἀντρείσεις 21,15 σ. κινεῖν
 21,27 τοπικῶς καὶ σωματικῶς κινεῖν
 τουτέστι ἀπτόμενον 123,1
 σωρός 47,22 115,35
 σωστικός 93,6 157,21
 σωτηρία 35,14 75,31 93,4 95,15

σωφρονέω 175,21
σωφροσύνη 154,10 sq.

τάξις 16,19 28,10 92,15
τάσις 130,29
τάχα 133,31
ταχύς 138,20
ταχυτής 47,19
τε adnectit singula enuntiata 12,14 15,16 sq. 19,26.30 20,14 27,15 61,24 63,26 179,9.10 (ἔτι τε) 14,7.14 15,2 129,20 130,22 140,25 τε .. τε .. τε 98,9 cf. οὔτε .. τε et 168,9 et Anacoluthon
τέλειος 28,16 30,11 32,11 80,18 sq. 81,20 94,4.11 104,3 fem. τέλειος 16,14 92,13 94,15
τελειότης 6,30 8,12 17,12 19,26 20,29 99,14 etc.
τελειώω 81,19 82,8 110,31 111,35 etc.
τελευτάω. ὅπου τελευτώσιν, ἐκεῖ 97,11 ἐφ' ὃ αἰ .. κινήσεις τελευτώσιν ὡς ἐπ' ἀρχήν, ἀπό τούτου 97,18
τελευταῖος 28,11 95,10
τελέω 7,1
τελικός 151,2
τέλος 16,6 24,15 διττόν, τὸ μὲν δ, τὸ δὲ ψ̄ 152,17 conp. πράξις 183,14 sq.
τέμνω 18,15.17 117,17.19 147,20 169,14 sq. 18
Tempus. Praesens εὐρίσκεται 96,26 δεικνύται 131,7 156,29 (cf. ὁμολογέω) τελειούμενος προσγίνεται 81,19 (cf. λεγόμενος) Praeteritum res, de quibus disputatum est, sive notissimas respicit 9,16 10,7.15 16,8.9 19,14 40,6 55,6 58,18 64,13 78,18 91,26 96,14.24 102,12 103,24 107,24 119,29 161,11 — ἀναγκαῖον πρῶτον διειληφέναι καὶ ἐγνωκέναι 2,3 (κοινὰ ἔννοια) προειλήφασιν 162,34 δεῖ τὸν μέλλοντα ἐγνωκέναι 2,12 cf. κοινωνιῶν, χωρέω, πάσχω — Aoristus ἔστι δὲ ἐφ' ὧν οὐκ ἐπράξαμεν 73,2 ἐκ τῶν τοιοῦτων ἀντιλήψεων ἔλαβεν τὸ εἶναι .. λευκόν 83,9 ὥστε τὸ σῶμα ποιότητος προσθήκη ποιῶν σῶμα ἐγένετο 124,27 οὐ γὰρ ψυχὰ διαπλάττουσι τὰς μορφάς, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ποιῆ συστάσει ἐπηκολούθησαν αἱ διάφορα ψυχὰ, οὐ συμμεταβάλλουσι 104,31 ὅταν (νοῦς) λάβηται, τότε ἐνήργησεν 112,17 εἰ μεστὸν τι ὄν αὐτοῦ σῶμα ..

δεξάμενον ἄλλο οὐδὲν ἠύξθη 139,35 ἔστι που ἐν τι ... ἀνατρέφειν καθ' αὐτό, καὶ διήρκεσέν τινα ἐπὶ πλείστον 157,6 τοῦτο ἐν τοῖς ἐκτὸς αἰτίοις γινόμενον τὴν τύχην ἐποίησεν 171,15 κατενεχθεὶς λίθος τήνδε τὴν ἔξιν ἔσχεν 179,2 Futurum in refutandis adversariorum opinionibus 12,2 14,19 15,14.15 19,4.26 21,14 27,13 20,7 116,9 131,7.21 137,5 in exponendis propriis placitis 22,20 26,12.29 109,28 110,12.23 134,16
τέρας 178,11.26
τέχνη 3,3 sq. μιμεῖται τὴν φύσιν 3,15 opp. φύσις 5,2 101,28 τὸ κατὰ τέχνην ἐν τινι γινόμενον εἶδος ἢ τέχνη 3,20 — ἐντελέχεια πρώτη 103,12 ἕτερον ἑαυτῆς ποιεῖ 159,33 οὐδεμία αὐτάρκης πρὸς τὴν οἰκείαν ἐνεργειαν 161,3 καθ' ἐκάστην τέχνην τριῶν δεῖ πρὸς τὸ τέλος, τοῦ τέλους, τοῦ τυγχάνοντος τοῦ τέλους καὶ τοῦ ἐπιφέροντος τὸ τέλος 165,35 τέχνη ἐν τῷ τὰς αἰτίας εἶδέναι τῶν γινόμενων κατὰ τέχνην 179,23 τέχνη ποιήματα 111,36
τεχνικός 16,3
τεχνίτης 3,7 102,3 ἀνευ ὀργάνων ἐνεργῶν 112,25 113,1 τῆς οἰκείας ὕλης στοχάζεται 160,14
τέως 52,24 110,23 125,4
τηκτός 3,18
τηλικούτος 129,12.20
τὴν ἄλλως 178,19
τηρέω 37,8 50,27 158,3
τήρησις 83,5 150,32 163,31
τηρητικός 35,15
τίθημι τι ἐν τινι 177,15
τιμάω 158,2.9 184,6
τίμιος 29,25 80,23 116,8
τιμωρέω. τιμωρεῖσθαι τινα 74,3
τις. τῷ ἐκ τῆς μίξεώς τινι ὄντι 19,32 116,31 122,2 179,13 — ἔστι τις ἢ ἀπ' ἀφοτέρων κινήσεις ἐν τοῖς δεχομένοις αὐτὰ γινόμενην 43,1 cf. 47,1 76,9.16 80,41.21.22 81,9 88,18 101,22 103,11 106,19 110,7 116,8 142,5 144,8 169,34 — οἷς μήτε τὰ τῆς τύχης εὐ κυρεῖ μήτε τι μᾶλλον τὰ τῆς γνώμης 180,5 — τί δήποτε 125,19.21 128,8.14 129,22 133,8.15 134,7.26 139,36
τοίνυν 9,26 12,6 16,1 30,17 31,7 32,6 68,4 103,17.30.36 141,24.30 152,22 168,28 176,7 sq. 177,13 182,11

- τοῖος 169,36
 τοιοῦτος ἡ ὄλη τοιοῦτον 8,18 cf. 17,12
 19,28 20,21 25,2 33,19 34,27 45,9 54,23
 58,6 93,16 98,14 104,19 114,35 149,19
 162,37 163,12 182,14.17 ὁ καπνός τοι-
 οῦτον 149,13 156,31 τοιοῦτο 148,31
 τοῖχος 42,16 133,15 135,25
 τονικός 131,2sq.
 τόνος 115,10.12 132,3
 τοπικός 130,7 139,22
 τόπος 10,23 13,19 def. 14,17sq. 20,15
 22,22 29,18.20 30,14 85,6.7 93,9 94,19
 95,2 97,28 138,24 τόπον ἀλλάττειν 112,6
 113,19 ἀμείβειν 113,22
 τότε ab usu temporali ad logicum trans-
 latum 88,10 103,19 113,2 123,20 130,25
 142,8 161,21 178,3 etc. conī. δε, δταν,
 ἐπειδάν 22,16.20 85,26 88,7 90,6 108,5
 112,17.24.26 etc.
 τουτέστιν 44,24 71,14 90,10 104,15 107,20
 123,1 124,6 128,26 142,1 144,4 149,8
 151,32 152,30 156,5 165,11 171,13 185,24
 τρανή. τρανῶς μὴνύειν τὰς διαφορὰς 71,7
 τράχηλος 13,17
 τραχύτης 40,25 55,23
 τρέπω. τρέπομαι καὶ μεταβάλλω 127,20
 142,2.4.15.16.19 τρέπομαι ἐπί τι 175,18
 τρέφω 9,2 dist. αὐξάνω 34,10 ἀψύχων
 οὐδὲν τρέφεται 34,13 expl. 34,28 τὸ τρε-
 φόμενον τᾶξει καὶ ὀψὲ πρόβειν καὶ ἔρον
 ἔχει 35,7.11 36,10 103,37sq. 118,16
 τριβή 180,25
 τρίβω 114,32
 τρίγωνον 181,11
 * τρικοτυλιαῖος 141,10
 τριττός 106,19
 τριχῆ 125,15
 τρόμος 77,15
 τροπή ἡ ἐν τῷ διαφανεῖ ὑπὸ χρωμάτων
 142,19 143,5 τροπαὶ χειμεριναὶ 181,17
 τρόπος 11,21 13,23 15,27 22,12 62,1 102,11
 110,10 111,21 112,31 116,18 119,31 136,8
 137,33 142,16 143,19 144,6.16 177,2
 τροφή 33,13—34,25 διττή 33,13 πρὸ τῆς
 πέψεως ἐναντία 33,26 ἀπεπτος orp. κα-
 τεργασμένη 33,14 ἀκατέργαστος 33,17
 τροφῆς τὸ τρέφον τροφή, τρέφον δὲ τὸ
 προσκρινόμενον 34,16 τροφῆς ὄργανον
 τὸ θερμόν 35,2 διὰ ἀφωρισμένων ὀργάνων
 λαμβάνει τρ. ζῦα 37,17 92,18.24 94,28
 96,5 103,38 118,21
 τρῶφιμος 92,26
 τυγγάνω 13,3.8 24,26 26,6.11 27,16 98,21
 112,23 143,31
 τύπος κυρίως λεγόμενος 72,6 κοινότερον
 ἐπὶ τῆς φαντασίας χρῆ ἀκούειν 72,5 (ὁ
 ἐπὶ τῆς φαντασίας) 68,5sq. 11 83,5 —
 εἴρηται τύπων 60,3 τοῖς τύποις οὐ κακῶς
 στοχάζεσθαι orp. ἐν τοῖς καθέκαστα δια-
 μαρτάνειν 186,11
 τυπῶ 83,4 130,16 133,28 134,3
 τύπτω 47,9
 τύπωσις 134,1 οὐκ ἀλλοίωσις 137,27
 τύραννος 154,12
 τύχη καὶ τὸ αὐτόματον 171,15 176,2—179,23
 ἐν τοῖς δι' αὐτὰ γινομένοις οὐκ ἐνυπάρ-
 χοντα 176,17 οὐδενὶ τῶν γινομένων σκο-
 πός 176,23 ἀόριστα 176,24 ἐν τοῖς ποιη-
 τικοῖς αἰτίοις 176,25 ἐν τοῖς προαιρετι-
 κοῖς 177,27 οὐκ ἐν τοῖς κατὰ φύσιν γι-
 νομένοις 178,10 οὐκ αἰτία ἀθῆλος 179,6
 τὰ κατὰ τύχην ἀπὸ τύχης φαιέν γεγο-
 νέναι 177,21
 τυχηρός 172,6
 ὕαλος, ἡ 133,18 138,28 ὕδατός ἐστιν 149,26
 οἱ ὕελοι 142,28
 ὑγιάζω 100,7
 ὑγιαίνω 16,16 31,15 160,21 etc.
 ὑγίεια (V: ὑγίεια et ὑγεία) 25,4.6 31,15sq.
 def. 162,10
 ὑγιής. ἀ λέγουσιν οὐκ ἔστιν ὑγιῆ 117,1 cf.
 117,21 152,35 166,37 171,5 acc. ὑγιῆ
 156,8 ὑγιᾶ 156,16
 ὑγραίνω 55,2
 ὑγρότης 19,35 ὄλη τῷ ζῆν 94,19 καιο-
 μένη ἐν ὑδατοῖς καιομένοις 149,12
 ὑδατώδης 142,31
 ὕδωρ ὄλη χαλκοῦ 3,18 ἄχυμον 54,7 διὰ
 πέψεως ἐγχυμον γίνεται 54,10 τροφή
 πυρὶ 34,11 149,11 στέγειν οἶόν τε τὸ
 πάθος τὸ ὑπὸ τοῦ χρώματος γιγνώμενον
 ἐν αὐτῷ 44,7 ἄχρουν οἰκείω χρώματι
 106,32 προχωροῦν ἢ χεῖται ἢ στενοῦται
 128,30
 ὕλη 6,28sq. 101,23sq. 106,22sq. καὶ εἶδος
 ἐπινοία χωρίζονται 121,33 τὸ ὡς ὕλην
 εἶδος λαμβάνειν τὸ αὐτό (ἐστὶ) τῷ ὄλην
 γίνεσθαι τῷ λαμβανομένῳ 84,1 ἡ κυρίως
 ὕλη 4,4 7,15 προσεχῆς 4,23 ἐπιτήδειος

- 36,23 αὐτὴ καθ' αὐτὴν ὑπόστασιν ἔχειν
οὐ δύναται 120,2 οὐσία 121,23 — ὕλης
λόγον ἔχειν 26,27 — ὕλη σύσκιος 132,18
ὕλικός opp. εἰδικός 168,36 sqq. νοῦς 82,
20sq. 84,18
ὕμενώδης 136,3
ὕμην 56,19
ὕμνέω τι ὡς ἀναγκαῖον 182,20 οἱ ὕμνοῦντες
μάλιστα τὴν εἰμαρμένην 181,8
ὕπακούω 155,17
ὕπαλλαγή 122,1 185,20
ὕπαλλάττω 116,2
ὕπαρξις 90,4 101,7 172,12
ὕπέκκαυμα 148,21 149,15
ὕπεναντιός 111,3 122,30 159,1
ὕπέρ c. gen. 92,14 180,28 182,21 c. acc.
185,31
ὕπερβᾶλλον τοῖς πάθεσιν 13,4 ἀτοπίαν οὐδε-
μίαν 136,14 τινός 169,17
ὕπερβολή opp. ἔνδεια 154,29 ψυχρότης
138,11 πόνων 185,29
ὕπέρχομαι 132,15
ὕπηρεσία 77,23 99,28
ὕπηρετέω 16,12 76,17 116,8
ὕπηρετικός opp. ἡγεμονικός 99,27
ὕπνος αἰσθήσεων ἀνεργησία 74,27
ὕπό c. acc. 91,22 101,14 118,26
ὕποβάθρα καὶ ἀρχή 71,27 85,24
ὕποβᾶλλον. ἀρετὴ ὕ. τί τινι 168,12
ὕποδοχή 84,25
ὕποκάτω 136,22
ὕποκείμαι. τὸ ὑποκείμενον ταῦτόν ἐν πᾶσι
6,28 101,24 οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ ἢ ψυχῇ
15,2 119,21—122,15
ὕποκρίνομαι τέχνην 180,19
ὕπολαμβάνω 11,10 23,21 24,18 99,4 etc.
ὕπομένω 47,17 πρὸς ὄλιγον 138,16
ὕποπίπτω αἰσθῆσει 41,3 ὀρισμῷ τινι 42,5
ὕπόπτωτος. ὕ. τὰ ἀπτά τῆ ἀφῆ 131,29
ὕποσμος 52,21
ὕπόστασις 18,6 19,19 90,4 117,24 etc.
ὕποτάσσω 74,10 119,12 180,2
ὕποτίθῃμι 6,12 151,3
ὕποχωρέω 48,11 130,25 139,6
ὕφαίνω 23,21
ὕφάντης 23,21
ὕφαντικός 23,21
ὕφ(η)μι. ἔλαττον καὶ ὑφεμένον 45,16
ὕφιστημι 4,8. 17 17,11 18,17 29,13 117,
20 155,20 etc.
- φαίνω. φαίνεσθαι c. Part. 50,27 128,25
132,11.31 136,6 etc. dist. διαφαίνεσθαι
148,8
φανερός 8,14 12,14 27,8 φανερώτατα
99,30 186,28
φαντάζω 51,3
φαντασία 66,9—73,13 dist. ἐπιστήμη 72,
25 dist. νοῦς 67,9 dist. αἰσθησις 66,24
69,3—17 dist. δόξα 67,12 cf. 67,25 —
δνομα φαντασίας 73,3 διὰ σώματος 12,
17 def. 66,21 expl. 68,4 sq. τὸ μὲν
φανταστόν, τὸ δὲ φανταστικόν, τὸ δὲ
φαντασία 68,26 φαντασίαν τινός καὶ μὴ
παρόντος λαβεῖν ἐφ' ἡμῖν 67,1 dist.
τύπος 68,14 dist. τύπως 68,11.18.20
— φαντασίαι κοιμωμένων 70,13 71,1
παρακοπτόντων 70,18 ὅσαι γίνονται κατὰ
ἀναζωγράφῃν 70,18 — καὶ ἐν ἀλόγοις
67,12 φαντασίας τὰ ὄστρεῶδη τῶν θαλασ-
σίων οὐ μετέχει 67,3 — φ. ἔπεται συγ-
κατάθεσις 71,16sq. συγκατάθεσις ἐνέργεια
71,22 — αἰτία τοῦ βουλευέσθαι 173,26
αἰσθησις συγκατάθεσις ὁρμὴ πρᾶξις φ.
ἔπονται ἀλλήλοις 72,16sq. — φ. κρηπίς
τῶν κατ' ἀρετὴν πράξεων 161,30 — αἱ
πλείστα ψευδεῖς 67,4 ψευδεῖς καὶ ἀλη-
θεῖς 70,5sq. ψευδής def. 71,2 ἐναργῆς
71,13 ἀκατάληπτος 71,13 καταληπτικαί
71,11 ἀμυδραὶ opp. σφοδραὶ 71,5 ἐπι-
πόλαιοι 71,6 αἱ περὶ τὰ ἐγκαταλείμματα
ἀπὸ τῶν κοινῶν αἰσθητῶν πολλὴ τὸ ψεῦδος
ἔχουσι 70,8 — αἱ ἀπὸ τῶν φ. πηδῆσεις
98,19 — φαντασία χρωμάτων ἐν ἐπι-
φανείᾳ 45,22 ἢ τοῦ μὴ κινεῖσθαι τοὺς
ἀστέρας 71,17 κατὰ μεταφορὰν τῆ φ.
χρώμεθα πολλάκις 66,22 προσπεσοῦσα
172,26 φαντασίας λαμβάνειν 83,3
φαντασιώω 78,19 105,27 119,12.18
φάντασμα 66,21
φανταστικός. φ. ψυχῇ 29,12.16 93,25
66,9—73,13 πρῶτον αἰσθητήριον κινεῖ
τὴν φ. ψ. 69,24 φ. δύναμις κινουμένη
ὑπὸ τῶν ἐγκαταλειμμάτων 70,15 τούτων
μία, αἷς ἀληθεύειν καὶ ψεύδεσθαι λεγόμεθα
66,10 ὑποβάθρα καὶ ἀρχὴ πρὸς τὴν ἐπί-
κρισιν καὶ γνώσιν τῶν πραγμάτων 71,27
φᾶος τουτέστι τὸ φῶς 44,24
φάρμακον 24,24.25
φάρυγξ 103,2

φαῦλος 113,13
φέρω 123,2 φέρομαι 135,34 opp. ἡρεμεῖν
23,5 κάτω 9,16 23,30 ἐπ' εὐθείας
137,23 φερόμενος ἀήρ 47,13 σωρὸς ἀμ-
μου 47,23 ἢ φέρουσα 38,5? τὰς αἰτίας
φέρειν 8,17 φέρειν τι ἐπὶ τι 113,6 πολ-
λάκις ἐπὶ τοῦτο φερόμεθα 23,12 φέρε οὖν
ἐπισκεψώμεθα 119,29 φέρ' εἰπεῖν 25,13
102,2 134,20 155,8 177,12
φεύγω 39,10 τὰς ἀπορίας δε ἐπιφέρουσιν
τῷ 112,6
φθάνω 47,19,23 141,24 184,27
φθαρτικός 93,6
φθαρτός 21,24 90,10 171,3
φθεῖρω 4,19 12,5 90,7.15 96,22 etc. εἰς
τὸ μὴ ὄν φθαρῆναι 116,4 123,34
φθορά 1,3 19,33 28,26 29,2 etc.
φιλαυτία 180,16
φιλέω 23,16 151,6 *soleo* 177,17
φιλητός 151,4
φίλοινοσ 155,4
φιλόκαλοσ 154,32 155,3.5
φιλοκίνδυνοσ 185,27
φιλονεικέω πρὸσ τι 174,34
φίλοσ 117,15 161,20
φιλόσοφοσ 150,26
φιλοχρήματοσ 154,3
φλέψ 94,27
φλοῖόσ 104,3
φλοιώδησ 136,3
φλόξ εἰσ ὄξυ ἀπολήγει 128,31 πάσχει ὑπὸ
τῶν πάγων 133,1 οὐ δίοπτοσ 149,25
καίμενοσ καπνόσ 149,26 μάλλον πῦρ τοῦ
φωτόσ 138,8
φοβερόσ 154,3
φοβέω 13,7 23,15
φόβοσ 12,17 13,1 97,2 155,9
φοινικοῦσ 145,28
φορά 12,11 22,7.19 135,2 181,18
φορόσ πρὸσ τι 165,10 167,15.28
φράττω οἴκουσ διαφανέσιν 149,27
φρέαρ 132,18 133,8
φρίκη 77,15
φρίττω 77,4
φρονέω 2,6 12,20
φρόνησισ 156,2sq. 9
φυλάττω 11,20 41,14 135,18 147,24 158,21
177,23 φυλάττομαι τι 93,23 182,29
φυσάω 115,19
φυσικόσ φ. σῶμα 16,3 νοῦσ 82,2 εἶδοσ
120,5

φύσισ 2,12 3,21 5,4 7,17.19 8,11 11,7
18,5 19,17.18 22,9 23,2 28,18 30,25
32,15 53,4 82,14 84,15 95,11 110,27
113,11 116,20sq. 142,6 163,26 169,34
171,16 172,10.19 κινήσωσ αἰτία 7,18
105,9 οὐδὲν μάτην ποιεῖ 27,9 157,17
163,24 183,25 *dist.* ψυχὴ 31,26 105,8
118,14 φύσωσ χειρονοσ ἀκολουθία 185,36
φυτεύω 178,1
φυτικός 38,13 74,15 75,31 96,9 105,18.22
118,12.20.24.25.26.30 119,19
φυτόν 8,25 9,5.8 29,6.14 30,9 31,7 37,
4.6.7.13 74,16 94,21 96,14 104,9 105,10
φωνέω 49,5sq. 50,1sq.
φωνή ὁ ὑπὸ τοῦ ζῆου ὡσ ζῆου γινόμενοσ
ψόφοσ 49,3 *expl.* 49,9 τοῦ εὖ χάριν
49,23 μετὰ τὴν φωνὴν ἀναπνέομεν 50,3
ἐν φ. ὀξύτησ καὶ βαρύτησ 55,27
φωνητικόσ τὸ φωνητικόν 105,34 φ. ὄρ-
γανα 49,10sq.
φωράω 30,20 71,17
φῶσ 43,8sq. 73,4sq. 113,6sq. 127,34 142,
1sq. ὑπὸ τῶν χρωμάτων κινεῖται 42,11
ὁμόχροον γίνεται πολλοῖσ τῶν χρωμάτων
42,13 χρῶμα τοῦ διαφανοῦσ 44,16 142,16
144,6.16 ὑπὸ τινοσ ἐκτόσ ὄντοσ χρωμα-
τίζεταὶ 44,25 τὸ διαφανέσ ὡσ δεῦτερον
φῶσ τὸ χρῶμα λαμβάνει 142,12 ἀχρόνωσ
γίνεται 43,11 ποιητικόν τῆσ ὄψεωσ 111,32
ἀθρόνωσ ἐν παντὶ διαφανεῖ γίνεται 143,27
ἄμα ἀπεισιν 143,29 ἐστὶ μάλλον καὶ ἤττον
138,5 ὁμαλέσ ἐν τῷ ἀέρι 139,14 ἐν
κρυστάλλοισ 138,11 διακριτικόν ἀέροσ
139,13 οὐ σῶμα 43,11 124,10 138,4
—139,28 144,30 καὶ σκια οὐκ ἀλλοίωσισ
τοῦ διαφανοῦσ 143,24 — φ. μεθήμερινόν
128,2 διάφορον 145,32 146,9 τὸ ἤττον
φῶσ ὑπὸ τοῦ λαμπροτέρου μαραινεται
128,4 — νοῦσ ἀνάλογον τῷ φωτί 107,31
cf. 89,1
φωτοειδήσ 45,15 150,7 φ. πνεῦμα 133,2

χάρω 105,1
χαλάω 131,34 132,1
χαλεπόσ 21,20 τῶν χαλεπωτάτων ὀραθῆναι
101,9
χαλκεύσ 96,7
χαλκευτικόσ χ. ὄργανον 96,8
χαλκόσ 3,5 11,21 18,18 102,2 χρυσῷ μί-
γνυται 140,5

χαμαιλέων 100,11
 χαρακτηρίζω τι από τινος 111,9 χαρακτη-
 ρίζεσθαι υπό τινος 111,11
 χαρίεις. οι χαριέστερον δοκοῦντες λέγειν
 150,30
 χάριν 24,15 28,11 32,15 72,2 75,26.27
 81,12 105,29 177,28 178,3.26 179,6
 χειμών 186,18
 χεῖρ 13,16 24,10 96,4 98,4 99,30 114,32
 119,2 134,15
 χελώνη 100,10
 χελώνιον 149,28
 χερσαῖος 144,21
 χέω 125,23 128,30 140,36
 χιών. καρδία ἰσχυροτάτη χιτών περιέ-
 ληπται 98,11
 χιών 133,2 184,19
 χλωρός 42,15
 χολή 13,7
 χορδή 60,13
 χορηγέω 36,9 95,21
 χορηγία 94,25.27 138,20.23
 χορηγός 96,25
 χράω ἐγρήν 128,3 129,13 131,23 132,35
 133,21.23 137,32 140,7 etc. χράομαι
 16,13 23,27 24,8 τινι πρός τι 24,6 κατά
 μεταφοράν τινι κατά τινος 66,23
 χρεία 137,23 160,21 162,15.22 163,8
 χρήζω 104,4
 χρήσιμος 10,29 81,21 105,19 136,11
 χρησις ή κοινή 183,1
 χρησιμός 184,3
 χρηστικός opp. κτητικός 164,12
 χροά 133,31 146,21sq.
 χροιά 145,28
 χρονικός χρ. διάστημα 143,33
 χρόνος 9,21 18,12 38,9 61,19.20 63,27
 75,16 94,6 101,8 130,7 137,6 139,22
 143,25 145,12 161,32 186,18
 χρυσοειδής 42,14
 χρυσός 42,14 101,21.26 χρυσῷ χαλκός
 μέγνυται 140,5
 χρώμα def. 42,6 και σχῆμα και μέγεθος
 ἔστιν ὧν ἀντιλαμβάνεται ή ὀψις 131,27
 γίνεται ἐν τῷ πεφωτισμένῳ 42,19 ἐμ-
 φαίνεται ἐν τῷ μεταξὺ διαφανεῖ 145,25sq.
 ἐν ἀέρι οὐκ ἐμφαίνεται 142,21 χρωμάτων
 αἰσθησις και κρίσις 43,12 γένεσις 46,6
 — ἐν ὠρισμένῳ διαφανεῖ 44,18 πέρασ
 τῶν ὠρισμένων διαφανῶν 45,20 ἐν τῷ
 πέρατι κατάδηλος 148,3 σύνεστιν τῷ

ἐπιφανεία 45,22 διτι πέρασ τοῦ διαφανοῦσ
 147,26—150,18 λευκοῦ τινος παρουσία
 45,11 φωτεινός και λευκόν και τὰ τού-
 τοις ἀκολουθῶσ παρακείμενα 150,10 χρώ-
 ματα διαφέροντα ή και ἐναντία 147,18
 χρωμάτων διαφοραί 45,14 150,7sq. τὸ
 ἐντός και μεμιγμένον και συνόν 45,6.19
 χρώματα και ὄσα σκότους ὀρᾶται 42,4
 περί τι ὑποκείμενον 83,22 καταλείπεται
 ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀπελθόντων τῶν ὀρω-
 μένων 145,7 χρώματος δεκτικόν τὸ μὴ
 ἔχον οἰκεῖον χρώμα 44,3
 χρωματίζω 44,25 142,16
 χρώννυμι 42,17.23 46,11 144,6 147,22
 χρωννύω 45,16
 χρώσις 146,23
 χυμός 13,6 31,5 def. 51,16 53,11 54,10.17
 ὑγρόν 54,6 53,2 χυμῶν διαφοραί 51,22sq.
 55,8sq. ἐν τῇ γῆ 54,14 ἐν τοῖς καρποῖς
 53,13 χυμῶν εἶδη ὡς ἐπὶ τῶν χρωμάτων
 ἔχει 55,5
 χύσις 47,16
 χώρα μηδαμοῦ κενοῦ 140,4 χ. ἔχειν 129,7
 149,21 172,14 184,10 φυλάττειν 186,3
 χωρέω 14,9 112,22 131,13 132,31
 χωρίζω 17,14 21,12.26 28,24 29,4 84,8
 99,9 117,23 etc.
 χωρίς 12,10 15,3 17,13 18,4 20,30 24,20
 29,12.13 30,14 83,15 85,14.15.19.24
 86,29 87,26 88,4.7.25 89,21 90,5 91,8
 92,17.22 96,4.20.21 etc. praeiter 129,5
 αἵματος χωρίς 118,3 cf. 76,1 118,2 120,1
 157,25 158,14 161,15
 χωρισμός 18,23
 χωριστός 22,5 89,11 117,27
 ψάω 133,36
 ψέγω 175,5
 ψευδής 67,5.11.14 70,25 71,2 117,9
 ψεύδος. τὸ ἀληθές και ψεύδος ἔχειν 67,22
 70,7.10 και τοῦτο ψεύδος 132,26
 ψεύδω. ἀληθεύειν και ψεύδεσθαι 66,10 158,20
 ψηλαφάω 100,4
 ψόφος ἄλλος τῆς ἀρμονίας 26,3 γίνεται ὑπό
 πληγῆς 46,21 47,2 ψόφου πρόδος 48,15
 ἐμφύχου ψόφοι διάλεκτος μέλος 49,7 ψ.
 μεζονες 42,2 μεγάλοι 145,22
 ψύξις 77,15.18.19
 ψυχή [de anima agitur in libro miscellaneo:

101,3—122,15] θεῶν 28,27 τοῦ ἐν γενέσει
 τε καὶ φθορᾶ σώματος 1,2 φθαρτοῦ σώμα-
 τος 21,24 104,10 τῶν φυτῶν 9,5sq. 32,20
 37,13 104,9 συμφθεῖρεται τῇ σώματι
 21,23 90,15 εἶδος 10,5—17,9 102,10sq.
 ἀχώριστος τοῦ σώματος 17,9 21,23 ἀκί-
 νητος καθ' αὐτήν 21,24—24,17 115,25
 ἀσώματος 17,10—19,20 104,18 113,26
 —118,4 121,14 κινεῖ τὸ σῶμα 21,22sq.
 79,8sq. 106,5 οὐ βαδίζει 104,36 κοινός
 λόγος 16,18sq. dist. φύσις 31,26 105,8
 118,14 οὐκ ἔστι ἐν σώματι ἀπλῶς γινο-
 μένῃ 120,11 οὐ διαπλάττει τὴν μορφήν
 104,30 ἐντελέχεια πρώτη σώματος φυσικοῦ
 ὀργανικοῦ 16,10 ὑποκείμενον (ψυχῆ) ὀργα-
 νικὸν σῶμα 120,14 ψυχῆς πλείω μέρη
 27,1—28,2 πλείους δυνάμεις 118,6—
 119,20 μέρη πεπερασμένα 28,3sq. δυνά-
 μεις enumerantur 29,1sq. 118,6—119,20
 δυνάμεων τάξις 92,12—94,6 τάξιν ἔχουσι
 105,3 μηδεμίαν τῶν ὑστέρων ἀνευ τῆς
 πρὸ αὐτῆς 30,3 αἱ πρῶται τῶν ὑστέρων
 χάριν 75,25 θεραπευτικὴ ψυχὴ 31,25—38,11
 γεννητικὴ 32,9sq. 35,17sq. αὐξητικὴ
 35,16 ψυχὴ αἰσθητικὴ 38,12—59,24
 δεῖται τῶν αἰσθητῶν 39,4 δύναμις ὑρα-
 τικὴ 42,4—46,19 ἀκουστικὴ 46,20—51,4
 ὀσφραντικὴ 51,5—53,29 γευστικὴ 53,30
 —55,14 ἀπτικὴ 55,15—59,24 αἰσθησις
 κοινὴ 60,1—66,7 δύναμις φανταστικὴ
 66,9—73,14 ὀρμητικὴ 73,14—80,15

λογικὴ 80,16—91,6 ψυχῆς ἡγεμονικὸν ποῦ
 ἔστιν 94,7—100,17 δεῖ τὰ δῆλα πῶς ἔστι
 πάντα 91,7—92,11 οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ
 15,2 119,22—122,15 οὐκ αἰσθητὴ 113,
 33'114,4 οὐχ ἡ ψυχὴ ψυχῆ ὁμοία 117,7
 οὐκ ἔστι ἀρμονία 24,18—26,30 οὐ πνεῦμα
 συγκεῖμενον ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος 26,16
 115,6.18 οὐ λεπτομερές τι σῶμα 114,36
 οὐδὲν τῶν ἀπλῶν σωμάτων 19,21 115,21
 οὐκ ἐκ συνθέσεως τινῶν κατὰ λόγον τινὰ
 συγκεῖμένων 26,19

ψυχικός 32,4 118,28sq.

ὡδε 11,14 68,4 72,2

ὡθέω 21,28 123,1

ὡς c. Acc. c. inf. 8,20 10,29 14,11 15,19
 16,18sq. 21,19 25,13 etc. c. Gen. abs.
 1, 8 31, 28 42, 18 46, 13 53, 22 91, 18
 119,24 182,25 184,11 ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον
 66,15 180,4 185,24. 27 ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν
 185,16 ὡς ἂν c. Part. 86,13 ὡς ἂν εἰ
 31,4 ὡς ἂν ἔχουσι ἀποστάσεως 148,19

ὡσπερ quasi 42,17 68,9. 10 69,10 73,21
 95,10 105,29 ὡσπερ γε 49,14 145,21
 ὡσπερ οὖν: ἔστι δὲ ἡ θεραπευτικὴ ψυχὴ αἰτία
 τῆς συστάσεως. . ., ὡσπερ οὖν καὶ τοῦ εἶναι
 36,20 67,11 71,27 72,14 144,2. 28. 35
 147,25 158,32 162,6

ὡχρότης 77,14

II INDEX NOMINUM

Ἀκαδημαῖκοι. Ἀκαδημαῖκοις ἡ ἀπροσπτιωσία (ἔδοξεν τὸ πρῶτον οἰκεῖον) 150,35

Ἄλεξανδρος. τούτῳ ἡ τῶν χρωμάτων αἰσθησίς τε καὶ κρίσις γίνεται, ὡς δέδεικται ἐν τοῖς περὶ τοῦ πῶς ὀρώμεν ἐζητημένοις cf. adn. ad. 43,15 πῶς.. ὀράται (ὄσα σκότους ὀράται).., ἐν τοῖς περὶ τοῦ πῶς ὀρώμεν εἴρηται 43,18 πῶς οὐκ ἄτοπον καὶ τὸ τὸν πεπληρωμένον τόπον ὑπὸ σώματός τινος λέγειν δύνασθαι καὶ ἄλλο τι σῶμα δέξασθαι... , ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τούτου τοῦ δόγματος ἀτοπίας ἐν ἄλλοις ἡμῖν ἐπὶ πλείον εἴρηται cf. 20,18 adn. ἔτι πολλά ἂν εἴη σώματα ἐν τῷ αὐτῷ. τοῦτο δ' ὅτι ἀδύνατον ἐν ἄλλοις εἰδείξασθαι 123,13 τὸ σπέρμα τῆς ἐσχάτης τροφῆς περίττωμα, ὡς ἐν ἄλλοις δέδεικται 36,4 τὸ μὲν μνήμη, τὸ δὲ ἀνάμνησις ἔστι. ὧν περὶ τῆς διαφορᾶς ἐν ἄλλοις εἴρηται 69,20

Ἀναξαγόρας. λέγει μηδὲν εἶναι τὴν εἰμαρμένην ὅλως, ἀλλ' εἶναι κενὸν τοῦτο τοῦνομα 179,28 τοῖς οὕτως λέγουσιν συμβήσεται κατὰ τὰς ὁμοιομερείας τὰς Ἀναξαγόρου τὴν γένεσιν κατὰ σύγκρισιν καὶ ἔκκρισιν τῶν στοιχείων λέγειν, οὐ κατὰ μεταβολὴν 125,34

Ἀριστοτέλης. τὰ Ἀριστοτέλους πρεσβεύομεν ἀληθεστέρως ἡγούμενοι τὰς ὑπ' αὐτοῦ παραδεδομένας δόξας τῶν ἄλλοις εἰρημένων 2,4 ψυχὴ εἶδος οὐσα δείκνυται παρὰ Ἀριστοτέλους 113,27 ἔθος Ἀριστοτέλει τὴν τελειότητα καὶ ἐντελέθειαν λέγειν 16,5 τὸ εἶδος τελειότητά τε καὶ ἐντελέθειαν ὁ Ἀριστοτέλης λέγει 103,4 τὸ ὀργανικὸν σῶμα καὶ δυνάμει ζωῆν ἔχειν λέγει τῷ

ἰδύναμει ζωῆν ἔχον' ἀντι τοῦ ἰδύναμενον κατ' ἐνέργειαν ζῆν' χρώμενος 16,13 διττὸν τὸ τέλος, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης, τὸ μὲν δ, τὸ δὲ ψ 152,17 ὁ ἐναπειλημμένος τε καὶ ὡς φησιν Ἀριστοτέλης ἐγκατωκοδομημένος τοῖς ὡσὶν ἀήρ 50,12 πῶς κατὰ Ἀριστοτέλη τὸ ὄραν γίνεται 141,29 — 147,25 δοκεῖ Ἀριστοτέλει, ὡσπερ καὶ αἱ ἄλλαι αἰσθήσεις πασχόντων γίνονται τῶν αἰσθητηρίων, οὕτως δὲ καὶ τὸ ὄραν πασχούσης τῆς ὄψεως γίνεσθαι 141,30 ἀχρόνως δείκνυσιν ὁ Ἀριστοτέλης γινόμενον τὸ ὄραν 143,30 νοῦς ἔστι κατὰ Ἀριστοτέλη τριττός 106,19 ἡμέτερος νοῦς... , ὃν δυνάμει νοῦν ὁ Ἀριστοτέλης καλεῖ 112,20 ποιητικὸς νοῦς.. εἰκότως ἀθάνατος ὑπ' Ἀριστοτέλους καλεῖται νοῦς 108,30 τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν οὐ φησι Ἀριστοτέλης διαφορὰς εἰδοποιούσας εἶναι (Metaph. 10,9. 1858*31) 168,22 τῶν παρὰ Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ πρώτου οἰκείου 150,19 — 153,27 κατὰ Ἀριστοτέλη οἱ μὲν φασιν εἶναι πρῶτον οἰκεῖον ἡμῖν ἡμᾶς αὐτούς... ταύτης τῆς δόξης οἱ περὶ Ξέναρχον καὶ Βοηθόν 151,3 εἰσὶν δέ, οἱ λέγοντες ἡδονὴν εἶναι κατὰ Ἀριστοτέλη τὸ πρῶτον οἰκεῖον 151,19 τῶν παρὰ Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν 169,33 — 172,15 τῶν παρὰ Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν 172,16 — 175,32 — cf. s. v. Περὶπατος

* Ἀριστοτέλης [Zeller: Ἀριστοκλῆς] περὶ νοῦ τοῦ θύραθεν 110,5 — 113,24 ἔλεγεν δὴ ὅτι εἰ ὅλως ὑπολαμβάνειν χρὴ κατὰ Ἀριστοτέλη θεῖον καὶ ἀφθαρτον εἶναι τὸν νοῦν, οὕτως ἡγεῖσθαι δεῖν, οὐκ ἄλλως, καὶ

- τὴν λέξιν δὲ τὴν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Ψυχῆς
τούτοις προσοικειοῦν ἔλεγε δεῖν 113,2
- Ἀρχαῖοι. οἱ ἀρχαῖοι τὴν ψυχὴν πάντα ἔλε-
γον εἶναι τὰ πράγματα τῷ ποιεῖν αὐτὴν
ἐκ τῶν ἀρχῶν, ἐξ ὧν καὶ τὰ ὄντα πάντα
αὐτοῖς ἦν 91,24
- Βεργίνιος Ροῦφος. περὶ τοῦ πρώτου
οἰκείου 151,30
- Βοηθός. περὶ τοῦ πρώτου οἰκείου 151,8
- Δημόκριτος. πλείους δυνάμεις τῆς ψυχῆς
εἶναι καὶ μὴ τὴν αὐτὴν ταῖς μεταβολαῖς
καὶ ἄλλοτε πρὸς ἄλλα τε καὶ δι' ἄλλων
ἐνεργείαις δοκεῖν πλείους εἶναι ὡς Δημο-
κρίτῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶν δοκεῖ 27,6
- Ἐπίκουρος. οἱ περὶ Ἐπίκουρον· καὶ γὰρ
κατ' ἐκείνους σύνθετος ἡ ψυχὴ ἐκ πλείονων
τιῶν καὶ διαφερόντων σωματίων 26,17
τοῖς δὲ περὶ Ἐπίκουρον ἡδονὴ τὸ πρῶτον
οἰκεῖον ἔδοξεν εἶναι ἀπλῶς, προϊόντων δὲ
διαρθροῦσθαι ταύτην τὴν ἡδονὴν φασιν
150,33 (ἡ ἀρετὴ) περὶ τὴν ἐκλογὴν ἐστὶ
τῶν ἡδεῶν κατ' Ἐπίκουρον 160,4
- Ζεὺς 168,4
- Ἡράκλειτος. ἦθος γὰς ἀνθρώπων κατὰ τὸν
Ἡράκλειτον δαίμων 185,23
- Θεόφραστος. οὐδὲ γὰρ βῆδιον τῶν ἀρετῶν
κατὰ τὸν Θεόφραστον τὰς διαφορὰς οὕτω
λαβεῖν, ὡς μὴ κατὰ τι κοινωνεῖν αὐτὰς
ἀλλήλαις, γίνονται δ' αὐταῖς αἱ προσηγορίαι
κατὰ τὸ πλεῖστον 156,26 δείκνυσιν ταύ-
τὸν ὄν τὸ καθ' εἰμαρμένην τῷ κατὰ φύσιν
ἐν τῷ Καλλισθένει 186,29
- Καλλίας 185,14
- Καλλισθένης cf. Θεόφραστος
- Μεγαρικοί. τοῖς Μεγαρικοῖς ἀογλησία
(ἔδοξεν τὸ πρῶτον οἰκεῖον) 150,35
- Ξέναρχος. περὶ τοῦ πρώτου οἰκείου 151,8
- Ὑμηρος (ὁ ποιητής) Π. Ζ 488—9 182,14
Π. Υ 336 186,5
- Περίπατος. αἱ περὶ τοῦ πρώτου οἰκείου
δόξαι κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ Περιπάτου 152,16
- Πλάτων. κατὰ Πλάτωνα ἐκ συνθέσεως τινῶν
ἢ τῆς ψυχῆς οὐσία κατὰ λόγον τινὰ συγ-
κειμένων, ὡς ἐν τῷ Τιμαίῳ (Tim. 34 c sq.)
λέγει 26,20
- Πολύζηλος. δείκνυσιν ταῦτόν ὄν τὸ καθ'
εἰμαρμένην τῷ κατὰ φύσιν ἐν τῷ οὕτως
ἐπιγραφόμενῳ Περὶ εἰμαρμένης συγγράμ-
ματι 186,30
- Πύθιος 1,6
- Ροῦφος v. s. Βεργίνιος
- Στοά. πᾶν σῶμα, ἢ ὕλην ἢ ἐξ ὕλης, εἶναι
ὡς τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς δοκεῖ 17,16 οἱ
ἀπὸ τῆς Στοᾶς πνεῦμα (ψυχὴν) λέγοντες
εἶναι συγκεκλιμένον πως ἐκ τε πυρός καὶ
ἀέρος 26,16 οἱ μὲν οὖν Στωϊκοί, οὐ
πάντες δέ, λέγουσιν πρῶτον οἰκεῖον εἶναι
τὸ ζῷον αὐτῷ (ἔκαστον γὰρ ζῷον εὐθὺς
γενόμενον πρὸς τε αὐτὸ οἰκειοῦσθαι, καὶ
δὴ καὶ τὸν ἀνθρώπον· οἱ δὲ χαριέστερον δο-
κούντες λέγειν αὐτῶν καὶ μᾶλλον διαρθροῦν
περὶ τοῦδὲ φασιν πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τή-
ρησιν ψικεῖσθαι εὐθὺς γενομένους ἡμᾶς τὴν
ἡμῶν αὐτῶν 150,28 (ἡ ἀρετὴ) περὶ τὴν
ἐκλογὴν (ἐστὶ) τῶν κατὰ φύσιν, ὡς τοῖς
ἀπὸ τῆς Στοᾶς δοκεῖ 160,5 ἀντιπίπτειν
ἔδοξε μοι τούτοις τό τε τὸν νοῦν καὶ ἐν
τοῖς φαυλοτάτοις εἶναι θεῖον ὄντα, ὡς τοῖς
ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἔδοξεν 113,13
- Σωκράτης 72,25 185,14
- Σωσικράτης. περὶ τοῦ πρώτου οἰκείου
151,30

III LOCI ARISTOTELICI

Categoriae 5 p. 3 ^a 7	119,22	de Sensu et sensili 4 p. 441 ^b 19 .	54,17
5 p. 3 ^b 24	119,27	4 p. 441 ^b 19 .	51,16
Physica auscultatio B 1 p. 192 ^b 34	121,1	de Animalium motu 9 p. 702 ^b 12	97,26
E 5 p. 230 ^a 32	186,20	Metaphysica E 2 (libri ἐν τῷ πλάτῳ)	
de Generatione et corruptione		p. 1026 ^a 33—1027 ^b 16	170,9
B 2 p. 330 ^a 24	58,28	Ethica Nicomachea B 2 p. 1104 ^b 30	151,20
Meteorologica A 14 p. 352 ^a 28 . . .	186,14	θ 2 (libri: ἐν τῷ	
de Anima B 1 p. 412 ^a 18	121,3	ἐνάτῳ) p. 1155 ^b 17—27	151,9
B 7 p. 419 ^a 2	56,13	Ethica Nicomachea I 8 (libri: ἐν τῷ	
B 11 p. 423 ^b 1	58,4	δεκάτῳ) p. 1168 ^a 35— ^b 10	151,11
Γ 1 p. 424 ^b 22	66,4	Ethica Nicomachea K 3 p. 1175 ^a 10	153,21
Γ 5 p. 430 ^a 15	107,30	K 6 p. 1176 ^b 26	152,14
Γ 5 p. 430 ^a 16	89,18		

ADDENDA ET CORRIGENDA

- p. 49,8 (adn.) legendum est δὲ om. a
- p. 53,29 (adn.) legendum est εἶναι om. a
- p. 60,11 (adn.) post ἤδη addendum est cf. Praef.
- p. 78,24 (int. hebr.) anregende und begehrende addendum est
- p. 85,4 et 5 Ka legendum est
- p. 155,33 adnotatio delenda est
- p. 155,35 (adn.) δὲ addidit m² V cf. 122,14 addendum est
- p. 185,15 (adn.) οὐσα^{ης} V legendum est
- p. 193*1—3 post ἀμφοβητέω (191^b) inserendum est

SUPPLEMENTUM
ARISTOTELICUM

EDITUM CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

VOLUMINIS II

PARS II ALEXANDRI SCRIPTA MINORA RELIQUA

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MDCCCLXXXII

**ALEXANDRI APHRODISIENSIS
PRAETER COMMENTARIA
SCRIPTA MINORA**

QUAESTIONES · DE FATO · DE MIXTIONE

CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

EDIDIT

I V O B R U N S

**BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI
MDCCLXXXII**

I

DE QUAESTIONIBUS

Duo diversa Problematum corpora contineri Quaestionum quae feruntur quattuor libris codex Venetus (de quo cf. p. XV) docet. quorum prius physici argumenti, quod tribus libris constat, integrum videtur esse, alterius, quo moralia continentur, primus tantum liber servatus est. inscriptione differunt, nam illius σχολικαὶ ἀπορίαι καὶ λύσεις nomen est, huius προβλήματα. moralis autem argumenti conspectui si praescriptum est in Veneto σχολικῶν ἀποριῶν καὶ λύσεων κεφάλαια, hoc fortasse post coniunctionem demum physicorum cum moralibus factum est.

Sed nolumus de nominibus certare idem significantibus, si de re constat. hoc autem quaeritur, num iure sive problemata sive ἀπορίαι his collectionibus inscribatur. patet enim vel obiter inspicienti neutram unius generis argumento compleri et inesse in quatuor his libris praeter problemata multa alia. quare FREUDENTHAL libri „Die durch Averroes erhaltenen Fragmente Alexanders zur Metaphysik des Aristoteles“ paginae 13 haec adnotavit: „Dieser Titel (Quaestiones), wie die Bezeichnung der Schrift als einer Sammlung von ἀπορίαι καὶ λύσεις ist ganz unzutreffend, da wir vielmehr hier, wie im sogenannten zweiten Buch der Psychologie eine nicht von Alexander ausgegangene Zusammenstellung von Entwürfen, Summarien, Auszügen aus exegetischen Collegien, Dialogen und wenigen von Alexander für die Veröffentlichung bestimmten Abhandlungen anzuerkennen haben.“

Cuius iudicii parti adstipulor. qua de re dissectissimo, patebit, si singulas Quaestionum partes accuratissimo. Exordiar autem ab eis physicorum librorum capitibus roblemata sunt. horum si, qua forma composita sunt no

sunt genera. prioris ea sunt, quae ad normam interrogationis redegit auctor, alterius ea, in quibus dubitatio iusta argumentatione explicatur. omnibus autem hoc proprium est, quod dubitationi additae sunt causae dubitationis. quod inter prioris generis exempla interdum ita institutum est, ut condicionali enuntiato illud exponatur, quocum luctari videtur sententia, de qua quaeritur. huius generis est I, 20 (33,24): εἰ ὁ ὕπνος διὰ τὴν τοῦ συμφύτου ἡμῶν θερμοῦ εἰς τὸ ἐντὸς ἀντιπερίστασιν, τοῦ δὲ θέρους ἀντιπεριέστηκε μᾶλλον τὸ θερμὸν εἰς τὸ ἐκτός, διὰ τί τοῦ θέρους ἐσμὲν ὑπνωτικώτεροι; (ῥ) εἴ γε ὁ ὕπνος γίνεται τῷ κτλ. praeterea II, 6. 7. 8. 9. Saepius interrogationem ipsam sequitur brevis expositio pendens plerumque a particula γάρ (δὲ 61,7 καὶ 63,33 εἴ γε 87,6), qua sententiae proponuntur ex quarum discrimine haereat dubitatio. haec habes I, 5 (13,9: εἰ αὐξεται τὸ ὑποκείμενον τῷ αὐξεσθαι λεγομένῳ (ὑπομένει δὲ καὶ ἡ ὕλη, οὐ μόνον τὸ εἶδος· οὐ γὰρ δὴ πᾶσα ἀλλάσσεται), διὰ τί κατὰ τὸ εἶδος μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὴν ὕλην ἢ αὐξήσις; οὐ γὰρ πᾶσα ἡ ὕλη ἢ ἐν τοῖς αὐξομένοις ἀλλάσσεται, ἀλλὰ μένοντός τινος ἐξ αὐτῆς ἄλλη προσγίνεται· οὐδὲ γὰρ ἂν ἐσώζετο τὴν ἀρχήν, οὐδ' ἂν τὸ εἶδος ἔμενεν τῆς προὔπαρχούσης ὕλης. οὐ γὰρ ἐν τῷ τῶσθ' ἐστιν εἶναι τῇ ὕλη τὸ εἶναι ὕλην, ὥσπερ οὐδὲ τῇ σαρκί. ἡ δὲ δύο ὄντων περὶ τὸ αὐξόμενον ποιῶ τε καὶ ποσοῦ κτλ. eiusdem generis sunt I, 6. 9. 12. II, 11. 16. 20. III, 4.

Alterius classis aporiarum initium est, ut dixi, brevis, sed perfecta absolutaque argumentatio, cuius summa id placitum est, de quo dubitatur. Exemplum sit I, 7 (15,26—31): εἰ τοῖς κινουμένοις πᾶσιν ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον ἢ μεταβολή, τὰ δ' αὐξόμενα καὶ μειούμενα κινεῖται, εἴη ἂν καὶ τούτοις ἐξ ἐναντίων εἰς ἐναντία ἢ μεταβολή. γίνεται δ' αὐτοῖς ἢ μεταβολή εἰς μέγεθος καὶ μικρότητα· τῷ μὲν γὰρ αὐξομένῳ εἰς μέγεθος ἢ ἐπίδοσις, τῷ δὲ μειουμένῳ εἰς μικρότητα ἢ συστολή. ἐναντίον (ἄρα) τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. ἀλλ' οὐ δοκεῖ, ὡς διὰ πλειόνων Ἀριστοτέλης ἐν κατηγορίαις ἔδειξεν. ἡ οὐχ ἀπλῶς εἰς μέγεθος καὶ μικρότητα (ῥ) μεταβολή τοῖς αὐξομένοις τε καὶ μειουμένοις. Praeterea ex hoc genere sunt I, 8. 10. 15. 22. 23. 26. (cf. p. VII, adn.) II, 4. 5. 19. III, 5.

Dubitanter his adiungo II, 28, etsi externa specie commendatur. consideratur autem ante ἢ εἴη (78,6) ipsa dubitationis expositio. an exciderunt post explicatam inter speciem et materiam similitudinem pauca verba, quibus de differentia earum dubitabatur? talis enim quaestionis responsum inde a 78,7 legitur. denique II, 14 huc pertinet, etsi nunc solutio, non dubitationis constitutio caput incipit (59,4). fortasse enim ea verba, quae nunc capituli rubrum esse videntur, olim eius initium forma-

bant, a quibus penderet solutio. cui coniecturae succurrit capitum index libro praefixus, in quo diversa a 59,1—3 inscriptio legitur.

Atque haec de quaestionum constitutione. solutionem quae inducat sollemnis est particula ἤ, quae interdum excidit in Veneto, ut 14,16 20,26 24,29 33,28 51,4 87,8, sed plerumque iam pridem restituta est. Debebam in textum eam recipere 33,28, nondum adscripsi 61,8. rarius denique praeter ἤ usurpatur ἀρα 47,31 55,24 et μήποτε 42,25.

Videmus igitur eum, qui haec problemata confecit, severiores in formandis singulis leges sibi non imposuisse. ita praeter varietates iam observatas modo una modo pluribus solutionibus enodavit τὸ ζήτημα (plures invenimus I, 7. 8. 10. 20 II, 3). interdum etiam interrogationi alias adnectit (ἐπιζητεῖ) I, 6 III, 5 vel difficultates in quibus aporia posita est, auget, cf. I, 26¹). solet aporiam quam brevissime exponere neque, ubicunque haec ad interrogationem redacta est, longius exspatiatur. tantum inter ea capita, ubi solutionem plena argumentatio praecedat, inveniuntur, quae solitum 6—8 versuum spatium excedant: I, 26 (41,21—42,25) III, 5 (87,24—88,19). denique scriptor modo ipse ex rerum contemplatione ad dubitationem pervenisse videtur modo scrupulum ex Aristotelicis scriptis expiscatur: I, 7. 15. II, 6. 8. III, 5.

Haec omnia autem licet varia veste velata, tamen auctor sciens ad unam cogitandi normam exegit et aliena sunt ab hypomnematico genere. nam etsi cultiore stilo non perpolita sunt, certum tamen cognoscitur artis dialecticae artificium certumque studium diversa colligendi uni tractandi rationi apta, quale non is adhibet, qui ut memoriae succurrat chartam implet. Scribuntur talia ut edantur.

Iam vero singuli tres physici libri continent 26+28+15 capita, quorum tertia pars occupatur problematis. Problemata enim sunt in libro primo 12 in altero 13, in tertio 2. quare nunc minus confidenter adstipulaberis FREUDENTHALIO ἀποριῶν titulum opinato ineptissimum esse nec posse ab Alexandro inventum esse, si videris tertiae certe parti

¹) Nondum in editione mea aporiae I, 26 textum ita proposui, ut, cuius generis sit, appareat. colliguntur enim usque ad 42,25 difficultates, quae oriuntur, „εἴ τις λέγοι ἐν τῇ ὕλη γίνεσθαι τὸ εἶδος καθ' αὐτό. primum συμφθεῖροι' ἀν' ἡ ὕλη τῶ εἶδει φθειρομένῳ, nam materia non potest esse sine sua specie.“ patet hanc causam artissime ad priora sese adplicare nec tolerari inter φθειρομένῳ (24) et οὐ γὰρ (25) alienam sententiam. tamen, ut nunc est, separantur verbis ἡ καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐστὶ τῆς ὕλης τὸ εἶδος, quibus olim in margine lector totius capituli argumentum comprehendit. — praeterea autem primae huius difficultatis finis deest, quam apparet nondum ad exitum perductam esse, ubi (42,3) ad novam transitur particula ἔτι. ante hanc igitur ponas lacunae signa.

huius collectionis ne excogitari quidem posse inscriptionem magis idoneam.

Verum est: tertiae tantum parti apta est. et manet haec difficultas, etiamsi reliqua perscrutantibus augetur numerus problematum. potest enim auctor, quem vidimus rem, non formae aequabilitatem curasse, problematis destinavisse etiam II, 23, ubi vanae Empedoclis Democriti Diogenis de magnete opiniones et quod de vera quaerendi ratione (*ἀναγκαῖον ἐζητημένα* 74,5) ipse praefatur respondent fere aporiae constitutioni, sequitur solutio difficultatis: Alexandri explicatio. deinde ut II, 5 iusto problemate pugnat contra Stoicorum de libera voluntate opinionem, potest etiam ut insereretur problematis I, 4 scripsisse, quo illorum de eo quod fieri potest doctrinam refellit. pendet enim certe haec disputatio a tacita quaestione *εἰ πάντων γινομένων καθ' εἰμαρμένην σώζεται τὸ δυνατὸν καὶ ἐνδεχόμενον*, cuius quattuor responsa ut variae unius aporiae solutiones proponuntur. affine denique huic quaerendi generi patet esse I, 21, de quo, quia solutio post εἶναι (35,8) mihi videtur mutila esse, nil certi affirmaverim.

Nunc vero ad diversum genus venimus. nam ex alia palaestra in has aporias irrepsisse ea capita, quae ἐξηγήσεων titulo designantur, nemo negabit. sed ne haec quidem accuratius inquirenti ex uno fonte derivanda esse videbuntur. nam inter quattuordecim ἐξηγήσεις quinque tantummodo hoc nomine ita dignae sunt, ut olim integri commentarii partes fuisse possint: II, 2. 24. 26 III, 7. 9. contra ne I, 11 ex commentario ad Aristotelis psychologiam desumptum esse putemus, aut II, 22 ex interpretatione librorum De corruptione et generatione, diserte monemur. in illo enim capite (21,18) legimus *ὅτι μὲν οὖν...*, *εἴρηται μοι ἐν τῷ εἰς ἐκεῖνο* (τὸ πρῶτον Περὶ ψυχῆς) ὑπομνήματι, huius ex inscriptione comperimus aliam interpretationem in Alexandri commentario propositam esse (*ἐξηγήσεις ἄλλως ἔχουσα παρὰ τὴν ἐν τῷ εἰς αὐτὸ* (τὸ δεύτερον Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς) ὑπομνήματι). habemus igitur commentariorum quasi epimetra quaedam, in quibus difficiliore Aristotelici loci, de quorum significatione a Peripateticis dubitabatur, separatim tractantur. quod ut clarius pateat, conducet haec exscribere 21,14: *ἐζητεῖτο πῶς εἴρηται* ... 28,8: *ἠπόρησε τί πότ' ἐστὶ τὸ εἰρημένον διὰ ταύτης τῆς λέξεως* ib. 16: *τό τε λέγειν ... ἀπορήσαι τις ἂν* (ad ἠπόρησε, si Alexander hoc caput scripsit, supplendus est „*interpres cuius nomen tacetur*“, cf. 122,34 123,4) 81,17: *ἐζητήθη καθόλου ὑπὸ τῆς ἐξηγήσεως* 90,3: *δοκεῖ μοι ὁ νοῦς τοῦ λεγομένου ... τοιοῦτος εἶναι*. sentis haec cognata esse cum aporiis neque

differt a dubitationis constitutione 81,8—29, sequitur λύσις cum particula μήποτε'. 76,16 incipit quaestio: πρὸς τί —, sequitur expositio aporematis: ἀλλ' εἰ —. solutionem introducit solita particula ἤ. similis indolis est etiam I, 24 (cf. 38,14 δόναταί τις...).

Accedunt igitur problematis novae copiae: et I, 4. 21 II, 23 et I, 11. 16. 24 II, 22. 25 III, 2. 6, quae si priori computo adnumeraveris, existet haud exigua collectio 37 quaestionum i. e. physicorum librorum dimidiata pars.

Nondum egi de ἐξηγήσεων II, 27 et III, 3, quae, cum neque dubitetur neque verba Aristotelis illustrentur, adtribui possunt neque interpretationibus neque problematis. accessimus hic ad tertium scriptionis genus, quo partes librorum Aristotelicorum non explicantur, sed ad primarias sententias, quas contineant, quasi reducuntur. talem argumenti comprehensionem libri De anima II capitibus 1 et 2 adhibitam continet II, 27, eiusdem libri summarium capituli quinti III, 3. eo tantum differunt, quod III, 3 et uberiorem et breviorum analysin praebet. interpretationes autem haec inepte vocari et per se patet et docent eiusdem generis reliquiae III, 10 et 14, quorum alterum genuinam inscriptionem servavit: Ἐπιδρομή. sed difficile est originem horum capitum explicare. talia enim et discipuli possunt exercitationis causa scripsisse et magister discipulis dictasse, quibus in lectione uterentur. certum hoc tantum est Alexandrum haec neque edidisse neque ad edendum scripsisse. collecta autem esse talia interpretationis subsidia post mortem eius nescio an testimonio sit vetustum scholium adscriptum ad I, 2 ἄμεινον τέτακται τοῦτο τὸ πρόβλημα ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Λέξεων τινῶν ἐκ τοῦ Περὶ αἰσθησεως καὶ αἰσθητοῦ ἐξηγησις καὶ ἐπιδρομή.

Ferebantur igitur praeter commentaria reliquiae interpretationis Alexandri editae ex scholae memoria. quae si extabant ad librum Aristotelis De sensu, probabile est fuisse alias, quae ad Physicam auscultationem, De anima, De corruptione et generatione alia pertinerent.

Iam vero λέξεων ἐξηγησις quid sit, non est dubium; nimirum interpretationum collectio singulorum locorum. ἐπιδρομῆς autem notionem et licebit et oportebit ex Quaestionibus constituere, ex quibus patet duas diversas hoc nomine comprehendi significationes. atque de priore dixi, qua notantur singulorum capitum Aristotelicorum summaria sive analyses. haec autem non cadit in eam commentationem (I, 2), quam pertinere illud scholion dixit ad λέξεων ἐξηγησιν καὶ ἐπιδρομῆν. atqui ne interpretatio quidem continetur hoc capite, quo breviter Peripateticae cuiusdam

doctrinae particula adumbratur. concludemus igitur non solum librorum, sed etiam praeceptorum Aristotelicorum summaria ἐπιδρομὰς vocari. quod quam recte conclusum sit, probatur capite XXV moralium problematum, ubi brevis virtutum secundum Aristotelem descriptio hoc nomine traditur. latius igitur patere hanc inscriptionem λέξεων ἐξήγησις καὶ ἐπιδρομή, quam ex accurata verborum interpretatione videtur, sciebat illius scholii auctor. videlicet magistri est discipulis non solum singula verba philosophi interpretari vel explicare dispositionem operum Aristotelicorum, sed ipsa placita lucide exponere.

Igitur ex tali collectione non solum verisimile est provenire II, 2. 24. 26. III, 7. 9; II, 27. III, 3. 10. 14, sed potest etiam illud et brevitate et perspicuitate excellens I, 2 discipulis dictitasse Alexander. similia autem sunt I, 1. 3. 18. 19. II, 1. 10. 15. 17. 18. III, 8. 11, quibus omnibus, si singulis titulum excogitare deberemus, non liceret meliore formula uti, quam illa, quae in primo capite adhibita est: διὰ τίνων ἂν τις κατὰ Ἀριστοτέλη συστήσαι κτλ. accedunt I, 13. II, 12. 13, quae eadem brevitate utuntur contra adversarios.

Noli vero credere haec omnia ex ore dictantis excepisse auditores. ex multis unam viam indicavi, qua fortasse nonnulla huius generis capita explicanda sint. alia possunt fragmenta esse continuae scriptionis, quam Alexander paravit. unum denique (III, 12) ex eius generis esse videtur commentationibus, quales in mantissa libri de anima collectae sunt, olim fortasse separatim a scriptore emissae. deinde hoc reputandum est: ut illarum collectionum auctoribus praeter chirographa discipulorum patuisse probabile est scrinia philosophi, ita ipsas Alexandri schedas inesse in Quaestionibus certum est.

Hoc patet ex quarto scriptorum genere, ex quo Quaestiones compositae sunt, fragmenta dico. huius enim unum certum extat et maxime notabile exemplum II, 21. initium hoc est dialogi de providentia, quem publico usui certe destinavit auctor, sed non perfecit. qui ubi in eo est, ut contra Platonicos, quid Aristoteles de providentia censuerit, explicet, desinit fragmentum, in quo — ut nunc est — examinatur, utrum iure an iniuria quaeratur, εἰ ἡ πρόνοια προηγουμένως ἢ κατὰ συμβεβηκός. verba igitur, quae huic capiti praescripta sunt, fragmento praemisit editor, non inscriptio sunt dialogi, quem Alexander scripturus erat. praeterea moneo ex hoc fragmento originem duxisse ineptias, quibus aliquis primi libri caput 14 implevit. conferas enim I, 14 cum 70, 2—7.

Deinde fragmenta esse alterum de prima essentia (39, 9—40, 9), al-

terum de providentia (40,10—41,19), quae sub editoris manu male coaluere, docui Mus. Rhen. 45,223 sq. neque aliter iudicabit de I, 17 et II, 26 is, qui quomodo auctor aut integra disputatione aut problemate ad finem perducto hoc argumentum tractaverit, ex De anima II 119,21 sq. et Quaest. I, 26 cognoverit.

Vides quam dispares sint partes, ex quibus physici Quaestionum libri constant, quas non possit ipse auctor ita composuisse. immo debetur hoc tam imperito homini, ut ne discipulum quidem fuisse eum Alexandri liceat suspicari. nullam enim in disponendis his variis secutus legem problemata interpretationes fragmenta omnia turbavit et cohaerentia separavit, ut I, 19 et II, 15 vel I, 17. 26. II, 26. ubi autem fontes, quibus usus est, idem bis praebuerunt, hoc non vidit, sed utrumque recepit. I, 11^a enim et I, 11^b ad verbum concinunt, eo tantum differunt, quod iterato capiti 11^b paragraphus accessit, quae 11^a deest. inepte igitur inscriptum est alteri capiti ἄλλως ἐπιμελέστερον τεταγμένον. item casu, non ratione ductus in commentationum numerum recepit memoriae definitionem III, 1. fragmentum esse II, 21 non perspexisse eum patet ex inscriptione, quam ei finxit. vidimus enim saepe falsos capitum indices redactori deberi. dixi de I, 11^b. II, 27. III, 3. item, postquam diversa coniunxit I, 25, obscuravit hoc rubro εἰς τὰ περὶ προνοίας τινὰ συντελοῦντα. eandem manum mihi videor agnoscere I, 2 περὶ χρώματός τινα et III, 13 περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῶν τινα. porro suspecti mihi sunt I, 8. 22. II, 7. sed alia genuina sunt, ut I, 1. 13. II, 22.

Quo tempore compositi sint libri physici, certo constitui nequit. sed videtur mihi satis longo post Alexandri mortem tempore hoc factum esse ab homine, cui diversae ex Alexandri schola reliquiae fortasse ne tum quidem integrae praesto erant. nihil autem praeter has recepit. nam ex vasta illa problematum congerie, quam illustris interpretis nomine falso ornabant posteriora saecula — ea dico, quae et DAVIONUS primum edidit et post BVSSSEMAKERUM USENERUS¹⁾, ne vestigium quidem invenitur in his libris.

Nunc priusquam ad moralem librum me vertam, operae pretium erit quaerere, num comparato libro altero De anima eis, quae de Quaestionum libris I, II, III disputavi, aliqua lux accedat. nam etiam haec libri de anima mantissa varia argumenta continet, quare FREUDENTHALIO eiusdem videbatur esse generis atque Quaestiones.

¹⁾ Alexandri Aphrod. q. f. Problematorum liber III et IV rec. H. Usener. libellus e programmatae gymnasii r. Ioachimici Ber. seorsum editus. Berolini 1859. 4°.

Continet autem *Mantissa* primum minores commentationes ab ipso Alexandro ad finem perductas et ex parte ni fallor editas, cuius generis in *Quaestionum* I—III praeter III, 12 exemplum non obvenit: de anima mutilam 101,1—106,17, de mente 106,19—113,24, de visu secundum Aristotelem 141,30—147,25, de colore 147,27—150,18, de primo familiari 150,20—153,27, specie non differre virile et muliebre 168,22—169,32, de libera voluntate 169,34—172,15 et 172,17—175,32, de casu 176,2—179,23, de fato 179,25—186,31. quod superest (113,26—141,28 153,29—168,21) occupant satis singularis generis hypomnemata. collectanea enim sunt, in quibus ut in armamentario maximam argumentorum copiam coacervavit auctor, quibus ad defendenda quaedam placita uteretur occasione oblata. dogmata enim quibus inserviunt haec subsidia pleraque ita expressa sunt, ut aperte adversariorum ratio habita sit. cf. 118,5 ὅτι πλείους αἱ τῆς ψυχῆς δυνάμεις καὶ οὐ μία 119,21 ὅτι οὐκ ἐν ὑποκειμένῃ ἢ ψυχῇ 122,16 ὅτι αἱ ποιότητες οὐ σώματα 125,5 πρὸς τοὺς μηδὲν τῶν τεττάρων σωμάτων ἃ στοιχεῖα λέγομεν κατ' ἰδίαν ὑφίστασθαι λέγοντας 127,27 πρὸς τοὺς δι' ἀκτίνων λέγοντας γίνεσθαι τὸ ὄρα̃ν 130,14 πρὸς τοὺς διὰ τῆς τοῦ ἀέρος συνεντάξεως τὸ ὄρα̃ν ποιῶντας 134,29 πρὸς τοὺς διὰ τῆς τῶν εἰδώλων ἐμπώσεως τὸ ὄρα̃ν λέγοντας γίνεσθαι 136,29 πρὸς τοὺς διὰ τῆς ἀπορροίας τῆς ἀπ' ἀμφοῖν τὸ ὄρα̃ν λέγοντας 138,3 ὅτι μὴ σῶμα τὸ φῶς 139,29 ἔτι σῶμα διὰ σώματος ἀδύνατον διήκειν 159,15 ὅτι οὐκ αὐτάρκης ἢ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν.

Permira autem est et prorsus singularis argumentorum constipata multitudo. ita p. 113,26—116,37 continent eiusdem praecepti viginti diversas demonstrationes, p. 118,6—119,20 sedecim, p. 122,17—125,4 duodeviginti, p. 126,25—127,26 septem. cetera ipse perlustres: idem ubique consilium cognosces. ut demonstretur ὅτι μὴ αὐτάρκης ἢ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν, in unum coacta sunt 37 argumenta. vides hic pharetram paratam esse, quae pugnanti sine mora suppeditet sagittas. deinde hoc peculiare est his collectaneis, quod minor pars argumentorum copiosius explicata est. non tam argumenta sunt, quam indicia, quibus ducti facile argumentum inveniamus. hinc mira illa brevitatis, qua paucis versibus saepe plura comprimuntur; cf. 115,6—14 (3 argumenta) 118,19—23 (4) 118,38 (2), praeterea 119,15—20 123,17—23 135,29—32. forma quoque, qua utitur, indicat noluisse auctorem has copias ad legentium usum expolire. solet enim sexcenties iterata particula ἔτι ea conserere, cui perraro (131,8 118,10) ἔπειτα substituitur. ubi interrogando argumentatur, πῶς et διὰ τί singulas refutationes inducunt. (cf. 135,21 sq.)

Vix expectamus in tam concisa scribendi brevitate scriptorem de

consilio suo locuturum esse. tamen non tacuit, cur haec scripsisset. legas haec 118,6 *ὅτι...*, *δεικτέον ἔκ τε τῆς ... ἔπειτα ... ὅτι γὰρ ... δείξομεν* 113,28 *ὅτι ... καὶ ἐκ τῶνδε τῶν λόγων δειχθεῖν ἂν* 114,6 *ἂν δὲ ἐπιστάμενοι... λέγωσιν, ῥητέον. ὅτι* 122,21 *τοῦτο δὲ τῆ ἐπαγωγῆ πιστωτέον.* ex talibus locutionibus nonne patet ipsum auctorem fateri, se non ipsa argumenta exponere, sed viam monstrare qua ad ea perveniri possit?

Vix recte autem FREUDENTHAL dixisse videtur eiusdem prosapiae esse Quaestiones et Mantissam. in physicis certe libris, si unum III, 12 exceperis, nil inest quod cum illius aut commentationibus aut collectaneis vel comparari possit. eo tantum congruunt, quod utrumque opus sic non ab Alexandro editum est. in utroque quidem insunt, quae aut edidit aut ad edendum scripsit ille, sed ut in Quaestionibus diversa miscuit cum problematis, ita in mantissa cum commentationibus collectanea.

Redactoris vestigia in Quaestionibus crebra et aperta sunt, in Mantissa fere latent, sed non desunt. puto enim verba quae inepte priori de libera voluntate commentationi praescripta sunt, *τῶν παρὰ Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῶν* a redactore addita esse. nam doctrina, quae hoc capite commendatur, et cum sequente de eadem re argumentatione et cum Alexandri Aristotelisque opinione aperte pugnat. noli autem ideo putare haec non scripta esse ab Alexandro. nam ut de mente 110,4sq. rettulit, quibus minime adstipulatus est, potest etiam liberae voluntatis explicationem narasse, a qua ipse abhorreret. ut illo loco servavisse (*δισωσάμην*) se opinionem alicuius dixit, de cuius persona nobis non constat, ita hic de alicuius sententia refert (*ἐλέγετο δὲ τις καὶ τοιάδε δόξα*), cuius nomen nos plane latet.

Itaque redactoris acumen in utroque opere simile fuit. eundem fuisse inde non colligam. simile autem est, quod in utroque a redactore inventum est, nomen libri. nam ut in Quaestionibus a praestantissima collectionis parte totam farraginem redactor denominavit *ἀπορίας*, ita a primi capitis argumento, quod est *περὶ ψυχῆς*, universae collectionis inscriptio deducta est.

Viam munivimus, qua ad moralia accedamus. Mantissae enim similior est hic liber, quam physicorum librorum. hic occurrunt collectaneis illis, quae in physicis desunt, valde similia capita, de quorum consilio eisdem formulis loquitur scriptor: *δεικτέον, ὅτι... δεικνύοι δ' ἂν τις* 142,23 *ὅτι ... δεικτέον ... ἔτι.* crebro obvenit inter singula argumenta *ἔτι* cf. 138,11. 14 139,23. 25 140,7 142,8. artae autem cognationis qua coniunctus est cum mantissa moralis liber non extat testimonium magis luculentum, quam Probl. mor. 22 quocum conferas De an. 153,29. in utroque demonstratur *ὅτι ἀντακολουθεῖσιν αἱ ἀρεταί.* Mantissae caput

ex genere est collectaneorum; igitur incipit: τὸ τὰς ἀρετὰς ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις καὶ ταύτη μὲν ἂν δεικνύοιτο, sequuntur septem argumenta, quorum 2—7 particula ἔτι conseruntur. Problematum capiti initium est fere idem: ὅτι ἀντακολουθοῦσιν αἱ ἠθικαὶ ἀρεταὶ δεικτέον καὶ ἀπὸ et, ut in mantissa, alteram demonstrationem introducit ἔτι. sed tertia non sequitur, media altera terminatur fragmentum. vides ex eodem penu desumptum esse utrumque et casu factum esse, quod duo, non unum caput formant. — ita in Mantissa animam incorpoream esse et ex ipsa re vicies demonstratur et contra varia adversariorum conamina quinques defenditur cf. 114,6—24 (quod melius 116,37 posuisset redactor) 116,37—118,4. similiter in Problematis post tria argumenta 138,8—20 (cf. ἔτι v. 11 et 14) sequitur triplex defensio (cf. τὸ δὲ λέγειν 138,20. 28. 30). cf. 154,15 155,6. 19. 29 156,10. 19.

Itaque ne moralis quidem liber constat ex meris problematis. immo inter huius capita non sunt problemata 2. 3. 4. 6. 9. 10. 11. 13. 15. 19. 20. 21. 22. 23. sed ne haec quidem unius generis. de collectaneis dixi, alia possunt comparari cum physicorum capitibus de quibus dixi p. X, 13sq., quae utrum ex scholae reliquiis an ex scriniis philosophi provenerint incertum est. nec desunt aperta fragmenta, ut 3 (ubi verbis κατ' αὐτοῦς adversarii respiciuntur, de quibus antea non dictum est; cf. λαμβάνοι et ἐλάμβανε 122,34 123,4) 15. 19. 22. initio ad aporiarum exemplum formata sunt 18. 27, ceterum a collectaneis non diversa (etiam hoc in Mantissa invenitur cf. 122,17). accedunt duae interpretationes 12. 29 et una epidrome 25, de qua dictum est.

Restant 1. 5. 7. 8. 14. 16. 24. 28, quibus dubius sum num 17 adnumerem. hic habes eam libri partem, quae, ut in physicis, caussa fuit inscriptionis toti collectioni: problemata sunt, non diversa a physicis; igitur de his non opus est singillatim disputare. moneo tantum, in quinto bis ἐπιζητεῖσθαι, et singulis interrogationibus singula responsa addita esse, ita ut tres plenae quaestiones hic coniunctae sint.

Quare similis est huius libri origo atque physicorum. neque redactoris varia miscentis ingenium dispar fuit, qui cohaerentia secrevit (8. 28) et non vidit ad verbum congruere 26 et 23 inde a 144,34. nimirum idem et physicam et moralem collectionem instituit et a problematum parte utramque denominavit. „primus“ autem liber si moralibus praescriptus est, hoc ad Alexandri problemata non redit, sed ex collectione, quae erat fortasse trium librorum ut physica, periire ei libri, qui primum olim sequebantur.

II

DE CODICIBUS QUAESTIONUM

Alexandri Quaestiones edidi ad normam eius codicis, quo uno nobis servatae sunt, VENETI MARCIANI 258. de quo copiose egi in praefatione V voluminis prioris p. Vsq. nunc haec et repeto et addo.

Membranaceus est saeculi decimi, foliis constat 324 formae minoris, hoc ordine Quaestionum libros continet: fol. 1—36^v librum vulgati ordinis quartum, 37^r—69^r librum primum, 261^r—290^v secundum, 291^r—324^v tertium. intermediam partem De anima libri duo qui feruntur et De fato commentatio occupant. quarti autem vulgati ordinis libri titulus est in Veneto σχολικῶν¹⁾ ἠθικῶν προβλημάτων βιβλίον ᾱ, cum capitum enumerationi verba praeposita sint σχολικῶν ἠθικῶν ἀποριῶν καὶ λύσεων κεφάλαια iterata in calce libri, cui praeterea littera Z subscripta est, quae quid significet non video¹⁾. differt physicorum librorum nomen: φυσικῶν σχολικῶν²⁾ ἀποριῶν καὶ λύσεων ᾱ β̄ γ̄. inde patet non unum, sed duo opera Quaestionibus contineri, quorum prioris praeter primum ceteri periere libri, alterius tres extant. servaverunt pristinam hanc distinctionem soli Marciani 258 et 261. reliqui eo utuntur ordine, quo Victor Trincavellus, princeps editor, libros disposuit.

Eadem diligentia, qua ex vetusto exemplo De anima librum cum V¹ mantiassa descripsit librarius codicis V, usus est in Quaestionibus. minoris quidem voluminis particulas ut μέν, δέ, γάρ similia saepe aut supra aut infra versum addidit, sed raro inveniuntur voces, quas in textu omissas in margine debebat supplere, cf. 123,27 128,1 131,9 140,13 146,3

¹⁾ Ζ(ητητόν) supplendum esse suspicatur Diels, i. e. quaerendi sunt libri morales qui post primum desunt. similiter hoc signum in lacunis vel mendis a librariis interdum adhiberi notum est.

²⁾ σχολίων ante secundum et tertium librum.

159,23. rarius tota enuntiata margini adscripsit, ut 83,23 100,27 130,15. saepius peccavit in fine versuum ita ut sive litteras sive syllabas omitteret: 5,24 9,19 15,28 37,9 89,1 99,24 108,33 119,9 122,12 125,11 129,22 130,17. 32 134,25. verborum ordinem immutavit 50,19 115,7 129,20 et saepe eum correxisse id quod primo scripserat magna liturarum copia indicat, quas omnes ne minoribus quidem neglectis adnotavi. raro autem priorem lectionem licet detegere, ut 7,4. 9. 23 9,6 17,10 25,6 158,28. contra fere desunt in Quaestionibus — id quod in libris De anima et De fato saepe animadvertimus — vestigia librarii de lectione describenda ita dubitantis, ut singulis litteris singulas alias suprascriberet (sed cf. 102,22). varias lectiones ex archetypo bis descripsit 7,10 et 54,8; item ex illo fluxerunt, quae addita sunt 142,7 et 144,34.

v. c. V Venio ad veterem correctorem, quem dixi (I p. IX) totum codicem cum prototypo contulisse et fortasse non diversum esse a primo librario. cuius etiam in quaestionibus non desideratur cura et industria. nam voculas omissas hic supplevit 2,29 131,31 syllabas addidit 134,25 litteras et omissas adscripsit 71,9 75,33 128,19 et corruptas correxit 63,13 72,28 102,12 131,30 134,13, interdum male servato archetypo deceptus est 102,20 et 29. sed haec minora sunt prae magno et gratissimo numero punctorum, quae ab eodem adposita esse et atramentum testatur et calami gracilitas et summa cautio atque modestia, qua usus est huius recensiois auctor alienissima a posterioris correctoris (V²) audacia, qui non tacite monuit, sed confidenter ea, quae displicuerant, mutavit. sunt autem tenuissima haec puncta aut supraposita singulis litteris aut in calce adpicta maxima ex parte eis, quae delendae videbantur. sic iure notantur e. gr. 48,1. 6 49,10. 28 81,28 129,1 130,15 159,24. deinde adhaerent sive litteris sive syllabis non quidem delendis, sed corruptis vel suspectis 21,16 50,2. 19. 21 55,22 72,22 99,24 107,7 116,11 139,12. aperte autem collatorem, non criticum adgnosimus e. gr. 160,2, ubi μεγάλοι οὐτε dederat prima manus, quod postea m² optime mutavit in μετὰ λόγου τε. haec etsi non perspexit vetus corrector vidit tamen id quod m¹ scripserat non prorsus consentire cum archetypi obscura lectione et errorem in οι et τε inesse recte monuit: μεγάλοι οὐτε. eodem modo corruptelam indicavit 51,25 73,29, emendandi periculum non suscepit. de accentu ita dubitasse videtur 40,1 41,25 42,15 120,24. causa latet 51,28.

Archetypus Prototypi igitur videmus eam fuisse condicionem quae describentes variis difficultatibus vexaret. accedit quod accentibus et aspirationis indicatione caruit. quae Veneti librarius cum de suo arbi-

trio addere deberet, saepe haesit; quo factum est, ut eae potissimum voces, quae diversa prosodia in varias notiones discedunt, ut ἦ ἦ ἦ ἦ ἦ vel αὐτῆ αὐτῆ αὐτῆ, saepe aut accentu aut spiritu aut utroque carerent. pauca delibabo ex multis 14,36 19,29 21,23 29,28 30,15 35,7 37,12 41,28 48,6 50,4 52,25 55,25 92,10 98,5 110,22 etc.

Deinde autem, id quod gravius est, saepenumero eis sive verbis sive verborum coniunctionibus spiritus et accentus deesse voluit, quae aut non intellexit aut corrupta esse plerumque recte suspicatus est. adponam nonnulla exempla

- 13,18 τὸ δὲ τόδε] τὸ το δε
 46,13 ?] πλάσμα τε
 48,14 συντελοῖ ἄν τι] τελειαντη
 49,10 γῆς] το η γῆς
 50,21 διαφορὰν] διαφοραι
 53,7 ἦ εἰ] ειη
 65,12 ? πρώτα· ην
 69,7 ἦ τῆς] ἦτις
 72,1 δ' εἴπερ ἔσται] δὲ περσεσθαι
 73,16 ?] καλεῖν αν καλεῖν
 87,12 τὰ] τὰ φθορα
 112,36 ἦ τῷ ἐκτός, <τῷ μὲν ἐκτός, δ] τῶν ἐνεκτος δ

Ingratum editori talia officium impingunt, ut omnes has omissiones tradat, haud nescius multas casui non consilio deberi. graviora igitur in adnotationem recepi, quam ne nimis onerarem, reliqua in Additamento priore collegi.

Deinde continua scriptura vetustum exemplar scriptum fuit. quod diversa vitiorum genera docent, quae omnia hanc tantum explicationem admittunt. iam pridem restituta sunt haec οὐκαδὺνάτων 97,35 ἀλλατῆκεται 114,6 ἀποφρονήσεως 128,10 συναῖδει 162,13 etc. paullo tectiora sunt, quae latent sub his: δ' εἰ (legas δεῖ) 14,22 ἀνομοίως (l. ἀν ὁμοίως) 26,1 ἀλλὰ σύμμετρον (l. ἀλλ' ἀσύμμετρον) 31,15 οὐδὲν τούτῳ (l. οὐδ' ἐν τούτῳ) 42,22 τούτου τὸ (l. τοῦ τοῦτο) 66,31 ἀλλὰ πιθανῶς (l. ἀλλ' ἀπιθάνως) 145,26 etc. saepius perperam discreta novam labem traxerunt, cuius generis mendorum satis magna copia nunc remota est, sed restare puto quae manum emendatricem expectent. certe de origine corruptelae non dubitabitur: 11,5 12,16 16,18 24,5. 28 25,13 36,20 40,13. 21 43,6 72,1 73,29 77,21 81,13. 26 85,32 98,1 103,22 105,3 107,37 145,33.

Uncialibus porro litteris exaratus fuisse videtur ille liber. quod suadent tales Veneti errores: πᾶν (legas τί ἄν) 66,15 πᾶν (l. πάλιν) 63,33 δεῖ (l. δεῖ) 39,13 αὐτά (l. λυτά) 114,9 cf. 196,23, nisi haec ve-

tustiora sunt. hoc autem certum est, si uncialibus scriptus erat codex, ex quo fluxit Venetus, multa compendia intermixta fuisse, cuius scripturae generis imaginem nobis praebent in Veneto et capitum rubra et marginales adnotationes et argumenti conspectus primo physico libro et morali praefixus (nam pinax qui ante alterum et tertium physicorum legitur minusculis conscriptus est). tantus est numerus depravatarum syllabarum terminantium; cf. 7,2. 9 8,18 10,23. 24 12,17. 23. 27 15,19. 22 17,12 21,27 22,24 26,6 27,18. 28 29,5 31,5. 10. 20 36,25 39,17 48,3 70,28 83,4 112,3 etc. nolo hoc loco omnes Veneti corruptelas in sua genera distribuere. sed conducet duo breviter notasse, quae praeter ceteris respicere debeat emendaturus. latissime enim patet vocalium inter se et diphthongorum permutatio, quae non solum in *ae* et *i*, *ae* et *e* offendit, sed tanta est, ut cuiusvis vocalis cum unaquaque confusae haud difficile sit exempla deprehendere. deinde iterum miserrima omissionum copia conquerenda est, de qua dixi in praefatione vol. I, p. X. sed taedet singillatim referre et litteras et syllabas et voces et enuntiata quae excidere. legentibus enim ultro se obtrudet lacera archetypi species instar cribri perforati. raro contra removendae sunt otiosae litterae syllabaeve, ut 25,13 27,14. 15 35,25 66,7 77,22 129,1; et casu videntur olim e margine in textum irrepsisse pauca illa, quae recidere debui 23,24 26,20—22 48,4—5 67,22 sq. 92,32.

V³ Venio nunc ad id genus lectionum, quod in libris de anima V¹ signavi. nam etiam Quaestiones doctus ille licet non eadem ubique industria pertractavit. permulta enim cum adnotaverit primo physico libro et moralibus problematis, rarescunt eius vestigia inde ab octavo capite libri alterius physici. confidentius autem nunc postquam accuratissime iterum codicem examinavi eidem tempore has lectiones deberi certum esse contendo, ab eodem homine provenire verisimile. certe nemo poterit diversis auctoribus sua reddere. nam litterarum primo obtutu prorsus similibus discrepantiae (quas in litteris δ et σ esse non nego) tales sunt, quales facile homo doctus festinanter scribens admittat. neque ex atramento hic fuscior illic atrior aliquid concludere licet. immo unum ubique adhibitum esse eae voces arguunt, in quibus eadem coloris diversitas apparet. — neque de auctoritate earum nunc aliter iudico. a viro provenerunt peritissimo, qui utinam omnes Alexandri libros pari cura pertractasset. eam enim operam praestitit scriptis per saecula neglectis, quam et postulamus et laudamus in primo editore. nam restituit hic litteras corruptas, prosodiam adpinxit, falso secreta recte distinxit, otiosa

rescidit, omissa supplevit, comparando ea, quae bis leguntur, recensuit, felici saepe acumine etiam e corruptioribus locis pristinum sensum elicit. ita plus centies in uno libro primo textum sanavit. noli autem id quod iudicii sanitati contigit subsidiis tribuere nobis ignotis. Vetant hoc loci fere sexaginta eiusdem primi libri, ubi critico res minus prospere successit. dubitantibus pauca expromam, quae sana quoque eum corripisse et vix corrupta gravius obscurasse testantur. ita mutavit φόσιν 37,19 quod sanissimum est (cf. 47,32 49,4) in ὄλην, μὴ οὐσίας (41,18) cuius sensum exposui in Mus. Rhenano 45,230 sq. in μενούσης. delevit 41,2 τὴν, quia εἶναι latere non vidit (cf. ib. 228), interpolavit 36,24 verba εἰ γὰρ πάντα, ubi lenissima mutatione pristinum restitui. item (37,30) ὃν τῆ ὄλη Dielesius vidit esse ὃν τι ἡ ὄλη. audacius V²: ὃν γὰρ τι ἡ ὄλη. omnia sana esse 36,2 modo pro ἐνι scripseris ἐν εἰ docuit Schwartz. ille ἐνι mutavit in ἐπινοία (nam in apparatu excidit V² ante B¹ quod corrigas).

Quare correcturas huius manus omnes accurate et adnotavi et pensitavi, sed sprevi ubi displicuere. neque eam secutus sum — nisi alia coegerunt — ubi ea, quae ἀσυνδέτως reliquerat incultum auctoris scribendi genus, copulavit.

Venetum bis ipse contuli 1881 et 1887. ubi nil adnotavi huius codicis lectionem confidas in textu impressam esse.

Praeter hunc sex mihi innotuerunt apographi codices Quaestiones continentes: duo Veneti, Estensis, Neapolitanus, Vindobonensis, Vaticanus.

VENETUM 261 descripsi vol. I p. X et ex codice V eum pendere docui B duobus locis 112,6 et 26, ubi evanidam Veneti V lectionem is qui B confecit omisit simul fenestra indicans aliquid deesse. addo 48,14 quo loco B pro vetusti Veneti corrupta lectione τελοιαντη lacunam indicavit. proprius hic abest a V quam reliqui, nam solus veterem moralis libri inscriptionem et multas Veneti V lectiones servavit a reliquis mutatas, e. gr. 11,5 οὐδ' ἀδύνατα VB: οὐδὲ δυνατὰ FSLa (οὐδὲ δύναται G) 13,3 τὸ ἐφ' ὧν VB¹: τὸ ἔτερον GFS¹L: τὸ μὲν ἐν B²S¹a 33,11 ζωτικῶ V¹B¹: δεκτικῶ V²B²S¹a: ζῳφ μικρῶ GFS¹L 72,1 δὲ πέρσεσθαι VB: δὲ περ ἔσεσθαι sim. reliqui 150,9 δέδεικται VB: ἔτυγεν LSFa. non desunt omissiones huic codici propriae 31,24 162,15. 16. permirum autem est in tanta cum V similitudine id quod adnotavi ad 55,14 et 15, unde colligere oportet non descriptum esse ex ipso V codicem B, sed intermedium esse inter ambos eum librum, cuius apographum est B. ille vero ad verbum consentiens cum V rara docti cuiusdam tentamenta passus est, quorum vestigium 55,14 in B transiit.

- G Alia via ex Veneto 258 descripti sunt **MUTINENSIS ESTENSIS III G 6** cod. chartaceus foliorum 400 (ut adnotatum est in p. 1) numeris non signatorum, saec. XV—XVI scriptus; continet post Alexandri commentarium in Aristotelis De sensu et sensili et Procli elementa physica Quaestiones et librum De fato. sequuntur Ps. Alexandri aliorumque problemata varia.
- F **NEAPOLITANUS III D 12** chartaceus fol. 109 absolutus est die 27. mensis Junii 1523, ut testatur manus librarii Angeli Constantini. praeter Quaestiones nihil continet. cf. Cyrillus II, 384.
- S **VENETUS MARCIANUS** append. A. IV, cod. X chartaceus fol. 141 saec. XVI—XVII continet ante Galeni definitiones medicas Alexandri Quaestiones et De fato. scriptus est τῷ εὐφροῖ καὶ ἐλευθέρου τετυχηχότι ἀγωγῆς νεανίσκῳ Ἀντωνίῳ τῷ τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἱππέως Ἀλοεισίου Μοκαινίκου (Mocenigo).
- L **VINDOBONENSIS** cod. chartaceus fol. 104. „Primum ad Zenobium Acciaiolum Florentinum ordinis praedicatorum die 14 Ianuarii 1497, postea autem ad Ioannem Sambucum 1536, ut ipsi propria manu ibi testantur, olim pertinuit“ cf. Nessel IV, 18.

(G passim, FS magna ex parte ipse contuli, L totum contulit Mekler Vindobonensis.)

Communia sunt his libris haec: in omnibus problematum inscriptio ante moralem librum perit. deinde in tertio libro post οὕτως (103,21) inserunt καθ' οὗς (ὁ εἰς S) πλείους (πλείω G) τὰ ἄπαιρα οὐδὲν ἂν εἶη τὸ, tum iterant verba ὡς μέρος usque ad αἴτιον, quae 102,11—30 suo loco legentur. animadvertendum autem verba contra sensum iterata eis mendis carere quibus inquinata sunt eadem, ubi iusta sede extant (cf. 102,20. 21. 23). itaque casu in eum codicem, ex quo descripti sunt GFSL, irrepsit folium ex alio codice, qui Venetum V cum maiore fide expressit. porro communis eis est magna in quarto libro lacuna, qua periit integra capita 5—8, quartum inde a verbis τῷ πλούτῳ (123,17), nonum usque ad verba προαιρούμενοι (129,23). accedunt minores omissiones, ex. gr. in libro primo physico τὸ—τοιούτων 3,13—14 τοῦ—κινουμένου 3,18 ὡς σώματος 5,5 κατὰ 6,32 ὅσα—αὐτῷ 18,12 ἐνεργεῖα 29,23 τῷ—γίνεται γίνεται 38,29 (G hic non inspexi) ἐπὶ τούτων 39,28. exemplar autem lacunum, ex quo fluxere, pro virili parte quisque ultro foedavit. exactam tabulam non desiderabis, sed scias nulli deesse suas lacunas, velut in F numeravi libri primi hiatus 12 maioris ambitus. accedunt corruptelae his quattuor peculiare, cf. ex libro primo 3,18 5,26 9,10 23,7. 21. 23. 30

26,18 28,4. 8 29,21 30,27 31,24 33,25. 26 36,11 37,13 38,11. 16. 25. 31 39,25 40,14. 19 41,2 (ubique cum V verum servavit B), nam neque ceterorum librorum menda colligam neque ea quae singuli suo Marte peccaverint.

Patrem autem codicum GFSL descriptum esse ex Veneto vel ex multis eorum lacunis cognoscitur. neque enim usquam hi libri opem ferunt, ubi in Veneto aliquid exidisse suspicamur, et 22,1 ὄν—ώς ideo omissum est in GFSL, quia hoc enuntiatum manus altera Veneti adscripsit ex comparatione sequentis capituli.

Deinde perlustres eos locos, quibus utpote corruptis in Veneto accensus et spiritus desunt. adponam nonnulla

46,13 πλάσμα τε V: πλάσμα τε G: πλάσμα τε SF: πλάσμα τε L

53,7 ειη V: ειη FSL: ει G (ἢ ει Spengel recte)

48,14 τελοιαντη V: τελοιαν τη F: τελοιαν τη S: τελοιαν τη L (συντελοι ἂν τη Vict. recte)

72,1 δὲ περσεσθαι V: δὲ περ ἔσεσθαι S: δ' ἐπερσεσθαι GF: δὲ πέρσεσθαι L (δ' εἴπερ ἔσται Aristoteles)

79,17 αυτον ου V: αυτόν ού FGS: αυτόν ού L (αυτά recte a)

85,34 ἡ τω V: ἡ τὸ GF: ἡ τῷ SL (fortasse ειη τῷ)

86,24 αίσθησαι η V: αίσθησαι SL: αίσθησαι ἡ GF (fortasse αίσθησεως)

87,12 τὰ φθορα V: τὰ φθορά SL: ἐν τῇ φθορᾷ G: enuntiatum deest in F (τὰ recte Vict.)

105,16 τι ἡ V: τι ἡ F: τι ἡ SL (fortasse τοίς)

112,36 τῶν ἐνεκτός δ V: τῶν ἐν ἐκτός δ FSG: τῶν ἐνεκτός δ L (Spengel recte: ἡ τῷ ἐκτός, (τῷ μὲν ἐκτός), δ)

Vides quam incerti, ubi dux deest quem sequantur, titubent. idem docent vestigia veteris correctoris modo pressa modo neglecta. exemplo sunt

49,10 το ἡ γῆς V: γῆς F: τὸ ἡ γῆς S: τὸ ἡ τῆς L

28 ἡσ V: ἡ GF: ἡς SL

50,2 αὐτοίς V: αὐτοίς GFSL

19 τε V: τε SL: om. F

21 διαφορᾷ V: διαφορά SL: διαφορᾶν FG

99,24 πλύνομεν V: πλύνον μὲν GF: πλύνομεν LS

134,1 ἀδιαφόρων V: ἀδιαφόρων GFSL

25 φέροι | V (εν addit v. c.): φέροιεν S: φέροι GFL

Secundae manus proposita aut sequuntur omnes (20,13. 25 24,4. 5 25,30 27,9 28,11. 30) aut neglegunt (40,1 120,14 121,3. 5) aut in diversas partes discedunt (e. gr. GLV²: SFV¹ 20,26 — GV²: FSLV¹ 15,19 53,5 — GFSV²: LV¹ 36,14). sed observare licet, ut B soleat alteri manus obsequi, ita cum prima malle ire FGLS. ex quibus consecrarium est librorum GFSL archetypum secundam manum Veneti plerumque neglexisse, interdum secutum esse, haud raro autem et primam et

alteram manum servasse. nam etiam veteris correctoris monita ex parte videtur ille adnotasse, quod ex apographorum dissensu consensaneum est.

Sed propero ad finem et paucos locos adscribam ex quibus, quae sit horum codicum affinitas, praecipue eluceat

- 17,28 δὲ δεῖ καὶ V: δέδεικται FSL
 31 ζητοῖτο V: ζητοῖ τὸ GFSL
 23,17 ἐπεὶ ὦν V: ἐπιῶν GL: ἐπὶ ὦν FS
 26,8 χρωμ et lacuna 10 litterarum V¹: χρωμ(ενω) sive χρωμ(ενων) V²: χρωμα μὲν οὖν GFSL
 29,3 ἔτι ἀδία μένοι V: αἷτια ἀεὶ διαμένοι GFSL
 33,11 ζωτικῶ (δεκτικῶ V²) V¹: ζῶψ μικρῶ GFSL
 57,10 ἔτι δὲ V: αἷτιον GSFL
 112,26 διαχύσεως evanidum V: διαλύσεως GFSL
 150,9 δέδεικται V: ἔτυγεν SFL
 154,25 ἐν ἦν V²F: ἐνῆν V¹: ἐνην G: ἐν ἦν L: εὖ ἦν S
 159,14.15 ζήσας ἀνειμένως FL: ζήσασαν εἰ μὲν ὡς V: ζήσας ἀνειμέν ὡς S
 104,23 παρ' ὃ περαῖνον G: παρ' ὅπερ οἶνον V: παρ' ὅπεροῖνον F: παροπέροῖνον S: παρ' ὅπερ οἶνον L

In extremis duobus locis medela inventa est et a FL et a G. quam provenisse puto ex margine eius libri, ex quo ducti sunt GFSL. nam hunc, postquam descriptus est ex Veneto, a docto homine correctum esse loci docent haud pauci, ubi GFSL a Veneti corruptelis liberi sunt. sunt autem in primo libro gravissimi: 4,23 5,33 6,29 7,2 24,17 27,23 38,9 39,13 40,28. 29 41,15 cf. 5,26 9,10 31,24. habes causam, cur non plane neglexerim libros pessimos, sed et in libri primi adnotationem multa receperim, et Vindobonensis collationem in Additamento altero proponam, ne desit integer huius classis testis.

K VATICANUS URBINAS 54 chartaceus saec. XVI continet fol. 1—105^v Quaestiones, fol. 105^v—136^v librum De fato. accurate contuli librum De fato, quem vidi non quidem apographum esse, sed fratrem deteriore libri anno 1536 impressi, qui ante librum De fato unicam usque ad annum 1842 continet Quaestionum editionem. cuius cum Vaticano eandem fore affinitatem suspicatio mihi probavit et quod singularis inscriptio *ζητήματα φυσικά περὶ ψυχῆς ἠθικά* praeter Vaticanum et editionem illam non invenitur et quod collata quattuor primi libri capita prorsus consentiunt cum ea, nisi quod unus Vaticanus omittit 4,22 alt. μᾶλλον 6,5—6 καὶ—μόνοις 6,13—14 ἐν αὐτῶ—χρωμάτων.

a Quare neglecto hoc libro vertam me ad editionem principem TRINCAVELLI, quae cum dedicatoria epistola ad PETRUM DANESIUM missa prodit

anno 1536¹⁾. continet autem recensioem Quaestionum ex pluribus codicibus conflata, quos tamen omnes ex Veneto pendere probari potest.

Exeundum est a permultis locis, quibus a contra VB conspirat cum GFSL, e. gr. 3,26 4,2. 18. 23 5,2. 6 6,29 7,2 8,34 9,10 10,2. 4 12,12. 13 13,4. 30 16,35 46,19 50,4. 21 51,11. 28 56,1 102,20 105,16 110,23 112, 26. 36 130,16 133,28 137,16 139,2.

Sed alia praeter hos libros suppeditabant auxilia Trincavello vel quicumque in eius usum hanc editionem paravit. nam neque iteratur III, 102,11 sq. et integer est moralis liber et maxima pars lacunarum, quibus laborant GFSL, resarta est in a (etsi non prorsus desunt, hiat enim a cum illis 153,4 et 162, 17). accedit mira 55, 14. 15 cum uno Veneto 261 similitudo. gravius autem hoc est. leguntur in duobus Venetis B et S multae secundae manus correcturae valde memorabiles, B²S^a quarum maxima pars a Trincavello recepta est. cf. 3, 15. 18 7, 30 10,13 11,9 13,3 15,30 16,5 (ξτ) 17,32 18,13. 16. 23 19,12. 18 23,8 27,13 29,19. 23 30,8. 9 32,22. 29 33,1. 28 34,6. 7 36,3. 8. 12. 25 38,23 39,13. 27 40,2. 9. 14. 21 41,28 etc. quas lectiones si quaerimus unde venerint in editionem principem, hoc certum est neque ex B neque ex S in eam migrasse. obstant enim primum aliae lectiones secundae Veneti 261 manus, quae neque in S neque in a inveniuntur 3,7. 26 4,10 5,20 6,8. 9 7,2 8,4 10,5. 24 11,5. 6. 33 12,2. 23. 25 18,4 19,29 25,8. 13 33,7 42,25 etc., deinde S² quoque sibi peculiare exhibet e. gr. 13,18 21,20 24,21 29,19, denique interdum et S² cum a conspirant contra B (5,33 7,5 8,18 12,17 48,3) et B² cum a contra S (121,21).

Quare haec mihi videtur origo fuisse codicis a Trincavello impressi. adhibuit huius auctor primum exemplar familiae FSGL, gemellum ut videtur codicis S. suadent hoc multi loci, ubi Trincavellus cum uno S congruit e. g. 20,29 25,12 27,28 29,9 33,18. 19 53,22 etc. deinde consuluit Venetum 261, ex quo maximam partem supplevit earum lacunarum, quibus FSGL inquinantur, et redegit 55, 14. 15. sed accessit tertius codex, cui debentur eae lectiones, quae alteri manus codicum B et S cum a communes sunt. fuit is ipse quoque ex familia codicum FSGL, sed multifariam correctus ab homine docto saeculi XV, cui neque ingenium deerat neque audacia qua utebantur haec tempora. quis fuerit nescimus, sed nolo tacere summis laudibus praedi-

¹⁾ „Venetia in aedibus Bartholomaei Zanetti Casterzagensis, aere vero et diligentia I. F. Trincaveli mense Aprili“ cf. Add.

cari a Trincavello DANESIUM, de quo haec ille: „tu mihi in Alexandri Quaestionibus quae ad calcem perductae ad editionem properant, eam operam et auxilium impertitus es, ut quidquid studiosi bonarum litterarum ex nostris laboribus se profecisse senserint, id vel maxime tibi debeant.“ ex hoc igitur libro non solum is, ex quo a impressa est, sed etiam codices B et S correcti sunt.¹⁾

Explicatur autem hac ratione, cur tot lectiones classis FSGL secunda manu in Venetum B venerint. nimirum huius familiae librum vir doctus ille correxit cf. 4,2. 23 7,2 8,34 10,28 11,1. 5 12,13 18,20 20,14. neque offendet, quod S² multas lectiones alterius Veneti 258 manus in S invexit, quas cum fratribus hic praeterierat. nam non solum coniecit, sed etiam ex Veneto B (quem scimus fere consentire cum V²) passim inspecto suum librum correxit. ita factum est, ut saepe S²a consentiant cum V²B: 19,7 21,27. 30 22,1 24,18. 19 (ubi B exhibet ἐστιν—εἶναι) 25, 22. 25 27,17 31,9 32,5 33,19 34,7. simul causam videmus, cur 46,10 130,13 cum uno Veneto B congruant S²a.

Ingeniose dixi coniecisse auctorem lectionum B²S²a signatarum. vel emendavit corrupta, e. gr. 11,9 15,30 16,5 (ἔτι) 17,32 18,13. 16 30,9 36,12. suspicio autem aliis praeter Venetum 258 fontibus eum usum esse quominus nascatur, haec tabula puto impediet.

- 10,13 οὔτε γινόμενον: fortasse ἄτε γινόμενον: οὔτε (τὸ) γινόμενον S²B²a
 13,3 ἐφ' ὃν V: ἕτερον correxit GFSL: μὲν ἔν B²S²a
 32,29 δεκτικόν V: correxi δεικτικόν: αἴτιον S²B²a
 34,12 πεσεῖται V¹: πέσσει τε correxit V²: ἐκπεσεῖται S²a
 36,25 τῆς εἰς V: γῆς εἰς correxit GF: τῆς (τινος) εἰς B²S²a
 66,15 πᾶν V: τί ἄν correxit Spengel: παντοῖον B²S²a
 103,22 οὔτε ὅτι V: οὐδέτι correxi: οὔτε S²a
 104,23 παρ' ὅπερ οἶνον V: παρ' ὃ περαῖνον correxit G: παρ' ὅπερ εἶναι B²S²a
 129,28 διαγεγόνασιν V: δι' ἃ γεγόνασιν correxi: (ὄν) διαγεγόνασιν B²S²a

Addas 70,30, ubi, quia οὐκ—αὐτὸ falso tribuerat interlocutori, ἡγουμένῳ quod optimum est in ἡγουμαι pessumdat ἄρα ultro intruso, vel 36,3 ubi videre licet quomodo interpolationi secundae manus Veneti 258 novam adiungant B²S²a. porro cf. 46,1. 2 51,2 73,16 129,25.

¹⁾ Difficile vero est de eis secundae manus lectionibus iudicare, quae aut S aut B peculiare sunt aut alterutri cum a communes. latet enim, utrum hic accesserint, an illic omissae sint. atque levidensia sunt, quae unus S² praebet. tot autem et tam ingeniosae coniecturae, quae secundae Veneti B manui debentur, — etiam ad librum De fato in uno hoc codice leguntur notatu dignissimae eiusdem manus adnotationes — videntur ad huius codicis possessorem redire cum alienis sua inventa adnotantem. haec omnia diligenter collegi et in apparatu proposui.

Non licebat hanc de codicibus disputationem magis contrahere. Bagolinus
 sed eo brevius nunc de BAGOLINI (patris et filii) versione referam, quae
 primum¹⁾ prodiit Venetiis 1541 (editione anni 1559 usus sum). in adno-
 tationem meam eam non recepi, quia confecta est ad exemplum talis
 libri, qualem modo descripsi. omnia enim additamenta adhibuit quae
 praebet B'S'a et consentit cum B 55,14. 15. hoc tantum addo ipsa
 editione Bagolinum non usum esse; verba saltem 136,3, quae a amisit,
 Bagolinus vertit.

Ab integris codicibus venio ad umbram codicis, quam retinuerunt lectio- Vict.
 nes, quas Monacensi exemplo editionis Venetae adscripsit PETRUS VICTORIUS,
 quas, cum ut ipse hic inspicerem hunc librum LAUBMANNI viri doctissimi
 benevolentia mihi contigisset, non ab una sed a diversis duabus manibus
 adpositas esse vidi. qua re inter vetustioremanum eamque nitidior
 per omnes libros conspicuam, cui pleraeque lectiones debentur, distinxi
 et neglegentior paulloque recentior, cui interrogationis signum
 in adnotatione adposui. sed has ipsas lectiones, de quibus dubitaveram,
 certe Victorii esse nunc scio, postquam benigne RUDOLFUS SCHOELL mea
 causa exemplar Monacense cum aliis Victorianis reliquiis comparavit.
 contra incertum esse me docet Schoell, utrum maior illa pars lectionum
 iussu Victorii a discipulo addita sit, an ab ipso Victorio priore tempore
 adscripta. sed hoc illo verisimilius esse. inveniri enim etiam hanc
 manum inter Victoriana, nam prorsus simili scriptura argumentum ad-
 notatum esse margini Rhetoricorum ad Alexandrum.

Multas ex his lectionibus secutus sum, ut 13,26 24,9 28,10 29,22 48,6.
 14. 17. 23. 30 49,13 (τῶ τὸ) 51,15 etc. quas unde sumpserit tacet Victorius,
 nisi quod 48,14 v(ariam) l(ectionem?) esse notavit et semel (20,22) ἴσως
 adscripsit, ex quo patet hanc certe lectionem coniecturae deberi, non
 codicibus. alia addere possum aut falso aut inutiliter novata 6,1. 15. 23
 12,17 13,25 19,12 24,1 26,5 29,21 31,6 40,1 46,24 48,25 49,24 etc. atque
 si quis ex 48,14 quo loco praeclare emendatur, quod in nostris codicibus
 corruptum est omnibus, concludere velit auxilia Victorio patuisse nobis
 negata, me non habebit adstipulantem. tanta enim est harum lectionum
 cum Veneto 261 cognatio (cf. 10,25 11,5 12,15 15,17. 22 18,4. 29 22,9
 23,25 27,14. 15 28,23 36,8 40,14 etc.), ut hoc libro sive huius simili im-
 primis usum esse Victorium existimaverim, praeterea autem et suis alio-
 rumque inventis et Aldino fortasse Aristotele (cf. 77,3 81,13 156,30. 33).

¹⁾ an 1516? Neutram editionem vidi, cf. Hoffmann Lex. bibl. p. 111.

Sp. Victorianis primum usus est SPENGLIUS, cui haec cum Trincavelli editione fundamentum fuere libri qui prodiit Monachii 1842. in quo multa editor emendavit, quae non potuit non expedire vir ut ille eximius. Sed plura expectamus a tali. nam pace viri doctissimi dictum sit festinationis, qua liber confectus sit, vestigia non prorsus latere.

Inter EXCERPTA manuscripta, quae mihi innotuerunt, nulla sunt, quae ad alium fontem redeant, quam librorum quos commemoravi. itaque quam brevissime de eis referam.

Sunt autem physicorum capita 1—16 libri alterius excerpta in HAVNIENSI, de quo mox iterum disputabo. quae a Veneto V pendere arguit vel una corruptela 48,14. sed non ex ipso descripta sunt, etsi cum fide eum repraesentare solent. fortasse Veneti 261 simili libro usus est excerptor, quia 55,14. 15 inter manuscriptos Hauniensis unus cum B consentit. quem si exscripsit excerptor, praeterea alios libros usurpavit, nam lectionem 48,14 non potuit ex B sumere. sunt autem etiam Hauniensi propria nonnulla, ut 47,25 48,7 49,11. 12.

R Codex PARISINUS 1996 miscellaneus saec. XVI continet fol. 5—9. quaestionem I, 4 II, 4. 5 III, 13. I, 4¹⁾ contulit Immisch.

Codex LEYDENSIS Scaligeri 51 saec. XV—XVI continet fol. 1—3 quaest. I, 4 (cf. Catal. Bibl. publ. 1716 Lugd. p. 341); contuli ipse. et Parisinum et Leydensem ex capite collato I, 4 patet ex Veneti 258 apographo descriptos esse, cuius fere omnes lectiones exhibent, ubi non lacunis deformati sunt, quibus uterque abundat (cf. 9,14, ubi legas *μόνα* VBRS¹⁾ 10,23. 24. 30 11,5, 33 et cetera, quae ex R in adnotationem recepi, quocum semper consentit Leydensis. nam gemini sunt, quod etiam falsa utriusque inscriptio ἐκ τοῦ πρώτου βιβλίου τῶν ἠθικῶν προβλημάτων docet. ubi a Veneto dissentiunt, errores sunt. fructum ex neutro critici percipient.

N Moralis libri capita III, XXX, X excerpta leguntur in recentioribus nonnullis codicibus (LAVRENTIANO 85,1 VATICANIS 1622, 269 II BARBERINO II, 44 MUTINENSI 197 (II G 4) BEROLINENSI Access. 1889 304¹⁾) commentarii Michaelis ad Aristotelis Ethica Nicomachea, fini libri quinti sine inscriptione

¹⁾ Idem exhibent excerptum Parisini 2077 et 2544, hic sub eodem titulo, atque Parisinus 1996 et Leydensis. non contuli. in catalogo librorum Parisinorum (anni 1740 p. II) praeter hos libros recensentur hi: solutiones quarundam difficultatum: 1268. 1630 quaestiones naturales 1883. 1884. 1893. 2047. 2047 A 2048. 2230. 2381. 3044. omnes continent diversa sequioris aetatis problemata, Alexandri quaestiones non insunt (Immisch).

adiuncta. cuius rei notitiam accuratamque horum capitum cum quinque libris collationem comitati debeo GUSTAVI HEYLBUT, qui Mus. Rhen. 39,312 breviter rem exposuit. pendent autem ex eo libro, qui pater erat codd. FSGL. hoc docent cum lectiones 162,4. 5. 15. 16 (ubi N consentit cum VGFSL) et similis corruptela 162,6 tum communis lacuna αὐτῶν—κτῆσαι 131, 13 in L et N. accedunt et omissiones et vitia his excerptis propria, ut 121,16 ἀδικίας 26 ὅπως πόθεν 31 ἀδικον] δίκαιον 32 λέγομεν 33 λογικαί 122,19 ἀλλὰ] ἄμα 20 ἄλλοις λόγοις οὐδέ 22 δόξασθαι 162,2 μεταβάλλονται 4 τὰ μηδέτερου] μηδέτερον 7 ἐκώλυον αὐτῶ 21—22 ἀπ'—μεταβάλλει om. 23 γίνεται om. 163,4 τοιαῦτα om. 10—11 ἀλλ'—ἐναντίων bis. praeterea autem in primo et altero horum capitum critici alicuius vestigia cognoscuntur, qui 131,13 αὐτῶν post κτῆσαι supplevit, 131,8 τὰς ἀνθρώπου ἀρετὰς male mutavit, item 122,7 κακίαν (μεταβάλλειν) 19 (ἀγαθοῦς ἤ) κακοῦς 21 γὰρ οἱ αὐτοὶ . . . εἶεν ἄν. praecipue autem finis huius capituli memoratu dignum est, ubi notes: 24 οὕτως (ὡς) τὸ (fortasse recte), deinde ἤδη del. et (δὴ) ἤ 25: ἅπανιν 26 (πᾶν) δυνάμει et ὡς del. 27 (ἤ) εἰς bene.

VINDOBONENSIS CCCXI membranaceus in 4° nitide scriptus cum variis excerptis et philosophis et rhetoricis fol. 26^r—48^v septem moralis libri capita continet hoc ordine disposita: 25. 27. 29. 22. 24. 3. 10, quibus apud Nesselium (p. IV, p. 149) fictum nomen inditum est Alexandri, liber de virtutibus⁴. excerpta sunt ex simili codice ac N, quod lacuna docet 131,13. sed desunt tertio capiti in M coniecturae codicum N. levioribus excerptis consentit M cum L. contulit Mekler.

III

DE CODICIBUS LIBRI DE FATO

V¹ Etiam libellum, quem De Fato ad Imperatores misit, licuit ex VENETO MARCIANO 258 edere. neque differt optimi libri indoles in hac argumenti parte. inveniuntur et crebrae sub primae manus scriptura liturae et voculae breviores sive infra sive supra versum additae. neque desunt curae, qua vetustius exemplar descripsit librarius, testimonia, verborum dico sive syllabaram in suas partes nondum discriptas conglobationes, quibus quippe haud intellectis prosodiam ille non adpinxit cf. 176,3.7.21 185,7.8.25 186,27 187,8 189,16 193,16.17 195,15 197,6 203,4.

Paucas ut in ceteris partibus invenit in archetypo varias lectiones 164,7 167,14 171,25?, quod mirabere in libello omnium lectioni destinato. saepe inter scribendum substituisse manum primam iterumque examinasse quod scripserat hic quoque docent praeter lituras cum transposita verba (186,1 196,16 198,12 199,22) tum hi loci 182,2 202,2. 12. 13 203,18 ubi librarii sedulitatem adgnosimus de litterarum in vetusto exemplo evanidarum significatione dubitantis (cf. p. XVI).

V² Pertractavere libellum et vetus corrector et manus altera. huius autem post tertiam ab initio partem vestigia non inveniuntur neque ea quae huic parti praestitit aliter censebimus, quam supra factum est. proclive enim erat bonum supplementum excogitare ad 169,20 et adgnosimus felicem docti hominis manum emendatricem cum 165,1. 2. 10. 12 166,18. 19 167,12. 21 169,31 170,3 171,2. 5 (xai) 172,11. 13. 15. 25 173,24 175,18. 20 176,7 tum 165,20 172,28. sed hic quoque, ut par est, haud raro erravit is, qui ingenii tantum subsidiis instructus erat, neque vituperabimus vana tentamenta, ut 164,20 166,23 168,6 169,24—25 171,4. 5 172,14. 15 173,26, immo laudabimus eum ad gravius corrupta manum non admovisse, ut 165,3 166,28 170,25.

Per totum autem libellum veteris correctoris praenitent merita. v. c. V cui quid debeamus in nulla codicis regione magis elucet. primum igitur permulta correxit, cf. 176,16 179,23.24 (ϕ) 181,5 184,2 187,21.31 188,3.22 193,4 (λέγεται) 194,1. 4. 10. 13. 14 196,27. 28. 29 200,30 202,24. 26 204,22 207,7. 8. 28 210,18. tum plurimum profuit punctis adponendis, quibus in nulla codicis parte copiosius usus est. ita primum singulis punctis singulas litteras delevit 169,24 172,9 15 177,13 179,6. 10 180,10. 15 184,24 186,24 194,24 195,19 203,26 204,10 205,2 206,19. 20 211,17 deinde singulas litteras suspectas esse indicavit 180,7.14 181,16 186,27 187,2 porro singulis syllabis fidem derogavit 181,14 182,16 187,12 188,11 196,14 204,3, vocem ut falsam damnavit 186,19 delevit 176,23. praeterea duobus punctis verba delevit, ut *·γενομένη·* (sic) 178,26 cf. 199,25 208,12 et accentus damnavit 189,16. *χαίρει λέγει* 187,1 quid sibi velit mihi non plane liquet. nam si lineola supraposita vice fungitur litterae *v*, cur puncto littera ut corrupta notetur non patet. fortasse igitur hoc ita accipiendum est, ut lectiones puncto designatae 173,4 192,15 195,6 196,2 200,26. his enim locis suis propositis punctum addidit vetus corrector, quo fortasse se ipsum dubitare fatetur. denique sunt, ubi signi consilium lateat: 166,5 173,27 175,7 180,21 181,25 et erravit archetypi vetustate deceptus 173,5 179,23 182,32 186,27 193,4 196,23 198,25.

Praeter Venetum mihi praesto fuerunt hi codices apographi, chartacei omnes, saeculo XV—XVI scripti

VENETUS MARCIANUS 261 (cf. p. XIX) B

VENETUS MARCIANUS App. cl. IV cod. 10 (cf. p. XX) S

MUTINENSIS ESTENSIS III G 6 (cf. ib.; in Quaestionibus idem mihi erat G). contulit de fato librum Schwartz.

VATICANUS URBINAS 54 (cf. p. XXII) contuli ipse. K

HAVNIENSIS BVH 88 Fabr. forma octava, constat foliis 104 adglutinat^{is} impressae Pselli in sex philosophiae modos introductioni; continet post philosophi argumenti nonnulla excerpta fol. 57—59 Alexandri de casu, 59—64 de fato disputatiunculas ex libri De anima mantissa, fol. 64—94 librum De fato ad imperatores, 94—104 excerpta ex Quaestionibus II, 1—16 (cf. Ch. Graux *Not. somm. des ms. gr. de Copenhague* Paris 1879 p. 104). contuli ipse.

PARISINUS 1868, miscellaneus, continet fol. 82^v sq.; librum De A fato inde a verbis *ἀπαράβατόν τινα* 166,2 usque ad finem. contulit Iulius Koch.

C PARISINUS 2049 continet post Themistii in Aristotelis De anima libros paraphrasin totum libellum De fato. partes contulerunt Immisch et Iulius Koch.

PARISINUS suppl. 292. continet inde a fol. 79^r totum libellum, sed 79^r et ^v initium usque ad verba ἀπαράβατόν τινα (excl.) „ex Aldino impresso transcriptum“, ut in margine legitur. sequitur 80^r idem quod in cod. 1868 inest, praemissis his verbis „Alexandri Aphrodisiensis (antea scriptum erat „ex Iamblichi“) tractatus περὶ τοῦ ἐφ’ ἡμῶν καὶ εἰμαρμένης. cui deest initium in volumine 683 bibliothecae regiae, ibi incipit verbis ἀπαράβατόν τινα.“ concludes ex Parisino 1868 descriptum esse suppl. 292: et removetur omnis dubitatio eo, quod in cod. 1868 leguntur pristinae computationis vestigia 683 et 2647. de his rebus edocuerunt me Immisch et Corssen. neglexi igitur hunc codicem.

Fragmentum denique continet libelli, i. e. initium usque ad verba κατὰ φύσιν (181,28)

D VOSSIANUS 25 miscellaneus fol. 149—163 (cf. Cat. Bibl. publ. Leyd. p. 396). contuli ipse.

T BERNENSIS 402 miscellaneus fol. 127—137 (cf. Hagen catalogus librorum Bernensium p. 365). partem olim contulit Usenerus et mecum benigne communicavit.

a^{1a} Accedunt ad novem hos libros TRINCAVELLI editiones duae, ALDINAE officinae prior anni 1534¹⁾, altera anni 1536 Zanettianae.

Haec omnia non exstarent, nisi unus Venetus 258 Alexandri librum servasset. quod ut intellegamus, non opus est difficiliore argumentatione. Eusebius testis est primum 166,28. 29 et 168,18, ubi Veneti lacunas unus EUSEBIUS supplet, libri omnes aequae hiant. Eusebium autem, quod in transcurso moneam, dolendum est, ea, quae ex hoc libello excerpserit, non ad verbum descripsisse. diligenter tamen omnia ex Gaisfordiana editione adnotavi, ex quibus videmus eum certe in posterioribus Alexandri verba libere immutasse. quod autem 167,24 et 168,6 cum Eusebio a² et recentiorum nonnulli recte καρῶν et ἐστᾶν pro καρῶν et ἐστᾶν Veneti praebent, hoc puto coniectura factum esse. sed redeo ad propositum. ubicumque igitur gravius laborat Veneti textus, aegrotare etiam apographa consentaneum est, cf. 165,3 169,24 170,25 177,1. 14. 15. 20 185,6.7 187,8 205,1 212,10. 16. differentiarum autem, quae in eis obveniunt, praeter vitia et coniecturas

¹⁾ Omnia Themistii opera. Alexandri Aphr. libri duo De anima et De fato unus Venetus 1534 (secundo folio Trincavelli epistola ad Contarenum legitur).

sequioris temporis explicationem optimam subministrant Veneti V correcturae, quas librarii pro suo quisque arbitrio modo secuti sunt modo sprevere. hoc observavi e. c. 166,23 171,25 177,13 180,10 184,24 186,1 187,21 194,4. 14 196,18—27. 28. 29 199,22. 25 202,2 205,23. sed hoc mihi credas condonesque exactam harum minutiarum tabulam.

Iam vero in duas classes sevocantur apographa lacunis, qua laceri sunt 179,5—6 codices ACKDTa'a² (item 204,4—5), integri mansere BHES. deinde in hac altera familia suum locum obtinent ES, qui et ES multis peculiaribus lacunis turbati sunt, et Veneti quasdam proprietates fidelius servaverunt quam ceteri. omittunt e. gr. 175,23 καὶ—σιγῆσαι 24 τινα 27 τὰ—ἐνδεχομένως. κατὰ—εἰμαρμένην autem ideo deest 169,20, quia haec verba m¹ margini adscripsit. ita soli ES retinere πάλιν 172,28. ceterum pessimi sunt hi fratres vitiisque referti: 165,24 οὐκεθ'] αὐ καθόλου 171,15 ὅσον ἐπι] ὁ σωκράτης 172,28 ἐμμενόντων] κειμένων 177,12 post ναυμαχίαν addunt οὐκ ἔσται ναυμαχία, εἰ δὲ ἔσται μὲν — sed taedet haec amplius persequi.

Etiam alterius familiae certa sunt genera ACDTa¹ et Ka² et inter illa primum prorsus conspirare A et C notaverim. ita omittunt 166,12 AC ἔπραξαν 19 τὰ αἷτια 167,7 ὑπὸ τοῦ τεχνίτου 211,14 τε 20 ἐπιστήμη 29 γινόμενων. addunt 177,1 post ὄντα: οὐσι. ἂν τοῖς μάντεσιν, legitur in utroque 167,13 τούτων τῶν αἰτίων τοσοῦτων 212,16 βίον] λόγον. — quorum fratrum deteriorem esse C apertum est. is solus omittit 167,10—11 τὸ τέλος—θεοὺς 201,12—13 εἰ—μέτρων 207,7—8 οὐκ—νόμος 211,8—9 τοῖς—εἶναι. itaque neglego hunc post 166,2; nam initium libri in C solo exstat.

Aldinae porro cum codice A similitudo est maxima. tamen neque ex Aa¹ hoc impressa est, neque hic ex illa descriptus. evitavit enim A haec Aldinae vitia 164,8 166,14 167,17 169,15 170,21 171,2 173,4. 11 176,1.16 179,12 180,12 182,2 183,9. 19. 187,25 189,3. 28 190,9. 19. 20 193,5. 9 194,11 196,27 200,22 203,2 205,20. 28 206,2 207,9 209,18 210,14. 18 211,15.

Accedunt in A aliae differentiae 173,2 τὸ γὰρ πρ. 14 προειρημένην γρ. προηγουμένην 177,1 ὄντα οὐσι ἂν τοῖς μάντεσι δυνατοῖς 182,2 δυναμένων 15 τῆν] καὶ 16 συνθέσεως 20 ὀλίγου 183,12 γίνοιτο 184,24 τῶ] τὸ 26 ὄντα] εἶναι 185,7 βουλοίμεθα 20 περιεστάσαις 31 συντελεῖ 187,1 πάντων 8 προσοῦσι τισὶν 188,23 τὸ ποιεῖν 190,14 εἶναι τὸ om. 19 τι καὶ ἐφ' 191,14 ἔχοντες 192,20 λογισμὸν 22 φησιν 23 ὁ τὲ μὲν μὴ οὕτως συμβαίνει 193,24 τὸ 27 ἀναγκάζοντας 195,8 ὁ περιπατῶν 18 αἷτιον 24 καὶ ἀείθεος 196,24 ὑπ' αὐτῶν om. 197,25 καὶ—νοσοῦντας om. 31 δεῖν 200,21 ποιῆσαι τῆ ποιῆσαι 201,8 δύνασθαι 12 οὐδ' ἂν] οὐ γὰρ 202,12 φησιν 24 γεννώμενον 203,23 τι καὶ αἰδίως . . . τοῦ κόσμου 24 κατ' ἄλλον 206,12 χαρίεντα 207,27 συγχωροῦντας 28 αὐτοῖς] αὐτῆ

καὶ 210,5 ἀκόλουθα 212,5 ἡμεῖς 7 εἰς τοὺς θεοὺς 10 ἡμῶν 11 ἡμᾶς 15 τοῦτο γὰρ μόνον 16 βίον] λόγον 18 ὑμῖν. praeterea cum V conspirat contra a¹ 179,12. 14. 23 186,27 188,13 192,19 193,4 194,24. adnota denique deesse in A 180,4—5 προδήλως—παρειλήφασαι 183,1—2 καὶ ἐνεργούσης 199, 2—4 ἀλλ'—κτώμεθα 204,9—10 μὴ φρονεῖν 207,18—19 οὐκ—ἐπανόρθωσις 210,9—10 οὐδὲ—δὲ. haec si exceperis et futilissima pauca, quae non commemoravi, sit tibi a¹ instar codicis A, ex cuius gemello accuratius confecto Aldinam provenisse patet.

DT Denique ad eundem fontem, ex quo manaverunt ACa¹, redit etiam DT, quos geminos esse inde primum colligitur, quod in utroque fragmentum finitur isdem verbis simili modo depravatis (181,28) κατὰ φύσιν] κατάφασιν D κατάφουσιν T. deinde ex communiōne aliorum vitiorum 165,3 τ' εἴη 21 ἀπερρημένος 166,10 δὲ] οὐν 12 τάδε ἀντὶ τῶνδε μᾶλλον ὡς 167,11 εἷς τινος om. exceptis his minutiis congruunt cum ACa¹.

Ka² Vinculo vel artiore, quam A cum a¹, coniuncta est altera editio (a²) cum codice Vaticano K, de quo supra dixi. editione hic liber peior est, nam multa omisit, ut 176,7 ἐν οἷς ἐστὶν 178,2—3 ὁ δὲ—τοῦτο ἀδύνατον μὴ γενέσθαι etc. tamen quominus apographum eum esse putemus Aldinae, impediunt editionis quaedam menda, quibus K liber est. cf. 193,5 (περ τῶν). 9 197,2. 26 204, 24 205,7 (τι). 19 209,26. 26—27 (καίπερ θεμένων). praeterea videas quae ex eo adnotavi 188,13 192,23. 24 198,14. 15 206,23 210,7. sed haec ideo tantum adscribo, ut hunc codicem nunc plane neglegam. itaque tantum de editione loquar, in qua animadvertimus aliquam factam esse cum certa alterius familiae stirpe permixtionem. sunt enim in a² lectiones diversae ab a¹, quas invenimus etiam in ES. huius generis sunt, ut ex multis pauca eligam

185,25 συμφορον V: σύμφορον a¹: συμφέρον ESa²

187,26 εἰ γὰρ οὕτως ἔτι δι' ἡμῶν Va¹: ἐπεὶ γε οὕτως ὄντων ἡμῶν ESa²

189,14 τῆ γιγνομένη πράγματι Va¹: τοῖς γινομένοις πράγμασι ESa²

25 τύχης Va¹: ψυχῆς Ea²

191,2 βίος add. Ea²

et simile est 176,11, de quo loco inspicias adnotationem meam.

Quare videntur primum propria via e Veneto V emanasse archetypi et editionum et eius familiae, cuius nos depravatos tantum prognatos ES novimus. in conficiendo autem eo codice, ex quo Zanettiana impressa est, haec ipsa familia adhibita est, cuius auctorem non sine iudicio Venetum olim exscripsisse testantur etiamnum paucae lectiones, quas potui sequi codicum ES: 170,26 171,4 202,26.

a¹a² Sequitur ut Editiones inter se conferam. quas primum satis magna copia deturpat mendorum communium. alia deinde alterutri propria

sunt, etsi omissionibus parcius peccat a². quae quia in apparatu omnia proposui, hic praetereo. sed duo moneo. primum, discriminis quod intercedit inter duas editiones magnam partem ex Veneti correcturis profectam esse, cf. velim 166,18. 19. 23 169,24 171,25 172,13. 19. 25 173,24 etc. deinde, iam in eo codice, ad quem a¹ et a² quasi ad communem matrem redeunt, vestigia apparere artis criticae. nam in utroque recte mutatum est e. gr. 173,9 182,16 186,19 189,16 193,16. 17 falso 176,6 177,15. denique singulae editiones suum passae sunt redactorem, cuius rarius in a¹ obveniunt conamina, neque tamen desunt, velut 165,3 167,8 168,3 178,10. 11. plura invenies in a² 165,26 167,24 168, 6. 14 173,10. 15. 26 178,14 189,27 191,2. 24. 25 200,16 201,8 cf. praeterea 165,9. 23 168,19. 21 169,22 177,9 187,8. 26 201,10 202,10 203,17.

Restat ut Veneti 261 et Hauniensis rationem habeamus. quod de illo p. XIX dixi, valet etiam hic. editori inutilis est, sed memoratu digna omnia, quae B² adnotavit. Hauniensis autem primo obtutu videtur directa via descendisse ex Veneto V, cuius et varias lectiones iterat et verba accentibus carentia anxie depingit 165,3 (et) 187,8 (προσοῦταιν ὁ), veteris correctoris monita sequitur, ubi a¹ et a² ea neglegunt 180,10 196,27. 28 199,22. 25. idem evitavit vitium editionum 193,5 (πάντων τῶν H) et neglegere solet, quae illae novaverunt: 176,6 177,15 182,16 187,26 191,24. 25 193,16. 17. sed consentit H¹ cum a² 191,2 cum a¹ 170,26 cum E 186,30 189,16 192,20 195,26 (ὡς) 196,16 198,25. maxima porro eorum pars, quae margini adscripsit librarius Hauniensis, ex E provenit 167,25 (ἴμοια E) 170,25 173,15 181,11 183,17. 32 184,1. 2 187, 13. 24 192,18. postremo et in margine et in textu lectiones iuveniuntur quae ex libris mihi notis non desumptae sunt: 165,21 169,24.30 171,5.6 176,18 185,20 186,19 189,12 193,3 196,29 197,13. videntur igitur huius libri auctori praeter fidele Veneti apographum (nam ipsum Venetum non exscripsit cf. 194,4) cum alii tum eius familiae codex praesto fuisse, quam nos libris ES novimus.

Habes librorum catalogum, quo patebit cur Veneti lectiones cum pulvisculo exhauserim, ex apographis meo arbitrio mutuatus quae mihi digna viderentur. licebat autem eo parciolem esse, quia veterum editionum discrepantia ex consilio harum editionum accurate adnotata, quid litterae nascentes Alexandro cum profuerint tum nocuerint optime docet.

BAGOLINI versionem, quam ille primum edidit Venetiis cum Quaestionibus anno 1541, in apparatum non recepi. nam etsi certum librum inter eos quos supra examinavi non licet indicare, quem ille interpretatus

sit, dubitatione tamen exemptum est, praeter Veneti V apographa nihil ei suppeditasse. ne Eusebio quidem usus est, nam vertit 166,28—29 καὶ γὰρ—εἰρημένον] *etenim si nec omnia quae fiunt dictum numerum non excedunt* et 167,24 ubi verum vel ex a² potuit discere cum Veneto *fructuum quorundam attractiones*. dubitantibus hanc tabulam propono locorum in Veneto corruptorum et ad verbum a Bagolinis redditorum

165,2—3 ὦν—εἰπεῖν] *quorum in primis ea de re, quid esset maius quam ex Aristotelis sententia dicere*

170,24—171,1 ἀν—εἰμαρμένην] *nisi quid melius in ipsa factum ab ea quae secundum naturam emoverit, dolores sustinebunt, et mala patientur et in talibus exitus rursus vitae secundum fatum sunt*

185,7 δ—βουλευοίμεθα quod si non consuluerimus, fuisse si consulamus

187,2 περὶ—καλόν] *ipsi pro ipsis sint bonum*

26 εἰ γὰρ—ἡμῶν] *nam si eo modo a nobis fiunt*

189,9—12 ἐπάσαντο—νομοθέταις] *sed omittant sermonum ambitionem, concedantque id quod in nobis solum esse liberumque arbitrium et auctorem in eligendis oppositisque agendis, in his quae hominibus occurrunt merito versari creditum, tum a vulgaribus quam a legislatoribus*

205,1—3 τὸ—πάν] *dicere vero praestare illos, qui non putant in servando actionem animalium impulsoriam servari iam et id, quod in nobis, eo quod non omne.*

Addo ipsum emblema, quod 165,24 casu irrepsit sensu plane carens, ab illo servatum esse. ex neutra editionum pendet Bagolinus, etsi cum utraque affinitate coniunctus est. consentit enim cum posteriore 177,20 187,8 189,25 191,2 201,10, cum utraque 182,16 186,19 189,16 199,22.25 ignorat autem posterioris emendationem 191,24.25 et prioris 165,3; lacunas, quae a¹ et a² communes sunt, explevit, et cum codice A et C consentit in notabili lectione (cf. p. XXXI) 177,1 οὐκ ἔσται δυνατὰ ὄντα οἷσι μάντεσι δυνατοῖς εἰδόσιν μὲν αὐτὰ κεκωλυμένα] *non erunt possibilis entia: cum possint ipsi vates, qui quidem cognoscunt, ea ipsa impedivisse*. liber igitur sive libri, quibus Bagolini usi sunt, intermedii iacent inter Venetum et editiones.

Ediderunt libellum post Trincavellum Ioannes CASELIUS Rostochii anno 1588, ANONYMUS cum latina versione Londini 1658, Ioannes ORELLI cum Hugonis Grotii versione latina Turici 1824.

CASELIUS quibus subsidiis usus sit, in praefatione, quo Andream PAULIUM adloquitur, „quocum ante duo et viginti annos in eodem contubernio Bononiae satis familiariter vixit“, et tacet neque nos cum difficultate quaerere oportet. nam Zanettianae editioni, cuius et vitia et omissiones repetit, tam arte se adplicavit, ut dubitare liceat, num Aldinam noverit. ei autem posterioris editionis exemplo, quo usus est, videntur ex libris manuscriptis, quos supra recensui, nonnullae lectiones adscriptae fuisse. ita explicatur e. gr. 196,16 209,26. 27.

Ut Caselio Zanettiana, ita ANONYMO Aldina editionis fundamentum fuit. praeterea autem et illa ei nota fuit et Eusebius, ut in praefatione ipse fatetur: *quae in Aldinis exemplaribus Graecis truncata sunt aut quovis modo mutilata ex Eusebio partim ex coniectura non vana restituimus et versionem perspicuam magis quam concinnam adiecimus.* et supplevit quidem ex Eusebio 166,28—29, lacunas autem quas ex altera editione sarcire potuit hiantes reliquit. non desunt emendandi conamina Caselii audaciora, velut 177,1. 2. 5 180,16.

ORELLII editioni maxime profuit quod Hauniensis collatione uti potuit; neque Caspari Orellii symbolis, quibus librum ornavit, sine fructu utere. ipse autem nec recensendi nec emendandi muneri par id quod ingenio peccavit ne diligentia quidem compensavit. nam adnotatio erroribus scatet.

Post Bagolinos elegantissime librum latine interpretatus est HUGO GROTIUS in libro *Philosophorum veterum de fato et de eo quod in nostra est potestate collectae partim et de graeco versae*, Parisiis 1624; Lugduni Batavorum 1648. 1679. germanice SCHVLTESS in libro *Bibliothek der griechischen Philosophen* T. IV p. 150 sq., gallice NOURISSON in libro *De la liberté et du hasard* Paris 1870.

Chrysippea ex Alexandri libro collegit et recensuit A. GERCKE in Supplementis annalium philologorum anni 1885 p. 691 sqq. nonnullos locos tractavit Heine in programme „*Stoicorum de fato doctrina*“ Naumburgi 1855.

IV

DE CODICIBUS LIBRI DE MIXTIONE

Περὶ κράσεως καὶ ἀδέξσεως huic libro inscripsi, et auctoritate motus codicis A, de quo infra disseram, et argumento libelli in quo περὶ κράσεως agitur ab initio usque ad 233,14, inde usque ad finem περὶ ἀδέξσεως; cf. praeterea 214,17 216,14 218,14 228,6. de discrimine, quod inter κρᾶσιν et μίξιν intercedit, videas 228,26 sq., unde liquet Parisini R et Aldinae¹⁾ rubrum περὶ μίξεως falsum esse. tertium titulum Themistius praebet (Paraph. Phys. Ausc. 256,21) περὶ κράσεων, quo magis placet libris traditus. sed certo de hac re non licet diiudicare, quia non integer liber servatus est.

Codicum qui eum continent novi hos:

- A VENETUS MARCIANUS 257, in 4° chartaceus fol. 283 saeculi circiter XII secundum Zanetti p. 127; rectius Morelli p. 144 saec. XIV eum adtribuit. fol. 1—11 continet περὶ κράσεως καὶ ἀδέξσεως, sequuntur Varia, quorum catalogum a Zanettio confectum Morellius correxit l. c. permultis compendiis parumque diligenter scriptus est, prima pagina temporis iniuriis attrita lectu difficillima est. bis ipse contuli 1881 et 1887.

Qui sequuntur codices saeculi sunt XV vel XVI

- B Taurinensis 94 fol. 84 inter varia excerpta mathematica et philosopha hunc libellum continet fol. 43—55. contuli ipse. cf. Pasini catalogum I, 184.
- R Parisinus 1848 continet f. 136—147 nostrum libellum (contulit Elter)
- S Parisinus 2540 f. 93—138 (contulit Elter)
- P Parisinus 2028 f. 107—131 (contuli ipse. omnes tres libri Parisini Ioannis Francisci Asulani erant, ut ipse in primo folio adnotavit)

¹⁾ Ex Aldina autem videtur in Parisinum R titulus venisse. nam in hoc alia manu additum est testante Eltero.

Vaticanus 1302 f. 203—218 (contuli ipse)

C

Escorialensis X,I, 11 (cf. Miller 350) f. 64—79 (initium contulit L Bethé).

Accedit Aldina editio anni 1527 Philoponei commentarii ad Aristotelis De generatione et corruptione et Alexandri ad Meteorologica, quorum in calce impressus est hic liber sub titulo *περὶ μίξεως*.

Discedunt hi libri in tres classes, quorum primae unus testis est Venetus A, altera formatur his quinque BSCPL, tertia Parisino R et Aldina. hanc autem ex Parisino R vel gemino huius libri provenisse lacuna testatur 223,34 et adnotationis meae quaevis pagina.

BCPSL eodem originis vinculo contineri iterum et omissiones et menda demonstrant his quinque communia. conferas 213,21 214,28 215,13 218,20 219,2 223,16 224,3 225,16. 22 229,34 238,14 etc. alia possum addere, quae in adnotationem non recepi, ut 222,20 *ἀπειρών]* *ἀπειρον* BCPS 26 *κρᾶσιν* BCPS, sed haec sufficiunt. Escorialensem L ut confidenter his adnumerem, etsi pars eius tantum mihi nota est, movet me 213,21 *γίνεσθαι]* fenestra L et 213,23 *τούτω τραπέντες*.

Nunc si quaerimus, quibus affinitatis gradibus hi libri distineantur, ^{Archetypus} A primum veri simillimum est patrem esse A codicum BCPS. nam si 213, 21, ubi *γίνεσθαι* posui, in Veneto, cuius primam paginam dixi madore et frictione laesam esse, huius verbi intermortua vix vestigia deteguntur, fenestra in BL hiat, cum CPS a verbo *τάλλα* sine lacunae indicio ad *ἐφ'* transeurrant, B et L religiose, CPS neglegenter codicem A repraesentare videmus. accedit, quod et 218,5 et 229,34 idem suadent. quod si verum est, porro sequitur ex his locis

235,4 *μῦς* ex corr. ARa: om. BSP: fenestra C

238,14 *ἐναίμων* ARa: fenestra BCPS

non ex ipso Veneto singulos descriptos esse, sed ex eius apographo nescio qua causa duobus his locis mutilato. praeterea pauci et levissimi errores in hoc libro correcti erant (cf. 215,13 218,33. 34 221,17. 29 (nam etiam in B videtur *διαροῦντα* esse) 227,1. 6 231,17 236,3) temere mutatum 225,16, ubi Alexandri verba restituit Schwartz *μέχρι φωνῆς αἰδῖος αὐτοῖς*, quod excepta una littera servavit A (*μ. φ. αἰδοῖος αὐ.*), illi autem *μ. φωνῆσαι δ' αὐτοῖς*. neglegentissime autem confectum esse librum, ex quo fluxerunt BCPS, pleraque vitia indicant filiis communia, quorum partem supra proposui. accedunt singulorum delicta, quae taedet singillatim proponere. x accurata omnium collatione commemorabo, minime in Taurinensem, plurima et fere incre-

dabilia Parisinum S. raro in singulis inveniuntur lectiones consideratione dignae, ut 215,29. 30 223,14 227,5. 21 229,2. 3 231,13. levia sunt et ex parte videntur ad Parisinum R redire.

A² Neque multa adscripsit altera Veneti manus neque quae adscripserit, certo mihi licuit circumscribere. videntur autem primae manus correcturae esse eae, quibuscum consentiunt BCPS, ut 216,26. 31 235,2—3. contra iure mihi videor correctori aetatis minoris tribuere ea, quae coniectura ex parte falsa inventa sunt, ut ἐστὶν εἶναι 214,11 et 214,29. 31. secutus sum eam 217,1 232,21. alia ex Parisino R recte desumpsit: 214,27 219,2 233,28 235,6 236,26.

R Restat igitur, ut de Parisino R iudicem. non pendet ex fonte codicum BCPS, nam 213,21 235,4 238,14 non est lacunosus. cum A autem hic quoque mire consentit. ita religiose compendium servavit, quod etiam in A exstat pro ὀλιγαῖς neglegenter formatum (223,16); hoc BCPS falso solverunt in ὀτιχαῖς, a ut non intellectum omisit vacuo relicto. genuinum praebet R, ubi A corruptus est, non saepe quidem, sed praebet unus 213,9 216,20 228,9 237,28. 31; accedunt ei loci, ubi A² dixi ex R Venetum correxisse. sed obstat his virtutibus multo maior pars depravatarum lectionum, quas ex adnotatione nolo hic repetere. qua re verisimilius est, Parisinum quoque R apographum quam fratrem esse Veneti. certe hic fundamentum recensionis debet esse, quem in apparatu cum Parisino R integrum proposui ex BCPS graviora tantum adnotans. — Denique moneo lacunam in archetypo indicatam fuisse 229,21.

Venimus ad veteres versiones latinas, quarum duas novi CANINII Anglariensis, quae primum prodit Venetiis 1555¹⁾ (editione usus sum anni 1559), et Iacobi SCHECKII (Tubingae 1540). neutram in adnotationem criticam recepi. nam Caninium sive Aldina sive gemello codicis R usum esse demonstrat lacuna, quae 223,34 his cum Caninii interpretatione communis est. item 225,16 in verbis interpretis „cum vero talis sit, necessario alterutrum ipsis duntaxat dicendum erit“ cognoscitur Parisini R lectio τοιοῦτος δὲ ὧν εἶη ἂν μέγρι φωνῆσαι δύο αὐτοῖς μόνης. neque tacebo in media parte huius versionis magnam hiare lacunam. desunt enim Alexandri verba τὰ μιγνόμενα usque ad μεταβολήν (229,4—230,13). quae utrum in officina perierint latina an ad graecum exemplar mutilum referendum sit quod desunt, nescio, sed memorabile est post magnum

¹⁾ Cf. Hoffmann Lex. Bibl. I, 111.

hiatum sequi apud Caninium eius enuntiati abruptum membrum per se sensu cassum, quocum ad verbum consentit initium fol. 145^v graecae Aldinae.

Etiam SCHECKIUS ex Aldina pendet, quamquam quominus accuratius hoc persequar obstat negligentissima et semibarbara huius versionis natura. quae quanta oscitantia conscripta sit, duo liceat exempla proponere. verba 225,13—18 $\xi\tau\iota$ — $\sigma\acute{\upsilon}\gamma\chi\rho\iota\mu\alpha$] p. 58 ita vertit: *Adhaec Deus ille per omnia permeans, materia ipsa tempore esset posterior, siquidem materiatum corpus omne, materia ipsa posterius est, Deus autem tale corpus est, quapropter duo principia non erunt, quae oratio eorum prae se fert, sed revera tantum unum erit, atque ille Deus procreatus ex materia aut elementum quoddam erit aut ex elementis concretus.* 222,31—223,7 $\omicron\upsilon\tau\epsilon$ — $\lambda\acute{\epsilon}\gamma\epsilon\iota\nu$] (p. 55) *atqui forma nulla separatim esse potest, absque eo in quo defixa est, ipsumque lumen nisi in pellucido separatim nemo intueri potest, neque anima sine corpore separatim consistit, et ut uno verbo dicam, quid absurdius cogitari potest, quam materiam cum sua forma misceri. quam rursus ridiculum illud etc.*

Edidit libellum nostratum unus IDELER in Aristotelis Meteorologicorum vol. II p. 589—624 Lipsiae 1836, si editionis nomine ornare volumus Aldinae apographum negligentissime (desunt enim non solum verba, sed tota enuntiata) confectum, in quo sanata quidem sunt pauca, sed multa mutata, quae vir doctissimus, si rem iterum pensitasset, ipse removisset.

Multo plura debeo Ottoni APELT, qui doctissima commentatione inserta Philologi volumini XLV p. 82 sq. libellum nostrum persecutus alia feliciter emendavit aliis prudenter medelam praeparavit.

Habes subsidia, quibus usus sum in singulis Alexandri scriptis. nondum vero de auxilio dixi, quod mihi per omnia aequè paratum fuit iucundissimum, HERMANNI DIELS et EDUARDI SCHWARTZ amicorum. quorum opera factum est, ut viam emenso non tam molestiarum, quibus non caruit iter, surgat recordatio, quam laetissima laborum communis memoria. qui viri doctissimi, dum in corrigendis typhotetae erroribus me adjuvant, quantum studium emendandis ipsius Alexandri vel difficillimis librorum partibus impertiverint, mecum admirabuntur legentes sentientque, quid debeat haec editio illorum acumini. VSENERUS autem, qua est erga me benevolentia, gratissima etiam hoc volumen ornare dignatus est symbola, quam invenient legentes in Addendis, ubi ea descripsi, quae in exemplo quo utitur VSENERUS Quaestionum Spengeliana-
narum adnotavit.

A D D I T A M E N T U M I

(cf. p. XVII)

5,3 περας 6,14 δε 7,8 και 25 άιδιου 12,5 το 13,9 το 16,3 το 32.33 ύπερ-
βολη 20,3 άσθενειαι 24 δε 21,5 τα 14 περι 15 ουδέν 22,18 το 23,21 έκεινωι
24,29 αμα (corr. V²) 26,24 καλον || ουδενος 25 ύπο 26 το 31,4 άντι 32,12 δε 33,21 έπι
35,2 και 6 δε 36,8 προτερον 37,18 επι 38,6 pr. δε 9 αυτωι (corr. V²) 39,7 το
40,24 μεν II 46,17 μεν 47,11 παλιν 24 δε 49,14 εν 50,11 δε 51,16 δε (sic) 52,27 ει-
χεν 53,10 pr. τη 23 pr. λευκον 54,15 pr. ζωη 24 alt. προς (et 26) 60,9 συνεισαγειν
20 τοτε 28 alt. το 64,27 pr. των 71,5 ειςιν 21 τα 73,29 δια 74,12 δε 75,23 μετα-
βολη || οδδε 24 τοδε 29 pr. το 78,29 δη 85,17 αισθητα 86,2 παθος 90,10 το 16 αι-
σθητήριον 91,12 διαφοραι 32 ημας 94,23 κρινει || κεχωρισμενά 96,5 το 99,31 τωι
104,4 δε 23 το 27 περαίνειν] ante ρ litura 1 litt. 105,2 προς 107,2 γενοιτο 112,4 όπτω-
μενωι sic 28 μεν 115,34 μεριστον 119,9 του 16 το 17 pr. μη 120,21 ήδωνα
127,11 ταις 17 αίρεται 129,21 αυτα 130,30 ουδεις 131,2 το 7 το 12 ante κτώμεθα
lit. 1 litt. 16 το 24 ante αξιωñ lit. 1 litt. 34 το 132,1 τα 2 pr. το 133,15 εκών]

v

ante ω lit. 1 litt. 29 ηδε bis 134,18 τοϋτο (v addit v. c.) 136,4 χωρισ 21 pr. περι
138,9 alt. τα 15 αυτου 25 αυτων || τα 28 δε 140,5 αυτο 9 pr. το 15. 16 χρησιμου]
χ in lit. 18 αυτο 23 αυτο 29 τον 141,19 δε 143,14 pr. και 16 μεν 17 ήδονη 27 τον
32 το 146,7 μεταμελλαι 13 αυτας 24 ήμιν 25 αυτην 147,10 και in lit. 12 αυτας
148,8 τινά] τι in lit. 29 αυτη 149,7 προειρημένων] ει in lit. 13 γνωσις 14 άρετη
17 μεν 28 περι 33 γαρ 150,1 pr. δε 4 δε 10 το 11 άρετων] d in lit. 151,7 πρώτων
13 παρα 155,17 τα 156,29 γαρ 158,19 αυτοις] αυ in lit. 29 την 159,28 ante πράττει
lit. 1 litt. 26 ακούσια 160,3 τα 7 δε 19 δη 162,2 το 14 μεν 168,5—8 κατα 16 κατα
169,17 ήμιν 30 το 171,1 παλιν] v in lit. 18 δε 173,27 αναιρειν 174,28 της 175,20 οδδε
185,26 τά δε 189,4 και 197,26 φροντίων] inter ρ et o lit. 1 litt. 202,23 λέγομενα
209,5 των.

A D D I T A M E N T U M II

(Notantur lectiones Vindobonensis quae a Veneto V sive ab alterutra eius manu discrepant, cf. p. XXII)

45,28 τοῖς—τὸ] τῆς κατὰ 32 τὸ ἀμέρες 46,3 ἐν τῷ πλ. || ἀδιαίρετου 6 λέγει 13 ἐφιστάμενον || πλάσμα τὲ 15 ἢ 19 πόσῳ τῷ 24 ἢ κινεῖται αὕτη αὐτὴ ἢ καὶ αὐτὴ κινεῖται (sic) ἂν 26 ἐξίστατο 47,3 ἢ || αὐτὴν 5 φαμεν om. || αὐτοῦ κινεῖν 8 ἢ 19 καθότι 25 τὸ 48,1 εἰ] ἤξει 2 πᾶν γὰρ σῶμα om. 3 ἀπλῶς 6 τοὺς || αὐτὸν || αὕτη 8 τελεῖ 14 τελοῖαν τῇ 15 τὸ πυρὶ 18 ἐκεῖ τὸ (et 20) 25 ἄμοιρα 30 ἢ 49,10 τὸ ἢ τῆς 13 μεταλαμβάνειν. τοῦτο πλέον ἔξον 27 μὲν οὖσα 28 ἤς 33 γεινιωῶν τι 50,2 αὐτοῖς 4 αὕτη || τοῖς τούτων 4 ἢ παντῆ 5 μέντοι || ἐναντίων 6 ἄλλοι ἂν 11 αἴτια 19 τε 19. 20 καὶ τὸ εἶδος αὐτοῖς 21 διαφορά 30 μὴ ἐφ' 31 τοῦτο 51,2 ἡμῖν 3 8 4 ἢ om. 7 ὡσπερ] ὡσα ἐν 20. 21 ἀδύνατον τὸ οὖν 25 σώζοιτο ex sil. || κατὰ οὐσίαν πάντα 27. 28 τὸ καθ' 28 τῷ τὸ 52,3 οὐ τὸ 5 μὴν ἐπὶ τῆς αὐτοῖς 12 αὐτὸς om. || ἢ ἕκαστον 20 εἰ om. 23 ἢ 25 ἢ τούτων || ἐν τῇ || φύσει 27 εἰ || 29 ποιῶ 30 αὐτῆς 53,1 δν] ἐν 2 οὖ] οὐκ 4=V¹ 5 πολλοὺς ὁ 7 εἴη 8 ὁποῖον 12 ἢ 13 οὐκ ἔστι 23 τὸ 30 μὲν εἰ 54,8 ὄρον λόγον 10 δυνάμει 19 ἢ om. 25 αὐτῷ e. s. 30 ἢ 55,4 τὴν ψυχὴν 7 καὶ om. 8 ἦν δὴ 9 οὖν 11 δν om. 12 τι δν] ἐν 14—17 = V¹ 19 ἔστιν ἢ τε 22 αὐτοῦ 23 οὖ 25 ἢ 27 μὲν om. 56,1 ἢ οὐδὲν ἢ || καὶ om. 4 τῷ τῶν || ἐνέργεια || μετὰ συν sic || τι 5 ἐνέργειά τε καὶ εἶναι καὶ ἐν ὑπ. 6 ὦν] ἐν 10 ἐν 13. 14 αὕτη 21. 22 = V¹ 23 τοῦ ἐκ τοῦ ἐν 25 οὐδὲ] τοῦδε 27 ἐκ—γίνεσθαι om. 28 αἰτιῶν 29 alt. καὶ om. 30 τούτων δεκτικῆ 31 καὶ εἰ 32 ἢ αὐτῶν ἐν 57,1 οὖσιν 3 ἢ ἢ 7 οὖ] εὖ 10 αἴτιον 19 τὴν [σον 26 δ || ἢ τὴν 27 ἔτι ἐνι ἂν 58,7 γὰρ μὴ 9 ἦ] ἢ || τῆς] τῇ 11 πρὸ τοῦ 13 τὸ 24 τὸ om. 58,2 οὐδ'] ὅσα ὁ 6 κοινὸν τὸ 8 τὸ τῷ 9 ἐνίων 13 ὅστε 17 ὦν || τοῖς 18 οὗτος] οὔτε 59,29 εἰ γε ex sil. 60,2 τὴν] τῶν 4 εἰ τι 5 αἰε, εἰς τὸ μεταβάλλειν in mg. L¹: εἰς τὸ ἐναντίον τι 8 ἢ 10 τούτων αὕτη 14 αὐτῷ 17 τῷ ἐναντίω L¹ τῶν ἐναντίων L² 18 ἀδύνατον 27 διαφορά 61,5 τοῦ om. 9 ταύτην 25 παρ' αὐτοῦ 62,4 τὰ γὰρ 12 ἐπιτροφή 13 τὸ] τοῦ 28 ὀρίστω 30 μὲν οὖν 32 δι] δεῖ 63,2 μόνης 3 δ' οὕτω κ. 4 αὐται 7 οὐδὲ βάσιν] οὐδ' εὐασιν 9 ἐν om. 11 τι τῆς εἶναι ex sil. 12 ἔχοι 13 προνοήσαντος 16 προνοήσαντος 17 μέρος 64,7 τὰς om. 8 ἦν] καὶ || alt. ἦν om. 11 δ] οὖ 22 τοῦ ἐν om. 32 ἐμμένον 65,1 μεταβάλλοντα 12 τε τὰ || πρῶτα ἦν 22 ἀποκρίνεσθαι 24 οἱ ex sil. 66,2 προτιθέσθαι 32 ἔπεσθαι 67,4 λέγοντες εἶναι ex sil. 9 μόνας 11 ἀλλ' οὐ 26 ἢ 31 προνοουμένων || ὀρώμεν] ὀρώων ἐν 68,1 οὗτοι γε τρώπων ex sil. 69,1 ἀποπον ἂν εἶναι ὀξείε παντάσῃ τούτω (ξείε παντάσῃ del. et δὲ ex δὲ) 5 χάριν om. 7 ἦτις χιονος ἀναφελῆται sic 9 τῆς om. ex sil. 10 τὸ εἶναι 20 αὐτῶν 26 τί μὴ 70,11 τινα ex sil. 28. 29 οὔτε δέξ. 33 αὐτόν 71,6 εἰσὶν 9 δεγθῆτο 13 εἴη 26 εἴη 72,1 δὲ πέρεσθαι 12 πρὸς om. 13 τῆς τοῦ 15 φέρεσθα

22 αὐτῆς 28 τε || καὶ om. 73,2 κινεῖ τὰ] κινεῖται 4 κέρα || οἰδ' ἐπ. 6 ἔχει 10 οἷς πᾶ-
 σιν ἐξ 14 pr. καὶ om. 16 καίειν ἄν καίειν || τὸ ex sil. 29 οὐκ ἄλλα 74,1 ἢ ἱκμάς
 2. 3 ἀπὸ τούτων εἰκόσ 16 τὴν σ. 21 πᾶν τῷ 27 σιδηρῆ τις || ἐξ ἱκασμένης 75,7 ἐπεὶ
 8 ἐπὶ 17 ἦν 18 αὐτῆ 19 εἶδους 28 ἐκάστην ex sil. 30 λέγεται 33 ἐπὶ 76,6 ζωὴ ἦτις
 11 ἢ ψυχὴ 17 τῷ φυσικῷ 23 τε καὶ στάσεως om. 26 ἄν om. || οὔσα] οὔπω 77,2 λέγων
 μὲν 17 πρὸ om. 78,2 διαφορὰν ex sil. 6 ἢ 14 ταυτὸ 17 εἰς τῷ 24 ἔν ἀπλοῦς 79,5 αἰ
 τὸ] καὶ τὸ 8 μέρος 9 σὺν] νοῦν 17 αὐτὸν οὐ. 81,17. 18 εἰ 28 μὲν ἢ 82,3 συν-
 τελοῖ ἢ 17 εἰεν] εἰ ἔν 20 αὐτῆ 26 πρῶτον 30 ὑπὲρ 83,2 αὐτῆ corr. ex αὐτῆ 15 γε
 νομένην ὁ μὲν ἦν ὁμοίως 26 οὐ καὶ τῶν 31 δείξας δῆτι μὴ 35 οὐ om. 84,26 ἄν
 τὴν (sic) 85,8 οἴονται δὲ 19 ὑπερθεμένουσ 32 ὑπὸ] ἐπὶ 34 ἢ τῷ 86,2 ἐπὶ τὰ
 8 τῷ εἶναι τὸ δὲ 23 εἰ 24 αἰσθησείη 26 ἐαυτῷ 30 μὲν 35 πάσχειν 87,2 φθορὰ
 3 (et 10) προσιόντος 10 ἢ 12 τὰ φθορὰ 23 αἰε] δε sic 88,5 οἴον] δι' ὄν 13 ὁ δὲ
 19 ἢ ἢ 21 ἢ εἰ 24 εἰς τὸ 25 ἐνδεχομένων 27 καὶ om. 33 τοῦ om. || ἔπεσθα 89,1 ὑπο-
 θέσεως 3 ἦει 4 ἢ 7 καὶ εἰ 16 πᾶν τῶν 17 ἢ 30 ἐκλείπειν || αὐτοὶ ex sil. 33 μῆδέτερον
 90,5 αἰσθησιν ἔχομεν 6 τῶν μὴ 12 alt. ἔχομεν αἰσθησιν ex sil. 18 ἀντικρὺς ex sil. || τοῦτο
 91,15 δὲ om. 30 ἀναλήψει 31 αὐτῆ ἤδη 92,2 αὐτῆ ἢ 10. 11 αὐταὶ 14 εἴη 17 ἐξῆν
 27. 28 κεχωρῶσται 33 καὶ λέγει 93,19 τὸ αἰσθητὸν 26 αἰσθητῶν 94,9 δὲ μὴ 13 κεχω-
 ρισμένον 18 εἰ 20 ἢ μίαν || ἢ (et 21. 22. 23) 22 οὐν καὶ δυοὶ 26 αὐτῆ 95,1 αἰσθάνεσθαι
 7 ἔδειξεν οἶον τε μὴ ὁμοίον τε κρ. τὰς 8 μὴ] ἢ || ἢ μὴ ἔν 11. 12 οὐδὲν ἄλλο 25 ἀνακι-
 νήσεις 29 τόνδε 30 αὐτῷ ἢ 31 τῷ τε 32 ἀδιαίρετον 36. 37 ἐναντίων 96,8 μὲν εἴη 10 ἢ
 (ex corr.) μία 12 ᾗ 24 κεχωρισμένων 36 τὰ om. 37 οἶον] δι' ὄν 97,1 τὰ om. ex sil.
 5 ἐφ' ὁδία διδοται 15 μία om. 20 διὰ] κατὰ 28—29 κρῖναι—ἐναντία om. 31 pr. τὸ] τι ||
 ω
 ταυτῷ 34 τὸ μέντοι 98,3 ἔτι] ἐστὶ 5. 6 ἢ δύναμις ἢ 22 ἀπὸ τοῦ 29 ἔχη 30 ἢ 99,9 γλυ-
 κὴν 12 λέγομεν ἢ τὸ τοῦ 24 πλύνομεν αὐτὸ 34 καὶ μεταβολαῖς 100,2 ἦν 4 εἰς om. 14 ὅτι
 15 δὲ 22 διὰ om. 23 ὕδατι ἢ τιθέντα 101,8 αἰ ἀπολυνομαίαι 10 ὑποτιθέντα 11 πέρασ
 τι 13 pr. ἢ 16 διὰ τοῦ 19 τῷ ὡς 22 ἢ μὴ 102,2 ἄν ex sil. 6 οὐ 11 τὸ πᾶν L 12 τι
 L^a || μέρος L: μέρους L^a 13 κακεῖνο ἦς L^a 15 εἴη om. L || ἐφ' ᾗ L^a 17 μ. αὐτῶν L: μ.
 αὐτοῦ L^a || ἢ ἀντὶ τοῦ L: εἴη ἀντι L^a || ὄν] δ. L: ὄν L^a 18 εἰ—πεπερασμένον om. L: exh.
 L^a 20 τί ἐστὶ L: τις εἰς τι L^a || αὐτὸν ὄν L: ὄν L^a 21 ὑπ' αὐτοῦ L^a: ὑφ' αὐτοῦ L 22 τι
 τοῦτο L: δὲ ἐστὶν τί ἐστὶν ὄν τοῦ τε L^a 23 εἶσο (cf. meam coniecturam) 28 ἐπιστητοῦ L^a:
 ἐπικτήτου L || τῷ] τοῦ 29 τὸ om. L^a || τεταγμένως L: τεταγμένον L^a 103,2 οὐ χάρις
 4 τοῦτο ex sil. 7 τάξιν 8 τὴν δὲ ἀπ. 20 ἄλλω 21 οὔτος || de emblemate cf. adnotatio-
 nem 30 τούτω 31 δύο] δι 104,1 ἀπείρους εἶναι τὰς 12 ὄσων] ὦν 22 πᾶν τὸ πεπε-
 ρασμένον 23 παρ' 8 περ οἶνον 105,4 γινόμενοις 8 τῆς περὶ 16 δὲ ἦν || τι ἢ 106,29 τε
 om. 31 πᾶσαν ex sil. 39 ἀντίβαιος 107,7 μόνων τῶν ζ. 16 οὐ 22 τὸ ὅσον 108,6 τὸ
 19 πόρος 23 πραγματεῖαν 29 ἐξ ἐκάτερον 32 καὶ τὰς 33 πασχόντων 109,10 ἢ εἰ 30 τε
 om. 34 λόγων 110,15 καὶ τοῖς 18 ἀσθενέστερα 22 αὐτῆ 23 ἢ om. 34 πεσόντος 111,7 ὅτε
 16 περὶ τὰς τεύσεως 35 τότε] τε 36 ξηρότερον 112,6 πάλιν 15 παθητικὸν 21 οὐ τῷ] τὸ
 26 διαλύσεως 30. 31 πῆγνυσθαι 35 τὸ καὶ τὰ] καὶ τὸ 36 τῶν ἐνεκτὸς δ ὑπὸ 113,1 τῷ
 7 λέγει 12 ἄμα] ἀνα 21 εἰ πῆγνυται] ὑπῆγνυται 33 πῆγνυται || alt. καὶ om. 114,10 οἰ-
 κεία 22 εἰς τὸ ἔν 31 ὄρος 33 γῆν 115,5 ἐπειδὴ 7 ψυχρῷ τε καὶ θερμῷ 33 οὐ πάλιν οὐ
 116,4 ἀλλ' ὅτι 11 ἢ 118,22 ἀπορία || τοῦς τε ζ. || λέγοντας καὶ λέγειν 119,6 δυναμένων
 9 δύναμιν 25 τὸ om. 26 pr. τὸ om. 26. 27 ἠκειώμεθα 28 ἐκείνων ἀλλὰ 34 αἰρετὸν
 120,3 ὁμοιοειδεῖς 9 ἄρα] ὄρα 13 ἐνεργείαις 13. 14 αὐτῶν οὐν διαιροῖντο 14 αὐταὶ 15 αἰ
 ἦδ. ex sil. 17 γὰρ ἐπὶ πλ. 20 ἠδονῆς τῆ δ'] ἠδονῆ || παρακολουθεῖ 22 ὁμολογεῖται e. s.
 24 αὐταὶ 28 ἀηδῆς 28. 29 αὐταῖς 31 ἔπεται 121,3 ταῖς ἐπὶ] ἐπὶ ταῖς ἐν 5 δ] δε
 9 ἄλλην 11 ταῖς e. s. 14 τε καὶ e. s. 16 ἀναπόβληται 24 ἀναποβλήστους 28 οὐ δὲ 31 καὶ
 ὡσπερ 122,8 εὐαπόλητον 9. 10 οὐ βῆδ(α) οὔσα διὰ 12 μόνιμον 14 αὐτῆ 20 ἐν om.
 25 ἄπαν τὰ 123,5 αὐτὸ 123,17—129,23 τῷ πλούτῳ—προαιρούμενοι om. 129,25 αὐτοῖς
 27 αὐτοῖς αἴτιοι 130,6 ἡμέλων 4 τι τοιοῦτο 7 εἰ μὲν om. 15. 16 οὐ βῆα—ἀμαρτό-
 μενα bis 21 εἰ ἐνὸν] εἰεν ἄν 22 οἰ δὲ 24 αἰε] δῆ 30 αὐτοῖς 131,9 ὁ γὰρ ἀνθρώπος

13 αὐτῶν—κτῆσαι om. 25 τὸ ἀκούσιον τοῦ ἐκούσιου 27 γένος] τινός 29 ἐν 30 ἡ om. || διπλῆ || ἑκατέρω 30. 31 ἀντικειμένου γὰρ 31 ἢ 132,7 ἐπὶ e. s. || τοῦτον 8 μέσειν 12 τὸ σημαίν. 14 ὄν om. e. s. 16 τὸ 21 δι—ῆ] 8 τὸ ἐνῆ 24 μὲν γὰρ e. s. 25 λέγομεν || δὲ τοῦ 28 του 32 πράττοντι || πρόσκειται 33 ὄν om. 133,4 ἡττωμένους || αὐτῆς 8 κινήσας 10 ποιῆσαι || συνήθη 21 κατὰ 24 ἐνεργείαις, ἐφ' ὧν (corr. in αἷς) γίνονται 25 τὰς —γίνονται om. 28 ταῦτά 31 περιγίνεσθαι e. s. 134,1 ἐνός om. || ἀδιαφόρων 8 τῶνδε τῶνδε τῶν 8—9 ὡς — ἡδοναῖς om. 10 φθαρτικά. καὶ 13 αἰρετώτεροι || ποιήσασαι 14 ἐνεργειῶν τῶν om. 18 εἰς] ἐπ' 20 εἰ e. s. || αἰ om. e. s. 25 φέροι 30. 31 δυνήσονται 31 χωρήσασθαι 135,2 αὕτη ἀπ. 7 ἐκάστην e. s. ἡ πρῶτον μὲν εἰεν ταῖς 15 τε καὶ ταῖς e. s. 18 ἐν ταῖς] αὐταῖς 20 αἰ om. e. s. || ἀριστα || ἑκατέρω 28 οὖν om. 31. 32 παρακέκλιται 136,10 αἰσθανόμεθα om. 17 ἡ om. e. s. || τῶν αὐτῶν] τούτων 20 τοιοῦδε 24 τῶν] τὸ 25 συντείνοντων 26 δὲ καὶ || αὐτὸ 137,6—8 ὡς—γινόμενας om. 10 πᾶν 14 alt. καὶ om. e. s. || τῷ ἀγ. 16 δὴ 18 ἐκείνοις om. || ἔτι om. 20 λύπη ἔσται 22 ἐπαινετὰ] ἔσται δυνάμεις 24 τε om. 26 αὕτη 28 ἐνέργεια 29 γούν 32 ὥστ' ἡ || ἡδονῆ 33 πρῶτου 36 alt. δε om. 138,3 αὐτά 5 ἐν τῇ αὐτῇ χώρα 11 αὐτὸ || μόνον εἴη ἡδ. 12 αἰρετὸν καὶ || ἔσται coll. post. ἐκεῖνα 14 ἀνδρῶν 17 ἂν οὖν 24 αἰ ζῆμαί 26 εἶναι om. 27 γε 28 αὐτάς 139,2 ἡ 3 ἡδὺ 8 8 ἑαυτοῦ 10 δὲ om. 12 ἐρυσθαίνεσθαι 13 γινόμενον ἔτι 15 αἰ ἡδῆς αἰ ἡδοναῖ 19 ἡδοναῖ —σπουδαζομένων om. 21 λυπῆ 22 ἄλλων 23 αὐτῆς 25 εἰεν ἂν || τῷ εἶδει om. 26 τὴν om. || ἡδονῆ || ἡσθῆναι 30 χρῆσιμον 31 ἀναίρει τὸ 140,2 δὲ om. 3 ἔχον om. 4 ἔσσαι 5 τὸ] τοῦτο 6 8 τὸ 11 τὸ 18 μένει || 8 τῷ 20 τοῖς om. 21 τούτου 22 οὐδὲ τὸ πρὸς 24 δεῖ 27 ἡδε δόξα 28 συναναίρεται 31 πάντα 141,7 γε ἐπιστήμης 8 εἴη ἡμῖν 9 ἐσμὲν δὲ ἄνθρωποι om. 10. 11 ἐπιστήμην τε καὶ ἀλήθειαν οὔτε 11 ἐν τοῖς om. 20 φησὶν αὐτὸ εἶναι λοιπὸν 20. 21 δὴ τὴν] διὰ τὸ 21 τὸν—δόξας om. 27 τῆς om. 32 αὐτοῖς αὐτοῖς 142,3 ἀποκέκλιται 4 εἶδει 6 φόβος om. 7 αὐτὸν 9. 10 νομίζων 14 ἐπ' αὐτοῖς] ἑαυτοῖς 18 ἐπ' αὐτῆς 25 ἐκ τε τοῦ 143,5 αὕτη 9 ἡ 12 ἡ οὐκ 22 εἰ om. e. s. 26 ἡ om. 27 μᾶλλον ἂν || ἐνεργεία 28 ἐνεργεῖν 29 αὕτη 31 ἀνεμποδίστως 144,4 οὖν om. 6 ἐνέδειξα. τὸ δια τοῦτο τε 8 χάριν τῆς ἡ. 10 γε 16 διὰ τὰς om. || ἐν ταῖς || γινόμενας 22 τούτων 25 παραμυθούμενοι 30 αὐτὸν 145,1 δι' αὐτῆς 2 ἔχοντες 6 ἡ εἰ μὴ 9 ἔλαττον αἰσγρὰν ὡς οὐδὲν ἕκαστον || αἰρετὸν 10 αὕτη || παρασκευάζον 11 εἶναι ἡ 13 ἡ om. 16 τὸ 20 αἰ om. || αἰ αὐται 26 ἀπιθανῶς || οἱ συγχ. 27 παρεσκευασμένον 31 τερπνὸν 146,7 κακῶν || λυπηραὶ 15 αἰρεταὶ 20 τὴν om. e. s. || διὰ 24 φ. κοιν. 26 αἰρετὰ 28 ἐν αὐταῖς 29 δι' αὐτῶν || ἐκάστης 30 ἀρετῆ || αὕτη 147,1 ἡν 4 ἐπ' αὐτῷ 5 ὡς οἰκία 12 τε om. 13 αἰρετὸν 22 τουτέστιν 27 ἐν τοῖς 28 κοινωνία 30 ἀνθρώπων 148,1 pr. τῶν om. 3 εἴη ἂν om. || αὐτὸν 8 δὲ τὸ 10 ἡ om. 21 τέλος om. 24. 25 καὶ οἰκείον 27 ζητεῖν τε 31 τε e. s. || τελείω 149,4 δὲ 5 ἐπιδέχεσθαι || λόγον 9 ὀρεκτικῆς αἰ τε 13 διανοητικῆς ἐνεργείας 15 ἐκάστη 21. 22 τε καὶ ἑλλειψίς 32 ταύτας 150,5 alt. δε om. 8 μέσου 9 ἔτυγεν 10 εἴη 17 αἰ om. 24 οὕτως λεγομένης λογικῆς 27 λογικόν τε 33 δε om. 35 φασιν 36 αὕτη 151,2 ἔχειν 7 τι 8 καὶ 8 οὕτως] ὄντως 9 εὐρεσιν—ἀρχῶν om. 19 ἀλλ' ἡ e. s. 22 καλοῦ τὸ 24 χρῆ om. 27 ἡ εἰ 28 ὑμῖν 29 αὕτη 30 οὐδὲν 30. 31 ἐκεῖνη 152,1 λέγει 6 αἰ om. 9 συντελεῖν 12 ἀλλ' ἀπιθάνως 13 συγχωρουσῶν 19 οὕς ης sic 20 πῶς οὐ 27—28 καὶ μηδεμιᾶς—ἐνεργείαις om. 152,35 αὐτῷ] τό 153,4—5 καὶ ἐπὶ—ἀλλά om. 8 ταύτη 9 ὅμοιος e. s. 10 pr. ἐπὶ om. 11 τε om. 14 ἀποδίδωσι 16 δεχομένην 17 φευκτέα || τὸ μέσον 18 ἐν τῷ 23 ποιεῖ om. || μέσα σύμμετρά τε 25 alt. δε om. 28 τὰ αὐτά 154,1 τοῖς 3 προχειρίζομένοις 4. 5 φυλασσομένης 5 ἐντυγγάνει 8 φυλάττομεν ἡ 9 κατ' αὐτά 12 pr. καὶ om. 16 τι 21 τούτοις 24 δεῖσθαι 27. 28 ἑκατέρας 28 ὀρισθέντος 155,8 τῶν ἄκρων 12 αὕτη ἀρετῆ 15 ἐν om. 18 ἐνανταῖ 19 δεῖσαι 20 ἀλλ' 23 ἀ μέσως 24 pr. ἄκρον || alt. ἄκρων 26 ταυτὸν εἶναι ἄμα || alt. εἶναι om. 31 τοῖς 34 οὐδὲν 156,1 μέσοις om. || κατὰ τέχνην 3 ἐν] ἐπὶ 6 ἀλλ' οὐδὲ || δε om. 9 φῆσαι 13 ἡ om. 16 δε om. 19 αἰρεταὶ 21 καταλειπόμενον 25 λεγόμενα 28 ἐπιχαιρεκακία 32 ἀμαρτάνει || τε τὰ 33 ὀτιοῦν] τί οὖν 35 καὶ τὸ δειλ. || μεσότητος 157,2. 3 ἑλλείψεως—ἑλλειψίς om. 4 τὸ semel || εἶναι πῶς μ. 10 γένος ὄλον 14 ἔχειν πρὸς 15 εἶπετο τὸν μὲν 20 ἦν || τε-

λείων 22 ἔχει 24 πάσαις 26 παντί 27 τὴν 28 τάδε] τήνδε || τήνδε δὲ 29. 30 ἐκάστη
 158,6 φαινομένου ἀγαθοῦ 7. 8 τοιοῦτο 10 αὐτοῦ 12 ἀθάρατος 14 αἰρεθήσεται 19 πάντα
 22 ἐστὶν ἐσμέν 23 αἱ δὲ ἐν. ἐφ' ἡμῖν 24 διὰ 159,2 πρ. καὶ] ἢ || ἀκούσια 7 αὐτῆς 10 τῶν
 τοιούτων] τούτων 14 οὐκ ἐξωθεν ποιεῖ om. 16 αἴτια] διὰ τί 18 τε καὶ 22 ἔχον 23 τὰς
 καθ' 28 δι' αὐτὰ 30 ποιεῖ 33 ὀριζόμεθα 34 ἀκουσίων 160, 1—2 γινόμενα—προαίρεσιν
 om. 2 μετὰ λόγου τε 3 διὸ] δὲ 10 περὶ om. 12 γίνεται 14 αὐτοῦ 15 οἶον || γίνονται
 18 βουλευτὰ 21 συντελοῦντες καὶ || τε καὶ τέλος 25 ἡ δρ. 27 τὰ om. 29 ἐκουσίως || κατὰ
 ταύτας τ. ? 31 ἐκτώμεθα || γὰρ om. || πρ. πράττειν] πράξιν || γινώμεθα 32 ὡς γὰρ 37 εἰ
 om. 161,2 ἐπ' om. 3 ἐκάστο sic 5 λέξεως 8 τοῖς τοιαύτοις 14 δεῖ] δὴ 16 εἰ om. 17 κρῖ-
 νει 19 καὶ αἱ ἀρεταὶ 20 αὐταὶ φ. 21 αὐτῆ—φύσει] αὐτῆ δὲ φύσει 25 ἔχοι—κτῆσαιτο] οὐχ
 οἴου δανακτῆσαιτο (sic) 26 φῆναι bis 162, 1 ἡ ἐστίν? || ἔξις ἢ 4. 5 = V, sed τούτων
 6 ἡδόντα || τῶν 7 εἴη ἂν 8 μεταβάλλειν 9 δὲ ἡ om. || τοιαύτης 10 γίγνοτο 12 ἡ ὕλη
 om. || ἐξῆς 13 ἐν εἶδει || γινόμεναι 14 κυρίως] καλῶς || καὶ ἐκ τῆς στ. 14. 15 ὡς ἐν
 ὑποκειμένου 16 εἶναι om. 17 τινος εἶναι 11 οὐ γὰρ—τινος om. 18 χωρὶς τῆς || τὸ
 24 μεταβάλλουσα 25 τὰ 28 αὐτοῖς om. 163, 1 εἰς 8 || μὲν om. || alt. αἱ om. 4 ἡ
 5 τῆς στερήσεως 6 ἀφ' ὧν || ἡ om.

A D D E N D A

Ad Praef. p. XXIII. Debeo hanc notitiam Boyseno meo, qui de exemplo Bibliothecae Berolinensis regiae haec mihi scripsit: „Das Exemplar der Berliner Bibliothek unterscheidet sich von den übrigen nur dadurch, dass es nach Alexander De fato, womit jene abschliessen, noch des Magentinus Commentar zu den Analytica enthält, mit besonderer Paginirung fol. I—XLV, fol. XLV^b des Magentinus giebt die auf dem Titelblatt hier wie sonst fehlenden Angaben über Druckerei und Druckort. Dass diese auch für Alexander gelten, beweist das auf Titel- und Schlussblatt (fol. XLV^b) gleiche Druckerzeichen (Knabe mit Oelzweig und der Umschrift οὐ μετὰ πολὺ ἀνὴρ ἐσόμενος). Dass der Magentinus nicht bloss angebunden ist, geht aus dem Registrum der Bogencustoden hervor, welches ebenfalls fol. XLV^b steht „a b c d e f g h i k l m n o aa bb cc dd ee ff quaterniones omnes praeter a et ff terniones“. Mit aa beginnt der Magentinus. g—o fehlen und enthielten wol die in sämtlichen bekannten Exemplaren fehlenden Nummern des Titelblattes (cf. Hoffmann lex. Bibl. I, 114 Orelli Al. de fato p. VI xyz Rhein. Mus. 23, 670)“. ceterum eadem Magentini editio a Panzero Ann. typogr. VIII, 556 No. 1908 memoratur coniuncta cum Ioannis Grammatici Philoponi in priora analytica Aristotelis commentario.

Deinde quas in extrema praefatione commemoravi emendationes has debeo Usenero:

- 101,10 ὁ λόγος (δ) δεικνόναι
 18 ἀντιμαρτυροῦν, ἐνῆν τῷ λόγῳ πιθανότης (τις)
 21 οὐ μὴ δὲν ἐκτός
 22 ἐκτός τι cum Spengelio, deinde δν del.
 27 δεῖν del. || παρὰ τῶν
 28 μεταφέροντ'
 103,34 εἰ δ' ἀναγκαῖον || τυχόν τι μέγεθος
 104,4 ἐκ τοῦ μεταξὺ
 26 αὐτοῦ
 105,7 λαμβάνειν
 14 καὶ σώματα
 126,14 ἡδονῆ καὶ ὁ πόνος
 145,4 τὸ γινόμενον ἀπ' αὐτῶν

Postremo pauca adscribam quae impressis Quaestionibus mihi videor invenisse:

- 35,9 ante τί οὖν non pauca deesse videntur
 41,25 ἢ καὶ—εἶδος ex margine irrepserunt
 42,3 αὐτῷ * * *. ἔτι τε
 61,8 (ῆ) καθ' οὗς
 71,3 Quaestionis II, 22 sensum, quem, cum editionem meam prelis dedi, nondum perspexeram, explicavi in Programmate Universitatis Kiliensis „De Dione et Aristotele critica et exegetica“ 1892, quod velim conferas p. 19—27. ipsa autem Alexandri verba, quomodo mihi videantur restituenda esse, hic iterò:

Εἰ ἐν οἷς τὸ ὕστερον ἐξ ἀνάγκης, ἐν ἐκείνοις μόνοις ἀληθές δειχθεῖη τὸ “εἰ τὸ πρῶτον, ἐξ ἀνάγκης τὸ ὕστερον”, ἐπὶ δὲ τῆς εἰς ἄπειρον γενέσεως οὐκ ἔστι τὸ ὕστερον ἐξ ἀνάγκης τῆ μηδὲ γίνεσθαι [τὸ] αὐτό, οὐδ’ ἂν πρὸ τοῦ ἐσχάτου γινομένου ἀπλῶς ἂν τι ἐξ ἀνάγκης γίνοιτο τῆ μόνως τῶν μεταξὺ τὸ τελευταῖον τὸ ἀναγκαῖον ἀπλῶς ἔχειν παρὰ τοῦ τέλους, εἰ τοῦτο ἀπλῶς τὸ γινόμενον ἐξ ἀνάγκης. εἰ γὰρ ἐκεῖνο ἐξ ἀνάγκης ἀπλῶς, τότε καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ ἐξ ἀνάγκης ἔσται, τῶν μεταξὺ τοῦ [τε] [cum Spengelio] ἐπ’ ἄπειρον γινομένου ἕκαστον ἐξ ὑποθέσεως τὸ ἀναγκαῖον ἔχον. εἰ γὰρ τὸ ἐν τοιοῦτο ἔσται, δεῖ καὶ τοιοῦτο εἶναι τὸ πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὁμοίως πάλιν ἐκεῖνο τὸ [cum Victorio] ἀναγκαῖον ἔξει· (ἀπλῶς) γὰρ ἐκεῖνο ἔσται ἐξ ἀνάγκης, εἰ τὸ μετὰ τοῦτο, καὶ οὕτως προϊόντων. ἐπεὶ (δὲ) μηδὲν ἐσχάτόν ἐστι τοῦ ἀπειρου, (οὐ ἀπλῶς) ἐξ ἀνάγκης μέλλοντος γίνεσθαι, ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης ἐγένετο καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ, οἷς πάλιν ἐξ ἀνάγκης γινομένοις εἶπετο καὶ τὸ τελευταῖον ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι, εἰ τὰ πρῶτα, οὐκέτ’ ἐπὶ τῶν οὕτω γινομένων ἔσται λαβεῖν τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν τὴν “εἰ τὸ πρῶτον, ἐξ ἀνάγκης τὸ ὕστερον”.

Praeterea scribas 72,6 ἀναγκαίως ἔπεσθαι τούτῳ et ἐγένετο (τὸ) εἰ. denique debebam in inscriptione huius capitis Aristotelica verba (71,7) cum codice E ita scribere ἀλλ’ οὐδ’ ἐξ ὑποθέσεως.

C O R R I G E N D A

(in adnotatione)

- 7 adnotationem ad v. 15 deleas et substituas „14 περί V Vict. Sp.: πέρας FGSLa“
- 8,18 pro „τὸ V“ legas „το V“
- 9,8 post „δυνατόν] α s. v. ὦ“ deleas „:“
- 14 pro „μόνα VBR²S²“ legas „μόνα VBRS²“
- 10,13 post „fortasse ἄτε γινόμενον“ deleas: „B“
- 13,17 pro „(ἐν om. FL)“ legas „(ἐν om. GL)“
- 18 post „τὸ δὲ δὲ S²“ addas „τὸ δὲ τὸ δὲ B²“
- 15,17 pro „τοῦ V¹GVSLa“ legas „τοῦ V¹GSLa“
- 18,13 pro „καθ' ἃ V²B¹S² Vict. Sp.“ legas „καθ' ἃ V²BS² Vict. Sp.“
- 24 in extrema adnotatione legas non 21, sed 29
- 26,10 pro „ἀγένητα Sp.“ legas „γένητα Sp.“
- 30,14 alterum adnotationem legas sic „alt. δὲ VB Vict. Sp.: τε GFSLa“
- 31,18 pro „ὑπάρξεως G“ legas „ὑπάρξεως G²“
- 35,7 pro „αὐτῆ GFBSLa“ legas „αὐτῆ V²GFBSLa“
- 9 „ἢ V¹ (corr. V²)“ referas ad ἢ (v. 10)
- 36,1 post „ἔτ' ἀν εἴη“ excidit „coni. Sp.“
- 3 ante B¹ addas „V²“
- 8 „δν et q. s.“ referas ad v. 9
- 37,19 ante „BS²a Sp.“ addas „V²“
- 40,1 post „αὐτῶ τε GFBSL“ addas „a“
- 45,26 26 corrigas in 25
- 27 27 corrigas in 26
- 48,1 pro „εἴη FS“ legas „εἴη F²S“
- 50,17 17 corrigas in 7
- 31 verba „τὸ VH et q. s.“ novam adnotationem incipiunt
- 60,30 pro „ἐναντία S¹B¹a Sp.“ legas „ἐναντία S²B²a Sp.“
- 69,7 pro „εἴ τις GFV Vict.“ legas „εἴ τις GF Vict.“
- 71,21 pro „τὰ V“ legas „τα V“
- 83,15 post „ὁμοίως VFBSa“ deleas „Sp.“
- 85,33 33 corrigas in 34
- 91,5 pro „τε]“ legas „alt. τε]“
- 95,7 pro „τὰς BSa²“ legas „τὰς BS²a“
- 130,30 pro „αὐτοὶ a Sp.“ legas „αὐτοῖς a Sp.“
- 158,13 post „ἢ εἰ (ἦεἰ G ἢ εἰ Vict. ἦ εἰ L)“ deleas „:“
- 161,27 post „λαμβάνει a“ deleas „Sp.“
- 169,21 addas „ἴππων a¹“
- 191,27 addas „ἔχοι a¹“
- 196,13 in prima ad verba πῶς οὐ adnotatione legas non „Va¹: ὡς οὖν a²“, sed „V: ὡς οὖν a¹²“
- 18 post verba tertiae adnotationis „οὐδὲ γὰρ μὴ τῷ a²:“ addas „οὐ γὰρ μὴ τῷ a¹“
- 197,5 pro „ἔτι V¹a¹²“ legas „ἔτι Va¹²“
- 199,25 ἐξείτασως sic Venetus (puncta addidit v. c.)
- 219,2 post „οἶαν A¹“ addas: „a“
- 227,1 pro „AR“ legas „AB“

C O R R I G E N D A

(in adnotatione)

- 7 adnotationem ad v. 15 deleas et substituas „14 περι V Vict. Sp.: πέρας FGSLa“
- 8,18 pro „τὸ V“ legas „το V“
- 9,8 post „δυνατόν] α s. v. V“ deleas „:“
- 14 pro „μόνα VBR²S²“ legas „μόνα VBRS²“
- 10,13 post „fortasse ἄτε γινόμενον“ deleas: „B“
- 13,17 pro „(ἐν om. FL)“ legas „(ἐν om. GL)“
- 18 post „τὸ δὲ δὲ S²“ addas „τὸ δὴ τὸδε B²“
- 15,17 pro „τοῦ V¹GVSLa“ legas „τοῦ V¹GSLa“
- 18,13 pro „καθ' ἃ V²B¹S² Vict. Sp.“ legas „καθ' ἃ V²BS² Vict. Sp.“
- 24 in extrema adnotatione legas non 21, sed 29
- 26,10 pro „ἀγένητα Sp.“ legas „γένητα Sp.“
- 30,14 alterum adnotationem legas sic „alt. δὲ VB Vict. Sp.: τε GFSLa“
- 31,18 pro „ὑπάρξεως G“ legas „ὑπάρξεως G²“
- 35,7 pro „αὐτῆ GFBSLa“ legas „αὐτῆ V²GFBSLa“
- 9 „ἦ V¹ (corr. V²)“ referas ad ἦ (v. 10)
- 36,1 post „ἔτ' ἄν εἴη“ excidit „coni. Sp.“
- 3 ante B¹ addas „V²“
- 8 „δν et q. s.“ referas ad v. 9
- 37,19 ante „BS²a Sp.“ addas „V²“
- 40,1 post „αὐτῷ τε GFBSL“ addas „a“
- 45,26 26 corrigas in 25
- 27 27 corrigas in 26
- 48,1 pro „εἴη FS“ legas „εἴη F²S“
- 50,17 17 corrigas in 7
- 31 verba „τὸ VH et q. s.“ novam adnotationem incipiunt
- 60,30 pro „ἐναντία S¹B¹a Sp.“ legas „ἐναντία S²B²a Sp.“
- 69,7 pro „εἴ τις GFV Vict.“ legas „εἴ τις GF Vict.“
- 71,21 pro „τὰ V“ legas „τα V“
- 83,15 post „ὁμοίως VFBSa“ deleas „Sp.“
- 85,33 33 corrigas in 34
- 91,5 pro „τε]“ legas „alt. τε]“
- 95,7 pro „τὰς BSa²“ legas „τὰς BS²a“
- 130,30 pro „αὐτοὶ a Sp.“ legas „αὐτοῖς a Sp.“
- 158,13 post „ἦ εἰ (ἦεἰ G ἦ εἰ Vict. ἦ εἰ L)“ deleas „:“
- 161,27 post „λαμβάνει a“ deleas „Sp.“
- 169,21 addas „ἴππων a¹“
- 191,27 addas „ἔχοι a¹“
- 196,18 in prima ad verba πῶς οὐ adnotatione legas non „Va¹: ὡς οὖν a²“, sed „V: ὡς οὖν a¹²“
- 18 post verba tertiae adnotationis „οὐδὲ γὰρ μὴ τῷ a²:“ addas „οὐ γὰρ μὴ τῷ a¹“
- 197,5 pro „ἔτι V¹a¹²“ legas „ἔτι Va¹²“
- 199,25 ἐξείσεως sic Venetus (puncta addidit v. c.)
- 219,2 post „οἶαν A¹“ addas: „a“
- 227,1 pro „AR“ legas „AB“

**ALEXANDRI
SCRIPTA MINORA
RELIQUA**

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΠΟΡΙΩΝ Ed.
Spengel.
p. 11
ΚΑΙ ΛΥΣΕΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΑ |

- α. Διὰ τίνων ἂν τις συστήσῃ τὸ πρῶτον αἷτιον κατὰ Ἀριστοτέλη. 1
- 5 β. Περὶ χρώματός τινα. 5
- γ. Τίνων ὀρισμοί.
- δ. Σχόλιον ἐν διαλόγῳ περὶ τοῦ, εἰ πάντα γίνοιτο καθ' εἰμαρμένην, ἀναιρεῖσθαι τὸ δυνατόν καὶ ἐνδεχόμενον.
- ε. Διὰ τί ἡ αὔξησις κατὰ τὸ εἶδος μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὴν ὕλην. 10
- 10 ς. Πῶς εἰ μᾶλλον τὸ ὕδωρ ὕδωρ κατὰ τὸ ψυχρὸν ἢ κατὰ τὸ ὑγρὸν, ἢ μὲν εἰς τὸ θερμὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ ψυχροῦ μεταβολὴ οὐ φθείρει αὐτό, ἢ δὲ ἐκ τοῦ ὑγροῦ εἰς τὸ στερεὸν φθείρει. 15
- ζ. Πῶς οὐκ ἐναντία τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, εἴ γε εἰς ἐναντία μὲν ἡ μεταβολή, τὸ δὲ ἀβύζομενον καὶ μειούμενον εἰς ταῦτα μεταβάλλει. 2
- 15 η. Πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ.
- θ. Πῶς οὐχὶ τῇ εὐεξίᾳ ἡ νόσος ἀντίκειται μᾶλλον τῆς καχεξίας. 5
- ι. Πῶς εἰ τέσσαρα τὰ αἷτια, οὐκ ἔστιν καὶ ἐν τοῖς θεοῖς τὸ ὑποκείμενον ὕλη.
- ια. Πῶς εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς· τὸ γὰρ ζῷον τὸ καθόλου ἤτοι 10 οὐδὲν ἔστιν, ἢ ὕστερον.
- ιβ. Πῶς οἶόν τε ἅμα τὸν αὐτὸν ἤδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι, εἰ ἐναντία ταῦτα.
- 15 ιγ. Ὅτι μὴ ὁμοίως κατὰ τε τὰς ἄλλας αἰρέσεις καὶ κατ' Ἐπίκουρον εἰσάγεται τὰ χρώματα, ὡς ἔλεγεν Κηνησωρῖνος ὁ Ἀκαδημαϊκός.
- ιδ. Ὅτι καθ' οὐδὲ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν ἔστιν, οὐδὲν οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις παρέχουσιν ἀγαθόν. 25

1 ἀφροδισίως V, sed idem inde a libro secundo ἀφροδισιέως [σχολικῶν] inde a libro secundo σχολίων V 4 συστήσῃ τὸ B² Sp.: συστήσαιο libri Ἀριστοτέλην a Sp. 5 τίνων εἰσιν οἱ ὀρισμοὶ titulus capiti tertio praeifixus 8 τε καὶ tit. 10 ὕδωρ semel a Sp. ἢ Vict. a Sp.: οὐ codd. 11 εἰ μὲν a 13 ἐναντίω a τό τε μέγα tit. καὶ τὸ om. a 14 ταῦτα V 15 μὴ V 17 τέτταρα a θεοῖς σώμασι tit. 18 ἢ ὕλη Vict. a Sp. 19 τοῖς] τῷ a tit. Sp. 21 τε] τῷ sic V 22 αἰρέσεις om. tit. 24 οὐς tit. a Sp.: οὐ V

- ει. Ὅτι εἰ ἡ αὐτὴ ὄλη καὶ ἐν τοῖς θεοῖς, ἔσται κἀκεῖνα φθαρτά. 20
 ις. Λέξεως ἐξήγησις εἰρημένης ἐν τῷ ᾧ Φυσικῆς ἀκροάσεως περὶ τοῦ τὰ
 ἐναντία πως τὰς ἀρχὰς ποιεῖν πάντας.
 ιζ. Ὅτι μὴ τὸ εἶδος ἐν τῇ ὄλη ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. 25
 5 ιη. Ὅτι μὴ οἶν τε τὸν κόσμον ἀφθαρτον εἶναι διὰ τὴν βούλησιν τοῦ
 θεοῦ, εἰ εἴη φθαρτὸς τῇ ἑαυτοῦ φύσει. |
 ιθ. Πῶς ἡ αὐτὴ δύναμις ἅμα τῶν ἐναντίων εἶναι λέγεται. 3
 κ. Διὰ τί τοῦ θέρους ὑπνωτικώτεροί ἐσμεν, εἰ ὁ ὕπνος διὰ τὴν τοῦ συμ-
 φύτου ἡμῖν θερμοῦ εἰς τὸ ἐντὸς ἀντιπερίστασιν. 5
 10 κα. Ἐν τίνι κατηγορίᾳ ἡ κίνησις.
 κβ. Εἰ τὸ κινούμενον ἐπὶ τινος κατὰ τὸ πρότερον μῦριον αὐτοῦ πρότερον
 κινεῖται.
 κγ. Πῶς εἰ φθαρτὴ ἡ γῆ, οὐκ ἐνδέχεται αὐτὴν καὶ ἅμα ποτὲ φθαροῦναι. 10
 κδ. Ἐξήγησις λέξεως ἐκ τοῦ ᾧ Φυσικῆς ἀκροάσεως ἐπὶ τέλει εἰρημένης.
 15 δι' ἧς λέγει εὐραθειῶσαν τὴν ὄλην λῦσαι καὶ τὰς τῶν ἀρχαίων
 ἀπορίας.
 κε. Εἰς τὰ περὶ προνοίας τινὰ συντελοῦντα. 15
 κς. Πῶς τὸ εἶδος ἐν τῇ ὄλη, πρότερον καθ' αὐτό, ἢ κατὰ συμβεβηχός. |

I. Διὰ τίνων ἂν τις συστήσῃ τὸ πρῶτον αἷτιον κατὰ Ἀριστοτέλη. 11

- 20 Εἰ αἰ οὐσίαι πᾶσαι φθαρταί, φθαρτά πάντα ἔσται· ἀχώριστα γὰρ τὰ 7
 ἄλλα τῆς οὐσίας. οὐκ ἔστι δὲ πάντα φθαρτά, οὐδ' αἰ οὐσίαι πᾶσαι φθα-
 ρταί. οὐ πάντα δὲ φθαρτά, ὅτι ἀδύνατον τὴν κίνησιν φθαρτὴν εἶναι· αἰδῖος 10
 γάρ. εἰ γὰρ εἴη γενητή, ἐπεὶ πᾶν, γινόμενον ὑπὸ τινος, καὶ ἐκ τινος γί-
 νεται, εἴη ἂν καὶ τὰ ἐξ ὧν ἡ κίνησις. ἂ εἰ μὲν οὕτως εἶχεν, ὥστε μήτε
 25 τὸ ποιοῦν μήτε τὸ πάσχον πρὸς τὸ δύνασθαι τὸ μὲν πάσχειν, τὸ δὲ ποι- 15
 εῖν δεῖσθαι τινος μεταβολῆς, ἦν ἂν καὶ κίνησις ἤδη, ἀλλ' οὐκ ἐγένετο. 12
 εἰ δέ τι ἦν ἐμποδῶν ἐκεῖνους, ἔδει τινὰ κίνησιν γενέσθαι, ὥστε τὸ μὲν
 ποιῆσαι, τὸ δὲ παθεῖν, καὶ γενέσθαι τὴν κίνησιν ἐξ αὐτῶν, οὕτω δὲ
 ἀνάγκη ἔσται πρὸ τοῦ γενέσθαι τὴν κίνησιν κίνησιν εἶναι οὐ γενητήν. 5

1 θεοῖς tit. a Sp.: θεοῖς V 2 α τῆς tit.: α περὶ a Sp. Ἀριστοτέλους περὶ tit. Sp.
 4 ἐν τῇ] αὐτῇ a 5 βούλησιν] βουλὴν a Sp. 6 εἴη om. a 9 ἀντιπερίστασιν tit.
 Sp.: ἀντιπερίσταται Va 11 ἐπὶ V τὸ om. tit. αὐτοῦ μῦριον a Sp.
 13 φθαρτὴ tit. a Sp.: φθαρτικὴ V 14 α τῆς tit. Vict. Sp. Ἀριστοτέλους ἐπὶ tit.
 Vict. Sp. εἰρημένης tit. Vict. Sp.: εἰρημένη V: om. a 19 συστήσῃ τὸ Sp.: συστή-
 σαι το libri 20 primum caput legitur excerptum in Pseudo-Alexandri commentariis ad
 Arist. Metaph. A 6. p. 685,29 Hayduck λαβῶν ὅτι ἡ οὐσία πρώτη τῶν ἄλλων (τοῦτο γὰρ δέ-
 δεικται) λέγει ὅτι· εἰ μὴ ἔστιν οὐσία αἰδῖος, ἀλλὰ πᾶσαι φθαρταί τα V 21 οὐδ' Sp.
 22. 23] οὐ—αἰδῖος γάρ] ὅτι δὲ οὐ πάντα τὰ παρὰ τὴν οὐσίαν ἔστι φθαρτά, δῆλον. ἡ γὰρ κί-
 νησις δέδεικται ὅτι αἰδῖος καὶ ἀφθαρτος Ps. Al. 23 πᾶν τὸ γινόμενον a Sp. 24 δ V
 Ps. Al.: ἀλλ' GB² (in lit.) SFLu Sp. 26 ἡ κίνησις Ps. Al. 27 ἐμποδῶν Va
 29 alterum κίνησιν add. v. c. V: om. ex parte libri Ps. Al.

ἀλλ' ἡ κίνησις ἐν τῷ κινουμένῳ, ὥστε καὶ ἡ αἰδιος ἐν τῷ αἰδίῳ κινουμένῳ· οὐ γὰρ οἶόν τε αἰδιόν τι κίνησιν κινεῖσθαι μὴ αἰδιον ὄν. εἰ γὰρ τις λέ-
 γοι, αἰδιον εἶναι κίνησιν τῷ ἄλλο ἐξ ἄλλου σῶμα διαδέχεσθαι αὐτήν, 10
 πρῶτον μὲν οὐ συνεχῆ τὴν κίνησιν ποιήσει καὶ μίαν (ἡ γὰρ συνεχῆς ἐνός
 5 ὄντος τοῦ κινουμένου αὐτήν), ἔτι ἐνδεχόμενον ἔσται τὸ ἐπιλιπεῖν τὴν κίνησιν,
 εἰ μὴ τι ἄλλο αἰδιον ὄν τῆς εὐτάχτου τε καὶ ὀρισεμένης τῶν κινουμένων 15
 διαλόχῃς αἴτιον εἶη, αἰδιον σῶμα τὸ τὴν αἰδιον κίνησιν κινούμενον. ἀλλὰ
 μὴν αἰδιος καὶ συνεχῆς μόνη τῶν κινήσεων ἡ κυκλοφορία. τὸ ταύτην κι-
 νούμενον αἰδιον. καὶ ἄριστον δὲ τῶν σωμάτων τοῦτο· τὸ γὰρ αἰδιον τῶν 20
 οὐκ αἰδίῳ ἀμεινον. καὶ τὸ τὴν πρώτην κινήσεων ἀπασῶν κινούμενον καὶ
 ἔμφυχον. τὸ γὰρ ἄριστον τῶν σωμάτων ἔμφυχον. ἀμεινον γὰρ σῶμα τὸ
 ἔμφυχον τοῦ ἀψύχου, τὸ δὲ κυκλοφορητικὸν σῶμα ἄριστον, ὥστε καὶ ἔμ- 25
 ψυχον· τὸ γὰρ τῶν σωμάτων ἀπάντων ἄριστον ἔμφυχον, τὸ δὲ κυκλοφο-
 ρητικὸν σῶμα τοιοῦτον. ἀλλὰ μὴν πᾶν τὸ κινούμενον ὑπὸ τινος κινεῖται,
 15 καὶ τοῦτο ὄν καὶ τὸ κατὰ ψυχὴν | κινούμενον πᾶν ὑπὸ τινος, εἴ γε τὸ μὲν 13
 κατὰ ψυχὴν κινούμενον καθ' ὀρμὴν κινεῖται, ἡ δὲ ὀρμὴ κατ' ἔφεσίν τινος.
 ὥστε εἴη ἄν καὶ τὸ αἰδιον σῶμα καθ' ὀρμὴν καὶ κατ' ἔφεσίν τινος κινού-
 μενον. τοῦ δὲ καθ' ὀρμὴν καὶ κατ' ἔφεσιν κινουμένου δεῖ εἶναί τι, οὗ 5
 ἐπιέμενον τοῦτο κινεῖται τὴν αἰδιον κίνησιν, αἰδιον καὶ αὐτὸ ὄν καὶ ἐνερ-
 20 γεία. πᾶν γὰρ τὸ κινήτικόν τινος ἐνεργεία τι ὄν κινεῖ, καὶ τὸ αἰεὶ καὶ
 συνεχῶς κινεῖ αἰεὶ τὸ αὐτὸ ἔσται ἐνεργεία, ἄμοιρον παντάπασιν δυνάμεως. 10
 εἰ γὰρ ἔσται δυνάμει, οἶόν τε ἔσται καὶ τὴν κίνησιν φθαρῆναι, μὴ ὄντος
 ἐνεργεία τοῦ κινήσοντος αὐτήν. ἀλλὰ καὶ ἀκίνητον ἔσται. εἰ γὰρ καὶ
 τοῦτο κινήσει κινούμενον, δεήσει καὶ τούτῳ πάλιν ἄλλου κινουντός τινος. 15
 25 ἀλλ' εἰ ἀκίνητον, ἀσώματον. πᾶν γὰρ σῶμα καθ' ὃ σῶμα κινήτόν. ἔσται
 τις αἰδιος οὐσία ἀπλή καὶ ἀκίνητος ἐνεργεία (αἰτία), οὐσα τῆς τοῦ κυκλοφο-

1 ἀλλ'—αἰδίως κινουμένῳ] ἐπεὶ οὖν αἰδιος ἡ κίνησις, ἡ δὲ κίνησις ἐν τῷ κινουμένῳ τὸ εἶναι
 ἔχει, καὶ τὸ κινούμενον ἄρα τὴν αἰδιον κίνησιν αἰδιόν ἐστιν Ps. Al. 4 ἡ VB: εἰ FGLSa
 Sp. ἐστὶ con. Sp. 5 αὐτήν ἐστίν· ἔπειτα ἐνδ. Ps. Al. ἔσται τὸ] ἐστὶν Ps. Al.
 ἐπιλιπεῖν V: ἐπιλείπειν B: ἀπολιπεῖν Ps. Al. 6 ὄν et te om. Ps. Al. 7 αἰδιον δὲ B²
 pr. αἰδιον] ἐν ἄρα καὶ αἰδιόν ἐστὶ τὸ Ps. Al. κινούμενον σῶμα Ps. Al. 8 ταύτην
 ἄρα a Sp.: ἄρα ταύτην Ps. Al. 9 pr. αἰδιον] τὴν κίνησιν σῶμα αἰδιον Ps. Al. ἀρι-
 στον a τοῦτο om. a 10 τῶν κινήσεων Ps. Al. a Sp. 11 pr. ἔμφυχον] ἔμ-
 ψυχον δὲ τοῦτο Ps. Al. pr. τὸ] τ in lit. V 13 δε V 14 το V 15 καὶ τοῦτο
 ὄν καὶ τὸ VFGL (sed καὶ τό): καὶ τὸ B²S²a Sp.: καὶ διὰ τοῦτο οὖν καὶ τὸ Ps. Al.
 ψυχὴν ἄρα a Sp. γε] δὲ a Sp. τὸ μὲν] τὸ Ps. Al. a Sp. 16 κατὰ τὴν Ps.
 Al. a 17 καὶ a Sp. alt. καὶ infra versum V 18 τοῦ B² con. Sp.: τὸ libri
 Ps. Al. κινουμένου B²S²a Sp.: κινούμενου VB¹ Ps. Al. δεῖ VB¹ Ps. Al.: ὄντος δεῖ
 B²S²a Sp. εἶναι VB Ps. Al. con. Sp.: δε εἶναι FGSLa 20 αἰεὶ ἄρα Ps. Al.
 καὶ ἀμοιρον a Sp. 22 ἔσται εἰ a Sp. post δυνάμει inserit οὐδεμία δὲ δύναμις, ὡς
 ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ (I, 12) δέδεικται, ἐπ' ἀπειρόν ἐστίν, εἰ οὖν ἔχει δύναμιν τοῦ μὴ εἶναι, ἔσται
 ποτὲ ἐνεργεία μὴ ὄν, ὥστε Ps. Al. 23 post αὐτήν inserit ἀμοιρον ἄρα παντάπασιν ἐστὶ
 δυνάμει Ps. Al. 24 τούτῳ FGS Ps. Al. a Sp.: τοῦτο VBL τινος] τινος καὶ
 τοῦτο εἰς ἀπειρον Ps. Al. 25 ἐστὶ καὶ ἀσώματον Ps. Al. γὰρ V 25. 26 ἔσται
 ἄρα αἰδιος τις Ps. Al. 26 τις VB¹: τις ἄρα FGSa Sp.: ἄρα τις B² ἐνεργεία a Sp.:
 ἐνεργεία V: ἐνεργεία FBL αἰτία add. Ps. Al.

ρητικῷ σώματι αἰδίου τε καὶ συνεχοῦς κινήσεως. κινήθησεται δ' ὑπ' 20
αὐτοῦ τὸ θεῖον σῶμα τῷ νοεῖν τὸ αὐτὸ καὶ ἔφασιν καὶ ὄρεξιν ἔχειν τῆς
ὁμοιώσεως αὐτοῦ. πᾶν γὰρ τὸ κινούμενον ὑπ' ἀκινήτου τινὸς κεχωρι-
σμένου τοῦτον κινεῖται τὸν τρόπον. ἢ δεῖξις κατὰ ἀνάλυσιν. οὐ γὰρ οἶόν
5 τε τῆς πρώτης ἀρχῆς ἀπόδειξις εἶναι, ἀλλὰ δεῖ ἀπὸ τῶν ὑστέρων τε καὶ 25
φανερῶν ἀρξαιμένους κατὰ τὴν πρὸς ταῦτα συμφωνίαν ἀναλύσει χρω|μένους 14
συστῆσαι τὴν ἐκείνου φύσιν. ὅτι δὲ καὶ πρῶτον νοητὸν καὶ μάλιστα, καὶ
πρῶτον ὄρεκτὸν καὶ μάλιστα τὸ κινήτικόν τῆς κύκλω κινήσεως εἶδος, ἐν-
τεῦθεν ἂν δεικνύοιτο. κυρίως νοητὸν τὸ εἶδος. ἢ γὰρ ὕλη, οὐδὲν οὐσα 5
10 τῶν ὄντων ἐνεργεία, κατ' ἀναλογίαν ἐστὶν νοητή, καὶ ὡς ὁ Πλάτων φησὶ
νόθῃ λογισμῷ, τὸ δὲ εἶδος νοητὸν ἐνεργεία τι ὄν, καὶ τῶν εἰδῶν μᾶλλον
νοητὸν τὸ ἐν οὐσίᾳ, ἢ τὸ ἐν ἄλλῃ τινί, ὅτι καὶ μᾶλλον, καὶ τῶν ἐν τῇ 10
οὐσίᾳ τὸ μάλιστα ἀπλοῦν καὶ αἰεὶ ὄν ἐνεργεία· μάλιστα γὰρ νοητὸν τοῦτο
τῷ τε μάλιστα εἶναι αἰεὶ ὄν ἐνεργεία καὶ τῷ τῇ ἑαυτοῦ φύσει τὸ ἀπλοῦν
15 νοητὸν. καὶ γὰρ τὰ ἐν τοῖς συνθέτοις τότε νοητά, ὅταν ὁ νοῦς αὐτὰ χω- 15
ρίσῃ τῶν ἐν οἷς ἐστὶ καὶ ὡςπερ ἀπλᾶ αὐτὰ θεωρῇ. τοιαύτη δὲ ἡ κινή-
τικὴ τοῦ παντὸς οὐσία· μάλιστα αὕτη νοητή. ἀλλὰ μὴν καὶ μάλιστα
ὄρεκτῆ· μάλιστα γὰρ ὄρεκτὸν τῇ αὐτοῦ φύσει τὸ τῇ αὐτοῦ φύσει καλὸν 20
μάλιστα. τοιοῦτον δὲ τοῦτο· τὸ γὰρ καλὸν ἐν τῷ εἶδει μᾶλλον ἢ ἐν τῇ
20 ὕλῃ. ἐν γὰρ τῷ ποιῶντι μᾶλλον ἢ ἐν τῷ πάσχοντι, καὶ ἐστὶ πάσχον
μὲν τὸ δυνάμει τι ὄν, ποιῶν δὲ τὸ ἐνεργεία ὄν. καὶ ἐν τῷ ὠρισμένῳ
μᾶλλον ἢ ἐν τῷ ἀορίστῳ· ἐν τῷ εἶδει τὸ καλὸν μᾶλλον, ἢ ἐν τῇ ὕλῃ, 25
καὶ ἐν εἶδει τῷ ἐν οὐσίᾳ μᾶλλον ἢ ἐν τινὶ ἄλλῃ | τῶν γενῶν. διὰ γὰρ 15
τοῦτο καὶ τὰ ἄλλα ἐστίν. καὶ τῶν ἐν οὐσίᾳ τὸ μάλιστα ὄν καὶ ἀπλοῦν
25 καὶ ἄμοιρον τοῦ δυνάμει καλὸν μάλιστα. τοιαύτη δὲ οὐσα δέδεικται ἢ
προειρημένη φύσις, κυρίως καὶ πρώτως αὕτη ὄρεκτῆ τε καὶ νοητή. 5

1 συνεχοῦς] χ in lit. V ὑπ' αὐτοῦ conl. Sp. 2 θεῖον] κυκλοφορητικόν Ps. Al.
τὸ αὐτὸ VB¹: τε αὐτὸ FGB²S Ps. Al. a Sp.: fortasse τοῦτο: τε αὐτὸ conl. Sp.
3 ὁμοιώσεως] οἰκειώσεως Ps. Al. 3. 4 κεχωρισμένον Sp. 4 ἢ δὲ Ps. Al.
post ἀνάλυσιν add. γέγονεν Ps. Al. 5 τῆς πρώτης ἀρχῆς VBSGL Ps. Al. a: τῇ πρώτῃ
τῆς ἀρχῆς F: τῆς πρώτης Sp. 7 ἐκείνων Ps. Al. 8 κυκλωκινήσεως a
10 ἐνεργεία V Πλάτων] Tim. 52^b νόθῃ B² Ps. Al. Vict. Sp.: τῷ libri 11 ἐνε-
ργετα V 12 prius τὸ corr. ex τε V ἢ] καὶ καθ' αὐτὸ ὄν, ἢ Ps. Al. τινε ὄν
Ps. Al. μᾶλλον ἐστὶ Ps. Al.: fortasse μᾶλλον (ἀπλοῦν) τῇ om. a 14 alterum
τῷ] τὸ a 14. 15 τὸ ἀπλοῦν νοητὸν VGFS¹B¹L: τὸ ἀπλοῦν εἶναι καὶ ἀπλοῦν μάλιστα
νοητὸν S²a: ἀπλοῦν εἶναι: τὸ γὰρ ἀπλοῦν μάλιστα νοητὸν B²: τὸ μάλιστα ἀπλοῦν εἶναι καὶ
μάλιστα νοητὸν conl. Sp.: ἀπλοῦν καὶ νοητὸν εἶναι Ps. Al.: fortasse (εἶναι) τὸ ἀπλοῦν
νοητὸν 15 τότε εἰσι Ps. Al. a Sp. 15. 16 χωρίση BFS Ps. Al. a Sp.: χωρήση G:
ἐνεργῆται αὕτη FGS¹L 16 ὡςπερ] ὡς περὶ B² θεωρῇ τοιαύτη Ps. Al.: ἐνεργῆ τοιαύτη VBS²a Sp.:
ἐνεργῆται αὕτη FGS¹L 17 μάλιστα αὕτη VB: μάλιστα αὕτη FGS¹L: μάλιστα ἄρα αὕτη
S²B² (sed αὕτη) a Sp.: λέγω δὴ χωριστῆ καὶ ἀπλῆ καὶ ἐνεργεία αὕτη ἄρα μάλιστα ἐστὶ Ps. Al.
18 γὰρ VB Ps. Al. Sp.: γὰρ τὸ FGSA: γὰρ τοι L 21 μὲν om. Ps. Al. 22 ἐν
δὲ τῷ εἶδ. a εἶδει ἄρα Ps. Al. 23 εἶδει GSB²FLa Sp.: ἰδίω V: ἰδι// B
24 τὰλλα a 26 κ' ῥ'ω: ἄρα καὶ Ps. Al. a

II. Περὶ χρώματός τινα.

Τὸ χρῶμα ὠρίσαστο Ἀριστοτέλης πέρας τοῦ ὠρισμένου διαφανοῦς ἢ
 διαφανές. τοῦ γὰρ σώματος καθόσον μὲν σῶμα πέρας ἐπιφάνεια, καθόσον
 δὲ διαφανές χρῶμα. διὸ καὶ ἅμα ἐστὶ τὸ χρῶμα τῇ ἐπιφανείᾳ. ἐπεὶ γὰρ 10
 5 παντὸς σώματος ὡς σώματος πέρας ἐπιφάνεια, καὶ τὸ διαφανές δὲ σῶμά
 ἐστὶ, καὶ τούτου πέρας ὡς σώματος ἢ ἐπιφάνεια. ἔστι δὲ αὐτοῦ καὶ ὡς
 διαφανοῦς πέρας τὸ χρῶμα, καὶ ἅμα ἐστὶν αὐτοῦ τὰ πέρατα ἄμφω, εἴ γε 15
 πέρατα οὐκ ὄντα τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις. πᾶν μὲν γὰρ χρῶμα ἐν ἐπιφανείᾳ γε
 καὶ σὺν ἐπιφανείᾳ, οὐ μὴν πᾶσα ἐπιφάνεια σὺν χρώματι, ὅτι μὴδὲ πᾶν
 10 σῶμα διαφανές ὠρισμένον. τοῦ γὰρ διαφανοῦς σώματος τὸ μὲν ὠρισμέ- 20
 νον, τὸ δ' ἀόριστον. τὸ μὲν οὖν ἀόριστον διαφανές (ὁποιᾶ ἐστὶν ὁ τε ἀήρ
 καὶ τὸ ὕδωρ), ὥσπερ οὐδὲ ἐπιφάνειαν οἰκείαν τε καὶ ὠρισμένην ἔχει (ὀρί-
 ζεται γὰρ τὰ ὑγρά τε καὶ ἀόριστα σώματα τοῖς περιέχουσιν), οὕτως οὐδ'
 οἰκείον ἔχει χρῶμα, ἀλλ' ἐστὶν τῶν ἀλλοτρίων χρωμάτων διάκονόν τε καὶ 25
 15 δεκτικὸν ὥσπερ καὶ σχημάτων (καὶ | εὐλόγως ἢ φύσει ἄχρουν ἐποίησεν 16
 τὸ διακονησόμενον τοῖς ἀλλοτρίοις χρώμασιν διαφανές, διαφανές μὲν ὅπως
 ἢ δεκτικὸν χρωμάτων, ἀόριστον δὲ καὶ ἄχρουν, ὅπως μὴ τὸ οἰκείον αὐτοῦ
 χρῶμα τῇ μίξει τῇ πρὸς τὰ ὀρώμενα δι' αὐτοῦ ἐμποδίῃ τὴν ἀληθῆ μί- 5
 νουσιν αὐτῶν), τὸ δ' ἐν τοῖς ὠρισμένοις τε καὶ στερεοῖς σώμασιν, ὡς ὠρι-
 20 σμένον ἔχει τὸ ὡς σώματος σχῆμά τε καὶ πέρας, οὕτω δὲ καὶ τὸ ὡς δια-
 φανοῦς, καὶ ἐστὶν ὡς διαφανοῦς αὐτοῦ πέρας χρῶμα. τὸ γὰρ χρῶμα πέρας 10
 ὠρισμένου διαφανοῦς. οὕτε γὰρ πᾶν σῶμα διαφανές (οὐδὲ γὰρ πᾶν δεκτι-
 κὸν χρωμάτων), οὕτε πᾶν διαφανές ὠρισμένον. τὰ δὲ ἐν βάθει τῶν ὠρι-
 σμένων διαφανῶν οὕτως ἔχει χρῶμα ὡς ἐπιφάνειάν τε καὶ σχῆμα. καὶ 15
 25 τῶν διαφανῶν δὲ ὠρισμένων τὰ μὲν μᾶλλον ἐστὶ, τὰ δ' ἥττον τοιαῦτα.
 μάλιστα μὲν γὰρ διαφανῆ τὰ λαμπρά τε καὶ λευκὰ σώματα, ἧς φύσεώς
 ἐστὶ τὸ πῦρ (ἐκινθὸν γὰρ τῇ μίξει τοῦ καπνοῦ μέλανος ὄντος φαίνεται),
 δευτέρως δὲ καὶ τρίτως ἐστὶ διαφανῆ κατὰ τὴν πρὸς τοῦτο ἀπόστασιν, ὅσα 20
 δὲ μέλανα τῶν σωμάτων, ταῦτα, ὄντα ἐν στερήσει χρώματος, καὶ τῆς δια-
 30 φανείας ἐστέρηται. ἐπεὶ γὰρ τῶν τε ὄντων τὸ χρῶμα καὶ τῶν ἐν ἄλλοις
 εἶναι πεφυκῶτων, εἶναι τι ἔδει καὶ σῶμα, ἐν ᾧ τὸ χρῶμα, καὶ ἔστι τοῦτο 25
 τὸ διαφανές σῶμα. ὅλη γὰρ τοῦτο προσεχῆς χρώματος, τὸ μὲν ἐνεργείᾳ
 διαφανές ἔχον αὐτὸ ἐνεργείᾳ, τὸ δὲ δυνάμει ὡς ὅλη ὃν δεκτικὸν τῶν τε 17

2 Ἀριστοτέλης] de sensu 3. 439^b11 ἢ SB²La Sp.: ἦ V: ἢ B¹ 4 ἐπεὶ] ἐπὶ
 conī. Sp. 6 ὡς VB: τοῦ FGSLa Sp. 8 χρῶμα G Trendelenburg ad Arist. de
 de an. II 7. 418^a26: σῶμα VBLSa γε] τε conī. Sp. 14 χρωμάτων] σωμά-
 των a 17 ἢ a 18 τ' ὀρώμενα a 19 τοῖς] τ supra versum V 20 δὲ
 Vict. Sp.: δεῖ VFLSa: δὴ in lit. B² 22 οὕτε γὰρ conī. Sp.: οὔτε γὰρ libri
 24 ἔχει BGSFLa: ἔ] V (χει add. man. rec.) 26 ἧς φύσεως] τῇ φύσει, ὡς FGSL
 33 δὲ δυνάμει FGSL¹: δὲ δυνάμει (διαφανές; m. rec. in mg.) V: δὲ διαφανές δυνάμει B: δὲ
 διαφανές δυνάμει S²a

ἐναντίων χρωμάτων ἀλλήλοις καὶ τῶν τούτοις μεταξύ. καὶ ἐν παντὶ σώ-
 ματι χρῶμα ἔχοντι ἢ ὄντι χρώματος δεκτικῷ ἔστι μεμιγμένη καὶ ἡ τοῦ
 διαφανοῦς φύσις. ἐν οἷς μὲν οὖν σώμασιν, οὗσι διαφανέσιν ἔχουσί τι δια- 5
 φανές ἐν αὐτοῖς, τὸ πέρασ φανερόν ἐστι καὶ ὠρισμένον (ἔστι δὲ ἐν τοῖς
 5 στερεοῖς τούτῳ), ἔστιν ἐν τούτοις καὶ χρῶμα φανερόν τε καὶ οἰκεῖον, καὶ
 ἔστιν ἐν μόνοις τούτοις κυρίως λεγόμενον χρῶμα, καὶ μᾶλλον ἐν οἷς τὸ 10
 μᾶλλον. τὸ δὲ ἀρίστον διαφανές οὐδὲν μὲν οἰκεῖον οὐδ' ὠρισμένον ἔχει
 χρῶμα τῷ διὰ μανότητα μηδὲν κατέχειν τε καὶ στέγειν δύνασθαι, τῷ δ'
 ἀλλοτρίων χρωμάτων γίνεσθαι δεκτικόν τε καὶ διάκονον οὐδὲν μὲν αὐτῶν 15
 10 παθητικῶς ἀναλαμβάνει, κινούμενον δ' ὑπ' αὐτῶν κατὰ τὴν παρουσίαν τε
 καὶ ποιὰν σχέσιν πρὸς ταῦτα τῶν ἐχόντων χρῶμα οἰκεῖον σωμάτων, ἔστ'
 ἂν ἢ ὀραῖσθαι αὐτῷ διὰ τῆς κινήσεως τῆς γινομένης ὑπὸ τῶν ἐκείνοις
 ὄντων χρωμάτων ἐν αὐτῷ, διακονεῖσθαι τοῖς τῶν ζῳίων ὀρατικοῖς ὡς ἀντι- 20
 λαμβάνεσθαι δι' αὐτοῦ τῶν χρωμάτων, τοῦτο δὲ ποιεῖν οἶον (τε) τὸ δια-
 15 φανές † ἐφ' ᾧ τι ὑφ' οὗ πρώτου κινουμένη ἐν αὐτῷ ὑπὸ παρουσίας τῶν
 φωτίζειν φύσιν ἐχόντων πάσῃον καὶ δεχόμενον αὐτὸ ὡς οἰκεῖον χρῶμα.
 οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο οἰκεῖον αὐτοῦ χρῶμα, ἀλλ' ἔστ' ἂν μὲν αὐτῷ παρῆ 25
 τὸ φωτίζειν πεφυκός, ἔχει τὸ φῶς, ἀπελθόντος δὲ καὶ τὸ ἐν τούτῳ | φῶς 18
 πέπαυται. ἔστ' ἂν οὖν ἢ πεφωτισμένον καὶ τὰς τῶν ἄλλων χρωμάτων
 20 ποιότητάς τε καὶ διαφοράς ὁμοίως δεχόμενον, ὡς καὶ τὸ φῶς, διάκονον
 γίνεται ταῖς ὀρατικαῖς αἰσθήσεσιν οὖσαις καὶ αὐταῖς ἐξ ὁμοίως διαφανοῦς 5
 σώματος διὰ τοῦ γινομένου πάθους ἐν ταῖς ὄψεσιν ὑπὸ τοῦ ἐκτὸς ὄντος
 αὐτῶν διαφανοῦς κινουμένου τὸν προειρημένον τρόπον ὑπὸ τῆς παρουσίας
 τῶν χρωμάτων. ὡς δ' ἐν τῷ ἀρίστῳ διαφανεῖ καὶ διὰ μανότητα μηδὲν 10
 25 χρῶμα παθητικῶς ἀναλαμβάνοντι ἢ μὲν παρουσία τοῦ φωτίζειν πεφυκός
 φωτὸς αἰτία, ἢ δ' ἀπουσία σκότους, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ὠρισμένοις σώμασιν
 ἢ μὲν πλείων μῖξις καὶ παρουσία τοῦ μάλιστα διαφανοῦς σώματος (τοιού-
 των δέ, οὗ ἔστι τὸ λευκὸν οἰκεῖον χρῶμα· μάλιστα γὰρ τοῦτο χρῶμα καὶ 15
 μάλιστα ὀρατὸν) τοῦ τε μᾶλλον κεχρῶσθαι τοῖς σώμασιν αἰτία καὶ τοῦ
 30 μᾶλλον ὀρατοῖς εἶναι, ἢ δὲ παντελῆς ἀπουσία τούτου τοῦ μέλανος αἰτία,
 ὃ στεργήσει χρώματος ἔοικε μᾶλλον ἢ χρώματι, τὰ δὲ μεταξύ χρώματα 20
 κατὰ τὴν ποιὰν μῖξιν τῶν τε διαφανῶν καὶ τῶν μὴ τοιούτων ἔχει τὴν γέ-
 νεσιν καὶ τὴν γε διαφοράν. ἔστι δὲ τῶν ἀπλῶν σωμάτων μάλιστα μὲν τὸ

1 ἀλλήλοις (ἀντικειμένων) Vict. Sp. μεταξύ V 3 fortasse (ἢ) ἔχουσί 4 αὐτοῖς V
 8 διαφανότητα a τῶν B² 9 γινόμενον B² μὲν supra v. V 10 κινούμενον
 corr. ex κινουόμενον V 11 fortasse τοῦτο scil. τὸ ἀρ. διαφ. σωμάτων om. a Sp.
 12 αὐτῷ] fortasse αὐτὰ 13 fortasse διακονεῖται 14 διαυτοῦ V¹ οἶον τε τὸ FG:
 οἶον τὸ SLa: οἶοιτο V¹B: οἶοιτο V² 15 ἐφ' ᾧ τι ὑφ' οὗ πρώτου VFG (ἐν φωτὶ G²) B:
 ἐφ' ᾧ τι πρώτῳ L¹ Sa: ἐν φωτὶ πρώτῳ Vict. Sp.: temptavi πεφωτισμένον· οὗ πρώτου
 γινομένου ἐν αὐτῷ ὑπὸ παρουσίας κτλ. ἐν αὐτῷ om. SLa Sp. 16 φύσιν] ὡ s. v. V
 17 οἰκεῖον V 18 το V 20 δεχόμενον V το V 22 γινόμενον V 23 αὐ-
 τῶν scripsi: αὐτῷ libri: αὐτοῖς Vict. Sp. 24 δ' om. a μανότητα corr. ex μονό-
 τητα V 26 σκότους] σκότος a: σκότου Vict. Sp. 29 κεχρῶσθαι FGSLa: κεχω-
 ρίσθαι VB 33 γε om. a Sp. ἔτι γε a το V

πῦρ ὁρατόν τε τῆ αὐτοῦ φύσει καὶ οὕτως διαφανές ὡς προεῖπον (τοιού- 25
 τόν ἐστίν, ὡς καὶ φωτίζειν δύνασθαι τὸν ἀέρα καὶ παρέχειν αὐτῷ τὴν
 καθό ἐστι τελειότητα· τὸ γὰρ φῶς ἐντελέχεια καὶ εἶδος | τοῦ ἀορίστου 19
 διαφανοῦς ἢ διαφανές), ἤχιστα δὲ τοιοῦτον ἢ γῆ. τῆ δὲ τούτων ποιᾶ μίξει
 5 πρὸς ἄλλα καὶ τῆ τῶν γενωμένων ἐκ τῆς τούτων μίξεως ἢ τῶν χρω-
 μάτων τῶν παρὰ τὰ πρῶτα (πρῶτα δ' ἐστίν ἐν τοῖς ἀπλοῖς καὶ πρώτοις 5
 σώμασιν) γένεσις τε καὶ διαφορὰ. ὡς γὰρ ἐπὶ τῆς ὁσμῆς τὰ μὲν ἐν αὐ-
 τοῖς τὴν ὁσμὴν ἔχει, ὅσα τοιαύτην ἔχει τὴν γένεσιν καὶ τὴν σύστασιν,
 ὁποῖαν φαμέν εἶναι τὴν ὁσμῆς γεννητικὴν, τὸ δὲ τί ἐστίν ἄσμον μὲν καθ' 10
 10 αὐτό, δεκτικὸν μέντοι καὶ μηνυτικὸν τῶν ὁσμῶν τῶν ἐν ἄλλοις (δίασμον
 καλεῖται), οὕτως καὶ χρῶμα μὲν ἔχει τὰ ὀρισμένα διαφανῆ (αὕτη γὰρ
 φύσις χρώματος), δεκτικὸν δ' ἐστὶ καὶ διάκονον χρώματος τὸ ἄχρουν καὶ
 κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἀόριστον διαφανές. ὡς οὖν ἐρωτη- 15
 15 θέντες, τί ποτ' ἐστὶν ἐπιφάνεια, λέγομεν στερεοῦ πέρασ, οὕτως καὶ περὶ
 20 χρώματος ἐρωτώμενοι τί ποτ' ἐστίν, εὐλόγως ἂν λέγοιμεν αὐτὸ πέρασ δια-
 φανοῦς ὀρισμένου, ἐπεὶ ὃν λόγον ἔχει ἐπιφάνεια πρὸς τὸ ὀρισμένον σώμα, 20
 τοῦτον ἔχει τὸν λόγον χρῶμα πρὸς τὸ διαφανές τὸ ὀρισμένον.

[Ἄμεινον τέτακται τοῦτο τὸ πρόβλημα ἐν τῷ ἐπιγραφόμενῳ 'Λέξεων
 τινων ἐκ τοῦ Περι αἰσθήσεως καὶ αἰσθητοῦ ἐξήγησις καὶ ἐπιδρομή'.] 25

20

III. Τίνων εἰσὶν οἱ ὀρισμοί.

Οἱ ὀρισμοὶ τῶν μὲν καθέκαστα οὐκ εἰσὶν, ὅτι | ταῦτα μετὰ συμβεβη- 20
 20 κήτων τινῶν τὸ εἶναι τοιαῦτα ἔχει καὶ οὐκ αἰεὶ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ μετα-
 πιπτόντων, καὶ αἰσθήσεων μᾶλλον, ἢ λόγου δηλώσαντος αὐτὰ δεομένων
 (ἀλλ' οὐδὲ κρινοῦ τινος τῶν καθέκαστα κεχωρισμένου καὶ ὄντος ἀσωμάτου 5
 25 τινὸς φύσεως καὶ αἰδίου· πῶς γὰρ ἂν εἶη δίπουν ἀσωμάτον τι, ἢ πῶς
 θνητὸν αἰδίον; λέγομεν δὲ ὀριζόμενοι τὸν ἄνθρωπον ποτὲ μὲν ζῶον πεζὸν
 δίπουν, ποτὲ δὲ ζῶον λογικὸν θνητόν), ἀλλ' εἰσὶν οἱ ὀρισμοὶ τῶν ἐν τοῖς 10
 10 καθέκαστα κοινῶν, ἢ τῶν καθέκαστα κατὰ τὰ ἐν αὐτοῖς κοινά. ἐν γὰρ
 τοῖς καθέκαστα τὰ μὲν ἐστίν ἴδια καὶ καθέκαστά [ἐστὶ], τὰ δὲ κοινὰ καὶ
 30 πρὸς ἄλλα, (ἄ) ἐν πᾶσιν, οἷς ἂν ᾗ κοινὰ τε ὄντα καὶ ἀδιάφορα [καί]
 30 κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν, τοῦ ὁμοίας τε καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως εἶναι πάντα 15
 τὰ ἔχοντα αὐτὰ ἐστίν αἷτια. τὸ γὰρ ζῶον λογικὸν θνητόν, εἰ μὲν λαμ-

2 δ' ἐστίν B² παρέχειν FGB²S (corr. ex πάσχειν) a Sp.: παρέχει VB¹ 3 fortasse
 ἐστὶ (διαφανές) 4 ἢ corr. ex ἦ V ποιᾶ a ποιᾶ—τῶν om. S 5 καὶ τῆ τῶν
 γενωμένων VLG: καὶ τί τῶν γενωμένων F: καὶ τῆ τῶν γινωμένων B Vict.: καὶ τι τούτων
 γινωμένων S²a (γενωμένων punctis notatum S¹) 7 αὐτοῖς V 9 ὁποῖαν corr. ex
 ὁποῖαν V: ὁποῖα a ὁσμῆς V² Vict. Sp. B: ὁσμῆν V¹FGLa: ὀσμῆν S γεννητικὴν a
 10 διάσμον VF: διὸ ἄσμον V¹ (γρ.) GLBSa Sp.: fortasse διὸ διάσμον 12 alterum
 καὶ om. a Sp. 13 αὐτοῦ V 15 πέρασ FGSLa Vict. Sp.: περὶ V 17 τούτων]
 v s. v. V 23 αἰσθήσεως a Sp. δηλώσαντος corr. in δηλώσαντος V¹ 25 αἰ-
 δίου] ou in lit. V 27 λογικὸν V 29 ἐστὶ om. B 30 ἄ ἐν scripsi: ἄπερ
 ἐν B²S²a Sp.: ἐν libri 31 καὶ post ἀδιάφορα del. B² ὁμοίας] ὁμοια B²

βάνοιτο μετὰ τῶν ὕλικῶν περιστάσεών τε καὶ διαφορῶν, μεθ' ὧν ἡ ὑπό-
 στασις αὐτῶν, αἷ εἰσιν ἄλλου ἄλλαι, πρὶ τὸν Σωκράτη καὶ τὸν Καλλίαν 20
 καὶ τοὺς καθέκαστα ἀνθρώπους, εἰ δὲ χωρὶς τούτων λαμβάνοιτο, κοινὸν
 γίνοιτο, οὐχ ὅτι μὴ ἔστιν ἐν ἐκάστῳ τῶν καθέκαστα ἀνθρώπων (μετὰ τού-
 5 των γὰρ τὰ ἴδια τῶν καθέκαστά ἐστιν), ἀλλ' ὅτι ἐστὶν ἐν πᾶσιν τὸ αὐτό. 25
 τοῦ δὴ τοιούτου καὶ οὕτω κοινοῦ, διόπερ πολλοῖς τῶν καθέκαστα ταῦτόν,
 οἱ ὀρισμοί. διὸ οὔτε ἀσωμάτου τινὸς φύσεως καὶ τῶν καθέκαστα κεχω-
 ρισμένης οἱ τῶν τοιούτων | ὀρισμοί. τοῦ γὰρ ἀνθρώπου ὀρισμὸς, τὸ ζῆλον 21
 πεζὸν δίδου, κοινόν ἐστιν, ἐν πᾶσιν ὧν τοῖς καθέκαστα ἀνθρώποις ὀλό-
 10 κληρον ἐν ἐκάστῳ, κοινὸν τῷ ἐν πλείοσιν εἶναι τὸ αὐτό, ἀλλ' οὐ τῷ μέρους
 αὐτοῦ μετέχειν ἕκαστον. ἕκαστος γοῦν τῶν ἀνθρώπων ζῆλον πεζὸν δίδου 5
 ἐστί. διὸ οὐδὲ τῶν κοινῶν ὡς κοινῶν οἱ ὀρισμοί, ἀλλὰ τούτων, οἷς κοινοῖς
 καθ' ἐκάστην φύσιν εἶναι συμβέβηκεν. καὶ γὰρ ἐνὸς ὄντος ἐν ὑποστάσει
 ἀνθρώπου μόνου ὁ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου λόγος· οὐ γὰρ διότι ἐν πολλοῖς 10
 15 ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος αὐτοῦ, ἀλλὰ διότι κατὰ τὴν τοιαύτην φύσιν ὁ ἀνθρω-
 πος ἀνθρωπός ἐστιν, εἴτε πλείους εἶεν κεκοινωνηκότες τῆσδε τῆς φύσεως
 εἴτε μὴ. λέγονται δὲ τῶν νοημάτων καὶ τῶν κοινῶν οἱ ὀρισμοί, ὅτι νοῦ 15
 τὸ χωρῖσαι τὸν ἀνθρωπον ἀπὸ τῶν σὺν οἷς ὑφέστηκεν ἄλλων καὶ καθ'
 αὐτὸν λαβεῖν, ὁ δὲ τοῦ ὑφεστῶτος μὲν μετ' ἄλλων, νοουμένου δὲ χωρὶς
 20 ἐκεῖνων καὶ ἄλλων καὶ οὐχ ὡς ὑφέστηκεν ὀρισμὸς νοήματος εἶναι δοκεῖ
 καὶ κοινοῦ, ὅτι χωρὶς τῶν συμβεβηκότων τὸ τοιοῦτον ἐν ἐκάστῳ νοούμενον 20
 κοινόν τί ἐστι καὶ ἐν πλείοσι ταῦτόν. ἀφ' ἑαυτῶν δὲ τὰ κοινὰ τῆ τῶν καθέ-
 κάστα γενέσει πάντων ὁμοίου τε καὶ αὐτοῦ μένοντός ἐστι. τοιαῦτα γὰρ 25
 25 τὰ κοινὰ, οὐχ ἐν τοῖς συνυπάρχουσιν ἀλλήλοις τῶν καθέκαστα μόνοις ὄντα
 καὶ διὰ τοῦτο ὄντα κοινὰ, ἀλλ' ἐν πᾶσι τοῖς ὁμοειδέσιν. διὸ καὶ οὐδὲν
 κεκώλυται θνητὸν τι ὧν αἰδῖον εἶναι· θνητὸν γὰρ ὧν ὡς καθέκαστα αἰδῖόν 22
 ἐστὶν.

IV. Σχόλιον ἐν διαλόγῳ περὶ τοῦ, εἰ πάντα γίνοιτο καθ' εἰμαρ-
 30 μένην, ἀναιρεῖσθαι τὸ δυνατόν τε καὶ ἐνδεχόμενον. 5

1. Α. Ἄρα σοι δοκεῖ τὰ καθ' εἰρμόν αἰτίων γινόμενα οὕτως γίνεσθαι
 ὡς πάντων τε αὐτῶν προκαταβεβλήσθαι τὰς αἰτίας καὶ ἐξ ἀνάγκης ἕκαστον
 αὐτῶν ἔπεσθαι τῷ αἰτίῳ προκαταβεβλημένῳ; 10

Β. Πῶς γὰρ ἄλλως οἶόν τε γίνεσθαι λέγειν τὰ τοῦτον γινόμενα τὸν
 35 τρόπον;

2 σωκράτην a 4 γίνεταί B²: ἀν γίνοιτο con. Sp. καθ' ἕκαστον a 7 for-
 tasse οὐδέ 11 ἕκαστος] ἕκαστον V¹G 13 καθέκαστην a Sp. 18 τὸ V
 ἄλλων S²a Sp.: ἄλλοις VFGBS¹L 19 ἄλλως B²S² 20 ὁ ὀρισμὸς a 28 for-
 tasse ἐστὶν (κατ' εἶδος) 29 cf. quae disputavi de hoc capite in Mus. Rhen. 44,
 619 sq. ^a διάλογῳ V 31 αἰτίων (accentus et a? m²) V 33 αἰτίῳ V¹
 34 ἄλλως FGSLB²a Sp.: ὄλως εἰ VB¹

- A. Τὸ δ' ἐξ ἀνάγκης ἐπόμενον αἰτίῳ τινὶ ὠρισμένῳ τε καὶ προκατα-
βεβλημένῳ ἄρ' οὐ δοκεῖ σοι κεκωλύσθαι ὑπ' αὐτοῦ ἄλλως πως μὴ γίνε- 16
σθαι ἢ ἔχειν παρὰ τὴν πρὸς αὐτὸ ἀκολουθίαν;
- B. Δοκεῖ καὶ τοῦτο.
- 5 A. Ἄλλὰ μὴν ὃ μὴ γίνεται τῷ κεκωλύσθαι γενέσθαι, οὐκ ἂν δυνα-
τὸν ἐκεῖνο γενέσθαι λέγοιτο, εἴ γε δυνατόν ἐστι τοῦτο ὃ οἶόν τε γενέσθαι 20
ἀκώλυτον ὄν; καθ' οὗς γὰρ δυνατόν γενέσθαι τὸ μὴ κεκωλυμένον, τὸ κε-
κωλυμένον γενέσθαι οὐκ ἂν εἴη δυνατόν· τοῦτο δὲ κεκώλυται γενέσθαι.
- B. Ὅρθῶς μοι καὶ τοῦτο δοκεῖς λέγειν. 25
- 10 A. Ἄλλ' εἰ ταῦτα τοῦτον ἔχειν σοι δοκεῖ τὸν τρόπον, δῆλον ὡς συγ-
χωροίης ἂν καὶ τῷ τούτοις | ἐπομένῳ. ἔστι δὲ τοῦτο, τῶν γινομένων 23
κατὰ εἰρμὸν αἰτίων καὶ κατ' αἰτίας προκαταβεβλημένας μηδὲν ἄλλως γίνε-
σθαι δυνατόν. ἔπιτο δ' ἂν τούτῳ κειμένῳ τὸ καθ' οὗς πάντα γίνεται
καθ' εἰμαρμένῃν μόνον εἶναι ταῦτα δυνατά, ὅσα γίνεται, τῷ πᾶν τὸ μὴ 5
15 γινόμενον μὴ γίνεσθαι διὰ τὸ [μὴ] κεκωλύσθαι γενέσθαι ὑπὸ τῶν προκατα-
βεβλημένων τῶν γινομένων αἰτίων.
- B. Πῶς γὰρ οὐ συγχωροίης ἂν οἷς φθάνω συγχεωρηκῶς. 10
- A. Ἄλλὰ μὴν ἔκειτο ἡμῖν καὶ τὸ πάντα τοῦτον γινόμενα τὸν τρόπον
ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι.
- 20 B. Ἐκειτο γάρ.
- A. Οἷς πάλιν ἔποιτ' ἂν τὸ μόνον εἶναι ταῦτα δυνατά, ὅσα ἐξ ἀνάγκης 15
γίνεται. εἰ γὰρ μόνον μὲν δυνατὰ τὰ γινόμενα, τὰ δὲ γινόμενα πάντα καθ'
εἰρμὸν αἰτίων γίνεται, τὰ δ' οὕτως γινόμενα ἐξ ἀνάγκης γίνεται, δῆλον ὡς
μόνον ἂν εἴη δυνατὰ τὰ ἐξ ἀνάγκης γινόμενα.
- 25 B. Λέγεις ὀρθῶς. 20
- A. Ἀλλὰ μὴν καθ' οὗς πάντα καθ' εἰμαρμένῃν γίνεται, κατὰ τού-
τους πάντα καθ' εἰρμὸν αἰτίων γίνεται.
- B. Πῶς γὰρ ἄλλως.
- A. Καθ' οὗς ἄρα πάντα καθ' εἰμαρμένῃν γίνεται, κατὰ τούτους μό- 25
30 νον, ὃ ἐξ ἀνάγκης γίνεται, ὡς τὸ ἔστιν ἢ ἔσται, τοῦτο μόνον δυνατόν εἶναι
κατ' αὐτούς. |
- B. Ἀνάγκη γάρ. 24
- A. Ἄλλὰ μὴν τὰ ἐξ ἀνάγκης γινόμενα οὐχ οἶόν τε μὴ γενέσθαι· ὃ
γὰρ οἶόν τε [μὴ] γενέσθαι, ἐνδέχεται τοῦτο καὶ μὴ γενέσθαι, τὸ δὲ ἐνδεχό-

2 πῶς (acc. del. m²) V: fortasse πως (ἦ) 6 λέγοιτο corr. ex λέγοι τε V δ ante
δυνατόν transposuit a 8 δυνατόν] α s. v. V: δε V 10 δοκεῖ om. FGSLa Sp.
ante δῆλον iteratum δοκεῖ del. V: om. BR: δοκεῖ δῆλον FGSLa 13 κειμένῳ] φ in
lit. V 14 μόνον VBR²S²: πάντα FGS¹L: μόνον a Sp. τῷ VBR: αὐτῷ FGSLa Sp.
15 μὴ del. V: om. libri 18 ἀλλαμὴν V 19 ἀνάγκη////κησ V 22 μὲν δύ-
ναται a 24 μόνον] α in lit. V 30 fortasse γίνεται, (γίνεται)· ὡσθ' ὃ ἔστιν ἢ
ἔσται, cf. l. c. 622 ἢ τὸ ἔσται a εἶναι δυνατόν a 31 αὐτούς (ἀνάγκη). B.
Ἀνάγκη conji. Sp. 33 οὐχ] fortasse οὕτως μὴ delendum videtur cf. ib.
καὶ om. R

μενον μὴ γενέσθαι δυνατόν μὴ γενέσθαι, ὥστε τὸ ἀναγκαίως γινόμενον ἔσται 5
δυνατὸν μὴ γενέσθαι.

B. Ὅρθῶς λέγεις.

A. Ἄλλ' εἰ δυνατόν μὴ γενέσθαι τὸ ἀναγκαίως γινόμενον μόνον, εἴη
5 ἂν καὶ δυνατόν γενέσθαι τὸ ἀναγκαίως μὴ γινόμενον μόνον, οὕτω τε ἔσται 10
τῷ ἀναγκαίως γινόμενῳ ἐπόμενον τὸ ἀναγκαίως μὴ γίνεσθαι, εἴ γε τὸ μὲν
δυνατὸν γενέσθαι καὶ μὴ γενέσθαι δυνατόν, ἐπὶ δὲ μόνου τοῦ ἀναγκαίως
γινόμενου τὸ δυνατόν ἀληθεύεται. οὐ ὄντος ἀτόπου ἔποιτ' ἂν τοῖς πάντα 15
γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένῃν λέγουσιν τὸ δυνατόν εἶναι μόνον τὸ γινόμενον ἐξ
10 ἀνάγκης, τοῦ ἐξ ἀνάγκης μὴ τοῦ ὡς βιαίου, ἀλλὰ τούτου λαμβανομένου,
οὐ τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, καίτοι κατὰ μόνους τοὺς πάντα καθ' εἰμαρ- 20
μένῃν γίνεσθαι λέγοντας οὐκ ἄλλο τι τοῦ ἀναγκαίως γινόμενου τὸ γινόμενον
οὔτε γινόμενον ἐξ ἀνάγκης, οὐδ' ἔστιν τὸ μὲν ἐξ ἀνάγκης γινόμενον ὡς
φασιν τὸ γινόμενον βία, τὸ δ' ἀναγκαίως τὸ κατὰ τὴν τῶν αἰτίων ἀκο-
15 λουθίαν. γινώσκον δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ μηδὲ γίνεσθαι τι δύνασθαι βία καθ' 25
οὐδ' καθ' εἰμαρμένῃν πάντα γίνεται. εἰ γὰρ τὰ καθ' εἰμαρμένῃν γινόμενα 25
καθ' εἰρμὸν αἰτίων γίνεται καὶ κατὰ τάξιν θεῖαν τινά, οὐδὲν δὲ τῶν κατὰ
τάξιν γινομένων τοιαύτην βία γίνεται, οὐδὲν ἂν τῶν καθ' εἰμαρμένῃν γινο-
μένων βία γίνοιτο. καὶ γὰρ εἴ τινες μὴ δοκῶσιν τοῖς περὶ αὐτοὺς γινο- 5
20 μένοις εὐαρεστεῖν, καὶ τοῦτο παρὰ τῆς εἰμαρμένης καὶ τῆς θείας τάξεως
ἔχοιεν ἂν. τί γὰρ ἄλλο λέγειν οἶόν τε τοῖς πάντα λέγουσιν τὰ γινόμενα
γίνεσθαι κατὰ τινὰς ἀπαραβάτους αἰτίας καὶ τοῦτο ὀνομάζουσι εἰμαρμένῃν; 10
τὸ γὰρ λέγειν "τὴν εἰμαρμένῃν ποιεῖν τινὰ τοιαῦτα, ἃ χωρὶς βίας οὐ πέ-
σεται τοῖς αἰτίοις", παντάπασιν ἀλλότριον ἂν εἶναι ὁῦσαι θείας τάξεως·
25 πάντων (δὲ) καθ' εἰμαρμένῃν γινομένων ἀναιρεῖται τὸ βία τι γίνεσθαι· εἴη
γὰρ ἂν καὶ τοῦτο καθ' εἰμαρμένῃν τάξιν ὡς προεῖρηται. κατὰ γὰρ τοὺς 15
οὕτω λέγοντας πάντα γίνεσθαι καὶ αὐτὸ τὸ μὴ βρούλεσθαι ἔπεσθαι τῷ ποι-
οῦντι ἔσται καθ' εἰμαρμένῃν, ὅπως οὐ παντάπασιν ἀλογον λέγειν κατη-
ναγκάσθαι τινὰς ὑπὸ τινων προκαταβεβλημένων αἰτίων ἀντιπράσσειν τοῖς 20
30 ἀναγκαίως ἔσομένοις;

B. Ἀλογώτατον μὲν οὖν.

A. Καὶ γὰρ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ τὰ καθ' εἰμαρμένῃν γινόμενα καὶ

2 δυνατόν VFBR: ἀδύνατον GSLa Sp. 3 ὀρθῶς—γενέσθαι (4) om. F 4 δυνατόν VB:
ἀδύνατον SLFGa Sp.: μὴ δυνατόν R μόνον om. R 5 ἀναγκαίως B² conl. Sp.: ἀναγ-
καῖον libri 6 γίνεσθαι] γενέσθαι a γε] τε R 8 fortasse ἀτόπου (ἀτοπώτερον)
γένοιτ' ἂν cf. l. c. p. 624 10 ἀνάγκης] να in lit. V 12 λέγοντα γίνεσθαι οὐκ R
13 οὔτε γινόμενον VB¹ S¹ RL: οὔτε τὸ γινόμενον B² S² a Sp.: fortasse ἄτε γινόμενον B
15 βία V 16 πάντα γινόμενα R 18 ἂν τῶν (ἂν τῶ m² in lit.) B: θάττων | VR: ἄρα
τὸν F: ἄρα τῶν GSLa Sp. 18. 19 γινόμενον a 19 γένοιτο a 21 οἶόν τε
B² GFLa Sp.: οἶονται sic V: οἶονται B¹ R 23. 24 πέσεται FGS¹ L Sp.: πέσεισθαι
VBR S² a 24 ὁῦσαι B² conl. Sp.: ὁῦσῃ VB¹ R: ὁῦσει GSLa 25 δὲ V² BR Vict.: οὖν
G: om. V¹ LFSa 26 τὴν τάξιν Vict. 28 ὅπως VFB¹ LR: ὁ πῶς GB² Sa: fortasse καὶ
πῶς 29 ἀντιπράττειν a 30 ἔσομένοις RB: ἔσομένοις V: ἐπομένοις SLGa Sp.

κατὰ πρόνοιαν γίνεται, πῶς εὐλογον κατὰ πρόνοιάν τινας ἀντιπράσσειν τοῖς 26
καλῶς γινομένοις καὶ εὐτάκτως τοῖς κατὰ πρόνοιαν; |

B. Ὅρθῶς λέγεις. 26

2. A. Καὶ γὰρ εἰ ἀναγκαῖον μὴ γενέσθαι ταῦτα τῷ κεκωλῦσθαι
5 γενέσθαι οὐ γίνεται, ταῦτα οὐδὲ δυνατὰ γενέσθαι, εἴ γε δυνατὸν (δ) οἶόν τε
γενέσθαι ἀκώλυτον (δν). 5

B. Ὅρθῶς λέγεις.

A. Ἄ ἄρα ἀναγκαῖον μὴ γενέσθαι, ταῦτ' οὐκ ἔστι δυνατὰ γενέσθαι·
περὶ ὧν δὲ οἶόν τε προλέγοντας ὅτι μὴ ἔσται ἀληθεύειν, ταῦτα ἀνάγκη μὴ
10 γενέσθαι, εἴ γε περὶ ὧν προλέγων τις ὡς ἐσομένων ἀληθεύει, ταῦτ' ἀναγ- 10
καῖον γενέσθαι.

B. Πῶς γὰρ ἄλλως;

A. Περὶ ὧν οἶόν τε προλέγοντα ὅτι μὴ ἔσται ἀληθεύειν, ταῦτ' οὐκ
ἔσται δυνατὰ γενέσθαι.

15 B. Πῶς γὰρ ἂν εἴη δυνατὰ γενέσθαι, ὧν τὰ ἀντικείμενα ἐξ ἀνάγκης 15
γίνεται;

A. Ἄλλ' εἰ περὶ πάντων τῶν παρὰ τὴν εἰμαρμένην οἶόν τε προ-
λέγοντα ὅτι μὴ ἔσται ἀληθεύειν, οὐδὲν τῶν παρὰ τὴν εἰμαρμένην δυνατὸν
ἔσται γενέσθαι. 20

20 B. Ὅρθῶς λέγεις.

A. Ἄλλὰ μὴν καὶ περὶ ὧν οἶόν τε προλέγοντα ὅτι ἔσται ἀληθεύειν,
ταῦτα ἀνάγκη γενέσθαι· ἂ δ' ἀνάγκη γενέσθαι, ταῦτ' οὐχ οἶόν τε μὴ γε-
νέσθαι. 25

B. Οὐ γὰρ οἶόν τε.

25 A. Περὶ ὧν οἶόν τε προλέγοντα ὅτι ἔσται | ἀληθεύειν, ταῦτ' οὐχ 27
οἶόν τε μὴ γενέσθαι καὶ περὶ πάντων τῶν γινομένων οἶόν τε προλέγοντας
ὅτι ἔσται ἀληθεύειν.

B. Πῶς γὰρ ἄλλως ἐνδέχεται λέγειν;

A. Οὐδὲν τῶν καθ' εἰμαρμένην γινομένων οἶόν τε μὴ γενέσθαι. 5

30 B. Οὐ γὰρ οἶόν τε.

A. Ἄλλ' εἰ δυνατὸν μὲν (δ) οἶόν τε καὶ μὴ γενέσθαι, οὐδὲν δὲ τῶν
καθ' εἰμαρμένην οἶόν τε καὶ μὴ γενέσθαι, οὐδὲν ἂν τῶν καθ' εἰμαρμένην 10
γινομένων δυνατὸν εἴη. πᾶν γὰρ οἶόν τε καθ' οὕς πάντα τὰ γινόμενα καθ'

1 πῶς RB²SGFLa: ὅπως VB¹ κατὰ] καὶ τὰ R τινος] νας in lit. V 3 ὀρθῶς]
ἄρα ὡς V¹ (corr. V²) 4 ταῦτα] ταυτα V: fortasse ἂ cf. l. c. p. 625 5 ταυτα V¹
οὐδὲ δυνατὰ FSB² La Sp.: οὐδ' ἀδύνατα VB¹ R: οὐδὲ δύναται G δ οἶόν τε B² Vict. Sp.:
οἶόν τε VRB¹: ὅτε FSLa 6 δν add. B² Sp. 9 προλέγοντα conii. Sp. ἔσται
B²S²a Sp.: ἔστι VB¹S¹RL 13 τοῦτ' a 15 ὧν δ' vel ἄρα conii. Sp. 20 ὀρθῶς—
γενέσθαι (22) om. R 22 γένεσθαι V οὐχ] οὐ in lit. V 24 οὐ—γενέσθαι (26)
om. R 25 ἄρα add. post ὧν a Sp. 26 οἶόνται sic V¹ (corr. V²) γινο-
μένων a προλέγοντα conii. Sp. 29 οὐδὲν ἄρα a γινομένων a 31 μὲν
δ conii. Sp.: μὴ R: μὲν libri δὲ om. R 32 οἶόν τε—εἰμαρμένην om. R
μὴ s. v. V 33 ἂν εἴη L οὕς VRB¹a: οὕς δὲ B²: οὐ LF: fortasse πᾶν γάρ,
(εἰ) καθ' οὕς τὰ om. BR

είμαρμένην γίνεται, οὐδὲν τῶν γινομένων ὡς δυνατὸν καὶ μὴ γενέσθαι γίνεται. ἐδείχθη δ' ὅτι μὴδὲ τῶν παρὰ τὴν εἴμαρμένην δυνατὸν τι ἔστιν. 15 οὐδὲν δυνατὸν ἔστιν, εἴ γε πᾶν μὲν ἢ καθ' εἴμαρμένην ἢ παρὰ τὴν εἴμαρμένην, οὐδέτερον δὲ δυνατὸν αὐτῶν.

5 3. B. Καὶ γὰρ εἰ τὸ καθ' εἴμαρμένην γινόμενον δυνατὸν τις λέγοι, τὸ ἀναγκαίως γινόμενον δυνατὸν ἂν εἶη λέγων. ἀλλ' εἰ τὸ δυνατὸν γενέ- 20 σθαι δυνατὸν καὶ μὴ γενέσθαι, τὸ ἀναγκαίως γινόμενον εἶη ἂν δυνατὸν μὴ γενέσθαι. εἰ δὲ τὸ παρὰ τὴν εἴμαρμένην δυνατὸν τις λέγοι, συμβήσεται πάλιν τούτῳ τὸ ἀδύνατον γενέσθαι δυνατὸν γενέσθαι λέγειν. περὶ οὗ γὰρ 25 ὁ προλέγων ὅτι μὴ ἔσται ἀληθεύει, πῶς οἶόν τε τοῦτο λέγειν ἐνδέχεσθαι γενέσθαι; δῆλον γὰρ ὅτι, εἰ καὶ δυνατὸν ἄλλως | ἢν τῇ ἑαυτοῦ φύσει, ἀλλὰ 28 τῷ κεκωλῦσθαι αὐτὸ ἀληθές ἢν προλεγόμενον ἐπ' αὐτοῦ τὸ μὴ ἔσθαι.

4. A. Καὶ γὰρ εἰ [μὴ] ἔστι δυνατὸν τοῦτο, οὐ ὑποτεθέντος εἶναι οὐδὲν ἀδύνατον συμβήσεται, παντὶ δέ, ᾧ τὸ ἀντικείμενον προλεγόμενον ἀλη- 5 θές ἔστιν, ὑποτεθέντι εἶναι ἀδύνατον (συμβήσεται) τὸ ἅμα τὸ αὐτὸ εἶναι 15 τε καὶ μὴ εἶναι, οὐδὲν ἂν τῶν ἐφ' ὧν τῆς ἀντιφάσεως εἰς τὸ μέλλον θά- τερον μέρος ἀφωρισμένως ἀληθές ἔστιν, εἶη ἐνδεχόμενος. ἐπὶ πάντων δέ φασι θάτερον μέρος τῆς ἀντιφάσεως ἀφωρισμένως ἀληθές εἶναι. 10

B. Φασὶ γάρ.

20 Οὐδὲν οὖν ἔστιν ἐνδεχόμενον· οὔτε γάρ, καθ' ὧν ἀληθές τὸ ἔσται, ἐνδεχόμενον, ὅτι μὴ οἶόν τε αὐτὰ μὴ γενέσθαι, οὔτε ἐφ' ὧν ψεῦδος τὸ 15 [οὐκ] ἔσται, [ἔσται] ὅτι μὴ οἶόν τε τι τούτων γενέσθαι. εἰ γὰρ τις ἐφ' οὗ ψεῦδος ἐν τῶν λεγομένων (ἢ τὸ γενέσθαι ἢ) τὸ μὴ γενέσθαι, λέγοι τὸ ἕτερον τούτων ἐνδεχόμενον, ἢ τὸ γενέσθαι ἢ τὸ μὴ γενέσθαι, ἔποιτο ἂν 25 τούτῳ ἀμφοτέρα λέγειν ἐνδεχόμενα. τό τε γὰρ ἐνδεχόμενον γενέσθαι ἀλη- 20 θές τῷ ἐνδέχεσθαι καὶ μὴ γενέσθαι, καὶ ὁ ἐνδέχεται μὴ γενέσθαι, τοιοῦτον τῷ ἐνδέχεσθαι γενέσθαι. οὕτω δὲ ἔσται ἐφ' οὗ τὸ γενέσθαι ἐνδεχόμενον,

1 fortasse γίνεται, (ἐξ ἀνάγκης γίνεται), οὐδὲν γινομένων V 1. 2 γίνεται V: δύνα-
ται BSGFLRa Sp. 2 τι ἔστιν B² Sp.: τε ἔστιν libri 3 οὐδὲν ἄρα a Sp. ἢ V¹
(corr. m²) 6 λέγειν a Sp. 7 γενέσθαι δυνατὸν, τὸ L 8 τὸ om. a Sp.
γενέσθαι] ye in lit. V 9 τὸ τὸ conl. Sp. 10 ὁ corr. ex οὗ V² 11 ἑαυ-
τῶν a 12 ἐπ' VRB: ὑπ' FSLGa: fortasse περὶ 13 μὴ ἔστι VB¹: μὴ ἔσται R: ἔστι
B²GFSa Sp.: fortasse μὲν ἔστι cf. l. c. p. 627 sq. οὐ a 15 (συμβήσεται) τὸ scripsi:
τὸ V¹FSLa Sp.: τῷ V² Vict. BR ἀδύνατον—εἶναι om. G 16 ἂν τῶν scripsi: αὐ-
τῶν libri 17 ἀληθές τῆς ἀντιφάσεως ἀφωρισμένως ἀληθές S²a (τῆς—ἀληθες punctis
notat Vict. εἶη ἐνδεχομένως scripsi: εἰ ἐνδεχομένων V¹: ἢ ἐνδεχόμενον V²B: ἐν-
δεχόμενον G Vict. Sp.: εἰς δεχόμενον F: εἰς δεχομένων LS¹: ἢ δεχομένων S²a: ἔστιν—
ἀληθές (18) om. R 20 οὖν S²GLa Sp.: ὃ VFBS¹: om. R 20 οὔτε—ἐνδεχόμενον
(21) om. R τὸ ἔσται VB: τὸ ἔσται τὸ GF: ἔσται τὸ LSa: τὸ ἔσται ἔσται Sp.
21 fortasse ταῦτα 22 οὐκ delevi ἔσται delevi cf. l. c. p. 628 sq. 23 ψεῦδος
B²G Sp.: ψεύδους VFSB¹RLa ἐν scripsi: μὲν libri ἢ τὸ γενέσθαι ἢ addidi
λέγοι τὸ BFR Sp.: λέγοιτο VLa 24 τούτων ἐν | των a 25 τούτῳ B²GF Vict.
Sp.: τοῦτο VRB¹LSa ἐνδεχόμενον a 27 γε τῷ L ἐνδέχεσθαι GF Sp.: ἐν-
δέχεται VRBSLa

ἐπὶ τούτου καὶ | τὸ μὴ γενέσθαι τοιοῦτον, καὶ ἐφ' οὗ τὸ μὴ γενέσθαι, 29
 ἐπὶ τούτου καὶ τὸ γενέσθαι ἐνδεχόμενον. ὁμοίως δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐνδεχομένου
 γενέσθαι τε καὶ μὴ γενέσθαι, πῶς οὐκ ἄτοπον ἐπὶ τούτων τὸ ἕτερον μῦρον 5
 τῆς προλεγομένης ἀντιφάσεως ἀφωρισμένως ἀληθὲς εἶναι [τε] λέγειν, θά-
 5 τερον δὲ ψευδὸς, ὁμοίως τοῦ προκειμένου ἄμφω δυναμένου; ἀκολουθεῖ γὰρ
 τοῖς τὰ γινόμενα τοῦτον τὸν τρόπον γίνεσθαι λέγουσιν τὸ ὁμοίως ἀληθῆ
 τὴν τε κατάφασιν καὶ τὴν ἀπόφασιν ἐπὶ τῶν οὕτω γινομένων γίνεσθαι λέ- 10
 γειν ἢ ὁμοίως αὐτῶν ἑκατέραν ψευδῆ.

V. Διὰ τί ἡ αὔξησις κατὰ τὸ εἶδος μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ
 10 τὴν ὕλην.

Εἰ αὔξεται τὸ ὑποκείμενον τῷ αὔξεσθαι λεγόμενον (ὑπομένει δὲ καὶ ἡ 15
 ὕλη, οὐ μόνον τὸ εἶδος· οὐ γὰρ δὴ πᾶσα ἀλλάσσεται), διὰ τί κατὰ τὸ εἶδος
 μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὴν ὕλην ἢ αὔξησις; οὐ γὰρ πᾶσα ἡ ὕλη ἢ ἐν
 τοῖς αὐξομένοις ἀλλάσσεται, ἀλλὰ μένοντός τινος ἐξ αὐτῆς ἄλλη προσγίνε- 20
 15 ται· οὐδὲ γὰρ ἂν ἐσώζετο τὴν ἀρχήν, οὐδ' ἂν τὸ εἶδος ἔμενεν τῆς προϋ-
 παρχούσης ὕλης. οὐ γὰρ ἐν τῷ τὸσῆδέ τι εἶναι τῇ ὕλῃ τὸ εἶναι ὕλην,
 ὥσπερ οὐδὲ τῇ σαρκί. ἢ δύο ὄντων περὶ τὸ αὐξόμενον ποιῶν τε καὶ ποσοῦ 25
 (τόδε γὰρ τὸ αὐξόμενον, τὸ δὲ τόδε συναμφοτέρος οὐσία), καὶ τοῦ μὲν ποσοῦ
 ὡς ὕλης ὑποκειμένου, τοῦ δὲ εἶδους τὴν τοῦ ποιῶν χώραν ἔχοντος, τὸ μὲν
 20 πρῶτον οὐ μένει ταυτόν, τὸ δὲ ποιῶν τὸ ὡς εἶδος τοῦ αὐξομένου μένει. 30
 ἐπεὶ τοίνυν τὸ ποιῶν, ὃ καὶ εἶδος ἐστὶ, μένει, τὸ δὲ ποσὸν οὐ μένει, καὶ
 αἴτιον τοῦ μὴ μένειν αὐτὸ ταυτόν ἢ τῆς ὕλης ῥύσις, διὰ τοῦτο κατὰ μὲν 5
 τὴν ὕλην οὐκ αὔξεται τὰ αὐξόμενα, κατὰ δὲ τὸ εἶδος. τοῦτο γὰρ ταυτόν
 μένον. τοῦ γὰρ καθ' αὐτὸ ὑφαστῶτος ἢ αὔξησις κατὰ τὸ μένον ἐν αὐτῷ
 25 γίνεται, καθ' αὐτὸ δὲ ὑφαστῶτος τὸ συναμφοτέρον, ὃ κατὰ τὸ εἶδος μένει.
 ἢ γὰρ ὕλη τὸ ῥέον, ἐπεὶ, εἰ καὶ ὑπομένει τις ὕλη ἐν τῷ αὐξομένῳ, ἀλλ' 10
 οὐκ ἔστι ταύτης κατηγορησάμενη τὸ γυῖσθαι, τῷ κατ' αὐτὴν ἐκάστοτε, εἰ καὶ
 ὑπέμεινεν, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα βεῖν τε καὶ ἀλλάσσεσθαι. οὐ γὰρ ἔστιν ἐν
 τῷ γυῖσθαι λαβεῖν τινα ὕλην, ἥτις διὰ παντὸς ἢ αὐτὴ μένουσα ἐν αὐτῷ 15
 30 κατ' ἀριθμὸν προσθήκη ἔσχεν τινα κατὰ ποσόν. ἦν γὰρ ἂν λάβῃς, καὶ
 αὕτη βεῖ καὶ μεταβάλλεται, καὶ οὐδὲν αὐτῆς ταυτόν κατ' ἀριθμὸν μένει·
 τὸ δὲ εἶδος ταυτόν μένει, ἔστ' ἂν σώζῃται τὸ πρᾶγμα. 20

3 τὸ ἕτερον GFS¹L: τὸ ἐφ' ὃν VRB¹: τὸ μὲν ἐν B²S²a Sp. 4 τε om. FSa Sp.: del.
 B: τὸ R 6 λέγουσι γίνεσθαι a Sp. 7 pr. τήν] τῆ in lit. V alt. τὴν om. a
 13 γὰρ] ρ in lit. V 16 τὸσῆδε V 17 σαρκί VFB: σαρκί ἐν (ἐν om. FL) τῷ
 τὸσῆδε εἶναι τὸ σαρκί εἶναι GS¹ (in mg.) La Sp. 18 τόδε V τὸ δὲ τόδε a Sp.:
 τὸ τόδε V: τὸ τόδε B¹GFL: τὸ τόδε S¹: τὸ δὲ δὲ S² συναμφοτέρος VS²a Sp.: συναμφο-
 23 γὰρ τὸ ταυτόν a Sp. 24 κατὰ τὸ VB conl. Sp.: κατὰ ταυτόν GSLa:
 καταυτὸ F 25 ὑφαστῶτος VB¹S¹a: ὑφαστῶς Vict. Sp.: ὑφαστῶς GFLB²S² 26 εἰ
 καὶ Vict. Sp.: καὶ VGFSLa 27 τὸ] τῷ B¹ τῷ κατ' αὐτὴν (καθ' αὐτὴν G, κατὰ
 τὴν Sa) ἐκάστοτε εἰ καὶ VGFBSLa: τῷ ἐκάστοτε καὶ ταύτην εἰ καὶ Vict. Sp. 29 ταύτῳ
 conl. Sp. 30 ἦν VB: τινα ἦν GFSa Sp.: τινα ἦν L 31 αὐτῆ F

VI. Πῶς εἰ μᾶλλον τὸ ὕδωρ ὕδωρ κατὰ τὸ ψυχρὸν ἢ κατὰ τὸ ὑγρὸν, ἢ μὲν εἰς τὸ θερμὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ ψυχροῦ μεταβολὴ οὐ φθείρει αὐτό, ἢ δὲ ἐκ τοῦ ὑγροῦ εἰς τὸ στερεὸν φθείρει. 25

Εἰ μᾶλλον τὸ ὕδωρ ὕδωρ ἐστὶν κατὰ τὸ ψυχρὸν ἢ τὸ ὑγρὸν, ὡς πῦρ 5 μὲν κατὰ τὸ θερμὸν | μᾶλλον ἢ ἐξηρόν, ἀπὸ δὲ κατὰ τὸ ὑγρὸν μᾶλλον ἢ 31 θερμὸν, γῆ δὲ κατὰ τὸ ἐξηρόν μᾶλλον ἢ ψυχρόν, τί δήποτε κατὰ μὲν τὸ ὑγρὸν μεταβάλλον οὐκ ἔστιν ὕδωρ (οὐ γὰρ ὕδωρ ὁ κρύσταλλος), κατὰ δὲ 5 τὸ ψυχρὸν μεταβάλλον ὕδωρ ἔτι μένει; ὕδωρ γὰρ ἐστὶ καὶ θερμὸν γενόμενον. καίτοι οὐ τὸ πῦρ μεταβάλλον κατὰ τὸ θερμὸν πῦρ ἔτι, οὐθ' ὁ 10 ἀπὸ εἰ κατὰ τὸ ὑγρὸν μεταβάλλοι, ἀλλ' οὐδὲ γῆ μένει ἢ κατὰ τὸ ἐξηρόν μεταβάλλουσα. ἐπιζητήσαι δ' ἂν τις καὶ τοῦτο ἐπ' αὐτοῦ, τί δήποτε, εἰ 10 κατὰ τὸ ψυχρὸν αὐτῷ τὸ εἶναι, ἢ κατὰ τὸ ψυχρὸν ἐπίτασις φθείρει αὐτό, εἴ γε πῆγνυται μὲν διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ψυχρότητα, παγὼν δὲ οὐκέτι ἐστὶν ὕδωρ ἐνεργεῖα. οὐδὲ γὰρ ἢ κατὰ τὸ θερμὸν ἐπίτασις πυρὸς φθαρτικῆ, 15 οὔτε ἢ κατὰ τὸ ὑγρὸν ἀέρος, οὔτε γῆς ἢ κατὰ τὸ ἐξηρόν, οὐθ' ὅπως ἄλλου τινὸς ἢ κατὰ τὸ οἰκτεῖον εἶδος ἐπίτασις φθορᾶς αἰτία. (ῆ) ἐπεὶ ἢ κατὰ τὸ ψυχρὸν εἰς τὸ θερμὸν μεταβολὴ τοῦ ὕδατος ἀέρος ἐστὶ γεννητικὴ (οὐδὲν 20 γὰρ οἶόν τε ἄλλο σῶμα ἐξ ὕδατος κατὰ μόνην τὴν ἐκ τοῦ ψυχροῦ γενέσθαι μεταβολήν), οὐκ ἔστι δὲ ἀπὸ θερμὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑγρός, καὶ τὸ 20 γε εἶναι αὐτῷ ἀέρι κατὰ τὴν ὑγρότητα μᾶλλον, ἔστι δ' οὐχ ὅμοιον τῷ 25 ὑγρὸν ἔν τε ὕδατι καὶ ἀέρι (τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ παχύτερον, διὸ καὶ ἀναπληστικόν, ἢ δὲ τοῦ ἀέρος ὑγρότης λεπτή), οὐ μόνον δεῖ τῆς | κατὰ τὸ 32 ψυχρὸν τῷ ὕδατι μεταβολῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ τὸ ὑγρὸν. καὶ μάλιστα ἐπεὶ ἢ τοιαύτη ὑγρότης εἰδοποιὸς τοῦ ἀέρος, εἰς δὲ ἢ κατὰ τὸ ψυχρὸν τοῦ ὕδατος μεταβολή, ἢ δὲ κατὰ τὸ ὑγρὸν τῷ ὕδατι μεταβολὴ ὑπὸ τοῦ θερ- 5 μού καὶ τοῦ ἐν τούτῳ ξηροῦ γίνεται λεπτόνους αὐτὸ καὶ τὴν ἐν αὐτῷ παχύτητα μεταβάλλοντος, ἥτις μεταβολὴ δεῖται χρόνου, διὰ τοῦτο, μέχρις ἂν ἢ ἐν τῷ ὕδατι γενομένη θερμότης τὴν ὑγρότητα εἰς τοσοῦτον μετα- 10 βάλλῃ, ὡς εἶδος ἀέρος γενέσθαι, ὕδωρ ἔτι μένει ὄν, οὐ τοιοῦτο μὲν ὅποιον 30 τὸ εἰλικρινὲς ὕδωρ, ἀλλὰ λεπτότερον. λεπτότερον γὰρ τὸ αὐτὸ ὕδωρ θερμανθὲν ἢ πρὸ τοῦ, καὶ τὰ ἀποψυχθέντα δὲ πάλιν ὕδατα λεπτότερα τῶν τὴν ἀρχὴν μὴ θερμασμένων. ὁδὸς γὰρ τῷ ὕδατι τῆς εἰς ἀέρα μεταβολῆς 15 ἢ θερμότης, καὶ οὐχ ὅμοιον τὸ ὕδωρ θερμανθὲν τε καὶ πρὸ τοῦ. ὡς δ' ἢ θερμότης τὴν ὑγρότητα λεπτύνει, οὕτως πάλιν ἢ ψυχρότης παχύνει τε 35 καὶ συνίστησιν. καὶ ἐπεὶ ἢ τοιαύτη τοῦ ὑγροῦ σύστασις ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ 20 ἐν χρόνῳ καὶ αὐτὴ γίνεται, διὰ τοῦτο οὐδὲ ὁ ἀπὸ ψυχθεῖς ὕδωρ εὐθύς.

1 ὕδωρ semel a Sp. ἢ κατὰ Vict.: οὐ κατὰ VFSLa: οὐ Ga 7 οὐκ ἔστιν ὕδωρ
om. a 10 μεταβάλλοι corr. ex μεταβάλλει F: μεταβάλλει L et conl. Sp. 11 ἐπι-
ζητήσαι V 16 ἢ add. B²S²a 17 γεννητικὴ a Sp. 19. 20 τὸ γε V² Vict.
Sp.: τὸ τε V¹FSLa 21. 22 ἂν ἀπληστικόν a 22 δεῖ] δ' εἰ V¹ (corr. V²)
33 ἢ a 36 καὶ αὐτὴ Vict. Sp.: καὶ αὐτὴ V: καὶ αὐτὴ B: ἢ τοιαύτη GFSLa

ἀλλ' ἀήρ μένει, ἔστ' ἂν τὸ ὑγρὸν ἔτι λεπτόν ῃ. ἡ δὲ κατὰ τὸ ὑγρὸν
 μεταβολή, οὐκ ὄντως εἰδοποιὸν τοῦ ὕδατος ὡς τὸ ψυχρὸν, τὸ ὕδωρ φθεί- 25
 ρειν δοκεῖ, ὅτι μὴ μόνον εἰς γῆν μεταβολή τῷ ὕδατι γίνεται κατὰ τὴν
 ὑγροῦ μεταβολήν, ἀλλὰ καὶ εἰς κρύσταλλον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οὗτος ὕδωρ
 5 πῶς | ἔτι. ἀνάλογον γὰρ τῷ ὕδατι τῷ θερμῷ ὁ κρύσταλλος. ἄμφω γὰρ 33
 πεπονθὸς τι ὕδωρ καὶ ἐν μεθορίῳ τὸ μὲν ὕδατός τε καὶ ἀέρος. τὸ δ' ὕδα-
 τός τε καὶ γῆς. ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σωμάτων τῶν ἀπλῶν τὴν εἰς 5
 τὰ παρακείμενα αὐτοῖς μεταβολήν κατὰ τὴν θατέρου τῶν εἰδοποιούντων
 αὐτὰ μεταβολήν ἰδεῖν δεομένην χρόνου. οὐ γὰρ ὡς δοκεῖ κατὰ θαίτερον
 10 αὐτοῖς ἢ μεταβολή μόνον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἄμφω. τῷ δὲ τὴν κατὰ θαίτερον 10
 μεταβολήν μὴ εἰς τὸ ἐναντίον γίνεσθαι, ἀλλ' ἢ εἰς ἄνεσιν ἢ ἐπίτασιν τῆς
 αὐτῆς ποιότητος, κατὰ τὴν εἰς τὸ ἐναντίον τῶν ἐν αὐτῷ μεταβολήν μόνον
 μεταβάλλειν δοκεῖ. οὕτε γὰρ εὐθύς γῆ τὸ πῦρ, ἐάν ψυχθῆ (οἶε γὰρ ποιᾶν
 γενέσθαι τὴν ξηρότητα· διὸ οὕτε καπνὸς οὕτε αἶθραλος ἦδη γῆ), ἀλλ' οὐδ' 15
 15 ἂν εἰς ὑγρὸν μεταβάλλῃ τὸ πῦρ μόνον, ἀήρ ἦδη· οἶε γὰρ οὕτω καὶ ποιᾶς
 θερμότητος. διὸ ἐν μεθορίῳ τιμὴ πρῶτον γίνεται. ὁ δ' αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων λόγος. τοῦ δὲ ὕδατος εἶδος οὐκ ἀπλῶς τὸ ψυχρὸν, εἰ καὶ κατὰ 20
 τοῦτο μᾶλλον, ἀλλὰ τὸ ψυχρὸν μετὰ τοῦ ὑγροῦ. ἔστ' ἂν οὖν σώζεσθαι
 οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ τοῦ ψυχροῦ, εἶδος τὸ ψυχρὸν τοῦ ὕδατος·
 20 τὸ δὲ φθαρτικὸν τοῦ ὑγροῦ ψυχρὸν οὐκ ἔτι οἶόν τε ὕδατος εἶδος εἶναι. τὸ 25
 τοιοῦτο δὲ ψυχρὸν εἶδος αὐτοῦ, οὐ ἢ ἐπίδησις οὐκ ἔστιν ὕδατος τοιούτου
 ὑγρότητος φθαρτικῆ· :

VII. Πῶς οὐκ ἐναντία τὸ τε μέγα καὶ τὸ μικρὸν, εἴ γε εἰς 34
 ἐναντία μὲν ἢ μεταβολή, τὸ δ' αὐξόμενον καὶ μειούμενον εἰς
 25 ταῦτα μεταβάλλει.

Εἰ τοῖς κινουμένοις πᾶσιν ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον ἢ μεταβολή, τὰ δ' 5
 αὐξόμενα καὶ μειούμενα κινεῖται, εἴη ἂν καὶ τούτοις ἐξ ἐναντίων εἰς ἐν-
 ἀντία ἢ μεταβολή. γίνεται δ' αὐτοῖς ἢ μεταβολή εἰς μέγεθος καὶ μικρό-
 τητα· τῷ μὲν γὰρ αὐξομένῳ εἰς μέγεθος ἢ ἐπίδησις, τῷ δὲ μειουμένῳ εἰς 10
 30 μικρότητα ἢ συστολή. ἐναντίον (ἄρα) τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν. ἀλλ' οὐ δοκεῖ,
 ὡς διὰ πλειόνων Ἀριστοτέλης ἐν Κατηγορίαις εἰδείξεν. ἡ οὐκ ἀπλῶς εἰς
 μέγεθος καὶ μικρότητα (ἢ) μεταβολή τοῖς αὐξομένοις τε καὶ μειουμένοις, 15

1 fortasse ἢ δὲ (τοῦ ὕδατος) 2 ὄντως] fortasse οὕτως 4 (τοῦ) ὑγροῦ Diels 5 πῶς V
 κρύσταλλος] x in lit. V 6 πεπονθὸς τι] ὅς τι in lit. V 14 οὕτε αἶθραλος ἦδη Vict. Sp.:
 οὕτε θάλας ἦδη V¹: οὕτε αἶθραλος ἦδη V²B: οὕτε θαλάς ἦδη G: οὐ θαλάς ἦδη F: οὐθαλάς ἦδη
 SLa γῆ om. FSLa 15 μόνον V¹GFSB²a: μένον B¹? V² 17 τοῦ δὲ V²B Vict.
 Sp.: τοῦ V¹GVSLa 19 εἶδος V²BG Vict. Sp.: εἶδους V¹FSLa 20 ψυχρὸν om. a Sp.
 alt. τὸ] τὸ ψυχρὸν a Sp. 22 ὑγρότητος V²B Vict. Sp.: ὑγρότης V¹FSLa 28 με-
 ταβολή] μεταλή V¹ (corr. V²) 29 alt. τῆ] τοῦ a μειουμένῳ] μειουμένου a
 30 ἄρα add. B²S²a 31 Ἀριστοτέλης ἐν Κατηγορίαις] Cat. 6. 4^b 20 ἢ] ἢ V¹
 (corr. V²) 32 ἢ V²B: om. V¹GFSLa

ἀλλὰ τοῖς μὲν αὐξομένοις κατὰ φύσιν (ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ τῆς θρεπτικῆς
 ψυχῆς κεκοινωνηκότα) εἰς τελειότητα καὶ τέλειον μέγεθος ἢ ἐπίδοσις, τὰ
 δὲ μειούμενα ἐξίσταται τῆς τελειότητος καὶ εἰς τὸ ἀτελὲς συστέλλεται. εἰς 20
 τὸ τέλειον οὖν μέγεθος καὶ τὸ ἀτελὲς αὐτοῖς ἢ μεταβολὴ γίνεται, ταῦτα
 5 δὲ ἐναντία, εἰ καὶ μὴ τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἀπλῶς ἐναντίον ἔλεγεν. καὶ ἔτι
 τὴν κίνησιν εἰς τὰ ἐναντία μεταβολὴν λέγει τὰ ἐναντία κοινότερον λαμβάνων.
 ἐναντία γὰρ ἔθος αὐτῷ λέγειν καὶ τὴν στέρησιν καὶ ἕξιν καὶ τὰ πρὸς τι 25
 ἀντικείμενα. | τὴν γοῦν ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν ἐν τοῖς Ἡθικοῖς ἐν- 35
 ἀντία λέγει κατὰ τὸ πρὸς τι ἀλλήλοις ἀντικείμενα. καὶ τὸ μέγα οὖν καὶ
 10 τὸ μικρὸν ὄντα πρὸς τι λέγοιτ' ἂν ἐναντία, οὐ τὰ κυρίως ἐναντία, ἀλλ' ὡς 5
 τὰ πρὸς τι. ἢ οὐδὲ γίνεται κατ' αὐτὸν κινήσεις κατὰ τὸ πρὸς τι. οὐ γὰρ
 δεξιόν τι γίνεταιί τινος πάντως κινήθην αὐτό. θερμὸν δὲ τι γίνεσθαι ἢ ἄνω
 οὐχ οἶόν τε μὴ κινήθην. ἢ εἰ καὶ μὴ αὐτὸς ὁ δεξιὸς γενόμενος διὰ μετα- 10
 βολῆς τῆς κατὰ τὴν σχέσιν τοιοῦτος ἐγένετο (διὰ τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστι
 15 κατὰ τὸ πρὸς τι κινήσεις, ὅτι μὴ γίνεται κατὰ ταύτην τὴν σχέσιν μεταβολὴ
 κινήσεως τῷ μεταβάλλοντι κατὰ τὴν σχέσιν· οὐ γὰρ ὡς κατὰ τόπον γί-
 νεται μεταβολὴ αὐτοῦ τοῦτον τὸν τρόπον ἀλλάσσοντος καὶ μεταβάλλοντος 15
 κατὰ τόπον, ὁμοίως καὶ ἢ κατὰ ποιότητα καὶ ἢ κατὰ ποσόν, οὕτως δὲ καὶ
 ἢ κατὰ τὸ πρὸς τι, ἢ κατὰ τὴν σχέσιν ὑπαλλαγὴ γίνεται καὶ κινουμένων
 20 τῶν ὑπαλλασσόντων τὴν σχέσιν κατὰ τὴν σχέσιν· καὶ γὰρ μὴ κινουμένων 20
 ἢ σχέσεις ἀλλάσσεται) οὐκ ἐπεὶ μὴ οὕτως οὖν ἢ κατὰ σχέσιν ὑπαλλαγὴ γί-
 νεται, διὰ τοῦθ' οἶόν τε ἀλλαγὴν σχέσεως γενέσθαι χωρὶς κινήσεως. δεξιὸς
 γὰρ οὐκ ἂν τις ἄλλου γένοιτο μὴ γενομένης κατὰ τόπον ἀμφοῖν κινήσεως 25
 ἢ θατέρου· ἀλλ' οὐδὲ διπλάσιον ἂν γένοιτο | ἄλλο ἄλλου μὴ κατὰ τὸ ποσόν 36
 25 γενομένης κινήσεως. ὥστ' εἰ καὶ μὴ ἔστι κινήσεις κατὰ τὸ πρὸς τι, ἀλλὰ
 διὰ κινήσεώς γέ τινος ἢ εἰς τὰς διαφόρους σχέσεις μεταβολῆ. ὥστε κατὰ
 γε τοῦτο οὐθὲν ἂν κωλύοι καὶ τὴν εἰς μέγα καὶ μικρὸν μεταβολὴν κατὰ 5
 σχέσιν ἀλλήλοις ἀντικείμενα διὰ κινήσεως γίνεσθαι, συγχωρουμένου τοῦ καὶ
 τὰ ὡς πρὸς τι ἀντικείμενα ἐναντία λέγεσθαι καὶ εἶναι καὶ τὰς εἰς ταῦτα
 30 μεταβολὰς ἐναντία. ἢ οὐ λέγεται ὑπ' αὐτοῦ τὰ πρὸς τι ἐναντία. οὐδὲ γὰρ 10
 ἢ ὑπερβολὴ καὶ ἢ ἔλλειψις ἐναντία ὑπ' Ἀριστοτέλους λέγεται καθὼς πρὸς
 τι ἐστίν, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ λέγεσθαι μὲν αὐτὰ πρὸς ἄλληλα (ἢ γὰρ ὑπερ-
 βολὴ ἐνδεΐας ὑπερβολῆ, καὶ ἢ ἐνδεΐα ὑπερβολῆς ἐνδεΐα), ἐναντία δ' εἶναι 15
 μὴ κατὰ τὴν σχέσιν ταύτην, ἀλλὰ καθόσον τὸ μὲν τοῦ συμμετρου πλέον
 35 ἐστίν· τὸ (μὲν) γὰρ μᾶλλον τοιοῦτο, τὸ δὲ ἔλαττον τοῦ συμμετρου· τοιοῦτον
 γὰρ τὸ ἐλλείπον. οὐ γὰρ τὰ ὅπως οὖν ὑπερβάλλοντα καὶ ἐλλείποντα ἐν- 20
 ἀντία λέγει, ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸ σύμμετρον οὕτως ἔχοντα, πρὸς δ' οὐκέτι

5 εἰ] ἢ FG² Vict. μὴ τὸ VB Sp.: τὸ GF: τὸ μὴ SLa ἐναντίον VS²a Sp.: ἐναντία
 GFS¹L μὲν ἔλεγεν L ἔτι B²S²a Sp.: ὅτι VGFB¹S¹L 8 ἐν τοῖς Ἡθικοῖς] Eth.
 Nic. II, 8. 1108^b13 9 λέγειν V 13 fortasse ἀλλ' εἰ καὶ 17 τούτου τὸν
 τόπον conl. Sp. καὶ add. V²BS²a Sp. 18 τόπον Vict. Sp.: τὸ ποσόν V¹: τὸ ποῖον
 F: τὸ ποῖον V²SGBLa 21 οὖν ante ἐπεὶ colloc. Sp.: om. a 24 ἄλλου δὲ a
 27 οὐδὲν a Sp. 31 alt. ἢ om. a 35 τὸ μὲν GFSLa Sp.: τὸ VB

σώζει τὴν κατὰ τὸ πρὸς τι σχέσιν οὐδέτερον αὐτῶν. καὶ τὸ λευκὸν δὲ
καὶ τὸ μέλαν, καθὼ μὲν ἐναντία ἀλλήλοις, λέγεται πρὸς τι καὶ οὐκ ἐναντία,
καθὼ δὲ τὸ μὲν λευκὸν τοιόνδε χρῶμα, τὸ δὲ μέλαν τοιόνδε, ἐναντία, ἀλλ' 25
οὐ πρὸς τι. τὰ γὰρ ἐναντία καθύσον μὲν δηλοῖ φύσεις τινὰς | πλείστον 37
5 ἀλλήλων διαφερούσας, οὐ πρὸς τι· καθύσον δὲ οὕτως ὀνομάζεται, πρὸς τι
ἐστίν.

VIII. Πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὸ εἶδος ἐν τῇ ὄλῃ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ.

Πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὸ εἶδος ἐν τῇ ὄλῃ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ, μηδὲ τὴν 5
ψυχὴν ἐν τῷ σώματι ἦν λεγόμενον, ὅτι πρὸς τὸ εἶναι τῇ ὄλῃ ἐνεργεία τὸ
10 εἶδος αἴτιον (οὐ γὰρ οἶόν τε εἶναι αὐτὴν ἐν ὑποστάσει χωρὶς τοῦ εἶδους),
τὸ δ' ἐν ὑποκειμένῳ ὄν ἐν τινὶ ἐστὶν ἐνεργεία ὄντι ὃ δύνатаи εἶναι καὶ 10
χωρὶς τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ ὄντος. πρὸς ὃ ἀντέπιπτεν τὸ καὶ τὰ σώ-
ματα βοηθεῖσθαι μὲν πρὸς τὸ εἶναι ἐν ὑποστάσει ὑπὸ τῶν συμβεβηκότων,
εἴ γε πᾶν σῶμα ἀνάγκη μετὰ σχήματος εἶναι τινος καὶ χρώματος, ὁμολο- 15
15 γεῖσθαι δὲ ταῦτα ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι τῷ σώματι. οὐκ αὐταρκες οὖν πρὸς
τὸ μὴ εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ τὸ συντελεῖν τῷ ὑποκειμένῳ αὐτῷ εἰς τὸ
εἶναι ἐν ὑποστάσει. ἢ εἰ μὲν τι ἀπλῶς συντελεῖ τινι εἰς τὸ εἶναι ἐν ὑπο- 20
στάσει, οὐ κεκώλυται τοῦτο ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι αὐτῷ, ὡς ἐδείχθη ἐπὶ
τοῦ σώματος καὶ τῆς ποιότητος, ἥς χωρὶς ἀδύνατον εἶναι τι ἐν ὑποστάσει
20 σῶμα· εἰ δέ τι εἶη ὡς μέρος συντελοῦν τούτῳ ἐν ᾧ ἐστὶ, τοῦτο οὐχ οἶόν 25
τε ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι τούτῳ οὐ ἐστὶ μέρος. τὸ δὲ εἶδος τούτῳ ἐν ᾧ
ἐστὶν, ὡς | μέρος συντελοῦν φαίνεται. δεῖ μὲν γὰρ τὴν ζήτησιν τοῦ πό- 38
38 τερων ὡς ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ ἐστὶ τὸ προκείμενον ἢ μὴ ποιεῖσθαι λαβρόν-
τας τι πρᾶγμα, ἐν ᾧ ἐστὶ μὲν τούτο περὶ οὐ ἡ ζήτησις, ζητεῖται δὲ τὸ 5
25 πῶς ἐστὶν ἐν αὐτῷ. ὁ γὰρ δεικνύς ὅτι τὸ λευκὸν ἐν σώματι ὡς ἐν ὑπο-
κειμένῳ, λαβρόν τι σῶμα, ἐν ᾧ τὸ λευκὸν ἐστὶ, καὶ δείξας ὄν ἐν τῷ σώ-
ματι αὐτὸ μήτε ὡς μέρος μήθ' ὡς δυνάμενον χωρὶς αὐτοῦ εἶναι ἔδειξεν,
ὅτι ἐστὶν ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ. οὕτω δὲ δεῖ καὶ τὸν ζητοῦντα περὶ τοῦ 10
10 εἶδους, πότερον ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν ἢ μή, λαβεῖν τι τοιοῦτο, ἐν ᾧ ἐστὶ
30 μὲν ἤδη τὸ εἶδος, ζητεῖται δὲ τὸ πῶς. ἐν μὲν οὖν τῇ ὄλῃ, εἰ καθ' αὐ-
τὴν λαμβάνοιτο, οὐπω ἐστὶ τὸ εἶδος (διὸ οὐδ' ἂν ζητοῖτο, πῶς ἐστὶν ἐν 15
15 αὐτῇ τὸ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ὄν ἐν αὐτῇ), ἐπεὶ δὲ ἐστὶν ἐν τῇ συναμφοτέρῳ
οὐσίᾳ τὸ τοιοῦτον εἶδος, χρὴ τοιοῦτό τι προχειρισάμενους ἐπ' αὐτοῦ τὴν
ζήτησιν ποιεῖσθαι. ἀλλὰ μὴν ἦν ἂν λάβωμεν συναμφοτέρον οὐσίαν, ἐν 20

3. 4 ἄλλου a 9 ἐνεργεία V 10 οἶόν τε corr. ex οἰονται V¹ 11 ὑποκειμένῳ V
12 ὑποκειμένου V¹ (corr. V²) 16 μὴ del. Sp. 18 οὐ γὰρ B² 20 τούτῳ] τοῦτο a
22. 23 πότερον] ο in lit. V: corr. ex πρότερον B: πρότερον FLA 24 τι VS²a Sp.:
τὸ FS¹L 27 ἔδειξεν in lit. V 28 δὲ δεῖ καὶ V Vict. Sp.: δέδεικται FS (in mg.
δεῖ) La 29 τι τοιοῦτο GFSa Sp.: τι τοῦτο VB 30 ζητεῖται VS²a Sp.: ζητεῖ FS¹L
31 ζητοῖτο VB conl. Sp.: ζητοῖη τὸ GFSa 32 τῷ G ὄν ἐν B²S²a Sp.: ἐν
VB¹S¹GL τὸ—ἐστὶν om. F

αὐτῇ τὸ εἶδος τὸ ὄν ἐν αὐτῇ ὡς μέρος ἐστὶ τοῦ συναμφοτέρου. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ ἐν τῷ ὀργανικῷ σώματι, ἐν ᾧ ἐστίν, οὕτως ἐστὶν ὡς μέρος. εἰ δ' ὡς μέρος, οὐκ ἂν εἴη ὡς ἐν ὑποκειμένῳ ὄν τούτῳ, ἐν ᾧ ἐστίν οὕτως 25 [ἐστίν]. οὐθ' ἡ ψυχὴ οὔτε τι εἶδος ὄλων. ἢ ἔρει τις καὶ τὸ λευκὸν τοῦ 5 μὲν λευκοῦ σώματος εἶναι μέρος, ἐν ὑποκειμένῳ δ' εἶναι τῷ σώματι ᾧ 39 συντελεῖ πρὸς τὸ εἶναι ἐν ὑποστάσει, διὸ καὶ τὸ εἶδος τῆς μὲν συναμφοτέρου οὐσίας μέρος ἐσσεσθαι, ἐν δὲ τῇ ὄλῃ ἢ συντελεῖ πρὸς ὑπαρξίν, εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ. ἀρ' οὖν χρὴ λέγειν δεῖν μὲν τὸ ἐν ᾧ ζητεῖται, εἴ ἐστὶ 3 τι ὡς ἐν ὑποκειμένῳ, πάντως εἶναι τὸδε τι καὶ ἐνεργεῖα ὑπάρχον (οὐ γὰρ 10 ὁμῶς ἐν τῷ μὴ ὄντι οἶόν τε τι εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ), τῶν δὲ τούτῳ συντελοῦντων πρὸς τὸ εἶναι ἐν ὑποστάσει τε καὶ κατ' ἐνεργεῖαν τῷ εἶναι ἐν αὐ- 10 τῷ, ὅσα μὲν ἐν αὐτῷ μόνον εἰς τὸ (ἐν) ὑποστάσει εἶναι συντελεῖ, μηκέτι δὲ καὶ τὸ τῷδὲ τι εἶναι, (ταῦτα ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ εἶναι) (καθ' ἃ γὰρ τι σῶζον τὴν οἰκείαν φύσιν οἶόν τε μεταβάλλειν, ταῦτα ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν 15 αὐτῷ), ὅσα δὲ μὴ μόνον εἰς τὸ ὑφesseσθαι, ἀλλὰ πολὺ πρότερον εἰς τὸ τῷδὲ τι εἶναι συντελεῖ τι, καθ' ἃ μεταβάλλοντα οὐκέθ' οἶόν τε μένειν τοῦτο δ' ἔν, ταῦτα δὲ μηκέτι ἐν αὐτῷ εἶναι ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. πῶς γὰρ ἂν εἴη 20 ἐν ὑποκειμένῳ ἀνθρώπων τοῦτο οὐ ἢ ἀπουσία φθειρεῖ τὸν ἀνθρώπων; διὸ ἢ μὲν γραμματικῇ ἐν ὑποκειμένῳ τῷ ἀνθρώπων τῷ ἔχοντι αὐτήν, καίτοι 20 συντελοῦσαν αὐτῷ πρὸς τὸ γραμματικῷ εἶναι (οὐ γὰρ ἐν τῇ τῆς γραμματικῆς ἀπουσίᾳ καὶ ἀνθρώπων εἶναι παύεται), ἢ δὲ ψυχῇ οὐκέτ' ἐν ὑπο- 25 κειμένῳ αὐτῷ, ὅτι πρὸς τὸ εἶναι ἀνθρώπων ἢ συντέλεια αὐτῆς, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ ποιῶ ἢ ποσῶ εἶναι ἢ ποῦ ἢ τι τῶν τοιούτων ὄντων τὸ εἶδος τὸ φυσικόν, εἴ γε κατὰ τὸ εἶδος ἐκάστῳ τὸ εἶναι τοῦτο ὁ ἐστίν. ἐν μὲν 40 25 οὖν τῷ συναμφοτέρῳ τε καὶ τῷδὲ τι ὄντι διὰ τοῦτο τὸ εἶδος οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ. μέρος γὰρ τῆς οὐσίας τῆς ἐκάστου οὕτως ἐν αὐτοῖς ὄν, οὐδὲ ἐν 5 τῇ ὄλῃ δὲ μόνον, ὅτι μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς οὕτως ὑποκειμένον ὡς τὸδε τι, μὴ ἔχουσα πῶ ἐν αὐτῇ τὸ εἶδος, ἐν δὲ τοῖς οὕτως οὔσι τὸ ἐν ὑποκειμένῳ. τί γὰρ δεῖ εἶναι καὶ τὸδε τι ἐν ᾧ τὸ ἐν ὑποκειμένῳ τοιοῦτον 30 γὰρ τὸ μέρος ἔχον. ἔτι εἰ τὸ μὲν ὑποκείμενον τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ ὄντος 10 αὐτῷ διαφέρει τῷ τὸ μὲν ὑποκείμενον δύνασθαι καὶ ἄνευ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων αὐτῷ εἶναι (καὶ γὰρ εἰ μὴ οἶόν τε κηρὸν εἶναι χωρὶς σχήματος, ἀλλὰ χωρὶς γε τούτου τοῦ σχήματος, δ' νῦν ἔχει, οἶόν τε αὐτὸν 15 εἶναι), τὸ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ ὄν μὴ δύνασθαι χωρισθέντος τοῦ ὑποκειμένου 35 αὐτῷ εἶναι (τὴν δὲ ὄλῃν καὶ τὸ εἶδος ἀδύνατον χωρὶς ἀλλήλων εἶναι τῷ

1 ταύτη conl. Sp. ὡς VB: τὸ ὄν ὡς GFSa Sp.: τὸ ὄν ἐν L 4 ἐστιν del. Sp.
 οὔτε τι B² Viet. Sp.: οὐκέτι VFa: οὐκέστι L 7 ἢ VF: ἢ S: ἢ La Sp. 10 οἶονται V¹
 (corr. V²) 12 ἐν add. Viet. Sp. 13 τῷδὲ τι V²B: τῷ δὲ τιν V¹: τὸδε τι GSa Sp.:
 τὸ δ' ἔτι F ταῦτα ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ εἶναι add. B²S²a Sp. καθ' ἃ V²B¹S² Viet.
 Sp.: κατὰ V¹GFS¹La 15. 16 τῷδὲ τι V²B: τῷ δὲ τι V¹: τὸδε τι GFSa Sp. 16 με-
 ταβάλλον B²S²a Sp.: μεταβάλλοντα VFB¹S¹ 20 συντελοῦσα FSB²a Sp. τὸ scripsi:
 τῷ libri 23 ὄντων VB¹: om. GFS¹L: ὄντων τοιοῦτον γὰρ B²S²a: ὄν, τῶν τοιοῦτων
 γὰρ Sp. 28 πῶ VB: πῶς SGFLa Sp. αὐτῇ V alt. τὸ om. a 29 δεῖ]
 δ' a ᾧ V²B Viet. Sp.: τῷ V¹GFS¹La 35 αὐτῷ] αὐτὸ a Sp.

πρὸς ἄλληλα αὐτὰ λέγεσθαι, τὰ δὲ πρὸς ἄλληλα λεγόμενα ἅμα εἶναι τῇ 20
 φύσει, εἴ γε πρὸς τί ἐστιν, οἷς τὸ εἶναι ταυτὸν ἐστὶ τῷ πρὸς τί πως ἔχειν),
 οὐδ' οὕτως ἂν τὸ εἶδος εἴη ἐν ὑποκειμένῳ τῇ ὕλῃ. ἢ δύναται καὶ ἐπὶ
 τῆς ὕλης λέγεσθαι, ὅτι χωρὶς μὲν εἶδους οὐχ ὅλα τε εἶναι, ὥσπερ οὐδὲ ὁ
 5 κηρὸς χωρὶς σχήματος, χωρὶς δὲ τοῦ εἶδους τοῦδε οἷόν τε αὐτὴν εἶναι, 25
 ὡς καὶ τὸν κηρὸν χωρὶς τοῦδε τοῦ σχήματος. ἢ εἰ ἡ ψυχὴ οὐκ ἐν ἄλλῳ
 τινὶ σώματι ὅλα τε εἶναι ἢ γενέσθαι, ἢ ἐν τῷ ὀργανικῷ, τούτου δ' ἐστὶ
 μέρος, οὐκ | ἂν εἴη ἐν ὑποκειμένῳ, τῶν δὲ σχημάτων ἕκαστον οὐκ ἐν 41
 ἀφωρισμένῳ γίνεται σώματι. ἔτι ὁ ἄνθρωπος· ἐστὶ μὲν καὶ μετὰ ψυχῆς,
 10 ἐστὶ δὲ καὶ μετὰ χρώματός τε καὶ σχήματος, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ μετὰ
 μὲν ψυχῆς ὡς μέρους καὶ μάλιστα εἰς τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι συντελοῦστος. ἐν 5
 ᾧ γὰρ ἂν ἡ ἢ τοιαύτη ψυχὴ, τοῦτ' ἄνθρωπος. οὐκέθ' οὕτω τὸ χρῶμα
 καὶ τὸ σχῆμα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· οὐ γὰρ πᾶν τὸ ἔχον τοιοῦτον σχῆμα ἢ
 χρῶμα ἄνθρωπος. διὸ τὰ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ, οὐκέτι δὲ καὶ ἡ 10
 15 ψυχὴ. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν φυσικῶν εἰδῶν.

IX. Πῶς οὐχὶ τῇ εὐεξίᾳ ἡ νόσος ἀντίκειται μᾶλλον τῆς καχεξίας.

Ἐξηγήθη, πῶς οὐχὶ τῇ εὐεξίᾳ οὖση ἐπιτεταμένη ὑγεία ἢ νόσος μᾶλλον 15
 τῆς καχεξίας ἀντίκειται, εἴ γε τὰ ἐναντία πλείστον ἀλλήλων διέστηκεν ἐν
 τῷ αὐτῷ γένει. εἰ γὰρ ἡ καχεξία ἐν ὑγιαίνοντι γίνεται, εἴη ἂν ἀνειμένη
 20 τις οὖσα ὑγεία, οὕτω δὲ ἐστὶ τῇ ἐπιτεταμένη ὑγείᾳ ἢ ἀνειμένη ὑγεία
 ἐναντία. ἄτοπον δὲ τῇ μὲν ὑγείᾳ τὴν νόσον λέγειν εἶναι ἐναντίον, μηκέτι 20
 δὲ τῇ ἐπιτεταμένη ὑγείᾳ τὴν νόσον ἢ τὴν κατὰ τὴν νόσον ἐπίτασιν. αὕτη
 γὰρ ἐστὶ πλείστον αὐτῆς διεστῶσα. ἢ εἰ μὲν περὶ ταυτὸν ἐγένετο ἢ τε
 ὑγεία καὶ ἡ εὐεξία, ἔτι δ' ἡ νόσος καὶ | ἡ καχεξία, ἢν ἂν ὑγιὲς τὸ λεγόμενον 42
 25 μενον, ἐπειδὴ δεῖ περὶ ταυτὸν τὰ ἐναντία γίνεσθαι. εἰ δ' ἐν ἄλλῳ μὲν ἡ
 ὑγεία, ἐν ἄλλῳ δὲ ἡ εὐεξία, καὶ ἐν ᾧ μὲν ἡ ὑγεία, ἐν τούτῳ καὶ ἡ νόσος,
 ἐν ᾧ δὲ ἡ καχεξία, ἐν τούτῳ καὶ ἡ εὐεξία, οὕτ' (εὐεξία) ὑγεία (ἂν) εἴη ἐπι- 5
 τεταμένη, οὕτ' ἐναντίον αὐτῇ εἴη ἡ νόσος, τὴν ἀρχὴν μηδὲ γινομένη περὶ
 τὰ αὐτὰ αὐτῇ. γίνεται γὰρ ἡ μὲν ὑγεία καὶ νόσος περὶ τὰς δυνάμεις τῶν
 30 πρώτων σωματίων ἐξ ὧν τὰ ζῶα, ἅπερ ἐστὶ τὰ στοιχεῖα, ὧν δυνάμεις 10
 θερμότης ψυχρότης ὑγρότης ξηρότης. ἐν μὲν γὰρ τῇ τῶν δυνάμεων τού-
 των πρὸς ἄλληλα συμμετρία ἡ ὑγεία, ἐν δ' ἀσυμμετρίᾳ τῶν αὐτῶν τού-

3 ἡ a 5 οἴονται V¹ (corr. V²) 6 fortasse ἀλλ' εἰ 7 ἡ ἐν V²BS²a Sp.: ἐν V¹GFL
 ἐστὶ VB: οὐκ (in marg. οὐ G²) ἐστὶ G²FSa Sp.: οὐκέτι G¹ 8 ὑποκειμένῳ V σχημα-
 των V 12 ἂν ἡ ἢ B²S²a Sp.: ἂν ἡ GFS¹L: ἂν ἡ VB οὐκέθ' οὐκέτι δὲ Vict.
 οὕτω δὲ V²B 18 διέστηκεν in lit. B²S²a Sp.: καθέστηκεν VGS¹FL 25 ταυτὸν τὰ
 ἐναντία] τὸν τὰ ἐν in lit. V 27 εὐεξία, οὕτ' (εὐεξία) ὑγεία (ἂν) Sp.: εὐεξία ὑγεία V¹:
 εὐεξία ἢ δ' εὐεξία ὑγεία V²B: εὐεξία· οὕτε (νόσος post οὕτε del. S) ὑγεία ἂν GFSLa: εὐεξία
 οὐδ' εὐεξία ὑγεία ἂν Vict. 28 αὐτῇ εἴη ἡ νόσος GL: αὐτῇ εἴη ἡ νόσος FSa: αὐτῇ εἰ
 ἡ νόσος V: αὐτῇ εἴη νόσος B: τούναντιον αὐτῇ εἴη νόσος Sp. 29 τὰ αὐτὰ αὐτῇ (αὐτῇ
 m²) V: τὰ αὐτὰ αὐτῇ GFLa: τὰ αὐτὰ αὐτῇ (αὐτῇ m¹) B²: αὐτὰ αὐτῇ Sa: ταυτὰ αὐτῇ Sp.
 30 δυνάμεις a

των ἢ νόσος. ἡ δὲ εὐεξία καὶ καχεξία περὶ ταῦτα γίνεται, περὶ α' καὶ 15
 ἢ ἰσχύς τε καὶ ἢ ἀσθένεια. ἔοικε γὰρ ἡ μὲν εὐεξία τῇ ἰσχύϊ, ἢ δὲ καχεξία
 τῇ ἀσθενείᾳ· ὁ τε γὰρ ἰσχύων πλέον τῆς κατὰ τὴν ἀπλὴν ὑγίαν ἰσχύος
 ἐξ ἐπιμελείας εὐέκτης καλεῖται καὶ ὁ εὐέκτης οὕτως ἰσχύει, καὶ ὁ ἀσθενέ- 20
 5 στερος ἢ κατὰ τὴν τῶν ἀπλῶς ὑγιαίνοντων ἰσχύον καχέκτης κατ' ἐκείνο.
 ἀλλὰ μὴν ἢ ἰσχύς καὶ ἢ ἀσθένεια ἐν συμμετρίᾳ τῶν ὁμοιομερῶν ἐν τοῖς
 ζῴοις μερῶν καὶ ἀσυμμετρίᾳ τὸ εἶναι ἔχουσι, ἢ μὲν ἰσχύς ἐν τῇ τούτων
 συμμετρίᾳ, ἢ δ' ἀσθένεια ἐν τῇ τῶν αὐτῶν ἀσυμμετρίᾳ, ὥστε καὶ ἢ εὐεξία 25
 καὶ ἢ καχεξία ἐν τούτοις | ἄν γίνονται, καὶ εἴη ἄν ὡς ἀσθένεια ἰσχύϊ, 43
 10 οὕτω καχεξία εὐεξία ἐναντίον. διὸ καὶ εἰ μὲν ἦν περὶ α' ἢ ὑγεία, περὶ
 ταῦτα καὶ ἢ εὐεξία, εἶχεν ἄν λόγον λέγειν τὴν εὐεξίαν ἐπιτεταμένην ὑγίαν,
 ἐπεὶ δὲ μὴ περὶ ταῦτά ἐστιν, οὐκ ἄν δεόντως οὕτως λέγοιτο, ἢ εἴπερ ἄρα 5
 τῷ γίνεσθαι τὴν εὐεξίαν ἐπὶ προὑποκειμένη πάντως ὑγείᾳ προσθήκης μὲν
 τινος τῷ ὑγιαίνοντι γινομένης, ἀλλ' οὐ κατὰ ὑγίαν οὐδὲ τὴν κατὰ ταύτην
 15 συμμετρίαν. 10

X. Πῶς εἰ τέσσαρα τὰ αἴτια, οὐκ ἔσται καὶ ἐν τοῖς θείοις σώ-
 μασι τὸ ὑποκείμενον ὕλη.

Εἰ τῶν φυσικῶν ἀρχῆ καὶ στοιχεῖα ταῦτα περὶ ὧν εἴρηκεν ἐν τῇ 15
 Φυσικῇ ἀκροάσει Ἀριστοτέλης, ἔστι δὲ ταῦτα ἢ τε ὕλη καὶ τὸ εἶδος καὶ
 20 τὸ ποιητικόν καὶ τὸ οὐ ἔνεκα, τὸ κυκλοφορητικόν σῶμα ἦτοι οὐκ ἔσται
 φυσικὸν σῶμα, ἢ ἔσται ὕλη καὶ τὸ ὑποκείμενον ἐν ἐκείνῳ, ἢ οὐκ ἔσται
 πάσας τὰς ἀρχὰς τῶν φυσικῶν λέγων. τί γὰρ τὸ ὑποκείμενον ἐκείνῳ; 25
 ἀλλὰ μὴν φυσικὸν σῶμα κίχκειν. πᾶν γὰρ σῶμα ἢ φυσικὸν ἢ μαθηματι-
 κόν, οὐκ ἔστι δὲ μαθηματικόν ἐκείνῳ, ἐπεὶ πᾶν τὸ ἐν κινήσει τῇ ἐξ αὐτοῦ
 25 σῶμα φυσικόν, ἐν κινήσει δὲ ἐκείνῳ, εἴ γε καὶ ἀεικίνητον καὶ τὴν | αἰτίαν 26
 τῆς κινήσεως ἔχον ἐν ἑαυτῷ. <ἦ> εἰ ἢ φύσις κατ' αὐτὸν ἀρχῆ κινήσεως 44
 καὶ στάσεως, ἐν οἷς ἐστι πρῶτως καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός, οὐκ ἔχει δὲ
 ἐκείνῳ ἀρχὴν στάσεως ἐν ἑαυτῷ, οὐδ' ἄν φύσιν ἔχοι. εἰ δὲ μὴ φύσιν 5
 ἔχοι, οὐδ' ἄν φυσικὸν σῶμα εἴη. ἀλλ' εἰ μὴ φυσικόν, ποῖόν τι; οὐ γὰρ
 30 δὴ μαθηματικόν, ἐπεὶ ἔμψυχόν ἐστι, πᾶν δὲ σῶμα ἔμψυχον φυσικόν. οὐ
 φυσικὸν δ' ὄν σῶμα οὐκ ἔχει τὸ ὑποκείμενον ὕλην, εἴ γε ἢ ὕλη τὸ παρὰ 10
 μέρος τῶν ἐναντίων δεχτικόν. ἢ εἰ μὲν τὴν ὕλην ἔλεγεν εἶναι μόνον τὸ
 ἔσχατον ὑποκείμενον τῶν ἐναντίων παρὰ μέρος δεχτικόν, οὐκ ἄν ἦν ἐν τῇ

1 fortasse ταῦτά, item 11 et 12 2 καὶ om. a 3 ἀπλῆν] ἢ in lit. V 12 ἀρα V¹
 (corr. V²) ἢ—ἄρα superflua 13 πάντος V¹ (corr. V²) 14 οὐ κατὰ V²GFSB²a: οὐδὲ
 κατὰ V¹B¹: fortasse οὕτε κατὰ ὑγίαν οὕτε 17 ἢ ὕλη BL Vict. 18 fortasse ἀρχαί
 ταῦτα] τὰ a Sp. 19 Φ. Ἀ.] phys. ausc. II, 3. 194^b16 ἢ ὕλη τε καὶ a Sp. 22 τὰς]
 ἴσ (ἴσως?) ταῦτας Vict. λέγειν a 24 αὐτοῦ V¹ (corr. V²) 25 γε ἐκείνο V¹ (corr. V²)
 ἀεικίνητον V²B: ἀκίνητον V¹FSLa: ἀεὶ κίνητον Vict. Sp. 26 ἐαυτῷ sic, ε infra v. V
 ἢ εἰ ἢ V²GBS²L: εἰ ἢ V¹S¹F: ἢ ἢ a: ἢ εἰ Vict. Sp. 29 ποῖόν τι V²B: ποῖόν τι V¹G:
 τὸ ποῖόν τι FL: ποῖόν δὴ Sa Sp. 30 ἢ ἐπέε V¹ (et ἦ, margini adscriptum, et prius ε
 punctis notat V²) B: //// ἐπέε G: ἐπέε SFa Sp. οὐ in ing. V¹

ὕλη περιειλημμένον τὸ ὑποκείμενον τῷ πέμπτῳ σώματι, εἰ δ' ὀρίζεται τὴν
 ὕλην καὶ οὕτως, ἔσχατον ὑποκείμενον ἀρρῦθμιστον καθ' αὐτό, εἴη ἂν ἐν 15
 τῇ οὕτως ὕλη λεγομένη περιειλημμένον καὶ τὸ ἐν τῷ θείῳ σώματι ὑπο-
 κείμενον. κοινότερος γὰρ οὗτος ὁ λόγος τῆς κατὰ τὸ ὑποκείμενον ἀρχῆς
 5 καὶ περιέχων ἐν ἑαυτῷ ἀμφοτέρω τὰ ὑποκείμενα. οὐκ εἰ ἕτεροι δὲ ἀλλή- 20
 λων αἱ ὕλαι, ἧ τε ἐν τῷ θείῳ σώματι ὑποκειμένη καὶ ἧ ἐν τοῖς ἐν γενέσει
 καὶ φθορᾷ, ἥδη καὶ σύνθετοι. εἰ μὲν γὰρ ἦν τι αὐταῖς ἐν τι ὑποκείμενον,
 ἔδει αὐταῖς διαφορῶν, καθ' ἃς εἰδοποιηθεῖσαι ἔχουσαι ταῦτον ὑποκείμενον 25
 ἀλλήλων διαφέρουσι· εἰ δὲ εἰσιν ἕτεροι, πάντῃ οὐκ ἀνάγκη αὐτὰς κατὰ
 10 τινὰς εἰδοποιεῖν διαφορὰς ἀλλήλων | διαφέρειν· οὐδὲ γὰρ τὸ εἶδος καὶ ἧ 45
 ὕλη, ἐπεὶ ἕτερα ἀλλήλων, διὰ τοῦτο καὶ σύνθετα.

XI*. Πῶς εἴρηται ἐν τῷ ᾧ Περὶ ψυχῆς· τὸ γὰρ ζῶον τὸ καθόλου
 ἦτοι οὐδὲν ἐστὶν ἢ ὕστερον. 5

Ἐζητεῖτο πῶς εἴρηται ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ψυχῆς ὑπ' Ἀριστοτέλους,
 15 τὸ γὰρ ζῶον τὸ καθόλου ἦτοι οὐδὲν ἐστὶν ἢ ὕστερον. ὅτι μὲν
 οὖν δύναται παραδείγματι τῷ ζῶῳ κεχρησθαι τῶν ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ τῶν 10
 οὕτω λεγομένων καθόλου ὡς τὸ πρῶτον ἔχειν καὶ δεύτερον, βουλόμενος
 ὅπως ἔχει δεῖξαι, εἴρηται μοι ἐν τῷ εἰς ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπομνήματι.
 ἔνεστι μέντοι τὸ εἰρημένον καὶ ἐπὶ τοῦ ζῶου καὶ ἐπὶ τῶν κυρίως ὄντων 15
 20 γενῶν ἐφαρμόζον δεῖξαι. ἐπεὶ γὰρ τὰ γένη καθόλου, τὸ δὲ καθόλου τινῶν
 ὄν, ὃν τι καθόλου ἐστίν. οὐ γὰρ δὴ μηδὲν τι ὄν καθόλου τέ ἐστὶ καὶ
 γένος καὶ συνωνύμως κατηγορεῖται, ἀλλὰ δεῖ τι εἶναι πρᾶγμα, φ' τὸ καθό-
 λου συμβέβηκεν, καὶ ἔστιν ἐκεῖνο μὲν πρᾶγμα τι φ' τὸ καθόλου συμβέβηκεν, 20
 τὸ δὲ καθόλου οὐ πρᾶγμα τι κυρίως, ἀλλὰ συμβεβηχὸς τι ἄλλῃ. οἷον τὸ
 25 ζῶον πρᾶγμα τί ἐστι καὶ φύσεώς τινος ὀγκωτικόν, σημαίνει γὰρ οὐσίαν
 ἔμψυχον αἰσθητικὴν, δὲ κατὰ μὲν τὴν αὐτοῦ φύσιν οὐκ ἔστι καθόλου. οὐδὲν 25
 γὰρ ἦττον ἔσται καὶ εἰ ἐν κατ' ἀριθμὸν ὑποτεθεῖη ζῶον εἶναι. ὑπάρχει 46
 δὲ αὐτῷ ὄντι τοιοῦτον ἐν πλείοσιν εἶναι καὶ κατ' εἶδος ἀλλήλων διαφέρουσιν.
 συμβέβηκεν οὖν αὐτῷ τοῦτο. δὲ γὰρ μὴ ἐν τῇ οὐσίᾳ τινὸς ὄν ὑπάρχει
 30 αὐτῷ συμβεβηχός. ἐπεὶ τοίνυν τὸ γένος τὸ τοιοῦτο οὐ πρᾶγμα τι, ἀλλὰ 5
 συμβεβηχὸς πρᾶγματι, εἶπεν αὐτὸ Ἀριστοτέλης “ἢ μηδὲν εἶναι”, ἐπεὶ

2 ἀρρῦθμιστον V²B Sp.: ἀρρῦθμιστον V¹F: ἀρρῦθμιστόν GSLa καθ' αὐτό V²B² Sp.: κατ'
 αὐτό (su in lit.) V¹GFSB¹La 3 ὕλη om. FS¹L 4 ὁ λόγος οὗτος a Sp. 9 διέ-
 φερον B² 12 περὶ ψυχῆς] de an. I, I. 402^b7 16 τῶν GFSLa Sp.: τὸ (ὁ in ras.
 m²) B: τῶν sic V 18 ἔχει GFBLSa Sp.: ἔχει (η in lit.) V 20 τὸ scripsi: τὰ
 libri cf. 23,23 τινῶν ὄν, ὃν τι scripsi cf. ib.: τινῶν ὄντα G¹LS: τινῶν ὄντι VB¹:
 τινῶν ὄντων B²a: τινῶν ὄν τῶν S²: τι ὄντα G²: τι νων ὄντα F alt. καθόλου om. L
 23 πρᾶγμα τι V²GLa Sp.: πρᾶγμα τι V¹: πρᾶγματι F 26 αὐτοῦ V¹ (corr. m²)
 27 ὑποτεθεῖη Sp.: ὑποτεθῆη VGB: ὑποτεθῆη FSLa ὑπάρχει V²BS²a Sp.: ὑπάρχειν
 S¹V¹GFL 29 fortasse τὸ γὰρ 30 τὸ τοιοῦτο V²BS²a Sp.: τοιοῦτο V¹S¹GFL
 cf. 24,1 31 συμβεβηχός V¹ πρᾶγμα τι a Sp.: πρᾶγματι τινι Trendelenburg de
 an.² p. 167

μὴ κυρίως (ὄν· τὸ γὰρ ὡς) γένος ζῶν βουλόμενος δηλῶσαι προσέθηκεν
 τῷ ζῶν τὸ καθόλου, εἰπὼν τὸ γὰρ ζῶν τὸ καθόλου. τοῦτ' οὖν τὸ 10
 ὡς γένος ζῶν ἤτοι οὐδέν ἐστιν, ἐπεὶ μὴ φύσιν τινὰ οἰκείαν σημαίνει, ἀλλ'
 ἔστιν σύμπτωμα ἐπὶ τινι γινόμενον πράγματι, ἢ εἰ καὶ τὸ οὕτως ὄν ὄν τις
 5 λέγοι, ὕστερον ἔσται ἐκείνου ᾧ ὑπάρχει. δεῖ γὰρ εἶναι πρῶτον τὸ πρᾶγμα 15
 τοῦ συμβεβηκότος αὐτῷ. ὅτι δὲ ὕστερον τοῦ πράγματος, δῆλον. ζῶν
 μὲν γὰρ ὄντος οὐκ ἀνάγκη τὸ ὡς γένος ζῶν εἶναι (δύναται γὰρ πρὸς ὑπό-
 θεσιν καὶ ἐν τι ζῶν εἶναι, ἐπεὶ [τὸ] μὴ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ τὸ καθόλου),
 εἰ δὲ εἴη τὸ ὡς γένος ζῶν, ἀνάγκη καὶ τὸ ζῶν εἶναι. καὶ ἀναιρουμένης 20
 10 μὲν οὐσίας ἐμψύχου αἰσθητικῆς οὐδ' ἂν τὸ ὡς γένος ζῶν εἴη (οὐ γὰρ
 οἶόν τε τὸ μὴ ὄν ἐν πλείουσιν εἶναι), εἰ μέντοι ἀναιρεθεῖη τὸ ὡς γένος
 ζῶν, οὐκ ἀνάγκη καὶ τὴν οὐσίαν ἐμψυχὸν αἰσθητικὴν ἀνηρῆσθαι· εἴη γὰρ 25
 ἂν ὡς εἶπον καὶ ἐν ἐνί, καὶ ἔστι διὰ ταῦτ' εἰρημένον | τὸ ἢ οὐδέν ἐστιν 47
 ἢ ὕστερον. ὕστερον δ' ὄν τοῦ πράγματος ᾧ συμβεβηκεν, πάλιν αὐτὸ
 15 πρῶτον ἐκάστου τῶν (ἐν μέρει καὶ) ὑπ' αὐτὸ γίνεται, διότι τὸ μὲν γένει
 εἶναι ἔστιν ἐν τῷ κατὰ πολλῶν καὶ διαφερόντων κατηγορεῖσθαι, τὸ δ' ἐν 5
 μέρει εἶναι ἔστι τὸ μετὰ πολλῶν εἶναι ὑφ' ἓν τι ἢ γένος ἢ εἶδος. διὸ
 ἀναιρουμένῳ μὲν ἐνί τῶν ὑπὸ τὸ κοινὸν οὐ συναναρεῖται τὸ κοινόν, διότι
 ἔστιν ἐν πλείουσιν· εἰ δ' ἀναιρεθεῖη τὸ κοινόν, οὐδ' ἂν τῶν ὑπὸ τὸ κοινόν 10
 20 εἴη τι, οὐκ εἶναι ἐν τῷ ἐκείνῳ ἔχειν ἐν αὐτοῖς.

XI^b. [Ἄλλως τὸ αὐτὸ ἐπιμελέστερον τεταγμένον.]

Ἐζητεῖτο πῶς εἴρηκεν ἐν τῷ ᾱ Περὶ ψυχῆς Ἀριστοτέλης τὸ γὰρ 15
 ζῶν τὸ καθόλου ἤτοι οὐδέν ἐστιν ἢ ὕστερον. ὅτι μὲν δύναται
 παραδείγματι τῷ ζῶν κεχρηθῆναι τῶν ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ τῶν οὕτω λεγο-
 25 μένων καθόλου ὡς τὸ πρῶτον ἔχειν καὶ δεύτερον, βουλόμενος πῶς ἔχει
 δεῖξαι, εἴρηται μοι ἐν τῷ εἰς ἐκείνο τὸ βιβλίον ὑπομνήματι. εἰπὼν γὰρ 20
 ὅτι χρὴ εὐλαβεῖσθαι ἄσχεπτον καταλιπεῖν τὸ πότερον τῷ εἶδει μόνον δια-
 φέρουσιν ἀλλήλων αἱ ψυχαὶ ἢ καὶ τῷ γένει· εἰ γὰρ τοῦτο διορισθεῖη, οὐ
 λήσεθ' ἡμᾶς, πότερον εἰς τις λόγος ψυχῆς κοινός τε καὶ γενικός. εἰ δὲ 25

1 μὴ] μὲν a ὄν τὸ γὰρ ὡς add. V²BS²a Sp. et v. 24,3 προτέθηκεν a 2 τῷ
 καθόλου a 8 ἐπεὶ V²B et v. 24,5: ἐπεὶ τὸ V¹GFSLa 9 εἰ δὲ εἴη τὸ ὡς V²B Vict.
 (Vict. fort. εἴη ἢ) Sp. et v. 24,10: ἔδει ἢ τὸ (το V¹) ὡς V¹GFSLa 10 αἰσθητικῆς FS¹L
 οἶονται V¹ (corr. V²) 13 διὰ τοῦτ' conl. Sp. cf. 24,10 15 ἐν μέρει καὶ add. Vict.
 et v. 24,17 αὐτὸ] αὐτοῦ GF¹ 18 οὐ συναναρεῖται Vict. et v. 24,20: οὐκ ἀναιρεῖται
 libri 20 αὐτοῖς V: ἐαυτοῖς v. 24,22 21 Ἄλλως κτλ.] quae secuntur ad verbum con-
 gruunt cum antecedentibus, i. e. 21,14—22,20 = 22,22—26 et 23,21—24,21. accedunt
 22,26—23,21, ubi accuratius exponitur ὅτι δύναται παραδείγματι τῷ ζῶν κεχρηθῆναι κτλ.
 qua de re in priore capite satis habuit ad commentarium de anima provocare 22 εἴρηται
 GFSLa vid. v. 21,14 ἀριστοτέλει SL: ἀριστοτέλει G Sp.: ἀριστοτέλει a γὰρ om. a
 23 μὲν οὖν Vict. 24 παραδείγματι a τῶν G Sp. v. 41,16: τὸ VBS¹: τὸ τῶν F:
 τῷ S²La 26 εἰπὼν] 402^b3. subintelligas οὕτως ἐζήτησε 27 καταλιπεῖν τῷ a
 27. 28 διαφέρουσιν μόνον a

μῆ | ὁμογενεῖς εἶεν, ἐκάστου γένους ψυχῆς ἴδιος ἔσται. τὸ γὰρ κοινὸν 48
 ψυχῆς ὄνομα μόνον ἐστίν, οὐκέτι δὲ καὶ πρᾶγμα τι. δεικνύς δὲ πῶς ἴδιος
 ἐκάστης, παραδείγμασιν ἐχρήσατο ὑπὸ ἐν γένος οὖσιν, ὃ καὶ ἀσαφέστερον 5
 τὸ λεγόμενον ἐποίησεν. εἰ γὰρ εἴη ταυτά φησι μὴ ὁμογενῆ, ὃ ἵππος καὶ
 5 ὃ κύων καὶ ὃ ἄνθρωπος καὶ ὃ θεός, ὡς γένος αὐτῶν τὸ ζῶον εἶναι, ἴδιος
 ἐκάστου αὐτῶν λόγος ἔσται, τὸ δὲ ζῶον τὸ κοινῶς κατ' αὐτῶν κατηγορού-
 μενον ἦτοι οὐδεμίαν οἰκείαν σημαίνει φύσιν, ἀλλ' ἔσται ὁμώνυμον, ἢ εἰ 10
 καὶ σημαίνει, (ἔχει) ὡς δοκεῖ ἔχειν ἐπὶ τῶν πολλαχῶς λεγομένων τῶν ἐν
 οἷς ἐστί τὸ πρότερον καὶ ὕστερον. τὸ γὰρ κοινῶς ἐν τοῖς οὕτως ἔχουσι
 10 κατηγορούμενον σημαίνει μὲν τινα φύσιν, οὐ μὴν ἐν πᾶσιν ὁμοίως ἔχουσαν 15
 τοῖς ὧν κατηγορεῖται· διὸ ὕστερον τοῦτο τῶν ὑπ' αὐτό. τὸ μὲν γὰρ ὡς
 γένος τινῶν κατηγορούμενον ἀναιρούμενον συναναιρεῖ αὐτῶ πάντα τὰ ὑφ'
 αὐτό, ὧν οὐδενὶ ἀναιρουμένων συναναιρεῖται, διὸ πρῶτον τῆ φύσει, τὸ δ' 20
 ἐν οἷς τὸ πρότερον καὶ ὕστερόν ἐστιν, ἀναιρουμένῃ τῆ πρώτῃ ἔχοντι τὸ
 15 ὑπ' αὐτοῦ σημαίνόμενον συναναιρεῖται, διὸ οὐκέτι πρῶτον ἀλλ' ὕστερον
 γίνεται. τοιοῦτον δὲ δεῖξει καὶ τὴν ψυχὴν ὄν. διὸ εἰκότως προτίθεται τὴν 25
 περὶ αὐτοῦ ζήτησιν, ποιησάμενος δὲ τὸν λόγον ἐπὶ ζήσου, ἐπεὶ ὧν ἐμνη-
 μόνευσεν ὑπὸ τὸ ζῶον ἦν, προσέθηκεν τὸ ὁμοίως | ὃ δὲ καὶ εἰ τι κοινὸν 49
 ἄλλο κατηγοροῖτο, δεικνύς ὅτι πᾶν, εἰ τι οὕτως κοινῶς τινῶν κατηγορεῖ-
 20 ται ὡς μὴ εἶναι γένος αὐτῶν, ἢ οὐδὲν ἔσται ἢ ὕστερον, ὡς προείρηται.
 τοῦτο μὲν οὖν ἐν ἐκείνῃ εἴρηται. ἔνεστι μὲντοι τὸ εἰρημένον καὶ ἐπὶ τοῦ 5
 ζήσου καὶ ἐπὶ τῶν κυρίως γενῶν ὄντων ἐφαρμόζον δεῖξει. ἐπεὶ γὰρ τὰ
 γένη καθόλου, τὸ δὲ καθόλου τινῶν ὄν, ὄν τι καθόλου ἐστίν. οὐ γὰρ ὀγ
 μηδὲν τι ὄν καθόλου τέ ἐστί καὶ γένος καὶ συνωνύμως κατηγορεῖται [ὄν 10
 25 μὲν τι τὸ γένος, ὄν μὲντοι τὸνδε τὸν τρόπον]. τὸ μὲν ὑποκείμενον ὦ τὸ
 καθόλου συμβέβηκε πρᾶγμα τί ἐστί, τὸ δὲ καθόλου τὸ ἐκείνῃ συμβεβηκός
 οὐ πρᾶγμα τι καθ' αὐτό ἐστίν, ἀλλὰ συμβεβηκός τι ἐκείνῃ, οἷον ζῶον 15
 πρᾶγμα τί ἐστί καὶ φύσεώς τινος δηλωτικόν, σημαίνει γὰρ οὐσίαν ἐμψυχον
 αἰσθητικὴν, ὃ κατὰ μὲν τὴν αὐτοῦ φύσιν οὐκ ἔστί καθόλου. οὐδὲν γὰρ
 30 ἦττον ἔσται, καὶ εἰ ἐν κατ' ἀριθμὸν ὑποτιθεῖη ζῶον εἶναι. ὑπάρχει δὲ
 αὐτῶ ὄντι τοιοῦτῃ ἐν πλείοσιν εἶναι καὶ κατ' εἶδος ἀλλήλων διαφέρουσιν. 20
 συμβέβηκεν οὖν αὐτῶ τοῦτο. ὃ γὰρ μὴ ἐν τῇ οὐσίᾳ τινὸς ὄν ὑπάρχει

1 ἐστίν FS¹ 2 ὀνόματι V² πρᾶγμα τι Sp.: πράγματι libri 3 fortasse σα-
 φέστερον 5 κύων a ὡς VFB: ὡστε G²Sa Sp.: φησὶ L 7 ἦτοι] ἦτοι οὐδὲν
 ἐστίν GFSLa: ἦτοι οὐδὲν ἐστίν καὶ Vict. Sp. 8 (ἔχει) ὡς scripsi: (ἔσται) ὡς B²S²a Sp.
 ἐν] καὶ a 12 post ἀναιρούμενον del. m² συναναιρούμενον V αὐτῶ V² 13 ἀναι-
 ρουμένῃ a Sp. 14 καὶ τὸ a Sp. 15 σημαίνόμενον οὐ συναναιρεῖται B² 16 δ' ἔδειξε
 conl. Sp. 17 ἐπεὶ ὧν VB: ἐπιῶν (GL: ἐπὶ ὧν FSa Sp. ὅτι ὑπὸ conl. Sp. 21 τοῦτο]
 τὸ a ἐν om. a ἐκείνῃ VB scil. ὑπομνήματι cf. 22,26: ἐκείνοισ L²GF²Sa Sp. 22 ὄντων
 γενῶν supra 23 ὄν, ὄν τι] ὄν. ὄντι VB: ὄντι SGFLa: ὄντων Vict. Sp. 24 ἔσται a Sp.
 24. 25 ὄν μὲν τι—τρόπον circumscripti et desunt 22,21, ubi cf. quae adduntur 25 ὄν
 μὲντοι VS¹GFL: οὐδέ τι S²a: ὄν δέ τι (τι del. m²) B Vict. Sp. τὸ μὲν—ἐκείνῃ] cf.
 21,22—24 26 πρᾶγμα τι Sp.: πρᾶγμα a: πράγματι libri 27 πράγματι V¹ (corr. V²)
 κατὰ συμβεβηκός a Sp. 30 κρείττον FS¹L

αὐτῷ συμβεβηκός. ἐπεὶ γοῦν τὸ γένος τοιοῦτον οὐ πρᾶγμα τι, ἀλλὰ συμ-
 βεβηκός πράγματι τι, εἶπεν αὐτὸ Ἀριστοτέλης ἢ μὴ δὲν εἶναι, ἐπεὶ μὴ 25
 κυρίως ὄν· τὸ γὰρ ὡς γένος ζῶον βουλόμενος δηλώσαι προσέθηκε τῷ ζῳίῳ
 τὸ καθόλου, εἰπὼν τὸ γὰρ | ζῳίον τὸ καθόλου. τοῦτο οὖν τὸ ὡς γένος 50
 5 ζῳίον ἦτοι οὐδὲν ἐστίν, ἐπεὶ μὴ φύσιν τινὰ οἰκείαν ἔχει, ἀλλ' ἐστὶν σύμ-
 πτωμα ἐπὶ τι γινόμενον πράγματι, ἢ εἰ καὶ τὸ οὕτως ὄν (ὄν) τις λέγοι,
 ὕστερον ἔσται ἐκείνου ᾧ ὑπάρχει. δεῖ γὰρ εἶναι πρῶτον τὸ πρᾶγμα τοῦ 5
 συμβεβηκός αὐτῷ. ὅτι δ' ὕστερον τοῦ πράγματος, δηλον. ζῳίου μὲν
 γὰρ ὄντος οὐκ ἀνάγκη τὸ ὡς γένος ζῳίον (εἶναι) (δύναται γὰρ πρὸς ὑπό-
 10 θεσιν καὶ ἔν τι ζῳίον εἶναι, ἐπεὶ μὴ ἔν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ τὸ καθόλου), εἰ 10
 δὲ εἴη τὸ ὡς γένος ζῳίον, ἀνάγκη καὶ τὸ ζῳίον εἶναι. καὶ ἀναιρουμένης μὲν
 οὐσίας ἐμψύχου αἰσθητικῆς οὐδ' ἂν τὸ ὡς γένος ζῳίον εἴη (οὐ γὰρ οἶόν
 τε τὸ μὴ ὄν ἐν πλείοσιν εἶναι), εἰ μέντοι ἀναιρεθείη τὸ ὡς γένος ζῳίον, 15
 οὐκ ἀνάγκη καὶ τὴν οὐσίαν ἐμψυχον αἰσθητικὴν ἀνηρῆσθαι, εἴη γὰρ ἂν
 15 ὡς εἶπον καὶ ἐν ἐνί, καὶ ἔστι διὰ ταῦτ' εἰρημένον τὸ ἢ οὐδὲν ἐστὶν ἢ
 ὕστερον. ὕστερον δὲ ὄν τοῦ πράγματος ᾧ συμβεβηκε, πάλιν αὐτὸ πρῶ-
 τον ἐκάστου τῶν ἐν μέρει καὶ ὑπ' αὐτὸ γίνεται, διότι τὸ μὲν γένει εἶναι 20
 ἐστὶν ἐν τῷ κατὰ πολλῶν καὶ διαφερόντων κατηγορεῖσθαι, τὸ δ' ἐν μέρει
 εἶναι ἐστὶ τὸ μετὰ πολλῶν εἶναι ὑπ' ἔν τι ἢ γένος ἢ εἶδος. διὸ ἀναιρου-
 20 μένῃ μὲν ἐνὶ τῶν ὑπὸ τὸ κοινὸν οὐ συναναιρεῖται τὸ κοινόν, (διότι ἐστὶν 25
 ἐν πλείοσιν,) εἰ δ' ἀναιρεθείη τὸ κοινόν, οὐδ' ἂν τῶν ὑπὸ τὸ κοινὸν εἴη τι,
 οἷς τὸ εἶναι ἐν τῷ ἐκείνῳ ἔχει ἐν ἑαυτοῖς. |

XII. Πῶς οἶόν τε ἅμα τὸν αὐτὸν ἡδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι, εἰ 51
 ἐναντία ταῦτα.

25 Εἰ ἀδύνατον ἅμα τὰ ἐναντία τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, πῶς οἶόν τε ἅμα
 τὸν αὐτὸν ἡδεσθαι τε καὶ λυπεῖσθαι, ὃ συμβαίνει τοῖς διψῶσιν τε καὶ πί- 5
 νουσιν, ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς πεινῶσιν τε καὶ ἐσθίουσιν, ἔτι δὲ τοῖς ψωριῶσιν
 τε καὶ κνωμένοις; ἢ γὰρ οὐκ ἐναντίον ἡδονὴ λύπη, ἢ οὐκ ἀληθὲς τὸ μὴ
 οἶόν τε ἅμα τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία ὑπάρχειν. (ἢ) οὔτε τὸ ἀδύνατον ἅμα 10
 30 τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία ὑπάρχειν ἀπλῶς ἀληθές, ἀλλὰ κατὰ ταῦτό, οὐδ'

1 γοῦν] τοῖνον 21,30 πρᾶγμα τι Sp. et 21,30: πρᾶγμα VGFBSLa: πράγματι Vict.
 3 ὄν — ὡς desunt 22, 1 4 ὡς om. V¹ (add. V²) 5 ἐπεὶ μὴ Vict. et 22,3: ἢ
 εἰ μὴ V¹: εἰ μὴ V²GFBSLa ἔχει] σημαίνει 22,3 6 ὄν add. B³ Vict. et 22,4
 8 δε] τὸ a δηλον del. SB²: om. a 9 ὡς in lit. V εἶναι add. Vict. Sp.
 10 καὶ] καθ' a 17 αὐτὸ GFLSa Sp. et 22,15: αὐτοῦ VB 18. 19 ἐστὶν ἐν—
 εἶναι om. V¹GFS¹L exh. V²S²a Sp. et 22,16 20. 21 διότι ἐστὶν ἐν πλείοσιν add. Vict.
 et 22,18 21 οὐδ' εἴη δ' a 21. 22 τι οἷς V²Ba Sp.: τις οἷς V¹: τιθ' οἷς F: τιθεῖς
 LS¹: τιθεις S² 25 οἶονται V¹ 26 prius τε om. a Sp. συμβαίνει V¹
 26. 27 πινῶσιν V¹ (corr. V²) τε om. a Sp. 27 δε] τε a Sp. κνωμένοις]
 κνηθομένοις GLFS 28 ἡδονὴ λύπη GFSa Sp.: ἡ κοινὴ λύπη V¹: ἡ ἡδονὴ τῇ λύπη
 V²B: λύπη L 21 ἢ οὔτε B²

ἀπλῶς ἡδονὴ λύπη ἐναντία, οὐ γὰρ πᾶσα ἡδονὴ πάση λύπη ἐναντία. οὐ
 γὰρ τῇ ἀπὸ τοῦ θεωρεῖν ἡδονῇ ἢ ἀπὸ τοῦ διψῆν λύπη ἐναντία, ἀλλ' ἢ
 ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἡδονῇ τῇ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ λύπη ἐναντία, ἃς καὶ ἀδύνατον 15
 ἄμα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν. οὔτε γὰρ ἄμα ἡδεσθαί τε καὶ λυπεῖσθαι ἐπὶ τῷ
 5 θεωρεῖν, ὅτι ἢ διάμετρος ἀσύμμετρος τῇ πλευρᾷ, οἷόν τε διὰ τὸ αὐτό, οὔτε
 τὸν πεινῶντα ἐπὶ τῷ πεινῆν ἄμα οἷόν τε καὶ ἡδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι, λυ- 20
 πούμενον μέντοι ἐπὶ τῷ πεινῆν ἄμα ἡδεσθαι ἐπὶ τῷ ἐσθίειν οὐκ ἀδύνατον.
 οὐ γὰρ ἐναντία τῇ τοιαύτῃ ἡδονῇ ἢ τοιαύτῃ λύπῃ. ἢ μὲν γὰρ λύπη ἐπὶ
 τῇ ἐνδεΐᾳ, ἢ δὲ ἡδονῇ ἐπὶ τῇ τῆς ἐνδεΐας θεραπείᾳ, διὸ καὶ ἔστ' ἂν μὲν 25
 10 ἢ δεόμενον θεραπείας, θεραπευόμενον ἡδεται, ἄμα δὲ δεῖται θεραπείας καὶ
 ἐστὶν ἐν λύπῃ. ὅτι γὰρ οὐκ ἀπὸ τοῦ | αὐτοῦ ἢ τε λύπη καὶ ἢ ἡδονή, 52
 ὁῦλον ἐκ τοῦ τοὺς πεινῶντας μὲν, μὴ τρεφομένους δέ, λυπεῖσθαι μόνον,
 καὶ ἐκ τοῦ τοὺς τρεφομένους μειοῦν τὴν λύπην. οὕτω τὸ μὲν εἶναι ἐνδεῶ
 λύπης μόνης αἴτιον, τὸ δ' ἀναπληροῦσθαι ἡδονῆς, καὶ οἱ ψωριῶντες καὶ 5
 15 κνώμενοι οὐ διὰ τὸ κνησθαι λυποῦνται, ἀλλὰ διὰ τὸ εἶναι δεῖσθαι τοῦ κνη-
 σθαι, ὥσπερ καὶ οἱ τρεφόμενοι ἐπὶ τῷ εἶναι ἐνδεεῖς λυποῦνται, οὐκ ἐπὶ
 τῷ τρέφεσθαι.

XIII. Ὅτι μὴ ὁμοίως κατὰ τε τὰς ἄλλας αἰρέσεις καὶ κατ' Ἐπίκου- 10
 ρον εἰσάγεται τὰ χρώματα, ὡς ἔλεγεν Κηνσωρῖνος ὁ Ἀκαδημαϊκός.

20 Ὅτι μὴ ὁμοίως κατ' Ἐπίκουρον εἰσάγεται τὰ χρώματα, ὡς ἔλεγέν 15
 τις παριστάμενος αὐτοῦ τῇ δόξῃ, καὶ κατὰ τὰς ἄλλας αἰρέσεις. ὁ μὲν γὰρ
 ἐν τοῖς στοιχείοις, (2) ἀρχὰς ὑποτίθεται τῶν ἀπάντων, οὐδὲν τούτων φησὶν
 εἶναι, καθ' οὓς δὲ στοιχεῖα τὰ τέσσαρα, κατὰ τούτους ἐν τοῖς στοιχείοις 20
 ἐστὶν καὶ ταῦτα. διὸ κατὰ μὲν τούτους ἐκ προὑπαρχόντων χρωμάτων γί-
 25 νεται τινα χρώματα, καθ' ὃν δὲ μὴ ἔστιν ἐν τοῖς στοιχείοις ταῦτα, ἐκ μὴ
 προὑπαρχόντων ἢ γένεσις αὐτῶν. ὡς οὖν, εἰ ὑπέθετό τις ἄτομα εἶναι
 σώματα ἀρχὰς τῶν ὄντων, μὴ μόνον ἔχοντα σχήματα καὶ μέγεθος καὶ 25
 ἀντιτυπίαν, ἀλλὰ καὶ χρῶμα, οὐχ | ὁμοίως κατὰ τε τοῦτον ἢ τῶν χρωμά- 53
 των γένεσις (ἐκ προὑπαρχόντος γὰρ χρώματος καὶ ὄντος ἐν τοῖς στοιχείοις),
 30 καὶ καθ' ὃν τὰ ἄτομα ταῦτα στοιχεῖα οὐκ ἔχει χρῶμα, οὕτως οὐδ' εἰ μὴ
 ἄτομά τις τὰ στοιχεῖα λέγοι, λέγοι δὲ τὰ τέσσαρα τῷ ἐν τούτοις εἶναι μετὰ 8

1 ἐναντία] ἐναντίον a Sp. 6 πεινῶντα corr. ex πινῶντα V 8 τοιαύτη B² conl.
 Sp.: αὐτῇ libri 12 πεινῶντας BV²: πινῶντας V¹: πεινόντας F: πείνοντας Sa: πίνον-
 τας L 13 οὕτω] οὐ τῶν V¹ (corr. V²) εἶναι ἐνδεῶ Sp.: εἶναι ἐνδεῶ // a V: εἰ ἐνδεῶ G:
 εἶναι ἐνδεῶ FSLa: ἐνδεῶ B: ἐν ἐνδεῶ B² 15 κνησθαι V¹: κνώσθαι V²B: κνήθεσθαι
 GFSa (item v. 7) λυποῦνται] λυ in lit. V 16 ὥσπερ] οὕτω a Sp. 18 αἰρέ-
 σεις om. V, sed exhibit tabula 20 χρώματα] τα in lit. V 22 ἐν VBF: οὖν ἐν
 S²a Sp.: οὐκ ἐν GL στοιχεῖοις (2) ἀρχὰς scripsi: στοιχεῖοις ἀρχὰς V¹S¹GFL: (ἀτόμοις)
 στοιχεῖοις (ἀπαρ) ἀρχὰς V²S²Ba Sp. 25 ὃν V²BS²a Sp.: 8 V¹GFS¹L ταῦτα in
 lit. V ἐκ μὴ VB: ἐκ FL: οὐκ ἐκ Sa Sp. 26 ὡς in lit. B Vict. Sp.: πῶς VFLa
 27 σχήματα V¹: σχῆμα V²GSLa Sp. 30 οὐδ' εἰ V²GFBSa Sp.: οὐ δεῖ L: οὐδὲ V¹
 31 λέγοι semel a τῷ] fortasse καὶ

τῶν ἄλλων καὶ τὰ χρώματα, οὐδ' οὗτος ἂν ὁμοίως Ἐπικούρω τὴν τῶν
 χρωμάτων εἰσάγοι φύσιν. ὥς γὰρ τὰ γινόμενα ἐκ τῶν στοιχείων οὐκ ἂν
 εἶχεν ἀντιτυπίαν μηδ' ὅλως ἐν τοῖς στοιχείοις οὕσης ἀντιτυπίας, οὕτως οὐδ' 10
 ἂν χρωμά τι τῶν γινομένων ἔχοι μηδενὸς ὄντος στοιχείοις χρώματος. τὸ
 5 δὲ ζητεῖν πόθεν ἐν τοῖς στοιχείοις πυρί τε καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ χρώματα,
 ἴσον ἂν εἶη τῷ ζητεῖν, πόθεν ἐν τοῖς ἀτόμοις τὰ σχήματα. τὸ δὲ ταῦτα 15
 μὲν ὑπὸ τινων εἶναι λέγεσθαι γενητὰ καὶ φθαρτὰ, ἀγενήτους δὲ τὰς ἀτό-
 μους ὑπὸ τῶν [ἐν] ἐκείνοις στοιχείοις χρωμένων, οὐδὲν πλεον· καὶ γὰρ
 καθ' οὓς τὰ στοιχεῖα ταῦτα γενητὰ καὶ φθαρτὰ, κατὰ τούτους τῷ ἀριθμῷ 20
 10 τὸ γενητὸν ἔχει ταῦτα καὶ τὸ φθαρτὸν, ἀφθαρτα δὲ καὶ ἀγένητα κατ' εἰ-
 δός ἐστιν. εἰς ἄλληλα γὰρ μεταβάλλει καὶ ἐξ ἀλλήλων γίνεται, ὥστε καὶ
 ἐν τῇ τούτων γενέσει ἐκ προὔπαρχόντων ἢ γένεσις. ὥσπερ οὖν τῶν ἄλλων,
 οὕτως δὲ καὶ τῶν χρωμάτων. | 25

XIV. Ὅτι καθ' οὓς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν ἐστίν, οὐδὲν οἱ θεοὶ 54
 15 τοῖς ἀνθρώποις παρέχουσιν ἀγαθόν.

Εἰ οἱ θεοὶ προνοοῦσι τῶν ἀνθρώπων, ἀγαθόν τι αὐτοῖς παρέχουσιν. 5
 πᾶν γὰρ τὸ προνοοῦν τινος ἀγαθόν τι τῷ προνοουμένῳ περιποιεῖ, ὥς τὸ
 μὴ ἀγαθόν τι περιποιῶν τινι τοῦτο οὐδ' ἂν προνοῖ αὐτοῦ. ἀλλὰ μὴν
 καθ' οὓς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν, οὐδὲν οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις περιποι-
 20 οῦσιν, ὥς δεῖξω. [καθ' οὓς [οὐ] μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν, οἱ θεοὶ οὐ προ- 10
 νοοῦσι τῶν ἀνθρώπων. ὅτι δὲ μηδὲν παρὰ θεῶν ἀγαθόν τοῖς ἀνθρώποις
 κατὰ τοὺς προειρημένους γίνεται, δῆλον ἐντεῦθεν.] τὸ καλὸν ἐφ' ἡμῖν, δ
 ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ, τοῦτο δι' ἑαυτῶν κτώμεθα, δ δι' ἑαυτῶν κτώμεθα, τοῦθ' 15
 25 ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου περιγίνεται. τὸ καλὸν ὑπ' οὐδενὸς ἡμῖν ἄλλου περι-
 γίνεται. εἰ ὑπὸ μηδενός, οὐδ' ὑπὸ τῶν θεῶν. ἀλλὰ μὴν ταῦτὸν ἀγαθόν
 τε καὶ καλόν. καθ' οὓς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν, οὐδὲν ἀγαθόν τοῖς ἀν- 20
 θρώποις ὑπὸ τῶν θεῶν περιγίνεται.

XV. Ὅτι εἰ ἡ αὐτὴ ὕλη καὶ ἐν τοῖς θείοις ἔσται, κάκεινα φθαρτά.

Ἡ ὕλη ἤτοι ἡ αὐτὴ ἐν τε τοῖς θείοις καὶ τοῖς ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ 25
 30 ἢ ἑτέρα. ἀλλ' εἰ μὲν | ἡ αὐτὴ, ἔσται κάκεινα φθαρτά, εἰ γε οἷς τὸ δυ- 55
 νάμει ὑπόκειται, ταῦτα φθαρτά (ὡς δέδεικται ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐν τε ἄλ-

1 ἂν ὁμοίως FSLa Sp.: ἄνομοίως VG 4 χρώματι a 5 ἐν τοῖς στοιχείοις V²B:
 στοιχείοις V¹GFSa Sp. ante καὶ τοῖς add. καὶ ὕδατι B Vict. Sp. 6 τῷ GSa Sp.: τὸ
 VBFL 8 ἐν del. V² Sp.: om. B ἐκείνοις V¹GFSLa Sp.: ἐκείναις V²B χρωμένων]
 γρωμ sic V¹ cui V² in lacuna, non litura, ca. X litterarum add. ενω sive ενων: χρωμένων
 B Vict. Sp.: χρώμα μὲν οὖν GFSLa 10 ἐγένητα a: ἀγένητα Sp. 11 μεταβάλλοι a
 18 προνοῖ VB: προνοῖτο FSA: προνοῖ τὸ L Sp. 20 οὐ deleui: οὐ V¹GFSL: γὰρ B:
 γὰρ οὐ V²S²a: οὖν Vict. Sp., ceterum καθ' οὓς—ἐντεῦθεν (22) insiticium 24 ἄρα ὑπ'
 B²S²a Sp. 26 ἄρα μόνον BS²a Sp. 28 καὶ om. a Sp. θεοὶς καὶ τοῖς ἐν γενέ-
 σει καὶ φθορᾷ conī. Sp. 29 ἢ ante αὐτὴ om. V¹ (add. V²) 31 τε τοῖς a

λοισ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Περι οὐρανοῦ), εἰ δ' ἄλλη, δῆλον ὡς δι-
οίσει ἡ ὑποκειμένη ὕλη τοῖς ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ τῆς τοῖς θείοις ὑποκει- 5
μένης. εἰ δὲ τοῦτο, ἔξει τινὰ διαφορὰν πρὸς αὐτήν. οὕτω δὲ οὐδ' ἂν
ἄποιος ἔτι εἶη οὐδ' ἀπλῆ. ἢ οὔτε πᾶν τὸ διαφέρον τινὸς διαφορᾷ δια-
5 φέρει, εἰ γέ ἐστι ἡ κυρίως διαφορὰ, καθ' ἣν τὸ γένος εἰς τὰ οἰκεία εἶδη 10
διαίρεται (τὸ γοῦν μὴ ὄν τοῦ ὄντος διαφέρει μὲν, ἀλλ' οὐ τῷ διαφορὰν
ἔχειν, ἀλλ' οὐδ' ἐπεὶ διαφέρει τινός, ἥδη καὶ σύνθετον διὰ τοῦτο γίνεται),
ἀλλ' οὐδὲ τὰ ὄντα ἀλλήλων, ἐπεὶ κατὰ τὰς κατηγορίας διαφέρει, ἥδη καὶ 15
διαφοραῖς διοίσει, ὅτι μὴδ' ὑπὸ γένος τι κοινόν ἐστι τὰ δέκα γένη. δέ-
10 δεικται γὰρ ὅτι μὴ γένος τὸ ὄν. ἔτι πολλὰ ὄντα τῷ μὴ ἔχειν τι διαφέρει
τῶν ἐχόντων αὐτά, ὡς τὸ μὴ ἔχειν φέρ' εἰπεῖν τρίχας ἢ χεῖρας ἢ τι τοι-
οῦτο. τὸ δὲ μὴ ἔχειν τι καὶ τὸ ἐστερηθῆναι οὐ ποιότης. ἔτι δὲ οὐ πᾶσα 20
διαφορὰ ποιότης· εἰ γὰρ ἡ διαφορὰ ἐστὶ καθ' ἣν ἀντιδιαίρεται ἀλλήλοις
(τὰ) ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους εἶδη, εἶη ἂν τοῦ εἶδους ἐκάστου ἡ διαφορὰ οὐ
15 ἐστὶ διαφορὰ, καθ' ἣ τὸ εἶναι ἐστὶν αὐτῷ τούτῳ ὅ ἐστι δηλωτική. ἀλλὰ 25
μὴν πάντων τῶν συνεστῶτων φύσει, (οἷς) οὐχ ἡ ὕλη μόνον οὐσία, ἀλλὰ
καὶ τὸ εἶδος, ἐν τούτοις ἡ διαφορὰ δηλωτικὴ εἶη ; ἂν οὐσίας τινὸς ἀλλ' 56
οὐ ποιότητος, καὶ (τὰ) κατὰ τὰς τριαύτας διαφορὰς ἀλλήλων διαφέροντα
οὐσίαι, ἀλλ' οὐ ποιότητι διαφέρουσι, ὥστε, καὶ τῆς ὕλης οὐσης οὐσίας ἐν τῇ
20 οὐσίᾳ τῷ εἶναι αὐτὴν τῶν ἐναντίων δεκτικὴν, ὁ λέγων κατὰ τοῦτο διαφέρειν 5
τῆνδε τὴν ὕλην ἐκείνης οὐ ποιότητι ἂν διαφέρειν λέγοι. ἐπεὶ οἱ τιθέμενοι
τὴν ὕλην τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὴν ἄποιον αὐτὴν εἶναι λέγουσι, δῆλον
ὡς οὐ φασὶν εἶναι ποιότητα αὐτῆς τὸ τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὴν. εἰ δὲ 10
μὴ ποιότητος τοῦτο τῆς ὕλης, οὐδ' οἱ λέγοντες τῷ τοῦτ' ἔχειν τὴν ὕλην
25 τὴν ὑποκειμένην τοῖς ἐν γενέσει διαφέρειν τοῦ τοῖς θείοις ὑποκειμένου κατὰ
ποιότητα αὐτὴν ἐρῶσιν διαφέρειν. εἰ γὰρ τὸ τῶν ἐναντίων δεκτικὸν ποιό- 15
τητα ἔχει, καθὸ ἐστὶ τοιοῦτον, οὐ διότι διαφέρει ἡ τοῦτο ἔχουσα τῆς μὴ
ἐχούσης, ἐν ποιότητι ἔσται, ἀλλ' ὅτι ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει ἔχει αὐτήν, ἣν
ἀνάγκη φυλάττειν αὐτήν, ἐάν τε διαφέρῃ τινός, ἐάν τε μῆ.

1 περι οὐρανοῦ] de caelo I, 10. 279^b4 sq. 3 οὕτω] τω in lit. V αὐτήν] ἐαυτήν
a Sp. 4 ἡ a 5 ε[] fortasse ἡ ἢ om. a Sp. 9 κοινὰ V¹ (corr. V²) 9. 10 δέ-
δεικται] cf. e. c. Metaph. B, 3. 998^b22 10 τῷ V²FBSLa Sp.: τῶν V¹ τὸ L 12 pr.
δα] δ in lit. V 13 εἰ γὰρ ἡ B²S²a Sp.: οὐ γὰρ εἰ VFB¹S¹L: οὐ γὰρ ἡ G 13 post
ἀλλήλοις interpungit Sp. 14 τὰ ἐκ V²BS²a Sp. εἶδη V² Vict. S² Sp.: ἥδη B: εἰ
δὲ V¹GFS¹L: εἰ δὴ a εἶδους] δ in lit. V 14. 15 οὐ ἐστὶ V²B Vict. Sp.: οὐχ
ἔστι V¹GFSLa 15 το V τούτῳ V²B: τοῦτο V¹GFSa Sp.: fortasse τούτου
ὅ ἐστὶ V¹FS¹G¹L: οὐ ἐστὶ V²BS²a Sp.: ὅτι ἔστι G² 16 μὴν V²GFSLB²a Sp.: μὴ V¹B¹
οἷς add. V²BS²a οὐσία om. FLS¹ 17 εἶδος ἐν BS²a Sp.: εἶδος οὐσα ἐν V¹
(οὔσα corr. in οὐσία, deinde del. V²) GFS¹L καὶ om. S¹ οὐσίας τινὸς V²BS²a
Sp.: οὐσία τίς V¹GFS¹L 18 ποιότητος V²S²a Sp.: ποιότης V¹GFS¹L τὰ add. V²B
20 τῷ V²B Vict. Sp.: τὸ V¹GFSLa 22 εἶναι αὐτήν a Sp. 23 τὸ GFSLa Sp.:
τῷ VB 24 ποιότητος VFB: ποιότης GL: ποιότητα Sa 27 ἔχει VBFS¹L: οὐχ
ἔχει G: οὐν ἔχει S²a Sp. 28 ἔχει αὐτήν, ἣν (acc. et spir. supra ἣν in lit.) B: ἔχειν
αὐτήν ἣν V: ἔχει αὐτήν GFL: αὐτήν Sa: αὐτήν ἔχει Vict. Sp.

XVI. Λέξεως ἐξήγησις εἰρημένης ἐν τῷ ᾱ τῆς Φυσικῆς ἀκροά-²⁰
σεως Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ τάναντία πως τὰς ἀρχὰς ποιεῖν
πάντας.

Ἔστι μὲν οὖν τάναντία πως πάντες ποιοῦσι τὰς ἀρχάς, δὲ-²⁵
5 λον. καὶ τοῦτ' εὐλόγως· δεῖ γὰρ τὰς ἀρχὰς μήτε ἐξ ἀλλήλων⁵⁷
εἶναι μήτε ἐξ ἄλλων, καὶ ἐκ τούτων πάντα. τοῖς δ' ἐναντίοις
τοῖς πρώτοις ὑπάρχει ταῦτα, διὰ μὲν τὸ πρῶτα εἶναι μὴ ἐξ ἄλ-⁵
λων, διὰ δὲ τὸ ἐναντία μὴ ἐξ ἀλλήλων. ἠπόρησε τί ποτ' ἐστὶ τὸ
εἰρημένον διὰ ταύτης τῆς λέξεως, καὶ διὰ τί ἡ οὐκ ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία,
10 ἡ οὐκ ἐξ ἄλλων (καὶ) τὰ πρότερα. τὴν τε γὰρ ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία γί-¹⁰
νεσθαι αὐτὸς ὀλίγον προελθὼν λέγει (δειξας γὰρ τινα ἐπήνεγκεν· εἰ τοί-
νον τοῦτ' ἐστὶν ἀληθές, ἅπαν ἂν γίνοιτο τὸ γινόμενον καὶ φθει-
ροίτο τὸ φθειρόμενον ἢ ἐξ ἐναντίων (ἢ) εἰς ἐναντία καὶ τὰ τού-
των μεταξύ. τὰ δὲ μεταξύ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐστίν, οἷον χρώ-¹⁵
ματα ἐκ λευκοῦ καὶ μέλανος, ὥστε πάντα ἂν εἴη τὰ φύσει γινό-
μενα ἢ ἐναντία ἢ ἐξ ἐναντίων), τὴν τε λέγειν τὰ πρῶτα ἐναντία μὴ
ἐξ ἄλλων γίνεσθαι ἀπορήσαι τις ἂν, πῶς λέγεται. καθόσον μὲν γὰρ πρῶτα²⁰
ὑπόκειται ἐναντία, οὐκ ἂν εἴη γινόμενα ἐκ τινων προὑπαρχόντων ἐναντίων
(οὐκέτι γὰρ ἂν αὐτὰ πρῶτα εἴη), πῶς δ' εἰ μὴ τοῦτο γίνοιτο, αἰδία²⁵
ἐστὶ τὰ πρῶτα ἐναντία; ἢ γὰρ δεήσει αὐτὰ εἰς ἀλλήλα μεταβάλλειν, ὅπως γί-²⁵
νοῖτό τι ἐξ αὐτῶν (οὕτως δὲ οὐκέτ' ἂν σώζοιτο οὐδὲ αἰεὶ | μένοι, οὐδ' ἂν⁵⁸
ἄφθαρτα εἴη οὐδ' ἀμετάβλητα εἰς ἀλλήλα), ἢ εἰ αἰεὶ μένοι τὰ αὐτὰ, οὐ
κατὰ μεταβολὴν ἂν οὐδὲ κατ' ἀλλοίωσίν τινα τὰ γινόμενα γίνοιτο, ἀλλὰ
συνθέσει τε καὶ συγκρίσει καὶ διακρίσει τῶν πρώτων πρὸς ἀλλήλα καὶ ποιᾷ⁵
25 θέσει καὶ τάξει. οὐχ οὕτω δ' ἔχειν αὐτῷ δοκεῖ. ἢ ἐξ ἀλλήλων μὲν οὐ
φησι γίνεσθαι τὰ ἐναντία, ὅτι μὴ οὕτως γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων δύναται
ὡς ὑπομενόντων (οὐ γὰρ ὑπομένει τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων θάτερον), δοκεῖ¹⁰
δὲ πᾶν γινόμενον ἐκ τινος ὡς ὑπομένουτος αὐτοῦ γίνεσθαι, ὡς προϊῶν
αὐτὸς δεῖκνυσί τε καὶ διορίζει. εἰ δ' οὕτω μὲν ἐξ ἀλλήλων μὴ γίνεται,
30 κατὰ δὲ τὴν τοῦ ὑποκειμένου παρὰ μέρος εἰς ἕκαστερον αὐτῶν μεταβολὴν γί-¹⁵

1 ἐν τῷ ᾱ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως] Phys. ausc. I, 5. 188^a26 (v. 9 cf. ib. 188^b21)
4 τάναντία Sp.: ἐναντία VBa: ἐναντίας GFSL 5 τοῦτ' τὸ ᾱ 7 ὑπάρχειν ᾱ 8 μὴ
V¹ in mg. ἠπόρησε (supra ε̄ paullulum rasum) VB: ἠπόρηται GFSLa Sp.
ποτ'] infra ο̄ paullulum rasum V 9 ἢ om. ᾱ Sp. 10 καὶ add. Vict. Sp.
11 προσελθὼν V¹ (corr. V²) ἐπήγαγεν ᾱ Sp. 13 ἢ add. Sp. 16 ἐναντίων] αν
supra versum V τὸ δὲ Vict. 19 δ' εἰ] δεῖ ᾱ 21 οὐδὲ αἰεὶ μένοι G Vict.: οὐδὲ
εἰ μένοι VSBa: οὐδέ(μ)ενοι FL 22 μένοι (μ)ένοι B) τὰ αὐτὰ BGFSLa Sp.: μέν, τὰ
(τὸ supra τὰ V¹) αὐτὰ sic V quod quomodo correxerit V² incertum 23 ἂν V²B Vict.:
ὄν V¹: om. GFSLa 25 οὕτω δ'] οὕτως V¹ (corr. V²) fortasse δοκεῖ, εἰ ἐξ
27 ὑπομένει] εἰ in lit. V fortasse θάτερον (γινόμενον) 29 διορίζει] Phys. Ausc.
I, 7. 189^b30 sqq. μὴ γίνεται V: οὐ γίνεται BS²: μὴ γίνοιτο GFSLa 30 ὑποκειμένου
V¹ (corr. V²) μεταβολὴν B²: μεταβολὴ libri

νεται, οὐδὲν κωλύσει καὶ τὰ πρῶτα ἐναντία μεταβάλλοντα εἰς ἄλληλα κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον αἰτία γενέσεως γίνεσθαι τοῖς μετὰ ταῦτα. ἀλλ' εἰ οὕτως μεταβάλλει, πῶς ἂν ἔτι αἰδία μένοι ἢ τίνι ἂν διαφέρει τῶν μὴ πρῶτων ἐναντίων; καὶ γὰρ ἡ τούτων εἰς ἄλληλα μεταβολὴ τοῦτον γίνεται τὸν τρώ-
 5 πον. ἢ διαφέρει ἂν τὰ πρῶτα τῶν ἐναντίων τῶν μὴ πρῶτων πρῶτον μὲν τῷ ἐξ ἐκείνων μὲν τὰ γινόμενα πάντα γίνεσθαι. ἐκ γὰρ εἶδους τινός καὶ στερήσεώς τινος παρὰ μέρος ἐν τῇ ὕλῃ γινομένων αἰ πάντων γενέσεις καὶ 25 φθοραί, οὐκέτι δ' ἐκ λευκοῦ καὶ μέλανος ἢ γλυκέος καὶ πικροῦ ἢ τινων ὁμοίων τούτοις ἐναντίων. ἔτι αὐτὰ μὲν ταῦτα ὕστερα ἐναντία, εἰ καὶ |
 10 εἰς ἄλληλα μεταβάλλει, τῷ γίνεσθαι παρὰ μέρος ἐν τῇ ὕλῃ, ὃ ἔχει καὶ 59 τὰ πρῶτα ἐναντία, ἀλλὰ καὶ ἡ γένεσις τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς ἐξ ἐκείνων. διὰ γὰρ ποῖας ἕξεώς τε καὶ στερήσεως ἢ τε τῶν χυμῶν γένεσις καὶ ἡ τῶν 5 χρωμάτων καὶ τῶν ἀνάλογον τούτοις ἐναντίων, ἐξ οὐδενός δὲ μεταβάλλοντος τὰ πρῶτα ἐναντία γίνεται. διὸ καὶ αἰδία κατὰ τοῦτο τῷ μῆδὲν αὐτῶν
 15 προεπινοεῖσθαι πρῶτον ἐξ ὧν ἡ τῶνδε γένεσις. δεικνύοιτο δ' ἂν καὶ αἰ-
 δία. οὐ γὰρ εἰ τὰ καθ' ἕκαστα εἶδη καὶ αἰ στερήσεις δεικνυνται παρὰ 10 μέρος εἰς ἄλληλα μεταβάλλοντα, διὰ τοῦτο οὐκ αἰδία, ἀλλ' ἐὰν αἰ φαίνωνται ἀναγκαίως περὶ τῇ ὕλῃ ἐκάτερον αὐτῶν ὄν, εἴη ἂν αἰδία ἢ τε ἕξις καὶ ἡ στέρησις, εἰ καὶ μὴ ἦδε ἡ ἕξις μῆδὲ ἦδε ἡ στέρησις αἰδία. ὅτι δὲ 15
 20 ἀναγκαῖον αἰ ταῦτα εἶναι, δῆλον πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ τὴν ὕλην αἰδίων οὐσαν μὴ δύνασθαί ποτε χωρὶς εἶδους εἶναι, ἢ ἐπινοῖα μόνον, δεύτερον ἐκ τοῦ δυνάμει τὰ ἀντικείμενά τε καὶ τὰ ἐναντία οὐσαν αὐτήν, τῷ μὴ δύνασθαι 20 ἅμα ἐν τοῖς ἐναντίοις εἶναι ἐνεργεία, ἀνάγκη ἔχειν, ὅταν θάτερον αὐτῇ τῶν ἐναντίων παρῆ, δυνάμει θάτερον εἶναι. τὸ δὲ δυνάμενον (εἰ) ἐν στε-
 25 ρῆσει τότε ἐστὶν ἐκείνου οὐ δύναται, ἀνάγκη τὴν ὕλην αἰ μετὰ εἶδους 25 τινός εἶναι καὶ στερήσεως. εἰ δ' αἰ μετ' ἀμφοτέρων καὶ οὐδέποτε ἐστίν, ὅτε ἡ ληρθείσα ὕλη ἢ πάντα, ἢ δυνάμει, ἅμα ἐνεργεία | ἐστίν, ἢ πάντα 60 ἢ δύναται δυνάμει, οὐδὲν δὲ ὧν δύναται ἐνεργεία (οὐδὲν γὰρ ἂν αὐτὴ εἶη), ἀναγκαῖον τὰ πρῶτα ἐναντία αἰδία εἶναι.

30 XVII. Ὅτι μὴ τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. 5

Εἴ τι εἶδος τινος ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν, ἦτοι ἐν τῇ ὕλῃ ἐν ὑποκει-

1 ἀλληλα] λλ in lit. V 3 πῶς ἂν ἔτι αἰδία μένοι (μένει B) VB: πῶς ἂν αἰτία αἰ δια-
 μένει F: πῶς ἂν αἰτία αἰ διαμένοι GSLa Sp. 5 πρῶτον Sp.: πρώτῳ V: πρώτῳ
 LBSa: πρῶτα F 6 primum τὸ, deinde τοῦ denique τῷ B 9 ταῦτα V¹B¹: ταῦτα
 τὰ V²B²: τὰ GFL: om. Sa Sp. 11 ἐξ ἐκείνων αὐτοῖς a 13 καὶ τῶν om. a
 16 εἶδη] δ in lit. V 17 αἰ] fortasse καὶ 18 ὄν εἴη V Vict. Sp.: ἐν εἴη FSa:
 ἐν εἴη L 19 μὴ ἦδε B²S²a Sp.: μὴ ἦδε V: μὴ ἦ δὲ B¹: μῆδὲ GFS¹L alt. ἦδε]
 ἦδε B² Vict. Sp.: ἦ δὲ V: ἦ δὲ B¹: om. GFS¹La μῆδὲ—στερήσις om. S² 21 ἐκ τοῦ
 VB: ἐκ τοῦ μὴ GFSLa: ἐκ τοῦ αἰ μὴ Vict. Sp. 22 τῷ μὴ Vict.: τὸ μὴ libri
 23 ἐνεργεία ἀνάγκη ἔχειν VB¹: ἀνάγκη ἔχειν GFS¹L: ἐνεργεία ἀνάγκη B²S²a Sp. 24 εἰ
 addidi οὐ] fortasse δ 27 δυνάμει V¹: δύναται V²FGLBSa Sp. 28 ὧν FGSLa
 Sp.: ὄν VB αὐτὴ B: αὐτὴ sic V: αὐτὴ FLA Sp.: αὐτὴ G

μένω ἐστὶ τῇ πρώτῃ, ἣ ἐν τῷ σώματι οὐ εἶδος ἐστίν, ἣ ἐν τῷ εἰς τοῦτο μεταβάλλοντι σώματι. οὔτε δὲ ἐν τῇ πρώτῃ ὕλη οἶόν τε τι ἐν ὑποκει- 10 μένω εἶναι, ὅτι μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ὑπόκειται ἢ τοιαύτη ὕλη ἐνεργεία, ἀλλὰ δεῖται πρὸς τὸ εἶναι ἐν ὑπάρξει τοῦ εἶδους (οὔτε γὰρ τὴν ὕλην χωρὶς εἶ- 5 δους οἶόν τε ἐν ὑποστάσει εἶναι οὔτε τὸ εἶδος ἄνευ τῆς ὕλης· ἐκάτερον γὰρ αὐτῶν τοῦ ἐτέρου δεῖται πρὸς τὸ εἶναι ἐνεργεία τε καὶ ἐν ὑπάρξει· 15 δεῖ δὲ τὸ ἐν ᾧ τί ἐστίν ὡς ἐν ὑποκειμένῳ, αὐτὸ εἶναι πρῶτον ἐνεργεία, μὴδὲν πρὸς τὸ εἶναι ὃ ὑπόκειται βοηθούμενον ὑπὸ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ ὄν- τος αὐτῆ), ἀλλ' οὐδὲ ἐν ᾧ ἐστὶ σώματι καὶ οὐ εἶδος ἐστίν, οἶόν τε αὐτὸ 20 ἐν ἐκείνῳ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. μέρος γὰρ ἐστὶ τούτου, εἴ γε κατὰ τοῦτ' ἐστὶν ἐκείνῳ τὸ εἶναι. ἀλλ' οὐδ' ἐν τῷ εἰς τοῦτο μεταβάλλοντι σώματι εἴη ἄν, ὅτι μὴδὲ ἐστὶν ἐκεῖνο τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἐφθάρη. ἣ γὰρ 25 κατὰ τὰ εἶδη τῶν σωμάτων μεταβολὴ φθορὰ. οὐδὲν εἶδος ἔνυλόν τι 61 καὶ τινος ὄν οἶόν τε εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ. εἰ δὲ τοῦτο, εἶδος δὲ καὶ ἣ 15 ψυχὴ τοῦ ἐμψύχου σώματος, οὐδὲ αὐτὴ ἄν εἴη ἐν ὑποκειμένῳ (οὔτε γὰρ ἐν τῷ ζῳίῳ· μέρος γὰρ ἣ ψυχὴ τοῦ ζῳίου κυριώτατον), οὔτε ἐν τῷ εἰς 5 τὸ ἔμψυχον σῶμα μεταβάλλοντι σώματι. πῶς γὰρ ἄν ἐν τῷ ἐφαρμένῳ; φθορὰ γὰρ ἐκείνῳ ἐγένετο ἢ εἰς τὸ ἔμψυχον μεταβολή. ὅπως τε ἀδύνα- τον εἶναι τὴν ψυχὴν ἐν τινὶ ὃ μὴ ψυχὴν ἔχει. ὃ δὲ τὴν ἀρχὴν μὴ ἐστίν 20 ἐν τινὶ, οὐδ' ἄν ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῆ εἴη. εἰ δὲ ἐν μὲν ᾧ ἐστὶ σώματι, 10 εἶδος ἐστὶν ἐκεῖνου καὶ μέρος, ἐν ᾧ δὲ μὴ ἐστὶ τὴν ἀρχὴν, οὐδ' ἄν ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῆ εἴη, οὐκ ἄν ἣ ψυχὴ ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ εἴη.

XVIII. Ὅτι μὴ οἶόν τε τὸν κόσμον ἀφθαρτον εἶναι διὰ τὴν βού- 15 λησιν τοῦ θεοῦ, εἰ εἴη φθαρτὸς τῇ αὐτοῦ φύσει.

25 Τὸ δυνατόν ἢ εἶναι ἢ γενέσθαι ἐπὶ τούτων κατηγορεῖται κυρίως, ἐπὶ τῶν ἐνδεχομένων καὶ μὴ εἶναι καὶ μὴ γενέσθαι ταῦτα ἃ λέγεται δυνατὰ 20 εἶναι ἢ γενέσθαι. λέγομεν γοῦν δυνατόν εἶναι οἶόν τε εἶναι ἢ γενέσθαι ἀκώλυτον ὄν. οὐ γὰρ τῷ πάντως γενέσθαι ἢ τοῦ δυνατοῦ κρίσις, ἀλλὰ τῷ μὴ κεκωλύσθαι γενέσθαι αὐτό. δυνατόν γὰρ οὐδὲν ἦττον τὸ μὴ κωλύο- 25 μενον ὑπὸ τινος περιστάσεως γενέσθαι πρὸς ὃ τὴν ἐπιτηδειότητα ἔχει, κἄν 62 μὴ γένηται. δυνατὸς γὰρ Δίων γραμματικὸς γενέσθαι, ἔστ' ἄν ἦ, κἄν μὴ γένηται, εἰ μὴ εἴη τὸ δύνασθαι γενέσθαι γραμματικὸν αὐτὸν κεκωλυμένον.

1 pr. ἦ] ἦτοι a 7 αὐτὸ V¹GFSLa Sp.: αὐτῷ V²B 8 μὴδὲν B²S²a Sp.: μὴδὲν V¹B¹S¹L ὄν V¹ (corr. V²) 9 ἀλλ' οὐδὲ ἐν ᾧ ἐστὶ σώματι καὶ οὐ εἶδος ἐστίν B² (post verba γρ. οὕτως) S²a Sp.: ἀλλ' ὅφ' ἐν ἐστὶ καὶ οὐ εἶδος ἐστίν V¹FGS¹L καὶ del. Sp. 11 οὐδὲν V¹ (corr. V²) 13 οὐδὲν V¹GFSL: οὐδὲν δὲ V²B²: οὐδὲν ἄρα S²a Sp. τ] τε B² 14 οἶονται V¹ (corr. V²) τε GFSLa Sp.: δὲ VB Vict. 15 αὐτῆ La Sp.: αὐτῆ V: αὐτῆ S: αὐτῆ F γὰρ om. a: fortasse οὐδὲ γὰρ 24 εἰ εἴη] ἢ εἰ a αὐτοῦ VB: ἑαυτοῦ FSa Sp. et tabula 25 δυνατόν sic V (sub o litura) 27 οἶόν VB: τὸ οἶόν FGSLa Sp.: ὃ οἶόν Vict. οἶόν τε εἶναι del. B² 28 τὸ ἀκώ- λυτον V²BS²a Sp. 30 ὑπὸ in lit. V 32 εἴη] η s. v. V

εἰ δὲ τοιοῦτον δῆλον ὄν, ἀληθεύοιτ' ἂν τὸ δυνατόν γενέσθαι τὴν ἐπὶ 5
 τούτων, ἢ δυνατόν τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ μὴ γενέσθαι. ὁ δὲ ἐξ ἀνάγκης τι ἢ
 ἔστιν ἢ γίνεται, τοῦτο οὐκ ἀληθὲς λέγειν δύνασθαι γενέσθαι, εἰ μὴ τις τῷ
 δυνατῷ ἀντὶ τοῦ ἀναγκαίου χρωσθῆ. καὶ τὸ ἀδύνατον τὸ γινόμενον τοιοῦτον 10
 5 διὰ τὸ κεκωλύσθαι, καὶ μεταπίπτειν τοῦ δυνατοῦ διὰ τὴν κωλύουσαν αὐτῷ
 γενέσθαι περιστάσιν τοῦτο, ὃ ἦν δυνατόν κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, εἴη ἂν
 ἐπὶ τούτων γινόμενόν τε καὶ λεγόμενον, ἃ καὶ πρὸς τὸ γενέσθαι καὶ πρὸς 15
 τὸ μὴ γενέσθαι τὴν ἐκ τῆς οὐκείας φύσεως παρασκευῆν τε καὶ ἐπιτηδειό-
 τητα ἔχει. διὸ τὸ μὲν ἄχυρον, δυνατόν (ὄν) καυθῆναι καὶ μὴ καυθῆναι,
 10 ἀδύνατον γίνεται καυθῆναι, ἂν ἐν τῇ ἀτόμῳ γένηται, καὶ ἡ ψῆφίς δυνατὴ 20
 οὔσα ὀραθῆναι τε καὶ μὴ ὀραθῆναι ἀδύνατος ὀραθῆναι γίνεται, ὅταν ἐν τῷ
 βυθῷ γένηται, τῷ κεκωλύσθαι εἰς ἐνέργειαν ἐλθεῖν τὴν πρὸς τὸ ἕτερον ὦν
 ἐδύνατο ἐπιτηδειότητα. οὐκέτι δὲ ἡ διάμετρος ἀδύνατος σύμμετρος εἶναι τῇ 25
 πλευρᾷ διὰ τὸ κεκωλύσθαι (τὴν γὰρ ἀρχὴν ἀνεπίδεκτός ἐστι τοῦ σύμμετρος
 15 εἶναι τῇ | πλευρᾷ δύνασθαι) εἶναι λέγεται, ἀλλ' ἀσύμμετρον αὐτὴν ἐξ 63
 ἀνάγκης εἶναι λέγοντες τὸ σύμμετρον αὐτῆς ἀδύνατον κατηγοροῦμεν, καὶ
 τὸ θεῖον ἐξ ἀνάγκης ἀφθαρτὸν εἶναι λέγοντες ἀδύνατον αὐτὸ φάμεν εἶναι 5
 τῇ αὐτοῦ φύσει φθαρῆναι. διττῶν τοίνυν τῶν ἀδυνατίων ὄντων, τῶν μὲν
 φύσει, τῶν δὲ διὰ τὸ κεκωλύσθαι, καὶ φύσει μὲν ὄντων ἀδυνατίων τούτων,
 20 (οἷς) τισιν ὑπάρξειν τὰ ἀντικείμενα αὐτοῖς ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει, διὰ δὲ τὸ
 κεκωλύσθαι τούτων, ἃ ἔχοντα πρὸς τὸ γενέσθαι φυσικὴν ἐπιτηδειότητα ὑπό
 τινος περιστάσεως ἐν αὐτοῖς γενέσθαι κεκώλυται, καὶ μόνων ἀδυνατίων γί-
 νεσθαι δυναμένων διὰ τὸ κεκωλύσθαι τῶν ἐνδεχομένων τι ἢ δυναμένων,
 [ἔτι δυναμένων] ἀλλ' οὐκ ἐξ ἀνάγκης, εἰ μὲν ὁ κόσμος γενητὸς ὦν ἔχει 15
 25 ἐν ἑαυτῷ δύναμιν καὶ τοῦ φθαρῆναι καὶ τοῦ μὴ φθαρῆναι, δύναιτ' ἂν ὑπό
 τινος κωλυθείς φθαρῆναι ἀδύνατος φθαρῆναι γενέσθαι, εἰ δὲ ἔστιν ἐξ
 ἀνάγκης καὶ ἐν τῇ φύσει παντὸς τοῦ γενομένου τὸ φθαρῆναι, ἐξ ἀνάγκης ἂν 20
 ὑπάρχοι παντὶ τῷ γινομένῳ τὸ δεῖν αὐτὸ φθαρῆναι. ὃ δὲ ἐξ ἀνάγκης τὸ
 φθαρῆναι, τοῦτ' ἀδύνατον μὴ φθαρῆναι διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτοῦ ἀνέφικτον
 30 ἀδιότητος εἶναι, ὥστε καὶ ὁ κόσμος φθαρτὸς ὦν ἐξ ἀνάγκης, εἴ γε καὶ 26

1 ὄν V¹: ὦν GFL: ὅτι V²BS²a: om. S¹ 2 ἢ (prius) VLa: ἡ S: ἡ B (acc.
 et spir. in lit.) F: εἰ Sp.: fortasse ἃ 5 το sic V¹ μεταπίπτειν V²B conl. Sp.
 (vel μεταπίπτειν): μεταπίπτοντα V¹FSa: μεταπίπτοντος G (corr. ex μεταπίπτωντος) L
 αὐτὸ V²B 6 ὃ ἦν] οὖν Vict.: οὖν δυνατόν ὄν Sp. sed omnia sana 7 πρὸς τὸ
 ante μὴ om. a Sp. 9 ὄν add. V²BS²a Sp. 10 ἂν V²B: ἂν V¹: ἐὰν GFSa Sp.
 ἡ s. v. V ψῆφίς GF Sp.: ψῆφος V (inter o et σ paullulum rasum) B: ψῆφίς Sa
 δυνατῆ] a s. v. V 15 εἶναι om. a Sp.: εἶναι λέγεται om. B ἀλλ' ἀσύμμετρον
 V²B Sp.: ἀλλὰ σύμμετρον V¹GFSLa 17 αὐτὸν a Sp. 18 διττῶν] διτ in lit. V
 20 οἷς τισιν V²B Vict. Sp.: τισιν V¹GFSLa ὑπάρξειν scripsi: ὑπάρξεων V¹FSG¹La
 Sp.: ὑπάρξεως G: ὑπάρξει Vict.: ὑπάρξει V²B: τὸ ἐν ὑπάρξει εἶναι conl. Sp. ὑπάρ-
 χει V¹GFSa Sp.: ὑπάρχοι L: οὐκ ὑπάρχει V²B Vict. 21 τὰ ἔχοντα a 22 μόνων
 V¹GFSa Sp.: μόνων V²B 22. 23 γίνεσθαι VB: γενέσθαι GFSLa Sp. 23 δυναμέ-
 νων] fortasse γινομένων 24 ὅτι δυναμένων (ω in lit.) V¹: ὅτι δυνάμει ἦν GFSLa
 Sp.: del. V²: om. B recte ut videtur 28 ὃδε V¹ //ἀνάγκης sic V

γεννητός, κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀνεπίδεκτός ἐστιν αἰδιότητος. τὸ δ' οὕτως | ἀνεπίδεκτον αἰδιότητος κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀδύνατον αἰδιότητα 64
 δεῖσθαι. τὸ δ' οὕτως ἀδύνατον, πᾶσιν ὃν ἀδύνατον, καὶ τοῖς θεοῖς ἂν
 εἴη τοιοῦτον. οὕτε γὰρ τὸ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχον τιὸν τε ὑπάρχειν αὐ- 5
 5 τῷ κωλυθῆναί ποτε οὐκ ἦν οὕτως ὑπάρχον, οὕτε τὸ ἀδύνατον ὑπάρχειν
 δυνατὸν ὑπάρχον γενέσθαι. μόνα γὰρ ἐκεῖνα κωλυθῆναι ὑπάρχειν τισὶν
 οἷά τε, πρὸς α καὶ τοῦ ἔχειν αὐτὰ καὶ τοῦ μὴ ἔχειν φυσικὴν παρασκευὴν
 ἔχει, καὶ α χωρὶς τοῦ κωλύεσθαι δύναται ἐν αὐτῷ μὴ γενέσθαι. α ἐστὶν 10
 10 ἐξ ἀνάγκης τισὶ παρακωλυθούοντα, οὐχ οἷόν τε ταῦτα κωλυθῆναι γενέσθαι.
 10 ἐστὶ γὰρ οὕτω ταῦτόν αμα γινόμενόν τε καὶ μὴ γινόμενον, γινόμενον μὲν
 διότι ἀναγκαῖον ἦν γενέσθαι, οὐ γινόμενον δὲ διότι ἦν κεκωλυμένον, τοῦτο 15
 15 δὲ ἀδύνατον. ἀδύνατον καὶ τὸ φθαρτὸν κωλυθῆναι φθαρῆναι, ἐπειδὴ ἀναγ-
 καῖον τῷ φθαρτῷ τὸ φθαρῆναι καὶ ἀδύνατον τὸ μὴ φθαρῆναι. ἔσται
 γὰρ οὕτως αμα φθειρόμενός τε καὶ μὴ φθειρόμενος. ὅτι δὲ τὰ ἀδύ- 20
 20 νατα τῇ αὐτῶν φύσει καὶ τοῖς θεοῖς ἐστὶ τοιαῦτα, καὶ Πλάτων αὐτὸς
 μαρτυρεῖ, δι' ὧν λέγει· “ἀλλ’ οὕτ’ ἀπολέσθαι τὰ κακὰ δυνατὸν, ᾧ
 Θεόδωρος ὑπεναντίον γὰρ τι τῷ ἀγαθῷ αἰεὶ εἶναι ἀνάγκη, οὕτ’ ἐν θεοῖς 25
 25 αὐτὰ ἰδρῶσθαι, τὴν δὲ θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν τρόπον περιπολεῖ ἐξ
 ἀνάγκης”. |

20 XIX. Πῶς ἡ αὐτὴ δύναμις αμα τῶν ἐναντίων εἶναι λέγεται. 65

Ἡ αὐτὴ δύναμις εἶναι τῶν ἐναντίων λέγεται, οὐχ ὡς αμα δυναμένων
 καὶ τῶν ἐναντίων περὶ τὸ τὰς δυνάμεις ἔχον αὐτῶν γενέσθαι (τοῦτο γὰρ 5
 5 ἀδύνατον), ἀλλ’ ὅτι μὴ οὕτως ἔχειν τὸ τῶν ἐναντίων ἔχον τὰς δυνάμεις,
 ὡς πρῶτον μὲν ὀφείλειν τότε τῶν ἐναντίων δεῖσθαι, μετὰ δὲ τοῦτο τότε.
 25 ἐν παντὶ γὰρ χρόνῳ ἐνδέχεται τὸ ἐν μηδετέρῳ ὃν τῶν ἐναντίων ἐν ὅπο- 10
 10 τεροῦν αὐτῶν γενέσθαι, οὐκ ἀφωρισμένως ἐν τῷδε. διὸ καὶ λέγεται αμα
 ἔχειν τὰς τῶν ἐναντίων δυνάμεις. τὸ γὰρ ἐνδέχασθαι, ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει
 τοῦ ἐναντία δεχομένου, ὅτε τὸ ἕτερον (ἐν) αὐτῷ γίνεται, μηδὲν ἤττον 15
 15 τούτου τὸ ἕτερον ἐν αὐτῷ γενέσθαι, δεικτικὸν τοῦ αμα αὐτῶν τὰς δυνάμεις
 30 ἔχειν. παρὰ γὰρ τὰ ποιητικὰ αὐτῶν τότε τι πρῶτον τῶν ἐναντίων ἐν τῷ

1 γεννητός a Sp. 2 αὐτοῦ V¹ (corr. V²) αἰδιότητα] alterum ε in lit. V
 4. 5 αὐτὸ V²B 5 οὐκ ἦν V¹G¹FS¹L: καὶ οὐκ εἶναι V²S²Ba Sp.: οὐ εἶναι G²: fortasse
 οἷς ἦν 8 α δὲ ἐστὶν V²B²S²a Sp. 12 ἀρα καὶ S²V²a Sp. 13 καὶ—φθαρῆ-
 ναι in mg. V¹: in textu GSBL: om. F 15 αὐτῶν V¹ (corr. V²) Πλάτων]
 Theaetetus 176^a 16 ἀπωλέσθαι V¹ (corr. V²) 17 αἰεὶ VS²Ba Sp.: λέγειν
 FS¹L ἀνάγκη εἶναι a Sp. 18 ἰδρῶσθαι V¹ (corr. V²) τῶν] τῶν a
 περιπολεῖ V¹ Viet. Sp.: περιπολεῖν V²BGFSLa 20 λέγεται εἶναι a Sp. 21 δό-
 ναμις (αμα) conl. Sp. τῶν ἐναντίων εἶναι a Sp. αμα om. GFS¹L 22 καὶ
 VGFL: del. S²B²: om. a 23 μὴ οὕτως ἔχειν] fortasse δὴ οὕτως ἔχει: οὕτως ἔχει
 conl. Sp. ἔχον] ἔχειν FS¹L 26 καὶ οὐκ V²BS²a Sp. 28 τοῦ τὰ a Sp.
 ἐν add. B²S²La Sp. αὐτῷ] αὐ in lit. V 29 δεικτικὸν scripsi: δεικτικὸν
 VFB¹S¹GL: αἰτιον B²S²a Sp.

ἀμφοτέρων δεκτικῶ γίνεται τῷ παρῆναι τοῦτο, τὸ δὲ μὴ τοιαύτην σχέσιν ἐσχηκέναι πρὸς αὐτό, ἢ μετὰ ἰσχυροτέρας δυνάμεως αὐτὸ κινεῖν. εἰ γὰρ 20 μὴ ἄμα τὰς δυνάμεις εἶχεν αὐτῶν, ἀλλ' ἐν ἄλλῃ καὶ ἐν ἄλλῃ χρόνῳ, ἀδύνατον ἂν ἦν ποτε τότε τι τῶν ἐναντίων δέξασθαι αὐτό, οὐ τῷ ἕτερον 5 αὐτῶν ἐν αὐτῷ προλαβὼν εἶναι, ἀλλὰ καὶ μηδετέρου παρόντος καὶ παρόντος 25 αὐτῷ τοῦ ποιητικοῦ τῷ μὴ ἔχειν τὴν δύναμιν τοῦ τότε δέξασθαι αὐτό. εἰ 66 δὲ μηδεὶς χρόνος ἐστίν, ἐν ᾧ τὸ δεκτικὸν τῶν ἐναντίων ὁμοίως κεκώλυται τι αὐτῶν ἔχειν * * * μόνον γὰρ τότε τὸ ἕτερον αὐτῶν κωλύεται ἐν τῷ δεκτικῷ γενέσθαι, ὅταν ὑπὸ θατέρου τὸ δεκτικὸν αὐτῶν προληφθῆ τῷ ἀδύνατον 5 εἶναι τὰ ἐναντία συνοπάρχειν ἀλλήλοις. οὐδὲν μέντοι κεκώλυται καθύψον ἐπὶ τῇ τοῦ δεκτικοῦ φύσει, φθεῖραν τὸ προὑπάρχον τῷ δεκτικῷ δύναμιν ἔχειν τὸ τοῦτο ποιητικὸν αὐτὸ ἐν αὐτῷ γενέσθαι. καὶ γὰρ εἴ τί ἐστι ἐν 10 τῷ ἑτέρῳ τῶν ἐναντίων, τότε δύναμιν ἔχει τοῦ μεταβάλλειν εἰς θάτερον (εἰ γὰρ μὴ ἔχοι τὸ ἐν τῷ ἑτέρῳ τῶν ἐναντίων ὄν δύναμιν τοῦ μεταβάλ- 15 λειν εἰς θάτερον, μένοι ἂν ἐν τῷ ἑτέρῳ ἀδύνατον ὄν εἰς τοῦτο μεταβάλλειν 16 ἔτι), εἰ δὲ μεταβάλλει, ὀψλον ὡς τῷ δύναμιν ἔχειν τοῦ δέξασθαι καὶ (τὸ ἐναντίον) μεταβάλλοι ἂν πᾶν εἰς αὐτό. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ ὄντος ἐν αὐτῷ ἐναντίου δύναμιν ἔχει. οὐ γὰρ δὴ μὴ δυνάμενον εἶναι ἐν αὐτῷ ἐστι ἐν αὐτῷ. ὅτε τοῦ ἑτέρου τῶν ἐναντίων τὴν δύναμιν ἔχει, τότε καὶ 20 20 θατέρου, ὥστε ἄμα μὲν ἀμφοτέρων· καὶ ὅτε τοῦ ἑτέρου καὶ τοῦ ἑτέρου, τότε θάτερον προειληφέναι, οὐδὲν ἦττον, ὅσον ἐπὶ τῇ τοῦ δεκτικοῦ φύσει, δεδουνημένου ἂν καὶ τούτου προειληφέναι, γίνεται τούτων ὄν δύναται, τὸ 25 μὲν ἔχον τὸ δὲ ἔξον. |

XX. Διὰ τί τοῦ θέρους ὑπνωτικώτεροί ἐσμεν, εἰ ὁ ὕπνος διὰ τὴν 67 25 τοῦ συμφύτου ἡμῖν θερμοῦ εἰς τὸ ἐντὸς ἀντιπερίστασιν.

Εἰ ὁ ὕπνος διὰ τὴν τοῦ συμφύτου ἡμῖν θερμοῦ εἰς τὸ ἐντὸς ἀντι- 5 περιστάσιν, τοῦ δὲ θέρους ἀντιπερίστηκε μᾶλλον τὸ θερμὸν εἰς τὸ ἐκτός, διὰ τί τοῦ θέρους ἐσμὲν ὑπνωτικώτεροι; εἴ γε ὁ ὕπνος γίνεται τῷ κατέ-

1 τὸ δὲ μὴ V¹GFL: τῷ δὲ μὴ S¹: οὐ τῷ μὴ V²B¹: οὐ τῷ B²S²a Sp. 4 αὐτὸ] οὐ τῷ Vict. (sic) 4 οὐ τῷ] οὕτω a 5 αὐτῶν V²B² Sp.: αὐτῷ V¹GFSB¹La αὐτῷ V 7 νῦν δὲ οὐδεὶς χρόνος ἐστίν coni. B² 8 excidit tale quid οὐδὲ τὰ ἐναντία ὁμοίως κεκώλυται ἐν τῷ δεκτικῷ γενέσθαι δεκτικῷ] ᾧ in lit. V 11 δεκτικῷ V²B²S²a Sp.: ζωτικῷ V¹B¹: ζῶψ μικρῷ GFS¹L fortasse (τῷ) δύναμιν 12 τὸ τοῦτο V¹GSa: τὸ τοῦτου V²B: fortasse (τούτου) τὸ τοῦτου ἔγ. τοῦ ποι. coni. Sp. εἰ τί ἐστι ἐν scripsi: εἰ τί ἐστι ἐν VFS¹B¹GL (sed εἴτε FS ἐν τε B¹): ὅτε δὲ ἐν S²a Sp.: ὅτε ἐστίν ἐν B² 16 ἔχειν] ἔ in lit. V 16. 17 καὶ τὸ (ἐναντίον) scripsi: καὶ τοῦ V: καὶ τοῦ μὴ GFS¹L: καὶ τοῦ μεταβάλλειν V²BS²a Sp. 17 μὴν] ἠ in lit. V ὄντως V¹ 18. 19 αὐτῷ ἐστι ἐν αὐτῷ VGFB coni. Sp.: ἐν ἂν τῷ ἐν αὐτῷ Sa: ἐν τίω ἐστίν ἐν αὐτῷ L 19 ὅτε γὰρ V²BS²a Sp. 21 τὸ τε (τῷ) coni. Sp. προειληφέναι] infra alterum e paullulum erasum V 22 τούτου] fortasse τοῦτο 25 ἀντιπερίστασιν (post medium i paullulum rasmus) VS²Ba Sp.: ἀντιπερίστασιν FS¹L 26. 27 ἀντιπερίστασιν VS²a Sp.: ἀντιπερίστησι FS¹L 27 δε V¹ 28 εἴγε VGFS¹L: ἢ B² (in lit.) S²a Sp.: fortasse (ἢ) εἴγε

χεσθαι ὑπὸ τῆς κατενεχθείσης ἀναθυμιάσεως ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τὸν
 θώρακα τὸ σύμφυτον ἡμῖν θερμὸν (ἡ γὰρ τοῦτου αὐτόθι συστολή αἰτία 10
 τῆς ἀργίας ταῖς αἰσθησέσιν), ἥτις γίνεται κατοχή τοῦ θερμοῦ περὶ τὸν θώ-
 ρακα, ἕως ἂν ἡ κατενεχθεῖσα ἀναθυμίασις οὔσα παχεῖα ὑπὸ τῆς κατεγο-
 5 μένης ὑπ' αὐτῆς θερμότητος ἀθρόας αὐτόθι συνεσταλμένης πεφθῆ τε καὶ 15
 λεπυνοθεῖσα διακριθῆ, † κατ' αὐτὴν κατὰ φύσιν αἰτία τοῦ ὕπνου καὶ τοῦ
 ἐν τῷ χειμῶνι καὶ τοῦ ἐν τῷ θέρει γινομένου. τοῦ μὲν χειμῶνος τῷ ὑπὸ
 τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος ὄντος ψυχροῦ ἐπιψύχεσθαι τὴν ἐπιφάνειαν οὐχ 20
 ὁμοίως τὸ σύμφυτον ἡμῖν θερμὸν ἐπ' αὐτὴν ἐπιρρεῖ τε καὶ χεῖται ἐπ'
 10 αὐτῆ, ἀλλ' ἔστιν ἕνδον περὶ τὸν θώρακα καὶ τὴν καρδίαν πλείον συνη-
 θροισμένον (διὸ ὑπὸ τῆς καταφερομένης ἀναθυμιάσεως οὔτε ὁμοίως κρατεῖται, 25
 κρατηθέν τε τῷ πλήθει ταχέως πέσσει τε καὶ λεπτόνεται τὴν κατέχουσαν
 ἀναθυμίασιν αὐτό· διὸ οὔτε ῥάδιον οἱ τοῦ χειμῶνος ὕπνοι οὔτε πολυχρόνιοι)
 τοῦ δὲ θέρους | διὰ τὴν τῆς ἐπιφανείας μανότητα τὴν γινομένην ὑπὸ τῆς 68
 15 ἐν τῷ περιέχοντι ἀέρι θερμότητος τὸ σύμφυτον ἡμῖν θερμὸν πλείον ἐπ'
 αὐτὴν φερόμενον καὶ διαπνεόμενον ἑλαττόν ἐστι περὶ τε τὸν θώρακα καὶ 5
 τὴν καρδίαν· διὸ ὑπὸ τῆς καταφερομένης ἀναθυμιάσεως κρατούμενόν τε
 καὶ κατεχόμενον ῥαδίως, ἔτι τε μὴ δυνάμενον ὁμοίως αὐτὸ διακρίνειν τε
 καὶ λεπτόνεται δι' ὀλιγότητα, ἐπὶ πλείονα χρόνον κρατούμενον ὑπ' αὐτοῦ,
 20 αἴτιον γίνεται πλειόνων ἡμῖν ὕπνων τοῦ θέρους. ἴσως δὲ καὶ ἡ τῶν νο- 10
 κτῶν βραχύτης φαντασίαν ἡμῖν [πλείω] παρέχει τοῦ δοκεῖν τοῦ θέρους κοι-
 μᾶσθαι πλείω διὰ τὸ καὶ τῆς ἡμέρας ἐπιλαμβάνειν τι. εἴη δ' ἂν καὶ δι'
 ἀσθένειαν τῶν αἰσθητηρίων τὴν γινομένην ὑπὸ τῆς περιεχούσης ἡμᾶς τοῦ 15
 θέρους θερμότητος πλείων ὁ ὕπνος γινόμενος τοῦ θέρους. ἑηροτέρων γινο-
 25 μένων ὑπὸ τῆς ἕξωθεν θερμότητος αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο μὴ δυναμένων
 ἐνεργεῖν, ἡ εἰς ὕπνον γίνεται καταφορὰ τοῦ ἐν αὐταῖς ὄντος οἰκείου τε καὶ 20
 ἐμφύτου θερμοῦ ἐξασθενούντος πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῷ ὑπὸ τοῦ ἕξωθεν
 θερμοῦ πλείονος ὄντος κρατεῖσθαι, ὃ καὶ τὸ τῶν λύχνων φῶς ὀρῶμεν πά-
 σχον ὑπὸ τοῦ φωτός τοῦ τῆς ἡμέρας.

30 XXI. Ἐν τίνι κατηγορίᾳ ἡ κίνησις.

25

Τὴν κίνησιν εἴ τις μὴ παραδέχοιτο ἐν τοῖς ποσοῖς τῷ ἐν (ταῖς) Κατη-
 γορίαις αὐτὴν ἐν τοῖς | ποσοῖς μὴ κεῖσθαι, λέγοιτ' ἂν εἶναι πρὸς τι. ὅ 69
 δὲ τινι οὔσῃ τῇ κινήσει ὑπάρχει τὸ πρὸς τι εἶναι, εἴη ἂν πάθος. εἰ γὰρ
 τὸ κινεῖσθαι πάσχειν τί ἐστι, πάθος δὲ παρουσίᾳ τὸ πάσχον πάσχει, καὶ

3 ἡτις] ι in lit. V κατοχή VL: κατοχῆ in lit. S²a Sp. 6 κατ' αὐτὴν V¹FS¹L:
 καὶ αὐτῆ V²B: καὶ αὐτῆ B²S²a Sp.: fortasse καὶ (ἡ) αὐτῆ ἡ 7 ἀλλὰ τοῦ
 B²S²a Sp. τῷ ὑπὸ V²BS²a: τοῦ ὑπὸ V¹GFS¹: τοῦ πο L 12 πέσσει τε V²B: πε-
 σείται V¹GFS¹L: ἐκπέσειται S²a: ἐκπέσεται Sp. λεπτόνεται V²Ba Sp.: λεπτονεῖ V¹
 13 διὸ οὔτε] ὁ οὖ in lit. V 21 πλείω circumscripsi 23 ἡ ὑπὸ V¹
 (corr. V²) 24 γὰρ γινομένων B²S²a Sp. 26 αὐταῖς sic V 27 τῷ V²BS²a
 Sp.: τὸ V¹GFS¹L 31 ταῖς add. V²BS²a Sp. 34 πάθος δὲ παρουσίᾳ] οὐς δὲ π
 in lit. V

ἔστι τὸ κινούμενον κινήσεως παρουσία κινούμενον, ἢ κίνησις ἂν πάθος εἴη. 5
 τὸ δὲ πάθος ποιότης· τρίτον γὰρ εἶδος ποιότητος παθητικαὶ ποιότητες καὶ
 πάθη. ἢ μὲν οὖν ἀτελής ἐνέργεια πάθος οὐσα εἴη ἂν ποιότης, ἢ δὲ τέ-
 λειος ἐνέργεια τί ἂν εἴη καὶ ὑπὸ κατηγορίαν τίνα; ἢ εἰ ἢ τοιαύτη ἐνέρ- 10
 5 γεία τε καὶ ἐντελέχεια εἶδος, τῶν δὲ εἰδῶν τὰ μὲν φυσικά, τὰ δὲ τεχνικά,
 καὶ ἔστι τὰ μὲν φυσικά εἶδη οὐσίαι, τὰ δὲ τεχνικά ποιότητες, εἴη ἂν καὶ
 τῶν ἐνεργειῶν αὕτη διαφορά. ἔστι δὲ καὶ τῶν φυσικῶν εἰδῶν ποιότητες, 15
 ἃ μὴ εἰς τὴν οὐσίαν τῶν ὑποκειμένων συντελεῖ, ἀλλ' εἰς τὸ τοιῶδες εἶναι.
 τί οὖν χρὴ λέγειν τὸ φῶς εἶναι, ἐπεὶ καὶ αὐτὸ ἐντελέχεια τοῦ διαφανοῦς
 10 ἢ διαφανέος; ἢ εἰ μὴ φύσει τοῦ διαφανοῦς εἶδος τὸ φῶς, μὴδὲ οὐσία τις 20
 γίνεται αὐτοῦ (οὐ γὰρ σύνεστι τῷ διαφανεῖ οὐδ' ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐστὶν αὐ-
 τοῦ, ἀλλὰ παρουσία τινὸς ἐν αὐτῷ γίνεται καὶ κατὰ σχέσιν ἄλλου πρὸς
 ἄλλο), εἴη ἂν πάθος τι καὶ αὐτὸ γινόμενον κατὰ σχέσιν καὶ παρουσίαν
 τινὸς ἐν τῷ διαφανεῖ, ἀνάλογον ὅν χρώματι, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης εἶπεν· 25
 15 οἷον γὰρ τὸ χρῶμα τὸ φῶς εἶπεν τοῦ διαφανοῦς. |

XXII. Εἰ τὸ κινούμενον ἐπὶ τινος κατὰ πρότερον μόριον αὐτοῦ 70
 πρότερον κινεῖται.

Εἰ τὸ κινούμενον ἐπὶ τινος μεγέθους κατὰ πρότερον μόριον αὐτοῦ πρό-
 τερον κινεῖται (διὰ τοῦτο γὰρ ἐν χρόνῳ πᾶσα κίνησις, ὅτι μὴ οἷόν τε ἅμα 5
 20 τὸ κινούμενον ἐπὶ παντὸς τοῦ ὑποκειμένου ἀθρόως κινήθηαι, ἀλλὰ δεῖ τὸ
 μὲν τι αὐτοῦ πρῶτον διελθεῖν τὸ δὲ ὕστερον), εἰ δὴ τοῦτο, καὶ κατὰ τὸ
 πρότερον μόριον τοῦ μεγέθους πρῶτον κινεῖται τὸ κινούμενον, εἰ ἐπ' ἄπει- 10
 ρον ἐν τῷ μεγέθει τὸ πρότερον, πᾶν τὸ κινούμενον ἄπειρα ἔσται κινού-
 μενον, καὶ πᾶν τὸ κεκινημένον ὅσον δὴ διάστημα ἄπειρα πρότερα [καὶ
 25 ἄπειρα] μόρια κεκινημένον· ἀλλὰ ἀδιεξίτητα τὰ ἄπειρα. ἤτοι οὖν οὐκ
 ἐπ' ἄπειρον ἢ τομῇ τῶν συνεχῶν, ἢ οὐ κατὰ τὸ πρότερον πρότερον 15
 ἢ κίνησις. ἢ γίνεται μὲν κατὰ τὸ πρότερον μόριον τοῦ μεγέθους πρότερον
 ἢ κίνησις, οὕτω μέντοι κατὰ τὸ πρότερον μόριον, ὡς ἐστὶν ἐν τῷ συνεχεῖ
 τὸ μὲν πρότερον μόριον, τὸ δὲ ὕστερον. οὐ γὰρ ἄλλως μὲν ἐστὶν ἐν ἐκείνῳ, 20
 30 ἄλλως δὲ αὐτὸ τὸ κινούμενον δίδεισιν λαμβάνον. πῶς οὖν ἐστὶν ἐν τῷ συν-

2 παθητικαὶ VSLa: καὶ post lacunam, non lituram ca. X litterarum B¹, quam explet B²
 3. 4 τέλειος VB: τελεία GFSa Sp. 4 τί Sp.: εἶτι V¹: εἶτι libri εἰ ἢ] εἴη a
 7 αὐτή sic V¹: αὕτη GFBSLa: αὕτη ἢ conī. Sp.: an ἢ αὐτή? ἔστι VFG'S¹L: εἰαί
 G²BS²a Sp. 8 τοιῶδες VB¹: τοιῶσδε GFS¹: τοιῶσδε B²S²La Sp. 9 φως V
 ἢ V¹ (corr. V²) 10 ἢ εἰ] εἴη a εἶδος] εἶδους a 13 ἄλλο B²SLa Sp.: ἄλλου
 (supra o paullulum rasum) VSB¹ ἂν om. a παρουσίᾳ conī. Sp. 14 τὸ
 post γὰρ del. B² 14 Ἀριστοτέλης] de anima II, 7, 418^b11 16 κατὰ (τὸ) conī.
 Sp. 24 καὶ ἄπειρα circumscripti 25 x. ἔσται. ἀλλὰ V²BS²a Sp. ἀδιεξίτητα
 V²BS²a Sp.: ἀδιεξιδίτητα V¹: ἀδιεξίτῃτα LFG (sed ἢ F, in lit. l G) S¹ 26 ἄπειρον
 VGFS¹L: ἄπειρα BS²a Sp. ἢ τὸ μὴ a κατὰ τὰ FSL πρότερον semel L
 27 ἢ κίνησις πρότερον a Sp. 29 ἐστὶ μὲν a Sp. 30 λαμβάνον τι. πῶς a Sp.
 οὖν] v in lit. V

εχεῖ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον μόνον; ἀρὰ γε ἐνεργεία; ἢ οὐκέτ' ἂν ἦν
 συνεχῆς οὐδέν. εἰ ἦν αὐτοῦ τὰ μέρη διηρημένα καὶ ἐνεργεία ἐν τῷ ὄλῳ. 26
 τῷ γὰρ ἀδιαίρετον εἶναι τὸ μέγεθος τούτῳ ἔν· εἰ γὰρ ἦν διηρημένον,
 οὐτ' ἂν αὐτὸ ἔν τι μέγεθος ἦν οὔθ' ἢ κίνησις μία. εἰ δὲ μὴ ἐνεργεία 71
 5 τὰ μόρια τὰ ἐν τῷ ὄλῳ ἐστί, λείπεται δυνάμει αὐτὰ εἶναι ἐν τῷ ὄλῳ τε
 καὶ συνεχεῖ, καὶ τὸ πρότερον δὴ καὶ τὸ ὕστερον ἔσται ἐν τῷ συνεχεῖ δυ- 5
 νάμει οὐκ ἐνεργεία. καὶ τὸ κινούμενον δὴ ἐπ' αὐτοῦ οὕτως κατὰ τὸ πρό-
 τερον πρότερον κινήσεται, ὡς ἔστιν καὶ ἐν τῷ μεγέθει· δυνάμει δὲ ἔστιν,
 οὕτως ὅν καὶ αὐτὸ ἐπ' αὐτοῦ κινήσεται. τοῦτο δὲ ποιήσει, εἰ μὴ ὡς δι- 10
 10 αἰροῦν αὐτὸ κινεῖτο καὶ ἐνεργεία ποιοῦν πρότερόν τι ἐν αὐτῷ καὶ δεύτερον,
 κινούμενον δὲ οὕτως, ὅταν κινήθῃ ἐπὶ τοῦ μεγέθους, ὡς εἶχεν τὸ μέγεθος
 τὰ πρότερα ἐπ' ἄπειρον, οὕτως ἔσται καὶ αὐτὸ κεινημένον αὐτά. δυνάμει 15
 δὲ εἶχεν ἐκεῖνο ἐπ' ἄπειρον τὰ πρότερα, καὶ τοῦτ' ἔσται τὰ δυνάμει ἐπ'
 ἄπειρον πρότερα διεληλυθός, ὃ οὐκ ἦν ἀδύνατον. οὐ γὰρ ἔκειτο τὰ δυ-
 15 νάμει ἄπειρα ἀδιεξίτητα εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἐνεργεία. διαιρεῖ δὲ καὶ ὁ ἀξίῳν 30
 ἀριθμεῖν τὰ πρότερα 2 διέξεισιν τὸ κινούμενον.

XXIII. Πῶς εἰ φθαρτὴ ἢ γῆ, οὐκ ἐνδέχεται αὐτὴν καὶ ἄμα
 ποτὲ φθαρῆναι.

Εἰ ἐνδέχεται τήνδε τὴν βῶλον φθαρῆναι κατὰ τόνδε τὸν κολωνόν, καὶ 26
 20 οὕτω διεξιούσιν ἐπὶ παντὸς μέρους τῆς γῆς ἀληθὲς τὸ ἐνδέχεσθαι αὐτὸ 72
 φθαρῆναι, ἐνδέχοιτο ἂν καὶ πᾶσαν τὴν γῆν φθαρῆναι. εἰ δὲ τοῦτο, ἐνδέ-
 χοιτο ἂν μὴ εἶναι γῆν, ὅπερ ἀδύνατον. οὐδὲ γὰρ ὁ κόσμος εἶη (ἂν) ἀναι-
 ρουμένου τοῦ περὶ ὃ ἢ φορὰ αὐτῷ. ἢ οὐχ ἔπεται τῷ πᾶσαν ἐνδέχεσθαι 3
 φθαρῆναι τὴν γῆν τὸ καὶ ἄμα. τοῦτο γὰρ ἀδύνατον, εἰ ἀπὸ τῆς τῶν οὐρα-
 25 νίων κινήσεως, (ὡς) ἐκ γῆς εἰς ἄλλο τι γίνεται μεταβολή, οὕτως καὶ ἐξ ἄλλου
 τινός εἰς γῆν. καὶ ἐπ' ἀνθρώπων δὲ ὁ αὐτὸς λόγος. οὐ γὰρ, εἰ πάντες 10

1 ἢ V²BSa Sp.: ἢ V¹: ἢ L ἦν V²B: ἢ V¹GFSa Sp.: ἢ L ἔστ' ἂν ἢ sive ἔτ' ἂν εἶη
 2 εἰ ἦν V²B: εἶη ἂν V¹FGSLa: εἰ εἶη conl. Sp. 3 μέγεθος τούτῳ ἔν· εἰ γὰρ ἦν
 διηρημένον Schwartz: μέγεθος τούτῳ· ἐνὶ γὰρ ἦν διηρημένον V¹GFL: μέγεθος ἐπινοία γὰρ
 ἦν διηρημένον B¹: μέγεθος ἐπινοία γὰρ ἦν διηρημένον τούτῳ ἔστι συνεχῆς. εἰ (ἐν a, corr.
 Vict.) γὰρ ἦν ἐνεργεία διηρημένον B²S²a Sp. 7. 8 πρότερον πρότερον (alterum in lit.)
 VB: alterum om. FSGLa Sp. 8 καὶ—μεγέθει om. F δὲ ἔστιν V²B Vict. Sp.: τέ ἔστιν
 V¹GS (sed τε in lit. S¹) L: τέ ἔστιν ἔστιν a 8 post ἔστιν add. ἐν τῷ μεγέθει S²B²a
 ὅν V¹FSLa: οὐν V² Vict. Sp. 11 ἐπὶ VS²a Sp.: ὑπὸ FSL 12 αὐτὸ s. v. V
 αὐτά B²S²a Sp.: αὐτὸ VB¹: om. S¹LF 13 ἐκεῖνα conl. Sp. πρότερα ἐπ' ἄπει-
 ρον a Sp. 14 ἐκεῖ τὸ V¹ (corr. V²) L 17. 18 πῶς—φθαρῆναι repetitum ante
 εἰ (19) B 19 τὴν om. GFSLa Sp. 20 οὕτω διεξιούσιν B: οὕτω δι' ἐξιούσιν V²:
 οὕτως εἰ ἐξουσιν V¹: οὕτως ἐξουσιν GFSLa Sp. 22 ἂν add. Sp. 23 φορὰ BS²
 Sp.: φθορὰ (θ erasum) VGFS¹La 24 τὸ καὶ V: τε καὶ GFSLa: τὸ S²B Sp.: τε τὸ
 a Sp. ἀδύνατον, εἰ ἀπὸ scripsi: ἀδύνατον διὰ τὸ V¹GFS¹L: ἀδύνατον εἰ γὰρ πάντα διὰ
 τὸ (τὸ del. V² Sp. om. B) V²BS²a Sp. 25 ὡς addidi γῆς εἰς GF: τῆς εἰς
 VS¹B¹L: τῆς τινος εἰς S²B²a Sp. μεταβολή, S¹FL: μεταβολῆς VBS²a Sp.

φθαρτοί, καὶ ἅμα πάντες. ὁ δὲ τῆ ἐπαγωγῆ δεικνύς διὰ τοῦ ἕνα ἕκαστον τῶν δεικνυμένων ἐνδέχεσθαι αὔριον φθαρῆναι, καὶ πάντας ἅμα ἐνδέχεσθαι αὔριον φθαρῆναι, (οὐχ) ὑγιῶς λαμβάνει. καὶ γὰρ εἰ λάβοι πάντας. οὐς 15 ἐπεξῆλθεν, αὔριον ἀθρόους φθαρῆσεσθαι, οὐκ ἔδη καὶ πάντας εἴληφεν τῷ 5 μὴ ἐπεξεληλυθέναι πάντας. ἔτι τε οὐδὲ οὐς ἐπεξῆλθεν, οὕτως ἔλαβεν ὡς ἀθρόως ἐνδεχομένους αὔριον φθαρῆναι, ἀλλ' ὡς ἕνα ἕκαστον. διὸ οὐ συν- 20 ἀξει τὸ πάντας ἀθρόους, ἀλλὰ τὸ πάντας ὡς ὄντινασὺν αὐτῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἐπ' ἄπειρόν τε καὶ πάντη τομῆς. πάντη γὰρ τμητὸν τὸ συνεχές, οὐχ ὅτι ἅμα πάντη, ἀλλ' ὅτι καθ' ὅτιον. ἴσως δὲ οὐδὲ ὁμοίως γῆν τε ἀναγ- 25 καίον εἶναι καὶ ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὴν μὲν γῆν ἀπλῶς ἀνάγκη εἶναι, τὸν δὲ ἄνθρωπον ἐξ ὑποθέσεως. διὰ τοῦτο γὰρ οὐχ ἀπλῶς ἀναγκαῖα ἢ λέγουσα πρώτασι τὸν ἄνθρωπον ἐξ ἀνάγκης ζῶν εἶναι, ἀλλὰ μετὰ διορισμοῦ τοῦ 73 ἔστ' ἂν ἄνθρωπος ἦ.

XXIV. Ἐξήγησις λέξεως ἐκ τοῦ πρώτου τῆς Φυσικῆς ἀχροά- 15 σεως Ἀριστοτέλους ἐπὶ τέλει εἰρημένης, δι' ἧς λέγει εὐρεθεῖσαν 5 τὴν ὕλην λῦσαι καὶ τὰς τῶν ἀρχαίων ἀπορίας.

Διαφέροιν (ἂν) αἱ δεῖξεις αἱ δύο εἰρημέναι ἐν τῷ πρώτῳ Φυσικῆς ἀχροάσεως ἐπὶ τέλει τοῦ βιβλίου, δι' ὧν εἰπὼν περὶ τε τῆς ὕλης καὶ τῆς 10 στερεώσεως φησιν εὐρεθεῖσαν ταύτην τὴν φύσιν λύειν καὶ τὴν τῶν ἀρχαίων 20 ἀπορίαν, δι' ἣν ἀνήρουν γένεσιν καὶ φθορὰν τῷ δεῖν μὲν τὸ γινόμενον ἢ ἐξ ὄντος ἢ ἐκ μὴ ὄντος γίνεσθαι, μήτε (δὲ) ἐξ ὄντος δύνασθαι (προϋ- 15 πάρχοι γὰρ ἂν δ γίνεται, εἰ γίνεται μὲν τὸ μηδέπω ὄν. τὸ δὲ ἐξ ὄντος γινόμενον ἐκ φθάνοντος εἶναι λέγοιτ' ἂν), μήτε ἐκ μὴ ὄντος τῷ μηδὲν ἐκ μὴ ὄντος γίνεσθαι. ἄς δὴ τῆς ἀπορίας ταύτης λύσεις εἶρηκεν, εἰσὶν ἢ μὲν 20 25 διὰ τοῦ καθ' αὐτό τε καὶ κατὰ συμβεβηκὸς ἢ ὄντος ἢ μὴ ὄντος, ἢ δὲ διὰ τοῦ δυνάμει τε καὶ ἐνεργείᾳ. εἰσὶ δὲ αὗται, εἴ τις τὴν ὕλην λαβὼν λέγοι ἐκ ταύτης καθ' αὐτό μὲν οὔσης κατὰ συμβεβηκὸς δὲ μὴ οὔσης τὰ γινό- 30 μενα γίνεσθαι, καὶ ὁμοίως ἐκ ταύτης πάλιν γίνεσθαι τὰ γινόμενα δυνάμει 25 μὲν οὔσης ἐντελεχείᾳ δὲ μὴ οὔσης. καθ' αὐτό μὲν οὔσης, ἐπεὶ τῆ ἕαυ- 74 30 τῆς φύσει ὄν τι ἢ ὕλη, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ μὴ οὔσης, διότι ἢ στέρησις καθ' αὐτό μὴ ὄν οὔσα συμβεβηκεν αὐτῇ· οὐ γὰρ ἄλλως ἐκ τῆς ὕλης οἶόν 5 τε γενέσθαι τι, εἰ μὴ εἴη αὐτῇ συμβεβηκυῖα ἢ στέρησις τοῦ γίνεσθαι μέλ-

1 ἕνα V²BS²a Sp.: ἕν V¹GFS¹L 2 αὔριον ἐνδέχεσθαι a 3 (οὐχ) ὑγιῶς B²GF
 Vict. Sp.: ὑγιῶς V²S¹B²L: ὑγιῶς V¹B¹: οὐχ ὅτι ὡς S²a 4 φθαρῆσεσθαι] αἱ in
 lit. V 5 ἐπεξεληλυθέναι V¹ (corr. V²) 7 καὶ om. a Sp. 9. 10 ἀναγ//αίον
 sic V 11 λέγουσα V¹ (corr. V²) 13 ἦ VB Sp.: εἴη SFGLa 14. 15 ἐκ
 τοῦ—Ἀριστοτέλους] Phys. ausc. I, 8. 191*23 17 ἂν add. B²S²a Sp. αἱ δύο αἱ
 a Sp. πρώτῳ τῆς φ. a Sp. 18 ἐπὶ τῷ τ. a Sp. 19 φύσιν V¹GFS¹L: ὕλην
 BS²a Sp. 21 δὲ V²BS²a Sp.: om. VGFS¹L 23 εἶναι τῷ μ. a Sp. 24 εἶρηκεν
 λύσεις a Sp. 29 ἐπιτ scipisi: ἐπὶ libri 30 ὄν τι ἢ ὕλη Diels: ὄν τῆ ὕλη V¹FS¹L:
 ὄν γὰρ τι ἢ ὕλη V²BS²a Sp. διότι δὲ ἢ GFS¹L 31 οὔσης V²B 32 αὐτῇ
 V²B: αὐτῇ sic V¹: αὐτῇ GSLa Sp. γίνεσθαι om. FS¹L

λοντος. καὶ δυνάμει μὲν οὐσης, ἐπειδὴ δυνάμει ἐστὶν ὕλη τοῦτο δὲ γίνεται· ἐνεργεία δὲ μὴ οὐσης, ὅτι οὐδέπω ἐστὶν δὲ γίνεται· οὐ γὰρ ἂν ἐγένετο. αὐταὶ δὲ διαφέρουσι ἂν ἀλλήλων τῷ τὴν μὲν πρώτην ἀπὸ τοῦ ὑπο- 10 κειμένου τῇ γενέσει καὶ προϋπάρχοντος τῇ φύσει γεγονέναι (τοιαύτη γὰρ ἢ ὕλη τῇ αὐτῆς φύσει, ἐξ ἧς γίνεται ὄν μὲν τι κατὰ τὴν αὐτῆς φύσιν, μὴ 5 ὄν δὲ κατὰ τὴν συμβεβηκυῖαν αὐτῇ στέρησιν), τὴν δὲ δευτέραν ἀπὸ τῆς 15 σχέσεως αὐτῆς τῆς πρὸς δὲ γίνεται. τῷ γὰρ δύνασθαι μὲν γενέσθαι, εἰς δὲ μεταβάλλει, μὴδέπω δὲ εἶναι ἐν τούτῳ τὸ γινόμενον ἐξ αὐτῆς γίνεται. εἴτε γὰρ ἦν ἤδη ἐν αὐτῷ, οὐκ ἂν ἐγένετο, εἴτε μὴ ἦν μὲν, ἦν δὲ ἀδύνατον, 20 ἀδύνατον εἰς αὐτὰ μεταβάλλειν· οὐδὲν γὰρ τῶν ἀδύνατων γίνεται. τῷ δύνασθαι μὲν εἰς δὲ γίνεται μεταβάλλειν, μὴδέπω δὲ εἰς αὐτὸ ἐνεργεία μεταβεβληκέναι τούτῳ τὸ γινόμενον ἐξ αὐτῆς γίνεται. ὑπάρχει δὲ 25 αὐτῇ τὸ μὲν δύνασθαι παρὰ τῆς οἰκείας φύσεως (ἐν τούτῳ γὰρ αὐτῇ τὸ ὕλη εἶναι), τὸ δὲ μὴδέπω ἐνεργεία εἶναι παρὰ τῆς στερήσεως. δύναται 15 τις ἐπὶ τῆς πρώτης λύσεως τὰ εἰρημένα διαιρεῖν, ὡς τὸ μὲν αὐτῆς | ἐπὶ 75 τῆς στερήσεως εἰρησθαι λέγειν, τὸ δὲ ἐπὶ τῆς ὕλης, οὐσης γὰρ τῆς μὲν στερήσεως καθ' αὐτὸ μὲν μὴ ὄντος, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ὄντος, διότι ὄντι οὐση τῇ ὕλη συμβεβηκε, τῆς δ' ὕλης καθ' αὐτὴν μὲν οὐσης, κατὰ 5 συμβεβηκὸς δὲ μὴ οὐσης, διότι ἡ στέρησις αὐτῇ μὴ ὄν οὐσα συμβεβηκεν. 20 τὸν γὰρ λύοντα τὴν τῶν ἀρχαίων ἀπορίαν εἶρεν καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἀπλῶς γίνεσθαι τὰ γινόμενα καὶ ἐκ τοῦ ὄντος ἀπλῶς, καὶ ἰδίᾳ μὲν μὴδέ- 10 τερον αὐτῶν ἰκανὸν πρὸς γένεσίν τινα εἶναι (μήτε γὰρ τὸ μὴδ' ὄν ἀπλῶς, ὅτι μὴδὲ ὄν ἐκ τοῦ οὕτω μὴ ὄντος γίνεται, μήτε τὸ ὄν καθ' αὐτό· ἤδη γὰρ ἂν εἶναι), ἀμφοτέρα δὲ γίνεσθαι τῆς γενέσεως αἴτια, ἀλλὰ τὸ μὲν μὴ ὄν 25 καὶ τὴν στέρησιν μὴ καθ' αὐτό. (καθ' αὐτό) γὰρ ἂν ἐκ ταύτης ἐγένετο, εἰ 15 ὑπομένουσα μετέβαλλεν εἰς τὸναντίον αὐτῇ. τοῦτο δ' ἀδύνατον· οὐ γὰρ οἶόν τε ὑπομένειν καὶ ὑποκαεῖσθαι τινὶ τὸ τῇ αὐτοῦ φύσει μὴ ὄν, οὐδὲ τὸ ἐναντίον τινὶ οἶόν τε σωζόμενον δέξασθαι τὸ ἐναντίον αὐτῷ. κατὰ συμβεβη- 30 κὸς δὲ τὸ γινόμενον ἐκ ταύτης γίνεται τῷ ἐξ οὐ γίνεται (γίνεται δὲ ἐκ τῆς 30 ὕλης) ἐκείνῳ τὴν στέρησιν ἐξ ἀνάγκης δεῖν συμβεβηκέναι (καὶ οὕτως μὲν ἢ γένεσις ἐκ τοῦ μὴ ὄντος καθ' αὐτό· καθὼ γὰρ ὄν πως· τοιοῦτο δὲ τῷ 25 τῷ ὄντι συμβεβηκέναι), ἐκ δὲ τῆς ὕλης γίνεσθαι μὲν καθ' αὐτὴν τὰ γινόμενα (ὄν γὰρ οὐσα κατὰ τὸν ἑαυτῆς λόγον ὑπομένει τε καὶ σώζουσα τὴν

1 μὲν γε B² ἢ ὕλη a Sp. 3 αὐταὶ V¹ ἂν om. a Sp. 7 αὐτῆς] αὐ s. v. V μὲν γίνεσθαι a Sp. 9 ἀδύνατον (ἀδύνατον) GFSA Sp.: ἀδύνατον (un in lit.) VB 10 αὐτό coní. Sp. 11 οὐν δύνασθαι a Sp. γίνεται VB: δύναται GFSLa Sp. μεταβάλλειν μὴδέπω] λειν μ in lit. V 13 alt. αὐτῇ] αὐτῇ VS²: αὐτῇ FL: αὐτῆς a Sp. alt. τὸ om. FL 15 ἐξ τις V²BS²a Sp. 16 γὰρ VS²a Sp.: δὲ FSL 18 ὄντι om. a Sp. αὐτῇ BGFSLa Sp.: αὐτῆς V 19 αὐτῇ VBS²a Sp.: αὐτῇ S'GF: αὐτῇ L οὐσα V'SGFLa: οὐση V²B 20 γὰρ om. B²S²a Sp. (δύνασθαι) εἶρεν a Sp. ἀπλῶς ὄντος a Sp. 22 τινος a Sp. μὴ ὄν FSB²a Sp. 23 μὴδὲ ὄν VGFS¹B¹L: μὴδὲν B²S²a Sp. 25 στέρησιν κατὰ συμβεβηκὸς μὴ FS¹G (x. σ. in mg.) καθ' αὐτό addidi ἢ ante γὰρ add. V²BS²a Sp. 26 μετέβαλλεν a Sp. αὐτῇ V¹ 27 οὐδὲ Schwartz: οὐτε libri 30 δεῖν om. a Sp. 31 ὄντος ὄν καθ' a ὄν πως VS² Vict. Sp.: ἂν πως FSL: πως a τῷ] τὸ a

ἐαυτῆς φύσιν δέχεται | τοῦ γινομένου τὸ εἶδος) * * * πρὸς ἣν μεταβολὴν ἡ 76
 στέρησις αὐτῆ τοῦ γινομένου συντελεῖ προῦπάρχουσα καὶ συμβεβηκυῖα αὐτῆ·
 πᾶσι γὰρ τοῖς ἐξ ὕλης γινομένοις ἡ γένεσις κατὰ τὴν ἐκ τῆς στεργήσεως,
 εἰς αὐτὴ γίνεται, μεταβολὴν. διὸ οὔτε ἐκ τῆς στεργήσεως καὶ τοῦ μὴ ὄντος 5
 καθ' αὐτὸ ἡ γένεσις (καθὸ γὰρ ὄν πως· ὄν γὰρ πως τῷ τῆ ὕλη ὄντι
 οὔση συμβεβηκέναι), οὔτε ἐκ τῆς ὕλης καὶ τοῦ ὄντος καθ' αὐτό, εἴ γε
 καθ' ὃ ἐστι [μὲν] στέρησις, ἡ εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς μεταβολή. 10

XXV. Εἰς τὰ περὶ προνοίας τινὰ συντελοῦντα.

Τῶν οὐσιῶν κατὰ Ἀριστοτέλη ἡ μὲν ἐστὶν ἀσώματός τε καὶ ἄνευ
 10 σώματος εἶδος τι ἄυλον καὶ χωριστόν, ἐνεργεῖα τις οὐσα πάσης δυνάμεως 15
 κεχωρισμένη, ἣν οὐσίαν καὶ νοῦν καλεῖ, νοῦν δὲ τὸν κατ' ἐνεργεῖαν, αἰεὶ
 γὰρ νοοῦντα καὶ νοοῦντα τὸ τῶν ὄντων ἄριστον, τοῦτο δ' ἐστὶν αὐτός.
 αὐτὸν δὴ αἰεὶ νοεῖ ὁ νοῦς οὗτος· τὸ γὰρ μάλιστα νοητὸν ὁ μάλιστα νοῦς 20
 νοεῖ, μάλιστα δὲ νοητὸν τὸ χωρὶς ὕλης εἶδος. τῆ γὰρ αὐτῆς φύσει ἡ τοι-
 15 ἀδε οὐσία νοητὴ (τὰ μὲν γὰρ ἔνυλα εἶδη νοητὰ μὲν ἐστὶν, ἀλλ' οὐ τῆ αὐ-
 τῶν φύσει, [ἀλλ'] οὐδὲ καθ' αὐτά, ἀλλ' ὁ νοῦν αὐτὰ νοῦς νοητὰ αὐτὰ ποιεῖ 25
 χωρίζων αὐτὰ τῆς ὕλης τῆ ἐπινοία καὶ ὡς ἴ ὄντα καθ' αὐτὰ λαμβάνων), 77
 τὸ γὰρ πάσης ὕλης καὶ πάσης δυνάμεως εἶδος κεχωρισμένον τῆ αὐτοῦ
 φύσει νοητόν ἐστι κυρίως. ἀλλὰ μὴν ἡ τοιαύτη οὐσία ὁ προειρημένος
 20 νοῦς ἐστὶν, διὸ ἑαυτὸν νοεῖ. καὶ γὰρ εἰ ἡ τοιαύτη οὐσία μηδὲν ἔχουσα 5
 δυνάμει αἰεὶ ἐνεργεῖα ἐστὶ νοητὴ, ἐνεργεῖα δὲ ἐστὶ νοητὸν τὸ αἰεὶ κατ' ἐνέρ-
 γειαν νοούμενον, εἴη ἄν νοούμενον ὑπὸ τοῦ νοῦ τοῦ αἰδίου τε καὶ ἐνεργεῖα,
 τοιοῦτον δὲ ἡ προειρημένη οὐσία ἦν, πρώτη οὐσία νοῦς τε ὁ πρῶτος καὶ 10
 νοητὸν τὸ πρῶτον καὶ νοῦς αἰεὶ νοῦν καὶ ἐν τούτῳ τὴν οὐσίαν ἔχων. πᾶς
 25 μὲν γὰρ νοῦς ὅταν ἐνεργῆ, αὐτὸν νοεῖ τῷ γίνεσθαι πως ἐνεργῶν (ὁ) αὐτός
 τῷ νοουμένῳ, εἴ γε τῆ τοῦ νοουμένου λήψει τὸ νοεῖν γίνεται, τὸ δὲ τὸ 15
 εἶδος νοουμένου λαβὼν γίνεται πως τὸ νοούμενον. τὸ δὲ 'πῶς' εἶπον ὅτι
 ἐφ' ὧν μὲν τὸ νοούμενον ἔνυλον, ἐπὶ τούτων οὐχ ἀπλῶς ὁ νοῦν νοῦς τὸ
 νοούμενον γίνεται τῷ μὴ μετὰ τῆς ὕλης τὸ εἶδος λαμβάνειν, ἐφ' ὧν δὲ 20
 30 τὸ νοούμενον εἶδος ἐστὶν ὕλης κεχωρισμένον, ἐπὶ τούτων ἀπλῶς γίνεται ὁ
 νοῦν νοῦς ὁ αὐτὸς τῷ νοουμένῳ. ὅταν δὲ προσῆ καὶ αὐτῷ τῷ νοοῦντι

1 lacunam ind. Schwartz 2 αὐτῆ] αὐτῆ V¹ 5 ὄν πως V²BS²a Sp.: ὄντως V¹S¹: ὄντος
 FGL 7 ἐστὶ V²Ba Sp.: ἐστὶ μὲν V¹GFSL 8 cf. quae disputavi de hoc capite in
 Mns. Rhen. XLV p. 223 sqq. 9 Ἀριστοτέλην a Sp. 10 ἐνεργεῖα VF: ἐνεργεῖα La Sp.:
 ἐνεργεῖα S 13 αὐτὸν V¹ (corr. V²) δὴ αἰεὶ GFSL: δὴ δεῖ VB¹: δὴ B²S²a Sp.
 16 ἀλλ' om. Sp. 17 ὄντα V²S²Ba Sp.: ὄντως VGFSL 18 γὰρ] δὲ a Sp.
 αὐτοῦ V¹ 23 ἣν πρώτη V²B: ἣν πρώτην V¹L: ἣν πρώτην GFSL: ἣν ἣν πρώτη S²a:
 ἡ πρώτη coni. Sp. 24 πᾶς VSa Sp.: πᾶν GF ὁ νοῦς a Sp. 25 αὐτὸν V¹
 ὁ add. B²S²a Sp. αὐτός VS²a Sp.: αὐτὸν GFSL 26 γίνεται] v s. v. V 27 ὅτι
 τῷ S²B²a Sp.: τὸ B¹ 28 νοῦν νοῦς V²GFSLBa Sp.: νοῦς νοῦς V¹ τὸ om. a Sp.
 29 λαμβάνειν] λαμβάν in lit. V

νῶ αὐτῶ τε εἶναι (καὶ) καθ' αὐτόν, τότε πάντῃ γίνεται νοῶν ἑαυτόν, μάλιστα
 ἂν προσῆ τὸ μηδ' ἄλλο τι εἶναι τὸ χωριστόν τε τῆς ὕλης καὶ νοητὸν καθ' 25
 αὐτὸ παρὰ τὸν νοῦν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἐνόλων τῶ εἶδει τὰ αὐτά, οὐ τῶ
 ἀριθμῶ, γίνεται τὰ τοῦ αὐτοῦ εἶδους κεκοινωνη|κότα, παρὰ τῆς ὕλης τὴν 78
 5 κατὰ τὸν ἀριθμὸν διαφορὰν ἔχοντα, ὅσα δὲ τὰ αὐτά ὄντα εἶδη ἄλλὰ ἐστίν,
 ταῦτα οὐ κατὰ τὸ εἶδος μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἐστὶ τὰ αὐτά.
 Ἐν γὰρ τῶ ἀριθμῶ τὰ πάντα, ὡς αἱ συντιθέμεναι στιγμαὶ τε καὶ γραμμαὶ 5
 καὶ ἐπίπεδα. καὶ τοιαύτη μὲν, ὡς διὰ βραχέων ἐπιδειξασθαι, ἡ πρώτη τε
 καὶ ἀσώματος καὶ ἀκίνητος καὶ αἰδίου οὐσία, καὶ μετ' ἐκείνην τὸ θεῖον
 10 σῶμα τὸ κυκλοφορητικὸν ἔμψυχον καὶ κατὰ ψυχὴν κινούμενον. καὶ ἐπεὶ 10
 πᾶν τὸ κατὰ ψυχὴν κινούμενον ἐφέσει τινὸς ἢ ἀποστροφῆ κινεῖται, καὶ τὸ
 κυκλοφορητικὸν δὲ σῶμα κατὰ ψυχὴν κινεῖται τὴν κίνησιν τὴν κύκλω, ἡ
 μόνῃ κινήσεων πασῶν αἰδίου τέ ἐστὶ καὶ συνεχῆς καὶ ὁμαλὴ τις, δῆλον 15
 ὡς καὶ τοῦτ' εἶη ἂν ἐφέσει τινὸς αὐτῶ κινούμενον. ἀλλὰ μὴν (εἰ) πᾶσα
 15 σωματικὴ οὐσία ὑστέρᾳ τοῦ σώματος ἐκείνου, οὐδενὸς τούτων ἐφέσει κινεῖ-
 σθαι οἷόν τε αὐτό. τῆς ἄρα πρώτης οὐσίας αἰδίου τε καὶ ἀκινήτου λεί-
 πεται ἐφιέμενον αὐτὸ κινεῖσθαι τὴν αἰδίον περιφορὰν. ἡ δ' ἐφεσις αὐτῶ 20
 οὐ τοῦ λαβεῖν αὐτό, ἀλλὰ τοῦ ὁμοιωθῆναι κατὰ δύναμιν αὐτῶ, ὁμοιοῦται
 δ' αὐτῶ κατὰ τὴν κίνησιν (τῶ τε αἰδίῳ καὶ τῇ ὁμοιότητι καὶ ὁμαλότητι
 20 τῆς κινήσεως· στάσει γὰρ ἔοικε πως ἡ περιφορὰ ἢ αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτά καὶ 25
 ὡσαύτως ἔχουσα)· εἶτε τε ὁμοιωσίς ἐστὶ τῶ τελείῳ καὶ ἡ καθόλου ἦν δύ-
 ναται ἕκαστον τῶν ὁμοιοῦ(σθαι ἐφιε)μένων αὐτῶ (τελειοῦσθαι) τελειότης,
 τελειότης δὲ τοῦ | κυκλοφορητικοῦ σώματος ἢ τοιαύτη περιφορὰ. πλειό- 79
 νων δὲ σφαιρῶν οὐσῶν τῶν τοῦ θεοῦ σώματος ἢ μὲν πρώτη τε καὶ ἐξω-
 25 τάτω ἀπλῆν τε καὶ μίαν κινεῖται κίνησιν ἐκείνης ἐφέσει τῆς οὐσίας, αἱ δὲ 5
 μετὰ ταῦτα ἐπτά κινούνται μὲν καὶ τούτων ἑκάστη ἐφέσει τε καὶ ὁρέξει
 τῆς οὐσίας, ὅποιας καὶ ἡ πρὸ αὐτῶν, οὐ μὴν μόνῃ τήνδε κινούνται, ἀλλ'
 ἐξ ἑαυτῶν κινεῖται ἑκάστη. ἦν κινεῖται καὶ περιφέρεται ἀνάπαλιν ἐκείνη
 τῶ τὴν θέσιν τε καὶ τάξιν τοιαύτην ἔχειν, κινεῖται δὲ καὶ δευτέραν κίνησιν 10
 30 ὑπὸ τῆς πρώτης περιφερομένη τὴν αὐτὴν ἐκείνη. τῆς δὲ διπλῆς τούτοις
 αἰτία κινήσεως τὸ δεῖν μὲν εἶναι τι καὶ ἄλλο σῶμα παρὰ τὸ αἰδίον τε

1 αὐτῶ τε GFBSL: αὐτῶ τε sic V¹: αὐτόν τε Vict. καὶ add. Sp. καθ' αὐτόν V: κατ' αὐτόν Fa 2 ἂν V²GFBSL: δ' ἂν B²S²a: ἂν V¹ τῆς] καὶ a Sp.
 3 γὰρ s. v. V 5 εἶδη] ἦδη a 7 ἐν GB Vict.: ἐν V¹FSLa Sp.: ἐν V² 9 καὶ
 μετ' ἐκείνην VGFB¹S¹L: μετ' ἐκείνην δὲ B²S²a Sp. cf. l. c. p. 231 11 ἐπιστροφῆ B²
 καὶ om. FS¹L 13 ὁμαλὴ τις BV²S²a Sp.: ὁμαλότης V¹: ὁμαλῆς GFS¹L 14 αὐτῶ
 VB¹: αὐτό G: αὐτο- FS¹L: om. B²S²a Sp. εἰ BV² Vict. Sp.: ἡ S²a: om. V¹GFS¹L
 17 περιφορᾶν] φορὰ in lit. V 19 τε] fortasse γὰρ cf. l. c. 224 τε καὶ ὁμαλ.
 GFSa 20 πως] π in lit. V 21 ὁμοιωσίς ἐστὶ scripsi: ὁμοιωσίστε V¹: ὁμοιωσίς
 V²GFBSa Sp. καθόλου ἦν VGFB¹S¹L: καθόσον B²S²a Sp. 22 ὁμοιοῦ(σθαι ἐφιε)-
 μένων scripsi: ὁμοιοῦμένων libri τελειοῦσθαι addidi 24 δὲ] τε a 25 κίνη-
 σιν ἐκείνης] v ex in lit. V 26 ἑκάστη GFSBLa Sp.: ἑκάστη V 27 τῆς scripsi:
 τινος libri τήνδε] vδ in lit. V 28. 29 ἐκείνη τῶ τὴν GFSLa Sp.: ἐκείνη τῆ
 τῶν V¹: ἐκείνη τῆ τῶ V²: ἐκείνη τῶ B 30 ἐκείνη V¹ (corr. V²)

καὶ θεῖον, ὃν ἐν γενέσει τε καὶ φθορᾷ, ἐπεὶ πρὸς τὴν αἰδίον αὐτοῖς περι- 15
 φορᾶν συντελεῖ καὶ τὸ τοιόνδε σῶμα, οὐχ οἷόν τε δὲ εἶναι τὸ τοιοῦτο
 σῶμα κατ' εἶδος αἰδίον μένειν μὴ ταῖς ἐκείνων ποικίλαις κινήσεσι κυβερ- 20
 νώμενον. τούτων δὲ τούτων ἐχόντων τὸν τρόπον, εἰ μὲν τις βούλοιοτο λέ-
 5 γειν προνοεῖσθαι πᾶν τὸ διὰ τι καὶ παρὰ τινος ὅπως οὖν τὸ μεταβάλλειν
 ἔχον καὶ τὸ κινεῖσθαι, εἴη ἂν πᾶσα σωματικὴ οὐσία ἦ τ' αἰδίος καὶ ἡ ἐν
 γενέσει καὶ φθορᾷ ὑπὸ τῆς πρώτης οὐσίας τῆς αἰδίου τε καὶ ἀκινήτου καὶ
 ἀσωμάτου προνοουμένη. εἰ δὲ τις ταῦτα μόνον προνοεῖσθαι λέγοι, ὧν χάριν 25
 τὸ προνοεῖν αὐτῶν λεγόμενον ἐνεργεῖα τινὰς ἐνεργείας κινούμενον, μόνον 80
 10 ἂν εἴη [κατ' Ἀριστοτέλη] τὸ ὑπὸ σελήνην σῶμα προνοούμενον, τοῦτο δ'
 ἐστὶ τὸ ἐνολόν τε καὶ ἐν γενέσει καὶ ἐν φθορᾷ, ἐπειδὴ τῆς τούτου χάριν
 τεταγμένης μεταβολῆς καὶ αἰδίου κατ' εἶδος διαμονῆς κείνται κινεῖσθαι τοῦ 5
 κυκλοφορητικοῦ σώματος αἰ μετὰ τὴν πρώτην τε καὶ ἀπλανῆ καλουμένην
 ἑπτὰ σφαιραὶ τὴν κίνησιν τὴν δευτέραν, διότι γὰρ ἔδει τοῖς γινομένοις καὶ
 15 φθειρομένοις ποικίλης κινήσεως. οὐ γὰρ οἷόν τ' ἦν ὡσαύτως ἔχοντα πάντα 10
 τὰ θεῖα ὁμοῦ μὲν γενέσεως ὁμοῦ δὲ φθορᾶς τεταγμένης αἷτια τοῖς τῆδε
 γίνεσθαι, δι' ἧς γενέσεις καὶ φθορὰς τούτων γινομένας τὸν τρόπον αἰδία
 καὶ ταῦτα κατ' εἶδος μένει, μὴ οὐσης τινὸς καὶ ἐν ἐκείνοις ποικίλης κι- 15
 νήσεως.

20 XXVI. Πῶς τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ, πότερον καθ' αὐτὸ ἢ κατὰ
 συμβεβηκός.

Εἰ μὲν λέγοι τις ἐν τῇ ὕλῃ γίνεσθαι τὸ εἶδος καθ' αὐτό, ἔσται ἐν τῇ
 οὐσίᾳ τῆς ὕλης τὸ εἶδος καθ' αὐτό, εἰ τὸ καθ' αὐτό ὑπάρχον τι ἐν τῇ 20
 οὐσίᾳ αὐτοῦ. ἀλλ' εἰ τοῦτο, συμφθείροιτ' ἂν ἡ ὕλη τῷ εἶδει φθειρομένην.
 25 ἢ καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐστὶ τῆς ὕλης τὸ εἶδος. οὐ γὰρ οἷόν τε | ὕλην εἶναι 81
 ἄνευ τοῦ οἰκείου εἶδους, ἀλλὰ φθαρέντος τοῦ εἶδους ἢ χωρισθέντος οὐκέθ'
 οἷόν τε ἐκείνην τὴν ὕλην εἶναι, ἧς ἦν εἶδος ἐκεῖνο, ἀλλὰ ἅμα ἐστίν, ὥστ'
 εἰς τὸ εἶναι ὕλην συμβάλλεται αὐτῇ ἡ παρουσία τοῦ εἶδους. καθ' αὐτὸ 5

2 δὲ εἶναι scripsi: δὲ τὴν V¹: δὲ V²BS²a Sp.: δὲ ἦν GFS¹L 3 τῶν ἐκείναις V¹
 (corr. V²) 5 τὸ V¹GFSB²a Sp.: τόδε B¹V² διὰ τι V²FBa Sp.: διατι V¹: δια τί GS
 7 γενέσει] ves in lit. V τε om. FSa Sp. 8 χάριν] ρ in lit. V 9 προνοεῖν l. c.
 p. 229 otiose corrigebam λέγομεν conī. Sp. κινούμενον (scil. ἐστίν) libri: κινουμένων
 conī. Sp. 10 ἂν εἴη V²B Sp.: ἂν εἰ S²a: ἀεὶ V¹GFS¹L ἀριστοτέλην a Sp. κατὰ
 Ἀριστοτέλη delevi cf. l. c. p. 229 sq. 12 διαμονῆς sic V¹ κείνται] κινεῖται a 15 οὐ
 γὰρ οἷόν τ' ἦν GFSa Sp.: οὐ γὰρ οἷόν τὴν V¹: οὐχ' οἷόν τ' ἦν V²B 16 αἷτια τοῖς VG:
 αἷτια τοῖς FL: αἷτιατοῖς Sa Sp.: αἷτιατὰ τοῖς conī. Sp. τῆδε V 17 γενέσθαι a Sp.
 (τε) καὶ a Sp. 18 μὴ οὐσης V¹GFS¹L: μενούσης V²BS² Sp.: μενούσας Vict.: om. a
 20. 21 πῶς—συμβεβηκός repetit ante εἰ (22) B 25 ἢ GFSB² in lit. a Sp.: ἢ sic V¹:
 ἢ V² ἐστὶ] ἐτι a: ἐπι L 26 τοῦ om. a Sp. 27 ἅμα] ἄλλη conī. Kroll *De Q.*
Aurelii Symmachi studiis (Vratisl. 1891) p. 43, II 27. 28 ὥστ' εἰς] ὥς τις a
 28 ὕλη V: τῇ ὕλη B²S²a Sp.: ὕλη B¹S¹: ὕλην GFL αὐτῇ V²B Sp.: αὐτῇ V¹: αὐτῇ
 SLa Kroll: αὐτῇ F ἢ ante καθ' del. V¹: ἢ καθ' a: εἰ καθ' conī. Sp.

οὐν ὑπάρχει τὸ εἶδος τῆ ὕλη ὡς ἐν τῆ οὐσίᾳ αὐτῆς ὄν, ὡσπερ καὶ τῷ
ζῷῳ ὁ ἄνθρωπος καὶ παντὶ τῷ ἐν τῆ οὐσίᾳ αὐτοῦ ὄντι καθ' αὐτὸ ὑπάρ-
χοντι αὐτῷ. ἔτι τε οὐκ ἔσται ἐν τῆ αὐτῆς φύσει ἔχουσα τὸ τῶν εἰδῶν
δεκτικόν, ἀλλ' αὐτὰ τὰ εἶδη, ἔτι ἤτοι ἐκάστη ὕλη ἅμα τὰ εἶδη πάντα 10
5 ἔξει, ὁ ἀδύνατον (ἔστι γὰρ καὶ ἐναντίωσις ἐν τοῖς ἐνόλοις εἶδεσιν, ὡς ἐπὶ
τῶν στοιχείων ὁρώμεν, ἐξ οὗ δῆλον ὅτι μὴ πάντα ἐν τῆ αὐτῆ· ἔτι (εἰ)
εἶχε πάντα ἢ αὐτῇ, οὐκ ἂν ἦν ἢ κατὰ γένεσιν μεταβολῆ), εἰ δ' ἄλλη 15
ἄλλο, ἀφθαρτὸν ἂν ἕκαστον ἦν τῶν ἐνόλων. εἰ δ' ἦν φθαρτόν, καὶ ἢ ὕλη
ἂν συνεφθειρέτο, ἐδείχθη δ' αἰδιος οὐσα. ἀλλ' οὐδ' ὡς τὰ συμβεβηκότα
10 τῆ ὕλη τὰ εἶδη ἔστιν ἐν αὐτῇ. ἔσται γὰρ ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῇ, καὶ ἤτοι 20
οὐσία ὄντα συμβεβηκότα ἔσται, ὁ ἄτοπον, ἢ εἰ συμβεβηκότα εἶη καὶ τῆς
φύσεως τῶν συμβεβηκότων, ἔσται ἢ οὐσία συναμφοτέρος ἐξ ὕλης καὶ συμ-
βεβηκότος, οὕτω δ' οὐκ ἔσται ἀπλῶς ἢ συναμφοτέρος οὐσία οὐσία, ἀλλ' 25
ὡσπερ τῶν κατὰ τέχνην γινομένων ἕκαστον. ἔτι εἰ μὲν ἦν ἢ ὕλη χωρὶς
15 εἶδους εἶναι δυναμένη, ἐδύνατ' ἂν ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι αὐτῇ τὸ εἶδος, εἰ
δὲ | σὺν εἶδει ἢ ὑπόστασις αὐτῇ, καὶ ἔστιν οὕτως ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῇ 32
γινομένου τὸ εἶδος, ὡς οὐση μετ' εἶδους καὶ ἐν ὑποστάσει καὶ ἤδη σώμα-
τι, ἤτοι ἐν ἐκείνῳ ἔσται τῷ σώματι τῷ ἔχοντι τὸ εἶδος, ἐξ οὗ τῆ ὕλη 5
<ἢ> εἰς τοῦτο μεταβολῆ (ὁ ἀδύνατον· πῶς γὰρ οἶόν τε ἐν τῷ φθειρομένῳ
20 τῆ εἰς τοῦτο μεταβολῆ λέγειν εἶναι τοῦτο, <δ> οὐχ οἶόν τε ἐκείνου σωζο-
μένου γίνεσθαι ἐν αὐτῇ;) ἢ ἐν τῆ τοῦτο ἐχούσῃ τὸ εἶδος εἰς ὁ μεταβέ-
βληκεν. ἀλλ' οὐδ' ἐν τούτῳ οἶόν τε, εἴ γε τοῦτο μὲν τὸ σῶμα ἐκ τῆς 10
ὕλης καὶ τούτου τοῦ εἶδους τὸ εἶναι ἔχει, οὐδὲν δὲ αὐτὸ αὐτῷ συμβεβηκεν.
καὶ ἦν ἐν ὑποκειμένῳ τὸ μὴ ὡς μέρος ὄν ἐν ᾧ ἔστιν, τὸ δ' εἶδος τοῦτο
25 μέρος ἐστὶ τοῦ ὑποκειμένου. μήποτ' οὖν οὕτως συμβεβηκὸς ἐν τῆ ὕλη τὸ 15
εἶδος, καὶ ἐν ὑποκειμένῳ καθ' αὐτὸ οὕτως, ὡς λέγεται καθ' αὐτὰ ὑπάρ-
χειν τινὶ τὰ ἐν τῆ οὐσίᾳ αὐτοῦ ὄντα, ἀλλ' ἐπεὶ ἦν καὶ ἄλλος τρόπος τοῦ
καθ' αὐτό, οὐ καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Θεόφραστος ἐν τοῖς Ἰστέροις ἀναλυτι- 20
κοῖς μνημονεύουσιν, οὗτος δ' ἔστιν καθ' ὃν ἐλέγετο καθ' αὐτὸ ὑπάρχειν
30 τινί, οὐ ἐν τῷ ὀρισμῷ τὸ ᾧ ὑπάρχει παραλαμβάνεται, καθ' ὃν τρόπον
τοῦ καθ' αὐτὸ ὁ περιττὸς ἀριθμὸς καὶ ἄρτιος ὑπάρχουσιν τῷ ἀριθμῷ (ἐκά- 25
τερον γὰρ αὐτῶν ὀριζόμενοι τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ ὀρισμῷ χρώμεθα αὐτῶν

2 exspectas πᾶν τὸ ἐν τῆ οὐσίᾳ αὐτοῦ ὄν τι et ὑπάρχον [τι] αὐτῷ (ὑπάρχον τι αὐ. Kroll)
3 αὐτῆς V 4 ἤτοι] fortasse οὐκέτι 6 εἰ om. V¹ (add. V²) 8 ἀφθαρτὸν] φθαρτὸν conl.
Sp. εἰ δ' ἦν V²BS²a Sp.: ἢ εἰ L: ἢ εἰ GFS¹: εἶη V¹ 10 αὐτῇ V² Sp.: αὐτῆ Fa: αὐτῆ
V¹: αὐτῆ L 15 αὐτῆ a Sp.: αὐτῆ sic V: αὐτῆ L 16 αὐτῆ (prius) V² Sp.: αὐτῆ V:
αὐτῆ SLa: αὐτῆ F αὐτῆ (alterum) V²a: αὐτῆ FL: αὐτῆ V¹ 19 ἢ εἰς V²B Sp.: εἰς
V¹GFSLa 20 δ add. V²B Sp. 22 οὐδ' ἐν τούτῳ V²GFS²L: οὐδὲν τούτῳ V¹B¹S:
οὐδὲν τούτῳ B²: οὐδὲ τούτῳ S²a: οὐδὲ τοῦτο Sp. 23 τοῦ τούτου a Sp.: τοῦ ταύτην conl.
Sp. αὐτῷ V¹ (corr. V²) 24 ἦν V¹GFS¹L: ἔστιν V²BS²a τούτου a Sp.
25 μήποθ' V¹ (corr. V²) οὕτως] οὕτε B²: οὐ Schwartz, quod placet 26 καθ' αὐτό
οὕτως scripsi: οὕτως καθ' αὐτό V²GFSBLA Sp.: κατ' αὐτό οὕτως V¹ οὕτως] οὕτε B
28. 29 Ἰστέροις ἀναλυτικοῖς] Anal. post. I, 4 73^a34 sqq. 31 αὐτό V²BS²a Sp.: αὐτόν
V¹FS¹L 32 ἐν τῷ s. v. V αὐτῶν V: om. a Sp.

λέγοντες τὸν | μὲν περιττὸν ἀριθμὸν εἰς ἄνισα διαιρούμενον, τὸν δ' ἄρτιον 83
ἀριθμὸν εἰς ἴσα διαιρούμενον)· δοκεῖ γὰρ καὶ ἐν τῷ τοῦ ἐνύλου εἶδους λόγῳ
(ἢ) ὕλη παραλαμβάνεσθαι, ἐν ἣ ἔστι. παντὶ μὲν γὰρ ἐνύλῳ κατὰ τὸ εἶδος 5
ὁ λόγος (κατὰ γὰρ τοῦτ' αὐτῷ τὸ τί ἦν εἶναι), οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ὕλης
5 ἀναγκαῖον μνημονεύειν αὐτόν· καὶ γὰρ σαρκὸς καὶ ὄστοῦ, ἀλλὰ καὶ χειρὸς
καὶ προσώπου οἱ λόγοι τοιοῦτοι. καὶ τὴν ψυχὴν δὲ ὀριζόμενοι εἶδος οὖσαν 10
ἔνυλον ἐν τῷ ὀρισμῷ αὐτῆς καὶ τὸ οὐ ἔστι παραλαμβάνομεν. τοῦτο γὰρ
σημαίνεται ὑπὸ σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ. καὶ ὡς ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν οὐ
πᾶς μὲν ἀριθμὸς περιττός, οὐδὲ πᾶς ἀριθμὸς ἄρτιος, πᾶς μέντοι ἄρτιος 15
10 ἀριθμὸς, καὶ πᾶς περιττός ὁμοίως ἀριθμὸς καὶ οὗτος, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ
εἶδους καὶ τῆς ὕλης οὐ πᾶσα μὲν ὕλη μετὰ τοῦδε τινος τοῦ εἶδους, πᾶν
δὲ ἔνυλον εἶδος ἐν ὕλῃ, καὶ ὡς ἐπ' ἐκείνων ὁ μὲν ἀριθμὸς οὐκ ἀπόλλυται
ἐν τῇ εἰς τὸ ἄρτιον ἢ περιττὸν μεταβολῇ, τὸ δ' ἄρτιον καὶ περιττὸν ἐν 20
αὐτῷ παρὰ μέρος φθείρεται τῇ εἰς τὰ εἶδη μεταβολῇ, [τὰ μέντοι εἶδη παρὰ
15 μέρος φθείρεται,] οὕτω καὶ ἡ ὕλη οὐκ ἀπόλλυται ἐν τῇ εἰς τὰ εἶδη μετα-
βολῇ, τὰ μέντοι εἶδη παρὰ μέρος φθείρεται ἐν τῇ τῆς ὕλης εἰς αὐτὰ με- 26
ταβολῇ. |

3 ἢ V³BS²a Sp.: om. V¹GFL 5 αὐτόν, scil. τὸν λόγον scripsi: αὐτῶν V¹GFS¹L:
αὐτῆς V²BS²a Sp. 6 οἱ λόγοι τοιοῦτοι V¹GFSLa Sp.: del. V²: om. B δὲ ὀριζό-
μενοι V²GFSLa Sp.: ὀριζόμενοι V¹ 10 ἀριθμὸς V καὶ οὗτος οὕτως V¹GS¹L:
καὶ οὗτος οὗτος F: καὶ οὕτως V²S²a: οὕτως B conl. Sp. 11 πᾶσα μὲν] α μ in lit. V
12 ἀπόλλυται V²B (prius λ in lit. 2 litt.) G²Sa Sp.: ἀπολέλυται V¹G¹FL 14. 15 τὰ—
φθείρεται circumscripsit Schwartz; cf. v. 16 16 εἶδη] ἤδη a

- α. Ὅτι ἔπεται τοῖς καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸν χρόνον ἐξ ἀδιαιρέτων συντι- 20
θεῖσι τὸ πάντα τὰ κινούμενα κατὰ τοῦ ἀμεροῦς ἰσοταχῶς κινεῖ-
σθαι.
- 5 β. Ἐξήγησις λέξεως ἐν τῷ α' περὶ ψυχῆς | τέλους εἰρημένης εἰς ἀναί- 4
ρεσιν τοῦ τὴν ψυχὴν αὐτοκίνητον εἶναι.
- γ. Τίς ἢ ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ θεοῦ σώματος ἐγγινομένη δύναμις τῷ
γεινιωῶντι αὐτῷ θνητῷ τε καὶ ἐν γενέσει σώματι. 5
- 10 δ. Ὅτι εἰ τοῦ ἐφ' ἡμῖν τὸ ἀντικείμενον μὴ ἐφ' ἡμῖν, οὐδὲ [τὸ] αὐτὸ
ἐφ' ἡμῖν, οὐδὲ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐφ' ἡμῖν ἐστι.
- ε. Περὶ τοῦ ὅτι καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν καθ' εἰμαρμένην.
- 15 ζ. Πῶς καὶ ἀκίνητον εἶη ἂν τὸ πρῶτον κινουῦν, εἴ γε ὡς φησιν ἕκαστόν 10
ἐστὶν ὧν ἐστὶν ἔργον ἕνεκα τοῦ ἔργου, θεοῦ δ' ἐνέργεια ἀθανασία,
τοῦτο δ' ἐστὶ, ζωὴ αἰδίου, ὥστ' ἀνάγκη τῷ θεῷ κίνησιν αἰδίου
ὑπάρχειν. 15
- ζ. Τίς ἔσται ἡ ὕλη, εἰ παρὰ μὲν τῆς στερήσεως ἔχει τὸ ἄποιος εἶναι
καὶ ἀσχημάτιστος, παρὰ δὲ τοῦ εἶδους τὸ πεποιῶσθαι καὶ ἐσχη-
ματίσθαι.
- 20 η. Πῶς οὐκ αὐτὸ δι' αὐτοῦ ὠρίσατο τὴν ψυχὴν ὀρισάμενος ἐντελέχειαν 20
σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος.
- θ. Πῶς οὐ πρὸς τι ἡ ψυχὴ, εἰ ἐντελέχεια σώματος τοιούτου.
- ι. Ὅτι μὴ αὐτοκίνητος ἡ ψυχὴ. 25
- 25 ια. Διὰ τί τὸ γινόμενον ἐκ τῆς στερήσεως ὡς μεταβάλλον ἄμα καὶ ἐκ
τοῦ ἐναντίου αὐτῷ | μεταβάλλει, εἴγε μὴ ταῦτόν ἢ τε στέργεις 5
καὶ τὸ ἐναντίον. 25

2 ante τὸ litt. erasa V 5 ψυχῆς Ἀριστοτέλους tit. Sp. 9 τοῦ] τοῦτο tit. Sp.
pr. τὸ] οὐ τὸ tit.: ὄν τὸ Vict. 9 alt. τὸ om. tit.: del. Sp. οὐδὲ τὸ ἐφ' ἡμῖν del.
Vict. 12 καὶ om. tit. ἂν κατὰ Ἀριστοτέλη tit. αὐτὸς φησιν tit.: φησιν αὐ-
τὸς Vict. Sp. 16 -ί ἐστι tit. εἰ] ἢ tit. 19 ὁ τὴν tit. 20 ὀργανικοῦ V
23 ὡς om. tit. καὶ om. tit. 24 αὐτοῦ tit.

- ιβ. Ὅτι οὐ δεικνύται διὰ τοῦ συστέλλεσθαι τὰ σώματα εἰς ἑαυτὰ τὸ σῶμα χωρεῖν διὰ σώματος.
- ιγ. Πρὸς τοὺς ἐκ τῶν τριγώνων τὰ σχήματα καὶ τὰ εἶδη τῶν σωμάτων ε συγκεῖσθαι λέγοντας, οὐ τὰ σώματα.
- 5 ιδ. Εἰ τὰ κοινὰ νοήματα οὐ σῶμα, οὐδ' ἂν τὸ κοινὸν σῶμα, σῶμα εἶη ὥστ' οὐδ' ὀρισμὸς αὐτοῦ σώματος ὀρισμὸς ἔσται. 10
- ιε. Πῶς λέγομεν τὴν αὐτὴν δύναμιν ἅμα τῶν ἐναντίων εἶναι.
- ις. Πῶς οὐχ ὁμοίως ταῖς στοχαστικαῖς τέχναις καὶ ἄλλαι τέχναι τέλος 15 ἔξουσι τὸ πάντα τὸ παρ' αὐτὰς ποιεῖν πρὸς τὸ τοῦ προκειμένου τυγχάνειν.
- 10 ιζ. Ὅτι οὐκ, εἰ ἔστιν τοῦ ὡς ὑπεκκαύματος πυρὸς δ καὶ στοιχειῶν ἔστιν [δ καὶ] θερμότερόν τι ἄλλο πῦρ, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν μίξει τοῦ 20 ἐναντίου τοιοῦτον ἐκείνο εἶναι.
- ιη. Περὶ τοῦ τὴν φύσιν ἀρχὴν κινήσεως εἶναι.
- 15 ιθ. Ὅτι εἰ ὁ κόσμος αἰδίου, τὸ δὲ κόσμῳ εἶναι αὐτῷ ἢ τάξιν ἔστιν, εἶη ἂν ἐν τῇ οἰκείᾳ οὐσίᾳ αὐτοῦ καὶ τοῦτο. 25
- κ. Πῶς τὸ μεταβάλλον εἰς τι καθ' ἣν ἔχει δύναμιν τηρεῖ τὴν δύναμιν 6 καὶ μετὰ τὸ μεταβάλλειν εἰς δ μεταβάλλειν.
- κα. Ὅτι μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ἢ πρόνοια κατὰ Ἀριστοτέλη.
- 20 κβ. Ἐξήγησις λέξεως ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ἄλλως ε ἔχουσα παρὰ τὴν ἐν τῷ εἰς αὐτὸ ὑπομνήματι.
- κγ. Περὶ τῆς ἡρακλείας λίθου.
- κδ. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ ψυχῆς μετ' ὀλίγον τῆς ἀρχῆς. 10
- κε. Ἄλλης λέξεως ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐξήγησις.
- 25 κς. Ἄλλη ἐκ τοῦ αὐτοῦ λέξις.
- κζ. Ἄλλη ἐκ τοῦ αὐτοῦ λέξις.)
- κη. Ὅτι μὴ ἡ ὕλη γένος.

I. Ὅτι ἔπεται τοῖς καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸν χρόνον ἐξ ἀδιαιρέτων 84 συντιθεῖσι τὸ πάντα τὰ κινούμενα κατὰ τοῦ ἀμεροῦς ἰσοταχῶς ε κινεῖσθαι. 30

Ἐπεται τῷ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸν χρόνον ἐξ ἀδιαιρέτων συγκεῖσθαι 10 λέγειν τὸ πάντα τὰ κινούμενα κατὰ τοῦ ἀμεροῦς ἰσοταχῶς κινεῖσθαι· εἰ

1 δι' αὐτοῦ a 2 διὰ σώματος χωρεῖν tit. 3 τοὺς Πλατωνικοὺς τοὺς ἐκ tit.
 5. 6 οὐ — ἔσται] τὰ δὴ νοήματα οὐ σώματα οὐδ' ἂν τὸ κοινὸν εἶη σῶμα, νόημά τε δὲ τοῦ κοινοῦ | σώματος οὐδ' ὀρισμὸς οὐκ ἔστι σώματος ὀρισμὸς tit. a Sp. 8 καὶ αἱ ἄλλαι tit.
 9 τὰ παρ' tit. 11 οὐκ, εἰ a Sp.: οὐκ V: εἰ tit. 12 δ καὶ om. tit. Sp. 13 εἶναι om. tit. ὑπάρχειν ἀρχὴν κινήσεως tit. 15 εἰ om. tit. αἰδίου ἔστι τὸ tit.
 19 Ἀριστοτέλη a Sp. 20 φθορᾶς Ἀριστοτέλους ἄλλως tit. 21 αὐτὸ tit. a Sp.: αὐτῷ V 22 λίθου διὰ τί ἔλκει τὸν σθῆρον tit. Sp. 23 ψυχῆς Ἀριστοτέλους μετ' tit.: ψυχῆς εἰρημένης μετ' Vict. ἀρχῆς εἰρῶ 24 ἐκ τοῦ αὐτοῦ λέξεως corr. in λέξεως ἐκ τοῦ αὐτοῦ V ἄλλης λέξεως u τῶν περὶ ψυχῆς Ἀριστοτέλους ἐξήγησις tit. 26 add. Vict. ε καὶ τὸ] κατὰ a
 32 κατὰ τοῦ ἀμεροῦς B²HS²a Sp.: τὸ ἀμερὸς VI

γάρ εἴη τὸ μὲν θᾶττον τὸ δὲ βραδύτερον κατὰ τοῦ ἀμεροῦς κινούμενα, εἴτα
τὸ κινούμενον ἐν τῷ ἀδιαίρετῳ χρόνῳ κεκίνηται κατ' αὐτοῦ, τὸ βραδύ- 85
τερον ἐν πλείονι κινεῖσθαι κατ' αὐτοῦ καὶ διαίρετῳ· εἰ δ' ἐν διαίρετῳ
χρόνῳ, διαίρετὸν ἔσται καὶ τὸ μέγεθος, ἐφ' οὗ ἡ κίνησις. εἰ γὰρ τις
5 λέγοι τὸ βραδέως κινούμενον μὴ κινεῖσθαι κατὰ τοῦ ἀμεροῦς μηδὲ ἐν τῷ 5
ἀμερεῖ χρόνῳ, οὗτος οὐδ' ὄλωσ' (ἀν) λέγοι κινεῖσθαι τὸ βραδύ, εἴ γε τὸ μὲν
πᾶν μέγεθος ἐξ ἀμερῶν σύγκειται καὶ ὁ πᾶς χρόνος, οὐχ οἷόν τε δὲ
κινήθῃναι τὸ βραδύ κατ' οὐδενὸς ἀμεροῦς. διὸ ἰσοταχῶς ἀν κινοῖτο πάντα 10
τὰ κατὰ τοῦ ἀμεροῦς κινούμενα. εἰ δ' ἐπὶ τοῦ ἀμεροῦς ἰσοταχῶς, καὶ
10 ἐπὶ τοῦ παντὸς ἀν μεγέθους ἰσοταχῶς ἀν κινοῖτο, εἴ γε πᾶσι τοῖς μεγέ-
θεσιν ἐξ ἀμερῶν ἡ σύνθεσις. τὸ γὰρ † λεπτόν ἡμῶν ἀμερᾶς πᾶν ὁμοίως
καὶ ἰσοταχῶς κινεῖσθαι, βραδύτερον δὲ ἄλλο ἄλλου δοκεῖ κινεῖσθαι διὰ τὰς 15
ἀντικοπάς τῶν ἐν αὐτῷ ἀτόμων ἐπιστάμενον. πλάσμα τε αὐτό, προσέτι τε
πῶς οὐ φαίνεται τὰ οὕτως κινούμενα * * * ἡ κίνησις αὐτοῖς γίνεται βραδεῖα
15 αὐτῇ, ἀλλ' ἐνστασις αὐτὰ κωλύει συνεχῶς κινεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ εἰ πολυ- 20
πλασίως τὸ θᾶττον θᾶττον. ἔσται γὰρ οὕτως καὶ βραδέως κινούμενον πλείω
χρόνον ἔστος ἢ κινούμενον. εἰ γὰρ εἴη ὥρα μὲν (μιᾶ) τὸ θᾶττον κινού-
μενον τὸ διάστημα διεληλυθός, αὐτὸ δὲ τοῦτο ὥραις ἔ τὸ βραδέως, δεήσει 25
αὐτὸ μιᾶ μὲν κινεῖσθαι, ταῖς δὲ τέσσαρσιν | ἔστάναι. ἄτοπον δὲ ποσῷ 86
20 τῷ πλείονι χρόνῳ ἔστος [ἦ] ἔστος μὲν μὴ φαίνεσθαι, κινούμενον δὲ ταῖς ἔ
ὥραις, καὶ τοῦτο ὁμαλῶς.

II. Ἐξήγησις λέξεως ἐν τῷ (α) Περὶ ψυχῆς Ἀριστοτέλους εἰρη- 5
μένης εἰς ἀναίρεσιν τοῦ τὴν ψυχὴν εἶναι αὐτοκίνητον. ἔστι δὲ ἡ
λέξις ἦδε· 'Ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ κινεῖται αὐτῇ αὐτῇ, καὶ αὐτῇ κινοῖτ'
25 ἄν, ὥστ' ἐπεὶ πᾶσα κίνησις ἔκστασις ἔσται τοῦ κινουμένου εἰ κι- 10
νεῖται, καὶ ἡ ψυχὴ ἐξίσταται ἀν ἐκ τῆς οὐσίας, εἰ μὴ κατὰ συμ-

1. 2 κινούμενα εἴτα τὸ κινούμενον VGB¹FSH: κινούμενα εἰ τὸ τάχιον (θᾶττον Vict. τάχιον a)
κινούμενον B²S²a: κινούμενον εἰ τὸ θᾶττον κινούμενον Sp. 2 αὐτοῦ (θᾶττον) coni. Schwartz
3 πλείονι ἀνάγκη B² Vict. Sp.: fortasse πλείονι (δοκεῖ κε)κινήσθαι διαίρετῳ B²S²a:
διαίρετοῦ VHB¹: ἀδιαίρετου H (γρ.) FS¹G: ἐν διαίρετῳ coni. Sp. 6 ἀν om. libri
λέγει B coni. Sp. 7 πᾶν Diels: τι ἢ del. v. c. VB² Sp.: τοι ἢ F 10 τοῦ del. B²S²: om.
a Sp. ἀν post παντὸς del. S²: om. Ba Sp. 11 ἡμῶν ἀμερᾶς VHGB¹FS¹: κατὰ μὲν τοῦ
ἀμεροῦς S²a Sp.: γρ. ὡς δοκῶ: τὸ γὰρ λέγειν (bene addidisset τὸ κινούμενον) κατὰ μὲν τοῦ
ἀμεροῦς B² in mg. 12 δοκεῖν Sp. recte 13 ἐπισταμένων GF: ἐνισταμένων coni.
Schwartz πλάσμα τε V: πλάσμα τε G: πλάσματε SBFH: πλάσματῶδες ἔσται S²a Sp.
14 πῶς B in lit. S²a Sp.: φῶς VFS¹H fortasse κινούμενα (οὐχ ὁμαλῶς κινεῖσθαι· οὐ
γάρ) ἡ κίνησις. lacunam Schwartz indicavit ἦ] εἰ Vict. Sp. βραδεῖα V 15 αὐτῇ]
αὐτῇ a Sp. ἐνστασις Schwartz: ἔκστασις libri εἰ B² Sp.: ἢ libri 17 ἔστος Sp.:
ἔστος libri μιᾶ add. S²B²a Sp. 19 ποσῷ τῷ GFSa Sp.: πόσῳ τῷ VB: τὸ πόσῳ
τῷ H: τὸ πολλῷ Schwartz: πῶς τὸ τῷ Diels 20 ἦ del. Sp. 22 ἐν τῷ (α) Περὶ
ψυχῆς] de an. I, 3. 406^b11 a add. Vict. 24 εἰ B: ἢ Vict.: ἢ libri κινεῖται
VHGFBS¹: κινεῖ B²: εἰ κινεῖ γε Vict. αὐτῇ αὐτῇ H: αὐτῇ αὐτῇ V: αὐτῇ αὐτῇ Sa:
αὐτῇ αὐτῇ GBF: αὐτῇ αὐτῇ Vict. Sp. καὶ (alt.) B (post lit. l. litt.) a: ἢ καὶ VH:
ἦ καὶ GFS 25 εἰ] ἦ Sp.

βεβηκός αὐτὴν κινεῖ, ἀλλ' ἔστιν ἡ κίνησις τῆς οὐσίας αὐτῆς καθ' αὐτήν.'

Ἡ ψυχὴ, φησίν, εἰ κινεῖ αὐτήν, ἦτοι κατ' ἄλλο μὲν τι κινεῖ, κατ' ἄλλο δὲ τι κινεῖται, καὶ οὕτως ἔσται αὐτοκίνητος, ὥστε καὶ τὸ ζῶον αὐτοκίνητον φαμεν. τῷ γὰρ τὸ μὲν αὐτοῦ κινεῖν τὸ δὲ κινεῖσθαι τὸ ὅλον αὐτοκίνητον. κινεῖ μὲν γὰρ τὸ ἐν αὐτῷ ἡ ψυχὴ, κινεῖται δὲ τὸ σῶμα, καὶ οὕτως ἡ ψυχὴ διότι κινεῖ κινεῖται, οὐτε τὸ σῶμα· κινεῖται γὰρ. καὶ τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων, εἰ οὕτως εἴη κινουμένη, ἡ μὲν (ἔστι) κινούσα ἡ δὲ κινουμένη, οὐτε τῆς | κινούσης καθὸ κινεῖ κινουμένης, οὐτε τῆς κινουμένης 87
10 καθὸ κινεῖται κινούσης. ἔσται οὖν οὕτως τὸ πρῶτον κινοῦν ἀκίνητον καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς. εἰ γὰρ πάλιν ἡ κινούσα δύναμις κινεῖσθαι λέγοιτο, ἦτοι ἔφ' αὐτῆς ἢ ὑπ' ἄλλης ἔσται κινουμένη. εἰ μὲν οὖν ὑπ' ἄλλης, ἐπ' ἄπειρον προελεύσεται ἢ ἔσται τι πρῶτον κινοῦν μὲν ἀκίνητον δέ, εἰ δ' ὑπ' αὐτῆς, εἴη ἂν οὕτως αὐτοκίνητος, ὡς καθὸ κινεῖ. ἄμεινον τοίνυν αὐτὴν 15 τὴν ψυχὴν οὕτω λέγειν αὐτοκίνητον. ἀλλ' εἰ ἡ ψυχὴ οὕτως αὐτοκίνητος λέγοιτο, ὡς καθὸ κινεῖ κατὰ τοῦτο κινεῖσθαι, εἰ καθὸ ψυχὴ κινεῖ, καθ' ὃ ψυχὴ καὶ κινήθησεται. εἰ γὰρ εἴη κατ' ἄλλο τι κινουμένη, οἷον φέρε εἰπεῖν κατὰ τόπον, οὐ κατὰ τὸ αὐτὸ κινήσει τε καὶ κινήθησεται. καθ' ὃ γὰρ ψυχὴ κινούσα, οὐ καθὸ ψυχὴ ἔσται κινουμένη, εἴ γε κατὰ τόπον· οὐ 20 γὰρ κατὰ τόπον ἡ ψυχὴ. οὕτω δ' ἔσται κατ' ἄλλο μὲν κινούσα, κατ' ἄλλο δὲ κινουμένη, οὐχ οὕτως (δὲ) ἐλέγετο κινεῖσθαι ὑφ' αὐτῆς. καθὸ ψυχὴ κινήθησεται. ἀλλ' εἰ πᾶν τὸ κατὰ τι κινούμενον τε καὶ μεταβάλλον ἐξίσταται τοῦ καθὸ κινεῖται, τὸ μὲν κατὰ τόπον τοῦ τόπου, τὸ δὲ κατὰ πάθος τοῦ πάθους, τὸ δὲ κατὰ μέγεθος τοῦ μεγέθους, καὶ τὸ κατὰ ψυχὴν 25 κινούμενον ἐξίσταται τοῦ ἐν τούτῳ, ὥστε καὶ ἡ ψυχὴ εἰ καθὸ ψυχὴ ἔστιν ἀεὶ κινεῖται, ὑφ' αὐτῆς καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός | ἐξίσταται ἂν τῆς οὐσίας 88 τῆς ἐν ἧ ἔστι καὶ τῆς ψυχῆς καθ' ἣν τὸ εἶναι αὐτῆς.

III. Τίς ἡ ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ θεοῦ σώματος ἐγγινομένη δύναμις τῷ γειννῶντι αὐτῷ θνητῷ τε καὶ ἐν γενέσει σώματι. 6

30 1. Τίς ἡ ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ θεοῦ σώματος γινομένη δύναμις τῷ γειννῶντι αὐτῷ θνητῷ τε καὶ ἐν γενέσει σώματι; ἀρὰ γε ἄλλη τίς ἔστιν αὕτη φύσις παρὰ τὴν οἰκείαν ἐκάστου τῶν φυσικῶν σωμάτων, ἣν ἀρχὴν αὐτῆς τε καὶ ἡρεμίας φαμέν, ἣ ὑπάρχει πρώτῳ καθ' αὐτὸ καὶ μὴ

1 αὐτὴν] αὐτὴν V 3 αὐτὴν] ἐαυτὴν Vict. Sp.: αὐτὴν a 4 ὥστε] ὡσπερ a Sp. bene
5 αὐτοῦ κινεῖν VBG: αὐτοκινεῖν S: αὐτὸ κινεῖν a Sp. ὅλον φαμέν a Sp. pr. τὸ
del. B² 7 σῶμα διότι κινεῖται κινεῖ· κινεῖται a Sp. 8 ψυχῆς οὖν a Sp.
εἰ B² Vict. Sp.: ἡ V: ἡ SHFa ἔστι add. a Sp. 14 κινεῖ κινουμένη a Sp.
16 εἰ B² Vict. Sp.: ἡ VBF: ἡ Sa 17 εἴη om. a Sp. 21 οὕτως δὲ a Sp.
καθὸ ἄρα a Sp. 25 τοῦ B Vict. Sp.: τῷ H: τὸ VFSa 27 αὐτῆς corr. in αὐτῆς ut
videtur V 28 cf. ea quae disputavi de hoc capite in Mus. Rheu. XLIV p. 139 sq.
29 τε om. a 30 ἐγγινομένη a Sp. 33 ἡρεμίας V ut solet ἐν ᾧ Vict. Sp.
πρώτῳ] πρώτως a Sp.

κατὰ συμβεβηκός; καὶ γὰρ εἰ τῷ γεινιῶντι αὐτῷ γίνεται σῶματι, ἤδη ἂν
 εἶη τοῦτο ἔχον οἰκείαν φύσιν ὃν τε ἐνεργεία σῶμα· πᾶν γὰρ σῶμα ἐνερ- 15
 γεία θνητὸν ἀπλῶν τί ἐστὶν ἢ ἐκ τούτων σύνθετόν τε καὶ μικτόν, τούτων
 δὲ ἕκαστον οἰκείαν ἔχει τινὰ φύσιν [ἢ καὶ δι' ἐκείνην ἐστὶν ἐνεργεία τοι-
 5 οὔτων], εἶη τε ἂν οὕτω πρῶτον ἀπολαῦον τὸ πῦρ τῆς τοιαύτης ἐκ τοῦ 20
 θείου δυνάμεως, ἔπειτα τοῖς μετ' αὐτὸ διαδιδόν αὐτήν, ὡς πάντα τὰ σῶ-
 ματα τῇ τοιαύτῃ διαδόσει μεταλαμβάνειν αὐτῆς, τὰ μὲν πλείον τὰ δὲ ἔλατ-
 τον. ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἐπιζητήσαι τις ἂν τί συντελεῖ τῶν σωμάτων ἐκάστη ἢ 25
 τοιαύτη δύναμις τε καὶ φύσις. κατὰ γὰρ τὴν πρώτην φύσιν τὴν ἐγγινο- 89
 10 μένην αὐτὴν ἐκάστη, καθ' ἣν τὸ μὲν ἐστὶ πῦρ, τὸ δὲ ἀήρ, τὸ δὲ ὕδωρ,
 τὸ δὲ γῆ, ἢ ἐπὶ τοὺς οἰκείους αὐτοῖς τόπους κίνησις γίνεται, καθ' ἣν ἕκα- 5
 στον αὐτῶν τῆς ἰδίας τυγχάνει τελειότητος. ὁμοίως δὲ εἰ καὶ ἐν τοῖς συν-
 θέτοις γίνοιτο σώμασιν, καὶ ἐν ἐκείνοις οὐ πρὸς τὸ εἶναι ἄνθρωπον ἢ ζῷον
 ἢ φυτὸν ἕκαστον αὐτῶν συντελοῖ ἂν τι· ἤδη γὰρ οὖσιν αὐτοῖς ἐγγίνοιτ' ἂν 10
 15 ὡς τῷ πυρὶ καὶ τῶν ἀπλῶν ἐκάστη· οὕτω δ' ἂν οὐκέθ' ἢ δύναμις ἐκείνη
 αἰτία γίνοιτο τοῦ τὰ μὲν ἔμψυχα εἶναι, τὰ δὲ ἄψυχα τῶν σωμάτων, καὶ
 τῶν ἐμψύχων τὰ μὲν τὴν θρεπτικὴν ψυχὴν μόνην ἔχοντα, τὰ δὲ καὶ τὴν
 αἰσθητικὴν, τὰ δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὴν λογικὴν· αὕτη δ' ἔκειτο τῆς κατ' 15
 20 αὐτὰς διαφορᾶς ἔχειν τὴν αἰτίαν· διὰ γὰρ ταύτης τῆς δυνάμεως πρόνοια
 ἔκειτο λογικὸν ζῷον τὸν ἄνθρωπον ποιοῦσα, καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγετο πάντα,
 ὅσα διὰ τὸν λόγον τε καὶ τὸν νοῦν οἶά τε ὑπάρχειν τῷ ἀνθρώπῳ, ταῦτόν 20
 ἔχει παρὰ τῆς θείας προνοίας. μήποτ' οὖν χρὴ λέγειν τοῖς μὲν ἀπλῶς
 σώμασι προϋπάρχουσι τήνδε τὴν δύναμιν ἐγγίνεσθαι τε καὶ προσγίνεσθαι,
 δι' ἣν αἰτίαν αὐτὰ μὲν οὐδὲν τι θεῖον αὐτοὺς ἔχει πως· τοιοῦτο γὰρ ἢ 25
 25 ψυχὴ ἐστὶν, ἄμοιρα παντάπασιν, ὅτι μὴ | ἐστὶν αὐτῶν ἐν τῇ οὐσίᾳ ἢ τοι- 90
 ἄδε δύναμις ἔξωθεν αὐτοῖς καὶ προϋπάρχουσι προσγινομένη, ἀλλ' ἐστὶν
 ἀπλῶς σώματα· ὅσα δ' ἐκ τῆς τούτων φυσικῆς μίξεως τε καὶ κράσεως
 γίνεται, τούτων δ' ἐν τῇ γενέσει κατασπειρομένη καὶ τὴν θεῖαν δύναμιν 5
 καὶ φύσιν ἀμείνω καὶ τελειότερα ταῦτα ποιεῖν τὰ σώματα, συνεισφερόντων
 30 καὶ τῶν ἀπλῶς σωμάτων εἰς τὴν γένεσιν τῶν ἐξ αὐτῶν γινομένων σωμά-

1 εἰ BS²HF^{1a} Sp.: εἶη sic V: εἶη FS 3 ἀπλῶν scripsi: ἀπλῶς VFHB¹S¹: ἀπλοῦν B²:
 ἀπλῶς ὃν S^{2a}: ἀπλοῦν ὃν Vict. 4. 5 ἢ καὶ—τοιοῦτον emblemata esse docui l. c. 139 sq.
 5 ἀπολαβόν a Sp. 6 αὐτὸ H: αὐτόν sic V: αὐτόν FSBa Sp. διαδιδόν V
 αὐτήν Vict. Sp.: αὐτῇ V: αὐτῇ F: αὐτῇ Sa 7 πλείον Sp.: πλέον H: πλείω VFBSa
 12 fortasse τηλειότητος. (οὐκ ἄρα ἢ δύναμις ἐκείνη τελείως ἤδη προσγινομένη σώμασιν
 αἰτία ἂν εἶη αὐτῶν τῆς τελειότητος)· ὁμοίως δὲ scripsi: τὸ libri: τῷ con. Sp.
 14 συντελοῖ ἂν τι Vict. post litteras V(aria) L(ectio): τελειαντῆ V: τελοῖαν τῇ F: τέλοισιν
 τῇ S: τέλοισιν τῇ a: τελοῖ ἂν τῇ sic H: om. in spatio 9 litt. vacuo rel. B 17 ἐμ-
 ψυχων G mg. Vict.: ἀψύχων libri ἔχειν con. Sp. 21. 22 ταῦτόν [ἔχει] ταῦτα ἔχειν
 Vict. Sp.: fortasse ταῦτ' αὐτόν ἔχειν 22 μήποτ' Vict.: μήτ' libri 23 προσγίνεσθαι
 Vict. Sp.: προγίνεσθαι libri 24 αὐτοῖς] ἐν αὐτοῖς Sp. recte con. 25 ἄμοιρα GFSh^a:
 ἀμοιρα V: ἦς ἄμοιρα Vict. Sp.: ἐστὶν colloc. post ἄμοιρα H: fortasse <καὶ> πῶς: τοιοῦτο
 γὰρ ἢ ψυχῆ, (ἦς) ἐστὶν ἀμοιρα 26 προσγινομένη Sp.: προσγινομένης libri 27 τῆς
 s. v. V 29 ποιεῖν S²Ba Sp.: ποιεῖ VHGS¹ 30 καὶ Vict.: ἢ libri

των καὶ τὴν θεῖαν δυνάμιν, ἧς μεταλαμβάνουσιν κατὰ τὴν γειτνίασιν. δι' 10
 ἣν δυνάμιν οὐκέτι ταῦτα μόνης τῆς κατὰ τὴν ῥοπὴν κινήσεως ἀρχὴν ἐν
 αὐτοῖς ἔχει, ἀλλὰ τινα καὶ ψυχικὴν προσεῖληφε τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν γένεσιν
 ἔχουσιν ἀπὸ τῆς θείας δυνάμεως. ἥτις φύσις τε καὶ ψυχὴ κατὰ τὴν 15
 5 ποσότητα τῶν ἀπλῶν σωμάτων, ἐξ ὧν ἐστὶ τὸ ἔχον αὐτὴν σῶμα (ὧν τὸ
 μὲν ἐπὶ πλεόν [δν] κοινωνεῖ τῆς θείας δυνάμεως τῷ ἐγγυτέρω τε εἶναι τῷ
 θείῳ σώματι καὶ εἶναι λεπτομερές τε καὶ καθαρώτερον, τὸ δ' ἐπ' ἔλαττον 20
 διὰ τε τὸ ἀπόστημα τὸ πλεῖον καὶ διὰ τὴν τῆς συστάσεως παχύτητα), διά-
 φορον καὶ αὐτὴ γίνεται. ὅσα μὲν γὰρ τῶν συνθέτων σωμάτων τὸ πλεῖ-
 10 στον γῆς ἔχει, † ταυτὸν γῆς τινος κοινωνεῖ ψυχικῆς δυνάμεως τῷ καὶ τὸ
 τὴν πλείστην μοῖραν τῆς οὐσίας αὐτῶν σῶμα | ἔλαττον τῆς θείας μετα- 25
 λαμβάνει δυνάμεως· ὅσα δὲ πλεῖον ἐν αὐτοῖς ἔχει τῆς πυρώδους τε καὶ 91
 θερμῆς οὐσίας, ταῦτ' ἔσται ψυχῆς τελειότερας μεταλαμβάνοντα τῷ τὸ πλεο-
 νάζον σῶμα ἐν αὐτοῖς ἐπὶ πλεόν τῆς θείας μεταλαμβάνειν δυνάμεως. οὕτω 5
 15 δ' ἂν εἴη δευτέρα φύσις, ἣν εἰρήκαμεν θεῖαν δυνάμιν εἶναι ἐγγινομένην
 τοῖς ὑπὸ σελήνην σώμασι διὰ τὴν πρὸς ἐκείνην γειτνίασιν, ὡς ὕλη χρω-
 μένη τοῖς ἀπλῶς φυσικοῖς σώμασι πρὸς τὴν τῶν τελειότερων τε καὶ ἐμ- 10
 ψύχων γένεσιν σωμάτων. τὰ μὲν οὖν κατὰ κρᾶσιν τῶν ἀπλῶν σωμάτων
 καὶ κατ' ἀλλοίωσιν γινόμενα σύνθετα σώματα τῷ ἔχειν καὶ τὴν τοιαύτην
 20 δυνάμιν ἐν τῇ τῶν ἐχόντων αὐτὴν σωμάτων μίξει συγκρινομένην πως καὶ 15
 μιγνυμένην κατ' αὐτὴν τελειότερα γίνεται σώματα καὶ θειοτέρας φύσεως
 καὶ ἀρχῆς κεκοινωνηκότα, ὅσα δὲ συνθέσει τε καὶ παραθέσει τῶν ἀπλῶν
 σωμάτων γίνεσθαι δοκεῖ σώματα σύνθετα, ταῦτα οὐκέτι τῆς τοιαύτης κοι-
 νωνεῖν δυνάμεώς τε καὶ φύσεως οἶά τε, ὧν ἕκαστον τῶν ἀπλῶν σωμάτων 20
 25 ἐνεργεία σώζει τὴν αὐτοῦ φύσιν ἐν τῇ τοιαύτῃ μίξει καὶ συνθέσει. οὐ γὰρ
 εἰς τὴν τῶν οὕτως συνθέτων σωμάτων οὐσίαν ἡ θεία δύναμις συντελεῖ
 μένουσα ἐν ἐκάστῳ αὐτῶν, ὅποια καὶ πρὸ τῆς συνθέσεως αὐτῶν. | 25
 2. Ἡ τῆς πρὸς ἀλλήλα δυνάται τις λέγειν [καὶ τῆς] τῶν ἀπλῶν σωμάτων 92
 γένεσεως τὴν ἀπὸ τῶν θείων δυνάμιν αἰτίαν εἶναι αὐτὴν γινομένην αὐτῶν
 30 εἰδός τε καὶ φύσιν. ἡ γὰρ ὕλη (ἡ) κατὰ τὸν ἑαυτῆς λόγον ἄποιός τε οὕσα 5
 καὶ ἀσχημάτιστος ὑπὸ τῆς ἀπὸ (τῆς) τῶν θείων σωμάτων δυνάμεως γινο-
 μένης ἄνευ τῆς ἐνεργείας σῶμα ἔστι τε καὶ γίνεται, εἰδοποιεῖται τε καὶ
 σχηματίζεται, ὡς τὸ μὲν πρὸς τῷ θείῳ σώματι αὐτῆς καὶ γειτνιῶν [τι]

3 αὐτοῖς V 6 δν del. Sp. ἐγγυτέρω] ἐγγύτερον Vict. Sp. τε scripsi: τὸ libri: αὐτὸ
 vel del. Sp. 9 αὐτὴ scripsi: αὐτῆς libri 10 γῆς HBF: τὸ ἡ (sic) γῆς V: τὸ ἡ γῆς
 S: τὸ γῆς a Sp. ταυτὸν—τινος] fortasse ταῦτ' εἰ καὶ τινος τῷ καὶ τὸ] fortasse τῷ
 (εἶναι) κατὰ 11 αὐτῶν scripsi: αὐτῷ VHFBSa: αὐτῶν (εἶναι) Vict. Sp. 11. 12 με-
 12 πλεῖον conl. Sp.: πλείονος libri 13 ταῦτ'
 14 αὐτοῖς] αὐτῷ
 15 fortasse εἴη (ἡ) 21 κατ' Vict.: καὶ libri 24 ὧν] διότι Vict. Sp.
 25 αὐτοῦ V 28 ἡ GF: ἡ sic V: ἡς SBHa: ἡν Vict. Sp. 28 καὶ τῆς delevi
 30 ἡ addidi 31 ἀπὸ (τῆς) scripsi δυνάμεως] δυνάμεων a 32 ἄνευ
 33 γειτνιῶν V τι del. Sp.

ἐκεῖνῳ πλείονος τῆς θείας μεταλαμβάνον δυνάμει εἰδοποιεῖσθαι θερμότητι 10
καὶ ξηρότητι (ταῦτα γὰρ τὰ πρῶτα τῶν ἀπ' ἐκείνων ἐν τοῖς θνητοῖς πά-
θη), τὸ δὲ πλεῖον ἀφαστός τῶν ταύτης τῆς μεταβολῆς τε καὶ γενέσεως
αἰτίων αὐτῇ θείων σωμάτων ἢ πάντῃ τοῖς (εἶδεσι) τούτων ἐναντίως εἶδος 15
5 ποιεῖσθαι, ἢ τὸ μὲν τι τούτων, τὸ δὲ τι τῶν τούτοις ἐναντίων εἶδος τε καὶ
πάθος λαμβάνειν κατὰ τὴν ἐκείνων ἄλλοτε ἄλλοιαν πρὸς τὰ τῆδε σχέσιν
διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ τοιοῦτου κίνησιν κύκλου διαφόρως εἰδοποιούμενον. τοιαύτη 20
γὰρ ἡ τοῦ ζῳδιακοῦ διάθεσις, ἐφ' οὗ κινούμενα ἥλιός τε καὶ σελήνη καὶ
τὰ ἄλλα τὰ πλανᾶσθαι τῶν ἀστέρων λεγόμενα τῷ μὲν τινι τῆς ὕλης μέρει,
10 ἢ μᾶλλον ἢ καὶ ἐγγυτέρω πρόσσεισιν, ἐκάστῳ θερμότητός τε καὶ ξηρότητος 25
αἰτία γίνεται, ἐν οἷς τὸ εἶναι τῷ πυρί, | τῷ δὲ θερμότητός τε καὶ ὑγρό- 93
τητος, ἥτις φύσις ἀέρος, τῷ δ' ὑγρότητός τε καὶ ψυχρότητος, ἢ ἐστὶν
ὑδατος φύσις, τῷ δὲ τῆς ἔτι καταλειπομένης ἐκ τῶν ἀπλῶν τῶν πρώτων
δύο ἐναντιώσεων, ἥπερ ἐστὶ ψυχρότης τε καὶ ξηρότης, ἢ τὴν τῆς γῆς 5
15 συνίστησι φύσιν. καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τῆς θείας δυνάμει εἶδη ἐν τῇ
ὄλῃ ἀπλᾶ τε καὶ πρῶτα εἶδη γενόμενα τῆς τῶν ἀπλῶν σωμάτων οὐσίας
τε καὶ φύσεως αἰτία, τὰ δ' ἐκ τῆς τούτων γινόμενα μίξεώς τε καὶ κρά- 10
σεως ἅτε πλείονων κοινωνοῦντα δυνάμειων τε καὶ διαφορῶν σωμάτων σύν-
θετὰ τε γῶδη γίνονται καὶ τελειότερα, καὶ ἡ τελειότης δὲ καὶ τὸ εἶδος αὐ-
20 τοῖς διαφέρων γίνονται κατὰ τὴν ἐν τοῖς πρώτοις εἰρημένῃ τῶν ἐν τῇ. 15
μίξει τῶν σωμάτων διαφορᾶν. ἔστι γὰρ αὐτῶν τὰ μὲν λεπτότερα καὶ ποιη-
τικώτερα (τοιαῦτα γάρ, ὅσα ἐγγυτέρω κεῖται τῆς τῶν θείων κινήσεως), τὰ
δὲ παχυμερέστερα καὶ παθητικώτερα, ὅσα πλέον ἀφέστηκε τῆς ἐκείνων
φορᾶς. ὅσα μὲν γὰρ τῶν ἐν τῇ μίξει τε καὶ κράσει πλεῖον ἔχει τῶν λε- 20
25 πτομερῶν τε καὶ καθαρωτέρων σωμάτων, τούτων τελειότερον τὸ εἶδος, ὅσα
δὲ τοῦ μὲν τοιοῦτου σώματος ἔλαττον ἐν αὐτοῖς ἔχει, πλεῖον δὲ τοῦ πα-
θητικοῦ τε καὶ παχυμερεστέρου, τούτων καὶ τὸ εἶδος ἀτελέστερον. | 25

IV. Ὅτι, εἰ τοῦ ἐφ' ἡμῖν τὸ ἀντικείμενον μὴ ἐφ' ἡμῖν, οὐδ' αὐτὸ 94
[ἐφ' ἡμῖν, οὐδὲ] τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐφ' ἡμῖν ἔσται.

30 Εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τοῦτο, οὐ τὸ ἀντικείμενον [μὴ] ἐφ' ἡμῖν, τὸ οὐ τὸ 5
ἀντικείμενον μὴ ἐφ' ἡμῖν, ἐκεῖνο οὐκ ἐφ' ἡμῖν. τοῦ δ' ἐφ' ἡμῖν τὸ ἀν-

2 ἐν τοῖς G²: αὐτοῖς sic V: αὐτοῖς G¹BFSa: τοῖς conl. Sp. 4 αὐτῇ HB: αὐτῇ V: αὐτῇ
G8a θείων scripsi: οἷον libri τοῖς (εἶδεσι) scripsi: post τοῖς rasura 4--5 litt. V
ἐναντίως scripsi: ἐναντίων libri: ἐναντίως Sp. 4. 5 εἰδοποιεῖται Viet. 5 τούτοις scripsi:
τούτων libri ἐναντίων F¹H Sp.: ἐναντίων VSGF²a 17 τοιοῦτου] οὐρανίου Schwartz
8 διάθεσις| θέσις Viet. 9 ἀστέρων Sp. 10 pr. καὶ om. a Sp. 11 αἰτία V 13 τῆς
Viet.: τοῖς libri καταλειπομένης Sp.: καταλειπομένοις libri 14 ἥπερ Viet.: ἄπερ libri
19 δὲ scripsi: τε (sic) VII: τε SBa Sp.: om. F 19. 20 αὐτοῖς καὶ τὸ εἶδος m¹ signis
adpositis ita colloc.: καὶ τὸ εἶδος αὐτοῖς V: αὐτοῖς καὶ τὸ εἶδος B: καὶ τὸ εἶδος αὐτοῖς
FSGa Sp. 21 διαφορᾶν FGa Sp.: διαφοραὶ (sic) V: διαφορᾶ BH: διαφορᾶ S 26 αὐ-
τοῖς V 28 εἰ τοῦ ἐφ' ἡμῖν τὸ tabula: εἰ τοῦτο (ei H) ἐφ' ἡμῖν οὐ τὸ libri
οὐδὲ τὸ αὐτὸ tabula 29 ἐφ' ἡμῖν, οὐδὲ circumscripti 30 μὴ del. V²S²: om. a Sp.
οὐ το V 31 τοῦ V²S²B: τοῦτο V¹S¹GIIa Sp.: τὸ VH: οὐ τὸ SHa Sp.

τικείμενον οὐκ ἐφ' ἡμῖν, τῷ γὰρ ἐφ' ἡμῖν τὸ οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἀντικείμενον. οὐδὲ τὸ ἐφ' ἡμῖν. εἰ δὲ τὸ ἐφ' ἡμῖν μὴ ἐφ' ἡμῖν, οὐδέν ἐστιν ἐφ' ἡμῖν. καθ' ὃ ἐφ' ἡμῖν ἐστιν, οὐ καὶ τὸ ἀντικείμενον 10 ἐφ' ἡμῖν, κατὰ τούτους οὐδέν ἐστιν ἐφ' ἡμῖν. <ῥ> ψευδὸς τὸ εἰ μὴ 5 [τὸ] ἐφ' ἡμῖν τὸ εἶναι ἐφ' ἡμῖν, οὐδέν ἐστιν ἐφ' ἡμῖν. τὸ μὲν γὰρ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι ἐν τῇ φύσει ἡμῶν καὶ τῇ οὐσίᾳ ὃν οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἐστι, 15 ὥσπερ οὐδὲ τὸ λογικοῖς εἶναι, τὰ μέντοι πράγματα οἷς χρώμεθα κατὰ τὸ ἐφ' ἡμῖν, ταῦτα ἐφ' ἡμῖν. τούτων γὰρ καὶ τὰ ἀντικείμενα ἐφ' ἡμῖν. τὸ μὲν γὰρ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι οὐκ ἐφ' ἡμῖν, τὸ δὲ περιπατῆσαι ἐφ' ἡμῖν, ὅτι 10 καὶ τὸ μὴ περιπατῆσαι. καὶ γὰρ ἴδιον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐφ' ἡμῖν οὐκ 20 ἐφ' ἡμῖν διὰ τούτου, τὸ δὲ ἐφ' ἡμῖν † δῆλον. ὡς οὖν τὰ ἀντικείμενα ἐφ' ἡμῖν, ταῦτα καὶ αὐτὰ ἐφ' ἡμῖν, ὅτι μὴ ἐφ' ἡμῖν ἐν τοῖς πρακτοῖς. οὐ πρακτὸν | δὲ τὸ εἶναι τι [τὸ] ἐφ' ἡμῖν ἐν τοῖς βουλευτοῖς καὶ τοῖς ἐνδο- 95 χρομένοις καὶ ἄλλως ἔχειν. οὐκ ὄντος δὲ ἐν τούτοις τοῦ εἶναί τι ἐφ' ἡμῖν 15 εἰκότως ἢ μὲν δυνάμεις, καθ' ἣν ἐστιν ἐφ' ἡμῖν, οὐκ ἐφ' ἡμῖν, πρὸς (ᾧ) 6 δὲ χρώμεθα τῇ τοῦ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι δυνάμει, ἐφ' ἡμῖν ταῦτα, ὥσπερ καὶ ἡ μὲν χρῆσις τοῦ λόγου ἐφ' ἡμῖν, οὐκ ἐφ' ἡμῖν δὲ ἡ δυνάμεις τῆς χρήσεως.

V. Περὶ τοῦ ὅτι καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν καθ' εἰμαρμένην.

10

20 Τῷ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι ἀντίκειται τὸ μὴδὲν εἶναι ἐφ' ἡμῖν. † ἀδύνατον τὸ οὖν τῷ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι [τὸ] ἀντικείμενον ἀδύνατον. ἀλλὰ μὴν ᾧ τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, τοῦτο καθ' εἰμαρμένην, εἴ γε ταῦτα καθ' εἰμαρ- 15 μένην γίνεται, οἷς τὰ ἀντικείμενα ἀδύνατόν ἐστιν ἢ εἶναι ἢ γενέσθαι. τὸ οὖν ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι καθ' εἰμαρμένην. τῷ δὲ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι καθ' 25 εἰμαρμένην σώζοιτο ἂν τὸ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι κατὰ τοὺς ἅπαντα γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην λέγοντας. ἢ οὐκ ἀλγυθὲς τὸ ᾧ τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, 20 τοῦτο εἶναι καθ' εἰμαρμένην. εἰ μὲν γὰρ ταῦτόν ἦν τὸ ἐξ ἀνάγκης τῷ καθ' εἰμαρμένην, <ῥ> ἂν ὥσπερ τοῦ ἐξ ἀνάγκης ὀρισμὸς τὸ ᾧ τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, | οὕτως καὶ τοῦ καθ' εἰμαρμένην. ἐπὶ πλεόν δὲ τὸ ἐξ 96 30 ἀνάγκης τοῦ καθ' εἰμαρμένην· οὐ γὰρ πᾶν τὸ ἐξ ἀνάγκης καθ' εἰμαρ-

2 οὐδὲ αὐτὸ τὸ G: οὐδὲ τὸ αὐτὸ (αὐτὸ s. v.) F ἡμῖν V¹FS: ἡμῖν ἄρα ἐφ' ἡμῖν B²S²a Sp.: ἡμῖν ἄρα V²B¹ Vict. H 3 δ V¹: οὐς ἄρα V²B²S²Ha Sp.: δ ἄρα G: οὐς οὖν ἄρα F 4 pr. ἐφ'] μὴ ἐφ' Vict. τοῦτο Diels ἢ add. V²S²BHa Sp. 5 τὸ ἐφ' VB¹S¹H Vict.: ἐφ' B²S²a: μὴ τὸ ἐφ' ἡμῖν τι conii. Sp. 10 καὶ τὸ μὴ B²S²a Sp.: μὴ καὶ τὸ VHB¹FS¹ 11 ἐφ' ἡμῖν (μ in lit.) δῆλον ὡς οὖν τὰ VHB: ἐφ' ἡμῖν ἐφ' ἡμῖν δῆλον ὡς οὖν τὰ H (γρ.) GFSa: ἐφ' ἡμῖν ἐφ' ἡμῖν δῆλον οὖν ὦν τὰ Vict. Sp.: apodoseos initium videtur δῆλον ὡς ὦν τὰ, protasis fortasse καὶ γὰρ εἰ δὲ' οὐ τ. ἄ. τ. ἐφ' ἡμῖν [οὐκ] ἐφ' ἡμῖν δ. τ. τὸδε ἐφ' ἡμῖν 12 μὴ] exspectas τὰ 13 alt. τὸ del. Sp. fortasse (οὐδ') ἐν 14 τοῦ Sp.: τὸ libri 15 & add. Vict. 20. 21 ἀδύνατόν (sic) τὸ οὖν V: ἀδύνατον τὸ οὖν HFS¹B¹: τὸ οὖν B²S²a Sp.: fortasse καὶ δυνατόν. τὸ οὖν 21 τὸ post εἶναι del. Sp. 24 τῷ scripsi: τὸ libri 25 σώζοιτο] σώζοι τὸ V: σώζοι ἂν τοὺς Sp. κατὰ τοὺς ἅπαντα scripsi: κατ' οὐσίαν (sic, supra τ m¹ α) πάντα V: κατὰ οὐσίαν πάντα ceteri 27 τὸ] τῷ H 27. 28 τῷ καθ' VB Vict. Sp.: τὸ καθ' HSA: τὸ οὐ καθ' F 28 ἦν add. Sp. τοῦ om. a τὸ ᾧ τὸ H Vict. B Sp.: τὸ ᾧ τὸ sic V: τῷ τὸ FSA

μένην. τέσσαρα γοῦν τὰ δις δύο ἐξ ἀνάγκης, οὐ μὴν καθ' εἰμαρμένην, εἴ γε ἐν τοῖς γινομένοις τὸ καθ' εἰμαρμένην, ὥστ' οὐκέτ' ἂν ὀρισμὸς εἴη 5 τοῦ καθ' εἰμαρμένην ὁ λόγος ὁ λέγων, οὐ τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, ἀλλ' ὑπάρχοι μὲν ἂν καὶ τοῦτο τοῖς καθ' εἰμαρμένην, ἐπεὶ καὶ αὐτὰ ἀναγκαῖα, 5 οὐ μὴν ὡς ἐπ' ἴσης αὐτοῖς εἶναι. εἰ δὲ μὴ ἐπ' ἴσης, οὐκ ἐπιστρέφει. οὐ 10 δεῖται πάντως ᾧ τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, τοῦτο καθ' εἰμαρμένην, ἀλλὰ ἀναγκαῖον τοῦτο, οὐ γὰρ ὀρισμὸς ὁ προειρημένος λόγος. τὸ ἐφ' ἡμῖν δὴ ἐστὶν ἀναγκαῖον μὲν, ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῇ οὐσίᾳ τινὸς ὄν ἀναγκαίως αὐτῷ 15 ὑπάρχει, οὐ μὴν καθ' εἰμαρμένην. οἷς γὰρ καθ' εἰρμὸν αἰτίων γινομένοις 10 τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, ταῦτα εἴη ἂν καθ' εἰμαρμένην.

VI. Πῶς ἀκίνητον εἴη ἂν κατὰ Ἀριστοτέλην τὸ πρῶτον κινουῦν, 20 εἴ γε, ὡς αὐτὸς φησιν, [ἦ] ἕκαστόν ἐστιν ὧν ἐστὶν ἔργον ἕνεκα τοῦ ἔργου, θεοῦ δὲ ἐνέργεια ἀθανασία, τοῦτο δὲ ἐστὶ ζωὴ αἰδίου, ὥστε ἀνάγκη τῷ θεῷ κίνησιν αἰδίου ὑπάρχειν.

15 Ἡ οὐκ ἐστὶν ἐκεῖνο, ὧν ἐστὶν ἔργον τι, εἴ γε | ἔργον μὲν τὴν 25 ἐνέργειαν λέγει τὴν ὡς τέλος, τῷ δὲ οὐδὲν τέλος ἐστίν. ἡ γὰρ οὐσία 97 αὐτοῦ ἐνέργειά ἐστὶν, ἀλλ' οὐκ ὄν τι ἄλλο, ἔπειτα ἐνέργεια. ὁ γὰρ οὐδὲ τοῦτο δι' ὃ ἐπήνεγκεν ὃ ἐστὶν, 'ἐπεὶ δὲ ὁ οὐρανὸς τοιοῦτος, σῶμα ἄρα 6 θεῖον', ἐκεῖνο γὰρ οὐ τοιοῦτον.

20 VII. Τί ἔσται ἡ ὕλη εἰ παρὰ μὲν τῆς στερήσεως ἔχει τὸ ἄποιος εἶναι καὶ ἀσχημάτιστος, παρὰ δὲ τοῦ εἶδους τὸ πεποιῶσθαι καὶ 10 ἐσχηματίσθαι.

Ἦλη εἰ παρὰ μὲν τῆς στερήσεως ἔχει τὸ ἄποιος εἶναι καὶ ἀσχημά-
τιστος, παρὰ δὲ τοῦ εἶδους τὸ πεποιῶσθαι καὶ ἐσχηματίσθαι, τῷ αὐτῆς
25 λόγῳ τί ἔσται; ἢ τούτων τῶν ἀποφάσεων ἐν τῇ τῆς ὕλης φύσει· κατὰ γὰρ 15
τὸν αὐτῆς λόγον οὔτε ἄποιος οὔτε ποιῶν, ὡς ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸν αὐτοῦ
λόγον οὔτε ἄμουσος οὔτε μουσικός. ὁπότερον γὰρ, εἰ εἶχεν ἐν τῷ ἰδίῳ
λόγῳ, οὐκ ἂν ἦν ἐν τῷ ἐτέρῳ γινόμενον. οὕτως οὖν καὶ τῇ ὕλῃ εἴη ἂν
τὸ ὕλη εἶναι οὐκ ἐν τῷ ποιῶν εἶναι, ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιτηδεσιότητα ἔχειν καὶ 20
30 δύναμιν, καθ' ἣν ἐστὶ δεκτικὴ ποιότητων, τὸ δ' ἄποιον αὐτῇ συμβέβηκεν

5 ἀντιστρέφει B² conl. Sp. recte 6 δεῖται γοῦν Vict.: δ' εἴ τι B²: δεῖ γοῦν εἶναι Sp.:
fortasse οὐδ' αἰεὶ καὶ 7 οὐ Vict.: οὐ libri 9 ὑπάρχει] εἰ in lit. V εἰρμὸν
Vict.: εἰμαρμένην libri αἰτιῶν a Sp. 12 ὡς αὐτὸς φησιν] de caelo II, 3.
286*8 sqq. ἕκαστον B² Sp.: ἡ ἕκαστον VFSH (in mg.) B^{1a} 13 ἐνέργεια a
20 ἔσται Vict. tab.: ἐστὶ libri εἰ Vict. tab.: ἡ libri 23 εἰ Vict.: ἡ libri
25 ἐστὶν B ἡ S¹GF: ἡ V¹: οὐ γὰρ ἐκ BV²S^{2a} Sp.: οὐ γὰρ ὡς Vict.: ἡ (οὐδετέρῳ)
Schwartz recte ἐν τῇ V¹GFSa: ἡ V²B Vict. Sp. φύσει V¹GFSa: φύσις V²B
Vict. Sp. 27 εἰ] ἂν εἰ V²S²Ba: ἂν Sp. 28 γινόμενον Sp.: γινόμενος libri
29 ποιῶν V¹Sa Sp.: ποιῶν V²B: ἀποίω GF 30 αὐτῇ V²B Sp.: αὐτῆς V¹GFSa

οὐκ ὄν αὐτῆς συμπληρωτικὸν τῆς οὐσίας, ὡς καὶ παντὶ τῷ δεκτικῷ τινὸς
 τὸ μὴ εἶναι τοῦτο | οὐ ἔστι δεκτικόν. οὐσα δ' ἐν τῷ μεθωρίῳ τούτῳ εἶη 98
 ἄν καὶ ἀφθαρτος. ᾧ γὰρ ἐν τῷ δύνασθαι τινα δέχεσθαι παρὰ μέρος τὸ
 εἶναι, τοῦτο [ἐν τῷ μὴ εἶναι ἔν τινι αὐτῶν] οὐτ' ἐν τῷ μὴ εἶναι ἔν τινι
 5 αὐτῶν οὐτ' ἐν τῷ εἶναι ἐξίσταται τῆς οἰκείας οὐσίας. οὐ γὰρ ἀπόλλυσι 6
 τὸ δύνασθαι ἐν ᾧ ἄν ἢ που τῶν ὧν ἐδύνατο· οὐ γὰρ ὁποῖον τοῦτο ἐδύνατο.
 ἢ εἰ ἀπόφασίς τις ἔστιν ἐπὶ τῆς ὕλης, ὅτι ἢ ὕλη οὐκ ἔστι ποιὰ τῆ ἀύ-
 τῆς φύσει, τὸ δ' οὐ ποῖον ἄποῖον ἔστι [ἐπὶ τῆς ὕλης δεκτικῆς οὔσης ποιό- 10
 τητος], εἶη ἄν ἢ ὕλη τῆ αὐτῆς φύσει ἄποῖος. ἢ οὐκ ἔστι ταύτων εἰπεῖν
 10 ἐπ' αὐτῆς 'οὐκ ἔστι ποιὰ τῆ αὐτῆς φύσει' καὶ 'ἔστιν οὐ ποιὰ τῆ
 αὐτῆς φύσει' τὸ μὲν γὰρ 'ἔστιν οὐ ποιὰ τῆ αὐτῆς φύσει' κατάφασις 15
 οὐσα ἢ ἐκ μεταθέσεως λεγομένη, ἢ ἴσον δύναται τῆ στερήσει, τὸ δ' 'οὐκ
 ἔστι τῆ αὐτῆς φύσει ποιὰ' ἀπόφασις, ἣτις οὐκέτι ἴσον τῆ στερήσει
 δύναται, ὃ ἔστιν ἐπὶ τῆς ὕλης ἀληθές. ἢ γὰρ ἐπιτηδειότης ἢ πρὸς τι με-
 15 ταξὺ ἐκείνου τε καὶ τῆς στερήσεως αὐτοῦ, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα τῷ ἐν ᾧ 20
 ἔστιν ἢ ἐπιτηδειότης ἀδύνατον εἶναι χωρὶς θατέρου. οὐ γὰρ ταύτων εἶη
 ἐπιτηδειότης τῆ στερήσει· ἢ μὲν γὰρ ὑπομένει, ὡς προεῖρηται, ἢ δὲ στέ-
 ρησις φθείρεται. διὸ τὸ μὲν μὴ εἶναι ποιὰν ἐν τῆ φύσει αὐτῆς, οὐκέτι 25
 δὲ καὶ τὸ ἄποῖον. Ἀριστοτέλης ἐν πρώτῳ τῶν Προτέρων ἀναλυτικῶν |
 20 περὶ τῶν προειρημένων οὕτω λέγει· "διαφέρει δὲ τι [ὅτι] ἐν τῷ κατα- 99
 σκευάζειν (ἢ ἀνασκευάζειν) τὸ ὑπολαμβάνειν ἢ ταύτων ἢ ἕτερον ση-
 μαίνειν τὸ μὴ εἶναι [καὶ] τόδε καὶ εἶναι μὴ τοῦτο, οἷον τὸ μὴ εἶναι 5
 λευκὸν τῷ εἶναι μὴ λευκόν. οὐ γὰρ ταύτων σημαίνει, οὐδ' ἔστιν
 ἀπόφασις τοῦ εἶναι λευκόν (τὸ εἶναι μὴ λευκόν, ἀλλὰ τὸ μὴ εἶναι
 25 λευκόν)". ἔστι δὲ λέγειν, ὅτι εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἀληθές ἐπὶ τῆς ὕλης
 τὸ τῆ αὐτῆς φύσει ἄποῖον αὐτῆν εἶναι, ἀλλ' οὐκ ἐν τῆ αὐτῆ οὐσία 10
 αὐτῆς τοῦτο, ἀλλὰ συμβέβηκεν αὐτῆ, ὥσπερ ποτὲ καὶ τὸ ποιότητα
 ἔχειν, ὡς καὶ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τὸ ἄμουσον καὶ μουσικόν, καὶ ὁ κηρὸς
 δὲ ἀσχημάτιστος ὧν τῆ αὐτοῦ φύσει σχηματιζόμενος οὐ φθείρεται, ὅτι 15
 30 μένει τούτῳ τὸ κηρῷ εἶναι.

4 ἐν τῷ — αὐτῶν del. V²: exh. GFS: om. Ba Sp.: ἐν τινι αὐτῶν notat lineola sub-
 ducta S² 5 ἀπόλλυσι V²GBS²Ha Sp.: πολλοὺς δ V¹FS¹ 6 fortasse δύνασθαι (τὸ
 γένεσθαι) που τῶν] τούτων Sp. ὁποῖον] οὐ ποῖον Sp.: οὐ ποῖον Vict.: οὐ γὰρ,
 ὅτι ποῖον, Diels 7 ἢ εἰ Sp.: εἶη sic V: εἶη FSHB: εἰ G: εἰ εἶη a 8 οὐ ποῖον
 Sp.: ὁποῖον libri ἐπὶ—ποιότητος circumscripsit Schwartz 12 ἢ] ἢ a: ἢ Vict.
 15 τῷ] τὸ Vict. Sp. 16 (ἄν) εἶη conl. Sp.: ἢ Schwartz 19 ἐν πρώτῳ τῶν Πρ. ἀ.]
 Anal. pr. I, 46. 51 b 5 20 ὅτι del. Vict. Sp. 21 ἢ ἀνασκευάζειν add. Vict. cum
 Aristotele 22 σημαίνειν Sp. ex Arist.: σημαίνει ἢ libri pr. καὶ del. Sp.: om.
 Arist. τοῦδ Arist. εἶναι μὴ τοῦτο Arist.: μὴ εἶναι τοῦτο VFGBH: τοῦτο
 μὴ εἶναι Sa: εἶναι μὴ τόδε Vict. Sp. 23 οὐδ' Vict. cum Arist. Sp.: οὐ γὰρ VFSBa
 24. 25 τὸ εἶναι—λευκόν Vict. add. cum Arist. 26 αὐτῆ del. Vict. 28 τὸ] τῷ a:
 om. Vict. Sp.

VIII. Πῶς οὐκ αὐτὸ δι' αὐτοῦ ὠρίσατο ὁ τὴν ψυχὴν ὀρισάμενος ἐντελέθειαν σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος. 20

Εἰ τὸ δυνάμει ζωὴν ἔχον σημαίνει τὸ δυνάμενον ζῆν, τὸ δὲ δυνάμενον ζῆν ἐστὶ τὸ δυνάμενον ψυχὴν ἔχειν, πῶς οὐκ αὐτὸ δι' αὐτοῦ | ὠρί- 100
 5 σατο ὁ τὴν ψυχὴν ὀρισάμενος ἐντελέθειαν σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος; ἢ οὐ κέχρηται ἐν τῷ τῆς ψυχῆς ὀρισμῷ τῷ δυνάμει ζωὴν ἔχοντι, ἀλλὰ πρότερον λαβῶν τὸ “δυνάμει ζωὴν ἔχοντος”, ὕστερον ὅτε 5
 λοιπὸν τὸν ὄλον λόγον ἀποδίδωσι, μετέλαβε τὸ ὀργανικὸν εἰς τὴν εὐρεσιν καὶ λῆψιν τοῦ ὀργανικοῦ χρῆσάμενος τῷ δυνάμει ζωὴν ἔχοντι· τὸ δ' ὀρ-
 10 γανικὸν ἐστὶν ὃ ἔχει μόρια διαφερούσας ἐνεργείαις ὑπηρετεῖσθαι δυνάμενα, φῶ ἴσον ἔλαβεν καὶ τὸ δυνάμει ζωὴν ἔχον. ἔτι εἰπὼν ἐντελέθειαν τὴν 10
 ψυχὴν τοῦ σώματος δυνάμενον ζωὴν ἔχειν οὐ δι' αὐτοῦ τὴν ἀπόδοσιν πεποιήται. τὴν γὰρ τοῦ σώματος φύσιν, ἐν φῶ ἡ ψυχὴ, ὁποῖα ἐστίν, ἐδήλωσεν. οὐκ ἄρα τὴν ψυχὴν ἐδήλωσεν, οὐδὲ τὴν ψυχὴν ὠρίσατο δι' αὐτῆς. 15
 15 ἔτι οὐκ ἐστὶ ταυτὸν ψυχὴ καὶ ζωὴ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐνεργὲς ἡ ζωὴ, ὅτι ἡ δι' αὐτοῦ τροφή τε καὶ αὐξήσις, τὸ δὲ δυνάμει ζωὴν ἔχον λέγεται ἂν τὸ ὀργανικὸν ἔχον δι' αὐτοῦ [πρὸς] τὸ δύνασθαι τρέφεσθαι τε καὶ αὐξῆσθαι, 20
 ὃ οὐκ ἐστὶν ἴσον τῷ τὴν ψυχὴν ἔχειν.

IX. Πῶς οὐ πρὸς τι ἡ ψυχὴ, εἰ ἐντελέθεια σώματος τοιούτου.

20 Ἡ τὸ μὲν ἐντελέθεια ἴσον ἐστὶ τῷ εἶδος, τὸ δὲ εἶδος οὐ πρὸς τι, εἰ 25
 καὶ ὅτι μάλιστα τινός | ἐστὶν. οὐ γὰρ εἴ τί τινός ἐστὶν, εὐθύς ἐστὶ τοῦτο 101
 καὶ πρὸς τι. καὶ γὰρ ἡ ἐπιφάνειά τινος οὐσα οὐ πρὸς τί ἐστὶν. ἀλλὰ καὶ τὰ μέρη τῶν δευτέρων οὐσιῶν τινός μὲν ἐστὶν, οὐ μὴν ἐστὶ καὶ πρὸς
 τι. πρὸς τι γὰρ ἐστὶν οἷς τὸ εἶναι ταυτὸν ἐστὶ τῷ πρὸς τί πως ἔχειν, ἡ 5
 25 δὲ ψυχὴ σώματος μὲν ἐστὶ τοιοῦδε ἐντελέθεια, οὐ μὴν τὸ εἶναι αὐτῇ ἐν τῷ πρὸς τί πως ἔχειν ἐστίν. οὐσα γὰρ τι τοῦ σώματος ἐστὶν, ὡς καὶ ἡ κεφαλὴ οὐσα τί ἐστὶν κεφαλωτοῦ κεφαλῆ. τὸ μὲν γὰρ ὅμοιον καθὼ ὅμοιον, 10
 καὶ τὸ ἴσον καθὼ ἴσον ἐν τῇ πρὸς ἃ λέγεται σχέσει τὸ εἶναι ἔχει, καὶ οὐδὲν ἄλλο παρὰ τὴν πρὸς ὃ λέγεται σχέσει δηλοῖ, ἡ δὲ ψυχὴ καὶ ἡ κεφαλὴ
 30 οἰκείαν τινὰ φύσιν καὶ οὐσίαν σημαίνουσιν, ἡ συμβέβηκεν ἄλλου εἶναι, οὐκ 15
 εἴ τι δὲ ἄλλου ἐστίν, ἥδη καὶ πρὸς τί ἐστὶν.

1 ὀρισάμενος] de an. II, l. 412^b5 6 τῆς s. v. V 7 λαβῶν] cf. l. c. 412^a27
 8 ὄλον λόγον V (i. mg.: ὄρον λόγον) BSFG: ὄρον B²S²a Sp. εἰς G²B²S²a Sp.: ὡς
 VG¹FB¹S¹H 10 ἔχει Sp.: ἔχειν libri 12 ζωὴν] ω s. v. V αὐτοῦ V (et 16)
 13 ὁποῖα HS²B²a Sp.: ὁποῖος VFS¹B¹G 14 οὐκ ἄρα scripsi: οὐ γὰρ libri
 οὐδὲ FB² Vict. Sp.: οὐ VHSB¹a 15 ἔτι Vict.: ἔστιν libri ἡ δι' αὐτοῦ κτλ.
 cf. l. c. 412^a14 16 λέγεται F Sp.: λέγει libri 17 πρὸς del. B²S²: om. a
 Sp. τρέφεσθαι om. a τε om. a Sp. 20 τῷ Vict.: τὸ libri 25 αὐτῇ
 conl. Sp.: αὐτὴν libri 28 δ Diels

X. Ὅτι μὴ αὐτοκίνητος ἡ ψυχὴ.

Ψυχὴ ἐστὶ καθ' ὃ τὸ ζῶον ζῶόν ἐστι. καθ' ὃ γὰρ διαφέρει ἐνυπάρχον
 αὐτῷ τὸ ζῶον τοῦ μὴ ζῴου, κατὰ τοῦτο ζῶον· κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν ἐνυ- 20
 πάργουσαν αὐτῷ διαφέρει τὸ ζῶον τοῦ μὴ ζῴου, κατὰ τὴν ψυχὴν τὸ
 5 ζῶον ζῶόν ἐστι. καθ' ὃ δὲ τὸ ζῶον (ζῶόν) ἐστίν, εἶδος τοῦτο αὐτοῦ. πᾶν
 γὰρ καθ' ὃ λέγεται τε καὶ ἐστὶν τόδε τι, εἶδος τοῦτο· καὶ γὰρ τῶν κατὰ 25
 τέγγην γινομένων ἕκαστον (καὶ) τῶν κατὰ φύσιν κατὰ τὸ εἶδος ἐστὶν 102
 τοῦτο (ὅ) ἐστὶ. καὶ τὸ ζῶον δὴ ζῶόν ἐστὶ κατὰ τὸ εἶδος, ἣν δὲ κατὰ
 τὴν ψυχὴν ζῶον, εἶδος οὖν ἡ ψυχὴ. ἀλλὰ μὴν τό τινος εἶδος ἔνυλον εἶ-
 10 ὄς ἐστίν, ἡ ψυχὴ δὲ τινος εἶδος ἐστίν, τοῦ γὰρ ζῴου. ἡ ψυχὴ οὖν ἔνυλον 5
 (ὄν) εἶδος ἀδύνατον αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι. ὃ γὰρ ὕλης δεῖται πρὸς τὸ
 εἶναι ταύτης τι ὄν, ἀδύνατον τοῦτο χωρισθὲν αὐτῆς αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι.
 ἡ δὲ ψυχὴ ἔνυλον εἶδος ἐστίν· ψυχὴν οὖν ἀδύνατον αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἶναι 10
 ποτε. ὃ δ' ἀδύνατόν ἐστὶ τὸ καθ' αὐτὸ κινεῖσθαι τὴν ψυχὴν † ἀδύνατόν
 15 ἐστὶ καθ' αὐτὴν εἶναι· τὴν ψυχὴν ἄρα ἀδύνατόν ἐστὶ καθ' αὐτὴν κινεῖ-
 σθαι. ὃ δὲ μὴ καθ' αὐτὸ κινητόν, (οὐχ) οἷόν τε εἶναι (αὐτοκίνητον.) ἡ 15
 δὲ ψυχὴ καθ' αὐτὴν οὐ κινεῖται, ἡ ψυχὴ ἄρα οὐκ ἐστὶν αὐτοκίνητος.

XI. Διὰ τί τὸ γινόμενον ἐκ τῆς στερήσεως μεταβάλλον ἄμα ἐκ
 τοῦ ἐναντίου αὐτοῦ μεταβάλλει. εἴ γε μὴ ταῦτόν ἦ τε στέρησις 20
 20 καὶ τὸ ἐναντίον.

Διὰ τί τὸ γινόμενον ἐκ τῆς στερήσεως μεταβάλλον ἄμα καὶ ἐκ τοῦ
 ἐναντίου αὐτοῦ μεταβάλλει, εἴ γε μὴ ταῦτόν ἐστὶν ἡ στέρησις καὶ τὸ ἐναν-
 τίον; τὸ μὲν γὰρ ἐναντίον εἶδος τι, ἡ δὲ στέρησις ἀπουσία τούτου οὐ 25
 κατὰ τὴν ἑαυτοῦ | φύσιν τὸ ὑποκειμένον ἐστὶ ἐπιδεκτικόν. ἀρ' οὖν τὸ 103
 25 τούτου αἴτιον ἡ ὕλη, ἡ τῶν οὐσιῶν τῶν ἐν γενέσει τε καὶ φθορᾷ κοινῇ
 πασῶν αὐτῶν οὐσα καὶ ὑποκειμένη αὐτοῖς, δυνάμει πάντα ἐστὶ τῷ εἰς ἕκαστον 5
 αὐτῶν μεταβάλλειν δύνασθαι (διὰ τοῦτο γὰρ λέγεται δυνάμει πάντα (εἶναι)),

4 τὴν ψυχὴν V¹GFS: δὲ τὴν ψυχὴν V²B: τὴν ψυχὴν ἄρα S²B²a 5 ζῶον add. B²S²a
 Sp. 7 καὶ add. V²BS²a Sp. 8 ἐστὶ] (ὅ) ἐστὶ scripsi: ὅπερ ἐστὶ BS²a Sp. δὲ] δὴ
 V¹ (corr. V²) 9 οὖν V¹SGa Sp.: ἄρα V²BH 11 ὄν add. Diels: post εἶδος V²BS²a Sp.
 13 εἶδος] εἴ in lit. V 14 τοῦτο τὸ F ψυχὴν δὲ GFS ἐστὶ τὸ κα. punctis, [ὅ] αὐτὸ
 κινεῖσθαι τὴν ψυχὴν lineola subducta delevisse videtur V²: ἐστὶ — ψυχὴν om. Ba del. S²
 post ψυχὴν add. αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι, ἀδύνατον καὶ καθ' αὐτὸ κινεῖσθαι V²S²: post ψυχὴν
 add. αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον καὶ καθ' αὐτὸ κινεῖσθαι. ἀδύνατον δὲ καθ' αὐτὴν εἶναι
 τὴν ψυχὴν, τὴν ψυχὴν ἄρα Ba Sp. 15 pr. ἐστὶ] δὲ V² εἶναι — καθ' αὐτὴν om. Ba
 (qui corrupti loci sensum certe restituisse videntur) Sp. 16 οὐχ add. S²Ba Sp.
 post εἶναι add. αὐτοκίνητον S²Ba Sp. 19 ἡ τε] ἐστὶν ἡ, a Sp. 22 αὐτοῦ V²S²a Sp.:
 αὐτῆ FS: αὐτῆ sic V¹ 23 οὐ] οὐ V¹ (corr. V²) 24 δεκτικόν coni. Sp. τὸ coni.
 Sp.: τόδε libri (τόδε τούτου αἴτιον: ἡ ὕλη [ἡ] Schwartz) 25 ἡ V²a Sp.: ἡ V¹: ἡ
 HGS κοινῇ a 27 λέγεται μὲν V²S²Ba Sp. εἶναι addidi: erasum videtur V

οὐδὲν μέντοι τούτων τῶν ἐξ αὐτῆς γινομένων (καί) εἰς ἃ μεταβάλλει ἐν τῷ οἰκείῳ λόγῳ καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ οὐσίᾳ ἔχει, ἀλλ' ἔστιν ἀπάντων αὐτῶν χωριστῆ τῷ λόγῳ, τῇ μέντοι ὑποστάσει τε καὶ ὑπάρξει ἀχώριστός ἐστιν 10 αὐτῶν τῷ αἰεὶ τι αὐτῶν ἔχειν ἐνεργεῖα, καὶ μετὰ τοῦ σὺν τούτων τι ἐν-
 5 ναι ἐνεργεῖα τε καὶ (ἐν ὑποστάσει) εἶναι καὶ ἐν ὑπάρξει; οὔτε γὰρ τῶν εἰδῶν τι ὧν ὕλη δεκτικὴ ἄνευ τῆς ὕλης οἶόν τε εἶναι ἐν ὑπάρξει, οὔτε 15 τὴν ὕλην ἄνευ τινὸς εἶδους, ἀλλ' ἔστιν ἀχώριστα ἀλλήλων πρὸς ὑπαρξιν. οὐσα οὖν αἰεὶ μετὰ τινος εἶδους, ὧν ἐστὶ δεκτικὴ τῶν εἰδῶν, ἐν οἷς οὐκ ἔστι, τότε ἐστερηθῆναι λέγεται τῷ δυνάμιν ἔχουσα τῆς εἰς αὐτὰ μεταβολῆς 20 μὴ εἶναι ἐν (αὐτοῖς.) διὸ καὶ ὅταν εἷς τι μεταβάλλῃ, ἐκ τῆς οἰκείας ἐκείνου εἰς ὃ μεταβάλλει στέρησεως μεταβάλλειν λέγεται τῷ κατὰ μὲν τὴν πρὸς τοῦτο δυνάμιν γενέσθαι τὴν εἰς τοῦτο μεταβολὴν αὐτῆ. ἦν δὲ ἡ πρὸς τοῦτο δυνάμιν αὐτῆ κατὰ τὴν τούτου στέρησιν. οὔτε γὰρ εἰ παρῆν 25 αὐτῆ, ἐστέρητο ἂν αὐτοῦ, οὔτε εἰ μὴ, ἦν ἐπιτηδεύματα ἔχουσα τὴν πρὸς 104 αὐτό. τῷ οὖν μὴ κατ' ἄλλην τινὰ δυνάμιν ἢ τὴν κατὰ τοῦτο τὴν εἰς τοῦτο αὐτῆ γίνεσθαι μεταβολὴν, τούτῳ ἕκαστον τῶν γινομένων ἐκ τῆς οἰκείας στέρησεως λέγεται γίνεσθαι κατὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ ὑποκειμένου τῆς 5 τούτου στέρησεως. διὸ καὶ κατὰ συμβεβηκὸς ἡ στέρησις ἐκάστου τῶν γινομένων ὡς στοιχεῖον ἀρχὴ τῷ τὴν μεταβάλλουσαν εἰς αὐτὸ ὕλην καὶ 20 στοιχεῖον αὐτοῦ γινομένην κυρίως διὰ τὸ προὑπάρχειν ἐν αὐτῇ τὴν στέ- 10 ρησιν αὐτοῦ, τούτῳ κατὰ τοῦτο εἰς αὐτὸ μεταβάλλειν. διὰ τοῦτο † ἐξ οὗ γίνεται τὸ θερμὸν θερμοῦ ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐκ γλυκέως, ὅτι τὸ 'οὐκ ἐκ θερμοῦ' ὀηλωτικόν ἐστὶ τοῦ 'ἐκ τοῦ ἐν στέρησει θερμοῦ ὄντος' καὶ κατὰ 15 τὴν στέρησιν ταύτην μεταβάλλοντος. οὐ γὰρ κατὰ τὴν πρὸς γλυκύτητα 25 δυνάμιν ἢ εἰς τὸ θερμὸν μεταβολή, οὐδὲ κατὰ τὴν ταύτης στέρησιν. καὶ διὰ τοῦτο μὲν ἐκ στέρησεως, τῷ δὲ τὴν ὕλην εἰδοποιεῖσθαι τοῖς 20 ἐναντίοις καὶ τούτων εἶναι παρὰ μέρος δεκτικῆν. τῶν γοῦν πρώτων ἐξ αὐτῆς γινομένων σωμάτων εἶδη δύο, αἱ πρώται τῶν αἰτίων ἐναντιώσεων, θερμότητος καὶ ψυχρότητος, καὶ ξηρότητος καὶ ὑγρότητος. 30 καὶ τούτοις ὀρίζεται τὰ ἀπλᾶ σώματα. ἐπεὶ τοίνυν τούτων δεκτικὴ 26 καὶ εἰ ἔστι μετὰ τινος τούτων ἢ τινων, ἀναγκαῖόν ἐστιν αὐτῆν, 105 ὅταν μὴ ἔχῃ τι τούτων ἀλλ' ἐν στέρησει ἢ αὐτῶν, † ἐν τοῖς ἐναν-

1 οὐδὲν B Vict. Sp.: ἡ οὐδὲν ἢ GFSa: et ante οὐδὲν videtur εἶναι erasum esse et post οὐδὲν lit. 2 litt. V (καί) add. V²BS²a 2 οὐσία V 4 μετὰ τοῦ del. Sp.
 τινὲ V²S²HBa Sp.: τι V¹GFS¹ 5 ἐνεργεῖα V καὶ (ἐν ὑποστάσει) εἶναι scripsi: καὶ εἶναι V¹GFS¹: ἐστὶ V²HS²a Sp. 9 ἐστερηθῆναι Sp.: ἐστερεῖσθαι Vict.: στερεῖσθαι VFSBHa: στε-
 ρῆσθαι G 10 ἐν αὐτοῖς V²S²BHa Sp.: ἐν τούτοις G: ἐν τούτοις F: ἐν V¹S¹ μετα-
 βάλλει Vict. 13 αὐτῆ] αὐτῆ GSa Sp. 14 αὐτῆ V² Sp.: αὐτῆ V¹Gsa Sp.: αὐτῆ H
 14 (παρῆν), ἦν (ἂν) conl. Sp. 16 αὐτῆ Sp.: αὐτῆ libri 21. 22 ἐξ οὗ — γλυκέως]
 ἐξ οὗ (οὗ B¹S²) θερμοῦ γίνεται τὸ θερμὸν οὐκ ἐκ γλυκέως (γλυκέος S²B²a Sp.) V²S²Ba Sp.
 23 ἐκ τοῦ del. V²S²: om. Ba 27 post δεκτικῆν: ἐξ ἐναντίου λέγεται γίνεσθαι add. V²S²
 (sed γενέσθαι S²a) Ba Sp. 28 αἰτίων V¹H: αἰτίων S¹F: del. S²V²: om. Ba Sp.
 30 τούτων ἐστὶ δεκτικὴ V²HB 31 καὶ εἰ V¹FS: καὶ ἢ Vict.: καὶ V²Ba: ἢ conl. Sp.
 (καὶ ἢ in textu) 32 αὐτῶν] αὐτοῦ B: αὐτῶν σὺν θατέρῳ εἶναι τῶν ἐναντίων Vict. Sp.

τίοις αὐτῶν γένεσιν οὖσιν ἔσται ἐξ ἀνάγκης ἐν τῇ τούτων στερήσει. καθὼ
 γάρ ἐστιν ἐν τῷ ἐναντίῳ τοῦ θερμοῦ, ἔστιν ἐν στερήσει αὐτοῦ, καὶ ἕως 5
 ἂν ἐν ἐκείνῳ ἦ, [ῆ] μένει καὶ ἐν στερήσει. τῷ οὖν τῇ τοῦ ἐναντίου
 παρουσίᾳ τὴν τοῦ ἐναντίου στέργειν συνεζεύχθαι καὶ ἀναγκαίως καὶ ὅταν ἐκ
 5 τῆς στερήσεως αὐτοῦ εἰς τὴν ἕξιν μεταβάλλῃ, κατ' ἐκεῖνο δὲ παρὸν αἴτιον 15
 ἦν τῷ ὑποκειμένῳ τοῦ εἶναι, ἐν τῇ τούτῳ γίνεται στερήσει.

XII. Ὅτι οὐ δείκνυται διὰ τοῦ συστέλλεσθαι τὰ σώματα εἰς
 ἑαυτὰ τὸ σῶμα διὰ σώματος χωρεῖν. 15

Οὐ γὰρ τὰ συστελλόμενα <καὶ> εἰς ἑαυτὰ ἀναχωροῦντα συστέλλεται
 10 σώματος χωροῦντος διὰ σώματος. συστέλλεται γὰρ τοῦτο δὲ ἐνεργείᾳ ἔτι ὄν
 μένον ἐπὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας <εἰς> ἐλάττονα ὄγκον συνάγεται ἢ ὑπὸ τινος ἢ 20
 ὑφ' ἑαυτοῦ. πάντα δὲ τὰ τοῦτο πάσχοντα ἀποκρίσει τινὸς τοῦτο ποιεῖ (ἢ
 γὰρ τοῦ πνεύματος χωριζομένου τὸ λοιπὸν σῶμα εἰς τὴν τέως ὑπ' ἐκείνου
 χώραν κατεχομένην συνέρχεται, ἢ τοῦ ὑγροῦ τοῦ ἐν αὐτοῖς παρεσπαρ- 25
 15 μένου), ἢ δὲ ὕλη οὐδὲ τὴν ἀρχὴν συστέλλεται τῷ μηδ' ἐνεργείᾳ ὑφε- 106
 στάται. γίνεται δὲ τὰ ὑπ' αὐτῆς σώματα ποτὲ μὲν ἐπὶ μείζονος ὄγκου,
 ποτὲ δ' ἐπ' ἐλάττονος τῷ τῶν σωμάτων τὰ μὲν εἶναι παχύτερά τε καὶ
 στερεώτερα, τὰ δὲ λεπτότερα τε καὶ ὑγρότερα, ὧν τὰ μὲν παχύτερά τε καὶ 5
 στερεώτερα εἰς τὸν ἴσον ὄγκον πλείονος ὄγκου δεῖται, τὰ δὲ ὑγρότερα τε
 20 καὶ λεπτότερα ἐλάττονος. διὸ ποτὲ μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὕλης ἐστὶν σῶμα
 πλείονα κατέχον τόπον, ποτὲ δὲ ἐλάττονα τῷ τὴν αὐτὴν ὕλην τῶν ἑκα- 10
 τέρου τῶν σωμάτων ποιητικῶν ποιότητων εἶναι δεκτικὴν. εἰ μὲν οὖν ἐν
 τῇ τῶν σωμάτων χωρῆσει δι' ἀλλήλων ἐγένετο φθορά τις [καὶ] ἢ μεταβολὴ
 εἰς παχυμερέστερα σώματα, ἴσως ἂν ἐδύνατο ὄν τέως τὸ ἕτερον κατεῖχεν 15
 25 τόπον, τοῦτον ὕστερον κατέχειν τὸ ἐκ τῆς ἀμφοτέρων μίξεως γινόμενον,
 εἰ δὲ τὰ αὐτὰ μένει (ἐκάτερον [ὁ] γὰρ αὐτῶν δοκεῖ σώζειν [ῆ] τὴν
 ἑαυτοῦ φύσιν), πῶς ἂν † ἔτι γίνοιτο τοῦτο γίνεσθαι; ἔτι ἕνια μιγνύ- 20
 μενα, οὐ μόνον οὐ παχύτερον ἀλλὰ καὶ λεπτότερον † αὐτὸ ἢ πρόσθεν ἦν
 ποιεῖ, ὥστε ἔδει αὐτὸ ἐπὶ μείζονος γινόμενον ὄγκου καὶ τόπον κατέχειν
 30 πλείονα. |

1 οὖσιν V¹GFS¹: οὖσα V²BS^{2a} Sp.: οὖσαν H 3 ἦ V²B Sp.: ἦ ἢ V¹: ἦ εἰ G: ἦ ἢ
 F: ἦ ἢ Sa 9 καὶ add. Schwartz 10 ἔτι ὄν VB: αἴτιον GSFa: τι ὄν H Vict.
 Sp. 11 εἰς add. B²S² a Sp. ὑπό Sp.: ἀπό libri 13 πνεύματος] ματος
 s. v. V 16 ὑφ' αὐτῆς Vict.: ὑφ' αὐτῆς libri: intellegerem ἐπὶ τῆς αὐτῆς <ὕλης>, ut
 v. 20 17 τε καὶ scripsi: τὰ δὲ libri 19 ὄγκου] τόπου conl. Sp.: immo τόπον
 πλείονος ὄγκου 22 ποιητικῶν Vict.: ποιητικὴν libri 23 ἦ scripsi: καὶ ἢ libri
 24 ἕτερον κατεῖχεν Vict. Sp.: ἕτερον κατέχει B²S²: ὕστερον κατέχειν (κατέχει B¹S¹)
 VHGFB¹S¹: ἕτερον κατέχειν a 25 τὸ] τὸτ' a Sp. 26 δ a: del. Sp.
 αὐτῶν Sp.: αὐτοῖς libri ἦ del. Sp. 27 γίνεσθαι] ἢ γίνεται Vict.: ὡ γίνεται
 Sp.: ἂν ἐνδέχοιτο τ. γ., ἐπει Diels recte 28 ε post λεπτότερον
 excidisse conl. Sp. παχύτερον γὰρ οὐ λεπτότερον

XIII. Πρὸς Πλατωνικοὺς τοὺς ἐκ τῶν τριγώνων τὰ σχήματα 107
καὶ τὰ εἶδη τῶν σωμάτων συγκεῖσθαι λέγοντας, οὐ τὰ σώματα.

Ἐν πάσῃ μεταβολῇ ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον, οὐ τὸ μεταβάλλειν κατηγο- 5
ρεῖται (ἐν τε γὰρ τῇ φθορᾷ τὸ φερόμενον ὑπόκειται καὶ ἐκεῖνο τὸ μετα-
5 βάλλον, ἐν τε τῇ αὐξήσει τε καὶ μειώσει τὸ αὐξόμενον τε καὶ μειούμενον.
καὶ ἐν τῇ κατ' ἀλλοίωσιν τὸ ἀλλοιούμενον), ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κατὰ γένεσιν 10
καὶ φθορὰν μεταβολῇ ἐξ ὑποκειμένου τινὸς ἢ μεταβολῇ (οὐ γὰρ [μὴ] ἐκ
τοῦ μὴ ὄντος ἢ γένεσις καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν ἢ φθορά), καὶ ἔστιν ἐν ταύτῃ
τῇ μεταβολῇ τὸ ὑποκείμενον ἢ ὑποκείμενον. καὶ ἐπὶ τῆς τῶν ἀπλῶν δὴ 15
10 σωμάτων γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς ὑποκεισθαι τι δεῖ καὶ τοῦτο εἶναι ὕλην
αὐτῶν. ἐξ οὗ γὰρ πρώτου ἐνουπάρχοντός τινα γίνεται καὶ εἰς δ' ἔσχατον
διαλύεται, τοῦτο ὕλη αὐτῶν ἐκείνων. καὶ τὰ ἀπλᾶ δὴ σώματα ἐξ οὗ 20
πρώτου ὑποκειμένου γίνεται, καὶ εἰς δ' ἔσχατον διαλύεται, τοῦτο ὕλη αὐ-
τῶν. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῖς ἀπλοῖς σώμασιν ὑποκείμενον τὰ τρίγωνα (ἐκ τού-
15 των γὰρ πρώτων ἢ γένεσις αὐτῶν κατ' αὐτοὺς, καὶ εἰς ταῦτα ἔσχατα ἢ
ἀνάλυσις), τὰ τρίγωνα ὕλη τῶν ἀπλῶν σωμάτων, | εἶδος δὲ ἢ ποιὰ καὶ 25
ποσὴ τούτων σύνθεσις. εἰ δὲ τοῦτο, τὰ σώματά ἐστιν, ἀλλ' οὐ τὰ εἶδη 108
τῶν σωμάτων τὰ γινόμενα ἐκ τῶν τριγώνων κατ' αὐτοὺς. εἰ γὰρ εἴη τις
αὐτοῖς καὶ ἄλλη ὕλη ὑποκειμένη, εἴη δὲ καὶ τὰ τρίγωνα, οὗ ἂν ὕλας ἔχοι, 5
20 οὐδετέρας εἰς οὐδετέραν ἀναφέρεσθαι δυναμένης. εἰ δὲ λέγοιεν τὴν ὕλην
κατὰ ταῦτα * καὶ γίνεσθαι κατὰ μὲν τάδε τὰ τρίγωνα καὶ ὧδε σχηματι-
σθεῖσαν πῦρ, κατὰ δὲ τάδε γῆν, τί δὴποτε ἢ γῆ ἀμετάβλητος αὐτοῖς 10
εἰς τὰ ἄλλα γενήσεται, ὁμοίως τῆς ὑποκειμένης ὕλης τῇ γῆ δυναμένης καὶ
κατὰ τὸ τοῦ πυρὸς καὶ κατὰ τὰ τῶν ἄλλων σωμάτων εἰδοποιὰ σχηματίζε-
25 σθαι τρίγωνα; οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐπὶ τῶν τριγώνων αὐτὰ ἦν τὰ τρίγωνα μεταβάλ- 15
λοντα, ἀλλ' ἢ ὑποκειμένη ὕλη ἐσχηματίζετο κατὰ ταῦτα * * * εἰς ἄλληλα,
μενούσης τῆς ὑποκειμένης ὕλης, ὁμοίως ἂν εἰς ἄλληλα πάντα μεταβάλλῃ,
† οὐ φησὶ δ' αὐτὰ ὁμοίως εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν ὁ γλῶσς ἐστὶν ὕλην αὐ-
τοῖς ὑποτιθεῖς τὰ τρίγωνα. ἐπεὶ μὴ ὁμοίως οἷά τ' ἐστὶ συντίθεσθαι τε 20
καὶ σχηματίζεσθαι, οὐδ' εἰς ἄλληλα ἔτι μεταβάλλειν αὐτὰ φησιν. εἴ τι
30 παρὰ τῆς ὕλης ἔχουσιν· εἰ γὰρ καὶ τὴν βαρύτερη παρὰ τῶν τριγώνων·
τὸ γὰρ ἐκ πλειόνων τῶν αὐτῶν συγκείμενον βαρύτερον λέγειν οὐκέτ' ἂν. εἰ 25
γίγνεται ἐκ τῆς ἐκείνων συνθέσεως τὸ μαθηματικὸν | σῶμα· εἰ δὲ μὴ, 109
[ἐκεῖνο τὸ φυσικόν] παρὰ τῶν τριγώνων αὐτοῖς τὸ φυσικοῖς εἶναι σώμασιν.

1 τοὺς Πλ. a Sp. Πλ. om. tab. 4 καὶ scripsi: κατ' libri 7 μὴ del. V²B Sp.: ἢ Vict.
9 τῇ μεταβολῇ G Sp.: ἢ μεταβολῇ VHFBSa: ἢ ὕλη Diels ἢ] ἢ sic V: ἔχουσα ἢ B 11 πρὸ
τοῦ a εἰς δ' Vict.: εἰς τὸ libri 13 δ] τὸ a 14 εἰ Sp.: ἐν libri 15 πρώτων Sp.:
πρώτων libri 19 ἔχοιεν conl. Sp. 20 ἂν φέρεσθαι a 21 fortasse supplendum σχημα-
τίζεσθαι 22 γῆν scripsi: τῆνδε libri: τὴν γῆν Vict. 24 τὰ Schwartz: τὸ libri 25 αὐτὸ a
26 supplet εἰ δ' οἷά τ' ἦν μεταβάλλειν Schwartz: εἰ δὲ μεταβάλλοι ταῦτα Diels 27 μετα-
βάλλοι Schwartz 28 φήσας Schwartz 30 εἴ τι] fortasse ἔτι τι 31 εἰ] fortasse οὐ
33 ἂν <εἴη> Sp. bene 34 ἐκεῖνο τὸ φυσικόν del. Schwartz

XIV. Εἰ τὰ κοινὰ νοήματα, τὰ δὲ νοήματα οὐ σώματα, οὐδ' ἂν τὸ κοινὸν εἶη σῶμα, νόημά τε ὃν τοῦ κοινοῦ σώματος οὐδ' ὅρισμός οὐκ ἔστι σώματος ὁρισμός.

Ἡ τὰ κοινὰ οὐχ ἀπλῶς νοήματα, ἀλλὰ ἀπὸ τινων καὶ περὶ τινων, 5 ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ καθέκαστα. γίνεται δὲ ἀπὸ τούτων τῶν οὐκ ὄντων κοινῶν τῶ ἀφαιρεῖσθαι αὐτῶν τῇ ἐπινοίᾳ, ταῦτα δὲ καθ' αὐτὰ διαφέροντα 10 ἀλλήλων καθέκαστά ἐστιν, ὧν ἀφαιρεθέντων τὸ καταλειπόμενον νόημα. ἡ ἐν ἅπασιν τὸ κοινόν ἐστιν, ὃ τῶ μὴ οὕτως ὑφραστάναι, ὡς νοεῖται, δοκεῖ τὴν ὑπόστασιν ἔχειν ἐφ' ὧν λέγεται, καὶ ἔστιν ὁρισμός τοῦ τριούτου καὶ 15 τούτων τὸν τρόπον νοουμένου καὶ διὰ τοῦ νοήματος εἶναι δοκούντος, οὐ τοῦ νοήματος, ἀλλὰ τοῦ οὕτω νοουμένου. μηχανικὸς γὰρ ὁ ὁρισμός τοῦ ἀπὸ τοῦ πράγματος τοῦ ὀριζομένου νοήματος γεγονότος. σημεῖα γὰρ τὰ μὲν 20 νοήματα τῶν πραγμάτων, οἳ δὲ λόγοι τῶν ἀπ' ἐκείνων νοημάτων, ὥστε καὶ ὁ τοῦ σώματος ὁρισμός εἶη ἂν τοῦ νοήματος μηχανικός, ὃ λέγομεν 110 ἀπὸ τοῦ σώματος κατὰ ἀφαίρεσιν τῶν ὑπαρχόντων τοῖς καθέκαστα σώμασιν, ὧν ἀφαιρεθέντων τὸ καταλειπόμενον κοινὸν καὶ ταῦτόν ἐστιν ἐν ἅπασιν τοῖς σώμασιν. ὧν δὲ τῆς τοῦ σώματος φύσεώς τε καὶ οὐσίας μη- 5 νουτικὸς οὐκ ἂν εἶη ἀσωμάτου, οὐδ' ἐπεὶ ἀσώματος οὗτος, καὶ τὸ νόημα τὸ ἀπὸ τοῦ σώματος διὰ τοῦτο ἀτοπὸν τι λέγεται. ὁ μὲν γὰρ ὁρισμός 20 λόγος. οὐ λόγος δὲ τὸ σῶμα. καὶ ἐν πᾶσι δὴ οὐ τοῦ σημανομένου τὸ σημαινόμενον, ἐπεὶ αὐτὸ τοῦτο τίς ἀξιῶσει καὶ τὸν τοῦ λευκοῦ λόγον λευκὸν εἶναι καὶ τὸν τοῦ βαρέος βαρύν; ὅτι μὲν γὰρ οὐ τοῦ νοήματος ὁ ὁρισμός, ὁ μὲν λέγει 'τὸ τριχῆ διεστὸς ἀπτόν', οὐ τοιοῦτο δὲ τὸ νόημα· καὶ ὁ μὲν 'ζῶν λογικὸν θνητόν', οὐδὲν δὲ τούτων ἐν τῶ νοήματι. 15

25 XV. Πῶς λέγομεν τὴν αὐτὴν δύναμιν ἅμα τῶν ἐναντίων εἶναι.

Ὅταν λέγωμεν τὴν αὐτὴν δύναμιν εἶναι τῶν ἐναντίων, οὐ τοῦτο λέ- 20 γομεν, ὅτι τῇ αὐτῇ δυνάμει καὶ περιπατεῖ τις καὶ ἤρεμεῖ, καὶ λέγει καὶ σιγᾷ. οὐ γὰρ καθ' ἣν δύναμιν κινεῖται, κατὰ ταύτην καὶ ἤρεμεῖ (οὕτω γὰρ ἂν γίνοιτο καὶ τὸ κινεῖσθαι ταῦτόν τῶ ἤρεμεῖν. εἴ γε ὧν ἡ δύναμις 30 ἡ αὐτῇ, τούτων καὶ ἡ ἐνέργεια ἡ αὐτῇ), ἀλλ' ἔστι τὸ λεγόμενον ἴσον τῶ 25 ὃ τὸ ἐναντίον τι δύναται, τοῦτο καὶ τὸ ἐναντίον ἐκείνου δύναται. ὃ γὰρ III

I titulum tabula sic exhibet εἰ τὰ κοινὰ νοήματα οὐ σῶμα, οὐδ' ἂν τὸ κοινὸν σῶμα σῶμα εἶη, ὥστ' οὐδ' ὁρισμός αὐτοῦ σώματος ὁρισμός ἔσται 2 (σῶμα) εἶη et [τε] ὃν Schwartz ὃν—οὐδ' ὧν τοῦ κοινοῦ ὁ con. Sp. οὐκ ἔστι αὐτοῦ Schwartz
6 κοινῶν τῶ Sp.: κοινὸν τὸ (vὸν in ras.) VSFH: κοινὸν τῶ G S νοεῖται] εἰ in lit. V 9 ἐφ' ὧν con. Sp.: ἐνίων VS: ἐνίων Fu: ἐνίων δὲ B 10 νοουμένου V
15 σωματος V 17 ὧν] ὧν a τῆς BHGSa Sp.: τοῖς VF 18 ἀσώματος] σώματος Diels 19 ἀτοπὸν] ἀπτόν Diels 20 σημανομένου] νοουμένου B²S²a Sp.
21. 22 λευκὸν om. a 24 καὶ ὁ μὲν] ὁ δὲ con. Sp. 26 λέγομεν a 29 εἴ γε G Vict. Sp.: εἰ δὲ VHSFBa

πρὸς θάτερον τῶν ἐναντίων ἐπιτηδειότητα ἔχει, ἐξ ἀνάγκης καὶ πρὸς θά-
 5 τερον· συνεισάγει γὰρ ἡ θατέρου δύναμις τὴν θατέρου. ἡ αὐτὴ οὖν ἀντί
 τοῦ ἴση. τῷ γὰρ τὸ δυνάμιν τινος ἔχον μηδέπω μὲν εἶναι ἐν ἐκείνῳ,
 δύνασθαι δὲ μεταβάλλειν εἰς αὐτὸ τὸ [δὲ] μεταβάλλον εἰς τι ἐξ ἐναντίου
 5 τινὸς αὐτῷ μεταβάλλει. καὶ γὰρ τὸ μεταξὺ ἐναντίον αἰεὶ τῷ τὸ εἰς τὸ ἐν-
 10 αντίον τινὶ μεταβάλλειν μέλλον ἐν τῷ ἐναντίῳ αὐτοῦ εἶναι· ἐκ τούτου γὰρ
 ἡ μεταβολή. τὸ δ' ὄν ἐν τινι καὶ ἀποβάλλον αὐτό, ὡς δέχασθαι αὐτοῦ
 τὸ ἐναντίον, [ἡ] ἀμφοτέρων δυνάμιν ἔχει τῷ ἐκότερον αὐτῶν παρὰ μέρος
 15 κατέχειν καὶ ἀποβάλλειν δύνασθαι. τῷ οὖν συνεισάγειν τὴν τοῦ ἐτέρου
 10 δυνάμιν καὶ τὴν θατέρου, τούτῳ ἡ αὐτὴ δύναμις τῶν ἐναντίων λέγεται. τὸ
 δὲ πῦρ οὐκέτι τοῦ ψυχροῦ δύναμιν ἔχει θερμὸν ὄν, ὅτι μηδὲ θερμὸν οἶόν
 τε δυνάμει εἶναι τότε πῦρ [τε] ὄν † ἀλλὰ ἡ ἐνεργεία τοιοῦτον. καὶ καθόλου
 20 ἀληθὲς τὸ οὐ τις δύναμιν ἔχει, τούτου δύνασθαι καὶ τὸ ἀντικείμενον. ἡ γὰρ
 ἐξ ἀνάγκης ἐν αὐτῷ ἔσται καὶ οὐ δυνήσεται ἔτι αὐτό, εἰ δύναται τοῦτο,
 15 δυνήσεται αὐτὸ τότε | μὴ ἔχειν αὐτὸ δύναμιν ἔξει. εἰ δὲ τὸ μὴ ἔχειν 112
 ἀντίκειται τῷ ἔχειν, τὸ δύναμιν ἔχον τινὸς καὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῷ
 δύναμιν ἔχει. οὐκ ἀνάγκη δὲ τῶν ἐναντίων καὶ τὰς δυνάμεις ἐναντίας λέ-
 5 γειν. τὰ μὲν γὰρ ἐναντία ἀδύνατον ἅμα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, αἱ δὲ τῶν
 ἐναντίων δυνάμεις ἅμα εἰσὶν ἐν τῷ δυναμένῳ αὐτά, ὅταν ἐν μηδετέρῳ πως
 20 αὐτῶν ἡ ἐνεργεία. ὅτε γὰρ κηρὸς δύναται καὶ τρίγωνος γενέσθαι, τότε
 δύναται καὶ περιφερής. πρὸ τοῦ γοῦν ἐν μηδετέρῳ τούτων εἶναι τῶν σχη-
 10 μάτων οὐδὲν μᾶλλον εἰς τὸ ἕτερον αὐτῶν μεταβάλλειν (δύναται·) ἔχον
 μέντοι ἀμφοτέρων ἅμα τὰς δυνάμεις οὐχ οὕτως ἔχει ὡς καὶ ἀμφοτέρα
 ἅμα δεξασθαι δυνάμενον. οὐδὲν γὰρ ἅμα τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικόν, καί-
 15 τοι ἅμα αὐτῶν τὰς δυνάμεις ἔχον. εἰ γὰρ μὴ ἔχοι ἡ ὕλη ἅμα πρὸς τὰ
 ἐναντία ἐπιτηδειότητα, ἀλλὰ νῦν μὲν αὐτῶν τόδε δύναται, νῦν δὲ τόδε, οὐκ
 ἂν εἴη ἔτι κατὰ τὸν αὐτῆς λόγον ἄποιοι * * * παρουσίᾳ τινος καὶ διαφορᾶ
 20 νῦν δὲ τὸ μὲν τῶν ἐναντίων, νῦν δὲ τὸ ἕτερον δυνήσεται. διὸ τὰς μὲν τῶν
 ἐναντίων δυνάμεις οὐ ῥητέον ἐναντίας, εἴ γε αὐταὶ μὲν συνυπάρχουσι, οὐχ
 30 οἶόν τε δὲ συνυπάρχειν τὰ ἐναντία, τὰς δ' ἐπ' αὐτῶν εἰς τὴν ἐνέργειαν
 προόδους ἐναντίας ἐροῦμεν δὴ καὶ αὐτάς. | 25

1 ἔχει, (ἔχει) con. Sp. 3 ἔχον Sp.: ἔχειν libri 4 δὲ del. Sp. 5 τῷ τὸ
 Sp.: τὸ libri: τῷ Vict. 6 αὐτοῦ δεῖν εἶναι Vict. Sp. 8 ἡ del. B² Sp.
 10 τὴν Sp.: τοῦ libri τούτῳ ἡ αὐτὴ Sp.: τούτων αὐτὴ VHB: τούτων αὐτὴ SFA
 11 μηδὲ Sp.: μήτε libri 12 alt. τε] γε vel del. Sp.: fortasse πῦρ γε ὄν, (μὴ δυνάμει),
 ἀλλὰ [ἡ] ἐνεργεία τοιοῦτον ἀλλὰ ἡ VHSBa: ἀλλὰ ἡ G: ἀλλ' del Vict. Sp.
 13 δύνασθαι Schwartz: δύναται libri ἡ V 14 αὐτὸ] αὐτῷ a εἰ] καὶ εἰ
 Vict.: ἡ εἰ con. Sp. bene 15 αὐτὸ τότε] καὶ αὐτὸ τῷ τε Vict. Sp. fortasse
 (ἡ) εἰ δύναται, τοῦτο δυνήσεται [αὐτό] τότε (, ὅτε) 17 τῶν ἐναντίων FG Vict. Sp.:
 τῷ ἐναντίῳ VHBSa 18 ἀδύνατον GB²Sa Sp.: δυνατὸν VHB¹ 19 ἐναντίων] τι
 in lit. V μηδετέρῳ con. Sp. 20 ἡ ἐνεργεία Sp.: ἡ ἐνέργεια libri 22 δύ-
 ναται add. Vict. 23 ἔχει ὡς Sp.: ἐκείνως libri 25 ἔχοι Sp.: ἔχον libri
 27 lacunam ind. Schwartz 28 pr. δὲ Vict. transposuit ante τινος (27) 30 ἐναντία
 S¹B¹a Sp.: αἴτια VB¹GS¹

XVI. Πῶς οὐχ ὁμοίως ταῖς στοχαστικαῖς τέχναις καὶ αἱ ἄλλαι 113
τέχναι τέλος ἔξουσιν τὸ πάντα τὰ παρ' αὐτάς ποιεῖν πρὸς τὸ
τοῦ προκειμένου τυγχάνειν.

Εἰ τῶν στοχαστικῶν τεχνῶν τέλος εἶναι τις λέγει τὸ πάντα τὰ παρ' 5
5 αὐτάς ποιεῖν πρὸς τὸ τοῦ προκειμένου τυγχάνειν, πῶς οὐχ ὁμοίως καὶ αὐ-
ται τοῦ οἰκείου τεύξονται τέλους ταῖς οὐ στοχαστικαῖς τῶν τεχνῶν; δοκῶσι
δὲ κατὰ τοῦτο μάλιστα διαφέρειν τῶν ἄλλων αἱ στοχαστικαὶ [καὶ] τῶ μὴ 10
ὁμοίως τοῦ τέλους τυγχάνειν. καθ' οὗς μὲν τέλος ἐστὶν αὐταῖς τὸ τυχεῖν
τοῦ προκειμένου, διαφέρουσι ἂν ταύτη· καθ' οὗς δὲ τὸ προκειμένον ἐστὶν
10 αὐταῖς τέλος, εἰ καὶ τὰ τοῦ τέλους μὴ ὁμοίως τυγχάνει, οὐ διαφέρουσι (ἀν) 15
αὐτῶν κατὰ τὸ μὴ ὅμοιον αὐταῖς τὸ τέλος ἔχειν. ἐκεῖναι μὲν γὰρ τῶ τοῖς
κατὰ τὴν τέχνην γινομένοις ἐπεσθαι τὸ οὐ χάριν γίνονται, καὶ τὴν ἀπο-
τυχίαν αὐταῖς τοῦ προκειμένου κατὰ τὴν διαμαρτίαν τῶν γινομένων, οὐ 20
τεχνικῶς γινομένων, ἐπεσθαι, τέλος ἔχουσι τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου·
15 ἴσον γὰρ ἐν ἐκείναις τῶ πάντα τὰ παρ' αὐτάς ποιῆσαι πρὸς τὸ τυχεῖν
τοῦ προκειμένου τὸ καὶ τυχεῖν αὐτοῦ· ταῦτα γὰρ ποιούντων τὰ παρ'
αὐτάς γίνεται. ἐπὶ δὲ τῶν στοχαστικῶν τῶ μὴ πάντως τοῖς γινομένοις 25
κατὰ τὴν τέχνην ἐπεσθαι τὸ | οὐ χάριν, διὰ τὸ δεῖσθαι πρὸς τὸ τυχεῖν 114
ἐκείνου πολλῶν, ἃ μὴ ἐστὶν ἐπὶ μόνῃ τῇ τέχνῃ, ἔτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ κατὰ
20 τὴν τέχνην γινόμενα μὴ ὠρίσθαι, μηδὲ τῶν αὐτῶν εἶναι ποιητικὰ τῶ μὴ
πάντῃ ὁμοίως ἔχουσι προσφέρεσθαι, ἀλλὰ πάντα ἢ γέ τινα καὶ ἄλλως ἐν 5
αὐταῖς οὐχ ὡς προσεδοκᾶτο ἔσεσθαι, οὐ τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου τέλος
ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ ἀποπληρῶσαι τὰ τῆς τέχνης. ἢ τέλος μὲν καὶ ταύταις τὸ
τυχεῖν τούτου οὐ χάριν πάντα τὰ παρ' αὐτάς ποιῶσι, διὰ τοῦ πάντα τὰ 10
25 παρ' αὐτάς ποιῆσαι, ἔργον δὲ ἴδιον αὐτῶν τὸ πάντα τὰ παρ' αὐτάς πρὸς
τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου ποιῆσαι τῶ μὴ μόνον τοῦτο ἀρκεῖν πρὸς τὸ
τοῦ προκειμένου τυχεῖν, ἀλλὰ δεῖν καὶ ἄλλων τινῶν, ἃ οὐκ ἐστὶν ἐπὶ τῇ 15
τέχνῃ.

XVII. Ὅτι (οὐκ,) εἰ ἔστιν τοῦ ὡς ὑπεκκαύματος πυρός, δ καὶ
30 στοιχειῶν ἐστι, θερμότερόν τι ἄλλο πῦρ, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν
μίξει τοῦ ἐναντίου τοιοῦτον ἐκεῖνο.

Οὐκ ἐπεὶ μᾶλλον θερμὸν τοῦ ὡς στοιχείου πυρός, δ καὶ ὑπέκκαυμα 20
λέγεται, ἢ ζέσις τοῦ πυρός, ὁποῖόν ἐστι καὶ τὸ παρ' ἡμῶν πῦρ, ἥδη ἐν

7 καὶ del. Vict. 10 εἰ καὶ τὰ τοῦ Vict.: οὐ καὶ τὰ τοῦ VHBSFa: οὐκ ἀπὸ τοῦ G:
εἰ καὶ τοῦ Sp. ἂν add. Sp. 11 ἐκεῖναι] ἐκείναις Vict. (?) τῶ τοῖς Vict.
Sp.: τούτοις libri 15 αὐτάς Sp.: αὐτῶν libri 17 αὐτάς Sp.: ἑαυτοῖς libri
19 μὲν a 21 ἀλλὰ πάντα scripsi: διὰ πάντα libri (διαπαντα sic V) ἢ γέ scripsi:
ἥδη libri (ἥδη V): ἢ διὰ Vict. 24 αὐτάς Vict.: αὐτοῦ (οὐ in lit. V) libri 25 αὐτάς
Sp.: αὐτοῖς libri 29 οὐκ add. a Sp. et tab.

ἐκεῖνῳ τὸ ἔλαττον θερμὸν μίξει τοῦ ἐναντίου. ἡ γοῦν φλόξ ἔλαττον μὲν
θερμὸν τοῦ πεπυρωμένου σιδήρου, ἀλλ' οὐ ψυχρότερος μίξει, ἀλλ' ἔστιν ἡ | 25
ἐπίτασις ἐν τῷ σιδήρῳ παρὰ τὴν τῆς ὕλης στερεότητά τε καὶ ἀντιτυπίαν. 115
τῷ γὰρ ἀντιβατικῇ εἶναι καὶ μὴ εἰκτῇ καὶ τὸ ἐν αὐτῇ θερμὸν τοιοῦτον
5 παρέχεται. καὶ τὸ ὡς στοιχεῖον δὴ πῦρ, τὴν φύσιν ὄν μανόν τε καὶ ἕτηρον 5
καὶ ἄμικτον ὕλης χορηγίαν παρέχειν δυναμένης τοιοῦτω πυρί, οὕτω θερμὸν
ἔστιν. ἀμέλει ταῦτα αὐτοῦ ἐξάπτεται, ὅσα ἐν αὐτῷ πύλῃσιν τινα ἔχει καὶ
πυκνότητα καὶ τῷ τοιοῦτω πυρὶ τροφήν. διὸ καὶ εὐλογώτερον ἂν τις λέ-
γοι τὸ τοιοῦτο πῦρ μεμιῆσθαι τῷ ἐναντίῳ. τροφῆς γὰρ τοῦτο δεῖται καὶ 10
10 σώζεται, ἕως ταύτην ἔχῃ, τροφή δὲ τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ. ἔτι οὖν ἐπεὶ
ὕλη τὸ τοιοῦτο πῦρ, ἔχει ἂν τι καὶ τοῦ ἐναντίου αὐτῷ δ φέρων εἰς αὐτὸ
μεταβάλλει. τὸ δὲ οὐκ ἐπὶ τροφῇ πῦρ, ἀλλ' εἰλικρινές τε καὶ καθαρὸν 15
15 ἄμικτον τοῦ ἐναντίου, τὸ κατ' αὐτὸ ὑφεστός, ὡς καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων
ἕκαστον.

15 XVIII. Περὶ τοῦ τὴν φύσιν ὑπάρχειν ἀρχὴν κινήσεως.

Ὅτι μὲν ἡ φύσις ἀρχὴ κινήσεως, ὄγλον ἐκ τοῦ τῆς κινήσεως ἀρχῆ 20
διαφέρειν τὰ φυσικὰ τῶν μὴ φυσικῶν σωμάτων, ἧ δὲ διαφέροντα τὰ φυ-
σικὰ τῶν μὴ φυσικῶν φυσικὰ ἔστι, τοῦτο εἶναι τὴν φύσιν. ὅσα μὲν οὖν
σώματα γενητά ἔστιν ὄντα φυσικὰ, τούτοις ἡ γένεσις ἐν ἀλλοτρίοις γίνεται 25
20 τόποις, καὶ ἔστιν ἡ κίνησις αὐτοῖς συνεργούσα | πρὸς τὸ ἐν τῷ οἰκείῳ 116
γενέσθαι τόπῳ, ἐν ᾧ γενόμενα ἤρεμεῖ τε κατὰ τόπον καὶ ἔστι καθὸ ἔστι
γινόμενα τελειύτητι (εἶχε γὰρ ἐν αὐτοῖς καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπὶ τοῦτο κι-
νήσεως), τοῖς δ' ἀγενήτοις τε καὶ τῇ ἑαυτῶν φύσει τελείους σώμασιν καὶ 5
5 οὔσιν ἐν τῷ κατὰ φύσιν αὐτοῖς τόπῳ ἡ φύσις, τοῦτ' ἔστιν ἡ ἐν αὐτοῖς
25 ἀρχὴ τῆς κινήσεως, οὐκ εἰς τὴν ἐξ ἀτελείας εἰς τελειότητα μεταβολὴν
συντελεῖ, οὐδὲ εἰς τὸ ἐπὶ τὸν κατὰ φύσιν αὐτοῖς τόπον ἐνεχθῆναι (τέλειά 10
10 τε γὰρ ἔστι καὶ οὐδέποτε ἐξίσταται τοῦ κατὰ φύσιν ἑαυτοῖς τόπου), ἀλλ'
εἰς τὸ διὰ τῆς κατ' αὐτὸν ἐνεργείας ὁμοιοῦσθαι τῷ τῶν ὄντων ἀρίστῳ,
τῇ αἰδίῳ τε καὶ συνεχεῖ καὶ ὁμαλῇ κινήσει, μιμούμενα τὸ τε ἐνεργεία
30 δεῖν εἶναι αὐτοῦ καὶ τὸ ἀκίνητον καὶ τὴν στάσιν. διὰ μὲν τοῦ κινεῖσθαι 15
15 τὸ ἐνεργεία εἶναι αὐτοῦ (ἐνεργεία τις ἡ κίνησις· ἔδει γὰρ τὰ μιμού-
μενα τὸ ἀπλῶς ἐνεργεία ὄν καὶ μετὰ μῶς κοινωνοῦν δυνάμειος δι' ἐνεργείας
τῆς κατὰ φύσιν αὐτοῖς τοῦτο ποιεῖν), διὰ δὲ τοῦ συνεχῶς [ἡ] καὶ τεταγ- 20
20 μένωσ καὶ ὁμοίως αἰεὶ κινεῖσθαι τὴν αἰδίον αὐτοῦ μεμίμηται φύσιν. οὔτε
35 γὰρ μὴ κινούμενον ἦν ἂν σῶμα φυσικόν, ὃ κυριώτατον τῶν σωμάτων, οὔτε
κινούμενον τοῦ στήναι ποτε καὶ μὴ συνεχῶς κινεῖσθαι εὐλογον αἰτίαν ἔχει· 25
25 οὔτε γὰρ παρὰ τοῦ τόπου, οὔτε παρὰ τοῦ κινεῖσθαι παρὰ | φύσιν, οὔτε 117

6 fortasse (ὄγλ) οὔτω 10 ἔχει a Sp. 11 αὐτὸ V 12 ἐπὶ τροφῇ scripsi: ἐπὶ τροφή
V: ἐπιτροφή a: ἔστι τροφῇ Sp. 13 τὸ] expectas καὶ 22 γενόμενα coni. Sp. ἐν τε-
λειότητι Vict. αὐτοῖς V 26 τελεία a Sp. 27 ἑαυτοῖς] αὐτοῖς coni. Sp. 30 δεῖν
del. vel αἰεὶ Sp. bene 31 γὰρ τις B² Vict. Sp. fortasse αὐτοῖς 33 ἡ del. Sp.
34 οὔτε scripsi: οὐδὲ libri

παρὰ τῆς διὰ τὸ θνητὸν ἀσθενείας. διὸ κινούμενα συνεχῶς κατὰ τὴν ἐν αὐτοῖς φύσιν διὰ τῆς ἐν τῇ κινήσει μονῆς τὴν ἐκείνου μιμείται στάσιν. ὅτι δ' οὐ τὸ κινεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ συνεχῆ τε καὶ αἰδιον κινεῖσθαι 5 κίνησιν κατὰ φύσιν αὐτοῖς. δείκνυσι καὶ τὸ σχῆμα ἔχειν αὐτὰ σφαιρικόν, 5 ἐπεὶ τὸ μὲν ἀριστόν τε καὶ τελειότατον τῶν σχημάτων τῷ ἀρίστῳ τῶν σωματίων κατὰ φύσιν. τῷ δὲ τοιούτῳ σχήματι παρὰ φύσιν ἢ στάσις· διὸ 10 οὐδὲ βάσιν ἔχει τινὰ καθ' ἣν στήσεται.

XIX. Ὅτι (εἰ) ὁ κόσμος αἰδιός ἐστι, τὸ δὲ κόσμῳ εἶναι αὐτῷ ἢ τάξις ἐστίν, εἴη ἂν ἐν τῇ οἰκείᾳ οὐσίᾳ αὐτοῦ καὶ τοῦτο.

10 Εἰ ὁ κόσμος αἰδιός τῇ ἑαυτοῦ φύσει, τὸ δὲ κόσμῳ εἶναι ἐστὶ τὸ ἐν 15 τοιαύτῃ τάξει εἶναι τι, εἴη ἂν καὶ τὴν τάξιν παρὰ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως ἔχων. εἰ δὲ τοῦτο, οὔτε πρὸς τὸ εἶναι. οὔτε πρὸς τὴν τάξιν ἣν ἔχει δεῖται ἂν τοῦ προνοήσαντος. ἀλλὰ μὴν πᾶν τὸ προνοῶν ἢ τοῦ εἶναι (τὸ) προ- 20 νοούμενον προνοεῖ ἢ τοῦ εἶναι, ὧν πρὸς μῆδέτερον δεόμενος τοῦ προ- 15 νοήσαντος ὁ κόσμος οὐδ' ἂν προνοοῖτο ὅλως. ἢ πᾶς μὲν ὁ κόσμος οὐ δεῖται τινος προνοήσαντος, οὔτε πρὸς τὸ εἶναι, οὔτε πρὸς τὸ εἶναι, ἢ δὲ γινομένη πρόνοια ἐν τῷ κόσμῳ γίνεται μέρους μὲν τινος ἐν τῷ | κόσμῳ 25 προνοῶντος, μέρους δὲ τινος προνοουμένου. ὅσον μὲν γὰρ αὐτοῦ σῶμα 118 ἀγένητόν τε καὶ ἀφθαρτόν ἐστι, καὶ αἰετὰ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν τε καὶ ψυχὴν 20 τεταγμένον, καὶ τὴν αὐτοῦ κίνησιν κινούμενον ἐφέσει μιμήσεως τοῦ πρώ- 5 του θεοῦ, τοῦτ' οὐδὲν δεῖται τοῦ προνοήσαντος. ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει τὴν τε κατὰ τὸ εἶναι καὶ τὴν κατὰ τὸ εἶναι τελειότητα ἔχον, ὅσον δὲ αὐτοῦ γενητόν τε καὶ φθαρτόν καὶ τῆς παρ' ἄλλου βοήθειας δεόμενον πρὸς τε τὸ 10 εἶναι καὶ πρὸς τὴν διὰ τῆς εὐτάκτου μεταβολῆς κατ' εἶδος αἰδιότητα, τοῦτ' 25 ἐστὶ τὸ προνοούμενον ὑπὸ τῆς τοῦ θεοῦ μέρους τοῦ κόσμου κινήσεως εὐ- τάκτου καὶ ποιᾶς σχέσεως πρὸς αὐτὸ κυβερνώμενον. [ὕφ'] ἦς, ἐφ' ὅσον 15 ἐνδέχεται θνητόν τι ὄν, μετέχον τάξεως, παρ' ἐκείνων αὐτῆς τυγχάνον [οἰ' αὐτῆς] φυλάσσει δι' αὐτῆς τὴν κατ' εἶδος ἀφθαρσίαν.

XX. Πῶς τὸ μεταβάλλον εἰς τι καθ' ἣν ἔχει δύναμιν. τηρεῖ 30 τὴν δύναμιν καὶ μετὰ τὸ μεταβάλλειν. εἰς δὲ μετέβαλλεν. 20

Πῶς τὸ μεταβάλλον εἰς τι τῆς δυνάμιν ἔχειν πρὸ τοῦ μεταβάλλειν εἰς αὐτὸ τῆς εἰς αὐτὸ μεταβολῆς [κινεῖται] τηρεῖ [τε] τὴν δύναμιν τὴν τοῦ γίνεσθαι ἐκεῖνο πάλιν ἐξ οὗ μετέβαλλεν; καὶ γίνεσθαι πάλιν ἐκεῖνο, | ὡς 119

2 μόνης a 8 εἰ add. B² tab. Sp. 11 τι ante τάξει colloc. a Sp. 13 προνοή-
σαντος v. c. VSGFa Sp.: προνοήσαντος V⁴B 13 τὸ add. Sp. 14 προνοεῖ Sp.: προνοεῖ-
ται libri 16 προνοήσαντος a Sp. 19 et 20 αὐτοῦ V 21 θεοῦ conl. Sp.
26 ποιᾶ σχέσει Sp. αὐτὸ Sp.: αὐτοῦ libri ὕφ' deleti 27 καὶ παρ' Vict.
27. 28 δι' αὐτῆς del. S²B² om. a Sp. 30 (et 33) μετέβαλλεν a Sp. 32 κινεῖται et
te del. Sp. 33 γίνεσθαι scripsi: δύνασθαι libri πάλιν scripsi: πᾶν libri καὶ γί-
νεσθαι Vict. Sp. signum interr. posui post μετέβαλλεν. post ἐκεῖνο libri

λέγει Ἀριστοτέλης ἐπὶ τοῦ κόσμου, εἰ γενητὸς εἶη· διὰ τοῦτο γὰρ φησιν αὐτὸν
καὶ φθαρῆσθαι. οὐ γὰρ οὕτως ἔχοντα ὁράται τὰ γινόμενα· οὔτε γὰρ τὸ
βάθρον τὸ ἐκ τοῦ τοιοῦδε ξύλου γεγονὸς φυλάσσει τὴν δύναμιν ἔτι τοῦ τοι- 5
οὔτο γενέσθαι ξύλον, οὐδ' εἰς ταῦτὸ ἢ μεταβολὴ τε καὶ φθορά, οὔθ' ὁ ἔκ
5 τινων κατὰ μεταβολὴν γινόμενος ἄνθρωπος πάλιν εἰς ἐκεῖνα φθείρεται, ἐξ
ᾧν ἢ γένεσις αὐτῶν, τότε τὸ ἔμμηγον καὶ τότε τὸ σπέρμα. ἢ τὰ μὲν 10
κατὰ τὰς τέχνας γινόμενα οὐκ ἀνακάμπει πάλιν ἐπὶ τὰς ὕλας, ἵτις μὴδὲ
ἦν τῆς τέχνης ἔργον ἢ ὕλη, ἐξ ἧς ἐποίει τὸ ἔργον, ἀλλὰ μὴδ' ἦν ἀντι-
κειμένη τῷ ἔργῳ γινομένη, εἰς δὲ ἢ μεταβολὴ τῷ γινομένῳ. ἔχον δὲ τὸ 15
10 ὑποκείμενον φυσικόν τε ὄν δύναμιν τοῦ δέξασθαι τε τοῦτο τὸ εἶδος καὶ μὴ,
κἂν δέξηται, φυλάσσει τὴν δύναμιν τὴν τοῦ χωρίζεσθαι τοῦ εἶδους δὲ ἐδέ-
ξατο, χωρίζεται τε αὐτοῦ καὶ φθείρεται, καὶ γίνεται αὐτῷ ἢ φθορὰ ὡσπερ
οὖν καὶ ἢ γένεσις ὑπὸ ἐξωθέν τινος ἢ τινος τοιοῦτου, εἰ ὡς τεχνικὸν φθει- 20
ροίτη, ἢ ὑπὸ φύσεως, εἰ τῇ τοῦ ὑποκειμένου σώματος φυσικῇ φθορᾷ συμ-
15 φθείροιτο καὶ τὸ τῆς τέχνης ἔργον. ἐπὶ δὲ [τῆς] τῶν φύσει γινομένων,
ὡσπερ οὖν τὸ γινόμενον, οὕτω καὶ τὸ ὑποκείμενον φύσει, καὶ ἔστι πρῶτον 25
μὲν ὑποκείμενον ἢ ὕλη, ἣτις οὐδέποτε | ἐστὶν ἐνεργεῖα καθ' αὐτήν, ἐνεργ- 120
γεῖα δὲ ὑποκείμενα τὰ στοιχεῖα, ἃ ἤδη μετὰ τινος ποιότητός τε ὄντα καὶ
ἐναντιώσεως εἰς ἀλλήλα μεταβάλλει κατὰ τὰς ἐναντιώσεις, ἃς ἔχει πρὸς
20 ἀλλήλα, τῆς ὑποκειμένης αὐτοῖς ὕλης κοινῆς τε οὐσης ἀπάσης καὶ ἀλλοι- 5
οὔσης τὸ εἶδος κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τῆς ποιότητος ἐναντίωσιν. τῷ γὰρ
τόδε τι γεγονέναι, ἔχειν δὲ δύναμιν καὶ τοῦ ἐν τῷ ἐναντίῳ τοῦδε εἶναι
φυλάσσοῦσα τὴν δύναμιν μεταβάλλει ποτὲ καὶ εἰς ἐκεῖνο· διὸ οὐδὲν ἄφθαρ- 10
τον τῶν ἀπλῶν τε καὶ γενητῶν σωμάτων. γίνεται δὲ ἐκ τῶν ἀπλῶν τού-
25 των σωμάτων καὶ τὰ σύνθετα κατὰ μίξιν τινα καὶ κρᾶσιν καὶ συμμετρίαν
τῶν δυνάμεων, καθ' ἣν οὐκ εἰς ἓν τι τῶν ἀπλῶν μεταβολὴ γίνεται, ἀλλ' 15
εἰς τι μεταξὺ μετέχον ἀπασῶν τῶν ποιότητων τε καὶ δυνάμεων τῶν ἐν
τοῖς ἀπλοῖς σώμασιν ὑποκειμένων, ἔχοντα δὲ δύναμιν καὶ τοῦ χωρίζεσθαι
πάλιν ἀπ' ἀλλήλων τὰ σώματα ἀπλᾶ ἐκ τῆς τοιαύτης μίξεως ἀναλύεται
30 τε καὶ χωρίζεται. διὸ οὐχ οἶόν τέ τι τῶν ἐξ αὐτῶν συγχειμένων ἄφθαρ- 20
τον εἶναι. γίνεται δὲ καὶ ἢ τῶν ζώων γένεσις κατὰ συμμετρίαν τινῶν
σωμάτων ἤδη μεμιγμένων αὐτῶν (οὐ γὰρ ἀπλοῦν σῶμα τὸ ἔμμηγον), καθ'
ἣν συμμετρίαν ἐμφυχά τε γίνεται καὶ ἡνωμένα καὶ τάσδε τινὰς τὰς δυ- 25
νάμεις ἔχοντα. ἢς [ἦ] συμμετρίας λυομένης τῷ τὰ ἐξ ᾧν ἐγένετο μετα-
35 βάλλοντα μὴ | τηρεῖν τὰς δυνάμεις, καθ' ἃς ἢ συμμετρία, ἀναλύσις τε 121
καὶ διάλυσις αὐτῶν γίνεται οὐκ εἰς τὰ μηκέτ' ἂν αὐτοῖς σωζόμενα, οἷον
καὶ τὸ ἔμμηγον. τοῦτο μὲν γὰρ ἦν καὶ αὐτὸ σύνθετον, ἣτις σύνθεσις μετὰ 5
τὴν πρώτην μίξιν τε καὶ ἀρμονίαν τῶν ἐξ ᾧν ἢ σύνθεσις τῷ ζῳίῳ σωμά-

1 λέγει] cf. de Caelo I, 10. 279^b4 fortasse γενητὸν et αὐτὸ 4 οὐδ' scripsi: οὐτ'
libri οὐθ'] οὐ γὰρ conl. Sp. 10 pr. τε del. Sp. recte τε τοῦτο Sp.:
γε τοῦτο libri 11 δέξηται B²S²a Sp.: δέηται VB¹S¹F 13 εἰ B² Sp.: ἢ libri
14 εἰ B² Sp.: ἢ libri 15 τῆς del. Sp. 16 γιν. et ὑποκ. mutat Schwartz
22 τοῦ Vict.: τῷ libri 29 μίξεως] ω in lit. V 30. 31 ἄφθαρτον] alt. α in
lit. V 32 ἐμμένον α 34 ἢς Sp.: ἢ VS¹B¹: ἢς ἢ B²S²a 36 αὐτοῖς] fortasse αὐτὰ

των. μεταβάλλοντα δ' ἐξ ὧν ταῦτα τὰ σώματα (ταῦτα δ' ἦν τὰ στοιχεῖα σωζόμενα) λύεται τε ἀπ' ἀλλήλων ἀσυμμετρίας τινός ἐν αὐτοῖς γινομένης τῷ πλεονεκτήσαντι ἐξ αὐτῶν (οὐ γὰρ δύναμιν ἔχοντα, ὥστ' ἐπ' ἀπειρον 10 τὴν τοιαύτην συμμετρίαν φυλάσσειν), καὶ ἔστιν ἢ τε τῶν ζῳῶν καὶ τῶν 5 ἄλλων τῶν συνθέτων σωμάτων φθορὰ γινομένη εἰς τὴν τῶν στοιχείων ἀνά- λυσιν, ἐξ ὧν κατὰ συμμετρίαν τινὰ τὴν πρὸς ἄλληλα τῶν στοιχείων ἢ γέ- 15 νεσίς τε αὐτῶν καὶ ἡ σύστασις. καὶ ὁ κόσμος δὲ τῶν ἔκ τινων σωμάτων ἐνεργεῖα ὄντων κατὰ μεταβολὴν τινα γέγονεν † δῆλον ὅτι τὰ σώματα ἐκεῖνα σώζεται ἐν αὐτῷ, ὧν κατὰ μεταβολὴν ἢ γένεσις αὐτῶν, σωζόμενα δὲ καὶ 20 δυνάμενα κάκεινως ἔχειν, ὡς ἔχοντα μεταβάλλειν εἰς τὸν κόσμον εἶναι, πάλιν ἂν μεταβάλλοι, εἰς δὲν μεταβάλλοντα οὐκέτ' ἂν ὁ κόσμος εἴη, ὥσπερ ὁρῶμεν μεταβάλλοντα τὰ τε ἀπλᾶ σώματα εἰς ἄλληλα πρῶτα † ἦν ὑπο- κειμένην αὐτοῖς ὕλην εἶναι δεκτικὴν τῶν εἰδοποιούντων τὰ πρῶτα σώματα, καὶ τὰ σύνθετα, | ὅταν ἢ διὰ τὴν φύσιν ἢ διὰ τινα ἔξωθεν περίστασιν 122 15 ἐπικρατήσῃ τι ἐν αὐτοῖς, ὃ λύει τὴν συμμετρίαν αὐτῶν πρὸς ἄλληλα, καθ' ἣν τὸ εἶναι τῷ συνθέτῳ σώματι.

XXI. Ὅτι μὴ κατὰ συμβεβηκός ἢ πρόνοια κατὰ Ἀριστοτέλη. 5

Πρῶτῃν ἡμῖν γινομένων πρὸς τοὺς ἐταίρους περὶ προνοίας λόγων, καὶ πειρωμένου μου δεικνύναι, ὅτι τέ ἐστι κατὰ Ἀριστοτέλη ἀπὸ τῶν θεῶν 20 τῶν θνητῶν ἐπιμέλειά τις καὶ πρόνοια, καὶ τίς, καὶ τίνα γινομένη τὸν τρό- 10 πον ὄντος ἐτόιμου λέγειν, εἰπέ τις τῶν παρόντων πρῶτον ἄξιον εἶναι μα- θεῖν, πῶς ἀποκρίνασθαι δεῖ πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας, πότερα χρὴ προηγου- μένως λέγειν τὰ θεῖα τῶνδε προνοεῖσθαι καθ' ἡμᾶς, ἢ κατὰ συμβεβηκός. 15 οἱ γὰρ οὐ φάσκοντες εἶναι κατὰ Ἀριστοτέλη πρόνοιαν τὴν ὑφ' ἡμῶν λε- 25 γομένην γίνεσθαι, πρόνοιαν κατὰ συμβεβηκός φασὶ γίνεσθαι λέγεσθαι. εἰ δὲ ἐν πᾶσιν, οἷς προστίθεται, τὸ κατὰ συμβεβηκός τοῦ μὴ κυρίως εἶναι 20 τούτοις ἃ λέγεται σημεῖόν ἐστι, τὸ δὲ μὴ κυρίως ὄν οὐδ' ὄν πως, οὐδ' ἂν ἢ κατὰ συμβεβηκός λεγομένη πρόνοια εἴη πρόνοια μετὰ τοιαύτης προσ- θήκης λεγομένη. κατὰ συμβεβηκός τε γὰρ κεκινῆσθαι λέγεται τὰ μὴ κι- 123 30 νούμενα κυρίως τε καὶ καθ' αὐτά, καὶ κατὰ συμβεβηκός αἷτια μὲν ταῦτα, ἀφ' ὧν μηδεμίαν συντέλειαν προηγουμένως πρὸς τὰ ὧν αἷτια εἶναι λέγεται. εἰ δὲ καὶ τὴν πρόνοιαν μετὰ ταύτης γίνεσθαι τῆς προσθήκης λέγομεν, ἴσως 5 ἐξ ὧν λέγομεν αὐτοὶ περὶ προνοίας ἀναιροῦμεν ἂν τὸ εἶναι τὴν πρόνοιαν. ὡς γὰρ τὴν κίβδηλον δραχμὴν οὐχ οἶόν τε δραχμὴν εἶναι λέγειν τῷ ἀναι- 35 ρετικῶν αὐτῆς εἶναι τὸ προσκείμενον, οὕτως οὐδὲ τὴν κατὰ συμβεβηκός 10

1 μεταβάλλον τὰ V ταῦτα] fortasse τοῦτο 3 ἔχοντα VFB¹S¹: ἔχει B²S² Sp.: ἔχειν a
4 φυλάσσειν B²S²Fa Sp.: φυλάσσει VB¹S¹ 7 τῶν ἐκ VB¹S¹: τῶν εἰ B²S²a: ἐκ Vict.: εἰ
ἐκ Sp. 8 γέγονεν] γίνεσθαι ἢ γεγονέναι Vict. 9 ὧν] ὡ a Sp. αὐτῶν] αὐτοῦ
Schwartz 10 ὡς] εἰς τὰ B² μεταβάλλειν] μεταβάλλει Sp.: fortasse μετέβαλλεν
11 δν] τὰ a: fortasse δ δ del. Diels 12 πρῶτα ἦν sic V: πρῶτα ἦν B¹S¹:
πρῶτα τῷ τὴν B²S²a Sp. 14 alt. ἢ SB²a Sp.: καὶ B¹V 23 προνοεῖσθαι] προνοεῖν
τῶν conl. Sp.: προνοεῖν Schwartz, melius 23 προνοεῖσθαι] Sp.: εἰ VB¹S¹F 29 κει-
νῆσθαι] pr. x in lit. V 35 προκείμενον Sp.: τὸ libri

πρόνοιαν οἷόν τε λέγειν πρόνοιαν τῷ τὸ κατὰ συμβεβηκὸς ἐν πᾶσιν ἐπὶ ἀναιρέσει τοῦ ἢ συντίθεται προστιθεσθαι.

Καὶ ἐγὼ πρὸς αὐτόν· τί δέ; ἀναγκαῖον εἶναι σοὶ δοκεῖ τὴν πρόνοιαν 15
θατέρῳ τούτων προσγενέσθαι, καὶ δεῖν τὸν ἀποκρινόμενον πρὸς τὸν οὕτως
5 ἐρωτῶντα ἢ προηγουμένως καὶ καθ' αὐτὸ γίνεσθαι λέγειν αὐτὴν ἢ κατὰ
συμβεβηκὸς;

Καὶ ὅς· τί γὰρ ἂν τις λέγων ἄλλο παρὰ ταῦτα δόξειεν κατὰ λόγον 20
ποιεῖσθαι τὴν ἀπόκρισιν;

Δῆλον, εἶπον, ὡς εἰ μὲν μηδὲν φαίνοιτο δυνάμενον εἶναι μεταξὺ τοῦ
10 καθ' αὐτὸ καὶ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς, ἀνάγκη τὸν ἀποκρινόμενον ὑγιῶς πρὸς
τὴν ἐρώτησιν ἐν θατέρῳ τὴν πρόνοιαν τίθεσθαι, εἰ δ' ἐστὶ τι δυνάμενον 25
εἶναι τούτων μεταξὺ, φανερόν ὡς ὁ τοῦτο δεῖξας εἶη ἂν δεικνὺς τὴν ἐρώ-
τησιν οὐκ ἀναγκαῖαν τῷ μὴ πάντας | τοὺς δυναμένους λέγεσθαι τρόπους 124
τῆς προνοίας περιελιφέναι.

15 Καὶ τί ἂν, εἶπεν, εἶη τοιοῦτον, ὃ τῷ παραλελειφθαι παραλύει τὸ τῆς
ἀποκρίσεως ἀναγκαῖον;

Κἀγὼ· δοκῶ μοι τοῦτο γνώριμον ἔσεσθαι, εἴτε τοῦτον ἔχει τὴν τρό- 5
πον εἴτε καὶ μὴ, εἰ πρῶτον ὑπομνήσαιμεν ἑαυτούς, τίνος ποτὲ ἐκείνων ἐκά-
τερον † εἶναι μνηστικόν, λέγω δὲ τό τε καθ' αὐτὸ καὶ κατὰ συμβεβηκὸς. τοῦ
20 δ' ὀρθῶς με ἐφῆσαντος λέγειν ἐπειρώμην τὸ σημαϊνόμενον ὑφ' ἑκατέρου 10
τῶν ἐν τῇ ἐρωτῇ κειμένων ἐκτίθεσθαι, λέγων καθ' αὐτὸ μὲν προνοεῖν
τίνος λέγεσθαι τοῦτον, ὃς ποιησάμενος σκοπὸν τὴν ὠφελίαν τοῦ προκειμένου
ἐνεργεῖ τε καὶ πράττει ταύτης χάριν τὰ δι' ὧν οἶεται τοῦ προκειμένου 15
τεύεσθαι σκοποῦ, τέλος ποιούμενος τῶν ἐνεργειῶν τὴν ὠφελίαν τοῦ προ-
25 νοουμένου· κατὰ συμβεβηκὸς δὲ προνοεῖν λέγεται τί τινος, ὅταν, μηδὲν τοῦ
προνοεῖν οὕτως λεγομένου πράττοντος ὑπὲρ ὠφελίας τοῦ προνοουμένου, ἔκ 20
τινων ὑπ' ἐκείνου γινομένων ὠφελεῖσθαι τι συμβαίνῃ, μηδὲ τὴν ἀρχὴν
γνωρίζοντος τὸ συμβαῖνον τοῦ τοῦτον προνοοῦντος τὸν τρόπον. θησαυρόν
τε γὰρ εὐρηχέναι δοκεῖ κατὰ συμβεβηκὸς ὁ πρῶτως ἄλλου τινὸς ὀρύσσων 25
30 χάριν, μηδὲ εὐρήσειεν προσδοκῶν· καὶ ὑπὸ κεραυνοῦ τίνος ἀπόλωλε κατὰ
συμβεβηκὸς τῷ τὸν κεραυνὸν μήτε | τούτου χάριν ἐνεχθῆναι, μήτε τοῦ 125
τοῦτο ἔσεσθαι ἔννοιάν τινα γεγονέναι τῷ τοῦ κεραυνοῦ ποιητῇ εἴτε καὶ δε-
μιουργῇ. ἢ γὰρ γινώσκεις τίνος τῶν ἐπομένων τοῖς γινομένοις ἄλλου χάριν
παραλύει τὸ γίνεσθαι κατὰ συμβεβηκὸς αὐτὰ τῷ κατὰ συμβεβηκὸς μὲν εἶναι 5
35 τὸ παρὰ λόγον γίνεσθαι δοκοῦν, τὴν δὲ πρόγνωσιν τῶν κατὰ λόγον γινο-

2 τοῦ B²S²a Sp.: τῷ VFS¹: τὸ B¹ 7 τί G Sp.: τίς Va post ἄλλο litura
1 litt. V 15 τί ἂν Sp.: πᾶν VGFS¹B¹: παντοῖον B²S²a Sp. 18 ἐκείνων] εἰ
in ras. V 19 εἶναι] fortasse ἐστὶ 20 με Sp.: μὲν libri 22 ὠφέλειαν a Sp.
semper προκειμένου] προνοουμένου Diels recte 23 χάριν] ρ in lit. V 25 λέ-
γεσθαι con. Sp. 27 συμβαίνῃ S²a Sp.: συμβαίνει B²: συμβῆναι VFB¹S¹
29 ὀρύσσων Sp.: ὀρύσσειν libri 30 τίνος] fortasse τίς 31. 32 τοῦ τοῦτο scripsi:
τούτου τὸ VBSa: τούτου τί τὸ Viet.: τοῦτο con. Sp. 34 αὐτὰ τῷ scripsi: αὐτῷ VB¹S¹F:
αὐτῷ τῷ B²S²Ga Sp. 35 παρὰ λόγον a Sp.: παράλογον eodd. supra τὴν B²: εἰ
τῶν s. v. V

μένων σημείων εἶναι δοκεῖν. ἤ γὰρ οὐκ ἐπὶ τούτων καὶ τῶν οὕτως γινο-
μένων κατηγοροῦμεν τὸ συμβεβηκός; 10

Κάκεινος· οὐκ ἐπ' ἄλλων μὲν. τὴν γοῦν τύχην κατὰ συμβεβηκός αἰ-
τίαν εἶναι λέγοντες † οὐκ ἔλαττον αὐτὴν ὀρίζομεν τοῦ σπανίως γίνεσθαι τῆ
5 ἀπροοράτῳ.

Ἄλλα μὴν, ἔφην ἐγώ, τοιαύτης οὔσης τῆς τε καθ' αὐτὸ καὶ τῆς 13
κατὰ συμβεβηκός προνοίας οὐκέτ' ὀλιγαί σε δεήσεσθαι πολλῶν λόγων πρὸς
τὸ μὴ ἡγεῖσθαι ἱκανῶς ἔχειν τὴν ἐρώτησιν τὴν ἀξιούσαν τὴν πρόνοιαν εἰς
τε τὴν καθ' αὐτὸ καὶ τὴν κατὰ συμβεβηκός διαιρέσει μόνως. 20

10 Ὅρθως λέγεις, εἶπεν· εἰ γὰρ τις γνωρίζει τὴν γινομένην ὠφελίαν εἰς
τινα ἐκ τῶν ὑφ' αὐτοῦ γινομένων ἄλλου χάριν, ὁ γὰρ ἐκ τῶν προειρημέ-
νων ὅτι μῆτε καθ' αὐτὸ μῆτε κατὰ συμβεβηκός οὕτως προνοεῖ τοῦ τούτου 25
τὸν τρόπον ὑπὸ τινος τῶν ὑφ' αὐτοῦ γινομένων ὠφελομένου. |

Τί δέ, εἶπον ἐγώ, εἰ πρὸς τῆ ἡνωρίζειν τὴν ὠφελίαν τὴν γινομένην 126
15 εἰς τινα καὶ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ βουλήσιν γίνονται, οὐ πολὺ πλεῖον ἔτι τὴν
οὕτως γινομένην πρόνοιαν ἐρεῖς ἀφεστάναι τῆς κατὰ συμβεβηκός; 5

Καὶ ὅς· πάνυ μὲν οὖν. σχεδὸν γὰρ ἡ τούτου γινομένη τὸν τρόπον
ὄντα καθ' αὐτὸ προνοεῖν τινος τὸ ἕνεκα τοῦ προνοουμένου πάντα ποιεῖν,
κατὰ συμβεβηκός δὲ τὸ ἕνεκα μὲν ἄλλου τινὰ ποιεῖν, οὐ γνωρίζον δὲ τὴν 10
20 εἰς τοῦτο δι' ἐκείνου γινομένην ὠφελίαν, οὐδὲ βουλόμενον. τὸ δὲ μὴ ἕνεκα
μὲν τούτου ποιῶν, γνωρίζον δὲ καὶ βουλόμενον ὠφελεῖσθαι τοῦτο, προνοεῖ
μὲν ἂν τούτου, οὔτε δὲ καθ' αὐτὸ οὔτε κατὰ συμβεβηκός. [καὶ εἰ ὠφελῶ 15
μὲν τοῦτο, ἐφ' ἑαυτὸ δὲ τὴν ἀναφορὰν ποιῶτο τῆς ὠφελείας, οὐδὲ τοῦτο
καθ' αὐτὸ οὐδὲ κατὰ συμβεβηκός προνοεῖ· καὶ εἴ τι τῶν μὲν καθόλου καθ'
25 αὐτό, τῶν δ' ἐν μέρει κατὰ συμβεβηκός, οὐδὲ τοῦτο ἀπλῶς οὔτε καθ' αὐτό 20
οὔτε κατὰ συμβεβηκός τῶν καθ' ἕκαστα προνοεῖ, οὐ καθ' αὐτὸ μὲν. ὅτι
(οὐ) τούτων ἕνεκα, οὐ κατὰ συμβεβηκός δέ, ὅτι οὐχ ἕτερον τὸ καθόλου τῶν
κατὰ μέρος (ἐν γὰρ τούτοις αὐτῶν τὸ εἶναι) ἀποδεῖν τοῦ γίνεσθαι καθ' αὐ- 25
τὴν προηγουμένως.]

30 Τί δ' ἂν, εἶπον, λέγοις περὶ τοῦ προνοούντος μὲν τινων, ἐφ' ἑαυτὴν
μέντοι τὴν ἀπὸ τῶν προνοουμένων ὠφελίαν ἀναφέροντος; ὃν τρόπον ὁρῶ- 127
μεν τοὺς τε ποιμένας τῶν προβάτων προνοουμένους, καὶ τοὺς βουκόλους
τῶν βοῶν, καὶ τῶν αἰγῶν τοὺς αἰπόλους, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἱππονόμους
καὶ τοὺς συβώτας τῶν νεμομένων τε καὶ βοσκομένων ὑπ' αὐτῶν. 5

1 δοκεῖ Sp. quia falso interpunxit ante σημείων 4 λέγοντες εἶναι a Sp. οὐκ] ἐπ'
B²S²a Sp.; fortasse recte cf. Simpl. ad Phys. II, 5. 334, 6 sqq. τοῦ] οὐ τῆ B²S²a Sp.:
τῆ Diels 5 ἀπροοράτῳ] ἀπροαιρέτῳ Vict. 9 fortasse διαιρεῖσθαι 18 ὄντα καθ' αὐτό]
καθ' αὐτό ὄντα καθ' αὐτό Vict.: καθ' αὐτό ὃν τὸ καθ' αὐτό Sp.: sensus postulat tale quid:
(17) οὖν, εἶπεν, ἡ τούτου et (17. 18) τρόπον ὅτι καθ' 18 τινος ἢ τὸ a 19 τινά]
τινός B²S²a ποιεῖν B²S²a Sp.: ποιεῖ VFB¹S¹ 22—29 καὶ εἰ—προηγουμένως emblemata
ex 30 sqq. 24 (οὔτε) καθ' αὐτό οὔτε conl. Sp. 25. 26 οὔτε—οὔτε Sp.: οὐδὲ—οὐδὲ
libri 26 οὐ B²S²a Sp.: ἡ VB¹S¹ post ὅτι add. οὐ B²S²a Sp. 28 fortasse
(ὄλιγον) ἀποδεῖ 28. 29 αὐτῶν] αὐτὸ καὶ conl. Sp. recte 31 προνοουμένων V
32 ποιμένας] inter ι et μ 2 litt. erasae V προνοούντας conl. Sp. recte

Ἄλλ' οὗτοί γε, ἔφη, καὶ πᾶσά γε ἡ τοῦτον τὸν τρόπον γινομένη πρό-
νοια ὀλίγον τι διαφέρει τῆς γινομένης προηγουμένως τε καὶ καθ' αὐτήν·
τῶν γὰρ ἄλλων γινομένων ὁμοίως ὁ σκοπὸς μετατιθέμενος μόνος τῆς τοι- 10
αύτης προνοίας [ὁ] πρὸς τὴν καθ' αὐτὸ ποιεῖ τὴν διαφορὰν.

5 Τί δ', οὐχὶ καὶ ὁ λέγων, ἔφη, τῷ μὲν καθ' αὐτὸ γίνεσθαι τὴν πρό-
νοιαν, τῷ δὲ κατὰ συμβεβηκός, καθ' αὐτὸ μὲν τῶν καθόλου, κατὰ συμβε- 15
βηκός δὲ τῶν ὑπ' αὐτά, ἄλλον τινὰ τρόπον προνοίας λέγει παρὰ τοὺς ῥη-
θέντας ἐξ ἀρχῆς;

Πῶς γὰρ, εἶπεν, οὐκ ἄλλον, εἴ γε τὸ κοινὸν ἄλλο μὲν ἐκάστου τῶν
10 ὑφ' ἑαυτοῦ, ἐν τούτοις μὲν τὸ ἕν τι εἶναι ἔχον, καὶ διὰ τοῦτο κοινωνοῦν 20
πῶς αὐτοῖς τῶν εἰς αὐτὸ γινομένων προηγουμένως;

Κἀγὼ πρὸς αὐτόν· δῆλον τοίνυν, εἶπον, ἐκ τῶν ὁμολογημένων, ὅτι
καθ' ὃν ἂν τις τῶν ὕστερον ῥηθέντων τρόπον τὴν πρόνοιαν γίνεσθαι | 25
λέγει, οὔτε προηγουμένως οὔτε κατὰ συμβεβηκός ἂν αὐτὴν γίνεσθαι λέγοι. 128

15 Δῆλον γὰρ οὖν εἶπεν.

Ἄλλὰ μὴν, ἔφη, τούτου δῆλου γεγονότος δῆλον, ὡς οὔτε ἡ πρώτη 5
εἰς ἣν ἔφητος ἐρωτᾶν τινας, ἀποκρίσεως ἀξία, οὔθ' ὁ κατὰ τινα τούτων τῶν
τρόπων τὴν πρόνοιαν γίνεσθαι λέγων ἀναιρεῖ τὴν πρόνοιαν, ὡς δοκεῖ ποιεῖν
ὁ κατὰ συμβεβηκός αὐτὴν γίνεσθαι λέγων. τὸ γὰρ ἀφαιρέσει τούτων τινὶ 10
20 τῶν τρόπων ἀνατιθέναι τὴν ἐκ τῶν θείων τῶν ἐν γενέσει τε καὶ θνητῶν
πρόνοιαν τοὺς θεοὺς λέγειν διὰ τὴν τῶν θνητῶν σωτηρίαν τὰς οἰκείας ἐν-
εργείας ἐνεργεῖν παντελῶς ἀλλότριον θεῶν. παραπλήσιον γὰρ τοῦτο τῷ λέ- 15
γοντι τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δεσπότης τῶν οἰκετῶν εἶναι χάριν καὶ τὰς
οἰκείας ἐνεργείας ἕνεκα τῆς ἐκείνων σωτηρίας τε καὶ τάξεως ἐνεργεῖν, εἴπερ
25 δεσπότης τῶν ἄλλων πάντων οἱ θεοί. εἴ γὰρ ἐν πᾶσι τιμιώτερον τοῦ ἄλλου
χάριν ὄντος τὸ οὐ χάριν ἐστίν τι, εἴ γε τιμιώτερον τὸ τέλος τῶν πρὸ αὐ- 20
τοῦ, ἔσται κατὰ τοὺς οὕτω λέγοντας ὁ μὲν οἰκέτης τε καὶ δοῦλος τιμιώ-
τερος τοῦ δεσπότητος, τῶν δὲ θείων τὰ θνητά. καίτοι γε ἐπὶ μὲν τῶν δοῦ-
λων καὶ τῶν δεσποτῶν ἔστιν εἰπεῖν ἀντίδοσιν αὐτοῖς τινα γίνεσθαι παρ' 25
30 ἀλλήλων διὰ τῶν ἐνεργειῶν ἃς ἐνεργουσιν· τὰς μὲν γὰρ τῶν δεσποτῶν
ἐνεργείας τῆς σωτηρίας | τῶν δούλων γίνεσθαι χάριν, συντελεῖν πάλιν εἰς 129
τὴν τῶν δεσποτῶν σωτηρίαν. ἐν γὰρ τῇ τῶν δούλων ἐνεργείᾳ τὴν τῶν
δεσποτῶν σωτηρίαν κείσθαι, ὡς εἶναι ἐκάτερόν πως ἐκατέρου τέλος, τὸ δὲ
τὴν τῶν θεῶν σωτηρίαν δεῖσθαι λέγειν τῆς τῶν θνητῶν ἐνεργείας ἄτοπον 5
35 ἂν εἶναι ὁρίζεαι παντάπασιν.

Πῶς γὰρ οὐκ;

1 οὗτοί γε] οὗτος οὗτι γε Viet.: οὗτός γε a: οὗτος ἔφη vel οὗτοι οὗτι conl. Sp.
4 ὁ del. Schwartz 5 ἔφη Viet. Sp.: ἔφη VFB¹S¹: ἔφη ἔφη B²S²a τῷ] τῶν
Sp. 6 τῷ] τῶν Sp. 10 μὲν] μέντοι Viet. Sp. recte 13 τρόπων a Sp.
γίνεσθαι del. S²: om. B 17 εἰς] ἐρώτησις conl. Sp. recte ἔφητος scripsi: ἔφη
libri 18 λέγω a 22 θεῶν Sp.: θεῶν libri 31 γίνεσθαι] fortasse γινομένης
συντελεῖν δὲ πάλιν Viet. 36 οὐκ ἄτοπον; conl. Sp.

- Ἄτοπον δὲ τούτω παραπλησίως καὶ τὸ τέλος καὶ τάχαθὸν τῶν θεῶν 10
 εἶναι λέγειν ἐν τῇ τῶν θνητῶν τάξει τε καὶ προνοίᾳ, καὶ ταῦθ' ὁρῶντα
 πολλὰ τῶν ἐν τοῖσδε γενομένων οὐκ ἄξια τῆς θείας τάξεως. ἀλλ' εἰ τὰς
 οἰκείας τὸ θεῖον ἐνεργῆσει ἐνεργείας τῆς τῶν θνητῶν σωτηρίας, οὐχ αὐτοῦ 15
 5 χάριν, παντάπασιν ἂν δόξειε τῶν θνητῶν εἶναι χάριν. ποιήσει δὲ τοῦτο
 κατὰ τοὺς ἐν τῷ προνοεῖν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τιθεμένους. τί γὰρ ἄλλο
 τὸ θεῖον ἔσται κατὰ τὸν γράφοντα 'ἐπεὶ τί τὸ καταλειπόμενον ἢ τῆς 20
 χιόνος, ἂν ἀφέλη τὸ λευκὸν καὶ τὸ ψυχρὸν; τί δὲ πυρός, ἂν τὸ θερμὸν
 σβέσσης, μέλιτος δὲ τὸ γλυκὺ καὶ τῆς ψυχῆς τὸ κινεῖσθαι καὶ τοῦ
 10 θεοῦ τὸ προνοεῖν;' εἰ γὰρ ἐν τῷ προνοεῖν τὸ εἶναι θεῶν κατὰ τὸν |
 οὕτω λέγοντά τε καὶ γράφοντα, πᾶν δὲ τὸ προνοοῦν προνοεῖ τινος, καὶ 130
 ἔστι προνοεῖν τὸ τὰς οἰκείας ἐνεργείας ἐνεργεῖν χάριν τοῦ προνοουμένου,
 πᾶσα ἂν ἀνάγκη γένοιτο ἢ ὡς θεοῦ ἐνέργεια τῷ θεῶν χάριν τῶν προνοου- 5
 μένων, ἢ πῶς σοι δοκεῖ;
- 15 Καὶ ὅς· τί γὰρ ἄλλο λέγει ὁ τὴν οὐσίαν τῶν θεῶν ἐν τῷ προνοεῖν
 τιθέμενος οὕτως, ὡς ἐν τῷ θερμῷ τὴν τοῦ πυρός;
- Τί οὖν, ἔφη, οὐκ ἐν πᾶσιν ἀτελέστερα τὰ πρὸς τὸ τέλος συνταλοῦντα 10
 τοῦ τέλους αὐτοῦ;
- Πῶς γάρ, εἶπεν, ἄλλως;
- 20 Τί δ', οὐχὶ καὶ πᾶν τὸ τὰς οἰκείας αὐτῷ καὶ κατὰ φύσιν ἐνεργείας
 ἄλλου χάριν ἐνεργοῦν ἐκείνου χάριν ἀναγκαῖον εἶναι λέγειν, ἄλλως τε καὶ 15
 ἂν ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ τὸ τοιοῦτον ἦ;
- Πάνυ μὲν οὖν.
- 'Ἀλλὰ μὴν τὸ τέλος ἄλλο τι πρόκειται, οὐ ποιεῖ χάριν ὃ ποιεῖ, καὶ
 25 (ὅ) ἐν τῇ οἰκείᾳ οὐσίᾳ ἔχει τὸ εἶναι ἄλλου χάριν, τοῦτ' ἀναγκαῖον ἀτελέσ 20
 τε εἶναι καὶ δεύτερον τιμῇ τούτου, οὐ χάριν ἐστίν.
- Οὕτως, ἔφη.
- 'Ἀναγκαῖον οὖν ἄρα τοῖς τοιαύτην εἶναι τὴν ἐκ τῶν θεῶν πρόνοιαν 25
 τῶν θνητῶν λέγουσιν ἀτελέσ τε τὸ θεῖον τῶν θνητῶν λέγουσι καὶ ὅν |
 30 τούτων χάριν, οὐ τί γένοιτ' ἂν ἀσεβέστερον ἢ ἀλλοτριώτερον τῆς τῶν θεῶν 131
 οὐσίας τε καὶ προλήψεως;
- Καὶ ὅς· ἀληθῆ μὲν λέγεις, εἶπεν, καὶ ἀνάγκη ταῦτά τε ἔπεσθαι τοῖς 5
 τοιαύτην καὶ οὕτως γίνεσθαι τὴν πρόνοιαν λέγουσι καὶ ἄλλα τούτοις παρα-

2 ὁρῶντα scripsi: ὁρῶν τὰ VFB¹S¹: ὁρῶντας B²S²a Sp. 3 γενομένων Sp.: γενομένοις
 libri θείας scripsi: οἰκείας libri 4 οὐχ αὐτοῦ B²: οὐκ αὐτοῦ libri 5 δόξετε
 Sp.: δόξει libri τοῦτο scripsi: τούτου libri: τούτων con. Sp. 6 κατὰ τοὺς
 scripsi: κατὰ τούτους VFB¹S¹: (χάριν) κατὰ τοὺς B²S²a Sp. 7 τὸν οὕτω γράφοντα Vict. Sp.
 ἢ τῆς Sp. („sed melius absunt“): ἤτις sic V: εἰ τις GFV Vict.: ἤτις SB: ἤτις a
 8 ἂν ἀφέλη Sp.: ἂν ἀφέληται V: ἀναφέληται FSa pr. et alt. τὸ om. a Sp. 9 τῆς
 om. a Sp. 10 alt. τὸ SFBa Sp.: τῷ V 13 ἀνάγκη scripsi: ἀνάγκη libri: del.
 Sp. (vel τὴν—ἐνέργειαν con.) 14 εἶναι ἢ a Sp. 15 λέγει B Sp.: λέγει Va
 16 οὕτως Sp.: ὁπως libri 20 αὐτῷ Sp.: αὐτῷ V: αὐτῶν a 24 τὸ] fortasse ᾧ
 25 δ add. B²S²a Sp. 26 τί μὴ a 29 ἀτελέστε τὸ VB¹S¹: ἀτελέστερον B²S²a Sp.
 alt. τῶν θνητῶν λέγουσι] expectas λέγειν

πλήσια. πολλά γὰρ τὴν ἀρχὴν οὐδὲ γινώσεως ἀξία εἶναι δόξει τῶν ἐν-
ταῦθα γινομένων, μήτε ὑπὸ τῆς ἐκείνων γίνεσθαι προνοίας. ἄτοπον δ' ἂν 10
ἔποιτο τοῖς ἀνατιθεῖσι μὲν πάντα τῇ προνοίᾳ, λέγουσι δὲ καὶ μόνον τὸ
καλὸν ἀγαθόν, καὶ τοῦτ' ἐφ' ἡμῖν εἶναι τιθεμένοις, τινὸς ἀγαθοῦ τοῖς ἀν-
5 θρώποις κατ' αὐτοὺς † οἷόν τι γίνεσθαι τὴν θεῖαν πρόνοιαν, ἐν ἣ τὸ
εἶναι τοῖς θεοῖς φασιν εἶναι. διὸ τὸν μὲν περὶ τούτων λόγον ὑπερθώμεθα 15
εἰς σχολὴν μακροτέραν, ὃ δὲ γε νῦν ἡμῖν προκαταβεβλημένος λόγος ἀπαι-
τεῖν μοι δοκεῖ, τίνα τρόπον οὖν χρῆ γίνεσθαι λέγειν κατὰ Ἀριστοτέλη τὴν
πρόνοιαν, ἐπεὶ μήτε καθ' αὐτὴν μήτε κατὰ συμβεβηκὸς αὐτὴν φαμεν γί- 20
νεσθαι λέγειν, εἰσὶ δὲ τινες παρὰ τούτους τρόποι προνοίας εὐρημένοι πλεί-
ους, ὧν τί φαμεν οἰκεῖον εἶναι τῶν θεῶν, ἀπαιτήσαι τις ἂν.

Κἀγὼ πρὸς αὐτόν· τί δέ, οὐ τὸ προκείμενον ἦν ἡμῖν δεῖξαι τὴν ἡρω- 25
τημένην ἐρώτησιν ὑπὸ τῶν προηγουμένων λεγόντων τὰ θεῖα προνοεῖν |
τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ ἢ κενὴν γε οὐσαν καὶ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἀπο- 132
15 κρίσεως ἀξίαν, εἴ γε πλείονων ὄντων τρόπων, καθ' οὓς οἷόν τε τὴν πρό-
νοιαν εἶναι λέγειν γίνεσθαι, ἧδε περὶ δύο μόνων ἐγένετο, ὧν ἐδείχθη κατ' 5
οὐδέτερον οἷόν τε γίνεσθαι τὴν ἐκ θεῶν ἐπιζητούμενην πρόνοιαν;

Ἦν μὲν, ἔφη, τοῦτο, ἀλλ' ἐπεὶ ἱκανῶς παρέστησας, δι' προεθέμην,
πρὸς ἐκείνους λόγος ἐστὶ σοι πεπληρωμένος, ἡμῶν δὲ χάριν ἀξίον σε τὰ 10
20 τοῖς δεδειγμένοις ἀκόλουθα προσθεῖναι. εἰ γὰρ φαίνοιτο κατὰ τὴν ὑπ' Ἀρι-
στοτέλους λεγομένην πρόνοιαν ἀναιρούμενα ταῦτα, ἃ ταῖς προειρημέναις
δόξαις ἔπεσθαι δέδεικται, εἴη ἂν οὐ μικρὸν καὶ τοῦτο μαρτύριον γινόμενον 15
εἰς τὴν τῆς δόξης ὡς ἀληθοῦς σύστασιν.

Ἔστι μὲν, εἶπον, οὐ βραδύς ὁ περὶ τῶν τοιούτων λόγος, καὶ μάλιστα' 25
ἐπεὶ μὴ [ἐπί] τῶν πρὸ ἡμῶν ἔργον τις ἐποιήσατο τοῦτο δεῖξαι· οὐδεὶς γοῦν
δόξει, ὅσα καμὲ εἰδέναι μὴ προηγουμένως, τῶν προηγόντων τὸν Ἀριστοτέ- 20
λους λόγον περὶ τούτου τοῦ προβλήματος διεληφέναι, ὡς δεῖξαι τοῖς ὑφ'
αὐτοῦ λεγομένοις συνάδοντα (τὰ) ὑπ' Ἀριστοτέλους εἰρημένα. ἀλλ' ἐπεὶ σύ
τε ἀξιούεις ἡμᾶς τε καλῶς ἔχειν ὑπολαμβάνω, ἐφ' ὅσον οἷοί τε ἐσμεν περὶ 25
30 αὐτοῦ διαλαβεῖν, ἐπὶ τοσοῦτον προα|γαγεῖν τὸν λόγον, ἄμεινον ἡγουμένῃ 133
τὸ κἀν ἐπ' ὀλίγον εὐπορήσαι τῶν περὶ αὐτοῦ λέγεσθαι δυναμένων, ἢ φόβῳ
τοῦ ἂν μὴ δυνηθῆναι τέλος ἐπιθεῖναι τῷ προβλήματι. καὶ τῶν ὀλίγων ἀπο-
στῆναι, οὐκ ὀκνητέον πρὸς αὐτό. πειράσσομαι δ' ὁμοῦ τῷ περὶ τούτων 5
λόγῳ καὶ τοὺς τὰ Πλάτωνος μὲν ὑπισχνομένους, σφόδρα δὲ πεπεικίτας

2 μήτε] nisi plura exciderunt. legas μηδὲ (vel μήτε γε Schwartz) 5 οὐχ οἷον B²S²
a Sp. τι VB¹S¹: ται B²: τῷ S²a: τε Vict. Sp. 10 λέγειν (δεῖν) Schwartz
11 τί] τίνα a Sp. 12 δέξαι a 14 καὶ κενὴν γε B²: κενὴν τε conii. Sp.
16 εἶναι suspectum Sp. ἧδε Sp.: ἢ δὲ B²: εἰ δὲ VB¹Sa 17 ἐπιζητούμενην] ου
in lit. V 18 παρέστησας punctis notat B²: παρέστησα Vict. δ προεθέμην
(ὃ μὲν) Schwartz προεθούμην a: προεθεῖμην Vict. 24 μὲν ὡς εἶπον a Sp.
25 ἐπὶ del. S²: om. a Sp. 26 προηγουμένως (σχεζόμενον) Schwartz recte 28 τὰ
ὑπὸ B²S²a Sp.: ὑπὲρ VGB¹S¹ 28. 29 σύ τε] οὕτε a 30 ἡγουμένῃ] ἡγοῦμαι B²S²a
Sp. ab isdem perperam οὐκ ὀκνητέον πρὸς αὐτό interlocutori tribuitur additurque ἄρα post
ὀκνητέον 32 τοῦ Diels: τῆ libri 33 ὁμοῦ V

ἐαυτοὺς ὡς μὴδὲν Ἀριστοτέλους περὶ προνοίας εἰρηκτότος, δεικνύουσι ὅτι
μὴδὲν μετ' ἐπιστάσεώς τε καὶ φροντίδος λέγουσιν. 10

XXII. Ἐξήγησις λέξεως ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ γενέσεως καὶ
φθορᾶς Ἀριστοτέλους ἄλλως ἔχουσα παρὰ τὴν ἐν τῷ εἰς αὐτὸ
5 ὑπομνήματι· ἡ δὲ λέξις ἐστὶν ἧδε· “εἰ μὲν οὖν εἰς ἄπειρον εἰσιν 15
ἐπὶ τὸ κάτω, οὐκ ἔσται ἀνάγκη τὸ ὕστερον τόδε γενέσθαι ἀπλῶς,
ἀλλ' ἐξ ὑποθέσεως· αἰεὶ γὰρ ἕτερον ἐμπροσθεν ἀνάγκη ἔσται,
δι' ὃ ἐκεῖνο ἀνάγκη γενέσθαι”. 20

Εἰ ἐν οἷς τὸ ὕστερον ἐξ ἀνάγκης, (ἐν) ἐκείνοις μόνις ἀληθῆς δειχθεῖται
10 τὸ 'εἰ τὸ πρῶτον, ἐξ ἀνάγκης τὸ ὕστερον', ἐπὶ δὲ τῆς εἰς ἄπειρον γενέσεως 134
οὐκ ἔστι τὸ ὕστερον ἐξ ἀνάγκης τῷ μὴδὲ γίνεσθαι τὸ αὐτό, οὐδ' ἂν πρὸ
τοῦ ἐσχάτου γινομένου ἀπλῶς ἂν τι ἐξ ἀνάγκης γίνοιτο τῷ μόνως τὰ με- 5
ταξὺ τοῦ τελευταίου τὸ ἀναγκαῖον ἀπλῶς ἔχειν παρὰ τοῦ τέλους, εἰ τοῦτο
ἀπλῶς τὸ γινόμενον ἐξ ἀνάγκης. εἰ γὰρ ἐκεῖνο ἐξ ἀνάγκης ἀπλῶς, τότε
15 καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ ἐξ ἀνάγκης ἔσται. τῶν μεταξὺ τὸ τε ἐπ' ἄπειρον γι-
νομένου ἕκαστον ἐξ ὑποθέσεως τὸ ἀναγκαῖον ἔχον. εἰ γὰρ τὸ μὲν ταῦτο 10
ἔσται, δεῖ καὶ τοῦτο ὄν πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὁμοίως πάλιν ἐκεῖ τὸ ἀναγκαῖον
ἔξει τὸ γὰρ ἐκεῖνο ἔσται ἐξ ἀνάγκης, εἰ τὸ μετὰ τοῦτο, καὶ οὕτως προ-
όντων, ἐπεὶ μὴδὲν ἐσχάτον ἐστὶ τοῦ ἀπείρου ἐξ ἀνάγκης μέλλοντος γίνε- 15
σθαι, ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης ἐγένετο καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ, οἷς πάλιν ἐξ ἀνάγκης
γινόμενοις εἶπετο καὶ τὸ τελευταῖον ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι, εἰ τὰ πρῶτα. οὐ-
κέτ' ἐπὶ τῶν οὕτω γινομένων ἔσται λαβεῖν τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν τὴν 20
εἰ τὸ πρῶτον, ἐξ ἀνάγκης τὸ ὕστερον. τὸ δὲ ὥστε εἰ μὴ ἔστιν ἀρχὴ
τοῦ ἀπείρου, οὐδὲ τὸ πρῶτον ἔσται, δι' ὃ ἀναγκαῖον ἔσται γενέσθαι',
25 ἴσον ἐστὶ τῷ ὥστε εἰ μὴ ἔστι τέλος τοῦ ἀπείρου· ἀρχὴν γὰρ νῦν 25
τὸ τέλος εἶπεν, ἐπεὶ ἀπὸ τοιούτου ἀρχῆς, εἰ ἀναγκαῖως γίνοιτο τὸ καὶ τὰ
πρὸ αὐτοῦ πάντα ἐξ ἀνάγκης ὀφείλειν γίνεσθαι. εἰ δὲ μὴ ἔστι τοῦτο, 135
οὐδὲ ἡ ἀκολουθία αὕτη ἐπ' αὐτοῦ ἀληθῆς ἐστὶν ἡ λέγουσα, εἰ τὸ πρῶτον
τὸ ὕστερον, τῷ τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν ἀληθῆς γίνεσθαι ἐν οἷς ἐστὶ τι
30 ἔσχατον ἐξ ἀνάγκης γινόμενον τῷ ἔπεσθαι τοῦτο τῷ ἐξ ἀνάγκης γινόμενον 5
τὰ καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐξ ἀνάγκης τε γίνεσθαι καὶ ἀληθῆς εἶναι ἐφ' ἑκάστου
αὐτῶν τὸ εἰ τὸ πρῶτον, καὶ τὸ ὕστερον. ἀνάγκη γὰρ, εἰ μέλλοι ἡ τοι-
αύτη ἀκολουθία ἀληθῆς ἔσεσθαι, εἶναι τι πέρας ἐν τοῖς λαμβανομένοις. 10
ὅτι δ' ἀρχὴν καὶ τὸ πέρας λέγει, ἔδειξεν δι' ὧν μετ' ὀλίγον εἶπεν οὕτως·

3 Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς] II 11. 337^b 25 6 πρ. τὸ] ο in lit. V εἰσιν V
τὸ Arist.: τῶν libri 8 διὸ καὶ ἐκεῖνο Vict. 9 ἐν add. a Sp. δειχθεῖται
τὸ conl. Sp.: δειχθῆ τὸ (t subscr. v. c.) V: δειχθῆτο a 10 εἰ τὸ s. v. V
13 ἀπλῶς suspectum εἰ Sp.: εἴη sic V: εἴη a 14 τὸ suspectum 15 τε del.
Sp. 17 ἐκεῖ τὸ V: ἐκεῖνο Sa: ἐκεῖνο τὸ Vict. Sp. 18 ἔξει] εἰ s. v. V
(καὶ) γὰρ Sp. 21 τὰ V 23 πρ. εἰ Sp.: εἰς libri 24 τὸ πρῶτον ἔσται] πρῶτον
ἔσται οὐδὲν Arist. 26 εἰ Sp.: εἴη sic V: εἴη a τὸ καὶ τὰ Sp.: τοῦ καὶ τὸ libri
28 ἀληθῆς] ἀληθῆς Sp. 30 τῷ ἐξ] τὸ ἐξ a οὕτως] l. c. 338^a 6

‘τούτων δ’ εἴπερ ἔσται αἰδῖος, οὐκ εἰς εὐθὺ οἶόν τε διὰ τὸ μηδαμῶς εἶναι ἀρχὴν μήτ’ ἂν κάτω, ἐπὶ τῶν ἐσομένων λαμβανομένων, μήτ’ 15 ἂν ἄνω ἐπὶ τῶν γινομένων’. τὸ γὰρ ‘μήτ’ ἂν κάτω ἐπὶ τῶν ἐσομένων’ τῆς ὡς πέρατος ἀρχῆς ἔστι δηλωτικόν. τὴν μὲν οὖν κάτω δεῖ εἶναι 5 ἀρχὴν, εἰ μέλλοι τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον ἔξειν τὰ γινόμενα, ὅτι τῷ τοῦτο ὑποκειῖσθαι ἀπλῶς ἀναγκαίως ἔσεσθαι τούτῳ ἀληθὲς ἐγίνετο, εἰ τὸ 20 πρῶτον ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸ ὕστερον, τὴν δὲ ἄνω, ὅτι οὕτω δυνησόμεθα λαβεῖν τὸ εἰ τὸ πρῶτον τὸ ὕστερον. |

XXIII. Περὶ τῆς Ἡρακλείας λίθου, διὰ τί ἔλκει τὸν σίδηρον. 136

10 Ἐμπεδοκλῆς μὲν ταῖς ἀπορροαῖς ταῖς ἀπ’ ἀμφοτέρων καὶ τοῖς πόροις τοῖς τῆς λίθου συμμετέτρους οὖσιν ταῖς ἀπὸ τοῦ σιδήρου τὸν σίδηρον φέρε- 5 σθαι λέγει πρὸς τὴν λίθον· αἱ μὲν γὰρ τούτου ἀπόρροιαὶ τὸν ἀέρα τὸν ἐπὶ τοῖς τοῦ σιδήρου πόροις ἀπωθοῦσί τε καὶ κινουσι τὸν ἐπιωματίζοντα αὐτούς· τούτου δὲ χωρισθέντος ἀθρόα ἀπορροία βρούση τὸν σίδηρον ἔπεσθαι 10 φερομένων δὲ τῶν ἀπ’ αὐτοῦ ἀπορροιαῶν ἐπὶ τοὺς τῆς λίθου πόρους, διὰ τὸ συμμετέτρους τε αὐτοῖς εἶναι καὶ ἐναρμόζειν καὶ τὸν σίδηρον σὺν ταῖς ἀπορροαῖς ἔπεσθαι τε καὶ φέρεσθαι. ἐπιζητήσαι δ’ ἂν τις, εἰ καὶ συγ- 15 χωρηθεῖ τὸ τῶν ἀπορροιαῶν, τί δήποτε ἡ λίθος οὐχ ἔπεται ταῖς ἰδίαις ἀπορροαῖς, κινεῖται δὲ πρὸς τὸν σίδηρον. οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ἐκ τῶν εἰρη- 20 μένων ἢ λίθος πρὸς τὸν σίδηρον ἢ ὁ σίδηρος κινηθήσεται πρὸς τὴν λίθον. ἔτι διὰ τί οὐ καὶ χωρὶς τῆς λίθου κινηθήσεται ποτε σίδηρος ἐπ’ ἄλλο τι 20 τῶν ἀπ’ αὐτοῦ ἀπορροιαῶν ἀθρόων φερομένων. διὰ τί γὰρ μόναι αἱ ἀπὸ τῆς λίθου ἀπόρροιαὶ κινεῖν δύνανται τὸν ἐπιωματίζοντα τοὺς τοῦ σιδήρου πόρους ἀέρα καὶ ἐπέχοντα τὰς ἀπορροίας; ἔτι διὰ τί ἄλλο οὐδὲν πρὸς ἄλλο 25 τι οὕτω φέρεται, καίτοι πολλὰ λέγεται ὑπ’ αὐτοῦ συμμετέτρους τοὺς πόρους 137 πρὸς ἀλλήλας ταῖς ἀπορροαῖς ἔχειν; λέγει γοῦν ‘ὕδωρ οἶνῳ μᾶλλον ἐναρίθμιον, αὐτὰρ ἐλαίῳ οὐκ ἐθέλει’. ἀλλ’ οὐ φέρεται τούτων οὐδέτερον πρὸς ἕτερον. ὁ Δημόκριτος δὲ καὶ αὐτὸς ἀπορροίας τε γίνεσθαι τίθεται καὶ τὰ 5 ὅμοια φέρεσθαι πρὸς τὰ ὅμοια, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ κοινὸν πάντα φέρεσθαι. 30 ταῦθ’ ὑποθέμενος λαμβάνει τὸ τὴν λίθον καὶ τὸν σίδηρον ἐξ ὁμοίων ἀτόμων συγκεῖσθαι, λεπτοτέρων δὲ τὴν λίθον καὶ † ὅτι εἶναι ἀραιότεραν τε καὶ 10 πολυκνωτέραν αὐτὴν εἶναι, καὶ διὰ τοῦτ’ εὐκίνητοτέραν θᾶττον ἐπὶ τὸν

1 δ’ εἴπερ ἔσται Vict. Arist. Sp.: δὲ περσεσθαι sic V: δὲ περ εσθαι sic B: δὲ περ ἔσεσθαι S¹: δ’ εἴπερ ἔσθαι B²: δ’ ἐπερέσθαι GF: δ’ εἴπερ ἔσεσθαι S^{2a} 2 κάτω ὡς ἐπὶ Vict. ex Arist. vulg. 2 διαλαμβάνομεν Vict. cf. Arist. vulg. 4 (μῆ) εἶναι con. Sp. 6 τούτῳ] τοῦτο con. Sp. (τὸ) εἰ Schwartz 7 ἄνω μῆ ὅτι Vict. ut videtur Sp. 11 τῆς om. a Sp. ταῖς] τοῖς B²S^{2a} Sp. 12 τούτου] ταύτης B²S^{2a} Sp. 22 αὐτοῦ B²S^{2a} Sp.: αὐτῆς V(ῆ puncto notatum)GB¹S¹ 26 λέγει Sp.: λέγεις libri (cf. v. 284 St.) 28 δὲ v. c. V Sp.: τε V¹GSa 29 κενὸν Diels 30 λαμβάνει Sp.: λαμβάνειν libri τὸν s. v. V 31 λεπτοτέραν con. Sp. καὶ ὅτι εἶναι VS¹B¹: καὶ τῷ εἶναι B²: καὶ τὸ εἶναι S^{2a}: εἶναι καὶ con. Sp.: καὶ ἐκεῖνου Diels 32 fortasse εὐκίνητοτέρα θᾶττον] τᾶτομα Diels

σιδήρον φέρεσθαι (πρὸς γὰρ τὰ ὅμοια ἢ φορὰ), καὶ ἐνδύμενα εἰς τοὺς πό-
 ρους τοῦ σιδήρου κινεῖν τὰ ἐν ἐκείνῳ σώματα διαδύμενα δι' αὐτῶν διὰ 15
 λεπτότητα, τὰ δὲ κινηθέντα ἔξω τε φέρεσθαι ἀπορρέοντα καὶ πρὸς τὴν λί-
 θον διὰ τὴν ὁμοιότητα καὶ διὰ τὸ κενὰ ἔχειν πλείω, οἷς ἐπόμενον τὸν σί-
 5 ῥον διὰ τὴν ἀθρόαν ἔκκρισιν τε καὶ φορὰν φέρεσθαι καὶ αὐτὸν πρὸς τὴν 20
 λίθον. οὐκέτι δὲ ἡ λίθος πρὸς τὸν σίδηρον φέρεται, ὅτι μὴ ἔχει τοσαῦτα
 σιδήρος κενὰ ὅσα ἡ λίθος. ἀλλὰ τὸ μὲν τὴν λίθον καὶ τὸν σίδηρον ἐξ
 ὁμοίων συγκεῖσθαι δέξαιτ' ἂν τις, πῶς δὲ καὶ τὸ ἤλεκτρον καὶ τὸ ἄχυρον; 25
 † ὅτι δὲ καὶ ἐπ' ἐκείνων λέγεται ταύτην τὴν αἰτίαν, ἔτι πολλὰ ἐλκόμενα ὑπὸ
 10 τοῦ | ἤλεκτρον, οἷς πᾶσιν εἰ ἐξ ὁμοίων σύγκειται, κάκεῖνα ἐξ ὁμοίων ἀλλήλοις 138
 συγκείμενα ἔλκοι (ἂν) ἀλλήλα. Διογένους δὲ ὁ Ἀπολλωνιάτης πάντα τὰ
 ἔλατὰ φησὶν καὶ ἀφιέναι τινὰ ἰκμάδα ἀπ' αὐτῶν πεφυκέναι καὶ ἔλκειν ἔξωθεν, 5
 τὰ μὲν πλείω, τὰ δὲ ἐλάττω, πλείστην δὲ ἀφιέναι χαλκὸν τε καὶ σίδηρον, οὗ
 σημεῖον τὸ τε ἀποκαίεσθαι τι καὶ ἀπαναλίσκεσθαι ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ πυρὶ, καὶ
 15 τὸ χριόμενα αὐτὰ ὄξει καὶ ἐλαίῳ ἰοῦσθαι· τοῦτο γὰρ πάσχειν διὰ τὸ ἔλκειν ἐξ 10
 αὐτῶν τὴν ἰκμάδα τὸ ὄξος. † τὸ γὰρ τὸ πῦρ καίειν ἂν καίειν αὐτῷ· τῷ δὲ
 εἰσδύμενον εἰς ἕκαστον ἔλκειν τε καὶ ἀναλίσκεῖν τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν. τοῦ
 σιδήρου ἔλκοντός τε καὶ πλείον ἀφιέντος ὑγρὸν τὴν λίθον οὖσαν ἀραιότεραν 15
 τοῦ σιδήρου καὶ γεωδεστέραν πλείον ἔλκειν τὸ ὑγρὸν τὸ ἀπὸ τοῦ παρα-
 20 κειμένου ἀέρος ἢ ἀφιέναι. τὸ μὲν οὖν συγγενὲς ἔλκουσαν ἐν αὐτῇ δέχε-
 σθαι, τὸ δὲ μὴ συγγενὲς ἀπωθεῖν. εἶναι δ' αὐτῇ συγγενῆ τὸν σίδηρον,
 διὸ τὸ ἀπὸ τούτου ἔλκειν τε καὶ δέχεσθαι ἐν αὐτῇ, καὶ διὰ τῆς τούτου 20
 ἔλξεως καὶ τὸν σίδηρον ἐπισπᾶσθαι διὰ τὴν ἀθρόαν ἔλξιν τοῦ ἐν | αὐτῷ 139
 ὑγροῦ, μηκέτι δὲ τὸν σίδηρον ἔλκειν τὴν λίθον (τῷ) μηδ' οὕτως εἶναι τὸν
 25 σίδηρον ἀραιὸν ὡς δέχεσθαι δύνασθαι ἀθρόαν τὴν ἀπ' αὐτῆς ὑγρότητα.
 ἀλλ' εἰ τοῦτο, διὰ τί μόνῃ ἡ λίθος ἔλκει τὸν σίδηρον, τῶν δ' ἄλλων οὐ- 5
 δὲν τὸ συγγενὲς, οἷον χαλκὸς καὶ μόλιβδος; ἀφίησι γὰρ καὶ ταῦτα ὑγρὸν
 καὶ ἔλκει, καὶ συγγενῆ τινα καὶ τούτοις ἐστίν, ὥσπερ καὶ τοῦ σιδήρου ἡ
 λίθος. ἔτι διὰ τί οὐ καὶ ἄλλα τινὰ ἡ λίθος ἔλκει τῶν στερεῶν, ἀ ἀφίησι 10
 30 πλείονα ἰκμάδα, ὧν καὶ ὁ χαλκὸς ἐστίν; οὐ γὰρ διότι, ἐμμένει τὰ ἐλκό-
 μενα διὰ τὴν συμμετρίαν ἔπεται τὸ ἀπ' οὐπερ ῥεῖ τὸ ἐλκόμενον, ἀλλὰ

2 κινεῖν Sp.: κινεῖ libri 4 οἷς B^{2a} Sp.: οἷδ' VB¹F: οἷς δ' S²: οἷ δ' S¹ 6 ἔχει] ι
 puncto notatum V 8 καὶ scripsi: εἰς libri post ἄχυρον posui sign. interr., post
 αἰτίαν libri 9 ὅτι] εἰ Schwartz δὲ om. a Sp. λέγεται] λέγει a Sp.
 10 οἷς] ὡς conii. Sp. πᾶσιν εἰ VB¹F: πᾶσιν S¹: εἰ πάντα B²S^{2a}: εἰ πάντα a conii.
 Sp. 11 ἂν addidi δὲ Sp.: τε libri cf. 72, 28 16 τῷ γὰρ Sp. conii.
 alt. τὸ del. Panzerbieter (*Diog. Apoll. p. 98*) καίειν ἂν καίειν sic V: καίειν ἂν καίειν
 FGB¹S¹: καίειν τὴν ἐν αὐτῷ ἰκμάδα ἂν καίειν (ix. ἀποκαίειν Sp. ix. ἀνακαίειν vir doctus
 apud Sp.) B²S^{2a} Sp. τῷ VS¹FG: τὸ BS^{2a} Sp. αὐτὰ τὸ δὲ (ὄξος) εἰσδύμενον
 vir doctus apud Sp.; fortasse καὶ γὰρ τὸ πῦρ καίειν a καίει αὐτῶν τῷ [ὄξ] 17 αὐτῷ
 B²S^{2a} Sp. τοῦ] καὶ vel ὥστε τοῦ vir doctus apud Sp. 20 ἡ ἀφιέναι] ἡ ἀ in
 lit. V 21 τὸ δὲ Panzerbieter: τότε libri 22 διὸ scripsi: διὰ libri διὸ—
 τούτου] διὰ τοῦτο Panzerbieter: διὰ τοῦτο (τὸ ὑγρὸν) Sp. conii. 24 τῷ add. B²S^{2a}
 Sp. μηδ' scripsi: μηδ' libri: μη Sp. τῷ σιδήρῳ Diels 29 οὐ καὶ ἄλλα B;
 οὐκ ἄλλα sic V: οὐκ ἄλλα GSFa Sp.

διότι ἔλκεται, καὶ εὐλογώτερόν γε, ὧν μὴδὲ ἐμμένει ἐν τῷ ἔλκοντι ἰκμάς ἀλλὰ παραπέμπεται, ταῦτα μᾶλλον κινεῖσθαι. καὶ γὰρ πλείον ἀπὸ τούτων 15 εἰκὸς ἔλκεσθαι τῷ τὸ ἐλκόμενον ἐν ἑαυτῷ μὴδὲ πληρούμενον ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὁμοιον μένον ἔλκειν. ὁμοίως δὲ καθόλου ἀναγκαῖον τὸν περὶ τούτου 5 λέγοντα πρῶτον ἐζητηθέναι, τίς ὁ τῆς ὀλκῆς τρόπος. ἔλκει γὰρ τὰ μὲν 20 βία καὶ ἀφῆ· ταῦτα αὐτὰ κινούμενα κινεῖ. οὐχ οὕτως δὲ ἡ λίθος· ἀκίνητος γάρ. καὶ οὕτε τοῦ σιδήρου ἀπτομένη, οὕτε σπῶσα τὸν μεταξὺ ἀέρα ἡ τὸ ὕδωρ ἐπισπᾶται αὐτὸν δι' αὐτῶν. καὶ γὰρ ἂν τὰ ἐπιπολάζοντα ἐν αὐτῷ 25 καὶ κουφότερα ἔλκοι | τῷ ἐπισπᾶσθαι τὸν μεταξὺ ἀέρα, (ὡς) τῷ θερμῷ τῷ 140 ἐν αὐτοῖς τὸ ἤλεκτρον καὶ ἡ σικύα. οὐχ οὕτως ἐκείνη. ἐν ἐκείνοις γὰρ τὸ πῦρ κινούμενον καὶ ἐξιδὼν σπᾶ τὸ παρακείμενον ὑγρὸν καὶ ἀπτόμενον ὡς σπῶμεν τὸ συνεχὲς ἐφέλκεται, ἡ δὲ λίθος τὸν σίδηρον μόνον. εἰ γὰρ 5 ἔσπα τὸν μεταξὺ ἀέρα, ἐφέρει' ἂν πάντα τὰ ἐν τῷ ἀέρι κουφότερα τοῦ σιδήρου ἐπὶ τὴν λίθον πρῶτα τοῦ σιδήρου. ἔλκειν δοκεῖ καὶ ἡ ὑστέρα τὰ 15 σπέρματα καὶ αἱ φλέβες καὶ τὰ μέλη τὴν τροφήν. οὐχ οὕτως δὲ ἡ λίθος 10 ἔλκει τὸν σίδηρον. καὶ γὰρ τούτων ὅσα ἔλκει τῷ τὸν ἀέρα καὶ τὸ ὑγρὸν σπᾶν πρῶτον (τὸ) μεταξὺ τούτο ποιεῖ κατὰ συμβεβηκός. ἔλκειν δοκεῖ καὶ ὁ ἥλιος τὸ ὕδωρ (μεταβάλλον γὰρ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητα ἀνα- 15 φέρεται εἰς τὸν κατὰ φύσιν αὐτῶν τόπον, ὅς ἐστιν ἄνω ἔνθα καὶ ὁ ἥλιος) 20 οὐχ ὡς ἡ λίθος· οὐ γὰρ μεταβάλλει τὸν σίδηρον. ἔλκει καὶ τὴν τροφήν τὸ ζῆον καὶ πᾶν τὸ ἐπιθυμητὸν καὶ ὀρεκτὸν οὐ τῷ ποιεῖν τὸ μεταξὺ αὐτοῦ 20 (καὶ τοῦ) ὀρεγομένου ὁμοιον ἑαυτῷ (οὐ γὰρ τροφή γίνεται τὸ μεταξὺ, οὐδ' ἔλκεται τοῦτο), ἀλλὰ κινήθην τὸ μεταξὺ ὑπὸ τοῦ ὀρεκτοῦ (δια)δίδωσι τὸ εἶδος ἐπὶ τὸ κινούμενον, ὡς ἐπὶ τοῦ ὄραϊν γίνεται. οὕτως καὶ ὁ σίδηρος ἐπὶ τὴν 25 λίθον φέρεται, οὐχ ἔλκουσαν αὐτὸν βία πρὸς ἑαυτήν, ἀλλ' ἐφέσει τούτου 25 οὐ ἐνδεῆς μὲν ἐστὶν αὐτός, ἔχει δ' αὐτὸ ἡ λίθος· δοκεῖ γὰρ καὶ ἡ λίθος σιδηρίτις εἶναι, | ἐξικασμένη μέντοι ἡδὴ ἦτοι ὑπὸ χρόνου ἢ 141 ὑπὸ τινος ἄλλης αἰτίας. οὐ μόνον γὰρ τὰ αἰσθησιν ἔχοντα καὶ τὰ ἔμψυχα ἐφίεται τοῦ κατὰ φύσιν ἑαυτοῖς, ἀλλ' οὕτω πολλὰ καὶ τῶν 5 30 ἀψύχων ἔχει.

XXIV. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ ψυχῆς Ἀριστοτέλους μετ' ὀλίγων τῆς ἀρχῆς εἰρημένης· “λέγομεν δὲ γένος ἔντι τῶν ἄλλων ὄντων τὴν οὐσίαν, ταύτης δὲ τὸ μὲν ὡς ὕλην, ὁ 10

1 ἐμμένει Panzerbieter: ἐμμένειν libri ἡ ἰκμάς a Sp. 2. 3 ἀπὸ τούτων εἰκὸς corr. ex εἰκὸς ἀπὸ τούτων V 3 ἑαυτῷ (μὴ κατέχειν) Schwartz 4 μένον Sp.: μένειν libri 6 βία Sp.: βία libri ἀφῆ Sp.: ἀφή V: ἄφη a ταῦτα αὐτὰ scripsi: ταῦτα τὰ VGSa: ταῦτα F: δ καὶ αὐτὰ Sp.: δ (δς?) καὶ τὰ Vict. 7 ἡ Vict. Sp.: εἰς VSBa 8 ἂν sic V 9 ἔλκοι Vict. Sp.: ἔλκει libri ὡς addidi 10 οὐχ Sp.: οὐδ' libri οὕτω δὲ conl. Sp. ἐκείνη Sp.: ἐκείνος libri 12 σπῶμεν] σπῶμενον a Sp. 17 τὸ add. B²S²a Sp. 19 αὐτῶν] αὐτοῦ a Sp. 20 ὡς] οὕτως Sp. 21 οὐ τῷ ποιεῖν Vict.: οὕτω ποιεῖ libri 22 καὶ add. B²S²a Sp. τοῦ add. Diels 23 διαδίδωσι Diels: δίδωσι libri 27 σιδηρίτις V ἐξικασμένη scripsi: ἐξικασμένης V: ἐξ ἰκασμένης a Sp. 31 δευτέρου] de an. II, 1. 412*6 33 ἄλλων del. Vict., om. Arist. Sp.

καθ' αὐτὸ μὲν οὐκ ἔστι τόδε τι, ἕτερον δὲ μορφήν καὶ εἶδος, καθ' ἣν ἤδη λέγεται τόδε (τι, καὶ) τρίτον (τὸ ἐκ τούτων.)"

(Εἰ ἡ) ὕλη καθ' αὐτὴν οὐκ οὔσα τόδε τι, καθὰ τὴν μορφήν καὶ τὸ 15 εἶδος ἂν δέξεται τε καὶ σχῆ, ἤδη λέγεται τόδε, ἀπὸ τοῦδε τοῦ εἶδους ἐκάστω τῶν ἐνύλων τὸ εἶναι τούτω. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἀπλῶν τε καὶ πρώτων σωμάτων οὐδ' ὄλως καθ' αὐτὴν ἡ ὕλη τόδε τι τῷ τὴν πρώτην καὶ κυρίως ὕλην τούτοις προσεχῶς ὑποκειῖσθαι, ἐπὶ δὲ τῶν συνθέτων σωμάτων, 20 ἐπεὶ τούτοις μηκέτι προσεχῶς ὑποκειμένον ἡ πρώτη τε καὶ κυρίως | ὕλη, 142 ἀλλ' ἔστιν ἡ ὕλη σώματα τούτοις ὑποκειμένα, εἴ γε τὰ καλούμενα στοιχεῖα 10 ἡ τούτων ὕλη, ἔσται μὲν ἡ τούτων ὕλη τόδε τι, οὐ μὴν τὸ γενόμενον ἐξ αὐτῶν τὸ εἶναι τοῦτο ὃ γέγονεν ἀπὸ τῆς ὕλης ἔχει καὶ τοῦ ἐκείνης εἶδους, 5 ἀλλ' ἀπὸ τοῦ εἶδους τοῦ γεγονότος ἐν τῇ ποιᾷ συνθέσει τε καὶ μίξει τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ σωμάτων. οὐ γὰρ ἐπεὶ πῦρ καὶ ἀήρ, ὕδωρ καὶ γῆ ὕλη σαρκί, ἡ σὰρξ ἀπὸ τούτων σὰρξ καλεῖται τε καὶ ἔστιν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ γε- 15 γονότος ἐν αὐτοῖς εἶδους, καθ' ὃ τὸ εἶναι ἔστι τῇ ἐξ αὐτῶν γενοῦσα σαρκί. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐκείνα ἐν τῇ σαρκί ἔτι σώζεται. ἀλλ' ὡσπερ ἐπὶ τῆς τῶν ἀπλῶν γενέσεως σωμάτων ἡ ὑποκειμένη ὕλη αὐτοῖς, αὕτη δ' ἦν ἡ πρώτη, οὐκ ἦν μὲν αὕτη καθ' αὐτὴν τόδε τι, ἦν μέντοι ἐν ὑποστάσει 15 ἐπ' ἄλλου τινὸς εἶδους οὔσα, καὶ κατ' ἐκεῖνο τόδε τι οὔσα (τὸ γὰρ γινόμενον πῦρ κατὰ μεταβολὴν τῆς ὕλης γίνεται ἀποβαλλούσης μὲν τὸ προὔπαρχον εἶδος ἐν αὐτῇ, μεταβαλλούσης δὲ εἰς τὸ τοῦ πυρός, καὶ οὐχ ὅτι 20 ἐξ ἀέρος, ἂν οὕτω τύχη, ἡ μεταβολὴ αὕτη, τὸ πῦρ κατὰ τὸν ἀέρα τὸ εἶναι ἔχει, ὡς γε οὐδ' ὕλης εἰς τὸ πῦρ μεταβολή), οὕτως οὐδὲ τὰ σύνθετα σώματα, οἷς ἤδη προσεχῆς ὕλη τόδε τί ἐστιν, τόδε τι εἶναι ἔχει ἀπὸ τοῦ 25 τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς σωμάτων εἶδους, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἐξ ἐκείνων τε καὶ ἀπ' ἐκείνων γενομένου. διὸ κατὰ παντὸς μὲν ἀληθές | ἔστιν τὸ πᾶσαν 143 συναμφοτέρον οὐσίαν ἀπὸ τοῦ εἶδους ἔχειν τὸ εἶναι τοῦτο ὃ ἔστι, τούτου δ' οὕτως ἔχοντος ἀληθές καὶ ὃ καθ' ἐκάστην τῶν συναμφοτέρων οὐσιῶν τὸ τε εἶναι καὶ τὸ λέγεσθαι ἔστι, τοῦτ' αὐτῶν εἶδος εἶναι, ὡστ' ἐπεὶ καὶ 5 30 τὸ ζῆλον συναμφοτέρος οὐσία καὶ τῷ ζῆλῳ αὐτῷ εἶναι τε καὶ λέγεσθαι παρὰ τῆς ψυχῆς τε καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν ἔστιν, εἶδος ἂν εἴη ἡ ψυχὴ τῶν ζῴων, οὕτως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν παρὰ τὰ ζῶα ἐμψύχων. ὅτι δὲ εἶδος 10 ἡ ψυχὴ, ἔδειξεν ὁδῶν χρησάμενος τοιαύτη. ἐπεὶ τῆς οὐσίας ἡ μὲν ἔστιν ὕλη, ἡ δὲ εἶδος, ἡ δὲ συναμφοτέρος, καὶ ἔστιν ἡ μὲν συναμφοτέρος ἐξ 35 ὕλης τε καὶ εἶδους ἔχουσα τὸ τόδε (τι) οὐ παρὰ τῆς ὕλης, ἀλλὰ παρὰ τοῦ

1 μορφήν Sp. ex Arist.: μορφή libri 2 τι καὶ et ἐκ τούτων suppl. Vict. ex Arist. (sed hic τὸ ἐκ) 3 (εἰ ἡ) ὕλη scripsi: ἡ ὕλη Vict.: ἤδη libri οὐκ om. a καθὰ κατὰ Vict. 4 ἂν δέξεται scripsi: ἐὰν δέξεται Sp.: ἐνδέξεται libri σχῆ V τόδε (τι) coni. Sp. 4. 5 ἐκάστω Sp.: ἐκάστου libri 8 ἐπὶ a 11 εἶδους Vict.: τόδε libri 14 alterum σὰρξ om. a Sp. 15 γενοῦσα V 17 ἦν SFA Sp.: ἦν V 19 εἶδους SFA Sp.: εἶδος V 23 ὡς γε Vict.: ὅς γε libri 24 ἀπὸ τοῦ] ἀπὸ τοῦ a Sp. 25 ὑποκειμένων Sp.: ὑποκειμένου libri 28 ὃ scripsi: τὸ libri ἐκάστην BS²a Sp.: ἐκάστη VS¹ 33 τοιαύτη V (corr. v. c.) ἐπὶ a 35 τι add. B²S²a Sp.

είδους τοῦ ἐν αὐτῇ, λαβὼν τὰ φυσικὰ σώματα οὐσίας εἶναι (ἐνεργεῖ γάρ. 15
 τὸ ἐνεργές δὲ (οὐσία)) καὶ ὅτι σύνθετος οὐσία, διελὼν τὸ φυσικὸν σῶμα
 τῷ ζῶν ἔχειν, ἔλαβεν τὸ εἶναι τὸ φυσικὸν σῶμα τὸ ζῶν ἔχον οὐσίαν σύν-
 θετον, οὐχ ὅτι μὴ καὶ τὸ φυσικὸν σῶμα καθ' αὐτὸ οὐσία σύνθετός τε καὶ 20
 5 συναμφοτέρως, ἀλλ' ὅτι αὐτὴ ἤδη καὶ ἐκ τίνων σύγκριται φανερά (ἐκ γὰρ
 σώματος φυσικοῦ καὶ ζωῆς ἧτις ἐστὶν ἡ ψυχὴ), λαβὼν δὲ τὸ ζῶν ἔχον
 σῶμα συναμφοτέρον οὐσίαν εἶναι ἐξ ὕλης τε καὶ εἶδους, καὶ δεῖξας ὅτι ἡ 25
 ψυχὴ οὔτε σῶμα οὔθ' ὑποκείμενον ἐν τῷ ζῳίῳ, ἔδειξεν ὅτι ἡ κατὰ τὸ εἶ-
 δος οὐσία ἐστὶ ψυχὴ. δεῖ γὰρ αὐτὴν ἡ ὡς εἶδος ἡ ὡς ὕλην εἶναι ἐν
 10 αὐτῷ. |

XXV. Ἄλλης λέξεως ἐκ τοῦ δευτέρου τῶν Περι ψυχῆς Ἀρι- 144
 στοτέλους ἐξηγήσεις.

“Οὐ γὰρ τοιοῦτου σώματος τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ὁ λόγος ἡ ψυχὴ,
 ἀλλὰ φυσικοῦ τοῦ ἔχοντος ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως ἐν 5
 15 αὐτῷ.”

Πρὸς τί τοῦ ἔχοντος ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως ἐν αὐτῷ;
 ἀλλ' εἰ τοιοῦτο τὸ φυσικόν, πῶς ἔτι φυσικὸν τὸ θεῖον οὐκ ἔχον στάσεως
 ἀρχὴν ἐν αὐτῷ; ἡ ἔχει πως στάσεως ἀρχὴν, εἴ γε κατὰ μὲν τὰ μέρη 10
 κινεῖται, τὸ δ' ὅλον ὡς ὅλον ἔστηκεν· ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ ἐστὶν αἰεὶ. ἡ οὐ
 20 περὶ παντός εἶπεν τοῦ φυσικοῦ σώματος, ἀλλὰ τοῦ ἐν ᾧ ἡ ψυχὴ γίνεται.
 ἡ τοῦ ἔχοντος ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως ἐν αὐτῷ οὐ περὶ φυσικοῦ 15
 σώματος λέγει, ἀλλὰ περὶ ψυχὴν ἔχοντος. ἡ γὰρ ψυχὴ ἐν τούτοις ἀρχὴ
 κινήσεώς τε καὶ στάσεως.

XXVI. Ἄλλη ἐκ τοῦ αὐτοῦ λέξις.

25 “Τὸ δὲ σπέρμα καὶ ὁ καρπὸς τὸ δυνάμει τοιόνδε σῶμα.” 20
 Μάλιστα ἂν δεικνύοιτο ἡ ψυχὴ μὴ οὔσα ἐν ὑποκειμένῳ διὰ ταύτης
 τῆς λέξεως. εἰ γὰρ τὸ ὀργανικὸν σῶμα, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, παρὰ τῆς |
 ψυχῆς ἔχει τὸ ὀργανικὸν εἶναι καὶ οὔτε πρὸ τοῦ ἔχειν τὴν ψυχὴν ὀργα- 145
 νικὸν ἦν, οὔτε ἀπελθούσης τῆς ψυχῆς ἐστὶν ὀργανικόν, οὐκ ἂν εἴη ἐν αὐ-
 30 τῷ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. ἀλλὰ μὴν οὐκ ἐν ἄλλῳ τινὶ ἐστὶ σῶματι ἡ ἐν 5
 τούτῳ. τὸ γὰρ σπέρμα δυνάμει ἔμψυχον τῷ δύνασθαι γενέσθαι τοιοῦτο
 σῶμα, οὐ ἡ ψυχὴ τελειότης ἐστὶ, καὶ ᾧ τὸ εἶναι τούτῳ, ὃ ἐστὶ, παρὰ τῆς
 ψυχῆς ἐστὶν.

1. 2 fortasse γάρ [τὸ], 2 ἐνεργές scripsi: ἐναργές V οὐσία add. Schwartz διε-
 λῶν δὲ τὸ Vict. Sp. 5 αὐτῇ V 11 δευτέρου] de an. II, I. 412^b 15 13 τοιοῦδὶ
 Vict. 14 τοῦ] τοιοῦδὶ Arist. 15 (16. 18. 21) αὐτῷ V 22 τὴν ψυχὴν B²
 24 ἐκ τοῦ αὐτοῦ] de an. II, I. 412^b 26 25 τοιοῦδὶ Arist. 32 τελειότης (s in lit.)
 B Vict. Sp.: τελειότητος libri

XXVII. Ἄλλη ἐκ τοῦ αὐτοῦ λέξις.

“Λέγωμεν οὖν τὴν ἀρχὴν τῆς σκέψεως τοῦ πράγματος λαβόν- 10
τες διωρίσθαι τὸ ἔμψυχον τοῦ ἀψύχου τῷ ζῆν [ἔχοντι σώματι.]”

Διὰ τοῦ λαβεῖν μὲν τὸ ψυχὴν ἔχον σῶμα συναμφοτέρον οὐσίαν, πᾶσαν 15
5 δὲ συναμφοτέρον οὐσίαν ἐξ ὕλης τε καὶ εἶδους εἶναι, μὴ εἶναι τὸ σῶμα ἐν
ὕποκειμένῳ τινί, ἀλλ’ αὐτὸ εἶναι τὸ ὑποκείμενον, καὶ ἀποδοῦς λόγον τῆς
ψυχῆς ἐντελέχειαν τὴν πρώτην σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ, ὡς οὐδέπω 20
ικανῶς δεδειγμένου τοῦ τὴν ψυχὴν εἶδος εἶναι διὰ τὸ μηδὲ τὴν αἰτίαν ἐν
τῷ ἀποδομένῳ λόγῳ ἐμφαίνεσθαι, δι’ ἣν εἶδος ἐστὶ καὶ ἐντελέχεια ἢ
10 ψυχὴ τοῦ τοιοῦτου σώματος, | πάλιν ἀναλαβὼν ἄνωθεν αὐτὸ τοῦτο πει- 146
ράται δεκνύναι, καὶ πρῶτον μὲν ἐκτίθεται τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, καὶ
δειξας τὰς μὲν τινὰς αὐτῶν οὐσας πρώτας καὶ χωριστάς τῶν ἄλλων, τὰς
δὲ δευτέρας, καὶ τάξιν τινὰ οὐσαν ἐν αὐταῖς δεῖξας, καὶ ὅτι τὸ μὲν ζῆν 5
τοῖς ἐμψύχοις παρὰ τῆς θρεπτικῆς ἐστὶ ψυχῆς, τὸ δὲ ζῶψιν εἶναι παρὰ τῆς
15 αἰσθητικῆς, δεῖξας δὲ καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθητικῶν τάξιν τινὰ οὐσαν, καὶ τὰς
μὲν πρώτας τε καὶ χωριστομένας τῶν ἄλλων, τὰς δὲ δευτέρας τε καὶ τῶν 10
πρὸ αὐτοῦ ἀχωρίστους, ζητήσας δὲ καὶ πότερον χρῆ ἐκάστης δυνάμεως
ψυχῆς ψυχὴν λέγειν ἢ μόριον ψυχῆς, καὶ εἰ μόριον, πότερον τῷ λόγῳ
μόνον χωριστὸν ἢ καὶ τόπῳ, καὶ δεῖξας τὰς πλείστας δυνάμεις αὐτῆς 15
20 χωριστομένας λόγῳ μόνον, περὶ δὲ τοῦ νοῦ εἰπὼν εἶναι τινὰ ἀμφισβήτησιν,
εἰπὼν δὲ καὶ κατ’ εἶδος γίνεσθαι διαφορὰς τῶν ἐμψύχων, (τῷ) τὰ μὲν πάσας
ἔχειν τὰς δυνάμεις, τὰ δὲ τινὰς, τὰ δὲ μίαν μόνην, ἐπὶ τούτοις ἔδειξε, πῶς 20
εἶδος ἢ ψυχὴ καὶ ἐντελέχεια, ὅτι γὰρ τῷ τοῦ σώματος τι εἶναι τοῦ ὑπο-
κειμένου † ὁμοία οὐσα καὶ χωριστὴ ἐστὶν αὐτοῦ. ἢ δὲ δεῖξις τοιαύτη· ἔλαβεν
25 τὸ ἐπὶ πάντων τῶν λεγομένων εἶναι τοιοῦτων, ὅποια ἐστὶ πρώτως τε καὶ |
δευτέρως, [καὶ] καθὼ μὲν πρώτως λέγονται, τοῦτο εἶδος αὐτῶν, καθὼ 147
δὲ δευτέρως, [τὸ] ὑποκείμενόν τε καὶ ὕλην τὴν ἐκείνο τὸ εἶδος συνέχουσας,
καὶ τοῦτο διὰ τῆς ἐπαγωγῆς πιστωσάμενος ἔλαβεν τὸ καὶ ζῆν τὰ ἔμψυχα 5
λέγεσθαι κατὰ πρώτην μὲν τὴν ψυχὴν * * * ἔχον, οὕτως ἔχοντος ἢ μὲν
30 ψυχῆ ἐδείχθη εἶδος οὐσα τοῦ σώματος τοῦ ἔχοντος αὐτὴν, ὕλη δὲ τὸ σῶμα.

XXVIII. Ὅτι μὴ ἢ ὕλη γένος.

Κοινὰ τῷ γένει καὶ τῇ ὕλῃ τὸ κοινὰ εἶναι πλειόνων, καὶ τὸ πρῶτα 10
τῇ φύσει τῶν ὑπ’ αὐτὰ τε καὶ [δι’] ὧν ἐστὶ κοινὰ, καὶ τὸ τῇ εἶδους τινὸς

1 ἐκ τοῦ αὐτοῦ] de an. II, 2. 413a20 2 οὖν ἀρχὴν λαβόντες τῆς σκέψεως διωρίσθαι
Arist. 3 [ζῆν] [ζῶν] B³S²a Sp. ἔχοντι σώματι om. Arist.: del. Vict. 5 (δειξας)
μὴ conl. Sp. recte 15 αἰσθητικῶν Sp.: αἰσθητῶν libri 17 αὐτῶν conl. Sp. 21 τῷ
τὰ scripsi: καὶ τὰ Vict. Sp. 21. 22 πάσας ἔχειν Vict. Sp.: πάσχειν libri 22 τὰ δὲ
τινας Sp.: τὰς δὲ τινὰς libri 24 ὁμοία] Sp. videtur ἀχώριστος coniecisse 25 ὅποια
a Sp. 26 καὶ delevi 27 pr. τὸ delevi 29 ψυχῆν, (κατὰ δεύτερον δὲ τὸ σῶμα τὸ
τὴν ψυχὴν) Schwartz ἔχον, οὐ οὕτως Vict. Sp. 33 δι’ del. B²

συνθέσει πρὸς αὐτὰ τὰς διαφορὰς λαμβάνειν. ὡς γὰρ κοινῆς οὔσης τῆς
 ὕλης τὰ εἶδη ἐν αὐτῇ γινόμενα κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα διαφορὰν διάφορον 15
 ποιεῖ καὶ τὸ συναμφοτέρον, οὕτως καὶ τοῦ γένους ὄντος κοινῶς τὰ εἶδη καὶ
 αἱ διαφοραὶ συντιθέμεναι αὐτῶν κατὰ τὴν ἐν αὐτοῖς διαφορὰν ποιούσι τὴν
 5 ἐν τοῖς γένεσι διαφορὰν· τὰ γὰρ αὐτὰ ἕτερα γίνεται τῇ τῶν διαφερόντων 20
 συνθέσει. ἢ εἴη ἂν αὐτῶν ἡ πρὸς ἄλληλα διαφορὰ κατὰ τὸ μὴ ὁμοίως
 ἔχειν τὸ κοινὸν πρὸς τὰ εἶδη ὧν ἐστὶ κοινόν. ἡ μὲν γὰρ ὕλη κοινὴ ὡς
 ὑποκειμενὸν τούτοις ὧν ἐστὶ κοινόν (ὑπόκειται γὰρ τοῖς εἶδεσιν), τὸ δὲ |
 γένος κοινόν ὡς κατηγορούμενον τῶν ὧν κοινόν ἐστίν. ἐν γὰρ τῇ ὕλη 148
 10 ὑποκειμένη τὰ εἶδη γίνεται ὡς ἐν τῷ χαλκῷ τὰ σχήματα, οὐχ οὕτως δ'
 ἐν τῷ γένει τὰ εἶδη· τὰ γὰρ γένη ὧν ἐστὶ γένη τούτων κατηγορεῖται. καὶ 5
 ἡ μὲν ὕλη ἅμα τε πᾶσα λαμβανομένη κοινὴ τῷ πάντι' ἔχειν ἐν ἑαυτῇ τὰ
 ἔνυλα εἶδη, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῆς μόνιον καθ' αὐτὸ κοινόν καὶ αὐτὸ τῷ
 πάντων εἶναι παρὰ μέρος τῶν ἐναντίων δεκτικόν, τὸ δὲ γένος αὐτὸ μὲν
 15 κοινόν τῶν οἰκείων εἰδῶν, τὸ δὲ καθ' ἕκαστα αὐτοῦ οὐ κοινόν· οὐ γὰρ 10
 οἶόν τε τὸ ἐν Σωκράτει ζῶον ἐν ἄλλῳ γενέσθαι τινί. καὶ ἡ μὲν ὕλη
 πρᾶγμα ἐστὶ καὶ ὑπόκειται συντελοῦν εἰς τὸ εἶναι αὐτῶν ἕκαστῳ τῷδὲ
 τινί, τὸ δὲ γένος ὡς γένος λαμβανόμενον οὐ πρᾶγμα τί ἐστὶν ὑποκειμενόν, 15
 ἀλλὰ μόνον ὄνομα, καὶ ἐν τῷ νοεῖσθαι τὸ κοινόν εἶναι ἔχον, οὐκ ἐν ὑπο-
 20 στάσει τινί. καὶ ἡ μὲν ὕλη καὶ κατ' ἀριθμὸν ἀφθαρτος, τὸ δὲ γένος τῷ
 εἶδει τὸ ἀφθαρτὸν ἔχει καὶ τῇ τῶν γινομένων ἀνεπιλείπτῳ διαδοχῇ, τὸ δὲ 20
 καθέκαστα φθαρτὸν αὐτοῦ. καὶ ἡ μὲν ὕλη τῆς συναμφοτέρου οὐσίας τὸ
 ἕτερον μόνιον ἐν τῇ τοῦ συναμφοτέρου φθορᾷ χωρίζεται τε καὶ σώζεται,
 τὸ δὲ γένος ἐστὶ μὲν καὶ ἐν ἀπλοῖς (τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν 25
 25 συμβεβηκότων γένη· οὐ γὰρ σύνθετον οὐδὲ συναμφοτέρον ὡς ἐξ εἰδῶν καὶ
 ὑποκειμένου οὔτε ποιότητος οὔτε ποσότητος οὔτε τι τῶν παρὰ τὴν οὐ-
 σίαν γενῶν), ἐν δὲ τῇ συναμφοτέρῳ τε καὶ ἐνύλῳ οὐσίᾳ σύνθετον μὲν 149
 τὸ γένος καὶ τὸ κοινόν ὡς σύνθετον ἐν αὐτῇ. ὡς γὰρ τὰ καθέκαστα ἐν
 τῷ ζῷῳ σύνθετα, οὕτω δὴ καὶ τὰ εἶδη αὐτῶν καὶ τὰ γένη· τὸ γὰρ ζῷον
 30 εἶδος τι σημαίνει σὺν ὕλῃ, οὐ μὴν τὸ ἕτερον μέρος ἐστὶ τοῦ συναμφοτέρου 5
 ὡς ὕλη, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ζῷον εἶναι ἐστὶ τὸ εἶναι ἐξ ἀμφοῖν. διὸ οὐδ' ἐχω-
 ρίετο τῆς ὕλης παραπλησίως· ἔχον γὰρ τι τοῦ εἶδους ἐν τῷ τοῦ οἰκείου
 λόγῳ ἐν τῇ φθορᾷ τοῦ ὅλου, ἧτις γίνεται κατὰ τὴν τοῦ εἶδους φθορὰν, 10
 καὶ αὐτὸ κατὰ τὴν τοῦ φθαρτοῦ κοινωνίαν φθείρεται. διὸ τὸ ἐν Σωκράτει
 35 ζῷον μόνιον πως ὄν τοῦ γένους οὐχ ὑπομένει φθειρομένου Σωκράτους.
 τοῦτό τοι καὶ πάντα τὰ καθέκαστα ζῷα φθαρῆ ἀναιρεῖται καὶ τὸ ὡς γέ- 15
 νος ζῷον ὄν, τῆς ὕλης μηδὲν τοιοῦτο πασχούσης. οὐδὲ τὰ εἶδη ὁμοίως

2 διαφορὰν διάφορον scripsi: διαφορὰν διαφορὰν VS: διαφορὰν διάφορον (an alt. in lit.) B:
 διαφορὰν a: διάφορον Sp. 6 ἢ V 10 ὑποκειμένη V 13 τῷ Vict.: τὸ libri
 15 καθ' ἕκαστον conī. Sp. 21 pr. τὸ om. a Sp. 22 καθ' ἕκαστον conī. Sp.
 26 ποιότητες et ποσότητες Schwartz recte τι] τινός B²S²a Sp. 31 αὐτῷ conī.
 Sp. pr. τὸ Sp.: τῷ libri 31. 32 οὐδὲ χωρίζεται τῇ ὕλῃ conī. Sp. 32 ἐν
 τῷ οἰκείῳ conī. Sp. 36 τοῦτό τοι suspectum Spengelio, sed cf. Ind. De an.

ἔν τε τῇ ὕλῃ ἔν τε τῷ γένει. ἐν μὲν γὰρ τῇ ὕλῃ πᾶν τὸ εἶδος γίνεται
 οὐσῆ χωρὶς εἶδους· κατὰ τὸν ἑαυτῆς λόγον, ἐν δὲ τῷ γένει φθάσαν ἤδη 20
 τὸ εἶδος τὸ κοινότερόν τε καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὸ γένος εἶδеси συνείλη-
 πται. διὸ οὐδὲ τὸ εἶδος πᾶν ἔτι ἐν τῷ γένει γίνεται τῷ μέρει αὐτοῦ
 5 φθάσαν τὴν τοῦ γένους συμπληροῦν φύσιν, αἱ δὲ διαφοραὶ αἱ τὸ κοινὸν τοῦ
 εἶδους διαιροῦσαί εἰσιν αἱ τῷ γένει συντιθέμεναι. διὸ τὸ μὲν γένος ἀχώ- 25
 ριστον τούτων ὧν ἐστὶ γένος καὶ συμφθειρόμενον αὐτοῖς, καὶ οὐκ | εἰδῶν 150
 ἀλλὰ μέρους εἰδῶν δεκτικόν, καὶ οὐδὲ τούτων ὡς ὑποκειμένον δεκτικόν,
 ἀλλὰ τῇ νοήσει λαμβανόμενον τε καὶ χωριζόμενον τῶν σὺν οἷς ἐστὶν αὐ-
 10 τῷ τὸ εἶναι, τῆς ὕλης πρώτης οὐσῆς παντὸς τοῦ ἐνύλου σώματος. ἡ μὲν 5
 γὰρ οὐκ οὐσα πῶς κατὰ τὸν οἰκειὸν λόγον ἐνεργεῖα δεξαμένη τὸ εἶδος τότε
 τι γίνεται ἢ πρώτη οὐσα ἀρχὴ τοῦ τότε τι καὶ συναμφοτέρου, τὸ δὲ γένος
 ἀπὸ τούτων τῶν ἐνύλων τε καὶ καθ' ἕκαστον τὸ εἶναι λαμβανόμενον διὰ τὸν 10
 χωρισμὸν τῶν τὴν διαφορὰν αὐτοῦ δεικνύοντων τε καὶ ποιούντων. καὶ ἡ
 15 μὲν ὕλη πᾶσι τοῖς ἐν γενέσει τε καὶ φθορᾷ αἰτία τοῦ εἶναι τε καὶ ὑφε-
 στάναι, τὰ δὲ γένη ἐν τοῖς διὰ τὴν ὕλην τὸ εἶναι τε καὶ τὴν ὑπόστασιν
 ἔχουσιν ἐπιγίνεσθαι ἔργον [τὰ] τοῦ συντιθέντος αὐτὰ διὰ τοῦ τῶν ἄλλων
 τῶν συνοπαρχόντων αὐτῷ τῇ ἐπινοίᾳ χωρισμοῦ. |

13 τῶν om. a Sp. καθέκαστα conl. Sp. τὸ] τοῦ Sp. aut τὸ—λαμβάνον bene
 λαμβάνει B² 17 τὰ del. B² Sp. αὐτὰ S²B²a Sp.: αὐτον ου sic V: αὐτὸν οὐ
 B¹F¹GS¹ 18 τῶν s. v. V αὐτῷ S²a Sp.: αὐτῶν libri

- α. Τί ἐστὶν ἀνάμνησις. 6
- β. Ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ ψυχῆς λέξεως ἐξήγησις, δι' ἧς λέγει "θεωροῦν
γὰρ γίνεται τὸ ἔχον ἐπιστήμην, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἄλλοι- 20
οὔσθαι· εἰς αὐτὸ γὰρ ἡ ἐπίδοσις καὶ εἰς ἐντελέχειαν." |
- 5 γ. Ὅμοίως ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ ψυχῆς λέξεως ἐξήγησις, δι' ἧς περὶ 7
αἰσθήσεως λέγει.
- δ. Πῶς καὶ ἡ πρόσδοσις τοῦ ἡλίου καὶ ἡ ἀφοδος ὁμοίως αἰτία καὶ γε-
νέσεως καὶ φθορᾶς εἶη· ἡ γὰρ ἄλλου γένεσις ἄλλου φθορά. 5
- 10 ε. Ὅτι τὸ ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι καὶ μὴ ἐξ ὑποθέσεως ἐν τοῖς ἀει-
κύκλῳ γινομένοις.
- ζ. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ ψυχῆς, δι' ἧς ζητεῖ, πῶς ἡ
συναίσθησις ἡμῖν γίνεται αἰσθανομένοις. 10
- 15 ζ. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ ψυχῆς δι' ἧς ἔδειξεν, ὅτι μὴ
πλείους τῶν εἰσὶν αἰσθήσεων.
- η. Εἰ αἰσθητὸν ὁ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσι κατὰ συμβεβηκὸς αἰσθητόν. 15
- θ. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ ψυχῆς, δι' ἧς δείκνυσιν, ὅτι ἐστὶν
ᾧ ἅμα πάντων αἰσθανόμεθα.
- ι. Περὶ θαλάσσης ἐκ τῶν Μετεωρολογικῶν.
- 20 ια. Ἐπιχειρήσις ὅτι τὰ ὀνόματα θέσει. 20
- ιβ. Ὅτι μὴ ἄπειρον τὸ ὄν.
- ιγ. Περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν τινα.
- ιδ. Ἐπιδρομὴ τῶν ἐν τῷ τετάρτῳ Μετεωρολογικῶν, ἀτελής.
- ιε. Περὶ τοῦ οἶον ἀμεροῦς. | 25

2 post τί 2 litt. erasae V 3 λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ δευτέρου Π. ψ. λόγου Ἄριστο-
τέλους tit. 4 ἔχον τὴν ἐπιστήμην tit. 6 λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ δευτέρου ὁμοίως
Π. ψ. tit. 8 πῶς οὐχὶ καὶ tit. Sp. πρόσδοσις tit.: πρόσδοσις V tert. καὶ om.
tit. 9 εἶη om. tit. 11 γινομένοις ἐστὶ tit. 12 ἄλλης λέξεως tit. (nam non
sexto, sed septimo loco disputat de hoc) 15 πλείους tit. Sp.: πλείω V: πλείως a
18 τι ᾧ tit. 20 θέσει τὰ ὀνόματα tit.

I. Τί ἐστὶν ἀνάμνησις.

5

Ἀνάμνησις ἐστὶν εὗρεσις διὰ ζητήσεως φαντάσματος δ ἐγένετό ποτε ἐν τῷ σώματι ἐν ᾧ ἡ αἰσθητικὴ ψυχὴ.

II. Λέξεως ἐξηγήσεις ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ ψυχῆς λόγου Ἀρι-
στοτέλους, δι' ἧς λέγει "θεωροῦν γὰρ γίνεται τὸ ἔχον τὴν ἐπι-
στήμην, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἀλλοιοῦσθαι· εἰς αὐτὸ γὰρ ἡ ἐπίδοσις
καὶ εἰς ἐντελέχειαν."

Εἰπόντος Ἀριστοτέλους ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ ψυχῆς † ἐπὶ τῆς * * ἀπὸ 15
τῆς ἔξεως, ἦν εἶπεν | δευτέραν δυνάμιν (πρῶτη γὰρ ἦν δύναμις (ἡ) πρὸς τὴν 152
10 ἀνάληψιν τῆς ἔξεως ἐπιτηδεύουσης), εἰπόντος οὖν αὐτοῦ περὶ αὐτῆς οὕτως
θεωροῦν γὰρ γίνεται τὸ ἔχον τὴν ἐπιστήμην, ὅπερ οὐκ ἔστιν
ἀλλοιοῦσθαι (εἰς αὐτὸ γὰρ ἡ ἐπίδοσις καὶ εἰς ἐντελέχειαν) ἢ 5
ἕτερον γένος ἀλλοιώσεως. διὸ οὐ καλῶς ἔχει λέγειν τὸ φρονοῦν
ὅταν φρονῆ ἀλλοιοῦσθαι, ὡσπερ οὐδὲ τὸν οἰκοδόμον ὅταν οἰκο-
15 δομηῇ. τὸ μὲν οὖν εἰς ἐντελέχειαν ἄγον ἐκ δυνάμει ὄντος κατὰ 10
τὸ νοεῖν καὶ φρονεῖν οὐ διδασκαλίαν ἀλλ' ἐτέραν ἐπωνυμίαν ἔχειν
δίκαιον, ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ ἐζητήθη καθόλου ὑπὸ τῆς ἐξηγήσεως, εἰ
(ἡ) εἰς τὴν ἐνέργειαν μεταβολὴ κινήσεως ἐστίν. εἰ γὰρ μὴ ἀλλοιώσις, πολὺ 15
μᾶλλον ἂν οὐκ εἶη τις τῶν ἄλλων [οὐ] κινήσεων. τὸ γὰρ ἀπὸ τῆς νοητι-
20 κῆς ἔξεως μεταβάλλον εἰς τὸ νοεῖν τε καὶ ἐνεργεῖν ἀλλοιώσις μὲν οὐκ ἂν
εἶη τις, (εἰ) ἡ μὲν ἀλλοιώσις κατὰ πάθος μεταβολή, (ἡ δὲ) οὐκ ἔστιν μετα- 20
βολὴ κατὰ πάθος, εἰ γ' ἐστὶν εἰς ταῦτὸν ἐπίδοσις. καὶ ἔστιν ἡ ἀπὸ τῆς
ἔξεως ἐνέργεια σωστικὴ τῆς ἔξεως καὶ τελειότης αὐτῆς, εἰ γε τέλος ἐκά-
στη τὸ οὐ χάριν ἐστὶ, πᾶσα δὲ ἕξις ἕνεκα τῆς ἐνεργείας γίνεται τῆς κατ' 25
25 αὐτήν. εἰ δὲ μὴ κατ' ἀλλοιώσιν ὁ οὕτως ἐνεργῶν κινεῖται, πολὺ | μᾶλ- 153
λον οὐδ' ἂν κατὰ τόπον ἢ κατ' αὐξήσιν κινεῖτο· σωμάτων γὰρ αἱ κινήσεις
τοιαῖδε. καὶ γὰρ (αἰ) ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς τέχνας ἔξεων ἐνεργεῖαι γίνονται
μὲν διὰ κινήσεως, ἐπεὶ σωματικῆς ὑπηρεσίας δέονται, αὐταὶ δὲ καθὸ τε 5
λειότητές εἰσι τῶν ἔξεων, οὐκ ἂν κινήσεις εἶεν. μήποτ' οὖν ἄμεινον γε-
30 νέσεις αὐτὰς λέγειν τινάς, εἰ γε πρὸς τὴν τελειότητα τῶν οὐσιῶν ὧν εἰσι
συντελοῦσιν· οὐ γὰρ ἐκαστῶν τῶν διὰ γενέσεως τὸ εἶναι ἐχόντων (ἡ) ἐπὶ τὴν 10

4 δευτέρου] de an. II, 5. 417b5 6 ἢ οὐκ Arist. 8 ἐπὶ] περὶ Sp.: fortasse περὶ (τῆς ἐνεργείας)
9 ἔξεως S² Vict.: λέξεως libri ἡ add. Diels 11 ἢ οὐκ Arist.
13 οὐ καλῶς ἔχει Vict. ex Arist. Sp.: οὐκ ἄλλως ἔχειν G: οὐκ ἄλλως ἐκεῖ VBS: οὐ καλῶς ἔχει ἐκεῖ F
λέγειν] λέγει a 16 νοοῦν καὶ φρονοῦν Arist. 17 ὑπὸ scripsi: ἀπὸ libri
17. 18 εἰ ἡ V²B conl. Sp.: εἰ V¹FSa: ἡ G 19 οὐ del. B²S²: om. a Sp.
21 εἰ add. Vict. Sp. ἡ δὲ add. B²S²a Sp. 26 κινεῖτο σωμάτων Sp.: κινεῖ τὸ σῶμα τῶν libri: κινεῖτο (κινεῖτο τὸ?) " " " " Vict. 27 αἰ add. Sp.
28 μὲν S²a Sp.: μὲν ἡ sic V: μὲν † μὲν ἡ S¹ ἐπὶ GFB² Vict. Sp.: ἐπὶ VS (t in lit.) 31 οὐ] ἐν αἰ]: ἡ Diels

τελειότητα πρόοδος τῆς γενέσεως αὐτοῦ μέρος. τρόπον οὖν τινα μέρος τῆς γενέσεως τῆς τέχνης καὶ ἢ ἀπὸ τῆς ἕξεως εἰς τὴν ἐνέργειαν μεταβολὴ γινομένη διὰ κινήσεων τινων, ἐπεὶ καὶ πᾶσα γένεσις δοκεῖ γίνεσθαι διὰ κινήσεων. ἀλλ' εἰ τοῦτο ἐπὶ τῶν τεχνῶν χρῆν λέγειν, ἀρὰ γε δεῖ τὸ αὐτὸ 15
 5 τοῦτο λέγειν καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς θεωρητικὰς ἐπιστήμας, ἐνεργειῶν τινων οὐσῶν καὶ αὐτῶν; πολὺ γὰρ ἐπὶ τούτων εὐλογώτερον τὸ μὴ εἶναι κινήσιν τινα. ἀλλ' εἰ χρῆν καὶ ταῦτα γενέσεις λέγειν, πᾶσα δὲ γένεσις διὰ κινή- 20
 σεως, διὰ τινων κινουμένων εἴη ἂν γινομένη τοιαύδε γένεσις. ἢ δεῖ πρῶτον γενέσθαι γνώριμον εἰς τίνος τελειότητα ἢ τοιαύδε ἐνέργεια συντελεῖ. ἢ αἰ
 10 μὲν κατὰ τὰς τέχνας * * * τῶν τεχνῶν καὶ τῶν τὰς τέχνας ἔχόντων, | καθὸ 154
 εἰσι τεχνῖται, ἐπὶ δὲ τοῦ νοῦ καὶ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν θεωρητικῶν ἕξεων εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἂν τελειότητα συντελοῖ ἢ ἀπὸ τῶν ἕξεων τούτων ἐνέργεια, εἴ γε καὶ αἰ ἕξεις αὐταὶ τελειότητές εἰσι τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύ- 5
 σεως, καθὸ ἀνθρωπός ἐστι. κυρίως γὰρ ἀνθρωπος ὁ τὰς ἕξεις ἔχων τε
 15 καὶ ἐνεργῶν κατὰ ταύτας, καθ' ἃς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ μάλιστα καὶ κυρίως εἶναι ἀνθρώπῳ. αἰ δὲ διδασκαλίαι κινήσεις τε καὶ ἀλλοιώσεις εἰσι τῶν 10
 ἕξεων, τούτων ποιητικαὶ δι' ὧν ἢ τοῦ ἀνθρώπου τελειότης γίνεσθαι, εἰεν ἂν καὶ τῶν ἀπ' αὐτῶν ἐνεργειῶν αἵτιαι, εἴ γε πᾶν τὸ τὴν ἕξιν ἔχον εὐ-
 θὺς ἐνεργεῖ κατ' αὐτήν, εἰ μὴ τις ἐμποδίζει τῶν ἐμποδιζόντων ταῖς ἐνερ-
 20 γείαις ἀναίρεσις καὶ αὐτὴ γινομένη μετὰ τίνος κινήσεως. 15

III. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ δευτέρου ὁμοίως Περὶ ψυχῆς, δι' ἧς περὶ αἰσθήσεως λέγει, ἔστι δὲ ἡδε· “διωρισμένων δὲ τούτων
 λέγωμεν κοινῇ περὶ πάσης αἰσθήσεως”. 20

Εἰπὼν περὶ τῆς θρηπτικῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς ἐπὶ τὸν περὶ αἰσθή-
 25 σεως μέτεισι λόγον, καὶ πρῶτον μὲν καθόλου καὶ κοινῶς περὶ αἰσθήσεως λέγει, ἔπειτα ἐραῖ προσελθὼν περὶ ἐκάστης ἰδία. πρῶτον μὲν οὖν λαμβάνει, 26
 ὅτι ἡ αἰσθησις γίνεσθαι ἐν τῷ κινεῖσθαι τι καὶ πάσχειν (διὰ γὰρ κινήσεως 155
 τίνος καὶ πάθους γίνεσθαι δοκεῖ), λαβὼν δὲ τὸ τὴν αἰσθησιν δι' ἀλλοιώ-
 σεως καὶ πάθους γίνεσθαι ἐμνημόνευσε τοῦ πάθους καὶ τοῦ πάσχειν, ὅπως 5
 30 γίνεσθαι, ὅτι γὰρ τοῖς μὲν δοκεῖ τὸ ὁμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου πάσχειν, τοῖς δὲ τὸ ἐναντίον ὑπὸ τοῦ ἐναντίου. τούτου δ' ἐμνημόνευσε, ἐπεὶ πρὸς τὸ ἀποδοῦναι, τί πότ' ἐστὶν αἰσθησις, χρῆσιμον αὐτῷ τὸ κεῖσθαι, ὑπὸ τίνος
 πάσχει τὰ πάσχοντα, ἐπεὶ καὶ ἡ αἰσθησις κεῖται πάθος τι εἶναι καὶ διὰ 10
 πάθους. πρὸ δὲ τοῦ περὶ τούτου διαρθρῶσαι πρῶτον ἀπορήσας περὶ τῆς
 35 αἰσθήσεως, διὰ τί, ὄντων ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις τῶν αἰσθητῶν, οὐκ αἰσθά-
 νεται ἡ αἰσθησις τούτων, ἀλλὰ τῶν ἐκτὸς μόνων, καὶ λύσας τὴν ἀπορίαν 15

1 πρόοδος Diels: πρόοδος libri 3 κινήσεων Sp.: κινήσεως libri 4 fortasse κινή-
 σεως, cf. v. 7 8 κινουμένων] κινήσεων Vict. unde διὰ τίνων κινήσεων conl. Sp.
 τοιαύτε V ἢ Vict.: εἰ libri 10 excidisse videtur ἐνέργειαι εἰς τὴν τελειότητα συντε-
 λοῖεν ἂν 11 τεχνῖται V 12 ἂν post ἀνθρώπου del. Vict. Sp. συντελοῖ ἢ V¹G:
 συντελοῖ ἢ V²: συντελεῖ ἢ B: συντελοῖ F¹Sa: συντελοῖ ἂν ἢ Vict. Sp. 16 αἰ Schwartz:
 αἰ libri: εἰ Sp. 18 αἵτιαι V 19 fortasse τι et τὰς ἐνεργείας 21 δευτέρου] de an.
 II, 5. 416^b32 26 πρῶ τὸν (sic) V 27 πάσχει a 33 τὰ] τὸ a: 8 Vict.

τῷ τότε δυνάμει τὴν αἰσθησιν εἶναι (ἢ γὰρ αἰσθησις πρὸς τὸ αἰσθητόν,
 αἰσθητόν δ' αὐτῇ τὸ κεχωρισμένον· οὐδὲν γὰρ ὑφ' ἑαυτοῦ πάσχει, ἢ δὲ
 αἰσθησις διὰ πάθους· ἔστ' ἂν οὖν μὴ παρῆ τὸ αἰσθητόν, δυνάμει ἢ αἰ- 30
 σθησίς ἐστι), λαβὼν δὲ τὸ διχῶς λέγεσθαι τὸ αἰσθάνεσθαι (καὶ γὰρ δυ-
 5 νάμει καὶ ἐνεργείᾳ), ἔλαβεν τὸ τῆς αἰσθήσεως τὴν μὲν εἶναι δυνάμει, τὴν
 δὲ ἐνεργείᾳ, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ αἰσθητόν. λαβὼν δὲ τὸ [τὴν αἰσθησιν] διὰ 35
 πάθους γίνεσθαι τὴν αἰσθησιν τὴν μὲν δυνάμει, τὴν δὲ ἐνεργείᾳ, ἐφεξῆς
 λέγει περὶ τοῦ πάσχοντος ὑπὸ τίνος πάσχει, ὃ πρὸ ὀλίγου ἐκίνησε. καὶ
 λαβὼν ὅτι πᾶν τὸ πάσχον πάσχει ὑπὸ τοῦ κινητικοῦ καὶ ἐνεργείᾳ ὄντος
 10 τούτου, ὃ τὸ πάσχον ὑπ' αὐτοῦ | δύναται γενέσθαι, ἔδειξεν ἐκ τούτου, ὅτι τὸ 156
 πάσχον ἔστι μὲν ὡς ὑπὸ ὁμοίου πάσχει, ἔστι δὲ ὡς ὑπὸ ἀνομοίου
 πάσχει. πάσχει μὲν γὰρ ἀνόμοιον, πεπονθὸς δὲ ὁμοίον ἐστιν. χρή-
 σιμον δ' αὐτῷ τοῦτο πάλιν πρὸς τὸ καὶ [τὸ] τὴν αἰσθησιν τὴν δυνάμει, εἰ 5
 διὰ πάθους γίνεται, πάσχουσαν μὲν ἀνομοίαν εἶναι τῷ ποιῶντι, ὃ ἐστὶ τὸ
 15 αἰσθητόν, παθοῦσαν δὲ καὶ γενομένην ὁμοίως αὐτῷ εἶναι. οἷς ἐφεξῆς ἐπέ-
 λαβεν τὴν αἰσθησιν τὴν μὲν δυνάμει εἶναι, τὴν δὲ ἐντελεχείᾳ, (καὶ) διαί- 10
 ρεσιν ποιεῖται τοῦ δυνάμει καὶ τοῦ ἐντελεχείᾳ, βουλόμενος δι' αὐτοῦ δεῖξαι,
 ὅτι μὴ κυρίως πάσχειν λέγεται ἢ αἰσθησις καὶ κινεῖσθαι. οὐ γὰρ πάσης
 δυνάμεως ἢ εἰς ἐνέργειαν πρόοδος διὰ πάθους καὶ κινήσεως. διχῶς γὰρ 15
 20 τὸ δυνάμει ἐπιστήμων, ὁμοίως δὲ καὶ πᾶν ἄλλο, λέγεται. τὸ τε γὰρ φύσιν
 ἔχον δεῖσθαι ἐπιστήμην δυνάμει ἐπιστήμων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔχον ἤδη καὶ
 δεδεγμένον τὴν ἐπιστήμην, μὴ ἐνεργοῦν δὲ κατ' αὐτὸ δυνάμει λέγεται ἐπι-
 στήμων, ὅτι μὴ ὁμοίως λέγεται, ἔδειξεν. εἰπὼν δὲ καὶ τὸν ἔχοντα μὲν 20
 ἤδη τὴν ἐπιστήμην, μὴ ἐνεργοῦντα δέ, δυνάμει ἔτι καὶ αὐτὸν ἐπιστήμονα λέ-
 25 γεσθαι, προσέθηκεν, ὅτι ὃ ἤδη θεωρῶν τε καὶ ἐνεργῶν οὗτός ἐστιν ὁ κυρίως
 λεγόμενος ἐπιστήμων, οὐκέτ' ὦν δυνάμει. ἐφ' οἷς τὴν διαφορὰν λέγων 25
 τῶν δυνάμει λεγομένων ἐπίστασθαι ἔδειξεν, ὅτι | ὁ μὲν πρῶτος λεγόμενος 157
 δυνάμει, ὁ κατὰ τὸ πεφυκέναι, οὐκ ἄλλως εἰς τὸ ἐνεργείᾳ γενέσθαι μετα-
 βάλλει, εἰ μὴ διὰ τοῦ παθεῖν τε καὶ ἀλλοιωθῆναι διὰ μαθήσεως, (ὁ) δὲ
 30 ἤδη ἔχων εἰς τὸ ἐνεργεῖν οὐ διὰ πάθους ἔτι καὶ ἀλλοιώσεως μεταβάλλει. 5
 δεῖξας δ' ὅτι μὴ παντὸς τοῦ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ μεταβολὴ διὰ πάθους
 τε καὶ ἀλλοιώσεως, ἐφεξῆς καὶ τοῦ ἀλλοιοῦσθαι τε καὶ πάσχειν διαίρεσιν
 ἐποίησατο, καὶ ἔλαβεν τὸ μὲν τι φθορὰν εἶναι ὑπὸ τοῦ ἐναντίου καὶ ἔκ- 10
 35 ταστασιν τοῦ ἐν ᾧ ἦν, ὡς πάσχει πάντα τὰ εἰς τὰ ἐναντία μεταβάλλοντα,
 τὸ δὲ τι πάσχειν εἶπεν εἶναι οὐ τῷ φθεῖρεσθαι, ἀλλὰ τῷ σώζεσθαι καὶ

1 τότε conl. Sp.: τότε libri 2 αὐτῇ a 4 λέγεσθαι Vict.: λέγεται libri 6 τὴν
 αἰσθησιν del. Schwartz 7 καὶ τὴν αἰσθησιν G: καὶ Vict. Sp. 11 et 12 πάσχει Sp.:
 πάσχειν libri ὑπὸ τοῦ Arist. 12 τὸ ἀνόμοιον Arist. 13 τὸ del. Sp. δυνάμει G³
 Sp.: δυνάμει VG³FBSa 15 ὁμοίως VFBSa Sp.: ὁμοίαν G Sp.: ὁμοίον Vict. 16 καὶ
 add. Vict. Sp. (ἐπιλαβὼν Schwartz) 20 ἐπιστήμων Sp.: ἐπιστήμονα VFBS: ἐπιστήμων a
 22 αὐτῇ Sp. 22. 23 ἐπιστήμων (in lit.) VFB Sp.: ἐπιστήμην a: ἐπιστήμων Vict.
 23 ὅτι (ὁ) conl. Sp.: fortasse (ὁ) ὅτι ὅτι—ἔδειξεν m¹ i. mg. V 25 ὅτι ὁ ἤδη scripsi
 (cf. l. c. 417*28): ὁ ἤδη Vict. ex Arist.: ὅτι μὴ δὲ VBS¹a: ὅτι δὲ μὴ δὲ F: ὅτι δὲ G:
 ὅτι S² 26 οὐκέτ' ὦν] οὐ καὶ τῶν Sa 29 ὁ add. Sp. 35 πάσχον a
 6*

ἐν ἐπίδοσει γενέσθαι τῆ καθὼ ἔχει ὑπὸ τοῦ ἐνεργείᾳ ὄντος καὶ ὁμοίου. ἡ 15
 γὰρ κατὰ τὴν ἕξιν καὶ τοιαύτην δύναμιν ἐνεργεῖα τελειότες οὔσα τῆς ἕξεως
 οὐ κατὰ τὴν εἰς τούναντίον μεταβολὴν γίγνεται, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ αὐτοῦ
 ἐξ ἀργίας εἰς ἐνεργεῖαν· τὸ γὰρ ἔχον τὴν ἐπιστήμην ἐνεργεῖν γίνεται κατ' 20
 5 αὐτὴν, ὃ εἰς τὸ αὐτὸ καὶ ὅμοιον ἐπίδοσιν ἐστίν. ὁμοίως δὲ εἰπὼν ὡς δύ-
 ναμεις ἔχει πρὸς ἐντελέχειαν, πῶς καὶ ποία δύναμις καὶ πρὸς ποίαν ἐντελέ-
 χειαν ἔδειξεν προσθεῖς. θεωροῦν γὰρ γίνεται τὸ ἔχον τὴν ἐπιστήμην,
 ἥτις μεταβολὴ οὐκ ἐστίν ἀλλοίωσις, εἴ γε ἡ μὲν ἀλλοίωσις ἐξ ἄλλου εἰς 25
 ἄλλο καὶ ἐξ ἐναντίου ἐστὶ μεταβολή, ἡ δ' ἐκ τοῦ οὕτω δυνάμει εἰς τὴν
 10 ἐνεργεῖαν (εἰς αὐτὸ γὰρ τοῦτ' ἐστίν, ὃ ἔχει καὶ καθὼ | ἔχει) ἐπίδοσιν ἐστίν. 158
 ἤ, εἰ δεῖ καὶ τοῦτο ἀλλοίωσιν λέγειν, ἕτερον ἂν τι εἴη γένος καὶ ἄλλη τις
 φύσις ἀλλοιώσεως. ὅτι δὲ τὸ πάσχειν ὡς ἴσον ἔλαβεν τῷ ἀλλοιοῦσθαι
 ἔδειξεν εἰπὼν ὅπερ οὐκ ἐστίν ἀλλοιοῦσθαι· ὡς γὰρ ἴσον † εἴη ἐν αὐτῷ 5
 'ὅπερ οὐκ ἐστὶ πάσχειν'. ὃ δεῖξας προσέθηκεν, ὅτι μὴ χρὴ λέγειν τὸν
 15 φρονοῦντά τι καὶ νοοῦντα ἀλλοιοῦσθαι, εἰ δὲ μὴ ἀλλοιοῦσθαι, οὐδὲ κινεῖ-
 σθαι· εἰ γὰρ μὴ ἀλλοίωσις, ὀθλον ὡς οὐδὲ κατὰ τόπον οὐδὲ ποιὸν μετα- 10
 βολή. τοιαύτη δὲ καὶ ἡ τοῦ δυνάμει αἰσθανομένου εἰς τὸ ἐνεργεῖα αἰσθά-
 νεσθαι ἐπίδοσιν τε καὶ μεταβολή. διὸ κοινότερον ἡ αἰσθησις ἀλλοίωσις.
 εἰπὼν δὲ ταῦτα διέξεισιν ἐπ' αὐτοῖς, ὅποια μὲν μεταβολὴ ἐκ τοῦ δυνάμει
 20 εἰς τὸ ἐνεργεῖα ἀλλοίωσις ἐστίν, ποία δὲ οὐ. ἡ μὲν γὰρ ἐκ τῆς ἕξεως εἰς 15
 τὴν ἐνεργεῖαν τὴν διὰ ταύτην, ὡς τὸ νοεῖν ἔχειν καὶ τὸ φρονεῖν, ἐπεὶ μὴ
 διὰ διδασκαλίας γίνεται, οὐκ ἀλλοίωσις οὐδὲ κίνησις, ἀλλ' ἕτερον τι γένος
 μεταβολῆς (ὑπὸ γὰρ τὴν γένεσιν εἴη ἂν τοιαύτη μεταβολή, εἴ γε τὸ τελει- 20
 οῦσθαι καὶ ἡ εἰς τοῦτο ἐπίδοσις γινομένου πῶς ἐστίν), τὴν (δὲ) ἐκ τῆς ὑλι-
 25 κῆς δυναμείας εἰς τὴν ἕξιν μεταβολήν, ἥτις γίνεται κατὰ διδασκαλίαν τινὰ
 καὶ μαθήσιν, ἥτοι οὐδ' αὐτὴν διὰ πάθους γίνεσθαι ῥητέον, εἴ γε γίνεται 25
 καὶ αὐτὴ εἰς τὸ ἐνεργεῖα τὴν ἕξιν ἔχειν καὶ τελειότητα ἐκ τῆς ὑλικῆς δυ-
 ναμείας | (γένεσις γὰρ πῶς καὶ ἡ τοιαύτη μεταβολή), (ἦ) εἰ καὶ τὴν τοι- 159
 αὐτὴν μεταβολὴν λέγοι τις ἀλλοίωσιν τῷ μὴ φυσικοῦ τίνος εἶδους ἀνά-
 30 ληψιν εἶναι, δύο χρὴ τρόπους ἀλλοιώσεως εἶναι λέγειν, τὴν τε ἐπὶ τὰς
 ἕξεις γινομένην καὶ τὴν φύσιν τε καὶ τὸ κατὰ φύσιν (τὸ γοῦν βέλτιον μέρος 5
 ὧν δύναται τὸ δυνάμενον κατὰ φύσιν αὐτῷ), τὴν δὲ τινὰ ἀπ' αὐτῶν βελ-
 τιόνων ἕξεων εἰς τὰς στεργητικὰς διαθέσεις. εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ διορίσας
 μετῆλθεν ἐπὶ τὴν αἰσθησιν, καὶ ἔδειξεν, τίς μὲν ἡ πρώτη δύναμις ἐστίν, καὶ 10
 35 πῶς καὶ ὑπὸ τίνος εἰς τὴν ἕξιν μεταβάλλει ἡ τοιαύτη δύναμις, πῶς δὲ
 καὶ ὑπὸ τίνος ἡ δευτέρα εἰς τὴν ἐνεργεῖαν, καὶ λέγει τὴν μὲν ἐκ τῆς ὑλι-
 κῆς δυναμείας μεταβολὴν εἰς τὴν κατὰ τὴν ἕξιν γενέσθαι ὑπὸ τοῦ γεννῶν- 15
 τος δηλονότι τὸ ζῷον (τὸ γὰρ γεννώμενον οὐδέπω τὴν ἕξιν ἔχει τὴν αἰ-

9 ἡ S²G²a Sp.: εἰ VS¹FBG¹ 11 ἀλλοίωσις a Sp. 12 ὅτι Vict.: ἔτι libri 13 εἴη
 ἐν (ἂν Vict.) αὐτῷ] fortasse εἶπεν αὐτὸ <τῷ> 18 ἀλλοιώσεως conl. Sp. 21 ἔχειν]
 fortasse ἔχει 24 ἐστὶ τὴν δὲ Sp.: ἐπὶ τὴν libri 25 μεταβολήν Sp.: μεταβολὴ libri
 26 ἡτοι V αὐτὴν Vict.: ἂν τὴν libri γε Vict.: τε libri 27 αὐτὴ Vict.: αὐτὴν
 libri 28 ἡ add. Sp. 29 τῷ F Vict. Sp.: τὸ VSa 32 αὐτῷ Schwartz: αὐτῶν
 libri τὴν δε V ἀπ' αὐτῶν] ἀπὸ τῶν conl. Sp.: fortasse ἀπ' αὐτῶν <τῶν>

σθητικῆν, ἀλλ' ἔτι ἐστὶ δυναμένης ἕξεως δεκτικόν, γεννηθὲν δὲ ἔχει τὴν αἰσθητικὴν ἕξιν εὐθύς, ὥσπερ τὸ ἀναλαβὸν τὴν ἐπιστήμην), δείξας δὲ πῶς 20 ἑκάτερον τῶν δυνάμει ἐπὶ τῆς αἰσθήσεώς ἐστιν, προσέθηκεν, ὅτι καὶ τὸ κατ' ἐνέργειαν δὲ αἰσθάνεσθαι ὁμοίως λέγεται τῷ θεωρεῖν τε καὶ νοεῖν.^ο

5 μόνον γὰρ ταύτη διαφέρουσιν ἢ τε αἰσθητικὴ καὶ νοητικὴ ἐνέργεια· ἕξωθεν γὰρ καὶ οὐκ ἐν τῷ αἰσθανομένῳ καὶ τὸ ἀκουόμενον ὑπ' αὐτοῦ καὶ τὸ 25 ὁρώμενον, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον. οὐ αἰτίαν ἀπέδωκεν, ὅτι ἢ μὲν αἰσθησις ἀντιληπτικὴ ἐστὶ τῶν | καθέκαστα, οὐχ οἷόν τε δὲ εἶναι ἐν 160 τῷ αἰσθανομένῳ, ἀλλ' οἰκείαν ὑπόστασιν ἔχει, ἢ δ' ἐπιστήμη καὶ ὁ νοῦς

10 τῶν καθόλου θεωρητικά, ἀ καθόλου οὐκ ἔχει ἰδίαν ὑπόστασιν, ἀλλ' ἐν αὐτῇ πῶς ἐστὶ τῇ διανοίᾳ, τὸ 'πῶς' προσθεῖς, ὅτι ἢ μὲν ὑπόστασις καὶ 5 τοῦτοις καὶ τοῦ εἶναι ἢ αἰτία ἐν τοῖς καθέκαστα, ὡς δὲ κοινὰ ἐν τῷ νοεῖσθαι τὸ εἶναι ἔχει, καὶ ἔστιν ὡς κοινῶν ὄντων τὸ εἶναι ἐν τῷ νοοῦντι αὐτὰ νῶφ. διὸ καὶ νοεῖν μὲν ἐφ' ἡμῖν, αἰσθάνεσθαι δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἐπεὶ 10 15 πρὸς παρὸν μὲν καὶ παρόντος ἢ αἰσθησις, οὐκ ἐφ' ἡμῖν δὲ ἢ τῶν αἰσθητῶν παρουσία, ὡς ὅτε βουλόμεθα ἔχειν αὐτά. ὡς δὲ αἱ αἰσθήσεις ἔχουσιν, οὕτως καὶ αἱ τέχναι, ὅσαι περὶ αἰσθητά. οὐ γὰρ ἐπὶ τοῖς ταύτας ἔχουσι 15 τὸ ἐνεργεῖν ὅτε βούλονται, τῷ δεῖν αὐτοῖς παρεῖναι τὰ περὶ ἀ ἐνεργοῦσιν. ὑπερθέμενος δὲ τὸ περὶ τῆς τῶν αἰσθητῶν τε καὶ νοητῶν διαφορᾶς ἐπὶ

20 πλέον νῦν λέγει τὸ μὲν νοεῖν ἐφ' ἡμῖν, τὸ δὲ αἰσθάνεσθαι οὐκ ἐφ' ἡμῖν, 20 τὰ εἰρημένα δὲ καὶ δεδειγμένα τῇ αἰσθήσει ἐφαρμόσας ἀπέδωκε τὸν κοινὸν λόγον τῆς αἰσθήσεως. ἔδειξεν γὰρ πρῶτον, ἐπεὶ διχῶς λέγεται τὸ δυνάμει (ἄλλως γὰρ λέγεται ὁ παῖς δύνασθαι στρατηγεῖν καὶ ὁ τέλειος ἄλλως· οὗτος γὰρ οὐχ ὁμοίως τῷ τὴν μὲν ἕξιν ἔχοντι μηδέπω δὲ ἐνεργ- 25 25 γοῦντι), κατὰ τὸ δεύτερον σημαίνοντο τοῦ δυνάμει τὸ δυνάμει αἰσθάνεσθαι καὶ | τὴν δυνάμει αἰσθησὶν λέγεσθαι. 'ὧν δυνάμεων' εἰπὼν, 'ἐπεὶ οὐκ 161 ὠνόμασται ἢ διαφορὰ, φανερὰ δὲ γέγονεν διὰ τοῦ λόγου, χρῆσθαι δὲ ἀναγκαῖον καὶ τῷ πάσχειν καὶ τῷ ἀλλοιοῦσθαι ὡς κυρίοις ὀνόμασιν' 5 ἐπὶ τῆς μεταβολῆς τῆς ἐκ τῆς κατὰ δύναμιν αἰσθήσεως εἰς τὴν ἐνέργειαν, ἐπεὶ

30 μὴ ἔχομεν ἄλλα τινὰ ὀνόματα κύρια αὐτῶν, ἦλθεν ἐπὶ τὸ λόγον ἀποδοῦναι τῆς αἰσθήσεως, καὶ εἶπεν τὸ αἰσθητικὸν δυνάμει εἶναι οἷον τὸ αἰσθητὸν ἤδη ἐντελεγεῖα ἐστίν, ὅτι πάσχει μὲν ὑπὸ τοῦ αἰσθητοῦ οὐδέπω ὁμοίον 10 ὄν αὐτοῦ, παθὸν δὲ ὁμοίωται καὶ ἔστιν οἷον ἐκεῖνο, τὸ δὲ παθὸν ὡς ἴσον πᾶν ἢ τῷ ἀλλοιωθὲν εἶπεν. ἀποδοὺς δὲ τοῦτον τὸν λόγον οὐχ ὡς κυρίως 15 35 ὄντος τοῦ αἰσθάνεσθαι, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν κυρίων ὀνομάτων ἀπορίαν (ἐδείχθη 15

1 ἔχει G Vict. Sp.: ἔτι ἔχει F: ἔτι VBa: del. S^o 4 fortasse δη 7 ἕκαστον scripsi: ἐκάστου libri οὐ Diels: οὖν libri 8 fortasse (δ) οὐχ οἷόν τε [δὲ] 11 τῇ om. a Sp. 14 αὐτὰ scripsi: αὐτῷ libri 16 βολόμεθα V αἰσθήσεις] αἱ s. v. V 17 ταύτας scripsi: ταῦτα libri 18 τῷ conl. Sp.: τοῦ libri 20 fort. πλέον (λέγειν) νῦν λέγει] ὡν λέγει in lit. V 21 δὲ Sp.: τε libri 26 δυνάμει αἰσθησὶν G Vict. Sp.: δυνάμιν αἰσθήσει VFBSa 28 ἐπὶ om. a Sp. 29 ἐπὶ conl. Sp.: ἔτι εἰ VFBS: ἔτι ἐπεὶ G: ὅτι εἰ Vict.: ὅτι Sp. in textu 31.32 ἤδη ἐντελεγεῖα Sp. ex Arist.: ἤδη ἐντελεγεῖα Vict.: ἢ δὲ ἐντελεγεῖα libri 32 ἐστίν om. F, so^o δὲ scripsi: ὁ libri πάσχει GF Vict. Sp.: πᾶσ ἔχει VBSa 33 πᾶν] fortasse ἢ ἢ τῷ V: ἢ τῷ B¹: ἢ τὸ B²: ἢ τὸ GF: ἢν τῷ conl. Sp.: fortasse εἴη τῷ ἀπὸ 330 κύριων ὄντα

γάρ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ τοῦ οὕτω δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργεῖα μεταβολῆ οὔτε πάθος οὔτε ἀλλοιώσις οὔτε κίνησις), ἐπὶ τὸ περὶ ἐκάστης αἰσθήσεως κατ' ἰδίαν λέγειν μετῆλθεν.

Τὰ δὲ κεφάλαια τῶν εἰρημένων· πρῶτον ἔλαβεν, ὅτι ἡ αἰσθησις ἐν τῷ κινεῖσθαι τε καὶ πάσχειν, μεθ' ἧ ἐζήτησεν, πῶς τὸ πάσχειν, τὸ εἰ δυνατόν τι καὶ ὑπὸ τοῦ ὁμοίου πάσχειν· ἐφ' ἧ οἷς ἀπορήσας, διὰ τί οὐχὶ καὶ τῶν αἰσθητηρίων αὐτῶν αἰσθησις γίνεται ὄντων αἰσθητῶν, εἰς τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας ἔλαβεν τὸ εἶναι τὸ δὲ δυνάμει τὴν αἰσθησιν, καὶ διὰ τοῦτο δεῖν αὐτῇ πρὸς τὴν ἐνέργειαν παρόντων τῶν αἰσθητῶν ποιεῖν δυνάμενων. ἐφ' ἧ οἷς ἔλαβεν 'διχῶς ἡ αἰσθησις, ἡ μὲν δυνάμει ἡ δὲ ἐνεργεῖα', μεθ' ἧ εἶπεν δεῖν λέγειν ἔτι, εἰ μηδέπω διώρισταί, τίνα διαφέρει τὸ κινεῖσθαι τε καὶ πάσχειν τοῦ ἐνεργεῖν, εἰ τὸ πάσχειν τε καὶ κινεῖσθαι κινουμένου, ἐπεὶ καὶ λέγεται ἡ κίνησις ἐνεργεῖα τις εἶναι. ἐφ' ἧ οἷς ἔλαβεν, ὅτι πάντα τῷ πάσχειν καὶ κινεῖται τε ὑπὸ τοῦ ποιητικοῦ ἐνεργεῖα ὄντος τούτου, ὁ δύναται τὸ πάσχον γενέσθαι· διὸ πάσχον μὲν ἔστιν ἀνόμοιον, ἐπεὶ πᾶν τὸ πάσχον ἀνόμοιον, πεπονθὸς δὲ ὁμοιον, ἐπεὶ τῇ αἰσθήσει ἦν καὶ δύναμις καὶ ἐνεργεῖα. καὶ ἔδειξε διττὸν τὸ δυνάμει, καὶ ὅτι μὴ πάντως τῷ δυνάμει ἡ εἰς τὴν ἐνέργειαν μεταβολῆ δι' ἀλλοιώσεως. ἐφ' ἧ οἷς διαίρεσιν ἐποίησατο τοῦ ἀλλοιοῦσθαι· τούτου γὰρ δηλωτικὸν τὸ πάσχειν. τὸ μὲν γὰρ τι πάσχειν κατὰ φθορὰν γίνεται, ἥτις ὑπὸ ἐναντίου γίνεται, τὸ δὲ τι πάσχειν λέγεται σωζόμενον καὶ ἐπιδιδόν εἰς τὴν αὐτοῦ τελειότητα ὑπὸ τοῦ ὁμοίου αὐτῷ· ὁμοία γὰρ πῶς ἡ ἀπὸ τῆς ἕξεως ἐνεργεῖα τῇ ἕξει, ἀφ' ἧς γίνεται, ὁ | πάσχειν οὐκ ἀλλοιώσις ἂν εἴη. ἐφ' ἧ οἷς ἔδειξεν, ὅτι ἡ κατὰ τὴν δύναμιν αἰσθήσεως εἰς τὴν κατ' ἐνέργειαν μεταβολῆ οὐκ ἔστιν ἡ αὐτὴ τῇ κατ' ἀλλοίωσιν γινομένη. ἀλλ' οὐδ' οὔτω πάσχει τὸ αἰσθανόμενον, ὡς ἔπασχε τὰ φθειρόμενα, ἀλλ' ὡς τὸ εἰς ἑαυτὸ ἐπιδιδόν. καὶ τὴν τελειότητα διορίσας εἰπὼν δεῖν τοῖς κοινοῖς ὀνόμασι χρῆσθαι ἐν τῷ λόγῳ τῷ τῆς αἰσθήσεως, ἐπεὶ μὴ ἔχομεν τὰ κύρια τῶν σημαινομένων, ἀπέδωκεν λόγον αὐτῆς καὶ εἶπεν [τὴν αἰσθησιν] δυνάμει τὸ αἰσθητικὸν εἶναι, ὁποῖόν ἐστι τὸ αἰσθητὸν ἐντελεχεία, πάσχον δὲ ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ δι' ἄλλου, οὐ μὲν ὡς εἶπεν πρότερον γίνεσθαι τὴν κατ' ἐνέργειαν αἰσθησιν, πῶς δεῖ τοῦ πάσχειν καὶ ἀλλοιοῦσθαι ἀκούειν ἐπὶ τῆς μεταβολῆς τῆς κατὰ τὴν δύναμιν αἰσθήσεως εἰς τὴν ἐνέργειαν προειρηκώς. ὁ δ' ἀποδοθεὶς λόγος τῆς αἰσθήσεως ἐστὶ τὸ αἰσθητικὸν δυνάμει ὃν οἷον τὸ αἰσθητὸν ἤδη ἐστὶν ἐντελεχεία, ὁ πάσχον μὲν ὑπ' αὐτοῦ οὐδέπω ὁμοίον ἐστὶ, πεπονθὸς δὲ ὁμοιον. |

2 τὸ Diels: τὰ libri ἐπὶ τὰ GFSa Sp.: ἐπὶ (ἐπει v. c.) τα sic V: ἔπειτα B 5 τὸ] καὶ conl. Sp., sed supplendum ἐζήτησε τὸ 5. 6 δύναται V 8 τὸ δὲ] το δε (supra o ras.) V: τότε conl. Sp. cf. 83,1: τότε Schwartz 9 δεῖν] δεῖσθαι conl. Sp. αὐτῇ scripsi: αὐτὴν libri (cf. 85,18) 12 εἰ τὸ scripsi: ἐν τῷ libri 14 fortasse πᾶν τὸ πάσχον πάσχει τε καὶ κινεῖται ὑπὸ cf. 83,9 (πάντα πάσχει, τε del., (καὶ) ἐν. Sp.) 15 ἐστὶν scripsi: ὅτι libri: τι conl. Sp. 17 alt. καὶ del. Sp. 21 αὐτοῦ sic V 22 αὐτῷ Sp.: αὐτοῦ libri 23 ἡ] εἰ a: fortasse ἡ (τῆς) 24 αἰσθήσεως Vict. Sp.: αἰσθήσει ἡ GFB: αἰσθήσει η sic V: αἰσθησείη Sa 26 ἑαυτο V ἐπιδιδόν scripsi: ἀποδοῖ libri: ἐπειδὴ Vict. 29 τὴν αἰσθησιν circumscripti 30 fortasse ὑπ' αὐτοῦ μὲν] μὲν V: μὴν Vict. Sp. 32. 33 αἰσθήσεως Vict.: αἰσθησιν libri 34 ἡδη V ἐντελεχεία V

IV. Πῶς οὐχὶ καὶ ἡ πρόσοδος τοῦ ἡλίου καὶ ἡ ἀφοδος ὁμοίως 164 αἰτία γενέσεως καὶ φθορᾶς. ἡ γὰρ ἄλλου γένεσις ἄλλου φθορά.

Εἰ προσιόντος μὲν ἐγγυτέρω τοῦ ἡλίου γένεσις ἐστίν, ἀπιόντος δὲ 5 πόρρω φθορά, ἐστὶν δ' ἡ ἄλλου γένεσις ἄλλου φθορά, καὶ ἡ ἄλλου φθορὰ 5 γένεσις ἄλλου, πῶς οὐχ ἅμα καὶ φθορᾶς καὶ γενέσεως αἰτίας ἐστὶ καὶ προσ- σιῶν καὶ ἀπιῶν, εἴ γε δεῖ καὶ τὰ γινόμενα ἐξ ἄλλων τινῶν γίνεσθαι φθο- 10 ρᾶς, καὶ τὰ φθειρόμενα εἰς ἄλλων γένεσιν μεταβάλλειν; οὕτω δ' οὐδὲν ἂν ἔτι διαφέροι ἡ πρόσοδος αὐτοῦ τῆς ἀφόδου. (ἦ) εἰ τῶν γινομένων τὰ μὲν ἐστὶ προηγούμενα, τὰ δὲ δεύτερα καὶ τοῖς προηγούμενως γινομένοις ὕπεναντία, 15 10 εἴη ἂν ἡ μὲν τῶν προηγούμενων γένεσις κυρίως, ἣ γίνεται, προσιόντος ἐκά- στοις τοῦ ἡλίου (καὶ ἐπεὶ ἡ τινῶν γένεσις ἄλλων ἐστὶ φθορὰ, εἴη ἂν φθει- ρόμενα τὰ [φθορᾶ] τοῖς προηγούμενως γινομένοις ἐναντία), ἡ δὲ φθορὰ 20 τῶν προηγούμενων, ἦτις καὶ κυρίως φθορὰ, γένεσις δὲ τῶν τούτοις ἀντι- κειμένων, οὐκ οὕσα κυρίως γένεσις, ἀποχωροῦντος πορρωτέρω, εἰ κατὰ φύσιν 15 αἱ γενέσεις γίνονται καὶ φθοραί, μηδενὸς ἀντιβαίνοντός τε καὶ ἀντικείμενον- τος τῶν | αἰτίων. ἐν δὲ ταῖς ἀνωμαλίαις ταῖς τοιαύταις γίνονται ἂν ποτε 165 καὶ ἔμπαλιν. λέγεται γὰρ γένεσις καὶ φθορὰ κυρίως ἐπὶ τῶν προηγούμενως γινομένων, ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ βελτίω τῶν κατ' ἀντίθεσιν γινομένων ἐξ ἄλ- 5 λήλων. καὶ γὰρ [γένεσις] αἱ τούτων γενέσεις καὶ φθοραί, [αἱ] γινόμεναι κατὰ 20 τὴν ἐνιαύσιον τοῦ ἡλίου περίοδον, προσιόντος μὲν οἷς πρόσεισι προδήλως γίνονται, ἀπιόντος δὲ φθείρονται καὶ θνήσκουσιν.

V. Ὅτι τὸ ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι καὶ μὴ ἐξ ὑποθέσεως ἐν 10 τοῖς δεῖ κύκλῳ γινομένοις ἐστίν.

Τὸ ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι τινα Ἀριστοτέλης ἐδίδαξεν ἐν τῷ Περὶ 25 γενέσεως καὶ φθορᾶς β' ἐπὶ μόνων ἀληθῆς ὄν τῶν κύκλῳ γινομένων καὶ 15 ἀκολουθοῦντων τῇ τῶν θεῶν σωματίων περιφορᾷ. ἐπεὶ γὰρ τὸ ἐξ ἀνάγκης ὄν δεῖ ἐστὶ (τὸ γὰρ ἐξ ἀνάγκης τοῦ αἰδίου δηλωτικόν ἐστὶ), καὶ ἐξ ἀνάγκης ἂν εἴη ταῦθ' ἃ γινόμενα ἀναγκαίως τε καὶ δεῖ γίνεται. εἰ δὲ 30 γίνεται τὰ γινόμενα πάλιν καὶ πάλιν, ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ ἀνακυκλούμενα, 30 ταῦτ' οὖν ἐστὶ καὶ γινόμενα ἐξ ἀνάγκης. ὅτι γὰρ μηδὲν τῶν ἐπ' εὐθείας γινομένων (ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ μὴ πάλιν καὶ πάλιν γινόμενα), ὅτι δὴ μηδὲν τῶν | οὕτω γινομένων ἐξ ἀνάγκης γίνεται, οὕτως ἔδειξεν. τῶν ἐπ' εὐ- 166

2 φθορὰ GFSa Sp.: φορὰ V 3 προσιόντως V γένεσις V 8 αὐτοῦ Sp.: αὐτῷ libri ἢ εἰ Vict. Sp.: εἰ VSB^a: ἢ GFB¹ 10 ἦ a: ἦ V: ἦ Vict.: ἦ Sp.: for- tasse οἷς (vel ἢ κυρίως γ. cf. v. 13) προσιόντως V 11 φθορα V 12 τὰ Vict. Sp.: τὰ φθορα sic V: τὰ φθορὰ Sa: ἐν τῇ φθορᾷ G: τὰ φθορὰ B 16 γίνοντο coni. Sp. 19 γενέσεις et al deleni 21 φθείρονται] τ in lit. V 24 ἐδίδαξεν] de gen. et corr. II, 10. 336-31 sqq. 27 ὄν om. Sp. 28 ταῦθ' ἃ Sp.: ταῦτ' ἃ Sa: ταῦτα VFGB δὲ] δ' del Diels ἔνεται τινα γινόμενα sic V 31 καὶ πάλιν om. a Sp. 32 ~~III~~ II, 11. 338-2 sqq.

θείας γινομένων ἤτοι ἐπ' ἄπειρον τι γίνεται, ὡς αἰεὶ μὲν τινα αὐτῶν
 προσθήκη γίνεσθαι, μηδέποτε δ' αὐτὸ παύεσθαι τοῦ γίνεσθαι τελειωθῆν, ἢ 5
 οὕτως ἐπ' ἄπειρον γίνεται, ὡς ἄλλο ἐξ ἄλλου γίνεσθαι καὶ μηδέποτε ἴστα-
 σθαι, ἢ πέρασ τε λαμβάνει καὶ παύεται ποτε γινόμενον. οὔτε δὲ ἐν τοῖς
 5 ἐπ' ἄπειρον γινομένοις τῶν ἐπ' εὐθείας οἶόν τε γίνεσθαι ἐξ ἀνάγκης ἀπλῶς,
 οὔτε ἐν τοῖς πέρασ ἔχουσιν, διὸ τὸ ἐξ ἀνάγκης γινόμενον οὕτως γίνεται, (ὡς) 10
 ἢ διὰ τὸ γινόμενον λοιπὸν αἰδίον μένειν, ἢ διὰ τὸ αἰεὶ γίνεσθαι. οὐδὲν δὲ
 τῶν γινομένων οὔτε γενόμενον αἰδίον μένειν οἶόν τε, οὔτ' ἐπ' ἄπειρον γί-
 νεται. πᾶσά τε γὰρ γένεσις πεπερασμένη, καὶ μετὰ τὸ γενόμενον φθαρῆναι 15
 οὐκέτ' ἀνακάμπτει οὐδὲ γίνεται πάλιν. τοιοῦτο γὰρ ἦν τὸ ἐπ' εὐθείας,
 ὥστε οὐδὲν τῶν ἐπ' εὐθείας γινομένων πεπερασμένως ἐξ ἀνάγκης οἶόν τε
 λέγειν γίνεσθαι. τὰ μὲν γὰρ γινόμενά ἐστι τὰ καθέκαστα, ὁ Σωκράτης, ὁ 20
 Πλάτων, ὅδε ἴππος· τούτων οὐχ οἶόν τε πάλιν ἀνακάμπτειν καὶ γίνεσθαι
 πάλιν. εἰ γὰρ ἦν τι τούτων ἐξ ἀνάγκης [τὸ] γινόμενον, ἀληθὲς ἐπ' αὐτῶν
 15 καὶ τὸ 'εἰ τὸ πρῶτον, τὸ ὕστερον'. νῦν δ' οὐχ οὕτως ἔχει. κατὰ γὰρ τὸ 25
 εἶδος τὰ τοιαῦτα διαμένει αἰδία, ὃ οὐκ ἔστι γενόμενον, ἦν δὲ τὸ ζητού- 167
 μενον περὶ τῶν γινομένων. εἰ δὲ καὶ οἱ ἄνθρωποι αἰεὶ γίνονται καὶ οὐ
 διαλείπουσιν, ἀλλὰ κύκλω καὶ ἡ τούτων γένεσις, καθὸ ἄνθρωποι ἄν εἶεν
 ἐξ ἀνάγκης γινόμενοι, * καθὸ ὁ μὲν Πλάτων, ὁ δὲ Σωκράτης. ἢ ἡ τούτων 5
 20 γένεσις ἐπ' ἄπειρον ἐπ' εὐθείας ἐστὶν ἄλλοτε ἄλλου γινομένου καὶ μηδέ-
 ποτε ἔτι τοῦ αὐτοῦ. διὸ ἐπὶ τούτου μὲν ἡ ἀκολουθία ὑγιῆς ἢ 'εἰ τὸ ὕστε-
 ρον, ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ πρῶτον'. ὅτι (δὲ) μηδ' ἐπ' ἄπειρον οὔσης τῆς ἐπ' 10
 εὐθείας γενέσεως [εἰ] οἶόν τε τι ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι, ἔδειξεν διὰ τοῦ ἐπὶ
 τῶν ἐξ ἀνάγκης γινομένων ἀληθῆ ἀκολουθίαν εἶναι οὐ μόνον τὴν 'εἰ τὸ
 25 ὕστερον, καὶ τὸ πρῶτον' (αὕτη μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἐνδεχομένως γινομένων
 ἀληθῆς), ἐφ' ὧν δ' ἐξ ἀνάγκης τι τῶν ὑστέρων ἀπλῶς γίνεται, ἐπὶ τού- 15
 των ἀληθὲς καὶ τὸ 'εἰ τὸ πρῶτον, τὸ ὕστερον'. τῆ μὲν γὰρ ἐξ ἀνάγκης τὸ
 ὕστερον γενέσθαι, εἶναι δ' ἀληθὲς ἐπὶ πάντων τῶν γινομένων (τὸ) 'εἰ τὸ
 ὕστερον, καὶ τὸ πρῶτον ἀνάγκη γενέσθαι', ἀναγκαῖον, ἐφ' ὧν τὸ ὕστερον ἐξ 20
 30 ἀνάγκης γίνεται, ἐπὶ τούτων καὶ τὸ πρῶτον ἐξ ἀνάγκης γενέσθαι. ἐπὶ δὲ
 τοῦ ἐπ' ἄπειρον γινομένου οὐδὲν ἐστὶν ὕστερον, ἐφ' οὗ ἔσται ἀληθὲς τὸ
 ἐξ ἀνάγκης αὐτὸ ἀπλῶς ἐσόμενον· οἷς δὲ τὸ ὕστερον μὴ ἐξ ἀνάγκης ἀπλῶς, 25
 ἐπὶ τούτων οὐδὲ τὸ πρὸ τοῦ ὑστέρου | οἶόν τε λέγειν ἐξ ἀνάγκης ἔσεσθαι 168
 ἀπλῶς. τὸ γὰρ ἀναγκαῖον τοῖς πρὸ τοῦ ὑστέρου παρὰ τοῦ ὑστέρου, ὅταν
 35 ἐξ ἀνάγκης ἐκεῖνο γίνηται, μηδενὸς δὲ ὄντος ὑστέρου, ἐπὶ τῶν οὕτω γινο-
 μένων οὐδ' ἄν τῶν πρώτων τι γινομένων ἐν αὐτοῖς γίνοιτο ἐξ ἀνάγκης, 5

1 τι Sp.: ἔτι libri 5 fortasse τέ (τι) 6 fortasse διότι ὡς addidi
 8 γινόμενον scripsi: γινομένων libri 13 ὁ δὲ a fortasse τέ (τι) 14 τὸ
 deleui τὸ — ἀληθὲς] ἀληθὲς ἄν ἦν con. Sp. 19 οὐ καθὸ con. Sp. ἢ ἡ Sa
 Sp.: ἢ ἡ VB: μὴ ἡ G: ἢ ἡ F 21 ἔτι Sp.: ἐπὶ libri 22 δὲ add. Vict.
 23 εἰ del. Sp. 25 ἐνδεχομένως] ἐνδεχομένων a 26 ἀληθῆς] ἡς in lit. V 27 τῶ
 Sp.: τῶν libri 28 τὸ addidi 32 ἀναγκης V 33 τὸ Sp.: τὸν libri
 35 γίνηται Sp.: γίνοιτο libri fortasse ὑστέρου (ἐξ ἀνάγκης)

ἀλλ' ἔσται ἐπ' αὐτῶν ἀληθές τὸ ἐξ ὑποθέσεως ἀναγκαῖον, τὸ εἰ τὸ ὕστερον, ἔσται ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῦ. ἀπορήσειε δ' ἂν τις, εἰ ἐπὶ τῶν κύκλων γινομένων καὶ ἀνακαμπτόντων πάλιν ἀληθῆς ἀκολουθία ἢ 'εἰ 10 τὸ πρῶτον, καὶ τὸ ὕστερον'. ἢ ἐπὶ τῶν ὠρισμένως γινομένων ὑπὸ τῶν κύκλων 5 κινουμένων ἀληθῆς ἢ τοιαύτη ἀκολουθία. εἰ γὰρ τροπαὶ χειμεριναί, καὶ ἰσημερία, καὶ εἰ ἰσημερία, καὶ τροπαὶ θεριναί, καὶ εἰ τροπαὶ θεριναί, ἰση- 15 μερία, καὶ εἰ αὕτη, τροπαὶ χειμεριναί, ἀλλὰ (καὶ) εἰ χειμῶν, καὶ ἔαρ, καὶ εἰ ἔαρ, θέρος, καὶ εἰ θέρος, μετόπωρον, καὶ εἰ μετόπωρον, χειμῶν, πάλιν καὶ εἰ ἐπὶ τῶν πρώτων ῥηθέντων ἢ τάξεις ὠρισμένη καὶ ἐστῶσα καὶ οὔτε ὑπο- 20 λείπουσά ποτε οὔτε προλαμβάνουσα, ὅτι τῆς τούτων οὐσίας τε καὶ τάξεως αἰτία μόνη ἢ τῶν πρώτων κινήσεις σωμάτων, οὐδενὸς εἰς αὐτὴν ἄλλου συντελοῦντος (διὸ καὶ τὸν χρόνον ἔστιν ἐπὶ τούτων ὀρίζοντας λέγειν, πότε ἐξ ἀνάγκης ἔσται), θέρη τε καὶ μετόπωρα καὶ χειμῶνες οὐκέθ' ὁμοίως 25 ἔχουσι τὸ ὠρισμένον, καίτοι γινόμενα κύκλων καὶ ἐπόμενα τῇ κινήσει καὶ 15 αὐτὰ τῶν αἰδίων, ὅτι ταῦτα καὶ ὑπὸ τῆς ὕλης πρὸς τὸ γίνεσθαι συνεργεῖται πασχοῦσης ὑπὸ τῆς ἐκείνων κινήσεως, ἣτις ἐπεὶ μὴ πάντη ὁμοίως [ἤ] ἔπεται κατὰ τὰ πάθη ταῖς ἐκείνων κινήσεσιν τε καὶ περιφοραῖς, οὐχ ὁμοίως τοῖς καθ' ἕκαστον ὄρισται. ἔτι δὲ μᾶλλον τὸ ἀόριστον ἐν τοῖς 5 πλείονων δεομένοις συνεργούντων αὐτοῖς πρὸς τὸ εἶναι, ὧν ἔστι καὶ ἡ τῶν 20 ζῴων γένεσις. διὸ ἀληθές ἐπ' αὐτῶν καθόλου, ὅτι αἰδίων ἕκαστον αὐτῶν κατ' εἶδος (τούτου γὰρ αἰτία ἢ τῶν θείων περιφορά), τῆς δὲ τῶν καθ' ἕκαστα γενέσεως, ἐφ' ὧν τὸ πλεῖστον δύναται ἢ τῶν προσεχῶς ποιητικῶν αἰτία, οὐκ ἐπὶ τούτων ἀληθές τὸ 'εἰ τὸ πρῶτον, ἐξ ἀνάγκης τὸ ὕστερον', ἀληθές δὲ τὸ 'εἰ τὸ ὕστερον, ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ'.

25 VI. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ ψυχῆς Ἀριστοτέλους, 16 δι' ἧς ἔδειξεν, ὅτι μὴ πλείους τῶν πέντε εἰσὶν αἰσθησῶν.

"Εἰ γὰρ παντὸς οὐ ἔστιν αἰσθησις ἀφή, καὶ νῦν αἰσθησιν ἔχομεν (πάντα γὰρ <τὰ> τοῦ ἀπτοῦ ἢ ἀπτὸν πάθη τῇ ἀφῇ ἡμῖν 20 σθητά ἐστίν), ἀνάγκη τε εἴπερ ἐκλείπει τις αἰσθησις, καὶ αἰ- 30 αἰσθητήριόν τι ἡμῖν ἐκλείπειν· καὶ ὅσων μὲν αὐτοὶ ἀπτόμενοι αἰσθανόμεθα, τῇ ἀφῇ αἰσθητά ἐστίν, ἣν τυγχάνομεν ἔχοντες· 170 ὅσα δὲ διὰ τῶν μεταξὺ, καὶ μὴ αὐτῶν ἀπτόμενοι τοῖς ἀπλοῖς, λέγω οἶον ἀέρι τε καὶ ὕδατι" ἕως τοῦ "μηδ' ἕτερόν ἐστι σῶμα καὶ 5

1 ὑθέσεως V 4 τὸ om. Sp. ἢ V 5 τοιαύτη] τη in lit. V 7 καὶ add. Sp. 8 πάλιν καὶ] sensus postularet ἀλλά; fortasse excidit aliquid 12 καὶ S²a: καὶ VS¹GF Sp. 13 τε] δὲ Vict. Sp. 16 πάντη] πάντων a Sp. 17 ἢ delevi (ἢ V) 18 τοῖς GS² Sp.: οἷς VFS¹a 25 ἐκ τοῦ τρίτου] de an. III, 1. 424b24—425a13 28 τὰ add. Vict. ex Arist. cf. 90,8 πάθη om. a 30 ἐκλείπειν GB Vict.: ἐκλείπειν sic V: ἐκλείπειν FS: ἐκλείπειν a Sp. αὐτοὶ (ut p. 90,21 et Arist. TW) Sa: αὐτῶν Arist. vulg.: αὐτῇ B²: αὐτοῖς V, cf. 90,21 ἀπτόμενοι V 32. 33 ἀπλοῖς διαστήμασι λέγω δὲ οἶον Vict. 33 λέγω] ω in lit. V: λέγω δ' Arist. τε om. Arist. ἕως τοῦ] l. c. 425a11 μηδ' ἕτερόν F: μὴ ἕτερόν sic V: μὴ ἕτερον BSa: ὥστε εἰ μὴ τι ἕτερον Vict. Sp. ex Arist.

πάθος, ὃ μηδενός ἐστὶ τῶν ἐνταῦθα σωμάτων, οὐδεμία ἂν ἐκλείποι αἰσθησις”.

Δοκεῖ μοι ὁ νοῦς τοῦ λεγομένου συστέλλοντι εἰς τὰς κυρίας προτάσεις τῶν λόγων τοιοῦτος εἶναι. ὦν ἔχομεν τὰ αἰσθητήρια, τούτων 10 πάντων καὶ αἰσθησιν ἔχομεν. εἴ τινων μὴ ἔχομεν αἰσθησιν, τούτων τῷ μὴ ἔχειν τὰ αἰσθητήρια αὐτῶν οὐκ αἰσθανόμεθα. εἶπεν δὲ τὸ μὲν ἐξ ὦν ἔχομεν πάντων διὰ τοῦ εἰ γὰρ παντὸς οὐ ἐστὶν αἰσθησις ἀφή, 15 καὶ νῦν αἰσθησιν ἔχομεν· πάντα γὰρ τὰ τοῦ ἀπτοῦ ἢ ἀπτὸν πάθη τῇ ἀφῇ ἡμῖν αἰσθητά ἐστίν. εἰπὼν γὰρ περὶ τῆς ἀφῆς κατέλιπεν τὸ ‘καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων τε καὶ αἰσθήσεων’ προσθεῖναι, 10 ὦν πάντων ληφθέντων γίνεται καθόλου τὸ ‘εἰ ὦν | ἔχομεν τὰ αἰσθητήρια, 20 τούτων πάντων καὶ αἰσθησιν ἔχομεν’. τὸ ‘εἴ τινων μὴ αἰσθησιν ἔχομεν, 171 τούτων τῷ μὴ ἔχειν τὰ αἰσθητήρια αὐτῶν οὐκ αἰσθανόμεθα’ εἶπεν ἢ πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνάγκη τε, εἴπερ ἐκλείπει τις αἰσθησις, καὶ αἰσθη- 5 τήριόν τι ἡμῖν ἐκλείπειν, ὅτι συνημμένον δυνάμει προσλαμβάνει τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὑποκειμένου τῷ ἐπομένῳ τὸ ‘ἀλλὰ μὴν οὐδὲν ἡμῖν αἰσθητήριον ἐλλείπει’, οὐ δειχθέντος ἔπεται τὸ μὴδ’ αἰσθησίν τινα ἐκλιπεῖν. 10 δυνάμει δ’ εἶπον, ὅτι μὴ ἀντικρὺς τοῦτο προσλαμβάνει, ἀλλὰ λαβὼν τίνα ἔχομεν αἰσθητήρια, καὶ δείξας, ὅτι πλείω τούτων οὐχ οἶόν τε ἐστὶν αἰσθητήρια, 20 δείκνυσιν, ὅτι μὴδὲν ἡμῖν αἰσθητήριον λείπει. λαμβάνει δὲ τίνας ἔχομεν αἰσθη- 15 σεις διὰ τῶνδε· καὶ ὄσων μὲν αὐτοὶ ἀπτόμενοι αἰσθανόμεθα, τῇ ἀφῇ αἰσθητά εἶναι, ἣν τυγχάνομεν ἔχοντες, ὄσα δὲ διὰ τῶν μεταξὺ καὶ μὴ αὐτῶν ἀπτόμενοι, τοῖς ἀπλοῖς, λέγω δ’ οἶον ἀέρι καὶ ὕδατι. διὰ 20 γὰρ τούτων, ὅτι τὸ ἀπτικὸν αἰσθητήριον ἔχομεν, ἔλαβεν, καὶ πρὸς τούτῳ, ὅτι ὦν αἰσθανόμεθα διὰ τινος μεταξὺ, τοῖς ἀπλοῖς σώμασιν τούτων ἢ αἰσθησις γίνεται, ἐξ ὦν ἔχομεν αἰσθητήρια, ἐξ ὕδατός τε καὶ ἀέρος. οἷς ἀκόλουθον 25 ὦν τὸ δείξαι, ὅτι τῶν ἀπλῶν σωμάτων ἐκ τῶν δύο τούτων μόνων αἰσθητήρια δύναται εἶναι, ἐκ δὲ πυρὸς καὶ γῆς οὐχ | οἶόν τε εἶναι αἰσθητήριον. 172 τούτου γὰρ δειχθέντος δεδειγμένον γίνεται καὶ τὸ μὴδὲν ἡμῖν αἰσθητήριον 30 λείπειν. ὁ δὲ τοῦτο μὲν ὕστερον δείκνυσι, πρῶτον δὲ ἐπιλαμβάνει τρία εἶναι τὰ αἰσθητήρια, τὴν ἀφήν καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀπλῶν, τό τε ἐκ τοῦ ὕδατος 5 καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἀέρος, πλείω δὲ ἐστὶ τὰ εἶδη τῶν αἰσθητῶν, εἴ γε τὰ μὲν ἐστὶν ὁρατά, τὰ δ’ ἀκουστά, τὰ δ’ ὁσφρητά, τὰ δὲ γευστά, τὰ δ’ ἀπτά. ὅτι μὴδὲ ἰσάριθμα τὰ αἰσθητήρια εἶναι τοῖς αἰσθητοῖς δείκνυσιν διὰ τοῦ· 10 35 ἔχει δ’ οὕτως, ὥστ’ εἰ μὲν δι’ ἐνὸς πλείω αἰσθητὰ ἔτερα ὄντα ἀλλήλων τῷ γένει, ἀνάγκη τὸν ἔχοντα τὸ τοιοῦτο αἰσθητήριον ἀμφοῖν αἰσθητικὸν εἶναι. ἐστὶ γὰρ διὰ τοῦτο λαμβάνειν τὸ ὅτι, εἴ 15 γε εἴη τινὰ [α] διαφέροντα ἀλλήλων τῷ γένει αἰσθητὰ δι’ ἐνὸς τινος αἰσθητηρίου αἰσθητὰ γινόμενα, τὸ ἔχον τὸ ἐν τοῦτο αἰσθητήριον ἀμφοτέρων τῶν

1 ἐκλείπει Arist. vulg. 3 συστέλλοντι Diels: συντελοῦντι libri 5 alt. ἔχ. αἰσθ. corr. ex αἰσθ. ἔχ. V 6. 7 fortasse ἐξ ‘ὦν ἔχομεν’ (ἔως) ‘πάντων (καὶ ἔχομεν, αἰσθησιν)’ 9 περὶ scripsi: ἐπὶ libri 12 τὸ δὲ Vict. Sp. ἔχομεν coll. ante αἰσθησιν a Sp. 13 cf. Addenda 15 ἐκλείπει a 17 τὸ Vict. Sp.: τοῦ libri 18 ἀντικρὺς Sp. τοῦτου sic V 22 ἣν τυγχάνομεν B²S²a Sp.: ἐτυγχάνομεν VB¹S¹ 24 τούτῳ Sp.: τοῦτο libri 34 δτι] cf. Ind. 38 δ deleti

τῷ γένει διαφερόντων αἰσθητῶν αἰσθάνεται. οὐ γάρ, ἐπεὶ δύο καὶ τῷ γένει
 διαφέροντα αἰσθητά, τὰ τε ἀκουστά καὶ τὰ ὀσφραντά, δεῖ αὐτῶν καὶ τὰ 20
 ὄργανα δι' ὧν ἐστὶν αἰσθητὰ διαφέροντα εἶναι (δι' ἀέρος γὰρ ἀμφοτέρων
 ἢ ἀντιληψίς), ὥσθ' ὁ τοῦτον ἔχων ἀμφοτέρων ἂν διὰ τούτου ἀντιλαμβάν-
 5 νοιτο. πάλιν τε αὐτῶν, εἰ πλείω εἴη αἰσθητήρια [τὰ], δι' ὧν οἶόν τε ἐνός αἰ- 25
 σθάνεσθαι (ὡς ἔχειν δοκεῖ τὰ ὀσφραντά· τούτων γὰρ δοκεῖ καὶ δι' ὕδατος
 καὶ ἀέρος αἰσθησις γίνεσθαι· δι' ὕδατος μὲν γὰρ τὰ ἔνυδρα, | <δι' ἀέρος 173
 δὲ τὰ ἀναπνεύοντα δοκεῖ ὁσμῆς ἀντιλαμβάνεσθαι, ἐπεὶ διὰ τούτων πάντα τὰ
 ἕτερον τούτων ἔχοντα [τὸ] αἰσθητήριον μόνον αἰσθίησεται αὐτῶν· οὐ γὰρ δεῖ
 10 ἀμφοτέρωθεν ἔχειν τὸ μέλλον ὁσμῆς αἰσθάνεσθαι) * * * ταῦτα λαβὼν καὶ ἀνελὼν 2
 δι' αὐτῶν τὸ ἀνάγκη εἶναι εἰ τὰ αἰσθητήρια, ἐπεὶ τοσαῦτα τῶν αἰσθητῶν
 κατὰ γένος διαφοραῖ, ἐφεξῆς δεῖκνυσιν, ὅτι μὴ οἶόν τε εἶναι αἰσθητήριον
 ἐξ ἄλλου τινὸς τῶν ἀπλῶν σωμάτων, ἢ ἐξ ὕδατος καὶ ἀέρος, ὧν τὴν μὲν 10
 κόρην, ἢ τῶν ὀρατῶν αἰσθανόμεθα, ἐξ ὕδατος ἔχομεν, τὴν δ' ἀκοὴν ἀέρος,
 15 τὴν δ' ὀσφρησιν ἡμεῖς μὲν καὶ τὰ μὴ ἔνυδρα ἐξ ἀέρος, τὰ δὲ ἔνυδρα ἐξ
 ὕδατος. οὐτε δὲ ἐκ πυρὸς οἶόν τε αἰσθητήριον εἶναι, ὡς ἐν τῷ Περὶ αἰ-
 σθησεως τε καὶ αἰσθητῶν δεῖται, οὐτε ἐκ γῆς μόνης. εἰ δὲ τοῦτο, οὐχ 15
 οἶόν τε ἄλλο τι αἰσθητήριον εἶναι παρὰ ταῦτα, ἃ ἔχει τὰ τέλεια τῶν
 ζώων. οὐδὲν ἔλλείπει αἰσθητήριον τοῖς τὰς πέντε αἰσθήσεις ἔχουσιν,
 20 ὥστε οὐδ' αἰσθησις. οὐδὲν γὰρ παρὰ τὰ τέσσαρα οἶόν τε ἀπλοῦν παθη- 20
 τὸν εἶναι σῶμα, (ὡς) ἐξ ἐκείνου δύνασθαι τι αἰσθητήριον εἶναι. δεῖ μὲν
 γὰρ τὸ αἰσθητήριον πάσχειν τι ὑπὸ τοῦ αἰσθητοῦ, διὸ καὶ παθητοῦ εἶναι
 σώματος· τὸ δὲ πέμπτον σῶμα ἀπαθὲς ἐνδέδεικται. |

VII. Ἄλλης λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ ψυχῆς, δι' ἧς 174
 25 ζητεῖ, πῶς ἡ συναίσθησις ἡμῖν γίνεται αἰσθανομένοις.

“Ἐπεὶ αἰσθανόμεθα ὅτι ὀρώμεν καὶ ἀκούομεν, ἀνάγκη ἦτοι 5
 ὄψει αἰσθάνεσθαι ὅτι ὀρᾷ, ἢ ἑτέρω.”

Ζητεῖ, πῶς ἡ συναίσθησις ἡμῖν γίνεται, ἐπειδὴν αἰσθανόμεθα τινῶν,
 καὶ τίνας αἰσθανόμεθα δὲ αὐτῶν αἰσθανόμενοι. παντὶ γὰρ αἰσθανομένῳ
 30 τινὸς πρὸς τῇ ἀντιλήψει τούτου οὐ αἰσθάνεται, γίνεται συναίσθησις τις καὶ 10
 τοῦ ὅτι αἰσθάνεται· αὐτῆ δὲ ἡ συναίσθησις πότερον ἡμῖν διὰ τῆς αὐτῆς
 αἰσθήσεως γίνεται, δι' ἧς καὶ τοῦ αἰσθητοῦ ἢ ἀντιληψίς, ὡς τῇ ὄψει ἡμᾶς
 ὀρᾶν τε τὰ ὀρώμενα καὶ αἰσθάνεσθαι ἑαυτῶν ὀρώντων, ἢ τῇ μὲν ὄψει 15
 τῶν ὀρατῶν αἰσθανόμεθα, ἄλλῃ δὲ τινὶ αὐτοῦ τοῦ ὀρᾶν; καὶ ὅτι μὲν οὐκ

4 τοῦτο a Sp. 5 τε] δὲ a Sp. τὰ delevi: τινὰ conl. Diels 7 δι' add. Sp.
 8 ἐπεὶ διὰ scripsi: ἐπειδὴ libri τὰ Sp.: τὸ libri 9 τὸ del. Sp. 13 (4E) ἀέρος
 conl. Sp. 17 δεῖται] de sensu 2. 436*22 sqq. 18 ταῦτα, ἃ scripsi: ταῦτα δ' libri:
 ταῦτα (ταῦτα) Vict. Sp. 19 οὐδὲ conl. Sp. 21 ὡς add. Vict. 24 ἐκ τοῦ τρίτου]
 de an. III, 2. 425^b12 26 ἦτοι] ἢ τῇ Arist. 27 ὅτι] εἰ τι BS^a Sp. 28 αἰσθα-
 νόμεθα a 29 τίνας scripsi: τινὶ libri 2° αὐτῶν libri 31 αὐτῆ
 δὲ ἢ G² Sp.: αὐτῆ ἢ δὲ FSa: αὐτῆ ἢ δὲ sic V τῆ] scripsi cf. p. 92, 21: ὡς τῆ
 libri; del. Vict. Sp. οὐκ G² Vict. Sp.: e

ἄλλη, ἔδειξε διὰ τοῦ πλείους ἔσεσθαι τοῦ αὐτοῦ αἰσθητοῦ αἰσθήσεις, εἰ γὰρ ἄλλη τις ἔσται, ἢ τοῦ ὄρᾱν αἰσθανόμεθα καὶ μὴ ἡ αὐτὴ ὄψις, 20 (ἢ) ὄρωμεν, ἔσται ἡ τοῦ ὄρᾱν αἰσθανομένη ἄμα καὶ χρωμάτων αἰσθανομένη. ἡ γὰρ τῆς ἐνεργείας τῆς περὶ τὰ αἰσθητὰ γινομένης αἰσθανομένη 5 αἰσθάνοιτο (ἄν) καὶ | τούτων, περὶ ἃ ἡ ἐνέργεια ἡ κατὰ τὸ ὄρᾱν, ἔστι δὲ 175 ταῦτα τὰ χρώματα. οὐ γὰρ ἔστι τὸ ὄρᾱν ἄλλο τι ἢ ἐνεργεῖν τῇ ὄψει περὶ τὰ ὁρατά, ὡσθ' ἡ τοῦ ὄρᾱν αἰσθησις αἰσθησίς ἐστι τῆς γινομένης περὶ τὰ ὁρατά ἐνεργείας ὑπὸ τῆς ὁρατικῆς αἰσθήσεως. οὐχ οἶόν τε δὲ αἰσθῆσθαι 5 τῆς περὶ τὰδε τινὰ ἐνεργείας μὴ καὶ τῶνδε αἰσθανόμενον, περὶ ἃ ἡ ἐνέργεια γίνεται. ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἔσονται τῶν αἰσθητῶν πλείους αἰσθήσεις, αἷ 10 τε αἰσθανόμεναι αὐτῶν προηγουμένως καὶ αἱ τῶν ἐνεργειῶν τῶν περὶ τὰ 10 αἰσθητὰ τῶν αἰσθήσεων αἰσθανόμεναι. τοῦτο δ' ἄτοπον τὸ τὰ ἴδια αἰσθητὰ ἐκάστη αἰσθήσει πλείοσιν αἰσθήσεσιν αἰσθητὰ εἶναι λέγειν. προσέτι τε εἰ [ἡ] ἄλλη μὲν ἔστιν ἡ αἰσθανομένη, ἄλλη δὲ καθ' ἣν αἰσθανόμεθα 15 ἑαυτῶν αἰσθανομένων, ἐπ' ἄπειρον προελεύσεται. καὶ γὰρ τῆς τοῦ ὄρᾱν αἰσθήσεως πάλιν ἔσται συναίσθησις ἡμῖν δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως, κακείνη πάλιν, οὐ αἰσθανομένη ποιεῖ τὴν συναίσθησιν, ἄλλην τινὰ ἔξει τὴν 20 αἰσθανομένην, καὶ τοῦτ' εἰς ἄπειρον, ἀτοπώτατον δὲ τοῦτο. καταλείπεται τὸ τῇ αὐτῇ τῶν τε αἰσθητῶν αἰσθάνεσθαι ἡμᾶς καὶ τῆς περὶ τὰ αἰσθητὰ 20 ἑαυτῶν ἐνεργείας. ἀλλ' εἰ ἔστιν ἐνέργεια τῆς ὁρατικῆς δυνάμεως τὸ ὄρᾱν, 25 ἔσται ἡ ὄψις τῶν τε χρωμάτων ἀντιλαμβανομένη καὶ αὐτοῦ τοῦ ὄρᾱν. ἀλλ' εἰ οὐ ἔστιν ἡ ὄψις αἰσθητικὴ, τοῦτ' ἀνάγκη κεχρῶσθαι, | καὶ τὸ 176 ὄρᾱν, εἰ ἔστιν ὁρατόν τι, κεχρωσμένον. πρῶτην λύων ἀπορίαν πρῶτων μὲν ἐχρήσατο τῷ τὴν ὄψιν μὴ μόνον χρωμάτων ἢ κεχρωσμένων αἰσθητικῶν 25 εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῆς στεργήσεως αὐτῶν. ἐδείχθη γὰρ πᾶσα αἰσθησις 5 αἰσθανομένη καὶ τῆς στεργήσεως τῶν αἰσθητῶν ἡ αὐτή. τῇ γοῦν ὄψει καὶ φωτὸς καὶ σκότους αἰσθανόμεθα. δεῦτερον ἔλαβεν, ὅτι καὶ τὸ ὄρᾱν κέχρωσταί πως, εἴ γε τὸ ὄρᾱν γίνεται τοῦ αἰσθητηρίου δεξαμένου τὸ εἶδος 10 τοῦ αἰσθητοῦ χωρὶς τῆς ὕλης τῆς ὑποκειμένης αὐτῷ, οὐ σημεῖον παρέθετο 30 πολλάκις ἀπελθόντων τῶν ὁρωμένων ἔτι ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν ὑπομένειν τινὰς αὐτῶν αἰσθήσεις τε καὶ φαντασίας. ταῦτ' εἰπὼν εἰς λύσιν τῶν ἠπορημένων διὰ τῶν ἐξῆς [ἐχρήσατο εἰς λύσιν τῆς ἀπορίας], ὅτι γίνεται καὶ πῶς γίνεται, 18 δείκνυσιν. λέγει τὴν τοῦ αἰσθητοῦ ἐνέργειαν καὶ τὴν τῆς αἰσθήσεως μίαν εἶναι κατὰ τὸν λόγον μόνον διαφερούσας, ὅτι τῇ μὲν κατ' ἐνέργειαν αἰ- 35 σθήσει τὸ εἶναι ἔστιν ἐν τῷ ἔχειν τὸ εἶδος τοῦ αἰσθητοῦ χωρὶς τῆς ὕλης, 20

2 γάρ] cf. Ind. ἄλλη τις Sp. καὶ G²: εἰ libri ἡ αὐτῇ] αὐτὴ ἢ FGSa Sp. 3 ἢ add. Vict. 4 ἢ] καὶ Vict. Sp. 4. 5 αἰσθανομένη αἰσθάνοιτο Vict. Sp.: αἰσθανόμενοι αἰσθάνοιτο libri 5 ἄν add. Sp. 8 αἰσθῆσθαι] pr. σ s. v. V 9 τῶνδε Sp.: τῷδε libri αἰσθανόμενον Schwartz: αἰσθανόμενοι libri 10. 11 αἷ τε scripsi: αὐται libri (αυται V) 11. 12 τὰ—τῶν] τὰ αἰσθη et τῶν in lit. V 14 εἰ Sp.: εἰ ἢ V: εἴη Sa 17 ἔξει Sp.: ἔξιν libri 18 post τοῦτο interpuncti. Spengelius post ἄπειρον 19 οὖν τὸ GF τῇ αὐτῇ Sp.: τὴν αὐτὴν libri 22 καὶ τὸ Sp.: τε καὶ libri 23 τι scripsi: τὸ libri: ἔσται Sp. 24 τῷ Sp.: τῇ τῶν libri 27. 28 κέχρωσταί Sp.: κεχρῶσθαι libri 30 πολλάκις V 32 ἐχρήσατο—ἀπορίας circumscripti 33 δείκνυσιν] v in lit. V 34 διαφέρουσας coni. Sp. 35 εἶναι del. Vict.

τῷ δὲ κατ' ἐνέργειαν αἰσθητῶ (ἐν) τῷ ἔχασθαι τὸ εἶδος αὐτοῦ χωρὶς τῆς
 ὕλης. εἰ γὰρ ἐστὶν ἡ κίνησις (ἡ) ὑπὸ τοῦ κινουμένου γινόμενη [ἡ] ἐν τῷ κινου-
 μένῳ καὶ τὸ πάθος τὸ ὑπὸ τοῦ ποιούντος γινόμενον ἐν τῷ ποιουμένῳ καὶ 25
 πάσχοντι, | ἀνάγκη καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ κίνησιν καὶ τὸ γινόμενον 177
 5 ὑπ' αὐτοῦ πάθος ἐν τῇ κατὰ δύναμιν αἰσθήσει γινόμενον ποιεῖν τὴν κατ'
 ἐνέργειαν αἰσθησιν· ὡς γὰρ ἡ ποιήσις καὶ ἡ πάθησις ἐν τῷ πάσχοντι,
 ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ ποιούντι (ἦν γὰρ τὸ ποιῶν πάσχον, καὶ ταῦτὸ τὸ ποιεῖν 5
 τε καὶ πάσχειν, ὡς ἔδειξεν ἐν Φυσικῇ ἀκροάσει), οὕτως καὶ ἡ τοῦ αἰσθη-
 τοῦ καὶ ἡ τοῦ αἰσθητικοῦ. τούτων δὲ τοῦτον ἐχόντων τὸν τρόπον καὶ τῆς
 10 κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεως γινόμενης τῇ τῶν εἰδῶν τῶν αἰσθητῶν λήψει 10
 χωρὶς τῆς ὕλης, γένοιτο ἂν ἡμῖν εὐλόγως ἅμα τῇ αἰσθήσει τῶν αἰσθητῶν
 καὶ συναίσθησις τοῦ αἰσθάνεσθαι κατὰ τὴν αὐτὴν αἰσθησιν. τῷ μὲν γὰρ
 ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἕξωθεν ὄντων λαμβάνειν τὸ εἶδος ἡ ἐκείνων ἀντίληψις, 15
 τῷ δὲ ἐν ἑαυτῇ τὴν αἰσθησιν τὸ εἶδος ἔχειν τῶν αἰσθητῶν καὶ διὰ τοῦτο
 15 καὶ ταύτης πῶς αἰσθάνεσθαι ἡ συναίσθησις. εἰ γὰρ τὸ ὄρᾶν κατὰ τὴν
 τοῦ εἶδους τοῦ αἰσθητοῦ λήψιν γίνεται, ὁμοίως δὲ ὁ λόγος καὶ ἐπὶ τῶν 20
 ἄλλων αἰσθήσεων, λαβοῦσα τὸ εἶδος ὄρᾶ καὶ αὐτὴν ἅμα ὄρῶσαν ὄρῶσα
 γίνεται. ἡ μὲν δὴ συναίσθησις τοῦ αἰσθάνεσθαι γινόμενη ἐν τῷ τὴν αἰ-
 σθησιν ἅμα τε [τῇ] τοῦ αἰσθητοῦ καὶ τῆς ἰδίας περὶ τὸ αἰσθητὸν ἐνεργείας 25
 20 αἰσθάνεσθαι. διὸ ἐξ ἀνάγκης ἔπεται παντὶ τῷ αἰσθανομένῳ συναίσθάνεσθαι
 καὶ ἑαυτοῦ | αἰσθανομένου τῷ ἔπεσθαι τῇ αἰσθήσει αἰσθανομένη τινὸς 178
 τῶν αἰσθητῶν ἕξω ὄντος τὸ ἅμα καὶ ἑαυτῆς αἰσθάνεσθαι.

VIII. Εἰ αἰσθητὸν δὲ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν κατὰ συμβεβηκὸς 5
αἰσθητόν.

25 Εἰ μὴ αἰσθήσει κατὰ συμβεβηκὸς ἐστὶν αἰσθητὸν τὸ ἔχον τῶν ἰδίων
 τι ταύτῃ τῇ αἰσθήσει αἰσθητῶν συμβεβηκὸς ἑαυτῷ (διὰ γὰρ τῆς τοῦ αἰ-
 σθητοῦ ἀντιλήψεως γίνεται καὶ ἡ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς· οὕτω γὰρ ἡ ὄψις 10
 γλυκέος ὅτι τῷ ὠχρῷ συμβέβηκεν εἶναι γλυκεῖ τε καὶ μέλιτι), εἴ τις λέγοι
 τι πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν κατὰ συμβεβηκὸς εἶναι αἰσθητόν, οὕτως λέγοι
 30 ἂν, τοῦτο, ὃ φησι πάσαις κατὰ συμβεβηκὸς ταῖς αἰσθήσεσιν αἰσθητὸν εἶναι, 15
 ἔχειν τινὰ συμβεβηκότα τοιαῦτα, ὧν τὸ μὲν τῇ ἀφῆ καθ' αὐτό ἐστὶν αἰ-
 σθητόν, τὸ δὲ τῇ γεύσει, τὸ δὲ τῇ ὀσφρῆσει, τὸ δὲ τῇ ἀκοῇ, τὸ δὲ τῇ

1 αἰσθητῶ] τῷ s. v. V ἐν add. Sp. εἶδος] εἶναι a 2 alt. ἡ add. Sp. tert.
 ἡ del. Sp. 4 ἀπὸ] ὑπὸ conl. Sp. 8 Φυσικῇ ἀκροάσει] III, 3. 202*21 sqq.
 9 αἰσθητικῶ Vict. Sp.: αἰσθητικωτάτου libri 12 συναίσθησις Sp.: συναίσθησει libri
 17 fortasse (καὶ ἡ ὄψις) λαβοῦσα αὐτὴν V 19 τε damnat Sp. 19 τῇ
 circumscripsi αἰσθητοῦ λήψει καὶ Vict. Sp. τὸ αἰσθητὸν Sa Sp.: τοῦ αἰσθητὸν
 (αἰσθητῶν?) V 21 τῷ F Sp.: τοῦ libri 22 ἑαυτῆς] ἑαυτοῦ Sp. 23 ταῖς
 om. a 25 εἰ] ἐπεὶ conl. Sp. 26 αἰσθητῶν FSa Sp.: αἰσθητὸν V 29 τι
 scripsi: ὅτι libri αἰσθητῶν V οὕτως Vict.: οὕτως libri 32 τῇ ante ὀσφρῆσει
 infra versum V

ὄψει, ὥστ' εἴη ἄν τὸ πᾶσι κατὰ συμβεβηκὸς αἰσθητὸν τῷ πάσαις καθ'
 αὐτὸ εἶναι τι αἰσθητὸν ἐν αὐτῷ τούτῳ πάσαις [αὐτὸ εἶναι] κατὰ συμβεβη- 20
 κὸς αἰσθητὸν, ἐκάστης αὐτῆς διὰ τοῦ οἰκείου αὐτῇ αἰσθητοῦ αἰσθανομένης
 αὐτοῦ. οὐ γὰρ τὸ πάσαις κατὰ συμβεβηκὸς αἰσθητὸν οὐδ' ὅλως ἐστὶν αἰ-
 5 σθητὸν, ὡς ἄν δόξαι ἀπλῶς ἀκούσαντι. τὸ γὰρ μηδεμιᾶ αἰσθητὸν αἰσθήσει 25
 ἀναίσθητον· οὐ ταῦτόν δὲ τὸ πάσαις ἀναίσθητον τῷ πάσαις κατὰ συμβε- 179
 βηκὸς * * * αἰσθητὸν τοιοῦτον εἶναι τὸ ὑποκείμενον τοῖς πάσαις ταῖς
 αἰσθήσεσιν αἰσθητοῖς. τῷ γὰρ τὰ συμβεβηκότεα τούτῳ αἰσθητὰ εἶναι 5
 πάσαις, αὐτὸ δὲ μῆ, τούτῳ γίνεται πάσαις κατὰ συμβεβηκὸς αἰσθητὸν.

10 IX. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ ψυχῆς, δι' ἧς δει-
 κνυσὶν Ἀριστοτέλης, ὅτι ἐστὶν τι ἕν μα πάντων αἰσθανόμεθα. 10

“Ἄρ' οὖν ἅμα μὲν καὶ ἀριθμῷ ἀδιαίρετον καὶ ἀχώριστον τὸ
 κρῖνον, τῷ εἶναι δὲ κεχωρισμένον; ἔστι δὲ πως ὡς τὸ διαιρετὸν
 τῶν διηρημένων αἰσθάνεται, ἔστι δὲ ὡς ἀδιαίρετον· τῷ εἶναι 15
 15 μὲν γὰρ διαιρετὸν, τόπῳ δὲ καὶ ἀριθμῷ ἀδιαίρετον· ἢ οὐχ οἶόν
 τε; δυνάμει μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ καὶ ἀδιαίρετον τάναντία, τῷ δὲ εἶ-
 ναι οὐ, ἀλλὰ τῷ ἐνεργεῖσθαι διαιρετὸν, καὶ οὐχ οἶόν τε ἅμα λευ- 20
 κὸν καὶ μέλαν εἶναι, ὥστε οὐδὲ τὰ εἶδη πάσχειν αὐτῶν, εἰ τοι-
 οῦτον ἢ αἰσθησις καὶ ἡ νόησις, ἀλλ' ὥσπερ ἦν καλοῦσί | τινες 180
 20 στιγμῆν ἢ μίαν ἢ δύο, ταύτη καὶ διαιρετή. ἢ μὲν οὖν ἀδιαί-
 ρετος, ἐν τὸ κρῖνόν ἐστι καὶ ἅμα· ἢ δὲ διαιρετὸν ὑπάρχει, δις
 τῷ αὐτῷ χρῆται σημεῖφ ἅμα. ἢ μὲν οὖν δυοῖ χρῆται, τῷ πέ- 5
 ρατι δύο κρίνει καὶ κεχωρισμένα ἐστὶν ὡς τῷ κεχωρισμένῳ· ἢ
 δὲ ἓν, ἐνὶ καὶ ἅμα.”

25 Λαβὼν ὅτι ἐκάστη αἰσθησις ἐν τῷ αἰσθητηρίῳ οὔσα, ἐν ᾧ οὔσα αἰ-
 σθάνεται, τῶν τε αἰσθητῶν αὐτῇ αἰσθάνεται καὶ κρίνει αὐτῶν τὰς πρὸς 10
 ἀλλήλας διαφορὰς (λευκοῦ μὲν γὰρ καὶ μέλανος ὄψις, γλυκέος δὲ καὶ πι-
 κροῦ γεῦσις, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστη), καὶ διὰ τούτου συστήσας,
 ὅτι ἡ αἰσθανομένη τινῶν καὶ τὰς διαφορὰς αὐτῶν κρίνει (οὐ γὰρ ἄλλης 15
 30 μὲν τὸ αἰσθάνεσθαί τινων, ἄλλης δὲ τὸ κρίνειν τὰς διαφορὰς αὐτῶν, καθ'
 ἃς ἐστὶν αἰσθητὰ, ἀλλ' ἢ τε αἰσθανομένη τινῶν καὶ κρίνει αὐτά, καὶ ἡ
 κρίνουσα τὰς διαφορὰς αὐτῶν καὶ αἰσθάνεται αὐτῶν· ταῦτόν γὰρ κρίνειν 20

2 αὐτὸ εἶναι *delevi* 3 αὐτῇ *scripsi*: αὐτῷ *coni. Sp.*: αὐτοῦ *libri* 6 *de V*
 πάσαις ἀναίσθητον (καὶ τὸ πάσαις κατὰ συμβεβηκὸς αἰσθητὸν) *Vict. Sp.* 7 αἰσθητῷ τῷ
supplet Schwartz recte 8 τούτῳ *scripsi*: τούτων *libri*: τούτου *a Sp.* 9 δὲ μῆ
S²a Sp.: δ' εἰ μὴ *VBFS¹* τούτῳ *Sp.*: τοῦτο *libri* 10 ἐκ τοῦ τρίτου] *de an.*
 III, 2. 427·2 13 κεχωρισμένον *FS²a Sp.*: κεχωρισμένος *VBS¹* *alt. δέ]* *de V*:
 μὲν δὴ *Vict.*: δὴ *Arist. vulg.* 15 ἀδιαίρετον *FSB²a Sp.*: διαιρετὸν *VB¹* 16 αὐτὸ
 διαιρετὸν καὶ *δδ. Vict.* καὶ τάναντία *Vict.* 18 εἰ *Sp.*: ἡ (*supra* ἡ *lit.*) *V*: ἢ *S¹*:
 εἰ ἢ *S²a* 20 ἢ μίαν καὶ δύο *Vict.*: ἢ μία καὶ ἢ δύο *Arist. vulg.* ἢ] ἢ *V* (*et*
 21—23) 20. 21 ἀδιαίρετον *Arist. vulg.* 23 ὡς κεχωρισμένων *Arist. vulg.*
 24 ἓν] ἐν *libri* 26 αὐτῇ *a* 28 τούτου *Sp.*: τοῦτο *libri*

τῷ αἰσθάνεσθαι· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἡ αἰσθητικὴ κρίσις τις εἶναι δοκεῖ).
 εὐρών τι οὐ μόνον τῶν ἐναντίων ἀλλήλοις αἰσθητῶν τὰς διαφορὰς κρίνον,
 ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν αἰσθητῶν (κρίνομεν γὰρ καὶ τὰς τῶν ὁρατῶν δια- 25
 φορὰς πρὸς τὰς τῶν γευστῶν, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰς τῶν ἀκουστῶν, ἀλλὰ
 5 καὶ πρὸς τὰς τῶν ὁσφρητῶν καὶ πρὸς τὰς τῶν ἀπτῶν), πρῶτον μὲν ἔλαβεν,
 ὅτι αἰσθήσει | ταῦτα κρίνομεν (αἰσθητὰ τε γὰρ ἐστὶ καὶ ὡς αἰσθητῶν αὐ- 181
 τῶν ποιούμεθα τὴν κρίσιν), μεθ' ἧς ἔδειξεν, ὅτι μὴ οἶόν τε κρίνειν τὰς
 διαφορὰς τῶν αἰσθητῶν μὴ αἰσθανόμενον αὐτῶν ἐν τε ὄν καὶ ταῦτόν. οὐ 5
 γὰρ οἶόν τε τὸ μὴ αἰσθανόμενον πάντων κρίνειν αὐτῶν τὰς πρὸς ἀλλήλα
 10 διαφορὰς· εἰ γὰρ τοῦ μὲν ἄλλο, τοῦ δ' ἄλλο αἰσθάνοιτο, οὐδέτερον αὐτῶν
 οἶόν τε γνωρίζειν, τίνι τὰ ὧν ἡσθάνοντο ἀλλήλων διαφέρει. καὶ γὰρ οὐδ' 10
 ἐν ἄλλῳ τινὶ ἦν τῇ αἰσθήσει τὸ κρίνειν ἢ ἐν τῷ αἰσθάνεσθαι. λαβῶν δ'
 ἐκ τούτων τὸ ἐν εἶναι τὸ πάντων αἰσθητῶν αἰσθανόμενόν τε καὶ κρίνον
 αὐτῶν τὰς διαφορὰς, ἐφεξῆς ἔδειξεν, ὅτι καί, εἰ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ
 15 ἅμα αὐτῶν αἰσθάνεται, ὅτε κρίνει τὰς διαφορὰς αὐτῶν (εἰ γὰρ, ὅτε κρίνει 15
 αὐτάς, τότε αἰσθάνεται, κρίνει δ' ἅμα τὰς πρὸς ἀλλήλα αὐτῶν διαφορὰς),
 καὶ αἰσθάνοιτ' ἂν ἅμα τῶν κρινόμενων· ἐν γὰρ τῷ αἰσθάνεσθαι τῇ αἰ-
 σθήσει τὸ κρίνειν. ταῦτα λαβῶν, τὸ τε μίαν αἰσθησιν εἶναι, ἣ πάντων 20
 αἰσθανόμεθα, καὶ τὸ ἅμα αἰσθάνεσθαι τούτων ὧν ἅμα κρίνει τὰς διαφορὰς,
 20 ἐπὶ τούτοις ἠπόρησεν, ἐπεὶ τὸ κατ' ἐνέργειαν αἰσθάνεσθαι ἐστὶ τὸ τὸ εἶ-
 δος τοῦ αἰσθητοῦ χωρὶς τῆς ὕλης λαμβάνειν, πῶς οἶόν τε ἐν τι ὄν ἅμα 25
 πλειόνων καὶ τῶν ἐναντίων αἰσθάνεσθαι. εἰ γὰρ τοῦτο, δεήσει αὐτὸ ἅμα
 ἐναντία εἶδη τε καὶ πάθη δέχεσθαι, λευκότητα καὶ μελανίαν, | ὅταν τοῦ- 182
 των αἰσθάνηται καὶ ταῦτα κρίνη, γλυκύτητα καὶ πικρότητα, ὁμοίως τὰ ἄλλα.
 25 ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον τὸ τὰς ἐναντίας ἅμα κινήσεις κινεῖσθαι τὸ αὐτό, εἰς
 λευκότητα ἅμα καὶ μελανίαν μεταβάλλον, καὶ τὰ ἐναντία εἶναι δεχόμενον. 5
 ταῦτα δεῖξας καὶ ἀπορήσας, λύων τὴν ἀπορίαν ἔλαβεν τὸ ἅμα μὲν τὸ κρί-
 νον κρίνειν τε καὶ αἰσθάνεσθαι τῶν πλειόνων, ἐν ὄν καὶ μὴ διηρημένον,
 τῷ λόγῳ κεχωρισμένον, ὡς ἐν ὄν κατ' ἄλλην μὲν δύναμιν δεκτικὸν τοῦδ' 10
 30 τινος εἶναι, κατ' ἄλλην δὲ τοῦ ἐναντίου αὐτῷ ἢ διαφέροντος, [ὡς] ἀδιαίρε-
 τον ὄν τῷ τε τόπῳ καὶ τῷ ἀριθμῷ, τουτέστιν τῷ ὑποκειμένῳ. τόπῳ γὰρ
 ἀδιαίρετον τὸ ἐν ἐν τόπῳ ὄν, τοιοῦτο δὲ συνεχὲς καὶ μὴ διηρημένον, δ καὶ 15
 ἐν ἐστὶ τῷ ἀριθμῷ. εἰπὼν δὲ τοῦτο ὡς εἰς λύσιν τοῦ ἠπορημένου ἐπή-
 νευσεν ἢ οὐχ οἶόν τε, δεικνύς ὅτι μὴ λύεται τούτῳ τὸ ἠπορημένον. δύ-
 35 ναται μὲν γὰρ ἐν τι ὄν κατ' ἀριθμὸν τῷ λόγῳ διαφέρειν τῷ δυνάμεις ἔχειν
 διαφορούσας, καθ' ἃς τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικόν, οὐ μὴν οὕτω τῶν ἐναν- 20
 τίων τὰς δυνάμεις ἔχειν, ὡς ἅμα αὐτὰ δύνασθαι δέχεσθαι. τὸ γὰρ τῶν

1 αἰσθάνεσθαι S²a Sp.: αἰσθάνεται VS¹ 7 οἶον S²a Sp.: ὁμοιον VBFS¹ τὰς BSa²
 Sp.: ἢ τὰς S¹F: ἢ τὰς sic V 8 μὴ Vict. Sp.: ἢ (supra ἢ lit.) VB: ἢ FSa
 ἐν scriptis: μὴ ἐν Vict. Sp.: ἢ ἐν FSa: ἢ ἐν V 13 ἐν εἶναι] ἐνεῖναι a Sp. 14 εἰ
 del. Sp. 15 pr. ὅτε Sp.: ὅτι libri 25 pr. τὸ suspectum 29 fortasse τῷ (δέ)
 λόγῳ τοῦδ' S²Fa Sp.: τότε VS¹ 30 αὐτῷ ἢ Sp.: αὐτῷ ἢ VF: αὐτῷ αὐτῷ ἢ Sa
 ὡς deleti 31 τῷ τε FSa Sp.: τότε V 32 ἀδιαίρετον FSa Sp.: διαίρετόν V
 36. 37 ἐναντίων] ἀντίων V

ἐναντίων δυνάμεις ἔχον οὐχ οὕτως ἔχειν δύναται αὐτάς, ὡς ἅμα αὐτῶν
καὶ τὰς ἐνεργείας δέχεσθαι. ἀναγκαῖον γὰρ κατὰ τὰς ἐνεργείας αὐτὸ διαι- 25
ρεῖσθαι, ὡς ἐν ἄλλῃ μὲν χρόνῳ τὸ ἕτερον αὐτῶν γίνεσθαι, ἐν ἄλλῃ δὲ
τὸ ἕτερον, ἣ δὲ αἰσθησις ἅμα ἔκρινεν αὐτῶν τὰς διαφοράς, ὡς ἅμα αὐτῶν
5 αἰσθανομένη καὶ τὰ εἶδη λαμβάνουσα, | εἴ γε τὸ αἰσθάνεσθαι ἐν τῇ τῶν 183
εἰδῶν τῶν αἰσθητῶν λήψει. ἐπεὶ δὲ καὶ νόησις δοκεῖ τῇ τοῦ εἰδους τοῦ
νοουμένου λήψει γίνεσθαι, διὰ τοῦτο εἶπεν τὸ εἰ τοιοῦτο αἰσθησις καὶ
ἡ νόησις. εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ δείξας, ὅτι μένει ἔτι ἡ ἀπορηθεῖσα ἀπορία 5
ὡς (μὴ) δυναμένη λύεσθαι, δι' ὧν ἐπήνεγκεν, † ὡς προεῖπεν ἀλλ' ὡς περ
10 ἦν καλοῦσί τινες στιγμὴν ἢ μία ἢ δύο, ταύτη καὶ διαιρητή,
καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐπὶ τούτοις, ἧτις λέξις σφόδρα ἀσαφῶς τε καὶ βραχέως 10
εἰρημένη τοιοῦτο σημαίνει. ἀξιοῖ τοιοῦτον εἶναι τὸ ψ ἢ αἰσθησις τοῖς
ζῴοις γίνεται τῶν αἰσθητῶν, ὡς δύνασθαι ἅμα μὲν ἐν εἶναι, ἅμα δὲ πολλά,
οὕτως ὡς καὶ τὸ σημεῖον, ὅταν ὡς πολλῶν γραμμῶν πέρασ ληφθῇ. αἱ γὰρ 15
ἀπὸ τῶν τῆς περιφερείας τοῦ κύκλου ἐπὶ τὸ κέντρον ἀγόμεναι εὐθεῖαι πέρασ
ἔχουσι πᾶσαι τὸ κέντρον τοῦ κύκλου, ἐν σημείον, δ σημείον ἐν ὄν καὶ
πολλά πῶς ἐστιν, ὅταν ὡς ἐκάστης τῶν γραμμῶν ἐπ' αὐτὸ ἀχθειςῶν πέρασ 20
λαμβάνηται. εἰ γὰρ τοιοῦτό τι ἢ αἰσθησις εἴη, καθὼ μὲν ἐν τι καὶ ἀδιαί-
ρετόν ἐστιν, ἐν ἔσται τὸ κρῖνον (ἀλλὰ καὶ ἅμα κρίνει τὰ ἐν τοῖς πέρασι
20 τῶν γραμμῶν τῷ πάντα τὰ πέρατα ἅμα εἶναι καὶ ἐν τι), καθόσον δὲ ὡς 25
τῆσδε καὶ τῆσδε πέρασ λαμβάνεται | καὶ τοσαῦτα λαμβάνεται, ὅσαι καὶ 184
εὐθεῖαι, πολλά. καὶ κατὰ τοῦτο πάλιν καθόσον μὲν οὖν πολλά τὰ πέρατα
καὶ διαφερουσῶν γραμμῶν, πολλά ἔσται τὰ κρινόμενα καὶ κεχωρισμένα καὶ
διαφέροντα καὶ τρόπον τινὰ † οὕτω κεχωρισμένον, καθόσον τὸ κέντρον πολλά 5
25 πῶς ἦν, ὧν ἕκαστον κριτικὸν ὄν τοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ γραμμῇ πάθους ὄντος,
καθόσον δὲ ἐν τὸ ἐκ πάντων ἐστὶν ἀδιάφορον καὶ πάντη τὸ αὐτό, αὐτὸ ἐν
τε ἔσται τὸ κρῖνον καὶ ἅμα κρῖνον. καὶ τὸ μὲν εἰς λύσιν εἰρημένον 10
τῶν ἠπορημένων τοιοῦτον. τί δὲ τοιοῦτον λαμβάνειν ἐστὶν ἐπὶ τῆς αἰ-
σθήσεως, (ὡς) ἅμα ἐν τε εἶναι καὶ πολλά, ὁμοίως τῷ τοῦ κύκλου
30 κέντρῳ τῷ ὡς πέρατι τῶν πολλῶν εὐθειῶν ληφθέντι, οὐ βῆδιον εὐ- 15
ρεῖν. σῶμά τε γὰρ τὸ ἔσχατον αἰσθητήριον, ἐν ψ γίνεται τὰ τῶν αἰ-
σθητῶν πάθη, καὶ οὐχ οἶόν τε τὰ ἀπὸ τῶν πέντε αἰσθητηρίων πάθη
διαπεμπόμενα ἐπ' αὐτὸ ὡς διὰ γραμμῶν τῷ αὐτῷ μορίῳ τοῦ σώματος 20
ἐπιβάλλειν. γένοιτο γὰρ ἂν πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία γινόμενα πάθη
35 καὶ ἐναντία κινήσεις, εἴ γε διὰ τοιαύτης κινήσεως ἢ κατ' ἐνέργειαν αἰ-
σθησις. οὐδὲ γὰρ τὰ ἀφ' ἐνὸς αἰσθητηρίου διαπεμπόμενα ἐπ' αὐτὸ πάθη
οἶά τε κατὰ τὸ αὐτὸ μῶριον αὐτοῦ γίνεσθαι, † οἶον, εἴ γε τῶν μὲν ἐναν- 25

1 ἔχειν Sp.: ἔχον libri 7 τοιοῦτον ἢ Sp. 8 μένει] μὲν εἴη Sa 9 μὴ add. Vict.
δι' ὧν προεῖπεν, ἐπήνεγκεν conl. Sp.: λύων ἐπήνεγκεν, ὡς προεῖπον, Schwartz bene 10 ἢ
μία (ἢ μία V) αἱ libri: ἢ μία καὶ ἢ Vict. cf. 94,21 12 σημαίνει a Sp.: σημαίνει V ὡ
sic V 17 αὐτὸ ἀχθειςῶν] αὐτὸ ἀχθ in lit. V 22 πολλά Sp.: πολλα libri
24 fortasse οὕτω κεχ. (τὸ κρῖνον) κεχωρισμένα Sp. 25 τοῦ B^{2a} Sp.: τῇ
VB¹FS 26 αὐτὸ ἐν Vict. Sp.: αὐτῷ ἐν libri 29 ὡς addidi 37 οἶον su-
spectum Spengelio fortasse ἅμα cf. 97,2

αίων τὰ αὐτὰ [τὰ] αἰσθητήρια, ἀδύνατον δ' ἐν τῷ αὐτῷ αἰσθητηρίῳ κατὰ 185
 τὸ αὐτὸ μέρος ἅμα τὰ ἀπὸ τῶν ἐναντίων γίνεσθαι πάθη. Ἦταν γὰρ βλέ-
 πωμεν ἅμα λευκὸν τε καὶ μέλαν, οἷς μέρεσι τῆς κόρης ἐκατέρου αὐτῶν ἢ
 ἔμφασις γίνεται, ὥσπερ ὁρῶμεν γινόμενον καὶ ἐπὶ τῶν κατόπτρων, * * * 5
 οὔτε ἐφ' ὃ διαδίδονται ταῦτα, τοῦτο δ' ἔστιν ὡς εἶπον τὸ ἔσχατον αἰσθη-
 τήριον, οὕτως οἶόν τε διαδιδόσθαι ὡς μὴ ἐν κενωμένοις αὐτοῦ γίνεσθαι
 μέρεσιν, ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῦ σώματος ἀδύνατον λαβεῖν τι ὅμοιον τῇ εἰκόνι 10
 τῇ τοῦ σημείου τε καὶ τῶν γραμμῶν ὧν πέρας τὸ σημεῖον. Ἴσως δ' ἂν
 ἐφαρμόζωμεν δύνατο μᾶλλον τῇ δυνάμει τῇ τοῦ σώματος ἐκείνου, ὃ λέγομεν
 10 ἔσχατον αἰσθητήριον, οὗ ἢ αἰσθητικὴ δύναμις εἶδος, ἣτις δυνάμεις αἰσθάνε- 15
 ται καὶ κρίνει τὰ ἐν τῷ σώματι, οὗ δύναμις καὶ εἶδος ἔστιν γενόμενα κατὰ
 τὴν ἀπὸ τῶν αἰσθητηρίων διάδοσιν. ἢ γὰρ δύναμις αὕτη μία οὕσα καὶ
 ὥσπερ πέρας τοῦ σώματος τούτου οὗ δύναμις ἔστιν, ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦτο τὸ 20
 ἔσχατον αἰ κινήσεις φέρονται, ἀσώματός τε οὕσα καὶ ἀδιαίρετος καὶ ὁμοία
 15 πάντη, μία οὕσα, πολλαί πως γίνονται τῷ τῶν καθ' ἕκαστον μῶριον τοῦ
 σώματος, οὗ δύναμις ἔστι, κινήσεων αἰσθάνεσθαι ὁμοίως, ἂν τε κατὰ ἓν τι
 μῶριον ἢ κινήσεις ἐν αὐτῷ γένηται, ἂν τε κατὰ πλείω. ἐν γὰρ τῇ τῶν 25
 πλείωνων κρίσει πολλαί πως δυνάμεις ἢ μία γίνεται ὡς ἐκάστου μορίου
 πέρας οἰκτεῖον λαμβανομένη. τὸ μὲν γὰρ σῶμα οὐκ ἐδύνατο ἅμα κατὰ τὸ 186
 20 αὐτὸ πλείω δέχεσθαι πάθη, διὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ γί-
 νεσθαι ἅμα τε (καὶ) κατ' αὐτό· ἐναντία (δὲ) τὸ εἶδος τὸ τοῦ λευκοῦ καὶ (τὸ) τοῦ 5
 μέλανος. διὸ οὐδὲν οἶόν τε σῶμα ἅμα δέχεσθαι ταῦτα, ἀλλὰ τοῦ αἰσθητη-
 ρίου ἐκείνου κατ' ἄλλο μὲν μῶριον τάδε τινὰ τῶν αἰσθητῶν τῶν ἅμα προ-
 σπιπτόντων γίνεταί, κατ' ἄλλο δὲ τάδε τῶν ἀπὸ τῶν πρώτων αἰσθητηρίων
 25 ἐπ' αὐτὸ φερομένων τὸν τρόπον. ἢ δὲ δύναμις ἢ αἰσθητικὴ οὐκέτι κενώ- 10
 λυται ἅμα τὴν κρίσιν αὐτῶν ποιῆσθαι, ἔτι μὴ ταυτὸν ἔστι τὸ κρίνειν τῷ
 παθεῖν. παθεῖν μὲν γὰρ τι τὸ αὐτὸ ἅμα τὰ ἐναντία ἀδύνατον, ὅτι ἀδύνα-
 τον ἅμα τι δέχεσθαι τὰ ἐναντία (ἀσυνύπαρκτα δὲ τὰ ἐναντία), κρίνειν δὲ 15
 ἅμα τὰ ἐναντία οὐδὲν ἀδυνατεῖ, ὅτι μὴ ἔστιν ἐν κρίσει ἐναντία τὸ τὸ λευ-
 30 κὸν λευκὸν κρίνειν καὶ τὸ μέλαν μέλαν. ὡς γὰρ ἐν τῷ πάσχειν ἐναντίον
 τὸ τὰ ἐναντία [τὸ] παθεῖν τὸ αὐτὸ μέρος καὶ ἐν ταύτῃ χρόνῳ, καὶ διὰ 20
 τοῦτο ἐν τῷ πάσχειν τοῦτο ἀδύνατον, οὕτως ἐν κρίσει πάλιν ἀδύνατον τὸ
 τὸ λευκὸν ὁμοῦ μὲν λευκόν, ὁμοῦ δὲ μέλαν ὑπολαμβάνειν εἶναι. διὸ πάλιν
 ἐν κρίσει τὸ οὕτως ἔχον ἀσυνύπαρκτον. τὸ μὲν μέλαν μέλαν, τὸ δὲ λευ- 25
 35 κὸν λευκὸν εἶπεῖν οὐκ ἀδύνατον, ἔτι μὴδ' ἐναντίον. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἀνάγκη
 καὶ ἐν τῇ δυνάμει τῇ κρινούσῃ τὰ αἰσθητὰ τὰ εἶδη | πρώτον τῶν αἰσθη- 187

1 τὰ om. a Sp. 4 fortasse (οὔτε ἅμα ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐμφαίνεται) οὔτε 5 ἐφόδια
 διαδίδεται FSGa 8 ὧν Vict. Sp.: ὡς libri 15 fortasse γίνεται 16 κι-
 νήσεων scripsi: κινήσεως libri 19 λαμβάνοντος B² 21 καὶ et δὲ et τὸ addidi
 κατ' αὐτό] κατὰ ταυτό Sp. ἐ. γὰρ τὸ B² 23 ἐκείνου Sp.: ἐκεῖνο libri
 25 ἐπὶ τὸν αὐτὸν φ. τόπον conl. Sp.: fortasse (παθῶν) ἐπ. αὐτὸ φ. (τοῦτον) τ. τρ.
 28 δὲ] γὰρ a Sp. 31 τὸ del. B²S² a Sp. παθεῖν κατὰ τὸ B²S²a Sp. 31 τῷ
 αὐτῷ a Sp. 35 οὐκαδύνατον V 36 αἰσθητὰ] σθ in lit. V εἶδη] fortasse
 πάθη πρώτων] πρὸ τῶν conl. Sp. τῶν om. a Sp.

τῶν ἐγγενέσθαι, οὐδ' ἄν ἐκείνη κρίνοι ἄν [ἐν ἧ] τάναντία τῷ μὴ δέξασθαι τάναντία ἅμα οἶόν τε εἶναι· ἐπεὶ δ' ἐν μὲν τῷ αἰσθητηρίῳ τὰ πάθη γίνεται, ἡ δὲ τῶν ἐν τούτῳ γινομένων κρίσις ἐν τῇ δυνάμει (οὐ γὰρ οἶόν τε ἔτι 5 τοῦτο τὰ πάθη δέχεσθαι τὰ σωματικὰ ὄν ἀσώματον), οὐδὲν κεκώλυται τὰ ἐν τῷ αἰσθητηρίῳ γινόμενα κατ' ἄλλο καὶ κατ' ἄλλο μέρος ἅμα κρίνειν ἢ δυνάμεις ἢ παντὸς αὐτοῦ. ἡ γὰρ αἰσθησις κρίσις ἐστὶ τῆς αἰσθητικῆς 10 δυνάμεως τῶν αἰσθητῶν διὰ τῶν [αὐτῶν] ἐν τῷ αἰσθητηρίῳ γινομένων παθῶν δι' αὐτῶν, γίνεται δὲ οὕτως ἢ αὐτὴ καὶ μία δυνάμεις πολλαὶ πως ἅμα γινομένη τῷ τῶν καθ' ἕκαστον μέρος τοῦ αἰσθητηρίου παθῶν γινομένων 15 ἅμα ποιεῖν αἰσθητὴν κρίσιν. ἡ γὰρ κρίνουσα δυνάμεις τὸ κατὰ τι ἐν μέρος τοῦ αἰσθητηρίου γινόμενον πάθος αὐτὴ κρίνει καὶ τὰ κατὰ πάντα τὰ μέρη ἅμα [δ'] αὐτοῦ γινόμενα πάθη, ἢ αὐτὴ καὶ μία καὶ πολλαὶ πως γινομένη 20 κατὰ τὴν τῶν μερῶν τοῦ αἰσθητηρίου καθὼ πάσχει διαίρεσιν, ὡς ἐγένετο καὶ τὸ σημεῖον ἐν ὄν πολλὰ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν γραμμῶν διαιρούμενον 15 ὧν [ἧ] ἐκάστη πέρασ.

X. Περὶ θαλάσσης ἐκ τῶν Μετεωρολογικῶν.

25

Προθέμενος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Μετεωρολογικῶν εἰπεῖν περὶ θαλάσσης, 188 τίς τε ἡ φύσις αὐτῆς καὶ διὰ τίνα αἰτίαν τοσοῦτον ἄλμυρον ὕδατός ἐστὶ πλῆθος, πρῶτον τὰς περὶ αὐτῆς προκαταβεβλημένας δόξας παρέθετο, 20 ὧν ἡ μὲν τῶν θεολόγων πηγὰς οἰκείας ἔλεγον ἔχειν τὴν θάλασσαν, τῶν 5 δὲ φυσικῶν οἱ μὲν αὐτὴν γεγενῆσθαι ἔλεγον ἐκ τῆς πολλῆς ὑγρότητος τῆς περὶ τὴν γῆν ἀναχθείσης ὑπὸ τῆς [ἀπὸ] τοῦ ἡλίου κινήσεως τε καὶ θερμότητος, ὑπολειφθείσης δὲ ταύτης, ἣν καλοῦμεν θάλασσαν, οἱ δὲ θερμο- 10 μῆνης φασὶ τῆς γῆς ὑπὸ τῆς κινήσεως τοῦ ἡλίου ἰδρῶτα ἐκκριθῆναι τὸ 25 ὕδωρ τοῦτο, δὲ καλεῖται θάλαττα. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἄλμυρον τὸ ὕδωρ εἶναι, ὅτι καὶ ὁ ἰδρῶς. οἱ δὲ τῆς ἄλμυρότητος τὴν γῆν καὶ τὴν ποιότητα 15 τὴν ταύτης αἰτιῶνται. τὸ γὰρ ὕδωρ βέρον δι' αὐτῆς τοιοῦτους τοὺς χυμοὺς λαμβάνει, οἵποιους ἄν ἔχη καὶ ἡ γῆ, δι' ἧς οἰεῖσιν τε καὶ διηθεῖται. μεθ' αὐτῆς φασὶ, ὅτι μὴ ἔχει πηγὰς οἰκείας ἢ θάλασσα τῷ πᾶν μὲν τὸ πηγαῖον 30 ὕδωρ, εἰ μὲν αὐτόματον ἦ, ἀπορρεῖν τε ἀπὸ τῶν πηγῶν, ἀφ' ὧν ἄρχεται, 20 καὶ μεθίστασθαι, τὸ δ' ὅσον οὐκ ἀπορρεῖ χειρόκμητον εἶναι καὶ οὐκ αὐτὸ φύσει (τσιαῦτα γὰρ τὰ φρέατα), τὴν δὲ θάλασσαν μῆτε τῶν χειροκμητῶν εἶναι μῆτε τῶν φερομένων τε καὶ μεθισταμένων * * *. διὰ γὰρ τῆς θα- 25 λάσσης κινήσεις τε καὶ ἀντιπεριστάσεις αἱ μὲν γίνονται τοῦ | αὐτοῦ ὕδατος 189 35 μεταορέοντος (ὃ γινόμενον ἐν πάσῃ θαλάσῃ φανερόν ἡμῖν γίνεται ἐν τοῖς

1 ἐγγενέσθαι G²S²a Sp.: ἐν γενέσει VBF²G¹S¹ ἐν ἧ circumscripsi: fortasse αὐτὴ 2 εἶναι scripsi: τι libri 5 ἢ Vict. S: ἡ V: ἡ a 7 αὐτῶν delevi 10 αἰσθητῆν] fortasse (τῆν τῶν) αἰσθητῶν 12 δ' delevi fortasse αὐτῷ 13 διαίρεσιν G² Vict.: διαίρειν libri 15 ὧν Schwartz: ὧν ἡ libri: ὄν Vict. 17 ἐν τῷ δευτέρῳ] Arist. Met. II, 1—3 (353^a31—359^b26) 19 πρῶ τὸν V 22 ἀναχθείσης Schwartz: ἐνεχθείσης libri τοῦ Sp.: ἀπὸ τῆς V: ἀπὸ τοῦ a 29 ἔχει Sp.: ἔχη libri 30 ἀπορρεῖν Sp.: ἀπορρεῖ libri 31 μεθίστασθαι Sp.: μεθίσταται libri χειρόκμητον V (corr. Sp. ex Arist.) οὐκ αὐτὸ (αὐτὸ V)] fortasse οὐ στάσιμον 33 excidisse videtur τὴν αἰτίαν ἀπέδωκεν τῆς φαινομένης τῆς θαλάσσης ῥύσεως

στενοῖς τῷ παρὰ τὴν γῆν ἐν τοῖς τοιοῦτοις τόποις φανερὰν αὐτῆς γίνεσθαι
τὴν μεταρρυσιν), εἰ δέ τις γίνεται αὐτῆς κίνησις ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων ἐπὶ 5
τὰ κοιλότερα φερομένης, οὐκ ἀπ' οἰκείων πηγῶν ἀλλὰ τῇ τῶν ποταμῶν
ἐπιχύσει ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων ἐπιρρεόντων, ἀφ' ὧν τὰς πηγὰς ἔχουσιν,
5 ὡς τὴν τοιαύτην κίνησιν ἀπὸ πηγῶν μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχειν, ἀλλ' οὐ τῶν 10
τῆς θαλάττης, ἀλλὰ τῶν ποταμῶν τῶν εἰς αὐτὴν ῥεόντων. ἐφ' ᾧ ἔδειξεν,
ὅτι μὴ θαλαττά ἐστὶν ἀρχὴ τοῦ ὕδατος καὶ τὸ τέταρτον στοιχεῖον, ὃ τινες
ὑπολαμβάνοντες ἔλεγον μὴ μόνον τοὺς ποταμοὺς εἰς τὴν θάλασσαν ἰέναι,
(ἀλλὰ) καὶ ἀπὸ τῆς θαλάττης, γλυκὺ δ' ἔχειν τὸ ὕδωρ τῷ ἀπὸ τῆς γῆς 15
10* αὐτὸ ἠθούμενον φέρεσθαι. ἐφ' οἷς δεικνύς, ὅτι μὴ ἔστι τὸ ὕδωρ τὸ διὰ
τῆς γῆς ἀλμυρὸν τῇ αὐτοῦ φύσει, ἀπέδωκεν αἰτίαν τῆς ἀλμυρότητος, ὡς
† λεγομένη, τὸ τοῦ ὕδατος περιχειμένου τε καὶ περιτεταμένου περὶ τὴν γῆν 20
τὸ μὲν λεπτότατον καὶ γλυκύτερον ἀνάγεσθαι καὶ ἀναθυμιᾶσθαι καθ' ἑκά-
στην ἡμέραν ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου κινήσεως, ἀτμίζον διὰ τὸ κουφότερον τε
15 ὄν καὶ καθαρώτερον ἐπιπολάζειν, τούτου δ' ἀναγομένου συνεχῶς καὶ πάλιν 25
μεταβάλλοντός τε καὶ καταφερομένου τὸ ἀλμυρὸν ὑπολείπεσθαι διὰ βάρους
ἐν τῷ τοῦ ὕδατος οἰκείῳ τόπῳ. | ἐφ' οἷς ἀπορήσας πόθεν ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ 190
αἰτία τῆς ἀλμυρότητος τῆς οὐσης ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῆς θαλάσσης, ἔδειξεν
πᾶν τὸ γινόμενον ὕδωρ ἀλμυρὸν οὐκ ἐκ τοιοῦτου κατὰ μίξιν τινος γίνεσθαι.
20 τὸ τε γὰρ σύστημα τῶν ζῴων τὸ ἐν τῇ χύσει διὰ τοῦτον τὸν χυμὸν εἶναι 5
τοιοῦτον· φαίνεται γὰρ μεμιχθῆαι τι αὐτῷ γεῶδες, ὃ δῆλον γίνεται ὀφειζάνον
ἐν αὐτῷ. ἀλλὰ καὶ ὁ ἰδρῶς μιγνύμενον ἔχει τοιοῦτον ἐν ἑαυτῷ, ὃ λαμ-
βάνει τὸ πινόμενον ὕδωρ ἀπὸ τοῦ σώματος, διηθούμενον δι' αὐτοῦ καὶ 10
ὡσπερ πλῆνον αὐτὸ καὶ καθαῖρον. τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ διὰ τῆς τέφρας διη-
25 θούμενον. ἔστι δὲ τὸ μιγνύμενον τούτοις καὶ τῆς αὐτῆς ιδιότητος αἰτίον
τὸ ὅσον ἄπεπτον ἐν τοῖς σώμασι μένει, μὴ δυνηθὲν ὑπὸ τῆς πεπούσης 15
αὐτὸ μεταβληθῆναι θερμότητος. τοιοῦτος γὰρ ὃ τε ἰδρῶς καὶ τὸ οὖρον
καὶ τὸ διὰ τῆς τέφρας διηθούμενον· καὶ γὰρ ἡ τέφρα τὸ μὴ δυνηθὲν τῆς
γῆς ὑπὸ τοῦ πυρὸς κρατηθῆναι καὶ μεταβαλεῖν εἰς αὐτό, ἀλλὰ ἄπεπτον 20
30 μείναν τῆς καομένης ὕλης μόριον. ἡ κατασκευάσας ἔλαβεν, ὅτι δεῖ τοιοῦτό
τι εἶναι καὶ ὃ τῷ ὕδατι μιγνύμενον τὴν θάλασσαν ἐξ αὐτοῦ ποιεῖ. εἰπὼν
δὲ δεῖν ἄπεπτόν τι εἶναι περίττωμα, οὐ ἡ μίξις τῆς πρὸς τὸ ὕδωρ αἰτίον 25
αὐτῷ τῆς ἀλμυρότητος γίνεται, | δεικνύς τί πότ' ἐστὶ τοῦτο, ἔλαβεν τὸ 191
ὡσπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν ζῴων ἐν ταῖς τροφαῖς τε (καὶ) μεταβολαῖς
35 ἄπεπτά τινα περιττώματα γίνεται, ὧν τῇ πρὸς τὸ ὕδωρ μίξει γίνονται τινες
ἀλμυραὶ τε ὑποστάσεις ἐν αὐτοῖς καὶ πικραί. οὕτω δὲ καὶ (ἐν τῷ) παντὶ ἀπὸ 5
πάντων τῶν φρομένων καὶ γινομένων ὑπολαμβάνειν δεῖ τοιαύτην τινα ἄπεπτον

9 ἀλλὰ add. B²F Sp. 9 γλυκὺν libri 11 γῆς in lit. V fortasse γῆς (διηθού-
μενον) 12 λεγομένη τὸ] λεγομένης τῷ Sp.: γενόμενον τὸ G²: fortasse (μὴ) γενομένης τὸ;
cf. Arist. Met. 357^a5 τοῦ] τ in lit. V 17 ἀπορήσας V 18 καὶ delevi
20 τοῦτον] τοῦτο Sp. 24 πλῆνον Sp.: πλύ[νομεν sic V: πλόνον μὲν GF: πλυνόμενον B:
πλόνομεν Sa αὐτὸ Sp. 25 δὲ in lit. V αὐτῆς] τοιαύτης Schwartz 29 τοῦ
in lit. V κρατηθῆναι] τη in lit. V 32 τῆς] fortasse ἡ 34 καὶ add. Sa Sp.
35 ὧν Schwartz: ὡς libri 36 ἐν τῷ addidi cf. Alex. in Meteor. 97^a16

ὑπόστασιν γίνεσθαι, καὶ πλήρη τὴν γῆν τοιαύτης καταμεμιγμένης ἐτηρᾶς
 καὶ ἀπέπτου περιττώσεως ὁμοίως τῇ τέφρᾳ· ἦν ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ ἡλίου γι- 10
 νομέναις ἀναθυμιάσεσιν ἀπὸ τε τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος ἐγκαταμεμιγμένην
 ἄτε οὖσαν κουφοτέραν ἐν ταῖς εἰς ὕδωρ συστάσεσιν τε τῶν νεφῶν καὶ μετα-
 5 βολαῖς ἐγκαταμιγνυμένην καὶ συγκαταφερομένην αἰεὶ ἀρχὴν καὶ αἰτίαν εἶναι 15
 τῆς ποιότητος τοῦ τῆς θαλάττης ὕδατος, ἧς περιττώσεως ἐν ταῖς ἀπὸ τῆς
 θαλάττης ἀναθυμιάσεσιν τὸ πλεῖστον ὑπομένον. εἶναι γὰρ τι καὶ συνανα-
 φερόμενον τῷ ὕδατι καὶ μεταβάλλον εἰς γλυκὺ ἐν τῇ πέψει τε καὶ τῇ ἐκ 20
 τῶν νεφῶν μεταβολῇ, * * * τοῦτο δὲ τὸ ὑπομένον τῆς ἀλμυρότητος αἴτιον
 10 τῷ ὕδατι τῷ τῆς θαλάσσης. ὅτι δὲ σὺν τῷ ὑμένῳ ὕδατι τοιαύτη τις
 συγκαταφέρεται περιττώσις, ἔδειξεν ἐκ τοῦ τὰ τε νότια ὕδατα μάλιστα εἶναι
 πλατέα τῷ καὶ τὸν νότον ἀπὸ τῶν μερῶν ἐκείνων τὴν γένεσιν ἔχειν, ἐν 25
 οἷς πλείων ἢ ἐτηρᾶ ἀναθυμιάσις γίνεται, πλατύτερα δὲ καὶ τὰ πρῶτα τῶν
 μετοπωρινῶν ὑδάτων, ὅτι ἀνάγκη τὰ βαρύτερα πρῶτα | καταφέρεσθαι, 192
 15 βαρύτερα δὲ τὰ πλεῖστον τὸ γεῶδες ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντα. ὅτι δὲ τοιοῦτο
 περιττώμα τῇ θαλάσσει πολὺ, ἐπιστώσατο καὶ διὰ τοῦ θερμῆν αὐτὴν εἶναι
 πάντα γὰρ ὅσα πεπύρωται ἔχει τινὰ δύναμιν θερμότητος ἐν αὐτοῖς, ὡς ἡ 5
 τε κοιλία καὶ ἡ τέφρα καὶ ἡ τῶν ζώων ὑπόστασις, καὶ ἡ τῶν θερμότερων
 τὴν κοιλίαν ζώων καὶ ὑπόστασις θερμότερα. ἐπιστώσατο δὲ ἀλμυρὸν γί-
 20 νεσθαι κατὰ μίξιν τοιοῦτου τινὸς περιττώματος καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας, παρα- 10
 θέμενος λιμένας τε καὶ ποταμούς, ὧν ὄντων ἀλμυρῶν συμβέβηκεν καὶ τὸ
 ὕδωρ παχύτερόν τε εἶναι καὶ γεωδέστερον, ὡς τὸ μὲν μὴ ἔαν διὰ παχύ-
 τητα καταφέρεσθαι ἐν ἑαυτῷ τὰ φύσιν ἔχοντα ἐν τῷ ὕδατι τεθέντα κάτω
 φέρεσθαι, τὰ δὲ θερμανθέντα διὰ τὴν παχύτητα ἄλας ποιεῖν. 15

25 XI. Ἐπιχείρησις ὅτι θέσει τὰ ὀνόματα.

Εἰ θετικοὶ τῶν ὀνομάτων ἐσμὲν φύσει, καὶ τοῦτο παρὰ τῆς φύσεως
 ἔχομεν τὸ δύνασθαι ὀνομάζειν καὶ τίθεσθαι τὰ ὀνόματα τοῖς πράγμασιν, 20
 ὁἷον ὡς θέσει τὰ ὀνόματα· θέσει γὰρ ἡμεῖς τιθέμεθα. οὐ γὰρ οἷόν τε
 τοῦ ὀνόματος ἐκάστου τῶν πραγμάτων ὑπάρχοντος φύσει ἡμᾶς ἐπ' αὐτοῖς
 30 τίθεσθαι αὐτά. ὡς γὰρ ἐπιστήμης | ὄντες δεκτικοὶ φύσει οὐκ ἔχομεν τὰς 193
 ἐπιστήμας φύσει, ἀλλὰ τὸ μὲν δύνασθαι δεχέσθαι ἐπιστήμην παρ' ἐκείνης
 ἡμῖν ἐστίν, οὐκ ἔτι μέντοι καὶ ἐπιστῆμαι παρ' ἐκείνης (οὐ γὰρ ἂν ἦμεν
 δεκτικοὶ τῶν ἐπιστημῶν ἀλλ' ἔχοντες αὐτάς καὶ ἐπιστήμονες), οὕτω καὶ τὸ 5
 μὲν δύνασθαι τίθεσθαι καὶ τὰ ὀνόματα παρ' ἐκείνης, οὐ μέντοι καὶ τὰ ὀνο-
 35 ματα ἔτι· οὐ γὰρ ἂν ἔθ' ἡμεῖς τοῦ τίθεσθαι αὐτά κύριοι. οἷς γὰρ τὸ κεί-
 σθαι φύσει, τούτοις οὐκέτι κατὰ φύσιν τὸ ὑφ' ἡμῶν τίθεσθαι. εἰ δὲ μὴ 10

5 ἐγκαταμιγνυμένην καὶ] ἐγκαταμεμιγμένην καὶ a Sp.: fortasse del. 9 fortasse (τῷ δὲ
 ἔλαττον εἶναι τοῦτο τοσοῦτον, ὅσον καὶ ἐν τῷ ὑμένῳ τὸ ἀλμυρὸν τοῦ γλυκέος ἔλαττον) τοῦτον
 δὴ τὸ; cf. Al. in Met. 97v29 14 ὅτι Sp.: όταν libri 15 δὲ Sp.: τε libri
 19 θερμοθέρα] θερμο s. v. V 23 ὕδατι τεθέντα Sp.: ὕδατιτεθέντα (5 in lit.) VB: ὕδατι
 ἡτιθέντα Sa 27. 28 τοῖς—ὀνόματα V¹ in mg. 29 fortasse ἐκάστων 35 ἔτ'
 ἦμεν ἡμεῖς conī. Sp. recte 35. 36 κείσθαι Sp.: κινεῖσθαι libri

εἴη κατὰ φύσιν τοῖς πράγμασι τὸ ὕφ' ἡμῶν αὐτοῖς τὰ ὀνόματα τίθεσθαι, οὐδ' ἂν ἡμῖν εἴη κατὰ φύσιν τὸ τίθεσθαι τὰ ὀνόματα αὐτοῖς· οὐ γὰρ ταύ-
 τόν ἐστι θέσθαι ὄνομα καὶ εἰπεῖν τὸ κείμενον. ἔδει τε εἰ ἔκειτο φύσει τὰ 15
 ὀνόματα, καὶ τοὺς λέγοντας πάντας λέγειν τὰ αὐτά. ἀλλ' εἰ φύσει τὰ ὀνό-
 25 ματα, δεῖ καὶ τὰ στοιχεῖα δι' ὧν τάσσεται εἶναι φύσει· οὐ γὰρ ἄλλη τίς
 ἐστι τῆς διαφορᾶς τῶν κατὰ ἔθνη διαφερόντων ἐπὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων 20
 παρὰ τὴν τῶν στοιχείων τε καὶ συλλαβῶν ποιὰν σύνθεσιν. ἴκαναὶ δὲ τοῦτο
 συστήσαι καὶ αἱ ὁμωνυμῖαι καὶ αἱ πολωνυμῖαι καὶ μετονομασίαι.

XII. Ὅτι μὴ ἄπειρον τὸ ὄν.

10 Ὁ λόγος δεικνύει θέλων ἄπειρον τὸ ὄν | διὰ τοῦ τὸν ὑποθεθέντα εἶναι 25
 ἐν τῷ τοῦ κόσμου πέρατι ἤτοι ἐκτενεῖν ἐπέκεινα τοῦ κόσμου τὴν χεῖρα, 194
 ἢ (δι') ὅτιδὴ κωλυθῆσθαι, ἀμφοτέρως δὲ ἔσσεσθαι τι ἐκτὸς τοῦ κόσμου
 (ἢ γὰρ τὸ κωλύον ἐκτὸς ἐστίν, ἢ ἐν ᾧ ἔσται τὸ ἐκτεινόμενον), τὴν πιθα- 5
 νότητα ἔχει παρὰ τῆς φαντασίας τε καὶ αἰσθήσεως, ὥσπερ καὶ ὁ λέγων
 15 πᾶν τὸ πεπερασμένον πέρατι περαίνειν· ἀμφοτέρων γὰρ ἡ πιθανότης ἀπὸ
 τῆς αἰσθήσεως. τῷ γὰρ ἡμᾶς διὰ τὸ ἀφαντάστους εἶναι τοῦ ἀντικειμένου 10
 τοῖς ἐρωτημένοις μηδὲν αὐτοῖς ἐξ αἰσθήσεως ἔχειν παρασχέσθαι τούτοις
 ἀντιμαρτυρούμενον ἢ τῷ λόγῳ πιθανότης. οὔτε γὰρ τινι περιπεπτώκαμεν
 τοιοῦτον πεπερασμένον, οὐδ' μηδὲν ἐστὶν ἐπέκεινα (τοιαῦτα γὰρ πάντα τὰ ὡς 15
 20 μέρη πεπερασμένα, ὧν ἐσμεν αἰσθανόμενοι μόνων), οὔτε προσπίπτει ἡμῖν
 τοιοῦτον, οὐδ' μηδὲ ἐκτὸς εἶναι δυνήσεται· ἀπάντων γὰρ ὧν αἰσθανόμεθα
 ἐκτὸς τι ὄν. διὸ δεῖ τοὺς ἐνισταμένους τοῖς τοιοῦτοις τῶν λόγων [ἦ] μὴ παρὰ
 τῶν αἰσθήσεων πειρᾶσθαι τὴν μαρτυρίαν φέρειν, ὧν ἐκτὸς ἐστὶ τὰ ζητού- 20
 μενα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων πειρᾶσθαι φέρειν τὰς ἐνστάσεις,
 25 προσλαβόντας ἐν αὐτοῖς ἐναργῆς ὃν τὸ | μὴ δύνασθαι πάντα τὰ αὐτὰ ὑπάρ- 195
 χειν τῷ τε μορίῳ καὶ τῷ ὅλῳ, καὶ τῷ παντὶ καὶ ἐκάστῳ τῶν μερῶν αὐ-
 τοῦ. διὸ μηδὲ δεῖν ζητεῖν τὰς ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων μαρτυρίας περὶ τῶν
 μερῶν, οἷς εἰσι σύντροφοι, μεταφέρειν ἐπὶ τὸ πᾶν, ὃ πάσης ὄν ἐκτὸς αἰ- 5
 σθήσεως πρὸς τῷ ὑπὸ μηδεμιᾶς φαντασίας αἰσθητικῆς βοηθεῖσθαι καὶ
 30 πολλαῖς αὐτῶν ἐναντιοῦται. οὐδὲ γὰρ ἂν διέφερέν τι τὸ πᾶν τοῦ μέρους,
 εἰ ἦν ὁμοίως, ὥσπερ ἐκάστου αὐτῶν ἐκτὸς τι, οὔτω δὴ κακείνου. * * * 10
 ὥστε κατὰ μὲν τὸν λόγον εἶναι τι καὶ πᾶν οὐ πάντα τὰ ἄλλα μέρη, ἢ δ'
 αἰσθησις οὐδενός ἐστὶν ἀντιληπτικὴ τοιοῦτου, οὐδ' διὰ τὴν αἰσθησιν ἀποστα-
 τέον τῶν ὑπὸ τοῦ λόγου τιθεμένων. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὔτω ποι- 15
 35 οῦμεν, ὅτι μηδὲ τὰ αἰσθητὰ φαμεν εἶναι μόνον· οὐδ' ἐπεὶ χρώμεθα πρὸς
 τὰς πίστεις τῶν ζητούμενων ἐπὶ πολλῶν ταῖς ἐκ τῶν αἰσθήσεων μαρτυ-

5 τάττεται a Sp. 6 fortasse (ὀνομάτων αἰτία) τῆς 10 ὁ λόγος] "Arch. in Eud.
 phys." Sp. cf. *Simpl. in Phys.* (Diels) 467,26 ἐκτενεῖν Blass: ἐκτείνειν libri 12 (δι')
 ὅτιδὴ κωλυθῆσθαι Blass: ὅτι δὴ κωλυθήσεται libri 13 pr. ἦ] ἢ V 18 ἀντιμαρτυ-
 ρούμενον, ἢ Sp.: ἀντιμαρτυρουμένη libri 20 προσπίπτει Sp.: προσπίπτειν libri
 22 ἐκτὸς τι ὄν Sp.: ἐκαστον libri ἢ (ἢ V)] del. Sp. 26 παντι idit
 tale quid εἰ δὲ τοιοῦτον ἢ τοῦ παντός φύσις 35 οὐδ' del. Sp.

ρίαις διὰ τὴν συντροφίαν τε καὶ τὴν πρὸς αὐτὰ συνήθειαν, ἤδη χρῆ μόναις ταύταις χρῆσθαι μέτρῳ τῆς ἀληθείας· οὐδὲν ἂν τῶν ἀλόγων πρὸς τὴν 20 γνῶσιν τῆς ἀληθείας διαφέρομεν, ἱκανὸν γὰρ αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς οἰκείοις αἰσθητοῖς ἀληθές. ἂ δ' οὐκ ἔστιν αἰσθήσεων ἴδια, ἄτοπον τὸ τὴν ἐν τοῦ- 5 τοῖς ἀλήθειαν τῆς ἐκ τῶν αἰσθήσεων μαρτυρίας πᾶσαν ἠρτῆσθαι λέγειν. 25 ὅτι μὲν οὖν εὐλογον εἶναί τι καὶ πᾶν, οὐ μέρη τε | ὣν αἰσθανόμεθα, καὶ 196 ὅσαι τούτων ἀρχαί τε καὶ αἰτίαι, ἱκανὸν μὲν συστῆσαι τὸ ὅλον τε καὶ τὸ μέρος πρὸς ἀλλήλα λεγόμενον. τό τε γὰρ μέρος ὅλου μέρος τινός, καὶ τὸ ὅλον τοῖς μέρεσι τοιοῦτον, εἴ γέ ἐστιν ὅλον, οὐ μὴδὲν τῶν μορίων ἄπε- 5 στιν, ὥστ' εἰ μέρη τὰ καθ' ἕκαστά τε καὶ αἰσθητὰ ἔστιν, καὶ τὸ ὅλον οὐ μέρη ταῦτα (τὰ γὰρ μέρη ὅλου μέρη τινός), † ἄτοπον τῷ πᾶν τὸ ὡς μέρος λεγόμενον ἐπὶ τὸ ὅλον τε τὴν ἀναφορὰν ἔχειν. διὸ οὐδ' ἂν ὡς μέρους 10 μέρη λέγηται τὰ πρῶτα ληφθέντα, ἀνάγκη κάκεινο, ἢ μέρος ἐστίν, ἄλλου τινός εἶναι † μέρος, εἰ μὴ ὅλον τι εἴη, ἀναιροῦτ' ἂν τὸ καὶ ταῦτα εἶναι μέρη. 15 ἀλλ' εἰ ὅλον τι ἀναγκαῖον εἶναι εἴη, ἐφ' ὃ πᾶν τὸ ὡς μέρος ὄν τε καὶ 15 λεγόμενον ἔχει τὴν ἀναφορὰν, ταῦτόν δὲ ὅλον τε καὶ πᾶν, εἴ γε ἐκάτερον αὐτῶν ὀρίζεται τῷ μὴδὲν αὐτοῦ τῶν μερῶν ἀπειναί, εἴη ἂν τι τοιοῦτο ὄν πεπερασμένον, εἴ γε πεπερασμένον, οὐ μὴδὲν τῶν μερῶν ἄπεστιν. τὸ δὲ πᾶν τοιοῦτον. οὔτε γὰρ ἄλλο τι ὄν ἐκτὸς αὐτοῦ ἔσται περαινόν τε καὶ 20 πεπερασμένον, οὔτε ἐκτείνειν τις εἰς τι μετ' αὐτὸ ὄν δυνήσεται τὸ κρατούμενον ὑπ' αὐτοῦ. οὐκέτι γὰρ ἂν εἴη πᾶν τε καὶ ὅλον, οὐ ἔξωθεν τί ἐστίν ὄν. ἔξωθεν δὲ ἐστίν τι [ἐστὶ καὶ ὄν] τοῦ τε περαινοντος παρ' ἄλλο 25 τι καὶ τοῦ [δὲ] καταλείποντός τι μετ' αὐτό, εἴτε τοξεύειν τις ἢ ἐκτείνειν | τῶν αὐτοῦ μορίων ἢ τῶν ὑφ' αὐτοῦ κρατουμένων τι δυνήσεται. ἱκανὸν 197 25 δ' ἔτι συστῆσαι ταῦτο τοῦτο καὶ τὸ τὰς ἀρχὰς τῶν ὄντων εἶναι πεπερασμένας. ἀπειρων γὰρ οὐσῶν οὐδὲ γνῶσις αὐτῶν ἔσται. εἰ δὲ μὴ τούτων, οὐδὲ τῶν ἐξ αὐτῶν γινομένων τινός, εἴ γε πᾶσα ἐπιστήμη ἐκ τῆς τῶν 5 ἀρχῶν τοῦ ἐπιστητοῦ γνώσεως πρόεισιν. ἔπεται δὲ τῷ ἀπείρους εἶναι τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ μὴδὲν γίνεσθαι τῶν γινομένων τεταγμένως. τίς γὰρ ἂν τάξις 30 ἀπείρων γένοιτο; τί γὰρ ἂν εἴη τῆς ἐν τοῖς ἀπείροις τάξεως αἴτιον; οὔτε 10 γὰρ φύσις ἐν αὐτοῖς ἔχοι χώραν ἂν τινα, ἥς ἴδιον τὸ ἐνεκά του πάντα τὰ κατ' αὐτὴν γινόμενα γίνεσθαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὔθ' οἷόν τε γίνεσθαι

1 ἤδη Schwartz: εἰ δὲ libri δ' ἐχρῆν conl. Sp. 2 ἂν Vict.: γὰρ libri
 6 οὐ V 11 ἄτοπον] fortasse αὐτὸ ὅλον τῷ τὸ Vict. τὸ om. Sa 12 τε
 (ε corr. v. c. V): τι BF^aS^a 13 κάκεινο scripsi: κάκεινα libri ἢ BS^aF^a: ἢ V: ὡν
 FSa 14 fortasse (μέρους) μέρος, (ὅ) εἰ μὴ ὅλου (οὐ) εἰ Vict. 15 εἴη V
 17 μ. αὐτῶν a εἴη ἂν τι] ἢ ἀντὶ τοῦ a 20 τίς εἰς τι (supra εἰς: ἐστὶ v. c.)
 V: τις εἰς τι BF^aS^a: τι ἐστὶ GSFa: τίς εἰς τὸ Vict. Sp. 21 ὑπ' αὐτοῦ (αὐτοῦ V)]
 ὑφ' αὐτοῦ a Sp. 22 ἐστὶ καὶ ὄν delevi δὲ ἐστίν τι ἐστὶ καὶ (καὶ supra ἐστὶ)
 ὄν τοῦ τε (o supra ε) V: τι τοῦτο GFS: δὲ ἐστίν ὄν (haec in mg. S¹) τοῦτε (τοῦτο S¹)
 SF^a a Sp.: δὲ ἐστίν τι ὄν τοῦτε B: δὲ ἐστὶ τί ἐστὶ ὄν τοῦ τε S^a περαινοντος] post ε
 lit. 1—2 litt. V 23 τοῦ F^aS^aS^a a Sp.: τοῦδε VBFS¹ εἴτε] fortasse εἰς δ
 24 αὐτοῦ V ἢ V 25 δ' ἔτι] δὲ a Sp. τὸ om. a Sp. 28 τῷ om. a
 29 τεταγμένως V¹GBFSa Sp.: τεταγμένον v. c. VF^aS^a 31 ἂν χώραν conl. Sp.
 32 οὔθ' Sp.: οὐχ libri

ἐν μὴ δεχομένοις τάξιν πράγμασι. τί γὰρ μᾶλλον ἐν τοῖς ἀπείροις τότε 15
 πρὸ τοῦδε, καὶ τὸ μὲν πρῶτον τὸ δ' ὕστερον, οὐ χωρὶς οὐχ οἶόν τε τὸ
 ἕνεκά του γινόμενον γενέσθαι; πῶς γὰρ ἂν ἀνθρώπος ἢ ἵππος ἢ τι τῶν
 ἄλλων τῶν φύσει γινομένων γένοιτο, ἀναιρεθέντος τοῦ τὸ μὲν τι εἶναι πρῶ- 20
 5 τον τῶν εἰς αὐτὰ συντελούντων, τὸ δὲ δεύτερον καὶ ἀνθρώπων μὲν ἐξ ἀν-
 θρώπου, ἵππων δὲ ἐξ ἵππου γίνεσθαι κατὰ φύσιν, οὐσῶν τῶν ἀρχῶν ἀπεί-
 ρων τε καὶ τάξιν οὐ δεχομένων; τί γὰρ τὸ τὰ ἀπειρα τάξιν; εἰ δ' ἀνάγκη
 μὲν τύχη τε καὶ τῷ αὐτομάτῳ τὴν ἀπειρίαν διοικεῖσθαι, οὐχ οὕτω δὲ γι- 25
 νόμενα φαίνεται τὰ γινόμενα | (τὰ γὰρ ἢ ὁμοίως αἰεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ- 198
 10 στον γινόμενα πόρρω κεχώρισται τῶν προειρημένων αἰτίων, οὕτω δὲ ὁρᾶ-
 ται τὰ γινόμενα κατὰ φύσιν), ἀναιροῖτ' ἂν καὶ τῶν ἀρχῶν τε καὶ τῶν
 ὄντων ἀπειρία. τί γάρ; εἰ ἀδύνατον ἄπειρον ἀπείρου μείζον εἶναι, κατὰ 5
 δὲ τὰς δόξας τῶν ἀπείρους τὰς ἀρχὰς εἶναι τιθεμένων οὐ τοῦτο μόνον,
 ἀλλὰ καὶ ἄπειρα πολλά, μᾶλλον δ' ἀπειράκις ἄπειρα ἔπεται εἶναι τε καὶ
 15 γίνεσθαι λέγειν, πῶς ἂν τις οὐκ ἀτοπωτάτην ὑπολάβοι τήνδε τὴν δόξαν; 10
 ἄπειρον γὰρ ἀπείρου μείζον οὐχ οἶόν τε λέγειν εἶναι, εἴ γε τὸ μὲν ἄπειρον
 ἀνάγκη πανταχοῦ λέγειν εἶναι, καὶ πάντα κατέχειν τόπον. οὐκέτι γὰρ
 ἄπειρον τὸ μὴ ὄν πανταχοῦ. τὸ γὰρ ὑπολιπεῖν τινα καὶ ἄλλῃ χώραν
 πεπερασμένου, τοῦ δὲ τοιοῦτου οὐδὲν ὑπερέχειν οἶόν τε, οὐδὲ παρ' αὐτὸ 15
 20 ἄλλο εἶναι, μὴ ὅτι ἄπειρον, ἀλλ' οὐδὲ πεπερασμένον. οὐκέτι γὰρ ἂν εἴη
 πανταχοῦ οὕτως. ὥστε καθ' οὓς πλείω τὰ ἄπειρα, οὐδὲν ἂν εἴη κατὰ
 τούτους ἀπλῶς ἄπειρον. εἰ γὰρ πλείω τὰ ἄπειρα, οὐκέτι τὸ ἄπειρον ἔσται 20
 πανταχοῦ, ἔσται τε ἄπειρον ἀπείρου μείζον, εἴ γε τὰ τε δύο ἄπειρα ἀνάγκη
 [τε] τοῦ ἐνὸς ὑπερέχειν, καὶ ἄπειρον καὶ τὸ ἐκ τῶν δύο ἀπείρων συγκαί- 25
 25 μενον. πάλιν δ' αὖ τὰ τρία μείζω τῶν δύο, καὶ οὕτω προστιθέντων ἐπ' 25
 ἄπειρον ἢ αὐξήσις τοῦ ἀπείρου προελεύσεται. ἢ γὰρ οὐκ ἐροῦσιν τὰ δύο
 ἄπειρα τοῦ ἐνὸς μείζω τε καὶ πλείω, καὶ οὕτως αὐτοῖς συμβήσεται ἀμερῇ 199
 τὰ ἄπειρα λέγειν (ἐκ γὰρ τῆς τῶν τοιοῦτων συνθέσεως μόνων οὐδὲν μείζον
 ἐχάστου τῶν ἐν τῇ συνθέσει τὸ ἐκ πάντων συγκαίμενον, ὃ ταῖς στιγμαῖς
 30 συμβέβηκε μόναις), ἢ, εἰ τοῦτο ἀλογώτατον, καὶ τὰ ἴσα συντιθέμενα ἀν- 5
 ἀγκη τὸ λοιπὸν ποιεῖν διπλάσιον, ἔσται τὸ ἐκ τῶν δύο ἀπείρων συντιθέ-
 μενον διπλάσιον, καὶ οὕτως ἔσται τι καὶ ἴσον ἄπειρον ἀπείρω, καὶ διπλά-
 σιον ἄλλο ἄλλου καὶ ἡμισυ, οὕτω δὲ καὶ τριπλάσιον <καὶ> ἐπ' ἄπειρον ἀξό- 10
 μενον, οὐ τί γένοιτ' ἂν ἀλογώτερον; ἔτι δ' ἀναγκαῖον καὶ τῶν τυχόντων
 35 μέγεθος ἐχόντων, ἀπείρων δὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τὴν σύνθεσιν ἄπειρόν τι
 μέγεθος ποιεῖν, οὐδὲν δὲ οἶόν <τε> τούτου τοῦ μεγέθους μείζον εἶναι, ἀνάγκη 15

3 alt. ἢ V 4 τοῦτο Sp. 10 αἰτίων a Sp. 12 τί γάρ; Schwartz: τε γάρ libri: del. Sp.
 15 ἂν τις Schwartz: γάρ libri ((ἂν τις) τήνδε Sp.) 16 γάρ s. v. V 21 οὕτως BS²a
 Sp.: οὗτος VFGS¹ post οὕτως inseruerunt: καθ' οὓς (ὃ εἰς S) πλείους (πλείω G) τὰ ἄπειρα·
 οὐδὲν ἂν εἴη τὸ, deinde iteraverunt ὡς μέρος (102,11) — αἴτιον (102,30) FGS (del. S²) I.
 ὥστε om. G ἢ πλείους τὰς ἀρχὰς G in mg. 22 οὐκέτι scripsi: οὕτε ὅτι VBFS¹: οὕτε
 S²a Sp. 24 τε del. S²B²: om. a Sp. 25 προστεθέντων conl. Sp. 27 ἀμερῇ scripsi:
 μέρη libri 30 ἀλογώτατον Sp.: ἀλογώτατα libri 31 ποιεῖν Sp.: ποιεῖ libri 33 καὶ
 addidi 34 fortasse δ' <εἰ> 35 ἀπείρων Sp.: ἄπειρον libri 36 τ

τῷ ἀπείρους τὰς ἀρχὰς ὑποτιθεμένῃ εὐθὺς ταύτας ἀλλήλων ἄπτεσθαι λέγειν καὶ μηδὲν αὐτῶν εἶναι μεταξύ· * * * γίνονται ἂν οὕτως τοῦ ἐκ τῶν ἀπείρων συντιθεμένων γινομένου ἀπείρου μεῖζον τὸ ἐκ τε τῶν ἀπείρων ἀρχῶν καὶ ἐκ τῶν μεταξύ αὐτῶν συγχείμενον. ὅτι δὲ πλείω τὰ ἄπειρα 20
 5 κατὰ τοὺς ἀπείρους τὰς ἀρχὰς λέγοντας, καὶ ἐκ τούτων γνώριμον. λέγουσι μὲν γὰρ τοὺς κόσμους ἀπείρους, τούτων δὲ εἰ μὲν καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἐξ ἀπείρων ἀρχῶν ἐστι συγχείμενος, ἀπειράκις ἄπειρα τὰ ἄπειρα ἀναγκαῖον 25
 εἶναι, ἐκάστης ἰδίᾳ τῆς ἀρχῆς τῶν | ἐν τοῖς ἀπείροις κόσμοις πρὸς ἑκά· 200
 στην ἄπειρον μέγεθος ποιούσης ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους τῇ κατὰ μίαν σύν-
 10 θεσιν, εἴ γε ἄπειρον ἀναγκαῖον εἶναι τὸ ἐξ ἀπείρων μέγεθός τι ἐχόντων σύγχειμενον. εἰ δὲ ἐκ πεπερασμένων ὄν, τωσαυτάκις ἄπειρα τὰ ὄντα, ἐξ 5
 ὄσων ἕκαστος κόσμος πεπερασμένων στοιχείων ἐστίν. εἰ δὲ καὶ τὸ μεταξύ κενὸν συγκαταριθμοῖτο, πολὺ μεῖζον ἂν ἔχοι τὸ γινόμενον γίνοιτο. εἰ δὲ ταῦτα παράλογα καὶ υπερβάλλοντα πᾶσαν ἀτοπίαν, δῆλον [δ'] ὡς ἄτοπος 10
 15 ἢ τῆς ἀπειρίας ὑπόθεσις. τῆς ἐπομένης καὶ τοῖς πᾶν τὸ πεπερασμένον παρὰ τὸ ἐκτὸς περαίνειν λέγουσι καὶ τοῖς ἀξιούσιν ἐκτείνειν δύνασθαι τι τὸν ἐπὶ τοῦ πέρατος γινόμενον ἐπέκεινα καὶ ἔξω τοῦ πέρατος, δῆλον ὡς καὶ ταῦτα 15
 ἐνέχοιτο ἂν τοῖς ἀτόποις τοῖς προειρημένοις. διὸ λύειν αὐτὰ πειρατέον [οὐκ] ἀπὸ τῆς οὐσίας αὐτῶν τὴν ἀρχὴν λαμβάνοντας, οὐκ ἀπὸ τῆς αἰ-
 20 σθήσεως τῆς μηδὲν εἰς τὴν γῶσιν αὐτῶν συντελούσης. εἰ μὲν οὖν τῷ 20
 πεπερασμένῳ τὸ εἶναι πεπερασμένῳ ἐστὶν ἐν τῷ θεωρεῖσθαι παρ' ἄλλο, λέγοιεν (ἂν τι) οἱ ἐναντίοι, ἀξιούντες παντὸς πεπερασμένου ἐκτὸς ὑφείλειν εἶναι τι παρ' ὃ περαῖνον φαίνεται, εἴ γε ἐστὶν ἐν τούτῳ τῷ πεπερασμένῳ τὸ εἶναι· εἰ δέ ἐστι πεπερασμένον τὸ πέρασ ἔχον καὶ τὸ | οἶόν τε εἰς ἴσα διαιρεῖ· 25
 25 σθαι καὶ τὸ ἐκ πεπερασμένων μερῶν συγχείμενον, ὧν οὐδενὶ τὸ εἶναι ἐν 201
 τῷ ἐκτὸς ἔχειν αὐτοῦ τι, οἱ λαμβάνοντες πᾶν τὸ πεπερασμένον παρὰ τι περαίνειν οὐ τῶν ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ πεπερασμένου περιεχομένων λαμβάνοιεν 5
 ἂν τι, ἀλλὰ τι συμβεβηχὸς τούτοις, οἷς τοῦ παντὸς μέρεσιν ὑπάρχει τὸ πεπεράνθαι. τούτοις γὰρ ὑπάρχοντος τοῦ παρ' ἄλλο ὁρᾶσθαι, οὐ διὰ τὸ
 30 πεπεράνθαι. ἀλλὰ διὰ τὸ μέρεσιν τοῦ παντὸς εἶναι, ἀξιῶ τούτο μεταφέρειν 10
 καὶ ἐπὶ τὸ ὡς πᾶν πεπερασμένον, μόνους τοῖς ὡς μέρεσι πεπερασμένοις τούτου παρακκολληθεῖν δυναμένῳ, οὐχ ἧ πεπερασμένα, ἀλλ' ἧ μέρη. καὶ

2 excidit tale quid ei γὰρ λείπεται τι μεταξύ, (καὶ γίνονται Vict.) 7 ἐστὶ συγχείμενος
 Sp.: ἐπισυγχείμενον libri ἀναγκαῖον] ἀνάγκη a Sp. 8 ἐκάστης ἰδίᾳ Sp.: ἐκάστη διὰ
 libri, sed G in mg.: ἐκάστης ἀρχῆς 9 alt. τῇ suspectum 9. 10 fortasse συνθέσει
 11 ὄν Vict.: ὦν libri 12 πεπερασμένος a Sp. 13 συγκαταριθμοῖτο] pr. a in
 lit. V ἔχοι] ἔχον sive ἔτι conii. Sp.: ἐκεῖ Schwartz 14 δ' del. Sp. 16 τοῖς
 S²a Sp.: τῆς VS¹B 19 pr. οὐκ del. S²: om. Sp. alt. οὐκ Vict.: ἀλλ' libri
 21 εἶναι πεπερασμένον B 22 λέγοιεν (ἂν τι) scripsi: καλῶς λέγοιεν Vict.: καλῶς ἂν
 λέγοιεν Sp. 23 παρ' ὃ περαῖνον G: παρ' ὃ περαίνειν Vict. Sp.: παρ' ὅπερ οἶνον
 (supra ou litura) VB: παρ' ὅπεροινον (οἶνον in lit.) F: παροπέροινον S: παρ' ὅπερ εἶναι
 S²B²a 24. 25 διαιρεῖσθαι Vict.: διατροῦνται libri 25 τὸ Sp.: τι libri
 28 τι scripsi: τινα libri fortasse οἷς (ὡς) 29 ἀλλὰ Sp. καὶ οὐ Vict.
 Sp. τὸ scripsi: τούτο libri 30 διὰ V ἀξιῶσι conii. Sp. 32 ἀλλ' ἧ
 Sp.: ἀλλὰ libri

γὰρ εἰ μὲν τὸ πεπερασμένον τῇ αὐτοῦ φύσει (τὸ) πεπεράνθαι ἔχει, τὸ δὲ πρὸς 15
 τι περαίνειν [ἐν] τῇ πρὸς ἄλλο σχέσει τοιοῦτον, οὐκ ἂν εἶη τὸ πεπερασμένον
 ἐν τῷ περαίνειν πρὸς τι ὄν ἐκτὸς αὐτοῦ. χρῆ γὰρ τὸν εἰσάγοντα διὰ τῶν
 λόγων φύσιν οὕτως ἄτοπον καὶ τοῖς οὐσί τε καὶ γινομένοις μαχομένην, ὡς 20
 5 ἐδειξάμεν, οὐκ ἐκ βραχείας πιθανότητος ποιείσθαι τὴν κατασκευὴν τε καὶ
 τὴν πίστιν αὐτῆς, οὐδὲ ἀπὸ συμβεβηκότος τινός τισι τῶν πεπερασμένων
 τὴν φύσιν τοῦ πεπερασμένου λαμβάνοντος. οὔτε γὰρ ἔπεται τοῦτο ἐπὶ τῷ 25
 λέγοντι τὸ πᾶν εἶναι πεπερασμένον, οὔτε ἐκ τῆς αἰσθήσεως ἔχουσί τι περὶ
 αὐτοῦ τοιοῦτο | λέγειν, ἢ τε ἀπὸ τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν πεπερασμένων 202
 10 παράθεσις οὐχ ὁμοία, εἴ γε ταῦτα μὲν ὁμολογεῖται πρὸς τῷ πεπεράνθαι
 [τὸ] καὶ μέρη τοῦ παντὸς εἶναι, τὸ δὲ πᾶν οὐκέθ' οἶόν τε μέρος τινός. 5
 ὅτι δὲ μὴ ἐπὶ πάντων τῇ αἰσθήσει χρηστέρων, αὐτοὶ πρὸς οὓς ὁ λόγος
 δεικνύσασιν, ἄτομά γέ τινα μεγέθη τιθέμενοι ἐκπίπτοντα τὴν αἰσθητὴν φύσιν
 καὶ κενόν τι εἶναι λέγοντες καὶ ἀμερῆ τινα καὶ ἀσώματα καὶ κινήσεις καὶ
 15 χρόνους εἰσαγόμενοι. 10
 Ὡς δὲ ἦν τούτου τοῦ λόγου ἀπὸ συμβεβηκότος τοῖς πεπερασμένοις ἢ
 ἐπιχείρησις, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς οὐσίας τοῦ πεπερασμένου, καὶ ἀπὸ τῆς κατὰ
 τὴν αἴσθησιν συνηθείας, οὐκ ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν λόγον ἀκλουθίας, οὕτω 15
 δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου, ὃς ἀξιοῖ τὸν ἐν τῷ πέρατι τοῦ παντὸς γενόμενον
 20 ἐκτείνειν τε ἐπέκεινα τοῦ πέρατος ἢ κωλυθήσεσθαι, ἀμφοτέρως δὲ ἔσσεσθαι
 τι τοῦ παντὸς ἐκτός. καὶ γὰρ οὗτος ἀπὸ τῶν [ἐκ] μερῶν πεπερασμένων τὴν 20
 ἐπιχείρησιν ἐπὶ τὸ πᾶν μεταφέρει καὶ ἀξιοῖ τοῖς ἀπὸ τῆς περὶ ταῦθ' ἡμῖν
 αἰσθήσεώς τε καὶ ἀπ' αὐτῶν φαντασίας γινομένης χρῆσθαι ὡς ἐπὶ πάν-
 των οὕτως ἐχούσης. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει. οὐ γὰρ τὸ φαινόμενον ἀλη-
 25 θές. οὐ γὰρ εἰ φαντασίαν ἑαυτοῦ τις λάβῃ οὔτως ἐν τισι τόποις, ἐν οἷς 25
 ἢ ποτε γέγονεν ἢ | οὐδὲ γέγονε τὴν ἀρχὴν, διὰ τοῦτο καὶ ἔστιν ἔνθα. 203
 [οἶόν τε] τοῦ γὰρ μὴ πᾶν τὸ φαινόμενον ἀληθές εἶναι ἱκανὰ μαρτύρια καὶ
 τὰ κοιμωμένων καὶ ἐργηγορότων κενὰ γινόμενα φαντάσματα, οἷς ὅμοιον καὶ 5
 τὸ ὑποτίθεσθαι ἐν τῷ πέρατι τινα γίνεσθαι τοῦ παντὸς τῶν δυναμένων ἐπέ-
 30 κεινα τοῦ πέρατος ἐκτείνειν τι κρατούμενον. τί γὰρ διαφέρει τῆσδε τῆς
 φαντασίας τε καὶ ὑποθέσεως τὸ ἐν τῷ μὴ ὄντι ἑαυτὸν γινόμενον ὑποτίθε-
 σθαι καὶ ζητεῖν, πότερον αὐτὸν προσιόντα αὐτῷ παραδέξεται ἢ οὐ παρα- 10
 δέξεται, καὶ πότερον γινόμενος ἐν αὐτῷ στήσεται (ἢ) οὐδὲν τὸ ἀντιβαῖνον
 ἔξει καὶ ἐκτείνει τὴν χεῖρα δυνήσεται ἢ ἐμποδῶν ἔσται τι αὐτῷ, ὅτι γὰρ
 35 τούτων ὑποθετόν τί ἐστι τὸ μὴ ὄν. διὸ βέλτιον τὰς τριαύτας φαντασίας 15
 ἐλέγχειν οὕσας κενάς, ἐπομένους ταῖς διὰ τῶν λόγων ἀποδείξεισι καὶ χρω-

1 γὰρ s. v. V αὐτοῦ V τὸ add. Sp. ἔχει S² Sp.: ἔχειν libri 2 ἐν de-
 levi 3 fortasse (εἶναι) ἐν ἐκτὸς αὐτοῦ scripsi: ἐκ τοσούτου libri 4 γινομένοις BSA
 Sp.: γινομένοις sic V 7 λαμβάνοντα Schwartz ἐπὶ] fortasse ἔτι 8 τῆς a
 11 τὸ del. S² Sp. 13 δεικνύσασιν scripsi: δεικνύσασιν V: δεικνύσασιν Sp. 16 δὲ ἦν
 GFSa Sp.: δε ἦν sic V: δέην B τοῖς Vict. Sp.: τι ἢ V: τι ἢ B: τι ἢ F: τι ἢ Sa
 20 τῆ] fortasse τι κωλυθήσεσθαι Sp.: κωλυθήσεται libri 21 ἐκ delevi 22 τοῖς
 Sp.: τὰ libri 27 οἶόν τε delevi: οἶόν τε G: φέτο coni. Sp. 29 τῶν δυν.] δυνά-
 μενον Schwartz 33 ἢ addidi: καὶ add. Vict. 34 ἢ V 35 fortasse τούτω

μένους τοῖς δεδειγμένοις διὰ πλειόνων, ταῦτα δ' ἐστίν, ὅτι μὴ σῶμα οἶόν
 τέ τι ἄπειρον εἶναι μήτε τῶν ἀπλῶν μήτε τῶν συνθέτων, ἀλλὰ μὴδὲ τὸ 20
 κενόν τι. καθόλου γὰρ ἀδύνατον ὑφεστάναι διάστημα ἄνευ σώματος. οὔτε
 γὰρ μῆκος οἶόν τέ τι εἶναι καθ' αὐτὸ κεχωρισμένον σώματος, οὔτε πλάτος,
 5 οὔτ' οὖν βάθος. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν γεωμετρῶν λεγόμενα διαστήματα ἐφ' 26
 ἓν τε καὶ δύο καὶ τρία οὐχ ὡς ὑπόστασιν οἰκειᾶν ἔχοντα λέγονται πρὸς
 αὐτῶν. χωρίζονται γὰρ αὐτῇ τῇ ἐπινοίᾳ τῶν φυσικῶν σωμάτων, ἃ καὶ
 κυρίως | ἐστὶ σώματα, καὶ χωρὶς σώματος λαμβάνοντες ποιῶνται περὶ 204
 αὐτῶν τοὺς λόγους ζητοῦντες καὶ δεικνύοντες, τίνα ἐστὶ τὰ ὡς τοιούτοις αὐ-
 10 τοῖς ὑπάρχειν τε καὶ συμβεβηκέναι δυνάμενα. οἱ δὲ τὸ κενὸν εἶναι τιθέ- 5
 μενοι οὐδὲν ἄλλο ἢ τρεῖς διαστάσεις ἐν ὑπάρξει λαμβάνουσιν εἶναι χωρὶς
 ὕλης [οἱ], λέγοντες εἶναι δεκτικὸν σωμάτων, οὐδὲν ἄλλ' ἢ διάστημα διαστή-
 ματός φασιν εἶναι δεκτικόν. οὐδὲ γὰρ τὸ σῶμα κατ' ἄλλο τί ἐστὶν ἐν
 τόπῳ, ἢ κατὰ τὰς τρεῖς διαστάσεις τὰς ἐν αὐτῷ. οὐ γὰρ καθὸ χρῶμα 10
 15 τι ἢ χυμὸν τινα ἢ ἄλλο τι τῶν συμβεβηκόντων ἔχει τὸ σῶμα, ἐστὶν ἐν
 τόπῳ, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἐν αὐτοῖς διαστήματα, ὧν εἰ δεκτικὸν τὸ ἴσον ἐστὶ,
 κενὸν ἔσται τὸ διάστημα γινόμενον ἐν διαστήματι· ἀλλ' εἰ μὴ ἀρκεῖ τῷ 15
 σώματι πρὸς τὸ εἶναι τὸ οἰκεῖον διάστημα, ἀλλὰ ἄλλου ἴσου τοῦ ἐν αὐτῷ
 δεῖται διαστήματος, τί δὴ ποτε οὐ καὶ τὸ κενὸν ἐν ἄλλῳ τινὶ ἔσται δια-
 20 στήματι, εἴ γε τὰ διαστήματα ἄλλων δεῖται πρὸς τὸ εἶναι διαστήματα; 20
 καὶ τοι εὐλόγον, ὡς μῆκος οὐχ οἶόν τε ὑφεστάναι χωρὶς ὕλης αὐτό τι καθ'
 αὐτό, ὁμοίως δὲ οὐδ' ἐπίπεδον, οὕτω μὴδὲ πρὸς τοῦτο ὃ προσειληφὸς τὴν
 τρίτην διάστασιν, βάθος ἦν ἰνομάζομεν, ὁποῖόν φασὶ τὸ κενὸν εἶναι. κενὸν 26
 μὲν οὖν διὰ τοῦτο οὐκ ἂν εἴη τὸ τοῦ παντὸς ἐκτός. δέδεικται δὲ διὰ
 25 πλειόνων καὶ | ὅτι μὴδὲ σῶμα τι οἶόν τε ἄπειρον εἶναι· οὐδὲ γὰρ τὰ ἀπλᾶ 205
 σώματα οἶόν τε πλείω εἶναι τῶν πέντε σωμάτων, τεσσάρων μὲν τῶν ἐν-
 ὄλων, πέμπτου δὲ τοῦ θείου σώματος καὶ κυκλοφορητικοῦ, οὔτε τι τούτων 5
 ἄπειρον εἶναι. δέδεικται δὲ καὶ ὅτι, τῶν ἀπλῶν ὄντων πεπερασμένων καὶ
 τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μέγεθος, ἀνάγκη καὶ τὰ ἐκ τῆς τούτων συνθέσεως τε
 30 καὶ μίξεως καὶ κράσεως τὸ εἶναι ἔχοντα εἶναι καὶ αὐτὰ πεπερασμένα. δέ- 10
 δεικται δὲ ὅτι μὴδὲ πλείους οἶόν τε κόσμους εἶναι, ἀλλ' ἀνάγκη πᾶσαν τὴν
 τῶν σωμάτων φύσιν εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ. ὧν οὕτως ἐχόντων οὐδὲν ἂν εἴη
 τοῦδε κόσμου, ὃ καὶ πᾶν ἐστίν, ἐκτός, οὔτ' ἄλλου σώματος παρὰ ταῦτα
 εἶναι, οὔτε κενοῦ τινος διαστήματος ὄντος ἔξω τῆς διαστάσεως τῶν σωμά- 15
 35 των, ἃ πάντα ἀναρρεῖν ἄτοπον βραχεῖα τινὶ ἐνδόντας πιθανότητι, ἀλλὰ χρῆ
 τοὺς θαρροῦντας πρὸς τοὺς ἐξετάζοντας, εἰ ὁ γενόμενος ἐν τῷ πέρατι τοῦ
 παντὸς ἐκτείνει τὴν χεῖρα ἢ κωλυθήσεται, λέγειν ἀποκρινομένους, ὅτι οὐκ 20
 ἐκτενεῖ, ἀλλὰ κωλυθήσεται, (κωλυθήσεται) δὲ οὐχ ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ὑπό
 τινος ἀντιβαίνοντος ἐκτός περικειμένου τῷ παντί, ἀλλὰ πολὺ μάλλον ὑπὸ

2 τι in lit. V 10 οἱ scripsi: οἱ libri 12 οἱ deleui ἀλλ' scripsi: ἀλλ' libri
 16. 17 fortasse ἐστὶ κενόν, 18 τοῦ] fortasse τῷ 21 οὐχ' οἶόν τε Sp.: οὐ μόνον τε libri
 22 fortasse μὴδ' ὃ π. τοῦτῳ (sic Sp.) [τὸ] 24 τὸ] fortasse τι 25 οὔτε conl.
 Sp. 31 πᾶσαν Vict.: πᾶσα libri 33 τοῦδε (τοῦ) conl. Sp. 34 εἶναι] fortasse
 ὄντος 35 ἃ πάντα Sp.: ἅπαντα libri 3δ κωλυθήσεται add. Sp.

τοῦ μηδὲν εἶναι. πῶς γὰρ ἂν τις εἰς τὸ μηδὲν ἐκτείνειαι τι, ἢ πῶς ἂν ἐν 25
 τῷ μηδὲ ἔλως ὄντι γένοιτο; τὴν ἀρχὴν | γὰρ οὐδ' ἂν ὀρμήν τι λάβοι 206
 εἰς τὸ ἐκτείνειν τι τῶν αὐτοῦ μερῶν ἐν τῷ μηδενί· τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ μὴ
 ὄντος φύσις.

5 XIII. Περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν τινα.

Ἐπει τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ ἐν λογικῇ συγκαταθέσει (διὰ τοῦτο γὰρ ἐν 5
 μόνῃ τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἐφ' ἡμῖν, ὅτι καὶ μόνος τῶν ζώων ἀνθρώπος λο-
 γικός τέ ἐστι καὶ βουλευτικός), συγκατατίθεται μὲν γὰρ καὶ τὰ ἄλογα ζῶα,
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταῖς φαντασίαις ταῖς ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν διὰ τῶν αἰσθη- 10
 10 σεων γινομέναις ἐν αὐτοῖς ἐπόμενα καὶ τῷ ἀπὸ τούτων ἐν αὐτοῖς γινο-
 μένῃ πάθει τὰς συγκαταθέσεις ποιεῖται ἀγόμενα ὑπ' αὐτῶν, ἢ ἂν ἐκεῖνα
 ἄγῃ, ὁ δ' ἀνθρώπος, ὅταν ὡς ἀνθρώπος ποιῆται τὰς συγκαταθέσεις, δεῖται 15
 πρὸς ταῖς φαντασίαις καὶ λόγου, ὃν ἔχων παρὰ τῆς φύσεως πρὸς τὴν τῶν
 τοιούτων κρίσιν ἀνθρωπός ἐστιν, δι' οὗ λόγου κρίνει τὰ φαντάσματα. διὸ 15
 15 καὶ βουλευομένην περὶ τῆς προσπεσούσης φαντασίας αὐτῷ μὴ τοιοῦτον 20
 δοκῆ, ὅποιον τὴν ἀρχὴν ἐφαίνετο, οὐ συγκατατίθεται αὐτῇ, συγκατατιθέ-
 μενος ἂν τῷ ὅσον ἐπὶ τῷ ἀπὸ τῆς φαντασίας πάθει, καὶ ἔστι προαίρεσις
 ἢ τοιαύτη συγκατάθεσις ὄρεξις οὕσα βουλευτική. τὸ γὰρ ἐκ τῆς βουλῆς 25
 20 περὶ τοῦ ἐκ τοῦ αἰσθητοῦ [τε] | καὶ πρὸ αὐτοῦ προκριθὲν ἢ προαίρεσις. εἰ 207
 20 μὲν οὖν καὶ βουλευομένοις ἡμῖν εἶπετο τῇ φαντασίᾳ συγκατατίθεσθαι, οὐκ
 ἂν ἦν ἐφ' ἡμῖν οὐδ' ἢ μετὰ τῆς βουλῆς συγκατάθεσις, ἐπεὶ δὲ ἀλλοιο-
 τέραν ἡμῖν πολλάκις τὸ βουλεύσασθαι τὴν συγκατάθεσιν ποιεῖ τὴν ἐπὶ φαν- 5
 5 τασία τοῦ ἀπ' αὐτῆς πάθους, οὐκέτ' ἂν εὐλόγως ταῖς φαντασίαις λεγοίμεθα
 συγκατατίθεσθαι. ἐπεὶ μηδὲ ταῖς φαντασίαις συγκατατιθέμεθα, ἦν δὲ τοῦ
 25 ἐφ' ἡμῖν ἀναιρετικὸν τοῦτο, οὐδ' ἂν τὸ ἐφ' ἡμῖν εἶναι τι ἀναίροῖτο. καὶ 10
 10 γὰρ εἰ μὲν εἶπετο πάντως ἡμῖν τὸ βουλεύεσθαι ἐπὶ πάσῃ φαντασίᾳ, ἴσως
 ἂν ἐδόκει καὶ αὐτὸ οὐκ ἐφ' ἡμῖν εἶναι, ἀλλὰ σύμπτωμά τι τῆς φαντασίας
 γενόμενον ὑπ' αὐτῆς, οὐ παρ' ἐκείνης τὸ εἶναι ἔχοντος ἐδοξεν ἂν καὶ ἢ 15
 15 ἐπ' αὐτῷ συγκατάθεσις κατ' ἐκείνην γίνεσθαι, καθ' ἣν καὶ τὸ βουλεύεσθαι,
 30 ἐφ' ᾧ ἢ συγκατάθεσις. εἰ δὲ μὴ ἢ φαντασία τοῦ βουλεύεσθαι τὸν ἀν-
 20 θρωπον κυρία, ἀλλ' ἔστιν ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸ βουλεύσασθαι καὶ τὸ μὴ 20
 20 (πολλαῖς γοῦν φαντασίαις χωρὶς τοῦ βουλεύσασθαι συγκατατιθέμεθα τοῖς
 ἀλόγοις ζώοις παραπλησίως), οὐδ' ἂν ἢ τοιαύτη συγκατάθεσις τῆς φαντα-
 25 σίας ἔργον εἶη ὑπεναντιουμένη ἐν πολλοῖς τε αὐτῇ καὶ πολλαχῶς. ὅτι δ' 25
 25 ἡμεῖς τοῦ βουλεύεσθαι περὶ τῶν φαντασιῶν κύριοι, ὁῦλον ἔκ τε τοῦ προ-
 30 ειρημένου τοῦ ἡμᾶς ἔχειν τὴν ἐξουσίαν τοῦ βουλεύσασθαι τε καὶ μὴ, καὶ
 μὴ τὴν φαντασίαν εἶναι τούτου κυρίαν. εἰ γὰρ μὴ φαντασία, τί ἂν ἄλλο 208

7 μόνῃ Sp.: μὲν libri μόνος Sp.: μόνων libri (μόνων sic V) 16 αὐτῇ seripsi: αὐτῷ
 libri 17 pr. τῷ] τὸ a Sp.: fortasse delendum 19 τε del. Schwartz 21 ἢ Schwartz:
 ἦν libri 23 λεγοίμεθα Sp.: λεγόμεθα libri 24 μηδὲ] fortasse δὲ μὴ 26 μὲν F Viet.
 Sp.: μὴ Va τὸ Sp.: τοῦ libri 34 αὐτῇ Sp.: αὐτῆς libri: αὐτοῖς Viet. 37 φαν-
 τασία Sp.: φαντασίαν libri 37. p. 108, l ἄλλο τεθεῖη Viet.: ἀλλοιωθεῖη libri

τεθείη παρ' ἡμᾶς τὸ κύριον τοῦδε; οὐ γὰρ ἐπεὶ κοινότερον λέγομεν φαίνε-
σθαι ἡμῖν καὶ τὸ κατὰ τὸν λόγον εὐρεθῆν τε καὶ δόξαν, ἤδη χρῆ φαντα- 5
σίαν τε καὶ ἐπὶ φαντασίᾳ λέγειν τὴν τοιαύτην συγκατάθεσιν, εἴ γε ἡ κυρίως
φαντασία ἐστὶν κίνησις ὑπὸ τῆς κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεως. ἀλλὰ τὸ ἐπαι-
5 νεῖσθαι μὲν τοὺς βουλευομένους, ψέγεσθαι δὲ τοὺς μὴ, σημεῖον τοῦ ἐφ'
ἡμῖν εἶναι τὸ βουλεύεσθαι καὶ μὴ τῆς φαντασίας ἔργον. οἱ γὰρ ἔπαινοι 10
καὶ οἱ ψόγοι ἐπὶ τοῖς ἐφ' ἡμῖν, διὸ ἐπὶ ταῖς φαντασίαις οὔτε ἐπαινούμεθα
οὔτε ψεγόμεθα, εἰ μὴ τισιν αὐτῶν ἡμεῖς αἴτιοι. ἐπὶ δὲ ταῖς ἐπ' αὐταῖς
συγκαταθέσεσιν ἤδη τούτων θάτερον. ψεγόμεθα γὰρ καὶ τῶν φαντασιῶν 15
10 ἐπ' ἐκείναις, ὅσαι γίνονται γε δι' ἀνασκησίαν ἡμῖν τοιαῦται, ἧς ἀσκήσεως
ἡμεῖς ἡμεν κύριοι. ἐπεὶ τὸ συμβούλους παραλαμβάνειν ἢ καὶ τοῦδε μᾶλλον
ἢ ἀντὶ τῶνδε ἐφ' ἡμῖν, ὁῦλον ὡς ἐφ' ἡμῖν καὶ τὸ βουλεύεσθαι τὴν ἀρχήν. 20
εἰ γὰρ ἐφ' ἡμῖν τὸ τοῖσδε χρῆσασθαι συμβούλοις, δι' οὓς ἡ τοιαύτη συγ-
κατάθεσις, ἐφ' ἡμῖν καὶ τὸ βουλεύεσθαι. ἐπεὶ περὶ τῶν ἐκ προνοίας
15 ἀμαρτανομένων μείζους αἰ κολάσεις ὡς κατὰ προαίρεσιν πεποιηκότων, ὁῦλον 25
ὡς καὶ πᾶν τὸ ἐκ προνοίας γινόμενον ἐφ' ἡμῖν. |

XIV. Ἐπιδρομὴ τῶν ἐν τῷ τετάρτῳ Μετεωρολογικῶν, ἀτελής. 209

Εἰπὼν ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς περὶ τῶν τεσσάρων
στοιχείων, πυρὸς ἀέρος ὕδατος γῆς, τίς αὐτῶν ἢ κατ' εἶδος οὐσία τε καὶ 5
20 αἰτία, δείξας δ' οὖσαν αὐτοῖς καὶ τὴν γένεσιν ἐξ ἀλλήλων κατὰ τὴν τῶν
εἰδοποιουσῶν αὐτὰς διαφορῶν εἰς ἀλλήλας μεταβολήν, ἐν τούτῳ τῷ ἐπι-
γραφομένῳ μὲν τετάρτῳ Μετεωρολογικῶν, ὄντι δὲ μᾶλλον οἰκείῳ τῇ περὶ 10
γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς πραγματεία πρῶτον ὑπέμνησεν τῶν εἰδοποιουσῶν
τὰ στοιχεῖα τὰ τέσσαρα διαφορῶν, αἱ ἦσαν δύο αἰ πρῶται τῶν ἀπλῶν ἐν-
25 αντιώσεων, θερμότης ψυχρότης, ὑγρότης ξηρότης. τούτων γὰρ τετραχῶς 15
συνδοαζομένων ἀλλήλοις ἕκαστον αὐτῶν εἰδοποιεῖται. μεθ' αἱ εἶδειν τῶν
τεσσάρων τούτων διαφορῶν τὰς μὲν δύο ποιητικὰς οὐσας, θερμότητά τε
καὶ ψυχρότητα, παθητικὰς δὲ τὰς δύο, τὴν τε ξηρότητα καὶ τὴν ὑγρότητα,
καὶ ἕκαστῳ τῶν στοιχείων ἐξ ἑκατέρων τῆς ἐναντιώσεως τὴν ἑτέραν, ὡς 20
30 καὶ τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ πάσχειν δύνανται ἐν ἑαυτοῖς πάντα. μεθ' αἱ προ-
έθετο μὲν εἰπεῖν τὰ ἔργα τὰ γινόμενα ὑπὸ τῶν ποιητικῶν δυνάμεων, αἱ
ἐστίν, ὡς ἐρεῖ, πέψις, ἀπεψία, καὶ τὰ ἑκατέρου τούτων εἶδη, ἔτι δὲ τῶν 25
πασχόντων ὑπ' αὐτῶν. ταῦτα δὲ ἐστὶ | ξηρόν τε καὶ ὑγρόν, τὰ εἶδη τε 210
καὶ τὰς διαφοράς. καὶ πρῶτον εἰπὼν ἐν οἷς ἐστὶν τε καὶ γίνονται ἢ τοι-
35 αύτη μεταβολή, ὅτι ταῦτ' ἐστὶν τὰ πεφυκότα καὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ τούτων
μέρη, ὡς [δ'] ἐκ τῆς τῶν τεσσάρων σωματικῶν συνόδου τούτων ὄντων τῶν 5

6 το// V 11 ἐπεὶ Vict.: ἐπὶ libri 11. 12 fortasse καὶ τούσδε μᾶλλον [ἢ] ἀντὶ
18 φθορᾶς B'S²a Sp.: διαφορᾶς VFB'S¹ 20 τὴν Sp.: τὰς VBSa: τὰ F 22 δε V
23 πρῶτον] 108,28—110,26 = Arist. Meteor. IV, 1. 378^b10—379^b9 26 συνδοαζομέ-
νων V 29 fortasse ἑκατέρως 30 fortasse πάντα (ἔχειν) 31 μὲν] cf. 110,27
33 πασχόν] V 36 δ' del. Sp.

προηγουμένως γινομένων κατὰ φύσιν, καὶ ἐπὶ τούτοις ἀποδιδοῦς, τί ἐστὶν ἡ ἀπλῆ τε καὶ ἡ φυσικὴ γένεσις, ὅτι γὰρ μεταβολὴ ὑπὸ τῶν ποιητικῶν δυνάμεων θερμότητός τε καὶ ψυχρότητος τῆς ὑποκειμένης ὕλης ἐν ἐκάστῃ 10 φύσει κατὰ τὰς δυνάμεις τὰς παθητικάς, ἐξηρότητα τε καὶ ὑγρότητα, ὅταν ἔχῃσι 5 λόγον πρὸς ἀλλήλας, ὡς δύνασθαι τὰς μὲν ποιεῖν τε καὶ μεταβάλλειν, τὰς δὲ μεταβάλλεσθαι τε καὶ πάσχειν * * *. γεννῶσι γὰρ τὸ θερμὸν καὶ τὸ 15 ψυχρὸν τὰ ὑπ' αὐτῶν κατὰ ταῦτα γεννώμενα, κρατοῦντα τῆς ὕλης, ὕλη δὲ ἐστὶν αὐτοῖς ἢ ἐτέρα ἐναντίωσις, ἣ ἐστὶ τὸ ξηρὸν τε καὶ ὑγρὸν. ὅταν δὲ μὴ κρατῇ μηδὲν † τούτῃ τῷ λόγῳ πρὸς τὴν ὑποκειμένην αὐτοῖς ὕλην, 20 [ἦ] εἰ μὲν εἴη κατὰ μέρη τινὰ μὴ κρατοῦντα τῆς ὑποκειμένης ὕλης, μώ- λυσις τε καὶ ἀπεψία γίνεται, εἰ δ' ἐν τῇ γενέσει καθόλου γίνοιτο ἡ τοι- αῦτη τῶν ποιητικῶν ἀσθένεια, εἰς σῆψιν ἢ μεταβολή. <ἡ> γὰρ κατὰ φύσιν πᾶσα φθορὰ ὁδός ἐστὶν εἰς σῆψιν, κατὰ φύσιν δ' ἡ εἰς φθορὰν ὁδὸς διὰ 25 γήρωσ τε καὶ αὐάνσεως, | ὧν ἡ μὲν ξηρότης τε καὶ αὐάνσις εἴη ἂν ἐπὶ 211 τῶν φυτῶν κυριώτερον λεγομένη, τὸ δὲ γῆρας ἐπὶ τῶν ζώων, εἰ γὰρ κατὰ μὲν τὴν ἐν τοῖς μέρεσιν ἀσθένειαν τῶν ποιητικῶν δυνάμεων * * * γίνεσθαι τὴν τε μώλυσιν καὶ ἀπεψίαν, ὧν μώλυσις μὲν πάλιν κυριώτερον ἂν ἐπὶ τῶν 5 μερῶν τῶν ζώων * * *. ἀπάντων γὰρ κατὰ φύσιν γενομένων τὸ κατὰ φύσιν τέλος σαπρότης τε καὶ σῆψις. οὐ γὰρ κατὰ φύσιν ἡ βίαιος φθορὰ. διὰ 20 τοῦτο γὰρ τὰ κατὰ φύσιν φθειρόμενα πρῶτον μὲν εἰς ὑγρότητα μεταβάλλει 10 τῷ μηκέτι κρατεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς θερμότητα τῆς ὑγρότητος, ὡς πέττειν αὐτὴν δύνασθαι, τέλος δέ, τῆς αὐτῆς ὑγρότητος διατηρήσεως καὶ συνεκ- κριθείσεως, ἐκκρινόμενης καὶ διακρινόμενης τῇ θερμότητι, τὰ ὑπολειπόμενα 15 ξηρά. γίνεται γὰρ τῶν σηπομένων τέλος τὸ εἰς ταῦτα διαλυθῆναι, ἐξ ὧν 25 ἐγένετό τε καὶ συνέστη, ὀριζόντων καὶ μιγνόντων τῷ ξηρῷ τὸ ὑγρὸν τῶν ποιητικῶν, ἃ ἦν τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν. γίνεται δ' ἡ τοιαύτη φθορὰ, τουτ- 20 ἐστὶν ἡ κατὰ φύσιν, ὅταν διὰ τὸ περιέχον κρατῇ τοῦ ὀριζόντος, ὅπερ ἦν τὸ θερμὸν προηγουμένως, τὸ ὀριζόμενον ὑπ' αὐτοῦ δ' ἦν ὑγρὸν τε καὶ ξηρὸν, ἀναλισχομένου ὑπὸ τῆς ἐν τῷ περιέχοντι πλείονος θερμότητος τοῦ 30 ἐν τοῖς φθειρομένοις τε καὶ σηπομένοις θερμοῦ ἢ τῶν πασχόντων πλεο- 25 νεξία γίνεται. καθόλου | γὰρ σῆψις τε τῶν σηπομένων γίνεται διὰ τὸν 212 χωρισμὸν τῆς φύσεως ἐξ αὐτῶν, φύσις δ' ἐν ἐκάστῃ τῆς κινήσεως ἐν αὐτοῖς ἀρχή, ἐστὶν δ' ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ φύσιν συνεστῶσι προηγουμένως τοιοῦτο θερμὸν. μεθ' ὃ λόγον ἀπέδωκε σήψεως, φθορὰν αὐτὴν εἰπὼν εἶναι τῆς ἐν 5 35 ἐκάστῃ † περιέχοντι. ἐπεὶ δὲ κατ' ἔνδειαν θερμοῦ ἢ σῆψις, πᾶν δὲ τὸ τοιαύτης δυνάμεως ἐνδεὲς ψυχρὸν, ἀμφοτέρῃ πως ποιητικὰ τῆς σήψεως

6 tale quid excidit τῆς γενέσεως καὶ φθορᾶς λόγον ἀπέδωκε 9 temptavi μηδὲν τούτων τῷ (μὴ) λόγον (ἐν λόγῳ—εἶναι?) π. τ. ὁ. ὤ. ἔχειν, εἰ cf. Alex. ad Arist. Met. 127r9
10 ἡ del. Sp. 12 ἡ add. Vict. 15 εἴγε] εἰ δὲ Sp. fort. recte 16 fortasse (εὐλογον) γίν. 18 fortasse ζώων (λέγοιτο, ἀπεψία δὲ ἐπὶ τῆς τροφῆς τῶν ζώων) cf. l. c. 127r16 22 ὡς διατμ. a Sp. 24 σηπομένων Vict.: σημαυομένων libri for-
tasse ταῦτά 28 δ ἦν scripsi: ἡ ὄν libri: ὄν Sp. 29 γὰρ ὑπὸ Vict. 31 τε] ἐπὶ conl. Sp. 32 φύσεως Vict. Sp.: σήψεως libri ἐν θερμότητος αὐ. a 35 (θερμότητος τῆς (immo τῆ) | ἐν τῷ) περ. Vict. 36 τοιαύτης scripsi: τῆς libri, cf. l. c. 127v1

γίνεται, τὸ θερμὸν τε καὶ ψυχρὸν· γίνεται γὰρ ὑπὸ πλήθους ἑκατέρου τοῦ 10
 τε ψυχροῦ καὶ τοῦ θερμοῦ, ἀλλὰ ψυχροῦ μὲν οἰκείου, θερμοῦ δὲ ἀλλοτρίου.
 διὰ γὰρ τὴν τοιαύτην καὶ τοῦτον τὸν τρόπον γινομένην μεταβολὴν τὰ σηπρό-
 μενα ξηρότερα γίνεται καὶ τέλος γῆ καὶ κόπρος. γίνεται γὰρ τοῦτο ὅτι 15
 5 ἐξιόντος ἐξ ἑκάστου τῶν σηπομένων τοῦ οἰκείου θερμοῦ συνεξατμίζεται
 καὶ τὸ οἰκεῖον ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν, (δ) αἴτιον γίνεται τῆς ξηρότητος, τῷ μηκέτι
 ἐν αὐτοῖς εἶναι τὸ ἐπαγόμενον καὶ ἐπισπώμενον τὸ ὑγρὸν, δ ἦν ἔμφυτος 20
 ἐν ἑκάστῳ θερμότης. προσέθηκεν δὲ ἀκόλουθον οὕσαν τοῖς προειρημένοις
 καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ ὁμοίως ἐν τοῖς ψύχεσι σήπεσθαι τινα. τῷ γὰρ
 10 ἔλαττον τοῦ χειμῶνος εἶναι τὸ θερμὸν ἐν τῷ περιέχοντι οὐχ οὕτως μα- 25
 ραίνεται τε καὶ κατισχύεται τὸ ἐν ἑκάστῳ θερμὸν οἰκεῖον, ἀλλ' οὐδὲ | τὰ 213
 πεπηγότα διὰ ψυχρότητα ὁμοίως σήπεται τῷ διὰ ψυχρότητα πλείονα μὴ
 κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἐν τῷ περιέχοντι ἀέρι θερμότητος, ἐπεὶ δὲ εἰ ἔμελλεν
 αὐτὸ κινεῖν τε καὶ μεταβάλλειν, τῷ κρατεῖν κινεῖν. ἀλλ' οὐδὲ τὰ ζέοντα 5
 15 σήπεται, διότι καὶ τῆς ἐν τούτοις θερμότητος ἐλάττων ἢ ἐν τῷ περιέχοντι
 αὐτὰ ἀέρι θερμότης. ἀλλ' οὐδὲ τὰ κινούμενα καὶ βέοντα ὁμοίως ὑπὸ τοῦ
 ἐν τῷ περιέχοντι θερμοῦ κρατεῖται τοῖς ἀκίνητοις τε καὶ ἡρεμοῦσι. καὶ 10
 γὰρ οὕτως ἀσθενεστέρα γίνεται ἢ ἐν τῷ ἀέρι θερμότης (τῆς) ἐν τῷ κινουμένῳ.
 ἢ γὰρ κίνησις συναύξει τὸ ἐν ἑκάστῳ θερμὸν ῥιπίζουσα τε καὶ ἐξάπτουσα.
 20 τὴν δ' αὐτὴν αἰτίαν εἶπεν εἶναι καὶ τοῦ τὸ πολὺ ἤττον τοῦ ὀλίγου μετα-
 βάλλειν τε καὶ σήπεσθαι. πλείον γὰρ καὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐν 15
 τῷ πλείονι, διὸ κρατεῖ ταῦτα τῶν ἐν τῷ περιέχοντι δυνάμεων. αὕτη γὰρ
 αἰτία, ἢ καὶ ἡ θάλαττα καὶ τὸ ἄλλο ὕδωρ διαιρούμενον σήπεται. εἶπεν
 καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ ἐκ τῶν σηπομένων γενεῖσθαι τινα ζῶα. ἢ γὰρ ἐκ τῶν 20
 25 σηπομένων ἐκκρινόμενῃ θερμότης οὕσα φυσικῆ γενεῖ τινα καὶ συνίστησι
 τὰ ἐκκριθέντα, ἐν οἷς ἂν εὐκράτα τύχη γενόμενα.

Εἰπὼν δὲ καθόλου περὶ τῆς κοινῆς γενέσεως καὶ φθορᾶς ὁμοίως ἤλ- 25
 θεν ἐπὶ τὸν περὶ ὧν | προέθετο λόγον, ταῦτα δ' ἦν τὸ εἰπεῖν, διὰ τίνων 214
 αἱ προειρημένα δυνάμεις, ἢ τε θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης, ἐργάζονται
 30 τὴν τε γένεσιν τῶν γινομένων καὶ τὴν φθορὰν ἐκ τῶν ὑποκειμένων αὐταῖς,
 ταῦτα δ' ἦν ἐν τοῖς φυσικοῖς σώμασι τὰ ξηρά τε καὶ τὰ ὑγρά· ταῦτα γὰρ 5
 ἐκείνοις ὕλη. ἐπεὶ γὰρ πᾶσα γένεσις καὶ μεταβολὴ ὑπὸ τῶν ποιητικῶν
 δυνάμεων, ὧν τὸ μὲν θερμότης, * * * κυρίως γενέσεως αἴτιον, κρατοῦντος
 γὰρ τοῦ θερμοῦ καὶ συγκρίνοντος τὸ ξηρὸν τε καὶ τὸ ὑγρὸν πέσσοντος καὶ 10
 35 ὀρίζοντος ἢ γένεσις. εἰ δὲ μὴ κρατοίη τοῦτο τῷ ψυχρὸν πλείον εἶναι, κατι-
 σχῶν τὸ ψυχρὸν τῶν ἐναντίων αἴτιον φθορᾶς τε καὶ σήψεως. ἐπεὶ δὲ

4 ὅτι Sp.: τοῦ libri 6 (δ) αἴτιον Vict. Sp. 13. 14 intellegerem v. 13 κινεῖσθαι
 ὑπὸ et ἐπειδὴ (ἐπεὶ γε Sp.) 2 ἔ. et v. 14 αὐτοῦ κρατεῖν et κινεῖν κρατεῖ (κρ. κινεῖ Sp.)
 15 διότι scripsi: διὸ libri 16 ὑπὸ τοῦ Sp.: ὑπ' αὐτοῦ libri 17 θερμοῦ S² Vict.:
 θερμῷ libri 18 ἀσθενεστέρα scripsi: εὐσθενεστέρα libri: εὐσθενέστερα Sp. ἢ ἡ Vict.
 Sp. τῆς addidi 20 εἶπεν om. a Sp. τοῦ τὸ Sp.: τοῦτο libri 22 αὕτη
 Fa Sp.: αὕτη V: αὐτὴ B: αὐτὴ S 23 ἢ Vict. Sp.: ἢ V: om. FSa ἢ θάλαττα Sp.:
 τὴν θάλατταν libri 27 κενῆς V 33 fortasse θερμότης, (τὸ δὲ ψυχρότης, θερμότης)
 35 τῷ τῷ τὸ conl. Sp.

καὶ ἡ πέψις πλεοναχῶς καὶ ἡ ἀπεψία, περὶ τούτων εἰπεῖν εὐλόγως προ- 15
 ἔθετο, καὶ πρῶτον μὲν λέγει, διὰ τίνων τὸ θερμὸν τὰς κατ' αὐτὸ γινο-
 μένας ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ποιεῖται μεταβολάς, καὶ φησιν οἰκεῖον μὲν ἔργον
 εἶναι τῷ θερμῷ τὴν πέψιν, εἶναι δὲ τῆς πέψεως εἶδη τε καὶ διαφορὰς 20
 5 πέπανσιν ὀπτῆσιν ἔψησιν, τῆς δὲ ψυχρότητος οἰκεῖον ἔργον μὲν ἀπεψίαν
 εἶναι, ταύτης δὲ εἶδη πάλιν καὶ διαφορὰς ὁμότητα μάλυνσιν στάτευσιν.
 ἐφ' οἷς εἰπὼν ὅτι μὴ οἰκεῖα μὲν ταῦτα τὰ ὀνόματα τοῖς καθ' ὧν εἴρηται, 25
 τῷ δὲ μὴ κεῖσθαι ἐκάστω αὐτῶν ὄνομα οἰκεῖον ἀπὸ τῶν ὀνομασμένων
 ἀνάγκη μεταφέρειν τὰ ὀνόματα καὶ ἐπὶ τὰ ὅμοια τοῖς ὀνομασμένοις, διὸ
 10 οὐ ταῦτα ἀλλὰ [τὰ] τοιαῦτα | χρῆ νομίζειν εἶναι τὰ εἰρηγμένα, 215
 λέγει τε καὶ ὀρίζεται, τί τῶν εἰρηγμένων ἕκαστόν ἐστιν, καὶ πρῶτον τί ἐστὶ
 πέψις λέγει, καὶ ἐπὶ τούτοις τί ἐστὶν ἀπεψία, ἥτις ἐστὶν ἀντικειμένη τῇ κοινῇ
 πέψει. μεθ' ἧ περιπέπανσεως ποιεῖται τὸν λόγον ὑπὸ τὴν πέψιν οὐσῆς, 5
 καὶ μετὰ τὸν περὶ ταύτης λόγον περὶ ὁμότητος λέγει, ἡ οὐσα ὑπὸ τὴν
 15 ἀπεψίαν ἀντίκειται τῇ ἐψήσει. ἐφ' οἷς τί ἐστὶν ὀπτῆσις εἰπὼν, ἡ καὶ
 αὐτῇ πέψις τίς ἐστι, λέγει περὶ στατεύσεως, ἡ τῶν ὑπὸ τὴν ἀπεψίαν οὐσα 10
 τῇ ὀπτῆσει ἀντίκειται. ὦν τὴν μὲν πέψιν εἶπεν εἶναι τελείωσιν ὑπὸ
 τοῦ φυσικοῦ καὶ οἰκεῖου θερμοῦ τῶν ἀντικειμένων παθητικῶν
 (ἀντικείμενα δὲ ἦν ἀλλήλοις παθητικὰ ἢ ἐν ἐκάστῃ ὕλη ξηρότης τε καὶ 15
 20 ὑγρότης· ταῦτα γὰρ τὰ πεσσομένα καὶ ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ θερμοῦ), ἀπεψία
 δὲ ἀτέλεια δι' ἔνδειαν τῆς οἰκεῖας θερμότητος, δ ψυχρότης ἐστίν.
 ὦν γὰρ τέλος ἡ πέψις, τούτοις ἡ ἀπεψία ἀτέλεια.

Πάλιν πέπανσιν μὲν εἶπεν πέψιν καὶ τελείωσιν τῆς ἐν τοῖς περικαρ- 90
 πίοις τροφῆς, τελείωσις δὲ τούτοις τὸ δύνασθαι ἐξ αὐτῶν γίνεσθαι ἄλλο
 25 τοιοῦτον (λέγεσθαι εἶπεν καὶ ἄλλα πέποννα κατὰ τὴν πρὸς αὐτὰ ἀναφοράν),
 ὁμότητα δὲ ἀπεψίαν καὶ ἀτέλειαν τῆς ἐν τῷ περικαρπίῳ τροφῆς. ἐφ' 25
 οἷς ἔδειξεν, ὅτι πᾶν τὸ πεπαινόμενον ἀναγκαῖον | ἔχειν μὴ μόνον ὑγρό- 216
 τητα, ἀλλὰ καὶ ξηρότητα. ἐφ' οἷς ὠρίσατο τὴν ἔψησιν πέψιν ὑπὸ τῆς ἐν τῷ
 περιέχοντι ὕδατι θερμότητος τοῦ ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντος ἀορίστου ὑγροῦ,
 30 ὅ ἐστιν ἡ πνεῦμά τι ἡ ὕδωρ. προσέθηκεν δὲ καὶ ἐφ' ὧν ἡ ἔψησις κατηγορεῖται 5
 κοινότερον ἔψεσθαι λεγομένων. ὠρίσατο δὲ καὶ τὴν μάλυνσιν τὴν ἐναντίαν
 ἐψήσει ἀπεψίαν εἶναι, ἐπεὶ δὲ πλεοναχῶς ἡ ἔψησις, καὶ τὴν μάλυνσιν
 τοσαυταχῶς, ἐκάστη διαφορᾷ ἐψήσεως οἰκεῖας τινὸς ἀντικειμένης μωλύνσεως. 10
 μεθ' ἧ τί ἐστὶν ὀπτῆσις εἶπεν, ὅτι γὰρ πέψις ὑπὸ θερμότητος ξηρᾶς
 35 καὶ ἀλλοτριᾶς. ὑπὸ ξηρᾶς δὲ εἶπεν γίνεσθαι θερμότητος τότε, ὅταν
 ξηρότερον γίνηται τὸ πεσσομένον οὕτως. τὴν δὲ τῇ ὡς ὀπτῆσει λεγο- 15

2 πρῶτον] 110, 27 — 111, 22 = Arist. Meteor. IV, 2. 379^b 10 — 380^a 10
 semper V δὲ conii. Sp.: τε libri 6 διαφορὰς Sa Sp.: διαφορᾶς B²: διαφορὰι
 VFB¹ 10 τὰ del. Sp. cf. l. c. 379^b 16; ib. εἶδη 15 ἡ a: ἡ Vict. 18 ἐκ
 τῶν Arist. 23 πάλιν] 111, 23 — 112, 4 = Arist. Meteor. IV, 3. 380^a 11 — 381^b 22
 25 λέγεσθαι (δὲ) conii. Sp. πέποννα Sp.: πέπαννα libri πρὸς] εἰς B 32 μάλυνσιν V
 35 ξηρᾶς καὶ ἀλλοτριᾶς corr. S¹ Sp.: ξηρὰ καὶ ἀλλότρια libri S¹GF (Arist.
 381^a 28): ξηρόν VBS^{2a} Sp.

μένη πέψει ἀντικειμένην ἀπεψίαν οὐκ εἶπεν μὲν ὠνομάσθαι πάνυ τι, εἶναι δὲ παραπλησίαν στατεύσει, ὅταν τὸ ὑπτώμενον μεταβάλλῃ μὲν, μὴ μέντοι καὶ ὀπτῆθῃ, ὃ γίνεται ἤ δι' ἔνδειαν θερμότητος τῆς μεταβαλλούσης τὸ ὀπτώμενον, ἢ διὰ πλῆθος τῆς ἐν τῷ ὀπτωμένῳ ὑγρότητος. 20

5 Εἰπὼν δὲ περὶ τούτων μετέλλθεν ἐπὶ τὸν περὶ τῶν παθητικῶν δυνάμεων λόγον, αἱ ἦσαν ξηρότης καὶ ὑγρότης, καὶ δεικνύς, τίνες τούτων πάλιν εἰσὶν διαφοραί, καὶ τίνα καὶ πόσα εἶδη τὰ γινόμενα ἐξ αὐτῶν, πρῶτον μὲν 25 ὑπέμνησε τοῦ ἀρχᾶς εἶναι τῶν σωμάτων, καθὸ παθητικά ἐστί, | τὸ ὑγρὸν 217 τε καὶ ξηρὸν, τὰ δ' ἄλλα, ὅσα μὴ ἀρχαί, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀρχῶν ὄντα τε καὶ 10 γεγονότα, μικτὰ μὲν ἐκ τούτων εἶναι (ὀποτέρου γὰρ πλεόν ἔχει τὸ μεμιγμένον, τούτῳ συντάσσεται αὐτό, τὰ μὲν κατὰ τὸ ξηρὸν πλεονεκτοῦντα τῷ 5 ξηρῷ, τὰ δὲ κατὰ τὸ ὑγρὸν τῷ ὑγρῷ), πάντα δὲ τῶν τε ὑγρῶν καὶ τῶν ξηρῶν τὰ μὲν ἐντελεχεῖα ταῦτα λέγεται εἶναι, τὰ δὲ δυνάμει. ἐφ' οἷς 10 λαβῶν, ὅτι ἢ μῖεις τοῦ ὑγροῦ τε καὶ τοῦ ξηροῦ αἰτία τοῦ ὀρίσθαι τὰ ἐξ 15 αὐτῶν μεμιγμένα (ἀόριστον γὰρ ἐκείνων ἐκάτερον καθ' αὐτὸ ὄν), λαβῶν δὲ καὶ τὸ ὑγρὸν μὲν παθητικὸν τῶν στοιχείων τὸ ὕδωρ εἶναι, ξηρὸν δὲ τὴν γῆν, ἐν οἷς καὶ τὸ ψυχρὸν ὄν δοκεῖ μᾶλλον εἶναι καθ' αὐτὸ παθητικὸν 15 ἢ ποιητικόν, προσλαβῶν τὸ πᾶν ὀρισμένον παθητὸν σῶμα ἢ μαλακὸν 15 ἢ σκληρὸν εἶναι, καὶ εἰπὼν, τί μὲν ἐστί τὸ μαλακόν, τί δὲ τὸ σκληρὸν 20 (σκληρὸν μὲν γὰρ τὸ ἀντιβαῖνον καὶ μὴ ὑπεῖκον κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, μαλακὸν δὲ τὸ ὑπεῖκον κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῷ ὑπέκειν, οὐ τῷ διαιρούμε- 20 νον ἀντιπερίστασθαι), ἐξῆς, ἐπεὶ πᾶν τὸ ὀρισμένον σῶμα σκληρὸν ἢ μαλακόν, πεπηγὸς δὲ ἤδη τὸ ὀρισμένον, ἐπὶ τὸ περὶ πήξεως λέγειν ἦλθεν, καὶ ὑπομνήσας τῶν παρὰ τὴν ὕλην αἰτίων, ὅτι ἐστί τὸ τε ὄθεν ἢ ἀρχὴ τῆς 25 κινήσεως καὶ τὸ εἶδος, καὶ λαβῶν ταῦτα αἰτία εἶναι τῶν | γινόμενων ἀπάν- 218 των φύσει (καὶ γὰρ πήξεως καὶ διαχύσεως, καὶ τοῦ ξηραίνεσθαι καὶ τοῦ ὑγραίνεσθαι), τίνα ἐστί τὰ ποιητικά καὶ τίνα πάθη τε καὶ εἶδη τῶν γινόμενων ἔλαβεν, ποιητικά μὲν εἰπὼν εἶναι θερμότητά τε καὶ ψυχρότητα, 5 πάθη δὲ τὰ ὑπὸ τούτων ἐπιγινόμενα τοῖς σώμασιν, τὸ τε θερμὸν καὶ τὸ 30 ψυχρὸν. ἐφ' οἷς ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν περὶ πήξεως λόγον, καὶ λαβῶν τὸ πήγνυσθαι ξηραίνεσθαι πῶς εἶναι, ἔφη δεῖν περὶ τούτου πρῶτον εἰπεῖν, 10 καὶ πρῶτον μὲν ἔλαβεν, τίνα τὰ ξηραίνόμενα, ὅτι γὰρ ὕδωρ, καὶ ὅσα ὕδατος εἶδη, καὶ ὅσα ἔχει ὕδωρ ἢ σύμφυτον ἢ ἔπακτον. ἐφ' οἷς ἐξήτησεν ὑπὸ 35 τίνων ξηραίνεται, καὶ λαβῶν, ὅτι πάντα τὰ ξηραίνόμενα ἢ θερμαινόμενα ἢ ψυχόμενα ξηραίνεται, προσέθηκεν τὸ καὶ (τὰ) θερμαινόμενα καὶ τὰ ψυχόμενα 15 μενα θερμῷ ξηραίνεσθαι ἢ τῷ ἐντὸς ἢ τῷ ἐκτός, (τῷ μὲν ἐκτός,) 2 ὑπὸ

1 μὲν s. v. V ὠνομάσθαι V 3 γίνεται Vict.: γίνεσθαι libri 5 μετέλλθεν] 112,5--
113,22 = Arist. Meteor. IV, 4. 381^b23--5, 382^b28 6 πάλιν GFSa Sp.: π//// V: lacuna
5 litterarum B 13 fortasse λέγεσθαι 14 ὑγροῦ Vict.: ψυχροῦ libri 18 παθητῶν]
παθητικὸν a Sp. 21 τῷ ὑπέκειν Vict. Sp. cf. Arist. 382^a13: τῶν ὑπ' ἐκείνου libri
24 ἢ om. a Sp. 26 διαχύσεως V (litteris madore evanidis) Vict. Sp.: om. relicto spatio
9 litterarum B: διαλύσεως GFSa 30. 31 πήγνεσθαι V 35 τὰ add. Sp. 36 τῷ
ἐντος V ἢ τῷ ἐκτός, (τῷ μὲν ἐκτός), 2 Sp.: τῶν ἐνεκτος 2 V: τῶν ἐν ἐκτός 2 FS'Ga:
τῶν ἐνεκτός 2 B: (ἢ) τῷ ἐκτός 2 Vict.

τοῦ περιχειμένου ξηραίνεται θερμοῦ, τῷ δ' ἐντός, ὅσα ὑπὸ ψυχροῦ. ὑπὸ γὰρ τοῦ ψυχροῦ ἀναλισκόμενον τὸ ἐνυπάρχον ἐν τοῖς ξηραينوμένοις θερμὸν 20 καὶ διαφορούμενον συνεξατμίζει καὶ τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν αὐτοῖς, οὐ γινομένου ξηραίνεται.

5 Εἰπὼν δὲ τίνα τ' ἐστὶ τὰ ξηραίνόμενα καὶ ὑπὸ τίνων καὶ διὰ τίνος, ὅτι γὰρ διὰ τοῦ θερμοῦ ἢ τοῦ ἐντός ἢ τοῦ ἐκτός, μετῆλθεν ἐπὶ τὸ | 25 περὶ τῶν ὑγραينوμένων λέγειν, ἀ τοῖς ξηραينوμένοις ἐναντίον πάσχει πά- 219 θος, καὶ λαβῶν τοῦ ὑγραίνεσθαι διαφορὰς εἶναι (ὑγραίνεται γὰρ τὰ ὑγρα- νόμενα τὰ μὲν κατὰ σύστασιν, † ὑγραίνεσθαι τὸν ἀέρα, τουτέστιν εἰς ὕδωρ 5 10 μεταβάλλειν, δ ἦν παθητικὸν ὑγρὸν· ψυχόμενον γὰρ τὸ πνεῦμα καὶ συνι- στάμενον τε καὶ παχυνόμενον καὶ γινόμενον τὴν εἰς ὕδωρ ποιεῖται μετα- βολήν, * * *), περὶ τήξεως καὶ τῆς τοιαύτης εἰς ὕδωρ μεταβολῆς εἶπεν ἅμα 10 δῆλον εἶσεσθαι καὶ περὶ πήξεως, ἐπεὶ δοκεῖ τὰ πεπηγῶτα τυχόμενα. οἷς προσέθηκε, τίνα ἐστὶν τὰ πηγνόμενα. πάντα γὰρ τὰ πηγνόμενα ἢ ὕδωρ ἢ 15 ὕδατος εἶδη ὄντα πήγνυται ἢ γῆς καὶ ὕδατος μόνων, οἷς προσέθηκεν τὸ ὑπὸ τίνων πηγνυται. ἢ γὰρ ὑπὸ θερμοῦ, ἢ ὑπὸ ψυχροῦ, ἢ ὑπὸ ὑγροῦ. διὸ 15 καὶ ὑπὸ τῶν ἐναντίων λύεται. τὰ μὲν γὰρ ὑπὸ ξηροῦ θερμοῦ παγέντα, 8 ἐστὶ πῦρ, ὑπὸ ὕδατος λύεται, 8 ἐστὶν ὑγρὸν τε καὶ ψυχρὸν, τὰ δὲ ὑπὸ ψυχροῦ παγέντα ὑπὸ θερμοῦ λύεται, πυρὸς γάρ. οἷς προσέθηκεν, 20 20 ὅτι ὅσα μὲν τῶν πηγνυμένων ὕδατός ἐστίν, ταῦτ' οὐ πηγνυται ὑπὸ πυ- ρός, λύεται γὰρ ὑπὸ τούτου. καὶ γὰρ εἰ πηγνυται ταῦτα τῷ τὸ ἐν αὐτοῖς 25 θερμὸν χωρίζεσθαι, εὐλόγως ἂν λύοιτο παρουσίᾳ τούτων. ἀλλὰ τῆς τούτων 25 πήξεως τὸ ψυχρὸν πηκτικόν. διὸ μηδὲ παχύνεσθαι τὰ τοιαῦτα τῷ τὴν μὲν πάχυνσιν γενέσθαι τοῦ μὲν ὑγροῦ ἀπιόντος, συνισταμένου | δὲ 220 25 τοῦ ξηροῦ, καὶ τὸ ὕδωρ μὴ δύνασθαι μόνον τῶν ὑγρῶν παχύνεσθαι διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ἐν αὐτῷ ἐηρότης, τὸ μὴ μεμιγμένον ἐξ ὕδατός τε καὶ γῆς ὑπ' ἀμφοτέρων πηγνυσθαι καὶ ὑπὸ θερμοῦ καὶ ὑπὸ ψυχροῦ. ἐπεὶ δὲ διὰ τοῦ 5 παχύνεσθαι ἢ τούτων πήξις, εἶπεν αὐτὰ παχύνεσθαι μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, οὐ μὴν τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ὑπὸ μὲν 30 τοῦ θερμοῦ τὸ ὑγρὸν ἐξατμίζοντος, ὑπὸ δὲ τοῦ ψυχροῦ τὸ ἐν αὐτοῖς 10 θερμὸν ἐκθλίβοντος, μεθ' οὗ συνεξατμίζεσθαι τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν. ἐφ' οἷς προσέθηκεν, τίνα μὲν τῶν μικτῶν παχύνεται, τίνα δὲ οὐ παχύνεται, ἀλλὰ 35 πηγνυται. εἰπὼν δὲ, τίνα τε πηγνυται, καὶ πῶς, καὶ ὑπὸ τίνων, ἐφεξῆς εἶπεν περὶ τῶν λυομένων τε καὶ τηκομένων. τὰ μὲν ὑπὸ ψυχροῦ τῶν μικτῶν 15 35 παγέντα, ἐν οἷς ἐστὶ γῆς πλέον, ὅσα μὲν τῷ θερμὸν ἐξεληλυθέναι πηγ- νυται, ταῦτα λύεται τε καὶ τήκεται θερμῷ, εἰσιόντος πάλιν εἰς αὐτὰ

1 τῷ S² Sp.: τὸ libri 6 μετῆλθεν] 113, 5 — 114, 13 = Arist. Meteor. IV, 6.
382^b28 — 383^b17 7 λέγειν Ba Sp.: λέγει FS: λέγει sic V 9 ὡς ὑγραίνεσθαι
Vict. Sp. 11 (νέφος) γινόμενον Diels 11. 12 fortasse μεταβολήν, (τὰ δὲ κατὰ
τὸ τήξεσθαι τὸ πεπηγός) 12 τήξεως scripsi: πήξεως libri 13 καὶ περὶ πήξεως]
cf. l. c. 382^b30: περὶ τήξεως Sp. 21 εἰ Sp.: ἢ libri 22 τούτου conii. Sp.
26 αὐτῷ Sp.: αὐτοῖς libri μῆ] δὲ Sp. fortasse recte 33 πηγνυται V 34 μικτῶν
Sp.: μικρῶν libri

Suppl. Arist. II 2 Alex. scripta minora.

τοῦ θερμοῦ, ὡς γίνεται ὑπὸ τοῦ πεπηγότος πηλοῦ διὰ ψυχρότητα, **δσα** 20
 δὲ διὰ ψῦξιν μὲν πέπηγεν, οὐχ οὕτως δέ, ὡς τὸ θερμὸν αὐτῶν κεχωρίσθαι
 μόνον, ἀλλ' ὡς σὺν τούτῳ καὶ τὸ ὑγρὸν ἐξητμίσθαι, ταῦτ' οὐ λύεται, εἰ
 μὴ ὑπερβαλλούση θερμότητι, ἀλλὰ μαλάττεται καὶ ἐλαύνεται ὡς σίδηρος 25
 5 καὶ κέρασ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ τήκεσθαι λέγει, διὸ καὶ προσέθηκεν, τίνα
 καὶ ἄλλα | τήκεται. <δσα> μὲν ὑπὸ θερμοῦ ξηροῦ πηγνύμενα, τουτέστι 221
 πυρός, τὰ μὲν ἄλυτα μένει, τὰ δ' ὑγρῶ λύεται· κέραμος μὲν ἄλυτον καὶ
 λίθοι τινές, ὧν ἡ γένεσις ὑπὸ πυρός γῆς συγκαυθείσης καὶ ἐνωθείσης 5
 [γίνονται], νίτρον δὲ καὶ ἄλλες λυτὰ ὑγρῶ, ὡς φησι, ψυχρῶ, λέγων τῶ
 10 ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει τε καὶ οὐσίᾳ ἔχοντι τὸ ψυχρὸν, ὁποῖόν ἐστι τὸ ὕδωρ.
 οὐκ ἐτι τὸ ἐλαιον ἐν τῇ αὐτοῦ φύσει καὶ οὐσίᾳ τὸ ψυχρὸν ἔχει. διὸ οὐδ' ἐν
 τοῖς τοῦ ὕδατος εἶδεσιν ἔλαβεν αὐτό, οὐκ ἔχει δὲ τὸ ψυχρὸν ἐν τῇ αὐτοῦ 10
 φύσει, ὅτι ἔχει πολὺ αἴρος.

Ὅσα γὰρ τῶν μεμιγμένων ὕδατος πλέον ἢ γῆς ἔχει, <παχύνεται
 15 μὲν ὑπὸ πυρός,> πήγνυται δέ, **δσα** γῆς πλέον, δι' ὧν ἐδείξεν, ὅτι καὶ
 τὸ νίτρον καὶ οἱ ἄλλες γῆς εἰσι μᾶλλον (πηκτὰ γὰρ ἐστι τῶ θερμῶ, ὧν 15
 καὶ λίθος καὶ κέραμος). ἐξῆς περὶ ἐλαίου ἠπόρησεν (οὔτε γὰρ πήγνυται ὑπὸ
 ψυχροῦ, ὃ ἔπασχε τὰ ἐξ ὕδατος ὄντα, οὐθ' ὑπὸ θερμοῦ πήγνυται, ὃ πάσχει τὰ
 τὸ πλεῖον ἔχοντα γῆς, τὸ δὲ πήγνυται μὲν ὑπ' οὐδετέρου, παχύνεται δὲ ὑπ' 20
 20 ἀμφοῖν), αἰτίαν ἀπέδωκε τὸ εἶναι πλεῖρες αἴρος, οὗ σημεῖον παρέθετο τὸ
 ἐποχεῖσθαι τῶ ὕδατι, ὃ ποιεῖ ὁ ἀήρ καὶ **δσα** ἔχει πολὺν αἶρα ἐν αὐτοῖς,
 ὡς τὰ ξύλα. ἐφ' οἷς πῶς μὲν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ παχύνεται τὸ ἐλαιον εἶπεν, 25
 πῶς δὲ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. τὸ μὲν γὰρ ψυχρὸν παχύνει αὐτὸ μετα- 222
 βάλλον τὸν ἐν αὐτῶ αἶρα εἰς ὕδωρ τῇ ψύξει (ἡ γὰρ τοῦ ὕδατος ψύξις τῶ
 25 ἐλαίῳ παχύτερον αὐτὸ ποιεῖ), ὑπὸ δὲ πυρός καὶ χρόνου παχύνεται καὶ
 λευκαίνεται, <λευκαίνεται> μὲν ἐξατμίζοντος τὸ ὑπολειπόμενον ὕδα- 3
 τῶδες ἐν αὐτῶ, παχύνεται δὲ διὰ τὸ μεταβάλλειν τὸν αἶρα τὸν ἐν αὐτῶ εἰς
 ὕδωρ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ μαραινόμενον. μαραινεται γὰρ ὑπὸ τοῦ πλείονος θερμοῦ
 τὸ ἐλαττον. μεθ' αὐτὸ καθόλου ἔλαβεν ὡς δεδειγμένον τὸ **δσα** μὲν τῶν μικτῶν 10
 30 μὴ παχύνεται ὑπὸ ψυχροῦ, ἀλλὰ πήγνυται, μᾶλλον ταῦτα ὕδατος
 εἶναι, (τοιαῦτα οἶνος ὄξος κονία οὖρον ὄρρος), **δσα** δὲ παχύνεται
 ὑπὸ τοῦ πυρός μὴ ἐξατμίζομένου τοῦ ἐν αὐτοῖς ὑγροῦ, τὰ μὲν γῆς τὰ δὲ 15
 κοινὰ ὕδατος καὶ αἴρος, μέλι μὲν γῆς, κοινὰ δὲ ἐλαιον [μέλι γάλα αἷμα].
 λέγει δὲ κοινὰ εἶναι ὕδατός τε καὶ γῆς, ὥσπερ ἦν τὸ μέλι, οὕτω δὲ καὶ τὸ
 35 γάλα, τὸ αἷμα. τοῦ δὲ τὸ γάλα ἐξ ἀμφοῖν ὄν πλεῖον γῆς ἔχειν παρέθετο δεικ- 20

1 ὑπὸ] fortasse ἐπι 6 ἀλλατήκεται V δσα add. Vict. ex Arist. 383b9 7 κέραμος
 Vict. cf. Arist. 383b11: κέρασ libri 8 τῆς γῆς Arist. 9 γίνονται delevi δὲ Sp.:
 τε libri λυτὰ Vict. cf. l. c. 383b13: αὐτὰ libri 10 οὐσία Vict.: οἰκεία libri 11 οὐδ'
 ἐν] οὐδὲν a Sp. 14. 15 παχύνεται μὲν ὑπὸ πυρός addidi ex Arist. 383b18: παχύνεται τῶ
 θερμῶ add. Vict. 15 ἐδείξεν] 114,14—115,22 = Arist. Meteor. IV, 7. 383b18—384b23
 17 ἐξ ἧς a fortasse ἀπορήσας 19 τὸ (pr.) Sp.: τε libri 20 οὐ αἰτίαν Vict. 21 δ
 Sp.: ὄν libri 22 εἶπεν Schwartz: εἰς τὸ ἐν (ἐν V) libri 26 λευκαίνεται add. Sp. ex Arist.
 30 μᾶλλον Sp. ex Arist.: μάλα libri 31 ὄρρος Sp.: ὄρρος Vict.: ὄρρος VB: ὄρος FSa
 33 μέλι γάλα αἷμα del. Sp. 34 οὕτω Sp.: τούτῳ libri 35 καὶ τὸ αἷμα Vict.

τικὸν τὸ ἐὰν δὴ χωρισθῆ ὁ ὄρρος τοῦ γάλακτος ἐφομένου τοῦ γάλακτος ἐκ-
 καίεσθαι αὐτό, ὡς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐφομένων, ἃ πλεῖον γῆς ἔχει. ἐφ'
 οἷς τὰς αἰτίαι ἀπέδωκε τοῦ τὰ μὲν λυτὰ τῶν πεπηγόντων εἶναι, τὰ δὲ ἄλυτα. 25
 λυτὰ μὲν νίτρον ἄλις, ἄλυτον δὲ κέραμος, καὶ τὰ μὲν μαλακτὰ ὡς 223
 5 κέρας, τὰ δὲ ἀμάλακτα ὡς κέραμος καὶ λίθος. ἡ δ' αἰτία, ἐπεὶ δύο
 ἐστὶ τὰ πηγνύοντα, ὡς εἴρηται, θερμόν τε καὶ ψυχρόν, λύεσθαι αὐτὰ ποτε 5
 ἀνάγκη ψυχρῷ τε καὶ θερμῷ, τὰ μὲν ὑπὸ θερμοῦ παγέντα ψυχρῷ, τὰ δ' ὑπὸ
 ψυχροῦ θερμῷ. διὸ τὰ μὲν πυρὶ λύεται τὰ ὅσα ὕδατι ἐπάγη, τὰ δὲ ὕδατι,
 ὅσα ὑπὸ πυρὸς ἐπάγη. ὑπὸ ὕδατος μὲν οὖν λυθήσεται, ὅσα ὑπὸ πυρὸς πέ-
 10 πηγεν μόνου, ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς πάλιν, ὅσων ὕδωρ τῆς πῆξεως αἴτιον. εἰ δὲ 10
 τινα ὑπ' ἀμφοῖν μὲν πηγνύμενα, ταῦτα ἄλυτα ἔσεσθαι μάλιστα, πῆγνυται
 δὲ ὑπ' ἀμφοῖν, ὅσα προθερμανθέντα πῆγνυσι τὸ ψυχρόν, οὗ τὴν αἰτίαν ἀπέ-
 δωκεν. ὅταν γὰρ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τῶν ὑπὸ ἀμφοῖν πηγνυμένων ἐξατμισθῆ τὸ 15
 ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ πηγνυμένῳ, τὸ ψυχρὸν μετὰ ταῦτα συνθλίβει τε αὐτὸ καὶ
 15 οὕτως πυκνοῖ, ὡς μὴδὲ διδοῖναι μὴδ' ὑγρῷ δίοδόν τινα, καὶ διὰ τοῦτο
 ὑπ' ἀμφοῖν ἄλυτα τὰ οὕτω παγέντα. λέγει δὲ καὶ τὸν σίδηρον ὑπ' ἀμφοῖν 20
 πῆγνυσθαι, πρῶτον γὰρ ὑπὸ πυρὸς τακέντα (ἡ γὰρ γένεσις αὐτοῦ διὰ τοῦ-
 του), μετὰ ταῦτα ὑπὸ ψυχροῦ πῆγνυσθαι, διὸ καὶ πρὸ ὀλίγου αὐτὸν εἶπεν
 οὐ τῆκεσθαι, ἀλλ' ἐλαύνεσθαι καὶ μαλάσσεσθαι. οὐδὲ τὰ ξύλα δὲ τηκτὰ 25
 20 εἶπεν εἶναι, ἀλλὰ καυστά, διότι ἐκ γῆς ἐστὶν καὶ ἀέρος, ἀλλ' οὐχ ὕδατος,
 οὐ σημείον παρέθετο πάλιν τὸ ἐποχεῖσθαι αὐτὰ τῷ ὕδατι· ὁ γὰρ ἀήρ
 τοιοῦτος. |

[Λεῖπει τινὰ ὡς προέγραψεν τῇ ἐπιδρομῇ τῶν εἰρημένων ἐν τῇ τε- 224
 τάρτη τῶν Μετεωρολογικῶν Ἀριστοτέλους.]

25 XV. Περὶ τοῦ οἴονει ἀμεροῦς.

Τὰ οἴονει ἀμερῆ ἐστὶν ὁμοία ἀμερεῖ, οὐκ ἀμερῆ, ὅτι μὴδ' ἄλλο τι 5
 ὁμοίον τινι ἐκείνῳ ταυτόν ἐστιν, ἢ ἐστὶν ὁμοιον. ἐπεὶ ὁμοιον ἀμερές τε
 φαινόμενον ἀμερές, οὐκ ἀμερές, ὡς καὶ ὁ φαινόμενος συλλογισμὸς οὐ συλ-
 λογισμὸς. ἀλλ' εἰ μὴ ἀμερές, μέρη δῆλον ὅτι ἔξει, οὕτως δὲ οὐδὲν ἀμερές 10
 30 ἔσται. πᾶν γὰρ τὸ λαμβανόμενον μέρος αὐτοῦ καὶ αὐτὸ οἴονει ἀμερές
 ἔσται τῷ τὸ εἶναι τῷ λεγομένῳ ἀμερεῖ ἐν τῷ οἴονει ἀμερεῖ εἶναι, * * *
 εἰ γε διὰ τούτου ἀπολύονται τὸ μὴ συγκεῖσθαι ἐξ ἀμερῶν τὸ μέγεθος. εἰ δὲ 15
 λέγοι τις αὐτὸ οἴονει μέγεθος, πάλιν οὐ μέγεθος ἔσται. εἰ δὲ πᾶν μέγεθος
 μεριστόν, τὸ οἴονει μέγεθος ἀμερές ἔσται τῇ αὐτοῦ φύσει. εἰ δ' ἀμερές,
 35 ἐκ τῆς τῶν ἀμερῶν συνθέσεως ἔσται τὰ μεγέθη. εἰ δὲ λέγει τις τὸ οἴονει 20

2 pr. τῶν] ᾧ in lit. V τῶν om. a Sp. 4 καὶ τούτων τὰ Vict. 7 θερμῷ τε
 καὶ ψυχρῷ corr. in ψυχρῷ τε καὶ θερμῷ V 9 λυθήσεται V 11 μὲν Vict.: μὴ libri
 18 πῆγνυσθαι V 21 ἀήρ] ἀή in lit. V 23 τῇ ἐπιδρομῇ] ἐπιδρομῇ Sp. 24 Ἀρι-
 στοτέλους] ἀτελής Vict. 27 ἐπεὶ] ἔτι in con. Sp. bene ἀμερές τε] ἀμερεῖ τὸ con.
 Sp. bene 28 fortasse (τὸ φαινόμενον ἀμερές) οὐκ 31 lacunam indicavi 33 οὐ α
 35 οἴονει Sp.: οἴον libri

ἴσον δύνασθαι τῷ δυνάμει, ἔσται τὸ οἶονεὶ ἀμερὲς δυνάμει ἀμερὲς. εἰ δὲ
 τοῦτο, οὐδὲν ἔσται ἐνεργεία, ὃ ἔσται ἀμερὲς, εἴ γε μηδὲν τῶν δυνάμει τι
 ὄντων ἔστι τοῦτο ὃ δύναται, ὥστε οὐδὲ τὸ οἶονεὶ ἀμερὲς ἀμερὲς ἔστιν. 225
 ἀλλ' εἰ μὴ ἐνεργεία, ἀλλὰ δυνάμει τὸ οἶονεὶ ἀμερὲς ἀμερὲς ἔστιν, ἄλλο τι
~~ὃ δὲ δυνάμει τοῦτο ἔστιν. τί ὄν ὃν ἔστι δυνάμει ἀμερὲς; καὶ εἰ μέγεθος~~
 ἔστι τὸ οἶονεὶ ἀμερὲς, ἐκ δὲ τούτων τὸ μέγεθος (ἐκ γὰρ τῶν οἶονεὶ ἀμερῶν), 5
 ἔσται πᾶν μέγεθος ἐκ μεγεθῶν συγκείμενον καὶ διαιρούμενον εἰς μεγέθη,
 οὕτω δὲ καὶ ἐπ' ἄπειρον ἡ τομὴ προελεύσεται. ἔτι (εἰ) τὸ οἶονεὶ ἀμερὲς
 ὕλη τοῦ ἀμεροῦς, πᾶσα δ' ὕλη τινὸς κατὰ τινὰ μεταβολὴν * * * τὸ οἶονεὶ 10
 ἀμερὲς ἀμερὲς ἔσται, ἐπεὶ ὕλη τοῦ ἀμεροῦς τὸ οἶονεὶ ἀμερὲς, ἄλλο ἔσται
 τοῦ ἀμεροῦς. εἰ δὲ τοῦτο, ἥτοι συντιθέμενον ποιήσει τὸ ἀμερὲς ἢ διαι-
 ρούμενον, ἔπεταί τε πάλιν τῷ λέγειν εἰς ἀμερῆ αὐτὸ διαιρεῖσθαι τὸ ἐκ τῆς
 τῶν ἀμερῶν συνθέσεως γίνεσθαι τὰ μεγέθη. | 15

2 ἀμερὲς V 3 δύναται V οὐδὲ V οἶονεὶ F conl. Sp.: οἶον libri 4 ἀλλ'
 ὅτι a 5 ὃν ἔστι VFSa: ὃν ἔσται B: ἔσται Vict. 6 γὰρ delevi 8 εἰ add. Diels
 9 (τοῦτ' αὐτὸ γίνεται, κατὰ τινὰ μεταβολὴν) τὸ Schwartz 10 fortasse (καὶ) ἐπει
 11 εἰ B Vict.: ἢ V: ἢ GFS

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ ΗΘΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ 226
BIBLION A.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΗΘΙΚΩΝ ΑΠΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΛΥΣΕΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

- α. Ἀπορία πρὸς τοὺς τὸ ζῆν (οὐκ) ἀγαθὸν εἶναι λέγοντας. 8
- 5 β. Ὅτι μὴ ὁμοειδεῖς αἱ ἡδοναί. 5
- γ. Ὅτι δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας καὶ ὄλως ἀρετῆς καὶ κακίας ἐστὶ τις ἕξις μεταξύ.
- δ. Ἀπορίας λύσις τῆς λεγούσης ὀργάνῳ μὲν μὴδὲν εἶναι ἐναντίον, πλούτῳ δὲ πενίαν εἶναι ἐναντίον, διὸ μὴ εἶναι τὸν πλοῦτον ὄργανον. 10
- 10 ε. Ἀπορία ὅτι ἡ κοινὴ ἡδονὴ ὡς γένος λαμβανομένη οὐτ' ἀγαθὸν ἐστὶν οὔτε κακὸν οὐτ' ἀδιάφορον.
- ς. Ὅτι τῇ ἡδονῇ ἢ λύπῃ ἐστὶν ἐναντίον, ἀλλ' οὐ πόνος. 15
- ζ. Διὰ τί, εἰ ἡ λύπη πᾶσα κακὸν τῇ ἑαυτῆς φύσει, οὐχὶ καὶ ἡ ἡδονὴ πᾶσα ἀγαθὸν ἔσται τῇ ἑαυτῆς φύσει.
- 15 η. Ὅτι ἡ ἀρετὴ οὔτε γένος οὔτε ὄλον.
- θ. Ὅτι μὴ πάντες οἱ ἀμαρτάνοντες ἀγνοοῦσι τοῦ κακὰ εἶναι καὶ βλαβερὰ 20 αὐτῶν πράττουσιν, ἀμαρτάνουσιν.
- ι. Ὅτι ὁ ἄνθρωπος τῶν ἀρετῶν χάριν, ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν.
- ια. Ὅτι μὴ πολλαχῶς τὸ ἀκούσιον, ἐπεὶ καὶ βία καὶ δι' ἀγνοίαν. | 25
- 20 ιβ. Λέξεώς τινος ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου τῶν Νικομαχείων ἠθικῶν Ἀριστο- 9 τέλους.
- ιγ. Ὅτι οἰκεία ἢ ἡδονὴ τῇ ἐνεργείᾳ ἐφ' ἣ γίνεται.
- ιδ. Πῶς σωθήσεται τὸ εἶναι (τι) μεταξύ ἡδονῆς καὶ λύπης. 5
- ιε. Ὅτι ἡ ἀφροσύνη τούτων ἔσται ἀγνοία, ἣν ἐστὶν ἡ φρόνησις ἐπιστήμη· 25 ἔστι δὲ ἡ φρόνησις ἐπιστήμη ποιητέων τε καὶ οὐ ποιητέων.

4 οὐκ add. Vict. (οὐτ' ἀγαθὸν οὔτε κακὸν B²) 8 ἐναντίον ἀπλοῦν τῷ δὲ πλούτῳ α: ἐναν-
τίον τῷ δὲ πλούτῳ Vict. Sp. 9 δὲ om. a Sp. εἶναι om. tit. 10 ὡς] ἢ ὡς
tit. 15 οὐ γένος tit. 17 α om. a 20. 21 ἢ λέξις ἐκ τοῦ γ τῶν N. tit.
Νικομαχείων V (semper) 22 περὶ ἡδονῆς tit. 23 θήσεται a Sp. 23 τι add. tit.
24 ἐστὶν om. tit. 25 ἐστι — ἐπιστήμη om. tit. ποιητέος (bis) V

- ις. Πῶς εἴ ἡ λύπη κακὸν πᾶσα, οὐχὶ καὶ ἡ ἡδονὴ πᾶσα ἀγαθόν. 10
 ιζ. Ὑπὸ τί τῶν ἀγαθῶν ἡ ἡδονὴ ἂν εἴη, πότερον τῶν τιμίων ἢ τῶν
 ἐπαινετῶν ἢ τῶν ὠφελίμων.
 ιη. Διὰ τί φορτικωτάτους εἶπεν εἶναι τοὺς ἐν ἡδονῇ τὸ τέλος τιθεμένους 15
 5 ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Νικομαχείων ἠθικῶν Ἀριστοτέλης.
 ιθ. Ὅτι μὴ ὁμοειδεῖς αἱ ἡδοναί.
 κ. Ὅτι μὴ χρῆ ἐν πάσῃ πράξει καὶ παντὶ μαθήματι τὸ χρήσιμον ἀπαι-
 τεῖν.
 κα. Περὶ αἰδοῦς. 20
 10 κβ. Ὅτι ἀντακολουθοῦσιν αἱ ἀρεταί.
 κγ. Πῶς εἴ ἡδονὴ ἐστὶν κατὰ Ἀριστοτέλη ἐνέργεια τῆς κατὰ φύσιν ἕξεως
 ἀνεμπόδιστος, οὐκ ἔσται καὶ ἡ εὐδαιμονία κατ' αὐτὸν ἡδονή.
 κδ. Πῶς αἱ ἀρεταὶ δι' αὐτὰς αἰρεταί. 25
 κε. Ἐπιδρομὴ πόθεν ἡ τῶν ἀρετῶν εὐρεσίς τε καὶ σύστασις.
 15 κς. Ὅτι οὐ τὸ καλὸν τῆς ἡδονῆς χάριν, ἀλλ' ἡ ἡδονὴ τοῦ καλοῦ. |
 κζ. Διὰ τί αἱ ἠθικαὶ ἀρεταὶ μεσότητες. 10
 κη. Περὶ τοῦ πότερον ἡ ἀρετὴ γένος ἢ ὄλον.
 κθ. Ὅτι καὶ αἱ κακίαι ταῖς ἀρεταῖς ὁμοίως ἐφ' ἡμῖν, δὲ δεικνύται διὰ τὴν
 λέξεως ἐκ τοῦ τρίτου τῶν Νικομαχείων ἠθικῶν Ἀριστοτέλους.
 20 λ. Πῶς οὐκ ἔσται δικαιοσύνη μὲν ἐξ ἀδικίας, ἀδικία δὲ ἐκ δικαιοσύνης
 εἰ τὰ ἐναντία ἐξ ἀλλήλων γίνεται.

I. Απορίαι πρὸς τοὺς τὸ ζῆν (οὐκ) ἀγαθὸν εἶναι λέγοντας. 226

Εἰ τὸ εὖ πλεῖν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακῶς κακόν, τὸ πλεῖν οὔτε ἀγαθόν 7
 οὔτε κακόν· καὶ εἰ τὸ εὖ ζῆν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακῶς κακόν, τὸ ζῆν οὔτ'
 25 ἀγαθόν οὔτε κακόν. ἢ οὐκ ἀληθὲς τὴ τὰς δυνάμεις τῶν ἀντικειμένων 10
 ἀδιαφόρους εἶναι καὶ μέσας. πᾶσα γὰρ τοιαύτη δύναμις ἀγαθόν τε καὶ
 αἰρετὸν τῷ σκοπῶν ἔχειν τὸ βέλτιον ἢ δύναται· τὸ γὰρ χεῖρον ἐν τοῖς
 δυνάμει τι οὐσιν γίνεται καὶ κατὰ ἀποτυχίαν τινά. ὅσα τε γὰρ κατὰ τέ- 15
 χνην τῶν τοιοῦτων γίνεται, τοῦ βελτίονος χάριν τῶν δυναμένων ἐν αὐτῷ
 30 γενέσθαι γίνεται, ὅσα τε κατὰ φύσιν, ὁμοίως. τὸ γὰρ πλεῖν ὑπὸ τῆς 227
 κυβερνητικῆς τῆς εὐπλοίας χάριν εὐρέθη, καὶ τὸ πρίειν ὑπὸ τῆς τεκτονι-

2. 3 πότερον—ὠφελίμων om. tit. 5 τῷ om. a Sp. Ἀριστοτέλους a Sp.: om. tit.
 7 ἐν—μαθήματι] πανταχοῦ tit. 10 ἀκολουθοῦσιν a 11 ἡ ἡδ. a Sp. 13 ἐαυτὰς a Sp.
 15 χάριν αἰρετόν, ἀλλ' tit. τοῦ καλοῦ om. a Sp. 16 μεσότητες εἰσὶν τοῦ καλοῦ a
 Sp. 17 πότερον ἢ (ἡ add. Vict.) ὡς γένος ἢ ὡς ὄλον τῶν ἀρετῶν ἢ ἀρετὴ tit. Vict. Sp.
 18 ἄλλης λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου τῶν Νικομαχείων ἠθικῶν Ἀριστοτέλους, δι' ἧς δεικνύται,
 ὅτι καὶ αἱ κακίαι ταῖς ἀρεταῖς ὁμοίως ἐφ' ἡμῖν tit. Vict. Sp. 20 πῶς εἰ ἐκ τῶν ἐναν-
 τίων τὰ ἐναντία γίνεται, οὐκ ἔσται ἐκ μὲν δικαιοσύνης ἀδικία, ἐκ δὲ ἀδικίας δικαιοσύνη, καὶ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν τε καὶ κακιῶν ὁ αὐτὸς λόγος tit. Vict. Sp. 22 οὐκ add. B² Sp.
 (οὐκ δ. οὔτε κακόν B²) 24 τὸ δὲ] καὶ τὸ a Sp. 26 ἀδιαφόρους S²Fa Sp.: διαφό-
 ρους VS¹B¹: οὐ διαφόρους B² 29 δυναμένων] δυνάμεων a

κῆς τοῦ πρίειν καλῶς, διὸ καὶ αἰρετὸν τῆ μὲν τὸ πλεῖν τῆ δὲ τὸ πρίειν, ὅτι χωρὶς τούτων οὐχ οἶόν τε ταύταις τοῦ προκειμένου τέλους τυχεῖν. οὐ 5 γὰρ ἀπὸ τῶν δι' ἀποτυχίαν τινὸς γινομένων ἔν τινι ἡ κρίσις τῶν ὑποκειμένων, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὧν χάριν ἔστιν τε καὶ γίνεται προηγουμένως. ὡς 5 δ' ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς τέχνας γινομένων ἔχει, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν. 10 καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων σκοπὸς τῆ φύσει τὸ βέλτιον, τῶν δυναμένων ἄμφω, καὶ τούτου χάριν ἡ φύσις δίδωσιν αὐτό. ὅσα γὰρ μὴ οἶόν τε εὐθὺς ὑπὸ τῆς φύσεως γινόμενα τὴν οἰκείαν ἔχειν τελειότητα, τούτοις ἡ φύσις δίδωσι 15 δύναμιν τοῦ τελείως γενέσθαι, ἀδύνατον δὲ τι δύναμιν ἔχειν τινὸς μὴ καὶ 10 τὸ ἀντικείμενον αὐτῆ δύναμενον· ταύτη γὰρ δύναμις ἐνεργείας διαφέρει. διὸ εἰσιν μὲν αἱ δυνάμεις προηγουμένως τῶν βελτιόνων, ἔπεται δ' αὐταῖς 20 ἐξ ἀνάγκης τὸ καὶ τῶν ἀντικειμένων εἶναι τούτοις. εἰ δὴ ἡ κρίσις ἐκάστου ἀπὸ τῶν προηγουμένων καὶ ὧν ἔστιν (οὐ γὰρ τοῦ μὴ περιπατεῖν χάριν ἡ δύναμις ἡ περιπατητική, εἰ καὶ γίνεται ποτε ἐν τῆ τοῦτο δυνα- 25 μὲνφ καὶ ἡ στέρησις αὐτοῦ, καὶ εἰ μὲν αἰρετὸν εἶη τὸ περιπατεῖν, αἰρετὸν τῆ ἑαυτοῦ φύσει καὶ τὸ δύνασθαι περιπατεῖν, εἰ | καὶ τὸ δύνασθαι καὶ 228 μὴ περιπατεῖν ἔχει· εἰ δὲ ἐκεῖνο μὴ αἰρετὸν, οὐδὲ τὸ δύνασθαι) καὶ τὸ ζῆν δὴ ἔχον δύναμιν ἐν αὐτῆ τοῦ τε εὖ ζῆν καὶ τοῦ κακῶς δεδομένον παρὰ τῆς φύσεως ἡμῖν τοῦ εὖ ζῆν χάριν (οὐ γὰρ τῆν οἶόν τε εὐθὺς γενομένους 5 ἔχειν τὸ εὖ ζῆν· οὐδὲν γὰρ ἐν ἀτελεῖ τέλειον, πᾶν δὲ ἀτελὲς εὐθὺς τῆ γενέσθαι), εἶη ἂν αἰρετὸν τοῦ ἀρίστου χάριν τῶν ἐν ἡμῖν γενέσθαι δυναμένων [δεδομένον]. ἀρίστον μὲν γὰρ καὶ τέλος τὸ εὖ ζῆν, τοῦτο δ' οὐχ 10 οἶόν τε χωρὶς τοῦ ζῆν γενέσθαι. πῶς γὰρ οὐκ ἀπεμφαῖνον τὸ ὁμοῦ μὲν λέγειν ἡμᾶς ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς τοῦτο οἰκειῶσθαι καὶ τῆς ἑαυτῶν σω- 25 τηρίας χάριν ποιεῖν πάντα, ὁμοῦ δὲ μὴ λέγειν [ἡμᾶς] ὡς πρὸς τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ τὴν φύσιν ἡμᾶς οἰκειοῦν; ὅτι γὰρ ὡς πρὸς τὸ ἀγαθὸν τὸ ζῆν φκσιώ- 15 μεθα, δῆλον καὶ ἐκ τοῦ περὶ τε τὸ παιῖδας ποιήσασθαι πολλὴν σπουδὴν εἰσφέρεισθαι ὡς ἐσομένους τρόπον τινὰ δι' ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ πάντα α φοβούμεθα φοβεῖσθαι μειζρόνως, διότι ὑποπτεύεται καὶ θανάτου αἵτια ἔσε- 30 σθαι. ὅτι δ' ἀπὸ τῆς πρὸς τὰ βελτίω δυνάμεως ἡ κρίσις τῶν μεταξύ, δῆλόν ἐστιν καὶ ἐκ τοῦ τὸν ἄνθρωπον ὁμολογεῖσθαι τῶν ἄλλων ζῶων ἄμεινον ζῶον εἶναι, τοῦτο δὲ, διότι τῶν ἄλλων οὐδὲν ἀρετῆς δεκτικόν. τῆ, 26 οὐ ἔστιν ἀμείνονος δεκτικόν, τοῦτο τῶν ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις γινομένων αἰρετῶν ἄμεινον εἶναι, | τούτῃ βελτίων ὁ ἄνθρωπος, ἐπεὶ, εἴ γε καὶ ἀπὸ 229 35 τῶν χειρόνων ἡ κρίσις ἐγένετο τῶν μεταξύ, οὐδὲν ἐκώλυεν τὸν ἄνθρωπον ἡ κακίστον τῶν ζῴων λέγειν, τοῦ κακίστου τῶν ὄντων τῆς κακίας ὄντα δεκτικόν, ἢ μηδενοῦ τῶν ἄλλων ζῴων εἶναι αὐτὸν βελτίονα, ἐπεὶ ἐν πᾶσι 5

1 τῆδε V 6 δυναμένων Vict.: δυνάμεων libri 8 ἔχειν] v s. v. V 9 δύν|α|να-
 μιν V δ' ἔτι a 13 ἔστιν (χάριν) sive ἔστιν (ἐνεκα) conl. Sp. 15 αὐτῶ a
 alt. καὶ om. a Sp. 18 αὐτῆ V εὖζην V 19 γενομένοις Sp. 20 τῆ VBS
 Vict.?: τὸ Fa: τοῦ Sp. 22 δεδομένον circumscripti 25 ἡμᾶς circumscripti
 τὸ om. a Sp. 26 ἡμᾶς del. Sp. 26. 27 οἰκειώμεθα a Sp. 27 τε del. Sp.
 28 ἐκείνων^v, ἀλλὰ sic V 29 διότι] ὅτε Schwartz 32. 33 τῆ οὖν οὐ a Sp. 37 ἡ a

τοῖς αἰρετοῖς τε καὶ φευκτοῖς ἔπεσθαι δεῖ τῇ τοῦ σπουδαίου κρίσει αἰρετόν.

II. Ὅτι μὴ ὁμοειδεῖς αἱ ἡδοναί.

(Ὅτι μὴ ὁμοειδεῖς αἱ ἡδοναί,) δεικνύοιτ' ἂν πρῶτον μὲν ἀπὸ τῆς ἐπι- 10
5 θυμίας. εἰ γὰρ πᾶσα μὲν ἐπιθυμία ὄρεξις ἡδέως, καὶ ἐν τούτῳ αὐτῇ τὸ
εἶναι, εἰσὶ δὲ τῶν ἐπιθυμιῶν ὁμολογουμένως αἱ μὲν αἰρεταί, αἱ δὲ φευκταί,
ὁῦλον, ὅτι μὴ παρ' ἄλλου τινὸς αὐταῖς ἡ διαφορά, ἢ παρὰ τῶν ἡδονῶν, δι' 15
ἄς εἰσι, τῷ τούτων τὰς μὲν εἶναι αἰρετάς, τὰς δὲ φευκτάς. διοίσουσιν
ἄρα καὶ ἡδοναὶ ἀλλήλων κατὰ ταῦτά ταῖς ἐπιθυμίαις, εἴ γε παρὰ τούτων
10 καὶ ἐκεῖναι αἱ διαφοραί. ἀλλὰ δὴ οὐχ οἷόν τε ὁμοειδῆ ἀλλήλοις εἶναι τὰ 20
τῇ ἑαυτῶν φύσει διάφορα. δεύτερον ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν. ἐπεὶ γὰρ πᾶσα
ἡδονὴ ἐπὶ ἐνεργείᾳ τινὶ γίνεται, καὶ ἔστιν οἰκειότης ταῖς ἡδοναῖς πρὸς τὰς
ἐφ' αἷς γίνονται ἐνεργείας (τέλη γὰρ πῶς ἔστιν αὐτῶν), | ὁῦλον, ὅτι οὕτω 230
συνδιαροῦντο ἂν ταῖς ἐνεργείαις καὶ αὐταί· ἀλλὰ μὴν τῶν ἐνεργειῶν τῶν
15 ἐφ' αἷς (αἱ) ἡδοναὶ αἱ μὲν εἰσιν αἰρεταί αἱ δὲ φευκταί· ἔξουσιν ἄρα καὶ
αἱ ἡδοναὶ τὴν αὐτὴν πρὸς ἀλλήλας διαφοράν. εἰ δὲ τοῦτο, οὐχ ὁμοειδεῖς. 5
καὶ γὰρ εἰ πλέον ἀφέστηκεν τὸ ἐφιέμενον καὶ ἐπιθυμοῦν τινος καὶ μηδέπω
ἔχον αὐτὸ τοῦ ἔχοντός τε καὶ συνόντος αὐτῷ, εἴη ἂν καὶ ἡ ἐπιθυμία πλέον
ἀφεστῶσα τῆς ἡδονῆς τῆς ἐνεργείας, ἐφ' ἣ ἡ ἡδονή· ἡ μὲν γὰρ ἔφεσις 10
20 ἔστιν ἡδονῆς, τῇ δ' ἐνεργείᾳ σύνεστιν ἡδονὴ καὶ παρακολουθεῖ. ὥστ' εἰ
ταῖς ἐπιθυμίαις συνδιαροῦνται αἱ ἡδοναί, πολὺ ἂν μᾶλλον ταῖς ἐνεργείαις
συνδιαροῦντο. ὠμολόγηται δὲ τῶν ἐνεργειῶν, ἐφ' αἷς αἱ ἡδοναί, τὰς μὲν 15
εἶναι αἰρετάς, τὰς δὲ φευκτάς. ὅτι δ' οἰκεῖαι ταῖς ἐνεργείαις αἱ ἡδοναὶ
ἐφ' αἷς γίνονται, καὶ ὁμοίως ταῖς ἐνεργείαις καὶ αὐταὶ κατ' εἶδος ἀλλήλων
25 διαφέρουσιν, καὶ οὐ μόνον τῷ ἐπὶ διαφερούσαις γίνεσθαι ἐνεργείαις ἢ δια-
φορὰ αὐταῖς ἢ πρὸς ἀλλήλας, ὁῦλον ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὴν ἐπ' ἄλλη 20
τινὶ ἐνεργείᾳ ἡδονὴν ἐπ' ἄλλη γενέσθαι. τῷ γὰρ σώφρονι αἱ τῶν ἀκο-
λάστων ἐνεργεῖαι οὐ μόνον εἰσὶ φευκταί, ἀλλὰ καὶ ἀηδεῖς, ὡς τῆς ἐπ' αὐ-
τῇ ἡδονῆς οἰκειᾶς οὔσης ταῖς ἐνεργείαις καὶ συνδιαρομένης αὐταῖς. εἰ 25
30 γὰρ μὴ τοῦτ' ἦν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυεν τὰς μὲν | ἐνεργείας φευκτάς αὐτοῖς 231
εἶναι, ἡδονὴν μέντοι καὶ τοῖς σώφροσιν αὐτάς φέρειν. ἔτι εἰ αἱ ἐπ' ἄλλαις

1 δεῖ τὸ τῇ a 1. 2 fortasse (τὸ) αἰρετόν αἰρετόν suspectum Sp. 3 ὁμοει-
δεῖς a 4 ὅτι—ἡδοναὶ repetit B Sp. 5 αὐτῇ a 7 ἢ] ἡ a 9 ταῦτα a
ἐπιθυμίας Sp. 11 διαφορὰ a 13 οὕτω V²: οὐ των V¹: οὕτων B¹: αὐτῶν GS¹F:
ὡσαύτως S²B²a Sp. 14 συνδιαροῦντο V²: οὖν διαροῦντο V¹B¹GS¹F: διαροῦντο S²B²a
Sp. 15 αἱ ante ἡδοναὶ add. Ga Sp. 17 εἰ ἐπὶ πλέον SF 20 παρακολουθεῖ
a Sp.: γὰρ ἀκολουθεῖ libri 22 ὠμολόγηται] ὁμολογεῖται a Sp. 23 τὰς om. a
post φευκτάς, add. ὥστε καὶ αἱ ἡδοναὶ τοιαῦται B² 24 αὐταὶ a Sp.: αὐταὶ sic V:
αὐταὶ SF 28 μόνον sive μόνον οὐ con. Sp. 28. 29 αὐτῇ scripsi: αὐτῆς V:
αὐταῖς GFSa Sp. 31 ἔτι εἰ αἱ Schwartz: ἔπεται V¹ (V²? in mg.: γρ. ἐπεὶ αἱ γε ἐπ'
ἄλλαις) S¹FB¹G: εἰ δὲ αἱ B²S² (in mg. addit ἔπειτ' αἱ S²) Sp.: εἰ δὲ αἱ ἔπειθ' αἱ a (ἔπειθ'
αἱ lineola subducta del. Vict.?)

ἐνεργείαις ἡδοναίς ἐμποδίζουσι τὰς ἐπ' ἄλλαις γινομένας (οἱ γοῦν χαίροντες τῇ ἀπὸ τοῦ αὐλεῖν ἡδονῇ οὐκέτι δύνανται, ἐπειδὴν ἀκούσωσιν αὐλοῦ, 5 ἡδῆσθαι ταῖς ἐπὶ τῷ μυθολογεῖν φέρ' εἰπεῖν γινομέναις), εἴεν ἂν ἡδοναί ἡδονῶν φθαρτικά. εἰ δ' εἰσὶν ἡδοναί ἡδονῶν φθαρτικά, οὐκ ἂν εἴεν 5 ὁμοειδεῖς, ἔχουσαι γε τοῦτο πρὸς ἀλλήλας ὃ ἔχει τάναντία πρὸς ἀλληλα. 10 οὐ γὰρ, ὥσπερ ἡ αὐτὴ ὑγεία περιγίνεται τοῖς τὰ αὐτὰ ἰατρευομένοις διαφόρως, καὶ οὐδὲν κωλύεται τις τὴν αὐτὴν ἔχειν ὑγείαν ἄλλοτε ἄλλως θεραπευόμενος. οὕτως δὲ ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν τε καὶ τῶν ἐπ' αὐταῖς 15 ἡδονῶν. οὐ γὰρ οἷόν τε τὴν ἐπ' ἄλλῃ τινὶ ἐνεργείᾳ ἡδονὴν γινομένην καὶ 20 ἐπ' ἄλλῃ γενέσθαι. οὐ γὰρ οἷόν τε τὰς ἐν ταῖς σωφρονιστικαῖς ἐνεργείαις ἡδονὰς ἐπὶ τοῖς ἀκολάστοις γενέσθαι ποτέ.

III. Ὅτι δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας καὶ ὅλων ἀρετῆς τε καὶ κακίας 20 ἐστὶν τις ἕξις μεταξύ.

Ὅτι δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας καὶ ὅλων ἀρετῆς τε καὶ κακίας ἐστὶν τις 15 ἕξις μεταξύ, ἦν | μέσην ἕξιν λέγομεν. εἰ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀδικία δια- 232 θέσεις κατ' αὐτούς, αἱ δὲ διαθέσεις ἀναπόβλητοι, οὐτ' ἂν ἐξ ἀδίκου γί- γνοιτό τις δίκαιος, οὔτε ἐκ δικαίου ἄδικος. γίνονται δὲ τινες δίκαιοι καὶ ἄδικοι οὐ πρότερον ὄντες· γίνονται ἂν ἐκ τινος ἄλλης καταστάσεως. ἀλλὰ 5 μὴν πᾶν τὸ γινόμενον ἢ ἐξ ἐναντίου γίνεται ἢ τινος μεταξύ ὄντος τῶν ἐν- 20 ἀντίων. καὶ ὁ δίκαιος ἄρα καὶ ὁ ἄδικος ἢ ἐξ ἐναντίου γίνονται ἢ ἐκ τοῦ μεταξύ. οὐ γίνονται δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἐκ τοῦ μεταξύ (ἄρα). ἐξ ἧς 10 (δὲ) καταστάσεως οἱ δίκαιοι καὶ οἱ ἄδικοι γίνονται, αὕτη ἂν εἴη μεταξύ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ πάσης ἀρετῆς καὶ κα- 15 κίας. εἰ δὲ λέγοιεν τὰς κακίας μὴ εἶναι διαθέσεις μὴδ' ἀναποβλήτους, 25 ἀλλὰ μεταβάλλειν τινὰς μὴδὲν κωλύειν ἐξ ἀδικίας εἰς δικαιοσύνην, καὶ ὅλων ἐκ κακίας εἰς ἀρετὴν, ἀλλ' εἰς γε τὴν κακίαν πόθεν μεταβάλλουσιν; εἰ γὰρ δὴ ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου τὴν κακίαν εἶναι καὶ πάντας γεννᾶσθαι κα- 20 κούς, καὶ εἴη ἂν κατὰ φύσιν ἡ κακία τοῖς ἀνθρώποις. οὐ δὲ τὸ ἐναντίον κατὰ φύσιν τινί, τούτῳ τὸ ἐναντίον παρὰ φύσιν· παρὰ φύσιν ἄρα τοῖς ἀν- 30 θρώποις ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀρετή. εἰ δὲ τοῦτο ἄτοπον, δεῖ γίνεσθαι τὸν 23 ἀδικὸν ἄδικον, ὥσπερ γίνεται καὶ ὁ δίκαιος (δίκαιος.) ἐξ ἧς δὲ ἕξεως εἰς τὴν ἀδικίαν ἡ | μεταβολή, αὕτη ἂν εἴη ἡ μέση. εἰ δὲ λέγοιεν μὴδέπω 233 τοὺς παῖδας λογικοὺς εἶναι, διὸ μὴδὲ δικαίους μὴδὲ ἀδίκοις (λογικοῦ γὰρ

1 γινομένας V¹ (corr. V²) 2 δύνανται V¹ (corr. V²) αὐλοῦ Vict.?: αὐτοῦ libri
3 ἂν οὖν V² 5 ὃ V² Vict.?
Sp.: 2 V¹: 2c SFa 6. 7 διαφόρως B²S²a Sp.: δια-
φόροι VFB¹S¹ 11 τοῖς] ταῖς Sp. 12 pr. καὶ] τε καὶ a Sp. 14 pr. καὶ] τε καὶ
a Sp. 18 ἂν οὖν a Sp. 19 γίνονται Sp.: γίνονται libri 21. 22 τοῦ μεταξύ ἄρα. ἐξ ἧς
δὲ B²a (sed τῆς a) Sp.: τῆς μεταξύ ἐξῆς (ἐξ ἧς S¹) VS¹L: τῆς μεταξύ οὖν ἐξ ἧς δὲ S²L:
τῆς οὖν μεταξύ ἐξ ἧς ἄρα F: τῆς μεταξύ ἐξῆς ἄρα G 26. 27 εἰ γὰρ δὴ] εἰ γὰρ δεῖ L
Vict.: ἡ γὰρ δεῖ S²B²a („ei si verum, καὶ ante εἴη del.“ Sp.) 28 οὐδὲ V: ὃ δὲ Vict.?
31 ἀδικὸν alt. m¹ in mg. V δίκαιος add. Sp. δὲ καὶ ἕξεως B 33 fortasse
μήτε — μήτε

αἱ ἔξεις αὐται, εἰ δ' αὐται λογικοῦ, καὶ ἡ μέση· διὸ ὁ παῖς ἀλογος ὢν 5
οὔτ' ἐν ἀρετῇ ἐστὶν οὔτ' ἐν κακίᾳ οὔτ' ἐν τῷ μεταξύ τούτων, ὥσπερ οὐδ'
ἄλλο τι τῶν ἀλόγων), μεταβάλλοντας δ' εἰς τὸ λογικὸν εὐθὺς εἶναι κακοῦς,
ἀλλ' οὐ γίνεσθαι, ὁμολογοῖεν (ἄν) διὰ τούτων τῷ λογικῷ κατὰ φύσιν εἶναι 10
5 τὴν τε ἀδικίαν καὶ τὴν κακίαν, εἴ γε ἐν τῇ εἰς τὸ λογικὸν μεταβολῇ ἅμα
καὶ εἰς ταῦτα γίνεται, καὶ ἴσον ἐστὶ τὸ εἰς λογικὸν μεταβάλλειν τῷ εἰς
κακίαν· παρὰ φύσιν οὖν τῷ λογικῷ ἡ ἀρετή. ἔτι τε εἰ ὅλως ἐστὶν ἐκ
κακίας εἰς ἀρετὴν μεταβολή, τὴν κακίαν ἤτοι εὐκίνητον καὶ εὐαπόβλητον 15
ἐροῦσιν ἢ μόνιμον καὶ δυσκίνητον. ἀλλ' εἰ μὲν εὐκίνητον, τί δὴ ποτε οὐ
10 ῥαδίᾳ ἢ εἰς τὰς ἀρετὰς ἐκ τῆς κακίας μεταβολή; εἰ δὲ δυσκίνητον καὶ
μόνιμον, ὀθλον ὡς ἐν τῇ εἰς ἀρετὴν μεταβολῇ ἐξ αὐτῆς δεῖ πρῶτον ἀπο- 20
βληθῆναι τῆς κακίας τὸ δυσκίνητον καὶ μόνιμον, ἢ γε διὰ μαθήσεως καὶ
ἀσκήσεως εἰς τὴν ἀρετὴν μετέβαλλε καὶ μὴ ἐξαίφνης. ἀλλ' εἰ πρῶτον
εὐκίνητος γίνεται, ἦν δὲ τὸ εἶναι αὐτῇ κακία ἐν τῷ δυσκινήτῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν 25
15 εὐκίνητος, οὐκέτ' ἄν ἐν τούτῳ ὡς κακία εἴη. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἀρετή. πῶς
ἄρα | ἔσται ἐν μέσῃ τινὶ ἔξει ὁ οὕτως ἔχων, ἐπεὶ καὶ ἡ μεταβολή ἢ εἰς 234
τὴν ἀρετὴν ἐκ ταύτης τῆς διαθέσεως γίνεται; ἔτι δ' εἰ καὶ ὅτι μάλιστα οἱ
παῖδες οὕτω εἰσι λογικοὶ καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἀρετὴν ἔχουσιν οὔτε κακίαν, 5
ἀλλὰ τῷ γίνεσθαι αὐτοὺς ἐκ τῶν οὕτως ἀλόγων λογικοῦς τε καὶ κακοῦς,
20 εἶεν ἄν ἐν μέσῃ ἔξει. οὐ γὰρ ὁμοίως οὗτοι ἀλογοὶ τοῖς ἄλλοις, οὐδὲ γὰρ
ἄν οὐδὲ αὐτοὶ δεκτικοὶ κακίας ἦσαν ἢ ἀρετῆς. εἰ δὲ μηδέτερον ἔχοντες
δύνανται ἐκάτερον αὐτῶν δέξασθαι, οὐκ εἰσιν οὕτως ἀλογοί. τὸ δὴ ἀλογον 10
τὸ ἐπιδεκτικὸν λόγου, ἄλλο ὄν τοῦ ἀδυνάτου ἐπιδέξασθαι, ἄλλως ἄν ἀλογον
εἴη, καὶ οὐχ οὕτως τὸ κυρίως ἀλογον. ἤδη καὶ κατάστασις ἢ τοῦ οὕτως
25 ἀλόγου εἴη ἄν μέση ἔξει, ἐπεὶ ἅπαντα εἰς ἐκάτερον τῶν ἐναντίων ἢ μετα- 16
βολή, καὶ οὕτως ἐστὶ δυνάμει ἐκάτερον τῶν ἄκρων ὡς μηδὲν ὄν ἐνεργεία.
ἔστι γὰρ τις καὶ περὶ τὸν παῖδα ἔξεις τε καὶ κατάστασις, ἀφ' ἧς εἰς τὴν
κακίαν καὶ τὴν ἀρετὴν μεταβολή, ἥτις ἐν οὐδενὶ τῶν κυρίως καὶ ἀπλῶς 20
ἀλόγων λεγομένων ἐστίν.

30 IV. Ἄπορίας λύσις τῆς λεγούσης ὀργάνῳ μὲν μηδὲν εἶναι ἐναν-
τίον, πλούτῳ δὲ πενίαν ἐναντίον, διὸ μὴ εἶναι τὸν πλοῦτον ὄρ- 26
γανον.

Τῷ ὀργάνῳ οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον, πλούτῳ δὲ | ἐστὶν τι ἐναντίον, οὐχ 235
ὁ πλοῦτος ὄργανον. εἰ μὲν καθόλου λαμβάνοι μηδενὶ ὀργάνῳ εἶναι τι

3 κακοῦς ἢ σπουδαίους ἀλλ' B¹ 4 ὁμολογοῖεν (ἄν) Sp.: ὁμολογοῖεν VFS: ὁμολογοῖεν Ba
12 μόνιμον V ἢ γε] εἴ γε LS²F Vict. Sp.: ἢ γε a 13 μετέβαλε a Sp.
14 αὐτῇ a κακία Sp.: κακία libri 16 ἄρ' οὐκ con. Sp. ἔσται] ἐστὶν a Sp.
19 οὕτως V 24 ἤδη καὶ] ἤδη δὲ καὶ Vict. Sp.: fortasse ἢ δὴ [καὶ] 25 ἅπαντα]
ἀπαντᾷ Sp.: fortasse ἀπ' αὐτοῦ (αὐτῆς?) 28 μεταβολή] μεταβάλλει con. Sp.
ἢ τις V 29 λεγομένων (λεγο in lit. V)] λεγομένη S²Ba Sp. 33 οὐκ ἄρα S²B²a Sp.
34 λαμβάνοι] „adversarius, sed fortasse hic et postea λαμβάνοιτο“ Sp.

ἐναντίον, οὐ συγχωρητέον τῷ καὶ τῷ πλούτῳ ὄντι ὄργανον εἶναι τι ἐναντίον
δοκεῖν, εἰ δὲ ἀδιορίστως καὶ ἐν μέρει λαμβάνοι, δεικτέον ὅτι μὴ συλλογί- 5
ζεται. γίνονται γὰρ ἀμφοτέραι αἱ προτάσεις ἐν μέρει. τότε γὰρ ἀναγκαίως
καθόλου ἂν ἐλάμβανε τὸ μὴ εἶναι τι τῷ ὄργανῳ ἐναντίον, εἰ ἦν ἐν τῷ
5 λόγῳ καὶ τῇ οὐσίᾳ τοῦ ὄργανου ἐμφαινόμενον τὸ μὴδὲν εἶναι αὐτῷ ἐναν- 10
τίον· εἰ δὲ μὴ ἔστιν ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ ὄργανου τὸ μὴ εἶναι τι αὐτῷ ἐναν-
τίον, συμβεβηκὸς δέ τι, οὐδὲν κωλύει τοῦτο μὴ πᾶσι συμβεβηκέναι. οὐδὲ
γάρ, ἐπεὶ τοῖς πολλοῖς ὑπάρχει τῶν πεπερασμένων τὸ παρά τι περαίνειν,
ἤδη καὶ πᾶσιν. τὸ μέντοι ὄργανον εἶναι, δι' οὗ ἤ μόνου τι ἡ κάλλιστον 15
γίνεται, εἰ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐστὶ τοῦ ὄργανου, πάντα ἂν εἴη ὄργανα οἷς τοῦθ'
10 ὑπάρχει· καὶ πᾶσι τοῖς ὄργανοις τοῦτο. διὸ ἐπεὶ καὶ τῷ πλούτῳ τοῦτο
ὑπάρχει (διὰ γὰρ τούτου αἱ κατ' ἐλευθεριότητά τε καὶ μεγαλοπρέπειαν 20
ἐνέργειαι τῷ σπουδαίῳ), εἴη ἂν ὄργανον τῷ σπουδαίῳ· ἀπὸ γὰρ τῶν ἐν
τῇ οὐσίᾳ τοῦ ὄργανου ὄντων ἢ τῶν ὄργανων κρίσις, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν
15 ἄλλων ἀπάντων, οὐκ ἀπὸ τῶν συμβεβηκόντων. δεικνύσι δ' ἂν τις καὶ ὅτι 25
μῆδετέρα τῶν προτάσεων εἰληπταὶ καλῶς, μῆτε ἢ λαμβάνουσα τῷ ὄργανῳ
μῆδὲν εἶναι ἐναντίον, | μῆτε ἢ λέγουσα τῷ πλούτῳ εἶναι τι ἐναντίον. εἰ 236
μὲν γὰρ διότι τῷ ὄλῳ τε καὶ συναμφοτέρῳ ὄργανῳ μῆδὲν ἔστιν ἐναντίον,
διὰ τοῦτο μῆδὲ τῷ πρίονι μῆδὲ τῇ κιδάρα λέγει τις εἶναι τι ἐναντίον, οὐδ' 5
20 ἂν τῷ πυρὶ εἴη κατὰ τὸν οὕτως λέγοντα ἐναντίον τι, οὐδὲ ἄλλη τινὶ συναμ-
φοτέρῳ οὐσίᾳ τῷ τῇ ὄλῳ τῇ ὑποκειμένῃ πᾶσι τοῖς τοιούτοις μῆδὲν εἶναι
ἐναντίον· εἰ δὲ κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰς ποιότητας (ἢ) ἐναντίωσις (τῷ γὰρ
πυρὶ κατὰ τὴν θερμότητα καὶ τὴν ξηρότητα ἐστὶ τινὰ ἐναντία, καὶ τοῦ 10
σχεπάρνου ἐὰν ληφθῶσιν αἱ ποιότητες, καθ' ἃς ἔστιν αὐτῷ τὸ εἶναι, εὐ-
25 ρήσει κατὰ ταύτας ἐναντιότητά τινὰ αὐτῷ· τῷ μὲν γὰρ ὄξει τὸ ἀμβλὺ ἐν-
αντίον, τῷ δὲ βαρεῖ τὸ κοῦφον, δεῖ δὲ καὶ βάρους καὶ ὀξύτητος αὐτῷ· ὁ 15
αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὄργανων λόγος), * * * οὔτε τῷ πλούτῳ δὲ καλῶς
ἐλήφθη εἶναι τι ἐναντίον. ἢ γὰρ πενία οὐκ ἐναντίον πλούτῳ, ἀλλὰ πλού-
του ἀπουσία τε καὶ στέρησις, ἢ δὲ ὑγεία οὐχ ὡς ὄργανον ἀγαθόν, ἀλλ' 20
30 ὡς τοῦ σώματος ἀρετή, ἐξ οὗ καὶ τῆς ψυχῆς ὁ ἄνθρωπος. εἰ δὲ τις λέγει
τὴν στέρησιν τὴν τοιαύτην, ἀφ' ἧς οἶόν τε τὴν ξὺν γενέσθαι πάλιν ἐναν-
τίον, πᾶσιν οὕτως λέγει (ἂν) τοῖς ἐν γενέσει εἶναι τι ἐναντίον, οὐ μόνοις
τοῖς ὄργανοις· ἐν πᾶσι γὰρ ἢ τοιαύτη στέρησις. | 25

4 ἐλάμβανε τὸ Sp.: ἐλαμβάνετο libri 8 παρά] πρὸς a Sp. 9 κάλλιστον] μάλιστα Sp.:
κάλλιστα Schwartz 17—129,23 τῷ πλούτῳ — προαιρούμενοι om. GFSL (G in mg.: ἐν-
τεῦθεν λείπεται τὸ τέλος τοῦ δ̄ κεφαλαίου καὶ τὰ λοιπὰ ἄλλα δ̄ κεφάλαια ὀλόκληρα. τὸ
δ' ἐπόμενον ἐστὶ τὸ τέλος τοῦ ἡσ̄ κεφαλαίου τὸ ἀρχόμενον ἐκ τοῦ "βιάζονται". ὁ ζητῶν
δ' ἴσως εὐρήσει. excidisse plura signo notatum in S. lacunae vestigium deest in FL)
22 ἢ add. B^a Sp. 27 ἄλλων V¹ in mg. οὐδὲ τῷ πλούτῳ δὴ conl. Sp.: lacunam
indicavi 32 λέγοι (ἂν) Sp.: λέγοι V Vict.: λέγει a 33 τοιαύτη] τ in lit. V

V. Ἀπορία ὅτι ἡ κοινὴ ἡδονὴ ἢ ὡς γένος λαμβανομένη οὐτ' 237
ἀγαθὸν ἐστὶν οὐτε κακὸν οὐτ' ἀδιάφορον.

Εἰ ἡ κοινὴ ἡδονὴ ἢ ὡς γένος λαμβανομένη οὐτ' ἀγαθὸν ἐστὶν οὐτε 5
κακὸν, διότι ἡ μὲν ἀγαθὸν ἐστὶν αὐτῆς ἢ δὲ κακὸν (τὸ γὰρ κοινὸν οὐκ
5 ἐστὶν ἓν τι τῶν ὑπὸ τὸ κοινόν), οὐδ' ἀδιάφορος ἔσται, εἴ γέ εἰσί τινες καὶ
ἡδοναὶ ἀδιάφοροι, ὡσπερ καὶ αἱ μὲν ἀγαθαί, αἱ δὲ μοχθηραί. ταῦτα δ' ἂν
τις ζητήσκειεν καὶ ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν, ὧν τέλη πως αἱ ἡδοναί, διὸ καὶ 10
συνδαιροῦνται αὐταῖς. εἰ γὰρ τῶν ἐνεργειῶν αἱ μὲν εἰσὶν ἀγαθαί, αἱ δὲ
μοχθηραί, αἱ δὲ ἀδιάφοροι, ἡ κοινὴ καὶ ὡς γένος ἐνεργεῖα λαμβανομένη
10 οὐτ' ἀγαθὸν οὐτε κακὸν οὐτ' ἀδιάφορον ἔσται. ἀλλὰ μὴν πᾶν τὸ ὄν 15
ἀναγκαῖον ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ ἀδιάφορον εἶναι. ἡ πᾶν τὸ ὄν ἐν ὑποστάσει
καὶ τὸ εἶναι καθ' αὐτὸ δυνάμενον· εἰ δέ τι κοινὸν εἴη, ὑφ' ὃ ταῦτα πάντα
ἐστίν, ἐκεῖνο οὐκέτι οἶόν τε τούτων τι εἶναι τῶν πάντα ἔχειν ὑφ' αὐτό. 20
οὐδὲ γὰρ ἐπεὶ πᾶν ζῶον τὸ ἐν ὑποστάσει ὄν ἢ λογικὸν ἐστὶν ἢ ἄλογον,
15 διὰ τοῦτο καὶ τὸ κοινὸν τὸ ὡς γένος κατὰ τῶν ἐν ὑποστάσει κατηγορού-
μενον ἐν θατέρῳ τούτων ἐστί. οὐτε οὖν ἡ κοινὴ ἡδονὴ οὐτε ἡ κοινὴ ἐνέρ-
γεια ἔσονται ἢ ἀγαθὰ ἢ κακὰ ἢ ἀδιάφορα, πάσης | ἡδονῆς καὶ πάσης 25
ἐνεργείας τῆς ἐν ὑποστάσει τούτων τι ἐχούσης. ἐπεὶ δὲ αἱ ἡδοναὶ ταῖς 238
ἐνεργείαις, ἐφ' αἷς γίνονται, συνδαιροῦνται, καὶ αἱ μὲν ἐπιγινόμεναί τε καὶ
20 ἐπόμεναί τε ἀγαθαῖς ἐνεργείαις ἀγαθαί, αἱ δὲ ταῖς μοχθηραῖς μοχθηραί, 5
ἀδιάφοροι δὲ αἱ ταῖς ἀδιαφόροις, ἐπιζητήσαι τις ἂν, πῶς χρῆσθαι περὶ λύπης
λέγειν, ἐπειδὴ αὕτη ἐναντία τῇ ἡδονῇ. εἰ γὰρ καὶ ταύτην λέγοι τις συν-
δαιρεῖσθαι ταῖς ἐνεργείαις, ἐφ' αἷς γίνεται, πρῶτον μὲν τίνα τρόπον ἢ δι- 10
αίρεσις ἔσται; πότερον τὰς μὲν ἐπὶ ταῖς ἀγαθαῖς ἐνεργείαις γινομένης ἐροῦ-
25 μεν κακίας, τὰς δὲ ἐπὶ ταῖς μοχθηραῖς ἀγαθίας, τὰς δὲ ἐπὶ ταῖς ἀδιαφόροις
ἀδιαφόρους; ἢ ἄτοπον τὸ λέγειν (ἐν) ἀγαθῶν εἶναι τὸ λυπούμενον ἐπὶ
ταῖς μοχθηραῖς ἐνεργείαις, ἢ ἐνεργεῖ; ἐν κακῶν γὰρ ὁ τοιοῦτος. πῶς γὰρ 15
οὐκ ἐν κακῶν ὁ ἐν τοιαύταις ἐνεργείαις ὦν; ἔπειτα ἡ μὲν ἡδονὴ εὐλόγως
ἐδόκει συνδαιρεῖσθαι ταῖς πρὸ αὐτῆς ἐνεργείαις (κατ' οἰκειότητα γὰρ τὴν
30 πρὸς αὐτὰς ἐγένετο καὶ ὡς τέλος τι τῆν αὐτῶν), ἡ δὲ λύπη ἀλλοτριότητός 20
ἐστὶ σημεῖον τοῖς ἐφ' οἷς γίνεται. ἡ εὐλογον δι' αὐτὸ τὴν ἐπὶ ταῖς ἀγα-
θαῖς ἐνεργείαις γινομένην εἶναι κακὴν, διότι ἀλλοτρία ἐστὶ τῶν ἀγαθῶν,
καὶ διὰ ταῦτα τὴν ἐπὶ ταῖς κακαῖς ἀγαθὴν, ὅτι ἐστὶ τις ἀλλοτρία τῶν κα- 25
κῶν, ὅτι τε ὁ λέγων τὴν τοιαύτην λύπην ἀγαθὸν οὐ τὰς ἐνεργείας ἐφ' αἷς
35 γίνεται, τίθησιν ἀγαθὰς εἶναι, ἀλλὰ τὴν ἀλλοτριότητα πρὸς τὰς τοιαύτας
ἐνεργείας ἢ | περιστάσεις τε καὶ τύχας. ἡ ὅλως ἄτοπον τὸ τὴν λύπην 239

5 οὐδ' scripsi: οὐτ' libri ἀδιάφορον ἐστὶν con. Sp. 6 ἀδιάφοροι scripsi („indifferentes“
Bagolinus): διάφοροι libri ταῦτα δ' ταύτων con. Sp. 10 ἀδιάφοροι V 11 ἢ πᾶν con.
Sp. 14 pr. ἢ] ἢ V 15. 16 κατηγορούμενον] inter o et v una littera erasa V 16 θατέ-
ρω V 21 ἀδιαφόροις] φ in lit. V 26 ἐν add. B²a Sp. alt. τὸ] τὸν B²a Sp. 27. 28 πῶς
γὰρ οὐκ] ως γὰρ οὐκ in lit. V 31 τοῖς Vict.: τῆς libri δι' αὐτὸ] fortasse διὰ τὸ

οὕτως διαιρεῖν. δοκεῖ γὰρ ἡ λύπη τῇ ἑαυτῆς φύσει κακὸν εἶναι τοῖς ἔχουσιν αὐτήν. ἀλλ' εἰ λύπη κακόν, τὸ δ' ἐναντίον τῆ κακῆ ἀγαθὸν ἢ κακόν, δεῖσει καὶ τὴν ἡδονὴν ἐναντίαν οὖσαν τῇ λύπῃ ἀγαθὸν ἢ κακὸν εἶναι. 5
 εὐρέθη δὲ οὔτε πᾶσα ἀγαθὸν οὖσα οὔτε πᾶσα κακόν, ἦν δὲ τις καὶ ἀδιά-
 5 φορος. ἀρ' οὖν ἡ μὲν ἀγαθὴ οὕτως ἔσται ἐναντία τῇ λύπῃ, ὡς ἀγαθὸν κακῆ, ἡ δὲ μοχθηρὰ ὡς κακὸν κακῆ; ἀλλ' εἰ οὕτως, τί χρὴ περὶ τῆς 10
 ἀδιαφόρου λέγειν; ἦν γὰρ ἐπὶ ταῖς ἀδιαφόροις ἐνεργείαις γινομένη, ἥτις οὐκ ἔσται ἐναντία λύπῃ, ἔσται τῆ κακῆ οὐ μόνον κακὸν καὶ ἀγαθὸν ἐναντία, ἀλλὰ καὶ ἀδιάφορον, ὅπερ οὐ δοκεῖ. ἡ χρὴ τῶν ἡδονῶν καθόλου 15
 10 διαιρέσειν ποιησάμενον λαβεῖν τὰς μὲν τινὰς αὐτῶν εἶναι κατὰ φύσιν τοῖς ἡδομένοις αὐτάς, τὰς δὲ παρὰ φύσιν. κατὰ φύσιν μὲν τὰς γινομένας ἐπὶ ταῖς κατὰ φύσιν ἡδομένους ἐνεργείαις, παρὰ φύσιν δὲ ὧν καὶ ἐνέργειαι τοι- 20
 αὐταὶ. ἐκάστῃ γὰρ ζῷῳ εἰσὶ τινες οἰκειαί τε καὶ κατὰ φύσιν αὐτῶν ἐνέρ-
 15 γειαι. καὶ γὰρ ἀνθρώπου εἰσὶν ἐνέργειαι τινες κατὰ τὴν ἀνθρώπου γινό-
 15 μεναι φύσιν, καὶ ἵππου κατὰ τὴν τοῦ ἵππου, καὶ κυνὸς καὶ τῶν ἄλλων 25
 ζῷων ὁμοίως, ὧν καὶ τὰς ἡδονὰς κατὰ φύσιν καὶ αὐτάς χρὴ λέγειν ἐκεί-
 νοις, τὰς δ' ἐπὶ ταῖς ὑπὸ τινων οὐ κατὰ τὴν οἰκειάν φύσιν αὐτῶν γινο-
 μέναις ἐνεργείαις ἡδονὰς παρὰ φύσιν (διὸ καὶ ὁμωνύμους ἐκείνας), ὧν τὰς
 μὲν κατὰ φύσιν ἐκάστοις καὶ ἡδονὰς κυρίως εἶναι ῥητέον, τὰς δὲ παρὰ 30
 20 φύσιν ἐκείνοις τοῖς ἡδομένοις αὐτάς ἡδονὰς, οὐ μὴν κυρίως τε καὶ ἀπλῶς 240
 ἡδονὰς, ὥσπερ καὶ ὑγίεινὰ τὰ μὲν ἀπλῶς, τὰ δὲ τοῖσδε, καὶ τὰς μὲν ἀλη-
 θῶς τε καὶ κυρίως ἡδονὰς ἀγαθὰς εἶναι τοῖς ἡδομένοις αὐτάς ῥητέον, τὰς 5
 δὲ παρὰ φύσιν γινομένας τισὶν οὐκ οὔσας ἀπλῶς ἡδονὰς μοχθηρὰς τε καὶ
 κακάς. εἰ δὴ μάλιστα ἀνθρώπος καὶ κατὰ φύσιν ἔχων μάλιστα ὁ ἀγαθός,
 25 εἴεν ἂν καὶ ἀνθρώπῳ κατὰ φύσιν ἡδοναὶ μάλιστα αἱ τούτῳ φαινόμεναι, καὶ
 ἡδέα οἷς οὗτος χαίρει. ὅσα δὲ τούτῳ δυσχερῆ, ταῦτα παρὰ φύσιν τε καὶ 10
 οὐχ ἀπλῶς ἡδέα, εἰ καὶ ἡδονῆς τινες ἐπ' αὐτοῖς. διαφέρουσιν δ' ἂν καὶ
 τῶν κατὰ φύσιν ἐκάστῳ ἡδονῶν τῆ αἱ μὲν αὐτῶν μᾶλλον, αἱ δὲ ἥττον
 οἰκειαί εἶναι. οὕτω δ' ἂν εἴη τῇ λύπῃ κακῆ ὄντι ἡ κυρίως τε καὶ ἀπλῶς 15
 30 ἡδονὴ ἐναντία οὖσα ἀγαθὸν πᾶσα, εἰ καὶ μὴ ὁμοίως, αἱ δὲ παρὰ φύσιν
 οὔτε ἡδοναὶ ἀπλῶς οὔτε ἀγαθαί, * * * εἴεν δ' ἂν καὶ ἐπὶ τοῖς ἀδιαφόροις
 τοιαῦται· οὐδὲ γὰρ τὰ ἀδιάφορα ἐν τοῖς κατὰ φύσιν. ἡδονῆ δὲ ἐναντίον 20
 λύπῃ, ἀλλ' οὐ πόνος, εἴ γε πόνος θλίψιν σωματικὴν δηλοῖ καὶ λύπην τινά,
 ἀλλ' οὐ τὴν ἀπλῶς. ἡ δὲ λύπη ἢ καθόλου τὴν τοιάνδε ψυχικὴν διάθεσιν
 35 σημαίνει, εἴτ' ἐπὶ θλίψει γίνωτο σωματικῆ εἴτ' ἐπὶ διαθέσει τινὶ ψυχικῆ,
 ὥσπερ καὶ ἡ ἡδονὴ οὐχὶ σωματικὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχικὴ. τῇ κοινῆ 25
 οὖν ἡδονῇ λύπη κοινὴ οὖσα ἐναντίον, ἡ δ' ἐπὶ ταῖς παρὰ φύσιν ἡδονῆ, 241

1 δοκεῖ] εἰ in lit. V 8 οὐχ] fortasse εἰ λύπη a: λύπη V ἔσται γὰρ οὕτω
 τῆ a Sp. 11 ἐτ' , ἐτ' V 12 ἡδομένοις scripsi: ἡδομένας VB: γινομένοις B²a
 Sp. 20 ἐκείνοις sic V 20. 21 οὐ μὴν—ἡδονὰς om. Ba Sp. 31 lacunam
 indicavi 34 καθόλου Sp. ψυχικῆν] πῆν in litt. 5 litterarum V 35 pr. εἴτ'
 B²a Sp.: εἴτ' VB¹ 37 λύπη (τῆ) conii. Sp. fortasse τοῖς ἡδονῆ—p. 126,1 ἀγα-
 θὸν in lit. V

φθειρούσα τὴν ἐπὶ τοῖς κατὰ φύσιν ἡδονῶν οὖσαν ἀγαθὸν, ὁμοίως τῇ οἰ-
κείᾳ λύπῃ, εἴη ἂν καὶ αὐτὴ κακὸν † ὡς ὑπερβολὴ γὰρ τὸ ἐφ' οἷς μὴδὲ γε-
νόμενον, ὡς εἶναι πᾶσαν μὲν λύπην κακὸν, τῶν δ' ἡδονῶν τὰς μὲν κατὰ 5
φύσιν τε καὶ κυρίως ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰ ἐναντίας εἶναι ταῖς λύπαις, τὰς δὲ
5 παρὰ φύσιν ὡς κακὸν κακῶ.

VI. Ὅτι τῇ ἡδονῇ ἢ λύπῃ ἐστὶν ἐναντίον ἄλλ' οὐ πόνος.

Ὁ μὲν γὰρ πόνος σωματικὴν τινα θλίψιν ἐμφαίνει, ἢ δὲ λύπη ψυχι- 10
κὴν συστολήν. εἰ μὲν οὖν καὶ ἡ ἡδονὴ πᾶσα ἦν ἐν σωματικῇ διαχύσει,
ἦν ἂν ὁ πόνος αὐτῇ ἐναντίος, ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἡδονὴ διάχυσις τις τῆς ψυχῆς
10 οὐ διὰ σώματος οὐδ' ἐπὶ σώματι γινομένη μόνῃ, οὐκ ἂν εἴη τῇ τοιαύτῃ 15
ἡδονῇ ἐναντίον πόνος, ἀλλὰ λύπη. ἡ μὲν γὰρ λύπη καὶ ἐπὶ ταῖς θλίψεσι
τοῦ σώματος καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς ἐφ' αὐτῆς, ὡσπερ καὶ ἡ ἡδονή, ὁ δὲ
πόνος ἐπὶ σώματι μόνον. διὸ εἴη ἂν ἀπλῶς μὲν ἡδονῇ λύπη ἐναντία, τινὲ 20
δὲ ἡδονῇ ἢ ὡς πόνος. τῇ γὰρ σωματικῇ διαχύσει καὶ τῇ τοῦ σώματος
15 εὐσθενείᾳ καὶ τῇ ἐπὶ τούτοις ἡδονῇ εἴη | ἂν ἡ τοῦ σώματος θλίψις τε 242
καὶ ὀδύνη ἐναντία. ὁ δὲ ἐπὶ τῆς ψυχῆς λεγόμενος πόνος, ὡς λέγονταιί
τινες φιλόπονοι, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἐναντίος ἡδονῇ· μεθ' ἡδονῆς γοῦν γίνε-
ται. εἰ δὲ τις ἐπὶ τῷ πονεῖν λυποῖτο, ἡ λύπη ἂν, οὐχ ὁ πόνος εἴη τὸ 5
ἐναντίον τῇ ἡδονῇ. οὕσης δὲ λύπης τῇ ἡδονῇ ἐναντίας πᾶσα μὲν λύπη
20 κακὸν εὐλόγως ἂν λέγοιτο· τῇ γὰρ αὐτῆς φύσει φευκτῆ. ἡ δ' ἡδονὴ οὐ
πᾶσα ἀγαθόν, ἀλλ' ὅσαι μὲν τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἐφ' αἷς ἡ ἡδονὴ ὑπερ- 10
βολὴν ἔχουσιν, ἔξουσιν ὁμοίως καὶ αἱ ἐπ' αὐταῖς ὑπερβολὴν ἡδοναί, τοι-
αῦται δ' αἱ σωματικά. διότι τούτων αἱ μὲν σύμμετροι αἰρεταί, ὁποῖαί
εἰσιν καὶ αἱ περὶ τὰ ἀναγκαῖα τὰ πρὸς τὸ σῶμα (αἰρετὰ γὰρ καὶ τὰ ἀναγ-
25 καῖα), αἱ δ' ὑπερβάλλουσαι φευκταί, ὁποῖαί εἰσιν αἱ τῶν ἀκολάστων, καὶ 15
εἴη ἂν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἡ λύπη ὡς ἔνδειά τις κακόν, καὶ ἡ ὑπερβάλλουσα
ἡδονὴ ὡς ὑπερβολὴ τις, ἡ δὲ σύμμετρος ἀγαθὸν ἐν μεσότητί πως οὖσα
τῶν προειρημένων. ὧν δ' ἡδονῶν μὴ ἔστιν ὑπερβολὴ (τοιαῦται δ' εἰσίν, 20
ὅσαι ἐπὶ ἐνεργείαις γίνονται, ὅσων τὸ αἰρετὸν ἐκ τῆς ἐπιδόσεώς τε καὶ
30 προσθήκης αὐξεται, ὁποῖαί εἰσιν αἱ γινόμεναι κατὰ τὰς ἀρετάς), ἐπὶ τού-
των οὐδὲ τῶν ἡδονῶν ἔσται τις ὑπερβολὴ· διὸ αἱ τοιαῦται αἰρεταί τε καὶ 25
ἀγαθαὶ τῇ οἰκείᾳ φύσει πᾶσαι. |

1 τοῖς] ταῖς a Sp. 2 κακόν VB¹: ἐναντίον ὡς κακὸν κακῶ B²a Sp. τὸ ἐφ' οἷς
μὴδὲ γενομένον VB¹: ἐλλείψει B²a Sp. 8 διαχύσει Vict. (ubique restituit): διαλύσει
libri 9 ὁ om. a Sp. αὐτῇ Sp.: αὐτῆς libri διάλυσις V 10. 11 τῇ
τοιαύτῃ ἡδονῇ Sp.: τῆς τοιαύτης ἡδονῆς libri 13 ἐναντία V: ἐναντίον Ba
14 διαλύσει V 19 τῇ ἡδονῇ B² Sp: τῆς ἡδονῆς libri bis 21 ὅσαι B²a Sp.: ὅσαι
libri 22 αὐταῖς] u in lit. V 23 διό conii. Sp. 31 post τῶν add. ἐνεργειῶν,
εἰ δὲ τῶν B²a: τῶν (ἐνεργειῶν ἡδονῶν) conii. Sp.

VII. Διὰ τί, εἰ ἡ λύπη πᾶσα κακὸν τῇ ἑαυτῆς φύσει, οὐχὶ καὶ 243
ἡ ἡδονὴ πᾶσα ἀγαθὸν ἔσται τῇ ἑαυτῆς φύσει.

Ἡ γὰρ πᾶσαν ἔδει καὶ τὴν ἡδονὴν κακὸν εἶναι οὕσαν ἐναντίον τῇ
λύπῃ ὡς κακὸν κακῷ, ἢ εἰ μὴ ὡς φευκτὸν μηδὲ κακὸν ἡ ἡδονή, ἀλλ' ὡς
5 ἀγαθὸν κακῷ ἀντίκειται, πᾶσαν ἀγαθὸν εἶναι. εἰ γὰρ εἴη τις ἡδονὴ κακόν, 10
εἴη ἂν τῶν λυπῶν κακῶν οὐσῶν πασῶν ἡ ἡδονή, ἐναντία οὕσα τῇ λύπῃ,
ἡ μὲν ὡς κακὸν κακῷ ἐναντία, ἡ δὲ ὡς ἀγαθὸν κακῷ, ὅτι δεῖται λόγου.
ἢ οὐδὲ λύπη πᾶσα κακόν, εἴ γε καὶ ἐν τούτοις ἡ ἀρετὴ τοῦ μέσου στοχα- 15
στική, καὶ εἰσιν οἰκτεῖται τῷ σπουδαίῳ καὶ λύπαι τινὲς καὶ πόνοι. εἴη δ'
10 ἂν κοινότερον ὁ πόνος τῆς λύπης. τίς γὰρ πόνος ἡ λύπη. καὶ γὰρ ὡσπερ
ἡ ἡδονὴ ταῖς ἐνεργείαις ἐπομένῃ καὶ μέρος πως ἡ τέλος οὕσα αὐτῶν παρ'
ἐκείνων ἔχει τὸ αἰρετόν τε καὶ φευκτόν (αἰρεταὶ μὲν γὰρ αἱ ἐπὶ ταῖς αἰ- 20
ρεταῖς ἐνεργείαις, φευκταὶ δ' αἱ ἐπὶ ταῖς μὴ τοιαύταις), οὕτως εὐλογον καὶ
τὰς λύπας ὑπολαμβάνειν ἐπὶ ἐνεργείαις τισὶ γινομένας παρ' ἐκείνων καὶ
15 αὐτὰς ἔχειν τὸ αἰρετόν τε καὶ φευκτόν ἔμπαλιν τῶν ἡδονῶν. τὰς μὲν γὰρ 25
ἐπὶ ταῖς καλαῖς γινομένας ἐνεργείαις φευκτὰς εἶναι, | τὰς δ' ἐπὶ ταῖς αἰ- 244
σχραῖς αἰρετάς. εἰ δὲ εἰσιν λύπαι τινες αἰρεταὶ καὶ πόνοι, εἴην ἂν καὶ
ἡδοναὶ φευκταὶ αἱ ταῖς λύπαις ταύταις ἐναντία. ἐναντία δὲ ἡδοναὶ λύπαις
αἱ γινομένης ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ἐνεργείαις. καὶ διὰ τοῦτο οὐ πᾶσα ἀγαθὸν 5
20 ἡδονή, ὅτι μηδὲ πᾶσα λύπη κακόν. ἐλέγετο δὲ τι καὶ τοιοῦτον, ὅτι οὐδὲ
τοῖς ὑποθεμένοις πᾶσαν εἶναι λύπην κακὸν ἀκολουθεῖν ἀνάγκη τὸ ἡ πᾶσαν
ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι ἢ πᾶσαν κακόν, κειμένου τοῦ τὴν λύπην ἐναντίαν εἶναι 10
τῇ ἡδονῇ. ἐφ' ὧν γὰρ ἡδονῶν ὑπερβολαὶ τινὲς εἰσιν, ἐν τούτοις εἰσὶ καὶ
αἰρεταὶ τινες ἡδοναὶ καὶ φευκταί. αἱ μὲν γὰρ μέσαι αἰρεταί, αἱ δὲ κατὰ
25 τὰς ὑπερβολὰς φαῦλαι, εἰσὶ δὲ τοῦτο ἔχουσαι αἱ σωματικαὶ τῶν ἡδονῶν.
ἐφ' ὧν δὲ μὴ εἰσιν ὑπερβολαὶ τῷ καὶ τὰς ἐπὶ πλεόν αὐτῶν γινομένας ἐν 15
ἐν τῷ αἰρετῷ μένειν, αὐταὶ πᾶσαι αἰρεταί, οἷαί εἰσιν αἱ ἐπὶ ταῖς κατὰ
θεωρίαν ἐνεργείαις. εἰσὶ δὲ τινες καὶ παρὰ φύσιν ἡδοναί, ὅποιαί εἰσιν αἱ
θηριώδεις τε καὶ νοσηματώδεις, περὶ ὧν εἴρηται ἐν τῷ ἐβδόμῳ τῶν Ἡθι- 20
30 κῶν, αἱ οὔτε κυρίως ἀνθρώπου λέγοντο ἂν ἡδοναί, ὅτι μὴ κατὰ φύσιν,
οὔτε αἰρεταί. οὕτως δὲ ἔχουσῶν τῶν ἡδονῶν πάσαις μὲν αὐταῖς ἔσται λύπη
ἐναντίον ὡς κακόν τῷ κείσθαι πᾶσαν εἶναι λύπην κακόν, τῶν δὲ ἡδονῶν 25
ἴσαι μὲν εἰσι παρὰ φύσιν, αὐταὶ ὡς κακὸν κακῷ τῇ λύπῃ ἔσονται ἐναν-
τίαι, εἴ τις καὶ ταύτας ἐν ταῖς | ἡδοναῖς καταλέγοι, ὅσαι δὲ ἔχουσιν ὑπερ- 245
35 βολήν, ἐπὶ τούτων αἱ μὲν ὡς ἀγαθὸν ἔσονται τῇ λύπῃ ἐναντία, αἱ ἐν με-
σότῃ καὶ ὠρισμέναι τῷ ὀρθῷ λόγῳ, αἱ δὲ καθ' ὑπερβολήν, ἐν αἷς καὶ

2 ἔστι Ba Sp. 3 ante ἡ titulum iterat Ba Sp. 5 πᾶσαν B²a Sp.: πῶς ἂν VB
6 πασῶν. (ῆ) ἡ Vict. Sp. 7 ὅτι—λόγου punctis notat B² (in mg.: λύσις οὐ μέντοι
ἀκριβής): om. a 8 οὐδὲ Sp.: οὔτε libri 14 λύπας] v in lit. V 29 ὧν] v s. v. V
29. 30 ἐβδόμῳ τῶν Ἡθικῶν] Eth. Nic. VII, l. 1145*15 sqq. 31. 32 ἐναντίον ἔσται
λύπη Ba Sp. 36 αἷς Sp.: οἷς libri

αί τῶν ἀκολάστων, αὐται δὲ ὡς κακὸν κακῶ, ὧν δὲ οὐκ ἔστιν ὑπερβολή, 5
αὐται ἄν εἶεν πᾶσαι ὡς ἀγαθὸν κακῶ τῇ λύπῃ ἐναντία.

VIII. Ὅτι ἡ ἀρετὴ οὔτε γένος οὔτε ὄλον.

Οὔτε γένος μὲν, ὅτι τὸ γένος οὐ συναναιρεῖται ἐνὶ τῶν εἰδῶν ἀναι- 10
5 ρουμένῳ, ἡ δὲ ἀρετὴ συναναιρεῖται μιᾷ (εἴτε γὰρ ἀντακολουθοῦσιν αἱ ἀρε-
ται ἀλλήλαις, ἡστινοσοῦν ἀναιρουμένης ἀναιρεῖται καὶ ἡ ἀρετὴ, ἔσται γε
οὕτως καὶ ἐν τῶν εἰδῶν τάλλα εἶδη συναναιροῦν, ὃ οὐδὲ αὐτὸ ὑγιές 15
εἶναι δοκεῖ, εἴτε μὴ ἀντακολουθοῦσι, φρονήσεως ἀναιρουμένης ἀναιροῖτο
ἂν ἡ ἀρετὴ τῷ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ἐν πάσαις αὐταῖς τὸ εἶναι, ὃ δ' ὀρ-
10 θὸς λόγος ἀπὸ φρονήσεως), ὄλον δὲ οὐκ ἂν εἴη ἡ ἀρετὴ, ὅτι τὸ μέρος 20
οὐκ ἐπιδέχεται τὸν τοῦ ὄλου λόγον ἐν τοῖς ἀνομοιομερέσι, διαφέρουσι δὲ
ἀλλήλων αἱ ἀρεταὶ καὶ τὸν τῆς ἀρετῆς ἐπιδέχονται λόγον. ἡ ἐν οἷς τὸ
μὲν πρῶτόν ἐστι, τὸ δὲ δεύτερον, ὡς ἀναιρουμένου τοῦ πρώτου | ἀναιρεῖ- 246
σθαι τό τε κοινόν καὶ τὰ ἄλλα τὰ μετ' αὐτό, ταῦτα τῶν πολλαχῶς λεγο-
15 μένων ἐστὶ τῶν ἀφ' ἑνὸς ἢ πρὸς ἕν λεγομένων, ὥστ' εἰ καὶ ἡ ἀρετὴ
μιᾶς τινος ἀναιρουμένης ἀναιροῖτο, εἴη ἂν καὶ αὕτη τῶν οὕτως λεγομένων. 5
ἡ μᾶλλον ῥητέον τὸν δοκοῦντα συνωνύμως τῶν ἀρετῶν ὄρον τῆς ἀρετῆς
κατηγορεῖσθαι κοινότερον εἶναι καὶ οὐκ ἴδιον τῆς ὄλης ἀρετῆς ἧς αὐταὶ
μέρη. εἴη δ' ἂν ἐκεῖνη λόγος ἡ πάσης λογικῆς ψυχῆς ἕξις ἀρίστη, ὃς
20 λόγος οὐ καθεκάστη τῶν ἀρετῶν ἐφαρμόζει. δοκεῖ δὲ καὶ Ἀριστοτέλης 10
ὄλον τι λέγειν τὴν τέλειον ἀρετὴν ἀλλ' οὐ γένος.

[Περὶ τῆς ἀπορίας ταύτης καὶ ἐν τοῖς ὑστέροις εἴρηται τι.]

IX. Ὅτι μὴ πάντες οἱ ἁμαρτάνοντες ἀγνοία τοῦ κακὰ εἶναι καὶ 15
βλαβερὰ ἢ πράττουσιν, ἁμαρτάνουσιν.

25 (Ὅτι μὴ πάντες οἱ ἁμαρτάνοντες ἀγνοία τοῦ κακὰ εἶναι καὶ βλαβερὰ,
ἢ πράττουσιν,) ἁμαρτάνουσι, ὁῦλον ἐκ τῶν πεπεισμένων ὅτι ἁμαρτάνουσι, 20
καὶ μὴ ἀντεχόντων αὐτοῖς διὰ μαλακίαν καὶ ἀνασκησίαν. ὧν εἰσι καὶ οἱ
νοσοῦντες καὶ τὰ βλάπτοντα αὐτοὺς πράττοντες, οὐκ ἀγνοοῦντες ὅποιά 247
ἐστίν· ὅτι γὰρ οὐκ ἀγνοοῦσιν, αὐτοῖς ἐπικαλοῦσι, τοὺς μὴ τὰ ὅμοια ἁμαρ-
30 τάνοντας ἐπικαλοῦνται, εὔχονται τοῖς θεοῖς ὑπὲρ τοῦ καλλίον φρονῆσαι. ἐν

1 alt. δὲ V¹ in mg. 3 οὔτε γένος Ba Sp.: οὐ γένος V 4 ante οὔτε titulum
iterat Ba Sp. οὔτε] οὐ B²a Sp. 6. 7 γε οὕτως V: τε Ba Sp.: fortasse δὲ
οὕτως 7 εἰδῶν οὕτως τάλλα Ba Sp. 8 ἀναιρουμένης] ἡς s. v. in lit. V
9 ἐν] εἶναι coni. Sp. bene 10 ἀποφρονήσεως V οὐκ ἂν] ux ἂν in lit. V
εἴη] ἡ add. v. c. V 17 τῆς ἀρετῆς coll. post κατηγορεῖσθαι Ba Sp. 19 εἴη] ἡ
add. v. c. V ἐκεῖνη a 20 οὐ punctis notat B: om. a 21 τέλειαν Sp.
22 τι a Sp.: τις (i in lit.) V 25. 26 ὅτι — πράττουσιν add. Ba Sp. 27 ἀνασκησίαν]
ἀναισθησίαν Vict. Sp. 28 αὐτοῖς Sp. 30 ἐπικαλοῦνται B²a Sp.: ἐπικαλοῦσιν V
ἔχονται a

οἷς εἰσι καὶ οἱ ἐρῶντες, οἱ εἰ τὸ ἐρασθῆναι ἐπ' αὐτοῖς (ὡς) τὸ ἐρῶσιν 5
 παύσασθαι, ἐκόντες ἄν εἴεν τὰ κατὰ τὸν ἔρωτα πράττοντες. ἀλλὰ
 καὶ ἐκ τῶν ἀρχομένων ἀμαρτάνειν δῆλον. οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ἀγνοῶν τὰ
 κακὰ ὅτι κακὰ ἐστὶν ἐπ' αὐτὰ τὴν ἀρχὴν ἔρχεται. πάντες γοῦν ἀρχόμενοι 10
 5 αἰδοῦνται καὶ λανθάνειν σπεύδουσιν, καὶ ὡς μὴ καὶ δεῦτερον πράξοντες τὰ
 ὁμοία εἰσιν ἐπ' αὐτά, πεπεισμένοι βλαβήσεσθαι τι ἀπ' αὐτῶν, εἴκοντες τῇ
 ἡδονῇ, οὐ πίστευι τοῦ αἰρετωτέραν αὐτοῖς εἶναι, ἀλλὰ τῷ μὴ βούλεσθαι 15
 πονήσαντες ὀλίγον ἀντισχεῖν πρὸς αὐτήν. τοῦ δὲ ταύτην περὶ τῶν κακῶν
 ἔχειν τὴν πρόληψιν ὡς ἔννοιαν αὐτῶν ἔχειν ὁποῖά ἐστὶν αἰτίαν πρῶτην μὲν
 10 τὴν φύσιν ἔχουσιν (οὐ γὰρ ἀνενόητοι τῶν βελτιόνων οἱ μηδέπω παντά-
 πασιν διστραμμένοι, ἀλλὰ τὰς κοινὰς τε καὶ φυσικὰς σώζοντες ἔννοιας· ὅτι 20
 γὰρ πρὸς τὰ βελτίω νένευκεν ἡ φύσις ἐκάστου, δῆλόν ἐστιν ἐκ τοῦ καὶ τοὺς
 ἐν ἀμαρτήμασιν ὄντας ἤδη ἐπαινέειν ἔτι τοὺς οὐχ ἀμαρτάνοντας, καὶ τοὺς
 ἀμαρτάνοντας τοὺς αὐτῶν παῖδας μὴ ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἄγειν), ἱκανὴ δὲ καὶ ἡ 25
 15 κοινὴ φήμη τε καὶ πρόληψις τῶν ἀνθρώπων τὴν τῶν κακῶν ἀτοπίαν ὁποῖα
 τίς ἐστὶ διδάξει. ἀλλὰ καὶ οἱ νόμοι ταῦτα κηρύττοντες | ἱκανοὶ τὰ βελ- 248
 τίω διδάσκουσιν. πρὸς δὲ τοῦτοις διδάσκαλοι τε καὶ παιδαγωγοὶ πάντες κοι-
 νῶς τὰ κακὰ φεύγειν παραινούντες οὐκ ἀνενοήτους τῶν βελτιόνων τοὺς
 νέους ἐῷσιν εἶναι καὶ ὅτι μὲν οὐκ ἀγνοῖα τῶν κακῶν τὰ ἀμαρτήματα, 5
 20 δῆλον ἐκ τούτων τε καὶ τῶν τοιούτων. ὅτι δὲ μὴ βίᾳ πράττουσιν τὰ φαῦλα,
 δῆλον ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἶναι τοὺς πράττοντας αὐτά, καὶ κατὰ τὴν ἐξ αὐτῶν
 ὄρμην κινεῖν ἐπὶ τὰς τοιαύτας πράξεις τὰ ὀργανικὰ μέρη καὶ βουλευομέ- 10
 νους περὶ αὐτῶν καὶ προαιρουμένους αὐτά. εἰ γὰρ οἱ προαιρούμενοι βιά-
 ζονται, τίνες ἄν εἴεν οἱ μὴ βιαζόμενοι; εἰ δὲ ἐν ἔξει τῶν ἀμαρτανομένων
 25 γενόμενοι μῆτε αἰδοῦνται αὐτοῦς * * * τῶν κακῶν φρονοῦσιν, οὐδὲν τοῦτο
 πρὸς τὸ εἶναι αὐτὰ ἀκούσια. τοῦ γὰρ ἐν ταύτῃ τῇ ἔξει γενέσθαι, ὡς τὰ
 κακὰ μὴ ὑπολαμβάνειν καὶ αὐτοῖς εἶναι κακὰ. αὐτοὶ αἴτιοι, ὅτε γ' ἦν ἐπ'
 αὐτοῖς μὴ πράττειν ταῦτα δι' ἃ γηγόνασιν τοιοῦτοι μὴ φυλαξάμενοι. εἰ 20
 δὲ ἀρχομένοις μὲν αὐτοῖς τῶν ἀμαρτημάτων οὐκ ἐφαίνετο τὰ κακὰ ὠφέ-
 30 λιμὰ τε καὶ αἰρετά, προελθοῦσιν δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ δι' ἀμέλειαν αὐτῶν ἐν
 ἔξει γενομένοις μοχθηρᾷ [τὰ] τοιαῦτα φαίνεται, ἑαυτοῖς ἄν εἴεν τῆς ἀπ' αὐ- 25

1 ἐρῶντες B^{2a} Sp.: ἐρωτῶντες sic V: ἐρωτῶντες B¹ ὡς addidi: ἐστὶ καὶ add. B^{2a} Sp.
 6 εἰσιν (εἰσιν V)] ἴσιν conl. Sp. fortasse recte πεπεισμένοι μὲν βλαβήσεσθαι B^{2a} Sp.
 εἴκοντες δὲ τῇ a Sp. 8 αὐτήν] ἦν in lit. V 9 ἔννοιαν] εὔνοιαν a Sp. 10 ἀνενόητοι
 (νεν in lit.) V οἱ μηδέπω B Sp.: οἱ μὴ δέπω (μὴ s. v.) V: ἔρμη δέπω a 15 κοινή] ἡ
 in lit. V 17 τούτοις Sp.: τούτους libri 19 ἀμαρτήματα] tert. α in lit. V 20 ὅτι] ο in
 lit. V δὲ μὴ corr. ex μὴ δὲ V: δὲ μὴ δὲ Ba Sp. β[α] β in lit. V 21 αὐτοῦς (αί-
 τῶν) Diels 22 ὀργ[ι]κὰ (κά in lit.) sic V 23 προαιρουμένους] pr. υ in lit. V 24 εἴεν]
 v in lit. V εἰ] οἱ Vict. 25 αὐτοῦς Sp.: αὐτοῦς V: om. a τῶν κακῶν φρονοῦσιν VFB¹S¹:
 (μῆτε περὶ τῶν κακῶν ὡς αὐτοῖς ὄν)των κ. φρ. Schwartz: τὰ κακὰ πράττοντες, τῶν δὲ (τε
 Sp.) νόμων καταφρονοῦσιν, τὰ κακὰ οὐχ ἴγούμενοι εἶναι κακὰ B²S^{2a} Sp. 27 αὐτοῖς V
 αὐτοὶ Ba Sp.: αὐτοῖς V: αὐτοῖς FS ὅτε γ' ἦν Schwartz: ὅτε μὴν VBFS¹: εἰ γε B^{2a} Sp.
 28 τὸ μὴ πράττειν B^{2a} Sp. δι' ἃ γηγόνασιν scripsi: διαγεγόνασιν VB¹S¹F: ὄν διαγεγόνασιν
 B²S^{2a} Sp. 31 μοχθηρᾷ Schwartz: μοχθηρᾷ VFB¹S¹: αἰρετά B²S^{2a} Sp. τὰ delevi

τῶν τοιαύτης φαντασίας αἴτιοι, ὄντες αὐτοῖς τῆς τοιαύτης ἕξεως αἴτιοι, δι' ἣν φαντασίας περὶ τῶν κακῶν τοιαύτας ἔχουσιν. τούτοις δὲ μαρτυρεῖ καὶ τὸ μισεῖσθαι καὶ κολάζεσθαι τοὺς οὕτως ἀμαρτάνοντας, ὡς ἐκούσιως καὶ 249 αὐτοῖς αἰτίους ὄντας τῶν τοιοῦτων πράξεων, τῶν ἀκούσιως τοιούτων τι 5 πραττόντων συγγνώμης τυγχανόντων. διὰ τί γάρ, εἰ πάντα ἀκούσια, τὰ μὲν αὐτῶν συγγινώσκειται, τὰ δ' οὐ; εἰ γάρ, ὅτε ἐπ' αὐτοῖς ἦν τὸ μαθοῦσιν 5 ὁποῖα ἐστὶν ἀπέχεσθαι αὐτῶν, εἰ μὲν εἰδότες τοῦτο ἡμέλουν αὐτοῦ, αὐτοὶ αἴτιοι πάλιν καὶ ἐκόντες τοιούτοι, εἰ δὲ κάκεινο ἠγνόουν, πῶς οὐ καὶ αὐτοὶ συγγνώμης ἄξιοι; ἰκανὴ δὲ πίστις τοῦ μήτε βία μήτε δι' ἄγνοιαν τῶν 10 βελτιόνων τινὰς ἀμαρτάνειν τῶν ἀμαρτανόντων καὶ τὸ μήτε λυπεῖσθαι μήτε μεταγινώσκειν ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν· τὰ γὰρ ἀκούσιως πραττόμενα ἐπιλυπά τέ ἐστι καὶ ἐν μεταμελείᾳ. ὅτι δὲ εἰ ἀκούσια τὰ ἀμαρτήματα, οὐδὲ ἐφ' 15 ἡμῖν ἂν εἴη, ὁ γὰρ ἐκ τοῦ ἀκούσια μὲν εἶναι τὰ βία ἢ δι' ἄγνοιαν γινόμενα, οὔτε δὲ ἂν βιαζόμενοι ποιοῦμεν ἐφ' ἡμῖν μὴ ποιεῖν (ἂν γὰρ μὴ ἐφ' 15 ἡμῖν καὶ ποιῆσαι καὶ μὴ ποιῆσαι, ταῦτα [οὐ] βία), τὰ δὲ διὰ θυμὸν ἢ ἐπιθυμίαν ἀμαρτανόμενα βία φασὶν ποιεῖν τοὺς ποιοῦντας, ὥστε (τὰ) διὰ θυμὸν ἢ ἐπιθυμίαν ἀμαρτανόμενα οὐκ ἐφ' ἡμῖν. εἰ δὲ αἱ κολάσεις ἐπὶ 20 τοῖς ἐφ' ἡμῖν, οἱ διὰ θυμὸν ἢ δι' ἐπιθυμίαν ἀμαρτάνοντες οὐκ ἂν εὐλόγως κολάζονται. ὅσα δὲ δι' ἄγνοιαν ἀμαρτάνεται, ταῦτα εἰ μὲν τῆς ἀγνοίας 20 αὐτοῖς οἱ ἀμαρτάνοντες αἴτιοι, εἴεν ἂν ἐπ' αὐτοῖς· εἴεν δ' ἂν αὐτοῖς αἴτιοι 25 τῆς ἀγνοίας, εἰ ἐνὸν αὐτοῖς ἐπὶ τὰ βελτίω τραπομένοις μὴ γενέσθαι ἐν ἕξει τοιαύτη, δι' ἣν ἀγνοήσουσι τὰ ἀγαθὰ, οἱ δὲ ἡμέλυσαν τοῦ τοιοῦτου. ἀλλὰ μὴν οὐκ ἄλλως | ἐνῆν αὐτοῖς ἐπὶ τὰ βελτίω τραπέσθαι, εἰ μὴ εἶχόν ποτε 250 ὑπολήψεις τινὰς περὶ τῶν ἀγαθῶν ὡς ὄντων τοιοῦτων. εἰ γὰρ αἰεὶ τὰ κακὰ 25 αὐτοῖς ἀγαθῶν φαντασίαν ἐπέστελλεν, οὐκ ἦν ἐπ' αὐτοῖς τὸ μὴ αἰρεῖσθαι αὐτά. ἀλλὰ μὴν οἱ ἔχοντες ὑπολήψεις περὶ τῶν ἀγαθῶν ὡς ἀγαθῶν 5 ἔπειτα μὴ αἰρούμενοι αὐτὰ ἐκόντες ἡμάρτανον. οὔτε γὰρ διὰ βίαν οὔτε δι' ἄγνοιαν παρεώρων τὴν τῶν βελτιόνων ἀρεσιν, ὥστε ὡς ἐπ' αὐτοῖς τὸ ἀμαρτάνειν, οὕτως καὶ ἐκούσιον. εἰ δὲ μὴ αὐτοῖς τῆς ἀγνοίας αἴτιοι, οὐδ' 10 ἂν ἐπ' αὐτοῖς εἴη τὸ δι' ἄγνοιαν ἀμαρτάνειν, οὔτως δὲ οὐδεὶς ἂν εὐλόγως 30 κολάζοιτο τῶν ἀμαρτανόντων, εἴ γε αἱ κολάσεις μὲν ἐπὶ τοῖς ἐφ' ἡμῖν, οὐδὲν δὲ τῶν ἀμαρτανομένων ἐφ' ἡμῖν, εἴ γε ἀκούσιον, πᾶν δὲ ἀκούσιον 15 ἢ δι' ἄγνοιαν ἢ βία.

X. Ὅτι ὁ ἄνθρωπος τῶν ἀρετῶν χάριν, ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν.

35 Εἰ ἐν τοῖς φύσει γινομένοις ἐστὶν τι, οὗ χάριν τὰ οὕτως γινόμενα γί- 20

1. 2 δι' ἣν] δ' ἣν a 6 εἰ] fortasse καὶ ὅτε Diels, cf. 129,27: ὅτι libri
 ἡμέλλουν V 13 ἢ δι'—οὐ βία (15)] om. Ba Sp. del. S² 14 fortasse (ποιοῦμεν
 οὐδ' ἂν δι' ἄγνοιαν) ποιοῦμεν 15 οὐ del. v. c. V βία—ἀμαρτανόμενα (16) V¹
 in mg. 16 τὰ add. B²SFa Sp. 17 ἀμαρτανόμενα] ἀμαρτανόμεν | V
 20 αὐτοῖς V εἴεν] εἴη Sp. 22 ἀγαθὰ V οἱ δὲ] οἱ δὲ V 24 ὑπολήψεις] εἰ
 in lit. V αἰεὶ] δὴ a 27 ἐπεὶ τὰ a 30 αὐτοῖς VB: αὐτοὶ a Sp.
 32 ἀκούσιον V 35 γινόμενα] ἴνο in lit. V

νεται, τὸ δέ, οὐ χάριν γίνεται τινα, τέλος ἐκείνων, ἐν τοῖς φύσει γινομένοις
 τέλος τί ἐστιν. ἀλλὰ μὴν τὸ τέλος τῶν τοῦ τέλους χάριν γινομένων ἀμει-
 νον, ὥστε καὶ τῶν φύσει γινομένων τὰ τέλη τῶν ἐκείνων γινομένων χάριν 25
 ἀμείνω. ἔστι δὲ καὶ ὁ ἄνθρωπος τῶν φύσει γινομένων, ὥστε ἐστὶν τι καὶ
 5 τούτῳ | τέλος, καὶ τοῦτο τῶν ἐφ' οἷς τοῦτο βέλτιον. τέλος δὲ τοῦ ἀν- 251
 θρώπου τὸ σπουδαῖον ἄνθρωπον γενέσθαι, τούτου χάριν ὁ ἄνθρωπος, τὸ
 δὲ σπουδαῖον γενέσθαι ἐστὶ τὸ ἔχειν τὰς ἀνθρώπου ἀρετάς. ἀλλὰ μὴν 5
 οὐχ οἷόν τε σχεῖν τῷ ἀνθρώπῳ τὰς ἀρετάς, εἰ μὴ πρῶτον ἄνθρωπος γέ-
 νοιτο. ὁ ἄνθρωπος ἄρα τῆς τῶν ἀρετῶν κτήσεως χάριν, ἀλλ' οὐχ αἰ ἀρε-
 10 ται τοῦ ἀνθρώπου. διὸ καὶ ἀμείνων ὁ κεκτημένος τὰς ἀρετάς ἄνθρωπος 10
 τοῦ χωρὶς τούτων ἀνθρώπου. οὐ γὰρ αἰ ἀρεταὶ γίνονται. οὐ γὰρ ἡμεῖς
 αὐτάς κτώμεθα ὡς χωρὶον ἢ ἀνδράποδον ἢ οἰκίαν, ἀλλ' ἡ τῶν ἐκάστου
 ἀρετῶν γένεσις ἐν τῇ κτήσει αὐτῶν. εἰ δὲ ἡ γένεσις αὐτῶν ἐν τῇ κτήσει,
 καὶ τὸ εἶναι αὐταῖς ἐν τούτῳ, ἔστι δὲ τὸ τέλος ἡμῖν ἢ κτήσις αὐτῶν, εἴην 15
 15 ἂν καὶ αἰ ἀρεταὶ τέλη ἡμῶν καὶ τούτων χάριν ἡμεῖς. διὸ καὶ ἀμείνους
 ἡμῶν αἰ ἀρεταί, διότι καὶ τὸ τέλος ἡμῶν ἐν τῇ τῶν ἀρετῶν παρουσίᾳ τε
 καὶ κτήσει.

XI. Ὅτι μὴ πολλαχῶς τὸ ἀκούσιον, ἐπεὶ καὶ βία καὶ δι' ἄγνοιαν. 20

Ὅσπερ οὐ λέγεται πολλαχῶς τὸ ζῆλον, ἐπεὶ τὸ μὲν ἐστὶν αὐτοῦ λογι-
 20 κὸν τὸ δ' ἄλογον, ἀλλ' οὐδὲ ἡ κακία πολλαχῶς, ἐπεὶ ἡ μὲν καθ' ὑπερ-
 βολήν, ἡ δὲ κατὰ ἔνδειαν, οὕτως οὐδὲ τὸ ἀκούσιον πολλαχῶς, ἐπεὶ τὸ 25
 μὲν αὐτοῦ βία, τὸ δὲ δι' ἄγνοιαν. μέρη γὰρ ἡ εἶδη τοῦ ἀκουσίου ταῦτα. 252
 εἰ δὲ μὴ πολλαχῶς τὸ ἀκούσιον, οὐδ' ἂν ὁ τόπος ἔτι διὰ τοῦτο διαβάλ-
 λαιτο ὁ ἀξιώων 'εἰ τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων πολλαχῶς, καὶ τὸ ἕτερον πολ- 5
 25 λαχῶς· οὐ πολλαχῶς δὲ τὸ ἐκούσιον τοῦ ἀκουσίου τοῦ ἐναντίου αὐτῷ πολ-
 λαχῶς λεγομένου'; οὐδὲ γὰρ ἡ κακία πολλαχῶς, ἐπεὶ ἡ μὲν ἐστὶν ἐν
 ὑπερβολῇ ἡ δὲ ἐν ἐνδείᾳ. γένος γὰρ τι ἡ κακία ἐπὶ εἰδῶσιν τῇ τε ὑπερ- 10
 βολῇ καὶ τῇ ἐνδείᾳ, καὶ ὡσπερ κακία μὲν ἑκατέρω, καὶ ἡ ἐν ὑπερβολῇ καὶ
 ἡ ἐν ἐνδείᾳ (οὐδὲ γὰρ οἷόν τε ἅμα τὸν κακὸν κατ' ἄμφω κακὸν εἶναι, οὐ
 30 μέντοι καὶ ἡ ἀρετὴ ἤδη διπλῇ ἑκατέρω τῶν κακιῶν ἰδίαι τις ἀντικειμένη· 15
 οὐ γὰρ αὐτάρκες πρὸς ἀρετὴν τὸ μὴ εἶναι ἐν ὑπερβολῇ, ἢ πάλιν τὸ μὴ
 εἶναι ἐν ἐνδείᾳ, ἀλλὰ δεῖ, εἰ ἀρετὴ ἔσοιτο, ἐν μηδεντέρῳ ἐκείνων εἶναι) οὕτως
 καὶ τὸ ἐκούσιον ἐν τῇ ἑκατέρω τῶν ἐν οἷς τῷ ἀκουσίῳ τὸ εἶναι ἐστὶν
 ἀντιθέσει ἅμα τὸ εἶναι ἔχει. δεῖ γὰρ τὸν ἐκουσίως τι ποιῶντα ἐν αὐτῷ 20

6 γὰρ χάριν B² conl. Sp. 7 ἀρετάς V τ' ἔχειν conl. Sp. 9 ἄρα (in mg. m¹) VB: ὁ γὰρ ἄνθρωπος GFS (S² in mg. ἄρα) MNL: ὁ ἄνθρωπος ἄρα a Sp.
 11 οὐ—(γίνονται] sententia aut manca (ἀρεταὶ (χωρὶς) Diels) aut delenda 12. 13 ἐκά-
 στου ἀρετῶν] u ap in lit. V 21 οὐδὲ conl. Sp.: οὕτε libri 22 ἡ] ἡ V
 24 post ὁ litura V 26 οὐδὲ Sp.: οὕτε libri 27 γένος] τινός a 29 ἐν Sa
 Sp.: ἐπὶ VB 30 ἡ om. a Sp. διπλῇ a Sp. ἑκατέρω corr. in ἑκατέρω
 v. c. V 31 ἡ add. v. c. V 32 δεῖ] δὴ a 34 δεῖ S²B (in lit.) a: διὰ VS¹
 αὐτῷ V

τε τὴν ἀρχὴν ἔχειν τῶν πραττομένων καὶ ἔτι εἰδέναι τὰ καθ' ἕκαστα, ὧν
τὸ μὲν τοῦ βία ἀναιρετικόν ἐστι, τὸ δὲ τοῦ δι' ἄγνοιαν. διὸ ἅμα ἀμφο-
τέρους τοῖς τοῦ ἀκουσίου μέρεσιν ἀντίκειται τὸ ἐκούσιον ἐκείνων μηδὲ συνυ-
25 πάρχειν ἤδη δυναμένων. οὐ γὰρ οἶόν τε τὸν βία τι ποιῶντα ἢ πάσχοντα
5 καὶ ἀγνοῶντα τὰ καθ' ἕκαστα ἀμαρτάνειν. οὐδὲν γὰρ | πρὸς τὸ ἀκουσίως 253
ποιεῖν τοὺς βιαζομένους ὑπὸ τινων συντελεῖ ἢ ἄγνοια ἢ γνῶσις τῶν καθέ-
καστα. οὐκ ἀναιρεῖται δὲ ὁ τόπος οὐδὲ ὑπὸ τοῦ τὸ μὲν φιλεῖν πολλαχῶς
λέγεσθαι, τὸ δὲ μισεῖν ἐναντίον ὃν αὐτῷ μηκέτι λέγεσθαι πολλαχῶς. εἰ 5
μὲν γὰρ ἦν τὸ μισεῖν παντὶ τῷ φιλεῖν ἐναντίον, καὶ μὴ πολλαχῶς ἐλέγετο,
10 ἀνῆρεῖτο ἂν ὁ τόπος· εἰ δὲ τὸ μισεῖν μόνῃ ἐστὶν ἐναντίον τῷ φιλεῖν τῷ
κατὰ διάθεσιν, οὐκέτι δὲ καὶ τῷ καταφιλεῖν, οὐ διαβάλλεται ὁ τόπος. 10
τότε γὰρ διαβάλλοιτο ἂν, εἰ παντὶ τῷ σημαινομένῃ ὑπὸ τοῦ πολλαχῶς
λεγομένου ὃν ἐναντίον τι μὴ εἶη καὶ αὐτὸ πολλαχῶς λεγόμενον. τῷ γὰρ
λευκῷ πολλαχῶς λεγομένῃ τὸ μέλαν ἐναντίον ὃν πολλαχῶς λέγεται, ὅτι 15
15 πᾶσι τοῖς σημαινομένοις ὑπὸ τοῦ λευκοῦ ἐναντίον ἐστὶν· καὶ γὰρ τῷ ἐν
χρῶματι λευκῷ καὶ τῷ ἐν φωνῇ ἐναντίον τὸ μέλαν, ὡς εἴ γε μόνον ἦν
τῷ ἑτέρῃ αὐτῶν ἐναντίον, οὐδ' αὐτὸ ἂν ἐλέγετο πολλαχῶς.

XII. Ἡ λέξις ἐκ τοῦ τρίτου τῶν Νικομαχείων.

“Ἔοικεν δὴ τὸ βίαιον εἶναι, οὐ ἔξωθεν ἢ ἀρχῇ, μηδὲν συμ-
20 βαλλομένου τοῦ βιασθέντος”.

“Ὅτι τὸ ἐν ἧ μηδὲν συμβάλλεται ὁ πράττων ἢ ὁ πάσχων 254
εἶπεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἀντὶ τοῦ ὁ βιασθεῖς, διὰ τοῦ νῦν εἰρημένου
ἔδειξεν μεταλαβὼν καὶ μηκέτι εἰπὼν ‘μηδὲν συμβαλλομένου τοῦ πράττοντος
ἢ πάσχοντος’, ἀλλὰ ἀντὶ τούτων εἰπὼν τοῦ βιασθέντος. ποτὲ μὲν 5
25 πράττειν λέγομεν, ποτὲ δὲ πάσχειν· καὶ γὰρ ‘βιασθεῖς ἔπραξεν’ καὶ ‘βία
ἔπαθεν’ λέγομεν. ἀρχὴν δ' ἂν λέγοι ἔξωθεν εἶναι ἐπὶ τῶν βιαζομένων
τὴν ποιητικὴν. ἢ μὲν γὰρ τελικὴ καὶ οὐ ἔνεκεν αἰτία οὐσα ἔξωθεν ἐστὶν 10
ἐπὶ πάντων τῶν πρασσομένων, εἴ γε πᾶς ὁ πράττων ἔνεκά του πράττει
ὁ πράττει, ὃ ἐστὶν ἐκτὸς αὐτοῦ. ἔτι τε οὐδ' ἂν εἶη ἐν τοῖς βία τι
30 πράττουσιν ἢ πάσχουσιν ἢ ὡς τέλος αἰτία. οὐ γὰρ ὁ βιαζόμενος ὑπὸ 15
τινος τέλος τι ἔχει προκείμενον αὐτῷ, οὐ χάριν ὑπὸ τοῦ βιαζομένου βιά-
ζεται. τῷ μὲν γὰρ βιαζομένῃ τινὰ † καὶ τοῦτο πράττον ἢ τέλος τι πρόκει-
ται, καὶ διὰ τοῦτο τοῦτον, ὃν βιάζεται, (βιάζεται), αὐτῷ δὲ οὐδέν. οἱ δὲ

2. 3 ἀμφοτέροις] ἀμφοτέρας a 7 ὑπὸ] ἐπὶ a Sp. 10 τῷ B²S²a Sp.: τοῦ VB¹S¹
14 ἐν om. a Sp. 16 τῷ] τὸ a 18 titulum ea forma reddunt Vict. et Sp. qua ex-
stat in tabula ἐκ τοῦ τρίτου] Eth. Nic. III, 1. 1110^b15 21 ἐν ἧ B²: in lit. Vict.?:
ἐν ἧ VB¹a Sp. 22 ἐν τοῖς ἔμπροσθεν] Eth. Nic. III, 1. 1110^a2 23 μεταβαλὼν „vir
doctus in exemplo bibl. univ. Monac.“ Sp. 24. 25 μὲν γὰρ πράττειν a Sp. 25 λεγομέν
(υ sive ου supra v n. c.?) V 28 τοῦ sic V 29 πράττει δ B² Vict.? Sp.: πράττει δ VFa
αὐτοῦ V 30 ἢ ὡς a 31 αὐτῷ a Sp. 32 πράττον ἢ V: πράττοντι SB (ante τέλος rasura)
a Sp.: fortasse καὶ (τοῦ) τοῦτο πράττειν τέλος 23 ἐν om. a Sp. βιάζεται addidi

πάσχοντες τὰ βίαιά εἰσιν, ὧν ἕξωθεν ἐστὶν ἡ ἀρχὴ ἢ ποιητικὴ, μὴδὲν εἰς 20
 τὸ γινόμενον τοῦ πάσχοντος συμβαλλομένου τε καὶ συμπράττοντος, ὡς
 ἔδειξεν γινόμενον ἐπὶ τῶν πλεόντων, ὅταν ὑπὸ πνεύματός τινος ἕξωθῶσιν,
 καὶ ὑπὸ τῶν κυρίων ὄντων καὶ ἀγόντων τοὺς ἡττημένους, ὅπη ἂν αὐτοῖς 25
 5 δοκῇ. οὐκ εἴ τις δὲ βιαζόμενος ὑπὸ τινος κινήσῃ | τι τῶν ὀργανικῶν 255
 μορίων κινήσῃ τινα, ἢ συντελεῖ πρὸς τὸ γινόμενον βία, οὗτος ἤδη συμ-
 βάλλοιτο ἂν [ἢ τοῦ] πρὸς τὸ γινόμενον βία (οὐ γὰρ εἰ ἀπωσθεὶς ὑπὸ τινος
 κινήσας τὰ σκέλη ἐμπέσει τι ἢ καταβάλλοι τι, ἤδη ἂν λέγοιτο συντελεῖν 5
 πρὸς τὸ γινόμενον), ἀλλ' εἰ μὲν κατὰ τὴν οἰκείαν ὄρμην καὶ πρόθεσιν
 10 ποιῆσαι τοῦτο, εἴη ἂν συντελῶν· εἰ δὲ κατὰ συνήθη τινὰ καὶ φυσικὴν με-
 ταφορὰν τῶν σκελῶν κινήθει, οὐκέτι. ὅπερ εἶπεν καὶ Ἀριστοτέλης διὰ 10
 τοῦ καὶ γὰρ ἡ ἀρχὴ τοῦ κινεῖν τὰ ὀργανικὰ μέρη ἐν ταῖς τοιαύ-
 ταις πράξεσιν ἐν αὐτῷ ἐστίν. ὁ γὰρ ἐκ τῆς νεῶς τὰ φορτία ταῖς
 αὐτοῦ χερσὶν ἐκβάλλων εἰς τὴν θάλασσαν διὰ τὸν κίνδυνον, οὐχ ὅτι κινεῖ 15
 15 τὰς χεῖρας ἐκὼν ποιεῖ, ἀλλ' ὅτι προελόμενος τοῦτο ποιῆσαι, οὕτως αὐτὸ
 ποιεῖ, οὐκέτι (δὲ) οἱ δι' ἡδονῆς τι ποιοῦντες βία, ὅτι αὐτοὶ ποιοῦσιν α
 ποιοῦσιν διὰ τὴν ἡδονήν, ἀλλ' οὐκ ἕξωθεν τὸ ποιοῦν ἔχουσιν· τὸ γὰρ ἡδὺ
 ὡς τέλος καὶ σκοπὸς αἴτιον, ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ ποιοῦν. 20

XIII. Περὶ ἡδονῆς.

20 Ὅτι οἰκεία ἢ ἡδονὴ τῇ ἐνεργείᾳ, ἐφ' ἣ γίνεται, καὶ οὐκ ἐστὶν ἢ μὲν
 ἡδονὴ ὁμοειδῆς πᾶσα, | κατὰ τὸν ἀριθμὸν μόνον ἄλλη ἄλλης διαφέρουσα, 256
 τὰ δὲ ποιητικὰ τῶν ἡδονῶν διαφέρει, ἀλλ' εἰσὶν καὶ αἱ ἡδοναὶ ὁμοίως ἀλ-
 λήλων διαφέρουσαι, ὥσπερ καὶ τὰ ποιητικὰ αὐτῶν, ἐναργῶς ἔδειξεν Ἀρι-
 στοτέλης διὰ τοῦ δεῖξαι τὰς οἰκείας ταῖς ἐνεργείαις ἡδονὰς συναυξοῦσας 5
 25 τὰς ἐνεργείας, ἐφ' αἷς γίνονται. ἢ γὰρ ἐπὶ τῷ γεωμετρεῖν ἡδονὴ συναύξει
 τὰς κατὰ γεωμετρίαν ἐνεργείας, καὶ (ἢ) ἐπὶ τῷ κιθαρίζειν τὰς κατὰ τὴν κιθα-
 ριστικὴν, ὡς ἔχουσαι πρὸς αὐτὰς οἰκειότητα καὶ διαφέρουσαι ἀλλήλων κατὰ 10
 ταῦτά ταῖς ἐνεργείαις, ἐφ' αἷς γίνονται. εἰ γὰρ ἦσαν αἱ ἡδοναὶ αἱ αὐταί,
 οὐκ ἂν ἦδε μὲν τάσδε, ἦδε δὲ τάσδε τὰς ἐνεργείας συνηῦξεν. οἷς μὲν γὰρ
 30 ἀθροίζειν χρήματα πρόκειται, δι' ὧν ἐνεργειῶν ἡγούνται δύνασθαι τοῦτ' 15
 αὐτοῖς περιγενέσθαι, ταύτας ἐνεργοῦσιν, καὶ δι' ὧν πλεῖον, μᾶλλον, ὡς ὄν-

3 ἔδειξεν] cf. l. c. 1110*3 ὑπὸ] ὁ in lit. V 4 ὑπὸ] ἐπὶ Sp. 6 οὗτος a Sp.:
 οὕτως libri 7 ἢ τοῦ om. a Sp.: δι' αὐτοῦ Diels καταβάλλοι Diels: καταβάλλοι
 libri 8 κινήσας V 10 ποιῆσαι Diels: ποιήσει a Sp.: ποιήσῃ V συνήθη
 sic V 11 εἶπεν] Nic. Eth. III, 1. 1110*15 14 κινεῖ] ι in lit. V 16 δὲ add.
 B²S²a Sp. δι' ἡδονῆς] διὰ ἡδονήν a Sp. 19 titulum ea forma qua exstat in tabula
 reddunt B² Vict. Sp. 21 κατὰ sic V 23 ἔδειξεν] Eth. Nic. X, 5. 1175*20 sqq.
 24 ἐφ' αἷς γίνονται add. ante ἡδονὰς FSa Sp. συναυξομένης FS¹ 25 τὰς ἐνεργείας
 S²B²a Sp.: ταῖς ἐνεργείαις VB¹ 26 ἢ addidi τὰς — (28) γίνονται om. S¹F
 28 ταῦτά B Vict. Sp.: τ'αὐτά V: ταῦτα SFA ἐνεργείαις] ἡδοναῖς Vict. 31 περι-
 γίνεσθαι a Sp.

τος τινός ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ τῶν ἀδιαφόρων ἐνεργειῶν περιγινόμενου. διὸ οἱ αὐτοὶ διὰ τῶν διαφόρων κτῶνται τὰ χρήματα, καὶ οὐδὲν μᾶλλον διὰ 20 τῶνδε ἢ τῶνδε, ἃ ἐστὶ κτημάτων τε καὶ πλούτου περιποιητικά. ἐπὶ δὲ τῶν ἡδονῶν οὐχ οὕτως. οὐ γὰρ ὡς ἀπὸ πάντων τῶν ποιητικῶν ἡδονῆς 5 τῆς αὐτῆς περιγινόμενης ἡδονῆς, δι' ὧν μάλιστα γίνεται ταῦτα, ζητοῦσιν, ἀλλ' ὡς ἄλλων οὐσῶν τῶν ἐπὶ διαφόροις γινόμενων ἐνεργείαις τὰς ἐπὶ 25 ταῖσδε γινόμενας ἀίρουσιν, καὶ λυποῦνται γε καὶ ἄχθονται ταῖς ἀπα- 257 γούσαις αὐτοὺς ἀπὸ τῶνδε τῶν ἐνεργειῶν ἐνεργείαις τε καὶ ἡδοναῖς, ὡς ἐμποδῶν γινόμεναις ταῖς προκειμέναις αὐτοῖς ἡδοναῖς διὰ τοῦ τὰς ἐνεργείας 10 ἐμποδίσειν, ἐφ' αἷς γίνονται. φθαρτικαὶ γὰρ ἀλλήλων, ὥσπερ ἐνεργείαι, 5 ἐφ' αἷς ἡδοναῖς, οὕτως δὲ καὶ αἱ ἐπ' αὐταῖς ἡδοναῖς. καίτοι, εἰ ἦσαν ὁμοειδεῖς αἱ ἡδοναὶ πᾶσαι, καὶ τὰς ἐνεργείας ἡρούμεθα τῶν ἡδονῶν χάριν, ἦσαν (ἂν) αἰρετώταται ἐνεργείαι αἱ μάλιστα ποιῶσαι τὴν ἡδονήν. εἰ δ' 10 οὐκ ἀπὸ τῆς γινόμενης ἡδονῆς ἢ τῶν ἐνεργειῶν τῶν ποιητικῶν αὐτῶν 15 κρίσις, ἔμπαλιν δὲ ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν τὰς ἡδονὰς κρίνομεν, οὐτ' ἂν διὰ τὰς ἡδονὰς αἱ ἐνεργείαι τὸ αἰρετὸν ἔχουσι, οὕτε ὁμοειδεῖς ἂν εἶεν ἀλλήλαις. 15 ἔτι δέ, εἰ ὁ ποιούμεν ἐφ' αἷς λυπούμεθα ἐνεργείαις (παυόμεθα γὰρ τοῦ ἐνεργεῖν αὐτάς), τοῦτο ποιούμεν εἰς αὐτάς, ὅταν ἡδόμεθα τισιν ἄλλαις ἐνεργείαις, ὁὔτε ὡς οἰκεῖται ταῖς ἐνεργείαις αἱ γινόμεναι ἐπ' αὐταῖς ἡδοναῖς. 20 20 ἔτι (εἰ) τοῖς μὲν σώφροσιν αἱ αἰσχυραὶ ἐνεργείαι λύπην φέρουσι, ἡδονὴν δὲ αἱ σωφρονικαὶ τε καὶ καλαί, τοῖς δὲ ἀκολάστοις ἔμπαλιν, οὐκ ἂν εἶεν αἱ ἀπὸ τῶν αἰσχυρῶν ὁμοειδεῖς ταῖς ἀπὸ τῶν καλῶν. οὐχ ὅμοιον τὸ ἐπὶ τῶν 25 χρημάτων· οὐ γὰρ τοῖς φρονίμοις τε καὶ σώφροσιν ἢ πορνοβοσκία πενίας 26 αἰτία, τοῖς δὲ μοιχθηροῖς περιουσίας, ἀλλὰ καὶ τοῖς σώφροσιν τῆς αὐτῆς 258 25 εὐπορίας ἂν αἰτία γίνοιτο, εἰ φέροιεν αὐτάς ἐνεργεῖν. ἐπὶ γὰρ τῶν ἡδονῶν οὐ μόνον αἱ αἰσχυραὶ ἐνεργείαι φευκταί, ἀλλὰ καὶ πρὸς τῇ μηδεμίαν αὐτοῖς 5 ἡδονὴν φέρειν καὶ λύπης αὐτοῖς εἰσιν αἰτία.

XIV. Πῶς σωθήσεται τὸ εἶναί τι μεταξὺ ἡδονῆς καὶ λύπης.

Πῶς, εἰ ἡδονὴ ἐνεργεία ἐστὶ τῆς κατὰ φύσιν ἕξεως ἀνεμπόδιτος, ὡς 10 30 εἶρηκεν ἐν τῇ ἐβδόμῃ τῶν Νικομαχείων, αἱ δὲ ἐμποδιζόμεναι λυπηραί, δυνήσεται χωρίζεσθαι τῆς ἡδονῆς ἢ ἀλυπία; ἐν ποίαις γὰρ ἐνεργείαις ἔσται; οὕτε

1 ἀδιαφόρων GFS¹: ἀδιαφόρων sic V: διαφόρων B²S²a Sp.: διαφορῶν B¹: fortasse αὐτοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν διαφόρων 2 αὐτοὶ] οἱ in lit. V διαφορῶν V 3 ἢ] ἢ V περιποιητικά] ε in lit. V 7 γε] τε conl. Sp. 10 post ὥσπερ add. αἱ a Sp. 11 post αἷς add. αἱ a Sp. 13 ἂν add. Sp. αἰρετώτεροι GFS¹ ποιῶσαι v. c. VS²Ba Sp.: ποιῆσαι V¹: ποιῆσαι GFS¹ 14 αὐτῆς conl. Sp. 17 post δ paululum erasum V 20 εἰ add. a Sp. αἱ om. a Sp. 25 αἰτία γίνοιτο Sp.: αἵτιοι γίνονται libri φέροιεν Sa Sp.: φέροι] sic V¹: εν in mg. add. v. c. V: φέροι B¹GF: φέροι ἐν B² 26 τοῖς σώφροσι add. ante φευκταί B² 27 αἵτια a Sp. 29 ἐνεργεία i. e. ἐνεργεία V 30 ἐν τῇ ἐβδόμῃ] Eth. Nic. VII, 13. 1153^a14 30. 31 δυνήσονται a 31 χωρίζεσθαι V Sp.: χωρήσεσθαι SFG Vict.: χωρήσεται a: χωρίσεται Vict.? ἐνεργείαις] ante αἷς 2 litt. erasae V

γάρ ἐν ταῖς ἀνεμποδίστοις, οὔτε ἐν ταῖς ἀς ἐνεργοῦμεν ἐμποδιζόμενοι. ἡ 16
 δὲ αὐτὴ ἀπορία ἔπεται καὶ τοῖς εἰρημένοις περὶ ἡδονῆς αὐτῷ ἐν τῷ τε-
 λευταίῳ, δι' ὧν λέγει αἰσθήσεως δὲ πάσης πρὸς τὸ αἰσθητὸν ἐνε-
 γούσης, τελείως δὲ τῆς εὖ διαχειμένης πρὸς τὸ κάλλιστον τῶν
 5 ὑπὸ τὴν αἰσθησίν· τοιοῦτον γὰρ μάλιστα εἶναι δοκεῖ ἡ τελεία 20
 ἐνέργεια (αὐτὴν δὲ | λέγειν ἐνεργεῖν ἢ ἐν ᾧ ἐστὶ μὴδὲν διαφε- 259
 ρέτω), καθ' ἕκαστον δὲ βελτίστη ἐστὶν ἡ ἐνέργεια τοῦ ἄριστα
 διαχειμένου πρὸς τὸ κράτιστον τῶν ὑπ' αὐτήν. αὕτη δ' ἂν τε-
 λειοτάτη εἴη καὶ ἡδίστη· κατὰ πᾶσαν γὰρ αἰσθησίν ἐστὶν ἡδονή, 5
 10 ὁμοίως δὲ καὶ διάνοιαν καὶ θεωρίαν, ἡδίστη δ' ἡ τελειοτάτη,
 τελειοτάτη δ' ἡ τοῦ εὖ ἔχοντος πρὸς τὸ σπουδαιότατον τῶν ὑπ'
 αὐτήν. καὶ γὰρ ἐκ τούτων καὶ τῶν τούτοις ἐφεξῆς λεγομένων ἡ αὐτὴ 10
 ἀπορία συνίσταται τε καὶ μένει. ἀλλὰ μὴν δοκεῖ αὐτοῖς μέση τις εἶναι
 κατάστασις ἡδονῆς τε καὶ λύπης. ἡ πρῶτον μὲν, εἰ ἐν ταῖς ἐνεργείαις αἰ
 15 ἡδοναί τε καὶ λύπαι ταῖς τῶν αἰσθήσεων καὶ ταῖς τῆς διανοίας τε καὶ θεω- 16
 ρίας, δῆλον ὡς ἐν ταῖς ἀνεργησίαις ταῖς κατὰ ταῦτα ἐν οὐδετέρῳ τούτων
 ἐσόμεθα. ἔστιν δὲ ὅτε οὔτε κατὰ τὰς αἰσθήσεις οὔτε κατὰ θεωρίαν ἐνε-
 ροῦμεν, ὡς ἐν τε τοῖς ὕπνοις καὶ ἐν ταῖς χωρὶς ὕπνων ἀναπαύσεσιν. 20
 20 ἔπειτα εἰ ἐν ταῖς βελτίστοις ἐνεργείαις τὸ ἡδίστον, βέλτισται δὲ ἐνέργεια
 αἰ τῶν ἄριστα διαχειμένων ἕξεων, ὅταν γίνωνται περὶ τὰ κράτιστα τῶν ὑπ'
 αὐτάς, δῆλον ὡς εἰ μὴ οὕτως ἄμφω ἔχοι, οὐκέτ' ἂν ἡδίσται γίνοντο αἰ 25
 ἐνέργειαί. ὀλίγης μὲν οὖν παραβάσεως καὶ ἀνέσεως τοῦ ἐν ἐκατέρῳ κρα-
 τίστου γινομένης | ἔτι ἂν μένοιεν ἡδεῖαι, εἰ καὶ μὴ ἡδίσται. εἰ δ' ἔτι 260
 25 μᾶλλον ἀνεθεῖεν (δῆλον αἰ εἰς τὸ χωρὶς ἡδονῆς τε καὶ λύπης ἐνεργεῖσθαι·
 ἢ αἰτίαι τοῦ χρησίμου χάριν γινόμεναι ὄψεις τε καὶ ἀκοαὶ καὶ ὁσφρήσεις καὶ
 ἀφαι, οἷον τοῦ φυλάεσθαι τι ἢ τοῦ γνωρίσαι), δῆλαί εἰσιν οὔτε τὸ λυπηρὸν 5
 30 ἔχουσαι οὔτε τὸ ἡδύ, εἰ αὐτὸς εἶπεν, ποῖαί εἰσιν ἐνέργειαί μέσαι, δι' ὧν
 προσέθηκεν, λέγων πῶς οὖν οὐδεὶς συνεχῶς ἡδεταὶ ἢ κάμνει; πάντα
 γὰρ τὰ ἀνθρώπεια ἀδυνατεῖ συνεχῶς ἐνεργεῖν. οὐ γίνεται οὖν 10
 30 οὐδὲ ἡδονή· ἔπεται γὰρ τῇ ἐνεργείᾳ. ἔνια δὲ τέρπει καινὰ ὄντα,
 ὕστερον δὲ οὐχ ὁμοίως διὰ ταῦτό· τὸ μὲν γὰρ πρῶτον παρακέ-
 κληται ἡ διάνοια, καὶ διατεταμένως περὶ αὐτὰ ἐνεργεῖ, ὥσπερ 15

2. 3 ἐν τῷ τελευταίῳ] Eth. Nic. X, 4. 1174^b14 3 δὲ καὶ a Sp. 5 post αἰσθησίν
 add. κειμένων Vict. τοιοῦτον Vict.? B² Sp.: τοιοῦτων VBSa 6 ᾧ] ante ᾧ lit.
 1 litt. V: in lit. B 7 ἐκάστην B² Sp. 8 ὑφ' αὐτήν a Sp. ex Arist. 11 εὖ
 ἔχοντος B² Vict. Sp.: περιέχοντος VB'Sa 11. 12 ὑφ' αὐτήν a Sp. ex Arist. (ὑπ' αὐ.
 Arist. K^b) 14 ἢ a μὲν εἰ] μένει a 15 τε καὶ ταῖς a Sp. 20 αἰ om.
 a Sp. ἄρστα sic V 22 ἐκατέρῳ Fa Sp.: ἐκατέρου V 23 μῆ V 24 δῆλον αἰ εἰς
 VS'BF: δ. ὡς εἰς B²: δ. ὡς S²a Sp.: fortasse δηλονότι εἰς 25 αἰτίαι VS'BF: οἶαι αἰ
 B²S²a Sp.: fortasse αὐται δ' (αἰ) 26 ἀφαι V 27 εἰ VS'F: δς B²a: ὡς S² Vict.? Sp.:
 εἰ γε Schwartz post εἶπεν add. δηλῶν a Sp. ἐνέργειαί sic V 28 λέγων] Eth. Nic.
 X, 10. 1175*3 οὐδεὶς V 29 ἀνθρώπεια corr. ex ἀνθρώπια V 30 καινὰ B²S²a
 Sp.: κενὰ VB'S'F 32 διανοία V 31. 32 παρακέκληται Sa: παρακέλισται F

κατὰ τὴν δῦσιν οἱ ἐμβλέποντες, μετέπειτα δ' οὐ γίνεται τοιαύτη
 ἡ ἐνέργεια, ἀλλὰ παρημελημένη, διὸ καὶ ἡ ἡδονὴ ἀμαυροῦται.
 ἐν γὰρ ταῖς τοιαύταις ἀνέσεσιν τε καὶ ἡμελημέναις ἐνεργείαις καὶ ἀμαυρώ- 20
 σεσιν τῆς ἡδονῆς τὸ χωρὶς ἡδονῆς ἄλυπόν ἐστιν εὐρεῖν. ὅτι δέ τινων αἰσθανό-
 5 μεθα οὔτε ἡδόμενοι οὔτε λυπούμενοι, λέγει καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ ψυχῆς.
 περὶ γὰρ ὁσφρήσεως καὶ τῶν ὁσφρητῶν ἐν αὐτῷ λέγων εἶπεν· φαύλως 261
 γὰρ ἄνθρωπος ὁσμάται καὶ οὐδενὸς αἰσθάνεται τῶν ὁσφραντῶν
 ἄνευ τοῦ λυπηροῦ ἢ τοῦ ἡδέους. εἰ γὰρ φαύλως, διότι μόνων τῶν
 ἡδέων τε καὶ λυπηρῶν αἰσθάνεται, ὁῦλον ὡς ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσιν, αἷς 5
 10 οὐ φαύλως αἰσθανόμεθα, αἰσθανοίμεθ' ἂν καὶ οὔτε ἡδέων οὔτε λυπηρῶν.
 ἀλλ' εἰ καὶ τῶν στερήσεων τῶν αἰσθητῶν ἐκάστη αἰσθήσει τῶν οἰκείων
 αἰσθανόμεθα, ὁῦλον ὡς ἡ τούτων αἰσθησις οὔτε μεθ' ἡδονῆς οὔτε μετὰ 10
 λύπης γίνοιτο.

XV. Ὅτι ἡ ἀφροσύνη τούτων ἔσται ἄγνοια, ὧν ἡ φρόνησις ἐπι-
 15 στήμη.

Εἰ ἡ φρόνησις ἐπιστήμη ἐστὶ ποιητέων τε καὶ οὐ ποιητέων, εἴη ἂν
 καὶ ἡ ἀφροσύνη ἄγνοια τῶν αὐτῶν, καὶ ἄφρονες οἱ τούτων τι ἀγνοοῦντες 15
 καὶ περὶ ταῦτα διεψευσμένοι. εἰ δὲ τοῦτο, οὐ πάντες οἱ ψευδόμενοι τι τῷ
 ἡπατῆσθαι ἄφρονες ἂν εἴεν. οὐ γὰρ πᾶσα γνῶσις ἢ ἀπάτη περὶ τῶν ποιη-
 20 τέων ἢ οὐ ποιητέων ἐστίν. οὔτε γὰρ ἡ περὶ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι τοῦδὲ 20
 τινος σχήματος γνῶσις ἢ ἀπάτη περὶ ποιητέων ἐστίν, οὔτε περὶ τοῦ γενη-
 τὸν ἢ ἀγένητον αὐτὸν εἶναι, ἢ πεπερασμένον ἢ ἀπειρον, ἢ ἕνα ἢ ἀπείρους,
 οὔτε τὸν τῶν ἄστρων ἀριθμὸν ἢ περιττὸν εἶναι ἢ ἄρτιον, οὔτε τὸ εἶναι
 τοῦ κόσμου τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω, οὔθ' ὅλως | τι τῶν εἰς γνῶσιν τε 25
 25 καὶ θεωρίαν συντελούντων μόνην. ἀλλ' εἰ ἔστιν ἡ περὶ ταῦτα ἐπιστήμη 262
 ἄλλης ἀρετῆς, ἀλλ' οὐ φρονήσεως, ὁμοίως καὶ ἡ ἀπάτη περὶ αὐτὰ οὐκ
 ἀφροσύνη, ἀλλὰ κακία τις ἄλλη. 5

XVI. Πῶς εἰ ἡ λύπη κακὸν πᾶσα, οὐχὶ καὶ ἡ ἡδονὴ πᾶσα
 ἀγαθόν.

30 Εἰ ἡ λύπη κακὸν πᾶσα, ἐναντίον δὲ τῇ λύπῃ ἡ ἡδονή, πῶς οὐχὶ καὶ
 αὐτὴ πᾶσα ἀγαθὸν ἢ πᾶσα κακόν, εἴ γε τῷ κακῷ τὸ ἐναντίον ἀνάγκη ἢ 10

1 ἐμβλέποντες B²S²a Sp.: ἐκβλέποντες VB¹S¹F γίνεται om. Arist. vulg. 2 ἐνέργεια]
 α s. v. V 3 τοιαύταις] s in lit. V τοιαύταις—ἡμελημέναις om. a (ἀνέσει—ἡμελη-
 μέναις add. Vict., qui τοιαύταις delere videtur, quod om. Sp.) 4 τὸ] ὁ in lit. V: τοῦ
 Vict. 5 ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ ψυχῆς] de an. II, 9. 421•10 17 ἢ om. a Sp.
 20 τοῦ τὸν B² Vict.?: τοῦτον libri τοῦδὲ] τοιοῦδέ a Sp. 21 περὶ] πρό a 23 (τοῦ)
 τὸν con. Sp. τὸ] το V: τοῦ con. Sp. 26 καὶ con. Sp.: δὲ καὶ V: δὲ καὶ a
 ἀπάτη V 27 ἀφροσύνης a Sp. κακίας τινος ἄλλης con. Sp. 28 κακὸν πᾶσα]
 πᾶσα κακόν con. Sp. item v. 30

ἀγαθὸν ἢ κακὸν εἶναι; ἢ εἰ μὲν μονοειδῆς ἦν πᾶσα ἡδονή, πᾶσα ἦν ἂν
 ἢ ἀγαθὸν ἢ κακόν, εἰ δὲ μὴ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ συνδιαίρεται ταῖς ἐνεργείαις ἐφ' αἷς γίνεται (αἱ μὲν γὰρ ἐπὶ ταῖς ἀγαθαῖς ἐνεργείαις γινόμεναι 16
 ἀγαθαί, αἱ δὲ ἐπὶ ταῖς μοχθηραῖς κακαί, ὡσπερ καὶ αἱ ἐπιθυμίαι· καὶ γὰρ
 5 τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν τῶν ἀγαθῶν ἀγαθαί, κακαὶ δὲ αἱ τῶν φαύλων), οὐ-
 δὲν κωλύσει τῇ λύπῃ οὕση κακῶ ἐναντίας εἶναι τῶν ἡδονῶν τὰς μὲν ὡς 20
 ἀγαθάς, τὰς δὲ ὡς κακάς, τὰς μὲν κατὰ λόγον τε καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς
 γινομένης ὡς ἀγαθάς, τὰς δὲ παρὰ τὸν ὀρθὸν γινομένης λόγον καὶ ἐπὶ τοῖς
 φαύλοις ὡς κακάς. ἦν γὰρ τῷ κακῷ τὸ ἐναντίον ἢ ἀγαθὸν ἢ κακόν, ὁ 263
 10 δὲ πόνοσ οὐ πᾶσ κακόν· ὁ γὰρ τῶν καλῶν χάριν γινόμενος αἰρετός. ἢ
 χρῆ ὁμοίως καὶ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν λέγειν καὶ τὴν λύπην κακόν. καὶ γὰρ
 ἡδονὴν εἶποι ἂν τις πᾶσαν ἀγαθόν, ἀλλὰ τὴν μὲν καὶ ἀπλῶς καὶ τῇ οἰ- 5
 κείᾳ φύσει, ἥτις ἐστὶν ἡ τῶν σπουδαίων (τὰ γὰρ τοῖς σπουδαίοις ἀγαθὰ
 καὶ κακὰ καὶ τῇ αὐτῶν φύσει τοιαῦτα), τὴν δὲ τῷδε ἀγαθὸν τῷ οὕτως
 15 ἔχοντι, ἀλλ' οὐχ ἀπλῶς ἀγαθόν· τοιαῦται αἱ τῶν μοχθηρῶν ἡδοναί. ἐκεῖ- 10
 νοις γὰρ ἀγαθαὶ καὶ αἰρεταί, οὐχ ἀπλῶς. καὶ λῦπαι δὲ αἱ μὲν ἐπὶ τοῖς
 ὄντως κακοῖς γινόμεναι ἀπλῶς ἂν εἶεν κακαί, αἱ δ' ἐπὶ τοῖς μὴ τοιούτοις
 ἐκεῖνοις κακαί, οὐ μὴν καὶ ἀπλῶς ἔτι· ἔσται δὲ ποτε καὶ ὁ ἀγαθὸς ἐν
 τούτῳ τῷ κακῷ, ὡς καὶ ἐν πενία καὶ νόσῳ· τὰ γὰρ ἐφ' οἷς ὁ σπουδαῖος 15
 20 λυπῆσεται κακά.

XVII. Ὑπὸ τί τῶν ἀγαθῶν ἡ ἡδονὴ ἂν εἶη.

Ἐπεὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν τίμια, τὰ δὲ ἐπαινετά, τὰ δὲ δυνάμεις, τὰ
 δὲ ὠφέλιμα, ἐζητήθη ὑπὸ τί τούτων χρῆ εἶναι τὴν ἡδονήν. εἰ μὲν πᾶσαι 20
 ἀγαθὸν καὶ πᾶσαι ὁμοειδεῖς αἱ ἡδοναί, περὶ πάσης τε χρῆ ζητεῖν καὶ ὑπὸ
 25 τί εἶεν τῶν ἀγαθῶν πᾶσαι, εἰ δὲ οὐ πᾶσαι ἀγαθόν, ἀλλ' ἐπόμεναι ταῖς
 αἰρεταῖς ἐνεργείαις (οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ ἡδονὴ αὐτὴ καθ' αὐτήν, ἀλλ' ἐπὶ τινι 26
 ἐνεργείᾳ γίνεται, καὶ γίνεται κατ' οἰκειότητα τὴν | πρὸς τὴν ἐνέργειαν· οὐ 264
 γὰρ ἐστὶν ἡ ἀπ' ἄλλης ἐνεργείας ἡδονὴ ἢ αὐτὴ τῇ ἀπ' ἄλλης· φθείρουσιν
 γοῦν πολλάκις αἱ ἀπ' ἄλλων ἐνεργειῶν ἡδοναὶ τὰς ἀπ' ἄλλων· ὁ γὰρ
 30 χαίρων τῇ ἀπὸ τοῦ ἀυλεῖν ἡδονῇ σφόδρα, κἂν τύχῃ τινὰ ἐνέργειαν ἡδέως 5
 ἐνεργῶν, ἀκούσας ἀυλῶν καταλιπὼν τὴν τε ἐνέργειαν τὴν ἐν ποσὶν καὶ τὴν
 ἡδονὴν τὴν ἐπ' αὐτῇ τῷ ἀυλοῦντι προσέχει, ὡς τῇ ἀπὸ τοῦ ἀυλεῖν ἡδονῇ
 χαίρων ἄλλη οὕση τῆς ἐπὶ τῶν πρὸ τοῦ ἐνεργουμένων), εἰ δὲ ἄλλαι ἐπ' 10
 ἄλλαις καὶ διαφερούσαις ἐνεργείαις γινόμεναι, καὶ εἰσιν οἰκειαὶ ταῖς ἐνε-
 35 γείαις, ἐφ' αἷς γίνονται, δῆλον ὡς συνδιαίρουντο ἂν αὐταῖς, ὡς τῶν μὲν
 αἰρετῶν αἰρεταὶ εἶναι, φευκταὶ δὲ τῶν φευκτῶν. συνδιαιρούμεναι δὲ ἐκεῖ- 15

5 alt. αἱ om. a Sp. 7 ἀγαθός] pars superior litt. § in lit. V 10 χάριν] χα in lit. V
 14 alt. καὶ om. a Sp. 16 δὲ V²B: δεῖ V¹: δὴ SFGa Sp. 18 ἔτι om. a Sp.
 20 λυπήσασθαι a 22 ἐπεὶ] εἰ in lit. V δυνάμεις SFa Sp.: δύναιμι VB 23 ἢ
 εἰ Vict. 25 εἶεν (ἂν) Schwartz 29 γοῦν SFa Sp.: οὖν VB 33 δὲ] fortasse δὴ
 34 ἐνεργείαις V 36 φευκτάς B²a δὲ om. a

ναις δῆλον ὡς καὶ ὑπὸ τὸ εἶδος τῶν ἀγαθῶν εἶεν ἄν ἐκεῖνο, ὅφ' ὁ καὶ αἱ ἐνέργειαι αἷς εἰσιν οἰκείαι. εἰ μὲν γὰρ εἶεν αἱ ἐνέργειαι τῶν ἐπαίνε- τῶν, ὧν εἰσιν αἱ κατ' ἀρετὴν, ἔσσονται καὶ αὐταὶ τοιαῦται, εἰ δὲ τῶν ὡς δυνάμεων εἶεν ἀγαθῶν, ὁποῖαί εἰσιν αἱ περὶ τροφὴν τε καὶ τὰ ἀφροδίσια, 20 5 καὶ αὐταὶ ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ τῶν ἀγαθῶν ἔσσονται.

XVIII. Διὰ τί φορτικωτάτους εἶπεν τοὺς ἐν ἡδονῇ τὸ τέλος τι- θεμένους ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἠθικῶν Νικομαχείων. 25

Ἡ διότι τὴν εὐδαιμονίαν ἐν ταῖς σωματικαῖς ἀπολαύσεσι τίθενται, 265 ἐν αἷς καὶ τὰ ἀνδράποδα καὶ τὰ βροσκήματα, εἰσὶ φορτικοί, (ῆ) διότι καθ' οὗς 10 ἡ μόνη ἡδονὴ αἰρετὴ καὶ ὁ πόνος δι' αὐτὸν φευκτός, οὔτε τὸ καλὸν δι' αὐτὸ αἰρετόν οὔτε τὸ αἰσχρὸν δι' αὐτὸ φευκτόν. ἔτι εἰ μόνον ἡ ἡδονὴ 5 αἰρετὴ, (αἰρετὰ) πάντα τὰ ἡδονῆς ποιητικά, ὥστε ἔσται καὶ ἐκεῖνα ἀγαθὰ· καὶ εἰ τὰ πόνου ποιητικά φευκτά, ἔστι δὲ ποτε καλὰ πόνου ποιητικά, ἔσται καλὰ τινα φευκτά, ὁποῖαί εἰσιν καὶ αἱ κατ' ἀνδρίαν ἐνέργειαι. ἔτι καθ' 10 οὗς μὴδὲν τῇ αὐτοῦ φύσει καλὸν ἔστιν μὴδὲ αἰσχρὸν, φαίνεται δὲ τινα τοιαῦτα διὰ τὰς προλήψεις τὰς τῶν ἀνθρώπων, δι' ἃς οὐκ ὄν τῇ ἑαυτοῦ φύσει (αἰσχρὸν) τὸ αἰσχρὸν ὡς κακὸν φυλασσόμεθα, εἴημεν ἄν ζημιού- 15 μενοι εἰς τὰς ἡδονὰς τὰ μέγιστα τῷ φυλασσόμενοι τὸ αἰσχρὸν ἀπέχεσθαι αὐτῶν, ὁ οὐδὲ ἐν τῶν ἀλόγων ποιεῖ, ὥστε εἴη ἄν ἡμῖν πρὸς κακοῦ τὸ 20 λογικοῖς εἶναι. τὸ δὲ λέγειν, ὅτι μὴδ' αὐτοὶ τὰς αἰσχρὰς ἡδονὰς ἀξιοῦμεν αἰρεῖσθαι, εἰ μὲν οὕτως καὶ διὰ τοῦτο λέγοιεν, διότι τὸ αἰσχρὸν δι' αὐτὸ 20 φευκτόν ἔστι, καλῶς μὲν ἄν λέγοιεν, οὐκέτι μέντοι φυλάσσειεν (ἄν) τὸ μόνον τὸν πόνον εἶναι φευκτόν δι' αὐτόν, εἰ δὲ μὴ διὰ τὸ αἰσχρὸν αὐτό, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις [αἱ] ζημίαι τινὲς ὑπὸ τῶν νομοθετῶν ὀρίζονται, εἰ 25 μὲν καλῶς, εἶεν ἄν τῇ αὐτῶν πάλιν φύσει τὰ αἰσχρὰ κακὰ, εἰ δὲ μὴ κα- λῶς, τοῦτ' ἔστι τὸ λέγειν ζημίαν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις τὸ λογικοῖς εἶναι, 266 εἴ γε διὰ τὸν λόγον τὰ μὴ κακὰ κακὰ ὑπολαμβάνοντες ἀποστεροῦνται δι' αὐτὰ τῶν ὡς ἀληθῶς ἀγαθῶν. τὸ δὲ λέγειν πᾶν ὁ αἰρούμεθα ὡς ἡδὺ 5 ἡμᾶς αἰρεῖσθαι, καὶ τούτῳ χρῆσθαι εἰς πίστιν τοῦ τὴν ἡδονὴν εἶναι τὸ 30 μέγιστον ἀγαθόν, οὐκ ἀληθές, εἴ γε αἰρούμεθα ἕκαστον ὧν αἰρούμεθα ἡ ὡς καλὸν ἢ ὡς συμφέρον ἢ ὡς ἡδύ. τὸ δὲ λέγειν καὶ τὸ συμφέρον ἡδὺ 10

2 οἰκείαι V 3 αὐταὶ a Sp. 4 τὰ om. a Sp. 5 αὐταὶ a Sp. 7 ἐν τῷ πρώτῳ] Eth. Nic. I, 3. 1095^b16 8 titulum iterat B ante ἡ διὰ τι a 9 (ῆ) διότι scripsi 10 ἡδονὴ μόνη B² αὐτόν V²Sa Sp.: αὐτόν V¹: αὐ- τῶν G 11 αὐτό V² Sp.: αὐτό V¹: αὐτόν Sa αὐτό V μόνον] μόνη a Sp. 12 αἰρετόν GFS¹ αἰρετὰ addidi: καὶ add. V²?BSGFa Sp. ἔσται coll. post ἐκεῖνα GSFa Sp. 14 ἀνδρίαν sic V 17 αἰσχρὸν addidi: post τὸ αἰσχρὸν add. S²B²a Sp. εἴη μὲν a κακὸν S²B²a Sp.: καλὸν V 18 φυλασσόμενοι B²S²a Sp.: φυ- λασσόμενος V 19 οὐδὲ V ἄν om. a Sp. 21 αὐτό V¹ 22 ἄν addidi 23. 24 ἄλλοτι V 24 αἱ del. (sive corr. in εἰ) V² 25 εἴη conl. Sp. 26 τουτ' V¹ 27 γε in ras. BSFG a Sp.: δὲ V 28 αὐτάς a Sp. 31 καλὸν ἡ] v ἡ in lit. V

εἶναι ψευδός. πολλάκις γὰρ φανερώς αὐτὸ ὄν ἀηδὲς αἰρούμεθα, καὶ εἰ
 συμβέβηκεν δὲ καὶ τῷ καλῷ, ἢ καλὸν ἐστὶ, καὶ ἴδῃ εἶναι, ἀλλ' οὐ διότι
 ἴδῃ αὐτὸ αἰρεῖται. τὸ γοῦν αἰσχρὸν πολλάκις ὄν ἴδῃ ἀποστρεφόμεθα καὶ
 φεύγομεν. εἰ δὲ τοῦτο διὰ τὸ αἰσχρὸν φεύγομεν, καὶ αἰρούμεθα ἂν διὰ 15
 τὸ καλὸν τὸ ἴδῃ. ἀλλὰ καὶ τὸ λέγειν μηδὲν εἶναι τῇ αὐτοῦ φύσει καλὸν
 μὴδὲ αἰσχρὸν, ἀλλὰ πρὸς ἰδίᾳς προλήψεις λέγεσθαι ταῦτα, καὶ ἀπαιτεῖν διὰ
 λόγου τινὸς δειχθῆναι τὸ καλὸν αὐτοῖς, ὅμοιον τῷ ἀπαιτεῖν λόγον τοῦ εἶναι 20
 τι λευκόν. οὐδὲν γὰρ τῶν ἐναργῶν τῇ αὐτῶν φύσει δεῖται τῆς ἐκ τῶν
 λόγων πίστεως, ἐναργὲς δὲ πᾶσιν τοῖς μὴ πεπηρωμένοις τὸ ὄμμα τοῦτο
 10 τῆς ψυχῆς, ᾧ ταῦτα γνωρίζεται, τὸ εἶναι τι καλὸν καὶ αἰσχρὸν. ὅτι δὲ 25
 ἐκ φύσεως ἡμῖν τὸ γνωρίζειν τὰ τε αἰσχρὰ καὶ τὰ καλά, ὄθλον τῷ ἐπὶ
 τοῖς αἰσχροῖς οὐ γινομένοις μόνον, ἀλλὰ καὶ λεγομένοις ἐρυθθαίνεσθαι ὡς 267
 τι πάσχοντας, καὶ τοῦτο ἔστιν ἰδεῖν καὶ ἐν τοῖς μικροῖς ἔτι γινόμενον παι-
 δίοις. καὶ γὰρ ταῦτα ἐρυθθαίᾳ πολλάκις ὡς ἐπὶ αἰσχροῖς τισίν.

15 XIX. Ὅτι μὴ ὁμοειδεῖς αἰ ἴδοναί.

5

Τὰ ὁμοειδῆ ἀλλήλοις οὐκ ἔστιν ἀλλήλων φθαρτικά. οὔτε γὰρ λευκὸν
 ὑπὸ λευκοῦ καθὼς λευκὸν φθειρεται, οὔτε μέλαν ὑπὸ μέλανος, οὔτε θερμὸν
 ὑπὸ θερμοῦ, ἴδονῆ δὲ ὑπὸ ἴδονῆς ἐστὶ φθαρτική. αἰ γοῦν ἀπὸ τῶν σφό- 10
 δρα σπουδαζομένων ἴδοναί φθείρουσι τὰς ἀπὸ τῶν σπουδαζομένων ἑλατ-
 20 τον. ἐν γοῦν τοῖς θεάτροις ἢ ἀπὸ τοῦ ἀκούειν τινὸς κωμωδοῦντος καλῶς
 φθείρει τὴν ἀπὸ τοῦ τραγηματίζειν. εἰ δέ, δ ἢ ἐναντία λύπη ποιεῖ τῇ 15
 ἴδονῇ, τοῦτο ποιεῖ ἢ ἀπὸ τινος ἄλλου ἴδονῆ, οὐκ ἂν εἴη ὁμοειδῆς
 αὐτῇ, ὡς τῷ ἀριθμῷ διαφέρειν μόνον. ἔτι (εἰ) αἰ ἴδοναί οἰκείαι ταῖς ἐνερ-
 γείαις, ἐφ' αἷς γίνονται, τέλη οὔσαι αὐτῶν τῶν κατ' εἶδος διαφερουσῶν
 25 ἀλλήλων ἐνεργειῶν, εἴεν ἂν καὶ αἰ ἴδοναί ἕτεραι τῷ εἶδει ἀλλήλων. ἔτι 30
 εἰ τὴν τοῦ ἀκόλαστου ἴδονῆν μὴ οἶόν τε ἴσθῆναι τὸν σώφρονα, μὴδὲ τὴν
 τοῦ σώφρονος τὸν ἀκόλαστον, οὐκ ἂν εἴεν ὁμοειδεῖς ἀλλήλαις αἰ ἴδοναί
 πᾶσαι. ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον, τὸ ἄρα δεύτερον. | 25

XX. Ὅτι μὴ χρῆ πανταχοῦ τὸ χρήσιμον ζητεῖν.

268

30 Ὅ ἐν πάσῃ πράξει καὶ παντὶ μαθήματι τὸ χρήσιμον ἀπαιτῶν καὶ
 μηδὲν ἀξιῶν μανθάνειν ἢ ποιεῖν, δ μὴ ἔστι χρήσιμον, οὗτος ἀναίρει τὸ 5

2 ἢ SFa Sp.: εἰ VB 3 αἰσχρὸν V 5 post ἴδῃ add. δ a 8 αὐτῶν V: αὐ-
 τοῦ B¹: αὐτοῦ B^{2a} Sp.: αὐτοῦ S² 10 ᾧ Vict.? Sp.: ὡς libri δὲ om. a
 11 τῷ Vict.? Sp.: τὸ libri 12 ἐρυθθαίνεσθαι V²GSFB: ἐρυθθέεσθαι V¹: ἐρυθθαίνεσθαι
 a Sp. 13 γινόμενον ἔτι a Sp. 19 τῶν ἦττον σπ. Vict.? 20 κωμωδοῦν-
 τος V 21 τραγηματίζειν] μα in lit. V δ ἢ Diels: δὴ VS¹B¹GF: δὴ ἔπερ S²B^{2a}
 Sp. λῦπει V¹ (corr. V²) 23 αὐτῇ V: αὐτῆ a Sp.: αὐτῆς SF ἔτι in lit. V
 εἰ add. Schwartz 25 εἴεν οὖν ἂν V²B Vict. Sp. 26 ἀκόλαστου] x in lit. V
 ἴσθῆναι V¹ (corr. V²) 30 χρήσιμον] σι add. V² 31 ἢ V ἀναίρει τὸ] ἀναίρειτο V

εἶναι τι δι' αὐτὸ ἀγαθὸν τε καὶ αἰρετόν, εἴ γε τὸ μὲν χρήσιμον ἄλλου
 τινὸς χάριν γίγνεται, πρὸς δὲ χρησίμῳ ἐστὶ, τὸ (δὲ) ἄλλου τινὸς γινόμενον
 χάριν παρ' ἐκείνου τὸ αἰρετὸν ἔχον ἔχει ἂν παρ' ἐκείνου καὶ τὸ ἀγαθὸν 10
 εἶναι, πᾶν δὲ χρήσιμῳ ἐστὶ τὸ ἀγαθοῦ τινος ποιητικὸν καὶ γινόμενον, διότι
 5 ἐκείνου ἐστὶ ποιητικόν. ἀλλ' εἰ τὸ δι' αὐτὸ ἀγαθὸν τε καὶ αἰρετὸν μᾶλ-
 λον ἀγαθὸν τοῦ παρ' ἄλλου τὸ ἀγαθὸν ἔχοντος, ὁ τὸ χρήσιμον ἐν πᾶσιν 15
 ἀπαιτῶν ἀναιρεῖ τὸ εἶναι τι ἀγαθὸν κυρίως τε καὶ καθ' αὐτό. ἔτι ὁ τὸ
 χρήσιμον μόνον ἀγαθὸν εἶναι λέγων καὶ αἰρετὸν ἀναιρεῖ τὸ εἶναι τι χρή-
 σιμον. εἰ γὰρ τὸ χρήσιμον ὡς ἀγαθοῦ ποιητικόν ἐστὶν αἰρετὸν καὶ τὸ
 10 εἶναι ἀγαθὸν ἔχει παρὰ τοῦ γινομένου πρὸς αὐτοῦ, μηδὲν δὲ ἐστὶ τοιοῦτο 20
 καθ' οὗδ' ὁ μόνον αἰρετὸν ἐστὶν τὸ χρήσιμον * * * ἀναιρουμένου τοῦ δι' ὃ
 γινόμενον ὑπ' αὐτοῦ τὸ χρήσιμον τὸ αἰρετὸν ἔχει. εἰ γὰρ εἴη τὸ χρήσιμον
 χρήσιμον, διότι χρησίμου τινὸς ἐστὶν ἀγαθοῦ ποιητικόν, ἔσται πᾶν τὸ ὑπὸ 25
 τοῦ χρησίμου γινόμενον χρήσιμον, ὃ τῷ | εἶναι χρήσιμον ἐπ' ἄλλο πάλιν 269
 15 ἔξει τὴν ἀναφοράν. οὕτως δὲ ἐπ' ἄπειρον προελεύσεται, αἰ μὲν τοῦ χρη-
 σίμου, διότι ποιεῖ τι, ὄντος χρησίμου, παντὸς δὲ τοῦ ὑπὸ τοῦ χρησίμου
 γινομένου ὄντος καὶ αὐτοῦ χρησίμου. τούτου δ' οὕτως ἔχοντος οὐδ' ἂν 5
 τὸ χρήσιμον ἔτι μένοι χρήσιμον, οὐκ ὄντος ἐσχάτου τινός, ὃ τῷ δι' αὐτὸ
 αἰρετόν τε καὶ ἀγαθὸν εἶναι καὶ τοῖς εἰς αὐτὸ συντελοῦσιν καὶ οὐσι πρὸς
 20 αὐτὸ χρησίμοις τὸ εἶναι τοῖς τοιοῦτοις παρεῖχεν. ὡς γὰρ μὴ ὄντος αἰρε- 10
 τοῦ τοῦ γινομένου οὐδὲ τὸ πρὸς τοῦτο χρήσιμον ἔχει ἂν (τὸ) αἰρετόν, οὕτως
 οὐδὲ τῶν πρὸς χρησίμῳ τι χρησίμων ἔχει ἂν τὸ αἰρετὸν τῷ μηδὲν τῶν
 γινομένων ὑπ' αὐτῶν αἰρετὸν εἶναι δι' αὐτό. εἰ δὴ ἄτοπον τὸ ἀναιρεῖν
 τό γε εἶναι τι ἀγαθὸν (ἀναιρεῖται γὰρ κατὰ τοὺς λέγοντας μόνον δεῖν σπου- 15
 25 δάξεσθαι τὸ χρήσιμον, ὡς δέδεικται), ἄτοπον δὲ καὶ τὸ λέγειν μηδὲν εἶναι
 χρήσιμον, ὃ καὶ αὐτὸ ἀναιροῦσιν οἱ τὸ χρήσιμον μόνον σπουδάζεσθαι λέ-
 γοντες, ἄτοπος ἂν ἦδε ἢ δόξα εἴη. πρὸς δὲ τούτοις εἰ τὰ μὲν χρήσιμα 20
 ἡμῖν συναίρεται πρὸς τὰς ἐνδεσίας τε καὶ ἐνοχλήσεις καὶ περιστάσεις τὰς
 κατὰ τὸν βίον, τέλος δὲ οὐ τὸ (μὴ) ἐνοχλεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ μηδὲν ἐνοχλου-
 30 μένους ἐνεργεῖν τινὰς ἐνεργείας, αἱ οἰκείαι τε τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐλευθέρων 25
 ἐνεργεῖαι * * *. ἀνδραπόδων γὰρ τὸ πάντα ποιήσαντας πρὸς τὸ | μὴ 270

1 αὐτὸ V 2 δὲ add. V²BS²a Sp. 4 πᾶν δὲ V²BS²a Sp.: ἔσαι V¹FS¹:
 ὥστε G 5 ποιητικόν] ὁ in lit. V 7 τι] ι in lit. V 9 ἀγαθοῦ (θ in lit.) V¹
 10 αὐτοῦ V 11 οὗς B²Sa Sp.: ὃ VB¹F Vict. post μόνον add. τὸ χρήσιμον
 Vict. Sp. τὸ V¹GF: οὐκ ἔσται τὸ V²B²Sa Sp.: fortasse τὸ χρήσιμον, (ἀναιρεθῆσεται
 τὸ χρήσιμον) ἀναιρουμένου 12 ὑπ'] ἐπ' a post ἔχει add. ἀναιρεῖται τὸ χρήσιμον
 GF 13 χρήσιμον in lit. V διότι χρησίμου] διότι χρη in mg. V¹ (ὡς) ἀγαθοῦ
 Schwartz 14 ὃ V² corr. ex ὃ 17 χρήσιμου V 18 δτῷ V 20 τοῖς om. SFa
 21 τοῦτο] τούτου a Sp. ἔχει ἂν τὸ scripsi: ἔχει ἂν VFS¹B¹: ἂν τὸ S²a: ἂν τὸ (εἴη,
 quod ante ἂν scripserat, del.) B²: ἂν εἴη τὸ coni. Sp. 22 οὐδὲ VS¹B¹F: οὐδὲν S²B²a
 fortasse recte: δὲ οὐδὲν Vict. Sp. 23 δῆ] δὲ Vict. Sp. 24 τό γε] τὸ vel τότε
 coni. Sp. 27 εἰ om. F del. Sp. „nisi apodosis excidit“ 28 συναίρεται V²B Vict. Sp.:
 συναναιρεῖται VFGa 29 τὸ (μὴ) F Sp.: τὸ VBSa 30 ἐνεργείας] a in lit. V
 31 lacunam indicavi πάντα] τα add. V²

ἐνοχλεῖσθαι ἐν παιδιᾷ τοῦ λοιποῦ καταζῆν μηδεμίαν ἐνέργειαν σπουδῆς ἀξίαν ἐνεργοῦντας. ὡς γὰρ ἄτοπον τὰς τῶν θεῶν ἐνεργείας ἤ πρὸς τὸ χρῆσιμον αὐτοῖς γίνεσθαι λέγειν τοῖς μηδενὸς τοιοῦτου δεομένοις, ἀλλὰ ἔξω πάσης 5 ἐνδείας καὶ παντὸς πάθους οὔσιν, ἣ ἐν παιδιᾷ τὸ τέλος αὐτοῖς τίθεσθαι, οὕτως ἄτοπον καὶ τὸ τοῖς ἀνθρώποις λέγειν τέλος εἶναι τῶν σπουδαίων ἐνεργειῶν καὶ παντὸς τοῦ βίου παιδιάν. καὶ γὰρ εἰ πάντες τῶν ἄλλων 10 ἀπάντων ζῶων διαφέρομεν τῷ ἐπιστήμης τε εἶναι δεκτικοὶ καὶ αἰσθητῶν ἀληθείας ἔχειν, ὁὔτε ὡς καὶ τὸ τέλος ἂν ἡμῖν εἴη ἐν ταῖς κατ' αὐτὰ ἐνεργείαις ταῖς γινόμεναις καθ' ὃ ἐσμὲν ἄνθρωποι, ἐσμὲν δὲ ἄνθρωποι μάλιστα, καθ' ἃ διαφέρομεν τῶν ἄλλων ζῶων ἀπάντων, ταῦτα δ' ἦν ἐπι- 15 στήμη τε καὶ ἀλήθεια, (δ) οὔτε ἐν παιδιᾷ κεῖται, οὔτε ἐν τοῖς διὰ τὸ χρῆσιμον αἰρετοῖς.

XXI. Περὶ αἰδοῦς.

Εἴρηκεν μὲν καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Νικομαχείων, ὅτι πάθος ἐστίν, ἀλλ' 20 οὐχ ἕξις οὐδὲ ἀρετὴ, λέγει δὲ καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ, καὶ δείκνυσίν γε ὅτι πάθος διὰ τε τοῦ ὀρισμοῦ τῆς αἰδοῦς καὶ διὰ τῶν τοῖς αἰδουμένοις συμβαινόντων. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἐπαινετὸν | αὐτὸ πάθος εἶπεν, ἐνταῦθα δὲ τοῖς μὲν νέοις 271 φησὶν εἶναι αἰρετὸν αὐτό, διότι τῆς ἡλικίας ἐχούσης εὐεμπτώτως πρὸς τὰ ἁμαρτήματα ἢ αἰδῶς πολλοῖς αὐτῶν ἐμποδῶν γίνεται, τοῖς δὲ κατὰ τὴν 20 ἡλικίαν προβεβηκόσιν ἀλλότριόν φησιν αὐτὸ λοιπὸν εἶναι τῷ εἶναι μὲν δὴ ἐν τῷ αἰδῶ φόβον ἀδοξίας, τὸν δὲ φόβον τῆς ἀδοξίας ἢ ἐπὶ γεγονόσιν αἰσχροῖς ἢ ἐπὶ μέλλουσιν γίνεσθαι ἢ ἐπὶ δοκοῦσιν, ὧν οὐκέτι οἱ προβεβηκότες κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὰς ἀρετὰς ἔχοντες πρακτικοί. ῥᾷδιον γὰρ 10 αὐτοῖς φυλάττεσθαι καὶ ὅσα οὐκ ἔστι μὲν αἰσχρά, δοκεῖ δὲ γίνεσθαι καὶ αὐτὰ ἀδοξίας αἷτια. ἀξίον δὲ περὶ τούτου διαλαβεῖν καὶ μάλιστα, ἐπεὶ σύνοισμεν αὐτοῖς ἤδη ταύτην (τὴν) ἡλικίαν γεγονόσιν αἰδουμένοις πολλὰ καὶ 15 πολλάκις. εἰ μὲν οὖν ἦν λεγόμενον τὸ δεῖν καταφρονεῖν τῆς ἀδοξίας, οὐκ ἂν ἡμῖν εἶδει λόγων. ἐπεὶ δ' οὐ τοῦτ' ἐστὶν τὸ λεγόμενον, ἀλλὰ κεῖται μὲν ὅτι δεῖ φυλάττεσθαι τὴν ἀδοξίαν, εἴ γε ἡ δόξα καὶ τιμὴ μέγιστον τῶν ἐκ- 20 τὸς ἀγαθῶν, λέγεται δὲ ὅτι μηκέτι ἐν ἀδοξίᾳ γίνονται οἱ μήτε ποιούντες τι αἰσχρὸν μήτε ποιήσαντες, λέγομεν ἂν τι πρὸς τὰ εἰρημένα, ἐφ' οἷς σύνοισμεν αὐτοῖς αἰδουμένοις. οὐ γὰρ ἔοικεν ἢ ἀδοξία ἐπὶ τοῖς πραττο- 25

1 παιδεῖ Vict.?: παιδεία libri item v. 6. 17 καταζῆν scripsi: κατὰ τὴν VB¹S¹: (εἶναι)
κατὰ S²B²a Sp. σπουδῆς] ε in lit. V 6 παιδιάν Vict.?: παιδείαν libri
7 τε Sp.: γε libri, quod S¹F coll. ante ἐπιστήμης 8 εἴη ἡμῖν a Sp. 11 (δ) οὔτε B²
Sp.: οὔτε VS²B Vict.: οὔτε δ S¹a ἐν τοῖς om. a 13 περὶ αἰδοῦς in lit. V
14 ἐν τῷ δευτέρῳ] Eth. Nic. II, 7. 1108*30 15 ἐν τῷ τετάρτῳ] Eth. Nic. IV, 15.
1128^b10 19 αἰδῶς] ante ε una lit. erasa V 20 λοιπὸν αὐτό φησιν εἶναι a Sp.
δὴ V²: διὰ V¹a: om. B² Vict. Sp. 26 συνίσαμεν V¹ (et v. 32) αὐτοῖς V τὴν
add. Sp. αἰδομένοις a Sp. 32 αὐτοῖς V²B²: αὐτοῖς VFB¹: αὐτοῖς αὐτοῖς a: αὐτοὶ
αὐτοῖς Vict. ? Sp.

μένοις μὴ καλῶς γίνεσθαι μόνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑποπτευομένοις καὶ τοῖς
 διαβληθῆναι δυναμένοις, ἀ μάλιστα ἰσχύει παρὰ | τοῖς ἀγνοοῦσιν. εἰ δὲ 272
 γίνεται τις καὶ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἀδοξία, οὐκ ἀποκλείεται ὁ μὴδὲν αἰ-
 σχρὸν ποιήσας τοῦ ἐν ἀδοξίᾳ δύνασθαι γενέσθαι. ἦν ἀδοξίαν εἰ δεῖ φοβεῖ-
 5 σθαι, ἣ οὐδὲν ἔλαττον ἐκ διαβολῶν ἢ ἐκ πράξεων γίνεται [ὁ δὲ τῆς ἀδο-
 ξίας φόβος αἰδῶς], οὐκ ἀλλότριον τοῦτο (τὸ) πάθος οὐδὲ τῶν ἐπεικῶν εἴη
 ἂν καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν προβεβηκότων, οὐδὲ κατ' αὐτόν, εἴ γε δεῖ μὲν
 φυλάττεσθαι καὶ φοβεῖσθαι τὴν ἀδοξίαν, τοῦτο δ' ἐστὶν αἰδῶς. ἔτι τοῖς 10
 καλῶς τε καὶ σεμνῶς βιοῦσιν τῶ πάντα αἰσχρὰ † πάντα διαβεβλησθαι μεί-
 10 ζων ὁ τῆς ἐπ' αὐτοῖς ἀδοξίας φόβος, καὶ μειζόνως αὐτὸν φυλάττονται, διὸ
 καὶ συμβέβηκεν τούτοις αἰδεῖσθαι μάλιστα, οἷς σφόδρα ἐστὶ τὰ αἰσχρὰ μι- 15
 σσητά. ἣ γὰρ αἰδῶς οὐκ ἔσικεν ἀπλῶς εἶναι φόβος ἀδοξίας, ἀλλὰ πολὺ
 πρότερον ἀλλοτριότης πρὸς τὰ αἰσχρὰ, δι' ἣν οἱ οὕτως ἔχοντες φοβοῦνται
 τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἀδοξίαν. εἰ δ' ἐστὶν τοιοῦτον ἡ αἰδῶς, οὐκέτ' ἂν οὐδὲ 20
 15 πάθος ἀπλῶς εἴη, ἀλλ' ἕξις τις καὶ διαθέσις, ἣ τὸ προειρημένον ἔπεται
 πάθος. τῶν γοῦν κατὰ τὴν ἡλικίαν προβεβηκότων τοὺς μὲν οὐ φυλασσο-
 μένους τὰ αἰσχρὰ οὐδ' ὄλωσ' ἂν ἴδοι τις αἰδουμένους· διὰ γὰρ συνήθειαν
 τῶν πραττομένων αὐτοῖς καταπεφρονήκασιν τῆς ἐπ' αὐτοῖς ἀδοξίας. οἱ δὲ 25
 καθαρεύοντες ἀπὸ τῶν τοιούτων μᾶλλον αἰδοῦνται τότε, ὅσῃ | πεπέικασιν 273
 20 καὶ αὐτοὺς αἰσχρότερον εἶναι τοῖς ταύτην τὴν ἡλικίαν γεγόνουσιν τὴν ἐπὶ
 τοῖς αἰσχροῖς ἀδοξίαν ἢ τοῖς νέοις.

XXII. Ὅτι ἀντακολουθοῦσιν αἱ ἀρεταί.

Ὅτι ἀντακολουθοῦσιν αἱ ἡθικαὶ ἀρεταί, δεικτέον καὶ ἀπὸ τῆς προαι- 5
 ρέσεως. εἰ γὰρ ἡ ἀρετὴ μάλιστα τῇ προαιρέσει κρίνεται, ἣ δὲ ὀρθὴ προ-
 25 αἶρεσις ἔκ τε φρονήσεως † εἴπετο βουλευέσθαι τῆς φρονήσεως καὶ ἡθικῆς
 ἀρετῆς, εἴ γε δεῖ μὲν τῇ καλῶς βουλευομένῃ τὸν σκοπὸν ὀρθὸν κείσθαι, 10
 εἰς δὲ περὶ τῶν συντελούντων εἰς αὐτὸν βουλευέται, ὀρίζεται δὲ ὁ σκοπὸς
 ὑπὸ τῆς ἡθικῆς ἀρετῆς (οὐ γὰρ ἐφιέμεθα, περὶ τούτου βουλευόμεθα, ἣ
 δὲ τῶν προσηγόντων ἔφρασις ἀπὸ τῆς ἡθικῆς ἀρετῆς, ὥσπερ εἶπεν Ἄριστο- 15
 30 τέλης), οὐκ ἐστὶν ἡ προαἶρεσις ὀρθὴ ἄνευ φρονήσεως οὐδ' ἄνευ ἀρετῆς.
 ἣ μὲν γὰρ τὸ τέλος, ἣ δὲ τὰ πρὸς τὸ τέλος ποιεῖ πράττειν. ἔτι εἰ ἀνάγκη

3 ἀποκλείεται B²S¹ Vict.? Sp.: ἀποκέκληται VFB¹: ἀποκλείεται G: ἀποκλείσθαι S¹a
 4 εἰ δεῖ V² Vict. Sp.: εἶδει V¹: ἔδει Fa 5 ἢ V² corr. ex ἢ 5. 6 ὁ—αἰδῶς
 circumscripti 6 τοῦτο (τὸ) conl. Sp.: τοῦ Vict. πάθος Vict. οὐδὲ] fort-
 tasset οὐδενὶ 7 αὐτόν (in mg. οἶμαι Ἄριστοτέλη V¹) V¹F¹S¹B¹G: αὐτόν τὸν Ἄριστοτέλη
 λέγοντα (δηλοῦντα B²) B²S²a Sp. 8 ἐστὶν] στ in lit. V 9 αἰσχρὰ πάντα VFB¹S¹:
 τὰ αἰσχρὰ παρ' αὐτοῖς S²B²a Sp. 10 τῆς] ς in lit. V 23 ἡθικαὶ] θι s. v. V
 25 τε VSB¹FML: del. B²: om. a Sp. εἴπετο VB¹: ἔκ τε τοῦ S¹FLM (τοῦ corr. ex
 τὸ): εἴπετο (ἔπετο a: ἔπεται Sp.) τὸ γὰρ S²B²a Sp. fortasse φρονήσεως (καὶ ἡθικῆς ἀρε-
 τῆς) εἴ γε τὸ 26 σκοπὸν] inter o et π paull. eras. V αὐτόν] αὐτὴν a Sp.
 28 ἐφιέμεθα] ι s. v. V 29 ex gr. Eth. Nic. II, 9. 1109*20 sqq.

μὲν ἡντινοῦν ἀρετὴν ἠθικὴν ἔχοντα φρόνησιν ἔχειν, εἴ γέ ἐστιν ἡ ἠθικὴ 20
ἀρετὴ πρακτικὴ τῶν ὠρισμένων φρονήσει τε καὶ τῷ ὀρθῷ λόγῳ, ἀνάγκη
δὲ καὶ τὸν φρόνησιν ἔχοντα ἔχειν ἠθικὴν ἀρετὴν, εἴ γε οἰκτεῖον τῇ φρο-
νήσει τὸ ζητεῖν, πῶς οἶόν τε τυχεῖν τοῦ δέοντος σκοποῦ, ὃν τῆς ἠθικῆς
5 ἀρετῆς ὀρίσαι· αὕτη γὰρ τῆς ὀρεκτικῆς δυνάμεως ἀρετὴ· | ταύτη γὰρ 25
φρόνησις τε καὶ δεινότης διαφέρουσιν, ἥ ἡ μὲν φρόνησις τῶν πρὸς τὸν 274
ὀρθὸν σκοπὸν φερόντων ἐστὶν εὐρετικὴ τε καὶ ζητητικὴ, ἡ δὲ δεινότης τῶν
πρὸς τὸν τυχόντα * * *

XXIII. Πῶς εἰ (ἡ) ἡδονὴ ἐστὶ κατὰ Ἀριστοτέλη ἐνέργεια τῆς 5
10 κατὰ φύσιν ἕξεως ἀνεμπόδιστος, οὐκ ἔσται καὶ ἡ εὐδαιμονία
κατ' αὐτὸν ἡδονή.

Εἰ οὖν ἐστὶν ἡ κατὰ φύσιν ἐκάστω ἐνέργεια ἀνεμπόδιστος ἡδονή, ταύ- 10
της δὲ πάντα ἐφίεται, (οὐδ) διὰ τοῦτο ἦδη καὶ τέλος ἡ ἡδονὴ καὶ τὸ ζῆν
15 οὕτως. παρ' οὗ γὰρ καὶ τὸ ἀνεμπόδιστος, ἐκεῖνο αἴτιον τοῦ ζῆν οὕτως. εἰ
μὲν οὖν ἡδονὴ τοῦ κατ' ἀρετὴν ἀνεμπόδιστος ἐνεργεῖν αἰτία, ἐν ἐκείνῃ ἂν
ἦν τὸ κυριώτατον ἀγαθόν, εἰ δὲ μὴ ἡδονή, ἄλλο δέ τι, ἐκεῖνο ἂν ἦν τοῦ 15
τοιούτου βίου, ὥστ' εἰ τοῦ οὕτως ἐνεργεῖν τοῖς ἀνθρώποις αἰτία μάλιστα
ἡ ἀρετὴ (συντελεῖν γὰρ τι δόξει πρὸς τὸ ἀνεμπόδιστος καὶ τὰ ἀπὸ τῆς
20 τύχης), ἐκείνη ἂν τὴν αἰτίαν ἔχοι μάλιστα ἐν τοῖς ἀνθρώποις τοῦ τοιοῦ- 20
του βίου. διὸ εἰ καὶ τὸ εὐδαιμονεῖν τῷ ἀνθρώπῳ τεθεῖη ἐν ταῖς κατὰ
φύσιν αὐτῷ, καθ' ἣν εἰ ἀνθρωπός ἐστι, κεῖσθαι ἐνεργείαις, εἰ ἀνεμπόδιστος
γίνοιτο, ἡ ἀρετὴ ἂν καὶ μάλιστα | γίνοιτο τῆς εὐδαιμονίας αἰτία, καὶ 275
τοῦ τὰς οἰκείας ἐνεργεῖν ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου οὕσα αἰτία καὶ τοῦ ἀνεμ-
25 ποδίστως. ἔτι (εἰ) ἡ ἡδονὴ ἐνέργεια ὡς ἐπομένη τῇ τοῦτον γινομένη τὸν
τρόπον ἐνεργεία, ὡς ἔδειξεν ἐν τῷ τελευταίῳ τῶν Ἠθικῶν, ἐπομένη δὲ ἡ 5
ἡδονὴ τῇ τοῦτον γινομένη τὸν τρόπον ἐνεργεία, σημεῖον ἂν μᾶλλον εἶη τοῦ
παρεῖναι τὸ εὐδαιμονεῖν τοῖς οὕτως ἐνεργοῦσιν, ἀλλ' οὐκ εὐδαιμονία. ἐνέρ-
γεια γὰρ ἡ ἡδονὴ λέγεται ὑπ' Ἀριστοτέλους, οὐκ ὡς αὐτὴ κατὰ τὸν οἰ- 10
30 κτεῖον λόγον οὕσα ἐνέργεια, ἀλλ' ὡς ἐπ' ἐνεργεία τὸ εἶναι ἔχουσα καὶ μὴ
δυναμένη χωρὶς ταύτης γίνεσθαι. διὸ ὡς τὸ ἐνέργεια εἶναι ἀνεμπόδιστος
ἔχει, οὕτως ἂν ἔχοι καὶ τὸ εἶναι εὐδαιμονία. ἐνέργεια δὲ ἐστὶν ἀνεμπό- 15
διστος τῷ τοιαύτῃ παρακολουθεῖν ἐνεργεία, καὶ εὐδαιμονία ἐστὶ τῷ παρα-

1 ἡντινοῦν] pr. v in lit. V ἡ om. a Sp. 5 αὕτη M: αὐτὴ (erat αὕτη) V: αὐτη
L: αὐτὴ a Sp. 8 δοκεῖ μοι ἔλλιπές εἶναι G in mg. 9 εἰ ἡ Vict.? Sp.: εἰ
V: ἡ Sa ἐνεργεία a 12 εἰ οὖν ἐστὶν a Sp.: ἡ οὐκ ἔτι VB: ἡ οὐκ ἔστιν FS
φυσιν V 14 ἐφίεται V οὐ add. Schwartz 15 αἰτιον V 16 (ἦν), ἐν conl.
Sp. 18 fortasse (αἴτιον) τοῦ 21 καὶ om. a Sp. 22 fortasse (καὶ) καθ' ὃ ἀνθρω-
πός ἐστι, οἰκείαις ἐν. εἰ om. a Sp. 23 γίνοιτο a 25 ἔτι (εἰ) ἡ Vict. Sp.:
ἔτι ἡ VSF²a: ἔτι εἰ B¹ ἐνέργεια] a s. v. V 26 τρόπον] v in lit. V ἐν
τῷ τελευταίῳ] Eth. Nic. X, 4. 5. 1174b 14 sq. ἡ om. a Sp. 27 εἶη] εἰ in lit. V
ἐνεργεία B²a Sp.: ἐνεργείας VB¹ 29 ἡδονη V αὕτη V 31 ἐνεργεία a

κολουθεῖν τῇ εὐδαιμονίᾳ καὶ εἶναι σημεῖον τῆς παρουσίας αὐτῆς. ὅσον δὲ
 πρὸς τὸ ἀνεμποδίστως ἐνεργεῖν δεόμεθα πρὸς τὰς ἀρετάς, καθ' ἃς τὰς τοι- 20
 αὐτάς (δοεῖ) ἐνεργεῖν ἐνεργείας, τοσοῦτον ἀπολείπεται καὶ ἡ κατ' ἀρετὴν
 ἐνέργεια τοῦ τὸ πλεόν ἔχειν ἐν αὐτῇ. ὅτι μὲν ἀνδραποδῶδες τὸ τὴν εὐ-
 5 δαιμονίαν τίθεσθαι ἐν ταῖς σωματικαῖς ἡδοναῖς καὶ τῷ ἀπολαυστικῷ βίῳ,
 ἰκανῶς αὐτὸς ἐνεδείξατο διὰ τοῦ τὰ τε ἀνδράποδα καὶ τὰ βοσκήματα τὸν 25
 τοιοῦτον βίον κρίνειν, καὶ ἔτι διὰ τοῦ Σαρδαναπάλου· ὅτι δὲ μηδὲ ἐν ταῖς |
 κατὰ ψυχὴν ἐνεργείαις αἱ ἐνέργειαι τῆς ἡδονῆς χάριν, ἀλλὰ ἡ ἡδονὴ τῶν 276
 ἐνεργειῶν, δῆλον. εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιστα ἡδεῖται αἱ κατ' ἀρετὴν ἐνέργειαι,
 10 ἀλλ' οὐ τῆς γε ἡδονῆς ἕνεκα σπουδάζονται, ἀλλ' ἔμπαλιν. τὰς μὲν γὰρ 5
 κατ' ἀρετὴν ἐνεργείας αἰρούμεθα, κἂν λύπης καὶ πόνων αἰτίαι γίνωνται
 ποτε, ὡς ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἀνδρείαν ἐνεργειῶν γίνεται, ἡδονὰς δὲ αἰσχροῦ
 οὐδέποτε αἰρεῖσθαι εὐλογον, ὥστε εἰ αἱ μὲν κατ' ἀρετὴν ἐνέργειαι αἰρεταί,
 κἂν μετὰ λύπης ὦσιν, ὃ ἐναντίον ἐστὶ τῇ ἡδονῇ, αἱ δὲ ἡδοναὶ οὐδέποτε 10
 15 αἰρεταὶ μετὰ τοῦ ἐναντίου τῇ ἀρετῇ τε καὶ τῷ καλῷ, δῆλον ὡς τὰς ἡδονὰς
 διὰ τὰς ἐπὶ ταῖς κατ' ἀρετὴν γινομένας ἐνεργείαις αἰρούμεθα, καὶ διὰ τὰς
 τοιαύτας ἐνεργείας. μάλιστα δ' ἂν διακριθεῖν τοῦτο, εἰ τῇ φύσει ἐπακο- 15
 λουθήσαντες κατανοήσασιν τε καὶ λάβοιμεν, πότερον ποτέρου χάριν ἢ φύσιν
 ἡμῖν εὐθύς γινομένοις ἔδωκεν τὴν ἐνέργειαν διὰ τὴν ἡδονήν, ἢ τὴν ἡδονὴν
 20 διὰ τὰς ἐνεργείας. ἀλλὰ μὴν γινώριμον τὸ τὴν ἡδονὴν τοῖς ζῴοις διὰ τὰς 20
 ἐνεργείας ὑπὸ τῆς φύσεως δεδύσθαι, εἰ μέλλοι σώζεσθαι· ἀδύνατον γὰρ αὐ-
 τοῖς μὴ τροφόμενοις. τούτω τὴν ἐπὶ ταῖς τροφαῖς ἡδονὴν ἔχομεν παρ'
 αὐτῆς, δι' ἣν ἡδονὴν ζητούμεν τε τὴν τροφήν μὴ παροῦσαν καὶ παρούσῃ 25
 χρώμεθα, τὴν ἀπὸ τῶν βελτιόνων ἀσχολίαν γινομένην ποτὲ διὰ ταύτης
 25 παραμυθούμενοι. παντάπασιν γὰρ ἄτοπον τὸ λέγειν τρέφεσθαι ἡμᾶς μὴ
 ὡς σωθῆσοιμένους διὰ τούτου, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἡδονῆς τῆς ἐπ' αὐτῷ. ἀλλὰ 277
 καὶ τὴν ἐπιγινόμενὴν τοῖς ἀφροδισίοις ἡδονήν, εἰ τις φυσικῶς ἐξετάζοι, οὐκ
 ἄλλου χάριν εὐρήσει παρσπαρμένην ἢ τῆς τεκνοποιίας, ὅπως ὑπὸ τῆς 5
 ἡδονῆς παραπεμπόμενα τὰ ζῷα μὴ ὄκνη πρὸς τὸν συνδυασμόν, δεῖ αἷτιος
 30 τῆς κατ' εἶδος τοῖς ζῴοις αἰδιότητος. δι' ἣν καὶ αὐτὸν συμβαίνει τὸν
 κόσμον ὅμοιον ἀεὶ μένειν ἑαυτῷ. εἰ δὲ φανερώς ἐπὶ τούτων αἱ ἡδοναὶ
 τοῖς ζῴοις γίνονται τῶν ἐνεργειῶν χάριν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐνεργειῶν 10
 τῶν κατὰ φύσιν οὕτως ἔχειν εὐλογον. ὅτι δὲ ἐφ' ὧν συνυπάρχει τό τε
 καλὸν καὶ ἡ ἡδονή, οὐ τὸ καλὸν τῆς ἡδονῆς χάριν αἰρετόν, ἀλλ' ἡ ἡδονὴ
 35 τοῦ καλοῦ, δῆλον (ὡς ἐμνήσθημεν ἥδη) ἐκ τοῦ, εἰ ἦν τῆς ἡδονῆς χάριν 15

2 ταῖς ἀρεταῖς Schwartz 3 δεῖ add. S²B²a Sp. 4 τοῦ τὸ B²a Sp.: τοῦτο VFB¹
 πλείον a Sp.: τέλειον Schwartz αὐτῇ V μὲν οὖν V²B Vict. Sp. 6 ἐνεδεί-
 ξατο] Eth. Nic. I, 3. 1095b 14 sqq. 7 Σαρδανάπαλου V 8 χάριν coll. ante τῆς
 F²Sa 9 ἡδεῖται V¹ 10 γε Diels: τε libri: om. a Sp. 16 διὰ τὰς om. a
 ἐπὶ] ἐν a Sp. γινομένας (αἱ in lit. B) Ba Sp.: γινομένας VF 22 τούτω VB¹:
 τούτων S¹F: ζῆν. διὸ S²B²a Sp.: fortasse τοῦτό τοι cf. de an. 8,25. 97,1 25 παρα-
 μυθούμενος V¹ (corr. V²) 30 αὐτὴν V¹ (corr. V²) συμβαίνει] μβ in lit. V
 33 συνυπάρχει] υ pr. in lit. 4—5 litt. V 34 τὸ ζήτημα τοῦτο γέγραπται αὐτολεξεῖ δι'
 ὄλου τοῦ κς κεφαλαίου V mg. cf. infra 151,17 sq.

αίρετόν τὸ καλόν, ὡς ἐκείνης μὲν οὔσης τέλους τε καὶ δι' αὐτὴν αἰρετοῦ, ὡς ποιητικοῦ δὲ τῆς ἡδονῆς τοῦ καλοῦ τὸ αἰρετόν ἔχοντος, ὁμοίως τῷ καλῷ τὸ αἰσχροὺν αἰρετόν γίνεσθαι, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ποιητικὸν ἡδονῆς. οἷς 20 γὰρ τὸ αἰρετόν ὡς ποιητικοῖς, τούτοις τὸ γινόμενον ὑπ' αὐτῶν τῆς αἰρέσεως μέτρον. ἢ γὰρ οὐ χρὴ λέγειν γίνεσθαι τινὰ καὶ ἐπ' αἰσχροῖς πράξεσιν ἡδονάς, ἀλλ' ἐπὶ μόναις ταῖς καλαῖς, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, ἀληθῶς αἰρετόν ἔσται καὶ τὸ αἰσχροὺν ὁμοίως τῷ καλῷ, εἰ ἡ γινομένη ὑπ' αὐτῶν ἡδονή 25 τῆς αἰρέσεως αὐτῶν | αἰτία. εἰ δὲ τοῦτο ἄτοπον, προξενοῦν ἡμῖν πᾶσαν 278 πρᾶξιν αἰσχροῦν ὡς οὐδὲν ἔλαττον τῆς καλῆς αἰρετῆν (ἢ καὶ μᾶλλον), εἰ 10 καὶ μᾶλλον αὕτη καὶ πλείοσι παρασκευάζει τὰς ἡδονάς, οὐδ' ἂν τὸ καλὸν εἶη διὰ τὴν ἡδονὴν αἰρετόν ὡς ἐκείνης ποιητικόν. εἰ δὲ δεῖ μὲν εἶναι ἡ 5 διὰ τὴν ἡδονὴν τὸ καλὸν αἰρετόν, ἢ διὰ τὸ καλὸν τὴν ἡδονήν, μὴ ἔστι δὲ τὸ καλὸν διὰ τὴν ἡδονήν, εἶη ἂν ἡ ἡδονὴ τὸ αἰρετόν παρὰ τοῦ καλοῦ λαμβάνουσα. οὐ γὰρ δὴ ταῦτόν οἶόν τε λέγειν εἶναι τὸ καλόν τε καὶ τὴν 10 ἡδονήν, ἐφ' ὧν συνυπάρχει τε καὶ ἅμα ἔστιν ἀλλήλοισι. εἰ γὰρ εἶη ταῦτόν αὐτοῖς τὸ εἶναι, καὶ ἀντιστρέφειν αὐτὰ ἀλλήλοισι ἀνάγκη, ὡς πᾶν τὸ καλὸν ἐν τῷ καλῷ εἶναι καὶ τὸ ἡδὺ εἶναι ἔχειν καὶ πᾶν τὸ ἡδὺ ἅμα τε 15 ἡδὺ εἶναι καὶ καλόν. εἰ δὲ ψευδὸς τὸ λέγειν πᾶσαν ἡδονὴν εἶναι καλὸν τῷ μηδὲν ἔλαττον ὄραν τὰς ἡδονὰς γινομένας ἐπ' αἰσχροῖς ἐνεργείαις, οὐδ' 20 ἂν (αἰ) ἐπὶ ταῖς καλαῖς ἐνεργείαις ἡδοναὶ γινομένην αἰ αὐταὶ εἶεν ταῖς ἐφ' 20 αἷς γίνονται ἐνεργείαις. τὸ γὰρ ὁμοῦ μὲν λέγειν τὰς ἡδονὰς μόναις εἶναι δι' αὐτὰς αἰρετάς, τῶν δ' ἄλλων αἰρετῶν ἕκαστον ἐφ' ὅσον εἰς ἡδονὴν τι συντελεῖ, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τὸ αἰρετόν ἔχειν, ὁμοῦ δὲ τὸ μὲν καλὸν αἰρετόν εἶναι λέγειν ὡς ποιητικὸν ἡδονῆς, μηκέτι δὲ καὶ τὸ αἰσχροὺν φάσκειν 25 αἰρετόν γίνεσθαι διὰ τὴν γινομένην ἡδονὴν ὑπ' αὐτοῦ, οὐχ ὁμολογούμενα | λειγόντων, ἀλλ' ἀπιθάνως ἀρνούμενων οἷς συγχωροῦσι διὰ τῶν αἰρέσεων 279 οὕτως ἔχειν. οὐδεὶς γὰρ μὴ τοῦτον παρεσκευασμένος τὸν τρόπον οὕτως ἀτόπου προίσταται δόξης. τὸ γὰρ λέγειν τὰς μὲν ἐπὶ ταῖς καλαῖς ἐνεργείαις γινομένας ἡδονὰς εὐλιχρινεῖς τε εἶναι καὶ ἀμίκτους ταῖς ἐναντίας 30 λύπαις, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰς ποιητικὰς αὐτῶν ἐνεργείας ἔχειν τὸ αἰρετόν, τὰς δ' ἐπὶ ταῖς αἰσχροῖς ὀλίγον ἐχούσας τὸ τέρπον πολλὰ ἔχειν καὶ πλείω 10 τὰ λυποῦντα, διὸ μηδὲ τὰς ἐνεργείας εἶναι τὰς τοιαύτας αἰρετάς οὔσας ποιητικὰς λύπης μᾶλλον ἢ ἡδονῆς, πῶς οὐ συνδιαιρούντων ἔστι ταῖς ἐνεργείαις ἐφ' αἷς γίνονται τὰς ἡδονὰς καὶ οὐχ' ὁμοειδεῖς φυλασσόντων; εἰ

1 το καλον V μενούσης a δι' αὐτὴν a Sp.: δι' αὐτῆς S'F: διὰ αὐτὴν V 2 ἔχον-
 τες a 3 αἰρετόν om. a Sp. 4 ὑπ' in lit. V 6 ἢ εἰ μὴ V²SBFa Sp.: εἶη μὴ V¹
 ἀληθῆς a Sp. 9 ἢ καὶ μᾶλλον add. B², recte cf. 151,29 9.10 εἰ καὶ] ἢ καὶ a: εἰ infra
 10 αὕτη V²B: αὕτη V¹: αὕτη Sa Sp.: αὕτη F παρασκευάζει (παρασκευάζοι V²B² infra)
 τὰς S²V²B²a infra: παρασκευάζοντας V¹S¹F 11 καὶ ἢ a Sp. 12 ἢ V 13 ἢ om.
 a Sp. ἡδονῆ] ἢ s. v. V 16 alt. τὸ Fa Sp.: τε VB infra 20 αἰ ante ἐπὶ add.
 V²B infra ἡδοναὶ] αἰ in lit. V αἰ αὐταὶ V²SFBa Sp. infra: αὐταὶ V εἶεν] Ie
 in lit. V 22 αὐτὰς V 26 ἔστιν, ἀλλ' Vict. ἀλλ' ἀπιθάνως Sp.: ἀλλὰ πιθάνως
 V(et infra)FB: ἀλλ' ἀπιθάνως Sa 31 τέρπον a Sp. 33 πῶς οὐ συνδιαιρούντων in
 lit. B² Vict. Sp. infra: ὅπως οὐ συνδιαιρούντων libri ἔστι] ἐπὶ Sp.

γὰρ αἱ μὲν ἐπὶ τοῖς καλοῖς τοιαῦται, αἱ δ' ἐπὶ τοῖς αἰσχροῖς τοιαῦται, εἴη 15
 ἂν τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχροῦ αἷτια τῆς τῶν ἡδονῶν διαφορᾶς. οὐ γὰρ ἀπὸ
 τῶν ἡδονῶν ταῖς ἐνεργείαις ἐστὶ τὸ αἰρετόν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν ταῖς
 ἡδοναῖς, καὶ εἶεν ἂν ἄλλαι μὲν τῷ εἶδει αἱ ἀπὸ τῶν καλῶν, ἄλλαι δὲ αἱ 20
 5 ἀπὸ τῶν αἰσχροῶν, εἴ γε πᾶσαι μὲν αἱ ἀπὸ τῶν καλῶν καθαραὶ τε καὶ
 ἄμικτοι καὶ μηδεμιᾶς μετανοίας ἢ λύπης αἷτια εἰδοποιούμεναι ταῖς τοιαύ-
 ταις ἐνεργείαις, πᾶσαι δὲ αἱ ἀπὸ τῶν αἰσχροῶν μικταὶ τε καὶ ἐν μεταμελείᾳ. 25
 οὕτως δὲ ἔχουσῶν | τῶν ἡδονῶν πρὸς τὰς ἐνεργείας πρόδηλον, ὅτι μὴ 280
 παρὰ τῶν ἡδονῶν ταῖς ἐνεργείαις τὸ αἰρετόν, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἐνεργειῶν
 10 ταῖς ἡδοναῖς, ταῖς μὲν τὸ αἰρετόν, ταῖς δὲ τὸ φευκτόν, εἴ γε φευκταὶ αἱ
 πλέον τοῦ ἡδοντος τὸ λυποῦν ἔχουσιν, τοιαῦται δὲ πᾶσαι αἱ ἐπὶ ταῖς αἰ- 5
 σχραῖς ἐνεργείαις.

XXIV. Πῶς αἱ ἀρεταὶ δι' αὐτὰς αἰρεταί.

Καὶ πῶς τις ἂν τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κατ' αὐτὰς ἐνεργείας δι' αὐτὰς
 15 αἰρετὰς εἶναι λέγοι, εἴ γέ εἰσιν ἡμῖν αἰρεταὶ διὰ τὴν τῶν ἀμέτρων παθῶν 10
 ἀποσκευῆν; (καὶ γὰρ τὴν μὲν ἀνδρίαν αἰρούμεθα, ὅπως μετρεῖν δυνώμεθα
 τοὺς τε φόβους καὶ τὰ θάρρη, τὴν δὲ σωφροσύνην, ὅπως τὰς δι' ἀφῆς
 λύπας τε καὶ ἡδονὰς· αἰρούμεθα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἐκάστην ἢ 15
 ἐπὶ παθῶν τινων μέτρον ἢ ἐπὶ πράξεων· τὴν μὲν γὰρ ἐλευθεριότητα καὶ
 20 τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐπὶ τῷ μετρεῖν δύνασθαι τὰς πράξεις, ἃς διὰ δόσεως
 τε καὶ λήψεως χρημάτων ἐνεργοῦμεν, τὴν δὲ μεγαλοψυχίαν τε καὶ φιλοτι- 20
 μίαν ἐπὶ τῇ συμμέτρῳ καὶ κατ' ἀξίαν τῶν τιμῶν αἰρέσει, τὴν τε πρῶ- 20
 τητα ἐπὶ τῷ περὶ τὰς ὀργὰς συμμέτρῳ, αἰρούμεθα δὲ καὶ τὴν δικαιοσύνην,
 διότι ἐστὶ σωστικὴ τῆς κοινωνίας οὕσης ἡμῖν κατὰ φύσιν, εἴ γέ ἐσμεν
 25 φύσει κοινωνικοὶ τε καὶ πολιτικοί). ὡς γὰρ οὐ δι' αὐτὴν | αἰρετὴ ἢ οἰ- 281
 κηδομικτὴ, ὅτι ἐστὶν αἰρετὰ τὰ γινόμενα ἀπ' αὐτῆς, οὐδὲ ἡ παλαιστικὴ δι'
 αὐτὴν ἐστὶν αἰρετὴ διὰ τὸ τοῦ καλῶς παλαίειν εἶναι ποιητικὴ, οὐδὲ τῶν
 ἀρετῶν εἴη τις ἂν δι' αὐτὴν αἰρετὴ, εἰ τὸ αἰρετόν ἐστὶν αὐταῖς παρὰ τῶν 5
 γινομένων δι' αὐτῶν. ἢ εἰ μὲν ἦν ἄλλο μὲν τὸ δι' ὃ φαμεν ἐκάστην τῶν
 30 ἀρετῶν εἶναι αἰρετὴν, ἄλλο δὲ αὐτὴ ἢ ἀρετὴ, εὐλόγως (ἂν) ἀνηρεῖτο τὸ εἶναι
 αὐτῶν ἐκάστην δι' αὐτὴν αἰρετὴν, εἰ δὲ ἐστὶν ἐκάστη τῶν ἀρετῶν τὸ εἶναι 10
 ἐν τούτῳ δι' ὃ ἐστὶν αἰρετὴ, εἴη ἂν εὐλόγως λεγόμενον τὸ εἶναι τὰς ἀρε-

7 αἰσχροῶν] κακῶν S¹F μικταί] λυπηραὶ Sa 14 δι' αὐτὰς V 15 αἰρεταὶ
 FB²a Sp.: ἀρεταὶ VB¹ 16 καὶ B²: ei libri δυνώμεθα om. a 19 μέτρον B² Sp.:
 μέτρων libri 20 τὴν om. SFa ἃς διὰ V: αἱ διὰ Vict. Sp.: διὰ SFMLa
 22 τε] δὲ conl. Sp. 24 κοινωνίας coll. post φύσιν a Sp. ((τῆς) οὕσης Schwartz)
 26 αἰρετὴ V¹ (corr. V²) 27 αὐτὴν V αἰρετὴ V 28 ἐν αὐταῖς a Sp. 29 δι'
 αὐτῶν V¹FS¹M² (sed αὐτῶν) L: δι' αὐτὰς V²B¹: δι' αὐτὰς B²S²a Sp.: ὑπ' αὐτῶν M¹
 ἐκάστην V²BS²a Sp.: ἐκάστης V¹FS¹ML 30 αἰρετὴν V²B²S²a Sp.: αἰρετὴ V¹: ἀρετὴ
 FS¹ML ἂν addidi 31 δι' αὐτὴν V¹ in mg. ἐκάστη] i adscript V²
 τῶν] v s. v. V τὸ] τῷ Vict.? Sp.

τάς δι' αὐτάς αἰρετάς. ὡς γὰρ εἴ ἦν ἡ οἰκοδομικὴ οἰκία, δι' ἣν ἐστὶν αἰρετή, ἦν ἂν δι' αὐτὴν αἰρετή, οὕτως καὶ τῶν ἀρετῶν ἐκάστη, εἴ ἔστιν ἡ αὐτὴ τούτῳ δι' ὃ ἐστὶν αἰρετή, εἴη ἂν δι' αὐτὴν αἰρετή, καὶ ἔτι μᾶλλον 15 καὶ φανερώτερον, εἴ ἕκαστον τῶν κατ' αὐτάς ἔχει τὸ αἰρετὸν ἐν αὐτῷ καὶ 5 μὴ διὰ τὴν ἐπ' ἄλλο τι ἀναφορὰν, ὡς ἡ οἰκία, δι' ἣν ἡ οἰκοδομικὴ ἔχει τὸ αἰρετὸν, διὰ γὰρ τὴν γινομένην ἀπ' αὐτῆς σκέπην χειμῶνός τε καὶ 20 θέρους. ὅτι δὲ αἱ ἀρεταὶ αἱ αὐταὶ τούτοις δι' ἃ αἰρετάς αὐτάς εἶναι φα- μεν, δῆλον ἐκ τοῦ εἶναι μὲν αὐτάς μεσότητος παθῶν τε καὶ πράξεων, τὴν μὲν ἀνδρίαν φόβου τε καὶ θάρρους, τὴν δὲ σωφροσύνην λύπης τε καὶ 25 ἡδονῆς τῶν δι' ἀφῆς, τὴν δὲ ἐλευθεριότητα δόσεως καὶ λήψεως χρημάτων, ὁ δ' αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων λόγος, | ὥστε εἴ ἐν τούτοις τὸ εἶναι αὐ- 282 ταῖς, δι' ἃ εἰσὶν αἰρεταί, εἶεν [δ'] ἂν δι' αὐτάς αἰρεταί, καὶ ἔτι μᾶλλον δι' αὐτάς, ὅτι μὴ δι' ἄλλο τι ἡμῖν αἰρεταὶ αἱ μεσότητες αἱ περὶ φόβους τε καὶ θάρρη, ἀλλὰ δι' αὐτὴν ἐκάστη. τὸ γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ τῇ αὐτοῦ 6 φύσει τὸ αἰρετὸν ἔχον, τοῦτο δι' αὐτὸ αἰρετὸν, τοιαῦται δὲ αἱ μεσότητες αἱ περὶ τὰς κατὰ φύσιν ἡμῖν πράξεις. τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, εἴ μὲν 15 τοῖς ἀνθρώποις ἡ σωτηρία τῆς τε πολιτικῆς κοινωνίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς 10 μὴ δι' αὐτὰ αἰρετά, ἀλλὰ δι' ἄλλο τι, οὐδ' ἂν ἡ δικαιοσύνη, οὕσα μεσό- τητος τούτων ἐν οἷς ἐστὶ ἡ σωτηρία τῶν προειρημένων, εἴη ἂν δι' αὐτὴν 20 αἰρετή, καθ' οὗς τοῦτ' ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη. εἴ δὲ ἐστὶν ἡ κοινωνία καὶ 15 ἡ σωτηρία ταύτης δι' αὐτὴν τοῖς ἀνθρώποις αἰρετή, εἴη ἂν καὶ ἡ δικαιο- σύνη δεικνυμένη δι' αὐτὴν αἰρετή, καθὸ ἐστὶ μεσότητος καὶ ἰσότητος τοῦ τε ἐν ταῖς νομαῖς καὶ τοῦ ἐν τοῖς συναλλάγμασιν ἔσου, ἐν οἷς ἡ σωτηρία τῆς 25 πολιτικῆς τε καὶ πρώτης κοινωνίας. ἀλλὰ μὴν ὅτι δι' αὐτὸ τοῖς ἀνθρώ- 20 ποις αἰρετὸν ἡ κοινωνία, γινῶναι πρόχειρον ἀπὸ τε τοῦ κατὰ φύσιν αὐτοῖς εἶναι τὴν κοινωνίαν, οὗ σημεῖον φανερώτατον τὸ τούτῳ μάλιστα τῶν ἄλ- λων ζῴων τὸν ἄνθρωπον διαφέρειν, ὃ μόνον ἐστὶν αὐτῷ χρησίμων ἐν τῇ 26 πρὸς ἀλλήλους κοινωνίᾳ. ἴδιον μὲν γὰρ ὁ λόγος αὐτοῦ, τούτου δὲ χρεια πρὸς μήνυσιν τοῖς πλησίον τῶν ἰδίων νοημάτων τε καὶ παθῶν. ἐναργὲς | 30 δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ μηδὲ ἐπ' ὀλίγον δύνασθαι ζῆν ἄνθρωπον μόνον γε- 283 νόμενον. διότι δὲ ἐν κοινωνίᾳ τῷ ἀνθρώπῳ τὸ εἶναι καὶ ὁ λόγος τούτου χάριν, ἀρίστη δὲ καὶ τελειοτάτη τῶν κατὰ λόγον γινομένων κοινωνιῶν ἡ 6

1 αὐτάς V ὡς] ε in lit. V εἴ ἦν ἡ scripsi: εἴ ἦν ἡ V²: εἴην V¹: εἴ ἦν BS²a Sp.: ἦν FS¹ML 3 αὐτῆ V¹ (corr. V²) αἰρετῆ V¹ (corr. V²) αὐτὴν V¹ (corr. V²) 4 αἰρετὴν Sp. ἐν αὐτῷ V²: ἐν αὐτῷ V¹BSF: ἐπ' αὐτῷ (ἐφ' αὐτῷ conii. Sp.) MLSpFa Sp. 6 τῆν] ν in lit. V 7 pr. αἱ in lit. V ἃ Sp.: ὁ libri 10 τῶν] ὦν in lit. V καὶ in lit. V 11 αὐτός] ὁ in lit. V ὥστε] ὡς in lit. V 12 δ' del. B² Sp. 13 αὐτάς V¹ (corr. V²) αἰρεταὶ V²S²a Sp.: αἰρετὸν V¹FS¹ML 14 αὐτὴν V¹ (corr. V²) τὸ γὰρ s. v. V αὐτῷ V αὐτοῦ V 15 αὐτὸ V¹ (corr. V²) 17 σωτηρία] ante α una litt. erasa V 18 αὐτὰ (αὐτὰ V¹) αἰρετά] αὐτὴν αἰρετῆ B²S²a Sp. 19 ἡ om. a Sp. αὐτὴν V 21 αὐτὴν V¹ (corr. V²) εἴη] εἴ in lit. V 22 αὐτὴν V¹ (corr. V²) τοῦ τε VB: τουτέστιν SFMLa Sp. 23 νόμοις a 26 τούτῳ B² (in lit.) SFMa Sp.: τούτων (των s. v.) VF²: τοῦτο L 26. 27 ἄλλων] ἃ in lit. V

πολιτική, ἀπὸ δὲ τῶν ἀρίστων ἢ τῶν κατὰ φύσιν ἐκάστω κρίσις, εἴη ἄν ὁ ἄνθρωπος λογικόν, οὕτως δὲ καὶ πολιτικόν, καὶ τὸ σώζειν δὲ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν εἴη ἄν αὐτῷ μάλιστα κατὰ φύσιν τε καὶ αἰρετόν δι' αὐτό, 10 τοιοῦτον δὲ ἡ δικαιοσύνη.

5 XXV. Ἐπιδρομή, πόθεν ἢ τῶν ἀρετῶν εὐρεσίς τε καὶ σύστασις.

Ἐπει ἡ εὐδαιμονία τοῖς ἀνθρώποις σκοπός, καὶ δεῖ πάντα πράττειν, ὅπως ταύτην κτησαίμεθα ὡς τέλος τε καὶ μέγιστον τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν, 15 ἀδύνατον δὲ τὸ πράττειν τινὰ ὡς εἰς τι συντελοῦντα ἢ ὅλως γνωρίζειν τὰ δι' ὧν οἶόν τε τυχεῖν τινος σκοποῦ ἀγνωσμένου τοῦ σκοποῦ (ἀρχὴ γὰρ τῆς εὐρέσεως τῶν εἰς τὸν σκοπὸν συντελούντων καὶ τῶν ἐκείνου χάριν γι- 20 νομένων πράξεων <ἡ> γνῶσις τοῦ σκοποῦ, διὸ καὶ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας ἀρχὴ τὸ γνῶναι, τί ποτ' ἐστὶν εὐδαιμονία, ἧς χάριν ἡμᾶς δεῖ πάντα πράττειν), ἐζητήσαμεν, τί ποτέ ἐστὶν εὐδαιμονία, καὶ εὐρόντες ἐκάστου τῶν ὄν- 25 των τὸ ἀγαθὸν ὃν ἐν τῇ οἰκείᾳ | ἐνεργείᾳ τῇ καθ' ὃ ἐστὶν αὐτῷ τὸ εἶναι 284 τούτῳ ὃ ἐστὶν, εἰ εὖ γίνοιτο· ἐπὶ τε γὰρ τῶν φύσει συνεστῶτων τοῦτον 15 ἔχει τὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τέχνην, μιμεῖται τὴν φύσιν· τοῦ 5 τε γὰρ ἵππου τὸ ἀγαθὸν τοιοῦτον, εἴ γέ ἐστὶν μὲν οἰκεῖον ἔργον αὐτῷ καθὼ ἵππος ἐστὶ τὸ τρέχειν, ἀγαθὸν δὲ αὐτῷ τὸ εὖ τρέχειν, ὃ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ κυνός· εἴτε γὰρ τὸ φυλάττειν, εἴτε τὸ θηρᾶν ἔργον κυνός, εἴτε τῶν μὲν τοῦτο, τῶν δὲ ἐκεῖνο, καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτοῖς ἐν τῷ εὖ ταῦτα 10 ποιεῖν· ἀλλὰ καὶ τῷ οἰκοδόμῳ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ τέλος ἐν τῷ εὖ οἰκοδομεῖν, ἐπει καὶ ἔργον τὸ οἰκοδομεῖν αὐτῷ, καὶ ἐπει ἐφ' ἐκάστω τὸ <τέλος> τῇ ἐνεργείᾳ καὶ τῷ ἔργῳ παρὰ τῆς οἰκείας ἀρετῆς περιγίνεται, ἐκάστου 15 τὸ τέλος ἐν τῷ τὸ οἰκεῖον ἔργον ποιεῖν κατ' ἀρετὴν. εἰ δὲ τοῦτο, εἴη ἄν καὶ τὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀγαθόν τε καὶ τέλος ἐν τῷ κατ' ἀρετὴν [καὶ] οἰ- 25 κείαν τὰς καθὼ ἄνθρωπός ἐστὶν ἐνεργείας ἐνεργεῖν. ἀλλὰ μὴν οἰκεῖται 20 ἐνέργεια ἀνθρώπου αἰ γινόμεναι κατὰ ψυχὴν λογικὴν· τὸ γὰρ ἀνθρώπῳ εἶναί ἐστιν ἐν τῷ ζῆν τε καὶ κατὰ λογικὴν ψυχὴν ἐνεργεῖν. εἰ δὲ τοῦτο, εἴη ἄν καὶ τὸ τέλος αὐτῷ ἐν τῷ κατ' ἀρετὴν ψυχῆς λογικῆς ἐνεργεῖν, ὥστε εἴη ἄν ἡ εὐδαιμονία, ἐπειδὴ αὐτὴ τὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀγαθόν τε 25 καὶ τέλος, ἐνέργεια κατ' ἀρετὴν ψυχῆς λογικῆς, προσκειμένου τοῦ 285 γε ἐν βίῳ τελείῳ (οὐδὲν γὰρ τέλειον ἐν ἀτελεῖ) καὶ ἔτι τοῦ ἐν προηγουμένοις διὰ τὸ δεῖσθαι ὀργάνων τὰς προηγουμένας τε καὶ βουλευτάς ἐνεργείας. ὄντος δὲ τούτου σκοποῦ, ὁτλον ἐκ τῆς εὐρέσεως αὐτοῦ καὶ 5

3 εἴη ἄν om. a αὐτό (αὐτό V¹)] αὐτόν a 8 δὲ τὸ FSa Sp.: δέ τι VB
 10 ἡ add. V²M 13 αὐτῷ a Sp. 14 τούτῳ] τοῦτο B² 15 εἴ γε ἡ τέχνη ante
 μιμεῖται add. S²B²a Sp. fortasse recte 21 τέλος add. V²BS²a Sp. 22 παραγίνεται
 Vict.? Sp. 23 ἔσται ἐν a Sp. 24 καὶ del. V² τὰς οἰκείας [τὰς] Diels
 24. 25 οἰκείον a Sp. 25 ἐνεργεῖν] γ in lit. 2 litt. V 26 τῷ γὰρ B conl. Sp. ἀνθρώπῳ
 VBM conl. Sp.: ἀνθρώπων FL: ἀνθρώπου Sa 29 ἄν καὶ ἡ Vict. Sp. αὕτη Diels
 31 γε] τε a Sp. τελείῳ SFa Sp.: τελείῳ VB 32 βουλευτάς Sp.: βουλευτάς libri

γνώσεως τὸ δεῖσθαι πρὸς τὴν κτῆσιν τῆς εὐδαιμονίας τῶν τῆς λογικῆς
 ψυχῆς ἀρετῶν, ζητοῦντες (δὲ) τίνες εἰσίν, εὐλόγως πρῶτον ἤλθομεν ἐπὶ
 τὸ ἰδεῖν, τίς ποτ' ἐστὶν ἡ λογικὴ ψυχὴ, ἐπεὶ τὴν ταύτης ζητοῦμεν ἀρε-
 τήν. διττὴ δὲ ἡ λογικὴ δύναμις εὐρέθη, ἡ μὲν τις ἀλογος μὲν καθ' 10
 5 αὐτήν, λογικὴ δὲ τῷ πεῖθεσθαι τε δύνασθαι λόγῳ καὶ ὑπὸ λόγου ρυθμιζε-
 σθαι (τοιαύτη γὰρ ἐστὶν ἡ ἐν ἡμῖν ὀρεκτικὴ ψυχὴ), ἡ δὲ τίς ἐστι λο-
 γικὴ τῷ αὐτῆν λόγον ἔχειν ἐν αὐτῇ, καὶ ἐστὶν ἑκατέρας τῶν προειρη- 15
 μένων δυνάμεων οἰκεία τις ἐνέργεια καὶ ἀρετὴ, καθ' ἣν τὸ εὖ ἐν τῇ οἰ-
 κείᾳ ἐνεργεῖα γίνεται, τῆς μὲν ὀρεκτικῆς αἱ τε πράξεις καὶ αἱ κατὰ πάθη
 10 κινήσεις, ἀρετὰ δὲ ἄς ἠθικὰς καλοῦμεν ἀπὸ τοῦ διὰ ἐθῶν τινῶν ἐγγίγνε- 20
 σθαι, τῆς δὲ διανοητικῆς ἐνεργεῖαι μὲν αἱ γνώσεις τῆς φύσεως τῶν γενη-
 τῶν καὶ ὅλων τῶν ἐνδεχομένων ἄλλως ἔχειν, ἀρετὴ δὲ καθ' ἣν ἡ γνώσις
 τῆς ἐν τούτοις ἀληθείας, τῆς δὲ νοητικῆς ἐνέργεια μὲν ἡ γνώσις τῶν 25
 αἰδίων οὐσιῶν, ἀρετὴ δὲ καθ' ἣν ἡ τούτων | ἀληθὴς γίνεται γνώσις. 286
 15 οὕτως δὲ τῶν ἀρετῶν διηρημένων, τίς ἐστὶν ἐκάστη καὶ τί ἔργον αὐτῆς
 καὶ τίς ἡ εἰς εὐδαιμονίαν συντέλεια, ἀπὸ τῶν ἔργων τε καὶ ἐνεργειῶν τῶν
 ἑκατέρας τῆς λογικῆς δυνάμεως εὐρίσκειται. ἔργον τοίνυν τῆς μὲν ὀρεκτι- 5
 κῆς δυνάμεως αἱ πράξεις αἱ περὶ ἡδονὰς τε καὶ λύπας, τὰς μὲν αἰρουμένης
 τε καὶ διωκούσης, τὰς δὲ ἀποστρεφόμενης, καὶ ἐπεὶ πέφυκεν ἐν τοῖς τοι-
 20 οῦτοις πᾶσιν, ἐν οἷς ἐστὶν ὑπερβολὴ τε καὶ ἔλλειψις, ἡ μὲν ἀμετρία φθαρ- 10
 τικὴ εἶναι τοῦ ἐν ἐκάστοις αὐτῶν εὖ, τοιοῦτον δὲ ἡ τε ὑπερβολὴ καὶ ἡ
 ἔλλειψις, ἡ δὲ συμμετρία σωστικόν τε τοῦ εὖ καὶ ποιητικόν (ὡς δῆλον ἐπὶ
 τε τῶν γυμνασίων καὶ τῶν τροφῶν· καὶ γὰρ αἱ τῶν γυμνασίων ὑπερβολαὶ 15
 τε καὶ ἐνδειαί τῆς εὐεξίας, ἡ τίς ἐστὶν ἀρετὴ τοῦ σώματος, φθαρτικά, ἡ
 25 δὲ συμμετρία αὐτῶν καὶ ἡ μεσότης καὶ ποιητικὰ αὐτῆς καὶ τηρητικά, ὅ
 ἐστὶ τὸ ἐν τούτοις εὖ· ἀλλὰ καὶ τῶν σιτίων πάλιν αἱ μὲν ὑπερβολαὶ καὶ
 ἐνδειαί τῆς ὑγείας εἰσὶ φθαρτικά, αἱ δὲ συμμετρίαι ποιητικά τε καὶ τη- 20
 ρητικά· οὕτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν παθῶν ἔχει καὶ τῶν περὶ ταῦτα πράξεων),
 αἱ μὲν ὑπερβολαὶ αὐτῶν καὶ αἱ ἐνδειαί τοῦ εὖ τοῦ ἐν τούτοις εἰσὶ φθαρ-
 30 τικά, αἱ δὲ συμμετρίαι ποιητικά τε καὶ τηρητικά, καὶ ἐπεὶ ἐστὶ τὸ εὖ ἐν 25
 πᾶσιν ἡ οἰκεία ἀρετὴ καὶ πᾶν τὸ γινόμενον κατ' ἀρετήν, συμβαίνει τὰς
 περὶ ταῦτα ἀρετὰς συνίστασθαι συμμετρίᾳ πράξεων τε καὶ παθῶν. ἡ τε 287
 γὰρ σωφροσύνη φθαίρεται μὲν ὑπὸ [τε] τῆς τῶν ἡδονῶν ὑπερβολῆς τε καὶ
 ἐνδείας τούτων, περὶ ἃς πέφυκεν ἀρετὴ μὲν γίνεσθαι σωφροσύνη, κακία

2 δὲ add. S²B²a Sp. 4 διττῇ] ἡ in lit. V δὴ (in lit.) VB: δὲ GSa Sp.
 5 πεῖθεσθαι] ἐπιδέχεσθαι a Sp. λόγῳ] λόγον a Sp. λόγου] λόγον Vict.? Sp.
 6 ὀρεκτικῆ] κτ in lit. V 7 αὐτῇ V 9 ἐνεργεῖα] εἰ add. V² post ὀρεκτικῆς
 add. ἐνεργεῖαι μὲν V² 10. 11 ἐγγίγνεσθαι] ἐγγί in lit. V 12 ἀρετὴ M Vict.? Sp.:
 ἀρετὴν Va 13 ἐνέργεια M: ἐνεργεῖαι Sp.: ἐνεργεῖαι Vict.?: ἐνεργεῖας (σ corr. fortasse in ι)
 V: ἐνεργεῖας LFa 14 γίνεται] νεται in lit. V 15 ἀρετῶν V ἐκάστη Ba Sp.:
 ἐκάστου (ά s. v.) VF τί (τὸ) coni. Sp. 18 δυνάμεωσ V αἰρουμένης] ἡ in lit. V
 21 τε καὶ a Sp. 22 τε τοῦ] μὲν τοῦ a Sp. 29 alt. αἱ s. v. VB: om. SFa
 Sp. 32 ταύτας a ἀρετὰς] ἄς in lit. V συνίστασθαι] συν in lit. V 33 pr.
 τε del. Schwartz: alt. Sp.

δὲ ἀκολασία τε καὶ ἀναισθησία, σώζεται δὲ καὶ συνίσταται ὑπὸ τῆς τῶν 5
αὐτῶν τούτων μεσότητός τε καὶ συμμετρίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνδρία συνίστα-
ται μὲν ἐκ τῆς περι φόβους τε καὶ θάρρη μεσότητός τε καὶ συμμετρίας,
ὑπὸ δὲ τῆς ὑπερβολῆς τε καὶ ἐνδείας τῶν αὐτῶν τούτων φθείρεται. ὡς 10
5 δὲ ἐπὶ τούτων, οὕτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἔχει, ὥστε εἰ τὸ ἐν τούτοις
εὖ ἐν μεσότητί ἐστι παθῶν τε καὶ πράξεων, τὸ δὲ εὖ ἐν ἐκάστῳ κατὰ τὴν
οἰκείαν ἀρετὴν, εἰεν ἂν καὶ αἱ περὶ ταῦτα ἀρεταὶ ἐν μεσότητι τῶν προ- 15
ειρημένων, οὐχ ἀπλῶς οὐδ' ὡς ἔτυχεν τοῦ ἐν τούτοις μέσου λαμβανομένου,
ἀλλ' ὡς δέδεικται ὠρισμένου κατὰ τὸν ἐκ φρονήσεώς τε καὶ ὀρθὸν λόγον,
10 καὶ εἴη ἂν τὸ κατὰ τὴν ὀρεκτικὴν ψυχὴν εὐδαιμονίας μέρος κείμενον ἐν
ταῖς ἀπὸ τῶν ἀρετῶν περὶ τὰ πάθη τε καὶ τὰς πράξεις εὖ γινομέναις 20
ἐνεργείαις. ἔτι δέ, εἰ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀρετὴ ἐστίν, ἀφ' ἧς ἀγαθὸς ἄν-
θρωπος γίνεται (καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἕκαστον ἀγαθὸν ἐστὶ τε
καὶ γίνεται κατὰ τὴν ἀρετὴν ἑαυτοῦ), ἀγαθὸς δὲ ἄνθρωπος γίνεται τε καὶ 25
15 ἔστιν ὁ μῆτε ἐν τοῖς πάθεσιν ἄμετρος μῆτε ἐν ταῖς περὶ ταῦτα πράξεσιν,
εἴη ἂν καὶ ἐκ | τούτου δεικνύμενον τὸ τὴν ἀρετὴν τὴν ἠθικὴν ἐν μεσό- 288
τητι εἶναι τῶν προειρημένων. αἱ γὰρ ἐνεργεῖαι αἱ περὶ πάθη τε καὶ τὰς
πράξεις, ὅταν διὰ τῶν ἐθῶν παιδαγωγηθῶσιν οὕτως, ὡς τοὺς ἐπιζομένους
ἠδεσθαι μὲν ἐπὶ ταῖς ἐνεργείαις ταῖς καλαῖς, ἄχθεσθαι δὲ ἐπὶ ταῖς ἐναν- 5
20 τίας, δ γίνεται ἐν τῇ αἰρέσει τε καὶ εὐρέσει τοῦ ἐν αὐτοῖς μέσου, τῆς
ἀρετῆς εἰσὶν ποιητικαί. διὸ καὶ λέγομεν τὰς ἠθικὰς ἀρετὰς ἕξεις ἐν μεσό-
τητι οὕσας παθῶν τε καὶ πράξεων ὠρισμένας τῷ ὀρθῷ λόγῳ. 10

Καὶ τοιαύτη μὲν περὶ ταῦτα ἡ σύστασις τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν. τῆς
δὲ διανοητικῆς τε καὶ οὕτως λογικῆς ψυχῆς, ἐπεὶ ἡ μὲν ἐστὶ περὶ τὴν
25 γνῶσιν τῶν αἰδίων τε καὶ αἰεὶ ὁμοίως ἐχόντων, ἡ δὲ περὶ τὴν τῶν ἐν- 15
δεχομένων καὶ ἄλλως ἔχειν, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἐπιστημονικόν, τὸ δὲ
δεύτερον λογιστικόν τε καλοῦμεν καὶ βουλευτικόν, ἔσται καὶ περὶ ἑκα-
τέραν ἐνεργεῖαν τῶν εἰρημένων τό τε εὖ καὶ τὸ κατ' ἀρετὴν. ἔστι δὲ 20
ἀρετὴ γνώσεως ἀλήθεια, ἡ δὲ καθ' ἑκατέραν δύναμιν τῆς λογικῆς ψυχῆς
30 ἀρετὴ περὶ τὴν τῆς ἀληθείας γνῶσιν ἔσται τῶν θεωρουμένων ὑπ' αὐτῆς,
ἡ μὲν περὶ τὰ βουλευτά τε καὶ ἐνδεχόμενα ἄλλως ἔχειν ἐπομένη τῇ ὀρθῇ
ὀρέξει (ἡ γὰρ εὐρέσις τε καὶ γνῶσις τῶν συντελούντων πρὸς τὰ ὀρεκτά 25
τῇ ὀρθῇ ὀρέξει αἰρετή· τὴν τοιαύτην ἔξιν τε καὶ ἀρετὴν καλοῦμεν φρο-
νησιν· ἡ γὰρ φρόνησις εὐρετικὴ τῶν πρὸς τὸν | ὀρθὸν σκοπὸν συντε- 289
35 λουσῶν πράξεων, διὸ καὶ τὴν φρόνησιν πρακτικὴν ἀρετὴν φαμεν, ἐπεὶ ἡ
γνῶσις αὐτῇ περὶ τῶν εἰς ὀρθότητα πράξεων συντελούντων), ἡ δὲ περὶ τὴν
γνῶσιν τῶν αἰδίων ἐνεργοῦσα ἔχει μὲν τὸ εὖ ἐν τῇ τῶν ἐν τούτοις ἀλη- 5

2 τούτων s. v. V 5 alt. δὲ om. a Sp. 8 μέσου sic V 9 δέδεικται VB Vict.
Sp.: ἔτυχεν MLSFa 10 εἴη] εἴ V¹ (corr. V²) 11 τῶν in lit. V 12 ἡ om.
a Sp. 17 αἱ περὶ V² Vict. Sp.: περὶ V¹ SFa 26 μὲν om. a Sp. 29 ἡ δὲ
B Vict. Sp.: ἡ δὲ V²: ἡ οὐ V¹ F: ἡ οὐ S¹ M: ἡ δὲ S² a: ἡ οὐ L 30 περὶ scripsi: ἐπὶ
libri 33 τὴν δὲ τοιαύτην V² 36 αὐτῇ Schwartz: αὐτῇ V¹: αὐτῇ V²: αὐτῇ a Sp.
37 ante pr. τῶν 2—3 litt. erasae V

θῶν εὐρέσει τε καὶ γνώσει οὐσα θεωρητικῆ, ἀλλ' οὐ πρακτικῆ. οὐδὲν γὰρ τῶν ἐν τούτοις ἀληθῶν εἰς πρᾶξιν τινα τὴν ἀναφορὰν ἔχει, διό ἐστιν αὐτοῖς τέλος ἢ γνώσις τῶν ἐν τοῖς αἰδιόις ἀληθῶν, καὶ ἐστιν ἐν τούτοις τὸ 10 μὲν εὖ τε καὶ ἀγαθὸν καὶ ἀληθές, ψεῦδος δὲ τὸ ἐν αὐτοῖς κακόν, ἣν ἀρετὴν ἐπιστήμην καλοῦμεν οὐσαν ἕξιν ἀποδεικτικῆν. καὶ ἐπεὶ ἡ ἀπόδειξις διὰ τινων πρώτων τοῦ δεικνυμένου καὶ οἰκείων καὶ ἀληθῶν καὶ οὐκ ἐπ' 15 ἄπειρον ἐν αὐτοῖς τὸ πρῶτον, ἀλλ' ἐστιν τι καὶ κυρίως ἐν αὐτοῖς πρῶτον, ἡ τοῦ οὕτως πρώτου γνώσις τε καὶ εὔρεσις νοῦς καλεῖται, σοφία δὲ ἡ ἀμφω ἔχουσα τὴν τε τῶν ἀρχῶν εὔρεσιν καὶ τὴν διὰ τῶν ἀρχῶν τῶν 20 μετ' αὐτὰς εὔρεσιν τε καὶ δεῖξιν (ὥστ' εἶεν ἂν πάλιν αἱ διανοητικαὶ ἀρεταί, οὐσαι τοῦ εὖ τοῦ ἐν ταῖς προειρημέναις ἐνεργείαις εὐρετικαί τε καὶ ζητητικαί, τὸ κυριώτατον τῆς εἰς εὐδαιμονίαν συντελείας ἔχουσαι τῷ τῶν κυριωτάτων δυνάμεων τῆς λογικῆς ψυχῆς τὰς ἐνεργείας τὸ εὖ παρὰ τούτων 25 ἔχειν), τὴν μὲν ἀρχὴν λαμβάνουσα ἀπὸ τῆς εἰς εὐδαιμονίαν συντελείας, τὸ δὲ εἶναι ἔχουσα ἐν ταῖς καθ' ἑκατέραν λογικὴν δύναμιν ψυχῆς 290 ἐνεργείαις, τοῦ εὖ τοῦ ἐν ταύταις οὐσα εὐρετικῆ τε καὶ ἀποδεικτικῆ.

XXVI. Ὅτι οὐ τὸ καλὸν τῆς ἡδονῆς χάριν αἰρετόν, ἀλλ' ἡ ἡδονὴ 5 τοῦ καλοῦ.

(Ὅτι) οὐ τὸ καλὸν τῆς ἡδονῆς χάριν αἰρετόν, ἀλλ' (ἡ) ἡδονὴ τοῦ καλοῦ, 20 ὁῦλον ἐκ τοῦ, εἰ ἦν τῆς ἡδονῆς χάριν αἰρετόν τὸ καλόν, ὡς ἐκεῖνης μὲν οὐσης τέλους τε καὶ δι' αὐτὴν αἰρετοῦ, ὡς ποιητικοῦ δὲ τῆς ἡδονῆς 10 τοῦ καλοῦ τὸ αἰρετόν ἔχοντος, ὁμοίως τῷ καλῷ τὸ αἰσχροὺς αἰρετόν γίνεσθαι, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ποιητικὸν ἡδονῆς. οἷς γὰρ τὸ αἰρετόν ὡς ποιητικῶς, τούτοις τὸ γινόμενον ὑπ' αὐτῶν τῆς αἰρέσεως μέτρον. ἡ γὰρ οὐ χρῆ 25 λέγειν γίνεσθαι τινος καὶ ἐπ' αἰσχροῦς πράξεσιν ἡδονάς, ἀλλ' ἐπὶ μόναις 15 ταῖς καλαῖς, ἡ εἰ μὴ τοῦτο ἀληθές, αἰρετόν ἐστὶ καὶ τὸ αἰσχροὺς ὁμοίως τῷ καλῷ, εἰ ἡ γινομένη ὑπ' αὐτῶν ἡδονὴ τῆς αἰρέσεως αὐτῶν αἰτία. εἰ δὲ τοῦτο ἄτοπον, προξενούσιν ἡμῖν πᾶσαν πρᾶξιν αἰσχροὺς ὡς οὐδὲν ἔλαττον 20 τῆς καλῆς αἰρετόν ἢ καὶ μᾶλλον, εἰ μᾶλλον αὕτη καὶ πλείοσι παρασκευάζει τὰς ἡδονάς, οὐδ' ἂν τὸ καλὸν εἶη διὰ τὴν ἡδονὴν αἰρετόν ὡς ἐκεῖνης 30 ποιητικόν. εἰ δὲ δεῖ μὲν εἶναι ἡ διὰ | τὴν ἡδονὴν τὸ καλὸν αἰρετόν ἢ διὰ τὸ καλὸν τὴν ἡδονήν, μὴ ἐστὶ δὲ τὸ καλὸν διὰ τὴν ἡδονήν, εἶη ἂν ἡ ἡδονὴ τὸ αἰρετόν παρὰ τοῦ καλοῦ λαμβάνουσα. οὐ γὰρ δὴ ταύ-

4 καὶ ἀληθές VB¹L: καὶ ἀληθές τὸ Ma: ἀληθές, τὸ Vict.? Sp.: τὸ ἀληθές τὸ B²
6 δια V 7 τι] τις V¹ (corr. V²) 14 εἶη ἂν οὖν ἡ ἀρετὴ add. ante τὴν S²B²a cf. 144,34 sqq. 19 ἐτι add. ante οὐ B Vict. Sp. ἡ add. BS²Fa Sp. supra τοῦ] τούτου Vict. 20 χάριν] χάρι in lit. V 22 καλοῦ τοῦ/ sic V 24 μέτρον (ον in lit.) BS²Vict.? Sp. supra: μέτριον VS¹Fa χρῆ add. V²S²Ba Sp. supra: om. V¹FS¹ 27 ἡ εἰ α αἰρέσεως V 29 ἡ καὶ μᾶλλον om. Vict. Sp. εἰ] εἰ καὶ Vict. Sp. αὕτη scripsi: αὕτη V: αὕτη Sp. cf. 145,10 29. 30 παρασκευάζει Sp.: παρασκευάζοι libri cf. supra 30 οὐδ' ἂν] οὐδὲν α ἡδονήν] ονη in lit. V 31 εἶναι καὶ ἡ Vict.

τὸν οἶόν τε λέγειν εἶναι τὸ καλὸν τε καὶ τὴν ἡδονήν, ἐφ' ὧν συνυπάρχει 5
 τε καὶ ἄμα ἐστὶν ἀλλήλοις. εἰ γὰρ εἴη ταῦτόν αὐτοῖς τὸ εἶναι, ἀντιστρέ-
 φειν αὐτὰ ἀλλήλοις ἀνάγκη, ὡς πᾶν τὸ καλὸν ἐν τῷ καλὸν εἶναι καὶ τὸ
 ἡδὺ εἶναι ἔχειν, καὶ πᾶν τὸ ἡδὺ ἄμα τε ἡδὺ εἶναι καὶ καλόν. εἰ δὲ 10
 5 ψεῦδος τὸ λέγειν πᾶσαν ἡδονήν εἶναι καλὸν τῷ μηδὲν ἔλαττον ὄραν τὰς
 ἡδονὰς γινομένας ἐπ' αἰσχροῖς ἐνεργείαις, οὐδ' ἂν αἱ ἐπὶ ταῖς καλαῖς
 ἐνεργείαις ἡδοναὶ γινομένην αἱ αὐταὶ εἴεν ταῖς ἐφ' αἷς γίνονται ἐνεργείαις. 15
 τὸ γὰρ ὁμοῦ μὲν λέγειν τὰς ἡδονὰς εἶναι μόνως δι' αὐτὰς αἰρετάς, τῶν
 δ' ἄλλων αἰρετῶν ἕκαστον ἐφ' ὅσον εἰς ἡδονήν τι συντελεῖ, ἐπὶ τοσοῦτον
 10 καὶ τὸ αἰρετὸν ἔχειν, ὁμοῦ δὲ τὸ μὲν καλὸν αἰρετὸν εἶναι λέγειν ὡς ποιη-
 τικὸν ἡδονῆς, μηκέτι δὲ καὶ τὸ αἰσχροὸν φάσκειν αἰρετὸν γίνεσθαι διὰ τὴν 20
 γινομένην ἡδονήν ὑπ' αὐτοῦ, οὐχ ὁμολογούμενα λεγόντων, ἀλλ' ἀπιθάνως
 ἀρνούμενων, οἷς συγχωροῦσιν διὰ τῶν αἰρέσεων οὕτως ἔχειν. οὐδεὶς γὰρ
 μὴ τοῦτον παρεσκευασμένος τὸν τρόπον οὕτως ἀτόπου προΐσταται δόξης· 25
 15 τὸ γὰρ λέγειν τὰς μὲν ἐπὶ ταῖς καλαῖς ἐνεργείαις γινομένας ἡδονὰς εἰλι-
 κριεῖς τε | εἶναι καὶ ἀμίκτους ταῖς ἐναντίας λύπαις, καὶ διὰ τοῦτο καὶ 292
 τὰς ποιητικὰς αὐτῶν ἐνεργείας ἔχειν τὸ αἰρετόν, τὰς δὲ ἐπὶ ταῖς αἰσχροῖς
 ὀλίγον ἐχούσας τὸ τέρπον πολλά ἔχειν καὶ πλείω τὰ λυποῦντα, διὸ μηδὲ 5
 τὰς ἐνεργείας εἶναι τὰς τοιαύτας αἰρετάς οὕσας ποιητικὰς λύπης μᾶλλον ἢ
 20 ἡδονῆς, πῶς οὐ συνδιαιροῦντων ἐπὶ ταῖς ἐνεργείαις ἐφ' αἷς γίνονται τὰς
 ἡδονὰς καὶ οὐχ ὁμοειδεῖς φυλασσόντων; εἰ γὰρ αἱ μὲν ἐπὶ τοῖς καλοῖς
 τοιαῦται, αἱ δὲ ἐπὶ τοῖς αἰσχροῖς τοιαῦται, εἴη ἂν τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ 10
 τῆς τῶν ἡδονῶν διαφορᾶς αἴτια· οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν ἡδονῶν ταῖς ἐνεργείαις
 ἐστὶ τὸ αἰρετόν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν ταῖς ἡδοναῖς, αἷς γε διὰ ταύτας
 25 καὶ τὸ εἶναι τοιαύταις, καὶ εἴεν ἂν ἄλλαι μὲν τῷ εἶδει αἱ ἀπὸ τῶν κα- 15
 λῶν, ἄλλαι δὲ αἱ ἀπὸ τῶν αἰσchrῶν, εἴ γε πᾶσαι μὲν αἱ ἀπὸ τῶν καλῶν
 καθαραὶ τε καὶ ἀμικτοὶ καὶ μηδεμιᾶς μετανοίας ἢ λύπης αἴτιαι εἰδοποι-
 ούμεναι ταῖς τοιαύταις ἐνεργείαις, πᾶσαι δὲ αἱ ἀπὸ τῶν αἰσchrῶν μικταὶ 20
 τε καὶ ἐν μεταμελείᾳ. οὕτως δὲ ἐχουσῶν τῶν ἡδονῶν πρὸς τὰς ἐνεργείας
 30 πρόδηλον, ὅτι μὴ παρὰ τῶν ἡδονῶν ταῖς ἐνεργείαις τὸ αἰρετόν, ἀλλὰ παρὰ
 τῶν ἐνεργειῶν ταῖς ἡδοναῖς ταῖς μὲν τὸ αἰρετόν, ταῖς δὲ τὸ φευκτόν, εἴ 25
 γε φευκταὶ αἱ πλέον τοῦ ἡδοντος τὸ λυποῦν ἐχουσαι, τοιαῦται δὲ πᾶσαι
 αἱ ἐπὶ ταῖς αἰσχροῖς ἐνεργείαις. |

XXVII. Διὰ τί αἱ ἠθικαὶ ἀρεταὶ μεσότητες.

293

35 Ἡ ὅτι πᾶσα ἀρετὴ, οὐδ' ἂν ἡ ἀρετὴ, αὐτό τε εὖ ἔχον ἀποτελεῖ καὶ τὸ
 ἔργον αὐτοῦ εὖ ἀποδίῳσιν. ἦ τε γὰρ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετὴ τὸν τε ὀφθαλ-

1 ὧν B²a Sp. supra: φ V 3 πρ. τὸ Sp.: τε libri 4 ἄμα] alt. α in lit. V 6 αὶ
 om. a Sp. 8 αἰρετάς s. v. (ἰρετάς in lit.) V 9 αἰρετῶν] αἰρετόν a Sp. συντε-
 λειν a 10 μὲν] μ in lit. V 12 ἀλλ' ἀπιθάνως SFa Sp.: ἀλλὰ πιθανῶς VB
 18 τερπόνων a Sp. 19 οὕσας BS¹a Sp.: οὕσης VS²F 20 ἐνεργείαις] ις in lit. c
 s. v. V 23 αἴτια a Sp. 27 αἴτιαι V 29 ἐνεργείας (σ in lit.) V
 33 ἐνεργεῖαι a Sp. 35 αὐτό τε] τότε a 36 αὐτοῦ Sp.

μόν σπουδαῖον ποιεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ· τῇ γὰρ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετῇ εὖ ἠ
 ὀρῶμεν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μορίων τοῦ σώματος. ἀλλὰ
 καὶ ἡ τοῦ ἔππου ἀρετῇ ἔππον τε σπουδαῖον ποιεῖ καὶ ἀγαθὸν δραμεῖν καὶ
 ἐνεργεῖν ἐπιβάτην καὶ μεῖναι τοὺς πολεμίους· ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ 10
 τῶν ἄλλων ζῴων ἐκάστω. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν τε καὶ ἐπιστημῶν
 οὕτως ἔχει· τῇ γὰρ τῆς γυμναστικῆς ἀρετῇ τό τε σῶμα τῶν ἀνθρώπων
 εὖ ἔχον γίνεται καὶ τὰς οἰκείας ἐνεργείας εὖ ἀποδίδωσιν. ὁ δ' αὐτὸς 15
 λόγος καὶ ἐπὶ ἰατρικῆς· τῇ γὰρ ταύτης ἀρετῇ ὑγιαίνουμέν τε τὰ σώματα
 καὶ τὰς ὑγεινάς ἐνεργείας ἐνεργοῦμεν. ὁμοίως ὁ λόγος καὶ ἐπὶ οἰκοδο-
 20 μικῆς καὶ ἐπὶ πλαστικῆς καὶ ἐπὶ τεκτονικῆς καὶ ἐπὶ πασῶν τῶν τεχνῶν.
 ὄντος δὲ ἀληθοῦς τοῦ πάσαν ἀρετῆν, οὐδ' ἂν ἡ ἀρετῇ, αὐτὴ τε εὖ ἔχον
 ἀποτελεῖν καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ εὖ ἀποδιδόναι, ὅτλην ὡς καὶ τοῦ ἀνθρώπου
 ἡ ἀρετῇ εἴη ἂν, ἀφ' ἧς αὐτὸς τε ὁ ἄνθρωπος εὖ ζῆει καὶ τὸ ἔργον τὸ
 οἰκεῖον ὡς ὅτι ἄριστον ἀποδίδωσιν. τί | ποτ' οὖν ἐστὶ τοιοῦτον, ἐφεξῆς 24
 25 ἰδεῖν· τὸ γὰρ εὐεθέην εἴη ἂν ἡ ἀρετῇ. ἐπεὶ τοίνυν ὀρῶμεν ἐν παντὶ ποσῶ
 καὶ πρόσθεσιν καὶ ἀφαιρέσιν δεχομένην τὸ μὲν ὑπερβάλλον καὶ τὸ ἐλλείπον
 ἐν αὐτοῖς φευκτέα ὄντα, τὸ δ' ἴσον καὶ τὸ σύμμετρον καὶ μέσον αἰρετά ἢ
 τε καὶ ἐν αὐτῶ τὴν οἰκείαν ἀρετῆν ἔχοντα (ἐπὶ τε γὰρ τῆς τῶν σωματίων
 εὐεθείας τε καὶ ἀρετῆς τοῦ σώματος τὰ μὲν ὑπερβάλλοντα καὶ ἐνδόντα
 20 γυμνάσια καὶ γενέσθαι κωλύει τὴν εὐεθείαν καὶ φθίρει γυνομένην, τὰ δὲ 10
 σύμμετρά τε καὶ μέσα καὶ σώζει καὶ ποιεῖ· ἀλλὰ καὶ τὴν ὑγείαν τὰ μὲν
 ὑπερβάλλοντά τε καὶ ἐνδόντα σιτία διαφθίρει, σώζει δὲ οὖσαν καὶ μὴ
 οὖσαν ποιεῖ τὰ μέσα τε καὶ σύμμετρα· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλαστικῆς ἰδεῖν ἐστὶν 15
 ἐν τῇ φυλακῇ τῆς ὑπερβολῆς τε καὶ ἐλλείψεως ὅν τὸ γινόμενον κατ' ἀρε-
 25 τὴν ὑπ' αὐτῆς· ὡς δὲ ἐπὶ τούτων, οὕτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων
 ἔχει, ἐστὶν δὲ καὶ ἡ ἠθικῆ ἀρετῇ περὶ πάθη τε καὶ πράξεις, ἧ καὶ πρόσ-
 θεσιν καὶ ἀφαιρέσιν δέχεται), ὅτλην οὖν ὡς εἴη ἂν κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ἡ 20
 περὶ αὐτὰ ἀρετῇ ἐν μεσότητι τούτων. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων τὸ μέσον
 ὠρίζετο ὑπὸ τοῦ κατὰ τὴν τέχνην λόγου, οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν παθῶν τε καὶ
 30 τῶν πράξεων εἴη ἂν ὀριζόμενον τὸ μέσον τε καὶ σύμμετρον ὑπὸ φρονή- 25
 σεώς τε καὶ τοῦ ἠρθοῦ λόγου, καθ' ὃν ὀριζόμενα τε καὶ πραττόμενα τὸ 29
 ἐν τῶ εὖ ἄκρον ἔχει· διὸ καὶ φημεν εἶναι λόγον τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς
 εἶναι πρακτικὴν τῆς μεσότητος τῆς πρὸς ἡμᾶς. τῆς περὶ τὰ πάθη

1 αὐτοῦ Sp. 4 ἐπιβάτην; supra γ, lit. V καὶ ἐπι- ὁ δ' αὐτὸς om. a (Vict. ungr.), καὶ
 falso post λόγος (S). quod perspicit Sp.) ὁ δ' αὐτὸς ὁμοίως Vict. Sp. ὁ δ' αὐτὸς, ὁμοίως
 Sp.: ὁμοίως a: ὁμοίως Vict.? 9, 10 οἰκοδομικῆς, x in lit. V 10 πρ. ἐπι om. a Sp.
 11 τε om. a Sp. 13 ἀφ' ὧν B' 14 ἀποδίδωσιν V' B' a Sp. ἀποδίδωσιν B' ἀποδίδω-
 σιν V' 16 ἐνεργεῖν V' (corr. V') 17 ἐπὶ ὧν Sp. κατὰ τὴν V' (corr. V')
 τὸ μέσον a Sp. 18 αὐτῆς Sp.: αὐτῆς V' 20 τῆς; c in lit. V γυμναστικῆς Sp.: γυμναστικῆς
 20 τῆς; c in lit. V γυμναστικῆς Sp.: γυμναστικῆς 21 καὶ ἐν αὐτῶν a Sp. 22 καὶ
 καὶ om. a 23 ἠθικῆ; γ, x, t. V ἡ ἠθικῆ; ὁμοίως 24 ἐφεξῆς κατὰ τὴν
 κατὰ τὴν Sp. 25 ἐπὶ τῶν ἄλλων V' a Sp. 26 ὀριζόμενα τε καὶ πραττόμενα τὸ
 et Arist. Nic. Eas. II. 6. 1156^a 27 ὀριζόμενα τε καὶ πραττόμενα τὸ
 l. c. 1105^b 36

τε καὶ τὰς πράξεις, τῆς ὀρισμῆνης τῆ ὀρθῶ λόγῳ, τοῦ ἐν τοῖς ἄκροις 5
 εὖ τε καὶ καλοῦ τυγχάνουσιν. ὅτι δὲ οὕτως ἔχει. ὀτλον ἐκάστην τῶν
 ἠθικῶν ἀρετῶν προχειριζομένοις. ἦ τε γὰρ ἀνδρεία τὰς ὑπερβολὰς τοῦ
 τε θάρρους καὶ τῶν φόβων, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἐλλείψεις φυλασσο- 10
 5 μένη τοῦ ἐν τούτοις εὖ τυγχάνει· τῶν δὲ περὶ τὰς ὑπερβολὰς τε τούτων
 καὶ τὰς ἐνδείας ἔξεων ἡ μὲν ἐστὶ θρασύτης, ἡ δὲ δειλία, κακία οὖσα
 αὐτῶν ἐκατέρα. ἀλλὰ καὶ ἡ σωφροσύνη τοῦ αὐτοῦ περὶ τὰς σωματικὰς 15
 τε καὶ δι' ἀφῆς γινομένης ἡδονὰς τε καὶ λύπας τυγχάνει. φυλαττομένη μὲν
 τὰς κατὰ ταῦτα ὑπερβολὰς τε καὶ ἐνδείας, αἰρουμένη δὲ τι κατὰ τὸν ὀρ-
 10 θὸν λόγον μέσον ἐν αὐταῖς, τῶν δὲ ἐν ταῖς ὑπερβολαῖς τούτων καὶ ἐν- 20
 δειαῖς ἔξεων ἡ μὲν κατὰ τὴν ὑπερβολὴν ἀσωτία, ἡ δὲ κατὰ τὴν ἐνδειαν
 ἀναισθησία. ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς ἔξεσιν ταύταις ἔχουσιν καὶ περὶ τὰς ἄλλας
 πράξεις καὶ τὰ ἐν αὐταῖς πάθη αἷ τε ἀρεταὶ μεσότητες οὖσαι καὶ αἰ κατὰ
 τὰς ὑπερβολὰς τε καὶ τὰς ἐνδείας κακίαι. | 25
 15 Τῶν δὲ οὐ φασκόντων τὰς ἀρετὰς εἶναι μεσότητος ἢ δι' ἀγνοίαν 296
 τῶν εἰρημένων ἢ διὰ φιλοτιμίαν τοῦ καὶ πρὸς τοῦτο δοκεῖν τι λέγειν οἱ
 μὲν οὐ φασκόντες δύνασθαι μεσότητα τὴν ἀρετὴν εἶναι διὰ τὸ δεῖν μὲν τὸ 5
 μέσον ὀρίζεσθαι τοῖς ἄκροις καὶ ἀπὸ τούτων ἴσον ἀφεστάναι, μὴ εἶναι δὲ
 μήτε ἐν τοῖς πάθεσιν μήτε ἐν ταῖς πράξεσιν μήτε τὰς ὑπερβολὰς μήτε τὰς
 20 ἐνδείας ὀρισμένους, οὔτε γὰρ ἡ τοῦ θαρρεῖν ἀμετρία μέχρι τίνος πρόεισιν, 10
 ἐστὶν ὀρισμένον, οὔτε ἡ τοῦ φοβεῖσθαι· πρὸς δὲ τούτους λέγοιτο ἀν, ὅτι
 μὴ ἐνόησαν τὸ ἐν τῆ ὀρισμῆ προσηκείμενον τῆ μεσότητι, ἐστὶ δὲ τοῦτο τὸ
 'πρὸς ἡμᾶς', καίτοι σαφῶς αὐτὸ διόρισαντος Ἀριστοτέλους καὶ δεῖξαντος,
 ὅτι τὸ μὲν πρὸς τὸ πρᾶγμα μέσον δεῖται τοῦ τῶν ἄκρων ὄρου, εἴ γε τὸ 16
 25 οὕτως μέσον ἴσον ἀπέχει τῶν ἄκρων, τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς μέσον οὔτε ἐν ἡν
 καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσιν οὔτε εὐρίσκειται ἐν τῆ ἴσῃ τῶν ἄκρων ἀποστάσει. τοῦ-
 ναντίον γὰρ ἡ εὐρεσις τοῦ οὕτω μέσου γνωρίμους ἐπιείει καὶ τὰς ἐφ' ἐκά- 20
 τερα ἐκβάσεις τοῦ μέσου. ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν τεχνῶν ὀρισθὲν τὸ καθ' ἕκα-
 στον τῶν εἰρημένων μέσον τε καὶ σύμμετρον τῆ τῆς τέχνης λόγῳ τὰς
 30 ἐκτροπὰς καὶ παραβάσεις δείκνυσιν τὰς ἐφ' ἐκάτερα τοῦ μέσου, οὕτως δὲ | 26
 ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν παθῶν τε καὶ πράξεων. ὀρισθὲν γὰρ τὸ κατ' αὐτὴν 297

1 τοῖς] αὐτοῖς V¹ (corr. V²) 2 ἔχοι a 3 προχειριζομένοις FSa Sp.: προχειριζο-
 οἱ
 μένη (supra η lit.) V: προχειριζομένης sic B¹ 4. 5 φυλασσομένη V² Vict.? Sp.:
 φυλασσομένης V¹SL (ex corr.) Fa 5 ἐν VBL Vict.?: ἐκ S²: εὖ GFMS¹ a Sp.
 εὖ τυγχάνει V: ἐντυγχάνει G¹FLMS¹a Sp.: εὐτυγχάνει G²S²: τυγχάνει Vict.? 6 ἔξεων
 B² Vict. Sp.: ἐξ ὧν libri δειλία in lit. V 8 φυλάττομεν ἡ a 9 κατ'
 αὐτὰ a ἐνδείας] ἀνδρείας B¹ αἰρουμένη ἡ a 11 ἔξεων] ἐξ ὧν a
 12 pr. καὶ om. a Sp. 16 τοῦ Vict.? Sp.: τῆ VS¹B¹FG: τούτῳ S²B²a τι corr.
 ex τε V² 21 τούτοις a 25 ἐν ἡν V²BFM Vict.?: ἐνἡν V¹: ἐνἡν G: ἐνἡν L: εὖ
 ἡν Sa: ἡν Vict.: ἐν Sp., qui confert Arist. Eth. Nic. 1106^a30 26 ἴση] ἰσ in lit. V
 26. 27 τοῦναντίον (ante v pr. lit. 1 litt.) V 27 γνωρίμους S²: γνωρίμου VFLMS²: γνω-
 ρίμου γεγονότος man. rec. VBS¹a Sp. 28 ὀρισθὲν τὸ V²S²Ba Sp.: ὀρισθέντος V¹FGS¹ML
 31 πράξεων] ὡν in lit. V

σύμμετρον ἐκάστω ὑπὸ τῆς φρονήσεως καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν λόγου πάσας τὰς τούτου παραβάσεις ποιεῖ γνωρίμους, οὐδὲν δευμένη τῆς προσόδου τῆς ἐπὶ τὰ πέρατα αὐτῶν, ἀλλ' αὐτόθεν κωλύουσα αὐτάς τῃ ταῖς πρώταις αὐτῶν ἐκτροπαῖς ἐνίστασθαι ταῖς γινομέναις παρὰ τὸ μέσον τε καὶ σύμμετρον.

Ἄλλὰ καὶ ὁ λέγων μὴ εἶναι τὴν ἀρετὴν μέσην δύο κακιῶν τῶν ἑκατέρωθεν αὐτῆς, μὴ γὰρ ἔπεσθαι αὐτῇ κακίαν ἐναντίαν τῇ τὸ μὲν μέσον μηδετέρου τῶν ἐφ' ἑκάτερα τῶν ἄκρων πλείστον ἀφεστάναι, ἐναντία δὲ εἶναι τὰ ἐν τῇ αὐτῇ γένοι πλείστον ἀλλήλων διεστῶτα, οὐδὲ οὕτως εἴη ἂν κινῶν τι τῶν κειμένων. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἡ ἀρετὴ αὐτὰ τὰ μέσα πάθη καὶ αὐταὶ αἱ μέσαι πράξεις, ἔλεγον ἂν τι, νῦν δ' οὐ ταῦτα ἡ ἀρετὴ, ἀλλὰ περὶ ταῦτα. τὸ δὲ εἶναι αὐτῇ ἀρετῇ ἐν τῇ ὀρίσθαι τῇ ὀρθῇ λόγῳ καὶ συμμετρίᾳ τὸ εἶναι ἔχει, ταῖς δὲ ὑπερβολαῖς καὶ ἐνδεῖαις τὸ κακίαις εἶναι παρὰ τε τοῦ ἡμαρτημένου λόγου καὶ τῆς ἀσυμμετρίας, καθ' ὅσον ἡ μὲν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ἂ πράττει πράττει, καὶ ἔστιν ἐν συμμετρίᾳ, ἡ δὲ κατὰ τὸν ἡμαρτημένον λόγον, καὶ ἐν ἀσυμμετρίᾳ ἡ ἐναντίωσις αὐταῖς, ἐπεὶ κατὰ γε αὐτὰ τὰ πάθη καὶ τὰς πράξεις καὶ τὸ ἐν τούτοις ποσὸν αἱ ἐνδεδαι ταῖς ὑπερβολαῖς εἴρηγται ὑπ' αὐτοῦ εἶναι ἐναντίαι. !

Καὶ ὁ λέγων δὲ μὴ εἶναι τὴν ἀρετὴν μεσότητα, δεήσειν γὰρ τὸν τὴν ἀρετὴν ἔχοντα τὸ μέσως εὖ μετιέναι, ἀλλ' οὐ τὸ ἄκρως, οὐδ' οὕτως δὴ νοήσας τὰ εἰρημένα λέγει. εἴρηγται γὰρ, ὅτι ἔστιν ἡ περὶ τὰ πάθη καὶ τὰς πράξεις μεσότης κατὰ τὸν προειρημένον τρόπον ἐν τῇ εὖ ἀκρότης. ἄκρως γὰρ εὖ ἔχει τὸ γινόμενον ἐν ἐκείνοις μέσως τε καὶ συμμετρως. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ ἄκρων τινῶν ἐν μεσότητι ἄκρον τινῶν εἶναι. διὸ ἄποκος καὶ ὁ λέγων, εἰ ἡ ἀρετὴ ἀκρότης ἐστὶ ψυχῆς λογικῆς, μὴ δύνασθαι αὐτὴν εἶναι μεσότητα τῇ μὴ οἶόν τε εἶναι ταῦτόν ἅμα ἄκρον τε εἶναι καὶ μέσον. εἰ μὲν γὰρ τοῦ αὐτοῦ τις ἡξίου, ἔλεγον ἂν τι, ἐπεὶ δὲ οὐ τοῦτο λέγεται, εἴεν ἂν αἰτιώμενοι τὰ ἀνάγνια.

Ἄλλ' οὐδὲ ὁ λέγων, εἰ ἡ ἀρετὴ μέση δύο κακιῶν, εἴη ἂν καὶ συγκειμένη ἐκ τούτων τῇ τὰ μέσα τῶν ἐναντίων ἐκ τῆς μίξεως τῶν ἐναντίων ἔχειν τὴν σύστασιν, ὡς ἐπὶ χρωμάτων καὶ ὀσμῶν καὶ χυμῶν αὐτὸς ἐν τῇ Περι αἰσθήσεως εἴρηκεν, οὐδ' οὕτως δὴ ἄπτεταί τινος τῶν κειμένων. οὐ γὰρ εἰ τὰ προειρημένα τοιαῦτα, ἤδη καὶ πάντα μέσα ἐναντίων τινῶν ἐκ τῆς ἐκείνων μίξεως τὸ εἶναι ἔχει. οὐδὲ γὰρ τὸ κατὰ ποσότητά τινα μέσον ἐκ τῶν ἐναντίων ἔχει τὴν σύστασιν, ἀλλὰ | πᾶν τούναντίον ἐν τῇ πρὸς τὰ

1 ἑκαστον coni. Sp. 2 προσόδου V 8 alt. τῶν del. V² 11 αὐταὶ B²Sa Sp.: αὐταὶ VFB ἔλεγεν coni. Sp. νῦν B²MS²a Sp.: εἰ VB¹S¹FL 12 αὐτῇ ἀρετὴ a 13 συμμετρία V 15 ἐν om. a 18 ἐναντία a: ἐναντία V 19 δεήσει a Sp. 20 τὸ μέσως Schwartz: τῇ μέσῳ libri ((ὄ) τῷ μέσῳ (τό) εὖ μ., ἀλλὰ τῇ ἄκρῳ coni. Sp.) τῇ ἄκρως B² Vict.? M¹ οὐδ' ἀλλ' a μὴ δὴ a: μὲν δὴ Sp. 22 τὰς s. v. V 23 ἂ μέσως a: ἀμέσως FLM 24 ἄκρων] ἄκρον a Sp. ἄκρον] ἄκρων V¹ (corr. V²) a 26 ταῦτόν εἶναι a Sp. alt. εἶναι om. a Sp. 31 αὐτὸς] τοῖς S¹F: οἷς S²a 31. 32 ἐν τῇ Περι αἰσθήσεως] De sensu c. 4. 441^b 14 34 οὐδὲ V²B: οὐδὲν V¹F a Sp.

ἄκρα ἀποστάσει τὸ εἶναι αὐτοῖς μέσοις. ἐπὶ τε γὰρ τῶν κατὰ τὰς τέχνας 299
 γινομένων τὸ μέσον τε καὶ σύμμετρον οὐκ ἐκ τῆς συνθέσεως τοῦ τε ὑπερ-
 βάλλοντος καὶ τοῦ ἐνδεόντος, ἀλλ' ἐν τῇ φυγῇ τούτων. οὐ γὰρ ἐκ μίξεως 5
 τῶν ὑπερβαλλόντων καὶ ἐνδεόντων γυμνασίων εὐεξία, καίτοι οὕσα ἐν με-
 5 σότητι αὐτῶν· ἀλλ' οὐδὲ ἡ ὑγεία τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον· ἀλλ' οὐδὲ ἡ
 πλαστικὴ τὰς ὑπερβολὰς καὶ τὰς ἐνδείας συντίθησιν. οὐδὲ τὸ κέντρον δὲ 10
 τοῦ κύκλου ἐκ μίξεως τούτων ἐστὶν ὧν ἀφέστηκε πλεῖστον, ἀλλ' οὐδὲ τὰ
 μεταξὺ τῶν τε ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν ἐξ ἐκείνων μέμικται. ἀλλ' οὐδὲ
 τὸν προκρίπτοντα συγκεῖσθαι ἐκ κακίας τε καὶ ἀρετῆς φῆσαι τις ἂν. 15
 10 Οὐδὲ ἐκεῖνο ὑγιὲς τὸ λέγειν, εἰ μεσότης ἡ ἀρετὴ, δεήσει ἀπὸ τῆς ἐν-
 δείας εἰς τὴν ὑπερβολὴν προιόντα πρῶτον ἐν ἀρετῇ γενέσθαι. εἰ μὲν γὰρ
 ἦν τὰ μέσα πάθη καὶ αἱ μέσαι πράξεις αἱ ἀρεταί, ἴσως ἂν τι ἦν λεγόμε- 20
 νον, εἰ δ' ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἐν τῷ ὀρίσθαι ταῦτα τῷ ὀρθῷ λόγῳ, οὐ πάν-
 τως ὁ ἐν μέσῳ πάθει τιμὴν γενόμενος ἤδη γίνεται ἐν αὐτῷ ὡς κατὰ τὸν
 15 ὀρθὸν λόγον αὐτὸ πάσχειν ἢ τὴν μέσην πράξιν πράττειν ὁμοίως. οὐδὲ
 ἄλλως δὲ τοῦτο τοῦτον ἐπὶ πάντων συμβαίνει τὸν τρόπον. οὐ γὰρ ἐκ τοῦ 25
 δι' ὑπερβολὴν τινος τῶν μερῶν αἰσχυρὸς εἰς τὸ κατ' ἐνδειάν τε καὶ ἔλλειψιν
 μεταβάλλον πρῶτον γίνεται κάλλος.
 Ἄτοπον δὲ καὶ τὸ λέγειν, καθ' οὗς μεσότητες | αἱ ἀρεταί, κατὰ 300
 20 τούτους γίνεσθαι καὶ κακίας μέρος ἀρετῆν· τῆς γὰρ θρασυτήτος εἰ τὸ ὑπερ-
 βάλλον ἀφαιρεθείη, τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς μέρος ἀνδρεία ἂν εἴη· ἀλλὰ
 καὶ τῆς ἀνδρείας εἰ ἀφαιρεθείη μέρος τι, καθ' ὃ τῆς δειλιάς ὑπερέχει, γί- 5
 νεσθαι τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς μέρος δειλιάν. ἱκανῶς γὰρ περὶ τούτων
 καὶ αὐτὸς εἶπεν, δεικνύς ὅτι πᾶν τὸ τῆς κακίας μέρος κακία, καὶ πᾶν ἀρε-
 25 τῆ τὸ τῆς ἀρετῆς. ἢ γὰρ οὐ ταῦτα ἦν τὰ λυόμενα διὰ τῆς λέξεως τῆς· 10
 οὐ πᾶσα δὲ ἐπιδέχεται πρᾶξις οὐδὲ πᾶν πάθος τὴν μεσότητα·
 ἔνια γὰρ εὐθύς ὠνόμασται συνειλημμένα μετὰ τῆς φαυλότητος,
 οἷον ἐπιχειρεκακία ἀναισχυντία φθόνος, καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων 15
 μοιχεία κλοπὴ ἀνδροφονία. πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα
 30 φέγεται τῷ φαῦλα εἶναι, ἀλλ' οὐχ αἱ ὑπερβολαὶ αὐτῶν οὐδὲ ἐλ-
 λείψεις. οὐκ ἔστιν οὖν οὐδέποτε περὶ αὐτὰ κατορθοῦν, ἀλλ' αἰεὶ
 ἁμαρτάνειν, οὐδέ ἐστι τὸ εὖ ἢ μὴ εὖ περὶ [τε] τὰ τοιαῦτα ἐν τῷ 20
 ἦν δεῖ καὶ ὅτε καὶ ὡς μοιχεύειν, ἀλλ' ἀπλῶς ποιεῖν ὅτιοῦν τού-
 των ἁμαρτάνειν ἐστίν. ὅμοιον | καὶ τὸ ἀξιοῦν περὶ τὸ ἀδικεῖν 301
 35 καὶ δειλαίνειν καὶ ἀκολασταίνειν μεσότητα εἶναι καὶ ὑπερβολὴν

9 φῆσαι V¹ (corr. V²) 10 δεήσει Schwartz 13 ἢ om. a Sp. ὀρίσθαι] αἱ in lit. V
 14 γινόμενος a Sp. 17 ἐνδειαν] α in lit. V 19 αἱ ἀρεταί] αἰρεταί a 20 εἰς τὸ a
 21 ἀφαιρεθείη] εἰ in lit. V καταλειπόμενον V¹ (corr. V²) item v. 23 25 τὰ del. Sp.
 λυόμενα] λεγόμενα Vict.? M λέξεως] Eth. Nic. II, 6. 1107^a8 28 ἐπιχειρεκακία V
 29 πάντα (α in lit.) V 30 φέγεται scripsi cum Arist. vulg.: λέγεται libri τῷ αὐτῷ
 φαῦλα Vict. ex Arist. vulg. οὐχ αἱ Vict.? ex Arist.: οὐ καὶ libri: οὐ καὶ (αἱ) Schwartz
 οὐδὲ VM: ἀλλ' οὐδὲ L² Sa: οὐδὲ αἱ Vict. ex Arist. 32 ἁμαρτάνει a ἢ μὴ V² B Vict.? Sp.: εἰ
 μὴ S² a: μὴ VS¹ LM τε del. V²: om. B Arist. 33 ἦν B² in lit. Vict.? ἦν libri ἀπλῶς
 τὸ ποιεῖν Vict. ex Arist. 34 ὅμοιον οὖν Vict. Sp. ex Arist. καὶ περὶ Arist. εἶναι μεσ. Arist.

καὶ ἔλλειψιν· ἔσται γὰρ οὕτως γε ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως με-
 σότης καὶ ὑπερβολῆς ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις ἐλλείψεως. ὥσπερ 5
 δὲ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας οὐκ ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις
 διὰ τὸ τὸ μέσον εἶναι πῶς ἄκρον, οὕτως οὐδὲ ἐκείνων μεσότης
 5 οὐδὲ ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις, ἀλλ' ὡς ἂν πράττεται ἀμαρτάνε- 10
 ται. ὅλως γὰρ οὔτε ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως μεσότης ἐστίν,
 οὔτε μεσότητος ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις. διὰ γὰρ τούτων οὐ μόνον
 τὴν προσηρημένην λέλυκεν ἀπορίαν, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν δόξαν 15
 ἀπορεῖσθαι δυνάμενα.

10 XXVIII. Πότερον ὡς γένος ἢ ὡς ὄλον τῶν ἀρετῶν ἢ ἀρετῆ.

Ἐπεὶ τοῖς μὲν ὡς γένος τῶν ἀρετῶν τὴν ἀρετὴν κατηγορεῖσθαι λέ- 20
 γουσιν εἶπετο ἄτοπον τὸ μιᾶς ἀναιρουμένης ἀναιρεῖσθαι πάσας (τῆς γὰρ
 φρονήσεως ἀναιρεθείσης οὐδ' ἄλλην οἶόν τε ἔχειν ἀρετὴν, οὐχ οὕτως δὲ
 τὸ γένος ἔχει πρὸς | τὰ εἶδη, ὡς ἐνός εἶδους ἀναιρέσει συναναιρεῖσθαι 302
 15 αὐτό τε καὶ τᾶλλα εἶδη), τοῖς δὲ ὡς ὄλον μερῶν εἶπετο τὸ μὲν ὄλον τῶν
 μὴ ὁμοιομερῶν αὐτῶν μερῶν μὴ κατηγορεῖσθαι συνωνύμως (οὐ γὰρ κατὰ 5
 τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνδριάντος ὁ ἀνδριάς καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ· οὐσῶν δὲ γε τῶν
 ἀρετῶν διαφερούσων ἀλλήλων ἢ ἀρετῆ κατὰ πασῶν συνωνύμως κατηγορεῖ-
 ται) * * * ἢ εἰ τὸ ὄλον τὸ ὁμοιομερὲς τῶν μερῶν συνωνύμως κατηγορεῖται,
 20 πᾶσαι δὲ αἱ ἀρεταὶ ὅμοιαι ἀλλήλαις, εἴ γε ἦν ἂν λάβῃς ὡς τελείαν, ὁμοίως 10
 ἐκ πασῶν μέμικται, εἴη ἂν ὡς ὁμοιομερῆς ὅλη κατηγορουμένη· ἐκάστης
 συνωνύμως. ὁ γὰρ ἔχων τὴν τελείαν ἀρετὴν ὁμοίως πάσας ἔχει, ἔχων
 δὲ ὁμοίως πάσας λέγεται ποτε μὲν κατ' ἀνδρείαν, ποτὲ δὲ κατὰ σωφρο- 15
 σύνην ἐνεργεῖν τῶν περὶ ἃ ἰδίως ἐστὶν ἢ σωφροσύνη, περὶ ταῦτα ἀπάσαις
 25 ὁμοίως ἐνεργεῖν. ὡς γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν τοῖς ἐκ διαφερόντων μιγνυμένοις
 τινῶν τὸ μιχθὲν ὁμοιομερὲς πάντῃ γίνεται, οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν ἕξεών τε 20
 καὶ τῶν ἀρετῶν γίνεται. αἱ γὰρ διαφέρουσαι ἀλλήλων ἀρεταὶ τῶν τήνδε
 μὲν αὐτῶν περὶ τὰδε τινὰ εἶναι, τήνδε δὲ περὶ τὰδε (ὡς ἔχον ἐπὶ τῶν
 φυσικῶν ἀρετῶν ὁρῶμεν· αὐταὶ γὰρ ἐν τῇ τελειώσει, ἢ γίνεται ἐν τῇ ἐκά- 25
 30 στης αὐτῶν πρὸς τὰς ἄλλας μίξει), τὸ πᾶν | ὁμοιομερὲς ποιούσιν, ὡς 303
 γίνεσθαι μὲν δοκεῖν κατ' ἐκάστην αὐτῶν ἐνέργειαν, ὅταν περὶ ταῦτα γίνη-
 ται, περὶ ἃ ἦν τῇ ἀτελεῖ τε καὶ φυσικῇ ἀνδρεία φέρ' εἰπεῖν τὸ εἶναι· οὐ
 μὴν κατ' ἐκείνην μόνην ἐνεργεῖ περὶ αὐτὰ, ὣν διὰ τὴν τοιαύτην μῖξιν 5

1 Ἐλλειψιν V 4 τὸ τὸ] τὸ a Sp. 5 καὶ] οὐδὲ a Sp. 6 ἐλλείψεως καὶ ὑπερ-
 βολῆς a Sp. 7 οὐ] ὁ in lit. V 10 (ἢ) ὡς γένος a Sp. 11 ante ἐπεὶ titulum
 iterat B, cui B² verba praemittit eicótως ζητεῖται 14 ἔχει πρὸς] ἔχειν πρὸς a Sp.
 15 ὡς ὄλον VBS (scil. τὴν ἀρετὴν): τὸ ὡς ὄλον F: τὸ ὡς ὄλον a Sp. εἶπετο τῶν
 μὲν a 19 fortasse (μῆτε ὡς γένος μῆτε ὡς ὄλον δεῖ κατηγορεῖσθαι). ἢ εἰ 20 τε-
 λείαν B²: τελείων VFB¹: τελείων a: τελεία conl. Sp. 21 μέμικται (μέμικται?) Schwartz:
 ἀβλεπεται VFB¹S¹ Vict.: σύγκριται S²B²a Sp. 22 ἔχει SBFa Sp.: ἔχειν V 24 πάσαις
 a Sp. 26 παντὶ a Sp. 27 τήνδε (τῆν δε V)] τὴν a Sp. 28 τὰδε V²F Vict. Sp.:
 τὴν δε V¹ Sa τήνδε δὲ] τὴν δε δὴ Vict. Sp. 29. 30 ἐκάστης] ἐκάστη a Sp.
 30 μίξει scripsi: μίξεις libri

ὁμοίων οὐσῶν ἀλλήλαις εἰκότως ἡ ἀρετὴ συνωνύμως κατηγορεῖται· ταύ-
τας γὰρ καὶ κυρίως ἀρετάς φαμεν.

XXIX. Ἄλλης λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου τῶν Νικομαχείων 10
Ἠθικῶν Ἀριστοτέλους, δι' ἧς δείκνυται, ὅτι καὶ αἱ κακίαι ταῖς
5 ἀρεταῖς ὁμοίως ἐφ' ἡμῖν.

“Εἰ δέ τις λέγοι ὅτι πάντες ἐφίενται τοῦ φαινομένου ἀγαθοῦ,
τῆς δὲ φαντασίας οὐ κύριοι, ἀλλ' οἷός ποθ' ἕκαστός ἐστι, τοι- 15
οὔτον καὶ τὸ τέλος φαίνεται αὐτῷ· εἰ μὲν οὖν ἕκαστος τῆς ἕξεως
αὐτῷ ἐστί πως αἷτιος, καὶ τῆς φαντασίας ἔσται πως αὐτὸς αἷ-
10 τιος, εἰ δὲ μηδεὶς αὐτῷ αἷτιος τοῦ κακὰ ποιεῖν, ἀλλ' ἡ δι' 20
ἄγνοιαν τοῦ τέλους ταῦτα πράττει, διὰ τούτων οἰόμενος αὐτῷ
τὸ ἄριστον ἔσσεσθαι. ἡ δὲ | τοῦ τέλους ἔφρασις οὐκ αὐθαίρετος, 304
ἀλλὰ φῦναι δεῖ ὥσπερ ὄψιν ἔχοντα, ἡ κρίνει καλῶς καὶ τὸ κατ'
ἀλήθειαν ἀγαθὸν αἰρήσεται, καὶ ἔστιν εὐφυῆς ᾧ τοῦτο καλῶς
15 πέφυκεν· τὸ γὰρ μέγιστον καὶ κάλλιστον, καὶ ὁ παρ' ἐτέρων μὴ ὁ
οἷόν τε λαβεῖν μηδὲ μαθεῖν, ἀλλ' οἷον ἔφου τοιοῦτον ἕξει, καὶ
εὖ καὶ καλῶς τοῦτο πεφυκέναι ἡ τελεία καὶ ἀληθινὴ εἶη ἂν
εὐφυΐα.”

Ἡ τὸ μὲν πάντας ἐφίεσθαι τοῦ φαινομένου αὐτοῖς ἀγαθοῦ ἀληθές, 10
20 οὐκ ἀληθές δὲ τὸ τῆς φαντασίας μὴ κυρίους ἡμᾶς πως εἶναι. οἷος μὲν
γὰρ ποτε ἕκαστός ἐστι, τοιοῦτον αὐτῷ καὶ τὸ τέλος φαίνεται, τῆς δὲ ἕξεως,
καθ' ἣν ἕκαστος ἡμῶν ἐστί τοιοῦτος, αὐτοῖς ἐσμεν συναίτιοι, εἴ γε ἐκ μὲν 15
τῶν ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις, ἐφ' ἡμῖν δὲ αἱ ἐνέργειαι. εἰ γὰρ ἀκούσιον † μὲν
τό τε βία καὶ τὸ διὰ τὴν τῶν καθ' ἕκαστα ἄγνοιαν γινόμενον (δεδείκται
25 γὰρ ὅτι <α> ἀγνοοῦντες πράττουσιν τε καὶ ἀμαρτάνουσιν ὡς ἀγνοίας αὐτοὶ 20
αἷτιοι, ταῦτα οὔτε ἀκούσια οὔτε τὴν ἀρχὴν δι' ἄγνοιαν γίνεται· διὰ ταύ-
την γοῦν τὴν αἰτίαν οὐδὲ τὰ παρὰ τὰς μέθας ἀμαρτανόμενα ἀκούσια, καί-
τοι ὑπὸ ἀγνοούντων γίνεται, ἀλλ' ἐπεὶ αὐτοῖς οἱ μεθύοντες αἷτιοι τῆς 25
ἀγνοίας τῆς παρὰ τὴν μέθην, οὐκ ἐν | τοῖς ἀκούσιόις ἀμαρτανόμενοις ταῦτα 305
30 τίθεται· Πιττακὸς γοῦν ὁ Μιτυληγαῖος διπλᾶ ἐπιτίμια ὤρισεν τῶν παρὰ τὴν

3 ἐκ τοῦ τρίτου] Eth. Nic. III, 7. 1114*31 6 post φαινομένου add. αὐτοῖς V² in mg.
7 post κύριοι add. ὑπάρχουσιν Vict. ὁποῖος Arist. 7. 8 τοιοῦτο a Sp. 8. 9 αὐτῷ
τῆς ἕ. Arist. τῆς s. v. V 10 μηδεὶς] μὴ, οὐθεὶς Arist. vulg. αὐτῷ Vict. Sp.:
αὐτῷ V: αὐτοῦ SFMLa ἀλλὰ δι' Arist. 11 τέλους] supra s lit. V 12 ἔσσεσθαι]
es s. v. V 13 ἡ κρίνει B² Arist.: ἡ κρίνει ὁ V¹: ἡ κρίνει V²B²: ἡ εἰ (ἦει G ἦ εἰ Vict.
ἡ εἰ L): κρίνει GMLSF Vict. a: ἡ κρίνει Sp. 14 ᾧ] ὡς a τοῦτο] τοῦ s. v. V
15 ἐτέρου Arist. καὶ τὸ Arist. 17 καὶ (pr.) VB: καὶ τὸ Vict. Sp. ex Arist.: καὶ τὸ
om. SFMLa 19 πάντα a Sp. 22 αὐτοῖς V 23 ἐφ' ἡμῖν coll. post ἐνέργειαι a
Sp. αἱ δὲ a Sp. μὲν] om. a Sp.: fortasse μόνον, nisi exciderunt nonnulla post
γινόμενον (24) 24 βία V τὸ διὰ V²B: διὰ τὸ V¹: διὰ SFa Sp. S²B² in mg.:
ἴσως οὕτως ὀφείλει λέγειν: τὸ γὰρ δι' ἐκούσιον ἄγνοιαν οὐ βία οὐδὲ ἀκούσιον 25 <α>
ἀγνοοῦντες scripsi: ἀγνοοῦντες <α> Vict. 27 περὶ a Sp. 28 ἐπεὶ corr. ex ἐπὶ V¹
αὐτοῖς V¹ 29 παρὰ] περὶ con. Sp.

μέθην ἀμαρτανομένων), ἃ γὰρ αἰτίαν ἔχει τῶν ἀμαρτανομένων [ἐκούσιόν τε καὶ ἐφ' ἡμῖν], εἴη ἂν ταῦτα καὶ αὐτὰ ἐκούσιά τε καὶ ἐφ' ἡμῖν. ὡς δὲ 5 τῶν παρὰ τὴν μέθην ἀγνοουμένων οἱ μεθύοντες αἴτιοι, οὕτως καὶ τῶν δι' ἀγνοίαν τῶν καλῶν τε καὶ αἰσχρῶν ἀμαρτανομένων οἱ ἀγνοοῦντες αἴτιοι, 5 εἴ γε ἐφ' ἡμῖν ἢ γνώσις τῶν βελτιόνων τε καὶ χειρόνων. οἱ γὰρ δι' ἀμέ- 10 λειαν ἀγνοοῦντες τὰ τε ὑπὸ τῶν νόμων ὠρισμένα καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἐπαινουμένων ἀνδρῶν γινόμενα τῆς ἀγνοίας αὐτοῖς αἴτιοι, εἴ γε τὸ ἀμελεῖν ἐφ' ἡμῖν. ἢ γὰρ τῶν καλῶν τε καὶ συμφερόντων ἀγνοία καθόλου οὐ τοῦ 15 ἀκούσιου, ἀλλὰ τῆς μοχθηρίας αἰτία. ἐφ' οἷς γὰρ οἱ ψόγοι τε καὶ αἱ κο- 20 λάσεις, ταῦτα ἐκούσια, ἐπὶ δὲ τῇ τῶν τοιούτων ἀγνοία ἀφίενται τε καὶ ζημιούνται. οὗτ' οὖν ταῦτα τῶν ἀγνοουμένων ἀκούσια οὔτε τῶν βίᾳ γίνεσθαι λεγομένων, (ὦν) ἐν ἡμῖν ἢ ἀρχῇ. ὁ γὰρ ὑφ' ἡδονῆς βιαζόμενός τε 20 καὶ ἡττώμενος, ἐν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ἔχων τοῦ ἐπὶ ταῦτα κινεῖσθαι, (ἃ) διὰ τὴν ἡδονὴν ποιεῖ, οὐκ ἔξωθεν ποιεῖ τῆς τοιαύτης βίᾳς τὴν αἰτίαν ζήσας 15 ἀνειμένως καὶ διὰ τῆς τῶν καθ' ἕκαστα ἐνεργείας ἐθίσας αὐτὸν ἡττᾶσθαι 25 τῆς ἡδονῆς, εἴ γε βίᾳ γίνεται ὦν ἢ ἀρχῇ καὶ ἢ αἰτία ἔξωθεν, μηδὲν 306 ἡμῶν πρὸς τὰ δι' αὐτὴν γινόμενα συντελούντων, ὁ δὲ ἐν αὐτῷ γε τὴν ἀρχὴν τοῦ πράττειν ἔχων ἃ πράττει καὶ τοῦ βουλεύεσθαι περὶ αὐτῶν ἐκούσιαν ἔχων, οὗτος οὐκ ἔχει τῶν οὕτως ἀμαρτανομένων βίαιον αἰτίαν. 5 20 ὅντος δὴ ὡς ἐρρέθη ἀκούσιου τοῦ προειρημένου τὸ ἐκούσιον γίνεται, οὐ ἢ ἀρχῇ ἐν ἡμῖν εἰδόσιν τὰ καθ' ἕκαστα, περὶ ἃ ἢ πρᾶξις. οὔτε γὰρ ὁ τὴν ἀρχὴν τε καὶ αἰτίαν τῶν πραττομένων ἔχων ἐν αὐτῷ βίᾳ ταῦτα πράττει, 10 οὔτε ὁ εἰδώς τὰ καθ' ἕκαστα, περὶ ἃ καὶ δι' ὦν ἢ πρᾶξις, δι' ἀγνοίαν αὐτὰ ποιεῖ, ὥστε εἰ ἀκούσια τὰ βίᾳ ἢ δι' ἀγνοίαν, ὦν δὲ πραττομένων ἢ 25 ἀρχῇ τε ἐν ἡμῖν καὶ γνωρίζεται τὰ καθ' ἕκαστα, ταῦτα οὔτε βίᾳ οὔτε δι' ἀγνοίαν, οὐδ' ἂν ἀκούσια εἴη, εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἐκούσια. διὸ καὶ τὰ 15 διὰ θυμόν τε καὶ ἐπιθυμίαν πραττόμενα ἐκούσια. ἐν ἡμῖν γὰρ ἢ ἀρχῇ τῶν τοῦτον γινομένων τὸν τρόπον. προσέτι τε εἰ τὰ διὰ ταῦτα γινόμενα ἀκούσια, οὐδὲν ἂν οὔτε τῶν ἀλόγων ζώων οὔτε τῶν παιδίων ἐκούσιως τι 20 30 ποιοῖ· διὰ γὰρ τι τοῦτων τὰ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν γίνεται πάντα. ἔτι τε πολλὰ καὶ τῶν καλῶν διὰ ταῦτα γίνεται. ἔτι δ' εἰ ἄτοπον ἀκούσια λέγειν τὰ γινόμενα κατὰ λόγον τε καὶ εὐλόγως, κατὰ λόγον δὲ ὑρεγόμεθ' αἰτιῶν 25 καὶ ὀργιζόμεθ' αἰτιῶν, οὐκ ἂν εἴη ἀκούσια τὰ γινόμενα διὰ ταῦτα. | ὄν- 307 τῶν δὴ πάντων τῶν οὕτως γινομένων ἐκούσιων, τῶν ἐκούσιων ταῦτα τὸ

1 ἃ γὰρ] fortasse ἀπερ ἐκούσιον L²BS²a Sp.: ἀκούσιον VS¹FML¹ 1. 2 ἐκούσιον—ἡμῖν del. Sp. 2 pr. καὶ V²S²Ba Sp.: ἢ V¹: ἢ S¹ ἀκούσια a alt. ἡμῖν] ἢ in lit. V 12 λεγομένων] ω in lit. V ὦν add. B² 13 αὐτῷ V <δ> διὰ scripsi 14 ποιεῖ ante τῆς om. a Sp. fortasse αἰτίαν (ἔχων), 14. 15 ζήσας ἀνειμένως FML: ζήσασαν εἰ μὲν ὡς V: ζήσας ἀνειμέν ὡς S¹B¹: ζητήσας ὡς S²B²a Sp. 16 βίᾳ V 16. 17 μηδὲν μὲν ἡμῶν Vict. 17 αὐτῷ V 18 τε καὶ a Sp. 21 εἰδῶσιν V οὔτε γὰρ] ε γὰρ in lit. V 22 αὐτῷ V ταῦτα] τι ML 23 οὔτε V¹ in mg. τὰ] τὰς a 24 τὰ scripsi: ἢ τε sic V¹: οἱ τε V²: ἢ τε FS¹ML: ἢ τὰ S²: τὰ ἢ B in lit. a Sp. βίᾳ V 28 ταυτὰ a 30 ὑπ' αὐτῶν Sp.: ὑφ' αὐτῶν libri 31 ἀκούσια V 34 τὸ B²S²a Sp.: τὰ VB¹: om. S¹FML

ἐφ' ἡμῖν ἔχει, ὅσα ἐστὶ προαιρετά τε καὶ κατὰ προαίρεσιν γινόμενα, πᾶν
 τε τὸ κατὰ προαίρεσιν γινόμενον μετὰ λόγου τε καὶ προαιρέσεως γίνεται,
 διὸ καὶ δοκεῖ ἡ προαίρεσις εἶναι ἐκούσιον προβεβουλευμένον. περὶ γὰρ τὰ 5
 βουλευτά ἡ προαίρεσις, βουλευτά δέ ἐστιν περὶ ὧν ἐστὶ βουλή τε καὶ τὸ
 5 βουλευέσθαι, βουλεύεται δὲ οὐδὲν ζῶον ἄλλο παρὰ τὸν ἄνθρωπον, βουλευό-
 μεθα δὲ οὔτε περὶ τῶν αἰδίων καὶ αἰεὶ ὁμοίως ἐχόντων, οὔτε περὶ τῶν γινο- 10
 μένων μὲν, αἰεὶ δὲ γινομένων ὁμοίως τε καὶ κατὰ τάξιν ὠρισμένην, ὧν εἰσὶν
 ἀνατολαί τε καὶ δύσεις καὶ τροπαί, ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῶν ἄλλοτε ἄλλως ἐχόντων
 καὶ γινομένων, οἷον αὐχμῶν τε καὶ ὄμβρων, ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῶν γινομένων 15
 10 ἀπὸ τύχης, ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῶν ὑπ' ἀνθρώπων γινομένων ἀπάντων· οὐδεὶς
 γὰρ τῶν Ἀθῆνῃσιν ὄντων βουλεύεται, πῶς ἂν Σκύθαι ἄριστα πολιτεύοιντο.
 περὶ γὰρ τούτων βουλευόμεθα, ἃ οἶα τέ ἐστὶν δι' ἡμῶν γίνεσθαι· ἔστι γὰρ 20
 ἡ βουλή περὶ τῶν ἡμῖν τοῖς βουλευομένοις πρακτῶν. οἱ γὰρ βουλευόμενοι
 βουλεύονται περὶ τῶν δι' αὐτούς πρακτῶν, ἔστι δὲ τοιαῦτα, ἃ ἄλλοτε
 15 ἄλλως οἰοί τε ποιεῖν ἐσμεν τῷ μὴ ἔχειν ὠρισμένα τὰ ἐφ' οἷς γίνεται,
 τοιαῦτα δὲ περὶ ὧν δοξάζομεν. ἔτι γίνεται ἡ βουλή οὐ περὶ τῶν τελῶν, 25
 ἀλλὰ περὶ τῶν πρὸς τὰ τέλη, ὧν γὰρ τὰ τέλη βουλευτά ἐστὶν, ὄντων
 πρακτῶν τούτων, ἐστὶ βουλευτά τὰ ἄγοντα ἐπ' αὐτά· βουλευόμεθα γάρ, |
 δι' ὧν δυνησόμεθα αὐτῶν τυχεῖν. ὄντων δὲ τῶν βουλευτῶν τοιούτων τὸ 308
 20 προαιρετόν ἐστι τὸ ἐκ τῶν βουλευτῶν προκριθὲν ὡς μᾶλλον τῶν ἄλλων
 συντελοῦν τε καὶ ἄγον πρὸς τὸ προκείμενον τέλος, αἳ εἰσὶν αἱ κατὰ τὰ 5
 προκριθέντα ἐκ τῶν βουλευτῶν γινόμεναι πράξεις προαιρεταί, αἳ γίνονται
 μετὰ ὀρέξεως τοῦ προκριθέντος. οὐ γὰρ αὐτάρκης ἡ κρίσις πρὸς τὴν
 πρᾶξιν τῶν κριθέντων, ἀλλὰ δεῖ καὶ ὀρέξεως, διὸ καὶ ἡ προαίρεσις εἶναι 10
 25 λέγεται ὀρεξίς βουλευτικῆ. ὄντων δὲ τῶν κατὰ προαίρεσιν γινομένων ἐκου-
 σίων τε καὶ ἐφ' ἡμῖν, κειμένου δὲ καὶ τοῦ τὰς ἕξεις τὰς περὶ τὰ πρακτὰ
 ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τῶν περὶ [τὰ] αὐτὰ γίνεσθαι κατὰ προαίρεσιν ἐνεργουμέ-
 νων, εἴη ἂν διὰ τούτων κείμενον καὶ τὸ τὰς ἕξεις τὰς περὶ τὰ πρακτὰ 15
 ἐκούσιους τε εἶναι καὶ ἐφ' ἡμῖν· ὡς γὰρ τὰς κατὰ τὰς τέχνας ἕξεις ἐκ τῶν
 30 κατ' αὐτὰς ἐνεργειῶν κτώμεθα, οὕτως δὲ καὶ τὰς κατὰ τὰς ἀρετὰς ἕξεις
 κτώμεθα· ἐπιζόμενοι γὰρ τὰ καλὰ πράττειν ἐν ἕξει γινόμεθα τοῦ πράττειν
 αὐτά, ὡς καὶ τὰ τεκτονικὰ οἱ σπουδάζοντες γενέσθαι τέκτονες. ὥσπερ ἐπὶ 20
 τῶν τεχνῶν ἄλλος μὲν ἄλλου ἀμείνων πέφυκεν πρὸς τὸ τὴν ἕξιν κτήσασθαι
 τῆς προκειμένης τέχνης, οὐ μὴν τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων πεπήρωται τις
 35 πρὸς τὴν ἀνάληψιν τε καὶ κτῆσιν αὐτῆς, οὕτως ἔχει πολὺ μᾶλλον ἐπὶ τῶν 25
 ἀρετῶν, ὅσῳ καὶ κατὰ φύσιν | τοῖς ἀνθρώποις μᾶλλον ἢ τῶν ἀρετῶν 309
 κτῆσις τῆς τῶν τεχνῶν. (εἰ) δὲ ἡ τῶν ἀρετῶν, ὁῦλον ὡς καὶ ἡ τῶν

2 μετὰ λόγου] μεγάλοι οὔτε V¹ (corr. V²) 15 οἷόν V¹ (corr. V²) 17 βουλευτά a
 Sp. 18 βουλευτά sic V 21 α?] fortasse καί αἱ s. v. V 23 ὀρέξεως]
 infra ἐξ lit. V 25 ἡ ὀρεξίς a Sp. τῶν s. v. V 27 τὰ om. a Sp.
 29 κατὰ τέχνας a Sp. 31 ἐκτώμεθα a γάρ om. a τὰ in lit. V 32 ὥσπερ
 (δ') V²S²Ba Sp.: ὡς γάρ S¹FML 35 ἀνάληψιν] ante ψ una littera erasa V
 36 ὅσω V 37 εἰ add. V²a Sp.

κακιῶν, εἴ γε διὰ μὲν τῶν ἀντικειμένων ἐθῶν αἱ κακίαι ταῖς ἀρεταῖς συν-
 στανται, οἷς δὲ τὰ ἀντικείμενα ἢ τί δεῖν ἐπ' αὐτοῖς, ἐπ' ἐκείνοις καὶ τὰ οἷς
 5 ἐκεῖνα ἀντίκειται. ὥστε ἀληθὲς συνημμένων τὸ λέγειν· εἰ ἕκαστος τῆς ἕξεως
 ἑαυτοῦ ἐστὶ πῶς αἴτιος, καὶ τῆς φαντασίας ἔσται πῶς αὐτὸς αἴτιος. (εἰ)
 5 ἀληθὲς δὲ καὶ τὸ αἴτιον τῆς ἕξεως αἴτιον εἶναι πῶς ἑαυτοῦ, ἀληθὲς ἔσται 10
 καὶ τὸ τῆς φαντασίας τῆς γινόμενης περὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν
 ἕκαστον εἶναι πῶς αἴτιον ἑαυτοῦ. τούτου δὲ τοῦτον ἔχοντος τὸν τρόπον
 καὶ τοῖς κακοῖς, τῆς τοιαύτης ἕξεως ἑαυτοῖς πῶς οὖσιν αἰτίοις. ἔπεται τὸ
 ἐπ' αὐτοῖς εἶναι πῶς καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῖς κακὰ φαινέσθαι. οὐ γὰρ εἰ 15
 ἀγνοοῦντες τὸ τέλος οἱ κακοὶ τὰ κακὰ πράττουσιν. ἤδη καὶ δι' ἀγνοίαν
 αὐτὰ πράττουσιν. ἐδείχθη γὰρ ἡ τούτων ἀγνοία ἐκούσιος οὖσα, οἱ καὶ τοῦ
 ἀγνοεῖν αὐτοῖς αἴτιοι. τὸ γὰρ οἶσθαι τεύξεσθαι [τε] καὶ διὰ τοῦ τὰ φάλλα 20
 πράττειν τοῦ τέλους παρ' αὐτοῖς. εἴ γε ἐπ' αὐτοῖς τὸ γινῶναι τὰ ἀγαθὰ
 καὶ τὸ πράττειν, δι' ὧν ταῦτα περιγίνεται. φῶναι μὲν γὰρ δεῖ πῶς τὸν
 15 μέλλοντα ἀρετὴν ἢ κακίαν δέχεσθαι, εἴ γε μὴ πᾶν ζῷόν ἐστι τούτων 25
 δεκτικόν, ἀλλ' ἄνθρωπος μόνον· οὐ μὴν εἰ ποιάς φύσεως τῷ ταῦτα ἔξοντι
 ζῷῳ, ἤδη δεῖ καὶ ἔχειν αὐτὸν φύσει τὸ ὅμμα τοῦτο. ἢ κρινεῖ τὰ κρινό- 310
 μενα καλῶς καὶ τὸ κατ' ἀλήθειαν ἀγαθὸν αἰρήσεται. ὅπερ ἐστὶν ἀρετὴ.
 οὐ γὰρ ὁμοίως αἱ τε αἰσθήσεις καὶ ἀρεταὶ φύσει. ἀλλ' αἱ μὲν αἰσθήσεις 3
 20 αὐταὶ φύσει, ἡ δὲ ἀρετὴ οὐκ αὐτὴ φύσει, ἀλλ' ἡ μὲν τοῦ δέεσθαι δύναμις
 αὐτὴν φύσει, αὐτὴ δὲ οὐ φύσει. διὸ μᾶλλον ἡ ἀρετὴ ὁμοίως φύσει ταῖς
 τέχναις, οὐ ταῖς αἰσθήσεσιν. ὡς γὰρ τῶν τεχνῶν τὸ μὲν εἶναι δεκτικοῖς 10
 ἡμῖν αὐτῶν ὑπάρχει φύσει, οὐδεὶς δὲ γίνεται τεχνίτης φύσει. τὸν αὐτὸν
 τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει. διὸ καὶ τὴν μὲν αἰσθητικὴν ὄψιν, εἰ μὴ
 25 φύσει τις ἔχει, οὐδ' ἂν κτήσαστο αὐτὴν ποτε, ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ τὴν ἀρετὴν
 ὄψεως οὐ φῶναι ἔχοντα δεῖ τῆσδε τὴν ὄψιν. ἀλλὰ φῶναι δεῖ δέεσθαι δύνασθαι 15
 αὐτὴν, τὸ δὲ ἔχειν αὐτοῦς παρ' αὐτῶν πειρᾶσθαι λαμβάνειν, καὶ ἔστιν εὐ-
 φύης οὐχ ὁ ἤδη τὴν ἀρετὴν ἔχων καὶ τὸ ὅμμα τοῦτο, ἀλλ' ὁ ῥᾶον ἄλλου
 λαβεῖν αὐτὴν δυνάμενος, ἐν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν ἔχον ἐδείχθη. 20

30 XXX. Πῶς εἰ ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία γίνονται, οὐκ ἔσται 311
 ἐκ μὲν δικαιοσύνης ἀδικία, ἐκ δὲ ἀδικίας δικαιοσύνη, καὶ ἐπὶ
 τῶν ἄλλων ἀρετῶν τε καὶ κακιῶν ὁ αὐτὸς λόγος. 5

Ἡ καὶ ταῦτα οὕτως γίνονται. ὁ γὰρ δίκαιος γινόμενος ἦτοι ἐξ ἀδικίας

2 τί δεῖν om. S²B²a Sp.: fortasse ποιεῖν ἐπ' αὐτοῖς] ἐπ' αὐτοῖς a Sp. ἐπ del.
 Sp. 4 αὐτοῖς] inter o et c lit. V εἰ add. V²B Viet. 5 αἴτιον] ἕκαστον a Sp.:
 αὐτὸν Schwartz ἕξεως V²SbA Sp.: λέξεως V¹FLM 6 τῶν ἀγαθῶν] ὦ et pr. a in
 lit. V 9 κακὰ] κακοὶ a Sp. 11 οἱ καὶ scripsi: οἱ libri: οἱ conii. Sp.
 12 αὐτοῖς V τε deleui 16 εἰ om. a ποιάς Diels: ποίας libri (δεῖ) τῷ
 a Sp. ἔξοντι V 17 κρινεῖ a Sp. 19 καὶ αἱ ἀρεταὶ a Sp. 20 αὐταὶ] αὐται
 V¹ (corr. V²): αὐται a 21 ὁμοίως (ἔχει) sive ὁμοία conii. Sp. 22 fortasse (εἰ)
 τῶν 26 fortasse δυνάμενον 27 αὐτοῖς] αὐτὴν a λαμβάνειν] β in lit. V:
 λαμβάνει a Sp. 33 ante ἡ B iterat titulum usque ad δικαιοσύνη (31)

μεταβάλλει εἰς δικαιοσύνην, ἣ ἐστὶν ἐναντία τῇ δικαιοσύνῃ ἕξις, ἣ ἐκ τῆς
 μεταξὺ καταστάσεως, καὶ τὰ ἐκ τῶν μεταξὺ δὲ μεταβάλλοντα εἰς τὸ ἕτερον
 ἄκρον ὡς ἐξ ἐναντίου τοῦ μεταξὺ μεταβάλλει. τῷ γὰρ τὸ μεταξὺ τῷ 10
 ἀμφοτέρων πως μετέχει τῶν ἄκρων καὶ τὰ μηδετέρου ὁλοκλήρως ἔχειν
 5 εἶναι αὐτῶν μεταξὺ τούτων, καὶ ὅταν εἰς τὸ ἕτερον αὐτῶν μεταβάλλῃ, ὡς
 ἐξ ἐναντίου αὐτοῦ μεταβάλλει τῷ ἐκ τούτων μεταβάλλειν, ἃ ὄντα τῶν 15
 μεταξὺ ἐκώλυεν αὐτὸ ἤδη εἶναι ἐν τούτῳ εἰς ὃ μεταβάλλει. εἰ (ὁδὲ) πᾶν τὸ
 μεταβάλλον εἰς τινα ἕξιν ἐκ τῆς στέρσεως τῆς ἕξεως ἐκείνης μεταβάλλει,
 ἐναντίον δὲ ἡ τοιαύτη στέρσησις τῇ ἕξει, εἰς ἣν ἡ μεταβολή, καὶ ἡ δικαιοσύνη 20
 ἂν καὶ ἡ ἀδικία ἐξ ἐναντίων γίνονται. ἐκ γὰρ τῶν στέρσεων· τὴ τε γὰρ
 δίκαιον γινόμενον ἐν στέρσει τοῦ δικαίου, καὶ τὸ ἀδικον ὁμοίως τοῦ ἀδίκου.
 εἰ μὲν οὖν ἡ ὕλη, ἐξ ἧς ἡ κυρίως γένεσις, αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ τῶν | οὐσιῶν, 312
 καθ' αὐτὴν ἦν ὑπερτώσα ἄνευ τοῦ εἶναι σὺν εἶδει τινί, ἀπλῶς ἂν γινόμενα
 κυρίως ἐκ τῆς ὕλης ἂν ἐγένετο καὶ τῆς στέρσεως, τῆς μὲν ὕλης ὡς ὑπο-
 15 κειμένου τε καὶ ὑπομένουτος, ἐκ δὲ τῆς στέρσεως ὡς ἐναντίου τε καὶ 5
 μὴ ὑπομένουτος· ἐπεὶ δὲ ἀδύνατον εἶναι τὴν ὕλην ἐν ὑποστάσει χωρὶς
 εἶδους τινός (οὐ γὰρ οἶόν τε ὕλην τινὰ χωρὶς εἶδους εἶναι τινος· τῷ γὰρ
 λόγῳ χωριστῇ τῶν εἰδῶν καὶ τῷ παρὰ μέρος δέχεσθαι τὰ ἐναντία, ἐπεὶ ἡ 10
 γε ὑπόστασις αὐτῆς αἰεὶ μετὰ τινος τούτων, εἰς ἃ μεταβάλλει παρὰ μέρος,
 20 ὅταν εἰς τι εἶδος μεταβάλλῃ), δῆλον μὲν ὅτι ἐν στέρσει οὐσα αὐτοῦ εἰς αὐτὸ
 μεταβάλλει, ἐπεὶ δὲ ἡ οὐσα ἐν στέρσει τούτου, εἰς ὃ μεταβάλλει, ἀπ' 15
 ἄλλου τινος εἶδους ἐστὶ, δηλονότι τούτῳ εἰς ὃ μεταβάλλει, ἐναντίον εἶδος
 ἔχει, καθ' ὃ καὶ αὐτῇ ἡ μεταβολὴ αὕτη γίνεται. ἐν ᾧ γὰρ ἀδύνατον μένειν
 μεταβάλλουσαν, εἰς ὃ μεταβάλλει, κατὰ τοῦτο μεταβάλλει τε καὶ ἀμειβεῖ
 25 τὸ εἶδος. τοιαῦτα δὲ τὰ ἐναντία εἶδη, ἐφ' οἷς ἔστι τε καὶ εἶναι δύναται 20
 τὸ ὄν τινων ἐν στέρσει, καὶ διὰ τοῦτο προηγουμένως μὲν ἐκ τῆς στέρ-
 σεως καὶ τῆς ὡς στέρσεως ἐναντιώσεως ἡ κυρίως γένεσις, ἤδη δὲ καὶ ἐκ
 τῶν ἐναντίων εἰδῶν, ἐφ' οἷς οὐσα πρὸ τῆς εἰς τὰ ἐναντία αὐτοῖς μεταβο- 25
 λῆς οὐ δύναται μὴ μεταβάλλουσα ἐξ | αὐτῶν μεταβάλλειν εἰς τὸ εἶδος, 313

1 ἡ] ἡ Sp. ἡ B²N: καὶ Va Sp.: ἡ καὶ F 3 τῷ scripsi: τῶν libri
 4 τὰ] τοῦ Vict.: om. N 4. 5 ἔχειν—τούτων (τούτων V)] οἶον ἐναντίον ἐστὶ τῶν
 ὧν ἐστὶ μεταξὺ S²B²a Sp., sed praemissis verbis λείπεται ῥήμα λείπει (?) ἡ τι τοιοῦ-
 τον B² 6 ἃ ὄντα VB Vict. Sp.: ἡδόντα FG¹: ἰδόντα Sa: αἰεὶ ὄντα N: ἡ εἰ οὐδὲν
 τὰ G¹ et S¹ in mg. τῶν a Sp.: τῷ libri 7 εἰ δὲ πᾶν S²B²a Sp.: εἰ πᾶν
 VB¹: εἴη ἂν S¹F: ἡ εἰ πᾶν N 9 alt. ἡ om. a Sp. 10 γίνονται a Sp. 11 ἐν
 τῇ N ἡν, καὶ a Sp. 13 καθ' αὐτὴν B² Sp.: κατ' αὐτὴν libri σὺν εἶδει
 S²Ba Sp.: συνείδει V: ἐν εἶδει S¹F τινι τὰ a Sp. ἀπλῶς τὰ N 14 καὶ
 ἐκ τῆς στ. a Sp. 15 ἐκ δὲ τῆς] τῆς δὲ S²B²a Sp. 15. 16 τε καὶ μὴ ὑπομέ-
 νοντος VFS¹N: τῇ ἕξει εἰς ἡν ἡ μεταβολὴ S²B²a Sp. ἐκ δὲ — ὑπομένουτος om. B¹
 (B² supplet lectionem, quam exhibent S²a) 16 εἶντα a 17 οὐ—τινος om.
 SFa οἶονται V 18 χωριστῇ VB Sp.: χωρὶς τῆς SFa: χωριστὰ Vict.
 τῷ] τὸ Vict. 20 μεταβάλλῃ] ἡ in lit. V 21. 22 ἀπ'—εἶδους] ἐν ἄλλῳ τινί εἶδει
 B²S²a Sp. ὁ V 23 αὕτη V: αὐτὴ a Sp. 24 μεταβάλλουσα a Sp. ἀμειβεῖ
 βει s. v. V 25 τὰ] τὰ τα V

<εἷς> δ μεταβάλλει. ὅταν μὲν οὖν ὧσιν αἱ ἕξεις εὐμετάβολοι καὶ αἱ ἐναν-
 τιότητες εἰς ἀλλήλας, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων εἰδῶν ἡ μεταβολὴ γίνεται τοῖς
 εἷς τι μεταβαλλοῦσιν ὡσπερ καὶ ἐκ τῆς στέρσεως τοῦ εἷς δ μεταβάλλει. 5
 ὅταν δὲ ἦ τὰ ἐναντία τοιαῦτα, ὡς μόνιμά τε εἶναι καὶ μὴ ῥαδίως μετα-
 5 βάλλειν, αἱ γενέσεις τοῖς τοιούτοις ἔκ τε τῶν στέρσεων γίνονται καὶ ἐκ
 τῶν μεταξύ, ἀφ' ὧν ὡς ἀπ' ἐναντίων καὶ αὐτῶν τοῖς εἶδεσιν, εἰς ἃ ἡ μετα-
 βολὴ γίνεται, μεταβάλλει τὰ γινόμενα, ἡ μὲν τῶν κατ' ἀλλοίωσιν καὶ 10
 αὔξεισιν καὶ μείωσιν καὶ κατὰ τὸν μεταβολῆ γινόμενῃ γενέσεις, οὐδ' αὖ τις
 10 γενέσεις, ἀλλ' οὐχ ἀπλῶς γενέσεις ἐξ ἐναντίων, ἡ δὲ κατ' οὐσίαν οὐκέτι
 ἐξ ἐναντίων, ἀλλ' ἐκ τῆς κατὰ ἀντίφασιν ἀντιθέσεως, ὅτι μὴδὲ ἐστὶ τῆ 15
 οὐσίᾳ τι ἐναντίον.

1 εἷς add. a Sp. αἱ om. a Sp. 5 τῆς στέρσεως a Sp. 6 ἀφ' ὧν S¹FN:
 ἀφῶν V: ἀμφὸν S²B²a Sp.: ἀφῶν B¹ ἡ om. a Sp. 7 δὲ τὰ a Sp. 9 μεταβολῆ
 scripsi: μεταβολῆ SFGa Sp.: μεταβολῆν VB 11 μὴδὲν a Sp. 12 τι om. a Sp.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ
ΠΕΡΙ ΕΙΜΑΡΜΕΝΗΣ.

Ed.
Orelli
p. 2

Ἦν μὲν δι' εὐχῆς μοι, μέγιστοι αὐτοκράτορες Σεβήρη καὶ Ἀντωνίνε, Ἰ
αὐτῷ γενομένῳ παρ' ὑμῖν ἰδεῖν τε ὑμᾶς καὶ προσεῖπεν καὶ καθομολογῆσαι
5 χάριν ἀνθ' ὧν ἔπαθον εὐ παρ' ὑμῶν πολλάκις, αἰεὶ τυχῶν πάντων ὧν 5
ἤξιωσα μετὰ μαρτυρίας † ἧς δίκαιος εἶναι τυγχάνειν τοιαῦτα αἰτούμενος. ἐπεὶ
δὲ ἐφεῖται, καὶ εἰ μὴ παρῶν τις τοῖς ἱεροῖς θύειν δύναται, τὸ θύειν αὐτοῖς
πανταχόθεν τε καὶ πανταχοῦ καὶ πέμπειν ἀναθήματα, ἃ μὴ κομίζειν αὐ-
τὸς οἶόν τε, ἐθάρσενα πρὸς ὑμᾶς τῇ πρὸς τὸ θεῖον ἐξουσίᾳ, καὶ τινα 10
10 ἀπαρχὴν ὑμῖν τῶν ἡμετέρων καρπῶν ἀνάθημα πέμψαι οἰκειότατον ὑμῖν ἀνα-
θημάτων ἀπάντων. τί γὰρ ἂν οἰκειότερον τοῖς γνησίως φιλοσοφίαν τιμῶ-
σίν τε καὶ προάγουσιν ἀνάθημα γένοιτο βιβλίου ὑπισχνουμένου θεωρίαν φιλό- 15
σοφον; περιέχει τε τὸ βιβλίον τὴν δόξαν τὴν Ἀριστοτέλους, ἣν ἔχει περὶ
τε εἰμαρμένης καὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν, οὗ τῆς φιλοσοφίας προΐσταμαι ὑπὸ τῆς
15 ὑμετέρας μαρτυρίας διδάσκαλος αὐτῆς κεκηρυγμένος. ἔστι δὲ οὐδενὸς δεύ- 20
20 τερον τῶν κατὰ φιλοσοφίαν δογμάτων τοῦτι τὸ δόγμα· ἥ τε γὰρ ἀπ' αὐ-
τοῦ γρῆα πανταχοῦ | τε καὶ ἐπὶ πάντα διατείνει (οὐ γὰρ ὁμοίως περὶ τὰς 4
πράξεις ἔχουσιν οἷ τε πάντα ἐξ ἀνάγκης καὶ καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι πε-
πιστευκότες καὶ οἷς δοκεῖ γίνεσθαι τινα καὶ μὴ τοῦ πάντως ἔσεσθαι προ- 5
20 καταβεβλημένης αἰτίας ἔχοντα), ἥ τε εὖρεσις τῆς ἀληθείας τῆς ἐν αὐτῇ
χαλεπωτάτῃ τῷ δοκεῖν τῶν δοξῶν ἑκατέρᾳ πολλὰ ἀντιμαρτυρεῖν τῶν ἐν-

4 αὐτῷ V ὑμῖν ἰδεῖν τε om. O 4. 5 χάριν καθομολογῆσαι a² 5 πολλάκις V
6 ἧς Va¹: ὧν a²: ὧν E mg.: ὡς Lond. Diels: τῆς B²: ὡς ὧν conl. O: fortasse del.
εἶναι] εἶην conl. O 7 ἐφεῖται in ing. ἐντέλλεται V τοῖς θεοῖς δύναται Cas. O
8 ἀναθήματα a¹ 9 τε ἦν ἐθάρσενα Cas. O ἡμᾶς a¹ ἐξουσίᾳ] μιμήσει B² τινὰς
Lond. 9. 10 ἀπαρχὴν HESO Cas. B²: ἀπαρχῆς Va¹: ἀπ' ἀρχῆς K: ἀπαρχῆς Lond.
10 καὶ ἀνάθημα B² ἡμῖν a² 13 περιέχει B²: περισχεῖν a²: περιέχειν Va¹ τε] δὲ
conl. O: γὰρ Diels τε τὸ βιβλίον] καὶ Lond. O 13. 14 τε περὶ τε a² 14 προΐστα-
ται a² 16. 17 ἀπ' αὐτοῦ] ἀπανταχοῦ a¹ 18 τε καὶ καθ' a² 19 alt. καὶ] ἃ καὶ a² O
20 ἔχοντα a¹: ἔχοντες V²: ἔχουσιν V¹ a² O εὖρεσιν a² ἐν αὐτῷ conl. Casp. O 21 τῷ
δοκεῖν Va¹: ἐστίν (ἐστίν del.) δοκεῖν τῷ δοκεῖν E: δοκεῖ τῷ δοκεῖν a² ἑκατέρᾳ a¹ 2

αργῶν. ἐπεὶ δὲ ἐνίων δογματικῶν (ἴ) κατασκευὴ διὰ τὴν πρὸς τοὺς μὴ ὁμοίως
λέγοντας ἀντιλογίαν γίνεται φανερωτέρα (ὧν ἐν τοῖς μάλιστα κατ' αὐτοῦ * * * 10
τε εἶεν μείζω ἢ κατὰ τὴν Ἀριστοτέλους δόξαν εἰπεῖν), ποιήσομαι τὸν λόγον
πρὸς τοὺς οὐχ ὁμοίως ἐκείνῳ περὶ τούτων εἰρηκότας, ὅπως ἐν τῇ τῶν λε-
5 γόμενων παραθέσει φανερώτερον ὑμῖν τάληθες γένηται. ἔστι δὲ ἡ τῶν λόγων 15
τῶν ἡμετέρων προαίρεσις οὐ πρὸς ἐπίδειξιν νενευκυῖα, ἀλλὰ πρὸς ἐξέτασίν τε
καὶ διδασκαλίαν τῶν προκειμένων ἀκριβεστέραν, ἣν καὶ ὑμᾶς πᾶσιν οἷς
πράσσετε ὄραν ἔνεστιν ἐξηλωκότας. οὐδεμίαν γοῦν πρᾶξιν ὑμῶν ἔστιν εὐρεῖν,
ἣ τὴν φαντασίαν πρὸ τῆς ἀληθείας σκοπὸν πεποιήται. εἰ δέ τι κατὰ σχο- 20
λῆν ἐντυγχάνουσιν ὑμῖν τῷ βιβλίῳ δεῖσθαι δόξει ῥηθῆναι γνωριμώτερον,
ἀξιῶ τιμηθῆναι καὶ ταύτῃ τῇ τιμῇ πρὸς ὑμῶν καὶ γραφῆναί μοι περὶ τῶν
ζητουμένων· οὐδὲ γὰρ ῥάδιον πάντα γνώριμα ποιῆσαι δι' ἐνὸς βιβλίου αὐτά 25
τε τὰ προκείμενα καὶ οἷς τις χρῆται πρὸς τὴν μῆνυσιν αὐτῶν.

Τὸ μὲν οὖν εἶναι τι τὴν εἰμαρμένην καὶ αἰτίαν εἶναι τοῦ γίνεσθαι 11
15 τινα κατ' αὐτὴν ἱκανῶς ἢ τῶν ἀνθρώπων συνίστησιν πρόληψις (οὐ γὰρ 20
κενὸν οὐδ' ἄστοχον τάληθους ἢ κοινὴ τῶν ἀνθρώπων φύσις, καθ' ἣν περὶ
τινων ὁμοδοξοῦσιν ἀλλήλοις, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ διὰ τινος προκαταβεβλημέ-
νας δόξας ὑφ' | αὐτῶν διὰ τὸ σώζειν βούλεσθαι τὴν πρὸς αὐτάς ἀκολου- 6
θίαν ἄλλως ἀναγκάζονται λέγειν· δι' ἣν αἰτίαν οὐδὲ Ἀναξαγόρας ὁ Κλα-
20 ζομένιος, καίτοι τᾶλλα ὧν ἐν τοῖς τὴν φυσικὴν φιλοσοφίαν φιλοσοφῆσασιν 5
οὐκ ἀπερριμμένος, οὐκ ἀξιόπιστος ἀντιμαρτυρῶν τῇ κοινῇ τῶν ἀνθρώπων
πίστει περὶ εἰμαρμένης· λέγει γὰρ οὗτός γε μὴδὲν τῶν γινομένων γίνεσθαι
καθ' εἰμαρμένην, ἀλλ' εἶναι κενὸν τοῦτο τοῦνομα), τί δέ ποτ' ἔστιν ἡ εἰ-
μαρμένη καὶ ἐν τίσιν, οὐκέθ' [οὐ γὰρ μόνον οὐκ ἀλλήλοις ἅπαντες, ἀλλ' 10
25 οὐδὲ] ἢ τῶν ἀνθρώπων κοινὴ πρόληψις ἱκανὴ τοῦτο μνηῦσαι. οὔτε γὰρ
ἀλλήλοις ἅπαντες, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς αὐτῷ τις περὶ αὐτῆς αἰεὶ [αὐτῷ] τὰ
αὐτὰ δοξάζει. πρὸς γὰρ τοὺς καιροὺς τε καὶ τὰς περιεστώσας τύχας καὶ

1 ἢ add. Diels μὴ V²a¹²: om. V¹: in lit. B 2 ἀντιλογία sic V¹ (corr. V²): ἐν
ἀντιλογίαν B μάλιστα] pr. a in lit. V lacunam indicavi 3 τε] τεῖ εἶεν (in
mg. τι ut videtur v. c.) V: τει εἶεν sic B: τί εἶεν H²Sa²: εἶεν (in mg. εἰρηκότες) E: τί εἴη?
K: τί εἴη ἄν Cas. O: οὐδὲν οἶμαι a¹ Lond. μείζον Cas. ἢ a¹²: εἰ (sic) VH
τε—ἢ om. C vacuo relicto 10 litt. τὴν om. O 4 εἰρηκότας] ας in lit. V
5 ἡμῖν a¹² 6 νενευκυῖα V 8 πράσσεται a² γοῦν] οὖν E: γὰρ O
ἔστιν V 9 ἢ V (infra versum) a¹: ἐν ἢ a²O πεποιήσθε Cas. O τι
om. a² 10 ἡμῖν a² δεῖσθαι om. a² δόξει V²a¹²: δόξει V¹: δόξει
(τινά) conī. O ῥηθῆναι δεῖν Cas. 11 πρὸς Va¹: παρ' a² 12 ῥάδιον V¹
(corr. V²) 14 ad sequentia cf. Alex. De anima II, 179, 25 sq. τι] τε conī. O
20 τᾶλλα ὧν ἐν τοῖς V²a¹²O: ἄλλα ὧν αὐτοῖς V¹: ἄλλα ὧν αὐτοῖς ES² (sed τᾶλλα S²)
21 ἀπερριμμένος Va¹: ἀπερριμμένος a² οὐκ] ἀλλ' H: del. Casp. O 22 τῶν γινομένων
μὴδὲν a² 23 δὴ ποτ' οὖν a² 24 οὐκέθ' V: οὐ καθόλου ES: οὐκέτι a¹²O
οὐ γὰρ—οὐδὲ (25) delevi 25 μνηῦσαι V 26 αὐτῷ om. a²O

τὴν περὶ τῆς εἰμαρμένης δόξαν μεταφέρουσιν. ὅσοι μὲν γὰρ αὐτῶν πάντα 16
καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι λέγουσιν, τὴν εἰμαρμένην ὑπολαμβάνουσιν ἀπαρά-
βατόν τινα αἰτίαν εἶναι καὶ ἀναπόδραστον, εἰσὶ δ' οἷς οὐ πάντα τὰ γινώ-
μενα γίνεσθαι δοκεῖ καθ' εἰμαρμένην, ἀλλ' εἶναι τινὰς ὑπολαμβάνουσιν τῶν 20
5 γινομένων καὶ ἄλλας αἰτίας· ἀλλ' οὐδὲ τὴν εἰμαρμένην αὐτὴν τὸ πάγιόν τε
καὶ ἀπαράβατον ἔχειν τίθενται, ἀλλὰ γίνεσθαι τινα καὶ τῶν καθ' εἰμαρμέ-
νην γίνεσθαι πεφυκότων οὐ κατ' αὐτήν, ἀλλὰ παρὰ μοῖραν, ὡς οἱ ποιηταὶ
φασιν, καὶ παρὰ τὴν εἰμαρμένην. ἔστι δ' οἷς ποτὲ πάντα γίνεσθαι τὰ γινόμε- 25
μενα δοκεῖ καθ' εἰμαρμένην καὶ μάλιστα· ἂν αὐτοῖς τὰ τῆς τύχης ἀντι-
10 πίπτῃ, κατορθοῦντες δὲ ἐν τοῖς προκειμένοις αὐτοῖς αἰτίους εἶναι τῶν κατορ-
θωμάτων ὑπολαμβάνουσιν, ὡς οὐκ ἂν ἀπαντησάντων τῶν ἀπληγνυμένων, 30
εἰ μὴ αὐτοὶ τάδε μᾶλλον ἔπραξαν ἀντὶ τῶνδε, ὡς ἔχοντες καὶ τοῦ μὴ πράτ-
τειν αὐτὰ τὴν ἐξουσίαν. δι' ἣν διαφωνίαν ἀναγκαῖα τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἡ
ζήτησις ἢ περὶ τῆς εἰμαρμένης, οὐκ εἰ ἔστιν, ἀλλὰ τί ποτ' ἐστὶν καὶ ἐν
15 τίσιν τῶν γινομένων τε καὶ ὄντων ἐστὶν ἡ τοιαύτη φύσις. ὅτι μὲν οὖν 8 III
αἰτίαν τινὰ τὴν εἰμαρμένην τοῖς γινομένοις [ᾧν] εἶναι λέγουσιν πάντες οἱ
περὶ εἰμαρμένης λέγοντές τι, γινώριμον (ταύτην γὰρ ἀποδιδόσιν τε καὶ φασιν
αἰτίαν εἶναι τοῦ γίνεσθαι τὰ γινόμενα διὰ τὸν τρόπον γίνεται), ἐπεὶ δὲ πλεοναχῶς 5
λέγεται τὰ αἴτια, ἀναγκαῖον τοῖς ἐν τάξει τὸ πρόβλημα μετιοῦσιν πρῶτον
20 λαβεῖν, ὑπὸ τίνα τρόπον τῶν αἰτίων χρὴ τίθεναι τὴν εἰμαρμένην· οὐδὲν
γὰρ τῶν πολλαχῶς λεγομένων γινώριμον χωρὶς τῆς οἰκείας διαιρέσεως λεγόμε-
νον. διαιρεῖται δὲ τὰ τῶν γινομένων αἴτια εἰς τρόπους αἰτίων τέσσαρας, 10
καθὼς [αἰτίας] Ἀριστοτέλης δέδειχεν. τῶν γὰρ αἰτίων τὰ μὲν ἐστὶ ποιητικά,
τὰ δὲ ὕλης ἐπέχει λόγον, ἔστι δὲ τις ἐν αὐτοῖς καὶ ἡ κατὰ τὸ εἶδος αἰτία·
25 παρὰ δὲ τὰς τρεῖς ταύτας αἰτίας ἐστὶν αἴτιον ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ τέλος, οὐ 15
χάριν καὶ τὸ γινόμενον γίνεται. καὶ τοσαῦτα μὲν αἰ τῶν αἰτίων διαφοραί.
ὅτι γὰρ ἂν αἴτιον ἢ τινος, ὑπὸ τούτων τι τῶν αἰτίων διὰ εὐρεθῆσεται.
καὶ γὰρ εἰ μὴ πάντα τὰ γινόμενα τοσούτων αἰτίων δεῖται, ἀλλὰ τὰ γε
πλείστων δεόμενα οὐκ ὑπερβαίνει τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰρημένων. γνωριμωτέρα 30

4 δοκεῖ γίνεσθαι a¹ 5 οὐδὲ a¹O: οὐ a²: οὐδὲ sic V 7 κατ' αὐτήν Va¹: κατὰ
ταύτην a² 9 εἰμαρμένην] ἢ in lit. V τύχης (supra tu lit.) V: ψυχῆς a²: ψυ-
χοῖς K 12 ἔπραξαν om. a¹ 14 ἢ om. a² 15 τε καὶ ὄντων om. O
τοιᾶδε a¹ οὖν om. O 16 ᾧν del. V² 17 τε] τι V¹ (corr. V²) 18 γί-
νεται V²a¹: γίνεσθαι V¹a² 19 τὰ αἴτια om. a¹ πρῶτον V²a¹: πρῶτην V¹a²
22 δὴ] δὲ Eusebii vulg. O διαιρεῖται — τίθεναι τὴν εἰμαρμένην (169,3)] Euseb. praep.
ev. VI, 9. 1—16 268^a—270^b τόπους Cas. Lond. αἰτίων Eusebius Lond. O
23 καθὼς V²a¹: καθὼς αἰτίας V¹: καθ' ἃς αἰτίας a²: καθὼς ὁ θεὸς Eusebius Lond. O fortasse
recte: καθὼς θεός Cas. δέδειχεν] cf. Arist. Metaph. I, 3. 983^a 23 sqq.
ποιητὰ Eusebii pars librorum 24 ἐπέχοντα Eusebii vulg. τὸ om. Eusebii
p. l. 25 τὰς om. Cas. ἐν αὐτοῖς αἴτιον Eusebius 25 et 26 τὸ om.
Eusebius 26 αἰ τῶν om. Eusebius p. l. 27 τι τούτων Eusebius
διὰ a² 28 μὴ] καὶ B² γινόμενά τις σκέψαιτο, εὐρήσει οὐκ B² 28. 29 τοσού-
των — δεόμενα Eusebius (τὰ δὲ p. l.): om. (signo in mg. adposito V) codd. a¹² 29 τὸν
εἰρ. ἀρ. Eusebius

δ' ἂν αὐτῶν ἢ διαφορὰ γίγνοιτο, εἰ ἐπὶ παραδείγματός τινος τῶν γινο-
 μένων ὀραθῆι. ἔστω δὲ ἐπ' ἀνδριάντος ἡμῖν ἢ τῶν αἰτίων δεικνυμένη
 διαίρεσις. τοῦ δὲ ἀνδριάντος ὡς μὲν ποιητικὸν αἶτιον ὁ ποιήσας τεχνίτης, 20
 ὃν ἀνδριαντοποιὸν καλοῦμεν, ὡς δὲ ἢ ὕλη ὁ ὑποκείμενος χαλκὸς ἢ λίθος
 5 ἢ ὅτι ἂν ἢ τὸ ὑπὸ τοῦ τεχνίτου σχηματιζόμενον κατὰ τὴν τέχνην· αἶτιον
 γὰρ καὶ τοῦτο τοῦ γεγονέναι τε καὶ εἶναι τὸν ἀνδριάντα. ἔστι δὲ καὶ τὸ
 εἶδος τὸ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ τούτῳ γενόμενον ὑπὸ τοῦ τεχνίτου καὶ αὐτὸ 30
 τοῦ ἀνδριάντος αἶτιον, δι' ὃ ἔστιν εἶδος διασκευῶν ἢ ἀκοντίζων ἢ ἐπ' ἄλλου
 τινὸς ὀρισμένου σχήματος. οὐ μόνον δὲ ταῦτα τῆς τοῦ ἀνδριάντος γενέσεως
 10 αἰτία ἐστίν· οὐδενὸς γὰρ τῶν αἰτίων τῆς γενέσεως αὐτοῦ δεύτερον τὸ τέ-10
 λος, οὐ χάριν γεγονὸς ἐστὶ, ἢ τιμὴ τινος ἢ εἰς θεοῦς εὐσέβειά τις. ἄνευ
 γὰρ τοιαύτης αἰτίας οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν ὁ ἀνδριάς ἐγένετο. ὄντων τοίνυν
 τοσοῦτων τῶν αἰτίων καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα διαφορὰν ἐχόντων γινώριμον 5
 τὴν εἰμαρμένην ἐν τοῖς ποιητικοῖς αἰτίοις δικαίως ἂν καταριθμοῦμεν ἀναλο-
 15 γίαν σώζουσιν πρὸς τὰ γινόμενα κατ' αὐτὴν τῷ τοῦ ἀνδριάντος δημιουργῆ
 τεχνίτη. τούτου δ' οὕτως ἔχοντος ἀκόλουθον ἂν εἴη περὶ τῶν ποιητικῶν 10 IV
 αἰτίων ποιήσασθαι τὸν λόγον. οὕτως γὰρ ἔσται γινώριμον, εἴ τε πάντων τῶν
 γινομένων χρῆ τὴν εἰμαρμένην αἰτιασθαι, εἴ τε δεῖ καὶ ἄλλοις τισὶν παρὰ
 τήνδε συγχωρεῖν ὡς οὖσιν ποιητικοῖς τινων αἰτίοις. ἀπάντων δὲ τῶν
 20 γινομένων Ἀριστοτέλης ποιούμενος τὴν διαίρεσιν τὰ μὲν αὐτῶν τινος χάριν 15
 γίνεσθαι λέγει σκοπὸν τινα καὶ τέλος τῶν γινομένων προκειμένων ἔχοντος
 τοῦ ποιούντος αὐτά, τὰ δὲ οὐδενός. ὅσα γὰρ οὐ κατὰ πρόθεσιν τινα ὑπὸ
 τοῦ ποιούντος γίνεται οὐδ' ἐπὶ τέλος ὀρισμένον ἔχει τὴν ἀναφορὰν, τοιαῦτα 20
 (ὅποια ἐστὶ καρπῶν τέ τινων διακρατήσεις καὶ περιστροφαὶ καὶ τριχῶν ἐπα-
 25 φαί τε καὶ ἐκτάσεις καὶ ὅσα τούτοις ὁμοίως γίνεται), [ᾧ] ὅτι μὲν γίνεται
 καὶ αὐτὰ γινώριμον, οὐ μὴν ἔχει τὴν κατὰ τὸ τέλος καὶ τίνος χάριν αἰτίαν. 25

1 δ' Eusebius B² Lond. O: γὰρ Va¹² γένοιτο Eusebius 1. 2 γινομένων] εἰρη-
 μένων a¹ δὴ Eusebius O: γὰρ libri 3 δὲ Eusebii p. l. Cas.: δὴ libri ὡς om.
 Cas. 5 τὸ om. a² 7 τούτῳ γενόμενον om. a² γινόμενον Lond. O
 8 εἶδος ἐστίν Eusebius διασκευῶν a¹ Eusebius ἀκοντίζων a¹ Eusebius 9 μόνον
 Eusebius 10 γὰρ supra versum V ἐστίν—τῶν] ἀλλ' ἔστιν οὐδενός τῶν Eusebius
 δευτερεῖον Eusebii p. l. 10. 11 τέλος] γένος Eusebii p. l. 11 γεγονός ἐστι Va¹²:
 γέγονε τουτέστιν Eusebius (γεγονέναι τ. D) εἴς] εἴ Cas.: del. B² θεοῦς scripsi:
 θεὸν Eusebius O: τινος libri 12 τῆς τοιαύτης Eusebius οὐδ' ἂν] οὐ γὰρ V¹
 (corr. V²) 13 αἰτίων τῶν τοσοῦτων a²: τούτων τῶν αἰτίων τοσοῦτων Lond.
 14 ποιητικοῖς V¹ γρ. a¹²: τοιούτοις V¹ 15 σώζουσιν] ὡς in lit. V τῆ τοῦ Eu-
 sebius 16 τέχνη Eusebius 17 τὸν om. a¹ 18 δεῖ] δὴ Eusebius ἄλλως
 Eusebii cod. B 19 δὲ Cas. 21 λέγειν V¹ (corr. V²) καὶ τέλος om. a²
 22 γὰρ om. Eusebius: γε conl. O οὐ om. Eusebii cod. B πρόθεσιν] προαί-
 ρεσιν Eusebii cod. S ὑπὸ om. Eusebius 23 ἐπὶ] ἐπεὶ a² 23. 24 τοιαῦτα
 ὅποια] τοιαῦτα οἷον Eusebius: ὅποια B² 24 καρπῶν Eusebius a²: καρπῶν Va¹
 25 ὁμοίως γίνεται Eusebius: ὁμοίως (ὁμοία γρ. H) γίνεται ᾧ VHa¹ Lond.: ὁμοία a²: ὁμοία
 ᾧ K: ὁμοίως γίνεται ᾧ (γὰρ) O διότι Diels (cf. Ind. Arist. p. 200^b 49: Doxogr.
 p. 742) μὲν οὖν a²: μὲν γὰρ Eusebius 26 τὸ om. O τίνος Va¹: τίνος a²:
 τὴν οὐ Eusebius

τὰ μὲν οὖν οὕτως γινόμενα ἀσκόπως τε καὶ ἀπλῶς γινόμενα οὐδεμίαν εὐ-
 λογον ἔχει διαίρεσιν, τῶν δὲ ἐπὶ τι τὴν ἀναφορὰν ἐχόντων καὶ τινος γινο-
 μένων χάριν τὰ μὲν κατὰ τὴν φύσιν, τὰ δὲ κατὰ τὸν λόγον γίνεται. τὰ
 τε γὰρ φύσιν αἰτίαν ἔχοντα τῆς γενέσεως κατὰ τινος ἀριθμοὺς καὶ τάξιν 30
 5 ὀρισμένην πρόεισιν εἰς τι τέλος, ἐν ᾧ γινόμενα τοῦ γίνεσθαι παύεται, εἰ
 μὴ τι αὐτοῖς ἐνστάτῃ ἐμποδῶν γένοιτο τῇ κατὰ φύσιν αὐτῶν ἐπὶ τὸ προκεί- 12
 μενον τέλος ὁδοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ λόγον γινόμενα ἔχει τι τέλος. οὐδὲν
 γὰρ ὡς ἔτυχεν τῶν κατὰ λόγον γινομένων γίνεται, ἀλλ' ἐπὶ τινι σκοπῶν
 ἢ ἀναφορὰ πᾶσιν αὐτοῖς. ἔστι δὲ κατὰ λόγον γινόμενα, ὅσα ὑπὸ τῶν ποι- 5
 10 ούντων αὐτὰ γίνεται λογιζομένων τε περὶ αὐτῶν καὶ συντιθέντων καθ' ἃν
 ἂν τρόπον γένοιτο. οὕτως γίνεται τὰ τε κατὰ τὰς τέχνας γινόμενα πάντα
 καὶ κατὰ προαίρεσιν, ἃ διαφέρει τῶν γινομένων φύσει τῷ τὰ μὲν φύσει
 γινόμενα ἐν αὐτοῖς ἔχει τὴν ἀρχὴν τε καὶ αἰτίαν τῆς τοιαύτης γενέσεως 10
 (τοιοῦτον γὰρ ἡ φύσις· καὶ γίνεται μὲν κατὰ τάξιν τινά, οὐ μὴν τῆς ποι-
 15 ούσης αὐτὰ φύσεως ὁμοίως ταῖς τέχναις λογισμῶν περὶ αὐτῶν χρωμένης),
 τὰ δὲ γινόμενα κατὰ τέχνην τε καὶ προαίρεσιν ἐξωθεν ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς 15
 κινήσεως καὶ τὴν αἰτίαν τὴν ποιούσαν, ἀλλ' οὐκ ἐν αὐτοῖς καὶ τῆς γενέ-
 σεως αὐτῶν τοῦ ποιούντος γίνεται περὶ αὐτῶν λογισμός. τρίτον δὲ ἔστιν
 ἐν τοῖς ἕνεκά του γινομένοις καὶ τὰ ἀπὸ τύχης τε καὶ ταυτομάτου γίνεσθαι
 20 πεπιστευμένα ταύτη τῶν προηγουμένων ἕνεκά του γινομένων διαφέροντα, 30
 ἧ' ἐπ' ἐκείνων μὲν πᾶν τὸ πρὸ τοῦ τέλους γινόμενον τοῦ τέλους χάριν γί-
 νεται, ἐπὶ δὲ τούτων τὰ μὲν γινόμενα πρὸ τοῦ τέλους ἄλλου χάριν γίνεται,
 ἀπαντὰ δ' αὐτοῖς ἄλλου χάριν γινομένοις ὡς τέλος τὸ αὐτομάτως τε καὶ 25
 ἀπὸ τύχης γίνεσθαι λεγόμενον. τούτων δ' οὕτως ἐχόντων καὶ πάντων τῶν V
 25 γινομένων εἰς τούτους τούτους τρόπους νενεμημένων ἀκόλουθον ἐπὶ τούτοις
 ἰδεῖν, ἐν ποίῳ τῶν ποιητικῶν αἰτίων χρῆσι τιθέσθαι τὴν εἰμαρμένην. ἀρὰ
 γε ἐν τοῖς οὐδενὸς γινομένοις χάριν; ἢ τοῦτο μὲν παντάπασιν ἄλογον· αἰεὶ 30

1 τε om. Eusebius 3 τὴν om. Eusebius a¹ τὸν om. Eusebius a¹ 4 τὴν
 γενέσεως Eusebii cod. I 5 εἰς] ἐπὶ Eusebius τι om. a² γινόμενα Eusebius
 γενέσθαι a² παύονται Eusebii vulg. 6 ἐνστάτῃ Eusebius a²: ἐστ' ἂν V¹: del. V²:
 om. a¹O γένοιτο Eusebii vulg. 7 πρ. τέλος om. Eusebius τὰ om. a¹
 8 σκοπῶν] φορὰν Eusebii p. I. 11 γένοιτο Eusebius O γίνεσθαι] γένοιτο a²
 τε om. Eusebii p. I. a² 12 τὰ κατὰ Eusebius ἃ om. Eusebii cod. I τῷ in lit.
 6 litt. V 13 τὰς αἰτίας Eusebius 14 γίνεται a²: γίνεσθαι V Eusebius a¹O (ὡς
 γίνεσθαι Schwartz) μὲν om. Lond. 15 χρωμένοις vel χρωμένως Eusebii p. I.
 16 τῆς om. O 17 ποιούσαν] α in lit. V καὶ τὴν ποιούσαν αἰτίαν Eusebii p. I.
 18 πρ. αὐτῶν] αὐτοῖς a² ὁ τοῦ Eusebius O ποιοῦνται Eusebii cod. B
 γίνεται (γ in lit.) Va¹²: ἡγεῖται Eusebius τρίτον δὲ ἔστιν Eusebius: ἔστιν libri
 19 οὖν ἐν τοῖς a²: οὖν τοῖς Lond. Cas. καὶ ἀπὸ ταυτομάτου a²: καὶ τοῦ αὐτο-
 μάτου Eusebius 20 πεπιστευμένα] πε supra versum V προηγουμένως B² Eu-
 seabii vulg. Lond. O: προηγουμένων V Eusebii cod. C 21 μὲν ὅτι πᾶν τὸ πρὸ a²:
 μὲν δὴλον ὅτι πᾶν τὸ πρὸ E: μὲν τὰ πρὸ (πρὸς cod. BC) Eusebius γινόμενον om.
 Eusebius alt. τοῦ τέλους om. Eusebii cod. BC 23 τε om. a²
 25 τρόπους] σκοποὺς a¹ 26 ποίῳ] τίτι Eusebius τῶν] τ in lit. V 27 γινο-
 μένοις O ἢ O

γάρ ἐπὶ τέλους τινὸς τῶ τῆς εἰμαρμένης ὀνόματι χρώμεθα καθ' εἰμαρμένην
 αὐτὸ λέγοντες γεγονέναι. διὸ ἐν τοῖς ἕνεκά του γινομένοις ἀναγκαῖον τιθέναι 14
 τὴν εἰμαρμένην· καὶ ἐπεὶ τῶν ἕνεκά του γινομένων τὰ μὲν γίνεται κατὰ
 λόγον, τὰ δὲ κατὰ φύσιν, ἢ ἐν ἀμφοτέροις αὐτοῖς τὴν εἰμαρμένην ἀναγκαῖον
 5 εἶναι τίθεσθαι, ὡς πάντα τὰ γιγνόμενα καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι λέγειν,
 ἢ ἐν θατέρῳ. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ λόγον γιγνόμενα τούτῳ δοκεῖ γίνεσθαι κατὰ 5
 λόγον τῶ τὸν ποιῶντα αὐτὰ καὶ τοῦ μὴ ποιῆν ἔχειν ἐξουσίαν. τὰ τε γὰρ
 ὑπὸ τῶν τεχνιτῶν γιγνόμενα κατὰ τέχνην οὐκ ἐξ ἀνάγκης ὑπ' αὐτῶν γίνε-
 σθαι δοκεῖ (οὕτως γοῦν ἕκαστον ποιῶσιν αὐτῶν ὡς καὶ τοῦ μὴ ποιῆν 10
 αὐτὰ τὴν ἴσῃν ἔχοντες ἐξουσίαν· ἔτι τε πῶς οὐκ ἄτοπον τὴν οἰκίαν καὶ τὴν
 κλίνην καθ' εἰμαρμένην λέγειν γεγονέναι ἢ τὴν λύραν ἡρμῶσθαι καθ' εἰ-
 μαρμένην;), ἀλλὰ μὴν καὶ ὧν προαίρεσις κυρία (ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα κατ'
 ἀρετὴν τε καὶ κακίαν πράττεται) καὶ ταῦτα ἐφ' ἡμῖν εἶναι δοκεῖ. εἰ ἐφ' 15
 ἡμῖν δὲ ταῦτα, ὧν καὶ τοῦ πραχθῆναι καὶ τοῦ μὴ πραχθῆναι ἡμεῖς εἶναι
 15 δοκοῦμεν κύριοι, τούτων δὲ οὐχ οἶόν τε λέγειν αἰτίαν τὴν εἰμαρμένην οὐδὲ
 ἀρχὰς εἶναι τινὰς καὶ αἰτίας ἕξωθεν προκαταβεβλημένας τοῦ πάντως ἢ 20
 γενέσθαι τι αὐτῶν ἢ μὴ γενέσθαι (οὐκέτι γὰρ ἂν εἴη τι τούτων ἐφ' ἡμῖν,
 εἰ γένοιτο τοῦτον τὸν τρόπον), λείπεται δὴ λοιπὸν τὴν εἰμαρμένην ἐν τοῖς VI
 φύσει γινομένοις εἶναι λέγειν, ὡς εἶναι ταῦτον εἰμαρμένην τε καὶ φύσιν.
 20 τό τε γὰρ εἰμαρμένον κατὰ φύσιν καὶ τὸ κατὰ φύσιν εἰμαρμένον. οὐ γὰρ 25
 κατὰ φύσιν μὲν ἐστὶν ἄνθρωπον ἐξ ἀνθρώπου καὶ ἵππον ἐξ ἵππου γίνεσθαι,
 οὐ καθ' εἰμαρμένην δέ, ἀλλὰ συνοδεύει τὰ αἴτια ταῦτα ἀλλήλοις ὡς ἂν
 ἔχοντα κατὰ τὸ ὄνομα μόνον τὴν διαφορὰν. διὸ καὶ τὰ πρῶτα τῆς κατὰ
 φύσιν ἐκάστοις γενέσεως αἴτια (ἔστιν δὲ ταῦτα <τὰ> θεῖα καὶ ἢ τούτων 30
 25 εὐτακτος περιφορὰ) καὶ τῆς εἰμαρμένης αἴτια λέγουσιν. πάσης γὰρ γενέ-
 σεως ἀρχὴ ἢ τῶν θεῶν κατὰ τὴν κίνησιν ποιά σχέσις πρὸς τὰ τῆδε. οὐ-
 σης δὲ τῆς εἰμαρμένης ἐν τούτοις τε καὶ τοιαύτης ἀναγκαῖον ὡς ἂν ἔχη 16
 τὰ γιγνόμενα κατὰ φύσιν οὕτως ἔχειν καὶ τὰ καθ' εἰμαρμένην. ἀλλὰ μὴν
 τὰ γιγνόμενα κατὰ φύσιν οὐκ ἐξ ἀνάγκης γίνεται, ἀλλ' ἐστὶν ἢ γένεσις τῶν
 30 οὕτω γινομένων ἐμποδιζομένη † διὸ ποτὲ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μὲν γι- 5
 νεται τὰ γιγνόμενα κατὰ φύσιν, οὐ μὴν ἐξ ἀνάγκης [ἔχει]. χῶραν γὰρ ἐν

2 τε αὐτὸ Eusebius του γινομένων γινομένοις a² ἀνάγκη a² 5 εἶναι
 om. a¹O 6 λόγον γιγνόμενα] on γ in lit. V 7 ποιεῖ Cas. 9 γοῦν] γάρ
 Lond. O αὐτῶν Va¹: αὐτοὶ a² 10 τε] δὲ EO 11 ἢ] καὶ O
 11. 12 καθ' εἰμαρμένην om. a² 14 ἡμεῖς om. a² 15 οὐκ a¹ 18 εἰ]
 ἢ a² 20 κατὰ φύσιν καὶ—εἰμαρμένον add. V² 21 καὶ om. Cas. 22 οὐ—δέ]
 καθ' εἰμαρμένην δὲ o⁵ a²O 24 αἴτια (ἔστιν δὲ ταῦτα <τὰ> scripsi: αἰτίας ἐστι οὐδὲ
 ταῦτα V¹: αἴτια τάτε V²Ba¹: αἴτια H: αἰτία ἐστίν· οἱ δὲ αὐτὰ τὰ KE (pro οἱ δὲ: ἤτοι E²)
 Sa² Lond. (sed hic οἱ δ') Cas.: αἴτια τὰ O ἢ] τὴν a² 25 εὐτακτος
 περιφορὰν a² δὲ αἴτια λέγουσιν τὰ αὐτὰ V²a¹ 26 τὴν om. a¹
 τῆδε sic V 27 τε om. a² 30 ἐμποδιζομένη ποτέ. διὸ [μὲν] ὡς
 Diels ποτὲ μὲν] περ B μὲν om. a²O: post γίνεται coll. H 31 ἔχει del.
 V²: om. a¹O

αὐτοῖς ἔχει καὶ τὸ παρὰ φύσιν καὶ γίνεται, ὑπὸ τινος αἰτίας ἔξωθεν ἐμπο-
 δισθείσης τῆς φύσεως εἰς τὸ ἔργον τὸ ἑαυτῆς. διὸ οὔτε ἐξ ἀνάγκης ἄν-
 θρωπος ἐξ ἀνθρώπου ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὥστε καὶ κατὰ τὴν ὀρίσθαι 10
 δοκοῦσαν προθεσμίαν τοῖς γινομένοις κατὰ φύσιν ἕκαστον τῶν οὕτως γινο-
 5 μένων αἰεὶ γίνεται. ὄντος δὲ ἐν τοῖς γινομένοις κατὰ φύσιν καὶ (τοῦ) παρὰ
 φύσιν, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς κατὰ τέχνην, χώραν ἂν ἔχοι καὶ ἐν τοῖς κατὰ
 τὴν εἰμαρμένην γινομένοις τὸ παρὰ τὴν εἰμαρμένην, ὥστ' εἰ χώραν ἔχει 15
 τὸ παρὰ φύσιν καὶ μὴ κενὸν ἔστιν ὄνομα, ἔχοι ἂν ἐν τοῖς γινομένοις χώραν
 καὶ τὸ παρὰ τὴν εἰμαρμένην. διὸ καὶ λέγοι τις ἂν εὐλόγως τὴν οἰκείαν
 10 φύσιν ἀρχὴν ἑκάστου καὶ αἰτίαν εἶναι τῆς τῶν γινομένων ἐν αὐτῷ κατὰ φύσιν 20
 τάξεως. ἀπὸ ταύτης γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἷ τε βίῃ τῶν ἀνθρώπων
 τὴν τάξιν καὶ αἱ καταστροφαὶ λαμβάνουσιν. ὀρώμεν γοῦν ὅτι καὶ τὸ σῶμα
 τῷ τοῖον ἢ τοῖον εἶναι τὴν φύσιν καὶ ἐν νόσοις καὶ ἐν φθοραῖς ἀκολούθως
 τῆ φυσικῆ συστάσει γίνεται, οὐ μὴν ἐξ ἀνάγκης· ἱκαναὶ γὰρ ἐκκροῦσαι 25
 15 τὴν τοιάνδε τάξιν ἐπιμέλειαί τε καὶ ἀέρων ὑπαλλαγαὶ καὶ προστάξεις
 ἰατρῶν καὶ συμβουλαὶ θεῶν. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς
 εὔροι τις ἂν παρὰ τὴν φυσικὴν κατασκευὴν διαφόρους γινομένας ἑκάστην τὰς 30
 τε προαιρέσεις καὶ τὰς πράξεις καὶ τοὺς βίους. ἦθος γὰρ ἀνθρώπων θαί-
 μων κατὰ τὸν Ἡράκλειτον, τουτέστι φύσις. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γὰρ ταῖς
 20 φυσικαῖς κατασκευαῖς τε καὶ διαθέσεσιν τὰς τε πράξεις καὶ τοὺς βίους καὶ
 τὰς καταστροφὰς αὐτῶν ἀκολούθως ἰδεῖν ἔστι. τῷ μὲν γὰρ φιλοκινδύνῃ 18
 καὶ θρασεῖ φύσει βίαιός τις καὶ ὁ θάνατος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον (αὕτη γὰρ
 ἢ τῆς φύσεως εἰμαρμένη), τῷ δὲ γε ἀκολάστῃ τὴν φύσιν τό τε ἐν ἡδο-
 ναῖς τοιαύταις καταζῆν καὶ ὁ τῶν ἀκρατῶν βίος, ἂν μὴ τι κάλλιον ἐν αὐτῷ 5
 25 γενόμενον ἐμποδίῃ, (τῷ δὲ καρτερικῷ) κατὰ φύσιν αἱ τῶν πόνων ὑπομο-
 ναὶ καὶ αἱ κακοπάθειαι καὶ (αἱ) ἐν τοῖς τοιούτοις τοῦ βίου καταστροφαὶ

1 alt. καὶ infra versum V 1. 2 παρεμποδισθείσης a² 2 οὔτε] fortasse οὐδὲ
 3 ἐξ s. v. V: om. a¹ ὡς V²a¹²: οὐκ V¹ ὥστε] ὄθεν a¹ καὶ del. Diels
 5 οὐκ αἰεὶ Schultess O τοῦ add. Lond. O 6 τέχνην (τοῦ παρὰ τέχνην) conl. O
 7 ἔχοι a² 12 τὴν καταστροφὴν a²: αἱ ἀναστροφαὶ B² γοῦν] οὖν a² ὀρώμεν—
 βίους (18)] Eus. pr. ev. VI, 9. 270^c—270^d 13 τοῖον bis scripsi cf. Al. De an. 169,36:
 τοῖον bis libri: τοιάνδε bis Eusebius ἐν ante φθοραῖς om. Eusebius a² 14 κατα-
 στάσει Eusebii p. l. ὁμοίως ἐπὶ πάντων οὐδὲ ἐξ ἀνάγκης Eusebius 15 πολλάκις τὴν
 Eusebius τοιάνδε a¹: τοιάνδε sic V: τοιάν δὲ Lond.: τοιαύτην Eusebii p. l. a²
 τάξιν] ἔξιν Eusebius τε om. Eusebius ἀέρων] βίων Eusebius 16 συμβουλαὶ
 Eusebius κατὰ—τρόπον] οὕτως Eusebii p. l. 17 κατὰ O γινομένας] ἐν Eu-
 sebius 17. 18 τὰς τε om. Eusebius 18 τὰς om. Eusebius τοὺς om.
 Eusebius βίους ἐξ ἀσκήσεως καὶ ἀπὸ μαθημάτων καὶ ἀπὸ λόγων κρειττόνων βελτιου-
 μένων Eusebius ἀνθρώπων Lond. O 21 ἀκολούθως Lond. Cas. O φιλοκιν-
 δύνῃ a¹ 22 τὸ om. a² 23 γε om. Lond. O 24 καταζῆν a² ἂν μὴ] ἀλλ' εἰ
 a²O αὐτῷ V 25 γενόμενον ἐμποδίῃ scripsi coll. de an. 185,16: γενόμενον ἐκ-
 σεῖτῃ τῆς (ἀκολασίας) Diels: γενόμενος ἐκπύσητῃ sic V: γενόμενος ἐκ πίση τῆς a¹: γενό-
 μενος ἐκπέση, τῆς H: γενόμενον ἐκπέση τῆς H γρ. ESKa² (sed γενόμενον a²) Lond. Cas. O
 (sed τοῦ pro τῆς Cas. O) τῷ δὲ καρτερικῷ addidi coll. de an. 185,29 (similiter O in
 adn.) 26 αἱ ἐν τοῖς ES: ἐν τοῖς a²O: μεν τοῖς V¹: μεν τι τοῖς V²: μέντοι τοῖς Ha¹

πάλιν εἰσὶ καθ' εἰμαρμένην. καὶ τοῖς ἀνελευθέρους δὲ τὴν φύσιν καὶ ἀπλήστοις περὶ κτήσιν χρημάτων καὶ τὰ τῆς εἰμαρμένης συμφά· ἐν ἀδι- 10
κίαις γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ὁ τῶν τοιούτων βίος, καὶ ἡ τοῦ βίου δὲ κατα-
στροφή τοῖς καθ' αὐτὰ πράττουσιν ἀκόλουθος τούτοις. καὶ ἐπιλέγειν
5 εἰώθασιν τοῖς τοιούτοις, ὅταν ἐν ταῖς ἀκολούθοις τε τοῦ βίου (καὶ) καθ' εἰ- 15
μαρμένην περιστάσεσιν ὦσιν, ὡς ἑαυτοῖς γεγονόσιν αἰτίαι τῶν παρόντων
αὐτοῖς κακῶν. καὶ τοῦτ' ἂν τις παρίστασθαι βουλόμενος τοῖς τὰς μαντείας
ἐπαγγελλομένοις τοῦ μὴ πάντως αὐτοῦς ἐπιτυγχάνειν φέροι τὸ αἴτιον, μὴ
πάντα τὴν φύσιν ἐκάστου καὶ τὴν εἰμαρμένην εὐδοεῖν, ἀλλὰ γίνεσθαι τινα 20
10 καὶ παρ' αὐτήν, εἶναι δὲ τοὺς μάντις μνηστὰς τῶν γινομένων καθ' εἰμαρμέ-
νην, ὥσπερ οὖν καὶ τοὺς φυσιογνώμονας. εἰπόντος γοῦν Ζωπύρου τοῦ
φυσιογνώμονος περὶ Σωκράτους τοῦ φιλοσόφου ἄτοπα τινα καὶ πλείστον
ἀφεστῶτα τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ τῆς κατὰ τὸν βίον καὶ ἐπὶ τούτοις ὑπὸ τῶν 25
περὶ τὸν Σωκράτη καταγελωμένου οὐδὲν εἶπεν ὁ Σωκράτης ἐψεῦσθαι τὸν Ζώ-
15 πυρον· ἦν γὰρ ἂν τοιοῦτος ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκ φιλοσο-
φίας ἄσκησιν ἀμείνων τῆς φύσεως ἐγένετο. καὶ αὕτη μὲν ἡ περὶ εἰμαρμένης 30
ὡς ἐπὶ κεφαλαίων εἰπεῖν κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ Περιπάτου δόξα.

Ἡ δὲ κατασκευὴ τῶν εἰρημένων ἔσται φανερωτέρα παρατιθέμενων ἡμῶν VII
ταῖς προηγουμέναις τῶν κειμένων ἀποδείξεσιν τὰ ἐπόμενα ἄτοπα τοῖς πάντα 20
20 καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι λέγουσιν· μινύοντες γὰρ οὕτω τὸν λόγον τῇ [τε]
τῶν δοξῶν παρ' ἀλλήλας θέσει γνωριμώτερον τὰληθὲς ποιήσομεν καὶ πρὸς
τούτῃ οὐχ ἕξομεν ἀνάγκην μεμνησθαι τῶν αὐτῶν πολλάκις. εὐλόγως γὰρ 5
ἂν τις ἀπορήσῃ, πῶς φιλοσοφεῖν τινες λέγοντες καὶ τὴν ἀλήθειαν τὴν ἐν
τοῖς οὐσίς μετέρχεσθαι καὶ ταύτην τῶν ἄλλων ἀνθρώπων πλέον ἔχειν [τοῦς
25 φιλοσοφοῦντας] ὑπολαμβάνοντες καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τοῦτο
προτρέποντες ἐπέδρασαν αὐτοῖς τῇ δόξῃ τῇ πάντα ἐξ ἀνάγκης τε καὶ καθ' 10
εἰμαρμένην γίνεσθαι λεγούση, ἐφ' ἣν μόνους ὁρῶμεν καταφεύγοντας τῶν
ἰδιωτῶν τοὺς οὐδὲν αὐτοῖς συνειδότας δεξιὸν ἐπὶ τὴν εἰμαρμένην ἀφ' αὐ-

1 εἰσὶ in lit. V 2 ἀπλείστοις V¹ (corr. V²): ἀπληστοὶς a¹ σύνωδα Va²
4 καθ' αὐτὰ] fortasse κατὰ ταῦτα τούτοις ES: τούτοις διὸ a² Cas.: τούτους V¹: διὸ
V²Ha¹ Lond. O: τοῦτο οὖν Schwartz 5 ταῖς] τοῖς Lond. ἀκολούθοις τε V¹a¹:
ἀκολουθοῖς γε V²: ἀκολουθίαις τε a² καὶ add. V²a¹²O 5. 6 εἰμαρμένην H Lond. O:
εἰμαρμέναις V: εἰμαρμέναις ES: εἰμαρμένης a¹² Cas. 6 γεγονόσιν V¹ αἰτίαι a²
8 πάντως αὐτοῖς Va¹: πάντα αὐτοῖς a²: πάντα αὐτοῖς O φέροι a¹ 10 μνηστὰς
oin. Lond. 11 εἰπόντος—ἐγένετο (16) Eus. praep. ev. VI, 9. 270c—271a Ζωπύ-
ρου] ποτε Eusebius 12 περὶ τοῦ Eusebii vulg. 14 Σωκράτην a¹ Eusebius
εἶπεν] εἰ in lit. V ἐσφάθαι Eusebius 16 ἢ om. a² 17 ἐν κεφαλαίῳ a²O
ἢ κατὰ a² δόξας a¹ 20 τῇ τὸν λόγον τε O τε oin. Cas. 21 παραλλή-
λας Va¹: παράλληλα a²: παραλλήλῳ Lond. Cas. O 22 τοῦτο a² οὐκ a²
23 ἀπορήσαι V¹: ἀπορήσει V²a¹² λέγοντες Schwartz: λέγονται (λεγονται V)
libri 24 ταύτη a² fortasse recte ἄλλων] prius λ in lit. V 24. 25 τοῦς
φίλοσοφοῦντας delevis 25 ὑπολαμβάνοντες a²: υπολαμβάνοντες sic V: ὑπολαμβάνουσι
a¹O 26 προτρέποντες] ε post ρ in lit. 2 litt. V τῇ δόξῃ] utrumque η in
lit. V

τῶν τὴν αἰτίαν τῶν περιεστώτων αὐτοῦ; κακῶν μεταφέροντας, δόξῃ οὔτε
 τοῖς ἐναργέσι συναδούσῃ οὔτε τινὰς πιστάς ἀποδείξεις τοῦ οὕτως ἔχειν 15
 ἐχούσῃ προσέτι τε ἀναιρούσῃ τὸ εἶναι τι ἐφ' ἡμῖν, οὐ πιστευθέντος τίς ἂν
 ἄλλη μείζων ἐκ λόγων γένοιτο ζημία; ὅτι μὲν γὰρ παρὰ τὰ ἐναργῆ, δῆλον
 5 ἐκ τοῦ πεπιστεῦσθαι μὲν σχεδὸν ὑπὸ πάντων ἰδιωτῶν τε καὶ φιλοσόφων 20
 τὸ γίνεσθαι τινα καὶ αὐτομάτως καὶ ἀπὸ τύχης, εἶναι δὲ τινα τῶν γινομέ-
 νων καὶ ἐνδεχομένως γινόμενα καὶ ἔχειν τινὰ χώραν ἐν τοῖς οὖσιν καὶ τὸ
 μῆδὲν μᾶλλον τὸδε τοῦδε, τούτων δὲ μῆδὲν σώζεσθαι κατὰ τοῦ; ἐξ ἀναγ-
 κῆς πάντα γίνεσθαι λέγοντας, εἴ γε σώζει μὲν αὐτὰ τὸ ἐφ' οἷς σηματομε- 25
 νοῖς τὰ ὀνόματα ταῦτα κείσθαι πεπίστευται, ταῦτα μὴ κινεῖν· οὐ γὰρ τὸ
 ἄλλα τινὰ ὑποβάλλοντα σημαινόμενα τοῖς ὀνόμασιν διὰ τοῦ μένειν ἐκεῖνα
 μένειν ἡγεῖσθαι καὶ τὰ προειρημένα σωζόντων ἐστὶ τὰ κείμενα. οὐ γὰρ
 σώζεται τὸ γίνεσθαι τινα ἀπὸ τύχης, (ἂν) ἀνελὼν τις τὴν τῶν οὕτως γινο- 30
 μένων φύσιν ὄνομα θῆται τοῖς γινομένοις ἐξ ἀνάγκης τὴν τύχην, ἀλλ' αὐτὰ
 15 δεῖξαι δυνάμενα σώζεσθαι, ἐφ' ὧν τὸ τῆς τύχης ὄνομα κατηγορεῖσθαι πεπί-
 στευται. 22

Λέγεται δὴ πρὸς ἀπάντων ἀνθρώπων κοιναῖς τε καὶ φυσικαῖς ἐννοίαις VIII
 ἐμμενόντων ταῦτα ἀπὸ τύχης τε καὶ τοῦ αὐτομάτου γίνεσθαι, ἃ αἰτίαις
 ἄλλων τινῶν ποιητικαῖς προηγουμέναις ἐπιγίνεται. ὅταν γὰρ ἄλλου τινός 5
 20 χάριν γινομένην τιμὴ μὴ τοῦτο ἀπαντήσῃ οὐδὲ χάριν ἐγένετο, ἄλλο δέ, ὃ τὴν
 ἀρχὴν μῆδὲ ἠλπίζετο, τοῦτ' ἀπὸ τύχης λέγεται γεγονέναι καθ' αὐτὸ μὲν
 γεγονὸς ἀναιτίως, κατὰ συμβεβηκός· δ' ἐσχηκός· αἴτιον τὸ γενόμενον ἐπ' ἄλλου
 γενέσει τινός. καὶ ὅτι τοιοῦτόν τι λέγουσιν πάντες τὸ γινόμενον ἀπὸ τύ- 10
 χης δῆλον ἐξ ὧν ὑποβάλλουσιν σημαινόμενων οἷς ἀπὸ τύχης φασὶν γίνε-
 25 σθαι. θησαυρόν τε γὰρ φασὶν ἀπὸ τύχης εὐρηκέναι τινὰ, καὶ ἄλλου χά-
 ριν ὀρύσσων τίς τινος, ἀλλ' οὐ τοῦ θησαυρόν εὐρεῖν θησαυρῷ περιπέσῃ
 (ὃ μὲν γὰρ τούτου χάριν ὀρύσσων οὐκ ἀπὸ τύχης· οὐ γὰρ χάριν ὀρύσσειν, 15
 τοῦτο ἀπήντησεν αὐτῷ, ἢ δὲ μῆδὲν τῆς εὐρέσεως τοῦ θησαυροῦ ἔμελε,
 ποιῶντι δὲ ἄλλου τινός χάριν ἢ εὐρεῖσιν ἀπήντησεν ὡς τέλος ἐκείνου, τοῦ-
 30 τον ἀπὸ τύχης τὸν θησαυρόν εὐρηκέναι πάντες λέγουσιν), ἀλλὰ καὶ τὸ ἀργύ-

1 αὐτοῖς H δόξῃ del. Diels ἀναφέροντας in mg. μεταφέροντας H 3 τι om. a¹
 4 γένοιτο O 5 μὲν om. a² 9 σώζει Lond.: σώζειν sic V: σώζειν a¹² αὐτὰ (supra
 τὰ m² scripsit η ut videtur) V: αὐτὰ ἐστὶ a¹² 10 ταῦτα om. O 11 ἄλλας τινὰς V¹
 (corr. V²) 13 σώζεται V²a¹²: σώζεσθαι V¹ ἂν V²a¹O: om. V¹a²
 ανελὼν sic V 14 τοῦτο B² ἀλλ' ἀλλ' ἂν V²a¹ 14. 15 αὐτὰ δεῖξαι]
 ἂν ἀποδείξῃ Schwartz bene 15 δυνάμενα a²: δυνάμενα sic V¹: δυνήθη V²a¹O
 κατηγορεῖσθαι V²a¹²: κατηγορεῖται V¹ 19 προηγουμέναις V²a¹O: προηγουμένως V¹a²,
 expectas προηγουμένως ποιητικαῖς ὅταν — περιπέσειν (173, 10)] Eus. praep. ev. VI, 9.
 271^a—271^b τὰ δὲ ἀπὸ τύχης τοιαῦτα, ὅταν κ.τ.λ. 20 γινομένου V¹ (corr. v. c.): γε-
 νομένη Eusebius δέ τι ὅπερ Eusebius 21 οὐδὲ Eusebius τοῦτ'—γίνε-
 σθαι (24. 25) om. Eusebius 24 σημαινόμενον a² 25 φησιν Eusebius
 τινὰς a² ἂν V²a¹: καὶ V¹a²: ὅταν Eusebius 26 τινος om. a¹ τίς τινος
 om. Eusebius οὐ] μὴ Eusebius 27 ὃ μὲν — ἀλλὰ (30) om. Eusebius
 ὀρύσσει a¹ 28 ἔμελε V²O: ἔμελλε a¹²: πάλιν V¹

ριον ἀπὸ τύχης κεκομίσθαι τινὰ λέγουσιν, ὅταν εἰς τὴν ἀγορὰν προελθὼν 20
 ἄλλου τινὸς χάριν ἀργύριον ἔχοντι περιπεσὼν τῷ χρεώστῃ τὸ ὀφειλόμενον
 αὐτῷ λάβῃ. τῷ γὰρ (τοῦ) προελθεῖν εἰς τὴν ἀγορὰν ἄλλο τι προηγούμενον τέ-
 λος ἔχοντι τὸ τὸ προσφειλόμενον λαβεῖν ἀπήντησεν ὡς τέλος κατὰ συμβε- 25
 5 βηκὸς αὐτῷ γινόμενον· [τὸ μὲν ποιητικὸν αἴτιον τὸ δὲ τούτου τέλος·] οὐ γὰρ
 ἀπὸ τύχης ἔτι λέγεται τις τὸ ὀφειλόμενον εἰληφέναι, εἰ τούτου χάριν εἰς
 τὴν ἀγορὰν προῆλθεν, ὅτι τὸ προκείμενον αὐτῷ τέλος ἢ πρόοδος ἔσχεν.
 καὶ ὁ ἔππος δὲ αὐτομάτως τισὶν λέγεται σεσῶσθαι, ὅταν τροφῆς μὲν ἐλπίδι 30
 ἢ ἄλλου τινὸς χάριν ἀποφύγῃ τοὺς κατέχοντας αὐτόν, ἀπαντήσῃ δὲ αὐτοῦ
 10 τῇ φυγῇ καὶ τῷ δρόμῳ τὸ τοῖς δεσπόταις περιπεσεῖν. καὶ τί δεῖ ὑμῖν
 πλείω παραδείγματα κατατίθεσθαι ἢ ἀκριβολογεῖσθαι περὶ τῶν προειρημέ- 24
 νων; ἱκανὸν γὰρ ὡς πρὸς τὰ προκείμενα τὸ δεῖξαι ἐφ' ὧν σηματομένων
 τὰ ὀνόματα κατηγορεῖται τὰ εἰρημένα. ὄντων δὲ τῶν ἀπὸ τύχης τε καὶ
 αὐτομάτως γινόμενων τοιούτων, ὡς μὴ γίνεσθαι κατὰ προηγουμένην αἰτίαν 5
 15 (τῶν γὰρ σπανίως ἐπὶ τοῖς πρὸ αὐτῶν γεγονόσιν ἀπαντῶντων τό τε αὐτό-
 ματων καὶ ἡ τύχη), πῶς ἂν σώζοιτό τι τῶν προειρημένων καθ' οὗς πάντα
 προηγησάμενοις τισὶν αἰτίοις καὶ προηγουμένοις ἐξ ἀνάγκης ἔστι τε τὰ ὄντα
 καὶ τὰ γινόμενα γίνεται ἐκάστου τῶν γινόμενων αἰτίων τι προκαταβεβλημέ- 10
 νον ἔχοντας, οὐ ὄντος ἢ γεγονότος ἀνάγκη καὶ αὐτὸ ἢ εἶναι ἢ γενέσθαι,
 20 [τὸ] μὴδὲν μὲν σώζοντας τῶν προειρημένων, κατ' ἄλλου δὲ τινος τὸ τῆς
 τύχης νομοθετήσαντας ὄνομα; (τὸ) γὰρ τῷ μὴ ἀναιρεῖσθαι ἐκεῖνο ὑπὸ τοῦ πάντα 15
 ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι τιθεμένου μὴδὲ τὴν τύχην ἀναιρεῖσθαι λέγειν, σοφιστο-
 μένων ἐστὶν ὁμοίως αὐτούς τε καὶ τοὺς ἀκούοντας αὐτῶν· οὕτως μὲν γὰρ
 οὐδὲν κωλύσει λέγειν ταῦτόν εἰμαρμένην τε εἶναι καὶ τύχην καὶ τοσοῦτον
 25 ἀποδοεῖν τοῦ τὴν τύχην ἀναιρεῖν, ὡς καὶ πάντα τὰ γινόμενα γίνεσθαι λέγειν 20
 [οὐκ] ἀπὸ τύχης. ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῷ τοῦνομα σώζειν τὸ τῆς τύχης εἶχον
 τὴν αἰτίαν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἀναιρεῖν τὸ οὕτως γίνεσθαι τινα, ὧν τὸ ἀπὸ τύχης

2 χρεωστῆ a² 3 αὐτῷ V αὐτῷ λάβῃ] λήψατο Eusebii vulg.: αὐτὸ λάβῃ Eusebii p. l.
 τοῦ addidi 4 τὸ τὸ a¹: τὸ τὸ (sic) add. v. c. V: τὸ a²O προσφειλόμενον a²:
 προσφειλόμενον a¹ 5 αὐτῷ V¹a¹²: αὐτῶν v. c. V γινόμενον Lond. O τέλος]
 τ in lit. V: (οὐ) τέλος O τὸ—τέλος] aut multa exciderunt ante haec verba, aut inter-
 pretamentum sunt sequentis enuntiati 9 ἀπαντήσῃ a¹² Eusebius: ἀπαντήσῃ V
 10 τὸ] τῷ δὲ Eusebii p. l. περιπεσεῖν. ὧν οὕτως ἐχόντων οὐδὲ ταῦτα ἂν εἴη καθ' εἰ-
 μαρμένην Eusebius δεῖ a²: δεῖν Va¹ 11 παραδείγματι a¹ 15 τῶν a²: τῶν corr.
 m¹ ut videtur in τὸν V: τὸν γρ. τῶν H: τὸ a¹ τοῖς v. c. Va¹²: τῶν V¹ ἀπαντῶν-
 των τό τε a²: ἀπαντῶν, τό, τε m²? corr. ex ἀπαντῶν το τε V: ἀπαντῶν τότε a¹
 τό γε Cas. 19 ἔχοντα a¹ γίνεσθαι O 20 τὸ delevi: τὸ V¹: τῷ ut videtur
 v. c. infra vers. V: τῷ a¹: τοὺς a²O 21 νομοθετήσαντος a¹: νομοθετήσαντες O (τὸ)
 γὰρ τῷ scripsi: τῷ γὰρ v. c. Va¹²: τῷ V¹: τὸ γὰρ O ἐκεῖνα Lond. O 22 τύχην
 καὶ Lond. O 22. 23 σοφιστωμένων] alt. o in lit. V: σοφιστωμένων a¹ 23 αὐτοὺς O:
 αὐτοὺς V καὶ om. a² 24 κωλύσει V²a¹: κωλύσαντες (post v lit. 1 litt.) V¹a²:
 κωλύσαντας E Cas. 26 ἀπὸ V²a¹²: οὐκ ἀπὸ V¹ ἀλλ' (ἀλλὰ a²) οὐκ ἐπὶ τῷ B²a²:
 ἀλλ' ἐπὶ V¹: ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τὸ V²: ἀλλ' οὐκ ἐπὶ a¹B¹: ἀλλὰ ES 27 ἀλλ' sic V.
 τῷ] m¹ corr. ex τῶν V

τε καὶ τὸ αὐτόματον γίνεσθαι κατηγορεῖται. τί γὰρ ἄλλο ποιῶσιν οἱ τὴν 25
 τύχην καὶ τὸ αὐτόματον ὀριζόμενοι αἰτίαν ἄδηλον ἀνθρωπίνῃ λογισμῷ, (τῆ)
 τύχης τι σημαίνονμενον ἴδιον εἰσάγουσιν τε καὶ νομοθετοῦσιν; τὸ γὰρ εἰς
 τὴν τούτου σύστασιν χρήσασθαι τῷ λέγειν τινὰς αὐτομάτως νοσεῖν, ὅταν
 5 ἄδηλος ἢ αὐτοῖς ἢ αἰτία τῆς νόσου, ψεύδης. οὐ γὰρ ὡς οὔσης μὲν τινος 20
 αἰτίας, ἀδηλοῦ δὲ αὐτοῖς οὕτω λέγουσιν, ἀλλ' ἐφ' ὧν ἀναιτίως γεγονέναι πεί-
 θουσιν αὐτούς, ἐπὶ τούτων τὸ αὐτόματον κατηγοροῦσιν· οὐδεὶς γοῦν, ἐφ' οὗ
 ζητοῦσιν τὴν αἰτίαν ὡς οὔσης, αὐτομάτως αὐτὸ γεγονέναι λέγει, ἀλλ' οὐδ'
 8 πέπεισταί τις αὐτομάτως γεγονέναι τούτου ζητεῖ τὴν αἰτίαν. διὸ οὐκέθ' 26
 οἱ ἰατροὶ περὶ τούτων οὕτω λέγουσιν, κἂν τυγχάνωσιν αὐτῶν ἔτι τὰς αἰτίας
 10 ἀγνοοῦντες. οὐ γὰρ ἐφ' ὧν προσηγήκαμεν ὡς ἐπὶ πάντων ἀπὸ τύχης γίνε-
 σθαι λεγομένων, ἀλλ' ἐπ' ἄλλων τινῶν κυριώτερος ὁ τοιοῦτος λόγος τῆς 5
 τύχης ἂν κατηγοροῖτο, περὶ ὧν οὐδεὶς ὡς ἀπὸ τύχης γινομένων εἶπεν ποτε.
 τῆς μὲν γὰρ εὐρέσεως τοῦ θησαυροῦ καὶ τοῦ τὸ ὀφειλόμενον λαβεῖν οὐκ
 15 ἄδηλα ἀνθρωπίνῃ λογισμῷ τὰ αἰτία, ἀλλὰ φανερά καὶ πρόδηλα. τῆς μὲν 10
 γὰρ εὐρέσεως τὸ ὀρύξαι, τοῦ δὲ τὸ ὀφειλόμενον λαβεῖν τὸ εἰς τὴν ἀγορὰν
 προελθεῖν. οὔτε γὰρ ἂν ἐκεῖνος μὴ ὀρύσσων εὐρεν οὔτε οὗτος μὴ προ-
 ελθὼν τὸ ὀφειλόμενον ἔλαβεν, ἀλλ' ὅτι μὴ προηγούμενα τούτων αἰτία (τὰ)
 20 προειρημένα, ἀλλὰ ἄλλου τινὸς χάριν ἐγένετο, διὰ τοῦτο ἀπὸ τύχης γίνε- 15
 σθαι προεληπται. ἄδηλα δὲ τὰ αἰτία ἀνθρωπίνῃ λογισμῷ ἐκείνων μᾶλλον
 ἢ κατὰ τινὰς ἀντιπαθείας γίνεσθαι πεπίστευται ἀγνοουμένης τῆς αἰτίας δι'
 ἣν γίνεται, ὅποια περὶ αὐτὰ τέ τινα προεληπται οὐδεμίαν εὐλογον καὶ πιθα-
 νὴν αἰτίαν τοῦ ταῦτα ποιεῖν ἔχοντα, ἔτι δὲ ἐπαυδαὶ καὶ τινες τοιαῦτα 20
 μαγγανείαι. τούτων γὰρ ὁμολογεῖται μὲν ὑπὸ πάντων ἄδηλος εἶναι ἢ αἰ-
 25 τία, διὸ καὶ ἀνατιολόγητα λέγουσιν αὐτά. οὐδεὶς δὲ ἀπὸ τύχης τούτων (τι)
 ποιεῖν λέγει, ὅτι πεπίστευται κατὰ τινὰ ὀρισμένην αἰτίαν ἢ ποιεῖ ποιεῖν, 26
 ὡς τῶν ἀπὸ τύχης οὐ διὰ τὸ τῆς αἰτίας ἄδηλον οὕτως γίνεσθαι λεγομέ-
 νων, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀναίτιον τῆς προηγουμένης τε καὶ κυρίως αἰτίας.
 Καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ τῆς τύχης ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα καὶ οὕτως IX
 30 τοῖς κειμένοις συνάδοντα· ὅτι δὲ καὶ τὸ ἐνδεχόμενόν τε καὶ τὸ ὀπότερ' 30

1 τὸ ὀμ. a² 2 ἢ add. V² 4 τῷ m¹ corr. ex ταῦ V 6 αὐτοῖς sic V
 7 αὐτούς V οὐδεὶς γοῦν Va¹: οὐ δεῖ γὰρ a² 8 λέγει Va¹: λέγειν a² οὐδ'
 om. a² 9 ζητεῖ B²: ζητεῖν Va¹O: μὴ ζητεῖν a² οὐκέτι a¹³ 12 ἀπ' O
 κυριώτερος con. O 13 ἂν a²O: //ν sic V: ὧν a¹ 14 μὲν om. a²
 τοῦτο a¹ 16 τοῦ δὲ] τοῦδε a²: τοῦτο δὲ a¹ 18 προηγουμένως a²
 τὰ add. a² 20 ἄδηλα κτλ.—λέγουσιν αὐτά (25)] cf. Eus. pr. ev. VI, 9. 271b—271c
 καὶ ἄδηλα δὲ ἐστὶ τινα Eusebius ἐκεῖνα a² ἐκείνων μᾶλλον om. Eusebius

22 ὅποια περὶ αὐτὰ Eusebius con. O: οἷα περὶ αὐτὰ a²: ὅμοια π[απτά sic V: ὅμοια περὶ
 ἀπτά H: ὅμοια περὶ αὐτὰ a¹ τέ τινα] τινα ποιεῖν Eusebius προεληπται Eusebii
 vulg. 23 ἔτι δὲ V Eusebius a¹: ἔτι τε a²: ὅτι τε E τοιαῦτα τινες Eusebius
 24 μαγγανείαι] μαντεῖαι Eusebii p. l. 25 τύχης om. a² τούτων τι Cas. (sed ante
 ἀπὸ Cas.) Lond. O: τούτων Va¹²: οὐδὲν τούτων B² 26 ποιεῖ om. a² (ποιεῖν ἢ ποιεῖ Cas.)
 27 οὐ om. a² 29 περὶ a²: ἐπὶ Va¹ 30 τε om. a²

ἔτυχεν γίνεσθαι τινα ὑπὸ τῶν πάντα ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι λεγόντων ἀναι-
 ρεῖται, αὐτόθεν πρόδηλον, εἴ γε ταῦτα μὲν κυρίως ἐνδεχομένως γίνεσθαι λέ-
 γεται, ἐφ' ὧν καὶ τὸ ἐνδέχεσθαι μὴ γενέσθαι χώραν ἔχει, ὡς καὶ αὐτὸ 28
 τὸ ὁπότερ' ἔτυχεν λεγόμενον ποιεῖ γνῶριμον, τὰ δ' ἐξ ἀνάγκης γινόμενα
 5 οὐκ ἐνδέχεται μὴ γενέσθαι. λέγω δὲ τὸ ἀναγκαῖον οὐκ ἐπὶ τοῦ βία γινο-
 μένου μηδὲ κατὰ τούτου τις εὐθυνέτω τὸ ὄνομα, ἀλλ' ἐπὶ τῶν φύσει γινο- 5
 μένων ὑπὸ τινων, ὧν τὰ ἀντικείμενα ἀδύνατον (ἄν) εἶη γίνεσθαι. καίτοι πῶς
 οὐκ ἄτοπα καὶ παρὰ τὰ ἐναργῆ καὶ μέχρι τούτων τὴν ἀνάγκην προεληλυ-
 θέναι λέγειν, ὡς μήτε κινήθηναί τινα δύνασθαι κίνησιν τινα μήτε κινήσαι
 10 τι τῶν αὐτοῦ μερῶν, ἣν κίνησιν καὶ μὴ κινεῖσθαι τότε οἶόν τε ἦν, ἀλλὰ 10
 τὴν τυχοῦσαν τοῦ τραχήλου περιστροφῆν καὶ τὴν δακτύλου τινὸς ἔκτασιν
 καὶ τὸ ἐπάραι τὰ βλέφαρα ἢ τι τῶν τοιούτων προηγουμέναις τισὶν αἰτίαις
 ἐπόμενον ἄλλως ὑφ' ἡμῶν μὴ δύνασθαι γίνεσθαι ποτε, καὶ ταῦτα ὀρῶν-
 τας ἐν ταῖς οὐσίῃ τε καὶ γινόμενοις πολλὴν οὖσαν διαφορὰν τῶν πραγμά- 15
 15 των, ἐξ ἧς ῥάδιον ἦν μαθεῖν ὅτι μὴ πάντα ἐνδέδεται ταῖς τοιαύταις αἰτί-
 αις; ὀρῶμεν γοῦν τῶν ὄντων τὰ μὲν τινα οὐδεμίαν ἔχοντα δύναμιν τῆς εἰς
 τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶ μεταβολῆς, τὰ δ' οὐδὲν μᾶλλον αὐτῶν ἐν 20
 τῷ ἀντικειμένῳ ἢ ἐν ᾧ ἐστὶν εἶναι δυνάμενα. πῦρ μὲν γὰρ οὐχ οἶόν τε
 δέξασθαι ψυχρότητα, ἥτις ἐστὶν ἐναντία αὐτοῦ τῇ συμφύτῳ θερμότητι,
 20 ἀλλ' οὐδὲ χιῶν δέξαιτ' ἄν θερμότητα χιῶν μένουσα, ὕδωρ δὲ κἄν ἢ ψυχρὸν
 οὐκ ἀδύνατον ἀποβαλὼν ταύτην δέξασθαι τὴν ἐναντίαν αὐτῇ θερμότητα. 25
 ὁμοίως δὲ καὶ τούτῳ δυνατὸν καὶ τὸν καθεζόμενον στήναι καὶ τὸν κινού-
 μενον ἠρεμεῖσαι καὶ τὸν λαλοῦντα σιγῆσαι καὶ ἐπὶ μυρίων εὔροι τις ἄν
 δύναμιν τινα ἐνυπάρχουσαν τῶν ἐναντίων δεκτικὴν, ὧν, εἰ τὰ ἐξ ἀνάγκης
 25 ὄντα ἐν θατέρῳ οὐκ ἔχει δύναμιν τοῦ δέξασθαι τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ ἐναν- 30
 τίον, οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἄν εἶη ἐν οἷς ἐστὶ τὰ καὶ τοῦ ἐναντίου αὐτοῖς
 δεκτικὰ. εἰ δὲ μὴ ἐξ ἀνάγκης, ἐνδεχομένως. τὰ δὲ ἐνδεχομένως ἐν τινι
 οὕτως ἐστὶν ἐν αὐτῷ ὡς οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀλλ' ὡς ἐνδεχομένως ἐν αὐτῷ

3 ἐφ' ὧν—δεκτικὴν (24)] cf. Eus. l. c. VI, 9. 271c λέγεται δὲ ἐνδεχομένως γίνεσθαι ταῦτα
 ἐφ' ὧν κτλ. ἐνδέχεσθαι om. Eusebius γίνεσθαι Eusebii p. l. 4 τὰ δ'—τινα
 μήτε (9)] οἷον τὸ Eusebius 4 γινόμενα om. a¹ 5 γίνεσθαι O δὴ a²
 6 τῶν] τοῦ a² 6. 7 γινόμενου a² 7 οὐκ ἀδύνατον B² (2ν) εἶη scripsi: εἶη
 Lond. O: εἶη μὴ (sic i. e. ηει) V: εἶη μὴ a¹²: μὴ ESH γρ. γίνεσθαι V: γενέσθαι a¹²
 8 fortasse ἄτοπον ἀνάγκης O 10 αὐτοῦ V: αὐτοῦ a¹²: αὐτῷ Lond.
 τότε Va¹: ποτὲ a²: ποτε Lond. ἦν—ἀλλὰ] καὶ Eusebius 11 τὴν (alt.) B² Cas.
 Lond. O: τὸ Va¹²: τὴν τοῦ Eusebius τινος om. Eusebius 12 ἢ τι—τούτῳ
 δυνατὸν (22) om. Eusebius 13 ἄλλως Schwartz: ἀλλ' ὡς libri 15 ἐνδέδοται
 a²: ἐνδέχεται a¹ 16 γοῦν ὅτι a¹: γοῦν τὰ Lond. 18 ἢ V²a¹²: τῷ V¹: τι ES
 19 αὐτοῦ om. O τῆς συμφύτου θερμότητος a² 20 δέξαιτ' V¹ (corr. V²)
 21 ἀποβάλλον a²O: ἀποβαλὼν a¹ 22 pr. καὶ del. B² τούτῳ] τῷ αὐτῷ Lond.
 O: fortasse τοῦτο στήσαι Eusebius (?) 24 ὧν εἰ τὰ] εἰ οὖν B²
 δεκτικὴν, ἃ οὐκ ἄν γένοιτο ἐξ εἰμαρμένως. τὰ γὰρ ἐξ αὐτῆς οὐ δέχεται τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ
 ἐναντίον Eusebius 27 τὰ Va¹: τὸ a² τὰ—ἐνδεχομένως om. ES fortasse
 (δντα) ἐν τινι

γεγονότα. τὸ δὲ ἐνδεχομένως γεγρονὸς ἐν τινι καὶ μὴ γεγονέναι ἐν αὐτῷ 30
οἶόν τε ἦν. ἔστι μὲν γὰρ ἕκαστον καὶ τούτων ἐν ᾧ ὄν τυγχάνει, διότι
ἦν ἐν θατέρῳ αὐτῷ ἀντικειμένῳ εἶναι, ἐν ᾧ δ' ἔστι νῦν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης 5
ἀπλῶς ἐστὶν ἐν τούτῳ διὰ τὴν πρὸς τὰ ἀντικείμενα δύναμιν. ἀλλὰ μὴν
5 τὰ οὕτως ὄντα ἐν τισιν οὐ δι' αἰτίας τινὰς προκαταβεβλημένας [τε] ἐξ
ἀνάγκης εἰς ταῦτα ἀγούσας ἐστὶν ἐν αὐτοῖς. ὥστ' εἰ πάντα τὰ ὁμοίως
τῶν ἀντικειμένων ὄντα δεκτικὰ ἐνδεχομένως τέ ἐστὶν ἐν οἷς ἐστὶν καὶ 10
οὐκ ἔστιν ἐν οἷς οὐκ ἔστι, μυρία ἂν εἴη τὰ ἐνδεχομένως ὄντα τε καὶ γι-
νόμενα. ἄτοπον γὰρ ὁμοίως ἐξ ἀνάγκης εἶναι λέγειν ἐν τινι τὰ τε ἀνεπί-
10 δεκτα τῶν ἐναντίων τούτοις ἐν οἷς ἐστὶ καὶ τὰ μῆδὲν μᾶλλον καθ' ὄντιν-
οῦν χρόνον τούτων ἢ τῶν ἐναντίων αὐτοῖς δεκτικὰ. εἰ γὰρ τὰ ἐξ ἀνάγκης 15
ὄντα ἐν τινι ἀνεπίδεκτα τοῦ ἐναντίου αὐτῷ, τὰ ἐπίδεκτικά τοῦ ἐναντίου οὐκ
ἐξ ἀνάγκης ἂν ἐν ᾧ ἐστὶν εἴη.

Τὸ δὲ λέγειν μὴ ἀναιρεῖσθαι πάντων γινομένων καθ' εἰμαρμένην τὸ X
15 δυνατόν τε καὶ ἐνδεχόμενον τῷ δυνατόν μὲν εἶναι γενέσθαι τοῦτο δ' ὑπ' 20
οὐδενὸς κωλύεται γενέσθαι, καὶ μὴ γένηται (τῶν δὲ καθ' εἰμαρμένην γι-
νομένων οὐ κωλυῖσθαι τὰ ἀντικείμενα γενέσθαι· διὸ καίτοι μὴ γινόμενα
ὅμως ἐστὶ δυνατόν), καὶ τοῦ μὴ κωλυῖσθαι γενέσθαι αὐτὰ ἀπόδειξιν φέρειν
τὸ ἡμῖν τὰ κωλύοντα αὐτὰ [ἂν] ἄγνωστα εἶναι πάντως μὲν τινα ὄντα (2 25
20 γὰρ ἐστὶν αἴτια τοῦ γίνεσθαι τὰ ἀντικείμενα αὐτοῖς καθ' εἰμαρμένην, ταῦτα
καὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι τούτοις αἴτια, εἴ γε ὡς φασι ἀδύνατον τῶν αὐτῶν
περιεστώτων γίνεσθαι τὰ ἀντικείμενα· ἀλλ' ὅτι μὴ ἡμῖν ἐστὶ γνώριμα 30
τινα ἃ ἐστὶ, διὰ τοῦτο ἀκώλυτον αὐτῶν τὸ | [μὴ] γίνεσθαι λέγουσιν), τὸ 32
ὅθι ταῦτα λέγειν πῶς οὐ παιζόντων ἐστὶν ἐν οὐ παιδιᾷς λόγους δεημένους;
25 τὸ γὰρ ἡμᾶς ἀγνοεῖν, οὐδὲν πρὸς τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι τὰ πράγματα· ὀἴλοι
γὰρ εἰσιν οἱ λέγοντες οὕτως ὡς τῇ ἡμετέρῃ γνωρίσει τὸ δυνατόν ἔσται κατ'
αὐτούς. τοῖς γὰρ γνωρίζειν αὐτῶν τὰ αἴτια δυναμένοις (οὗτοι δ' ἂν εἴεν

1 γεγονός. τὸ Lond. O: γεγονώς. τὸ E²K δὲ om. a¹ 3 ἦν ἐν θατέρῳ HS:
ἦν ἐνθ' ἀτερῶι sic V: ἦν ἐν θατέρῳ sic B: ἦν ἐν|θατέρῳ E: ἦν ἐνδεχόμενον ἐν θατέρῳ
a¹² αὐτῷ scripsi: αὐτῶν libri ἀντικειμένῳ scripsi: ἀντικειμένων V: καὶ τῶν
ἀντικειμένων a²: καὶ τὸ ἀντικείμενον a¹ 5 τε del. V²: om. a¹² 6 ἐστὶν ἐν
αὐτοῖς V: ἐν αὐτοῖς ἐνδεχόμενον ἐστὶν a¹²: ἐν αὐτοῖς B: ἐν αὐτοῖς ἐστὶν O τὰ
om. O 7 τῶν ἀντικειμένων ὄντα V²a¹: τοῖς ἀντικειμένοις ὦν sic V¹: τοῖς ἀντι-
κειμένοις ὦν a² τέ ἐστὶν ἐν οἷς ἐστὶν V²a¹²: ἐν οἷς ἐστὶν V¹: ἐν οἷς τέ ἐστὶν
ESK 9 τε καὶ O 10. 11 ὄντινα οὖν a² 11 ἐναντίων] τ in lit. V
εἰ γὰρ—ἐπίδεκτικά τοῦ ἐναντίου (12)] μὴ τοῦ ἐναντίου a²: τοῦ ἐναντίου ES 14 cf. quae
disputavi de sequentibus in Mus. Rhen. XLIV, 613 sq. μὴ (μ add. v. c. V, corr.
ex ἢ E, ἢ S)] εἰ γὰρ τὰ ἐξ ἀνάγκης ὄντα ἐν τινι ἀνεπίδεκτα τοῦ ἐναντίου αὐτῷ τὰ ἐπι-
δεκτικὰ a² 16 καὶ] ἂν a¹² δὲ v. c. Va¹: om. a² 16. 17 γενομένων O
17 κωλυῖσθαι Usener: κωλύεται libri 18 φέρει HO 19 αὐτὰ V²a¹²: αὐτὰ ἂν V¹
20 γενέσθαι a¹ 21 γενέσθαι a¹² τούτοις] οὗτοι Gercke εἴ γε a¹²: οὐε γε
sic V: οὐ εἴ γε ES 23 ἃ om. a² μὴ sic V: μὴ a¹² 24 τοιαῦτα O
σει
παιδείας a² 26 ὡς s. v. V γνωρίσει V²a¹²: γνωρίζει V¹: γνωρίζειν S 27 δυνα-
μένοις] δ in lit. V

οί μάντις) οὐκ ἔσται δυνατὰ † ὄντα δυνατοῖς εἰδῶσιν μὲν αὐτὰ κεκωλυκέναι ἀγνοοῦσιν δὲ ὑφ' ἡμῶν κωλύοντες. σώζοντες δὲ τὴν τοῦ δυνατοῦ φύσιν 10 οὕτως ὡς εἰρήκαμεν διὰ τοῦτο φασιν μὴδὲ τὰ γιγνόμενα καθ' εἰμαρμένην καίτοι ἀπαραβάτως γινόμενα ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι, ὅτι ἐστὶν αὐτοῖς 5 δυνατὸν γενέσθαι καὶ τὸ ἀντικείμενον, δυνατὸν οὕτως ὡς προεῖρηται. ἀλλὰ 15 ταῦτα μὲν παιζόντων ὡσπερ εἶπόν ἐστιν, ἀλλ' οὐ παρισταμένων δόγματι. ὅμοιον δὲ τοῦτω καὶ τὸ λέγειν, τὸ ἀξίωμα τὸ ἔσται αὐριον ναυμαχία' ἀληθές μὲν εἶναι δύνασθαι, οὐ μέντοι καὶ ἀναγκαῖον. ἀναγκαῖον μὲν γὰρ τὸ ἀεὶ ἀληθές, τοῦτο δὲ οὐκέτ' ἀληθές μένει, ἐπειδὴν ἡ ναυμαχία γένηται. 20 εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἀναγκαῖον, οὐδὲ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαίνονμενον τὸ ἐξ ἀνάγκης ἔσεσθαι ναυμαχίαν. εἰ δὲ ἔσται μὲν οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀληθές, ἀληθοῦς ὄντος τοῦ ἔσεσθαι ναυμαχίαν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης δέ, ἐνδεχομένως δηλονότι. εἰ δὲ ἐνδεχομένως, οὐκ ἀναιρεῖται τὸ ἐνδεχομένως τινὰ γενέσθαι ὑπὸ τοῦ 25 πάντα γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην. πάλιν γὰρ καὶ τοῦτο (ὅμοιον τῷ προειρημένῳ)· 15 ὁμοῦ γὰρ παιζόντων ὁμοῦ δὲ ἀγνοούντων περὶ ὧν λέγουσιν. οὔτε γὰρ πᾶν τὸ ἐξ ἀνάγκης γιγνόμενον ἀναγκαῖον, εἴ γε τὸ μὲν ἀναγκαῖον αἰδίον, τὸ δὲ ἐξ 30 ἀνάγκης γινόμενον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ γίνεσθαι τοιοῦτον εἶναι κεκώλυται, οὔτε τὸ ἀξίωμα τὸ τοῦτο λέγον ἀναγκαῖον, εἴ γε μὴ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαίνονμενον τοιοῦτον. οὐ γὰρ πᾶν ἀξίωμα, ἐν ᾧ τὸ ἀναγκαῖον περιέχεται, ἀναγκαῖον 20 ἦδη † εἴ γε μὴν· οὐ γὰρ | ταύτη τὸ ἀναγκαῖον ἀξίωμα κρίνεται, ἀλλὰ τῷ μὴ 34 μεταπίπτειν δύνασθαι εἰς ψεῦδος ἐξ ἀληθοῦς. εἰ τοίνυν μὴ ἀναγκαῖον, οὐδὲν κεκώλυται ἀληθές εἶναι [ὡς] τὸ ἔσται αὐριον ναυμαχία'. εἰ γὰρ ὡς ἀναγκαῖον λεγόμενον διὰ τὴν τοῦ ἀναγκαίου προσθήκην οὐκ ἀληθές, εἰ 5 μὴ λέγοιτο ἀναγκαῖον τῇ τοῦ ἐξ ἀνάγκης προσθέσει, ἀληθές ἂν μένοι 25 ὁμοίως τῷ χωρὶς τῆσδε τῆς προσθήκης λεγομένῳ. ἀλλ' εἰ τότε ἀληθές, ἀληθές ἔσται, ἐνστάσης τῆς αὐριον, ἀξίωμα τὸ ἐξ ἀνάγκης γεγενῆσθαι ναυ- 10 μαχίαν. εἰ δὲ ἐξ ἀνάγκης, οὐκ ἐνδεχομένως. καὶ γὰρ εἰ ἀληθές ἐστὶ τὸ 'αὐριον ἔσται ναυμαχία', ἀεὶ γενέσθαι ναυμαχίαν καθ' εἰμαρμένην ἔσται, εἴ γε

1 εἰδῶσιν V: εἰσι a²: εἰδοσι a¹ κεκωλυκέναι a¹ 1. 2 ὄντα — κωλύοντες] αὐτὰ τοῖς εἰδῶσι δυνάμενα αὐτὰ (αὐτὰ om. O) κεκωλυκέναι, ἀγνοοῦσι δὲ ἡμῖν τὰ κωλύοντα δυνατὰ ἔσται Lond. O 4 ἐν αὐτοῖς K 5 ἀντικείμενον V δυνατοῦ (alt.) Lond. O ὡς] λεγομένου ὡς Lond. O 6 τοῦτο O μὲν] μὴ a¹ 7 λέγ. καὶ τὸ ἀξ. a² 9 μένει Usenerus: μὲν libri ἐπειδὴν ἡ Va¹ Lond.: ἐπειδὴν δὲ ἡ a²: εἰ μὴ ἐπειδὴν B²: ἐπειδὴν μὴ ἡ Usenerus sed cf. l. c. p. 613 γένηται ἀληθές a² 10 ἀνάγκης] εἰμαρμένης Heine 11 ἔσται a² 13 ἐνδεχομένον ὡς i. e. ἐνδεχομένως (alt.) V: ἐνδεχομένον ὡς a¹² (ἐνδεχομένον ὡστε γενέσθαι B²) 14 πάντα λέγοντος γίνεσθαι Lond. O πάλιν] εἰ πάντα H γρ. ES (ὅμοιον τῷ προειρημένῳ)· ὁμοῦ scripsi 15 γὰρ παιζόντων V: μὲν γὰρ παιζόντων B: παιζόντων ἐστὶ a¹² 16 γινόμενον O 17 γίνεσθαι] σθαι in lit. V 18 μὴ τὸ Lond. O: τὸ μὴ Va¹: τὸ a²: del. B²; cf. l. c. 614 sq. 19 μὴ τοιοῦτον B² 20 εἴ γε μὴν Va¹: om. a²: εἴ γε μὴ B²: fortasse δεῖ λέγειν οὐ γὰρ del. B² ἀναγκαῖον om. a² 22 ὡς deleui 23 λεγόμενον scripsi: γινόμενον libri 24 λέγοιτο scripsi: γίνοιτο (γένοιτο KES) libri 25 τότε scripsi: τοῦτ' libri 26 ἐνστάσει a² γεγενῆσθαι V 27 δὲ] γὰρ O

πάντα τὰ γινόμενα καθ' εἰμαρμένην. ἀλλ' εἰ καθ' εἰμαρμένην, ἀπαραβά-
 τως, εἰ (δ') ἀπαραβάτως, οὐκ ἐνδέχεται μὴ γενέσθαι, δὲ οὐκ ἐνδέχεται 16
 μὴ γενέσθαι, τοῦτο ἀδύνατον μὴ γενέσθαι, δὲ ἀδύνατον μὴ γενέσθαι,
 πῶς οἷόν τε τοῦτο λέγειν ἐνδέχεσθαι καὶ μὴ γενέσθαι; τὸ γὰρ ἀδύνατον
 5 μὴ γενέσθαι ἀναγκαῖον γενέσθαι. πάντα ἄρα τὰ καθ' εἰμαρμένην γινόμενα 20
 ἐξ ἀνάγκης ἔσται κατ' αὐτούς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐνδεχομένως, ὡς παί-
 ζοντες λέγουσιν.

Ἀκολουθεῖ δὲ τῷ πάντα τὰ γινόμενα προκαταβεβλημέναις καὶ ὄρισ- XI
 μέναις καὶ προυπαρχούσαις τισὶν αἰτίαις ἔσεσθαι τὸ καὶ βουλευέσθαι τοὺς 25
 10 ἀνθρώπους μάτην περὶ τῶν πρακτέων αὐτοῖς. εἰ δὲ τὸ βουλευέσθαι μά-
 ττην, μάτην (ἀν) ἄνθρωπος εἶη βουλευτικός. καίτοι εἰ μὴδὲν μάτην ἢ
 φύσις ποιεῖ τῶν προηγουμένων, τὸ δὲ βουλευτικὸν εἶναι ζῆλον τὸν ἄν-
 θρωπον | προηγουμένως ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπακολούθημά 36
 τι καὶ σύμπτωμα τοῖς προηγουμένως γινομένοις γίνοιτο, συναγοίτο ἀν (τὸ) μὴ
 15 εἶναι μάτην τοὺς ἀνθρώπους βουλευτικούς. ὅτι δὲ τὸ βουλευέσθαι μάτην 5
 πάντων γινομένων ἐξ ἀνάγκης, ῥᾶδιον γινῶναι τὴν τοῦ βουλευέσθαι χρεῖαν
 εἰδῶσιν. ὁμολογεῖται δὴ πρὸς ἀπάντων τὸ τῶν ἄλλων ζῴων τὸν ἄνθρω-
 πον τοῦτο παρὰ τῆς φύσεως ἔχειν πλεόν τὸ μὴ ὁμοίως ἐκείνοις ταῖς φαν-
 τασίαις ἔπεσθαι, ἀλλ' ἔχειν παρ' αὐτῆς κριτὴν τῶν προσπιπτουσῶν φαν- 10
 τασιῶν περὶ τινῶν ὡς αἰρετῶν τὸν λόγον, ὃν χρώμενος, εἰ μὲν ἐξεταζόμενα
 τὰ φαντασθέντα, οἷα τὴν ἀρχὴν ἐφάνη, καὶ ἔστι, συγκατατίθεται τε τῇ
 φαντασίᾳ καὶ οὕτως μέτεισιν αὐτά, εἰ δὲ ἄλλοια φαίνεται ἢ ἄλλο τι αὐ-
 20 αἰρετώτερον, ἐκεῖνο αἰρεῖται καταλείπων τὸ τὴν ἀρχὴν ὡς αἰρετὸν αὐτῷ 15
 φανέν. πολλὰ γοῦν ταῖς πρώταις φαντασίαις ἡμῶν ἄλλοια δόξαντα οὐκέτ'
 25 ἔμεινεν ἐπὶ τῆς προλήψεως ἐλέγξαντος αὐτὰ τοῦ λόγου. διὸ πραχθέντα
 ἀν ὅσον ἐπὶ τῇ αὐτῶν γενομένη φαντασίᾳ [γενομένη], διὰ τὸ βουλευέσθαι 20
 περὶ αὐτῶν οὐκ ἐπράχθη, ἡμῶν τοῦ τε βουλευέσθαι καὶ τῆς αἰρέσεως
 τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ὄντων κυρίων. διὰ τοῦτο γοῦν οὔτε περὶ τῶν αἰδίων
 βουλευόμεθα οὔτε περὶ τῶν ὁμολογουμένως γινομένων ἐξ ἀνάγκης, ὅτι
 30 μὴδὲν ἡμῶν ἐκ τοῦ περὶ αὐτῶν βουλευέσθαι περιγίνεται πλεόν. ἀλλ' οὐδὲ 25
 περὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης μὲν μὴ γινομένων, ἐπ' ἄλλοις δὲ τισὶν ὄντων βου-
 λευόμεθα, ὅτι μὴδὲ ἀπὸ τῆς περὶ ἐκείνων βουλῆς ὄφελός τι ἡμῶν· ἀλλ'
 οὐδὲ περὶ τῶν ἡμῶν μὲν πρακτῶν, παρεληλυθότων δὲ βουλευόμεθα, ὅτι

2 δ' om. Va¹ 4 καὶ s. v. V 9 ἔσεσθαι] fortasse ἔπεσθαι 10 αὐτοῖς O
 10. 11 μάτην μάτην ἀν a¹: μάτην μάτην V: μάτην ἀν a² 12 φύσιν a² 14 τὸ
 add. a¹² cf. 208,2 16 βουλευέσθαι V χρεῖαν] p in lit. V 17 δὲ Cas.
 Lond. O ἄλλον Lond. 18 τοῦτο om. O τοῦτο παρὰ τῆς φύσεως—
 λόγου (25)] cf. Eusebius praep. ev. VI, 9. 272^a: ἀλλ' ἐναργῶς φαίνεται τῶν ἄλλων ζῴων ὁ
 ἄνθρωπος μόνος τοῦτο κτλ. ἔχων Eusebius 19 ἔχειν τῶν προσπιπτόντων κριτὴν
 τὸν λόγον Eusebius τῶν om. a¹² 21 τε] τι K: om. ES Eusebius 22 ἢ
 B¹ES: εἰ VB²a¹²: καὶ Lond. O ἢ—δόξαντα (24) om. Eusebius 23 ἀρχὴν a²
 25 ἐλέγξαντος] γ s. v. V λόγου διὰ τὸ συμβουλευέσθαι (βουλευέσθαι p. l.) περὶ αὐτῶν
 Eusebius 26 γενομένη sic i. e. del. V: γενομένη B²: γινομένη a¹² 28 ὄντως
 κυρίως V¹ (corr. v. c.) γοῦν] γὰρ O

μηδὲ τῇ περὶ τούτων βουλῇ πλεόν τι ἡμῖν γίνεται. βουλευόμεθα δὲ 30
περὶ μόνων τῶν ὑφ' ἡμῶν τε πραττομένων καὶ μελλόντων, δῆλον ὡς
ἔξοντές τι διὰ τούτου πλεόν εἰς τὴν αἴρεσίν τε καὶ πρᾶξιν αὐτῶν. εἰ γάρ,
ἐν οἷς οὐδὲν ἡμῖν πλεόν ἐκ τοῦ βουλευέσθαι (τοῦ βουλευέσθαι) αὐτοῦ μόνου
5 περιγίνεται, οὐ βουλευόμεθα, | δῆλον ὡς ἐν οἷς βουλευόμεθα πλεόν τι ἔξοντες 38
ἐκ τοῦ βουλευέσθαι παρὰ τὸ βουλευέσθαι βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν † ἐπ' αὐτό
τε τὸ βουλευέσθαι περιγίνεται καὶ περὶ τῶν ἄλλων βουλευομένων περὶ
ῶν προειρήκαμεν. τί ποτ' οὖν τὸ περιγινόμενον ἐκ τῆς βουλῆς; τὸ ἔχον- 5
τας ἡμᾶς ἐξουσίαν τῆς αἰρέσεως τῶν πρακτέων, ὃ οὐκ ἂν ἐπράξαμεν μὴ
10 βουλευσάμενοι τῷ ἄλλο πρᾶξι ἂν διὰ τὸ εἶξαι τῇ προσπεσούσῃ φαντασίᾳ,
τοῦτο αἰρετώτερον ὑπὸ λόγου φανερὸν αἰρεῖσθαι τε καὶ πράττειν πρὸ ἐκεί- 10
νου· ὃ γίνοιτ' ἂν, εἰ μὴ πάντα πράττομεν κατηναγκασμένως. εἰ δὲ εἴη-
μεν πάντα ἃ πράττομεν πράττοντες διὰ τινος αἰτίας προκαταβεβλημένας ὡς
μηδεμίαν ἔχειν ἐξουσίαν τοῦ πρᾶξι τὸδε τι καὶ μὴ, ἀλλ' ἀφωρισμένως
15 ἕκαστον πράττειν ὧν πράττομεν, παραπλησίως τῷ θερμαίνοντι πυρὶ καὶ 15
τῷ λίθῳ τῷ κάτω φερομένῳ καὶ τῷ κατὰ τοῦ πρᾶξοντος κυλιόμενῳ κυλίν-
δρῳ, τί πλεόν ἡμῖν εἰς τὴν πράττειν ἐκ τοῦ βουλευέσθαι περὶ τοῦ πρα-
χθησομένου γίνεται; ὃ γὰρ ἂν ἐπράξαμεν μὴ βουλευσάμενοι, τοῦτο καὶ 20
μετὰ τὸ βουλευέσθαι πράττειν ἀνάγκη, ὥστ' οὐδὲν ἡμῖν πλεόν ἐκ τοῦ
20 βουλευέσθαι αὐτοῦ τοῦ βουλευέσθαι περιγίνεται. ἀλλὰ μὴν τοῦτο καὶ
ἐπὶ τῶν (οὐκ) ἐφ' ἡμῖν δυνάμενοι ποιεῖν ὡς ἄχρηστον ὃν παρηττούμεθα.
ἄχρηστον ἄρα τὸ βουλευέσθαι, καὶ ἐφ' ὧν αὐτῷ ὡς τι χρήσιμον ἡμῖν 25
παρεχομένῳ χρώμεθα. ὃ εἶπετο τὸ μάτην ἡμῖν ὑπὸ τῆς φύσεως τὸ βου-
λευτικοῖς εἶναι δεδῶσθαι. ὃ προστεθέντος τοῦ αὐτοῖς γε τούτοις καὶ κοι-
25 νῶς πᾶσιν σχεδὸν τοῖς φιλοσοφοῦσιν δοκοῦντος, τοῦ μηδὲν ὑπὸ τῆς φύσεως 30
γίνεσθαι μάτην, ἀναιροῖτο ἂν, ὃ εἶπετο τὸ μάτην ἡμᾶς εἶναι βουλευτικούς.

1 πλεόν τι Lond. O: δέοντι Va¹² βουλευόμεθα] cf. Eusebius pr. ev. VI, 9. 272b:
βουλευόμεθα γοῦν περὶ μόνων ὧν δυνάμεθα (βουλόμεθα p. l.) πράττειν· εἰ δὲ ποτε μὴ βου-
λευσάμενοι πράττομεν, πολλάκις μετανοοῦμεν καὶ μεμψόμεθα ἑαυτοῖς τῆς ἀβουλίας· ἀλλὰ
καὶ ἄλλους ἴθωμεν ἀβούλιως πράττοντας ἐπικαλοῦμεν ὡς ἁμαρτάνουσιν ἀξιοῦμέν τε συμ-
βούλοις τοῖσδε χρῆσθαι ὡς ἐφ' ἡμῖν ὄντων τῶν τοιούτων 2 ἡμῶν V 3 ἔξοντές a²
τοῦτο O 4 τοῦ βουλευέσθαι addidi cf. v. 20 5. 6 πλεόν—βουλευόμεθα om. a¹²
6 τὸ corr. ex τοῦ B: τὸν sic V: τοῦ HESO 6 (et 7) βουλευέσθαι] βουλευέσθαι O
6—8 fortasse αὐτῶν. <εἰ δὲ τι> ἐπ' αὐτό γε τ. β. π. [καὶ] π. τῶν ἄλλ. βουλ. π. ὧν
προειρήκαμεν, τί ποτ' κτλ. 6 παρὰ τοῦ βουλευέσθαι περὶ αὐτῶν ἐπ' αὐτό τὸ βουλευέ-
σθαι περιγίνεται πλεόν conji. Casp. O 7 τε om. a¹² καὶ] πλεόν ἢ Lond. O
9 ἐξουσίαν V: τὴν ἐξουσίαν O 10 ἄλλου sic V: ἄλλο HB²: ἄλλο B¹a¹²: ἄλλο τι Cas. O
εἶξαι V πρόσ πεσούσῃ V 12 εἴη μὴ a¹² 14 ἐξουσίαν ἔχειν a¹²
16 καταφερομένῳ a¹² τῷ κατὰ om. a¹² 21 οὐκ add. Lond. O παραιτού-
μεθα Cas. O 22 ὡς τι] fortasse ὡς <εἰς> τι 23 παρεχομένῳ V: παρεχόμενοι
v. c. V: παρεχομένων ES: παρεχομένη a¹² 23—180, 2 ὃ εἶπετο—ἀντικείμενα] dubito
num haec Alexandri sint ὃ v. c. V: ὡς V¹a¹²: οἷς Lond. alt. τὸ B²: τοῦ
libri 24 ὃ v. c. V: ὡς V¹a¹²: οἷς Lond. 24. 25 κινῶς a¹² 25 τοῦ
B²: τὸ libri 26 ἀναιροῖτο a¹²: ἀνηροῖτο Cas. ὃ B²: ὡς Va¹²: οἷς Lond.
βουλευτικοῖς K: βουλευτικούς a¹²

εἶπετο δὲ τοῦτο τῷ τῶν πραττομένων ὄφ' ἡμῶν μὴ ἔχειν ἡμᾶς τοιαύτην ἐξουσίαν, ὡς δύνασθαι τὰ ἀντικείμενα. |

Ἄναιρουμένου δὲ ὡς ἐδείχθη τοῦ βουλευσασθαι κατ' αὐτοὺς ἀναιρεῖ- 40 XII
ται καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν προδήλως. τοῦτο γὰρ ἐφ' ἡμῖν πάντες, ὅσοι μὴ
5 θέσει τινὶ παρίστανται, παρειλήφασιν εἶναι, οὐ ἡμεῖς μὲν καὶ τοῦ πραχθῆ-
ναι καὶ τοῦ μὴ πραχθῆναι κύριοι, οὐχ ἐπόμενοι τισιν ἔξωθεν ἡμᾶς περι- 5
στασιν αἰτίοις οὐδὲ ἐνδιδόντες αὐτοῖς, ἢ ἐκεῖνα ἄγει, καὶ ἡ προαίρεσις, τὸ
ἴδιον ἔργον τῶν ἀνθρώπων, περὶ ταῦτό· ἡ γὰρ ἐπὶ τὸ προκριθὲν ἐκ τῆς
βουλῆς μετὰ ὀρέξεως ὀρμὴ προαίρεσις. διὸ οὐδὲ ἐπὶ τοῖς ἀναγκαίως γινο- 10
μένοις ἢ προαίρεσις οὔτε ἐπὶ τοῖς μὴ ἀναγκαίως μὲν μὴ δι' ἡμῶν (δέ),
ἀλλ' οὐδὲ ἐν πᾶσιν τοῖς δι' ἡμῶν, ἀλλ' ἐν τούτοις τοῖς γινομένοις δι'
ἡμῶν, ὧν ἡμεῖς καὶ τοῦ πρᾶξαι καὶ τοῦ μὴ πρᾶξαι κύριοι. ὁ γὰρ βου- 15
λευόμενος περὶ τίνος ἤτοι περὶ τοῦ δεῖν αὐτὸ πράττειν ἢ μὴ πράττειν
βουλεύεται, ἢ σπουδάζων ὡς περὶ ἀγαθόν τι ζητεῖ, δι' ὧν ἂν τούτου τύ-
15 χοι· κἂν μὲν ἀδυνάτω τινὶ ζητῶν ἐντύχη, τοῦ μὲν ἀφίσταται, ἀφίσταται δὲ
ὁμοίως καὶ τῶν δυνατῶν μὲν, οὐκ ὄντων δὲ ἐπ' αὐτῷ, μένει δὲ ἐν τῇ
περὶ τοῦ προκειμένου ζητήσει, ἕως ἂν ἐντύχη τινί, οὐ τὴν ἐξουσίαν αὐτὸς 20
ἔχειν πέπεισται, μεθ' ὃ παυσάμενος τοῦ βουλεύεσθαι ὡς ἀναγαγὼν τὴν
ζητήσιν ἐφ' αὐτό, ὃ ἐστὶν ἀρχὴ τῶν πράξεων, ἀρχεται τῆς πρὸς τὸ προ-
20 κείμενον πράξεως. γίνεται δὲ καὶ ἡ ζήτησις αὐτῷ ὡς ἐξουσίαν ἔχοντι τοῦ
πράττειν καὶ τὰ ἀντικείμενα. καθ' ἕκαστον γὰρ τῶν ὑπὸ τὴν βουλήν ἢ 25
ζήτησις βουλευομένων γίνεται, πότερον τοῦτο ἢ τὸ ἀντικείμενον αὐτῷ πρα-
κτέον μοι, κἂν πάντα λέγη γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην. ἐλέγχει γὰρ ἢ ἐν τοῖς
πρακτοῖς ἀλήθεια τὰς περὶ αὐτῶν ἡμαρτημένας δόξας· ἦν πλάνην κοινῶς πάν-
25 τας ἀνθρώπους ὑπὸ τῆς φύσεως πεπλανῆσθαι πῶς οὐκ ἄτοπον λέγειν; ὅτι 20
γὰρ ταύτην ἔχειν τὴν ἐξουσίαν ἐν τοῖς πρακτοῖς προελήφασμεν, ὡς δύνα-
σθαι διαιρεῖσθαι τὸ ἀντικείμενον, καὶ μὴ πᾶν δ' αἰρούμεθα ἔχειν προκατα-
βεβλημένας αἰτίας, δι' ἃς οὐχ οἶόν τε ἡμᾶς μὴ τοῦτο αἰρεῖσθαι, ἱκανῆ 42
δειξάι καὶ ἡ ἐπὶ τοῖς αἰρεθεῖσιν γινομένη πολλακίς μετάνοια. ὡς γὰρ ἐνὸν
30 ἡμῖν καὶ μὴ ἠρῆσθαι καὶ μὴ πεπραχέναι τοῦτο μετανοοῦμέν τε καὶ μεμ- 5
φόμεθα αὐτοῖς τῆς περὶ τὴν βουλήν ὀλιγωρίας. ἀλλὰ κἂν ἄλλους ἴδωμεν

2 δύνασθαι (πράττειν) O 5 οὐ] ᾤ Casp. O 6. 7 παριστάσιν a¹²: περισταμέ-
νοισ B² 7 αὐτοῖς (αὐτοῖς V) a¹²: αὐτοῖς B: αὐτοὺς Lond. O: αὐτοὶ ES: αὐτοὺς
Cas. ἢ ἂν O ἄγει B²a¹²: ἀγῆ sic V: ἀγῆ B¹HES: ἀγῆ O 8 περὶ ταῦτό] ἢ
τοῦτο ES: περὶ ταυτεξούσιον Casp. O τὸ om. O 10 alt. μὴ] ἡμῖν (sic i. e.
ἡμῖν corr. v. c. in μὴ) V: ἡμῖν a¹²: μὴ B²H: εἰ μὴ Lond. O δὲ add. B²
12 pr. καὶ om. a¹² κύριοι ἐσμέν HO 14 ἀγαθόν HB² Cas.: ἀγαθῶν sic V:
ἀγαθῶν a¹² 15 ἀδυνάτῳ sic V ἐντύχη scripsi: τύχη V: τύχοι a¹²: ἐντύχοι
Cas. τοῦ] κἂν Lond. 16 μένει B² Lond. O: εἰ V a¹² 17 ἐντύχοι B²
18 πέπεισται] πεπιστευται a¹² ἀναγαγῶν] alterum γ in lit. V 19. 20 προσκει-
μενον O 21 καθ' sic V 23 γίνεσθαι] ι in lit. V 26 τοῖς V 27 διαιρεῖ-
σθαι] fortasse αἰρεῖσθαι 28 αἰρεῖσθαι V 30 ἡμῖν καὶ τὸ μὴ a¹² ἠρεῖσθαι a¹²
31 ἴδωμεν V

μη καλῶς περὶ τῶν πρακτέων διαλαμβάνοντας, κάκεινοις ἐπικαλοῦμεν ὡς
 ἀμαρτάνουσιν, ἀξιοῦμεν δὲ συμβούλοις † τοιοῦσδε χρῆσθαι ὡς ἐφ' ἡμῖν ὃν
 τό τε παραλαμβάνειν αὐτοὺς συμβούλους ὄντας ἢ μὴ παραλαμβάνειν τοὺς 10
 πρᾶξαι ἂν διὰ τὴν τῶν τοιούτων παρουσίαν ἄλλα [καί] τινὰ καὶ μὴ ταῦτα
 5 ἀ πράσσομεν. ἀλλ' ὅτι μὲν τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐπὶ τούτων κατηγορεῖται, ὡν ἐν
 ἡμῖν ἢ ἐξουσία τοῦ ἐλέσθαι καὶ τὰ ἀντικείμενα, γνώριμον ὃν καὶ ἐξ αὐ- 15
 τοῦ, ἱκανὰ ὑπομνήσαι καὶ τὰ προειρημένα. τοιοῦτου δ' ὄντος αὐτοῦ, τὸ XIII
 μὲν δεικνύουσι τοῦτο σωζόμενον κατὰ τοὺς πάντα λέγοντας γίνεσθαι καθ'
 εἰμαρμένην οὐδὲ ἐπιχειροῦσιν τὴν ἀρχὴν (ἴσασιν γὰρ ἐγχειρήσαντες ἀδυνά- 20
 τοις), ὡς δὲ ἐπὶ τῆς τύχης ἄλλο τι σημαίνονμενον ὑποθέντες τῷ τῆς τύχης
 ὀνόματι παράγειν πειρῶνται τοὺς ἀκούοντας αὐτῶν ὡς σώζοντες καὶ αὐτοὶ
 τὸ ἀπὸ τύχης γίνεσθαι τινα, οὕτως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν ποιῶσιν.
 ἀναιροῦντες γὰρ τὸ ἐξουσίαν ἔχειν τὸν ἄνθρωπον τῆς αἰρέσεώς τε καὶ πρᾶ- 25
 ξεως τῶν ἀντικειμένων λέγουσιν ἐφ' ἡμῖν εἶναι τὸ γινόμενον καὶ δι' ἡμῶν.
 15 ἐπεὶ γὰρ, φασίν, τῶν ὄντων τε καὶ γινομένων αἱ φύσεις ἕτεραί τε καὶ
 διάφοροι (οὐ γὰρ αἱ αὐταὶ τῶν ἐμψύχων τε καὶ τῶν ἀψύχων, ἀλλ' οὐδὲ
 τῶν ἐμψύχων ἀπάντων αἱ αὐταὶ πάλιν· αἱ γὰρ κατ' εἶδος τῶν ὄντων δια- 30
 φοραὶ τὰς τῶν φύσεων αὐτῶν διαφορὰς δεικνύουσιν), γίνεται δὲ τὰ ὑφ'
 ἐκάστου γινόμενα κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, τὰ μὲν ὑπὸ λίθου κατὰ τὴν |
 20 λίθου, τὰ δ' ὑπὸ πυρὸς κατὰ τὴν πυρὸς καὶ τὰ ὑπὸ ζήφου κατὰ τὴν 44
 [ὑπὸ] ζήφου, οὐδὲν μὲν τῶν κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν ὑφ' ἐκάστου γινομέ-
 νων δύνασθαί φασιν ἄλλως ἔχειν, ἀλλ' ἕκαστον τῶν γινομένων ὑπ' αὐτῶν
 γίνεσθαι κατηναγκασμένως, κατ' ἀνάγκην οὐ τὴν ἐκ βίας, ἀλλ' ἐκ τοῦ μὴ 5
 δύνασθαι τὸ μὴ πεφυκὸς οὕτως (ὄντων τῶν περιεστώτων τοιούτων <ὡς>
 25 ἀδύνατον αὐτῷ μὴ περιεστάναι) τότε ἄλλως πως καὶ μὴ οὕτως κινήθησιν.
 μήτε γὰρ τὸν λίθον, εἰ ἀπὸ ὕψους ἀφεθείη τινός, δύνασθαι μὴ φέρεσθαι 10
 κάτω μηδενὸς ἐμποδίζοντος — τῷ βαρύτερῳ μὲν ἔχειν αὐτὸν ἐν αὐτῷ,
 ταύτην δ' εἶναι <τὴν> τῆς τοιαύτης κινήσεως κατὰ φύσιν <αἰτίαν>, ὅταν καὶ τὰ
 ἔξωθεν αἰτία τὰ πρὸς τὴν κατὰ φύσιν κίνησιν τῷ λίθῳ συντελοῦντα παρῆ,
 30 ἐξ ἀνάγκης τὸν λίθον ὡς πέφυκεν φέρεσθαι· πάντως δ' αὐτῷ καὶ ἐξ 15

1 πρακτέων] πρα v. c. s. v. V ὡς in lit. B Schulthess O: οἷς Va¹² 2 τοιοῦσδε] fortasse τοιοῦσδε, scil. τοὺς μὴ καλῶς διαλαμβ. (v. 1) 3 αὐτοὺς—όντας] fortasse αὐ-
 τοῖς συμβουλευέουσιν τὰς τοὺς Va¹²: τῷ B²: τοῦ ES Cas.: ὡς Lond. O: fortasse
 καὶ τὸ 4 καὶ del. V¹: καὶ a¹² 5 ἀ v. c. s. v. V ἡμῶν O 9 γὰρ
 <ἂν> Schwartz ἐγχειρήσαντες Va¹²: ἐγχειρήσαντες B²: ἐπιχειρήσαντες O 11 σώζεσθαι
 καὶ αὐτοῖς H γρ. ES 14 τὸ B² Lond.: τό τε Cas.: τε sic V: τε a¹² καὶ del.
 B² idem in mg.: ἴσως δεῖ λέγειν: λέγουσιν ἐφ' ἡμῖν εἶναι τὸ ὑπὸ τε τῆς εἰμαρμένης γινόμενον
 καὶ δι' ἡμῶν 15 ἐπεὶ] ἐπὶ vel εἰσι Gercke 16 διάφοραί sic V 21 ὑπὸ om.
 Cas. O μὲν] δὲ S: μὴν Gercke 23 τὴν] μὴν Gercke fortasse ἀλλ(ὰ τὴν)
 24 μὴ s. v. v. c. (?) V: om. ES: δη Gercke οὕτως] ὅλως Gercke ὡς add. Lond. O
 25 πρ. μὴ sic V περιεστάναι καὶ ἀδύνατον τότε a¹² 26 μὴδὲ Gercke 28 τὴν
 addidi κατὰ del. O: κάτω Casp. O αἰτίαν add. B² ὅταν] ὡστ' ἂν Schwartz
 bene 29 παρῆ sic V¹ 29. 30 παρῆ ὡς ἐξ Lond. O

ἀνάγκης παρῆναι ταῦτα τὰ αἴτια, δι' ἃ κινεῖται τότε, — οὐ μόνον μὴ
 δυνάμενον μὴ κινεῖσθαι τούτων [μὴ] παρόντων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀνάγκης κινεῖσθαι τότε, καὶ γίνεσθαι τὴν τοιαύτην κίνησιν ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης διὰ 20
 τοῦ λίθου· ὁ δ' αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων λόγος. ὡς δὲ ἐπὶ τῶν ἀψύχων
 5 ἔχει, οὕτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ἔχειν φασίν. εἶναι γὰρ τινα καὶ τοῖς
 ζώοις κίνησιν κατὰ φύσιν, ταύτην δ' εἶναι τὴν καθ' ὄρμην· πᾶν γὰρ
 ζῷον ὡς ζῷον κινούμενον κινεῖσθαι (τὴν) καθ' ὄρμην κίνησιν ὑπὸ τῆς 25
 εἰμαρμένης διὰ ζῶου γινομένην. οὕτως δὲ τούτων ἐχόντων, καὶ γινομέ-
 νων ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης κινήσεών τε καὶ ἐνεργειῶν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν
 10 μὲν διὰ γῆς, ἂν οὕτω τόχῃ, τῶν δὲ δι' ἀέρος, τῶν δὲ διὰ πυρός, τῶν δὲ
 δι' ἄλλου τινός, γινομένων δὲ τινῶν καὶ διὰ ζῶων (τοιαῦται δὲ αἱ καθ' 30
 ὄρμην κινήσεις), τὰς διὰ τῶν ζῶων ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης γινομένας ἐπὶ
 τοῖς ζῷοις εἶναι λέγουσιν, ὁμοίως δὲ ὡς πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τοῖς ἄλλοις
 γινομένας ἅπασιν, τῷ δεῖν καὶ τοῖς ἐξ ἀνάγκης | τὰ ἔξωθεν αἴτια παρῆναι 46
 15 τότε, ὥστε αὐτὰ τὴν ἐξ ἑαυτῶν τε καὶ καθ' ὄρμην κίνησιν ἐξ ἀνάγκης
 οὕτω πως ἐνεργεῖν. οἱ δὲ αὐταὶ μὲν δι' ὄρμης τε καὶ συγκαταθέσεως,
 ἐκείνων δὲ αἱ μὲν διὰ βαρύτητα γίνονται, αἱ δὲ διὰ θερμότητα, αἱ δὲ 5
 κατ' ἄλλην τινά * * *, ταύτην μὲν ἐπὶ τοῖς ζῷοις λέγοντες, οὐκέτι δὲ ἐκείνων
 ἐκάστην, τὴν μὲν ἐπὶ τῷ λίθῳ, τὴν δὲ ἐπὶ τῷ πυρί. καὶ τοιαύτη μὲν
 20 αὐτῶν ἢ περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν δόξα ὡς δι' ὀλίγων εἰπεῖν. ἔνεστι δ' ὁρᾶν, 10 XIV
 εἰ ταῦτα λέγοντες σώζουσιν τὰς κοινὰς περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν πάντων ἀνθρώ-
 πων προλήψεις. οἱ γὰρ ἀπαιτοῦντες αὐτούς, πῶς οἷόν τε πάντων ὄντων
 καθ' εἰμαρμένην τὸ ἐφ' ἡμῖν σώζεσθαι, οὐκ ὄνομα μόνον τοῦ ἐφ' ἡμῖν
 τιθέντες τοῦτ' ἀπαιτοῦσιν, ἀλλὰ καὶ σημαίνοντες ἐκεῖνο τὸ αὐτεξούσιον. 15
 25 διὰ γὰρ τὸ τοιοῦτον εἶναι τὸ ἐφ' ἡμῖν πεπιστευθῆναι εὐθύνουσιν τοὺς ἐξ
 ἀνάγκης πάντα γίνεσθαι λέγοντας. οἱ δὲ δέον αὐτόθεν μὴ σώζεσθαι λέ-
 γειν καὶ τοῦ μὴ σώζεσθαι ζητεῖν τε καὶ παρέχεσθαι τὰς αἰτίας, ἐπεὶ 20
 τοῦτο ἐώρων παντάπασιν ἄδοξόν τε ὄν καὶ πολλὰ τῶν καὶ αὐτοῖς † τοῦ ἐφ'
 ἡμῖν πᾶσάν τε ταυτό δεικνὺς συνοδεῦον τῷ τῆς εἰμαρμένης λόγῳ, (τῷ) διὰ
 30 τῆς ὁμωνυμίας παρακρούεσθαι τοὺς ἀκούοντας ἡγροῦνται φεύγειν τὰ ἄτοπα,
 ὅσα ἔπεται τοῖς μηδὲν ἐφ' ἡμῖν εἶναι λέγουσιν. ταῦτα δὲ λέγοντας αὐ- 25
 τοὺς πρῶτον μὲν ἂν ἀπαιτῆσαι τις εὐλόγως, τί δὴ ποτε ἄλλου δι' ἄλλων

2 δυνάμενον a¹²: δυναμένων sic V¹: δυναμένων B¹ES: δυναμένου B² κινῆσθαι a¹
 μὴ om. a¹ ὃ δὲ om. O: δὴ ES 7 τὴν add. B² ὑπὸ] διὰ O
 10 πυρός, <τῶν δὲ δι' ὕδατος> conl. O 13 ἀναγκαῖον] γ in lit. V 14 γινομένοις
 Schwartz 16 ὄρμησ V συγκαταθέσεως a¹²: συνθέσεως sic V: συνθέσεως HBES¹
 18 lacunam indicavi 21 περὶ B²: ἐπὶ libri 26 λέγοντες ES Lond.
 <ὅτε> δέον Lond. O αὐτόθεν] αὐτοῖς Lond. 28 καὶ αὐτοῖς] παρ' αὐτοὺς λεγόμενα
 (λεγομένων O) περὶ Lond. O τοῦ] περὶ τοῦ B²: τῷ ES 29 post ἡμῖν
 B² add. δοκούντων ἀναιρετικόν πᾶσαν] ὡς ἂν Lond. πᾶσαν — συνοδεῦον] μὴ
 συνοδεύοντα conl. O δεικνόναι Lond. λόγῳ, πειρώμενοι τε B² τῷ add.
 Schwartz 30 φεύγειν <τε> Lond. O 31 λέγοντας] τας in lit. V 32 ἄλλου]
 ἄλλως v. c. V

γινομένων ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης, καὶ διὰ τῆς οἰκείας φύσεως τῶν ὄντων
 ἐκάστου τῆς εἰμαρμένης ἐνεργούσης, ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὐδενός τὸ ἐπ' 30
 αὐτοῖς εἶναι κατηγοροῦσιν, ἐπὶ δὲ τῶν ζῳῶν μόνον. δι' ἃ γὰρ λέγουσιν
 ἐπὶ τῶν ζῳῶν τὰ διὰ τοῦ ζῳίου γινόμενα, ταῦτ' ἐνεσσι καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 5 ἐκάστου λέγειν. ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἄλλως γένοιτο τὰ διὰ τοῦ ζῳίου γινόμενα, 48
 μὴ ὀρμήσαντος τοῦ ζῳίου, ἀλλὰ διὰ τὸ συγκατατίθεσθαι μὲν τὸ ζῳῖον καὶ
 ὀρμῆσαι γίνεται, μὴ συγκαταθεμένου δὲ οὐ γίνεται, ταῦτα ἐπὶ τῷ ζῳίῳ
 φασὶν εἶναι, ἐξ ἀνάγκης μὲν ἐσόμενα ὑπ' αὐτοῦ (οὐ γὰρ οἶόν τε ἄλλως), 5
 τῷ δὲ μὴ δύνασθαι δι' ἄλλου τινός ἢ διὰ τούτου γενέσθαι, μὴδ' ἄλλως
 10 ἢ οὕτως διὰ τούτου, τὸ εἶναι αὐτὰ ἐπὶ τῷ ζῳίῳ οἰηθέντες. ἀλλὰ τοῦτό
 γε καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐκάστου λέγειν ἔστιν. οὔτε γὰρ τὸ διὰ τοῦ πυρός
 γινόμενον ὑπ' ἄλλου τινός ἂν γένοιτο οὔτ' ἄλλως διὰ τοῦ πυρός ἢ 10
 διὰ τοῦ θερμῆναι, ὥστ', ἐπεὶ μὴδ' ἄλλως γένοιτο τὰ διὰ τοῦ πυρός
 γινόμενα ἢ θερμῆναι τοῦ πυρός, καὶ θερμῆναι μὲν αὐτοῦ ἔσται,
 15 μὴ θερμῆναι δὲ οὐκ ἔσται, εἴη ἂν ἐπὶ τῷ πυρὶ ταῦτα. τὰ δ' αὐτὰ
 καὶ ἐφ' ἐκάστου τῶν ἄλλων ἔσται λέγειν. τί γὰρ δεῖ μακρολογεῖν γεγο- 15
 νότως τοῦ λεγομένου γνωρίμου; ὀνομάτων μὲν οὖν οὐδεὶς φθόνος, τὸ δ'
 ἡγεῖσθαι πλέον τι τοῖς ζῳίοις διδόναι ἐν τοῖς γινομένοις δι' αὐτῶν παρὰ
 τὰλλα, δι' ὧν τι καὶ αὐτῶν γίνεται, μὴδὲν πλέον τοῦ ἐπ' αὐτοῖς ὀνόματος 20
 τηροῦντας αὐτοῖς, τοῦτ' αὐτὸ αἰτιατέον, ὡς αὐτῶν ἀπατωμένων διὰ τὴν
 τοῦ ὀνόματος κοινωσίαν, ἢ ὡς τοῦ ἄλλους ἀπατᾶν προαιρουμένων. ἐπὶ
 τούτῳ δὲ ἐκεῖνο ἂν τις αὐτῶν θαυμάσειεν, τί παθόντες ἐν τῇ ὀρμῇ τε
 καὶ συγκαταθέσει τὸ ἐφ' ἡμῖν φασὶν εἶναι, δι' ὃ καὶ ὁμοίως ἐν πᾶσιν 25
 τοῖς ζῳίοις τηροῦσιν αὐτό. οὐ γὰρ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐν τῷ φαντασίας προσπε-
 25 σούσης εἰσαί τε ἐξ ἐαυτῶν τῇ φαντασίᾳ καὶ ὀρμῆσαι ἐπὶ τὸ φανέν, ἀλλὰ
 τοῦτο μὲν ἂν ἴσως εἴη τοῦ ἐκούσιου κατασκευαστικόν τε καὶ δεικτικόν. οὐ 30
 μὴν ταῦτόν τε ἐκούσιον καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν. ἐκούσιον μὲν γὰρ τὸ ἐξ
 ἀβιάστου γινόμενον συγκαταθέσεως, ἐφ' ἡμῖν δὲ τὸ γινόμενον μετὰ τῆς
 κατὰ λόγον τε καὶ κρίσιν συγκαταθέσεως. διὸ εἴ τι μὲν ἐφ' ἡμῖν, τοῦτο
 30 καὶ ἐκούσιον, οὐ μὴν πᾶν τὸ ἐκούσιον ἐφ' ἡμῖν. ἐκούσιως μὲν γὰρ καὶ τὰ 50
 ἄλογα ζῳῖα, ὅσα κατὰ τὴν ὀρμὴν τε καὶ συγκατάθεσιν τὴν ἐν αὐτοῖς (ποιεῖ),
 ποιεῖ, τὸ δὲ ἐφ' αὐτῷ τι εἶναι τῶν γινομένων ὑπ' αὐτοῦ ἴδιον ἀνθρώπου.
 τοῦτο γὰρ ἔστιν αὐτῷ τῷ εἶναι λογικῷ τὸ ἔχειν ἐν αὐτῷ λόγον τῶν προσπι- 5
 πτουσῶν φαντασιῶν καὶ ὄλων τῶν πρακτέων τε καὶ μὴ κριτῆν τε καὶ

1 γινομένου ES Lond. 2. 3 ἐπ' αὐτοῖς] ἐφ' ἡμῖν O 4 fortasse ἐπὶ τῷ ζῳίῳ 6 μὴ]
 fortasse ἢ 7 fortasse ὀρμήσαν συγκατατιθεμένου a¹² ταῦτα] διὰ τοῦτο B²
 8 ἐπ' αὐτῷ O: ἐπ' αὐτοῦ Cas. 9 ἄλλως] ἄλλω a¹² 10 τούτου] ου in lit. V
 τὸ in lit. B²: τῷ libri 13 ὡς δ' O 15 αὐτα V 16 ἐφ'] ὑφ' Cas.
 Lond. O 17 λεγομένου] inter o et μ lit. 1 litt. V γνωρίμου V οὖν] γὰρ
 H γρ. ESO 19 τὰλλα V τις a¹² γίνηται O 20 τοῦτ' αὐτῷ] τοῦτ'
 αὐτοῖς H: τοῦτο ES 21 τοῦ (alt.) Va¹²: τοὺς KESO: fortasse τὸ 27 γὰρ om. O
 29 λόγον] λο in lit. V 31 ποιεῖ add. Schwartz 32 τι εἶναι H γρ. ESO: τιθέναι
 Va¹² ὑπ' αὐτοῦ] ὑπὸ τοῦ K: ὑπ' τοῦ a² 33 τῷ Lond. O: τὸ Va¹²: τὸ corr.
 ex τῷ B ἐν αὐτῷ V τῶν om. O

εύρετήν. διὸ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα, ἃ εἶκει ταῖς φαντασίαις μόναις, κατ'
αὐτάς ἔχει τῶν συγκαταθέσεων τε καὶ τῶν κατὰ τὰς πράξεις ὀρμῶν αἰ- 10
τίας, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἔχει τῶν προσπιπτουσῶν ἔξωθεν φαντασιῶν αὐτῶν
περὶ τῶν πρακτέων κριτὴν τὸν λόγον, ᾧ χρώμενος ἐκάστην αὐτῶν ἐξετά- 5
ζει, μὴ μόνον εἰ φαίνεται τοιαύτη, ὅποια φαίνεται, ἀλλὰ καὶ εἰ ἔστι. καὶ
εὖρη ζητῶν κατὰ τὸν λόγον ἀλλοῖον αὐτῆς τοῦ φαίνεσθαι τὸ εἶναι, οὐ διότι 15
τοιαύδε τις φαίνεται συνεχώρησεν αὐτῇ, ἀλλ', ὅτι μὴ καὶ ἔστι τοιαύτη,
ἐνίσταται πρὸς αὐτήν. οὕτως γοῦν καὶ ἡδέων τινῶν φαινομένων πολλα-
κίς ἀπέχεται, καίτοι ὄρεξιν (ἔχων) αὐτῶν, ὅτι μὴ τὸν λόγον ἔσχεν τῶ
φαινομένῳ συνάδοντα, ὁμοίως δὲ καὶ συμφέροντα φαινέντα τινὰ παρητή- 20
σατο, τῶ λόγῳ τοῦτο δόξαν. εἰ δὲ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἔστι ἐν τῇ λογικῇ συγκα-
ταθέσει, ἥτις διὰ τοῦ βουλευέσθαι γίνεται, οἱ δὲ ἐν τῇ συγκαταθέσει τε
καὶ ὀρμῇ φασιν εἶναι, ὅτι καὶ ἀλόγως γίνεται, ὀῆλοι δι' ὧν λέγουσιν ῥαθυ- 25
μότερον περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν διαλαμβάνοντες, (ὅτι) οὔτε ὅτι ποτ' ἔστιν
αὐτό, οὔτε ἐν τίνι γίνεται, λέγουσιν. τὸ γὰρ εἶναι λογικῶν οὐδὲν ἄλλο ἔστιν,
ἢ τὸ ἀρχὴν πράξεων εἶναι. ὥς γὰρ ἄλλῳ ἐν ἄλλῳ τὸ εἶναι, τῶ μὲν ζῶῳ
ἐν τῶ ὀρμητικῶ, τῶ δὲ πυρὶ ἐν τῶ θερμῶ τε καὶ θερμαντικῶ, ἄλλῳ δὲ 30
ἐν ἄλλῳ, οὕτως δὲ τῶ ἀνθρώπῳ ἐν τῶ λογικῶ, ὃ ἴσον ἔστι τῶ ἐν αὐτῶ
ἀρχὴν ἔχειν τοῦ καὶ ἐλέσθαι τι καὶ μὴ· καὶ τὸ αὐτὸ ἄμφω, ὥστε ὁ
τοῦτο ἀναιρῶν ἀναιρεῖ τὸν ἄνθρωπον. εἰς[κασιν δὲ παραλελοιπότες τὸν 52
λόγον ἐν τῇ ὀρμῇ τὸ ἐφ' ἡμῖν τίθεσθαι, ὅτι μηκέτ' ἐν τῶ βουλευέσθαι
λέγουσιν αὐτοῖς τὸ ἐφ' ἡμῖν εἶναι προχωρεῖ τὸ σόφισμα. ἐπὶ μὲν γὰρ
τῆς ὀρμῆς ἔχουσιν λέγειν τὸ ἐπὶ τοῖς ζῴοις εἶναι τὰ γινόμενα καθ' ὀρμήν, 5
ὅτι μὴ οἶά τε χωρὶς ὀρμῆς τὰ δι' αὐτῶν γινόμενα ποιεῖν, εἰ δ' ἐν τῶ
βουλευέσθαι τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἔνθεν οὐκέτ' αὐτοῖς εἴπετο τὸ μὴ δύνασθαι τὰ 25
δι' ἀνθρώπου γινόμενα ἄλλως γενέσθαι τῶ τὸν ἄνθρωπον ὄντα βουλευτι- 10
κὸν μὴ πάντα τὰ γινόμενα δι' αὐτοῦ βουλευόμενον ποιεῖν. οὐ γὰρ πάντα,
ἃ ποιῶμεν, βουλευσάμενοι ποιῶμεν, ἀλλὰ πολλακίς μὲν, οὐ συγχωροῦν-
τος τοῦ καιροῦ τῶν πραχθῆναι δεόντων τῶ βουλευέσασθαι χρόνον, καὶ μὴ
30 βουλευσάμενοί τινα ποιῶμεν, πολλακίς δὲ καὶ δι' ἀργίαν ἢ τινα ἄλλην 15
αἰτίαν. εἰ δὲ τὰ μὲν βουλευσαμένων ἡμῶν, τὰ δὲ καὶ μὴ βουλευσαμένων
γίνεται, οὐκέτι χώραν ἔχει τὸ λέγειν τὸ τὰ διὰ τοῦ βουλευέσθαι γινόμενα

1 εύρετήν V ἄλλα] ἄλογα H 1. 2 κατ' αὐτάς] καὶ ταύτας H γρ. ES
2 πράξεις v. c. Va¹²: τάξεις V¹ES 3 προσπιπτουσῶν] σων in lit. m¹ sive v. c.
s. v. V αὐτῶ φαντασιῶν a¹² 5 ὅποια] ὅμοια Lond. 6 ζητῶν] ζη supra
vers. V αὐτοῖς O 9 καίτοι V ὄρεξιν ἔχων B²HES: ἔχων ὄρεξιν a¹²:
ὄρεξιν V 11 (ὅτι) τῶ Lond. O 13 ὅτι περ B² 14 ὅτι addidi: ante ῥαθυ-
μότερον (13) Casp. Or. („vel λέγουσιν del.“) 15 αὐτῶ a¹² λογικῶν Lond. O
16 ἢ V ἄλλῳ ἐν Cas. O: ἀπλῶς ἐν Casp. O: ἄλλως libri 18 αἰ. ἐν om. a¹²
αὐτῶ scripsi: αὐτῶ Lond. O: τῶ Va¹² 19 ἐλέσθαι scripsi: ἔχεσθαι libri: ἐνεργ-
γεῖν B² τι] τοῦ conī. O ἄμφω] scil. τὸ λογικὸν et ἄνθρωπος (καὶ τὸ αὐτὸ
ἀφιέναι conī. Casp. O) 20 παραλελιπότες V: παραλελειπότες H 24 μὴ HSB in lit.
Lond. O: μὴν sic V: μὴν a¹² 25 ἡμῖν V 27 ποιεῖ a² 30 ἀργίαν V
32 λέγειν τὸ om. O

ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι τῷ μὴ δύνασθαι ἄλλως τι δι' αὐτοῦ γίνεσθαι. 20
 ὡστ', εἰ τὰ μὲν βουλευσάμενοι, τὰ δὲ μὴ βουλευσάμενοι ποιούμεν, οὐκέθ'
 οὕτως τὰ δι' ἡμῶν γινόμενα ἀπλῶς γίνεται, ὡς τὰ γινόμενα διὰ τῶν ζῴ-
 ων ἢ διὰ τοῦ πυρὸς ἢ διὰ τῶν βαρέων δύο σωμαίων. εἰ δ' ἔχομεν καὶ
 5 τοῦ βουλευσάμενοί τι ποιεῖν παρὰ τῆς φύσεως τὴν ἐξουσίαν, δῆλον ὡς 25
 ἔχομεν (ἄν) ἐξουσίαν καὶ τοῦ διὰ τοῦ βουλευσάσθαι ἄλλο τι πράξει, καὶ μὴ
 πάντως τοῦτο δ καὶ βουλευσάμενοι † ἦν ἄν βουλευοίμεθα. | τὸ δ' ἐποχου- 54 XV
 μένους τῷ 'εἰ δὴ τῶν αὐτῶν περιεστώτων ὅτε μὲν οὕτως ὅτε δὲ ἄλλως
 ἐνεργήσει τις, ἀναίτιον κίνησιν εἰσάγεσθαι' διὰ τοῦτο λέγειν μὴ δύν-
 10 σθαι οὐ πράξει τις πράξει τὸ ἀντικείμενον, μήποτε καὶ αὐτὸ τῶν ὁμοί- 5
 ως τοῖς προειρημένους παρορωμένων. οὐ γὰρ πάντως αἰεὶ τὰ γινόμενα κατὰ
 αἰτίαν ἐξωθεν ἔχει τοῦ γίνεσθαι τὴν αἰτίαν. διὰ γὰρ τὴν τοιαύτην ἐξου-
 σίαν ἐστὶ τι ἐφ' ἡμῖν, ὅτι τῶν οὕτως γινομένων ἡμεῖς ἐσμεν κύριοι, ἀλλ'
 οὐκ ἐξωθέν τις αἰτία. διὸ (οὐκ) ἀναίτιως τὰ οὕτω γινόμενα γίνεται, παρ' 10
 15 ἡμῶν τὴν αἰτίαν ἔχοντα. ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἀρχὴ καὶ αἰτία τῶν δι' αὐτοῦ
 γινομένων πράξεων, καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ εἶναι ἀνθρώπῳ τὸ τοῦ πράττειν οὕτως
 τὴν ἀρχὴν ἔχειν ἐν αὐτῷ, ὡς * * * τῇ σφαίρᾳ τὸ κατὰ τοῦ πρανοῦς κυλιόμε- 15
 νη φέρεσθαι. διὸ τῶν μὲν ἄλλων ἕκαστον ἔπεται τὰς ἐξωθεν αὐτῷ περι-
 εστώσαις αἰτίαις, ὁ δ' ἄνθρωπος οὐχ, ὅτι ἐστὶν αὐτῷ τὸ εἶναι ἐν τῷ
 20 ἔχειν ἀρχὴν τε καὶ αἰτίαν ἐν αὐτῷ, (ὡς) μὴ πάντως ἔπεται τοῖς περιεστώσιν
 ἐξωθεν αὐτῷ. καὶ γὰρ (εἰ) ἦν ἡμῖν ἢ περὶ τῶν πρακτέων κρίσις πρὸς 20
 ἕνα γινομένη σκοπόν, ἴσως (ἄν) εἶχε τινα λόγον τὸ αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν
 ὁμοίας ἡμῖν γίνεσθαι τὰς κρίσεις. ἐπεὶ δ' οὐχ οὕτως ἔχει (αἰρούμεθα
 γὰρ, ἃ αἰρούμεθα, ποτὲ μὲν διὰ τὸ καλόν τι, ποτὲ δὲ διὰ τὸ ἡδύ, ποτὲ
 25 δὲ διὰ τὸ σύμφορον, καὶ οὐ ταῦτά τούτων ποιητικά), ἐνδέχεται νῦν μὲν 25
 ἐπὶ τὸ καλὸν κινηθέντας ἡμᾶς * * * τὰδε τῶν περιεστώτων προκείμενα, αὐθις
 δὲ ἄλλα, πρὸς τὸ ἡδύ ἢ τὸ συμφέρον τὴν ἀναφορὰν τῆς κρίσεως ποιου-
 μένους. ὡς γὰρ οὐ ζητοῦμεν ἄλλην τινα αἰτίαν, δι' ἣν κατὰ βαρύτητα τὴν 30
 ἐν αὐτῇ ἢ γῆ φέρεται κάτω, ἢ δι' ἣν αἰτίαν, ἃ πράσσει τὸ ζῷον, πράσσει
 30 καθ' ὁρμήν, τῷ ταύτην ἕκαστον αὐτῶν τὴν αἰτίαν ἐξ αὐτοῦ πρὸς τὰ γι-
 νόμενα συντελεῖν, τοιοῦτον | ὃν τὴν φύσιν, οὕτως οὐδ' ἐπὶ τῶν ἄλλοι' 56

1 (οὐκ) ἐπὶ Schultess τῷ ἀνθρώπῳ Lond. O: τῶν ἀνθρώπων Va¹²: τοῖς ἀνθρώποις B²
 γίνεσθαι V 3 ὡς δ' O 5 τι (καὶ τοῦ μὴ βουλευσάμενοι) Schwartz 6 ἄν addidi
 (μὴ) βουλευσάσθαι Schultess 7 βουλευσαμένων Cas. O ἦν ἄν a¹²: ἦν ἄν (sic) V: ἦν
 ἄν sic B: ἦν ἄν K βουλευώμεθα a² καὶ (μὴ) βουλευσάμενοι (ἄν ἐπράξαμεν· μάτ)ην
 (γὰρ) ἄν β. Schwartz 7. 8 ἐποχουμένους scripsi, cf. 196,15: ἐποχουμένων libri 8 τῷ
 εἰ δὴ Schwartz: τωιειδει V: τῷ εἶδει a¹²: τῷ εἰ Casp. O ὅτε . . ὅτε Lond. O 9 νομί-
 ζειν κίνησιν B² (καὶ) διὰ B² Cas. Gercke 12 ἔχει] χει in lit. V 13 ἐστ[] ἐτι Cas.
 14 alt. οὐκ add. Schultess O ἀναίτιως (τῶν ἐξωθεν) Cas. 15 τὴν supra vers. V
 αὐτοῦ V 17 lacunam indicavi 20 (ὡς) μὴ scripsi: μὴ Va¹²: τὸ μὴ H: τῷ μὴ SO: τοῦ
 μὴ E 21 καὶ] εἰ O εἰ addidi ἦν om. a¹² 22 ἄν addidi εἶχε Lond. O: εἰ
 δὲ Va¹² τῶν om. HO 23 ὁμοίως a¹² 25 σύμφορον Ba¹: συμφορον V: συμφέρον a²
 26 lacunam indicavi 27 ἄλλα (αἰρεῖσθαι) Schultess O 28 κατὰ τὴν B² 29 αὐτῇ V
 πράσσει] σσει in lit. V 30 ὁρμήν V fortasse τῷ (διὰ) ταύτην

ἄλλως ὕφ' ἡμῶν γινομένων ἐπὶ περιστάσει τοῖς ἄλλοις ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἀπαιτητέον παρ' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ ἀνθρώπου εἶναι, τὸ γὰρ ἀρχὴ καὶ αἰτία εἶναι τῶν δι' αὐτοῦ γινομένων πράξεων. τὸ δὲ ἔλεγειν καὶ τοὺς βουλευσαμένους τῷ φαινομένῳ συγκατατίθεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τῇ φαντασίᾳ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ζῴοις ἔπεσθαι, οὐκ ἀληθές. οὐ γὰρ φαντασία τὸ φαινόμενον πᾶν. ἡ μὲν γὰρ φαντασία ἀπλῆ τε καὶ χωρὶς λόγου ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων γίνεται, ὅμοια ταῖς αἰσθητικαῖς ἐνεργείαις, διὸ καὶ τὴν ἰσχὺν ἐν τοῖς ἀλόγοις ζῴοις ἔχει μάλιστα, φαίνεται δὲ τινα καὶ διὰ λόγου τε καὶ παρὰ συλλογισμοῦ τὴν αἰτίαν τοῦ φαίνεσθαι λαμβάνοντα, ἃ οὐκέτ' ἂν τις φαντασίας λέγοι. ὁ γὰρ διὰ τὸν γινόμενον παρ' αὐτοῖς ἐν τῷ βουλευέσθαι συλλογισμὸν συγκαταθέμενός τινι αὐτὸς αὐτῷ τῆς συγκαταθέσεως αἴτιος.

Ἄλλ' ὅτι μὲν οὔτε σώζουσι τὸ ἐφ' ἡμῖν οἱ λέγοντες πάντα καθ' εἰ-²⁰ XVI μαρμένην (γίνεσθαι) (οὐ γὰρ περὶ οὗ ζητοῦμεν, εἰ σώζεται κατ' αὐτούς, τοῦτο σώζεται, οἷ γε καὶ αἰτίαν ἀποδιδόναι πειρῶνται τοῦ μηδὲ τὴν ἀρχὴν δυνατὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα), οὐδὲ ἦν ἀποδιδόσιν αἰτίαν ἐπ' ἀναιρέσει τῆς τοιαύτης ἐξουσίας, ἀληθῆς, μὴ ἔχουσα τι εὐλογον, ἐκ τῶν εἰρημένων γνώριμον. ἀλλὰ μὴν τοῖς ἀναιροῦσιν τὸ εἶναι τι οὕτως ἐφ' ἡμῖν ἔπεται τὸ συγγεῖν τε καὶ ἀνατρέπειν, ὅσον ἐπ' αὐτοῖς, τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον. εἰ γὰρ, ἐχόντων μὲν οὕτως τῶν πραγμάτων ὡς ἔχει (οὐδὲ γὰρ αὐτῶν τινα πείσαι δυνατόν μὴ πράττειν, ἃ πράττουσιν ὡς ἔχοντες τοῦ καὶ πράττειν αὐτὰ καὶ μὴ πράττειν τὴν ἐξουσίαν, | μὴ τι γε τῶν ἄλλων τινὰ τοσαύτην ἰσχὺν ἔχει τάληθες καὶ τὴν παρὰ τῶν γινομένων μαρτυρίαν ἐναργῆ), εἰ δὲ τούτων οὕτως ἐχόντων ἰσχὺν αὐτῶν ἢ δόξα τοσαύτην λάβοι, ὡς πάντας ἀνθρώπους πιστεῦσαι, ὅτι ἡμεῖς μὲν οὐδενὸς κύριοι, ἐπέμεθα δὲ τοῖς περιστάσειν αἰεὶ, τούτοις ἐνδιδόντες τε καὶ συγκατατιθέμενοι, καὶ πράττομέν τε ἃ πράττομεν τῷ πάντως ὀφείλειν ταῦτα πράττειν (μὴ γὰρ εἶναι δυνατόν ἡμῖν ὄντων τῶν περιστάσεων τοιούτων ἄλλο τι ποιεῖν), οὐ πράττομέν τε πάλιν ὁμοίως διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀντιβαίνειν τοῖς περιστάσειν οὐ-³⁰ σιν τοιούτοις, τί ἄλλο ἢ συμβῆσεται, πάντας ἀνθρώπους διὰ τὴν τοιάνδε πίστιν τὰ μὲν ὅσα μετὰ πόνου τινὸς καὶ φροντίδος γίνεται, τούτοις μὲν

1 ὕφ' ἡμῶν quod scripserat post τῶν (185,31) transposuit post ἄλλως V¹: ὕφ' ἡμῶν ἄλλοτ' ἄλλως a¹² ἄλλοις] fortasse αὐτοῖς 2 ἀνθρώπων εἶναι O 3 γὰρ del. O 5 τῇ φαντασίᾳ Schwartz: τὴν φαντασίαν libri 6 πᾶν τὸ φαινόμενον φαντασία HO ἀπλῆ] fortasse ἀπλῶς 9 συλλογισμοῦ] alterum σ supra vers. V (παρασυλλογισμοῦ a¹²) του V 11 αὐτοῖς V: αὐτῷ Lond. O 14 γίνεσθαι add. O σώζε-
ται a²: σώζεσθαι Va¹ 15 εἶγε E: fortasse οἷς γε 16 οὔτε Cas. ἀποδόσιν a¹²
ἐπαναιρέσει V 19 συγγεῖν a¹²: συνεχεῖν sic V: συνεχεῖν H: τυχεῖν K: συνέχειν ES τὸν om. O 20 εἰ] καὶ O αὐτὸν a¹² 21 ἔχοντες scripsi: ἔχοντα Lond. O: ἔχοντα libri 22 μὴ τι] μῆτε O 24 δὲ Lond. O ἰσχὴν a² ἡ] ἡ a¹²
δόξα B² Lond. O: δόξαν sic V: δόξαν a¹² λαβεῖν H: λαβόντων a² 27 τῷ B² a¹²: τὰ V πάντως οφείλειν sic V ταῦτα a¹²: ταυτη (supra η: ην v. c.) V: ταῦτα corr. ex ταύτη B: ταύτην E: τοῦτο O 29 τε Va¹: δὲ a² 30 [ἡ] συμβῆσεται (ἡ) coni. O πάντας HE: πάνταν V: ἀν πάντας a¹²

χαίρειν λέγειν, αἰρεῖσθαι δὲ τὰς μετὰ βραστῶν ἡδονάς; ὥς, πάντως ἐσο- 15
 μένων τῶν ὀφειλόντων γενέσθαι, μηδὲν αὐτοὶ περὶ αὐτῶν † ὧσιν καλόν.
 οὕτως δ' αὐτῶν διακειμένων καὶ τῶν πραττομένων ἀκολουθούντων ταῖς
 αἰρέσεσιν αὐτῶν (οὐ γὰρ δὴ διὰ τὴν περὶ αὐτῶν ἐψευσμένην πίστιν ἄλλως
 5 πῶς ἔξει τὰ πράγματα, <ῆ> ὥς ἔχει) ἄλλο τι ἢ τῶν μὲν καλῶν παρὰ 20
 πάντων ὀλιγωρία τις ἔσται (πάντων γὰρ ἢ κτῆσίς τε καὶ παρουσία τῶν
 τοιούτων μετὰ καμάτου περιγίνεται), τῶν δὲ κακῶν ἀφρῆσις ἅτε γινομένων
 μετὰ βραστῶν τε καὶ ἡδονῆς; πρὸς οὓς τίς ἂν ὁ παρὰ τούτων εἶη λόγος,
 ὧν πεισθέντες τοῖς δόγμασιν ἦλθον ἐπὶ ταῦτα; λέγοιεν ἂν γὰρ δικαίως 25
 10 πρὸς αὐτούς, εἰ αἰτιῶντο αὐτούς, ὅτι μὴ οἶόν τε ἦν αὐτοῖς τῶν περιεστώ-
 των ὄντων τοιούτων ἀλλοῖόν τι πράττειν. οἷς πῶς ἐπιτιμήσουσιν εὐλόγως
 οἱ διὰ τῶν δογμάτων τούτων αὐτοῖς διδάσκαλοι γεγονότες; μᾶλλον δὲ οὔτε 30
 ἐπιτιμήσεις οὔτε κολάσεις οὔτε προτροπὴ οὔτε τιμὴ οὔτ' ἄλλο τι τῶν
 τοιούτων τὴν οἰκείαν σώσει κατ' αὐτούς φύσιν, ἀλλ' ἔσται καὶ τούτων
 15 ἕκαστον γινόμενον κατηναγκασμένως, ὥσπερ κάκεῖνα, ἐφ' οἷς ταῦτα γίνε-
 ται. | πῶς γὰρ <ἂν> ἔτι Ἀλέξανδρος ὁ Πριάμου ἐν αἰτίᾳ εἶη ὡς διαμαρτῶν 60
 περὶ τὴν τῆς Ἑλένης ἀρπαγὴν; πῶς δ' ἂν Ἀγαμέμνων εὐλόγως αὐτοῦ
 καταψηφίζοιτο λέγων "οὐδ' αὐτὸς ἀναίνομαι"; εἰ μὲν γὰρ εἶχεν ἐξουσίαν 5
 ὑπεριδεῖν ἢ Ἀλέξανδρος τῶν τότε περιεστώτων αὐτὸν καὶ παρακαλούντων
 20 ἐπὶ τὴν ἀρπαγὴν [ἢ Μενέλαος τῶν ἀγανακτεῖν ἐπαιρόντων] ἢ Ἀγαμέμ-
 νων, ἐφ' οἷς ὡς ἂν ἀμαρτήσας αὐτοῦ κατατρέχει, εὐλόγως ἂν ἦσαν ἐν
 αἰτίᾳ. εἰ δ' ἦν πάλαι καὶ πρόπαλαι καὶ πρὸ τοῦ τὴν ἀρχὴν τινα αὐτῶν 10
 γενέσθαι ἀληθὲς περὶ ἐκάστου προλεγόμενον τούτων ἕκαστον, ἐφ' οἷς ποι-
 ῆσας εὐθύνεται, πῶς ἂν ἔτ' αὐτῶν τῶν γενομένων τὴν αἰτίαν ἔχοιεν; πῶς
 25 δὲ τις ἐξηγήσεται καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν εἶναι τὰς τε ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας;
 εἰ γὰρ οὕτως † ἔτι δι' ἡμῶν, πῶς ἔτ' ἂν εὐλόγως οἱ μὲν εἶεν ἐν ἐπαίνοισι, 15
 οἱ δὲ ἐν ψόγοις; οὐδὲν γὰρ ἄλλ' ἢ συνηγορίαν τοῖς κακοῖς τὸ δόγμα
 τοῦτο προξενεῖ. ὀρθῶμεν γοῦν τῶν μὲν ἀγαθῶν τε καὶ καλῶν πράξεων
 οὐδένα τὴν εἰμαρμένην οὐδὲ τὴν ἀνάγκην αἰτιώμενον, τοὺς δὲ κακοὺς δι' 20
 30 ἑκείνην τοιούτους εἶναι λέγοντας. ὁ πιστεύσαντες καὶ τοὺς φιλοσόφους λέ-
 γειν πῶς οὐ μετὰ παρρησίας αὐτοὶ γε ἐπὶ ταῦτα ἐλεύσονται τούς τε ἄλλους

1 χαίρει λέγει sic V δὲ v. c. s. v. V 2 ὀφειλόντων V καὶ μηδὲν B²
 αὐτῶν ὧσιν καλόν] αὐταὶ πονῶσιν B² ὧσι] οἴσωσι vel ἔχωσι con. O 4 δὲ
 Lond. 5 ἢ add. a² 8 μετὰ] κατὰ Cas. πρὸς οὓς τίς ἂν ὁ scripsi: πρὸς οὓς
 τίς ἂν Lond.: προσουτισινὸ V: πρόσου τισιν ὁ a¹: πρὸς οὓσιν ὁ E: πρὸς οὓς τίς ὁ Cas.: πρὸς
 οὓς τίς ὁ a² 10 αἰτιῶντο V 12 οἱ B²: εὐ a¹²: εὐ V 13 ἐπιτιμήσεις . . κολάσεις
 γρ. HE 14 οἰκείαν V τούτων HB²E Cas. Lond.: τούτῃ V a¹² 16 ἂν add. B
 διαμαρτῶν V 17 ἂν om. O 18 καταψηφίζοιτο] ι et oi s. v. V 19 καὶ om.
 sas
 a¹² 20 ἢ — ἐπαιρόντων delevi 21 ἂν ἀμαρτήσας scripsi: ἀναμάρτητος alter
 accentus et sas sive ias v. c. s. v. V: ἐναμάρτητος Casp. O: ἀναμάρτητος a¹² 24 αὐτοὶ
 H γρ. EO γινομένων a¹² 25 ἐξηγήσεται V ἡμῖν V καὶ τὰς] καὶ a²: om. a¹
 26 εἰ—ἡμῶν] ἐπεὶ γε οὕτως ὄντων ἡμῶν a²O (qui pro ὄντων con. i. ἐχόντων) ἔτι] for-
 tasse ὡς τὰ 28 γοῦν] γὰρ HE 31 παρησιασ V¹ (corr. v. c.): παρουσίας E

προτρέψουσιν; πῶς δ' ἂν σώζοιεν τοιαῦτα λέγοντες τὴν ὑπὸ τῶν θεῶν **25** XVII
 γινομένην τῶν θνητῶν πρόνοιαν; εἰ γὰρ αἶ τε τῶν θεῶν ἐπιφάνειαι, ἀς
 φασιν γίνεσθαι τισιν, κατὰ τινα γίνονται προκαταβεβλημένην αἰτίαν, ὡς πρὸ
 τοῦ γενέσθαι τινὰ αὐτῶν ἀληθὲς εἶναι τὸ τοῦδε μὲν ἔσεσθαι τινα ἐκ θεῶν
 5 κηδεμονίαν, τοῦδε δὲ μή, πῶς ἂν ἔτι τοῦτο πρόνοιάν τις δικαίως λέγοι, **30**
 τὴν οὐ κατ' ἀξίαν γινομένην, ἀλλὰ κατὰ τινα ἀνάγκην προκαταβεβλημένην;
 πῶς δ' ἂν σώζοιτο καὶ ἡ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβεια τῶν εὐσεβεῖν δοκούν-
 των, διότι μὴ ἐπ' αὐτοῖς ἦν τὸ τοῦτο μὴ ποιεῖν, οὕτως ποιούντων; γί- **62**
 νοιτο δ' ἂν καὶ παρὰ τῶν θεῶν, εἰς οὗς γίνεται τι παρὰ τοὺς ἄλλους
 10 πλέον, ὅτι καὶ τούτων ἦσαν αἱ ἀρχαὶ καὶ πρὸ τοῦ τούτους εἶναι προκατα-
 βεβλημένα. πῶς δ' οὐκ ἀναιροῖεν ἂν καὶ μαντικὴν, τῆς ἀπὸ μαντικῆς **5**
 χρείας ἀναιρουμένης; τί γὰρ ἂν ἡ μαθεῖν ἢ διὰ τὸ μαθεῖν παρὰ τῶν
 μάντεων φυλάξαιτ' ἂν τις, εἰ μόνον ταῦτα ἡμῖν τε μαθεῖν ἐκείνοις τε
 μηγῦσαι δυνατόν, ὧν τοῦ μαθεῖν ἡμᾶς καὶ ποιῆσαι ἢ μὴ ποιῆσαι τι ἕκαστον
 15 ἦν καὶ πρὸ τῆς ἡμετέρας γενέσεως κατηναγκασμένον, τοῦ τε ἐμμένειν τοῖς **10**
 ὑπὸ τῶν θεῶν προαγορευομένοις οὐχ ἡμεῖς κύριοι τῶν ἐσομένων ὑφ'
 ἡμῶν προκαταβεβλησθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ' ὅτι μὲν τὸ δόγμα τοῦτο ἀνα- **XVIII**
 τροπῆς αἰτίον παντὸς τοῦ τῶν ἀνθρώπων βίου, παντί που μαθεῖν ῥάδιον, **15**
 ὅτι δὲ καὶ ψεῦδος, ἱκανὸν μαρτύριον τὸ μὴδ' αὐτοὺς τοὺς προστάτας
 20 αὐτοῦ δύνασθαι πείθεσθαι τοῖς ὑφ' αὐτῶν λεγομένοις. οὕτω γὰρ ἐν πᾶσι
 τοῖς λόγοις φυλάσσοιεν τὸ ἐλεύθερόν τε καὶ αὐτεξούσιον, ὡς μὴ ἀκούσαν- **20**
 τές ποτε παρ' ἄλλου τοιοῦτου τινὸς δόγματος, τοῦτο μὲν προτρέπειν
 τινὰς πειρώμενοι, ὡς τοῦ τε ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν τοῦτο τὴν ἐξουσίαν

3 φησιν V¹ (corr. v. c.) προκαταβεβλημένην] τα s. v. V 5 τι Cas. 8 δι-
 ότι] fortasse ἀλλ' ὅτι 10. 11 προκαταβεβλημένους a² 11 ἀναιροῖεν ἂν Casp. O
 (vel ἀναιροῖτ' ἂν καὶ μαντικὴ idem): ἀναιροῖαν καὶ sic V: ἂν ἀναιρεῖ ἂν KB¹ (ἀναιροῖ B²):
 ἀναιρεῖ ἂν a¹²: ἀναιροῖ ἂν O 12 χρείαις O μαθεῖν (δέοι) B²: μάθοι Schwartz
 13 φυλάξαιτ' V: φυλάξετο a²: φυλάξασθ' a¹ εἰ K Cas. Lond. O: ἢ sic V: ἢ a¹²
 ταῦτα Va¹: ταῦθ' ἂ a²: ταῦθ' K 14 τοῦ] fortasse τὸ τι del. Schwartz 15 πρὸ
 a¹: πρὸς Va² τοῦ τε a²: τοῦτο Va¹: τούτοις E ἐνμένειν sic V 16 προα-
 γορευόμενοι, οὐχ V¹ 17 μεν V 19 ὅτι] cf. Eusebius pr. ev. VI, 9. 272^b ὅτι δὲ
 ψεῦδος ἦν αὐτῶν ὁ περὶ εἰμαρμένης λόγος, ἱκανὸν κτλ. ^{μη}το, δ' sic V 20 ὑπ'
 αὐτῶν Eusebius, qui pergit: καὶ γὰρ καὶ προτρέπειν καὶ διδάσκειν ἐπαγγέλλονται, καὶ
 μανθάνειν καὶ παιδεύεσθαι συμβουλεύουσιν, ἐπιτιμῶσι τε καὶ ἐπιπλήττουσι τοῖς οὐ τὰ προσή-
 κοντα δρῶσιν, ὡς κατὰ προαίρεσιν ἴδιαν ἀμαρτάνουσιν. ἀλλὰ καὶ συγγράμματα πλείστα
 καταλείπουσι, δι' ὧν ἀξιοῦσι παιδεύεσθαι τοὺς νέους. ἐπαύσαντο δ' ἂν τῆς ἐν τοῖς λόγοις
 φιλοτιμίας, εἰ προσέσχον ὅτι καὶ συγγνώμης ἀξιοῦσι τοὺς ἀκούσιως ἀμαρτάνοντας, τοὺς δὲ
 ἐκούσιως πλημμελοῦντας κολάσεως ἀξίους εἶναι φασιν (d. é. φ. del. cum l. p. Gaisford), ὡς
 ἐπ' αὐτοῖς δηλονότι τοῦ τε ἀμαρτάνειν καὶ τοῦ μὴ κειμένου. ὥστε καὶ κατ' αὐτοὺς ἀναι-
 ρεῖσθαι τὴν ἐξ εἰμαρμένης ἀνάγκην, συνίστασθαι δὲ κατὰ φύσιν ἡμῖν ὑπάρχειν τὸ αὐτεξού-
 σιον· μετὰ τοῦ πλείστα εἶναι καὶ τὰ μὴ ἐφ' ἡμῖν, ὥσπερ τὰ κατὰ φύσιν, καὶ τὰ ἐκ τύχης,
 ἔτερα ὄντα καὶ αὐτὰ παρὰ τὸν τῆς εἰμαρμένης λόγον, καθὼς προδέδεικται 22 μὲν v. c.
 i. v. V: δὲ V¹a¹²

ἔχοντες αὐτοί, καὶ τῶν προτρεπομένων διὰ τοὺς παρ' αὐτῶν λόγους αἰρεῖσθαι τινα δυναμένων (ῶν) ἔπραξαν ἄν τάναντία αὐτῶν σιωπώντων, 25 τοῦτο δὲ ἐπιτιμῶντες καὶ ἐπιπλήττοντές τισιν ὡς οὐ τὰ προσήκοντα πράττουσιν. ἀλλὰ καὶ συγγράμματα πλείω καταλείπουσιν τε καὶ συγγρά- 5 φουσιν, δι' ὧν ἀξιοῦσιν παιδεύεσθαι τοὺς νέους, οὐχ ὡς κεκωλυμένοι 30 τοῦτο συγγράφειν διὰ τὸ τὰ περιστώτα αὐτοῖς εἶναι τοιαῦτα, ἀλλ' ὡς ὃν μὲν ἐπ' αὐτοῖς συγγράφειν τε καὶ μὴ, αἰρούμενοι δὲ τὸ γράφειν διὰ φιλανθρωπίαν. 64 X

Ἐπαύσαντο δ' ἄν τῆς ἐν τοῖς λόγοις φιλοτιμίας καὶ συγχωρησάντων 10 εἶναι τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐλεύθερόν τε καὶ αὐτεξούσιον καὶ κύριον τῆς τῶν ἀντι- κειμένων αἰρέσεώς τε καὶ πράξεως * * * ἐπὶ περιστώσιν ἀνθρώποις δίκαιος γίνεσθαι πεπιστευμένος ὁμοίως ἰδιώταις τε καὶ νομοθέταις. ἔστι δὲ τοῦτο 5 τὸ συγγινώσκεσθαι μὲν ἀξίους εἶναι τοὺς ἀκουσίως τοιοῦτόν τι πράξαντας, οὐχ ὡς ἐπὶ τῷ γιγνομένῳ πράγματι τῆς κολάσεως ὀριζομένης, ἀλλ' ἐπὶ 15 τῷ τρόπῳ τῆς πράξεως· ὅπερ οὔτε τῶν ἄλλων τις οὔτε αὐτῶν τούτων 10 ὡς οὐ καλῶς ἔχον αἰτίαται. καίτοι τί τῶν δι' ἄγνοιαν [πραττομένων] ἀμαρτανόντων ἢ βία ἤττον ἄν εἶεν συγγνώμης ἄξιοι (οἱ) εἰδότες μὲν ἂ πράττουσιν, οὐκ ἔχοντες δὲ ἐν αὐτοῖς τὴν ἐξουσίαν τοῦ, τούτων αὐτοῖς περιστώτων, 15 ἂ πάντως αὐτοῖς καὶ ἐξ ἀνάγκης περιστάναι δεῖ, ἄλλο τι παρ' ἂ πράττου- 20 σιν (πράττειν) τῷ τὴν φύσιν αὐτῶν εἶναι τοιαύτην, καὶ εἶναι τὸ κατὰ τὴν οἰκείαν αὐτοῖς φύσιν ἕκαστα πράττειν ὧν πράττουσιν καθ' εἰμαρμένην, ὡς τοῖς βαρέσιν ἀφεθεῖσιν ἄνωθεν τὸ φέρεσθαι κάτω, καὶ τοῖς περιφερέσι τὸ 30 κατὰ τοῦ πρᾶνου, εἰ ἀφεθεῖεν, ἀφ' αὐτοῦ κινεῖσθαι; ὁμοιον γὰρ τὸ [τοῦ] τὸν ἴππον κολάζειν ἀξιοῦν, ὅτι μὴ ἔστιν ἄνθρωπος, καὶ τῶν ἄλλων ζῴων 25 ἕκαστον, ὅτι ταύτης τῆς τύχης καὶ μὴ βελτίονος τετυχήκασιν τινος. ἀλλ' 35 οὐδεὶς Φάλαρις οὕτως ὠμός τε καὶ ἀνόητος, ὡς ἐπὶ τινι τῶν οὕτως γινο- μένων κολάζειν τὸν ποιήσαντα. ἐπὶ τίσιν οὖν αἱ κολάσεις εὐλογοί; οὐκ ἐπ' ἄλλοις τίσιν, ἢ ἐπὶ τοῖς παρὰ τὴν αὐτῶν μοχθηρὰν αἴρεσιν γινομένοις.

1 ἔχοντας αὐτοὺς B² τῶν προτρεπομένων Cas. Lond. O: τῷ προτρεπομένῳ Va¹²: τὸ προτρεπομένῳ E τοὺς παρ' αὐτῶν λόγους Lond. O: τῶν παρ' αὐτῶν λόγους Va¹: τῶν παρ' αὐτοῖς λόγων a² 2 ὧν add. Cas. Lond. O αὐτῶν O: τῶν libri σιωπώντων] primum ω supra vers. V 3 ἐπιπλήττες a¹ 4 πλείω] fortasse πλείστα 5 κεκωλυμένοι a¹ 6 fortasse τοῦτο (μὴ) 9 συγχωρήσαντο Lond. O: fortasse συνεχώρησαν τῷ 11 τε] τι Cas. lacunam indicavi γὰρ περιστώτων O δίκαιος om. K ἀνθρώποι δίκαιοι Lond. O 12 πεπιστευμένος Va¹²: πεπιστευμένοις H: πεπιστευμένοι Lond. O Casp. Or. καὶ ἰδ. καὶ v. O 14 τοῖς γινομένοις πράγμασι τῆς a² πραγματικῆς κολάσεως a¹ 16 οὐ καλῶς a¹²: οὐκαλλῶς sic V: οὐκ ἄλλως HE πραττομένων delevi: ἀπατωμένων conl. O: (τῶν) πραττομένων Casp. O 17 ἢ Cas. Lond. O: ἢ V: ἢ H: οἱ in lit. B²: ἢ a¹² συγγνώμης a¹ οἱ addidi 18 τοῦ om. a² αὐτοῖς V 19 αὐτοῖς V 20 πράττειν add. B²O (sed post τι v. 19) 21 ἕκαστον O 22 βαρέσιν V 23 αὐτῶν B² τοῦ del. B² 25 ὅτι] ὡς O τύχης] ψυχῆς a²: ψυχῆς Lond. τινος O 27 τὸ κολάσαι O εὐλογοί a²: εὐλογον Va¹ οὐχ O 28 ἢ om. a¹²

ἐφ' ὧν γὰρ αὐτοὶ τὴν ἐξουσίαν τῆς αἰρέσεως ἔχοντες, καταλιπόντες τὸν 20
σκοπὸν τῶν πραττομένων ὑφ' αὐτῶν ποιῆσθαι τό τε καλὸν καὶ τὸν νό-
μον, κέρδους χάριν ἢ ἡδονῆς τινος, ὑπερορῶντες ἐκείνων, πράττουσι τὰ
φαῦλα, τούτους | ἀξίους ἡγοῦνται κολάσεως πάντες ἄνθρωποι, συγγνώμην 66
5 διδόντες τοῖς οὐχ οὕτως ἀμαρτάνουσιν. ἔρα δὴ πᾶσιν τοῖς κακοῖς τὸ
θαυμαστὸν δόγμα τοῦτο παρὰ τῶν φιλοσόφων μαθοῦσιν διδάσκειν τοὺς
διδάσκοντας, ὅτι εἰσὶ καὶ αὐτοὶ συγγνώμης (ἀξιοί), οὐδὲν ἔλαττον τῶν ἀκου- 5
σίως ἀμαρτανόντων. οὐ γὰρ ὑπό τινος ἔξωθεν καταναγκάζοντος αὐτοὺς
ποιοῦσιν ἢ ποιῶσιν, ὧν ἴσως ἐνῆν αὐτοῖς καὶ φυλάξασθαι, ἀλλ' ὑπὸ τῆς
10 φύσεως τῆς ἐν αὐτοῖς οὐδὲν οἶόν τ' ἐστὶν λαθόντας ποιῆσαι καὶ τίς οὐκ 10
ἂν † αὐτοῖς τοῖς ἀμαρτανομένοις αἴτιον. εἰ δ' οὐτ' ἄλλος τις οὐτ' οἱ τοῦ
δόγματος τούτου κύριοι συγγνώμην δοῖεν τινι ταύτην τῶν ἀμαρτανομένων
φέροντι τὴν αἰτίαν ὡς ψευδός τι [καὶ ψευδεῖ] λέγοντι, δῆλον ὡς ὑπὸ τούτων
καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων ὁμοίως πεπίστευται τὸ εἶναι τὸ ἐφ' ἡμῖν 16
15 οὐχ οἷον ὑπὸ τούτων πλάσσεται, ἔταν εἰς τὸ πρόβλημα μελετῶντες λέγω-
σιν, ἀλλ' οἷον εἶναι αὐτῷ [δεῖ] διὰ τῶν ἔργων οὕτοι τε αὐτοὶ καὶ πάντες
ἄνθρωποι μαρτυροῦσιν. εἰ γὰρ ἦσαν οὕτως ἔχειν πεπιστευκότες, συνεγί- 20
γνωσκον ἂν πᾶσιν τοῖς ἀμαρτάνουσιν ὡς οὐκ ἔχουσι τοῦ μὴ πάντα πράτ-
τειν ἐξουσίαν. ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ ἔστι τι ἐφ' ἡμῖν ὀνομάσαι, καὶ οὐ διὰ XX
20 τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἀναίτιως τι γίνεται, τῷ τῶν οὕτως γινομένων αἴτιον
τὸν ἄνθρωπον εἶναι, ἀρχὴν αὐτὸν ὄντα τῶν γινομένων ὑφ' αὐτοῦ, ἱκανὰ 25
μὲν δεῖξαι καὶ τὰ εἰρημένα, ἱκανῶς δ' ἂν ἐπέισθησαν καὶ οἱ ἀντιλέγειν
πρὸς αὐτὸ πειρώμενοι, εἰ καὶ πρὸς ὀλίγον πάντα ἢ πράττουσιν ὑπέμειναν
πραῖται ὡς ἀληθεύοντες περὶ ὧν λέγουσιν, πιστεύσαντες τῷ μηδὲν τῶν γι- 30
25 νομένων ὑπὸ τινος οὕτως γίνεσθαι, ὡς καὶ τοῦ μὴ πράττειν αὐτὸ τὴν ἐξου-
σίαν ἔχοντος τότε. τῷ γὰρ τοῦτο πεπιστευκότες οὐκ ἐπιτιμῆσαι τι, οὐκ
ἐπαινεῖσαι τινα, οὐ συμβουλεῦσαι τι, οὐ προτρέψασθαι τινα, οὐκ εὐξασθαι 68
θεοῖς, οὐ χάριν αὐτοῖς γινῶναι περὶ τινων, οὐκ ἄλλο τι ποιεῖν οἶόν τε τῶν
ὀφειλομένων εὐλόγως γίνεσθαι ὑπὸ τῶν καὶ τοῦ ποιεῖν ἕκαστον ὧν

1 καταλιπόντες (supra ei m¹: i) V 2 αὐτῶν a² Cas. O: αὐτοῦ Va¹ (ὑπ' αὐτῶν
Lond.) 3 τὸ νόμιμον conl. O 4 κέρδος a² 5 ὦρα E Cas. Casp. Or.
7 ἀξιοί add. a² 8 ἀξιοί add. B² ante οὐ καταναγκάζοντος a² Cas.: κατα-
ναγκάζοντος Va¹: καταναγκάζοντες Lond. 9 ἢ ποιῶσιν om. a¹ 10 fortasse
(ἦν) οὐδὲν λαθόντας] ἄλλως conl. O: ἐκόντας Casp. O: λαχόντας Gercke
10. 11 καὶ — ἂν] ἦτις οὖν Lond. O: ἦτις οὖν ἐν Gercke 11 τῶν ἀμαρτανομένων
conl. O αἴτιος a² alt. οὐτ' scripsi: οὐδ' libri οἱ τοῦ in lit. B²: οὕτοι
(supra oi: os ut videtur m¹) Va¹² 12 ταύτην v. c. (?) VO: ταύτη Va¹² 13 ψευδός
τι] ψευδός τε B²: ψεύδοντι sive ψυθός τι Casp. O καὶ ψευδεῖ sic V: delevi: καὶ
ψευδῇ a¹² 16 οἷον εἶναι αὐτὸ a²: οἷον εἶναι αὐτῷ E δεῖ] δεῖν Lond.: delevi
19 pr. καὶ om. a¹² τι a²O: τις Va¹ ὀνομάσαι] ἐξουσία Lond. 20 ἀναίτιως] ἐναντίως a¹
οὕτως sic V 21 αὐτοῦ a¹² 22 ἀνεπέισθησαν V 23 εἰ καὶ a²: εἰ καὶ sic V:
εἰκ ἂν B: εἴη ἂν a¹: ἢ καὶ E: οἱ μὴ ἂν Lond. πάντα πρὸς ὀλίγον a¹ Lond.
ὑπέμειναν a²: ὑπὸ μένειν E 24 ἂν πραῖται a² 25 ὑπο V τινος O: τινων
libri 26 ἔχοντες a² πεπιστευκότες Schwartz: πεπιστευμένῳ libri 28 οὐδ' O

ποιουῶσιν τὴν ἐξουσίαν πεπιστευκότων. ἀλλὰ μὴν ἕξω τούτων ἀβίωτος ὁ τῶν 5
 ἀνθρώπων (βίος) καὶ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀνθρώπων ἔτι. μὴδὲ ἐκεῖνο δὲ ἡμῖν XXI
 ἀνεξέταστον παραλείψω, εἴ τις ὑποθοῖτο, μὴδὲν μᾶλλον ἀληθῆ εἶναι τὸ
 εἶναί τι οὕτως ἐφ' ἡμῖν, ὡς ἡμεῖς τε ἀξιούμεν καὶ ἡ τῶν πραγμάτων φύ- 10
 σις ἔχειν μαρτυρεῖ, τοῦ πάντα ἐξ ἀνάγκης τε γίνεσθαι καὶ καθ' εἰμαρμέ-
 νην, ἀλλ' εἶναι ἐπ' ἴσης ἑκάτερον ἢ πιστὸν ἢ ἀδύλον αὐτό, ποτέρα δόξει
 πείθεσθαι τοῖς ἀνθρώποις ἀσφαλέστερόν τε καὶ ἀκινδυνότερον, καὶ πῶς
 ψευδὴς αἰρετώτερον, πότερον τὸ πάντων γινομένων καθ' εἰμαρμένην [ἡ] 15
 μὴ οὕτως ἔχειν ὑπολαμβάνειν, ἀλλ' εἶναι καὶ ἡμᾶς τοῦ τι πράξει ἢ μὴ
 10 πράξει κυρίου, ἢ ὄντος τινὸς καὶ ἐφ' ἡμῖν οὕτως, ὡς προειρήκαμεν, πε-
 πείσθαι τὸ τοῦτο μὲν ψεῦδος εἶναι, πάντα δὲ καὶ τὰ ὑφ' ἡμῶν πραττό-
 μενα κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐξουσίαν γίνεσθαι κατηναγκασμένως. ἡ γνώριμον 20
 ὅτι οἱ μὲν ἀπάντων γινομένων καθ' εἰμαρμένην αὐτοῦς πείθοντες ὡς ἐξου-
 σίαν ἔχοντάς τινων τοῦ τε πράττειν αὐτὰ καὶ μὴ οὐδὲν ἂν παρὰ τήνδε
 15 τὴν πίστιν ἐν τοῖς πραττομένοις ἀμάρτοιεν, τῷ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν τῶν γινο- 25
 μένων τινὸς ὑφ' αὐτῶν εἶναι κύριοι, ὥσθ' ὁ κίνδυνος τῆς κατὰ τοῦτο δια-
 μαρτίας πρόεισιν μέχρι ῥημάτων. εἰ δὲ γε, ὄντος τινὸς καὶ ἐφ' ἡμῖν καὶ
 μὴ πάντων γινομένων ἐξ ἀνάγκης, πείθεσθαι μὲν μὴδενὸς ἡμᾶς εἶναι κυ-
 ρίους, πολλὰ παραλείψομεν τῶν δεόντως ἂνπραχθέντων ὑφ' ἡμῶν καὶ 30
 20 διὰ τὸ βουλευσασθαι περὶ αὐτῶν καὶ διὰ τὸ τοῦς ἐπὶ τοῖς πραττομένοις
 καμάτους προθύμως ὑφίστασθαι, ἀργότεροι γενόμενοι πρὸς τὸ δι' αὐτῶν
 τι ποιεῖν διὰ τὴν πίστιν τοῦ, καὶ μὴδὲν ἡμῶν πραγματευομένων περὶ 70
 τῶν πρακτέων, τὸ ὀφείλον (ἂν) γενέσθαι. οὕτως δὲ τούτων ἐχόντων πρόδηλον
 ὡς αἰρετώτερον τοῖς φιλοσοφοῦσιν, τὴν ἀκινδυνότεραν ὁδὸν αὐτοῦς τε αἰ- 5
 25 ρεῖσθαι καὶ τοὺς ἄλλους ἄγειν.

Ὁ δὲ χειρὸν δέ, τούτων προτεθεωρημένων καὶ αὐτὰ τὰ περὶ τῆς εἰ- XXII
 μαρμένης ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα παραθεμένους ἰδεῖν, εἴ τινα τοιαύτην ἔχει
 βίαν, ὡς εὐλογον εἶναι διὰ τὴν πρὸς τὸ ἀληθὲς οἰκειότητα καὶ τῶν ἐναρ- 10
 γῶν οὕτως ὑπερορᾶν. ἔσται δὲ ἡμῖν καὶ ὁ περὶ τούτων λόγος ἐπὶ τοσοῦ-
 30 τον, ἐφ' ὅσον ἐστὶ χρήσιμος πρὸς τὰ προκειμένα. φασὶν δὲ τὸν κόσμον
 τόνδε, ἕνα ὄντα καὶ πάντα τὰ ὄντα ἐν αὐτῷ περιέχοντα, καὶ ὑπὸ φύσεως
 διοικούμενον ζωτικῆς τε καὶ λογικῆς καὶ νοερᾶς, ἔχειν τὴν τῶν ὄντων 15

1 fortasse ποιούσιν (ἢ μὴ ποιεῖν ἔχειν)

2 ἀνθρώπων βίος a²: ἀνθρώπων Va¹3 ὑποθοῖτο V: ὑπόθοιτο a¹²: ὑποτίθοιτο Lond.: ὑποθεῖτο K ἀληθῆ sic V: ἀληθεῖ K4 τε om. a¹ 5 μαρτυρεῖ a¹²: μαρτυρεῖν VH 6 fortasse αὐτῶν 8 πάντως γινόμενονH γρ. E ἡ del. B²: τὰ Lond. O 9 τουτί vel τοῦ τί V: τοῦ τε E 11 τὸ om. O:

fortasse τῷ 11. 12 πραττόμενα] exspectas πράττεσθαι δοκοῦντα καὶ 12 γίνεσθαι Cas.

Lond. O: γίνεται libri ἡ] οὐ O 16 κύριος a¹ ὥσθ'—ἡμᾶς εἶναι (18) om. a¹ τού-των O 18 ἀπάντων τῶν O πείθεσθαι μὲν] πεισθεῖημεν B²: διὰ τὸ πείθεσθαι αὐτ πει-θόμενοι conl. O ἡμᾶς εἶναι Va¹: εἶναι ἡμᾶς H: ὄντας a² 19 παραλείψομεν B²: παραλί-πομεν V: παραλείπομεν a¹²: παραλείπομεν Lond. 20 alt. τὸ Cas. Lond. O: τοῦ libri

21 γεόμενοι, sed u et μ litura obscurae V: γινόμενοι E αὐτῶν V 23 ὀφείλον O

ἂν add. Schwartz 24 αὐτοῦς V 24. 25 τε αἰρεῖσθαι a²: ἐπαίρεσθαι Va¹: τε ἐλέ-σθαι B² 27 προθεμένους a¹² 30 ἐφόσον V 31 αὐτῷ V

διοίκησιν αἰδίων κατὰ εἰρμόν τινα καὶ τάξιν προιοῦσαν, τῶν πρώτων τοῖς
 μετὰ ταῦτα γινομένοις αἰτίων γινομένων καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ συνδεομένων
 ἀλλήλοισ ἀπάντων, καὶ μήτε οὕτως τινὸς ἐν αὐτῷ γινομένου, ὡς μὴ πάν-
 τως ἐπακολουθεῖν αὐτῷ καὶ συνῆφθαι ὡς αἰτίῳ ἕτερόν τι, μήτ' αὐ τῶν 20
 5 ἐπιγινομένων τινὸς ἀπολελῦσθαι δυναμένου τῶν προγεγονότων, ὡς μὴ τι
 ἐξ αὐτῶν ἀκολουθεῖν ὡσπερ συνδεόμενον, ἀλλὰ παντί τε τῷ γενομένῳ
 ἕτερόν τι ἐπακολουθεῖν, ἡρητημένον (ἐξ) αὐτοῦ ἐξ ἀνάγκης ὡς αἰτίου, καὶ 25
 πᾶν τὸ γινόμενον ἔχειν τι πρὸ αὐτοῦ, ᾧ ὡς αἰτίῳ συνῆρηται. μηδὲν
 γὰρ ἀναιτίως μὴτε εἶναι μὴτε γίνεσθαι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τὸ μηδὲν
 10 εἶναι τῶν ἐν αὐτῷ ἀπολελυμένων τε καὶ κεχωρισμένων τῶν προγεγονότων
 ἀπάντων. διασπᾶσθαι γὰρ καὶ διαιρεῖσθαι καὶ μηκέτι τὸν κόσμον ἓνα μέ- 30
 νειν αἰεὶ, κατὰ μίαν τάξιν τε καὶ οἰκονομίαν διοικούμενον, εἰ ἀναίτιός τις
 εἰσάγοιτο κίνησις· ἢν εἰσάγεσθαι, εἰ μὴ πάντα τὰ ὄντα τε καὶ γινόμενα
 ἔχοι τινα αἴτια προγεγονότα, | οἷς ἐξ ἀνάγκης ἔπεται· ὁμοίον τε εἶναι 72
 15 φασιν καὶ ὁμοίως ἀδύνατον τὸ ἀναιτίως τῷ γίνεσθαι τι ἐκ μὴ ὄντος. τοι-
 αύτην δὲ οὖσαν τὴν τοῦ παντὸς διοίκησιν ἐξ ἀπειροῦ εἰς ἀπειρον ἐναργῶς
 τε καὶ ἀκαταστρόφως γίνεσθαι. οὕσης δὲ τινος διαφορᾶς ἐν τοῖς αἰτίοις, 5
 ἢν ἐκτιθέντες (σμῆνος γὰρ αἰτίων καταλέγουσιν, τὰ μὲν προκαταρτικὰ,
 τὰ δὲ συναίτια, τὰ δὲ ἐκτικά, τὰ δὲ συνεκτικά, τὰ δὲ ἄλλο τι· οὐδὲν γὰρ
 20 δεῖ τὸν λόγον μηκύνειν πάντα τὰ λεγόμενα παρατιθέμενα τὸ βούλημα αὐ- 10
 τῶν δεῖξαι τοῦ περὶ τῆς εἰμαρμένης δόγματος), ὄντων δὴ πλείονων αἰτίων,
 ἐπ' ἴσης ἐπὶ πάντων αὐτῶν ἀληθές φασιν εἶναι τὸ ἀδύνατον εἶναι, τῶν
 αὐτῶν ἀπάντων περιεστηκότων περὶ τε τὸ αἴτιον καὶ ᾧ ἔστιν αἴτιον, ὅτε
 μὲν δὴ μὴ οὕτωςί πως συμβαίνειν, ὅτε δὲ οὕτως. ἔσεσθαι γάρ, εἰ οὐ- 15
 25 τως γίνοιτο, ἀναίτιόν τινα κίνησιν. τὴν δὲ εἰμαρμένην αὐτὴν καὶ τὴν φύ-
 σιν καὶ τὸν λόγον, καθ' ὃν διοικεῖται τὸ πᾶν, θεὸν εἶναι φασιν, οὖσαν ἐν
 τοῖς οὐσίῃ τε καὶ γινομένοις ἅπασιν καὶ οὕτως χρωμένην ἀπάντων τῶν
 ὄντων τῇ οἰκείᾳ φύσει πρὸς τὴν τοῦ παντὸς οἰκονομίαν. καὶ τοιαύτη μὲν

2 συνδεομένων a² 3 ἀπάντων ἀλλήλοισ a¹² γινομένου Gercke 6 ἐπακολου-
 θεῖν Lond. O παντί B²O: πάντῃ Va¹² 7 ἐξ add. O 8 πρὸ] ἐξ H (in mg.
 πρὸ) 10 πρ. τῶν om. O 13 εἰ s. v. V¹ 14 ἔχει a¹² 15 τῶν sic
 v. c. s. v. V: om. EH 16 ἐνεργῶς Usener 17 supra ἀκαταστρόφως: μετὰ B²
 18 ἐκτιθένται H γρ. E σμῆνος E Cas. O: μῆνος Va¹² αἰτίων E Cas. O: αἴτιον
 Va¹² σμῆνος—αἰτίων] [μηδὲν ἀναίτιον] sic Lond. 19 ἐκτικά K Cas. Lond.:
 ἀκτικά V: ἀρκτικά E: ἐκτικά a¹² 20 εἰς πάντα Lond. O: ἢ σύμπαντα Usener: διὰ
 (vel εἰς) τὸ πάντα Gercke παρατιθέμενα Va¹: παρατιθέμενος HKE Cas. Lond. O:
 παρατιθέμενος a²: παρατιθέντας in lit. B (s. v. βουλομένους B²): παρατιθέμενον Gercke
 21 δὲ O: δ' ἦδη E 23. 24 ὅτε μὲν δὴ μὴ οὕτωςί πως συμβαίνειν Usenerus: ὅτε
 δε μὴ ἢ ὅτε | δε μὴ οὕτως εἰπως συμβαίνει (sic acc. et spir. supra η, οτε, ουτως del.)
 V: ὅτε δὲ μὴ ἠποτεδεμη οὕτως πως συμβαίνει B¹: ὅτε μὲν ὅτε δὲ μὴ, οὕτως εἰπως συμ-
 βαίνει H: ὅτε μὲν ὅτε δὲ μὴ οὕτως πως συμβαίνειν E: ὅτε μὲν καὶ ᾧ ὅτε δὲ μὴ οὕτω
 συμβαίνειν K: ὅτε μὲν οὕτωςί πως συμβαίνειν B²: ὅτε μὲν δὲ μὴ οὕτως συμβαίνειν a¹ Lond.:
 ὅτε μὲν ὅτε δὲ μὴ οὕτω συμβαίνειν a²: ὅτε μὲν μὴ οὕτω συμβαίνειν Cas.: ὅτε μὲν δὴ μὴ οὕτω
 συμβαίνειν O 24 οὕτως (εἰ πως συμβαίνει). ἔσεσθαι O 27 χρωμένην a¹²:
 χρωμένησ V

ὡς διὰ βραχέων εἰπεῖν ἢ περὶ τῆς εἰμαρμένης ὑπ' αὐτῶν καταβεβλημένη
 δόξα. ἔστι δὲ τὸ ψεῦδος τῶν λεγομένων οὐ λόγων τινῶν οὐδὲ ἐλέγχων XXIII
 ἔξωθεν θεόμενον, ἀλλ' αὐτόθεν γινώριμον. τίς γὰρ ἔλεγχος λόγου φανε-
 ρώτερος τοῦ μὴ ἐφαρμόζειν τούτοις περὶ ὧν λέγεται; τὸ γοῦν πρῶτον
 5 εἰρημένον ὡς πάντων τῶν ὄντων αἰτίων τινῶν γινομένων τῶν μετὰ ταῦτα
 καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἐχομένων ἀλλήλων τῶν πραγμάτων τῷ δίκην ἀλύ- 30
 σεως τοῖς πρῶτοις συνηρτῆσθαι τὰ δεύτερα, ὃ ὡσπερ οὐσίαν τῆς εἰμαρμέ-
 νης ὑποτίθενται, πῶς οὐ φανερώς ἀπέδει τῶν πραγμάτων; εἰ γὰρ τῶν
 τέκνων οἱ πατέρες αἴτιοι καὶ δεῖ | κατ' οἰκειότητα τὰς αἰτίας ἀπαιτεῖν, 74
 10 ὡς ἀνθρώπου μὲν ἀνθρώπου αἴτιον εἶναι, ἵππου δ' ἵππου, τίνος αἴτιοι τῶν
 μετ' αὐτοὺς οἱ τὴν ἀρχὴν μηδὲ γήμαντες, τίνος δὲ οἱ παῖδες οἱ πρὸ τῆς
 ἡλικίας διαφθαρέντες; πολλὰ γὰρ τῶν γινομένων, ὑπὸ τῆς κατὰ τὸ ποσὸν 5
 ἐκλείψεως ἢ μὴ κινήθεντα ἢ φθαρέντα πρότερον, οὐδενὸς ἔφθη γενόμενα
 [τῷ] κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν αὐτοῖς αἴτια. τίνος δὲ ἐροῦσιν αἴτια
 15 τὰ ἐν τισιν μέρεσιν τοῦ σώματος φύομενα περιπτώματα; τίνος δὲ τὰ τέρα- 10
 τά τε καὶ γινόμενα παρὰ φύσιν, ἃ τὴν ἀρχὴν οὐδὲ διαμένειν οἶά τε; εἰ
 δ' ὁ μὲν [εἰ] φλοιὸς ἐν τοῖς φυτοῖς ἕνεκα τοῦ περικαρπίου, τὸ δὲ περι-
 κάρπιον τοῦ καρποῦ χάριν, καὶ ἀρδεύεται μὲν ἵνα τρέφῃται, τρέφεται δὲ
 ἵνα καρποφορῇ, ἀλλ' ἔστιν γε πολλὰ ἐν αὐτοῖς εὐρεῖν καὶ μὴ τοῦτον γινό- 15
 20 μενα τὸν τρόπον. τίνος γὰρ ἂν τις εἴποι τὰ σεσηπῶτα καὶ τὰ ξηρὰ τῶν
 καρπῶν αἴτια τῶν μετὰ ταῦτα; τίνος δὲ τὴν τινων φύλλων διδυμότητα;
 ἐξ ὧν φανερὸν τοῖς ὁρᾶν ἀληθῆ βουλημένοις τε καὶ δυναμένοις, ὅτι, ὡσπερ 20
 οὐ πᾶν τὸ δυνατόν ἐνεργεῖν (ἐνεργεῖ), οὕτως οὐδὲ πᾶν, ὃ ἂν γένοιτο αἴτιον, καὶ
 ἔστιν αἴτιον ἤδη ἢ γέγονεν ἢ γενήσεται. ἀλλ' οὐδὲ πᾶν τὸ γεγονός εὐθὺς τῷ
 25 εἶναι ἤδη καὶ αἰτιῶν ἔστιν ἐσομένου τίνος. τὸ δ' ὁμοσε χωροῦντας μὲν
 λέγειν καὶ ταῦτα, καταφεύγειν δὲ ἐπὶ τὸ ἀδῆλον εἶναι τίνος αἴτια (ὡσπερ 25
 ἀμέλει καὶ ἐπὶ τῆς προνοίας τῆς κατ' αὐτοὺς ἀναγκάζονται ποιεῖν πολλα-
 κίς) εὐπορίαν ἔστι τοῖς ἀπύροις μηχανωμένων. τούτῳ γὰρ χρωμένους
 ἐνέσται περὶ πάντων τῶν ἀποπτωτάτων λέγειν ὡς καὶ ὄντων καὶ εὐλόγους
 30 ἐχόντων τινὰς αἰτίας, ἡμῖν δὲ ἀδήλους ἔτι. ἀρ' οὖν τούτων οὕτως ἐχόν- 30 XXIV
 των ἀναίτιως τι γενήσεται καὶ τοῦθ' ἡμῶν ὁ λόγος προξενεῖ; ἢ δύναται | 76

1 τῆν a² 3 γνωριμώτερος (mg. φανερώτερος) H 4 τούτοις a¹²: τοῦτο (v supra
 alt. o v. c.) V: τούτῳ τούτῳ B¹E λέγεται v. c. Va¹²: λέγονται V¹ 5 εἰρημένον V:
 εἰρημένων a¹² πάντων τῶν V: περτῶ a²: περτῶν τῶν a¹: τῶν B² alt. τῶν om. a¹²
 6 τούτῳ τῷ τρόπῳ O: τούτων τὸν τρόπον Cas. 7 συνηρτῆσθαι sic V 8 οὐ φα-
 νερώς om. a¹²: φανερώς om. Cas.: οὐ φανερωτέροις E 9 οἰκειότητα a²
 ἀπαιτεῖν a¹ 10 ἵππου V 11 τὴν del. B² 12 ἡλικίας] x in lit. V τὸ πο-
 σόν] τόπον a¹ 13 ἐκλείψεως a¹² alterum ἢ in lit. V 14 τῷ del. B²O
 15 περιπτώματα a² 16. 17 εἰ δ' ὁ μὲν a¹²: εἶδομεν | εἰ V: εἶδομεν εἰ H 18 τρέ-
 φεται τρέφεται a¹²: τρέφεται τρέφεται Lond. 19 καρποφορῇ] alt. o in lit. V
 20 σησεπῶτα a² ξηρανθέντα τῶν H mg. E: ξηρανθέντα τὰ O 21 διδυμότητα a²
 23 πᾶν τὸ Schwartz: πάντα libri ἐνεργεῖ addidi 24 εὐθὺς] s in lit. V 25. 26 λέ-
 γειν μὲν καὶ ταῦτα εἶναι αἴτια καταφεύγειν B² 26 fortasse αἰτίαν 27 ἐν ἔσται V
 31 (ἢ) ἀναίτιως Schultess O λόγος] alt. o in lit. V

σώζεσθαι τὸ μὴδὲν ἀναιτίως τῶν γινομένων γίνεσθαι καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἔχόντων ὡς ἡμεῖς λέγομεν τῶν πραγμάτων. ἂν γὰρ παυσάμενοι τῆς ἀλύσεως τῶν αἰτίων καὶ τοῦ τοῖς πρώτοις γενομένοις λέγειν ἐξ ἀνάγκης ἔπιεσθαι τὸ αἰτίοις φύσει ὀφείλειν γίνεσθαι ὡς ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῶν τὸ αἰτίον περιέχουσιν, ἀπὸ τῶν γινομένων τε καὶ ὑστέρων τὴν ἀπόδοσιν τῶν αἰτίων ποιώμεθα ἔτι τε τῶν γινομένων κυρίως ζητῶμεν τὰς αἰτίας, οὔτε ἀναιτίως τι τῶν γινομένων γενήσεται οὔτε διὰ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης καθ' εἰμαρμένην τοιαύτην πᾶν τὸ γινόμενον ἔσται. οὐκ ἐξ ἀνάγκης μὲν γὰρ ὁ Σωφρονίσκος τῷ εἶναι ἤδη καὶ πατήρ ἐστι καὶ αἰτιός τινι τῶν μετ' αὐτόν. εἰ μέντοι Σωκράτης εἴη ἐξ ἀνάγκης, αὐτῷ τῆς γενέσεως Σωφρονίσκος ἐξ ἀνάγκης αἰτιός. ὡς γὰρ θεμελίου μὲν ὄντος οὐκ ἀναγκαῖον οἰκίαν γενέσθαι, οἰκίας δὲ οὐσης προκαταβεβλήσθαι τὸν θεμέλιον, ἀνάγκη οὕτως ἔχειν ὑποληπτέον καὶ ἐν τοῖς γινομένοις φύσει τὰ αἰτία ἐξ ἀνάγκης, οὐ τοῖς πρώτοις ἐξ ἀνάγκης ἐπόμενον τὸ αἰτίοις εἶναι τινων, ἀλλὰ τοῖς ὑστέροις γινομένοις τὸ ἐξ ἀνάγκης ἔχειν τι τῶν πρὸ αὐτῶν αἰτίων. ἔστι δὲ τινα τῶν γινομένων καὶ τοιαῦτα, ὡς ἔχειν μὲν αἰτιόν τι, οὐ μὴν οἰκεῖον οὐδὲ προηγούμενον, ἀλλ' ὡς ἡμῖν ἔθος λέγειν κατὰ συμβεβηκός. ὁ γὰρ εὐρεθεὶς θησαυρὸς ὑπὸ τοῦ διὰ τὸ φυτεύειν σχάπτοντος ἔχει μὲν τὸ σχάπτειν αἰτίον, ἀλλ' οὐκ οἰκεῖον οὐδὲ γενόμενον δι' αὐτόν. τὰ μὲν γὰρ κυρίως αἰτία ἢ ἐξ ἀνάγκης μόνον ὡς τοῦτοις δοκεῖ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπόμενον ἔχει τὸ αἰτίον, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός οὕτως αἰτία σπανίως γίνεται τῶν τοιούτων αἰτία. ὥστε τοῖς τοῦτον τὸν τρόπον λέγουσιν ἅμα μὲν ἔπεται τὸ μὴδὲν ἀναιτίως γίνεσθαι λέγειν, ἅμα δὲ τὸ σώζειν τό τε ἀπὸ τύχης καὶ αὐτομάτως γίνεσθαι τινα καὶ εἶναι καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν καὶ τὸ ἐνδεχόμενον ἐν τοῖς πράγμασιν ἀλλ' οὐ φωνὴν μόνον. πῶς γὰρ οὐ φανερώς τὸ λέγειν ψευδὸς πᾶν τὸ ἐπόμενον τι ἐξ ἐκείνου τὴν αἰτίαν τοῦ εἶναι ἔχειν καὶ πᾶν τὸ προηγούμενον τινος αἰτίον ὑπάρχειν ἐκείνῳ; ὁρῶμεν γὰρ ὅτι τὰ ἐφεξῆς ἀλλήλοις ὄντα τῷ χρόνῳ οὐ πάντα διὰ τὰ ἐμπροσθεν καὶ πρὸ αὐτῶν γεγονότα γίνεται. οὔτε γὰρ τὸ βαδίσαι διὰ τὸ ἀναστῆναι, οὔτε νῦν διὰ τὴν ἡμέραν, οὔτε ὁ τῶν Ἰσθμίων ἀγὼν διὰ τὸν τῶν Ὀλυμπίων, ἀλλ' οὐ

1 τῶν s. v. c. V 3 ἀλύσεως Schultess O: ἀναλύσεως libri αἰτίων V

ante λέγει (λέγειν corr. v. c.) lit. 4 litt. V 4 φύσει ὀφείλειν γ. B² Cas.: φησὶν ὀφείλειν^{v ei}
 γ. (sic v sive u et ei superscr. v. c.) V: φησὶν ὀφείλειν γ. a¹²: φησὶν ὀφείλειν φύσιν γ. H: φησὶ
 γ. ὀφείλειν E: τισιν ὀφείλον γ. Lond. O 6 κυρίας Lond. O 7 ἀνάγκης (ἀνάγκη
 K) γενήσεται a² 8 πᾶν τὸ B²: πάντοθεν libri μὲν om. a¹² 9 ἔσται O
 10 εἴη add. v. c. V: exh. a¹² 11 αἰτιός ante Σωφρονίσκος colloc. B² μὲν om. O
 οἰκεῖαν a¹ 12 προκαταβεβλήσθαι] alt. β add. v. c. V 13 ἐξ ἀνάγκης del. B²:
 fortasse (τά) ἐξ á. 13. 14 οὐ τοῖς πρώτοις (m¹ scripserat αὐτοῖς πρώτης (sic), sed οὐ τοῖς
 corr. v. c., πρώτοις m¹) V: οὐκ αὐτοῖς πρώτοις a²: αὐτοῖς πρώτοις a¹: αὐτοῖς ἠρώτησεν E
 19 ἀλλ' οὐκ] οὐ μὴν H fortasse αὐτό 20 καὶ] fortasse ἢ 21 τὸ αἰτιατὸν
 B²: τοιοῦτον Lond.: fortasse τὸ (οὐ) αἰτία τῶν] τὰ O 24 αὐτομάτου O τινα
 B² Lond. O: τινὰς sic V: τινὰς a¹² 25. 26 ψευδὸς τὸ λέγειν HB²: τὸ λ. τὸ ψ. Cas.
 28 τὰ] τὸ KE 29 βαδίζειν O

οὐδὲ διὰ τὸν χειμῶνα τὸ θέρος. ὄθεν καὶ θαυμάσειεν ἂν τις αὐτοὺς τὴν
 τῶν αἰτίων ἀπόδοσιν τοῦτον ποιουμένους τὸν τρόπον ὡς αἰεὶ τὸ πρῶτον γε-
 γονὸς αἰτιᾶσθαι τοῦ μετὰ τοῦτο καὶ ποιεῖν ἐπισύνδεσίν τινα καὶ συνέχειαν 15
 τῶν αἰτίων, καὶ ταύτην τοῦ μηδὲν ἀναιτίως γίνεσθαι φέρονται τὴν αἰτίαν.
 5 ὁρῶμεν γὰρ ἐπὶ πολλῶν (τὸ) αὐτὸ καὶ τοῖς πρώτοις καὶ τοῖς ὑστέροις γι-
 νομένοις ὄν αἴτιον. τοῦ γοῦν ἀναστῆναι καὶ τοῦ περιπατῆσαι τὸ αὐτὸ αἴ-
 τιον, οὐ γὰρ τὸ ἀναστῆναι τοῦ περιπατῆσαι, ἀλλ' ἀμφοτέρων ὁ ἀναστὰς 20
 καὶ περιπατῶν αἴτιος καὶ ἡ τούτου προαίρεσις. ὁρῶμεν δ' ὅτι καὶ νυκτὸς
 καὶ ἡμέρας τάξιν τινα ἔχουσῶν πρὸς ἀλλήλας ἐν καὶ ταῦτον αἴτιον, ὁμοίως
 10 δὲ καὶ τῆς τῶν καιρῶν μεταβολῆς· οὐ γὰρ ὁ χειμῶν αἴτιος τοῦ θέρους, 25
 ἀλλ' ἐκεῖνων τε καὶ τούτου (ἡ) τοῦ θείου σώματος κίνησίν τε καὶ περι-
 φορὰ καὶ ἡ κατὰ τὸν λοξὸν κύκλον ἔγκλισις, καθ' ἣν ὁ ἥλιος κινούμενος
 ἀπάντων ὁμοίως τῶν προειρημένων αἴτιος. καὶ ὅτι μὴ (ἡ) νύξ τῆς ἡμέρας
 αἰτία ἡ ὁ χειμῶν τοῦ θέρους μηδὲ ἐμπέπλεκται ταῦτα ἀλλήλοις ἀλύσεως 30
 15 δίκην, † ἂν ἕως ταῦτα γίνεταί, ἡ εἰ μὴ οὕτως γίνοιτο, διασπασθῆσεται ἡ τοῦ
 κόσμου τε καὶ τῶν ἐν αὐτῷ γινομένων τε καὶ ὄντων ἕνωσις. ἱκανὰ γὰρ
 τὰ θεῖα καὶ | ἡ τούτων περιφορὰ τὴν τῶν γινομένων ἐν τῷ κόσμῳ συνέ- 80
 χειαν φυλάσσειν. ἀλλ' οὐδὲ τὸ περιπατεῖν ἀναιτίον, ἐπεὶ μὴ ἐκ τοῦ ἀνα-
 στῆναι τὴν αἰτίαν ἔχει. ὥστ' οὐχ † οὕτως αἰτίων εἰρημὸς ὑπ' αὐτῶν λε-
 20 γόμενος εὐλόγως ἂν τοῦ μηδὲν ἀναιτίως γίνεσθαι φέροιτο τὴν αἰτίαν. ὡς 5
 γὰρ αἱ κινήσεις καὶ οἱ χρόνοι ἔχουσι μὲν τινα αἰτίαν (οὐ μὴν οὔτε ἡ κί-
 νησις τὴν πρὸ αὐτῆς οὔτε ὁ χρόνος τὸν πρὸ αὐτοῦ χρόνον), οὕτως ἔχει
 καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς τε καὶ τὰ δι' αὐτῶν γινόμενα πράγματα. τῆς μὲν γὰρ 10
 συνεχείας τῶν γινομένων ἐστὶ τις αἰτία, δι' ἣν ὁ κόσμος εἰς τε καὶ αἰδίος
 25 κατὰ τὸ αὐτὸ τε καὶ ὡσαύτως αἰεὶ διοικούμενος, καὶ δεῖ ταύτην ζητεῖν τε
 καὶ (μὴ) παραλιπεῖν τὴν αἰτίαν, οὐ μὴν χρὴ τοιαύτην ὑπολαμβάνειν, ὡς
 ἐκ τοῦ πρεσβυτέρου γίνεσθαι τὸ νεώτερον, ὡς ὁρῶμεν γινόμενον ἐπὶ τῆς 15
 τῶν ζώων γενέσεως. εὐλογον δὲ καὶ ἀρχὴν τινα ἐν τοῖς αἰτίοις εἶναι λέ-
 γειν, οὐκέτ' ἄλλην πρὸ αὐτῆς ἀρχὴν καὶ αἰτίαν ἔχουσαν. οὐ γὰρ εἰ [πάντα]
 30 τὰ γινόμενα πάντα αἴτια ἔχει, ἤδη καὶ πάντων εἶναι τινὰς αἰτίας ἀνάγκη. οὐ 20

2 αἰτίων B² Cas. O: (σθμίων Va¹² 3 τοῦ] τὸ Cas. O ποιεῖ V¹ (corr. v. c.)
 4 φέρεσθαι B² 5 τὸ αὐτὸ B²: τὸ E: αὐτὸ rel. 6 τὸ (sic) ante αὐτὸ add. v.
 c. V 9 ἔχουσῶν Lond. B²O: ἔχουσιν Va¹² 10 καιρῶν] καρπῶν a¹² 11 ἐκεί-
 νου O τούτου v. c. Va²: τούτω V¹ (ἡ) τοῦ B² 12 ἔγκλισις a¹²: ἔγκλη-
 σις V 13 αἴτιος] τι s. v. V: αἴτιον KEa² ὅτι del. O ἡ addidi
 νύξ V 14 ἐμπέπλεκται a¹² ταῦτα om. H 15 ἂν ἕως ταῦτα a¹²: ἂν ἕως
 ταῦτα sic V: ἕως ἂν ταῦτα Cas. O: fortasse (οὐ διὰ τοῦτ') ἀναιτίως ταῦτα γίνεταί
 γίνοιτο] γένοιτο Lond. O 16 πρ. τε om. O 19 οὐχ (i. e. οὐχ del. v. c.) V
 οὕτως] ὁ τῶν B² fortasse recte αὐτῶν v. c. V: αὐτοῦ V¹a¹² 24 γινομένων]
 αἰτίων O 26 καί] αἰ in lit. V μὴ παραλιπεῖν B²: παραλιπεῖν V: παραλιπεῖν
 a¹²: παραλίπειν E: παραλαβεῖν Cas. O μὴν] γὰρ Lond. ὡς HEB²O: ἕως Va¹²: ὥστ
 Casp. O 29 ἔχουσαν a¹²: ἔχουσα V πάντα ante τὰ del. V: exh. a¹²
 30 πάντα om. EO

γὰρ πάντα τὰ ὄντα γίνεται. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον τὸ λέγειν ἐπ' ἄπειρον εἶναι τὰ αἷτια καὶ τὸν εἰρμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἐπισύνδεσιν ὡς μήτε πρῶ-
 τόν τι εἶναι μήτε ἔσχατον; τὸ γὰρ μηδὲν εἶναι πρῶτον αἷτιον λέγειν ἀναι-
 ρεῖν ἔστι τὸ αἷτιον· ἀναιρουμένης γὰρ ἀρχῆς ἀναιρεῖσθαι καὶ τὸ μετ' 25
 αὐτὴν ἀνάγκη. ἀναιροῖτο δ' ἂν καὶ ἐπιστήμη κατὰ τὸν λόγον τοῦτον, εἴ
 γε ἐπιστήμη μὲν ἔστι κυρίως ἢ τῶν πρώτων αἷτιων γνῶσις, οὐκ ἔστι δὲ
 κατ' αὐτοὺς ἐν τοῖς αἷτιοῖς τὸ πρῶτον. οὐ πᾶσα τε τάξεως παράβασις 30
 ἀναιρετικὴ τῶν ἐν οἷς γίνεται· γίνεσθαι γὰρ ἕνια καὶ παρὰ τὴν τοῦ βασι-
 λέως τάξιν οὐκ ἀδύνατον, ἀ οὐ πάντως τῆς βασιλείας ἤδη γίνεται φθαρτι-
 κά, οὐδὲ εἴ τι τοιοῦτον ἐν τῷ κόσμῳ γίνοιτο, πάντως ἤδη τοῦτο λύει τὴν
 εὐδαιμονίαν τοῦ κόσμου, | καθάπερ οὐδὲ τὴν τοῦ οἴκου καὶ τὴν τοῦ δεσπότου 82
 ἢ τυχούσα τῶν οἰκετῶν βραδιουργία.

Ἄ δὲ ἀποροῦσιν πρὸς τὸ εἶναι τοιοῦτον τὸ ἐφ' ἡμῖν, ὅποῖον ἢ XXVI
 κοινὴ πρόληψις τῶν ἀνθρώπων πεπίστευκεν, ἀπορεῖν μὲν οὐκ ἄλογον,
 15 τὸ δὲ τοῖς ἀπορουμένοις ἐποχουμένους ὡς ὁμολογουμένοις ἀναιρεῖν μὲν, 5
 ἀ οὕτως ἐναργῆ, σκιαγραφίαν δὲ τινα καὶ παιδιὰν ἀποφαίνειν τὸν τῶν
 ἀνθρώπων βίον καὶ συναγωνίζεσθαι τοῖς ἀπορουμένοις καθ' αὐτῶν,
 πῶς οὐ παντάπασιν ἄλογον; οὐδὲ γὰρ τῷ μὴ δυναμένῳ λύειν τινα τῶν 10
 Ζήνωνος λόγων τῶν κατὰ τῆς κινήσεως ἤδη κίνησιν ἀναιρετέον. ἰκα-
 20 νωτέρα γὰρ ἢ τοῦ πράγματος ἐνάργεια πρὸς συγκατάθεσιν πάσης τῆς
 διὰ λόγων ἀναιρούσης αὐτὸ πιθανότητος. οὐ χειρὸν δὲ ἴσως καὶ ἡμᾶς 15
 τῶν ἀπορουμένων ὑπ' αὐτῶν, οἷς μάλιστα θαρροῦσιν, ταῦτα προχειρισμέ-
 νους ἐξετάσαι, πῶς ἔχει. ἴσως γὰρ οὐδὲ ἄγαν φανεῖται † εἰς αὐτά. ἔστι δὲ
 τι τῶν ἀπορουμένων ὑπ' αὐτῶν καὶ τοιοῦτον. 'εἰ, φασίν, ταῦτά ἐστιν ἐφ'
 25 ἡμῖν, ὧν καὶ τὰ ἀντικείμενα δυνάμεθα, καὶ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις οἷ τε ἔπαι- 20
 νοι καὶ οἱ ψόγοι, προτροπαί τε καὶ ἀποτροπαί, κολάσεις τε καὶ τιμαί, οὐκ
 ἔσται τὸ φρονίμοις εἶναι καὶ τὰς ἀρετὰς ἔχειν ἐπὶ τοῖς ἔχουσιν, ὅτι μηκέτ'
 εἰσὶν τῶν ἀντικειμένων κακιῶν ταῖς ἀρεταῖς δεκτικοί, ὁμοίως δὲ οὐδὲ αἱ 25
 κακίαι ἐπὶ τοῖς κακοῖς· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τούτοις τὸ μηκέτ' εἶναι κακοῖς· ἀλλὰ

1 ἐπάπειρον V 2 ὡς μήτε (sic) v. c. V: ὡς V¹a¹² 3 τι μὴ a¹² εἶναι om. Lond.
 5 ἂν om. O τοῦτον ante τὸν colloc. HO 9 γίνετα] νεται in lit. V: om. Cas.
 10 τοιοῦτον] τούτων O γίνεται O πάντων V¹ (corr. v. c.) 11 alt. τὴν
 om. a¹ 12 βραδιουργία V 13 alt. τὸ om. O 14 πεπίστευκεν a¹²: πεπιστευκεναί
 sic V: πεπιστευκεναί E 16 ἀ V a¹²: τὰ B²HE Cas. O τῶν om. O
 18 πῶς οὐ B²E mg. O: πῶς (corr. ex ὡς m¹) οὖν Va¹: ὡς οὖν a² ἄλογον E mg.
 Lond. O: ὄλιγον Va¹²: ὄλιγωρον B² οὐδὲ γὰρ τῷ μὴ (sic transp. μὴ τῷ m¹) VB²:
 οὐδὲν γὰρ μὴ τῷ KB¹: οὐδὲ γὰρ μὴ τῷ a²: οὐ γὰρ O 20 ἐνάργεια Lond. O: ἐνέργεια
 libri 23 οὐδὲ V¹: οὐδὲν v. c. Va¹² εἰς αὐτά] fortasse δύσλυτα 25 τοιούτοις]
 αὐτοῖς Gercke 27 εἶναι (ἐπὶ τοῖς φρονίμοις) Gercke ἔχει a¹ 27. 28 ὅτι μὴ δὲ
 τισί (supra δ: x, supra ισ: εἰ v. c., accentus supra μῆ et δε deleti) V: ὅτι μηκέτιαι B¹:
 ὅτι μηκέτιαι B²: ὅτι μηκέτι εἰσὶ H: ὅτι μὴ δὲ τισι a¹²: ὅτι μηδέ εἰσι Lond. O 28 κα-
 κιῶν [corr. m¹ (v. c.?) ex κάκειων] VO: κακέων a¹² δεκτικοί v. c. VB (οἱ in lit.) O:
 δεκτικαί V¹a¹² 29 οὐδὲ γὰρ ἐπὶ (corr. v. c. ex οὐδὲ γὰρ ἐπὶ μὴ) VB²: οὐδὲ γὰρ ἐπὶ
 μὴ a¹²: οὐδ' ἐπὶ H mg.: οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐπὶ E: οὐδὲ γὰρ ἐπὶ μὲν Cas. Lond. O

μὴν ἄτοπον τὸ μὴ λέγειν τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας ἐφ' ἡμῖν μὴδὲ τοὺς
 ἐπαίνοους καὶ τοὺς ψόγους ἐπὶ τούτων γίνεσθαι· οὐκ ἄρα τὸ ἐφ' ἡμῖν τρι- 30
 οὔτον. | οἱ συγχωρήσαντες ἀναποβλήτους τὰς ἀρετὰς τε καὶ τὰς κακίας εἰ- 84 XXVII
 ναι, ἴσως προχειρότερον λαμβανόμενον λέγοιμεν ἂν κατὰ τοῦτο τὰς ἕξεις
 5 ἐπὶ τοῖς ἔχουσιν εἶναι, καθόσον πρὸ τοῦ λαβεῖν αὐτὰς ἐπ' αὐτοῖς ἦν καὶ
 μὴ λαβεῖν. οἷ τε γὰρ τὰς ἀρετὰς ἔχοντες καὶ τοῦ τῶν βελτιόνων ὁ
 ἀμελεῖν ἐλόμενοι τὰ βελτίω αὐτοῖς αἴτιοι τῆς τῶν ἀρετῶν ἐγένοντο κτή-
 σεως, οἷ τε τὰς κακίας ἔχοντες παραπλησίως. ὁ δ' αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν
 τεχνῶν λόγος· καὶ γὰρ τῶν τεχνιτῶν ἕκαστος πρὸ μὲν τοῦ τὴν τέχνην 10
 10 ἔχειν εἶχεν καὶ τοῦ μὴ γενέσθαι τὴν ἐξουσίαν, γενόμενος δὲ οὐκέτ' ἔσται
 κύριος τοῦ μὴ γεγονέναι τε καὶ εἶναι τοιοῦτος. αἱ γὰρ γενέσεις τῶν τοι-
 οῦτων ἐφ' ἡμῖν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ὅμοιον τὸ ἀληθὲς ἐπὶ τε τῶν μελλόν-
 των καὶ ἐπὶ τῶν ὄντων τε καὶ γεγονότων, ὅτι (τὸ) μὲν ὄν τε καὶ γεγονὸς 15
 οὐκ οἶδόν τε ἢ μὴ εἶναι ἢ μὴ γεγονέναι, τὸ δὲ μέλλον γίνεσθαι ἐνδέχεται
 15 καὶ μὴ γίνεσθαι. διὸ πρὸ μὲν τοῦ τὴν ἀρετὴν ἔχειν τόνδε τινα ἀληθὲς
 ἦν τὸ ἐνδέχεσθαι καὶ μὴ γενέσθαι τοιοῦτον, ὁ δὲ τοιοῦτον γίνεται, τοῦτο 20
 καὶ γενόμενον ἀληθὲς οὕτως λέγειν γεγονέναι. εἰ μὲν οὖν ἦν ἐκ γενετῆς
 ὁ φρόνιμος τοιοῦτος καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπὸ τῆς φύσεως αὐ-
 τῷ δεδομένοις εἶχεν παρ' ἐκείνης λαβῶν, οὐδ' ὅλως ἂν ἦν ἐπ' αὐτῷ τὸ
 20 εἶναι τοιοῦτον, ὥσπερ οὐδὲ τὸ εἶναι δίποδι ἢ λογικῶ, οὐδ' ἂν ἐπηνεῖτο 25
 ἔτι ἐπὶ τῷ τοιοῦτος εἶναι, ἀλλ' ἐθαυμάζετο ὡς ἔχων παρὰ τῆς θείας φύ-
 σεως δῶρον τηλικούτον. ὡς γὰρ τῶν ὑγιαίνοντων, ὅσοι μὲν ἀσθενεῖς ὄν-
 τερες τὴν φύσιν διὰ τῆς οἰκείας ἐπιμελείας εἰσὶ τοιοῦτοι, τούτους μὲν ἐπαι-
 νοῦμεν ὡς ἑαυτῶν πρόνοιαν τὴν προσήκουσαν ποιουμένους, δι' ἣν πρόνοιαν 30
 25 οὐκ εἰσιν ἐν τῷ νοσεῖν, τοὺς δὲ ἐκ φύσεως ὑγεινοὺς [καὶ τοὺς νοσοῦντας]
 ἄνευ πραγματείας καὶ φροντίδων οὐκέτι μὲν ἐπαινοῦμεν, μακαρίζομεν δὲ
 ὡς χωρὶς καμάτων | τοῦτο ἔχοντας, ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαπητόν, εἰ καὶ 86
 μετὰ καμάτου παρεῖη, τὸν αὐτὸν τρόπον ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἀρε-
 τῶν ἐποιοῦμεν ἂν, εἰ ἦσαν ἐκ φύσεώς τισιν παροῦσαι, ὅπερ ἀμέλει ποι-
 30 οῦμεν ἐπὶ τῶν θεῶν. ἐπεὶ δὲ ἀδύνατον ἡμῖν τοῦτο, καὶ οὐδὲν ἀδύνατον ὁ
 δεῖ παρὰ τῆς φύσεως ἀπαιτεῖν (αὕτη γὰρ δυνατῶ τε καὶ ἀδυνατῶ μέτρον·

2 ψόγος a² γίνεσθαι ἐπὶ τούτοις E 3 οἱ om. B: ἡμεῖς δὲ B² (supra lit. 2 litt.):
 οἷς EO: ὁ vel οὐ vel del. Gercke: fortasse ἢ alt. τὰς om. O 4 ἴσως
 del. O λαμβάνοντες λέγοιεν Lond. O: λαμβανόμενοι Gercke 5 ἐπ' Cas.: ἔτι V¹a¹²:
 ἔτι ἐπ B² Lond. O 6 τοῦ τῶν E: τουτωι (sic) V: τούτω a¹: τούτων a²: τὸ τῶν
 Lond.: ἐξὸν καὶ τῶν Cas. Casp. O: ἐξὸν καὶ τὸ τῶν O 9 τεχνιτῶν sic V τὴν om.
 a¹² 12 ὁμοίως O 13 ὄντων] μενόντων a¹²: μὲν ὄντων Lond. τὸ μὲν ὄν H γρ.
 O: μόνον V¹: μένον v. c. Va¹: μὲν ὄν Lond.: ὄν a² 14 πρ. ἢ] ἦν O 15 καὶ s. v. V¹
 17 ἦν om. BO ἐκ γενετῆς] ἐγγενετῆς (sic, acc. deletus) V 18 καὶ μὴ a²
 τοῖς om. O τῆς om. a¹² 19 δεχομένοις O 22 ὑγιαίνοντων B²E mg. Lond.
 O: ἐπαινούτων Va¹² 25 καὶ τοὺς μὴ E Lond. O: καὶ μὴ vel καὶ διὰ τοῦτο μὴ Gercke
 νοσοῦντας sic V: εὐεχτοῦντας B² καὶ—νοσοῦντας delevi 26 ἄνευ] εὐε a²
 φροντίδος O 27 alt. καὶ om. O: del. B² 28 ἢ Casp. O: εἰ libri 31 τῆς
 s. v. V

τελειότης μὲν γὰρ ἡ ἀρετὴ καὶ [ἡ] ἀκρότης τῆς οἰκείας φύσεως ἐκάστου,
 ἀδύνατον δὲ ἀτελές τι ὄν ἐν τελειότητι εἶναι, ἀτελές δὲ τὸ γενόμενον εὐθὺ
 τῷ γενέσθαι, οὐδὲ τὴν ἀρετὴν οἶόν τε τὸν ἄνθρωπον (ἔχοντα) φῦναι. οὐ 10
 μὴν ἀσύμβολος ἡ φύσις αὐτῷ πρὸς τὴν κτῆσιν αὐτῆς, ἀλλ' ἔχει παρ' αὐ-
 5 τῆς δυνάμιν τε καὶ ἐπιτηδειότητα δεκτικὴν αὐτῆς, ἣν οὐδὲν τῶν ἄλλων
 ζῴων ἔχει. καὶ διὰ τήνδε τὴν δυνάμιν ὁ ἄνθρωπος τῶν ἄλλων ζῴων 15
 φύσει διαφέρει, καίτοι πολλῶν ζῴων ἀπολειπόμενος ἐν τοῖς σωματικαῖς πλεο-
 νεκτήμασιν. εἰ μὲν οὖν οὕτως εἴχομεν παρ' αὐτῆς τὴν δυνάμιν τὴν τῶν ἀρετῶν
 δεκτικὴν, ὡς προϊόντες καὶ τελειούμενοι καὶ ταύτην λαμβάνειν, ὡς τὸ περιπα-
 10 τεῖν, ὡς τὸ ὀδόντας, ὡς τὸ γένεια φύειν, ὡς ἄλλο τι τῶν ἐπιγινομένων ἡμῖν 20
 κατὰ φύσιν, οὐδ' οὕτως ἂν ἐφ' ἡμῖν ἦσαν αἱ ἀρεταὶ ὥσπερ οὐδὲ τῶν προειρη-
 μένων τι, ἐπεὶ δὲ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον αὐτὰς κτώμεθα (εἰ γὰρ ἦν ὥσπερ τὰ
 ἄλλα, οὕτως δὲ καὶ φρόνησις τε καὶ ἀρετὴ τοῖς ἀνθρώποις συγγενῆ, πάντες ἂν 25
 ἢ οἱ γε πλεῖστοι, ὥσπερ τῶν ἄλλων κατὰ φύσιν αὐτοῖς τυγχάνουσι, οὕτως
 15 οὐ τὴν δυνάμιν τὴν τῶν ἀρετῶν δεκτικὴν μόνην, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρετὰς
 αὐτὰς παρ' ἐκείνης ἂν εἴχομεν καὶ οὐδὲν οὐδ' οὕτως ἂν ἔδει ἐπαίνων ἢ 30
 ψόγων ἢ τινοσ τῶν τοιούτων ἐπὶ [δὲ] ταῖς ἀρεταῖς τε καὶ κακίαις θειοτέραν
 πρόφασίν τε καὶ οὐσίαν τῆς παρουσίας αὐτῶν ἔχουσιν), ἐπεὶ δὴ οὐχ οὐ-
 τως ἔχει (οὐ γὰρ τοὺς πάντας οὐδὲ τοὺς πλείστους ὀρώμεν τὰς ἀρετὰς
 20 ἔχοντας, ὁ τῶν κατὰ φύσιν γινομένων σημεῖόν ἐστιν, ἀλλ' ἀγαπητὸν ἕνα 88
 που λαβεῖν τοιοῦτον, ὃς δι' ἀσκήσεώς τε καὶ διδασκαλίας δείκνυσιν τὴν
 τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ ἄλλα ζῴα φυσικὴν πλεονεξίαν, δι' αὐτοῦ προστι-
 θεὶς τὸ ἀναγκαῖον ἐνδέον ἡμῶν τῇ φύσει), διὰ τοῦτο ἐφ' ἡμῖν τέ ἐστιν 5
 ἡ τῶν ἀρετῶν κτῆσις καὶ οὐκ ἄχρηστοι οὐδὲ μάτην οὔτε οἱ ἔπαινοι οὔτε
 25 οἱ ψόγοι οὔτε (αἱ) πρὸς βελτίω προτροπαὶ οὐδ' ἡ διὰ τῶν βελτιόνων ἐθῶν
 κατὰ τοὺς νόμους ἀγωγῆ. τῶν μὲν γὰρ φύσει τισὶν ὑπαρχόντων οὐδὲν 10
 οἶόν τε ὑπὸ τινοσ ἔθουσ ἀλλοῖον γενέσθαι (οὐχ οὕτως πολλάκις τὸ βᾶρος
 ἔχον ἀναρριφθῆσεται, ὡς ἐθισθῆναι κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἄνω φέρεσθαι),
 τὰ δὲ ἦθη τῶν ἀνθρώπων τοῖα καὶ τοῖα διὰ τῶν διαφερόντων ἐθῶν γίνε-

1 ἡ del. Schwartz 2 εὐθυ-σ sic H 3 τῷ ἀνθρώπῳ Lond. O ἔχοντα
 add. B² συμφῦναι Lond. O 4 μὴν] μέντοι Lond. O αὐτῆς V 5 αὐτῆς V
 7 πολλῶν] τῶν ἄλλων O 8 εἴχομεν Cas. O: ἔχομεν libri 9 τε καὶ τελ. a²
 12 δὲ μὴ (sic coll. m¹ quod scripserat μὴ δὲ) V: μὴδὲ a¹² εἰ γὰρ ἦν Lond. O: οὐ
 γὰρ ἦν Va¹: οὕτω ἦν a²: ἡ γὰρ ἂν ἦν B²: εἰ μὲν γὰρ ἦν Cas. 13 καὶ πάντες B²
 14 ἂν αὐτῶν ἐτύγχανον καὶ B²: αὐτῶν τύγχανοιεν Lond. O: αὐτῶς τυγχάνουσι Gercke
 14. 15 οὕτως οὐ τὴν B²E: οὕτως οὖν τὴν Va¹²: οὕτως οὖν καὶ τὴν K: οὕτως οὖν οὐ τὴν Cas.:
 οὕτως οὖν οὐδὲ τὴν Lond. O 16 ἂν εἴχομεν (εἰ et o in lit.) B Cas.: ἂν ἔχωμεν Va¹: ἂν
 ἔχομεν E: ἀνέχομεν a² 17 δὲ delevi ἔπαινοί τε καὶ ψόγοι γίνονται post κα-
 κίαις ins. B² 18 οὐσίαν] ὀσίαν Casp. O: αἰτίαν Gercke εἴχομεν Cas. O
 δὴ οὐχ scripsi: δ' οὐχ libri: οὖν οὐχ in lit. B² 20 ἀγαπητὸν] v in lit. V
 21 ὃς] ε s. v. V¹ 22 τα V αὐτοῦ V 23 τί ἐστιν Lond. O 24 οὐδὲ]
 οὔτε O pr. οὔτε] ὅτ in lit. V 25 οὔτε αἱ πρὸς βελτίω B²: οὐ πρὸς βελτιῶν V¹:
 οὔτε πρὸς βελτιῶν v. c. Va¹²: οὔτε αἱ πρὸς βέλτιον HEO: οὔτε πρὸς βελτίω Cas.: οὔτε πρὸς
 βέλτιον Lond. 27 οὐχ] οὐδ' vel οὐ γὰρ Gercke 28 ἀναρριφθῆσεται V παρὰ
 Gercke 29 τοῖα — τοῖα V

5 ται. καὶ ἐπὶ μὲν τῶν φύσει πρῶτας τὰς ἕξεις κτησάμενοι οὕτως ἐνεργοῦ-
 15 μεν κατ' αὐτάς (οὐ γὰρ ἰδόντες πολλαίαις τὴν ὁρατικὴν ἕξιν κτώμεθα, ἀλλ'
 ἔχοντες αὐτὴν οὕτως ὀρωμεν), ἐπὶ δὲ τῶν οὐ φύσει ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τὰς
 20 ἕξεις κτώμεθα. οὐ γὰρ ἄλλως τέκτων τις ἂν γένοιτο μὴ πολλαίαις ἐνεργη-
 25 σας τὰς τοῦ τέκτονος ἐνεργείας κατὰ τὰς ὑποθήκας τοῦ διδάσκοντος. ὥστ' 30
 ἐπεὶ καὶ τὰς ἀρετὰς οὕτως κτώμεθα (ἐνεργοῦντες γὰρ καὶ τὰ σωφρονικὰ
 γινόμεθα σώφρονες), οὐκ ἂν ἡμῖν ὑπάρχοιεν φύσει. οἱ δὲ φάσκοντες ἐξ
 35 ἀνάγκης ἡμᾶς εἶναι τε καὶ γίνεσθαι τοιοῦτους, καὶ μὴ καταλιπόντες ἡμῖν 25
 τὴν ἐξουσίαν τοῦ ταῦτα πράττειν τε καὶ μὴ, δι' ὧν ἂν τοιοῦτοι γενοίμεθα,
 40 καὶ διὰ τοῦτο μῆτε τοῖς κακοῖς γινομένοις ἐξεῖναι μὴ ταῦτα πράττειν, ἃ
 πράττοντες γίνονται τοιοῦτοι, μῆτε τοῖς ἀγαθοῖς, πῶς οὐχ ὁμολογήσουσιν 30
 45 κακίστον γεγονέναι τῶν ζῶων ἀπάντων ὑπὸ τῆς φύσεως τὸν ἀνθρώπον, δι'
 ὃν φασιν πάντα τὰλλα γενέσθαι ὡς συντελέσαντα πρὸς τὴν τούτου σωτη-
 50 ρίαν; εἰ γὰρ ἡ μὲν ἀρετὴ τε καὶ ἡ κακία μόναι κατ' αὐτοὺς ἡ μὲν ἀγα- 90
 15 θόν, ἡ δὲ κακόν, καὶ οὐδὲν τῶν ἄλλων ζῶων οὐδετέρου τούτων ἐστὶν ἐπι-
 δεκτικόν, τῶν δὲ ἀνθρώπων οἱ πλείστοι κακοί, μᾶλλον δὲ ἀγαθὸς μὲν εἰς
 ἡ δευτέρως ὑπ' αὐτῶν γεγονέναι μυθεύεται, ὥσπερ τι παράδοξον ζῶον καὶ 5
 20 παρὰ φύσιν σπανιώτερον τοῦ φοίνικος τοῦ παρ' Αἰθίοψιν, οἱ δὲ πάντες
 κακοὶ καὶ ἐπίσης ἀλλήλοις τοιοῦτοι, ὡς μηδὲν διαφέρειν ἄλλον ἄλλου, μαί-
 25 νεσθαι δὲ ὁμοίως πάντας ὅσοι μὴ σοφοί, πῶς οὐκ ἂν ἀθλιώτατον ζῶον
 ἀπάντων ὁ ἀνθρώπος εἴη, ἔχων τὴν τε κακίαν καὶ τὸ μαίνεσθαι σύμφυτα 10
 αὐτῷ καὶ συγκεκληρωμένα; ἀλλὰ τὸ μὲν τὰς παραδοξολογίας αὐτῶν τὰς
 ἐν τοῖς δόγμασιν ἐξετάζειν, δι' ὧν πρὸς τὰληθῆ διαφωνοῦσιν, πλείστον
 30 παραιτητέον τοῦ νῦν, ἐπανιτέον δὲ ὅθεν ἐξετραπόμεθα. ἐδείξαμεν δὲ ὅτι 15 XXIX
 25 οὕτως ἐπ' αὐτῷ τῷ φρονίμῳ τὸ εἶναι τοιοῦτον, ὅτι τῆς τοιαύτης ἕξεως
 καὶ τῆς κτήσεως αὐτῆς αὐτὸς αἴτιος τῷ καὶ τοῦ μὴ γενέσθαι τοιοῦτος
 ἔχειν πρότερον τὴν ἐξουσίαν. τὴν μὲν οὖν ἕξιν μηκέτ' ἔχει ὡς ἐπ' αὐ- 30
 τῷ (ὥσπερ οὐδὲ τῷ αὐτὸν ἀπὸ ὕψους ἀφέντι τὸ στῆναι καίτοι τοῦ ρίψαι
 τε καὶ μὴ τὴν ἐξουσίαν ἔχοντι), ἐπ' αὐτῷ δὲ τῶν ἐνεργειῶν ὧν τὴν ἕξιν
 30 ἔχων ἐνεργεῖ καὶ μὴ ποιῆσαι τινα. καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα εὐλογον τὸ τὸν
 φρόνιμον (τάς) κατὰ τὸν λόγον καὶ τὴν φρόνησιν ἐνεργείας ἐνεργεῖν, πρῶτον 25
 μὲν οὐχ ὠρισμένως αἶδε τινὲς τοιαῦται ἢ μέχρι τοῦδε ἐνεργούμεναι, ἀλλ'

1 πρῶτας a¹: οὐ πρῶτον Schulthessius 6 post γὰρ add. τὰ δίκαια γινόμεθα δι-
 καιοὶ B² 10 γινομένης a²: γενομένοις Cas. O 13 συντελέ-
 σοντα H Casp. O 17 fortasse δεύτερός (τις) 21 πάν-
 των a¹² 22 τὰ μὲν a² 24 ἐπανη-
 25 οὕτως del. B² (ἐστὶ) τὸ B² 26 αὐτὸς om. O
 ἐξετάσεως V: ἐξετάσεως B¹Ka¹² Cas. Lond.: ἕξεως B²HCO 27 ἔχειν] σχεῖν Gercke 28 ὑπὸ O
 τοῦ HO: τὸ Va² 29 ἐπ' αὐτῷ scripsi: (ἐπὶ) τῷ Gercke: ἐπ' αὐτῶν libri 30 ἐνεργεῖ
 ρ(ψ)/αι V 31 τὰς add. B²

ἔστιν ἐν πλάτει τινὶ πάντα τὰ γινόμενα τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ τὸ παρὰ
 μικρὸν ἐν τούτοις οὐκ ἀναιρεῖ τὸ προκείμενον· ἔπειτα δὲ οὐ κατηναγκασμέ- 30
 νως ὁ φρόνιμος ὦν αἰρεῖται τι πράττει, ἀλλ' ὡς καὶ τοῦ μὴ πράξειαι τι
 τούτων αὐτὸς ὦν κύριος. εὐλογον γὰρ ἂν δόξαι ποτὲ τῷ φρονίμῳ καὶ
 5 ὑπὲρ τοῦ δεῖξαι τὸ τῶν ἐνεργειῶν ἐλεύθερον καὶ μὴ ποιῆσαι ποτε τὸ γι- 92
 νόμενον ἂν εὐλόγως ὑπ' αὐτοῦ, εἰ προείποι τις αὐτῷ μάντις ἐξ ἀνάγκης
 αὐτὸν τοῦτο πράξειν. τοῦτό τοι καὶ οἱ μάντιες εἶναι λέγουσιν γε ὑφορώ-
 μενοι φεύγοντες τοὺς παρὰ πόδας ἐλέγχους οὐδὲν τοιοῦτο προλέγουσιν τοῖς 5
 ἐλέγξει δυναμένοις, ἀλλ' ὥσπερ τὸ τοὺς χρόνους ὀρίζει τῶν προλεγομένων
 10 ὑπ' αὐτῶν ὡς ἐσομένων ὡς εὐέλεγκτον φυλάσσονται, οὕτω φεύγουσιν καὶ
 τὸ λέγειν τι καὶ μαντεύεσθαι τοῖς δυναμένοις παραχρῆμα τὸ ἀντικείμενον 10
 ποιῆσαι τοῦ μαντεύματος. τὸ δὲ λέγειν εὐλογον εἶναι τοὺς θεοὺς τὰ ἐσό- XXX
 μενα προειδέναι (ἄτοπον γὰρ τὸ λέγειν ἐκείνους ἀγνοεῖν τι τῶν ἐσομένων)
 καὶ τοῦτο λαμβάνοντας κατασκευάζειν πειρᾶσθαι δι' αὐτοῦ τὸ πάντα ἐξ
 15 ἀνάγκης τε γίνεσθαι καὶ καθ' εἰμαρμένην οὔτε ἀληθὲς οὔτε εὐλογον. τῆς 15
 μὲν γὰρ φύσεως τῆς τῶν πραγμάτων τοῦτο χωρούσης, οὐδένα [μᾶλλον]
 εὐλογώτερον εἰδέναι μᾶλλον τῶν θεῶν τὰ μέλλοντα, ἀδυνάτου δ' οὔσης
 τὴν τοιαύτην πρόρρησιν καὶ πρόγνωσιν δέχεσθαι, οὐδὲ τοὺς θεοὺς εὐλογον 20
 ἔτι γίνεται [τὸ] εἰδέναι τι τῶν ἀδυνάτων. τὰ γὰρ ἀδύνατα τῇ αὐτῶν φύ-
 20 σει καὶ παρὰ τοῖς θεοῖς τὴν αὐτὴν φυλάττει φύσιν. ἀδύνατον γὰρ καὶ
 τοῖς θεοῖς ἢ τὸ τὴν διάμετρον ποιῆσαι τῇ πλευρᾷ σύμμετρον ἢ τὰ δις
 ὄσο πέντε εἶναι ἢ τῶν γεγονότων τι μὴ γεγονέναι. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν 25
 βρούλονται † ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων οὕτως γὰρ ἢ ἐν τοῖς λεγομένοις δυσχωρία.
 οἷς ὁμοίως ἀδύνατον καὶ τὸ ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει ἔχον τὸ δύνασθαι γενέσθαι
 25 τε καὶ μὴ ὡς ἐσόμενον πάντως ἢ ὡς μὴ ἐσόμενον οὕτως προειδέναι. εἰ
 γὰρ ἢ περὶ αὐτῶν πρὸ αὐτῶν πρόγνωσις ἀναιρεῖ τὸ ἐν αὐτοῖς ἐνδεχόμενον, 30
 δῆλον ὡς, εἰ σώζοιτο τοῦτο, ἀδύνατος ἂν ἢ περὶ αὐτῶν πρόγνωσις εἴη.
 ὅτι γὰρ | καὶ [εἰ] κατὰ τούτους τοῦτο οὕτως ἔχει, δῆλον ἐκ τοῦ λαβόντος 94
 αὐτούς, ὅτι οἱ θεοὶ προγιγνώσκουσιν τὰ μέλλοντα, δι' αὐτοῦ κατασκευάζειν
 30 τὸ ἐξ ἀνάγκης αὐτὰ γίνεσθαι, ὡς οὐκ ἂν εἰ μὴ οὕτως γίγνοιτο προγνω-
 σιμένων. εἰ δὲ τῇ τῶν θεῶν προγνώσει τε καὶ προαγορεύσει τὸ ἀναγκαῖον 5
 ἔπεται, καὶ κατ' αὐτούς, εἰ μὴ τὸ ἀναγκαῖον ἐν τοῖς γινομένοις εἴη, οὐκ ἂν κατ'

1 κατὰ τοῦτον HO 3 πράττειν a² 5 καὶ s. v. V¹ 5. 6 γινόμενον Lond. O:
 λεγόμενον libri 7 οἱ Casp. O: οἱ libri γε scripsi: τε libri: τε del. B²
 7. 8 ὑφορώμενοι τε καὶ φεύγοντες B² 8 παραπόδας a¹² λέγουσι a¹² 11 προ-
 λέγειν O καὶ om. a¹² 16 χωρούσης a²: χωροῦσιν Va¹ οὐδένα a²: οὐδενας
 V: οὐδένας a¹: οὐδὲν Lond. μᾶλλον del. B² Lond. O 17 μᾶλλον del. ES Cas.
 τῶν θεῶν εἰδέναι ES 18 πρόρρησιν SE Cas. O: πρόρρησιν Va¹² 19 τὸ deleui
 22 τ] τὸ a¹ 23 ἐπὶ τῶν] ἐπὶ τὴν B¹a¹²: τι τῶν B²O: τὴν ἐπὶ τῶν Cas. ἢ ἐν SE
 δυσχέρεια B² (ἐπεὶ τ. ἀ. αὐτοῖς παρῆν (ἢ) ἐν Diels) 24 τῇ om. O 25 pr. ὡς om.
 Lond. 26 ἢ sic add. v. c. V πρὸς B² 28 εἰ del. B²: om. SE: εἰ (o s. v. in¹)
 V: εἰ a¹² 30 αὐτὰ v. c. Va¹²: αὐτῷ V¹: fortasse πάντα ἂν suspectum
 32 καὶ fortasse del. οὐκ ἂν Lond. O: οὐ γὰρ Va¹²: οὐδὲ B²

αὐτοὺς οἱ θεοὶ προγινώσκουσιν τὰ μέλλοντα. ὥστε καὶ αὐτοὶ τὴν αὐτὴν
 ἀδυναμίαν τοῖς θεοῖς φυλάττουσιν, εἴ γε κατ' ἀδυναμίαν χρῆ καὶ ἀσθένε- 10
 νειαν λέγειν γίνεσθαι τὸ τὰ ἀδύνατα μὴ δύνασθαι. οὐ δὴ τῷ θεῷ
 πλέον τι δύνασθαι διὰ τῆς προρρήσεως ἀνάπτουσιν, ἀλλὰ διὰ τοῦ προσ-
 5 λαμβάνειν τοῦτο τὴν φύσιν τὴν τῶν πραγμάτων τοιαύτην εἰσάγουσιν οὐ-
 δαμῶς ἀκόλουθα καὶ συνφθὰ τοῖς γινομένοις τε καὶ ἐναργέσιν λέγοντες. 15
 τούτῳ γὰρ προσχρωμένους ἐνέσται πάντα τὰ ἀδύνατα (δυνατὰ) δεικνύει
 τῷ εὐλογον εἶναι μὴ ἀγνοεῖν αὐτὰ τοὺς θεοὺς. δύναται γὰρ τις λαβῶν
 τὸ ἄτοπον εἶναι τοὺς θεοὺς μὴ εἰδέναι τὸ ἄπειρον πόσων ἐστὶ μέ-
 10 τρων, θέμενος τοῦτο προσλαμβάνειν τὸ δυνατὸν εἶναι γινώσκεισθαι τὸ 30
 ἄπειρον πόσων ἐστὶ μέτρων. εἰ δὲ τοῦτο, δυνατὸν εἶναι τὸ ἄπειρον ὠρισμέ-
 νων τινῶν μέτρων. εἰ γὰρ μὴ ἦν, οὐδ' ἂν οἱ θεοὶ ᾔδεσαν αὐτὸ πόσων
 ἐστὶ μέτρων. ἐπεὶ δέ, εἰ τὸ προγινώσκουσιν τὰ μέλλοντά ἐστι τὸ ὅποιά ἐστι 25
 τοιαῦτα αὐτὰ γνωρίζουσιν ὄντα (ἄλλο γὰρ τὸ προγινώσκουσιν τοῦ ποιεῖν) ὄντων
 15 ὅτι (ὁ) τὰ ἐνδεχόμενα προγινώσκουσιν ὡς τοιαῦτα προγνώσεται. οὐ γὰρ
 πρόγνωσις τὸ τὸ ἐνδεχόμενον ὡς ἐσόμενον ἀναγκαίως ἔσεσθαι λέγειν. ὥστε καὶ
 οἱ θεοὶ τὰ ἐνδεχόμενα ἂν ὡς ἐνδεχόμενα προγινώσκουσιν, ἢ οὐ πάντως ἀκο- 30
 λουθήσει τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὴν τοιαύτην πρόγνωσιν. οὕτως δὲ καὶ προ-
 λεγόντων ἀκούομεν. οἱ γὰρ μετὰ τοῦ συμβουλεύειν τινὰ αἰρεῖσθαι τε καὶ
 20 πράττειν α ἢ χρῆ προλέγοντες οὐχ ὡς ἐξ ἀνάγκης | ἐσομένων περὶ ὧν προ- 96
 λέγουσιν (λέγουσιν). καθόλου δὲ εἰ μὲν πάντα τοῖς θεοῖς δυνατὰ φασιν εἶναι,
 ἔσται δὲ καὶ τὰ ἀδύνατα ἐκείνοις δυνατὰ, οὐ μὴν δειχθήσεται διὰ τῆς ἐκείνων
 περὶ τῶν μελλόντων προγνώσεως τὸ πάντα ἐξ ἀνάγκης τὰ γινόμενα γίνε- 5
 σθαι. εἰ δὲ συγχωροῦσιν τὰ ἀδύνατα καὶ τοῖς θεοῖς εἶναι τοιαῦτα, πρῶ-
 25 τον μὲν αὐτοὺς χρῆ δεικνύειν δυνατὴν εἶναι τὴν τοιάνδε πρόγνωσιν, εἰθ'
 οὕτως αὐτὴν ἀνατιθέναι τοῖς θεοῖς. οὔτε γὰρ ἐναργὲς οὔτε ὑπὸ τῶν γινο-
 μένων ὁμολογούμενον τὸ τοιαύτην τὴν περὶ τῶν μελλόντων πρόγνωσιν ποι- 10
 εῖσθαι τοὺς θεοὺς. ἡμεῖς μὲν οὖν οὔτε ἀναιρούμεν μαντικὴν οὔτε τὴν
 πρόγνωσιν τῶν θεῶν, ὡς ἔχει φύσεως τὰ πράγματα οὕτως αὐτοὺς περὶ
 30 αὐτῶν προλέγειν λέγοντες, ἀλλ' οὐδὲ ἀφαιρούμεθα τῶν ἀνθρώπων τὸ ἀπὸ 15 XXXI
 μαντικῆς χρῆσιμον, ὃ γίνεται τῷ δύνασθαι τινα καὶ φυλάξασθαι τι, μὴ
 φυλαξάμενον ἂν μὴ συμβουλεύσαντος τοῦ θεοῦ· οἱ δὲ ὑμνοῦντες τὴν μαν-

2 γε] γὰρ O: fortasse γοῦν 3 δύνασθαι] γίνεσθαι B¹ 4. 5 προσλαμβάνειν scripsi:
 προλαμβάνειν libri 7 τούτῳ Va¹: τούτων a² προσχρωμένοις O ἐνέσται V
 δυνατὰ add. Casp. O 8 γὰρ a²: εἰ γὰρ Va¹ 9 εἰδέναι V 9. 10 μέτρων, θέ-
 μενος Casp. O: θέμενος μέτρων libri: μέτρων O Schwartz 10 τούτῳ a² Schwartz
 ἀδύνατον a² 10. 11 γινώσκεισθαι—εἶναι om. a¹ 11 ἀδύνατον a² 12 μέτρον a¹²
 ἦν οὕτως οὐδ' a² 13 εἰ τὰ corr. in εἰ τὸ V: //τὸ B μέλλοντα τὰ ἐστὶ a² alt.
 τὸ Va¹: καὶ a² ποῖα K 15 ὁ addidi τὰδ sic V 16 τὸ τὸ] τὸ O
 17 ἂν post ὡς ἐνδεχόμενα coll. a¹² 20 ὧν] οὐ Cas.: αὐτῶν conji. O 20. 21 προ-
 λέγουσιν (λέγουσιν) scripsi: προλέγουσιν a¹²: λέγουσιν V: (λέγουσι) pr. Casp. O 21 τοῖς
 ES Cas. O: τὰ τοῖς V: τὰ δυνατὰ τοῖς a¹² 22 τῆς s. v. V: om. ES 23 τῆς τῶν
 ESa² Cas. 27 τοιαύτην] ταύτην O 31 δ] ὅτι a² μη V 32 οἱ δὲ S Lond.
 O: δ' VH: om. B: δι' a² Cas.: εἰ δ' H mg.: δ' Ea¹

τικήν καὶ κατὰ τὸν αὐτῶν λόγον μόνον σώζεσθαι λέγοντες αὐτήν, καὶ ταύ- 20
 τη (τῆ) πίσσει τοῦ πάντα καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι χρώμενοι πρὸς τῆ μηδὲν
 ἀληθὲς λέγειν προσέτι καὶ ἄτοπα τινα καὶ ἀλλότρια παντάπασιν θεῶν πέρι
 αὐτῶν τολμῶσι λέγειν. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπα τὰ περὶ τούτων ὑπ' αὐτῶν
 5 λεγόμενα; ἀπορούντων γάρ τινων πρὸς αὐτούς, τί δήποτε, εἰ πάντα τὰ γι- 25
 νόμενα ἐξ ἀνάγκης γίνεται, αἱ παρὰ τῶν θεῶν μαντεῖαι μὲν γίνονται συμ-
 βουλαῖς ἐοικυῖαι ὡς δυναμένων δι' ὃ ἤκουσαν καὶ φυλάξασθαι τι καὶ ποι-
 ῆσαι τῶν ἀκουσάντων, καὶ δὴ καὶ τὸν τῆ Λαίψ δοθέντα χρησμὸν παρεχο- 30
 μένων, δι' οὗ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Πύθιος περὶ τοῦ μὴ δεῖν παιδοποιεῖσθαι 98
 10 "εἰ γὰρ φυτεύσεις παῖδα, ἀποκτενεῖ σ' ὁ φύς
 καὶ πᾶς σὸς οἶκος βήσεται δι' αἵματος"
 (οὗ) φασιν, ὡς κηρύττει τὰ συγγράμματα αὐτῶν, οὕτως αὐτὸν χρῆσαι
 ὡς οὐκ εἰδότα ὅτι μὴ πεισθήσεται (παντὸς γὰρ μᾶλλον ἤδει), ἀλλ' ὅτι ὁ
 15 μηδὲν μὲν αὐτοῦ τοιοῦτον χρῆσαντος οὐδὲν ἔμελλεν τῶν κατὰ τὴν περι-
 πέτειαν τὴν περὶ τὸν Λαίον τε καὶ τὸν Οἰδίπουν γενομένων γίνεσθαι. οὔτε
 γὰρ ἂν ἐξέθηκεν ὁ Λαῖος τὸν γερόμενον αὐτῆ παῖδα, ὡς ἐξέθηκεν, οὔτ'
 ἀναιρεθεῖς ὁ παῖς ὑπὸ τοῦ βουκόλου καὶ δοθεὶς πρὸς εἰσποίησιν τῆ Κοριν- 10
 θίῃ Πολύβῳ, ἀνδρωθεῖς καὶ περιτυχῶν τῆ Λαίψ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀγνοῶν
 τε καὶ ἀγνοούμενος ἀπέκτεινε αὐτόν. οὐ γὰρ ἂν ποτε ὡς υἱὸς ἔνδον παρ'
 20 αὐτῶν τρεφόμενος ἠγνόησε τοὺς γονεῖς, ὡς τὸν μὲν αὐτῶν ἀποκτείνειν, τὴν 15
 δὲ ἀγαγέσθαι πρὸς γάμον. ὅπως οὖν πάντα ταῦτα σωθῆ καὶ πληρωθῆ
 τὸ τῆς εἰμαρμένης δῶμα, φαντασίαν ὁ θεὸς διὰ τοῦ χρησμοῦ τῆ Λαίψ
 παρέσχεν ὡς δυναμένῃ φυλάξασθαι τὰ λεγόμενα, καὶ ἐπεὶ μεθυσθεὶς ἐπαι-
 25 δοποιήσατο, ἐξέθηκεν τὸ γερόμενον παιδίον ὡς διαφθερῶν, ἧτις ἐκθεσις 30
 αἰτία τῶν ἀνοσιῶν μύθων ἐγένετο. εἰτά τις ταῦτα λέγων πῶς ἢ σώζει
 μαντικήν, ἢ περὶ θεῶν εὐσεβεῖς διδάσκει προλήψεις, ἢ χρησιμὸν τι δεῖ-
 κνυσιν ἔχουσαν τὴν μαντικήν; ἢ μὲν γὰρ μαντικὴ δοκεῖ τῶν μελλόντων 25

1 αὐτῶν SE Lond. O: αὐτοῦ V 1. 2 καὶ ταύτη H Lond. O: καὶ ταύτην Va¹²
 Cas.: καίτοι Casp. O: καὶ διὰ ταύτην Gercke 2 τῆ addidi χρώμενοι a¹²:
 χρώμενος (supra σ: ι m¹) V¹: χρώμενος H 4 ἄτοπα] α in lit. V τὰ add.
 v. c. V τούτων V: αὐτῶν a²: (τὰ περὶ) τούτων om. a¹ 6 μὲν del. B²
 7 δι' ἂ ἤκουσαν HO 8. 9 παραδεχομένων a¹² 9 διὸ οὐ K: δι' ὃ O
 λέγει] cf. Euripides Phoen. 19 10 φυτεύσεις] τεχνώσεις Euripides φύς]
 παῖς a² 12 οὗ addidi κηρύττει B²O: κηρύττειν Va¹² τα V αὐτῶν
 a¹² scil. Stoicorum: αὐτῶν (sic, supra v: ι) V: αὐτῆ H (οὗ) οὕτως Usenerus
 13 οὐχ ὡς B² Cas.: μὴ ὡς Lond. O οὐχ V παντὸς a¹² Casp. O: πάντος
 (supra σ: ως m¹) V: πάντως Lond. O: τὸ SE ἤδι V¹ (corr. m¹) ἀλλ' ὅτι
 sic V 14 μηδὲ ἔν αὐ. Gercke τῶν B Lond. O: τῆ Va¹² 14. 15 περιπε-
 τεῖαν V 15 γενομένων O 16 ἀνέθηκεν (ἐξ supra ἂν v. c.) V 17 ἤγουν
 ἀναληφθεὶς B² 18 καὶ add. v. c. V 20 αὐτῶν Schwartz: αὐτὸν
 libri τὸν] v s. v. V 21 ταῦτα πάντα a¹² 24 διαφερῶν (sic, supra
 φ: θ v. c.) V: διαφέρων ES: διαφθερῶν a¹² 25 τίς et del. πῶς B² 26 ἢ
 περὶ sic V εὐσεβεῖς SE: εὐσεβέας O: εὐσεβεῖας libri προλήψεις v. c. corr. ex
 πρόληψις V

προαγορεύσεις εἶναι, οἱ δὲ τὸν Ἀπόλλω ποιητὴν ὧν προαγορεύει ποιοῦσιν. ὁ γὰρ οὐκ ἂν οὕτως ἐγένετο μὴ τοῦτον τὸν τρόπον χρήσαντος τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἔχρησεν, ὅπως γένηται τὰ ἐπ' αὐτοῖς γενόμενα, πῶς οὐκ ἔργα τοῦ χρήσαντος, ἀλλ' οὐ μήνυσις τῶν ἐσομένων; ἀλλ' εἰ καὶ δεῖ 30
 5 πλέον τι τῶν ἄλλων μάντεων ἔχειν τοὺς θεοὺς, ὡς καὶ συμπράσσειν τοῖς ἐσομένοις πρὸς τὸ γίνεσθαι † συνεργούμενον (καὶ γὰρ οἱ ποιηταὶ τοῦτο γε περὶ θεῶν ὑμνοῦντες διατελοῦσιν, ὅτι ἄρα εἰσὶ δωρητῆρες ἐάων) | κατὰ γε 100
 τὰ ὑπὸ τούτων λεγόμενα εἰς ἀγαθὸν μὲν οὐδὲν ὁ Πύθιος τῷ Λαίῳ συντελεῖ, ἀγωνίζεται δὲ καὶ πάντα πράττει πρὸς τὸ μῆδὲν τῶν ἀνοσιωτάτων τε
 10 καὶ ἀσεβεστάτων παρελθεῖν τὸν οἶκον αὐτοῦ. ὧν ἀκούσας τίς οὐκ ἂν εὐ- 5
 σεβεστέραν εἶποι τὴν λεγομένην ὑπὸ τῶν περὶ Ἐπίκουρον ἀπρονοησίαν τῆς τοιαύτης προνοίας; πῶς δὲ συνφθὰ ἀλλήλοις τὸ ὁμοῦ μὲν θεὸν λέγειν τὴν εἰμαρμένην καὶ χρῆσθαι τοῖς οὐσίην τε καὶ γινόμενοις ἐν τῷ κόσμῳ ἐπὶ σωτηρίᾳ αὐτοῦ τε τοῦ κόσμου καὶ τῆς τῶν ἐν αὐτῷ τάξεως, ὁμοῦ δὲ τρι- 10
 15 αὐτα περὶ αὐτῆς λέγειν ὡς παραλαμβάνειν πρὸς τὰς πράξεις τὰς ἀνοσιω-
 τάτας διὰ τὴν περὶ αὐτὰ σπουδὴν καὶ τὴν Πύθιον συνεργόν; ἐπὶ τίνων γὰρ σωτηρίᾳ ἐροῦσι χρῆσθαι τὴν εἰμαρμένην πατρὸς ὑπὸ παιδὸς ἀναιρέσει 15
 καὶ γάμψῳ μητρὸς καὶ παιδὸς ἀνοσίψῳ καὶ γενέσει παιδῶν ἀδελφῶν καὶ πατρὶ; τί τῆς ἐν κόσμῳ διοικήσεως ἐκ τούτων ἔχειν εὐλογον τὴν σωτηρί-
 20 αν, ὡς καὶ τὸν Ἀπόλλω φοβεῖσθαι μὴ τι παρέλθῃ τούτων ἄπρακτον; πό-
 τερον ἐμπόδια μὴ γινόμενα τῇ τῶν ἀνθρώπων κατὰ πόλεις τε καὶ νόμους 20
 οἰκῆσει, ἢ τῇ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου σωτηρίᾳ, ἢ τῇ τῶν θεῶν εὐτά-
 κτην τε καὶ αἰδίῳ περιφορᾷ ἢ τίνι τῶν ἐξ ὧν τὸν κόσμον συνεστάναι τε
 καὶ διοικεῖσθαι κατὰ λόγον συμβέβηκεν; ὁτλον δ' ὅτι, κἄν ἄλλον τινὰ μὴ- 25
 25 θον πάλιν ἀκούσωσιν παρά τινος τῶν τραγῳδοποιῶν, οἷς ἔργον τὰ τοιαῦτα
 πλάσματα, ἢ γυναῖκά τινά διὰ ζηλοτυπίαν ἐπιβουλεύσασαν μὲν ἄλλοτριῶν
 τέχνους, ἀποκτείνασαν δὲ τὰ ἑαυτῆς, ἢ Θυέστην τινὰ δυστυχεῖ γέροντα τῶν
 σαρκῶν τῶν παιδῶν αὐτοῦ ἐσθίοντα Ἀτρέως τινὸς ἀδελφοῦ τοιαύτην παρα- 30
 θέντος αὐτῷ τράπεζαν, πιστεύουσί τε τοῖς μύθοις ὡς γεγονόσι καὶ τὴν
 30 εἰμαρμένην τε καὶ πρόνοιαν δι' αὐτῶν κατασκευάζουσι, ὥσπερ ἔργον ποι-

2 ὁ γὰρ libri: εἰ γὰρ B² ἐγένετο a¹² 3 καὶ (ᾧ) διὰ O γενόμενα] o in
 lit. V 4 ἀλλ' οὐ] ἄλλου V: om. K: ἀλλὰ ES 6 συνεργούντας Casp. O (supra
 συνεργούμενον B²: τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦς δεῖ συνεργεῖν) 7 διατελοῦσιν a²
 ἄρα V 8 Λαί a¹² 8 Λαί a¹² 8. 9 συντελεῖ
 Cas.: συντέλει Va²: συνετέλει a¹: συνεργεῖ H γρ. O 9 δέ] om. a¹²: γὰρ Lond. O
 10 ὧν τίς (τίς in lit.) ἀκούσας (litura 3 litt.) οὐκ B 12 σύνωδα V 15 παραλαμ-
 βάνει a² 15. 16 ἀνοσιωτάτους Lond. 17 πατέρα μὲν a² ἀναιρεθῆναι a²
 18 ἀδελφῶν a¹²: ἀδελφῶν (sic, supra ω: ι m¹) V¹: ἀδελφῶ// B: ἀδελφῶ HO (παί-
 δων ἀδελφῶν πατρὶ Casp. O) 19 τῆς v. c. Va¹²: τῶν V¹: fortasse τῆς
 <τῶν> 20 τούτων B²H γρ. ES Lond. O: τούτῳ Va¹²: τούτο K 21 ἐμ-
 ποδιεῖ H γρ. ES νομοὺς Lond. O 24 κατὰ λόγον om. O 26 ζηλωτυ-
 πίαν V ἐπιβουλευσάμενην O 27 τὰ] καὶ a² 28 παιδῶν O
 αὐτοῦ V 29 πιστεύουσι Schwartz τε v. c. VB²: δε V¹: δὲ a¹²: δὴ HO
 30 κατασκευάζουσι Schwartz

ούμενοι ἂ βούλονται κατασκευάζειν δι' αὐτῶν τῶν κατασκευῶν ἀναιρεῖν.
 καίτοι μακρῶ βέλτιον (ἄν) ἦν καὶ εὐγνωμονέστερον ἀναιρεῖν τὰς ὑποθέσεις διὰ 102
 τὴν τῶν ἐπομένων αὐταῖς ἀτοπίαν, ἢ τοῖς οὕτως ἀτόποις διὰ τὰς ὑποθέ-
 σεις παρίστασθαι. οἱ δὲ καὶ πιστεύουσιν τοῖς ἀτοπωτάτοις ῥαδίως καὶ τοῦ 5
 5 κατὰ λόγον αὐτὰ γενέσθαι αἰτίας τινὰς λέγειν οὐκ ὀκνοῦσιν. ἀλλὰ τῶν XXXII
 μὲν τοιούτων ἄλις (ἰκανὸν γὰρ ἐφ' ἑκάστου τὸ ἐνδοεῖξασθαι τὴν τῆς δόξης
 ἀτοπίαν), ἰκανῶς δ' οἶμαι δεδηλωῖσθαι, πῶς λέγεται τὸ ἐπὶ τῷ φρονίμῳ 10
 εἶναι τὸ φρονεῖν καίτοι μὴ δυναμένῳ μὴ φρονεῖν· οὐ γὰρ ὅτι νῦν, ὅτε
 ἐστὶ φρόνιμος, ἐπ' αὐτῷ τὸ εἶναι τοιούτῳ (ἦν γὰρ ἄν καὶ τοῦ νῦν μὴ
 10 φρονεῖν κύριος), ἀλλ' ὅτι πρὸ τοῦ τοιούτου γενέσθαι εἶχεν ὥσπερ [δὲ] τοῦ
 γενέσθαι οὕτως δὲ καὶ τοῦ μὴ γενέσθαι τοιούτου τὴν ἐξουσίαν, δι' ἣν προ- 15
 εἰρήκαμεν αἰτίαν πρὸς τὸ γενέσθαι τοιούτου συνήρρησεν αὐτῷ. ἐπὶ δὲ τῶν
 θεῶν οὐκ εἶη ἄν τὸ εἶναι τοιούτοις (ὅπερ ἦν καὶ αὐτὸ ἐν τοῖς ὑπ' αὐτῶν
 ἀπορουμένοις), ὅτι γὰρ ἐστὶν αὐτῶν ἐν τῇ φύσει (τὸ) τοιούτον, οὐδὲν δὲ 20
 15 τῶν οὕτως ὑπαρχόντων ἐπ' αὐτῷ. διὰ τοῦτο γὰρ τὰ μὲν ἐκεῖνων ἀγαθὰ
 τίμιά τε καὶ μακαριστά, μεῖζόν τι τῶν ἐπαινετῶν ἀγαθῶν ἔχοντα, ὅτι
 τὴν ἀρχὴν ἢ φύσιν αὐτῶν ἀνεπίδεκτός ἐστιν, ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῇ κτήσει τῶν
 ἀρετῶν ἐπαινούμεθα, ὅτι, τῆς φύσεως ἡμῶν ἐπίδεκτικῆς οὕσης καὶ τοῦ 25
 χείρονος, οὐκ ὠκνήσαμεν πρὸς τὰ βελτίω, καὶ τῶν μὲν χειρόνων ἀνθρωπῶτι
 20 καὶ χωρὶς καμάτων περιγίνεσθαι δοκούντων, τῆς δὲ ἀρετῆς μετὰ πόνων τε
 καὶ μετὰ καμάτων καὶ πολλῶν ἰδρώτων. ἔχει μέντοι καὶ ὁ φρόνιμος ἐπὶ
 τῶν καθέκαστα πράξεων τοῦ καὶ μὴ πράττειν αὐτὰς τὴν ἐξουσίαν, εἴποτε 30
 κάκεινοις πράξεις τινὲς γίνοντο περὶ τὰ ἐνδεχόμενα καὶ ἄλλως ἔχειν. οὐ
 γὰρ ἀφήρηται τὴν ἐξουσίαν οὔτε ὁ Πύθιος τοῦ τῷ αὐτῷ χρῆσαι τε καὶ 104
 25 μὴ, οὔτε ὁ Ἀσκληπιὸς τοῦ παρίστασθαι. πάντες γοῦν σχεδὸν ἀνθρωποὶ
 καταφεύγουσιν ἐπ' αὐτόν, ἔνθα ἄν ἐπιφανέστατος ἦ, πεπιστευκότες ὅτι τοῖς
 σπουδάζουσιν αὐτὸν ἔχειν ἰατρὸν μᾶλλον τῶν οὐ σπουδάζόντων ἐπιδίδωσιν 5
 αὐτόν.

1 ἀναιρεῖν] ἀν add. v. c. V 2 ἄν addidi καὶ om. a¹² 3 ἢ Lond. O:
 οὐ sic V: οὐ rel. 7 δι a² 7. 8 τὸ—εἶναι τὸ φρονεῖν] ἐν μηδενὶ ὄν (ὄν
 φύσει ES) τὸ φρονεῖν φύσει H γρ. ES 8 pr. τὸ] ὁ in lit. V φρονεῖν καίτοι]
 ρονεῖν καίτοι in mg. V¹ δυναμένῳ μὴ scripsi: δυναμένων τὸ Va¹²: δυναμένου τὸ μὴ
 B²: δυναμένῳ τὸ οὐ Lond. O: δυναμένῳ οὐ Cas.: [μὴ] δυναμένῳ τότε οὐ conl. O: δυνα-
 μένῳ τότε οὐ Casp. O ὅτι del. B²: ἔτι Gercke 10 alt. τοῦ ES: δὲ τοῦ V:
 //// τοῦ B: δὲ τοῦ a¹²: γὰρ τοῦ H mg.: δὴ τοῦ Casp. O 11 καὶ δι' ἦν Lond. O
 12 αὐτῷ V 13 οὐκ εἶη scripsi: οὐκέτ' libri: οὐκ ἔστ' ES τοιούτοι
 Gercke ὑπ' ἐκεῖνων O 14 τὸ add. HO 15 ἐπ' αὐτῶν Gercke
 μὲν om. O 16 μακάριστα V 17 αὐτῶν <τοῦ χείρονος> O ἀνεπίδεκτος
 ὧν ἐναντίων B² τῇ om. O κτίσει a¹² 19 καὶ] καίτοι Gercke fortasse
 recte 20 παραγίνεσθαι Casp. O 22 εἴποτε] εἴτε V¹ (corr. v. c.) 24 ἀφῆρ-
 τηται a² τοῦ τῷ a¹²: τοῦ τῷ sic V: τοῦτῳ ES: του τῷ Cas. χρῆσαι Grotius
 (in vers.) Schwartz: χρῆσθαί τε καὶ v. c. V: χρῆσεται καὶ V¹ 25 ἀσκληπιος V
 παρίστασθαι conl. O: παρίστασθαι libri fortasse παρίστασθαι <τε καὶ μὴ> 27 οὐ v. c.
 Va¹²: ὡς V¹ 28 αὐτόν V

Τὸ δὲ λέγειν † ἡγεῖσθαι τοὺς οὐχ ἡγουμένους ἐν τῷ σώζεσθαι τὴν XXXIII καθ' ὁρμὴν τῶν ζώων ἐνεργεῖαν ἤδη σώζεσθαι καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν τῷ [μῆ] πᾶν τὸ καθ' ὁρμὴν γινόμενον ἐπὶ τοῖς ὁρμῶσιν εἶναι καὶ διὰ τοῦτο ἐρω- 10 τᾶν, εἰ μὴ ἐνεργημά τι τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐστί, καὶ λαβόντας ἐπὶ τούτῳ πάλιν 5 ἐρωτᾶν, εἰ μὴ τῶν ἐνεργημάτων τὰ μὲν εἶναι δοκεῖ καθ' ὁρμὴν, τὰ δ' οὐ καθ' ὁρμὴν, δ λαβόντας πάλιν προστιθέναι τούτῳ τὸ μὴ τῶν ἐνεργη- 15 μμάτων μὲν, μὴ καθ' ὁρμὴν δὲ εἶναι τι ἐφ' ἡμῖν, οὐ καὶ αὐτοῦ συγχω- 16 ρούμενου ἐπὶ τούτοις λαμβάνειν τὸ πᾶν τὸ καθ' ὁρμὴν γινόμενον ἐπὶ τοῖς οὕτως ἐνεργοῦσιν εἶναι, ἐπειδὴ ἐν μηδενὶ τῶν ἄλλως ἐνεργουμένων ἐστί, 10 καὶ διὰ τοῦτο λέγειν σώζεσθαι κατ' αὐτοὺς καὶ τὸ τοιοῦτον ἐφ' ἡμῖν, δ δυνατὸν ὑφ' ἡμῶν γενέσθαι τε καὶ μῆ, εἶναι δὴ καὶ τὰ οὕτως γινόμενα 20 ἐν τοῖς καθ' ὁρμὴν γινομένοις [ἔστι]. πῶς οὐ παντάπασιν ἀγνοούντων ταῦτα, πρὸς ἃ ποιῶνται τοὺς λόγους; οὐ γὰρ εἰ ἐν τοῖς καθ' ὁρμὴν ἐνεργουμέ- 25 νοις τὸ ἐφ' ἡμῖν εἶναι συγκεχώρηται, διὰ τοῦ λόγου ἤδη πᾶν τὸ καθ' ὁρμὴν ἐνεργούμενον ἐφ' ἡμῖν. ταῦτα γὰρ μόνον τῶν καθ' ὁρμὴν γινομέ- 15 νων τὸ ἐφ' ἡμῖν ἔχει, ὅσα κατὰ λογικὴν ὁρμὴν ἐνεργεῖται. λογικὴ δ' ἐστὶν ὁρμὴ (ἡ) ἐν τοῖς βουλευτικοῖς τε καὶ προαιρετικοῖς γινομένη, τουτέστι ἡ τῶν ἀνθρώπων, ὅταν ἐπὶ τούτοις γίνηται. τῶν γὰρ ἄλλων ζώων αἰ 30 καθ' ὁρμὴν ἐνεργεῖται οὐ τοιαῦται, ὅτι μηκέτ' ἐν ἐκείνοις ἐξουσία τοῦ καὶ 20 μὴ ποιῆσαι τὸ καθ' ὁρμὴν ἐνεργούμενον. διὸ ἐν ταῖς καθ' ὁρμὴν ἐνεργεί- 10 αῖς τὸ ἐφ' ἡμῖν, οὐ μὴν διὰ τοῦτο πᾶσα καθ' ὁρμὴν ἐνεργεῖα γινομένη τὸ ἐφ' ἡμῖν ἔχει. πῶς δ' οὐκ ἀγνοούντων τὰ ὑφ' αὐτῶν γινόμενα τὸ τῇ 5 XXXIV ἀληθείᾳ τῶν γινομένων, ἣν ἀναιροῦσιν διὰ τοῦ δόγματος, αὐτῇ [πρὸς τὸ] κεχρησθαι πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἀναιροῦντος αὐτὴν δόγματος; λαβόντες 25 γὰρ τὸ ἕκαστον τῶν συνεστώτων φύσει καθ' εἰμαρμένην εἶναι τοιοῦτον, ὁποῖόν ἐστί, ὡς ταύτου ὄντος τοῦ τε φύσει καὶ τοῦ καθ' εἰμαρμένην, 10 προστιθέασιν τὸ οὐκοῦν κατὰ τὴν εἰμαρμένην καὶ αἰσθήσεται τὰ ζῶα καὶ ὁρμήσει, καὶ τὰ μὲν τῶν ζώων ἐνεργήσει μόνον τὰ δὲ πράξει τὰ λογικά, καὶ τὰ μὲν ἀμαρτήσεται τὰ δὲ κατορθώσει. ταῦτα γὰρ τούτοις κατὰ φύ- 30 σιν μὲν, ὄντων δὲ καὶ ἀμαρτημάτων καὶ κατορθωμάτων καὶ τῶν τοιοῦτων 15

1 ἡγεῖσθαι] (οὐχ) ἡγεῖσθαι Casp. O: πλᾶνασθαι B²: ληρεῖν sive νηπιάζεσθαι Gercke: (ἄτοπα) ἡγεῖσθαι Heine οὐχ sic V: del. Casp. O 2 μῆ sic V: μῆ rel. (τὸ μῆ Casp. O)
 4 ἐνεργημάτι V: ἐνερωτήματι ES τι τὸ] τι τῶν conl. O 4. ὅ εἰ μῆ — ἐρωτᾶν om. a¹² 6 τούτῳ] φ in lit. B μῆ scripsi: μῆτε libri: del. Heine: μῆδὲν B²
 7 δὲ <μῆδὲ> Heine τι] τὸ Gercke: τε a²: del. B² οὐ καὶ αὐτοῦ (καὶ in lit.) B: οὐκ αὐτοῦ (ὅ in lit. 3 litt.) V: οὐκ αὐτοῦ a¹²: καὶ αὐτοῦ Lond. O 10 τούτου Lond. O 12 ἔστι delevi: coll. post παντάπασιν B² οὐ corr. ex οὖν V
 ἀγνοούντες B² ταῦτα V 17 ἡ addidi 18 γίνεται O 19 οὐ] αἰ a² του V 20 μῆ τι a¹² τῶν . . ἐνεργουμένων conl. O 22 οὐκ] υ in lit. V
 γινόμενα] λεγόμενα Casp. O 23 αὐτῇ (sic, supra v: ι) προστό (i. e. αὐτῇ) V: αὐτῇ Lond. O: αὐτὴν πρὸς τὸ KB (his verbis B² lineolam subducit, i. e. del.) a¹² Cas.: αὐτῇ πρὸς τὸ HES 24 nonne χρῆσθαι? αὐτὸν a¹² 26 ὡσταυτοῦ sic V
 28 μόνον] χρόνον a¹ 29. 30 fortasse κατὰ φύσιν. <κατὰ φύσιν> μὲν <οὖν> ὄντων [δὲ] καὶ 30 μενόντων τῶν δὲ a²

φύσεων καὶ ποιότητων μὴ ἀγνωσμένων, καὶ ἔπαινοι καὶ ψόγοι καὶ κολάσεις
καὶ τιμαί. ταῦτα γὰρ οὕτως ἔχει ἀκολουθίας τε καὶ τάξεως'. οὐ μὴν
ἀκολουθεῖ ταῦτα ἔτι τοῦτον γίνεσθαι τὸν τρόπον τοῖς τὴν φύσιν τε καὶ τὰ 20
γινόμενα κατὰ φύσιν εἰς τὴν εἰμαρμένην τε καὶ τὴν ἀνάγκην μεταφέρουσιν.
5 κατὰ φύσιν μὲν γὰρ τοῖς πρακτικοῖς τε καὶ λογικοῖς ζώοις τὸ καὶ ἁμαρ-
τάνειν καὶ κατορθοῦν δύνασθαι τῷ μηδέτερον αὐτῶν ποιεῖν κατηναγκασμέ-
νως, καὶ τοῦτ' ἀληθές ἐστι καὶ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. οὐ μὴν τοῖς 25
πάντα ἃ ποιοῦμεν ἐξ ἀνάγκης ἡμᾶς ποιεῖν λέγουσιν ἔπεται τοὺς μὲν κατορ-
θοῦν τῶν λογικῶς ἐνεργούντων, τοὺς δ' ἁμαρτάνειν. ἐξ ἀνάγκης
10 δὲ πάντα ποιοῦμεν καθ' οὓς ἀδύνατον μὲν τῶνδὲ τινῶν περιστά- 30
των μὴ πράσσειν ἡμᾶς, τὰ δ' ἐξ ἀνάγκης | ἡμᾶς αἰεὶ περιστήσεται 108
ταῦτα δι' ἃ πράσσομεν. οὐ γὰρ τὸν ὅπως οὖν χαρίεν ποιοῦντα καθορ-
θοῦν τις λέγει, ἀλλ' οὐδ' ἁμαρτάνειν τὸν ὅπως οὖν φαῦλόν τι πράττοντα,
ἀλλ' εἰ ὅπως οὖν ἐν ἐξουσίᾳ τις ὧν τῶν χειρόνων αἰρεῖται καὶ πράσσει 5
15 [ἦ] τὰ βελτίω τοῦτον λέγομεν κατορθοῦν. τὸν γοῦν τὰ αὐτὰ ταῦτα ἀπὸ
τύχης ποιήσαντα οὐκέτι λέγομεν κατορθοῦν ὡς τοῦ κατορθοῦν τὴν κρίσιν
οὐκ ἀπὸ τῶν πραττομένων ἔχοντος μόνον, ἀλλὰ πολὺ πρότερον ἀπὸ τῆς
ἕξεως τε καὶ δυνάμεως ἀφ' ἧς πράσσεται. καὶ ὁ αὐτὸς λόγος ἐπὶ τῶν 10
ἁμαρτημάτων. ὧν δὲ ἡ ἐξουσία τοῦ πράττειν ἄλλα τινὰ παρ' ἃ πράττου-
20 σιν ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἀφίρηται, οὐδὲν αὐτοῖς συντελοῦσιν εἰς τὸ [τὰ]
αὐτοῖς περιστάσαι δι' ἃ πράττουσιν. πῶς ἂν ἔτι τούτους τις ἢ ἁμαρτά- 15
νειν ἢ κατορθοῦν λέγοι; οὔτε γὰρ τῆς τοιαύτης ἕξεως, ἀφ' ἧς τῶνδὲ τι-
νων περιστάσεων περὶ τὸ τάδε τινὰ πράττειν ὁρμὴ γίνεται, αὐτὸς ἐστὶν
ἐν ἐξουσίᾳ οὔτε τοῦ τὰ περιστάσῃ τοιαῦτα εἶναι. διὰ τοῦτο γὰρ τῶν
25 ἀλόγων ζώων οὐδὲν τούτων κατηγορεῖται. ἀγόμενος δὴ ἐπὶ τὸ πράττειν 30
ὑπὸ τε ἕξεως καὶ περιστάσεων τινῶν μηδενὸς κύριος αὐτὸς τοῦ μὴ τοῦτον
ἔχειν τὸν τρόπον. οὐδ' ἂν ἁμαρτάνειν ἔτι ἢ κατορθοῦν ἐπὶ τοῖς οὕτως
πραττομένοις λέγοιτο. ἐπεὶ δὲ οἱ τε ἔπαινοι καὶ ψόγοι, κολάσεις τε καὶ
τιμαί ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν τε καὶ κατορθώμασιν, ὡς καὶ αὐτοὶ λέγουσιν, 25
30 δῆλον ὡς ἀναιρουμένων τούτων ἀναιροῖτ' ἂν κακείνων ἕκαστον. τὸ δὲ
κατορθοῦν ἐπὶ τῶν θεῶν οὐ κυρίως ἂν λέγοιτο, ἀλλ' ὡς ἴσον τῷ τὰ ἀγαθὰ

1 ποιητήτων a² ἔπαινοι m¹ corr. ex ἐπαινομένου V 1. 2 τιμαί καὶ κολάσεις
HO 2 τομαί a¹ 3 ἔτι ταῦτα a¹² 4 alt. τὴν om. a² ἀνάγκην V
7 μὴν τοῖς Vu¹: μέντοι γε τοῖς a²: μέντοι γε ES: μέντοι γε διττὸ Lond. O 8 πάντα] pr.
a in lit. V: πάντα (ποιεῖν ἃ) Schwartz ἔπεται scripsi: ἔπειτα libri 10. 11 περι-
στάσεων a² 11 τὰ] fortasse ταῦτα 12 ταῦτα suspectum 13 ἁμαρτάνειν sic V
14 εἰ v. c. V: om. a¹² 15 τὰ βελτίω HESO: /////βελτίω B: ἡ τὰ βελτίων sic V: ἡ τὰ
βελτίω a¹² 16 του V 18 των V 19 ὧν H: ἡμῶν sic V: ἡμῶν a¹²: εἰ
γὰρ (del. δέ) B²: οἷς Lond. O 19. 20 ἃ πράττομεν B² 20 αὐτοῖ] αὐτοῖς sic
V: αὐτοῖς a¹² τὰ om. ES: ταῦτα (conl. v. 12) Diels 21 αὐτοῖς V (περιστά-
μενα) περιστάσαι B² τούτοις a² 23 ἡ ὁρμὴ K: ὁρμὴν a¹² 24 ἐν om. a²
25 δὲ a¹² 28 οἱ τε v. c. corr. ex οὔτε V 29 τιμαί] τι s. v. V 30 τὸ
γὰρ O

ποιεῖν, εἴ γε ἐν οἷς μὲν τὸ κατορθοῦν, ἐν τούτοις καὶ τὸ ἀμαρτάνειν, [ἐν 30
τούτοις] ἀνεπίδεκτον δὲ ἀμαρτημάτων τὸ θεῖον. διὰ τοῦτο γὰρ οὐδὲ ἐπαινοῦ-
μεν τοὺς θεούς, ὅτι κρείττους εἰσὶν ἢ κατ' ἐπαίνους καὶ τὰ ἐρ' οἷς οἱ
ἐπαινοὶ κατορθώματα. | μηδὲ ἐκεῖνον δὲ παραλείπωμεν τὸν λόγον, ᾧ θαρ- 110 XXXV
5 ροῦσιν ὡς δεικνύναι δυναμένου τῶν προκειμένων τι. λέγουσιν γὰρ 'οὐ γὰρ
ἔστι μὲν τοιαύτη ἢ εἰμαρμένη, οὐκ ἔστι δὲ πεπρωμένη, * * * οὐκ ἔστι 5
δὲ αἴσα, οὐδὲ ἔστι μὲν αἴσα, οὐκ ἔστι δὲ νέμεσις, οὐδὲ ἔστι μὲν νέμεσις,
οὐκ ἔστι δὲ νόμος, οὐδ' ἔστι μὲν νόμος, οὐδ' ἔστι δὲ λόγος ἠρθός
προστακτικὸς μὲν ὢν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸς δὲ ὢν οὐ ποιητέον. ἀλλὰ
10 ἀπαγορεύεται μὲν τὰ ἀμαρτανόμενα, προστάττεται δὲ τὰ κατορθώ- 10
ματα. οὐκ ἄρα ἔστι μὲν τοιαύτη ἢ εἰμαρμένη, οὐκ ἔστι δὲ ἀμαρτήματα
καὶ κατορθώματα. ἀλλ' εἰ ἔστιν ἀμαρτήματα καὶ κατορθώματα, ἔστιν
ἀρετὴ καὶ κακία, εἰ δὲ ταῦτα, ἔστι καλὸν καὶ αἰσχρόν. ἀλλὰ τὸ μὲν κα-
λὸν ἐπαινετόν, τὸ δὲ αἰσχρὸν ψεκτόν. οὐκ ἄρα ἔστι μὲν τοιαύτη ἢ εἰμαρ- 15
15 μένη, οὐκ ἔστι δὲ ἐπαινετόν καὶ ψεκτόν. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐπαινετὰ τιμῆς
ἄξια, τὰ δὲ ψεκτὰ κολάσεως. οὐκ ἄρα ἔστι μὲν τοιαύτη ἢ εἰμαρμένη, οὐκ
ἔστι δὲ τιμὴ καὶ κολασίς, ἀλλ' ἔστιν μὲν τιμὴ γέρωσ ἀξίωσις, ἢ δὲ κολασίς 20
ἐπανόρθωσις. οὐκ ἄρα ἔστι μὲν τοιαύτη ἢ εἰμαρμένη, οὐκ ἔστι (δὲ) γέρωσ
ἀξίωσις καὶ ἐπανόρθωσις. εἰ δὲ ταῦτα, (οὐκ) ἀπίρηται μὲν εἶναι πάντων γινο-
20 μένων καθ' εἰμαρμένην κατορθώματά τε καὶ ἀμαρτήματα καὶ τιμαὶ καὶ κολά-
σεις καὶ γέρωσ ἀξιώσεις καὶ ἐπαινοὶ καὶ φόγοι'. ἀλλὰ ταῦτά γε εἰ μὲν ὑπό τι- 25 XXXVI
νων αἰτίων περιεστώτων αὐτοῖς οὕτως ἀναγκάζονται λέγειν, συγγινώσκειν αὐ-
τοῖς ἄξιον, καὶ οὐδὲν δεῖ οὐθ' ἡμᾶς περὶ τῶν ὑπ' ἐκείνων κατ' ἀνάγκην λεγο-
μένων πολυπραγμονεῖν, οὔτε ἐκείνους περὶ τῶν οὐχ ὁμοίως αὐτοῖς λεγόντων 30
25 (ἐκάστοις γὰρ τῶν λεγομένων τε καὶ δοξαζομένων αἰτία ἢ τῶν περιεστώτων
δύναμις), καὶ οὐδὲν δεῖ τοὺς λέγοντας | αἰτιασθαι οὐδὲν εἰς τὸ οὕτως λέγειν 112
συντελοῦντας, εἴ γε μήτε τῶν περιεστώτων μήτε τῆς ἕξεως, καθ' ἣν ὑπὸ
τῶν περιεστώτων οὕτως αὐτοῖς κινεῖσθαι συμβέβηκεν, τὴν αἰτίαν ἔχουσιν ἐν
αὐτοῖς. εἰ δὲ ἐξουσίαν ἔχομεν καὶ χειρόν τι καὶ βέλτιον εἰπεῖν, τίς οὐκ 5

1. 2 ἐν τούτοις del. V¹: om. a¹² 2 δὲ τῶν Lond. O γὰρ om. Lond. O
3 τοῦ ὅτι O ἢ B²HES: οὐ (ἢ superscr. v. c.) V: οὐ a¹²: οὐ B¹ Cas. 4 μηδὲ]
μ add. v. c. V παραλείπωμεν KE Cas. O: παραλίπωμεν V: παραλείπομεν a¹²
5 δυναμένου Va¹²: δυνάμενον ES: δυναμένῃ Lond. O: om. K 5. 6 οὐ γὰρ ἔστι] οὐκ
ἔστι Lond. O cf. 208, 19 6 οὐκ ἔστι δὲ V¹a¹²O: οὐδὲ ἔστι v. c. V: οὐκ ἔστι ES
6. 7 οὐκ ἔστι δὲ αἴσα Va¹²: οὐδὲ ἔστι μὲν (μὲν om. Lond. conl. O) πεπρωμένη, οὐκ ἔστι δὲ
αἴσα B² Lond. O recte 7 οὐδὲ ἔστι μὲν νέμεσις v. c. V: οὐδὲ ἔστι νέμεσις V¹a¹²: οὐκ ἔστι
μὲν νέμεσις O: οὐδὲ νέμεσις Lond. 8 δὲ νόμος v. c. Va¹²O: μὲν νόμος V¹: νόμος HES
μὲν νόμος v. c. Va¹²O: δὲ νόμος V¹: νόμος ES οὐδ' V: οὐκ a¹²O δὲ λόγος a¹²O:
μὲν λόγος HB¹: /// μὲν λόγος V: λόγος ES 9 προστακτικὸς a¹² 13 αἰσχρόν V
17 alt. δε V 18 ἔστι (δὲ) B²S 19 εἰ V¹a¹²: οὐ v. c. V ταῦτα (οὐκ) B²
ἀπίρηται V: ἀπήρηται a¹²: ἀπήρηται Lond. O: ἄπερ εἴρηται ES μὲν] μὴ B²
21 ἀξίωσις O 25 δοξαζομένων αἰτία Schwartz: δοξάντων αἰτία Lond. O: δοξαζόντων
αἰτία καὶ B²: δοξαζόντων τινὰ libri 28 αὐτοῖς] αὐτὴν a¹²: αὐτοῦς O ἐν add.
v. c. V: exh. a¹²: om. HKES

ἂν αὐτῶν θαυμάσια τὴν σύνθεσιν τοῦ λόγου ὡς ἀπέριττον καὶ ἐξ ὁμολο-
 γουμένων καὶ ἐναργῶν συναγόουσιν τὸ μὴ δεῖν † ὦν ἦν τὸ ἄρα τῆς περὶ
 τοὺς συλλογισμοὺς ἀσχολίας μακρᾶς. θέμενοι γὰρ τὸ τὴν εἰμαρμένην χρῆ- 10
 σθαι πᾶσιν τοῖς γεγονόσι τε καὶ γινομένοις καθ' εἰμαρμένην πρὸς τὴν ἀκώ-
 5 λυτον τῶν ὑπ' αὐτῆς γινομένων ἐνέργειαν οὕτως, ὡς γέγονεν ἕκαστον αὐ-
 τῶν καὶ φύσεως ἔχει, λίθῳ μὲν ὡς λίθῳ, φυτῷ δὲ ὡς φυτῷ, ζῳῷ δὲ ὡς
 ζῳῷ, εἰ δὲ ὡς ζῳῷ, καὶ (ὡς) ὁρμητικῷ, ἐν τῷ τιθέναι τὸ χρῆσθαι αὐτὴν τῷ 15
 ζῳῷ ὡς ζῳῷ τε καὶ ὁρμητικῷ καὶ γίνεσθαι τὰ ὑφ' αὐτῶν διὰ τῶν ζῳων
 γινόμενα κατὰ τὴν τῶν ζῳων ὁρμὴν ἐπομένων καὶ τούτων τῶν ἐξ ἀνάγ-
 10 κης περιεστώτων αὐτὰ τότε αἰτίοις ἄτινα ἂν * * * ἡγούμενοι διὰ τοῦ τὸ
 καθ' ὁρμὴν ἐνεργεῖν τὰ ζῳα τηρεῖν ἐν τῷ ἅπαντα γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην 20
 καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν εἶναι τι τηρεῖν, τοὺς τε ἄλλους [οὗς] ἐρωτῶσιν λόγους καὶ
 ὁ γὰρ καὶ τὸν προειρημένον ἐμοὶ δοκεῖ ὡς οὐκ ἀληθεῖ πιστεύοντες τισσῶν
 αὐτῶ ἴσων διὰ μῆκός τε καὶ πλῆθος ὀνομάτων καὶ ἀσαφῆ σύνθεσιν παρά- 25
 15 ξειν ἡγούμενοι τοὺς ἀκούοντας. ἴδωμεν δὲ τὸ λεγόμενον ἡμεῖς δι' αὐτοῦ
 τὰ πολλὰ τῶν κειμένων ὀνομάτων παραιτησάμενοι τὸ νῦν, τὴν δὲ πεπρω-
 μένην καὶ τὴν αἴσαν καὶ τὴν νέμεσιν ὑφελόντες, οἷς ὀνόμασιν ἐφ' ὦν αὐ-
 τοῖς δοκεῖ σημαινομένων χρῶνται, ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐξετάσωμεν. ἄξιον γὰρ 30
 μαθεῖν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀκολουθίας τῆς 'οὐ γὰρ ἔστι μὲν τοιαύτη ἢ εἰ-
 20 μαρμένη, οὐκ ἔστι δὲ νόμος'. εἰ γὰρ τὰ μὲν γινόμενα καθ' εἰμαρμένην
 ἔπεται τοῖς ἐξ ἀνάγκης αὐτὰ περιεστώσιν αἰτίοις καὶ οὐχ | οἷόν τε τὸν καθ' 114
 ὁρμὴν ἐνεργοῦντα μὴ ἀκολουθεῖν τούτοις τοῖς αἰτίοις τὴν αἰτίαν τὴν ἐξ αὐ-
 τοῦ πάντως ἐκείνοις συναπτόντα, ὡς οὐδὲ τὸν ἀπὸ ὕψους ἀφεθέντα λίθον
 μὴ κάτω φέρεσθαι ἢ τὴν σφαῖραν κατὰ τοῦ πρᾶνου ἢ μὴ κυλίεσθαι ἀφε- 5
 25 θεῖσαν κατ' αὐτοῦ, τίς ἔτι χρεῖα νόμων; ὡς γὰρ ὁ λίθος οὐκ ἂν ὑπὸ τοῦ
 λέγοντος μὴ δεῖν κάτω φέρεσθαι κωλυθεῖν ποτ' ἂν τῷ αὐτῷ τε τὴν φύ-
 σιν εἶναι τοιοῦτος τὰ τε ἐξωθεν ἔχειν αἴτια συνεργὰ πρὸς τοῦτο, οὕτως οὐδὲ

1 περίτην O: ἀπέριττον Casp. O 2 πρ. τὸ] τοι B²? δεῖν—ἄρα] δέον, οἷον
 ἦν τὸ ἀπόρημα Diels 3 μακρὰς a¹² 4 γινομένους O εἰμαρμέ-
 νης a² 6 μὲν om. O 7 καὶ (ὡς) scripsi: del. Gercke ὁρμητικῆ
 (sic, supra η: ω) V: fortasse ὁρμητικῷ, (καὶ) τῷ χρῆσθαι a² 8 ὑπ'
 αὐτῆς Gercke διὰ τῶν ζῳων del. Heine 10 αἰτίοις a¹²: αἰτίοις (supra οἷς:
 ων m¹) V: αἰτίων HK: αἰτίαι Lond. O τοῦτο HKES: τοῦ Gercke lacunam
 indicavi τούτων τοῖς .. περιεστώσιν .. αἰτίοις Gercke: ταῖς τῶν .. περιεστώτων
 .. αἰτίαις Heine (πράττη) ἡγούμενοι Heine 12 καὶ τὸ a¹²: τὸ καὶ V
 τε] δὲ a² οὐς delevi: 'οὐς' sic V: οὐς a¹²: οὖν Lond. O 13 τὸν] τὸ V¹
 (corr. v. c. V) 14. 15 παρέξιν E: ταραξείν Lond. 15 λεγόμενα a²
 δι' αὐτοῦ (αὐ m¹ s. v.) V: διὰ τοῦ a¹²: καὶ διὰ τοῦ Lond. O: διὰ τούτων περὶ Cas.: διὰ
 τοῦτο coni. O aut del. 19 alt. τῆς] ταύτης Cas. O: om. ES 20 δὲ B²S
 Lond. O: γὰρ Va¹² 22 (καὶ) τὴν αἰτίαν Cas. O 23 συνάπτοντα B² Lond.:
 συνάπτον VB¹ (sed o in lit. B) a¹²: συνάπτειν E Cas. O: συνάπτων S ὡς H: ὥστε
 sic V: ὥστε a¹²: ὥσπερ B² οὐδὲν a² ἀφεθέντα Gercke: ἀφέντα libri
 24 σφαῖραν a¹ κυλίεσθαι a¹: κωλύεσθαι a² 27 αἴτια ἔχειν a¹² ουτος
 ἡδὲ V¹ (corr. v. c.)

ἡμῶν τις πεισθεῖη ποτ' ἂν λόγῳ ἢ νόμῳ ἄλλως ἀξιοῦντι πράττειν παρὰ 10
 τὴν τῶν περιστάσεων ἀνάγκην. οὐ γὰρ πλέον τι ἡμῖν ἐκ τοῦ συνιέναι
 τῶν προστασομένων ὑπὸ τῶν νόμων ἔχουσιν προκαταβεβλημένας αἰτίας,
 αἷς περιστάσεσιν ἀκολουθεῖν τὴν ὁρμὴν ἀνάγκη. οὕτως δὲ ἀναιροῖτ' ἂν 15
 5 τὸ ἐκ τῶν νόμων χρήσιμον, εἴ γε οἱ μὲν νόμοι προστακτικοὶ μὲν εἰσι τῶν
 ποιητέων, ἀπαγορευτικοὶ δὲ τῶν οὐ ποιητέων, οὐχ ἔπεται δὲ τῇ τῶν νό-
 μων προστάξει τὸ καθ' ὁρμὴν ἡμᾶς ἐνεργεῖν, ὅταν τὰ περιστάτωτα αἴτια
 ἐξ ἀνάγκης ἡμᾶς ἐπ' ἄλλα τινὰ κινή τε καὶ φέρη. ἀναιρουμένου δὲ διὰ 20
 τὴν τοιαύτην εἰμαρμένην τοῦ ἀπὸ τῶν νόμων χρησίμου, ἀναιροῖντ' ἂν καὶ
 10 (οἱ) νόμοι. τί γὰρ ὄφελος νόμων, οἷς πείθεσθαι τὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τῆς
 εἰμαρμένης ἀφηρημέθα; οὐκ ἄρα τῷ τοιαύτην εἶναι τὴν εἰμαρμένην ἔπεται 25
 τὸ νόμον εἶναι. ἐναντία γὰρ εἰμαρμένη τε καὶ νόμος, εἴ γε ὁ μὲν νόμος
 προστακτικὸς ἔστι τῶν πρακτέων τε καὶ μὴ, ὡς τῶν πραττομένων δυναμέ-
 νων αὐτῷ πείθεσθαι κελεύονται (διὸ καὶ τοὺς μὴ πειθομένους ὡς ἁμαρτά- 30
 15 νοντας ζῆμοι, τιμῶν τοὺς πειθομένους ὡς κατορθοῦντας), ἡ δὲ εἰμαρμένη
 πάντα τὰ γινόμενα ἀναγκαίως τε καὶ δι' ὁμοίας αἰτίας φησὶ γίνεσθαι, τῶν
 δὲ δι' ὁμοίας γινόμενων αἰτίας οὐκ οἶόν τε τὰ μὲν ἁμαρτήματα λέγειν, τὰ
 δὲ κατορθώματα. εἰ γὰρ λέγοι τις καὶ τὸν νόμον ἐν τοῖς | ἀναγκαίοις τε 116
 καὶ προκαταβεβλημένοις ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης αἰτίαις εἶναι, δῆλον ὡς καὶ
 20 τοῖς πράσσουσιν καθ' ὁρμὴν τὰ κατ' αὐτὸν ἐν τοῖς περιστάσειν αἰτίαις
 καὶ αὐτὸς ἔσται κατηναγκασμένως, οὐ περιστήσεται δὲ τοῖς πράττουσιν τὰ 5
 μὴ κατ' αὐτόν. οἱ δὲ ταύτην τοῦ μὴ πράσσειν τὰ κατὰ τοὺς νόμους
 ἔχοντες τὴν αἰτίαν πρόδηλον ὡς οὐκ ἂν ψέγοιντο. πῶς γὰρ ἄξιοι; τὸ γοῦν
 ἐν τοῖς περιστάσειν κατ' ἀνάγκην αἰτίαις, οἷς μὴ ἔπασθαι τὴν ὁρμὴν οὐχ
 25 οἶόν τε, οὐκ ἦν ἐκ τῶν νόμων αἰτία, κατ' ἀνάγκην τινὰ καὶ εἰμαρμένην 10
 παρεῖναι κεκωλυμένη. ἀλλὰ οὕτως γε οὐδ' ἂν νόμος ἔτι εἴη ἔχων καὶ
 πειθομένους αὐτῷ, εἴ γε χρὴ τούτῳ πείθεσθαι λέγειν ἐξ ἀνάγκης ἐπομένους,
 καὶ τοὺς μὴ πειθομένους ὑπὸ ἀνάγκης τινὸς πείθεσθαι κεκωλυμένους. ὥστε 15
 πολλὸν ἂν ἀληθέστερον εἴη συνεληγμένον τὸ 'εἰ ἔστι τοιαύτη εἰμαρμένη,
 30 οὐκ ἔστι νόμος'. ἀναιρουμένου δὲ νόμου καὶ σὺν αὐτῷ ἁμαρτήματος τε
 καὶ κατορθώματος, ἀναιροῖτ' ἂν, ὡς καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς ἀκολουθίας ἐλάμβαν-

3 ἀντίας a² 7 τὸ HB¹ (ex corr.) O: τὰ rel. τὰ s. v. V 9 ἀναιροῖντ'
 (alt. v s. v.) Va¹²: ἀναιροῖτ' KS 10 οἱ add. a¹² τὸ γὰρ a¹² 12 τὸ] τὸν a¹²
 13 πραττόντων ES Cas. Lond. O 13. 14 δυνάμεων K 14 αὐτῷ corr. ex αὐτῶν V
 15 τῇ δὲ εἰμαρμένη coni. O 16 φασὶ coni. O 16. 17 τῶν . . γινόμενων Lond. O:
 τῷ . . γινόμενῳ libri 18 λέγει a¹² 20 πράσσουσιν] προσοῦσιν V¹ (corr. v. c. V)
 κατ' αὐτόν Lond. O: καθ' αὐτοῖς Va¹²: καθ' αὐτοῦς HES Cas.: κατ' αὐτοῦς B²
 21 κατηναγκασμένως KES: κατηναγμένως (sic, supra ω: ο m¹) V: κατηναγκασμένος a¹²
 22 αὐτόν Lond. O: αὐτοῦς libri νόμος a¹ 23 τὸ] ὅτι Lond.: fortasse τότε 24 καθ'
 ὁρμῆν O 25 fortasse ἦν (ἡ) ἐκ 26 κεκωλυμένη Lond. O: κεκωλυμένην V: κεκωλυ-
 μένης (supra η: οἱ) ES νόμοις a² ἔχων] ἐξὸν Casp. O 26. 27 καὶ πειθομένους
 H γρ. S³ Cas. Casp. O: καίπερ θεμένους Va¹: καὶ περιθεμένους a² 27 αὐτῷ scripsi:
 αὐτῷ H γρ. Cas.: αὐτῶν Va¹²: αὐτόν B² Lond. O τούτῳ] τοῦτο (supra ο: ω m¹) V
 29 συνηγμένον sic V: συνεληγμένον a¹ 30 νόμον a²

von τῆς κατὰ τὸν λόγον, ἀρετῆ τε καὶ κακία καὶ τὸ εἶναι τι ἐν ἀνθρώποις 20
 αἰσχρόν τε καὶ καλὸν καὶ ἐπαινετόν τε καὶ ψεκτὸν καὶ τιμῆς τε καὶ κολά-
 σεως ἄξιον. οὐδὲν ἄρα μένει τοῦ ὑπὸ τοῦ μετὰ τῶσαύτης τέχνης ἠρωτη-
 μένου λόγου κατεσκευασμένου, ἀκολουθήσει τε αὐτοῖς ἀρξαμένων κατ'ὡθεν
 5 ἀκολουθία, ἣν ἔπεισθαι λέγουσιν τοῖς ἀναιρεῖν πειρωμένοις τὸ ἐφ' ἡμῖν 26
 ἢ εἶναι ὡς αὐτοὶ τηροῦντες ὁμολογουμένως αὐτὸ διὰ τοῦ προλαβόντος
 ἄλλοις ἐπιφέρειν αὐτὰ τὸ μὴ δοκεῖν ἔχασθαι τὸ καὶ τοῖς διαφεύγειν ἡγου-
 μένοις. εἰ γὰρ μὴ εἰσι τιμαὶ μηδὲ κολάσεις, οὐδὲ ἔπαινοι οὐδὲ ψόγοι, εἰ 20
 δὲ μὴ ταῦτα, οὐδὲ κατορθώματά τε καὶ ἀμαρτήματα, εἰ δὲ μὴ ταῦτα, οὐ-
 10 δὲ ἀρετὴ καὶ κακία, εἰ δὲ μὴ ταῦτα, φασίν, ὅτι μηδὲ θεοί. ἀλλὰ μὴν τὸ
 πρῶτον τὸ μὴ εἶναι μήτε τιμὰς μήτε κολάσεις ἔπεται τῷ πάντα γίνεσθαι 118
 καθ' εἰμαρμένην, ὡς δέδεικται. (καὶ) τὸ τελευταῖον ἄρα, δ ἄτοπον καὶ
 ἀδύνατον. ἀναιρετέον (ἄρα) τὸ πάντα γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην, ὅτι τοῦτ'
 15 εἴπετο. ἴδωμεν δὲ καὶ (τὸν) ἐπὶ τούτῳ λόγον ἠρωτημένον, εἰ μὴ τὰς ὁμοίας 5 XXXVI
 ἀνάγκας ἔχει. λέγει δὲ οὕτως· 'οὐ πάντα μὲν ἔστι καθ' εἰμαρμένην, οὐκ
 ἔστι δὲ ἀχώλυτος καὶ ἀπαρμποδιστος ἢ τοῦ κόσμου διοίκησις. οὐδὲ ἔστι
 μὲν τοῦτο, οὐκ ἔστι δὲ κόσμος, οὐδὲ ἔστι μὲν κόσμος, οὐκ εἰσὶν δὲ θεοί.
 εἰ δὲ εἰσι θεοί, εἰσὶν ἀγαθοὶ οἱ θεοί, ἀλλὰ εἰ τοῦτο, ἔστιν ἀρετὴ, ἀλλ' εἰ 10
 ἔστιν ἀρετὴ, ἔστι φρόνησις, ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἔστιν ἢ ἐπιστήμη ποιητέων τε
 20 καὶ οὐ ποιητέων. ἀλλὰ ποιητέα μὲν ἔστι τὰ κατορθώματα, οὐ ποιητέα δὲ
 τὰ ἀμαρτήματα. οὐκ ἄρα πᾶν μὲν γίνεται καθ' εἰμαρμένην, οὐκ ἔστι δὲ
 ἀμαρτήματα καὶ κατορθώματα. ἀλλὰ τὰ μὲν κατορθώματα καλὰ, τὰ δὲ ἀμαρ- 15
 τήματα αἰσχρά, καὶ τὰ μὲν καλὰ ἐπαινετά, τὰ δὲ κακὰ ψεκτά. οὐκ ἄρα
 πάντα μὲν ἔστι καθ' εἰμαρμένην, οὐκ ἔστι δὲ ἐπαινετά καὶ ψεκτά. ἀλλ'
 25 εἰ τοῦτο, εἰσὶν ἔπαινοι καὶ ψόγοι· ἀλλ' α μὲν ἐπαινοῦμεν τιμῶμεν, α δὲ 20
 ψέγομεν κολάζομεν, καὶ ὁ μὲν τιμῶν γεραίρει, ὁ δὲ κολάζων ἐπανορθοῖ.
 οὐκ ἄρα πάντα μὲν γίνεται καθ' εἰμαρμένην, οὐκ ἔστι δὲ γεραίρειν καὶ ἐπα-
 νορθοῦν'. καὶ οὗτος δὴ ὁ λόγος ἀπὸ τῆς αὐτῆς παλαιστρας ὡν δῆλον ὡς
 διὰ τῶν αὐτῶν ἂν ψευδῆς ὡν ἐλέγχοντο. πρῶτον μὲν γὰρ ἂν τις συγχω- 25
 30 ρῆσει προχειρῶς τῷ 'οὐ πάντα μὲν ἔστι καθ' εἰμαρμένην, οὐκ ἔστι δὲ

2 alt. καὶ s. v. V 4 κατασκευασμένου V: καὶ κατεσκευασμένου B²S mg.: κατεσκευασμένον
 Cas. Casp. O τε] τὸ a² ἀρξαμένοις B² 5 fortasse (τῆς) ἀκολουθίας 6 ὡς corr.
 ex πωσ V¹: πῶς a¹²: ὡς Lond. O τοῦ προλαβόντος KES: τὸ προβάλλειν Lond. O
 7 ἄλλους Lond. ἐφέρειν a¹: ἀφαιρεῖν Lond. O αὐτὸ Lond. O τὸ μὴ Va¹²: τῷ μὴ
 H mg. E Lond. O: το (supra o: ω) μὴ S ἔχασθαι τὸ καὶ τοῖς Va¹²: ἔπασθαι τὸ καὶ τοῖς
 KES: ἔπασθαι καὶ τοῖς H mg.: ἔχασθαι δ καὶ Lond. O 7. 8 ἠγοῦνται Lond. O 11 τὸ μὴ
 HB²E Cas. O: μὴ τὸ Va¹²: τὸ μηδὲ S pr. μήτε om. a¹² τιμαὶ Lond. 12 καὶ
 add. B² 13 ἀναιρεῖται HES ἄρα add. B² 14 τὸν addidi ἠρωτημένων a¹²
 15 οὗτος corr. in οὕτως V¹: οὗτος ES, fortasse recte: οὕτως rel. 16 pr. ἔστι
 s. v. V 17 μὲν τοῦτο· sic V 18 ἀλλὰ εἰ τοῦτο, ἔστιν ἀρετὴ, ἀλλ' v. c. Va¹²: ἀλλὰ
 εἰ το ἔστι ἄρα ἀλλ' sic V¹: ἀλλ ἀεὶ τὸ εἰ ἔστιν ἄρα ἀλλ' sic S: ἀλλὰ εἰ το εἰ (supra το εἰ:
 θεοῖς) ἔστιν ἀρετὴ ἀλλ' sic E: ἀλλὰ τοῦτο ἔστι ἀρετὴ, ἀλλ' K tert. εἰ om. a¹²
 19 τουτο V ἢ del. Gercke 24 pr. ἔστι] εἰσι a¹² 25 εἰσιν] οὐκ εἰσιν O: οὐκ
 ἂν Lond. 28 οὗτοι a¹: οὗτοι a² 29. 30 συγχωρήσει B²: συγχωρήσει Va¹²: συγχωρήσει
 ES 30 τὸ Cas. Lond. O

ἀκώλυτος καὶ ἀπαρεμπόδιτος ἢ τοῦ κόσμου διοικήσεις' [ἐν] τῷ γίνεσθαι
 τὰ μὲν ἐξ ἀνάγκης, τὰ δὲ ἐνδεχομένως, καὶ τούτων τὰ μὲν κατὰ φύσιν,
 τὰ δὲ κατὰ προαίρεσίν τε καὶ λόγον, τὰ δὲ καθ' ὄρμην, τὰ δ' ἀπὸ τύχης 30
 τε καὶ αὐτομάτως. ἀναιρεῖται δὲ πάντα τὰ ἄλλα ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης. οὐκ
 5 ἄρα (οὐκ ἂν) ἀπαρεμπόδιτος οὐδὲ ἀκώλυτος ἢ τοῦ κόσμου διοικήσεις μένοι. |
 ἀλλ' εἰ καὶ συγχωρηθεῖη τοῦτο τε καὶ τὸ κόσμος εἶναι καὶ κόσμου ὄντος 120
 θεούς, καίτοι κατ' Ἐπίκουρον ἐκτός ὄντας αὐτούς, καὶ τοὺς θεοὺς ἀγαθοὺς
 εἶναι, εἴη δὲ καὶ τὸ ἀρετὴν εἶναι τοῖς θεοῖς ἐπόμενον, πῶς τῷ τῆν τῶν 5
 θεῶν ἀρετὴν εἶναι ἔποιτ' ἂν τὸ εἶναι φρόνησιν; τίς γὰρ ἢ τῆς ἀκολου-
 10 θίας ταύτης ἀνάγκη; εἰ μὲν γὰρ ἦν εἰλημμένον τὸ τῆν ἀνθρώπων ἀρετὴν
 εἶναι, ἔποιτ' ἂν τούτῳ καὶ ἡ φρόνησις, ἐπεὶ δ' ἐκ τῶν κειμένων εἰληπται
 τὸ τῆν τῶν θεῶν ἀρετὴν εἶναι, πῶς ἂν ἔτι ἔποιτο τῇ τῶν θεῶν ἀρετῇ 10
 φρόνησις, ἀνθρώπων οὐσα ἀρετῇ; οὐ γὰρ τὰς αὐτὰς ἀρετὰς οἶόν τε λέγειν
 εἶναι τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν. οὔτε γὰρ ἄλλως ἀληθές τὸ τὰς
 15 τῶν τοσοῦτον ἀλλήλων κατὰ τὴν φύσιν διεστῶτων τὰς αὐτὰς τελειότητάς
 τε καὶ ἀρετὰς λέγειν, οὐθ' οἱ πρὸς αὐτῶν περὶ αὐτῶν λεγόμενοι λόγοι 15
 εὐλόγον τι ἐν αὐτοῖς ἔχουσιν. ἀνθρώπου δὲ ἡ φρόνησις ἀρετῇ, ἣ ἔστιν,
 ὡς φασι, ἐπιστήμη ποιητέων τε καὶ οὐ ποιητέων. ἐν οἷς γὰρ οἶόν τε (μὴ)
 πραχθῆναι τι καὶ τῶν ποιητέων, ἐν τούτοις ἢ τῶν ποιητέων τε καὶ οὐ ποι-
 20 ητέων ἐπιστήμη χῶραν ἔχει. ἀλλὰ μὴν πάντων γινομένων καθ' εἰμαρμέ- 30
 νην ἄχρηστος ἢ γνώσις τῶν ποιητέων τε καὶ μὴ. τί γὰρ ὄφελος τῆς τοι-
 αύτης γνώσεως τοῖς μὴδὲν ὦν πράττουσι φυλάεσθαι δυναμένοις; εἰ δὲ μὴ-
 δὲν ἢ τούτων ἐπιστήμη χρήσιμον, ἀναιροῖτ' ἂν ἡ φρόνησις, ὡς εἶναι τῆν 25
 ἀκολουθίαν ἀληθεστέραν τὴν εἰ ἔστιν εἰμαρμένη, μὴ εἶναι φρόνησιν. καθ'
 25 ἂν γὰρ λόγον ὁ νόμος ἀνηρεῖτο κειμένης τῆς εἰμαρμένης, κατὰ τοῦτον ἀναι-
 ρεθῆσεται καὶ (ἢ) φρόνησις, ἣς ἀναιρουμένης δῆλον ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἐν
 ἕκαστον ἀναιροῖτ' ἂν τῶν κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τὴν πρὸς τὴν φρόνησιν τι- 30
 θεμένων. ὅτι δὲ μὴδὲ [οἱ] ἐκ τοῦ δεικνύναι τὴν καθ' ὄρμην κίνησιν τοῖς XXXVIII
 ζῴοις μένουσαν πάντων γινομένων καθ' εἰμαρμένην σώζουσιν τὸ ἐφ' ἡμῖν,
 30 εἰ μὴ βούλοιτό τις ἀπλῶς | τὸ ὑπὸ τινοῦ κατὰ τὴν οἰκείαν γινόμενον φύσιν 122
 ἐπ' ἐκείνῳ λέγειν ἄλλο τι σημαινόμενον τοῦ ἐφ' ἡμῖν εἰσάγων παρὰ τὸ
 πεπιστευμένον τε καὶ προειλημμένον, εἰ φαμεν εἶναι διὰ τὸ ἔχειν ἡμᾶς ἐξ-
 ουσίαν τῶν ἐν τοῖς πραττομένοις ἀντικειμένων, φθάνει διὰ τῶν πρώτων 5

1 ἐν circumscripti 4 δὲ] γὰρ B² ἄλλα] αὐτὰ H Lond. O (πάντα ταῦτα O)
 5 οὐκ ἂν add. Diels: οὐκ add. a¹² ἀνεμπόδιτος a¹² Lond. O μένει Cas.
 6 pr. καὶ om. a¹² τὸ κόσμον H Cas.: τὸν κόσμον Lond. O τοῦ κόσμου O
 ὄντος] ἐντός Diels 7 αὐτοῦ O 8 εἰ δὲ Lond. O 10 εἰ s. v.
 v. c. V 12 τῶν θεῶν] ἀνθρώπων Lond. 13 ἀνθρώπων — ἀρετῇ om. O
 15 τοσοῦτων a¹: τοιούτων a² 17 οὐθ' εὐλογον Lond. O αὐτοῖς V ἀρετῆς ἢ
 sic (i. e. ἀρετῆς ἢ) V 18 μὴ add. Lond. O 19 καὶ (μὴ) τῶν Schwartz
 τε om. O 20 μὴ] μὴ V¹ (corr. v. c.) 25 τοῦτον B² H Cas.: τοῦτο Va¹²:
 τούτῳ K 25. 26 ἀναιρηθῆσεται a² 26 ἢ add. K ἐν om. a¹² 27 καὶ
 τῶν a² πρὸς φρόνησιν O 28 οἱ del. B² 31 παρεισάγων H 32 διὰ suspectum
 ἡμᾶς V

I * * * πῶς δ' ἂν παραδέξαιτό τις τὸ ἐν τῇ τοιαύτῃ κράσει τῶν σωμάτων
 ἕκαστον τῶν κίρναμένων φυλάττειν δύνασθαι τὴν οἰκείαν ἐπιφάνειαν, ὡς
 ὁμοῦ μὲν μηδὲ τὸ τυχὸν αὐτοῦ μόριον εἶναι [τε] καθ' αὐτὸ κεχωρισμένον
 5 θατέρου, ὁμοῦ δὲ φυλάττειν ἕκαστον αὐτῶν τὴν ἐπιφάνειαν τὴν ἑαυτοῦ, ὅ
 ἣν εἶχε καὶ πρὸ τῆς κράσεως; τοῦτο γὰρ ὑπεραίρει καὶ τὰς ἐν τοῖς μύθοις
 παραδοξολογίας, ὃ τίθησι Χρύσιππος ὅσον ἐν τούτῳ τὸ δύνασθαι τὰ κε-
 κραμένα χωρίζεσθαι πάλιν. τοῦ τε γὰρ λέγειν δύνασθαι χωρίζεσθαι τὰ
 κεκραμένα, ἀλλὰ καὶ τοῦ μηδ' ὅλων κίρνασθαι τινα δύνασθαι λέγειν μα- 10
 κρῶ παραδοξότερον καὶ παρὰ τὰς ἀπάντων ἐννοίας τὸ λέγειν ὁμοῦ μὲν
 δι' ὅλων ἀλλήλων χωρεῖν τινα σώματα, ὡς μηδὲν αὐτῶν μόριον εἶναι καθ'
 αὐτό, ὁμοῦ δ' ἕκαστον αὐτῶν ὑπὸ τῆς οἰκείας ἐπιφανείας περιέχεσθαι,
 ὑφ' ἧς περιείχετο καὶ πρὸ τῆς μίξεως. τό τε οὖν σῶμα διὰ σώματος †
 οὐδεμιᾶς ἐλάττω διαφορὰν ἔχειν συμβέβηκε τῶν κατὰ φιλοσοφίαν δογμα- 15
 των καὶ τῶν περὶ μίξεως τε καὶ κράσεως λόγων. οὐ γὰρ μόνον διηγή-
 χθησαν πρὸς ἀλλήλους περὶ τούτου τοῦ δόγματος οἱ μίαν ὕλην ὑποκεῖσθαι
 πᾶσι τοῖς ἐν γενέσει σώμασιν λέγοντες πρὸς τοὺς ἐκ διωρισμένων τε καὶ
 κεχωρισμένων σωμάτων ποιούντας αὐτήν (ᾧν οἱ μὲν ἄτομα σώματα ἄπειρα 20
 τῶ πλήθει, κατὰ σχῆμα καὶ μέγεθος μόνον τὴν πρὸς ἄλληλα διαφορὰν
 20 ἔχοντα, τὰς ἀρχὰς | καὶ τὰ στοιχεῖα φασιν εἶναι, καὶ τῇ τούτων συνθέσει 590
 τε καὶ ποιᾷ περιπλοκῇ ἔτι τε τάξει καὶ θέσει τὰλλα γίνεσθαι· ἐφ' ἧς δό-
 ξης πρῶτοι μὲν Λεύκιππος τε καὶ Δημόκριτος γενέσθαι δοκοῦσιν, ὕστεροι
 δὲ Ἐπίκουρος τε καὶ οἱ τὴν αὐτὴν τούτῳ τραπέντες· οἱ δὲ αὐτῶν, 5

1 περὶ κράσεως καὶ μίξεως B: περὶ μίξεως Ra 4 μηδὲ scripsi: μήτε libri
 τε circumscripti 7 ὅσον] fortasse ὡς δ'ν (ὡς δ'ντος ἐν τούτῳ τοῦ Apelt) τὸ]
 τῶ a 9 ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ Ra δύνασθαι Ra: δύναται (υνατ ex corr.) rel.
 10 ἐνοίας Ra ante τὸ add. ἢ man. rec. Ra 11 εἶναι] ἢ Ra 14 οὐδεμιᾶς]
 μηδεμιᾶς Ra 15 λόγον A¹ (corr. A²) 16 οἱ] οὐ Ra 17 γενέσει a: γενέσει
 codd. τε om. a 18 ποιούντες Ra 19 post μέγεθος 2 litt. erasae A
 21 ποιᾷ a γίνεσθαι Ra: inter τὰλλα et ἐφ' 7—8 litterae evanuerunt in A:
 fenestra in B: om. CPS 23 τούτῳ τραπέντες] τούτων ἐπέντες Ra: τούτων ἐπιόντες
 δόξαν Ideler

οὐκ ἀτόμους, ὁμοιομερῆ δέ τινα φασιν ἄπειρα εἶναι σώματα, ἐξ ὧν ἡ τῶν
 αἰσθητῶν γένεσις σωμάτων γινομένη κατὰ σύγκρισιν καὶ σύνθεσιν, ἧς δόξης
 Ἐναξαγόρας τε καὶ Ἀρχέλαος δοκοῦσι γεγονέναι· ἤδη δέ τινες καὶ ἀμερῆ
 τινα σώματα τὰς ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα τῶν πάντων προήχθησαν εἰπεῖν· 10
 5 ἔστι δέ τις δόξα καὶ ἐξ ἐπιπέδων τὴν γένεσιν ποιούσα τῶν σωμάτων καὶ
 ἐξ ἀριθμῶν τις ἄλλη), οὐ δὲ πρὸς ἀλλήλους μόνον, ὡς ἔφην, οὗτοι διη-
 νέχθησαν κατὰ τὴν πρὸς τὰς ἀρχὰς διαφορῶν οὐσας ἀκολουθίαν καὶ τὰς
 κράσεις διαφορῶν γίνεσθαι λέγοντες, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἡνωμένην τὴν 15
 ὕλην λεγόντων καὶ πάλιν αὐτῶν διωρισμένην τε καὶ κεχωρισμένην ἔστί τις
 10 πρὸς ἀλλήλους διαφωνία. αἰτία δ' αὐτοῖς τῆς διαστάσεως τῆς τοσσηδε ἡ
 χαλεπότης τοῦ δόγματος. (τῷ) μὲν γὰρ ἑναργές εἶναι κινᾶσθαι |
 τινα τῶν σωμάτων πρὸς ἀλλήλα πάντες σχεδὸν οἱ περὶ φύσεώς τε καὶ 591
 τῶν γινομένων φύσει φιλοσοφοῦντες ἦλθον ἐπὶ τὸ ζητεῖν τὴν αἰτίαν αὐ-
 τοῦ, τῷ δ' εἶναι χαλεπὴν τε αὐτοῦ τὴν εὑρεσιν καὶ ἐκάστη τῶν ἀπο-
 15 διδομένων αἰτιῶν οἰκείας τινὰς ἔπεσθαι δυσχερεῖας ἄλλος ἄλλη ἀπετρά- 5
 II πετο. Διὸ οὐ χεῖρον καὶ ἡμᾶς περὶ αὐτῆς διαλαβεῖν καὶ μηνῶσαι τὰ δο-
 κοῦντα ἡμῖν εὐλογώτερα λέγεσθαι τῶν περὶ κράσεως εἰρημένων τοῦ δοκεῖν
 οὕτως ἔχειν παρεχόμενους τὰς αἰτίας. Δημόκριτος μὲν οὖν ἡγούμενος τὴν
 λεγομένην κρᾶσιν γίνεσθαι κατὰ παράθεσιν σωμάτων, διαιρουμένων τῶν 10
 20 κινᾶμένων εἰς μικρὰ καὶ τῇ παρ' ἀλλήλα θέσει τὴν μίξιν ποιουμένων,
 οὐδὲ τὴν ἀρχὴν φησὶ εἶναι πρὸς ἀλήθειάν τινα κεκραμένα, ἀλλ' εἶναι τὴν
 δοκοῦσαν κρᾶσιν παράθεσιν σωμάτων ἀλλήλοις κατὰ μικρὰ σωζόντων αὐ-
 τῶν ἐκάστου τὴν οἰκείαν φύσιν, ἣν εἶχον καὶ πρὸ τῆς μίξεως· δοκεῖν δ' 15
 25 αὐτὰ κεκρᾶσθαι τῷ τὴν αἰσθησιν διὰ μικρότητα τῶν παρακειμένων μηδε-
 νὸς αὐτῶν αἰσθάνεσθαι δύνασθαι μόνου. φιλαλήθως τε καὶ φιλοσόφως
 οὐκ ὤκνησεν εἰπεῖν τὸ ἐπόμενον τοῖς οὕτω τὰς κράσεις λέγουσι γίνεσθαι.
 παραθέσει δὲ τοιαύτη τὰς κράσεις ἀνάπτουσι καὶ οἱ τὰς ὁμοιομερείας ὕλην
 εἶναι τῶν γινομένων λέγοντες. Ἐπίκουρος δὲ φεύγειν βουλόμενος τὸ ὑπὸ 20
 Δημοκρίτου ῥηθὲν ἔπεσθαι [βούλεται] τοῖς παραθέσει τῶν κινᾶμένων τὴν
 30 κρᾶσιν γίνεσθαι λέγουσι παραθέσει μὲν τινῶν σωμάτων καὶ αὐτὸς τὰς
 κράσεις γίνεσθαι λέγει, ἀλλ' οὐκ αὐτῶν τῶν μιγνυμένων σωμάτων σωζο-

1 οὐκ ἀτόμους Diels Apelt: οὐ κατ' ἄλλους libri 2 post σύνθεσιν fenestra 7 litt. in fine
 versus A fort. (ἐφ') ἧς 9 αὐτῶν Diels: αὐτῶν libri διωρισμένη . . κε-
 χωρισμένη Ra 10 τοσσηδε] τοσηδε Ra 11 (τῷ) μὲν scripsi: μὲν ARa: ὅτι
 μὲν BPS: ἐπεὶ μὲν Ideler εἶναι] ἔστιν εἶναι A²a 14 χαλεπὴν τε Diels: χαλεπὴν
 (χαλεπὸν SP) δὲ ABSCP: χαλεπὴν Ra ἐκάστη A 15 ante ἄλλος C del. δὲ
 ἄλλος ἄλλη ABCP: ἄλλος S: ἄλλη ἄλλην Ra 15. 16 ἀπετράπετο] ἐράπτετο Ra
 16 διαλαβεῖν] διαλαχεῖν Ra 17 (καὶ) τοῦ Ideler 18 παρεχόμενους] παρεχόμενα
 BRa 19. 20 κατὰ—κινᾶμένων om. PS 19 τῶν διαιρουμένων Ra τῶν ABC:
 καὶ Ra 24 παρακειμένων] περικειμένων Ra 25 δύνασθαι om. a 26 ὤκνησεν Schwartz:
 ὤκνησαν libri 27 παραθέσει δὲ τοιαύτη A²Ra: παράθεσιν δὲ τοιαύτην A¹BCPS
 κρᾶσεις A¹ καὶ οἱ ACPS: καὶ ὁ B: οἱ Ra 27. 28 εἶναι ὕλην Ra 28 βου-
 λόμενος om. BCPS 29 βούλεται om. A¹: βουλῆς CP: fortasse δὲ 31 λέγει A¹:
 λέγων rel.

μένων ἐν τῇ διαιρέσει, ἀλλ' ἀναλυομένων εἰς τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς ἀτό- 25
 μους, ἐξ ὧν ἕκαστον αὐτῶν συγχείμενόν πως τὸ μὲν οἶνος ἦν, τὸ δὲ ὕδωρ,
 τὸ δὲ μέλι, τὸ δὲ ἄλλο τι, ἔπειτα ποιᾷ τούτων τῶν σωμάτων, ἐξ ὧν ἦν
 τὰ κιννάμενα πρὸς ἄλληλα, συνθέσει γεννώντων τὸ κεκραμένον | σῶμα, 592
 5 συμμιγνυμένων (οὐχ) ὕδατός τε καὶ οἴνου, ἀλλὰ τῶν ὑδροποιῶν ἀτόμων,
 ὡς ἂν εἴποι τις, ταῖς οἴνοποιοῖς, φθορᾷ τε καὶ γενέσει τινῶν τὴν κρᾶσιν
 γίνεσθαι λέγων· (ἦ) γὰρ εἰς τὰ στοιχεῖα ἀνάλυσιν ἑκάστου καὶ ἡ ἐκ τῶν
 στοιχείων σύνθεσις αὐτῶν (τὸ μὲν γένεσις), τὸ δὲ φθορά. τούτων μὲν οὖν 5
 οὔτε οἱ τὴν παράθεσιν αἰτιώμενοι τῆς κρᾶσεως οὐθ' οἱ τὴν εἰς τὰ στοι-
 10 χεῖα ἀνάλυσιν τὴν περὶ τῆς κρᾶσεως σώζουσι πρόληψιν, εἴ γε ἡ μὲν κρᾶ-
 σις εἶναι δοκεῖ ἐν ἐνώσει τῶν κεκραμένων, ὡς μηδὲν μόριον τοῦ κράματος
 ἄμικτον εἶναι τινος τῶν σωμάτων, ἐξ ὧν τὸ κεκραμένον, οὔτε δὲ ἡ παρά- 10
 θεσις ἔνωσις, οὔτε ἡ φθορά τε καὶ ἀναστοιχείωσις μίξις ἐστι· ἡ γὰρ μίξις
 σωζομένων γενέσθαι δοκεῖ. οὐ γὰρ αὐτὰ μιγνύουσιν οἱ τοῦτον τὸν τρόπον
 15 τὴν κρᾶσιν γίνεσθαι λέγοντες, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐστι ταῦτα ἐκεῖνα μιγνύουσιν.
 εἰ δὲ ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων οἶόν τε καὶ ὕδωρ καὶ οἶνον γενέσθαι τῇ 15
 ποιᾷ συνθέσει τε καὶ περιπλοκῇ τῆς τῶν γινομένων ἐξ αὐτῶν διαφορᾶς
 γεννωμένης, οὐδ' ὅλως ἂν ἔτι κρᾶσις τούτων γίνοιτο τῷ τῇ ἀναστοιχείωσει
 φθειρέσθαι ταῦτα, καθ' ἃ ἡ κρᾶσις τῶν κινναμένων γίνεται. γίνεται μὲν
 20 γὰρ ἡ κρᾶσις δια|φερόντων τινῶν κατὰ ποιότητα, ἀναιρεῖται δὲ ἡ κατὰ 593
 τοῦτο διαφορὰ τοῖς ἔχουσιν αὐτὴν ἐν τῇ τῶν αὐτῶν ποιᾷ συνθέσει τῆς
 συνθέσεως αὐτῶν ἀναιρεθείσης. † δ' ἴσως δὲ καὶ τοῖς ἐξ ἐπιπέδων γεννωσὶ
 τὰ σώματα ἡ κρᾶσις γίνεται κατὰ ἀναστοιχείωσίν τινα. εἰ μὲν οὖν ἦν 5
 ἔχουσα τι ἡδὲ ἡ περὶ τῶν ἀρχῶν δόξα εὐλογον, ἴσως ἐπὶ πλέον εἶδει τὴν
 25 ἐξέτασιν ποιεῖσθαι τῆς τοῦτον τὸν τρόπον γίνεσθαι λεγομένης κρᾶσεως,
 ἐλεγχομένης δὲ ἐκείνης περιττὸν τὸ ζητεῖν ἔτι, εἰ κατὰ παράθεσιν μερῶν
 ἢ μίξιν ἀτόμων ἢ ἐπιπέδων ἢ ἀμερῶν τινων σωμάτων ἡ κρᾶσις γίνεται.
 διὸ περὶ μὲν τῆς τῶν τοιαύταις ἀρχαῖς χρωμένων διαφωνίας τε πρὸς ἀλ- 10
 λήλους καὶ δόξης περὶ κρᾶσεως οὐδὲν δεῖ μνησκύνειν τὸν λόγον. οὐ γὰρ
 30 ἐπίδειξις ἡμῶν ἱστορίας καὶ πολλῆς γνώσεως τὸ προκείμενον, ἀλλ' ἐξέτασις
 τε καὶ ζήτησις τοῦ, πῶς ἂν τις λέγων γίνεσθαι τὰς κρᾶσεις τῶν σωμάτων
 συμφῶνως λέγοι ταῖς περὶ αὐτῶν αἰσθήσεσιν τε καὶ κοιναῖς προσλήψεσιν. 15

1 εἰς] εἰ a: ἐς R 3 ἔπειτα ποιᾷ Usener, cf. Epicurea p. 207,13: ἐπὶ τὰ ποιᾷ libri
 4 σῶμα (οὐ) Ideler 5 συμμιγνυμένων (οὐχ) Usener τε s. v. A 6 φθορᾷ τε
 Usener: φθοραῖς libri 7 ἡ add. Usener ἀνάλυσιν Usener: ἀναλύσεις libri ἡ]
 ἐστιν Ideler 8 τὸ μὲν γένεσις add. Usener τὸ del. Ideler φθορᾷ Usener:
 φθειρα ACRA: φθειρα BP: φθειρας S 9 οὐθ' οἱ Ideler: οὔτοι libri 10 ἀνάλυσιν
 Ideler: ἀνά libri εἴ γε] εἴτε Ra 11 κράματος Ra 12 δὲ scripsi: δὴ libri
 13 ἔνωσις a ἐστι] ἔτι ARA 15 ἐκεῖνα om. Ideler 16 pr. καὶ om. Ideler
 17 ποιὰ a διαφορᾶς] διαφθορᾶς Ra 18 γεννωμένης] γενομένης Ideler 19 pr.
 γίνεται om. B 22 δ' ἴσως] ὁμοίως Diels bene: ἴσως Ideler 26 ἐκείνης] ἡς perit
 in A 28 περὶ] παρὰ BCPS μὲν οὖν τῆς Ra 29 fortasse δόξης (τῆς
 μνησκύνειν] μνησκύνειν a τὸν] τὸ AB 30 πολλῆς SRA: πολλῶν ABCP 31 λέγων]
 λέγειν Ra κρᾶσεις] σεις evanuit in A 32 κοιναῖς om. Ra

III Μετέλθωμεν δὲ ἐπὶ τοὺς κοινῶς ἠνωσθαι τὴν ὕλην λέγοντας καὶ μίαν πᾶσι τοῖς γινομένοις καὶ τὴν αὐτὴν ὑποθένας, ὧν καὶ αὐτῶν παραιτησάμενοι τὰς ἐπιπολαιότερον τε καὶ προχειρότερον εἰρημένας τὰς μάλιστα δοκούσας ἔχεσθαι τινος λόγου αὐτὰς ἐξετάσωμεν προχειρισάμενοι. τῶν δὲ ἠνωσθαι 20 5 τὴν ὕλην λεγόντων δοκοῦσι μάλιστα τε καὶ περὶ κράσεως οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς περὶ κράσεως διαλαμβάνειν. οὕσης δὲ καὶ ἐν τούτοις πολυφωνίας (ἄλλοι γὰρ ἄλλως αὐτῶν τὰς κράσεις γίνεσθαι λέγουσιν), ἡ μάλιστα δοκοῦσα δόξα εὐδοκιμεῖν παρ' αὐτοῖς περὶ κράσεως ἐστὶν ἡ ὑπὸ Χρυσίππου λεγομένη. τῶν γὰρ μετ' αὐτὸν οἱ μὲν Χρυσίππῳ συμφέρονται, οἱ δὲ τινες αὐτῶν τῆς Ἀριστοτέλους δόξης ὕστερον ἀκοῦσαι δυνηθέντες πολλὰ τῶν εἰρημένων ὑπ' ἐκείνου περὶ κράσεως καὶ αὐτοὶ λέγουσιν· ὧν εἷς ἐστὶ καὶ Σωσιγένης, ἐταῖρος | Ἀντιπάτρου. οἷς οὐ δυνάμενοι πάντῃ συμφέρεσθαι 594 διὰ τὴν ἐν τοῖς ἄλλοις διαφωνίαν ἐν πολλοῖς αὐτοῖς λέγοντες εὐρίσκονται μαχόμενα. ἐστὶ δὲ ἡ Χρυσίππου δόξα περὶ κράσεως ἥδε· ἠνωσθαι μὲν 15 ὑποτίθεται τὴν σύμπασαν οὐσίαν, πνεύματός τινος διὰ πάσης αὐτῆς διήκοντος, ὅφ' οὐ συνέχεται τε καὶ συμμένει καὶ σύμπαθές ἐστὶν αὐτῷ τὸ πᾶν, τῶν δὲ μιγνυμένων ἐν αὐτῇ σωμάτων τὰς μὲν παραθέσει μίξεις γίνεσθαι λέγει, δύο τινῶν ἢ καὶ πλείονων οὐσιῶν εἰς ταῦτόν συντεθειμένων καὶ παρατιθεμένων ἀλλήλαις, ὡς φησιν, καθ' ἀρμῆν, σωζούσης ἐκάστης 595 20 αὐτῶν ἐν τῇ τοιαύτῃ παραθέσει κατὰ τὴν περιγραφὴν τὴν οἰκείαν οὐσίαν τε καὶ ποιότητα, ὡς ἐπὶ κυάμων φέρε εἰπεῖν καὶ πυρῶν ἐν τῇ παρ' ἀλλήλους θέσει γίνεται, τὰς δὲ τινὰς συγχύσει δι' ὄλων τῶν τε οὐσιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ποιότητων συμφθειρομένων ἀλλήλαις, ὡς γίνεσθαι φησιν 5 ἐπὶ τῶν ἱατρικῶν φαρμάκων κατὰ σύμφθαρσιν τῶν μιγνυμένων, ἄλλου τινός ἐξ αὐτῶν γεννωμένου σώματος· τὰς δὲ τινὰς γίνεσθαι μίξεις λέγει δι' ὄλων τινῶν οὐσιῶν τε καὶ τῶν τούτων ποιότητων ἀντιπαρεκτεινομένων ἀλλήλαις μετὰ τοῦ τὰς ἐξ ἀρχῆς οὐσίας τε καὶ ποιότητος σώζειν ἐν τῇ μί- 10 ξει τῇ τοιαύτῃ, ἤντινα τῶν μίξεων κρᾶσιν ἰδίως εἶναι λέγει. τὴν γὰρ δύο ἢ καὶ πλείονων τινῶν σωμάτων ὄλων δι' ὄλων ἀντιπαρέκτασιν ἀλλήλοις 30 οὕτως, ὡς σώζειν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῇ μίξει τῇ τοιαύτῃ τὴν τε οἰκείαν οὐσίαν καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ποιότητας, λέγει κρᾶσιν εἶναι μόνην τῶν μίξεων. 15 εἶναι γὰρ ἴδιον τῶν κεκραμένων τὸ δύνασθαι χωρίζεσθαι πάλιν ἀπ' ἀλλή-

2 ὑποθένας Ideler: ὑποθέτας ABRC?S? a: ὑποθέσεως P 3 ἐπὶ πολαιότερον a
προχειρότερον Ra 4 αὐτὰς] δόξας Diels 5 περὶ κράσεως] fortasse πρὸ πάντων
6 περὶ κράσεως del. Ideler 9 αὐτὸν] αὐτῶν a 11 ἐκείνου] κείνου ex corr.
ut videtur A εἷς A: εἷς P 14 μαχόμενα] μαχόμενοι R(?)a, cf. Ind. s. v.
Neutrum 16 οὐ s. v. A συνέχεται] συνάγεται Ra 16. 17 τὸ πᾶν,
τῶν Apelt: τὸ πάντων A¹Ra: τῶν πάντων A²BCPS 17 παραθέσει μίξεις Ideler:
παραθέσεις μίξει libri 18 ταῦτόν] ταυτό Ra 19 ἀρμῆν scripsi, cf. p. 219, 3:
ὄρμη ABCPS: ὄρμη Ra 20 περιγραφὴν Ra: περιγραμμὴν rel. 21 φέρε corr.
ex φέρειν A 22 γίνεται scripsi: γίνεσθαι libri (θέσει· γίνεσθαι τὰς Apelt)
συγχύσει Ideler: συγχύσει ABCRSa: συγχύσεως P 23 τῶν om. Ra 26 τοιού-
των A¹ 28 τοιαύτῃ a δύο] διὰ a 30 τε s. v. A 31 λέγειν A¹
32 τό] τῷ a

λων, ὃ μόνως γίνεται τῷ σώζειν ἐν τῇ μίξει τὰ κεκραμένα τὰς αὐτῶν φύσεις. τὸ δὲ ταύτας τὰς διαφορὰς εἶναι τῆς μίξεως πειράται πιστοῦσθαι διὰ τῶν κοινῶν ἐνοιῶν, μάλιστα δὲ κριτήρια τῆς ἀληθείας φησὶν ἡμᾶς παρὰ τῆς φύσεως λαβόντας. ἄλλην γοῦν φαντασίαν ἔχειν ἡμᾶς τῶν καθ' 20 5 ἄρμην συγχειμένων, καὶ ἄλλην τῶν συγκεχυμένων τε καὶ συνεφθαρμένων, καὶ ἄλλην τῶν κεκραμένων τε καὶ ἀλλήλοις δι' ὄλων ἀντιπαρεκτεινομένων οὕτως, ὡς σώζειν ἕκαστον αὐτῶν τὴν οἰκείαν φύσιν. ἦν διαφορὰν φαντασιῶν οὐκ ἂν εἶχομεν, εἰ πάντα τὰ ὅπως οὖν μιγνύμενα παρέκειτο ἀλλήλοις 25 καθ' ἄρμην. τὴν δὲ τοιαύτην ἀντιπαρέκτασιν τῶν κίρναμένων ὑπολαμβάνει γίνεσθαι χωρόντων δι' ἀλλήλων τῶν κίρναμένων σωμάτων, ὡς μηδὲν μόνιον ἐν αὐτοῖς εἶναι μὴ μετέχον πάντων τῶν ἐν τῷ τοιοῦτῳ κεκραμένῳ μίγματι. οὐκέτι γὰρ ἂν, εἰ μὴ τοῦτο εἶη, κρᾶσιν, ἀλλὰ παράθεσιν τὸ γι- 30 IV νόμενον εἶναι. Τοῦ δὲ τοῦτο οἶεσθαι γίνεσθαι πίστει φέρουσιν οἱ προϊστάμενοι τῆσδε τῆς δόξης τό τε πολλὰ τῶν σωμάτων σώζειν τὰς ἑαυτῶν 15 ποιότητας ἐπὶ τ' ἐλαττόνων ἐναργῶν ὄγκων καὶ ἐπὶ μειζόνων ὄντα (ὡς ὄραν ἔστιν ἐπὶ τοῦ λιβανωτοῦ, ὃς ἐν τῷ θυμιάσθαι λεπυρόμενος ἐπὶ πλεῖστον τὴν | αὐτοῦ φυλάσσει ποιότητα), ἔτι τε τὸ πολλὰ εἶναι, ἃ καθ' 596 ἑαυτὰ μὴ οἶά τε ὄντα ἐπὶ τι ἐλθεῖν μέγεθος ὑπ' ἄλλων βοηθούμενα ἐπ' αὐτὸ πρόσεισι. τὸν γοῦν χρυσὸν ὑπὸ τινων μιγνυμένων φαρμάκων ἐπὶ 20 πλεῖστον χεισθαί τε καὶ λεπτύνεσθαι, ἐφ' ὅσον καθ' αὐτὸν ἐλαυνόμενος 6 οὐκ ἐδύνατο. καὶ ἡμεῖς δέ, ἃ καθ' αὐτοὺς ὄντες οὐκ ἐσμεν οἰοί τε ἐνεργεῖν, σὺν ἄλλοις ἐνεργοῦμεν. τοὺς τε γὰρ ποταμούς διαβαίνομεν ἀλλήλων ἐφαπτόμενοι, οὐς οὐχ οἰοί τε ἐσμεν διαβαίνειν καθ' αὐτούς. καὶ βάρη τινὰ φέρομεν μετ' ἄλλων, ὧν τὸ ἐπιβάλλον ἡμῖν μέρος μόνον γενόμενοι 25 φέρειν οὐ δυνάμεθα. καὶ ἄμπελοι δὲ καθ' αὐτὰς ἴστασθαι μὴ δυνάμεναι 10 ἀνίστανται ἀλλήλαις ἐμπλεκόμεναι. ὧν οὕτως ἐχόντων οὐδὲν φασὶ θαυμαστόν τὸ καὶ σώματά τινα βοηθούμενα ὑπ' ἀλλήλων οὕτως ἀλλήλοις ἐνοῦσθαι δι' ὄλων, ὡς αὐτὰ σωζόμενα μετὰ τῶν οἰκείων ποιότητων ἀντιπαρεκτείνεσθαι ἀλλήλοις δι' ὄλων ὄλα, κἂν ἤ τινα ἐλάττω τὸν ὄγκον καὶ 15 30 μὴ δυνάμενα καθ' αὐτὰ ἐπὶ τοσοῦτον χεισθαί τε καὶ σώζειν τὰς οἰκείας ποιότητας. οὕτω γὰρ καὶ τὸν κύαθον τοῦ οἴνου κίρνασθαι τῷ ὕδατι τῷ πολλῷ βοηθούμενον ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπὶ τοσοῦτον ἔκτασιν. τοῦ δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχειν ὡς ἐναργέσι χρωῶνται μαρτυροῖσι τῷ τε τὴν ψυχὴν ἰδίαν 20 ὑπόστασιν ἔχουσιν, ὥσπερ καὶ τὸ δεχόμενον αὐτὴν σῶμα, δι' ὄλου τοῦ 35 σώματος διήκειν ἐν τῇ μίξει τῇ πρὸς αὐτὸ σώζουσιν τὴν οἰκείαν οὐσίαν (οὐδὲν γὰρ ψυχῆς ἄμοιρον τοῦ τὴν ψυχὴν ἔχοντος σώματος), ὁμοίως δὲ ἔχειν καὶ τὴν τῶν φυτῶν φύσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ζῆιν ἐν τοῖς συνεχομένοις

1 γίνεται A²: γίνεσθαι BA¹CPS: γίνεσθαι τάττεται Ra τῷ A²Ra: τὸ A¹BPS 2 τὰς om. Ra 4 λαβόντας] fortasse λαβεῖν ταύτας τῶν om. Ra 5 ἄρμην scripsi: ὄρμην libri 6 ἀλλήλοις Apelt: ἀλλήλους libri 9 ἄρμην scripsi: ὄρμην libri 11 τῷ] αὐτῷ Ra κεκραμένῳ om. Ra 18 τε] δὲ Ideler 19 τὸν SR Ideler: τὸ ABCPα 24 γενόμενοι] γινόμενοι Ideler 25 δὲ om. Ra 26 ἀλλήλαις om. R? Ideler 33 τοῦθ'] τόσοθ Ra 35 αὐτὸ] αὐτὴν Ideler οὐσίαν] φύσιν Ideler

ὑπὸ (τῆς) ἕξεως. ἀλλὰ καὶ τὸ πῦρ ἔλον δι' ἔλου χωρεῖν τοῦ σιδήρου 26
 λέγουσι, σώζοντος αὐτῶν ἑκατέρου τὴν οἰκείαν οὐσίαν. καὶ τῶν στοιχείων
 δὲ φασὶ τῶν τεσσάρων τὰ δύο, τό τε πῦρ καὶ τὸν ἀέρα, λεπτομερῆ τε
 καὶ κοῦφα καὶ εὐτόνα ὄντα, διὰ τῶν δύο, γῆς τε καὶ ὕδατος, παχυμερῶν
 5 καὶ βαρέων καὶ ἀτόνων ὄντων διαπεφοιτηκέναι ἔλα δι' ἔλων, σώζοντα τὴν 30
 οἰκείαν φύσιν καὶ συνέχειαν αὐτὰ τε καὶ ἐκεῖνα. δηλητήριά τε τὰ φθει-
 ροντα καὶ τὰς ὀσμάς, ὅσαι τοιαῦται, ἡγούονται κινᾶσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν
 πάσχουσιν, ἔλα δι' ἔλων παρατιθέμενα. καὶ τὸ φῶς δὲ τῷ ἀέρι ὁ Χρύ-
 σιππος κινᾶσθαι | λέγει. καὶ αὕτη μὲν ἡ περὶ κράσεως δόξα Χρυσίππου 597
 V 10 τε καὶ τῶν κατ' αὐτὸν φιλοσοφούντων. Θαυμάσαι δ' ἂν τις αὐτῶν, πῶς
 ταῖς κοιναῖς ἐννοίαις δεῖν χρῆσθαι λέγοντες πρὸς τὰς τῶν τιθεμένων ἀπο-
 δεῖξεις, ὡς οὐσαις φυσικοῖς τῆς ἀληθείας κριτηρίοις, οὐ πάσαις μᾶλλον ἢ 5
 ταύταις χρῶνται πρὸς τὰς θέσεις τῶν οἰκείων δογμάτων. τὰ γοῦν περὶ
 κράσεως ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα οὐ μόνον οὐ προσχρῆται ταῖς φυσικαῖς ἐν-
 15 νοίαις, ἀλλὰ καὶ πλεῖστον ὅσον ἀποδεῖ. τό τε γὰρ σῶμα διὰ σώματος
 χωρεῖν ἔλον ἔλα παρεκτεινόμενον οὐ μόνον (οὐ) προσπίπτει κατὰ τὰς κοι-
 νὰς ἐννοίας, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον εἶναι προεἰληπται. φυσικὴ γὰρ ἐννοια τὸ 10
 τὸ πλήρες μηκέτ' ἐν αὐτῷ δύνασθαι δέχεσθαι τι. μὴ γὰρ ἔτι πλήρες
 εἶναι δύνασθαι τὸ χῶραν ἔχον ἐν αὐτῷ δεκτικὴν ὁμοίου τινός, † ὠφθησαν
 20 ἔχειν δεῖ ἦν φυσικὴν τε καὶ κοινὴν πρόληψιν ἤδη δοκεῖ τισιν εὐλογον,
 εἶναί τι τῶν σωμάτων δεκτικόν, δ καλοῦμεν τόπον. πῶς γὰρ ἂν τις μὴ 15
 φωνὰς κενὰς βουλόμενος λέγειν ἐπινοῆσαι σῶμά τι πλήρες αὐτοῦ καὶ μη-
 δὲν ἔχον ἐν αὐτῷ κενὸν διάστημα, δεχόμενον ἐν αὐτῷ ἄλλο σῶμα ὁμοίως
 πλήρες αὐτοῦ; εἰ μὲν γὰρ διὰ πόρων τινῶν χωρεῖν αὐτὰ δι' ἀλλήλων λέ-
 25 γει, οὐ κενούς ἐρεῖ τοὺς πόρους τοὺς δεχομένους τὸ σῶμα; ἀλλ' οὕτω 30
 ἐν τῷ σώματι κενά. εἰ δὲ πλήρεις ἄλλου τινός σώματος, εἰ μὲν ὑπεξι-
 ὄντος τούτου καὶ παραχωροῦντος τῆς χῶρας τῷ ἐπισχινομένῳ σώματι,
 οὐδ' οὕτως ἔσται τὸ σῶμα, καθὼ σῶμα, δεχόμενόν τι σῶμα ἐν αὐτῷ, εἴ
 γε ὑποχωρεῖ θάτερον θατέρῳ, εἰ δὲ ὑπομένοντος, πῶς οἶόν τε τοὺς πεπλη-
 30 ρωμένους πόρους σώματος ἐν αὐτοῖς ἄλλο τι δέχεσθαι σῶμα; καὶ γὰρ διὰ 36
 τῆς αἰσθήσεως γινώριμον, ὅτι μὴδὲ τὰ λεπτότατα τοῦ σώματος ἀγγεῖα πε-
 πληρωμένα οἶά τέ ἐστι δέξασθαι σῶμα ἐν αὐτοῖς τῷ κεκωλύσθαι καὶ ἐπι-
 πεφράχθαι τὰς τῆς μεταστάσεως | αὐτῶν ὁδοῦς. ἔτι δ' εἰ διὰ πεπλη- 598
 ρωμένων τῶν πόρων ἡ πάροδος τοῖς σώμασι, περιττόν ἐστι τὸ πόρους εἰ-

1 τῆς add. Ideler R? 5 ἀτόνων Ra: τόνων (α suprascr.) A: τόνων BCPS 6. 7 φθει-
 ροντα] φάρμακα Ideler 12. 13 οὐ πάσαις μᾶλλον ἢ ταύταις scripsi: οὐσαις μᾶλλον ἢ ταύ-
 ταις ABCPS: μᾶλλον ἢ τούταις R: μᾶλλον ἢ τούτοις a 15 ἀποδεῖ Apelt: ἄπαν δεῖ libri
 16 οὐ add. Apelt 17 φυσικὴ ABPa τὸ] τῷ Ra: om. PS 19. 20 ὠφθησαν—ἦν]
 σαφήνεια ἔχει, δι' ἦν Diels: ὀφθαλμοῖς ἔστιν ἰδεῖν. ἦν Ideler: ὠφθησαν ἔχειν. δι' ἦν Apelt
 20 δοκεῖν BCPS 21 τι Apelt: τὸ libri δε|χόμενον ἐν αὐτῷ ἄλλο σῶμα|κτικόν R
 δ scripsi: δν libri 24. 25 λέγει] ἔχει Ra: ἐρεῖ Apelt 25 οὐ scripsi: ἢ libri
 ἀλλ' οὕτω scripsi: ἀλλὰ τὰ (τῷ S) libri: ἢ ἄλλα τινὰ Ideler 26 πλήρεις Apelt: πλήρες
 libri 28. 29 εἴ γε Apelt: εἴτε libri 31 λεπτότατα τοῦ] λεπτοτάτου R^a 33 μετὰ
 στάσεως A ἔτι δ' εἰ Apelt: ὅτι δεῖ libri 34 ἔτι A

ναι λέγειν. δέχονται γὰρ ἄν ἄλλα σώματα καὶ χωρὶς τῶν πόρων. καθό-
 λου γὰρ ἢ διὰ τῶν πόρων πάροδος οὐ κρᾶσις ἐστίν, οἷαν ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ
 παράθεσις, ὡς αὐτοὶ λέγουσι κατὰ ἀρμῆν, εἰ μὴ τις πᾶν τὸ σῶμα πόρους 5
 ποιοίη. οὕτως γὰρ μόνως ἔσται τὸ διὰ τῶν πόρων διερχόμενον διὰ παντός
 5 ἐρχόμενον τοῦ σώματος, εἰ πᾶν εἶη πόρος· ἀλλὰ μὴν ἄτοπον τοῦτο. τινὸς
 γὰρ ὁ πόρος (καὶ ἄλλο τὸ ἔχον καὶ τὸ ἐχόμενον), εἴ γε ὁ πόρος διάστημα
 τί ἐστι κενὸν τοῦ ἔχοντος τοὺς πόρους σώματος. ὥστ' εἰ πᾶν εἶη * * *, 10
 οὕτως δ' ἄν οὐκ ἄν εἶη τι· μὴ δ' οὐτ' ἄν κινῶντο ἔτι οὕτ' ἄν πόρους
 VI (ἔχοι). Εἰ δ' οὕτω μὲν οὐ φασι τὰ σώματα ἀλλήλα δέχεσθαι, καθὸ δὲ
 10 μεστά ἐστί αὐτά, χωρεῖν δι' ἀλλήλων αὐτά φασι, πρῶτον μὲν ἐπιζητή-
 σαι τις, τί δήποτε οὐ τὸ τυχὸν σῶμα τὸ τυχὸν πάντη συναυξητικὸν τοῦ 15
 ὁμοίου. τὰ γὰρ ποσά [τὰ] κατὰ τὴν πρὸς ἀλλήλα σύνθεσιν τὴν τοιαύτην
 τὸ ἐξ αὐτῶν μείζον ἑκατέρου ποιεῖ τῶν συγκειμένων. γραμμαί τε γὰρ
 κατὰ σημεῖον ἀλλήλαις συντεθεῖσαι τὸ μῆκος αὐξοῦσιν (οὕτως γὰρ συντι-
 15 θέμεναι ἐξ ἀνάγκης ἔξουσί τι παρὰ τὴν ἀφήν), ἐπίπεδά τε τὸ αὐτὸ ποιεῖ,
 ἄν κατὰ τὴν γραμμὴν συντεθῆ, τὸ σῶμα, τὸ τριχῆ τε καὶ πάντη διεστά- 20
 ναι, καθ' ὃ ἐάν ἄλλῃ ὁμοίως αὐτῷ διεστῶτι συντεθῆ, ἐξ ἀνάγκης συναίξει
 τοῦτο. εἰ δὴ τοῦτο μὲν οἰκείον τοῖς σώμασιν καὶ ἴδιον αὐτῶν, οἱ δὲ λέ-
 γοντες σῶμά τι διὰ σώματος χωρεῖν καὶ ἑλαττόν ποτε καὶ ἴσον τὸ ἐξ ἀμ-
 20 φοῖν ποιεῖν ἀναιροῦσι τοῦτο, ἀναιροῦεν | ἄν τὴν τοῦ σώματος φύσιν. 599
 συναναιρεῖται γὰρ ἀναιρουμένη τῷ ἰδίῳ τινὸς τὸ πρᾶγμα, οὐ ἦν ἴδιον τὸ
 ἀναιρούμενον. συμβήσεται δὲ κατ' αὐτοὺς καὶ κενὸν γίνεσθαι τὸν κατε-
 χόμενον τέως τόπον ὑπὸ τοῦ οὕτως ἐν τινι γινομένου σώματος, ὡς μηδένα
 προσεπιλαμβάνειν ἄλλον τόπον τὸ σῶμα, ἐν ᾧ τοῦτο γίνεται, ἀλλ' ἀρκεῖ- 5
 25 σθαι τῷ καὶ πρὸ τῆς τούτου μίξεως ὑπ' ἐκείνου πεπληρωμένῳ. ὁ γὰρ
 ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενος τόπος ἔσται κενὸς τῶν δύο σωμάτων εἰς τὸν θα-
 τέρου χωρησάντων τόπον. τί γὰρ ἔσται τὸ ἐξ ἀνάγκης γινόμενον ἐν τῷ
 τοῦ εἰς τὸ σῶμα μεταστάντος τόπῳ; ὅσα δ' αὐ πάλιν ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλα 10
 μίξει τῶν κινῶσθαι λεγομένων αὐξεται, αὐτόθεν ἤδη προσπίπτει τὸ μὴ
 30 τὸ σῶμα εἶναι τὸ σῶμα δεδεγμένον ἐν αὐτῷ, εἴ γε ἄλλην τινὰ χώραν προσ-
 εληψε καὶ οὐκ ἠρκέσθη τῇ χώρῃ τῇ τοῦ λεγομένου αὐτὸ ἐν αὐτῷ δέ-
 χεσθαι σώματος. ὅτι δὲ μὴ σῶμά ἐστι τὸ δεύτερον ἐν αὐτῷ τὸ πρῶτον 15
 δεχόμενον τὸ σῶμα, δηλοῖ καὶ ἡ γενομένη διαίρεσις ὑπ' ἀλλήλων τῶν

2 οἷαν A²R: οἷαν A¹: οἷ BCPS 3 ἀρμῆν ABCS: ἀρμῆν PR: ἀρχὴν a: ὀρμῆν Ideler
 4 ποιόη] ποιήση Ra ἔσται om. Ideler 7 τοὺς corr. ex τοῦ A πόρους τοῦ σώματος Ra
 fortasse ὡς δ', εἰ πᾶν εἶη (πόρος, διάστημα πᾶν ἄν εἶη) 8 ἄν] fortasse ὄν ἔτι] ἔχοι Apelt
 alt. οὐτ' Schwartz (idem add. ἔχοι): δ' οὐδ' libri 10. 11 ἐπιζητήσαι τις Apelt: ἐπιζητήσαν
 libri: ἐπιζητητέον Ideler 11 τί] εἰ Ra οὐ ex corr. A alt. τὸ τυχὸν om. Ideler:
 fortasse τοῦ τυχόντος 12 τὰ del. Schwartz 14 σημεῖον] στοιχείον Ra συντε-
 θεῖσαι R¹ 15 ἔξουσι] ἔξ in lit. A: πρόξουσι Diels fortasse τι (πλέον) παρὰ
 16 fortasse τὸ (δὲ) σῶμα τῷ 17 καθ' ὃ] fortasse καὶ αὐτό, συντεθῆ (corr. ex συντε-
 θεῖ) ARa: συντεθεῖ BCPS 20 ἀναιροῦσι AB (σι add. B²) CPS: ἀναιρεῖ Ra: ἀναιροῖεν
 Apelt 21 ante τινος fenestra 8 litt. R 22 τὸν corr. ex τὸ AR: τὸν a: τὸ BCPS
 26 κενὸς ἔσται Ra 29. 30 μὴ τὸ] fortasse μὴδὲ 30 δεδεγμένου a 31 οὐ ἠρκέ-
 σθαι a 32 fortasse δεύτερον (τὸ) ἐν et τὸ (33) del. 33 γενομένη] γινομένη Ra

κιρναμένων σωμάτων. τὰ γὰρ διαιροῦντα δίστανται· διαιρούμενα δὲ χώραν
 ἑαυτοῖς παρασκευάζει, ὡς μὴ δυνάμενα διὰ συνεχοῦς καὶ ἀδιαρέτου τοῦ
 ὑποκειμένου σώματος εἰς τὸ † προσελθεῖν. καθόλου δὲ εἰ ἔδει μὲν τὸ
 δεχόμενον σῶμα ἐν αὐτῷ ἄλλο σῶμα †, μηδὲν τι μείζον γίνεσθαι· τοῦτο 20
 5 γὰρ ἐστὶ τὸ δέξασθαι ἐν αὐτῷ τι. ἐπὶ μηδενός τινος σωμάτος ἢ μῖξις
 τῶν σωμάτων ἴσον τηρεῖ τὸν ὄγκον ἐνὶ τῶν μιγνυμένων. ἐφ' ὧν γὰρ
 ἴσον δοκεῖ μένειν, ἐπ' ἑκείνων οὐ σωμάτων μῖξις ἐστὶ, ἀλλ' ἡ εἰδός ἐστὶ
 καὶ ὕλη τὰ λαμβανόμενα, ὡς ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα, ἢ σῶμα καὶ πάθος, 25
 ὡς ὁ σιδηρός καὶ ἡ θερμότης, ἢ μεταβολὴ τινος γίνεται οἷον ἐξ τι ἄλλο,
 10 ὡς ἐπὶ τῆς τέφρας. οὔτε δὲ τὰ πάθη οὔτε τὰ εἶδη σώματα, † οὐδ' ἂν
 ἄλλο σῶμα ἐν αὐτῷ δέχοιτο. καὶ γὰρ εἰ οἶά τε εἶη τὰ σώματα ἄλληλα
 δέχεσθαι, οὐδ' ἂν τῆς ἀντιπεριστάσεως ἔτι δέοι πρὸς τὴν κίνησιν αὐτοῖς· 30
 οὐ γὰρ δὴ χωρὶς κινήσεως σῶμα δίεσι διὰ σώματος. πρὸς δὲ τούτοις,
 πῶς οὐκ ἄλογον καὶ τὸ λέγειν ἐν βραχύτατον σῶμα παρισυῦσθαι τε καὶ
 15 παρεκτείνεσθαι τῷ | μεγίστῳ, ὡς τὸν κύαθον τοῦ οἴνου πολλοῖς ὕδατος 600
 μέτροις ἴσον γινόμενον κατὰ μέγεθος αὐτῷ; πῶς δ' οὐκ ἄτοπον τὸ πειρᾶσθαι
 κατασκευάζειν διὰ τοῦ τὸν λιβανωτὸν καὶ τὰ ἄλλα τὰ θυμιώμενα ἐν τῇ
 θυμιάσει ἐπὶ πλείον ὀρᾶσθαι χεόμενα; ὁ μὲν γὰρ λιβανωτὸς καὶ τὰ 5
 ὁμοίως τούτῳ θυμιώμενα καὶ εἰς ἄλλο τι σῶμα μεταβάλλοντα λεπτότερον,
 20 οὔτως τὴν ἐπὶ πλεόν δέχεται χύσιν, τὰ δὲ κιννάμενά τε καὶ μιγνύμενα
 καὶ κατ' αὐτοῦς σώζοντα τὴν οἰκείαν φύσιν κινᾶται, ὡς καὶ χωρισθῆναι
 δύνασθαι πάλιν. ὥστε οὐδὲν αὐτοῖς εἰς παραμυθίαν τῶν ἐπομένων ἀτόπων
 VII τοῖς κενῶς λεγομένοις ἢ τούτων συντελεῖ παράθεσις. Τό τε οὖν σῶμα διὰ 10
 σώματος χωρεῖν, ἢ χρῶνται πρὸς τὴν τῆς κράσεως ἀπόδοσιν, ψευδός τε
 25 καὶ παρὰ τὰς κοινὰς προλήψεις καὶ τὰ φυσικὰ κατ' αὐτοῦς τῆς ἀληθείας
 κριτήρια, καὶ πολὺ μᾶλλον ἔτι τούτου τοιοῦτον τὸ σώματά τινα λέγειν,
 δύο ἢ καὶ πλείω, δύνασθαι πάντη παρεκτεινόμενα αὐτοῖς καὶ μιγνύμενα δι' 15
 ὄλων αὐτὰ τε σώζεσθαι τὰ ἐξ ἀρχῆς μένοντα, καὶ σώζειν τὰς οἰκείας ποι-
 ὄτητας. τοῦτο γὰρ ἡ κρᾶσις αὐτοῖς τῆς συγχύσεως διαφέρει, ὅτι ἐπὶ μὲν
 30 τῆς συγχύσεως ἐν τι τὸ ἐκ τῶν συγχεομένων γίνεται, μηδενὸς τῶν ἐν τῇ
 συγχύσει μῆτε κατὰ τὴν οὐσίαν σωζομένου, μῆτε κατὰ τὰς ποιότητας, ἐπὶ 20
 δὲ τῆς κράσεως ἐκάτερον τῶν ἐν τῷ κεκραμένῳ σωμάτων ἔτι σώζεται καὶ
 κατὰ τὸ ὑποκείμενον καὶ κατὰ τὰς ποιότητας, καίτοι δι' ὄλων ἀλλήλοις
 κεκραμένων τῶν σωμάτων. ὁ λέγουσι μὲν βουλόμενοι σώζειν τὸ δύνασθαι
 35 καὶ τὰ κεκραμένα χωρίζεσθαι πάλιν ἀλλήλων. ἀδυνάτου δ' ὄντος τοῦ
 λεγομένου, ἀδύνατον ἂν εἶη κατ' αὐτοῦς ἢ τὸ τὴν κρᾶσιν διὰ πάντων εἰ- 25
 ναι ἢ τὸ δύνασθαι χωρίζεσθαι τὰ κεκραμένα. εἰ μὲν γὰρ ὄλα δι' ὄλων

1 τὰ] fortasse αὐτὰ, nisi praestat ἄλληλα cf. 221,25 3 προσελθεῖν] fortasse πρὸσω ἐλθεῖν
 εἰ del. Ideler 3.4 fortasse [εἰ] ἔδει, (εἰ) ἐν τι δεχ. σ. ἐν αὐτῷ ἄλλο σ. (μηδὲν μείζον γίνε-
 ται), μηδὲν τι μείζον γίνεσθαι 5 μηδενός ex corr. A: fortasse μηδενός (δέ) 7 σωμάτων]
 σώματος Ra 9 ἐξ τι Apelt: ἐστὶν libri 12 τῆς] τις Ra: τι Ideler 14 ἐν Diels: μὲν
 libri 16 πῶς δ' οὐκ Diels: οὔτως δ' ὄν libri τὸ corr. ex τῷ A 18 χεόμενα Diels:
 καιόμενα libri 19 μεταβάλλοντα] μεταβαλόντα Ra 21 alt. καὶ om. Ra 23 τό τε] τότε
 PCS 24 χωρεῖν] χάρειν R'a 29 fortasse τούτῳ 30 τῇ] αὐτῇ Ra 34 δ] & Ra

τὰ κεκραμένα μέμικται καὶ μὴ ἕτερον αὐτῶν ἐν τῷ μίγματι ἄμικτον θα-
 τέρου μόριον ἔχει, ἀδύνατον αὐτῶν ἑκάτερον ὑπὸ ἰδίας ἐπιφανείας περι-
 ἔχεσθαι· πᾶν γὰρ μόριον αὐτῶν, τὸ ὑπὸ οἰκείας ἐπιφανείας περιεχόμενον, 30
 ἄμικτον ἔσται θατέρου. | οὐ γὰρ οἶόν τε τὴν τοῦ οἴνου ἐπιφάνειαν ὕδατος 601
 5 εἶναι, ἢ τὴν τοῦ ὕδατος οἴνου, ὥστε οὕτως οὐκ ἔσται δι' ὄλων μῖξις ἢ
 κρᾶσις, ἀλλ' εἰς ἂν παραθέσιν τὴν κρᾶσιν μορίων μορίσις λέγοντες· ὁ
 φυλασσόμενος ἄλλο φασὶ μῖξιν καὶ ἄλλο κρᾶσιν εἶναι. εἰ δὲ μὴδὲν μόριον 5
 κατ' οἰκείαν περιγραφὴν τε καὶ ἐπιφάνειαν εἴη τῶν μεμιγμένων, ἀλλ' εἴη
 πᾶν ὁμοιομερὲς γεγονός τὸ σῶμα, οὐκέτι μὲν ἂν εἴη παραθέσις, ἀλλὰ δι'
 10 ὄλων κρᾶσις· οὐ μὴν ἔτι σώζοιτο ἂν τὰ ἐξ ἀρχῆς σώματα τῶν μεμιγμέ-
 νων, ἀλλ' εἴη ἂν συγκεχυμένα τε καὶ συνεφθαρμένα. εἰ δὲ ἔδει τὰ χω-
 ρισθησόμενα σώζεσθαι καὶ μὴ συγκεχύσθαι (τούτῳ γὰρ ἡ κρᾶσις κατ' αὐ- 10
 τοὺς τῆς συγχύσεως διαφέρει), ἀναγκαῖον δὲ τοῖς δι' ὄλων μεμιγμένοις
 συγκεχύσθαι, ἀδύνατον τὰ δι' ὄλων μεμιγμένα κατ' αὐτοὺς χωρίζεσθαι
 15 δύνασθαι. ἔτι δὲ, εἰ ἀνάγκη μὲν τὰ κεκραμένα δι' ὄλων μεμιχθῆαι, τὰ δὲ
 δι' ὄλων μεμιγμένα ἀδύνατον μὴ συγκεχύσθαι, τὰ δὲ συγκεχυμένα τε καὶ 15
 συνεφθαρμένα οὐκ οἶόν τε αὐτὰ σώζεσθαι, οὐδ' ἂν ἔξει σώζοιτο αὐτῶν,
 εἴ γε ἐν μὲν τι τὸ γεγονός ἐκ τῶν συγκεχυμένων τε καὶ συνεφθαρμένων.
 ἀνάγκη δὲ τὸ ἐν σῶμα ὑπὸ μιᾶς, ὡς φασιν, ἔξεως συνέχεσθαι, ὥστε καὶ
 20 κατὰ τοῦτο ἂν ἀχώριστα ἀλλήλων εἴη τὰ κεκραμένα κατ' αὐτούς. εἰ δὲ 20
 κατὰ μὲν τὰ λεγόμενα ὑπ' αὐτῶν ἀχώριστα ἀλλήλων ἀναγκαῖον εἶναι τὰ
 κεκραμένα (οὐ γὰρ δὴ οἶόν τε τὴν δι' ὄλων κρᾶσιν γενέσθαι χωρὶς συμ-
 φθάρσεως, ἀχώριστα δὲ φασιν εἶναι τὰ συνεφθαρμένα), ὁρῶμεν δὲ ἐπ' ἐνίων
 χωριζόμενα, δῆλον ὡς οὐκ ἂν ἡ κρᾶσις γένοιτο κατὰ τὸν ὑπ' αὐτῶν εἰ-
 VIII 25 ρημένον τρόπον. Πρὸς δὲ τούτοις, εἰ διαιροῦντων ἄλληλα τῶν κινραμένων 25
 ἢ κρᾶσις γίνοιτο (διὰ τοῦτο γὰρ ἐν τοῖς ὑγροῖς ἡ κρᾶσις μάλιστα, ὅτι ἐστὶν
 εὐδαιρέτα ταῦτα καὶ ῥαδίως θάτερον διὰ θατέρου δίεσις διαιροῦν αὐτό, ὡς
 ὁρᾶται καὶ ὁ οἶνος ὁ εἰς τὸ ὕδωρ ἐπιχεόμενος, κινράμενος αὐτῷ), εἰ μὲν
 οὖν διαιροῦντα ἄλληλα ἀδαιρέτα ἀλλήλων καταλείπει τινὰ μέρη, οὐκέτ' ἂν 30
 30 εἴη ἐκείνα τὰ μέρη κεκραμένα (ἀμιγῆ γὰρ καὶ ἄμικτα ἀναγκαῖον εἶναι τὰ
 μὴ διηρημένα μέρη, εἴ γε ἡ κρᾶσις καὶ ἡ κατ' αὐτὴν μῖξις | κατὰ τὴν 602
 διαίρεσιν γίνεται καὶ ταύτην ὄρον ἔχει· οὕτω τε πάλιν γίγνοιτο ἂν ἡ κρᾶ-
 σις γινομένη παραθέσει, ἀλλ' οὐκ ὄλων ἀλλήλων δι' ὄλου τῶν κεκραμένων
 διηκόντων), εἰ δὲ μὴδὲν ἀδαιρέτον ἀλλήλων ἐν τῇ κρᾶσει καταλελοίπασιν,
 35 εἴη ἂν πάντῃ διηρημένα καὶ οὐκ εἰς μέρη, ἀλλ' εἰς διαίρεσις ἢ τομὴ γε- 5
 γουσία, εἴ γε μὴδὲν αὐτῶν μόριον παρὰ τὴν διαίρεσιν καταλείπεται. καὶ

2 μόριον ἔχει] ἔχει μόριον R: ἔχειν μόριον a 5 ἢ R (man. rec.) a: τι rel. ὥστε Apelt: ὡς
 ὁ libri 6 ὁ Apelt: οἱ libri 8 περιγραφὴν Ra: περιγραμμὴν rel. τε om. a 12 τούτῳ]
 τοῦτο a 14 ante τὰ add. δὲ Ra: δὴ Ideler 17 ἔξ εἰς AB¹ 18 τε om. Ra 19 συνέ-
 χεσθαι Apelt: συνελέσθαι (συνελέχθαι B) libri καὶ om. Ideler 20 τὰ om. Ideler 22 οὐ γὰρ
 δὴ scripsi: εἰ γὰρ μὴ libri 23 ἐνίων a 25 εἰ Ideler: ἢ libri 27 διὰ om. Ideler
 αὐτὸς Ra 28 ἐπιχεόμενος Ra 29 διαιροῦντα CPRS: διαιροῦν τὰ ABa ἀδαιρέτα Ideler:
 διαίρετα libri 32 γίγνοιτο] φαίνοιτο Schwartz 33 γινομένη BCPS 35. 36 ἡ τομὴ γε-
 γουσία ABC: ἡ τὸ μὴ γεγνουσία PS: ἡ μὴ γεγνουσία Ra: om. Ideler 36 παρὰ A: περὶ rel.

ἔτι εἰ ἕκαστον, εἰς ἃ διαιρεῖται ἕκαστον, ἐκ τούτων συντιθεμένων πάλιν
 γίνεται, εἴη ἂν τὰ οὕτως διηρημένα ἐκ διαιρέσεων, οὐκ ἐκ μερῶν οὐδὲ ἐκ
 σωμάτων συγκείμενα. ἢ γὰρ διαίσεις οὐ σῶμα, ἀλλὰ πάθος σώματος. 10
 ἔπεται δὲ τοῖς λέγουσιν ἐπ' ἄπειρον τὴν τομὴν καὶ τὸ ἢ ἀδύνατον λέγειν
 5 πάντῃ διαιρεῖσθαι τι σῶμα ἐνεργεῖα (οὕτως δὲ καὶ μίγνυσθαι δι' ὄλων) (ἦ) τὸ
 εἰς ἄπειρα ἐνεργεῖα διαιρεῖσθαι τὰ σώματα. εἰ μὲν γὰρ λέγουσιν ἐπ' ἄπει-
 ρον εἶναι διαιρετὰ τὰ σώματα τῷ μηδέποτε ἐπιλείπειν τὴν τομὴν, ἀλλ'
 αἰεὶ ἐκ τῶν τεμνομένων περιλείπεσθαι τι τέμνεσθαι δυνάμενον, οὐχ οἶόν τε 15
 ἔσται σώματι παντὶ διαιρεῖσθαι ὡς μηκέτι ὑπολείπεσθαι τι ἐξ αὐτοῦ τομὴν
 10 ἀναδέεσθαι δυνάμενον. εἰ δὲ τοῦτο, οὐδέποτε ἂν εἴη τὰ κίρναμα δι'
 ὄλων κεκραμένα, εἰ δὲ κίρνονται μὲν † ἀλλήλοις, καὶ παρεκτείνονται διαιρούντα
 ἀλλήλα * * * διηρηκέναι, ὡς μὴ ὑπολείπεσθαι τινα αὐτῶν μέρη μὴ διη- 20
 ρημένα. κατὰ γὰρ τὰ μὴ διηρημένα οὐδέπω ἂν ἀλλήλοις εἴη κεκραμένα.
 εἰ δὲ λέγοιεν ἐπ' ἄπειρον εἶναι τὰ σώματα διαιρετὰ, τῷ εἰς ἄπειρον δύ-
 15 νασθαι διαιρεῖσθαι [τὸ] πᾶν διηρημένον σῶμα, κατ' αὐτοὺς εἴη ἂν εἰς ἄπειρα
 ἐνεργεῖα διηρημένα τὰ κεκραμένα ἀλλήλοις. εἰ γὰρ πάντῃ κέκρται, 25
 πάντῃ διήρηται. πάντῃ δὲ διηρημένα * * * καὶ εἰ μὲν τὰ εἰς ἃ διήρηται
 μεγέθη καὶ αὐτὰ, εἴη | ἂν ἕκαστον τῶν οὕτως μίγνυμένων ἄπειρον (τὸ γὰρ 603
 ἐξ ἀπείρων μέγεθος τι καὶ διάστασιν ἐχόντων συγκείμενον ἄπειρον· γί-
 20 νεται γὰρ ἐκάτερον τῶν κεκραμένων ἐξ ἀπείρων μέγεθος τι ἐχόντων, εἴ γε
 εἰς ἃ τέμνεται τι καὶ συγκεῖσθαι αὐτὸ ἐκ τούτων ἀναγκαῖον, συμβαίνειτο (δ') 5
 ἂν οὕτω καὶ πλείω ἂν εἶναι σώματα ἄλλα ἄπειρα), εἰ δὲ μὴ μεγέθη τὰ
 ὑπολείπομενα εἰς ἃ ἢ τομὴ τῶν πάντῃ διηρημένων (οὐ γὰρ δὴ ἐλάχιστά
 τινα ἐροῦσιν εἶναι καὶ ἀδιαίρετα σώματα), εἴη ἂν αὐτοῖς τὸ μέγεθος οὐκ
 25 ἐκ μεγεθῶν συγκείμενον, ᾧ ἔπεται τὸ καὶ τῆς γραμμῆς μέρη λέγειν τὰ
 IX σημεία. Πῶς δὲ σωζόντων ἐστὶ τὴν περὶ κράσεως κοινὴν πρόληψιν τὸ λέ- 10
 γειν καὶ τὴν ἕξιν τοῖς ἔχουσιν αὐτὴν μεμιχθαι, καὶ τὴν φύσιν τοῖς φυτοῖς
 καὶ τὸ φῶς τῷ ἀέρι καὶ τὴν ψυχὴν τῷ σώματι, εἴ γε κίρνασθαι μὲν προεί-
 ληται (τὰ) κατ' ἴδαν πρὸ τῆς κράσεως ὑφεστάναι δυνάμενα; διὰ τοῦτο γοῦν
 30 καὶ αὐτοὶ φασὶ τὰ κεκραμένα χωρίζεσθαι πάλιν δύνασθαι, καὶ ταύτῃ δια- 15
 φέρειν κρᾶσιν συγχύσεώς τε καὶ φθάρσεως. οὔτε ἕξις τις χωριστὴ τοῦ
 ἔχοντος αὐτὴν, ὡς καθ' αὐτὴν εἶναι δύνασθαι, οὔτε ἢ τῶν φυτῶν φύσις
 χωρὶς φυτῶν ὑποσταίη πρὸ ἂν. τό τε φῶς πῶς οἶόν τε ἐπινοῆσαι κεχω-
 ρισμένον τῶν διαφανῶν σωμάτων; ἀλλ' οὐδ' ἢ ψυχὴ τοιοῦτον, ὡς οἶόν
 35 τε, εἴ γε εἶδος ἔνυλον οὐχ οἶόν τε εἶναι χωρὶς ὕλης τε καὶ σώματος. ἀλλ' 20
 οὐδὲ τὸ πῦρ τῷ σιδήρῳ, καθά φασι, μίγνυται, ὥσπερ οὐδὲ τοῖς χυμοῖς

4 ἦ del. Ideler 5 (ἦ) τὸ scripsi: τὸ libri: τῷ Apelt 9 παντὶ] fortasse
 πάντῃ post τι A¹ del. τέμνεσθαι δυνάμενον 11 κίρναται B fortasse εἴ
 γε κίρναται μὲν, (2) ἀλλήλοις καὶ παρεκτ. παρεκτείνονται a 12 fortasse ἀλλη-
 λα, (ἀδύνατον δὲ οὕτως ἀλλήλα) διηρηκέναι del. Ideler: καὶ διηρημένα Apelt
 13 post κερ. lacunam ind. Caninius 15 τὸ del. Schwartz 17 lacunam in-
 dicavit Ideler 21 δ' addidi 29 τὰ add. Schwartz 31 χωρὶς BCPRs
 32 δύναται Ideler 34. 35 οἶόν τε] fortasse οἶοντα 35 εἶναι om. Ra 36 φασὶ
 scripsi: φησι libri

οὐδὲ τοῖς ξύλοις. ὄλωσ γὰρ ἄτοπον τὴν ὕλην τῷ εἶδει μίγνυσθαι λέγειν. ὕλη δὲ πυρὸς τὰ καίόμενά τε καὶ πεπυρωμένα πάντα, ἀλλ' ἡ μὲν ἀφθαρτος, ἡ δ' οὐ. διὸ καὶ μέχρι πολλοῦ σβεννόμενά τινα ταῦτο εἶδος τῷ ἐξ 25 ἀρχῆς δύναται φυλάττειν, οὐ μὴν ἀμείωτα πάντα· καὶ γὰρ τούτων ὑπὸ 5 τοῦ πυρὸς ἀναλίσκεται τι καὶ φθείρεται. διὸ καὶ ταῦτα χρονίζοντα ἐν αὐ- X τῷ πλέον ἀπόλλυται τε καὶ τοῦ οἰκείου εἶδους ἐξίσταται. Πῶς δ' οὐκ ἄτοπον καὶ τὸ λέγειν ἠγῶσθαι τὴν σύμπασαν οὐσίαν πνεύματός τινος διὰ 30 πάσης αὐτῆς διήκοντος, ὅφ' οὐ συνεχεταιί τε καὶ συμμένει τὸ πᾶν καὶ συμπαθές ἐστὶν αὐτῷ; τὴν γὰρ κυριωτάτην αἰτίαν τῆς τοῦ παντὸς ἐνώσεως 10 οὐκ εἰδότες (αὕτη δ' ἐστὶν ἡ τοῦ | θείου τε καὶ κυκλοφορητικοῦ καὶ αἰ- 604 θερίου σώματος φύσις, ἣτις περιέχουσα πᾶσαν τὴν ἔνυλόν τε καὶ παθητὴν καὶ μεταβλητὴν οὐσίαν τῇ συνεχεῖ τε καὶ διηνεκεῖ κινήσει καὶ ἄλλοτε ἀλλοίᾳ σχέσει πρὸς αὐτὰ τὰς εἰς ἄλληλα τῶν ἐν γενέσει σωμάτων μεταβολὰς ἐν ὠρισμένῃ τάξει ποιουμένη συνεχεῖ καὶ σώζει τὸ πᾶν), ταύτην 5 15 μῆτι' ἰδόντες ἑαυτοῖς, μῆτε τοῖς ἰδοῦσιν ἀκολουθῆσαι δυνηθέντες, διὰ τὸ ὑπὸ πολλῶν τινων δοξῶν προειληφθαι δεσμοῖς τισι καὶ ὕλικαῖς αἰτίαις καί τινι πνεύματι διὰ πάσης τῆς οὐσίας διήκοντι ἀνατιθέασιν αὐτοῦ τὴν ἔνωσιν. ἣτις δόξα, πρὸς τῷ κεχρησθαι τῷ ψευδεῖ σώματι διὰ σώματος διήκειν, 10 καὶ διὰ τῶν ἄλλων, ὅτι ἐστὶ ψευδής, ἥδη ἐλέγχεται· φανερώς γὰρ ἓνα τῶν 20 σωμάτων οὐχ οἶά τε ἐνεργεῖα τι ἔχειν πνεῦμα ἐν αὐτοῖς· τὸ γούν ὕδωρ τοσοῦτον ἀποδοῖ τοῦ ἔχειν διὰ παντὸς αὐτοῦ μεμιγμένον πνεῦμά τι, ὡς μῆδ' ἂν τὸ τυχὸν ἐν αὐτῷ γένηται ποτε, ἢ ἀποπνιγέτος ἐν αὐτῷ 15 ζήφου τινὸς τῶν ἀναπνευστικῶν ἢ καὶ δι' ἄλλην αἰτίαν τινὰ γενομένου, μῆδ' ἐπ' ὀλίγον ἐν αὐτῷ δύνασθαι μένειν, ἀλλὰ παραχρηῖμα μετὰ βίας 25 ἀναφέρεσθαι τε καὶ ἐκκρίνεσθαι, κἂν ἐν βυθῷ γενόμενον τύχη. τούτου δ' οὕτως ἔχοντος, πῶς ἂν ἔτι ἀληθὲς εἴη τὸ πᾶν ἠγῶσθαι τε καὶ συνεχέσθαι, 30 πνεύματός τινος διὰ παντὸς διήκοντος αὐτοῦ; ἔπειτα δ' εὐλογον μὲν ἦν, ὅποιαν τὴν ἀπὸ τοῦ πνεύματος συνοχὴν γινομένην ἐν πᾶσιν εἶναι τοῖς σώμασιν· οὐχ οὕτως δ' ἔχει. τῶν γὰρ σωμάτων τὰ μὲν ἐστὶ συνεχῆ, τὰ 30 δὲ διωρισμένα. διὸ εὐλογώτερον, ἕκαστον αὐτῶν ὑπὸ τοῦ οἰκείου εἶδους 35 συνεχέσθαι τε καὶ ἠγῶσθαι λέγειν πρὸς ἑαυτό, καθὸ ἐστὶν αὐτῶν ἕκαστω τὸ εἶναι, τὴν (δὲ) συμπάθειαν αὐτῶν σώζεσθαι τὴν πρὸς ἄλληλα διὰ τε τὴν τῆς ὕλης κοινωνίαν καὶ τὴν τοῦ περικειμένου θείου σώματος αὐτῷ φύσιν, ἣ τὸ διὰ τοῦ πνεύματος· δεσμώτης γὰρ καὶ ὁ τόνος τοῦ πνεύματος, ὅφ' 35 οὐ συνδόμενα τὴν τε συνέχειαν ἔχει τὴν πρὸς τὰ οἰκεῖα μέρη καὶ συνῆ- 30 πται τοῖς παρακειμένοις. βιαζόμενον μὲν γὰρ ὑπὸ τινος τὸ πνεῦμα, διὰ

4 ἀμείωτα Ideler: ἀμείω τὰ libri 7 καὶ om. Ideler 10 αὕτη Ideler: αὐτὴ libri
13 αὐτὰ] αὐτὰς Ra γενέσει] γένεσι a Ideler 14 συνέχει RSa: συνεχεῖ ABCP 15 αὐτοὶ
Diels 16 ὕλικαῖς] ὕτικαῖς BCPS: om. a 17 οὐσείας a 18 τῷ scripsi: τὸ libri
σώματι Ra 19 ψευδεῖς A' 20 τι ἔν] τινι Ra 22 ποτε Ideler: τότε libri
27 fortasse (ἂν) ἦν 28 ὅποιαν] ὅποια ἂν (ἦ) Diels: ὁποιαντιοῦν (om. τὴν) Schwartz
γενομένην Ideler 32 δὲ addidi alt. τὴν Apelt: τῇ libri tert. τὴν om. a 34 τὸ]
τῷ Ra: fortasse del. τοῦ om. a δεσμώτης—πνεύματος om. Ra 35 συνδόμενα
Apelt 36 μὲν s. v. A

τὴν πρὸς τοῦτο εὐφυΐαν, τῷ μηδεμίαν ἀντίβασιν ἔχειν τῷ κινουῦντι δι' εὐ-
 πάθειαν δύνασθαι, ὑπὸ τῆς ἀθρόας κινήσεως ἰσχύον τινα λαμβάνει, ἀπαθὲς
 δὲ ὄν | κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν. ὕγρον δ' ἐστὶ καὶ εὐδιαίρετον, ὡς καὶ 605
 τῶν ἄλλων, ἐν οἷς ἂν ἦ τοῦτο μεμιγμένον, κατὰ τοῦτο μάλιστα τε καὶ
 5 ἀρεστὴν γίνεσθαι τὴν διαίρεσιν. διὰ τοῦτο γοῦν οἱ μὲν κενόν τι αὐτὸ φή-
 θησαν εἶναι καὶ φύσιν τινα ἀναφῆ, οἱ δὲ πολλὰ ἔχειν ἐν αὐτῷ κενά. καὶ
 γὰρ εἰ τοῦ μὴ διαπίπτειν, ἀλλὰ συμμένειν τὰ σώματα, αἴτιον τὸ συνέχον
 αὐτὰ πνεῦμα, τὰ διαπίπτοντα τῶν σωμάτων δῆλον ὡς οὐκ ἂν ἔχοι τὸ
 πνεῦμα τὸ συνδέον. πῶς δ' ἂν τὴν ἀρχὴν ἢ διαίρεσις σώζοιτο τῶν σωμάτων,
 10 εἴ γε ἢ μὲν διαίρεσις χωρισμός ἐστι τῶν ἠνωμένων, μένει δὲ κατ' αὐτούς, 10
 πάντων ἠνωμένων ὁμοίως ἀλλήλοις, πάντα, καὶ διαιρεθῆ; πῶς δ' οὐκ ἂν πάντα
 φαίνοιτο τὰ παρακείμενα ἀλλήλοις καὶ βραδίως ἀλλήλων χωρίζεσθαι δυνά-
 μενα ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὁμοίως ἀλλήλοις ἠνωσθαι λέγειν, τοῖς συνεχέσι τε οἷσι καὶ
 χωρὶς διαίρεσεως μὴ δυναμένοις τινὸς ἀλλήλων χωρισθῆναί ποτε; πρὸς δὲ
 15 τούτοις, εἰ τὸ πνεῦμα γεγονὸς ἐκ πυρός τε καὶ ἀέρος διὰ πάντων πεφοί- 15
 τηκε τῶν σωμάτων (τῷ) πᾶσιν αὐτοῖς κεκράσθαι καὶ ἐκάστῳ αὐτῶν ἐκ
 τούτου ἠρτηθῆναι τὸ εἶναι, πῶς ἂν ἔτι ἀπλοῦν τι εἶη σῶμα; πῶς δ' ἂν,
 εἰ ὕστερον τὸ ἐκ τινων συγκείμενον τῶν ἀπλοῦν, τὸ πῦρ ἂν καὶ ὁ ἀήρ εἶη,
 ἐξ ὧν μιγνυμένων τὸ πνεῦμα γίνεται, οὐ χωρὶς ἀδύνατον εἶναι τι σῶμα; 20
 20 εἰ γὰρ ἐξ ἐκείνων μὲν ἢ γένεσις τῷ πνεύματι, ἀδύνατον δὲ ἐκείνων εἶναι
 τι χωρὶς πνεύματος, οὐτ' ἂν ἐκείνων τι εἶη πρὸ τῆς τοῦ πνεύματος γενέ-
 σεως, οὐτ' ἂν τὸ πνεῦμα γίνοιτο, οὐκ ὄντων, ἐξ ὧν ἢ γένεσις αὐτῷ. πῶς
 δ' ἂν τις ἐν τῷ ψυχρῷ ἐνεργεῖα τι θερμὸν εἶναι λέγοι; τίς δὲ καὶ ἢ εἰς 25
 τὸ ἐναντίον ἅμα κινήσει αὐτοῦ, καθ' ἣν συνέχει τὰ ἐν οἷς ἂν ζ', ὄν ὡς
 25 φασι, πνεῦμα κινούμενον ἅμα ἐξ αὐτοῦ τε καὶ εἰς αὐτό; καὶ κατὰ τί εἶδος
 κινήσεως γίνεται; κατ' οὐδὲν γὰρ οἶόν τ' ἐστὶ νοῆσαι τι ἅμα εἰς τὰ ἐναν-
 XI τία κινούμενον καθ' αὐτό. Ἀλλὰ γὰρ εἰκόασιν, ὡς εἶπον, οἱ οὕτω λέγον- 20
 τες τῷ μὴ δυνηθῆναι διαλαβεῖν τῷ λόγῳ τῆς ὕλης τὸ εἶδος, καθὸ εἶδος
 ἕκαστόν τ' ἐστὶ τῶν ὄντων ὃ ἐστὶ, καὶ πρὸς τὰλλα διαφορὰν ἔχει, κατὰ
 30 τὴν ὕλην οὐδὲν ἀλλήλων | διαφέροντα, καθὸ εἶδος ἔχει, καὶ τῷ σώζε- 606
 σθαί τε καὶ μένειν ταῦτα, ἃ ἐστὶ, πνεύματι ὡς διὰ πάντων διήκοντι ἀνά-
 πτειν τό τε εἶναι ἕκαστου καὶ τὸ σώζεσθαί τε καὶ συμμένειν. αἰτιάσασαιτο
 δ' ἂν τις εὐλόγως αὐτῶν ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος καὶ τὸ δύο ἀρχὰς
 τῶν πάντων λέγοντας εἶναι ὕλην τε καὶ θεόν, ὧν τὸν μὲν ποιοῦντα εἶναι 5

1 δι' scripsi: δ' libri 2 ἀπαθὲς δὲ] εὐπαθὲς Schwartz 3 δ' om. BCPS
 4 μάλιστα AB 5 ἀρεστὴν] ἀρίστην Diels τὴν s. v. A 8 ἔχοιτο Ra 11 πάν-
 των scripsi: τῶν libri 11. 12 πάντα φαίνοιτο] fortasse ἀπεμφαίνοι τὸ 12 ἀλλήλων
 om. Ra: ἀλλήλοις BS 13 λέγειν del. Ideler 14 ἀλλήλοις Ideler 16 (τῷ) πᾶσιν
 Ideler 21 τοῦ om. Ra 22 ἂν τὸ] αὐτὸ a 23 ἢ om. Ra 24 τὸ]
 τὸν a αὐτοῦ Apelt: αὐτοῖς; οὐ libri συνέχει Ideler: συνέχειν libri ἢ CPRSa: ἢ
 AB ὄν Apelt: ὧν libri 25 πνεύματος Ideler κινούμενον Apelt: κινουμένου libri
 τί Apelt: τι libri 26 γίνεται] λέγεται Ideler: fortasse κινεῖται 28 διαλαβεῖν
 Ra 29 ἔχει] ἔχειν Ideler 32 alt. τε om. a αἰτιάσασαιτο] αἰτιάσαι a: αἰτιάσαι Ideler
 33 εὐλόγως om. Ideler ἐνταῦθα] ἐνθάδε Ra 34 ποιοῦντα scripsi: ποιοῦν libri

τὴν δὲ πάσχουσαν, μεμιχθαι τῇ ὕλῃ λέγειν τὸν θεόν, διὰ πάσης αὐτῆς
 διήκοντα καὶ σχηματίζοντα αὐτήν, καὶ μορφοῦντα καὶ κοσμοποιῶντα τούτῳ
 τῷ τρόπῳ. εἰ γὰρ θεὸς κατ' αὐτοὺς σῶμα, πνεῦμα ὦν νοερόν τε καὶ
 αἰδιον, καὶ ἡ ὕλη δὲ σῶμα, πρῶτον μὲν ἔσται πάλιν διήκον σῶμα διὰ 10
 5 σώματος, ἔπειτα τὸ πνεῦμα τοῦτο ἔσται τι τῶν τεσσάρων τῶν ἀπλῶν ἔσται
 σωματίων, ἃ καὶ στοιχεῖα φασιν, ἧ ἐκ τούτων σύγκριμα (ὡς που καὶ αὐ-
 τοὶ λέγουσιν· καὶ γὰρ ἀέρος καὶ πυρὸς ὑφίστανται τὴν οὐσίαν ἔχειν τὸ
 πνεῦμα), ἧ, (εἰ) ἄλλο τι εἶη, ἔσται τὸ θεῖον αὐτοῖς σῶμα πέμπτη τις οὐ- 15
 σία, χωρὶς ἀποδείξεώς τινος καὶ παραμυθίας λεγομένη τοῖς πρὸς τὸν μετὰ
 10 τῶν οἰκείων τιθέμενον τοῦτο ἀντιλέγουσιν ὡς λέγοντα παράδοξα. εἰ δὲ ἡ
 τῶν τεσσάρων τι εἶη ἧ τι ἐξ ἐκείνων σύγκριμα, ἔσται τὸ ἐκ τῆς ὕλης
 γεννώμενον σῶμα πρὸ τοῦ γενέσθαι πεφοιτηκὸς δι' αὐτῆς καὶ τεχνούν 20
 ἐξ ἐκείνης ὁμοίως τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτό. ἔτι τε ὕστερον ἂν ὁ θεὸς τῆς
 ὕλης εἶη, εἴ γε πᾶν μὲν τὸ ἔνυλον σῶμα τῆς ὕλης ὕστερον. τὸ γὰρ ἐκ
 15 τῆς ἀρχῆς ὕστερον, ὁ δὲ θεὸς τοιοῦτον σῶμα· οὐ γὰρ δὴ τῇ ὕλῃ ὁ αὐ-
 τός. τοιοῦτος δὲ ὦν εἶη ἂν μέχρι φωνῆς αἰδιος αὐτοῖς μόνης· εἰ γὰρ
 γέγονε (γέγονε δὲ ἐκ τῆς ὕλης), εἴτε τι τῶν ἀπλῶν ἔστι σωματίων, εἴτε ἐκ 25
 τούτων σύγκριμα. πρὸς δὲ τούτοις ἐπιζητήσαι τις ἂν, εἰ τῶν ἐκ τῆς ὕλης
 γενομένων οἶδόν τε δημιουργὸν λέγειν τὸν διαπεφοιτηκότητα τῆς ὕλης καὶ ὄντα
 20 ἐν αὐτῇ θεόν. φέρουσι μὲν γὰρ εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦδε τὸ μὴ ὁμοίως
 τοῖς φύσει γινομένοις γίνεσθαι τὰ κατὰ τὰς τέχνας. τὰ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς 30
 φύσεως ἀποτελέσματα οὐκ ἐπιπολῆς, ἀλλὰ δι' ὄλων εἰδοποιεῖται τε | καὶ 607
 διαπλάττεται, καὶ τὰ ἔνδον αὐτῶν γλαφυρώτατα πεφιλοτέχνηται, τὰ δὲ τῶν
 τεχνῶν διαμεμόρφωται, ὡς ἐπὶ τῶν ἀνδριάντων ἔχει· τὰ γὰρ ἔνδον τούτων
 25 ἀδιάπλαστα. διὰ δὴ τοῦτό φασι τῶν μὲν γινομένων κατὰ τέχνην
 ἔξωθεν εἶναι καὶ κεχωρισμένον τὸ ποιῶν, ἐπὶ δὲ τῶν γινομένων φύσει ἐν 5
 τῇ ὕλῃ εἶναι τὴν δύναμιν τὴν μορφοῦσάν τε καὶ γενῶσαν αὐτά. ταῦτα
 δὲ οὐχ ὁρῶμεν τοῖς γινομένοις συνάδοντα. ἐπὶ γὰρ πάντων τῶν γινομένων
 φύσει ἔξωθέν τί ἐστι τὸ τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως αὐτῶν ἔχον καὶ τῆς
 30 πρῶτης ἐν τῇ ὕλῃ μεταβολῆς αἴτιον. τὰ τε γὰρ ἀπλᾶ σώματα τῆς τε 10
 εἰς ἄλληλα μεταβολῆς ἔξωθεν ἔχει τὴν αἰτίαν. ψῦεις γὰρ καὶ θερμότης
 ἡ γινομένη διὰ τὴν τῶν οὐρανίων σωματίων ἄλλοτε ἄλλοίαν πρὸς αὐτὰ
 σχέσιν τῆς γενέσεως αὐτοῖς καὶ τῆς φθορᾶς καὶ τῆς εἰς ἄλληλα μεταβο-
 λῆς αἴτια. ἀλλὰ καὶ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων ἕκαστον ὑπὸ τινος ἔξωθεν

1 λέγειν Apelt: λέγει libri: λέγουσι Ideler 6 ὡς που] ὡσπερ Ra 8 εἰ add.
 Apelt 9 λεγομένη Apelt: λεγομένης libri τοῖς] τῆς Ra 10 λέγοντα Ide-
 ler: λέγοντι libri 12 πεφοιτηκὸς Ideler δι] τι Ra τεχνούν Apelt: τέχνων
 libri 13 ἑαυτό Apelt: ἑαυτῷ libri τε] δὲ Ideler 16 μέχρι φωνῆς αἰδιος αὐ-
 τοῖς Schwartz: μέχρι φωνῆς αἰδοῖος αὐτοῖς A: μέχρι φωνῆσαι δ' αὐτοῖς BPCS: μέχρι φω-
 νῆσαι δύο αὐτοῖς Ra: εἰ γρη φωνῆσαι, δι' αὐτῆς Apelt μόνοις Ideler 17 δὲ] δὴ
 Apelt sive del. 21 τὰ κατὰ τὰς] τὰς κατὰ Ra ἀπό] ὑπὸ Ideler 22 ἐπι-
 πολῆς A: ἐπιπολλῆς BPCS: ἐπι πολλῆς Ra: ἐπιφανεία Ideler 25 φασι scripsi: φησάντων
 libri: ἔφησαν Apelt 26 (εἶναι) τὸ ποιῶν Ideler 28 τῶν om. Ra 32 ἡ γινομένη]
 ἡγουμένη Ra ἄλλοτε om. a

ὄντος κεχωρισμένου τῆς ὕλης, ἐξ ἧς ἕκαστον αὐτῶν γίνεται, τὴν ἀρχὴν τε 15
 τῆς γενέσεως λαμβάνει * * * καὶ τὰ κατ' αὐτῆς πηγνύμενα πάντα καὶ τὰ ἐν
 τοῖς μετεώροις συνιστάμενα κεχωρισμένα κεχωρισμένον ἔχει τὸ ποιῶν.
 οὕτε γὰρ τὸ θερμαινόμενον καὶ διὰ τοῦτο μεταβάλλον αὐτὸ θερμαίνει·
 5 ψυχρὸν δὲ καθὼ θερμαίνεται. ἀλλὰ καὶ οἷς ἡ γέννησις ἀπὸ σπέρματος, 20
 ἔξωθεν τὸ γεννῶν διὰ τῆς προέσεως τοῦ σπέρματος. εἰ δ' οὕτως τὰ ἐκ τῆς
 ὕλης γινόμενα γίνεται, πῶς ἂν (αἴτιος) ἔτι ὁ θεὸς αὐτῶν εἴη διὰ τοῦ τῆ ὕλη
 μεμιχθῆαι τε καὶ κεκρᾶσθαι; τοῦ γὰρ οὕτως ἐν τοῖς γινομένοις φύσει ποι-
 οῦντος ἄλλο τι πρῶτόν ἐστιν αἴτιον ἔξωθεν ὄν. οὐδὲν δὲ ποιητικὸν πρῶ- 25
 10 τον τοῦ θεοῦ. εἰκόσασι δὲ δι' ὧν λέγουσιν εἶδος τῆς ὕλης λέγειν τὸν θεόν.
 εἰ γὰρ οὕτως ὁ θεὸς μέμικται τῆ ὕλη κατ' αὐτούς, ὡς ἐν τοῖς ζῴοις ἡ
 ψυχὴ τῷ σώματι, καὶ ἡ δύναμις τῆς ὕλης ἐστὶ ὁ θεὸς (φασὶ γὰρ τὴν
 ὕλην ποιεῖν τῆ ἐν αὐτῇ δυνάμει), εἰδὸς πως ἂν λέγοιεν αὐτῆς τὸν θεόν,
 ὡς τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος καὶ τὴν δυνάμιν τοῦ δυνάμει. ἀλλ' εἰ τοῦτο, 30
 15 πῶς ἂν ἔτι ἡ ὕλη ἀνειθεὸς εἴη κατὰ τὸν αὐτῆς λόγον, | εἴ γε τὸ συμμέ- 608
 νειν αὐτῇ καὶ εἶναι ὕλη παρὰ τῆς οὔσης ἐν αὐτῇ δυνάμει; μάλιστα δ'
 ἐν τῇ ἐκπυρώσει φαίνεται κατ' αὐτούς ὁ θεὸς τῆς ὕλης εἶδος ὧν, εἴ γε ἐν
 τῷ πυρὶ, ὃ μόνον ἐστὶ κατ' αὐτούς τότε, ἡ ὕλη καὶ ὁ θεὸς [τῆς ὕλης]
 σώζονται μόνοι. εἴη γὰρ ἂν ὁ θεὸς τότε εἶδος τὸ ἐπὶ τῆ ὕλη τοῦ πυρὸς. 5
 20 εἰ δὲ τοῦτο, μεταβάλλει δὲ τὸ πῦρ εἰς ἄλλα τινὰ σώματα, τὸ εἶδος ἀλλάσ-
 σον εἴη ἂν ὁ θεὸς φθειρόμενος τότε, εἴ γε κατὰ φθορὰν τοῦ προυπάρ-
 χοντος εἶδους ἡ μεταβολὴ εἰς ἄλλο σῶμα τῆ ὕλη γίνεται. καὶ εἰ τῆς
 τοιαύτης μεταβολῆς ὁ θεὸς αἴτιος, εἴη ἂν ὁ θεὸς κατ' αὐτούς φθείρων
 ἑαυτόν, οὐ τί ἂν ἀτοπώτερον ῥηθεῖη ποτ' ἂν; πῶς δ' οὐκ ἀνάξια τῆς θείας 10
 25 προλήψεως τό τε τὸν θεὸν διὰ πάσης τῆς ὑποκειμένης πᾶσιν ὕλης κεχω-
 ρηκέναι λέγειν καὶ μένειν ἐν αὐτῇ, ὁποῖα ποτ' ἂν ᾖ, καὶ τὸ προηγούμενον
 ἔχειν ἔργον, τὸ δεῖ τι γεννᾶν τε καὶ διαπλάσσειν τῶν ἐξ αὐτῆς γενέσθαι
 δυναμένων, καὶ ποιεῖν τὸν θεὸν δημιουργὸν σκωλήκων τε καὶ ἐμπύθων, ἀτέ- 15
 χως ὡσπερ κορόπλαθὸν τινὰ τῷ πληθῷ σχολάζοντα καὶ πᾶν τὸ δυνάμενον
 30 ἐξ αὐτοῦ γενέσθαι τοῦτο ποιοῦντα; πρὸς δὲ τούτοις εἰ τὰ κιννάμενα ἀλλή-
 λους σώματα ἀντιπάσχειν ὑπ' ἀλλήλων ἀνάγκη (διὰ τοῦτο γὰρ οὐδέτερον
 αὐτῶν φθείρεται, ὅτι ἐκάτερον αὐτῶν πάσχον ὑφ' ἑκατέρου ἐν τῷ πάσχειν 20
 ἀντιποιεῖ), τὰ δὲ δι' ἀλλήλων χωροῦντα σώματα κιννάται ἀλλήλοις, εἴη
 XII τ' ἂν ἀλλήλα * * * Ταῦτα μὲν εἰπεῖν προήχθη διὰ τοὺς ἀντιλέγοντας μὲν
 35 Ἀριστοτέλει περὶ τοῦ πέμπτου σώματος καὶ τοῖς μόνοις κατ' ἀξίαν τῶν

2 γενέσεως AC lacunam indicavi κατ' αὐτῆς] κατὰ γῆς Apelt 3 κεχωρισμένα
 suspectum 5 γένεσις RSa 6 προέσεως Apelt: προθέσεως libri διὰ τοῦ σπ. Ra
 7 αἴτιος add. Diels τῆ ὕλη] τὴν ὕλην Ra 12 φασί] φύσει Ra Apelt 13 ποιεῖν
 Ideler: ποιεῖ libri τῆ Apelt: τὴν libri πως Apelt: ὡς libri 16 ὕλη A: ὕλη
 rel. παρὰ AB: περὶ rel. 18 τῷ] τῆ a ἐστὶ om. Ra τῆς ὕλης del. A: om. a
 19 ἂν om. Ra 20. 21 ἀλλάσσον R: ἀλάσσον rel. 22 εἰ R²a: ἡ rel. 29 κο-
 ρόπλασθὸν RC¹a: κορόπλαστὸν Ideler 33 χωροῦντα om. Ideler 34 lacunam indi-
 cavi: sententia quae excidit legitur 227,23—25 προήχθω a μὲν] τῷ Ideler
 35 τοῖς τοῖ a μόνοις Schwartz: νόμοις libri

θείων εἰρημένοις ἐνίστασθαι πειρωμένους διὰ φιλοτιμίαν, τῆς δὲ ἀτοπίας 25
 τῶν ὄφ' αὐτῶν λεγομένων μηδὲ τὴν ἀρχὴν συνιέντας, οἷς καὶ τὰ κυριώ-
 τατα καὶ μέγιστα τῶν κατὰ φιλοσοφίαν δογμάτων ἤρτηται καὶ τὴν κατα-
 σκευὴν ἀπὸ τοῦ θαυμαστοῦ δόγματος ἔχει τοῦ 'σῶμα χωρεῖν διὰ σώματος·'
 5 ὁ τε γὰρ περὶ κράσεως αὐτοῖς λόγος οὐκ ἐν ἄλλῳ τινί, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ 20
 ψυχῆς ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα ἐντεῦθεν ἤρτηται ἢ τε πολυθρόλλητος αὐτοῖς
 εἰμαρμένη καὶ ἡ τῶν πάντων πρόνοια | δὲ τὴν πίστιν λαμβάνουσιν, 609
 ἔτι τε τὸ περὶ ἀρχῶν τε καὶ θεοῦ καὶ ἡ τοῦ παντὸς ἕνωσις τε καὶ συμ-
 πάθεια πρὸς αὐτό. πάντα γὰρ αὐτοῖς ταῦτ' ἐστὶν ὁ διὰ τῆς ὕλης διήκων
 10 θεός. τούτου δὲ τοῦ σῶμα χωρεῖν διὰ σώματος, ἐξ οὗ σχεδὸν πάσης τῆς φυ-
 σιολογίας αὐτοῖς ἀνήρτηται τὰ πείσματα, παρὰ τε τὰς κοινὰς προλήψεις 5
 λεγομένου καὶ παρὰ τὰς ἀπάντων δόξας τῶν φιλοσόφων, τὴν πίστιν κατ'
 αὐτοὺς λαμβάνει ὡς ἂν ἀπὸ ἐναργοῦς τοῦ τὸν σίδηρον, ὅταν ἡ πεπωρω-
 μένος [μὲν] μὴ αὐτὸν ἐξάπτεσθαι τε καὶ πυροῦσθαι λέγειν ὁμοίως τοῖς
 15 οἷς ὕλη τὸ πῦρ, ἀλλὰ διὰ παντὸς αὐτοῦ χωρεῖν τὸ πῦρ ὑπολαμβάνειν μετὰ 10
 τῆς ὕλης ἐκείνης, ἐφ' ἧς ὃν γεινῆασαν τῷ σιδήρῳ ἐθέρμαινέ τε καὶ ἐξῆ-
 ψεν αὐτόν. καίτοι πῶς οὐ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο παντάπασιν ἄτοπον
 τὸ τὴν τῆς φλογὸς ὕλην, μὴ κατέχουσαν τὴν ἕξωθεν χορηγίαν, μὴ κατα-
 ναλίσκεσθαι, σώζεσθαι δὲ ἐπὶ τοσοῦτον λέγειν ἐν τῷ πυρὶ τῷ μεμιγμένῳ 15
 20 τῷ σιδήρῳ, ἕως ἂν ὁ σίδηρος πεπωρωμένος μένη, ἐναργοῦς ὄντος τοῦ τὴν
 φλόγα συνεχοῦς δεῖσθαι τῆς κατὰ τὴν ὕλην χορηγίας, ὡς ἔχουσαν ἐν τῷ
 γίνεσθαι τὸ εἶναι διὰ τὴν τῆς ὑποβεβλημένης ὕλης αὐτῇ ταχεῖαν φθοράν.
 [καὶ ὁ θεὸς κινάμενος τῇ ὕλῃ· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἀντιπάσχων ὑπ' αὐτῆς·
 οἷς ἔπεται τό τε τὸν θεὸν πάσχειν καὶ τὸ τὴν ὕλην ποιεῖν, ἀλλὰ ταῦτα 20
 25 * * *]. εἰ γὰρ μὴ ὁ σίδηρος ὕλη ποτὲ τῷ πυρὶ, τίνα χρὴ τὴν καιομέ-
 νην ὕλην λέγειν εἶναι; ὅπως δὲ ἐπεὶ ὁ σίδηρος ὑπό τινος ἐξάπτεται πυρὸς
 ὄντος ἐφ' ὕλης τινός, εἰ διὰ τοῦ σιδήρου δίδεισι τὸ πῦρ, δεῖ φυλάσσειν αὐτὸ
 τὴν ὕλην, ἐφ' ἧς ὃν ἐπλησίασε τῷ σιδήρῳ, χωρεῖν δι' αὐτοῦ, ἀλλ' οὔτε 25
 τὰ ξύλα οὔτε οἱ ἄνθρακες οὔτε τις ἄλλη τῶν ὑποκειμένων ὕλη τῷ πυρὶ
 30 τῷ πυροῦντι τὸν σίδηρον, ἐν τῷ σιδήρῳ γίνεται. λείπεται δὲ, | χωριζόμενον 610
 αὐτὸ τῆς ὕλης γίνεσθαι ἐν αὐτῷ. ἀλλ' εἰ χωρίζοιτο, ἀναγκαῖον αὐτὸ ἐν
 τῇ μεταβάσει ὕλην τινὰ μεταλαμβάνειν, καὶ ἔστιν οὐκ ἄλλη τις ἢ ὁ σίδη-
 ρος αὐτός. καθόσον γὰρ ἡ ὑγρότης ἐστὶν ἐν αὐτῷ, κατὰ τοσοῦτον ὕλη τῷ

1 πειρωμένους AR: πειρωμένοις Ra: πειρωμένου CPS τῆς δὲ BCP: τῆσδε ARSa 5 λόγος
 RS: λόγος ABCPa 6 πολυθρόλλητος A 7 δὲ] fortasse τῆν δὲ 8 ἔτι τε] εἰτε Ra: εἰ γε
 Apelt τὸ scripsi: ὁ libri: ὁ (λόγος) Apelt 9 αὐτοῖς om. Ra 10 τούτου δὲ libri: τοῦτο
 δὲ Apelt τοῦ scripsi: τὸ libri 11 πείσματα] πύσματα Ra περὶ BCPSa 12 λεγόμενον
 Ideler περὶ BCPSa 13 ἂν Apelt: αἱ libri ἦ] εἰ a 14 μὲν delevi 16 ἐθέρ-
 μανε Diels 18 ἕξωθεν] ἕξω μὲν Ra 19 δὲ om. Ra 20 τῷ σιδήρῳ om. Ideler 21 φλόγα
 RSa: φλόγαν ABCP 23. 24 καὶ—ταῦτα circumscripsi, cf. 226,34 24 τὸ ante τὴν om.
 Ideler ταῦτα (ἄτοπα) Ideler 26 πυρὸς ἐξάπτεται Ra 27 τινός om. Ra εἰ Apelt:
 ἡ libri φυλάσσειν A²Ra 28 (καὶ) ἐφ' Ideler ἧς ὃν Schwartz: ἔσον libri ἐπλησίαζε Ra
 28. 29 οὔτε τὰ scripsi: οὐ τὰ τε libri: οὐδὲ τὰ Ideler 29 pr. οὔτε scripsi: οὐδὲ libri 30 δὴ
 χωριζόμενον scripsi: διαχωριζόμενον libri 32 ἦ] ἡ A 33 αὐτός Ideler: αὐτῇ libri

πυρὶ γίνεται, σκληρότερος γοῦν ὁ πυρούμενος σίδηρος μετὰ τὴν σβέσιν τοῦ 5
πρώτου γίνεται, ὡς ἀναλισκομένης ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῆς ὑγρότητος τῆς ἐν
αὐτῷ, καὶ ἐξάπτεται τε μέχρις ἂν ὑγρότης ἢ τις ἐν αὐτῷ, ὥσπερ οὖν καὶ
ξύλα. ἀλλὰ τούτων μὲν ἄλις.

- XIII 5 Ἐπανώμεν δὲ ἐπὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς λόγον. εἰ γὰρ τὰ εἰρημένα οὕτως 10
περὶ κράσεως παντελῶς ἄτοπα, ἀναγκαῖον ἄλλως πως τὰς κράσεις γίνεσθαι
λέγειν. λείπεται δὲ παρὰ ταύτας, ὧν ἄξιον ποιεῖσθαι λόγον τινά, (ἢ) ὑπ'
'Ἀριστοτέλους εἰρημένη δόξα. εἶπωμεν δὴ καὶ περὶ ταύτης, καὶ δεῖξωμεν
τίς ποτ' ἐστίν, ἐπεὶ μὴδὲ γνώριμός ἐστι τοῖς πολλοῖς τῶν φιλοσοφούντων
10 διὰ συντομίαν τῶν περὶ αὐτῆς εἰρημένων ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου. πρῶτον μὲν 15
ὀρίσωμεν, τίνα ἐστὶν ἀλλήλοις κινᾶσθαι λεγόμενά τε καὶ δυνάμενα. ὀρι-
σθὲν γὰρ ἡμῖν τοῦτο ἀποσκευάζεται πολλά τῶν ἐνοχλούντων τὸν περὶ
κράσεως λόγον. ἔστι δὴ ἡ μίξις τε καὶ ἡ κράσις ἐν τοῖς καθ' αὐτὰ ὑφε-
στάναι φύσιν ἔχουσι. διὸ καὶ δοκεῖ δύνασθαι χωρίζεσθαι πάλιν ἀλλήλων 20
15 τὰ μεμιγμένα ὅτι ἐκ τούτων συνῆλθεν. εἰ δὲ μὴδὲν ἄλλο χωριστὸν παρὰ
τὴν οὐσίαν, οὐσιῶν ἂν ἡ μίξις τε καὶ ἡ κράσις εἴη. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ
ἂν Ἀναξαγόρας εἴη καλῶς λέγων, πάντα ἐν πᾶσιν μεμιγθαι. οὔτε γὰρ
τὰ πάθη χωριστά, ὡς καθ' αὐτὰ εἶναι δύνασθαι (διὸ οὐδὲ μίξις τε καὶ 25
κράσις ἂν εἴη παθῶν πρὸς ἀλληλα, ἢ παθῶν πρὸς τὰ ὧν ἐστὶ πάθη),
20 ἀλλ' οὐδὲ τὰ εἶδη τῶν οὐσιῶν. καὶ γὰρ εἰ οὐσίαι καὶ ταῦτ', ἀλλ' οὐ καθ' |
αὐτὰ συνυφίστανται. οὐ γὰρ οἶόν τε χωρὶς ὕλης εἶναι τι αὐτῶν. ἀλλ' 611
οὐδὲ ἡ ὕλη μικτή. οὐδὲ γὰρ αὕτη χωρὶς εἶδους ἐνεργεία ποτ' ἐστίν. οὔτ'
οὖν ἐν ἄλλοις τισίν, ἢ ἐν οὐσίαις ἢ μίξις τε καὶ κράσις, οὔτε ἄλλαι τινὲς
τῶν οὐσιῶν εἰσὶ μικταὶ παρὰ τὰς χωριστάς τε καὶ κατ' ἰδίαν ὑφεστάναι 5
25 δυναμένας καὶ κατεχούσας τόπον. τοιαῦτα δὲ τὰ σώματα. τούτου τοίνυν
διωρισμένου μετὰ ταῦτα ἄξιον ἐπιστῆσαι, πότερον ταύτόν ἐστι μίξις τε καὶ
κράσις, ἢ διαφορὰν ἔχει τινά. ἔοικε δὴ διαφέρειν, ἢ τὸ μὲν κοινότερόν
ἐστὶν ἢ μίξις, ἢ δὲ κράσις ἰδικώτερον. ποιά γὰρ μίξις ἢ κράσις. τῶν 10
γὰρ μίξεων ἢ μὲν τις κατὰ παράθεσιν τῶν οὐσιῶν καὶ ἀφήν γίνεται, ἢν
30 λέγομεν τῆς μίξεως γίνεσθαι κατὰ σύνθεσιν (οὐ πᾶσα μὲν γὰρ σύνθεσις
μίξις· σύνθεσις μὲν γὰρ καὶ τῶν ὁμοίων τε καὶ ὁμοειδῶν γίνεται, ἢ δὲ
μίξις ἐκ διαφερόντων τε καὶ ἐν διαφέρουσι· διὸ ὁ μὲν τῶν πυρῶν σωρὸς
κατὰ μόνην σύνθεσιν, ὁ δὲ τῶν πυρῶν τε καὶ κυάμων ἤδη τῇ συνθέσει 15
καὶ τὴν μίξιν προσείληφεν), ἢ δὲ ὡς κράσις μίξις γίνεται, οὐ σωζομένων
35 ἔτι τῶν μιγνυμένων καὶ οὕτως ἀλλήλοις παρακειμένων, ἀλλ' ἐνουμένων
κατὰ τὸ ὑποκείμενον. διὸ ἐν τοῖς εὐορίστοις τε καὶ ὑγροῖς ἢ ὡς κράσις
μίξις ἐστίν. ὥσπερ δὲ οὐχ ἢ τῶν τυχόντων σύνθεσις μίξις ἢν, οὕτως οὐδὲ 20

1 πυρὶ γίνεται] περιγίνεται a 3 τις corr. ex τῆς A 7 ἀνάξιον Ideler ἢ add. Ideler
8 εἰρημένα A¹ δὴ] δὲ Ideler 9 ποτ' ἐστίν Ra: τότε] ἔσται A: τότεστιν BCPS 10 αὐτῆς]
αὐτῶν Ra 12 ἀποσκευάζεται Diels: ἀποσκευάσαι τε libri 13 (δὲ) δὴ Ideler 15 τει-
ούτων CPSRa χωριστὸν Apelt: χωρὶς τῶν libri 16 ἂν om. a 23 οὔτε scripsi: οὐδὲ
libri 25 τόπον] τότε BPS 30 fortasse σύνθεσιν (γένεσιν) 32 πυρῶν corr. ex πυρὸς A
35 περικειμένων Ra 36 εὐχωρίστοις vel εὐδιαπέτοις Diels 37 τῶν om. Ideler

ἡ τῶν τυχόντων ὑγρῶν ἔνωσις κρᾶσις τε καὶ μίξις. οὐ γὰρ ὕδωρ ὕδατι κινᾶται, καίτοι ἐνούμενον αὐτῷ, οὐδὲ ἔλαιον ἐλαίῳ, ἀλλ' οὐδὲ ἔλαιον ὕδατι· ἀλλὰ τοῦτο μὲν διὰ γλισχρότητα. ὅταν δὲ ἡ τοιαῦτα τὰ ἐνούμενα, ὡς ἔχειν ποιότητας, καθ' ἃς τὰ μινύμενα ποιεῖν τε καὶ πάσχειν ὑπ' ἀλλή- 5 λων ἐστὶν οἷά τε (ἡ γὰρ κρᾶσις ἐν τοῖς ποιεῖν τε καὶ πάσχειν ὑπ' ἀλλή- λων δυναμένοις), τότε καὶ τούτων κρᾶσις γίνεται. διὰ τοῦτο γὰρ ἄμικτον πᾶν τὸ θεῖον σῶμα τὸ ποιητικὸν ὄν μηκέτ' ἀντιπάσχειν ὑπὸ τοῦ πάσχον- 10 τος ὑπ' αὐτοῦ δύναται. μόνον γὰρ τὰ ἔνυλα πάσχει. διὸ ταῦτα μόνον τῶν ποιούντων ἀντιπάσχει ὅσα τῆς αὐτῆς κεκοινώνηκεν ὕλης. ταῦτα δὲ τῶν 10 τῆς αὐτῆς | ὕλης κεκοινωνηκότων ὑπ' ἀλλήλων ἀντιπάσχειν οἷά τε, ὅσα 612 ἐναντίωσιν ἔχει τινὰ πρὸς ἀλλήλα. οὐ γὰρ τὸ τυχὸν ὑπὸ τοῦ τυχόντος οἷόν τε πάσχειν· οὐδὲ γὰρ τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου. ἀπαθῆ γὰρ ὑπ' ἀλλήλων τὰ ὅμοια. ἐν διαφέρουσι γὰρ καὶ ὑπὸ διαφερόντων τὸ ποιεῖν τε 5 καὶ πάσχειν γίνεται. ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἕτερα πάντῃ πάσχει τι ὑπ' ἀλλήλων. 15 οὐδὲ γὰρ παθεῖν οἷόν τε φωνῆν ὑπὸ γραμμῆς, τῷ μηδὲν ὑπ' ἀλλήλων ἀντιπάσχειν, * * * κοινῆν ὑποκαῖσθαί τινα φύσιν τῶν ἑκατέρων παθῶν ἐπιδεικτικῆν. διὸ ἐστὶν ἐν τούτοις τὸ ποιεῖν τε καὶ πάσχειν, ὅσα τὴν αὐτὴν 10 ὕλην ὑποκειμένην ἔχοντα ἐναντίωσιν τινα ἔχει πρὸς ἀλλήλα. οὔτε γὰρ ὑπὸ χρώματος τὸ γλυκύ, καθὸ γλυκύ, πάθει ποτ' ἄν, οὔτε ὑπὸ θερμοῦ τὸ ξηρόν, 20 ἀλλ' οὐδὲ ὑπὸ ψυχροῦ τὸ ὑγρὸν καθὸ ὑγρὸν, ὅτι μὴ ἔστι ταῦτα ἀλλήλοις ἐναντία, ἀλλὰ * * * ἐναντίους τε καὶ τοῖς μεταξύ. οὐ γὰρ μόνον τὸ θερ- μὸν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ καὶ τὸ ψυχρὸν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ μεταβάλλεται τε καὶ 15 πάσχει, οὐδὲ τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τοῦ ξηροῦ καὶ τὸ ξηρὸν ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ μεταξύ ἑκατέρου τῶν ἄκρων, ὅτι κατὰ μίξιν ἐστὶ τῷ πρὸς ἐκά- 25 τερον τῶν ἐναντίων τὸ μεταξύ τὸν θατέρου τῶν ἐναντίων σώζειν λόγον. τοῖς γὰρ προειρημένοις συμβέβηκε τὴν αὐτὴν ὕλην ἔχουσιν καὶ ἐναντίωσιν 20 κατὰ τὸ εἶδος ἔχειν πρὸς ἀλλήλα. τῆς γὰρ ὕλης ἴδιον τὸ τὴν αὐτὴν εἶ- ναι τῶν ἐναντίων ἐπιδεικτικῆν. πάντα γὰρ τὰ ἐν γενέσει τε καὶ φθορᾷ σώματα ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀλλήλοις ἐστὶν ὕλης, ἡ δὲ διαφορὰ αὐτῆς κατὰ τε 30 εἶδη καὶ συμβεβηκότα πάθη. τὰ γοῦν τέσσαρα σώματα, 2 στοιχεῖα λέγεται, 25 ἔστι ταῦτα· γῆ καὶ ὕδωρ, ἀήρ τε καὶ πῦρ, 2 ὕλην τὴν αὐτὴν ἀλλήλοις ἔχοντα κατὰ τὰ εἶδη τὴν πρὸς ἀλλήλα σώζει διαφοράν. διαφέρουσι γὰρ ἀλλήλων τῷ τὸ μὲν αὐτῶν θερμόν τ' εἶναι καὶ ξηρόν (ἐν γὰρ τούτοις τὸ εἶναι τῷ πυρὶ πυρί· ἐστὶ μὲν γὰρ καὶ ἐν τῇ ὕλῃ αὐτῷ τὸ εἶναι τῇ ταῦτα

2 καίτοι BR²a: καὶ τι rel. 3 μὲν] fortasse μένει τοιαῦτα CPRS: ταῦτα ABa 5 οἷόν τε Ra: διὰ τε S 5. 6 ἐστὶν—ἀλλήλων om. Ideler 8 δύναται Ideler: δύνασθαι libri 9 ἐκκοινώνηκεν R Ideler: ἐκκοινώνημεν a 10 τῆς αὐτῆς] τῆς B: τοιαύτης a: τῆς τοιαύτης Ideler ἐκκοινωνηκότων Ra 11 ἐναντίωσιν] αἰτίωσιν Ra 12 οὐδὲ scripsi: οὔτε libri 14 πάντῃ] πάντα Ra 16 ἀντιπάσχειν (μηδὲ) Ideler: fortasse ἀντιπάσχειν(, εἰ μὴ διὰ τὸ) 18 ἔχει] ἔχε A: ἔχειν B οὔτε scripsi: οὐδὲ libri 20 καθὸ ὑγρὸν om. a 21 ἐναντία A¹ Apelt: ἐναντίους rel. ἐναντίους] (ἐν) ἐναντίους Apelt: ἐναντίους Ideler: ante ἐναντίους fenestra 15 litterarum A: 20 litterarum BC: fortasse ἀλλ' (ἐστὶ τὸ ἀντιπάσχειν μόνον ἐν τοῖς) ἐναντίους 24 ἐστὶ τῷ] fortasse ἔνεστι τὴν 30 γοῦν] γὰρ in ras. C 34 πυρὶ semel Ideler μὲν s. v. A: om. BCPS τὸ εἶναι om. Ideler

δεδεγμένη, ἀλλ' ἐν | τούτοις ὡς πυρί τε καὶ τῶν ἄλλων διαφέροντι· κατὰ 613
 γὰρ τὴν ὕλην τὰ αὐτὰ ἀλλήλοισ τὰ τέσσαρα), τὸ δὲ τι αὐτῶν ἐστὶν ὑγρὸν
 τε καὶ θερμὸν (ἐν τούτοις γὰρ πάλιν τὸ εἶναι τῆ ἀέρι), τὸ δὲ ψυχρὸν τε
 καὶ ὑγρὸν (τῆ γὰρ ὕδατι ἐν τούτοις τὸ εἶναι), τὸ δὲ ξηρὸν τε καὶ ψυχρὸν 6
 5 (τοιούτον γὰρ ἢ γῆ). ἄς ἔχοντα διαφορὰς τε καὶ ἐναντιώσεις πρὸς ἀλλήλα,
 ποιούντά τε καὶ πάσχοντα εἰς ἀλλήλα ποιεῖ τὰς μεταβολάς, τῆς ὕλης με-
 ταβαλλούσης εἰς τὸ τῶν ποιούντων κρατοῦν. ὅταν γὰρ τι αὐτῶν πλεονά-
 σαν τινὸς τῶν ἐναντίωσιν ἔχόντων πρὸς αὐτὸ κατισχύη ταῖς ἐναντιώσεσι 10
 ταῖς ἐν αὐτῆ ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς ἀποβάλλουσιν τὴν ὑποκειμένην ὕλην, ἦν
 10 πρότερον εἶχε ποιότητα μεταλαβεῖν τὸ τοῦ κρατήσαντος εἶδος, τότε γίνεται
 τοῦ μὲν οὕτω μεταβάλλοντος φθορά, γένεσις δέ, εἰς δὲ γέγονεν ἢ μετα-
 βολή. αἱ μὲν οὖν γενέσεις καὶ φθοραὶ τῶν σωμάτων αἱ γινόμεναι κατὰ
 μεταβολὴν τὴν κατὰ τὸ ποιεῖν τε καὶ πάσχειν τοῦτον γίνονται τὸν τρόπον. 15
 XIV Ἐπει δὲ ἄλλο γένεσις καὶ φθορά, καὶ ἄλλο κρᾶσις (ἢ γὰρ κρᾶσις σωζομέ-
 15 νων τινῶν μίξις εἶναι δοκεῖ· οὔτε γὰρ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου φθαρέντος καὶ με-
 ταβάλλοντος εἰς τὸ κρατήσαν κρᾶσις, ἀλλὰ τοῦ μὲν αὔξησις, τοῦ δὲ φθορά
 — διὸ οὐδὲ ἢ τροφή λέγεται κερνασθαι καὶ τὸ τρεφόμενον — οὔτ', εἰ 20
 ἀμφοτέρα παντάπασιν φθαρεῖ τὰ μιγνύμενα, τὰ μεμιγμένα κρᾶσις ἔτι·
 σωζομένων γὰρ τινῶν μίξις ἢ κρᾶσις), ἀκόλουθον ἂν εἴη τὴν τῆς κρᾶσεως
 20 πρὸς τὴν γένεσιν τε καὶ φθορὰν (λέγειν διαφορὰν). κοινὸν μὲν γὰρ αὐταῖς ἦ τε
 κατὰ τὴν ὕλην κοινωνία, καθ' ἣν ὡσπερ φθεῖρεται τι, οὕτως καὶ κερναῖται, καὶ 25
 ἢ διὰ ἐναντίωσιν διὰ τοῦ ποιεῖν τε καὶ πάσχειν μεταβολή. ἴδιον δὲ κρᾶ-
 σεως πρὸς τὴν γένεσιν τε καὶ φθορὰν τὸ ἐπὶ μὲν τούτων τέλεον θάτερον
 εἰς θάτερον μεθίστασθαι καὶ μεταλαμβάνειν τὰς ἐναντιώσεις, καθ' ἃς πα-
 25 θὸν ἀπέβαλε τέλεον, ἄς εἶχε πρὸ τούτου, ἐπὶ δὲ τῶν κερναμένων οὐ τοῦ-
 τον ἔτι γίνεται τὸν τρόπον. ἀλλ' ὅταν πλείω σώματα τοῦ ποιεῖν καὶ πά-
 σχειν ὑπ' ἀλλήλων ἔχοντα δύνανται ἀλλήλοισ συνέλθῃ, ἔχῃ δὲ οὕτως, ὡς
 μὴ ὑπερέχειν κατὰ τὰς ἐναντιώσεις ἄλλο ἄλλου δύνασθαι ὡς φθεῖραν αὐ-
 τὸ εἰς τὴν ἑαυτοῦ μεταστῆσαι φύσιν, τότε ταῦτα διὰ τὴν τῶν δυναμένων |
 30 ἰσότητα, καθ' ἃς ποιεῖ καὶ πάσχει, ὁμοίως ὑπ' ἀλλήλων ἀντιπάσχοντα 614
 μέχρι τούτου πρόεισιν, ἕως ἀποβαλόντα τὰς κατὰ ἐναντιώσεις ὑπεροχάς,
 δι' ἃς ἕτερά τε ἦν ἀλλήλων καὶ ἐναντία, μίαν ἐξ ἀπασῶν τῶν δυνάμεων
 γεννήσει ποιότητα, ἐνωθείσης καὶ μιᾶς γενομένης τῆς ἀμφοτέροις ἢ πᾶσιν 6
 αὐτοῖς ὕλης ὑποκειμένης. γίνεται δὲ ἢ τοιαύτη μίξις, ἦν κρᾶσιν καλοῦμεν,
 35 ἐν τοῖς ὑγροῖς τῶν σωμάτων. καὶ γὰρ ἢ ἐν τοῖς ξηροῖς γίνεσθαι δοκοῦσα
 κρᾶσις οὐ γίνεται χωρὶς ὑγρότητος. ἐνοῦται γὰρ τὰ ὑγρά συντιθέμενα καὶ

XI ὡς πυρί τε scripsi: ὡς πῦρ ἐστὶ Apelt: ὡσπερ εἶπε libri διαφέροντι] διαφέρον τι
 Apelt 6 ποιεῖ τὰς Apelt: ποιεῖται libri 8 αὐτὸ scripsi: αὐτὸν libri
 8 κατισχύη Apelt: καὶ ἰσχύει libri 11 fortasse δὲ (τοῦ), εἰς 16 ἀλλά] fortasse
 οὔτε 17 καὶ del. Apelt τὸ τρεφόμενον scripsi: τῆ τρεφομένη libri 18 με-
 μιγμένα Apelt: μὴ μιγνύμενα libri 20 λέγειν διαφορὰν addidi 26 ὅταν] ὅτε Ra
 27 ἔχῃ scripsi: ἔχει libri 31 ἀποβάλλοντα Ra τὰς κατὰ Apelt: κατὰ τὰς libri:
 καὶ τὰς Ideler 33 γενήσει Ra

οὐ φυλάσσει τὰς οἰκείας ἐπιφανείας, ἐὰν μὴ ἦ γλισχρόν. ὅταν δὴ τοῖς 10
κατὰ τὴν ὕλην διὰ τὴν ὑγρότητα κατὰ τὴν παράθεσιν ἐνουμένοις σώμασιν
προσῆκη τὸ ἐναντίωσιν ἔχειν ἰσοκρατῆ πρὸς ἄλληλα, γίνεται αὐτοῖς κατὰ
τὰς ποιότητάς τε καὶ δυνάμεις ἔνωσις, ὅπερ ἐστὶν ἡ κρᾶσις. ἐκάτερον γὰρ
5 τῶν οὕτως ἐχόντων διὰ μὲν τὴν ἐνουπάρχουσαν ἐν αὐτοῖς ἐναντίωσιν καὶ 15
τὴν τῆς ὕλης κοινωνίαν μεταβάλλει τε καὶ πάσχει, διὰ δὲ τὴν ἰσότητα τῶν
ἐναντιώσεων οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον ποιεῖ τὴν μεταβολήν, ὡς ταύτων γενέσθαι
θατέρῳ θάτερον. ἀντιπάσχον γὰρ τὸ ποιοῦν ὑπὸ τοῦ πάσχοντος πρὸς αὐ-
τοῦ καὶ μὴ μένον ὁμοιον αὐτῷ, πάσχει τοῦ ποιεῖν ἔτι δύνασθαι πρὸ τοῦ
10 κρατῆσαι τέλεον αὐτοῦ. καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἡ κρᾶσις· ἡ γὰρ διὰ τοῦ ποιεῖν 20
καὶ πάσχειν τῶν παρακειμένων ἀλλήλοις σωμάτων διὰ μεταβολῆς χωρὶς
XV φθορᾶς αὐτῶν τινος ἔνωσις. Συνεργεῖ δὲ τοῖς ὑγροῖς πρὸς τὴν θάττω με-
ταβολήν τε καὶ κρᾶσιν καὶ τὸ εὐδιαίρετον. διαιροῦντα γὰρ ἄλληλα πρὸ
τῆς ἐνώσεως καὶ κατὰ μικρὰ παρατιθέμενα ἀλλήλοις, ῥᾶον καὶ θᾶττον ἀν- 25
τιπάσχοντα ὑπ' ἀλλήλων, ταχέως ἐν τι γίνεται σῶμα καὶ κατὰ τὸ ὑπο-
κειμενον καὶ κατὰ τὴν ποιότητα, ἐνεργεῖα μὲν οὐδὲν ὄν τῶν μεμιγμένων,
δυνάμει δὲ πᾶν τι, τοσοῦτον ἀπολειπόμενον τοῦ καὶ ἐνεργεῖα σώζειν τὰ
ἐν αὐτῷ μεμιγμένα, ὅσον διὰ τοῦ ποιεῖν τε καὶ πάσχειν ἀφήρηται διὰ 30
τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐκάστου. διὸ καὶ ὀλίγησιν δεῖται βοθηθείας τῆς πρὸς
20 † αὐτὴν εἰς ταύτην μεταβολήν ὅς ἦν γε αὐτῶν τοιαῦτα | χωρεῖ μὴ πάντα 615
χωριστὰ τὰ πεπραγμένα. προσθήκης γὰρ δεῖται τινος εἰς τελειότητα, ἀλλ'
οὐ παντελοῦς γενέσεώς τε καὶ μεταβολῆς. διὸ καὶ προσφερομένων αὐτοῖς
τινων, αὐτῶν πρὸς τὴν τοιαύτην τελειότητα συνεργεῖν ἐστὶν οἷά τε, ῥαδίως ἐπὶ
τὴν οἰκείαν ἀνατρέχει φύσιν, οὐ τοῦ πρότερον ὄντος ὕδατος ἢ οἴνου [τοῦ] 5
25 ἐκκρινόμενου πάλιν (οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐσώζετο ἐν τῷ μίγματι, παρά-
θεσις γὰρ ἄν, οὐ κρᾶσις ἦν· ἐν γὰρ τοῖς κεκραμένοις ἐν τε καὶ ὁμοιομε-
ρὲς πᾶν τὸ γεγονός ἐκ τῆς κράσεως), ἀλλὰ δυναμένου [ἀπὸ] τοῦ τοιούτου
κράματος εἰς ὕδωρ μὲν ῥαδίως μεταβάλλειν † μεταβαλόντος εἰς τοῦτο ἀρχήν, 10
μὴ μίχθην ἐκ τοιούτων ἐπὶ τοιαύτης ποιότητος. ὡς γὰρ ἐπὶ τοῦ γάλακτος
30 ὄντος ὁμοιομεροῦς σώματος, ἔχοντος δὲ ἐν αὐτῷ [τι] δυνάμει καὶ ὑγρὸν τι
καὶ στερεόν, ὁ πεπυρωμένος ἐμβληθεὶς λίθος ἐκάτερον αὐτῶν ἐξ αὐτοῦ δι-
έκρινε γεννήσας τρήπον τινά, καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ τυρὸν ἐποίησε, τὸ δὲ ὄρρον, 15
οὐ μέρος τι ἐνουπάρχον αὐτῷ ἐνεργεῖα χωρίσας, ἀλλ' ἀπὸ παντὸς μορίου

3 προσῆκη scripsi: προσῆκε libri ἄλλη Ra 11 περιτειμένων Ra 12 θᾶτ-
τον A² 13 διαιροῦντα] διαιροῦν Ra πρὸ BCRS: πρὸς APa 14 περιτιθέμενα
Ra 17 πᾶν τι Ideler: παντὶ libri τοσοῦτον BCPS: τὸ σοῦτο A¹: τοσοῦτων A²:
τοσοῦτῳ Ra τοῦ Apelt: τὸ libri: τῷ Ideler 19 αὐτῶν om. PRa ὀλίγησ] ὀλι-
γάκις Ra: ὀλίγησ τινὸς Apelt 19. 20 πρὸς αὐ τὴν Apelt 20 ὅς ἦν γε αὐτῶν
ABCPS: ὅς ἦν γε Ra: ἦν γε Ideler, qui ante ἦν lacunam esse statuit: ὅση γε Apelt
χωρεῖ Apelt 20. 21 πάντῃ ἀχώριστα Apelt recte ut videtur, reliqua ita constituerim
[τῆς] πρὸς (τῆν) αὐτῶν εἰς ταύτην (scil. δύναν) μεταβολήν, ὅσα γε αὐτῶν τοιούτου χωρεῖ,
(ἐπεὶ) μὴ πάντῃ ἀχώριστα τὰ κεκραμένα 21 τὰ om. Ra εἰς] πρὸς Ra 24 τοῦ
circumscripsi 26 καὶ οὐ Ra 27 ἀπὸ circumscripsi τοιούτου corr. ex τοσοῦτου A
28 μεταβάλλοντος (sc. τοῦ κρᾶμ.) εἰς τὸ τὴν ἀρ. Diels 30 τι delevi

γεννήσας αὐτῶν ἐκάτερον, οὕτως ὑποληπτέον ποιεῖν καὶ τὴν καθιεμένην
 σπογγίαν εἰς τὸ ἀγγεῖον τὸ ἔχον ἐν αὐτῷ κεκραμένον οἶνον ὕδατι. τῇ
 γὰρ οἰκεία ποιότητι ἀπὸ παντὸς τοῦ μίγματος γεννώσα τὸ δυνάμενον ῥα- 20
 δίως ὕδωρ καθαρὸν ὑπ' αὐτοῦ γενέσθαι ὑπὸ τοσαύτης τε καὶ τοιαύτης
 5 δυνάμεως χωρίζον ἀναφέρει. ὡς γὰρ ἐπὶ τοῦ γλεύκου, ὁμοιομεροῦς ὄντος
 σώματος, ἢ ὀλίγη πέψις προσελθοῦσα ἐξ ἅπαντος αὐτοῦ γενῶ τε καὶ δια-
 κρίνει πνεῦμά τε καὶ οἶνον (ὅτι γὰρ μὴ πρότερον ἦν ἐν αὐτῷ ταῦτα ἐνερ-
 γεία, δῆλον ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι μὲν οὕτως ὑγρῷ κατέχεσθαι ἐνεργεία 25
 πνεῦμα, ὡς εἴρηται καὶ πρὸ ὀλίγου, ἀλλὰ τὸ γενόμενον ἐκκρίνεσθαι παρα-
 10 χρῆμα πᾶν ἐπὶ τῆς πέψεως), οὕτως ὑποληπτέον καὶ τὰ χωρίζοντα ἀπὸ
 τῶν κεκραμένων, ἐξ ὧν κέκραται τινα, οὐκ ἐνυπάρχοντα ἐνεργεία χωρίζειν,
 ἀλλὰ μεταβάλλοντα δυνάμει τινὶ καὶ τελειοῦντα τὰ δυνάμει διὰ τὴν κράσιν 30
 ἐνυπάρχοντα | αὐτοῖς. ὡς γὰρ ἐπ' ἐκείνων ἐπιπόλαιός τις γένεσις γί- 616
 νεται (οὐ γὰρ τοῦ γάλακτος εἰς ἐναντίας τινάς, αἷς ἔχει, μεταβαλόντος ποιότη-
 15 τας τὸ μὲν ὄρρος τὸ δὲ τυρὸς γίνεται, ἀλλὰ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ δυνά-
 μει οὕτως, ὡς ὀλίγης τινὸς πρὸς τὸ ἐνεργεία εἶναι δεῖσθαι βοηθείας, εἰς 5
 τὸ ἐνεργεία εἶναι γίνεται), οὕτως μεταβολὴν ἡγητέον γίνεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν
 κεκραμένων. ἔπεται δὲ τῇ ἐπὶ τῶν κεκραμένων τοιαύτη μεταβολῇ [ῆ] τὸ
 διακρίνεσθαι δύνασθαι δοκεῖν αὐτά, ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν ἐκ μίξεως τοιούτων
 20 ἢ γένεσις τῷ ταῦτα πάσχοντι σώματι. καὶ ἔστιν ὁ χωρισμὸς λεγόμενος 10
 τῶν κεκραμένων οὔτε ὁμοίως τῷ ἐπὶ τῶν ἀλλήλοις παρακειμένων, οὐτ'
 αὖ τῷ πάλιν τῶν κατὰ φθορὰν καὶ γένεσιν καὶ τὴν εἰς τοῦναντίον μεταβο-
 λὴν ἀποκρινόμενων, ὡς ἐξ ὕδατος ὄρωμεν εἰς ἀέρα γινομένην ἀπόκρισιν,
 ἀλλ' ἔστι τὸ γινόμενον μεταξὺ τούτων. οὔτε γὰρ ἐνεργεία ἐνυπάρχοντα 15
 25 διακρίνεται οὔτε εἰς τοῦναντίον τῷ ὑποκειμένῳ μεταβάλλοντα ἀποκρίνεται.
 ἐπὶ μὲν γὰρ τούτων ταυτὸν κατὰ τὸ εἶδος μένει μετὰ τὴν ἀπόκρισιν τὸ
 ὑπομένον τῷ πρὸ τοῦ, μόνον κατὰ ποσὸν ἐλαττούμενον, ἐπὶ δὲ τῶν κεκρα-
 μένων οὐχ ὁμοίως, τῷ ἕκαστον τῶν ὄντων δυνάμει ἐν τῷ ἐκ τοῦ κράμα- 30
 τος γεγονότι σώματι ἐκκρίνασθαι, μεταβάλλον εἰς τὴν τελειότητα, ἧς ἀφη-
 30 ρέθη διὰ τοῦ ἐπ' ἴσης αὐτὰ ἀντιπαθεῖν ὑπ' ἀλλήλων, δι' ὃ πάθος καὶ
 ἐπὶ τούτων τὸ χωρίζεσθαι κατηγορεῖται. εἰ οὖν τὰ τε διὰ τῆς τοιαύτης
 μεταβολῆς τελειούμενα οὐ γενέσθαι, ἀλλὰ χωρίζεσθαι λέγειν εὐλογον, τὰ
 τε ἄλλα περὶ τῆς γενέσεως τῆς κράσεως εἰρημένα ἀκόλουθὰ τε ταῖς ὑπο- 35
 κειμέναις ἀρχαῖς καὶ συμφυρὰ ταῖς μεταβολαῖς τε καὶ γένεσεσι τῶν σωμα-

5 χωριζόμενον Apelt τοῦ γλεύκου] τοὺς λευκοὺς A¹ ὁμοιομεροῦ Ideler 6 προελ-
 θούσα Ra αὐτοῦ] αὐτῶν Ra γενῶ τε Apelt: γενῶται libri 8 fortasse κατέ-
 χεσθαι (σώματι τὸ) 9 εἴρηται] 223, 19 πρὸς Ra γεννώμενον Apelt
 10 ἀπό] fortasse ἐπὶ 14 ἔχει] εἶχε Ideler μεταβάλλοντος BRa 18 τοιαύ-
 της a ἢ del. Apelt 19 διακρίνασθαι a 21 ὁμοίως Ideler: ὁμοίως libri
 ἐπὶ τῶν ἀλλήλοις scripsi: ἐπὶ τοῖς (τῆς a) ἀλλήλων (ἀλλήλοις A²) libri: ἐπιπολις ἀλλήλων
 Apelt παρακειμένων] περικειμένων Ra: περιθέσεως κειμένων Ideler 22 αὖ τῷ scripsi:
 αὐτὰ libri: ὁ αὐτὸς Ideler: αὖ Apelt τῶν scripsi: τῷ libri 25 τὸ ἐναντίον Ra
 26 ταυτὸν] ταῦτα Ideler 27 ὑποκειμένον BCP τοῦ] τούτου Ideler πόσον Ideler
 29 ἐκκρίνεσθαι Apelt 30 ὑπ' ὅ] a Ideler 32 fortasse γίνεσθαι

των και σώζοντα τὰς περὶ τῆς κράσεως κοινὰς προλήψεις, μόνος Ἄριστο-
τέλης εἶη ἄν τὸν ἀληθῆ περὶ τῆς κράσεως ἀποδεδωκὼς λόγον. ὅτι δὲ
(τὰ) κιννάμενα διαιροῦντά τε πρῶτον ἄλληλα | και τῆ κατά μικρὰ παρα- 617
θέσει εὐπαθέστερα γινόμενα ἐνοῦται τε και ὁμοιοῦται κατά τὸ εἶδος και τὰς
5 ὁμοιότητας, και κατά τὴν αἰσθησὶν ἐστὶ γινώριμον. Ἔως γὰρ ἔτι μένει τῶν
κινναμένων ἐκάτερον ἐπὶ τῆς οἰκείας οὐσίας, ἢ ὑπ' ἄλλήλων γινομένη διά-
κρισις αὐτῶν και ἀπὸ τῆς τῶν χρωμάτων διαφορᾶς γίνεται γινώριμος· 5
ὕγρα ὄντα και εὐδιαίρετα και ἀνόμοια ὑπὸ τῆς πληγῆς τῆς κατά τὴν ἐπί-
χυσιν θατέρω θάτερον ἀρχὴν λαβόντα τοῦ διαιρεῖν ἄλληλα, ὄντα και ἀνι-
10 σόρροπα, εἰ οὕτως τύχοι, τὸ μὲν βαρύτερον αὐτῶν διαιροῦν φέρεται κάτω,
τοῦ δὲ κουφοτέρου τὰ μόρια ὑποχωροῦντα τοῖς βαρυτέροις ἐπιπολῆς αὐ- 10
τῶν σπεύδει γενέσθαι. ἦν τοπικὴν μεταβασιν αὐτῶν ἴστησι φθάνουσαν ἢ
κατά πάθη μεταβολή, ἐνοῦσα αὐτὰ τῆ κατά πάντα ὁμοιότητι, δ και αὐτὸ
XVI τῆ ὄψει γίνεται γινώριμον. Ἐπεὶ δὲ πρὸς κατασκευὴν τοῦ σώμα διὰ σώ-
15 ματος χωρεῖν χρῶνται και ταῖς τῶν ζώων διὰ τῆς τροφῆς αὐξήσεσιν (εἰ 15
γὰρ [αὐξήσεις] τῆ προσθήκη τῆς τροφῆς πάντη και αὔξεται τὰ αὐξανόμενα,
πάντη ἄν ἢ τροφή προσκρίνοιτο τῷ ὑπάρχοντι σώματι· οὐχ οἶόν τε δὲ
πάντη προσκριθῆναι τὴν μὴ διὰ παντός τε και πρὸς πᾶν ἐνεχθεῖσαν·
ἀλλ' εἰ διὰ παντός ἢ τροφή τοῦ σώματος φέρεται, σῶμα οὖσα, ἀναγκαῖον 20
20 εἶναι δόξει, σῶμα διὰ σώματος χωρεῖν, εἴ γε μόνως οὕτως οἶόν τε τὴν ἐκ
τῆς τροφῆς προσθήκην παντὶ τῷ τρεφόμενῳ γίνεσθαι σώματι), ὅτι οὖν
μὴ οὕτως τὸ τρέφεσθαι τε και αὔεσθαι γίνεται (οὐδὲν γὰρ τῶν ἀδυνατῶν
γίνεται) φέρε † και ὦν ἐκθέμενος τὴν Ἀριστοτέλους δόξαν τὴν περὶ αὐξή-
σεώς τε και τροφῆς. ποιήσομαι δὲ τὸν λόγον ἐπὶ τῶν κυρίως αὔεσθαι 25
25 λεγομένων, ἐπὶ τούτων γὰρ και ἡ ἀπορία πρόεισιν· ἐστὶ δὲ ταῦτα τὰ διὰ
τοῦ τρέφεσθαι τὴν προσθήκην λαμβάνοντα. τρέφεται δὲ ὅσα τὴν θρεπτι-
κὴν ἔχει δύναμιν ἐν αὐτοῖς, | τοιαῦτα δὲ τὰ φυτὰ και τὰ ζῷα. ὅσα δὲ 618
τοῖς οὕτως αὐξανόμενοις ὑπάρχει και ὅσα δεῖ φυλάττειν τοὺς περὶ αὐξή-
σεως λέγοντας, ἀνάγκη ταῦτα πρῶτον ἐκθέσθαι· ταῦτα γὰρ ἡμῖν ὄντα
30 γινώριμα συντελέσει πρὸς τὴν τῶν ῥηθησομένων κρίσιν. τὰ δὲ αὐξανόμενα
πάντα προσιόντος γέ τινος αὐτοῖς ἔξωθεν αὔξεται, εἴ γε διὰ τοῦ τρέφεσθαι 5
τὸ αὔεσθαι γίνεται, ἔτι τε (οὐ) κατά μόριον τὴν ἐπίδοσιν λαμβάνει. οὐ
γὰρ ἐν τι ἢ αὐξήσις τοῖς αὐξανόμενοις κατά φύσιν, ὡσπερ οἷς ἔξωθεν τι

1 κοινούς a 1. 2 Ἀριστοτέλους Ra 2 λόγου a 3 τὰ addidi διαιροῦντά Schwartz:
διαιρεῖται libri 4 εὐπαθέστερα Apelt: ἀπαθέστερα libri 5 ὁμοιότητας] fortasse ποιό-
τητας 7 τῆς] τὰς Ideler 8 fortasse ὑγρα <γὰρ> 10 τύχοι] τύχη a 11 κου-
φοτάτου Ra 13 ἐνοῦσα] ἐνοῦσα sic A: ἐνοῦσαν P 15 αὐξήσεσιν, <και περὶ τούτων διαλεκ-
τέων> Ideler εἰ scripsi: ἢ libri 16 αὐξήσις delevi τροφῆς a πάντη] fortasse πάντα
17 ὑπάρχοντι A¹BPSC (signo praeposito): προυπάρχοντι A²Ra 17 et 18 πάντη] fortasse
παντὶ 18 μὴ scripsi: μίαν libri πρὸς ἐνεχθεῖσαν a: προσενεχθεῖσαν Ideler 23 φέρε και
(νῦν ἀποδειξώμεθα) ἐκθέμενοι Ideler: fortasse φέρ' ἐπιωμεν ἐκθέμενοι ἐκθέμενοι BCPS
27 ἔχει coll. post αὐτοῖς Ra δὴ] δεῖ Apelt 28 ὑπάρχει scripsi: ὑπάρχειν libri δεῖ Ideler:
δὴ libri τοῖς A²Ra: τῆς A¹BCPS 29 ὄντα om. Ideler 32 αὐξάνεσθαι Ra ἔτι τε οὐ
scripsi: ἔτι τε libri: ἔτι δὲ Ideler: οὐτι δὲ Apelt 33 fortasse <καθ'> ἐν τι: ἐστὶ Apelt

προσπλάσεται (οὐ γὰρ τῶν αὐξομένων τινὸς ὁ ποῦς αὔξεται μόνος), ἀλλὰ
καὶ πάντων τῶν μορίων ἐπίδοσις κατ' ἀναλογίαν γίνεται. καὶ γὰρ ταῦτόν 10
ὑπομένον τε καὶ σῶζον τὴν οἰκείαν φύσιν τὸ αὐξόμενον τὴν προσθήκην
λαμβάνει. οὔτε γὰρ μὴ ὑπομένοντος τοῦ αὔξεσθαι λεγομένου αὔξῃσις τὸ
5 γινόμενον * * * εἰς ὄγκον μεταβάλλειν μείζονα (διὰ τοῦτο γὰρ οὔτε τῶν
κιρναμένων τι αὔξεσθαι λέγεται μεταβαλλόντων εἰς ἄλλο τι σῶμα 15
ὄν ἐπ' ὄγκου μείζονος, ὡς ὀρώμεν γινόμενον ἐκ τῆς ἐξ ὕδατος εἰς ἀέρα
μεταβολῆς, ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν γενέσις καὶ φθορά, ὕδατος μὲν φθορά, γέ-
νεσις δὲ ἀέρος, ἐκεῖ δὲ μίξις τε καὶ κρᾶσις), οὔτε τὸ τυχὸν τῶν εἰς τὴν
10 αὔξῃσιν συντελούντων αὔξεται, ἀλλὰ τὸ σωζόμενον τε αὐτῶν καὶ ὑπομένον,
καὶ ἔτι τὴν αὐξητικὴν τε καὶ θρεπτικὴν ἔχον δύναμιν ἐν αὐτῷ. διὰ ταῦτα 20
γὰρ οὐχ ἡ τροφή αὐξανόμενον, καίτοι καὶ αὐτὴ σῶμα καὶ γινομένη τῆς
αὐξήσεως αἰτία, ἀλλ' ὡς ἡ τροφή προσκρίνεται. ἡ μὲν γὰρ μεταβάλλει,
τὸ δὲ σώζεται· καὶ ἡ θρεπτικὴ δύναμις, ἡ μεταβλητικὴ δὲ καὶ προσκρι-
15 τικὴ τῆς τροφῆς, ἐστὶν ἐν τούτῳ. (τούτων) τοίνυν τοῖς αὐξανομένοις ὑπαρ- 25
χόντων ζητεῖται, ἐπεὶ ἡ αὔξῃσις προστιθεμένη γίνεται, τί ἐστὶ (τὸ) προσ-
τιθέμενον; ἢ γὰρ σῶμα ἢ ἀσώματον εἶναι δεῖ τὸ προστιθέμενον. οὔτε δὲ
ἀσώματῳ τὴν αὔξῃσιν εἶναι λέγειν εὐλογον, οὔτε σώματι εἶναι δοκεῖ. ἀσω-
μάτῳ μὲν, ὅτι οὐκ ἀσώματος ἡ τροφή, ἀκολουθήσει τε τοῖς κατὰ
20 ἀσώματου τινὸς προσθήκην τὴν αὔξῃσιν εἶναι λέγουσι † κατέχειν τόπον· οὐ 30
κατεῖχε δὲ τόπον τὸ αὐξήσαν αὐτό· ὅν γὰρ ἐπιλαμβάνει τὸ αὐξανόμενον,
οὗτος ἐστὶ πρὸ τῆς αὐξήσεως αὐτοῦ κενός, | εἴ γε μόνων σωμάτων τὸ 319
κατέχειν τινὰ τόπον. εἰ δὲ σώματι λέγοιτο ἡ αὔξῃσις γίνεσθαι προστιθε-
μένη, ἔσται σῶμά τε διὰ σώματος χωροῦν καὶ † γινόμενον σώματι, εἴ γε
25 καθὸ μὲν αὔξεταιί τι, κατὰ τοῦτο τὴν προσθήκην λαμβάνει, κατὰ πάντα
δὲ τὸ αὐξόμενον αὔξεται, ὥστε κατὰ πᾶν καὶ προσθήκην λήψεται. ἀλλ'
εἰ σῶμα ὄν κατὰ πᾶν ἑαυτὸ τὴν προσθήκην λαμβάνει, δεήσει διὰ παντός 5
αὐτὸ χωροῦν τὸ προστιθέμενον αὐτῷ (τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ τροφή) τὴν αὔξῃ-
σιν αὐτοῦ ποιεῖσθαι. εἰ γὰρ λέγει τις διὰ τινων κενῶν γενέσθαι τὴν δίο-
30 δον τῆς τροφῆς, ἀνάγκη τούτῳ λέγειν, πᾶν τὸ τρεφόμενον σῶμα εἶναι κε- 10
νόν, εἰ καθ' ὃ μὲν ἡ πάροδος τῆς τροφῆς, κενὸν κατὰ τοῦτο, κατὰ πάντα
δ' αὐτοῦ ἡ πάροδος τῆς τροφῆς, εἰ δὲ κατὰ πάντα αὔξεται. τῷ δὲ μέλ-
λοντι φυλάττειν τε τὰ τοῖς αὐξανομένοις ὑπάρχοντα καὶ λύσειν τὰ ἀπο-
ρούμενα ἀναγκαῖον πρῶτον, τί ποτέ ἐστι τὸ αὐξόμενον λαβεῖν, καὶ κατὰ 15

1 αὐξανομένων RSa 2 τῶν om. Ra ταῦτόν Apelt: τοιοῦτον Ideler: τρίτον libri
5 εἰς] fortasse (εἰ καὶ) εἰς fortasse μεταβάλλει μείζον A' 6 λέγεται (οὔτε τῶν)
Apelt 7 ἐκ] fortasse ἐπὶ 9 τῶν om. a 10 ἐπιτελούντων Ra ὑπομένον scripsi:
ὑποκείμενον libri 12 αὐξανομένη Ra 14 δὲ scripsi: δὲ libri 14. 15 προκρίτικῇ
Ra 15 ἐστὶν ἐν τούτῳ. (τούτων) scripsi: ἐστὶν. τούτων Apelt 16 ἐπι] ἐπι? A
προστιθεμένη scripsi: προστιθέμενον libri τὸ add. Diels 19 μὲν (οὐ) Apelt
20 intellegere λέγουσι (τὸ αὐξήσαν αὐτὸ μὴ λέγειν) κατέχειν τόπον· [οὐ] κατεῖχε δὲ 23 δὲ
Apelt: τε libri 24 γινόμενον σώματι] fortasse δεχόμενον σῶμά τι 28 αὐτό] αὐτοῦ
Apelt δ' om. BCPSR 30 τούτῳ scripsi: τοῦτο libri 32 post αὔξεται ahd. Ideler:
κενὸν ἄρα κατὰ πάντα 33 τε] δὲ a 34 πρῶτον (μὲν) Ideler λαβεῖν] λέγειν Ra

ποῖα μόρια τῶν ἀξομένων τῆς προσθήκης γινομένης τὰ ὅλα αὔξεται. ἐπεὶ
 τοῖνον ἐν τοῖς ἀξομένοις ἐστὶ τῶν μερῶν τὰ μὲν ἀνομοιομερῆ, τὰ δὲ
 ὁμοιομερῆ (καὶ ἀνομοιομερῆ μὲν τὰ ἐκ διαφερόντων μερῶν συνεστῶτα, ὡς
 πρόσωπον καὶ χεῖρ, ὁμοιομερῆ δὲ σὰρξ τε καὶ ὀστά, μῦς καὶ αἷμα καὶ 20
 5 φλέψ, καὶ ὄλωσ ὧν τὰ μόρια τοῖς ὄλοις ἐστὶ συνώνυμα), καὶ σύγκειται ἐκ
 τῶν ὁμοιομερῶν τὰ ἀνομοιομερῆ, ἀλλ' οὐκ ἀνάπαλιν (οὐ γὰρ ἐκ προσώ-
 πων ἢ σάρξ, ἀλλ' ἐκ σαρκῶν τε καὶ ὀστέων τὸ πρόσωπον), ἢ αὔξῃσις κατὰ
 τὴν τοῖς ὁμοιομερέσι προσθήκην γίνεται. τούτοις γὰρ ἀξομένοις ἔπεται 25
 καὶ ἢ τῶν ἀνομοιομερῶν ἐπίδοσις. οὐ γὰρ ἢ προσκρινόμενη τροφή, πρό-
 10 σωπον ἢ χεῖρ γινομένη, προσκρίνεται, ἀλλ' εἰς σάρκα καὶ ὀστοῦν καὶ τῶν
 ἄλλων τῶν ὁμοιομερῶν ἕκαστον μεταβάλλουσά τε καὶ προσκρινόμενη τού-
 τοις τῆς τοῦ παντός αὔξεσεως σώματος αἰτία γίνεται. εἰ τοῖνον ἢ μὲν
 αὔξῃσις τοῦ ἀξομένου σωζομένου τε καὶ μένοντος, αὔξεται δὲ τὰ ὁμοι- 30
 ομερῆ, δῆλον ὅτι ταῦτα σώζεσθαι τε καὶ μένειν δεῖ. | ἀκόλουθον τοῖνον 620
 15 τούτοις ἰδεῖν, πῶς τις λέγων ὑπομένειν ταῦτα ἀληθεύσει. καθὼ γὰρ ὑπο-
 μένειν οἶόν τε ταῦτα, κατὰ τοῦτ' αὐτῶν καὶ τὴν αὔξῃσιν ἀναγκαῖον εἶναι
 λέγειν. πᾶν δὴ τὸ ἐξ ὕλης τε καὶ εἶδους συγκαίμενον καθ' ἑκάτερον τῶν
 ἐξ ὧν ἐστὶν εἶναι λέγεται· καὶ γὰρ κατὰ τὴν ὕλην καὶ κατὰ τὸ εἶδος. 5
 ἐκ τούτων δὲ καὶ τὰ ὁμοιομερῆ, καθ' ἃ λέγομεν τὴν τῶν ζῴων αὔξῃσιν
 20 γίνεσθαι. οἷο καὶ ταῦτ' ἔχει τὸ διττόν. καὶ λέγεται ἕκαστον αὐτῶν ποτὲ
 μὲν κατὰ τὴν ὕλην, ποτὲ δὲ κατὰ τὸ εἶδος. ὅταν μὲν γὰρ λέγωμεν τὴν
 σάρκα ρεῖν καὶ εἶναι ἐν συνεχεῖ ἀποκρίσει τε καὶ προσκρίσει, κατὰ τὴν 10
 ὕλην τὴν σάρκα ταῦτα πάσχειν λέγομεν, ὅταν δ' αὖ πάλιν λέγωμεν τὴν
 σάρκα τὴν αὐτὴν μένειν, ἀπὸ τοῦ εἶδους καὶ τὴν κατὰ τὸ εἶδος σάρκα
 25 λαβόντες ταῦτα αὐτῇ μαρτυροῦμεν. πάντα γὰρ τὰ ἐν ὕλῃ τὸ εἶναι ἔχον-
 τα κατὰ μὲν τὴν ὕλην ἄλλοτε ἄλλα γίνεται, διὰ τὸ μὴ μένειν ταύτην 15
 κατὰ τὸν ἀριθμὸν μίαν, συνεχῶς κατὰ τὰ μόρια μεταβάλλουσάν τε καὶ
 γινομένην ἄλλοτε ἄλλην, κατὰ δὲ τὸ εἶδος ἐν αὐτῷ κατ' ἀριθμὸν ἕκαστον
 μένει. κατὰ γὰρ τὸ εἶδος ἢ σὰρξ ἢ αὐτὴ κατ' ἀριθμὸν μένει. καὶ τὸ
 30 μὲν ἀπορρέῃ τῆς ὑποβεβλημένης ὕλης αὐτῇ, τὸ δὲ ἐπιρρέῃ, † ἐστὶ μένον 20
 αὐτῆς ἐν αὐτῷ, φυλάσσει τὸ τῆς σαρκὸς εἶδος, τῇ κατὰ διάδοσιν μονῆ
 κωλύον αὐτοῦ τὴν παντελῆ φθοράν. οὐ γὰρ τὸ εἶναι τῇ σαρκὶ ἐν τῷ τό-
 σῳδε μεγέθει, δ οὐ ταῦτὸ μένει διὰ τὴν τῆς ὕλης ῥύσιν, ἀλλ' ἐν τῷ εἶδει
 τῷ τοιῳδε, δ ταῦτόν μένει, ἔστ' ἂν σώζηται τι τῆς σαρκός. οὕτως τοῖνον 25

2 ὁμοιομερῆ A¹ 2. 3 τὰ δὲ— καὶ ἀνο add. A² in mg. 4 τε] τις Ra
 μῦς a: ex corr. AR: om. BPS: om. cum indicio lacunae C 5 pr. καὶ om. Ra
 6 ἀνομοιομερῆ A²Ra: ὁμοιομερῆ A¹B (post ὁ spatium 2 litt.) CPS 6. 7 ἐκ προσ-
 ὄπων scripsi: εἰς πρόσωπον libri: ἐστὶ πρόσωπον sive ἐκ προσώπου Apelt 10 εἰς
 καὶ σ. x. Ra 14 δεῖ Diels: διὸ libri 17 δὲ a 23 λέγωμεν a 24 ἀπὸ]
 αὐτὸ Ra τὸ εἶδος] τοῦ εἶδους Ra 25 μαρτυροῦμεν Ra 29 κατὰ τὸν ἀρ.
 Ideler 30 [ἐστὶ μένον] ἔτι μενον Ideler: εἰ τι μένοι Apelt: fortasse ἔστ' ἂν τι μένη
 cf. v. 34 32 αὐτοῦ Apelt: αὐτὸ libri 32. 33 ἐν τῷ τοσῳδε Apelt: ἐντὸς
 τόσῳ δε libri 33 μεγέθη Ra δ οὐ Apelt: οὐ libri εἶδη a 34 δ
 Apelt: οὐ libri

τούτων ἐχόντων, κειμένου δὲ καὶ τοῦ τὸ ἀβξανόμενον δεῖν ὑπομένειν, ἂν
 μὲν κατὰ τὴν ὕλην τις λέγη γίνεσθαι τὴν τῆς σαρκὸς αὔξησιν, ἀναίρησαι
 τὸ τὸ αὐξόμενον τὸ αὐτὸ σωζόμενον κατ' ἀριθμὸν αὔξεσθαι (αὐτὴ γὰρ
 ἄλλοτε ἄλλη), εἰ δέ τις κατὰ τὸ εἶδος λέγοι τὴν αὔξησιν γίνεσθαι, οὐκέτι 20
 5 ἂν ὁ λόγος ἐμποδίζοιτο. τοῦτο γὰρ ὑπομένει, τοῦ δὲ ὑπομένοντος ἦν.
 κειμένου δὲ τοῦ τὰ ἀβξανόμενα κατὰ τὸ εἶδος αὔξεσθαι, ἐπὶ τούτοις ἄξιον
 ἰδεῖν, πῶς τῆς τοῦ αὔξοντος αὐτὰ προσκρίσεως αὐτοῖς γινομένης αὔξεται. |
 εἰ μὲν οὖν κατὰ τὴν ὕλην ἢ αὔξησίς τε καὶ ἢ πρόσκρισις ἐγίνετο, ἀναγ- 621
 καῖον ἂν ἦν λέγειν τῷ κατὰ πᾶν μόριον αὔξεσθαι τὰ ἀβξανόμενα λέγοντι,
 10 κατὰ πᾶσαν τὴν ὕλην γενέσθαι τὴν προσθήκην τὴν ἀπὸ τῆς τροφῆς, ἥτις
 οὐκ ἄλλως ἐδύνατο γίνεσθαι (τῆς γε ὕλης τῆς αὐτῆς ὑπομενούσης), 5
 ἢ σώματος χωροῦντος διὰ σώματος, εἴ γε σῶμα ἢ τροφή· ἐπεὶ δὲ κατὰ
 τὸ εἶδος ἢ αὔξησις, οὐκέτι ἀναγκαῖον, εἰ καὶ κατὰ πᾶν τὸ εἶδος
 αὔξεται, τοῦτο γίνεσθαι σώματος χωροῦντος διὰ σώματος. οὐδὲ γὰρ τὴν
 15 ἀρχὴν προϋπάρχον ὑπομένει, ὥστε γίνεσθαι τῷ αὔξοντι σώματι δι' αὐτοῦ 10
 τὴν ὁδόν, ἀλλὰ γίνεται μὲν ἢ τροφή τῆς σαρκὸς ὕλη, προσκρινόμενη δὲ
 κατὰ μέρη τινὰ τῇ τῆς προϋπαρχούσης ἔτι, μενούσης δὲ καὶ τὸ εἶδος φε-
 ρούσης, εἰ μὲν εἴη ἐλάττων ἢ ἴση τῆς ἀπορρεούσης, σώζει οὐ μόνον τό,
 ἢ προσκρίνεται, τρέφουσα αὐτὸ καὶ κωλύουσα πᾶν διαφθαρήναι τε καὶ 15
 20 φθαρῆναι διὰ τὴν συνεχῆ ῥύσιν, ὅταν δὲ πλείων ἢ ὑπὸ τῆς θρεπτικῆς δυ-
 νάμειος κατεργαζομένη τε καὶ προσκρινόμενη ὕλη τῆς ἐπαναλισκομένης τε
 καὶ ἀπορρεούσης, τότε πρὸς τῷ τρέφεσθαι τὸ ὑποκείμενον καὶ αὔξεται, τῆς
 μὲν οὐσίας τοῦ σώζοντος εἰς τὸ εἶναι τε καὶ σώζεσθαι συντελοῦσης τῷ
 τρεφομένῳ, τῆς δὲ ποσότητος εἰς αὔξησίν τε καὶ μέγεθος. διὸ ὅταν μὲν
 25 ἐνεργῆ καθὸ τροφή, τότε μόνον σώζει τὸ ὑποκείμενον, ὅταν δὲ καὶ ὡς
 ποσῆ, πρὸς τῷ σώζειν καὶ συναύξει. [μὴ] πάντῃ δὲ τῆς προσκρίσεως 20
 γινομένης, αὔξεται πάντως, ὅτι τῆς θρεπτικῆς δυνάμειος τῆς ἀλλοιούσης
 τε τὴν τροφήν καὶ ἐξομοιούσης καὶ προσκρινούσης τῷ τρεφομένῳ ἴδιον
 ὥσπερ τὸ σώζειν τὸ ὑπ' αὐτοῦ τρεφόμενον, οὕτω δὲ καὶ μετὰ τοῦ ἰδίου
 30 αὐτὸ τηρεῖν σχήματος· μᾶλλον δὲ ἔπεται καὶ τούτῳ τὸ σώζειν. τότε γὰρ
 κυρίως σώζεται τι, ὅταν τηρῆται μετὰ παντὸς τοῦ κατὰ φύσιν ὑπάρχοντος 25
 αὐτῷ, ὃν ἐστὶ καὶ τὸ σχῆμα. πᾶν γὰρ ἔμψυχον αὐτό τε μετὰ τινός ἐστὶ
 οἰκείου σχήματος καὶ τῶν | μερῶν ἕκαστον αὐτοῦ, δ φυλάσσεται τότε 622
 σχῆμα, ὅταν προσκρινόμενον ἐκ τῆς τροφῆς μὴ μένη τὴν καθὸ προσετέθη

2 μὲν om. Ra λέγη corr. ex λέγει A¹ 3 τὸ τὸ ACPSa: τὸ RB ἀβξανό-
 μενον Ra τὸ τὸ αὐτὸ A 4 τὸ om. Ra 7 αὐτοῖς] corr. in αὐτοῦς B:
 αὐτὰ Ideler 9 τῷ Apelt: τὸ libri 11 τῆς αὐτῆς ὕλης Ra 12 ἢ) σώματος
 Ideler 13 εἰ καὶ Ideler: εἶναι libri: om. a cum indicio lacunae 17 τῇ] τῆς
 σαρκὸς Ideler 18 σώζει Ideler: σώζειν libri 22 ἐπιρρεούσης a πρὸς—
 τότε (25) om. Ideler 26 ποσῆ A²R: πόσει A¹: ποσ. BC: ποσ PS: πόση a τὸ Ra
 συναύξει Ideler μὴ del. Ideler 27 πάντως A: πάντῃ BCPS: πάντα Ra
 29 alt. τὸ om. Ideler 34 fortasse ὅταν (τὸ ἀεὶ) ἐκ om. Apelt μένει
 Ra προσετέθη Ra

χώραν φυλάσσον καὶ κατὰ τοῦτο προσκείμενον, ἀλλὰ προωθῆ τὸ πρὸ αὐ-
 τοῦ, κάκεινο τὸ πρὸ αὐτοῦ πάλιν, μέχρι τοσοῦτου, ἕως ἂν ἕκαστον τῶν 5
 μορίων αὐτοῦ κατὰ ἀναλογίαν προστιθεμένου τοῦ τρέφοντός τε καὶ αὔξοντος
 ἴσην ἐπιδοσιν λαβὼν ταῦτὸν ἔχοντα σχῆμα μείνη, δ ἔχει καὶ πρὸ τῆς προσ-
 5 κρίσεως τοῦ τρέφοντος. ὡς γὰρ τῆς γῆς βαρέως ὄντος σώματος καὶ κάτω
 τε καὶ ἐπὶ τὸ μέσον φερομένου καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν καὶ τῷ ἰδίῳ 10
 μέσῳ τὸ τοῦ παντός κατέχοντος μέσον τε καὶ κέντρον, ἂν βάρους ἐπ' αὐ-
 τῇ τι μείζον τεθῆ κατὰ θάτερον ἡμισφαίριον, οὐ διὰ τῆς προὔπαρχούσης
 γῆς διαδύεται τοῦτο τῆς ἐν τῷ μέσῳ μενούσης, ὡς τῆς ἰδίας ῥοπῆς τὸ
 10 κέντρον ἔχειν κατὰ τὸ τοῦ παντός μέσον, ἀλλ' ἄνωθεν τῇ προὔπαρχούσῃ 15
 γῇ μέχρι τοσοῦτου τὸ πρὸς αὐτὸ μόριον τῆς γῆς προωθεῖ, ἕως ἂν τὸ γε-
 νόμενον τοῦ τῆς γῆς βάρους κέντρον διὰ τὴν προσθήκην τοῦ βάρους γένη-
 ται κατὰ τοῦ παντός μέσον (τοῦτο γὰρ κατὰ φύσιν τοῖς βαρέσι τε καὶ
 κάτω φερομένοις σώμασιν· οὐ γινομένου καὶ τὸ σχῆμα ἅμα ἢ γῆ φυ- 20
 15 λιάσει τὸ σφαιρικόν, δ εἶχε καὶ πρὸ τοῦ), οὕτως ὑποληπτέον καὶ ἐπὶ τῶν
 ὁμοιομερῶν [γίνεσθαι], τῶν αὔξομένων διὰ τὴν ἀπὸ τῆς τροφῆς πρόσκρισιν,
 εὐθὺ τῇ προσκρίσει τε καὶ ἑξομοιώσει πρὸς τὸ τρεφόμενον τῆς τροφῆς
 παρ' αὐτῶν τῶν μερῶν τοῦ τρεφομένου πρόσσοδόν τινα γίνεσθαι καὶ μετὰ 25
 στασιν ἄλλου προωθοῦντος ἄλλο, ἕως ἂν τὸ πᾶν, ἐν ᾧ πρότερον ἦν σχή-
 20 ματι, ἐν τούτῳ καὶ μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς τροφῆς προσθήκην γένηται. ὡς
 γὰρ αὔξεται τε καὶ φυλάσσεται τὰ τῶν ὁμοιομερῶν τοῦ τρεφομένου σχή-
 ματα ἐν τῇ τῶν ὁμοιομερῶν ἀξήσει, οὕτως καὶ τὰ τῶν ἀνομοιομερῶν 30
 ὑποληπτέον φυλάσσεσθαι σχήματα τῆς κατὰ μόρια προσκρινομένης αὐτοῖς
 τροφῆς ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῇ θρεπτικῆς δυνάμεως εἰς πάντα αὐτὰ ἀγομένης
 25 ἀναλόγως. καθ' ἣν | ἀναλογίαν μετὰ τῆς τοῦ σώματος σωτηρίας ἕκαστον 323
 αὐτῶν πᾶν αὔξεται, καὶ δεῖ τὸ γινόμενον ὑπὸ τῆς φύσεώς τε καὶ θρεπτι-
 κῆς δυνάμεως τοῖς διὰ τῆς τροφῆς αὔξανομένοις ὑπολαβεῖν ὅμοιον εἶναι,
 ὡς ἂν εἰ οἶνόν τις ἐπινοήσαι διὰ τινος σωλῆνος φερόμενον, φυλάσσοντος 5
 μὲν τὸ σχῆμα ταύτῳ, δι' ὑγρότητα δὲ καὶ μαλακότητα, ὅταν μὲν ἔλαττον
 30 ἢ τὸ δι' αὐτοῦ φερόμενον ὑγρόν, συστελλομένου τε καὶ τὸ σχῆμα ἐπὶ
 ἐλάττονι σώζοντος ὄγκῳ, ὅταν δὲ πλείον ἢ τούτων, ἀνευρυνόμενου τε πάντη
 καὶ μείζονα τὸν ὄγκον λαμβάνοντος. ὡς γὰρ ἐπὶ τοῦ σωλῆνος τοῦ τοι- 10
 οὔτου οὐ τὸ ὕδωρ τὸ αὔξανόμενον ἐστίν, δ γε τὴν ἀρχὴν οὐδὲ ὑπομένει,

3 τοῦ Apelt: καὶ libri 4 ἔχοντα] ἔχον τὸ Ideler μείνη] μένη Ideler
 ἔχει] εἶχε Ideler 6 τὸ om. Ideler 8 τι Diels: ἢ libri: del. Apelt
 9 τοῦτο Apelt: τὸ ὑπὸ libri: del. [Ideler 10 ἄνωθεν (ἐν) Schwartz 11 πρὸς
 αὐτὸ] πρὸ αὐτοῦ Apelt 13 fortasse κατὰ (τὸ) τοῦ 14. 15 φυλάσσειν ἢ γῆ Ra
 16 γίνεσθαι delevi αὔξανομένων BPRa 18 γενέσθαι Ra 19 ἄλλου προωθοῦντος
 Apelt: ἀλλ' οὐ προσδοῦντος libri 21 ὁμοιομερῶν Apelt: ἀνομοιομερῶν libri
 21. 22 σχήματος Ra 22 pr. τῶν] τῆς Ra ὁμοιομερῶν A (corr. ex ἀνομοιομερῶν)
 BRa: ἀνομοιομερῶν CPS 23 σχήματα A: σχήματι rel. 26 δεῖ Apelt: διὰ libri
 27 τῆς om. a 28 εἰ (ὕδωρ πρὸς) οἶνον sive εἰ (ὕδωρ ἢ) οἶνον Diels τις Ra: τις
 εἰς A: τις εἰς BCPS διὰ om. A' 29 ὑγρότης Ra μαλακότητος Ra
 31 ἢ Ra: ἦν ABCPS

ἀλλὰ ἄλλο τι γίνεται, καὶ ποτὲ μὲν πλεόν, ποτὲ δὲ ἔλαττον, τὸ δ' ἐπὶ τῷ ὕδατι σχῆμά ἐστι τὸ μένον καὶ τὴν ἐπίδοσίν τε καὶ τὴν συστολὴν λαμβάνον, οὕτως ὑποληπτέον γίνεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν ἀξανομένων φύσει· τὴν 15 μὲν ὕλην, ἐφ' ἧς τὸ ἀξόμενον εἶδος, ἄλλοτε ἄλλην εἶναι δεῖ διὰ τὰς 5 συνεχεῖς ἀποκρίσεις, τὸ δὲ εἶδος τὸ μὲν ἐπὶ τῇ ὕλῃ τῇ ρεούσῃ ἀναλόγως τῷ σωλῆνος σχήματι μειοῦσθαι μὲν, ὅταν ἐλάττων ἢ ὕλη γένηται, αὐξεσθαι δέ, πλείονος τῆς κατὰ τὴν ὕλην προσκρίσεως γινομένης, μετὰ τῆς 20 τοῦ οἰκείου σχήματος σωτηρίας. τὸ γὰρ ἐπὶ πλείονι ὕλῃ ταύτων εἶδος μεῖζον τοῦ ἐπ' ἐλάττονι, ὡς καὶ τὸ σχῆμα τοῦ σωλῆνος, τοῦ δι' ὑγρότητα 10 συμμεταπίπτοντος τῷ δι' αὐτοῦ ρέοντι. ἢ δὲ πρόσκρισις ἢ τῆς τροφῆς τοῖς τρεφομένοις γίνεται μὲν κατὰ μεταβολὴν ἐξομοιουμένης αὐτῆς τῷ τρεφομένῳ, οὐ γενομένη δὲ πρῶτον ἢ αὐτῇ τῷ τρεφομένῳ, ἔπειτ' αὐτῷ 25 προσκρίνεται. γένεσις γὰρ τοῦτο σαρκός, ἀλλ' οὐ τροφή. ἀλλ' ἢ ἐσχάτη τροφή, ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ τῶν ἐναίμων τὸ αἷμα, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων τὸ ἀνά- 15 λογον, ἐκάστῳ τῷ τρεφομένῳ διὰ τῶν ἀγγείων φερομένη τῶν καθηκόντων 20 ἐπ' αὐτὰ καὶ ἐπιρρέουσα ὑπὸ τῆς ἐν ἐκάστῳ δυνάμεως, μεταβάλλεται τε καὶ ἐξομοιοῦται τῷ τρεφομένῳ. καὶ δεῖ τὸ γινόμενον ἐπινοῆσαι, ὡς εἰ οἶνον ἐπιχεομένου ὕδατος | ἢ ἐν τῷ οἶνῳ δύναμις αἰεὶ τὸ ἐμπύπτον εἰς 24 αὐτὸν ὕδωρ οἶνον ποιοῦσα, σώζει τε καὶ αὔξει τὸν οἶνον. ὅπερ ὁρᾶται 20 καὶ τὸ πῦρ ποιοῦν, ἐπειδὴν αὐτῷ γειτνιαίῃ τι τῶν καυστῶν. οὕτως δὲ γινομένης τῆς ἀξήσεως οἶμαι φανερόν εἶναι τὸ μηδὲ τὴν αὔξησιν συν- 5 τελεῖν τοῖς σώμα διὰ σώματος χωρεῖν λέγουσιν πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ παραδόξου τε καὶ θαυμαστοῦ δόγματος.

1 fortasse ἀλλ' (ἀεὶ) πλεῖον a 3 οὕτως om. A¹ 4 fortasse δεῖν 10 συμ-
 μεταπίπτοντος] σύμμετρα πίπτοντος Ra 12 γενομένην a 13 ἢ Ideler: ἢ libri
 14 ἐναίμων om. cum indicio lacunae BCPS 15 φερόμενα Ra 18 οἶνῳ ἐπιχεο-
 μένου Apelt: οἶνον, ὃ ἐπιχέον οὐ libri: οἶνον ᾧ ἐπιχεομένη Ideler 19 αὐτὸ Ra σώζει
 τε Apelt: σώζεται libri 21 μηδὲ] μὴ Ideler 22 σώματα Ra 23 τε om. Ra

I N D I C E S

I INDEX VERBORUM

- ἀβίαστος* 183,28
ἀβίωτος 191,1
ἀγαθός. τὰ εἶδη τῶν *ἀ.* 137,22 *ἀ. μόνον*
 τὸ καλόν 26,14 70,4 σπανιώτερον ζῶον
 τοῦ φοίνικος ὁ *ἀ.* 199,18 (cf. 16) ἀναιρεῖν
 τὸ δι' αὐτὸ *ἀ.* 140,1 ἀμείνων 70,30
 81,29 131,2 βελτίων 87,17 105,35
 129,10 sq. 131,5 144,24 198,25 204,19
 212,18 ἀριστον 63,5 224,5? κρείττων
 207,3 κράτιστον 135,20
ἄγαν 196,23
ἀγανακτέω 187,20
ἀγαπάω 134,7
ἀγαπητός 198,20
ἀγγεῖον 218,31 238,15
ἀγέννητος 26,7
ἀγνοέω 128,28 sq. 142,2 148,9 159,5 sq.
 174,11 176,25 200,13 201,8 202,19
 205,7
ἀγνοῖα 128,25 sq. 154,15 158,24 189,16 sq.
 dist. βία 131,18 sq. μοχθηρίας αἰτία
 159,9 sq.
ἀγνωστος 176,19
ἀγορά 173,1. 3. 7
ἀγω 96,15 107,11. 12 180,7 202,21 206,25
 212,20 237,24
ἀγωγὴ 198,26
ἀγών 194,30
ἀγωνίζομαι 203,9
ἀδηλος 193,30
ἀδιαίρετος 220,2 221,34 222,24 sq. ἔπε-
 ται τῷ και τὸ μέγεθος και τὸν χρόνον ἐξ
 ἀδιαίρετων συγκρίσθαι λέγειν τὸ πάντα τὰ
 κινούμενα κατὰ τοῦ ἡμεροῦς ἰσοταχῶς κί-
 νεῖσθαι 45,31—46,21
Suppl. Arist. II 2 Alex. scripta minora.
- ἀδιάπλαστος* 225,25
ἀδιάφορος 7,30 118,26 dist. κακός, ἀγα-
 θός 124,5 sq.
ἀδιεξίτητος 35,25 36,15
ἀδικία 121,14 sq. 161,30 sq. 171,2
ἄδικος 121,16 εἰ γίνεται 121,31
ἀδιόριστος και ἐν μέρει opp. καθόλου 123,2
ἀδοξία 141,27. 32
ἄδοξος 182,28
ἀδυναμία 201,2
ἀδύνατος 31,4 sq. 162,16 διττὰ τὰ *ἀ.* 31,
 18 sq. παρὰ τοῖς θεοῖς φυλάσσει τὴν αὐ-
 τὴν φύσιν 200,19
ἀεικλίνητος 20,25
ἀηδής 120,28 139,1
ἀήρ μᾶλλον κατὰ τὸ ὑγρόν 14,5 ἐπιπωμα-
 τίζων τοὺς πόρους 72,24 περιέχων ἡμᾶς
 34,8
ἀθανασία 52,13
ἄθλιος 199,20
ἀθροίζω 133,30
ἀθρόος 34,5 35,20 37,4. 6. 7 72,14. 22 73,
 23 224,2
αἰδέομαι 129,5 141,26 sq.
αἰδέιος 3,1 sq. 7,25 28,19 39,22 40,19 62,
 29 63,10 sq. 88,16 178,28
αἰδιότης 31,30 63,24 144,30
αἰδώς. περί αἰ. 141,16—142,22
αἰθαλος 15,14
αἰθέριος 223,10
αἶμα 235,4 238,14
αἶψ 67,33
αἰπόλος 67,33
αἶρεσις 179,3. 9 187,4. 7 190,1 212,18
secta 25,21 145,26

- αἰρετός 119,15 sq. 126,29 146,14 sq. 178, 20 sq.
- αἰρέω 179,11 201,19 206,14 αἰρέομαι τι τινος (= ἀντί τινος) 197,6?
- αἴσα 207,7
- αἰσθανόμεθα. ὅτι ἔστι τι ὃ ἄμα αἰσθανόμεθα secundum Aristotelem (De anima III, 2. 427^a2 sq.) explicatur 94,26—98,15 διὰ μικρότητα μὴ αἰ. 214,25
- αἰσθησις 34,3 opp. λόγος 7,23 ἢ παρὰ τῆς αἰ. μαρτυρία opp. ἢ ἀπὸ τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων ἔνστασις 101,23 sq. οὐ μέτρον ἀληθείας 102,2 τὸ πάσαις ταῖς αἰ. κατὰ συμβεβηκός αἰσθητόν 93,30 μία, ἢ πάντων αἰσθανόμεθα 95,18 sq. ἐντός αἰσθήσεως 101,23 Aristotelis de sensu expositionis quae legitur De anima II, 5 416^b32—418^a6 analysis explicatio 82,24—86,3 brevior 86,4—86,35 ὅτι μὴ πλείους τῶν πέντε secundum Arist. de an. III, 1. 424^b24 sq. demonstratur 90,3—91,23
- αἰσθητός. εἰ αἰσθητόν δὲ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσι κατὰ συμβεβηκός αἰσθητόν 93, 25—94,10
- αἰσθητήριον ξηρότερον γινόμενον 34,24 πρῶτον 97,24 ἔσχατον 96,31 sq. οὐδὲν ἐλλείπει τοῖς τὰς πέντε αἰσθήσεσι ἔχουσιν secundum Ar. De an. III, 1. 424^b24 sq. demonstratur 90,3—91,23
- αἰσχροός 138,13 sq. 210,21
- αἰτέω 164,6 212,15
- αἰτία 8,32 sq. 10,22 20,25 34,2 48,16. 19 62,36 77,8 164,20 166,3. 18 172,19 sq. 175,12 176,5. 6 178,9 187,22. 24 207,28 ἄδηλος 174,2 αἰ. συνάπτειν τι 208,23
- αἰτιόομαι 98,27 155,28 167,28 187,10. 29 189,16 207,26 215,9 224,32
- αἴτιος 9,1 10,24 sq. 56,28 57,5 87,16 αἴτιον πλεοναχῶς λέγεται 166,19 sq. πρῶτον 3,18—4,26 cf. 196,6 τὰ κυρίως 194, 19 περιεστῶτα 208,21 209,21 κατὰ συμβεβηκός 194,16 ἄδηλα 174,20 sq. ποιητικά 167,16 sq. συνοδεύει ἀλλήλοις 169, 22 τὰ θεῖα 169,23 τὸ αὐτὸ τοῖς πρώτοις καὶ ὑστέροις 195,5 — Stoicorum συνοδεύμενα ἀλλήλοις 192,2 sq. αἰτίων εἰρμός 8,31 9,12. 27 sq. ἀκολουθία 10,14 προκαταρκτικά, συναίτια, ἐκτικὰ, συνεκτικά 192,19. — πρὸς τι 17,10 τι 108,8
- ἀκίνδυνος 191,7. 24
- ἀκίνητος 4,3 47,10 62,30
- ἀκολασία 150,1
- ἀκόλαστος 120,27 121,11 126,25 170,23
- ἀκολουθίω 13,5 88,21 105,18 178,8 187,3 206,3 223,15 127,21
- ἀκολουθία 9,3 10,14 71,22. 28. 33 165,18 206,2 208,19. 22 210,4. 8 211,15. 30 214,7
- ἀκόλουθος 201,6 235,14 167,16 168,25 170,13. 21 171,4
- ἀκοντίζω 167,8
- ἀκούσιος. ὅτι μὴ πολλαχῶς τὸ ἀκούσιον, ἐπεὶ καὶ βία καὶ δι' ἄγνοιαν 131,19—132,17 opp. τὸ ἐκούσιον 158,22—161,29 οἱ ἀκουσίως πράξαντες συγγινώσκονται ἄξιοι 189,13 sq. εἶδη τοῦ δ. 131,22
- ἀκούω 173,23 181,11 182,30 208,15 δόξης Ἀριστοτέλους 216,10
- ἀκρατής 170,24
- ἀκριβής 165,7
- ἀκριβολογέω 173,11
- ἄκρος 122,26 162,3 sq. τὸ ἐν τῷ εὖ 153, 32 τὰ μεταξὺ ἑκατέρου τῶν ἄκρων μεταβάλλεται 229,24 τὸν θατέρου λόγον σώζει τῶν ἐναντίων 229,25
- ἀκρότης 198,1
- ἀκώλυτος 9,7 30,28 176,23 208,5 210,20
- ἀλήθεια 164,20 171,21 180,24 205,23 217,3
- ἀληθεύω 10,8 11,9. 10. 13. 18. 21 12,10 31,1 190,24 235,15
- ἀληθής 171,23 ἐπί τινος 36,20 opp. ἀναγκαῖος 177,7 τὸ ἀεὶ δ. 177,9 sq. τὰ ὡς ἀληθῶς ἀγαθὰ 138,28
- ἄλις 204,6 228,4
- ἀλλά... ἀλλά 173,26 174,18 δ. γε 68,1 121,26 183,10 209,27 δ. δὴ 120,10 δ. μὴν 9,5. 18. 26. 33 26,18. 25 33,17 131,7 135,13 144,20 179,20 211,26 δ. μὴν τὸ πρῶτον, τὸ ἄρα δεύτερον 139,28
- ἀλλαγὴ 13,12 16,17. 22 226,20
- ἀλλήλων 221,25. 34 sq. κοινὰ καὶ πρὸς ἄ. opp. ἴδια καὶ καθ' ἕκαστα 7,30 δι' ἀλλήλων χώρησις 57,23 τὰ πρὸς ἄ. λεγόμενα 19,1 πρὸς ἄ. γένεσις 49,28
- ἀλλοῖος 50,6 107,21 178,24 187,11
- ἀλλοιόω 58,6 64,20 236,27
- ἀλλοίωσις 28,23 49,19 58,6 81,21 163,7
- ἄλλος. ἄλλο τοῦ ἀναγκαίως γινομένου 10,12 etc. ἢ 56,15 etc. παρὰ τι 47,31 108,1

τί ἄλλο ἢ συμβῆσεται c. Acc. c. Inf. 186,30
 ἄλλο τι ἢ ἔσται 187,5 ἄλλως 8,34 9,2.
 12 12,11 35,29 165,19 211,20 πῶς γάρ
 ἄ. 9,28 11,12. 28 οὐκ ἄλλως εἰ μὴ 83,
 28 οὐ γάρ ἄλλως μὴ c. Part. 199,4
 ἄλλοτε 50,6 88,20 121,7 160,8. 14 185,31
 223,12 225,33 235,26 236,4 238,3
 ἀλλότριος 10,24 62,19 68,22 69,30 142,6
 202,3
 ἀλλοτριότης 124,30. 35 142,13
 ἀλογος 10,28 138,19 184,13 168,27 ἐπι-
 δεκτικὸς λόγου opp. ὁ κυρίως ἄ. 122,22
 ἀλυπία 134,31 sq.
 ἄλυπος 136,4
 ἄλυσις 194,3 195,14
 ἄμα 5,7 19,1 24,25. 29 25,4. 6. 7 29,23 31,
 14 32,21. 26 36,24 41,27 55,21 60,18.
 19. 23. 25 87,5 131,34 132,2 145,17
 224,25. 26 237,14 ἄ. ἐστὶν τὸ χροῶμα τῆ
 ἐπιφανείᾳ 5,4
 ἄμαρτάνω 108,15 159,1sq. 205,29sq. 187,
 21 δι' ἄγνοιαν 189,16 sq. ὅτι μὴ πάντες
 οἱ ἄ. ἀγνοῖα τοῦ κακὰ εἶναι καὶ βλαβερὰ
 ἄ πράττουσιν ἄμαρτάνουσιν 128,25 —
 130,33
 ἄμαρτημα 205,30 210,25 sq.
 ἀμαύρωσις 136,3
 ἀμβλύς 125,23
 ἀμείβω 162,24
 ἀμείωτος 223,4
 ἀμέλεια 129,30 159,5
 ἀμελέω 130,7. 22 136,3 159,7 197,7 ἀμέ-
 λει 62,7 193,27 197,29
 ἀμερής 103,27 105,14 214,3 κατὰ τοῦ ἀμε-
 ροῦς κινεῖσθαι 45,31 sq. ἐξ ἄ. συγκατεῖσθαι
 46,7 περὶ τοῦ οἰονεῖ ἀμεροῦς 115,25 —
 116,13
 ἀμετάβλητος 28,22 58,22
 ἀμετρία 149,20 154,20
 ἄμετρος 146,15 150,15
 ἀμιγῆς καὶ ἀμικτός 221,30
 ἀμικτός 62,6. 13 145,29 215,12 221,1
 ἀμοιρος 3,21 4,25 48,25 217,36
 ἀμπελος 217,25
 ἀμφισβήτησις 77,20
 ἀμφοτέροι 21,5 29,26 33,1. 20 38,24 57,
 25 60,8. 23 etc. ἀμφοτέρως 101,12 105,
 20
 ἀμφω 5,7 15,5 119,6 131,29 151,9
 184,19
 ἀναγκάζω 165,19 193,27 207,22

ἀναγκαῖος 10,5 sq. 29,20 56,31 57,4
 71,8sq. 26 τὸ πρὸς τὸ σῶμα 126,24
 dist. τὸ βίᾳ γινόμενον 10,14 sq. 175,5
 dist. τὸ καθ' εἰμαρμένην 52,1 ἄβιον 177,
 16 opp. τὸ δυνατόν 177,8
 ἀνάγκη 9,32 17,14 29,25 60,1. 17 188,6
 209,3 etc. ἢ ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ μὴ
 πεφυκὸς οὕτως 181,23 ἐξ ἄ. 8,32 9,1.
 19 31,2 57,1 71,10 38,30 60,14 τὸ ἐξ
 ἄ. dist. τὸ καθ' εἰμαρμένην 51,27 ἐξ
 ἄ. opp. ἐνδεχομένως 175,27 sq. 177,12
 τὸ ἀπλῶς ἐξ ἄ. γίνεσθαι ἐν τοῖς κύκλω
 γινομένοις 87,22 sq. τὸ ἐξ ἄ. τοῦ αἰδίου
 δηλωτικόν 87,27 ἐξ ἄ. γινόμενα τὰ ἀνα-
 κυκλούμενα 87,29 ἔ. ἄ. μηδὲν τῶν ἐπ'
 εὐθείας γινομένων 87,30 ἀνάγκην ἔχειν
 29,23 ἀνάγκας ἔχει ὁμοίως ὁ λόγος 210,15
 ἀνάγω 180,18
 ἀναδέχομαι 222,10
 ἀνάθημα 164,8. 10
 ἀναθυμίασις ἢ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς 34,1
 ἀναίρεσις 82,20 202,17
 ἀναιρετικός 65,34 107,25
 ἀναιρέω 10,25 22,9. 11. 12. 19 23,13 36,22
 37,20 65,33 78,36 128,6 139,31 146,30
 157,12 175,2 176,14 180,3 181,13 186,
 18 196,3. 25 201,28 205,23 215,20 219,
 21 τι διὰ τινος? 91,10 παῖδα 202,17
 τόπον 132,7
 ἀναισθησία 150,1
 ἀναισθητος 94,6
 ἀναιτιολόγητος 174,25
 ἀναίτιος 174,6. 28 185,9. 14 κίνησις 192,
 12 a Stoicis negatur ib. ἀναίτιως γεγο-
 νός, κατὰ συμβεβηκός δ' ἔσχηκός αἰτιον
 172,22sq. ἀναίτιως γίνεσθαι 192,15 194,
 1sq.
 ἀνακάμπτω 64,7 88,10
 Anacoluthon 148,14 190,4 192,17
 ἀνακυκλώω 87,29
 ἀναλαμβάνω 6,10. 25 ἀνωθεν 77,10
 ἀνάληψις 81,10 160,35
 ἀναλίσκω 73,17 223,5
 ἀναλογία 167,14 234,2 237,3. 25
 ἀνάλογος 15,5 29,13 35,14 237,25 238,5.
 14
 ἀνάλυσις 4,4. 6 64,35 215,7
 ἀναλύω 64,29 215,1
 ἀνάμνησις def. 81,1 sq.
 ἀνάξιος 226,24
 ἀνάπαλιν 40,27 235,6

- ἀνάπαισις χωρὶς ὕπνου 135,18
ἀναπληστικὸς 14,21
ἀναπνευστικὸς 223,23
ἀναπόβλητος 121,16 197,3
ἀναπόδραστος 166,3. 6
ἀνάπτω 201,4 214,27 224,31
ἀναρρίπτω 198,28
ἀναρτάω 227,11
ἀνασκησία 108,10 128,27
ἀναστοιχείωσις comp. φθορὰ παράθεσις
ἔνωσις 215,13
ἀνατίθημι 70,3 201,26 223,17
ἀνατολή 160,8
ἀνατρέπω 186,19
ἀνατρέχω 231,23
ἀνατροπή 188,17
ἀναφέρω 58,20 74,18 223,25 232,5 ἐπὶ
τι ἀπὸ τινος 67,31
ἀναφής 224,6
ἀναφορά 67,23 167,23 168,2. 9 185,27
ἀναχωρέω 57,9
ἀνδράποδον 131,12 138,9 140,31 144,6
ἀνδραποδώδης 144,4
ἀνδρεία (ἀνδρία) 138,14 150,2 154,3
ἀνδριαντοποιός 167,4
ἀνδριάς 167,2 sq. 225,24
ἀνδρόω 202,18
ἀνείδεος 226,15
ἀνελεύθερος 171,1
ἀνεμόδιστος 135,1 143,13 sq.
ἀνεργησία 135,16
ἀνευνόητος 129,10. 18
ἀνεξέταστος 191,3
ἀνεπίδεκτος 31,14 32,1 176,9
ἀνεπίλειπτος 78,21
ἀνεσις 15,11 135,22 136,3
ἀνευ 18,31 30,5 56,6. 7 162,13 167,11
ἀνευρύνω 237,31
ἀνέφικτος 31,29
ἀνθραξ 227,29
ἀνθρωπος 19,9 48,13 169,21 170,2 184,18
def. 7,26 ἀνθρωπος τῶν ἀρετῶν χάριν
ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν 130,35—131,17 ἀρχὴ
πράξεων 190,21 βέλτιον τῶν ἄλλων ζώων
119,34 198,6 κάκιστον ζῶον secundum
Stoicos 199,12 πλείστοι κακοί 199,16
ἀνθρώπων αἴτιον 193,10 μηδὲ ἐπ' ὄλιγον
ζῆ μόνος γενόμενος 147,30 ἀνθρώπων πρό-
ληψις 165,15 τελειότης 82,8 τέλος 131,5
148,23 οἰκεῖται ἐνέργειαι 148,25
ἀνιδρωτί 204,19
ἀνίγημι 19,19 135,24 159,15
ἀνισος 43,1
ἀνίστημι 194,29 195,6 217,26
ἀνόητος 189,26
ἀνομοιομερής 128,11 235,2 sq.
ἀνόσιος 202,25 203,9
ἀντακολουθέω 128,5 142,23 sq.
ἀντέχω. ἑαυτῷ 128,27 πρὸς τι 129,8
ἀντί 31,4 60,2 108,12 164,5 166,12 212,14
ἀντιβαίνω 87,15 105,33 sq. 106,39 186,29
ἀντίβασις 224,1
ἀντιβατικὸς 62,4
ἀντιδιαιρέω 27,13
ἀντίδοσις 68,29
ἀντιθεσις 87,18 131,34 163,11
ἀντίκειμαι 12,14 16,9. 28 19,18 31,20
50,30 51,1. 20 60,13 64,8 87,13 90,16
101,16 118,25 127,5 161,1 175,7 176,17
180,21 196,28 200,11
ἀντικοπή τῶν ἀτόμων 46,13
ἀντικόπτω 87,15
ἀντικρυς 90,18
ἀντιλαμβάνω 6,13
ἀντιλέγω 190,22 225,10 226,24
ἀντιλογία 165,2
ἀντιμαρτυρέω 101,18 164,21 165,21
ἀντιπάθεια 174,21
ἀντιπαρέκτασις 216,29 217,9
ἀντιπαρεκτείνω 216,26 217,6
ἀντιπάσχω 226,31 227,23 229,7 sq. 230,
30 231,14 232,30
ἀντιπερίστημι 33,27
ἀντιπερίστασις 33,27 sq. 220,12
ἀντιπίπτω 17,12 166,9
ἀντιποιέω 226,33
ἀντιπράσσω 10,29 11,1
ἀντιστρέφω 52,5 (ἐπιστρέφω libri) 145,16
ἀντιτυπία 26,3 62,3
ἀντίφασις 12,16 13,4 163,11
ἀνωθεν 77,10 189,22 237,10
ἀνωμαλία 87,16
ἀξία 146,22 188,6 226,35
ἀξιόπιστος 165,21
ἀξις 65,21 70,1
ἀξιώω 36,15 59,21 67,8 70,29 96,12 104,
22 131,24 138,20 139,31 155,27 164,6
165,11 181,1 189,5 191,4 209,2 219,2
ἀξίωμα 177,7
ἀξίωσις 207,17
ἀόριστος. τὸ ἀ. ἐν τῇ τῶν ζώων γενέσει 89,18
ἀοσμος 7,9

- ἀπαγορευτικός 207,9
 ἀπαγορεύω 207,10 ἀπείρηται 207,19
 ἀπᾶδω 193,8
 ἀπαιτέω 70,7. 11 139,6. 30 182,22. 32
 193,9 197,31
 ἀπαναλίσκω 73,14
 ἀπαντάω 166,11 168,23 172,20. 28. 29 sq.
 ἀπαράβατος 10,22 166,3 177,2 178,1. 2
 ἀπαρεμπόδιστος 210,20
 ἀπαρχή 164,9
 ἄπας 165,26 167,19 213,10
 ἀπατάω 183,20
 ἀπάτη varia genera 136,19
 ἄπειμι 87,3
 ἀπειράκις 103,14
 ἀπειρία. ἀπειρία τύχη διοικεῖται 103,8
 ἄπειρος. τὸ ἄ. 101,10 sq. 102,24—105,15
 ἢ εἰς ἄ. γένεσις 71,10 sq. ἀπλῶς ἄ. 103,
 22 μῆδεν ἔσχατον τοῦ ἄ. 71,19 τὰ με-
 ταξὺ τοῦ ἀπείρου 71,12 (cf. Add.) ἄ.,
 πόσων μέτρων 201,9 ἴσον ἀπείρω 103,32
 ἄ. ἀπείρου μείζον 103,12 ἄπειρα πολλά
 103,14 τρία 103,25 ἀδιεξίτητα 35,25
 ἀπείρων τάξις 102,29 ἀπείρων ἀρχῶν οὐ
 γνώσις 102,26 ἐπ' (εἰς) ἄπειρον 35,22
 37,8 47,13 88,1 103,26 140,15 196,1
 ἄπειρα κινεῖσθαι 35,23
 ἀπεμφαίνω 119,23 224,11?
 ἀπέριττος 208,1
 ἀπέχω 130,7 184,9
 ἀπίθανος 145,26
 ἀπλανής 41,13
 ἄπληστος 171,2
 ἀπλοῦς. οὐσία 3,26 4,13. 14 ὕλη 27,4
 σώματα 48,22 (cf. ἄτομος) ἀπλῶς 59,4
 62,32 162,13 168,1 ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης
 γίνεσθαι 71,12 87,22 sq. τὸ ἀναγκαῖον ἄ.
 ἔχειν 71,13 ἄ. opp. μετὰ διορισμοῦ 37,12
 ἀποβάλλω 60,7. 9 75,20 230,9
 ἀποδεικτικός. ἄ. ξίς 151,5
 ἀπόδειξις 4,5 151,5 171,19 172,2 176,18
 χωρὶς ἄ. καὶ παραμυθίας λέγειν 225,9
 ἀποδέω 67,28 173,25 223,21
 ἀποδίδωμι 85,7. 34 152,35 166,17 186,15
 214,14
 ἀπόδοσις 54,12 194,5 195,2 220,24
 ἀποιος 27,4 52,23 60,27
 ἀποκαίω 73,14
 ἀποκλείω 142,3
 ἀποκρίνω 65,22 66,4 106,37 232,23
 ἀπόκρισις 57,12 66,8 235,22 238,5
 ἀποκτείνω 202,19
 ἀπόλαυσις 138,8
 ἀπολαυστικός 144,5
 ἀπολεύω 48,5
 ἀπολείπω 144,3 198,7 231,17
 ἀπόλλυμι 43,12. 15 53,5 223,6
 ἀπόλυω 115,32
 ἀποπληρώω 61,23
 ἀποπνίγω 223,22
 ἀπορέω 28,8. 17 82,34 86,6 89,2 96,8 171,
 23 196,13. 17. 22. 24 202,5
 ἀπορία 37,20 118,21 124,1 135,13 πρῶ-
 σιν 233,25 ἀπορηθεῖσα 96,8
 ἄπορος 193,28
 ἀπορρέω 73,3 235,30 236,18
 ἀπορρίπτω 165,21
 ἀπόρροια. ἡ ἀπὸ τῆς Ἡρακλείας λίθου 72,
 10 sq.
 ἀποσκευάζω 228,12
 ἀποσκευή 146,16
 ἀπόστασις 5,28 154,26
 ἀποστερίσκω 138,27
 ἀπόστημα 49,8
 ἀποστρέφω 139,3 149,19
 ἀποστροφή 40,11
 ἀποτελεσμα 225,21
 ἀποτελέω 152,35
 ἀποτρέπω. ἄλλος ἄλλη ἀπετρέπετο 214,15
 ἀποτροπή 196,26
 ἀποτυχία 61,12. 13 118,28 119,3
 ἀπουσία 6,26 18,18 55,23 123,29
 ἀπόφασις 52,15 53,7. 13
 ἀποφεύγω 173,9
 ἀποχωρέω 87,14
 ἀποψύχω 14,31
 ἄπρακτος 203,20
 ἀπρονοησία 203,11
 ἄπτός 59,19? 23
 ἄπτω 74,7 155,32
 ἀπωθέω 72,13 73,21 133,7
 ἄρα 9,29 11,8 40,16 54,14 55,15. 17 121,
 20 sq. 29 120,15 122,16 131,9 208,2
 209,12 210,7. 27 εἴπερ ἄρα 20,12
 ἄρα 8,31 9,2 ἄρά γε 36,1 47,31 82,4 168,
 26 ἄρ' οὖν 18,8 55,24 125,5 193,30
 ἀραϊός 72,31 73,18
 ἀργία 34,3 184,30
 ἀργός 191,21
 ἀργύριον 173,1
 ἀρδεύω 193,18
 ἀρεστός? 224,5

- ἀρετή 161,32 sq. 210,22 καὶ κακία ἀναίρεται Stoicis 210,5 varia genera 149, 10 sq. ἠθικαί 149,17—150,22 142,23 sq. διανοητικαί 150,23—151,16 νοητικῆς ψυχῆς 149,13 150,28 sq. πρακτικῆ 151,1 ἀρετῶν κτῆσις dist. γένεσις 131,13 197,3 sq. εἰ ἐφ' ἡμῖν 187,25 ἀναπόβλητοι 197,3 ἀρετῆ συναναιρεῖται μῆξ 128,5. 15 μεσότης 127,8 sq. 147,8 διὰ τὴν τῶν ἀμέτρων παθῶν ἀποσκευὴν 146,15 κατὰ πασῶν συνωνύμως κατηγορεῖται 157,18 ἀρετή, οὐ ἂν ἦ ἀρετή, αὐτό τε εὖ ἔχον ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ εὖ ἀποδίδωσι 152,35 ὁ ἔχων τὴν τελείαν πάσας ἔχει 157,22 ἀρετῆ ὅτι οὕτε γένος οὕτε ὄλον 128,4—21 ἄνθρωπος τῶν ἀρετῶν χάριν ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν 130,35—131,17 ὅτι ἀντακολουθοῦσιν αἱ ἀρεταί 142,23—143,8 cf. 128,5 πῶς αἱ ἀρεταί δι' αὐτὰς αἰρεταί 146,14—148,4 Ἐπιδρομή, πόθεν ἢ τῶν ἀρετῶν εὐρεσίς τε καὶ σύστασις 148,6—151,16 διὰ τί αἱ ἠθικαί ἀρεταί μεσότητες 152,35—157,9 πότερον ὡς γένος ἢ ὡς ὄλον τῶν ἀρετῶν ἢ ἀρετῆ 157,11—158,2
- ἀριθμέω 36,16
ἀριθμός 40,4 42,31 43,12 139,23 166,29 168,4 235,27 περιττός def. 43,1 ἄρτιος def. 43,1 ἐξ ἀ. ποιεῖν τὴν γένεσιν τῶν σωμάτων 214,6
- ἀρχέω 61,26 106,17 219,24.31
ἀρμή 216,19 217,5.9 219,3
ἀρμύζω 169,11
ἀρμονία 64,38
ἀρνέομαι 145,26
ἀρπαγή 187,17
ἀρρύθμιστος 21,2
ἀρτιάω 102,5 192,7 224,17 227,3.6
ἄρτιος 42,31 vid. ἀριθμός
- ἀρχή 56,19 159,13 sq. 169,16 = στοιχεῖον 20,18 sq. (ἀρχαί?) 25,22 dist. πέρας 71,33 ἢ κάτω 72,4 ἀ. τῶν ὄντων πεπερασμένα 102,25 sq. ψυχικῆ 49,3 πράξεων 184,16 185,15 στάσεως 76,18 κινήσεως 47,32 62,16 sq. ἐν τοῖς αἰτίοις 195,28 ὁ ἐξ ἀ. λόγος 228,5 ἐξ ἀ. 68,8 τὴν ἀ. 13,15 14,32 17,32 18,27 29,11 30,3.21 31,4 66,23 167,12 214,21 232,19
- ἀρχω 4,6 129,3 180,19 210,8 212,16
ἀσαφής 23,3? 96,11 208,14
- ἀσεβής 69,30 203,10
ἀσθένεια 20,2 34,23 63,1
ἀσθενής 197,22
ἀσκεπτος 22,27
ἀσκησις 108,10 122,13 171,16 198,21
ἀσκοπος 168,1
ἀστήρ 50,9
ἀστοχος 165,16
ἀσύμβολος 198,4
ἀσυμμετρία 65,2
ἀσύμμετρος 25,5
Asyndeton 19,12 34,24 38,14 107,24 122,32 222,31
ἀσυνόπαρκτος 97,28
ἀσφαλής 191,7
ἀσχημάτιστος 49,30 52,23
ἀσχολία 144,24 208,3
ἀσώματος 59,18 sq.
ἄτε 187,7 10,13?
ἀτελής 35,3 50,27 69,17 119,20 198,2
ἄτεχνος 226,28
ἄτομος 25,26 26,6 46,13 72,30 213,18 ἢ ἀ. 26,7 31,10 215,1 ὕδροποιό 215,5 οἰνοποιό 215,6
ἄτονος 218,5
ἀτοπία 129,15 204,3.7
ἀτοπος 10,8 19,21 46,19 42,11 68,34 69,170,2 169,10 171,12 193,29
αὐ 214,9 219,28
αὐθις 185,26
αὐλός 121,2
αὐξήσις 58,5 213,1 διὰ τί κατὰ τὸ εἶδος μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὴν ὕλην; 13,9—32 καὶ τροφή sec. Aristotelem exponitur 233,23—238,23 descr. 236,8—26 dist. μῆξις τε καὶ κρᾶσις 234,9 γένεσις καὶ φθορά 234,8 προστιθεμένῃ γίνεται 234,16 τὸ προστιθέμενον οὕτε ἀσώματον οὕτε σῶμα εἶναι δοκεῖ 234,17 κατὰ τὴν τοῖς ὁμοιομερέσι προσθήκην 235,8 ἢ προσκρινόμενη τροφή εἰς τῶν ὁμοιομερῶν ἕκαστον μεταβάλλουσα αὐξήσεως αἰτία γίνεται 235,10 sq. καθὸ ὑπομένειν οἶόν τε τὰ (ὁμοιομερῆ), κατὰ τοῦτο ἢ αὐξήσις 235,15 sq. cf. τροφή
- αὐξω (αὐξάνω) 13,11 sq. 219,14 233,16 sq. τὰ αὐξόμενα καὶ μειούμενα οὐκ ἐξ ἐναντίων εἰς ἐναντία μεταβάλλει 15,23—17,6 τοῖς αὐξανόμενοις κατὰ φύσιν εἰς τελειότητα ἢ ἐπίδοσις 16,1 αὐξανόμενων μέρη 235,1 sq. τὰ αὐξόμενα κατὰ τὸ εἶδος

- αἰεταί 235,15—236,6 τηρεῖ τὸ σχῆμα
236,26—237,5 idem exemplis aliunde
petitis commendatur 237,5—238,23 ἐπι
τῶν φύσει αὐξανομένων πάντων τῶν μο-
ρίων ἐπιδοσις κατ' ἀναλογίαν 234,2 sq.
σῶζον τὴν οἰκείαν φύσιν τὸ (κατὰ φύσιν)
αὐξόμενον τὴν προσθήκην λαμβάνει 234,3
οὐδὲν τῶν κίρναμένων αὐξεσθαι λέγεται
234,6 cf. τροφή, αὔξεισις
αὔριον 37,2 177,7
αὐτόαρκης 17,15 131,31 160,24
αὐτεξοούσιος 182,24
αὐτόθεν 155,3 175,2 182,26 193,3 219,29
αὐτόθι 34,2. 5
αὐτοκίνητος 47,4 sq.
αὐτοκράτωρ 164,3 212,12
αὐτόματος 168,19 sq. 172,6. 18 sq.
αὐτοῦ. τὸ καθ' αὐτό opp. τὸ κατὰ συμβε-
βηκός 41,23 sq. 47,33 ἄλλος τρόπος τοῦ
καθ' αὐτό 42,27 sq. αὐτοῖς = ἡμῖν 141,
26 180,31
αὐχμός 160,9
ἀφαίρεσις 59,15
ἀφαιρέω 59,6. 7. 16 69,8 156,21 201,30
204,24 206,20 209,12 232,29
ἀφάνταστος 101,16
ἀφθαρσία 63,28
ἀφθαρτος 8,22 31,17 53,3 63,19 78,20
223,2
ἀφίημι 68,19 73,12. 13 159,10 181,26 189,
22 199,28 208,23
ἀφίστημι 50,3. 23 67,16 70,32 101,33 120,
17 sq. 154,18 155,8 171,13 180,15
ἀφοδος 87,1
ἀφορίζω 12,18 13,4 179,14
ἀφροδίσιον 144,27
ἀφροσύνη ὅτι τούτων ἔσται ἄγνοια, ὧν ἡ
φρόνησις ἐπιστήμη 136,14—27
ἀφρων def. 136,17
ἀχθομαι 134,7 150,19
ἀχρηστος 179,21. 22 198,24 211,27
ἀχρους 5,15. 17
ἀχυρον 31,9 73,8
ἀχώριστος 2,20
ἀψυχος 181,16 sq.
- βάθρον 64,2
βάρος 123,26 237,7 sq. βάρους κέντρον
237,12
βαρύς 59,22 123,26 189,22 233,10 237,
5. 13
βαρύτης 58,31 181,27 185,28
βασίλεια 198,9
βασιλεύς 196,8
βάσις 63,7
βία 10,9. 15 sq. 74,6 129,20 sq. 175,5
191,28 223,24 dist. ἄγνοια 131,18 sq.
158,24 sq. dist. ἀνάγκη 181,23
βιάζω 129,23 sq. 130,14 sq. 132,26. 30. 31
159,12 223,36
βίαιος 10,10 sq. 159,19 170,22
βιβλίον 21,18 37,18 164,12. 13 165,10
βίος 170,24. 26 171,3. 5. 13 186,19 212,23
τέλειος 148,31 βίσι 170,11. 18. 20
βλαβερός 128,25
βλάπτω 128,28 129,6 sq.
βλέπω 97,2
βοήθεια 63,23 231,19 232,16
βοηθέω 17,13 30,8 101,29 217,18. 27. 32
βόσκημα 130,9
βόσκω 67,34
βουκόλος 67,32 202,17
βουλευτικός 178,11 sq.
βουλευτός 51,13 160,18
βουλεύω 108,5 129,22 142,25 160,5
178,8—180,2 185,2 sq.
βουλή 107,18 160,4 178,8—180,2
βούλημα 192,20
βούλησις 67,15
βουλητός 160,17
βούλομαι 10,27 165,18 171,7
βούς 67,33
βραδύς 46,1 sq.
βραχύς 40,8 96,11 105,5 193,1 220,14
βραχύτης 34,21
βυθός 31,12 223,25
βῶλος 36,19
- γάλα 231,29 232,14
γαμέω 193,11
γάμος 202,21
γάρ scilicet 38,16 41,14 52,7 55,10 76,5
77,23 82,27. 30 105,34 147,6 231,10
in responso 8,34 9,17. 20. 28. 32 11,30
γε 83,1 121,5 122,12 140,24 129,27?
- βαδίζω 194,29
βάθος 106,5 τρίτη διάστασις 106,18 τὰ
ἐν βάθει τῶν ὠρισμένων διαφανῶν 5,23

- γεινίαισις 49,16
 γεινιάω 47,31 48,1 49,33 227,16 238,20
 γένειον 198,10
 γένεσις (καὶ φθορά) 21,6 37,20 48,30
 55,25 58,6 68,20 163,5.9.10 168,4 169,
 24sq. ἡ κυρίως 87,2—17 162,12 ἡ εἰς
 ἄπειρον 71,10 ἡ κατὰ φύσιν, τέχνην 168,
 13sq. ἡ πρὸς ἄλλα 49,29 dist. κίνησις
 81,29sq. πᾶσα διὰ κινήσεως 82,7 ἐπιπό-
 λαιος 232,13 dist. κρᾶσις 230,14 dist.
 αὔξησις 234,8 φυσικοῖς σώμασι ἐν ἄλλο-
 τροῖς τόποις 62,19 τὰ ἐν γ. 26,29sq.
 γενετή 197,17
 γενητός 2,23. 29 31,24 62,19 64,1. 24
 γενικός 22,29
 γεννάω 7,5 121,27 215,18 216,25 225,27
 230,33 231,32
 γέννησις 226,5
 γεννητικός 14,17
 γεννητός 32,1
 γένος 21,20 57,1 τὰ δέκα 27,9 τὰ κοινὰ
 τῶν γένει καὶ τῆ ὕλη 77,32 ὕλης διαφέρει
 78,6sq. οὐ πρᾶγμα τι 78,18 ἄφθαρτον
 τῆ τῶν γινομένων ἀνεπιλείπτου διαδοχῆ
 78,21 ἔργον τοῦ συντιθέντος 79,16 οὐ
 συναναίρειται ἐν τῶν εἰδῶν 128,4
 γεραίρω 211,2
 γέρας 207,17
 γέρων 203,27
 γεώδης 73,19
 γεωμετρέω 133,25
 γεωμέτρης 106,5
 γῆ κατὰ τὸ ξηρόν μᾶλλον ἢ ψυχρόν 14,6
 opp. βαρὺ σῶμα 237,5 πῦρ 49,10 πῶς
 εἰ φθαρτὴ ἢ γῆ, οὐκ ἐνδέχεται αὐτὴν καὶ
 ἄμα ποτὲ φθαρῆναι 36,17—37,13 τὸ παν-
 τὸς κατέχει μέσον 237,6. 7 σχῆμα σφαι-
 ρικόν 237,15 γῆς μέσον 237,7
 γίγνομαι dist. χωρίζεσθαι 232,32 οὐδενὸς
 χάριν 167,20 ἐξ ἐναντίου ἢ τοῦ μεταξὺ
 121,19 ἐπὶ τινος 213,22 κατὰ τι 84,3
 96,37 παρά τινι 164,4 διὰ τινος 82,28
 91,32 ἐν 82,27 περὶ τι 19,23
 γινώσκω χάριν 190,28
 γλαφυρός 225,23
 γλεῦκος 232,5
 γλίσχρος 231,1
 γλισχρότης 229,3
 γλυκύς 56,22
 γλυκύτης 56,24
 γνήσιος 164,11
 γνωρίζω 139,10 176,27 201,14
 γνώριμος 10,15 66,17 82,9 144,20 165,10
 166,17. 21 167,13. 26 175,4 181,6 191,12
 γνώρισις 176,26
 γνώσις 70,1 102,3 132,6 136,19 211,27
 πολλή 215,30
 γονεύς 202,20
 γοῦν 8,11 27,6 30,27 107,32 129,4 139,3.
 20 142,16 206,15 217,4. 19
 γραμματική 18,19sq. 30,11
 γραμμὴ 40,7 96,14sq. γ. κατὰ σημεῖον συν-
 τεθεῖσαι τὸ μήκος αὐξοῦσιν 219,13
 γράφω 165,11 189,32
 γυμνάσιον *exercitatio* 149,23 153,20 156,4
 γυμναστική 153,6
 γυνή 203,26
 δαίμων 170,18
 δέ γε 157,17
 δειλα 154,6
 δεικνυμι 17,25 37,1 63,4 105,13 123,2
 142,23 181,18 198,21 διὰ τινος 83,17
 90,34 ἔκ τινος 83,10 ἐπὶ τινος 17,18
 ἀπὸ τινος 120,4
 δεικτικός 32,29 183,26
 δεινότης dist. φρόνησις 143,6
 δεῖξις 4,4 37,17 77,24
 δεκτικός 20,32 42,4 52,30 56,6. 30 100,30
 198,5
 δεξιός 16,12sq. 171,28
 δεσμός 223,16
 δεσμώτης 223,34
 δεσπότης 68,23 173,10 196,11
 δεύτερος 164,15
 δέχομαι 32,24 39,1 60,7 64,20 162,18
 200,18 218,18 *concedo* 73,8
 δέω 3,24 14,22 15,15 61,27 δαῖσθαι 2,26
 7,33 14,27 25,10 30,4 55,11 57,19 62,9
 63,12 c. Inf. 165,10 δόντως 20,12
 191,19
 δέω. ἐνδέδεται αἰτίας 175,15
 δῆ 60,31 87,31 119,12. 18 121,27 130,17
 140,23 145,14 154,21 159,34 160,19
 186,24 196,23 214,6 220,13 221,11
 225,25 234,14 δῆ ποτε 14,6. 11 53,22
 δηλητήριο 218,6
 δῆλον ὅτι 12,13 42,6 etc. δηλονότι 84,
 38 etc. δῆλον ὡς 9,10 etc. δῆλον διὰ τι
 52,18

- δηλόω 7,23 17,4 22,1 54,13. 29 125,33
204,7 219,33
δηλωτικός 21,15 27,15. 17 56,23 62,15
87,27
δημιουργός 66,32 167,15 225,19 226,28
διά c. Gen. 51,11 54,4. 12 57,23 62,28. 30.
32 63,2. 28 161,1. 14 164,3 165,12
172,11 δι' ἡμῶν γίνεσθαι dist. τὸ ἐφ'
ἡμῖν 180,10 181,14 sq. c. Acc. 52,18
55,27 56,26 61,18. 24 63,1 165,1. 17. 19
166,13 167,8 171,15. 13 174,19. 21. 27
δι' αὐτόν *per se* 138,23
διαβαίνω 217,22
διαβάλλω 142,2. 9 τόπον 131,23 sq.
διαβολή 142,5
διαδέχομαι 3,3
διαδίδωμι 48,6 97,5
διαδοχή 3,7 78,21
διάδυσσις 48,7 97,12 235,31
διαδύω 73,2 237,9
διάθεσις 50,8 125,34 132,11 142,15 170,
20
διαίρεσις 124,23 219,33 def. 224,9 οἰκεία
166,21 τῶν κερναμένων 221,32 sq. οὐ
σῶμα ἀλλὰ πάθος 222,3 opp. μέρος
221,35 δ. ποιεῖσθαι 83,16
διαιρετός. χρόνος, μέγεθος 46,3 sq. 222,
14 sq.
διαιρέω 36,10 38,15 43,2 79,6 104,24
125,1 sq. 149,15 166,22 opp. συντίθημι
116,11 ἀλλήλα 221,25 sq. 231,13 233,3
cf. 220,1? 214,19
διακονέω 5,16 6,13
διάκονος 5,14 6,9. 20
διακράτησις 167,24
διακρίνω 34,6. 18 144,17 231,31 232,19
διάκρισις 28,24
διαλαμβάνω 70,27. 30 141,25 181,1 214,
16 216,6 τί τινος 224,28
διαλέπω 88,18
διάλυσσις 64,36
διαλύω 58,12. 13
διαμαρτάνω 187,16
διαμαρτία 191,16
διαμένω 88,16 193,16
διάμετρος 25,5 31,13 200,21
διαμονή 41,12
διαμορφώω 225,24
διάνοια dist. θεωρία 135,15
διαπέμπω 96,33
διαπίπτω opp. συμμένω 224,7
διαπλάττω 225,22 226,27
διαπνέω 34,16
διαρθρόω 82,34
διασπάω 192,11 195,15
διάστασις 106,14 214,10 222,19 sq.
διάστημα 35,24 46,18 218,23 219,6 οὐκ
ἄνευ σώματος 106,3 δ. διαστήματος
106,12
διαστρέφω 129,11
διατείνω 164,17
διαφανής 5,11. 23. 28 6,7. 8. 9 26 222,34
διαφέρω 17,5 61,7 sq. 62,17 213 15
διαφεύγω 210,11
διαφθείρω 153,22 193,12 202,24
διαφοιτάω 218,5
διαφορά 21,8 27,3 sq. 68,4 78,1 108,21 sq.
166,26 169,23
διάφορος 170,17
διαφωνέω 199,23
διαφωνία 166,13 214,10 215,28 216,13
διάχυσσις σωματική 126,8 τῆς ψυχῆς 126,9
διαψεύδω 136,18
διδασκαλία 165,7 198,21 κίνησις καὶ ἀλ-
λοίωσις τῶν ἔξεων 82,16
διδάσκαλος 129,17 187,12 φιλοσοφίας ὑπὸ
τῆς ὑμετέρας μαρτυρίας κεκρυγμένος
164,15
διδάσκω 199,5
διδυμότης 193,21
δίδωμι 212,16
δίεμι 35,30 36,20
διέξειμι 84,19
διέρχομαι 35,21 36,14 46,18 219,4 221,27
δίηκω 216,15 217,35 221,34
διηνεκῆς 223,12
δίστημι 19,18 59,23 211,21 219,16. 17
220,1
δίκατος 121,17 sq. γινόμενος 161,33 sq.
δικαιοσύνη διάθεσις 121,15 ἰσότης τοῦ
ἐν ταῖς νομαῖς Ἰσοῦ 147,22 ὅτι δικαιο-
σύνης καὶ ἀδικίας καὶ ὅλων ἀρετῆς τε
καὶ κακίας ἐστὶν τις ἕξις μεταξὺ 121,14—
122,29 πῶς εἰ ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναν-
τία γίνεται, οὐκ ἔσται ἐκ δικαιοσύνης ἀδι-
κία 161,33—163,12
δίχη. δίχην ἀλύσεως 193,6
δίω 25,9. 24 32,26 34,13 56,10 57,20 etc.
δίωπερ 8,6
δίωδος 234,29
διοικέω 103,8 192,12. 26 203,24
διοίκησις 192,1 203,19

- διορίζω 28,29 84,33 86,27
 διορισμός 37,12
 δίοσμος 7,10
 διότι 8,14 15 22,15. 18-27,27 32,11 38,17
 41,14 47,7 119,29. 32 123,18 131,16
 184,6
 διπλάσιος 103,31
 διπλοῦς 158,30
 δίπους 7,25 197,20
 δῖς 52,1 200,22
 δισκέω 167,8
 διψάω 24,26
 διώκω 149,19
 δόγμα 164,16 177,6 187,9. 12. 27 188,22
 199,23 205,23 212,9 213,14 238,23
 δοκέω 66,17 212,24 232,19
 δόξα 145,28 164,21 ἡμαρτημένη 180,24
 προκαταβεβλημένη 98,19 165,18 δοξῶν
 παρ' ἀλλήλας θέσις 171,21 Ἀριστοτέλους
 164,13 165,3 Ἐπικούρου 25,21 ἐμή 212,6
 μέγιστον τῶν ἐκτός ἀγαθῶν 141,29
 δοξάζω 160,16 165,27 212,13
 δόσις 146,20
 δοῦλος 68,27
 δρᾶμα εἰμαρμένης 202,22
 δραχμή 65,34
 δρόμος 173,10
 δύναμις 3,21 47,8 119,20 τοῦ ἐφ' ἡμῖν
 51,16 τοῦ τέλειον γίνεσθαι 119,9 προη-
 γουμένως τῶν βελτιόνων 119,11 συμμε-
 τρία 64,36 πῶς ἡ αὐτὴ δύναμις τῶν ἐν-
 αντιῶν λέγεται 32,21—33,23 59,26—60,31
 δ. τῶν ἀντικειμένων ἀδιάφορος 118,25 τῆς
 εἰς τὸ ἀντικείμενον μεταβολῆς 175,16 πρὸς
 τι 56,12. 13. 24 δευτέρα 81,9 πρώτη ib.
 τοῦ ἐσχάτου αἰσθητηρίου desc. 97,9 sq.
 τὰ ἐξ ἀνάγκης ὄντα ἐν θατέρῳ οὐκ ἔχει
 δύναμιν τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ ἐναντίον 175,25
 ὁμοία πάντῃ 97,14 ὡσπερ πέρας τοῦ
 σώματος, οὗ δ. ἐστὶ 97,13 εἶδος ἀγαθῶν
 137,22 cf. 118,26 μία πολλαὶ πῶς γί-
 νεται 97,18 ἡ ἀπὸ τοῦ θεοῦ σώματος ἐγ-
 γινόμενη τῷ ἐν γενέσει duplici ratione
 explicatur 47,30—49,27 et 49,28—50,27
 δυνάμει ζωῆν ἔχειν 54,3. 11 dist. οἶνον
 116,1 οἷς τὸ δ. ὑπόκειται, φθαρτά 26,30
 36,14 55,26
 δυνατός. τὸ δ. ἀναιρεῖται, εἰ πάντα καθ'
 εἰμαρμένην γίνεται 8,29—13,8 def. 9,7
 30. 25 sq. ἔπειτ' ἂν τοῖς πάντα γίνε-
 σθαι καθ' εἰμαρμένην λέγουσιν τὸ δυνατόν
 εἶναι μόνον τὸ γινόμενον ἐξ ἀνάγκης 10,9
 Stoicorum 176,15 opp. ἀδύνατον 177,8
 180,14 sq. 200,19 sq.
 δυσκίνητος 122,9
 δύσλυτος? 196,23
 δυστυχής 203,27
 δυσχέρεια 214,15
 δυσχερής 125,26
 δυσχωρία 200,23
 δῶρον φύσεως 197,22
 εἶρ 89,6
 εἶω 129,19
 ἐγγίγνομαι 47,28 48,9. 23
 ἐγγυτέρω 49,6 50,10 87,3 κείσθαι τῆς
 τῶν θεῶν κινήσεως 50,22
 ἐγκαταμίγνυμι 100,3
 ἐγκλισις 195,12
 ἐγγεῖρω 181,9
 ἐθίζω 150,18 159,15 160,31 198,28
 ἔθνος 101,6
 ἔθος 149,10 161,1 198,25. 27. 28
 εἰδοποιέω 21,8 49,32 56,26 ἡδοναὶ εἰδο-
 ποιούμεναι ταῖς ἐνεργείαις 146,6
 εἰδοποιός 14,24 15,2 58,22
 εἶδος 52,24 55,8. 23 sq. 77,33 162,13 οὐ
 πρὸς τι 54,20 καὶ σχῆμα σωμάτων se-
 cundum Platonicos 58,1—34 αἰτία 166,24
 ἐν τῇ ὕλῃ οὐχ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ 17,7—
 19,15 29,30—30,22 πῶς ἐν τῇ ὕλῃ πό-
 τερον καθ' αὐτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκός 41,20
 —43,17 opp. ὕλη 13,11 sq. 41,21 sq.
 τὸ ἐν οὐσίᾳ 4,12 τὸ μάλιστα ἀπλοῦν 4,13
 τὸ ἐν τοῖς συνθέτοις 4,15 συναμφοτέρον
 78,3 sq. καὶ πάθος λαμβάνειν 50,5 ἐνός
 ἀναιρέσει οὐ συναναιρεῖται γένος 157,14
 κατ' εἶδ. αἰδιότης 63,24 ἐνυλον 39,15
 ἄνυλον 40,5
 εἰκότως 23,16 51,15
 εἰκτός 62,4
 εἶκω 129,6 179,10 184,1
 εἰκῶν 97,7
 εἰλικρινής 14,30 62,12 145,29
 εἰμαρμένη 8,29 sq. 51,22. 25 227,7 dist.
 τὸ ἐξ ἀνάγκης 51,27 de fato librum ad
 Caesares mittit 164,3 Aristotelem se-
 quetur ib. 13 Adversariorum placita
 explicabit 165,1 ἡ εὐρεσις τῆς ἀληθείας
 χαλεπωτάτῃ τῇ δοκεῖν τῶν δοξῶν ἔκα-

- τέρρα πολλά άντιμαρτυρεῖν τῶν έναργῶν
 164,20 Peripati de fato doctrina 165,
 14—171,17 Stoicorum de fato doctrina
 adumbratur 171,18—172,16 εἶναι τι τὴν
 εἰ. ικανῶς ἢ τῶν ἀνθρώπων συνίστησιν
 πρόληψις 165,14 ἐν τοῖς κατὰ τ. εἰμ.
 γινομένοις χώραν ἔχει τὰ παρὰ τὴν εἰμ.
 170,7 αἰτία τοῖς γινομένοις 166,15 ἐν
 τοῖς ποιητικοῖς αἰτίοις 167,14 ἐν τοῖς
 ἑνεκά του γινομένοις 169,3 ἐ. τ. ἔ. τ. κατὰ
 φύσιν γ. 169,18 ταῦτόν εἰμ. καὶ φύσις
 169,19 καὶ νόμος ἐναντία 209,13
 εἰμί. τὸ τί ἦν εἶναι 43,4 dist. εὖ εἶναι
 63,16 τῶν ὄντων ἀριστον 62,28 τὸ ὄν
 37,21 ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ ἀδιάφορον
 124,10 ὅτι μὴ ἀπειρον 101,10—107,4
 ὁ λόγος δεικνύναι θέλων ἀπειρον τὸ ὄν
 διὰ τοῦ τὸν ἐν τῷ τοῦ κόσμου πέρατι
 ἦτοι ἐκτενεῖν τοῦ κόσμου τὴν χεῖρα ἢ
 κωλυθῆσθαι 101,10sq. 102,10 105,19sq.
 106,32 τὸ μηδέπω ὄν 37,22 τὸ μὴ ὄν
 18,10 27,6 37,23 105,31 107,3 ἐκ μὴ
 ὄντος γίνεσθαι = ἀναίτιως γίνεσθαι 192,15
 τὴν ἀλήθειαν τὴν ἐν τοῖς οὐσιν μετέρχε-
 σθαι 171,24 εἶναι τινος, πρὸς τι 54,21 sq.
 τινι 18,13. 22 sq. 34,33 35,8 etc. τι
 48,13 35,3 περί τι 20,10 ἔστιν 15,9
 53,9. 25 68,29 217,16 ἔστιν ὅτε 135,17
 εἰρήμός 192,1 195,19
 εἶς. πρὸς ἐν λέγεσθαι opp. πολλαχῶς λ.
 128,15
 εἰσόγω 25,19. 20 26,2 105,4. 15 174,3
 185,9 192,13 201,5 212,5
 εἰσποίησις 202,17
 εἶτα 46,1 201,25 202,25
 εἶωθα 171,5
 ἕκαστος. τὰ καθέκαστα opp. τὰ κοινά 7,
 21sq. 59,5sq. 88,12 132,1sq.
 ἐκάστοτε 13,8. 27 30,5 42,31 57,21
 ἕκθεσις 202,24
 ἐκκρίνω 223,25 231,25 232,9. 29
 ἐκκρούω 170,14
 ἕκλειψις 193,13
 ἐκούσιος opp. ἀκούσιος 130,3sq. def. 131,
 33sq. 183,27 dist. τὸ ἐφ' ἡμῶν 183,26
 ἐκπίπτω τὴν αἰσθητὴν φύσιν 105,13
 ἐκπύρωσις 226,17
 ἕκτασις 167,25 175,11 217,32
 ἐκτείνω 101,11 102,20 105,20 106,37
 ἐκτίθημι 66,22 77,11 192,18 233,23. 29
 παῖδα 202,16
 ἐκτικός 192,19
 ἐκτός 33,27 101,21. 23. 28 211,13 κόσμου
 101,12 ἀγαθὰ 141,29
 ἐκτρέπω 199,24
 ἐκτροπή 154,30
 ἐκῶν 129,2
 ἔλαιον 73,15 229,2
 ἔλατός 73,12
 ἔλαττώω 232,27
 ἐλαύνω 217,20
 ἔλεγχος 193,2
 ἐλέγχω 178,25 180,23 200,9 211,5 215,26
 223,19
 ἐλευθεριότης 123,12 146,19
 ἐλεύθερος 68,23 189,12 200,5
 ἔλκω 72,9sq.
 ἔλλείπω 16,36
 ἔλξις 73,23
 ἐλπίζω 172,21
 ἐλπὶς 173,8
 ἐμβάλλω 231,31
 ἐμμένω 73,30 74,1 172,18 188,15
 ἔμμηνος 64,6
 ἔμπαλιν 87,17 127,10 130,34 134,15. 21
 144,20
 ἐμπέπτω 133,8 238,18
 ἐμπίς 226,28
 ἐμπλέκω 195,14 217,21
 ἐμποδίζω 5,18 82,19 121,1 134,10 135,1
 169,30 170,25? 181,27 236,5
 ἐμποδῖος 203,21
 ἐμποδῶν 2,27 105,34 168,6
 ἐμπροσθεν 132,22 194,28
 ἐμφαίνω 77,9 123,5
 ἐμφασίς 97,4
 ἐμψυχός 3,11. 12 20,30 48,16
 ἐν. ἐν ἀμαρτήμασιν εἶναι 129,13 cf. 124,27
 ἔναιμος 238,14
 ἐναντίος 32,21sq. 175,19sq. τὸ κυρίως ἐ.
 16,10 ποιητικὰ τῶν ἐ. 32,30 opp. στέ-
 ρησις 55,22sq. παρὰ μέρος τῶν ἐ. δεκ-
 τικόν 20,32 33,7 ἐν μηδετέρῳ ὄν τῶν ἐ.
 32,25 ἄμα ἔχειν τὰς τῶν ἐ. δυνάμεις
 32,27 τὰ ἐ. διὰ τί ἢ οὐκ ἐξ ἀλλήλων ἢ
 οὐκ ἐξ ἄλλων 28,9sq. εἰ τὸ ἕτερον τῶν
 ἐναντίων πολλαχῶς, καὶ τὸ ἕτερον πολ-
 λαχῶς 131,24sq. τὰ ἐ. πλεῖστον ἀλλή-
 λων διέστηκεν ἐν τῷ αὐτῷ γένει 19,18
 τὰ ἐ. τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν κατὰ ταῦτό ἀδύ-
 νατον 24,25. 30 πῶς λέγομεν τὴν αὐτὴν
 δύναμιν ἄμα ἐναντίων εἶναι 59,26—60,31

- cf. 32,21 — 33,23 πῶς εἰ ἐκ τῶν ἐναντιῶν τὰ ἐ. γίνεται, οὐκ ἔσται ἐκ δικαιοσύνης ἀδικία 161,33—163,12 τινος 60,8 τινι 59,31
ἐναντιώ 101,30
ἐναντίωσις 42,5 50,10 sq. 56,28 64,19 sq. 108,24 123,22 229,11 sq. 230,28
ἐνάργεια 196,20
ἐναργής 133,23 139,8 164,21 172,2.4 175,8 196,16 201,6 208,2 217,15 227,13
ἐναρμόζω 72,16
ἐνδεής 25,9 13. 16 74,26
ἐνδεια 126,26 131,27 140,28
ἐνδείκνυμι 144,6 204,6
ἐνδέχομαι. ἐνδέχεται 36,19 63,27 185,25 τὸ ἐνδεχόμενον 8,30 sq. 30,26 sq. 51,13 88,25 174,28—176,13 176,14—178,7 201,16 sq. ἐνδεχομένως 172,7 175,2
ἐνδέω 198,23
ἐνδίδωμι 180,7 186,26 βραχεία πιθανότητι 106,35
ἐνδον 34,10 225,23
ἐνδύω 73,1
ἐνεμι 21,19 130,21. 23 165,8 180,29 182,20 183,4 190,9 193,29 201,7
ἐνέργεια 17,11 sq. 52,16 τέλειος, ἀτελής 35,3 ἀδιάφοροι, μοχθηραί, ἀγαθαί 124,9 ἢ ἀπὸ τῆς ἔξεως σωστικὴ ἔξεως 81,23 ἀνεμπόδιστοι 135,1 αἱ κατ' ἀρετὴν ἡδεῖται 144,9 et ἡδονή 120,12. 20 124,7 sq. ταῖς ἐνεργείαις συνδιαιρεῖται 124,2
ἐνεργέω 133,31 146,21 160,27 183,2 185,9 193,23 199,1. 32 205,9. 28 217,22
ἐνέργημα 205,4
ἐνεργής 54,15 76,2?
ἐνέχω 104,18
ἐνθα 105,26 204,26
ἐνθεν 184,25
ἐνιαύσιος 87,20
ἐνιοι 57,27 165,1 196,8 221,23 223,19
ἐνίστημι 101,22 155,4 168,6 177,26 184,8 227,1 46,13?
ἐννοια 66,32 129,9. 11 172,17 217,3 218,11 ἐνοχλέω 140,29 τὸν λόγον 228,12
ἐνόχλησις 140,28
ἐνόω 64,33 214,8 216,1. 14 217,28 223,7. 31 224,10 228,35 230,33
ἐνστασις 46,15 101,24
ἐνταῦθα in terra 70,1 224,33 234,8
ἐντελέχεια 54,11. 20 sq.
ἐντεῦθεν 227,6
ἐντός 33,26
ἐντυγχάνω 165,10 180,15. 17
ἐνυλος 42,5 55,10 229,8
ἐνυπάρχω 55,3 58,11
ἐνωσις 195,16 215,11 223,9 229,1
ἐξαίφνης 122,13
ἐξάπτω 62,7 227,14. 16. 26 228,3
ἐξασθενέω 34,27
ἐξεμι (εἶμι) 74,11
ἐξεστι 199,10
ἐξέτασις 165,6 215,25
ἐξετάζω 106,36 178,20 184,4 199,23 208,18 216,4
ἐξηγέομαι 187,35
ἐξηγήσις 71,3 81,4 ἐζητήθη ὑπὸ τῆς ἐ. 81,17
ἐξιμάζω 74,27
ἐξις 16,7 57,5 81,18 162,1 sq. 197,4 sq. εὐμετάβολος 163,1 μοχθηρά 129,31 τ. μεμιγμένων 221,17 sq. ἀφ' ἧς πράττομεν 206,18 μέση 121,14 sq. ἀπὸ τῆς ἐ. ἐνέργεια εἰς ταῦτὸν ἐπιβουσις 81,23 τοῖς ἔξιν ἔχουσιν αὐτὴν μεμιγθῆναι λέγειν 222,27
ἐξίστημι 16,3 47,23. 25. 26 53,5 62,27 223,6
ἐξομοίω 236,28 238,11
ἐξομώσις 237,17
ἐξουσία 107,36 159,19 164,9 166,13 169,7 180,20 181,6 186,17 187,18 189,1 197,10 205,19
ἐξω 191,1
ἐξωθεν 48,26 64,13 102,21 159,14 168,16 180,6 181,29 184,3 190,8 193,3 208,27 225,26 233,31
ἐξωθέω 133,3
ἐοικα 20,2 184,20 202,7
ἐπαγγέλλω 171,8
ἐπαγωγή 37,1 77,28
ἐπαινετός 210,27
ἐπαινέω 108,4 159,6 197,20 211,1 dist. θαυμάζω 197,20
ἐπαινος 206,1 sq.
ἐπαίρω 175,12 187,20
ἐπακολουθέω 144,17 192,4
ἐπακολούθημα 178,13
ἐπαναλίσκω 236,21
ἐπάνειμι 199,24 228,5
ἐπανορθόω 211,2
ἐπανόρθωσις 207,18
ἐπαιδή 174,23
ἐπαφή 167,24

- ἐπεισκρίνω 218,27
 ἔπειτα 52,17 82,26 130,27 215,3 238,12
 ἐπέκεινα 101,11. 19 104,17 105,20
 ἐπεξέρχομαι 37,4. 5
 ἐπέχω 72,24
 ἐπὶ c. Gen. 52,5 53,10. 14 57,11. 16. 17. 20.
 29 58,9 59,9 61,7 64,1. 15 75,19 161,24
 174,7 178,25 191,6 199,19 217,15 234,7
 c. Dat. 61,19. 27 62,12 161,2. 9. 13 162,
 28 168,24 173,27 178,31 180,29 189,14
 237,30 238,8
 ἐπιβάλλω 96,34 217,24
 ἐπιβάτης 153,4
 ἐπιβουλεύω 203,26
 ἐπιγίγνομαι 79,17 124,19 144,27 172,19
 192,5 198,10
 ἐπιγράφω 108,21
 ἐπιδείκνυμι 40,8
 ἐπίδειξις 165,6 215,30
 ἐπιδεκτικός 55,24 199,15
 ἐπιδέχομαι 122,23 128,11
 ἐπιδίδωμι 171,26 204,27
 ἐπίδοσις 15,21. 29 81,23 126,29 237,4
 238,2 233,32
 ἐπιδρομή 108,17 148,5
 ἐπιεικής 142,6
 ἐπιζητέω 14,11 48,8 70,17 72,17 124,21
 219,10 225,18
 ἐπιθυμέω 120,17 sq.
 ἐπιθυμητός 74,21
 ἐπιθυμία def. 120,5 cf. 39 130,16 159,22
 ἐπιχαλέω 128,29. 30 181,1
 ἐπικρατέω 64,21 65,15
 ἐπιλαμβάνω 34,22 83,15 90,30 234,21
 ἐπιλέγω 171,4
 ἐπιλείπω 3,5
 ἐπὶ λυπος 130,11
 ἐπιμέλεια 20,4 65,20 170,15 197,23 212,
 21
 ἐπινοέω 218,22 237,28 238,17
 ἐπίνοια 29,21 39,17 59,6 79,18
 ἐπίπεδον 40,8 219,15 ἐξ ἐ. τ. γένεσιν ποιεῖν
 σωμάτων 214,5
 ἐπιπλήττω 189,4
 ἐπιπόλίζω 74,8
 ἐπιπόλιος 216,3 232,13
 ἐπιπολή 233,11
 ἐπιπολής in superficie 225,22
 ἐπιπωματίζω 72,13. 23
 ἐπιρρέω 34,9 235,30 238,16
 ἐπισπᾶω 73,23 74,8
 ἐπίστασις 71,2
 ἐπιστέλλω 130,25
 ἐπιστήμη descr. 102,27 82,5 100,30 151,5
 196,5 210,23
 ἐπισύνδεσις 195,3 196,2
 ἐπίτασις 14,12. 14 15,11
 ἐπιτείνω 19,17
 ἐπιτηδειότης 30,30 31,8 52,29 53,14. 17
 56,14 60,1. 26 198,5
 ἐπιτίθημι 70,31
 ἐπιτιμάω 187,11 190,26
 ἐπιτίμησις 187,13
 ἐπιτίμιος 158,30
 ἐπιτυγχάνω 171,8
 ἐπιφάνεια 5,2 sq. 34,8. 14 54,22 188,2
 221,2 213,3. 12 231,1
 ἐπιφανής 204,26
 ἐπιφέρω 28,11 52,18 95,33 96,9 210,11
 ἐπιφράσσω 218,32
 ἐπιχειρέω 181,9
 ἐπιχειρήσις 100,25 105,17
 ἐπιχέω 221,28 238,18
 ἐπιχυσίς 99,2 233,8
 ἐπιψύχω 34,8
 ἔπομαι 9,21 10,8. 27 12,24 36,23 45,31
 61,12. 14 71,21. 30 72,14 73,4 157,12.
 15 171,19 178,19 179,23. 26 184,25
 208,21
 ἐποχέομαι 114,21 115,21 185,7 196,15
 ἐράω 129,1
 ἔργον 52,15 61,25 64,8 70,25 79,17 107,34
 203,4. 25 204,1
 ἐρυθθαίνω 139,12
 ἐρυθριάω 139,14
 ἐρωτάω 7,13 65,22 66,5 68,17 101,17
 205,3 208,12 210,7. 18
 ἐρώτησις 66,11 sq.
 ἐσθίω 24,27 203,28
 ἔστε 6,11. 17. 19 15,1. 18 25,9 30,31 37,4
 83,3
 ἔσχατος 58,11. 13 71,12 140,18 238,14
 ἑταῖρος 216,12
 ἔτοιμος 65,21
 εὐ 148,17 149,21 152,35 164,5
 εὐαπόβλητος 122,8
 εὐαρεστέω 10,20
 εὐγνώμων 204,2
 εὐδαιμονία 138,8 def. 148,29 cf. ib. 6.
 12 sq. 144,1 196,11
 εὐδίαίρετος 221,27 231,13 224,3 233,8
 εὐδοκιμέω 216,8

εὐέκτης 20,4
 εὐέλεγκτος 200,10
 εὐεξία. πῶς οὐχὶ τῆ εὐεξία ἡ νόσος ἀντίκει-
 ται μᾶλλον τῆς καχεξίας 19,17—20,15
 149,24
 εὐθύνω 175,6 182,25 187,24
 εὐθύς 15,13 54,21 119,7. 19 144,19 c. Dat.
 193,24 237,17 τὰ ἐπ' εὐθείας γινόμενα
 88,1 sq. εὐθεῖται scil. γραμμαί 96,15
 εὐκλίνητος 72,32 122,8
 εὐλαβέομαι 22,27
 εὐλογος 62,8. 36 168,1 170,9
 εὐμετάβολος 163,1
 εὐοδέω 171,9
 εὐόριστος? 228,36
 εὐπάθεια 224,1
 εὐπαθής 233,4
 εὐπλοία 118,31
 εὐπορέω 70,31
 εὐπορία 134,25 193,28
 εὐρεσις 54,8 81,2 148,5. 33 164,20 214,14
 εὐρετής 184,1
 εὐρίσκω 172,25 216,13
 εὐσέβεια 167,11 188,7
 εὐσεβέω 188,7
 εὐσεβής? 202,26
 εὐσθένεια 126,15
 εὐτακτος 3,6 11,2 63,24 169,25 203,23
 εὐτονος 218,4
 εὐφυής 161,27
 εὐφύα 224,1
 εὐχάριστος 212,17
 εὐχή 164,3
 εὐχομαι 128,30
 ἐφάπτω 217,23
 ἐφαρμόζω 21,20 97,9 128,20 193,4
 ἐφεξῆς 83,7. 15 sq. 135,12 153,14
 ἐφεις 3,16 40,11 63,20 74,25 120,20 142,29
 ἐφήμι 3,19 40,17 74,29 120,17 sq. 142,28
 164,7
 ἐφίστημι 228,26
 ἔχω 210,11 opp. ἔχομαι 219,6 ἀνάγκην
 171,22 ἀνάγκας 210,19 τ. αἰτίαν 173,26
 τι εὐλογον 186,17 ὀλίγον τὸ τέρπον 145,31
 χάραν 184,32 λόγον 185,22 ἰσχὺν ἐν
 τινι 186,8 λέγειν 184,23 ἄλλως παρά τι
 71,4 ὡς ἔχει φύσεως 201,29 ἔχουσθαι
 τινος 193,6 216,4
 ἔως 57,2 180,17 227,20 230,31 233,5 237,
 2. 11. 19

ζάω 34,3 159,14 ἀπορταί πρὸς τοὺς τὸ ζῆν
 (οὐκ) ἀγαθὸν εἶναι λέγοντας 118,22—120,2
 ζέσις 61,33
 ζηλοτυπία 203,26
 ζηλόω 165,8
 ζημία 138,24 174,4
 ζημιόω 138,17 209,16
 ζητέω 17,28 74,5 86,5 137,23 148,12 165,
 12 174,8. 9 180,14. 17
 ζήτησις 17,22. 34 23,17 81,2 166,14 180,
 17. 20
 ζητητικός 143,7
 ζωδιακός 50,8
 ζωή 52,13 54,3. 11. 12. 15
 ζωῶν 19,30 55,2 sq. 75,30 sq. κατ' εἶδος
 αἰθιον 89,20 ζ. γένεσις 64,31 89,20
 φθορά 64,35 65,5 ἄλογα συγκατατίθεται
 107,8 ἔλαει τὴν τροφήν 74,20
 ζωτικός 191,32

ἡ primam solutionem aporiae inducit 15,31
 17,17 18,4 19,23 20,26? 28,25 35,4. 27
 36,23 41,25 84,11 88,19 118,25 124,11
 primae alias addit 16,11. 13. 30 19,3. 6
 20,32 29,5 35,10 36,1 89,4 124,31 125,9
 ἦτοι. . ἦ 20,21 29,30 47,11 etc.
 ἡ γέομαι 172,12 183,18 205,1 208,10
 ἡ δὲ 27,7. 8 37,4 38,9 108,2 122,24 123,9
 131,30 155,33 156,14 205,14 214,3 223,19
 ἡ δομαι. πῶς οἶόν τε τὸν αὐτὸν ἦδυσθαι καὶ
 λυπεῖσθαι 24,23 — 25,17 121,3 139,26
 125,11 sq.
 ἡ δονῆ ἐν ἐνεργείαις αἰσθήσεων, διανοίας,
 θεωρίας 135,15 σύμμετρος 126,27 εὐλι-
 κρινής 145,29 ὀλίγον ἔχουσα τὸ τέρπον
 145,31 ἀπὸ τοῦ αὐλεῖν 121,2 137,30 ἐπὶ
 τῷ γεωμετρῆν 133,25 τοῦ θεωρεῖν 25,2
 τροφῆς 144,21 τεκνοποιίας ἔνεκα 144,27
 dist. πόνος 125,33 λύπη 25,1 βία 133,
 26 ἀνεμπόδιτος ἐνέργεια 143,13. 32
 ἐνεργείας χάριν 144,8 ἡ ἐπ' ἄλλη ἐνερ-
 γεία ἀδύνατον ἐπ' ἄλλη γίνεσθαι 120,26
 θηριώδης 127,29 νοσηματώδης 127,29
 φθαρτικαὶ ἀλλήλων 121,3 133, 10 sq.
 137, 28 συνδιαρροῦνται ταῖς ἐνεργείαις
 120,14. 21 124,8 137,35 οὐχ ὁμοειδῆς
 πᾶσα 133,20 sq. 137,1 sq. 24 sq. ὁμῶνυ-
 μοι 125,18 ἐν ἡ. καταζῆν 170,23 ὅτι
 μὴ ὁμοειδεῖς 120,4—121,11 ἀπορία, ὅτι

- ἡ κοινή ἡ. ἡ ὡς γένος λαμβανομένη οὐδ' ἀγαθόν ἐστίν οὔτε κακόν οὔτε ἀδιάφορον 124,3—126,5 ὅτι τῆ ἡ. λύπη ἐστίν ἐναντίον ἀλλ' οὐ πόνος 126,7-32 διὰ τί, εἰ λύπη πᾶσα κακὴν τῆ ἑαυτῆς φύσει, οὐχὶ καὶ ἡ ἡ. πᾶσα ἀγαθὸν τῆ ἑαυτῆς φύσει 127,3—128,2 περὶ ἡ. 133,20—134,27 πῶς σωθήσεται τὸ εἶναι τι μεταξὺ ἡ. καὶ λύπης 134,29—136,13 πῶς εἰ ἡ λύπη κακὸν πᾶσα, οὐχὶ καὶ ἡ ἡ. πᾶσα ἀγαθόν 136,30—137,20 ὑπὸ τί τῶν ἀγαθῶν ἡ ἡ. ἂν εἴη 137,21—138,5 διὰ τί φορτικωτάτους εἶπεν τοὺς ἐν ἡ. τὸ τέλος τιθεμένου ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἡθικῶν Νικομαχείων 138,8—139,14 ὅτι μὴ ὁμοειδεῖς αἱ ἡ. 139,16—28 πῶς εἰ ἡ ἡ. ἐστὶ κατὰ Ἀριστοτέλη ἐνέργεια τῆς κατὰ φύσιν ἔξεως ἀνεμπόδιστος, οὐκ ἐστὶ καὶ ἡ εὐδαιμονία κατ' αὐτὸν ἡδονή 143,13—146,12 ὅτι οὐ τὸ καλὸν τῆς ἡ. χάριν αἰρετόν, ἀλλ' ἡ ἡδονὴ τοῦ καλοῦ inscriptionum est iteratae parti extremae cap. XXIII 151,17 cf. 159,12 sq. τὸ ὁμοῦ μὲν λέγειν τὰς ἡ. μόνας εἶναι δι' αὐτὰς αἰρετάς... ὁμοῦ δὲ τὸ μὲν καλὸν αἰρετόν... ὡς ποιητικὸν ἡ., μὴκέτι δὲ καὶ τὸ αἰσχρὸν φάσκειν αἰρετόν γίνεσθαι 145,21 τὸ λέγειν τὰς μὲν ἐπὶ ταῖς καλαῖς ἐνεργεταῖς γινόμενας ἡδονὰς εὐκρινεῖς εἶναι... τὰς δ' ἐπὶ ταῖς αἰσχροῖς ὄλιγον ἐχούσας τὸ τέρπον 145,28 sq.
- ἡδύς 125,26 sq. 184,8 dist. ἡδιστος 135,23 ἡθικός comp. διανοητικός, νοητικός 149,10 ἡθος 170,18 198,29 ἡλεκτρον 73,8 74,10 ἡλικία 141,26 142,7 193,12 ἡλιος 50,8 195,12 ὕδωρ ἔλκει 74,18 πῶς οὐχὶ ἡ πρόσδος τοῦ ἡλίου καὶ ἡ ἀφοδος ὁμοίως αἰτία γενέσεως καὶ φθορᾶς 87,1—21
- ἡμεῖς. τὸ ἐφ' ἡμῖν def. 180,4 dist. τὸ ἐκούσιον 183,26 107,6—108,16 130,14 sq. 169,13 sq. 172,3 sq. 180,3—186,12 205,7 sq. 208,12 Stoicorum doctrina 181,13—182,19 cf. 196,24 sq. ὅτι εἰ τοῦ ἐφ' ἡμῖν τὸ ἀντικείμενον μὴ ἐφ' ἡμῖν, οὐδ' αὐτὸ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ 50,30—51,18 περὶ τοῦ ὅτι καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν καθ' εἰμαρμένῃν 51,20—52,10 τῷ ἐφ' ἡ. ἀντίκειται τὸ μηδὲν εἶναι ἐφ' ἡμῖν 51,20 τὸ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι οὐκ ἐφ' ἡμῖν 51,5
- ἡμέρα 34,22 194,30 ἡμισυ 103,33 ἡμισφαίριον 237,8 ἡρεμέω 59,27 62,21 175,23 ἡρεμία 47,33 ἡττάω 133,4 159,13
- θάλασσα. ea quae Aristoteles de mari docuit Meteor. II, 1—3 in compendium contracta sunt 98,17—100,24 θάνατος 119,29 170,22 θαρρέω 106,36 154,20 207,4 196,22 (θαρσέω) 164,9 θάρρος 146,17 θαυμάζω 183,22 195,1 197,21 208,1 θαυμαστός 190,6 217,26 227,4 238,23 θέατρον 139,20 θεῖος 4,2 10,17 26,29 sq. 31,17 40,24 sq. 48,24. 28 63,25 69,7 89,21 164,9 169,24 195,11 198,17 201,3 207,2 τῶν θεῶν πρόνοια 65,19 sq. 68,20 69,3. 7 θεϊότατοι αὐτοκράτορες 212,12 θείας φύσεως δῶρον 197,21 θεμέλιον 194,11 θεολόγος 98,20 θεός 32,15 52,13 68,21. 22. 25 69,10. 30 70,6 128,30 170,16 188,2 192,26 197,30 200,12 sq. 210,22 sq. Stoicorum 224,32—226,24 227,8. 23—θεῶν οὐσίαν ἐν τῷ προνοεῖν ποιεῖν 69,6 οὐδὲν οἱ θεοὶ ἀνθρώποις περιποιῶσιν καθ' οὓς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν 26,16—22 cf. 70,2 τὰ θ. ἀδύνατα 32,3 200,21 201,17 πρῶτος 63,21 φθειρόμενος 226,22 θεῶν ἐν φύσει τὸ φρονεῖν 204,13 θεῶν πρόγνωσις 200,16 sq. 201,29 ἀρετὴ 211,18 ἔξω πάθους 141,2 ἐπὶ τῶν θ. τὸ κατορθοῦν οὐ κυρίως λέγεται 206,31
- θεραπεῖα 25,9. 10 θεραπέω 25,10 121,7 θερμαίνω 14,31 179,15 183,14 226,4 ἐθέρμανε? 227,16 θερμός 14,5 sq. 56,22 60,11 61,31 sq. τὸ θ. σύμφυτον ἡμῖν 33,26 sq. τὸ ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις 34,27 θερμότης 19,31 34,5. 25 50,1. 10 56,29 89,6 175,20 θέρος 33,27 34,7. 21 89,8 195,10 θέσις 28,25 40,29 171,21 180,5 218,13

- κοινωνέω 8,16 40,4 49,6 62,32 146,24 sq. 229,9
κοινωνία 147,32 sq. 230,21 ὀνόματος 183, 21
κοινωνικός 146,24
κολάζω 130,3 sq. 211,2
κόλασις 108,15 130,17 187,13 189,14 sq. 196,28 206,1
κολωνός 36,19
κομίζω 164,8 173,1
κομψεία 212,10
κοροπλάθος 226,29
κοσμοποιέω 225,2
κόσμος 31,24 sq. 36,22 64,1 182,8 210,20
κόσμου διοίκησις 210,20 τάξις 203,13
τὰ ἐπέκεινα 101,11 μεταβολαί 65,7 sq.
ἀεὶ ὁμοίως ἑαυτῷ 144,31 εἰς 106,31 191, 31
θεός 192,26 τὸ μεταξὺ κενόν 104,12
περὶ κ. ἀπορίαι 136,20 κόσμος εἰ ἀδιδός
ἐστὶ, τὸ δὲ κόσμῳ εἶναι αὐτῷ ἢ τάξις ἐστὶ,
εἴη ἂν ἐν τῇ οικείᾳ οὐσίᾳ αὐτοῦ καὶ τοῦτο
63,10—28 ὅτι μὴ οἶόν τε τὸν κ. ἀφθαρ-
τον εἶναι διὰ τὴν βούλησιν τοῦ θεοῦ, εἰ
εἴη φθαρτός τῇ αὐτοῦ φύσει 30,23—32,19
κοῦφος 123,26 218,4 233,11
κράμα 215,11 231,28 232,28
κράσις 49,18 64,25 213,1 sq. def. 231,10
descr. 231,13—19 233,2—14 χωρισμός
τῶν κεκραμένων 231,19—233,2 (cf. κεράν-
νομι) secundum Chrysippum 216,28 sq.
dist. σύγχυσις 220,29 secundum Ari-
stotelem 228,5 sq. τὰ δοκοῦντα εὐλογώ-
τερα λέγεσθαι τῶν περὶ κράσεως εἰρημένων
recensentur 214,17 sq. ἡ ἐξέτασις, πῶς
ἂν τις συμφώνως λέγοι ταῖς κοιναῖς π. κ.
προλήψεσι 215,30 διαφερόντων τινῶν κατὰ
ποιότητα 215,20 μῖξις οὐσιῶν 228,16. 25
οὐ παθῶν 228,19 ἰδικώτερον κ., μῖξις κοι-
νώτερον 228,27 εἶναι δοκεῖ ἐν ἐνώσει τῶν
κεκραμένων 215,10 ἐν ὑγροῖς καὶ εὐδι-
αιρέτοις 221,26 228,36 ἐν τοῖς ποιεῖν τε
καὶ πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων δυναμένοις 229,5
ἐνουμένων κατὰ τὸ ὑποκείμενον 228,34
ἢ ἐν τοῖς ξηροῖς γίνεσθαι δοκοῦσα 230,35
συνεργεῖ τὸ εὐδιαίρετον τῷ ὑγρῷ πρὸς τὴν
θάττω κρ. 231,13 χρωμάτων διαφορά
233,7 βαρύτερα καὶ κουφότερα μύρια 233,
10 κράσεως πρὸς τὴν γένεσιν καὶ φθορὰν
διαφορά 230,20—231,12
κρατέω 34,11. 28 102,20. 24 105,30 230,7.
10 231,10
κρίνω 107,14 177,20
κρίσις 30,28 107,14 119,3. 13. 30. 35 123,
14 183,29 185,23 206,16 212,18
κριτήριο 217,3 218,11 220,26
κριτής 178,19 183,34
κρύσταλλος 14,7 15,5
κτάομαι 26,23 198,12
κτῆμα 134,3
κτῆσις χρημάτων 171,2 ἀρετῶν 197,7 sq.
καὶ παρουσία 187,6
κύαθος 217,31 220,15
κύαμος 216,21 228,33
κυβερνάω 41,3 63,26
κυβερνητική 118,31
κύκλος 50,7 88,18 sq. 96,15 sq. τὰ κύκλω
γινόμενα 87,23 sq.
κυκλοφορητικός. κ. σῶμα 3,12 sq. 40,
10 sq. τί τὸ ὑποκείμενον 20,16—21,11
κυκλοφορία 3,8
κύλινδρος 179,16
κυλίω 179,16 185,17
κύριος 4,9 6,6 16,10 30,16. 25 39,19 56,
20 62,35 65,26 82,14 90,3 100,34 107,
31. 37 127,30 143,17 162,14 169,12 174,
12. 28 180,6. 12 185,13 206,26 212,16.
21 223,9 233,24 δόγματος 190,12
κύων 23,5
κωλύω 8,27 9,2. 5. 6 sq. 16,27 17,18 29,1
30,29. 32 31,5. 12. 14. 21. 26 32,5. 8 33,
7. 10 46,15 162,7 173,24 176,16 235,32
236,19
λαλέω 175,23
λαμβάνω 7,32 8,3 10,10 13,24 16,6 17,23.
31 29,27 37,3. 5. 26. 30 40,18 54,7 71,
33 72,8 77,28 82,26 83,5. 33 sq. 86,8.
30 90,20. 24 96,28 97,7 122,33 123,16.
17 170,12 200,14 205,6 211,16
λαμπρός 5,26
λανθάνω 129,5 190,10
λείπω 36,5 40,16 169,18 227,30 228,7
λέξις 28,9 81,4 82,21 74,31 76,11. 24 77,1
89,25 σφόδρα ἀσαφῶς εἰρημένη 96,11
λεπτομερής 49,7 218,3
λεπτός 14,30 50,21 57,18 72,31 218,31
220,19
λεπτότης 73,3
λεπτύνω 14,26 34,6. 12 217,16
λευκός 17,3. 25 18,4 59,22 139,17 τὸ ἐν
τῇ φωνῇ 132,16

ληψίς 39,26 54,9 146,21
 λιβανωτός 217,16 220,17
 λίθος 208,25 πεπυρωμένος ἐμβληθεὶς εἰς
 γάλα 231,31 Ἡρακλεία διὰ τί ἔλαει τὸν
 σίδηρον 72,10—74,30 Empedocles de
 Heracleo lapide 72,10—17 refutatur
 72,17—28 Democritus 72,28—73,8
 refutatur 73,8—11 Diogenes Apollo-
 niata 73,11—20 refutatur 73,20—74,4.
 Alexander 74,4—30
 λογίζομαι 168,10
 λογικός 107,6 sq. 206,9 def. 184,15
 λογισμός 168,15. 18
 λόγος 7,23 15,17 20,11 23,17 38,33 43,2
 49,30 52,3. 25. 28 54,8 56,1 59,13. 20
 60,27 70,6. 7. 19 162,18 107,13 171,20
 176,24 184,21 205,14 μετὰ τέχνης
 ἠρωτημένος 210,7 ἔχειν πρὸς τι 7,16
 sermo 65,18 lingua 147,28 ὀρθός 127,
 36 128,11 sq. 207,8 ἐν λόγῳ τινὸς ἐμ-
 φαίνεσθαι 123,5
 λοιπός 54,8 57,13 141,1
 λόξος 195,12
 λυπέω 124,26 134,7 145,32
 λύπη dist. πόνος 125,33 opp. ἡδονή 125,2
 126,7 sq. ἀλλοτριότητος σημεῖον 124,30
 ἀγαθή, ἀδιάφορος, μοχθηρά 124,26 sq.
 εἰ συνδιαπρεῖται ταῖς ἐνεργείαις 124,23
 πῶς ἐναντίον λύπη ἡδονή 127,3 sq. οἴ-
 κειται τῷ σπουδαίῳ 127,9 φευκταί, αἰ-
 ρεταί 127,16 sq. οἱ πᾶσαν λ. κακὸν εἶναι
 ὑποθέμενοι 127,21
 λύρα 169,11
 λύχνος 34,28
 λύω 37,19 64,34 65,2. 15 104,19 234,33
 τὴν εὐδαιμονίαν 196,10

μαγανεία 174,24
 μαθηματικός 20,24 58,33. 34
 μάθησις 122,12
 μαίνω 199,20
 μακαρίζω 197,26
 μακαριστός 204,16
 μακρολογέω 183,16
 μακρός 208,3
 μαλακία 128,27
 μαλακότης 237,29
 μανθάνω 130,6
 μανός 62,5

μανότης 6,8. 24 34,14
 μαντεία 171,7 200,12 202,7
 μαντεύω 200,11
 μαντική 188,11 201,28 sq. 202,26 sq.
 μάντις 171,10 177,1 188,13 200,6. 7 203,5
 μαρτυρέω 32,15 130,2 235,25
 μαρτυρία 101,27. 28 164,6. 15 186,23
 μαρτύριον 70,22 105,27 188,19 217,33
 μάτην 178,10. 11 179,26 198,24
 μάχομαι 105,4 216,14
 μεγαλοπρέπεια 123,12 146,20
 μεγαλοψυχία 146,21
 μέγας. τὸ μ. καὶ μικρὸν 15,30 μέγιστοι
 αὐτοκράτορες 164,3 μέγιστα ζημιουῦσθαι
 138,18
 μέγεθος 15,28 35,18 45,31 sq. 47,24 103,
 36 sq. 115,33 sq. 222,18 sq. 235,33
 μέθη 158,27
 μεθίστημι 219,28 230,24. 29
 μεθόριον 15,6. 16 52,2
 μεθῶω 158,28 202,23
 μειώω 15,27 sq. 25,13 58,5 238,6
 μελανία 95,23
 μέλας 5,29
 μελετάω πρόβλημα 190,15
 μέλι 93,28 69,9
 μέλος 74,15
 μέλλω 12,16 60,6 71,19 72,5 144,21 161,
 15 179,2 197,12 201,1 sq. 202,14 234,32
 μέφομαι 180,31
 μέντοι 21,19 33,10 35,28 51,7 56,1. 3 60,
 23 67,31 74,27 100,32 120,31 123,9
 131,30 138,22 204,21
 μένω 13,14 28,21 49,27 53,30 57,3. 11 58,
 27 127,27 153,4 162,23 172,11 178,25
 180,16 211,11 212,3 τὰ ἐξ ἀρχῆς 220,
 28 οὐδὲν μ. τοῦ λόγου 210,7
 μέρος 17,20 18,30 20,7 30,10 42,24 43,
 14. 16 101,20. 26 115,29 opp. ὅλον 128,
 10 opp. διαίρεσις 221,35 sq. γενέσεως
 82,1 εἰδῶν 79,8 κόσμου 63,17. 25
 ὕλης 50,9 ἀντιφάσεως 12,18 τὰ ἐν μ.
 22,15 123,2
 μέσος 118,26 127,8 τὰ μ. ὑπὸ φρονήσεως
 ὀρίζεται 153,30 τὸ πρὸς τὸ πρᾶγμα, πρὸς
 ἡμᾶς 154,24 sq. τὸ μέσως (opp. τὸ ἀκρως)
 εὐ 155,20 τὰ μ. ἐκ τῆς μίξεως 155,30
 μεσότης 147,8 sq. 149,25
 μεστός 219,10
 μετὰ cum Gen. 162,19 164,6 183,28 cum
 Acc. 64,37 71,34

- μεταβάλλω 13,31 14,7 sq. 28,20 30,11 sq.
 33,13 38,8 sq. 47,22 58,3 sq. 60,4 sq.
 62,12 75,21 87,7 sq. 162,1 sq. etc. διὰ
 τί τὸ γινόμενον ἐκ τῆς στερήσεως μετα-
 βάλλον ἄμα ἐκ τοῦ ἐναντίου αὐτοῦ μετα-
 βάλλει, εἴ γε μὴ ταῦτόν ἦ τε στήρησις καὶ
 τὸ ἐναντίον 55,20—57,6 πῶς τὸ μετα-
 βάλλον εἰς τι καθ' ἣν ἔχει δύναμιν τηρεῖ
 τὴν δύναμιν καὶ μετὰ τὸ μεταβάλλον εἰς
 δ μετέβαλλεν 63,30—65,16
 μετὰβασίς 227,32 233,12
 μεταβλητικὸς 234,14
 μεταβλητὸς 223,12
 μεταβολή 2,20 28,30 sq. 30,13 36,25 42,
 7 sq. 56,9 57,23 63,31 223,13 varia
 genera 58,3 sq. ἐναντίων εἰς ἐναντία 15,
 26 sq. εὐτακτος 63,24 dist. μίξις 220,9
 εἰς ἀρετὴν 122,8 εἰς τὸ λογικόν 122,5
 τῶν κεκραμένων 231,20 κατὰ πάθη οpp.
 τοπική 233,13
 μεταγιγνώσκω 130,11
 μετὰθεσις 53,12
 μεταλαμβάνω 48,7 49,11.13 54,8 132,23?
 227,32 230,10
 μεταμέλεια 130,12 146,7
 μετανοεῖω 180,30
 μετάνοια 146,6 180,29
 μεταξὺ 6,1.31 53,14 60,5 64,27 121,14 sq.
 τὸ μ. ὁμοίον ποιεῖν ἑαυτῶν 74,21 τοῦ ζήλου
 καὶ τοῦ ὀρεκτοῦ 74,21 κινήθην ὑπὸ τοῦ
 ὀρεκτοῦ 74,23 cf. ib. 7 τοῦ καθ' αὐτὸ καὶ
 τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς 66,9 τὰ μεταξὺ τοῦ
 ἐπ' ἀπειρον γιγνομένου 71,12. 15 sq. (cf.
 Add.) τὸ μ. τῶν κόσμων κενόν 104,12
 ἢ μ. κατάστασις 162,2
 μεταπίπτω 7,22 31,5 177,21
 μετάρρυσίς 99,2
 μετὰστασις 218,33 237,18
 μετατίθημι 68,3
 μεταφέρω 101,28 104,31 166,1 172,1
 206,4
 μεταφορὰ τῶν σκελῶν 133,10
 μέτειμι (εἶμι) 82,25 155,20 166,19 178,22
 μετέρχομαι 84,34 86,3 171,24 216,1
 μετέχω 8,11 63,27 64,27 162,4 217,11
 μετέωρον 226,3
 μετονομασία 101,8
 μετόπωρον 89,8
 μετρέω 146,16 sq.
 μέτρον 197,31 201,9 220,16 παθῶν 146,
 19 αἰρέσεως 145,5 ἀληθείας 102,2
 μέχρις 14,27 228,3
 μέχρι 154,20 199,32 223,3 230,31 τοσοῦ-
 του ἕως ἄν 237,2. 11 φωνῆς 225,16
 ῥημάτων 191,17 212,10
 μήκας 106,4 208,14 219,14
 μήκυνω 192,20 215,29
 μήνουσις 5,18 147,29 203,4 165,13
 μηνυτής 171,10
 μηνυτικὸς 7,10 59,11 66,19
 μηνύω 165,25 188,14 214,16
 μήποτε 42,25 48,22 81,29 185,10
 μήτι γε 186,22
 μηχανάω 193,28
 μίγμα 231,25 232,3 221,1 217,12
 μίγνυμι 6,2 49,21 57,27 64,32 157,21 171,
 20 214,31 sq.
 μικρός. τὸ παρὰ μ. 200,1
 μικρότης 15,28 214,24
 μιμέομαι 62,29. 34 63,2
 μίμησις 63,20
 μιμήσχω 144,35 171,22
 μίξις 6,27 57,25 62,2 καὶ πράσις 48,27
 50,17 64,25 secundum Aristotelem ex-
 plicatur 228,5 sq. secundum Chrysippum
 explicatur 216,17 sq. (ἢ παραθήσει sive
 καθ' ἀρμὴν 216,17—22 ἢ συγγύσει δι'
 ἄλων 216,22—25 ἢ πράσει 216,25—
 217,13) comp. εἶδος ὄλη πάθος σώμα μετα-
 βολή 220,7 dist. αἰξήσις 234,9 dist. πράσις
 228,26 sq.
 μισέω 130,3 142,11
 μνημονεύω 23,17 43,5 82,29. 31
 μοῖρα 49,11 166,7
 μόλιβδος 73,27
 μονή 63,2 235,31
 μόνιμος 122,9 163,4
 μόριον 35,18 36,1 54,10 96,33 101,26
 213,4 215,11 234,2
 μορφώω 225,2. 27
 μοχθηρία 159,9
 μοχθηρός 124,5 189,28
 μυθεύω 199,17
 μυθολογέω 121,3
 μῦθος 202,25 203,24 213,6
 μυρτοί 175,23 176,8
 μῦς 235,4
 ναυμαχία 177,7 sq.
 νέμεσις 207,7

νέμω 67,34 168,25
 νέος 129,19 142,21 195,27
 Neutrum. πᾶσα δύναμις ἀγαθόν 118,27
 149,25. 27 ὅσα γένοιτο? 168,11 cf. 222,
 11 ἔνωσις ἔπερ ἐστὶν ἡ κρᾶσις 231,4 238,
 14 οὐδὲν δεῖ τὸν λόγον μηχανεῖν παρατι-
 θέμενα 192,20 cf. 180,19 197,15
 νεύω 129,12 165,6
 νοερός 191,32 225,3
 νοέω 4,2 8,19 39,12 59,8 sq. 154,22 155,
 21 224,26
 νόημα 8,17 59,4 sq.
 νόησις 79,9
 νοητός 39,13 τὸ μάλιστα v. 4,7 sq.
 νομή 147,23
 νομοθετέω 173,21 174,3
 νομοθέτης 138,24
 νόμος 129,16 159,6 198,26 203,21 207,8
 208,25 νόμων χρεῖα ἀναιρεῖται Stoicis
 208,25 sq. 209,11
 νοσέω 128,28 174,4
 νοσηματώδης 127,29
 νόσος def. 19,29 170,13
 νοῦς ὁ κατ' ἐνέργειαν 39,11 sq. dist. σοφία
 151,8 τοῦ λεγομένου 90,3
 νῦν μὲν . . v. δέ 60,26 v. δέ 155,11 τὸ v.
 208,16
 νύξ 194,29 νυκτῶν βραχύτης 34,21

Ξανθός 5,27
 Ξηρός 34,24 62,5 193,20
 Ξύλον 64,3 223,1 227,29 228,4

ὄγκος 57,11. 16. 19. 29 217,15. 29 220,6
 234,5 237,31
 ὄδε. τάδε humana 65,23 τὰ τῆδε 50,6
 ὀδός 14,32 191,24 168,7 218,33 236,16
 ὀδοός 198,10
 ὀδύνη 126,16
 οἶδα 178,17 200,17 201,12 202,13 ἴσασιν
 ἐγχειρήσαντες (ἄν) ἀδυνάτοις 181,9 ὅσα
 κάμει εἰδέναι 70,26
 οἰκείος 5,12 48,2. 11 61,6 62,24 108,22
 164,10. 11 218,13
 οἰκειότης 120,12 124,29 191,28 193,9
 οἰκειώω 119,24 sq.
 οἰκέτης 68,23. 27 196,12

οἶκία 147,1 169,10
 οἰκοδομική 146,25 147,1
 οἰκονομία 192,28
 οἶνοποιός 215,6
 οἶνος 215,2 221,28 232,2 238,18 οἶνον δια-
 κρίνει πέψις ἐξ γλεύκους 232,7
 οἶομαι 66,23 161,12 183,10 217,13 224,5
 οἶον 47,17 220,9 οἶονεῖ 115,26
 ὀκνέω 204,5 214,26 πρὸς τι 70,33 144,29
 204,19
 ὀλίγος. ὀλίγον 28,11 129,8 145,31 ἐπ' ὁ.
 147,30 δι' ὁ. 182,20
 ὀλιγότης 34,19
 ὀλιγωρία 187,7
 ὀλική 74,5 sq.
 ὀλόκληρος 8,9 162,4
 ὄλος 36,2 sq. 47,5 101,26 sq. 102,7 sq. 157,
 15 ὄλω 18,4 30,18 46,6 63,15 122,7
 124,36 148,8 149,12 183,34 213,9 κα-
 θόλου 21,17 sq. 60,12 81,17 82,25 106,3
 122,33 125,9 159,8 201,21 219,1 220,3
 opp. ἀδιορίστως καὶ ἐν μέρει 123,3

ὀμαλής 62,29
 ὀμαλός 40,18
 ὀμαλότης 40,19
 ὀμβρος 160,9
 ὀμμα ψυχῆς 139,9 161,17. 28
 ὀμογενής 23,1
 ὀμοδοξέω 165,17
 ὀμοειδής 8,26 120,3 sq. 228,31
 ὀμοτομέρεια 214,27
 ὀμοτομερής 20,6 157,16 214,1 221,9 231,
 26. 30 232,5 235,3 sq.
 ὀμοτος 7,31 8,24 54,27 72,29 105,10 115,
 26 sq. 229,12 ὀμοίως 13,5 25,20 34,9.
 11 37,9. 28 48,12 58,23. 27 61,5. 10. 21
 62,34 71,17 89,16 164,17 165,4 167,25
 173,23 180,16 186,29 207,24 212,16
 ὀμοιότης 40,19 73,4
 ὀμοιώω 40,18 62,28 233,4
 ὀμοίωσις 40,21
 ὀμολογέω 17,15 68,12 105,10 119,31
 120,7. 22 122,4 145,25 174,24 178,17.
 29 196,15 199,11 201,27 208,1 210,10
 ὀμόσει 193,25
 ὀμοῦ μὲν . . ὀμοῦ δέ 41,16 119,23 145,21
 203,12 213,4. 10 ὁ γὰρ . . ὁ δέ 177,14
 ὀμωνυμία 101,8 182,30
 ὀμώνυμος 23,7 125,18
 ὄνομα 165,24 172,10. 14 173,26 183,17.
 19 208,14. 16 εἰ φύσει ἔκειτο, ἔδει τοῖ

- λέγοντας πάντας λέγειν τὰ αὐτὰ 101,4
 ὅτι θέσει τὰ δ. 100,26—101,8
 ὀνομάζω 10,22 17,5 100,27 190,19
 ὄξος 73,15. 16
 ὄξύς 123,25
 ὄξύτης 123,26
 ὀποῖος 14,29 40,27 49,27 54,13 61,33 167,
 24 226,26
 ὀπως 10,28 28,20 144,28 146,17 148,7
 202,21
 ὀπωσοῦν 16,36 41,5 206,12. 13. 14 217,8
 ὀρατός 6,29
 ὀράω 31,11 64,2 65,12 167,2 168,26 170,
 12 182,20 τὸ ὄραν κέρωσται πως 92,27
 τι ἑαυτῷ? 223,15 ἄρα δὴ 190,5
 ὀργανικός def. 54,9 19,7 54,5 76,29 129,
 22
 ὄργανον 148,32 123,5 sq. ἀπορίας λύσις
 τῆς λεγούσης ὄργάνῳ μὲν μηδὲν εἶναι ἐν-
 ἀντίον, πλούτῳ δὲ πέναν ἐναντίον, διὸ
 μὴ εἶναι τὸν πλοῦτον ὄργανον 122,32—
 123,33
 ὄργή 146,23
 ὄργίζω 159,33
 ὄρεκτός 74,23 πρῶτον δ. 4,7
 ὄρεξις 107,18 160,24 184,9
 ὄρθός 9,9 66,20 λόγος 153,31 156,13
 ὄρίζω 3,6 5,2 7,26 21,1 43,6 54,4. 14 56,
 30 61,20 89,12. 14 142,27 170,3 228,11
 τὰ ὀρισμένως γινόμενα 89,4
 ὀρισμός 42,30 51,28 52,2. 7 54,6 ὀρισμοὶ
 τίνων εἰσὶ 7,20—8,28 σώματος 59,4—24
 ὀρμάω 183,6 sq.
 ὀρμή 3,16 129,22 182,6 205,1. 16 208,9
 ὀρμὴν λαμβάνειν 107,2
 ὄρος 128,17 221,32
 ὄρρος 231,32 232,15
 ὄρύσσω 172,26
 ὄς dem. 66,7 sq.
 ὄσμη 7,7. 10 218,7
 ὄσος. ὄσον ἐπὶ τινι 32,27 33,21 etc. ὄσονδὴ
 35,24 ὄσον... τοσοῦτον 144,2 etc. κα-
 θόσον 5,3 28,17 197,5 κ. ἐπὶ τινι 33,
 10 etc. κ... κατὰ τοσοῦτον 227,33
 ὄσπερ 19,30 36,22 50,14 125,9 238,19
 ὄστέον 43,5 235,4
 ὄστισοῦν 37,7 128,6 143,1 176,10
 ὄστι cum Inf. 66,19? 90,34?
 οὐ μὴν 23,10 40,27 125,20 157,32 183,30
 195,26 201,22 205,21 206,2. 7 221,10
 223,4 οὐ μὴν ἀλλὰ 15,4 43,4
 οὖν 51,11 106,5 οὐκοῦν 205,27
 οὐράνιος 225,32
 οὐσία 17,33 35,6 47,26 48,25 51,6. 16 52,8
 53,1. 5. 26 54,23 56,2 69,6 163,12 γέ-
 νεσις οὐσίας 162,12 varia genera 75,
 33 sq. ἐν γενέσει 55,25 πρώτη 39,9 sq.
 57ης 41,24 πυρώδης 49,13 αἰσθητικὴ
 22,10 κινήτικὴ τοῦ παντός 3,18—4,26
 οὐ πᾶσαι φθαρταὶ 2,21 παθητὴ 223,12
 πέμπτη 225,8 εἰμαρμένης 193,7 ἡ σύμ-
 πασα 216,15 223,7 καὶ φύσις οὐκεία 54,
 30 opp. αἰσθησις 104,19
 οὔτος. τοῦτό τοι 78,36 200,7 τουτί 164,
 16 καὶ ταῦτα 175,13 τουτέστιν 15,21
 62,24 95,31
 ὄφελω 32,24 71,27 173,2 186,26 187,2
 194,4
 ὄφελος 178,32 209,11 211,27
 ὄψις 6,22 92,24 233,14 αἰσθητικὴ opp. ἡ
 κατὰ τὴν ἀρετὴν 161,25
 πάγιος 166,5
 παθητικός 6,10. 25 35,2 50,23
 παθητός 223,12
 πάθος 6,22 34,33 sq. 47,24 50,2 97,20
 107,1 142,6 146,15 sq. 149,9
 παιδαγωγός 129,18
 παιδεύω 189,6
 παιδιὰ 141,1 sq. 176,24 196,16
 παιδίον 139,12 202,24
 παιδοποιέω 202,9. 23
 παίζω 176,24 177,6
 παῖς 122,1 193,11 202,16
 πάλαι 187,22
 παλαίστρα 211,4
 παλαίω 146,27
 πάλιν 12,9 14,31. 34. 37,28 68,31 71,20
 77,10 115,33 130,8 149,26 177,14 181,
 17 π. καὶ π. γίνεσθαι 87,29 πάλιν τε
 αὐ 91,5
 παντάπασι 3,21 10,24. 28 68,35 69,5 129,
 10 168,27 144,25 182,28 196,18 202,3
 205,12 227,17
 πανταχόθεν 164,8
 πανταχοῦ 164,8. 17
 παντελής 6,30 68,22 228,6 231,22 235,32
 πάντη 37,4 40,1 50,4 61,21 89,16 216,12
 219,11. 16
 πάντως 16,12 30,28 61,17 164,19 169,16

- 171,8 181,30 185,11 186,27 187,1 196,10 208,23
 πάνυ μὲν οὖν in responso 67,17 69,23
 παρά cum Gen. 10,20 38,13 40,4 119,18 146,9 161,27 164,5 186,23 187,8 cum Dat. 61,32 161,13 164,3 216,8 200,20 212,15 cum Acc. 7,6 9,3 11,17 20,31 28,30 32,30 53,3 60,8 61,9. 15 62,3. 37 158,30 162,18 166,7. 25 170,1. 17 171,10 172,4 175,8 189,28 219,15
 παράβασις 135,22 154,30 196,7
 παράγω 181,11 208,14
 παράδειγμα 1,3 21,16 167,1 173,11
 παραδέχομαι 34,31 105,32 213,2
 παραδοξολογία 199,22 213,7
 παράδοξος 199,17 213,10 225,10 238,23
 παράθεσις 49,22 105,10 165,5 214,19 Chryssippi 216,17 κατὰ μικρά 214,22 233,3 οὐχ ἔνωσις 215,12
 παραινέω 129,18
 παραιτέομαι 179,21 184,10 199,24 208,16 216,2
 παράκειμαι 15,8 73,19 214,24 217,8 223,36
 παρακολουθέω 32,9 104,32 120,20
 παρακρούω 182,30
 παραλαμβάνω 42,30 43,3. 7 108,11 180,5 181,3 203,15
 παραλείπω 66,15 184,20 191,3 195,26 207,4
 παράλογος 104,14
 παραλύω 66,15. 34
 παραμυθέομαι 144,25 220,22
 παραμυθία 225,9
 παραπέμπω 74,2 144,29
 παραπλήσιος 68,22 69,1 78,32 107,33 179,15 197,8 212,8
 παρασκευάζω χώραν τινι 220,2 παρασκευασμένος *praeparatus* 145,27
 παρασκευή και ἐπιτηδειότης πρὸς τι 31,8
 παρασπείρω 57,14 144,28
 παρατίθημι 92,29 98,19 100,20 171,18 191,27 192,20 212,9 216,19 218,8 231,14
 παραχρημα 200,11 223,24 232,9
 παραχωρέω 218,27
 πάριμι (εἰμι) 29,24 33,1 56,13 57,5 65,21 143,28 144,23 164,7 171,6 181,29 182,1 197,28
 παρεκτείνω 217,29 218,16 220,15. 27 sq.
 παρέρχομαι 178,33 203,10. 20
 παρέχω 26,16 62,5 101,17 179,22 182,27 202,8 214,18
 παρισώω 220,14
 παρίστημι 25,21 70,18 171,7 177,6 180,5 204,4. 25? 212,25
 πάροδος 218,34 234,31
 παροράω 130,28 185,13
 παρουσία 6,15. 23. 27 34,34 35,12 41,28 57,4 60,27 131,16 144,1 181,4 198,18
 παρηρησία 187,31
 Participium. Genetivus absolutus 33,22 58,20 82,5 104,15. 31 107,28 153,11 166,11 167,12 168,24 169,27 170,5 178,27 200,30 205,26 214,31 216,24 227,20 Accusativus absolutus 95,8 180,29 182,26 184,11 213,7? ὄν = ἔστι 90,27 119,18
 πᾶς. ἄτὸ π. 101,26 sq. 216,17 παντός πέρας 105,29 οἰκονομία 192,26. 28 μέσον 237,7
 πάσχω 34,28. 34 sq. 57,12 78,37 97,27 164,5 183,22 212,15
 πατήρ 193,9
 παύω 18,21 88,2 129,2 168,5 180,18 189,9 194,2 231,9
 παχυμερής 50,23 218,4
 παχύς 14,21 34,4 49,8 57,17
 πέθω 10,23 70,34 128,26 142,19 149,5 174,6. 9 180,18 186,21 187,9 188,20 202,13 209,2. 11. 28 ἑαυτὸν ὡς cum Gen. abs. 71,1
 πεινάω 24,27
 πειράω 65,19 66,20 70,33 77,10 101,23 181,11 212,25 217,2 220,16 227,1
 πείσμα 227,11
 πέμπω 164,8. 10
 πενία 122,31 sq. 123,28
 πεπρωμένη 207,6
 περαίνω πέρατι 101,15 παρά τι 102,22 104,15. 23. 26 123,8 πρὸς τι 105,3 περαῖνον και πεπερασμένον 102,19 πεπερασμένου *varia genera* 104,23 sq. τῆ αὐτοῦ φύσει dist. τῆ πρὸς ἄλλο σχέσει 105,1 οἷόν τε εἰς ἴσα διαιρεῖσθαι 104,24 τῶν ἀπλῶν ὄντων πεπερασμένων, ἀνάγκη και τὰ ἐκ τῆς τούτων συνθέσεως πεπερασμένα (εἶναι) 106,30 πεπερασμένη πᾶσα γένεσις 88,9 πεπερασμένου τὸ ὑπολιπεῖν και ἄλλῃ χώραν 103,19
 πέρας 5,1. 7 88,4 96,14 sq. 97,13 155,3 dist. ἀρχή 71,33 sq.

- περί τι 29,18
 περίπτωσις 174,22
 περιγίγνομαι 26,24 133,31 161,14 178,30
 179,5 sq. 187,7
 περιγραφή 216,20? 221,8?
 περιέχω 5,13 104,27 164,13 177,19 194,5
 213,12
 περιίστημι 165,27 172,1 176,22 sq. 180,6
 181,24 186,28 187,19 189,18 206,10 sq.
 περίκειμαι 106,36
 περιλαμβάνω 21,1. 3
 περιλείπω 222,8
 περίοδος 87,20
 περιουσία 134,24
 περιπατέω 51,9 59,27 195,6
 περιπατητικός 119,14
 περιπέτεια 202,14
 περιπίπτω 101,18 172,26 173,2
 περιπλοκή 213,21 sq. 215,17
 περιποιέω 26,17
 περίστασις 8,1 30,30 31,22 [65,14 124,36
 140,28 171,6
 περιστροφή 167,24 175,11
 περιττός 42,31 sq. 215,26 218,34
 περίττωμα 193,15
 περιτυγχάνω 202,18
 περιφερής 60,21 189,22
 περιφέρω 40,27
 περιφορά 40,17. 20 89,17 195,11
 πέσσω 34,5. 12
 πέψις γλεύκου 232,6. 10 quae perī péψews,
 áπεψiαs μωλώσεωs σήψews sim. Aristo-
 teles docet Meteor. IV c. 1—6 in com-
 pendium redacta 108,18—115,22
 πήγνυμι 14,13 226,2. 29
 πηρόω 139,9 160,34
 πιθανός 174,22
 πιθανότης 101,14 196,21
 πίλησις 62,7
 πίνω 24,26
 πιστεύω 164,19 168,20 172,3. 5. 10 174,26
 182,25 186,25 187,30 190,14. 24 191,1
 196,14 208,13
 πίστις 129,7 138,29 139,9 165,22 186,31
 187,4 191,15 202,2 212,11 217,13 227,
 7. 12
 πιστός 172,2 191,6
 πιστόω 77,28 100,16 217,2
 πλανάω 50,9 180,25
 πλάσμα? 46,13 203,26
 πλάσσω 190,15
 πλαστική 153,10 156,6 επί πλ. ἰδεῖν ἔστιν
 ἐν τῇ φυλακῇ τῆς ὑπερβολῆς ὃν τὸ γινό-
 μενον κατ' ἀρετὴν ὑπ' αὐτῆς 153,23
 πλάτος 106,4 ἐν πλάτει 200,1
 πλεονάζω 49,13 230,7
 πλεονάκις 212,8
 πλεονεκτέω 65,3
 πλεονέκτημα 198,7
 πλεονεξία 198,22
 πλευρά 25,5 31,14 200,21
 πλέω 118,23 sq.
 πληγή 233,8
 πλήθος 34,12 208,14 213,19
 πλήρης. φυσικὴ ἔννοια τὸ τὸ πλήρες μηκέτ'
 ἐν αὐτῷ δύνασθαι δέχεσθαι τι 218,18
 πληρόω 70,19 74,3 202,21 219,25 πεπλη-
 ρωμένοι πόροι 218,29
 πλησιάζω 227,28
 πλησίον. οἱ πλ. 147,29
 πλοῦτος 134,3 διὰ τοῦ πλούτου αἱ κατ'
 ἐλευθερίστητα ἐνέργειαι τῷ σπουδαίῳ 123,
 12 ὄργανον μὴδὲν ἐναντίον, πλοῦτον δὲ τι
 ἐναντίον, οὐκ ἄρα πλοῦτος ὄργανον 122,
 32—123,33
 πνεῦμα 57,13 232,7. 9 Stoicorum 216,15
 223,6—226,34 ἀέρος καὶ πυρός 224,15
 225,7 ὑγρόν 224,3 οἱ μὲν κενόν τι αὐτὸ
 ψήθησαν . . . οἱ δὲ πολλὰ ἔχειν κενά 224,6
 ἔνια σώματα οὐκ οἶά τε ἔχειν π. ἐν αὐτοῖς
 223,20
 πόθεν 121,26
 ποιέω 2,25 4,20 54,12 107,12 132,6 136,
 16 142,31 160,15 165,9 168,14 172,21.
 29 206,10 210,24 211,25 212,19 226,13
 227,24 229,17
 ποιητής 66,32 166,7 203,1. 6
 ποιητικός 32,30 33,12 50,21 57,22 61,20
 82,17 166,23
 ποικίλος 41,3. 15
 ποιμήν 67,32
 ποιός 7,4 13,17 sq. 28,25 52,26 sq. 58,16
 213,21 215,17
 ποῖος 20,29
 ποιότης 15,12 16,18 27,12 sq. 35,2 52,
 30 sq. 57,22 64,27 78,26 123,22 206,1
 220,28
 ποιόω 52,24 sq.
 πολέμιοι 153,4
 πόλις 203,21
 πολιτεύω 160,11
 πολιτικός 147,24 sq.

πολλάκις 107,22 139,1 171,22 184,8. 28
 πολλαχῶς 23,8 107,34 128,14 131,19 sq.
 132,7. 14 166,20
 πολυθρόλλητος 227,6
 πολύκενος 72,32
 πολυπλάσιος 46,15
 πολυπραγμονέω 207,24
 πολύς 67,15 81,18 142,12 206,17 220,26
 οἱ πολλοὶ τῶν φιλοσοφούντων 228,9
 πλεῖων (πλείων) 16,34 20,3 26,8 34,10 sq.
 50,24 127,20 171,24 178,18. 30 179,1.
 4. 5. 19 183,18. 19 209,3 πλείστον ὄσον
 218,15 ἐπὶ πλείον (πλείον) 49,6. 14 51,29
 85,19 212,9 215,24 220,18 ἐπὶ πλείστον
 217,16
 πολυφωνία 216,6
 πολυχρόνιος 34,13
 πολυωνυμία 101,8
 πονέω 129,8
 πόνος 138,13 186,31 dist. λύπη 125,33
 κοινότερον λύπης 127,10 opp. ἡδονή 125,
 32 126,7 sq. εἰ φευκτὸς δι' αὐτόν 138,
 23 ἠλίψιν σωματικὴν δηλοῖ 125,33 ἐπὶ
 τ. ψυχῆς 126,16 πόνων ὑπομοναί 170,25
 πορνοβασία 134,23
 πόρος def. 219,6 218,24 sq. τῆς Ἡρακλείας
 λίθου, τοῦ σιδήρου 72,10 sq.
 πόρρω 87,4. 14 103,10
 ποσός 16,18 18,23 34,31 153,15
 ποσότης 49,5 78,26 236,24
 ποταμός 217,22
 ποτέ 53,27 57,17. 20. 21 144,24 157,23
 132,24
 ποῦς 234,1 ἐν ποσίν 137,31 παρὰ πόδας
 200,8
 πράγμα 17,24 21,22 51,7 59,12. 13 78,18
 100,27 175,14 176,25 186,16. 20 193,8
 196,20 201,5 219,21
 πραγματεία 108,23 197,26
 πρακτικός 143,2
 πρανής 179,16 185,17 189,23
 πράξις 159,21 164,17 165,8 170,20 179,3
 180,19 181,13 184,2. 16 185,16
 πράότης 146,22
 πράττω (πράσσω) 51,12 128,26 sq. 132,25
 159,18 160,13 sq. 165,8 169,14 178,10.
 25. 33 179,2. 9. 12. 13. 15. 17 180,6. 12
 24. 26. 30 185,16. 29 186,21. 27 187,11
 206,11 πάντα πρ. πρὸς τι 203,9
 πρέσβυς 195,27
 πρίω 118,31

πρίων 123,19
 πρό 60,21 83,8 232,9 237,1. 15 162,28
 165,9 168,22
 προαγόρευσις 203,1
 προαγορεύω 188,16 200,31
 προάγω 70,26. 30 164,12 214,4 226,34
 προαίρεσις def. 180,7 107,17 142,23. 24
 160,1 sq. 168,12 170,18 171,13 195,8
 212,17
 προαιρετικός 205,17
 προαιρετός 160,20 sq.
 προαιρέω 129,23 sq. 183,21
 προβαίνω 142,7
 πρόβατον 67,32
 πρόβλημα 70,27 166,19 190,15
 προβουλεύω 160,3
 προγιγνομαι 192,5
 προγιγνώσκω 200,29 sq.
 πρόγνωσις 66,35 200,18. 31
 προγράφω 115,23
 πρόδηλος 87,20 146,8 174,15 175,2 180,4
 209,24
 πρόειμι (εἶμι) 28,28 71,18 102,28 154,20
 156,11 168,5 191,17 198,9 217,19
 προειπινοέω 29,15
 προέρχομαι 47,13 82,26 92,15 129,30
 173,1 175,8 230,31
 πρόεσις 226,6
 προηγέσθαι τὰ μὲν προηγούμενα τ. γινο-
 μένων, τὰ δὲ δεύτερα καὶ τοῖς πρώτοις
 ἐναντία 87,8 τῶν πρ. μηδὲν μάτην ἢ
 φύσις ποιεῖ 178,12 ὁ ἐν πρ. βίος 148,31
 τέλη 172,19 173,3. 14 174,18 προηγου-
 μένως ἕνεκά του γίνεσθαι 168,20 πρ.
 ἀποδείξει 171,19
 πρόθεσις 133,9 167,22
 προθεσμία 170,4
 προθεωρέω 191,26
 πρόθυμος 191,21
 προίστημι 145,28 217,13 προίστασθαι τῆς
 Ἀριστοτέλους φιλοσοφίας 164,14
 προκαταβάλλω 70,7 165,17 169,16 179,
 13 etc.
 προκαταρακτικός 192,18
 πρόκειμαι 61,5 69,24 133,30 165,7 166,
 10 167,21 168,6 180,17 200,2 207,5
 215,30
 προκόπτω 156,9
 προκρίνω 107,19 160,20 sq. 180,8
 προλαμβάνω 33,5. 9. 21 89,10? 174,20.
 22 180,26 210,10 212,6 218,17 222,28

- προειληφθαι ὑπὸ πολλῶν τινων δοξῶν 223, 16
 πρόληψις 69,31 129,9. 15 138,16 139,6 165,16.25 178,25 182,22 196,14 202,26 215,10 218,20 220,25 226,25
 προλέγω 6,23 7,1 10,26 187,23 200,6 201,19 sq. 208,13
 προνοέω vide πρόνοια 26,16 41,5. 8. 9. 10 63,13 sq. 65,18 sq.
 πρόνοια 11,1 48,20. 22 63,17 sq. 108,14 187,2. 5 193,27 197,24 203,12. 30 227,7 εἰς τὰ περὶ προνοίας τινὰ συντελοῦντα 39, 8—41,19 ὅτι μὴ κατὰ συμβεβηκός κατ' ἄριστοτέλη 65,17—71,2 πόττερα χρῆ προηγουμένως λέγειν τὰ θεῖα προνοεῖν ἢ κατὰ συμβεβηκός 65,23 μήτε καθ' αὐτὸ μήτε κατὰ συμβεβηκός προνοεῖν 67,11 τῶν καθόλου καθ' αὐτὸ, τῶν δὲ ἐν μέρει κατὰ συμβεβηκός προνοεῖν 67,24 προνοεῖν μὲν τινων, ἐφ' ἑαυτὸν δὲ τὴν ἀπὸ τῶν προνοουμένων ὠφελίαν ἀναφέρειν 67,31 καθ' αὐτὸ τῶν καθόλου, κατὰ συμβεβηκός τῶν ὑπ' αὐτὰ προνοεῖν 68,6
 προξενέω 145,8 187,28 193,31
 πρόοδος 60,31 82,1 173,7
 προοῖδα 200,13. 25
 προοφείλω 173,4
 πρόπαλαι 187,22
 πρόρρησις 200,18
 πρὸς. τὸ πρὸς τι 16,7 sq. πρὸς τι εἶναι οἱπ. τινος εἶναι 54,20 sq. πρὸς τί πως ἔχειν 54,24 — πρὸς cum Gen. 138,19 165,11 172,17 cum Dat. 10,32 48,18 171,21 πρὸς ἄλληλα λέγεσθαι 102,8 πρὸς ἀλήθειαν 214,21
 προσγίνομαι 13,14 48,23 66,4
 προσδοκάω 61,22 66,30
 πρόσκειμαι (εἰμι) 39,31 40,2 (εἰμι) 50,10 87, 3 sq. 105,32 233,31
 προσεῖπον 164,4
 προσεπιλαμβάνω 219,24
 προσέρχομαι 232,6
 προσέτι 46,13 92,13 159,28 172,3 202,3
 προσεχῆς 5,32 75,7 89,22
 προσέχω 137,32 142,29
 προσήκω 189,4 197,24 231,3
 πρόσθεν 57,28
 πρόσθεσις 177,24
 προσθήκη 13,30 20,13 65,28. 32 88,1 126, 29 177,23 233,16 sq. 234,25 sq. εἰς τελειότητα dist. παντελῆς γένεσις 231,21
 πρόσκειμαι 65,35 148,30 154,22
 προσκρίνω 233,17 sq.
 πρόσκρισις 235,22
 προσλαμβάνω 90,15. 18 101,25 201,4. 20 228,34
 πρόσληψις 215,32
 πρόσσοδος 87,1 237,18
 προσπίπτω 97,24 107,15 178,19 179,10 183,24. 33 218,16 219,29
 προσπλάσσω 234,1
 προστακτικός 207,9
 προσταξις 170,15 209,8
 προστασσω 207,10 209,4
 προστατής 188,19
 προστίθημι 22,1 23,16. 18 65,26 70,20 83,25 84,7. 14 85,3. 11 90,10 179,24 198,22 205,6. 27 234,16 sq.
 προσφέρω 61,21 231,22
 προσχράομαι 201,7 218,14
 πρόσωπον 43,6 235,4
 πρότασις 37,12 90,3 123,3. 16
 πρότερον καὶ ὕστερον 23,9 sq. 28,10 54,7 πρῶτον. τῆ φῶσει 77,32 εἰ τὸ πρῶτον τὸ ὕστερον 71,10 88,15 sq. εἰ τὸ ὕστερον ἐξ ἀνάγκης τὸ πρῶτον 88,21 sq. cf. 128,13 203,2 ἀλλὰ μὴν τὸ πρ. . . καὶ τὸ τελευταῖον ἄρα 210,10 sq. πρῶτως 20,27 πρ. . . ἔπειτα 48,5 124,23 ἐν τοῖς πρῶτοις 50,20
 προτίθημι 70,18 98,17
 προτρέπω 171,26 188,1. 22 189,2 190, 27
 προτροπή 187,13 196,26 198,25
 προὔπαρχω 25,24 28,18 33,11 37,21 48, 23 56,20 236,17
 προὔπσκειμαι 20,13
 πρόφασις 198,18
 προχειρίζω 17,34 154,3 196,22 216,4
 πρόχειρος 147,25 197,4 211,6 216,3
 προχωρέω 184,22
 προωθείω 237,1. 19
 πρῶτην 65,18
 πύκνότης 62,8
 πῦρ 5,27 7,1 14,4 48,11 50,11 58,22 60,11 61,32 sq. 123,23 175,18 179,15 183,14 218,1 238,20 ἀναλίσκει τὴν ὑγρότητα ἐν τῆ σιδήρῳ 228,2 ἐν τῆ ἐκπυρώσει 226, 18 sec. Stoicos διὰ παντός τοῦ σιδήρου χωρεῖ μετὰ τῆς ὕλης ἐφ' ἧς ὄν ἐξῆψεν αὐτόν 227,16
 πυρός 216,21 228,32

πυρώω 62,2 223,2 227,13. 14. 20. 30 228,1
231,31
πυρώδης 49,12

ῥαδίος 70,24 163,4 221,27 231,14
ῥαδιουργία 196,12
ῥαθύμος 184,13
ῥαστώνη 187,1. 8
ῥέω 13,26 72,14 73,31 235,22 238,5. 10
ῥῆμα 191,17
ῥοπή 49,2 237,9
ῥυθμίζω 149,5
ῥύσις 13,22 235,33 236,20

σάρξ 43,5 75,14 235,4. 22. 35 sq. γένεσις
dist. τροφή 238,13
σβέννυμι 69,9 223,3 228,1
σελήνη 41,10 49,16 50,8
σεμνός 142,9
σημαίνω 21,25 22,3 23,7. 10 43,8 54,3
59,20 78,30 96,12 σημαίνόμενος 66,20
132,12 172,9. 11. 24 173,12 177,10 181,
10 182,24 208,18 212,5
σημείον 65,27 92,29 96,14 108,5 124,31
144,1 147,26 198,20 219,14 γραμμῆς
μέρος 222,26
σήπω 193,20
σιγάω 59,28 175,23
σιδηρίτις 74,27
σίδηρος φέρεται πρὸς τὴν Ἡρακλείαν λίθον
72,10 sq. πεπυρωμένος 62,2 a Stoicis
explicatur 227,13 ab Alexandro 227,30
σιχύα 74,10
σιτίον 149,26 153,22
σιωπάω 189,3
σκάπτω 194,18
σκέλος 133,8
σκέπαρνον 123,24
σκέπη 147,6
σκιαγραφία 196,16
σκληρός 228,1
σκοπός 66,22 142,26 143,4 148,6 sq. 165,9
167,21 168,8 190,2
σκόληξ 226,28
σμήνος 192,18. 28
σοφία dist. νοῦς 151,8
σοφίζω 173,22

σόφισμα 184,22
σοφός 199,20
σπάνιος 67,3 173,15 194,21 199,18
σπάω 74,7. 12
σπέρμα 64,6 74,15 76,31 226,5
σπεύδω 129,5 233,12
σπογγία καθιεμένη εἰς τὸ ἀγγεῖον τὸ ἔχον
κεκραμένον οἶνον ὕδατι 232,2
σπουδάζω 139,19 144,10 180,14 204,27
σπουδαῖος 120,1 123,13 131,7
στάσις 20,27 40,20 62,30 63,6 76,18
στέγω 6,8. 24
στενός 99,1
στερεός 57,18 73,29 231,30
στερεότης 62,3
στέρησις 16,7 29,7 37,19 52,23 55,21 119,
15 123,29 162,8. 11
στερίσκω 5,30 27,12 56,14
στιγμή 40,7 103,29
στοιχείον 20,18 25,22 42,6 56,19 61,32
64,18 75,9 213,20 215,1 218,2 225,7
ὀνομάτων 101,5
στοχαστικός 61,4 127,8
συβώτης 67,34
συγγενής 73,20 198,13
συγγιγνώσκω 130,6 189,13 sq. 207,22
συγγνώμη 130,5 189,13 sq.
σύγγραμμα 189,5 202,12
συγγράφω 189,5
συγκατάθεσις 182,16 183,29 184,2
συγκαταριθμέω 104,13
συγκατατίθημι 107,8 sq. 178,21 183,
6 sq.
σύγκειμαι 45,31 58,2 64,30 73,8 155,29
217,5
συγκληρόω 199,22
σύγκριμα 225,6. 11
συγκρίνω 49,20
σύγκρισις 214,2
συγγέω 186,19 217,5 220,30 221,11
σύγχυσις secundum Chrysippum 216,22
dist. κρᾶσις 220,29 sq.
συγχωρέω 9,10. 17 16,28 72,17 123,1
167,19 184,7. 28 197,3 201,24 205,7
211,5
συζεύγνυμι 57,4
συλλαβή 101,7
συλλαμβάνω 79,3 210,2
συλλογίζομαι 123,2
συλλογισμός 186,9. 11 208,3
συμβαίνω 7,21 12,8. 14 17,13 42,9 sq. 52,

- 30 sq. 54,30 sq. 56,18 123,7 sq. 192,24 213,14
 συμβάλλω 41,29 133,2
 συμβουλεύω 190,27 201,19. 32
 συμβουλή 170,16 202,7
 σύμβουλος 108,11 181,2
 συμμένω 216,16 224,7
 συμμεταπίπτω 238,10
 συμμετρία 19,32 64,25. 31. 34 65,4 73,31 149,22 sq.
 σύμμετρος 16,34 126,23 πόροι 72,11 ἀφ-
 ρεσις 146,22 sq.
 συμμίγνυμι 215,5
 συμπάθεια 223,32 227,8
 συμπαθής 216,16 ἑαυτῷ 223,8
 σύμπας 216,15 223,7
 συμπληρώω 79,5
 συμπληρωτικός 53,1
 συμπράσσω 133,2 203,5
 σύμπτωμα 22,4 107,27 178,14
 συμφέρω 184,10 τὸ σ. sim. ἡδύ, καλόν
 138,31 συμφέρομαι *consentio* 216,9. 12
 σύμφθαρσις 216,24 221,22
 συμφθείρω 41,24 42,9 64,14 216,23 217,5 221,11
 σύμφυτος 33,26 199,21
 συμφωνία 4,6 212,11
 σύμφωνος 215,32
 συνάγω 37,6 57,11 178,14 208,2
 συναγωνίζομαι. συναγωνίζεσθαι τοῖς ἀπο-
 ροιμένοις καθ' αὐτῶν 196,17
 συνάδω 172,2 174,30 184,10 225,28
 συναθροίζω 34,10
 συναίρω. συναίρεται τινι πρὸς τι 140,28
 συναίσθησις *secundum* Arist. *De anima*
 III, 2. 425b12 *explicatur* 91,28—93,22
 τῇ αὐτῇ αἰσθήσει τῶν τε αἰσθητῶν αἰσθά-
 νεσθαι ἡμᾶς καὶ τῆς περὶ τὰ αἰσθητὰ ἑαυ-
 τῶν ἐνεργείας 91,28—92,20
 συναίτιος 158,22 192,19
 συνάλλαγμα 147,23
 συναμφοτέρος 13,25 42,12sq. 75,27 123,
 22 ἄλλο καὶ σ. ὄργανον 123,18
 συναναιρέω 22,18 23,12 157,14 128,4 sq.
 219,21
 συναναφέρω 100,7
 συνάπτω 90,15 161,3 192,4 208,23 223,35
 συναρτάω 192,8 193,7 219,11
 συναύξω 236,26
 συνδέω 192,2 224,9 συνδόμενα 223,35
 συνδιαιρέω 120,14. 22. 29 124,8 sq. 145,33
 συνδύαζω 108,26
 συνδυασμός 144,29
 σύνειμι 35,11 120,18
 συνεισάγω 60,2. 9
 συνεισφέρω 48,29
 συνεκτικός 192,19
 συνεργέω 62,20 203,6 231,12 ὑπὸ τ. ἄλλης
 συνεργούμενα πρὸς τὸ etc. 89,15
 συνεργός 203,16 209,1
 συνέρχομαι 57,14 228,15 230,27
 συνέχεια 195,3 218,6 223,35
 συνεχής 3,4. 21 35,28 sq. 37,8 46,15 62,
 29. 36 220,2 227,21 235,22. 27 238,5
 συνέχω 216,16 217,37 223,8
 συνηγορία 187,27
 συνήθεια 102,1 142,17 ἡ κατὰ τὴν αἰ-
 σθησιν σ. opp. ἡ κατὰ τὸν λόγον ἀκολου-
 θία 105,18
 συνήθης 133,10
 σύνθεσις 28,24 46,11 58,17 64,36 78,1. 6
 156,2 208,14 213,20 215,4 ἡμερῶν 115,
 35 λόγου 208,1 οὐ πᾶσα μίξις 228,30
 σύνθετος 4,15 21,7 64,37
 συνίημι 209,3 227,2
 συνίστημι 2,19 4,7 14,34 27,16 50,15 94,
 29 101,8 149,32 165,15 205,25 226,3
 συνίσταται ἀπορία 135,13
 συνοδεύω 169,22 182,29
 σύνοιδα 141,26. 32 171,28
 συντέλεια 18,22 65,31
 συντελέω 17,16 sq. 18,6 39,8 48,8
 συντίθημι 40,7 58,29 66,1 78,4 79,6 168,
 10 216,18 219,14
 συντομία 228,10
 συντροφία 102,1
 σύντροφος 101,28
 συνυπάρχω 8,25 60,29 79,18 144,33
 συνυφίστημι 228,21
 συνωδός 171,2 201,6 203,12 232,34
 συνώνυμος 21,22 128,17 157,16 sq. 235,5
 σύστασις 7,8 14,35 49,8 65,7 70,23 148,5
 150,27 155,35 170,14 174,4 δόγματος
 212,2
 συστέλλω 16,3 34,5 57,9 sq. 237,30 εἰς
 τὰς προτάσεις? 90,3 ὅτι οὐ δείκνυται διὰ
 τοῦ συστέλλεσθαι τὰ σώματα εἰς ἑαυτὰ τὸ
 σῶμα διὰ σώματος χωρεῖν 57,9—30
 σύστημα 99,20
 συστολή 15,30 34,2 126,8 238,2
 σφαῖρα 185,17 208,24 πλείονες τοῦ θεοῦ
 σώματος 40,24 πρώτη τε καὶ ἐξωτάτη

μίαν κινεῖται κίνησιν 40,24 αἱ ἐπτά 40, 26 κινήσεις αὐτῶν ib. ἡ ἀπλανής καλουμένη 41,13
 σφαιρικός 63,4
 σφόδρα 70,34 96,11 142,11
 σχεδόν 172,5 179,25 204,25 214,12 227, 10
 σχέσις 6,11.32 16,14 sq. 33,1 35,12 38,7 50,6 54,28 63,26 169,26 223,12 225, 33
 σχῆμα 5,15 26,6 60,21 236,30 sq. 237,29 σφαιρικὸν φυλάττει γῆ 237,14 cf. 63,4 ἀτόμων 213,19 πρὸς τοὺς Πλατωνικοὺς τοὺς ἐκ τριγώνων τὰ σχήματα καὶ τὰ εἶδη συγκαίεσθαι λέγοντας 58,1—34
 σχηματίζω 49,33 52,24 53,29 58,21 167,5 σχολάζω 226,29
 σχολή 70,7 165,9
 σώζω 28,21 42,20 49,25 51,25 57,26 62, 10 64,36 75,16 144,21 165,18 167,15 172,8 173,8. 16. 26 177,2 181,8 186,13 191,1 205,1 214,22
 σωλήν 237,28. 32 238,6
 σῶμα 30,1 sq. def. 219,16 ἀγένητον 63,18 γενητόν 63,23 ἐν γενέσει 41,1 ὑπὸ σελήνην 49,16 cf. 62,17 sq. φυσικὸν ἢ μαθηματικόν 20,23 62,17 sq. cf. 106,8 συνεχές opp. διωρισμένον 223,29 θεῖον, πέμπτον, κυκλοφορητικόν 3,10—20 4,2 20,20 sq. 21,1 sq. 40,10 106,27 223,10. 33 226,35 229,7 ἀπλᾶ, σύνθετα 19,30 48,2 sq. 49,9 sq. 56,30 58,9 64,24 75,5 89,11 σώματα ἀπλᾶ τῆς εἰς ἄλληλα μεταβολῆς ἔξωθεν ἔχει τὴν αἰτίαν 225,30 σῶμα πλείω πάθη κατὰ τὸ αὐτὸ ἀδύνατον δέγεσθαι 97,19 εἰ ἐνεργεία διαιραῖται εἰς ἄπειρα 222,5 sq. σῶμα ὅτι μὴ οἶόν τε ἄπειρον εἶναι μήτε τῶν ἀπλῶν μήτε τῶν συνθέτων 106,2 sq. ἀνάγκη μετὰ σχήματος εἶναι τινος καὶ γρώματος 17,14 οὐ διὰ σώματος χωρεῖ 57,9—30 τίς ἢ ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ θείου σώματος ἐγγινομένη δύναμις τῷ γετινωτῶν αὐτῷ θνητῷ τε καὶ ἐν γενέσει σώματι 47,30—50,27 πρὸς Πλατωνικοὺς τοὺς ἐκ τριγώνων τὰ σχήματα καὶ τὰ εἶδη τῶν σωμάτων συγκαίεσθαι λέγοντας 58,1—34 τέσσαρα πῶς μεταβάλλει 229,30—230,7
 σωματικός 125,33 126,7. 23 138,8 198,7
 σωρός 228,32
 σωστικός 81,23

σωτηρία 68,21 119,24 199,13 203,14
 σωφρονικός 121,10 199,6
 σωφροσύνη 146,17 149,33 154,7
 σώφρων 120,27 134,24 139,26 199,6
 τάξις 10,17 63,11 68,24 69,2 89,9 166,19 168,4. 14 170,11 196,7
 τάσσω 41,12 62,33 101,5
 ταχύς 34,12 46,1 227,22 231,12. 14. 15
 τεκνοποιία 144,28
 τεχνόω 225,12
 τεκτονικός 160,32
 τέκτων 199,4
 τέλειος (τέλειος) 48,29 49,17 50,19 τέλειον funditus 230,23. 25 231,10
 τελειότης 16,2 40,23 48,12 50,19 62,22 sq. 63,22 198,2
 τελειόω 88,2 198,9
 τελείωσις 157,29
 τελευταῖος 71,13
 τέλος 37,18 52,16 61,4 68,26 69,1 71,13 124,7 131,2 141,8 148,20 166,25 167,10 168,3
 τέμνω 222,8
 Tempus. Praeteritum nota respicit 107,24 108,11 122,14. 21 125,7 157,12. 15 praesentia notat 178,25. 27 179,21 184, 10 194,14 213,16 (Ἀριστοτέλης) ἐρεῖ 82,26 91,17
 τέρας 193,15
 τέρω 145,31
 τέφρα 220,10
 τέχνη 64,7 81,27 82,4 sq. 148,15 168,11 169,8 197,9 sq. 210,7 πῶς οὐχ ὁμοίως ταῖς στοχαστικαῖς τέχναις καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι τέλος ἔξουσιν τὸ πάντα τὰ παρ' αὐτὰς ποιεῖν πρὸς τὸ τοῦ προκειμένου τυχεῖν 61,4—28
 τεχνικός 35,5 61,14 64,13
 τεχνίτης 82,11 167,3
 τέως 57,13. 24 219,23
 τηλικούτος 197,22
 τηρέω 64,35 183,20 208,11. 12 210,10 220,6 236,30
 τίθημι 27,21 100,27 101,34 108,1 124,35 166,20 168,26 172,14 182,24 208,4 213,7 218,11 μετὰ τῶν οἰκείων τιθέναι τι *iusta argumentatione aliquid contendere* 225,10

- τιμάω 164,11 165,11 209,16 211,1
 τιμή 69,26 165,11 167,11 187,13 206,2
 τίμιος 68,25 137,22 204,16
 τιμητός 37,8
 τίνυν 13,21 21,30 56,30 68,12 153,15
 177,21 228,25 234,15 235,2.12.14.34
 τοῖος 170,13 198,28
 τοῖόςδε 48,25 63,11 64,3 82,7 etc.
 τολμάω 202,4
 τομή 37,8 116,8 εἰς διαιρέσεις 221,35 εἰς
 ἄπειρον 222,4
 τόνος 223,34
 τοξεύω 102,2
 τοπικός 233,12
 τόπος 16,15 47,23 48,11 57,21 62,19 sq.
 218,21 219,23 228,25 234,20 διαβάλλε-
 ται 131,23 sq.
 τσσαυτάκις 104,11
 τσόςδε 214,10
 τραγηματίζω 139,21
 τραγητοποιός 203,25
 τράπεζα 203,29
 τράχηλος 175,11
 τρέπω 130,21.23 τὴν αὐτὴν τιμὴν τραπέντες
 213,23
 τρέφω 25,12 54,17 144,22 193,20 233,
 22 sq. cf. τροφή, αὔξησις
 τρέχω 148,17.
 τρίγωνον 58,1 sq.
 τρίγωνος 60,20
 τριχῆ 59,23
 τρόπος 42,27 66,13 74,5 82,1 166,20 168,
 11.25 189,15 231,32
 τροπή 89,5 sq.
 τροφή 62,8.9.12 74,15 173,8 144,22 sec.
 Aristotelem exponitur 233,23—238,23
 καὶ τὸ τρεφόμενον οὐ κινᾶται 230,17
 cf. αὔξησις
 τυγχάνω 61,5 sq. 63,27 75,22 164,5.6
 174,10 182,10 ὡς ἔτυχεν opp. ἀπλῶς
 150,8
 τυρός 231,32 232,15
 τύχη 67,3 124,36 166,9 168,19 172,18 sq.
 Peripati de casu doctrina consentiens
 cum communi hominum opinione 172,
 16—173,13 Stoicorum ratio in univer-
 sum adumbratur 173,13—174,1 singil-
 latim recensetur 174,1—28 τύχαι 166,1
 βελτίονος τ. τυγχάνειν 189,25
 ὑγαίνω 19,19 sq. 197,22
 ὑγεία (ὑγεία) 19,17 sq. def. 19,32 153,21
 ὑγεινός 125,21 197,25
 ὑγιής 19,24 37,3 66,10 88,21 128,7
 ὑγρός 5,13 14,4 sq. 57,14.18 228,36 230,
 35 232,8 τὸ ὑ. τὸ ἐν τῷ λίθῳ 73,17
 καὶ εὐδιαίρετος 221,26
 ὑδροποιός 215,5
 ὕδωρ 215,2 231,24 238,18 ὕδατι οὐ κιν-
 νᾶται 229,1 εἰς ἀέρα ἀπόκρισις 232,23
 234,7 εἰ μᾶλλον ὕδωρ κατὰ τὸ ψυχρὸν
 ἢ τὸ ὑγρὸν, τί δήποτε κατὰ μὲν τὸ ὑγρὸν
 μεταβάλλον οὐκ ἔστιν ὕδωρ (οὐ γὰρ ὕδωρ
 ὁ κρύσταλλος), κατὰ δὲ τὸ ψυχρὸν μετα-
 βάλλον ὕδωρ ἔτι μένει 14,1—15,22
 ὕλη 17,8 sq. 20,19 29,30 sq. 30,1 sq. 37,18
 38,27 41,21 sq. 49,30 52,23 55,11.25 sq.
 58,10 60,25 64,17 75,3 sq. 78,17 sq. 89,
 15 162,12 235,21 sq. ἀίθριος 42,9 αἴθριον
 166,24 οὐ μίγνυται 223,1 228,22 ὑπάρ-
 χει τῇ ὕ. τὸ δύνασθαι παρὰ τῆς οἰκείας
 φύσεως, τὸ δὲ μὴδέπω ἐνεργεῖα εἶναι παρὰ
 τῆς στερήσεως 38,14 ὑπὸ τῆς ἀπὸ τῆς τῶν
 θείων συμμ. δυνάμεως γινομένης ἐνεργείας
 εἰδοποιεῖται 49,32 οὐ πᾶσα ἀλλάσσεται
 (τοῦ αὔξεσθαι λεγομένου) 13,12 κατ' ἀνα-
 λογίαν νοητὴ 4,10 comp. γένος (consen-
 titiunt) 77,32 sq. (different) 78,6 sq. οἱ
 ἐκ διωρισμένων ποιοῦντες ὕλην 213,17
 οἱ τιθέμενοι τὴν ὕλην τῶν ἐναντίων εἶναι
 δεκτικὴν 27,22 οἱ μίαν ὕλην ὑποκείσθαι
 λέγοντες πᾶσι τοῖς ἐν γενέσει 213,16 cf.
 216,1 sq. πυρός 62,3 τῶν κατὰ τὰς
 τέχνας γινομένων 64,7 ὡς ὕλη χρῆσθαι
 49,16 εἰ ἡ αὐτὴ ἐν τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς
 ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ, ἔσται κάκεινα φθαρτά
 26,29—27,29 τί ἔσται, εἰ παρὰ μὲν τῆς
 στερήσεως ἔχει τὸ ἄποιος εἶναι καὶ ἀσχη-
 μάτιστος, παρὰ δὲ τοῦ εἶδους τὸ πεποιω-
 σθαι καὶ ἐσχηματισθαι 52,20—53,30 ὕλη
 ὅτι μὴ γένος 77,32—79,18 ἐφ' ὅ. εἶναι
 227,16.27
 ὑλικός 8,1 223,16
 ὑμνέω 201,31 203,7
 ὑπαλλαγή 16,19 ὑπαλλαγὰι ἀέρων 170,15
 ὑπαλλάσσω 16,20
 ὑπαρξίς 18,7 30,4 106,11
 ὑπάρχω 21,27 22,5 31,20 42,1 sq. 59,15
 60,18
 ὑπέκκαυμα. ὅτι οὐκ, εἰ ἔστιν τοῦ ὡς ὑπεκ-
 καύματος πυρός, δ καὶ στοιχειόν ἔστι,

- θερμότερον τι ἄλλο πῦρ, διὰ ταύτην τὴν
αἰτίαν μίξει τοῦ ἐναντίου τοιοῦτον ἐκείνο
61,31—62,14
ὑπεναντιόμοιαι 107,34
ὑπέξειμι 218,26
ὑπέρ 128,30 144,26 200,5
ὑπεράνω 213,6
ὑπερβαίνω 166,29
ὑπερβάλλω 14,13 104,14 153,16
ὑπερβολή 16,8. 32 126,2 127,23 131,27
149,22
ὑπερέχω 103,19 156,22 230,28
ὑπεροράω 187,19 190,3 191,29
ὑπεροχή 230,31
ὑπερτίθημι 70,6 85,19
ὑψηρεσία 81,28
ὑψηρετώ 54,10
ὑπισχνέομαι 70,34 164,12
ὑπνος 135,18 ὑπνου αἰτία 33,28 sq. τοῦ
χειμῶνος οἱ ὑ. οὐ πολυχρόνιοι 34,13
ὑπνωτικός. διὰ τί τοῦ θέρους ὑπνωτικώ-
τεροι ἴσμεν 33,24—34,29
ὑπό enim Acc. 22,15. 17 23,12 27,8 77,33
84,23 166,20
ὑποβάλλω 172,11. 24 227,22 235,30
ὑπόθεσις 22,7 204,2 ἐξ ὑ. ἀναγκαῖον 37,
11 71,16 ὅτι τὸ ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης γί-
νεσθαι καὶ μὴ ἐξ ὑποθέσεως ἐν τοῖς ἀει-
κύκλω γινομένοις ἐστὶ 87,24—89,24
ὑποθήκη 199,5
ὑπόκειται 17,8 sq. 20,22. 33 29,30 sq. 35,
20 55,24 58,3 sq. 64,10 90,16 162,14
220,3
ὑπολαμβάνω 70,29 166,2. 4. 11 195,26
217,9
ὑπολείπω 89,9 103,18 222,12
ὑπόληψις 130,24. 26
ὑπομένω 28,27 38,27 53,17 190,23 218,
29 234,3
ὑπομνήσκω 66,18 108,23 181,7
ὑπόμνημα 21,18 71,5
ὑπομονή 170,25
ὑποπτεύω 119,29 142,1
ὑπόστασις 8,13 17,10 sq. 30,5 42,16 sq.
56. 3 59,9 75,18 106,6 124,11 162,
16. 19
ὑποτίθημι 12,13 21,27 25,22. 26 58,29
72,30 101,10 104,1 105,31 127,21 191,3
193,8 216,2. 15
ὑποχωρέω 218,29 233,11
ὑστερον opp. πρῶτον sive πρότερον 71,9
89,24 194,14 ἀπὸ τῶν ὑ. καὶ φανερῶν
ἀρχεσθαι 4,6 cf. 194,5
ὑστέρω 74,14
ὑφαίρεω 208,17
ὑφίστημι 8,18 13,24 57,15 59,8 62,14
162,13 191,21 222,33 225,7 228,13
ὑφοράω 200,7
ὑψος 181,26 199,28
φέρω 34,16 58,4 62,11. 26 66,31 171,8
195,20 225,20 ὁ σίδηρος φέρεται πρὸς
τὴν λίθον 72,11 φέρ' εἰπεῖν 27,11 47,17
121,3 157,32 216,21
φεύγω 129,18 182,30 200,8
φαίνω 115,28 129,29 178,21 183,25 184,
5 sq. 196,23 226,17 φαίνεσθαι κοινότε-
ρον λεγόμενον 108,1
φανερός 66,12 76,5 165,2. 5 171,18
φαντάζω 178,21
φαντασία def. 108,4. 34,21 183,24 217,4
φαντασιῶν διαφοραὶ 217,7 ἐπὶ φ. οὐκ
ἐπαινούμεθα 108,7 δι' ἀνασκησίαν 108,10
cf. 130,1 φ. λαμβάνειν ἑαυτοῦ ὄντος κτλ.
105,25 πρὸ τῆς ἀληθείας σκοπὸν ποιῆ-
σθαι 165,9 ὁ θεὸς παρέχει 202,22
φάντασμα 81,2 105,28 107,14
φάρμακον 216,24 217,19
φάσκα 65,24 145,24 154,15 199,7
φαῦλος 129,20 190,4 206,13
φήμη 129,15
φθάνω 9,17 37,23 79,2. 5 193,13 212,7. 14
233,12
φθαρτικός 14,14 15,20
φθαρτός 2,20 26,30 63,23 78,34
φθέρω 3,22 14,12 18,19 30,12 31,14 33,
11 36,19 sq. 41,26 sq. 53,18. 29 64,2. 5.
15 78,34 87,7 sq. 88,9 126,1 215,19
230,21
φθόνος 183,17
φθορά 14,16 30,13 57,23 64,4 87,2 sq. 78,
23 87,13 170,13 215,6
φιλαλήθης 214,25
φιλανθρωπία 189,9
φιλίω 132,7
φιλοκίνδυνος 170,21
φιλόπονος 126,16
φιλοσοφέω 165,20 171,23 179,25 191,24
214,13 218,10 228,9
φιλοσοφία 148,10 164,11 165,20 171,15
213,14

- φιλόσοφος 164,12 172,5 187,30 190,6
 214,25
 φιλοτεχνέω 225,23
 φιλοτιμία 146,21 154,16 189,9 227,1
 φλέψ 74,15 235,5
 φλοιός 193,17
 φλόξ 62,1 227,18. 21
 φοβέω 119,29 142,13 203,20
 φόβος 70,31 146,17
 φοίνιξ 199,18
 φοιτάω 224,15 225,12
 φορά 36,23 50,24 58,4 73,1
 φορτικός 138,9
 φορτίον 133,13
 φρόνησις def. 136,16 cf. 210,23 142,25
 150,34 211,23 sq.
 φρόνιμος 197,18 sq. 199,25 200,3
 φροντίζω 212,19
 φροντίς 71,2 186,31 197,26
 φυγή 173,10
 φυλακή 153,24
 φυλάσσω 63,28 64,3. 11. 23 65,4 129,28
 135,26 142,10 145,34 188,13. 21 190,9
 195,18 200,10. 20 201,2. 31 202,7 211,
 28 213,3 221,6 223,4 233,28 234,33
 φύλλον 193,21
 φυσικός 18,24 31,21 47,32 35,5 62,17
 φυσικῶς ἐξετάζειν 144,27 oi φ. 98,21
 φυσιογνώμων 171,11
 φυσιολογία 227,10
 φύσις 6,3 7,25 8,13 23,7 31,8. 27 37,19
 47,32 48,2 49,4 50,12 51,6 59,17 62,34
 63,10. 19. 21 64,14 130,35 165,16 166,
 15 170,10 181,15. 19 189,20 191,31
 192,28 198,1. 4 200,16. 20 201,5 206,1
 223,11 224,6 228,14 229,16 δυνατοῦ
 177,2 γένους 79,5 δευτέρα ἐγγινομένη
 τοῖς ὑπὸ σελήνην σώμασι 49,15 = εἰμαρ-
 μένη 169,20 205,26 opp. λόγος 168,3
 opp. τέχνη 118,30 225,21 opp. ἀνάγκη
 169,29 opp. θέσις 100,25 sq. παρά φ.
 121,29 sq. 170,1 ἐμποδισθεῖσα 170,1 ἐν
 ἀπείροις οὐ χώραν ἔχει 102,32 οὐδὲν μά-
 την ποιεῖ 178,11 179,26 δυνατῆ μέτρον
 197,29. 31 τὰ ἀπὸ τῆς φύσεως ἀποτε-
 λέσματα δι' ἑλων διαπλάττεται 225,22 φ.
 πρὸς τὰ βελτίω νένευκε 129,12 φύσεως ἀμεί-
 νων 171,16 τὰ φ. γινόμενα ἔχει ἐν αὐτοῖς
 τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως 168,13 ἄτοπος
 105,4 δίδωσι 119,8 περὶ τοῦ τὴν φ.
 ὑπάρχειν ἀρχὴν κινήσεως 62,16—63,7
 φυτεύω 194,18
 φυτόν 48,14 193,17 233,27
 φύω 161,14 193,15 198,10
 φωνή 132,16 194,25 218,22
 φῶς 34,28 35,9 ἀέρι κινᾶται sec. Chrysip-
 pum 218,8 cf. 222,28
 φωτίζω 6,18. 25
 χαίρω 121,1 125,26 187,1
 χαλεπός 164,21
 χαλεπότης 214,11
 χαλκός 73,13 167,4
 χαρτεῖς 206,12
 χάρις χ. εἶδέναι 212,14 χάριν 41,11 61,
 12 131,1 167,11. 26 168,3. 22. 23 172,
 20. 27. 29 173,6 174,19
 χειμερινός 89,5
 χειμών 34,7 89,6 147,6 195,10
 χεῖρ 133,14 235,4
 χείρων 118,27 191,26 196,21 204,19
 206,14 214,16
 χέω 34,9 217,26. 30 220,18?
 χιών 69,8 175,20
 χορηγία 62,6 227,18. 21
 χράω *vaticinor* 202,12 203,4 204,24 χράο-
 μαί 31,4 42,32 49,16 51,7. 16 54,6. 9
 165,13 168,15 202,2
 χρεία 147,28 164,17 178,16 188,12
 χρεώστης 173,2
 χρῆμα 133,30 146,21 171,2
 χρήσιμος 82,32 83,12 135,25 179,22 191,
 30 202,26 209,6 211,29 ὅτι μὴ χρῆ
 πανταχοῦ τὸ χρήσιμον ζητεῖν 139,30—
 141,12
 χρῆσις 51,17. 18
 χρησμός 202,8
 χρίω 73,15
 χρορίζω 223,5
 χρόνος 14,27. 36 32,25 33,3. 7 34,19 35,19
 45,31 46,2 74,27 89,12 105,15 184,29
 194,28 200,9
 χρυσός ὑπὸ τινων φαρμάκων λεπτόνεται
 217,19
 χρώμα 5,2—7,17 35,14 233,7 ὅτι μὴ
 ὁμοίως κατ' Ἐπίκουρον εἰσάγεται τὰ χρώ-
 ματα καὶ κατὰ τὰς ἄλλας αἱρέσεις 25,
 20—26,13
 χρώννουμι 6,29
 χυμός 29,12

χύσις 220,20 222,36
 χώρα 13,19 57,14 138,5 169,31 172,7 184,
 32 218,27 219,31 220,1 237,1
 χωρέω. σῶμα διὰ σώματος 57,10 sq. 217,
 10 sq. 218,1. 16 sq. ὁμόσε 193,25 *con-*
cedere 200,16 231,20
 χώρασις 57,23
 χωρίζω 4,15 39,18 41,26 55,12 57,13 64,
 11 78,23 220,21 232,10
 χωρίον 131,12
 χωρίς 8,21 17,19. 25 18,23 53,16 166,21
 χωρισμός 79,18 232,25 sq.
 χωριστός 55,3 162,18

ψέγω 108,5
 ψεκτός 207,14 210,27
 ψευδής 13,8 211,5 223,18. 19
 ψεύδομαι 171,14 187,4
 ψεύδος 13,5 51,4 139,1 145,18 174,5 177,
 21 190,13 193,2 194,26 220,24
 ψηφίς 31,10
 ψόγος 108,7 159,9 187,27 198,17 206,1
 ψύξις 225,31
 ψυχή def. 54,5. 16,2 18,2 30,16 48,18. 25
 69,9 75,32 76,22 sq. 77,9 sq. 149,4 δι'
 ὅλου τοῦ σώματος διήκει sec. Chrysippum
 217,33 σώματι οὐ μίγνυται 222,28 ψυχαί
 πότερον εἶδει διαφέρουσιν ἢ γένει 22,29
 εἰ κινεῖ αὐτήν 47,3—27 πῶς οὐ πρός τι,

εἰ ἐντελέχεια σώματος τοιούτου 54,20—31
 πῶς οὐκ αὐτὸ δι' αὐτοῦ ὠρίσαστο ὁ τὴν
 ψυχὴν ὀρισάμενος ἐντελέθειαν σώματος φυ-
 σικοῦ ὀργανικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος 54,
 3—18 ὅτι μὴ αὐτοκίνητος 55,2—17
 ψυχικός 49,3 125,35
 ψυχρός 14,4 sq.
 ψυχρότης 62,2 175,19
 ψωριάω 24,27

ὠμός 189,26
 ὦρα 46,17. 18
 ὦς. λέγεται οὐχ ὡς .. δυναμένων τῶν ἐναν-
 τίων, ἀλλ' ὅτι 32,21 τοῦτ' αὐτὸ αἰτια-
 τέον ὡς αὐτῶν ἀπατωμένων ἢ .. ἀπατῶν
 προαιρουμένων 183,21 ἔχει οὕτως ὡς ..
 δύνασθαι, ὡς .. μεταστῆσαι 230,27 πίστιν
 λαμβάνειν ὡς ἀν ἀπὸ ἐναργοῦς τοῦ .. 227,
 13 ὡς ἀν εἰ 237,28 ὡς εἰ 238,17 cf.
 173,12. 14 174,5. 8. 13 et Participium
 ὠσαύτως 195,25
 ὡσπερ 4,16 19,4 26,12 51,7. 16. 28 53,27
 121,6 177,6 187,15 193,7 226,29 etc.
 ὡσπερ οὖν 171,11 228,3
 ὡστε 120,20 131,3. 4 144,13 236,15
 ὠφελίω 67,13 sq.
 ὠφέλεια 66,22 67,14 sq.
 ὠφέλιμος 129,30 137,23
 ὠχρός 93,28

II INDEX NOMINUM

- Ἀγαμέμνων 187,17
 Ἀθήναι 160,11
 Αἰθίοψ 199,18
 Ἀλέξανδρος ad suos commentarios provocat in libros De anima 21,18 in libros De generatione 71,5 Severum et Antoninum imperatores adloquitur 164,3—165,13 212,5—19 eosdem visere voluit 164,3 ab isdem Aristotelicae doctrinae professor legitime constitutus 164,14
 Ἀλέξανδρος ὁ Πριάμου 187,16
 Ἀναξαγόρας universae hominum de fato doctrinae obloquitur 165,19 περί κράσεως 228,17 cf. 214,3 cf. 27
 Anonymus de fato 10,23 de providentia 69,7 ὁ λόγος δεικνύει θέλων ἄπειρον τὸ ὄν (Archytas? ¹⁾) 101,10 sq.
 Ἀντίπατρος 216,12 cf. Σωσιγένης
 Ἀντωνίνος 164,3
 Ἀπόλλων 203,1. 20
 Ἀριστοτέλης οὐδὲ ἡ ὑπερβολὴ καὶ ἡ ἔλλειψις ἐναντία ὑπ. Ἀ. λέγεται 16,31 κίνησις ἐν ταῖς Κατηγορίαις ἐν τοῖς ποσοῖς οὐ κεῖται 34,31 δοκεῖ ἔλον τι λέγειν τὴν τέλειον ἀρετὴν ἀλλ' οὐ μέρος 128,20 μόνος Ἀ. εἶη ἂν τὸν ἀληθῆ περί τῆς κράσεως λόγον ἀποδεδωκώς 233,1 οἱ ἀντιλέγοντες Ἀριστοτέλει περί τοῦ πέμπτου σώματος 226,35 ἡ προσηκόντων ἔφεσις ἀπὸ τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς ὡς περ εἶπεν Ἀριστοτέλης 142,29 περί νοῦ 39,9 περί προνοίας 65,19 sq. 70,8 sq. 71,1 41,10? περί αἰτίων 166,23 περί τελῶν 167,20 περί εἰμαρμένης 164,13 165,3 212,12.24 Aristotelis περί κράσεως δόξα explicatur inde a 228,8 cf. 216,10 (οὐ γνώριμος τοῖς πολλοῖς τῶν φιλοσοφούντων διὰ συντομίαν τῶν περί αὐτῆς εἰρημένων ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου 228,9) περί αὐξήσεως καὶ τροφῆς 233,23 sq.
 Ἀρχαῖοι οἱ ἀ. ἀνῆρουν γένεσιν καὶ φθοράν 37,19
 Ἀρχέλαος περί κράσεως 214,3
 Ἀσκληπιός 204,25
 Ἄτρεύς 203,28
 Δημόκριτος περί κράσεως 213,22 214,18—28.29 eius de lapide Heracleo opinio exponitur 72,28—73,7 refutatur 73,7—11
 Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης de lapide Heracleo 73,11—20 refutatur 73,20—74,4
 Δίων 30,31
 Ἐλένη 187,17
 Ἐμπεδοκλῆς de lapide Heracleo 72,10—17 refutatur 72,17—28 fr. 284 Stein 72,26
 Ἐπίκουρος περί χρωμάτων 25,18 sq. (= Usener fr. 289) περί κράσεως 214,28—215,8 (= Usener fr. 290) 213,23 περί θεῶν 211,7 (cf. Usener p. 242 adn.) περί ἀπρονοήσιας 203,11 (= Usener fr. 368). Cf. 104,6 (Usener fr. 301) 104,20 (Usener fr. 297) 105,13 106,10
 Euripides Phoenissarum v. 19.20 202,10
 Homerus Iliadis IX, 116 187,18
 Ζήνων. λόγος κατὰ τῆς κινήσεως 196,19
 Ζώπυρος ὁ φυσιογνώμων 171,11. 14
 Ἡρακλεῖα λίθος vide λίθος
 Ἡράκλειτος 170,19

¹⁾ Praeter Simplicii verba p. 101,10 adn. citata cf. eiusdem in Ar. De caelo comm. (ed. Karsten) p. 128^b 12

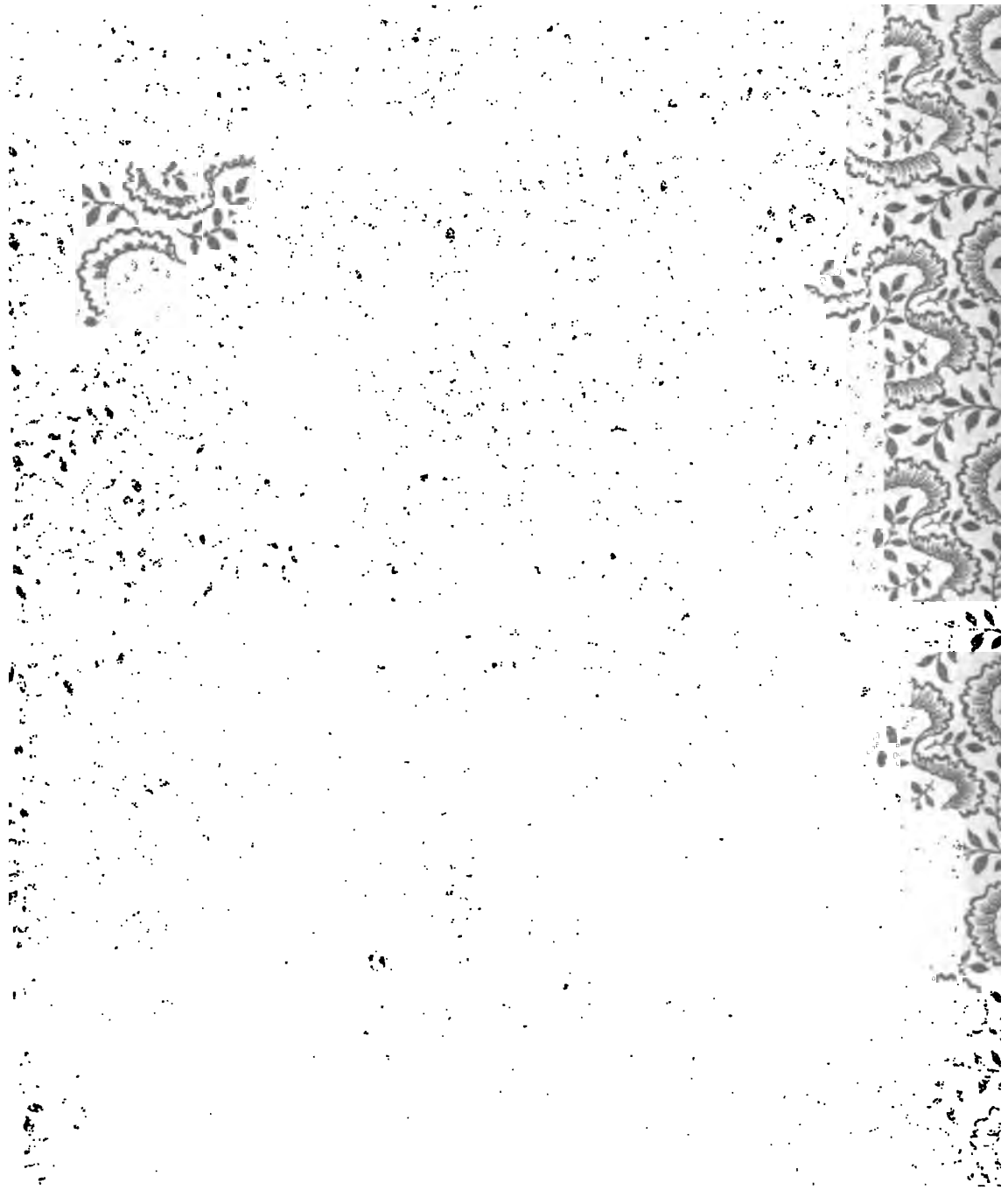
- Θεόφραστος ἐν τοῖς Ὑστέροις ἀναλυτικοῖς 42,28
 Θυέστης 203,27
 Ἰσθμία 194,30
 Καλλίας 8,2
 Κηνησώριος ὁ Ἀκαδημαῖος. ὅτι μὴ ὁμοίως κατὰ τε τὰς ἄλλας αἰρέσεις καὶ κατ' Ἐπίκουρον εἰσάγεται τὰ χρώματα, ὡς ἔλεγεν Κ. ὁ Ἀ. 25,19 sq.
 Κορίνθιος vide Πόλυβος
 Λάιος 202,8. 15. 16. 18 203,8
 Λεύκιππος 213,22
 Μιτυληναῖος vide Πιττακός
 Ὀλύμπια 194,30
 Περσίπαιος. οἱ ἀπὸ τοῦ Π. (περὶ εἰμαρμένης) 171,17 οἱ προάγοντες τὸν Ἀριστοτέλους λόγον (περὶ προνοίας) 70,26
 Πιττακός ὁ Μιτυληναῖος διπλᾶ ἐπιτίμια ὤρισεν τῶν παρὰ μέθην ἀμαρτανομένων 158,30
 Πλάτων Timaeus 52b 4,10 Theaetetus 176a 32,15 cf. 88,13. 19
 Πλατωνικοί. πρὸς τοὺς Πλατωνικοὺς τοὺς ἐκ τῶν τριγώνων τὰ σχήματα καὶ τὰ εἶδη τῶν σωμάτων συγκρίσθαι λέγοντας, οὐ τὰ σώματα 58,3—34 ἑαυτοὺς πεπεικότες ὡς μηδὲν Ἀριστοτέλους περὶ προνοίας εἰρηκότος 70,34 cf. (περὶ σωμάτων γενέσεως) 214,5 215,22
 Πύθιος 202,9 203,8. 16 204,24
 Πόλυβος ὁ Κορίνθιος 202,18
 Πρίαμος 187,16
 Σαρδανάπαλος 144,7
 Σέβηρος 164,3
 Σκύθης 160,11
 Στοά (οἱ ἀπὸ τῆς Στ.) de fato 171,18—172,16 hanc doctrinam ne ipsi quidem vita sequuntur, quia humana evertit 186,13—189,8 cf. 190,19 improbis ignoscere debent 189,9 fatum non obstare dicunt quominus legibus poenis laudibus vituperatione utantur 207,5—21 refutantur 207,21—210,18 non obstare fatum quominus laudemus et vituperemus 210,19—211,4 refutantur 211,4—212,5 Oedipi fabulam interpretantur 202,12—24 refutantur 202,25—204,5 deorum providentia fati doctrinam firmant 200,12—15. 29—30 refutantur 200,16—202,5 fati doctrina Stoicorum periculo-
 sior Aristotelica 191,2 sq. de mundo 191,30—192,28 de causis 192,8 sq. utrumque refutatur 193,1—196,12 de casu 174,2 sq. de eo quod fieri potest 175,7 sq. aliquid fieri posse demonstrare conantur 8,31—13,9 176,15—23 discrimen esse statuunt inter id, quod fieri potest et necessarium 177,8—14 refutantur 177,14—178,7 de libera voluntate (τὸ ἐφ' ἡμῖν) 181,13—182,19 185,8—10 196,24—197,3 205,1—12 refutantur 182,20—186,12 197,3—200,12 205,12—22 de peccatis et poenis 205,27—206,2 refutantur 206,2—207,4 δύο ἀρχὰς τῶν πάντων λέγουσι εἶναι ὕλην τε καὶ θεόν 224,33 πνεῦμα 223,6—226,34 θεός 224,32—226,24 φθειρών ἑαυτὸν 226,23 ἐν ἐκπυρώσει 226,18 προηγούμενον ἔργον 226,26 δημιουργός σωλήων 226,28. — μαντικὴν μόνον ὠφελεῖν λέγουσι 202,1. — περὶ κράσεως 216,5 sq. οἱ προιστάμενοι τῆσδε τῆς (Chrysiippi περὶ κράσεως) δόξης 217,13 οἱ τῆς Ἀριστοτέλους δόξης ὕστερον ἀκούσαι δυνήσασθαι 216,10. — secundum eos σώματα δι' ἀλλήλων δίκαια καθὸ μεστά 219,10 (refutatur cum 219,11 sq. tum 220,22 sq.) σώματα παρεκτείνεται καὶ μίνυται δι' ὄλων τὰ ἐξ ἀρχῆς μένοντα (refutatur 220,23—221,25) κράσις κατὰ διαίρεσιν γίνεσθαι (refutatur 221,25—222,25). ὁ περὶ κράσεως (καὶ ὁ περὶ ψυχῆς, θεοῦ, εἰμαρμένης etc.) λόγος κηρτῆται ἐκ τοῦ σώμα χωρεῖν διὰ σώματος 227,5 χρώνται ταῖς τῶν ζῴων διὰ τροφῆς αὐξήσεσιν πρὸς κατασκευὴν τοῦ σώμα διὰ σώματος χωρεῖν 233,15 πῦρ σιδήρω μίγυσθαι dicunt 222,36 haec et similia refutantur 222,26—223,6 τὸν σιδήρον πεπυρωμένον explicant 227,13 sq. refutantur 227,17 sq.
 Σωκράτης 8,2 78,34. 35 88,12. 19 171,12. 14 194,10 τὸ ἐν Σ. ζῶν 78,16
 Σωσιγένης ἑταῖρος Ἀντιπάτρου 216,12
 Σωφρονίσκος 194,9. 10
 Φάλαρις 189,26
 Χρύσιππος 213,7 216,8. 9 περὶ κράσεως 216,14—218,10 (οἱ μετὰ Χρύσιππον περὶ κράσεως 216,9 sq.) refutatur 218,10—220,23 περὶ φωτός 218,8

III LOCI ARISTOTELICI

Respiciuntur:		Ethica Nicomachea	
Categoryae 6. 4b20	15,31	III, 1. 1110a3	133,3
Analytica priora		III, 1. 1110a15	133,11
I, 46. 51b5	53,19	IV, 15. 1128b10	141,14
Analytica posteriora		VII, 1. 1145a15	127,29
I, 4. 73a34 (vel I,22		VII, 13. 1153a14	134,30
84a12) 42,28		X, 4.5. 1174b14sq.	143,26 cf.135,3
Physica auscultatio		X, 4. 1175a3	135,28
I, 7. 189b30	28,29	X, 5. 1175a20	133,23
II, 3. 194b16	20,19	Explanantur:	
III, 3. 202a21	93,8	Physica auscultatio	
De Caelo		I, 5. 188a26 188b21	28,4—29,29
I, 10. 279b4 sq.	27,1 64,1	I, 8. 191a23	37,14—39,7
II, 3. 286a8	52,11	De Generatione et corruptione	
De Generatione et corruptione		II, 11. 337b25	71,9—72,8
ἐν τῷ δευτέρῳ	108,18	De Anima	
II, 10. 336a31	87,24	I, 1. 402b7	21,14—22,20
II, 11. 338a2	87,32	I, 3. 406b11	46,22—47,27
Meteorologica. ἐν τούτῳ τῷ ἐπιγραφομένῳ		II, 1. 412a6	75,3—76,10
μὲν τετάρτῳ Μετεωρολογικῶν, ὄντι δὲ μάλ-		II, 1. 412b15	76,16—23
λον οἰκέειν τῇ περὶ γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς		II, 1. 412b26	76,26—33
πραγματεία 108,21		II, 5. 417b5	81,4—82,20
De Anima		III, 1. 424b24—425a13	90,3—91,23
II, 1. 412b5	54,1	III, 2. 425b12	91,28—93,22
II, 5. 417b5	81,8	III, 2. 427a2—14	94,26—98,15
II, 7. 418b11	35,14	Ethica Nicomachea	
II, 9. 421a10	136,6	I, 3. 1095b16	138,8—139,14
De Sensu et sensili		III, 1. 1110b15—17	132,21—133,18
2. 436a22	91,16	III, 7. 1114a31—b2	158,19—161,29
3. 439b11	5,2	In epitomen contracta sunt (ἐπι-	
4. 441b14	155,32	δρομαί):	
Ethica Nicomachea		Meteorologica	
I, 3. 1095b14	144,6	II, 1—3. 353a31—359b26.	98,17—100,24
II, 5. 1106a29	145,23	IV, 1—7. 378b10—384b23.	108,17—115,22
II, 6. 1107a8	156,26	De anima	
II, 8. 1108b13	16,8	II, 2. 412a3—414a28	77,4—30*
II, 7. 1108a30	141,14	II, 5. 416b32—418a6 fusius 82,24—86,3*	
III, 1. 1110a2	132,22	brevius 86,4—86,35	

[Asterisco notata sub falsa specie interpretationis verborum Aristotelicorum De an.
II 413a20—22 et 416b32—33 tradita sunt cf. Praef. c. I.]

!

Stanford University Libraries

3 6105 027 086 425

CECIL H. GREEN LIBRARY
STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
STANFORD, CALIFORNIA 94305-6004
(650) 723-1493
grncirc@sulmail.stanford.edu
All books are subject to recall.

DATE DUE

JUN 30 2004

JUL 1 2004

JUN 30 2004

